Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
18 H
15

Digitized by Google

Digitized by Google

I
12
20
I
h
9
Digitized by Google

12.18.H.25.
I

CHEIRVRGIA
FRANCISCI PECCETTII
Coeleſtini Cortonenſis

PHYSICI, ET CHEIRVRGI, IN QVA OMNIA, TAM AD HVIVS artis Theoriam, quam Praxim ſpectantia traduntur, & diligentisſime explicantur in quatuor Libros digeſta.

QVORVM IN PRIMO AGITVR DE TVMORIBVS omnibus præter naturam, Tuberculis, & Excreſcentijs humano corpori euenientibus.

IN SECVNDO DE VVLNERIBVS GENERATIM ET PARTICVLATIM incipiendo à capite, & ordinatim vſque ad pedes deſcendendo, & tam à Sclopetto factis, quam à quolibet alio Inſtrumento, ſiue venenato, ſiue non venenato.

In Tertio eadem ratione, & ordine de Vlceribus.

IN QVARTO PERAGITVR IN GENERE, ET SINGVLATIM DE FRACTVRIS, de Luxationibus, & demum de Mittendo ſanguine; & qualibet in materia prò vtraque parte pulcherrimæ dubitationes proponuntur, & optime ſoluuntur.

MARGINALES INDICES ITEM HVIC NOVO OPERI VBIQVE SVNT ADIECTI, & præter hos ſunt alij duo, Capitum alter ſingulorum Librorum, & alphabeticus rerum notabilium alter.

BIBLIOTECA ... ROMA ... VITTORIO EMANUELE

FLORENTIAE M.DCXVI.

Apud Io: Donatum, & Bernardinum Iunctas, & Socios.

Cum Priuilegio, & Licentia Superiorum.

Ex lib. ...

12 . 12 . H . 15

Digitized by Google

II

SERENISSIMO
COSMO SECVNDO
MAGNO HETRVRIAE
Duci IIII.

Franciſcus Peccettius Coeleſtinus Cortonenſis.

S. P. D.

EXPERTIA rationis animantia ſolius naturæ ductu, appropinquante partu, abdita loca petunt, ardua, munitisſima, quibus tutò editos fœtus deponant, & credant, vt inſidiatorum obſeruationes deludant, violentiam aditu prohibeant, oppugnationem munitione propulſent. Quid animal hoc prouidum, ſagax, plenum rationis, & conſilij, quem vocamus Hominem, in partu ingenij, quod hominis decus eſt, facturum arbitramur? Paratæ ſunt inuidorum inſidiæ, prompti obtrectatorum impetus, inſtructæ iniquorum oppugnationes. Hæc vt euadant, ſuſtineant, propellant, auxilia, ſi vires non ſuppetant, petenda. Quod & factitatum vulgò video, & mihi faciendum eſſe ſtatui, præſertim in hoc ingenij mei, quod ſentio quàm ſit exiguum, primo partu, neque verò abditus locus atque abſtruſus mihi quærendus fuit operi edendo, atque peruulgando, ſed arduus potius, atque omni ex parte munitus, quò nec inuidorum tela peruenire, nec petulantium maledicta penetrare. Nec diu conſulendum fuit, vel quærendum; oſtendit ſe ſtatim, & occurrit miranda excelſitas, & ſumma potentia tua, quæ facile omnem inuidiam proſternat, omnem impetum frangat. quod terra, marique ita præſtitiſti, vt terræ quies, & maris tranquillitas, & ſis, & ab omnibus, quæ vbique terrarum ſunt nationibus glorioſè prædiceris; nam & Hetruriam tuam lumine animi, ingenij, conſilij tui regis, conſeruas, & auges, & tranſmarinam barbariem claſſibus, ferro, igne arces, fugas, proſternis, diripis, vt iam vnum te metuere videatur. Atque vtinam, vt tu mihi quaſi Deus eſſe potes, ſic

meum

meum hoc de Medica arte Chirurgica opus Maieſtati tuæ dicatum ſit etiam benignitati commendatum, quod ego ita opto, vt ſperem. Primum enim hoc tibi eſt non ſolum patrium atque auitum, ſed longa ſerie à maioribus traditum atque ingenitum, viros ad virtutem excitare, promouere, literatiſſimos quoſque vndique accerſere, beneuolentia complecti, honoribus extollere, pecunia augere; deinde verò conſentaneum tuæ pietati videtur, vt quibus ad bellum maieſtate tua pugnaces animos addis, eorundem corporibus afflictis remedium oſtendas. At Curationum talium libri multi referti; ſed hunc quoque noſtrum auguſtiſſimum COSMI nomen, & quaſi Numen præferentem felicitas tua in maius meliuſque prouehendo, fortunabit. Bene vale, & feliciter regna.

Volaterris. Die pridie Cal. Maij M.DC.XVI.

AD

Ad Beneuolum Lectorem

MORTVAS Athenas quibuſdam videar aſportaſſe, qui de Arte Chirurgica ſcripſerim, ac in lucem ediderim, eoſq; credo futuros, quos mordere aliena potius, quam aliis mordenda ſua tradere delectarit, iis hoc vnum reſpondeo, male cum medicina fuiſſe, aliiſque diſciplinis actum, ſi alicuius animi, ac ingenii Viri poſt Hippocratem, Galenum, & Auicennam, aliosque illos proceres, ac penè Medicinæ inuentores, reticuiſſent, & quod eſſet obſcurius, non facilius, & darius longis vigiliis, ac laboribus reddidiſſent. Tales igitur homines nihil ego curans, immo pro paruis ingenii mei viribus eos imitans, qui in arenam medicarum contentionum deſcendere nō dubitarunt, quæ ab aliis de hac re dicta ſunt, collegi, ac toto animo agitaui, & quod difficilius videbatur, explanare, multaque etiam meo Marte addere ſum conatus. Illud habens exploratum apud eos, qui ex animi recta ſententia iudicant, ſi minus rerum excellentia; at optimæ voluntatis indicio, laudem eſſe conſequuturū. Aequo igitur animo hec accipe; Vtere quantū libet ſiſq; felix.

Ad Franciſcum Peccettium Coeleſt Medicæ artis Peritiſs:

Iaonnes Baptiſta Vghellius Volaterranus.

SI victus ratio, ſi Pharmaca ſint adhibenda,
Sectio, ſeu ſpecium, ſiue ſit ignis opus;
Coeleſtine ad te concurritur vndique: tu fers
(Quod ſanè rarum eſt) omnibus vnus opem:
Verum hominum generi, ſit laudum ſumma tuarū;
Egregijs ſcriptis conſuluiſſe ſatis:
Nempe tuam curantis opem hæc mirabitur ætas;
Arnus cum Tyberi, Liris, & ipſa Padus:
Huius ſcripta modi ignorant metam; omne per æuum,
Omnibus in Terris præmia laudis habent:
Quot ſectarum fuerint, huic millia Libro
Poſt hac curandi tu totidem auctor eris:
Præſtabunt operam: morbi vis, cauſſa; medendi
Traditur, & ratio hic, hincque neceſſe petant:
Sit Luxa, Vlcus, Vulnus, Fractio, Puſtula quæuis
Et parte in quauis corporis extiterint:
Præſcripta his, alijſque abs te curatio certa:
Liber Chirurgis omnium hic inſtar erit.

INDEX

OMNIVM CAPITVM, QVAE CONTINENTVR IN TOTO HOC Cheirurgico Opere.

INDEX CAPITVM LIBRI PRIMI DE Tumoribus preternaturam, Tuberculis Puſtulis, & Excreſcentiis.

1 *De Tumoribus præter naturam in vniuerſali* 1
2 *De Phlegmone* 15.
3 *De Gangrena, & Sphacelo ſiue ſiderat.* 34.
4 *De Carbunculo ſiue Antrace* 46.
5 *De Pernionibus* 55.
6 *De Phygethlo ſiue Pano* 57.
7 *De Bubone* 58.
8 *De Phymate* 67.
9 *De Furunculo* 68.
10 *De Epinyctide* 70.
11 *De Terminthо* 72.
12 *De Ectimatibus* 72.
13 *De Eryſipelate* 76.
14 *De Phlictenis* 86.
15 *De Herpete* 88.
16 *De Impetigine* 94.
17 *De Oedemate* 96.
18 *De Flatuoſo Tumore* 101.
19 *De Aquoſo Tumore* 106.
20 *De Hydrocephalo* 109.
21 *De Vmbilici Aquoſo Tumore* 112.
22 *De Hernia Aquoſa* 114.
23 *De Strumis ſeu Scrophulis* 117.
24 *De Glandula, Ganglio, Nodo, & Lupia* 124.
25 *De Atheromate, Steatomate, & Melic.* 127.
26 *De Teſtudine, & Talpa, ſiue Topinaria dicta* 132.
27 *De Bocio ſiue Bronchocele* 134.
28 *De Nata ſeu Napta* 137.
29 *De Scyrrho* 138.
30 *De Cancro* 147.
31 *De Elephanthiaſi* 160.
32 *De Polypo* 170.
33 *De Verrucis* 175.
34 *De Callo, & Clauo* 180.
35 *De Adnato, & ſuperfluo Digito* 183.
36 *De Grandine Palpebrarum* 184.
37 *De Ordeolo* 185.
38 *De Aegilope* 186.
39 *De Paroide* 188.
40 *De Ranula* 193.
41 *De Panaritio* 195.
42 *De Vnguium Pterigio* 197.
43 *De Tumore Vmbelici* 198.

INDEX CAPITVM LIBRI SECVNDI De Vulneribus.

1 *De vulneribus in vniuerſali* 202.
2 *De Vulnerum Differentijs* 204.
3 *De Vulnerum Cauſis* 205.
4 *De Signis ac vulnerum Prognoſticis* 206.
5 *De Curatione vulnerum in vniuerſali* 209.
6 *De vulnerum deligatione, & faſciarum vtilitate* 216.
7 *De Suturis & fibulis in vulner. faciendis* 218
8 *Quid ante ſutionem ſit obſeruandum* 219.
9 *Quid in ſutura facienda obſeruandũ ſit* 220
10 *De Inſtrumentis pro ſuturis, & fibulis faciendis* 221.
11 *Caſus in quibus ſutio non competit* 222.
12 *De Illaqueatione ſiue Glutinatione* 222.
13 *De Plumaccolis, ſiue Puluillis* 224.
14 *De Linamentis, ſiue Penicillis, & Elechinis* 224.
15 *De Conſeruanda partis temperie* 225.
16 *De ſex rerum Nonnaturalium vſu in vulneribus* 229.
17 *De Vena ſectione in vulneribus faciẽda* 230
18 *De Purgatione in vulneribus facienda* 233.
19 *De ſedando dolore vulneri ſuperueniẽte* 235.
20 *De Inflãmatione vulneri ſuperueniente* 236.
21 *De Eryſipelate vulneri ſuperueniente* 237.
22 *De Intemperie cum vulnere* 237.
23 *De Oedemate vulneri ſuperueniente* 239.
24 *Febre vulneri ſuperueniente* 239.
25 *De Conuulſione ſiue Spaſmo* 240.
26 *De Paralyſi* 248.
27 *De Syncope* 252.
28 *De Delirio in vulneribus* 256.
29 *De Pruritu* 259.
30 *De Duricie, Liuore, & vulneris Ariditate* 260
31 *De vulnere Carnis* 261.
32 *De ſimplicium ac ſuperficialium vulnerum Curatione* 262
33 *De vulnere profundo citra ſubſtantia amiſſionem in carne accepta* 264.
34 *De Vulnere carnis compoſito, ſiue cauo* 264.
35 *De Aequali ſiue repleto vulnere* 267.
36 *De Cicatricibus in vulneribus reparandis, ſiue de earum deformitate tollenda* 270
37 *De vulnere ſupercreſcentem carnem habente* 271.
38 *De vulnere contuſo* 272.
39 *De Ecchymoſi* 274.
40 *De Flagellatis* 277.
41 *De Vulnere ex Morſu vel Ictu, tũ venenatorũ animaliũ, cũ nõ ita noxiorũ illato* 278.
42 *De Vulneribus ex Morſu quæ minimum habent veneni* 281.
43 *De Rabidi Canis morſu* 282.
44 *De Vulnere cum profuſione ſanguinis* 287.
45 *De vlceribus Neruorum Tendinum, & Ligamentum.* 294.
46 *De Nerui Punctura* 295.
47 *De Neruis ceſim vulneratis* 298.

De

48 De Neruo tranſuerſim vulnerato 299.
49 De Nerui ceſim vulnerati, & nudati curatione 300.
50 De Neruorum Contuſione, & Diſtorſione 301.
51 De Vulneribus Ligamentorum, & de eorum Contuſione, & Diſtorſione 302.
52 De Oſſium vulneribus 302.
53 De Vulneribus Capitis 304.
54 De Differentijs, & ſpeciebus vulnerum Capitis 308.
55 Vtrum vna parte icta, in ei oppoſita poſſit Rima contrahi 310.
56 De Fractæ Caluariæ ſignis 311.
57 Signa fracti Cranij, & inciſionis, & depreſſionis Membranarum, & ipſius Cerebri 314.
58 Signa Apoſtematis Membranarum 314.
59 De Prognoſticis in vulneribus Capitis 314.
60 De Signis Mortem, & Salutem in capitis vulneribus indicantibus, & eius cauſis 317.
61 De Simplicis vulneris Capitis Curatione 319.
62 De Curatione vulnerum capitis cum oſſis læſione, ſiue Cranij fractura 321.
63 De Venæ ſectione in Capitis vulneribus 323.
64 De Purgatione in Capitis vulneribus 324.
65 De Vulnerũ Capitis curatione cũ cranij offenſione, & præcipue de particularibus præſidijs 325
66 De Exiccanti Curatione 334.
67 De Cura leniente 335.
68 De Membranæ denigratione 338.
69 De Cerebri Membranæ inflammatione 339.
70 De Membranæ abſceſſu 340.
71 De Vulnere duræ Meningis 340.
72 De Cerebri, & Piæ Matris vulnere 340.
73 An aperiendum in Oſſis fractura vitæ integra exiſtente. 341.
74 De Curatione fracturæ Cranij abſque cutis inciſione. 341.
75 De Dolore Capitis ex ictu, vel plaga, vel caſu orto 344.
76 De Oculorum Vulneribus 345.
77 De Narium Vulneribus 351.
78 De Labiorum, & Aurium Vulneribus 352.
79 De Thoracis Vulneribus, & partium intra ĩ contentarum 357.
80 De Abdominis, & partium intra contentarum Vulneribus 366.
81 De Sclopettorum vulneribus 378.
82 De remouendis Granulis pulueris ſclopettarij carni infixis. 388.
83 De Ambuſtione, vel ab Igne, vel Aqua, vel Oleo, vel qualibet feruenti materia facta 389.

INDEX CAPITVM LIBRI TERTII. de Vlceribus.

1 De Vlceribus in vniuerſali 393.
2 De Simplicium Vlcerum Curatione 404.
3 De Vlcere cum Intemperie 407.
4 De Vlcere cum partis tumore 413.
5 De Vlcere cum Labiorum duritie ac decoloratione, & Liuido Vlcere 414.
6 De Varice cum vlcere 416.
7 De Verminoſo vlcere 419.
8 De Vlcere cum Oſſe corrupto 420.
9 De Vlcere cum eius cauſa, ſiue cum humorũ affluxu complicato 424.
10 De vlcere virulento, corrodente, & depaſcente Phagedena, & Nomodes dicto 428.
11 De Sordido, & Putrido vlcere 431.
12 De vlcere ſinuoſo ſiue Cuniculoſo 433.
13 De Fiſtula 440.
14 De manantibus Capitis vlceribus 445.
15 De Oculorum vlceribus 449.
16 De Fiſtula Lachrimali 452.
17 De Narium vlceribus Ozenis dictis 454.
18 De Oris, & partium intra os contentarum vlceribus 457.
19 De Linguæ Sciſſuris 462.
20 De Labiorum ſciſſuris 462.
21 De Aurium vlceribus 463.
22 De Axillarum, & Inguinum vlceribus 466.
23 De Pectoris vlceribus 467.
24 De Abdominis vlceribus 468.
25 De Penis ſeu pudendi vlceribus 468.
26 De vlceribus in vrethra, ſiue vrinæ canali 471.
27 De Caruncula ſiue Callo in collo veſicæ 473.
28 De vlceribus vteri 478.
29 De Rhagadijs vteri, Ani, & aliarum partium 482.
30 De Hemorrhoidibus 486.
31 De Ani Fiſtulis 494.
32 De Femorum, Tibiarum, Articulorum, ac Pedum vlceribus 498.

INDEX CAPITVM LIBRI QVARTI de Fracturis, & Luxationibus

1 De Fracturis in vniuerſali 500.
2 De Curatione Symptomatum, & affectuum præternaturam cum fractura coniunctorũ 512
3 De Callo ſiue Poro ſarcoide minore angẽdo 514
4 De Callo ſiue Poro ſarcoide iuxto maiori corrigendo 514.
5 De Membri gracilitate, & Callo debito tempore non genito 515.
6 De Curatione oſſiũ male ferruminatorũ 515.
7 De Curanda Gangrena cum fractura 516.
8 De Curatione fracturæ cum vulnere abſque oſſis nudatione, & fruſtulorum oſſium abſceſſurorum expectatione. 516.

De

9 *De Curatione fracturę cum vulnere in quo os non eſt nudatum, tamen aliquod oſſis fruſtulum abſceſſurum ſperamus* 518.
10 *De Curatione fracturę cum vulnere, in quo os eſt nudatum* 520.
11 *De Curatione fractura cum Vulnere* 521.
12 *De Fractura, & contuſione Narium* 522.
13 *De Aurium fracturis* 524.
14 *De inferioris Maxillæ fractura* 526.
15 *De Juguli ſiue Clauicullæ fractura* 528.
16 *De Scapulæ fractura* 529.
17 *De Fractura Oſſis Pectoris* 530.
18 *De Fractura, & Colliſione Coſtarum* 531.
19 *De Fractura, & Colliſione ſpinæ dorſi* 534.
20 *De Ilieū ſiue Coxendicis oſſis fractura* 536.
21 *De Humeri fractura* 537.
22 *De Brachij ſiue Cubiti, & Radij fractura* 539.
23 *De Fractura oſſium Manus* 540.
24 *De femoris fractura* 541.
25 *De Genu Rotulæ fractura* 544
26 *De Cruris fractura* 544.
27 *De oſſium Pedis fractura* 546.

INDEX CAPITVM LIBRI De Luxationibus.

1 *De Luxationibus in vniuersali* 549.
2 *De Maxillæ Luxatione* 556.
3 *De Capitis, & Spinę Vertebrarum Luxatione* 558.
4 *De Clauicula, & ſummi Humeri ſubluxatione* 561.
5 *De Humeri Luxatione* 562.
6 *De Cubiti, & Radij Luxatione, & Deductione* 567.
7 *De Oſſium Carpi, Metacarpi, & Digitorum Luxatione* 579.
8 *De Femoris Luxatione* 571.
9 *De Luxatione Genu* 577.
10 *De Patellę ſiue Genu Rotulę Luxatione* 578.
11 *De Tali, Tarſi, Pectinis, & digitorum Pedis Luxatione* 579.
12 *De Luxatione, & Contuſione oſſis calcis* 579.
13 *Tabula de Oſſium compoſitione.* 580.

INDEX CAPITVM LIBRI De Venæ Sectione.

1 *Ob quas cauſas Vena ſecetur* 583.
2 *Quibus in morbis præſentibus ſiue futuris ſanguinis miſſio competat* 588.
3 *Vtrum Pueris ante 14. annum Venę ſectio competat* 591.
4 *Vtrum indiſtinctè in omni graui morbo præſenti ac futuro ex quauis cauſa orto, ſiue ſit calida ſiue frigida, vel adſit plenitudo vel non, modo adſit Magnitudo morbi, virium robur, & Aetas conſiſtens ſit mittendus ſanguis* 593.
5 *Quod prægnantibus Mulieribus ſanguinis miſſio competat.* 595.
6 *Vtrum ſanguinis miſſio pro Aborſus pręſeruatione competat.* 596.
7 *Animaduerſiones habendæ in ſanguine mittendo* 608.
8 *Quæ vena in quouis affectu ſit ſecanda* 608.
9 *Quid ante venę ſectionem faciendum* 609.
10 *Quid ipſo ſectionis tempore faciendum* 610.
11 *Quid poſt ſanguinis miſſionē ſit faciendū* 612
12 *Quæ in extracto ſanguine ſit obſeruanda* 613.
13 *De Opportuno Venæ ſecundæ tempore* 614.
14 *De Arteriarum ſectione* 614.
15 *De Cucurbitularum vſu* 614.
16 *De Scarificationibus* 615.
17 *De Hyrudinibus ſiue ſanguiſugis* 616.

CHE-

CHEIRVRGIAE FRANCISCI PECCETTI COELESTINI CORTONENSIS, PHYSICI ATQVE CHEIRVRGI

Liber Primus,

DE TVMORIBVS PRAETER NATVRAM, TVBERCVLIS, & Puſtulis ac etiam de Excreſcentijs.

In Dei Deiparæquê ſemper Virginis nomine.

De Tumoribus pręter naturam in vniuerſali.

Caput Primum.

CVM in omnibus ordo ſit neceſſarius, & nulla ſcientia, vel Ars abſq; hoc acquiri poſſit, Ideo cùm de Tumoribus præter naturam ſiue Apoſtematibus pertractare decreuerimus, hunc ordinem à noſtris maioribus obſeruatum ſequi volumus.

Qui Ordo ſeruā dus.

Primum igitur dicemus Quid nominis, ideſt quid tumor ſiue Apoſtema ſignificet; Secundo quid rei, ideſt eius eſſentiam declarabimus, Tertio de Differentijs, & ſpeciebus, Quartò de Cauſis verba faciemus, Quinto de Symptomatibus ac accidentibus, quæ tumores ſequuntur, Sexto de Signis, & Prognoſticis, Septimo de Curatione Tumorũ in vniuerſali, ideſt quatenus tumor eſt, Octauo de Curatione cuiuslibet tumoris in particulari pertractabimus.

Quid Nominis.

Eminentiorum genera quot ſint.

Quoad primum, Tumor eſt eminentia quædam corporis humani; ſed cùm humani corporis eminentiæ triplices ſint. Quædam enim ſunt naturales, vt eminentia humeri, Capitis, & aliarum partium, de quibus, cum naturales ſint, non eſt agendum; Aliæ eminentiæ ſunt, quæ & ſi non ſint naturales, non omnino tamen ſunt præter naturam, vt venter Mulieris pręgnantis, & turgidę Mammę ob lactis generationem. Non enim ſunt pręter naturam, quia nõ ſic ſemper permanent; Quod tumoris genus à Gal. ſupra naturam vocatur Tertium eminentiarũ genus eſt, quod omnino eſt præter naturam, cùm omnino naturæ aduerſetur, cùm in eambrum debitam proportionem peruertat, actionemq; eorum lędat.

De hoc ergo tertio eminentiarum ac tumorum genere nunc eſt agendum, quod pluribus nominibus à diuerſis Autoribus nominari ſolet, vt Inflammatio, Tuber, aut Tuberculum, vt C. Celſus, Eminentia Phyma, Oedema, vt Hipp. qui lib. 4. Aph. 34. omnes tumores Oedema appellat, quã uis ſit vna tumoris ſpecies, vt Phyma; Arabes vocant Apoſtema, vel Botor, quamuis etiam Botor ſit tumoris ſpecies. Quo ad ſecundum, ideſt Quid ſit tumor, multi multas definitiones attulerunt, quas in medium afferemus ac etiam examinabimus.

Tumorũ Nomina

Prima eſt Gal. de Tum. Præt. Nat. cap. primo vbi inquit; Tumor eſt dilatatio partium ſecundum omnes dimenſiones, quia augetur; Quæ à multis, vt magis vniuerſalis, reprobanda venit, cum ea, quæ ſunt ſecundi generis comprehendat, quæ ſupra

Tumorũ definitiones.

naturam dicuntur Secunda eſt Lanfranci, dicentis, Apoſtema eſt tumor præter naturam in quo materia aliqua extendens, & replens eſt aggregata.

Tertia eſt Aly Abb. qui inquit, Apoſtema eſt groſſities, quę membro fit ex materiæ abundantia, euiſmodi materia replente concauitates ſpatiorum illorum.

Hæ duæ definitiones non ſunt bonæ, quia Apoſtema, Tumor, & Groſſities ſunt Synonima, & plura etiam continent, quã continere debent, vt prima; cum ea, quæ ſunt ſecundi generis cõpræhendant; Quarta eſt Auic Fen. 3. p. & omnium, qui eum ſequuntur dicens; Apoſtema eſt ægritudo compoſita ex triplici genere morborum in vnam magnitudinem aggregatorum; Quam optimam eſſe dicunt, cum ex genere, & differentia conſtet, & optimè definitum explicet, & cum ſuo definito conuertatur, & ægritudo eſt loco generis, & alia loco differentiæ.

Modo vnam quamq; huius definitionis particulam examinemus, vt doctiſſimè Gabriel Falopp. fecit.

Triplicia morborum genera in Apoſtemate conteneri ait, ideſt in Intemperie, in Compoſitione, & in Solutione continui.

Cum ergo hęc definitio non includenda includat, & neceſſaria relinquat, ſcilicet tumores quoſdam, non eſſe bonam dicere poſſumus.

Et quo ad primum, dicimus quòd Apoſtema eſt ſimplex morbus loquendo de tumore, ſiue apoſtemate abſq; ſymptomatibus.

Alteratio triplex. Vtq; hoc intelligamus, ſciendum, quòd Gal. primo Lib. de Diff. Sympt. inquit. Quòd tripliciter humanum corpus alteratur; Vna alteratio eſt, quæ operationes nõ lędit, vt Cutis nigredo alicuius partis, vel totius corporis ex longo inſolatu, quę Paſſio à Gal. dicitur, vt ſuffuſio ſiue Cataracta, & Oſſium luxatio, cum huiuſmodi, quamuis incipientes, ſubito actiones lędãt.

Tertium alterationis genus eſt, quando partim ſunt accidentia, partim ſunt morbi, quæ, ſi intendantur, ſunt morbi, ſi parum alterent, non ſunt morbi, vt Caliditas Frigiditas, Siccitas, & Humiditas. Sic etiã intelligendum de ſolutione continui, quæ cùm actiones lędit, eſt morbus, niſi verò hoc efficiat, non eſt morbus.

Idem etiam de tumoribus dicendum, qui cùm actiones non lędant; Paſſiones, vel Symptomata, & non morbi dicuntur.

Tumor qui morbus ſit. Dicendum ergo, quòd tumor de quo loquimur eſt morbus in Magnitudine, & ſic erit ſimplex morbus, cùm multi tumores ſint, qui nullam habent intemperiem, ſicuti Aneuriſma, qui Arteriæ tumor eſt, in quo intemperies minime adeſt, vt Gal. 14. Meth. inquit; Similiter in Hernia adeſt tumor abſq; intemperie, Sic in tumoribus oſſeis nulla adeſt intemperies, vt loco citato inquit Gal. Ergo tumor eſt morbus ſimplex, & non compoſitus.

Dubitatio. Si verò Aduerſarij reſpondeant, quòd tumor eſt cum intemperie, & Conciliatoris autoritatem adducant Diff. 70. & Gal. lib. de Inęquali Intemp. p. ac Vlt. vbi inquit, Quòd tumor eſt. inęqualis intemperies cum fluxione eius in quo eſt.

Solutio. Reſpondendum, quòd in tumoribus particularibus, vt plurimum adeſt intemperies, ſed de his non loquimur, ſed tantũ de tumore diſtincto ab ipſa intemperie, cùm intemperies ſit ſimplex morbus, & cùm tumor eſt compoſitus, & præſertim cùm multi etiam tumores abſq; intemperie adinueniantur, & Intemperies ratione à tumore removeri poteſt, & ſic erit ſimplex morbus.

Si quis verò dicat Gal. ſibi contradicere; Reſpondendum Gal. lib. de Inequali Intemp. loqui de morbo compoſito conſtante ex tumore, & intemperie, ideſt mala intemperie.

Dicendum ergo eſt, quòd tumor ſit morbus ſimplex, vt Gal. 2. de Cauſis Sympt. Ad id, quod ſubiungit Auic. ? Quòd à tumore figura corrumpitur, ac ſitus mutatur. Reſpondendum quòd hoc non eſt ſempiternæ veritatis, vt in Oedematoſis tumoribus Pedum patet, in quibus nec figura deperditur, nec ſitus mutatur. Falſum eſt igitur, quòd in tumore ſitus ac figura deperdatur. Concedere tamen poſſumus, quòd dimenſiones deperdantur ac corrumpantur, cum ſit morbus in quantitate, & ratiõe magnitudinis dimenſio deperditur.

Continui ſolutio duplex. Solutio continui ſimiliter eſt duplex, vel eſt manifeſta, vel occulta; Negandum quòd in tumore ſit manifeſta; Credere tamen poſſumus quòd ſit occulta, quæ etiam duplex eſt, ideſt in fieri, & in facto eſſe, & quæ eſt in fieri non ſemper tumorem comitatur.

Ex his

Ex his ergo omnibus concludere poſſumus, quod tumor ſit ſimplex morbus, & ideo talis Auic. definitio non eſt bona, cũ aliqui tumores adſint, in quibus continuum non ſoluitur, vt in Hernia, & in nimia corporis obeſitate, quæ actiones lędat.

Alia Tumorũ definiti Gal. & eius Examinat.

Alia definitio tumoris à Gal. 13. Meth. cap. p. colligitur. vbi inquit, Quòd tumor eſt morbus, in quo membra à naturali habitu in magnitudine recedunt.

Vtrum Tumor ſit Morbus ſimilarium vel Inſtrumentalium.

In qua definitione Morbus eſt loco generis, In quo membra à naturali habitu, ideſt magnitudine, recedunt, eſt differentia; Quibus verbis partes ſimplices excludit. cum ſimplices partes non habeant ſibi determinatam magnitudinem, vt Caro, quæ generat, aſſimilat, & apponit cũ eius magnitudo nõ faciat ad ipſas operationes, ſed tantum eius virtus ac facultas. Idem etiam de alijs ſimplicibus partibus dicendum. Tumor ergo ſecundum Gal. eſt morbus inſtrumentalis.

Aliqui contrarium tenent, & eorum rationes, & autoritates ſunt hæ Prima eſt Gal. lib. de Diff. Morbor. 12. vbi loquens de partium ſimilarium morbis, inquit, Quod Oedema, Scytrus, Inflammatio ſunt morbi compoſiti partium ſimilarium; Ergo non partium organicarum.

Secundo Gal. eodem lib. cap. 5. loquens de ſimplicibus dicit, Quòd quandoq; patiuntur nudam intemperiem, quandoq; cũ fluxiõe humorũ ergo duplex morbi genus in ſimilaribus partibus à Gal. cõſtituitur.

Tertio Gal. eodem lib. cap. 13. inquit; Quod Inflammatio eſt paſſio ſimilarium, & non organicarum; Sed Inflammatio eſt tumor, ergo ſimilarium.

Quarto ſimiliter partes ſimilares ſunt quantæ, Sed quantitas eſt veluti paſſio ſimilarium; ergo quantitate mutata, quæ eſt tumor præter naturam, erit paſſio ſimilarium, & non organicarum.

Morborum Generatio

Aliqui prò horum argumentorum ſolutione inquiunt, Quod tumor eſt morbus communis ſimilaribus, & organicis partibus. Sed hoc in Gal. doctrina eſſe non poteſt, quia daretur quartum morbi genus; cum tria tantum à Gal. ponantur, ideſt in Intemperie, in Compoſitione, & Cuntinui ſolutione; Primum morbi genus ſimilaribus tantum partibus competit, Secundum organicis, Tertium vtriſq; Ideo hęc ſolutio non eſt bona. Dicendũ ergo quod tumor eſt ènumerandus ſolùm inter organicorum affectus, vtq; recte authoritatibus Gal. ac eius cõtradictionibus ſatisfaciamus; Notandum quòd ſimplices qualitates ſimplicibus dantur, Sed ſi hę qualitates ſunt combinatæ, vt caliditas, & ſiccitas, humiditas ac frigiditas, non ſimilaribus; ſed organicis debentur. Notandum etiam, quòd aliquando qualitates ita complicantur, vt humiditas actu copuletur cum Caliditate, & Siccitate, vt in flux flauę Bilis eſt manifeſtum, quę fluendo humectat, tamen cũ humiditate ſiccitatem etiam partibus applicat, & huiuſmodi morbus Intemperies cum humore appellatur.

Quando ergo huiuſmodi complicationes fiunt, neceſſario ſequitur vna ſpecies tumoris diſtincta, vt Ereſypelas. Sed Medici ſolent hos morbos aliquando per vnã tantum partem explicare.

Ad Primam ergo Gal. autoritatem lib. de Diff. Morb. cap. 12. dicendum, quod Autor ibi tantum vnam partẽ illius compoſiti morbi explicat, & quando dicitur; Quòd talis eſt paſſio ſimilarium, tantùm de morbi parte intelligit.

Ad ſecundam dicendum, Quòd rarò compoſitæ qualitates ſine aucta magnitudine reperiuntur, & compoſitam intemperiã appellat Hereſypelas; Idem facit etiam quandoq; Gal. de altera parte tantùm, cũ eam nomine totius appellet; quod fecit etiam quando de Vlcerum inflammatione pertractauit, dicens Inflammationem duplicem eſſe, vel impediens operationes, vel non, & hanc ſecundam appellauit Accidens, cum operationes non lędat; Tamen eam nomine totius appellat, quamuis tantum de qualitatibus immutatis loquatur; quòd fecit, ne vno nomine ſingulatim appellet.

Ad Gal. autoritatem in qua inquit, Quòd ſimiliter duplex eſt morbus, Alter tantum cum intemperie, Alter verò cum magnitudine, Ergo tumor erit morbus ſimilarium. Dicendum quod quandoq; fluente humore fit morbus in intemperie, aliquando fit morbus in quantitate, aliquando ſolutio continui ſequitur ex continua fluxione; qui morbus omnibus partibus eſt communis; Vt exempli gratia in dentium dolore ex Bilioſi humoris affluxu, Bilis partem humectat, tamen caliditatem, & ſiccitatem influit, quæ eſt intemperies tan-

tum, cum verò adſit humiditas actualis, tunc eſt morbus compoſitus.

Dicendum ergo quod primum ſimplices qualitates veniunt, quæ ſimilares afficiunt, poſtea actualis humiditas ſequitur, quæ aliud morbi genus cauſat. & ſic concludere poſſumus, quod tumor eſt morbus organicarum partium.

Ad quartam rationẽ dicendum, Quod & ſi ſimplices partes ſint quantæ, támen paſſiones quanti, vt quanti, ſimplicibus partibus non competunt; cum non ſint vegetabilis corporis paſſiones, ſed ſimplices partes ſubſtantiæ uegetabilis ſunt, & tantum paſſiones vegetabilium eis cõpetunt, & curpus vegetabilæ non patitua tumores nec ſimiles paſſiones; Sed patitur noo nutriti, non expellere, & ſimilia, & quando dicimus, ſimilares pati, vt quantæ, ideſt vt organicæ intelliguntur. Probatur hoc, quia munus quantitatis, ideſt illius trinæ dimenſionis eſt inſtrumentalium partium & hoc etiam probatur; nam quantitas eſt veluti ioſtrumentum, quo ſubſtantia agit ſecundum magis, & minus. Probatur hoc, quia in corpore magno, & intenſo eſt actio magna, & intenſa, & in paruo è contra; ſubſtantia ergo eſt eadem, & tantum quantitate differunt.

Concludendum igitur, quod ſimilares, vt quantæ patiuntur, vt organicæ, quia ad talæ opus talis moles eſt opus.

Dixit ergo Gal. Quod tumor eſt morbus, in quo membra à naturali habitu in magnitudinem recedunt; Morbus eſt loco generis, Quod diſtent à naturali habitu per magnitudinem, eſt tumoris differẽtia. Ex quo colligitur, quód tumor eſt ſimplex morbus, & quæ ſit eius forma.

Tumor eſt Morbus ſimplex. Simplex eſt, qui tantum vnam habet formam. Cum ergo ſit morbus in magnitudine, tantum erit ſimplex morbus.

Tumoris forma. quæ Forma tumoris eſt corrupta, & immutata partis compoſitio, in magnitudine ad aucta operationes lędens.

Tumoris Definitio Gal. & Tagaultij. Definitio igitur tumoris ſecundũ Gal. erit iſta Tumor eſt morbus inſtrumentalis ſimplex in magnitudine extenſa conſiſtens; Tagaultius huic definitioni addit, læſionem actionis inducens ſic dicens, Tumor pręter naturam eſt incrementum naturalem ſtatum in corpore excedens, & leſionem actionis inducens.

Hec Gal. definitio videtur, quod minus compræhendat, quam ipſum definitum, & ideo non eſſe optimam; Cum definitio cũ ſuo definito æquari debet, neq; magis neq; minus compræhendere.

Qnod minus compræhendat, probatur quoniam in exquiſito Ereſypelate non eſt aucta magnitudo ſenſui apparens, & ideo Gal 2. ad Glauc. cap. p· dixit; Ereſypelas exquiſitam ſolius cutis eſſe affectum.

Pręterea omnis morbus, quo ad morbus eſt, actiones ledit, & morbus in magnitudine aucta, per auctam magnitudinem; Sed in Ereſypelate lęditur actio ab intemperie calida & non ab aucta magnitudine, quæ ſenſibilis non eſt, & in Hernia inteſtinali, aut omentali, non à magnitudine aucta actio leditur, ſed à morbo in ſitu: Ergo huiuſmodi definitio non eſt bona, cum totum definitum non compræhendat.

Bona Tumoris definitio. Optima verò Tumoris pręter naturã definitio credo quod ſit infraſcripta. Tumor pręter naturam, eſt morbus vtplurimum compoſitus ab eo denominandus, à quo actio lęditur.

Modu vnam quamq; huis definitionis particulam examinemus.

Dicitur Morbus, vt excludantur exigua tubercula, quæ non ſunt morbi, ſed tantũ Symptumata, vt iniquit Gal. lib. de Diff. Sympt. cap. 12. vt ij, qui in pubeſcentium facie oriuotur.

Dicitur morbus compoſitus, quia illæ tumor, qui fit ab humorum affluxu, intemperiem etiam coniunctum habet, quatenus illi humores ſunt calidi vel frigidi, humidi, vel ſicci.

In Hernia ſimiliter inteſtinale, vel omẽtali vna cum magnitudine aucta morbu in ſitu eſt coniunctus.

Additum fuit, vtplurimum, cum aliqui tumores ſimplicis morbi ideam retineant, quin præter auctam magnitudinem nullũ aliũ morbũ coniunctũ habeant vt ſi quiſpiam ita pingueſcat, vt locu moueri & operationes aliquas obire nequeat, vel ſi glandule in Collo ita augeantur, vt actiones lędant. In his enim ac ſimilibus tumoribus ab aucta magnitudine ſolum actio lęditur, & non ab alio morbo, vt ſunt ſimplices morbi.

Additum fuit, ab eo denominandus à quo actio lęditur; Quia Ereſypelas actionẽ lędit, quatenus eſt intemperies, & ideo Ereſypelas dicitur morbus in intemperie.

In val-

A

In valde obeſis, & glandulis, vel Lingua ſupra modum aucta, actio leditur ab aucta magnitudine, & hi tumores dicuntur morbi in aucta magnitudine Hernia inteſtinalis, & omentalis quatenus eſt morbus in ſitu, actiones ledit, & ideo morbus in ſitu dicitur,

DE TVMORVM P. N. Differentijs,

Differẽtia tumorũ P. N. quibus, ſumantur.

TVmorum P. N. differentiæ à decẽ rebus deſumi poſſunt, vel ab eſſentia rei, vel à parte affecta, vel à cauſis materialibus, vel à cauſis efficientibus, vel ab accidentibus, ſiue conſequentibus Symptomatibus, vel à tempore, vel ab ætate, vel à motu tumoris, vel à ſucceſſu, vel à ſitu; Modo vnam quamq; examinemus.

Differentiẽ ab eſſentia ac rei ſubſtantia ſunt ille differentiæ, quæ à tumoris forma ſumuntur, non ſecundum quod talis tumor, eſt talis tumor, vt Ereſypela; vel Phlegmone, quoniam ita non differunt, cum non ſit magis Ereſypela hoc, quàm illud, vel magis Phlegmone hic, quàm ille. Sed ſecundum quod talis tumor maior, vel minor eſt, ex quibus multæ differẽtiæ eliciuntur.

A' parte affecta ſumuntur differentiæ, quamuis in materia conueniant; Nam inflammatio quæ fit in Cerebri membranis, Freneſis dicitur, quæ fit in Oculo, Ophtalmia, quæ in faucibus, Synanchæ, quę in Inguinibus Bubo, & ſic de alijs.

A causa materiali differentiæ ſumuntur, vt tumor Aquoſus, flatuoſus, tumor calidus, frigidus, ideſt à materia, à qua fit tumor, quæ vel calida, vel frigida eſt, vel tumor inteſtinalis, vel omentalis quando inteſtina, vel omentũ in Scrotũ decidunt.

Efficientes cauſæ aliç ſunt internæ, aliç externæ; aliæ ſunt magis manifeſtæ, aliæ minus; Internæ ſunt Cõgeſtio, & fluxio, à quibus tumores excitantur; vel à Congeſtiõe, vel à fluxiõe, vt ſuperius diximus.

Ab Accidentibus ſiue ſuperuenientibus Symptomatibus ſumuntur differentiæ, vt à Dolore, Calore, Colore, Mollitie, Duritie, Pulſatione, Teſione, & a Moribus, ideſt Benignitate, vel Malignitate, & ſimilibus.

Differentiæ à Tempore ſunt, vt tumores Hyemales, Vernales, æſtiui, & Autumnales, ab Ortu, vel poſt Ortum.

Ab ætate etiam differentiæ ſumuntur, nam alij tumores ſunt Iuueniles, vt Variolì, & Morbilli, Alij ſeniles.

A' motu tumoris differentiæ ſunt, vt tumores celeres, vel tardi, qui etiam dicuntur Recentes, vel Cronici.

A' ſucceſſu differentiæ ſunt Sanabiles, vel non ſanabiles tumores.

A' ſitu differentiæ ſunt, vt tumores interni, vel externi; Externi ſunt cutis eminentiæ, quæ exterius apparent, quæ tres ſunt Tumor, Tuberculum, & Puſtula, Tumor Tuberculo maior, vtroq; minor eſt Puſtula. *Eminentia quæ dicũtur.*

Tumores ſunt Phlegmo, Phlygetlon, Bubo, Phima, Ereſypela, Oedema, Hydrocephalon, Hydrocele, Tumor flatulentus, Scyrrus, Ganglion, Brenchocele, Partis, Struma, & Cancer. *tumores quidicũtur.*

Tubercula ſunt Carbunculus, furunculus, Terminthus, Glandula, & Nodus. *tubercula quæ ſint.*

Puſtulę ſunt Pſydracia, Epinictis, Phlictonæ, Ectymata, Ephelides, Hydron, Herpetes, Scabies, Prurigo, Lichen, Pſora, & omnia Verrucarum genera, vt Callus, & Clauus. Gal. lib. de Tum. P. N. & 2. ad Glauc. & 13. Meth. de materiali tumorũ cauſa ſic dixit; Varietas omnium tumorũ P. N. ex eius quod influit natura enaſcitur. Vbi enim flatulenta materia copioſior acceſſerit, flatuoſi magis tumores fiunt; Phlegmonæ verò magis ſimiles, vbi ſanguis, ſicut Ereſyplati vbi flaua bilis, & Oedematoſi magis, vbi Pituita, ſimiliter ſcirroſi, vbi vel craſſus, vel vehementer lentus humor eſt, qui parti eſt infixus, & hæc Gal. de ſimplicibus Tumoribus. *Puſtulæ quæ ſint.*

Complicati tumores fiun: ab humorũ mixtione, denominationemq; ab exuberante humore ſumunt, vt ſi ſanguis Bilem exuberet, Phlegmo Ereſypelatoſus dicitur, & ſi Bilis ſanguinem Ereſypela Phlegmonoſum nominabitur, & ſic de aliorum humorum mixtione. *tumores cõpoſiti a quibus ſiant.*

Præcipui ergo ſimplices tumores, qui ex humorum affluxu fiunt, ex Gal. mente quatuor ſunt, ſecundum quod 4. humores ſunt in maſſa ſanguinea, Phlegmone inquam, Ereſypelas, Oedema, & Scyrrus, ad quos multi alij tumores reducuntur, tamet ſi varijs ex cauſis diuerſũ nomẽ ſortiantur. *tumores ſimplices, quot ſint.*

DE CAVSIS TVMORVM P.N.

Cauſe Generales quæ ſint.

TVmorum præter naturam cauſę duę aſſignari poſſunt, ideſt Generales, & Speciales. Generales cauſę duę ſunt fluxio, & Congeſtio, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. p. & 3. Artis Med. cap. 95. 4. de Sanit. Tu. 10 Meth. lib. de Tumoribus P. N. & Hipp. lib. de Morbis.

Fluxionũ cauſe quot ſint et quę.

Cauſæ fluxionis quatuor ſunt, vt elicitur à Gal. 2. de Diff. Feb. cap. vltimo, & 13. Meth. cap. 3. Membrũ expellens, Particula recipiens, Humoris fluentis conditio, & vię per quas fit fluxio.

Membrum expellens eſt fluxionis cauſa quatenus validum, vel cõnexum aliquẽ cum particula recipiente habet, vel quia proprios meatus anguſtos habet, vel quãdo Venæ ſunt nimis repletæ, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. p.

Pars recipiens eſt fluxionis cauſa, quatenus eſt calida, vel dolet, vel imbecillis, vel rara, vel ignobilis, vel eſt in inferiori loco ſita, vt Gal. loco citato.

Calor, & Dolor tanquam Cucurbitula attrahunt, vt inquit Gal. 2. de Diff. Feb. cap. vltimo, & de Diff. Morborum, & 8. Meth. inquit; Siquidem dolor, & membri inflammati calor, etiam ſi purum ab excrementis ſit totum corpus, fluxionis cauſa ſunt, & hoc per accidens faciunt.

Calor quomodo attrahat.

Calor eſt attractionis cauſa per accidens, quia ex partis calefactione humores calefiunt; & ideo ſubtiliores, & ad fluxum aptiores ac habiliores redduntur, & viæ dilatantur, cum proprium calidi ſit rarefacere ac dilatare.

Dolor quomodo attrahat.

Dolor ſimiliter per accidens eſt attractionis cauſa, quatenus partem exaſperat, principemq; facultatem ſtimulat, quæ poſtea ſpiritum, & ſanguinem pro leſæ partis ac dolentis defenſione tranſmittit. Vel quia circumſitæ partes cæco impetu aduerſus dolorem inſurgunt, vt eum expellant, & ſe ipſas comprimendo, ad locum dolentem ſpiritum, & ſanguinem mittunt.

Duplex partis imbecillitas.

Partis imbecillitas duobus modis eſſe poteſt, vel ab ortu, vt ſunt partes à natura genitæ ad excrementa recipienda, vel poſt ortum, vt quando aliqua pars poſt ortũ aliquam malam intemperiem contrahit, ideſt calidam, vel frigidam, vel humidam, vel ſiccam.

Raritas etiam partiſq; imbecillitas eſt attractionis cauſa, quatenus propter illam raritatem, ac laxitatem, vel imbecillitatem facilius humor recipitur, vt in glãdulis fit.

Situs etiam partis eſt attractionis cauſa, quia partes ſuperiores minus ſunt idoneæ ad humores recipiendos inferioribus.

Humor eſt fluxionis cauſa, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 3. vel quia partem copia, vel mala qualitate moleſtat, vel quia ſubſtantia eſt tenuis, vel quia à tota ſubſtantia eſt naturæ moleſtus, vt tempore peſtis. Spacium eſt fluxionis cauſa ob viarum amplitudinem, vt venarum, Arteriarum, Pororum, & aliorum meatum.

Cõgeſtio ex quib. Cauſis fiat.

Congeſtio, quæ eſt altera tumorum pręter naturam generalis cauſa, ex quatuor cauſis fit, vt inquit Gal. lib. de Diff. Morborum, & Auic. 2. p. Doctr. 1. vel à digeſtiua virtute debili, quæ eſt alteratrix, & altrix, vel ab imbecillitate expultricis, vel à robore retentricis, vel ab obſtructione meatuum.

Cauſe ſpeciales Tumorũ p. n. quę ſint.

Cauſæ ſpeciales tumorum prætet naturam tres ſunt, Primitiuæ, Antecedentes, & Coniunctæ.

Primitiuæ, vel Pregreſſæ, ſiue accidentes cauſæ ſunt illæ, quæ dum aduerſam valetudinem, vel morboſos procreantur affectus ſeparantur, & ſunt num. 7. Prima eſt Aer, qui nimia caliditate, vel frigiditate, vel mala qualitate, vt in Contagio, morbos ac tumores inducit, vt inquit Gal. 2. de Natura Humana.

Secunda eſt purus contactus, ſiue à tota ſubſtantia, ſiue à mala qualitate agat, vt ex ferreo cãdenti, & aqua feruenti & medicamentis calidis in quarto tumores excitãtur; A' tota ſubſtantia tumorem induceit indumentum Leproſi, quod Lepram portanti inducit, idem etiam dicitur de patiente Bubonem,

Tertia eſt intenſa corporis fricatio, quæ tumorem efficit, vel nimia calceamentorum, & ſimilium adſtrictio.

Quarta eſt appoſitio alicuius attrahentis inſtrumenti alicui parti, vt Cucurbitularum, & ſimilium.

Quinta externa cauſa eſt corpus extrãeum faciens continui ſolutionem, aut manifeſte, aut occulte, ad quam continui ſo-

lutionem

lutionem tumor præter naturam, vel apoſtema ſequitur, vt in Vulnere, in Oſſium fracturis, in Luxationibus, in morſu animalium, vt Aranei, vel aliorum animalium, à quibus apoſtemata fiunt ac ſimilibus, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. Cap. p.

Sexta cauſa eſt partis vapor, vel malus vſus partis, vt ſi in inguine oriantur bubones ex longa equitatione, vel ambulatione, & aliquando etiam alię cauſæ concurrunt, vt paruum tibiarum Vlcus.

Septima cauſa ex ijs, quæ intra corpus aſſumũtur, ſumitur, quæ tũores excitãt, vel nimia copia, & quantitate, vel manifeſta, vel occulta qualitate, aut à tota ſubſtantia.

Antecedentes ſiue Præcedentes cauſæ, à Grecis Proigumine dictę, ſunt illæ, quæ paratæ ſunt morbus efficere, vt ſunt humores naturales, vel non naturales. Humores naturales quatuor ſunt, & ſunt ij, qui in maſſa ſanguinea continentur, & ad corporis nutritionem ſunt idonei, qui ſi è venis vel Arterijs effundantur, ſtatim concreſcunt, ſiue intra corpus maneant ſiue extra corpus, vt inquit Hipp. lib. pri. de Morbis, Gal. 2. ad Glauc. lib. de Tumoribus P. N. & 13. & 14. Meth.

humores Naturales qui ſint.

Hũores nõ naturales ſunt, qui à ſanguine in maſſa ſanguinea, quo partes nutriuntur, ſunt ſeparati, & ad corporis nutritionẽ ſunt inepti, & quamuis extra corpus effundantur, nunquam cõcreſcunt, & æquiuore dicuntur humores. Dicuntur verò non naturales, quoniam non ſunt omnino preter naturam; cũ in partibus alicui vſui deſeruiãt.

humores Non naturales que ſint.

Apoſtemata ſiue Tumores præter naturã gigniuntur primo, vel ab affluxu ſanguinis, ideſt maſſæ ſanguineæ, aut ſecundum naturam, aut præter naturam exiſtentis, quæ maſſa aliquando in tumoris loco putreſcit, aliquando extra locum, & ad tumoris locum confluit.

tumores, ſiue Apoſtemata, a quibus fiant

Secundo fiunt Apoſtemata ab humoribus ſinceris, ideſt a Bile flaua, vel atra, vel à Pituita, & huiuſmodi humores aut naturaliter exiſtentes apoſtemata efficiunt, vel præter naturam; ideſt putridi exiſtentes.

A' ſanguine verò ſincero tumores non fiunt, ſed quando Gal. ac alij Autores inquiunt, quod à ſanguine fiunt tumores; Intelligendum de maſſa ſanguinea, cum nunquam ſincerus ſanguis ab alijs humoribus ſeparatus adinueniatur.

Tertio fiunt tumores, quando partes ſitum mutant, vt ſi oſſiculum à ſede propria remoueatur, vel Inteſtina, vel Omentum in Scrotum decidant.

Quarto Aquoſitas tumorem facit, quæ partim eſt naturalis, partim præter naturam, vt eſt ea, quæ reperitur intra Peritonęum, quæ aliquando in Scrotum deſcendit, & aquoſam Herniam efficit, & hec humiditas aliquando Aſcitem facit, qui eſt tumor aquoſus in Ventre.

Quinto alitus, & flatulentia vaporoſaq; materia, vel naturaliter, vel præter naturam exiſtens tumorem excitat, Naturaliter, vt in ſatiriaſi; Non naturaliter tumorẽ facit, quando in parte aliqua recluditur.

Sexto tumores fiunt à corporibus, quæ omnino ſunt præter naturam, & multorũ ſunt generum, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. & lib. de Tumoribus P. N. vt Gummi, Polenta, Vngues, Carbones, Pili, Gipſea materia, Mellea, Plumbei globi, Animalia, vt Vermes, Lutum, Mucus, Lapides, & ſimilia.

Cauſæ Coniunctæ ſiuè continentes tumorum. P. N. Sinecticæ a Grecis dictæ, ſunt materiæ, quæ in particula ipſa laborante aggregatæ, & infractæ reperiuntur, quæ continuo cum tumore permanent, & dum creſcunt, ſimul tumor augetur, dum minuuntur, ſimul etiam tumor decreſcit, & cum deſinunt, finiuntur, & quibus pręſentibus, ſimul quoq; morbus adeſt, quibus ablatis, ſimul etiam morbus euaneſcit.

Multi non parui nominis Medici hanc Cõiunctam cauſam tollunt, cum nihil à morbo differat, & affectus actionem vitians ac impediens ſecundum Gal. morbus ſit, & non morbi cauſa, & ideo dicunt; quod à Gal. de huiuſmodi cauſa non verba fiunt, ſed tantum de Antecedente, & Primitiua.

Virũ detur Cauſa Coniuncta.

Sed hoc non eſt verum, quia Gal. 2. Aph. Com. 22. & P. de Cauſis Sympt. cap. 2. de Coniuncta cauſa mentionem facit, & 3. Artis Med. inquit; In qualibet morbi curatione Antecedens cauſa imprimis remouenda, deinde Coniuncta tollenda. Hec enim Coniuncta cauſa eſt morbi eſſentia, & materialis cauſa iam fluxa, & aliqua in parte coadunata, actu tumorem efficiens; tumor vero eſt morbus, & percõſequens eſt accidens, & cum ſit accidens, neq; eſt neq; materiam habet, Ideo Coniuncta cauſa à morbo differt.

Notan-

Notandum tamen quod in tumoribus præter naturam ex humorum in fluxu ortis aliquid eſt in fieri, aliquid verò eſt in facto eſſe. Quod eſt in fieri eſt materia Antecedens, quæ adhuc in fluxu eſt; Quod eſt in facto eſſe eſt materia cõiuncta, quæ iam influxit, & in parte laborãte infixa eſt.

DE TVMORVM P. N. Signis.

CVM dixerit Philoſophus Primo Phiſicorũ cap. pri. quod vniuerſalia ac magis cõmunia notiora ſunt nobis, quam particularia; Ideo in tradendo ſigna in vniuerſali, ab vniuerſalibus incipiemus.

Ne igitur per ignota procedamus, dicendum imprimis, quid ſit ſignum.

Signum quid ſit.

Signum ergo nil aliud eſt quã id quod noſtris ſenſibus eſt manifeſtum, & aliquod occultum ac latens nobis demonſtrat, cũ illius ſit ſignum.

Signorũ Genera quot & quæ.

Signa ſimiliter trium ſunt generũ, Alia ſunt Demonſtratiua, quæ præſentem morbum indicant. Alia ſunt Prognoſtica, quibus mediantibus futura prædicimus, Alia ſunt Commemoratiua, quibus mediantibus præterita conſideramus, & quodlibet genus horum ſignorum, vel eſt Salubre, vel Inſalubre, vel Neutrum.

Signa inſalubria, alia morbi ſpeciem, Alia ſedem affectam, Alia morbi cauſam indicant, & alia ſunt Concomitantia, & alia Aſſidentia, vt inquit Gal. lib. de Arte Parua.

Signa indicantia morbum ac partem affectam ſunt Actio læſa, Excrementa, Doloris proprietas, ſitus, & propria accidentia, & alia ſunt neceſſaria, & propria, & alia vt plurimum, & communia.

Signa à quib' deſumãtur

Tandem dicere poſſumus, quod ſigna deſumuntur, vel ab Eſſentia, & forma, & natura rei, vt dicemus inferius, vniuſcuiuſq; particularis tumoris ſigna tradendo; Vel à Cauſis, vt ex qua materia, & quibus ex morbis ſunt. Vel ab effectibus, ſiue Symptomatibus, vt à Calore, pulſatione, renitentia, & ſimilibus, vel ab Analogia ſiue ſimilitudine, vt ſi quibuſdam temporibus quidam particulares morbi vagentur.

Tumores ſalubres, veluti alij ſalubres morbi quatuor tempora, vt plurimum, habent, Principium, Augumentum, Statum & Declinationem, dixi, vt plurimum, propter venenoſas Inflammationes non lethales, quæ ſtatim vigent ac florent, ac imperceptibiliter ferè hæc habent tempora.

Vnum quodq; ergo horum temporum ex ſuis ſignis dignoſcendum eſt.

Signa Principij.

Signa principij ſunt exiguus dolor, & particulę parua diſtenſio, & fluxionis adeſt initium, vt Gal. lib. de Totius morbi temporibus inquit. Porrò Inflammationis principium totum illud tempus exiſtit, quo ſanguinea ſubſtantia pars affecta repletur; Et Hipp. 2. Aph. 30. inquit, Circa initia, & finem remiſſiora ſunt omnia.

Signa augumenti.

Signa Augumenti ſunt Auctio tumoris in maiorem molem ſecundum latitudinẽ ac altitudinem, & manifeſta auctio Symptomatum vniuſcuiuſq; tumoris neceſſario conſequitur, & Gal. loco citato Augumenti ſigna tradendo inquit. Quum autẽ influxus ceſſauerit, & quod in particula cõtinetur, putrefieri incęperit, calor quidam ad putredinem naſcitur, & fuſio magis propter calorem, vnde etiam ſpiritus generantur, atq; ob hęc ambo, particula magis, quam antea diſtenditur, etiam ſi nihil influat. Hoc igitur ſecundum tempus eſt Inflammationis Augumentum.

Signa Status.

Signa ſtatus ſunt, cum prædicta omnia, vt Tumor, Dolor, & alia Symptomata ad ſuum vigorem peruenerunt, nec amplius augeri poſſunt, quin eorum materia in aliam formã ac ſubſtantiam tranſmutetur ac alteretur, vt Gal. loco citato inquit. At quum humor in Pus iam vertitur, maxime tunc dolores corripiunt. Nam in puris generatione dolores ac febres magis, quam prius infeſtant, vt inquit Hipp. 2. Aph. 47. & hoc tẽpus vocatur Vigor ſiue ſtatus.

Signa Declinationis.

Declinationis ſigna ſunt imminutio omnium Symptomatum, & molis ipſius tumoris, vel materia talis tumoris in aliã ſubſtantiam tranſmutari incipit; Gal. loco citato inquit. Quod ſi humor in pus mutetur, vel digeratur, minorem tumorẽ atq; tenſionem efficit; huiuſmodi eſt declinationis principium.

Tumores item, qui ex humorum affluxu fiunt, vel retrocedunt, vel ſemper in aperto manent.

Signa delitescẽtiæ.

Signa regreſſionis, & deliteſcentiæ ſunt ſubita tumoris diminutio, quæ aliquando

ſua

ſua ſponte fit, vt ob venenuſitatem, ac ma-
lignitatem, vel propter nimiam refrigera-
tionem furinſecus adhibitam, & febres
etiam ac alia praua Symptomata ſuperue-
nientia, ac talis tumoris diminutionem
conſequentia tumoris regreſſionē, indicāt.

Tumorū non deliteſcentium terminatio quot modis fiat.

Tumores nō deliteſcentes quatuor mo-
dis terminantur, vel per inſenſibilem exa-
lationem, ſiue reſolutionem, qui modus
eſt optimus, vel per ſuppurationem, quæ
etiam eſt bona; vel per indurationem, quę
eſt mala, vel per corruptionem, quæ eſt
peſſimà, vt inquit Gal lib. de Inequali In-
temperie.

Signa Reſolutionis.

Reſolutionis ſigna ſunt leuitas mem-
bri, deficiens pulſatio, tumoris febris ac
omnium aliorum Sympromatum immi-
nutio.

Signa ſuppurationis in fieri.

Suppurationis ſigna ſunt dolor intrin-
ſecus, pulſatio, calor, & febris creſcens,
vt inquit Hipp. 2. Aphi. 47. Gal. in eius
Com. & lib. de Totius morbi temporibus.

Signa Indurationis.

Signa Indurationis ſunt tumoris immi
nutio, & cum hac remanens duricies.

Signa corruptionis.

Corruptionis ſigna ſunt Nigredo, vel
partis liuiditas, quibus nonnunquam gra-
ueolentia accedit, quibus ſignis præceſſe-
runt febres ingentes, dolores, inquietudi-
nes, vigiliæ, & alia praua Symptomata.

Signa Suppurationis iā factæ.

Signa ſuppurationis iam factæ, ideſt Ab
ſceſſus, vel Exiturę ſunt levitas quædam
partis affectæ, remiſſio vel ablatio doloris,
caloris, tenſionis, pulſatiunis ac duricici
tumoris, tumor remiſſus breuior ac minor
factus, tumor eminentior fit, ac in mucro-
nem ſubducitur ac eleuatur; Huiuſmodi
acuties ad albedinem mutatur, cuticulæ
ſeparatio, quies vaporum putridorum, &
inundatio ſub prementibus digitis perſen-
titur.

Animaduertendum tamen quod non
omnia hęc ſigna neceſſariò in omni abſceſ
ſu reperiri debent, ſed ex his aliqua.

Modò cur prædicta ſigna eueniant ſin-
gulatim examinemus.

Cur prędicta Signa in ſuppuratione iā facta eueniant.

Leuitas ſiue partis affectę alleuiatio per
ſentitur, quia iam aliqua humorum pars
reſoluta eſt, ac etiam quia humores cocti,
& cocta ſanies leuiores, & laxiores ſunt
redditi.

Remiſſio vel ablatio doloris, caloris,
tenſionis, pulſationis ac duriciei fit, quia
tunc mala temperies ablata eſt. vel acres
vapores partem ſtimulantes, & calor in-
tenſus ſuperatus à Natura fuit, & ideo etiā
putridi vapores quieſcunt.

Tumor fit minor, quia dum materia
putret, & à calore alteratur, tunc caleſcit, &
caleſcēdo vapores eleuantur, qui cutem ex
tendunt, facta verò cōcoctione, ceſſant va
pores extēdere, & ideo diminuitur tumor.

Tumur fit eminentior, quia cùm Na-
tura materiam concoquit, illam vincit,
ac in vnum cogit, & ad extimum cutis
tranſmittit, & ideo etiam pars illa acumi-
nata, & alba redditur, cum pus, quod ſub
cutę continetur, album fit.

Cuticula ſeparatur, quia calore illo ex-
traneo priuatur.

Inundatiu perſentitur ob liquidam ma-
teriam, que ſub cute continetur, quod ſi-
gnum non in omni ſuppuratione apparet,
vt inquit, Hipp. 6. Aph. 41. ob puris ac
loci craſſitiem, & in aliquibus etiam par-
tibus ſanis inundatio perſentitur, vt circa
Articulos, ideſt circa Genua, in partibus
lateralibus, & in reliquis craſſis articulis
humani corporis, & aliquando etiam in
duro tumore inundatio percipitur ob ma-
teriæ colliquationem, quæ tamen non eſt
cocta, cum eliquatiu à coctione differat.

Signa Tumoris per Congeſtionē orti.

Signa tumoris per Congeſtionem orti
ſunt aliqua præcedens cauſa, quæ affectā
partem debilitauit, nulla adeſt totius cor-
poris repletio, à principio paruus apparet
tumur, ac paulatim augetur, ſic dolor à
principio paruus, deinde maximus fit, &
venæ in circuitu tumidæ non apparent.

Signa Tumorū per humorū afflaxum.

Signa tumorum per humorum afflu-
xum ſunt repletio totius corporis, vel ali-
cuius ſuperioris partis, cito augentur, &
in parte venæ tenſæ tumidæ ac repletæ,
quæ prius non apparebant, percipiuntur,
doloresq; grauiſſimos afferunt, & cito ter-
minari ſolent.

DE PROGNOSTICIS Tumorum P.N.

Quæ prędicanda.

IN Prognoſticis tria præcipue
debent prædici, vt inquir Gal.
4. de Preſag. ex Pulſibus. Im
primis quis ſit futurus exitus
rei, de qua agimus, ideſt ſi ſalutiferus; vel
mortiferus ſit talis tumor. Secundo muta-
tionis tempus, an cito ſcilicet, vel tarde,
qua die, qua hora, & denique quo tem-

pore

pore accidet; Tertiò modum præſagire, oportet, ſi talis tumor per reſolutionem, vel per ſuppurationem, vel per induratio-nem, vel per corruptionẽ ſit terminaturus.

Similiter Gal. 3. de Criſibus cap. 5. inquit; Quòd ad bene prædicendum oportet conferre vires ęgrotantis cum morbi magnitudine, & præ cognoſcere morbi ſtatum, ideſt quando ſit futurus.

Et primo ad Glauc. cap. 10. inquit; Nõ licet nobis bene prædicere, niſi quantitatem morbi atq; vitium accuratè expendamus; Etenim ſi vires adeo validæ fuerint, vt morbum vincere poſſint, neceſſe eſt ægrum euadere; ſin verò contra, omnino morietur.

Ad bene ergo prædicendum conſiderãdus eſt tumor ſi ſit magnus, vel paruus, Tumoris genus, ſi ſit malignus, vel benignus, Pars ſimiliter affecta, ſi ſit nobilis, vel ignobilis, principalis, vel principali parti deſeruiens, Tumoris tempus etiam conſiderandus, in quo ſtatu ſit, vel in principio, vel augumento, vel ſtatu, vel declinatione.

Si cito vel tarde terminaturus ſit ægri vires etiam, conſidarandæ ſi debiles, & imbecillæ, vel validæ, & robuſtæ, Vt gratia exempli ſi tumor, vel Abſceſſus ſit iuxta aliquod membrum nobile, vel propè iuncturas, & in venoſis ac neruoſis partibus, & in debili particula ac pauco calore prædita, & huiuſmodi tumor ſit ex maligna materia ortus, peſſimiq; tumores vagentur, vel ſit ex craſſa materia genitus, & in parte dura ac tenſa cute obducta. Si ſit etiam talis tumor planus, & æquabilis, & nõ in ſublime eleuatus. Dicendũ quòd talis tumor eſt admodum ſuſpectus, vel ægrè tardeq; maturabitur. Qui verò huic aduerſus, & contrarius fuerit, boni moris erit, & cito, & facile maturabitur.

Gal. 8. Meth. inquit; Quòd Glanduloſa corpora imbecilla omnium cum ſint, facillimè fluxiones recipiunt, tumoribusq; præter naturam (quos Bubones appellant) celerimè corripiuntur, quum alias, tum maxime, vbi propter magnam Arteriam aut venam fuerit Vlcus aliquod ortum.

Et lib. de Inęquali Intemp. inquit; Optimum eſt abſceſſionis genus, ſi abſceſſus aliquando fiat in capacitatum, quæ proximæ ſunt, tum maxime, tum minime momentaneam; Alias in non momentaneam quidẽ, nõ tamẽ maximã; interim in maximã nõ tamen nõ momentaneam Ac quæ in ventriculum incidit abſceſſionum optima eſt, quæ in ſinum eius internum abit, in quem etiam plerumq; ſe aperiunt; Mala verò quæ ſub Peritoneum. Pari modo in ijs, quæ circa Cerebrum exiſtunt. Bona eſt, quæ in priores uentriculos eius abſcedunt; Mala quæ ſub inuolucris ipſius. & quæ etiam in poſticum eius ventrem ſe recipit. Qui verò circa Coſtas colliguntur abſceſſus, ij in capacitates erumpunt Pectoris. At muſculorum abſceſſus ſub cutẽ; Viſcerum autem in Arterias, & venas, quas in ſe continent, vel in membranam, quæ ipſis prò cute eſt.

Eodem etiam lib. inquit, de tumorum terminatione loquens Ita alterum duorũ ſequi eſt neceſſe, vt ſi fluxio vicerit, corruptio ſequatur victorum corporum. Sin fluxio ſit victa, vt muſculi ad naturalem ſtatum redeant.

Hipp. primo Prog. 38. inquit Si verò mollior tumor eſt, nec dolet, preſſusq; digitis cedit, diuturniorem efficit iudicationem ac minori cum periculo eſt.

Textu. 40. inquit Quicumq; ergo tumor dolens, durus, & magnus eſt, periculum mortis breui fore ſignificat. Quicũq; verò mollis non dolens digitis cedit prementibus, diutius immoratur.

Textu 41. inquit; Tumor qui in ventre fatigat, minus facit abſceſſum quàm qui in Ilijs. (quoniam, vt inquit Gal. in Com. in Ilijs maior adeſt caloris copia) & tumores ſubter vmbilicũ raro in pus vertuntur.

Textu 44. declarat, quæ ex ſuppurationibus ſit optima, & quæ peſſima, dicens. Ex ſuppurationibus, quæ foras vertitur optima eſt, ſi parua eſt, maximeq; egreditur, & in ſublime reſuagit (quoniam vt inquit Gal. in Com. indicat robur foras expellentis facultatis (Si verò magna eſt, & lata, minimeq; in mucronem ſubducitur, peſſima eſt. Deinde textu. 45, ſubiungit. Quæ verò intro rumpitur, optima eſt, ſi cum exteriori ſede nihil communicet, ſed adducta eſt, nec dolet, & omnis exterior locus vnicolor apparet.

Auic. 3. 4. cap. 20. inquit; Ex apoſtematibus, quæ in neruoſis partibus oriuntur, peſſima inducunt Symptomata, quæ verò in Articulis oriuntur, tarde ſuppurantur, & peſſima ſunt.

DE

DE CVRATIONE TVMORVM in Vniuerſali.

Curatio quid ſit.

CVratio eſt recta, & conueniens remediorum vſurpatio.

Remediũ quid ſit.

Remedium eſt id quod affectum præter naturam remouet.

Curatio recta in quibus conſiſtat.

Recta curatio in tribus conſiſtit, in reperiendo genus remedij, debitam quantitatem, & modum vtendi.

Animaduertenda in tumorũ curatione.

In curandis tumoribus videndũ ac animaduertendum imprimis eſt ſi huiuſmodi tumores facti ſint ex Congeſtione, vel fluxione, & ſi ſint in fieri, vel in facto eſſe, & ſi ſint in principio, vel augumento, vel ſtatu, vel declinatione, cùm hęc omnia curationem euarient. Curatio igitur, vt inquit Gal. lib. de Arte Parua cap. 90, à cauſæ ablatione auſpicanda eſt; In tumore ergo cùm pars affecta ſit repleta, vacuatione curatur, vt inquit Gal. 13. & 14. Meth. Quid verò imprimis ſit faciendum, optime explicat Gal. lib. Artis Med. cap. 40. dicens. Imprimis oportet euacuare vniuerſum corpus: deinde autem quod in partẽ influit ad contraria loca retrahere; Quod quidem vbi fecerimus, prius repellemus à parte; quàm aggrediamur diſcutere, & quò mitiora præſidia fuerint, eò erit longe aptior euacuatio. Et 2. lib. ad Glauc. cap. 2. inquit. In curatione Inflammationis duo magni committuntur errores, vbi ſtatim in ipſis auſpicijs, vel nulla de toto corpore prouidentia habetur, vel ipſum calefit atq; humectatur membrum; deinde ſubiungit; At qui rationem ſimul, & experientiam ſequuntur, ij totum inprimis corpus vacuare quibuscumq; vacuationibus conſulunt; Ipſam verò inflammatam partem perfundere ac ſuperlenire ijs, quę id quod influit, repellendi vim habent: ac denique quod in membro patiente continetur, educere, vimq; ac robur adiungere ijs partibus, quæ iam effectæ ſunt.

Euacuatio quot modis fiat.

Euacuatio ergo pluribus modis fit, vel repellendo materiam cum repellentibus, vel materiam per partem affectam euacuando, quod duobus modis fit, vel illam inſenſibiliter reſoluendo diſcutientibus ac reſoluentibus medicamentis, vel ſenſibiliter eam euacuando partem ſcarificando, & incidendo.

Si tumores fiant à Congeſtione, quod iam factum eſt, euacuari debet, vel reſoluentibus, vel ſenſibiliter euacuantibus, & pars ſi ſit imbecilla, roboranda, & ſi aliqua intemperie laboret, tali intemperies per ſua contraria corrigenda.

Si fiat à fluxione, quod influit inhiberi ac prohiberi debet repercutientibus ſiue repellentibus reuellentibus, & intercipientibus, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 2.

Septem verò ſunt caſus, in quibus repercutientibus vti non debemus.

Repercutienti. vbi non compe. t. ne.

Primus quando tumor fit in emunctorijs, vt inquit Gal. 6. de Comp. Med. per loca cap. 2. ne materia ad partes principes repellatur.

Secundo quando materia eſt venenoſa, vt in peſtilenti bubone, ne huiuſmodi maligna ac venenoſa materia ad aliquod nobile ac principale membrum repat, ex quo maior lęſio ſequatur, vt inquit Gal. 3. de Med. ſecund. locos cap. 2.

Tertio quando tumor criticus eſt, vt inquit Hipp. p. Aph. 20. Ad hanc conditionem hoc adiungendum: Niſi crius fiat errore naturæ, aut ad aliquod nobile membrum materia fluat. Nam ſi ad aliquod nobile membrum natura humores tranſmittat, repercutientibus vti debemus, ne maius malum ſequatur.

Quarto quando tumor fit in corpore pletorico, vel Cacochimio, vt 3. de Comp. Med. Sec. locos cap. 1. Gal. inquit.

Quinto quando pars tumore affecta eſt nimis imbecilla, & pauco calore prædita; periculum enim eſt, ne repercutientibus calor extinguatur, & partis corruptio ſequatur, vt inquit Gal. 13. Meth. Cap. 16. & 6. de Comp. Med. Sec. locos cap. 7.

Sexto quando cum tumore vehemens adeſt dolor, quoniam tunc anodinis eget, & ex repellentibus pars exaſperatur, ac dolor augetur, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 2.

Septimo quando tumor fit iuxta aliquã principem partem, ne repellentibus princeps illa pars offendatur, ad eam humores recurrendo, vt in faciei aut colli Ereſypelate, in qua ſi repercutientibus vtamur, periculum eſt, ne Phreneſis aut Angina ex humorum repercuſſione ſequatur.

Alij Autores, vt Guido, tres caſus adiungunt,

ungunt, Vt ſi fluxio à cauſa primitiua fiat, Si materia ſit impacta, & ſi materia ſit craſſa.

Quòd verò non debeamus repellere in tumoribus à cauſa primitiua ſiue externa ortis, falſiſſimum eſt (niſi vbi adſit materia venenoſa) cùm ſit contra experientiã, cùm etiam Mulieres pueris decidentibus ſtatim cartam aqua ſimplici vel roſacea madefactam imponant, vt tumr ceſſet, Et nos etiam in vulneribus, Contuſionibus, & diſtorſionibus, ſtatim Poſca; aut Aqua frigida, aut Ouialbumine, aut alijs repellentibus, vtimur, ne aliquis tumor fiat.

Ad id quod dicunt; materiam impactã non eſſe repellendam; Dicendum, quòd in tumorum principio nunquam materia poteſt eſſe impacta. Quando verò eſt impacta Gal. 13. Meth. cap. 6. inquit non eſſe repellendam, cùm repelli non poſſit.

Ad id verò, quod aiunt; Materiam craſſam non eſſe repellendam; Reſpondendum raro euenire, vt in principio tumoris materia ſit ita dura, & craſſa, vt repelli nõ poſſit, cùm præcipuè huiuſmodi materia per arctiſſimas vias ac denſos ac compactos meatus traſeat, & dato quòd materia ſit craſſa, dummodo mouetur ac fluit retro etiam pelli poteſt. Immo quanto craſſior eſt materia, tanto robuſtiora exigit repellentia, vt Gal. 13. Meth. cap. 16 docet, qui in Achoribus bilioſis refrigerantibus vtebatur, & in pituitoſis, vbi craſſior fluit materia, aſtringentibus.

In materia ergo frigida calidis repellentibus vtimur, & in materia calida vtimur repellentibus frigidis, vt Gal. inquit.

Med. in tumorũ principio conuenientia ac alijs temporibus.

In principio tantùm repercutientia competunt, vt viæ per quas ſit fluxio adſtringãtur, & pars affecta roboretur, vt optimè Gal. lib. de Tumoribus P. N. vbi inquit; Cuius ſanè defluxus, priùs quàm ſit impactus, faciliſſime his, quæ refrigerant atq; adſtringunt, repellitur, præſertim ſi tumor fuerit exiguus. Vbi autem fluxio impacta iam tenaciter hęſerit, nullũ ab aſtringentibus, & refrigerantibus auxiliũ admittit; Indiget autem euacuari.

In Augumento cum repercutientibus aliqua reſoluentium portio commiſcenda vt influxus prohibeatur, & quod iam fluxum eſt reſoluatur.

In ſtatu repellentia, & reſoluentia pari portione competunt.

In declinatione ſolis reſoluentibus vti debemus; Si per reſolutionem talis tumor terminari velit, vt inquit Gal. 13. Meth.

Si verò ad ſuppurationem tendat, calidis, & humidis adiuuari ſuppuratio debet vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 31. & Gal. 13. Meth. Optimè verò Gal. 3. de Simp. Med. Fac. cap. 9. hoc explicauit dicens. In principio ſiquidem quæ refrigerant atq; adſtringunt, per incrementa verò tepida, & mediocriter adſtringentia; At in vigore ac ſtatu inflammationum, quæcumq; tum moderate calefacere, tum laxare poſſunt, magis competunt; ſicuti in declinationibus quæ valenter calefacere, & diſcutere. Lib. verò 6. de Comp. Med. Sec. locos inquit. In vniuerſum autẽ aſtrictiora quidem in principijs, & vehementibus influxionibus congruunt, moderatiora in vigoribus, & magis diſcuſſoria in declinationibus.

Si verò fluxio à natura fuerit victa, inquit Gal. lib de Inequali Intemp. Quòd duplex hic incidit curationis genus, nempe, aut diſcuſſo omni eo, quod in partem confluxit aut coctio. Sed cum ſuperius dixerimus, quod fluxio excitatur à parte mittente valida, & à parte recipiente debili, vel calida, vel dolente, vel inferiori loco ſita, & alijs ſuperius dictis; Pars verò mittens vel à copia materiæ irritatur, vel à mala materiæ qualitate, ſiue ſit manifeſta, ſiue occulta, vel ab vtraque. Si ergo materia ratione quantitatis partem mittentem ſtimulat, quantitas tollenda eſt, & hoc ſit optimè venæ ſectione, niſi quid prohibeat, cum per exercitia euacuatio in tumoribus ex fluxu non competat, cum ex motu fiat calor, & calor eſt nouæ fluxionis cauſa; Nec per frictiones propter eandem rationem; Nec per Balnea, cum fuſionem, ac humorum liquationem efficiant; Nec per medicamenta digerentia vel per Inediam competit euacuatio, cum huiuſmodi multum temporis requirant, Nec euacuatio per purgantia medicamenta competit, cum non omnes humores equaliter euacuent; Ideo venæ ſectio in Plethora competit. Quæ verò vena ſit ſecanda, docuit Gal. 13. Meth. dicens. Si laborent partes ſupra Thoracem, Media vel externa vena ſecanda. Si partes ſupra Iecur, Interna, Si partes infra Iecur, Poplitis, vel Malleolorum, ſeruata ſemper rectitudine.

Si verò

Google

Si verò pars mittens ab humoribus mala qualitate prædítis ſtimuletur, huiuſmodi Cachochimia purgantibus medicamentis tollenda eſt,

Si verò materia ſtimulans ſit venenoſa, Alexipharmacis talis materia euacuanda eſt, & eius malitia corrigenda.

Si verò a Pletora, & Cachochimia ſimul partem mittentem ſtimulent, & venæ ſectio, & Purgatio competit; Verùm ſi Cachochimia ex alicuius morbi intemperie proueniat, talis intemperies ſuo contrario corrigenda. Sic ſi ex qualibet alia cauſa fiat, illa cauſa eſt remouenda, vt inquit Gal. 8. Meth.

Si excitetur fluxio à parte recipiente debili, vel quià calida, vel dolet, Huiuſmodi pars roboranda, ne amplius fluentem humorem recipiat, & ſi ſit calida refrigeranda, & ſi adſit dolor, doloris cauſæ auferendæ, & per anodina mitigãdus eſt dolor.

Reuulſiones nõ ſunt prætereundæ, vtq; Gal. 8. Meth. inquit; Manu laborante ſcarificanda eſſe Cruta, Crute altero affecto, reliquum ſcarificandum eſſe; Sic etiam in oppoſitis partibus Frictiones ac vincula competunt, vt inquit Gal. 13. Meth.

DE CVRATIONE ABSCESſuum in vniuerſali.

Abſceſſus ſiue Apoſtemata quid ſit.

ABſceſſus ſiue Apoſtemata, vel Exituræ, vt inquit Gal. lib. de Tumoribus præt. nat. & 2. ad Glauc. sũt diſpoſitiones, in quibus abſcedunt, atq; corpora, quæ prius ſe contingebant, inuicem diſtãt. Materia, quæ huiuſmodi tumores excitat extra cauũ Muſculi propulſa continentia à ſubiectis deducit, & abſcedere facit; Spacium igitur, vt inquit Gal, vacuum in medio fieri oportet, quòd aliquam ſubſtantiã ſpirituoſam, vel humidam, vel mixtam ex vtriſq; compræhendit, quæ temporis diuturnitate in multiformes, ac varias ſubſtantias alteratur.

Abſceſſus quot modis fiat.

Duobus autem modis Abſceſſus fit, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. & 14. Meth. Alter eſt cùm Inflammatio eſt in pus verſa, & pus ipſum tanquàm in ſinu aliquo eſt collectum; Alter eſt quando aliquis humor, vel ſpiritus aliquis vaporoſus, aut ſubſtantia ex vtriſq; mixta abſq; inflammatione in parte aliqua colligitur; quòd etiam bifariam fit, vel per Congeſtionem, vel per defluxionem.

Quomodo etiam Abſceſſus fiat, idem Gal. lib. de Tumoribus præt. nat. inquit, dicẽs Vbi verò procedente tempore vicerit quidem natura. fluxio autem omnis cocta fuerit, ac genitum pus extra carnem id pellitur à facultate, quæ in ea eſt, expultrice. Quòd ſi meatus naturalis conſpicuus ſit, vel locus rarus exiſtat, pus ſaue partim perſpirat, partim ſenſibiliter effluit. At ſi incumbens cutis denſa duraq; extiterit, ibi pus detinetur, atq; eam à ſubiecta ipſa carne dirimit, deinceps ſui acrimonia corrodit, & foras egreditur, niſi quis eam ſcarificatione peruertat. Ex quibus verò Abſceſſus fiant, eodem loco ſubiungit dicens. Non ſolum ex Inflammatione Abſceſſus gignuntur, hoc eſt deductiones particularum. Sed ſtatim à principio interdum proueniunt propter humorem aliquem, qui temporis proceſſu excoriat, atq; à cõtentis cõtinentia diſpeſcit, quod etiam inquit 14. Meth. dicens, Ita frequenter fieri Atheromata, Steatomata, & Meliceridés.

Abſceſſus quibus in locis fiant

Loci verò, in quibus Abſceſſus fiunt, ſunt, vel inter duas tunicas, vel ſub quibusdam membranis, cùm materia, quæ abſceſſum facit; ſpacium ſibi moliatur, & ſi huiuſmodi materia putredinem contraxerit, & ſi ſit acris, circumpoſita corpora excoriat, vel copia diſtendit. Si verò diu in tali ſinu perſiſtat, plures habet alterationes, atq; in varias ſubſtantias tranſmutatur, vt in Lapides, Carbones, Arenas, & ſimiles, vt ſuperius dixi.

Curatio abſceſſuum.

Si tumor igitur in Abſceſſum degeneret Gal. 2. ad Glauc. cap. 6. inquit. Quòd eius curatio per initia fit per mitigatoria remittentia ac relaxantia auxilia, ſicuti eſt Gal. Tetrapharmacum, quod fit ex Cera Reſinæ, & Pice colophonia, & Seuo Taurino pari portione, cui aliquid Mellis adiiciendum, vt inquit Gal. 13. Meth.

Procedente verò tempore vti debemus concoquentibus maturãtibus, ac ſuppurãdi vim habentibus quod tantùm facere debemus, vbi partes quæ tumore infeſtãtur, vehementius pulſant, ſic vt iam de boni curatione citra pus, deſperetur, ante verò nequaquã, vt 14. Meth. Gal. inquit. Competit ergo tunc illud Cataplaſma à Gal. propoſitũ 2. ad Glauc. c. 2. quod ex Triticea farina

in Oleo, & Aqua ſimul cocta conſtat, vel aliquod ſimile.

Apoſteme quãdo aperiendũ & quomodo.

Curatio tutò quodo faciẽda Apoſtematis maturationem quæ conſequantur.

Quando materia Abſceſſum faciens in alienam ſubſtantiam, ac toto genere præter naturam degenerauerit, & maturum Apoſtema fuerit, tunc aperiendum, quod fieri debet, vt inquit Gal. 14. Meth. Tutò, citò & Iucundè; Vtq; citò cures, inquit, ad tria attentus eſſe debes; Primum, vt operis abſolutionem conſequaris, Secundum, vt ſi hoc aſſequi non poſſis, tandem non noceas Tertium, vt vitium non facilè reuertatur, Concoctionem ſiue Apoſtematis maturationem, vt inquit Gal. lib. de Inæquali Intemp. hæc duo neceſſariò ſequuntur, Puris generatio, & eius in aliquod ſpatium abſceſſio.

Materiæ extractio quot modis fiat.

Curatio ergo Apoſtematis, quatenus Apoſtema eſt, extractio eſt materiæ extraneæ, quæ excitat Apoſtema, vt Auic. inquit; Quæ duobus modis fit, vt inquit Gal. 8. Meth. vel per digeſtionem, vel ſectionem, dicens Si pus aliquod notabile in ſuppurante particula ſit contentum, non expedit incidere protinus, ſed digeſtionem moliri medicamentis ad id valentibus. Si verò puris copia medicamenta ſuperet, & digeri non poſſit, ad ſectionem veniendum eſt.

Apoſtematis maturatio quãdo non expectãda.

Aliquando non omnimodam, ac perfectam maturationem expectare debemus in Apoſtemate aperiendo, & potiſſimum id moliendum, quando aliquam eroſionẽ timemus, vel neruoſarum partium putrefactionem, vel aliud quoduis nocumentũ.

Apoſtematis, apertio quibus & quomodo fieri debeat.

Apoſtematis aperto tutiùs fit ferro, quàm cauſticis medicamentis, & debet fieri pro ratione, tum quantitatis, ſiue copiæ materiæ ibi collectæ, tum etiam loci affectu, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 5.

Non debet verò magna fieri ſectio, ne pars debilitetur, & ad motum ineptior reddatur, & ne turpis, ac magna Cicatrix inducatur, & ne partes ſubiectæ ob magnam inciſionem ab Aere alterentur, vt inquit Gal. loco citato, & 8, de Vſu Partium.

Inciſio in Apoſtematibus quomodo facienda.

Forma ſectionis qualis eſſe debeat, optimè explicat Gal. 8. Meth. ac & 13. eiuſdem Meth. & Aetius Serm. 14. cap. 32. & omnes boni auctores ſunt concordes, quòd quando aliqua portio ſuppurantis computruit; Vel magna copia, præſertim craſſæ materiæ intra abſceſſum continetur, vel ſi Abſceſſus fuerit in Axillis, vel in Inguinibus, forma inciſionis ideſt hiatus, debet imitari formam foliæ Oliuæ, vel Mirti, & in abſceſſibus Axillarum, vel Inguinum longitudo per tranſuerſum ducta eſſe debet, non autem per membri rectitudinem; Quippe ita dum membrum inflectimus, naturaliter Cutis ſibi applicatur, vt inquit Gal, 13. Meth. In alijs verò locis ſimplici inciſione ferè ſemper cõpetit. Et ſi tantùm cutis ſit ſecanda, tunc ſemper eius rectitudo ſeruanda eſt; Si verò, & Muſculus cuti ſubiectus ſecandus ſit, ſectio ſecundũ muſculi fibras facienda.

Apoſtema quo in loco aperire debeat.

Quo verò in loco ſectio fieri debeat, dixit Gal. 8. & 13. Meth. cap. 5. dicens, Eo potiſſimùm loco ſectio fieri debet, quod eſt editiſſimum, obſeruata interim effluxus indicatione, Quippè tenuiſſimam illic inuenies Cutim. Debet verò alia indicatio obſeruari, quæ ad effluxum pertinet, vt facilè materia in Apoſtemate contenta euacuari poſſit, & ſic ad ambo reſpiciendo quod ſuppurauerit, incidendum eſt.

In Apoſtematum ſectione, vt omnes boni Auctores inquiunt, ſeptem attendenda ſunt.

Præcepta obſeruanda in apoſtematũ ſectione.

Primum, vt ſectio in eo loco fiat, vbi materia continetur.

Secundò, vt in loco inferiori fiat, vt melior euacuatio fieri poſſit.

Tertiò, vt fiat ſecundum rugas, & proceſſum muſculorum, præter quàm in Axillis, & inguinibus, vt ſuperius diximus.

Quartò vitentur Nerui, Venæ, & Arteriæ, quo ad fieri poteſt.

Quintò, vt non tota materia ſimul ac ſemel educatur, præſertim in magnis abſceſſibus, ne ex nimia & ſubita inanitione, & ſpirituum reſolutione virtutis ſequatur proſtratio,

Sextò vt blandius, & minimo, quàm fieri poteſt, dolore, locus tractetur.

Septimò, vt facta apertione, dolor inprimis leniatur, poſtea detergatur, carne impleatur, & tandem ad cicatricem perducatur Gal. 8. Meth. inquit. Poſt ſectionem verò medicamentum aliquod eorum, quæ ſine morſu ſiccant, impone, Et 13. Meth. inquit; Quin etiam mitigare plus inciſam partem oportet, Fomentis primùm, deinde Cataplaſmate, mox humectante aliquo medicamine, aut non ſiccante, ſingulis ſcilicet extrinſecus impoſitis. Nam in ipſo Vlcere tum Mannam, tum pus mouentia,

deinde

deinde, quæ expurgantis ſunt imponenda. Poſt quæ ſi cauitas adſit, quæ impleant ad hibenda ſunt, ſin minus eſt, quæ cicatricẽ inducunt, quibus vti debemus prius quàm Vlcus ad æqualitatem prorſus impletum fuerit: ne ipſa fortè cicatrix circumpoſita ſit Cute eminentior.

Incisio quibus instrumẽtis fiat

Inſtrumenta quibus fit ſectio ſunt Nouacula, quà paruos abſceſſus incidimus; Secundum eſt Gladiolus Mirtaceus, vel Phlebotomum, Vulgò Lancetta dicta, vt inquit Gal. 14. Meth. Cap. 17. & Paul. Lib. 6. Cap. 32. & hoc vtimur in Oris abſceſſibus, & ſimilibus locis. Tertiũ eſt Gladiolus incuruus, vulgò Gambaut dictum, perfrequentiſſimè eſt in vſu.

Quartum eſt inſtrumentum inſtar falcis, quo vtimur in incidendis faucium abſceſſibus.

His ergo omnibus debet eſſe munitus Chirurgus, vtq; acutiſſimè incidant curare debet, vt minorem dolorem inferant, & ſemper talia inſtrumenta inuncta tenere debet, ne rubigine tententur, quoniam rubiginoſa inſtrumenta Inflammationum ac aliorum prauorum Symptomatum eſſent cauſa.

Symptomatibus poſt ſectionem euenientibus quãdo occurrendum.

Facta ergo ſectione, Symptomatibus ſuccurrendum eſt, vt ſanguinis fluxioni, cũ Oui albumine, ac alijs talem facultatem habentibus; Dolori cum Anodinis liniendo partes circumſitas, cum Oleo Chamemoli; Animi deliquio vt in timidis, aſpergendo eorum faciem cum frigida, vel Aceto, vel ponendo in eorum Os Offam ex Vino generoſo, vel Citri, vel Limonum acidum, vel quid ſimile. Si verò poſt ſectionem circum circa durus tumor remaneat, maturatiuum Emplaſtrum ſuperponendũ primis diebus, vt reſiduum coctionis adiuuet, & eſt etiam in cauſa, ne in ſtupparum remotione ſequatur dolor, cum Oui albumen non ſit nimis exiccatum. Poſtea medicamentis digerentibus, deinde detergentibus; Poſtea cauitatem replentibus, & tandem optima carne ſinu repleto, Cicatricem inducentibus vti debemus, vt inquit Gal. locis ſuperius citatis, & Aetius, ac alij boni Autores, & ſic finem noſtrum aſſequemur. & hęc prò vniuerſali Abſceſſuum curatione ſufficiant.

DE TVMORIBVS PRAETER Naturam in Particulari.

CVm ſuperius vſq; adhuc de Tumorum ac Abſceſſuũ in vniuerſali fuerit dictũ; Modò ad particularem tumorum pertractationẽ deueniendum, & cùm in maſſa ſanguinea quatuor contineantur humores, ex quorum quolibet proprij tumores aliquando in corpore excitantur; Modò de horum quolibet verba faciemus, Incipiendo à Tumoribus, Tuberculis, & Puſtulis, quæ à ſanguine proueniunt.

TVMORES, TVBERCVLA, & Puſtulę à Sanguine.

EX Sanguine ergo fit Phlegmonę, Gangrena, Sphacelus, Pernio, Phygethlon, Phyma, Carbunculus, Furunculus, Epynictis, Terminthus, ac Ecthymata.

DE PHLEGMONE Caput. 2.

VT ordinatè in de Phlegmone pertractando procedamus, vt in alijs fecimus, imprimis uidendum, ac animaduertendum, quot modis ab Antiquis Phlegmone, ſiue Inflammatio accipiatur.

Quot modis ab antiquis Phlegmone accipiatur.

Auic. 3. 4. Tract. p. cap. 2. inquit, Quòd Phlegmonæ tria ſignificat, Primò Exarſionem, in qua tantùm adeſt intemperies ſine materia, ad quam febris reduci poteſt, & Exarſio dicitur ad differentiam inflammationum cùm materia, vt 12. Meth. cap. p. & 2. ad Glauc. cap. p. ex Gal. elicitur.

Secundò Phlegmone ſignificat quamlibet inflammationem communiter cum materia, ideſt omnes calidos tumores tàm ex ſangume, quàm ex Bile, vel quolibet alio humore obortos, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. p. & Paulus Aeg. lib. 4. cap. 17.

Tertiò ſumitur Phlegmonæ prò illa In-

flammatione, quæ à ſanguinea fluxione fit de qua nunc verba facturi ſumus.

Phleg-mone quod ſit

Quid verò Phlegmonæ ſit, plunbus in locis declaratGal.& lib.de Tum.pręt.nat. inquit, Phlegmonæ dicitur tumor carnoſarum particularum, vbi cùm tenſione, renitẽtiaq; nec nō dòlore pulſatili,& calido, ruboreq; maiorẽ ſibi tumorem contrahit.

Lib. verò De Optima Secta, & de Diff. Morborũ inquit; Inflammatio eſt tumor præter naturam dolorificus, tactui renitens, durus,& calidus, partem ipſam, quã antea, nec rariorem, nec denſiorem, nec etiam duriorem efficiens; ſed humoris ſuperuacui affluxu repletam, atq; ea de cauſa diſtentam.

Paul. Aeg. lib. 4. cap. 17. ſic definit, Phlegmonæ tumor quidam eſt rubeus, cùm dolore multo, renitens tactui, calenſq; ex ſanguine, ceu relatum eſt, non prauũ ortum habens.

Sic igitur ex ſuperiorum Auctorũ mente Phlegmonem definimus.

Phlegmonæ, ſiue Inflammatio eſt tumor præter naturam calidus, rubicundus, cum dolore,pulſatione,& tenſione prominens,& circumſcriptus Oui ſaltem gallinacei magnitudine.

Cur phleg. ſit calidus tumor.

Eſt tumor calidus, quia ex ſanguine, qui calidus humor eſt, prouenit, & huiuſmodi calor vehemens eſt ex inflammatione, ita vt pars vri videatur: Eſt rubicundus, quia fit ex ſanguine, qui rubicundus eſt,& talis rubedo ſimilis eſt rubedini, quę fit ex Igne. vel Balneo.

Cur Dolore infeſtatur acerbo.

Adeſt acerbus dolor, quia fit ex calore, ex pulſu, & tenſione, & eò acerbior eſt, quò pars eximion ſenſu eſt prædita.

Cur in Phleg. pulſatio perſentiatur.

Pulſatio profunda, & moleſta perſentitur,quia Arteriæ liberè ob nimiam Inflammationem,ac humoris copiam dilatari nō poſſunt, & ideo Diaſtolæ partem inflammatam ferit. Diſtenſio ſimiliter fit ex copia humoris renitens.

DE PHLEGMONVM Differentijs.

Phlegmonum ſpecies, & quid ſint.

Phlegmonæ, ſiue Inflammatio duplex eſt, vera,ſiue legitima, Alia non vera, & non legitima,ſiue ſpuria,& hęc differentia ſumitur à materia, & ſubiectis. Vera Phlegmonæ eſt illa; quæ fit à ſanguine naturali, & optimo,ac benigno in qualitate, & ſubſtantia;peccante tamen in copia magis, quàm ſit parti ex vſu, vt inquit Gal. 3. de Locis Aff. & 13. Meth. Non vera, & inlegitima Phlegmonæ ex vitioſo,prauo, & non naturali ſanguine gignitur.

Quid ſit ſanguis, & eius ſpecies.

Sanguis eſt humor calidus, & humidus ex temperatiori parte ipſius chyli genitus: Sanguis item duplex eſt naturalis & non naturalis; Sanguis naturalis eſt humor calidus, & humidus,ſubſtantia mediocris,colore multùm rubeus, odore ſuauis, ſapore dulcis, mitis,ac benignus. Sanguis Nonnaturalis eſt ille, qui recedit à conditionibus prædicti naturalis ſanguinis, non tamen à natura ſanguinis recedit, & intra ſuæ latitudinis limites continetur, quia ſi à ſanguinis natura recederet, per propriæ ſubſtantiæ commutationem, non fieret Inflammatio,cum pars tenuior in flauã Bilẽ, craſſior in atrã cõuerteretur, vt inquit Gal. 2.de Diff Feb.Cap. 9.& 2. de Criſibus c. 12.

Quot modis ſanguis nõnaturalis fiat

Sanguis duobus modis fit nonnaturalis & à propria ſua natura degenerat, vel ratione ſui, permutata eius propria ſubſtantia citra alterius admixtionem aut quando maſſa ſanguinis redditur ab Hepate craſſior, & diminutè cocta, vel tenuior. Altero modo fit nonnaturalis per alterius humoris admixtionem, non quòd fit ita ſua natura. Et hoc pluribus poteſt fieri modis, ſecundum quòd diuerſi humores cum ſanguine Cõmiſcentur Cum ergo tres ſint humores, qui cũ ſanguine miſceri poſſint, ideſt Bilis flaua, Atra, & Pituita, tres differẽtiæ Phlegmonis nō veræ,& inlegitimæ enaſcuntur.

Phlegmonis non veræ ſpecies.

Si cum ſanguine igitur exuberante flaua Bilis commiſceatur, illa Inflammatio, quæ ex ambobus fuerit excitata, Phlegmonæ Ereſypelatodes vocabitur, ſi Pituita, Phlegmonæ Oedematodes Si Atra Bilis ſiue Melancholia, Phlegmonæ Scirrodes.

Quæ ſit vera phlegmõe.

Notandum tamen, quòd prima vox ſemper morbi ſpeciem denotat in combinationibus, vt Phlegmonæ Oedematodes ſignificat ſanguis prædominium,& minorem eſſe pituitæ copiam, vt inquit Auic. 2. Primi. Vera igitur Phlegmonæ eſt illa tumor præter naturam, qui fit à bono puroq; ſanguine, vt inquit Gal. 13 Meth. & Pauli lib. 7. & Auic. 2. Primi Doct. 3. & eſt Morbus in compoſitione, ideſt in Magnitudine aucta, in Intemperie, & in ſolutione continui, vt Gal. 3. de Temperamen-

tis

Quę partes à phlegmone afficiantur.

tis inquit. Quatenus enim eſt morbus in Compoſitione, organica membra reſpicit, Quatenus eſt morbus in Intemperie, ſimplices partes; Quatenus eſt morbus in ſolutione continui, tam partes organicas, quã ſimplices reſpicit.

Quæ verò partes in Phlegmone afficiantur, optimè Gal. lib. de Inæquali Intemperie explicauit, dicens.

Ea ſunt Nerui, Ligamenta, Membranæ, Caro ipſa, & ante hęc Arteriæ, & venę, quæ ſcilicet, & primæ, & præter cętera vario dolore afficiuntur. Interius namque à fluxione tum excaleſiunt, tum diſtenduntur, & diuelluntur. Exterius non modo excaleſiunt, ſed etiam premuntur ac degrauantur; appellaturq; morbus ipſæ Phlegmonæ, quæ muſculi inęqualis eſt intemperies.

Lib. verò de Tum. Pręt. Nat. inquit. Fluxionem ſuſcipiunt Cutis, Caro, Nerui, Tẽdones, Membranæ, vaſorum tunicæ, ac etiam interdum Oſſa.

In omnibus ergo his partibus Phlegmonæ fieri poteſt, ſed frequentius fit in Muſculis, quia natura ſanguinei, ſunt, maiores venas habent, & calidi ſunt; Si verò ſanguis ſit ſubtilis, Inflammatio fit in Cute; Si craſſior, in Muſculis, ſi Mediocris, medio modo ſe habet; Verba tantum faciens de ijs Inflammationibus, quæ in externis partibus gignuntur.

Quando Phlegmonę fiat.

Quomodo vero Phlegmonę ſiue Inflãmatio fiat, inquit Gal. 10. Meth. cap. 6. lib. de Inęquali Intemp. cap. 6. lib. Artis Med. cap. 95, & 14. Meth. cap. 2. dicens. Inflammatio fit cùm copioſior humor ad aliquam partem accedit, & primo implet magnas venas, ſecundo deſcendit ad paruas, & ex paruis ad minores, & ex minoribus ad minimas. Vbi verò in ijs impacta fluxio eſt, & amplius contineri non poteſt, pars eius per eorum orificia egreditur, pars per tunicarum foramina ad exteriora percolatur, atq; ex ea fluxione ſpacia vacua atq; intermedia primorum corporum implentur, & ſic omnia ab humore omni ex parte incaleſcunt, ac perfunduntur.

Lib. verò de Tum. Pręt Nat. inquit. Cutis igitur, vbi ſecundum naturam ſe habet, laxa eſt in ijs, qui admodũ craſſi non ſunt, & locus medius, cui ipſa incumbunt, exiſtit vacuus, nec ſecus ea, quæ in carne ſunt ſpacia conſpiciuntur inania. Omnia autem hęc per Inflãmationes replentur ſanguine ex vaſis quidem per eorum tunicas reſudãte. In quacumq; autem carnis particula ad modum roris permixtio.

DE PHLEGMONVM Cauſis.

INflammationum, ſiue Phlegmonum cauſæ tres ſunt, ſicuti omnium aliorum tumorũ præter naturam, qui ex humorum affluxu fiunt, ideſt Primitiua, Antecedens, & Coniuncta.

Phlegmonum Cauſæ quæ & quot ſint.

Primitiua cauſa eſt illa, quæ ab extrinſeco prouenit, & eſt cauſa augumenti ſanguinis, vt Cibus, & Potus, & aliæ ſex res Nonnaturales, vt Motus ſanguinem fundendo, Quies euacuationem prohibendo, Sic Somnus, & vigilia, & Quæ excernuntur, & retinentur, & Animi affectus, vt Ira, quæ ſanguinem attenuat, fundit, vel aliæ occaſiones externæ, quę ſunt fluxionis cauſa, quatenus in parte affecta, vel dolorèm excitant, vel calorem inducunt, vt Gal. 2. ad Glauc. inquit.

Doloris Cauſę quę.

Doloris cauſa eſt ſolutio continui, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 3. & 6. & lib. 2. ad Glauc. quæ. fit vel ab externa cauſa, vt à Vulnere, Diſtorſione, Contuſione, Diſruptione, Sciſſione, Exercitiorum laboribus, Luxatione, Fractura, & ſpontaneo Vlcere, vel ab interna cauſa, vt à ſanguinis redundantia, quæ diſtendendo dolorem excitat.

Calidæ Intemperiei cauſę.

Cauſa calidæ intemperiei ſimiliter, vel prouenit à cauſa externa, vt ab Aere, vel ab adhibito medicamento calidiore, ac acriore, vel motu, vel venenatorum animaliũ morſu, & his ſimilibus, vel à cauſâ interna, vt à Pletora, quę etiam fit ab externa cauſa, vt ſuperius diximus.

Antecedens cauſa eſt ſanguinis boni exuberantia, qui immoderatam Venarum repletionem facit, vt inquit Gal. 2. ad Glauc.

Coniuncta Phlegmonis cauſa eſt ſanguis optimus, ac mediocriter craſſus, qui influxit, & ipſi membro eſt infixus, & impactus, vt inquit Gal. lib. de Tum. Præt. Nat. 2. ad Glauc. cap. p. & de Comp. Med. ſec. loc. & Paul. Aeg. lib. 4. cap. 17.

Influxio cur fiat.

Cur verò fiat influxio, optimè declarat

Gal. 13. Meth. dicens. Porrò ſanguis copioſior influit alia quapiam, alijſue particulis aliquandoq; eum mittentibus, ac ea, quæ Phlegmone laborare incipit, recipiente; Aliquando particula, quæ affligitur, ipſum ad ſe trahente. Sanè quæ mittunt partes, alias, vt copia ſuperuacuum, vel qualitate moleſtum; Alias vtroq; nomine ſuccũ propellunt, Quæ trahunt, ea morboſo calore trahunt; In doloribus incipit quidem cauſa ab eo, quòd affligitur; Sed quicquid Phlegmõæ, id ſuperpoſitæ partes efficiunt.

DE PHLEGMONVM SIVE Inflammationum Signis.

Phlegmonis ſigna quæ & cur eueniant

Signa Phlegmonis, ſiue Inflammationis, vt inquit Gal. 13. Meth. & 2. ad Glauc. cap. pt. ſunt tumor ſiue partis incrementum, quòd cito fit accreſcit, Calor, Rubor, Dolor, Tenſio, Renitentia, Pulſatio, ac Venarum occultarum apparitio, & febris etiam, vtplurimum, ſequi ſolet, vt inquit Gal. 14. Meth. & 3. de fracturis cap. 8.

Tumor cito creſcit, quia multa adeſt materia, ex qua Phlegmonę gignitur, quòd ob eandem rationẽ Oedemati etiã accidit.

Calor, & exarſio adeſt, vt inquit Gal. lib. de Inęquali Intemp. quia feruet iam, qui in eo eſt ſanguis, ac ſecum excalefacit primùm quidem ac maxime Arteriarum ac Venarum tunicas, mox omniaę quæ extra hæc ſunt, quibus ſcilicet circumfunditur, Cum ergo ſanguis ſit in parte conſtipatus, difflari nequit, & putreſcit, & ſic calorem præter naturam acquirit, vt inquit etiam Gal. 2. ad Glauc.

Calor magnus ſimiliter in Phlegmone ab initio non adeſt, vt teſtatur Gal, lib. de Tum. Præt. Nat. dicens Iam verò pars Phlegmone obſeſſa non ſtatim ab initio fit immodice calida, ſed procedente tempore, priſtina nimirum perſpiratione impedita ex obſtructione omnium meatuum.

Rubor ſimilis colori faciei è Balneo exeuntium, vel ex aliqua alia cauſa calefactis adeſt, quia ſanguinis colorem refert, & oritur etiam à multo partis calore.

Dolor vehemens adeſt, vt inquit Gal. 5. de Locis Aff. cap. 4. niſi membrum difficilem ſenſum habeat, tum reſpectu calidæ intemperiei; tum ratione ſolutionis continui à materia diſtendente, comprimente, aggrauante nætuoſaſq; partes vellicante prouenientis.

Tenſio, & Renitentia fit ob materiam infarctam, & conſtipatam; ideſt ex Sanguine, & ſpiritibus ab eo genitis, qui difflari non poſſunt.

Pulſatio non ſemper Inflammationi adeſt ſed ſolùm quando incrementũ ſuſcipit, & ad ſuppurationem peruenit, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. p. & 9. Meth. inquit. Pulſatio eſt magnæ Phlegmones propriũ Symptoma; Quippe quæ copioſo ſanguine in aliquam particulam procumbente orta, alte magis in corpus demittitur, inibiq; dolorem pulſatilem cùm Tenſione & Renixu excitat; Perſentitur verò pulſatio, quia ob materiæ copiam Arteriæ præmuntur, & liberè dilatari non poſſunt.

Venarum occultarum apparitio adeſt, quia cùm ſint nimis repletæ, ideo tument ac apparent, & ideo rubicundiores, & nigriores fiunt

Febres etiam inducunt partes, quæ Inflammationem experiuntur, vt inquit Gal. p. de Diff. Feb. cap. 3. & 2. de Diff. Feb. cap. 10, inquit; Vbi autem conſtipata excrementa in particula inflammata putruerint, calor quidem præter naturam accenditur, qui ab inflammato membro in alia illi vicina, atq; ab his in alia ſucceſſione quadam extenditur, donec ad Cor aliquando ipſæ calor perueniat, & 10. Meth. inquit, & Phlegmones ſubſequuntur febres propter putredinem humorum, qui in ipſis impacti habentur. Hoc tamen ſignum nõ eſt neceſſarium, cum in paruis Inflammationibus, & ignobilium partium aliquando febris non ſequatur, ex Gal, mente 4. de Cauſis Pul. vbi inquit; Etenim in omni parte, quæ inflammata eſt, hęc neceſſariò duo accidunt, Calor immodicus, & tenſio, quæ corpori vniuerſo communicantur, vbi aut pars nobilis inflammata fuerit, aut inſigni prædita inflãmatione.

DE

DE PHLEGMONVM SIVE Inflãmationũ Prognoſtico.

SI Phlegmones ſint in partibus externis, minus ſunt periculoſæ, niſi ſint admodum magnæ, in quibus periclitatur, ne calor naturalis ſuffocetur, & extinguatur ob materiæ copiam, & in Gangrænam, vel Sphacelum, ſiue ſiderationem tranſmutetur.

Similiter Inflammationem foris intro conuerti malum, intus verò foras exiſtere bonum, vt inquit Gal. in Com. 6. Lib. Aph. 25.

Phlegmones item, quæ oriuntur in Iuuene, in tempore calidũ, calidaq; parte, & rara, & in corpore non pletorico, & nõ chachochimo citius curantur; Contrà ſi oppoſita adſint.

Phlegmone verò magno cũm dolore, & in membro nobili, aut exquiſiti ſenſus, in Emunctorijs Cordi, & Cerebro proximis, in Eſtiomenum, aut Gangrenam deſinens periculoſa eſt.

DE PHLEGMONIS SIVE Inflãmationis Curatione.

Coſiderãda in Phleg. Curatione.

QVæ in Phlegmonis curatione ſint conſideranda; optimè Gal. 8. Meth. dicens explicauit, Vbi igitur particula aliqua Phlegmone vrgeri cæperit, videndum eſt an propter calorem aliquem, qui in illa præter naturam ſit ortus, an propter dolorem, vel ipſius, vel propinquæ alicuius partis hanc ipſam cõtraxerit, quo ſcilicet dempta cauſa, Phlegmone non amplius increſcat; Deinde proximè expendendum eſt, non quid vicina aliqua pars ſanguinem largius ad particulam Phlegmone obſeſſam tranſmittat Poſtea verò num totum corpus Pletora laboret, cùm ſuperuacanea à valentioribus ad imbecilliora tranſmittantur, quòd inquit etiam idem Autor. 13. Meth.

Vniuerſaliaſem

Libro vero Artis Med. cap. 4. inquit. Imprimis oportet vniuerſum corpus euacuare; Deinde autem, quod in partem influit, ad contraria loca retrahere, quod quidem vbi fuerimus, prius repellemus à parte, quàm aggrediamur diſcutere.

per Particularia præcedere de bens.

Secundo ad Glauc. Cap. p. inquit idem Gal. In curatione Inflammationis duo magni committuntur errores, Vbi ſtatim in ipſis auſpicijs, vel nulla de toto corpore prouidentia habetur, vel ipſum calefit, & humectatur membrum. At qui rationem ſimul, & experientiam ſequuntur, ij totũ imprimis corpus vacuare quibuſcumq; vacuationibus conſulunt. Ipſam verò inflammatam partem perfundere, ac ſuperlenire ijs, quæ id, quod influit, repellendi cum habet ac denique quod in membro patiente continetur, educere: Vimq; ac robur adiungere ijs, quæ iam affectæ ſunt partibus.

Conſideranda in Euacuationibus faciẽdis.

Quæ verò in corporibus euacuandis ſint conſideranda, Gal. 2 ad Glauc. Cap. 10 docet, dicens, Verum vt rectè quis euacuatione vtatur, Aetatem, Anni tempus, Regionem, Aeris præſentem ſtatum, Robur eius, qui afficitur. Habitum & conſuetudinem, nec non ipſius membri naturam conſiderare oportet. Ex his namq, quomodò vacuandum ſit, aut minime, & vnde, quomodo inuenitur.

Sed vt ordinatè procedamus, quemadmodũ optimi Auctores ſemper fecerunt; In qualibet Inflammatione curanda quatuor intentiones præcipuè habere debemus. Prima eſt victum inſtituere, ſimulq; omnes alias res Nonnaturales, vt inquit Gal. Lib. Artis Med. Cap. 85.; Secunda eſt fluxionis inhibitio, ſiue fluentis, & antecedentis materiæ auerſio; Tertia eſt materiæ, quæ in parte ſe recepit, euacuatio, quæ coniuncta materia etiã dicitur; Quarta eſt Symptomatum, ſiue accidentium correctio, ſiue remotio.

Prima Intentio perficitur optima inſtituta dieta, quæ ſuperfluam ſanguinis generationem prohibeat, genitumq; minuat, & ineptum ad fluendum reddat. Tenuis ergo victus eſſe debet, vt inquit Aetius Serm. 14. Cap. 31, vt ſolum Aegri vires ſubſtineat, reſpectu habito ad Inflammationis magnitudinem, Conſuetudinem, Aetatem, Anni tempus, & maiorem, aut minorem Aegrotantis repletionem.

Victus ergo ſit tenuis, frigidus, & humi-

dus,

dus, & vt Hordei Ptiſſana, Panis lotus cum Arantiorum ſucco, & ſaccaro, & ſimilia; Pro potu competit Aqua in quà incoctum ſit Hordeum, vel Coriandri ſemina, vel parum Cinamomi, vt inquit Gal. 8. de Comp. Med. Sec. loc. Cap. 7. vbi dixit; In inflammationibus vinum non eſſe exhibendum exceptis illis, qui habent debilem ventriculum, quibus debile Vinum, & Oligophorum, quòd caput non petat, concedi debet, & in quantitate pauca dari debet, vt habemus à Gal. p ad Glauc. cap. 14, qui in ſanguineis fluxionibus vinum, ſed debile concedit. Poſt cibum verò, exhibeatur Saccarum Ros. vetus, vel Cydoneorũ conſerua, vel Mala Cydonea cocta.

Aer ſit ſincerus, clarus, & ad frigidũ tendat, & ſecundum anni tempora magis, vel minus frigidus eligi debet; In æſtate verò, & in magna inflammatione, frigidior aer eligendus; In Hieme temperatus, & ideo Gal. 2. ad Glauc. cap. 2. & Paul. lib. 4. & Auic. 3. 4. dicunt, Quòd in Aeſtate actu frigida, Hieme verò tepida ſunt applicãda

Quies non ſolum affectæ partis, ſed etiã totius corporis competit, motuſq; deuitandus, cùm ex valido motu corpus incaleſcat, & eliquentur humores, qui poſtea Inflammationes augent; Et ſi alicuius partis motus competit, eſt partium contrariarũ, ac maximè diſtantium, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 6. vbi inquit; Exiſtente inflammatione in partibus ſuperioribus, competit motus partium inferiorum, & è conuerſo; Tamen illi motus debent eſſe moderati, & ita, ne totum corpus excaleſiat, quia obeſſent.

Somnus debet eſſe moderatus, & nocturnus, & diurnus tantùm conceditur, quando ob dolorem, aut quid aliud, in nocte non dormierit. Longus ergo ſomnus deuitandus, ac profundus, ne calor ſopiatur, & ex caloris concentratione prohibeatur materiæ reſolutio, quæ à naturali calore fit, vt inquit Hipp. p. Prog. 2. Immodicæ etiam vigiliæ deuitandæ, cùm ſanguinis motum excitent, vireſq; reſoluant.

Aluus lubrica ſeruetur, & niſi ſit natura, arte reddatur, vt Cliſteribus, vel exhibitione Caſſiæ, vel quid ſimili, & hoc fieri debet, ne ex retemptione excrementorum acres ac maligni vapores gignantur, qui per totum corpus diffunduntur, maximeq; Inflammationi nocent. A' veneris vſu ac etiam venereis cogitationibus, velut infeſtiſſimo hoſte ſe abſtineant, cùm naturalem calorem accendant.

Ab animi etiam paſſionibus, vt ab Ira, Clamore, Contentione, & ſimilibus ſe caueant, cum hęc etiam naturalem calorem augeant, ac accendant.

Secundus ſcopus expetit, vt humorem cohibeamus ac inhibeamus, ſeu antecedentem materiam auertamus, quòd præcipuè fit; Primùm venæ ſectione, quotieſcumq; omnia adſint, quæ dixit Hipp. 4. de Rat. vict. in Acutis 19. & Gal. de Curandi Rat. per Sanguis Miſſ. ideſt Morbi magnitudo, florens Aegrotantis ætas, & virium robur, Si ergo materia eſt copioſa, magna Inflammatio adeſt, & febris etiam magna erit, Vehemenſq; etiam aderit dolor, quæ omnia magnam, & citam euàcuationem poſtulant, & vſq; ad animi deliquium, vt inquit Gal. 23. p. Aph. Et non ſolùm vbi eſt pletora venæ ſectio competit, ſed etiam ſine illa, vbi ſanguinis feruor, ac dolor adeſt, cum hęc fluxionem excitent, vt inquit Gal. 13. Meth. & lib. de venæ ſectione inquit; Phlegmone incipiente, etiam ſi plenitudo non adſit, expedit ſanguinis miſſio, & hoc idem inquit etiam 8. Meth. Venæ ergo ſectio competit exiſtentibus conditionibus ſupradictis quia eſt pręſidium vehemens, & cito agens, cùm humorum pręparatione non egeat, & euacuando materiam ſanguini admixtam, Inflammationem remouet, vt dixit Raſis lib. 2. tract. 2. Cap. p. ac etiam per accidens refrigerat.

Requiſita ad venæ ſectionem faciendam.

Auic. 3. 4. Tract. p. Cap. 9. In magnis Inflammationibus Purgationem etiam cõcedit, quòd dixit etiam Hipp. lib. p. de Rat. Vict. in Acut. textu 2. & 4. de Rat. Vict. in Acut. animaduertit, quòd quando duas indicationes habemus, Vnam ſanguinis mittendi, & Purgandi Alteram; Primùm materia venæ ſectione remouenda, deinde Pharmaco.

Si quid verò venæ ſectionem impediat, vt vires, Aetas, vel quid aliud, applicandę Cucurbitulæ, & ſcarificandæ; Et ſi Phlegmonę ob retentam aliquam conſuetam euacuatiõem fuerit genita, vt ex ſuppreſſis Menſibus, Hemorroidibus, vel Narium hemorragia, prouitandę menſtruę purgationes venę ſectione internarum ſaphenarum, & alijs conuenientibus pręſidijs. Hemorroides aperiendę applicatione Hyrudinum,

dinum, ac alijs præſidijs; Sic narium Venç Fomentis ex rebus calefacientibus, ac attrahentibus, & rerum aſperarum immiſſione aperiendæ. Sangui nis euacuatio ex loco parti patienti contrariò facienda, vt Gal. 13. & 14. Meth. inquit, ac etiam alibi, ſeruata tamen rectitudine, quia ſic prohibet, ne fluens ſanguis ad affectam partẽ perueniat, & ſic reuellendo, ratione vacui retrahit, E directo autem ſunt, vt dextera dexteris, & ſiniſtra ſiniſtris.

Quæ vena i. Phleg. curãda ſecanda ſit.

In contrarietate etiam hoc obſeruandũ, vt in partibus inflammatis ſupra Thoracẽ, Humeralis, aut media Vena tundatur, In Iecoris inflammatione, & omnium aliarũ partium ſuprapoſitarum, Iecoraria ſecetur; In Renum inflammatione, & omnium aliarum partium infrapoſitarum Poplitis, aut Malleolorum vena tundatur, vt inquit Gal, 13. Meth. cap. 3. & in lib. de Curandi Rat. per Sang. Miſſ. Hoc tamen nun ſemper eſt obſeruandum in Artuum inflãmationibus, in quibus vel à coniugibus facienda eſt reuulſiu, vel à ſuperioribus, ſi ima, aut ab inferioribus, ſi ſumma afficiantur, vt in Inflammatione Genu, & a Baſilica, vel ab altero crure poteſt mitti ſanguis, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 2.

humorũ Auerſiones quomodo facięda.

Humorem autem auertimus, quando prædicta non proſiut, vel ſi quid venæ ſectionem impediat, diſtrahendo materiã ad alium locũ frictionibus, doloroſis Vinculis, Cucurbitulis Scarificatis, & ſiccis, Sanguiſugis, Rubefacientibus Medicamentis, calidis fomentis, Inuntionibus cum oleis calidis, & ſinapiſmis, in quibus quoq; Reuulſionis conditio ſemper ſeruanda eſt, ideſt, vt fiant in locis contrarijs, vt inquit Gal. 8. & 13. Met, & 2. lib. ad Glaucunem.

Frictiões quãdo faciendę

Frictiones primùm calido linteo fieri debent, deinde Manibus Oleo Lileaceo, vel Vulpino, vel Nardino, vel Coſtino inunctis, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 6. & 2. de Tuenda ſanitate cap. 2. Semperq; à membri extremitate inchoari debet, & ſenſim deueniendum ad ſummum.

Quo facto ruſus incipiendæ frictiones à ſummo, & ſenſim deſcendendo, in extremitatibus ſunt finiendæ, & cauſa eſt, quia per primas frictiones humores mouentur, per ſecundas deorſum trahuntur.

Vincula quod & quibus in loco adhibẽda.

Vincula incipienda in partis ſummitate ad quam reuellendum eſt, deinde ad inferiores partes deſcendendum eſt, vinciendo iuxta Artus per quatuor digitorũ ſpaciũ, & vinculis dolor excitandus, tamq; diu pars ſtricta tenenda, vt reliqua pars non mortificetur; Deinde, & ſenſim ligare partem, & ſuluere poſſumus. Et nun ſolum prædictis præſidijs, ne materia ad affectam partem confluat, & venæ ſectione, & lenientibus Pharmacis prohibere debemus. Sed etiam ſanguinem nimis excalefactum intrinſecis, & extrinſecis præſidijs refrigerare debemus, & huiuſmodi refrigerantia etiam conpetunt ratione febris, quæ vtplurimũ Phlegmones comitari ſolet; Vel ratione partis mandantis, vel ſanguinis calidioris generantis, vt ob Iecur calidius. Si verò ſanguis, qui ad partem confluit, ob nimiam eius tenuuitatem mobilis ſit, incraſſandus ſyrupis ad hoc aptis, ac alijs talem facultatem habentibus, viçq; conſtringendæ, & vehiculum, ideſt ſerũ, quod fluxilem eum reddit euacuandum, ac auferendum. Qui verò ſyrupi, & quæ Medicamenta hoc efficiant, breuitatis cauſa non ponam, cùm quilibet mediocriter in Medica Arte exercitatus optimè ſciat.

Tertium Scopum, qui eſt humoris iam in parte recepti, ideſt materiæ coniunctæ euacuatio, quinque præcipuè aſſequimur.

Primò reuulſione, vt ſuperius diximus, qua etiam materiam in parte contentam euacuamus, vt, in Angina mittendo ſanguinem à Cubito.

Secundò deriuatione, ideſt quando aliquam propinquam venam, vel in propinqua parte ſecamus, vt in Angina, non amplius fluente materia, venas ſub Lingua ſecamus.

Tertiò repulſione, cùm nõ modo, quod impletum eſt, digerentibus Medicamentis vacuetur, ſed etiam ijs, quæ aſtringunt, & refrigerant, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 2. quæ ſanguinem influentem aliò propellendo, eum ad inflammatam partem peruenire prohibent, & alia ſunt ex his medicamentis, quę influentem ſanguinem intercipiunt, ideſt quaſi in itinere detinent, quę facultate ſunt frigida, & ſicca, ac adſtringentia, quæ vaſa coſtringendo ſanguinis fluxum prohibent. & huiuſmodi Defenſiua appellantur.

Defenſiua quo loco applicãda.

Quo verò in loco applicari debeãt, dixit Gal. 4. De Comp. Med. Sec. Gen. Ideſt vaſis intermedijs prope partẽ affectam, & ſupra Articulũ, vbi vaſa excarnia ſunt applicẽtur.

Quarto

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM. II

Quartò Scarificatione, & ſectione, quæ non omni Inflammationi competit, ſed ei tantùm, quę ad ſuppurationẽ venit; Neq; etiam omni ſuppuratæ inflammationi cõpetit: ſed ei, quæ non poteſt, reſoluentibus medicamentis, ob puris copiam, euacuari. Cùm ſi pus aliquod in ſuppurante particula ſit contentum, etiam ſi in magna ſit copia, non expedit incidere protinus, Sed digeſtionem moliri medicamentis ad id aptis, vt inquit Gal. 8. Meth. Eodem etiam loco inquit, Vbi vehementer Glandulæ diſtentæ ſunt, aut alia quæuis particula, quã premit Phlegmonæ, cogimur, toto corpore prius euacuato, Ipſam cõfricare, & 2. ad Glauc. cap. 1. inquit, Inflammationes ex fluxionibus, ac principio non ſcarificandæ; Inueteratæ verò poſt totius corporis euacuationem; Atquæ quaſdam duricies, ac nigricies continent, ab his, per ſcarificationem, ſanguinem auferre nihil prohibet, & Emplaſtrum ex farina Hordeacea, & Ceratum, vel aliquod aliud medicamen ex diſcutientibus admouere.

Humorũ Reſolutio & quibus fiat.

Quintò & vltimò inſenſibiliter reſoluendo, & naturalem calorem augendo, quod moderatè calidis fit, vt docet Gal. 13 Meth. dicens; Simili modo, quæ modicè excalefaciunt, vtraq; interdum ratione proſunt, quod & dolorem ſedent, & contenta in parte ægra digerunt; Siquidem mitigando dolorem, augeri Phlegmones vetant; Digerendo quod eorum iam conceptum eſt, ſanant. Gal. 13. Meth. cap. 8, ſolùm verba facit de repellentibus, & digerentibus, quia perpetuò in omni inflammatione competunt.

Caſus quatuor in quibus Repellentia nõ cõueniunt.

Quatuor verò ſunt præcipue caſus, in quibus repellentia ſiue repercutientia in Inflammationibus non cõpetunt; Primò quando Inflammatio eſt in aliqua imbecilla parte, vt in Glandulis, quæ ſunt relaxatæ ac debiles; Secundò quando maximus adeſt dolor, ne ex repercuſſione dolor augeatur, & Aeger in animi deliquium incidat; Tertiò quando Inflammatio à Protarctica cauſa fuerit facta, vt a morſu ſerpentis, vel rabidi Canis, ne venenum membrum principale petat. Quartò quando adeſt maxima ſanguinis fluentis copia, quæ repellentibus medicamentis minimè ſiſti poteſt.

Quę Med. in quolibet Phlegmonis tempore cõueniãt.

Inflammationes ergo, prò earum curatione, ſecundum diuerſa tempora, diuerſa expetunt præſidia; In Principio repercuſſiua competunt, ſed non in faucium inflãmatione, In Augumento repercuſſiua, & digerentia commiſcenda, ſed repercuſſiua exuberare debent, cum materiæ fluxum prohibere, & materiam iam fluxam euacuare debeamus; In ſtatu reſoluentia, & repercutientia pari portione competunt, quæ etiam mitigatoria, & anodina eſſe debent, cum tunc maximi adſint dolores; In fine verò ſtatus, & in Declinatione ſolum digerentia, ac reſoluentia competunt, cùm tunc quod impactum eſt euacuare ſit opus, ſi huiuſmodi Inflammatio per Reſolutionem terminari velit, quæ terminatio eſt optima, vt inquit Gal. lib. de Inæquali Intemp. Si verò in Abſceſſum degeneret, puriſq; collectio impediri nequeat, ſuppurantia aperientia, ac digerentia medicamenta cõpetunt, vt inquit Gal. 3. de Symp. Med. Fac. cap. p. lib. de Comp. Med. ſec. gen. & 6. de Comp. Med. ſec. loca.

Quòd verò repellentia in principio cõpetant, ſcriptum reliquit Gal. 9. Meth. vbi dixit; At repellentia remedia, quæ certè aſtringendi vim habent in principijs idonea ſunt duplici ratione, & quòd robur affectis partibus inferant (vnde minus promptè affluxum excrementorum in ſe recipiunt) Et quòd eorum, quæ in ijs iam recepta ſunt, tenuiſſimum extrorſus exprimant. Lib. verò 8. Meth. dixit; Cęterum ad incipiendas Phlegmones frigidis, & aſtrigentibus magis utendum eſt, quàm ijs, quæ digerunt, atq; etiam num magis vbi craſſum, quòd confluit, non eſt. Idem etiam dixit 13. Meth. & lib. de Opt. Secta circa finem, & lib. de Tumoribus pręt. nat. inquit, Cuius ſanè defluxus, prius quàm ſit impactus, facillimè his, quæ refrigerant atq; aſtringunt, repellitur, pręſertim ſi tumor fuerit exiguus.

Colligi poteſt igitur ex dictis auctoritatibus, & præcipuè ex ea 13. Meth. cap. 16. Quòd repellentia à principio tribus rationibus competunt.

Prima quia in principio, quod influit, eſt in pauca copia, ac vtplurimum tenuis, partis repellentis virtus etiam ſatis valida eſt, & quod iam influxit, non eſt ibi impactum, & lib. Art. Med. Cap. 95. dixit Gal. quòd vaſa à medicamento repellente roborata à ſe ad alias partes tranſmittunt.

Secunda ratio eſt, quia per medicamẽta

repel-

repellentia citius euacuatio fit cùm à venis minoribus ad maiores, & ab his ad alia ad huc maiora ſanguis propellatur; Per Digerentia verò contrà euacuatio fit, cùm ſanguis à vaſis extra vaſa, deinde in vacua ſpacia, quæ ſunt anguſtiora, & poſtea ad partis poros magis anguſtos, & tandem ad Cutem cęteris denſiorem attrahatur, inquit Gal. lib. Art. Med. cap. 95.

Tertia ratio eſt, quia repellentibus calorem extraneum inſignem citò refrigeramus.

Repellentia Med. quomodo repellant.

Repellentia medicamenta ſimiliter duplici ratione repellunt, per ſe, & per accidens, Per ſe qualitate frigida, quia ſicut calor ad ſe trahit rarefaciendo, ac aperiendo, ita frigus aſtrigendo, & conſtipando à ſe propulſat, Per accidens, quia ex applicatione frigidi medicamenti, naturalis calor ſuum contrarium fugiens ſecum etiam ipſum ſanguinem ducit, & ſic per accidens repellit.

Repellentiũ genera, quę; & quot ſint & eorum vſus.

Notandum etiam, quòd medicamenta repellentia duorum ſunt generum, alia ſunt humida, alia ſunt ſicca. Repellens humidum, ſiue aqueum ſola frigiditate repellit. & ideo eſt imbecillius, & cùm humiditas potius vim laxandi habeat, quaſi vim repellendi obtundit, & hoc competit, quando cum Phlegmone adeſt dolor; Cùm humiditas laxando demulceat, & partes à dolore exaſperatas leniat.

Repellens ſiccum validius eſt, quia nõ ſolùm repellit quatenus frigidum, ſed etiam quatenus ſiccum, partem ipſam contrahendo conſtipando, & conſtingendo humores ab ea ad alias partes exprimit, & hoc competit, quando patiens venas latas habet, cumq; dolor non vrget, quia ſi vteremur vbi dolor adeſt, conſtrictione partẽ exaſperaret, & ſic dolor augeretur. Cùm verò reſpectu Aeris, & Cęli ſtatus, Temperamenti totius, & partis, Aetatis, Phlemonis magnitudinis, copiæ materiæ confluentis, Senſus partis, Vaſorum latitudinis, & partis ſitus, mitiora, vel mediocria, vel valentiora repellentia competant; Ideo in tres claſſes repellentia tum humida, tum ſicca diſtinguemus.

Si Aer, & Cæli ſtatus ſit calidus, cùm Phlegmonem calefaciat, ideo robuſtiora exigit repellentia; Contrà ſi ſit frigidus.

Si temperamentum totius, & partis ſit calidum, mitiora repellentia, cùm parum à proprio temperamento diſceſſerit, Contrà ſi ſit frigidum, cùm magnus exceſſus ſit factus, requirit.

Magna Inflammatio valentiora repellentia exigit, cùm magna ſanguinis copia repelli debeat, Contrà in parua.

In Pueris, & alijs teneram carnem habentibus, cùm facile a medicamentis alterentur, mitiora repellentia competunt, Contrà in Adultis, & ſenibus, & Ruſticis, ac alijs duras carnes habentibus.

Exquſitus etiam partis ſenſus, cùm validiora non tolleret, mitiora repellentia poſtulat, Contrà obtuſus.

Lata vaſa ſimiliter, cùm per hęc multus ſanguis influat, valentiora repellentia expetunt, cùm à mitibus tanta ſanguinis copia repelli non poſſit, Contrà vero, ſi anguſta ſint.

Situs etiam partis decliuis validiora repellentia exigit, cùm facillima deorſum fluant humores, Contrà in parte ſuperiori.

Et hoc idem de Repellentibus aſtringẽtibus intelligendum; Cùm ex mitioribus aſtringentibus ſanguis non retrocedat, & ex valentioribus cutis multum contrahatur, ex quo dolor exaſperatur, & fluxio creſcit; Quodq; in parte relinquitur, ita durum remanet, vt ægrè diſcuti poſſit, vel quòd peius eſt, ex fortioribus aſtringentibus ad principalia mẽbra humor recurrnt

Quando verò Indicationes inter ſe ſunt repugnantes, mediocria Repellentia conueniunt.

Notandum etiã quòd Repellentia medicamenta tàm humida, quàm aſtringentia, frequenter mutari debent, ne ab affecta parte calefacta eandẽ viciſſim calefaciant.

Repellentiũ humidorũ vſus.

Sciendum etiam, quòd Repellentia humida quatuor modis ſunt in vſu, aut Folia cruda ſuperponuntur, & ſi propter aſpredinem vti non liceat, decoquantur in Aqua, & eorum decocto Linteo madido vtimur, Aut decocta & contuſa incoquuntur, Aut eorum Succo tantùm vtimur in eo Lintea madefaciendo, & ſuperponẽdo.

Repellentia aquea mitiora quę ſint.

Repellentia mitiora Aquea ſunt Platanus, Trifolium, Pſillium, Vmbelicus veneris, Endiuia, Intubus, Poligonum, Auricula muris, Lenticula paluſtris, Plantago, Violæ, Cucurbitæ ſuccus, Atriplex, Oui albumen, & denique omnia frigida, quæ veluti aqueo humore ſunt imbuta; Inter quæ dantur gradus, ſecundum quòd

magis

Digitized by Google

magis, vel minus refrigerandi vim habẽt; Ex quibus etiam alia medicamenta componi poſſunt.

Ex compoſitis autem ſunt Oxicratum, vel illud medicamentum, quod conſtat ex Mucilaggine Sem. Pſilli, Oleo, & Cera, quę à Gal. 2. Glauc. cap. 2. proponuntur.

Mediocria Repellentia humida quæ ſint

Repellentia aquea mediocria ſunt Semperuiuum, Portulaca, Lattuca, Solanum, & è Compoſitis eſt id, quod à Gal. 2. ad Glauc. proponitur, quod conſtat ex ſucco Portulacæ, Semperuiui, Lactucæ & Solani cum tanta farina quantum ſatis ſit ad Carapl. effurmandum.

Valentiſſima Repellẽtia humida quę ſint.

Repellentia humida valentiſſima ſunt Hyoſchiamus, Mandtagora, & Papauer, quibus cautè vtendum eſt, & potius mixtis quàm puris, & ſimplicibus.

Quę ſint Repellẽtia adſtringentia

Repellentia aſtingentia ſunt omnia frigida, & ſicca terrenęq; ſubſtantiæ, & mitiora Repellentia, Aſtringentia ſimplicia ſunt Oxyacantha, Rubus, Roſarum capita, Vitium folia, & Capreoli, Vinum nigrum, & Auſterum, Acetum, Oleum Omphacinum, Myrtinum Roſaceum, Sandalinum, & ſimilia. Inter compoſita ſunt quod conſtat ex Oui albumine, Oleo Roſaceo, & Aqua ſtillaticea Roſatum quo madefiant Lintea, & imponantur, vel Ceratum Roſaceum ex Cera & Oleo Roſaceo compoſitum.

Mediocria, ac valentiora repellentia aſtringentia ſunt Balauſthium, Omphacium, Sorba, Meſpila, Cidonia Mala. Pira Sylueſtria, Fructus, & folia Myrti, & ſimilia. Inter compoſita eſt Infrigidans Gal. quod fit ex Ceræ albę vnc. IIII. Olei Roſ. Omphacini lib. ij nouies aqua frigidiſſima ablutis, deinde Aceto ſubigantur, & fiat Vngentum.

Valẽtiſſima repellentia aſtringẽtia ſunt Malicorium, Acacia, Cynus, Quercus Cupreſſi folia, & germina ac Nucis, Gallia immatura, Hipociſtis, Sanguis drag. Bolus Arm. Terra ſigillata, & ſimilia Inter Cõpoſita à Gal. 2. ad Glauc. cap. 2. maximè laudatur illud medicamentum, quod conſtat ex Semperuiuo, Malicorio, Rhu & Hordei farina in Vino decoctas quod admodum repellit, & quod in parte continetur, exiccat, circumſitaq; membra roborat, vt inquit Gal. Vel Defenſiuũ Vnguentũ, vel Ceratũ, quod fit ex Olei Myrtini vnc. III. Puluere Myrtillorũ vnc. I & ſ. & Ceræ q. ſ.

Med. in Principij fine applicãda.

In Principij fine cùm aliquid Augumenti ſapiat, aliqua pauca portio reſoluentium cum repellentibus miſcenda, ſicuti eſt infraſcriptum.

℞. Maluarum, Parietariæ, Plantaginis ad M i. ſ. coctis in Aqua. & contuſis adde farinę Hordei vnc. II Roſarũ rub vnc. I Olei chamõelini vnc. IIII. decocti prædicti q. ſ. Miſce, & F. Carapl. vel Diaglaucium Gal. vel Diachalcireos.

De hoc enim tempore intelligit Gal. quando in aliquibus locis dicit, Quòd in principio Inflammationũ aliqua digerentium portio cum repellentibus cõmiſcenda eſt; Ideſt de principij fine.

Inter repercutientia humida maximè infraſcripta à Gab. Faloppio laudantur.

℞. Olei Roſ. Comp. Albuminis Ouorum, Aquæ Roſaceæ Lactis muliebris ad q. ſ. & madidis Linteis ſuperpone, vel.

℞. Oua integra num. III. Olei Roſ. Violacei, Lactis Muliebris ad q. ſ. M. & omnia cõcute, & vtare ſicuti ſupradicto.

Notandum verò, quòd & ſi inter repellentia multa Olea ponantur, tamen ſimplex Oleum non competit, quoniam feruorem auget. vt ferè in magnis Inflammationibus fit; Ideo Olea cum alijs ſemper ſunt commiſcenda.

CVRATIO PHLEGMONIS in Augumentis.

Quando ſit Phlegmonis Augumentum

INflammationis augumentum quando ſit, optimè Gal. lib. de Totius morbi temporibus, & primo de Humoribus cap. 4. explicauit dicens; Quum autem influxus ceſſauit, & quod in particula continetur putrefieri incęperit, calor quidam ob putredinem naſcitur, & fuſio magis propter calorem, vnde etiã & ſpiritus generantur, atq; ob hæc ambo particula magis, quàm antea diſtenditur, etiam ſi nihil influat; Hoc igitur ſecundũ tempus eſt Inflammationis Augumentũ.

Quibus in locis non ſolùm declarat, quid ſit Augumentum, ſed omnium, quæ in Inflammatione eueniunt, etiam rationem reddit.

Dicit enim primò; Quòd in particula conti-

continetur putreſieri incipit, ideſt quòd ſanguis extra vaſa prolapſus, cùm ſit extra proprium locum, neceſſariò putreſcit, & ex putredine calor præter naturam naſcitur, ex quo calore poſtea fit ſanguinis fuſio, & ex ipſius fuſione ipſe ſanguis in ſpiritum, ſiue alitum vertitur, & ſic, & ob ſanguinis fuſionem, & ſpirituum, ſiue alitum generationem Inflammatio magis, quàm antea diſtenditur, augetur & magis dolet, etiam ſi nihil influat.

Cùm ergo in Phlegmonis Augumento non amplius ad partem affectam materia influat, & maior ſanguinis pars ſit in venis, & aliqua etiam portio ſit extra vaſa; quod eſt in venis, repelli debet; quod verò eſt extra vaſa, cùm repelli non poſſit, vt digerẽtibus euacuetur eſt opus, & ideo Gal. nos docet Lib. de Comp. Med. S. L. & 6. de locis Aff., & Aetius Serm. 14. Cap. 31. In Augumento miſcenda repellentia cum digerentibus eſſe, ita tamen, vt repellentia digerentia ſuperent, & hoc magis eſt obſeruandum in Augumenti principio, quàm in fine, cùm augumenti finis ſapiat vigoris principium.

Gal. Contradictio

Si quis verò dicendo obijciat, Gal. 6. de Locis Aff. dixit; Quouſq; aliquid influit, repellentia conuenire, & in Augumento cõtraria eſſe adhibenda; quæ auctoritas ſupra allegatis contradicit.

Solutio

Reſpondendum, quòd ſibi non contradicit; Quoniam hoc in loco quãdo inquit, Concoctoria in Augumento conueniunt; Intelligendum quando Inflammationes per ſuppurationem terminari volunt, quoniam tunc concoctoria in Augumento maximè competunt, locis verò ſuperius allegatis quando dixit, Repellentia cum Reſoluentibus in Augumento eſſe commiſcenda; Intellexit quando per Reſolutionem Inflammatio terminari vult, & de hoc curandi modo nos in præſentia agimus. Quale vero digerens medicamentũ eſſe debeat inquit, Gal. 13 Meth. Cap. 16. dicens. Porrò digerens medicamentũ debet eſſe calidum, & ſiccum in tertio gradu, & præterea tenuium partium. Lib. verò 8. Simp. Cap. 5. inquit, Diaphoretica ſeu Digerentia, eſſe, quæ ſanguinem influxũ per halitũ educunt; Primùm enim ſanguinem attenuant, deinde in halitum, ſeu vaporem vertunt, poſtea ad ſe attrahunt, & tandẽ per inſenſibiles ipſius cutis meatus euacuant.

Med. digerens quale eſſe debeat

Sed cùm dixerimus, quòd medicamenta digerentia debent eſſe calida, & ſicca in tertio gradu, & in hoc tertio gradu magna ſit latitudo; Ideo Mitiora, Valentiora, & Valentiſſima ſeparatim ponemus, ſicuti de Repellentibus facimus.

Med Digerentia quæ ſint.

Digerentia, ſeu Reſoluentia ſimplicia mitiora ſunt Althea, Chamemolum, Parietaria, Abſintium, Braſſica, Caricę pingues, Aqua calida, Vinum giluum, ac tenuæ, Adeps ſuillus, Gallinaceus, Anſerinus, Anatinus, Oleum vetus, Chamomelinum, Anethinum, Butirum, Radices Liliorũ alborũ, Galbanum, Ammoniacum Fermentum, Farinæ Lupinorum, Milij, Fęnugręci, Lolij, Erui, Hordei, Lentium & Cicerum.

Valentiora digerentia ſimplicia ſunt Menta, Marubbium, Pulegium, Calamintha, Hyſopus, Anethum, Origanum, Thymus, Timbra, Peucedanum, Ariſtolochiæ radix, Brioniæ, Gentianæ, Saluia, Ruta, Abrotanum, Semina Aniſorũ, Fęniculi, Anethi, Dauci & Carui, Flores Sambuci, & Anthos, Farina; Sem. Lini, Adeps Taurinus, Vrſinus, Leoninus, Oleum Laurinum, Rutaceum, Irinum, Siconium, & Nucum, Bdellium, & Opoponax.

Digerentia valentiſſima ſunt Nitrum, Nitri ſpuma, Sulphur viuum, Galanga, Calx ſemel extincta, & ſimilia.

Ex his enim cum Repellentibus mixtis fiunt compoſita medicamenta pro curatione Inflammationis in Augumento exiſtentis; Habitis reſpectibus ſuperius dictis, ideſt ad Anni tempus, Aetatem, Temperamentum, & cęt. ac inter cetera Gal. 3. de Simp. Med. maximè laudat Roſaceum; cùm partim repellat, & partim per halitum digerat; Auic. maximè laudat huiuſmodi Cataplaſma.

℞. Foliorũ Maluæ M. 1. Abſinthij, Roſarũ rub. an. vnc. 5. Farinæ Hordei vnc. 1. Olei Chamomelini vnc. 1. 5. coquãtur, & tundãtur coquẽda, & tũdẽnda. & S. A. fiat molle Catapl.; vel hoc quod eſt eiuſdem.

℞. Paſſi vnc. 111 Aquæ Roſ. Aceti an. vnc. 1. 5. Croci ʒ. 11. moderato igne parũ ferueant, poſtea colentur; & Lintea huiuſmodi liquore calido imbibita parti applicentur Epitematũ more, vel infraſcriptũ

℞. Foliorũ, Solani, Lactucæ, Myrtillorũ, an. M. 1. Pulegij Calaminthæ, Hiſopi an. M.

S. coctis in Aqua, & contuſis adde Farinæ Fœnugræci vnc. 5. Pulueris Bettonicæ, Chamemoli an. vnc. 1. Olei Anethini, Chamemolini an. vnc. 3. prædicti decocti q. Suff. M. & S. A. Fiat Catapl.: Poſſumus etiam adiungere Ouorum vitellos, pinguedinẽ Gallinæ, & Anſeris, & ſimilia.

Animaduertendum; quòd huiuſmodi medicamenta, quæ in Augumento applicantur, tardius moueri, & mutari debent, quàm pura Repellentia, quæ in principio adhibentur.

Gal. 2. ad Glauc. Cap. 2. infraſcripta Med. quæ exiccandi, & repellendi, quod influit, ſine dolore vim habent, maximè laudat.

℞. Calcitidis remiſſę cum Oleo Roſaceo q. Suff. & applica; vel

℞. Vini acerbi, in quo Lanam mundam humectaueris, & appone, & hoc plus iuuat, inquit Gal., Tertiò verò de Med. S. Loc. Cap. 9. Roſaceum cum integro Ouo mixtum maximè laudat.

CVRATIO PHLEGMONIS In Vigore, Siue Statu.

Phleg. Vigor ſiue ſtatus quando ſit.

PHlegmones ſtatus, ſeu vigor eſt, quando Inflammatio ad talem gradum peruenerit, vltra quem progredi nõ poteſt, ideſt quãdo Inflammatio erit maximè aucta, quo tempore maximi adſunt dolores, & inſignis perſentitur calor.

Curatur verò Inflammatio in ſtatu per euacuantia materiam, & ſanguinem influxum, & hoc digerentibus medicamentis fit, vt inquit Gal. 13. Meth. Cap. 16., & Lib. 3. Simpl. Cap. 10 & 17. vbi dixit; In ſtatu Phlegmones digerentia, & reſoluentia locum haberi, cum repellentia nihil notatu dignum efficere queant, ſimiliter digerentia, quæ modicè calefaciunt, & quia dolorem ſedant proſunt, & quia contenta in parte ægra digerunt, ſanant.

Si quis verò obijciat dicendo, Gal. Lib. 1. de Comp. Med. S. L. Cap. 4. ac etiam Cap. 6. inquit, In ſtatu Inflammationis pares eſſe Indicationes repellendi, & digerendi.

Reſpondendum, quòd Gal. ibi pro ſtatu principium ſtatus intelligit, qui augumenti etiam naturam ſapit, quo tempore etiam materiæ copia intra vaſa côtinetur, & ideo aliqua repellentium portio cum digerentibus eſt miſcenda, præſertim quando ob dolorem nouam fluxionem timemus, Et quò magis à ſtatus principio recedimus, eo minus repellentia ſunt miſcenda. In vltima verò ſtatus parte, ideſt in fine, cùm tota materia ſit extra vaſa, & declinationis aliquod ſapiat pura digerentia, ſed mitiora competunt; De quibus Gal. Lib. Artis Med. Cap. 40. dixit; Digerens, quod mediocrem caliditatem obtinet, quicquid per ſumma heret, potens eſt id medicamentum digerere, & in his dolorem ſedat, ac ſi multò magis humidum fuerit, deinde ſubiungit; Id verò quod euacuari oportet ſi in penitioribus partibus hęreat, intendendus atq; augendus medicamenti eſt calor, ne prius quàm pro fundas partes attingat; interim vires amittat; Nec tunc ex eo ſuperiores partes aliquem dolorem ſentiunt, quum omnes vacent affectu.

Poſſunt ergo in vigoris principio ex repellentibus & digerentibus ita componi medicamenta.

℞. Succi Vmbelici Ven. ſucci Apij an. p. ęq. & his partem foue; vel.

℞. Panis Tritici in Aqua tepida macerati Lib. 1. Maluæ M. 1. Roſar. Pug. ij. ſubigantur & fiat Catapl. vel.

℞. Furfuris tritici q. vis & coque in Aceto, vel vino auſtero, & vtere.

In medio ſtatus prędictis medicamentis aliqua reſoluentia addi poſſunt, vt Chamemolum & ſimilia, & erunt optima; vel Infraſcriptum.

℞. Maluæ Parietariæ an. M. 1. Seminis Anethi. Fœnugręci an. vnc. 5. Florum Chamemoli & Meliloti an. P. 1. furfuris Pug. 1. 5. coquãtur in vino auſtero, & ſubigantur cũ Olei Chamẽ vnc. 11. & S. A. F. Catapl.

Aetius Serm. 14. Cap. 31. maximè laudat Maluam per ſe, & cum modico pane & Roſaceo impoſitam, & Melilotum per ſe coctum, & cum Pane impoſitum; & Idem inquit; Præſtant in Paſſo coctę Palmulæ & cum Pane & Roſaceo ſubactæ & impoſitæ, & hęc medicamenta reſoluunt, & dolorem leniunt.

In ſtatus fine pura digerentia, ſed mitiora, competunt, ſicuti infraſcripta.

℞. Florum Chamemoli M. 5. 1. Radicis Liliorum,

Liliorum alb. vnc. 111. coque in Aqua, & contunde, deinde adde Farinæ Fœnugræci vn. 1. olei Anethini vn. v. vini albi. q. ſuff. M. & S. A. fiat Catapl. vel.

℞. Florum Chamomeli, Meliloti ad Pugi. Seminis Anethi vnc. 5. decoquantur in Vino, & tundantur, & cum Melle. q. ſuff. S. A. fiat Catapl.

Notandum, quòd prædicta medicamenta, quæ in ſtatu conueniunt, cùm ad dolorem mitigandum, & ad quod influxit diſcutiendum deſeruiant, cùm multæ humiditatis ſint participes, tardiſſimè mutã da ſunt.

DE CVRATIONE PHLEgmones in Declinatione.

Phleg. Declinatio ex quibus dognoſcatur.

Phlegmones declinatio cognoſcitur, cùm ex ſupradictis medicamentis humor in particula contẽtus reſoluitur, ac diſcutitur, & Tumor, ac tenſio minuitur, & dolores mitiores fiunt. Hoc enim tempore ſolum diſcutientia competunt, & eò valentiora eſſe debent, quò magis progreſſa eſt Inflammationis declinatio; Cùm declinatio etiam in principium, medium, ac finem diuidatur. Quod verò ita fieri debeat, probatur ex auctoritate Gal. 8. Meth. vbi dixit, At vbi iam Phlegmones ipſe veluti feruor ſubſederit, mitigatorijs Emplaſtris demiſſis, ad ea, quę digerunt paulatim, eſt tranſeundum; Quod etiam dixit 6. de Comp. Med. S. L. Cap. p. & 3. Simpl. & p. de Comp. Med. 5. Gen. & Aetius Serm. 14. cap. 31. Competunt verò digerentia Med. quia tota materia iam eſt extra vaſa effuſa, non tamen debent eſſe immoderatè calida, ne noua ſubotiatur defluxio; Quædam verò ex his medicamentis proponit Aetius loco ſuperius citato dicens; In declinatione verò agreſtis Malua pollet, & vuæ paſſulæ vinaceis detractis, cum Pane, & modico Melle; Item Hordei Farina cum Melle, & Oleo adhibita.

Similiter à principio competit Spongia imbibita, & expreſſa in Muria càlida, & ſuperpoſita, vel in aliquibus Aquis Thermalibus, quæ exiccandi vim habent, aut calente vino, quæ omnia abſq; doloris excitatiõe vim diſcutiendi pollẽt.

In media declinationis parte Spongia imbibita, & expreſſa in valentioribus cõpetit, vt in decocto Origani, Pulegij, Calaminthę, & ſimil.

In vltima declinationis parte imbibi, & exprimi poteſt Spongia in Aqua, in qua Calx ſit extincta, vel infraſcripta Catapl. ſuperponere poſſumus.

℞. Hyſopi, Origani an. M. 1. in vino generoſo decoctis, & contuſis adde Olei Liliorum vnc. 1111. Pul. Pulegij, Farinæ fœnugręci an. vnc. 1. M. & fiat Catapl. S. A. cum decocto prædicti vini q. ſuff. vel

℞. Farinæ Sem. Lini fœnugręci an vnc. 111. Orobi vnc. 1. Florum Chamemoli Meliloti, ſambuci ad Pug. 5. Roſarum rub. 3ʒ. 11. Florum Anethi ſcrup. 1111. Pul. Iridis Florentinę, vnc. 5. coquantur in vino mulſo, vel Apij ſucco, de inde adde Amurcæ, Olei Liliorum alborum vnc. 1111. Violacei vnc. 11. M. & S. A. F. Catapl. vel ℞. radicum Altheæ lib. 1. rad. Liliorum alborum, Florum Chamemoli, Meliloti ad Pug. 5. furfuris Pug. 1. coquantur, & contundantur, & Cribro traijciantur, deinde adde Olei, Chamemo lini, Anethini, Liliorum Alborum, Roſarum an. vnc. 11. Medullæ cruris vituli, & Bouis, Pinguedinis Gallinæ an. vnc. 1. Ceræ albæ vnc. 1. 5. Pomorum coctorum vnc. 111. 5. Omnia deinde lento igne coquantur per horæ dimidium, continuò agitando, & S. A. F. Catapl. Abſumpto ferè tumore, quod ſupereſt, exiccandum eſt, & pars diſcutientium vſu relaxanda, corroboranda, ac confirmanda eſt, quod conſequamur fotu vini auſteri calentis, in quo Balauſtia, Myrti baccæ, Sumach, & ſimilia incocta fuerint.

DE CVRATIONE PHLEgmonũ per Suppurationem.

Si verò ob morbi difficultatem ac pertinaciam, vel ob materiæ copiam, vel craſſitudinem, & dẽſitatem, tum materiæ, tum loci, per reſolutionem Phlegmonæ curari non poſſit, quæ curatio optima eſt, vt omnes Autores inquiunt, & per ſuppurationem terminari

 velit,

velit, quæ eſt altera Phlegmones curatio, vt inquit Gal. lib. de Inæquali Intemp. ijs medicamentis, quæ ſuppurandi vim habent, naturæ opem ferre debemus, & ſuppuratio, vt inquit Gal. de ſimpl. Med. facult. Cap. 2. eſt vel ſanguinis, vel alterius materiæ in parte influxæ in pus verſio.

Suppuratio quid ſit.

Suppurationem verò hęc duo neceſſariò ſequuntur, Puris generatio, & huius in aliquem locum abſceſſio, vt inquit Gal. lib. de Ineq. Int. cap. 3.

Quæ ſupparationem ſequantur

Quomodo verò fiat pus, dixit Gal. loco citato, & P. Prog. Com. vlt. 2. Apl. 47. v. ſimpl. Cap. 6. & P. de Diff. feb. Cap. 6. Quibus locis inquit.

In inflammata particula duplicem eſſe calorem, natiuum ſcilicet, & extraneum; Natiuus partem conſeruat, & omnia prò partis conſeruatione efficit, extraneus corrumpit, deſtruit, & omnia à calore natiuo adminiſtrata prò viribus impedire querit, & eſt natiuo calori omnino aduerſus, & contrarius. Oritur verò hic externus calor à ſanguine influxo, & extra vaſa prolapſo in caleſcente, & putreſcente;

Quomodo Tumor per reſolutionem, vel coruptionem, vel per ſupparationem terminatur.

Cùm ergo hi duo calores in inflammata parte contineantur, & inter ſe continuò pugnent, cùm contrarij ſint; Pugna, vel erit breuis, vel longa; Erit breuis, quando alter breui temporis ſpacio alterum ſuperat, Erit longa, quando neutra alterum ſuperat. Si naturalis calor extraneum ſuperet, tunc materia à natiuo calore victa, cùm non poſſit in partis nutrimentum verti (quę eſt propria natiui caloris actio) quia aliena eſt, ſenſim ab eo attenuatur, & per inſenſibilem tranſpirationem euacuatur, & ſic Inflammatio per reſolutionem terminatur.

Si verò extraneus calor natiuum ſuperet, tunc materia influxa, & ipſa quoq; pars corrumpuntur, & tunc Gangrenæ, Sphacelią; fiunt De qua rè ſemper in maximis Inflāmationibus dubitare debemus

At ſi in pugna neuter calor alterum ſuperet, vel æquales viribus ſint, vel non admodum impares, cùm vterq; ſuum finem aſſequi conetur, Ideſt natiuus digeſtionem, & reſolutionem, & Extraneus corruptionem, & putrefactionem, & cùm neuter vincat, neutrius actio in materia conſpicitur; Ideſt nec materiæ reſolutio, nec corruptio, & ideo in pus materia vertitur, in quo vtriuſq; caloris actio appareat. Sed cùm puris differentię plures ſint, quæ ob alterum horum calorum prædominium oriuntur; Optimum pus, quòd eſt album, leue, Aequale, & quamminime fętidum; Naturalis caloris prędominium ſignificet.

Puris Differētia quæ ſint.

Eſt verò album, quia ita à natiuo calore venarum, Arteriarum, Neruorum, & Membranarum fit, quæ omnia ſua natura alba ſunt, & ſibi ſimile in colore faciunt. Craſſum eſt pus, quia cōcoctio incraſſando fit.

Optimi puris ſigna, & prorui.

Eſt vero Aequale, & tangenti Leue, quia natiuus calor per omnes eius partes permeauit & vniforme reddidit.

Eſt quamminime fętidum, quia Natiuus calor Extraneum vicit.

Si enim pus prauum ſit & optimo contrarium, vt liuidum aut nigrum, aut rubrum, vel tenue, inequale grumorum & maximè fętidum; Extranei caloris prædominium indicat.

Signa ſuppurationis, ideſt quando Inflammatio per ſuppurationem terminati vult, ſunt Inflammationis magnitudo, dolorumq; vehementia, & auctio, pulſatio magna, inſignis tenſio, & calor, & febris; cur verò hæc eueniant, ſuperius diximus. Cùm verò hęc ſigna adſunt, & per reſolutoria medicamenta Inflammatio terminari non poſſit, adiuuanda eſt natura, vt quàmprimùm ſuppuratio fiat, & naturalis calor augeri debet, vt in pugna præualeat, & optimum pus gignat, quod concoquentibus medicamentis, ſeu pus mouentibus conſequemur, quæ calori natiuo partis cui applicantur ſimilia eſſe debent.

Phleg ſuppurātis ſigna

Si verò quis dicat, Gal. pluribus in locis dixit, pus mouentia debere eſſe calida & humida moderatè; Reſpondendum quòd Gal. dixit hoc, quia humana natura generaliter calida, & humida eſt; Tamen inquit etiam; Oleum Ros. in dura Meninge concoquere & pus mouere, cū tamen frigidum & ſiccum ſit, cùm duræ Meningis temperiei correſpondeat.

Dubitatio de Pus mouētibus Solutio.

Debet ergo medicamentum ſupparās ſimile eſſe temperiei partis, cui applicatur præterea debet etiam eſſe emplaſticum, ideſt tenaciter poris ipſius cutis in hęrens, ne halituoſi ſpiritus ipſius caloris tranſpirare poſſint, & ſic calor in quantitate augetur, vt inquit Gal. v. Simpl. Com. 9.

Suppurantia qualia eſſe debeant & quando applicanda.

Tempus

Tempus autem huiuſmodi medicamenta imponendi eſt ab augumenti principio ferè vſq; ad vigoris finem; In principio verò & in fine eadem medicamenta, quæ in Inflammatione, quæ per reſolutionem terminatur, competunt, & venę ſectio, & omnia alia præſidia ſuperius dicta.

Ex maturantibus, & concoquentibus med. alia ſunt Simpl. alia Compoſita Siplicia ſunt Oleum temperatum, Aqua tẽperata, Adipes, Medullæ, Oeſypus, Crocus Caricę pingues, Cępæ coctæ, Cera, Ladanum, Reſina, Pix ſicca, ſtirax pinguis, Galbanum, Viſcum aucupatorium, Butirum, Thus, Farina Tritici, Malua, Althea, Branca vrſinaa, Radices Liliorum alborum & ſimilia.

Compoſita ſunt Hydrelęum, Emplaſtrum factum ex Hydrelęo & Tritici farina, quod cito Inflammationis ad maturitatem perducit, vt inquit Gal. 2. ad Glauc, & aliquid Croci etiam addi poteſt, Vel infraſcripta quæ ſunt Gal. 3. de Comp. Med. S. L.

℞. Farinæ Triticeę cum Oleo, & Caricarum & his S. A. F. Catapl. vel fiat Catapl. ex Pollina, & Fermento, & decocto ſuperius dicto Vel ℞. Foliorum Maluę in Aqua decoctorum, deinde contuſorum q. vis, Axungiæ ſuillę q. ſuff. M. & S. A. fiat Catapl. vel

℞. Radicum Althex vnc. III. foliorum Maluæ M. I. coctis in Aqua, & contuſis adde Axungiæ Suillæ. q. Suff. & S. A. fiat Catapl. Cui etiam addi poſſunt Farinæ Tritici; Seminis Lini, & Caricæ pingues, vel vti poſſumus Diachilõ ſimp cum Axungia ſuilla, vel Adipe Gallinæ, commixto. Omnia verò propoſita Medicamenta in naturis, & corporibus mollioribus, temperatiſq; temporibus competunt.

In durioribus verò competunt infraſcripta, quæ valentiora ſunt

℞. Maluæ, Branchæ vrſinæ an. M. Radicum Altheę vnc. 4. coctis in aqua & cõtuſis, adde Farinæ Fenugreci vnc, 3. Olei Comunis Butiri an. q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl. vel

℞. Farinæ ſeminis Lini, Fenugreci an. Part. eq: coque in Lacte vaccino, & Fac Catapl. quod maturat & dolorem lenit. Vbi verò ſit materia craſſa viſcoſa & infarcta infraſcriptum eſt optimum.

℞. decocti Rad. Altheæ, & Caricarum ping. lib. I. Farinæ Triticis lib. ſ. M. & ſimul coque & S. A. fac Catapl. vel

℞. Radicum Altheæ, Malue, Rad. Liliorum alborum an. M. I. Farinę Tritici vnc. III. Farinæ ſem. Lini vnc. I. Axungię ſuillæ lib. ſ. Coquantur herbæ in Aqua, & contundantur, & cum reliquis rebus S. A. fiat Catapl. vel

℞. Rad. Liliorum alb. Altheę an. vnc. IIII. foliorum Maluę, Branchę vrſinę Violarum an. M. III. ſ. Caricarum ping. Paſſularum mundatarum an. vnc. II. Farinę Tritici vnc. III. Farinę ſem. Lini vnc. ſ. coquantur, & contundantur, & per Cribrum traiciantur, deinde adde Adipis ſuilli vnc. III. Olei Chamomelini, Liliorum alborum an. vnc. III. M. & S. A. fiat Catapl.

Facta ſuppurationis ſigna.

Signa ſuppurationis iam factę, vt ſuperius diximus ſunt Leuitas partis affectę, Doloris, Caloris, Tenſionis, Pulſationis, Duriciei, & febris remiſſio; Tumor remiſſus, breuis, & minor factus, eminentior autem euadit, & in mucronem aſſurgit, in qua parte ad albedinem tendit, & adeſt cutis à ſubiectis ſeparatio, & inundatio ſubpræmentibus digitis perſentitur. Quando ergo hec ſigna adſunt, Pus per affectam particulam euacuandum eſt, & hoc, vt inquit Gal. lib. Artis Med. cap. 91. duobus modis fieri poteſt, vel ſenſibiliter, vel inſenſibiliter.

Quot modis Pus euacuetur, & quibus.

Non enim protinus confecto pure ad inciſionem deueniendum eſt Gal. precepto 8. Meth. dicentis; Quòd ſi pus aliquod notabile in ſuppurante particula ſit contentum, non expedit incidere protinus, ſed digeſtionem moliri medicamentis ad id valentibus, Gal. igitur loco prædicto, & 13. Meth. cap. 5. probat Digerentia, quæ tamen non nimis acria, ac valentia eſſe debent, quia potius irritarent, quàm digererent. Vtq; aptum medicamentum adinueniamus, conſideranda eſt cutis qualitas, ſi ſit mollis, vel dura, tenuis, vel craſſa, laxior, an adſtrictior; Sanies ſimiliter ſi ſit pauca, vel multa, craſſa, vel tenuis, ſi ſit in ſuperficie, vel in profundo. & his conſideratis, vel mitius, vel validius, vel mediocre medicamentum componemus.

Digerentia plurium generum.

Digerens, ſaniemq; reſoluens mitius eſt infraſcriptum.

℞. Galbani ʒ. II. Salis Ammoniaci

ʒ. vii. Litargirij vnc. i. Olei antiqui vnc. i.ſ. M. & S. A. ſ. fiat Empl. Mediocrè reſoluens, eſt huiuſmodi.

℞. Pul. ſub. Marcheſitæ, ſiue Pytitis lapidis vnc. ii. Calcitidis vnc. iii. Reſinæ Pini vnc. v. Medullæ cruris vituli q. Suff. M. & S. A. fiat Empl. vel

℞. Ariſtolochiæ, Lanæ combuſtæ an. ʒ. i. Thuris ʒ. ii. ſ. Nitri i. ſ. ʒ. Reſinæ tereb. vnc. ſ. Olei Cheruini, Ceræ an. q. ſuff. M. & S. A. fiat Ceratum.

Valentius reſoluentia ſunt huiuſmodi.

℞. Aquæ Calcis viuæ, & ſpongia in hac calida imbibita, & expreſſa parti ſuper pone, vel

℞. Picis, Adipis Taurini, Baccarum Lauri, Calcis uiuæ ad Part æqual. M. & fiat in Emplaſtri formam.

Phlegma quã do, & quibus aperienda.

Niſi verò pus ob ſui copiam, vel craſſitiem, vel ob loci profunditatem, vel quid aliud reſolui poſſit, ſenſibiliter eſt euacuãdum, quod apertione fit.

Apertio verò pluribus fit modis, vel ex ſe ipſo, vel Medicamentis, vel ferro; Ex ſe ipſo expectando donec pus ſua acrimonia ſuperpoſitam cutem erodat, quod fieri nõ debet, cùm ex hoc ſinus maior fiat, curatio protrahatur, & fruſtra Aeger in dolore detineatur.

Cur vitãda apertio facta ex ſe ipſa.

In quibus Med. apertio facienda

Medicamentis apertio fit in ijs, qui ſectionem nullo pacto admittere volunt, & ex his aliqua ſunt mitiora, & alia valentiora

Rumpentia Med quæ ſint

Mitiora rumpentia, quibus in mollioribus corporibus vtimur, & quæ ſine dolore rumpunt, ſunt Semen, & flos Vrticæ cũ ſale trita, vel vrticæ ſemina trita & admixta cum radice Raphani; Et in Puerulis cùm fortiora medicamenta nõ ferant, Diachilon ſimp. cum pinguedine Gallinæ emollito, quàmuis concoquens ſit, vtimur, Aliud mitius rumpens eſt infraſcriptum.

℞. Farinæ Lolij in vino decoctæ, & cũ Culumbino ſtercore admixtæ, & parum Sulphuris; vel ℞. Radicis Narciſi cum Orobi farina, & Lolij, & Modico Melle.

Fortiora rumpentia, quæ in durioribus corporibus, & craſſiori cute, & profundiori ſanie competunt, ſunt infraſcripta.

℞. Litargirij in Oleo decocti vſq; ad eius nigredinem vnc. ſ. Cantharidarum præparatarum G. iiii. M. vel

℞. Saponis nigri, Caricarum Ping. ad part. æq. M. vel

℞. Elatherij, farinæ Hordei ad part. æqu. M. cum Oleo, & Oui albumine, vel

℞. Fermenti acris vnc. ſ. Cæpæ ſub prunis coctæ vnc. ii. Stercoris Columbini Seminis Canabis ad ʒ. i. Limaces num. iii. Saponis nigri, Axungiæ ſuillæ an. q. ſuff. M. & fiat Empl. vel vtere Oleo ſulphuris, vel Vitrioli, quæ ſunt efficaciſſima.

Notandum in Aperiẽtiũ Med. vſu.

Animaduertendum tamen quòd huius modi aperientia Med. debent tantùm applicari loco, in quo volumus, vt apertio fiat, & debent eſſe magnitudinis Nummi Aurei, & circum circa Medicamentum ſuppurans, ac reſoluens applicari debet.

Ferro etiam apertio fit, quod tutius ac melius eſt, quotieſcumq; peritus Chirurgus ac expertus incidat, & inſcio Aegrotante, ſi fieri poteſt, hæc actio facienda, Quomodo verò fieri debeat, & quid ſit in ſectione obſeruandum, & in qua tumoris parte, quibusq; Inſtrumentis, in Cura vniuerſali Abſceſſuum abundè diximus.

Quomodo Curãdum Apoſtẽ poſt inciſionem

Facta inciſione, & euacuato pure, vel vnica via, ſi ſit in pauca copia, vel pluribus vicibus, ſi ſit in magna copia, dolor ab inciſione excitatus liniendus eſt cum Ouo integro, vel Oui albumine ſubacto in quo turundam imbibimus, & in inciſionem imponimus, vt aperta ſeruetur; deinde ſtuppam eodem Ouo, vel Oui albumine imbibitam ſuperponimus. Sic enim prima vice medebimur, & his medicamentis non ſolùm dolorem mitigabimus, ſed etiam materiam repercutiemus, ne ad affectam partem ob dolorem attrahatur.

Sequenti die, niſi materia, quæ in parte inflammata continetur, tota ſit ſuppurata, concoquente Med. quod vulgò Digeſtiuũ dicitur, vti debemus; quod ita fit.

℞. Reſinæ tereb. vel Abietinæ lotæ cũ Aqua ſimpl. vel Plantaginis, vel Roſarũ, ſi dolorem timeamus, niſi non lotæ ʒ. vi. Pul. ſub. Thuris ʒ. i. Vitellorum Ouorum num. i. M. Quando verò dolor adeſt, prædictis addere poſſumus Olei Hyperici ʒ. ii. vel iii. Si verò Sordes emanet, prædicto Med. addemus mel Roſaceum, vel Syruppum Roſaceum, vt optimè abſceſſus detergatur. Deterſo, & mundificato abſceſſu, carne replebimus, vel prædicto Digeſtiuo, ſi ei Sarcoticos Puluetes addamus, vt Mirrhæ, Thuris, Aloes, & ſimiles, vel Vng. Baſilicone Min. vel Maior vel de Matreſilua, vel Aureo, vel de Tutia, vel de Betonica, vel Iſides, & ſimilibus,

& ab

Digitized by Google

& ab extra Diapalma apponemus, & hoc faciemus, quando ſinus non eſt valde profundus. Si verò ſinus ſit valde profundus, Puluinaribus, & Faſcijs cōglutinari debet.

Puluinaria ex quibus fiant.

Puluinaria fiunt ex Linteis duplicatis in Oui albumine imbibitis, vel ex Spongia imbibita, & expreſſa in vino nigro auſtero, aut Lixiuio, aut Aceto, aut Aqua Plantaginis aut Balauſthiorum; Faſciæ arctè obducuntur incipiendo à ſinus profunditate erga orificium procedendo.

Quando glutinare volumus, videndum ne reliquiæ incoctæ materiæ ſuperſint, quod ex aliquo apparēte tumore cognoſcitur, quoniam ſi hoc adeſſet, glutinatio fieri non poſſet, ſimiliter tota ſanies auferenda, & optimè cauitas tota abluenda, & turunda non amplius immittenda.

Lotio verò, ſi Deterſione ſit opus, fit Melicrato; Si purgatione, & partis roboratione, vino nigro auſtero; Et quando maxime glutinare expoſcimus, vtimur vino nigro auſtero, in quo ſint incocta Balauſthia, Cortices Granatorum, Hypociſtis, & ſimilia; Si verò humore cruento, vel fetido ſinus ſordeſcat, vtimur Oximellite ſimpl, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 54.

Facta conglutinatione, vel ſinu carne repleto, Cicatrix eſt obducenda Vnguento de Minio, vel de Tutia, vel de Calce, vel inſperſione pul. Tutiæ præparatæ, vel Pul. Malicorij, vel ſiccis Linteis, vel Cerato de Minio, vel Diacalcitheos, & his ſimilibus.

DE ACCIDENTIVM, QVAE Phlegmones curationem impediunt, aut retardant, Curatione.

Quæ Sympt. Phleg. superuētire poſſint.

QVartus ſcopus in Phlegmone curanda eſt accidentiū, ſiue Symptomatum ſuperuenientium correctio, & remotio, quæ ſunt Dolor, Regreſſus materiæ, ex qua tumor in interioribus excitatur, Putredo, & partis ſuppurāntis corruptio, Lapidea duricies, & febris.

Ex quibus febris excitetur, & quomodo curetur.

Febris ex Gal. mente lib. de Curandi Rat. per Venæ Sect. vt ſuperius diximus, euenit, quia ex parte calefacta, & inflammata calor partim poſt partem continuatum progreditur, donec Cordi communicetur; Et hęc febris Dieta, Phlebotomia, & alijs medicamentis ſuperius dictis, quæ etiam Inflāmationē curant, curari debet.

Duricies quomodo fiat, & curetur.

Duricies ob duas cauſas in inflammata parte fuit relicta, vel ob medicamentorum vehementer exiccantium, ac digerentium applicationem, à quibus tenuiores partes reſolutæ fuerunt, & craſſæ in inflammata parte remanſerunt, & ibi induratæ ſunt, vel ob valentiora admota; quæ ſua frigiditate incraſſant, cogunt, duriciemq; efficiunt.

In huiuſmodi Duriciei curatione Gal. 2. ad Glauc. cap. 2. & 7. inquit; Quòd primùm locus, vbi duricies adeſt, ſcarificandus eſt, & ſanguis educendus, deinde ſuperponendum medicamentum, partim reſoluens, & partim emolliens, ſicut ſunt infraſcripta.

℞. Brioniæ, aut Aſeri, aut Cucumeris ſilueſtris, & in Aqua coque, ſępe verò, vt Gal. inquit. has ſolas, nonnumquam verò Caricas ping. adijcito, deinde huic Aquæ Farinam admiſceto, & aliquid Adipis, pręſertim Anſerini, aut Gallinacei, aut Suilli, & Empl. conficito; vel.

℞. Prędictarum herbarum, Rad. Altheæ, poſt moderatam coctionem, cum Pane, & adipe contere, & applica, & hoc, vt Gal. loco ſuperius citato inquit, induratos tumores diſcutit; vel

℞. Rad. altheæ vnc. ij. Volubilis M. 1. Farinæ Hordei, Sem. Lini, Fęnugreci ad vnc. ij. Olei Anethini, vel Cham. q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl, vel.

℞. Rad. Liliorum, altheæ an. vnc. 1. ſ. Rad. Brioniæ, Cyclaminis, Cucumeris agreſtis an. vnc. ij. in albo vino coquantur deinde tundantur, & poſtea adde Stercoris Columbini, Caprini ad vnc. 1. ſ. ammoniaci in Scillitico aceto diſſoluti, Opopanacis in Oleo ſeſamino diſſoluti, Ladani, Styracis liquida ad vnc. 1. Picis naualis q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl, quod plurimum emollit, ac diſcutit.

Si verò Phlegmonoſi tumores in Scyrrhum mutari timeamus, valenter digerentibus ſemper emollentia commiſcebimus, vt de Scyrrho dicemus.

Partis corruptio quomodo fiat, ac curetur.

Putredo, ſi ſuperuenerit, ideſt ſi particulæ ſuppurantis portio aliqua computruerit, quæ corruptio ob omnimodam externi caloris victoriam ſupra natiuum fiat, hęc Gangrena dicitur, & ſæuum, ac grauiſ-

ſimum

ſimum eſt Symptoma.

In tali caſu protinus profundè locus eſt ſcarificandus & ſanguis educendus, deinde pars Muria eſt abluenda, & tandem in fraſcriptum Catapl. vel ſimile ſuperponendum.

℞. Farinæ Fabarum, Orobi an. vnc. 11. cũ Oximellite q. ſuff. coquito & S.A. fiat Catapl. Reliqua in Cap. de Gãgrena requite.

Recurſus materiæ quomodo euocãdus.

Si in Phlegmone materiæ ad interiora & nobiles ac principes partes recurſum timeamus, medicamentis maximè attrahentibus, vel Cucurbitulis, quæ vehementius à penitioribus partibus trahãt, huiuſmodi materiam euocabimus, ſimiliter Sanguiſugarum ſuctio, dolor, Vincula, Frictio, Cauteria, & ſimilia hoc efficiunt.

Attrahẽtia Med. quot ſint

Medicamenta hoc efficientia, vt plurimum, eſſe debent ſubſtantia calida ac tenui, & horum quædam qualitate manifeſta, alia occulta proprietate attrahunt, & alia aduentitio calore, Et inter attrahentia ſunt Dictamus, Propolis, ideſt quod in fauis reperitur molle, & pingue, quod à Cera differt, & hoc mirabile eſt, cùm etiam venenoſam materiam, & craſſos ſpiritus vehementer attrahat. Recens item Tapſia Arundinum radix cum Melle, Sagapenũ, Galbanum, Ammoniacum, Opoponax, Calx viua, Cinis è Vini fęce, vel Acęti, Ariſtolochia longa, Sinapis, Titimalus, Naſturtium, Piretrum, Dragontium, Sal Ammoniacum, Allia, Calamintha, Narciſi radix, Ciclaminus, Cantharides cum Polenta & Melle mixtę, Medullę & Adipes vetuſti, Sulphur cum Melle, & Oleo, Reſina Tereb. Axungia & hominis ſalitta commixtum, Euphorbium vetus in moderata copia cum Oleo & Cera commixtum; & ſimilia.

Qualitate occulta attrahentia ſunt, vt Magnes, Ferrum, Succinum Palearum feſtucas, Cancer Fluuiatilis ſagittas extrahit, & Rana ſimiliter amputatis extremitatibus; Cochlearum carnes per ſe, vel cum cortice ſuo tritæ & Coagulo admixtę, tela ſimiliter extrahunt; & Hidropicorũ aqua exugunt, cum ad totius humoris exiccationem vſq; permanſerint. Oſtrea etiam viua peſtiferos Bubones loco transferunt, & Scorpio contuſus & impoſitus venenum ab eo infixum ad ſe trahit, & multa alia, quę breuitatis cauſa relinquo.

Aduentitio calore attrahunt fermentum, Arſenicum, Stercus Gallinaceum, Columbinum, Arietinum, Humanum & quęcũq; talia ſunt; Ex his enim medicamenta componi poſſunt, vel in Cerati, vel. Cataplaſmitis formam.

Dolor quid ſit

Si Dolor in Phlegmone adſit, ac vehementer vrgeat, quàm primàm tale Symptoma curandum, ne uirium exolutio ſequatur, aut Conuulſio; Dolor enim, vt inquit Gal. eſt triſtis ſenſatio, vel triſtis ſenſationis perceptio, vt alij voluerunt; Vel dicere poſſumus, quòd Dolor eſt paſſio corruptiua ſenſus propter actionem impropor tionati ſenſibilis.

Doloris cauſę vt Gal. inquit 12. Meth. ac alibi tres ſunt.

Doloris Cauſæ quę ſint & quõ ſedetur

Prima eſt actio quatuor qualitatum ſimplicium. Secunda eſt continui ſolutio, ſiue manifeſta, ſiue occulta, Tertia eſt venenũ, vt in ijs, qui ab angue, vel ab aliquo venenoſo animali punguntur.

Quomodo verò curetur ac ſedetur dolor, inquit Gal. 5. Simpl. Cap. 30. dicens, Dolor tribus modis ſedatur, vel cauſam doloris auferendo, vel Anodinis, vel ſenſum à parte auferendo. Primus modus eſt optimus, quo ſimul dolor ſedatur, & Inflammatio curatur, auferendo cauſam, quę dolorem efficit. Si ergo ex Intemperie dolor ſit ortus, ſuo contrario curatur, vt in calida Intemperie, refrigerandum, & in frigida calefaciendum eſt. ſic de alijs.

Si quid ſit quod ſolutionem continui efficiat, vel inſtrumentis, vel medicamentis extrahendum, & euacuandum eſt.

Si à Veneno fiat dolor, ſicuti humana corpora veneno infecta curandum eſt, & hanc curationem optimè docet Gal. 12. Meth. dicens; Si eſt animalis punctu, morſuue dolor accidit, à quo exorta ex Phlegmone, duplex ſanandę doloris ratio eſt, vel virus ipſum euacuando, vel quòd dolorem excitat alterando. At vacuabis ſanè id eorum medicamentorum ope, quæ vehementer attrahunt; Alterabis ijs, quæ ſunt contraria; Vacuant itaq; tum calefacientia omnia, tum quæ ad ſe citra calefactionem alliciunt, vt cucurbitulæ, & cornua quędam; ſuntq; etiam qui Ore ſuo virus attrahunt; Huc pertinet cauterium, & quę eſcaram inducunt; Alterum auxiliorum genus eſt eorum, quę qualitatem per contraria alterant, Vt ſi venenum ſit frigidum, exhibemus Theriacã, mitridatum, confe-

ctionem

ctionem Anacardinam, vel calidiſſimum vinum febrem excitare valens, cùm febris frigido veneno multum reſiſtat.

Si venenum ſit maxime calidum, tunc magis refrigerandum eſt.

Si venenum tota ſubſtantia agat, tunc medicamentum à tota ſubſtantia requirit, vt inquit Gal. 5. Simpl. vbi loquitur de vipera, quæ, in pauca copia ſumpta, prodeſt in magna eſt venenũ, idem de Bolo Arm. & de Terra Cretenſi, Ranæ à tota ſubſtantia contra venenum agunt, & maximè à Dioſcoride, & Gal. commendantur, vtq; etiam venter Muſtelæ contra omnia venenorum genera, Ruta ſimiliter à tota ſubſtantia agit, & Scorpio venenum a ſe infixum extrahit, Auic. inquit; Quòd Terra à proprietate omni veneno competit, & ideo Aliqui venenatis Aquam terra commixtam ad bibendum præbent, quæ vomitum, & aluum mouet; Sunt, & alia multa, quæ breuitatis cauſa relinquo.

Quomodo punctura vel morſus venenatus curandus.

Si pars ergo aliqua puncta, vel demorſa fuerit à venenoſo animali; primùm in ſuperiori parte arctè ligandum eſt, deinde pars ſcarificanda, & Cucurbitulæ vel Cornua applicanda, vel ſugatur pars puncta, vel demorſa ab aliquo homine ſature, qui prius eius os vinu abluerit, vel applicetur podex Gallinæ perſtricto eius roſtro, vt per podicem reſpirare cogatur. Si verò ſit in parte, quæ neq; ſcarificari, nequæ Cucurbitulæ applicari poſſint, Attrahentia Med. applicanda, abluta prius parte acri, ac calido Lixiuio, vt rubram partem reddat, & Attrahentia Med. ſunt huiuſmodi.

Med. Attrahentia, quæ.

℞. Sulphuris, Euphorbij & Nitri an. q. vis & M. vel fiat Catapl. ex Allijs, & Cæpis ſub prunis coctis cum Theriaca, vel

℞. Picis naualis vnc. I, ſalis nitri vnc. ſ. Sinapis ʒ. II. Cęparum, & Alliorum ſub prunis coctorum an. vnc. III. Aſſæ fetidæ, Sagapeni an. ʒ. III. Stercoris Columb. vnc. I. ſ. Ariſtolochiæ rotundæ, Dictamni albi an. ʒ. I. Olei Liliorum Alb. q. ſuff. tritis optime terendis S. A. F. Emp. quod calidum applicetur, & ante diem tertium, ſi vis, vt mirabilia efficiat.

Niſi hoc proſit, aperiantur Gallinæ, vel Galli viui in partes duas, & calidi affectæ parti applicentur, & niſi huic cedat, vtamur medicamentis à tota ſubſtantia agentibus, & niſi hęc etiam iuuent, ad Eſchara candenti ferro inducendam confugimus, quod optimum eſt remedium. Sed ad rem noſtram redeamus

Anodina Medicamenta

Si Dolor ſit tam magnus, vt cauſæ remotionem impediat; Tunc neglecta cauſa ad ea confugiemus, quæ leniendo dolorem mitigant, quæ ſunt calida, & humida in primo gradu, & tenuium partium, vt cùm humana natura ſimilitudinem habeant, & huius generis ſunt, Lac humanum, aut ex Brutis, Oleum com. antiquum, Butyrum, Oeſopus, Adeps recens Gallinaceus, Anſ. lus, Vitulinus Vulpinus, Humanus, Anguillæ, Lana ſordida, Oleum ex Ouorum vitellis, Vulpinum, Melinum, ex Sem. Altheæ, Sem. Lini, Amygdalarum, Anethi Lumbricatum, Paſſum, vinum dulciſſimum, Fos Caſſiæ cum Roſaceo mixtus, aut cum Oleo Chamemolino, Mala dulciſſima cocta, & cum Croco mixta, Spõgia Aqua dulci, vel ſalſa madida, vt Gal 13. Meth. cap. 5. inquit Hęc enim omnia vnctuoſa, & pingui natura partem tenſam, & exaſperatam laxando dolorem leniunt.

Notandum de Anodinis.

Sed notandum, quòd ratò propoſitis vnctuoſis ſolis vtimur, Primò quia pinguia, & Oleoſa facilè inflammantur; Secundò quia nimis partem laxant, & ſic ex relaxatione fluxio magis excitatur, & dolor augetur, Ideo anodinis, quæ doloris cauſam reſpiciunt, admiſcenda, & parum aceti, vt penetrationẽ præbeat, addi poteſt.

Vt ſi Dolor à Tenſione proueniat, foměta, quæ vaporoſos humores, tenſionẽ refrigerantia, & actu calida applicentur, vt exhalatio fiat, ſicuti eſt Infraſcriptum.

℞. Aquarum Roſarum, Plantaginis, & Olei Myrtini an. q. ſuff. M. & fac fomentum. Si maiori refrigeratione ſit opus, adde Aquas Semperuiui, Virgæ Paſtoris, caphuram, & parum Aceti; vel foue cum decocto Hordei, Lactucæ, Gallæ cum modico vino nigro, & Aceto; vel illiniatur pars Mucilagine Sem. Lini cum modico Aceto, & Oleo Myrt. vel inungatur pars Oleo Roſaceo, Myrtino, & Nenupharino ſimul mixtis, Poſtea per plures vices fiat fomentũ cũ Succo Solani, Plantaginis, & Bliti; Tertio loco applica Catapl. factum ex eiſdem herbis cum mucilagine Sem. Pſillij, & ſi Lac admiſceatur, & ſimul coquatur, efficacius erit.

Si verò dolor oriatur a materia dura cõprimente, & aggrauante, Catapl ex Paſſo, Oleo Roſaceo, & modica Cera compoſitũ conue-

conuenit, vt inqut Gal. 2. ad Glauc. cap. 2. Vel id, quod fit ex Arnogloſſo, Lente, Pane, & Oleo Roſaceo.

Si verò Dolor ex calida Intemperie fiat, frigida Auodinis miſceri debent; Imponantur ergo madida Lintea in vino acerbo aut Poſca, aut Succo Lactucæ, & Semperuiui, vel ſucco Pſillij, Cucurbitæ, Vmbilici veneris, & Plantaginis, vel Lac cum Panis mica, & Oleo Violaceo mixtum, & modicè coctum. Valentiora verò ſint, vel mitiora ſecundum Intemperiei magnitudinem, Corporis habitum, Aetatem, & cętera ſuperius dicta.

Aliud Notãdũ de Anodinis Med.

Animaduertendum etiam, ne Med. quę ad dolorem leniendum imponuntur, ſint dura, aut ponderoſa, vt cerata, & catapl. nimium craſſa, quia pondere, vel duritie dolorem excitarent.

Narcoticorũ vſus, & quæ ſint

Tertio modo ſedantur dolores, quando prædicta non profuerint Stupefacientibus & Narcoticis, quæ ſenſum partis auferunt, quibus cautè, & niſi neceſſitate coacti vti debemus, Huiuſmodi ſunt Hyoſchyamus Opium, Mandragora, & Cicuta; Quibus in inflammata parte vtimur, vt plurimum refrigerent, & quia ſunt craſſæ ſubſtantiæ, vt penetrent, & ne ita partem lędant, vbi inſigni refrigeratione non eſt opus, aut Caſtoreum, aut Euphorbium, aut Piper, aut Cinamomum admiſcebimus, Competunt etiam Hyoſchyami folia ſub calidis cineribus cocta, & cum recenti Axungia mixta & impoſita; Idem etiam efficit Bella donna dicta, Lactucę ſylueſtris ſuccus, Papaueris nigri ſuccus, Lapis Memphitis, & vinũ Mandragorites, vt Dioſcorides inquit.

DE GANGRENA, ET SPHACęlo, ſiue Syderatione Cap. 3.

IN Gangrenæ pertractatione eundem ſeruabimus ordinem, vt in Phlegmonis pertractatione fecimus, & primùm dicemus quid nominis.

Quod Nominis.

Gangrena igitur eſt nomen commune tam Gręcis, quàm Arabibus, qui etiam aliquando Eſtiomenon appellant; Quamuis propriè Eſtiomenon ſit Gangrena cum vlcere continuo rodens, ac depaſcens, & a C. Celſo Phagedena dicitur; Tamen Gangrena apud Grecos eſt ſine vlcere, & à Latinis Mortificatio etiam dicitur.

Quid ſit Gangrena.

Quid verò ſit Gangrena optime explicauit Gal. lib. de Tum. P. Nat. dicens; Gangrena autẽ ſolidorũ corporũ mortificatio eſt, & ipſa verùm oſſa nequaquàm corrũpit maximaſq; ſequitur Inflammationes.

Lib. verò 2. ad Glauc. cap. 9. ſic defenit, Gangrena eſt partis mortificatio, non dum tamen abſolutè facta ex Inflammationum magnitudine proueniens; Eodem modo Paul. lib. 4. cap. 19. eam definit, & Aetius. ſerm. 14. cap. 56. Gangrena igitur nihil aliud eſt, niſi principium mortificationis membri cum ſenſus habitudine, ſed nõ cum ipſius ablatione, quoniam ſi omnino ſenſu careret, eſſet Sphacelos, & non Gangrena.

Gangrena a quibus differat, & quibus conueniat.

Differt Gangrena ab Inflammatione, quoniam in Gangrena non tantus adeſt ſenſus, quantus in Inflammatione; Differt verò à ſphacelo ſiue Sideratione, quoniam in Sphacelo omnio ſenſus deperditus eſt, & corruptio tam eſt in partibus mollibus, quàm in duris, In Gangrẽa verò corruptio tantum in mollibus partibus eſt, & ſenſus eſt hebes factus, vt 2. ad Glauc. inquit Gal. Differt etiam ab Eſtiomene, quia Eſtiomene non eſt cum vlcere, Gangrena verò ſine vlcere. Differt etiam Gangrena à Paraglisſi, quia Gangrena membri corruptionem ſequitur, Paraglisſis verò vel motus, vel ſenſus deperditionem, vel vtriuſq; Conuenit verò Gangrena cum Sphacelo, quia vtraq; paſſio mortificatio eſt Differunt verò ſolũ ſecundum magis, & minus, & ideo vtriuſq; eędem cauſæ erunt.

Quid ſit Sphacelus.

Sphacelus ergo eſt tam mollium, quàm ſolidarum partium omnimoda mortificatio, & à Latinis etiam Sideratio dicitur.

DE GANGRENAE, ET Sphaceli Cauſis.

Cùm Gangrena nihil aliud ſit, quàm partis mortificatio, quæ eſt in fieri, Sphacelos verò, quæ eſt in facto eſſe; Et mortificatio ex nihilo alio fiat, niſi ex illius partis innati caloris corruptione; videndum ergo è quibus huiuſmodi calor corrumpi poſſit, & id Gangrenæ, & Sphaceli cauſa erit.

Primum

Calor à quibus corrũpatur

Primum enim calor ab aliqua valida intemperie corrumpi poteſt, vt à nimio frigore, vt ijs euenit, qui per niuoſa, & frigidiſſima loca iter fecere, vel ab immoderatis inconſulte, & temerè refrigerantibus medicamentis in Inflammationis curatione adhibitis, quæ naturalem calorem deſtruunt; Efficit verò hoc frigida intemperies, quoniam cùm proprium frigidi ſit condenſare, & conſtipare: ideo prohibet, ne ad particulam influat, quod influere debet, ac etiam quod in parte continetur, ne diffluat; id eſt ne ſpiritus illuc deferantur, & per halitum reſoluantur, inhibet.

A nimio, & excedente extraneo calore, qui natiuum calorem deſtruit, & natiuam humiditatem abſumit, ſimiliter fit Gangrena, & hac de cauſa ingentes Inflammationes propter excedentem calorem in Gangrenas conuertuntur, vel ab adhibitis medicamentis nimis calidis, vt aliquando in Ereſypelate fieri ſolet. In Sclopetorum vulneribus etiam propter calidam intemperiem Gangrenæ fiunt, qua partes illæ eliquãtur, & naturalis calor deſtruitur; vel fit ex èrodentium, & calidorum medicamentorum vſu, vt Capitelli, Riſagalli, & ſimilium, à quibus calida intemperies introducitur, quæ natiuum partis calorem deſtruit, & ideo Gal lib. de Tumoribus P. Nat. dixit; At Gangrena, Carbunculiq; excitantur, quum ſanguis tanquam feruens, & inflammationi propinquus exurit cutim.

Fit etiam Gangrena ex morſu venenati Animalis, vel ex vulnere venenato inſtrumento illato, quæ omnia calidam partis intemperiũ inducunt; vel ex venenatis humoribus in corpore genitis, & criticè ad aliquam partem tranſmiſſis, vel ob malignas ſordes ab vlcere defluentes, quę partem, quam ſanies illa tangit, corrumpit, dicente Gal. 2. de Fracturis; Ab his enim ſordibus naturalis temperiès deſtruitur. Ab Aneuriſmate ſimiliter fit Gangrena, cum ad vacua ex Arterijs ſanguis fluit, qui dum corrumpitur, ob feruorem illius corrupti ſanguinis naturalis calor deſtruitur, & fit Gangrena.

Fit ſecundò Gangrena ex alimenti defectu, vt in Maraſmo euenit, & quando ſpiritus à corde influentes à ſolito tranſitu impediuntur, vt ab arcta ſupra modum ligatura, ob quam meatus, per quos deferuntur ſpiritus, occluduntur, ita vt pars illa ſpiritibus deſtituta emori, & putrefieri cogatur, vt ſępe in fracturis, & Luxationibus euenit, vt 6. Meth. Gal. inquit, vel ex maxima, & longa compreſſione in parte aliqua facta, vt longo tempore in Lecto iacentibus contingit, vel craſſi humores in venis vel Arterijs, vel Neruis contenti, ſpiritibus quibus animalium vita tenetur, ac ſeruatur, intercipiunt, & Gangrena efficiunt, vt Auic. 4. P. inquit. Similiter Gangrena fit quando ſuperiores Arteriæ, vel venæ contuſionem, vel tumorem patiuntur, vel ſecta ſunt, propter quod ſpirituum tranſitus impeditur, cum per illa, & alimentum ad membrum deferatur.

Tertiò fit Gangrena, quando naturalis calor ex impedita tranſpiratione ſuffocatur, vt in maximis inflammationibus, & Ereſypelatibus euenit, in quibus cum maxima ſanguis, & ſpirituum copia adſit, & cum eis exhalatio ſit impedita, ideo caloris natiui ſuffocatio fit, & ex hac cauſa ſepè Gangrena oritur dicente Gal 4. de Articulis, & 2. ad Glauc. Quòd Gangrenæ vt plurimùm maximas inflammationes ſequuntur lib. verò de Tumoribus P. Nat. dixit Ad hæc Gangrena maximis ſuccedit inflammationibus, quæ ſanè mortificatio quædam affectæ partis exiſtit. Quomodo verò in maximis inflammationibus fiat Gangrena, optimè Gal. lib. de Inęquali Intemp. explicauit dicens; Quippe, quæ perſpiratu carent, celerius putreſcunt, & calor ita ibi ferueſcens calorem præter naturam accendit, qui poſtea natiuum extinguit calorem, perinde atq; maximus Ignis exiguam flammam, & membrum comburi, & mortificari incipit, & hoc idem etiam dixit lib. de Tumoribus P. Nat.

Notandum tamen, quòd quamuis membri inflammatio corruptionis ſit cauſa, tamen ad eam cauſam, quæ tranſpirationem impedit, reduci poteſt, ſiue prohibita tranſpiratio facta fuerit à frigidis medicamentis, ſiue à frigore; ſiue à collecti ſanguinis multitudine cavſam habeat; cùm variæ cauſę tranſpirationem impedire poſſint. Dicere ergo poſſumus, quòd Gangrena, & Sphacelus fiunt, vel denegata parti vitali facultate, vel natiuo eius corporis calore, & temperie pereunte, & omnes ſuperius dictæ cauſæ ad hęc duo reduci poſſunt. *Notandũ*

DE

DE GANGRENAE, ET Sphaceli Signis.

Cāgrene ſigna vniuerſalia.

VNiuerſalia Gangrenæ ſigna ſunt coloris floridi extinctio; & ad flauitiem tendens, vt inquit Gal. lib. de Tumoribus P. Nat. & hoc denotat, in tali parte vegetatiuam deeſſe facultatem, quæ vnà cũ ſanguine ad membrum proueniebat, cùm ſanguis floridi coloris ſit cauſa.

Secundò fit ſenſus hebetatio, & doloris ſedatio, & hoc fit, quia Animalis facultas partem illam derelinquit; Tertiò pulſatio recedit, & non amplius perſentitur; quia vitalis facultas non amplius ad illam partem influit.

Signa Gang ex nimia refrigeratione.

Signa Gangrenę ex nimia refrigeratione ſunt, quòd imprimis pars affecta paulatim ſtupida fit, & ſenſus hebes redditur, proprius membri color mutatur ob frigus vitales, Animales, & Naturales ſpiritus intercipiens, ex quo membrum primùm Gangrena afficitur, deinde totum emoritur, & Sphacelus fit, ſiue ſideratio, & aliqua precesſit cauſa, quæ vehementer talem partem refrigerauit.

Signa Gang ex Medicamentis Mortiferis vel à Veneno.

Signa Gangrenę à mortiferis medicamentis, vel à venenatis animalibus factæ ſunt; Imprimis enim membrum vehementer inflammatur, tumidum, & rubicundũ fit, pulſatiles dolores percipiuntur, duricies tactui, & ſenſui renitens depræhenditur, caliditas ab Infirmo perſentitur, paulatim poſtea locus liuidior efficitur, & inflammationis rubor & dolor minuũtur, torporq; perſentitur, & ſenſus immutatus videtur, vt 4. de Articulis Gal. inquit; Cęterùm ſi Specilli cuſpide, vel Nouaculę acie pars pungatur, vel diſſecetur, obtuſus in ea percipitur ſenſus, & vnà ſanguis effluit, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. & Com. 50. lib. 7. Aph..

Signa Gang. ob malignas ſordes.

Signa Gangrenæ ortæ ob malignas ſordes ab vlcere defluentes ſunt ſeuiſſimus fętor, qui à partibus illis prouenit, & expirat partis denigratio, & magnum Ichorum profluuium.

Signa Gang. ex ſectis vaſis.

Signa Gangrenæ ex ſectis venis, & Arterijs ex Anatome dignoſcuntur, cùm ex illa ſciamus per partem ſectam venas & Arterias pertranſire, dignoſcitur etiam ex ſanguinis magna hęmorragia; apparet etiã quędam cutis corrugatio, quæ infra vaſa ipſa exciſa fit, & extremi membri etiam frigiditas perſentitur, cui ſimilis, cęteras partes corporis manibus contrectando, nõ percipitur.

Signa Gang. ex venenoſa materia criticè ad partē delatę.

Signa Gangrenę ex materia venenoſa ad aliquam partem criticè delatam ſunt, præcedens peſtifera morbi eſſentia, & maligna febris, & in parte aliquãdo tumor, & tenſio perſentitur, aliquando nihil horum, ſed tantùm frigiditas in parte illa ab infirmis percipitur, & ſenſus torpidus fit, & paulatim diminuitur; floridus partis color deperditur, ac immutatur, & cutis liuida redditur, & aliquando etiam Puſtulæ quædam, vel veſſicæ, ſub quibus nigra macula apparet, excitantur.

Signa Gang ab Inflãmatione ortę.

Signa Gangrenæ, ab Inflammatione ortæ, ſunt pręcedens abſq; vlcere magna inflammatio, febris continua, tumor, tenſio, partis rubedo ad flauitiem, vel nigredinē tendit, dolor, & pulſus recedunt, non finito ad huc affectu, ſed ad corruptionē tendens, in punctione, vel ſcarificatione paruus dolor perſentitur, pars mollior redditur, deinde aliquis prauus odor aſſociatur, & ſi inflammatio pedem occupet, vt plurimum, in magno pedis digito incipit, deinde ſurſum progreditur.

Sphaceli ſigna.

Signa Sphaceli, ſiue Siderationis ſunt, nigredo membri, & mortificatus color, omnimoda ſenſus ablatio, & ſi altè & profundè pungatur, vel incidatur, quamuis ſanguis effluat, nihil ſentit, e quo deinde flauus, & ſubtilis humor, & admodum fętidus & aquoſus egreditur, vt inquit C. Celſus lib. 5. cap. vltimo; Membrum molle, & putridum redditur, cadaueroſum fętorem ob extraneum calorem, expirat; Si pars digitis prematur, in profundum cedit, & non amplius eleuatur; ſi cutis attollatur, digitiſq; eleuetur, facilè à ſubiecta carne ſeparatur, cùm naturalis calor deſit.

Dubitatio.

Si quis verò dicendo obijceret, In Gangrenis ab affluxu ortis, dixiſti aliquando dolorem excitari, quomodo hoc eſſe poteſt, cùm Gangrena ſit mortificationis principium,, & ſenſus hebes reddatur?

Solutio.

Reſpondendum, quòd dolor, in Gangrenis, ab hujuſmodi cauſa excitatis, adeſſe poteſt, & aliquando intollerabilis eſt ob maximam luctam, & tenſionem, quæ in emoriente parte fit, cùm dixerit Hipp. tunc

dolorem

dolorem fieri, quando natura alteratur, & corrumpitur.

DE GANGRENAE ET Sphaceli Prognoſtico.

GAL. 4. de Articulis inquit; Quamuis ob multas cauſas Gangrena fiat ſepe tamen Inflammationis ſequitur magnitudinem, & lib. de Tumorib. P. Nat. idem inquit, Gangrena curatu difficillima eſt, & niſi curetur celerrime; vſq; adeo pars affecta extabeſcit, vt alias ſibi continuas inuadat, atq; ſic hominem perimat.

C. Celſus lib. 5. inquit, Si vero cutis, & Muſculi non ſint omnino ſenſu deſtituti, & Gangrena non dum plane teneat, ſed adhuc incipiat, aliqua ſalutis ſpes adeſt, præcipue ſi ſit in corpore iuuenili, & valido, & magis etiam ſi muſculi integri ſint, ſi Nerui vel læſi non ſunt, vel leuiter effecti eam curare non difficillimum eſt, & aliqua ſalutis ſpes adeſt.

Paul. Ag. lib. 4. cap. 19. inquit; Huius affectionis tanta vis eſt, vt niſi quiſpiam rupta omni mora præſentiſſimas tulerit ſuppetitias, pars affectu promptiſſime mortis habitum contrahat, & hominem interimuat, Gangrena quę fit ex humorum affluxu difficilioris curationis eſt, quam quæ eſt ſine affluxu, & celerrime interemit, niſi ad ſit valida virtus reſiſtens, & Gangrena tanto ſeuior & peior eſt. Inflammatione, quanto ſideratione leuior eſt Inflammatio

In Gangrena, quæ fit ex attritione, vel compreſſione, vel venarum, vel Arteriarum inciſione ſiue laniatione, nulla curationis ſpes remanet, præſertim ſi vaſa omnia membrum nutrientia diſſecta fuerint, cum ob alimenti defectum menbrũ corrumpi & ſiderari ſit neceſſe.

Vbi item Gangrena penitus inſedit, & in Sphacelum abijt, inſanabilis eſt, pluꝛimiq; ſub frigido ſudore moriuntur.

Quando corruptio tanta eſt, quod quamuis pars ſecetur Aegær ſeruari non poteſt, vt quando corruptio eſt circa Inguina, vel circa Thoracem, vel circa aliquã pręcipuam partem, pręſertim vbi magna adeſt carnis copia; Tunc Medicus a ſectione ſe abſtinere debet, & eius Propinquis aſſiſtentibus futuram infirmi mortẽ prædicere debet, ne mors, quæ ex morbi magnitudine, & malignitate prouenit, Medico imputetur, vt in Prognoſticis dixit Hipp.

Si vero corruptio ſit in Brachio, vel in crure infra iuncturam humeri cum cubito, & infra Genu, & Femur per ſpaciũ quatuor digitorum, tunc de ſalute ſperari poteſt, & membri ſectio fieri debet, quoniam tunc totius ſalutem curare debemus, cum pars ſeruari non potuerit.

Sphacelus, cum pars ſit omnino emortua, & vita deſtituta, incurabilis eſt, cum à priuatione ad habitum non datur regreſſus, vt Ariſt. inquit

Gangrenis ex Venenis genitis quamcitiſſime ſuccurrendum, quoniam citiſſime partis omnimoda corruptio ſequitur.

DE GANGRENAE Curatione.

Incuiuslibet morbi curatione ſunt morbi tẽmpora expendenda, vt inquir Gal. 8. & 14. Meth. Ideſt nũquid morbus tanquam Gangrena ſit curandus, an tamquam Sphacelus; Similiter morbi cauſa ſemper perpendenda eſt, cum morbi ex diuerſis cauſis orti diuerſa præſidia expoſcant; Cum ergo Gangrenę ex pluribus & diuerſis cauſis fieri poſſint, vt ſuperius diximus, cuiuſq; curationem deſcribemus.

DE CVRATIONE GANgrenæ ab extraneo Calore, vt ab Inflamatione, vel ereſijpelate orte

IN Curatione Gangrenæ ab extraneo calore orte (quę ſepe fieri ſolet, vt inquit Gal. 4. de Articulis) vt in maximis Inflammationibus, quę in Gangrenas terminatur, eue-

Digitized by Google

nir, cum fiant ob prohibitam tranſpirationem, quæ fit à multa ſanguinis copia conſtipante arteriasq; comprimente, ita vt ad caloris euentationem attolli nequeant, vel à temere adhibitis calidis medicamentis; Indicationes erunt poros aperire, & refrigerare. quam curationem optime docuit Gal. 2. ad Glauc. cap. 9. dicens, Curatur autem euacuantibus nobis plurimum ſanguinis, qui inpatiente mẽbro compingitur, cuius cauſa mortificationes fiunt, reliquo autem exhibentibus tranſpirationem.

Aut Cutem igitur vniuerſam multis profundis ſectionibus ſecare oportet, vna cum ſubiecta ſubſtantia, aut plurimis ſcarificationibus incidere. Quo maior ergo eſt Gangrena, maioribus, & profundioribus inciſionibus eget, & ſi turgidæ venæ in parte Gangrena laborante fuerint, hæ protinus incidendę, vt ſanguinis copia in ipſis detenta ſtatim euacuetur, vt Aetio, Oribaſio, & Paulo placuit; Sed ante quam huiuſmodi venas incidamus, prius vinciendæ ſunt, ne ex hemorragia mors ſequatur. Hac enim ſanguinis euacuatione, & pas refrigeratur, & meatus à nimia repletione obſtructi aperiuntur ob quam cauſam Arteriæ moueri non poterant, Alij, vt ſanguinem euacuent, Hirudines ſiue languiſugas applicant.

Facta ſcarificatione, & euacuato ſanguine, vt ſanguis craſſior, qui alioquin ibi cõcreſceret, euacuetur, abluenda pars Muria tepida, vt Aetius, & Guido inquiunt, vel Aceto cum Sale, vel Lixiuio in quo Lupini incocti fuerint; Deinde, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. & Aetius Serm. 14. cap. 56. & Paul. lib. 4. cap. 19. imponendum aliquod medicamentum ex ijs, quæ ad putreſcientia conducunt, ideſt facultate frigida, & ſicca, præcipue vero ſicca, cuiuſmodi eſt Catapl. factum ex Oximellite, & Orobi farina, vel Lolij, niſi vero huiuſmodi farinæ adſint, Fabarum adhibe, vel ipſum Oximel ſolum. Si vero fortius medicamentum apponere vis, adice Sal, vel ſume Oximel Squilliticum, vel Mel roſatum cui Calx viua ſit admixta, Aut puluere Trouiſcor Polidę, Paſonis, Andronis, Muſę, aut Ioannis de Vigo, aut precipitato vtere; eum, qui duras carnes natura ſortiuntur ij fortiſſima medicamenta deſiderent; mollia vero qui teneras, vel poſt lotionẽ Ceratum Diaphinicon Gal. 1. de Comp Med. inſtitutum applicabis, quod maxime competit. Hec enim medicamenta Ichores putredineſq; abſumunt, ſuaq; ſiccitate detergunt; Frigiditate vero, quod non dum vitiatum eſt, robotant eam malam intemperiem remittendo & putredinem arcendo.

Ad reſiduum vero eradicandum, Guido calente Aceto, ſeu Mulſa locum abluit, alij Egiptiaco Vnguento vtuntur, quod putrefactionem prohibet, & putre factum ab integro, & incorrupto dirimit & decidere cogit, & quod ſanum eſt conſeruat ac tuetur. *Aegiptiaci Vnguenti vires.*

Niſi vero his cedat, puluis dictorum Trociſcorum cum Aceto, vel Vino commixtus apponi debet, vel aliquod aliud cauſticum medicamentum, quod ſanum à corrupto ſeparandi cruſtamq; inducendi vim habeat, & ſi neceſſitas vrgeat, Ferro ſanum à corrupto etiam ſeparari debet, præſertim vbi multa corruptæ carnis copia adeſt, ne corruptio vlterius ſerpat

Alij pro ſeparatione ſani à corrupto, maxime Arſenicum ſublimatum laudãt quod confertim, & ſine dolore malum ſiſtit; Sed in hoc medicamento adhibendo, maxime attentus debet eſſe Medicus vt in circumſtantibus partibus deſenſiuum apponat, & dicto Arſenico vti debet correcto, vel in puluere, vel Vino diſſoluto, & id excipiat Lineamento, vel Goſſipio, & inter ſanum, & corruptum applicetur, ideſt in ſciſſuris per tranſuersũ factis, & niſi prima vice effectum pręſtat iterum renouari debet. *Arſeni ſublimati vſus ac vires*

Arſenicum ita præparatur, primum ſuper marmoreum lapidem conteritur, & Vini aliqua portione, ſic molendo, in liquidi Vnguenti formam reducitur, deinde exiccatur, & quanto minus deſideramus, vt agat, tanto magis, & pluries ſic præparari debet. *Arſenici præparatio.*

Circa vniuerſalia, Victus ſit tenuis, & refrigerans, & aliæ res Nonnaturales ſint vt in inferiori curatione dicemus; Si vires ac Aetas patiantur, ſanguiniſq; plenitudo adſit, venæ ſectio etiam facienda Si vero praui humores in corpore redundent, aliquod medicamentum leniendo euacuans eſt, inſtituendum; Et Cor, cum

ſemper

ſemper in huiuſmodi affectibus patiatur, vt inferius dicemus, roborandum.

DE CVRATIONE GANgrenæ ab affluxu materie venenoſæ, vel à venenatis animalibus factæ, vel, à mortiferis Medicamentis.

GANGRENAE EX materiæ venenoſæ ad aliquam partem delatæ affluxu, vel a mortiferis Medicamentis, vel ab animalibus venenatis factæ, quàm citiſſime ſit curendum eſt, ne pars tota emoriatur, & ſi Gãgrena ab humorum prauorum copia proueniat, hi prius ſunt euacuandi, & ſi corpus pletora laboret, venę ſectio facienda, aluo prius lenita, viribus ac ætate conſentientibus, pręcepto Hipp. 4. de Rat. Vict. in Acut. cap. 19. & Gal. de curãdi Rat. per Sang. Miſſ. & 4. Meth. 6. & pluribus alijs in locis, & hoc etiam faciendũ, quia ſanguinis miſſio etiam Febri prodeſt, & cũ æqualiter omnes humores euacuet, etiã prauos educit; deĩde purgans medicamentum, quod humores peccantes euacuandi vim habeat, propinandũ eſt, Poſtea ea Medicamenta Aegrotantibus sũt danda, quę manifeſtis, & occultis qualitatibus humoribus Gangrenam efficientibus oppugnant, Sed cum omnis putredo à calido, & humĩdo fiat; Ideo medicamenta refrigerantia, & exiccantia eſſe debent, vel quę manifeſta, & occulta qualitate, vel tota ſubſtantia hoc efficiant, & cor roborent, & huiuſmodi ſunt Thiriaca Mitridatum, Bolus Arm. Orient. Terra ſigillata, Conſerua Bugloſſæ, Roſarum, Acetocitatis, Citri, Acetoſæ, & ſimilia. His etiam ſcopis Dieta, & alijs rebus Nõ naturalibus ſatisfaciemus; Aer ergo debet eſſe frigidus, & ſiccus, & niſi ſit natura, arte fieri debet, Thalamum ſuffumicando cum Aceto, Sandalis Citrinis, Cinamomo, Aqua Roſarum, & alij aromatibus; Victus ſit tenuis, & frigidus, & ſiccus, vt Hordei Ptiſſanà, & ſi vitium imbecillitas adſit, recentia, Oua cõcedi poſſunt, vel ius paruę Pullæ, & ſimilia; Pro potu ſumat Aquam Hordei cum Syrupo Acetoſo Simp. vel cum ſucco Citri commixtum. Pro cordis roboratione antidota, & conſeruę ſuperius dictæ per tres horas ante cibum offerri debent, & cordialia Epitemata etiam, & inunctiones vtiles ſunt. Maneat in quiete, Somnus ſit moderatus; Deuitentur affectus, & animi paſſiones, Aluus lubrica ſeruetur, & niſi ſit natura, fiat arte, ideſt Cliſteribus Glandibus, & his ſimilibus.

Medicamenta corroborantia, & veneno reſiſtentia.

Si vero ſimul maligna Febris adſit, Syruppi huiuſmodi Febribus conuenientes inſtitui debent, ſicuti eſt de acredine Citri, de ſucco Acetoſæ, Oxiſaccarum, Acetoſus Simp. & Sim. cum conuenienti decocto mixti.

Quo ad Topica, ſi dolor adſit, leniendus, & eiſdem medicamentis vti poſſumus, quæ in Phlegmonis curatione præpoſuimus, vbi etiam agitur de dolore leniendo orto à punctura, vel morſu venenoſi animalis, & recta curandi ratio traditur, quibus euacuatur virus, vel manifeſta, vel occulta qualitate alteratur. Nolo tamen ſub ſilentio pręterire medicamentum quoddam facile paratu, quod optimum eſt, vt pluties ſum expertus in morſu, vel punctione venenati animalis. Poſt enim partis ſcarificationem, & Cucurbitularum applicationem, licet totũ membrum ſit tumefactum, infraſcripto Empl. obducendum.

Medicamentum optimũ in venenoſo ictu vel morſu.

℞. Terrę Cincoliæ, ideſt Cretæ, Aceti, ſucci ſemperuiui vel Lactucę an. q. vis M. & Fac in Emplaſtri formam. Hoc enim medicamentum, quamuis repellẽs videatur, ictibus tamen cuiuſuis animalis venenoſi ſua frigiditate aduerſatur, cum venenati animalis morſus calidus ſit, vt inquit Gal. & C. Celſus, & ratione Terrę, à qua animalia virus contraxerunt, etiam competit.

DE CVRATIONE GANgrenę à Frigore ortæ.

SI VERO A FRIGORE orta ſit Gãgrena mẽbrum affectum aliquo decocto actu, & potentia calido lauandum ac fouendum, quod illarum partium obſtructiones, ſpirituum deſcenſum prohibentes, remoueat. Cu-

randum ergo eſt, vt ſpirituum viæ aperiantur dictis decoctis, & leues in ſumma membri partes ſcarificationes faciendæ, vt innatus calor euentetur; decocti igitur fiant ex Scordio, Scabioſa, alapis, vel Rapis, Lupicis floribus Anethi, Chamæncoli, & ſimilibus, vel vngatur pars Oleis actu & potentia calidis, vt de Lateribus, & de Terebentina, conducit etiam Semen Vrticæ, Naſturtij, Theriaca, Mitridatum, Trociſci de Vipera, Sal, Muria, Aqua Calcis viuæ, Vnguentum Aegitiacum præſertim ſi cum Mitridato, vel Theriaca, vel Theriacali aqua commiſceatur.

DE CVRATIONE GANgrenæ ortæ à Frigido Medicamento temere adhibito.

SI SVPERVENERIT Gangrena ob frigidum medicamentum loco affecto ſuperpoſitum, vt aliquando in Phlegmone, & Ereſypelate euenire ſolet, cum nigredo apparuerit, non amplius pars illa Phlegmone, vel Ereſypelate laborat, vt elegātiſſime dixit Gal. 1. de Comp. Med. S. Gen. Cap. de Natura Diaphenicini. Tunc enim Aqua calida abluendus ac fouendus locus eſt, deinde ſcarificandus, & poſtea Diaphenicinum in veteri Oleo eliquatum admouendum, vt citato loco inquit, Gal. & illa curatio competit, quam pro Gangrena ob magnam Inflammationem orta ſuperius propoſuimus.

DE CVRATIONE GANgrenæ ex alimēti defectu ortæ

GANGRENA, QVAE ex alimenti defectu fit, vt in diu Ecticis Febribus, & Maraſmo vexatis euenire ſolet, in partibus extremis excitatur, quia hæ partes ſunt nimis debilitatę & eorum calor eſt valde diminutus ob diſtantiam à corde, qui eſt caloris fons, & origo, & cum eis alimentum non diſtribuatur, ideo emoriuntur. Vt ergo hæ partes reſtaurentur, vtq; alimentum ad huiuſmodi partes attrahamus curare debemus, & quæ hoc efficiunt, calida actu ac potentia eſſe debent, ſicuti eſt Oleum Amygdalarum Amararum, Oleum Vrperinum, Muria in qua etiam ſit coctum ſcordium, vel Pix liquida cum Lolij aut Hordei Farina ad Cataplaſmatis formā inſpiſſata, Succus Apij, Thus, Thuris manna, & ſimilia, quæ etiam putredini reſiſtunt, leues etiam frictiones cum inunctionibus ſupradictis maxime conducunt, ſicuti etiam Picatio, quæ non ſolū dolore attrahit ſed etiam vi vacui.

DE CVRATIONE GANgrenæ ex arto vinculo ortæ.

QVANDO EX ARcta Faſcia, vel adſtricto vinculo membrum corrumpi inceperit, Faſcia, vel vinculum ſtatim remouendum, deinde leuis fiat ſcarificatio, quamuis nullum vitium in ſanguine ſit, & tantum conſtipatio adſit, quę ſpirituum deſcenſum impedit; Non ergo gratia ſanguinis euacuandi tantum in membro peccantis ſcarificatio fieri debet, ſed vt Inflammatio, quæ Gangrenam ſequitur, remittatur, & ad naturale temperamētum membrum reducatur, cum, & lotione, & ſcarificatione calor, & ſpiritus, & ſanguis ad membrum attrahatur.

Facta ſcarificatione abluenda, & fouēda eſt pars Aqua ſalſa, & poſtea aliquod medicamentum corruptioni reſiſtens ſuperponendum, vt ſuperius diximus; Vel apponatur Calx lota cum Muris ſtercore commixta, vel inſpergatur pars infraſcripto puluere.

℞. pulueris Aloes, conſolidæ Mai an. vnc. 1. Tutię præp. vnc. 111. Matricariæ, Sordij an. vnc. 11. M. & ſicuti diximus, vtere.

DE CVRATIONE GANgrenæ ex craſſis humoribus ortæ.

SI VERO EX CRASSIS humoribus in membro corruptio fiat, quod raro accidit craſſi humores attenuandi medicamentis ad id aptis, vt Oximellitę vel decoctò Hyſopi, Pulegij, Origani, & ſimilibus, vt x. Meth. docet Gal.

Deinde

Deinde aliquod purgans medicamentum, & conueniens, vt cauſam remoueat, dandum eſt. Quo ad Topica, vt viæ in affecto membro obſtructę aperiantur, Cataplaſmata ex farinis potentia calidis, & Oximellite confecta. & ſimilia applicanda, & ſi morbus exigat etiam ſcarificatio eſt ſumme vtilis.

DE CVRATIONE GANgrene ex attritione, vel Compreſſione, vel Venarum, & arteriarum inciſione.

CVM IN CVRANda Gangrena ex Attritione, vel Compreſſione, vel Venarum, & Arteriarum inciſione nulla ſpes adſit, præſertim ſi vaſa omnia membrum nutrientia diſſecta fuerint, cum ob alimenti defectum emori membrum ſit neceſſe. In tali caſu ne partes illi contiguæ corrũpantur, cum inciſa illa omnia eſſe videris, ante quam aliud adhibeas medicamentum, totum membrum excidere debes, & ita facere eſt neceſſe, cum ablata via ſit, per quam ſpiritus, & alimentum pro vita, & nutritione neceſſarium ad tale membrum deferantur.

DE CVRATIONE GANgrenæ à Septico Med. excitatæ.

QVando Gangrena à Septico Med. excitata fuerit, primum id remouendum, deinde inducta temperies alterãtibus Medicamentis eſt corrigẽda.

DE CVRATIONE GANgrenæ à malignis ſordibus ab Vlcere defluentibus excitatæ.

SI GANGRENA EX malignis ſordibus ab vlcere delatis orta fuerit, curandum vlcus, vt praua, & maligna Vlcera curari ſolent, & præcipue cum medicamentis putredinis cauſã remouentibus, ſicuti ſunt Med. purgantia, quibus ſępe mali humores in corpore contenti educi debent, & pars corrupta valentibus medicamentis ſuperius dictis tollenda, vel Vnguento Egipriaco ſolo, vel cum Lupinorum decocto, & Sale mixto, quod Licinijs applicari debet, & niſi huic cedat, valentioribus vtere. Conſiderata prius totius, & partis natura.

Aetate, Temperamento, & ceteris alias dictis; Cum neruoſę partes fortia non ferant medicamenta propter exquiſitũ ſenſum, Carnoſæ vero & humidæ partes cum facillime putreſcũt, fortiora exigũt & cum hæc med. applicantur, Defenſiuum parti ſanæ corruptę proxime applicare mirum in modum conducit. Hoc facto Eſcaræ caſus procurandus Tetrapharmaco, vt inquit Gal. 2. ad Glauc, aut alio ſimili Med. Ita ergo curanda huiuſmodi Gangrena, cum remoueri ac curari, & Aeger viuere non poſſit, niſi pars illa corrupta auferatur, vt dixit Gal. 7. Aphoriſmorũ, & 14. Meth. & 6. de Cõp. Med. S. Gen dicẽs; Inſanabiles partes à corpore eſſe ammouendas, quę ferro excinduntur interdum igne, Nonnumquam vero adurentibus Med.

Cognoſcitur vero corruptam carnem eſſe remotam, quoniam Pus album, leue equalæ, & minime fetidum apparet, & caro bona, firma, & ſolida naſcitur. *Signa corruptã carnem eſſe remotã indicantia. Dubitatio.*

Si quis dicendo obiciat in curatione Gangrenę, ideſt pro eſcara remouẽda humida, & concoquentia medicamenta applicare iuſſiſti, quæ omnium ore non cõueniunt, Reſpondendum, quod tunc nõ amplius Gangrena curatur, cum iam corruptio ablata ſit, ſed Eſcaræ caſus. *Solutio.*

Quando poſt Eſcarę caſum aliqua Inflammatio remanet, quæ ex tot calidorũ Vnguentorum fuerit excitata, Vng. ex Ponpholige ſuccurendum, quod Inflammationi, & calidæ & ſiue intẽperiei ſuccurrit, Neq; poſt cauſticorum medicamẽtorum remotionẽ calida medicamẽta applicanda, ſed frigida, cum ex calidis medicamentis intendatur corruptio augeatur Inflammatio, & aduſtio deinde fiat.

Si vero propter maximum corrũpentis humoris malitiã morbus ſeuiret, ad ferrum confugiendum, & putrefactam carnẽ Nouacula, vel forcipibus à ſana ſeparanda, illam ad viuũ vſq; ſecando, vt Medicamẽta vim ſuam facilius exercere poſſint, & ſemiputridam carnem exiccare, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. & Paul.

lib 4. cap. 19. Poſt corruptę carnis abſciſſionem aliquod ex ſupradictis medicamẽtis, quod Eſcarę inducendæ vim habeat, imponendum, vel ſimplex Calcitis, vel illa alba efflorefcẽtia, quæ ſupra Calchãthum adinuenitur, vel Auripigmentum, aut Aeris erugo, & ſimilia, quorum acrimonia combuſtione, vel infuſione Aceti acerrimi per integrum diem obtunditur. Vbi hec medicamenta imponuntur, Linteum aliquo frigido medicamento imbibitum, vt inflammatio prohibeatur, ſuperponendum, vt 3. de Comp. Med S. Gen. Gal. docet. Animaduertendũ etiã quod dum fortia medicamenta applicantur, vt corpus ſit optime purgatum, quoniam niſi ſit purgatũ, de facili Phlegmo excitatur, vt inquit Gal. S. Meth. Cum acria medicamenta ab vniuerſo corpore ad affectam partem humores attrahant, qui attracti non ita facile remoueri poſſũt, vt loco citato Gal. inquit, 11. Meth. & 3. de Comp. Med S. Gen. & lib. de Sang. Miſſ. & Auic. 4. 4. cap. de Vlceribus putridis inquit.

Si ob morbi ſeuitiam ad fortiora medicamenta confugere ſis coactus, ante quã purgans medicamentum adhibeas, horũ coctionem expectare non curabis, quoniã corrupti humores coctionem non admittunt, quod dixit etiam Gal. x. Meth. qui abſq; vlla præparatione tumorem linguæ patienti fortia Catapotia exibuit; Dandũ ergo illis purgans Pharmacum. Si vero pauca prauorum humorum copia in corpore adſit, & non valde malignum ſit vlcus corpuſq; pletoricum non ſit, mitiora Medicamenta admoueri poſſunt, vt inquit Gal 1. de Comp. Med. S Geni & 11. Meth. hoc idem docuit, dicens.

Si pauca fuerit humorum malitia, & Vlcus paruum, debiliora admouebis medicamenta, abſq; noua aliqua purgatione vt ſunt infraſcripta.

℞. Eruginis Aeris ſcrup. 1. Tutie prep. Minijan. ʒ. 1. M. & fiat ſubt Puluis.

Competit etiam lotio Vlceris cũ Aqua aluminoſa, quæ optime putredini reſiſtit & maxime ſalutaris eſt.

Aquæ fortis vſus, & vires

Vbi vero magna putredo adeſt, vſus Aquæ fortis etiam maxime eſt vtilis quę quamcitiſſime, & pauciſſimo cum dolore corruptum, & putridum à ſano ſeparat Non excitat dolorem, quia eius acredo à putridi vlceris humiditate remittitur Vſus vero huiuſmodi Aquę ſit ita: Inuoluatur Specillo Goſſipium, vel Filamenta, & huiuſmodi Aqua imbibantur, deinde putrida caro tangatur, aliquantiſper continendo, vt facilius actuetur, atq; ita madefactũ vlcus ſiccis filamentis repleatur, & circumcirca, & ſupra aliquod medicamentum, quod dolorẽ leniendi vim habeat, imponendum, qui ex contracta intemperie, vel ex medicamenti acredine fuerit excitatus, ſicuti eſt infraſcriptũ.

℞. albumina Ouorum num. 111. quæ optime contundantur, Boli armenij Oximellitis S. an. vnc. 11. M. & hoc Linteolum illinies, & ſic medeberis quouſq; corrupta caro ſeparetur, & morbi vis remittatur. Vbi mitius medicamentũ cõperit, Aqua Tartari conueniens eſt; Vbi vero validius, Oleo Sulphuris, vel Chalcãthi, vel ex ſupradictis aliquo vti poſſumus

Inducta Eſcara, Vng. Põpholicis, vt decidat, curandũ, & ſi aliquãdo Vlcus ablue re volueris, infraſcripto decocto ab lues.

℞. Aquæ Plantaginis, vel Chalibeatę in qua incoquantur Roſæ, Hordeũ, Chãphura, & Alumen rocchę, & ſi tendo aliquis ſit detectus, pars vna Aloes Hepaticæ, & dimidia pars Tutiæ præparatæ adiungi debet.

Si vero tanta ſit morbi ſeuitia, vt medicamentis non cedat, & continuo vlterius ſerpat, candenti ferro (corrupta carne prius abſciſſa) inurendum, vt Aetius Serm. 4. Tract. 2. inquit; Et hec actualis inuſtio partẽ roborat, citiſſime malitiam aufert, paruo dolore afficit, nec malam temperiem, ſicuti potentialis, inducit, vt que Gal. 14. Meth. inquit.

Vſtionis actualis vires

Si hec actualis vſtio fiat, cito, cito, & iocunde, optime operatur, & Igne nullũ remedium eſt pſtantius; Sed cauendum ne plus, quam par ſit pars inuratur; Terminus ergo inuſtionis erit, quouſq; caro illa mollis durior ſolidiorq; fiat, & quouſq; putrida illa caro perfecte exiccata fuerit, & quando erit exiccata tactu cognoſcitur.

Vſtionis terminus.

Poſtea ſuperponenda dolorem lenientia, ſicuti eſt porri ſuccus à Gal. 2. ad Glauc. magnopere laudatus, vel Oui albumen cum Aceto, & cum Roſacea Aqua concuſſũ; Deinde, vt Eſcara decidat, Butyrum cum Sulphuris pul. mixtum eſuperponendum, vel Emplaſtrum factum ex farina Triticea, vel Hordeacea Hydreleo commixta, aut Vng. Tetrapharmaco, aut quid ſimili, & ſi qua putredo remanſerit, ſuperius dictis medicamentis remouenda.

Notãdũ.

Notandum tamen, quod in omni Gãgrena partis ſanæ maxima cura habenda

Digitized by Google

eſt, ne corrumpatur, & ideo defenſiuis medicamentis cuſtodiri debet, quæ refrigerant, & exiccant, & putredini ſint contraria, vt eſt id, quod Auic. maxime laudat, quod fit ex Bolo armenio, & Terra ſigillata cum Aceto mixta, & Epitematis forma circum circa partis impoſitum, Vel circumliniatur membrum Argilla Aceto ſubacta, & diſſoluta, vel quid ſimili.

DE CVRATIONE SPHACELI ſiue Siderationis

SI GRANGRENA IN Sphacelum degenerauerit, & Carnē, Neruos, et Oſſa vitio affecerit, vt aliquādo fieri dixi Gal. 2. de Fracturis, & membrum spiritibus vitalibus, Animalibus, & Naturalibus ſit priuatum, & curationis nulla spes remanſerit, & corruptionis, proximę ſanæ partis periculum impendeat; Tunc membrum abſcindendum; Cumq; hoc ſolum pręſidium remanſerit, licet miſerū, hoc tentandum inquit Celſus lib. 7. Cap. 33. & Hipp. 4. de Articulis inquit; Quando membrū denigratū, & emortuū fuerit, ne, quod ſanū, & integrū eſt, corrūpat, totū mēbrū abſcindēdū, & nō ſolū hac de cauſa mēbrū amputādū, ſed etiā quia Cor ob putredinis cōmunicātiā grauiter afficitur. Sectio autē ſecūdū Celſū loco citato potius in ſana parte fieri vult, quā aliquid corruptæ relinquere, ne pars contupta ſanam corrumpat.

Membrū totum quando amputādum & vbi ſectio Membri vbi ſaciēda & Autorū cōtrouerſia.

Gal. 2. ad Glauc. vult, vt in ſectione potius aliquid cōruptæ partis relinquāus quā ſanā incidamus, & hoc, inquit, fieri debet, vt conuulſio, Sanguinis fluxus, & intenſus dolor euitetur.

Paul. Aeg. lib. 6. cap. 84. vult, vt ſectio fiat inter ſanam, & corruptam partem, ſana omnino parte intacta.

Quid ergo dicēdū in tot grauiſſimorū Autorum controuerſia?

Solutio.

Reſpondendū, neq; perpetuo eſſe ſecādū in parte ſana, neq; etiā ſemper inter cōruptā, & ſanā partē mēbrū eſſe ſecandū.

Quādo enim timemus, ne vlterius corruptio ſerpat, & non bene putredinis cōfinia cognoſcere poſſumus, tūc vtilis eſt in ſana parte ſectionē facere, vt Celſus inquit. Si vero certo ſciamus corruptionē non vlterius procedere, tunc inter ſanā, & ægrā partē tranſuerſim mēbrū ſecūdū eſt, obſeruatis inferius ētisdi pręceptis.

Notādū

Monet etiā nos Celſus, ne in Articulo fiat ſectio, ſed infra Articulū per ſpacium quatuor digitorū; Supra vero nunquā facięda, niſi in maximi neceſſitatibus, ob magna vaſa, quæ ſecari debēt, ne Aeger ex hemorragia, & ſpirituum reſolutione pereat, vt fere ſemper euenire ſolet.

Pręcepta obſeruanda, quando ad huiuſmodi operationē veniendū eſt hec ſūt Vt corpus ſit optime purgatū pro humoris exigentia, Vires ſint validę, Aegroti animus ſit ad talē operationem propenſus, & Medicus ſe ad hanc operationē faciendā accingere non debet, niſi rogatus & periculū, quod eminet, pręducere debet

Percepta in mēbri amputatione obſeruāda.

Aliqui non parui nominis Medici per tres horas ante quā ad opus manus admoueant, dant Infirmo ſcop. 1. vel 3.5. ſequētis Opiatæ cū vnc. 111. Aquæ Lactucæ vel Ninpheæ cū vnc. 5. Syruppi de Papauere ad ſenſū ſopiendū, quæ etiā cōpetit ad extremos dolores, & vigilias nō tantū per os aſſūpta, ſed etiā foriniſecus admota vel commixta cū Vnguentis, vel Oleis, vel Aquis, vt ad dolores Auriū, vel Articulorū, & cū ad dolorē aſſumitur, quātitas debet eſſe minor, quādo vero deforis admouetur, vel cū alijs medicamētis cōmiſcetur, parū eſt periculi de quantitate. Sic ergo Componitur.

℞. Piretri, Euphorbij, Spicæ Nardi an. ſcrup. 1 Croci ſcop. v. Lacrimæ Papaueris ſcrup. 111. Seminis albi Hyoſchiāi ſcrup. v. Sem. Papaueris albi ʒ. v. & ſcrup. 11. Mellis crudi optimi q. ſuff. M. & S. A. fiat Opiata, quæ tantū ſit in vſu poſt ſex mēſes, āte verò nequaquam.

Opiate cōpoſitio

Inſtrumena omnia ſint parata, & medicāeta, quæ tali operationi deſeruire debent; Infirmus cōmodo loco conlocetur vt cōmode Medicus operare poſſit, vtq; optime, & firmiſſime vinculis, & Miniſtris comprehendi, & detineri poſſit, ne pars illa in operatione facienda vacillet. Deinde partis ſanæ cutis, & caro ſurſum trahenda, & quantū fieri poteſt, ſurſum reducēda, Hoc facto, parū ſupra cōfiniū pars ſana arte vincięda, & vīculis ligāda ſurſū ad ſanā partē aſcendēdo per 5. vel 6. digitos. Surſū caro, & cutis reducenda vt facta mēbri āputatione, cutis, & caro deorſū trahi poſſit, vt aliqua ex parte, vel in totū os tegatur; Arēte vinciri debet, vt ſēſus ſtupidus reddatur, vtq; venæ, & Arteriæ aſtringantur, ne magnus ſanguinis fluxus ſequatur.

Facto hoc per diſtantiam craſſitiei digiti à ſana corrupta caro vſq; ad os ſecetur, deinde os a Perioſtio denudetur, & iuſtrumento falcato, & craſſo pars comburatur, deinde aliquo alio ſimili inſtru-

Digitized by Google

Vſtionis terminusque receſſe at. mento, & vſtionis terminus ſit, quando Aeger dolorem perſentit, & quando ſanguis non amplius fluit, & quando Eſcara ſatis craſſa eſt.

Ante quam os ſecetur inuſtio competit, non ſulum ob hemorragiam euitandam, ſed etiam, vt maior oſſis portio appareat; Tota ergo ſemiputrida caro ignito ferro exiccāda, quo ad conſumpta fuerit & ipſa inuſtio ad ſanam vſq; partem peruenerit, Poſt hoc os ipſum proxime carnem, quam poteris maxime acutiſſima ſerra ſecabis, ne poſt ſectionem os nudatum, & detectum relinquatur. Rurſus poſtea alijs idoneis ignitis inſtrumentis, quæ in extremitate globulum quendam habeant, Oliuæ, vel Spherulę ſimilitudinem referentia, vaſa illa, quæ in ſana parte ſunt, aducenda; Deinde oſſis ſuperficium cauterizzandum.

Animaduertendo ne Medulla inuratur, quoniam ſi hoc fieret, de facili os inflāmmaretur. His omnibus rite factis, Vincula omnia abſcindenda, & deorſum cutis, & caro reducenda, vt os operiat, Deinde pars combuſta puluere aduſti Chalcanti, vel Sarcochollæ, & Chalcāti puluere ſimul mixto, vt craſſiorem cruſtam contrahat, inſpergenda, Vel pul. Boli Armenij Orient. & Aloes, qui non ſolum ſanguinem compeſcunt, ſed etiā à putredine Neruos, Tendines, vaſaque tuebuntur.

Deinde vel Pilo Leporino, vel ſtuppa infraſcriptum Med. applicandum.

℞. Pulueris ſub Thuris, Boli Armi an vnc. ſ. Aloes ʒ. ſ. Albuminis Ouorum q. ſuff. M. & applica, vel aliquod aliud Med. quod ſanguinem ſiſtendi, doloreq; leniendi vim habeat.

Super partem ſanam defenſiuum applicandum, & membrum retentiua faſciatura obuoluendum, & accliue ſituandum, ne facile ad exciſſam partem ſanguis confluat.

Tertia die ablatis illis medicamentis, & Poſca vel Vino nigro prius madefactis, vt facilius remoueantur, Gal. Retrapharmacum ſuperponendum, quo Penicillos ex molliſſimis filamentis conceptos illiniemus, vt Eſcara remoueatur, vt Gal. 2. ad Glauc. & 3. de fracturis nos docet, & huiuſmodi Penicilli Retrapharmaco illiniti rurſus Hypericonis Oleo, tum ad dolorem leniendum, tum ad coctionem adiuuandā madefieri etiam poſſunt, Gal. & Paul. Facta vſtionem, ſuperponebant Porri ſuccum cum ſale, ea ratione, vt ſi quę putredinis reliquię remāſerint, in totum remoueantur, & in Porri abſentia, ſi hęc ſuſpicio adſit, Paſtillis in Gangrenæ curatione dictis vti poſſumus, qui valentiſſime ſiccant, putredinē que arcent, abluta prius parte acerrimo calente Aceto.

Signa, quod à putredine ſimus tuti, ſunt, quod putredo non latius ſerpit, dolor, quieſcit, Febris diminuitur, & omnia praua Symp. remittuntur. *Signa abolitæ putredinis.*

Alij ad Eſcaram remouēdam Butyro Simpl. vel Axungia Suilla Simpl. vtuntur, quod non probo cum valde emolliant, ſed, vt ſuperius diximus, cum Sulphure commiſceri debent.

Alij dig: ſtiuo ex Reſina Tereb. Oui vitello, & Roſaceo Melle cōpoſito vtuntur. In oſſis cauitate ſicca Linamenta imponenda, vt humiditatem continuo ab eo defluentem abſorbere poſſint, quæ niſi exiccaretur, & ibi retineretur, oſſis inflammationis cauſa eſſet. Supra os infraſcriptum Ceratum imponendum.

℞. Reſinæ Tereb. Picis Colophoniæ an. vnc. ſ. Olei de Spica vnc. ſ. Pul. Dictamnī albi, Indi, Peucedani, Orobi Opoponacis, Euphorbij an. ʒ. ſ. Ceræ albę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Ceratū.

Facta concoctione, nullo ſuperueniente Symptomate, leuiter abſtergente medicamento mundificabis, deinde ad Sarcotica, ablata eſcara deueniendum, & ſi Hyemps fuerit, vti poſſumus Vnguento Iſidis, aut Apoſtolorum, aut de Gummi elemi, Aeſtate vti poſſumus Vnguento de Ceruſa, vel de Tutia, Medijs temporibus, Vnguento de Matreſilua, vel de Bettonica.

Si vero exquiſitus partis ſenſus adſit, ut eſſe ſolet, niſi adſit Inflammatio, prędictis Vnguentis Oleum Amigd. dulciū admiſcendum, ſi Inflammatio adſit, Oleum Roſaceum, uel Oui Vitellum commiſcendum. Tandem ad Epulotica deueniendum medicamenta, ut ad Ceratū de Minio, aut Diapalma, aut uteris puluere de Tutia, aut Corni Cerui uſti, aut Aeris uſti, & loti cū Linamētis ſiccis, & his ſimilibus. Inſtituta antea ea uictus ratiōe, que maximis uulneribus affectis cōpetit, Hec enim curatio inter ceteras optima mihi uidetur, quoniam ſi aliquam portionem cor-

nem corruptæ partis relinquamus, & in ea ſectionem facimus, hec omnia commoda ſequuntur.

Nulla ſãguinis profuſio ſequitur, quia à parte mortua nullus fluit ſanguis, neq; in ea dolor excitatur, cũ huiuſmodi pars ſenſu cureat, Neq; Conuulſio fit, pars ſimiliter facilius cauſtica tolerat, cum pars iam demortua ſit, Atq; ſi debilis virtus eſſet, non imbecillior redditur, vt ſi in ſana parte ſectio fieret.

Surſum Cutis, & Caro ante inciſionẽ trahi debet, vt poſtea relaxata, & deorſum retracta os operiat, ex quo curatio facilius abſoluitur. Hoc tamen commodo carceremus, ſi extra carnem os prominteret, quod deinde à Chirurgo eſt remouẽdum, & ſi Naturę prætermitteretur, niſi poſt longum tempus, & cum difficultate abſcederet, cum os, quod a carne non fuerit tectum, & ab Aere alteratum fuerit, abſcedere ſit neceſſe, vt lib. de fracturis Gal. inquit.

si extra carnem promineat os

Prius arcte vinciendum, vt pars obſtupeſcat, vt non perſentiatur dolor, vtque vaſa etiam conſtringantur, ne ſanguinis fluxus ab ijs fiat.

Error quorundam Modernorũ.

Aliqui Moderni Autores volũt, quod inciſio fiat cum ignito inſtrumento, vt ſimul eſcara inducatur, & corrupta pars à ſana ſeparetur. & ita, inquiunt, ſanguinis profuſionis periculum deuitatur. Sed hoc ſecundum meam ſententiam, minime faciendum eſt, quoniam ignito ferro neruoſæ partes etiam inciduntur eſt, quę nunquam ignito ferro attingi debent, vt inquit Celſus lib. 8. cap. 3. & Hipp. lib. de Articulis, & Gal. in eiuſdem lib com. Qui omnes Autores Neruos igne calefacere prohibent, Si vero poſt inciſionem ambuſtio fiat, neruoſę partes non comburuntur, quia ſtatim erga ſuum principium contrahuntur; Melius eſt igitur facta inciſione adurere.

Sectio in iũctura quomodo faciẽda.

Si vero in iunctura amputatio fieri debeat, Miniſtris iubere debemus, vt ſurſũ pellem ſupra iuncturam, quantũ poſſunt trahant.

Deinde arctiſſime ſupra iuncturã pars vincienda. Hoc facto in ipſo articulo mẽbrum excidendum, deinde vaſa ſanguinem fundentia inurenda, Poſtea tollendum vinculum, & Cutis deorſum digitis trahenda, vt totam iuncturam contegat, quod facile aſſequemur, ſi ſurſum valide Cutis prius retracta fuerit, Deinde ſicuti pelles conſui ſolent, Cutis ſuenda eſt, dando operam, vt omnino iunctura à Cute contegatur. Poſtea Emplaſticis Medicamentis, vt ſuperius fuit dictum, communĩes, vel poſt ſuitionem talis pars in ventrem Gallinæ morientis immittẽda, vt multi faciunt. & hoc fit, ne ſanguinis profluuium ſequatur, & dolor mitigetur.

Hac enim Iuncturarum ſecandi regula, dolor non valde magnus infertur, cũ ſenſus ob vinculum arcte obductum torpidus ſit factus. Neq; ſanguinis fit hemorragia, tum ob vſtionem, quæ fit in capitibus vaſorum, tum etiam quoniam à cute contenguntur, quod etiã Gal. 5. Meth. ſcriptum reliquit, dicens, Sanguinis fluxum ſiſti ex proprię cutis ſuperpoſitione & ſic tuto membra amputantur.

Quando corrupti membri ſeparatio Med. fiat

Si quis vero ferrum non admittat, & omnino renuat ob eius timiditatem, & animi imbecillitatem, ne mors ſequatur alio pacto pars inurenda, & ſecanda eſt, vt aliqui recentiores dicunt, Et hic curãdi modus non eſt vſurpandus niſi in maximis neceſſitatibus, & vbi cõruptio vſq; ad Articulum perueniat, vt corrupta manus vſq; ad Brachium, & Brachium vſq; ad Cubiti iũcturã, vel crus vſq. ad Genu, cum curatio hec fieri non poſſit, quando corrupti vſq; ad Brachij, vel Cruris, vel Femoris medium peruenerit; Ita ergo faciendum.

Super ſanam partem infraſcriptum Defenſiuum applicandum.

℞. Olei Roſacei omphac. Myrtini. Violarum an. vnc. 1. acerrimi Aceti vnc 1 ſ. ſucci Plantaginis, Solani, Abſintij, Scabioſæ, Conſolidæ an. vnc. 5. bulliant ſimul ad ſuccorum comſumptioẽm, deinde adde Boli arm. ſang. drag. ſantalorũ omnium, Macis, Cinamomi, Schenanti Ciperi an. ʒ. ſ. Cerę. q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum.

Hoc facto pars mortua prope ſanam ſcarificanda rectis, & obliquis ſcarificationibus tam profundis, vt ad os deueniatur, deinde in ſciſſuras Arſenicum præparatum, & puluerizzatum cum ſublimato pari pondere ponatur, & ibi tam diu detineatur, quouſq; operetur, & ſi prima vice non proficiat, nouæ ſciſſuræ faciendæ, & reiterandus dictus puluis; Pars iam mortua, & corrupta ĩfraſcripto Sparadrappo cõtegenda, quod vim exic-

condi-

Digitized by Google

candi valentiſſimam, & ſeparandi viuā a mortua haber.

℞. Aloes, Myrrhæ, Acacię Galliæ muſchiatę Aliptæ muſchiatę, Corticū granatorum, Nucū Cupreſſi, nucis Miriſticæ Sandalorum omnium, Ligni Aloes, cimini Aluminis rocchæ ad ʒ.1. M. & ſimul omnia optime terantur ℞. huius pulueris, vnc.1. Picis naualis, Reſinæ Pini, Colophōiæ an. vnc.11 Thuris, Maſtiches, Stiracis liquidę an. vnc.1. Gūmi arabici, Tragaganthi an. vnc.5. Mi poſtea ad ignem liquatis pluries intingatur linteum, & detineatur, poſtea exiccetur, & ſic teruel quater fiat, quouſq; medicamentum imbibetit; Si vero medicamentum ſit nimis durum, portiuncula Hircini sebi addi poteſt.

Notandum in ijs quod aliquod mēbrum fuit amputatū.

Poſt membrorum amputatorum cutationem ac ſanationem, animaduertendum, vt per multos annos, Vetis tempore, larga fiat ſanguinis miſſio, vel purgatio, ne ex pletora aliquod paruum Symptoma ſuccedat, cum omnia membra ſuo munere fungantur, & ſanguinis copia, vt ante membri amputationem gignatur, & quod pro amputati membri nutritione eſſe debet, continue retinetur. Ideo periculum eſt de alicuius vaſis abruptione in aliqua pręcipua parte, vel de aliquo alio paruo Symptomate, Niſi illum natuta per hemorroidales venas, vel per Nares, vel per menſtruas purgationes tranſmittat.

DE CARBVNCVLO Siue Antrace Caput 4.

Quod Nominis.

CARBVNCVLVS à Latinis, à Grecis Antrax, ab Arabibus vero Ignis ſacer, Ignis perſicus, Pruna, & Althoin vocatur, & quamuis Autores aliqui inter Carbunculum, & Antracem differentiam fecerint, tamen idē ſignificant, & non differunt niſi ſecundū magis, & minus, & ſecundum maiorem vel minorom ſeuitiat, & malignitatem, & magis, & minus, vt inquit Ariſt. in Predicamentis, non facit differre ſpecie.

Aliqui etiam ex Arabibus inter Carbunculum, Ignem perſicum, & Prunam etiam differentiam fecerunt, quamuis idem ſignificent, vt manifeſte patet in Auic. ſcriptis, qui in curatione Ignis ſacri eadē medicamenta adhibet, quæ Gal. in Carbunculi curatione.

Cur dicatur Carbūculus & alijs Nominibus vocetur.

Dicitur Carbunculus, quia in medio habet cruſtam carbonis extincti inſtar vtq; in plutibus carboni aſſimilatur, Dicitur Antrax, quia anteriora petit, ideſt cor, Dicitur Ignis ſacer, vel Perſicus, vel Pruna, quia inſtar Ignis, & pruna circumſtātes partes vrit, vt īquit Gal. 6. Aph. 45

Carbunculi deſinitio.

Quid ſit Carbunculus Gal. loco citato optime declarat dicens, Carbunculus eſt Vlcus cruſtoſum cum magna vicinarum partium inflammatione.

Quinto vero de Comp. Med. S. Gen. inquit, Carbunculus eſt Vlcus cruſtam cito cum valida phlegmone circumſtantium particularum exiſtens; Eodem etiam modo definit Paul. lib. 4. cap. 25.

Carbunculus quod morbus ſit.

Carbunculus ergo eſt tumor maxime adurens, & nigram cruſtam habens Ex dictis igitur, & ex Gal. lib. de Diff. Morborum cap. 12. colligere poſſumus, Carbunculum eſſe morbum compoſitum ex Vlcere, & Tumore cum dicat Gal. loco citato, Carbunculus ſemper cum Vlcere inuadit; Quatenus eſt vlcus eſt morbus in ſolutione continui; Quatenus eſt Tumor eſt morbus in compoſitione, & præcipue in magnitudine aucta.

Partes à Carbunculo affectę.

Partes affectæ, quum ſit vlcus, & Tumor erunt organicę, & compoſitę partes; Quatenus vero calidus, & feruens tumor eſt, ſimplices partes affecte erunt. Quod vero inter tumores enumerari debeat inquit Gal. x. & 14. Meth. & 2. ad Glauc. & in lib. de Tumorib. P. Nat. Sexto vero Aph. vlcus appellauit, vt cognoſcamus differentiā inter Carbunculum, & Inflammationē ſiue Phlegmonem.

DE CARBVNCVLORVM Differentijs

DIFFERENTIAE Carbunculorum à pluribus ſumi poſſunt, vel ab ipſorum eſſentia, vt à benignitate, vel malignitate ſiue ſeuitia, & Benigni dicuntur illi, in quibus mitiora ſunt Symptomata, Seui vero & maligni in quibus grauia, & ſeua inſunt Symptomata; Alij vero ſunt Carbunculi, qui sūt

peſtiferi

peſtiferi, & epidemici, qui ſunt diuerſi à ſupradictis, & aliam aduentitiam malignitatē adiunctā habent, quam quæ à tumore prouenit, vt 3. Epid. inquit Hipp.

A parte affecta Carbunculorum differentiæ ſumi poſſunt, quoniam ij Carbunculi, qui in nobilibus partibus propeq; nobiles partes oriuntur, ſeuiores ſunt, ac etiam maioris periculi, quam qui in partibus ignobilioribus, & à nobilibus partibus longinquis.

A Cauſis etiam ſumuntur Carbunculorum differentiæ, quoniam ſi tempore Peſtis Carbunculi oriantur, peſtiferi ſūt, cum à venenata cauſa proueniant; Similiter quo maior eferuefacti ſanguinis fuerit copia, eo maiores Carbunculi fiunt, & quo magis ad Atram Bilem talis ſanguis accedit, eo ſeuiores, & maligniores fiunt Carbunculi, & quo minor erit efferuefacti ſanguinis copia, & magis ab Atrę bilis natura diſtat, eo minores, & mitiores erunt Carbunculi, vt illi, qui magis ad rubedinem tendunt ex ſanguine minus aduſto, & efferueſcente fiunt, Citrini, & Fuſci, a ſanguine magis aduſto Nigri vero à ſanguine maxime aduſto, & efferueſcente oriuntur.

Ab effectibus, etiam ſumi poſſunt differentiæ, vt à ſeuioribus, vel mitioribus Sympromatibus ſuperuenientibus; Alij ſimiliter cruſtoſum vlcus cinericei, vel nigri coloris habent, Alij oriuntur cum puſtulis illis ſimiles, quę ex igne excitantur, quibus ruptis cruſtoſum Vlcus ſubeſt, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 1. Alij cum vna tantum Puſtula oriuntur, Alij cum pluribus Milij ſeminibus ſimiles, quibus ruptis cruſta ſubeſt; Alij vero ſine puſtulis oriuntur, vt 14. Meth. cap. 10. inquit Gal. tamen plures ſunt, qui cum Puſtulis, quam qui ſine his fiunt.

DE CARBVNCVLORVM Cauſis:

CARBVNCVLORVM Cauſæ alię ſunt internæ aliæ externæ, cauſæ externę ſunt praua victus ratio, vt inquit Gal. de cibis boni, & mali ſucci Vel Cœli ſiderumq; infauſtus poſitus, & coniunctio, & Aeris venenata conſtitutio ex vaporibus putridis ex terra, aut Aquis in aerem expiratis, & ideo Paul. lib. 4. cap. 25. dixit oriuntur autem ex populatim graſſante aliqua cauſa Carbūculi. Quādo ergo populatiter carbūculi vagantur ex vniuerſali cauſa proueniunt.

Internæ cauſæ etiam duæ ſunt, Antecedens, & Cōiuncta, Antecedens carbūculi cauſa, vt inquit Gal. 3. de Temperamentis Capi. 3. & 3. de Cauſis Sympt. cap. 1. eſt Cachochimia, ideſt redundātia prauoru ſuccorum in toto corpore, quæ prouenit, vel ex intenſa Iecoris caliditate, vel à cibis calidis, & praui ſucci.

Quæ vero ſit Carbūculi Cōiuncta cauſa inquit Gal. 14. Meth. cap. 10. dicens, Carbunculus fit à ſanguine quidem ſatis calido, & ad atrę bilis naturam per aduſtionem conuerſo, Quomodo vero ſuperaſſetur ſanguis, inquit Gal. lib. de Tumorib. P. Nat. dicens, ſiquidē ſanguis, vel ſtatim ab initio, vel in ipſo feruore ſuperaſſatus, & melancholicus fieri videtur. Similiter 2. ad Glauc. cap. 1. inquit, At vero ſi ſanguis influens calidus ſufficienter fuerit, & craſſus, quomodocunq; mēbrum inuaſerit hoc exurendo, Vlcus cū cruſta excitat, quod nihil aliud eſt, quā Carbunculus. lib. de Tumorib. P. Nat. ſimiliter inquit, Gangrenę, & Carbūculi excitantur, cum ſanguis tanquam feruēs & inflammationi propinquus exurit cutim; Idem 2. de Preſagio ex pulſu cap. 1. inquit, Carbunculus fit ex ſanguine putrido, & fetido, Paulus etiam loco citato inquit, Cum ſanguis copioſior, Atra bile infectus, & feruidus cuipiam corporis parti incubuerit Carbūculi excitari ſolēt. Aetius ſimiliter Ser. 14. cap. 58. inquit, Carbunculi ex ſanguine atrabiliario efferuente, & ad partem aliquam irruente generatur. Coniuncta igitur. Carbūculi cauſa eſt ſanguis craſſus, & feruentiſſimus ad affectam partem influxus ſicuti ex ſupradictis Autoribus patet.

Si quis vero obiciendo dicat, Gal. lib. de Atra Bile cap. 4. & 5. dixit, vbi igitur per Febres ardentes melancholicus humor in cutem ipſam propellitur, Carbūculus producitur, quod etiam confirmauit, Primo de Differentijs Feb. cap. 4. Ergo Gal. ſibi ipſi non cōſtat, cum in his locis dicat Carbūculos fieri ex atra bile, in ſuperioribus vero ex feruenti, & craſſo ſanguine.

Reſpon-

Bilis Atra quot modis intelligantur

Reſpondendum quod apud Gal. ac etiam alios Autores, per Atrambilem tria intelligi poſſunt, Primum vera Atra Bilis, quę fit ex ſuperaſſato ſanguine, ſeu Flaua Bile ſuperaſſata, quæ ſi in terram cadat, illam fermentat ampullas excitando, de qua mentionem fecit Gal. lib. de Atra Bile, & 3. de locis affectis. Secundo ſumitur Atra Bilis pro humore Melancholico, qui in Hepate generatur ex parte chili magis teraeſtū. Tertio Atra Bilis dicitur ſanguis eraſſus ad Atræ Bilis naturam vergens, qui tamen in ſanguinis latitudine continetur, Et de hac tertia Atra Bile intellexit Gal. quando dixit Quod Carbũculus fit ex Atra Bile, quod declarat in 1. de diff. Fab. cap. 9. dicens Ita autem hoc loco volo ſumi Atra Bilis ideſt ſanguis craſſus & ad Atrę Bilis naturam vergens.

Coniuncta Peſtilentis Carbũculi cauſa eſt non ſolum ſanguis craſſus vrens, & feruentiſſimus, ſed putreſcens ac etiam venenatus.

DE SIGNIS CARBVNculi non Peſtilentis.

CArbunculi non Peſtilentis ſigna ſunt Tumor magnus, & ſemper cum Vlcere cruſtoſo inuadit, vt inquit Gal. lib. de Morbor, Diff. ſed Bullę quēadmodum in ambuſtis vlcus pręcedunt, vt inquit Gal. lib. de Tum. Præt. Nat & acutiſſimam febrem inferunt, Cruſta vlceris Carbunculorum nigra vel cinerulenta apparet, Color circumſtantis partis ad nigredinem tendit, & veluti Pix vel Bitumen ſplendet, vt Gal. loco citato inquit, Similiter quod continuum eſt concaleſcit, vt inquit Gal. 14. Meth. quo in loco etiam inquit, Ceterum inter initia, quibus hoc inſtat, pruritus quidam præcedit, & qui ſcabunt omnino particulam, mox oritur Puſtula vna, vel plures, vel cinericea, vel nigra, quibus ruptis vlcus cum cruſta gignitur; Omnibus præterea his circumſcripta caro in ſummam peruenit Inflammationem, Colore magis quam Phlegmone nigricat, & neceſſario ſic affecti febricitant. Quod aduenit, vt idem inquit lib. de Atra Bile propter humoris feruorem. Varij autem colores in Carbunculo fiunt, quia cum ſit humor inflammatus & ardens, vt eſt rerum ignearum natura, ſemper ardor & flamma ſuperiores partes petit, vnde fit vt in baſi rubeat, ſupra baſim, vbi maior eſt ardor, nigreſcat, in apice vbi maximum incendium propter vſtionem fit, veſſica excitatur. Gal. 2. ad Glauc. inquit, Quod non ſolum, quod circumiacet in efferueſcentem inflammationem attollit, ſed etiam grauis aduenit dolor, adeo aggrauans, vt videantur Aegrotantes à vinculo vehementer aſtringi. Quæ omnia ſigna etiam Paul. lib. 4. cap. 25. enarrat; Celſus lib. 5. cap. 28. addit ad ſupradicta, quod pars affecta dura, & arida redditur; neq; in eo loco cutis eleuari poteſt, ſed inferiori quaſi carni affixa eſt, ſomnus vrget, & aliquando horror; ſi verò in Capite ſit Carbunculus, aliquando Delirium aduenit, ideſt quando Cerebri membranæ inflammatur, vt inquit Gal. lib. 1. de Coacis Prenot. Cap. 8.

DE PESTILENTIS Carbunculi Signis

PEſtilentes Carbũculi nō ſolum ſupradicta ſigna habent, ſed etiam infraſcripta adduntur; Imprimis enim propter putredinem fetidus Carbunculus redditur, & cum veſſica abrũpitur, vlcus peſtiferum & fetidum efficit, conſtitutio circumſtantis Aeris Peſtilens eſt, Febris quędam mitis ac blanda apparet & fere imperceptibilis, tamen peſtilens eſt & maligna, Corporis & animi inquietudo adeſt, ita vt fere ſemper ambulent donec mortui cadunt, Floridi faciei coloris deperditio adeſt, Lingua eſt nigrigans vel flaueſcens, appetitus proſtratio, Nauſea, Vomitus, ſpirandi difficultas, vox rauca, capitis dolor, vertigo, ſomnus aliquando adeſt profundus, aliquando continuæ vigilię, Vrina ignea tenuis, vel turbulenta, Deiectiones liquidę & Cholericę, Sudor multus, vel tepidus, vel frigidus Fetor malus & cadauerofus ab ijs expirat, Tremor cordis, &

Palpi-

Digitized by Google

Palpitatio, & animi deliquia eueniunt, & cum ſunt propè mortem etiam Sincope apprehenduntur,

DE CARBVNCVLI Prognoſtico.

GA L. 5, de Comp. Med. S.Gen.& lib.de Tumorib. P. Nat. inquit, Ob eorum malignitatē Carbunculi non ſolum acutiſſimam febrem inferunt, ſed etiam in diſcrimen vitam trahunt; 3. vero Epidem Com 12. inquit idem Gal. Carbunculi Peſtiferi pernicioſiſſimi ſunt, & qui non ſunt peſtiferi, etiam ſunt periculoſi cum à uitioſis humoribus oriātur; Celſus lib. 5. cap. 28. inquit; ſi Carbunculus circa ſtomacum,& fauces incidat, ſubito ſpiritū ſepe elidit,

Paulus lib. 4. Cap. 2. inquit Carbunculi, qui tantum cuti inheſerint, breui circumſcribuntur, qui vero in Membranis & Neruis gignuntur, longo tempore durant & ſubiectas partes ad affectionis conſenſum trahunt, ita vt Inflammationes Ereſypelatoſæ in ipſis excitantur; nō paucis in ſuppurationem vertuntur, plurimis Febres ſuperaccendunt. Idem etiā inquit Aetius Serm. 14. Cap. 58,

Auic? inquit; Licet omnis Carbunculus ſit acutus morbus, periculoſus,& cōtagioſus, omnium tamen peſſimus eſt,& maxime lethalis, qui in Emunctorijs,& prope principalia mēbra enaſcitur. Quoniam periculum adeſt, ne illa materia venenoſa Carbunculum efficiens ad interiora recurrat, & principalia membra afficiat, quod cum euenit, praua Symptomara ſuperueniunt, & pauci euadunt.

Idem Autor inquit etiam; Quod ille Carbunculus qui primum rubet eſt, deinde citrinus fit, minus periculoſus eſt, Qui verò liueſcit, aut nigricat maxime eſt periculoſus.

Sciendum etiam quod ſi Symptomata Carbunculum concomitantia magis atq; magis ſemper intendantur, vt Vomitus, profundus ſomnus.

Inquietudo; maxima eſtuatio, largus ſudor, Pulſus paruus, & ſubmerſus, & prauus faciei color fiat, Mors prędici poteſt. Si verò Symptomara plurimum remittantur, ſalutem ſperare poſſumus, Similiter ſi Carbunculus aliquam acutam febrē ſequatur periculoſiſſimus eſt, Non ita tamen periculoſus eſt, ſi Carbunculo Febris ſuperueniat,

Item ſi Carbunculus ſtatim deliteſcat & Symptomata eadem, vel maiora ſequantur, tunc Mors eſt prædicenda, quoniam indicat virtutem debilem,& ad illam materiam emēdandam inhabilem.

Omnis Carbunculus Peſtilens penæ lethalis eſt, & quo minor eſt, eo deterior quò verò plures ſunt,& latiores, eo magis de ſalute ſperandum.

DE NON PESTIFERI Carbunculi Curatione.

IN Curando Carbunculo non peſtifero, quinque intētiones habere debemus, Prima in Dieta, & in optima aliarum rerum nonnaturalium inſtitutione conſiſtit, Secunda in auerſione fluentis materiæ ac corporis purgatione, Tertia in cordis corroboratione ac confirmatione, Quarta Topicis ſiue localibus medicamentis conſiſtit, Quinta circa Sympromatum correctionem ac lenitionem verſatur

Quoad Primam, Victus conuenit tenuis, frigidus, & humidus, & qui putredini ac veneno maxime aduerſetur, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 58.

Conuenit ergo Ptiſſana Hordeacea, Lactuca cotta, Endiuia, Borrago, Panatella cocta in Aqua, & ſi vires ſint debiles, Ius paruæ pullę, in quo incocta ſit Acetoſa, vel Agreſta concedi poteſt. Pro potu Celſus Aquam copioſam præbet, cui admiſcere poſſumus aliquem ſyruppum refrigerantem & putredini reſiſtentem, ſicuti eſt Syruppus de Acredine Citri de Succo Limonum, de Omphacio, aut Violaceus Simp. Poſſumus etiam pro potu ſuccum Malorum Punicorum concedere.

Aer niſi ſit natura frigidus, alteretur cum Aceti, vel Roſaceæ Aquæ aſperſio-

Digitized by Google

ne, vel frondibus Arundinum viridium, vel Salſcum, vel Vitium & his ſimilibus & huiuſmodi victus & Aer compent, vt ſãguineç maſſę feruor extinguatur, Maneat in quiete, cum quies ad refrigerationem faciat, & motus calorem augeat.

Somnus breuis ſit, ne ex longo ſumno materia ad partes intrinſecas concentretur ac reuocetur, & ex ſomno etiam calor ac Spiritus, cum contrahuntur, poſtea fluxiones augent, & ideo clamoribus & blandis ſermonibus à ſomno excitati debent. Fugiant iram ac Merorem, ac alias animi paſſiones, & quantum fieri poteſt, leti viuant.

Cogitationes Immaginationes, lectiones q; venereas etiam fugiant, & Aluus lubrica ſeruetur, & niſi ſit natura, fiat arte, ſaltem tertio quoq; die Cliſteribus, vel Glandibus, vel his ſimilibus feçes educantur,

Secunda Intentio perficitur venæ ſectione vſq; ad animi deliquium incluſiue ſi Aeger par eſſe poſſit, vt inquit Hipp. 23. P. Aphoriſm. ideſt ſi vires ac ętas patiantur, neq; quid aliud obſtet, iuxta illud Hipp. dictum P. Aph. 6. Extremis morbis extrema exquiſite comparata remedia optima. Quod verò huiuſmodi venę ſectio cõpetat. inquit Gal. 14. Meth. cap. 10. & 2. ad Glauc. cap. 2. & Paul. lib. 4. Capit. 25. & Aetius Serm. 14. cap. 28,

Ex qua vero parte ſit mittendus ſanguis. vel ex eadem, vel ex oppoſita diuerſæ Autorũ ſunt opiniones, & vnus quiſq; pro ſua parte bonas rationes adducit; Tamen pro huius litis determinatione dicemus, quod in Carbunculi principio, quãdo aduch materia fluit, ab oppoſita parte, pro reuulſione facienda, vene ſectio competit. Quando verò iam fluxa eſt, ab eadem parte, deriuationis & euacuationis gratia venę ſectio conuenit, ſeruata ſemper rectitudine, & ſemper rectitudine, & ſemper magis à longinquiori Reuulſio, & à propinquiori, Deriuato competit; ante venę ſectionem ſemper cliſtere: Aluo lenita, niſi ſatis fluat.

Si quid vero Venę ſectionem prohibeat, in materiæ fluxu, parti oppoſitæ Cucurbitule applicandæ, extrema fricanda, fouenda, ac vincienda.

Purgans etiam Medicamentum ac leniter humorem melancholicum euacuans, ſi vires patiantur, elapſis duobus à Venę ſectione diebus, competit, ne vna cum ſanguine ad affectam partem confluat. Debet verò leniter purgare, ne maxima fiat humorum agitatio, quæ plurimum obeſſet.

Deinde inſtituendi Syruppi refrigerãtes & aduſtionem remouentes, ac putredini reſiſtentes, in quorum decocto ſemper ponenda ſcabioſa, cum à proprietate ſuę eſſennæ Carbunculis reſiſtat.

Gal. & alij dicti claſſici Autores nullum verbum de purgatione fecerunt, quia vſq; ad animi deliquium ſanguinẽ euacuari iuſſerunt, ne omnino vires proſternerentur. Sed in quibus vſq; ad Lipotimiam ſanguis mitti non poteſt, vel cũ noſtro euo hac Sanguinis miſſione non vtamur, ideo purgatio conuenit, & vtilis eſt.

Tertiam intentionem aſſequimur roborando ac firmando cor, cui rei attentus debet eſſe Medicus, cũ in omni Carbunculo vapores quidam tetri ac veneroſi cor petant, & ideo Epitematibus cordialibus, Vnguentis, potionibus, Electuarijs, Rebus odoriferis & his ſimilibus roborari debet.

Epitemata fiant cum Aquis Meliſſæ, Bugluſſę, Roſarum, Violarum, Verbenæ, Scabioſę, Acetoſa, Lactucę, Nimpheæ, Vino aromatico Aceto, & his ſimilibus. *Epitema Cordialia quibus fiant.*

Pulueres ſint Diamargarit. frigidi, de Gemmis, de Bolo arm. Cornu Ceruino, Raſura Eburis, Corallo Caphura, Croco orient. Epitemat. Cord. temp. Floribus cardiacis ſimul tuſis, & his ſimilibus.

Vnguenta fiant ex Oleo Roſaceo, Vnguento albo, Aceto Ros. Aqua Roſacea quibus cottis ad Aceti conſumptionem, additur Puluis Santulor, omnium, Corallorum, rub. & parum Croci, & S. A. ſit Vnguentum.

Potiones ſimiliter fiũt ex dictis Aquis cordialibus & ſuccis, & vino albo, niſi Febris obſtet, habita temporis ratione, vt in Aeſtate frigidiores exhibeantur, in Hyeme calidiores, quibus aquis addi poteſt Syrup. de Succo Limonum, de Acetoſitate Citri, de Bugloſſa, Capil. Ven. Acetoſę, Theriaca antiqua, Mitridatum, Cõfectio Alchermes, de Hyacintho, pulue

res

res Electuarij de Gemmis, Diamarg. frigidi, de Bolo arm. de Terra ſig. & his ſimilia, & doſis eſſe debet, vt vnc. i i i i. Aquarum vel Succorum, vnc. i. Syruppi & dram. i i. Pulueris reſpondeant, Confectiones verò, & Theriaca, vel Mitridatum ſit vſq; ad dram. i.

Electuaria cordialia quibus fiant. Electuaria cordialia fiunt, cum conſerua Bugloſſę, Borraginis Roſarum, Florum Citri, quibus addi poteſt puluis Corallorum alborum, & Rubeorum, Species Diatriaſandalorum, Diarodon Abb, Diamarg. frig. Theriaca, & ſimilia, Odoriferum fiat huiuſmodi.

℞. Pul. Roſarum, Santalorum omnium an dram. i. Caphurę parum M. cum Aqua Roſarum. q. ſuff. & fiat odoriferũ.

Aliqui verò maxime commendant Theriacam, vel Mitridatum cum Vino albo per ſex horas ante cibum exhibitũ, niſi Febris obſtet; Si verò Febris adſit, miſcent cum Aqua Scabioſę.

Quarta intentio circa Topica ſiue localia verſatur, & circa hoc quod ſit faciẽdum optime nos docet. Gal. 14. Meth. cap. x. dicens, Imponi verò ſibi ęgra particula, quod ad humorum inflammationem ſpectat, refrigerantia deſiderat, Propter craſſitudinem tamen humoris, atq; etiam malitſam, nec fluxionem auertere vnquam poteris, & ſi quando id feceris, aliud quidpiam, quod in alto ſit corpore offendes; Atq; nec affluere is permittendus eſt; Quin potius inquirenda remedia ſunt, quæ cum modice reprimendo etiã digerere poſſint; Tale autem eſt tum Cataplaſma, quod ex Plantagine conficitur tum quod ex cocta Lente, ſcilicet miſcẽtibus nobis his, teneram micam panis, & miſcellanei, & in Clibano cocti; Etenim panis omnino puri ſubſtãtia in cutis meatibus herere eſt apta, Furfureus autem craſſiorum eſt partium, Super ipſum verò Vlcus valens aliquo imponendũ medicamentum, cuiuſmodi eſt Andronis, Paſonis, & Polidæ, vel Paſtillus, qui deſcribitur à Gal. 5. de Cõp. Med. S. Gen. qui liquati cum Vino aliquo dulci ad ſordium craſſitudinem debent, Quę autem pharmaca reliquis adhiberi vleribus ſolent, nempe quæ concoquant, & pus moueant, ea nunc adhibenda non ſunt, quoniam ita particulæ putredinẽ augeretur (cum Carbo ſemper putreſcendo ſerpat) ſed ſupraſcripta Med. ſiccantia, & putredini reſiſtentia applicanda.

Scarificare etiam huiuſmodi tumores inquit Gal. loco citato, poſt ſanguinis miſſionem, alienum non eſt, ſint autem inciſiones altiores mediocribus propter infeſtantis humoris craſſitudinem.

Rhaſis vult, vt ante ſcarificationem pars aqua calida foueatur,

Inflammatione ceſſante vlcus ad cicatricem ſicuti cetera vlcera perducendum,

Gal, item 2. ad Glauc. cap. 2. inquit Carbunculi, vt maligna Vlcera actia medicamẽta, quę igneas vires habeant, qualæ eſt miſi, Calcitis, Arſenicum, Calx atq; Sandracha poſtulant; Sepe verò, vbi iſta ceſſerint, admouemus ignem, & talia medicamẽta ſemper ſuper ipſam cruſtam ſunt apponenda, & circumiacentia loca tangere non expedit, alioqui diſſolues, ea exulcerans, quę minime expedit Sed Andronis Trociſcis potius vtendum eſt,

Si quando vero inualuerit rubor plurimaq; Inflammatio, medicamentum ipſum Vino dulci diluendum eſt, vel Plantaginis ſucco. Quemadmodũ ſi magnus tumor ſimul infeſtet, vino quidẽ acerbo in principio, poſtmodum verò Aceto, Catapl. etiam ex Orobi Farina, & Oximellite confectum eſt apponendũ, Gal. lib. 5. de Comp. Med. S. Gen. inquit; Quod Carbunculis competunt eadẽ medicamenta, qualia vlceribus putridis ac depaſcentibus, & præcipue infraſcripta laudat.

℞. Nitri rubri, Arſenici, Sandrachæ, Calcitidis, Atramenti ſutorij, Diaphrigis an part. equal. M. & Aceto leuiga, poſtea ijs tritis vtitor,

Paulus ſimiliter lib. 4. cap. 25. poſt ſanguinis miſſionem maxime profundas ſcarificationes, ob humoris craſſitiem, laudat, & medicamenta à Gal. propoſita Adiungit verò quod ſuper vlcus, poni etiam poteſt Radix Draguncули, vel Ariſtolochię, vel Laſerpitij liquor, vel Cyrenaici, ſingula ex Aceto ſcite illinita, & inquit; Quæ Ereſypelatis naturam ſortita ſunt præſidijs eidem vitio conuenientia adhiberi debent.

Quę verò partes ad affectionis conſenſum duci creduntur, lana ſuccida Oe neleo imbuta irrigandę ſunt. Si verò durities perſeueret Melina Serapionis vtendum, & danda opera eſt, vt quamprimũ ad ſuppurationem veniant Carbunculi, quòd cito fiet, ſi bis in die, ſemel in nocte Cataplaſmata remediaq; alia permutentur.

Sed quo radicitus Carbunculos euellas, locaq; continue vicina confirmens, Mala punica acerba minutim diſciſſa in Aceto elixato, vbi tabuerint, leuigato, Linteoq; illito ſuperpoſito, vbi aruerint Acero humetato.

Ad ſuppurationem perducit Carbunculos, & diffringit Nucis baſilicæ veteris nucleus, vel etiam non veteris interius farctum, Cupreſſi Folia, & virgulta, recentesq; & teneriores Galbuli cum polenta, Vua paſſula acinis excuſſis, Ficus aridę in vino elixę, Papaueris cornicularis Flores, liquor Laſerpitij cum Ruta exiguoq; Melle, Pix liquida cum Vuis paſſulis, & adipe Suillo.

Celſus lib. 5. cap. 28. inquit Nihil melius eſt in Carbunculo, quam protinus adurere, Neq; id graue eſt, inquit ille, non enim ſentit, quoniam ea caro mortua eſt, Finiſq; adurendi eſt, dum ex omni parte ſenſus doloris eſt; Tum deinde Vulnus ſicuti cetera aduſta curandum eſt. Si quis verò aduſtionem ignito ferro renuat, vel vitium ſit in ſumma cute, poſſunt ſuccurere quædam, vel exedentia tantum, vel etiam adurentia, & validius, vel minus validum medicamentum adhibendum eſt, prò Carbunculi magnitudine. Ex igne enim, & adurentibus ac erodentibus Med. cruſta ſequitur, vndiq; à viua carne deducta, quę ſecum trahit, quicquid corruptum erat. Et ſi Medicamentum, vel ignis ſatis perfecerit, ex hoc cognoſcitur, quia protinus à viua corruptam partem reſoluit, & ideo in circumferentijs eius cauſatur circulus, qui nihil aliud eſt niſi ſeparatio corruptę partis a ſanâ, & tunc putrefactiua, & Eſcaram remoriua apponi debent. Niſi Carbunculus à Medicamento vel ab vſtione fuerit mortificatus, vndiquæ vitioſa caro excedit, & veſſicationē circa locum, & prope ſanam carnem videbis, & hoc eſt ſignum, quod Carbunculus etiam augetur, & in hoc caſu ad fortius medicamentum confugiendum, vel ad validiorem vſtionem.

Mortificat. vel non mortificati carbunculi ſigna.

Ad cruſtam tollendam, & Eſcaram remouendam Aetius Folia Verbenę recētę, & Cupreſſi laudat, fimum Gallinaceum aridum cum veteri Axungia, ac etiam radices Liliorum alborum ad Cataplaſmatis formam appoſitas, quas radices, inquit, non ſolum cruſtam tollere ſed etiam, e toto vlcus ſanare; ad eſcarā etiam remouendam vtiliſſimum eſt infraſcriptum Cataplaſma.

Eſcarā in Carbunculo remouēdo.

℞. Althea. Maluæ, Violarum an M. S. Farinę Triticeæ, Hordei an vnc. III coque, & tere, deinde adde Butiri, Adipis Suilli an vnc. II. Vitellorum Ouorum numero 2. M. & S. A. Fiat Cataplaſma.

Ablata Eſcara Vlcus eſt detergendum Syruppo de Roſis ſiccis, vel Roſaceo Melle, Terebentina, Farina Hordei vel ſucco Apij, & his ſimilibus; Deindo vlcus carne replendum, tandem vero cicatrix inducenda.

ablata escara

Primum igitur, vt in compendium omnia redigamus, poſt venæ ſectionem pars affecta calida Aqua fouenda, vt Rhaſis inquit, deinde ſcarificatio ſatis profunda competit, poſt ſcarificationem pars calida Aqua ſalſa abluenda, ne in ſcarificationibus ſanguis coeat ac concreſcat, ſed foras egrediatur. Poſtea Gal. Cataplaſmę reprimens ac reſoluens in partibus vlceri circumſtantibus applicandū iubet, ſuper ipſum Vlcus medicamentum valde exiccans putredini q; reſiſtens. ſuperponendum, vt Trociſci, & alia Medicamenta ſuperius dicta; Niſi verò his cedat, ferro ignito adurendus eſt Carbunculus; Si vero magnus tumor adſit, Carapl. ex Farina Orobi & Oximellite confectum apponendum Si vero durities perſeuerer, vt Paulus inquit quamprimum ſuppurandi Carbunculi medicamentis ab eo propoſitis vel infraſcriptis, qui ſunt optimi.

Totius curationis compendiū.

℞. Rutæ M. I. Fermenti vnc. I. Caricarum Ping. nu. IIII. piperis dragm. I. Salis drag. s. s. M. & S. A. Fiat Catapl. quod mane & veſperi renouetur, & hoc

Suppurātia Carbunculos

biduo

biduo carnem corruptam à ſana ſeparat; Vel.

℞. Paſſularum mundatarum, Caricarum Ping. Nucum rancidarum, vel aſſatarum, Farinę Hordei an vnc. 11, M. & in rubro Vino coquantur, deinde adde pinguedinis Suillæ vnc. 11. Vitellorum Ouorum num. 11. & S. A. Fiat Catapl. & niſi rumpatur adde coctam cepã Fermentum, vel Sabinam, Vel.

℞. Theriacæ dragm. 1. Axungiæ Suillæ dragm. 11. Succi Scabioſæ, vel Symphiti modicum cum Sale & Oui vitello Fac Catapl. & applica.

Aliqui inquiunt, quod diuino quodã miraculo, Symphitum, ſiue conſolida maior ac etiam minor inter duos lapides contrita Carbunculos ſanat, Miranda etiam referunt de Herba ivulgo Scabioſa dicta.

Si vero Carbunculus non adeo malignus fuerit, quod ex mitioribus Symptomatibus cognoſcitur, poſt Venæ ſectionem, ſi neceſſarium ſit, infraſcripta Medicamenta applicare poſſunt, quę optima ſunt.

℞. Fermenti vnc. 111. Caricarum Ping. num. 1111, Salis q. ſuff. M. & applica, vel.

℞. Cepam excauatam & Theriaca reple & ſub prunis coque & applica.

Vel ℞. Vitellorum Ouorum numero 11. Fuliginis drag. 1 ſ. Salis 3 ſ. M. & applica.

Partes adiacentes, vt dixi, quæ conſortij lege afficiuntur Succidis lanis ex Oeneleo, vel ex Roſacea Aqua, Aceto & Bolo Arm. irrigandæ.

Ad radicitus etiam Carbunculũ euellendum & à partibus ſanis dirimendum Catapl. ex malo punico acido applicandum. Hoc facto & ceſſante Inflammatione, curandum vt Eſcara decidat, Deinde, vt reliqua vlcera curandum, vt ſuperius diximus.

V.a Symptomata Carbunculo ſuperuenientia, & eorũ Curatio.

Quinta Intentione Symptomatibus occurimus, ſunt autem capitis dolor, vigilię, Delirium, Febris vehemens, ingẽs ſitis, Linguę ariditas ac nigrities, nauſea, Vomitus, Innapetentia, cordis tremor & palpitatio.

Capitis Dolori

Capitis dolori vehementer ęgrũ torquenti, ac Vigilijs occurrimus applicatione infraſcripti Med. Fronti ac Temporibus appoſiti.

quomodo occurẽdũ

℞. Olei Roſacei vnc. 1111. Lactis Muliebris vnc. 11. Aceti parum M. & applica, quod etiam in delirio competit, Vel vtere Oxirodino facto ex Aceto & Oleo Roſaceo, & Aqua Roſacea.

Delirij Curatio

Si Delirium infeſtet, curandum vt Phrenitis; Debemus in primis corpus purgare, deinnde vti reuellentibus ac diuertentibus, vt cliſteribus frictionibus, Ligaturis, & ſimilibus; Capiti etiam applicandum Oleum Roſaceum, Violaceum, Nenupharinum, ſemper aliquid. Aceti miſcendo, cum maximę àd penetrationem conducat.

Febrem ſedantia

Febribus reſiſtimus venę ſectione, Dieta Syruppis, & alijs præſidijs ſuperius dictis, & tandem vt putrida Febris curãda

Sitim tollentur.

Cum ſitis afficit, ℞. Radicis Bugloſſæ ſaccaro condita vnc. 1 ſ. Conſerue Acetoſę, Florum Nimphe an. drag. v1. Specierum Electuarij Diamarg. frigide, Coralorum rub. ſemi Citri an. vnc. ſ. Sacari Roſacei q. ſuff. M. & fiat conditum; Vel vtatur Aqua hordei cum Sijruppo de ſucco Limonum de Acredine Citri, violarum, vel Acetoſę.

Linguę Nigrodini ſuccurentia

Ad Nigredinem, & Ariditatem Linguę infraſcripti orbiculi ſuccurrunt.

℞. Seminis Pſillij drag. 11. Semi. Cidoniorum drag. 1 ſ. Gummi Traganthi ſcrup. 1111, Sacari Canditi in Aqua roſarum diſſoluti vnc. 1 ſ. M. & fiant orbiculi Lupinis ſimiles, ex quibus aliquem Ore teneat, Vel.

℞. Mucilaginis Sem. Pſilliij & Cidoniorum in Aquarum Roſarum extractę an vnc. 111. Saccari canditi vnc. 1 ſ. M. & fiant orbeculi, quibus vtatur, vt ſupra.

Nauſea Curatio

Si adſit Nauſea, & ob Bilis ad Ventriculum recurſum, tunc vomitus eſt prouocandus, ſi Aeger facile vomat; Sin minus, per inferiora euacuetur, vt cũ Rhabarbaro, Aloè loto & his ſimilibus; Vomitus verò excitetur cum Aqua Anethi tepida, cum Oximellite ſ. uel Syruppo Acetoſo Simp. commixta, uel decotto Raphani, uel his ſimilibus.

Si uero materia ſit uiſcoſa, imprimis præparanda & incidenda, deinde Hiera eſt uacuanda.

Vomitũ Curantia Si vomitus afficit, faciendum, ut inquit Hipp. 1. Aph. 2. ideſt conſiderandum an talia euacuentur, qualia conueniunt, & ſi Aeger bene tolleret, ac ei conferat Si verò ex vomitu ledantur ſedandus vomitus, cum decenti decubitu, ideſt, ut Ventriculus quietus maneat.

Similiter tam per intrinſecus aſſumpta, quam per extrinſecus applicata robutandus, ac confortandus Ventriculus Intrinſecus roborantia ſunt Succus Malorum Punicorum, Cotoneorum, Meſpilorum, & ſimilia. Extrinſecus vtimur, Oleo Maſtichino, Abſinthite, Melino, Nardino, Mentaceo, & Nucis Miriſticæ Emplaſtro de cruſta panis, de Dactilis, & his ſimilibus.

Ad innapetentiam eadem etiam præſidia competunt.

Cordis Palpitationem tolentia. Electuariam de Cãgulis. Cordis Tremori ac palpitationi Electuario de Coagulis ſuccurrere poſſumus, quod ita fit.

℞. Coaguli Hedini, Coaguli Ceruini an Vnc. 11. ʒ. Vini maluatici odoriferi dram. 11. Teſticulorum, coctorum, in poſca facta cum Aceto temperato, & cũ Aqua Bugloſſę Vnc. 1. ʒ. Electuarij Triaſandalorum, Electuarij Diarodon. Abb. an. Vnc. 11. Succari Roſacei Vnc. v1. Pulueris vnionũ Smaragdi an Scrop. Syruppi Roſacei, uel de corticibus citri, q. ſuff. M. & S. A. Fiat Electuariũ mollæ, De quo ſumat Aeger Chochlearæ unum competenti hora, & hoc Electuariũ etiam competit Syncopi ac Delirio.

DE PESTILENTIS CARbunculi Curatione.

IN hac etiam curatione plures intentiones babere debemus, primam ſi dieta conuenienti conſiſtit, Secunda in peccantis materiæ euacuatione, Tertia in cordis corroboratione, Quarta in venenatę ac peſtilentis materiæ extractione conſiſtit.

Circa primam, ſecundam, ac tertiam intentionem idem faciendum ac in Carbunculo non peſtilenti, præter quam Phlebotomia vſq; ad animi deliquium, cum in Peſtilenti Carbunculo ſtatim uires collabantur ac proſternantur, & ideo Venæ ſectio aliquando non conuenit; Antidota ſimiliter danda ſunt, quæ veneno reſiſtant, cum Scordio, Bolo Orient. Syruppo Acetoſitatis Citri, & his ſimilibus

Topica, quibus Quartam intentionẽ aſſequimur, ſint quæ maxime attrahant & ſua proprietate uenenis reſiſtant, ut ſunt Trociſci viperini, Theriaca, Mitridatum, uel attrahentia Catapl. ut infraſcripta.

℞. Farinę S. Lini, Chamemoli an Vnc. 11. Chancarum Ping. num. X. Fimi Columbini M. 1. Suillæ Axungiæ parũ Olei Auethini, Chamemelini & Liliorum alborum an q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. Vel.

℞. Melilori Fenugreci, Seminis Lini an Vnc. 11. Succi Lapatij parum, Sinapis Vnc. 1. Olei Chamomelini, Anethini an q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl. Vel.

℞. Farinę Cicerum, Lupinorum, Seminis Linis, Chamemoli an dram. 1. Apij M. 1. Squillæ parum, Fimi Columbini M. S. Olei Anethini q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl.

Quę uero uim cauſticam habent; magis attrahunt, ſicuti Arſenicum, Flammula, calx uiua & cetera ſuperius enarrata, Cucurbitulę cum ſcarificatione admote etiam maxime conducunt & applicare Hirudines.

Aquę etiam ſalſæ calentis ablutio ad putredinem tollendã maxime conducit

Debemus etiam curare ut attracta materia enacuetur, & ideo ſtatim ut ueſſica apparet, optimum eſt illam incidere, ut uirus illud expiret, & eliciatur, ut inquit Gal. 14. Meth, uel Veſſicatorium, uel cauſticum Medicamentum ſtatim apponendum, ut aperto tumore, uenenum diffletur. Vt uero putreſcens materia exiccetur, uel incendium remittatur, atq; uenenum compeſcatur infraſcriptũ Medicamentum applicandum.

℞. Lentium elexitarum, panis furfuracei an. Vnc. 1. Pul. Gallarum, ſcordij an unc. 111. ſucci plantaginis Vnc. 11. M. & S. A. Fiat Catapl. quod ſepius tam in die. quam in nocte mutandum, ut uenenum citius educatur, cum tale Cataplaſma uenenum ad ſe attrahendi

uim

Digitized by Google

vim habeat; & ſi intollerabilis dolor accidat applicetur Catapl. factum ex lacte vaccino, vel Caprino, Pane furfuraceo, & Succo Plantaginis; Et circũ circa Carbunculum, ne vicinas partes apprehendat, defenſiua Med. applicãda, ſicuti eſt Plantaginis ſuccus cum Lentibus in Aceto coctis mixtus, vel Bolus armenius Sãguis Drag. Oui albumen, & Acetum ſimul mixtis, & ſuper vlceratum Carbunculum, ſi ſerpat, cauſtica Med. applicãda, ſicuti ſunt paſtilli Andronis, Muſæ, & Paſionis, Vng. Aegiptiacum, Vel Alumen & Flos Aeris cum Aceto mixtis, & dicta Med. ſicuti diximus, ſepe mutãda, Et ſi Med. hec nihil proficiant, ad actualem ignem deueniendum, quo ſatis craſſa eſcara inducenda, Hoc facto, eſcarę cafus curandus, vt Butiro loto Melle mixto vel Terebẽtina cum Oui vitello, & alijs ſuperius dictis.

Deinde talę Vlcus optime detergendum, poſtea carne replendum, & tandẽ cicatrix inducenda, ſicuti de non peſtilẽti Carbunculo ſuperius diximus.

DE PERNIONIBVS
Caput. 5.

Quid nomen

Quid ſit pernionis

PERNIONES à Grecis Chimetlon dicũtur, & à Vulgaribus, Pedignoni.

Pernio igitur eſt illæ tumor ſiue Inflammatio, quę fit tempore Hyemis in digitis Manuum, & Pedum, ac etiam in Calcaneis, qui etiã vulgo dicuntur Speronare ouer Buganze.

Partes affectæ.

Partes à Pernionibus affectę, precipuę ſunt digiti Manuum, vel Pedum, & aliquando Calcanei, & pręcipuę pueris eueniunt, &c.

Pernionum duplex eſt differentia; Alij enim ſunt exulcerati, Alij non.

DE PERNIONVM CAVSIS

CAVSA procatartica, ſiue externa Pernionum, vtplurimũ eſt Frigus, quod refrigerando, & aliquẽ dolorẽ excitando, eſt in cauſa, vt non ſolũ pars illa imbecillis reddatur, & ad recipiendum fiat aptior, ſed ex dolore ad partẽ ſanguinis attractio fiat, cum Dolor, vt inquit Gal. lib. de venę ſectione, & 2. de Diff. Feb. cap. vltimo, ac alijs in locis, ſanguinem ad ſe attrahat, & frigus ſimiliter eſt cauſa, ne contenti humoris diflatio fiat, & ideo humor illę corrumpitur & vleus ſequitur.

Cauſa antecedens eſt ſanguis illæ, qui ad fluendum paratus erat.

Coniuncta cauſa eſt ſanguis in parte contentus, qui tumorem ac Inflammationem excitat ac efficit.

DE PERNIONVM SIGNIS

PERNIONVM ſigna ſunt Tumor, & Rubor cum medioeri Inflammatione, interdum puſtulę oriuntur, deinde exulceratio ſequitur, ſequitur, dolor autem eſt modicus, prurigo maior eſt, Nonunquam humor exit, ſed non multus, qui referre vel pus, vel ſaniem videtur, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 28.

DE PERNIONVM
Prognoſtico.

HI Tumores, & ſi nullum vitæ periculum inferant, tamen niſi curentur, diu perdurare ſolent, & actiones impediunt.

DE PERNIONVM
Curatione.

IN hac curatione nemini eſt dubium quod optima victus ratio competit, ſicuti etiam in omnibus alijs morbis; frigus deuitari, & affecta pars in quiete detineri debet.

Ex Medicamentis his tumoribus cõuenientibus, Alia ſunt pręſeruatiua, Alia Curatiua, & ex curatiuis, Alia exulceratis Pernionibus competunt, Alia non exulceratis.

Præſeruatiua Med. ſunt Sal cũ. Melle tritum Manibus ac pedibus aſſidue inde perfri-

Medicamenta a Pernionibus præſeruantia.

perfrictis; Aliud non ſolum preſeruans, ſed etiam curans.

℞ Succi Cirrorum cũ Suillo adipe cõmiſceto, & ad Vnguenti formam redigito, & quotidie ad Hyemis initium digitos illinito.

Preſeruat ſimiliter frequens ablutio decocti Raparum, vel.

℞. Atramenti Sutorij, Florum Mali Punici; Aluminis ſciſſi an Vnc. ſ. Mirthe, Thuris an dragm. 11. Ceræ vnc. ſ. Adipis Suilli vnc. 1. Olei Mirtini q. ſuff. M. & s. A. F. Vng. Vel ℞. Aluminis ſciſſi dragm. x. ſpumæ Argenti vnc. ſ Myrthe dragm. 1. Ouorũ albumina nu. 11. vini, & Myrtini olei an q. ſuff. M. & fac in Vng. formam; vel.

℞. Aluminis rotundi vnc. ſ. Calcis viuæ dragm. 11. Cere vnc. 1, Roſacei & Myrtini olei q. ſuff. vel vnc. 1111. prepara & vtere. idem etiam ad Attritus facit. vel.

℞. ſpumæ Argenti dragm. x. Ceruſæ dram. 111. Adipis ſuilli recentis vnc. 11. s. Vitellorum Ouorum aſſatorũ nu. 2. Pulueris Thuris dragm. 1. Argenti ſpumam, Ceruſam, & Oua, cum Aceto terito, & poſtea adice alia, ac ad vſum ſeruato, & vſus tempore cum Roſaceo dilutum adhibeto.

Pernionens contra exulceratione curantia

Prò curatione ante quam exulcerentur, vt Celſus inquit, fotus Aquæ calidæ in qua Rapa incocta ſint, aut aliqua Herba ex reprimentibus. Si non dum vlcus eſt aperum Aes quam maxime calidum, quis pati poteſt, admouendum eſt, vel vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 73.

℞. Sulphur viuum cum melle coquito & imponito, vel.

℞. Myrthe vnc. 1111. Aluminis liquidi vnc. 11. Aceti q. ſuff. & fac in Vnguenti formam, quod eſt Oribaſij, & nõ ſolum pernionibus minime exulceratis competit; ſed etiam ad omnes feruidas eruptiones, vel.

℞. ſucci vuę acerbæ lib ſ. Thuris dragm. 1. s. Ceræ vnc. 1. M. & coque ad ſucci ferè conſumptionem, deinde in Mortario ſubige & vtere; Aliud valde vtilæ.

℞. Ceruſę, ſpumæ Argenti, Aluminis liquidi an lib. ſ. Mirthæ Thuris, an vnc. 1. s. vitellorum Ouorum aſſatorum nu. v111. Adipis ſuilli veteris lib. ſ.

Arida cum aceto terito, in quo Malicorium incoctum ſit, & vbi ſtrigmentitiam compagem habuerit, adipem adicito, ac ſimul probe ſubigito ac in plumbeo vaſe ad vſum ſeruato; Vſu poſtulante Roſaceo aut Myrtino Oleo diluito, ac illinito, & valet quoq; ad reliquas Inflammationes; Hyoſchyami ſuccus aſſidue illitus eodem die dolorem ac Inflammationem ſedare inquiunt

Competit etiam Cerarum factum ex Oleo in quo incoctum ſit Alium cũ Cera q. ſuff. Amurca etiam illita prodeſt, & Rhus coriarius.

Similiter decoctum Cyclaminis, item Rhois Coriarij, Betæ ac Lupinorũ amarorum, & Marina Aqua calida per ſe maxime competunt.

Perniões exulceratos curãtia.

Ad exulceratos perniones inquit Celſus, quod maxime vtilæ eſt Alumẽ æqua portione cum Thure contritum, Vino adiecto, aut Malicorium in Aqua coctũ, deinde contritũ; Si ſumma detracta pellicula eſt, hic quoq; melius lenia medicamenta proficiunt. Aetius maxime laudat Vng. Roſaceum in magno Rapo ad Ollę ſimilitudinem excauatum, vel in Raphani radice ad feruentem cinerem liquefactum, & adhibitum.

Vel ℞. Cancrorum fluuiatilium vſtorum, & Melle, & Roſaceo Vng. exceptorum, vel.

℞. Vmbelici Ven. & Malicorij in vino cocti, & contuſi, & Roſaceo Voguento commixti, & vtere, vel.

℞. Rutę Medullę Taurinę, Vng. Roſacei M. & vtere; Quod, vt inquit Aetius, etiam ad antiqua vlcera, & Oſſa Articulorum denudata conducit.

Aliud quod ad cicatricem perniones ducit, & confert etiã ad papulatum eruptiones, excoriatas Intertigines, & deſquamata.

℞. Ceræ, Adipis ſuilli an vnc. 1. ſpumæ Argenti, vel plumbaginis, Corticis pini an vnc. 11. Manna Fhuris vnc. 1. Olei Roſaci q. ſuff. M. & S. A. F. Vng. Vel,

℞. Olei Omphacini, Adipis Taurini Hyoſchiami an vnc. 111. ſpumę Argenti dram. 111. Colophoniæ vnc. 1. Mellis dragm. 111. M. & S. A. Fiat Vng. & hec de pernionibus ſatis.

DE

DE PHYGETHLO SIVE Pano Caput 6.

Quod Nominis

PHYGETHLON à Græcis dictus, à Latinis Panus vocatur; & ita à Latinis dicitur, quia cum pane ſimilitudinem habet, vt inquit Celſus lib 5. cap 28. quo loco ita definit; Phygethlon eſt tumor non altus, ſed latus, in quo quíddam puſtulæ ſimilæ ineſt. Gal. lib. de Tumorib. P. Nat. ita definit, Phygethlon eſt glanduloſarũ partiũ Inflammatio, & 2. ad Glauc. cap 1. inquit Phygethlon eſt Inflammatio Eriſipelatis particeps. Paul. Aeg. ſic definit lib. 4. cap. 22. Panus eſt Glãdulæ Inflammatio ſuppurare incipiens; Poſſumus igitur ſic definire.

Phygethlon, ſiue panus, eſt Phlegmone in Adenum locis emergens, maxime verò in ceruice, in Alis, & in inguinibus vt plurimum poſt febres, aut poſt alicuius partis dolorẽ, quę fluxionẽ in Adenis proritant, eueniens.

Qui in inguinibus oboritur, Bubo proprie dicitur, de quo inferius dicemus.

Partes Affectæ

Partes, quæ in huiſmodi Inflammationibus, ſunt Adenæ ſiue Glandulæ, vt omnes ſupradicti Autores inquiunt, & præcipue Ceruicis Alarum, & inguinum.

Differũt verò pani ab aliis tumoribus vt inquit Gal. lib. de Tum. pret. Nat. caliditate & ortus celeritate.

DE PHYGETHLI CAVSIS

PHYGETHLI Cauſę duæ ſunt, interna ſcilicet & externę, Externæ ſunt Vlcus, Dolor, Colliſio, vel quęlibet alia externa cauſa talem fluxionẽ ad Glãdulas proritandi vim habens.

Interna, & antecedens cauſa eſt Sanguinis copia, vel mala qualitas, qua mediante Natura ad expulſionem faciendã ad imbecilliores partes, & Emunctoría, quemadmodũ ſunt Glandulæ, irritatur.

Cauſa coniuncta eſt Sanguis ad Bilis naturam accedens, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 1. huiuſmodi tumorem excitans.

DE PHIGETHLI SIGNIS,

SIGNA Pani ſunt Tumor, Calor, Duricies, Dolor, Diſtẽſio vehemens, & maior, quã pro tumoris magnitudine; Interdum etiam febricula; idq; tarde matureſcit, neq; magnopere in pus vertitur ſitim vigiliamq; infert, Interdum nihil horum in cure deprehendi poteſt, maximeq; vbi altius pus mouetur, & cum ſiti punctiones aliquæ intus perſentiuntur.

Signa crudi pani ſunt pulſatio, grauitas, Ardor, Diſtenſio, Dolor, Rubor, & Duricies, & ſi maior abſceſſus ſit, Horror, & Febricula permanet.

Signa, quod ad ſuppurationem tendit ſunt, quod Tumor, Rubor, & omnia alia Symptomata augentur.

Signa ſuppurationis iam factæ ſunt. Quod omnia Symptomata ſe remiſerint cutis prurit aut ſubalbida eſt, aut ſubliuida ſit.

DE PHYGETHLI Prognoſtico

QVO ad Prognoſticum inquit Celſus loco ſuperius citato; Phygethlõ, quod de ſubito durius non eſt, melius eſt.

Paul. Ag. lib. 4. cap. 22. inquit, Phygethlon, ſiue panus, qui fit ex Vlcere, Dolore, vel Colliſione, vel ex aliqua alia externa cauſa periculo vacat, At qui febribus ſuperuenit, ſicut præcipue peſtilenti tẽpore fieri ſolet, ſiue in femoribus, ſiue ſub alis, Collo ue proueniat, peſſimus ac periculoſiſſimus eſt

DE PHYGETHLI Curatione.

PRO Phygethli curatione, optima inſtituta dieta, fiat venæ ſectio, niſi quid obſtet, ac etiam, ſi opus fuerit, conuenienti Pharmaco corpus à prauis humoribus ac redũdãtibus purgetur.

Quo ad Topica, ſiue localia Med. vt inquit Aegineta lib. 4. cap. 22. S. Phygethlon

gethlon fiat ex Vlcere, Dolore, Colliſione, vel ex qualibet alia procatartica cauſa, inter initia, quemadmodum quæuis Inflammatio, pręſidijs reſtigerantibus, & conſtipantibus repelli debet, vel ſpõgię in poſca madidę impoſitu, vel lanæ ex vino, & ex Oleo Omphacino, vel Myrthino vel alijs reprimẽtibus in Phlegmonis cura dictis; Deinde Diſcutientia competunt.

Phygethlon vero in febribus, vel omnino humorum copia proueniens nullo pacto repellentia deſiderat, ne in profundum materia recurrat; Sed ad diſcutiendi facultatem habentia confeſtim deueniendum eſt, quæ, vt inquit Gal. 6. Simplicium, mitiora eſſe debent, quo loco laudat Attiplicem, Altinem, & Maluæ Folia Cataplaſmatis inſtat. Similiter Ceratum humidum ab eo deſcriptum eodẽ lib. cap. 1. Celſus lib. 5. cap. 28. inquit; Si panus mollis eſt, auertendus is materiæ aditus eſt, per Cataplaſmata; quę ſimul reprimant, & refrigerent.

Si iam durior eſt, ad ea eſt deueniendum, quę digerant, & reſoluant, qualis ſunt Caricę contuſæ, aut fex mixta cum cerato, quod ex Adipe Suilla coctum ſit aut Cucumeris radix, cui ex Farina duæ partes adiectæ ſint, ante ex Mulſo decoctæ; Licet etiam miſcere æques portionibus Ammoniacum, Galbanum, Propolim, Viſcum, pondusq; adicere Myrrhę dimidio minus, quam in prioribus ſingulis erit. Reſoluit etiam fomentum ex decocto Chamemoli, vel Anethi, Altheæ radix vino elixa, Gutta Ammoniaca cũ Melle eliquata, & impoſita, viſcus cum Reſina atq; cerato. Quod per hec diſcuſſum non eſt, vt matureſcat eſt neceſſe Idq; quo celerius fiat imponenda Farina Hordeacea, ex qua cocta recte miſcetur, Vel aliud maturatiuum Catapl. Et quando huiuſmodi tumor ad ſuppurationem tendit, non protinus incidendus, Sed Medicamẽtis reſoluere ac diſſipare tentandũ vt inquit Paulus; Si diſſipari non poſſit, & matura iam ſuppuratio ſit, ferro, vel Medicamento aperienda, & pus educi ac euacuari debet.

Deinde ſinus detergi, poſtea carne repleri, & tandem cicatrizzari debet, Et commode, vel ſuper linamenta, vel ſine his imponitur lenticula ex Melle, aut Mulicorium ex Vino coctũ, quæ & per ſe, & mixta idonea ſunt

Si in partibus circumſtantibus duritiès adſit, talis duricies emolliẽda, vel Malua contrita, vel ſemine Lini, & Fenugreci in paſſo coctis ad Cataplaſmatis formã redactis, & ſuperpoſitis. Quicquid verò ſuperponitur non adſtringi, ſed mediocriter deligari debet.

Si ex aliquo Vlcere proueniat panus, vlcus recte curandum, Ceterum glandula Inflammatione oppreſſa, Lanis Oleo quodã relaxante imbutis mitigatur, mẽbrumque; vniuerſum ipſis circumuoluitur.

Medicamenta rumpentia ſunt propolis, Lupini amari cum Aceto illiti, Cucumeri Silueſtris radix, Therebẽtina excepta, Radix Capparis con ſimiliter, nitrum itidem cum fermento, vel caricis, & ſimilia.

DE BVBONE
Caput 7.

CVM in Phygethli pertractatione dixerimus, quod Phygetlon ſiue panus, quod fit in inguine, proprie Bubo dicitur Ideo de Bubone nunc verba faciemus.

Illa igitur Inflãmatio, quæ fit in Emũctorijs, & pręcipue in inguine tam a Grecis, quam à Latinis Bubo dicitur. Vtq; Gal. 2. ad Glauc. cap. 1. & 1. de Diff. *Bubo* Feb. cap. 5. inquit, Bubo eſt glandula- *quod ſit.* rum, ſiue glanduloſarum partium Inflãmatio, & x1. Meth. inquit, Bubonem eſſe affectionem corporis glanduloſi, & quandoq; peſtiferę febri aſſociatur.

Partes Bubo igitur eſt Tumor ſiue Inflamma- *Affectæ* tio glandularum, & præcipue inguinum.

Pars affectà in Bubonibus ſunt Glandulæ, ſed non omnes glandulę, quæ in corpore adinueniuntur, Bubonibus tentari poſſunt, ſed tantum illę, quę ſunt in Emunctorijs, quæ à Natura imbecillę ſunt factę, vt facile humores à principe parte tranſmiſſos, recipere poſſint, & huiuſmodi ſunt poſt Aures in Axil-

lis.

in Axillis, & in Inguinibus, & quę ſunt poſt aures ſunt Cerebri Emunctoria, quę in Axillis cordis, quæ in Inguinibus Hepatis Emunctoria ſunt.

Differentię. Differt Bubo ab alijs Glandularum Inflammationibus, vt à Phygethlo, & Phymate, quia Phygethlon, vt inquit Gal. lib. de Tumorib. Pręt. Nat. caliditate & ortus celeritate à Bubone differt & 2. ad Glauc. cap. primo inquit; Differt Phygethlon à Bubone, quia in Phygethlo cum ſanguine parum Bilis admixta eſt. Differt verò à Phymate, vt eodem loco inquit Gal. Quia Phyma cum vehementia quadam ad ſuppurationem feſtinat, quod non facit Bubo.

Sciendum item quod Bubones pluriū ſunt generum, Alij enim ſunt critrici, Alij Symptomatici, & horum Alij ſunt contagioſi, Alij vero non, qui vero ſunt contagioſi, Alij ſunt Peſtilente, quia peſtilentes Febres ſequuntur, & nunquam ſunt ſine ea, Alij non ſunt peſtilentes, qui venerei ſiue Gallici Bubones appellātur, cum à Gallica lue proueniant.

Primum ergo de non contagioſis verba faciemus, deinde de alijs

DE BVBONVM Cauſis.

BVBONIS non contagioſi, nec non etiam contagioſi cauſæ, vel ſunt internę, vel externæ; Externę sunt cibus, & potus, & alie res nonnaturales, quę ſanguinem augere poſſunt, vlcus, Dolor, & Colliſio alicuius extremę partis, quę ſunt in cauſa, vt ad Emunctoria Sanguis tranſmittatur.

Interna, & antecedens cauſa eſt ſanguis in toto corpore, vel in aliquo principi membro redundans, & Naturę moleſtus, vel ob copiam, vel malam qualitatem, qui ad fluendum eſt paratus, & hec eſt materialis cauſa. Efficiens verò cauſa eſt principalium partium robur, quę ad ſua Emunctoria expellunt, vt inquit Gal. 1. de Diff. Feb. cap. 4.

Peſtilens Bubonis cauſa eſt Aeris viciati & putridi inſpiratio, nec non vitiatus ſuccus in corpore ad putreſcendum habilis

Gallici Bubonis cauſa eſt coitus, vel commercium cum infecto tali lue.

Coniuncta cauſa eſt Sanguis, qui in Emunctorio eſt iam influxus, & actu Bubonem efficit.

DE BVBONVM Sygnis.

SYMPTOMATICI non cōtagioſi Bubonis ſigna ſunt, Tumor, Rubor, Dolor, Calor, Tenſio, Renitentia, aliquā do etiam Pulſatio perſentitur, & non nunquem Ephemera Febris eſt coniuncta, & huiuſmodi Inflam maiio in Emuntorijs exiſtit

In Critrico Bubone etiam prędicta ſigna adſunt, adiungitur verò, præcedens morbus, & per Bubonē pręcedentis morbi ſubleuatio, & paulo poſt etiam à præcedenti morbo liberatio. Adſunt etiam alia ſigna bonę criſis, quę à Gal. 1. Aph. Com. 20. & lib. 3. de Criſibus Cap. 3. enarrantur, quę ſunt hec. Vt criſis facta ſit in die decretorio & critrico, Recto tramite, concoctione pręcędente, vt Aeger facile tolleret, vt peccans humor euacuetur, & huiuſmodi criſis prius fuerit indicata. Bonæ criſis ſigna

Gallici Bubonis ſigna ſunt, non ſolū Tumor, Dolor, Rubor, Calor & alia dicta de Symptomatico Bubone, ſed coitus cum homine infecto, & abſq; vlla alia proratarctica cauſa incipit, Aliquando etiam alia Venereę Luis ſigna apparent, vt penis vlcera, Gonorea, Dolores vagantes & noctu magis affligentes, pilorum defluuium, Maculæ inſtar Lanuginis in toto corpore efflorescentes, & alia huius Luis ſigna.

Peſtiferi Bubonis ſigna ſunt, quod cō̄reptus peſſimis cibis ſe nutrierit, vel cum peſte infecto, vel in peſtilenti Aere verſauerit, peſtilentemq; aerem attraxerit, continuo vagantur peſtiferi Bubones, color Bubonis vel eſt citrinus, vel Lineſcēs vel ad Nigredinem tendens, Adeſt, peſtifera Febris, vt inquit Gal. 1. Simpl. cap. 2. Aeger caliditatem non perſentit. Omniaq; alia ſigna talem Febrem incomitantia adſunt, vt capitis dolor, grauitas.

ne, vel frondibus Arundinum viridium, vel Salicum, vel Vitium & his ſimilibus & huiuſmodi victus & Aer competit, vt ſãguineę maſſę feruor extinguatur, Maneat in quiete, cum quies ad refrigeratio nem faciat, & motus calorem augeat.

Somnus breuis ſit, ne ex longo ſomno materia ad partes intrinſecas concentretur ac reuocetur, & ex ſomno etiam calor ac Spiritus, cum contrahuntur, poſtea fluxiones augent, & ideo clamoribus & blandis ſermonibus à ſomno excitari debent. Fugiant iram ac Merorem, ac alias animi paſſiones, & quantum fieri poteſt, leti viuant.

Cogitationes Immaginationes, lectio neſq; veneteas etiam fugiant, & Aluus lubrica ſeruetur, & niſi ſit natura, fiat arte, ſaltem tertio quoq; die Cliſteribus, vel Glandibus, vel his ſimilibus feces educantur.

2ª intentio Secunda Intentio perficitur venæ ſectione vſq;ad animi deliquium incluſiue ſi Aeger pareſſe poſſit, vt inquit Hipp. 23. P. Aphoriſm. ideſt ſi vires ac ętas patiantur, neq; quid aliud obſtet, iuxta illud Hipp. dictum P. Aph. 6. Extremis morbis extrema exquiſite comparata remedia optima. Quod verò huiuſmodi venę ſectio cōpetat, inquit Gal. 14. Meth. cap. 10. & 2. ad Glauc. cap. 2. & Paul. lib. 4. Capit. 25. & Aetius Serm. 14. cap. 28.

Ex qua vero parte ſit mittendus ſanguis, vel ex eadem, vel ex oppoſita diuerſæ Autorũ ſunt opiniones, & vnus quiſq; pro ſua parte bonas rationes adducit; Tamen pro huius litis determinatione dicemus, quod in Carbunculi principio, quã do aduch materia fluit, ab oppoſita parte, pro reuulſione facienda, vene ſectio competit, Quando verò iam fluxa eſt, ab eadem parte, deriuationis & euacuationis gratia venę ſectio conuenit, ſeruata ſemper rectitudine, & ſemper rectitudine, & ſemper magis à longinquiori Reuulſio, & à propinquiori, Deriuatio competit; ante venę ſectionem ſemper cliſtere. Aluo lenita, niſi ſatis fluat.

Si quid vero Venę ſectionem prohibeat, in materiæ fluxu, parti oppoſitæ Cucurbitulę applicandæ, extrema fricanda, fouenda, ac vincienda.

Purgans etiam Medicamentum ao leniter humorem melancholicum euacuans, ſi vires patiantur, elapſis duobus à Venę ſectione diebus, competit, ne vna cum ſanguine ad affectam partem confluat. Debet verò leniter purgare, ne maxima fiat humorum agitatio, quæ plurimum obeſſet.

Deinde inſtituendi Syruppi refrigerãtes & aduſtionem remouentes, ac putredini reſiſtentes, in quorum decocto ſem per ponenda ſcabioſa, cum à proprietate ſuę eſſentiæ Carbunculis reſiſtat.

Gal. & alij dicti claſſici Autores nullum verbum de purgatione fecerunt, quia vſq; ad animi deliquium ſanguinẽ euacuari iuſſerunt, ne omnino vires proſternerentur. Sed in quibus vſq; ad Lipotimiam ſanguis mitti non poteſt, vel cũ noſtro euo hac Sanguinis miſſione non vtamur, ideo purgatio conuenit, & vtilis eſt.

Tertiam intentionem aſſequimur roborando ac firmando cor, cui rei attentus debet eſſe Medicus, cũ in omni Carbunculo vapores quidam tetri ac venenoſi cor petant, & ideo Epitematibus cordialibus, Vnguentis, potionibus, Electuarijs, Rebus odoriferis & his ſimilibus roborari debet. 3ª

Epitemata fiant cum Aquis Meliſſæ, Bugloſſe, Roſarum, Violarum, Verbenæ, Scabioſę, Aceroſa, Lactucę, Nimpheæ, Vino aromatico Aceto, & his ſimilibus. *Epitema cordialia quibus fiant.*

Pulueres ſint Diamargarit. frigidi, de Gemmis, de Bolo arm. Cornu Ceruino, Raſura Eburis, Corallo Caphura, Croco orient. Epitemat. Cord. temp. Floribus cardiacis ſimul tuſis, & his ſimilibus.

Vnguenta fiant ex Oleo Roſaceo, Vnguento albo, Aceto Ros. Aqua Roſacea quibus cortis ad Aceti conſumptionem, additur Puluis Santulor, omnium, Corallorum, rub. & parum Croci, & S. A, ſit Vnguentum. Vngta

Potiones ſimiliter fiũt ex dictis Aquis cordialibus & ſuccis, & vino albo, niſi Febris obſtet, habita temporis ratione, vt in Aeſtate frigidiores exhibeantur, in Hyeme calidiores, quibus aquis addi poteſt Syrup. de Succo Limonum, de Acetedine Citri, de Bugloſſa, Capil. Ven. Aceroſę, Theriaca antiqua, Mitridatum, Cõfectio Alchermes, de Hyacintho, puluerres Potio

res Electuarij de Gemmis, Diamarg. frigidi, de Bolo arm. de Terra ſig. & his ſimilia, & doſis eſſe debet, vt vnc. IIII. Aquarum vel Succorum, vnc. I. Syruppi & dram. II. Pulueris reſpondeant, Confectiones verò, & Theriaca, vel Mitridatum ſit vſq; ad dram. I.

Electuaria cordialia quibus fiant.

Electuaria cordialia fiunt, cum conſerua Bugloſſę, Borraginis Roſarum, Florum Citri, quibus addi poteſt puluis Corallorum alborum, & Rubeorum, Species Diatriaſandalorum, Diarodon Abb. Diamarg. frig. Theriaca, & ſimilia, Odoriferum fiat huiuſmodi.

℞. Pul. Roſarum, Santalorum omnium an dram. I. Caphurę parum M. cum Aqua Roſarum, q. ſuff. & fiat odoriferū.

Aliqui verò maxime commendant Theriacam, vel Mittridatum cum Vino albo per ſex horas ante cibum exhibitū, niſi Febris obſtet; Si verò Febris adſit, miſcent cum Aqua Scabioſę.

Quarta intentio circa Topica ſiue localia verſatur, & circa hoc quod ſit faciēdum optime nos docet. Gal. 14. Meth. cap. x. dicens, Imponi verò ſibi ęgra particula, quod ad humorum inflammationem ſpectat, refrigerantia deſiderat, Propter craſſitudinem tamen humoris, atq; etiam malitiam, nec fluxionem auertere vnquam poteris, & ſi quando id feceris, aliud quidpiam, quod in alto ſit corpore offendes; Atq; nec affluere is permittendus eſt; Quin potius inquirenda remedia ſunt, quæ cum modice reprimendo etiā digerere poſſint; Tale autem eſt tum Cataplaſma, quod ex Plantagine conficitur tum quod ex cocta Lente, ſcilicet miſcētibus nobis his, teneram micam panis, & miſcellanei, & in Clibano cocti; Etenim panis omnino puri ſubſtātia in cutis meatibus herere eſt apta, Furfureus autem craſſiorum eſt partium, Super ipſum verò Vlcus valens aliquo imponendū medicamentum, cuiuſmodi eſt Andronis, Paſonis, & Polidæ, vel Paſtillus, qui deſcribitur à Gal. 5. de Cōp. Med. S. Gen. qui liquati cum Vino aliquo dulci ad ſordium craſſitudinem debent, Quę autem pharmaca reliquis adhiberi vlceribus ſolent, nempe quæ concoquant, & pus moueant, ea nunc adhibenda non ſunt, quoniam ita particulæ putredinē augeretur (cum Carbo ſemper putreſcendo ſerpat) ſed ſupraſcripta Med. ſiccantia, & putredini reſiſtentia applicanda.

Scarificare etiam huiuſmodi tumores inquit Gal. loco citato, poſt ſanguinis miſſionem, alienum non eſt, ſint autem inciſiones altiores mediocribus propter infeſtantis humoris craſſitudinem.

Rhaſis vult, vt ante ſcarificationem pars aqua calida foueatur.

Inflammatione ceſſante vlcus ad cicatricem ſicuti cetera vlcera perducendum.

Gal. item 2. ad Glauc. cap. 2. inquit Carbunculi, vt maligna Vlcera acria medicamēta, quę igneas vires habeant, qualæ eſt miſi, Calcitis, Arſenicum, Calx atq; Sandracha poſtulant; Sepe verò, vbi iſta ceſſerint, admouemus ignem, & talia medicamēta ſemper ſuper ipſam cruſtam ſunt apponenda, & circumiacentia loca tangere non expedit, alioqui diſſolues, ea exulcerans, quę minime expedit Sed Andronis Trociſcis potius vtendum eſt.

Si quando vero inualuerit rubor plurimaq; Inflammatio, medicamentum ipſum Vino dulci diluendum eſt, vel Plantaginis ſucco. Quemadmodū ſi magnus rumor ſimul infeſtet, vino quidē acerbo in principio, poſtmodum verò Aceto, Catapl. etiam ex Orobi Farina, & Oximellite confectum eſt apponendū, Gal. lib. 5. de Comp. Med. S. Gen. inquit; Quod Carbunculis competunt eadē medicamenta, qualia vlceribus putridis ac depaſcentibus, & præcipue infraſcripta laudat.

℞. Nitri rubri, Arſenici, Sandrachæ, Calcitidis, Atramenti ſutorij, Diaphrigis an part. equal. M. & Aceto leuiga, poſtea iis tritis vtitor.

Paulus ſimiliter lib. 4. cap. 25. poſt ſanguinis miſſionem maxime profundas ſcarificationes, ob humoris craſſitiem, laudat, & medicamenta à Gal. propoſita Adiungit verò quod ſuper vlcus, poni etiam poteſt Radix Draguncului, vel Ariſtolochię, vel Laſerpitij liquor, vel Cyrenaici, ſingula ex Aceto ſcite illinita, & inquit; Quæ Ereſypelatis naturam ſortita ſunt præſidijs eidem vitio conuenientia adhiberi debent.

Quę verò partes ad affectionis conſenſum ducī e reduntur, lana ſuccida Oeneleo imbuta irrigandę ſunt. Si verò durities perſeueret Melina Serapionis vtendum, & danda opera eſt, vt quamprimũ ad ſuppurationem veniant Carbunculi, quod cito fiet, ſi bis in die, ſemel in nocte Cataplaſmata remediaq; alia permutentur.

Sed quo radicitus Carbunculos euellas, locaq; continue vicina confirmens, Mala punica acerba minutim diſciſſa in Aceto elixato, vbi tabuerint, leuigato, Linteoq; illito ſuperpoſito, vbi aruerint Aceto humetato.

Ad ſuppurationem perducit Carbunculos, & diffringit Nucis baſilicæ veteris nucleus, vel etiam non veteris interius farctum, Cupreſſi Folia, & virgulta, recentesq; & teneriores Galbuli cum polenta, Vua paſſula acinis excuſſis, Ficus aridę in vino elixę, Papaueris cornicularis Flores, liquor Laſerpitij cum Ruta exiguoq; Melle, Pix liquida cum Vuis paſſulis, & adipe Suillo.

Celſus lib. 5. cap. 28. inquię Nihil melius eſt in Carbunculo, quam protinus adurere, Neq; id graue eſt, inquit ille, non enim ſentit, quoniam ea caro mortua eſt, Finisq; adurendi eſt, dum ex omni parte ſenſus doloris eſt; Tum deinde Vulnus ſicuti cetera aduſta curandum eſt. Si quis verò aduſtionem ignito ferro renuat, vel virium ſit in ſumma cure, poſſunt ſuccurere quædam, vel exedentia tantum, vel etiam adurentia, & validius, vel minus validum medicamentum adhibendum eſt, prò Carbunculi magnitudine. Ex igne enim, & adurentibus ac erodentibus Med. cruſta ſequitur, vndiq; à viua carne deducta, quę ſecum trahit, quicquid contuptum erat. Er ſi Medicamentum, vel ignis ſatis perfecerit, ex hoc cognoſcitur, quia protinus à viua contuptam partem reſoluit, & ideo in circumferentijs eius cauſatur circulus, qui nihil aliud eſt niſi ſeparatio contuptę partis a ſanà, & tunc putrefactiua, & Eſcaram remotiua apponi debent. Niſi Carbunculus à Medicamento vel ab vſtione fuerit mortificatus, vndiquæ vitioſa caro excedit, & veſſicationē circa locum, & prope ſanam carnem videbis, & hoc eſt ſignum, quod Carbunculus etiam augetur, & in hoc caſu ad fortius medicamentum confugiendum, vel ad validiorem vſtionem.

Mortificat. vel non mortificati carbunculi ſigna.

Ad cruſtam tollendam, & Eſcaram remouendam Aetius Folia Verbenę tectę, & Cupreſſi laudat, fimum Gallinaceum aridum cum veteri Axungia, ac etiam radices Liliorum alborum ad Cataplaſmatis formam appoſitas, quas radices, inquit, non ſolum cruſtam tollere ſed etiam, e toto vlcus ſanare; ad eſcarā etiam remouendam vtiliſſimum eſt infraſcriptum Cataplaſma.

Eſcarā in Carbunculo remouēdo.

℞. Althcæ. Maluæ, Violarum an M. S. Farinę Triticeæ, Hordei an vnc. 111 coque, & tere, deinde adde Butiri, Adipis Suilli an vnc. 11. Vitellorum Ouorum numero 2. M. & S. A. Fiat Cataplaſma.

Ablata Eſcara Vlcus eſt detergendum Syruppo de Roſis ſiccis, vel Roſaceo Melle, Terebentina, Farina Hordei vel ſucco Apij, & his ſimilibus; Deinde vlcus carne replendum, randem vero cicatrix inducenda.

Primum igitur, vt in compendium omnia redigamus, poſt venæ ſectionem pars affecta calida Aqua fouenda, vt Rhaſis inquit, deinde ſcarificatio ſatis profunda competit, poſt ſcarificationem pars calida Aqua ſalſa abluenda, ne in ſcarificationibus ſanguis coeat ac concreſcat, ſed foras egrediatur. Poſtea Gal. Cataplaſma reprimens ac reſoluens in partibus vlceri circumſtantibus applicandū iubet, ſuper ipſum Vlcus medicamentum valde exiccans putredinią; reſiſtens, ſuperponendum, vt Trociſci, & alia Medicamenta ſuperius dicta; Niſi verò his cedat, ferro ignito adurendus eſt Carbunculus; Si vero magnus tumor adſit, Catapl. ex Farina Orobi & Oximellite confectum apponendum Si vero durities perſeueret, vt Paulus inquit quamprimum ſuppurandi Carbunculi medicamentis ab eo propoſitis vel infraſcriptis, qui ſunt optimi.

totius curationis compendiū.

℞. Rutæ M. 1. Fermenti vnc. 11. Caricarum Ping. nu. 1111. piperis dragm. 1. Salis drag. ß. 1. M. & S. A. Fiat Catapl. quod mane & veſperi renouetur, & hoc

Suppurātia Carbunculos

biduo

biduo carnem corruptam à ſana ſeparat; Vel.

℞. Paſſularum mundatarum, Caricarum Ping. Nucum rancidarum, vel aſſatorum, Farinę Hordei an vnc. II, M. & in rubro Vino coquantur, deinde adde pinguedinis Suillæ vnc. II. Vitellorum Ouorum num. II. & S. A. Fiat Catapl. & niſi rumpatur adde coctam cepã Fermentum, vel Sabinam, Vel.

℞. Theriacæ dragm. I. Axungiæ Suillæ dragm. II. Succi Scabioſæ, vel Symphiti modicum cum Sale & Oui vitello Fac Catapl. & applica.

Aliqui inquiunt, quod diuino quodã miraculo, Symphitum, ſiue conſolida maior ac etiam minor inter duos lapides contrita Carbunculos ſanat. Miranda etiam referunt de Herba; vulgo Scabioſa dicta.

Si vero Carbunculus non adeo malignus fuerit, quod ex mitioribus Symptomatibus cognoſcitur, poſt Venæ ſectionem, ſi neceſſarium ſit, infraſcripta Medicamenta applicare poſſunt, quę optima ſunt.

℞. Fermenti vnc. III. Caricarum Ping. num. IIII, Salis q. ſuff. M. & applica, vel.

℞. Cepam excauatam & Theriaca reple & ſub prunis coque & applica.

Vel ℞. Vitellorum Ouorum numero II. Fuliginis drag. I5. Salis 35. M. & applica.

Partes adiacentes, vt dixi, quæ conſortij lege afficiuntur Succidis lanis ex Oeneleo, vel ex Roſacea Aqua, Aceto & Bolo Arm. irrigandæ.

Ad radicitus etiam Carbunculũ euellendum & à partibus ſanis dirimendum Catapl. ex malo punico acido applicandum. Hoc facto & ceſſante Inflammatione, curandum vt Eſcara decidat, Deinde, vt reliqua vlcera curandum, vt ſuperius diximus.

V.a Symptomata Carbunculo ſuperuenientia, & eorũ Curatio.

Quinta Intentione Symptomatibus occurimus, ſunt autem capitis dolor, vigilię, Delirium, Febris vehemens, ingẽs ſitis, Linguę ariditas ac nigrities, nauſea, Vomitus, Innapetentia, cordis tremor & palpitatio.

Capitis Dolori

Capitis dolori vehementer ęgrũ torquenti, ac Vigilijs occurrimus applicatione infraſcripti Med. Fronti ac Temporibus appoſiti.

quomodo occurendũ

℞. Olei Roſacei vnc. IIII. Lactis Muliebris vnc. II. Aceti parum M. & applica, quod etiam in delirio competit, Vel vtere Oxirodino facto ex Aceto & Oleo Roſaceo, & Aqua Roſacea.

Si Delirium infeſtet, curandum vt Phrenitis; Debemus in primis corpus purgare, deinnde vti reuellentibus ac diuertentibus, vt cliſteribus frictionibus, Ligaturis, & ſimilibus; Capiti etiam applicandum Oleum Roſaceum, Violaceum, Nenuphatinum, ſemper aliquid, Aceti miſcendo, cum maximę àd penetrationem conducat.

Delirij Curatio

Febribus reſiſtimus venę ſectione, Dieta Syruppis, & alijs præſidijs ſuperius dictis, & tandem vt putrida Febris curãda

Febrem ſedantia

Cum ſitis afficit, ℞. Radicis Bugloſſæ ſaccaro condita vnc. I5. Conſeruę Acetoſę, Florum Nimphe an. drag. VI. Specierum Electuarij Diamarg. frigide, Coralorum rub. ſemi Citri an. vnc. 5. Sacari Roſacei q. ſuff. M. & fiat conditum; Vel vtatur Aqua hordei cum Sijruppo de ſucco Limonum dę Acredino Citri, violarum, vel Acetoſę.

Sitim tollentur.

Ad Nigredinem, & Ariditatem Linguę infraſcripti orbiculi ſuccurrunt.

Linguæ Nigrodini ſuccurentia

℞. Seminis Pſillij drag. II. Sem. Cidoniorum drag. I.5. Gummi Traganthi ſcrup. IIII, Sacari Canditi in Aqua roſarum diſſoluti vnc. I.5. M. & fiant orbiculi Lupinis ſimiles, ex quibus aliquem Ore teneat, Vel.

℞. Mucilaginis Sem. Pſilliij & Cidoniorum in Aquarum Roſarum extractę an vnc. III. Saccari canditi vnc. I.5. M. & fiant orbeculi, quibus vtatur, vt ſupra.

Si adſit Nauſea, & ob Bilis ad Ventriculum recurſum, tunc vomitus eſt prouocandus, ſi Aeger facile vomat; Sin minus, per inferiora euacuetur, vt cũ Rhabarbaro, Aloè loto & his ſimilibus; Vomitus verò excitetur cum Aqua Anethi tepida, cum Oximellite 5. uel Syruppo Acetoſo Simp. commixta, uel decotto Raphani, uel his ſimilibus.

Nauſeæ Curatio

Si uero materia ſit uiſcoſa, imprimis præparanda & incidenda, deinde Hiera eſt uacuanda.

Vomitũ Curantia

Si vomitus afficit, faciendum, ut inquit Hipp. 1. Aph. 2. ideſt conſiderandum an talia euacuentur, qualia conueniunt, & ſi Aeger bene tollerct, ac ei conferat Si verò ex vomitu ledantur ſedandus vomitus, cum decenti decubitu, ideſt, ut Ventriculus quietus maneat.

Similiter tam per intrinſecus aſſumpta, quam per extrinſecus applicata roborandus, ac confortandus Ventriculus Intrinſecus roborantia ſunt Succus Malorum Punicurum, Cotoneorum, Meſpilorum, & ſimilia. Extrinſecus vtimur, Oleo Maſtichino, Abſinthite, Melino, Nardino, Mentaceo, & Nucis Miriſticæ Emplaſtro de cruſta panis, de Dactilis, & his ſimilibus.

Ad innapetentiam eadem etiam præſidia competunt.

Cordis Palpitationem tolentia. Electuariam de Cõgulis.

Cordis Tremori ac palpitationi Electuario de Coagulis ſuccurrere poſſumus, quod ita fit.

℞. Coaguli Hedini, Coaguli Ceruini an Vnc. 11. ʒ. Vini maluatici odoriferi dram. 11. Teſticulorum, coctorum, in poſca facta cum Aceto temperato, & cũ Aqua Bugloſſę Vnc. 1. ʒ. Electuarij Triaſandalorum, Electuarij Diatodon. Abb. an. Vnc. 11. Succari Roſacei Vnc. v1. Pulueris vnionũ Smaragdi an Scrop. Syruppi Roſacei, uel de corticibus citri, q. ſuff. M. & .S. A. Fiat Electuariũ mollæ, De quo ſumat Aeger Chochlearæ unum competenti hora, & hoc Electuariũ etiam competit Syncopi ac Delirio.

DE PESTILENTIS CARbunculi Curatione.

IN hac etiam curatione plures intentiones habere debemus, primam in dieta conuenienti conſiſtit, Secunda in peccantis materiæ euacuatione, Tertia in cordis corroboratione, Quarta in venenatę ac peſtilentis materiæ extractione conſiſtit.

Circa primam, ſecundam, at tertiam intentionem idem faciendum ac in Carbunculo non peſtilenti, præter quam Phlebotomia vſq; ad animi deliquium, cum in Peſtilenti Carbunculo ſtatim uires collabantur ac proſternantur, & ideo Venæ ſectio aliquando non conuenit; Antidota ſimiliter danda ſunt, quæ veneno reſiſtant, cum Scordio, Bolo Orient. Syruppo Acetoſitatis Citri, & his ſimilibus

Topica, quibus Quartam intentionẽ aſſequimur, ſint quæ maxime attrahant & ſua proprietate uenenis reſiſtant, ut ſunt Trociſci uiperini, Theriaca, Mitridatum, uel attrahentia Catapl. ut inſraſcripta.

℞. Farinę S. Lini, Chamemeli an Vnc. 11. Charicarum Ping. num. X. Fimi Columbini M. 1. Suillæ Axungiæ parũ Olei Anethini, Chamemelini & Liliorum alborum an q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. Vel.

℞. Meliloti Fenugreci, Seminis Lini an Vnc. 11. Succi Lapatij parum, Sinapis Vnc. 1. Olei Chamomelini, Anethini an q. ſuf. M. & S. A. F. Catapl. Vel.

℞. Farinę Ciccrum, Lupinorum, Seminis Lini, Chamemoli an dram. 1. Apij M. 1. Squillæ parum, Fimi Columbini M. S. Olei Anethini q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl.

Quę uero uim cauſticam habent, magis attrahunt, ſicuti Arſenicum, Flammula, calx uiua & cetera ſuperius enarrata, Cucurbitulę cum ſcarificatione admotę etiam maxime conducunt & applicate Hirudines.

Aquę etiam ſalſæ calentis ablutio ad putredinem tollendã maxime conducit

Debemus etiam curare ut attracta materia euacuetur, & ideo ſtatim ut ueſſica apparet, optimum eſt illam incidere, ut uitus illud expiret, & eliciatur, ut inquit Gal. 14. Meth, uel Veſſicatorium, uel cauſticum Medicamentum ſtatim apponendum, ut aperto tumore, uenenum diffletur. Vt uero putreſcens materia exiccetur, uel incendium remittatur, atq; uenenum compeſcatur infraſcriptũ Medicamentum applicandum.

℞. Lentium elexitarum, panis furfuracei an. Vnc. 1. Pul. Gallarum, ſcordij an unc. 11. ſucci plantaginis Vnc. 11. M. & S. A. Fiat Catapl. quod ſepius tam in die. quam in nocte mutandum, ut uenenum citius educatur, cum tale Cataplaſma uenenum ad ſe attrahendi

uim

vim habeat; & ſi intollerabilis dolor accidat applicetur Catapl. factum ex lacte vaccino, vel Caprino, Pane furfuraceo, & Succo Plantaginis; Et circũ circa Carbunculum, ne vicinas partes apprehendat, defenſiua Med. applicãda, ſicuti eſt Plantaginis ſuccus cum Lentibus in Aceto coctis mixtus, vel Bolus armenius Sãguis Drag. Oui albumen, & Acetum ſimul mixtis, & ſuper vlceratum Carbunculum, ſi ſerpat, cauſtica Med. applicãda, ſicuti ſunt paſtilli Andronís, Aluſæ, & Paſonis, Vng. Aegiptiacum, Vel Alumen & Flos Aeris cum Aceto mixtis, & dicta Med. ſicuti diximus, ſepe mutãda, Et ſi Med. hec nihil proficiant, ad actualem ignem deueniendum, quo ſatis craſſa eſcara inducenda, Hoc facto, eſcare caſus urandus, vt Butiro loto Melle mixto vel Terebẽtina cum Oui vitello, & alijs ſuperius dictis.

Deinde talę Vlcus optime detergendum, poſtea carne replendum, & tandẽ cicatrix inducenda, ſicuti de non peſtilẽti Carbunculo ſuperius diximus.

DE PERNIONIBVS Caput. 5.

Quid nomini. Quod ſint perniones

PERNIONES à Grecis Chimetlon dicũtur, & à Vulgaribus, Pedignoni.

Pernio igitur eſt illæ tumor ſiue Inflammatio, quę fit tempore Hyemis in digitis Manuum, & Pedum, ac etiam in Calcaneis, qui etiã vulgo dicuntur Speronare ouer Buganze.

Partes affectæ.

Partes à Pernionibus affectę, precipuę ſunt digiti Manuum, vel Pedum, & aliquando Calcanei, & pręcipuę pueris eueniunt, &c.

Pernionum duplex eſt differentia; Alij enim ſunt exulcerati. Alij non.

DE PERNIONVM CAVSIS

CAVSA procatartica, ſiue externa Pernionum, vtplurimũ eſt Frigus, quod refrigerando, & aliquẽ dolorẽ excitando, eſt in cauſa, vt non ſolũ pars illa imbecillis reddatur, & ad recipiendum fiat aptior, ſed ex dolore ad partẽ ſanguinis attractio fiat, cum Dolor, vt inquit Gal. lib. de venę ſectione, & 2. de Diff. Feb. cap. vltimo, ac alijs in locis, ſanguinem ad ſe attrahat, & frigus ſimiliter eſt cauſa, ne contenti humoris difflatio fiat, & ideo humor illę conrumpitur & vleus ſequitur.

Cauſa antecedens eſt ſanguis illæ, qui ad fluendum paratus erat.

Coniuncta cauſa eſt ſanguis in parte contentus, qui tumorem ac Inflammationem excitat ac efficit.

DE PERNIONVM SIGNIS

PERNIONVM ſigna ſunt Tumor, & Rubor cum medioeri Inflammatione, interdum puſtulę oriuntur, deinde exulceratio ſequitur, ſequitur, dolor autem eſt modicus, prurigo maior eſt, Nonunquam humor exit, ſed non multus, qui referre vel pus, vel ſaniem videtur, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 28.

DE PERNIONVM Prognoſtico.

HI Tumores, & ſi nullum vitæ periculum inferant, tamen niſi curentur, diu perdurare ſolent, & actiones impediunt.

DE PERNIONVM Curatione.

IN hac curatione nemini eſt dubium quod optima victus ratio competit, ſicuti etiam in omnibus alijs morbis; ſi gus deuitari, & affecta pars in quiete detineri debet.

Ex Medicamentis his tumoribus cõuenientibus, Alia ſunt pręſeruatiua, Alia Curatiua, & ex curatiuis, Alia exulceratis Pernionibus competunt, Alia non exulceratis.

Præſeruatiua Med. ſunt Sal cũ Melle tritum Manibus ac pedibus aſſidue inde perfri-

Medicamenta a Pernionibus præſeruātia.

perſtictis; Aliud non ſolum preſeruans, ſed etiam curatis.

℞. Succi Citrorum cū Suillo adipe cōmiſceto, & ad Vnguenti formam redigito, & quotidie ad Hyemis initium digitos illinito.

Pręſeruat ſimiliter frequens ablutio decocti Raparum, vel.

℞. Arramenti Sutorij, Florum Mali Punici, Aluminis ſciſſi an Vnc. ʒ. Mirrhę, Thuris an dragm. ıı. Ceræ vnc. ʒ. Adipis Suilli vnc. ı. Olei Mirtini q. ſuff. M. & s. A. F. Vng. Vel ℞. Aluminis ſciſſi dragm. x. ſpumæ Argenti vnc. ʒ Myrrhę dragm. ı. Ouorū albumina nu. ıı. vini, & Myrtini olei an q. ſuff. M. & fac in Vng. formam; vel.

℞. Aluminis rotundi vnc. ʒ. Calcis viuę dragm. ıı. Cerę vnc. ı, Roſacei & Myrtini olei q. ſuff. vel vnc. ıııı. pręparа & vtere. idem etiam ad Attritus facit. vel,

℞. ſpumæ Argenti dragm. x. Ceruſæ dram. ııı. Adipis ſuilli recentis vnc. ıı. s. Vitellorum Ouorum aſſatorū nu, 2. Pulueris Thuris dragm. ı. Argenti ſpumam, Ceruſam, & Oua, cum Aceto terito, & poſtea adice alia, ac ad vſum ſeruaro, & vſus tempore cum Roſaceo dilutum adhibeto.

Perniones contra exulcerationē curantia

Prò curatione ante quam exulcerentur, vt Celſus inquit, fotus Aquæ calidæ in qua Rapa incocta ſint, aut aliqua Herba ex reprimentibus. Si non dum vlcus eſt apertum Aes quam maxime calidum, quis pati poteſt, admouendum eſt, vel vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 73.

℞. Sulphur viuum cum melle coquito & imponito, vel.

℞. Myrrhę vnc. ıııı. Aluminis liquidi vnc. ıı. Aceti q. ſuff. & fac in Vnguenti formam, quod eſt Oribaſij, & nō ſolum pernionibus minime exulceratis competit; ſed etiam ad omnes feruidas eruptiones, vel.

℞. ſucci vuę acerbæ lib ʒ. Thuris dragm. ı. s. Ceræ vnc. ı. M. & coque ad ſucci ferè conſumptionem, deinde in Mortario ſubige & vtere. Aliud valde vtilæ.

℞. Ceruſę, ſpumæ Argenti, Aluminis liquidi an lib. ʒ. Mirrhæ Thuris, an vnc. ı. s. vitellorum Ouorum aſſatorum nu. vııı. Adipis suilli veteris lib. ʒ.

Arida cum aceto terito, in quo Malicorium incoctum ſit, & vbi ſtrigmentitiam compagem habuerit, adipem adicito, ac ſimul probe ſubigito ac in plumbeo vaſe ad vſum ſeruaro; Vſu poſtulante Roſaceo aut Myrtino Oleo diluito, ac illinito, & valet quoq; ad reliquas Inflammationes; Hyoſchyami ſuccus aſſidue illitus eodem die dolorem ac Inflammationem ſedare inquiunt

Competit etiam Ceratum factum ex Oleo In quo incoctum ſit Alium cū Cera q. ſuff. Amurca etiam illita prodeſt, & Rhus coriarius.

Similiter decoctum Cyclaminis, item Rhois Coriarij, Betæ ac Lupinorū amarorum, & Marina Aqua calida per ſe maxime competunt.

Perniōes exulceratos curātia.

Ad exulceratos perniones inquit Celſus, quod maxime vtilæ eſt Alumē æqua portione cum Thure contritum, Vino adiecto, aut Malicorium in Aqua coctū, deinde contritū; Si ſumma detracta pellicula eſt, hic quoq; melius lenia medicamenta proficiunt. Aetius maxime laudat Vng. Roſaceum in magno Rapo ad Ollę ſimilitudinem excauatum, vel in Raphani radice ad feruentem cinerem liquefactum, & adhibitum.

Vel ℞. Cancrorum fluuiatilium vſtorum, & Melle, & Roſaceo Vng. exceptorum, vel.

℞. Vmbelici Ven. & Malicorij in vino cocti, & contuſi, & Roſaceo Vnguento commixti, & vtere, vel.

℞. Rutę Medullę Taurinę, Vng. Roſacęi M. & vtere; Quod, vt inquit Aetius, etiam ad antiqua vlcera, & Oſſa Articulorum denudata conducit.

Aliud quod ad cicatricem perniones ducit, & confert etiā ad papularum eruptiones, excoriatas Intertigines, & desquamata.

℞. Ceræ, Adipis ſuilli an vnc. ı. ſpumæ Argenti, vel plumbaginis, Corticis pini an vnc. ıı. Manna Thuris vnc. ı. Olei Roſaci q. ſuff. M. & S. A. F. Vng. Vel,

℞. Olei Omphacini, Adipis Taurini Hyoſchiami an vnc. ııı. ſpumę Argenti dram. ııı. Colophoniæ vnc. ı. Mellis dragm. ııı. M. & S. A. Fiat Vng. & hec de pernionibus ſatis.

Digitized by Google

DE PHYGETHLO SIVE Pano Caput 6.

Quid Nominis

PHYGETHLON à Græcis dictus, à Latinis Panus vocatur; & ita à Latinis dicitur, quia cum pane ſimilitudinem habet, vt inquit Celſus lib 5. cap 28. quo loco ita definit; Phygethlon eſt tumor non altus, ſed latus, in quo quiddam puſtulæ ſimile ineſt. Gal. lib. de Tumorib. P. Nat. ita definit, Phygethlon eſt glanduloſarũ partiũ Inflammatio, & 2. ad Glauc. cap 1. inquit Phygethlon eſt Inflammatio Ereſipelatis particeps. Paul. Aeg. ſic definit lib. 4. cap. 22. Panus eſt Glãdulæ Inflammatio ſuppurare incipiens; Poſſumus igitur ſic definire.

Phygethlon, ſiue panus, eſt Phlegmone in Adenum locis emergens, maxime verò in ceruice, in Alis, & in inguinibus vt plurimum poſt febres, aut poſt alicuius partis dolorẽ, quę fluxionẽ in Adenis protitant, eueniens.

Qui in inguinibus oboritur, Bubo proprie dicitur, de quo inferius dicemus.

Partes Affecta

Partes, quæ in huiſmodi Inflammationibus, ſunt Adenæ ſiue Glandulæ, vt omnes ſupradicti Autores inquiunt, & pręcipue Ceruicis Alarum, & inguinum.

Differũt verò pani ab alijs tumoribus vt inquit Gal. lib. de Tum. pręt. Nat. caliditate & ortus celeritate.

DE PHYGETHLI CAVSIS

PHYGETHLI Cauſę duæ ſunt, internæ ſcilicet & externę, Externæ ſunt Vlcus, Dolor, Colliſio, vel quęlibet alia externa cauſa talem fluxionẽ ad Glãdulas protirandi vim habens.

Interna, & antecedens cauſa eſt Sanguinis copia, vel mala qualitas, qua mediante Natura ad expulſionem faciendã ad imbecilliores partes, & Emunctoria, quemadmodũ ſunt Glandulæ, irritatur.

Cauſa coniuncta eſt Sanguis ad Bilis naturam accedens, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 1. huiuſmodi tumorem excitans.

DE PHIGETHLI SIGNIS,

SIGNA Pani ſunt Tumor, Calor, Duricies, Dolor, Diſtẽſio vehemens, & maior, quã pro tumoris magnitudine; Interdum etiam febricula; idq; tarde matureſcit, neq; magnopere in pus vertitur ſitim vigiliamq; infert, Interdum nihil horum in cute deprehendi poteſt, maximeq; vbi altius pus mouetur, & cum ſiti punctiones aliquæ intus perſentiuntur.

Signa crudi pani ſunt pulſatio, grauitas, Ardor, Diſtenſio, Dolor, Rubor, & Duricies, & ſi maior abſceſſus ſit, Horror, & Febricula permanet.

Signa, quod ad ſuppurationem tendit ſunt, quod Tumor, Rubor, & omnia alia Symptomata augentur.

Signa ſuppurationis iam factæ ſunt. Quod omnia Symptomata ſe remiſerint cutis prurit aut ſubalbida eſt, aut ſubliuida ſit.

DE PHYGETHLI Prognoſtico

QVO ad Prognoſticum inquit Celſus loco ſuperius citato; Phygethlõ, quod de ſubito durius non eſt, melius eſt.

Paul. Ag. lib. 4. cap. 22. inquit, Phygethlon, ſiue panus, qui ſit ex Vlcere, Dolore, vel Colliſione, vel ex aliqua alia externa cauſa periculo vacat, At qui febribus ſuperuenit, ſicut præcipue peſtilenti tẽpore fieri ſolet, ſiue in ſcemoribus, ſiue ſub alis, Collo ue proueniat, peſſimus ac periculoſiſſimus eſt

DE PHYGETHLI Curatione.

PRO Phygethli curatione, optima inſtituta dieta, fiat venæ ſectio; niſi quid obſtet, ac etiam, ſi opus fuerit, conuenienti Pharmaco corpus à prauis humoribus ac redũdãtibus purgetur.

Quo ad Topica, ſiue localia Med. vt inquit Aegineta lib. 4. cap. 22. S. Phygethlon

gethlon fiat ex Vlcere, Dolore, Colliſione, vel ex qualibet alia procatartica cauſa, inter initia, quemadmodum quæuis Inflammatio, pręſidijs refrigerantibus, & conſtipantibus repelli debet, vel ſpõgię in poſca madidę impoſitu, vel lanæ ex vino, & ex Oleo Omphacino, vel Myrthino vel alijs reprimẽtibus in Phlegmonis cura dictis; Deinde Diſcutientia competunt.

Phygethlon vero in febribus, vel omnino humorum copia proueniens nullo pacto repellentia deſiderat, ne in profundum materia recurrat; Sed ad diſcutiendi facultatem habentia confeſtim deueniendum eſt, quæ, vt inquit Gal. 6. Simplicium, mitiora eſſe debent, quo loco laudat Atriplicem, Altinem, & Maluæ Folia Cataplaſmatis inſtar. Similiter Ceratum humidum ab eo deſcriptum eodẽ lib. cap. 1. Celſus lib. 5. cap. 28. inquit; Si panus mollis eſt, auertendus is materiæ aditus eſt, per Cataplaſmata; quę ſimul reprimant, & refrigerent.

Si iam durior eſt, ad ea eſt deueniendum, quę digerant, & reſoluant, qualis ſunt Caricę contuſæ, aut fex mixta cum cerato, quod ex Adipe Suilla coctum ſit aut Cucumeris radix, cui ex Farina duæ partes adiectæ ſint, ante ex Mulſo decoctæ; Licet etiam miſcere æques portionibus Ammoniacum, Galbanum, Propolim, Viſcum, pondusq; adicere Myrrhę dimidio minus, quam in prioribus ſingulis erit. Reſoluit etiam fomentum ex decocto Chamemoli, vel Anethi, Altheæ radix vino elixa, Gutta Ammoniaca cũ Melle eliquata, & impoſita, viſcus cum Reſina atq; cerato. Quod per hec diſcuſſum non eſt, vt matureſcat eſt neceſſe. Idq; quo celerius fiat imponenda Farina Hordeacea, ex qua cocta recte miſcetur, Vel aliud maturatiuum Catapl. Et quando huiuſmodi tumor ad ſuppurationem tendit, non protinus incidendus, Sed Medicamẽtis reſoluere ac diſſipare tentandũ vt inquit Paulus; Si diſſipari non poſſit, & matura iam ſuppuratio ſit, ferro, vel Medicamento aperienda, & pus educi ac euacuari debet.

Deinde ſinus detergi, poſtea carne repleri, & tandem cicatrizzari debet, Et commode, vel ſuper linamenta, vel ſine his imponitur lenticula ex Melle, aut Mulicorium ex Vino coctũ, quæ & per ſe, & mixta idonea ſunt

Si in partibus circumſtantibus duricies adſit, talis duricies emolliẽda, vel Malua contrita, vel ſemine Lini, & Fenugreci in paſſo coctis ad Cataplaſmatis formã redactis, & ſuperpoſitis. Quicquid verò ſuperponitur non adſtringi, ſed mediocriter deligari debet.

Si ex aliquo Vlcere proueniat panus, vlcus recte curandum, Ceterum glandula Inflammatione oppreſſa, Lanis Oleo quodã relaxante imbutis mitigatur, mẽbrumque; vniuerſum ipſis circumuoluitur.

Medicamenta rumpentia ſunt propolis, Lupini amari cum Aceto illiti, Cucumeri Silueſtris radix, Therebẽtina excepta, Radix Capparis con ſimiliter, nitrum itidem cum fermento, vel caricis, & ſimilia.

DE BVBONE
Caput 7.

CVM in Phygethli pertractatione dixerimus, quod Phygetlon ſiue panus, quod fit in inguine, proprie Bubo dicitur Ideo de Bubone nunc verba faciemus.

Illa igitur Inflãmatio, quæ fit in Emũctorijs, & pręcipue in inguine tam a Grecis, quam à Latinis Bubo dicitur. Vtq; Gal. 2. ad Glauc. cap. 1. & 1. de Diff. Feb. cap. 5. inquit, Bubo eſt glandularum, ſiue glanduloſarum partium Inflãmatio, & x1. Meth. inquit, Bubonem eſſe affectionem corporis glanduloſi, & quandoq; peſtiferę febri aſſociatur. *Bubo quod ſit.*

Bubo igitur eſt Tumor ſiue Inflammatio glandularum, & præcipue inguinum. *Partes Affectæ*

Pars affectà in Bubonibus ſunt Glandulæ, ſed non omnes glandulę, quæ in corpore adinueniuntur, Bubonibus tentari poſſunt, ſed tantum illę, quę ſunt in Emunctorijs, quæ à Natura imbecillę ſunt factę, vt facile humores à principe parte tranſmiſſos, recipere poſſint, & huiuſmodi ſunt poſt Aures in Axil-

lis.

in Axillis, & in Inguinibus, & quę ſunt poſt aures ſunt Cerebri Emunctoria,quę in Axillis cordis, quæ in Inguinibus Hepatis Emunctoria ſunt.

Differentia. Differt Bubo ab alijs Glandularum Inflammationibus, vt à Phygerhlo, & Phymate, quia Phygethlon, vt inquit Gal. lib. de Tumorib. Pręt. Nat. caliditate & ortus celeritate à Bubone differt & 2. ad Glauc. cap. primo inquit; Differt Phygethlon à Bubone, quia in Phygethlo cum ſanguine parum Bilis admixtā eſt. Differt verò à Phymate, vt eodem loco inquit Gal. Quia Phyma cum vehementia quadam ad ſuppurationem feſtinat, quod non facit Bubo.

Sciendum item quod Bubones pluriū ſunt generum, Alij enim ſunt critici, Alij Symptomatici, & horum Alij ſunt contagioſi, Alij vero non, qui vero ſunt contagioſi, Alij ſunt Peſtilente, quia peſtilentes Febres ſequuntur, & nunquam ſunt ſine ea, Alij non ſunt peſtilentes,qui venerei ſiue Gallici Bubones appellātur, cum à Gallica lue proueniant.

Primum ergo de non contagioſis verba faciemus, deinde de alijs

DE BVBONVM Cauſis.

BVBONIS non contagioſi, nec non etiam contagioſi cauſæ, vel ſunt internę, vel externæ; Externę ſunt cibus, & potus, & alie res nonnaturales,quę ſanguinem augere poſſunt, vlcus, Dolor, & Colliſio alicuius extremę partis, quę ſunt in cauſa, vt ad Emunctoria Sanguis tranſmittatur.

Interna,& antecedens cauſa eſt ſanguis in toto corpore, vel in aliquo principi membro redundans,& Naturę mole ſtus, vel ob copiam, vel malam qualitatem, qui ad fluendum eſt paratus, & hec eſt materialis cauſa. Efficiens verò cauſa eſt principalium partium robur, quę ad ſua Emunctoria expellunt, vt inquit Gal. 1. de Diff. Feb. cap. 4.

Peſtilens Bubonis cauſa eſt Aeris vitiati & putridi inſpiratio, nec non vitiatus ſuccus in corpore ad putreſcendum habilis

Gallici Bubonis cauſa eſt coitus, vel commercium cum infecto tali lue.

Coniuncta cauſa eſt Sanguis, qui in Emunctorio eſt iam influxus, & actu Bubonem efficit.

DE BVBONVM Sygnis.

SYMPTOMATICI non cōtagioſi Bubonis ſigna ſunt, Tumor, Rubor, Dolor,Calor, Tenſio, Renitentia, aliquādo etiam Pulſatio perſentitur, & non nunquem Ephemera Febris eſt coniuncta, & huiuſmodi Inflam maiio in Emuntorijs exiſtit Symptomatici

In Critrico Bubone etiam pręd icta ſigna adſunt, adiungitur verò, præcedens morbus, & per Bubonē pręcedentis morbi ſubleuatio, & paulo poſt etiam à præcedenti morbo liberatio. Adſunt etiam alia ſigna bonę criſis, quę à Gal. 1. Aph. Com. 20. & lib. 3. de Criſibus Cap. 3. enarrantur, quę ſunt hec. Vt criſis facta ſit in die decretorio & critrico, Recto tramite, concoctione pręcedente, vt Aeger facile tolleret, vt peccans humor euacuetur, & huiuſmodi criſis prius fuerit indicata. Critici — Bona criſis ſigna

Gallici Bubonis ſigna ſunt, non ſolū Tumor, Dolor, Rubor, Calor & alia dicta de Symptomatico Bubone, ſed coitus cum homine infecto, & abſq; vlla alia proratarctica cauſa incipit, Aliquando etiam alia Venereę Luis ſigna appatent, vt penis vlcera, Gonorea, Dolores vagantes & noctu magis affligentes, pilorum defluuium, Maculæ inſtar Lanuginis in toto corpore efflореſcentes, & alia huius Luis ſigna. Gallici

Peſtiferi Bubonis ſigna ſunt, quod cō̄ ſeptus peſſimis cibis ſe nutrierit, vel cum peſte infecto, vel in peſtilenti Aere verſauerit, peſtilentemq; aerem attraxerit, continuò vagantur peſtiferi Bubones, color Bubonis vel eſt citrinus,vel Liueſcēs vel ad Nigredinem tendens, Adeſt, peſtifera Febris, vt inquit Gal. 1. Simpl. cap. 2. Aeger caliditatem non perſentit, Omniaq; alia ſigna talem Febrem incomitantia adſunt, vt capitis dolor, graui- Peſtiferi

Digitized by Google

tas, propenſio mira ad ſomnum, vel continuæ vigiliæ, Delitia; toruus ac varius oculorum aſpectus, appetentiæ deiectio Creber variorum humorum vomitus; Immenſa ſitis, Oris amaritudo, Linguæ nigities, & ariditas, Reſpirationis difficultas, & aliquando fetidus Alitus, Animi anxietas, & inquietudo, ac Triſtitia, pulſus frequens exiguus & profundus, vt inquit Gal. 3. de præſug. & pulſib. cap. 4. Vrina tenuis & aquoſa, vel veluti Iumentorum Turbida, Craſſa, & Fetida; Aliquando etiam optima videtur, Egeſtiones fetidiſſimę ſunt, vt inquit Gal. 3. Epid. Sect. 3. Com. 58. & vt plurimum fluxus ventris billioſus & variorum colorum in Bubone pręſertim adeſt, Extrema algent, interiora vruntur, Totius corporis grauitas laſſitudo & ſegnities, Coloris mutatio ad fucum, vel citrinum Fetidus ſudor apparet, & animi deliquia & Syncopæ.

DE BVBONVM Prognoſtico

GAL. 13. Meth. inquit; Si totum corpus pletoricum ſit, vel prauo ſucco redundet, difficilis Bubonũ curatio redditur; Si ſanũ plane facilis.

Bubones ergo non contagioſi neq; peſtiferi, qui tantum fiunt vi naturę expellentis ſanguinem peccantem ad emunctoria, cũ ineſtima parte ſint, & imbecilla, nullius ſunt periculi. Si vero huiuſmodi Bubones diutius protrahãtur, quamuis ex ſua natura non ſint periculoſi, facillime in fiſtulas terminantur, quæ non ſolum ſunt curatu difficiles, ſec etiam periculoſę. Ideo quando ex vno foramine plura fieri incipiunt, feſtinanter Bubo curandus.

Bubones qui fiunt in Axillis, vt plurimum, & citius ad ſaniem perueniunt, cum ex calidiori materia, & cordis ſuperfluitate fiant, & pars illa etiam ob cordis vicinitatem calidior fit, & ideo etiã facillimè reſolui poſſunt,

Bubones, qui in inguinibus fiunt, tardius ad ſuppurationem perueniunt, quia iſte partes non ſunt ita calidę, & materia Bubonem efficiens frigidior eſt, cum ab Hepate proueniat, quod corde frigidius eſt, & ideo difficilius reſoluuntur.

Illi Bubones, qui fiunt poſt aures, sũt tardioris maturationis ac reſolutionis & minorum Symptomatum, cum a frigidiori materia ac craſſiori fiant, quę difficilius, & tardius maturatur, ac reſoluitur, ac etiam in frigidiori ſunt parte.

Gallici Bubones ſunt curatu difficiciles, ſed non ratione Bubonis, ſed venereæ infectionis ratione, tamen ſalubres ſunt.

Peſtiferi Bubones periculoſiſſimi ſunt & ſepe feſtina Mors ſequitur, & ideo ſẽper mors pręd icenda, cum multi prima die, alij ſecunda, alij tertia, & rari vltra quartam viuant.

Color niger in peſtilenti Bubone peſſimus eſt, & pauciſſimi euadunt,

DE CVRATIONE Symptomatici, & non Contagioſi Bubonis.

IN Bubonibus ortis tantum per viam expulſionis, & minime oritricis, neq; peſtiferis, ſed tantum ob ſanguinis redundantiam, vel malã qualitatem ad expulſionem naturam irritantem. quatuor intentiones habere debemus.

Prima conſiſtit in conuenienti Dieta, ac alijs rebus Nonnaturalibus; Secunda in antecedẽtis materiæ euacuatione. Tertia in materiæ coniunctæ correctione; Quarta in Symptomatum lenitione cõſiſtit.

Primam Intentionem aſſequimur cũ debita adminiſtratione ſex rerum Nonnaturalium, ideſt vt cibus & in qualitate & in quantitate ſit temperatus, Motus deuitetur, & circa alia, vt in Phlegmonis curatione diximus. ſe gerat.

Secunda intentio completur venę ſectione, vt è toto corpore ſanguinis redũdantia euacuetur, vt inquit Gal. 13. Meth. & ſi corpus prauis etiam ſuccis

redundet

redundet, purgans Medicamentum dãdum eſt, cum ſuccorum vitium purgationem indicet, vt Gal. loco citato inquit quod laudat etiam Auic. Syruppi etiam competunt, vt in Phlegmonis curatione diximus

Quo ad alias Intentiones aſſequendas Gal. 13. Meth. inquit; Ipſi verò adoni, qui Bubone vrgeri cepent, prima quidem die imponi debet Lana Oleo calente madens, ſed citra ſalem; Et hoc fieri debet, vt dolor mitigetur, qui ſepe in Bubonibus excitari ſolet, & ad ſe curationem trahit.

Poſſumus etiam iniungere Oleo Amidaglino, Chamomelino, & Anethino. Si dolor his non ſedetur, infraſcriptis Medicamentis vti poſſumus.

℞. Farine Fenugreci, Seminis Lini, Hordei an vnc 111. Pinguedinis Gallinę, Butiri an vnc. 1111. Olei Chamomelini, Anethini, Liliorum Alborum an vnc. 11. Croci dram. 1. Vitellorum Ouorum num. 4. Decocti Maluę, & Altheæ q. ſuff. M. & S. A. F. Catapl.

Vel ℞. Olei Chamomelini, Anethini, Pinguedinis Gallinę an q. vis, Ceræ q. ſuff. M. & S. A. Fiat in Vnguenti formam

Sanguis, qui in affecta parte cõtinetur euacuari debet, quod fit, vel Repellentibus, vel Reſoluentibus, ac Digerentibus Sed cum in Bubonibus Repellentia non conueniant, vt inquit Auic. Oribaſius, ac alij boni Aurores, quoniam materia verſus principalę membrum, cum Aegri periculo, pelleretur; Digerentia ergo ac Reſoluentia conuenientia ſunt, quæ nimis calida eſſe non debent, quia ad partem affectam humores traherent, niſi corpus ab excrementis fuerit mundum; Competit igitur Cataplaſma Farinę Tritici cum Melle, quod eſt anodinum, vel Farina Hordei cum Melle, quod magis digerit ac reſoluit; vel.

℞. Farinę Hordei, Olei Chamemolini Aquę, & parum ſalis M. & S. A. F. Catapl. In ſtatu verò cum materia reſolui aptior erit, validiora competunt, ſicuti infraſcripta.

℞. Farinæ Hordei, Seminis Lini an vnc. 11. Ammoniaci vnc. 1. Olei Anethini, Chamomelini an. q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. Vel.

Maximę etiam eſt rictia poſt vniuerſalia præſidia fomentum factum cum Spongia in Lixiuio cum modico ſale, quod maxime reſoluit. Diachilon etiam cum Gummis competit, cum reſoluat, & humectet; Vel.

℞. Farinę Lupinorum, Milij an vnc. 11. Radicum Altheę in vino coctarum & contuſarum vnc. 111. Olei Chamomelini q. ſuff. N. & S. A. Fiat Catapl.

Vel Fiat Catapl. cum folijs Parietarię, Petroſelini, Radicibus Cucumeris Aſinini, omnibus in Vino coctis, cum pauco Croco adiecto.

Niſi verò materia reſolui poſſit, & ad ſuppurationem tendat, quod ex ſuis ſignis dignoſcitur, vt ex aucto Dolore, calore, Rubedine, & alijs in de Phlegmonis curatione dictis; Tunc maturantia, & pus mouentia conueniunt, quorum multa in Phlegmonis cura deſcripſimus, vel cum Digerentibus Maturantia miſceri debent. Cũ in ſuppurationibus non ſtatim ad ſectionem ſit veniendum, vt inquit Oribaſius, & Paulus lib. 4. cap. 22. & talæ eſt infraſcriptum.

℞. Ceparum ſub prunis coctarum nu. 2. Vitellorum Ouorum ſolidorum num 2. Rad. Altheę, Rad. Maluę in Aqua coctarum ac contuſarum an vnc. 1. Pinguedinis Suillæ, Butiri an vnc. 11. Decocti prędictarum radicum q. ſuff. M. & S. A. F. Cap.

Si verò facta maturatione, pus ob copiam, vel craſſitiem, vel ob quid aliud digeri ac euacuari non poſſit. Ferro potius quam cauſtico Bubonē aperire oportet, & pus per plures vices euacuandum & recordandum, quod ſectio in Inguine & in Axillis per tranſuerſum fieri debet ut ſuperius diximus, cum ex harum partium inflexione ex ſe ipſa naturaliter cutis applicetur ac uniatur.

Facta ſectione, & pure euacuato imponenda Turunda aliquo concoquente, & dolorem leniente imbibita, ut Oui albumine cum Vitello commixto, uel Seuo candelo, uel his ſimilibus. Deſuper etiam applicanda Stuppæ maditę medicamento, quod dolorem leniendi uim habeat, ſanguinemq; ſiſtat, ut eſt Oui albumen; Poſtea uti poſſumus Digeſtiuo facto cum Reſina Therebentina Oui Vitello, & Puluere Thuris, & deforis

Digitized by Google

poſtea applicare poſſumus Diachilon ſimplex, vel cum Gummis; pure euacuato, Vlcus detergendum cum eodẽ Med. adiungendo Mel Roſaceum, vel Syruppum Roſaceum, & Hordei Farinam, vel quolibet alio detergente. Mundificato, & deterſo Vlcere, carne replendum, cum Sarcoticis ſuperius pluries dictis, Repleto ſinu carne conſolidandum, & cicatrix Epuloticis inducenda, vt cum Licinijs ſiccis, uel Aere vſto, & Loto, Puluere Cornu Cerui vſti, Malicorij Acaciæ, Vel alijs Epuloticis ſuperius dictis.

DE CRITRICI BVBOnis Curatione.

SI Bubo Criticus fuerit, ideſt ſi prouenerit ab expulſione à natura facta ad Emunctoria degrauante ſe ab humoribus Febrem, vel aliquẽ alium morbum facientibus; conſiderandum ſi huiuſmodi Criſis fuerit perfecta necne, Si Natura perfecte per Bubonem morbum iudicauerit, & perfecte Aegrum à morbo liberauerit, tũc Hipp. ſententiã ſequi debemus dicentis 1. Aph. 20. Quæ decernuntur decretaq; ſunt iuſte, nec mouere, nec aliud quidpiam nouare, ſiue medicamentis, ſiue alijs irritamentis fiat, ſed omittere oportet.

Er Lib. de Humoribus etiam dixit; Que perfecte iudicantur, ne moueas, nec medicamentis, alijs ue irritamentis quicquam moueri moliaris.

cur in criticijs Bubonibus que quam nõ mouẽdũ

Cauſa eſt hec, quoniam ſi aliquod medicamentum Aegrotanti præbeas, cum Natura ſe ſe à prauis humoribus exonerauerit, bonos educes, vel irritamento Natura ad aliquam inmoderatam euacuationem ſtimulatur, & ſic vires cum maximo Aegrotantis vitę diſpendio proſternes, & ideo neq; Medicamenta neq; irritamenta ferre poteſt

In tali ergo caſu totum negocium Naturę permittendum; Num verò ſit perfecta criſis, ex ſignis ſuperius dictis dignoſci poteſt, & Aeger ab initio à morbo liberabitur. Si Criſis perfecta non fuerit, & Natura perfecte per Bubonẽ morbum non iudicauerit, Gal. Com. 20. 1. Aph. & 2. de Humoribus inquit; Nos debere opera Naturæ ſupplere, & id addere, quod ad perfectam criſim deeſſe videtur, ne morbi recidiua fiat iuxta illam aphoriſticam Hipp. ſententiam dicentis Quę poſt criſim relinquuntur, recidiuos morbos facere, conſueuere; cum Medicus ſit Naturæ auxiliator. Attrahendus ergo eſt humor ad Glandulas ex Hipp. ſententia 1. Aph. 21. dicentis; Quę educere oportet, quò maxima vergere videbuntur, ducito vijs ac locis vtiliter cõferentibus, & hoc aſſequemur applicatione Cucurbitularum, vel attrahentiũ Medicamentorum, vt inquit Auic. Cucurbitulæ ergo ſiccæ competunt, & ſcarificatæ, quoniam ſi ſcarificentur maiorem attractionem facient. Medicamenta attrahẽtia ſunt Diachilon cum Gummis, Reſina Pini, Sapo niger, Fermentũ ſimiliter cum veteri Suilla Axungia, vel Vrſino, vel Leonino adipe, & alia Med. inferius in Venerei, & Peſtilentis Bubonis curatione deſcripta.

DE GALLICI SIVE Venerei Bubonis Curatione.

IN Venereo ſiue Gallico Bubone nunquã Repellẽtibus vti debemus, neq; Reſoluentibus, ſed omni opera curandum, vt ſuppuret, cum in dies videamus, quod ſi hi Bubones matureſcant, & ad ſuppurationem deueniant ſepe Aegrotantes à Venerea lue euadere In ijs verò, in quibus vel Repellentibus vel Reſoluentibus vtimur, in Veneream Luem incurrere, & cauſa eſt, quia Repellentibus materiam infectam, quam Natura querit expellere ab intimis ac præcipuis partibus ad eſtimas, & ignobiles, retrudimus; Reſoluentibus verò ſubtiliores partes euacuamus, & craſſiores intus remanent, ibiq; concreſcunt. Ad ſuppurationem igitur huiuſmodi Bubones pro uiribus perducere debemus, ut

non

non ſolum ſubtilis materia contagioſa, ſed etiam craſſa, & non ſolum contagioſa, ſed quiuis humor in corpore redundans commode euacuari poſſit.

Eadem etiam de cauſa neq; Venæ ſectio à principio facienda.

Neq; dandum Medicamentum purgans, ne Naturę motus impediatur.

Attrahētia ad affectam partem.

Si verò Natura ad expulſionem tardior, ac imbecillis videatur, Attrahentibus eſt adiuuanda, vt Fomento Aquę, & Olei calentibus, vel decoctione Lilij, Maluę, Althεæ, Violarum Sem. Lini, & Fenugreci, vel Cucurbitulæ affigantur, vel aliquod ex infraſcriptis Medicamētis ſuperponatur & corpora etiam maxime exerceri debent.

℞. Emplaſtri Diachilō. Freati drag. IIII. Res. Thereb. dragm. I. Amurcę, Olij Liliorum an Vnc. I. ʒ. M. & S. A. Fiat Ceratum, vel,

℞. Diachilon magni cum Gummis Vnc. IIII. cum Oleo Irino q. ſuff. M. & F. Ceratum, & ſi Galbani drag. I. addatur, magis attrahet, vel,

℞. Ammoniaci, Bdellij in acri Aceto diſſolutorum an Vnc. I. Res. Therebentinæ lotę Vnc. I. ʒ. Florum Chamemoli, Sambuci an Pug. S. Pulueris Iridis Florentinę Vnc. ʒ. Olei Chamomelini, vel Liliacei q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. forma.

Sapo etiam niger pertinaces Bubones trahendo ad ſuppurationem perducit.

Attracta materia, curandum vt quam primum ſuppuret, medicamentis ad id aptis, quorum formulas in ſuperioribus deſcripſimus.

Suppurato huiuſmodi Bubone potius ſeuo, quam cauſtico aperiendus.

Neq; valde lata apertio fiat, ne pars debilitetur, neq; ferrum altius immitendum, ne pungatur Arteria vel Vena, quę ſub illis Glandulis pertranſeunt, & apertio fiat, vbi pus continetur, ſed in loco decliuiori, vt facilius pus expurgari poſſit; Deinde detergendus, & apertus ſeruandus, quouſq; purgetur, ideſt ſpacio, 15. vel 20. vel 30. dierum, pro maiori, vel minori copia. Vbi debito tempore apertus ſeruatus fuerit, carne replendus & cicatrix obducenda.

Sed animaduertendum, quod antequam ad cicatricem huiuſmodi Bubo perducatur, niſi quid obſtet, vt fiat Venę ſectio, & purgatio prò humorum redundantium natura, & optima victus ratio inſtituatur, alioquin Aegro in Venereū morbum incidendi periculum imminet. Quæ etiam competunt, quando diu fruſtra ſuppuratio tentata fuerit.

Si vero huiuſmodi Bubones ita ſint contumaces, vt nullo pacto dictis præſidijs ad ſuppurationem deduci poſſint, & fruſtra omnia fuerint tentata, & diutius Bubones in eodem tenore perſeuerant, tunc cauſticum Medicamentum applicandum, vt quid Fonticulo ſimili excitetur, per quem non ſolum materia in Bubone contenta, ſed etiam totum Gallicum virus commodiſſime purgari, poteſt, & poſtremo ad purgationem, & ad alia vniuerſalia deueniendum.

DE PESTILENTIS Bubonis Curatione.

IN Peſtilenti Bubone curando quatuor intentiones habere debemus prima in ſex rerum nō naturalium inſtitutione conſiſtit. Secunda in cordis roboratione, Tert a i i Syn ptomatum lenitione ac correctione, Quarta circa localia ac venenoſam materiam attrahentia ac euacuantia conſiſtit.

Primum igitur, ſi Aer ſit corruptus, relinquendus, & in ſanum prodeundum niſi fieri poſſit, eſt corrigendus; Cum extrinſeca cauſa ſemper ſit corrigenda, vt inquit Gal. I. de Diff. Febrium cap. 4. Corrigitur verò Lignorum odoratorum inciſione, cum ignis mirum in modum aerem emendandi ac corrigendi vim habeat, vt fieri iuſſit Hipp. in magna illa Athenienſium peſte, vt narrat Gal. lib. de Theriaca ad Piſonem cap. 17. & ſi his lignis careamus, aerem rerum odoratarum incendio rectificare debemus ex quo odore etiam ſpiritus recreantur ac reficiuntur, qualæ eſt huiuſmodi.

℞. Corticum Malorum Apiorum, vel Communium, Cotoneorum, Corticum Citri an Vnc. ʒ. Santalorum

Odoriſera Aeris conceptũ emendantia.

omnium, Roſarum rub. Caphuræ, Charabæ an. dragm. s. foliorũ Myrti, Fructũ Mirti an vnc. ʒ. Maceris, Ladani an dragm. 1. S. Florum Violarum vnc. 1. Nucum Cupreſſi vnc. s s. tritis terendis, M. pulueres cum pice Colophonia, & Maſtice ad ignem, & S. A. fiant paſtilli.

Vel ſuper Carbones infraſcripti pulueres aſpergantur.

℞. Roris Marini M. ʒ. Saluiæ, Bettonicæ, Abſinthij, Maioranę, Origani, an M. 1. M. & omnia terantur, & fiat puluis, vel.

℞. Baccarum Iuneperi vnc. s. Myrrhę drag. i s i. Thuris, Maſtices an drag. i i i. S. Radicis Gareophillatæ drag. 1. Rutę vnc. ʒ. Corticum Cupreſſi drag 1. S. Radicis Angelicę ſatiuæ lauandulę an vnc. 1 s. tritis omnibus fiat puluis.

Pauperes ſuper Carbones imponant Baccas Iuneperi, vel Iuneperina ligna fiſſa. Ditiores poſſunt etiam ſuper Carbones aſpergere lignum Aloes, puluerẽ Gallię Muſch. Gareophillorum, & ſimilium.

Cubiculus ſimiliter ſepe Aqua Roſacea, vel Aceto Roſaceo aſpergatur.

Victus ſit ex cibis boni ſucci, & facilis concoctionis, qui bonum procreent ſanguinem, & putrefactioni reſiſtant, cum quibus ſemper miſcendus ſuccus Limonum. vel mali Citri, aut Malorum Aurantiorum, aut Omphacium, aut Acetum; Competit ergo Ius paruę pullæ, perdicum Phaſianorum, Veruecis Hedorum, & aliorum conſimilium, Auiculę Montanę, Oua ſorbilia, & tremula vt inquit Rhaſis, & Serapio, qui in Febris peſtilentis curatione Oua ob putredinis malitiam concedunt.

Et huiuſmodi victus tenuis eſſe non debet, quia ſtatim vires conlabuntur, & quia etiam ferè totus ſanguis corruptus eſt, & ideo nouorum ſpirituum refectione egemus, vt vires conſeruare ac fouere poſſimus. Conuenit etiam coquere cum ferculis, & carne, Holera acetoſa, vt Calendula, Bettonica, Acetoſa; Cortices Citri conditi etiam vtiles ſunt, vt flores eius, aut Aurantiorum ſimiliter conditi, cum hec omnia putredini reſiſtant; Panis ſit optimus, & Biſcottus, ſi digeri poſſit, melior eſt. Potus ſit Aqua in qua incoctum ſit Cinamomum, vel Curiandulorum ſemina, cum Syruppo de ſucco Limonum, vel de Acredine Citri, vel Acetoſo ſimpl. Victus ergo ratio ſit exiccans, roborans, refrigerans, vtq; putredini reſiſtat.

Circa ſomnum, & vigiliam, ſecundũ quod varijs Symptomatibus Aeger fuerit correptus, modo ſomnus, modo vigilia imperanda. Cum ergo capus repletione, aut Tõpore afficitur, tũnc ſomnus non competit, ſed vigiliæ imperandæ; Si verò adſint vigilię, & Deliria, & alia ſimilia, tunc ſomnus eſt vtilis, & ideo modo ſomnus, modo vigilia, ſecundum diſpoſitionum diuerſitatem conuenit.

Quies imperanda, cum motus ſpiritus calefaciat. Animi paſſiones, quantũ fieri poteſt, deuitentur, Aluus quotidie, ſi vires ferant, euacuetur, aut ſaltem alternis diebus cum Cliſteribus, & venus ſicuti mors, deuitanda.

Vtrũ in Peſtifero Bubone Venæ ſectio competat. Pro parte Affirmatiua.

Circa Venæ ſectionem, Vtrum in peſtifero Bubone competat nec ne, magna inter Autores eſt diſſenſio, & pro parte affirmatiua ita arguunt.

1 In omni morbo magno eſt mittendus ſanguis, vt inquit Hipp. 4. Acut. Textu. 59. & Gal. de curandi Rat. per ſanguinis Miſſ. cap. 0.

Bubo eſt morbus magnus; Ergo Venæ ſectio conuenit; Secundo arguunt.

2 In omni febre putrida conuenit Venę ſectio vt inquit Gal. 2. Meth. cap. 14.

Sed in Bubone ſemper eſt febris putrida, Ergo neceſſario vena ſecanda eſt.

3 Ex corrupto item ambiente non ſolũ corruptio ſanguini communicatur, ſed etiam labes iſta obſtructionẽ efficit, qua talis corruptio fouetur, Sed febris ex obſtructione pro eius remotione, vt quantitas minuatur; Phlebotomia eget, vt inquit Gal. 8. Meth. cap. 4.

Sed talis obſtructio datur in Bubone, Ergo Vena ſecanda eſt.

4 Phlebotomia ſaltem conuenit, cum apparent ſigna ſanguinis predominantis Quod cognoſcitur ex Vrina craſſa, opaca, & rubea, aut ex præcedenti pleno victu; Sed huiuſmodi ſigna in Bubone ſepe apparent.

Ergo in Bubone, quando talia ſigna apparent, Venę ſectio conuenit,

5 Similiter omnes infraſcripti Autores

in peſti-

Google

in Peſtifera febre Venæ ſectionem iubẽt. Sed Peſtiferus Bubo cum peſtifera febre ſemper eſt coniunctus, Ergo in peſtifero Bubone Venæ ſectio competit.

Auic. prima 4. Rhaſis in lib. de peſte cap. 6. Paul. Aeg. lib. 2. cap. 36. & Auẽ zoar lib. 3. Theyſir num. 3. hanc opinionem confirmant.

Rationes pro parte negatiua. Rationes pro parte negatiua, ideſt quod in peſtifero Bubone venæ ſectio non competat.

Vbi adeſt Bubo, non adſunt vires; Vbi vires non adſunt, venę ſectio non competit, Ergo venæ ſectio omittitur cauſa Bubonis per accidens, per ſe vero ratione virium, quod etiam Aduerſarij concedunt.

Si quis verò dicat Hipp. 2. Aph. 29. inquit. Cum morbi inchoant, ſi quid tibi videtur mouendum, moue.

Reſpondendum, quod Gal. in illius Com. inquit; In mortiferis morbis non eſt vena ſecanda.

Si quis dicendo obiciat virtutem eſſe debilem, aut videri propter grauitatem & copiam humorum, Ergo materia eſt euacuanda.

Virtutis debilitas ex quibus fiat. Reſpondendum quod in Bubonis principio adeſt virtutis debilitas, quæ tribus de cauſis aduenit; Primum euenit ex grauitate, & humorum copia, quæ calorem ſuffocat, ſicuti Lucerna ex Olei copia ſuffocatur.

Secundo fit propter reſolutionẽ, quæ accidit, quando humiditas deficit, qua partes aluntur, aut ſi talis humiditas adſit, eſt corrupta, & praua, vt contingit in Hydrope in qua naturalis humiditas abſumitur, humiditas verò excrementoſa redundat.

Animaduertendum etiam, quod quamuis in corpore adſit ſanguis, niſi is ſit bonus pro corpore nutriendo, tamen fit vitium reſolutio.

Tertia cauſa eſt, quod in corpore eſt venenoſus affectus, qui virtutem afficit, & corpus corrumpit. & ſic huiuſmodi affectio cor petens corrumpit.

His ergo præſuppoſitis, dicẽdũ, quod inchoante Bubone adeſt virium debilitas, quæ ex omnibus illis cauſis contingere poteſt, quoniam ſanguine per contagium affecto, ratione contagij etiam Cor afficitur, & ideo neceſſario vires con labuntur. Sed deficientibus viribus non conuenit Phlebotomia, & ratio eſt, quia illa grauitas eſt ob Cachochymiam, & tunc non conuenit venę ſectio.

Si quis dicendo obiciat, optimus ſanguis præceſſit, Ergo plenitudo, Ergo vena ſecanda.

Reſpondendum etiam ſi plenitudo præceſſerit; & bonorum humorum copia, non conuenit Phlebotomia, & ratio eſt, quia ex contagio bona Sanguinis pars corrumpitur; At Phlebotomando naturalem calorem iugulamus.

Si iterum dicendo obyciat, Si totus sãguis eſſet corruptus, non ne eſſet vena ſecanda.

Reſpondendum, quod ſic, ſed hoc difficulter accidit, ideſt quod totus ſanguis putreſcat, & ſtet vita, dato quod corpus ſecundis humiditatibus poſſit nutriri.

Dico ergo, quod in corruptione illa totius ſanguinis Phlebotomia conuenit, verum credo quod cum tali habitu non ſtet vita. Ratio eſt, quia euacuata illa materia, natura alleuiata, critice operatur; & expellit. Sed cum Natura tranſmittit materiam ad inguina, tunc inchoante Bubone non debemus Sanguinem mittere, quia tunc Natura critice operatur, Sed debemus Med. & Antidotis euacuare, vt docet Gal. 9. Simpl. cap. de terra, vbi loquitur de Armenica Gleba.

Concludendum ergo quod venæ ſectio in peſtilenti Bubone non conuenit propter virium imbecillitatem, quæ oritur ex infectione; quæ per contagium primum fit in ſanguine, deinde in corde & ideo neceſſario vires proſternuntur. Non competit etiam quia Naturam à proprio opere impediremus, quæ expellere querit critice, quod ſibi nouum eſt. *Solutiones Rationum aduerſariorum.*

Aduerſariorum vero rationes ita ſolui debent, Ad primam Negatur, quod morbi magnitudo venę ſectionem indicet, & ratio eſt, quia ſi aliquo morbo parum ſanguinis extrahatur, tunc illa venę ſectio non indicat magnum morbum Quia ſi magnus morbus indicat magnũ auxilium, tunc Phlebotomia debet eſſe cum magna ſanguinis copia, & hoc modo loco citato Gal. intellexit.

Si quis dicat, quod in peſtifero Bubone praua adeſt materia; quę reſiduum

Digitized by Google

humorum contumpit. Ergo Vena ſecanda eſt.

Reſpondendum quod Gal. autoritas vera eſt; Sed Gal. lib. de Curandi Rat. per Sang. Miſſ. cap. 9. & 2. Aph. 29. intelligit, ſi vires conſtent.

Ad Secundam Reſpondetur, quod quandoq; aliqui corripiuntur Bubone peſtifero ſine febre, vt teſtatur Gal. 3. Epid. Com. 59. & 9. Simpl. cap. de terra Samia, ergo ratio illa nulla eſt.

Ad Tertiam dicendum, quod falſum ſupponunt, quod peſtilens febris ſemper fit ex obſtructione, Immo quandoq. ex pororum dilatatione fit.

Ad Quartam dicendum, quod ad venæ ſectionem faciendam non ſolum ſatis eſt ſanguinis copia ac abundantia; Sed opus eſt, vt virium adſit robur, quod in huiuſmodi Bubonibus deeſt, Ergo non facienda.

Ad Auic. autoritatem dicendũ, quod hec Autoritas ſuſpecta eſt.

Ad Rhaſis autoritatem dicendum, quod liber illę non eſt Rhaſis, qui continentis librum ſcripſit, ſed alterius Rhaſis, & ideo hec autoritas nihil valet.

Ad alias autoritates dicendum, quod hi Autores ſunt locuti de præſeruatione a peſte, & non de curatione, cum multum diſtet.

Præſeruatio à curatione, & ſic Autoritates, & Aduerſariorum rationes ſoluuntur

Cur à Purgantibus abſtinendũ

In peſtifero Bubone curando purgatio ſimiliter eſt periculoſa, quia purgantia à principio exhibita valde Naturam turbant, & vires in tali Bubone ſunt debiles, & huiuſmodi Medicamento Natura à proprio opere etiam diſtraheretur Aliqui verò purgantia Medicamenta cõcedunt, his peccantes humores euacuando, Cum dicant virium imbecillitatem prouenire ex humoribus peccantibus, & mala qualitate affectis; Sed credo, quod melius ſit, ab his ſe abſtinere.

Cor verò roborari ac confortari debet potionibus, Antidotiſq; veneno reſiſtentibus, Similiter Epitematibus, Pulueribus cordialibus, Vnguentis, Electuarijs, & alijs in cura Carbunculi ſuperius dictis.

Si aliquod Symptoma Aegrũ affligat, vt ſitis debemus iubere ne ſupinus, neq; aperto Ore iaceat, quia talis arſio peſſima euadit, & Medicamenta in Carbunculi curatione dicta offerenda, vbi etiam pro diuerſis Symptomatibus diuerſa pręſidia ſunt deſcripta, & inferius deſcribentur dante Deo, vt in Eryſipelatis Curatione

Attrac̃ beevua.

Circa Quartam Intentionem, omnibus viribus curare debemus, vt veneficã materiam ad Emunctorij partem attrahamus, quod fit Veſſicantium Med. applicatione, Cucurbitularum ſiccarum, & ſcarificatarum, Hyrudinibus affectæ parti, vel illi propinquis adhibitis, vel infraſcriptis Cataplaſmatibus.

℞. Caricarum ping. num. vi. Paſſularum vnc. ſ. Salis foſſilis dragm. ii. Nigellę drag. i. Olei Chamomelini q. ſuff. M. & S. A. Fiat in Emplaſtri formam, & calidum Buboni ſuperponatur vel hoc quod efficacius operatur.

℞. Cępam magnam, & eius capite amputato, eam excauato, & poſtea reple Theriaca, adiectis parum Saluiæ, & Rutæ Succis, & Foramen Cepæ luto obture & poſtea ſub prunis optime coque, & quando fuerit cocta, eius cortices auferantur, & ſubinde in mortario contundantur, & cum ad Emplaſtri conſiſtentiam fuerit redacta, calida Buboni imponatur, vel.

Farinę fenugreci, Seminis Lini, florũ Chamemoli an vnc. ſ. Rad. Altheæ, Liliorum alborum an vnc. i. Caricarũ ping. num. vi. foliorum Dictamni veri dragm. iii. Radicũ Valerianæ drag. ii. S. Sinapis drag. i. ſ. Fimi Columbini vnc. ſ. Oleorum Chamomelini, Liliacei an vnc. i. ſ. M. & S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Diachilonis Simp. vnc. ii. Ammoniaci, Galbani an vnc. i. contuſis omnibus redigantur in Emplaſtri formam, & ſuperponantur, vel.

℞. Farinę Sem. Lini, florum Chamemoli an vnc. ii. Caricarum ping. num. x. Fimi Columbini M. i. Axungię Suillę parũ Olei Anethini, vel Chamemolini, vel Liliorum q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Meliloti, fenugreci, Seminis Lini an vnc. ii. Sinapis vnc. i. Succi Lapatij, Olei Chamomelini vel Anethini an q. ſuff. M. & S. A. F. Cataplaſma; vel.

℞. Fari-

℞. Farinę Cicerum, Lupinorum, Sem. Lini, florum Chamemoli an vnc. 1. Apij M. 1. Squillæ parum, Fimi Columbini M. ſ. Olei Chamomelini, vel Anetini q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl.

Vel alijs calidiſſimis medicamentis valentioribus ad Emunctoria venenoſa materia eſt attrahenda, vt ſunt Cantharides, ſuccus Tithymali, Ranunculus contuſus, & appoſitus, vel flammula.

Vbi ſatis materia fuerit attracta, nec amplius ſuſpicio ſit, vt venenum introreuertatur. Maturatiuum medicamentū applicandum, vt attracta materia ad maturationem perducatur, quod fit Empl. infraſcriptis.

Maturantia Medicamenta. ℞. Radicum Altheę coctarum, & per Cribum tranſmiſſarum vnc. 1 1. Butyri recentis, Axungię Suillæ an vnc. 1. Res. Thereb. vnc. ſ. Croci Scordei an ſcrop. ſ. M. & S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Radicum Altheæ per Cribrū tranſmiſſarum vnc. 1 1. foliorum Maluarum vnc. 1. Cepę Liliorum vnc. ſ. Dictami, Scordei an dragm. 1 ſ. M. & S. A. fiat Catapl. & dicta Catapl. vel ſimilia ter ſaltem in die ac nocte renouari debent, cum his Tumoris venenum attrahatur, & quanto magis permutantur, tanto melior fit attractio. Vbi maturauerit ſtatim aperiendus, & prius quam omnino maturefcat, cum peſtiferi tumores prius quā ex toto maturefcant, ſint aperiendi, quū quam citiſſime fieri poſſit, venenum ſic educendum, vt aperiatur ergo imponendus ſubinde fimus Anſerinus cum Oleo Communi, vel Chamomelino diſſolutus, Vel cauſticis vti licet Medicamentis aut inſtrumento Aureo, vel Chalibeo ignito ſectio ac inuſtio facienda; Inuſtione ac apertione facta ſuperponenda eſt Theriaca, vel Mitridatum Emplaſtri modo, vel aliquod ex Med. in Carbunculi curatione dictis.

Apertio quando facienda

Et huiuſmodi Bubo, quantū eſt poſſibile apertus eſt ſeruandus, ne ob principalium partiū tranſmiſſionem recidiua fiat, & recte mundificandus ab omni ſorde, Res. Tereb. cum Melle, & ſcordeo, quod maxime peſtilenti putredini reſiſtit. Ceſſante poſtea materiæ fluxu ſarcoticis ſinus carne replendus, & tandem Epuloticis conſolidandus.

DE PHYMATE
Caput 8.

PHYMA eſt nomen communæ tam Latinis quā Grecis, vtq; inquit Gal. 2. ad Glauc cap. 1. & 13. Meth. Phyma eſt tumor Glādularum, qui ſtatim augetur, atq; ad ſuppurationem feſtinat.

Phyma ergo eſt tumor Adenum ſimplici Phlegmone atq; Phygethlo aliquāto minor, ac planior, & minus rubens, ac dolens.

Affectæ partes ſunt Glandulæ, ſiue Adenæ.

DE PHYMATVM
Cauſis.

CAVSA Phymatis eſt ſanguis non ſincerus, ſed pituitoſus, & ideo ex hoc oritur, quod Inflammatio ſit minus moleſta, quā Phlegmonis, & ratione etiam Pituitæ facile putreſcentis, quo ad ſuppurationem perducitur, & ideo Phlegmonis Oedematoſi eſt particeps.

DE PHYMATVM
Sygnis

SIGNA Phymatum ſunt quod huiuſmodi tumores in glanduloſis partibus eueniunt, & tumor eſt planus, Rotundus, nec multum eleuatus, parum rubens, & ferè doloris expers; ſtatim etiam augetur, & ad ſuppurationem citiſſime feſtinat.

DE

DE PHYMATVM Prognoſtico.

COrn. Celſus lib. v. cap; 28. inquit, Phyma ſepe in pueris naſcitur, & facilius tollitur, in Iuuenibus rarius oritur, & difficilius curatur, Vbi ætas induruerit, ne naſcitur quidem, & nullius eſt periculi.

DE PHYMATIS Curatione.

IN Phymate curando tres intentiones habere debemus; prima conſiſtit in bona ſex rerum Non naturalium inſtitutione; Secunda in peccantium humorum euacuatione, Tertia in Topicis verſatur.

Circa primam, & ſecundam intentionem, quicquid in Phygethli curatione inſtitutum fuit, faciendum eſt.

Pro Tertia intentione conſequenda, loco affecto pus mouentia imponenda sūt Naturę motum imitando, iuxta illam Hipp. Aphoriſticam ſententiam primi libri; Quo Natura vergit per loca conuenientia, ibi ducere oportet, vtq; inquit Oribaſius; pus mouentia huiuſmodi sūt *Pus mouentia.*

℞. Radicum Altheæ, Atriplicis, Parietarię, Adianti an M. 5. M. & Vino coque, & contunde, & calidum applica; Vel.

℞. Ammoniaci in Melle emolliti, & appone; vel infraſcriptum quod maximo ad diſcutiendum, & ſuppurandum valet

℞. Corticum Radicis Capparis vnc. 1. 5. Caricarum Ping. num. x. Farinæ Lupinorum vnc. 11. Fermenti acris vnc. 5. M. & coque in Aceto, & Oleo Lileaceo, vel Amygd. dul. ad Aceti conſumptionem, deinde contundantur, & Cribro traiciantur, & adde Nitri dragm. 111. & Fiat Catapl. & ſi Cepam addideris, magis ſuppurabit, vel infraſcriptum apponatur, quod diſcutit ac emollit

℞. Ammoniaci, Bdellij aa vnc. 1. 5. Ladani puri, Res. Thereb an vnc. 1. propolis. Olei Antiqui an q. ſuff. Aceti modicum M. & ſimul eliquentur, & S. A. Fiat Empl.

Suppurato Phymate, vt Gal. inquit, non ſtatim ad inciſionem deueniendum eſt, ſed vtendum diſcutientibus, quo in caſu Sexto Simpl. laudat Abrotanum tritum, Farinam Hordei, Vrticam, Parietariam, Rad. Altheę, & Ammoniacum Melle emollitum.

Niſi vero pus diſcuti ac reſolui poſſit, ferro, vel cauſtico aperiendum, & ſicuti de Phygethlo, & Bubone diximus, curandum.

DE FVRVNCVLO Caput 9.

FVRVNCVLVS à Latinis dictus à Grecis Dothien vocatur. *Quod nominis.*

Furunculus eſt Tuberculum in acumen protuberans cum inflammatione, & dolore, Oui Columbini magnitudine excreſcens, dicitur vero Tuberculum à ſimilitudine Tuberis, quod in terra naſcitur. *Quod sit.*

C. Celſus lib. v. cap. 28. ſic etiam definiuit dicens, Furunculus eſt Tuberculum acutum cum inflammatione, & dolore, maximeq; vbi iam in pus vertitur.

Species Furunculi plures ſunt, Alius enim eſt benignus ac mitis, qui ſolum cutem obſedit, Alius malignus, qui altius deſcendit, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. Ex malignis Furunculis, Alij ſunt peſtilentes. *Furunculi ſpecies.*

Alij verò non, Qui vero peſtilentes ac Epidemici ſunt, vnà cum peſtilenti febre eueniunt, & peſſimi ſunt; Paulus ſimiliter lib. 4. cap. 23. inquit, Furunculorum alius eſt clemens, alius Maleficus; Clemens quidem cum in ſola cute

coecrit

coierit, Maleſius autem, curatuq; diffi-cilis, cum altius radicibus actis in cutem erumpit, & Gal. lib. v. de Comp. Med. S. L. inquit, Nonnulli quidem Furunculi Varoſi, Duri, & ægre coctiles, Alij vero inflammati, quibus aliquando Febres conſiſtunt, & tumor excreſcit in magnitudinem, & in pus tranſmutatur.

Pars in Furunculis affecta vt plurimũ eſt Cutis, & aliquando partes cuti ſubiectas occupat, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret Nat, & Paul. lib. 4. cap. 23. inquit Furunculus in carnoſis partibus plerunque prouenit.

DE FVRVNCVLI Cauſis.

FVRVNCVLI cauſæ plures ſunt, vt de alijs tumoribus diximus, ideſt Externæ, & Internæ, Externæ ſunt victus ratio, & Aer, præſertim in epidemicis;

Internæ etiam duplices ſunt, Antecedens, & Coniuncta; Cauſa Furuncoli Antecedens eſt ſãguis ille craſſus in corpore genitus, qui aptus eſt à Natura ad externas corporis partes tranſmitti, & Furunculos parere Coniuncta cauſa eſt ille craſſus & vitioſus ſanguis, qui actu Furunculos efficit.

Quod verò ex tali materia fiant Furũculi, dixit Gal. v. de comp. Med. S. L. inquiens; Furunculi fiunt ex craſſo ſanguine, & victioſo, non perinde tamẽ atq; in Carbuncolo exuſto, quem à reliquo puriore Natura ſe cernens tanquam inatq; fentum inutilem in corporis ſumma propellit.

Quocirca, vt Phlegmonæ multitudinis, ſic Furunculus Chachomiæ ſoboles eſt, & Paul, Loco ſuperius citato inquit, Furũculus fit ex craſſis humoribus; Epidemici etiam Furunculi ex craſſa materia fiunt ſed maligna, & venenoſa.

DE FVRVNCVLI Signis.

SIGNA Furunculi ſunt exigua ab initio Inflamatio cum puſtula, & Veſſica ſenſim increſcẽs, cum dolore, & tubore, dum ſtatum attigerit, qui circa 8. vel 9. vel 10. diem abſoluitur Tuberculum in acutum tendit, & Columbini Oui magnitudinem non excedit; Celſus aliud ſignum adiungit, dicẽs qui vbi ſuppurauerit, & adapertus eſt, & exit, ſuperadpparet pars carnis in pus verſa, & pars corrupta ſubalbida, ſubrubra, quem Ventriculum quidam Furũculi nominant.

Signa Furunculi Epidemici, & Peſtilentis ex venẽoſa materia prouẽientis ſunt, quod huiuſmodi Furunculus eſt niger, vel viridis, Venę etiam multoties circa locum apparent, adeſt peſtifera Febris, & alia praua Sympt.

Differt Furunculus à Phymate, quia minor eſt, & acutior, & rubẽtior, & dolore grauior; Differt etiã à ſimplici Carbunculo, quia hic non ſupputat, & Furunculus ad ſuppurationem venit, Differt à Phlegmone paruitate ac materia, quia Phlegmo à probo ſanguine oritur, Furunculus vero à craſſo, & vitioſo. *Furunculus quibus differat.*

DE FVRVNCVLI Prognoſtico

CORN. Celſus lib. v. cap. 28. inquit; in Furunculo nullũ periculum eſt, etiam ſi nulla curatio adhibeatur, matureſcit enim per ſe atq; erumpit. Sed dolor efficit, vt potior Medicina ſit, quæ maturius liberet.

Dicendum ergo quod Furanculus periculo vacat, niſi Epidemicis temporis in Carburculum, aut Antracem degeneret.

Similiter raro fit, vt Furuculus ſolitarius erumpat; ſed ferę multis corpus ſcatet atq; inquinatur.

Hipp. 6. Epid. Sect. 1. inquit Ex tuberculis autẽ incolumiora ſunt ac minus verẽda, quę extra extuberãt, & acutę sũt faſtigiata, & equaliter matureſcũt : nõ dura neq; biſida, ſed deorſum vergentia.

DE

DE FVRVNCVLI Curatione

IN Furunculi, curatione tres intentiones habere debemus; Prima in victu, & aljis Nonnaturalibus rcbus conſiſtit; Secūda in Antecedentis materiæ euacuatione; Tertia in coniunctæ materiæ correctione, ideſt circa localia conſiſtit.

Circa primam, & Secundā intentionem idem faciendum eſt, quod in aliarum Inflammationū curatione diximus, cum dicit Gal. v. de Comp. Med. S. L. Curatio Furunculorum, vt plurimum eadem; quæ Inflammationum exiſiſtit;

Circa Tertiam intentionem, cum à craſſa materia Furunculi proueniāt, nūquam Repellētibus vti debemus, ſed vt inquit Gal. 3. de Naturalibus Facultatibus, Furunculus coquendus appoſitione frumenti ieiuno Ore manti, & ad Cataplaſmatis formam redacti, & applicati, quod etiam inquit Paul. loco citato, vel Diachilon cum Gallinaceo, vel Anſerino adipe applicabis, vel.

℞. Vuas paſſulas exceptis acinis, & cū Sale ad Cataplaſmatis formam redactis, & applica, vel.

℞. Vuarum Paſſulatum mundatarū vnc. I I. Caricarum Ping. num. 2. Seminis, vel Radicis Bugloſſę vnc. ſ. Salis dragm. I I. Mellis q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Caricarum Ping. num. V I. Farine Sem. Lini vnc. I I. Foliorum, vel Radicum Bugloſſę M. S. Fermenti, Pollinis an vnc ſ. Nitri dragm. I. Butiri recentis vnc. I I I. coquantur coquēda in Mulſa, & contundenda contundantur, & S. A. F. Catapl. vel.

Dolorem lanietia ac maturantia

℞. Picis Naualis vnc. I. Adipis Suilli vnc v. Adipis Taurini, Oeſopi an vnc. I I. Reſinæ Pini vnc. v. Omnia ſimul liquentur, & adde Cetæ vnc. I I I. M. & S. A. F. Ceratum.

Si vero Dolor vrgeat, & materia ſuppurationi ſit rebellis, ſequentibus vtere.

℞. Rad. Lilſorum alborum vnc. I I I Foliorum Maluæ, Violarum an M. I. coctis ac contuſis adde Farinæ Tritici, Hordei an vnc I. Pinguedinis Suillæ vnc. I I I. Butiri recentis vnc. I. I. Vitellorum Onorum num. 2. M. & S. A. Fiat Cataplaſma vel.

℞. Radicum Bugloſſę vnc. I. Liliorū alborum vnc. I I. Foliorum Maluę, Violarum, Brāchæ vrſinæ an M. ſ. M. & bulliant in Iure capitis Veruecis, poſtea contunde, & adde Farinę Hordei, Seminis Lini an vnc. I. S. Axungię Suillę nō ſalitæ pulli, Butiri recentis an vnc. I. Vitellorum Ouorum num. I. Croci G. v I. Olei violacei q. ſuff. M. & S. A. F. Cataplaſma.

Aperto Furunculo fiat huiuſmodi deterſiuum ſiue Mundificatiuum.

℞. Reſinę Thereb. vnc. I. Vitellorū Ouorum num I. Succi Apij dragm. I I I. pulueris Thuri dragm. I I. Farinæ Hordei dragm. I. S. Mellis Roſacei q. ſuff. M. & ha' in Vng. formam.

Poſt mundificationē carne repleatur & tandem cicatrix inducatur.

Si verò ex venenoſa materia proueniat Furunculus; Curandum vt venenoſa materia foras extrahatur, cum applicatione Cucurbitularum, Scarificatione, & alijs ſuperius dictis; Deinde predicta maturantia applicanda, & facta maturatione, apetiatur, vel ferro, vel Medicamentis ſuperius dictis, deinde curetur vt ſupra.

DE EPINYCTIDIS Caput x.

Quid ſit

EPinyctidis, vt inquit Celſus lib. v. cap. 28. & Paulus lib. 4. cap. 9. & Aetius Serm. 14. cap. 61. eſt Puſtula peſſima, colore ſubliuida, vel ſubnigra, vel rubicunda, vel alba, circa quā vehemens inflāmatio ſubotitur cū ingēti dolore noctu magis afflıgēs, & cū adaperta eſt; intus mucoſa exulceratio reperitur Color eſt humori ſuo ſimilis, & ab ea ſubcruenta ſanies emanat, Dicta verò a Grecis fuit Epinyctis, quia ferè ſemper noctu oritur. Arabes Elſere, Sere, vel Saire appellarunt.

Affectæ partes ſunt eminentes corporis partes.

DE

DE EPINYCTIDIS Cauſis.

EPINYCTIS fit ex exuſto ſanguine, ſed nullius peſtilentiæ particeps qui ſanguis exuſtus ex externa, procatartica cauſa, vt ex erroribus in ſex rebus nonnaturalibus commiſſis, vel ex Interna vt ex Hepate nimis calido prouenire poteſt.

DE SIGNIS EPInyctidis.

EPINYCTIDIS ſigna ſunt, quod iſtę Puſtulæ ſua ſponte ſurgunt, colore sũt rubicundę, vel ſubliuidę, vel ſubnigrę vel albidæ, noctu graui dolore affligunt, interdiu verò non magnopere cruciant, & ratio eſt, quod noctu pori clauduntur aeris frigiditatis cauſa, cuius ratione materia retinetur, & ideo cum exire non poſſit, dolorē efficit. Dolor ſimiliter eſt maior, quam pro eius magnitudine; Cum Faba maior non ſit, Sponte exulceratur, & cum rũpitur, mucoſam exulcerationem efficit, & ab eo ſubcruēta emanat ſanies, & Carbunculi ſpeciem repreſentat, ſed eius puſtula minor eſt, quemadmodũ, & tumor ac etiam leuior exiſtit, cum nullius peſtilentis ſit particeps.

DE EPINYCTIDIS Prognoſtico.

HAe Puſtulæ maximè eueniunt in puerili etate, raro in medio corpore, ſepe in eminentibus partibus, & Verno tempore, vt inquit, C. Celſus loco citato, & nullius ſunt periculi, niſi in curando error aliquis committatur quamuis prauos humores in corpore redundare indicent.

DE EPINYCTIDIS Curatione.

TRES Intentiones in Epinyctide curanda habere debemus, prima in ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in Antecedentis materię euacuatione, Tertia circa localia ſiue Topica dicta verſatur.

Circa primam intentionem, inquit, C. Celſus, ac alij citati Autores.

In omni puſtularum curatione, primum eſt multum ambulare atq; exerceri, & ſi quid iſta prohibeat, geſtari. ſecũdum eſt cibum minuere, & ab omnibus acribus, acidis, ſalſis, & extenuantibus ſe abſtinere, Fomentatio item, & Lauacrum, & inſolatus interdicuntur eadēq; Nutrices facere oportet, ſi lactans puer ita affectus eſt.

Circa Secundam intentionem, Niſi quid obſtet, Vena ſecunda eſt, ac etiam ſi humorum Chachochimia adſit, purgatio facienda.

Pro Tertia intentione conſequenda, Paulus, & Aetius locis ſuperius citatis liquorem Laſerpitij aqua dilutum laudãt cum abſq; eroſione ſiccet, Vel Cicutam leuigatam, vel Braſſicam crudam cum Aqua, vel Apium cum Polenta contrita Vel Folia Herbę Apollinaris cum Melle leuigata, Vel ſolanum ex ſe ipſo, vel cum Coriandro viridi mixto, Vel Vliuę Folia cum Aqua decota, Vel Adiantum cum Melle tritũ, Vel Vuas paſſulas mundatas, & contuſas ſuperpone, vel Plantago contrita, Vuæ paſſulę cum Ruta, & Cucumeris ſatiui folia cum aqua; Egregie prodeſt Calx cum Oleo ad Mellis cõſiſtentiam ſubacta; aut ℞. Sulphuris viui, Spumę Argenti an Part. equ. cum Vino. q. ſuff. terito; Lenticula item cocta, & Emplaſtrum è Pollinæ Tritici vtiliter imponitur. Poſt Lenticulæ appoſitionē, Herba, quę Sanguinalis, vel viridi Coriandro curatur, inquit Celſus.

Vlcera ex puſtulis facta tollit Argenti ſpuma cum Semine Fenugreci mixta ſic vt his inuicem Roſa atq; intubi ſuccus adiciatur, donec Mellis craſſitudo fiat.

Digitized by Google

Poſt Epinyctidis igitur excotiationem liquida Emplaſtra conueniunt, & caue ne acria, acida, aut ſalſa adhibeas; vt Aetius inquit.

DE TERMINTHO
Caput xI

TERMINTHVS Tuberculi ſpecies eſt, & Epinyctidi fere ſimilis, cui ſuperne, & inferne nigra puſtula incumbit, qua rupta inferne deſquamatio ſimilis apparet, hoc autem diſſecto pus inuenitur.

Cum Terminthus ex eadem cauſa, quod Epinyctis, ideſt ex feruido, & præaſſato ſanguine oriatur ac fiat, & eadem pars afficiatur.

Ideo eadem Curatio ei conuenit, & idem Prognoſticum quod Epinictidi, Et ſigna ex eius definitione ſumi poſſunt. Quod verò ita curari debeat inquit Aetius Serm. 14. cap. 62.

DE ECTIMATIBVS
Siue Exantematibus
Caput 12.

Quid Nominis

ECTIMATA ab Hipp. Exanthemata a Gal dicuntur, Plinius Papulas appellauit, & Latini puſtulas, Morbillos, & variolas Hipp. 3 Epidem. Ectimata dixit, ideſt ad erumpendo, quod ſcilicet ſponte è Cute erumpant, ac in ea floreant

Exanthemata ſiue Ectimata ſunt Tumores ſponte in cute florentes, & ſic sũt dicti, quia Gummarum modo, & florũ tument.

Ectimatũ genera.

Duorum vero Exanthemata ſunt generum, Alia enim ſunt ſublimia, Alia vero lata, Sublimia Latini Morbillos vocant; lata Variolas appellant.

Pars affecta

Pars affecta eſt Cutis, cum hæ Puſtulę oriantur à Natura a prauis humoribus corporis profundum expurgante, & ad cutem tranſmittente.

DE EXANTHEMATVM
Cauſis.

CONIVNCTA Exanthematum cauſa ſunt humores Cutim in tumorem attollentes, eandemq; exulcerãtes, & ſublimia Exanthemata à calidiore, & tenuiore humore, & ex ſanguinis feruore prodeunt, atq; extuberant, lata vero à frigidiore, & craſſiore ſanguine, & hec eſt materialis, & coniuncta cauſa; Antecedens vero cauſa eſt repulſio reliquiarũ ex menſtruo ſanguine, quo altus fuit fetus, ſeparatarũ naturalis excretricis operæ functa, vel prauorum humorum ex qualibet alia cauſa genitorum, vt alij voluerunt, & huius ſeparationis cauſa eſt ſanguinis ebullitio, in qua ſanguis putrificatur, quamadmodum Vino in eius ebullitione accidere dixit Auic in prima 4. Cauſa vero ebullitionem efficiens eſt vel occulta Aeris qualitas, & præſens Cœli ſtatus, & aduerſa conſtitutio, vt Aer calidus, & humidus, qui ſanguinis ebullitionem efficere poteſt, vel Aer prauus attractus à prauo tetroq; Vapore ab Vlceribus, & puſtulis emanans, & ijs ad patiendum paratis contagium præſtans. Efficiens verò cauſa eſt Naturę ac eius expultricis facultatis robur materiam ac humores redundãtes Naturamq; degrauantes à penitioribus partibus ad Cutim propellens, ſicuti Haly Abb. lib. 8. ſuæ Theoricę, & Auenzoar lib. 2. Tract. 7. inquiunt. Cum autem poſt natiuitatem natus incipit inualeſcere, & fortificari; Natura fortior facta, hunc malum humorem, & corruptum ad exteriora expellit.

DE EXANTHEMATVM
Sygnis

FVTVRARVM Variolarum Signa, ſunt Timor in dormiendo, faciei, & Oculorum rubedo, Lactimarum fluxus, Narium, & Aurũ pruritus, vniuerſi corporis punctiones.

Grauis, & vehemens capitis, & dorſi dolor, ac etiam Lumborum, Difficultas reſpirationis, Tuſſicula, pandiculationes, & Oſcitationes crebrę, Mutatio de loco ad locum, capitis grauitas, Dolor Gutturis, & pectoris, Patiens ſępe ſupinus iacet ſępe mouet pedes, tremit, & reſilit, vox rauca fit, & cum his vehemens Febris comitatur. Vbi egrediuntur, tunc et facies, clauduntur oculi, tumet quoq; vniuerſum corpus, ac deformę redditur, multæ maculæ in facie apparent, quæ vel in ſublime eleuantur, vel in latum extenduntur.

Quę ſublimia ſunt, cutem in manifeſtum tumorem attollunt, atq; exulcerãt ac pruritum excitant; Quoniam cum in latitudinem ſint diſtenta, humor diffla re poteſt, neq; etiam ex acri humore proueniunt, & ideo Hipp. 6. Aph. 5. dixit, Latę puſtulę non admodum pruriunt. Poſt quam verò iam apparuerint, aduenit dolor in faucibus ac Gingiuis, & vox rauca fit, & ſpiritus difficultas adeſt, ſi Aſperæ Arterię, & Pulmonum partes fuerint affectę, & peſtilentię conditionẽ ſequntur; Tempore concoquuntur, & albeſcunt, eorum materia iam in pus uerſa, quæ tamen in ſquamas ſicceſcit.

Si verò puſtulę aſperam Arteriam exulcerauerint, deglutitio impeditur, Si vero Inteſtina exalcerauerint, diſſenteria conſequitur, & ventris tormina.

DE EXANTHEMATVM Prognoſtico.

PAVCISSIMI admoduũ ſunt, modo ad legitimã ætatem perueniant qui hunc morbum effugiãt.

Difficulter Exanthemata erumpant atq; extuberant iis, quibus Cutis eſt craſſa, & denſa. Similiter latorum difficilior eſt exitus, cum a craſſiori, & tenaciori materia oriantur, cum difficulter cutim penetrare poſſint. Si verò ob humorũ craſſitiem, & cutis denſitatem Exanthemata foras protudi nequeant, quam ſepiſſime Mortem afferunt.

Contra pauci admodum in ſublimiũ Exanthematum eruptione pereunt, niſi in victu, & Curatione aliquis error committatur, cum ex tenuioribus humoribus ac prompte erumpentibus oriantur.

Exanthemata magna ex parte Infantibus eueniunt, & Iuuenibus, rariſſime ſenibus. Et minus periculoſa ſunt Exanthemata rubicundi coloris, Deteriora, immò peſſima ſunt Atri, vel viridis coloris. Et facilius curantur lactentes pueri, quam non lactentes propter lactis alterationem, quę in Nutrice fieri poteſt.

Bonum item euentum in Variolis expectare debemus, cum febris non valida antecedit, & cum nunquam eſt intenſa, & ſi ad puſtularum exitum diminuatur, ſi celerrime effloreſcant, decenter materia expellatur, citoq; maturentur ſi paucę ſint, & commode eleuentur, & cito digeri incipiant.

Malum verò euentum indicant, ſi plurimę erumpant puſtulę, & inter eas aliquę cineticeo, vel nigro colore adſint, & quo plures ex his apparuerint, eo peius erit; Si plures etiam puſtulæ ſimul coeant, & non eleuentur, vel ſi eleuatę fuerint, ante quam matureſcant, deprimantur, peſſimum eſt ſignum; Similiter ſi intenſa, & ingens Febris proſequatur, & raucedo vocis, & ſpirandi difficultas cũ ſicca tuſſi, & Inteſtinorum tormina adſint, praua ſunt ſigna, Cum ventris dolores, Inteſtina eſſe male affecta indicẽt, Raucedo verò, & difficultas reſpirationis, & Tuſſis, Aſperam Arteriam, & Pulmones.

DE EXANTHEMATVM Curatione

IN Exanthematum Curatione prò diuerſa Aegrotantis ætate, & ſecundum diuerſam causã diuerſę intẽtiones habendę.

Si enim infantibus Exanthemata erũpere incipiant, numquam Naturæ motus impediendus, ſed potius adiuuandus.

Aer ergo moderare calidus ſit, & frigidus deuitetur; cum denſet Cutem, & Exanthematum eruptionem prohibeat Muniatur ergo probe veſtibus ac ſtragu

Google

lis in frigido aere, & cum Exanthemata erumpere incipiunt inuoluatur puer in rubeis pannis, ideſt de Scarlatto, vt ex eorum aſpectu humores ad exteriora trahantur; Minime tamen faciendum, ſicuti quidam ignari ſolent, qui ponunt Infantes in Hypocauſtis ſupra modum calidis, & ita eos pannis inuoluunt, vt ex nimio calore ſint in cauſa, vt Syncope apprehendantur, ac ſuffocentur.

Victus Infantium lactentium non ſit niſi ſolum optimum Lac, & Puerorum non lactentium non ſit neq; nimis tenuis. neq; admodum plenus, curent, vt aluum lubricam habeant, & hoc aſſequemur in ijs, qui cibum capiunt, miſcendo eorum cibatijs aliquam Mellis portionē Aut Reſina Thereb. ciceris magnitudine mouenda, vel fiant ſuppoſitoria ex ſapone, Aut ex Betarum radicibus, vel fiāt Cliſteres cum Hordei decocto, Butiro, & Oleo Violaceo. In magna quiete pueri teneantur, & in Somno, & Vigilia moderate, & ſecundum conſuetudinem ſe habeant, & propè Os vas Aqua plenum maneat, vt frigidum aerem reſpirent, quod vitales partes quāmaxime recreat.

Nutricis Lac alteretur cum Iure, in quo bullierit Endiuia, Acetoſa, & Lactuca, vel exhibeatur Ptiſſana Hordeacea; Et ex his fercula ablactatis parentur, vel ex recenti Oui luteo cum dicto Iure, & Limonum, vel Aurantiorum ſucco, vel Malorum Punicorum. Pro potu vtantur Aqua Hordei cum ſucco Limonum, vel Citri, vel Aurantiorum pomorum, vel malorum Punicorum ſucco vtantur, & Vino ſe abſtineant, tam ablactati pueri, quam Nutrices; Cibus ſit ſobrius, & optimi nutrimenti, & à carne ſe caueant; taliſq; victus adultis etiam inſtituatur.

Valentiora Medicamenta neq; Nutrici, neq; pueris competunt, neq; etiam adultis, propter periculum quod inſtat, ne Medicamentis Diſſenteria excitetur, præſertim in ſublimibus Exanthematibus, cum ab acri materia proueniant; ſed aliquando Nutrici Florum Caſſiæ Fiſtulæ vnc. 1. dari ſolet. Si Natura bene Exāthemata excreuerit, totum opus Naturę committendum, iuxta dictum Hipp. primo Aph. 20. dicentis; Quæ decernuntur decretaq; ſunt iuſte, nec mouere, nec aliud quicquam nouare, ſiue Medicamentis, ſiue alijs irritamentis fiat, ſed omittere oportet.

Si adultus Exanthematibus corripiatur, à principio antequam appareant, ſi corpus pletoricum fuerit, Venę ſectio facienda, In minoribus natu, ideſt ab octauo anno vſq; ad decimum quartum, Cucurbitularum Humeribus, Naribus, & coxis applicatio cum aliqua ſcarificatione à principio maxime eſt vtilis, & pauca ſanguinis quantitas extrahenda, Aetatis reſpectu.

Si verò prauorum humorum copia in alto extiterit, leuis purgatio primum tētanda eſt, Niſi verò in profundo adſit humorum copia, euacuatio per cutem facienda eſt, Medicamentis, quæ excalefaciunt, & diſcutiunt, & hoc præſertim faciendum in latis Exanthematibus quæ à frigidiori, & craſſiori humore proueniunt, quod nobis innuit Hipp. 6. Epid. part. 2. Aph. 18. dicens. Latæ puſtulæ, quales Hyeme Simon habuit, non admodum pruriunt Hic ſanè cum ad Ignem iungeretur, vel calida lauaretur, iuuabatur; Vomitiones non expediebant. Puto itaq; eum, qui calidis abunde fouiſſet, prodeſſe potuiſſe. Ex qua ſententia manifeſte apparet humores craſſos ad cutē repentes non eſſe per Medicamenta ad profundum trahendos, ſed per cutem calidis Medicamētis, & Fomentis eſſe euacuandos. Si autem ægre, & tarde à Natura humores ad cutim expellantur aliquo Medicamento, quod obſtructiones tollat, adiuuanda ſicuti ſunt infraſcripta

℞. Radicum Apij, Feniculi, Petroſelini an vnc. ſ. Seminis Asparagi, Aniſorum Ruſci an dragm. ſ 1. Caricarū Ping. num. v 1. Calaminthæ M. 1. coquentur in ſufficienti Aqua ad medietatis consūptionem, & colentur, & dicto decocto adiungatur Saccarum q. ſuff. & dulcæ reddatur, & Syruppo Acetoſo ſimp. fiat potio, de qua dentur mane, aut veſperi vnc. 1 1 1. plus, vel minus ſecundum Aetatis rationem, vel.

℞. Caricarum Ping. num. v. Lentiſ excorti catarum, Laccę lotę ā drag. 1 1 1. Tragacanthi, Seminis Feniculi an drag. 1 1. Capillorum Ven. M. ſ. Aque lib. 1. ſ. M. & coquantur ad tertium, vel medietatem, poſtea colentur, & ſi corpus puerilę fuerit, doſis ſit vnc. 1. ſ. in Au-

rora

Digitized by Google

rora, ſero per Horas duas ante cenam, & continuetur duobus vel tribus diebus donec foras egrediantur, Vel.

℞. Lentium Semicoctarum abiecta prima Aqua vnc. ii. Caricarum Ping. numero. ii. Seminis Feniculi dragm. iii. Cap. Ven. M. ſ. M. S. A. F. decoctum & exhibeatur vt ſupra.

Quando verò Variolæ foras prodeunt abſque Aegri alleuiatione, & Lingua nigricans fit, & magna ſequitur Inflammatio, tum à calefaciente regimine cauendum. Sed cum in Variolis aliquæ partes, vt Oculi, Nares, Os, Fauces, Pulmones, & alia internæ partes male affici ſoleant, ideo his eſt ſuccurendum,

Oculos c. Vario. tuentia. Ne Oculi igitur male afficiantur à principio, & in morbi progreſſu madefaciendi infraſcriptis Medicamentis quę optima ſunt.

℞. Aquarum Roſarum, Plantaginis an vnc. iii. in quibus pluries ignitum Aurum extinguatur, deinde Sumach. contuſi dragm. iii. per noctem ifundatur, & poſtea parum Croci Orient. addatur, & vtere, Vel.

℞. Aquæ Roſarum in qua parum ſucci Portulacæ, vel Licij ſit diſſolutum, & ſepe madefac oculos, vel vtatur Sieph. albo cum Opio, vel ſine cum Aqua Roſarum. Competit etiam Lac Chalibeatum cum Aqua Roſarum mixtum.

Ad Nares præſeruādas Ad Nares præſeruandas confert Aceti odoratus, vel Rob Agreſtæ, vel fiat infraſcriptum Errinium.

℞. Roſarum rub. dragm. ii. Sandalorum alborum, Rub. an dragm. ſ. Hordei M. i. M. & in Aqua q. ſuff. coquantur, & fiat Errinium.

Competunt etiam Pulueres Sandalorum dictorum, & Roſarum Rub. in Nares in ſufflare.

Ad Os & Guttur præſeruandū Pro dolore Oris, & gutturis, & his partibus præſeruandis vtatur Syruppo de Ribes, Mirtino, vel Diamoron cum Aquis Roſarum, ſolatri, & Plantaginis quibus fiat Gargariſmus, vel cum decocto Lentium excocticatarum, quibus actu frigidis vti debemus, ad hoc etiam maximę confert Malorum Punicorum ſuccus.

Pulmones a variolis Pro præſeruatione Pulmonum.

℞. Lentium excocticatarum, Cicerum rub. in duabus Aquis prius bullitorum an vnc. ii. Sumachi vnc. ſ. Seminis Papaueris albi fortiter conquaſſati vnc. iii. bulliant cum Aqua Roſaceaq. ſuff. & cum pauco Aceto vſque ad ſpiſſitudinem coquantur, deinde coletur, & de iſto ſic pręparato fiat potio Vel exhibeatur. *preſeruantia.*

Loch. ex Lentibus, & Semine Papaueris, Vel offeratur Cochleare vnum Syruppi de Papauere, aut Iuleb Violacei.

Inteſtina & aliæ internæ partes ſtipticis cuſtodiantur, præſertim ſi venter fluere incipiat; In fine vero Trociſci de ſpodio exhibeantur. *Inteſtina à Variolis tuentia.*

Poſt vero plenam Exanthematum eruptionem ac maturationem tota curatio in exiccando conſiſtat, quod infraſcriptis Medicamentis fieri debet, *Variolas exiccantia.*

℞. Aquæ Roſarum lib. i. Tamariſci, Roſarum Rub. Lentium an dragm. iii Croci, Canphurę an dragm. ſ. Sandalorum Rub. ſcrop. ii. Salis dragm. ſ. M. & S. A. Fiat decoctum, deinde coletur, & ex ea Variolæ cum Cotone, vel Pluma madefiant, Hoc enim decoctum maturat, exiccat, & eas decidere facit, Vel.

℞. Aque Communis lib. i. Salis com. vnc. ſ. Lupinorum, Hordei an Pug. i. Croci Orient. parum M. & S. A. Fiat decoctum, deinde colo transfundatur, quo Variole Cotone, vel Pluma madefiant.

Pro leniendo dolore illato ab exiccatione Cruſtarum, & ad Vlcera ab excoriatione Variolarum relicta competit Vng. de Ceruſa. *Dolorem lenientia*

Si autem in Naribus Vlcera remanſerint infraſcripto Vng. curentur. *Narium Vlcera curantia*

℞. Olei Roſacei vnc. i. ſ. Ceruſæ dragm. i. ſ. Chimiæ Auri dragm. i. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum.

Poſt Variolarum exiccationem ac curationem, cum veſtigia faciem deturpātia remaneant; Ideo Medicamenta pro his delendis in medium ſunt offerenda, & ſunt infraſcripta.

℞. Pedis Vituli, Radicum Serpentariæ an lib. ſ. Florum Fabarum lib. i. ſ. conquaſſentur, & addita Aqua Roſacea, & Aqua Limonum an vnc. iii. in Alembico ponantur, & deſtillentur, cū qua deſtillatione facies abluatur. Vel ℞. *Variolarum veſtigia delentia.*

Amili, Sarcocollæ, Dragaganthi, Ceruſę Litargirij, Maſticis an drag. 5. Vnguẽti albi Camph. Vng. Citrini, Vnguenti Fuſci an vnc. 1. Aquæ Roſarum vnc. 5. M. & omnia in Vnguenti formam incorporentur, cum quo Facies noctu inugatur, & mane abluatur Facies cum Aqua Hordei commixta cum Succo Limonum; Vel.

℞. Pinguendinis Gallinæ, Suis an vnc. 1. Mucilaginis Draganthi, Gummi Arabici an dragm. 111. Aquæ Florum fabarum, Aquæ Limonum an vnc. 5. M. in Vng. formam, & vtere, vt ſupra; Vel

℞. Farinæ Hordei, Lupinorum, Fabarum an q. vis M. & coque in Aqua fluminis, & fac Paſtillos, quibus Saponis more vti debes, poſt quam Manus, & faciem ablueris ac fricaueris; Poſt iterum Manus, & facies Aqua in qua inferbuerint Serpentariæ Folia, & Limonnm ſuccus ablues.

Prodeſt etiam Humana Pinguendo, & Vrſina, & alia multa, quæ breuitatis cauſa reliquo.

DE TVMORIBVS ET Puſtulis a Bile, ſiue Bilioſo Sanguine ortis, & P. de Eryſipelate exquiſito Caput. 13.

POST pertractationem Tumorum, Tuberculorum ac Puſtularum à Sanguine ſuborrarum, ordo poſtulat, vt de Tumoribus, & alijs à Bile ortis verba faciamus, ſicuti Gal. lib. de Tumoribus Pret. Nat. fecit, & cauſa eſt, quia Bilioſi Tumores maximam ſimilitudinem cum tumoribus à ſanguine ortis, habent, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. P. his verbis.

Haud longe verò abeſt à Phlegmone alius morbus Eryſipelas dictus, qui quidem ex ſucco Bilioſo ortus, tumorem caloremq; ſortitur communem, A Bile ergo ſunt Eryſipelas, Phlictena, Herpes, & Lichen, ſiue Impetigo. *Tumores a Bile orti*

Eryſipelas ab aliquibus etiam Ignis ſacer dicitur, vt à Paulo, ab Aetio, & à Gal. Vtq; colligitur a Gal. 2. ad Glauc. cap. P. Eryſipelas eſt tumor preter naturam ex feruente tenuiq; ſanguine conflatus. *Eryſipelatis nomina.* *quid ſit Eryſipela.*

Vel eſt tumor preter naturam ex ſanguine, & flaua Bile calidioribus, quam oportet, mixta fluxione factus; Vel ſic definire poſſumus.

Eryſipelas eſt Tumor præter naturam non admodum eleuatus ac magnus à Bile proueniens, qui externam Cutis partẽ, & corium ſubiectæ partis, vt plurimum, occupat, & aliquando etiam partes Cuti ſubiectas, vt Muſculorum ſuperficiem: Quæ definitio colligitur à Gal. 2. ad Glauc. cap. P. 14. Meth. cap. P. de Tumorib. Pret. Nat. cap. q. & lib. 7. ſimplicium.

Cum ergo Eryſipelas ſit tumor, erit morbus in compoſitione, & præcipue in Magnitudine aucta, & cum à Bile, ſiue feruenti ſanguine proueniat, erit etiam morbus in Intemperie. Non erit verò morbus in ſolutione continui, ſi exquiſitum ſit, cum in exquiſito Eryſipelate fiat tenſio, aut compreſſio, aut partium non diuulſio ſicuti in Phlegmone fit. *Qui morbus ſit Eryſipela*

Species Eryſipelatis plures ſunt, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. p. ſic dicens; Quod intendum Eryſipela cum ſuperne cuticulæ exulceratione accidit; Vbi ſcilicet Bilis ipſa craſſior ſimul atq; acrior exiſtit; Interdum autem ſine hac accidit; Similiter Eryſipela vel eſt exquiſitum, vel non eſt exquiſitum, Exquiſitum Eryſipela eſt, quod ex Bile, vel tantum ex feruenti ſanguine ac tenui prouenit; Eryſipela non Exquiſitum, ſiue ſpurium, plurium eſt generum, ſecundum humoris diuerſitatem, qui cum feruenti, & ſubtili ſanguine commiſcetur. Quoniam ſi cum exuberanti Bile ſanguinis portio permiſceatur, Eryſipelas Phlegmonoſum vocatur, ſi pauca Pituitæ portio, Eryſipela Oedematoſum dicitur; Si pauca Atræ Bilis quantitas admiſceatur, Eryſipelas Scirroſum nominatur *Differential*

minatur

minatur. Nomen igitur tumori inditur ab eo, quod in miſcella exuberat; Sed vbi neutrum vincit, tunc tumor medius ex Eryſipelate, & Phlegmone, vel Oedemate, vel Scirro dicitur, vt inquit Gal. 14. Meth. lib. de Tum. Pret. Nat. 2. ad Glauc. cap. P. & Aetius Serm. 14. cap. 59.

A quib. differat.

Differt verò Eryſipelas à Phlegmone, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. P. & 2. ad Glauc. cap. P. Colore, quia Phlegmonis color eſt rubicundus ad nigridinem vel viriditatem vergens, & huiuſmodi eſt ob craſſum ſanguinem, qui in profundo exiſtit; Eryſipelas verò habet colorem pallidum flauumque, vel ex pallido flauoq; colore mixtum.

Secundo in Phlegmone magna pulſatio adeſt & alte in corpus demittitur; Eryſipelas potius in Cute exiſtit ob tenuitatem ipſius pallidæ Bilis, & parua, vel nulla adeſt pulſatio, Tertio diſtinguitur ob magnitudinem tumoris, quia Inflammatio partem in tumorem inſignem attolit, eum, & Cutem ac ſubiectas partes occupet; Eryſipelas verò modice partem in tumorem eleuat, ita vt tumor ferè ſub aſpectum non cadat, cum ſolum cutem, vt plurimum, occupet, cum à tenuiori humore proueniat, qui de facili per cutem diſpergitur, & ideo in magnum tumorem non attollitur, & hoc intelligendum de exquiſito Eryſipelate. Quarto diſtinguitur Eryſipelas ab Inflammatione ſiue Phlegmone caliditate, quæ longe maior eſt, in Eryſipelate, quam in Inflammatione, & Cutis comburi videtur, & aliquando Veſiculę excitantur, & Febres etiam maiores fiunt, cum Bilis Sanguine calidior ſit. Quinto differt Eryſipelas ab Inflammatione colore, qui minor eſt in Eryſipelate, cum tantum vna cauſa, ex qua excitatur, adſit, nimirum Intemperies, non autem altera, ideſt cõtinui ſolutio à diſtendente, comprimente ac diuellente materia proueniens. Similiter dolor in Eryſipelate eſt pungitiuus, in Inflammatione tenſiuus, & aggrauatiuus, Sexto diſtinguitur ex duricie, & mollicie, quia Inflammatio tactui non cedit, ſed renititur, Eryſipelas verò, ſi tangatur tactui cedit, & hoc prouenit, quia Eryſipelas ex ſubtili materia fit, Inflammatio verò ex craſſa. Septimo rubedo, quæ in Eryſipelate adeſt, ſi digito tangatur, & leuiter fricetur, ſtatim abit. & cutis ſub digito alba fit, deinde verò ſtatim redire ſolet eadem rubedo, ob tenuiſſimum ſanguinem à quo fit, in Inflammatione verò hoc non accidit; Octauo diſtinguitur, quod in Eryſipelate nulla adeſt tenſio, vt in Phlegmone apparet; Nono diſtinguitur, quod Eryſipelas creſcit, loco dimouetur, ſerpit, & vicinas partes ſemper rubicundas facit, Inflammatio verò ſemper in vno figitur loco, & ab eo nunquam diſcedit ac dimouetur. Decimo differt; quia Eryſipelas potius in Cute exiſtit ob tenuitatem ipſius flaue Bilis; Inflammatio verò altę in corpus demittitur, & non ſolam ſubiectarum partium eſt paſſio, ſed etiam Cutis.

Partes affectæ

Pars igitur ab Eryſipelate affecta, vt plurimum eſt Cutis, & aliquando etiam partes cutis ſubiectæ, vt Gal, 14. Meth, cap. P. oſtendit, dicens.

Eryſipelas potius in Cute exiſtit ob tenuitatem ipſius pallidæ Bilis; à corpore quidem prò Naturæ modo ſe habente amarę Bilis ſuccus exalat inſenſibiliter Vbi verò vel is longæ copioſior, vel craſſior, quam prò modo Naturæ redditur, vniuerſus ad cutem compulſus fuerit, eam tum perurit, tum in tumorem attollit, aliquid etiam ſubiectæ partis occupãs, Hic itaq; affectus Eryſipelas nuncupatur quod etiam inquit. 2. ad Glauc. cap. P. vbi ſcriptum reliquit; quod exquiſitum Eryſipelas cutis ſolius eſt paſſio, & in omnibus quidem externis partibus excitari poteſt, vtplurimum autem oritur circa Nares, & Faciem, cum hęc pars facillime à tenuiſſimo ſanguine ſuffundatur, tum ob Bilis leuitatem, tum ob faciei raritatem; Vel in Cruribus, quia Natura à Biliofo ſanguine ſtimulata, facile ad Inguina, vt ſua emunctoria, eum tranſmittit, qui poſtea in Crura deſcendit, & ideo quibus fit Eryſipelas in Cruribus, prius dolet Inguen eiuſdem partis, & aliquando etiam glandulæ tument.

Poteſt verò oriri Eryſipelas tam Hyeme propter Cutis conſtipationem, Aeſtate propter humoris Bilioſi copiam, qui tunc temporis dominatur.

DE CAVSIS EXQVI-ſiti Eryſipelatis.

Eryſipelatis cauſæ plures eſſe poſſunt, vt de alijs tumoribus diximus, Aliæ enim ſunt Externę, Alię Internæ, Externæ Eryſipelatis cauſæ ſunt omnes illæ, quę ab extrinſeco proueniūt & Bilem generare poſſunt, vt Cibus, & Potus ad Bilem gignendam aptus, Aer calidus, & æſtiuus, nimius motus, Vigiliæ, vehemens, & diuturna Ira, & ſimilia vulnus, Vlcus, Luxatio fractura, quibus aliquando Eryſipelas ſuperuenire poteſt, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 26. Frictiones violentę, Inſolatio, Ignis, & attrahētium Medicamenrorum admotio.

Internæ cauſę duplices ſunt, vel enim ſunt Antecedentes, vel Coniunctæ, Cauſæ Antecedentes, ſunt nimia Bilis copia, quę in corpore, vel ex Hepatis calidicate, vel ex ſex rebus Nonnaturalibus coadunata eſt.

Quæ verò ſit cauſa Coniuncta, inquit Gal. lib. de Atra Bile dicens; Cum itaq; flaua Bilis in vnam quampiam decumbens partem, generat Eryſipelas; Idem etiam inquit lib. de Tum. Pret. Nat. 14. Meth. cap. P. & 2. ad Glauc. cap. P. dicens, Quod ſi ex ſanguine, & flaua Bile calidioribus, quam oporteat, mixta ipſa fluxio fuerit, aut ex ſanguine quidem, ſed feruido, & ſubſtantia tenuiſſimo, Eryſipelas hic affectus vocatur, & lib. de Venæ ſectione inquit, Eryſipelas fit ex Bilioſi humoris affluxu, & Paul. lib. 4. cap. 21. inquit; Tumor ex feruente tenuiq; ſanguine excitatus, priuatim, & proprie Eryſipelas vocatur; & Aetius Serm. 14. cap. 59. inquit; flaua Bilis tenuior, & aeriot facta vna cum ſanguine ad aliquam corporis partem inruēs Eryſipelas efficit. Exquiſitum ergo Eryſipelas ex Bile flaua, vel feruenti ſanguine, qui à Recentioribus Cholera naturalis dicitur, procreatur, & hec eſt Eryſipelatis cauſa Coniuncta.

Bilis ſpecies quę

Sed cum Bilis plures ſint ſpecies, ideſt Porracea, Vitellina, Eruginoſa, & flaua, videndum à qua harum Eryſipelas fiat, & Bilis, vt inquit Gal. lib. de Atra Bile, vel in Ventriculo, vel in Hepate generatur Porracea enim, & Vitellina, & Eruginoſa Bilis in Ventriculo à vitioſis aſſūptis cibis gignitur, vt ſunt Cepę Portum, Allium, Sinapis, Naſturtium, & ſimilia, àquibus humoribus Eryſipelas minime fit, cum huiuſmodi humores per venas non progrediātur; Sed fit Eryſipelas à Bilioſo humore, qui in Hepate gignitur. Sed cum hic etiam duplex ſit ideſt alter alimentalis, & exerementitius alter, Alimentarius eſt tenuiſſima, & calidior, & ſiccior ſanguinis pars, quę in ſanguinea maſſa continetur. Bilis exerementitia eſt quæ in Fellis Veſſicam, ſiue Ciſtifel demittitut, ac excernitut, vt poſtmodum ad Inteſtina tranſmittatur, vt ad ſtimulandam Naturam ad excretiones faciendas deſeruiat; Ab hac ergo exerementitia Bile Eryſipelas non fit; Sed ab huiuſmodi, quotieſcunq; Ciſti Fellis meatus obſtruuntur, Icterities ſiue Regius morbus fit.

Quod à tali excrementitia Bile Eryſipelas non fiat, probatur, quoniam quando hec excrementitia Bilis per totum corpus diffunditur, & Icterities oritur, vplutimum non adeſt febris. Eryſipelas verò ſemper eſt cum Febre; Similiter dū hec Bilis per totum corpus diffunditur, nullum dolorem excitat, ſed tantum cutem flauam, ſiue citrinam reddit; Eryſipelas verò dolet, & eius color rubicundus eſt, ſed elarus, Differunt etiam loco, quoniā Icterus totum corpus occupat, Eryſipelas verò vnam tātum partem, & hi morbi tandem inter ſe diſtincti ſunt. Supreſt igitur, vt Eryſipelas fiat a tenuiſſimo ſāguine ac proinde ab alimentali Bile, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. P. quæ à ſua natura recedit, & in partem aliquam influit. Duobus modis verò à ſua Natura Bilis recedit, vel quantitate, vel qualitate, Quantitate cum plus iuſto in corpore augetur, Qualitate duobus modis à ſua natura recedit, Vel ſua ſubſtantia, ideſt cum Bilis actiot ac calidior redditur, & corrodendi vim habet, & ex hac Herpes fit, Vel cum alijs humoribus permiſcetur, ut ſicum ſanguine, fit Eryſipelas

Quot modis bilis a ſua natura cedat.

pelas Phlegmonoſum; Si cum Phlegma, fit Eryſipelas Oedematoſum; Si cũ Melancholia, fit Eryſipelas Scitoſum; Quorum ſuperiorum Eryſipelatum, cum curatio mixta ſit nos non verba faciemus cum hec curatio ex Inflammationis ſiue Oedematis ſiue Scitri, & Eryſipelatis curatione ſumi poſſit.

Sed tantum de exquiſito Eryſipelate, quod in externis partibus oritur, & a naturali Bilæ ſolum in quantitate peccãte, pertractabimus.

Fluxio ergo Bilioſa eſt Coniuncta, & proxima Eryſipelatis cauſa, quæ vel à mittente particula. vel recipiente, vel ab vtraq; excitatur; A mittente particula Bilioſus humor expellitur, quia huiuſmodi pars ab humoris bilioſi copia irritatur, cuius cauſæ, vt diximus, ſunt vel Internæ, vt Iecoris nimia caliditas, vel Externæ, vt ſex res Nonnaturales, A recipiente Bilioſus humor attrahitur propter dolorem, cuius cauſæ ſunt, vt diximus Vulnus, Frictiones, Acrę medicamentum, Ignis, Motus, & Similia.

Quando ergo in corpore adeſt magna Bilioſi humoris copia partes principes, & validæ à tali copia grauatæ ad minus principales, & ignobiliores tranſmittunt, & hec ad minus principales, & minus nobiles. & huiuſmodi fluxio non ceſſat, quouſq; ad cutim ignobiliſſimam partem, & totius corporis Cloacam trãſmittur, Faciliter verò omnes alias partes penetrat, quia huiuſmodi humor tenuiſſimus eſt, & partes illæ ſatis raræ ac poroſæ ſunt. Detinetur verò in Cute, quia hec pars ſatis denſa eſt, & propter humoris tenuitatem per cutim diſpergitur, & in vna parte non coadunatur.

DE SIGNIS Exquiſiti Eryſipelatis.

SIGNA exquiſiti Eryſipelatis sũt. Color rubicundus ad flauitiem tendens, ſi digito leuiter tangatur ac fricetur, huiuſmodi color ſtatim euaneſcit, & poſtea recurrit, Tumor ſimiliter paruus eſt; Si verò magnus ſit tumor, noti, & ſpurij Eryſipelatis eſt ſignum, Calor validus eſt, & ferè Cutem exurens, & veſſicas aliquando excitans, Febris ingens, & exurens, Dolor eſt pũgitiuus ac mordens, Pulſatio ſimiliter parua ac leuis eſt, vel nulla, Tactui mollis eſt, & ei non renititur, Tenſio non adeſt, Serpit quidem Herpetum more, atq; priori derelicta ſede, in vicinas partes ſenſim obrepit, & rubicundas ſibi vicinas partes efficit, & ſepe cum in Crura irruit, ab Inguinis tumore incipit. Quando ergo hec omnia, vel quamplurima ſigna ad erunt, Exquiſitum Eryſipelas vocari debet.

DE ERYSIPELATIS Prognoſtico.

ERYSIPELAS eſt magis vel minus periculoſum ſecundum partium quas apprehæderit diuerſitatem, quoniam ſi prope principes partes, vel in principibus partibus erit, maxime eſt periculoſum, Si verò in ignobilioribus, & a præcipuis partibus diſtantibus, erit ſine periculo, niſi aliquis grauis error committatur; Sed vtplurimum Faciem; & Crura occupat.

Eryſipelas in facie, vel Ceruice periculoſum eſt, vt inquit Cels. lib. 5. cap. 26. & Paul. lib. 4. cap. 23. & Aetius Serm. 13. cap. 19.

Quoniam periculum eſt ne Bilis ad interiora recurſu, vel Phrenitis vel Angina ſequatur, quod ex Hipp. 25. Aph. 6. probatur dicente, Eryſipelas foris intro conuerti malum, intus verò foras exiſtere bonum, & hoc etiam intelligendum de quolibet alio affectu, vt inquit Gal. in eius Com. Nec alia ex cauſa ex Eryſipelate Aegrotantes pereunt, niſi ex materiei ad interiora recurſus, & ideo omnia Medicamenta, & alia, quæ hoc efficere poſſunt, ſunt deuitanda, vt Meda nimis repercutientia, & Aer nimis frigidus, quę nimis refrigerando, & conſtipando

hoc

hoc efficiunt. Similiter Hipp. 7. Aph. 19. inquit. Ab Oſſis nudatione Eryſipelas malum, quamuis raro adueniat, vt inquit Gal. in eius Com.

Malom eſt etiam quando Vlceribus Vulneribus, Luxutionibus, & Fracturis ſuperuenit.

Item Hipp. 20. einſdem lib. inquit; Ab Eryſipelate putredo, aut ſupportatio malum, cum hoc tantum in malignis Eryſipelatibus accidat, vt inquit Gal. in eius Com. In quibus adeſt pororum obſtructio, cum ergo calor, & humor exalare non poſſint, ideo intus detinetur, & ſolidas partes conrumpit ac deſtruit.

Gal. Com. 26. lib. 6. Epid. inquit; Si Eryſipelati vel nigredo quædam, aut puſtulæ, aut mentis alienatio ſuperueniat, ita malum eſt, vt nullos ſpei relinquatur locus. Sed bene verum eſt, quod ibi de peſtilenti Eryſipelate loquitur.

Exquiſitum Eryſipelas, vt plurimum per inſenſibilem tranſpirationem terminatur, raro per ſuppurationem.

Lib. vero 3. de morbis vulgaribus Com. 9. inquit Gal. Eryſipelas, quod à naturali Bile oritur, periculo vacat, quoniam Bilis naturalis malignitatem non habet, & ideo nec vehementem dolorē, nec ſeua Symptomata inferre ſolet, & cum huiuſmodi humor in externis partibus ſit, indicat Naturæ robur, & ſe ab humorum copia ac redundantia leuaſſe.

Hipp. 5. Aph. 43. inquit; Si pregnanti fiat in vtero Eryſipelas, perniciosum eſt,

DE EXQVISITI Eryſipelatis Curatione.

IN Eryſipelate curādo quatuor intētiones habere debemus, Prima in recta victus ac aliarū rerum nonnaturali um inſtitutione cōſiſtit; Secunda in peccantis materiæ euacuatione, Tertia circa topica ac localia verſatur, Quarta Accidentium ſiue Symptomatum correctione ac mitigatione perficitur.

Pro primo ſcopo aſſequendo Aer ſi Aeſtiuis ſimus temporibus frigidus ac humidus eligendus, & niſi ſit Natura, Arte paretur, vt aſperſione pauimenti cum gelida Aqua, vel floribus roſarum, Violarum, Folijs ac Ramis Salicum, vel Vitium, & his ſimilibus. In Hyeme vero cum ex Cutis conſtipatione Eryſipelas fieri poſſit, potius calidus Aer eſt eligendus, vel temperatus. Cibus, & potus ſit frigidus, & humidus, & ſi Bilis ſit ad modum tenuis, quæ inetaſſandi ſimul vim habent ſunt offerenda; Competit ergo Lactuca; Acetoſa, Portulacea, Cucurbita, Blitum, Maloa, Endiuia, Ptiſanæ Hordeaceæ ſuccus, Panis in Aqua maceratus cum modico Aceto, & ſimilia; Pinguia vero, & vnctuoſa, Dolcia, Acria, & calida omnino deuitāda. Potus ſit Aqua Simp. vel Hordei, vel aliqua ſtillaticea Aqua, quæ refrigerandi vim habeat, poteſt etiam ſuccus Malorum Punicorum concedi cum aliqua prædictarum Aquarum dilutus, à Vino in totum ſe, tamquam ab infeſtiſſimo inimico, abſtineat, Quies maxime competit, & motus deuitandus, preſertim immoderatus, & vehemens, Circa ſomnum, & vigiliam ſic faciendum, Si Eryſipelas faciem occuper vigiliæ imperandæ, ne ex longo ſomno Cerebrum repleatur, & facies, vt pars propinqua poſtea offendatur, In partibus vero reliquis ſomnus moderatus cōpetit, Animi tranquillitas maxime eſt vtilis, & Ira contentiones, ſolicitudines, curæ, & aliæ Animi paſſiones, quæ Bilis cumulum efficere poſſunt deuitandæ, Aluus mollis ſeruetur, & Venus deuitetur.

Pro Secunda Intentione ſiue Scopo aſſequendo, animaduertere debemus, vtrū Eryſipelas ſit magnum, vel paruum, Exquiſitum, vel Spurium, Quoniam, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. in Eryſipelatis curatione, Si ingens ſit Eryſipelas, non neceſſario in his ſanguis mittitur, ſed ventrem per inferiora purgare ſufficit, Medicamento quod flauam Bilem educat, & ſi exigua ſit affectio, neq; hoc neceſ-

ſatium

ſarium erit, ſed acri Cliſtere Aluum exonerare ſufficit,

Debemus etiam affectam partem conſiderare, quoniam propter periculum, quod inſtat, ad maxima preſidia, & quę celerrime agant, confugiendum, vt eſt Venæ ſectio, & hoc præſidium præcipuę competit in illo Eryſipelate, quod occupat Ceruicem, faciem, & Caput, quoniam in harum partium Eryſipelate periculum eſt ne partes Tonſillis adiacentes in conſenſum attrahantur, & inflammate Anginam gignant, ac ſuffocationem efficiant, vel ob periculum, quod ineſt, ne materia Eryſipelas efficiens retrocedens, & intus recurrens Phrenitim efficiat, Et ſi Gal. ſanguinis miſſionem in 2. ad Glauc. & 14. Meth. 3. interdicere videatur, ac purgans Medicamentum proponat, tamen C. Celſus lib. 5. cap. 26. Paul. lib. 4. cap. 21. & Aetius Serm. 14. cap. 59. ſanguinis miſſionem, dummodo vires ferant, ac Aetas, & alia requiſita, in Ceruicis, faciei, & capitis Eryſipelate iubent, propter periculum, quod inſtat, vt ſuperius diximus, & ideo efficax pręſidium adhiberi debet, vt eſt Venę ſectio; Ad Gal. autoritates adducentes, dicerem Gal. non interdixiſſe ſanguinis miſſionem, cum nullibi dixerit, in Eryſipelate inconueniens eſſe ſanguinem mittere; Sed dixit; Non neceſſario in Eryſipelate ſanguis mittitur.

Concludendum igitur, quod in Eryſipelate etiam exquiſito capitis, faciei ac Ceruicis, propter periculum, quod inſtat, Cephalicam venam eſſe ſecandam In aliarum verò partium exquiſito Eryſipelate Cholagogum Medicamentum dandum eſſe, vt Bilis Eryſipela efficiens euacuetur, & ne ad maiorem ebullitionem ac feruorem Bilis deducatur ſanguinis miſſione, cum ſanguis ſit frenum Bilis.

Quod vero ſanguinis miſſio etiam in magno Eryſipelate pręd ictarum partium exquiſitu competat ex Hipp. probatur, qui 4. de Ratione Vict. in Acutis inquit, In acutis morbis ſanguinem detrahes, ſi adſit magnitudo morbi, florens ægrotantis ętas, & virium adfuerit robur.

Et hoc idem inquit Gal. lib. proprio de curandi Rat. per Sang. Miſſ. cap. 9. Eryſipela in dictis partibus eſt morbus acutus, & magnus.

Eſt morbus acutus, quia celeris eſt motus, & cum vitæ periculo, vt ſuperius diximus. Eſt etiam magnus morbus tum ratione magnitudinis Eryſipelatis tum ratione præſtantię partis affectę.

Gal. item 4. Meth. 6. inquit; Quod ſi valens ſit morbus cum virium robore nemo eſt, qui ſanguinem non mittat, Eryſipela in his partibus eſt vehemens morbus, vt ſuperius diximus, Ergo ſanguinis miſſio non pretermittenda. Idem etiam dixit 13. Meth. 21. & in Com. 2. lib. de Fracturis 31. ac alijs in locis Gal.

Poſſumus etiam dicere, quod Phlebotomia in harum partium Eryſipelate competit, & ſi non tanquam proprium ac particulare pręſidium, ſaltem tanquam vniuerſale, cum omnes humores ſimul euacuet, cum in exquiſito Eryſipelate euacuatio propria ſit, Medicamentum Bilem euacuans.

In *Phlegmonoſo* Eryſipelate, quamcumque partem occupet, Venę ſectio ac purgatio competit, niſi parua ſit affectio, in qua acris Cliſter, vt inquit Gal. loco ſuperius citato, pro curatione ſufficit.

Purgantia Medicamenta, quibus in Eryſipelate curando vti debemus, ſint mitiora ſi compoſita, vel ſimplicia ſint, & omnia impenſæ calida fugienda, vt Elaterium, Scammonium, & Scãmoneata omnia, cum vehementiores Febres in Eryſipelate accendatur; Competit igitur Rhabarbarum, Caſſia Tamarindi, Syruppus Roſ. Sol. & huius generis.

Si verò in corpore Bilis copia remanſerit, quia non ſolum hic humor quantitate eſt moleſtus, ſed etiam qualitate, ideſt intenſa caliditate, ac etiam ratione Febris concomitantis, & Hepatis calidæ intemperiei Bilem generantis; Ideo Syruppi refrigerentes inſtituendi, vt de Cicoria ſimpl. de endiuia, de Papauere, de ſucco Acetoſe, Roſaceũ ſimpl. & his ſimiles, cum decoto, vel Aquis refrigetantbus

rantibus, & ex dictis Syruppis pauca portio cum decocto, vel refrigerantibus aquis eſt commiſcenda, cum omnia dulcia in Eryſipelatis curatione ſint deuitanda.

Tertiam intentionem refrigerantibus ac reprimentibus aſſequimur, cum purum, & exquiſitum Eryſipela qualitate, ideſt inſigni caliditate ac feruore magis offendat, quam materiæ copia, ac quantitate, quod ſcriptum reliquit Gal. 14. Meth dicens, Ergo omnibus, qui ſic pręter naturam conſiſtunt tumoribus, communis indicatio vacuatio eſt, quæ nimirum duplex adminiſtratur, Vna repellentium ad alias partes, Altera per aliarum digerentium. At quoniam Eryſipelas non quantitate modo affligit, ſed etiam ob vehementem inflammationem qualitate ipſa cruciat, requirit ampliorem refrigerationem, quam Phlegmonæ. Cauendum tamen eſt interim, ne in princeps aliquod membrum. ipſam Bilem repellas; Ac proinde, quemadmodum in Phlegmonis curatione, poſt totius corporis euacuationem repellentibus auxilijs vtimur; Sic Facies in Eryſipelate, & refrigerationis terminus eſto coloris mutatio; Eternim quando paruum Eryſipela eſt, ſtatim cum hoc conquieſcit. Cognoſcitur etiam ſatis partem eſſe refrigeratam, quoniam calor præter naturam eſt remotus ac extinctus, & Ager partem temperatam ſentit.

Animaduertendum verò ne refrigerantia Medicamenta aſtringentia ſint, quoniam ex his acres vapores retinerentur, & partem corrumperent, vt inquit Gal. P. de Comp. Medicamenta S. Gen. Cap. 4.

Narcotica verò ac ſtupefacientia etiam caute ſunt adhibenda, ne ſua frigiditate partis calorem extinguant. Vnctuoſa etiam Medicamenta, deuitanda, quia facile inflammatur poroſq; conſtipant ac obſtruunt, & vaporum exitum prohibent.

Refrigerantia quando, & quamdudum cõueniãt

Quomodo verò, & quamdudum his refrigerantibus Medicamentas vti debeamus, nos docet Gal. P. de Comp. Medicamentam S. Gen. dicens; Igitur in exactis Eryſipelatibus ea, quæ aduentitia ſua frigiditate auxiliantur, vbi ceperint incaleſcere, ſunt mutanda. Poſtea verò cum incendium conquieuerit aut, ſi nec perfectum planè ab initio Eryſipelas fuerit, haud amplius aſcititiam frigiditatem deſiderabimus.

Refrigerantia igitur ac particularia præſidia, poſt totius corporis euacuationem, ac poſt vniuerſalia præſidia, competunt, vt ſuperius dixit Gal. Preter quam ſi Eryſipela Caput, Faciem ac Ceruicem occupet, in quarum partium Eryſipelate nunquam refrigerantia cõpetunt, propter periculum, quod inſtat ne ex recurſu materiæ ad internas partes, vel Angina, vel Phenitis ſequatur, & in his partibus Aetius laudat Nidum Hirundinis tritum, & cribratum Melle exceptum, & Penna illinctum, cum cito diſcutiat.

In Eryſipelate verò ab extema cauſa excitato. vt à partis calore, vel percuſſione, cum fluxio à parte recipiente, mediante dolore. vel calore fuerint excitata, tuto à principio abſq; illa præcedente euacuatione refrigerantia applicare poſſumus. Quod non faciendum, ſi ab interna cauſa fuerit ortum, præter quam in duobus caſibus, quorum alter eſt Si Eryſipelas partes à principibus maxime diſtantes occupet, Alter eſt Si extraneus calor valde vehemens ſit; In huiuſmodi caſu etiam ſi nulla præcedens euacuatio fuerit facta, propter periculum quod inſtat, ne natiuus partis calor deſtruatur, atq; inſignis calor tẽperetur, ad leuiter refrigerantia recurrere debemus, vt eſt decoctum Trifolij, vmbelici veneris, & ſimilium, & poſt horum refrigerantium medicamentorum appoſitionem vniuerſalis euacuatio quamprimum facienda. In exquiſito ergo Eryſipelate refrigerantia, & humectantia competunt, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 59. & Gal. pluribus in locis.

Quæ vero iſta ſint, Gal. 14. Meth. ſcriptum reliquit dicens; Refrigerant porrò, Solanum, Semperuiuum, portulaca, Vmbelicus ven. pſillium, Altercũ, Lactuca, Intibum, paluſtris Lenticula, & alia id genus, vt ſunt poligonum, Cucurbita, Mandragora, pomorum ſuccus, violæ, Glaucium, papaueris ſuccus, &

Hyo-

& ſimilium; & poſt horum refrigerantium medicamentorum appoſitionem, vniuerſalis euacuatio quamprimum facienda. In exquiſito ergo Eryſipelate refrigerantia, & humectantia competunt, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 59. & Gal. pluribus in locis.

Refrigerantia q. ſint.

Quæ verò iſta ſint, Gal. 14. Meth. ſcriptum reliquit dicens: Refrigerant porrò Solanum, Semperuiuum, Portulaca, Vmbelicus Ven. Pſillium, Altercum, Lactuca, Intibum, Paluſtris Lenticula, & alia id genus, vt ſunt Poligonum, Cucurbita, Mandragora, Pomorum ſuccus, Violæ, Glacium, Papaueris ſuccus, & Hyoſchiami, & ex his, & ſimilibus varia compoſita Med. parari poſſunt, vt ſunt infraſcripta.

℞ Oleo Violacei vnc. I I. Aceti vnc. I. Albuminum Ouorum. n. I I. M. & vtere, Vel ℞ Aquarum, vel ſuccorum Plantaginis, Lactucæ, Semperuiui an part. equales, Aceti parum M & ſi valentius vis refrigerans, adde prò qualibet Lib. Aquæ, vel refrigerantis ſucci, Opij, & Croci Orientalis. G. V. vel vnc. I. ſucci Hyoſchiami. Si vero dolor ſit acerbiſſimus.

℞ Radicum, & Foliorum Hyoſchiami ſub prunis conquito, & cum Vng. Populeo Miſceto, Vel ℞ ſeminis Papaueris albi dragm. I I. ſem. Hyoſchiami drag. I. & cum Populeo Vng. Miſce, Vel ℞ Vng albi Camph. vnc. I. S. Populei vnc 6. M. cum ſucco Hyoſchiami, vel Semperuiui, q. ſuf. & vtere.

Poſſumus etiam vti Ceruſa, cum ſucco Solani, Aut Cimolia creta Aqua pluuiali commixta, & alia à Celſo Lib. V. Cap. 26. propoſita; Huiuſmodi verò refrigerantia, non ſolum humida eſſe debent, ſed etiam vbi ceperint incaleſcere ſunt mutanda; vt inquit Gal. P. de Cōp. Med. ſ. Gen. Poſt quam verò Inflammatio conquieuerit. & deſierit; vult Gal. loco ſuperius citato, vt reſoluentia imponantur, ante quam pars liueſcat, vt eſt catapl. ex Hordei Farina confectum; Si verò liuoriam occupauerit, inquit Gal. Inciſa prius cute imponatur, profundenduſq; locus plurimum quidem ex Aqua calida, ſed, & marina Aqua, & Muria conducit interim; Quin etiam ipſi Cataplaſmati eiuſmodi Aqua, vel Acetum, vel Oximel miſcetur. Nullum autem valenter calefacientium eſt medula eryſipelatis; prius quam id, quod mutatur, deſinat eſſe, quod antea fuerat, atq; alterum iam illiq; contrarium euaſerit, Lib. verò P. de Compi Med. S. Gen inquit, Poſt quam verò incendium conquieuerit, aut ſi nec perfectum planè ab initio Eryſipelas fuerit, haud amplius aſcititiā frigiditatem deſiderabimus; Verum ijs ſuccis diluemus Phinicinum emplaſtrū, vt moderate refrigerent, ab ijs iam, & Lini, Seminis, & Chamemoli ſuccum miſcebimus, ipſoq; ſolo, ſed fuſo poſtea vtemur Emplaſtro, nil aliud illi miſcentes: hec omnia inquit Gal. Vel Diſcutientia leuiora fiant, miſcendo Farinam Hordei, Altheam, Maluam, Lentium Farinam, Oleum Roſaceum, & ſimilia, ſicuti ſunt infraſcripta.

Animaduertio.

℞ Virga paſtoris M. I I. coquatur in Aqua chalibeata, & poſtea terantur, & M. cum Farina Hordei, vel Lentium, & Roſacei Olei modicum, & S. A. fiat Catapl. Vel.

℞ Ceruſæ lotę dragm. V I. Litargirij Auri vnc. I. Succi Plantaginis, Lactis muliebris an vnc. I. S. Olei Roſ. Omphacini vnc. I I I I. Ceræ albæ q. ſuff. M. & S. A. F. Vng. Si aliquando autem ob refrigerantium vſum Eryſipelas ipſum liuidum euaſerit, ſolum Phenicinum Empl. veteri Oleo liquatum id diſcutere poteſt, quo tēpore partes liuidæ aqua fouentur calida atq; etiam ſcarificentur, & ſunt, qui Calcis viua nonnihil ipſi pharmaco immiſcent, inquit Gal. P. de cōp. Med. Sec. Gen.

Vltima Intentio eſt Accidentium correctio. quæ plura in Eryſipelate euenire poſſūt; vt Febris. Capitis dolor, Vigilia, Sitis, Bullæ, vel Veſſicæ, Vlcus, Nigrities, Durities, Dolor, Materia ad interiora recurſus, & ſimilia, quibus ſic occurrendū.

Accidentium correctio.

AD CAPITIS DOLOREM.

℞ LACTIS Muliebris vnc. I I I. Aceti vnc. I. Olei Roſacei vnc. I I I I. Albuminum Ouorum num. I I. M. & ex hac mixtura liniantur Frōs, & tempora; Vel vtere Oxirodino facto ex Oleo

ex Oleo Roſaceo, Aqua roſacea, & Aceto, vel ℞ Seminis, & Corticis Papaueris albi, Seminis Lactucæ an ſcrup. ɪɪɪɪ. Curiandri præparati drag. ɪɪɪ. Granorũ tinctoriorum ſcrup. ɪ. Florum, Violatum, Nimpheæ, Roſatum rubearum an P. S. Santalorom omnium ſingulorum dragm. ʒ. terantur, & cum panno ſerico rubeo fiat Frontalæ, quod vapore Aquę roſacæ, & Aceti ſuffiatur, & Fronti ac Temporibus applicetur.

AD SEDANDAM Sitim.

CONSERVE Violarum vnc. ɪɪ. Conſerue Radicis Bugloſſæ vnc. ɪ. Conſeruæ Florum Nimpheæ, Conſerue Florum Cicorij an vnc. ʒ. Specierum Dietraganthi Frigidi ſcrup. ɪɪɪɪ. Saccari Roſacei q. ſuff. M. & fiat conditum, & Auro cooperiatur, quo vtatur cũ Aqua Hordei, dum ſitit. Vel vtatur Hordei Aqua cum Syruppo Violato, vel Roſaceo. vel Acetoſe, vel de Aciditate Citri, Vel de ſucco Limonum commixta, Vel ſepe Os poſca abluatur.

AD BVLLAS VESſicas, & Vlcera.

SI verò Bullæ, & Veſſicæ in Eryſipelate excitentur, maxime vtilę eſt inſraſcriptum Vng quod etiam Virulento Vlceri confert.

℞ Olei Violacei, Roſacei an vnc. ɪɪ. Vng. Roſacei vnc. ɪ. ʒ. Litargirij Auri, Argenti an vnc. ʒ. Tutiæ drag. ɪɪ. Ceruſæ dragm. vɪ. Caphuræ dragm. Succorum Semperuiui; Plantaginis an vnc. ʒ. M. & S. A. fiat Vng. Vel.

℞ Succi Solani, ſummitatum Rubi an vnc. ɪ. Olei Roſacei dragm. ɪɪɪ. Ceruſæ, Litargirij an vnc. ʒ. Aceti parum M. & fiat Linimentum.

Si verò Eryſipelas ſit vlceratum, vti poſſumus Diapalma cum Oleo Roſaceo diſſoluto, vel Vng. de tutia, Vel albo, vel de Litargirio, Quibus etiam addi poteſt aliquid Piũbi vſti, & loti, vt efficacius agant, aut aliquo conſimili.

AD NIGRITIEM.

SI verò nigrum Eryſipelas, vel ob nimis refrigerantria admota. vel propter aliã cauſam fuerit factũ, neq; dum ſerpit, inquit Celſus lib. 5. Cap. 26. imponenda ſunt, quæ putrem carnem lenius exedant, repurgatumq; Vlus ſic, vt cetera, nutriendum eſt, Si magis putrę eſt, iamq; procedit ac ſerpit, opus eſt vehementibus erodentibus.

Sin hec quidem eueniant, aduri locus debet, donec ex eo nullus humor feratur Nam quod ſanum eſt ſiccum eſt, cũ aduritur; poſt vſtionem putris Vlceris, ea ſuperponenda, quę cruſtas à viuo reſoluãt, & eas Eſcheras Greci vocant, Vbi exciderint, purgandum Vlcus maxime Melle, & Reſina eſt, ſed quoſq; alijs purgari poteſt, quibus purulenta curatur, eodemq; modo ad ſanitatem perducendum eſt, inquit hic Autor.

AD DVRICIEM.

SI verò durum Eryſipelas fiat, ſequens eſt optimum.

℞ Olei Roſacei, Violacei, Pinguendis Gallinæ, Butyri an vnc. ɪɪ. Seui Caprini, Vitulini an vnc. ɪʒ. Medullæ cruris Vituli vnc. ɪ. Mucilaginis Althæ. Maluæ, Pſillij an vnc. vɪ. Bulliant ad Mucilaginum conſumptionem, deinde adde, Litargirij Auri vnc. ɪɪɪɪ. Ceræ albę q. ſuff. M. & S. A. fiat mollę Ceratum, Vel fiat Catapl. ex Folijs ſolatri contuſis cum Axungia Suilla, & recenti Butiro Durum verò Eryſipelas, vt plurimum fit, vt inquit Gal. 14. Meth. ob nimiam refrigerationem.

ADDO.

AD DOLOREM Sedandum.

SI Dolor maxime Aegrũ affligat, quod fit tribus de cauſis, vel ex mala partis intemperie calida, vel ratione materię diſtendentis, vel aggrauantis, & comprimentis, vel ratione vtriuſque, debent illa præſidia adhiberi quæ in Phlegmonis curatione dicta fuere; Vt ſi dolor ex Intemperie fuerit ortus alterantia conferunt; Si ex materia diſtendente, & aggrauante, Reſolutiua applicari debent. Sed ſi dolor ex Intemperiæ cum materia fuerit excitatus, infraſcriptum Med. applicandum.

℞. Foliorum, & Radicum Hyoſchiami an M. ſ. inuoluantur in linteo, & ſub prunis coquantur, & cum Populeone Vng. Vel Axungia non ſalitâ miſceantur & calidum applicetur.

AD RECVRSVM MAteriæ ad interiora.

SI verò humor, & materia Eryſepelas efficiens retrocedere velit, per foras attrahentia euocari ac detineri debet, vt in Phlegmonis curatione diximus.

AD VIGILIAS

CVM Vigiliæ maxime corpora exiccent, vites proſternant, Bilemq; acriorem reddant, ac Bilioſũ humorem augeant; Ideo his etiam occurrendum rebus placide ſomnum conciliantibus. vt eſt Diacodion, vel Syruppus de Papauere, aut Emulſio Seminum Papaueris, hora dormitionis exhibitis; Conferunt etiam Tibiarum, & Pedum lotiones factę cum decoctione Capitum Papaueris albi, Florum Violarum, Foliorum Salicum, & vitis albę domeſticę; Narium etiam interius inunctio cum Oleo Nenupharino confert, & frontis ac temporum, & Volarum Manuum, & Plantarum Pedum, ac Brachiorum Pulſuum cum Populeono, Vnguento.

AD FEBREM

FEBRI occurrimus refrigerante ac humectante victu, & alijs ſex rebus Nonnaturalibus, ſanguinis miſſione, Pharmacis, Syrupis, & alijs pro Eryſipelatis curatione ſuperius dictis.

AD REFRIGERANDVM Hepar.

CVM verò in Eryſipelate vt plurimum Hepatis calida intemperies adſit, ex qua multa Bilis copia gignitur ac conſeruatur, & ideo affectum auget, huic etiam ſuccurrendum eſt cum refrigerantibus Epitematibus factis cum ſpeciebus Epitem. Frigidarum Hepatis, cum ſpeciebus Diarodon Abbatis, Triaſandoli, Santali rubri, cum Aquis Cicorij, Endiuiæ, Acetoſę, Solani Abſinthij, Lactucæ, & his ſimilibus, cũ pauca Aceti portione, Vel Vnguentis infraſcriptis.

℞. Vnguenti Sandalini vnc. 1. Oleorum Nimphęę, de Semine Cucurbitæ, Succi Endiuiæ an drag. 11. ſ. Spicæ Nardi G. vi. Trociſci de Spodio ſcrop. 1. Seminis Endiuię, Sem. Portulacę an ſcrop. 1. Aceti parum M. & S. A. Fiat Vng. quo Hepatis regio inungatur. vel.

℞. Vng. albi Gal. vnc. 1. Spicæ Nardi, Sandalorum omnium an ſcrop. 1. Pul. Roſarum rub. Nimpheæ, violarum an ſcrup. ſ. M. & S. A. fiat Vng.

Vel fiat infraſcriptus ſacculus lunatus, & vapore Aceti, & Roſaceæ Aquæ ſuffiatur, & Hæpatis regioni applicetur.

℞ Roſarum rub. Violarum, Nimphæ an Pug. ſ. Corallorum rub. Santali albi, & Rubi an ſcrup. 1111. Sem. Lactucæ, Endiuiæ an dram. 1. Spodij dragm. ʒ. omnia in puluerem redigantur, & ex his repleatur ſacculus.

Si verò Eryſipelas non ſit exquiſitum

ſed ſpurium, ideſt, vel Phlegmonoſum, vel Oedematoſum, vel Scyrroſum, mixta curatio eſſe debet, & contra exuberās eſt pugnandum non neglecta interim al terius indicatiōe, vt inquit Gal. 14. Meth. Ideo in his ad cuiuſcumq; curationem recurrere debemus, & mixtam curationem inſtituere, & hec de Eryſipelate ſatis.

DE PHLICTENIS Caput. 14.

Quid no minis. PHLICTENAE, & Phlictides à Grecis dictę, Papulæ, Puſtulæ, & Veſſicæ à Latinis dicuntur, Quod rei & vulgo Ignis ſilueſter. Sunt ergo Phlictenæ Veſſicæ quædam repente emergentes, neque multum dolorem inducentes ſub flaui humoris copia diſtentę ac repletę, Bullarum modo liuidæ, & illis ſimiles, quę ab Aqua feruida, vel ab Igne ambuſtis erumpunt.

Cum in Phlictenis igitur Cuticula eleuetur, ac in tumorem aſſurgat, erit morbus in compoſitione, & precipue in magnitudine aucta. Cum verò veſſicę Quod morbus sit. rumpuntur fit morbus in ſolutione continui.

Affecta pars. Pars affecta eſt cutis & precipue Cuticula, à Grecis Epidermis dicta.

DE PHLICTENARVM Cauſis.

CAVSAE ex quibus Phlictenę fieri poſſunt, plures ſunt, vt de alijs tumoribus diximus, ſcilicet Internæ, & Externę, vt inquit Hipp. de humidorum vſu verſus finem; Externę ſunt Cutis irritamenta, ſplenia arctiora, inſolita aſperorum veſtimentorum geſtatio, & ſudoris exitus, aut vbi quis ex Frigore de repente ad Ignem, aut ad calida lauacra acceſſerit; Internę vel ſunt antecedentes vel coniunctę, antecedentes ſunt Bilioſorum humorum ac feruentium repletio, qui à Natura ab eorum copia ac mala qualitate irritata ab internis partibus, ad externas, & ad cutem tanquā in ad totius corporis Cloacam expelluntur, qui cum ſubtiles ſint, facile carnoſas partes, quę ſunt rarę, penetrant ac pertranſeunt, in Cute vero retinentur, & ibi veſſicas excitant, quia hec pars denſior eſt.

Coniuncta vero cauſa eſt Bilioſus humor feruidus ſub Cuticula coadunatus; Mulieribus vero ex menſtruarum purgationum ſub cutem recurſu fiunt, vt loco ſuperius citato Hipp. inquit.

Patet igitur Phlictenas ſemper à feruentiſſima Bile gigni, quę ignem viribus ſuius adequat, & ideo merito Vulgus Silueſtrem Ignem appellat; Si vero aliquando cum his tumor etiam oriatur ex materia magis craſſa oritur, quę Cutem penetrare non potuit; & hic tumor, cum loco, tum materia, à Phlictenis differt.

DE PHLICTENARVM Signis.

PHLICTENARVM ſigna ſunt manifeſta, quoniam veſſicæ his ſimiles, quæ ab ignæ, vel feruida Aqua ambuſtis emergunt, Non multū dolorem inducunt, Repente eueniunt, ſunt liuidę Bullarum inſtar, & quando rumpuntur ſubflaui humoris copia paulatim effluit, Cruſtuleq; obdureſcunt, dum ſaneſcunt, In carnoſis verò, & tenera carne preditis rubicundæ ſunt.

DE PHLICTENARVM Prognoſtico.

PHLICTENAE, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 63. ad biduum aliquando, & triduum durant; Hæ ſimiliter mulietibus, quibus menſtrua defecerunt, aut quibus non recte profluunt, eueniunt; Sepe in Cruribus oriuntur; Infantibus verò aliquando in toto cor-

corpore; Verum viris rariſſime accidunt Et niſi recte Phlictenæ curentur, aliquando in Herpetem exedentem degenerare ſolent.

DE PHLICTENARVM Curatione.

QVO ad Phlictenarum curationem, tres Intentiones habere debemus, Prima eſt victum, & alias res Nonnaturales inſtituere; Secunda Antecedentem materiam ac peccantes humores digerere ac euacuare; Tertia circa coniunctę materiæ remotionem ac circa localia ſiue Topica verſatur ac conſiſtit.

Quo ad primam, & ſecundam intentionem idem faciendum, quod in Eryſipelatis curatione diximus, & victus, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 63. debet eſſe non ſolum refrigerans, & humectans, ſed etiam aluum emolliens, & vrinas proliciens, & omnino acria, & ſalſa deuitanda.

Circa Tertiam Intentionem; Hipp. lib. de humidorum vſu inquit; Aqua frigida prodeſt papulis rubicundis, quales alia atq. alia parte ſublatæ erumpunt, quales per Splenia arctiora emergunt; Quæ verò ex frigore fiunt, aut quę exaſperantur inſtar Milij, deinde exulcerantur eas frigida ledit, calida vero prodeſt.

A principio quando aliquis pruritus aut rubedo apparere incipit, pars Linimento facto ex Bolo arm. Pul. Coriand. & Roſacea Aqua illinienda, aut fiat Linimentum cum Puluere Myrti, Ceruſa & Aceto.

Paul. lib. 4. cap. 10. inquit; Phlictenas, quę non ſponte ſua erumpunt, doloremq; grauiorem afferunt, Acu peracuta, parte cui humor ſubeſſe videtur, perforato; inde humorem ſuſpenſa manu exprimito, cutem circumfuſam, quamuis impleatur, ſinito; Conueniente vulnere, Puſtula denuo compungatur, conſimiliq; modo exprimatur, ſeruandaq; vt prius, Cutis ambiens. donec id, quod ſub ipſa exulceratum eſt, in cicatricem contrahatur. Quocirca prius quam Puſtulę aperiantur, ideſt quando Puſtulæ augētur, Lentem elixam cum Aqua eliquatam illiniendum, inquit; Aut mali punici frondes calido Cinere tepefactas applicandæ, locoſq; attingendos. Sed ſi fiat eruptio, & Vlcus onatur, Adipem ſuillum liquefactum Spumaq; Argenti admixtum, & in Linteolum infarctum ſuperimponendum: Vel Lilij Radix in Aqua cocta, & contusa cum Ceruſa admixta, vel.

℞. Spumæ Argenti, Sulphuris viui an vnc. 11. Pul. Myrti vnc. 1. M. & cum Aceto leuiga, & adiecto vino, & Oleo Roſaceo Fiat in Vng. formam, & applica. Et hoc non ſolum Phlictenis prodeſt ſed etiam Epinyctidi conducit.

Medicamentum ſimiliter ex Plumbagine, & Ouis confectum ad omnes calidas eruptiones eſt vtilis, vt ad Papulas, Manantia Capitis Vlcera, incipienteſq; Furunculos, Exuſtiones, & ſimilia.

Aetius vero loco ſuperius citato, poſt Veſſicarum perforationem ac humoris excluſionem laudat Emplaſtrum ex Tritici polline factum. Poſt quam vero non amplius humor effluit, Emplaſtrum ex Hordei Farina applicari iubet; Conferunt etiam Phlictenis infraſcripta Emplaſtra.

℞. Lentium, Foliorum, vel corticum mali Punici Foliorum Myrti an M. 1. M. & in Aqua coque, & poſtea contunde, & cum Oleo Roſaceo, q. ſuff. S. A. Fiat Empl. vel.

℞. Farinę Lentium, Fabarum, Pul. Malicorij an vnc. 11. M. & cum Oleo Roſaceo q. ſuff. S. A. Fiat Emplaſtrum Vel.

℞. Hordei mundi M. 1. Lentium M. 11. Fumariæ M. 5. Maluæ M. 11. 5. coque S. A. in Fabrorum Ferrariorū aqua, & deinde contunde, & adde Olei Roſacei, Myrtini an vnc. 11. Ceræ albæ vnc. 1. Pinguendinis Vituli vnc. 111. M. & omnia ſimul coque, ſemper miſcendo & poſtea ſuper affectam parten applica, Vel.

℞. Micæ panis vnc. IIII. Lentium, Arnogloſſæ Balauſtiorum, Roſarū rub. an M. I. Foliorum Maluarum, Lactucę an M. ſ. M. & coque in Aqua. deinde contunde, & per ſetacium traice, deinde adde Farinæ Hordei q. ſuff.

Oleì Roſacei vnc. II. Pinguedinis Gallinæ vnc. I. & dū refrigeratur, adde Vitellorum Ouorum num. III. Lactis Caprini vnc. II. M. & S. A. Fiat Empl. & applica, & eſt optimum. Poſſunt etiā fieri Vnguenta cum puluere Malicorij, Gallarum, Roſarum rub. Myrtillorum cum Oleo Roſaceo, & Cera q. ſuff. quæ tamen minus Emplaſtris valent.

Si verò Phlictenæ in ſerpentia Vlcera degenerent, ad Herpetis Exedentis præſidia recurrendum eſt.

Si verò caro in Phlictenis ſit corrupta quæ carnem abſumendi corruptam facultatem habent ſunt applicanda. Remota corrupta carne mundificatoq; Vlcere, carne repleatur, & tandem conſolidetur, & Epuloticis Medicamentis Cicatrix inducatur.

CVRATIO PHLICTEnarum in Pueruli.

SI in Puerulis Phlictenę oriantur, quemadmodum ex praua victus ratione aliquando oriri ſolent, in his confert lotio decocti Roſatū aut Lentium, ſi magis adſtringere volumus, Myrtum vel malicorium addere poſſumus. Si verò in his maiora Vlcera fiant Empl. factum ex Plantagine, Intibo, & pane competit, aut ex flore polentæ cum Portulaca, & Semperuiuo, aut Veneris Vmbelico, aut Hyoſchiamo; Vel.

℞. Recrementi Plumbi, & Amili an Part. æqu. & cum Solani ſucco, & Oleo Roſaceo q. ſuff. M. & illinito.

Competit etiam Cadmia cum Aqua diſſoluta, aut Cimolia cum Vino.

Vel ℞. Ferri recrementum, & cum Vino terito ac illinito, & ſi plura deſideràs, vide Aetium Serm. 4. cap. 21.

DE HERPETE
Caput. 15.

Quid Nominis

HERPES à Grecis dictus, ab Arabibus Formica corroſiua appellata fuit, & à Celſo ſacer ignis dicitur, à Recentioribus Puſtulæ malæ cholerìche appellantur, & ab aliquibus Papulæ Herpes à Grecis fuit dictus ab effectu, & Symptomate, quoniam continuo ſerpit, vt inquit Gal. 2. Meth. cap. 2.

Quid ſit Herpes.

Herpes eſt tumor, ſiue puſtuloſa Inflammatio cum pruritu, & rubedine, partem in quam ſerpit exulcerans. Vel dicere poſſumus, quod Herpes ſit tumor quidam paruus exurens, cutem ſerpentibus & minimis puſtulis exaſperans ac erodens, Milliarem Herpetem ſic definire poſſumus; Miliaris Herpes eſt tumor paruus cum quodam ardore cutem ſerpentibus puſtulis Milio haud abſimilibus exaſperans.

Qui morbus ſit.

Cum ergo ſit Tumor, erit morbus in compoſitione, & precipue in magnitudine aucta, Cum vero partem exulceret, erit morbus in ſolutione continui.

Herpetū Species

Herpetum ſpecies, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 60. tres ſunt, vna eſt, quę ſolum ſerpendo, & vt ita dicam, ambulando ſolam Cutem exedit, & hec dicitur Herpes abſq; vlla addictione, & tantum generis nomine vocatur. Secunda ſpecies Herpes Exedens, vel Depaſcens, ſiue Eſtiomenos à Grecis ſiue Fera dicitur; Tertia Miliaris Herpes nominatur, à ſimilitudine, quoniam in ſuperficie paruæ Puſtulæ, & Milio ſimiles excitantur.

Gal. 2. ad Glauc. cap. primo ſolum duas Herpetum ſpecies eſſe dicit, ideſt Miliarem, & Exedentem, ſed hoc parū refert, cum eadem curatio competat Miliari Herpeti, & ſimpliciter dicto, & eadem pars ſit affecta, & ex eadem cauſa proueniat, & ideo de hoc non eſt litigandum.

Partes Affectæ.

In Prima, & Tertia Herpetis ſpecie pars affecta ſolum eſt Cutis ſuperficies, ſiue Cuticula dicta, In ſecunda pars af-

Partes Affecta

In prima, & Tertia Herpetis ſpeciē pars affecta ſolum eſt Cutis ſuperficies, ſiue Cuticula dicta, In ſecunda pars affecta eſt tota Cutis, cum totam Cutē vſq; ad ſubiectam carnem exulceret. Pars igitur ab Herpete affecta eſt Cutis, & minime partes Cuti ſubiectę, ſicuti omnes Autores atteſtantur, & C. Celſus inquit lib. 5. cap. 28.

Sacer, Ignis fit maxime in Pectore, aut Lateribus, aut eminentibus partibus pręcipueque in Plantis, Atque hoc quoque malo ferè corpora ſeniora tentantur, Aut quæ mali habitus ſunt, ſed in Cruribus maxime.

DE HERPETVM Cauſis.

EFFICIENS, & Coniuncta cauſa Herpetem efficiens eſt Bilioſus humor ſincerus, ſuperuacuus, & ardentiſſimus; qui ſēſim nulloquę fluxionis impetu à Venis expurgatus tenuuitate partes omnes, pręcipue carnoſas tranſgręditur, dum denſiorem cutem attingat, in qua tandem decumbit ac detinetur ob eius denſitatem, & cum ab exquiſita fiat Bile, ideo Cutem exurit, & aliquando Puſtulas Milio ſimiles efficit, Aliquando vero exulcerat, & propinquas partes populatur ac depaſcit, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. 4. & 14. Meth. & 2 ad Glauc. cap. 1. & Aetius Serm. 14. cap. 60. & Paul. lib. 4. cap. 20. & C. Celſus lib. 5. cap. 28. & deniq; omnes boni Autores.

Antecedens cauſa nemini eſt dubium quin ſit huius bilioſi humoris in corpore abundantia. Procatarcticę cauſę poſſunt eſſe omnes illæ, quæ huius Bilioſi humoris cumulum efficere poſſunt, vt cap. de Eryſipelate diximus. Tamen ſciendum, quod Miliaris, & ſimplex Herpes a ſubtiliori, & dilutiori Bile. & minus acri fit vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 1. & lib. de Tumorib. Pret. Nat. vbi etiam ſcriptum reliquit; Quod in hac Herpetis ſpecie aliquid Pituitæ Bili eſſe admixtā ei videri.

Herpetem verò Exedentem à meracissima Bile, & craſſiore, & ideo Exulcerat ac erodit, & ſemper proximam cutē inuadit, rituq; ſerpentis Beſtiæ ad vicinas partes progreditur, easque depaſcit ac populatur, vt inquit Gal. 2. Meth.

In quo ab Eryſip. Herpes differat.

Prouenit ergo Herpes ab eodem humore à quo Eryſipelas, ſed in hoc differunt, quod Eryſipelas fit à Bile naturali, Herpes vero à Bile præter naturam redundante; Ideſt quod Bilis, quæ Herpatē excitat, eſt tenuuior ac calidior, mordacior, acriorque reddita, & ideo eſt pręter neturam; Et hoc elicitur ex Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. & 14. Meth. inquit Serpens Vlcus, quod Herpes dicitur, eiuſdem eſt generis cum exulcerato Eryſipelate; Etenim Herpetem Bilioſus procreat ſuccus ſub cute herens; Quo fit, vt eatenus affectus is eiuſdem ſit cum Eryſipelate generis, Atque huiſquoque magis quod exulceratum eſt. Differt autèm ab Eryſipelate humoris tenuuitate, eſt enim admodum tenuis, qui Herpetem excitat Ex eo autem quod alter humor altero ſit tenuuior, & craſſior, Vlcerum differentię, quæ ex profunditate ſpectantur, proueniunt, vt in Phagedenico vlcere, à quo Herpes differt, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pręt Nat. dicens, Iam verò qui affectus ex vlcere, & Tumore circumambientē conſtat, Phagedena vocatur.

In quo differat a Phlegenico vlcere.

Depaſcitur etiam Herpes circumuicinas partes, ſolius tamen Cutis exulceratio exiſtit, Phagedena verò vna cum Cute attingit etiam, & ſubiecta, Quæ Vlcera omnia Cachoetæ, hoc eſt maligna, vocantur, & Cachoetæ Vlcera ſunt quę rite decenterque omnibus adminiſtratis, non ſanantur, vt Gal. docet

Differt ergo Herpes ab exulcerato Eryſipelate, quamuis magna ſimilitudo adſit, & ab Vlcere Phagedenico, vtque omnes differentias adducam, Ab Eryſipelate differt, quod Eryſipelas conſpicua defluxione derepente emergit, Herpes vero ſenſim multoque tempore, nec cōſpicua fluxione effloreſcit, Secundo Herpitis puſtulę magis aridę ſunt, & quibus ruptis pauca, vel nulla materia profluit, Ex Eryſipelate exulcerato multa humiditas, & pus, & ſanies egreditur. Tertio Herpes prurit, Eryſipelas verò dolore ac ardore torquet, Quarto cum Eryſipelate ſemper Febris eſt coniuncta, & bre-

uiter, & ſponte aliquando ſoluitur, contra in Herpete non adeſt Febris, & diuturna Herpetis ſemper curatio exiſtit, Quinto differt, quod Eryſipelas fit a naturali Bile, Herpes verò à Bile prçter naturam, & Bilis Eryſipelas efficiens eſt craſſior, Hepetem verò procreans eſt ſubtilior.

Differt à Phagedena, quia Herpes ſolum Cutem depaſcit, Phagedena; verò etiam partes ſibi ſubiectas, & in Phagedena non ſolum adeſt Vlcus, ſed etiam circumiacentium partium tumor, quod non adeſt in Herpete.

DE HERPETVM Signis.

HERPETIS ſimpliciter dicti ſigna ſunt, quod pars affecta ad rubedinē tendit, vel ad rubedinem cum flauitie commixtam calida redditur, adeſt pruritus, & ſcalpendi deſiderium, & ſolum ſerpendo cutem exurit.

Miliaris Herpetis à ſimilitudine dicti ſigna ſunt, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. 2. & Celſus lib. 5. cap. 28. quod non ſolum pars affecta ad rubedinem tendit, aut eſt rubore, & pallore mixta, & ſepe rubor cum calore eſt, & adeſt pruritus, ſed etiam puſtulæ Milio ſimiles, aut etiam maiores in ſumma cute excitantur, quç etiam aliquando exulcerantur, & ab his profluit materia quædam, quæ eſt quid medium inter ſaniem, & Pus, deinde primis puſtulis ſaneſcentibus, denuo aliç ſerpendo oriuntur, & ſenſus quaſi puncturæ formicç percipitur.

Signa Herpetis Exedentis ſunt, quod ſerpendo erodit, tamen ſolam cutem depaſcit, & partes Cuti ſubiectas non attingit, vt Phagedena efficit, Late diffunditur, & parua Vlcera, & foramina multa efficit, Pars affecta eſt ſubliuida inequaliter tamen, mediumque ſaneſcit, extremis procedentibus, ac ſepe id, quod iam ſanum videbatur, iterum exulceratur. At circum circa proxima Cutis, quæ vitium receptura eſt, tumidior, & durior eſt, & colorem habet ex rubro ſubnigrum.

DE HERPETVM Prognoſtico.

GAL. 4. Meth. inquit Quęcumq; verò vlcera exedunt, ea tū Cachoetę ſunt, tum malorum ſuccorum ſoboles.

Ex maligna magis, vel minus Bilis natura, magis, & minus periculoſus eſt Herpes; In Cancrum item Herpes degenerans malum.

C. Celſus lib. 5. Cap. 28. inquit Omnis ſacer ignis, ſiue Herpes, vt minimum periculum habet, ex his, quæ ſerpunt, ſic prope difficillime tollitur, Prçſertim quando Iecoris intemperies adeſt quæ difficultatem auget.

Herpes Miliaris difficilioris eſt reſolutionis Exedente Herpete, ac præcipue ſi ex Venerea Lue ortum habeat.

DE HERPETVM Curatione.

IN Herpete curando quatuor intentiones habere debemus. Prima eſt victum, & alias res Nonnaturales inſtituere, Secunda eſt Antecedentem materiam auertere, & hu-

& humoris in affectam partem confluxionem inhibere, Tertia eſt quicquid in affectam partem confluxit, & ibi inheſit vacuare. Quarta eſt ſanare Vlcus.

Primam ac ſecundam intentionem aſſequimur victu inſtituto ac alijs rebus Nonnaturalibus in Eryſipelatis curatione, cum eiuſdem ſit generis, Similiter humorum auerſio fit eiſdem Medicamẽtis, præter quam in Miliari Herpete, in quo cum Colagogis aliquid Phlegmagogi Medicamenti miſcendum eſt, Dicente Gal. 2. ad Glauc. cap. 2.

Herpetes autem quantum ad totius corporis euacuationem attinet, vt Eryſipela curare oportet. Si vero pletoricum corpus ſit, etiam Venæ ſectio fieri poteſt faciendæ etiam Reuulſiones, Deriuationes, & ſimilia, & hoc eſt præceptum Gal. 4. Meth. vbi inquit. Quod in Herpete ac in omni alio diuturno vlcere peccantes humores per Aluum euacuare oportet, Hipp. pręcepto lib. de Vlceribus.

Si igitur valenter etiam num fluxio irruat, reuellere ad contraria ſtudebimus Atq; ſi in ſuperioribus Vlcus conſiſtat, per inferiora purgantes, Sin autem in inferioribus ſit, ſuperiorẽ ventrem euacuãtes. At ſi iam fluxio reſtitit, atq; in membro inheſit, deriuare per vicina magis expedit, quam & in propinquiora tranſlatio. & purganti Med. tum acceſſus tũ attractus, e vicino ſit promptior. Dicit etiam 14. Meth. Gal. Si quis igitur toto prius purgato corpore, mox quæ influentem humorem reprimunt regeruntque, medicamentis vtatur, iam curauerit Herpetem, Si neutrum horum fuerit, Sed tantum ea, quæ Cicatricem inducunt, adhibuerit, vtique exulceratam cuticulam ſic ſanauerit: Proxime tamen illi, quæ minus exulceretur, non conſuluerit Poſtmodum verò illa, quoq; cicatrice incluſa, quæ ipſi continua eſt, exulceratur. idq; longo ſpacio, ceu malo ipſo ſerpente ſit, donec humor, vnde oritur ſit inanitus, Vacuandus itaq; eſt per huiuſmodi affectus, ſemper his, qui redundat humor aliquando medicamento, quod Flauam purgat Bilem: Sepe eo quod Nigram, modò eo, quod mixtæ ſit facultatis, quod que ſimul Bilem. & Pituitam educat, veluti in Miliari Herpete, Et inferius inquit, Ceterum an generationem Vlceris in ijs, quæ extrinſecus admouentur, exuperare debent, quæ repellendi facultatẽ habent. Vbi vero non amplius confluit in ægrotantem particulam vitioſus humor, quæ digerunt, Si quidem exiguum vitioſi humoris etiam ſi quis ad viſcera reprimat, leuæ damnum committet, At ſi eius quantitas ſit momentanea, in princeps aliquod membrum aliquando procumbit, Ac inferius inquit, In Herpete, quoniam tenuis eſt humor, qui ipſum creat, abunde eſt etiam Aluum ſoluiſſe, vel Vrinas, per ea, quæ id modice efficiunt, citaſſe. In miliari ergo Herpete, quũ dilutior ſit Bilis, & attrahi promptior, blandiori Medicamento, In Eryſipelate vero, quia craſſior eſt humor, ideo vehementiori Medicamento eſt opus, 2. vero ad Glauc cap. 2. inquit Gal.

Quamuis tam in Eryſipelate, quam in Herpete eadem curatio conueniat circa ſex res Nonnaturales, & circa vniuerſalia, ideſt circa purgationem, quatenus ex flaua Bile vterque conſtat, Quatenus verò ad particularia pręſidia, partim communem, partim diuerſam.

Omnes enim refrigerari volunt, Sed Eryſipelata frigida, & humida expoſcũt Herpetes verò refrigerari, & exiccari, minime tamen humectari volunt, Herpes verò exedens magis exiccãribus gaudet Miliari, cum profundiora Vlcera fiant, & humore tum vberiore, tum craſſiore oriatur.

Per initia igitur vacuato corpore, Exedenti Herpeti, ac etiam Miliari imponenda ſunt, quæ influentem humorem reprimunt ac exiccant, quales ſunt vitium Capreoli, Solanum, Folia Oleaſtri & Salicum, Balauſthia, Malicorium, Calices Glandium, Rubi, & Canini Rubi cacumina, & Arnogloſſum, quorum vti poſſumus ſuccis, aquis ſtillaticijs, & decocto. Quibus ſi addamus Hordei, vel Lẽtiũ Farinã, Cat. cõficere poſſumus quod materiam, quæ iam influxit, vacuabit, & ſic Tertiam intentionem aſſequemur. Deinde intendenda eſt medicamenti vis admiſcendo Lenticulam, quę edenda eſt Melle, & Polenta. Eadem vtilitate infra

ſcri-

ſcripto Cataplaſmate vti poſſumus, quod potenter exiceat, & quantum ex vſu eſt, fluentem humorem reprimit, & quod iam affectam partem obſidet, euacuat, Huiſmodi autem fit ex Arnogloſſo, Lenticula commeſtibili, Pane, Roſaceo, Malicorio, Rhu, ſiue Sumach, & Polenta, Lenticula enim, & Arnogloſſum exiccando euacuant, Panis detergẽdo ac digerendo, Repellunt vero Roſaceum, Arnogloſſum, & Lenticula ſtringendo citra dolorem, Vel infraſcriptum quod magis digerit, applicare poſſumus.

℞. Malicorij, Balauſtiorum an vnc. 11. Rhois M. 11. Farinæ Hordei vnc. 111. coquantur S. A. in Vino auſtero, & terantur, & fiat Catapl. vel.

℞. Arnogloſſæ, Capreolorum vitis, ſummitatum Rubi, Oleaſtri an M. 1. Balauſtiorum Pug. 11. M. & fiat decoctum, de quo ℞. vnc. x. & adde Farinæ Hordei vnc. 1. Farinæ Lupinorum vnc. 5. Olei Nimpheæ, vel Roſacei vnc. 1. 5. coquantur, & fiat Puls, quę applicetur. Niſi amplius defluat humor, ad reſoluẽdum, quod iam influxit, ſufficienter ſiccantibus, & diſcutientibus omniq; acredine carentibus vti debemus, ſicuti eſt infraſcriptum.

℞. Succorum Plantaginis, Solani an. vnc. 1. Succi rad. Lapatij vnc. 5. Bluauſtiorum. Pug. 1. roſarum rub. dragm. 1. 5. Aluminis dragm. 1. Aceti. vnc. 11. M. & bulliant ad Acet, & ſuccorum conſumptionem; Deinde per horã unam in plumbeo Mortario terantur, addendo Litargirij vtriuſq; an vnc. 11. Ceruſæ vnc. 1. Tutiæ dragm. 11. & ſi magis exiccare deſideras, adde ferri ſcoriæ præparatæ dragm. 11. Floris Aeris dragm. 1. vel Calcis lotę tantundem, & in Vnguenti formam redige, vel.

℞. Lanę ſuccidę vſtę, & pul. dragm. 11. Corticis Pini vſti, & loti dragm. 1. 5. Adipis Caprini vnc. 1. Olei Mirtini vnc. 111. Cerę q. ſuff. M. & S. A. F. Vnguentum.

Plurimũ quoq; commendatur liquor qui ſua ſponte, vel Ignis vi expreſſus è vitis caudice exudat, Oribaſius laudat Dilutum ex Aceto, aut Solani, & Plantaginis ſucco, ſimiliter Lini ſemen Oleo & Vino incoctum, & tritum, ſimiliter prodeſt Cimolia terra cum Solani ſucco ſubacta, & ad Vnguenti formam redacta.

Quo ad Quartam Intentionem, ſi humor ſua acrimonia vlcus effecerit, cum omnę vlcus exiccari oxoptet, Medicamento non aſpero nec mordente neque irritante faciendum. Preter quam vbi malignum, & puttidum fuerit, vt inquit Hipp. lib. de vlceribus, ſequenti decocto vlcus abluemus ac fouebimus, quod partem roborat, vlcus detergit, & humoris fluxum prohibet.

℞. Burſæ Paſtoris, Centinodię, plantaginis, Solani an M. 1. Calicum viridium Glandium, vel Nucum Cupreſſi an paria x. Baccarum, & Foliorum Mirti, Malicorij, Balauſtiorum an vnc. 1. Acacię Hyppociſtidis an drag. v1. Myrrhę, Thuris an dragm. v. M. & Fiat decoctum in Aqua Fabrorum A fotu vero aliquid ex ſuperioribus Med. admouebis vel infraſcriptum.

℞ Citoniorum, Gallę an dragm. 11 r. Mirrhę, Thuris, Aloes an dragm. 11. 5. Aluminis ſiſſi dragm. 11. Radicum Ariſtolochię rot. vulgaris an dragm. 11. 5. Calaminthę dragm. 1. 5. trita in Vino ſubauſtero excipiantur, & fiant paſtilli qui Aqua Mellis diſſoluti illiniantur. Valet etiam Med. quod ex Terra lemnia Bolo Armenio, Aqua Roſacea, & Aceto componitur, Mirifice vero confert in-infraſcriptum.

℞. Lanæ ſuccidæ intra Ollam combuſtæ, & in puluerem conuerſa, & diſſolue cum Aqua Roſacea, & redige in ſcriptorij atramenti formam; & bis in die pluma illinito. Paulus maxime laudat Plũbi recrementũ cum ſucco Rutę, vel Myrtino ceratũ exceptũ, Item quod ℞. Lanę ſuccidæ vſte vnc. 5. Ceræ vnc. 1. Recrementi Plumbi drag. 111. Seui Caprilli Aqua loti vne. 1. Olei Mirtini vne. 1. 5. M. & S. A. F. Vng. vel.

℞. Pulueris Malicorij ex dulci malo Punico, Spumę Argenti an dragm. v1. Lanæ ſuccidę vſtę, Corticis Pini vſti, & loti an dragm. 111. Cerę vnc. 1. 5. Ceruſę vnc. 1. Thuris, Aluminis ſciſſillis an dragm. 1. M. cum Vino, & Myrtino Oleo q. ſuff. & S. A. Fiat Vnguentum.

Si

Si verò humor vſq; adeo acris fuerit, vt ſuperioribus Medicamentis non cedat ſed Phagedenicum Vlcus exciter, ad valentiora recurrendum eſt, vt ſunt Trociſci Andronis, Polidæ, Muſæ, Paſonis, Ioannis de Vigo, qui nigro Vino ac auſtero ſunt diſſoluendi, vel albo, niſi nigrum haberi poſſit. Niſi hi Paſtilli adſint, poſſumus etiam Arſenico ſublimato optime trito, & cum albo Vnguento commixto vti, & eo Elichinia imbuere, Vel vti poſſumus Myſi, vel Calcitide, vel Calce, vel Sandracha, & partes circumcirca, vel Vnguento defenſiuo, vel Oxicrato, ne ob dolorem noua fluxio fiat, muniendę; Et tandem niſi his Med. cedat, & continue Vlcus ſerpat, ad ignitum ferrum deueniendum.

DE MILIARIS Herpetis Curatione

HERPETES Miliares, & qui tantum ſummam cutẽ exulcerant, vt Inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 2. Niſi diu perdurauerint, nullo horum, ideſt ſuperiorum acrium Medicamentorum vti debemus, cum fortiter adurant, & vehementer exiccent. Verũ iſtis ſufficiunt, quæcumq; vim Glaucij habent, ideſt Memithæ, quæ quidem Aqua diluenda ſunt, aut Aceto, ſi nihil ex Aqua profecerint. Quod ſi etiam ſolani ſucco intinxeris, vel Arnogloſſi plus etiam conferes. In Principio igitur competit Emplaſtrum de Arnogloſſa cum puluere Malicorij, vel Balauſthiorum, & Gallarum viridium; Vel Catapl. de duobus malis punicis, ſuccus radicis Lapatij Acuti in Aceto diu macerati, & cũ dictis pulueribus, & Alumine, cum Lapathum molliat, & exiccet, & Acetum Bilem extinguat. Poſſumus etiam Medicamentum parare ex Gallis Tamariſci Fructibus, Malicorio, Bolo Armenio an vnc 1. & omnia cum vnc. 111. Aquę Roſaceæ, & Aceti vnc. 1. miſceantur.

Ad diſcutiendum vero competit ſuccus Aſphodeli, vel Succus ſimilacis aſperę, vel vti poſſumus Gummis Prunorum in Aceto acerrimo diſſolutis.

Vel poſſumus etiam iubere, vt pars affecta foueatur Marina Aqua. vel Muria, in qua etiam incoctum ſit Malicorium, Alumen, & Sulphur.

Competit etiam, vt ſuperius diximus Aqua, quæ e vitibus deſtillat, & ſi cum ea Sulphur citrinum aduſtum, & flos Aeris an partes equ. commiſceatur, & cum Vino Pontico q. ſuff. fiat Linimentum; Quod in declinatione multum confert, & maxime ſaniem exiccat, Vel.

℞. Spumę Argenti vnc. 1. ʒ. Minij dragm. 111. Boli Armenij, Terræ Sig. Tutię præparatæ an dragm. 11. Ceruſæ vnc. ʒ. Succi ſolatri vnc. 1. ʒ. Olei Myrtini vnc. 1. Caphuræ G. xv. Cerę albæ q. ſuff. M. & S. A. F. Vng.

Quando verò puſtulę rumpuntur, & Pus exit, detergentibus, & exiccantibus vti debemus, quorum formulę plures in ſuperioribus fuere deſcriptæ

Si vero caro etiam putrida ſubſit, Medicamentis ad id aptis tollenda, quæ tamen minime noxia ſint, vt eſt infraſcriptum.

℞. Reſinę Tereb. vnc. 11. Fuliginis, Thuris an dragm. 1. ʒ. Squamæ Aeris dragm. ʒ. Litargirij, Aluminis an drag. 1. Argenti Spumę dragm. 11. M. & vtere, vel applica Vnguentum Triapharmacum, cui quinta pars Thuris ſit adiecta, vt inquit Celſus, vel Mercurium precipitatum, quod maxime talia Vlcera rectificat; Multa alia pręſidia ponit Aetius Serm. 14. cap. 60. & Paul. lib. 4. cap. 20. & alij boni Autores, quos videre potes, ſatis itaq; ſit locos nunc monſtraſſe.

Circa vniuerſalia, idem quod in alijs Herpetibus. vt ſuperius fuit dictum, faciendum, pręter quam cum Colagogis Medicamentis Phlegmagoga ſunt commiſcẽda, cum hec Herpes, & à Bile & Pituita ſimul mixtis oriatur.

DE

DE IMPETIGINE Caput. 16.

Quid nominis.

IMPETIGO à Latinis dicta, Lichen à Grecis, ab aliquibus Serpigo à non nullis cutis aſperitas dicitur, & Vulgo etiam ab aliquibus volatica nominatur. C. Celſus lib. 5. cap. 28. per Impetiginem, quid aliud intelligit, quam Grecorum Lichenas, cum quatuor Impetiginum ſpecies faciat, de qua te nullam mentionem vllus Grecorum fecit & ibi etiam ponit, ſigna diuerſa à Grecorum Lichenis, Sed credo, & firmiter teneo, quod Celſus Grecorum Lichen Papulam vocauerit, quarũ duas dicit eſſe ſpecies, Altera mitis eſt, Altera fera, & hoc fit notum ex ſignis, cum dicat, Altera eſt, ideſt mitis, in qua per minimas puſtulas Cutis exaſperatur, & rubet, leuiterq; roditur, mediũ habet pauxillo leuius, tarde ſerpit; idq; vitium maxime rotundum incipit, eademq; ratione in orbem procedit, Altera autem eſt quam Agrian, ideſt feram Greci appellant; In qua ſimiliter quidem, ſed magis Cutis exaſperatur, exulceraturq; ac vehementius, & roditur, & rubet, interdũ etiam pilos remittit.

Quid per Impetiginem intelligat C. Celſus

Quid ſit Impetigo.

Impetigo eſt Cutis aſperitas dura, & ſicca cum ingenti prurigine.

Cum ergo cutis aſperitatem Impetigo faciat, nemini eſt dubium, ſit morbus in compoſitione, & præcipuæ in ſuperficie, cum eam aſperam reddat.

Pars affecta eſt Cutis, & vt plurimum oritur circa Ceruicem, & faciẽ quamuis etiã in alijs partibus aliquando oriatur, cum forma plurimũ rotunda, vt Anulus.

DE IMPETIGINVM Cauſis.

GAL. v. de Comp. Med. S. Loc. & Paul. lib. 4. cap. 3. & Aetius Serm. 8. cap. 16. inquiunt; Quod Impetigo ex mixtis quibusdam generatur humoribus, Seroſis nimirum tenuuibus, & acribus ſuccis cum craſſis mixtis, qui humores ad Cutim tanquam ad totius corporis Cloacam tranſmittuntur, Cutemq; corrumpunt, vt inquit Auic. & huiuſmodi humor eſt vehementer calidus, & propter hoc in Impetigine adeſt pruritus ac ardor, Antecedens cauſa eſt prędictorum humorum in corpore abundantia; Procatarcticæ cauſæ ſunt omnes illæ, quæ prędictorum humorum cumulum efficere poſſunt.

DE IMPETIGINVM Signis.

IMPETIGINVM ſigna ſunt, quod cutis aſpera redditur, dura, & ſicca, pruritus adeſt maximus, & circumtenſio, proſerpit, & loco dimouetur, & aliquando per totam faciem, & oculos ipſos contingit, ſepe accidit in Hieme, vt inquit Auic. eo quod frigus coarctat, & conſtipat, taleſq; materias ad cutem deriuat.

DE IMPETIGINVM Prognoſtico.

IMPETIGO, niſi, recte curetur, de facili in pſoram. & Lepram tranſit vt inquit Gal. loco ſuperius citato, & Paulus, & Aetius, & huic addit Celſus, quod Papula ſiue Impetigo, quæ minus rotunda eſt, difficilius ſaneſcit; Recens Impetigo ac mitis curatu eſt faci-

facilior, quam quæ diuturna, & fera exiſtit.

DE IMPETIGINIS Curatione.

IN curanda Impetigine tres intentiones habere debemus Prima in victu ac alijs rebus Non-naturalibus conſiſtit, Secunda in peccantium humorum euacuatione; Tertia in localibus conſiſtit. Sed in curatione diligenter ea, quæ mitis eſt à fera Impetigine, & quæ recens ab ea, quæ longiori tempore durauerit, diſcernenda, vt Aetius inquit

Circa primam intentionem, victus humidus conuenit, cum Impetigo ab aduſtis humoribus, & per conſequens ſiccis oriatur, & ideo non ſolum humectantia ad intra conueniunt, ſed etiam ad extra, & ea omnia fugienda, quæ huiuſmodi humores procreare poſſent.

Secundam intentionem aſſequimur medicamentis huiuſmodi humores præparantibus, & poſtea euacuantibus, quæ non deſcribam, vt prolixitatem fugiam, cum quilibet mediocriter in Arte Medica exercitatus optime ſciat, quæ ſint iſta Medicamenta & ſi cum huiuſmodi humoribus etiam ſanguis peccet, Venæ ſectio etiam facienda.

Tertius ſcopus Topicis ac localibus completur, Corpore euacuato, in recenti ac mitiori Inpetigine, imponere poſſumus Parietariæ folia cum Aceto trita, aut Ammoniacum cum parietariæ ſucco in Aceto tritum, vel Braſſicæ ſuccum, aut quod deſtillat ex eius caule dum aduritur illitum, Cortex ſimiliter radicis Oxylapati commanducatus, & impoſitus, portulacæ ſuccus aſſiduę illitus maxime prodeſt.

Puerorum Impetigines, vt inquit Paullus, ſanat hominis ieiuni ſaliua continuo affricta, his etiam prodeſt Gummi Pruni illitum, Sordes Cerę, vel Apium; Infraſcriptum ſimiliter Linimentum Impetigines optime perſanare ſolet.

℞. Reſinę Tereb. in Aqua Roſarum lotæ vnc. 1. Olei Roſacei vnc. 5. Ouorũ lutea num. 11. Succi duorum malorum Arantiorum dulcium M. & Fiat Linimentum.

Similiter liquor, qui ex viridibus Oleę lignis, dum aduruntur, deſtillat, eſt vtilis, Ammoniacum item, & Thus cum Aceto trita, aut cum parietarię ſucco, Confert etiam ſuccus ſeminum agreſtis Maluę aſſidue illitus, & infraſcriptorum Oleorum inunctio, vt Olei Frumẽti, Iuneperini, de Ouorum vitellis, & de Tartaro, & ante quam pars inungatur, fricari debet. Mel ſimiliter coctum, & colatum ſuprapoſitum, per ſe, Impetigines detergit, vel cum Fabacea Farina, vel Aceto commixtum, Similiter Pix humida cum Mirtha equali portione commixta maxime prodeſt; Confert etiam Thus cum Oleo Roſaceo, & Aceto diſſolutum. Illinitio Acetoſitatis Citri etiã maxime eſt vtilis, Similiter Leporis ſtercus, vel Vulpis liquefactum cum Aceto, ſi ex eo inungatur Impetigo, ſanat eam.

Si vero Impetigo diuturna ſit, & fera valenter ſiccantibus ac abſtergentibus indiget, vt inquit Gal. v. de Comp. Med. S. Loc. vbi multa Medicamenta proponit, quę quiſq; ex ſe ipſo videre poteſt; Vnice verò infraſcriptum Vnguentum confert.

℞. Reſinę Tereb. in aqua Roſarum lotę vnc. 1. Olei Roſacei vnc. 5. Butiri recentis, Axungię Suillę an dragm. 111 Sulphuris viui dragm. 11. S. Nitri drag. 1. 5. Aluminis Zuccherini, Salis foſſilis an dragm. 1. Seminis Staphidis agrię, Litargirij an ſcrup. 11. Vitellorum Ouorum num. 11. Cerę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum.

Viticis etiam folia cum aceto trita, & illita proſunt, aut aſphodeli radix in aceto cocta, & trita, ſi affricetur, confert.

Aetius Serm. 8. cap. 16. quampluri-ma proponit Medicamenta, & inter cetera maxime laudat infraſcriptum Vng. ſiue liquidum Empl.

℞. Picis ſiuę, Reſinę Colophonię Radicis Hellebori albi tritę, Olei Roſacei, Cerę an part. ęquale M. & S. A. Fiat Vnguentum vel, vt illę inquit, liquidum Empl. Cetera quiſque ex ſe ipſo

videre

Google

videre poteſt; Inquit etiam idem Autor.

Si his Medicamentis impetigo non cedat, Excoriatorijs vtendum erit; quorum multa proponit, vel inſtaſcripto vtamur, vel huic ſimili.

℞. Litargirij, Nitri, Aeris vſti, Foliorum viticis an drag. 1. Calcanthi ſcrop. 1. Sulphuris viui, Hellebori albi an dragm. 5. Eruginis ſcrop. 11. vnumquodque ex ſe ipſo conteratur, & in puluerem redigatur; Deinde cum Cera, & Oleo Roſaceo q. ſuff. M. & Fiat Vnguentum. Poſt excoriantium remotionem, detergentibus ac Mundificantibus vti debemus, ſicuti eſt Mundificatiuum ſimplex Mundificatiuum compoſitum, Vnguentum viride, Apoſtolorum, vel quid ſimile. Poſt Mundificantium vſum, cicatricem inducentibus vti debemus, vt eſt Vnguentum de Ceruſa, de Minio deſiccatiuum rubrum, de Tutia, de Calce, & ſimilia. Et qui plura deſiderant, videat Gal. Aetium, Paulum Aeginetam, alioſque Autores ſuperius citatos, qui plurima Medicamenta pro impetiginis curatione deſcribunt, & hec de Impetigine ſatis.

DE TVMORIBVS A Pituita ortis, & Primum de Oedemate Exquiſito Caput. 17.

CVM vſque adhuc de calidis Tumoribus, Tuberculis, & Puſtulis verba fecerimus, modo de ijs qui à frigida materia ortum ducunt pertractabimus, & primum de ijs, qui à Pituita, cum hic humor magis Melancholico humore in corpore redundet, & frequentius à pituitoſis humoribus orti tumores in corpore oriantur, & primum de Oedemate dicemus.

Quid Nominis. Oedema à Grecis dictus, ab Arabibus vndimia nominatur, ab aliquibus vero Zimia, & Phlegmaticus abſceſſus, ſiue mollæ Apoſtema vocari ſolet; Hipp. ac alij antiqui Autores, vt narrat Gal. de Medici officina; ac alijs in locis, per Oedema, omnæ tumorum genus intelligebant.

Nos autem, per Oedema, particularem tantum ac vnam tumoris ſpeciem, vt Gal. ac alij recentiores Autores, intelligemus; Vtq; inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 3. & 14. Meth. Cap. 4. Oedema eſt mollis quodam tumor, atq; doloris expers, ex pituitoſa ſubſtantia, vel ſpiritu vaporoſo ortus, qualis in cadaueribus, & Hydropicorum ac Tabidorum pedibus plerumq; cernitur; Auic. 3. 4. Tractatu. 2. cap. 2. huic definitioni addit, quod huiuſmodi tumor eſt ſine calore.

Ita ergo definire poſſumus, Oedema eſt tumor frigidus pituitoſus mollis, & laxus doloris ac caloris expers, & albidi, vel ſubflaui coloris.

Species Oedematis. Sed cum duplices ſint Oedematis ſpecies, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 4. ideſt Oedema Symptoma, vt in Hydropicorum pedibus, ac Tabidorum accidere ſolet, & Oedema morbus, ideſt qui fit propter Pituitæ in aliquam partem influxum, & affectionem organicam facit.

De hac enim ſecunda ſpecie non ſumus verba facturi, Quæ affectio, cum ex tumorum genere ſit, eſt morbus in compoſitione, & præcipue in magnitudine aucta, & Oedema morbus etiam duplex eſt, vel enim eſt ſimplex, & verum ac exquiſitum Oedema, quod ex ſolo pituitæ affluxu fit, vel ſpurium, & nothum; Oedema, quod ex humore pituitoſo mixto cum aliquo alio humore fit, triplex eſt, ideſt Oedema phlegmonoſum, Eryſipelatoſum, & Scyrroſum.

Partes Affectæ. Partes ab Oedemate affectæ ſunt cutis, & ſubiecta caro, & alię partes laxæ, quę pituitoſam fluxionem receperunt, & præcipue manus, & pedes, quę partes à caloris fonte ſunt remotæ, & ex ſui natura, ideſt ex compoſitione etiam frigidę ſunt, & humoris etiam grauitas eſt in cauſa, vt hę decliues partes fluxionibus facilius tententur.

A Quibus differat. Differt verò Oedema in Phlegmone ſiue Inflammatione mollicie, & laxitate & quia eſt doloris, & caloris expers, ac etiam colore, cum ad albedinem tendat Inflammatio vero ad rubedinem Differt etiam a Scyrris mollicie, & laxitate, & Scyrri

Digitized by Google

Scyrri Pituitoſi à craſſa, & lenta Pituita fiunt, Oedemata vero à tenui pituita, vt inquit Gal. lib. de Tumorib. Pret. Nat. Vbi etiã inquit: Quod Oedema ab Aneuriſmate differt, quoniam Oedema longe maius, & latius eſt Aneuriſmate: Niſi quãdo grumus adnatus coalitus ex Aneuriſmate Sphacelum, hoc eſt ſideratio-nem efficiat.

DE EXQVISITI Oedematis Cauſis.

OEDEMATIS efficientes cauſæ, vt de alijs tumoribus diximus, plures eſſe poſſunt, ideſt Procatarcticæ, ſiue Primitiuæ Antecedentes, & Coniunctæ, ſiue continentes. Primitiuę cauſę eſſe poſſunt, vt Caſus, Percuſſio, Aer nimis frigidus ac humidus, Cibi pituitoſi. nimiæ Crapulæ, longus ſomnus, nimium Ocium, deſidioſa vita. & ſimilia, quæ Pituitæ cumulum efficere poſſunt.

Antecedens cauſa eſt pituitoſi humoris in corpore exuberantia, quæ apta eſt in partem aliquam decurrere, genitaque fuit ex procatarcticis cauſis dictis, vel ex aliqua principum partium frigida, & humida intemperie, vt Cerebri, vel Ventriculi, & potiſſimum Iecoris.

Coniuncta cauſa eſt humor pituitoſus naturalis. & proprius in parte tumore obſeſſa infarctus, & accumulatus. Dixi quod à naturali, & propria Pituita fit vt diſtinguatur ab illa Pituita, quæ vomendo vel excreando, vel è Naribus emulgendo educitur, quæ improprie eſt pituita. Sed vera, & naturalis Pituita eſt illa, quę in Iecore gignitur, quę eſt frigidior, & humidior pars ſanguineæ maſſę, conſiſtentia tenuis, colore alba, guſtu vel inſipida, vel ſubdulcis.

Oedema quando fiat. Fit vero Oedema, quando Natura à copia huius naturalis Pituitæ ſe aggrauatam perſentit, & expultricem facultatem ad expulſionem irritat, & eam ſemper a maioribus vaſis ad minora, & tandem ad muſculoſam partem, & Cutem detrudit, vbi ob harum partium denſitatem retinetur, & ibi Oedema excitat.

Quod vero ab huiuſmodi Pituita fiat Oedema, inquit Gal. lib. de Tumorib. Pret. Nat. dicens, Oedema verò tenui Pituita, quemadmodum craſſa, & lenta altera quędam Scyrrorum ſpecies, & lib. de Venæ Sect. dixit, Si Pituitoſior ſit fluxio, Tumor laxus, & ſi Bilioſus, Eryſipelas dictus fuit. Idem etiam inquit 14. Meth. & Paul. lib. 4. cap. 27. & Aetius Serm. 14 cap. 1.

DE EXQVISITI Oedematis Signis.

VERI, & exquiſiti Oedematis ſigna ſunt, Tumor laxus ad albedinẽ tendens, qui ſi digitis præmatur, tactui cedit, & aliquantis per digiti veſtigium ac fouea remanet, ex tactu, & compreſſione nullus dolor excitatur, & nulla pulſatio neque calor percipitur.

DE OEDEMATIS Prognoſtico.

OEDEMATA Hyeme preſertim generari ſolent & frequentius ſenibus, Mulieribus, & Crapulæ deditis accidunt, vt inquit Raſis 7. ad Almanſorem Cap. 12.

Oedema, quod eſt morbus. & non Symptoma, eſt morbus longus, cum ſit frigidus morbus, & à debili calore difficulter ſuperari, & concoqui poteſt, vt inquit Gal. 1. Prognoſticorum Com. 24. Sed ſi mollis ſit, & ſine dolore, eſt cum minori periculo, cum dicat Gal. 2. Prog. Com. 46. quod fluxiones ex ſanguine, vel ex Pituita ſunt benigne. Si vero durum ſit Oedema, & cum dolore, eſt periculoſus morbus.

Oedemata pluribus modis terminari poſſunt, vel per Reſolutionem, vel per ſuppurationem, vel per Indurationem. Per Reſolutionem, ſiue inſenſibilem trãſpirationem ſepius terminantur, ſepe etiam indurari ſolent, & in nodos conuerti *Oedemata quot modis terminẽtur.*

rato per ſuppurationem terminantur, quoniam Oedema frigidus affectus eſt, & in ſuppuratione calor tequiritur. Si verò in calidis partibus ſit, per ſuppurationem aliquando terminatur, & citius.

DE EXQVISITI Oedematis Curatione.

IN Oedematis morbi curatione, quod à Pituitæ affluxu ſit, quatuor intentiones ſiue ſcopos habere debemus; Prima eſt ſex rerum Nonnaturalium optima inſtitutio ac adminiſtratio, Secunda pituitoſorum humorũ pręparatio, & euacuatio Tertia in Topicis ac localibus conſiſtit, Quarta in Accidentium ſiue Symptomatum correctione.

Quo ad primam Intentionem, cum hic morbus ab humore frigido, & humido proueniat, exiccantia, calefacientia, & attenuantia conueniunt, Aer ergo ad calidum, & ſiccum tendat, ſic victus, & Panis ſit Biſcottus, Carnes ſint Montanarum Auium, Pullorum, ſilueſtrium animalium, & potius ſint aſſę, quam elixæ, & cum Pipere, & Cinamomo condiantur, Vinum ſit tenuę, album & non admodum generoſum, & parce commedat, & bibat, vt bona digeſtio fiat, vtq; calor illas ſuperfluas humiditates abſumere poſſit, Motus competit, niſi partes infernæ ſint Oedemate affectæ, ſomnus ſit breuis, deuitentur omnes animi paſſiones, & Venus, & curetur, vt Aluus lubrica ſeruetur.

Quo ad Secundam Intentionem, videndum ne amplius in corpore Pituitæ copia gignatur, & ſi aliquod adſit præcipuum membrum, quod ob eius frigidam intemperiem hoc efficiat, talis intemperies medicamentis interius aſſumptis, & exterius applicatis corrigenda. Pituita verò, quæ iam genita eſt, & in corpore redundat, imprimis præparanda ac concoquenda Syruppis ad id aptis, deinde Phlegmagogis Medicamentis euacuąda, ac etiam per vrinam prouocantia. & per diureticas vias proliciēda ac educenda. Quæ verò ſint Medicamenta talia membra conroborantia, Pituitam cõcoquentia ac euacuantia, breuitatis cauſa non ponam, cum quilibet mediocriter in Medica Arte exercitatus optiṁ ſciat. Nullum verò verbum de venę ſectione faciemus, cum in Exquiſito Oedemate nullo pacto competat, cum tantũ pituitoſi humores ſint, qui hunc morbũ puriunt, & nulla in corpore plerora adſit, & ex Venę ſectione magis totius corporis habitus refrigeretur, & ſic eſſet in cauſa, vt maior pituitoſi humoris cumulus fieret. Faciendæ etiam Reuulſiones ad contrarias partes frictionibus, Balneis Inunctionibus, & his ſimilibus prohibēdo, ne humor ad affectam partem confluat.

Vt verò Tertiam Intentionem aſſequamur, ſi materia in Venis etiam contineatur, talis humor procul ab affecta parte propellendus, & hoc repellentium vſu aſſequemur, Et huiuſmodi repellentia in frigidis humoribus repellendis, nõ ſolum frigida eſſe debent, vt inquit Gal. lib. de Med. Sec. loc. Sed etiam aſtringentia, & exiccantia. Si verò humor Oedema efficiens iam ſit extra vaſa, duas Intentiones habere debemus; Altera eſt vt materia, quę iam eſt extra vaſa digeratur, Altera vt fluxio ſiſtatur. Hoc vero aſſequemur curatione, quę ponitur a Gal 2. ad Glauc. cap. 3. & 14. Meth. Quibus in locis inquit; At ſi ex pituitoſo humore in particulam influente Oedema conſiſtit, abunde aliquando ſatisfacit Spongia recens potabili Oxicrato madida. Deligare vero ipſam debes ab inferiori parte incipiens, ac ſupra deſinens, Si vero recentis copia non adſit, antiquam deterges expurgabiſq; Nitro, Aphronitro, & Aqua Lixina. Quod ſi ſic Oedema non ſubſideat, vbi rurſus deligabis, puſillum aliquid Aluminis conicies, & nouã ſpongiam admouebis, Aut etiam Elechinion mollæ madenſq; ex poſca, quę Aluminis nonnihil receperit, Sit autem Faſcia mediocriter adſtricta, veluti in Oſſium fractura fieri ſolet.

Ac primæ quidem Faſcię iniectionis, quæ ſcilicet inferne incipiunt, magis artandę, quæ deinceps ſunt, ſenſim remittendę.

Inquit etiam, quod idoneum Med. ad

hec

hec eſt Glaucium ipſum in Poſca liquatum, & Medicamentum noſtrum, quod ex eo conficitur, quodq; non Oedemata modò, verum etiam multo magis, tum Eriſipela, tum Phlegmones incipientes ſanat, ac potiſſimum calidas. His enim medicamentis, & expreſſiuo vinculo ſiue faſciatura, & humores reprimuntur, ac etiam digeruntur.

Notandum. Animaduertendum verò, vt ſpongia ſiue Elichinium, vel ſtuppa, vel duplicatum Linteum, vel quid ſimilæ, quod Poſca madefiat, totum membrum circumambiat, vt ab omnibus partibus materia expellatur, & a mitioribus inchoandum, vt ille inquit, ideſt à Poſca aquoſa, niſi huic Medicamento cedat, plus Aceti adiungendum, in durioribus corporibus preſertim, & in carnoſis partibus. In Neruoſis verò, & Tendinoſis minus Aceti competit, cum Acetum neruoſis partibus ſit inimicum.

Niſi etiam his cedat aliquid Aluminis admiſcendum eſſe inquit, cum repellendi ac digerendi ſimul facultatem habeat, & niſi his etiam medicamentis tollatur, ad fortiora recurrendum eſt. Madefacienda ergo eſt Spongia, vel Elichinium, vel Canabina ſtuppa in Aqua Calcis cui Myrti ſuccus ſit admixtus ex Auic. ſententia, & niſi etiam his tollatur, ſolis digerentibus vti debemus, vt inquit Gal. 2. ad Glauconem.

Hec enim omnia mixtam facultatem repellendi ac digerendi habent, Acetũ enim non ſolum ſua frigiditate repellit, ſed incidit, attenuat, ſuaq; ſiccitate reſoluit; Spõgia noua, vel præparata exiccat, & reſoluit, Aqua ad Aceti acrimoniam retundendam ponitur, & faſciandi ac vinciendi modus maxime reprimit & ad ſuperiora exprimit, & humorum fluxum prohibet.

In Oedematis ergo principio repercutientia ac digerentia competunt, in augumento plus diſcutientium adhibere debemus; In ſtatu verò, non amplius fluente materia, ſolis reſoluentibus ac fortioribus vtemur; In declinatione verò, ſi per reſolutionem terminare velit, maxime reſoluentia ac exiccantia competunt.

Medicamenta in principio conuenientia ſunt, non ſolum à Gal. propoſita, ſed etiam infraſcripta.

℞. Aque ſalſe, Lixiuij Barbitonſorũ, & parum Aceti M. & hac compoſitione Spongiam madefac, & exprime, deinde applica, vt Gal. docet, vel.

℞. Olei Roſacei, Aceti an part. æquales, Salis parum, & vtere ſpongia, vt ſupta.

In Augumento competit etiam infraſcriptum Emplaſtrum.

℞. Aloes, Mirræ, Acaciæ, Sief. Memitę, Ciperi, Croci orient. Boli armenij an part. ęqu. omnia in puluerem redigantur, & ſucco Braſſicarum, & Aceto q. ſuff. S. A. Fiat Empl. vel madefiat ſpongia infraſcriptis compoſitionibus.

℞. Olei Roſacei vnc. vi. Aceti vnc. i. ſ. Salis, Sulphuris an dragm. iii. M. vel.

℞. Succi Myrti, Murię, decocti Cicerum an q. ſuff. & adde parum Sulphuris M. & vtere. Vel affecta pars infraſcripta comp. tepida ſpongia foueatur.

℞. Lixiuij acerrimi e Cineribus Ficus Vitis, Braſſicę, & Tartari q. vis, & adde parum Olei, & Aceti, ſalis, & Aluminis, & M. deinde poſt fotum applica infraſcriptum Catapl.

℞. Braſſicæ M. ii. & in ſupraſcripto Lixiuio coque, deinde contunde, & in Cataplaſmatis formam redige, & applica; Vel.

℞. Nucum Cupreſſi, Squinanthi, Farinæ Hordei, Lupinorum an vnc. ſ. Aluminis vnc. ſ. Seminis Papaueris cornuti dragm. iii. Aloes, Mirrhæ an dragm. i. Croci ſcrop. i. Succi Braſſicæ & Aceti q. ſuff. M. & fiat Catapl. & ſi addamus Acacię, Hipociſtidis an dragm. ii. ſtercoris Columbini, & Caprini an drag. iii. valentius aget.

In ſtatu verò, & declinatione infraſcripta conferunt.

℞. Sulphuris, Farinę Fabarum an vnc i. ſ. Stercoris Columbini drag. x. Mellis vnc. i. Succi Scabioſæ vel decoctionis Aſphodeli q. ſuff M & S. A. fiat Catapl. quod poſt ſupraſcriptum fomentum calidum applicari debet, Vel.

℞. Radicis Cucumeris Agreſtis vnc. ii. Origani, vel Braſſicæ M. i. Farinæ Hordei vnc. i. M. & S. A. Fiat Catapl. Vel fiat Catapl. ex Bubulino ſtercore, Sulphure, Melle, Aceto, & cum decocto Braſſicæ, aut Origani.

Vel ℞. Sulphuris, Mirrhę, Salis an partes ęqu. & cum Oleo Roſaceo, & Aceto q. ſuff. fiat Linimentum:

Vetus Axungia cum Mirrha mixta, & applicata etiam confert, Vel.

℞. Olei Coſtini, Rutacei, Anethini, Laurini an vnc. I. Aceti parum, M. & vtere cum Spongia, vt ſuperius fuit dictum. Competit etiam Emplaſtrum factum ex Cimolia Terra, vel Gipſea cum decocto Bettonicæ, Saluię Roris Marini parum Aceti, & Salis.

Niſi vero Oedema per reſolutionem terminari poſſit; Sed per ſuppurationem quod raro in exquiſito Oedemate accidit, ad ſuppurantia ac pus mouentia deueniendum eſt, vt ſunt infraſcripta.

Suppurantia.

℞. Maluæ, Brancæ vrſinæ, Achanta dictæ, Rad. Altheę, Liliorum cœleſtium Geparum aſſatarum, Limacum, Fermẽti, Sem. Lini an q. vis M. cum Axungia & Butiro q. ſuff. & S. A. Fiat Catapl. Vel.

℞. Succi Ebuli, Sambuci, Lapatij, acuti, Leuiſtici, Marathri an q. vis M. & coque, & vnà cum Dialthea, Melle, Oleo & Butiro adinuicem incorporentur, & S. A. Fiat Catapl. Vel.

℞. Radicum Altheę vnc. IIII. Rad. Liliorum vnc. II. Caricarum num. X. Florum Chamemoli; Meliloti an Pug. I. Farinæ Hurdei, Fenugreci an vnc. I. Pinguedinis Pulli, Butiri recentis, Olei Liliorum, Chamemulini an vnc. I. M. & S. A. F. Catapl. Vel.

℞. Radicum Altheæ, Liliorum an vnc. IIII. Radicum Brionię, Cucumeris agreſtis an vnc. II. Olei Liliorum, vnc. VI. Coſtini vnc. IIII. Vini vnc. II. M. & coque ad Vini conſumptionẽ deinde tere, & adde Farinę Seminis Lini, Fenugreci an vnc. II. Fermenti vnc I. ſ, Pinguedinis Anſeris, Anetis an vnc III. M. & S. A. F. Catapl.

Ad hoc etiam confert Diachilon cũ Gummis, & eminentiori loco ſtercus Columbinum, Semen Sinapis, Limaces Galbanum ſimul mixta ſuperponi poſſunt, vt Cutis ſubtilior reddatur, & Vomica fiat, pręſertim in timidioribus teneraq; carne prœditis. Sed melius eſt, maturato Apoſtemate, illud aperire, vel ferro candente, aut non candente aut cauſtico Medicamento, cum tardiſſime ſpõte aperiatur, & ſic pus euacuari debet. Deinde infraſcriptis deterſiuis apertum foramen detineri debet.

℞. Reſinæ Tèreb. vnc. I. ſ. Thuris dragm. III. Mellis parum M. & vtere, & in dies ad maiorem deterſiunem Mellis quantitas augenda, vel deterſio fiat Vnguento Apoſtolorum, vel infraſcripto.

Detergentia.

℞. Galbani, Ammoniaci, Reſinę Tereb. Picis, Seui Vaccini, Olei antiqui an partes æqu. Diſſoluantur Gummi in Aceto & cum reliquis ad Ignem diſſoluantur, & fiat Vng.

Deterſo Vlcere, carne repleatur Med. ad id aptis, & carne repleto, ad Cicatricem perducatur Medicamentis alias ſuperius dictis.

Anodina.

Quarta Intentio completur prò natura ſuperuenientium Symptomatum, vt ſi dolor infeſtet, Relaxantibus ac dolorem leniendi vim habentibus vti debemus, vt eſt Oleum Chamomelinũ, Anethinum, Liliorum, Rutaceum, vel applicare debemus Lanam ſuccidam paſſo & Oleo imbibitam, vel vtemur infraſcripto Vng.

℞. Olei Chamomelini, Anethini, de Abſinthio, de Spica an part. ęqu. & cum Cera q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum.

Si verò in duriciem Oedema abeat, ſequentia proſunt.

℞. Galbani, Bdellij, Ammoniaci in Aceto diſſolutorum an vnc. I. ſ, Seui bubulini vnc. IIII. Picis vnc. II. Reſinæ Tereb. vnc. III. Mirrhæ dragm. III. Corticis Thuris dragm. II. Olei veteris vnc. ſ. M. & S. A. Fiat Vnguentum Vel.

℞. Mucilaginis Altheę, Seminis Lini, Fenugreci an vnc. IIII. Farinę Hordei vnc. III. Pinguedinis Gallinæ, Olei Liliorum, Butiri an vnc. I. Croci ſcrup. I. Vitellorum Ouorum num. II. coquãtur Mucilagines. & Farina lento igne, deinde adde reliqua, & ſi vis, vt valentius agat, adde Ammoniaci, Bdellij, Galbani in Aceto diſſolutorum, & liquidæ ſtiracis an vnc. I. & omnibus duris ac frigidis tumoribus proderit, Et ſi plura deſideras, ad Scirri curationem recurre.

Sed ſi Oedema alicuius pręcedentis morbi Symptoma ſit, Morbus à quo proue-

prouenit, imprimis curandus, cum omne Symptoma veluti vmbra corpus ſuum morbum, ſequatur, vt inquit Gal. 2. Meth. 1. & Oedema Oxirodino perfricandum, aut cum Oleo, & Sale ſimul mixtis, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 3. aut Oximellite, aut Oxirodino ſalem habente. Sic enim dolorem ex diſtenſione ortum leniemus, tumoremq; remittemus. Si verò ex aliqua alia extrinſeca cauſa Oedema prouenerit, talis cauſa remouenda, deinde, vt dictum eſt Oedema curandum.

DE FLATVOSO TVMORE Caput 18.

CVM hic tumor cum Oedemate aliquam conuenientiam ac ſimilitudinem habeat, & ex Oedematū genere ſit, ideo poſt Oedematis tractationem de hoc agendum iudicauimus.

Quid Nominis. Flatuoſus tumor, ſiue flatuoſū Oedema à Grecis Emphiſtimata dicitur, ab aliquibus, vt ab Auic. Inflatio & Apoſtema ventoſum nominatur.

Quid ſit flatuoſus tumor. Flatuoſus tumor, ſiue Inflatio eſt tumor ille, qui ex flatibus intra Membranas alicuius membri, aut ſub ipſa cute concluſis oritur; Vel ſic definire poſſumus, Flatuoſus tumor eſt, qui ex flatulento ſpiritu in aliqua parte coacervato gignitur, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. 7. Auic. flatuoſorum tumorum duas ſpecies ponit,

Species Flatuoſi tumoris Altera, quæ à leui vapore fit, & eſt ſpecies quædam tumefactionis, quę circa oculos diu dormientium, vel in Chachexia accidit, & de hac nos verba facturi non ſumus, cum Symptoma ſit, & non morbus, Altera eſt, quæ à vētoſo vapore fit, quę ab Auic. Ventoſum Apoſtema, ſiue Flatuoſus tumor dicitur & de hac noſter ſermo erit, & huiuſmodi Flatuoſi tumoris plures ſunt ſpecies, Alij enim ſunt cum dolore, Alij ſine dolore, iuxta intumeſcentis membri proprietatem ac materiam contenta.

Aliquando ſunt vagantes, Aliquando conſiſtentes, Alij ſunt magni, Alij parui, Aliqui profundi, Aliqui ſuperficiales, Alij maligni, alij benigni.

Differt vero Inflatio ſiue Flatuoſus tumor ab Oedemate, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. 7. & Paul. lib. 4. cap. 28. quia Oedema eſt tumor laxus, & digitis cedit, vt potè à Pituita exortum, & pręmentis digiti veſtigium retinet; Inflatio verò maxime tangenti renititur, & prementis veſtigiū nō retinet, & ſonitū veluti Tympanum reddit, cum à Flatuoſo ſpiritu in ſenſibili cauitate, ac nonnūquam collectio quam maxima oriatur. Cum ergo ex Tumorum genere ſit, erit morbus in compoſitione, & pręcipue in aucta magnitudine.

Partes affectæ, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. 7. & Aetius Serm. 15. cap. 2. & Paul. lib. 4. cap. 28. ſunt Perioſtia, cum ſub his membranis Oſſa veſtientibus flatus contineatur, vel ſub Cute, vel ſub Periteneo, vel in Ventriculo, vel in Inteſtinis, Vel in Viſcerum menbranis, Interdùm ſub Membranis Muſculos circundantibus, quemadmodum, & ſub menibranoſis Tendonibus; Nonunquā autem, & in ſpatijs, quæ cogitatione percipiuntur, tum Muſculorum, tum aliarum corporis partium, & ad hunc quidem modum Muſculus ipſę ſpiritu impletur. Sed pręcipue in Muſculis fit Inflatio ex pręcedente contuſione, vt Aetius inquit. Sepe verò articulos Flatuoſus tumor occupare ſolet, cum hæ partes viſcida pituita ſint refertæ, ob Tendines, Ligamenta, & Membranas, quibus ſunt compoſitę hæ partes, & ob partis denſitatem, & paucam caloris copiam, quam articuli habent.

DE FLATVOSORVM Tumorum Cauſis.

FLATVOSORVM Tumorum Cauſæ plures eſſe poſſunt, Alię enim ſunt Externæ, Alię Internę, Externæ, ſiue Primitiuæ, & Procatarcticę cauſę dictę ſunt Aer frigidus humidus ac nebuloſus, vt flante Auſtro eſſe ſolet, Cibi ſimiliter craſſi ſucci, &

ægre coctibiles, vt viſcidi, crudi, & Pituitoſi ac flatulenti, vt Legumina, Caſtaneæ Fructus, omnia dulcia, Lac, Caſeus Caro Bubulina, Paſtumina, Rapæ, & ſimilia, Cibus ſimiliter, & potus in maiori copia ſumptus, & Crapulæ, nimium ocium, longus Somnus, Otioſa, & deſidioſa vita, aluus adſtricta, Aliqua etiam euacuatio ſuppreſſa, quę prius fuerit conſueta, vt Hemorroidum, vel menſtruarum purgationum, percuſſio ſimiliter, ac contuſio, flatuum generationis cauſa eſſe poteſt, affectæ partis calorem debilitando, & hac etiam de cauſa in tali parte Pituita gignitur, cum probe ibi alimentum concoquatur, & ideo crudus humor generatur, qui poſtea à debili calore inflatum vertitur, & ſic generationis flatuoſæ materię duæ potiſſimæ cauſæ adſunt, ideſt efficiens, & materialis.

Internæ cauſę duplices ſunt, Alię enī ſunt Antecedentes, Aliæ Coniunctę: Antecedentes cauſę ſunt omnes illæ, quę talem flatulentam materiam gignere ſunt aptæ, vt Pituitoſus humor, & caloris diminutio, & his partis denſitas additur, quæ talem flatulentam materiam tranſpirare non ſinit. Pituita vero, vel à Cerebro, vel à Ventriculo, vel ab aliqua alia parte frigida, & humida temperie laborante gignitur; Fluit etiam aliquando Pituita à venis maioribus ad minores & à minoribus ad minimas, & tandem ad frigidas partes, in quibus dum conſiſtit, in flatum vertitur, vel in tali parte, in qua flatus gignitur, ex caloris imbecillitate fuit genita. vel flatus in maioribus vaſis aliquando gignitur, & per ea excurrit donec ad partem, in qua poſtea quieſcit, perueniat, & ibi flatuoſum tumorem excitat. Quod verò ita flatus gignatur, inquit Gal. 3. de Symptomatum cauſis dicens; Quemadmodum enim frigidiſſima conſtitutio, maxime ſpirante Borea aerem ſereniorem reddit, Ac rurſus calidiſſima Aeſtatis conſtitutio efficit aerem nos ambientem puriſſimum; Mediæ verò conſtitutiones Nebulas pariunt, Sic in Animalium corporibus à ſolo moderato imbecilloque calore flatulentum gigni excrementum; contingit, Etenim, vt abſolutum frigus vaporem haudquaquam excitat, Sic vehemens calor excitatus magna ex parte cibum ipſum comminuit, quam vaporis generationi conueniat, niſi forte is ſua natura ſit flatulentus. Generatur ergo flatus ex humida materia tanquam materiali cauſa, & calore minori quidem, quam qui eam materiam ſenſibili tranſpiratione digerere poſſit. Et hec eſt cauſa efficiens, Eiuſmodi enim debilitatus calor ſuſcitare quidem vaporē ex humida materia poteſt, ſed minime poteſt digerere. Si vero calor ſit ita imbecillis, nullus flatus gigni poteſt, cum materiam illam humidam alterare nequeat, & ideo in flatum vertere non poteſt.

Si vero validus calor ſit, quamuis materia craſſa ac viſcida adſit, & flatus gignantur, tamen totam illam flatulentam materiam digerit, & per inſenſibilem tranſpirationem reſoluit.

Si verò materia tenuis ſit, flatus non gignitur, ſed ab eo in halitum digeritur, cum plus attenuet, quam prò flatu gignendo requiratur; Temperatus uerò calor, & humoris proportioni reſpondens, tantum uaporis ſuſcitat, quantum digerit, & ideo flatum non gignit. Si autem cum debili calore, & humida materia adſit meatuum, per quos flatus euaporatur, denſitas, maior inflatio fiet, cū alioqui ipſa per ſe cum mediocritate, tū caloris, tum uaporis partem inflare poſſit. Quemadmodum contra ſi calor ſit languidus, & uaporis copiam excitet, & caro cutisque admodum rara ſit, nulla, aut exigua inflatio fiet. Tres igitur ſunt cauſę Inflationum, materia humida, debilitatus calor, & partis denſitas. Coniuncta cauſa eſt Flatulenta materia, quę in ſenſibili cauitate retinetur, quæ flatulenta materia uix uſquā ſola, & citra humoris permixtionem colligi poteſt, tumoremq; excitat

DE

DE SIGNIS FLATVOSI Tumoris.

TVMORIS Flatuoſi ſigna ſunt; Quod huiuſmodi tumor prementi digito tenititur, & aliquando talis tumor alio euagatur, & ſi percutiatur, veluti Tympanum, ſeu vter flatu plenus, ſonitum reddit, Aliquando etiam adeſt dolor excrucians, & obambulans, qui tenſiuus eſt, cum ob tenſionem quę in Membranis fit, oriatur; In tumoris ſummitate lucidus quidam ſplendor apparet; In ſenſibiliq; cauitate flatus continetur, & quo maior eſt cauitas, eo maiorem ſonitum percutiendo reddit; Perſepe etiam per corpus totum flatus, modo huc, modò illuc diſcurrens, ac extenſiuum dolorem pariens perſentitur; Et hec omnia ſigna traduntur à Gal. 14. Meth. à Paulo Aeg. ab Auicenna, & ab omnibus alijs Autoribus locis ſuperius citatis.

DE FLATVOSI TVMORIS Prognoſtico.

SI Flatuoſus tumor cũ continuo dolore ac moleſtia per corpus diſcurrat, periculoſus eſt, quia materiam ac venenoſum fomitem arguit, & tunc præcipue talia incommoda eueniunt, quando flatulenta materia non diſcutitur, ſed ex ea fumoſa exalatio oritur.

Flatuoſus tumor ſimiliter valde magnus, præſertim in Articulis, periculoſus eſt ob ſui magnitudinem, & affectã partem debili calore præditam. Si Flatulenta item materia in muſculis contineatur, curatu eſt difficilis, cum in omnes fermè. Muſculi partes ſpiritus diſpergatur, conſtringatur, & intercludatur ab ambientibus pelliculis, & pluribus alijs corpuſculis vſq; ad cutem prætenſis, vt inquit, Aetius Serm. 15. cap. 2.

Flatuoſi verò Tumores parui, & in quibus ſupradictæ conditiones non adſunt, minime ſunt periculoſi, Tandem Flatuoſi Tumores Hyeme frequentius, Aeſtate minus eueniunt.

DE FLATVOSORVM TVmorum Curatione.

IN Curatione Flatuoſi tumoris, cum tria inſtent, materia humida, caloris imbecillitas, & meatuũ denſitas; ideo tres intentiones habere debemus, Prima erit conuenientem victum inſtituere, qui talem humidam materiam non gignat, Secunda erit pituitoſam, & humidam materiam preparare, concoquere, & euacuare, & calorem debilem viſcerum ac aliarum partium roborare; Tertia erit flatulentam materiã in parte contentam extenuare, & meatus recludere. Quarta etiam addi poteſt quę erit Symptomatibus ſuccurrere ac ſubuenire. Pª intentio

Pro Prima Intentione conſequenda, Aer calidus, & tenuis eligatur, cibi ſint calidi, & ſicci, attenuantes, & flatus diſcutientes, vt Panis cui Sal aut Cuminũ aut Feniculum ſit admixtum, Carnes potius ſint aſſæ, quam elixæ, quæ ſint Pullorum, Perdicum, Auicularum montanarum, Veruicis, Vituli lactentis, & & Hedi, Silueſtres etiam, & minime paduloſæ carnes aſſæ conueniunt, quæ omnes carnes ſemper Aromatibus ſunt condiendę, vt flatus diſcutiant attenuent, & calorem ac concoctionem adiuuent, Pro potu conuenit, Vinum album, vel subrubellum aromaticũ, vt vinũ grecũ,

Claret-

Clarettum, & ſimilę, & potus moderatus ſit, Motus ſimiliter, modò dolorem non excitet, competit, & Vigiliæ; bono ac hilari animo ſit, vtq; aluus lubrica ſit curet.

Secundam Intentionem aſſequemur, Si Pituita in corpore redundet, Medicamentis huiuſmodi Pituitam pręparantibus, extenuantibus, & incidentibus, ſicuti eſt Syruppus de Hyſopo, de Pulegio, de duabus, & quinque Radicibus, Biſantinus, Oximel, & ſimiles cum decocto conuenienti, vt Viticis, Nimpheæ Rutę, Petroſelini, Feniculi, & ſimilium. Preparati, inciſi, ac extenuati humores Phlegmagogo Medicamento euacuandi Si verò cum Pituitę redundantia, pletora adſit, Venę ſectio etiam competit, minime verò, ſi ſanguis non exuberet.

Calor vero diminutus ſimiliter roborandus, & ſi adſit Ventriculi frigida intemperies, vel cuiuſuis alterius viſceris, à qua Pituita gignatur, non ſolum preſcripto victu eſt corrigenda; Sed etiam Medicamentis interius aſſumptis, & de foris applicatis. Per os ergo per tres horas ante cibum aſſumere poteſt Diaciminum, Diagalanga, Diacalaminthæ, Diatrionpipereon, Diamuſcum, Aromaticum roſarum, & ſimilia, vel infraſcriptam Trageam, quę maxime à bonis Autoribus ad flatus diſcutiendos laudatur.

Tragea ad flatus diſcutiendos

℞. Aniſorum, Maratri, Carui, Dauci, Cimini, Baccarum Lauri contuſorum & in puluerem redactorum an vnc. 1. Glicirrizæ raſæ, Zinziberis albi, Galangæ an vnc. 5. Gareophillorum, Cubebarũ, Piperis longi, Seminis Rutę an drag. 11. Aniſorum ſaccaro incruſtatorum vnc 111. Saccari vnc. v1. Pul. pul. & S. A. F. tragea.

Ventriculum roborantia & calefacientia.

Ad extra ſimiliter Ventriculus infraſcriptis Medicamentis roborandus; Inungendus ergo Oleo de Spica, de Coſto, de Ruta, Maſtichino, Nardino, & his ſimilibus, vel huiuſmodi pars rebus flatum diſcutientibus ac eam roborantibus fouenda; Ita ſimiliter roborandum quodlibet aliud Viſcus, cui diminutus ſit calor, & pituitoſi humoris cumuli ſit cauſa. & pro ratione iacturę eius reſarciendum eſt, & ſecundum quod magis, vel minus calor fuerit debilitatus, valentiora, vel imbecilliora medicamenta ſunt inſtituenda.

Quomodo verò Tertiam Intentionẽ aſſequi debeamus, ac etiam, Quartam, optime docent Paul. Aeg. lib. 4. cap. 28. Aetius Serm. 15. cap. 2. Gal. 2. ad Glauc cap. 6. & 14. Meth. cap. 7. dicendo; Scopus autem omnium Inflammationum communis eſt, vt quod pręter naturam eſt vacuetur, in quocumq; loco id contineatur. Proprius verò ſcopus, vt tenuiſſimis & calidis poteſtate medicamentis, Atq; in Ventriculo quidem inflatisque viſceribus; Oleum, quod tenuium ſit partium, quodque Rutam habeat incoctam, aut ſemen Cumini, aut Apij, aut Petroſelini id pręſtabit. Aliquando vero Cucurbita magna bis terue ſine inciſione circa Ventriculum affixa tam cito hominem à moleſtia liberat, vt admirabilis ſit ea celeritas, & ferè incantationi ſimilis; At in Artubus, & Muſculis, qui ſub cute, aut etiam Membranis, quę oſſa veſtiunt, inflatione orta, ſi citra dolorem ſit, liquor aliquis tenuiſſimarũ partium, vt Lixiuium noua ſpongia exceptum abunde proderit.

Anodina

Sin dolor quoq; vrgeat, vngenda pars eſt Oleo, quod relaxandi remittendiq; vim habeat. Accidunt verò huiuſmodi affectus, vbi vel Muſculus, vel Membrana, quæ os circuit, eſt contuſa. At ſuper Membrana, quæ os veſtit, antedicta ſpõgia Lixiuio imbuta imponenda eſt; Vehementiora enim Medicamenta quam Muſculus admittit propter longiorem diſtantiam ac maiorem denſitatem; Ad Muſculos ſimul inflatos, & ob contuſionem dolentes, Medicamentum quod magis mitiget eſt adhibendum quoniam ex calidorum, & acrium vſu, vt inquit Aetius, partes exacerbantur, & auctis inde Inflammationibus muſculi magis leduntur, doloresque intenduntur. In principio ergo mitigatoria augenda ſunt, in declinatione vero diſcuſſoria, Neq; repente ab vno ad aliud tranſeundum eſt, ſed paulatim mitigatorijs detractis diſcuſſoria augenda.

Med. in principio conuenientia

In principio ergo competit Sapa cum Vino, & Aceti pauxillo mediocrique Olei portione omnibus vna modice calefactis, atque ſuccida Lana exceptis foueantur; Quod ſi ſuccidæ

com-

commoditas non adſit, ipſius Oeſypus inijciendus ſupradictę miſcellę eſt. Prę omnibus vero curandum eſt, vt hec calida permaneant, & neque ſinendum donec frigeant. Forinſecus itaque calida Lana adhibeatur, & vbi calorem eius Aeger amplius non percipit, noua ſtatim applicetur. Ceratum etiam quod ex Oeſypo componitur ad idem non inidoneum fuerit; Debent etiam contuſi Muſculi leniri Med. cui mixta facultas ſit, quæ ſimul concoquat, digerat, & modice aſtringat. Quandoquidem ſi nihil adſtrictionis ſortiatur, auget aliquando Phlegmonas, præcipue in ijs corporibus quę ſunt pletorica. Igitur ſi dolor vehementer vrgeat, mitigatoria magis medēdi ratione vteris, Sin verò illæ abſit, maiori vi contra inflationem inſtabis per valentiora Med. cuiuſmodi ſunt Lixiuium & Acetum, poſt hec Vinum. Quoties ergo de mitigando non laboras, illorum plus in mixtura conijcies. Rurſus vbi repellere ſtudes, vini nigri, & auſteri plus quam ipſorum immittes, At ſi digerere mauis, Lixiuij plus indes, Acetum verò ſi his miſcebis, ad ambo erit vtilę, propterea quod mixtas habet facultates. Quod ſi Muſculus prorſus ſine dolore ſit licet in Lixiuij penuria, pro illo Aphronitrum immittere, idq; minime lapidoſum, ſed ſpumoſum magis. Oleum etiā de Cherua extractum etiam prodeſt. Sed animaduertendum, quod Med. pro patientis membri diuerſitate ſunt variandā ſecundum, quod magis vel minus dēſum fuerit, calidius vel frigidius, acuti vel obtuſi ſenſus, prò maiori, vel minori flatulenti ſpiritus craſſitie, & pro ratione ſitus profundi, vel ſuperficialis.

Inflationes autem inueteratas, primo quidem aliquo ex ijs, quæ ex Lixiuio conſtant fouebis, vt eſt infraſcriptum, quod valentiſſime flatus diſcutit, vel ſimilia.

℞. Rutæ, Pulegij, Aniſorum, Bettonicę, Calaminthæ an q. vis M. & Fiat decoctum cum Aqua, ex quo fiat Lixiuium cum einere vitis, vel Quercum, & ſepius coletur donec Linguam pungat, & Spongia vel Linteis pars foueatur, Secundo verò ſtrigmentis Gimnaſiorum feruefactis, & mox colatis pollinem calcis viuę in ſpergito, vſq; ad luti craſſitudinem ac tandem hoc Catapl. affectæ ſedi admoueto. Salutaræ etiam his eſt Med. quod ex Siccomoro, ideſt Fico Aegiptia conficitur.

Serapio Ceratum ex puluere Hyſopi, Oleo Anethino, & Cera maxime laudat Iuuat etiam Emplaſtrum de Baccis Lauri, vel de ſemine Sinapis; Vtq; ſummatim dicam, omnia flatus diſcutiētia, quę ſunt calefacientia, & exiccantia conducunt, vt ſunt omnia Aromata, Semina Aniſorum, Dauci, Feniculi, Apij, Petroſelini. Cumini, Carui, Seſeleos, Baccæ Iuneperi, Lauri, Parietariæ, Centaurij, Flores Chamemoli, Anethi, Stechadis, Olea ſimiliter, vt Irinum, Laurinum, Rutaceum, Coſtinum, Nardinum, de Spica, Recinum de Euphorbio Anethinum Chamomelinum, de Nucibus, de Piperibus, ex quibus ſimul commixtis, & etiam alijs ſecundum exigentiam additis varia Med. componi poſſunt, vt ſunt infraſcripta.

℞. Olei Rutacei, Amigdalarum amararum, Chamemolini, Anethini vnc. I. Vini albi vnc. III. Seminis Aniſorum, Dauci, Feniculi, Cumini, Ammeos, Rutæ, Carui an dragm. I. bulliant ad Vini conſumptionem, & exprimantur, & exprimantur, & expreſſioni adde Cerę q. ſuff. M. & fiat Vng. Sacculi etiam vtiles ſunt, vt infraſcriptus.

℞. Milij lib. I. ſ. Salis lib. I. Foliorum Artimiſię, Sampſuci an M. S. Seminis Feniculi, Carui, Cumini an vnc. I. Florum Stechadis, Calamenthi, Roriſmarini an Pug. I. omnia in ſartagine torrefiant, & duo Sacculi fiant, qui generoſo Vino irrigati calentes viciſſim applicentur, poſtea vnum ex ſupraſcriptis Vnguentis applica, vel infraſcriptum.

℞. Olei Nardini, Anethini, de Caſtoreo an vnc. IIII. Aquę vitis vnc. I. ſ. Pulueris radicis Gentianę dragm. I. Foliorum Agrimonię, Calamenthi, Origani an dragm. ſ. Rubię tinctorum dragm. III. Squinanthi, Maſtices an dragm. I. ſ. Spicæ nardi, Croci an ſcrop. IIII. Cerę q. ſuff. M. & fiat Vng.

Infraſcriptum etiam optimum eſt, & vbi cetera non profuerint, valde vtilæ fuit adinuentum, prȩſertim in flatuoſo Genuum tumore, etiam ſi à Gallica lue fuerit ortus.

℞. Fe-

℞. Fecis Ceræ nouæ ex prelo, quæ Propolæos dicitur lib. 1. 5. Micæ Panis furfuracei lib. 5. Roſarum rub. vnc. 1. M. & in Vino albo bulliant, deinde contunde, & adde Piperis, Garcophillorum Nucis Miriſticæ, Zinziberis an dragm. 11. 5. Cumini, Aniſorum Feniculi, Ammeos an vnc. 5. Olei Chãmomelini, Anethini, Rutacei an vnc. 11. M. & S. A. Fiat Catapl. & calidum applica, & ſi pars in ſuperficie ſcarificetur, valentius aget, vel.

℞. Calcis viuæ, Terræ cretæ an q. vis M. & coque in Aqua, & Vino pari portione, & ſuper locum fac linimentum, Vel.

℞. Stercoris Columbini, & coque in Vino, & fac Empl. & calidum applica, & valentiſſime agit.

Si vero Flatuoſus tumor in profundo ſit, Cucurbitula abſq; ſcarificatione, vt attrahat, applicanda, Ad hoc etiam conducit Lixiuium Sarmentorum vitis, vel Aqua Calcis Linteo, vel Spongia applicata. Sed pars prius Oleo Anethino inungenda.

Si autem Flatulentia modo huc, modò illuc diſcurrat, vt ſepe facere ſolet, ſequere eam cum medicamentis dictis.

Ceterum ſi flatulentus ſpiritus, qui inflationem committit, fumoſus prauus & corruptus fuerit, & à venenoſa materia excitatus, cum vehementi calore, & intollerabili dolore, & per membra diſcurrat, Nullum tutius ac melius conſilium dari poteſt, quam quod vbi in quapiam parte conſtiterit, pars ipſa protinus infra ſupraq; deligetur & in medio Nouacula, vel candente ferro tumor aperiatur, ita vt facile prauus illæ vapor ac venenoſus egredi poſſit.

Quando incidendus flatuoſus tumor.

Deinde hians plaga Aloë, Bolo armẽio ex Oleo Roſaceo, & Aceto diſſolutis implenda. Tranſactis poſtea tribus, vel quatuor diebus, Vlcus carne implendũ deinde ad cicatricem perducendum.

Aliqui hanc operationem ruptorijs ac Cauſticis efficiunt.

Quando hoc accidit etiam per Os Theriaca laboranti prebenda, & quando inciſio facienda corpus ab excrementis debet eſſe purgatum, & victus ratio tenuior eſſe debet, & hec de Inflatione ſatis.

DE AQVOSO TVMORE Caput 19.

IN Oedematum genere etiam eſt Aquoſus Tumor, qui etiam Apoſtema aquoſum, vel aqueum, & illegitimum Oedema dicitur, Gal. vero 5. de Sympt. Cauſis cap. 2. Puſtulas humidas vocauit, dicendo.

Quid Nominis.

Si in toto corpore ſeroſa excrementa redundent, Hydropem facere, in partibus verò corporis, excitare Puſtulas.

Tumor Aquoſus eſt ſeroſi, & aquoſi humoris in aliquo corporis membro laxa, & doloris expers tumida collectio.

Quid Rei

Sunt ergo aquoſi tumores, qui ex feroſa humiditate proueniunt, vt ſi intra Peritoneum, aquoſa materia contineatur, illa Hydropis ſpecies erit, quæ aſcites dicitur, & de hac Hydropis ſpecie nos verba facturi non ſumus, ſed tantum de illis aquoſis tumoribus, qui in alijs partibus oriuntur, & in aliquo tantum mẽbro aquoſa materia concluditur; Qui aquoſi tumores aliquando ab affecta parte denominationem ſumunt, vt ſi in Cute oriantur Sudamina appellantur, ſi in Capite, ideſt inter Cranium, & Cutem, aquoſa materia cõtinetur, vt in Puerulis nuper natis, Hydrocephalus dicitur, Si in Vmbelico Hydromphalos, Si in Teſtibus, vel Scroto Aquoſa Hernia, ſiue Hydrochili nominatur.

Partes ab hoc tumore affectę ſunt Cutis totius corporis, Caput, Iuncturę, Vmbelicus, Teſtes, Scrotum, & Pedes; Precipue verò, & ſepe Crurium, & Brachiorum iuncturę ab huiuſmodi tumoribus infeſtantur.

Partes Affectæ.

Cauſæ verò cur in has partes promptius

prius hec aquoſa materia irruat, quam in partes alias, ſunt; Quia hæ partes à calidiſſimis partibus, & caloris fonte longe abſunt, vt inquit Gal. 2. Prognoſticorum, & hæ partes etiam pauca caloris copia ſunt à Natura donatę, & ideo ſunt debiles, frigidæ, & denſę, & ideo faciliter, & prompte hanc materiam recipiunt, quæ poſtea recepta ob partium denſitatem etiam retinetur. & minime reſoluitur.

Differt vero Aquoſus Tumor à vero Oedemate, quoniam dum comprimitur comprimentis veſtigium ac foueam non relinquit, Diſtinguitur à flatuoſo tumore, quoniam percuſſus non Tympani ſonitum reddit, veluti flatuoſus tumor, Ab Inflammatione, & Eryſipelate diſtinguitur, quia in tumoribus adeſt dolor minime vero in Aquoſo tumore, A Scirro verò diſtinguitur, quia tactui non renititur, veluti Scirrus.

DE AQVOSI TVMORIS Cauſis.

AQVOSORVM Tumorum Cauſæ plures eſſe poſſunt, vt de alijs tumoribus diximus.

Alię enim ſunt Externę, Alię Internę, Cauſę externę ſunt, vt nimius Aquæ, vel Vini, vel alterius liquoris potus, Cum aquoſus humor potionis ſit excrementum, vt omnes Medici affirmant, vel aquoſi Cibi.

Internę cauſę ſunt natiui caloris inopia, & coctricis facultatis imbecillitas, aut Iecoris, aut Lienis imbecillitas. frigida intemperies, & vitioſa conſtitutio, Vel Renum attractrix facultas debilis, qui, vt debent, ſeroſam humiditatem nõ attrahunt. Seroſa ergo humiditas cum à Renibus non attrahatur, in corpus refunditur, excretricemq; facultatem ſtimulat, & hec aliquam partem ad cutẽ, tanquam ad totius corporis cloacam expellit & ita Aquoſos tumores efficit.

Coniuncta verò cauſa eſt Aquoſus humor, qui actu tumorem efficit.

Notandum tamen quod à maiori frigiditate Aquoſus tumor fit, quam flatulentus, vt inquit Gal. Com. 11. lib. 4. Aph. dicendo, A maiori frigiditate Aquoſus Hydrops generari videtur quẽ Aſcitem appellant, à minori verò Timpanias Neq; enim mutari in Aerem flatuoſum humiditas ſine aliquo calore poteſt. Sciendum etiam, quod raro inuenitur aquoſus humor in aliqua parte incluſus abſq; aliqua flatulentę materię portione, quẽadmodum, vt ſuperius dixi, Flatulenta materia raro abſq; aquoſo humore in particula aliqua concluditur. *Notandum.*

DE AQVOSORVM Tumorum Signis.

TVMORVM Aquoſorũ ſigna ſunt, quod huiuſmodi tumores ſunt laxi & laxiores etiam, & molliores, & minus tactui renitentes legitimo & exquiſito Oedemate, Quamuis premẽtis digiti veſtigium non remaneat, ſicuti in Oedemate, Si percutiantur, vel premantur, inſtar murmurantis Aquę ſonitus redditur; Huiuſmodi ſimiliter tumores ſunt minus turbidi exquiſito Oedemate, & ſi quis ad lucem ipſos intueatur, perlucentes, & ſplendidi apparent, Similiter huiuſmodi tumores, cum à ſalſa materia fiant, ferè continuo cum pruritu fiunt.

DE AQVOSORVM Tumorum Prognoſtico.

AQVOSI Tumores qui ob Hepatis vel Lienis vitium fiunt, periculoſi sũt non tumoris ratione ſed principum partium male affectarum.

Aliqui verò Aquoſi Tumores, qui ob harum partium vitium non oriuntur nõ

ſunt

ſunt periculoſi, ſed difficilis ſunt curationis.

Illi verò Aquoſi Tumores, qui in toto corpore eueniunt, & Veſſicis ſunt ſimiles, & ſudamina appellantur, omnino periculo vacant, & non ſunt omnino difficilis curationis.

Tumores, item Aquoſi magis ſunt periculoſi flatuoſis tumoribus, cum à maiori caloris debilitate, vt ſuperius dixi, fuerint orti.

Si corpus ſimiliter ſeroſis humiditatibus fuerit repletum, periculum eſt ne in prędictas partes Aquoſi tumores fiant

DE AQVOSORVM Tumorum Curatione.

IN huiuſmodi tumorum curatione quatuor Intentiones habere debemus, Prima in victu, & alijs rebus Nonnaturalibus cõſiſtit, Secũda in aquoſi humoris tam per Aluũ, quã per Vrinarios meatus, vel per Sudorem, & inſenſibilem tranſpirationem euacuatione; Tertia in concoctionis rectificatione ac affectarũ partium roboratione; Quarta in euaporatione, & exiccatione cõrentæ in particula aquoſæ humiditatis conſiſtit.

Quo ad primam Intentionem, cum bona curatio per morbificarum cauſarũ ablationem fiat, Ideo ſi a nimia potione talis tumor fuerit ortus, vel ab aquoſis cibarijs, ab his abſtinendum, & ſiccantibus vti debemus.

Potus igitur paucillimus ſit optimiq; Vini, Deuitet verò Herbas virentes, & alia in ſuperiori curatione dicta, & in victu nulla alia differentia à flatuoſi tumoris cura adeſſe debet, niſi quod in hac magis calefacientia conueniunt, & ſimiliter diuretica, vt Ciceruin, Petroſelini, Saluiæ, Calamenthi, & ſimilium decoctum motus, & labores vtiles, Vigiliç, Ieiunia, & alia in ſuperiori curatione dicta.

Secundam Intentionem Medicamentis per Aluum aquoſos humores euacuãtibus, ac etiam per Vrinam ducentibus, pręcipue aſſequemur, ac etiam meatus reſerantibus, ac ſudorem excitantibus, & per inſenſibilem tranſpirationem reſoluentibus. Quę verò ſint iſta Medicamenta breuitatis cauſa relinquemus, cũ ſuperfluum ſcribere ea iudicemus, quæ quilibet mediocriter exercitatus Phiſicus optime ſciat, & ad eũ hoc pertinear.

Tertiã Intentionẽ partium male affectarum roboratione aſſequemur, vt ſunt nutritoriæ partes, & præcipue Ventriculus, & Hepar, quę medicamentis interius aſſumptis, & deforis applicatis, vt in flatuoſi tumoris curatione fuit dictum, confirmari poſſunt. Proderit etiam vſus Theriacę veteris, Mitridati, Aureæ Alexandrinę, & ſimilium, & deforis non ſolum inunctiones in ſuperiori curatione dictę Ventriculo erunt vtiles, ſed etiam infraſcriptum Empl. quod calidum applicari debet, & ante quam primum fuerit exiccatum, aliud eodem pacto paratum applicandum, & hoc ſaltem per horas tres ante cibum faciendum.

℞. Panis recenter ex Clibano extracti, & in Vino nigro macerati, q. vis Pul. Galangæ, Piperis, Gareophillorum, Nucis Miriſticę, Maſtices, Seminis Anethi Cumini, Rutæ, Chamemoli an q. vis M. & cum prędicto Pane ad Catapl. formam reducito, & calidum applica. *Empl. Ventriculum roborãs.*

Alia etiam Vnguenta pro Ventriculo roborando ſcribi poſſent, quæ breuitatis cauſa relinquo, cum vnuſquiſq; ex Oleis & alijs in Curatione Inflationis dictis ex ſe ipſo componi poſſit. Pro Hepate roborando in huiuſmodi formam Vnguenta inſtitui poſſunt.

℞, Vnguenti Sandalini vnc. 1. Seminis Apij, Petroſelini, Endiuię an drag. 5. Troriſci de Caphura ſcrop. 1. Spicæ Nardi, Squinanthi an dragm. 1. Olei Nardini, de Abſinthio an vnc. 1. 5. & cum pauca Aceti portione S. A. Fiat Vng. quo Hepatis regio inungatur. *Vng. Hepar roborans.*

Quarta intentio, cum in coniunctę ac contentæ in particula aquoſę materiæ euaporatione ac exiccatione conſiſtat; Ideo exiccantibus; reſoluentibus ac digerentibus medicamentis perficitur, & cum his etiam Cutim rarefacere debemus, vt facilius euaporatio fiat.

Nun-

Nunquam verò in hac curatione repellentibus vti debemus, quamuis materia faciliter ob ſui tenuitatem repelli poſſit Cauſa eſt, quia hec aquoſa humiditas omnino Naturę eſt inutilis. In reliquis vero Tumoribus Repellentibus vtimur quoniam humores, qui repelluntur, ſunt naturales, & ideo vtiles eſſe poſſunt.

Conueniunt ergo Medicamenta Gal. in Oedemaris curatione deſcripta, & poteſt pars affecta prius illiniri Oleo Rutaceo calido, vel Chamemolino, Anethino, & ſimilibus, Deinde foueri Spongia imbibita in calido Lixiuio Cinerum Sarmentorum, Braſſicarum, Ficus, Ilicis, Quercus & addito Sale, & Tartaro, vel Aphronitro, vel Sulphure. Poteſt etiam in huiuſmodi Lixiuio addi Ariſtolochia rotunda, & Ammoniacum, & Bdelliũ Niſi vero his cedat, ad valentiora recurrendum, vt ſunt infraſcripta.

℞, Salis Nitri dragm. x. Piperis, Baccarum Lauri an vnc. I. Olei Laurini vnc. VI. Ceræ q. ſuff. M. & fiat Linimẽtum, Vel.

℞. Radicis Ireos, Cucumeris agreſtis, Nucum Cupreſſi, Cineris Radicum Braſſicæ, Sulphuris an dragm. II. Criſocollæ, Nitri an dragm. I. Olei Anethini, & Cerę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum, Vel infraſcriptum, quod eſt Auicennę in Scrophularum curatione, quod quamcitiſſime omnem duriciem reſoluit, & ego pluries ſum expertus.

Med. duriciem optime reſoluẽs.

℞. Seminis Sinapis, Seminis Vrticæ, Sulphuris, Spumæ Maris, Ariſtolochię rotundę, Bdellij an vnc. I. Ammoniaci, Olei antiqui, Cerę an vnc. II, M. & S. A. Fiat in Vng. formam, & confert etiam in flatulento Tumore.

Niſi verò prędictis Medicamentis, & ſimilibus reſolui ac curari vllo pacto poſſit, ad Ferrum eſt recurrẽdum, cum nullum aliud preſidium melius ac citius excogitari poſſit. Aperiendus ergo huiuſmodi aquoſus Tumor Ferro, Deinde talæ Vlcus detergendum, Deinceps carne replendum, & tandem ad Cicatricem perducendum, vt in quolibet alio ſordido Vlcere fieri ſolet. Quę verò ſint iſta Medicamenta, quilibet mediocriter Chirurgiæ peritus ex ſe ipſo ſcit, & ideo non ponemus. preſertim cum horum pluries ſuperius meminerimus.

In illis Aquoſis Tumoribus, qui per totum corpus oriuntur, & Sudamina appellantur, exiccantes Aquæ Termales vtiles sunt, & multa alia Med. leuiora ſuperius deſcripta.

DE HYDROCEPHALO Caput 20.

CVM ſuperius in Aquoſorum Tumorum pertractationè de Hydrocephalo, de Hydromphalo, & de Hydrochili mentionem fecerimus, & omnes Aquoſorum Tumorum ſpecies eſſe dixerimus; Ideo de vna quaq; horum tumorum ſpecie verba faciemus, & primum de Hydrocephalo.

Hydrocephalus igitur, ſiue Hydrocephala affectio, ab aliquibus etiam Aquoſum Capitis Apoſtema, ſiue Aquoſitas, quę in capite reperitur, dicitur. *Quid nominis.*

Hydrocephalus eſt tumor Aquoſus, vel totam exteriorem capitis partem, vèl maiorem eius portionem in tumorẽ attollens. *Quid rei*

DE HYDROCEPHALI Cauſis.

CAVSAE hunc tumorem facientes, Alię ſunt Externæ, Aliæ internæ, Externæ ſunt Plaga, aut Contuſio ex quibus vaſa abrupta & dilacerata fuerunt, & ſanguine ex ipſis prætetfuſo, & deinde rare facto ac in eſſentiam feculentam, aut cruentam diſſoluto. Sanguis enim dum affunditur, in ocioſam & crudam ſubſtantiam conuertitur, & hoc frequentiſſime Puerulis nuper natis accidit, quũ Obſtetrices functionum ſuarum inexpertæ duriori manu rem pertractantes corpora aliqua in puerili capite attriuerint, vt inquit Aetius Serm. 6. cap. 1. & Paul. lib. 6. cap. 3. Aer etiam nimis humidus, & Nutricis nimius Aquę potus, & percuſſio ventris prægnantis in vltimis menſibus, vt in Veneris vſu, talis tumoris cauſa eſſe poteſt. Internæ cauſæ, vt

plurimum occulte ſunt, quemadmodum Vaſa ſua ſponte rarefacta, & aquoſa in ipſis eſſentia, quę cum ſanguine permixta eſt, depulſa, & in vnum locum congregata, Vel ex ſudoribus, vel ex alijs impuritatibus hec aquoſa materia in externa capitis parte coaceruatur; Vel Infantibus nuper natis ſepe accidit ex varijs humiditatibus, quibus totum corpus in vtero repletum erat, Vel Matris, Vel ipſius Fœtus vitio, & impuritate. Poteſt etiam fieri huiuſmodi tumor, dum Infans eſt in vtero, veluti dum eſt recenter natus, vt dixi, ab humiditate menſtruali aquoſa, quę neq: mulierum natura, neq; Infantis ex mala qualitate retinere potuit, & ideo expultrix virtus robuſta ad caput tranmiſit, & ibi expulſionem fecit.

Coniuncta verò cauſa plerumq; eſt aquoſus humor, qui colligitur, Aliquando, autem feculentus, & cruentus, ſemper tamen eſſentia Aquoſus, & lentus eſt Colligitur verò huiuſmodi humor in Hydrocephalis aut inter Cutem, & membranam Cranium ambientem, quę pericranium dicitur, ſiue ſub temporali Muſculo, Aut inter Pericranium, & Cranium, Aut inter Cranium, & Cerebri Mẽbranam, Duram Matrem dictam, Aut inter Cerebri Membranas, & Cerebrũ, vt multi affirmant. Colligitur verò in Capite hec aquoſa materia propter multas euaporationes quę Caput petunt, & etiam propter huius partis humiditatem.

Partes affecta

DE HYDROCEPHALI Signis.

QVO verò in loco hec materia contineatur, propria ſigna oſtendunt, quoniam ſi inter Cutẽ, & pericranium materia contineatur, tumor eſt eſt iuxta capitis partem, vbi eſt facta collectio, eſtq; tractabilis, & in ſublime incuruatus, ad digitorum conpreſſionem tranſit, & facile cedit, quoniam in propinquo materia eſt collecta, & rurſum ſubleuatur. Quando vero materia eſt in magna copia, magis tactui renititur, & maiorem tumorem efficit, ita vt Medicus tangendo, Os capitis non perſentit; Et ſi huiuſmodi tumor ſua ſponte fiat ab initio, & ſemper doloris eſt expers, & concolor eſt locus, Si verò ex Plaga, & contuſione fuerit ortus, primum quidã rubicundus, & doloroſus fit tumor, poſtea verò lenteſcente humore, & in tenuem eſſentiam tranſeunte, tumor concolor, & citra dolorem euadit. Quando verò materia inter pericranium, & Cranium colligitur, non ſolum dicta adſunt ſigna, ſed etiam tumor multo durior exiſtit, & non ita facile tactui cedit, cum materia pluribus ſuccumbat partibus, & maiori cruciatu afficit.

Si verò humor ſub Caluaria, ideſt inter Cranium, & Cerebri Membranam colligatur, ab initio, dum modica humoris adeſt portio, Caput grauatur, aſſidue Vertigines fiunt, Senſus hebetantur. Viſus inquam, Auditus, & reliqui. Cum verò magis redundare incipit, tumor etiam exiſtit, ſed non adeo mollis, neque ſi violenter comprimatur, tactui cedit. Si verò magis humor redundet, Capitis ſuturę ob multitudinem dilatantur, & diſparantur, & tunc Aegrotantes maiorem ſentiunt dolorem, Locus collectionis apparet, & tactui cedit, Caput maius fit, & diſtrahitur, Frons ipſis foras prominet, fixis luminibus intuentur, perpetuo illacrimant, & cum ex aduerſo locus impellitur, humor ex conſtrictione in altum refugit.

DE HYDROCEPHALI Prognoſtico.

IN illis aquoſis Capitis tumoribus, in quibus ob Suturarũ diſpartitionem Caput magnum, & deformæ fuit factum, & quãdo alia praua Symptomata ſuperius dicta eueniunt, his manus curatio deneganda eſt, inquit Paul. tamet ſi Chirurgorum nonulli terebratione adactos exemerint, veluti in Cranij Fractura fieri ſolet.

Illi verò Capitis Aquoſi tũores in quibus materia extra Cranium continetur, facilioris cognitionis ac curationis ſunt, & quo materia ſuperficialior fuerit, eo facilius euacuatur, queadmodum, & e contra.

Illi verò Hydrocephali, in quibus materia ſub Cranio continetur, ſunt difficilioris cognitionis, & curationis, & quo maior aquoſę materiæ fuerit copia, eo magis periculum augetur.

Si verò aquoſa materia, quæ in Capite continetur ad inferiores partes tranſmittatur, multos morbos parere poteſt, vt ſi ad Oculos, Lippitudines, Suffuſiones, Caliginem, & Nebulam; Si ad Aures, Frigida Apoſtemata, Surditates, & ſimilia, Si ad Dentium radices decurrat dolorem dentium efficit, Si ad Iuncturas omnę deniq; Arthritidis gẽus in quã cũque iuncturarum partem decubuerit.

DE HYDROCEPHALI Curatione.

IN huiuſmodi tumoris curatione circa Victum, aliaſque res Nonnaturales, & circa vniuerſalia præſidia, ſi laborans adultus ſit, eadem conueniunt, quę de Aquoſo tumore ſuperius dicta fuere. Si verò Infans ſit, Nutrici præſcribendum, vt parce, & tenuuiter viuat, & ſiccantibus vtatur, humectantia fugiat, & parum bibat, & Infanti ac Nutrici curandum vt Aluus libere fluat.

Circa localia duæ adſunt curationes. Altera eſt, quæ Medicamentis, & exiccantibus præſidijs, abſq; incisione, tota humiditas abſumitur, quę tutior, eſt, & mihi magis arridet, præſertim In natu minoribus, ac in puerulis, Altera eſt quę vel vnica inciſione, vel pluribus aquoſa materia extrahitur. Prima curatio exiccantibus humiditatemq; abſumentibus, aſtringentibus, & Infantis caput roborantibus perficitur. Fouendum ergo eſt caput infraſcripta Embrocha, quæ exiccandi, & caput roborandi vim habet.

℞. Calamenthi, Origani, Pulegij, Serpilli, Saluiæ, Bettonicę, Sauinæ Chamemoli, Meliloti, Florum Stechadis, Anthos, Anethi, Baccarum Myrti, Nucum Cupreſſi, Rosarum Rub. Furfuris, Fabarum an q. vis, & cum Lixiuio Cineris Sarmentorum, & Vino auſtero an q. ſuff. Fiat decoctum, S. A. quo calido pluries caput foueatur; Poſtea infraſcriptis Linimentis caput inungatur, & deſuper dicta ſpongia à dicto decocto expreſſa calida applicanda, & ſex horarũ ſpacio permutanda.

℞. Pulueris Abſinthij, Chamẽoli Meliloti an vnc. II. Butiri recentis, Olei Chamemolini, Anethini an vnc. IIII. Cerę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Linim. vel

℞. Olei Chamemolini, vel Anethini vnc. III. Sulphuris vnc. I. M. & Fiat Linim. quo ſaltẽm bis in die pueri caput liniatur, & ſuccida Lana calente obtegatur, quo etiam abſq; fomento, & à principio vti poſſumus. Vel.

℞. Olei Roſacei, Myrtini, Chamemolini an vnc. ſ. Spicę vnc. I. Anethini vnc. I. ſ. Vini generoſi vnc. VII. Furfuris dragm. x. Chamemoli, Meliloti, Anethi, Sticados, Squinanthi an Pug. ſ. Nucum Cupreſſi num. II. contundenda craſſo modo contundantur M. & coque ad Vini conſumptionem, deinde cola, & adde, Croci Orientalis ſcrop. II. & cum cera alba q. ſuff. parum iterum bulliant, & fiat Linimentum, quod præſtantiſſimum eſt; Vel.

℞. Mellis lib. ſ. Origani M. I. Salis communis vnc. ſ. M. & in Cataplaſmatis formam redige, & calidum applica; Vel.

℞. integras Chocleas, ideſt cum teſtis ſuis, contundito, & Capiti applicato, & ſic, donec ex ſe decidant, relinquito, quod mirifice exiccat, & reſoluit. Deinde Caput eſt roborandum ac confirmandum, ne aquoſa materia iterum gignatur ac repululet, quod auſteri Vini, & communis Olei illitione aſſequemur, vel rebus odoratis ſiccandi, & calefaciẽdi vim habentibus Naribus admotis, vt ſunt Ciperum, Galanga, Nux muſtica, Garyophilli, Bezzoin, & ſimilia; Vel fiat orbiculus ex Caſtoreo, & Pulueræ Rutæ an partes ęqu. Moſchi Granis aliquot; cum Sampſuci ſucco, qui ſepe pueri Naribus admoueatur.

Altera curatio ponitur ac deſcribitur ab Aeno, & Paulo locis ſuperius citatis dicendo. Quod vbi aquoſa materia inter Cutem, & pericranium, vel inter pericranium, & Cranium continetur, & quãdo tumor paruus eſt, apex ipſius vnica inciſione per diametron a poſtica parte ad anteriorem ducta incidenda. Si verò materia inter Pericranium, & Cranium contineatur, & tumor maior ſit, duas per medium ſe mutuo ſecantes, Crucis inſtar diſciſiones moliemur, vel triangularis formę. Si grandior aduch tumor emergit, ternas. H. literę figuram emulantes, aut etiam plures iuxta tumoris magnitudinis proportionem; Tales verò ſectiones in locis ad effluxionem commodis fieri debent. Poſt ſectionem inter Vulneris labia lineamenta oui albumine imbibita ponenda, vt diſparata huiuſmodi labia ſeruent, Neq; tota Aquoſa materia ſtatim vnica vice euacuanda, quoniam infantis virtus, ac etiam aliorum deiceretur. Nam ſimul atq; ea aquoſa materia effluit, ſpiritus quoq; diſſoluuntur, in quibus virtus conſiſtit. Non ſunt ergo, vt in aliorum Abſceſſuum ſectione, Limniſci intus immittendi, ſed ſolum ſufficit, vt labia ſeparata ſeruent, cum poſt humoris excretionem corpora in his facile agglutinentur. Poſt quam verò Lineamenta fuerint indita, Si Infans fuerit, cui ſectio fuerit facta, Faſcia non competit, ne eius caput aggrauet, Sed Lana Ouo imbuta apponenda, & caput aliquo leui Pileolo contegendum; In maioribus natu Linamenta forinſecus cuſtodienda, & faſcia deliganda, & in tertium vſq; diem Oeneleum inſpergemus. Poſt tertiam diem, Glutinatorijs Emplaſtris, & Ceratis vti debemus. Si verò os longiori temporis ſpacio carnem contrahere cunctetur, parcenti manu, & leuiter radatur. Si verò aquoſa materia ſub temporali muſculo contineatur, ad ſectionem faciendam, donec humor redundet, expectandum, ne Muſculus incidatur.

Poſtea à Muſculi lateribus ſectio facienda, Et ſi humor in profundo ſub muſculo contineatur, duæ ſectiones fiant vtrimque à lateribus ipſius Muſculi; Deinde corpúſcula tutò per Scalpelli manubrium excorientur; Poſt totius humoris euacuationem curatio fiat, veluti dictũ eſt. At ſi ſub Caluaria aquoſa materia fuerit collecta, itidem eſt expectandum, donec redundauerit humor, & Suturæ fuerint diſparatę, & tunc faſtigiatum locum diſſecare debemus, & denique veluti in Capitis ſuturis diſparatis fieri ac curari ſolet curandum ac faciendum. Alij Cauſticis Cutem aperiunt, quod mihi non placet, ob Cerebri proximitatem, & tanto minus in tenellis corporibus competunt.

Hec Curatio per Inciſionem facta, quamuis à grauiſſimis Autoribus ſit deſcripta, cum parum ſit tuta, à me non probatur. Niſi in ijs caſibus in quibus per exiccantia Medicamenta talis Aquoſus humor abſumi non potuit. Preſertim cum à leuioribus, & magis tutis pręſidijs ſit curatio inchoanda.

DE VMBELICI Aquoſo Tumore Caput 21.

AQuoſus Vmbelici tumor, Hydromphalō a Grecis dictus, eſt tumor illæ, qui ob aquoſæ materię intra Vmbelicum collectionem oritur ac fit, qui tumor ab aliquibus etiam Vmbelici prouidentia nominatur. *Quid rei* *Quid nominis*

DE CAVSIS AQVOSI Vmbelici Tumoris

QVAE verò huius tumoris ſit cauſa, inquit Aetius Serm. 4. cap. 26. dicens, Procidunt pueris Vmbelici, dum aut in diuturno eiulatu, & multum diſtenduntur, aut ex plaga, aut caſu. Sed præcipue huiuſmodi tumor ſit ex ſegni aquoſo humore collecto inter Peritoneum, & Abdominis cutem. qui tandem ad Vmbelicum

trans,

tranſmittitur, & ibi tumorem excitat, Cauſæ verò talem aquoſum humorem generantes omnes illę eſſe poſſunt, quæ in aquoſi tumoris pertractatione adductæ fuerunt, Vel nimis ſeroſum Nutricis Lac, in Lactentibus.

DE VMBELICI Aquoſo Tumore Signis.

HVIVSMODI Tumoris ſigna ſunt manifeſta, quoniã Vmbelicus turgidus, & prominens apparet, taliſq; tumor laxus eſt, & ſi prematur quędam Aquæ fluctuatio perſentitur, & ad digitorum compreſſionem neq; minuitur, neque increſcit. neque occultatur, & appoſito lumine, perſpicuum apparet.

DE VMBELICI Aquoſi Tumoris Prognoſtico

IN Puerulis talis tumor faciliter à principio curari poteſt, & eſt ſine periculo; Si verò inueterauerit, Vel cũ Inflammatione, vel cum alio morbo fuerit coniunct, periculo non vacat.

DE AQVOSI VMBELICI Tumoris Curatione

IN huiuſmodi tumoris curatione circa Victum, & alias res Nõnaturales, & circa vniuerſalia eadẽ competunt, quæ in Aquoſi tumoris curatione diximus; & ſi puer Lactens ſit, qui hunc tumorem patiatur, hec omnia Nutrici conueniũt, vt aquoſum Lac non gignat, & ſi nimis ſeroſum ſit, corrigat. Quo ad particularia, & Topica præſidia, omnia ea Medicamenta competunt, quæ reſoluendi, & huiuſmodi aquoſam materiam exiccandi vim habent, quę in aquoſi tumoris curatione diximus, & Aquoſæ Hernię pertractatione deſcribemus, quorum multa Aetius loco citato propoſuit, vt.

℞. Amminij cũ Muria triti, & his vmbilicum illinito. & Lintei raſuram ſiue Cinerem inponito, & ad triduum alligato, & rurſus eo ſoluto idem facito; Vel.

℞. Lupinorum amarorum vſtorum, Vngulæ Aſini vſtæ, Lateris vſti, M. & ſimul tere ac ſuperpone, & ſic obligato; Vel.

℞. Aluminis ſciſſilis, ſiue de Pluma dragm. v. Tartari dragm. VII. Roſarũ ſiccarum dragm. x. Gallæ immaturæ dragm. II. M. & cum Vino terantur, donec ad Mellis conſiſtentiam redigantur, & cum hoc Vmbelicus liniatur, & deſuper ponatur Spongia aliquo exiccante decocto madita, & expreſſa. Valet ad hoc etiam, præſertim in Puerulis, Arnogloſſæ, & Lentes ſimul coctæ in Cataplaſmatis formam applicata; vt plures fui expertus.

Niſi vero dictis Med. curari, humiditaſq; reſolui poſſit, ad inciſionem veniẽdum, vt optime Paul. lib. 6. cap. 51. nos docet, dicens; Si autem humor, aut ſanguinis vitium Vmbilici prominentiam cauſauerit, media tumoris parte orbiculatim pręciſa, quicquid extra Abdominis membranam, Peritoneum nuncupatam, incidie, detrahemus, Iuxtaq; Vmbilicum medelam carni curandę factam adhibebimus.

Lunata ergo inciſio facienda, & humiditas paulatim extrahenda, poſtea pars detergenda. carne replenda, & cicatrizanda, deinde affecta pars aliquo decocto calefaciente, & aſtringente eſt roboranda, ſicuti eſt infraſcriptũ, vel ſimilę.

℞. Florum Chamemoli, Origani, Pulegij, Bettonicę, Saluiæ, Anethi. Roſarũ rub. Balauſtiorum, Baccarum, Myrti, Nucum Cupreſſi an q. vis. M. & coque in Vino auſtero, & vmbilicum iſto decocto calido Spongia ſepe, & pluries foue.

DE HERNIA AQVOSA Caput 22.

Quid nominis.

AQVOSA Hernia, ab aliquibus Aquoſus Ramex, a Grecis Hidrocelę, ſiue Hydrochili dicitur.

Quid rei

Eſt verò Aquoſa Hernia quidam tumor ex inlapſa in Scrotũ ſiue Teſticulorum tunicas aquoſa materia, dicente Gal. lib. de Tumorib. Præt. Nat. Quum autem in Teſtium tunicis aquoſus humor colligitur, Hydrocelæ nominatur.

Vbi Aquoſa materia colligatur.

Colligitur ergo hec Aquoſa materia, vel inter Eritroidem tunicam, & Teſticulum, vel inter Eritroidem, & Dartum tunicam dictam, quę eſt ſecunda Teſticulorum tunica, vel in propria pellicula veluti Veſſica quadam continetur, atq; hoc genus, Herniã in tunica ſuperagnata vocamus, inquit Aetius Serm. 14. cap 22. & Paul. lib. 6. cap. 62. & Cel. lib. 7. cap. 18. Aliquando etiam duplex Hernia ſuboritur, cum aquoſa materia & intra tunicam Darton diſtam, & in ſuperagnata conſiſtit.

Species.

Plures ergo ſunt Aquoſarum Herniarum ſpecies; Prima eſt quando Aquoſa materia intra Eritroidem continetur. Secunda quando inter Eritroidem, & Darton; Tertia quando in tunica ſuperagnata coadunatur.

DE CAVSIS AQVOSAE Herniæ.

AQVOSAM Herniam generantes cauſę, vt de alijs Aquoſis tumoribus diximus plures eſſe poſſunt; Aliæ enim ſunt Externę, Aliæ Internæ; Externę ſunt nimius potus, & rerum humidarum eſus, Plaga, Colliſio, vel quęlibet alia cauſa, è qua vaſa abrumpuntur, vel dilacerantur, & ſanguis efſluens in aquoſam ſubſtantiam tranſmutatur, & continuo etiam illæ ſanguis, qui ad illas partes alimenti cauſa defluit, ſimiliter in aquoſam, ſeroſamq; ſubſtantiam mutatur, cum hæ partes ex præcedente cauſa debilitatæ fuerint.

externa.

Internæ cauſæ præcipue Antecedentes, vt plurimum, occultæ ſunt, vt Hepatis, vel Lienis vitium, cuius ratione aquoſus humor in Hypocõdrijs colligitur qui poſtea faciliter ad has partes deſcendit, & aliquando etiam abſq; horũ viſcerum vitio aquoſus humor intra Vaſa, quę Scrotum coutexunt, ac implicãt, vna cum ſanguine colligitur.

interna.

Cauſa verò Coniuncta eſt Aquoſus humor intra dictas runicas collectus, qui actu talem tumorem efficit.

DE HERNIAE AQVOSAE Signis.

EX quibus cauſis Aquoſa Hernia fuerit orta, ſua ſigna demonſtrant, quoniam ſi ex occulra cauſa, & ſponte, ideſt ex vaſorum repletione, quæ ex nimio potu fit, aquoſus humor collectus fuerit, ſubflauus, & ſubpallidus is inuenitur, & Aegrotantis color, & corporis habitus bonus eſt. Si verò corporis color, & habitus eſt prauus, & humor intra tunicas albus apparet, Hernia à vitio alicuius Viſceris eſt orta; Vbi verò ex Plaga, & Colliſione fit, hec per ſe patent, & humor cruentus, & feculentus apparet.

Qua verò in parte, ideſt intra quam tunicam huiuſmodi humor contineatur propria ſigna oſtendunt, vt inquit Paul. & Aetius, & Celſus locis ſuperius citatis Quoniam ſi intra Eritroidem; tumor erit rotundus, paulo longior, Oui inſtar apparet, Teſticulusq; his plane inibi viſui ac tactui occultatur, vt qui vndequaque ſit implicitus, & circundatus, & cum digitis duobus preſſimus, paulatim humor intra eos reuertens, ſubit, Scrotum ipſius albidius eſt, ſi ducitur, aut nihil, aut paruulum intenditur.

Si extra Eritroidem menbranam ſub Darto habetur, per pauca corpora ſub-

labitur

labitur; Teſticuluſq; intra notas tactui occurrit, intentum Scrotum magis ſe attollit, adeo vt ſuperior coles ſub eo tumore deliteſcat. At ſi humor in ſupergenita, ſiue ſuperagnata tunica coierit, propter vndiquaq; compactum conglobatumq; tumorem alterius Teſticuli tumor imaginem refert.

Qui verò humor contineatur, cognoſcitur ex viſu, Quoniam ſi aquoſa materia concolor tumor perlucet; Si feculenta, aut Cruenta, rubicundus, aut liuidus per tunicam color apparet, & hec ſunt partica ſigna.

Vniuerſalia vero, & communia ſigna ſunt, Tumor dolore vacans, Firmus ac ſtabilis in Scroto, pondere leuis, quacumq; tandem occaſione nunquam ex toto ſe remittens, ſed interdum lenior, aut propter famem, aut propter Febriculam, maximeq; in pueris iſq; moris eſt, niſi nimius humor ſubſit. Sed in ijs, qui modicum continent humorem, tactui cedit, In illis, in quibus eſt copioſus, non cedit, non tamen omnino renititur, veluti Carnoſa Hernia. Sed veluti replentus vter, & arcte adſtrictus, & ſic etiam reſonat, Venę quoque in Scroto inflantur, & ſi digito preſſimus, vt diximus, cedit humor, influitque in vaſa, quę prius repleta non erant, & cum luciditate ſplendet, velutiq; in Vitro Cornuue ſi eſſet, per Scrotum apparet, inquit Celſus lib. 7. cap. 18. Candela ex oppoſita parte admota. Non ſubito, ſed ſucceſſiue, & paulatim fit, & excitatur

Cum verò in vtraq; Scroti parte hec apparuerint ſigna duplicem ibi Herniã cognoſces.

A quibus differat. Differt verò ab Inteſtinali Hernia, quoniam in Aquoſa Hernia tumor ferè ſemper eiuſdem magnitudinis, & nunquam ex toto ſe remittit, quod non accidit in Inteſtinali Hernia. Differt etiam ab Hernia Omentali, quoniam Inguen, in Aquoſa, ſemper ſecundum naturam ſe habet, quod non euenit in Omentali,

Differt à ventoſa, quoniam in ventoſa ſplendor clarior eſt, quam in Aquoſa & ſubito fit.

DE AQVOSAE HERNIAE Prognoſtico.

ETſi Aquoſa Hernia inter alias Herniarum ſpecies curatu facilior ſit, tamen omnes inueteratę Hernię, ne Teſtes corrũpantur, ſunt ſuſpectę.

Illa verò Aquoſa Hernia, quę Viſcerum vitio fit, vel ex totius corporis aquoſi humoris repletione, reſpectu partium principum male affectarum, curatu difficilis eſt.

DE AQVOSAE HERNIAE Curatione.

IN Curatione Aquoſæ Herniæ, ſicuti in alijs aquoſis tumoribus diximus, Quatuor Intentiones habere debemus, Prima in Victu ac alijs rebus Nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in Aquoſi humoris euacuatione, Tertia in affectorum Viſcerum roboratione, & coctionis rectificatione; Quarta circa localia ac topica verſatur.

Quo ad Primam, Secundam, & Tertiam Intentionem eadem conueniunt, quæ in Aquoſorum Tumorum curatione ſuperius diximus.

Quartam Intentionem duobus modis aſſequi poſſumus, vel enim calidis Medicamentis, exiccantibus, reſoluentibus, ac digerentibus contentam in particula aquoſitatem abſumimus, vel Inciſione huiuſmodi aquoſam materiam extrahimus. Medicamenta hoc efficientia non ſolum ſunt, quę in Aquoſi Tumoris curatione diximus, ſed etiam infraſcripta. Quę exiccantia ac reſoluentia Medicamenta ſemper ante quam ad inciſionem veniamus, experiri debemus Huiuſmodi verò ſunt Farina Fabacea.

Lauri

Lauri Baceç, Lini Semẽ, Dauci, Altheç Nigellæ, Flores Chamemoli, Fenũ Grecum, Pulegium, Origanum, Calaminthum, Ruta, Saluia, Abrotanum, Steca dos, Semen Agni caſti, Cymini, Camedreos, Camepitheos, & ſimilia; Ex his enim fiant Fomenta. Inunctiones, & Cataplaſmata, Fomentum ergo ſit huiuſmodi, quod primum ante Inunctionem, & Cataplaſma competit.

℞. Origani, Calamenthi, Pulegij Abrotani, Chamemoli, Rutç, Meliloti, Saluiæ, Stechados, Feniculi an M. 1. Dauci Carui, Ammeos, Semiais Agni caſti, Cymini an vnc. ʒ. Contundantur craſſo modò, & in aqua q. ſuff. bulliant ad tertiç partis, vel dimidij conſumptionem; Deinde dicto decocto calido Spõgia imbibita, & expreſſa Scrotus foueatur, & cum tepefieri incipit, iterum dicta decoctione calida infundatur, & exprimatur & parti apponatur, & ſic quinquies, vel ſex fiat, Deinde fomentata pars exiccetur, & infraſcripta Inunctione inungatur, quæ maxime reſoluit.

℞. Olei Coſtini, Rutacei, Laurini, Lileacei an vnc. iiii. Euphorbij vnc. ii. M. & in his calidis Linea Lintea infundãtur, & exprimãtur, & ſupra Scrotũ ponantur. Deinde niſi his cedat, infraſcriptũ Cataplaſma, vel ſimilç admoueatur.

℞. Balſamitæ, ideſt Mentç Aquaticç Calamenti, Origani Chamedrios, Camepitheos, Florum Chamemoli, Rutæ an M. i. Farinç Fabarum, Fenugreci, Sem. Lini an vnc. i. Sem. Aniſorum, Cymini an vnc. ʒ. Herbç in Aqua coquãtur, deinde contundantur, Semina in pollinem redigantur, & dum herbç contunduntur, pulueres, & Farinç commiſceantur, & cum decoctione prædicta ac Oleo Rutaceo q. ſuff. S. A. F. Catapl.

Vel fiat Catapl. cum Baccis Lauri, Fabarum Farina, Fenugreci, Sulphure, Cymino, Ammoniaco, Terebenthina, Paſſo, Oximellite; Oleo Laurino, & ſimilibus. Optimum etiam eſt infraſcriptum.

℞. Stercoris Bubuli lib. i, Pulueris Cymini vnc. i. Baccarum Lauri vnc. ʒ. & cum Lixiuio q. ſuff. S. A. Fiat Catapl. Vel infraſcriptum, quod magis digerit, ℞. Fimi Columbini, Cymini, Baccarum Lauri, Caſtorei an part. equ. M. & cum Oleo Roſaceo, & pauca Cera coquantur, vel.

℞. Nitri vnc. iiii. Ceræ vnc. ii. ʒ. Olei Rutacei vnc. ii. Piperis, Baccarũ Lauri an vnc. iii, pula. pulr. & S. A. Fiat in Vng. formam. Vel.

℞. Sulphuris dragm. ii. Reſinç lib. ʒ. Litargirij, Aluminis Zuccherini an vnc. i. Verrioli vnc. ii. Olei q. ſuff. diſſoluatur Reſina cum Oleo, & coletur, & cum infrigidatum fuerit, imponantur pulueres aliarum rerum, & in fine addatur aliquid Aceti, & poſtea calidũ ſuper locum ponatur, & hoc optimum eſt, Animaduertendum tamen, quod ſemper ante quam Cataplaſma, & Inunctiones applicentur, vt prius fomentum dictum fiat.

Exiccata aqua, ne amplius confluat, neque iterum gignatur; fomentis calidis exiccantibus, & digerentibus pars eſt roboranda, vt eſt infraſcriptum.

℞. Calamenti, Origani, Florum Chamemoli, Meliloti, Anethi an M. i. Balauſtiorum, Nucum Cupreſſi, Calicum Glandium an vnc. i. ʒ. Galaſti, Simphiti, Valerianæ an M. ʒ. M. & in Vino nigro Auſtero coque, & fac fomentum.

Niſi his cedat, ad Chirurgiam, ideſt Inciſionem, veniendum, quam operationem peritus Chirurgus Empiricis relinquat, ideſt Nurtiams.

Quæ ita fit; Si aqua intra Eritroidem contineatur, Teſticulus ſuperius contineatur, ideſt ſupra Femorum oſſa, & ne intra Abdomen ingrediatur, & ne iterũ ad Scrotum deſcẽdat prohibeatur, quod vt bene Chirurgus aſſequatur, iubeat aſſiſtenti, vt vnam manum ſuperius ponat, aliam inferius, & penem in aliam partem reclinet, deinde proferet vnà cũ Scroto etiam Eritroidem tunicam, & ſic Aqua exibit. Si autem intra Dartum, vel in ſuperagnata tunica contineatur, fiat inciſio in ea parte, lato Phlebotomo quç magis ad inferiora tendit, inciſione facta, aquam exire permittat.

Si autẽ Infirmus ſit debilis, pluribus vicibus euacuetur, & ſi foramẽ ſua ſpõte

clauda

claudatur, denuo incidatur, ſed alio in loco.

Celſus in pueris inquit, quod inciſio in Inguine facienda, & ſurſum. Aqua pellenda; In Adultis in imo Scroto, & ſic educenda Aqua; Alij vero apertionem cauſtico, vel ignitis ferramentis efficiunt, Orificium poſtea apertum diu ſeruari debet, vel vt dicit Gal. 14. Meth, cap. 15. Vbi iubet, vt diu foramen apertum teneatur Argenteo, vel Plumbeo Syphone, ſiuo Cannula, Alij, vt Guido, Setone foramen apertum diu teneri inquit; Auicennas in Inguinis regione candentibus ferramentis inurit, vt pars corrugetur, ne Aqua iterum poſſit. Poſt inciſionem pars, vel Muria, vel aliquo alio detergente, & exiccante medicamento eluenda, ſed ſtatim poſt inciſionem, ea Med. quę cruentis Vulneribus conueniunt, imponenda, deinde deterſo, & expurgato Vlcere, & conſumpto humore Cicatrix induci debet. In hac verò operatione facienda Chirurgus animaduertere debet, ne Venam, vel Neruum perforet, vel Teſticulum tangat, quoniam putreſieret.

Cum ſuperius dixerimus; Quando diutius in hac Hernia Aqua retinetur, quod aliquando Teſticulus corrumpitur Huius enim rei in cognitionem veniemus ex fetore, & ex prauo colore, & quã do hoc eſſet, Didimus ſuperius optime ligandus ac arcte vinciendus, deinde aliquantiſper remote à Vinculo incidendus, deinde inurendus, Teſticuluſq; remouendus, vt in Herniæ Inteſtinalis curatione fieri ſolet, & tandem locus conſolidandus.

Si quis verò Aquoſam Herniam incidendi, vel adurendi ordinem ac modum exactius, & accuratius ſcire velit, adeat Paulum Aeginet. lib. 6, cap. 6. & Aetium Serm. 14: cap. 22. & Celſum lib. 7. cap. 18. & alios Autores ſuperius dictos, qui eundẽ copioſiſſime & accuratiſſime tradunt.

DE STRVMIS SEV Scrophulis Caput 23.

CVM inter Phlegmaticos abſceſſus, vel Phlegmaticas excreſcentias connumerẽtur Strumę Glã dulę, Ganglia, Nodi, Lupię, Teſtudo, Talpa, Bronchocelæ, Nata, Atheromata, Steatomata, & Melicerides; Ideo de vnaquaque harum verba ſumus facturi, & primum de Strumis.

Quid nominis. Strumæ igitur à Grecis Cherades, ab Arabibus Altheeltil, & Scrophulę appellantur, & ſic dicuntur, quoniam frequenter Scrophis, ideſt ſuibus in Collo fiunt, vel à multiplici partu, quoniam ſicut ſues multos edunt partus, ſic in Scrophulis ex vna poſtea plures fiunt, ſunt ergo numeroſę ſobolis, veluti ſues. A Latinis ſtrumæ dicuntur.

Strumæ quid ſint Quid vero ſint Strumæ, inquit Gal. lib. de Tumoribus Pręt. Nat. dicens, Vbi glanduloſæ partes indurantur, & ad Scyrrum deuenerint, is affectus Struma & Cheraſ vocatur, Idem etiam inquit, 13. Meth. cap. 2. & 14. Meth. cap. 11. Paul. lib. 4, cap. 3. inquit; Strumæ ſunt Glandulæ obduratæ; & Aetius Serm. 15 cap. 5. inquit; Sunt autem Strumæ carnas ſubcandidę facile augeſcentes in mẽbrana contentę, & in ſumma glandulę induratæ

Partes affectæ. Partes à Strumis affectę, vt inquiunt omnes ſuperius dicti Autores, ſunt Glandulæ Colli, Axillarum, & Inguinum ibi enim Glandulę, Vaſis ſubſtrate ſunt. *Glandularum duplex Natura.* Sed Glandularum, vt inquit Gal. 14. Meth. cap. 15. duplex eſt natura. Quippe nonnullę earum in quorundam vaſorum medio deductorum in varios ramos, ad tuendum eorum robur, ſunt cõſtitutę, quarũ haud magnus vſus animãtibus eſt, Aliæ verò ad excipiendã ſaliuã vel Lac, vel Semen, vel aliquẽ humorẽ aliũ gignendum ſunt fabricatæ. Atq; harũ ſane maior eſt vſus nec aliter ſanandę ſunt, ſi contraxerint Scirrum, quã ceteræ omnes corporis partes. Si ergo Strumę nil aliud ſunt, quam Glandulæ induratæ, & Scirroſæ factæ, & in omnibus his partibus indurari poſſunt.

Ergo

Ergo in omnibus his partibus Strumæ fieri poſſunt, Vtq; etiam narrat Celſus lib. 5. cap. 28. In Mammis quoq; Feminarum Chirurgum magetem dictum reperiſſe. Sed, vt inquit illę, naſcuntur pręcipue, & ſepius in Ceruice, in alis, in Inguinibus, & in lateribus, Aliquando etiam, vt loco ſuperius citato Aetius inquit, Sed tamen raro, non ex Glandu lis ſed ex Carne eorundem locorum fiunt, quę affinitate quadam ad Strumarũ naturam vertitur, & materiæ acceſſione augetur.

Cauſę vero cur hec Glandulosa corpora fluxiones recipiant, ſunt, quoniam omnium corporis partium ſunt debiliſſimæ, & ſubſtãtia rare, vt inquit Gal. 13. Meth. & lib. de Venę ſectione, Frequentiſſime verò in Collo fiunt, ob Cerebri vicinitatem, à quo Pituita fluit.

Raro verò in Mammis ac Teſtibus fiunt, quoniam hæ partes robuſtiores ſunt, & ideo minus aptæ ad fluxiones recipiendas.

Strumarum ſpecies. Strumarum verò, vt inquit Aetius, plures ſunt ſpecies ac differentię.

Differunt ergo inter ſe magnitudine, Natura, Loco, Ortu, multitudine, & vaſorum complicatione, & aliæ per ſe fiunt Alię alijs morbis ſuccedunt.

Magnitudine differunt, quoniam alię paruæ, Aliæ Mediæ, Alię Ingẽtes ſunt Natura, quoniam Aliæ ſunt manſuetæ, Alię Malignę.

Loco autem differunt, quoniam quædam in anteriori Colli parte, quędam in poſteriori, quędam ab altera ipſius parte quędam ab vtraque oriuntur. Quædam item ſtatim ſub Cute ſuperficiem habẽt Quędam circa magna ac nobilia vaſa penitus inſident.

Ortu, quod quędam velut eleuatæ, & quędam inſertæ naſcuntur, Suſpenſę quidem huc, & illuch facile mouentur, Inſerte vero ſubnituntur, & loco difficulter mouentur.

Multitudine differunt, quia modò vna, modo plures generantur.

Vaſorum complicatione, quoniam quædam Venas, & Arterias implicatas habent, quædam omnino non habent.

DE STRVMARVM Cauſis.

STRVMARVM alijs morbis ſuccedentium cauſæ, vt plurimum externæ ſunt, vt Med. ſiccantia, & nimis reſoluentia, quibus in Glandularum Inflammationibus tenuiores partes reſoluuntur, & craſſiores indurantur, & aliquando hoc idem per ſe à Natura fit.

Cauſę Strumarum, quę per ſe fiunt, duplices ſunt, vt de alijs Tumoribus diximus, ideſt aliæ Internę, alię externę; Primitiuæ, & externæ cauſę ſunt vitę luxus ſiue intemperantia, & ingluuies, ob quã cauſam etiam ſuibus fiunt, Deprauata viuendi ratio, aut quę ex vitioſis cibis Pituitoſis, & Melancholicis inſtituitur.

Internæ verò etiam duplices ſunt Antecedens, & Coniuncta, Antecedens cauſa eſt Pituitoſi humoris, vel Melancholici in corpore redundantia. Coniuncta eſt humor iam in Glãdula influxus, qui actu, Strumam efficit, dicente Gal. 3. Aph. Com. 26. Strumę fiunt ex Pituitoſiore, & ex frigidiore humore in Adenis collecto.

DE STRVMARVM Signis.

COMMVNIA Strumarum ſigna ſunt, quod huiuſmodi tumor eſt durus, indolens, difficulter ſentiens, & Glandul, forma, ideſt rotundæ ſunt, & omnes Strymę etiam ſuis Membranis ſiue Chiſti includuntur, veluti Steatoma, Atheroma, & Meliceris, & ſenſibus, ideſt viſu, & tactu, ſtatim deprehenduntur.

Particularia ſigna ſunt iſta, Manſuetę enim, & mites Strumæ ſunt ſine dolore,

absq;

abſq; inflammatione, & cum mediocri duricie apparent, Neque enim molles ſunt, ſicut Steatumata, neq; duri ſicut Scytri, ſed mediam quandam inter hec tactus proprietatem obtinent, Tumorēque omnino circumſcriptum rotundum & æqualem efficiunt.

Malignę verò quamuis non ſint verę Strumæ, ſed Cancerosæ, cum ab humore pituitoſo, & melancholico naturali minime fiant,

Sed in illis ferina Atrabilis admiſcetur, Inflammationes, & pulſantes dolores inducunt, Tumorem̄q; inequalem præſeferunt, in quo Vaſa prominent, & ad Manuum contactum ac medicamentorum impoſitionem efferuntur. Quæ omnia ſigna ab Aetio locu citato traduntur.

Differunt verò Strumæ, quæ à Pituita fiunt ab ijs, quę à Melancholico humore proueniunt, quoniam, quę à Pituita oriuntur, eundem colorem cum Cute habent, Quæ verò ab humore melancholico fiunt, ad plumbeum colorem tendunt.

DE STRVMARVM Siue Scrophularum Prognoſtico

STRVMAE molles, & tractabiles, & recentes facilius reſolui poſſunt Durę verò, & inueteratæ difficilis ſunt reſolutionis.

Pueri propter gulæ intemperantiam & humorum exuberantiam ac corporis molliciem atq; raritatem crebro Scrophulis Pituitoſis tentantur.

Sed facilius in his reſoluuntur ac curantur, Contra Senibus rarius eueniunt, & difficilius reſoluuntur ac curantur.

Paruę Strumę maioribus facilius curantur, ſicut mites, & blandæ, Inflammatis. Malignæ Strumæ omnino incurabiles ſunt, quoniam ſunt Canceroſæ, & vaſis refertę, & Vaſa nobiliora tanquam radicos habent.

Ideo curationi non cedunt, & in earum abſciſſione magnæ ſanguinis Hemorragię periculum imminet, & ideo non attingendę.

Facilius ſimiliter curatur vna Struma quam plures, & dolore vacantes, quam dolentes, & mobiles, quam fixę, & à Pituita ſubortæ, quam ab humore Melancholico, & ſuperficiariæ, quam profundæ.

Multitudo externarum Strumarum huc atq; illuch. per corpus uagantium, cum aduentitia quadam caliditate Strumarum internarum, à quibus oriuntur, multitudinem indicant.

Inquiunt aliqui Autores, quod illi, qui ſunt breui, & anguſta fronte, & cōpreſſa habent tempora, amplas Maxillas, & breuę Collum, maxime Strumis ſunt obnoxij, quoniam in his facillime Pituita ad Collum deriuatur.

Item omnes quidem Strumæ difficilis ſunt curationis, vtque inquit Celſus lib. 5. cap. 28. & Gal. 13. Meth. Strumę vel pręcipue fatigare Medicos ſolent, quoniam, & febres mouent, nec vnquā facile matureſcunt, & ſiue ferro, ſiue Medicamentis curentur. Plerumque iterum iuxta Cicatrices ipſas reſurgunt, multoque poſt Medicamento eſt opus, Quibus id quoq; accidit, quod longo ſpacio detinent.

Strumę in anteriori Colli parte maiori cum periculo inciduntur, corroduntur ac vruntur, quam alijs in partibus, non ſolum ob Venarum, & Arteriarum propinquitatem, ſed etiā ob periculū, quod ineſt, ne vocales Nerui incidantur, vel vocalia inſtrumenta denudata refrigerentur, & his de cauſis voce priuatus remaneat Aeger. In hac ergo actione facienda opus eſt optimus Chirurgus, & maxime in humani corporis Anatome exercitatus, & ſic vera eſt Aetij ſententia; Quod Strumæ in Collo facilius curantur, quam in reliquis partibus, id eſt ab incidendi peritis, & optimis Anatomicis.

Illæ Strumæ, quę ſunt cum accidentali dolore, & calore, ac rubedine facilius curantur, quoniam ſepe ad maturationē & Saniem deueniunt, vel reſoluuntur. Illæ verò, quæ ſunt abſque dolore vllo, difficilius ſanantur, & reſoluuntur.

Omnes item Tumores, in quibus materia intra tunicam continetur, difficillime Med. curantur, tum ob frigidam materiam Intra tunicam cõtentam, quę ad maturationem eſt inepta, tum quia reſolui non poteſt, cum intra tunicam ſit recluſa, ſed inciſione facilius curãtur.

Strumæ frequenter in Scyrrum terminantur ob ſubtilium partium reſolutionem, & craſſarum indurationem, rarò per ſuppurationem terminantur, frequenter verò, ſi exulcerentur in Chachoetica Vlcera, & fiſtuloſa, ac etiam in Cancroſa, & Corroſiua conuertũtur.

DE STRVMARVM Curatione.

IN Strumarum curatione quatuor Intentiones habere debemus; Prima in victu ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit; Secunda in Pharmacia, & ceteris vniuerſalibus, Tertia circa localia Med. verſatur. Quarta manus operatione ſiue Chirurgia aſſequitur.

Prima igitur Intentio Victu moderate calefaciente, ſiccante, & humores attenuante completur, magis ergo exiccans, & attenuans, quam in Oedemate victus eſſe debet. Potus ſit Vinum aliquod generoſum, vel aliqua Aluminoſa & Sulphurea Aqua; Tolleranda his eſt fames, quammaxime fieri poteſt, & bona coctio curetur. Deuitet verò cibos omnes craſſi ſucci, nimiam ſatietatem, & immoderatam repletionem, & Aquę potum. In vltimo menſæ ſemper aſſumat aliquid, quod vapores caput petentes reprimat. Aer ſit moderate calidus, & ſiccus, & contrarius deuitandus, Motus, & Exercitium ante cibum maxime competit, & Quies, & Ocium mala sũt. Somnus potius ſit breuis, quam longus, Caueat ſe ab Ira, rixis, locutione plurima, & immoderato riſu, & his ſimilibus, vtq; Aluus lubrica ſit curetur.

Secunda Intentio vſu Medicamentorum incidentium, tenuantium, detergẽtium, & aperientium, vt in Oedematis curatione fuit dictum, completur, quibus humores, & antecedens materia incidi, attenuari, & vię aperiri debent. Hoc facto Med. huiuſmodi hũores præparatos euacuantibus educi debent, & ſi vnica vice hoc fieri nequeat, pluribus educi debent, & ſi adſit Pletora, Aetas conſiſtens, & virium robur, aliquando etiam Venæ ſectio conuenit.

Tertia Intentio mollientibus incidentibus, tenuantibus ac digerentibus topicis ac localibus Med. perficitur. In mollioribus ergo corporibus, & Strumis minus duris infraſcripta conueniunt, vt ℞. Farinæ Lupinorum amarorum in Oximellite decoctæ, & Cataplaſmatis forma calidum applica, & eſt Gal. 3. de locis Aff. & 6. de Med. per Gen. Vel ℞. Stercoris Caprini in Aceto decocti, & cum Axungia Suilla commixti ad Cataplaſmatis formam, Vel.

℞. Radicis Altheæ coctæ, & cũ Gallinaceo adipe M. & calidum appliaca; Vel ℞. Litarginij vnc. II. Olei Com. vnc. III. Mucilaginis Fenugreci, Sem. Lini an vnc. I. Mucilaginis Altheę vnc II. M. & hoc mollit, & digerit; Vel ℞. Cinetum Cocleatum vnc. I. Axungiæ Suillæ vnc. I. ʒ. M. & F. in Vng. forma Vel.

℞. Radicis Lilij Cæleſtis, Storacis Medullę cruris Vituli, vel Adipis Caprarum an q. vis, & cum Melle M. & F. Cataplaſmatis forma.

Argentum ſublimatum etiam Succo Plantaginis, vel Roſarum, Motorum gaſtigatum, & alicui Linimento commixtum optimum eſt, & rarò fallit.

In durioribus corporibus, & Strumis magis duris infraſcripta conueniunt, & hoc eſt Gal. 6. de Comp. Med. S. L. quod competit etiam in alijs induratis tumoribus.

℞. Olei Antiqui, vel Liliorum, vel Laurini vnc. VI. Picis ſiccę vnc. III. Ladani, Galbani an vnc. I. ʒ. Litargirij vnc. VI. Stiracis vnc. I Litargirium cum Oleo coquatur, donec incraſſetur, poſtea addatur Pix & reliqua, Alijs ab igne remotis, & S. A. Fiat Empl. forma, vel.

℞. Reſinæ Thereb. Cerę an vnc. III. Galbani, Ladani an vnc ʒ. Thuris vnc. I. Medullæ Oſſis Ceruí, Scordei, Alueorum Apium, Olei Laurini, Seu-

Vitulini an vnc. 1. M. & S. A. Fiat Emplaſtri forma.

Dixit etiam Gal. lib. de Simpl. Med Quod Radix Lilij, & ſimiliter Oleum de Lilio ſcrophulas reſoluunt, Vel infra ſcripta, quę ſunt Auicennæ

℞. Radicis Lilij, Sem Lini, Fimi Columbini an partes æquales, & cum Vino q. ſuff Fiat Cataplaſmatis forma; Vel

℞. Fœnugręci vnc. 1111. Calcis, Nitri an vnc. 1. M. cum Melle, & F Cataplaſmatis forma, Vel.

℞. Stercoris Caprarum vnc. 11. Radicis Cucum. Aſinini, Ficuum immaturarum an vnc. 1 Staſiſagriæ, Bdellij, Fenugręci, Amigdularum Amararum an vnc. 5. Fecis Olei antiqui q. ſuff. M. & S. A Fiat Catapl. forma.

Oribaſius lib. 7. cap. 19. inquit, quod Medicus quidam ad Strumas, & obduratos tumores in duris corporibus vtebatur ſtercore Bubulino cum Aceto mixto. Similiter inquit, Strumas diſcutit, Calx viua Melle, aut Gimnaſiorum ſordibus, aut Oleo, aut Adipe ſuillo excepta, Similiter idem facit Lolij Farina cum Fimo Columbino, & Lini ſemine Vino incocta, Inquit etiam Caprificorũ groſſi agreſtes, aut ſatiui conciſi illiti cõcretionem omnem digerunt, Vel fiat infraſcriptum Empl. quod optime operatur. ℞. Radicum Brionię, Cyclaminis, Cucumeris Agreſtis, Altheę, Lilij cœleſtis an vnc. 11. coquantur optime in vino albo, & terantur, deinde adde Ammoniaci in Aceto Squillitico diſſoluti, Bdellij, Opoponacis in Oleo Seſamino diſſolutorum an vnc. 1. Stercoris Colũbini, Caprini an vnc. 1. 5. Ladani, Stiracis calamitæ an vnc. 1. Picis Naualis q. ſuff. M. & Fiat in Empl. maſſa. Vel fiat ſequens, quod omnem tumorem durum molliendi, digerendi ac dicutiendi vim ac facultatem habet.

℞. Radicis Ireos vnc. 111. perfecte coquantur in Aceti, & Com. Mellis vnc. v111. deinde terantur, & adde Reſinæ Tereb. Dialtheæ an vnc. 111. Pulueris Cymini, Fenugręci an vnc. 1. M. & S. A. Fiat Empl. forma, Vel.

℞. Stercoris Bubulini, Caprini, Anſerini, Columbini an dragm. 11. Farinæ Hordei Lupinorum, Lolij an dragm. 11. 5. Farinę Sem. Lini, Fenugręci an dragm. 111. Ammoniaci Bdellij, Galbani in Aceto diſſolutorum an vnc. 5. Mellis vnc. 111. Axungię Suillæ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Cataplaſmatis forma, Vel.

℞. Seminis Sinapis, Stercoris Columbini an vnc. 11. Micæ Panis albi vnc. 1111. Mellis vnc. 111. Aceti lib. 5. coquantur omnia ad Catapl. Craſſitiem.

Meſues inquit ad Strumas optimum eſſe Diachilon magnum ſine Gummis, vel cum Gummis, Confert etiam Strumis Empl. ex lentibus, & Aceto acerrimo per multos dies parti adhibito, prius corpore purgato, Alij maxime laudant Folia, & Radices Capparorum cum Melle mixta, quibus etiam addi poteſt Farina Fabarum, vel Hordei.

Ad Mammarum Strumas, & earum duricies, ℞. Viſci elaborati, Reſinæ aridę, Cerę an lib. 5. Galbani vnc. 1. 5. M. & applica, & eſt Pauli.

Hec enim ſunt mollientia, & diſcutientia Medicamenta, & multa alia ponuntur ab Aetio, à Paulo, ab Auicenna, à Bruno, ab Hali Abb. à Guidone, & ab alijs Autoribus, quę breuitatis cauſa relinquo, cum quiſque ex ſe ipſo videre poſſit. Si verò dictis Medicamentis nihil profecerint, ad ſuppurationem huiuſmodi ducendi erunt, Vel adurentibus Medicamentis exedendi, vt Celſus inquit, vel Manu curandi, vt inferius dicemus. Ad ſuppurationem autem veniunt Strumę, quando aliquis calidus humor cum Pituitoſis ac Melancolicis miſcetur & tunc quamcitiſſime maturandę ac ad ſuppurationem perducendæ ſtrumæ, & maturantia ſunt infraſcripta.

℞. Farinæ Sem. Lini, Fenugręci an vnc. 11. Braſſicæ M. 1. Mucilaginis Altheæ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Cataplaſma, Vel. *Tum monentia.*

℞. Sem. Lini, Fenugręci, Chamemoli an vnc. 11. Altheæ M. 1. Axungię ſuille, & cum Oleo Chamemolino, q. ſuff. S. A. fiat Catapl. Vel.

℞. Farinæ Fabarum, Hordei an drag. x. Radicis Glicinzę, Radicum Altheæ, Picis an vnc. 5. Ceræ albę, Adipis Anſerini, an dragm. x. M. & terantur, & in vnum redigantur cum Oleo veteri, & Vrina pueri impubis, q. ſuff. & ſupra moderatum ignem fiat Catapl. Aliud validius.

L ℞. Myr-

℞. Mirrhæ vnc. ı ı. Licij vnc. ı ı ı. M. cum Coriandri decocto, q. ſuff. & Fiat Cataplaſmatis forma, Vel infraſcriptum, quod eſt Pauli.

℞. Mirrhæ dragm. x. Ammoniaci, Thymiamatis an dragm. v ı ı. Viſci quercini vnc. ı. Galbani vnc. ſ. Propolis dragm. ı. in Mortario contundantur, & S. A. F. Empl. forma.

Multa etiam alia maturantia ſuperius dicta conueniunt, vt illa, quæ fiunt ex Rad. Althee, Malua, Tritici Farina, Oleo, & his ſimilibus.

Sed animaduertendum, ante quam ad incidendam, & ſuppuratam Strumã aperiendam veniamus, vt tota materia in tunica ſiue Chiſti contenta, vel ſaltẽ maior eius pars ſuppurata ſit, & ideo in ſuppurationibus aliquando tam diu perſiſtendum, quouſq; tota materia, vel ſaltem maior eius pars ſuppurata fuerit, Quoniam, ſi citius aperiatur, quod reliquum eſt cum difficultate poſtea ad ſuppurationem perducitur, ob caloris perſpirationem, quę per inciſionem ſit. Et hoc pręcipue animaduertendum in Strumis à craſſa materia ſubortis, quæ difficillime ad ſuppurationem perueniunt. Maturata Struma, vel Ferro, vel cauſtico aperienda; & inter cauſtica Paulus Lolij Farinam cum Equino, & Columbino Phimo laudauit; ſimiliter Naſturtium album contritum, & Pice commixtum; Vel alijs etiam Cauſticis vti poſſumus. Aperta Struma, vel Ferro, vel Cauſtico; optime detergi debet, vel Mundificatiuo de Apio, vel Vnguento Apoſtolorum, vel Aegiptiaco, vel Puluere Mercurij, vel Pulu. Aſphodeli, vel Aeris flore, vel infraſcripto Vnguento. *Detergentia.*

℞. Olei Laurini vnc. ı. Ceruſę puluerizatæ aqua vitę leuigatę vnc. ı. Aluminis rocchæ vnc. ſ. Salis com. dragm. ı ı. M. & S. A. fiat Vnguentum vel his ſimilibus.

Facta optima deterſione, ſinus Vng. Iſidis, vel de Bettonica. vel de Matreſilua, & his ſimilibus ſarcoticis carne replendus, Tandem Cicatrix Epuloticis inducenda. Idem etiam faciendum, ſi exulcerata Struma tibi occurrat, ideſt detergi inprimis debet, deinde carne repleri, & tandem cicatrix induci; Et ſi os fuerit corruptũ remoueri ĩprimis debet.

Quarta Intentio eſt, quæ Chirurgia, & Manuum artificio completur, & hec curatio in ijs tumoribus competit, qui curatu difficiles ſunt & neq; primo, neq; ſecundo modo tolli poterunt, & hac curatione non ſolum morbus, ſed etiam pars affecta tollitur, ideſt Glandula, in qua eſt Struma extraitur, & hoc fit vel Ferro, vel putrefacientibus ac corrumpentibus Medicamentis, & hanc curationem Gal. 14. Meth. cap. 11. proponit; Taliſq; curatio non conuenit in Strumis glandularum Teſticulorum, vel Mammarum, neq; in Strumis fixis, & admodum magnis, & Venis, ac Arterijs magnis implicatis. Sed tantum competit in Strumis Glandularum Colli, ſub Alis, & in Inguinibus, in Strumis mobilibus paruis, vel mediocribus, & neq; Venis neq; Arterijs implicitis, Et in his etiam hec operatio periculo non vacat. *Manualis operatio.*

Quando verò hec operatio fieri debeat, optime docet Aetius Serm. 15. cap. 5. & multi alij Autores, vt Paul. lib. 6. cap. 35.

Primum ergo Aeger in loco ſplendido locari debet, & proſtratum decumbere iubeto; ne in Animi deliquium incidat, in quod faciliter incurreret, ſi hec operatio ſedens fieret. Sic ſituato Aegro, Crura ad Lecti fulcra innitantur, & Vinculis vinciantur, & Caput à Miniſtris firmiter teneri iubeto, ſic etiã, & Manus. Chirurgus deinde duobus ſiniſtræ Manus digitis Strumam apprehendat, & quantum fieri poteſt ad ſe attrahat, Deinde Cutim tumori adiacentem recta, vel obliqua inciſione incidat. In Collo enim inciſio ſecundum longitudinem fieri debet, quoniam Vaſa, & Nerui per Collum recta porriguntur, & ideo inciſio tranſuerſa eſt incommoda.

In Alis verò, & in Inguinibus per trãſuerſum inciſio fieri debet propter Cutis reduplicationem, ſicuti tumores alios in his partibus incidi diximus. Ceterum non affatim, neq; vnico ictu tota Cutis eſt incidenda (nihil enim violenter fieri debet) ſed duobus aut tribus ictibus totius cutis craſſitudo incidatur, & eo vſq; inciſio facienda, donec ad Glandulam deueniatur; ita tamen, vt Tunica ſiue Chiſtis, in qua Glandula eſt inuoluta, non incidatur;

Etiã

Et in operatione facienda ſenſim ſanguis eſt exprimendus, & exiccandus, & Vaſorum orificijs aliquid, quod ſanguinem ſiſtat, eſt imponendum, vt Bombix vſtus, Pilus Leporinus, vel quid aliud, vt inferius dicemus, & hoc fieri debet, ne actionem ſanguinis fluxus impediat.

Inciſio verò ſiue ſectio in paruis Strumis ſimplex eſſe debet, in maioribus autem ad Myrtei Folij figuram Cutis reſcindenda, tum vaſa, ideſt Venas, & Arterias, paulatim ac blandę denudata ſeponito, quę cum naturali carne candidiora, facile diſcernuntur. Poſt hec ſectionis labia, ſeu Oras inciſæ Cutis velſellis ſiue Hamulis diſtendes ac dilatabis ac Membranas ſiue Strumę pelliculas ab adiacentibus partibus, aut ſummis digitis, aut Vnguibus, vel Spatula, vel Scalpri capulo ſeparabis, ac excoriabis.

Vbi verò Struma nudata, & ſuis Mēbranis explicata apparebit, Manubriolo apprehendenda, & foras paulatim trahenda, & eximenda. Ceterum ſi Struma inſerta, ſeu vaſis implexa fuerit, ſumma attentione opus tractandum, ne per iniuriam copioſa ſanguinis profuſio ſequatur Propterea in agendo vnum tantum ſectionis labium Hamulis, ſiue volſella diſtendatur ac pro trahatur, & ita ſenſim à connexis corporibus Scalpelli acie ſeparetur, & vbi ex vna parte connexa diuulſa, ac ſeparata fuerit, in altera idem fiat; Deinde tota baſis diligenter, propter Neruos, & ſubſtrata Vaſa, reſecetur.

Debemus verò animaduertere, vt tota Glandula integra foras trahatur, quoniam ſi quid Glandulæ, aut Membranę fruſtulum intus remaneat, iterum Struma renouatur, Si ergo Glandulę, vel Mēbranę fruſtulum remaneat, vtrumq; extrahendum eſt, & niſi ferro fieri poſſit, Medicamentis conroſiuis, & putrefaciētibus, quod remanſit, conſumere debemus, quorum mentionem inferius faciemus.

Si ergo hoc peracto, operè, ſanguis non erumpat, ſectio Thuris polline impleatur, & Linamenta indantur, & Lana Vino imbibita alligetur, Poſtridie præmiſſis ligamentis, locus Vino, & Oleo profundetur, & hoc vſque ad tertiam vel quartam diem fiat; Deinde ſoluatur, & ſuppuratio procuretur, vtque reliqua Vlcera curetur. Vel poſt inciſionem ſtatim apponantur ſtuppę Oui albumine imbibitæ ſemel, aut bis, deinde concoquentibus ac digerentibus Medicamentis vti debemus, poſtea mundificatiuis, deinde Sarcoticis, & tandem Epuloticis & ad repurgandum, incarnandum, & cicatrizzandum Theriacam efficaciſſimam eſſe inquit Aetius.

Si verò inter ſecandum ſanguinis profuſio, ob alicuius vaſis incitionem, ſequatur, & opus impediat, Vas ipſum duplicato, & cera obducto filo vinciendum, & niſi valde magnum fuerit, ex toto pręcidendum, vt Paul. inquit, quoniam vaſorum capita contrahuntur, & ſub carne abſconduntur, & ſic ſanguis ſiſtitur. Vel niſi magno impetu prorumpat, præſidia ſanguini ſiſtendo dicata applicabimus, ſicuti ſunt ſicca Filamenta, vel infraſcriptis Medicamentis imbibita vt ℞. Thuris dragm. 1. Aloes dragm. 11. Albuminis Oui, q. ſuff. M. & F. ad Mellis conſiſtentiam. Sanguinem ſiſtentia.

Vel ℞. Maſticis, Thuris, Boli armenij, Sang. Drag. Pul. Myrti an q. vis, & cum Oui albumine fiat ad Mellis conſiſtentiam, Vel applicetur molliſſimus Leporinus Pilus cum ſupraſcriptis Medicamentis vel vſtum Goſſipium, vel quid ſimilæ. Deinde ſecunda vice ad inceptum opus reuertendum, & vbi in arctum, & anguſtum Strumę baſis venerit dextere ac petite ipſa præcidenda, & immiſſo digito Indice locus pertractandus ac diligenter ſcrutandus, num alię Strumæ adiectæ, quæ, & eodem, quo ſupra diximus, modo, ſi quę inuentę fuerint, extrahendæ. Si verò & ſecunda vice etiam magnam ſanguinis profuſio ſequatur, quæ operationem impediat ab opere prorſus ſiſtendum. Si verò aliquod magnum vas cum radice, ſiue Glandulæ, vel Strumæ fundo connexum ſit, non ex baſi abſcindendum ſed ſerico Funiculo, vel Equino Pilo alligandum, ac in dies conſtringendum, quo particulatim ſua ſponte decidat.

Cauſticis corrumpentibus ac putrefacientibus Medicamentis in ijs vtimur, qui Ferrum timent, Sed in hac etiam actione facienda debent eſſe ſupradictæ conditiones, ideſt ne Strumę magnis Vaſis ſint implicitæ, ne ſint fixæ, & admodum magnæ, neque in Teſticulorum ac Mammatum Strumis competunt.

Huiuſmodi verò Cauſtica, vel corrumpentia Medicamenta cutem auferunt, & Strumam denudant, ac etiam vrunt, vel putrefaciunt. Verum dum huiuſmodi Medicamenta applicantur, ſumma cura habenda, ne his Med. circumſitę partes attingantur; Et huiuſmodi Cauſtica Medicamenta fiunt vel Calce non extincta, & Sapone ſimul mixtis quod ſpacio 12. horarum perbelle operatur, & ſi diutius permanſerit obeſſe nō poteſt, Vel ex Phymo Columbino Cauſticum fit, Vel Chanthatidarum puluere, Fermento, & Melle. Alij ad Scrophulas erodendas Axungiam Suillam cum Argento ſublimato pari portione commixtam ſuperponunt, Alij ad Strumas putrefaciendas, & funditus tollendas Arſenicum ſublimatum ſuper omnia extollunt. Sed in huius Med. vſu, maxima cautela eſt opus, quoniam hoc Medicamentum eſt ſupra modum vehemens, ac violentum; Febrem enim excitat, Dolorem, Inflammationem, & multa alia praua Symptomata inducit In pauciſſima, ergo quantitate Arſenicū ſublimatum adhiberi debet, cum mirum & incredibilæ effectum pręſtet, & quo Aeger debilior, imbecillior fuerit, & pars affecta nobilibus partibus propinquior, eo minor quantitas eſſe debet, & niſi prima vice effectum, quem deſideras præſtet, reiterari debet, quoniam melius ac tutius eſt parum, & ſepius ex eo applicare, quam ſemel, & vnica vice in modicam quantitatem adhibere. Suam verò operationem tribus integris diebus efficit. Cauendum autem ne pręter Strumas etiam vicinę partes putreſcant, vel inflamentur, vel fluxio, ob immoderatum calorem excitetur. Et ideo circum circa defenſiua, & Refrigerantia Med. ſunt apponenda, vt Vnguentum defenſiuum, Refrigerans Gal. Roſatum Meſ. Populeum, Solani ſuccus, Acetum, & alia refrigerantia, Et victus toto eo tempore Febricitantium more ab Aegrotante ſeruetur.

Quando verò iam corrupta, & abſūpta ſit Struma, cognoſcitur ex duricie, & tumore inductæ Cruſtæ. Tunc ergo cruſta à viuo reſoluenda, ac eximenda erit, vt Butyro loto, & Triticeę Farinę momento inſpiſſato, Aut Iride cum Melle mixto, Aut Suilla Axungia, Aut aliquo alio pingui non ſalito. Vbi verò Cruſta deciderit, ſi quid Strumę remanſerit, Erodente Medicamento id abſumendū erit, vt Puluere Mercurij Puluere Aſphodelorum, aut Aegiptiaco Vnguento aut quid ſimili. Deinde talę Vlcus detergendum, poſtea carne replendum, & tandem ad Cicatricem perducendum.

Sic etiam faciendum, niſi quod Strumæ, vel eius tunicę ſuperſit, poſt cruſtæ remotionem ſimiliter detergendum, carne replendum, & tandem Cicatrix inducenda.

DE GLANDVLA, GANglio, Nodo, & Lupia Caput. 24.

CVM hi quatuor tumores ferè ex eadem cauſa proueniunt, & eadem propemodum curationem ſortiantur, Ideo Caput vnum de his omnibus faciemus, vnumquemque horum definiendo, & proprijs ſignis deſcribendo, eorum Prognoſticum in medium afferendo, & omnium curationem inſtituendo.

Glandula à Glandis forma, quam per ſe ferre videtur, nomen accepit, Glandula verò Auicennæ eſt Grecorum Ganglion, vt inferius oſtendemus, & Arabes Allelhuc vocant.

Glandula eſt tumor durus, ſiue mollis, vnicus, mobilis, & ab adiacentibus partibus ſeparatur, & in Emunctorijs plerumq; naſcens. *Quid ſit Glãdula*

Dixi

Species. Dixi quod Glandula eſt tumor durus ſiue mollis, quoniam Glandulę duorum ſunt generum. Aliæ enim ſunt duriores ſicciores, & erodentes, ex acri materia, veluti Strumæ. Alię molliores, & mobiles, quales in Emunctorijs ſuccreſcunt & hę ex Pituita aquoſa, vel Flatuoſa materia oriri ſolent, & ex Glandibus Aliæ propria tunica includuntur aliæ non.

Differentia Differt verò Glandula à Nodo, & Ganglio ſolo ſitu, quoniam Nodus extra Articulos, & Neruos, & Adenes exoritur. Ganglium circa Neruos, & Articulos, Glandula in Adenibus.

Quid ſit Gangliũ. Ganglion ſiue Ganglium, vt inquit Paul. lib. 4. cap. 16. eſt neruorum concretio ex percuſſa, & labore proueniens, & lib. 6 cap. 59. Idem inquit, Ganglion eſt Nerui in nodum concretio ex ictu, vel defatigatione.

Aetius verò ſerm. 7. cap. 83. inquit, Ganglium eſt Nerui concretio, & ſerm. 15. cap. 9. inquit, Ganglium eſt Nerui nodoſa concretio ac tumor ex plaga, aut labore obortus, raroque ſponte proueniens.

Partes affectæ Partes à Ganglio affectæ, vt ſupradicti Autores inquiunt, ſunt pleræque corporis partes; præſertim verò motui conſecratæ, vt Articuli, Manus, Pedes, Brachialia, Malleoli; Frequentius enim, vt inquit Aetius locis ſuperius citatis, Manuum iuncturas, ac talos occupat, rarius Cubitum, & caput. Oritur ergo Ganglion circa Neruos, & Articulos.

DE DICTORVM TVMORVM Cauſis.

SVAE generationis cauſam prædicti tumores ferè eandẽ habent, ideſt lentam, & craſſam Pituitam, vel naturalem Melancholiam, ſicuti de Strumis diximus. Cum ergo, ex eadem cauſa proueniant, idcirco horum propè omnium affectuum, eadem eſt curatio. Obſeruata ſolum ſicciorum aut humidiorum partium natura, & conditione.

DE DICTORVM TVMORVM Signis.

GANGLII ſigna ſunt, quod huiuſmodi tumor eſt paruus, cõcolor, inequalis, tactui renitens, dolore vacans, quem ſi violenter quis præmat, torporis quendam exibet ſenſum, non altæ, ſed ſub ipſa Cute oriens, ad latera tantum moueri aptus, prorſum, & retrorſum nequaquam, etiam ſi violenter adigas.

Aliorum verò tumorum ſigna ex definitione deſumi poſſunt.

Differt Ganglion à Meliceride, & Atheromate tumoris inequalitate, & renixu, & quod non orbiculatim, velut illa transfertur, ſed dextrorſum ſolum ac ſiniſtrorſum pro nerui ſitu flectitur.

Quid ſit Nodus Nodus, vt Guido inquit, eſt tanquam Funis nodus rotundus, & durus circa neruoſas partes apparens; Auicennas ad Steatomata reducit, & in hoc etiam à Grecis diſſentit.

Quid ſit Lupia. Lupia, vt inquit Guido, eſt tumor mollis, veluti Lupulus, vel Lupinum rotundus in iuncturis, aut locis duris, & ſiccis ſuam ſedem præcipue deligit ac in Palpebris, & locis neruoſis, & à Grecorum Ganglio parum aut nihil, ideſt ſola mollitie, diſcrepat.

Quod verò Auicennæ Glandula ſit Grecorum Ganglion, oſtendunt eius verba, quibus Ganglion deſcribit, ſignis ſuperius dictis. Partes affectæ eadem ſũt, ac etiam eundem Prognoſticum efficit, dicens. Glandulæ oriuntur in Manu, & in Pede, vel alijs partibus Tendonibus, & Neruis coniunctis, & has non eſſe extirpandas inquit; ne Aegrotantes in Spaſmũ incidant; Nihil ergo de hac re dubitandum.

***

DE PRAEDICTORVM Tumorum Prognoſtico.

QVO ad Prognoſticum, inquit Aetius ſerm. 15. cap. 9. a Gangliorum Chirurgia abſtinemus, preſertim ſi in Manibus fuerint, ac Pedibus, & medicmentis tantum curamus, & Paul. lib. 6. cap. 39. inquit; Ab his qui Crura, aut Brachia, aut extimas partes occupãt, Scalpelli operam arcemus, Periculum enim, ſi quid illich excidatur, membrũ illud mutilum reddatur; Quę in Capite & Fronte eueniunt, opere Chirurgo curari poſſunt.

DE PRAEDICTORVM Tumorum Curatione per Mollientia.

QVO ad Vniuerſalia præſidia, ideſt ad Victus rationem, & alias ſex res Non naturales, humorum pręparationem, euacuationem, & Ventriculi, Hepatis, & Capitis roborationem, eadem competunt; quæ ſuperiori capite, & in Oedematis curatione fuit dictum.

Quo ad Topica, molliendi, eliquandi & diſcutiendi vim habentibus medicamentis vti debemus, vt ſunt infraſcripta.

℞. Mucilaginnm Altheæ, Sem Lini Fenugreci an dragm. x. Oleorum Chamomelini, Liliorum, Ireos an vnc. 1. ʒ. Olei Sambucini vnc. 1. coquantur ad Mucilaginum conſumptionem, poſtea adde Ammoniaci, Bdellij, Opoponacis Sagapeni in Aceto diſſolutorũ an drag. v1. Pinguedinis Anſeris, Anatis an vnc. ʒ. Axungiæ Suillæ veteris, & Salis expertis vnc. 111. Medullæ cruris Vitulo & Cerui an drag. v. Spumæ maris drag. 11. M. & S. A. Fiat Vnguentum. Sed ante quam huiuſmodi Vnguentum applicetur, Infraſcripto tam diu fricetur, donec rubeſcat.

℞. Foliorum Sambuci Pug. 1. Salis modicum, M. & his Ganglium fricetur; Vel applicetur infraſcriptum Ceratum, quod optimum eſt.

℞. Cerati Oxicrorij vnc. 1. Mucilaginum Altheę, Sem. Lini, Fenugreci an dragm. v, Euphorbij, Sagapeni, Ammoniaci in Aceto diſſolutorum an dragm. 111. Reſinæ dragm. v1. Cerę albę drag 111. M. & S. A. Fiat Ceratum.

Aetius ſuperponit Ammoniacum iuxta Ignem ad Cerati, ſiue Emplaſtri cõpagem emollitum, & poſtea applicat, & ſuperponit Laminam plumbeam tumori equalem. & ne hinc, & inde labat. arctis vinculis media conſtringitur; Vel apponatur Verticulum Plumbeum, vt inquit Oribaſius ſimilæ illis, quæ mulieres Fuſis appendunt, & vult hic Autor, vt tumore ipſo ſit latius, & arcte alligetur, quoniam pondere ſuo citius diſſoluit. Huiuſmodi verò Lamina, ſiue Verticulum Plumbeum, prius optime Mercurio confricari debet; Vel applicetur infraſcriptum Med.

℞. Ceruſæ, Reſinæ Piceæ, Olei veteris, Ammoniaci, Thimiamatis, Galbani an vnc. 1. Ceræ vnc. 1111. Ceruſa tam diu cum Oleo coquatur, donec inquinandi finem fecerit, deinde tritum Ammoniacum, poſtea Reſinam piceam, & Ceram, poſtremo Galbanum præmonitum conijcito. & ſic in Emplaſtri formã S. A. reducito, Vel.

℞. Aloes, Acaciæ, Mirthę, Olibani, Sarcocollę an q. vis, & cum Aceto, ſiue Oui albumine M. & Fiat Empl. & tandiu apponatur donec tumor tollatur. Ad hoc etiam preſtat Ericij ma... caro ſuperpoſita; Vel ℞. Pul. Nuc..., aut Foliorum Cupreſſi dragm. 1. F... acerbos Caprificos dictos num. 11. ... Sambuci ſucco M. & ſuperpone.

Vel fiat Empl ex acerbis ficubus quę cadunt de Planta, quod, vt dixit Serapio, omnem durum tumorem d...uit.

Vel fiat Empl. ex Cinere Sambuci, & Ficus cum Vnguento de Plumbo vſto, & Oleo, & Aceto q. ſuff. & calidum appenatur.

Nodi etiam, qui in Carpo oriuntur, frequenter cum Saliua fricati curantur. Competit etiam Empl. de Bdellio, Ammoniacum in acerrimo Aceto eliquatũ, & multa alia his ſimilia.

DE

DE CVRATIONE dictorum Tumorum per Chirurgiam.

TRANSACTIS aliquot diebus, vbi Ganglion, ſiue Glandula, ſiue Lupia, ſiue Nodus fuerit emollitus, nulla rei mẽtione ad Aegrum facta, ſtatim ſublato Medicamento, dum adhuc locus calet, Pollicem dextræ Manus tumori immittimus, ac reliquis quatuor digitis ipſi parti iniectis, vehementer comprimimus, donec diſſoluatur; Alij ſupra tumorem ſcutellæ fundum, & hac, vel ſimili alia re ſolida tumorem firmum tenent, & toties ac taliter percutiunt, donec euaneſcat, & Chiſtis inferior dilacerata fuerit, & materia expanſa. Hoc pacto diſſoluto tumore, ſtatim Lamina, ſiue Verticulum plumbeũ Mercurio valenter confricatum ſuperponendum, & firmiter ac fortiter duorum capitum Faſcia alligandum, & nouem dierum ſpacio non remoueatur. Si verò quiſque horum tumorum dictis præſidijs non ceſſerit, Niſi ſit in Manibus ac Pedibus, vt ſuperius diximus, aut niſi Venis, Arterijs, & Neruis fuerit complicatus, Ferro eſt reſecandus. Cutis igitur Scalpello diuiditur, & ſi quidem parui volſella comprehenſa ex radice precidi tur, Si magni, vncinis transfixi, & excoriati auferuntur, ſuturis labia committuntur, & medicamentum cruentis Vulneribus dicatum apponitur, & hec curatio precipue ijs Ganglijs competit, qui in capite, fronte, ac alijs partibus, preter ſupradictas, oriuntur.

Si verò quiſq; horum tumorum tenuem anguſtam, & gracilem baſim ac radicem habeat, aſſumendum eſt ſericum filum validum, & pluries in aqua ſublimata macerandum, & exiccandum, & huiſmodi vinculo ad radicem ſunt arcte vinciendi, & quotidie arctius vinculum eſt conſtringendum, donec illis iam nutrimentum non perueniat, & ex ſe decidant. Poſtea aliorum curationem ſubibunt; Et ita etiam penſiles verrucæ curantur.

Hec ergo omnia Medicamenta, & he curationes Glandulæ, Ganglio, Nodo, & Lupię conueniunt, cum parum, vel nihil inter ſe differant; Nihil enim aliud Recentiorum Lupia videtur, quã Auicennę Glandula, & Grecorum Ganglion, vt ex eorum deſcriptionibus patet.

DE ATHEROMATE, Steatomata, & Meliceride Caput 25.

VNVMQVODQVE horum tumorum à materia intra tunicam ſiue Chyſtim contentã denominationem ſumit, quoniam, vt inquit Gal. lib. de Tum. Prę. Nat. in Atheromatibus repetitur quiddam pulti ſimilę; Athere, ideſt Frumentaceæ Pulti; In Meliceridibus, Melli ſimilis, vt ſeui ſiue adipi in Steatomatibus. Plerunque autem quædam tunica mẽbranoſa ſingula hec continet, Idem etiam inquit 14. Meth. & Aetius ſerm. 15. cap. 7. & Paul. lib. 6. cap. 3. & Celſus lib. 7. cap. 6. & denique omnes boni Autores.

Quid ſit Atheroma

Atheroma eſt tumor ſiue abſceſſus pus ſimilæ pulti exhibens.

Aetius loco citato ſic definit, Atheroma eſt tumor concolor, citra dolorem in tunica neruoſa humorem Pulticulæ ſimilem, quę ex farina cocta ſit, & Atheroma à Grecis appellatur, continens. Aliquando autem vnà cũ Pultaceo humore lapidoſa quędam duraq; corpuſcula, & alia tanquam Sulphuris ramenta repetiuntur; Aliquando velut manſa Gallinarum oſſicula; Inueniuntur etiam aliquando veluti pili craſſiſſimo humori complicati. Philoxenus autem dixit, ſe aliquando reperiſſe, Animalia in humore Culicibus, aut paruis Muſcis ſimilia.

Steatoma

Quid ſit Steatoma. Steatoma eſt Tumor ſiue Abſceſſus faniem ſeuo ſimilem exprimens, Aetius Serm. 15. cap. 8. ſic definit; Steatoma eſt Tumor præter naturam Adipem in ſe continens.

Quid ſit Meliceris Meliceris eſt Tumor ſiue Abſceſſus, qui Melli perſimilæ pus habet, & putre dinis conſiſtentiam; Aetius ſic definit; Meliceris eſt pellicula neruoſa tenui hu more inſtar Mellis referta, ſimiliter, citra dolorem conſiſtens.

Abſceſſuum genus duplex. Sunt ergo prędicti tumores in abſceſſuum genere; Sed vt inquit. 14. Meth. Gal. Abſceſſuum duplex eſt genus, Vnũ cum Phlegmone in pus verſa, pus ipſum tanquam in ſinu aliquo eſt collectum, Alterum quum nulla præcedente Phlegmone humor aliquis acris, iſq; alias ſpecie alius, ſtatim ab initio in aliqua parte colligitur, circumpoſita corpora excorians; Frequentiſſima verò huius morbi ſunt tria genera, nempe Atheroma, Steatoma, & Meliceris, à ſimilitudine contentorum in ſubſtantiarum tumoribus ſic appellata.

Partes Affecta Qua verò in parte prędicti tumores eueniant, inquit Celſus lib. 7. cap. 6. dicens, Atheromata, Melicerides, & Steatomata euenire in qualibet corporis parte poſſe, reliquas certas ſedens habent.

DE PRAEDICTORVM Tumorum Cauſa.

EX Pituitoſa hi tumores ſiue abſceſſus materia progignuntur qua ſenſim lenteq; in puſtuloſum tumorem excreſcit quæ Pituita, & ab Externis & Internis cauſis in corpore gignit, & coadunatur, vt de alijs Pituitoſis tumoribus ſuperius fuit à nobis dictum.

***

*

DE ATHEROMATVM Steatomatum, & Meliceridum Signis.

PREDICTORVM Tumorum ſigna ſimiliter Celſus loco citato ponit dicens; Omnia autem iſta ex paruulo incipiunt, & diu paulatimq; increſcunt, & tunica ſua includuntur. Quædam ex his dura ac renitentia, Quædam mollia cedentiaq; ſunt, Quædam ſpacio nudantur, Quędam tecta capillo ſuo permanent, fereq; ſine dolore ſunt; In his, quę tactui renituntur, aut Lapillis quædam ſimilia, aut concreti confertique Pili reperiuntur, aut quid ſimilæ. In Pili repetiuntur̃, aut quid ſimilę. In his verò, quę cedunt, aut Melli ſimilæ aliquid, aut tenui Pulticulę, aut raſę Cartilagini, aut carni hebeti & cruente, quibus aliqui colores eſſe conſueuerunt. Similiter Atheromata, & Melicerides quando prę muntur materia circumfluit, Steatomata latiſſime parere conſueuerunt, totumq; ſuppoſitam Cutem ſic reſoluunt, vt ea labat, cum in ceteris ſit aſtrictior.

Aetius Serm. 15. cap. 7. inquit; Quod Atheroma eſt tumor ſpecie, & figura oblongus ſublatuſq; & ad compreſſionem digitorum ob humoris craſſitudinem tarde reuertens.

Meliceris autem eſt pellicula neruoſa tenui humore inſtar Mellis referta, ſimiliter citra dolorem conſiſtens Atheromate figura & hnmoris eſſentia; Nam figura rotundior eſt, & humoris eſſentia tenuuior, Et hic tumor magis extenditur & ad digitorum compreſſionem celerius cedit, & amotis digitis pari celeritare reuertitur· Cap. verò 8. hic Autor inquit.

Steatoma eſt tumor̃ prętet naturam, Adipem in ſe continens, mollæ, concolor, tactu lenis, & in principio quidem puſillus, ſed tẽporis progreſſu ampliatur

Pleraq;

Pleraq; verò Steatomata baſim habent ampliorem, raroq; contingit, vt baſis anguſtior, & Apex amplior reperiatur. Differt à Struma tactus mollitudine, qua nota etiam à Meliceride, & Atheromate diſcernitur.

Paulus lib. 6. cap. 35. inquit; Steatoma durior eſt alijs, tactui renitens, baſimque firmiorem habet. Meliceris verò tangentibus quaſi laxum quoddam corpus ſubſidet, & lente quidem locum mutat ceditq; celeriter autem ſuccreſcens ad priſtinum ſitum reuertitur.

DE ATHEROMATVM, Steatomatum, & Meliceridum Prognoſtico.

CELSVS lib. 7. cap. 6. inquit, Ex dictis tumoribus, qui in Ceruice, & in alis & in lateribus oriri ſolẽt, mediocres differentias habent, ac neq; periculo terrent, neq; diuerſo genere curantur, & inferius inquit.

Quid intus habeant, vt coniectura pręſagiri poteſt, ſic ex toto cognoſci niſi cum eiecta ſunt, non poteſt.

Aetius Serm. 15. cap. 7. inquit Conſiderandum eſt, quod ex his tumoribus, Quidam ſunt eleuati, & ad motum, & contactum expoſiti, facileq; curabiles; Quidam contra inſerti, & ad motum nõ expoſiti, & in Chirurgiæ aggreſſione ſũmam diligentiam expetentes, propter imminentes ſanguinis eruptiones ac Neruorũ puncturas. Pleriq; enim Chirurgi, ob imperitiam, etiam ſubſtratos Neruos cũ huiuſmodi tumoribus reſcindũt.

DE DICTORVM TVMOrum Curatione.

IN horum trium Tumorum ſiue abſceſſuum curatione circa Vniuerſalia, eadem cõpetunt, quę in alijs Pituitoſis tumoribus diximus.

Circa particularia, vt inquit Gal. 14. Meth. & Paul. lib. 4. cap. 34.

Curationis ipſorum Indicationes ſunt communes; Nempe id, quod tunica illa inuolutum continetur, digerere, & diſcutere, Vel totum Medicamentis ſuppurare, & putrę reddere, Vel excidere, & ſectione auferre. Aliqui igitur eiuſmodi tumorum has triplices curationis rationes admittunt, illi nimirum, qui tenuiorem humorem poſſident, & in tunica continent, vt eſt Meliceris, Aliqui duplicem tantum, veluti Atheroma, quod non tam abſcindere, quam remedijs, & Medicamentis ſuppurare, & putre reddere, & ſic tollere licet. Steatoma neque Medicamentis ſuppurari, & putefieri neque digeri, & diſſipari poteſt, ſed Manuum; & Scalpelli duntaxat opera, & pręſidio curatur.

Digerentia ac diſcutientia Medicamẽta eadem conueniunt, quę cap. de Strumis diximus, Particulatim verò Melicẽridas diſcutit, vt inquit Paulus, infraſcriptum: ℞. Vuarum Paſſularum exemptis Acinis orto, Squamę dragm. III. parti prius fotę imponito, aliud:

℞. Ladani, Bdellij, Galbani, Ammoniaci, Thyamiamatis, Propolis, Terebẽthinæ an partes equales, in pila contunde, & applica; vel.

℞. Spumę Nitri, & Veratri duplum, cum cerato duriore imponitur, & eſt Archigenis, vel applicetur infraſcriptum, quod eſt Aetij.

℞. Paſſularum exemptis vinaceis lib. I. Cumini leuiſſime triti vnc. VI. Nitri vnc. III. omnia ſimul in Mortario ſubacta adhibeto, ac alligato.

Et ſi tenſiones ex conſtrictione remittere oportet, Cerato excipito ex Oleo Sicyonio, & pauca maſtiche præparato.

Aliud ad Meliceridas, & Ceria, ideſt fauos.

Google

fauos appellatos tumores bonum.

℞. Squamę Aeris, Pollinis an part. æquales M. & ad Malagmatis formam ſubigito ac adhibeto; Aliud ad Melicetidas diſcutiens optimum, & eſt eiuſdē; ℞. Salis Armoniaci, Spumæ Argenti, Ceruſę an lib. I. Cerę, Terebenthinæ, Galbani, Opoponacis an vnc. I. Rubricæ Sinopicę vnc. VI. Aceto vnc. VII. ʃ. Olei antiqui lib. III. Spumam Argenti Ceruſam, & Sal leuiſſime trita, in Oleo coquito, deinde Rubricam Aceto tritam adijcito, & liquabilia liquata affundito, omnibusque ſimul ſubactis ac perfrigeratis, Opoponacem, & Galbanum Aceto diſſoluta admiſceto ac vtitor, Aliud eiuſdem ad Melicetidas, & Steatomata.

℞. Ceræ, Terebenthinę, Squamę Aeris an vnc. II. Sulphuris viui, Nitri an vnc. I. Radicum ſiccatum Canabis ſilueſtris vnc. IIII. ʃ. & ſi defuerint, Ariſtolochiæ tantundem, Olei antiqui lib. I. Radices per triduum aqua madefactas & contuſas in Oleo coquito, donec torrefiant, deinde ipſis abiectis, cetera, quę liquari debent, liquata admiſceto, & arida, & Aceto trita adicito ac vtitor; Aliud eiuſdem ad Melicetidas, & Strumas, quod etiam cicatricem inducit.

℞. Aſellos ſub Hidrijs ſtabulantes num. 200. Oſtreorum vſtorum vnc. ʃ. Rubricę Sinopicæ vnc. I. Terebenthinę lib. I. Oſtrea & Rubricam primum ſeorſim, deinde ſimul terito, tum Aſellos adhuc viuos adicito, ac ſimul terito, & poſtea cum Terebenthina ad calidum cinerem lente coquito, donec nō amplius inquinet, ſublatumq; ab igne Medicamētum in Mortario ſubigito ac adhibeto & quinta die exoluito. Poteſt tamen locus ſubinde prolui ac rigari Aceto.

Competit etiam Cyclaminis radix, vel cum Axungia Suillæ veteri, & tantillo Sulphuris viu ſimul commixtis, & apponito.

Quæ verò ſine ſuppurantia Medicamenta ſuperius pluries repetita fuere, & plurium formarum fuere inſtituta, & ideo iterum hic non repetam.

DE CVRATIONE per Chirurgiam

SI verò ſupraſcripta Medicamēta haudquaquā prodeſſe videantur, ad Chirurgiam & manualem operationem veniendum; Et in quolibet horum tumorum vnam Intentionem ſiue ſcopum habere debemus, ſcilicet, vt Tunica ſiue pellicula ſiue Chyſtis humorem continens, vel ſit pultaceus, vel Melleus, vel Adipoſus, vel Feculentus, vel cuiuſdam alterius ſubſtantię, auferatur. Et dum hanc actionem facimus, ſummo ſtudio animaduertendum, vt de Strumis diximus, ne vllo pacto Membrana vulneretur, aut dilaceretur, ne humor, qui in ea continebatur, effectus operationem impediat, & ipſius portio relinquatur. Quoniam diſſecta Tunica, ac humore perfuſo, difficillime Tunica excoriari ac curari poteſt, cum concidat ac ſubſedeat tumor, & ſi quid Tunicę, vel humoris relictum fuerit, periculum eſt, ne iterum morbus reuiuiſcat, ac renaſcatur ſicuti de Struma ſuperius diximus. Si verò hoc accidat Exedentibus Med. reliquiæ abſumendæ ſunt.

Chirurgiam ergo aggreſſuri, Aegrum in ſella, vel in cubile locabimus, & prius, ſi pilis tumor contegatur, Cutis deradēda, Et ſi paruus ſit tumor, ſimplicem ſectionem faciemus, ſicuti in Strumis diximus. Si vero maior, ad Myrti folij figuram prò tumoris curatione incumbentem cutē reſcindemus. Sed neq; hic vno impetu tota cutis ſecanda eſt, ne Pellicula humorem continens diſſecetur.

Secta cute, ſumma diligentia Pellicula Scalpelli Manubriolo, vel ſimili aliquo inſtrumento paulatim excorianda, & à Cute & Carne ſeparanda, & deducenda eſt, & eiciēda tunica cum eo quod intus tenet, nihilq; vt diximus, de ipſa circa baſim relinquendum, ne malum regeneretur. Si verò ab inferiori parte Tunicę Muſculus inhæſit, ne is lædatur, ſuperior illius pars decidenda, & Alia ibidem relinquēda eſt, & exedētibus Med. abſumenda.

Vbi tota pellicula exempta eſt, Labia ſectionis committenda, & ſi plus æquò laxa fuerint, redundans Cutis reſecanda eſt, deinde ſuturis labia coadunanda. Animaduertendum verò eſt, vt ſi huiuſmodi tumores in capite fuerint, poſt quá ablata fuerit Pellicula, vt Membrana os ambiens, pericranium dicta, ſecetur, & Caluaria diligenter deradatur.

Peracto opere, in paruis tumoribus, quum parua ſectio fuerit facta, ſtatim poſt ſuturam, ſplenium Medicamento Glutinatorio, & Anodino, & Inflammationibus arcendis idoneo, imbibitum adhibendum, vt eſt Oui Albumen cum aſtringentibus ac Glutinantibus pulueribus. Vel ſi dolor adſit, cum Oui albumine Roſaceum miſcendum, Cum ſemper in huiuſmodi operationibus Anodinis vti debeamus.

Si verò ſanguinis effluxus in Tunica excorianda, operationem impediat, Spõgia poſca ſiue Oxicrato imbibita ſiſtendus, vel alia re ſimili. Qui verò Tumores adhuc cruenti ſunt, & glutinari nequeunt, in his ex maioribus interuallis ſuturas fieri eſt opus, vt oblonga ſectionis figura fiat, deinde Linamenta indenda, & puri generationi ſtudere oportet, quemadmodum de alijs abſceſſibus ſuperius fuit dictum.

In Steatomate verò libere cutis incidenda, cum non ſicut in Atheromate & Meliceride tunicæ ſectio ſit formidanda ac timenda, cum adipoſa pinguedo etiam ſi ſecetur, non effluat. Verum illud negligendum non eſt, quod in Strumis quoq; prędiximus. Si Steatoma eleuatũ fuerit, in circuitu, & ſubter excoriare oportet, in circuitu per Scalpellum, ſubter verò digitis, Inſertum vero in habitu & ſubter incidendum eſt; Peracto opere vulneris labia ſuturis, vt melius, & citius glutinetur, conſtringenda, Aut Linamenta profunda indenda, & curatio ad puris generationem adhibenda.

Si verò Steatoma apicem amplum, & baſim anguſtam habuerit, omiſſis ſuperuacuis, tota à baſi reſcindenda. Hic enĩ Chirurgię modus expeditiſſimus erit, & Vlcus paruum ac planum fiet, & curatio breuiſſime abſoluetur.

Curatio

Si quis verò ob timiditatem Chirurgiam recuſet, vel Manualis operatio, ob Venas, vel Arterias, vel Neruos fieri nequeat, Medicamentis Cauſticis, & adurentibus curatio fieri debet, & his ſuperpoſita cutis prius denudare expedit, e quorum numero, Paulo atteſtante, ſimplicius quidem eſt, quod conſtat Calce viua Sapone, & Lixiuio. *per cauſtica Medicamenta.*

Aliud magis varium, quod reconditũ diu aſſeruari poteſt.

℞. Calcis viuæ vnc. 5. Fecis Vini cõbuſtę, Nitri liquidi toſti an dragm. 11. Minij ſiue Rubricę Sinopicæ dragm. 1. dilue in Lixiuio; Melliſq; liquidioris ſpiſſitudine inducta, ter feruefacito, donec aliquantulum conſiſtat, & in Plumbea Pixide reconde inſtillans Lixiuium, ne ſubito areſcat, Vel alijs Cauſticis circumfuſa Cutis primum abrumpenda; Deinde cruſtam reſoluentia, vt ſunt pinguia Butirum, & ſimilia applicanda. *Cauſtica Medicamenta*

Poſt quam cruſta deciderit, Erodentia apponenda, Erodit verò valde, & citra vellicationem, & morſum infraſcriptum.

℞. Squamę Aeris vnc. 5. Sandracæ, Arſenicum rubrum nominant, Hellebori nigri an dragm. 11. M. & cum Roſaceo vtitor, Vel.

℞. Squamæ Aeris, Sandracę, Seminis Vrticę exiccatæ ad part equ. Roſaceo ſimiliter miſceantur. *Erodentia Medi.*

Efficax etiam eſt compoſitio, quę ex Calcis Aqua non extinctæ, & illaboratæ partibus duabus, Chalcitidis parte vna, Auripigmenti tantumdem conficitur.

Omnes verò particulę, quę adiacent, & in circuitu ſunt circulatim prius Ceruſa cum Oleo mixta deliniendæ.

Aſumpta, & conroſa tota tunica ac humore, eadem curatio, quæ alijs Vlceribus cõpetit.

DE TESTVDINE, ET Talpa ſiue Topinaria dicta Caput 26.

DE his tumoribus ne vllū verbum quidem ab antiquis fuit factum, ſed horum tumorum nomina à recētioribus excogitata fuere.

Quid ſit Teſtudo Teſtudo, vt inquit Guido, eſt abſceſſus magnus, humoralis, mollis, & latiori forma in modum Teſtudinis, vnde denominationem ſumpſit.

Recentiores ſic definiunt; Teſtudo eſt tumor mollis, vel non valde durus, ſatis autem magnus, in quo pinguis materia, tunica quadam incluſa continetur, quæ Caluariæ ita inhæret, vt ipſam plerumque vitiet.

Hic abſceſſus ſiue tumor ſub Meliceride, vel Atheromate contineri videtur, ſed ad Meliceridem magis inclinat.

Quid ſit Talpa ſiue Topinaria. Talpa ſiue Topinaria, vt Guido inquit eſt Teſtudinis ſpecies, immo inquit eſſe Teſtudinem ipſam in capite ortam.

In Talpa alba materia in tunica continetur, & ideo magis ad Atheroma, quam ad Meliceridem inclinare videtur.

Vel ſic definire poſſumus. Teſtudo, ſiue Talpa, ſiue Topinaria dicta eſt tumor ex impuris humoribus inter Cranium, & Cutem putreſcentibus, Teſtudinis formam referens.

Huiuſmodi autem tumores, vel ſunt cum vlceratione, & Cranij corroſione, aut ſine his.

DE DICTORVM TVmorum Cauſis.

CONTINENS ac dictorum Tumorum, Coniuncta cauſa varia eſſe poteſt, Aut enim Nitroſa, & excedens Pituita, aut Salſa Pituita cum Bile mixta, aut putrefacta aquoſitas tales tumores efficit, qui humores in Caluaria cariem efficere poſſunt. In Puerulis Talpa, ſiue Topinaria dicta fit vt plurimum à dulci pituita, quod oſtendit viſcoſitas, & ſaniei albedo, & aliquando fit ex Pituita cum ſanguine mixta, rarò verò fit ex Melancholico, & Biliuſo humore.

Antecedentes cauſæ ſunt prędicti humores in corpore redundantes, qui vi ac facultatis expultricis robore ad extimā capitis partem tranſmittuntur.

Primitiuę cauſę ſunt praua victus ratio, & alia errata, quę in ſex rebus Non naturalibus committuntur.

DE PRAEDICTORVM Tumorum Signis.

SIGNA ſunt, quod huiuſmodi tumores sūt molles, vel non valde duri lati, Teſtudiniſq; formam referentes. Si verò Talpa ſiue Topinaria dicta à Pituita cum ſanguine mixta fiat, cognoſcitur, quia color ad rubedinem tendit, & cito etiam ad maturationem ſiue ſuppurationem deuenit. Sic ſi ex alijs humoribus proueniat, eius colorem repræſentat.

Differunt à Nodis per mollitiem, Cō ueniunt cum eis, quia ſicut in Nodis materia intra Tunicam ſiue Membranam continetur.

DE TESTVDINIS Siue Talpæ Prognoſtico.

HVIVSMODI Tumores ſiue Abſceſſus, ne Cranium corrodant ac corrumpant, ſunt periculoſi, Et ſi magna adſit Cranij corruptio, melius eſt talem tumorem dimittere, & curationē non aggredi, quam curare. Vel ſi curare volumus, palliata curatione vti debemus.

Sunt ergo periculoſi huiuſmodi tumores ob Cranij vicinitatem, & ob Suturarum Cranij procliuem in Cariem lapſum.

Ex his ergo tumoribus, qui Cranij corru-

corru-

corruptionem, ſiue cariem iam induxerunt, mali ac periculoſi ſunt. Qui verò ſunt abſq; Cranij corruptione ac corroſione, faciloris ſunt curationis, & ſine periculo.

In his tumoribus, niſi tota tunica vnà cum humore contento extrahatur, ad perfectam ſanationem reduci non poſſunt, ſed iterum repulelant ac renaſcuntur.

DE TESTVDINE SIVE Talpæ Curatione.

IN horum tumorum curatione ac ſanatione tres Intentiones habere debemus, Prima in vniuerſalibus conſiſtit, ideſt in preparatione, & peccantium humorum purgatione, & ſex rerum Nonnaturalium inſtitutione. Secunda in materię intra tumorem contentæ euacuatione ſiue extractione; Tertia Vlceris deterſione ac mundificatione, deinde carnis repletione, & tandem partis conſolidatione perficitur.

Vt Primam Intentionem aſſequamur omnia vaporoſa, & caput petentia vitanda, ſicuti in alijs capitis affectibus, & ſi humores ſint calidi, refrigerandi. Si verò peccantes humores ſint tenues, incraſſandi, ſi acres, acrimonia obtundenda, ſi ſint frigidi, calefaciendi, & ſi craſſi ſint, attenuandi, & ſi viſcidi incidendi; Et hoc tam victus ratione, quam Medicamentis fieri debet. Sic ergo contemperandi, ac præparandi peccantes humores, & deinde Medicamentis ad hoc aptis euacuandi, & hoc quo ad primam Intentionem.

Secundam Intentionem tribus modis aſſequi poſſumus, vel reſoluentibus, vel ſuppurantibus Med. Vel Chirurgia, ideſt manuali operatione.

Si tumor ergo ſit ſine Vlcere, & Oſſis carie, imprimis incidentibus ac reſoluentibus Medicamentis vti poſſumus, quorum formulas cap. de Strumis multas deſcripſimus. Niſi verò dictis Medicamentis tumor reſolui poſſit, ad ſuppurantia recurrendum, quorum multa ſuperius propoſita fuere; Guido verò de ſaliceto, pręcipue in his tumoribus infraſcriptũ laudat; ℞. Ceparum ſub prunis coctarum num. III. Vitellorum Ouorum num. III. & dum duri ac ſolidi cocti fuerint mundentur, & ſimul in Mortario tundantur, optimeque cum Cepis incorporentur, deinde adde Axũgiam ſuis vel Butyri lib. ſ. Radicum Altheæ in aqua coctarum, & contuſarum lib. I. M. & calidum ſupra tumorem appone.

His factis omnimoda maturatio ac ſuppuratio expectari non debet, ſed aliquantis per acerbi huiuſmodi tumores aperiri debent, quoniam ſanies ex vltima ac omnimoda maturatione acredinem ac venenum acquirit, & ideo Cranium carioſum ac putridum reddit. *Sectio quando facienda & quomodo.*

Inciſio verò pluribus modis fieri poteſt, Vel in Crucis formam, Vel Trianguli, vel Myrtacei folij ſi magni fuerint tumores.

Si verò parui, ſimplex inciſio, ſecundum quod capilli ſuccedunt, ſufficit; Facta inciſione, & ſanie euacuata; appõantur ſtuppæ Oui albumine imbibita, quę ſanguinem ſiſtunt, Vulcus exiccant, & dolorem tollunt; Remotis die ſequenti ſtuppis, ad Tertiam Intentionem deueniendum eſt, ideſt vlcus infraſcripto, vel ſimili detergendum.

℞. Mirrhę vnc. I. Sarcocollæ vnc. II Farinę Hordei vnc. IIII. Melli quantum ad conſiſtentiam inducenda ſufficit, & vtere. *Deterſiua.*

Si verò caro putrida adſit, & validius Medicamentum ſit opus, viridi Vnguẽto, vel Apoſtolo, vel Egiptiaco, vel Mercurij pul. vti poſſumus.

Deterſo ac mundificato Vlcere, Sarcoticis carne repleatur, vt eſt puluis infraſcriptus, vel quodlibet aliud ſarcoticum Vng.

℞. Pulueris ſubtiliſſimi Thuris drag. ſ. Yreos dragm. II. Draganthi dragm I M. ac vtere; Vlcere carne repleto, ad cicatricem, & conſolidationem Epuloticis Vnguentis, vel infraſcripto puluere perducatur. *Sarcoticum.*

℞. Pulueris ſubtiliſſimæ Nucum Cupreſſi vnc. I. Mumię vnc. ſ. pulueris Gallarum dragm. III. Boli Armenij *Epuloticus puluis.*

M dragm.

dragm. 11. Aloes dragm. 1. M. ac ſuperpone.

Si verò parua adinueniatur oſſis corruptio, curandus erit affectus, vt in Cranij fractura; inciſione ergo os corruptum tollendum, Modiolo facta, Vel Scalpris radendum, deinde pars detergenda, carne replenda, & tandem eadem curatio, quæ in Capitis vulneribus cum Cranij fractura conuenit. Competit etiam Guaiaci ligni decoctum, veluti in oſſis carie ex Venerea lue prouenta, & Mercuriatæ inunctiones, ſed Mercurium optime extinctum, & in minori quantitate, eſſe debet.

Si verò magna fuerit oſſis corruptio, vt diximus, vtendum Prognoſtico, & ita demittendus eſt Aeger, vel fucata ſiue Palliata curatione vti debemus; Chirurgia verò, & manuali operatione & inciſione etiam huiuſmodi tumores curantur; Inciſio fit eodẽ pacto, vt fit in Atheromate, Steatomate ac Meliceride, Eademque præcepta ſunt obſeruanda; Ideſt vt inciſio paulatim fiat, ne Tunica humorem continens incidatur. Deinde vndiq; excorianda, & curandum ne vlla Tunicæ portio remaneat, ne iterum morbus reuiuiſcat; Vtque melius excoriatio fieri poſſit, inciſio ad Crucis formam fiat, & ſi aliqua Tunicæ portio remanſerit, actibus Medicamentis tollenda; Ablata tota tunica cum humore contento, Pericranium incidendum, & os deradendum, Deinde ad Tertiam intentionem aſſequendam deueniendum eſt. Debet ergo, vt ſuperius diximus, locus mundificari, deinde carne repleri, & tandem cicatrix induci ac conſolidari.

DE BOCIO SIVE Bronchocele Caput 27.

CVM Bocium eiuſdẽ ſit generis cum Teſtudine ſiue Talpa, ideo poſt horum tumorum pertractationem, de Bocio verba faciemus. Quod verò eiuſdem ſit generis, inquit Guido dicens; Si huiuſmodi tumor in capite oriatur, Talparia ſiue Talpa dicitur, in Collo Bocium, in Teſticulis Hernia, A parte ergo denominationem ſumit, cum antiqui tumores omnes Colæ nuncuparent.

Bocium à Latinis dictum, Bronchocelem à Græcis vocatur, & ab aliquibus Gutturis Hernia; & Gutturoſi vocantur qui huiuſmodi tumore dehoneſtantur. *Quid nominis.*

Bocium eſt Colli tumor magnus, & rotundus inter Cutem, & Aſperam Arteriam, in quo, vt inquit Celſus lib. 7. cap. 13. & Aetius Serm. 15. cap. 6. modò humor aliquis Melli, adipi Pulti, & Aquæ ſimilis includitur, & interdum etiam minutis oſſibus pili immixt. *Quid rei*

Huius ergo tumoris ſpecies, vt inquiunt nominati Autores, plures ſunt cum quidam Meliceris à Melleo humore, quidam Adipoſus ab Adipe, quidam pultaceus ab humore pulti ſimilæ intra tumorem contento, & quidam canceratus ap- appellatur. *Species.*

Albucaſis duas tantum huiuſmodi tumoris differentias facit, dicens Bocium duplex eſt, Quoddam eſt naturalę, & quoddam non naturalę, quoddam ſimiliter eſt hereditatium, & quoddam non, & quoddam regionalę, & quoddam nõ; Similiter quoddam eſt Venis & Arterijs implicitum, quoddam autem minime; Vel differentiam à cauſa deſumere etiam poſſumus, dicentes; quod Bocium, vel ex humoribus ad hanc partem delatis prouenit, vel, vt inquit Paulus lib. 6. cap. 38. ex vaſorũ illius partis dilatione.

DE BOCII Cauſis.

ORIVNTVR huiuſmodi tumores, vt plurimũ à craſſa Pituita, & lenta, quæ ſenſim ex Capitis externis partibus per auris poſteriora in eam partem diuoluitur, Aliquando etiam propter localem vaſorum dilatationem oritur, quomodo frequentiſſime ex partu contingit, quum in vehementiſſimis doloribus puerpera ſpiritum violenter detinuerit.

DE

Google

DE BOCII Signis.

BOCIVM denotantia ſigna ſunt, prominens, & rotundus, & ingens gutturis tumor, corpori concolor, vtrumque mollis, & mobilis, dolorisq; expers. Quod verò ex Vaſorum dilatatione fuerit ortum, ex eiſdem quibus Aneuryſmata notis cognoſcere poſſumus, quę ſunt iſta; Tumor paruus, aut magnus, concolor, citra dolorem, ad tactum mollis, ſpongioſam laxitatem prę ſeferens, & ita ad digitorum compreſſionem cedens, vt propemodum euaneſcere videatur, verum amotis digitis, citiſſime reuertens; id, quod in Menti Aneuryſmate, & reliquis, quę ſine vulnere fiunt, præcipue videre datur, & ſepe etiam pulſatio perſentitur.

Quę verò materia intra Bocium contineatur, ex mollicie, & duricie, & ex alijs ſignis vt de Melicende, Atheromate, & Steatomate diximus, innoteſcit.

DE BOCII PROgnoſtico.

BOCIVM, quod ex vaſorum dilatatione fuerit ortum, incurabilę eſſe dixit Aetius, quoniam ſi incideretur, abundantiſſima sāguinis eruptio contingeret cum qua etiam vitalis ſpiritus ſimul erũperet, & homo faciliter in Chirurgi Manu deficeret.

Paulus etiam loco citato inquit, Bocium ex vaſorum dilatatione ceu vitiũ conclamatum deuitamus, cum omnia ſimiliter Auneuriſmata, maxime, quæ in Collo oboriuntur, cum periculo, propter Arteriarum amplitudinẽ, Manuũ operationem admittunt.

Bocium item in Scyrrum induratum, malignum, & magnitudine ingens, incurabilæ eſt, vt Naturalę Bocium, & quod cum Venis, Arterijs, & Neruis eſt implicitum ac commixtum.

Si materia item intra Bocium contenta putreſcat, ac malignam tandem adipiſcatur naturam, vnde in Cancnum degenerans, ſepius vitæ periculum infert.

Et ſi aliqui Autores inquiunt, quod huiuſmodi tumores, quotieſcumque cũ venis, Arterijs, & Neruis implicati non fuerint, neque Naturales, & non valde magni, & tactui cedentes, Et adurentibus Medicamentis, & Chitutgia facile, & expedite curantur. Ego tamen dico, quod quocumque modo extirpentur, eſt verendum, propter Vaſa & Neruos, qui per illam partem pertranſeunt. Difficillime igitur ſecundum meam ſentētiam curantur.

DE BOCII Curatione.

IN huiuſmodi tumoris curatione quatuor Intentiones habere debemus; Prima in victu ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in Antecedentis materiæ pręparatione ac purgatione, Tertia in abſumenda materia intra tumorem contenta rebus per os aſſumptis conſiſtit; Quarta in Topicis ac localibus Medicamentis.

Vt Primam Intentionem aſſequamur Victus tenuis eſſe debet, & omnia vaporoſa, & craſſum & viſcidum ſuccum gignentia deuitanda. Pro potu Vinum generoſum moderata copia ſumptum cōpetit. & Aqua deuitanda, ſic vociferatio, & capitis inclinatio eſt noxia; Aer ſimiliter calidius, vel temperatus vtilis eſt, & frigidus eſt noxius, Corporis exercitatio item, debito tempore facta, vtilis eſt, & ſomnus moderatus, vel breuis & lubrica Aluus, & denique Victus, & alię ſex res Nonnaturales ſint, quemad-

modum de Oedemate, & Strumis ſuperius fuit dictum.

Secunda Intentio Medicamentis peccantes humores pręparantibus ac euacuātibus, vt Cap. de Oedemate, & Strumis diximus, perficitur, Et vbi plenitudinis ad fuerint ſigna, poſt emollientis Clyſteris iniectionem, etiam Venę ſectio competit.

Tertiam Intentionem, ſequentium pulucrum vſu, qui paulatim humorem abſumunt atque diſcutiunt, aſſequemur optime prius corpore purgato.

℞. Auellanarum, Spongię combuſtæ Paleæ marinę, Papiri vſti, oſſis Sepiæ, Seminis Plantaginis an vnc. ʒ. Piperis, Zinziberis, Salis gemmę, Pumicis, Nucis Miriſticę, Gallarum, Piperis albi, Longi, Cīnamomi, Ellebori albi & Nigrī an dragm. ii. M. & Fiat Puluis ſubtiliſſimus, de quo ſingulo mane detur in Aurora dragm. i. cum Aqua Saluiæ; Vel.

℞. Satureæ, Hyſopi, Polij montani, Pulegij regalis, Spicæ nardi an dragm. ii. Seminis Apij, Petroſelini an dragm. ii. ʒ. Aniſorum dragm. iii. Glicirrizę dragm. ii. Nucis miriſticæ, Gariophillorum an vnc. ʒ. Cinamomi dragm. iii. Piperis longi, Myrrhæ electę an dragm. i. ʒ. M. & Fiat Puluis tenuiſſimus, quo vtatur ter in hebdomada tribus horis ante cibum, idque potius Hieme, quam Aeſtate, & doſis ſit dragm. i. cum Vino albo, & ſi vis, ad ſaporis ſuauitatem, ſaccarum addere potes.

Vel ſingulo mane dragm. i. infraſcripti pulueris offerre potes, qui facilis eſt pręparationis, & ſupraſcriptis æquivalens.

℞. Spongiam nouam bene mundatā, pone eam in Furno intra Ollam nouam, vt comburatur, & de ea fac puluerem, & exhibe ſicuti dixi. Supraſcripti pulueres etiam in Hoſtia in Vino madefacta inuolui poſſunt, & ita deglutiri, & deſuper ſtatim bibatur vnc. i. Vini, vel Aquæ Saluię.

Similiter ex ſupraſcriptis pulueribus cum Melle cocto, in Lupini formam, Paſtilli indurati fiant, & quando itur dormitum teneantur ſub lingua paulatim deglutiendo.

Quartam Intentionem pluribus modis aſſequi poſſumus, Vel Reſoluentibus ac diſcutientibus Med. vel adurentibus, vel Chirurgia, & aliquando etiam, quamuis raro, Bocium ad ſuppurationem deuenit.

Reſoluentia ac Diſcutientia Medicamenta ſunt infraſcripta.

℞. Ammoniaci, Bdellij, Galbani in Aceto diſſolutorum an vnc. i. ʒ. Picis naualis vnc. ii. Reſinę Pini vnc. i. ʒ. M. & Manibus Oleo Sicyonio inunctis fiat Empl. vel.

℞. Seminis Sinapis, Sem. Vrticę an vnc. i. ʒ. Rutæ agreſtis dragm. ii. Ireos vnc. ʒ. Aceti vnc. i. ʒ. Olei Antiquiſſimi, vel de Caſtoreo vnc. iiii. Ceræ q. ſuff. M. & F. Vnguentum; vel.

℞. Radicum Lilij, Brioniæ, Cucumeris agreſtis an vnc. iii. Ficum immaturarum vnc vii. Amigdalarum amararum vnc. ii. Scillę vnc. i. ʒ. Colocyntidis vnc. ʒ. bulliant omnia in antiquiſſimo Oleo & maluatico Vino pari portione ad Vini conſumptionem, deinde terantur, & Cribro traiciantur, poſtea adde Farinæ Fabarum, Orobi an vnc. ii, Farinę Sem. Lini Fenugręci an vnc. i. Medullæ cruris Bubuli vnc. iiii. Olei Nucum, vel de Piperibus, ve Irini q. ſuff. Croci dragm. i. ʒ. & S. A. Fiat Catapl,

Aetius loco ſuperius citato infraſcripta laudat, Bdellium cum Melle mixtum, Calx cum Axungia Suilla mixta, Laſer cum Sulphure, Lixiuium cū Melle plurimum agitatum, Caprinum Stercus Aceto diſſolutum, Axungia ſimiliter Terebenthina mixta eſt vtilis; Vel.

℞. Calcis viuæ, Ammoniaci, Bdellij, Teſtę Clibano vſtę, Aeruginis, Sulphuris viui an part. æquales M. & cum Aceto terito, vel.

℞. Gallarum vnc. i. Lapidis Piritæ dragm. iii. Piretri dragm. ii. Silphij dragm i. ʒ. Nitri dragm. i. Sandracæ, Terebenthinæ an dragm. ii. Ceræ, Picis an dragm. iii. Axungię veteri drag. ii. Aluminis liquidi vnc. i. Arida cum Vino & paſſo terito, & liquabilia liquefacta M. ac vtitor, vel.

℞. Spumę Argenti. Aeris vſti an vnc. ʒ. Olei antiqui lib. ʒ, Reſinæ Pini vnc. ii. ʒ. Galbani, Ammoniaci, Thymiamatis an vnc. i. Aluminis ſciſſilis, Mannæ Thuris

nę Thuris an dragm. II. Oleum cũ Argenti Spuma coquito, & medio coctur æ tempore Aes vſtum inſpergito, & bullire ſinito, donec nõ amplius inquinet deinde liquabilia liquata adicito, & ab igne ſublatis, pollinem Thuris ac Alumen miſceto, ac vtitor. vel.

℞. Silphij, Similaginis an vnc. I. Calcis viuæ vnc. II. Sandracæ vnc. I. ʃ. Mellis q. ſuff. prepara S. A. ac vtere.

Competunt etiam reſoluentia ac diſcutientia alia in alijs duris tumoribus ſuperius dictis.

Quo ad Medicamenta Adurentia, & Chirurgiam, eadẽ ſunt obſeruanda, quæ ſuperioribus curationibus ideſt de Strumis, de Glandulis, de Melicèride, Atheromate, Steatomate, & Talpa diximus, Ideſt extrahenda materia vnà cum ſua Membrana, intactis Vaſis ac Neruis, Rogerius verò duos Setones admouet, vt ſenſim, & paulatim humor defluat, & quod remanet paulatim Erodentibus Medicamentis vt Aſphodelorum puluere, vel Mercurij, & his ſimilibus abſumit.

Si verò forte fortuna ad ſuppurationẽ tendat, ſuppurantibus Emplaſtris, pluries ſuperius dictis adiuuari; Deinde ſicuti alij ſuppurati abſceſſus curati debet.

DE NATA SEV NAPTA Caput 28:

Quid ſit NATA, ex Guidonis ſententia, eſt tumor ſiue excreſcentia præter naturã magna carnoſa, & veluti Natium caro, à quibus denominationem ſumit.

Species verò huiuſmodi tumorum plures eſſe poſſunt; Aliquæ enim ſunt, quæ Vaſa implicita ac commixta habent; Aliquę verò ſunt ſine his, & aliquæ latam ac magnam, & adherentem baſim ac radicem habent, Aliquæ verò anguſtam, & minime adherentem. *Species quę.*

Oriri verò poteſt Nata in omnibus corporis partibus, ſepe verò in Dorſo, & Humeris excreſcit. *Aſſ. Re. partes.*

DE NATAE CAVSIS:

HVIuſmodi tumor cum ex Steatomatum genere ſit, vt Guido inquit ex eiſdem etiam cauſis prouenit, & ideo eas enumerare eſſet ſuperfluum.

DE NATAE SIGNIS.

SIGNA ſunt, quod in tali tumore nullus adeſt dolor, niſi ob magnitudinem, & grauitatem, aliquem tenſiuum dolorem, trahendo excitet. ſimiliter huiuſmodi tumor eſt mollis, ſine calore, & pulſatione, carnoſus, & veluti Cucurbitæ aut Melopoponis magnitudinis, vel Natibus aſſimilatur, & diuerſa ſortitur nomina, vel à partibus, quas occupat.

DE NATAE PROgnoſtico:

NATA aliquando ita creſcit, vt omnes corporis partes ſuperet.

Nata quæ cum Vaſis eſt implicita, nullo pacto attingi debet, propter periculum quod ſanguinis hemorragiæ in eſt.

Similiter ſi valde magnam, & latam baſim, & maxime adherentem habeat, etiam cum periculo inciditur.

Quę verò Nata non ita adheret, & anguſtioris eſt radicis, & vaſa commixta non habet, facilioris eſt curationis. Quæ verò anguſtiſſimã radicẽ habet, & pẽdula eſt, facillime curatur.

DE NATAE Curatione.

IN huius tumoris curatione tres Intentiones habere debemus; Prima in victu ac alijs rebus Non naturalibus cõſiſtit; Secunda in præparatione ac peccantium humorum euacuatione, Tertia circa Chirurgicas operationes, & materiæ remotionem verſatur.

Circa Primam, & Secundam intentionem eadem conueniunt, quæ in Atheromatis, Steatomatis, Melicerıdis, & aliorum ſimilium tumorum curatione diximus.

Vt verò Tertiam aſſequamur Intentionem, Patiens in Lecto collocetur, & ſi Nata ſatis latam radicem habeat, pars eius inferior, ideſt eius baſis, ſiue radix ſatis arctè corda ligetur Deinde Crucis admodum incidatur, poſtea vndiq; excorietur, & à partibus adiacentibus ſeparetur, & tandem extrahatur; Aliqui verò vinculo non vtuntur. Si verò magna ſanguinis hemorragia ſequatur, ignitis ferramentis ſiſtatur, niſi verò ſit valde magna, Medicamentis ad hoc aptis ſiſti poteſt. Cutis verò, quæ ſupereſt, ita excidenda, vt labia ſe mutuo tangant, nec ſe ſuperequiteent ac ſuperponant. deinde ſuitio fieri poteſt; In reliquis verò, vt in aliorum huiuſmodi tumorum inciſione diximus, curationem ſequi debemus.

Si verò Nata pendula ſit, & anguſtam & ſubtilem baſim ac radicem habeat, tunc excorianda non eſt, ſed tota à baſi reſcindenda, vel ignito Ferro, vel non ignito, deinde quæ dolorem tollũt, & ſanguinem ſiſtunt, ſi opus, fuerit, admoueãtur, poſtea pars conſolidanda ac cicatrizanda.

DE TVMORIBVS à Melancholico humore ortis, & primum,

DE SCYRRHO Caput 29.

CVM ſuperius de tumoribus à ſanguine Flaua Bile & Pituita ortis, ac etiam de flatulentis, Aquoſis & de alijs toto genere præter naturam tumoribus fuerit dictum; Modo reliquũ eſt, vt de ijs tumoribus præter naturam agamus, qui à Melanchoilco ſucco ortũ ſuum ducunt.

A' Melancholico, ergo ſucco oriuntur Scyrrhi, Cancri, Elephantiaſis, & aliquæ Excreſcentiæ, vt inferius dicemus.

Scyrrhus à Græcis, & Latinis dictus, ab Arabibus Sephiros, vel lapidoſum Apoſtema, & ab aliquibus durus tumor nominatur.

Scyrrhus, vt inquit Gal. 14. Meth. Cap. 3. & 2. ad Glauc. Cap. 4. eſt tumor præter naturam durus ac renitens, & indolens ex humore Melancholico naturali, vel craſſa, & glutinoſa Pituita procreatus.

Scyrrhorum ſpecies plures ſunt, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. Cap. 9. ac etiam lib. de Atra Bile; Alij enim ex lenta, & craſſa Pituita ſunt procreati, Alij ex naturali Melancholico humore, & lib. 5. de Simpl. Med. Facult. cap. 8. inquit. Proinde Tumores Scyrrhoſi omnino, aut Pituitoſæ ſubſtantiæ ſunt, aut Atrabilioſę, aut ex vtraq; mixti; Paulus verò lib. 4. cap. 32. & Orib. lib. 7. cap. 34. inquiunt; Quod Scyrrhi aliqui ſunt legitimi, & exacti, ac exquiſiti, & hi ſũt tumores duri, & omnino inſenſibiles; Aliqui verò ſunt non exacti ac exquiſiti, & hi, quamuis ſint duri tumores ac renitentes, & vix ſenſibiles, aliquem ſenſum tamen habent; Et quælibet horum Scyrrhorum ſpecies, quandoque ab initio gignitur, quandoq; & crebrius ex alicuius *Species*

tumoris

tumoris permutatione immoderatius refrigerati, vel exiccati vt inquit Gal. libi de Tu. Pret. Nat. cap. 9. & 2. ad Glauc, cap. 4 & 5 de Simpl. Med. Fac. cap. 6. & 2. de Com. M. S. G. Scyrrhi, vt inquit Gal. 4. de preſag. ex pulſibus; in duris ac ſpiſſis corporis partibus, non raris & mollibus, familiares ſunt, & ideo dixit Gal, Pulmonem, & alias partes molles vix Scyrrhum contrahere poſſe; Sepe igitur in Tendonibus, Ligamentis, & Muſculorum capitibus oriuntur, vt etiam 5. de Simpl. Med. Fac. cap. 8. inquit, quia huiuſmodi partes alijs ſunt duriores, & hac etiam de cauſa magis indurantur. Oriũtur etiam ſepe in partibus internis, vt in Hepate, & Liene, de quibus in præſentia verba non faciemus, ſed tantum de ijs qui in externis oriuntur partibus.

Gal. 3. de locis affectis cap. 7. inquit Corpora Melancholica preſertim Scyrrhis tentari ſolent, vt Macilenta, Nigra, Hirſuta, dura, & obtuſa cute, & qui latas venas haberit, Similiter aduſta glauco colore prædita, & rubrum pilum habentia; Item qui diu vigilias Famen, Labores, Sollicitudines, & quodlibet aliud ſuperfluum exercitium paſſi fuerunt, aut craſſis cibis vſi, aut conſuetæ Memorroides fuerunt obturatæ, & in mulieribus menſtruę purgationes intempeſtiue fuerint ſuppreſſę ſepe Scyrrhis affliguntur, Or

DE SCYRRHORVM Cauſis

CVM ſuperius diximus, quod Scyrrhoſi tumores, Aliqui ex ſe ipſis oriuntur, & à principio cõgeruntur, & alij ex Medicorum imperitia, ideſt ex permutatione alicuius tumoris immoderatius refrigerati, vel exiccati. Ideo cuiuſq; horum cauſæ adinueniendæ sũt.

Scyrrhorum, qui ex ſe ipſis fiunt, cauſæ, vt de alijs tumoribus pręter naturam diximus, Alię ſunt Externę, Aliæ Internæ.

Externę cauſę ſunt omnes illę, quę craſſum Melancholicum ſanguinem ſiue Pituitoſum generare, & coacernare poſſunt.

De Pituitam generantibus ſuperius diximus; Melancholicum humorem gignentia ſunt Aer frigidus, & ſiccus, caliginoſus, & denſus, Cibus, & potus ſimiliter craſſus, vt inquit Gal. 3. de Locis Aff. cap. 6. vt eſt panis furfuraceus, & vitiatis ſeminibus, Caro bubula, Ceruina, Caprina, Hircina, Aprina, Suilla. Leporina, Taurina, Canina, Vulpina, Aſinina, Chamelorum, Limacum, grandiũ piſcium marinorum, omnium Leguminum genera, & inter ea præcipue Lentes & inter Olera Braſſica, Caſeum vetus ſimiliter. Salſa, & acria, vt Piper, Sinapi, Allia, Cepæ, & Acida, Retorrida. Aſſa, Frixa, & vehementer exiccata, & omnia ſanguinem vrentia; Vinum nigrum craſſum, & feculentum, Nimius, & violentus Motus, & nimia quies, nimiæ Vigilię, Animi paſſiones, vt Ira meſtitia, Agonia, & vehemens ſollicitudo, Menſtruarum purgationum ſuppreſſio, aut conſuetarum Hemorroidum ſanguinem fundẽtium obturatio, & ſimilia.

Interna cauſa duplex eſt, Alia enim eſt Antecedens, Alia Coniuncta.

Antecedens cauſa eſt Pituitoſi aut Melancholici humoris in corpore redundantia. Melancholicus verò humor in corpore redundat, vel vitio Hepatis, vel Lienis. Quando ergo Lien ſuo munere non fungitur. quod eſt Iecur à craſſo illo & lucoſo ſanguine expurgare, quando igitur huiuſmodi humor à Liene non attrahitur, neceſſario in corpus redundat; Fit verò Hepatis vitio, quando Hepar eſt nimis calidum, & ob ſuam nimiam caliditatem ſanguinem torridum, & Melancholicum gignit.

Coniuncta cauſa, eſt ipſę Melancholicus humor, vel admodum craſſa, & lenta Pituita tenaciſſime in laborante particula impacta & infixa, vt inquit Gal. lib. de Tumoribus Prea. Nat. cap. 9. & 2. ad Glauc. cap. 4. lib. verò de Venæ ſectione inquit; Verum ſi craſſior ſit, & Atræ Bilis magis naturam referat, is qui decumbit ſanguis, Scyrrhoſior tumor efficitur, & 5. de ſimpl. Medicamentorũ facult. cap. 8. inquit, Oritur Scirrhus ex humore craſſo, & frigido, quales ſunt duo

dunta-

duntaxat, Bilis videlicet Atra, ſuperexiccata Pituita. & Paulus Lib. 4. Cap. 32. loquit; Oritur enim Scyrrhus à tenaci craſſoque humore indiſſolubiliter membris induratis impacto. Cauſa ergo, Scyrrhi conjuncta, vt ex citatis Autoribus, patet, & ex Gal. etiam 14. Meth. Cap. 14. Vel eſt humor Melancholicus Aut Pituita, aut vtrique hi humores mixti.

Sed cum Pituita plurium ſit generum Scyrrhi non ex quolibet pituitæ genere gignuntur, vt ex illa pituita, quæ frigida humida tenuiſq; eſt, quæ naturalis dicitur, à qua fit Oedema. Sed à Pituita in qualitate peccante, ita vt, quæ iam frigida, humida. & tenuis fuit, modo craſſa, glutinoſa, frigida, & ſuper exiccata ſit facta, vt inquit Gal. lib. de Tum. Præt. Nat. Cap. 9.

Melancholici humoris species. Similiter Melancholicus humor plurium eſt generum, vt inquit Gal. lib. de Atra Bile; Alius enim eſt naturalis Alius præter naturam, ſiue Nonnaturalis, Melancholia naturalis eſt boni ſanguinis fex & veluti limoſa quædã ſuperfluitas; hoc eſt enim ſanguinis denſior frigidior, & craſſior pars, cuius color niger eſt, ſapor verò acerbus, vel acidus, vt cum vomentibus non raro innoteſcit, & generatur in Hepate ex denſiore, & duriore Chili portione, quam natiuus calor probe conficere non potuit, & in maſſa quidem ſanguinea, in qua humores omnes continentur, exiſtit. Naturalis verò dicitur, & corpori vtilis eſt, quia partes denſas, & duriores nutrit ſanguinemque denſat, roborat & duriorem reddit.

Ab hoc ergo naturali Melancholico humore gignitur Scyrrhus.

Melancholia Nonnaturalis, ſiue præternaturam, vt inquit Gal. lib. de Tum. Præt. Nat. 14. Meth. & lib. de Atra Bile, duarum eſt ſpecierum; Vna eſt cum naturalis melancholicus humor ſupra modum exuritur, & hec ſplendet veluti pix vel Bitumen, & acida eſt, in terramque effuſa veluti Acetum feruet, & ipſam fermenti ritu eleuat, & hec eſt illa Melancholiæ ſpecies, quæ omni animanti ita eſt iniocunda, vt neq; Mures, neq; Muſcæ deguſtare volunt; Aduritur verò hic humor, & incaleſcit, aut propter putredinem, aut propter Febrem inflammantem.

Altera eſt quę à Flaua Bile ferueſacta, & ſuperaſſata oritur, quę prędicta eſt perniciosior, vt inquit Gal. Com. 29. Lib. 3. Præd. Hipp. & ex his duabus ſpeciebus Cancri Vlcerati, & nõ Vlcerati, oriũtur, & minime Scyrrhi, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pręt Nat. & ideo hæ duæ ſpecies prętermittendę.

Dicere etiam ex mente Gal. poſſumus quod Melancholię ſunt duę aliæ ſpecies Vna eſt, quæ ex Inflammatione, aut Eryſipelate vehementer refrigeratis, & in duriciem inſignem conuerſis gignitur; Altera eſt quando naturalis Melancholia alijs humoribus miſcetur, ex qua ſpecie tres compoſitorum Scyrrhorum ſpecies fiunt, vt Scyrrhi Phlegmonoſi, Eryſipelatoſi, & Oedematoſi.

Scyrrhi ergo tantum ex naturali humore Melancholico gignuntur, ad quem etiam Eryſipelata, & indurati Phlegmones reduci poſſunt (quamuis Guido hunc humorem pręter naturalẽ appellet) quia ſanguis illę, qui tenuis, & calidus prius erat, modo frigidus, & craſſus factus, proculdubio Melancholicus naturalis humor cenſeri poteſt.

Scyrrhus verò qui ex Medicorum, imperitia prouenit, duas tantum habet cauſas, Externam ſcilicet, & Coniunctam; Externa eſt immoderatus medicamentorum vſus, vt refrigerantium, & aſtringẽtium in Eryſipelate, & Phlegmone, vel vehementer calefacientium, & ſiccantium. Nam quæ huiuſmodi ſunt, digerunt quidem ſubtilia, quod verò reliquũ eſt, multo magis impingunt, & Lapidis inſtar compactum relinquunt, qua ratione etiam Calculi in Renibus gignuntur, aſſo ſcilicet in his craſſo, & glutinoſo ſucco, vt inquit Gal. 14. Meth. Cap. 9. & 2. ad Glauc. Cap. 4. & 7. de Comp. Med. S. Gen. Coniuncta cauſa eſt humor ipſę concretus, & in parte affecta induratus.

DE

DE SCYRRHORVM Signis.

SCYRRHORVM Signa, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. & 7. de Comp. Medicamentorũ S. Gen. & Aetius Serm. 15. Cap. 3. ſunt, Maior quam prò naturæ ratione tumor, dolore vacans, tangenti durus ac renitens.

Si exquiſitus ſit, nullus adeſt ſenſus. Si verò non ſit exquiſitus, difficulter ſẽtit, idq; fit, ſi valenter percutiatur, aut comprimatur, cum ex ſe ipſo, veluti exquiſitus, prorſus indolens ſit.

Cur ſenſu carẽt Scyrrhi. Non ſentiunt verò exquiſiti Scyrrhi, quia Animalis facultas per Neruos non amplius influere poteſt ob impactã materiam, quæ neruoſas partes occupat; Similiter Scyrrhus eſt Tumor immobilis, & ad tactum non mouetur.

Qui verò Scyrrhus à Pituita ſuum ducit ortum, ab eo, qui à Melancholico humore fuerit ortus, ex colore cognoſcitur, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. quia à Pituita procreatus concolor eſt, & à Melancholico humore Plumbeus, vel Fuſcus, & adſunt etiam alia ſigna indicantia totum corpus Melãcholico humore vel Pituitoſo eſſe repletum.

Illi Scyrrhi ſimiliter, qui ex ſe ipſis prima rudimenta concipiunt, magna ex parte exigui apparent, procedente verò tempore paulatim augentur, ac maiores fiunt, & ex his quidam ſemper vnum Membrum occupant; Alij eo Membro, quod prius infeſtabant, relicto, ad aliud pariter transferuntur.]

Aetius Serm. 15. Cap. 3. inquit. Sed, & pili in ipſis oriri ſoliti minimè nutriũtur, & exactè glabri fiunt; Alij inquiunt Quod ſupra Scyrrhos aliquando oriuntur pili, & tunc euadit exquiſitus Scyrrhus.

Signa Eryſipelatis in Scyrrhum tranſmutati ſunt, quod Cutis ſaltem duriciem præſeferat; Qui verò ex Phlegmone ſiue Inflammatione ſuccedit, ſubiectas etiam carnes inuadit atque indurat, & tanto profundius, quanto Inflammatio Eryſipelate eſt profundior.

Diſtinguitur verò Scyrrhus ab alijs Tumoribus, vt à Phlegmone, dolore, ab Eryſipelare, duriciei, ab Oedemate tactus renitentia, a flatuoſis, & Aquoſis tumoribus, quia hi percuſſi ſonitum reddunt, Scyrrhus verò minimè à Struma verò, Ganglio, & Glandula, & id genus alijs tumoribus, ſua immobilitate, Differt etiam à Cancro, quia Venas exaltatas ac tumentes non habet, veluti Cancer, niſi Scyrrhus Cancroſus fuerit.

DE SCYRRHORVM Prognoſtico.

GAL. 14. Meth. & 2. ad Glauc. inquit, Exquiſitus Scyrrhus, qui omnino inſenſibilis eſt, minime curationem admittit, modo pars per ſe in inſenſibilis non ſit, vt Ligamenta; Cauſa eſt, quia ſenſu careat, ſignum eſt, quod Nerui, per quos fit ſenſus, ſunt omnino repleti & Animalis facultas ad hanc partem peruenire nõ poteſt. Sic etiam quia Venę & Arteriæ, vt Nerui, ſunt Melancholico humore maxime repletæ, Ideo etiam Vitalis, & Naturalis facultas ad hanc partem influere non poteſt, & ideo Medicamenta nihil agunt, quoniam à facultatibus ſuppetitiæ non feruntur, & ideo ad actum non reducuntur. Ob eandem etiam cauſam, vt inquit Gal. 7. de Comp. Med. S. Gen. ſummè indurati Scyrrhi & lapidoſi facti prorſus incurabiles ſunt, quoniam Medicamentis non cedunt, & mitia nihil agunt, & valentiora plus indurant.

Oribaſius ſimiliter lib. 7. cap. 34. & Aetius Serm. 15. cap. 3. inquiunt; Scyrrhi veluti os indurati, & ſenſus omnino exortes, nullam omnino curationem admittunt; ſi quid tamen in Aegrotantis gratiam ſit faciendum, humectandi ratione id præſtari debet.

Durities quoque, quæ ex nimia ſiccitate, & Maraſmo, hoc eſt conſumata prorius humiditate fit, incurabilis eſt, & ſi quid faciendum, ſatis eſt prohibere ne ſiccitas vlterius procedat.

Scyrrhus verò illegitimus, & qui cũ difficultate ſẽtit, nec incurabilis eſt, nec facile curationem admittit, vt inquit Gal. 14. Meth. & 2. ad Glauc.

Scyrrhi ab humore Melancholico orti, ſi recte tractentur, vt plurimum, per reſolutionem terminari ſolent, nonnunquam indurati remanent, non raro in Cancrum (quod peſſimum eſt) degenerant, ac tranſmutantur, cum ab eadem materia fiant Maximam ergo cum Cancro affinitatem habent, & ideo difficulter curantur, quoniam faciliter à Medicamentis irritantur.

Scyrrhi verò à Pituita orti, ideſt qui corporis colorem referunt, & ſi ſint valde magni, & vehementer duri, & in quibus pilrenaſcũtur, nec ſanari poſſunt, nec vnquam in Cancrum degenerant ac permutantur, ſicuti Auic. ſcriptum reliquit

Gal. 5. de Simp. Medicamentũ Fac. Cap. 8. inquit; Scyrrhi, qui ab Atrabiliario ſucco dutuerunt, Cancroſi ſunt omnes, & ab emollientibus Medicamentis exaſperantur.

DE SCYRRHORVM Curatione.

IN hac curatiõe tres Intentiones habere debemus; Prima in ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit; Secunda in præparatione, & Antecedẽtis materiæ, ſiue peccantium humorum euacuatione conſiſtit, Tertia circa Topica ſiue localia verſatur.

Vt igitur Primam Intentionem aſſequamur, Aer tenuis calidus, & humidus eligatur, Alimenta Euchima exhibetó, hoc eſt boni ſuccum & probum ac laudabilem ſanguinem gignentia; Victus tamen ſit tenuis, & quodammodo attenuans, humidus & paulatim calidus. Panis ergo ſit Triticeus, & probe formẽtatus, & Clibano coctus, Vinum ſubſtãtia ſit tenuæ, colore vel album, vel ſubrubellum, & odoratum, Oua ſorbilia conueniunt. Carnes ſint Pullorum, Perdicum, Phaſianorum, Capreolorum iuuenum, vitulorum lactentium, & Hedorum, qui non dum herbam degustauerint, & anniculorum Veruecum, & eorum iura pręſertim competunt, in quibus etiam coqui poſſunt Spinachia, Betæ folia, Borraginis, Bugloſſi, & Lactucæ; Lupuli etiam incoqui poſſunt, ac alia omnia, quæ ſanguinem expurgant, purioremq; reddunt.

Omnia verò, quæ ſanguinem Melancholicum ſuapte natura pariunt fugienda, quę enumerat Gal. 3. de locis Aff. Cap. 6.

Exercitium moderatum & debito tempore factum, & moderatus ſomnus etiam competit; Animi verò tranquillitas, & letitia maxime eſt expetenda, Vtque Aluus lubrica ſit, & libere quotidie fluat, ſumma ope nitendum.

Vt Secundam Intentiouem aſſequamur, videndum imprimis, qui humor in corpore redundet, & quæ ſit Scyrrhi Antecedens cauſa; ideſt ſi ſit Pituita, vel Melancholicus humor, Et ſi ſit humor Melancholicus, animaduertendum ex qua cauſa huius humoris cumulus fuerit procreatus, vel Hepatis, vel Lienis vitio, vel ex obturatis, & obſtructis Hemorroidibus vel menſtruis purgationibus ſuppreſſis. Si Lienis, vel Hepatis vitio Melancholicus humor gignatur, ac fuerit cumulatus, hę præcipue partes Medicamentis ad hoc aptis corrigendæ, & ad priſtinum ſtatum reducendæ.

Si verò ex obſtructis Hemmorroidibus, hę Hirudinum appplicatione, & alijs hoc efficientibus aperiendæ. Si ex Menſtruis purgationibus ſuum curſum non tenentibus, ex internis Saphenis ſãguis mittendus.

Si verò totus corporis habitus fuerit Melancholicus, & in corpore ſanguis redundet, & plurimę ſit nigredinis, ex Baſilica partis affectæ ſanguis Phlebotomia vacuandus, prius iniecto mollienti Cliſtere.

Sed

Sed ſi Melancholicus humor plurimum a ſanguinis natura abalienatus fuerit a Phlebotomia abſtinendum, & talis humor imprimis præparandus, deinde euacuandus.

Melancholicũ humorẽ præparãtia ac purgãtia

Melancholicum humorem præparãtia, cum ſit humor frigidus & ſiccus, terreſtris, & craſſus; Humectantia moderatę calida, & nonnihil tenuantia, & incidentia eſſe debent. Syruppi ergo ſint de ſucco Borraginis, Buglotlæ, Fumarię Lupulis, de Pomis, de Cicoria, de Endiuia ſ. Capillorum Ven. Epitimi, Oxiſaccari, & his ſimiles; Decoctum vero ſit, Lupulorum, Ciconij, Borraginis, Bugloſſi, Meliſſe, cap. Ven. Sem. Aniſorũ, Feniculi, Enduiæ & ſimilium.

Melancholicum humorem purgantia ſunt polipodium Quercinum, Sena orietalis, veratrum nigrum, Ephithimũ Diaſena Mag. Hiera Rufi, Trifera Perſica, Confectio Amechi; Pilulæ Indę, de Lapide Laſuli, de fumaria, de Lapide Armenio ex quibus componuntur Medicamenta ad Medici libitum, ſecundũ vires, Aetatem, ſexum, corporis habitum, & alia in purgationibus requiſita.

Pituitã præparãtia

Si a Pituita Scirrhus prouenerit, venęſectio non conuenit, ſed attenuantibus ac digerentibus huiuſmodi humor eſt præparandus, veluti Melle roſaceo, ſ. Oximellite ſ. & comp. Syruppo de Bertonica, de Stecade, de Hyſupo, & his ſimilibus, Decoctum verò ſit Bettonicæ, Stechadis, Pulegij, Calaminthæ, Saluiæ, Maioranę & his ſimilibus.

Pituitã purgantia

Pituitam verò purgantia ſint Agaticus, Diaſinicon min. Mes. Electuarium Eleſcophi, Diarob cum Turbit, Pilulæ de Agatico Mes. Hieræ cum Agarico, Aggregatiuę, de Hermodactilis, Fetidæ maiores, & de Hiera Pacchij.

Purgato optime corpore, vt humoris fluxus ad affectam partem tollatur, reulſiones ad contrarias partes faciendę Frictionibus, digerentibus, & calidis inunctionibus, ac etiam cauterijs, pręſertim in diuturnis fluxionibus.

In Tertia Intentione aſſequenda noſtrum intentum erit, totum quod pręter naturam in particula continetur, euacuare, quę omnium pręter naturam tumorum; prima & communis eſt indicatio, vt ergo hoc aſſequamur infraſcripta pręcepta ſunt obſeruanda.

Pręcepta in hac curatione obſeruãda.

Primum eſt ne in hac curatione repellentibus vtamur, quoniam cum Scirrhi a materia frigida. & craſſa fiant, huiuſmodi materia repellentibus retrocedere non poteſt, ſicuti humores alij, ſed horum vſu magis incraſſatur ac impingitur.

Secundum eſt ne nimis, & ſolis Mollientibus vtamur, præſertim in ijs Scirrhis, qui ab humore melancholico oriuntur, cum dicat Gal. 5. Simpl. cap. 8. Scirrhi, qui a melancholico humore proueniunt, mollienlibus Medicamentis exaſperantur, quoniam ex nimia mollificatione faciliter huiuſmodi tumores in Cãcrum exulceratum tranſmutantur, & Gal. 2. ad Glauc. cap. 4. inquit; Quod ſuperfluum humorem habet, nihil omnino diſſoluit, quod verò minimũ, plus quam oportet, exiccat, moderate ergo humectantia eſſe debent.

Tertium eſt, quod immoderate diſcutientia etiam deuitari bebent, quoniam his medicamentis primis diebus quidem cura egregie pro ceſſiſſe apparebit; Sed quod poſtea remanebit, id inſanabilæ omnino erit, quoniam immoderate digerentibus, quod tenuæ in tumore eſt, cito reſoluitur craſſum verò in lapideam ſubſtantiam iam tranſmutatur, vt inquit Gal. 14. Meth. & 7. de Com Medicamenta S. Gen & Oribaſius lib. 7. cap. 24.

Quarto conſiderandum, cum Scirrhus tumor ſit durus, a qua cauſa hoc proueniat, quoniam ſecundum cauſarũ diuerſitatem, diuerſa præſidia applicare debemus, Gal. lib. 5. de Simp. Medicamentum Fac. cap. 4. inquit; Duriciei tres eſſe cauſas ſiccitatem, frigiditatem, & repletionem, Siccitas vt in ruſticorũ manibus, quę nimio exercitio dureſcunt & hoc aliquando etiam efficit ſolis feruor, ardens Febris, ſiccantia Medicamẽta abſque refrigeratione, ingens Inedia, & ſimilia, & hec duricies emollientibus reſoluitur, quoniam quod ſiccitate fuerit induratum, humectari poſtulat; Frigiditas ſimiliter concretione duriciem facit, vt in Glacie apparet, & hec leuiter calefacientibus tollitur, ſicuti Glacies a Sole liqueſit.

Duriciei cauſæ

Repletio

Repletio, quę à largi humoris affluxu fit, nimia tenſione duriciem efficit, vt in Vtribus ſumme plenis apparet, neq; tamen, quod continetur eſt durum, neque id, quod continet, & huiuſmodi non vere dura appellantur, ſed tenitentia; & hec euacuantia poſtulat.

Duricies verò, quæ à ſiccitate ſimul, & frigiditate, ideſt concretione fit, vt ijs accidit, qui ſupra modum in frigore laborant, humectare ſimul, & incaleſcere deſiderat, per ea ſcilicet, quæ tanto ſunt calidiora & humidiora, quanto ipſa intemperies frigidior, & ſiccior fuerit. Quod à congelatione ſimul & repletione, vt ab influxu frigidiorum humorũ ac partis refrigeratione, pariter calefieri, & euacuari debet. His ergo omnibus de cauſis Scirrhi indurari poſſunt, & ideo cauſa, ex qua induratio proueniat, conſideranda, vt recte curare poſſimus.

Quinto animaduertendum, ex quo humore Scirrhus fuerit ortus, quoniam ſi ab humore Melancholico, mitius erit tractandus, & maiori dexteritate, quam ſi à Pituita prouenerit, ne in Cancrum conuertatur.

Sexto conſiderandum ſi per ſe fuerit ortus, vel alicui Inflammationi ſucceſſerit, cum diuerſa Medicamenta vtrique conueniant.

Septimo conſiderandum, ſi Scirrhus fuerit recens, vel antiquus, ac etiam pars affecta, cum diuerſa medicamenta antiquus, quam recens, & in partibus frigidioribus, & durioribus, vt in tendinibus & ligamentis, quam in partibus mollioribus, & carnoſis.

Duriciei igitur ex quacumque cauſa prouenerit, Emollientia cõueniunt, qualitati verò materiæ in Scirrho contentæ, quæ materiam ad diſcuſſionẽ pręparant, competunt. Si fiat ergo ſcirrhus ab humore melancholico, qui eſt frigidus, ſiccus, & craſſus, calefaciens, humectans, & attenuans debet eſſe Medicamentum ſi fiat a Pituita, quæ eſt frigida, craſſa, viſcida, & glutinoſa, calefaciens attenuans, incidens, & detergens Medicamentum debet eſſe.

Ad duas igitur indicationes ſcopi omnes in horum tumorum curatione reduci poſſunt, ideſt ad emolliendum, & diſcutiendum; Quæ verò hoc efficiant inquit Gal. 14. Meth. 2. ad Glauc. cap. 4. & 5. de Simp. Med. fac. cap. 7.

Huiuſmodi ergo ſunt Medulla Ceruina, Vitulina, Seuum Hircinum, Caprinum, Taurinum, Leoninum, Pardinum Vrſinum, Hyenæ, ex adipibus, Anſerinus, Anatinus, Gallinaceus, Suillus, Pro polis ſimiliter, Butirum, Pix Brutia, Fenum grecum, Reſina Terebenthina, & Laricina, Opoponax, Bdellium, Galbanum, Ammoniacum, Stirax, Thymiama, Radices Althex, Cucumeris Aſinini, Malua ſiluestris, tum cocta, tum cruda, & ex his humenctiora ſunt preferenda. Gal. lib. 5. de ſimpl. Medicamentũ Fac. cap. 8. ac etiam Serápio dixerunt, pinguedo & adeps. quanto ſunt recentiores, tanto ſunt humidiores, & ideo magis humectant, & quanto ſunt antiquiores tanto ſunt calidiores, & ideo magis reſoluunt. *Emollentia & diſcutientia.*

Sed animaduertendum, quod ex his aliqua magis, aliqua minus ſuum munus pręſtant, & ideo diſtinguemus.

Moderate ergo agentia ſunt Medulla Ceruina, Vitulina, & Gallinaceus adeps, & Medicamentum infraſcriptum a Gal. lib. de comp. Med. S. loca deſcriptum; ℞. Butiri, Reſinæ Colophoniæ, Cerę candidę non vetuſtæ an part. ęquales M. & applica.

Secũdi ordinis ſunt, adeps Anſerinus Caprinus, Hircinus, & Taurinus, qui præcedentibus calidiores ſunt, vt Gal. 2. ad Glauc. inquit.

Qui ex Capris adeps accipitur & craſſior, & ſiccior prædictis eſt, idq; magis ſi ab Hirco capiatur.

Tertij ordinis ſunt, adeps Leoninus, Vrſinus, & Pardinus, ſed in calefaciendo, & digerendo, Leoninus alios præſtat, huic ſequetur Pardinus, deinde Vrſinus.

Quarti ordinis ſunt Ammoniacum, Thymiama, Bdellium, Stirax, Radices Altheæ, Cucumeris Aſinini, Malua, Adeps ſuillus vetuſtus, & ſimilia. Horũ ergo Medicamentorum vſus ſumatur ab humore peccante, a corpore & parte laborante, & Scirrhi tempore.

In mollioribus ergo corporibus & in recentibus Scirrhis, & mollioribus, ac etiam mollioribus partibus occupantibus, Mitiora mollientia, & digerentia conueniunt.

ueniunt.

uenient, vt inquit Gal. 7. de Cōp. Med. S. Gen.

In durioribus verò corporibus, & antiquioribus Scyrrhis, & magis induratis in partibusq; duris ortis, vt in Ligamentis, & Tendonibus valentiora ſunt vſurpanda. Gal. 5. de Simpl. Med. Fac. cap. 8. inquit. Quæ verò a lento craſſoque humore concreto indurata ſunt, calida in 2. aut 3. ordine ſicca autem in primo medicamenta deſiderant. Ex dictis ergo, & alijs compoſita Med. fieri poſſunt ſicuti ſunt infraſcripta Sed ante cuiuslibet Cataplaſmatis applicationem, pars infraſcripto decocto, vel ſimili foueri debet, vt pingui Iure, vel Lanarum ſordibus.

℞. Radicum Altheæ, Maluæ, Chamemoli, Meliloti, Rad. Cucumeris agreſtis, Sem. Lini, Fenugreci an q. vis M. & S. A. Fiat decoctum.

Compoſita Medicamenta ſunt infraſcripta.

℞. Radicum Altheæ, quam arboreum Maluam vocant, Foliorum Maluę ſilueſtris modice decoctis, M. & cum Adipe Anſerino, vel Gallinaceo, & ſi hi non adſint, Suillo veteri q. ſuff & Fiat Emplaſtrum, & calidum applicetur; Vel fiat Infraſcriptum, quod eſt Almanſoris lib. 7. quod competit præcipue Scyrrhis per ſe ortis, & ex refrigeratione concretis, & eſt moderate calidum, ac digerens, & ad omnes duricies, vbicumque fuerint, conuenit, quod etiam a Raſi deſcribitur.

℞. Bdellij Ammoniaci, Galbani, an part. æquales, mollificentur in Mortario calido, Inno Oleo, vel de Been, vel Liliorum, deinde adde Mucilaginis Sem. Lini Fenugreci, & caricarum pinguiū ad pondus omnium, & terantur omnia M. & Fiat Catapl. vel infraſcriptū quod maxime competit in Scyrrhis ab Inflammatione, vel Eryſipelate ortis.

℞. Cerę citrinæ Adipis Anaris liquati, & colati an vnc. 1. Oleorum Liliorum Medullæ crurium Bouis an vnc. 11. M & vtere.

Si verò à nimium ſiccātibus Scyrrhus fuerit ortus, applicetur infraſcriptum, quod emollit, & humectat.

℞. Maluæ coctæ cum Suillo Adipe vel Gallinaceo mixtæ, & contunde, & fiat Emplaſtrum.

Serapio dixit, quod Columbinū ſtercus cum Farina mixtum, & in Aceto decoctum, & ſupra locum affectum applicatum, omnem duriciem, & Scropulas reſoluit. Infraſcripta etiam Scyrrhis competunt, quę molliunt, diſcutiunt, & reſoluunt.

℞. Radicum Liliorum, Altheæ perfecte elixatarum, & contuſarum an lib. 5. Adipis ſuis, Aquilæ, Vulturis an vnc. 11. Adipis Gallinacei, Anſerini an vnc. 11. Olei Sambucini, Propolis, Cerę an q. ſuff. M. & fiat Empl. vel.

℞. Caricarum ping. num. x i i. coquātur, & contundantur, & adde Galbani, Bdellij in Aceto diſſolutorum an vnc. 11. Stiracis liquidæ vnc. 1. Mucilaginis Altheæ, Sem. Lini, & Fenugrec. an vnc 11. Oeſypi, Butiri recētis an vnc. 1. Olei Seſamini; vel de Lilio vnc. 111. Ceræ q. ſuff. M. & Fiat Empl. vel.

℞. Radicum Geniſtæ, Hyperici, Foliorum Cupreſſi, Scrophularię ſiccorum an dragm. v. Litargirij vnc. 1. Mucil. Sem. Lini, & Fenugreci an vnc. 11. Olei Vulpini, Liliorum an vnc. 1111. Ceræ q. ſuff. M. & fiat Vng. cum Aceti paucą portione, Vel.

℞. Mucilag. Rad. Althec, medij corticis Vlmi, Sem. Lini, Fenugreci an vnc 1111. Olei Chamomelini, Anethini, Liliorum an vnc. 1. Ammoniaci, Galbani, Opoponacis, Sagapeni in Aceto diſſolutorum an vnc. 5. Reſinę Tereb. vnc 11. Croci ſcrop. 11. Cerę nouæ vnc. iii. 5. M. & fiat Empl. vel.

℞. Vng. dialthec q. vis & M. cū Bdellio, Galbano, Ammoniaco, & Opoponaco in Aceto diſſolutis.

Scyrrhis verò vehementer induratis, & adultis, in partibuſque duris ortis, vt in Tendonibus ac Ligamentis, ac alijs durioribus partibus, valentiora debent eſſe medicamenta, & maxime emollientia, & incidentia, & moderate diſcutientia, & reſoluentia, & in hoc faciendo Gal. 14. Meth. & 2. ad Glauc. maxime Acetum laudat, quod craſſos humores diſſecat, ac reſoluit, aliaque Med. penetrare facit.

Admiſcendum ergo Acetum Emollientibus, ſed non in principio, quia tenuiora abſumeret, & quod craſſum eſt lapideſcere faceret. Neq; etiam cōtinuum

debet eſſe Aceti vſus in Neruoſis partibus; vel Medicamentum in quo Acetū ingrediatur, quoniam Neruoſis partibus eſt inimicum, ſed in Carnoſis tuto vti poſſumus. Non igitur ſepe, & inter anna, nec longo tempore Medicamentis, quæ ex Aceto componuntur, ad Ligaméta, & Tendines, & alias neruoſas partes, & vterum.

Debemus ergo, inprimis emollientibus vel, deinde, vel Medicaméris in quibus Acetum ingreditur vel Aceti ſuffumigio vti, poſtea ad Emollientia iterum redire debemus. ſic alternatis vicibus his Medicamentis vti debemus Gal. ante Aceti ſuffumigixam, Oleo Subino partem fouebat, quod omnium eſt tenuiſſimum, & huius vice, Irino, vel Cerrino vti poſſumus; Vel in prædictis Oleis in coquere poſſumus Rad. Altheę Cucumeris agreſtis, viride Anetum, Fenugrecum, & ſimilia, vel Ammoniaco in Aceto diſſoluto, Vel Thimiama ad Luti craſſitudinem, poſt Emollientia. Gal. vtebatur.

Aceti ſoffumigium ita fit, ſumitur Lapis Pyrites, Marcheſita dicta, vel molaris candens, qui acerrimo Aceto aſpergitur, & deinde ſupra ipſum pars Scyrrhó affecta dimoueri, ac contricari continuo debet, vt à vapore ſurſum elato, Scyrrhus diſſolui poſſit; Poſtea vt dixi emolliens Medicamentum applicandum, & ſic alternatis vicibus tamdiu faciendum donec Scyrrhus abſumatur. Hac ergo curatione inquit Gal. 2. ad Glauc. multi pauci temporis interſtitio, ita perfecte fuerunt ſanati, vt multis fere Magicum opus videretur.

Inter Emollientia infraſcripta optima ſunt.

℞. Radicum Altheę, Cucumeris agreſtis an vnc. i i. Foliorum Maluę, Branchę vrſinę an Pug. i. Fenugreci, Sem. Lini an vnc. i i. M. & fiat decoctum, quo pars foueatur, deinde facto Fomento, ſuper Lapidem Pyritem, vel Molaré vel ſupra Ferri recrementum ignitum acerrimum Acetum, in quo Saturcia ſit cocta, conice, & vapor vt dixi excipiatur; Deinde ad Emollientia recurre, vt.

℞. Stercoris Aſinini lib. ſ. Ammoniaci in Aceto diſſoluti vnc. i i i i. Ladani puri, Maſtiches an vnc. i i i. Pinguedinis Anatis, Pulli gallinacei an vnc. i i. Olei Maſtichini, Cerini an vnc. i i. ſ. Ceręq. ſuff. M. & fiat Empl. vel.

℞. Ammoniaci, Bdellij, Galbani, Styracis liquidę an vnc. i. Ping. Cerui, Leonis, Anatis, Capre, Vituli an vnc. i i. Radicum Altheæ q. vis. Olei Sambucini & Ceræ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Empl. vel.

℞. Radicum Altheę arboreſcétis vnc. i i i. Foliorum Maluæ M. i i. Sem. Lini. Fenugreci, an vnc. i i. ſ. coquantur & terantur, poſtea adde; Adipis Caprini Medullę cruris Vituli, & Cerui an vnc. i i i. M. & S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Ammoniaci, Bdellij in paſſo diſſolutorum an vnc. i i i. Myrrhę, Thuris, Olibani an vnc. i. Pinguedinis Gallinę, Anguillę, & Aquilę an vnc. i i. Adipis Vituli vnc. i. ſ. Olei Antiqui, Liliorum an vnc. i i i. Aquæ vitis modicum, & Ceræ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum; Vel.

℞. Ammoniaci, Bdellij, Galbani, Opoponacis in Aceto diſſolutorū an vnc. i i. Litargirij Auri vnc. i i. ſ. bulliant in Aceto, poſteà adde Pyretri, Sulphuris viui, Seminis Sinapis an vnc. i. Olei Antiqui, vel Liliorum, vel Seſamini, & ceręq. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum Vel.

℞. Pinguedinis Gallinæ, Anatis, Anſeris an vnc. i. ſ. Pinguedinis Taxi, Muli, Aſini an vnc. i i. Medullę cruris Vituli, & Cerui an vnc. i i i. Oeſypi, Styracis calamitę, Bdellij an vnc. i. ſ. Mucilaginis Sem. Lini, Sem. Altheę, & Fenugreci an vnc. i i, Maſticis, Thuris an vnc ſ. Olei Amigdalarum dulciū Amurcæ Olei Liliorum an vnc. i i i. ſ. Ceræ, q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vng.

Vel, vt inquit Orib. lib. 7. Cap. 34.

℞. Axungiæ Suillæ veteris, Ammoniaci Thymiamatis, Caſei Bubuli, aut Caprini veteris, Adipis Taurini, Raſuræ Nauis an lib. i. Medullæ Ceruinæ vnc. i i. Oeſypi vnc. i i i. Cyprini lib. ſ. Maluatici Vini vnc. i i i i. ſ. M. & S. A. Fiat Catapl.

Vel infraſcriptum, quod ad Philagrum refert.

℞. Radicum Peucedani, Salis Ammoniaci, Propolis piguis an vnc. i i. Ammoniaci, Thymiamatis, Lanæ ſuccidæ combuſtæ

buſtæ an vnc. I. Ariſtolochiæ rotundæ, Pumicis, Stercoris Canini. Eruginis raſę Squamę Aeris, Miſyos an vnc. I I. ſ. Caſtorei vnc. ſ. Myrrhæ, Viſci quercini an vnc. I I I. Ceræ vnc. X I. ſ. Picis Butiæ, lib I. ſ. Olei veteris, Aceti acerrimi an q. ſuff. M. & F. Empl.

Qui verò plura deſiderat, ad Strumarum curationem recurrat, quoniam omnia Mollientia ac Reſoluentia Medicamenta ibi deſcripta etiam competunt.

Si vero huiuſmodi tumores per ſuppurationem terminari velint, calidis Medicamentis, aut quouis alio modo irritantibus, nullo pacto vti debemus, quia faciliter in Cancrum degenerarent. Si verò apertus tumor, materia in pus conuerſa Diachilonis vſu ſolum euacuetur, & hoc tantum Med. curetur.

DE CANCRO
Caput 30.

Quid nominis. CANCER, Carcinoma, à Græcis, & a Celſo dictus & ab Arabibus ſartan, & ab aliquibus Cancroſus tumor vocatur, ita dicitur, & ita indita eſt huic vitio appellatio, vt inquit Paul. lib. 4. cap. 25. & Aetius Serm. 16 cap. 43. à ſimilitudine, quam habet, cum fluuiatili Cancro, cum circa id malum venæ turgeſcant, & inſtar pedum animalis Cancri dicti intendantur. Quidam verò hoc nomen ſortitum aſſerunt, quod ab his quas occupauit, partibus ęgre auellitur, veluti Cancer aquatilium animal, qui ſi quid forcibibus ſuis ceperit haud facile auellitur, & huiuſmodi etiam tumor Cancri animalis colorem reprę ſentat qui eſt liuens, & cinericeus

Quid ſit Cancer. Cancer ergo eſt tumor rotundus, durus, inequalis, aſpectu teter, colore liuidus, vel cinericeus, vel fuſcus, habens in ambitu venas turgidas, & exaltatas hinc inde protenſas, veluti Cancrorum pedes calore, & dolore moleſtiſſimus, partemque, cui inſidet, ita ſtringens, vt veluti Clauo quodam firma eſſe videatur.

Species. Species Cancrorum plures ſunt, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 67. & lib. 6. cap. 45. & Aetius Serm. 16. cap. 45. Alter enim eſt Exulceratus, alter non exulceratus; Cancer verò non exulceratus etiam duplex eſt. Alter enim eſt, qui in ſumma corporis parte heret, & euidens eſt, quem Medicorum vulgus Cancroſum tumorem, vel Cancrum Apoſtematoſum vocant. Alter eſt, qui in penitioribus corporis partibus ac latentibus, vt in ſede, vtero, Palato & Naribus conditum eſt.

Et Cancri in his partibus occulti appellantur, vt Philoxeno placuit, Aetius vero Cancros occultos omnes illos appellauit, qui ſunt abſq; vlcere. Gal. tamen vere occultos dictis partibus inhærentibus vocat, & aliquando etiam non exulceratos, quamuis in externis partibus ſint, occultos appellat. Cancri ſimiliter, aliquando per ſe fiunt, aliquando Scyrrhis ſuccedunt.

Aff. Partes. Partes, quæ à Cancro affici poſſunt, ſunt omnes corporis partes, dicente Gal. lib. de Tum. Pięr. Nat. Si in ſolis venis & eatne melancholicus humor ſit, nomen obtinet Cancri, & 2. ad Glauc. cap. X. inquit.

Cancroſi tumores in omnibus conſueuerunt fieri corporis partibus, ſed pręcipue in Mammillis mulierum, quecumque ſua naturali purgatione priuantur. Celſus verò lib. 5. cap. 28. inquit; Id vitium fit maxime in ſuperioribus partibus circa faciem, Nares, Aures, Labia Mammas Feminarum, & in Iecore etiam & ſplene hoc naſcitur.

Paul. vero lib. 4. cap. 26. & lib. 6. cap. 45. inquit, Quod Cancer in qualibet corporis parte oriri poteſt, ſi quidē in oculis pręcipue verò Mulierum locellos, & Mammas occupat. Prouenit vero in Mammis feminarum, vt inquit hic Autor, quoniam hæ partes ſunt natura laxæ, & fungoſæ, & craſſiſſimam atrę bilis (vnde hoc malum gignitur) materiam promptius excipiunt & ad has partes è capite etiam facilis eſt humorum decurſus Similiter ſemi natum Mammæ per venas; quę ſub rectiabdominis muſculis pertranſeunt, vtero conſentiunt. Si ergo per vteri venas ſanguis craſſus, & feculentus naturaliter non expurgatur, de facili ad Mammas

regurgitat, ibique Canerum excitat. Vel ſi huiuſmodi ſanguis in vtero retineatur ex menſtruis ſuppreſſis, huiuſmodi motbus in hac parte oritur. Si quis verò ſcite velit, quo anni tempore Cancri oriantur, dico, quod in quolibet anni tempore oriri poſſunt, ſed precipue quando humoris melancholici fit cumulus, quod eſt circa Aeſtatis finem, & per totum Autumnum.

Pluribus verò differt Cancer a Scyrrho; Primo quia in Cancro adeſt dolor, & huiuſmodi dolor pungitiuus eſt, Scyrthus verò eſt abſque dolore; Secundo Cancer Scyrrho citius augetur, & hoc prouenit, quia eius materia magis eſt mobilis, Tertio circà Cancrum etiam Venæ exaltatæ, & ſanguine repletæ apparent, non autem hoc eſt in ſcyrrho. Quarto differt, quia Cancer vt plurimum incipiendo fit, Scyrrhus verò, vt plurimũ, ex permutatione, & calidi tumoris conuerſione fit, Quinto differunt parte affęcta, quoniam Cancer, vt plurimum, in raris partibus fit, Scyrrhus verò, vt in pluribus, in duris partibus oritur. Sexto differt Cancer à Scyrrho materia, quoniam & ſi vterque ex Melancholico humore fiat, Scyrhus tamen ex melancholia naturali fit, quę eſt in ſanguine, veluti fex in Vino, & Amurca in Oleo, Cancer verò non ex melancholico humore naturali fit, ſed aduſto, & feruefacto.

DE CANCRORVM Cauſis.

CAncrorum cauſę, vt de alijs Tumoribus pręter naturam diximus plures eſſe poſſunt, alię enim ſunt internę, alię externę; Externę cauſę omnes illę eſſe poſſunt, quę melancholicum ac feruefcentem humorem, ſiue retorridum ſanguinem generare poſſunt, vt Aer impenſe calidus, vitioſi admodum craſſi & calidi cibi, & potus, vt allium, Cepę, Porri, Legumina, melancholicę carnes & alia in ſuperiori capite dicta, generoſa ac potentia Vina, violentus motus, Vigilię immodicę, Animi affectiones, & potiſſimum Ira.

Internę duplices ſunt, antecedens, & coniuncta, cauſa antecedens eſt retorridi ſanguinis, ſiue feruſcentis melancholici humoris cumulus, qui in corpore fuit genitus, vel ex ſex rebus Nonnaturalibus male adminiſtratis, Vel ex ſuppreſſis præter naturam menſtruis purgationibus, vel ex obſtructis Hemorroidalibus venis fluere conſuetis, vel ex Iecoris intenſe calida intemperie, quę exurit, & exurendo atram bilem gignit, vel ex ſplenis imbecillitate ſuo munere non fungēte, quod eſt ſanguinem ab humore melancholico expurgare, in corpore ergo detinetur, & ſuperaſſatur, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. x. Coniuncta cauſa eſt melancholicus humor ferueſcens, ſiue ſuperaſſatus, vel retorridus ſanguis, & nonnaturalis melancholia, vt aliqui voluerunt, a qua Scyrrhi oriuntur, vt ſuperius fuit dictum.

Quod vero ira ſit ex infraſcriptis autoritatibus probatur. Gal. lib. de atra bile inquit, Si humor melancholicus ſolus ac purus ad cutem decumbat, ab initio quidem nigrum tumorē gignit, qui procedente tempore, ideſt dum ſuperaſſatur ac feruefit, in Cancrū terminatur. Rurſus vbi acrior ac contumacior hic humor fuerit, Cancrum exulceratum procreat, vbi autem mitior, latentem & citra vlcus producit, & lib. 3. de Sympt. Cauſis inquit, Cum atra bilis in vniuerſo corpore redundar, fieri Elephantiaſim cum verò vni parti inſidet, excitari Cancrum Patet ergo ex hoc Cancrum ab eodem humore fieri, à quo Elephantiaſis, ideſt à ſuperaſſato melancholico humore, 14. vero Meth. cap. 9. inquit idem Gal. ſi melancholicus humor ſit in Venis impactus, & putreſcat, ex eo Cancer generatur exulceratus, quod vitium perinde eſt vt reliqua omnia plurimum habet in maioriſque ratione differentiam, & lib. de Tum. Pret. Nat. inquit. Verum citra feruorem atra bilis, ideſt cum mitior fuerit, Cancros conſtituit, atque eos cum vlcere, vbi acriorem illam eſſe contigerit, Hoc idem etiam 2. lib. de Criſibus cap. 12. ſcriptum reliquit

Oriba-

Oribaſius lib. 7. cap. 13, inquit; Iam vero Cancri quoque ex atra bile feruente oriuntur, quæ ſi acrior fuerit, cum vlcere erumpunt, Auic. etiam dixit, ab ad uſta bile atra Cancrum fieri.

Paul. lib. 4. cap. 26. dixit; Ex atra bile, cum refetbuerit, Cancri contrahuntur, quę ſi acrior fuerit, cum Vlceratione producit, Nil ergo clarius; Ex mitiori et go calida, & feruefacta atra bile, quando ad partem aliquam decumbit, Cancer non exulceratus, ſiue in internis, ſiue in externis partibus conſiſtat, excitetur, ex acriori & magis calida atra bile, Exulceratus Cancer producitur, ac ſit, vt ex ſuperioribus autoritatibus patet.

DE CANCRORVM Signis.

SIGNA Cancri Scytrho ſuccedentis, & per ſe orti, diuerſa ſunt, & incipientis, & iam adulti & aucti. Per ſe orti & in cipientis Cancri ſigna obſcura ſunt, rudimentaq; obſcura habet, & plerumque, vt Tractatu 7. inquit Almanſor, Tumor exoriens ciceris magnitudine perſentitur, aliquando abs que vllo dolore, interdum cum dolore, & calore, quaſi pungentis, & candentis Acus, deinde ad fabę magnitudinem in creſcit, Hinc ad Iuglandis, deinde ad Oui. & quandoque feſtinans ita concreſcit, vt Melopoponis magnitudinem equet.

Quod verò ita ſit, inquit Gal, t 4. Meth. cap. 9. dicens; Cancrum incipientẽ difficulter cognoſci, quoniam primo habet accidentia mitiſſima & maxime con fuſa; Poſſumus etiam in cognitionem deuenire & corporis habitu melancholi co, & anteacta vita, & ex parte affecta, cum quædam partes promptius hoc mor bo corripiantur, vt ſuperius diximus.

Vbi vero auctus & adultus fuerit, ſua ſigna clariſſima, & manifeſtiſſima ſunt, quoniam hic tumor rotundus, inequalis & immobilis eſt conſpicue liueſcit, vel nigricat, humoris referens colorem, & ſecundum quod humor magis erit aduſtus & malignus, eo magis ad liuiditatẽ, vel nigredinem tendit, tangenti durus renitens propter humoris craſſitiem. apparet. Dolor, & Calor, citra Inflammationem, intenſiſſimus partem exercet, & dolor punctorius, & late diffuſus perſentitur. Fit vero dolor ex ſolutione continui, quæ ob materię copiam diſten dentem, parteſque neruoſas comprimen tem oritur, & ex calida intemperie, quę ex calido, & feruente humore fit, ſimulque ex impedita caloris perſpiratione. Venę etiam in ambitu craſſo, nigroque ſanguine non vnquam turgent, & ſicuti Cancri Animantis pedes exaltatę apparet, cum hic humor ob ſui craſſitiem non poſſit ita facile è Venis exudare, & ideo turgidæ fiunt. Aliquando etiam Venę in circuitu non apparent ac deliteſcunt, cum aduch in profundo latitant.

Huiuſmodi verò ſigna à Gal. pluribus in locis traduntur, & ab alijs claſſicis Autoribus; Gal. enim Lib. de Tum. Pter. Nat. inquit; Quamobrem Cancri nigriores ſunt colore omnibus, quę Inflammatiõe infeſtantur, & minus calidi; Venæ autem in his replentur, & tenduntur magis, quam in ipſis Inflammationibus, & 2. ad Glauc. cap. x. inquit. Quo tempore euidentet, apparent, quę in loco affecto ſunt Venę craſſo, & nigro ſanguine imbutę; qui quidem quantò craſſior fuerit, & nigrior, tanto deterior, eſt paſſio. In Mammillis autem ſepe videmus tumorem figura animali Cancro perſimilem Varicoſæ verò redduntur Venæ, quia à profundo inutilis ſanguinis multitudo attrahitur.

Corn. Celſus Lib. 5. Cap. 28. inquit Circa locum aliqua quaſi puncta perſentiuntur, iſque immobilis, inequalis tumet, interdum etiam torpet. Circa eum inflatę Venæ quaſi recuruantur, hecque pallent, aut liuent. Nonnunquam etiam in quibuſdam deliteſcunt; tactuſque is locus, alijs dolorem affert, ideſt adultis, & magnis, in alijs eum non habet, ideſt in paruis, & incipientibus. Et non nunquam ſine Vlcere durior, & mollior eſt; quam eſſe naturaliter debet, Nonnum-

N 3 quam

quam eiſdem omnibus Vlcus accedit, Interdum nullam habet proprietatem, interdum ſimilæ his eſt, quę vocant Greci Condiloma, aſpredine quadam, & magnitudine ſua. Colorque eius ruber eſt aut Lenticulę ſimilis.

Paul Aeg. lib. 4. cap. 26. & lib. 6. Cap. 45. inquit, Cancri colore atriores quam Inflammationes ſunt, citra caliditatem tantam Vęnę cicra id malum turgeſcunt, & intenduntur inſtar pedum Animalis Cancri.

Aetius Serm. 16. Cap. 43. inquit, Cancer animali Cancro ſimilis eſt; Nam & prominet, & ad tactum renititur, & difficulter tractabilis eſt, & ſi Mammas occupet, tumor apparet ingens, ad tactum renitens, inequalis, inſtar Feræ ſeuus penitiſſime pertinaciter inſertus, radices longe lateque extendens, & venis circumſitus, velut illigatus, quas circum circa varicoſas habet Colore cinericeus ad ruboicm vergens, & aliquando ſubliuidus, & videntibus quidem mollis apparet, tangentibus autem duriſſimus eſt, vt viſui hac parte non ſit credendum, dolorem autem inducit pungentem late ſe extendentem, vt ſepe per conſenſum Glandularum malignas Inflammationes ſub Alis excitet, pertingant etiam dolores vſque ad Clauiculam, & Scapulas.

Signa permutationis; Ideſt ſi Scirrhus in Cancrum degenerare velit, facile innoteſcunt; Si cum prius tumor ſine dolore eſt, dolorem perſentire incipit, & continuo vehementior fit, & ad vicinas etiam pertes extenditur, & pulſatio cum punctorio dolore perſentitur, Pars ſimiliter inflammatur, & nigræ Venę circa tumorem apparere incipiunt; Sepe Febris adiungitur, remiſſiot tamen, quam in Phlegmone.

Exulcerati Cancri ſigna manifeſta ſunt, quoniam non ſolum predicta adſunt ſigna, ſed Vlcus corrupte carnis ſpeciem repræſentat. & viſu eſt horrendum, Labia habens dura, craſſa, tumida, eroſa atque inuerſa, & maximo dolentia; Colore inter rubrum, & nigrum medio, vt pote fuſco, aut liuido; Saniem emittit fetidiſſimam, & copioſiſſimam, tenuem, nigram, aut fuluam; Vapor expirat Cordi, Ori, & Cerebro grauis. Febris aſſidua, vt plurimum, eaque lentà ineſt, adeſt faſtidium inquietudo; anni nu angor, & frequens animi defectio, preſertim ſi Mammas occupet; Exeſis, & corroſis Venis, ſepe ſanguis profunditur, vt Mortem maturius afferre poſſe credendum ſit, & niſi malignitate cito intermat, longo lateque prorepit, depaſcit atque diſtenditur. Quæ ſigna traduntur ab Aetio. & a Paulo locis ſuperius citatis, & breuitati conſulens, eorum verba non ponam.

DE CANCRORVM Prognoſtico.

QVO ad Prognoſticum Hipp. 6. Aph. 38. inquit; Quibus occulti Cancri adſunt, non curati verò longius vitam trahunt. Sed vt inquit Gal. in eius Com. cum duplex ſit curatio; Altera Leniens, ſiue Palliata dicta, Altera que ſecando, & vrendo fit; In occultis Cancris tantum, quæ abſciſſione fit, curationem prohibet, minime lenientem. Per occultos Cancros elatum eſt, quod Hipp. intellexit Cancros, qui in profundo latent, & non apparent, vt in Palato, Vtero, Sede, in alijs abſconditis partibus & non omnes, qui ſunt ſine Vlcere, Cum dicat Gal. in eodem Com. Ex ijs verò, qui ſumma parte corporis conſiſtunt, eos ſolum curare tentandum eſt, qui vna cum ipſis, vt ſic loquar, radicibus excindere, & extirpare penitus licet; Gal. 2. ad Glauc. Cap. x. inquit; Hunc igitur morbum per ſui initia ſepe ſanauimus medicamentis, quę atram Bilem educerent; Vbi verò in molem inſignem attollitur, curari ſine Chirurgia non poteſt; At ſcopus in huiuſmodi curatione eſt, totum, quod circumſtat tumorem pręter naturam, qua partibus ſanis adheret, abſcindere, Ob vaſorum

Aphoriſmi explicatio.

ſorum

ſorum tamen magnitudinem, præſertim ſi fuerint Arteriæ, profluuij ſanguinis ſtatim periculum imminet.

Quod ſi laqueis ipſa excipiens, per conſenſum afficiuntur continuæ particulæ. Si verò radices morbi extirpare animus ſit, neque huic rei maximum periculum deeſt, ſi per loca principalia inſignis aduſtio fiat; Abſciſſio ergo cuiuslibet Cancri, ob ſanguinis hemorrogiæ periculum, ſiue è Venis ſiue ab Arterijs, eſt pericoloſa, vt inquit etiam Gal. 14. Meth. lib. verò de Atra Bile inquit; Omnes ſi quidem exulcerationes ex Atra Bile ſunt inſanabiles atque incurabiles. Hec enim ſententia veriſsima eſt.

Niſi quis curationem appellet, vbi affecta pars tota circumquaque ad partem ſanam vſque diſſectam abſcinditur, Sed Cancri abſciſſio partem ſanam non reddit, ſed vna cum vitio partem viriatam tollit, & ideo vera curatio dici non poteſt.

Corn. Celſus lib. 5. cap. 28. inquit, Carcinoma neque tuto fertur, Nam protinus aut reſolutio neruorum, aut diſtenſio inſequitur. Sepe homo ictus obmuteſcit, atque eius anima deficit. Quibusdam etiam, ſi idipſum preſſum eſt, quæ circa ſunt, intenduntur, & intumeſcunt. Namque peſſimum id genus eſt, fereque primum id fit, quod Cachoetes à Grecis nominatur. Deinde ex eo id Carcinoma, quod ſine vlcere eſt, Deinde Vlus ex eo Thymium. Tolli nihil niſi Cachoetes poteſt, Reliqua curationibus irritantur, Et quo maioruis adhibita eſt, eo magis quidam vſi ſunt medicamentis adurentibus Quidam Ferro adulſerunt, Quidam Scalpello exciderunt, Neque vlli vnquam medicina profuit. Sed aduſta protinus concitata ſunt, & increuerunt, donec occiderent. Exciſa etiam poſt inductam cicatricem, tamen reuerterunt, & cauſam Mortis attulerunt.

Paul. lib. 3. cap. 67. de Cancro Vteri inquit, Hec diſpoſitio curationem non recipit, ceu ipſius etiam in Aph. citato aſſerit Hipp. lib. vero 4. cap. 26. inquit. Hoc malum, ideſt Cancer ob humorum craſſitudinem, nulla medicina eliditur, vt quod neque repelli, neque diſcuti queat, neque purgationi totius corporis ſedat, vel quod mitiora remedia contemnat, aſperioribus autem irritetur, & hoc idem etiam inquit Oribaſius lib. 7. cap. 13.

Aetius Serm. 16, cap. 43. de Mammarum Cancro inquit eſt enim proteruus, & curatione efferatur, & Manuum tractatione exacerbatur. Et cap. 44. inquit. Cancros in Pectore obortos omnino deploratos eſſe ſcito, quemadmodum, & eos, qui in capite, Collo, Humeris, ſub Alis, & in Inguinibus generantur, ſunt enim, & hi incurabiles, Nam preter quam quod perfecte tolli non poſſunt, ſanguinis eruptionis timor inuadit, ne ex ea Aeger inter Chirurgi manus pereat, Eos verò qui Papillæ ſummitatem occupant, affectæ partis amputatione facile curaueris.

Videtur ergo ex hac Aetij ſententia, quod Cancri in his partibus nullo pacto curari poſſint. Sed non ita eſt, quia in tali loco ſolum locutus eſt de profundo infixo & occulto Cancro, & non de ſuperficiali, & apparenti, ac etiam de exulcerato, Cum inferius, ideſt Cap. 46. abſcindendi ac vrendi modum ac ordinē, & Med. applicanda doceat.

Cancer igitur admodum Carni infixus ac etiam magnus, extirpari radicitus nequit. Cancer item niſi radicitus extirperut, nullo pacto deinceps ad circatricem perduci poteſt.

Ceterum ex Cancro non exulcerato ſepe exulceratus fit, putreſcente ſcilicet temporis ſpacio humore in Vaſis delitoſcente, vel à Medicamentis inconſulte admotis irritato, vel ſectione, qui multo pernicioſior, & moleſtior poſtea euadit.

Cancer vero exulceratus peſſimus eſt quia malignam, veneoſam quandam qualitatem eius materia contraxerit.

Similiter quando ſanguis ex quo Cancer ortum habet, craſſior fuerit, & nigrior, tanto, inquit Gal. 2. ad Gluc. paſſio deterior erit.

Soli ergo illi Cancri per Chirurgiam curari poſſunt, vt ex Com. 38. lib. 6. Aph. ac alijs in locis ab Autoribus alijs elicitur, qui in ſumma corporis parte

in con-

inconſulte admotis irritato, vel ſectione, qui multo perniciosior, & moleſtior poſtea euadit.

Cancer vero exulceratus peſſimus eſt, quia malignam, & venenoſam quandam qualitatem eius materia contraxerit.

Similiter quanto ſanguis ex quo Cancer ortum habet, craſſior fuerit, & nigrior, tanto, inquit Gal. 2. ad Glauc. paſſio deterior erit.

Soli ergo illi Cancri per Chirurgiam curari poſſunt, vt ex Com. 38. lib. 6. Aph. ac alijs in locis ab Autoribus alijs elicitur qui in ſumma corporis parte herent, quique exulcerati ſunt, & adeo laborantes fatigant, vt ipſi vltro Chirurgi manum efflagitent, ſimulq; in talibus partibus conſiſtunt, quas reſecare, & exurere vna cum radicibus poſſis, ideſt cum omnibus Venis circumſtantibus melancholico ſanguine repletis, que Cancri radices à Gal. dicuntur.

DE CANCRORVM Curatione.

IN huiusmodi curatione quatuor Intentiones ſiue ſcopos habere debemus; Prima in Victu ac alijs ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in preparatione, ac Melancholici humoris euacuatione, ac precipuarum partium roboratione, Tertia circa Topica ac localia verſatur, ideſt in contenta materiæ euacuatione ac reſolutione, partiſq; roboratione, Quarta in Chirurgia, ideſt manus operatione conſiſtit.

Vt Primam Intentionem aſſequamur, Aer frigidus, & humidus eligatur, ſic Victus ſit attenuans, & frigidus, & humidus, & probi alimenti, & ex ijs, quæ facile concoquuntur, vt Cap. de Scyrrho diximus, & quæ aduſtum, & melancholicum ſuccum gignunt, deuitanda, & eodem etiam pacto circa alias ſex res Nonnaturales, vt ſuperiori Cap. diximus, ſe gerendum.

Gal. 2. ad Glauc. cap. x. inquit; Quod pertinet ad victus rationem, ſuccus Ptiſanæ abundanter eſt exhibendus, & ſerum Lactis, aut ex Oleribus Malua, Atriplex, & Blitum, Cucurbitis etiam, ſi occaſio ferat, & Piſcibus ſaxatilibus; Auibuſq; omnibus exceptis paluſtribus. Idem etiam inquit Orib. lib. 7. cap. 13.

Quomodo Secundum Intentionem aſſequi debeamus, nos docet Gal. pluribus in locis, ac alij boni Autores. Lib. enim de Atra Bile inquit Gal. In vniuerſum igitur omnes, qui ab humore melancholico proueniunt affectus, ſtatim inter initia medicamentis eum humorem euacuantibus, valide purgans, quo minus augeatur, prohibebis, vſque etiam ad Cancros; Et. 14. Meth. cap. 9. inquit; Igitur communis Cancri curatio eſt Melancholici ſucci vacuatio, Mox prohibitio, ne de cetero talis humor colligatur in Venis, particuleque ne amplius redundantem ſuccum recipiant, corroboratio; Et 2. ad Glauc. cap. x. inquit; Hunc igitur morbum per ſui initia ſepe ſanauimus Medicamentis, que atram Bilem educerent. Vbi vero in molem inſignem attollitur, curari ſine Chirurgia non poteſt, & inferius inquit. Huic igitur morbo melancholici ſucci cõferunt purgationes; Quod ſi Aetas, & Virtus permiſerint, ſanguis prius mittendus eſt. Sed neque in Cancris inutile eſt, vbi nihil prohibeat, primo ſanguinem mittere, ac deinde purgare, euocareque menſtrua, ſi ſint Mulieres, nec attigerint quinquageſimum annum, Idem etiam inquit Paul. Aegi lib. 4. cap. 26. & Aetius Serm. 16. cap. 47.

Si nihil ergo prohibeat, venæ ſectio imprimis facienda, quæ melancholicum humorem euacuat, ſimulque Hepar refrigerat, & ſi ex ſuppreſſis menſturis purgationibus Cancer in Mulieribus fuerit ortus, Vena Poplitis, vel Malleoli ſecanda. Si ex obſtructis Hemorroidibus, his partibus Hirudines applicande; Deinde corpus optime purgandum, ſimpliciora quidam, & mitiora inter primordia ſtatim exhibendo, deinde valentiora. Blande ergo, & ſenſim, atque ex interuallo hoc faciendum, ut inquit Paul. lib. 4. Capitol. 26. Similiter ſi membrum aliquod precipum adſit, quod

hunc

hunc melancholicum ſuccum gignat cõ temperandum, & ad priſtinum ſtatum reducendum, quę verò hoc efficiant, ab unde ſuperiori Capite de Scyrtho fuit dictum, ideo breuitatisq; gratia non repetam præſertim cum quiſque mediocriter exercitatus Medicus per ſe ſciat. Cauteria etiam ſenſim peccantem humorem euacuantia, ac ab affecta parte deriuantia ac reuellentia conueniunt, quę in apto & accommodato loco fieri debent.

Pro partium roboratione, vt Iecoris, & cordis, ferinum humorem reſpiciendo, Actius ea propinabat, quæ venenis, & venenatis potionibus aduerſantur, vt ſunt Theriaca, Mitridatum cum Boraginis, Acetoſæ, & Ciconj ſucco, Vel ſequens, quod humorem qui ſupereſt, paulatim abſumit, & Cor, & Hepar confirmat.

℞. Pul. Cancrorum fluuiatilium, vel Marinorum præparatorũ vnc. 1. ſ. pul. Ranarum Limacum an vnc. 1. Corticis citri conditi dragm. 11. Raſurę Eboris, Oſſis de Corde Cerui an dragm. 1. ſ. Xilobalſami, Ligni Aloes, Santali Muſcateli, Corallorum Rub. Limaturę Chalibis an dragm 1. Ambrę ſcrop. 1. Conſetuę Borraginis, Bugloſſę, & Anthos an vnc. 1. Aquarum Meliſſę Tormentillæ an dragm. v111. M. & S.A. F. Electuarium, de quo ſingulis horis quantumlibet capiat, vel.

℞. Confectionis de Hyacintho vnc. 1. ſ. Alchermes dragm. 111. Conſetuæ Roſarum, radicum Bugloſſę an vnc. 1. Syruppi de Pomis q. ſuff. M. & fiat conditum, de quo capiat inſtar Nucis, duabus horis ante prandium, quater in hebdomada, poſtea modicum generoſi Vini Aqua Bugloſſę diluti ſuperbibat, vel.

℞. fragmentorum Lapidum pretioſorum an ſcrop. 11. pul. Margheritarum dragm. 1. Coralli vtriuſque an dragm. ſ Sem. Endiuię Portulacę & Citri ã ſcrop. 1111. Limaturæ Eboris ſcrop. 11. Santali Muſcateli dragm. 1. ſ. Mirobolanorum Embolicorum ſaccaro conditorum, Corticis Citri ſaccato conditi an dragm. 11. Moſchi, Ambrę an G. v1. Saccari ſolidi in ſucco puro pomorum redolentium diſſoluti q. ſuff. M. & fiat conditum in Tabellas, quibus ſingulo mane vtatur.

Probatur etiam ad hoc recens ſanguis & aduch calidus Anſeris, vel Anatis potus, vt inquit Actius Serm: 16. cap. 47. vel antidotus è ſanguinibus, aut Chocleare vnum aut duo Trifolij bituminoſi cõtriti e tribus Aquę Cyathis, aut vnc. 1. Seminis Rutæ ſilueſtris, aut dragm. 1. Pulegij veteris cum Maluæ decocto, aut Cancrorum fluuiatilium ius cum Aſinino Lacte, per quinque dies exhibitum maxime laudat. Ita, vt per totidem dies etiam ipſi Cancri commedantur, Talis enim periodus ſepteno circuitu peracta, Mammarum Cancros placidiſſimos efficiat. vt deinceps per ſimplicium Epithematum vſum priſtina ſanitas reſtituatur inquit Actius.

Talis Intentio quomodo aſſequi debeat (quæ omnibus ex fluxione creatis affectibus communis eſt) ideſt, vt contenta in particula materia euacuetur, nos optime docet, Gal. 14. Meth. dicens;

Poſt purgationem, dictum iam de omnibus eiuſmodi affectibus eſt, quod vel repellere humorem, qui in membrum procubuit, vel ipſum digerere. Preterea quod in principio quidem, tam in ipſo purgationis tempore, quam ante id repellere. Vbi iam totum corpus exquiſite purgaueris, digerere; Vbi tamen mediocris tantum purgatio præceſſerit, mixtum eſſe, quod applicabitur pharmacũ ex repellente digerenteq; facultate conuenit. Ceterum ad diſcutiendos Cancros mediocrium virium medicamentis eſt opus, quę nec propter imbecillitatem vincantur, nec propter effectus vehemẽtiam ipſum ſanguinẽ craſſefaciant. Quia verò ipſius viti; malignitas, ab iis, quæ mordent, irritatur, & efferatur, ob id vtique non modo mediocria viribus, ſed etiam minime qualitate mordentia eiuſmodi affectibus ſunt idonea, materia quorũ ex vſtis elotiſq; metallicis deſumitur. Quippe quę Medicamenta ex his componuntur, ad ſanandos incipientes Cancros magnam vim habent, maiores verò ſat fuerit, ſi prohibeantur augeri.

Et 2. ad Glauc. inquit; Ipſi autem patienti particulę, ſuccus ſolani imponatur, vel Medicamento ex Pompholige conſtans, quo vtor ad Cancros exulceratos, vel etiam quod ex calcitide fit, Dia palma vulgo dictum, ſi copia illius non detur. Lib.

Ad Acoras Vnguentū optimū.

Lib. vero primo de Comp. Med. S. loca inquit, Infraſcriptum Vng. maxime eſſe vtilę ad manantia capitis vlcera, Acoras à Grecis dictas.

℞. Olei Roſacei Omph. vnc. v i i. ʒ. quod in Mortario plumbeo cum Piſtillo plumbeo in Sole tam diu agitetur, du nec concreſcat, & nigreſcat ita vt plumbi colorem omnino referat: Deinnde ſe orſum Litargirij, Ceruſæ an lib. ı. contenito, & cum dicto Oleo commixto fiat Vng. quod etiamad Cancroſos tumores apprime vtilæ eſſe affirmat.

Lib. vero 9. de Simp. Medicamentorū Facultatibus maxime laudat plumbum vſtum & lotum, vt etiam experientia in dies videmus, quia repellit, & digerit. Paul. lib. 4. & etiam Auic. inſpertionem pulueris Cancrorum fluuiatilium crematorum & cadmiæ an part. æquales maxime laudat, laudat etiam Paulus vrticam tuſam & impoſitam. Dioſcorides & Serapio laudant Dragontij radicem, aut ſuccum e radicibus expreſſum, & impoſitum.

Cancro conferentia.

Sunt etiam multa alia ſimplicia, quæ & diſcutiendo, partique robur addendo & aliqua à proprietate eſſentiæ Cancro maxime conferunt, vt omnes intybi ſpecies, ſolanum, Cetrach, Hypericum, Agrimonia, Orminum ſilueſtrę, Coriandri ſuccus, Lentes in Aceto coctæ & multa alia; A proprietate eſſentiæ, & recondita facultate Choclearum carnes elixæ, Cancri fluuiatiles, Virides Ranæ, & Humanum Stercus; Alij Oleum de Ranis viridibus maxime extollunt, quod non ſolum occulta proprietate eſt vtilę, ſed etiam quia diſcutit, doloremque lenit ac ſedat. Talæ vero Oleum per deſcenſum fit & modus eſt infraſcriptus.

Oleum de Ranis quomodo fiat, & eius vires.

℞. duas ollas vitreatas, Altera quarū terrę infigitur, & huic altera fundo ſuo, quod multis exiguis foraminibus perforatum eſſe oportet, imponitur, Deinde Ranæ virides in bona Aqua vel in arboribus degentes ſumuntur, & ijs os Butyro impleatur, & in ſuperiori Olla ponantur, quæ arcte Operculo ex luto, vt ne tranſpiret, claudatur, & in ambitu ignis & circa ſuperiorem Ollam accendatur, & eatenus Ranæ decoquantur, vt non aſſentur, Deinde Oleum ſeu liquorem in inferiori Olla deſtillatum colligito, & cum puluere Ranarum viridium, ſi vis, ad Linimentum conficiendum miſceto. Alij miſcent & ſimul contundunt Ranas in ſuperiori Olla contentas, & Oleum quod in inferiorem Ollam percolatur, & ex his Vng. parant.

Ranarū puluis quomodo fiat.

Puluis vero Ranarum ita fit, cuius inſperſio etiam Cancro maxime confert. ℞. viuas Ranas virides, quibus vas impleatur, & Luto vndique claudatur, & in calido Furno ponatur, ibique tam diu perſiſtat, quouſque fuerint arię. poſtea contundatutur, & in puluerem reducatur, qui puluis in plumbeo vaſe aſſeruetur. Eode etiam pacto fit puluis Cancrorum fluuiatilium & Limacum.

Proſunt etiam vtiliaq; ſunt infraſcripta Vnguenta.

℞. Olei Roſacei vnc. t ı. Succi è fructu Solani hortenſis expreſſi vnc. ı. ʒ. Ceruſæ lotę, plumbi vſti & loti an ſcrop r ı. Litargirij, Pompholigis an dragm. ʒ. Thuris dragm. r. Cerę albæ q. ſuff. M. & F. Vnguentum quo affecta pars illiniatur.

Vel ℞. Succorum vtriuſque Plantagibis, ſolani, aut vermicularis herbę, ſucci Symphiti minoris an vnc. ı r. ʒ. Olei Roſacei Omphacini vnc. r ı t. ſub radijs ſolaribus ſimul in Mortariu plumbeo cum piſtillo plumbeo tam diu agitetur, donec in Vng. formam reducatur, vel infraſcriptum, quod eſt Pauli.

℞. Pul. Cancrorum fluuiatilium vnc r. pul Ranarum dragm. t ı ı. Litargirij Auri vnc. t. plumbi vſti & loti, Tutiæ pręparatę an dragm. t ı. Ceruſę in aqua Roſarum lotæ dragm. ı. ʒ: Succorum Burſę Paſtoris, Arnogloſſę an vnc. t t t. ʒ. Olei Roſacei Omph. ſiue Mirtini vnc ı ı r ı. in Mortario plumbeo diutiſſime agitentur & S. A. fiat Linimentum, vel.

℞. Boli Armenij, Terræ ſigillatę an vnc. ı. Lapidis calamin. Ceruſę lotæ an vnc. ʒ. Tutiæ pręparatę, Marchęſitę an dragm. ı ı t. pul. Cochlearum, pul. Ranarum viridium an dragm. ı r ı. Litargirij Auri vnc. ʒ. Olei Roſ. Omph. vnc. r r ı. Olei de Ranis vnc. ı. ʒ. Aceti vnc. t t. Albumina Ouorum num. ı r. Ceræ q. ſuff. & diu in Murtario plumbeo agitentur & fiat Vng. vel.

℞. Litar-

℞. Litargirij, & Ceruſæ lotorum, rutię præparatę an vnc. I. Plumbi vſti, & in ſucco Acetoſę, vel in Vino albo loti vnc. II. Olei Roſacei vnc. V. Aquę Roſarum vnc. III. Aceti vnc. I. Ouorum Albuminum num. 2. Cerę albæ vnc. I. 5. Cāphurę ſcrop. I. M. & in Mortario Plumbeo S. A. fiat Vng. vel.

℞. Succi Mortellæ, & cum eo addas lotam Ponpholigem, & fac Linimentū; Vel ℞. Terrę ſigillatę, Boli Armeni, Aquæ Sempetuiui, Succi Lactucæ, Mucilaginis Pſillij, Ceruſæ, & ex his, vel ſimilibus fac Linimentum;

Vel ℞. Vuas paſſulas à nucleis mundatas, Folia Solatri, Folia Rutę M. & ex his fiat Emplaſtrum, & calidum applicetur.

Serapio ſolum Rutę folia cum Paſſulis miſcet, Dixit etiam hic Autor, quod Puluis fluuiatilium Cācrorum cum Melle cocto mixtus confert Excoriationi, quę fit a Frigore, & Cancro, & Semen Raphani domeſtici cum Aceto non plurimę acuitatis mixtum, & ſuperpoſitum confert; Nam materiam conſumit, & omnem tumorem remouet. vel

℞. Litargirij pul. Ceruſæ an q. vis, & cū Oleo Roſaceo in Mortario Plumbeo diu in ſole ſubige, quouſq; Plumbi colorem acquirat.

Ad Dolorem verò liniendum, Cancriq; furorem reprimendum inſraſcriptum confert.

℞. Olei Roſacei vnc. IIII. Sem. Papaueris Albi vnc. I. Sem. Hyoſchyami Opij an dragm. 5. Gummi Arabici vnc. 5. Cerę modicum M. & fiat Vnguen. Non parum etiam proſunt infraſcripta, vt inquit Aetius Serm: 16. Cap. 48. Panis cum Symphito appoſitus ita quantitatem moderando, vt ne aggrauet; In exacerbationibus autem Roſæ, Melilotum Papaueris Semeo cum paſſo trita, & paululum decocta, ac ſubinde cum Ouorum luteis ſubacta imponito, Aut Altheæ folia coctā per ſe, vel Pani admixta imponito.

Infraſcriptum etiam in Exacerbationibus eſt efficax.

℞. Plantaginis Capillorum Ven. vna cum Seminibus, Pſillij an partes equales reliqua quidem terito, Pſillium verò paſſo maceratum, ac; Palmulis pinguibus ſubactum aridis admiſceto, & parum Anſirini Adipis etiam addito, & hoc Medicamentum calidum applicandum.

Prodeſt etiam Ireonis ſemen cum Oeſypo, & Aqua Mulſa calidum impoſitū, Emplaſtrum etiam factum ex Foliis mollibus Fraxini calidum applicatum ac etiam fotus decocti eorundem foliorum prodeſt.

Pars verò poſt Cancri curationem roboranda iis, quæ repellendi humorem, & partem aſtringendi vim habent, & huiuſmodi ſunt, vt inquit Auic. Linimētum e Puluere Lapidis Molendini, aut Lutum illud, quod è Cote ſiue Rota reſultat, dum ferramenta acuuntur, idque vel per ſe, vel cum Oleo Myrtino, aut ſemperuiui ſucco, aut Solani, aut Plantaginis mixtum. Proſunt etiam Omphacium, Bolum Armenium, ſanguis Draconis cum Omphacino Oleo, aut Pſillij Mucilagine, & denique omnia defenſiua Cancri recidiuam prohibent, & pręcipue optima victus ratio, & Melancholicum humorem euacuantia, & purgantia

Quarta Intentio Chirurgia, ſiue manuali operatione aſſequitur, quæ quotieſcumque infraſcriptæ ſeptem conditiones adſint eſt facienda.

Prima, vt patiens ſit robuſtus & validis viribus, ne inter Medici manus deficiat: Secunda, vt patiens ſit Aetate conuenienti, quoniam in ſenibus hec operatio fieri non debet, tum ob virium imbecillitatem, cum quia ſenes ſunt habitu frigido & ſicco, & ad humorem melāchonlicum gignendum diſpoſiti Tertia eſt vt Aegrotantes ſint virili & feroci animo, & ideo in puſilanimis & mulieribus hec operatio fieri non debet, præſertim ſi menſtruæ purgationes intempeſtiue ſint ſuppreſſæ, vel Hemorroides fluere cōſuetę fuerint obſtructę. Quarta eſt, vt Cancer ſit in loco & parte ad Inciſionem commoda, vt tuto vna cum omnibus ſuis radicibus abſcindi ac tolli poſſit; Quinta eſt. vt Cancer recens ſit, & non valde magnus, quoniam, vt inquit Auic. Cancri parui & non inueterati inciſione curantur, quod inueteratis ſuccedere non poteſt. Sexta eſt Anni tempus commodum ad hanc actionem faciendam, vt Vernum, vel Autumnalę, Aeſtiuum verò propter corporum reſolutionem, &

Hyemalæ

Digitized by Google

Hyemalę ob humorum, & caloris concentrationem conueniens non eſt; Septima niſi adſint praua Symptomata, vt Febris, Dolores, Vigiliæ, Inquietudo, Animi deliquia, & ſimilia, quę manualem operationem prohibent.

Ita igitur manualis operatio fieri debet, Facta primū Venæ ſectione, & optime corpore ab humore Melancholico expurgato, optimaque inſtituta diæta, ac alijs nonnaturalibus rebus, vt ſuperius diximus; Accomodate collocato Aegro, vt commode operatio fieri poſſit, totum Carcinoma ſic abſcinditur, vt nulla ſuperſit radix, ſinendumque, vt ſanguis effluat, nec ſtatim is inhibendus, immo preſſis vicinis partibus, craſſus ac melancholicus ſanguis exprimendus, Poſtea ignitis ferramentis adurendum, non ſolum ad ſanguinem ſiſtendum, vt lib. 3. Continentis dicit Rhaſis, ſed etiam ad Cancri venenatam qualitatem abſumendam, vt etiam Albucaſis dixit, Et circūſtantium partium cura habenda eſt, ne inflammentur, & humorum confluxu occupentur. Quod incommodum deuitabitur, ſi partes Carcinoma cingentes, & circumambientes defenſiuo Vnguento illiniamus.

Deinde curandum, vt eſcara decidat, hoc efficiendi facultatem habentibus, vt eſt Butyrum, vel Emplaſtrum factum ex Triticea Farina Melle, & ſucco Apij, vel inferius deſcriptis Medicamentis & tandem, vt alia vlcera, ablata eſcara curandum, ideſt abſtergendum, Caro eſt gignenda, & cicatrix inducenda.

Si verò Carcinoma inſignę ſit Cutis imprimis Scalpello in circuitu & circum circa pręcidenda, Deinde non vnica vice inciſione totum Carcinoma pręſcindendum, ſed pluribus, & pars, quam pręcidimus, ſtatim inurenda, & inciſio, & inuſtio toties repeti debet, quouſque totum Carcinoma fuerit exciſſum, & inuſtum. Sic igitur alternatim incidendum ac vrendum, Et ſi Mammam occupauerit, atque apprehenderit, quantum fieri poteſt manu attrahendo in operatione à Coſtis, & Pectore ſeparanda. Quod verò ita manualis operatio fieri debeat, ex infraſcriptis autoritatibus clare & manifeſte patet. Gal. 2. ad Glauc. cap. 10. inquit. Quod hec curatio competit in magnis Cancris, & ſummam corporis partem occupantibus dicens, Vbi verò Cancer in molem inſignem attollitur, curari ſine Chirurgia non poteſt, Deinde ſubiungit, at ſcopus in huiuſmodi curatione eſt, totum, qui circumſtat, tumorem præter naturam, qua partibus ſanis adheret, abſcindere.

Com. vero 38. lib. 6. Aph. inquit, Cancri, qui ſummā corporis partem occupant, eos ſolum curare tentandum eſt quos vna cum ipſis, vt ſic loquar radicibus excindere, & extirpare penitus licet, & ſubiungit, Quod multi Medici in Cancris non exulceratis in ſuperficie exiſtentibus Chirurgia curari prohibent, Sed eos tantum qui exulcerati, tum laborantes vexant adeo, vt ipſi vltro manum admoueri deſiderent, tum in ijs ſunt partibus, quas vna cum radicibus excindere & vrere poſſumus.

Lib. vero 14. Meth. Quomodo Manualis operatio fieri debeat, optime docet, dicens, Ceterum ſi quādo Cancrum per Chirurgiam curare audebis, cepiſſe quidem ab euacuando per purgationem melancholico humore oportebit. Vbi vero quod vitiatum eſt totum prorſus excideris ſic, vt nulla ſuperſit radix, ſines effluere ſanguinem, nec prompte eum inhibebis. Immo premendo potius, quę circa ſunt Venas exprimes, ex his craſſiorem ſanguinem, mox alijs Vlceribus ſimiliter curabis.

Com. Celſus lib. 6. cap. 18. inquit. Quòd corruptum eſt in Cancro excindendum, vt ex integro paulum quoq; demat, idque adurendum, poſtea imponenda Lenticula eſt. Deinde vbi Cruſtæ exciderint, Vlcera ſic, vt alia curentur: Deinde ſubiungit: Perpetuū eſt exciſſo Cancro Vulnus eſſe adurendum. Sed ſiue ex Medicamentis ſiue ex Ferro cruſtæ obcalluerunt, magnum periculū eſt, ne his decidentibus ſanguinis profuſio ſequatur. Ergo longa quiete, & immobili penè corpore opus eſt, donec ex ipſo cruſtæ pure leniter reſoluantur. At ſi volens aliquis, vel imprudens dum ingreditur, mutare cruſtas velit, & fluit ſanguis, Frigida Aqua adhibenda eſt. Si hec parum valeant, decurrendum eſt ad ſanguinem ſupprimentia. Si neque hec ſuccurrunt, aduri diligenter & timide

mide

anide debet, neque vllo pacto poſtea metu dandus eidem periculo locus eſt.

Aetius Setm. 16. cap. 46. de Cancro inquit; Poſt vſtionem vtendium Cataplaſmate ex Plantagine, aut Poligono, aut ſeſamo trito. Aliquando Panis medulla mixta cum predictis, & ſupra Catapl. Linteum Aqua madidum imponendum, Deinde ſubiungit; Citra dolorem cruſtas aufert Lac Muliebrę, vel Aſininum cum Mello mixtum, Continendi Aegroti in domo calida, præcipue quo tempore Vlcera repurgantur, cum tunc Conuulſionis maximum ſit periculum, Poſtea competit Lac cum Roſaceo mixtum in Lineamentis, & circum circa. Folia Lactucæ, vel Vitis imponenda, & acria, & pinguia Med. deuitanda, Pauca Lintea etiam imponenda, & ſint Lacte madita. Quod ſi res vrgeat, Melilotum cum Roſaceo, & Aqua aut Lacte Muliebri, Cataplaſmate exterius ad hibito admiſceatur.

Paul. lib. 6. cap. 45. idem quod Gal. de Cancri amputatione inquit.

Cancri Exulcerati duplex Curatio.

Vlceratus verò Cancer duplici modo curandus eſt, Altera curatio Cancri extirpatione fit, Altera lenientibus Med. quę palliata curatio dicitur. Cancri extirpatio inciſione, & ignito ferro, ideſt aduſtione, vt ſuperius, de non exulcerato Cancro diximus, abſoluitur, quæ tantum competit, vt inquit Gal. com. 38. lib. 6. Aph. in iis exulceratis Cancris, qui in ſumma corporis parte herent, in talibuſque conſiſtunt partibus, vt reſecari, & exuri vnà cum radicibus omnibus commode poſſint, & adeo Aegrotantem fatigàt ac moleſtat, vt ipſę Chirurgi manum efflagitet, & ita Patiens doloribus torquetur, vt extra ſe rapi videatur, & violentas ſibi manus afferri velit, Extremis ergo morbis, extrema ad hibenda preſidia, vt Inquit Hipp. Et ſi quis dicat, Gal. lib. de Atra Bile dixiſſe, Vlcera ex Atra Bile orta incurabilia eſſe.

Cancri Extirpatio quibus competat.

Dubitatio.

Solutio

Reſpondendum, quod vera eſt Gal. ſententia, ſed hec non, eſt vera curatio quia Cancri abſciſſio parti ſanitatem non reddit, ſed vnà cum vitio vitiatam partem tollit, Alij vice vſtionis Cauſticis, & maxime adurentibus, & corroſiuis Med. vtuntur, & his omnino, & affatim hunc morbum deſtruunt ac extirpant, & poſt inciſionem vſtione non vtuntur.

Cauſtica & erodentia Medicamenta.

Hec enim Med. valentis facultatis eſſe debent, quoniam tanta eſt huius morbi malignitas, vt etiam mitiora plane contemnat remedia, & inter cetera à Guidone pręſtantiſſimum ac tutiſſimum in hoc morbo auxilium Arſenicum ſublimatum præparatum eſſe dicitur.

Sed in hoc adhibendo Med. magna locorum circumſtantium cura habenda eſt, ne inflammentur. Quod incommodum deuitabimus Vng. ex Bolo Armenio, ſiue alio Defenſiuo circumpoſito. Quantitas verò Arſenici iuſta eſſe debet, vt affectum, quem deſideras, prębtet, & potius ſit pauca, quam magna. Cognoſcitur verò Arſenicum ſuo munere functum fuiſſe triduana mora, & ex loci inflatione ſine tumore.

Dolor deinde Anodinis mitigandus, & Cruſte caſus modo, quo ſupra docuimus, procurandus eſt, Et ſic Cancro penitus extincto ac radicitus extirpato, Vlcus ipſum, quòd remanſit, vt cetera Vlcera curandum. Alij Arſenici vice infra ſcripto Puluere Cancrum extirpant.

℞. Attamenti Sutorij lib. 5. Auripigmenti, ſulphuris viui an. vnc. IIII. Salis Gemmę vnc. III. cum Aceto q. ſuff. hec omnia M & in vas impone, quod vndique lutatum ſit, vt fumus exire nequeat, & in Furnum calidum pone, & eo vſque detine, donec omnia vſta ſint, & huiuſmodi Puluis, que erodens, & cauſticus eſt ipſi Cancro, & in confinio ſanę partis imponitur, Vſtaquæ vna parte amplius alijs apponitur, vt è toto aduratur. Deinde infraſcriptum Med. apponatur.

℞. Mellis deſpumati vnç. IIII. Seui Hircini, Limaturæ Cupri an. vnc. I. ʒ. Litargirij Auri vnc. I. M, & ad ignem fiat Vng.

Nota extincti Cancri

Cognoſcitur verò Cancrum eſſe extinctum, quia apparet caro bona, & ſana, & nulla virulenta proluuies ſe in parte laborante oſtendit, nullaque graueolentia amplius proxime Aſſiſtentium Nares offendit.

Palliata Curatio.

Altera Curatio, ideſt Palliata, quę Lenientibus, demulcentibus, & mitigantibus Med. fit, in iis Cancris exulceratis competit, qui in penitioribus corporis partibus conſiſtunt, in illiſque partibus ſunt conſtituti, in quibus nec ad-

vtere, nec excidere vna cum totis ſuis radicibus poſſunt; Vel ſi loca principibus partibus proxima occupent; Vel ob virium imbecillitatem, vel nimiam timiditatem hoc curationis genus ſuſtinere non poſſit, aut nolit, Vel quando ex ſectione, & vſtione, aliquod malum ſecuturum eſſe breui ſuſpicamur, & aliter tandem curari nō poſſit. Si enim in Cācris qui in profundo latent, inquit Gal. Com 38. lib. 6. Aph. ſectione. & vſtione vteremur, Cancri in his partibus magis irritarentur, breuique Aegrotantem necarent; Nam qui Cancrum in palato ortum, inquit ille, & qui in ſede, & ſinu muliebri ſecuerunt, aut vſſerunt, vlcera ad cicatricem perducere non potuerunt, Sed homines affligēte curatione ad mortem vſque excarnificatunt, qui citra curationem longiori tempore vitam cum minori moleſtia exegiſſent. Cum ergo curatio nullo pacto in his caſibus aggredi poſſit, & Cancri aliter curari nequeant, ſatisfecerimus, ſi hos demulcentibus, mitigantibus, & vlcus, ne vlterius ſerpat, firmantibus Medicamentis augeri prohibeamus, vt Aegrotantes ſine intollerabili moleſtia, reliquum vitæ tranſigant. Dicente Celſo lib. 5 cap. 28. Quod multi lenibus, & blandientibus Medicamentis ad vltimam ſenectutem peruenerunt.

In hac ergo curatione victus ſit tenuis & ex ijs rebus, quæ bonum ſanguinem gignunt, & ſi calida, & ſicca adſit iecoris intemperies, quę melancholicum ſanguinem procreet, talis intemperies paulatim refrigeranti, & humectanti victu corrigenda, vt Hordáceę Ptiſſanę Cremore, Sero Lactis, & alijs ſuperius ex Gal. ſententia 2. ad Glauc. præpoſitis; Similiter per interualla, vt ſuperius de non exulcerato Cancro fuit dictum, melancholicus humor, qui in Venis colligitur, ſi vires, & Aetas patiantur, tum Venę ſectione, tum purgantibus Medicamentis euacuandus, & ſimiliter in mulieribus, quibus menſtruæ purgationes præter naturam ſint ſuppreſſę, internæ Saphenæ ſecandæ, vel poplitis vena, & in viris ſi Hemorroides fuerint obſtructæ, per interualla Hirudines Hemorroidalibus venis applicandæ

Topica verò ac localia Medicamenta affectę parti apponenda ſint dolorem lenientia, & partem roborantia, vt non amplius redundantem humorem excipiat; Acria vero, mordentia, ac irritantia, & putrefacientia omnino deuitanda cum ab his exulceratus Cancer, veluti Crabro irritetur, & excandeſcat. Debent etiam huiuſmodi Medicamenta nō ſolum ſine vlla mordacitate eſſe, ſed etiam moderate ſicca, & in actiuis ad frigiditatem vergat; Cum Atra Bilis, a qua exulceratus Cancer fit, calidiſſima ſit, ſintq; etiam conſiſtentia molli, quoniam dura dolorem irritant. Talia verò ſecūdum Gal. 2. ad Glau. cap. x. ſunt ſuccus Solani, vel Medicamentum quod ex pōpholige cōſtat, vel in eius abſentia, quod fit ex calcitide laudat.

Succi Solani vſus ita eſſe debet, vt lib 3. cap. 19. Tagaultius inquit, Solani ſucco linteum mollę duplicatum imbuito, & parti affectæ imponito; Extrinſecus Lanam molliuſculam eodem ſucco madentem linteo circundato, atque hec ne ſicceſcunt, eo ſucco ſubinde irrigato:

Paulus de hoc pręſidio inquit. Hoc remedium loco dolenti inductum ſine dolore ac moleſtia exulceratis Cancris ſubuenit, Si vero ſucci ſolani copia non adſit, liquor eius ſtillaticeus ſumi debet.

Poſſumus etiam Solani ſuccum parare in Vnguenti formam, diu in plumbeo Mortario agitando, & parum Ceræ addendo.

Conueniunt etiam Poligoni, & Portulacę ſucci cum ſucco vuæ immaturæ ſimul diu in Mortario plumbeo agitati; Similiter omnia metallica vſta, & lota, cum ſic mordacitatem deponant, vt eſt plumbum vſtum, & lotum, Cadmia, Ponpholix; Inſuper Vnguentum Album Vnguentum ex Litargirio, & plūbo vſto & ſucci ſuperius dicti in plumbeo Mortario diu agitate huic vitio efficaciſſime aduerſantur, Sic & Aquæ Camphuratæ dictę, Laminę ſimiliter plumbeæ maxime, & incredibili vſu Cancris exulceratis ſuper inducuntur. Commendantur ſimiliter ad vlceratos Cancros infraſcripta Med. quæ non ſolum, vt ſupraſcripra, dolorem lenient, ſed potiſſimum vlcus propter ſuam ſiccitatem firmāt ac ſiſtunt.

℞. Plum-

℞. Plumbi vſti, & loti, Pompholigis Thuris an vnc. v. Abſinthij vnc. I. Olei Roſacei lib. ſ. Ceræ vnc. I. ſ. Succi ſolani q. ſuff. M. & S. A. F. Vnguentum Vel.

℞. Olei Roſacei, vel Nonupharini, aut papaueris vnc. I. Ceræ vnc. ſ. Caphuræ dragm. I. ſ. Liquefiat Cera, & Caphura puluerizzata vltimo loco apponatur, quibus adde Aquæ roſarum modicum, & concreſcere ſinito.

Efficaciſſime etiam operatur Oleum ex Ouorum Vitellis tamdiu in Mortario plumbeo agitatum, donec ſpiſſitudinem acquirat.

Similiter Vnguentum, quod fit ex Cancrorum fluuiatilium cinere in Aqua Solani lota, & Plumbo vſto, & loto, Antimonio, & Cera, efficaciſſime agit. Si vero Vlcus ad circumſitam duriciem ſe extendat, metalicis Pharmacis liberalius vtendum.

Anodina Si verò dolor vrgeat huic ſuccurendum, & Paul. lib. 3. cap. 67. pro dolore leniendo ac ſedando maxime infraſcripta, dicendo, laudat, efficaciſſimas leniendi vires habent in exacerbationibus, Malua, aut Althea in Mulſa ſubacta colliquataque cum pauco Roſaceo & inſtar Cataplaſmatis agglutinata. Similiter compoſitio ex Ficubus aridis Sertula campana, Ruta, Thure, Napoque herba accurate cum Oleo contuſa; Item Catapl. ex palmulis in paſſo decoctis, & additis Ouorum vitellis atq Farina Hordeacea, aut papauere cum Coriandro, aut Seminali aut ſeri. Hoc quidem in ipſo cruciatus tempore proſunt. In exulceratis Cancris maxime competit lac quoque muliebre infuſum, tepidusque plantaginis ſuccus. Si cruentum ab Vlcere manet, ſuccus Seminalis herbæ cũ pauco Thure commulcet; Mitigat ſimiliter Lac muliebre, cum Croco, & liquore papaueris, & Opio. Omnium autem efficaciſſime agit infraſcriptum.

℞. Spumæ Argenti lotæ vnc. III. Thuris maſculi, Oeſipi, Adipis porcini recentis, Butyri recentis, Ceræ an vnc. I. Olei Roſacei vnc. II. Argenti ſpumam in ſereos contritam liquatis injicito, & fac in Vng. formam.

Multa alia dolorem lenientia in exulcerato Cancro his ſimilia ponit Aetius Serm. 16. cap. 49. & præcipue infraſcriptum laudat.

℞. Ceræ, Terebinthinæ, Adipis taurini, Medullæ cruris Cerui, aut Vituli recentis, Olei Roſacei recentis, Adipis Anſerini recentis an partem I. Oeſypi triplum M. & S. A. Fiat Vng.

De infraſcripto Medicamento idem inquit. At verò vbi multa & depaſcens putrefactio fuerit, citra quam credas efficax eſt hoc ad totum malum etiam extrepandum.

℞. Rhois coriarij lib. VI. Pilularum ſiue Nucum Cupreſſi vnc. IIII. Gallarum immaturarum, Caſſiæ an vnc. ſ. Omnia ſimul contuſa in Vino ſtiptico odorato & antiquo lib. x. per triduum macerato, deinde ad tertias coquito, ac Cupreſſi Spatula verſato. Poſteaq; omnia probe expreſſis ac reiectis, ſuccum rurſus ad Mellis compagem coquito, ac vitreo vaſe ſeruato, & eius vſus in caſu noſtro erit.

Si huiuſmodi ſuccus craſſius fuerit, nos debemus eum Vino diluere, & ſi magis dolorem mitigare volumus, diluendus huiuſmodi ſuccus Aſinino, aut muliebri Lacte, & ſi plura deſideras vide Aetij cit. locum.

Ad Dolorem ſimiliter leniendum, vlcusque firmandum competit Succus Tabacci in plumbeo Mortario diu agitatus cum modico Oleo Roſaceo, & modica Cera. Hoc etiam efficit Solani ſuccus Similiter dolorem lenit Oleum ex Ouorum Vitellis, & ſuccus herbæ virga Aurea dictæ; Vel infraſcriptum.

℞. Ceruſæ de plũbo. Aquæ Endiuiæ Aceti an q. vis & cum pauca Opij portione fac Linimentum.

Serapio dixit, quod Dragontea Cancros curat, dixit etiam quod ſemen eius eſt fortius folijs & Radicibus, Dragonteæ ergo Succus exulceratis Cancris maxime conferre experientia docet. & Dragonteæ radix cum Melle trita & Radic. vitis albæ Cancroſa etiam Vlcera ſanat. Sic Taſſi barbaſſi ſuccus non ſolũ in Cãcro, ſed etiam in omni prauo Vlcere conuenit & vtilis eſt.

Dixit etiam Serapio, quod pul. ſemi mis vrticæ vlcerato Cancro inſperſus cõfert, deſiccat enim potenter abſque vlla punctione.

Conſtantinus vero dixit, quod Farina Cicerum alborum cum Melle mixta poſt quam Cicera prius in Aqua fuerint infuſa Cancro & fraudolentis vlceribus confert; Meſues dixit, Oleum de Iunepro, vel de Fraſſino confert Serpigini & Cancro.

Fidelis verò infraſcriptum maxime laudat in exulcerato Cancro.

℞. Succi Taſſi barbaſſi, Mellis an part equ. M. & coque ad ſucci conſumptionem, deinde adde pulueris Malicorij, olis mitabulanorum an q. ſuff. in Vng. conſiſtentiam, & applica.

Curatio Cancri lupa di cta. Si vero exulceratus Cancer maxime corrodat, ac depaſcat, vt ſepe in cruribus facere ſolet, vulgo Lupus, ſiue il mal della Lupa, dici ſolet; In tali caſu ſuper huiuſmodi Cancrum Gallinę, vel alterius Auis carnes apponi debent, & deſuper petia Scarlatri operiri debet, vt Guido inquit. Sic enim eius fraudolentia Lupacitas, & corroſio mitigatur. Dicitur vero Lupus, qua ſuperpoſitas carnes abſumit, & tanquam famellicus Lupus deuorat, quæ niſi ſuperponerentur carnes ſibi proximas ad eandem quantitatem exederet ac depaſceret.

Alij huiuſmodi morbum puluere ſtercoris humani & Anethi crematorum mitigant, vel infraſcriptarũ herbarũ appoſitione, vt Scabioſę, Trifolij, Taſſi barbaſſi Herbæ Robertinæ, quę Myarchis Dioſcoridis eſſe dicitur, & his ſimilibus, quibus Medicamenta componi poſſunt, vt eſt infraſcriptum, vel ſimile.

℞. Scabioſę, Trifolij, Anethi, Plantaginis, Stercoris humani an part. equ. vrantur omnia quorum cinis drag. III. excipiantur & vnc. VI. liquoris ſtillaticij, vel ſucci ſolani, ducanturq; in plumbeo Mortario & applicetur.

Dubitatio Si quis verò peteret cur omnia Vnguenta quę pro Cancri curatione fiunt vel in plumbeo Mortario fieri, & agitari debent vel vſtum plumbum & lotum in huiuſmodi compoſitiones ingrediuntur, vel deſuper plumbea Lamina ſubtiliter perforata tali morbo applicanda.

Solutio Reſponderem cum Auuerroe 5. Colliget cap. 45. Quod plumbum valet contra Cancrum, quia vim habet reſoluendi, & quamuis refrigeret, & humectet, tamen ob aereum, & ſubtilem ſubſtantiam, quam obtinet, reſoluit, Et Gal. lib. 9. de Simp. Med. Facultatibus, de plumbo, inquit; Facultatibus, eſt refrigeratoriç. Siquidem non modo multam habet ſubſtantiam humidam à frigore congelatam, ſed aeream, paucam autem terream. Igitur quod plurimum habet eſſentiæ humidæ coactę à frigore, indiciũ tibi eſto, quod vbi admotum eſt igni, celeriter funditur fluitq;. Quod vero Aeriæ ſit particeps hoc habeto ſignum, & Gal. eodem etiam loco inquit. Medicamenta in plumbeo Mortario cum piſtillo plumbeo agitata frigidam qualitatem acquirere, & conferre ad rebellia vlcera, & Cancros, deinde ſubiungit. Porrò plumbum vſtum ac deinde ablutum refrigerat, confertque ad implenda vlcera, eademque cicatrice obducenda. Conuenit Chironijs dictis, & omnibus Cancroſis vlceribus. Ante lotionem autem Vlceribus pertinacibus etiam auxilio eſt.

Plumbi facultates

DE ELEPHANTHIASI Caput 31.

CVM ex tumorum præter naturam genere Elephantiaſis ſit, & hic morbus vniuerſalis & omnium corporis partiũ Cancer ſit Ideo poſt pertractationem de Cancro, de hoc morbo agendum excogitauimus.

Elephans, ſiue Elephantiaſis, vt inquit Aetius Serm. 13. cap. 20. à quibuſdam Leontiaſis, ab alijs Satyriaſis, Ab Arabibus vero Lepra dicitur. Huiuſmodi vero nomina à ſimilitudine, vel ab affectu impoſita fuere. Dicitur ergo Elephantiaſis, vt inquit Aetius, à magnitudine, & affectus diuturnitate, immo propter cutis aſperitatem, quæ in quibuſdam ſuccedere conſueuit, & quia Corio Elephantis cutis in eo perſimilis videtur Nam maculis quibuſdam ad atrum colorem vergentibus, veluti Elephantorum cutis, inficitur, & calloſa redditur. *Quid nominis.*

Diuiſ.

Dicitur Leontiaſis, vt inquit idem Autor, quum Frons Aegrorum cũ quodam tumore laxior redditur ad ſimilitudinem pellis flexilis ſuperciliorum Leonis. Dicitur etiam Satyriaſis, vt inquit Gal. lib. de cauſis morborum cap. v. & Aetius loco citato, quia Elephanticorum facies deformatur, & ſimilitudine quadam ad Satyrorum picturas fit, & quia etiam álacritas vehemens ipſis adeſt, vt de Satyris fertur,

Hoc vero fit, vt inquit idem Aetius, quia ſemine abundant, & largior ſeminis generatio in ſeminarijs, vaſis fit ob materię craſſitiem.

Dicitur Lepra, à Naſi lepore, quod in eo certiora, & potentiora ſigna ipſius Elephantiaſis ſiue Lepræ apparent; Alij dicunt, quod dicitur Lepra a Lupo, quod omnia membra tanquam famellicus Lupus deglutit & deſtruit, & ideo Hali in Setm. 8. lib. 1. Regulas diſpoſitionis dixit. Corrumpit omnia membra ſicut Lupus Cancroſus.

Quid ſit Elephantiaſis. Elephantiaſis eſt ſingulorum corporis membrorum Cancer, ſiue vniuerſi corporis Cancer, vt inquit Paul. lib. 4. cap. primo.

Affecta partes. Partes ergo ab hoc morbo affectę sũt ſingula corporis membra, vt inquit paulus, & hoc confirmat Celſus lib. 3. cap. 25. dicens; Elephantiaſi totum corpus afficitur, ita vt oſſa quoque vitiari dicãtur, quod omnia impuro fruantur ſucco Et ſi ipſa morbi qualitas ad totum corpus pertineat, pręcipua tamen vis in Iecore, aut Liene reſidet, quę ſua deinde vitia corpori toti impertiunt.

Qui vero facilius hoc morbo corripiantur; Aetius loco citato inquit, dicens; Apprehenduntur autem hac affectione viri magis, quam Feminæ, atque inter illos magis, qui craſſum, & viſcoſum, ac Atra bile redundantem ſanguinem habent, & qui Pituitam multã ſalſam, aut acidam gignunt. Amplius verè, & qui victu craſſo & ægre coctili vtuntur, & qui in otio degunt. Non minus vero & his, qui multis exercitijs in ordinate vtuntur, & propter hoc ſanguinem inſpiſſunt; Item hi, qui cibos in ventre aſſidue corrumpunt. Quod vero ad Aetatem attinet, pueri, & iuuenes maxime quo tempore pubeſcere excipiunt. Regio vero huius mali ferax eſt, tum quę valde calida eſt, tum quæ vehementer frigida; Altera quidem, quod ſanguinem ad aſſet. Altera quod frigore ſuo eundem congelet, & perſpirationem prohibeat, ac inſitum calorem ſuffocet. Anni vero tempus, quo ingruit, & exacerbatur eſt Vernum, vt Paulus inquit.

Elephantiaſis ſpecies plurẽs ſunt; Alia enim ab ortu fit, Alia contagione, Alia ſponte & proprio vitio.

Ab ortu fit duobus modis, Altero quum ex Elephantico actu parentum ſemine, vel ex Parentum in Elephanticum morbum propẽſorum ſemine quis fuerit procreatus, cum hereditarius fit morbus. Tanta eſt enim procreatricis illius facultatis energia, vt in ſemine intemperato ac prorſus impuro conſiſtens corporis partes fingat, vel ex impura materia. Si non dum Elephantia parens, quum genuit, tenebatur, ſed iam duntaxat erat propenſus, Filium eadem ætate, qua parens Elephanticus euadet. Altero modo fieri poteſt, cum quis cum menſtruata muliere rem agat. Elephantici enim & in Elephantiaſim propenſi & procliues, fetus tunc temporis procreati, oriri poſſunt

Contagione verò ſiue concubitu, ſiue accubitu, ſiue aſſidua vitæ conſuetudine lues hec hominem inuadit, cum ex Elephantico perniciosa qualitas ſimul cum humore in aliud corpus transferatur, & ſenſim in omnes corporis partes inrepat.

Proprio corporis vitio fit atque inducitur, cum Bilis Atra admodum exuperat, quæ ſenſim temporis interſtitio venenatam qualitatem acquirit.

Alij tres Elephantiaſis ſpecies ex coloris varietate, quo cutis inficitur, faciunt, vel eni nigricãs apparet, vel flaueſcens, vel albicans.

DE CAVSIS ELEphanthiaſis.

ELEPHANTIASIS Cauſæ alię ſunt Internę, aliæ Externe, ſicuti de tumoribus alijs diximus Externę, cauſæ, ex Gal. mente 3. de Simpc. Cauſis, plures eſſe poſſunt, dicens; Vitioſa nutritio in Leucis, & Elephantiaſi conſiſtit, quorum ſane cauſæ aliç ad potentię imbecillitatem, aliç ad errores, qui circa cibos committuntur, aliç ad ſtudia ſiue exercitia, & ea, quæ extrinſecus animali accidunt referuntur & inferius inquit. At prauitas cibi Leucas & Elephantiaſim, eiuſque generis alios affectus gignit. Aer ſimiliter inquinatus, quem inſpirando attrahimus ex Vlcerũ fetore, & ex vitiata ſpiritus Elephantici exalatione hunc morbum parere poteſt. Hoc idem etiam inquit Aetius Serm. 13. cap. 20. & addit. Precipue verò contactus, & eorum conuerſatio eſt periculoſa, cum ſit contagioſus morbus. Similiter nimium exercitium, nimiusque labor, cum craſſum & retortidum ſanguinem gignat, & aliæ omnes externæ cauſæ, quę Atre Bilis cumulum efficere poſſunt Elephantiaſim parere poſſunt, vt cap. de Scytrho & Cancro ſuperius fuit dictum.

Internæ cauſę cum duplices ſint, Antecedens ſcilicet, & coniuncta; Antecedens cauſa eſt Atra Bilis, ſiue melancholicus ſanguis ſuperaſſatus, ſicuti de Cancro diximus. Cum dixerit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. Pretetea Elephas affectus melancholicus eſt, à ſanguine quidem melancholico primam habens generationem, tempore vero procedente, Atræ Bilis copia ſanguinem ipſum exuperat. Paul. lib. 4. cap. 1. inquit; Atra ſi quidem bile cuius ſoboles hic morbus habetur, bifariam proueniente, fit Elephantiaſis (aut enim è melancholico feculentoque ſanguine, ac veluti ſanguinis limo, aut è flaua bile, vtriſque ſupra naturę modum aſſatis originem habet) ſuperaſſantur vero huiuſmodi humores vt plurimum ex nimia Hepatis caliditate, & ſiccitate.

Coniuncta vero cauſa eſt Bilis Atra, ſiue melancholicus ſanguis ſuperaſſatus qui omnes corporis partes occupat, dicẽte Gal. lib de Atra Bile. Si vero Atra bilis citra febrem ad Cutim decumbat, fueritque permixta ſanguini, Elephantem gignere eſt apta, & eodem lib. etiam inquit. Si hic humor in vniuerſum corpus influat, fit illa tumoris ſpecies quæ Elephantiaſis dicitur; Si humor hic vnam corporis partem occupet, Cancer fit. Ab eodem ergo humore fit à quo Cancer.

DE SIGNIS ELEphantiaſis.

EX Infraſcriptis ſignis, vt ex grauiſſimis Autoribus elicitur, in Elephantiaſis cognitionẽ deuenire poſſumus, & ſunt iſta; Furfures è capit decidunt, color totius faciei mortificatus eſt, & ad Fuſcedinem tendit, Similiter faciei aſpectus terribilis eſt. Formicatio, & titillatio, quaſi Acus punctu ræ per totam faciem, & reliquum corpus perſentiantur, Adeſt frontis tenſio, & ſplendor Cornu ſimilis, intentæ, & fixè aſpiciunt Aquoſi fiunt oculi, & rotundi, palpebrę, & ſupercilia inflantur ſuperciliorum pili decidunt, & eorum vice minutiſſimi pululant, qui tantum in Sole videntur. Similiter ſi violenter pili e palpabris, vel Superciliјs extrahantur, vnà cum eis veluti carnis fruſtula adherent, & oculi album tenebroſum, & liuidum apparet; Aures ſimiliter rotundantur, & caro in eis conſumitur, Nares fetidę & exterius craſſę, & dilatatæ, & interius vero conſtrictæ & coarctatæ, & polipus etiam aliquando oritur, & ſternutationum multitudo fit.

Corro.

Corroſio ſimiliter cartilaginis, quæ in medio Narium eſt, & eius caſus Elephantiaſim incurabilem indicat. Item certum Elephantiaſis ſignum eſt, ſi in Linguæ extremitate, vel in inferiori parte glandulosa quædam, & ut potis grana alba, viridia, vel liuida appareant. Anhelitus item difficultas, & fœtor, Sitis, Labiorum groſſities, duricies, fiſſura denigratio, vel liuiditas, Gingiuarum corroſio, & aſperitas, & eius ſermo fit, ac ſi per Nares loquantur. In pectore etiam Venæ craſſæ, & turgida apparent, & Mammillę duræ adinueniuntur. Cōſumptio Muſculorum Manus, præſertim pollicis, & indicis, & aliarum partium, vt poplitis etiam. Vnguium liuiditas & ſcitiure, ſtupiditas, & quaſi ſenſus priuatio cum frigore digitorum, tū Manuum tum Pedum, quæ etiam aliquando ad ſuperiores partes extenditur Diſtorſio iuncturarum, & illarum partium nodoſitas, totius corporis formicationes, ac punctiones, ac ſi eſſent ortica percuſſi. Cutis totius corporis aſpera fit, & pruriens, & ſi corpus aqua affundatur, ac ſi per rem vnctuoſam tranſiret, deſcendit. In ſomniorum terribilitas, & frequens incubus eos apprehendit, vrina eſt clara, liuida, tenuis, ſubtilis, Arenoſa & fetida, ſic ſudor fetens eſt; Pulſus eſt paruus, languidus, tardus & creber vt inquit Gal lib. de præſag. ex pulſu, & lib. de Diff. Puls. Hec vero ſigna, quę ex pulſu, & vrina in hoc malo ſumuntur, incerta ac fallacia ſunt.

Cognoſcitur etiam Elephantiaſis ex ſanguine è vena extracto, ſi colore liuidus, aut niger ſit, odore fetidus, tactu viſcoſus, vel vnctuoſus; Vel ſi ſub digitis ſtrideat, & arenoſus ſit, & aſper. Quę arenoſitas cognoſci etiam poteſt, ſi ſanguis abluatur, & per duplicatum pannum coletur, remanebit ergo ſupra pannum illa materia arenoſa, & aſpera.

Non tamen omnia iſta ſigna neceſſario in omnibus adſunt, ſed ex his quam plurima, & ex his ſignis aliqua huius morbi propenſionem ſiue inclinationē, ſiue principium indicant, Alia morbum hunc auctum, Alia iam confirmatum, & conſummatum.

Signa procliuitatis vel principij.

Procliuitatem ſiue inclinationem, vel Elephantiaſis principium indicantia ſigna ſunt, quod viuidus coloris flos perit, & cutis decoloratior apparet, & alijs quidem nigricans alijs flauceſcens, & alijs albicans, dicente Gal. 3. de Sympt. Cauſis; Verum vbi caro nigra pallidaq; fuerit, Elephas nominatur. His cutis denſior aſperiorque redditur, quum iam eſt multo humore perfuſa, & hoc præcipue in externis partibus conſpicitur, vt in facie, Manibus, ac Pedibus, cum Natura ad extrema, quoad poteſt, vitia expellat. In his partibus ſenſus torpidus fit, & frigus perpetuum in eſt, maxime in Pedibus integro tamen ab initio remanente motu. Tunc temporis etiam verrucę plurimæ in Manibus, in facie, & in reliquo corpore, præcipue vero in Linguę radice ſuccreſcunt.

Actius vero Serm. 13. cap. 20. propenſiones, vel principij huius morbi ſigna tradens inquit. Conſequitur eos, qui huic morbo futuri ſunt obnoxij, ſegnities, ſpiratio tarda, ſpirandi difficultas, motus difficilis, aſſidua alui conſtrictio, vrinarum veluti ſunt Iumentorum lotia, excretio, Reſpiratio grauis, fetida, ructus continui, qui etiam ipſis Aegris aliquid moleſtię addunt, appetitus non obtuſi quidem neque inflammati, & impetus in Venerem intenſus.

Signa auctę Elephantiaſis.

Signa iam auctæ Elephantiaſis non ſolum ſunt dicta, & aucta, ſed etiam pedes, Manus, & facies tument, & in his varia Tubercula prominent, quę liuido tumore exuberant, præſertim in Malis.

Labia inuertuntur, Nares reſimæ fiunt, ac alarum craſſitie obſtruuntur, & Rimis diſcerptæ, cruſtulas nigras atq; cruentas excutiunt, oculi candidum flaueſcit, & mira craſſitie, quaſi Vngue obtegitur, Spiracula perdita, ac fere calloſa atque etiam glabra fiunt. Ex his enim quemadmodum ex palpebris; & ex Mento pili venenata qualitate imbuti defluunt, dum tandem horrenda euadat partium omnium deformitas. Gal. lib. de cauſis morborum dixit. At poſtea quam adoleuerint, ſepe ob repletionem immodicam, aut ob alimenti pe-

nuriam

nutiam, figuram naturalem permutant idque primaria ratione. Illud enim in Elephantiaſi, hoc in Tabe perſpicuum eſt. Lib. vero de diff. puls. & de pręſag ex pulſu inquit, Elephanticis pulſus paruus, languidus, imbecillis, tardus, creberque eſt; Et lib. de Tum Pręt. Nat. inquit; Quo tempore Atra Bilis copia ſanguinem ſuperat, corpus iam grauiter olet, turpeque etiam deformatum videtur, atque interdum etiam exulceratur. Iam pudendorum tenſiones præter naturam, quæ non deſiſtunt, quidam Satyriaſmum, quidam Priapiſmum appellant.

Corn. Celſus lib. 3 cap. 25. inquit; Summa pars corporis crebras maculas, crebroſque tumores habet, Ruborum harum paulatim in atrum colorem conuertitur, Summa cutis inequaliter craſſa, tenuis, dura, molliſque, quaſi ſquamis quibusdam exaſperatur, corpus emacreſcit, os ſurę, & pedes intumeſcunt.

Aetius de aucta Elephantiaſi loco ſuperius citato, inquit iam vero vbi ad cutem malum progreſſum fuerit, malæ prius craſſiores fiunt, & mentum, deinde rubeſcunt, non florido ſed liuido colore, & ſub lingua Venulę varicoſæ fiunt, ac nigreſcunt, quod ſignum eſt etiam viſcera ipſa in ſimili conſtitutione eſſe, eiusmodi plane qualis in porcis quibuſdam circa interna videtur, que Grandinis nomine inſignitur.

Confirmata Elephantiaſis ſigna. Signa confirmatę, & conſumatę Elephantiaſis ſunt, quod digiti Manuum ac pedũ ſiccitate dehiscunt, Vngues finduntur, ac dilacerantur, totum corpus eis intollerabilis grauitatis eſſe videtur, ac magnum apparet. Similiter totius corporis cutis areſcit, atque feda ſiccaq; ſcabie exasperatur, & interdum etiam cum prutitu, Muſculorum caro abſumitur ac liqueſcit. Malo vero ingraueſcẽte, prò ſtupore cutis ſenſus deperditur manẽte motu, vt ne infixa quidem Acu dolorem ſentiant, neque inſperia feruidior Aqua exurat, Vox rauca fit, Reſpiratio difficilior euadit, Spiritus & totius corporis exalatio fetet, ſordida virulenque vlcera in Manibus, Pedibus pleriſque alijs locis fiunt, & grauis putredo tandem omnia contaminat.

Corn. Celſus lib. 3. cap. 25. inquit. Vbi vetus morbus eſt, digiti in Manibus Pedibusque ſub tumore conduntur Febricula, oritur, quę facile tot malis obrutum hominem conſumit.

Aetius vero de confirmata, & conſumata Elephantiaſi inquit. Quandoque vero per omnę corpus eminentię apparent, pręſertim iuxta ſummam Frõtem ac Mentum. Corpus pręterea ipſorum magnum eſſe videtur, & cuiuſdam intollerabilis grauitatis ſenſus is adeſt, Vnde neque potu, neque cibo admodũ ſuauiter delectantur. Puſilanimes fiunt ad omnia, neque præ vitę amore, vitam relinquere, & contemnere poſſunt, neque affectionem ipſam generoſo animo perferre.

Verum veluti ſe ipſos condemnantes ſe occultant, & notos homines fugiunt ac vitant. Quidam porrò ex ijs admodum eorum, qui ſuffocantur, aut ſtrangulantur, maxime circa ſomnos afficiuntur.

DE ELEPHANTIASIS Prognoſtico.

ELephãtiaſis eo eſt ſeuior, quò grauiora Symptomata apparent maxime, quum ex his dignoſcũtur, non ſolum hanc morbum externas partes occupaſſe; ſed viſceribus oſſibus, ac alijs internis partibus firmiſſime adherere. Celſ. lib. 3. dixit; Inter lõgos morbos Elephãtiaſĩ eſſe enumerãdã Paul. lib. 4. cap. 1. inquit. ex Hip. mente, Cum Elephantiaſis ſit vniuerſi corporis Cancer, indeque fieri, vt curari minime poſſit, quod ſcilicet medicina nulla ſuperior inueniatur. Deinde inferius inquit, Elephantiaſis per rubra mitior fere, aut, vt verius loquar, malitioſa minus, & prima Bilis Atræ differentia gignit, ideſt Melancholicus ſanguis ſuper aſſatus. Reliqua vero quæ corpus te-

Paul. lib. 4. cap. 1. inquit. ex Hip. mente, Cum Elephantiaſis ſit vniuerſi corporis Cancer, indeque fieri, vt curari minime poſſit, quod ſcilicet medicina nulla ſuperior inueniatur. Deinde inferius inquit. Elephantiaſis per rubra minor fere. aut, vt verius loquar, malitioſa minus, & prima Bilis Atræ differentia gignit, ideſt Melancholicus ſanguis ſuperaſſatus. Reliqua vero quæ corpus totum vlceroſum reddit, ſummaq; decidere facit, & altera Flaua Bilis nimium combuſtæ proles parit, infeſtior, & pernicioſior eſt. Hoc igitur morbo iam victis inquit hic Autor, Manus admouenda non eſt; ijs vero mederi tentabimus, ſi nihil ab extremis deciderit nullum Vlcus Cutim fœdauerit, neque extuberationes admodum exurgunt, & Vultus tãtum liuido rubore magis quodammodo ſuffunditur, & non admodum indecorus apparet.

Aetius Serm. 13. cap. 20. inquit; Elephantiaſis eſt grauis morbus, & propè ex eorum numero, qui incurabiles exiſtunt, & grauis quidem eſt ipſi Aegro; Intollerabilis autem conſpicientibus, vt potè qui ipſum omnino auerſantur, adeo vt pleriq; ex neceſſarijs, & domeſticis Aegri ipſius conuerſationem deuitent. Etenim ſuſpetionem de ſe prebet malã, tanquam ſit contagioſum; Atque ego ſanè malum eſſe affirmo, cum ipſis verſari; Inquinatur enim Aer, quem inſpirando attrahimus ex vlcerum fetore, & ex vitiata ſpiritus exhalatione. Ceterũ affectio ipſa non ſolum obid grauis eſt, quod indiſſolubilem fere habeat ſtructuram & apparatum, Sed quod principia generationis eius ferme ſint ignota; Quũ enim circa ſuperficiem iam veſtigia eius apparent, tunc non gignitur, ſed perficitur intus à viſceribus initio facto, & progreſſu vſq; ad Cutim delato.

Quare non abſimilæ eſt, inquit hic Autor, tumentes eminentias etiam in internis oboriri. inferius vero inquit.

Quemadmodũ igitur perfecte à malo eiuſque diuturnitate victis fruſtra manum admouemus; Ita & abſtinere ab his qui iam affectioni corpori, & tentari videntur, planè deſperantium hominum eſt, & malignorum. Humanum enim pleniſq; beneuolentię ſignum eſt, in extremis et iam malis vſque ad experimentum procedere, ad difficultatem affectionis compeſcendam.

Cap. vero 21 eiuſdem lib. inquit. Maligna enim & difficulter cedens Elephãtiaſis affectio eſt, qua propter plurima cura opus eſt, ne in peius euadat.

Raſis 9. ad Almanſorem cap. 13. inquit; Hec paſſio poſt quam manſiua fuerit, incurabilis eſt, cum autem incipit, ſi ei ſubueniatur, & vt debet medicata fuerit, aut ſanatur, aut manet ſic, nihil addens,

DE ELEPHANTIASIS Curatione.

IN Elephantiaſis curatione tres Intentiones habere debemus. Prima erit pręſeruatio ad hunc morbum propẽſos ne in eum incidant. Secunda conſiſtit in curatione Elephantiaſis iam genitæ, ac etiam auctæ, ſed nõdum conſumatæ. Tertia in palliata curatinne Elephantiaſis iam conſumatæ, & inueteratę conſiſtit, quæ verum curationem recipere non poteſt.

Vt Primam Intentionem aſſequamur tres ſcopos habere debemus; Primus erit vt ſuperaſſata Atra Bilis non gignatur. Secunda vt iam genitus huiuſmodi humor euacuetur. Tertius erit membrorum ac partium huiuſmodi humores gignentium rettificatio ac roboratio. Præſeruatiua. Curatio.

Vt Primum aſſequamur ſcopum, debitam ac conuenientem dietam, ac alias ſex res nonnaturales, vt membra male affecta ad naturalem temperiem reducantur, inſtiuere debemus, vt inferius dicemus.

Vt ſecundum aſſequamur ſcopum bis aut ter in anno corpus à peccante humore euacuari debet, tum Venæ ſectione, tum Pharmacis, huiuſmiodi pręſertim in Autumno, & vere competunt.

compe-

competunt. Venæ vero ſectio, niſi quid prohibeat, tũ è Baſilica, ſiue media vtriuſq; Brachij competit, tum è poplitis vena, vel internis Saphenis in mulieribus, quibus præter naturam menſtruę purgationes fuerint ſuppreſſæ, & in viris, quibus Hemorroides fluere cõſuetæ fuerint obſtructę, Hirudinũ applicatione aperiendę. Competunt etiam cauteria, vel in Tibijs vel in Brachijs ſecundum neceſſitatem adhibita, & Paul. lib. 4. cap. 1. dixit. Quidam etenim, atq; hi non pauci morbum inchoantem pleriſque ſola capitis aduſtione, ne ſuppuraret, prohibuerunt. Purgatio vero cum melancholicum humorem euacuantibus, vt cap. de Scyrrho fuit dictum.

Tertium ſcopum, qui eſt membra huiuſmodi humores gignentia rectificare, & ad priſtinam naturam reducere, aſſequemur Syruppis hoc efficiendi vim habentibus, Electuarijs, Fomentis, ſiue Epitematibus, vt pluries ſuperius fuit dictum.

Curatio Elephantiaſis iã genitæ, ſed non dum cõſumatæ.

Pro Secunda Intentione aſſequenda, quæ in Elephanthiaſis iam genitæ & auctę, ſed non dum conſummatæ, curatione conſiſtit; quatuor ſcopi ſunt habendi Primus in ſex rebus nonnaturalibus, & alijs, quæ membra male affecta, & prauorum humorum lapſus ad bonitatem reducere poſſunt, conſiſtit; Secundus in peccantium humorũ euacuatione, Tertius in tollenda impreſſione ac mala tẽperie, ac partium pręcipuarum ac aliarũ rectificatione conſiſtit; Quartus in Accidentium correctione.

Vt primum aſſequamur ſcopum, victus ratio ad frigiditatem, & humiditatem tendat, & panis ſit Hordeaceus, vel Triticeus recens probe fermentatus, & Clibano coctus, Ptiſſana Hordeacea, Oua ſorbilia, Alica lota, Lac cum Melle, omnia cum Pane, Carnes Auicularũ Montanarum, Hedorum, Pullorũ, Piſces molli carne pręditi, & inter Olera Beta, Malua, Lactuca, Siſarum Lapathũ Porrum, Braſſica binis Aquis edulcata, & Capparis, ex Fructibus conueniunt Ficus, & Vuæ arefactæ, & Pirum in Aquia Mulſa coctum, à reliquis fructibus omnino abſtinendum, Potus ſit Vinum album, & Aquoſum, & potentia; Vina deuitanda, aut Aqua in qua Cinamomũ fuerit incoctum, & tantum in diebus cibum capiat. Somnus diurnus deuitandus, & nocturnus aptiſſimus, & accommodatiſſimus eſt; A' ſomno eorum mẽbra plurimum & leniter Manibus contrectati debent. Poſtea curandum, vt Aluus excrementa deponat, deinde corpus exerceri debet, vel de ambulationibus, aut geſtationibus, aut Frictionibus, aut alijs exercitiorum generibus. Poſt hec ſudore, quem illich contraxerunt, abſterſo; Vrſino, vel Vulpino adipe illiniatur, & vice horum vti poſſumus Taurino, aut Caprino, vel ex volucrium genere aliqua pinguedo, vel recenti Butyro. Poſt pauxillum temporis interſtitium, cum Fenugreci aut Ptiſſanæ ſucco cui aliquid Ammoniaci Aceto diſſoluti ſit admixtum perfundantur, & ſic Lauacro ſiue Balneo vtantur, Cum noxiũ ſit in huiuſmodi morbo lotionibus non vti. Competunt etiam in Mari, & in Sulphureis, aut Aluminoſis Aquis natationes, A' Balneo deterſi, ad acrimonię & mordacitatis curationem, illiniri debent Oleo Myrtino, Roſaceo, aut Maſtichino cum Aceto, & Vino concuſſis, aut aliquo aſtringenti decocto, vt Plantaginis, aut Betę, aut Helixenes perfundatur, vel recenti Butyro illiniantur. Vtilia etiam ſunt arida fomenta; poſt ſufficientem ex dictorum vſu exudationẽ, quę fiunt ex Fumaria, Origano, Scabioſa, Oxylaparo, Chamemolo, Meliloto, Mentaſtro, & his ſimilibus. Poſt fotum vel lotionem, & per mollia Linteola exterſionem, ad horæ dimidium quieſcat, & tepida Aqua hauſta, ſponte vomat, aut digitis in os, aut pennis demiſſis. Poſt modicum temporis interſtitium, vinum abſinthitæ, aut ex Origano confectum, non infra Heminę menſuram bibat, & paulo poſt cibum aſſumat. Poſt aliquod à cibo interſtitium de ambulatio lenta, & ſenſim facta commoda erit. Animi paſſiones, vt Ira, meſtitia ſollicitudines & Curæ deuitandæ, & Hilaritas procuranda, & veneris vſus tanquam infeſtiſſimus hoſtis per totum morbi curriculũ deuitandus.

Secundum ſcopum, humorũ, qui totum corpus obſident, vacuatione cõplebimus.

Digitized by Google

bimus. Sed cum humores peccantes non ſolum venoſum genus occupent, ſed etiam vniuerſum corporis habitũ, Ideo pluribus euacuandi generibus vtemur; Venam in cubito ſecando, menſtruas purgationes in mulieribus prouocando, Hemorroides reſerãdo; Purgantia Pharmaca inſtituendo, Vomitoria, Errinia, & paſtillos manſiles, Cucurbitularum applicationes, Lotiones, Frictiones, Exercitationes, & Topica ac Localia Medicamenta.

Si ergo virium adſit robur, & morbus deploratus non ſit protinus, & inter initia ſanguis ex Baſilica ſiue media dextri brachij mittendus, deinde ex ſiniſtri Baſilica ſiue media non affatim tamen, ne malum ſanguinem exhauriendo, bonũ quoque detrahas; In malo enim inutili benigni exigua eſt portio.

Proinde adhibendus in vacuando modus eſt. Paulatim igitur iterata venę ſectione, ſanguis ducendus eſt, præcipue in vere, quo tempore is magis abundat, & hic morbus fit, & augetur.

Deinde Hemorroides, manare conſueuerint, euocandę ſunt, ſin minus Hirudines his admouendæ. Ex eiuſmodi enim Venis craſſus feculentusq; humor magis effluit, & expurgari ſolet, & ſi mulier eſt, quę patiatur, niſi ætas prohibeat, menſes ſunt euocandi. Poſt enim commode euacuatum humorem; Natura morbo ſuperior euadit, & totum corpus ſenſibiliter alleuiatur, & calor, qui ab humorum copia ſuffocabatur, quodã modo reuiuiſcit, morbiq; reliquias protinus abigit. Sanguinis etiam miſſio à faciei venis, vt temporum, earum, quæ ſunt poſt aures, & frontis vena, cum materia iam in carnem ſit, ante quam confirmetur, competit.

Poſt ſanguinis vacuationem, interpoſitis nouem, vel decem diebus, vt in his Natura recreetur, vireſq; reſumat Medicamentis, quę Bilem Atram ducant, vtendum eſt, vt Paul. lib. 4. & Aetius Serm. 13. inquiunt. Primum quidem lenioribus, deinde valentioribus vtendo ſicuti cap. de Cancro ſuperius fuit dictũ. Et huiuſmodi purgationes ter, vel quater in Anno repetendę. Quæ vero Medicamenta melancholicum humorem purgent cap. de Scyrrho abunde fuit dictum. Poſt dies aliquot, Sero Lactis ſciſſi vtendum, ex quo non minus tribus Heminis, neque vltra quinque accipiendum.

Sit autem Lac Aſininum, ſi haberi poteſt, ex quo ſerum ipſum ſumitur; Admiſcendum eſt etiam ipſi veratrum nigrum tritum ſcrop. 5. & Scamonee G. 1. Ita vt hec ipſa cum modico ſero ieiunis prębeamus, & denique ipſum Serũ paulatim per ſe exhibeamus. Hac enim purgatione frequenter vtendum cenſeo, inquit Aetius Serm. 13. cap. 21. & Paul. lib. 4. cap. 1.

His peractis acrium ciborum eſu, vt Raphanis & his ſimilibus, vt Paulus inquit, vomitus ciendus eſt; Per Nares & os deinde Pituita eſt elicienda; Medicamenta componendo cum ſucco de Cironijs, Celidonię, Naſturtio, Staphis agria Pipere, Nuce Miriſtica, pipere longo, quibus etiam pauca Euphorbij portio addi poteſt, vel Scamoneæ. Paulus leues Cucurbitulas Ori ventris, & Hypocondrijs admouendas eſſe iubet, quę etiam admoueri ac ſcarificari in Natibus, Tibijs, & Humeris poſſunt. In potu Cedrinum liquorem, & Acetum ad Cyatum vnum, cum Braſſicæ viridis ſucco Cyatis duabus ſimul mixtis mane & ſero aſſumendum; Pulu. etiam Sem. Suillę dragm. v. cum Mulſa vel Melle, vel Butyro Electuaris modo ſumptum commẽdat, Similiter Cirenaici ſuccum ad Erui quantitatem Melli atque Butyro ſubactum laudat, & raſuræ Eboris dragm. 5. cum Vini Cyatis duobus, & multa etiam alia commendat ac proponit Medicamenta quę ex te ipſo videre potes. Sudor ſiccis ſudationibus eliciendus, Frictiones faciendę, & Lauacra, & inunctiones, vt ſuperius fuit dictum, & Aetius loco ſuperius citato diffuſe docet. Vtq; ſummatim dicam, per omnes corporis vias, quibus quidem commode fieri poſſit, humor eliciendus ac euacuandus eſt. Corn. Celſus breuibus verbis lib. 3. cap. 25. hec omnia agenda eſſe iuſſit dicens, Protinus ergo inter initia ſanguis per biduum mitti debet, aut nigro veratro venter ſolui, adhibenda, tum quanta ſuſtineri poteſt, inedia eſt, paululũ deinde vires reficiendę, & ducẽnda Aluus. Poſt hec, vbi corpus leuatum eſt, vtendũ eſt

exercita-

exercitatione, pręcipueque curſus ſudor, primum labore ipſius corporis, deinde etiam ſiccis ſudationibus euocandus, Frictio adhibenda; moderandumque inter hec, vt vires reficiantur, Balneum rarum eſſe debet. Cibus ſine pinguibus, ſine glutinoſis. & ſine inflantibus; Vinum pręter quam primis diebus recte datur, Corpus contrita Plantago, & illita tueri optime videtur,

Ceterum ex omnibus, quę prò hoc morbo curando ab Autoribus fuere conſcripta, prodeſt, & quaſi totius curationis compendium eſt, Si poſt purgationes, per media interualla Theriaca Andromaci prębeatur, atque etiam Cutis illiniatur. Mirabilæ quoque elephantiæ remedium Viperarum eſus exiſtit, vt ex infraſcriptis Galeni Autoritatibus patet.

Secundo enim ad Glaue. cap. xi. inquit. At ijs, qui elephantiaſim patiuntur, mirabilæ auxilium eſt Viperarum eſus, quas quidem, vbi Caput Caudamque vſque ad quatuor digitos abſcideris excoriatisque, atque denique interna exemeris, in Olla prius ablutas, coques, donec exquiſite molles reddantur, Adicere tum debes Aquæ, in qua illæ elixantur Porrum, Anethum, & Olei nonnihil, Ipſum etiam Med. confectum ex Viperis confert in potu exhibitum ijs, qui huiuſmodi morbo laborant, vel cuti etiã illitum. Sint autem Viperæ recenter captę, & ex humentioribus locis accipiantur. Nam quæ iuxta Marę aliaque ſalſa loca degunt, vehementer ſiriculoſa exiſtunt. Hoc idem inquit Orib. lib. 7. cap. 51. Similiter idem Gal. xi. de ſimp. Med. Facult. cap. 2. inquit, Nam Viperarum carnes paulum videre eſt excalefacientes & exiccantes, vbi condiuntur ceu Anguillæ. Oleo, Sale, Anetho, Porro, & Aqua, horum omnium ſeruato modo. Quod autem totum corpus per Cutim vacuent, vel hinc tibi diſcere licat, quod elephantici quidam protſut ſint reſtituti ex potu vini, in quo vipera quædam fuerit extincta, pręterea nos elephanticum quendam, miſſo prius ſanguine Atraque Bilę Medicamento purgata, viperas quas capiebat, vti iuſſimus præparatas in Olla Anguillarum more, Atque ita ſanatus eſt, vaporato per cutim affectu.

Proſunt igitur viperarum carnes, & Med. ex Viperis confectum eſsentiæ ac ſubſtantię proprietate, humorum hunc tanquam venenoſum ſubſtantiæ ſimilitudine trahendo, cum ſit quoddam mediũ inter Venenum, & corpus curandum. Nam ſi Veneno propinquiora eſſent, veneni ritu lederent. Si curando corpori ſimiliora non attraherent, ſed in corporis ſubſtantiam mutarentur, & ideo nihil prodeſſent. Moderata etiam in quantitate eſſe debent, ne largius ſumpta, grauiter ledant, Parcius verò adhibita à venenato morbo vincuntur. Quantitas verò non ſolum mole, qua adhibetur, ſed etiam adhibitionum numero eſſe debet. Eedem ratione Sal, & Theriaci Paſtilli adhibendi ſunt; Quorum omnium componendorum vſum docet Gal. lib. de Antidotis. Paſtillorum Theriacalium quantitas, vt Paul. inquit loco citato, ſit dram. 1. cum generoſi Vini Cyato vno leuigata, & epota, nimiliter Scilliticorũ paſtillorum dragmam bibendam laudat, Nepetę inſuper liquorem, tanquam efficaciſſimum, inquit hic Autor, in potu preſidium ſummis encomijs euehunt abſorptum, à Cyatis tribus auſpicandum ad ſenos vſque transſeundum perbibent. Deinde ſuper omnia celebrat Viperarum carnem, & Medicamenta ex Viperis confecta.

Extrinſecus verò, poſt quam interni corporis habita fuerit ratio, in Balneo potiſſimum Med. quę detergunt, & repurgant, ſunt adhibenda, vt eſt Nitrum, Sulphur viuum, Pumex, Teſta, Sepia, Nigella, Rumex acutus, quę interdum arida affricari poſſunt, aut cum Aceto trita, aut Roſaceo Oleo, aut Maſtichino corpori illita, vel. *Extrinſeca Remedia.*

℞. Auri Pigmenti dram. x. Sulphuris viui vnc. 1. Coſti vnc. 1. ſ. Calcis viuæ, Cerę an vnc. ſ. Baccarum Lauri aridarum vnc. 1. ſ. hec ſimul conterantur, & macerentur ſucco foliorum Populi albe, vel craſſo decotto, & cum iam Mellis craſſitudinem prętulerint, illiniantur, vel.

℞. Radicum Rumicis Faſciculos ij. in Aceto decoquantur, & in Mortario contundantur, & leuigentur, deinde adde Alcionij lib. 1. Aphronitri vnc. viii. Sulphuris viui lib. 1. Teſtarum Chocclearum crematarum vnc. iiii. Chamale-

ontes

pentis cum Radice totidem M. & omnia conterantur vſque ad Balneorum ſtrigmentitiam craſſitudinem, deinde corpori circumliniatur, Aeſtatis quidem tempore in ſole ſepius, Hyeme verò in Balneo tantiſper dum exudent. Qui vero plura deſiderat, videat paulum lib 4. & Aetium ſerm. 13. cap. 23.

Tertius ſcopus cum debita adminiſtratione ſpecierum, potionum, & aliarum rerum Cor ac Naturam confortantium completur, vt in ſuperioribus Capitulis, & precipue de Cancro, fuit dictum.

Symptomata quę Elephantiaſi ſuperueniunt. Quartus ſcopus Accidentium correctione perficitur; Multa vero ſunt Symptomata, quæ Elephantiaſi ſuperuenire poſſunt, vt ſcabies, Impetigo, Pruritus, Nodi, Glandulæ, Tuberoſitates, Vlcera Controſiones, Puſtulę, Narium opilationes, vocis raucedo, ſpirationis difficultas & ſimilia, quibus occurendum, vt proprio capite, in multis, in præſenti libro, docuimus, & in Phiſicis Libris à doctiſſimis Autoribus fuit dictum, & à nobis, Deo dante, dicetur.

Symptomatibus quando occurrendum. Ad Tuberoſos vero Tumores in facie obortos, ſi inflammati ac efferati fuerint, competit illinitio facta cum ſucco Plantaginis, Polygoni, Portulacæ, Licij Hypociſtidis, aut Glaucij ſucco, aut polij, aut Aloesij & his ſimilibus, quibus varia Medicamenta componi poſſunt, & ſi multorum Medicamentorum compoſitiones deſideras, vide Aetium ſerm. 13. cap. 24.

Si vero Tuberoſi tumores inflammati nō fuerint, præſidijs ad Impetiginem curandam ſuperius deſcriptis vtatur.

Gal. verò ad affectiones imminentes & Elephantiaſis principium S. de Cōp Med. S. Loca infraſcripta Medicamenta laudat.

℞. Gummi albi, Spumæ Nitri, Thuris, Sulphuris viui an part. ęqu. Aceto dilue & probe tritas in paſtillos redige, eouſque in vmbra exicca. Vſu vero expetente, Aceto dilue, & illine. Atque vbi reſiccati fuerint, infraſcripta compoſitione deterge.

℞. Saponis Gallici, Ammoniaci, Thimamatis an lib. ſ. Thuris Maſtiches, Spumę Nitri an vnc. iii. Saponem, & Ammoniacum in fictilę vas coniectis & Aquæ lib. iii. affuſis coquito, & vbi diſſoluta fuerint arida contuſa, & cribro traiecta adicito; Deinde in Mortarium transfuſa ac probe conquaſſata in vas vitreum reponito. Vſu verò poſtulante, faciem ex eo ſmegmate inquinato & poſt modicum temporis larga Aqua molliter perfricando abluito.

Ad difficultatem anelitus in laborantibus Elephātiaſi Mille pedes ſub Aquarijs vaſis degentes quuinque aut ſex ex Mulſa Cyatis tribus potui dato, vt inquit Paulus, & Aetius. Similiter ſcillæ ſemen tritum oboli pondere in Cyato Mellis delinitum, & omnia Medicamenta Orthophnoicis conuenientia vtilia ſunt.

Confirmata Elephantiaſis Curatio. Ad Tertiam Intentionem aſſequendam, quę eſt confirmata, & iam conſummatas Elephantiaſis, inquantum fieri poteſt, occultare & palliare, cum incurabilis ſit, palliata curatione vti debemus, In qua tres ſcopos habere debemus; Primus erit corpus ab Intra humectare, ne areſiat, ac incineretur. Secundus, Cor & alia principalia membra, ne diſſoluantur, roborare; Tertius erit, mēbra, ne deformentur, cuſtodire.

Primum ſcopum ſupraſcripto victu, & rerum humectantium debita adminiſtratione, vt ſutum Pullorum Lactis, & ſimilium maxime nutrientium, vt in Eticis fieri ſolet, aſſequemur; Auicennas verò Lac maxime laudat, præſertim in ijs, quibus Anelitus difficultas, & vocis raucedo ineſt, quod ſtatim mulctum, & adhuc calidum bibi debet.

Venæ ſectio ex magnis Venis nullo pacto competit, niſi magna adſit repletio, aut aliquod magnum ac prauum Symptoma inſtans ac ſuperueniens ad hoc nos cogat, vt Anelitus difficultas, ſuffocatio, vel quid ſimilę.

Sed per interualla leuiter purgatæ vtile erit.

Secundum ſcopum rebus Cor & Hepar ac alia precipua membra roborantibus aſſequemur, vt ſunt Conſeruæ Violarum, Roſarum, Borraginis, Bugloſſę, Citri, Diarodon Abbatis, Florum Cicorij & ſimiles; Epitemata item inunctiones, & alia talem facultatem habentia, vt ſuperius fuit dictum.

Tertium ſcopum complebimus, id eſt

ne membra deformia fianꝫ cuſtodiemus inunctionibus, Emplaſtris & alijs Medicamentis ſuperius deſcriptis & inferius deſcribendis vt.

℞. Litargirij auri vnc. 1. ʒ; Ceruſę in Aqua Plantaginis lotæ, Caudę Aequinę an vnc. 11. Olei Roſacei vnc. 111. coquatur Oleum & cum Cera alba q. ſuff. fiat Linimentum, Vel infraſcriptū quod eſt efficacius.

℞. Specierum Vnguenti Citrini, Litargirij auri an vnc. 1 ʒ. Ceruſę lotę vnc. 1. Boracis. Aluminis vſtorum, Tartari calcinati an dragm. v1. Succi Radicis Elenij, Succi Oxylapathi, item Ciclaminis, Limonum an vnc. 11 ʒ. Olei Roſacei lib. ʒ Argenti viui ſaliua extincti vnc. 11. M. & S. A. Fiat Vnguentum, vel.

℞. Cineris Radicum Ariſtolochiæ, & Serpentariæ decorticatæ, per dies nouē in Aqua Fontis lotæ, tunc tantum per cribrum tranſmiſſæ, quantum voles, particulam cum Aqua Plantaginis vel portulacę diſſolue, & faciem illine, Vel infraſcripta, quę etiam impetigini conferunt, & ſunt Gal.

℞. Myſios vnc. ʒ. Acacię dragm. 11. Squamę Aeris vnc. ʒ. Sulphuris viui dragm. v1. Calcitidis, Gummi an vnc. 1. Aceti q. ſuff. in quo vbi Gummi diſſolun fuerint, & reliqua fuerint admixta amurcam inice. vel.

℞. Sulphuris viui, Thuris, Mirrhæ, Arramēti ſutorij, Myſios crudi an drag. 11. Gummi vnc. ʒ. Aceti, Olei cedrini an q. ſuff. M. & F. Vnguenti Forma, vel ℞. Arramēti ſutorij, Fenugreci meliloti, Cardamomi an dragm. 11. Melanthij dragm. 1. ʒ. Florum Caprifici tantundem, Aceti acerrimi q. ſuff. leuigata ad Mellis craſſitudinem reducito, & vtere, hec omnia ſunt Gal.

Vel ℞. Litargirij auri, Aluminis, Argenti viui ſaliua extincti an vnc. ʒ. Roſarum, Ceruſę, Sabinæ, Sepię, cadmię an dragm. 1. Cineris Lentiſci, Calaminthę an vnc. ʒ. M. cum ſucco Menthę q. ſufficit, & Oleo Roſaceo incoquantur & addita Cera q. ſuff. Fiat Vng.

Vt pili vbi deciderint renaſcantur infraſcriptum confert.

℞. Cineris Talpæ, item Veſparum Gallinarum an dragm. 11. Olei Irini vnc. 11. Ladani vnc. 1. ʒ. Cerę modicum M. & fiat Linimentum.

Ad Vnguium Sciſſuras ac Eroſiones.

℞. Diachilonis, Olei Amigdalarum, Olei de Been, Maſticis Vuarum paſſularum Vinaceis detractis an q. ſuff. M. & fiat Emplaſtrum, vel.

℞. Seminis Lini Mellis an q. ſuff. M & fac in Emplaſtri formam.

Ad vngues Leproſos.

℞. Picis, Ceræ an q. ſuff. liquefiant ſimul & fiat in Vng. formam,

Vel ℞. Seui Caprini, Sandrachæ tritę an q. ſuff. M. & vtere,

Infraſcripta Aqua pro facie abluenda maxime Elephanticis competit.

℞. Sulphuris, Salis toſti an vnc. ʒ. Caphurę, Tutię an dragm. 1. Olei Tartari vnc. 1. Aquæ Roſarum lib. 11. M. & vtere.

DE EXCRESCENTIIS
Preter Naturam, & Primum.

DE POLYPO
Caput 32.

CVM ſub Tumorum genere Polypus cō tineatur, vt inquit Gal, lib. de Tum. Pręt. Nat. & 3. de Comp. Medicamē torū S. Loca, & Aetius Serm. 6 cap. 90. & actuarius 6. Meth. ac omnes alij boni Autores. Ideo de eo nunc verba faciemus, & deinde de alijs excreſcentijs.

Quid nomen. Polypus ergo, Polypodes à Grecis dictus, denominationem ſumpſit à Polypo piſce, ſicuti Cancer ab Animali Cancro, & Elephantiaſis ab Elephante, vt inquit Gal. 2. Meth. cap. 2. vtque Paul lib. 6. cap. 25. inquit. A marini animalis Polypi ſimilitudine nomen ſortitus, tum quia carni eius ſimilæ eſt vitium, tum quia quemadmodum illæ ſuis Cirrhis piſcantes vulciſcitur, manus ipſorū

ſuis

ſuis flagellis implicans; Ita & hoc vitiũ Nares laborantium obſtruit, difficultatem quum reſpirandi tum loquendi exhibens, & Aetius loco citato dixit, Polypus morbus Polypi marini carni proprietate eſſentię, & colore, & compage ſimilis exiſtit.

Quid ſit Polypus. Quid vero ſit Polypus, optime explicauit Gal. 3. de Comp. Medicamentũ S. Locæ dicens; Polypus tumor eſt, qui pręter naturam in Naribus generatur, Polypodis carni aſſimilis. Idem dixit Paul. lib, 6. cap, 25. Celſus lib. 6. cap. 8, dixit, Polypus vero eſt Caruncula modo alba, modo ſubrubra, quæ narium oſſi inheret, modo ad labia pendens, narem implet, modo retro, per id foramẽ, quo ſpiritus à Naribus ad fauces deſcendit, adeo increſcit, vti poſt Vucam conſpicį poſſit, ſtrangulatque hominem, maxime auſtro, aut euro ſtante, fereq; mollis eſt, raro dura.

Sub quo genere morbi ſit Cum ergo ex Tumorum Pręter Naturam genere Polypus ſit, vt ſuperius diximus, erit ergo morbus in quantitate, & pręcipue in magnitudine aucta, *Affectę Partes* Et partes affectæ, vt ex dictis Autoribus elicitur, erunt nares. Et ſi Paulus loco citato dixit, quod Sarcomata, vt Polypi eiuſdem ſunt naturę, tamen Polypus à Sarcomate differt, qua Sarcoma omnem carnis excreſcentiam ſignificat, & Sarcomata muliebrium Mammarum Papillis ſimilia ſunt, & ſi in Naribus oriantur, tamen imis earum partibus, quę carnoſiſſimę ſunt, inherent, quod in Polypis non euenit.

Species. Species Polypi plures ſunt, alius enim eſt Canceroſus, alias non Canceroſus, quidam durus, quidam mollis, quidam colore albus, quidam ſubruber, quidam paruus, & Nares pendeat, vel e via palati exeat, & alius eſt, qui ſurſum
Nares aſcendit, Alius vero,
qui deorsũ labitur, &
hę ſpecies ex Cel-
ſi dictis eli-
ci poſ-
ſunt.

DE POLYPI
Cauſis.

POlypodes fiunt ex humoribus craſſis & viſcidis à Cerebro ad Nares influẽntibus, vel ex ipſarum Narium nutrimento à facultate Nutritoria, & auctrice in carnem mutato. Poſſunt vero humores iſti eſſe tum Pituitoſi, & cum aliqua ſanguinis portione admixti, tum melancholici, qui ex ſignis dignoſci poſſunt.

Quod vero ex huiuſmodi humoribus oriantur, Gal. 3. de Comp. Med. S. Loca, & Aetius Serm. 6. cap. 90. probarunt dicebtes. Manifeſtum eſt quod Polypi cauſæ ſunt humores craſſi, & viſcoſi.

Huiuſmodi vero humores, tum ab externis cauſis gign poſſunt, tum ab internis, vt ab aliquo membro male affecto, vt de aliorum tumorum cauſis diximus. Fieri etiam poteſt Polypus ex recentibus vlceribus neglectis huiuſmodi carunculam producentibus.

DE POLYPI
Signis.

EX dictis ſigna ſunt manifeſta, quia hic tumor modo alteram, modo vtranque narem intus occupat, reſpirandique emungendi, odorandi ac etiam loquendi functiones ſepe ledit à ſumma narium parte infra deſcendens. Ex quo vero humore fuerit ortus, ex colore dignoſcitur, quoniam ſi albus appa ret, ex pituitoſo, & ſi cum pituita aliqua ſanguinis portio ſit admixta ſubruber erit, tactuq; huiuſmodi caruncula erit mollis, ſpongioſa & venulis quibusdam conſperſa. Si vero Polypus ſit liuidi, vel fuſci coloris, tactuq; durus, ex melancholico humore fuit genitus, & qui huiuſmodi eſt, obtuſum habet ſenſum, naremq; maxime replet, & multum durus, & caro inferius non deſcen

dit, vel cuſq; imminet, vel iam factum eſt, & fetet huiuſmodi Cancroſus eſt.

DE POLYPI Prognoſtico;

QVO ad Prognoſticum, Celſus loco ſuperius citato inquit, Polypus Carcinodes nullo pacto attingi debet, & in eo tantum Palliata curatione vti debemus, cum vera curatio fieri non poſſit, Alter verò, ideſt qui Cancroſus non eſt, ferè quidem Fcuo curatur, & interdum tamen ſnareſcit, Idē etiam inquit Paulus lib 6. cap. 25. dicens, Duri itaq; & tactui reſiſtentes Polypi ſubliuidi, & malefici, vt potè Cancri naturam reſipiſſentes, non ſunt attingendi, Fragiles autem magis laxires, torpentiſque, neque maligni, manus opera curandi ſunt. Meſues cap. de Polypo inquit. Polypus, qui in ſit Naribus durus, niger, & non tractabilis. & mollis, & putridus, ac fetidus, fortuſſis non ſanatur; Sed qui elongatur, & qendet, habens radicem gracidem, non nimis profundam curatur per inciſionem.

Prognoſticum ergo ex Polyporum ſpecie faciendum eſt, Si enim Polypus albus ac mollis ſit, & ſine dolore, facilioris eſt curationis, qui verò rubri, vel fuſſi coloris eſt, & cum vehementi dolore, difficilioris. Si verò ſit maxime durus, & liuidi coloris, vel nigri, & Cancri naturam ſapiat, omnino incurabilis eſt. Et tandem dicere poſſumus, quod quilibet Polypus difficilis eſt curationis, cum feres ſemper prò ſui curatione Feuo ſit opus.

DE POLYPI Curatione.

IN huius tumoris curatione quatuor Intentiones habere debemus, Prima in victu præcipue ac alijs ſex rebus Non naturalibus conſiſtit, Secunda in humorum diuerſione ac euacuatione; Tertia in Topicis ac Localibus Med. ac in Chirurgica operatione verſatur, Quarta in Symptomatum ſiue Accidentium correctione.

Prò aſſequenda Prima Intentione Cibi ſint optimi ſuui, & attenuandi ac incidendi vim habentes, Omnis Aëris intemperies deuitanda, præſertim frigida, & humida, ſicut alia cuncta, quæ Caput replire poſſunt, ſicuti eſt Fumus, Inclinatio capitis ad terram, Somnus Meridianus, & preſertim poſt cibum, Vini generoſi, & meracioris potus. Aromata omnia, & denique quicquid craſſos, & frigidos ſuccos producere poteſt.

Vt Secundum Intentionem aſſequamur, fiant humorum diuerſiones, ac eorum euacuationes, Enematibus, venæ ſectione, niſi quid prohibeat primum ex Baſilica, vel Communi, deinde ex Cephalica, & ſi opus ſit, Cucurbitulę Humeris applicari ac ſcarificari poſſunt; Cauteria etiam in Brachijs ad hibita maxime ſunt vtilia, & ea, quę in Occipitio ſiue Nuca fiunt, conducibiliora ſunt, Quod, vt dicit Hipp. ad auertendas, à Fronte, & ab Oculis, & à Naribus fluxiones, maxime omnium valere ſolent. Et ſi Pharmacis humores vis euacuare prius ſunt præparandi Med. ad hue aptis, vt ſuperius cap. de Oedemate, & Scirrho fuit dictum. Pituita etiam per os Apophlegmatiſmis, ſiue Paſtillis trānſilibus educi poteſt. Ddiude, ſi opus fuerit, caput, abradi, ſiccari ac appoſitis non ſolum ſincipti, ſed toto Capiti Med. roborari debet, aſſidue ac vehementer prius ea parte perfricata, veluti eſt Oleū Myrtinum, Roſaceum, Puluis Corallorum, Santalorum, Roſarum, Rub. ſiccatum Maſtiches, Mannę Thuris, Acetum, & alia huiusmodi. Vel infraſcriptum quod eſt Aetij, & Alexandri.

℞. Myrrhę, Thuris an vnc. 1. Choeleas integras num. v. quibus Ceram, & duorum Ouorum albumina addito ac commiſſeto, & Med. capiti cum Linteo diebus nouem continuis inducito. Vel fiat Pileolus, ex Capitalibus pulueribus intextus, vt Bettonicę Saluiæ ſtechadis, Roris Marini, Lauendulę, vtriuſque Spicę, Calami Aromatici, Cyperi, Galanææ, Gareophillorum, Ligni Aloes, & ſimilium Ita ergo caput roborandum

ne, vel

ne, vel eos humores gignat, vel ab alijs partibus recipiat.

His peractis ad Topica deueniẽdum eſt, quæ, vt inquit Gal. 5. de Cõp. Medicamentorũ S. Loca, partim aſtringũt, partim ſecent, & tenuent, partim etiam diſcutiant, condenſentq; denique, & ſic Tertiam Intentionem aſſequemur. In qua aſſequenda, vt inquit Hipp. lib. de Morbis, Aduerſus huiuſmodi ingentia vitia, primum eſſe Medicamentis certã dum quibus non iuuantibus, confugere oportet ad Ferrum, cui ſi malum non cedat, ad ignem tandem deuenire oportet.

Gal. igitur loco pluries ſuperius citato inter cetera Medicamenta maxime laudat infraſcripta dicens. Porrò ipſi Ozenæ & Polypis pręſtantiſſimũ Pharmacum reperi ſuccum ex Malis punicis, tum dulcibus, tum auſteris, accidiſque & maturis, & integris, parique magnitudine & numero maceratis expreſſum, Ceterum ſi humectior eſſe Polypus videtur, plus ex auſteris malis eſt contundendum. At ex aridis Pharmacis Diaphrigæ citra mordacitatem aliquando per multum tempus conſumptum Polypum noui, & eius loco Marcheſita vſta, vel Aes vſtum ſuſtitui poteſt, ex Dioſcoridis mente.

Probatur etiam inquit Gal. prędictũ ex malorum ſuccis collirium, ſi vbi exaruerit, redigatur in pollinem, indeque exufletur, aut etiam per Specilli nucleum indatur. Omnia autem hec aſſidue facere oportet, vt nunquam ab affecta parte abſit Pharmacum, quum facile ab humiditate eluatur. Iam verò Roſę ſiccæ contuſę inditeque in ijs, qui molli carne ſunt prædití, citra noxam aliquando curare ſolent Polypos. inquit Gal.

Competit etiam Aqua Ardens; vel infraſcriptum Medicamentum.

℞. Spumæ Argenti dragm. III. Ceruſæ vnc. 5. Malicorij, Aluminis ſciſſilis an dragm. II. quibus tritis, & cribratis ac in Mortarium coniectis cum Vino odorifero ad Mellis craſſitudinem reducito, poſtea Myrtino affuſo & conquaſſato in Plumbea pixide ſeruato, ac vtitor.

In corpore vero robuſto infraſcripta vtilia ſunt, quæ propoſuit Paul. lib. 3. cap. 24. dicens, Ad Polypudas & Sarcomata.

℞. Squamæ Aeris vnc. 1. Attramenti Sutorij dragm. VI. Sandrachæ vnc. 5. Veratri nigri dragm. II. Naribus flatu impellito, & vtere perinde atque præſtantiſſimo.

Nam tredecim diebus opem præbet notatu dignam. Conducit & Attamentum Sutorium cum Aceto; vel,

℞. Corticum Malicorij vnc. 1. 5. Attamenti ſutorij dragm. x. Chalcitidis vnc 1. Fellis Taurini, Amomi, Myrrhę, Nepetæ, Marubij an vnc. 5. Croci dragm. II. Veratri albi vnc. 5. ex omnibus fiat puluis tenuiſſimus, & arido vtere.

Ad inueteratos Polypos infraſcriptũ puluerem maxime commendauit Alex.

℞. Calcanthi, Chalcitidis, Myſi, Aeris cremati an part. æquales, ſingula ſeorſim tere ex Aceto, poſtea omnia ſimul M. & Vino ſubige, donec glutinoſum fiat ad Mellis compagem. Deinde in nouam Ollam coijcito ac bene operculo operta ac Luto oblinitam in Furnum demittito, vt in carbones illa redigantur. Deinde Furno exempta cum Vino retito, atque iterum ſimiliter torrefacito & in puluerem redige, & repone ac ad vsũ ſerua. Multa alia Medicamenta proponit ac commendat Aetius Serm. 6, cap. 92. quæ breuitatis cauſa relinquo, & ſufficit demonſtraſſe locos.

Poſſumus etiam vti Oleo Calchanti Sulphuris, & alijs adurentibus Medicamentis, vt Paſonis Trociſci, Polidæ, Muſę, Aqua ex Argento ſublimato confecta, vel precipitato cum Plantaginis ſucco ſepius ſupra Marmorem leuigato, ſimiliter Calcantho. Et quando his Medicamentis vtimur, ne Medicamentorũ ignea vis circumſitas partes ledat. Nares extrinſecus muniendæ vſque ad Frõtem, vel Poſca, vel Bolo armenio cum ſucco Plantaginis, vel ſemperuiui, vel aliquo ſimili, quod vim refrigerandi polleat. Infraſcripta etiam Med. Polypo conferunt, & eum abſumunt, & omnẽ in Naribus excreſcentiam.

℞. Scoriæ Aeris vnc. 5. Calchanti drag. III. Ellebori nigri, Arſenici rubri drag. 1 M. & fiat puluis ſubtiliſſimus, & in Nares inſuffletur, aut ponatur cum

tenta in Vino diſſolutus, vel.

℞. Seminis Serpentariæ, & tere cum ſucco Malorum Punicorum coctorum cum cortice ſuo, & liniatur ſuper Polypum & in eius circuitu.

Succus etiam vuę ſerpentariæ idem operatur, ſimiliter ſuccus radicis eius, Lana in aliquo illorum imbibita, & Naribus immiſſa.

Conferunt etiam & coniunctim & diuiſim infraſcripta, vt Ariſtolochia cum Cypero, Puluis Hermodactylorum, Aes vſtum, Flos Aeris, Oſſa Myrabulanorum, Antimonium, Tutia Alexandrina & ſimilia.

Curatio per Chirurgiam. Niſi Medicamentis cedat, ad inciſionem deueniendum eſt, quem incidendi modum optime docet Paulus lib. 6. cap. 25. dicens. In Sella igitur aduerſus ſolarem radium hominem figurabimus, Leuaq; Manu Narium eius meatum dilatatum tenentes, Dextera Spatha, huic rei dicatam Polypicaue ad Myrtacei folii formam robuſta Polypum, vel excrementum carnis in orbem circumcidemus, eam in partem ferramenti acie impoſita, vbi Naribus adheſerit Deinde auerſa Manubrioli parte exciſam carnẽ eximemus; Et niſi meatum purum effectum viderimus, ad remediorum auxilia deueniendum eſt. Si qua Polypi portiuncula ſuperfuerit, alterius Ferramenti ad Polypum eradendum facti, acie immiſſa relictum corpus cum tenſione, torſione, & raſura ſtrenue educemus. Maleficos autem Polypos gracilibus & oliuaribus Ferramentis candentibus adurere conuenit. Poſt aduſtionem, præſidia vſtioni dicata adhibenda ſunt. A Scalpelli verò vſu, Manuumque opera.

Spongia loco exacte deterſo, poſcam vel Vinum in Nares infundes, & ſi liquor per palatum ad Fauces tranſierit, bene ſe habebunt manuum functiones. Sin minus, indicat Polypi carunculam circa Oſſa, quę à colando Ethmoides dicuntur, herere, vel ſuperius, quę inſtrumenta Polypica non dum comprehenderunt, & hic etiam alium modum Polypum abſumendi docet, Funiculo cum quibuſdam globis accomodato, quæ curatio nimis dura mihi videtur.

Celſus ſimiliter lib. 7 cap. x. Polypum abſcindendi modum docet, dicẽs. Ergo etiam Polypum Ferramento acuto in modum Spathę facto reſoluere ab oſſe oportet, adhibita diligentia, ne infra Cartilago ledatur, in qua difficilis curatio eſt. Vbi abſciſſus eſt, vnco Ferramento extrahendus eſt; Tum implicitum Linamentum, vel aliquid ex Penicillo reſpergendum eſt Medicamento, quo ſanguis ſupprimitur, eoque Nares leniter implendę; Sanguine ſuppreſſo, Lineamento vulnus purgandum. Vbi putum eſt; Medicamenta Epulotica, Pinna illita, intus demittendá, donec ex toto id ſaneſcat. Si qua verò Polypi portio remanſerit, quæ Ferro abſcindi non poſſit, non ſolum ignitis Ferramentis ſed etiam cauſticis Medicamentis ſuperius dictis abſumi poteſt, habita partiũ circumſtantium ratione. 4ª

Sympto mata cor rigenda. His rite peractis, Quarta Intentio ſurgit, quæ ſcilicet Accidentia corrigat, Et ſi dolor adſit, Oleo Roſaceo, Oui vitello, & Muliebri Lacte admoto ſedandus, Vel infraſcripto, quod optime dolores demulcet.

℞. Olei Vitellorum Ouorum vnc. ɪ. Succi Semperuiui, Plantaginis an vnc. ʒ. Tutię pręparatę, Litargirij an dragm. vɪ. Caphurę ſcrop. ɪ. Opij G. ɪɪɪɪ. M. & omnia in plumbeo Mortario cum Penicillo Naribus indantur, vel.

℞. Butiri recentis vnc ɪ. Aquæ Roſarum vnc. ʒ. Ouum integrum agitentur diutiſſime ſimul; Poſtea frequenter intus & extra applicentur. Nam dolorẽ lenit, & ruborem tollit,

Si ſanguis fluxus ſuperuenerit, ipſum cohibere debemus puluere Boli Armenij, Thuris, Maſticis, Sang. Dragonis, Aloes, cum Oui albumine mixtis, & Pilis molliſſimis Leporinis applicatis ac admotis, vel alijs ſanguinem ſiſtentibus vt ſuperius diximus, & inferius dicemus

Curatio palliata. Quando verò Polypus Malignus Cãceroſuſque fuerit, cum vera curatione curari nequeat, tantum infraſcriptis Medicamentis, vel his ſimilibus blandiri debet. Sepe ergo abluatur cum decocto vel Aqua ſtillaticia Agrimonię, vel Lentium, aut Vino albo, aut Lacte, deinde infraſcripto Vng. inungatur.

℞. Vng. Roſati Meſ. Olei Roſacei Omphacini, Succi Plantaginis an vnc. ɪɪ. Tutiæ pręparatę, plumbi vſti & loti an

ti an

ti an vnc. 1. Caphurę ſcrop. 11. M. & in Mortario plumbeo tam diu in ſole agitentur, donec Linimenti formam acquirat, vel.

℞. Vnguenti de Plumbo, ſucci ſolani an vnc. 1. Aquę Roſarum vnc. 5. diutiſſime in Sole in Mortario plumbeo agitentur, & liniatur affectus.

Hoc enim Vnguentum humoris acrimoniam temperat, corroſionem prohibet ac ſiccat. Et qui plura deſiderat, ad palliatam Cancri curationem recurrat, vbi multa inueniet.

DE VERRVCIS. Caput 33.

Quid nominis.

VErrucæ à Latinis dictæ, à vulgaribus porri vocantur, Dicuntur verò à Latinis Verrucæ, quia quemadmodum eminétior Montis pars verruca dicitur, ſic illę humiles excreſcentię, quæ monticulorũ inſtar in cute eminent, Verrucas vocare placuit.

Porri a Vulgaribus dicuntur, quia intra ſe fila quædam, velut porrorum radices, aliquando continent.

Species. Greci tres Verrucarum ſpecies ponũt ideſt Myrmecię, Acrocordones, & Thymi, ſub quibus comprehendi poſſunt Condilomata, Ficus, & Criſtę, cũ eundem habeant generationis modum, & eandem curationem requirant.

Myrmicię enim Formicę ab aliquibus nominantur, & ſeſſiles Verrucæ, & dicuntur Formicæ ab effectu, vt inquit Paul. & Aetius, quoniam in ſcalpendo & attritu ſimilem morſiunculis Formicæ ſenſum deferunt.

Acrocordones verò dicuntur, vt inquiunt dicti Autores, quoniam reſectę Chordæ ſummitati reſpondent, Vel ſic dicuntur, quod Chordæ nexu ſuſpenſa pendere videntur, & Verruca penſilis ab aliquibus dicitur, & Albucaſis Telil vocat.

Thymi appellantur, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 28. & Aetius Serm. 14. cap. 4. quia ſummum colorem floris Thymi repręſentant; Vnde eis nomen eſt, Raſis & Auicenna Mori appellant, & ita dicuntur, vt inquit Aetius Serm. 16. cap. 105. quia Moro maturo aſſimilantur.

Quando vero hę excreſcentię paruę ſunt, Thymi appellantur. Quando poſtea magnitudine excedunt, Ficus dicũtur, ſiue Porrificus, vt inquit Aetius; Ita vero nominantur a ſimilitudine, quam habent cum Ficus fructu, Ab Arabibus Haſcę, & Albaicæ, etiam dicuntur, & Albucaſis Albater appellat.

Myrmicia quid ſit. Myrmicia ergo, ſeu Formica, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 4. eſt tuberculoſa ac calloſa eminentia, parua, rotũda, nigricantis coloris, fundamentum latum habens ad cutem reſidens, ad cõtactum dolorem exhibens eiuſmodi, qualis à morſu Formicę animalis contingit.

Quid ſit Acrocordon. Acrocordon tuberculoſa, eſt eminentia, parua, in ſumma cute exiſtens, indolens, calloſa, in orbem magna ex parte circinata, anguſtam ac penſilem baſim habens, & in ſumo vertice reſectę Chordę extremitatem referens.

Quid ſit Thymus Thymus ſimiliter eſt tuberculoſa eminentia aſpera, ſubrubra, pręter naturam aucta, & baſim anguſtam & caput latius habens, & tactu ſubdura, & Floris Thymi figuram referens.

Partes affecta. Partes ab his eminentijs affectę vt plurimum ſunt Manus ac Pedes, quamuis in reliquis corporis partibus oriri poſſint vt inquiunt citati Autores, & Aetius loco ſuperius citato inquit; Abundãt Thymi circa ſedem & pudenda, ac media Femora, quandoque in facie etiam conſiſtunt.

Differentię. Differunt vero inter ſe hę Verrucarũ ſpecies, vt Myrmicia ab Acrocordone, quoniam Myrmicia baſi eſt latior, ſupra vero tenuis; Acrocordon vero infra, ideſt ad baſim, anguſtior eſt, ſupra verò latior; Similiter Myrmicia, vt plurimũ cum ſumma cute eſt æqualis; Acrocordon vero, ſemper à cute extat, vt inquit Gal. 14. Meth. medendi.

Thymus ſimiliter, quamuis in baſis ſubtilitate cum Acrocordone conueniat, tamen colore & aſpredine differt.

Condy-

Condyloma quid ſit,

Condyloma, vt inquit Aeties, Serm. 14. cap. 13. eſt tumor quidam pelliculę Ani, quoniam cum hec pars ſuapte natura rugoſa ſit, ſi eò vitioſis humoribus fluentibus, aliqua eius particula & ruga præter naturam intumeſcat, talis affectio Condyloma dicitur.

Cristæ quid ſint

Criſtæ ſunt carnis excreſcentiæ circa Anum pululantes ex pręposterа venere ortæ, ad quarum radices, vt plurimum ſciſſuræ ſiue ragades adſunt.

DE VERRVCARVM Cauſis.

VERRVCARVM cauſę ſunt humores Pituitoſi & Melancholici, ſiue ſanguis craſſus & viſcoſus extra cutis poroſitatem exiccatus, & omnia denique, quę talem ſanguinem gignere poſſunt. Gal. Com. 26. lib. 3 Aph. inquit. Quod hæ eminentiæ ex vitioſis humoribus foras ad Cutem vergentibus fiunt.

Cauſa ergo Materialis eſt humor craſſus & viſcoſus; Efficiens verò eſt expultricis facultatis robur, talem humorem per anguſtum locum expellens, vt inquit Auic. 7. 4. Tract. 3. cap. 12.

Omnes ergo Verrucarum ſpecies quę inferius dicentur, ex eiſdem cauſis, & vnde generationis modum obtinent. Sed Criſtæ hęmorrhoidales habent hoc peculiare, quod ab externa cauſa originem ducunt. Hic ergo nefandus morbus ijs oritur ac pululat, qui præcipue paſſiue præpoſtera venere vtuntur, & naturæ ordinem peruertūt, & ideo in obſcenis partibus oriuntur ſicuti maiori ex parte, Thymi & Ficus.

DE VERRVCARVM Signis.

CViuſcumque Verrucarū ſpeciei propria ſigna, ex eius definitione, ſumi poſſunt quoniam Myrmeciæ ſunt eminentiæ illę paruę, rotundę calloſę, craſſę, nigricantis coloris, latam baſim habentes, & anguſtiorem ſuperficiem, & ad Cutem reſidentes, & ad cōtrectationem, quaſi mordentis Formicæ ſenſum referentes. & ſunt abſque vlla aſpredine, ac depiles, & Thymis ſunt breuiores, duriores, profundioreſq; radices Thymis edunt, minus ſanguinem effundunt, & in quantitate Lupini magnitudinē nō excedūt, inquit Celſus lib. 5

Mirmiciæ ſigna

Acrocordones cognoſcuntur, quia anguſtam habent baſim, latamq; ſuperficiem, & ſunt a cutis ſuperficie eleuati, rotundi cutiq; concolores, tactu molles, indolentes, & aliquando à Cute pendent ad ſemidigiti craſſitudinem.

Acrocordonum ſigna

Thymi ſigna ſunt, quod huiuſmodi tubercula Myrmecijs eminentiora ac aſperiora ſunt, anguſtam baſim latamq; ſuperficiem ac duram habentia, & ad rubedinem tendentia, & Thymi florem referentia, Fabę Egiptię magnitudinem non excedentia, in ſuperficie facile finduntur ac cruentantur, & non vnquam aliquantulum ſanguinis funduntur, & aliquando ex his tuberculis vnum tantum apparet, vt plurimum vero plures, vt inquit Celſus, plerumque inopinate apparent, atque etiam nō vnquā diſſoluūtur.

Thymi ſigna

Ex Thymis, vt inquit Aetius, aliqui ſunt manſueti, aliqui maligni, & ex malignis aliqui ſunt Cancroſi, aliqui verò non. Quando vero Thymi plurimum excreſcunt, Ficus appellari ſolent, adeo vt, hec duo nomina Thymus & Ficus non aliter quam magnitudine & paruitate inter ſe differunt.

Thymorum ſpecies

Manſueti Thymi ſunt caruculæ paruę, inequales, obſcuris eminentijs exaſperatæ, albicantis coloris, aut ſubrubri doloriſque expertes.

Maligni vero Thymi duriores ſunt, aſperiores, ac maiores, feculenti, liuidi coloris ac punctorū, dolorē inducentes.

Dan-

Digitized by Google

effundunt, & caro nigra, vel cineritia, vel viridis apparet, dura, inequalis, parteſque circumſitæ oſcuræ, & inflammatæ apparent, & maximus adeſt dolor.

Condilomatum ſigna Condilomata ſtatim innoteſcunt, cũ circa Anum quædam eminentiæ appareant, ſimiles Nodis, qui clauſa Manu apparent, qui Græce ita dicuntur, & ab Hemorroidibus diſtinguuntur, quoniã in Condilomate nulla Vena, ſed ſola cutis laborat, taleſque tumores non ſunt adeo nigri, ſicuti Hemorroides.

Ficus ſigna. Ficus dignoſcuntur, quia Thymis maxime aſſimilantur, & non aliter quã magnitudine, & paruitate inter ſe differunt.

Criſtarũ ſigna. Criſtæ ſimiliter oculis ſtatim apparẽt cum circa Anum carnis excreſcentiam appareat, ad quarum radices vt plurimum Ragades ſiue ſciſſuræ ſimiles iis, quæ vehementi frigore ob Boreæ importunum flatum in Manibus ac labijs excitari ſolent.

DE VERRVCARVM Prognoſtico.

THYMATA peſſima ſunt in obſcœnis partibus orta, & maxime vbi ſanguinem effundunt, vt inquiunt præcitati Autores, & præcipuè Celſus. Ex his Acrocordon, ſiue Thymium ſepe etiam per ſe finiuntur, & quo minora ſunt eò magis. Acrocordon, ſi exciſſa eſt, nullam radicem relinquit, idq; neq; renaſcitur quidem.

Thymio clauoque ſciſſis ſubter rotunda radicula naſcitur, quæ penitus deſcendit ad carnem, eaque relicta idem rurſus erit.

Myrmiciæ ſilatiſſimis cum radicibus inhæreant, ideoq; ne excidi quidem ſine magna exulceratione poſſunt, vt inquit Celſus.

Oribaſius lib. 7. cap. 41. inquit; Myrmiciæ atque Verrucæ vſu medicamentorum vehementer exulcerantium conuelluntur, eorum vero, quæ putrefaciunt, interimuntur.

Myrmiciæ & claui ſine curatione vix vnquam deſinunt.

Aetius Serm. 14. cap. 4. inquit; Maligni Thymi exacerbantur maxime ad manuum contactum & Medicamentorum adhibitionem.

Suntautem omnes manſueti, facile curabiles, maligni incurabiles.

Maligni Thymi, Cancroſi aliquando euadunt, prauaque Symptomata adiuncta habent, vt dolores ingentes punctorij, Inflammationes, Febres, & Phagedenica, ac depaſcentia vlcera.

Sicuti, ſuperius diximus Thymi, ſi grandiores fiant, in Ficus euadunt, ita etiam Criſtæ, ſi negligantur, in tumores Porrificos dictos degenerant.

DE VERRVCARVM Curatione.

IN qualibet Verrucarum ſpecie tres Intentiones habere debemus.

Prima in ſex rebus Nonnaturalibus & præcipue in victu conſiſtit.

Secunda in præparatione & peccantis humoris euacuatione.

Tertia circa localia verſatur.

Vt Primam & Secundam intentionem aſſequamur, eundem ordinem in ſex rebus Nonnaturalibus ſeruabimus, ac eiſdem Medicamentis peccantes humores præparabimus, ac euacuabimus, vt cap. de Oedem. & Scirrho fuit dictum.

Quo ad particularia præſidia, ideſt ad Tertiam intentionem aſſequendam, duobus modis huiuſmodi verrucæ curari poſſunt, vel Medicamentis, vel Manuali operatione; Medicamenta multa ponuntur ab Aetio Serm. 14. cap. 4. & à Paulo lib. 4. cap. 15. & ab Oribaſio lib. 7. cap. 43. & ab alijs Autoribus.

Curatio per Medicamenta. Ad Myrmicias ergo, & Acrocordonas, inquit Paulus, competit Elaterium cum Sale mixtum, Lacrimæ Thuris cũ Aceto, Groſſi, ideſt immaturi Ficus cũ Aceto, Farina, & Nitro. ſimiliter Fici ſuccus, vel Tithymali illitus, Combuſta Erugo cũ Sulphure viuo, Ocymi, ideſt Baſilici folia cũ Attramento ſutorio.

Quod

Digitized by Google

Quod ex Palmitibus ſiue Sarmentis, etiam dum viridibus combuſtis, deſtillat, Retrimentum Ouium cum Aceto, Fel Hirci illitum, Herbæ Solaris maioris, Elitropij dicti, Fructus cum Vino Cataplaſmate inductus, ſimiliter Ruta cum Nitro, & Pipere, Nitrum cum Lotio Pueri venerem non experti, Stercus Bouis Armentarij cum Aceto mixtum, & adhibitum.

Ad Myrmicias inueteratas infraſcriptum maxime confert, Sed ſemper prius antequam Med. Myrmicijs applicentur, earum baſis Ferro circumſcalpenda; ℞. Sulphuris viui, Sandrachæ, Atramenti, ſutorij, Elaterij an partes equa; terecom Aceto, & S. A. Paſtillos formato, & vſus tempore Aceto diſſolutos illine. Ad Myrmicias, & Acrochordones.

℞. Chalcitidis dram. vi. Sandrachę vnc. 5. Cadmię, dram. x. M. cum Aceto, & aſſidue illine. donec decidant, vel

℞ Auri Pigmenti, Elaterij an vnc. 1. Sandrache. ſulphuris viui an dram. vi. Radicis Chamaleonis nigri vnc. 5. & cum Aceto q. ſuff. S. A. Fant Paſtilli, & Aceto diſſolutis vtere, vel.

℞. Floris Aeris vſti dram. vi. Vetrioli romani vſti vnc. 5. M. & fiat Puluis ſubtiliſſimus, & cum Hyrci Felle miſceatur ac applicetur.

Si vis magis cauſtica vtere Oleo Chalcanti, Sulphuri, Aqua Forti, Paſtillis Andronis, Muſæ, Pafonis, Ioannis de Vigo, Capitelli ruptorio, & his ſimilibus. Sed animaduertendum, quando Cauſticis, ac adurendi vim habentibus Med. vtimur, vt inquit Celſus, vt circumſtantium partium ne inflammentur ac exulcerentur, curam habeamus, circumponendo Vng. de Bolo, vel Roſaceum, vel Gal. Refrigerans, vel refrigerantia Folia, vel ſucci, & his ſimilia.

Si verò Cauſtica dolorem excitent magnum, Anodinis mitigandus, deinde ad Cauſtica redeundum.

Supraſcripta verò Med. non ſolum Myrmicijs & Acrorordinibus, conferunt, ſed etiam Thymis, Et ad Thymos in quit loco citato Aetius, Saluiam herbam ſiccam tutam eum pinguibus Caricis prebendam, & diſparebunt, vel.

℞. Serpentis exuuitm tritum cum carne Caricarum, reiectis granis, Miſceto, & Emplaſtri modo imponito, & ſi intra ſedem fuerint, Glandulam inde facito, & ſubdito ac miraberis, vel.

℞. Stercoris canini albi vſti ac triti, & Vino madefacti imponito.

DE MANVALI Actione.

MANVALIS operatio deſcribitur, à Gal. 14. Meth cap. 17. & à Paulo lib. 6. cap. 87. & à Raſi lib. Diuiſionũ cap. 124.

Fit igitur hec Chirargica operatio in omni Verrucarum genere Exciſſione, vel vſtione, ac actuali Cauterio, vel vinculo ſcite coaptato, ſicuti in vero Ficu fieri ſolet, vel primioribus dentibus euellantur, ac radiciths extirpentur, vel forti Pinna, vt veteris Galli, velquele, quę ſuo circulo ſecet, vel aliquo inſtrumento rotundo concauo, & in extrenitate acuto, quod verrucę craſſitiem tantum adequet, ac illam vndique amplectatur & vna cum eius radice extirparc poſſit. Exciſſio ergo ſi fiat à quodem Manu exercitato, facile eas tollet, cum proprijs Lineamentis à circumpoſita cute circumſupte diſcernatur; Feuamenta ad hoc apta, vt inquit Gal. ſunt Scalprum ad Myrtacei Folij ſpeciem, Phlebotomum dictum, vulgo Lancetta, & id, quod Scolopomacherion, vulgo Gambaut dicitur.

Circnm ſcarificari igitur debent, poſtea Vulſella apprehendi, & acutiori ſcalpio, aut Phlebotomo radicitus extirpanpę; Nonnulli, ne poſtea renaſcuntur, candenti. Feuamento aduri volunt. Vſtio ita fieri debet, Lamina quędam Ferrea pertuſa ita verrucæ adurende ad aptari debet, vt eam vndique comprohendat, nihilque circumpoſitæ carnis appareat, & cendenti feuamento, vel Ignis flamma adurendnm; Dende eſcatam remouentiu apponda, Poſtea vlcus, vt reliqua vlcera, curandum. Raſis lib. Diuiſionum cap. 124. Verrucarum aduſtionem vna cum ſuis radicibus cum

Myrtinis

Myrtinis viridibus lignis incenſis maxime laudat.

Vinculo penſiles verrucæ curari poſſunt, aſſidue noua Vincula renouando, ſemper arctius ſtringendo, quouſque ex ſe ipſis decidant, & ſi aliqua radix remanſerit, Cauterio abſumenda. Huiusmodi verò Vincula fieri poſſunt ex Pilis Equinis, vel Serico Filo crudo, vel quolibet elio forti Filo.

Euulſio verò, & eradicatio fit, vt Gal. 14. Meth. inquit, vbi refert, quendam ſuo tempore Romę fuiſſe, qui nouam huiuſmodi Verrucarum curationem excogitauit. Nimirum hoc certa primum Labiorum applicatione, ceu ſuctu ad ſe trahebat, atque, quod mirum videbatur, à radice euellebat; Deinde primioribus apprehenſis Dentibus totas ſimul eximebat: Aucondones vero, vt potè à cute extantes ſtatim mordicus prehendebat, & ita protinus educebat. Extirpatio quę fit Pinna, vel aliquo inſtrumento ad Pinnæ formam, ita fit, vt inquit Gal. ſit ergo fortis Pinna, vel inſtrumentum Pinnæ ſimilæ Myrmiciæ craſſitudini par, vt eam vndique prorſus conſtringat, quæ poſtea circum acta, ac ſimul deorſum impulſa, celerrime ita Myrmiciam etiam cum ipſa radice totam educat. Abſcindere verò ab his tantum radicem verſus oportet, quatenus reliquæ partis fiſtula complecti Myrmiciam poſſit. Sanè ex ipſa ſtatim abſciſſione, ſi modò ſcite fiat, etiam acumen ipſi comparabis, Iam verò, quod vehementer attrahentibus ſurſum Myrmiciа euelletur, & putrefacientibus enecabitur, ratione ab aliquo inuentum eſt, inquit Gal.

Thymi, qui in aſtrictiori Ani muſculo, Sphinctir dicto, adſunt, volſella attrahendi ſunt, poſtea radicitus ſunt excindendi poſtea ſiccum Med. ſanguinem ſiſtens inſpergendum, qualæ eſt, quod Flauum appellatur, & poſtæ exiccantia Pharmaca, donec perfecte curentur adhibenda, cum vnctuoſa, & mollia affectionem renouent. Quando verò Thimi in locis magis expoſitis fuerint, poſt exciſionem, præſertim cum magni fuerint, ac multi, ad ſanguinem ſiſtendum, & regenerationem impoſterum prohibendam, vſtionem adhibere expedit. Vſtione facta, Cruſta remouenda cum Lacte Melle mixto, vel alijs vncteoſis rebus ſuperius dictis; Deinde Detergentia ac repurgantia competunt, tande exiccantibus curatio perficienda.

AD THYMOS IN SEDE, & dura ac non Inflammata Condilomata, & Ficus.

℞ Squamæ Aeris, Sandrachæ, Auri pigmenti an drag. 1. Aluminis ſciſſilis drag. 11. tertio per ſę ſingula, & Oleo Roſaceo ad ſtrigmenti craſſitudinem redacta, large illinito, & raſuram Linteoli imponito, atque bis ſingulis diebus curato. In alijs verò partibus Aceto, Olei vice uti debemus; vel,

℞ Elaterij, Auri prigmenti an vnc. 1. Sulphuris viui dragm. vi. Glutinis piſcium vnc. 5, trita excipe, & Glutino Aceto perdiſſoluto, & vtere. In Sede, vt ſuperius diximus, Roſaceo diſſolutis in aliquibus partibus Aceto.

Vt rurſus Thymi, Ficus ac ablata Condilomata non renaſcantur.

℞ Cineris lignorum vitis, vel Cineris ex Vinaceis vſtis cum Aceto illiti, quod etiam extantes pręclare tollit, inquit Aetius.

DE THYMIS NATVRAlium partium ſine Pudendi.

IN his partibus Thymi aliquando oriuntur inquit Paul. lib. 6. cap. 56. & Aetius Serm 14. cap. 13. & modo in Preputio, modo in Glande, modo in Cole, aliquando verò in omnibus his locis, & ex his, vt de alijs diximus, Aliqui ſunt Benigni. Aliqui Maligni, Benigni faciliter curantur, Maligni difficulter, & per affectæ partis ablationem curantur. Signa quomodo dignoſci poſſint Manſueti à Malignis, ſuperius fuit dictum. Benigni ac Manſueti Thymi ac parui per Volſellā

diſtenti ac attracti Specilli acie excinduntur ac deraduntur, & Calcitide, vel aliquo alio puluere, qui ſanguinem ſiſtendi, cruſtamq; inducendi vim habeat, inſpergatur ac illiniatur. Si verò multi fuerint, & magni, vel Maligni, poſt exciſſionem inuſtio facienda, vt ſuperius Diximus. Si verò oppoſiti in Preputio Thymi conuenerint, ideſt alij in parte interiori alij in exteriori, non debemus ſimul omnibus manum admoliri, ne forte Preputium ſtructura tenui imprudenter à nobis pertundatur. Sed prius interiores auferre, & ad Cicatricem perducere, deinde exteriores aggredi. Et ſunt aliqui, qui ſeta Equina, vel ſerico filo eos deligando, & Forfice illos auellendo, curant. Alij potentiali Cauterio. Si autem totum Preputium Thymis fuerit refertum ideſt in externis ac internis partibus, cum difficile ſit eum conſeruare. Ad Cutis Preputii ſectionem deueniendum eſt, & poſt exciſionem, inuſtio facienda, & deinde curetur ſicuti ſuperius fuit dictum.

Med. Thymos exiccans, quo in ijs, qui Manualem operationem recuſant, vti poſſumus, tam in partibus Naturalibus, quam in alijs locis ortis.

℞. Calcitibis crudę, Myſios crudi an vnc. 1. ſ, Squamæ Aeris vnc. 1 1. Aluminis ſciſſilis, vnc. 1. Locum prius cũ Vino abluito, & dictum Med. ſiccum poſtea inſpergito; vel ℞. Pul. Gallę, Aluminis an q. vis M. & inſperge.

AD THYMOS IN PVDENdis, & omnem carnis excreſcentiam,

ʒ. ʒ. ʒ. ʒ. ſe. Origani Rad. Rutæ an ſe. ℞ ſe. part, equ. vrito ac terito, ſe. ac inſpergito, & eſt optimum.

Omnes ſimiliter dictæ Excreſcentię Cauſticis Med abſumi ac eradicari poſſunt, ſed his curatio doloroſa ac diuturna redditur. Nihil ergo eſt tutius quam Ferro illas abſcindere, cum ſic nulla ſeua ſymptomata accidant, paruus dolor inferatur, & cita curatio fiat, & hoc pręcipue faciendum in Thymis, Ficis, Porris, & in Criſtis. Ex tali actione facienda, Patiens in loco illuſtri ambabus manibus Genibus ſimul deuinctis vt pars illa pateat, & Patiens demoueri nequeat; Commode ſic ſituato Aegro, ſupercreſcens caro Forcipibus, vel Nouacula abſcindenda, & ſanguine aliquantis per effuſo, & Spongia deterſo, pars actuali cauterio aduratur, de inde Oui integrum optime concuſſum, vt dolorē leniat, ſtuppis applicetur, poſtea ſicuti alia ambuſta Vlcera curetur. Si verò Ragades ſint complicatę Vng. de Plumbo, vel alijs exiccantibus, ſicuti de Ragadis diximus curentur,

DE CALLO ET CLAVO Caput. 34,

CALLI à Greci Ilos, Calui à Grecis Thilis ab Arabibus Almeſemir, & Almiſmar dicuntur. *Quid nominus.* ſta verò appellantur, quoniam Claui capiti aſſimilantur, vel dum comprimuntur dolorem ac ſi Clauus eſſet illi parti infixus inferunt.

Quid ſit Callus. Callus, vt inquit Gal. lib. de Definitionibus Medicis eſt ſubſtantia dura lapidoſa, rotunda, rigida, quę vt plurimũ in Pedum Planta oritur. vel ſic definire poſſumus, Callus eſt obdurata ſumma cutis ex labore, quæ alba redditur in Palmis, aut inferiorem Pedum plantis aut eorum digitis ſuccreſcens. Nullam tamen radicem alte demittens ac proinde doloris expers, vel ſic definiendus. Callus eſt quædam dura, & compacta caro, vnde pars ſtupet, albicat, nec expirat.

Quid ſit Clauus. Clauus, vt inquit Paulus lib. 3 cap. 80. & lib. 6. cap. 87. & Aetius Serm, 14. cap. 4. eſt Callus rotundus, ſiue in orbem circimnatus, colore candidus, Claui capitulum referens, & alte radicem emittens.

Affectę Partes. Partes à Callis, vel Clauis affectæ, vt inquit Celſus, Paulus, & Aetius locis ſuperius citatis ſunt omnes corporis partes; Sed præcipue oriuntur in Pedum plantis ac digitis, & circa Manuum extremitates, & circa Calcaneum ſnecteſunt.

DE

DE CALLI ET CLAVI Cauſis.

FIVNT verò Calli & Claui in Pedibus ex Calceamentis duris ac pręmentibus, ſiue Calceamenti pręſſu & intertigine, & Celſus, In Pedibus, inquit, Claui & Calli tum maxime naſcuntur, quamuis interdum aliter. In Manibus ſuccreſcunt ex longo vſu ac exercitatione facta cum aliquo duro inſtrumento, vt Fabris ac alias Mecanicas laborioſas artes exercentibus euenit. Ex labore igitur obdurata Cute gignuntur Calli Claui verò non ſolum ex hoc, ſed etiam ex humoribus Pituitoſis, vel Melancholicis ibi obduratis. Omnes ergo illę cauſæ, quæ tales humores generare poſſunt, Clauorum cauſę eſſe poſſunt quę verò huiuſmodi humorum cumulū efficiunt, cap. de Oedemate & Scyrtho ſuperius fuit dictum.

DE SIGNIS CALLI & Claui.

CALLI ſigna, vt elicitur ex Gal. Celſo, Aetio, & Paulo, ſunt, quod illa eminentia, quę in Manibus, vel Pedibus, vel in qualibet corporis parte apparet, eſt duræ lapidoſę ac rigidæ ſubſtantiæ, colore alba, doloris expers, nullamq; radicem alte demittit, & ex labore ſuccreſcit.

Claui ſigna ſunt, quod veluti Verruca cuti eminet, & Callo ſimilis eſt in colore & ſubſtantia; Forma tamen rotundus eſt inſtar Clauorum capita, vel Lupinorum forma; Radicem alte demittit quaſi ex oſſium membranis emergat & & expululet, quę radix dura eſt & ſolida, acutum interdum dolorem ſponte feriens, ac ſi in parte illa Clauus eſſet infixus infert, & præcipuę quando premitur, & ad durioris alicuius reſ occurſum & ſi in Pedibus ſit incedendi impedimētum affert.

DE CALLI ET CLAVI Prognoſtico.

CELSVS lib. 5. cap. 28. inquit Claui & Myrmicię ſine curatione vix vnquam deſinunt, & Clauo, & Thymo excįſſis, ſubter rotūda radicula naſcitur, quæ pènitus deſcendit ad carnem, eaque relicta idem rurſus exit.

Paulus lib. 3. cap. 80. inquit; Longiori autem tempore Clauus euellitur, etiā ſi Scalpello ferreo apex Claui continue abſcindatur aut pumice atteratur; Pari etiam mudo & Callus.

Aetius Serm. 14 cap. 82. inquit. Quādo Clauus prope neruoſas partes ac ſenſiles eſt, vt in digitis ſummis & alijs ſimilibus partibus. Huius itaq; tollendi gratia ſectio ac vſtio recuſanda, quoniā hę partes neruoſę ac ſubtili ſenſu prędite ſunt, & in his cauſticis Medicamentis vti debemus.

DE CALLI ET CLAVI Curatione.

CALLI ſeu Claui curatio duobus modis fieri poteſt, vel Medicamentis, vel Manuali operatione ideſt radicitus Ferro eos euellendo ac extirpando. *Curatio per Medicamenta.*

Si eos Medicamentis curare vis, prius pars ſuperior ac durior abradenda, vel Scalpello, vel Pumice, vt facilius Medicamenta agere poſſint, vt inquit Celſus ac etiam circum circa ſcarificari ac ſeparari debent, vt inquit Paulus poſtea aliquod èx erodentibus ſuperponendum, vt Rubigo raſilis, vel Sandracha, vel puluis Syringiacus, vel collirium Syringiacum, Gummi loco, Gutta Ammoniaca exemptum. Sed animaduertendum vt inquit Aetius, vt dum vſtoria Medicamenta applicare volumus, vt ſpleniū Inflammationi arcendæ idoneum glu-

tinoſum in medio exciſſum, quantum
Claui totius ambitus patet, adhibeamus
& ſupra Clauum, quantum per ſciſſurã
apparet cauſticum appplicandum, Fo-
rinſecus Charta integito, ac rurſus aliud
Linteolum cuſtodię gratia ſuperligato,
atq; ita per biduum vel triduum Aegrũ
quietum demittito; Idemque ſepe repe-
tito, donec Clauus a ſubiecta carne pror
ſus diſceſſerit.

Cauſtica & vſtoria Medicamẽta ſunt
infraſcripta.

Cauſtica Medicamenta,

℞. Cantharidarũ Alis, Capite & cru-
ribus abſciſſis num. xv. Sulphuris viui
Chalcitidis crudę, Amij an dragm. 5.
ſingula ſeorſim terito, & pice liquida,
ſiue Terebenthina ad Emplaſtri formã
reducito atq; vtitor, vel.

℞. Succum Cyrenacicum, vel ſi is de
ſit, Laſer cum Nitto, Ficus pinguiſſimæ
carne, vel Terebenthina excipito ac im-
ponito, vel.

℞. Lupinos crudos vſtos & Melle ex
cipe & applica; vel.

℞. Cineris crudorum Lupinorum cũ
Melle aut Myſi & liquida pice exempti;
Vel ℞. Gallinarum ſtercus vſtum Mel-
le exemptum, Aut.

℞. Nigellam cum Aceto tritam, &
eodem modo adhibe, vel.

℞. Lomentum Fabarum & Aceto co
ctum appponito, quod ad cicatricem eti
am perducit, vel.

℞. Cineris corticum Salicis & cum
Aceto M. & applica, vel.

℞. Ammoniaci in Aceto diſſoluti, flo
ris Aeris an dragm. 11. auri pigmenti
dragm. 1. Ceræ q. ſuff. M. & fiat cera-
tum; vel.

℞. Caſei antiqui in iure veteris canis
Suillę pinguiſſimę decocti, cum pauca
calcis viuę & Ceræ nouę portione mixtę
in Cerati formam; Vel ℞. Ammoniaci
in Aceto diſſoluti, Floris Aeris, Ceruſæ
nouæ an dragm. 1. Fellis Taurini vnc.
5. M. & Fiat Ceratum.

Clauo verò ſublato, deraditur planta
& rurſus adhibetur Empl. donec Vlcus
fuerit explanatum, & hec quo ad cura-
tionem per Med.

Curatio per Chirurgiam

Si per Manualem operationem cura-
re volumus, hec obſeruanda ac facienda
Ante quam ergo ad inciſionem ac vſtio-
nem veniamus magnitudo ac profundi-
tas Calli, ſiue Claui conſideranda, ſimi-
liter ſi aliquæ neruoſę parti, vel Venę,
vel Arterię adhereat, & quando hoc ad
ſit, vt ſuperius diximus inciſio ac vſtio
recuſanda & Medicamentis curandum.
Ante quam item ad Inciſionem ac vſtio
nem deueniamus partem affectam ac du
riciem mollire optime debemus cum
decocto Maluarum, & veteris Axungię
Suillæ, diu partem in eo decocto calido
detinendo, aut Ammoniaco Aceto diſſo
luto, aut Ladano Vino diſſoluto, aut ali
quo ſimili.

Inciſio vero ita fit, vt inquit Paulus,
circumſcarificatus igitur Callus, vel
Clauus, volſellaq; apprehenſus acutiore
Scalpello, aut Phlebotomo radicitus exi
mendus eſt. Non vlli etiam, ne rena-
ſcantur, candenti Ferramento adurunt.
Et tunc circumſitæ partes aliquo refrige
rante defenſiuo muniendę.

Albucaſis ne malignam Claui quali-
tatem acquirant lib; 2. cap. 45. aduſtio-
nem cum ignito ferramento, vel valde
feruenti Aqua laudat; Quod vt optime
ſuccedat, canulato inſtrumento Ferreo,
ve Aeneo, vel aliquo ſimili inſtrumento
quod totum Clauum ambiat, & ſic fir-
miter applicato ac compreſſo, intra talę
inſtrumentum feruens Aqua ponatur,
ita vt non adurat niſi Callum; Aliqui
volunt quod non ſolum talæ inſtrumen
tum fortiter comprimatur, ſed etiam ali
quantiſper circumuoluatur, vt facilius
cum ſua radice extirpetur. Vice Aquæ
Oleis adurentibus vti poſſumus, vt Cal
canthi, Sulphuris, vel Chimiſtarum A-
qua. quæ fortis vulgo dicitur

Exciſſo Callo ſiue Clauo, tepida fo-
uendum, tum abluendum Aqua in qua
Alumen fuerit incoctum & repurgandũ
Melle & Erugine, ſi qua ſordes extiterit.

Celſus lib. 5. cap. 28. inquit; Clauũ
ſubinde deradere commodiſſimum eſt.
Nam ſine vlla vi ſic emolleſcit, ac ſi ſan-
guinis quoque aliquid emiſſum eſt, ſepe
emoritur. Tollitur etiam ſi quis eum
circumpungat, deinde imponit Reſinã
cui miſcuit parum pulueris, quẽ
ex Lapide molari con-
trito fecit.

**

DE

DE ADNATO AC SVperfluo Digito Cap. 35.

qui morbus ſit.

ORITVR ſuperfluus digitus aliquando in homine, ſicuti aliquod ſuperflaum Mēbrum aliquando in alijs etiam animalibus reperitur, & eſt morbus in quantitate, & præcipuę in numero aucto, vt lib. Artis Medicinaliis Gal. inquit.

Quibus in partibus oriantur.

Partes in quibus huiuſmodi ſuperflui Digiti ſuccreſcunt, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 43. ſunt modo ad pollicem, modo vero ad minimum digitum, tam in Manibus, quam in Pedibus; Iuxta autem alium quempiam locum raro viſi ſunt.

Hi vero ſuperflui Digiti, Alij ſola carne conſtant, Alij non ſolum carne, ſed etiam oſſibus & vnguibus conſtāt. Qui vero oſſa habent, Alij ab articulo communi cum altero digito & commiſſura innixi, Alij ab Internodio & Digitorum fiſſura procedunt. Qui vero in Articulo ſunt orti, & oſſe, & Carne sunt compoſiti, perpetuo ſunt immobiles, Qui vero ſunt omnino carnoſi, aliquando mobies ſunt.

DE ADNATI DIGITI Cauſis

SVperfluorum digitorū cauſæ ſunt materiæ abundantia & ſuperfluitas ad locum tranſmiſſa ob illius partis generationem, & virtus formatiua fortis, ſicuti diminutionis cauſa eſt materiæ defectus, & formatricis virtutis debilitas. Quamuis materia non exiſtente multa, & Virture formatrice forti exiſtente, magnum membrum generari poſsit, Sic & è contra multa exiſtente & Formatrice virtute debili, paruum membrum gignatur. Non ſolum enim opus eſt, vt materia ſit multa, & formatrix virtus valida ad magnam, & ſuperfluam partem generandam; Sed etiam oportet, vt materia ſit extenſibilis, & motui obediens. Quoniam & ſi materia multa ſit motui inobediēs ideſt non extenſibilis, & formatrix virtus debilis ſit, paruum Membrum gignitur, & minime ſuperfluum. Ad Diigitum ergo adnatum gignendum, Materiæ copia, quę motui ſit obediens & extenſibilis concurrit, & formatricis virtutis robur.

DE SVPERFLVI Digiti Signis.

SIGNA per ſe ſenſibus patēt, quoniam quando adnatus Digitus adeſt, ſtatim ſe oculis offert; An vero totus carnoſus ſit, vel etiam oſſe & Carne ſit compoſitus, tactu cognoſcitur.

DE SVPERFLVI DIgiti Prognoſtico.

QVO ad Prognoſticum, Paul. loco ſuperius citato inquit. Superflui digiti, qui omnino ſunt carnoſi, facile & ſine periculo curantur, qui vero cum oſſe ſunt compoſiti, & ex internodijs oriuntur, difficiliotis ſunt curationis; Qui ab Articulo emergunt, difficillime & cum periculo abſcinduntur, & curantur.

DE SVPERFLVI AC adnati Digiti Curatione.

QVO ad curationem Gal. lib. Artis Mediccinalis inquit, Quęcumque autem nō integris partibus ſed earum tantum particulis, aut deficiunt, aut Naturę modum excedunt, refectio quidem, vel generatio in ijs, quę deficiunt, ablatio vero & abolitio in his, quę ſuper abundant, ſcopus eſt.

Sed ante quam ad Digiti amputationem ac ſciſſionem deueniamus, ſi Patientis corpus impurum ſit ac repletum.

Q 2 conue-

cõuenientibus euacuationibus imprimis euacuandũ, Inſtituta etiã optima dieta, & ſuperioribus partibus, vt humorum ad partem affectam fluxus, prohibeatur, Defenſiua Medicamenta applicanda; Poſtea ad Manualem actionem deueniendum, quam optime Paulus loco citato docet; dicens.

Si Digitus adnatus ac ſuperfluus totus carneus ſit, totum quod ſuperuacaneum eſt ſemel, & vnico tantum ictu tollitur, & ita tuto ac cito curatio abſoluitur. Poſtea Medicamenta ſanguinem ſiſtentia adhibenda, vt Oui albumen cũ pulueribus conſtrectiuis, & tandem, & reliqua vlcera curandum.

Si verò os habeat, & Digiti internodio adhereat, ita abſcindendum.

Primum caro vndique & circum circa vſque ad os excindi debet, Deinde os ipſum, vel Scalpro, vel ſerra comminuitur. Si vero digitus adnatus iuncturæ, & Articulo adhereat, in iunctura circũ circa Caro Nouacula vſque ad os abſcindatur, poſtea in iunctura diſiungatur ac remoueatur.

Facta huiuſmodi abſciſſione, Auicennas cum Feruenti Oleo partem aduri iubet, & ex hoc, vt illæ inquit, prouenę ſecuritas corruptionis, ſanguinis fluxus prohibetur, & ſupra inciſionis locum caro fortis & dura ac ſolida oritur.

Alij Feruenti Terebenthina locum adurunt, quoniam conuulſionem prohibet, partemque roborat ac conſolatur.

Si verò magnus ſanguinis fluxus ſequatur Oui albumine pulueribus conſtrectiuis admixto ſiſtatur, vel alijs prę-ſidijs ſanguinem ſiſtentibus.

Si cutaneę partes inter ſe maxime diſtent, vt citius curatio abſoluatur ſutura vniendę ſunt, Vtque hoc facilius fieri poſſit, anteequam cutis circum circa ſecetur, quantum fieri poteſt, prius ſurſum erga Manum cutis trahenda, vt relaxata poſt Digiti amputationem, facilius ſutura coadunari poſſit, & poſtea ſuperponendum infraſcriptũ Medicamentum.

℞. Reſinæ Terebenthinæ vnc. II. Olei Hypericonis vnc. I. M. & Filamẽtis ſuperpone, Manuſq; tota ac Brachiũ Oleo Roſaceo & Maſtichino inungeudum ac etiam Colli ſpondilia, vſque ad humeros. Poſt paucos dies ſi vulnus detерſione egeat, dicto Medicamento Mel Roſaceum & Hordeacea Farina addenda; Deterſo Vlcere & bene puro apparente exiccantibus Medicamentis ac cicatricem inducentibus, Epuloticis dictis vti debemus, ſicuti in vulneribus aliarũ partium fieri ſolet.

DE QVIBVSDAM particnlaribus Tuberculis Tumoribus & Excreſcentijs & Primmu.

DE GRANDINE Palpebrarum Caput. 36.

GRANDO, & ab aliquibus etiam Nodus dictus, eſt durum Tuberculum ſuperiori Palpebræ vt plurimum, innaſcens. *Quid nominis & quid res.*

Fit verò Grando ex materia Malencholica, vel Phlegmatica craſſefacta & Lapidis inſtar indurata, & in interiori parte Palpebrę, & aliquando à materia mixta fit, vt à Melancholia, vel Phlegmate cum ſanguine mixra, vel Bilioſo humore; Et aliquando etiam extra Palpebras ſubdurę Grandines Fabis ſimiles gignuntur, vt inquit Aetius lib. 7. cap. 81. quas ſi quis violenter contingat, intenſiſſimos dolores inducunt, & quandoque animi exolutiones. *Cauſa.*

Facile verò hec Tubercula innoteſcunt, quoniam euerſis Palpebris, ſi ad partem internam magis declinent, rotundę quędam eminentię pęrlucidæ, Grandini ſimiles, apparent, quibus diſſectis humor candido Oui ſimilis euacuatur quando à Melancholia, vel Phlegmate ſunt genitę, & quando ab humorũ mixtione fiunt, ex colore ſimiliter innoteſcunt, cum rubicundæ, vel ad flauitiem tendentes appareant, ſi ad extra magis declinent, ſtatim oculis ac tactui apparent. *Signa*

DE GRANDINIS PALpebrarum Curatione.

IN hac Curatione quatuor Intentiones præcipue habere debemus, Prima in victu ac alijs nõnaturalibus rebus coſiſtit; Secunda in peccantium humorum euacuatione; Tertia in materię resolutione; Quarta in Manus operatione.

Quo ad Primam Intentionem, optimo vtatur victu, ſicuti ſunt carnes pullorum, veruecis, Hedi lactentis, Vituli, Auium montanarum, & ſimilium, Oua recentia ſorbilia, vel tremula; Bibat Vinum limphatum, ſic in bono Aere hilariter viuat, moderate ac debitis temporibus corpus exerceat, moderate dormiat, & curet, vt Aluus ſit lubrica. Si corpus poſtea multis excrementis redundet, conuenientibus Syruppis præparentur humores, & deinde condecenti Pharmaco educantur, & ſi ſanguis peccet, niſi quid obſtet, Cephalica eiuſdem lateris ſecetur, & ſecundum quod fuerit opus, ſanguis educatur, & ſic ſecundam Intentionem aſſequemur.

Vt vero materia reſoluatur primum emollienda, & hoc fieri poteſt cum Fomento facto ex Aqua calida, & deinde ſuperponatur Diachilon cum Gummis, vel Ammoniacum, vel Opoponax, vel Serapinum, in Acerrimo Aceto prius diſſolutis, vel apponatur Emplaſtrum factum ex ſilueſtribus Groſſis coctis, aut ex folijs ſilueſtris Fici. Vel ℞. Pollinis Tritici vnc. 1. ʒ. pul. Sulphuris viui vnc. ʒ. M. & cum Aqua terito, & forma Paſtillos, ac ijs vtitor.

Niſi dictis reſolui poſſit, ſi magis ad extra declinet, in exteriori ſuperficie ſecundum Palpebrarũ rugas incisio, quã tum eſt opus, facienda, taliſque inciſio, quantum eſt poſſibile, à Pilis diſtet, cũ ibi vulnera difficulter conſolidentur, Facta inciſione, paulatim excoriãdo, Grando integra, ſi fieri poteſt, extrahatur; Deinde ſi opus fuerit, ſuatur, & Oui albumen apponatur, poſtea conglutinantia applicentur. Si quid intus remaneat, Detergentibus abſumatur, vt Vnguento Apoſtolorum, vel puluere Aſphodelorum, vel his ſimilibus, & hoc remoto ſarcotica & conglutinantia Medicamẽta apponenda. Si magis interius verſus declinet, euertatur Palpebra, & ſcindatur ſecundum quod ſuperius diximus, & Grando extrahatur, quæ extracta, intus frequenter Oui albumen inſtilletur. Si vero extra Palpebras magnę & ſubdurę Grandines ſint, iuxta apicem incidendę & concauo Specillo ſcalpendæ, & Melle & Linamentis ac Fomentis ſanari debent, vt Aetius loco ſuperius citato ſcriptum reliquit,

DE ORDEOLO Caput 37.

ORDEOLVM, etiam Præputiolum ab aliquibus dictum, eſt Tuberculum in abſceſſum ferè deſinens, quod forinſecus in Palpebræ margine iuxta Pilos prorumpit, Dicitur vero Ordeolum, quia grano Hordei maxime in figura reſpondet, cum in medio ſatis craſſum ſit, & erga vtrumque extremum ſubtile. Differt vero à Grandine, quoniam Grando ſemper eſt dura; Ordeolum vero, vt plurimum, molle ac tractabile, & vt plurimum à calida materia oritur, & tale Tuberculum nullius eſt periculi, ac fere ſẽper localibus tantum præſidijs curatur.

Quid nominis Quldrei

A quibus differat Cauſa Signa.

DE ORDEOLO Curatione.

A Principio ergo, vt materia Ordeolum faciens reſoluatur fouẽda pars Spongia imbibita in calido decocto Hordei, & Florũ Chamemoli, vel Pane calido, vel Cera alba calida, vel, vt vult Aetius lib. 7. cap. 82 poſt fotum, adponatur Serapinum vel Ammoniacum in Aceto diſſolutum, ac

ac calefactum, & ſuper ſubtile Corium vel quid ſimile extenſum. Vel applicetur Medicamentum factum ex Medulla oſſium Vituli Oleo Seſamino & Cera Vel confricetur Ordeolum corpore Muſcę capite prius amputato ac abiecto, vel applicetur Medicamentum factum cũ Caricis in Vino mulſo coctis & modico Galbano contuſis, Vel applicetur Fermentum ab homine ieiuno manſum. Si verò ad ſuppurationem tendat, calido Gallinæ Adipe illiniatur; Maturo iam Ordeolo, ſuperponatur Cartamus cum Muria mixtus. Poſt humoris excretionem Mel illiniatur, deinde applicetur Medicamentum factum ex Cera noua puluere Aloes & Tutię. Multa alia pręſidia, ad hoc paruum Tuberculum curandum, vtilia, breuitati ſtudentes, relinquemus, & quia parui & ſalubres morbi, ſicuti hic multis Medicamentis non egent.

DE AEGILOPE
Caput 38.

Quid nominis

AEGILOPS à Grecis & Latinis dictus, ab aliquibus Caprinus oculus vocatur, cum Capellæ tali morbo ſepiſſime rẽtentur, & à Paulo lib. 3. Cap. 22. prius quam talę Tuberculũ rumpatur, Anchilops. & ab Auicenna lib. 3. Fen. 3. tract. 2. Cap. 14. Grab. dicitur, poſt abruptionem & in Vlceris de generationem Aegilops à Paulo, & ab Auicenna Algarab vocatur.

Quid ſit Aegilops

Aegilops, vt inquit Gal. 5. de Gomp. Medicamento S. Locos cap. 2. eſt paruum quoddam Abſceſſui ſimilæ tuberculum, inter Naſi os, & magnum iuxta Oculi angulum ortum. Cum ergo Tuberculum ſit, ſiue paruus tumor eſt morbus in compoſitione, & pręcipue in magnitudine aucta, cui intemperies & continui ſolutio ſimul ſunt complicatæ. *Pars affecta* Et pars affecta oculis patet, cum præſertim huiuſmodi paruus Abſceſſus in ſuperficie ſe oſtendat; Si vero partem magis profundam obſideat, vt aliquando euenire ſolet, tunc non viſu, ſed compreſſione à Medico percipitur.

Species

Species, ſiue Aegilopis Differentiæ, ſecundum Auicennam loco citato duæ ſunt, Altera, quæ dura eſt, & tactu mouetur, & non rumpitur, quę eſt de Glãdularum genere, & plurimum moleſtię eius eſt, quod videtur eminentia in Lachrymalibus, & cum expreſſione inuenitur, & dolet eius expreſſio, & multiplicatur cum ea Ophtalmia. Altera eſt quoddam paruum Apoſtema ac ſanioſum, quod, vt plurimum diſrumpitur, & in Fiſtulam degenerat. Conueniunt vero hæ duæ Aegilopum ſpecies in hoc quod quęlibet earum ſub tactu mouetur atque ſubmergitur, & ablato Digito, ſtatim redit, ac iterum eleuatur, vt dictus Autor inquit.

DE AEGILOPVM
Cauſis.

GENERATVR talis paruus Abſceſſus à vitioſis ſuccis, vel a toto corpore, vel aliquibus partibus tranſmiſſis, & ad talem partem delatis; ac vt plurimum à Pituita, raro à Sanguine, & rariſſime ab vtraque Bile, ita vero fit, Pituitoſus humor ſiue excrementitius ſuccus craſſus ac lentus à Cerebro continuo deſtillans ac fluens ad Nares per canalem Anguli Lachrymalis pertranſit, & aliquando talis humor ſubcarne illa ad recipiendum diſpoſita, intercepto tranſitu, detinetur, & putreſcit, & virulentiam ac erodendi vim acquirit, & ſic Aegilops à Pituitoſo humore oritur, à ſanguine vero ita fit, ab illa Vena ſatis ampla, quę Lachrymali Angulo adheret, ſanguis reſudat, & partes illas explet, qui poſtea corrumpitur, & malignam ac corroſiuam qualitatem acquirit, taleq; Tuberculum parit, quod ſemper ab humore virulento, & corroſiuo gignitur.

DE

DE AEGILOPVM Signis.

ANTE quam Aegilops ſuppuretur, viſu, vel ſaltem tactu, vt Auic. inquit, percipitur, quoniã inter Naſi os & magnũ oculi Angulum Tuberculum apparet, quod tactu durum perſentitur, & dolet, humiditates ab oculo vt plurimum defluunt, & grauitas cum lippitudine adeſt. A quo vero humore talæ Tuberculum fuerit genitũ, ex proprijs ſignis innoteſcit, quum ſi à Pituita color ad albedinem tendit, & paruus, aut nullus dolor adeſt, & ſi talis materia in Chiſti contineatur, Digiti compreſſione hinc inde impellitur, & tunc raro per ſuppurationem terminatur. Si à ſanguine color rubicundus erit, dolor grauatiuus aderit, & ſi Digito comprimatur, minime albeſcit. Si à Flaua Bile fuerit ortus coloris erit ſubflaui, dolor pungitiuus aderit, Lachrymę calidę & cum pruritu emanabunt, & ſi pars affecta digito comprimatur, albeſcit Si ab Atra Bile genitus, coloris erit ſubobſcuri, paruus dolor aderit, duruſque tumor erit. Vbi vero diſruptus talis tumor fuerit, vt plurimum per oculi angulum pus emanat, & ſi in vlcus degeneret, ex vlcerum notis dignoſcetur, ſic vbi in Fiſtulam degenerauerit ex virulenta ſanie quę comprimendo egreditur, & mala partis diſpoſitione & Specilli immiſſione, vt in lib. de Vlceribus cap. 16. diximus, innoteſcit.

DE AEGILOPVM Prognoſtico.

GAL. 5. de Comp. Med. S.L. cap. 1. inquit. Quod ſi in Aegilopis abruptione, pus per Angulum emanet ægre eſt curabilis, ac vt plurimum in Fiſtulam terminatur, & cuſam adducẽs inquit. Non enim poteſt ab acribus ac liquidis medicamentis curari quin oculus coaffliciatur, & leſæ partis inflammatio augeatur, & a leuibus nihil alteratur & Medicamenta citra vinculum, quod totum oculum comprehendat, adherere non poſſunt, taleque vinculum tot diebus, quot ad curationem requiruntur, perferre ſine maxima moleſtia nequit.

Celſus lib. 7. cap. 7. de Aegilope tractans, inquit; Ex his eos, qui quaſi Carcinomate habent, curare periculoſum eſt. Nam Mortem quoque ea res maturat, Ea vero quibus ad Nares tendit, ſuperuacuum, neque enim ſaneſcunt; At quibus in Angulo eſt, poteſt adhiberi curatio, quamuis difficilis ſit, & quanto angulo proprius id foramen eſt, tanto difficilior eſt, quoniam peranguſtum eſt in quo verſari Manus poſſit; Recenti tamen remederi facilius eſt. Aetius lib. 7. cap. 85. & Paul. lib. 6. cap. 22. inquiunt. Quod Aegilops eſt ægre curabilis, tum ob corporum tenuitatem & ſubiecti oſſis corruptionem, tum ob periculũ, quod ex conſenſu oculo imminet. Sed notandum, quod non neceſſario Aegilops in Fiſtulam terminatur, ac os corrumpitur, cum ſi cito ac recte curetur, nihil horum frequenter accidit; Auic. loco citato inquit. Si quando huius tuberculi ruptio ad interiora fiat, affectum ipſum difficilioris eſſe curationis ac oſſium corruptionem imminere.

DE AEGILOPVM Curatione.

CVM Aegilops ex Inflammationũ ſit genere, ſatis tenuis inſtituenda dieta, ideſt, vt à principio Aeger à Vino & Carnibus ſe tẽperet, & pro influentis materiæ reuulſione, niſi quid obſtet, eiuſdem lateris Humeralis vena in Cubito ſecanda, & non prętereundę etiam Diuerſiones factæ Cucurbitulis,

factæ

factę Cucurbitulis, frictionibus, ac vinculis, & ſi corpus prauis ſuccis redundet ne ad affectam partem confluant, leniter purgantibus euacuandum, pro ratione tamen peccantis humoris.

Quo ad Topica ac particularia pręſidia, cum à principio màteria ſit repellēda, hoc faciemus cum Aqua Roſacea & oui albumine ſimul agitatis, Vel infraſcriptis Med. quæ ſepe repetanda ac immutanda.

℞. Succi Solani vnc. III. Thuris vnc I. M. & vtere; vel.

℞. Succi ſemperuiui, Perdicij, Parietarię etiam dictæ an vnc. II. Glauci, Croci an ſcrop. I. M. & vtere ſicut dixi Et niſi ad ſuppurationem tendat, diſcutientibus poſtea vti debemus, ſicuti eſt Erui Farinę cum Melle mixta, aut parietaria cocta & contuſa & cum pauca Myrrha mixta; Vel applicetur Medicamentum factū ex ſucco Parietarię, Croco, & Glaucio, quod frequenter permutetur, vt Paulus loco ſuperius citato, & Alex. Trall. lib. 2. cap. 8. inquiunt.

Medicamentum etiam factum ex Alica in Aceto cocta contuſa & optime leuigata, vt dicti Autores inquiunt, & nos pluries fuimus experti, non ſolum incipientes Aegilopas, ſed etiam inueteratos, & in pus conuerſos mirabiliter ſanat, & ſi pus ſubſit Abſceſſum rumpit, ac vſq; ad os penetrat. Maxime etiam à Paulo laudatur Ruta ſatiua cocta in Lixiuio, quod fit ex Cinere & Calce contuſa & impoſita, quod Medicamentum cum mordax ſit, à principio non apponendum, & eſt tantę virtutis, vt vſque ad os penetret, & indecoram cicatricē non relinquat, vel apponatur Chochlea cum ſua teſta contuſa & cum Croco & Myrrha mixta, quod Medicamentum & ante, & poſt abruptionem prodeſt. Si duricies magna adfuerit, ſuperponatur Ammoniacum, vel Sagapenum cum acerrimo Aceto diſſolutum, cum pauca portione Mucilaginis Altheę mixtum; Si verò ad ſuppurationem tendat, antequam ſponte rumpatur, candenti Auro, vel Phlebotomo aperiatur, cum optimū ſit ante ſpontinam abruptionem Aegilopem aperire, ne os corrumpat, vel in Fiſtulam tranſeat, & ſtatim Oui albumen imponatur, deinde exiccantia Medicamenta, ne ſubiectum os corrumpatur, adhibenda, ſicuti ſunt infraſcripta.

℞. Aluminis tenuiſſime triti dragm. I. Res. Tereb. vnc. I. M. vel.

℞. Farinæ Erui dragm. II. pul. Radicis Ireos, Mirrhę, & Thuris an dragm. ſ. M. & cum Melle q. ſuff. hec enim detergunt & carnem gignunt.

Si lentus humor talę Tuberculum faciens ſit intra tunicam contentus, Chirurgia, ſicuti Atheromata, Stheatomata & Melicerides, curari debet. Cutis ergo ſecanda, deinde paulatim excoriandum, & humor vna cum ſua tunica fūditus auferendus, poſtea locus detergatur, carne repleatur, & tandem cicatrix inducatur, & aliqui, vt Aetius etiām docet, ne affectio regeneretur ignitis ferramentis cauitatem inurunt deinde ſicuti alia Vlc. curant.

Si os corruptum fuerit, quod dignoſcitur ex nigricie, & ex diuturno affectu cum Medicamenta nihil proficiant; tūc dilatato orificio, ignito ferro os corruptum adurendum; Et ſi in Fiſtulam degenerauerit, curetur ſicuti lib. de Vlceribus cap. 16. diximus, vbi diffuſe de hoc morbo verba fecimus,

DE PAROTIDE
Caput 39.

PAROTIDES ſic a Grecis & Latinis dictę, ſunt Inflammationes ſiue abſceſſus, qui Glandulis, ſiue Adenis, quæ auribus adiacent, emergere ſolent, vt elicitur ex Gal. 3. de Comp. Medicamentroū S. Locos cap. 2. ex Paulo lib. 3. cap. 23. & Aetio Serm. 6. cap 89, & ex Auic. 4. tertij cap. 24. Partes affectæ, vt ex definitione atque etiam oculis patet, ſunt Adenæ ſiue Glandulæ iuxta Aures; Et eam ex Inflammationum genere Parotis ſit, nemini eſt dubium; quin ſit primum Morbus in Compoſitione & præcipue in magnitudine aucta, ſecūndo in Intemperie, & tertio in ſolutione continui. ſicuti Inflammationes alię.

Quid ſit Parotis,

DE

DE PAROTIDVM Differentijs.

PAROTIDVM differentiæ, vt inquit Alex. Tral, lib. 3. cap. x. & Celſ. lib. 6, cap. 16. a pluribus deſumi poſſunt, vt à generationis modo, vel à Materia, vel à coniunctis, ſiue cõplicatis, vel à tempore

Differentiæ à generationis modo, vt Trallianus inquit, ſunt, quod quædam fiunt ratione Criſis poſt apparentem humorum coctionem, quæ, vt Gal. inquit, citra Capitis affectionem fiunt; Natura ad eam partem ſuperfluos humores deponente, & hæ Criticæ Parotides dicuntur; Aliæ ex cruda materia ad partes illas tranſmiſſa fiunt, quæ Naturam grauat, & ſimul nonnihil irritat. Et Celſus loco citato inquit; Parotides ſolent oriri modo in ſecunda valetudine, ibi Inflãmatione coborta, modo poſt longas Febres, & Gal. inquit; Quod Parotides aliquando oriuntur per Febres Malignas ac peſtilentes ad aures impetu morbi conuerſo,

Differentiæ à materia ſunt, vt Phlegmaticæ vel Bilioſę, vel Melancholicæ, vel Sanguineæ Parotides, vel ex his humoribus mixtę genitę. Differentię à cõiunctis ſiue complicatis Symptomatibus ſunt, vt Parotides cum Dolore, vel ſine Dolore, cum Vigilijs, cum Delirio, & his ſimilibus. Differentiæ à Tempore ſunt, vt Parotides in principio, in Augumento, in ſtatu, vel in declinatione; Recentes, vel diuturnæ

DE PAROTIDVM Cauſis.

EX quibus cauſis Parotides fiunt, ex differentijs ſuperius dictis, & ex autoritatibus ſuperius citatis elici poteſt, cũ Parotides fieri poſſint, vel ab humoribus tantum à Capite tranſmiſſis, vel à toto corpore, & hoc dupliciter eſſe poteſt, vel Symptomatice, vel Critice. Symptomatice dupliciter poſſunt fieri, vel à copia materiæ nequeunte Natura tantam humorum multitudinem regulare, & ideo humores ad tales partes confluunt, vel ab humorum crudorum qualitate ſtimulante Natura ad expellendum. Critice fiunt, quando valida Natura concoctos humores ad ignobiles has partes expellit; Qui quidem humores, vel ſunt ſanguis ſubſtantia craſſus, vel Bilis, vel Pituita, vel Melancholicus humor, vel ex his mixti. Vel fiunt Parotides ex humoribus mala qualilate prędités ac malignis ſiue in magna copia, ſiue in parua redundantibus, vt in peſtilente Febre, & in Epidemicis morbis de quibus verba facere noſtrum in pręſentia non eſt.

DE PAROTIDVM Signis

INNOTESCVNT Parotides, ex tumore, qui poſt Aures oritur, ex dolore, ac, vt plurimum ex mutato partis colore; & Criticæ dignoſcuntur ex pręcedenti coctione, ex facili Aegri tollerantia ac conferentia, ex virium robore, & quod in fine morbi, & non in principio oriuntur; Symptomatice ex contrarijs ſignis dignoſcuntur. Quę ex cruda materia, ſiue in copia, ſiue in mala qualitate peccante fiũt, ex proprijs cruditatis, multitudinis, vel malę qualitatis ſignis innoteſcunt, & quę ex malignis humoribus oriuntur vt in peſtilentibus Febribus, ex earumdem malignarum Febrium indicijs percipiuntur. Ex quo vero humore Parotides fiant, cognoſcitur ex temperamento, Aetate, habitu, anteacta vita & his ſimilibus, & ſi à ſanguine fuerint genitę tumor erit rubicundus, & dolor & tenſio ac pulſatio aderit, caliditas, grauitas, & Febris ſequitur, & alia phlegmonis ſigna aderunt. Si a Bile, tumor erit ſubflaui, vel flaui coloris, maxima caliditas aderit, dolor mordicans ac punctorius, pauca grauitas, Febris acuta, ſitis, oris amaritudo, & alia Eresypelatis ſigna.

Si à

Si à Pituita, tumor erit mollis, quemadmodum aliarum partium Oedemata, ad albedinem, vel leuem rubedinem declinans, & aliquando in compreſſione inundatio perſentitur, grauitas adeſt, dolur eſt paruus, aut nullus, & Febris non ſequitur, niſi dum pus fit.

Si à Melancholia, tumor durus, & Scirrhoſus erit, color erit liuidus, & nullus aut paruus dolor aderit. Si à Capite humores tranſmittantur, prius dolebit, à tranſmiſſione facta leuabitur, & non aderit totius corporis pletora, vel Cacochymia. Quibus pręſentibus à toto corpore tranſmiſſio fit, & ſi poſt longas febres fiant, indicium eſt, quod a craſſis humoribns redundantibus fiant; Si autem per acutas Febres, à tenui humore ſed languente natura. Temporum ſigna & earum terminationis, cum ſint communia cum tumoribus alijs ideo non ponemus.

DE PAROTIDVM Prognoſtico.

QVIBVS Parotides iudicationis tempore ad ſuppurationem non deueniunt, ijs recidiua, ſiue morbi reuerſio imminet, cum materia, quæ non ſuppuratur, retrocedat, & recidiuæ ſit cauſa, vt ex Hipp. 6. Epid. Com. 4. Cont. 1. elicitur.

Paulus loco ſuperius citato inquit. Si in altum recurrat colluuies periculum haud mediocræ ſubſequuturum eſt.

Auic. loco citato inquit; Et fortaſſe conſequitur quandoque ex vehementia doloris eius, vt interficiat, & Apoſtematum, quæ fiunt ab origine Auris, illud eſt magis incolumę quod eſt ſecundum ſemitam bonæ criſis. Illud verò, quod eſt à criſi, cum qua non eſt ſignum maturationis, aut præcedit bona criſis, eſt malum; Ratio eſt, quoniam quæcumque criſes ante materiæ concoctionem fiunt, prauæ ſunt, cum ex crudæ materiæ multitudine, nequeunte Natura tantam humorum copiam regulare gignuntur. Quæ vero cocta materia, bonę ſunt cum melius ſit Naturam victricem eſſe quam vinci.

Parotides ergo in fine Morbi factæ cū virium robore, & ratione bonæ criſis ortę ſalutares, & curatu faciles ſunt, & Aegros à multis periculis liberant. Quæ verò in fine morbi poſt multas euacuationes, cum virium iactura, & ſine Symptomatum remiſſione fiunt, pernicioſæ ſunt, cum innati caloris extinctionem indicent, pręſertim ſi nigri, vel liuidi coloris fuerint. Quæ vero ex cruda materia oriuntur, ſunt admodum rebelles & mali moris, & Naturę magnum faceſſunt negocium, neque ad maturationē, neque ad coctionem à Medicis multa pręſtantibus perduci poſſunt, & ideo Aegros in maxima deducunt pericula, vt Alexander loco citato inquit. Quoniam propter propinquitatem praui vapores & calor Cerebro & eius Membranis communicatur, & ideo aliquando freneſis fit, vel materię pars ad Guttur confluit, & Anginam efficit, & ſic Aegrotantem enecat; Vel ob ingentem partis dolorem, vt ſepe in adoleſcentulis fit qui Senibus ſunt ſenſibiliores & minus ad patiendum apti, mortem infert, vt ex Auic. loco ſuperius citato elicitur.

Omnes ſimiliter Symptomaticę Parotides poſt Febres, vel durante Febre, vt plurimum ſunt malignę, & ægre curantur, quę autem ſunt ſine Febri, ſunt minus malignæ, vt in dies ius praxi apparet.

DE PAROTIDVM Curatione.

IN Parotidum Curatione imprimis animaduertendum, vtrum Parotis ſit critica, vel Symptomatica, & tandem ex qua materia ſit facta, cum ſecundum diuerſam cauſam, diuerſa ſit inſtituenda curatio.

Si Pa-

Si Parotis ergo Critica ſit, Victus eo tenuior, vel plenior inſtituendus, quò morbus maior, vel minor fuerit, & longior terminus, vel breuior, ac virtus validior, vel imbecillior, cum in magno morbo, breui duraturo, & conſtanti facultate, tenuior victus conueniat, contra in paruo morbo longo, & vbi imbecillæ ſunt vires, plenior.

Quo ad alia præſidia in his criticis Parotidibus, ſi abunde confluat humor, & increſcente tumore Aeger manifeſte leuetur, totum opus naturę committendū iuxta illam Hipp. ſententiam primi lib. Aph. xx. dicentis Quæ decernuntur decretaq; ſunt iuſte nec mouere, nec aliud quidpiam nouare, ſiue Medicamentis ſiue alijs irritamentis fiat, ſed omittere oportet, Cum Natura omnium ſit operatrix & morborum medicatrix, Medicus vero Miniſter, vt inquit Hipp. 6. Epid. Com. 5. Cont. prima, & Gal. 3. Artis Medicinalis. In tali caſu igitur tantum dolorem leniendi gratia liquata Gallinæ pinguedine, aut Butyro, aut Medicamento facto ex Butyro, Pinguedine, & Cera pars illinienda, aut Hordei farina in Hydreleo coctum, aut Fenugręci Farinam cū Chamemolino Oleo mixtam applicare poſſumus, vel his Oui Vitellum miſceatur, vel applicetur Catapl. factum ex Farina Tritici, Hordei, & Seminis Lini cum Mulſa aut decocto Fenugręci, Altheæ & Florum Chamemoli, quę non ſolum dolorem leniendi, ſed concoquendi ac ſuppurandi vim habent. Et nunquam ex Gal. præcepto 3. de comp. Med. S. Loc. cap. 1. in Parotidibus ſiue criticis ſiue Symptomaticis, ſiue copioſa materia influat, ſiue pauca, ſiue ſit maligna, ſiue benigna, repellentibus vti debemus. Sed potius, ſi occaſio ferat, vt inferius dicemus attrahentia conueniunt. Quod præceptum non ſolum in Parotidibus, ſed in omnibus Adenarum, ſiue Emunctoriorum tumoribus obſeruandum, & cauſa eſt, ne praui humores ab externis & ignobilibus partibus ad interna viſcera, & præcipua mēbra deferantur. Quamuis in omnibus aliarum partium Inflammationibus à principio repellentia conueniant, vt ſuperius diximus, præter quam vbi fluens materia ſit maligna, & vbi multa & copioſa, & vbi totum corpus æqualiter humoribus redundet, ac vbi maximus dolor adſit; Quorum ratio eſt manifeſta; cum non conueniat malignam ac venenoſam materiam ad nobiliores partes repellere, & copioſa materia repelli facile ter nequeat, medicamentis humorum multitudine impeditis, & in corpore omni ex parte pleno non adſit locus, ad quē humores repelli poſſint, Et vbi maximus adeſt dolor ex repercuſſiuis Medicamentis, non ſolum dolor augetur, ſed febres, Vigilię & alia praua Symptomata excitantur, & virium exolutiones fiunt, & Animi deliquia.

Si vero parce & moderate ad aurium Adenes humores tranſmittantur, ſecundum Hipp. ſententiam primi lib. Aph. 21. dicentis. Quæ educere oportet, quò maxime vergere videbūtur, ducito vijs ac locis vtiliter eo ferentibus; Iuuanda eſt Natura his, quæ humorem ad partē attrahunt, vt Fotu Olei Irini, vel Anethini, aut Melle & Pipere, aut Cucurbitula loco affixa, Leuiora ergo, aut valentiora attrahentia eſſe debent, prò vt oportunum videbitur, ſemper animaduertendo, ne ex maxima attractione, ita Inflammatio, & Dolor augeantur vt Vigiliæ, Febres ingentes, virium exolutiones, & alia praua Symptomata ſuccedant. Interim diligenter Medicus animaduertere debet, vtrum Parotides ad reſolutionem, vel ad ſuppurationem tēdant, Et ſi ad reſolutionem, Naturę reſoluendi facultatem habentibus opem ferre debemus, ſicuti ſunt Fenum grecum, Chamemolum, Caſtoreum, Galbanum, Oleum Anethinum, Chamemolinum, & ſimilia; Vel applicetur Catapl. factum ex decocto Meliloti, Stechados, Anthos, Florum Chamemoli, Farinis Lentium, Orobi, Seminis Lini, Fenugreci, Pinguedinis Anatis, Anſeris Gallinę, & Oleis ſupradictis.

Si ad ſuppurationem tendat, ſuppurandi ac materiam cōcoquendi vim habentibus Natura eſt iuuanda, ſicuti eſt Empl. factum ex Farina Tritici, Axungia Suilla & alijs pinguedinibus, decocto radicum Altheæ, Caricarum & ſimilium, Vel applicetur infraſcriptum Cataplaſma vel ſimile.

℞. Foliorum Maluarum, Scabioſę an M. 1.

M. ɪ. Radicum Altheæ, Liliorum albo rum an vnc. ʒ. Caricarum ping. nu. v. Farinæ Tritici vnc. ɪɪɪ. Axũgię Suillę vnc, ɪɪɪɪ. coquenda & contundenda coquantur, & contundantur, & dicto decocto q. ſuff. S. A. Fiat Cataplaſma.

Parotis quando & quibus aperienda.

Suppuratione iam facta, etiam ſi omnino perfecta non ſit, candenti ferro, vel incuruo Gladiolo, vel alio inſtrumento Parotides ſecare eſt opus, poſtea digeſtiuo, deinde deterſiuo, & tandam exiccãtibus ac cicatricem inducentibus, ſicuti Apoſtemata alia curandę ſunt.

Si Parotides Symptomaticę fuerint, & ex plurima oriantur materia imprimis conſiderandum, ex quo humore ſint genitę & ſi ex ſanguine, tenui victu inſtituto, & indito Cliſtere, niſi quid obſtet, eiuſdem lateris Cephalica Vena ſecanda, & ſecundum humoris copiam, & vires ſanguis euacuandus, deinde Humeris Cucurbitulę cum ſcarificatione applicandę & ſi à Bilioſo ſanguine Parotides ſint factę, ſimuliter ſanguis educendus, ſed in minori copia, & ſi Pituita, vel Melancholicus humor Parotidum fuerit cauſa, ſi corporis pletora ſimul adſit, ſanguis item extrahendus, ſed longe parcius, ne magis tales humores infrigidentur, & Pletora non exiſtente, ſanguinis miſſio minime tentanda, Et vnusquiſque humor conuenientibus Syruppis prius præparandus, deinde conuenienti Pharmaco educendus.

Dubitatio

Si quis vero dicat neque ſanguinis miſſionem neque purgationem in Symptomaticis Parotidibus ad ſuppurationem tendentibus conuenire, quoniam his Natura à ſuo opere diſtraheretur.

Reſpondendum, quod ſi cum his Parotidibus adeſt ſimul pletora, & ſi Natura ſuppurationem tentet Venæ ſectione ac purgatione non diſtrahitur à proprio munere, Immo humorum copia minorata à qua tanquam Sarcina Natura prę̄mebatur vt inquit Gal. Com. 29. lib 2. Aph quod reliquum eſt facilius concoquere ſuppurare ac expellere poteſt, At ſi pletora, vel ſiue prauorum humorum copia non adfuerit, tunc nec Venæ ſectio, neque purgatio conuenit, vt Aduerſarij inquiunt, & ſi hec fierent, tunc Natura à proprio munere detraheretur, Et in criticis Parotidibus, vt plurimum Venæ ſectio non tentanda ob virium imbecillitatem, quam ex præcedeti morbo contraxit.

Euacuandum ergo ſemper eſt corpus in Symptomaticis Parotidibus, prius quam particularia preſidia parti applicẽtur, pręcepto Gal. Pauli, & Alexandri, Et qui nulla euacuatione pręmiſſa ſtatim ad inducenda Catapl. tranſierunt, aut aliud, quod diſcutere, aut Parotidas extrahere poteſt, applicarunt, hi manifeſte Autores extiterunt, cur Aegri ſtrãgularentur.

Reſoluentia

Poſt corporis euacuationem, materię Parotidem facientis reſolutio tentanda, vt inunctione Amigdalarum dulcium, Chamemoli, Liliorum alborum, & pinguedine Anguillæ ſimul mixtis, & his ſimilibus, & niſi per reſolutionem terminari velit, ſed potius ad ſuppurationem tendat, ſupraſcriptis Emplaſtris, vel ſimilibus ſuppuratio adiuuanda, deinde, vt ſuperius diximus, curatio facienda.

Notandum.

Notandum tamen, quod quò materia frigidior fuerit, eo ex calidioribus Cataplãſmata componi debent, vt in Pituitoſa materia fieri debẽt ex Farina Lupinorum Erui Hordei, Fenugreci, Seminiſque Lini, quę in Lixiuio coqui debẽt, & Mel & Paſſum & ſimilia addi debẽt, Et ſi Parotides ex Pituitoſa materia genitæ ſine magno dolore fuerint, Muria fouendæ ſunt, aut liniendum Diachilõ in Oleo Chamemolino liquato.

Emollientia.

Si vero Parotides indurentur ad earum emollitionem & reſolutionem deueniendũ, quod fit Diachilone in Oleo Chamemolino emollito, vel Oleo Amigdalarum dulci, & Chamemolino, cũ Butyro, Oeſepo, Adipe Anatis, Anſeris & Gallinæ, & cum Vnguento Dialtheę diſſolutis Vel applicetur Medicamentũ factum ex Ammoniaco, Galbano, Opoponace, Styrace, Medulla Ceruina, caricis & Oleo Liliaceo. Mirabiliter etiã infraſcriptum Med. emollit.

℞. Pul. Seminis Sinapis. Vrticæ, Sulphuris, Spumæ Maris, Ariſtol. Rot. Bdellij, Ammoniaci in acerrimo Aceto diſſoluti an vnc. ʒ. Olei Antiqui & Cerę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Empl. cui adiciatur Diachilonis Ireati vnc. ɪɪɪ. quod

Medica-

Medicamentum ſupra Alutam extendatur, & induratæ parti applicetur, & decima quinta quaque die renouetur, & qui plura deſiderat, ad Stirrhi curationem recurrat; Poſt emollitionem magis reſoluentia commiſcenda & niſi reſolui poſſit, ſed ad ſuppurationem tendat ſuppuratio, ſicuti ſuperius diximus, adiuuanda.

DE RANVLA Cap. 40.

Quid nominis RAnunculus ſiue Ranula à Latinis dicta à Grecis Batrachos & aliqui inter Auicenniſtas Glandulam hunc morbum appellant.

Quid rei Paul. Aeg. lib. 3. cap. 26, inquit, quod Ranunculus eſt tumor cum inflammatione ſub Lingua, erumpens in pueris maxime.

Aetius Scr. 8. cap. 27. inquit, Ranũculus eſt tumor eorum, quę ſub Lingua ſunt partium, præcipuæ Venarum.

Dicere ergo ex dictis Autoribus poſſumus, quod Ranula eſt tumor quidam durę ſubſtantię earum partium, quæ sũt ſub Lingua, & præcipue Venarum, maxime pueris erumpens, & Linguam in ſuis actionibus impediens.

DE RANVLARVM Differentijs.

RAnularum differentię duæ ſunt, Altera eſt ſatis oblonga inſtar nouę Lingue ſubcreſcentis adhærens, vnde ſunt, qui velint, hanc carnem additam, eſſe Linguæ Batrachum, ſiue Ranulam quæ vere & realiter non eſt, ſed abuſiue & largo modo ita dicitur. Altera eſt rotunda Ranæ figuram referens, & hec præcipue eſt Ranula.

DE RANVLAE Cauſis

VERAE Ranulæ cauſa, vt 6, tertij cap. 17. Auic. inquit, eſt vt plurimũ humiditas viſcoſa pituitoſa & craſſa à Capite defluens, tenuuioribus partibus reſolutis & interdum Melancholicus humor talem tumorem efficit. Caro vero addita ſicuti alia caro ſic ae. oritur.

DE RANVLAE Signis.

COgnoſcitur vero Ranula, vt Auic. loco citato inquit, quia eſt ſimilis Grandulæ duræ exiſtẽti ſub Lingua, cuius color eſt ſimilis colori cõpoſito ex colore ſuperficiei Linguæ & Venarum, quę ſunt in ea, & eſt ſimilis Ranę; vtque Albucaſis lib. 2. cap. 35. inquit, prohibens Linguam ab operatione ſua naturali, & fortaſſe magnificatur donec impleat os, Et quę eſt à Pituita, eſt alba, mollior, magis tractabilis, & abſque dolore, Quę autem ab humore Melancholico fit, eſt ſubnigra, dura intractabilis & dolore non vacat. Caro ſub Lingua addita abuſiue Ranula dicta ſtatim ad Linguæ eleuationem apparet, veluti noua Lingua ſubcreſcens

DE RANVLAE Prognoſtico.

PITVITOSA Ranula recens faciliter curatur Antiqua & ab humore aduſto, niſi Chirurgia curari poteſt. Quę vero obſcurum ac nigricantem colorem habent minime curanda, ne irritetur & Cancroſa fiat. Quæ verò eſt nigra, ſiue fuſca, & dura & ſine ſenſu, cum ſit Cancroſa, nullo pacto tangatur, ſecundum Hipp. ſententiam,

6. lib. Aph. 38. miſcentis; Quibus occulti Caucri adſunt, non curare melius quod etiam inquit loco citato Albucaſis

DE · RANVLAE Curatione.

IN Ranulę curatione vt ex dictis Autoribus habemus, diſcrimen eſſe debet, cũ aliter in pueris, ac perfectæ ætatis hominibus hi tumores curentur. In Puerulis enim tantum collutionibus & alijs lenioribus particularibus pręſidijs curandę ſunt. In Adultis & maturis hominibus, ſi opus fuerit, & Venæ ſectione & Pharmacia, & alijs diuerſionibus, & congrua Dieta, & Chirurgia curantur, ſed ante manualem operationem, ſemper experienda Medicamenta, in quibus eſt ſuperflua exiccatio, vt loco ſuperius citato Auic. inquit. Puerulis igitur tali morbo laborantibus, vt ex d ćto Autore habemus, Frictio cum Sale communi, Puluere Origani, & ę Corticibus Mali Punici ſimul mixtis maxime prodeſt.

Vel fricetur pars cum Sale Ammoniaco & puluere Gallarum immaturarum. Vel cum Tragacantha aduſta & Hermodactilorum; Quibus ſimiliter Oui albumine commixtis medicamentum fieri poteſt, quod frequenter ſub Lingua ponatur, vel ſi cum paſſo commiſceantur, collutiones fieri puſſunt. In mollioribus corporibus & maximo ſenſu pręditis Rhoem rubrum cum Melle mixtum & frequenter applicatum, vel Erui Farina cum Melle mixta poſt partis Frictionem applicata. Collutio etiam facta cum decocto Foliorum Oleæ maximę eſt vtilis. In pueris natu maioribus aliquibus ex infraſcriptis Medicamentis, niſi dicta profuerint, vti etiam poſſumus.

In Adultis ſatis tenui victu ac exiccãte inſtituto, ſi Pletora adſit, & nihil obſtet, ex Cephalica ſiue media Vena ſanguis educatur, deinde Cucurbitulis humeris applicatis, & Frictionibus, & alijs humores ab affecta parte diuertantur, peccantes deinde humores conuenientibus Syruppis præparentur, & pręparatis, Pilulis præcipue euacuentur. Poſt hec Venę ſub Lingua ſecentur, ſicuti omnes prędicti Autores inquiunt, deinde exiccantia Medicamenta parti applicanda quę ſecundum Aetatem, Temperiem & Morbi magnitudinem validiora, vel imbecilliora eſſe debent; Pars ergo affecta aliqua ex infraſcriptis compoſitionibus perfricetur.

℞. Miſyos, Aeruginis raſilis an part. ęquales M. & vtere, vel.

℞. Gingiberis, Pyretri an dragm. 11. Salis Gemmę, Salis Armoniaci an drag. 1. 5. Origani, Calaminthe, Radicis Iridis, Hermodactylorum, Maſtiches an dragm. 1. M. & fiat puluis, qua Ranula perfricetur, aut cum Oui albumine, vel Melle, vel paſſo in Linimenti formam redigatur & Ranulæ ſepe obducatur, & aliquando decocto foliorum Oleę, Myrti & Rhois collutiones fiant. Vel confricetur cum puluere vetrioli aduſti cũ Hermodactilorum puluere ſimul mixtis, taliſque materia nullo pacto degluciatur, ſed expui debet. Vel confricetur cum puluere Aluminis aduſti, viridę Aeris, Salis Armoniaci, & Draganthi ſimul mixtis, & talis materia deinde expui ſimiliter debet, Vel vt Actius inquit, ℞. Nuces iuglandes veteres integras vna cum cortice exuſtas, contere, deinde adijce Piperis G. x11. & Thuris mediocria Grana 111. hec cum Melle q. ſuff. M. & illine, & eſt optimum, vt dictus Autor inquit.

Paul. infraſcriptum Medicamentum Mento applicatum quam maxime laudat,

℞. Cyperi vnc. 1. Myrrhę vnc. 1. 5. Sandrachæ dragm. 111. Floris Roſarũ dragm. 11. Croci dragm. 1. Crocomagmatis, Aluminis ſciſſi, Iridis illiricæ an dragm. 11. M. & cum Ouis q ſuff. fiat in Emplaſtri formam.

Chirurgia curatio

Niſi dicta contulerint, & Medicamẽtis nihil proficiamus, Manuali operatione, ſicuti Albucaſis inquit Ranula curãda. Patiens igitur aperto Ore lumini oppoſitus ſedens ſituetur, & Ranula Vncinis hinc inde ſuſpenſa celerrime ac diligenter tota ab omni parte abſcindatur, poſt inciſionem permittatur ſanguinem aliquam.

aliquantiſper exire, & Spongia abſtegatur, deinde Aceto Sale mixto Os colluatur, & ſi aduch ſanguis fluat, ſiſtatur cũ puluere ſubtiliſſimo facto ex Aloè drag. 1. Thuris dragm. 11. & Pilo Leporino tenuiſſime inciſo dragm. 1. 5. Vel puluere Chalchanti cum oui albumine mixto, quod nullo pacto deglutiendum, cũ venenoſam qualitatem habeat. Vel Alumen Zuccharinum cum Sale applicetur & per aliquod tempus demittatur; Et niſi vllo pacto ſanguis ſiſti poſſit, actuali Cauterio ſiſtatur, & potentialæ nullo pacto applicandum; propter tranſglutiẽdi periculum, quod adeſt. Sanguine ſuppreſſo, abluatur os Vino nigro ſtiptico, vel Vino in quo inferbuerint Roſę, Balauſthia, Myrti Baccæ, & Myrrha. Vel fiant collutiones & Gargariſmata ex vino in quo Thus, Maſtiches, & Myrrha ſint incocta; Vel vſque in finem colluant os vino in quo tantum Myrrha fuerit incocta, & niſi prima vice tota Ranula fuerit abſciſſa, iterum quod reliquum eſt abſcindatur, & eodem modo curetur

DE PANARITIO
Caput 41.

Quid nominis. PANARITIVM à Latinis dictum, & à Grecis Paronychia, & calidũ apoſtema in latere Vnguis adnaſcens, & Paul lib. 3. cap. 81. inquit.

Quid rei Paronychia eſt abſceſſus, qui iuxta vnguis radicem ſuppurat.

Species Duplex vero eſt Panaritium. Alterũ magis malignum, quod à vulgaribus os fractum, vel male del Pino dicitur; Alterum minus malignum, quod vulgo etiam Panaritium vocatur, & hoc eſt Apoſtema exituralæ calidum cum dolore in vnguis latere oboriens, vt Auic. 7. quarti inquit. Pars affecta eſt digitorum pars extrema Manus ac ligamentorũ ac Neruorum finis.

DE PANARITII
Cauſis.

FIT verò Panaritiũ, vel à nitroſa Pituita ibi concreta ac putreſcẽre, quę vim corrodendi eſt nacta, vel à bilioſo ac tenuiſſimo ſanguine aduſto, ſiue non aduſto vnguium radices exurente ac depaſcente.

DE PANARITII
Signis.

PAnaritij notæ ſunt dolor, rubor, tumor, & Inflammatio in vnguium radicibus, vel circa vngues apparens, Magis verò malignum, cũ ab aduſta materia oriatur, intenſiſſimũ ac continuum dolorem infert, ob neruoſas partes affectas, & non permittit patientem die neque nocte dormire, niſi ſuccurratur, & dolor per totum brachiũ extenditur, paruum, aut nullum apparentem habet tumorem, & continuam Febrem, & animi deliquium aliquando infert; Minus malignum minorem dolorem infert, & dolor vt plurimum in vnguis latere, & tumor, ac Inflammatio magis apparet, vt Auic. loco citato inquit, & omnia alia Symptomata mitiora habet.

DE PANARITII
Prognoſtico.

NISI cito Panaritio ſuccurratur, prima Digiti iunctura putrefit, quæ cum oſſe deperditur, & aliquando totus digitus etiam corrumpitur, & hoc præcipue in maligno fit, & quando os corrũpitur, ſubtilis ac fetida ſanies emanat, & dicta praua Symptomata accidũt In minus maligno Panaritio non tam ſeua Symptomata eueniunt, & ſi recte curetur, oſſis corruptio minime fit.

DE PANARITII Curatione.

IN huiuſmodi curatione quoad vniuerſalia, ideſt ad victus rationem, Venæ ſectionem ac purgationē, ſicuti in Phlegmonis curatione diximus, Medicus ſe gerat. Circa Topica ac localia Med. à principio Repellentia Anodinis mixta ſepe applicanda ac renouanda, ſicuti ſunt infraſcripta, Animaduertendo ne affectæ parti aſtringentia applicentur, ſed propinquioribus partibus, ne humorem in partem impingendo, dolorem foueant, & oſſi corruptionis periculum adaugeant.

℞. Succi Plantaginis, Solani, Portulacę, Vmbelici veneris an vnc. I I. Mucilaginis Sem. Pſillij cum dictis ſuccis, vel Aceto extractę vnc. I. ʒ. Boli Armenij dragm. I I. Gallarum dragm. ʒ. Caphurę ſcrop. I. Olei Roſacei, Myrtini an vnc. I. ʒ. M. & frequenter applica, vel.

℞. Olei Roſacei, Myrtini an vnc. I. Succi ſolani vnc. ʒ. Boli Arm. dragm. I I. M. & vtere. Paul. inquit, Quod Galla cum Melle mixta inchoantem Panaritium reprimit, & radices agere non patitur. Vel applicetur Mucilago Sem. Pſillij cum ſucco Plantaginis eſtracta, cū Bolo Armenio & Aceto mixta. Vel viridis Galla cum Aceto mixta; vel applicetur Vng. album Camphuratum cum populeo Vng. pari portione ſimul mixtis, & in maximo dolore aliquid Opij addere poſſumus, vel.

℞. Olei Roſacei vnc. I. Opij, Hyoſchiami an ſcrop. I. Apij ſcop. ʒ. Vitellorum Ouorum num. I. M. & applica. Vel apponatur Lac cum Croco mixtum Vel oui albumen cum Oleo violaceo mixtum, quę maxime dolorem leniunt; Vel applicetur Empl. factum cum Mucilagine Seminis Pſillij Aceto extractæ, Hordei Farina & modico Camphuræ, quibus ſimiliter, ſi opus ſit, parum Opij addi poteſt; Notandum tamen, vt ſuperius diximus, quod ſupraſcripta refrigerandi vim habentia tantum à principio applicanda, cum poſt principium eorum vſus magis materias inculcet, ac dolorē augeat.

Si vero intenſiſſimus dolor perſeueret, & nullum ſuppurationis ſignum appareat, Fiat inciſio cum Nouacula, vel alio inſtrumento lateraliter ab vngue, vſque ad Os incluſiue; Deinde & intra & extra vulnus Oui Vitellum cum albumine ſimul agitatum applicetur, poſtea, ſicuti decet, curetur. Hac enim abſciſſione patiens a dolore ſtatim liberatur, & ab oſſis corruptione & iuncturæ deperditione, & nullum aliud eſt tutius remedium.

Si vero ad ſuppurationem tendat, apponatur Pſillij mucilago cum Gallinæ pinguedine mixta; Vel aliquod ex infraſcriptis Med.

℞. Farinę Fenugreci, Sem. Lini an vnc. ʒ. Butyri recentis vnc. I. Vitellorum Ouorum num. I. Pinguedinis Gallinæ dragm. I I I. & in Mortario abſq; igne fiat in Emplaſtri forma. vel.

℞. Pinguedinis, Gallinę Butiri recentis an vnc. ʒ. Mucilaginis ſeminis Pſillij vnc. I. Farinæ Fenugreci, Sem. Lini an dragm. I I I. M. cum Oui vitello & parum Croci, & fiat Empl.

Facta ſuppuratione parua perforatione aperiatur, deinde pus euacuetur, poſtea Melle Roſaceo & Lupinorum Farina detergatur; Vel cum Reſina Terebenthina Melle & Hordei Farina ſimul mixtis, vel Apoſtolorum Vng. vel viride. Poſtea aliquod ſarcoticum applicetur, ſicuti eſt puluis Aloes, vel Mirrhæ, vel Ariſtolochię; Vel ℞. Aloes dragm. I. I. Myrrhę, Thuris, Sarcocollæ an dragm. ʒ. Reſinę Tereb. vnc. ʒ. Mellis roſacei colati dragm. I. M.

Si vero in vlcus mali moris degeneret, apponatur Vnguentum Egiptiacum vel Apoſtolorum, vel precipitati puluis Et ſi ſi oſſis corruptio, ſiue caries accidat cauterium admouendum, deinde eſcarę caſus curandus, & tandem ſicuti de vlcere cū Oſſis corruptione diximus curare debemus.

DE VNGVIVM PTERIgio Cap. 42.

Quid nomine. Quadrat

PTERYGIVM ab aliquibus etiam, Pinnula dictum, eſt carnis excreſcentia, quæ circa Vnguem oritur, & Vnguis partem operit, quę vel in Manuum, vel Pedum digitis naſcitur, ſed, vt plurimum, in pollicibus;

Partes affecta Species

Et Pterygium duplex eſt, Aliud Malignum, Aliud benignum.

DE PTERYGII Cauſis

IN Manibus Pterygium, vt plurimum fit ex neglecto, & non bene curato Panaritio; In Pedibus, vel ex offenſione, vt contuſione, percuſſione & his ſimilibus, Vel ex vnguis angulo cognatam & ſibi proximam carnem pungente.

DE PTERYGII Signis.

PTERYGII ſigna ſunt manifeſta, cum ſupercreſcens caro ſtatim oculis appareat. Sed malignũ quod eſt ex genere depaſcentium, non ſolum viſu cognoſcitur, ſed ex dolore ac fetore qui oritur ex putrefacta materia, quę eſt iuxta vnguis radicem, quæ vnguis radicem exedit ac corrumpit, & ſepe mediam vnguis partem abſumit, & aliquando totam abolet, & interdum etiam ipſum os corrumpit, & tunc precipue grauis odor perſentitur, & digitus ſummo expãſus & liuidus apparet; Et ideo Paul, lib 6. cap. 85. inquit,

Prognosticum

Pterygium eſt ex genere depaſcentiũ & niſi aduſtione cohibeatur, continenter ſerpit, & ſi negligatur, digitum totum corrumpit. Minus malignum minorem dolorem infert, minus eſt inflammatum, nullum fetorem expirat, nullumq; putrefactę materiæ ſignum adeſt faciliuſq; curatur.

DE PTERYGII Curatione.

MITIVS Pterygium, ſi ab angulo vnguis proximam partem pungente fuerit ortum, pars vnguis, quæ carnem pungit ac vulnerat, tenui Specillo ſubmiſſo eleuanda, & Scalpelli acie reſecanda; Deinde ſupra Pterygiũ niſi ſit valde magnum, aliquod medicamentum adurendi ac cruſtam inducendi facultatem habens apponendum, ſicuti eſt Alumen, Sandracha, Calx viua, Puluis Gallarum, Auri pigmenti, Attramenti ſutorij, Trociſcorum Ioannis de Vigo, Muſę, Paſonis, & ſimilium per ſe vel ſimul mixta, & Linteolum vino imbibitum, vel Spongia, ſemper quando dicta apponuntur, ſuperapplicetur, & cõtinuo quod areſcit expurgandum ac auferendum.

Vel ℞. Soreos vſti, Thuris an dragm. 11. Eruginis raſæ dragm. 1. M. & ſubtiliſſime terantur, & Melle q. ſuff. M. & applica, vel.

℞. Caricarum pinguium aduſtarum dragm 11. Myſios, Cypri. Squamæ Aeris an dragm. 11. Mellis q. ſuff. M. & applica, Sola etiam Aeris ſquama per ſe trita Pterygium abſumit, & inter cetera precipitatum eſt optimum, & circum circa aliquod refrigerans Medicamentũ eſt dandum, quando precipitato vtimur ſicuti eſt Vng: Roſaceum, album Camphuratum, vel ſimilia & ſic citiſſime curatur.

Si Pterygium magnum & amplum fuerit, vt cita curatio fiat, quod eminet primum Scalpello circumcidendum, deinde aliquod ex ſupraſcriptis Med: applicandum.

Malignum Pterygium ita curandum primum ſeparatus ac corruptus Vnguis Scalpelli acie ſubſecandus, ac auferendus, deinde actuali cauterio exulcerata pars adurẽda, poſtea ca Med applicãda, quæ aduſtis vlceribus cõuenire diximus.

DE TVMORE VMBILICI Caput 43.

Quid nominis.

VMBILICI tumorem, alij Vmbilici prominētiam, ſiue Eminentiam ſiue procidentiam vocant, & alij Vmbilici Herniam nominant.

Talis partis tumor nō ſolum ab aquoſa materia fit, vt ſuperius diximus, ſed a flatu, vel ab Inteſtinis, vel ab Omento, vel à carne ibi genita, quę, vt C. Celſus lib. 7. cap. 14. inquit, oritur vel ab integra carne, vel à carne Carcinomati ſimilę; Aliquando etiam talis partis tumor fit à ſanguine, & hoc fit duobus modis vel à ſanguine extra vaſa effuſo, ſicuti in Ecchimoſi, ſiue Aneuriſmate, vel fit à ſanguine calido tumorem ac inflammationem in parte illa excitante; ſecundum ergo materię diuerſitatem, diuerſo nomine aliqui tales tumores nominant, vt à Flatu Herniam Vmbilici Flatuoſam, ab Inteſtinis, Inteſtinalem, ab Omento Zirbalem, A' Carne Carnoſam, A ſanguine Herniam Vmbilici Emboriſinalem. Differunt ergo dicti Vmbelici tumores non ſolum nomine & materia, vt ſuperius diximus, ſed etiam generationis modo, vt inferius dicemus.

DE CAVSIS TVMORIS Vmbelici.

ILLE inflammatorius vmbelici tumor, qui à calido ſanguine eſt factus, ſicuti alij inflammati tumores gignitur, ex dolore enim vmbelici ſanguis ad partem attrahitur, qui copia partem diſtendit, & cum ſit ibi coaceruatus, feruet; Inflamationemque efficit, a ſanguine extra vaſa effuſo vmbelici tumor fit a caſu, ictu, percuſſione & omnibus ijs, quę Venas & Arterias in Vmbelici parte abrumpere, vel relaxare poſſunt.

Vmbelici tumor ab inteſtinis, vel ab Omento factus a Grecis Idronphalos dictus, ob peritonei relaxationem, vel abruptionem circa vmbelicum factam oritur, cum quotieſcumque peritoneum abrumpatur, vel relaxetur, ſemper aliqua materia ex dictis eo prolapſa cutem ad partes externas impellat, & ibi tumorem excitet. Rumpi vero, vel relaxari peritoneum multis de cauſis poteſt vel ob caſum, percuſſionem, Saltum, vel ob ponderis eleuationem, vel ob vociferationem, vel equitationem, vel ob flatuoſorum ciborum eſum, & in pueris ob diuturnum prolatum, Riſum, Cantum & ob his ſimilia.

Vmbelici carnoſus tumor fit, vel ex male talis partis curata Inflammatione vel ex mala vmbelici pręciſione ac concinnatione, ſicuti in puerulis aliquando euęnit; & ideo Ariſt. 7. de hyſt. Anim. cap. x. monet. vt diligentia adhibeatur dum ab Obſtetrice præſcinditur Vmbelicusne, aliquid peccati committatur, taliſque caro, vt inquit Celſus loco ſuperius citato, modo eſt integra, modo Cancroſa, pro vt bonis vel malis repletur ſuccis; Aliquando etiam talis tumor ex flatu, vel ſeroſo humorę in partem ilam irrumpente fit, vt ſuperius diximus.

DE TVMORIS VMBELICI Signis.

EX qua vero cauſa vmbelici tumor fiat proprijs indicijs cognoſcitur, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 51. & Celſus loco ſuperius citato. Quoniam ſi à ſanguine ibi inflammatorius tumor gignatur, talis tumor rubicundus eſt & calidus, & adeſt dolor ac pulſatio.

Tumor à ſanguine ſuffuſo, eſt mollis, tactui cedens, & coloris liuidi, vel ad nigredinem, vel rubedinem tendentis, & vt plurimum dolore vacans. Si tumor fiat ab inteſtinis, neque durus neque mollis eſt, ſed quodammodo medius, omni frigore comminuitur, & ab omni calore & retento ſpiritu creſcit, ſonat interdum, & vbi reſupinatus eſt Aeger, inteſtinis in proprium locum lapſis tumor totus deſidit, & nihil apparet, ſed cū ſtrepitu ac rugitu, vt plurimū īgreditur

Quando

Quando ab Omento vmbilici tumor ſit cetera conſimilia ſigna, ſicuti in tumore ab Inteſtinis facto, adſunt, ſed hoc particularę habet quod tumor ab vna parte eſt mollior, & ad baſim latus, & in vertice autem eſt magis anguſtus, & ſi quis manibus apprehendere conetur facile elabitur, & eſt prorſus ſine dolore, cum ceteri ſaltem aliquem obscurũ dolorem facere ſoleant, & quando digitis præmitur, facile ſine rugitu abſconditur Et ſi tumor ab Inteſtinis & Omento ſimul fiat, indicia quoque mixta erunt, & Cutis in tumoribus à dictis cauſis excitatis, ſicuti à flatu, totius corporis cuti cõcolor eſt. Tumor, qui fit à Carne, durior eſt, & prementi digito, ſicuti dicti nõ cedit, & ſiue Aeger ſupinus iacear, vel ſtet, vel ambulet, vel quocumque modo ſituetur, ſemper apparet, & hęc ſunt ſigna bonæ carnis. Si Canceroſa eſt eadem habet ſigna, quæ in Carcinomate diximus. Si à flatu Vmbilici tumor fiat cognoſcitur, quia digitis preſſus cedit, ſed ſtatim redit, & ſi digito pulſetur, inſtar Tympani ſonitus redditur, & reſupinato Aegrotante in eadem manet figura, & Cutis reliqui corporis cuti concolor eſt.

DE VMBILICI TVMORIS Prognoſtico.

INflammatorius vmbilici tumor in puerulis præcipue eſt maxime periculoſus, tum propter ingentes febres, quæ talem tumorem cõſequuntur, tum ob magnos dolores ac cruciatus, quo tenera Aetas difficulter ferre poteſt; In Adultioribus eſt minus periculoſus; Flatuoſus tumor, & ſi Celſus dicat, quod medicinam non admittit, tamen calefacientibus Medicamentis diſſoluitur ac diſſipatur; Tumor ab Inteſtinis ſiue omento factus quo leuior ſiue minor eſt, & recentior, & in molliori corpore, vt pueris, eo facilius curatur Quo vero maior, antiquior, & in duriori corpore fuerit, eo periculoſior eſt, & & curationem difficilius admittit, Vmbelici ergo tumores, qui ob peritonei fracturam fiunt, in pueris, ob corporis molliciem, Medicamentis curari poſſunt, in Adultis, niſi Manus operatione curari queunt, cum in his peritoneum diſciſſum non coaleſcat, ſicuti Hipp. inquit.

Tumor Vmbilici Carnoſus, & Carcinomati ſimilis, cum periculo tractatur, ideo eius curatio omittenda, vt Celſus inquit. Vbi vero caro ſana adeſt, curationem admittit, vt inferius dicemus.

DE VMBILICI TVMORIS Curatione.

IN curando vmbilici inflammatorio tumore, imprimis cõſiderandum in quo corpore ſit, ideſt an in puerulo, vel natu maiori, cum ſecundum ætatem in pluribus curatio ſit varianda. Si ergo in Puerulis nupeř natis talis tumor accidat, vt frequenter euenire ſolet, tota fere curatio in dolorem lenientibus & in Nutricis victu conſiſtit; Nutricis ergo victus ſit refrigerans & humectans, & Anodina affectæ parti applicanda ſunt & a principio Oleum Roſaceum Lubricatum, & ſi tumor ad ſuppurationem tendat, cum tali Oleo Oui vitellum commiſcendum, deinde pro tali tumore ſuppurando, applicetur Catapl. factum ex Panis medulla in Lacte cocta, Vel ex folijs Maluæ in Lacte coctis & contuſis. Si vero per reſolutionem terminari velit, cum dicto Oleo Roſaceo diſcutientia Olea commiſceantur, vt eſt Liliorum alborum, Chamomoli & Anethi, & quanto magis ab Inflammationis initio recedimus, eo magis diſcutientia conueniunt, In Adultioribus non ſolũ victũ refrigerantẽ, humectãte, & ſatis tenuẽ inſtituere debemus, ſed reuulſioẽs acdenuatioẽs cucurbitulis

ſcarificatis & ſiccis, & peccantium humorum purgatio facienda, & in adultis etiam venæ ſectio competit, & valentiora topica, tam Anodina, quam ſuppurãtia ac reſoluentia applicari poſſunt, pro vt talis tumor exigit, ſicuti in alijs tumoribus a ſanguine genitis ſuperius diximus. Si tumor à ſanguine ſuffuſo fiat, curetur ſicuti de Ecchimoſi lib. de vulneribus diximus.

Si vero Vmbelici tumor ab Inteſtinis vel Omento ob Peritonei relaxationem vel abruptionem fiat, Inteſtina vel Omentum in proprium locum recondenda, Et ſi Peritoneum ſit relaxatum, conſtrigendum ac confirmandum, & ſi ſit abruptum, vniendum ac conſolidandũ vtque hoc ſuccedat, omnes cauſę, quæ talem Peritonei abruptionem, vel relaxationem efficere poſſunt deuitandę, vt motus, Caſus, Saltus, Ponderum eleuatio, Vociferatio, Cantus, Fletus, humidæ frigidę Aeris intemperies, & Venti, & Aluus lubrica ſeruetur, ne in conatu, qui in fecum excretione fit Peritoneum ledatur; Optimo vtatur victu, & potius tenui, quam pleno, & fugiat omnia flatulenta, humida, frigida & craſſa pro potu vtatur vino ſubaſtringenti diluto cum Aqua Chalibeata in qua incoctum ſit Cinamomum, vel Coriandri ſemina, vel Aniſorum & leuiter etiam à peccantibus humoribus corpus expurgandum.

Purgato corpore & internis Medicamentis & externis Peritoneum conſolidare confirmare ac vnire totis viribus curare debemus. Per interna ergo in potionis vel in pilularum, vel Electuarij formam Med. parare poſſumus ſicuti ſunt infraſcripta.

℞. Sanniculę vtriuſq; Maioris conſolidę, Pedis Leonis, Eupatorij, Nummulanę, Ophiogloſſę an M. i. Poligoni, Daphnoidis, Plantaginis Maioris, Prunellę an M. ſ. Radicum Cynogloſſæ, Rad. Geranij ſexti an dragm. ii. Seminis Myrti dragm. iii. Balauſtriorum dragm. ii. M. & omnia bulliant in vino rubro ſubaſtringenti ad tertiæ partis conſumptionem, deinde colo transfundantur, & Saccaro q. ſuff. potio ſuauis reddatur, de qua quotidie iu Autora detur vnc. ii. vſq; ad vnc. iii. pro ętatis ratione, vel

℞. Limaturę Chalibis in ſubaſtringenti vino, vel in ſucco mali punici preparati dragm. vi. Sang. drag. Boli Armeni Orient. Corallorum rub. Thuris, Mumiæ an dragm. i. Pulueris Nucum Cupreſſi dragm. ii. M. cum Syruppo Myrtino q. ſuff. & fiat Pilularum Maſſa ex qua mane & ſero per tres horas ante cibum, Capiatur dragm. ſ. vſque ad dragm. i. & ſuperbibi poteſt parum vini aſtringentis. Vel capiatur Chochlearis dimidium, ſi puer ſit, vel integrum, ſi natu maior, infraſcripti Electuarij.

℞. Pulueris conſolidæ vtriuſq; Cauda Aequinę, Burſę Paſtoris, Sentis caninæ an dragm. i. Maſtiches Corallorum rub. Boli Arm. Orient. Nucum Cupreſſi an dragm. i. ſ. Cinamomi ſcrop. i. M. cum Melle optime deputato, vel Syrup po Myrtino q. ſuff. & fiat Electuarium.

Ante localium Medicamentorum applicationem, vt melius ſuum preſtent effectum, primum reſupinandus eſt Aeger, vtque Inteſtina, vel Omentum ad proprium locum redeant, manibus curandum. His reconditis aliquod ex infraſcriptis Ceratis applicandum, & ſemper in eodem ſitu, ideſt ſupinus maneat Aeger, quouſq; infraſcripta localia Med. apponantur.

℞. Picis naualis, Maſtiches an dragm. iii. Sarcocollæ Hyppociſtidis, Acac[illegible] an dragm. i. ſ. Sanguinis Drag Aloes Lapidis Hęmatitis, Ariſtolochię vtriuſque, Thuris an dragm. ii. Boli Arm. Radicis Symphiti, Gallarum, [illegible] al corij an dragm. iii. Viſci quercini drag[illegible] i. ſ. Reſinę Tereb. & Cerę q. ſuff. Gummis in Aceto prius diſſolutis S. A. Fiat Ceratum, vel

℞. Gummi Arabici, Maſtiches, Boli Arm. Sang. Drag. Tragaganthi Glutinis ſiue Collæ Piſcium, de Corio Bouis an dragm. ii. Thuris & eius Mannæ an dragm. iii. Picis grecæ dragm. i. Picis Naualis dragm. ii. Prius ad ignem picelique fiant deinde, Glutina addantur, & dum omnia fuerint incorporata ab igne auferantur & addantur pulueres & fiat S. A. Magdaleon, cuius pars extendatur ſuper rotundum Corium, quod non ſolum partem affectam, ſed etiam circum circa aliquid ſanę apprehendat ac complectatur. vel.

℞. pul-

℞. Pulueris Sang. Drag. in lacryma vnc. 1. Boli Armeni, Maſtiches Thuris Conſolidę Mai, Nucum Cupreſſi, Myrti Gummæ Arabicæ, Reſinæ Terebenthinę an. vnç. ſs Picis Naualis vnc. vi. Terebenthina & pix ſimul liqueſiant, & ab igne remotis, pulueres paulatim miſceantur, & Baculo agitentur, deinde patum omnia ſimul bulliant, & poſtea fiat Magdalion, cuius pars, vt ſuperius diximus, ſuper Corium extendatur & quinta vel ſexta quaq; die renouetur, Et omnia dicta Cerata in Inguinis Hernia Inteſtinali etiam maxime proſunt, ſuperius adhibito vinculo, vt decet.

Niſi dicta prçſidia contulerint ad inciſionem vel vſtionem deueniendũ eſt, vt Celſus, & Paulus & Albucaſis inquiunt.

Sed, vt Celſus inquit, Inciſio non cõpetit lactentibus infantibus, ſed adultioribus, & ijs, qui tantum bono corporis habitu ſunt prædıti, & hec actio tantũ facienda Verno tempore, & Aeſtate prima. Quomodo vero hec actio fiat optime docent prædicti Autores locis ſuperius citatis; Ita igitur fieri debet, Patiẽs erectus ſituandus vtq; ſpiritum, quantũ poteſt, contineat iubere debemus, vt tumor, quantum maxime poteſt, ſe oſtẽdat; Deinde tota vmbelici excreſcentia ſcriptorio atramento circulatim notanda, & reſupinato homine, digitis tumorem prçmere debemus, vt Inteſtina ſiue Omentum in ſuum locum recondantur & ſi quid delapſum non fuerit, Manu cogatur, poſt hec Scalpello tumorem, qua nota atramenti fuerit, vndique ſcarificabimus, & Vmbilicum Hamulo eleuare, ſiue ſurſum attrahere debemus, & Lino valido, vel Neruo, qua ſcarificatio eſt pars vincienda ac vehementer aſtringenda anſulã nexui ſuperdantes; Mox tumore, qui conſtrictus eſt, in vertice inciſo, Indicẽ demittemus, & adamuſſim ſcrutabimur, numquid Inteſtini inuolucrorum aliquod, vel Omenti particula ſimul vincta ſit. Si quid horum fuerit relictum, laxato Funiculi ſinu, Anſulam introrſus demittemus & iterum valide deligabimus; Deinde Acu duplicem filum trahente, per ſcarificationem factam traicimus, & Linorum Anſulis præciſis, quatuor capitibus vndiq; conuolutis validiſſime conſtringemus, & ſic relinquemus, donec corpora ſupra vincula putreſcant, & putrefacta auferamus, deinde curandum, vt caua cicatrix inducatur; Sed melius eſt Eſcaroticis Med. vel ignito ferro totum id quod ſupra vinculum eſt adurere, & ſicuti cetera vſta vlcera poſtea vlcus curare.

Chirurgica Curatio

Per vſtionem curatio ita fit, poſt corporis purgationem, & omnia alia ſuperius dicta, erectus ſituetur Aeger, atq; poſt ſpiritus retentionẽ atramento ſcriptorio circum çirca ad baſim notato tumore, & deinde reſupinato homine, & Inteſtinis, vel Omento ad interna loca impulſis, duobus vel tribus locis inuſtio fiat, vel cauſticum apponatur, deinde Eſcaræ caſus Butyro curetur, poſtea valida ac dura cicatrix inducatur, vt in poſterum Inteſtina, vel Omentum à ſe repellat.

Si vero à Carne, ſed non Canceroſa, Vmbilici tumor fiat, vel putrefactorio Med. vel cauſtico talis caro abſumenda vel ferro auferenda, & conuenientibus Medicamentis tale vlcus poſtea curandum.

Hec ergo de Tumoribus Præt. Nat. Tuberculis, puſtulis, ac Excreſcentijs, & alijs ad propoſitam materiam pertinentibus quam potuimus, diligentiſſime ex multis multorum veterum ſcriptis in pauca contulimus, & Deo auſpice alia Chirurgica opera conſcribemus; Modo ſupereſt, vt Deo Optimo Maximo, Dei pareque ſemper virgini pro viribus gratias agamus, qui mentem, vocem Calamumq; meum in eternę ſalutis viam, ac proximi vtilitatem dirigant & vos ſtudioſi lectores bene plaudite,

FINIS

CHEIRVR-

CHEIRVRGIAE FRANCISCI PECCETTII COELESTINI CORTONENSIS

PHYSICI ATQVE CHEIRVRGI

LIBER SECVNDVS.

De Vulneribus tam in Vniuerſali quam in particulari, & tum à Sclopetto factis quam a quolibet alio Inſtrumento.

DE VVLNERIBVS IN VNIVERSALI Cap. Primum.

Ordo ſeruandus

CVM abunde in ſupēriori libro de Tumoribus Pret. Naturā fuerit dictum, modo vt ordinatim in his noſtris Cheiſurgicis operibus procedamus, de Vulneribus breuiter ac faciliter verba ſumus facturi. Primum generalem de Vulneribus Theoriam inſtituendo, deinde particularem, ideſt cuius vis partis Vulnerū curationem docendo. Ordo ergo erit huiuſmodi; Primum dicemus quid nominis, ideſt quid Vulnus ſignificet, Secundo quid rei, ideſt, quid ſit Vulnus, Tertio ſub quo morbi genere comprehendatur, Quarto quæ partes in huiuſmodi morbo afficiantur, Quinto Vulnerum Species ac Differentias aſſignabimus, Sexto Cauſas, Septimo Signa ac Prognoſtica; Octauo Vniverſalem Vulnerum curationem inſtituemus.

Quid nominis

Quod Latini Vulnus appellant, Greci Trauma dixerunt, Arabes & Recentiores plagam nominant; Gal. tamē hoc nomen vulnus plura, pluribus in locis ſignificare voluit; Large enim ſumptum omnæ morbi genus ſignificare voluit, vt lib. 2. de Articulis textu 17. Com. 30. lib. vero 2. Meth. cap. 1. inquit. Quod vulnus tantum ſolutionem continui in carne factam ſignificat, lib. vero de Artis conſtitutione cap. 6. Vulnus cōtinui ſolutionem in carne ſolum ceſim factam ſignificare vult.

Nos verò in hoc noſtro Libello per Vulnus intelligemus omnem continui ſolutionem, tam ceſim, quam punctim ſiue contuſim factam, non ſolum Carnis, ſed Neruorum, Venarum, Arteriarum, & aliarum mollium partium. Per partes molles, omnem in humano corpore ſubſtantiam, oſſibus exceptis, intelligendo.

quid ſit Vulnus

Vulneris vero definitio eſt hec; Vulnus eſt continui ſolutio recens & cruenta, ſiue pure in mollibus partibus extrinſecus incidens, ſiue ab aliquo externo inſtrumento inflicta.

Hec vulneris definitio optima eſt, cū ex Genere & Differentia conſtet, & optime vulneris naturam explicet, neque magis, neque minus comprehendat, vt manifeſte patet; Continui enim ſolutio eſt loco Generis, reliqua differentiarum loco ſunt.

Qua-

Digitized by Google

Quatenus ergo inquit; Quod hec cō tinui ſolutio recens eſt, & ſine Pure, & quod ab extrinſeco accidit, diſtinguitur ab Vlcere, cum Vlcus ſimiliter ſit continui ſolutio in mollibus partibus, ſed eſt antiqua, cum pure & putrefactione, & ab intrinſeco, vt plurimum prouenit; diximus, in mollibus partibus, vt à Fracturis, quæ in Oſſibus fiunt, diſtinguatur.

Elicitur vero prędicta definitio à Gal, Com. 1. & 2. lib. de Fracturis, lib. 2. & 3. Meth. lib. de Artis conſtitutione & ex pluribus alijs locis,

Quis morbus ſit.

Quod huiuſmodi continui ſolutio ſit Morbus, & non Symptoma, minime dubitandum, cum Vulnus ſit affectus præter naturam actionem primo ledens, quæ eſt Morbi definitio, & Gal. lib. de Artis Conſtitutione cap. 6. inquit, Verum ſi quis coalitus diſſoluatur, non vitioſa tantum huiuſmodi affectio, ſed iam Morbus eſt. Vocatur autem hoc genus doctrinæ illuſtrioris gratia, vnitatis ſolutio. Nihil tamen refert, ſi quis etiam continuitatis ſolutionem vocet.

Partes affecta

Quæ vero pars Vulnere afficiatur, inquit Gal. lib. de conſtitutione Artis dicens; Vnitatis ſolutio cōmunis eſt morbus ſimilarium & inſtrumentalium partium, quamuis magis proprie & primo ſimilaribus partibus conueniat, quam compoſitis, vt inquit Gal. lib. 1. de morbis & Symptomatibus, & Auer. 2. & 3. colliget.

Communis ergo eſt hic morbus vtrique generi partium, ideſt ſimilaribus & Inſtrumentalibus, non quod ſemper in vtroque genere ſit ſed quia vtrique euenire poteſt; Modò, ne per ignota procedamus, dicendum quę ſint ſimilares partes, & quę inſtrumentales & organicæ.

Pars ſimilaris que ſit.

Similares ergo partes, vt inquit Ariſt. 1. de Hiſtoria Animalium cap. 1. Gal. 1. Meth. cap. 6. ſunt quarum particulę idē nomen ac eandem definitionem cum ſuo toto habent ac retinent, vt ſenſibus patet, vt quelibet oſſis particula (ſi os in plures partes diuidatur) Os dicitur, & eandem definitionem cum toto oſſe retinet.

Partes Organicæ que ſint.

Inſtrumentales vero partes ſiue Organicæ ſunt, quę ex ſimilaribus ſunt compoſitę, & ſi diuidantur, quælibet illius particula neque idem nomen, neque eandem definitionem cum ſuo toto retinet, vt ſi faciem diuidamus, vel Manū vel Pedem, tantum abeſt, vt partes illæ vocentur Facies, Manus ac Pedes, vt ne vllum quidem nomen ſortiantur, niſi diuiſio vſque ad minimas & ſimilares perueniat ac fiat,

DE SPECIEBVS AC DIFſerentijs ſolutæ Vnitatis Cap. 2.

CVM ſuperius diximus quod per Vulnus intelligimus omnem continui ſolutionem, tam ceſim, quā punctim, quā contuſim factam, modo declarandum, quid vnaquęque harum continui ſolutionum ſpecies ſit.

Quid ſit Inciſio.

Inciſio eſt plaga, ſiue Vulnus ceſim illatum inſtrumento longioris aciei, vt Enſe vel alio ſimili inſtrumento.

Punctio quid ſit.

Punctio eſt alicuius membri perforatio à rè acuta, vt Sagitta, Pugione, Mucrone, aut ab alicuius Animalis morſu, vel ictu facta.

Cōtuſio quid ſit.

Contuſio eſt interna Membri continui ſolutio ab extrinſeco integra apparente, quę fit ab Inſtrumento graui ac retuſo, vt ſi quis aliquod Membrum in Lapidem impingat, aut Ligno acriter ac fortiter percutiatur. Hec verò Contuſio, ſecundum quod diuerſis partibus euenit, diuerſo nomine inſignitur, vt ſi in mollioribus partibus accidat, vt Carni, Colliſio & Contuſio dicitur.

Si in durioribus fiat, vt in Oſſibus, Fractura nominatur. Si vero in tenſis partibus fiat, vt in Neruis, Venis, Membranis, Arterijs & Tendonibus, Ruptio dicitur

Gal. 4. & 6. Meth. cap. 1. & lib. de Artis conſtitut. infraſcriptas ſolutę vnitatis ſpecies enumerat, Vulnus, Vlcus, Fractura, Conuulſio, ſiue Diſtēſio, Sciſſio, Punctio, Auulſio, ſiue Diuulſio, Ruptio ſiue Sciſſura, Contuſio ſiue Colliſio, Ecchymoſis, Anaſtomaſis, Caries & Eroſio.

Vulnus dicitur, vbi caro citra tenſionem, ideſt ceſim ſoluitur, quæ continui ſolutio recens & cruenta eſt.

Vlcus

Digitized by Google

Vlcus quid ſit

Vlcus eſt ſolutio continui in Carne cùm Pure.

Fractura quid ſit

Fractura ſolutio continui in Oſſe dicitur:

Conuulſio quid ſit.

Conuulſio ſiue diſtenſio in Neruo, ideſt vbi ſic filamenta tenduntur, vt diſrumpantur.

Sciſſio quid ſit.

Sciſſio dicitur vbi Neruus citra tenſionem ſoluitur

Punctio quid ſit.

Punctio dicitur, ſi vulnus ab acuto telo inferatur.

Auulſio quid ſit,

Auulſio ſiue Diuulſio, vbi continui ſolutio in Ligamento fit.

Ruptio quid ſit.

Ruptio ſiue ſciſſura, ſi in Muſculis fiat.

Contuſio quid ſit.

Contuſio ſiue colliſio à graui ac retuſo telo fit. & in Vaſis proprie fit.

Echimoſis quid ſit.

Ecchymoſis, ſiue Ecchymoma fit, quādo ſanguis ſubter cutem effunditur ac coadunatur, & vt plurimum à contuſione & ruptione prouenit,

Anaſtomaſis quid ſit

Anaſtumaſis eſt oris Vaſorum apertio, quatenus Ecchymoſim efficit.

Adeſt etiam Diapedeſis, in qua ſanguis traſcolatur, quæ ad Anaſtomaſim reduci poteſt.

Caries quid ſit

Caries eſt oſſis corruptio, quæ & ab interna, & ab externa cauſa fieri poteſt, preſertim ab acri materia.

Eroſio quomodo fiat

Eroſio vero vt plurimum Venis ac Arterijs intrinſecus fit ex mordenti & acri materia.

Auicennas ſimiliter Fen. 2. lib. 1. multas continui ſolutionis ſpecies tradit, & ſunt infraſcriptę, Excoriatio, ſiue ſcarificatio, quę in cute fit, vulnus ſiue plaga in carne recens & cruenta, vlcus in carne cum pure, Inciſio in oſſe ſecundum latum, Fractura in Oſſibus, Sciſſura in oſſibus ſimiliter ſecundum lōgum, Apertio in venis & Arterijs, Attritio in extremo Muſculi, Punctura in Neruo, Ruptura in Panniculis, ſiue Membranis & in Diaphragmate, & contuſio, quæ apud ipſum eſt numeroſa in oſſe continui ſolutio, & quædam alię, quas enumerarę ſuperfluum eſſet, cum parum de nominibus ſoliciti eſſe debeamus, vt Gal. inquit.

DE VVLNERVM DIFferentijs Caput 2.

DIFFERENTIAE verò Vulnerum à tribus pręcipue ſumi debent, vt inquit Gal. pluribus in locis.

Prima ab affectę partis natura in qua Vulnus conſiſtit, vt inquit Gal. 3. Artis Medicinalis.

Secunda ab ipſius vulneris eſſentia, vt inquit Gal. 3. Methodi.

Tertia Vulnerum differentia ſumitur à proprijs differentijs ſolutionis continui ex vulnere excitati, vt loco citato inquit Gal.

Differentię ab affectę partis natura ſunt; Quod quędam vulnera ſunt in partibus cōſimilibus, ſiue ſimilaribus, Quædam in Organicis ſiue Inſtrumentalibus Vulnera, quæ ſunt in ſimilaribus partibus, aliqua ſunt in parte molli, vt in carne & Pinguedine, Alia in dura, vt in Oſſe & iunctura, alia in Medioeri, vt in Neruo, Tendine, Ligamento, Arteria, & Vena.

Vulnera ſimiliter Organicarum ac Inſtrumentalium partium alia ſunt in principe parte, vt in Corde, Cerebro, vel in Iecinore.

Alia ſunt in parte principi deſeruiente, vt in Aſpera Arteria, Oeſophago, Veſſica & his conſimilibus; Alia sunt in partibus principibus non deſeruientibus, vt in auribus, Naſo, Oculis, Manibus, Pedibus & his conſimilibus.

Differentię Vulnerum ab ipſius Vulneris eſſentia ſunt, quod Vulnus, vel eſt ſimplex, vel compoſitum.

Vulnus ſimplex quotmodis dicatur

Vulnus ſimplex tripliciter dicitur; Primo modo cum ſe orſim punctione, vel inciſione, vel Contuſione continuū ſoluitur. Secundo modo cum extima tantum cutis diuiditur, vel ſi altius penetret, nulla tamen fiat ſubſtantię deperditio; Tertio modo quando ſolum adeſt Vulnus & nullum graue Symptoma coniunctum ac complicatum habet.

Compoſitum Vulnus ſimiliter tribus dicitur modis; Primo quando cum Inciſione Punctio eſt coniuncta, vel ſimul

adeſt

Vulnus compoſitũ quot dicatur modis.

Compoſitum vulnus ſimiliter tribus dicitur modis; Primo quando cum Inciſione Punctio eſt coniuncta, vel ſimul adeſt inciſio, Punctio, & Contuſio; Secundo modo Vulnus dicitur Compoſitum, quando cum continui ſolutione multa ſubſtantiæ deperditio adeſt. Tertio modo dicitur quã do cum Vulnere aliquid eſt coniunctum ſicuti venenum, vt quando à venenato inſtrumento, vel venenato Animali fuerit factum, Vel aliquod prauum Symptoma coniunctum habuerit, vt ſanguinis hemorragia, Dolor, Delirium, Syncope, pruritus vel quid ſimilæ, vt inquit Gal. 4. Meth. Vel quando cum Vulnere aliquis morbus alius eſt complicatus, vt intemperies Eryſipelas. Phlegmo, vel quid ſimilę, vel quã do vulnera cum ſuis cauſis ſunt coniuncta, vt Plumbeis Globulis, Sagitta Spiculis, & his ſimilibus

Vulnerum differentię a proprijs ſolutionis continui differentijs a tribus ſumuntur vel a quantitate, vel figura, vel Equalitate & Inequalitate.

Differentiæ a quantitate ſunt magnum, Paruum, Longum, Breuæ, Latum, Anguſtum, Superficialæ, Profundum. Per totũ Membrum penetrans, vel non penetrans, per totum Membrum.

Differentię à figura ſunt, Vulnus rectũ, Obliquum, Pampini modo retortum, aut Hami ritu.

Differentiæ ab Equalitate, vel inequalitate ſunt. Vulnus totum apertum, vel partim apertum, & partim ſub cute latens.

Poſſumus etiam addere differentias à Tempore ſumptas, vt Vulnus recens, vel antiquum, vel vt eſt in ſtatu, vel in declinatione.

Cum hec omnia curationem varient; Alia enim Medicamenta in principio conueniunt, Alia temporibus alijs.

Similiter Differentiæ à Generationis ratione, & à ſitu, ſiue loco in eadem parte affecta ſunt addendę.

A Generationis ratione Vulnerum differentiæ ſunt, Vulnus diruptum vel Inciſũ, vel partim inciſum, & partim diruptum, Punctio Nerui; vel Nerui pręciſio, Venaq; vel Arterię preciſio.

Vulnerum differentiæ a ſitu, ſiue loco in eadem affecta parte ſunt Vulnus ſecundum membri longitudinem, vel ſecundũ tranſuerſum, In principio Muſculi, in medio Muſculi, vel in fine Muſculi. Hæ ergo omnes ſunt Vulnerum differẽtię, quę optime a Medico ſunt perpendendæ, cum indicationes euarient, pręſidia, & Prognoſtica, & tandem curandi regula ex omnibus his differentijs deſumitur, vt in ſequentibus manifeſtę apparebit. Cum non ſufficiat tantum vniuerſalis indicatio in Vulneribus curandis; Ideſt quod quando continuum eſt diuiſum, vniri tantum expoſtulet; Sed vt bene ac recte curemus, particulares indicationes optime ſunt perpendendę, quæ à pręductis differentijs ſumuntur, & à leſæ partis temperamento, [illegible], vſu & Situ. Cum hec omnia nobis denotẽt, quę vulnera incurabilia ſint, & quę curabilia, & quæ faciliter, & quæ difficulter. Et ſimiliter ad Remediorum rectam inuentionem maxime proſunt, cum optimus Medicus recto iudicio ac Methodo optime omnia pręducta deſquitat ac perpẽ dat, vt recte iudicet ac Med. conuenientia longo vſu ac experientia comprobata adinueniat, ac inſtituat.

DE VVLNERVM CAVSIS Caput 3.

Vulnerũ quidem cauſæ, vt inquit Gal. lib. de cauſis Morborum cap. vltimo, ſunt omnia illa inſtrumenta, quæ extrinſecus aduenientia continuum ſoluere ac diuidere poſſunt, Incidendo, Pũgendo, Contundendo, Abrumpendo, ac Erodendo vulnerant, & incidunt, quęcũque tenuuia & lata ſunt, vt Gladius, Enſis & quid ſimilę. Perforant acuta, vt Sagitta Acus & ſimilia, & Animalia pungentia ac mordentia. Contundut grauia dura ac retuſa, vt Lapis, Lignum, Plumbum, Ferrũ & tandem omnia, quæ grauia, dura, ac retuſa ſunt, & contuſiones maxime fiunt vbi ſubiecta corpora dura ſunt, ac ictui reſiſtũt vt in oſſibus, ex carnibus, ideſt in Cubito, Genu & his ſimilibus. Abrumpunt quæcumque vehementi motu in cõtrarias partes diuellunt, ac diſtendunt, vt ſunt validæ & vehementes actiones, veluti vehemens curſus, ſaltus, vociferatio, grauiſſimorum onerum geſtatio, caſus ab alto, & his ſimilia. Erodunt valida Medicamenta, vt cauſtica, Ignis, Ferrum candens, & denique quęcumque partis ſubſtantiam abſumere poſſunt, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 1. & omnes has cauſas lib. Artis Medicinalis cap. 80. Gal. ſub hisq uatuor connumerat ac reducit, ideſt ſub ſectione,

Eroſione, Contuſione, & Tenſione.

Vulnerum vero cauſę, optime à Medico inueſtigandæ, ac perpendendæ, ſic etiam tempus, quando ad præſentis affectus qui noſtram fugiat notitiam, cognitionem deſeruiunt, & de aliquo imminenti malo, vel bono, quod ſuccedere poſſit, nos præmonere poſſunt, vt ſi inſtrumentum fuerit magnum, vel paruum, ponderoſum, vel leuæ, acutum, vel retuſum, venenoſum, vel non venenoſum, & ſimilia. Niſi verò quid lateat in affectu externarum cauſarū notitia, ſiue Tempus, nullam vtilitatem afferre poteſt, & ideo paruipendendę; Cū à Vulnerum cauſis, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 3. Indicationes in Curatione non ſint ſumendę, vt etiam manifeſte patet, quoniam indicationes ſemper à permanentibus ſumuntur, & Vulnerum cauſę iā abierunt; Ergo ab his indicationes ſumi poſſūt Similiter omnis curatio tantum circa præſentia verſatur, & circa futura eſt prouidentia; Sed vulnerū cauſæ iam abierunt, & amplius non adſunt, Ergo curationem non expoſtulant, & conſequenter ab illis nulla curandi indicatio ſumi poteſt, cum non amplius ledant, nec ledere poſſint; Tantum ergo in Vulneribus cauſæ à Medico inueſtigandæ, ac Tempus, quando aliquid in affectu adeſt, quod noſtram cognitionem fugere poſſit, vt ſuperius fuit dictum, & hec de cauſis ſatis.

DE SIGNIS AC VVLnerum Prognoſticis
Caput 4.

Signa in vulneribus oculi ſenſu inueſtigantur, cum hoc ſenſu Vulneris Speciei, Differentię, Partiſque affectę in cognitionem deuenire poſſimus, Leſam actionem, Exeuntia & Symptomata optime animaduertendo, particularum vero affectarum ſigna ſuis locis, ideſt quando in particulari de Vulneribus agemus, aſſignabimus.

Prognoſtici Vtilitas Quo ad Prognoſticum, & ſi Hipp. p. 1. Aphoriſmorum dixerit, Iudicium eſſe difficilæ, tamen idem Autor in principio primi prædictionum dixit, Optimum eſſe Medicum vti Prognoſtico, non tantum vt Infirmi propenſius ac facilius Medico pareant, ſed vt elonginquo Symptomata, quę ſuperuenire poſſunt, preuidendo, illa aptis Medicamentis, ne eueniant, procurare, & ſi euenerint curare poſſit. Vtque etiam cri- mine vacet interēptionis, ideſt ne ei mors, quæ vi morbi ſuccedit, imputetur, vt inquit Gal. in eius Com. His ergo de cauſis iudicium in quolibet morbo faciendum, & non ſolum his de cauſis Prognoſticum in vulneribus faciendum, ſed etiam ob Schedas, quæ Magiſtratibus dari debent.

Vt ergo optime rectum iudicium ſiue Prognoſticum faciamus quatuor ſunt conſideranda ac obſeruanda, Primo pars affecta, Secundo Vulnus, Tertio habitus, tum corporis totius, tum affectę partis, Quarto res Nonnaturales. *Obſeruāda in Prognoſtico bono faciendo.*

Quo ad primum ſex ſunt conſideranda, primum eſt affectæ partis dignitas, ſi nobilis vel ignobilis, principalis, vel principali parti deſeruiens, Secundum partis ſubſtantia ſi ſit dura, vel mollis, vel mediocris Tertio eius temperies, ſi ſit calida, vel frigida & cet. Quarto ſitus, ideſt ſi in profundo loco ſit ſita, vel in ſummo & ſuperficiei proximo; Quinto vulneratæ partis quantitas & numerus, Sexto vſus, conformatio & partis actio, vt exempli gratia, Si Cor vulneretur, neceſſario talæ Vulnus mortem infert, tum ob partis præſtantiam, cū nobiliſſimum Viſcus ſit, tum etiam quia ſubſtantia durum eſt, & ideo glutinari nō poteſt, ſimiliter eius temperamentum calidiſſimum eſt, & ideo inflammationibus aptiſſimum, In parte ſimiliter eſt ſitum in qua manus admoueri non poteſt, & in cōtinuo eſt motu, & ideo conſolidari nequit, & omnibus his de cauſis neceſſario Mortem ſuccedere eſt neceſſe. Sic Venę Cauę & Arteriæ Aortæ Vulneribus accidit, cum harum partium ſubſtantia ſit neruoſa, vſus ſit neceſſarius, & Manus admoueri non poſſit. Hec ergo omnia circa affectam partem ſunt conſideranda.

Quo ad ſecundum Vulnus conſiderandum ſi ſit magnum, vel paruum, & ſciendum quod Vulnera magna dicuntur, vt in quit Gal. 4. Meth. 6. vel ob partis præſtantiam, in qua ſunt, ſicuti in Corde Cerebro Hepate & his ſimilibus, Vel quia vere ſūt magna, vel ſecundum longitudinem, vel latitudinem, vel profunditatem, vel quia ſunt Cachoetę, ideſt maligna contumacia & rebellia, vt in Articulis, Tendonibus, Neruis & his ſimilibus partibus. *Quot modis Vulnera dicantur Magna.*

Quo ad Tertium, ideſt ad habitum, & temperiem totius corporis ac affectæ partis, maxime ad preſagiendum confert, quia in corpore Cacochimo, ideſt prauis ſuccis

repleto

repleto, vulnera ſepiſſime Mortem afferũt & ſi ſanentur, cum difficultate hoc conſequitur. Sic quando in vulnerata parte, aliqua mala Intemperies, vel infectio adeſt; Aetas ſimiliter conſideranda, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 26. dicens. Quin etiam cõfert aliquid & Aetas, & Corpus, & Vitæ propoſitum, & Anni tempus, quia facilius ſaneſcit puer, vel Adoleſcens quam Senior Valens, quam Infirmus, neque nimis tenuis, neque nimis plenus, quam ſi alterum ex his eſt, integri habitus quam corrupti.

Quo ad ſex res Nonnaturales, quod eſt Quartum obſeruandum in recte præſagiendo, maxime intereſt anteactus & præſens viuendi ordo in vulneribus curandis, cum inordinate viuentes difficilius ſanentur, & hoc Celſi autoritate comprobatur, loco citato dicente, facilius ſaneſcit Exercitatus, quam iners, ſobrius, & temperatus, quam Vino venerique deditus. Oportuniſſimũque curationi tempus Vernum eſt, aut certe neque feruens, neque frigidum. Si quidem Vulnera & nimius calor, & nimium frigus infeſtant, maxime tamen horum varietas. ideoq; pernicioſiſſimus Autumnus eſt. Hipp. vero Aph. 20. lib. 5. inquit; Frigidum Vlceribus mordax, cutem obdurat, dolorem in ſuppurabilem facit, nigrorem inducit, rigores febriles, Conuulſiones ac Tetanos creat, & ſi de Vlceribus Hipp. verba fecit, hoc etiam de Vulneribus intelligendum, cum apud Grecos Vlcus & vulnus, vt plurimum pro eodem accipiatur, & Aph. 22. dicti lib. inquit, Calidum in quo Vlcere pus mouet, maximum ſecuritatis præſtat iudicium, cutem emollit, extenuat, dolorem lenit, Rigores, Conuulſiones, Tetanos mitigat, capitis grauitatem ſoluit. Oſſibus fractis plurimum prodeſt, maxime ſi nudata ſint, multoque magis, ſi in capite.

His etiam prodeſt, quæ moriuntur, aut Vlcerantur à Frigore, Herpetibus deniq; exedentibus, Sedi, Pudendo, Vtero, Veſſicæ, his omnibus calidum amicum & decretorium, frigidum inimicum & interimens Maxime vero Aeris tempeties, Cœlique ſtatus, Victus, Animi paſſiones & reliquæ ſex res Nonnaturales ad recte præſagiendum conferunt, vt ex ſuperioribus Autoritatibus patet, & ideo optime perpendendæ. Sciendum etiam quod ex Vulneribus aliqua neceſſario mortalia ſunt, quædam vero non ex neceſſitate, ſed magna ex parte, & è contra quædam omnino ſanabilia, quędam, vt plurimum, vt inquit Gal. in Com. 18. lib. 6. Aph.

Vulnera quæ neceſſario ſunt mortalia.

Neceſſario mortalia ſunt Vulnera Cordis ſubſtantiam penetrantia, magna ac profunda Cerebri ſubſtantiæ Vulnera, ſimiliter Iecinoris Diaphragmatis, ventriculi, Oeſophagi, Pulmonum, Aſperæ Arteriæ, Ciſti fellis, Renum, tenuuium Inteſtinorum, Ieiuni dicti præſertim, Vulnera Arteriæ Aortæ, Venæ Cauæ & aliarum magnarum Venarum ac Arteriarum, ſimiliter Meſſenterij, Spinalis Medullę, & aliorum principum Membrorum, aut ipſis principalibus membris ſeruientium, miniſterio quidem ad vitam neceſſario.

Vulnera magna ex parte mortalia.

Vulnera non ex neceſſitate mortalia, ſed magna ex parte, ſunt quæ prope ad principes partes accedunt, vel eas ſuperficietenus & leuiter attingunt, vt inquit Gal. 14 Meth. Similiter Vulnera Cachoetæ, ideſt Articulorum, Neruorum, Capitum Muſculorum & Tendinum, Parua Pulmonũ Vulnera, Lienis, Craſſorum Inteſtinorum Membranæ Cerebri, & ſimilia.

Vulnera ſanabilia quæ.

Vulnera omnino ſanabilia, & quæ tutiorem curationem habent, ſi recte curentur, ſunt, quæ in partibus carnoſis fuerint accepta vbi pauci Nerui & Venæ & Arteriæ paruæ & non multæ reperiuntur, & in bono totius corporis habitu ac partis ſunt, neque magna adeſt diuiſio, neq; ſecundum longitudinem, neque latitudinem, neque profunditatem.

Vulnera vt plurimum ſanabilia.

Vt plurimum ſanabilia Vulnera ſunt illa, quæ in Muſculorum carnoſorum capitibus longe à Iuncturis, & Temporibus fuerint, ſimiliter Caluarię Vulnera, Thoracis Abdominis, niſi quid ex internis partibus fuerit leſum. Hęc ergo Vulnera, ſi fuerint in bono corporis habitu, bonaque partis affectæ temperie, & Medicus, Infirmus, & Aſtantes ſuo fungantur munere, & externa ſint rite comparata, vt plurimum ſanari ſolent. Modo Autoritates in medium adducamus.

Hipp. 6. Aph. 18. inquit. Pertuſa perſectaque Veſſica, Cerebro, Corde, Septo tranſuerſo, Tenui quopiam Inteſtino, ventriculo, Iecore Lethalę eſt; Vtque Gal. in eius Com. inquit, intelligendum de maximis harum partium Vulneribus, & ſi in Veſſica, ſepto tranſuerſo & Ventriculo vulnus fit in partibus neruoſis, talia vulnera neceſſario Mortem afferunt. Si vero veſſi

ca& Diaphragma ſint vulnerata in carnoſa parte, ſanari poſſuut, vt in dies, videmus in ijs, in quibus Lapis e Veſſica extrahitur. Sic Ventriculi parua Vulnera, & in eius fundo, & Iecoris ſimiliter ſanari poſſunt. Cerebri vero magna Vulnera, & ad ventriculos penetrantia, & ſi Gal. & alij Autores ſcribaut, aliqua ſe ſanaſſe, eſt tanquam miraculũ, & de rariſſime contingentibus.

De Septi tranſuerſi vulneribus Gal. 5. Meth. inquit. Tranſuerſi ſepti Vulnera in carnoſis quidem partibus ſuubinde coaleſcere ſunt viſa, eius motu non obſtante; Quæ vero in Neruoſis eius herent inſanabilia ſuut, Sanè difficilis grauiſq; curatio eſt etiam eorum, quæ in carnoſis ſunt partibus, ſi has iam Phlegmonę occupauit; Difficulter vero talia Vulnera curantur ob ſanſem ad talę Vulnus defluentem, quæ impedit, ne vulneris labia coaleſcant.

Corn. Celſus lib. 5. cap. 28. inſanabilia Vulnera enumerans inquit; Sanari non poteſt cui baſis Cerebri, cui Cor, cui Stomacus, cui Iecoris Portæ, cui in Spina medulla percuſſa eſt, cuique aut Pulmo medius, aut Ieiunum, aut tenuæ Inteſtinum, aut Ventriculus, aut Renes vulnerati ſunt; cuiue circa Glandes Venæ, vel Arteriæ præciſæ ſunt.

De Vulneribus difficilem curationem habentibus, & de non ex neceſſitate mortalibus inquit. Vix autem ad ſanitatem perueniunt, quibus vlla parte Pulmo, aut Iecinoris craſſum, aut Membrana, quę cõtinet Cerebrum, aut Lien, aut Vulua aut Veſſica, aut vllum Inteſtinum, aut Septũ tranſuerſum vulneratum eſt. Hi quoque in præcipiti ſunt, iu quibus vſque ad grandes intuſque conditas Venas in alis, vel poplitibus mucro deſcendit.

Periculoſa etiam Vulnera ſunt, vbicumque venæ maiores ſunt, quoniam exhaurire hominem profuſione ſanguinis poſſunt Idque euenit non in Alis tantum atq; Poplitibus, ſed etiam in his venis, quæ ad Anum Teſticuloſq; perueniunt. Preter hec malum Vulnus eſt, quodcumque in Alis, vel Feminibus, vel inanibus locis, vel in Articulis, vel inter digitos eſt. Item quodcumque Muſculum, aut Neruum, aut Arteriam, aut Membranam, aut Os, aût Cartilaginem leſit.

De ijs Vulneribus, quæ tutiſſime ac faćillime curantur, inquit, Tutiſſimum omnium, quod in Carne eſt. & hec quidẽ loco, vel peiora, vel meliora ſunt. Modo vero periculum facit quódcumque magnum eſt. Inferius vero inquit dictus Autor. Quod Vulnus etiam colliſũ peius eſt, quã quod tantum diſciſſum eſt adeo vt acuto quoque quam retuſo Telo vulnerari commodius ſit. Peius etiam Vulnus eſt, ex quo aliquid excitum eſt, ex quo ve caro alia parte abſciſſa, alia dependet. Peſſimaque plaga in orbem eſt, Tutiſſima, quę Lineæ modo recta eſt. Quo deinde proprius huic illiue figuræ Vulnus eſt, eo vel deterius, vel tolerabilius eſt. Hipp. ſimiliter 6. Aph. 19. inquit, Perſectum os, aut Cartilago, aut Neruus, aut Genæ tenuis particula aut preputium, neque augetur, neque coaleſcit, & hoc intelligitur per viam primę Intentionis. Quinto vero Aph. 65. inquit. Quibus ſunt cum Vlceribus tumores conſpicui, non admodum conuelluntur, aut inſaniunt, quibus vero repente euanuerint ſi quidem poſtica parte factum ſit, Conuulſiones, & Tetani accidunt. Si vero à Fronte Inſania, Lateralis dolor acutus, Empiema & Diſſenteria, ſi rubicundi fuerint tumores. Et ſequenti Aph. inquit. Si magnis Vulneribus & prauis tumor non appareat ingens eſt malum. Per praua Vulnera, vt Gal. in Com. inquit, intellexit Hipp. Vulnera Neruorum, Capitis & finiũ Muſculorum, Articulorum, & aliarum Neruoſarum partium, cum in his doloris Vigiliarum Conuulſionis & delirij adſit periculum. *Vulnera praua quæ dicantur*

C. Celſus lib. 5. cap. 26. inquit. Nimis vero intumeſcere Vulnus periculoſum, nihil intumeſcere, periculoſiſſimum eſt. Illud indicium eſt magnæ inflammationis, hoc emortui corporis.

Idem loco citato inquit; Protinuſque ſi Mens homini conſiſtit, ſi nulla Febris acceſſit, ſcire licet, mature vulnus ſanum fore.

Ac ne Febris quidem terrere debet, ſi in magno Vulnere dum Inflammatio eſt, permanet. Illa perniciosa eſt, quæ, vel leui Vulneri ſuperuenerit, vel vltra tempus Inflammationis durat, vel delirium mouet; vel ſi Neruorum rigor, aut diſtenſio, quæ ex Vulnere orta eſt, eam non finit. Vomitus quoque bilioſus non voluntarius, vel protinus, vt percuſſus eſt aliquis vel dum Inflammatio manet, malum ſignum eſt in his duntaxat, quorum vel Nerui, vel etiam Neruoſi loci vulnerati ſunt. Sponte tamen vomere, non alienum eſt, præcipue his, quibus in conſuetudine fuit. Sed neq;

protinus

protinus poſt cibum, neque iam Inflammatione orta, neque cum in ſuperioribus partibus plaga eſt.

Hipp. Aph. 2. lib. 5. inquit. Conuulſio à Vulnere pernicioſa, talis enim conuulſio & ſi non ex neceſſitate ac ſemper mortem afferat, vt inquit Gal. in eius Com. tamen crebro hoc efficere ſolet, & hoc præcipue fit, quando Neruoſæ partes fuerint leſæ, & leſio Cerebro communicatur, & primum affectæ partis conuulſio fit, deinde corporis totius.

Gal. cap. 90. Artis Medicinalis inquit. Quod vnio in Inſtrumentalibus partibus impoſſibilis eſt. Quæ ſententia plures poteſt habere, ſenſus Vel quod per Inſtrumentales partes intelligat partes vere Inſtrumentales; Vel partes alijs partibus ſeruientes, vel partes compoſitas. Si primo ſenſu; Ideſt quod partes ex toto præciſæ non coaleſcant neq; vniri poſſunt, veriſſimū eſt, & huius cauſa eſt, Quia vnio fit ex nutrimento ex vtraq; partium disiunctarum proueniente. Sed cum impoſſibilæ ſit nutrimentum à parte abſciſſa prouenire; Ideo impoſſibilæ eſt partes omnino præciſas cum illis partibus vniri, à quibus extirpatæ fuerunt. Cauſa eſt, quia Cor & Hepar ei non amplius influunt, quod eis aliquo modo non continuatur. Sed pars omnino præciſa nullo pacto Cordi ac Hepati continuatur nec corpori; Ideo ab illis neque vitam neq; operationem vllā recipere poteſt, Et ideo emortua eſt huiuſmodi pars. Quod autem non viuit, impoſſibilæ eſt continuari viuenti. Indies enim videmus, ſi aliquod membrū propter aliquod impedimentum Cordis influentiam non recipiat, quod putreſcit, & a corpore decidit. Vt ergo partes vniri poſſint, opus eſt actum vitæ, & nutrimenti vtrarumq; abſciſſarum partium ſeruari; & vitæ actus in Spiritus calorisq; a Corde influentia conſiſtit, & actus nutrimenti per Venas ab Hepate.

Vnde quo modo fiat.

Si vero Gal. textus, pro Inſtrumentalibus partibus, intelligantur partes, quæ habent operationes alijs inſeruientes, vt ſunt Venæ Arteriæ & Nerui, falſa eſſet Gal. ſententia, quia hæ partes vniuntur. Sed, vt Gal. dictum ſeruemus, dicendum, quod Gal. per inſtrumentales partes, intellexit partes compoſitas, quæ à ſimplicibus diſtinguuntur, & per primam Intentionem & veram vnionem vniri nequeunt, ſed per ſecundam, ideſt per aliquod medium vniūtur, & ideo dixit ibi Gal. Veluti carnoſæ partes, quæ per primam Intentionem agglutinantur, & ideo credendum, quod Gal in tali loco intellexit, quod inſtrumentales partes, ideſt compoſitæ non vniuntur per primam intentionem, veluti Carnoſæ, ſed per ſecundam, & ad hoc credendum me inducit, quia Cap. ſequenti, ideſt, 91. dixit. Si autem os patiatur ſolutionem continui, non poteſt vniri, vt dixi, & deinde ſubiungit.

Gal. ſententia declaratio.

Poteſt tamen vniri per ſecundum ſcopū ſiue ſecundam intentionem.

Ariſtoteles 3. lib. de Hiſtoria Animalium t. 11. inquit. Vulnera difficulter coaleſcunt, vbi cutis oſſibus immediate adhæret ſine carne, vel vbi eſt per ſe ſine carne, aut cum pauca.

Vulnera ſimiliter in Hidropicis ſanari non poſſunt ob humiditatis copiam, cum Hipp. lib. de Vlceribus inquiat, Quod ſiccum eſt, ad ſanum magis accedit, quod humidum ad vitiatum.

Celſus lib. 5. cap. 26. inquit. Quinto iam die quanta Inflammatio futura eſt ſe oſtendit. Quo die rurſus detecto Vulnere conſiderandus color eſt; Quod ſi liuidus, aut pallidus, aut varius, aut niger eſt, ſcire licet malum Vulnus eſſe, idque quodcum que animaduerſum eſt, terrere nos poteſt. Album aut Rubicūdum eſſe Vulnus commodiſſimum eſt. Item Cutis dura, & craſſa, dolens periculum oſtendit. Bona ſigna ſunt, vbi hec ſine dolore, tenuis, & mollis eſt.

DE CVRATIONE VVLNErum in Vniuerſali Caput 5.

IN quolibet enim morbo curando, prima indicatio ab ipſius affectus eſſentia deſumi debet, quæ præcipit & oſtendit contrarium per ſuum contrarium eſſe tollendum ac propellendum, & hoc inquit Gal. lib. de Artis conſtitutione dixit, Quare generaliſſimus curandorum morborum ſcopus erit contraria contrarijs remedia eſſe, & particularibus particularia contraria Idem etiam dixit 8. de placitis, quinto de ſanitate tuenda, primo ad Glauc. cap. 9. & 1 Meth. lib. de difficultate reſpirationis ac multis alijs in locis.

Vulnus ergo, cum ſit continui ſolutio, vnitionem indicabit, ſicuti quælibet alia cōtinui ſolutio, vt inquit Gal. lib Artis Medicinalis cap. 90. & vnitio nihil aliud eſt, quam reditus in vnum, Nam per diuiſionem duo aut plura facta erunt, quæ prius

quid ſit Vnitio

vnum erant. Cum ergo contraria contrarijs curentur, vt ſuperius fuit dictum & curatio eſt illa, per quam naturalem ſtatum recuperamus Neceſſe eſt ergo, vt ea, quæ per diuiſionem plura fuerunt facta, & rurſus vnũ fiant, At continua, vt vere vnum

Cōtinua quæ dicantur ſiue vnum

ſunt, vt inquit Ariſt. quorũ extrema ſunt vnum, & eiuſdem generis cũ his, quę vnũ fiũt. Neceſſe ergo eſt, vt partes diuiſæ rurſus vniantur, & continuæ fiant nullo interueniente medio, quod ſit diuerſæ naturę quod ſoli Carni cōtigit, vt inferius dicemus

Hec vero vnio, quæ, vt diximus, eſt prima & generalis indicatio à duobus perficitur, à Natura, & à Medico Naturæ miniſtro, & auxiliatore, dicente Gal. lib. Artis Medicinalis cap. 90. Coaleſcere autem facit ea quæ inuicē diſtant ac priſtinā reſtituit vnitatē ipſa Natura. Noſtrũ vero opus eſt extrema diſtantiũ partiũ applicare, atq; ita vt in vnum coacta ſunt, conſeruare, tertio loco cauere, ne quid labijs Vlceris intercidat, quarto ipſam partis ſubſtantiam conſeruare ſalubrem. Natura ergo hoc efficit tamquam agens præcipuũ, & per ſe, & cauſa efficiens ſuis virtutibus adiuta, vt Digeſtiua válida, quæ eſt alteratrix & actrix, & conuenienti alimento (niſi fuerit impedita) Medicus, vero tamquam Naturæ miniſter, & impedimenta remouendo, per accidens curat; Alij Medicamentum tamquā Medici inſtrumentum addunt, quod comprehendit Gal. ſub Medici nomine.

Vt ergo Medicus ſuũ propoſitum finem ac intentionem cōſequatur, ideſt vnionem

Obſeruāda ad vnionē faciendam.

ſex, dum opus ſuum exercet, obſeruare debet, vt elicitur ex ſuperiori citato loco Gal. in Arte Medicinali, & ex Celſo in lib. 5. cap. 26. & ex Auic. 3. 4. T. P. C. 3.

Primum, vt ne quid extraneũ in vulnus incidat ac ingrediatur.

Secundum, vt quæ extrinſecus inciderunt, atque, ne Vulneris labia coire poſſint impediunt, tollantur ac amoueantur.

Tertium, vt diſſidentes, ſiue diſtantes partes coniungamus.

Quartum, vt ea in vnum iam commiſſa & coacta ita conſeruemus.

Quinta, vt ipſam partis leſæ ſubſtantiā tueamur ac ſalubrem ſeruemus.

Sextum, vt Accidentia ac Symptomata Vulneribus ſuccedere cōſueta corrigamus ac propellamus.

Quo ad Primum, optime animaduertendum, ne quid extraneum Vulnus ingrediatur. & ideo, quando Pili circa Vulnus ſunt, tondendi, vel radendi; Vulnere prius molli Linteo, vel Filamentis repleto, quoniam ſi intra Vulnus inciderent, & non extraherentur, glutinationem impedirent, ſic & quodlibet aliud corpuſculum intra Vulnus contentum. Maxime etiam animaduertendum, ne intra Vuluns Oleum ingrediatur, vt inquit Gal. 3. Meth. & Celſ. lib. 5. cap. 26. & Aetius lib. 14. cap. 26. & paul lib. 4. cap. 36. quoniam omnia vnctuoſa agglutinationem impediunt, non ſolum quia calefaciũt, & humectant, ſed quia vnctuoſa maxime labijs & Vulnerum parietibus adherent, & Hipp. lib de Vlceribus inquit, Recēti Vlceri nec lenia & pinguia Med. conueniunt

Si quid ergo intra Vulneris labia fuerit, totum extrahendum, & hoc erit, quod ſecundo loco faciendũ. Sepe vero intra Vulnus ſanguinis grumi reperiuntur, pili, oſſis aliqua particula pungens, & aſpera, vel Calx, vel Arena, vel Terra, vel Telum aliquod, vt Sagitta, vel Mucro, vel Spina, vel Arundo, vel quid ſimilæ. In his rebus extrahendis, niſi Vulnus ad talæ opus faciendum ſatis hiet, dilatandum, quantum fuerit opus; Modo ne Venæ magnę, neq; Arteriæ, neq; Nerui, vel tendines, neq; Ligamenta ſecentur. Et ſi adſit ſanguis in grumos concretus leniter Goſſipio, vel molli Linteo extrahere eſt tentandum, niſi ſuccedat, aliquo etiam Ferreo inſtrumento ad talæ opus vti debemus apto. Poſtea optime Vulnus aquoſa Poſca, uel Aqua Oximellite mixta detergendũ. Hoc enī Gal. pręcepto fieri debet, qui 3. Meth. cap. 4. inquit. Quod ſanguinis grumus ſolidationem impedit, & dolorem excitat, cum neceſſario computreſcere ſit neceſſe. Si uero Pili, Calx, Arena, uel terra, uel quid ſimilæ intra Vulnus reperiatur, Aquoſa Poſca abluendum, cũ Aquoſa poſca dolorem remouendi uim habeat, & humores, ne ad affectam partem confluant, reprimendi. Si uero intra Vulnus adſint oſſis fruſtula, aut telum aliquod, aut Sagitta, aut Mucro, uel Spina, uel Arundo, uel Vitrum, uel quid aliud, quod conglutinationem impedire poſſit, leuiter ac iocunde, uel Digitis, aut Volſella, uel Forcipe, uel alio id genus inſtrumento, pro ut res poſtulat, debet apprehendi & euelli.

Sed in hoc opere faciendo, ut inquit Gal. 3. Meth. cōſiderandũ, ſi poſt infixi inſtrumenti extractionē Vulneratus ſuperuicturus ſit, nec nè, Niſi ſuperuicturus ſit, ab huiuſmodi actione deſiſtēdũ, ne Aegrotãs manibus in noſtris maximo cum dedecore

Digitized by Google

animã agat ac exhalet. Hoc vero euẽit, cũ dicta inſtrumẽta fuerit nobilibus partibus, & ad vitam neceſſarijs infixa, vt Cordi, Dorſo, Venæ Cauæ, vel Arteriæ magnæ Temporali Muſculo, Cerebri baſi, & his ſimilibus; Cum multi in his partibus vulnerati per integram diem ſuperuixerint, non extracto inſtrumento, & extracto ſtatim, vel ob magnam ſanguinis profuſionẽ vel ob maximam alterationem periere. Si vero ſperamus, quod Infirmus ſuperuiuere poſſit, licet ex tali extractione ſanitatem recuperandi paucam ſpem habeamus extrahendum eſt Inſtrumentum.

Extractio quot modis fiat & quibus

Huiuſmodi vero extractio duobus modis fieri poteſt, vel Inſtrumentis vel Medicamentis, Inſtrumenta, quæ apprehendi poſſunt, quamcitiſſime extrahunt. Med. longo temporis ſpacio. Precipue vero Inſtrumentis in infraſcriptis caſibus vti debemus. Primo quando aliqua ſuſpicio de veneno adſit, Secundo quando de Tumoribus, vel Abſceſſibus partem corrumpentibus dubitamus, Tertio quando Inſtrumentis facilis eſt extractio. Si vero extractiu ſit difficilis, quod infixum apprehendi nõ poſſit, vt Spina, Oſſis fruſtula, vel Acus, vel Vitri, vel Arundinis, vel quid ſimilæ, vel niſi cũ maximo dolore, Carnis dilaceratione, & magna apertione, Niſi veneni ac tumoris ſuſpicio adſit, Med. extractio fieri poteſt.

Vtque faciliter & recte intus infixa extrahere poſſimus, duo imprimis ſunt faciẽda, Primum, vt Infirmus in eo ſitu conſtituatur ac ſituetur, in quo erat, quando fuit vulneratus. Quod non obſeruandum in Plumbeis Glandulis, cum nunquam recto tramite procedant, ſed oblique, cum ſemper ob eorum grauitatem ad inferiora tendant. Niſi vero Aeger ita manere poſſit, iacens ſaltem ita collocari debet, vt quam maxime ad illam figuram accedat, atque ita quo Telum tendit ſpecillo explorandum. Secundo debet Infirmus ligari, vel fortiter à robuſtiſſimis ac fortiſſimis Miniſtris comprehendi ac detineri, ita vt nullũ Membrum dimoueri poſſit, ne in dimouendo Neruus, vel Tendo ad affectam partẽ concurrat & ſic offendatur. Ante quã etiam noſmetipſos ad talæ opus accingamus, Quinquæ ſunt conſideranda.

Conſideranda in extractione faciẽda.

Primum ſi ſubito, vel poſt temporis interſtitium extractio fieri debeat.

Secundo ſi per attractionem vel per protuſionem ſiue impulſionem.

Tertio ſi integra infixa educenda, vel rũpenda ac comminuenda, vel intorquenda.

Quarto ſi recto tramite, vel per obliquũ vel per tranſuerſum educendum.

Quĩto quibus ĩſtrumẽtis actio fieri debeat.

Quo ad Primum, ſi Inſtrumentum infixum dolorem excitet maximum, vel ſit Venenatum, vel rubiginoſum, & extrahi faciliter poſſit, ſtatim eſt extrahendum. Si vero ex Teli extractione magnam ſanguinis hemorragiam timeamus, vel quod libet alliud magnum & prauum Symptoma, & ſi iam adſit Inflammatio ac Tumor quæ Vulnus anguſtum reddiderint, vel ſi anguſtum fuerit telum, quod profunde penetrauerit, vel ſi oportunum inſtrumentum, ad talæ opus faciendum, nun adſit, in his caſibus differenda extractio, quouſque Inflammationis tempus præterierit, & putreſcere Vulnus inceperit, quod erit poſt diem nonum, cum partes circum circa tũc ſaniem fecerint, & ideo tunc temporis facilius extractio fit.

Extractio telorum per quam partem ſit facienda.

An vero per attractionem, uel propulſionem Telum ſit extrahendum, modo uidendum eſt, quod eſt ſecundum conſiderandum. Attractio fit ab ea parte maxime, qua telum uenit, ſed interdum etiam ab ea in quam tendit. Protriſio uero fit in partem oppoſitam ei cui infixum eſt.

Ex qua uero parte ſit extrahendum, Indicationes ſunt deſumendæ, tum ab ipſis telorum generibus, tũ ex ipſis affectis partibus, in quas penetrauerũt, Quamuis Celſus lib. 7. cap. 5. ac etiam Auic. & multi alij dicant. ſemper eadem uia, qua telum eſt ingreſſum, extrahendum, ne Vulnus Vulneri addamus, tamen non ſemper hoc faciendum, ut infraſcriptis rationibus manifeſte patet.

Tela ergo, quæ uibrantur, uel iaciuntur ſunt uel oblonga & anguſta, ut Sagittę uel lata & rotunda, ſicuti Glans Plumbea, uel anguloſa, & triangularis formæ, trifulſa dicta, aciem ex tribus Angulis habentia, aut Spiculis cinta Barbulata dicta, aut ſine Spiculis. Si igitur telum fuerit oblongum & anguſtum, facile infigitur, & alte penetrat, & ideo ſi maiorem Membri partem penetrauerit, & in parte in quam tendit, pauca incidenda ſint, ab ea educendum, & hoc tanto magis faciendum, quando telũ ſpiculis fuerit cinctum, quę magis laniant, ſi retro, quam ſi contra propellantur ac trahantur. Facta ergo in illa parte commoda inciſione, propellendum huiuſmodi telum, uel Aſtula ſiue Arundine infixa, & inherente, uel aliquo alio, inſtrumento donec ex altera parte apprehendi & extrahi poſſit. Hoc vero faciendum quotieſcũ

quo

Digitized by Google

que neque Nerui, neque magnæ Venæ, & Arteriæ incidi debent.

Si vero Tela infixa lata, vel rotunda ſint vt glans Plumbea, Lapis, vel quid ſimilæ, ab ea parte qua venit extrahenda, quoniã ſi ab altera parte educerẽtur, ingẽti vulneri ingens vulnus adiungereĩus. Niſi vero vllo pacto extrahi poſſint, vel niſi maximo cũ dolore, vel dilatatione, tam diu demittẽda, donec Natura ex ſe ipſa protrudat ac manifeſtet, & interim Vulnus ad cicatricem perducendum, cum in dies videamus plũbeas Glandes, diu citra vllã noxam in corpus deferri, deinde poſt longi temporis ſpacium in parte aliqua Abſceſſus fit, & abrũpitur, & foras ex ſe ipſo exilit.

Extranea intus contineri indicantia ſigna

Signa indicantia huiuſmodi tela intus latere, ac recondita eſſe ſunt aſperitas ſiue inequalitas, quę contrectatione ſubeſſe per ſentitur. Caro contuſa & liuida cernitur, continuo dolor quidam cum grauitate infeſtat, & Plagæ ſinus non in rectum tendit & maior ac amplior redditur, & hec de indicationibus a telis ſumptis.

In indicationibus, quæ ab affectis partibus ſumuntur, tria ſunt conſideranda ac animaduertenda; Primum quam partem Telum penetrauerit, ſi Carnem, vel Oſſa, vel Articulos. Secundo conſiderandum, quantum in tales partes penetrauerit, ideſt ſi in ſummo, vel alte Telum inſedit, vel nõ admodum alte, ideſt circa medium ſit infixum, ſiq; magna vaſa & Neruoſas partes pertranſiuit nec ne. Tertio ſi tantum Mẽbrum vnum Telo fuerit ictum, vel plures particulę ſimul fuerint confixæ, vt ſi vna particula Telo transfoſſa, alteri affigatur.

Si Telum igitur in ſumma Carne fuerit infixum, & Neruoſas partes, magnaq; vaſa non tranſierit, parte qua venit extrahendum eſt, ſimiliter quod alte fuerit infixũ, ſi in oppoſita parte in quam tendit, adſint magna vaſa, vt Venę & Arteriæ, vel neruoſæ partes, qua parte fuerit infixum ſimiliter extrahendum.

In quibus vero profunde Telum in Carne fuerit infixum, & longius adeſt ſpaciũ, per quod Telum reuertendum, quam qua propellendum, & iam magna Vaſa neruoſaſq; partes pertranſiuit, & ex oppoſita parte parum integræ partis ſupereſt, & de magnorum Vaſorum Neruoſarumq; partium ſectione periculum non adeſt, melius eſt quod ſupereſt aperire, atq; eo propulſando Telum extrahere. Nam & proprius petitur, & tutius euellitur. Et in maiori Membro, ſi Mucro medium tranſierit, idem faciendum, Facilius enim, quod eſt peruium ſaneſcit, cum vtrinq; Med fouери poſſit vt Celſus lib. 7. cap. 5. inquit. Item ſi Telũ in oppoſita, vel vlterius proceſſerit, nec ea parte ipſum extrahi poſſit, in qua fuerit infixum, diuiſis ijs, quæ oppoſita ſunt, per illa ipſum extrahemus, vel euellentes, vel per eam partem, in quam tendit, propellentes, vt dictum fuit. Semper animaduertendo, ne Neruoſæ partes, vel magna vaſa incidantur.

Si Telum igitur recipiendum, ideſt per viam quam intrauit, amplianda Scalpello plaga eſt, quo facilius id ſequatur, & minor quoq; inflammatio oriatur, quę maior fit, ſi ab illo ipſo Telo, dum redit, corpus laniatur. Item ſi ex alia parte Vulnus aperiatur, laxius eſſe debet, quam vt Telo poſtea tranſeunte amplietur. Si vero in tranſitu, vel Vena, vel Neruus fuerit dectetus retuſo Hamo eſt excipiendum, & Scalpello abducẽdũ, & ita tuendũ, ne ledi poſſint.

Si Telum Oſſi inheſerit, niſi attrahendo, ipſum eximere tutum eſt, & eouſq; dimouendũ, donec is locus laxetur qui Mucronem momordit, vt inquit Celſus loco ſuperius citato, & poſtea Manu, vel inſtrumento aliquo extrahendum. Si vero altius Telum in oſſe deſederit, quod cognoſcitur, ſi ita fuerit infixum, vt nullo pacto dimoueri poſſit, Tunc exciſſorio Cultro oſſe quod iuxta eſt exempto, aut etiam Terebra, ſi os craſſum ſit, prius perforato, Telum ipſum extrahemus, & niſi ita extrahi poſſit. Celſus loco ſuperius citato inquit Vltimum eſt, vbi non euellitur, terebra iuxta forare, ab eo quoque foramine ad ſpeciem literæ   contra telum os excidere ſic, ut lineæ, quæ deducuntur, ad telũ ſpectent, Eo facto, neceſſe eſt id labat, & facilæ auferetur, Alij terebra in rectum ac longum porrecta, quæ illis directa uocatur, oſſis pręciſi rimas conuenientes, & telum infixum mordicus præhendentes deducunt, atque ita facile, quod infixum eſt extrahũt Si uero inter duo oſſa, ſi per ipſum Articulum telum proruperit, inquit Celſus, circa Vulnus duo Membra Faſcijs Habeniſque deliganda, & per has in diuerſas partes deducenda ſunt, ut tendones ligamenta & Neruos diſtendant, quibus extenſis laxius inter oſſa ſpatium eſt, vt ſine, difficultate Telum recipiatur. Semper animaduertendo, ne in extractione aliquis Neruus, vel Neruoſa pars, vel Vena, vel Arteria Telo ledatur.

Si

Si penitus ambę partes fuerint transfixę dimidia ligni parte ſerra reſeta eas ligni partes, quam facillimo fieri poteſt modo, euellemus. Vtrum vero integra, aut comminuta Spicula & alia intra præter naturã contenta extrahi debeant; In hoc caſu ſciẽdum, quod omnia frangibilia, ſi poſſibilæ eſt integra ſunt educenda, ſicuti eſt Vitrũ & ſimilia, quia in parua fruſtula comminui ſolent, & ita poſtea comminuta apprehendi non poſſunt; Sic Plumbeæ Glandulæ frangi minimę debent, cum facile Plũbum deradatur, quę raſura poſtea remanẽs conſolidationem impedit. Niſi vero integra, vel niſi magno cum dolore extrahi poſſint, minuenda ſunt, Similiter Barbulatæ Sagittæ ſi frangi, vel eorum ſpicula torqueri poſſent, optimum erit, & ideo experiri hoc, ſi fieri poſſit, debemus. Si ea maiora, valentioraq; fuerint, fiſſis ſcriptorijs Calamis, vel Arundinibus, vel Argenteis Canalibus, vel aliquo ſimili inſtrumẽto contegenda, ac ne quid lacerent, ſic ſunt auellenda. Qua via extrahi debeant, ſuperius diximus, & ideo non repetam.

Telo à corpore euulſo, Sanguis, qui ab infixo telo fuerit alteratus exprimi ac educi debet, vt Vulnus a putredine vendicetur deinde, vt cetera Vulnera curari debet.

Vulnera avenenato instrumento quomodo curanda

Si vero Vulnus aliquo venenato Inſtrumento fuerit factum, quam primum Telũ extrahendum, poſtea Alexipharmaca, quę ijs, qui Venenum per os aſſumpſerunt, vel à venenato Animali fuerint ictu, dari ſolent, quam primum propinanda. Deinde tota caro, quæ à veneno alterata & mutata fuerit, ſi fieri poteſt, pręcidẽda. Cognoſcitur vero alterata caro, quia à ſana multum eſt diuerſa, & admodum pallida, vel ſubliuida & emortua apparret; Niſi vero tota hec caro abſcindi poſſit, vulnus ſaltẽ circum circa ſcarificandum, & vitiati ſanguinis copia extrahenda, Deinde Cucurbitula, vel aliquod ſimilæ inſtrumentum vt venenum attrahat ſuperponendum, vel talæ vulnus, ſi Cucurbitula non adſit, ab aliquo vili homine ſaturæ, qui neq; in Gingiuis, neq; in palato, neq; in qualibet Oris parte Vlcera habeat, ſugendum, & ita venenum extrahendum.

Curare vero debemus, vt Vlcera intra os non habeat talis homo, quoniam, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 27. Veneno non guſtu, ſed in vlcere nocent. Ferramenta ad tela extrahenda multa ab antiquis fuere adinuenta, quibus bonus Cheirurgus

Inſtrumennta apta ad tela extrahenda

debet eſſe munitus, ſicuti eſt Roſtrum Coruinum, Forcipes ſiuę Tenaculę dentatę, & non dentatæ, Excauatæ, & Planæ, Argentei Canales & Canulatæ Forcipes, quibus ad ſpiculata Tela extrahenda vtimur, ne in extractione partes dilanientur ac offendantur, quorum vice ſcriptorijs Calamis diuiſis vti poſſumus; Similiter Ferrei Scalpri & Terebræ ad oſſa amplianda, quibus Tela ſunt infixa; Similiter Vulneris Dilatatorium, Gemina Nouacula dicta, quod habet duos gladiolos intra ferream fiſtulã latentes, & huiuſmodi inſtrumẽtum clauſum intra Vulnus ponitur, quando dilatationem facere volumus, comprimitur in Manubriolo fiſtula, & aperiuntur gladioli & ſic Vulnus dilatatur; Item impellens cauum, quod appellatur etiam propulſorium femina, & impellens ſurdum, quod propulſorium Maſculum, & multa alia ad hunc vſum neceſſaria parata habere oportet. Quibus vero inſtrumentis in quolibet Vulnere res infixæ ſint euellendæ à prudẽti Cheirurgo facile excogitabuntur pro figura & rerum infixarum varietate & affectarum partium natura.

Quando vero Ferreis inſtrumentis Spinas, Lapides, Oſſicula, Vitri fragmenta, Surculos, & alia ſimilia infixa & pungentia extrahere non poſſumus, ad extrahentia Med. confugiendum ac recurrendum eſt; Inter quæ ab Auic. infraſcriptum efficaciſſime agere dicitur. ℞. Fermẽti, Mellis optimi, Propolis an vnc. 111. Viſci quercini, vel alterius generis, niſi quercini detur commoditas vnc. 1. Ammoniaci vnc. 5. Olei vnc. 1. 5. M. & S. A. Fiat Empl. quod calidum ſupra affectam partem ponatur, vel.

Med. extrahendi facultatem habentia.

℞. Gummi Med. Tiliæ extracti vnc 1. 1. Magnetis præparati vnc. 1. Succini flaui pręparati vnc. 5. Opoponacis repurgati cum Serpentariæ ſucco dragm. 111. Terebenthinæ, Ceræ an q. ſuff. M. & S. A. fiat Empl. Hoc enim non ſolũ Oſsiũ, Ferri, Lignorũ, & Veſtiũ fruſtula, & Glandes ad ſe attrahit, ſed etiã venenũ, è vulneribus elicit. Vel ℞. Radicum Dictami noſtratis, Pulueris Dictami Creteñſis, Sagapeni, Aſſæ Fetidæ, Gummæ Elemi an dragm. 1. Viſci quercini vnc. 5. vel cuiuslibet Viſci generis, Reſinæ Pini vnc. 1. 5. Euphorbij G. v Sulphuris viui ſcrop. 11. Picis liquidę, Mellis crudi an q. ſuff. M. & S. A. fiat in Mortario Empl. & hoc efficaciſſime agit. vel ℞. Olei veteris ſi Aetas erit, lib. 5. ſi Hiemps.

Hiemps vnc. VIII. Litargirij lib. 5. Colophoniæ vnc. III. Ceræ vnc. 1. 5. Ammoniaci, Ariſtolochię rot. an vnc. 1. Mannę Thuris, Galbani an dragm. VI. Aeruginis Aeris Dictami Cretẽſis, Aloes, Propolis an drag. 5. Squamę Aeris Gentianæ an dragm. III. Primum Litargirium in Oleo coquatur, Secundo addatur Squama & Aerugo, tertio admiſceatur Cera, Reſina & Ammoniacum, & quarto reliqua, & ita lento igne coquatur quouſque Manum inquinet.

Multa ſunt etiam ſimplicia attrahentia vt Ariſtolochiæ radix cum Melle mixta, Arundinis radix, Dictamum, Tapſia, Sagapenum, Ammoniacum & multa alia, quæ cum ſimplicia ſint ſimpliciter etiam ac debiliter agunt ac attrahunt, & ideo breuitati ſtudens relinquo; Et hec quo ad ſecundum intentum in Vulnerum vnitionem maxime neceſſarium, dixiſſe ſit ſatis.

Obſeruãda in partium vnitione. Tertium quod in Vulnerum curatione neceſſarium eſſe diximus eſt, vt diſſidentes ac diſtantes partes coniungamus, vt inquit Gal. 3. Meth. cap. 4. & lib. Artis Medicinalis cap. 90. Huiuſmodi vero coniunctio fit per labiorum vulneris inuicem diſtantium applicationem, & hec actio ſolius eſt Medici. In hoc vero opere faciendo tria ſunt obſeruanda, Primum vt iocunde & leniter agamus. Secundo ſi ambo vulneris partes molles ſint, & equaliter trahi poſſint conſideremus, vel vna tantum Tertio, vt in coniungendis labijs inter ſe æqualitas ſeruetur. Primum enim nõ violenter & ſubito partes ſimul ſunt adducendę, ſed leniter, ſenſim, ac paulatim, vt dolorem euitemus; Secundo ſi ambæ partes exæquo molles fuerint, exæquo Vulneris labia leniter trahenda. Si vero pars vna Oſſi inheſerit, & altera minime, quæ mollior eſt, & Oſſi non adheret, trahenda. Si item dictæ partes ob ambientis frigus, rigidæ fuerint redditæ, imprimis calida Aqua vel quid ſimili, molliendæ partes, deinde iocundæ, & paulatim ſimul adducendæ. Tertio diximus, animaduertendum, vt æqualitas ſeruetur, quoniam ſi inæqualiter partes coniungantur, inæquales, rugoſæ, & difformes cicatrices fiunt, & ideo æqualiter labia ſituari debent, vt vnius partis ſuperficies alterius partis ſuperficiei reſpondeat, & internæ partes internis partibus, quod facile aſſequemur, ſi ab extremo Vulneris futuram incipiemus.

Quibus deducta Quibus verò inſtrumentis dictæ partes in vnum adduci poſſint, inquit Gal. 3. Meth. cap. 4. dicens. Quæ deducta ſunt, *partes ſimul adducende* in idem adducemus, aut vinculo ex duobus initijs circumdato, aut Sutura, aut Fibulis impoſitis, aut horum quibuſdam, aut omnibus. Expedit autem quod circumijcitur, nec mollæ nimium ſit, quo videlicet tuto contineat, nec rurſus ita durum, vt pręmendo offendat. Circunductio etiam ipſa, nec ita laxa ſit, vt nihil efficiat, nec ita vehemens, vt dolorem præmendo excitet. Hac itaque Medendi curatione ſimplex Vulnus, ideſt ſolum in Carne continui ſolutio facta, niſi ſit valde magna, neque vllus affectus, aut Symptoma, coniunctum habeat, ſola faſcia orbiculatim circũdata deductas partes committendo, Natura ex ſe ipſa abſque alio externo auxilio coibit, ac coaleſcet. Si vero ita magnum ſit Vulnus, vt diuiſæ partes in totum atque exacte dicta deligatura committi nequeãt ſuturis adduci debent. Vbi vero Suturis, aut D[illegible]ligatura labia fuerint commiſſa, G[illegible]natorijs Medicamentis vtemur, quæ collectam humorum ſubliuiem exiccare, & abſumere, & alia ne influat, prohibere poſſit. Quę vero vulnera ſui præcipue debeant, inquit Celſus lib. 5. cap. 26. dicẽs. *Quæ vulnera ſui debeant.* Nam ſi plaga in molli parte, ſui debet, maximeq; ſi diſciſſa Auris ima eſt, vel imus Naſus, vel Frons, vel Bucca, vel Palpebra, vel Labium, vel Cutis circa Guttur, vel Venter. Si vero in Carne Vulnus eſt, hiatque, neq; in vnum facile Labia attrahuntur, futura quidem aliena eſt. Imponendę vero Fibulæ ſunt, quæ oras paulum tumẽtes attrahunt, quo minus lata poſtea Cicatrix ſit. Animaduertendo ſemper, ne quid intra Vulnus grumoſi ſanguinis, vel quid aliud remaneat, & tandem optime Vulnus ſit ab omnibus repurgatũ, vt ſuperius fuit dictum de ſecunda Intentione. Si vero ſãguis copioſe fluat, ante Labiorum inter ſe coniunctionem ſupprimendus Medicamẽtis inferius dicendis. Sin autem parum fluxit, exprimendus, & exhauriendus, Celſi præcepto loco citato, & Rabi Moyſis, qui ſectione 3. Aphoriſmorum 29. inquit; Omni recens facto Vulneri, niſi in ventre ſit, expedit ex ipſo ſtatim ſãguinis plus minuſue effluere, quippe Phlegmonæ minus tentabitur, tum Vulnus ipſum, tum quæ illi ſũt circũpoſita loca; Idẽ etiã dixit Hipp lib. de Vlceribus, & Gal. 4. Methodi.

Quartũ, quod in dictis Vulneribus Medico faciendum proponitur, eſt vt partes

quæ

Adductas ſimul partes conſeruantia

quę iam per adductionem ſimul fuerunt commiſſæ & ſimul compoſitę, conſeruentur, quod optime aſſequemur, deligatione ſiue vinculo, Suturis, Fibulis, Glutinatorijs Medicamentis & decenti ſitu. Inſtrumenta ergo ad hoc opus apta & neceſſaria erunt Faſcię ſiue vincula, Acus & filum, Glutinis genera, Emplaſtica Medicamenta & puluinaria, de quibus particulatim agemus. Conſeruari tam dudum vero poſtea Vulneris labia coniuncta debent, donec Natura conglutinauerit, & huius conglutinationis terminus incertus eſt pro diuerſitate partium, Temperamentorum, Temporis anni, Regionis, Aeris & omniũ aliarum cauſarum, tam internarum, quam externarum, quę & morbum ſoluere, vel augere poſſunt.

Cum ergo Gal. 3. Meth. cap. 4. dixerit duę ſimul fuerint commiſſa, duobus modis ſimul manent & agglutinantur, Alia enim per ſe, Alia aliorum ope ſubſiſtũt ac manent. Videndum, quę per ſe vniantur, & quæ aliorum ope. Quæ vere & proprie vniuntur & agglutinantur, ſunt illa, quæ poſt quam fuerint diuiſa, ita iterum vniuntur, vt continua fiant nullo interueniente medio, quod ſit diuerſę naturæ. Hoc vero in ſola Carne, & mollibus partibus fieri poteſt, & in Vaſis ſpermaticis in puerulis ante 7. annum; & Gal. Lib. Artis Medicinalis cap. de cauſis Salubribus Fracturæ oſſis dixit; Quod mollę & puerilę Os conſolidari poſſibilæ eſt, & 6. Meth. cap. 5. dixit. At vero quæ abunde ſunt mollia, qualia in puerulis oſſa conſpiciuntur, ea ſola vnitionem recipiunt. Partes ergo, quę vniri debent, molles eſſe oportet & hec eſt vera curatio per primam Intentionem, & ideo, vt dixit Gal. Lib. Artis Med. cap. 90. Caro & aliæ molles partes redire poſſunt, cum diuiſæ fuerint, ad veram vnionem, cum nihil habeant mediũ, quod ab extremis ſit diuerſum, & huiuſmodi Aglutinatio, ſiue Conſolidatio ſolũ Naturæ eſt opus, vt Gal. pluribus in locis

Conglutinatio quando fiat.

Quid verò Natura agat modo videndum, cum hec actio abſq; aliquo motu fieri non poſſit. Cum ergo a partibus Carnoſis ad ſui propriam nutritionem ſanguis attrahitur, qui poſt quam ad diuiſa peruenit, vbi Venę ſunt vulneratæ, effunditur. & à partibus iam cõtiguis eo modo alteratur, quo alius ſanguis in partibus integris. Hec autem ſibi ſanguinem apponendo adherere faciunt, & coquendo viſcoſum & craſſum reddunt glutinis modo, atque ita ſibi aſſimilant, & tandem vniũt ac integre ac perfecte aſſimilant.

Conglutinatio ſiue Conſolidatio, vt inquit Gal. vltima parte de Morbis, eſt quędam multorum vnio corporum per mixtionem partium facta. Molles ergo tantũ partes & humidę ſimul commiſceri poſſunt, & mollities eſt cauſa, quare qualibet partium ad alteram extendi poſſit, & connecti ac commiſceri; Quibus, vt dixi, ſe ipſis tangentibus & ad inuicem agentibus ac patientibus nutrimentum vtiq; veniens mixtum & perfecte aſſimilatum, glutinatio fit.

Et quamuis cuiuſcumq; membri partes diſiunctæ nutriantur, non tamen completur conſolidatio & conglutinatio, vt in duris partibus & ſiccis. Nam durarum partium & ſiccarum cum diuiduntur non poteſt fieri tanta connexio, quin oporteat, quod nutrimentum vtrinque veniens ad glutinum faciendum foras, promineant; Prominens autem foras, licet continuetur non tamen bene aſſimilatur; Quia Nutritiua virtus, & aſſimilatiua debilior eſt in frigidis & ſiccis, quam in calidis & humidis partibus; Maxime in eo, quod foràs prominet, in quo conglutinatio expectatur, & ideo in eis non eſt vera conſolidatio, quod Gal. autoritate comprobatur, qui 6. Meth. cap. 5. dixit, Coaleſcere nequeunt oſſa Iuuenum, Adoleſcentum, Cõſiſtentium ætate, nec non ſenum, ob eorũ maximam ſiccitatem & duriciem, tam & ſi interueniente alia quapiam ſubſtantiam craſſiuſcula (quę proprio eodemque craſſo Ipſorum oſſium alimento redundat) concreſcenteq; in Labiis fracturę, poſſint, ceu quodam glutino, ſeparatę Oſſis partes connecti inuicem atq; conglutinari. Et Lib. Artis Med. cap. 86. inquit. Diuiſio in oſſibus per primam Intentionem, ideſt per veram conglutinationem & conſolidationem, & per partium coalitum, Symphiſim à Grecis dictam, inſanabilis eſt, ob oſſium duriciem. Sed per ſecundam Intentionẽ quodammodo curationem recipit, ideſt quod fit partium alligatio Callo ſuperueniente, & partes fractas circumligante. Hec vero Calli generatio, vt diximus à Natura ex Oſſium nutrimento fit & hec ſufficiant de partibus ſolidis coniungendis, de quibus alias dante Deo verba faciemus.

Oſſa quādo Vniātur.

Modo

Modo inceptum opus, ideſt de mollibus partibus conglutinandis, ſequamur, quæ optime connectuntur, tum quia eorum nutrimentum eſt humidum, quod modica eget conuerſione, cum quia partes nectendæ ſunt molles, & humidum molli aduenienscito vniri & aſſimilari poteſt, & ideo glutinum vtriquę fit, & in eis conſolidatio vera. Modo de inſtrumentis ad talę opus neceſſarijs agamus, & primum de vinciendi ac ligandi modo ac ordine.

DE VVLNERVM DELIgatione & Faſciarum vtilitate Cap. 6.

inſtrumē ta quibus Vulnera con iugā tur

TRIA, quibus vulneris labia applicantur & coniunguntur, coniunctaque ſeruantur, à Gal. lib. Artis Medicinalis cap. 90. proponuntur, ideſt deligationes ſiue vincula, Suturę & Fibulę. Inſtrumenta vero quibus hec fiunt, ſunt Faſciæ ſiue Vincula, Acus, & Filum, Glutinis genera, Emplaſtica Medicamenta, & puluinaria, quibus etiam vulneris labia coniuncta ſeruantur, modo de vno quoq; horum uerba faciamus & primum de Faſcia, ſiue uinculo.

Faſciarū cōditio nes.

Faſcię imprimis, ut inquit Hipp. 2. de Medici Off. debent eſſe mundę leues molles & tenues, & inferius inquit, Iam uero Faſcię parentur leues, tenues, molles, mundæ, latę ſine ſuturis, ſine eminentijs, ita ualentes ne extentę rumpantur, & paulo amplius. Leues eſſe debent, ne onere infeſtent, tenues ne ambitus in tumorem nimium aſſurgant Molles ne ob duriciem urgeant, mundæ ne materia, qua fuerint infectę, ledant, & Vulneris excrementorum color perfecte cognoſci poſſit, Latæ ſecundum uſum & membri proportionem; Sine ſnturis & ſine Eminentijs, ne comprimant & inequalæ uinculum reddant. Valentiores ſimiliter ſunt Faſciæ, ualentiusq; continent, ex inciſo linteo, quæ ſecundum ſtaminis longitudinem fiunt, quam quę per tranſuerſum, & ſubtegminis lineam, Et Gal. 3. Meth. cap. 4. de Faſcia inquit; Faſcia non ſit neque nimium mollis, nec nimium dura. Quæ enim mollis nimium eſt, & Algę ritu fragilis, non tuto continet Quæ uero dura, nimis, pręmendo offendit, idem etiam inquit Celſus lib. 5. cap. 26

faſciarū latitudo qua eſſe debeat. & diff.

Sit igitur ex Panno veteri, non tamen nimis detrito, ſuaui, leni & mundo, eaq; latitudine & longitudine, quam natura partis deſiderat, vt exempli gratia, in Humero uinciendo ſit Faſcia latitudinis ſex digitorum, in Femore quinque, in Crure digitorum quatuor, in Brachio trium in digito deligando, ſit latitudinis digiti, longitudo uero poſtea ſit pro reuolutionum neceſſitate. Sciendum item quod Faſciarum differentiæ multę ſunt, quę ſumuntur, uel a materia, uel ab habitu, uel à longitudine, uel à latitudine, uel à ſtructura; Materia differant, quoniam aliæ ſunt Lineæ, aliæ Laneę, aliæ ex aliqua alia materia, Habitu quoniam alię agglomeratæ, aliæ ſciſſę, alię aſſutę, alię alio modo accomodatę; Longitudine, quoniam aliæ longiores, aliæ breuiores, latitudine eadem ratione, ſi quidem tam hę quā illę, ut diximus, uinciendis partibus conreſpondere debent Structura, quoniam alię texuntur, alię, ex materia per ſe coacta, certoque ordine implicata fiunt, & quę texuntur, aliæ ad hūc uſum fiunt, alię ex Linteis ad alium uſum textis conficiuntur, & in Faſcias poſtea ſcinduntur, quibus frequentiſſime in Vulneribus utimur, & hec de Faſcijs ſatis.

faſciādi actio quo modo facienda.

Quomodo uero Cheirurgus hanc faſciandi actionem facere debeat, optime Hipp. 2. de Medici Officina docet, dicens Cheirurgus hanc faſciandi actionem facere debet Celeriter, iocunde, Prompte, & Eleganter, Celeriter quidem, & opus expediatur, & ex hoc exercitarum ab inexperto & non exercitato Cheirurgo cognoſcitur, Iocunde, ut facilę præſtetur, & omnia ſine Aegrotantis & ſui labore facere poſſit, Cheirurgus ergo ita ſe aptare debet ut commode omnia facere poſſit, & ſine labore, ne in actionis medio quieſcere ſit opus, Similiter patiens commode ſituari debet, & ſi Aeger ſit attollendus, uinciendi gratia, ſine labore corpus attollendum, ne ſanguinis hemorragia, animi deliquia, & alia incommoda ſequantur. Prompte, ut ubique ſit in promptu, & expedite omnia agat, ideo remouere omnia ea debet, quę ſuam actionem retardare poſſunt, ut ſunt in Faſcijs pendentia Fila & ſimilia, ſic in promptu omnia prius parata habere debet, Addit Hipp. Eleganter, ut oculis delectent, & non ſint alię rugoſę, alię planæ, ſed rithmus & numerus & proportio ſeruanda. Deligationis uero ſpecies tres ponuntur ab Auic. 4. 4. tractatu primo cap. 1. & à Gal. & ab Hipp. 2. lib. de Medici Officina, & ab alijs Autoribus, Prima

Deligationis ſpecies

Retentiua

Retentiua vocatur, Secunda Glutinatiua, ſiue Incarnatiua, Tertia Expulſiua dicitur. Retentiua ſolum deſeruit ad retinenda ea quæ ſupra Vulnus ponuntur, ne decidant, vt ſunt Stuppæ, Splenia, Medicameta Linteamina & ſimilia, & hec in membris, in quibus adſtrictio fieri non poteſt, adhibentur, vt in Gula, in Ventre, & his ſimilibus eſt etiam in vſu, in omnibus dolorificis affectibus, & ideo de hac Faſciatura Hipp. 2. de Medici Officina dixit, In ijs autem maxime ad vinculum pertinent, vt arctetur quidem ſic, vt quæ iniecta ſunt, neque recedant, neque comprimant, ſed fulciantur, non tamen cogantur; Idq; minus quidem in extremis partibus, minimum in medijs. Huius vero deligaturę principium ſuper affectum locum inici debet, & in oppoſita parte Nodus, vel potius ſutura facienda, & nunquam ſupra Vulnus, Dicente Hipp. loco citato, Principia, & Nodus inicienda ſunt, non qua Vulnus, ſed hinc, vel hinc. Nodus non ea parte ſit, cui innitimur, non ea qua agimus, non qua inanis eſt, ne inanis collocetur, deinde ſubiungit Nodus & Filum mollæ & non magnum ſit, Idem etiã inquit Celſus lib. 5. cap. 26.

Glutinatiua ſiue Incarnariua deligatio eſt illa, qua Vulneris Labia ſibi inuicem adiungimus, & adiuncta continemus ac ſeruamus, & hec tantum in Vulneribus per Membri longitudinem factis, & non admodum profundis vtimur, Huius Faſciæ latitudo eſſe debet, vt inquit Celſus loco citato, vt ſemel iniecta, non Vulnus tantum, ſed vſque ad aliquid vtrinque etiam oras eius comprehendat, quantum videlicet neceſſarium videbitur. Si vero vulnus longius fuerit, melius anguſta & ſtricta Faſcia, ideſt trium digitorum opus noſtrum complebimus, & Faſciæ medium in huiuſmodi caſu ſuper Vulnus ponendum, deinde in vtramque partem ducantur; Si vero ab altera parte caro magis receſſerit, ab ea magis attrahenda, ſi æque ab vtraq; tranſuerſa comprehendere oras debet. Hec igitur faſciatura ſit Faſcia duorum capitũ vel gemini principij, & in Vulneribus nõ valde longis, medium Faſciæ in oppoſita Vulneris parte poni debet, deinde ſupra Vulnus Faſciæ capita circumducenda, & obuoluenda, ad quorum adſtrictionem etiam, Vulneris labia ſimul conſtringuntur, & ſic optime Vulneris labia adducuntur, Poſtea ambo Faſciæ capita hinc inde obuoluenda, ita vt inferior pars, per inferiorem Membri partem circumducatur, ſuperior vero per ſuperiorem, vt procul ab affecta parte humores exprimantur, ideſt inferius & ſuperius. Hec Ligatura ſupra affectum locum arctior eſſe debet, quam in adiacentibus partibus, & quo magis à Vulnere recedit, eo magis laxior eſſe debet. Non debet item nec laxa nimis, neque ſtricta eſſe quoniam, ſi nimis eſſet laxa, non contineret, ſi nimis ſtricta, dolorem promouendo, excitaret, & ſic humorum fluxionem, Inflammationem, Gangrenam, & alia praua Symptomata proritaret. Terminus igitur deligaturæ, vt inquit Gal. 6. Meth. cap. 5. ſit bona laborantis tollerantia, & Hieme plures circumuolutiones dari debent, Frigoris reſpectu, & Aeſtate pauciores, ne pars ob plures Faſciæ circũuolutiones nimis incaleſcat. Nodus vero, vt diximus lõge à Vulnere faciendus, Vel potius Faſciæ capita Acu aſſuenda, & hoc tutius eſt. & ſi plurium faſciarum ſit opus pluribus pars circumuoluenda, modo ſupradictus reuolutionis, & faſciandi modus ſeruetur, quo Vulneris labia committuntur ac ſeruantur & ne Phlegmone circa Vulnus oriatur, prohibeatur.

Aliqui in Vulneribus per Membrĩ rectitudinem vnico Linteo, quod ſit larius, quã ſit longum Vulnus, labia ſimul adducunt, & adducta ſeruant, & ita applicant, Dicti lintei medium in oppoſita Vulneris parte apponunt, ita vt capita ſupra Vulneratam partem concurrant; Poſtea dictum Linteũ ſuunt, ita vt tranſuerſa ſutura partes ſupra Vulnus ſtringat. Hic enim glutinãdi modus, quamuis vniat, vnitaſque partes conſeruet, tamen melior eſt & facilior ſupradicta faſciatura.

Deligatio ſiue Faſciatura Expulſiua proprię competit in antiquis Vulneribus, & ſinibus, quos cauernoſa Vlcera vocant, & varicibus & Crurium inflationibus. Conuenit etiam quam maxime in cauis Vulneribus, quando, ne quid in cauitate colligatur, timemus, & hec faſcia ab altero tantum principio eſt reuoluta.

Huiuſmodi igitur faſciandi modo, quicquid in Vulneris fundo continetur ad Vulneris orificium extrudere, & ne quid amplius in affectum locum confluat, prohibere debemus. Et Animaduertendum quod

in omnĩ exprimenda materia duo termini adſunt, Alter à quo, alter ad quem, & à termino, à quo ſemper prime faſciæ circũuolutiones incipere debent, & in hac parte arctior eſſe debet, & poſtea ad terminum ad quem procedendo ſemper paulatim laxiores fieri debent circumuolutiones, vſq; ad Vulneris orificium.

Cum vero in vulnere ſumus, & ad terminum ad quem, niſi aliorum humorum fluxum timeamus ibi ſiſtendum. Et de hac Faſciatura Hipp. 2. de Medici Officina dixit; Quæ abſceſſerunt quidem, eatenus, vt quæ ſublimia ſunt, ſedem contingant, at non pręmant, incipiendum vero à parte ſana, & qua vulnus eſt finiendum, vt quod ſubeſt effundatur neque aliud vltra coeat.

Si vero nouum humorum fluxum timeamus, duę laxę circumuolutiones ſupra vulnus faciendę, poſtea Faſcia circa ſanam partem circumuoluendo, ſenſim adſtringendo, vt materiæ fluxum impediat, & ſic vna, & eadem Faſcia, & quod in cauitate & fundo retinetur, euacuatur, & exprimitur, & ne noua confluat, prohibetur. Si vero in æqualibus membris, ideſt inęqualis craſſitudinis, vt Cruri, huiuſmodi Faſciatura adaptari debeat, ſingulo Palmi interuallo erga craſſiorem Membri partem ſcindi debet, & vbi eſt opus ſui debet, vt optime exprimere materiam poſſit.

DE SVTVRIS, ET FIBVLIS in Vulneribus Faciendis

Caput 7.

Cvm ſuperius dixerimus ex Gal. mente, quod tribus inſtrumentis vulnera vniuntur, vnitaque ſeruantur, ideſt Faſcijs, ſiue vinculis, Suturis, & Fibulis, & de Faſcijs ſuperius fuerit pertractatũ; Modo ſupereſt, vt de Suturis, & Fibulis verba faciamus.

Ordo

Primum enim dicemus, quid ſit Sutura & Fibula. Secundo quot ſint Suturarum genera, & quomodo fiant. Tertio ad quid vnum quodque Suturarum genus deſeruiat. Quarto quid ante Suturas ſit faciendum. Quinto quid in ſuturis faciendis ſit obſeruandum. Sexto de tempore & modo Suturas remouendi verba faciemus. Octauo de Inſtrumentis ad ſuturas faciendas aptis, & neceſſarijs.

Quid ſit ſutura.

Sutura ergo nihil aliud eſt niſi coaduna-tio, & coniunctio illa, quæ partium pręter naturam in humano corpore diuiſarum filo mediante fit, quę definitio etiam Fibulę competit, vt ex ſequentibus patebit.

Fibula, Guido, & Tagaultius, & multi alij dixerunt, quod eſt inſtrumetum quoddam Aenum, vel Chalybeum, quod in vtroque extremo hamum habet, & alter ex his hamis in altero Vulneris labio affigitur, & alterum verſus adducitur, in quo alter hamus ſimiliter infigitur, ſicuti Pannorum Tonſores facere ſolent, qui extrema Panni hamis quibuſdam affigunt, vt optime extenſus maneat.

Sed cum Fibulæ hoc modo intellectę, ſi in carne infigantur, magnum dolorẽ excitent ac inferant, & maiorem, ſi in partibus neruoſis, nullo pacto credere poſſum, quod Gal. & alij Autores per Fibulas talę inſtrumentum intelligere voluerint. Cum Gal. 6. Meth. cap. 4. & multis alijs in locis & Medici omnes; Iocunde ſemper prędicent Cheirurgicas actiones eſſe faciẽdas. Sed credo, vt tenet etiam Gabriel Falloppius ex Celſi Autoritate lib. 5. cap. 26. Quod Fibula ſit ſutitio illa, qua nos ſepiſſime in vulneribus ſuendis vtimur, qua ambo vulneris labia Acu Filum duplicatum trahente traicimus, & ſuper vulnus tribus inuolutionibus ambo Filicapita alligamus Dicente Celſo loco citato, Suturam, & Fibulam ex Acia molli non nimis torta fieri ideſt ex duplicato Filo, & non nimis contorto, ne durum, & inęgulæ euadat.

Suturæ genera quæ, & quomodo ſiāt

Suturarum genera tria ſunt, Primum Agglutinatoria ſiue Incarnatiua ſutura dicitur, Secundum, ſanguinis ſuppreſſoria, Tertium Sutura labiorum in vnum adductorum conſeruatrix appellatur.

Primum ſuturę genus Agglutinatoria, ſiue Incarnatiua dicta tribus modis fit; Primo enim fit traiecto Acu per vtrumq; vulneris labium dextera Manu, deinde Manu ſiniſtra Canula feneſtrata teneatur, & vulneris labio innitatur, vel huius vice Index & medius digitus ſiniſtræ Manus labium comprimi debet, & dum Acus, & filum inter digitos egreditur, labium non cõſequatur, & inueſtiatur. Traiecta igitur Acu cũ duplicato filo fiat punctum, Primum quidem filũ duabus inuolutionibus inuoluendo, deinde vna, poſtea aliquantulum remote a nodo filum incidatur, & hec ſuturę ſpecies eſt idem cum Fibula.

Omnes

Omnes fere Medici volunt, vt primum punctum in medio longitudinis Vulneris fiat, deinde alia puncta, quot quot neceſſaria fuerint, in medio inter punctum primũ & Vulneris extremitatem, & ſic procedendo, tot fiant puncta, quot ad labiorum contactum efficiendum neceſſaria videbuntur Sed cum ſuperius dixerimus, quod in Vulneribus vniendis, & conglutinandis æqualitas eſt ſeruanda, maxime vbi cicatrices in aperto ſunt, vt pulcrior cicatrix euadat, & minime ſit rugoſa, ab Vulneris extremitatibus prima puncta fieri poſſunt, & ſic procedendo Vulneris labia æqualiter vniũtur.

2. Secundo fit agglutinatoria Sutura Acubus, aut Pinna cum Acu introducta, atque tot numero acus imponendæ ſunt, cum filo in eas intromiſſo, quot neceſſariæ videbuntur; Filnm autem circa eas reuoluendum eo pacto quo Mulierculæ facere ſolent, dum ſuas Acus ſuper Manicas aut Pileos aſſeruant. Totque hoc modo relinquũtur Acus, vſque ad Vulneris coaleſcentiam & hac ſuendi ratione in magnis, ac profundis Vulneribus vtimur, in quibus labia plurimum inter ſe diſtant.

3. Tertio modo Agglutinatoria Sutura fit traiecta Acu filum ducente, per vtrumque labium, deinde facto per idem foramen recurſu ex ea parte qua venerat, eſt recipienda. Sic quidem, vt à parte, qua remeauit, Anſa remaneat, in qua feſtuca, aut ſcriptorij Calami fruſtulum, aut fili contorti, & duri imponendum, & ex alia parte ſimiliter inter amborum filorum capita alia feſtuca, vel quid ſimilę apponendum, & deſuper ambo fili capita conſtringenda, & ligandá, & ibi fili capita, aliquantiſper remote a nodo reſcindenda, & ſic vſque ad perfectam Vulneris coitionem relinquendum.

Ex his propoſitis Agglutinatoriæ ſuturę ſpeciebus melior eſt prima, cum optime labia adducat, minoremque dolorem inferat. Secunda deterior eſt prima, quia dum Acus in Vulnerata parte relinquũtur, pars ab Acubus grauiter afficitur. Tertia verò omnibus alijs eſt deterior, cum per idem foramen Acus, & Filum bis traiciantur, & labia in ſuperficię ſeparata relinquũtur, & permanent.

Sutura ſanguinis ſuppreſſoria fit Acu filum trahente, traiectus vtriſq; Vulneris labijs; & per modum reuolutionis iterum atque iterum traiectis, ſicuti pelles conſui ſolent, quouſque Vulneris labia optime ſimul coeant, & hoc ſuturæ genere, vt dicemus, vtimur quando alto propter magnũ prorumpentis ſanguinis impetum, accepto in Venis Vulnere, vti non poſſumus.

Tertium Suturæ genus, labiorum in vnum adductorum Conſeruatrix fit, vt reliquæ ſuperius dictæ ſuturæ. Sed animaduertendum, quod non æque arcta eſſe debet, cum ſolum deſeruire debeat non adglutinandum, ſed tantum ad partes ſimul continendas, ne ita dilatatum, & hians Vulnus remaneat.

AD QVID VNVMQVODque Suturæ Genus deſeruiat.

PRimum ſuturæ genus in omnibus illis Vulneribus in molli parte acceptis competit, quorum labia ſic inuicem diſtant, vt ſola ligatura ſimul coadunari, & vniri non poſſunt. Secundo genere vtimur ad ſanguinem ſupprimendum, quando in magna cópia, & impetu fluit, & in ſuendis fauciatis Inteſtinis, in Panniculis vulneratis, ſimiliter Venis, & in Varicis ſectione, & alijs partibus tenuibus, & carne deſtitutis. Et hoc ſuturæ genus non eſt admodum tutum, quoniam vno diſrupto puncto, cętera etiam relaxantur. Tertium ſuturę genus conuenit in Vulneribus in Carne, aut alia molli parte acceptis, in quibus magna dilaceratio fuerit facta, vel Carnis deperdirio. Conuenit ſimiliter quando in poſterum ex Vulnere aliquid eſt extrahendum. Hac enim ſuitione, partes, non agglutinentur, cum glutinatio fieri nequeat, ſed ne nimis labia hient ac dilatentur, & ne partes internæ refrigerentur, vtque Vulnus citius ſanetur, vtimur.

QVOD ANTE SVITIONEM ſit Obſeruandum Cap. 8.

OBſeruanda ante ſuturam facíendam ſunt, vt Vulnus imprimis ſit optime purgatum, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 26. & optime a grumoſo ſanguine ac concreto detersus, niſi cum magna ſanguinis hemorragia eſt ſupprimenda. Nihil ergo concreti, & grumoſi ſanguinis relinquendum, ne putreſcens Inflammationem, & Phlegmonem excitet, & Vulnus glutinari prohibeat, ſimiliter remouendũ Linteamentum, quod ſanguinis ſupprimendi gratia fuerit inditum, cum id quoque

Inſtammationis cauſa eſſe poſſit. Detergendum eſt igitur Vulnus ante Suturam Spongia vino nigro, & auſtero imbibita, & expreſſa, & huiuſmodi Vinum Vulneribus eſt vtile, vt inquit Hipp. lib. de Vlceribus, niſi Articulum teneat, & hoc idem inquit Gal. 3, Meth. cap. 4. Quoniam huiuſmodi Vinum glutinandi humoreſq; reprimendi facultatem habet, cum ſit auſterum, & nigrum, & ideo adſtringendi, & ſiccandi facultate glutinat, & frigida facultate reprimit, & his etiam facultatibus ſanguinẽ fluentem ſiſtit. Si vero poſt huiuſmodi ablutionem, aliquid etiam ſanguinis effluat, & non ſit in magna copia, ſuitio facienda, & non differenda, cum illa parua ſanguinis copia, quæ poſt ſuitionem profluit, breui temporis ſpacio à Natura extra labia à ſuturis adducta propelli ſoleat, quamuis quando aliquid ſanguinis profunditur, nõ ita cito Vulnus curetur, quam ſi nihil profluat. Moderatus enim ſanguinis effluxus Vulneribus prodeſt, & ideo ante quam ſuamus, vt ſanguis à Vulnere effluat curandũ niſi effluxerit, aut in pauca copia, & niſi ſponte effluat, exprimendus. Quod non faciendum in Vulneribus Ventris ſiue Abdominis, vt inquit Hipp. lib. de Vlceribus ſed in aliarum partium Vulneribus, & præcipue hoc faciendum, ſi Vulnera in artuũ extremis fuerint, vt in Crure, Digito Pedis, vel Manus. Et cauſam dictus Autor adducit, quoniam ex ſanguinis euacuatione ſicciora fiunt Vulnera, & ideo facilius curantur, cum ſuperius dixit. Quod ſiccũ eſt, ad ſanum, quod madet ad vitiatũ proprius accedit. Vulnera igitur in his partibus non ſolum ob has cauſas ſanguinis euacuatione indigent; Sed quia hę partes, ideſt Artus, facilius fluxione tentãtur, cũ imbecillæ partes ſint, & pauco calore præditæ, & ideo ſanguinis euacuatione ſiccandæ, ne ſanguinis copia debilem partis calorem ſuffocet. Similiter cum harum partiũ tẽperies ſicca ſit, ideo ſicciſſima Med. expoſcunt, & ideo per ſanguinis emiſſionem multam exiccationem facere debemus.

Vini nigri auſteri vires.

Quibus Vulneribus ſanguinis fluxus cõpetat, & quibus non.

In Ventris ſiue Abdominis Vulneribus pluribus de cauſis ſanguis in magna copia non eſt mittendus. Primo quia hec pars fluxionibus tentari non ſolet, ſicuti partes extremæ, quoniam in hac parte maxime naturalis calor viget, Secundo Venter ſiue Abdomen humida pars eſt, & ideo pauca exiccatione eget, & ideo pauca ſanguinis copia extrahenda. Tertio ſi ſanguis in magna copia in Abdominis Vulneribus extraheretur, caloris naturalis pabulum tolleretur, cum ingens calor, & validus in Abdomine adſit.

QVID IN SVTVRA FAcienda ſit obſeruandum Cap. 9.

PLura in ſuturis faciendis obſeruanda 1°
ſunt; Primum vt Cheirurgus hanc
ſuendi actionem, iocunde, blande, &
molliter agat; ſecundo vt in ſuturis facien- 2°
dis quamcelerrime ab opere ſe expediat, &
ſi fieri poteſt, ambo Vulneris Labia vnico
ictu transfigat ac perforet, quod facile in
molli cute ſuccedit, in cute vero duriori,
tutius eſt vnum Labrum poſt alterum per
forare, Tertio vt moderate ſtringat, quo- 3°
niam ex nimia labiorum conſtrictione tu-
mor oritur, ac dolor excitatur. Quarto, 4°
vt ita nodi fiant, & ſtringantur, ne diſſol-
uantur, ne iterum reſuere cum magno Ae
grotantis dolore, cogamur, Quinto ne Ve 5°
nas, Arterias, Neruos, Tendones, neruo-
ſasq; partes neque Ligamenta Acu in ſuen
do attingat, Et ideo in Articulorum Vul-
neribus tantum cutis ſiue Corium ſupra-
poſitum ſuendum, & neruoſa ſubſtantia
incõſuta, & intacta relinquenda, Et hoc
fieri debet, ne partes neruoſæ Aere alterẽ-
tur, & refrigerentur, & ideo proprium in-
dumentum ſuitione eſt dandum, vt neruo
ſæ partes foueantur, & pura bonaque dige
ſtio fieri poſſit, Et hoc idem in oſſium Vul
neribus faciendum. Sexto in ſuitione ob- 6°
ſeruandum eſt, vt Sutura vel Fibula, non
cutem tantum, & paucam Labij quantita-
tem apprehendat, ſed aliquid ex Carne,
vbi ſubierit, & per ſpacium, ſiue latitudi-
nem digiti minoris, Et hoc faciendum, vt
valentius inhereat, neq; cutem abrumpat,
& in Carnoſis Vulneribus profundis, &
transuerſis, non ſolum Corium, ſed inti-
ma caro ad mediam profunditatem perfo-
rare oportet, vt inquit Celſus lib. 5. Cap.
26. & Gal. 3. Meth. Cap. vltimo, & in his
in decliuiori parte foramen reliquendum,
& turunda imponenda, vt ſanies expurga
ri queat. Septimo animaduertendum, vt 7°
in Cauis Vulneribus in quibus neceſſario,
vt caro concreſcat, eſt opus, ſuperne par-

tes ſuantur, & inferiori parte ſimiliter Ligamentum ponendum, vt materia effluere poſſit. Octauo punctorum diſtantia cõſideranda, ideſt ne puncta inter ſe ſint neq; nimis rara, neq; crebra nimis, vt inquit Celſus loco ſuperius citato, quoniam ſi nimis rara ſint, non cõtinent, ſi nimis crebra ſint vehementer afficiunt. Quia quo ſepius Acus corpus tranſuit, quoq; plura loca iniectum vinculum mordet, eo maiores Inflammationes oriuntur, magisq; Aeſtate.

Punctorũ diſtantia qua:

Eatenus enim diſtare punctum a puncto debet, vt inquit ſupradictus Autor, qua cutis ducentem, quaſi ſua ſponte ſubſequitur Ideſt tantum diſtare debent puncta, vt ſi quis Manu Vulneribus labia apprehendat, ſine vlla vi huiuſmodi labia ſubſequantur & hæc eſt Celſi opinio. Guido, & multi alij non parui nominis Medici volunt, vt inter punctum, & punctum ſit diſtantia latitudinis digiti Indicis, & hoc non ſemper fieri debet. ſed in ijs Vulneribus tantum, quæ tranſuerſa ſunt, profunda, & longa. Quoniam, vt inquit Gal. 5. Meth. Cap. vltimo Vulnera per Muſculi longitudinem facta, ſula deligatura, vel paucis ſuturis, & punctis, vt vniantur, indigent. Quamdudum vero Suturæ relinquendę, & quomodo remouendæ modo eſt dicendum.

Sutura quando remouenda.

Tunc temporis enim ſunt Suturę remouendæ, cum eum, quem deſideramus effectum præſtiterint, ideſt quando iam glutinatio, & vnio fuerit facta, quæ pluribus de cauſis variari ſolet, vt ratione magnitudinis Vulneris, corporis conſtitutionis, Temporis Anni, Corporis totius, & affectæ partis temperamenti, Cachochimiæ, Aeris ſiue Cœli temperamenti, Regionis Aetatis, & ſimilium.

Ratione magnitudinis variant, quoniã maiora Vulnera minoribus tardius vniuntur, Ratione corporis conſtitutionis, quoniam in aliquibus corporibus Vulnera citiſſime ſanantur, in alijs ſerius; Ratione tẽporis quoniam Hyeme tardius, Aeſtate citius vniuntur; Ratione Temperamenti tũ partis, tum totius, quoniam in humidis tardius, in ſiccis citius vniuntur. Ratione Cachochimiæ, quoniam in corporibus prauis ſuccis repletis, vt in Hydropicis, tardius fit glutinatio. Similiter in ſicca Cœli conſtitutione citius, in humida ſerius, ſanantur; Idem de Regione humida, & ſicca, & de Aetate dicendum, cum maxime ad Vulneris citam glutinationem ſiccitas faciat, dummodo in exceſſu non ſit, & ideo Hip. lib. de Vlceribus, vt ſuperius diximus, ſcriptum reliquit ſiccum ſano vicinius eſſe, & humidum non ſano. Regula ergo certa conſtitui non poteſt, ſed dicere poſſumus Quod in magnis profundis, & tranſuerſis Vulneribus ſuturę per ſpacium octo, vel decem dierum detineri poſſunt; In minoribus vero, in quibus tantum cutis inciſa eſt, quatuor, vel quinque dierum ſpacio, In Mediocribus ſex vel ſeptem dierum ſpacio detineantur.

Suturæ remouendæ ratio.

Modus autem Suturas remouẽdi eſt huiuſmodi, Specilli caudam, ideſt anguſtum Specilli mucronem Filo ſupponito, filũq; ipſum mox abſcindito, deinde latum Specilli mucronem Vulneris labio, per quod filum debet educi, ſuperponito, ne labrũ filum ſequatur, & ſic, ne quid filum euellendo laceretur, euitabimus.

DE INSTRVMENTIS APTIS & neceſſarijs pro Suturis ſiue Fibulis faciendis

Caput. X

INSTRVMENTA ad Suturas ac Fibulas faciendas accomodata ac neceſſaria ſunt Acus, filum, & Argentea Fiſtula ſiue Feneſtrata Cannula dicta.

Acus qualis.

Acus enim debent eſſe lungitudinis trium, quel quatuor digitorum per tranſuerſum, ſimiliter leues, & politæ, & minime rubiginoſæ, quoniam, ſi rubiginoſa eſſent non ſolum in pertranſeũdo Aegrum affligerent, ſed etiam ſunt venenatæ, Similiter eſſe etiam debent nec nimis tenues, nec nimis craſſæ, vt moderatum filum pertranſire, & educere faciliter poſſint; Cuſpide triangulati, vel quadrangulati, vel ſaltem gemina, vt facilius penetrent Caudam verò habeant excauatam, vt in ea filum recondatur, & eius tranſitum non remoretur, Cheirurgus vero non ſolum Chalybeos Acus habere oportet, ſed etiam Argenteos vel alterius flexilis materię, vt cauæ partes ſicuti ſunt Palpebræ, ſui poſſint; Pluribus item Acubus debet eſſe munitus, quoniã quando plures Fibulę ſiue puncta requirũtur, non eadem Acu facienda, in delicatis preſertim, ne ex ſanguine in Filo indurato dolor inferatur.

Filum quale

Filum debet eſſe robuſtum, & firmum, ſimiliter ęquale, & leuę, & non nimis craſ-

ſum, & durum, ne aſperitate dolorem faciat, & craſſitie facilem tranſitum impediat, neque Nodum interpoſitum habeat, nec faciliter putreſcibilę ſit. Animaduertendum etiam, quod filum non in omnibus Vulneribus vniformæ eſſe debet, ſed craſſius, ſi Vulnus valde hiet, alioquin tenuuius, Aliqui ſericino filo vtuntur, cum ſit æqualę leuę, & firmum, & validũ, Sed experientia apparet, non eſſe bonum, cum breui temporis ſpacio conſuta labia abrumpat, & diſſecet, Alij inquiunt, vt Albucaſis ſuenda eſſe Vulnera filo facto ex Inteſtinis recentium animalium, quod fieri non poteſt, cum talæ Filum ſemper pręparatũ habere nequeamus. Suenda ergo Vulnera, vt communiter fieri ſolet, Filo è Lino, Acia a Celſo dicto, quod ſit Firmum, albũ æqualæ, mollę, & leuæ, vtque diutius, & validius contineat, & ne cito putreſcat, ſit oblinitum aut Tragagantha in Aqua Roſatum madefacta, aut Cera alba, quam ferè ſemper pręparatam habemus.

Feneſtrata nula vſus. Feneſtrata Cannula, ſiue Argentea Fiſtula, vel alterius materiæ eſt etiam Cheirurgis neceſſaria, cum vbi digiros apponere non poſſumus, vt in ſuenda palpebra, hoc inſtrumento vtamur, vt alteræ parti labij Vulneris incumbat ac innitatur, ne ſcilicet huc atque illuch euagetur, dum Acus intromittitur, vt per Feneſtellam videri poſſit, quando Acus pertranſierit, vtq; vbi Acus traiecta fuerit, vna cum filo trahatur, Sed interim Vulneris labrum quod prope filum eſt, Specillo huic parti applicato, veluti fulcimento, & adminiculo innitatur, ne dum Filum extrahitur, labrum etiam conſequatur.

CASVS IN QVIBVS SVITIO non competit Cap. XI.

NOuem ſunt Caſus in quibus ſuitio non competit.

1° Primum quando Vulnus eſt anguſtum & valde profundum, ne ſuperficies conglutinetur, & minime in interna parte.

2° Secundo quando Vulnus eſt cum deperditione ſubſtantiæ, cum tunc per ſecundã intentionem curari debeat.

3° Tertio vbi vulnus ſatis ſit ab Aere alteratum, cum tunc mundificatione egeat, & ſi pauca fuerit Aeris alteratio, leuiter labiorum Vulneris ſuperficies confricandæ, vt ſanguis prouocetur, vt melius glutinatio fiat, & poſtea ſuendum.

Quarto in contuſo Vulnere ſuitio non competit, cum quod eſt contuſum, vt putrefiat ſit neceſſe, & ideo glutinatio fieri non poteſt. 4°

Quinto quando cũ Vulnere tumor magnus ſiue Apoſtema eſt coniunctum, cum tumor ſiue Apoſtema prius remoueri debeat deinde Vulnus curandum. 5°

Sexto quando magnus adeſt dolor, cũ prius dolorem lenire, ſiue remouere ſit neceſſe, deinde Vulnus, vt decet, curandum. 6°

Septimo in Vulneribus mortificatis venenatis, & ex Animalium morſu factis ſuitio fieri non debet, cum venenum extrahi, & non intromitti debeat, & Vulnera ex morſu, vplurimum, caua ſunt, & ſemicontuſa. 7°

Octauo vbi os fuerit denudatum, vel fractum, vt in capitis Vulneribus. 8°

Nono quando aliquis Muſculus ſiue Lacertus ex toto per tranſuerſum fuerit præciſus, dicente Auic. Fen. 4 cap. de ligatura in fine. 9°

Si fuerit Lacertus, qui in latitudine ſit diſruptus, ſui non debet, quoniam tũc non aggregatur, immo ponitur in medio Licinium timẽdo ne incarnetur cutis & remaneat lacertus non incarnatus. Poſſunt tamen hec Vulnera ſui, & in decliuiori parte Licinium imponendum, vt ſanioſa materia exitum habeat.

DE ALIO MODO CONIVNgendi quod præter naturam fuerit diſiunctum, qui ab aliquibus Illaqueatio, ab alijs Glutinum, ſiue Glutinatio, dicitur, Cap. 12.

NON ſolum Inſtrumentis dictis, vt faſcijs, Suturis, & fibulis Vulneris labia vniri, & vnita ſeruari poſſunt, ſed etiam Glutino, ſiue illaqueatione, quod præſidium à Recentionibus excogitatum, & adinuentũ fuit, quo tuto in omnibus Vulneribus non valde profundis vti poſſumus cum iocunde, tuto, & cito ſic Vulnera, curẽtur, & deformes cicatrices nõ remaneãt.

In hoc opere faciendo plura ſunt opus Primum præparatio Linteorum, Secundo, Glutinum, Tertio filum, Quarto eſt applicandi modus.

Quoad Primum Lintea debent eſſe robuſta, valida, æqualia, & mollia, & in parte ea, in qua debent reſpicere Vulnus, & ei 1°

propè

prope eſſe, complicari & ſui debent, ne ligamentis cedant, In altera vero parte, qua ſanam partem reſpiciunt, ſint mollia, & veluti excerpta, vt melius adhereant, Linteorum formæ eſſe debent, vel triangulares, vel quadrangulares, vel in plures partes diuiſæ, & tandem, illius formæ, quam Vulneris ſitus exigit, ad quem applicari debent.

Glutinum, quod ſuper Lintea poni ac extendi debet, pluribus modis fieri poteſt; vt infraſcriptarum formarum, vel ſimili.

℞. Pulueris ſubtiliſſimi Săg. Drag. Thuris, Maſtiches, Sarcocollæ, Picis, & Pollinis an q. vis M. cum Oui albumine optimè concuſſo q. ſuff. & fiat in linimenti formā & ſuper Lintea poſtea extendatur.

Vel ℞. Pulueris tenuiſſimi Boli Arm. Orient. Maſtiches, Aloes, Draganthi Gūmi Arabici, Gipſi cocti, Pollinis, ideſt Farinę volatilis an ſcrop. 1. M. cum Oui albumine optime ſubacto, q. ſuff. & fiat ad Mellis conſiſtentiam, & ſuper Linteum extendatur, vel.

℞. Pulueris ſubmi. Maſtiches, Farinæ volatilis an dragm. 5. Boli armeni, Corallorum, Sarcocollæ an ſcrop. 1. Sang. Drag. ſcrop 11. M. cum oui albumine optime ſubacto, q. ſuff. & fiat ad Mellis conſiſtentiam, & vtere.

Quando vero timemus ne Glutinum humectetur, & ſeparetur, & non amplius cuti adhereat, vel ob ſaniem defluentem, vt in magnis Vulneribus contingit, vel ob lintea Vino madida, & Vulneri ſuperpoſita, vel quid ſimile dictis Glutinis adiungi debent, quæ humiditati reſiſtunt, vt sūt Reſina Pini, aut Picea, Gumma Elemi, & Ammoniacum in Aceto diſſolutum.

Alij Lintea Piſcium Glutino, vel Taurino in Aceto diſſolutis, & coctis obliniūt, Alij rebus facile parabilibus Glutinum efficiunt, & ſic faciunt, Accipiunt Oui albumen optime ſubactum, quo patinam ſtagneam inficiunt, & ſimiliter parata lintea poſtea ſuper patinam Oui albumine infectam tenuiſſimum pollinem Calcis viuæ ſubtiliter, ideſt vt vix appareat, inſpergūt, Poſtea ſupra patinam linteā apponunt, & ſic aliquantiſper comprimunt, vt puluis linteis adhereat, & ſtatim applicant, & hoc Glutinum tenaciſſime adheret, & nū defactum non tollitur. Sed hoc Glutinū pars caleſit, & ideo Vulneribus nocere poteſt. Alij Calcis vice, Gipſo cocto vtuntur, quod etiam tenaciſſime adheret. Filum vero in huiuſmodi operatione debet eſſe validum, quo Anſulę fiant, & linteis applicentur; Fiant igitur Anſulæ ex huiuſmodi filo duplicato, ſeu multiplicato, & contorto, & Cera oblinito, & Anſularum inter ſe diſtantia ſit, vt Puncta inter ſe diſtantia [illegible] collocari ſolent, & etiam minus. & Anſulę ſibi inuicem correſpondeant, vt [illegible] alligari poſſint. Alij dicto filo [illegible] lintea vera ſutura, & ſic ſinunt, donec Vulnus fuerit conglutinatum. Sed ſi ita lintea inter ſe ſuantur, Medicamenta difficulter applicari poſſunt, & cum difficulter applicari poſſunt, & cum difficultate etiam à ſanie, ſi effluat, detergi, & mundificari poteſt. quod non euenit Anſularū vinctum libitu noſtro, & labia ſimul adducere poſſimus, ac etiam Anſulas reſoluere, & Medicamenta faciliter, & libere applicare, & ſic etiam Vulnus mundus ſeruare.

Applicationis modus eſt hic, Lintea Glutino delinita, & ſuis Anſulis apparata, vel ſint formę triangularis, vel quadrangularis, vel cuiuslibet formæ, vtrinque ad Vulneris latera per digiti pollicis diſtantiam apponenda, ita tamen vt Anſulæ ſibi correſpondeant, vt equalitas in vnione ſeruetur, & tam diu ſic detineri debent, donec reſiccato Glutino, lintea cuti valde adhereant, quod ſpacio quatuor, vel quinq; horarum fit, Exiccato Glutino, & linteis tenaciter adherentibus, Anſulæ ſimul, ideſt vnaqueq; cum ſua correſpondenti alligari debet, & ita conſtringi, vt Vulneris labia optime vniantur.

Hic enim continui ſolutionem vniendi ac etiam conſeruandi modus maxime eſt vtilis, & quammaxime in faciei Vulneribus conuenit, in quibus Faſciæ in vſu eſſe nō poſſunt, vt in Genis, & Suturæ in huiuſmodi partibus deformes ac nouas cicatrices faciunt. Similiter in delicatis, vt in principibus, & in ijs, qui conſtanti animo non ſunt, & nullo pacto ſui volunt, & ſic Mulierculę, cum nullum dolorem inferat in commodum vſum eſſe poteſt. Si vero in Facie ab aliquo Chirurgo Vulnus fuerit conſutum, vt cicatricis deformitatem euitemus, ſtatim dicta lintea ſuis Anſulis applicanda, & cū reſiccata fuerint omnia — Q[u]ibus [illegible] ent

Puncta

Puncta auferenda, & Anſulæ ſimul vinciendę, vt ſuperius fuit dictũ. Cõpetit etiam quammaxime huiuſmodi glutinum in trãſuerſis magnis, ſiue longis, Vulneribus, in quibus & ſi plurimæ fuerint factę ſuturæ, tamen ante glutinationem puncta abrumpuntur, ſimiliter, & cutis, & Glutinatio fieri non poteſt; Glutino vero appoſito, factam ſuturam adiuuamus, vt dicta non ſuccedant, & optima ac perfecta glutinatio, ac conſolidatio fit. Huiuſmodi igitur glutinum maxime eſt vtilæ. cum nullum dolorem inferat, nullã cicatricem relinquat, & detinent vſq; ad perfectam, & omnimodam conſolidationem, abſque Aegrotãtis incommodo, poteſt, quod minime faciunt ſuturæ. Cum dum fiunt, dolorem inferãt dum factę ſunt, filum ſemper cutim mordeat, Similiter puncta turpem cicatricem faciunt, & glutinationem procraſtinant, cum quouſq; filum permaneat ſemper Sanies inter filum, & Carnem generetur, quæ glutinationem prohibet.

DE PLVMACEOLIS, SIVE Puluillis Cap. 13.

Quibus deſeruiant Pulnilli.

PVluinaria ſiue Puluilli, a Vulgaribus Plumaceoli dicti cum ad multa in Vulneribus curandis vtiles ſint, ideo de his etiam aliquid eſt dicendum. Primũ enim dicemus ad quid deſeruiant, Secũdo ex qua materia fiant, Tertio quomodo ſint in vſu, Quarto cuius figuræ eſſe debeant, Quinto ad quid vnaqueq; Puluillorum figuræ deſeruiat. Deſeruiunt enim Puluilli ad ſeptem præcipue. Primo ad tuendam partem ab vinculorum ſiue Faſciarum põdere, & ad euitandam compreſſionẽ, quæ a Faſcijs præmendo ſupra Vulneris labia fit, ne dolorem ac Inflammationem excitet, vt inquit Auic. 4. 4. Tractatu 1. cap. 3. Secundo ad partem affectam ab externo frigore defendendam, & ad natiuũ partis calorem fouendũ, Tertio ad diſiunctas partes fulciendas, & vtrimq; comprimendo, ad vnionem adiuuandam. Quarto ad ſanioſam profluuiem ac ſordidos icores in ſe recipiendos, Quinto ad expellendam materiam à ſinuoſis, & cauis Vulneribus, Sexto ad retinendum, vt in Hernia Inteſtinali, vel ad Med. retinenda, vbi in aliqua parte cum difficultate adherent.

Septimo ad aliquam cauitatem replendam, vt commodius faſcia adptari poſſit, vt munus, quod optamus, præſtet.

Ex qua materia fiant.

Materia ex qua Puluilli fiunt, varia eſt, Vel enim ex Pluma inter duos mundos Linteos conſuta, vel ex Stuppa Canabina diligenter mundata, vel ex Cotone, vel ex Lana optime, & diligenter mundata, Aliqui horum vice mollibus Spongijs vtuntur, Moderni vero, vt plurimum, Puluillorum vice, mollibus linteis, plus vel minus duplicatis, & inuolutis, ſecundũ quod exigentia requirit, vtuntur. In vſu vero ſunt huiuſmodi Puluilli, vel ſicci, vel humore aliquo imbibiti, vt Oui albumine, vino, Poſca, lixiuio, decocto aliquo, & aliquando etiam Oleo, pro affectus natura.

Vſus Puluillorum

Figura Puluillorum

Figura vero puluillorum multplex eſſe poteſt, vel enim triangularis, vel quadrangularis, vel rotunda, vel ſemirotunda, vel oblonga, & alij ſunt concaui, & alij plani, Qui triangularis ſunt formæ, ad Vulneris labia vnienda deſeruiunt, vtrinque Vulneris latere vnum ponendo, ita vt ſuper Vulnus lateribus inter ſe vniantur. Quadrangularis formæ, ſiue oblongę ad affectam partem à vinculorum ſiue faſciarum iniurijs pręſeruandam ac defendendam deſeruiunt.

Qui rotundam habent figuram, ſicci alijs ſuperponuntur, non ſolum ad partem ab externo frigore defendendam, & ad natiuum affectę partis calorem conſeruandum, ſed etiam ad ſaniem, & ſordidos icores in ſe recipiendos deſeruiunt Semirotundi, vt ab Vlceribus cauis, & ſinuoſis, ſaniẽ & pus extrudant.

DE LINEAMENTIS, ET PEnicillis, ſiue Elichinijs dictis Cap. 14.

IN Vulneribus curandis, cum apud omnes Cheirurgos maximo in vſu ſemper fuerint lineamenta, ſiue Penicilli, vel Elichinia, vel Splenia dicta, & à Græcis Mota, vel Motaria, vel Tilmata, & a Recentioribus Torundæ, Plagulæ, & etiã Splenia dicuntur, Ideo de ijs aliquid dicere optimum eſſe iudicauimus. Primum enim dicemus, ex qua materia fiant, Secũdo cuius formæ, Tertio ad quẽ vſũ deſeruiant, Quarto quomodo applicari debeant. Quo ad primum Lineamenta ſiue Elichinia, vel alio modo dicta fiunt ex Filamentis ſiue Laclnijs a mollibus ac veteribus Linteis exceptis, vel ex Stuppa ſubtili, & optime

Ex qua materia fiãt

optime mundata, vel ex Lana, vel Goſſipio, vel ex panni fruſtulis; vel ex Spongia, vel radice Gentianæ, vel Dragonteæ, vel Brioniæ, vel Ebuli, vel ſimilium, aut ex Plumbi aut Argenti cannula. Lineamentorum, ſiue Elichiniorum formæ plures eſſe poſſunt, vel enim ſunt plani, & ex his alij ſunt maiores, alij minores. Vel Rotundi, & qui rotundi ſunt, alij caput veluti Clauum habent, ne intra Vulnus ingredi poſſint, & alij non habent, & alij ſubtiliores, & longiores ſunt, & alij craſſiores, & breuiores, & oliuarum figuram repreſentant, & alij cannulati, & concaui ſunt, & alij minime, Lineamentorum forma æqualis ſemper ſit, Tetundarum verò inæqualis, & in lignei Claui formã, ne intro labantur.

Cuius formæ

Vſus.

Plana Lineamenta ſi latam, & rotundã, ſiue Oualem, vel Splenis Animalis figurã repræſentet. Splenia ideò dicuntur, deſeruiunt ad extendenda ſuper ea Med. & ad detergenda ſordida ac plana Vlcera, & ab Aere alterata, Rotundi Penicilli, ſi cannulati ſint, deſeruiunt in Vulneribus Narium per tranſuerſum, factis ob continuam inſpirationem, & tranſpirationem, & in penetrantibus Thoracis vulneribus ad copioſã materiam, veluti emiſſarium, continuo expurgandam, ne intus retineatur, qui niſi caput habeant, ligari debent, vt ſi forte in Vulnus ingrediantur, & in cauitatem decidant, faciliter extrahi poſſint, quod conſequemur, ſi forti ac valido Filo in eorum ſummitate alligentur, vt eodem pacto, quo fuerint ingreſſi, extrahi poſſint. Niſi ſint concaui, ſed longi, & anguſti, in profundis & anguſtis Vulneribus conueniunt, vel ad Vulnus dilatandum, vel ad dilatatum, & hians detinendum, qui vero Vulnus dilatari debent, fiunt ex Spongia vehementer compreſſa, & contorta, & Filo arcte alligata, vel ex medulla ſiue Radice Gentianæ Dragonteæ, vel alia ſimili materia, quæ in ſe humiditatem recipit, & paulatim in maiorem molem augetur, Fiunt etiam ex Spõgia, quando volumus vt Vulnus continuo aliquo humore madeat. Qui vero ſolũ dilatatum, & hians Vulnus detinere debent fieri poſſunt ex Stuppa, Lana, Goſſipio, Filamentis, tenui Linteo, & his ſimilibus, & deſeruiunt etiam ad Medicamenta conſeruanda, & faniem detergendam, & hi tenuibus filamentis fieri debent. Sunt etiam in vſu ad euacuandam materiam in cauis Vulneribus contentam, & ad nouam carnem regenerandam, & ad ſanguinem ſupprimendum, & obſtruendo hæc efficiunt.

Competunt igitur Penicilli in omnibus Vulneribus in quibus dilatari Vulnus, vel hians, & apertum detineri debet, in Sordidis, Cauis profundiſque Vulneribus, in ſanguinis profuſſione, ad Medicamenta detinenda, in Vulneribus contuſis, ex morſu Animalis factis, & cum quibus tumor aliquis eſt complicatus, in diuturnis Vulneribus, & cum iam in Vlcus degenerauerũt, & vbi aliqua oſſis putredo fuerit facta.

In his ergo omnibus Vulneribus Lineamenta ſiue Penicilli competunt.

In alijs vero Vulneribus cicatricem abſque his inducimus. In vſu vero ſunt Lineamenta ſiue Penicilli aliquando ſicci, & aridi, & quandoque aliquo Medicamento imbibiti, vel deliniti, pro vt res ipſa exigit.

DE CONSERVANDA PARtis temperiæ Cap. 15.

CVm maxime affectæ partis ſubſtantiæ temperamenti conſeruatio, in Vulneribus curandis, ſit neceſſaria, quod quintam Intentionem in Vulnerum curatione eſſe diximus. Ideo de hac nunc verba faciemus; cum ex leſæ partis temperamenti conſeruatione, optime Vulnera conglutinentur ac ſanentur, cum Natura, quę hoc opus efficere debet, robuſta ſeruetur, & partis affectæ Natura robuſta ſeruata, non ita habilis ad excrementa recipienda redditur; Immo ad ſe confluentes humores expellit. Similiter ex huius temperamenti conſeruatione coctiones optimę fiunt, & eſt in cauſa ne dolor, neq; calor, neque aliud prauum Symptoma ſequatur. Niſi ſeruetur partis tẽperamentũ, Natura imbecillior facta cõglutinationẽ facere minime poteſt, & partis imbecillitatis ratione excremẽta in corpore abũdantia ad hãc partẽ cõfluunt, & inflãmationẽ dolorẽq; ibi excitãt, & pars dolore exaſperata principẽ facultatẽ ſtimulat, quæ poſtea ſpiritũ, & ſanguinem pro leſæ partis ac dolentis defenſione tranſmittit, & ibi poſtea humidã vel etiam calidam intemperiẽ generat. Pars item imbecillior facta alimenta rite conficere non poteſt, & ideo multa excrementa accumulantur, cum ob partis imbecillitatem extra vulnus propelli non poſſint,

Conſeruatio tẽperiei partis affectæ

ſint,

ſint, & ideo humidam intemperiem inducunt, ac tandem niſi partis temperies ſeruetur, nullo pacto Vulnera curari poſſunt, & preſertim ſiccitas, cum hac ſeruata, omnes aliæ ſeruantur, & ideo Hipp. lib. de Vulceribus dixit; Quod ſiccum eſt ſano, & quod humidum vitiato, & non ſano accedit, & Gal. 3. Meth. dixit; Vlcus recte curari nõ poſſe, niſi ſubiecta caro pro naturali modo ſe habeat. Opus eſt ergo affectam partem in ſua naturali ſiccitate ſeruare, quod varijs, & pluribus modis facere poſſumus, vt ſex rerum Nonnaturalium optima inſtitutione, Phatmacia, Venæ ſectione, & his ſimilibus. Sed præcipue localibus Medicamentis. Hec enim Medicamenta debent eſſe ſiccantia refrigerantia, & aſtringentia, vt ad glutinandum ſint idonea, & partis naturam ſeruent. Debent eſſe ſiccantia, vt humiditates intus contentas, vel ob debilitatam coctionem, vel ob aliam cauſam exiccare poſſint, & ſic etiam ſuppurationem prohibent. Debent vero magis, vel minus ſiccantia eſſe, tum ratione temperamenti corporis totius, cum affectæ partis, & hoc ad Cheirurgi iudiciũ pertinet. Debent eſſe frigida, vt quod ad affectam partem influat, condenſando ac conſtringendo, repellant.

Quibus partes tẽpesies ſeruetur

Debent etiam eſſe aſtringentia, vt partem Vulnere debilitatam roborent, vtque etiam pororum conſtrictionem adiuuent, ne maior ſanguinis copia ad affectam partem confluat, & conſequenter his prohibemus, ne Dolore, vel Phlegmone, vel alio prauo Symptomate leſa pars infeſtetur, Et ideo Gal. 5. Meth. cap. 1. dixit; Quod vero coniungi ſibi labia poſtulet, cuiuſmodi ſunt cruenta, hic tum quæ magis ſarcoticis ſiccent, tum quę citra abſterſionem leniter aſtringunt eſſe opus, Et 2. de Comp. Medicamentorũ S. Gen. dixit, Glutinatoria Medicamenta ſunt ſarcoticis ſicciora, & 3. Meth. inquit, Glutinatoriũ certe non detergit, nec expurgat, Sed contra prorſus ſubſtantiam omnem in idem cogit, cuiuſmodi facultatem habent Medicamenta ea, quę auſtera, & aſtringentia vocantur, & ideo ſicciora Glutinantia Medicamenta ſarcoticis eſſe debent. Cum ergo Glutinatio ſiue Conſolidatio, vt inquit Gal. lib. de Morbis parte vltima, ſit inuiſcatio quædam, & multorum vnio corporum per mixtionem partium facta, & hec inuiſcatio fiat a partium natura, quatenus partium humiditatem in ſpeciem Glutini ſiue Collæ vertit, & in hoc opere Medicus ope Medicamentorum ei auxilietur, partis ſiccitatem ſeruando, humiditatemque remouendo. Med. ergo ad hunc vſum apta, & accomodata, vt ſuperius fuit dictũ ſiccantia eſſe debent, aſtringentia, & refrigerantia. Sed cum ſiccantium medicamẽtorum plures ſint gradus, ideo, quæ conueniant, ab affectarum partium temperamẽto, & totius, indicationes ſunt deſumendę vt exempli gratia, ſi pars leſa ſiccior ſit toto corporis habitu, conueniunt ſiccantia in principio ſecundi gradus. Si adhuc ſiccior, Medicamenta in ſecundo gradu conueniunt, Si ſicciſſima in principio tertij gradus Med. imponenda. Cognoſcitur etiam quantum ſit ſiccandum ex Vulneris magnitudine, & Aeris temperie, & Anni tẽpore, Nam ſi Vulnus exiguum ſit, Aegri temperies humida, & anni tempus calidũ & regio calida, Simplex & mitius exiccãs & aſtringens requiritur, vt inquit Gal. 2. ad Glauconem cap. 8. Si mediocrę ſit Vulnus, & alia medio modo ſe habeant, ſic etiam Med. requiritur, Si Vulnus ſit magnũ, & Aegri temperies ſicca, & Hyemali tempore valide exiccans Med. exigit.

Glutinatio quid ſit.

Nota ex ſiccatio- nis

Horum vero Medicamentorũ alia ſunt ſimplicia, alia compoſita, & ex ſimplicibus Med. alia ſunt in forma liquida, & humida, quibus continue, vt Vulnus madeat, curare debemus, & ne Lintea exiccentur, quoniam Vulneri nocerent, Alia in forma ſicca, vt ſubtiliſſimi pulueres, qui, vt penetrent, aliqua re humida ſunt commiſcendi, præſertim quando in profundum deſcendere debent.

In forma liquida omnia alia ſuperat Vinũ nigrũ auſterũ, vt inquit Gal. 4. de Sip. Med. Facultatibus, cum in hoc ſubſtantię tenuitas, adſtringendi, & ſiccandi facultas adſit, Itẽ ſucci Foliorũ Capreſſi, Hypericonis, Caudæ Aequinæ, Mille folij, Tormẽtillæ, Foliorũ Salicũ, Vlmi, Conſolidę maioris. Maxime etiã glutinat liquor illę, qui repetitur in Vlmorũ Veſſicis, qui mẽſe Maio colligitur, & multa alia vt 5. Simpliciũ & 3. Meth. cap. 4. apud Gal videre potes qui multa enumerat.

Simplicia Glutinantia in forma liquida

In forma ſicca ſunt ſubtiliſſimi puluęres Sang. Drag. Mannę Thuris, Corallorum rub. & etiam alborum, Boli Armenij orient, Malicorij Balauſtiorum, Gallę immaturæ, Lapidis Hematitis, Terrę ſigillatæ, Roſa-

Sicca

tę. Roſarum Rub. Myrtillorum, Mirabulani citrini, Santalorum omnium, & denique omnium ſiccantium, & aſtringentium, vt Maſtiches, Aloes, Sarcocollæ, & ſimilium.

Glutinãtia compoſita

Compoſita ſunt Ceratum Barbarũ Magnum, & paruum Gal. Diapalma, Ceratum de Minio, de Ceruſa, & multa alia, vt inferius dicemus.

Inter mitiora, quæ conueniunt in paruo Vulnere, humida temperie, tempore calido, calidaque regione liquida ſunt, ſucci Plantaginis, Anagallidis, Ebuli, Sambuci, Foliorum Vlmi, & Salicis.

Mitiora arida & ſicca ſunt pulueres ſubtiliſſimi Roſarum Plantaginis, Thuris an q. ſuff. & ſimul mixtis.

In forma ſolida ſunt Ceratum de Minio, & de Ceruſa.

Mediocria Glutinantia liquida ſunt Hederæ folia viridia in Vino decocta, Rubus Folia Salicis, & Vlmi, Caudæ æquinę, & ſimilium, & Vinũ nigrum auſterũ per ſe.

Mediocria arida ſunt ſubtiliſſimi pulueres Corallorum, Caudæ æquinę, Maſtiches, & ſimilium.

Compoſita mediocria ſunt Ceratum Barbarum Minus, ſi Hiemps fuerit, veræ vero & Autumno Diapalma.

Valentiſſima vero conglutinantia ſunt quæ maxime ſiccant, & adſtringunt, & inter ſimplicia ſunt Bolus Arm. orient. Sanguis Drag. Folia, & pilulæ Cupreſſi, Malicorium, Balauſthia, Myrtilli, Gallę immaturæ, Iſatis ſatiua, & ſimilia.

Inter compoſita arida. ℞. Boli Arm. orient. Sang. Drag. an q. vis M. & fiat pulvis ſubtiliſſimus; vel.

℞. Thuris dragm. II. Boli Arm. oriẽt. dragm. III. Sang. Drag. dragm. I. M. & F. pul. ſub.

In forma ſolida maxime valet Ceratũ Barbatum Maius Gal. Emplaſtrum Iſidis vel per ſe, vel cum Cerato Roſaceo mixto.

Vſus vero ſupradictorum Med. huiuſmodi eſſe debet. Simul iunctis Sutura vulneris labijs, ſi liquidis vti volumus, Spongia vel linteis dictis liquoribus imbibitis & aliquantiſper expreſſis Vulnus cõtinuo fouendum, & cura ſemper habenda, ne exiccentur.

Si Aridis vti volumus, ſupra conſutum Vulnus tenuiſſimum puluerem inſpergimus & ſupra aliquod Ceratum applicamus, vt Diapalma, vel Barbarum, vt puluerem detineat, vtque partis ſubſtantiam ſalubrem conſeruet. Tertio ſuperponendum duplicatum Linteum Vino nigro auſtero imbibitum, & expreſſum, & hoc tã magnum eſſe debet, vt non ſolum Vulnus comprehendat ſed etiam circũſtantes partes, & ſi volumus, vt Vinum magis agat, incoquimus Plantaginẽ, Roſas, Balauſtia Myrtillum, Alumen, & ſi Hyens fuerit, etiam Chamemolum & ſimilia.

Vinum ſtipticũ quibus fiat

Vel ſupra conſutum Vulnus ſubtiliſſimum Linteum Oui albumine maditum imponimus, deinde ſuperponimus Stuppas imbibitas oui albumine dictis pulueribus commixto, & ſic quatuor dierum ſpacio, niſi quid vrgeat, relinquendum. Secunda vice dictis pulueribus cum Reſina Terebenthina, vel Abietina commixtis vtimur Filamentis ſuperponendo, & ſic vſq; ad perfectã agglutinationẽ medemur.

Vel vtimur infraſcriptis Med. & Vng. quæ in glutinando maxime valent.

Med. maxime Glutinãtia

℞. infraſcripti pulueris cõſtrictiui vnc. I. incorporetur cum Oui albumine optime agitato, vel cum Ichthyocolla diſſoluta cum Vino ſtiptico, (vulgo dicta Colla di Peſce) vel ſucco Citoniorum, vel Plantaginis, vel cum Tragaganthi gummi, vel Arabici mucilagine incorporetur.

Vtque melius agat, addere poſſumus molliſſimos pilos Leporinos, vel lanuginem Floris ſalicis, vel Arundinis, vel Senecionis.

Puluis conſtrictiuus

Puluis Conſtrictiuus ita fit. ℞. Boli armenij, Sang. Drag. Sarcocollæ Maſtiches Aloes, Gallarum immaturarum, Blattæ Biſantiæ, ideſt purpuræ an vnc. ß. Florũ Syderitis vnc. I. M. & fiat ſubtil. puluis, & ſi vis adde pili Leporini integri dragm II. vel tantũdem Lanuginis florũ Salicis.

Infraſcriptum maxime glutinat, & in Vulneribus Neruorum maxime eſt vtilæ ac etiam omnibus alijs Vulneribus.

Glutinãte in Neruorum Vulneribus maxime vtile.

℞. Olei Antiquiſſimi lib. I. Succi Narciſſi, Succi Syderitis an dragm. III. Florũ Hipericonis vnc. IIII. Gũmi Elemi vnc V. Maſticis, Sang. Drag. Aloes an vnc. II Blattę Biſãtiæ vnc. ß. Coquatur diu Oleũ per ſe, deinde ſucci addantur, Demum Hiperici flores ponantur in Vaſe vitreo obturato, & ſoli exponantur per dies decẽ; vndecima die addantur pulueres & agitentur, Prius autem colari debent, & flores auferri; Iterum ſoli ſpacio 20. dierum exponantur, deinde ſerua ad vſum; vel.

℞. Succi

℞. Succi Piperinæ, Nicoſiæ etiam dictæ lib. 1. Cerę nouæ, Picis, Reſinæ Olei communis an vnc. 111. M. & omnia coquantur ad ſucci conſumptionem, deinde adde Reſinæ Tereb. vnc. 111. Cola per Linteum, & ſerua in Pixide. Hoc enim glutinat, & vtilæ eſt, ad omnia Vulnera, & Vlcera.

Notādū Animaduertendum verò ſemper, vt poſt quam Glutinantia Medicamenta fuerint ſuper Vulnus appoſita, vt pars læſa aptiſſima figura collocetur. Aliud Glutinās.

℞. ſubtiliſſimi pulueris Thuris, Maſtiches, Sandrachæ, Aloes, Sang. Drag. Boli Arm. Draganthi, Gummi Ammoniaci an q. vis Reſinæ Tereb. q. ſuff. & fiat in Vng. forma, Et ſi ſanguis non ā plius fluat ſuperponatur, ſi fluat, prius ſiſtendus cum Oui albumine puluere Sang. Drag. & Boli Armeni mixto, & deinde dictum Medicamentum ſuperponendum, & breuiſſimo *Balſamū Artificiale* temporis ſpacio glutinat, Vel ℞. Liquoris Veſſicarum vlmi depurati, & preparati, lib. 1. Mellis optimi depurati vnc. 111. Succorum Tormentillæ, Conſolidæ maioris, Conſolidæ mediæ an vnc. 1111. M. & coque lento igne ad ſuccorum conſumptionem, deinde infraſcriptos pulueres adde, ℞. Sang. Drag. Boli Ar. Orient. Mannæ Thuris, Aequiſeti, & Maſtiches an dragm. 11. M. & fiat puluis tenuiſſimus, & ſupradictis adde ſicuti diximus.

Hoc Medicamentum efficaciſſime glutinat, & parua & ſimplicia Vulnera 24. horarum ſpacio, vt pluries fuimus experti & eſt Balſamum Artificiale.

Preparatio liquoris Veſſicarum Vlmi ita fit; Menſe Maio huiuſmodi Veſſicæ colliguntur, ante quam intus vermiculi oriantur, & ex hoc liquore vitrea Fiala expletur, & Linteo obturatur, poſtea, faciēda fouea in terra, per altitudinem duorum palmitum, vel trium, & in fundo foueæ Sal communis per altitudinem triū digitorum ponendus, ſuper quem Fiala ponēda, deinde fouea terra explenda, ita vt fiala non appareat, & ſic, per ſpacium 25. dierum relinquenda, deinde feces à ſubſtantia clara diuidendæ, & clara ſubſtantia ſeruanda ad vſum, quæ etiam per ſe appoſita glutinat. Vel.

Balſamū aliud optimum. ℞. Olei Antiquiſſimi vnc. 111. Terebenthinæ Venetę vnc. x. ſ. Tritici integri vnc. 11. Hyperici vnc. 11. ſ. Radicis Cardui benedicti, Radicis Valerianę an dragm. x. Pulueris ſubtiliſſimi Thuris vnc 11. Hipociſtidis dragm. v. Boli Armeni Sang. Drag. an vnc. ſ. pulueris Vermium terreſtrium dragm. 11. Conſolidæ maioris M. 1. Equiſeti M. S. Radices & herbę craſſo modo contundantur, deinde in vas ponantur, & Vinum album ſuperponatur ita vt omnia Vino mergantur, & poſt quā biduo ita fuerint infuſa, Oleum, & frumentum adiungantur, & omnia ad Vini conſumptionem coquantur, poſtea forti facta expreſſione, adduntur pulueres & Terebenthina, & iterum parum bullire ſinitur & deinde ſerua in Vitreo Vaſe ad vſum.

Vſus dicti Balſami. Vtendi modus huiuſmodi ſit. Primum Vulnus vino albo frigido abluatur & exiccetur, deinde ſtatim prędicta compoſitione calida totum Vulnus inungatur, & ſi Vulnus ſit profundum, per Siphonem intra Vulnus immittatur, & ſtatim Vulneris labia ſutura, aut deligatura, aut Glutino ſimul vniantur, deinde partes vulneri circumpoſitæ dicto medicamento etiam inungantur, & ſupra Vulneris labia iam vnita, Linteum, vel Filamenta dicto Medicamento delinita imponenda, & ſuprá hoc aliud Linteum Vino nigro imbibitū, & expreſſum, & mox alia Lintea ſicca, deinde faſcia ſuperligetur.

Eius facultates. Prędictum Medicamentum maxime valet in Neruorum Vulneribus, & aliarū etiam partium, & ſimplicia, & carnoſa vulnera minime profunda 24. horarum ſpacio ſanare creditur, vt nos ſepeſſime experti fuimus.

Glutinat etiam Vnguentum potabilæ, vnguentum Aureum, vnguentum Citrinum, vnguentum Deſiccatiuum rubrum Oleum Abietinum ſtillaticeum, & de Terebenthina; vel infraſcriptum, quod optime glutinat, & Balſamum Artificialę dicitur. ℞. Reſinæ Terebenthinę optimæ *Balſamū aliud.* libi Galbani vnc. 1. ſ. Gummi Elemi, Gūmi Hederę, Thuris, Maſtiches, Myrrhæ an vnc. 11. Aloes, Xiloaloes, Galangæ, Gareophillorum, Cinamomi, Nucis Miriſticæ, Cubebarum an vnc. 1. Aquæ vitis quater deſtillatæ vnc. 111. M. & omnia per diem ac noctem macerentur, poſtea bis deſtillentur, & Oleum illud ſtillaticeum tanquā pretioſum Balſamū in Vitreo vaſe bene obturato ad vſum ſeruetur. vel.

℞. Aquę

℞. Aquæ Vitis quater deſtillatæ, Florũ Hyperici lib. 5. infundantur in Aqua Vitæ, & per aliquot dies in Sole macerentur deinde flores exprimantur, & eiciantur & alij flores infundantur, ſicque quater, vel quinquies fiat, deinde adde Gummi Elemi vnc. iii. & iterum per aliquot dies ſub ſolaribus radijs maneat, & ad vſum ſerua.

Infraſcripta etiam Cerata glutinatoria ſunt, quæ vltimis diebus applicari poſſunt.

℞. Reſinę Tereb. optimæ lib. i Reſinæ Pini vnc. iii Gummi Elemi vnc. v. Ariſtolochię longæ, Sang. Drag. an vnc. i. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. F. Ceratum.

Vel ℞. Olei Antiqui lib. i. Ceræ nouę lib. 5. Litargirij vnc. iii. Ceruſæ vnc ii. Galbani vnc. 5. Sang. Drag. dragm. iii. Liqueſcat Cera cum dicto Oleo, deinde reliqua adiciantur, & S. A. Fiat Ceratum.

Quamdudum ſeruãda Glutinãtia ſupra Vulnus Impoſitis ſupra Vulnus Glutinantibus Medicamentis, ſi optime Vulneris labia fuerint coniuncta, & niſi Dolor vel Phlegmone, vel aliud prauum Symptoma ſuperueniat, vſque in tertiam vel quartam diem ſic ſinendum, & Faſciæ non diſſoluendæ. Quarta die, ſi Vulnus coaluerit, aſpiciendum, & niſi coaluerit, iterum Glutinatorium Medicamentum imponendũ, & ſic tertio, vel quarto quoque die faciendum, donec optime coaleſcat, ac conſolidetur, & ſerius aſpicienda Vulnera Hyeme quam Aeſtate. Quando vero Vulnus agglutinatum fuerit, Puncta ſiue fibulas auferre dabemus modo, & ordine ſuperius dicto, & aliquod agglutinans Ceratum, vſq; ad perfectã conſolidationẽ ſuperponere debemus.

Notãdũ Animaduertendum vero, vt ſemper in parte ſuperiori Vulneris, ideſt ſupra iuncturam aliquod defenſiuum apponatur, vt humorum fluxum ad affectam partem prohibeat, quod ſepe renouetur.

DE SEX REBVS NONnaturalibus Cap. 16.

Glutinationem impediẽtia SED cum ſepe Vulneribus Dolor, Tumor, Humorum confluxus, Inflammatio, & ſimilia ſuperuenire ſoleant, quæ glutinationem impediunt, partiſque temperiem deſtruunt, Ideo vt noſtrum intentum conſequamur, pro viribus, ne hoc eueniat, proibere debemus, quod aſſequemur Sex rerum Nonnaturalium optima inſtitutione, Venæ ſectione, purgatione, & his ſimilibus, vbi opus fuerit.

Quo igitur ad ſex res Nõnaturales, ambiens, ſiue Aer, temperatus competit, & ſi excedere debet, magis competit calidus, quam frigidus præter quam in capitis, & Ventris Vulneribus, ex Hipp. ſententia lib. de Vlceribus, vbi ſcriptum reliquit; Pleriſque Vlceribus calida tempeſtas Hyeme ſalubrior eſt, niſi fuerint in Capite, & Ventre, ſalubrius adhuc æquinoctium, Et alibi dixit, Frigus quidem Vlceribus inimicum, Calidum vero amicum. *Aer qualis.*

Victus qualis & quantus. Victus debet eſſe pro vitium ratione, & affectus magnitudine, & totius corporis diſpoſitione, vt inquit Gal. 7. & 8. Meth. Maxime tamen competit, victus tenuis, & frigidus ad vitanda Symptomata.

Pro potu ergo danda Aqua, in qua Hordeum fuerit incoctum, vel Cinamomum, vel Coriandri ſemina, cum aliquo Iulapio & Vinum omnino deuitandum. Pro cibo competit Hordei Ptiſſana, Panatellæ in Aqua coctæ, vel in iure paruę pullæ, panis lotus cum Saccaro, & inter Olera Borrago Lactuca, Endiuia, Spinachia, & ſimilia, & Oua, & Caro, & omnia, quę maxime nutriunt deuitanda, ſimiliter Acria Acida, Aromaticaque omnia, Et breui frugaliq; Cena vtantur, & hoc victu vti debent, quo vſque a phlegmone, & alijs prauis Symptomatibus fuerint tuti, quod erit ſeptem dierum ſpacio, deinde pleniorem victum inſtituere debemus, quotidie paulatim augendo, quouſq; ad priſtinam conſuetudinem paulatim redeat. Et ideo Hipp. lib. de Vlceribus dixit, abſtinentia vero & aqua, tam cunctis Vlceribus prodeſt, quam quod maxime, magis autem recentibus, quam vetuſtis, tum vbi Inflammatio, vel acceſſerit, vel expectetur, ſeu periculum inſtet, ne quid corrumpatur, Seu articuli Vlcere premantur, atq; Inflammatione, Nerui diſtenſione periclitentur, aut Venter vulneretur, Sed vt quam maxime ſi caput, femur, aliudue perfringatur. Et Celſus lib. 5. cap. 26. inquit, Vulneratus abſtinere, ſi grauæ Vulnus eſt, quantum vires patiuntur, ante Inflammationem à cibo debet, & aquam pro potu bibere. Adeo tamẽ nihil perpetuum eſt. Sed ſemper pro viribus corporis eſtimandum, vt imbecillitas etiam cibum protinus facere neceſſariũ poſſit, tenuem ſcilicet, & exiguum, qui

tantum ſuſtineat. Sed hoc victus genus non obſeruandum in ijs, in quibus ob magnam ſanguinis hemorragiam vires fuerunt valde imbecilles, in quibus & Vinum & alia maxime nutriētia propinare ſumus coacti, vt ſpiritus, & vires reficiantur, & ideo Celſus loco ſuperius citato dixit, Multi etiam ex profluuio ſanguinis intermorientes, ante vllam curationem, Vino reficiendi ſunt, quod alioquin inimiciſſimum Vulneri eſt.

Partis ſitus.

Quies Vulneratis imperanda, cum optimum eis ſit medicamentum, & exercitatio maxime eis nocet, præſertim in partiū infernarum Vulneribus, & ſemper vulnerata pars in commodo ſitu, & quiete collocanda, vt molliter, & placide, & ſine dolore maneat, & hoc præcepto Hipp. lib. de Vlceribus faciendum. Vbi inquit, Neque ſtare conuenit, quem Vlcus exercet, præſertim ſi in Crure verſetur, ſicut nec ſedere nec ingredi, ſed quies, & ocium plurimum conducunt, & Celſus loco ſuperius citato inquit. His ita prima die ordinatis, ideſt optime particularibus præſidijs Vulneribus adhibitis, homo in Lecto collocandus eſt, iſque ſi grauæ Vulnus eſt. Aptus vero partis ſitus eſt, qui maxime à dolore abeſt, & in quo Aeger diu immotus perſeuerare poteſt, vt inquit Gal. 6. Meth. cap. v.

Circa Somnum, & Vigiliam non idem tipus Vulneratis omnibus inſtituēdus, quoniam aliquibus conuenit breuis Somnus, Alijs moderatus, Alijs longus, & profundus. In ijs Vulneribus longus, & profundus ſomnus competit, in quibus adeſt dolor, quia in ſomno ad interiora ſpiritus, & calor retrahuntur, & conſequenter ſenſitiuā facultas ſopitur, & ideo ex ſomno dolor mitigatur.

Similiter eadem cauſa, cum in ſomno ſpiritus calor, & ſanguis ad interiora trahatur, & dolor ſedetur, humorum etiam fluxio impeditur. In illis vero Vulneribus, in quibus humorum fluxus timetur, profundus, & longus ſomnus deuitandus, & cum in profundo, & longo ſomno fluxiones facilius fiant, Similiter in partium frigidarum Vulneribus, vt Articulorum, & extremarum partium longus ſomnus deuitandus, cum in ſomno magis refrigerentur partes illæ, cum calor, & ſpiritus in ſomno ad ſuum principium, ideſt ad cor, contrahantur, & ideo partes iſtæ ſemper Hyeme calidæ ſeruandę. breuis ergo ſomnus his competit, vbi vero fluxionis non adeſt periculum, moderatus ſomnus concedi debet, Vigilię etiam vitandę, quia calefaciūt humoresq; fundunt, & vires deſtruunt. Ira, & contentiones deuitandæ, cum ex ira humores inflammentur, & ad fluxum habiliſſimi reddantur, Sic & omnes alij vehementes animi affectus ac motus, & venus tanquam infeſtiſſimus Hoſtis deuitan debet, vtq; Aluus lubrica ſit curare debemus & niſi ſit Natura, fiat Arte.

DE VENAE SECTIONE in Vulneribus facienda Cap. 17.

Conſideranda in Venæ ſectione facienda

Circa Venæ ſectionem in Vulneribus faciendam plura ſunt conſideranda. Primum ob quam cauſam in Vulneribus ſanguis mittendus, Secundo conſiderandum vulnus, ſi ſit magnum, vel paruū, Tertio ſanguis, qui ſua ſponte e Vulnere profluxit, Quarto Aegrotantis vires, Quinto Aetas Sexto corporis habitus, Septimo Symptomata vulneri ſuperuenientia, Octauo Anni tempus, & Cœli ſtatus conſiderandus.

Quo ad primum, ſuperius diximus, vt bene, & cito vulnus ſanetur, neceſſe eſt partis temperiem, & ſiccitatem ſeruare, quæ optime ſeruari non poteſt, niſi etiam totius corporis habitus ſiccus ſeruetur, cum pars habitum totius ſequatur, & vulnus, vt habemus ab Hipp. lib. de vlceribus, ſiccitatem indicat. Sanguinis miſſio non ſolum partem affectam, ſed etiam totum corpus ſiccum reddit. Ergo hac de cauſa maxime in vulneribus ſanguinis miſſio competit, & hoc Celſi authoritate comprobatur, qui lib. 6. cap. 16. dixit, Medicus debet mittere ſanguinem ad ſiccitatem mouendam, deinde ſubiungit, Fluat ergo ſanguis multus ad ſiccitatem abundantiorem. Sed niſi fluxit, quantum ſatis eſt, ſecetur vena Cum ergo in vulneribus partis temperies ſit ſeruanda, & hoc ſeruatur cum exiccatione totius corporis, & venæ ſectio hanc exiccationem quam citiſſime efficit, Ergo venæ ſectio in vulneribus, vbi ſit opus, eſt facienda.

Competit ergo ſanguinis miſſio in recentibus Vulneribus ad Inflammationem prohibendam, Hipp. & Gal. præcepto lib de Vlceribus, & 4. Meth. cap. 6. vbi inquiunt

quiunt

quiuis. Recenti cui vis Vlceri niſi ſit in ventre expedit ex ſeipſo ſtatim ſanguinem plus minuſue effluere. Quippe hoc modo Phlegmone minus tentabitur, tum Vlcus ipſum, tum quę circumpoſita loca ſunt. Si igitur ſanguinis miſſione fluentis, & confluentis ſanguinis impetus coibetur, & humorum fluxus deuitatur, quod efficit venæ ſectio, & euacuando, & Reuulſionem faciendo, quando à parte maxime longinqua, & contraria fit, & ideo Gal. ex Hipp. mente 14. Meth. inquit, Incipientem fluxionem ſemper ad contraria retrahendam & reuellendam eſſe, & hoc quamcitiſſime id eſt eadem die faciendum, ne materia ad affectã partem confluat. Sed nihil eſt quod citius, & celerius reuellat, quam ſanguinis miſſio, Ergo quam primum venę ſectio facienda, & prius nec exibendum eſt Leniens Medicamentum nec Cliſter immittendus, nec quicquam faciendum, quod vllo pacto Phlebotomiam remorari poſſit, vt Celſus de venæ ſectione inquit. Secundo diximus Vulnus eſſe conſiderandum, Si Vulnus ſit magnum, vel paruum, & recordandum, quod ſuperius ex Gal. mente 4. Meth. 6. diximus, Quod tripliciter vulnera dicantur magna, vel ratione præſtantiæ, & nobilitatis affectæ partis; vel ratione magnitudinis ipſius Vulneris, vel ratione malignitatis, & Cachoetię. Nemini dubium eſt, quod in Vulnere magno ſanguinis miſſio competat, ſi vires & Aetas conſentiant, cum hoc dixerit Gal. lib. de Curatione per Sang. miſſionem, & 4. Meth. cap. 6. inquit. Si magnus ſit morbus cum virium robore nemo eſt, qui ſanguinem non mittat, idem etiam dixit 13. Meth. cap. 21. & 2. de Fracturis 51. & multis alijs in locis. In lib. etiam de Articulis in Coſtæ colliſione ex Cubito ſanguinem detrahit, vbi Gal. inquit, Etiam ſi in corpore ſanguis non redundet, in huiuſmodi plagis ad Venæ ſectionem deueniendum eſſe, Et in lib. ſimiliter 2. de Comp. Med. S. Loca ad capitis dolorem ex ictu maxime venę ſectionem laudat.

Competit ergo ſanguinis miſſio in omnibus magnis Vulneribus ſi Aetas & vires cõſentiant, vt ex dictis autoritatibus patet, etiam magnitudinis Vulneris ratione cum magnum, & celerem pręſidium indicet, & hec eſt tertia cauſa, cur venæ ſectio in Vulneribus competat.

In paruis vero & nullius momenti Vulneribus non eſt ſanguis mittendus, cum aliquod magnum & vehemens pręſidium non indicetur.

Tertio diximus conſiderandam eſſe quãtitatem effluxi ſanguinis.

Si enim in magna copia ſua ſponte effluxerit, vel tanta quantitas, vt ad corporis exiccationem deſeruiat, non facienda venæ ſectio, ne fruſtra vires debilitentur. Si vero nihil fere effluxerit, vel in pauca copia, ſecanda vena, & Arte ſupplendum, quod ſua ſponte non fuerit factum, cum corporis habitum non ſiccatum indicet.

Quarto Aegrotantis vires conſiderãdas eſſe diximus, Nam ſi vires ſint validæ ſanguis mittendus, cum virium robur in ſanguine euacuando maxime ſit neceſſarium. Si vero debiles, & imbecillæ à ſanguinis miſſione deſiſtendum. Sic de Aetate dicendum, quod erat quintum conſiderandum. In pueris, & ſenibus ſanguinis miſſio non competit, niſi ſenes ſint valde robuſti, & in his minor quantitas extrahi debet, In quibus vero extrahi non poteſt, & in pueris, vice Venæ ſectionis, applicatio Cucurbitularum cum ſcarificatione partibus contrarijs, & longinquis, vbi morbus exigit, fieri poteſt. Quod vero neque pueris ante 14. annum, neque ſenibus ſanguinis miſſio competat, inquit Gal. pluribus in locis, & præcipue lib. de Sectis iuxta finem, vbi inquit venæ ſectio, neque pueris, neq; ſenibus competit. Idem etiam inquit, 2. Meth. iuxta finem, & 11. & 13. Meth. & 9. eiuſdem Meth. inquit, Etiam ſi pueri Sinoco laborent, ante 14. annum non eſſe mittendum ſanguinem, lib. de Venæ ſectione cap. 14, inquit, Et ſi ſint prope 14. annum pauca ſanguinis quantitas mittenda, & idem poſtea repetit eodem lib. cap. 19. & cauſam reddit dicens Quoniam plurimum eorum corporum ſubſtantiæ aſſumitur quotidie, Et 2. de Comp. Med. S. Loca iuxta finem inquit, Neque vtendum venæ ſectione, ſi puer aut Senex ſit Aeger, aut virium imbecillitas adſit. Idem inquit lib. de Ratione curandi per Sang. miſſ. Et 4. Meth. inquit, Quippe ſanguinis redundantia haud quaquam ſanguinẽ eſſe mittẽdũ indicat, ſed magnitudo morbi, vna cũ virtute vegeta, exceptis tamen a ſermone pueris. Idem etiam inquit Aetius Serm. 3. cap. 71. & Serm 3. cap. 8. & cap. 11. eiuſ-

Venæ ſectio pueris non cõpetit

dem ſermonis dixit; Pueris non competit ſanguinis miſſio ante 14. annũ, nec ſenibus niſi ſenibus vires robuſtæ ſint, & in bis etiã ſeptuagenarijs competit, ſed in pauca quãtitate. Valeant ergo, qui volunt, & præcipiunt, vt ſanguinis miſſio etiam puerulis fiat, cum tot ac tantorum virorum autoritatibus repugnent. Sexto quod eſt conſiderandũ, diximus eſſe corporis habitum. Nam in pletoricis, & magis humidis maior ſanguinis quantitas mittenda, cum maiori exiccatione egeant, & Venæ ſectione commodiſſime pletora euacuatur, vt inquit Gal. lib. de Artis Conſtitutione. Quamuis ſanguinis redundantia ſanguinis miſſionẽ non indicet, ſed magnitudo morbi, vna cũ virtute vegeta, vt inquit Gal. 4. Meth. In alijs, ideſt non pletoricis, minor ſcilicet & in quibus non ſolum in quantitate ſed etiam in qualitate peccant humores, debent etiam purgari, vt inferius dicemus.

Quoad ſeptimum conſiderandum, ideſt ad Symptomata vulneri ſuperuenĩetia, quo Symptomata maiora fuerint, eo copioſior ſanguis mittendus, & in maximis doloribus vſq; ad Lipotimiam ſanguinem eſſe mittendum dixit Gal. Com. 23. lib. 2. Aph. & lib. de Curandi Ratione per Sang Miſſ. cap. 12. & pluribus alijs in locis, ſic ſi febris adſit, ſimiliter ſanguis mittendus, cum febris humores calefaciendo & eliquando, fluxionis cauſa eſſe poſſit. Vbi vero Symptomata mitiora fuerint, eo minor ſanguinis copia mittenda, & quantitas tandem vitium ratione, & morbi magnitudinis, eſt menſuranda.

Diximus octauo, quod in ſanguine mittendo anni tempus eſſe inſpiciendum, quoniam in magnis Aeſtibus, vel non debet mitti, vel in pauca copia, vt inquit Gal. lib de curandi Rat. per Sang. Miſſ. cap. 9. & 9. Meth. cap. vltimo, & x1. Meth. cap. 14. & 1. ad Glauc. cap. 14.

Quæ vena ſit ſecanda.

Ex qua Vena ſit ſanguis mittendus, poſtquam declarauimus vbi competat, & vbi non, & quę debeat eſſe quantitas modo declarandum ſupereſt. Gal. 3. lib. de Anatomicis adminiſtrationibus inquit. Quod in partibus infra Clauiculam laborantibus, Axillaris Venæ ſectio commodiſſima eſt, partibus vero ſupra clauiculam laborantibus, Humeralis Venæ ſectio conducit, & ſi hec non appareat media vena ſecanda, in partibus vero infra Renes, & Vmbilicum laborantibus, poplitis venę, ſiue Malleorũ ſectio eſt vtilis, vt Gal. lib. de Artis conſtitutione ſcriptum reliquit, dicens, Nec minus a membri figura, & ſitu deſumpta ratio eſt ſanandi Phlegmonæ detentas particulas, Si quidem fluxiones, quæ decumbere in Coxam, ſectis Venis in Poplite, aut in Talo euacuamus. & eas pariter, quę in vtero comprehenſæ ſunt. *Notãdũ* Quæ in Thorace, aut Pulmone, per Cubiti interiorem venam, ſicuti eas, quæ in capite, & Collo per humeralem. Sed animaduertendũ, quod in Vulneribus partium infra Renes poſitarum, etiam Venæ Baſilicæ ſectio eſt magis vtilis, reuulſionis gratia, quoniam non ſolum totum corpus celeriter euacuat, ſed etiam magis retrahit, ne humores ad affectam partem confluant. Venę vero ſectio Poplitis ſiue Malleorum magis competit pro euacuatione humoris iam in partem affectam confluxi, & coadunati, vt inquit Gal. loco ſuperius citato.

Sed in Vulneris principio nondum fluxit materia, & ideo mihi magis placet, vt ex Baſilica in partium infra vmbelicum poſitarum vulneribus ſanguis mittatur, cũ humorum fluxus magis retrahatur, & intercipiatur. Poſtea vero gratia huiꝰ orem iam influxum euacuandi, Poplitis vel Malleolorum vena tundenda, & hec faciendũ Gal. precepto 13. Meth. dicentis. Venæ autem ſecandæ electio a parte laborante indicatur, In vniuerſum autem, quam longiſſime a tentata fluxione parte, quæ reddant, reuellere, nequaquam ad eam retrahere conuenit, Et idem Gal. 4. Meth. dixit. Incipientem fluxionem ad contraria reuellendum, & retrahendum. Fixam iã in laborante particula euacuandum eſſe, vel ab ipſa particula, quæ afficitur, vel a maxime vicina, Et ſemper in venę ſectione rectitudo ſeruanda, vt inquit Gal. lib. de Curandi Rat. per Sang. Miſſ. vt ſi pars dextera ſit vulnerata; ex dextera parte ſanguis mittendus, ſic ſi ſiniſtra, ex ſiniſtra. In vulneribus ergo partium ſupra Clauiculã poſitarum, ſemper Cephalica ſecanda, & niſi hec appareat, media, in partibus infra Clauiculas poſitis vſque ad Renes & vmbilicum, vena iecoris, ſiue Baſilica dicta, in partibus infra Renes, & vmbilicum po- *Notãdũ* ſitis, Poplitis vena & Baſilica ſecari poteſt vt ſuperius fuit dictum.

Sed animaduertendum quod in vulneribus

tibus Brachiorum, & Manuum reuulſionis gratia, non ſolum ex Poplitis, & Malleolorum vena eiuſdem lateris Phlebotomia fieri poteſt, ſed ex Baſilica oppoſiti brachij, cum Venarum rectitudo ſeruetur, vt inquit Aetius, quemadmodum in Vulnere cruris, ex Baſilica brachij eiuſdem lateris affecti, & ex altero Crure venę ſectio competit, & optima reuulſio erit, cum dixerit Gal. 3. Artis Med. textu 40. Reuulſio fit ad partes longinquas, quæ trifariam fit, vel ſecundum longitudinem, vt ſurſũ, & deorſum, vel dextrorſum, & ſiniſtrorſũ vel ſecundum profunditatem, vt antrorſum, & retrorſum. Poſſumus etiam quartum addere, ab intra ad extra, & ab extra ad intra.

Reuulſio quando fiat.

DE PVRGATIONE IN Vulneribus facienda Cap. 18.

POST quam de venæ ſectione in Vulneribus facienda verba fecimus, modò ſupereſt, vt aliquid de Purgatione dicamus, & imprimis videndũ vbi purgatio cõpetat; Secundo qua de cauſa, Tertio per quam partem purgari humores debeant. Quarto qui humores ſint euacuandi, Quinto quibus Med. Sexto euacuandi tempus.

Vbi purgatio cõpetat & cur.

Quo ad primũ, & ſecundũ Gal. 4. Meth. cap. 6. in quatuor caſibus purgationem in Vulneribus innuit, vel quando alicuius humoris adeſt redundantia, vel quando morbi vis ac magnitudo adeſt, vel quando reuulſione eſt opus, vel quando totum corpus euacuatione, & exiccatione eget, & hec ſunt eius verba.

Purgatio in ſola vitioſi ſucci abundantia conuenienter adminiſtratur, niſi etiam magnitudo ipſius morbi ſit ipſi Cacochymiæ coniuncta, Sic enim Vlceribus atque Vulneribus omnibus, quoties valida ſunt, purgationẽ eſſe vtilem eſt profeſſus Hipp. quod nimirum inſigniter vacuet, & ad diuerſũ trahat. Ex quibus verbis manifeſte patet, quod purgatio quatuor de cauſis in Vulneribus competit, ideſt ratione euacuationis, Reuulſionis, Vulneris magnitudinis & exiccationis. Hipp. ſimiliter lib. de Vlceribus optime in quibus Vulneribus purgatio competat, explicauit, dicens, Purgare aluum in bona parte Vlcerũ præſtat, nẽpe in Vulnere Capitis, Ventris, Articulorum, atq; vbi periculũ inſtat, ne quid corrũpatur, in his item, quę ſuturã poſtulant, vel exedunt, aut ſerpunt, vel alioquin inueterauerint, aut vinciri debent.

Quibus verbis manifeſte, quæ Vulnera magna dicantur, explicat, & quod in omnibus magnis Vulneribus purgatio eſt vtilis, ſic item vbi praui ſucci redundant. Dicens enim Vulnera capitis, & ventris, ideſt Thoracis & Abdominis, indicat magnitudinem ratione præſtantiæ partis. Quando inquit Articulorum Vulnera, & quę inueterauerunt, aut vbi periculum ſit, ne quid corrumpatur, indicat morbi magnitudinẽ ratione malignitatis. Quando vero inquit, Quæ ſuturam aut vinculum poſtulant, ſignificat magnitudinem, & amplitudinem ipſius Vulneris. Et quando inquit, in iis, quæ exedunt aut ſerpunt, indicat purgationem non ſolum magnitudinis ratione conuenire, ſed etiam reſpectu Cacochymiæ. Competit etiam purgatio ratione exiccationis totius corporis, & affectę partis, vt de ſanguinis miſſione diximus, Quoniam ex purgatione in magnis Vulneribus totũ corpus purum redditur, & pars etiam affecta in ſua naturali temperie ſeruatur, cum humores aliunde effluentes recipere non poſſit, & ſic neq; dolores, neq; inflammationes, neq; alia praua Symptomata ſuperuenire poſſunt, & tandem purgatione Natura exonerata, potentior ad Vulnus curãdum redditur, cum hoc ſuum propriũ munus ſit. Competit etiam purgatio non ſolum in magnis Vulneribus, vt ſuperius fuit dictum, & in Cacochymia, ſed etiam vbi ſectio, vel dilatatio fieri debet, vel alicuius Oſſis abraſio, & tandem in omnibus illis Vulneribus, in quibus pro eorum curatione magnus dolor, vt in dictis tribus caſibus excitari debet. Parua vero Vulnera, cum periculo careant, neq; dolore præmantur, qui ſuccorũ copiã euocare ad violatã particulã poſſit, fere ſine purgatione conſaneſcunt, & ſi in his Aluus fuerit adſtricta, indita Glande, vel Cliſtere ſubducenda. In magnis igitur Vulneribus, vt ex ſupradictis patet, Purgatio competit ratione Curationis, & ratione præſeruationis. Ratione Curationis, quoniam totum corpus euacuando, ſiccã affectã partẽ reddit, & partis ſiccitate ſeruata, facilius & citius Vulnus conſaneſcit, vt inquit Hipp. loco citato.

Ratione pręſeruationis, quonia cum purgatione a prauis ſuccis liberum, & vacuū reddatur corpus, præcauet ac præſeruat ne aliquod prauum Symptoma Vulneri ſuper uenire poſſit. In libro etiam de Fracturis, ac de Articulis Purg. Med. laudat Hipp. præſertim vbi caſus aſperior eſt, vt cum Calx leditur, vel os per Plagam exedit, & id non alia de cauſa, niſi vt ſucci ab affecta ſede auertātur. Per quam vero partem purgari humores debeāt, inquit Gal. 4. Meth. dicens; Sic enim fluxio valenter irruat, reuellere ad contraria ſtudebimus, vtique ſi in ſuperioribus Vulnus conſiſtat, per inferiora purgātes, Sin autē in inferioribus ſit, ſuperiorem ventrem vacuantes, At ſi iam fluxio reſtitit, atque in membro in heſit, deriuare per vicina magis expedit. Quibus verbis nos docet Gal. quod non ſolum vbi praui ſucci redundant, purgatio conuenit, ſed etiam vbi non redundant, reuulſionis gratia. Euacuandi humores ſunt illi, qui in corpore redundant, vel ſint Bilioſi, vel Pituitoſi, vel Melancholici, & aduſti, ſed calidi potiſsimum & Bilioſi euacuari debent, & Seroſi, cum magis ad fluxum ſint apti, & quia vulneratæ partes frequenter ab Inflammatione, & Eryſipalate tentari ſolent, quæ à calidis humoribus fiunt. Medicamenta quibus in purgādo corpore in vulneribus vti debemus, eſſe debent, quæ corpus non excalefaciant, & Bilem præſertim & ſerum purgent, quoniam hi humores, vt fuit dictum, maxime ad fluxum ſunt apti. Inter quæ optima ſunt Mirabulanorum genera infuſa & decocta, Caſſia, Tamarindi, Rhabarbarum, Manna, Syruppus Roſaceus, & Violaceus Sol. & ſi valentius ſit opus, vti poſſumus Electuario Roſato Mes. de Pſillio, Diaſinicon, & quamuis Scammonium ingrediatur, quod eſt calidum, tamen ex mixtione eſt ita refractum vt nocere non poſſit, & ideo non timendū. Hec tamen Med. pluribus de cauſis variari debent, & ratione Vulneris magnitudinis, ratione virium, Corporis habitus, Aetatis, & Anni temporis ratione. Nam in magno Vulnere cum virium robore, & repleto corpore, Florenti ætate, & Autumnali, aut Verno tempore, Validius Medicamentum propinandum, in minori Vulnere, cum virium imbecillitate, & ſi corpus non fuerit repletum, & Aluus ſit lubrica, & Aeſtiuo tempore, imbecillius Medicamentum inſtituendum. Et tunc temporis purgans Med. dandum, quo inflammationis ſuſpicio adeſt, & non vt multi perperā faciunt, qui poſt decimam quartam diem purgans Medicamentum exhibent, cum tunc temporis inflammationis ſuſpicio iā pręterierit. Ad eos vero qui purgātia Med. in Vulneribus improbant, dicendo, quia ſunt calida, & aperitiua, & ideo fluxum humorum commouent, & Vulnera ad inflāmationes, & alia praua Symptomata prepa rant. Reſpondendū quod calidiſſima Med. danda non ſunt, ſed temperata, vel refrigerantia, quorum copia apud nos eſt, vt ſuperius fuit dictum. Vel dicendum, quod etiam ſi huiuſmodi Med. calida exhibeantur, ſicuti Antiqui faciebant, nihil tamen damni afferunt, cum tantum calefaciant partes inteſtinis proximas, & ſic magis ad reuulſionem faciendam conferunt.

Per quā partem purgatio conueniat

Qui humores purgādi

Quæ Med. eligenda

Dubitatio.

Solutio

DE SYMPTOMATVM CORrectione, quæ eſt ſexta Intentio in Vulnerum Curatione, Cap. 19.

SEXTAM Intentionem in Vulneribus curandis eſſe diximus Accidentium ſiue Symptomatum correctionem, quę neceſſaria eſt, cum nullo pacto Vulnera perfecte curari ac ſanari poſſint, niſi Simptomata, quæ Vulnera conſequuntur, abigantur ac profligentur, & aliquando iſta Symptomata ſunt tam magna ac ſeua, vt ad ſe totam curationem trahant. Cum ergo Symptomata fuerint inſignia & ſeua, id eſt cum vires deiciunt, vel morbi cauſam augent, tunc rationē cauſæ habent, & ideo prius ſunt curanda, conſtantibus viribus, niſi vires conſtent, prius vires reficiendæ, deinde lenienda ac ſedenda Sijmpomata, vt inquit Gal. 12. Meth. Cap. primo, & pro ad Glauc. 14. ſi igitur sijmptomata, vt perfecte Vulnera curari poſsint, ſunt remouenda. Ideo de horum vnoquoque ordinate pertractabimus, & cuique propria remedia aſſignabimus. Symptomata quæ Vulneribus superuenire ſolent ſunt Dolor, inflammatio, Eryſipelas Oedema, intemperies, febris, Conuulſio, Paralyſis, Animi deliquia Delirium, Pruritus, & Cruditas ſub qua continetur Duricies, Liuor, & Vulneris Ariditas.

DE

DE SEDANDO Dolore.

CVM omnis dolor in Vulneribus, & pręſertim magnus, & ſeuus partē exaſperet, principemque facultatem ſtimulet; quę poſtea ſtimulata ſpiritus, & ſanguinem, pro leſæ ac dolentis partis defenſione tranſmutat, Ideo per accidens fluxionis eſt cauſa, & hoc efficit etiam, ſi totum corpus ab excrementis putum fuerit, vt inquit Gal. 1. de Compi Med. S. Gen. his verbis, Atqui omnis dolor inflammata exacuit irritatq; & fluxionibus occaſionem præbet, vel ſi rheumatica intemperie Aeger non afficiatur. Si dolores igitur ſint cauſa, vt copioſiores humores quam ex vſu ſit, ad partem confluant, Ideo inflammationis, & Eryſipelatis cauſa eſſe poſſunt, Similiter Vigiliarum, Sincopis, & aliorum prauorum Symptomatum. Quæ vero ſit doloris cauſa, ex ipſius doloris definitione elici poteſt, quę hæc eſt Dolor eſt paſſio corruptiua ſēſus propter actionē improportiōati ſenſibilis; Videndū ergo quid ſit illud improportionatum ſenſibilæ, quod eſt doloris cauſa, quod etiam remouendum, ſi dolorem auferre volumus quum remota causa remoueatur effectus Gal. 12. Meth. ac alijs in locis inquit, quod improportionatum ſenſibilæ, ſiue doloris cauſa eſt ſolutio continui, vel intemperies ſiue alteratio, non ſenſim, ſed confertim, & violenter facta.

Dolorē conſequētia

Doloris Cauſa.

Intemperies, quæ magnum dolorem excitat, vel eſt calida, vel frigida; à ſicca enim intemperie mediocris, vel paruus fit dolor ab Humida intemperie, vel nullus, vel ſtupidus dolor fit, & ideo de calida, & frigida tantum intemperie verba faciemus. Aliquando etiam aliqua occulta qualitas ac venenoſa dolorem in vulneribus excitare poteſt, vt in venenoſo Vulnere.

Continui ſolutio fit, vel à copioſo humorum affluxu, vel a corpore præter naturam infixo, vel à qualibet alia re diſtendente, comprimente, ſtringente, & aggrauante.

Frigidā intemperiem tolentia.

Si dolor igitur fiat ab intemperie frigida, Fomentis calidis huiuſmodi intemperies tollenda, vt Vino dulci, in quo incocta ſint Chamemelum, Anethum, Feniculū, Aniſorum ſemina, Saluia, & ſimilia.

Vel pars fouenda Spongia imbibita, & expreſſa in Oleo Chamemolino calido, vel Anethino, vel Liliorum alborum, vel Semine Lini, ſiue Althex ſemine, vel Amigdalarum dul. vel Vulpino, & ſimilibus.

Calidam intēperiem corrigentia.

Si fiat a calida intemperie, decoctis ſiue Aquis refrigetantibus pars fouenda, & ſepe madefacienda Linteola, & renouanda ſupra affectam partem, ne areſcant. vt decocto ſiue aquis ſtillaticijs Roſarum, Violarum, Nenufaris, Solani, & ſimilium, vel

℞. Olei Roſacei vnc. III. Albuminis ouorum num. II. M. & optime concute, & Linteum madefiat, ſuperponatur, & ſepe renouetur, vel.

℞. Vng. Roſacei vnc. II. Olei Roſacei vnc. I. Aquæ Lactucę vnc. I. ſ. Litargirij dragm. I. ſ. Terræ ſigillatæ dragm. I. & ex his S. A. diu in Plumbeo Mortario agitando Vng. fiat.

Si dolor fiat a venenata qualitate, venenum, vel ſuctu, vel Cucurbitula, vel alijs venenum extrahendi vim ac facultatem habentibus euacuandum, vt ſuperius fuit dictum, & inferius dicemus.

Si quid vero ſit, quod continui ſolutionem faciat, quamprimum tollendum, vt ſi ſanguis copioſus ad affectam partem confluat & diſtendendo dolorem excitet, ſtatim ſecanda vena, & ſi quid venę ſectionem prohibeat, purgans Medicamentum dandum eſt, quod peccantem humorem euacuet, vt inquit Gal. 4. & 5. de ſanitate tuenda.

Si vero ſuturæ comprimendo, & continuum ſoluendo dolorem excitent, ſtatim ſunt auferendę, & pars linteis calefactis fouenda.

Sic tollenda vincula, & alia, quæ comprimunt, aggrauant, vel nimis aſtringunt, Si quid vero extraneum infixum dolorem excitet, vt ſpiculum, ſpina, vel quid ſimilæ, quamprimum extrahendum, vel inſtrumentis, vel Medicamentis, vt ſuperius fuit dictum. Si Dolor ob impeditam tranſpirationem fiat, & puris vel ſaniei retentionem ei quamprimum exitus parandus, Vulnus, quoad eſt, ſatis dilatando. Multa etiam ſunt alia in Vulneribus dolorem ſedantia, vt calidus fotus Olei Roſacei ſimp. vel Omphacini, in quo tereſtres Vermes fuerint incocti, & vbi cum dolore inflammatio erit coniuncta, cum Oleo Roſacco Oui albumen commiſceri poteſt, cum hic poros aperiendo, & partem roborando dolorem ſedet. Niſi vero his cedat,

& con-

& continuo Dolor vehementior fiat, foueatur pars Oleo de Papauere, vel Nenupharino, quæ parum ſtupefaciendo, & obtuſum ſenſum reddendo, dolorẽ leniunt. Et niſi etiam his cedat, neceſſitate coacti ad magis ſtupefacientia etiam recurrẽdum eſt, vt eſt Oleum de Mandragora, vel eum prędictis Oleis parum Opij, vel Mandragoræ eſt commiſcendum, & parum Muſci, vel Caſtorei, vt eorum frigiditatem corrigat, penetrationemque adiuuat. Vel applicetur Empl. factum ex ſolatri radice Suilla Axungia commixta, quod etiam eſt Narcoticum ſiue ſtupefactiuum; vel fiat Empl. cum Maluæ Folijs coctis, & contuſis, & Furfuris cribratura, & Oleo Roſaceo commixtis; Similiter Panis Medulla in feruenti Aqua cocta, & appoſita dolorem ſedat, vt Guido inquit. Vel fiat Empl. ex Hordei & Fabarũ Farina, quod dolorem tollit, vt inquit Auic. Vel fiat Empl. ex Panis medulla in Lacte cocta & Oleo Roſaceo, cui etiam Oui vitelli addi poſſunt, & ſi volumus, vt Narcoticum ſit vice Roſacei Olei, Papauerinum, vel Nenupharinum, vel Mandragorites Oleum commiſcere poſſumus. Niſi vero dictis præſidijs dolor mitigetur, ac tollatur, immo magis augeatur, de alicuius Nerui leſione ſuſpicandum eſt, & tunc ad vulnerũ Neruorum curationem recurrendum eſt, quam inferius ponemus. Sedato dolore, ſicuti decet, vulnus curandum.

DE INFLAMMATIONE Vulneri ſuperueniente

Cap. 20.

QVando Inflãmatio Vulneribus ſuperuenit, huic primum occurrendum eſt, cum Vulnus nullo pacto ſanari poſſit, niſi prius Inflammatio tollatur, quæ vtplurimum Vulneribus ſuperuenit, quando pauca ſanguinis copia à vulneribus profluxerit, quod ſcriptum reliquit Hipp. lib. de vlceribus dicens. Si ſtatim pro valetudine ſanguis plus minuſue a Plaga fluxerit, & ipſum vulnus, & quę iuxta ſunt minus inflammatione prẹmuntur. Sic & è contra quãdo in pauca copia ſanguis effluxerit, & vulnus, & circumſitæ partes magis Inflammatione tentantur. Superuenit etiã Inflammatio Vulneribus ratione partis leſæ, vt inquit Celſus lib. 5. cap. 26. vbi leſus eſt Neruus, vel Cartilago, vel muſculus, & pręſertim ſi partes maxime ſenſibiles fuerint leſę, doloris ratione, facillime inflammationibus tentantur, vt loco ſuperius citato Celſus inquit.

Quo vero ad Curationem, ſi Inflammatio ob paucam ſanguinis copiam à Vulnere effuſam, ſuperuenerit, quamprimum ſecanda Vena, rectitudine ſeruata, Quantitas vero ſãguinis eſſe debet, vt inquit Hipp. plus minuſue, Ideſt pro vt ſcilicet magnitudo, & amplitudo Vulneris ſuadet, & affecta pars, totius corporis habitus, Aegri natura, vires, Aetas, & cetera ad ſanguinis miſſionem requiſita hortantur. Quod vero quamprimum ſit ſecanda Vena, ex Hip. elicitur, quando lib. de Vlceribus dixit, ſtatim eſſe ſanguinem à Vulnere effundendum, & ratio eſt, quoniam quanto citius ſanguis extrahitur, tanto minus Inflammationis periculum ſubeſt, & ſi inflammatio iam fuerit facta, ſanguinis miſſione dempta aliqua ex parte cauſa, ſimiliter inflammatio remittitur, & hoc expreſſe loco citato dixerat Celſus. Si vero inflammatio partis leſæ ratione ſuperuenerit, vt Nerui, vel Tendinis, vel capitis Muſculi puncti, vel ceſi, venę ſectio, & purgatio facienda, & tandem omnia pręſidia dolorem mitigantia & Neruoſis partibus conuenientia applicanda, vt de Neruorum Vulneribus dicemus, & niſi his cedat, talis Neruus vel Neruoſa pars tranſuerſim omnino præcidenda, vt loco citato inquit Celſus, Quoniam ſic inflammatio ſedabitur, & ſic conuulſiones, Vigilias, Deliria, & alia praua Symptomata vitabimus, & quamuis ex huiuſmodi inciſione aliquis particulæ motus ledatur ac impediatur, tamen, vt Gal. 3. Meth. inquit, melior eſt leſio, quam mors. Quoad localia ac Topica pręſidia in inflammatione curanda, reprimentibus ac per halitum Digerentibus Medicamentis vti debemus, & inter cetera Auicennas maxime laudat Emplaſtrum factum ex malo punico dulci in Vino ſtiptico cocto, & in Mortario contuſo, & ad Emplaſtri formam redacto, & hoc inquit dictus Autor in omnibus corporis partibus conuenire. Vel fiat Emplaſtrum ex Lacte, Panis medulla, Hordei Farina, Aqua, & Oleo Roſaceo, quod repellit, dolorem, lenit, reſoluit, & omnia tandem præſtat, quę in tali caſu neceſſaria ſunt; Vel fiant Emplaſtica, vt inquit Hipp. Lib. de

Vlce-

Malambus cum paluſtri Lenticula in vino ſeu. … Roſaceo Oleo admixto, vel cum Muris Auricula, Paparina vulgo dicta, vel cum folijs Caninæ lentis in Aqua ſiue vino decoctis & bene contritis, & Roſaceo ſimiliter admixtis, & his ſimilibus. Niſi vero Repercutientibus, neq; Reſoluentibus, Inflammatio tollatur, ad pus mouentia recurrendum eſt, vt eſt infraſcriptum, vel ſimilia.

Pus mouentia ℞. Foliorum Maluarum, Artemiſię Abſinthij an M. 1. M. & in vino coque, & contunde, & adde Farinę Triticæ vnc. iii Mellis vnc. 1. Axungiæ Suillæ vnc. iiii M. & S. A. fiat Empl. & ſuper locum apponatur. Suppuratione facta, ſi pus per vulnus non euacuetur, decliuiori ac commodiori loco aperiendum huiuſmod Apoſtema, poſteaque, vt decet, curandum, & qui plura Medicamenta tam in principio, quam in Augumento ſicuti in alijs Inflammationis temporibus deſiderat, ad librum noſtrum de Tumoribus Pret. Nat. cap. de Phlegmone recurrat, vbi plurima adinueniet.

DE ERYSIPELATE Vulneri ſuperueniente Cap. 21.

SI Vulneratus locus iam incaleſcat, vel doleat, vel colorem ex flauo rubicũdum, vel aliam notam quantumuis exiguã præſeferat, de Eryſipelatis ſuperuentu dubitandum eſt, præſertim ſi anni tempus Aeſtiuum ſit, Calida Regio, & Aegrotantis habitus Bilioſus, & Aetas florens. Quando vero Eryſipela ſuperuenerit, corpus purgandum eſt Hipp. precepto lib. de Vlceribus, vbi inquit, Cuicumq; vlceri ſuperuenıat Eryſipela, purgare corpus conuenit, ſeu deiectione, ſeu vomitu, pro vt vlceri præſtabit, Vtraque enim ex his euacuationibus ſaluberrima eſt, ſed modo hoc, modo illa facienda pro affectæ partis ſitu, vt his euacuationibus, a parte affecta reuulſio fiat, quæ à parte longinqua fieri debet, ſicuti deriuatio à proxima parte, Quibus vero Med. fieri debeat, nemini eſt dubium cum Med, quę educenda ſunt, educi debeant, & Eryſipela a Bilioſis ſuccis fiat, quod Med. Flauam Bilem euacuantia propinanda ſunt, quod idem Hipp, lib. de Vulneribus capitis, vbi capitis Vulneri Eryſipela in facie ſuperuenit, expreſſe dixit. Et quo ad localia Medicamenta eodem lib. de Vlceribus inquit Hipp. Vbicumque periculum ſit, ne Eryſipela Vlceri ſuperueniat, Galaſti folia conteres cum Lino crudo, & imponito, aut Catapl. quod Linum habet ex Solani aut Galaſti ſucco dilutum

Intentum enim Hipp. fuit, quod influit repellere, & incipientem ardorem coercere, & materiam illam, quæ iam confluxerit, ſiccare, quæ omnia propoſitum Catapl præſtat ac efficit, Galaſti enim vulgo Guado dictum, ſatiuum eſt eligendum (cum agreſtę ob ingentem acrimoniam erodendi vim habeat) quod repercutiendi vim habet, diſcutiendi, & exiccandi, & Linum Hipp. admiſcet, vt Galaſti vim remittat, & nos ob eadem cauſam admiſcere poſſumus cum eo Hordei Farinam, vel Triticeam; Vel fiat Empl. ex Farina Sem. Lini, & Aqua ſolani, & ſi magis refrigerare volumus applicare poſſumus Empl. factum ex Folijs ſolani, Galaſti & Plantaginis, vel fiat Empl. ex Panis medulla, Hordei Farina & folijs Maluarum, & Solani, addita Aqua, & Oleo Roſaceo q. ſuff. S. A.

Et hec omnia Medicamenta partibus Vulneri circumſtantibus apponenda, & multa alia, vt lib. de Tum. Pret. Nat. cap de Eryſipelate diffuſe a nobis fuit dictum, Intra vero vulnus ponatur infraſcriptum Med. vel ſimilæ.

℞. Reſinę Tereb. optimę & pluries Solani Aqua lotæ, vel Papaueris, vel Lactucę Aqua vnc. 1. Farinę Hordei dragm. 1. Luteorum Ouorum num. 1. M. & fiat in vng. formam & vtere.

DE DISCRASIA SIVE Intemperie cum Vulnere Cap. 22.

SI aliqua Intemperies aliquando partẽ vulneratam occupet, & vulneris ſanationem prohibeat, quamprimum remoueri debet, & huiuſmodi intemperies vel eſt calida, vel frigida, vel humida, vel ſicca, vel ex his compoſita, & quelibet harũ Intemperierum, vel eſt cum materia, vel ſine materia, ſed modo nos de ſola & nuda intemperie, quę eſt ſine materia & humorum affluxu verba faciemus, & primum de calida.

Calida ergo intemperies cognoſcitur ex partis colore, cum aliquantulum rubicunda appareat. Similiter vulneris labia rubi- *Calidę intemperiei signa*

eundiora

cundiora, quam pro naturali habitu, ſunt, & Aeger in parte illa calorem perſentire inquit, qui etiam tactu cognoſcitur, & aliquando etiam in parte illa veſſicæ excitantur, & ex frigidorum Medicamentorum vſu iuuamentum perſentit. Hec Intemperies, vt plurimum ab externa cauſa prouenit, vt ex calido ambiente, calidis Medicamentis admotis, vel ex integumentorum, & Linteorum, & Faſciarum multitudine, quod cum euenerit, Aer ad frigidum alterandus, Linteorum, & integumentorum copia tollenda, & Med. magis, vel minus refrigerantia, ſecundum quod intemperies, vel maior, vel minor fuerit, circa Vulnus applicanda, non tamen vnquam maxime refrigerantibus vti debemus, vt Mãdragora, Hyoſchiamo, & his ſimilibus, ſed moderate refrigerantibus, & exiccandi aliquam facultatem habentibus; vt ſunt Roſę, Balauſtia, Malicorium Myrtillorũ, Folia, Plantago, immaturæ Gallæ, & ſimilia, quæ in Vino etiã coqui poſſunt, & hoc decocto foueri pars debet, quod refrigerãdi, repellendi, & exiccandi facultatem habebit, Vel ſolo Vino nigro, & auſtero Linteis, vel Spongia fouere poſſumus, vel circa Vulnus Gal. Refrigerante Vng. vti debemus, & ſi volumus, vt magis refrigeret, aliquid Populeonis Vng. commiſcere poſſumus, vel alijs refrigerantibus in Eryſipelatis curatione dictis partem lenire debemus. Intra vero Vulnus applicare poſſumus Vng. album Simp. vel Camphuratũ quod exiccat & moderate etiam refrigerat, vel quid ſimilæ.

Calida intemperies cauſa.

Curatio.

Si vero Frigida intemperies partem occupauerit, cognoſcitur ex cutis colore ad albedinem mutato, vel potius ad liuiditatem, ſic pariter Vulneris labia aliquantiſper albicant, Cutis item mollior erit, & tactu frigiditas perſentitur, & etiam Aeger ipſæ partis frigus perſentit, & calidorũ appoſitione gaudet. Hec intemperies etiam vt plurimum ab externa cauſa ortum ducit, & vt ab ambiente nimis frigido, cui diſcopertum Vulnus manſerit, vel à Medicamẽtis frigidis applicatis, & his ſimilibus.

Frigida intemperies ſigna.

Cauſa.

In huiuſmodi intemperie curanda omnes externæ cauſę imprimis remouendę, & cum proprium frigidi ſit condenſare, & cõſtipare, Ideo hec intemperies indicat calefacientia, rarefacientia, & relaxantia, obſtructoſque meatus apertientia, & magis, vel minus relaxandum, rarefaciendum, & calefaciendum, ſecundũ quod magis, vel minus fuerit opus, & nunquam pro parte calefacienda maxime calidis vti debemus Sed potius intentum noſtrũ Fomentis actu calidis aſſequi debemus, vt Spongijs, ſiue duplicatis linteis imbibitis Vino albo non admodum potenti, & affectæ parti circa Vulnus applicatis, & ſi volumus, vt magis calefaciat, Maluatico Vino partem fouere poſſumus, & magis etiam calefaciet ſi calida quædam incoquantur, vt ſunt Saluia, Chamemolum, Calamenthum, Origanũ, Menta, & ſimilia, Vel tota pars Vng. de Matreſiua cum Oleo Laurino, aut de Caſtoreo diſſoluto illiniatur, Med. etiam in ſedando dolore aſſignata vtilia ſunt.

Curatio.

Intra vero Vulnus imponere poſſumus Vng. Iſidis, vel fuſcum, vel Nigrum, vel Baſilicum dictum, & ſimilia.

Si vero Diſcraſia ſiue Intemperies fuerit Humida, cognoſcitur ex carnis flauiditate & humiditate, & ex Vulnere multa humiditas profluit. Huiuſmodi etiam intemperies, vt plurimum, ab externis cauſis ortum ducit, vt ab Aere nimis humido, & nimis humidis, Medicamentis Vulneri applicatis. Quo ad hanc intemperiem tollẽdam, cum contraria contrarijs curentur, vt omnes Medici aſſerunt, nemini eſt dubium, per exiccantia Med. huiuſmodi intemperiem tollendam, quę etiam Vulneri conuenit. Sed cum humiditas relaxandi vim habeat, & partem imbecillam reddat Ideo huiuſmodi Med. etiam roborantia & adſtringentia eſſe debent, ſecundum quod maior, vel minor fuerit intemperies, & ſecundum totius corporis ac partis temperamentum, Vulneris magnitudinem, Cœli ſtatum, & ſimilia, vt eſt infraſcriptũ, vel huic ſimilæ.

Humida intemperies ſigna.

Cauſa.

Curatio

℞ Cadmiæ dragm. 1. ſ. Eruginis, Aeris combuſti an dragm. 1. Aluminis ſciſſi his dragm. ſ. Ceræ nouæ pinguis vnc. v. M. ad ignem, & applica, & ſi vis, vt valẽtius agat, infraſcripto vtere.

℞. Squãæ Aeris, Eruginis raſæ an drag. 1. Lanę combuſtæ dragm. 11. Cerę vnc. 11. ſ. Reſinæ Laricinæ vnc. ſ. liquefiat Cera, & Reſina, & arida affundantur ac miſceantur, & in his Med. neque Olea, neque pinguia admiſcenda, cum humectandi vim habeat.

Si

Siccæ intemperiei ſigna. Si intemperies ſicca affectã partem obſederit, cognoſcitur ex ſquallıditate, andıtate, duritie, & aſperitate cutis, & laborum Vulneris, nullaq; vel pauciſſima ſanies à vulnere emanat.

Cauſa. Huius intemperiei cauſæ, vt plurimum ſunt ambiens nimis ſiccus, & Medicamenta nimis ſiccantia applicata, & ſimilia. *Curatio.* Pro hac intemperie remouenda, ſicuti de alijs intemperiebus diximus cauſæ imprimis remouendæ, deinde pars humectanda, & ſimiliter ad affectam partem nutrimentum attrahendum, & hoc aſſequemur Fomento facto circa Vulnus cum Aqua temperate calida, vt inquit Gal. 1. Simplicium cap 7. & lib. 4. Meth. cap. 2. & tam diu pars fouenda, quo vſq; affecta pars rubeſcat Auic. inquit.

Partem huiuſmodi intemperie laborantem cooperiendam, vt vaporem ab Aqua exalantem ſuſcipiat, & tam diu detinendũ donec pars rorida fiat ac ſudet, & hoc bis, vel ter in die faciendum, & tamdiu perdurandum, donec exiccationis ſigna receſſerint, Alij Aquæ vice Hydreleo vtuntur, quod fit ex Aqua, & Oleo dulciſſimo, vel Oleo Amigdalarum dul. & poſt Fomentum, Linteum Hydreleo madidum circũſtantibus partibus imponendum. Intra Vulnus infraſcriptum Vnguentum, vel ſimilæ applicare poſſumus.

℞. Olei dulciſſimi vnc. 11. Succi Maluarũ vnc. 1. Cere mollis recentis in Aqua lotæ q. ſuff. M. & S. A. fiat Vng.

Si vero compoſita fuerit intemperies, compoſitis Med. eam tollere conabimur, & remota intemperie, Med. Vulneri conuenientia applicanda.

DE OEDEMATE VVLNERI ſuperueniente Cap. 23.

QVoniam Oedema, ſiue Oedematoſum tumorem, aliquando Vulneribus ſuperuenire diximus, Ideo de hoc pauca dicere ſtatuimus. Quid autem ſit hic tumor, & quæ eius ſint cauſæ, lib. noſtro de Tum. Pret. Nat. abunde fuit dictum, ideo non repetam. Sed in Vulneratis partibus Oedematoſus tumor, vt plurimum, fit ex coctricis facultatis illius partis imbecillitate, quę Vulneris ratione fuit debilitata, ita vt ſanguis ad illam partem pro nutrimento tranſmiſſus, Coctricis imbecillitatis ratione, in Flatum, vel tenuem Pituitam vertatur. Signa vero huius tumoris ſunt, Color ad albedinem ſiue morticinum colorem tendens, tumor mollis ac laxus, qui ſi digitis præmatur, digitorum veſtigia retinet, & Dolore Pulſatione, & calore vacat.

In hoc tumore curando intentum noſtrum eſſe debet, ſicuti in alijs morbis profligandis, cauſam auferre, Ideo pars roboranda, Videlicet calidis, & ſiccis, & ſtipticitatem habentibus, & ſi hic tumor vrgeat & abſque eius curatione Vulnus conſolidari ac ſanari nequeat, Victus ratione exiccante, & calefaciente, ac attenuante, & alijs conuenientibus Vniuerſalibus ac Particularibus præſidijs, vt a nobis lib. de Tumorib. Pret. Nat. fuit dictum, oppugnandus ac ſanandus hic tumor. Niſi vero huiuſmodi Tumor ad ſe curationem trahat, vulnus, vt decet, curandum, & tumor minime negligendus, ſed Oleo Laurino, vel Myrtino, vel de Tartaro, vel ſimili inungendus.

Conſolidato Vulnere, Cerata, vel Catapl. quæ cum ſtipticitate ſiccent, applicãda, vel nouis Spongijs, & inferius deſcripto decocto imbibitis, pars vndiq; circum circa complectenda, & Expreſſiua Faſciatura de ſuper faſcianda, incipiendo ab intima parte, & ibi arctius ſtringendo, & ſurſum procedendo, ſemper laxiores circumuolutiones proportionate faciendo vſq; ad ſummum, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. & 14. Meth. Et niſi noua adſit Spongia, abluatur cum Lixiuio in quo Nitrum ſit mixtum, vt Gal. inquit. Decoctum eſt hoc ℞. Florum Chamemoli, Roſarum Rub. Anethi an M. 1. Balauſtiorum, Calicum Glandium an M. 5. Nucum Cupreſſi num. xx. Foliorum Salicis M. 1. 5. Aluminis Rocchę vnc. 1. M. & in Barbitonſorum Lixiuio, ſiue Stimptico Vino, ad tertię partis conſumptionem bulliant, ſicutiq; diximus vtere, & qui plura deſiderat, ad lib. noſtrũ de tu. pret. Nat. cap. de Oedemate recurrat.

DE FEBRE VVLNERIBVS ſuperueniente Cap. 24.

SI Febris magnis Vulneribus, intra inflammationis terminũ, & dũ inflammatio adeſt, ſuperueniat, nõ nimis timẽda, cũ & magnitudinis Vulneris & inflãmationis ratione ſuperuenerit, & Siptomatica ſit

Sed

Sed ſi paruis Vulnẽtibus ac leuibus ſuperueniat, & vltra Inflammationis terminum perduret, Delitiumq; excitet, vel ſi Neruo rum rigor, aut diſtenſio, quæ ex Vulnere orta fuerit, eam non finiat, pernicioſa eſt, vt lib. 5. Celſus ſcriptum reliquit, febres igitur Vulneribus ſuperuenictes, & victus ratione refrigerante, cõuenientibus Syrup pis, Medicamentis peccantem humorem euacuantibus, Venæ ſectione, & alijs conuenientibus præſidijs curandę, & ideo in tali caſu ſemper a Cheirurgo peritus Phiſicus vocandus, qui omnia auxilia ad Febrem profligandam ex arte inſtituat, quæ non ponemus, ne de genete in genus tranſ gredi videamur.

DE CONVVLSIONE SIVE Spaſmo Cap. 25.

ET ſi tractatus de Conuulſione potiùs ad Phiſicum pertinere videatur tamen cum hoc Symptoma aliquando Vulneribus ſuperuenire ſoleat, vel ob immoderatum ſanguinis profluuium, vel ob Inflammationem, vel ob Dolorem, vel ob aliquam malam qualitatem, vt in virulen to Vulnere, Ideo de hoc eodem affectu in hoc de Vulneribus tractatu verba facere neceſſarium iudicauimus.

Conuulſio quot modis dicatur.
Quid ſit Conuulſio.

Conuulſio à Latinis dicta, à Celſo Neruorum diſtenſio, à Grecis Spaſmos vocata fuit, Eſt vero huiuſmodi affectio, vt inquit Gal. 6. Aph. 39. & 2. de cauſis Sympt. 1. & lib. de Trem. Rig. & Palp. cap. vltimo & lib. etiam de Definitionibus Medicis, Muſculi ad ſuum principium inuoluntaria contractio. Quod vero ſit Symptoma, & non Morbus, aperte inquit Gal. 2. de cauſis Sympt. dicens, Conuulſio eſt Symptoma motricis facultatis inuoluntarie mouentis.

Dixit vero, inuolũtarie, mouentis, quoniam in ſanitate etiam ad ſua principia nerui contrahuntur, Sed libera voluntate, Sed in Conuulſione Nerui à motrice facultate contrahuntur, ſed non libera voluntate, ſed inuoluntarie.

Quod Sympto ma ſit

Eſt igitur conuulſio Symptoma in genere actionis motricis deprauatæ, Sed cum omnę Symptoma ſuum Morbum, veluti vmbra corpus, ſequatur, vt inquit Gal. 2. Meth. 1. Ideo ſciendum quod conuulſio morbum in via, vt plurimum, ſequitur, & aliquando etiam morbum in continui ſolutione, ideſt quando acerbiſſimi dolores cũ Spaſmo ſunt coniuncti. Quando vero cũ Spaſmo dolores non adſunt, tunc morbum in via ſequitur.

Quando Dolor Conuulſioni non accidat

Dolor vero tribus de cauſis conuulſionem non comitatur, Primo quando cõuulſio paulatim fit, cum, vt dolor fiat, opus ſit vt ſubitus receſſus à naturali ſtatu ad præter naturalem fiat. Secundo quando conuulſio non eſt tam valida, vt naturales mẽſuras tranſgrediatur, Tertio quando materia in Neruis infixa eſt ita indurata, vt fere inſenſiles Neruos reddat.

Affectę partes

Partes in conuulſione affectę ſunt, vel Cerebrum, vel Medullę Spinalis principi um, vel aliquis particularis Neruus vel neruoſa pars.

Differentię ac ſpecies.

Conuulſionum Differẽntiæ à pluribus deſumi poſſunt, vel à parte affecta, vel à Magnitudine, vel à tempore, vel à Generationis modo, vel a cauſis, Differẽtiæ a parte affecta ſunt, vt conuulſio totum corpus occupans, vel partem aliquã, quando totũ corpus occupat, ac etiam faciei Muſculorũ, Cerebrum eſſe affectum iudicandum eſt, Si vero omnes inſra faciem partes conuellantur, Spinalis medullę principium affectũ eſſe iudicari poteſt, quæ conuulſio triplex eſt, vel ad Anteriora, Emproſtotonos à Grecis dicta, vel ad Poſteriora, Opiſthotonos vocata, vel æqualiter rigidum totũ corpus redditur, & Tetanos nominatur.

Conuulſiones vero particulares ſumũt, vt plurimum, differentias ab affectorum muſculorum differentia, vt Strabiſmos in Oculis, Triſmos in Mandibula, Spaſmos Chinicos in Ore, Satiriaſis in pene, ſic de aliarum partiũ Conuulſionibus, Quę particulares conuulſiones fiunt, quando noxa ad Ceerebrum non peruenit, ſed in particula affecta remanet, ipſam contrahens & incuruans.

Differentię a magnitudine ſunt, vt magna conuulſio, & doloroſa, vel lenior, & ſine dolore, Differẽntię à tempore ſunt, vt recens Conuulſio, vel Antiqua. Differentiæ à generationis modo ſunt, vt Conuulſio quæ primo, & abſq; precedente morbo fit, alia non primo, ſed aliquem pręcedentem morbum ſequitur, & ei ſuccedit, vt Ardenti Febri, Inflammationi, Vulneri, Deſtillationi, & alijs conſimilibus morbis, qui Conuulſionis cauſa eſſe poſsint, Differentię à Cauſis ſunt, vt inquit Hipp. 6. Aph.

Aph. 39. vel a Repletione, vel ab Inanitione, Sicut enim in Muſicis Inſtrumentis Chordæ, vel nimio humore imbutę, & repletæ, vel nimis exiccatę, & innanitæ extenduntur, contrahuntur, & rumpuntur, Sic & in corporibus Animalium neruoſæ partes, vel nimis humectatę & repletę, vel nimis, & violentius exiccatæ tenduntur, & contrahuntur, & conuulſio ſuccedit, vt inquit Gal. in Com. citati Aph. & 3. de locis affectis cap. 5.

DE CONVVLSIONVM Cauſis.

Conuulſionum Cauſæ plures eſſe poſſunt, vel enim ſunt Externæ, vel internę, Externę poſſunt, eſſe, vt nimius Meracioris Vini potus, & nimius cibus, Magna quædam Refrigeratio Neruos in vnum cogendo, ſtipando, cohibendo, & ſic eos replendo, vt inquit Gal. in Com. 17. Aph. 5. lib. Percuſſiones, Vulnera, vel quid grauæ Neruoſis partibus ſuperpoſitū, & diu manens, nimius labor, immodica Vigilia, immoderatus cotius Medicamentum vehementer purgans, vel omnæ id, quod corpus vehementer exiccare, & inanire, vel replere poſſit, & venenoſa qualitas, vt a Scorpione, vel ſimili Animali infixa, vel quolibet alio modo in corpus eiaculata.

Internę cauſæ aliæ ſunt Antecedentes, Aliæ coniunctæ, Cauſæ Antecedentes eſſe poſſunt Animi paſſiones, vt nimius timor, vehemens gaudium, immoderatus Riſus, nimia corporis repletio, Suppreſſa euacuatio, Exercitatio intermiſſa, Vermes, Inflāmationes, Ardentes Febres, Immodica ſāguinis profuſio, vtque diximus, Potio Ellebori, Vigilæ immodicę, inedia, & alia quę immodice corpus exiccare poſſunt, Et 3. Prog. com. 36. inquit Gal. Itaque Conuulſio accidit etiam ſine Febre in forti admodum frigore, & copia humoris crudi, & craſſi, & item inflammatione in Neruis ac Tendonibus, quoties originem ad conſenſum agant.

Coniunctæ Cauſæ, & immediatæ ſunt, vt Hipp. loco citato dixit, Euacuatio, & repletio. Ob nimiam enim Euacuationē Conuulſio fit, vt in ſuperfluis purgationibus, & in copioſis & immoderatis ſanguinis profuſionibus, quo vbi in Vulneribus accidit, malum eſſe teſtatus eſt Hipp. lib. v. Aph. dicens, 3. A copioſo ſanguinis fluxu ſingultus aut Conuulſio mala, Et ſequēti Aph. de immodica purgatione dixit. A purgatione immodica, quam Hypercatarſim vocant, Conuulſio aut ſingultus malū Similiter Conuulſio illa, quæ ardentes Febres ſequitur, ob euacuationem nimiam fit & ideo Hipp. 2. Aph. 26. dixit Febrem Conuulſioni superuenire melius eſt, quam febri conuulſionem.

Conuulſio ob repletionem, vt plurimū, in Vulneribus fit, cum Vulneribus ſuperueniant Conuulſiones Inflammationis ſequētis ratione, poſt quam ſcilicet partes Neruoſas tentauerit, vt inquit Gal. in Com. 2. Aph. v. lib. Vbi Hipp. dixit Conuulſio a Vulnere pernicioſa, & Aph. 65. euſdem lib. inquit de conuulſione ex repletione. Quibus ſunt cum Vulneribus tumores conſpicui, ij non admodum conuelluntur aut inſaniunt, Quibus vero repente euenerint, ſi quidem poſtica parte factum ſit, conuulſiones & Tetani accidunt. Hoc ergo fit, quando a tergo Vulnera ſunt, vt inquit Gal. in eius Com. Quum itaque ab Vulneratis partibus humor, qui tumorem facit in partem aliquam principem remeauerit, in poſterioribus quidem partibus, vt pote Neruoſis, Conuulſiones fiunt, & Tetani, Cum hi ſint Neruorum affectus. Ad has enim ambas Conuulſionis cauſas omnes reduci poſſe credimus, & ſpaſmum ad materiam non proportionatum, quem & ſi Auic. neque ab Inanitione fieri, neque a Repletione, Sed ex calido, vel acri humore, vel a venenata qualitate ad Cerebrum, vel Neruoſas partes perueniente, eatque partes mordendo, pungendo, ac ſtimulando, ad contractionem, & conuulſionem faciēdam cogit, cum quod eſt ſibi moleſtum refugiant.

Gal. in Com. 1. lib. v. Aph. hanc conuulſionis cauſam ad inanitionem reduci poſſe inquit, dum acres humores ac vapores ſiccandi vim habeant. Dicere etiam poſſumus, quod hec Conuulſionis cauſa ad repletionem reduci poteſt, quoniam cū Neruoſæ partes pungantur, ac ab acri materia ſtimulentur, dolor excitatur, & Expultrix facultas ad partem punctam ac dolentem humores tranſmittit, & ob ſubitū humorum confluxum neruoſæ partes replentur & fit Inflammatio, & ab Inflammatione tanquam cauſa replente Conuul-

ſio oriri poteſt. Quod vero Conuulſio ex Cerebri conſenſu fiat, dixit Gal. cap. 92. Artis Medicinalis inquiens; Nerui vero & Chordæ punctura, propter ſenſus vehemẽtiam, & quoniam hec pars principio, ideſt Cerebro connectitur, prompta eſt ad Neruorum conuulſionem excitandam, Ac tũ pręſertim, cum nihil extrorſum expirat, ob cęcato cutis Vulnere, Et in com. 1. lib. V. Aph. inquit idem Gal. Conuulſio fit, quãdo nauſea vehementius affictantur, & vel licatus dolore diſrumpuntur, ac lacerantur Neruis propter ipſam maxime in vomendo cõtentionẽ & nixum laborantibus per eam Sympathiam, & conſenſum, quẽ habent cum ore Ventriculi. In quo etiam aliqui, quam vehementius mordentur, Conuulſiones fieri vidimus, ſicuti adoleſcenti accidit, qui æruginem vomuit, hec Gal. Sed, vt diximus, omnes hę cauſæ ad illas reduci poſſunt ex Gal. mente. Cum dixerit. 8. de Medicamentis Secund. Locos. Ego vero in conuulſione tertiam aliquam cauſam, ſupra vacuationem, & repletionem non dum reperi.

Ad hos vero Autores conciliandos, dicere poſſumus, quod vera conuulſio tantum ab Inanitione, & repletione fit, Illa vero quæ fit per conſenſum, quam dixit Auic, eſſe Spaſmum ad materiam non proportionatum potius eſſe conuulſiuum motum, quam conuulſionem, quatenus cerebrum, vel Neruoſę partes ſtimulatæ ad expellendum, quod ſibi noxium eſt contrahuntur, & conuelluntur, & ſic conuulſiuos motus efficiunt.

Differt vero Conuulſio ab Epilepſia, in qua & ſi Conuulſio, ſiue Conuulſiui motus fiant, tamen tunc temporis, & internis & externis ſenſibus priuantur, quod in vera conuulſione, & conuulſiuis motibus non accidit. Diſtinguitur a Paralyſi conuulſio, quoniam Paralyſis eſt ſine motu, & ſine dolore, & nunquam ab inanitione fit, & Nerui ſecundum longitudinem non diminuuntur, Conuulſio vero fit cum motu, dolore, & ſepe ab inanitione fit, & Nerui ſecundũ longitudinem ſepe diminuũtur.

A Tremore Conuulſio diſtinguitur, & a ſaltu, quia in Tremore, & ſaltu membra mouentur, & agitantur, minime vero contrahuntur, vt in conuulſione fit, & in conuulſione motus tardus fit, & non ita frequens, ſicuti in tremore, Et Conuulſio eſt morbus acutus, Tremor vero eſt morbus longus. Diſtinguitur etiam conuulſio a Palpitatione, cum palpitatio in Venis, Arterijs, & in corde fiat, conuulſio ſolum in neruis & neruoſis partibus.

DE SIGNIS Conuulſionis.

SPaſmi ſiue conuulſionis ſigna, alia sũt Præcedentia, alia concomitantia, & ex his alia affectam ſedem, alia morbi cauſam indicant. Præcedentia ſigna, ideſt quę futuram conuulſionem indicant ſunt magna Vulnera, contuſiones, Neruorum punctura, & ſimilia, item, vt inquit Hipp. in *Præcedẽtia ſigna.* coacis Prænotionibus, Colli dolor, Dorſi, ac cubitorum futuram conuulſionem indicant, Similiter tumores poſt aures in Tremore, & capitis acuti dolores, ac etiam, vt idem Hipp. inquit, in 5. & 7. Epid. de illo magno Nauis Gubernatore Linguæ difficilis motus, & in febribus reſpirationis difficultas, conuulſionem indicat, & ideo 4. Aph. 68 dixit, In Febribus ſpiritus offendens malo eſt, Conuulſionem enim ſignificat, & 7. de acutis textu 60. ſcriptum reliquit; Frequens motus Pinnatum Narium futuram conuulſionem indicat, & hoc ſignum maxime Cerebrum calefieri indicat & ex Cerebri maxima calefactione conuulſio induci poteſt. Paulus vero lib. 3. cap. 2. de præcedentibus ſignis inquit. Notæ horum ſunt anguſta ac luctuoſa reſpiratio, Pulſus rarus, & exiguus, nõnunquam, & riſus ſardonicus oboritur, rubet Facies, oculi intumeſcunt, vel nihil omnino meiunt, vel inſtar Aquæ lotium, vel eruentum cũ quibuſdam Ampullis reddunt, Aluus exiccatur, & Vigilijs magis infeſtantur, quandoque ſingultire incipiunt, & e dolore laborant, alij quidem capite, Alij vero vtriſque Clauiculis, Humeris, & Lumbis, nonnulli vero ipſorum ſubtremuli quoque redduntur.

Signa Concomitantia, & præſentem conuulſionem indicantia ſunt, manifeſta Neruis, & Muſculis verſus ſuam originem præter voluntatem, contractio, & ita membrũ *Cõcomitantia ſigna.* rigidum, & contractum redditur, vt ad priſtinum ſtatum reduci non poſſit, & pleriſque vehementiſſimus dolor adeſt, Pulſus vero Conuulſorum, vt inquit Gal. de Pulſibus ad Tirones eſt extenſus, & in ſitu diuerſus aſcendẽs & deſcẽdẽs, inſtar ſagittæ.

Signa

Sedem affectam indicantia ſigna

Signa ſedem affectam indi[illegible]ntia ſunt quod ſi faciei Muſculi conuellantur, Cerebrum eſſe affectum indicant. ſi omnes infra faciem partes ſint conuulſæ, Medullæ Spinalis principium, Si vero aliquam particularem partem Conuulſio apprehenderit, particulares illi Nerui, qui ad illam partem perueniunt, affecti erunt.

Morbi cauſam indicantia ſigna

Signa morbi cauſam indicantia, & Primum Inanitionem ſunt, vt inquit Gal. 3. de locis Aff. Quod huiuſmodi Conuulſio non repente, ſed paulatim fit & ſemper aliqua cauſa præceſſit, quæ immodicę corpus euacuauit, neruoſaſq; partes exiccauit, & exinaniuit, vt immodicus Alui fluxus, Sudor, Vomitus, Sanguinis Hemorragia, Vigiliæ, Inediæ, Labores, Solicitudines, & aridę, & ęſtuantes Febres, & aliæ cauſæ immodicę corpus exiccandi vim habentes.

Signa Conuulſionis ex replętione tradidit Gal. 2. Aph. com. 26. dicens; Quod ſi repentina fiat Conuulſio, ſignum eſt oriri a replętione, ſicuti ſi oriatur ab inanitione, ſemper aliqua euacuatio, vel aliquis affectus, qui euacuauerit, & exiccauerit pręceſſit. Si igitur Conuulſio ſubito fiat, & in repleto, & temulento homine, ac ociosæ viuenti, aut poſt tumores aliquos præter naturam ſubito euaneſcētes, vel poſt aliquod maxime refrigerans, vel quid ſimilæ quod Neruos ſubito replere poſſit, vt de cauſis fuit dictum, a Repletione huiuſmodi Conuulſionem oriri iudicatum eſt.

Conuulſio, ſiue Conuulſiui motus per conſenſum facti ex affectus, cognitione partis communicantis faciliter cognoſcuntur, vt ſi in Vulneribus ab externis cauſis excitentur, dignoſcuntur, quia dolore morſu, & maxima moleſtia affligunt, & vehementiſſime laborantem torquent, atque excruciant.

DE CONVVLSIONVM Prognoſtico.

CONuulſio, omnium conſenſu, paſſio periculoſa eſt, & illa, quę a Vulnere fit, eſt pernicioſa, vt inquit Hipp. 5. Aph. 2. & cauſa eſt, vt inquit Gal. in eius Com; quia in Vulneribus Inflammationis ſuperuenientis ratione conuulſiones fiunt, poſt quam Neruoſas partes tentauerit, Ac primum quidem cōuelluntur partes e directo Inflammationi reſpondentes, deinde vbi ipſum etiam principium prehenderit Inflammatio, in totum corpus Conuulſio diſtenditur.

Conuulſio ab euacuatione & inanitione peſſima eſt, vt Hipp. ſequentibus ſententijs teſtatur, 3. enim Aph. lib. 5. inquit, A copioſo ſanguis fluxu ſingultus, aut Conulſio mala, & 7. Aph. 9. dixit, A ſanguinis profluuio Deſipientia aut etiam Conulſio malum, & 5. Aph. 56. dixit, Si Muliebri profluuio Conuulſio, aut animi defectus ſuperueniat, malum, & Aph. 4. eiuſdem lib inquit, A purgatione immodica conuulſio, & ſingultus malum, & Aph. 1. eiuſdem lib, inquit, Conuulſio ab Elleboro letalis, & 7. Aph. 25. inquit.

Ex Medicamento poro conuulſio mortifera, & Aph. x. eiuſdem lib. inquit.

Ab Ileo Vomitus, & ſingultus, & Deſipientia, & conuulſio malum, & 18. Aph. eiuſdem lib. inquit, a Vigilia Conuulſio, vel Deſipientia malum, & 4. Aph. 49. inquit. In Febre non intermittente ſi Labrū aut ſupercilium, aut oculus, aut Naſus peruertatur, ſi non videt, ſi non audit, imbecillo iam corpore, quicquid horum acciderit, in propinquo mors, & Aph. 66. eiuſdem lib. inquit, In acutis febribus conuulſiones & circa viſcera vehementes dolores malū, & ſequenti Aph. inquit. In Febribus per ſomnum pauores aut Conuulſiones malū portendunt, & 7. Aph. 13. inquit, propter ardores vehementes conuulſio, aut Tetanus malum.

Concludendum ergo ex ſupradictis ſententijs, & alijs quæ afferri poſſent, quod omnes conuulſiones ex ſiccitate fere immedicabiles ſint, quoniam ſic affecti citiſſime intereunt, & hoc eſt ex Gal. mente, qui lib de Tremore Palpitatione, & conuulſione circa finem dixit. Conuulſiones, q[illegible] ſiccitas cauſa eſt, minime medicaberis nā ſic affecti citiſſime intereunt, nec Medicamenta ſibi ipſis vtilia excogitare permittunt. At quæ ex humorum copia, vel ab inflammatione eueniunt, humorem euacuando, repletionem & inflammationem proprijs remedijs medendo, ipſas curare poteris.

Et Com. 4. & 7. lib. 5. Aph. inquit, Conuulſio, quę fit ab euacuatione acutiſſima, eſt, & pernicioſiſſima, quæ vero a Neruoſarum partium repletione, neq; acutiſſima, neq; ſimiliter periculoſa, & ideo Hipp 2. Aph. 26. inquit Febrem Conuulſioni

ſuperuenire melius eſt, quam Febri conuulſionem, quoniam ſuperneniens Febris humorem calefaciens extenuat, & diſſoluit, & 4. Aph. 75. inquit, Spaſmo aut Tetano Febris ſi acceſſerit, morbum ſoluit, idem etiam inquit lib. de locis in Homine, & 5. Aph. 5. inquit, Si ebrius quiſpiam derepente obmuteſcat, conuulſus moritur, niſi Febre corripiatur, aut, qua hora crapula ſoluitur, vocem recuperet, & 3. Prog. textu 60. inquit. Pueris conuulſio accidit, ſi Febris acuta fuerit, nec Aluus deiciat, ac vigilent, paueant, lugeant, colorem mutent & ad croceum aut rubidum trahant. Hec igitur nupertime ęditis pueris promptius accidit ad ſeptimum vſq; annum, vtq; inquit Gal. in eius Com. hoc fit propter Neruorum imbecillitatem, & Lactis craſſitiem & quia plurimo alimento, & in oportuno vtuntur, nil aliud agnoſcentes, viuendo preter eſitandi commoditatem. Sed facillime pueri liberantur, tum ob vitalis cum Naturalis facultatis validitatem ac robur, & Ariſt. 3. de Hiſt. Animalium vltimo Hippocratem emulatus inquit, plurimos pueros conuulſione laborare, ac præcipue corpulentiores, & lacte veſcentes copioſiore & craſſiore, & Nutricem lactantes ſucciplenam, & corpulentam.

DE CVRATIONE CONuulſionis ex Inanitione.

ET ſi Gal. 7. Meth. ac alijs pluribus in locis, & eo prius Hipp. dixerit, quod abſoluta & prorſus conſumata ſiccitas inſanabilis eſt, quæ vero omnino ac prorſus conſumata non eſt, interdum, & ſi cum difficultate, curationem admittat, cũ longũ tempus ad ſiccitatem remouendã ſit opus, & morbi acuties ac vehementia tempus non concedat, quin cito vires diſſoluit & ſubito exitiũ affert, Tamen non omnino deſtituendi Aegri, & abſq; vllo pręſidio relinquendi, cum multa præter Medici ſpẽ aliquando eueniant.

In huiuſmodi igitur curatione Medici intentio in humectando conſiſtere debet, & manifeſtũ eſt, hanc potius alimentis, quã Medicamentis fieri debere de qua diffuſe verba fecit Gal. 7. Meth. 6. Aer ego humidus eligatur, Cibi ſint humectantes, optimi alimenti, & facilis concoctionis ſintq; liquidi, cum facilius ſit potu refici quam Cibo, vt inquit Hipp. 2. Aph. 11. vt ſunt Iura, & contuſę Carnes Pullorum, Hedorum, Agnorum, Veruecum & ſimilium, & cum huiuſmodi carnibus emollientia Holera coqui poſſunt, vt Maluã, Beta Lapatium, & ſimilia. Conueniunt etiam Oua ſorbilia, Lac, Animalium Cerebella, Hordei Ptiſſana, Amigdalarum ſuccus, & ſimilia. Pro potu, ſi Febris adſit, competit Aqua, in qua incoctum ſit Hordeum, Liquiritia, & Iucubæ, & niſi Febris adſit, Vinũ optime dilutum, vt inquit Rhaſes, dandũ eſt, Et ſi puerulus conuulſione laboret, huiuſmodi victus Nutrici inſtituendus, Maneat in quiete & in molliſſimo cubili iaceat. Somnus longus competit, cum humectandi corpora vim habeat, & omnes animi curę deuitandæ, ſic aluus lubrica ſeruari debet mollientibus Cliſteribus, vt ex Lacte, vel dulciſſimo Oleo, vel Violarum, vel pinguis carnis iure, & ſimilibus, Et ſi coacti ſimus aliquod Med. propinare, a leniotibus non eſt diſcedendum, vt a Manna cum pingui iure diſſoluta, vel a Syruppo Violaceo ſolutio. Paul. lib. 3. cap. 19. de Victu Conuulſorũ ex Inanitione loquens inquit. Qui ex Inanitione conuelluntur, nutriendi ſũt ex Chondro, & alica, Vinoq; tenui & aquoſo, quod facile per omnia corporis membra diſtribuatur, niſi Febris adfuerit, tunc Ptiſſanæ cremor vtilis eſt, & Auic. 2. tertij inquit, Et infirmo detur in potu lac recenter mulctum ſecundum menſuram conuenientem, ſi nõ adfuerit Febris, & Aqua Hordei, & Cucurbitæ, & Aqua Melonis indi cũ Iulcb. & ſi commiſceatur cum aliquo horum parum Vini albi, vt penetrare faciat, erit conueniens.

Deinde ſubiungit, Cibus habentium Spaſmum ſiccum, ſit totum quod humectat ac lenit, & omnes ſorbitiones pingues lenes, factæ ex Aqua Hordei, aſſumpta ex Carnibus Agnorum, & Hedorum, & quãdoq; ponitur ex holeribus humectantibus frangentibus nocumentis carnis, ſi illic fuerit caliditas.

Quo ad exteriora & particularia præſidia, ante omnia accidentia remouenda, & partes, quæ contrahuntur ac conuelluntur, valenter continendæ ſunt, & inordinatis motibus reſiſtendum, & infraſcriptis Oleis inungendę, & leniter fricandæ, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 19. & Auic. loco citato, & ſi adfuerit dolor remouẽdus doloris cauſam tollendo, vt ſuperius fuit dictum.

Et eum

Et cum, vt ſuperius diximus, Medici intentio in hac affectione curanda in humectando conſiſtat, ideo non ſolum per interiora hoc fieri debet, ſed etiam per exteriora, & ideo, niſi adſit Febris, neque quid aliud prohibeat, ab omnibus Balnea moderate calida laudantur, vel ex dulci Aqua vel ex Aqua, in qua inferbuerint multa emollientia, vt Altheæ radices Folia Maluarum, Violarum, Betarum, Salicum, Nenupharis, Brancæ Vrſinę, Radices Liliorum, capita & extremitates, & Inteſtina Agnorum pinguium, Hedorum, Veruecum, Vitulorum, & ſi cũ dicta Aqua ſimplici, vel ſupraſcripto decocto tertia pars Olei admiſceatur, magis humectabit, cum Oleum cum Aqua mixtum magis humectet, & labores & laſſitudines tollat, vt inquit Ariſt. 5. Sect. Prob. 6. & alij ſimplicis Olei balneo vtuntur, alij lactis.

Cauendum tamen, ne in Balneo, vel extra Aegri ſudent, quoniam magis exiccarentur. Et ad retinendam humiditatem Balneo contractam, inungenda, leuiter fricando, pars Capitis poſterior, & Collum, Scapulæ, Spina, & Iuncturę omnes, & muſculorum capita Oleo Roſaceo ſimp. Violaceo, vel Amigdalarum dul. vel quibuslibet alijs humectandi vim habentibus, vt vetuſta pinguedine Pulli, Anſeris, Anatis, Butiro, Oleo Liliorum, & his ſimilibus, vel his Vng. componatur. Si vero Febris adſit, cum humectantibus aliqua refrigerantia in Balneo coqui debent, vt eſt Hordeum, Violarum Folia, Salicum, Nimpheę, Cucurbitæ, Citrulli, & ſimilium. Niſi vero ad Balneum duci poſſint, partes conuulſæ continuo Hydrelen temperate calido, vel Oleis & pinguedinibus ſuperius dictis fouendæ & leuiter fricandæ, Et ſi Brachia ſint conuulſa, Collum, Spina, Axillæ, & alię Brachiorum iuncturæ præcipue inungendæ ac fricandæ. Sepe vero & breuibus interuallis prædictis inunctionibus, Fomentis & Balneis vti debemus, quia Conuulſio hec acuta & periculoſa eſt & acutiſſimos dolores ac vehemẽtiſſimos inducit, & ideo nunquam ſine pręſidio relinquenda, & ex ſupradictis emollientibus etiam cõpoſita Cataplaſmata applicari poſſunt.

Paulus loco citato, dum localia adminiſtrantur, iubet, vt Aegrotantes in Ore detineant Oleum Amigd. dul. vel communę dulciſſimum vel Aquam cum Oleo mixtam ad corpus humectandum, cũ ſic humectatio Neruorũ principio Neruiſque omnibus communicetur, vt inquit dictus Autor.

DE CVRATIONE CONuulſionis ex Repletione.

CVM Hipp. & Gal. pluribus in locis dixerint, quod conuulſio ex repletione curabilis eſt, vt ex ſuperius adductis ſententijs patet, ideo cum Neruoſę partes ſint nimis repletæ, nemini, eſt, dubium, quod euacuatione indigent. Sed cum ante particulares euacuationes, ſemper vniuerſales præcedere debeant. Ideo imprimis de vniuerſalibus præſidijs agemus, deinde ad particularia deſcendemus.

Quo ergo ad ſex res Nonnaturales, Aer ſemper calidus & ſiccus eligendus, & ideo in Aegrorum Cubiculis ſemper habeatur ignis, Cibus ſit ex ijs, quæ facile concoquantur, & incidendi, & attenuandi vim habent, vt ſunt Ius Pulli, in quo incocta fuerint Hiſopus, Samphſucus, Bettonica, & Saluia, Carnes etiam Pullorum competunt, Perdicum Phaſianorum, Auicularũ montanarum, Silueſtrium Columbarum, & ſimilum, & primis diebus victus ſit tenuis deinde perdurante conuulſione, paulatim augeatur, & dicta concedantur. Pro potu a principio Vinum prohibendũ, vt inquit Celſus, cum a proprietate conuulſionem inducat, vt inquit Hipp. 5. Aph. 5. & 2. de Morbis, Sed danda Mulſa, vel Aqua in qua inferbuerint Coriandrorum ſemina, & Cinamomum, vel Guaiaci ligni decoctum.

Vbi vero morbus inclinare ceperit, concedendum Vinum album & aquoſum, & aurei coloris, ne caput tentet ac repleat, & humorum attenuationem ac diſſipationẽ adiuuet, & in tali ſtatu Hipp. 4. de acutis Vinum commendauit, & Auic. & Serapio & alij, quod Celſus non prohibuit. Motus mediocris a principio conuenit, & ocium, & quies vitanda, cum membra hebetent, & refrigerent, & poſt corporis purgationem & totius euacuationem, corpus exercendum. Somnus potius breuis quam longus conuenit, & pręcipue diurnus, & meridianus vitandus, Aluus lubrica ſeruetur, & conſuetæ euacuationes continuo prouocentur, & a Veneris vſu ſe abſtineant & a

nimia, & intenſa cogitatione, & merore etiam abſtinendum, & aſſiſtentium ſermones hilares ſint, ſic etiam Aegrotantium cogitationes.

Poſt victum inſtitutum, ad ea, quę corpus euacuant, deueniendum eſt, & præcipue ab omnibus Autoribus, ſi plenitudo adſit, & omnes conditiones ad ſanguinis miſſionem faciendam requiſitæ, Venæ ſectio laudatur, & etiam ſi Conuulſio a cauſa frigida oriatur, modo plenitudo adſit, & Conuulſio ab ea foueatur, ex Aretei ſententia. Venæ ſectio competit, quod ſcriptũ etiam reliquit Gal. in ſermone de Tremore, prius vero indito Cliſtere, vel ſi opus ſit, lenieante Med. præcipue ex Hiera Sip. Gal. exhibito, ſicuti iubet Gal. lib. de Sãg. Miſſ. & 9. Meth.

Vena vero tundi debet in parte conuulſo membro oppoſita, & ſi faciei muſculi ſint conuulſi, & aliæ ſuperiores partes, Cephalica, vel communis vena ſecanda. Baſilica vero ſi inferiores partes, & animaduertendum, ne in Venę ſectione facienda Brachium nimis arcte ſtringatur, cum valida cõſtrictio Conuulſionem prouocet, vt Areteus voluit. Quantitas vero ſanguinis & ſi eſſe debeat ſecundum vires Aetatem, Temperamentum, Anni tempus & alia in ſanguinis miſſione requiſita, tamen magis ad paucam quantitatem, quam magnam inclinare debemus, ne vires debilitentur, quæ, quantum eſt poſſibile, robuſtæ ſeruandæ, vt Symptoma poſtea ſuperatę poſſint, cũ aliquid etiam Symptomati ſit concedendum, vt inquit Gal. 1. ad Glauc. cap. 14. facta Venæ ſectione, vbi eſt opus, ad humorũ præparationẽ deueniendum, & ſecundum humorum peccantium diuerſitatem Syruppi inſtituendi, vt ſi Pituita redũdet, Sirup de Bettonica, de Stęchade, de Hiſopo, Oximel ſ. vel Squilliticum, cum decocto conuenienti competunt, & concocta materia purgans Med. inſtituendũ ex Hiera, Agarico Diaſin. vel Pilulis Fetidis Cochijs, de Agarico, de Hermodactilis & ſimilibus, Si Melancholicus humor redũdet, Siruppi de Fumaria, de Lupulis, de Pomis de Eupatorio cum decocto conuenienti competunt, & purgantia ſint Elect. Amech. Pilulæ inde, de Fumaria, & alia Melancholicũ humorem euacuantia. Niſi vero vna purgatio ſufficiat, repetenda bis, & ter, ſi fuerit opus. Reuulſiones vero interim in oppoſita parte faciendæ Frictionibus, Cucurbitulis, acres etiam Cliſteres, & Glandes indendę, præſertim ſi ſuperiores partes fuerint affectę, & poſt vniuerſalem purgationem Caput etiam Erthinijs, Maſticatorijs, & Gargariſmatibus purgandũ.

Erthinia fiant ex ſuccis Mercurialis, Betæ, Ireos, vel ex decocto Pyretri, Ireos, Foliorum Chalamenti, Origani Ste. hadis, Nigellæ Romanę Agarici & ſimilium.

Maſticatoria, ſiue Apophlegmatiſmi dicti, fiant, ex Pyretro Maſtice, Pipere, Staphide Agria & Zinzibere.

Gargariſmata fiant ex decocto Sampſuci, Hyſopi, Chalamenti, Pulegij, Origani & ſimilium, cum Squillitico Oximelite, vel Syruppo de Stechade mixto. Sternutatoria competunt ex puluere Piperis, Pyretri, Veratri albi, Euphorbij, Staphidis Agrię, & ſimilium.

Poſt optimam corporis purgationem, ligni ſancti decoctum maxime eſt vtilæ, quod validius, vel imbecillius ſecundum vires, corporis habitum, Aetatem. Anni tempus, & alia requiſita inſtituendum.

Recordandum etiam, quod in huiuſmodi curatione maxime Cerebrum, & Vẽtriculum roborare eſt vtilæ, & ideo poſt totius purgationem bis, vel ter in hebdomada mane ieiuno Ventriculo, Theriacæ veteris ſcrop. 1. vel dragm. ſ. Aeget aſſumat, vel Mitridatum, vel Diamuſcũ dulcæ, vel Amarum, Auream Alexandrinam, Aromaticum roſatum, Dianthos, Diagalanga, & Conſeruam Bettonicæ, vel Saluiæ, quibus conſeruis, ſi aliqua Caſtorei portio admiſceatur, maximo etiã vtilæ, & magis materiæ abſumptionẽ iuuabit, Maxime etiam eſt vtilæ illinitio & frictio facta Ceruici, totæ Spinę, & Iuncturis, & denique totæ affectæ parti infraſcriptis Oleis, vt Oleo Vulpino, vel Guaiacino, vel Oleo ſimplici centum annorum, Nardino, Rutaceo, Coſtino, vel ex Terebenthina, vel Lautino, vel ex Pulegio, vel Liliorum alborum, & ſi emollire ſit neceſſe commiſcendum oleum Sem. Lini, vel Amigd. dul. Et ſi volumus, vt magis reſoluant, cũ his admiſcendum Eliſir vitis, vel ardens Aqua, vel Caſtorei, vel Euphorbij aliqua pauca portio vel ex his comp. Vng. fieri poſſunt, vt ſunt infraſcripta.

℞. Olei Vulpini vnc. 111. Liliorum Lumbricati, Anethini an vnc. 11. Pinguedinis Gallinę, Medullæ Cruris vituli an vnc. 1. Vng. Dialthec vnc. 1111. Caſtorei

Pipe

Piperis an drag. iii. Euphorbij dragm. ſ. Aquę vitis, vel Eliſir vitis drag. iii. Cerę q. ſuff. M. & S. A. fiat Linimentum, Vel.

℞, Olei Muſcellinei. vnc. i. Petrolei vnc. ſ. Olei Communis, Butiri an vnc. i ſ iſ. Styracis, Calaminthę rubrę an drag. ii. ſ. Maſtiches, Olibani, Gummi hederę an vnc. ſ. quæ faciliter liqueſcunt, igni admoueantur, alia in puluerem redacta ad miſceantur, vltimo Styrax addatur & vnc i. Cerę. & S. A. fiat Vng. quo moderate calido, in loco calido, vt apud ignem, pars affecta, Ceruix, Collum, & tota Spina, & iuncturæ inungantur, partes vero inunctæ & præcipue conuulſæ pellibus Vulpiũ, vel Luporum & ſimilium calidæ ſeruandæ.

Poſt optimam corporis purgationem, & exiccantia med. aſſumpta ad reliquum materię auferendum & partes roborandas Thermalia Balnea Sulphurea, Nitroſa, Salſa, Bituminoſa, & Aluminoſa maxime ſunt vtilia, & lutũ etiam, quod in his Balneis coadunatur, ſi ſuper affectam partem apponatur, & illiniatur, maxime eſt vtilę. Vel fiant artificialia Balnea ex oleis prædictis, Vel in Aqua coquãtur Malua, Althea Bettonica, Sampſucus, Pulegium, Hyſopus, Chalamentum, origanum, Iua, Flores Chamemoli, Saluia, Stechados, Anethos, Melilotum, Lini ſemen, Fenugreci, & ſimilia, & ex hoc decocto Balneum paretur, ſi dictorum oleorum tertia pars addatur, magis aget, Vel fiat ſuffitus, vt Aeger dictarum herbarum vaporem, dum coquuntur, ſuſcipiat, vel huiuſmodi decoctũ ſuper molares ignitos lapides iniciatur, & toto tempore fumum recipiat, vtque hoc optime fiat, danda eſt opera, ne quid exalet, & poſt Balnea, vel huiuſmodi ſuffitus, ſuperius fuit dictum, partes inungendæ ac confricandæ, deinde contegendæ, ſicuti fuit dictum.

Si vero ex Inflãmatione Conuulſio fuerit orta, non ſolum tenuis victus inſtituendus, & Aquæ potus, ſed ſanguis largiori copia mittendus, quã in Conulſione ex alijs cauſis orta, & inflammatio recte per tempora ſua curanda, ſicuti ſuperius, & lib. de Tum. Pręt. Nat. fuit dictum, & remota Inflammatione, vt ſuperius fuit dictum Conuulſio curanda, & hec Conuulſio ex Inflãmatione frequenter Vulneribus Neruorumque puncturis ſuccedere ſolet, de qua Gal. 6. Methodi, in Arte Med. & 3. de Med. ſecundum Gen. diffuſe agit.

DE CVRATIONE CONVulſionis per conſenſum, ſiue Compatiendi ſocietate ortæ.

Conuulſio per cõſenſum, & per Sympatiam fit, vel ob vulneratæ partis dolorem, vel cum Vulnus neruorum ſubſtantiam attigerit, vel ob Venenum pungens, & mordicans, vel ob inſignem intẽperiem, vel ob oris Ventriculi morſum. Si Cõuulſio igitur ob Vulneratę partis dolorem fiat, quam primum huiuſmodi dolor, vt ſuperius cap. de Dolore fuit dictũ mitigandus, cauſam doloris tollendo, & ſi Neruus, vel Neruoſa pars fuerit compuncta, vel vulnerata, omnia Anodina, & alia Med. Neruorũ Vulneribus conuenientia, vt proprio Cap. de Neruorũ Vulneribus dicemus, experiri debemus, & niſi his cedat, per tranſuerſũ Neruus, vel Neruoſa pars omnino pręcidẽda, cũ melior ſit leſio quam mors, vt inquiunt Gal. Razes Celſus & Auic.

Si vero Conuulſio ob Venenum Vulneri infixum, oriatur, ſcarificationibus, Cucurbitulis, ſuctu, vel Med. vehementer citra calefactionẽ attrahentibus, & Veneno reſiſtentibus euacuandũ. Si vero ob aliquã inſignem intemperiẽ Conuulſio fuerit orta, per ſua contraria huiuſmodi Intemperies tollenda, vt ſuperius de intẽperie temouenda fuit dictũ. Si vero Conuulſio ex Vẽtriculi morſu, ideſt ex acribus, & erodentibus humoribus in eo cõtentis excitata fuerit, ſtatim Vomitus prouocandus vt Auẽzoar inquit, deinde Ventriculus & internis & externis præſidijs roborandus.

Et animaduertẽdum quod in omnibus conuulſionibus tã per ſe, quã per conſenſũ & ex quibuslibet cauſis ortis, ſẽper Cerebrũ eſt roborandũ, & ideo oleo liliorũ, vel alijs ſuperius dictis, pars capitis poſterior, abraſis capillis, cõtinuo fouenda, ſic Ceruix, Collum, tota Spina, & Axillę, & Inguina, & Balnea etiã, vel ex ſimplici oleo vel ex Hydreleo, vel decoctis ſuperius dictis cõuenientiſſima sũt. Si vero in exacerbatione maxime dẽtes agitentur, ne ex toto os claudatur, & ne linguã dilaceret, Baculum ſalicis, vel quid ſimile inter Dentes ponendum, & circa Vniuerſalia, vbi ſunt opus, fiat, vt ſuperius fuit dictum.

DE

DE PARALYSI Caput 26.

Quid nominis. PAralyſis a Grecis dicta, ſic etiam a Latinis nominatur, & Neruorum Reſolutio, Dicitur vero ſic ab ipſo Symptomate, vt inquit Gal. 2. Meth. *Quid rei* Paralyſis eſt priuatio ſenſus & motus in vna vel aliquibus corporis partibus, vt inquit Gal. 3. de Locis Aff. 10. & 1. de Cauſis Sympt. 5. Dicitur vero priuatio, vt ab Epilepſia & Torpore diſtinguatur, cum in Epilepſia motus deprauetur, & in Torpore ſiue ſtupore diminuatur, in Paralyſi ergo omnino tollitur motus & ſenſus, ſi vera Paralyſis ſit, vt inquit Gal. 2. de locis Aff. 1. In non vera vero, vel tantum motus, vel ſolũ ſenſus amittitur. Cum vero duo ſint motus, Alter Naturalis, Alter Animalis; In Paralyſi tantum Animalis deperditur, Sic ſenſus, qui in Paralyſi deperditur, eſt ſenſus tactus. Diximus vero in huiuſmodi definitione, quod in vna, vel aliquibus corporis partibus motus & ſenſus deperduntur, ad differentiã Apoplexiæ quæ eſt totius corporis reſolutio. Sed animaduertendum, quod in Apoplexia non omnino ſenſus deperditur, vt in Paralyſi, vt inquit Auer. 3. Colliget 31. dicens, Senſus tactus in toto corpore omni ex parte ſine Animalis interitu non poſſe auferri; Eundem vero in vna tantum Animalis particula poſſe auferri, quia conſeruato hoc ſẽſu, in ceteris partibus adhuc Animal integram animalis formam retinet.

Cum vita ergo non poteſt eſſe omnimoda ſenſus deperditio.

Et idem Gal. lib. Definit. Med. ſic Paralyſim definiuit, Paralyſis eſt affectus motum voluntarium offendens in partibus, vel in in parte quadam contingens, & fit Neruis, & Muſculis patientibus.

Pars affecta. Eſt enim Paralyſis, vt ex ſupraſcriptis Gal. locis elicitur, Symptoma in genere actionum Animalium amiſſarum. Hoc vero Symptoma ſequitur morbum in via vel in intemperie, vt patet. Frigida enim, & humida Cerebri intemperies craſſos ſuccos & pituitoſos producendo, ſi ex his alter, Cerebri ventriculus repleatur, prohibet, ne Animalis facultas ad infernas partes deferatur, & ſic Paralyſim facit. Sic in Spinali Medulla morbus in via & in intẽperie fit, ſicuti enim ſi craſſis ſuccis repleatur, & his obſtruatur, Animalis facultatis ad infernas partes tranſitus prohibetur. Si aliqua mala intemperies in Spinali Medulla reperiatur, eſt in cauſa, vt Animalis facultatis illuſtratio, ſicuti recepi deberet, non recipiatur, & idem de alijs Neruis reſolutis dicendum. Partes ergo affectæ, vt ex dictis patet, ſunt, vel Cerebrum, vel Spinalis Medulla, vel ſecundũ totũ, vel ſecundũ partẽ, vel aliqui particulares Nerui.

DE PARALYSIS Differentijs.

PAralyſis Differentiæ a pluribus deſumi poſſunt, vel a parte affecta, vel à magnitudine, vel a Tempore, vel a modo affectus, vel a Generationis modo, vel a cauſis. Differẽntiæ ab affecta parte ſũt vt Paralyſis dexteræ partis, vel ſiniſtræ, vel alicuius particularis partis, vt Manus, vel Pedis, & ſimilium, vt inquit Gal. 3. de locis Aff. 7. Differentiæ a magnitudine ſunt vt perfecta, vel imperfecta Paralyſis, Perfecta Paralyſis eſt, in qua omnino ſenſus & motus eſt amiſſus. Imperfecta vero in qua tantum motus, illeſo ſenſu, vel tantũ ſenſus illeſo motu, eſt deperditus. Differentię a Tempore ſunt, vt antiqua, & confirmata vel Recens & non confirmata, vel ſi ſit in Principio, vel Augumento, vel Statu, vel Declinatione. Differentiæ a Generationis modo ſunt, quoniã aliqua Paralyſis a principio incipit, Alia alijs morbis ſuccedit, vt Apoplexiæ, & aliquando etiam in Collica paſſione ad Neruos, vel Neruoſas partes craſſa materia tranſmittitur, & Paralyſim efficit. Vel diuturnis morbis ſuccedit, qui ex frigidis & craſſis humoribus originem habent, vt ſunt vteri affectus, diuturnę febres, & his ſimilibus, ex quibus non ſolũ totum corpus refrigerari poteſt, ſed etiam ad Neruos craſſa materia tranſmitti, quæ poſtea, ne Animalis facultas poſſit deferri impedit, & illius partis Paralyſim generat. Differentiæ a cauſis ſunt ex quibus, vel primario, vel ſecũdario Paralyſis fuerit facta.

DE CAVSIS PARALYSIS

PAralyſis cauſæ alię ſunt Internę, alię Externæ, Externæ ſunt frigidus, & & humidus Aer, Regio, Anni tẽpus nimiũ ociũ, lõgus ſõnus, inopinati animi affectus, vt ſubito motus extra, Pauore & Timore, & Auic. voluit, veluti nimiũ gaudiũ, vt Rhaſes inquit, nimius coitus, Crapulę, Ebrietates

frigi-

frigidiſſimus potus, Capitis Vulnus præſertim, vel Spinę dorſi, Caſus ab alto, percuſſio, vel inciſio Neruorum, conſtrictio, & vehemens compreſſio, Spondilium luxatio, vel abruptio, violenta, & vehemens frigiditas, Alicuius partis tumor, vt Phlegmonæ vel Scirrhus, & tandem omnia illa quæ vel continuum ſoluendo, vel vias replendo, vel comprimendo Animalis facultatis delationem prohibent, vt elicitur ex Auic. 2. tertij. tract. 1. & ex Gal. 4. de cauſis Sympt. 5. & 3. de locis Aff. cap. vltimo, & 5. de Sympt. Cauſis cap. 2.

Internæ cauſæ duæ ſunt, Antecedentes ſcilicet, & coniunctæ, Antecedentes cauſę ſunt frigidum & humidum corporis temperamentum, vel natiuum, vel acquiſititium, & ſenilis ætas, cum hec omnia ad Paralyſim diſponant, cum nulla cauſarum ſine patientis aptitudine agere poſſit, vt inquit Gal. 2. de Diff. Feb. cap. 4. & Ariſt. 2, de Anima textu 24. dixit. Actus actiuorū ſunt in patiente bene diſpoſito, Repletio ſimiliter craſſorum, & frigidorum humorum, & aliqui præcedentes morbi ex dictis humoribus orti, vel talium humorum cumulum facientes, vt febres longæ, vteri affectus, & ſimiles, & colicus etiam dolor aliquando in Paralyſim terminare ſolet, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 43. & Auic. 2. tertij cap. proprio, & Apoſtemata etiam aliquando Paralyſis ſunt cauſa.

Coniunctę cauſæ ſunt omnes humores crudi, craſſi & viſcidi, vt eſt Pituita, & aliquando etiam, ſed raro, ab humore Melācholico fit, ex quibus humoribus, vel qualibet alia re, vt compreſſione, vinculo & ſimilibus actu obſtructio, & obturatio, fit in partibus, per quas animalis facultas fertur, vt ad infernas partes influere non poſſit, Aliquando etiam immediata cauſa eſt defectus Animalis facultatis, vel propter aliquam Cerebri intemperiem, vel aliū morbum, vt ſi in ſe ipſam Animalis facultas cōtrahatur, vt in Cerebri Vulneribus, & contuſionibus accidit, vt inquit Gal. Com. 58. lib. 7. Aph. cum tunc Animalis facultas ad aliquas partes diſtribui nequeat, & ideo ſenſu & motu partes illę priuantur.

DE PARALYSI Signis.

Præcedētia ſigna

EX Paralyſis ſignis alia futuram aliam præſentem Paralyſim indicant, & ſignificant, Futuram Paralyſim indicantia ſigna ſunt, capitis, & reſoluendæ partis grauitas, ſic eiuſdem difficilis motus, & torpidus ſenſus, & frigiditas & emaciatio, Pulſus in eadem parte puſillus fit, ſimiliter Pituitæ copia, vel Melancholici humoris in capite præſertim, contuſio, vel Neruorū inciſio & ſimilia; Habitus item corporis frigidus, & humidus, cum Neruorum imbecillitate, & in frigido, & humido aere, & victu, & vitæ ſtudio ad craſſos ſuccos gignendos apto, Auic. 2. terti inquit, Si infantis Vrina ſit viridis, Paralyſim vel ſpaſmum nuntiat, & Gal. lib. de pręcognitione ex Inſomnijs ſcriptum reliquit, Quendam ſomniaſſe ſe lapidem Genu habere, & paulo poſt illi Genu illud paralyticum euaſiſſe.

Concomitātia ſigna

Preſentem Paralyſim indicantia ſigna ſunt manifeſta, quoniam paralitica pars eſt ſine ſenſu, & motu, vtque plurimum frigida, & in dies gracileſcit, cum male nutriatur, & ob eandem cauſam naturalem calorem amittit, & frigida fit. Pars vero ſana & oppoſita calidior fit, cum omnes ſpiritus ad eam confluuant, Pulſus eſt languidus, paruus & tardus, Vrinæ vero vt plurimum albæ, & craſſæ redduntur.

Affectā partem indicantia

Partem affectam indicantia ſigna, vt inquit Gal. 4. de cauſis Sympt. & 3. de locis Aff. ſunt, quoniam ſi talę Symptoma a Cerebro oriatur, vna cum alijs inferioribus partibus, etiam faciei muſculi dexterę vel ſiniſtræ partis Paralyſi tentantur, Si Spinalis Medullę principium fuerit affectum reliquæ infra faciem partes erūt Paralyſi oppreſſę, vel dextera, vel ſiniſtra pars, ſecundum quod vel tota, vel Medullæ Spinalis dimidia pars fuerit affecta, & faciei Muſculi inlenſi erunt; Sic ſi affectio fuerit in Medio ſpinalis Medullæ, omnes ſuperiores partes erunt illeſæ, partes vero inferiores reſolutæ, & paralitice, Sic ſi affectio in oſſis ſacri origine fuerit, partes ſupernæ ſunt illeſæ, & infernæ, vt Femora, Crura & pedes ſunt reſolutę, Sic ſi aliqua particularis pars ſenſum, & motum amiſerit, indicium eſt aliquem particularem Neruum in ſua origine eſſe affectum, & ideo ad bene curandum Neruorum originis & ortus ſcientiam habere eſt neceſſe, & doctum, & exercitatum in rebus Anatomicis eſſe. Humores Paralyſim efficientes cognoſcuntur

faciliter

faciliter ex habitu, & corporis temperie ex anteacto victu, Regione Cœli ſtatu, & multis alijs ſuperius dictis. Sic præcedentes morbi ex ſuis proprijs ſignis, & externę cauſę, vel ex ſe ipſis apparent, vel coniectura, vel Aegri relatis facile intelliguntur.

DE PARALYSIS Prognoſtico.

AD bene in Paralyſi prædicendum, cõſiderandum eſt quamdudum Paralyſis aduenerit, Aegri vires, Aetas, Anni tempus Cœli conſtitutio, & Regio, quoniam ſi Paralyſis ſit recens, & in principio in corpore robuſto, vigentis Aetatis, calido tempore anni, ac Cœli conſtitutione, calidaque regione, facilius ſanabitur, quã ſi contraria hec omnia fuerint, & ideo Celius Aurelianus, & Areteus ſcriptum reliquerunt. Quod Reſolutiones Neruorum in debilibus, in ſenibus, & antiquas curatu difficillimas eſſe, Facilius autem curari in robuſto in adoleſcente in puero, præſertim quando recentes ſunt. Similiter ſi Paralyſi Febris ſuperueniat bonum vt de conuulſione dixit Hipp. 2. Aph. 26. & 4. Aph. 57 (ſi Paralyſis ab humiditare, & frigiditate fiat) Cum hiſce accedentes Febres partim ſuperfluam digerant humiditatem, partim frigiditatem concoquant, quę duæ ſunt Medicis remediorum indicationes, vt inquit Gal. in eius Com. Tertio Prorrheticorum inquit etiam Hipp. Paralyticis Parotides vitioſæ, & cauſa eſt, quia ad ceteras inferiores partes, ſicuti boni abſceſſus minime diuoluuntur.

Paul. lib. 3. cap. 18. inquit, Paralyſis, quæ ad Neruorum inciſionem, vel Vertebratum luxationem, vel contuſionem, & caſum inſequitur, incurabilis eſt, & Rhaſes cap. de Paralyſi inquit, Quod ſi Paralyſis ex percuſſione aut caſu euenerit, & accidit ſubito, ita quod Nerui aliqualiter contundantur, taliter permanebit, nec vnquã ſanabitur. Sed hoc intelligendum, Niſi Paralytici ſint in ætate, in qua ſpermatica membra reſtaurari poſſint, Vel niſi ſubito Paralyſis fiat; leuiſque ſit contuſio, quia in his caſibus interdum curationem recipit, vt inquit Gal. 3, de locis Aff. de Pauſania Syroſophiſta, Celſus lib. 3. cap. 27 inquit Solent autem, qui per omnia membra vehementer reſoluti ſunt, celeriter rapi ac ſi correcti non ſunt, diutius quidem viuunt, ſed raro tamen ad ſanitatem perueniunt, & plerumq; miſerum ſpiritum trahunt memoria quoque amiſſa, In partibus vero nõunquam acutus, ſepe longus, ferè ſanabilis morbus eſt, & Auic. 2. tertij cap. citato inquit, Paralyſis a remotione ſpondilium eueniens, vt plurimum mortifera eſt, Et ratio eſt, quia ſpondilia Neruos a ſe exeuntes facile in luxatione comprimunt, & ideo niſi ad priſtinum locum reducantur, actum eſt de illis. Et eodem loco inquit idem Autor Quodcumq; membrum mollificatorum, & Paralyticorum ſecundum colorem reliqui corporis exiſtens non minoratur, nec extenuatur, eſt de quo maior habenda eſt fiducia, quam illud, quod eſt diuerſum ab hoc; Nam quam minoratur, aut extenuatur, ſignum eſt quod non nutritur, & ideo non ſolum Animali, ſed etiam Naturali, & fortaſſe Vitali facultate priuatur. At ſi nihil horum acciderit, bene ſperandum eſt Arculanus dixit, Tremor & dolor Paralyſi ſuperueniens bonum, Et cauſa eſt, quia vbi Tremor & Dolor eſt, ibi ſenſus, & motus adeſt, & per tremorem etiã obſtructi meatus aliquando aperiuntur, & a Paralyſi mẽbra liberantur, & inferius inquit hic Autor. Si Paralyſis Annum pertranſit, vt plurimum curationem non recipit, Paralyſis item ab externa cauſa proueniens, vt a Crapula, & Ebrietate, vel nimio frigore, minus eſt periculoſa, ſic illa Paralyſis quæ ex intemperie, vel humorum copia gignitur, oportunis auxilijs ſanabilis eſt, vt inquit loco citato Paulus.

DE PARALYSI Curatione.

EOdem fere modo Paralyſis curari debet, ſicuti ſuperius Conuulſionem ex plenitudine curari diximus, præſertim quo ad victus rationem & alias res Nõnaturales, Venæ ſectionem, Humorũ præparationem, Euacuationem, Reuulſionem & Deriuationem, Decocta etiam exiccantia, poſt quam corpus optime fuerit purgatum, conueniunt, vt Guaiaci, Chinarum Radicis, Salſæ Parillæ, & Saſſi Fras, ſic Balnea Naturalia & Artificialia, tam ſicca quam humida, vt in ſuperiori Capite fuit dictum, conuenientiſſima ſunt.

Poſt hec vltima indicatio erit, materiã quomodocũq; neruis adherẽtẽ reſoluere & exicca-

exiccare, quod & internis & externis Medicamentis faciemus. Interna Med. ſunt illa, quę caput Neruoſq; pręcipuæ roborãt, vt eſt Theriaca vetus, Mitridatum, Aurea alexandrina cum Aqua vitæ mixta, Conſerua Saluiæ, Betonicę, Florum Stechados Roris marini, Diamuſcum vtrumque, Roſata nouella, Aromaticum Roſatũ, & Diagalanga. Sed Caſtoreum omnium conſenſu alia Medicamenta ſuperat, & ideo in omnibus Medicamentis Cerebrum & neruos robotandi vim habentibus commiſcere poſſumus.

In externis, & localibus Medicamentis applicandis ſemper vera mali origo eſt inquirenda, ne derideamur, ſicuti a Gal. deriſi fuere Medici illi, qui Pauſaniam curabant, vt 1. & 3, de Locis Aff. recitat, qui in trium digitorum Manus paralyſi ipſis digitis localia applicabant, non Spinali Medullę, vbi erat mali origo. Si ergo affectionis principium ſit in Cerebro ipſi Capiti Medicamenta applicanda, & inter cetera aquarum Thermalium ſtillicidia, præſertim Sulphurearum in Coronali Sutura mirum in modum vtilia ſunt, ſicuti eſt Ducia S. Philippi prope Radicophanum, S. Caſiani, Lucenſium, Patauinarum, & ſimilium & ſi mali origo, in Medullæ Spinalis principio fuerit, huic parti ſtillicidia facienda, idem etiam faciendum, ſi mali origo fuerit in medio, vel fine Spinæ, vel in aliqua particulari parte, & poſt ſtillicidia huiuſmodi partes ac etiam reſolutæ infraſcriptis Oleis & inunctionibus illiniendę, & optime Vulpium pellibus, vel aliorum Animalium calidæ detinendę; Et animaduertendum, vt inquit Auic. cap. de Cura Paralyſis, quod cum Reſoluentibus ſemper aliquantulum Stipticorum admiſceamus, ne laxantibus membri ſubſtantiam debilitemus, & Reſoluentibus magis ſpiritus reſoluamus, & ideo parum ſtipticorum commiſcendum, & procedendum a debilioribus reſoluentibus ad fortiora, & quod Auic. dixit, confirmauit etiam Paul. lib. 3. cap. 18 dicens. In Relaxantibus quidem membris adſtringentia, ijs, quę laxantur miſcere, & Frictionem intenſam moliri conuenit, in conuulſionis vero curatione laxantibus dũtaxat vtendũ eſt, & frictione moliri. Olea vero conuenientia ſunt Chamomelinum, Liliorum, Vulpinum, Coſtinum, de Spica Irinum, de Terebenthina, Rutaceum, Laurinum de Piperibus, & de Euphorbio.

Dicta vero Olea, & per ſe & diuerſo modo commixta, ſecundum quod magis, vel minus reſoluere noſtra erit intentio, conueniunt, ſicuti inunctiones infraſcriptæ.

℞. Olei Vulpini, Coſtini, de Euphorbio an dragm. III. Pulueris Caſtorei, Sinapis an ſcrop. ß. Vini optimi dragm. II. M. & omnia ad Vini cõſumptionem bulliant, & dicta inuntione calida mali originem, & paralyticam partem inunge, vel.

℞. Olei Liliorum, Vulpini an vnc. ß. Pulueris Tapſiæ, Euphorbij, Iuæ an ſcrop. I. Pulueris Vermium terreſtrium combuſtorum dragm. I. Vini albi optimi dragm. II. M. & omnia ad Vini conſumptionem bulliant, vtq; ſuperius fuit dictum vtere.

Balſami Meſue facultates

Super omnia vero maxime commendatur infraſcriptum Balſamum Meſuæ quod vtiliſſimum eſſe dixit in omnibus Neruorum paſſionibus & oſſium, in laſſitudinibus, in cordis Palpitationibus, in Tremoribus cum maxime & citiſſime vitalem facultatem refocillet ac reſtauret, Febrium etiam Rigores tollit, ſi ante acceſſionem eo tepido Spina inungatur, In veteri ſtrangulatu, in Epilepſia, & ſimilibus affectibus, & Melancholicis, & qui abſq; cauſa triſtãtur, cum odorato Vino in pauca quantitate prębetur, & ſi cadauera huiuſmodi Balſamo inungantur illa a putredine præſeruat, & eius comp. eſt hec.

Balſamũ Meſue

℞. Myrrhę electæ, Aloes Hepaticæ, Spicæ Nardi, Sang. drag. Thuris, Mumiæ, Opobalſimi, vel Opoponacis, Bdellij Carpobalſimi, Ammoniaci, Sarcocollæ croci, orient. Maſtiches, Gummi Arabici Stiracis liquidæ an dragm. II. Ladani electi, ſucci Caſtorei an dragm. II. ß. Moſchi dragm. ß. Terebenthinę electę ad põdus omnium, Puluerizanda puluerizentur, & omnia cũ Tereb. miſceantur, & Vitreo deſtillatorio lento igne deſtillẽtur, & recipiatur liquor forti ac valido, & bene obturato Vaſe, & ſerua ad vſum.

Balſama ad Neruos vtilia.

Vel fiant infraſcripta Balſama, quæ etiam ſunt optima.

℞. Radicum Ireos, Ariſtolochię an vnc. II. Conſolidæ mai; Iuę Arteticæ, Herbæ Paralyſis, Pimpinellæ, Rutæ, Saluię an M. I. Baccarum lauri, Baccarum Iuneperi an dragm. VI. Florum ſtechados, Florum Roris Marini an pug. I. ß. Galangę Zedoarię, Zingiberis, Gareophillorum, Nucis Miriſticę, Cinamomi an drag. III. Ligni

Aloes

Aloes vnc. i. Thuris Maſtiches an drag. x. Mirrhę, Aloes, Sarcocollę, Bdellij, Galbani, Ammoniaci, an vnc. i. ʒ. Caſtorei vnc. ʒ. Gummi Elemi vnc. i i. Diachilonis ireati vnc. i i i. Aquæ vitis vnc. i i i i. M. & omnia in Elambicum coniciantur, & lento igne deſtillentur, donec liquor craſſus effluat, veluti Balſamũ, & ad vsũ ſerua, vel

℞. Olei Hipenconis lib. i. Terebenthinæ lib. ʒ. Olei Laurini vnc. i i i. Olei Spicæ dragm. x. Baccarum Iuneperri lib. ʒ. Caſtorei vnc. i. Euphorbij vnc. i i. Gareophillorum, Macis, Nucis Miriſticæ, Cinamomi an vnc. i. ʒ. Florum Lauendulę florum Saluiæ, Florum Lilij Conuallij an M. i i. Maſtiches Myrrhæ, Thuris an vnc. i i Mumiæ vnc. i. ʒ. Pinguedinis Taxi vnc. i i i. digerantur omnia per Menſem in Fimo, deinde deſtillentur S. A. in Elambicco Vitréo, & hoc Oleo inungantur membra Paralitica, & contracta, & morbi origo & mirabilem effectum videbis, cum efficaciſſime agat.

Niſi vero prædictis remedijs omnino morbum tollamus ad rubefacientia, & Sinapiſinos aliquando deueniendum, vt eſt affectę partis, & originis mali fricatio cum tenuiſſimo puluere Euphorbij, Nitri, Sulphuris, Tapſiæ & ſimilium; Inuſtiones etiam & actualia Cauteria in parte primario affecta, ideſt in origine mali, faciẽda, tum quia partem illam controborant, tum quia per calorem, & dolorem, qui ambo ab actuali igne parti inferuntur, Spirituum aliquis concurſus, & attractio fit, & ideo Aetius Serm. 6. cap. 28. ad reſidui reſolutionem inquit. Vt quatuor vſtiones fiant, vna circa occipitis cauitatem, & tres in Vertice, ex quibus inquit, non deſpero perfectam reſtitutionem, & eodem loco etiam laudat Cucurbitulas affectis partibus applicatas, & ſi hæ ineptę ſint, vicinis, inquit, infligantur, & hoc idem etiam dixit Paul. lib. 3. cap. 18.

In longis et diuturnis morbis quid agendum

Notandum etiam quod Rhaſes pręcipit quod non ſolum in hoc morbo, ſed etiam in multis alijs, ideſt in longis ac diuturnis morbis omnibus, curatuq; difficilibus, ſi dicta præſidia morbum non tollant, ſpacio decem dierum quieſcendum ab omni curatione, obſeruata tamen optima, & conuenienti victus ratione, deinde rurſus ad curationem redeundum. Quod etiam dixit Aetius lib. 6. cap. x. de Melancholia verba faciens, Cauſa vero eſt ne Natura ſine vlla intermiſſione medicamentis exagitata ſimul affligatur, in quiete vero vires aſſumit, vt deinceps facilius totum morbum ſuperare poſſit.

DE SYNCOPE

Cap. 27.

Quid nominis

SYncope a Grecis dicta, a Latinis eodẽ nomine vocatur, & conciſio, & animi defectio, vt vocauit Celſus lib. 7. cap. vltimo, Celius Aurelianus Cardiacum appellauit lib. 2. de acutis paſſionibus, & ſic etiam Gal. 12. Meth. cap. 5, & lib. 5. de locis Aff. cap. 2. manifeſtiſſime appellauit Syncopem, quæ fit cordis vitio, Cardiacam & Stomachicam Syncopem, que Ventriculi vitio fit; Alij vero per Cardialgiam intellexerunt illud animi deliquium, quod oris Ventriculi vitio tantum fit, vt Celſus lib. 3. cap. 19.

Quid ſit Syncope

Syncopæ eſt coacetuatus & præceps omnium virũ lapſus, vt inquit Gal. 12. Meth. cap. 5. circe principium, Dicitur vero coacetuatus, & præceps omnium virium lapſus, quoniam ſi paulatim vires corporis noſtri labantur, & præcipites ruant, mors ſequitur, & non Syncopæ, Opus eſt ergo, vt primum coaceruentur, & poſtea ruant, vt fiat Syncopę. Dicitur vero omnium virium lapſus, ad differentiam Lipothymiæ, ſiue animi deliquij, in quo tantum vis ſenſibilis & motrix labitur, minime vero vitalis, & in Syncope.

Syncope quod Symptoma ſit

Ex hac ergo definitione, colligere poſſumus, quod Syncopę ſit Symptoma in genere noxę facultatum omnium, & primum Vitalium, mox aliarum abolitarum, ſaltẽ quo ad ſenſum, ſed non realiter, quoniam mors ſequeretur, Morbus ad quem conſequitur, vel eſt Cordis aliqua intemperies, cum acuto & venenoſo humore, aut Tumor aliquis pręter naturam, vel anguſtia ex humorum craſſorum copia facta.

pars affecta.

Pars vero affecta erit cor, vel per ſe, & eſſentialiter, vel per conſenſum, vt inquit Hipp. lib. 2. de Morbis, & hoc fit manifeſtum, quoniam Vitalis facultas, cuius ſedes eſt cor, eſt illa, quæ maxime ruinam patitur.

A quibus differat.

Differt vero Syncope a Lipothymia pluribus in rebus, ſed pręcipue ſecundum magis, & minus, quoniam in Lipothymia tãtum vis ſenſitiua, & motrix labitur, in Syncopæ vero omnes vires, vt ſuperius fuit dictum.

Digitized by Google

ctum, Secundo Lipothymia ſemper Syncopē præcedit, vt inquit Gal. 1. ad Glauc. cap. 14. Tertio in Lypothymia, Aegri mē te & cogitatione valent, vt inquit Ariſt. lib. de ſomno & Vigilia cap. 3. in Syncope hec omnia amittuntur. Quarto Syncope etiam morboſo ſomno laborantibus & Lethargo, Cataphora, & his ſimilibus euenire poteſt, Lipothymia vero tantum vigilantibus. vt inquit Aetius ſerm. 5. cap. 101. Quinto in Lypothymia Aegri nō ſudant, in Syncope vero frigidus ſudor adeſt.

Species Syncopis Syncopis ſpecies dicere poſſumus, quod duæ ſunt, altera eſt quę fit per ſe, & primario corde affecto, altera per conſenſum aliarum partium, vt Cerebri, Ventriculi, Hepatis, Lienis, Vteri, & aliarum partium vt inquit Hipp. 2. de morbis mulierū, & ex his aliqua eſt recens, & nō cōfirmata, alia vetuſta & confirmata.

DE SYNCOPIS Cauſis.

CVM diximus ex Gal. mente, quod Syncope eſt coaceruatus, præceps omnium virium lapſus, Cumq; facultates & vires per membra ſpiritibus mediantibus diſtribuantur, & ſpiritibus influere deſiſtentibus non amplius actiones fiant & vitales ſpiritus a cordo procedentes ſunt quibus mediantibus omnes fiunt actiones, cum ex his Animales ſpiritus fiant, Ideo quicquid hos vitales ſpiritus imminuit, diſſipat, ac deſtruit, id Syncopis cauſa erit.

Spiritus quot modis deficiant. Duplici vero modo ſpiritus deficere poſſunt, vel quia non generantur, vel quia geniti deſtruuntur, & corrumpuntur, Non generantur vero, vel ob nutrimenti defectum, vel ob aliquam cordis intemperiem, geniti vero deſtruuntur, vel quia ſuffocantur, vel quia ab aliqua mala qualitate corrumpuntur, vel quia tandem foras erumpunt, & euaneſcunt. Suffocantur verò quā do intro pelluntur, Cum ergo igneam naturam participent, & libere per corpus moueri non poſſint, ideo ſuffocantur, vt in timore & triſtitia accidit, & cum crudorū humorum adeſt copia, quę vias circa cor obſtruendo, ſuffocationem patit, & humoralis ſincopę a Gal. 12. Meth. cap. 3. vocatur, Vel quando tumor aliquis preter Naturam in Pericardio, vel quilibet alius internarum partium morbus ſpiritum trāſitum impedit. Corrumpuntur uero, uel ab aliqua mala qualitate, ut a putridis & corruptis humoribus, a putrido uapore, ab Aere peſtilenti & a Veneno. Deſtruuntur uero, uel quia reſoluuntur, uel euaneſcūt, ut in magnis animi perturbationibus, ut in gaudio Vigilijs, ſtudijs, cogitationibus, in modicis exercitijs & laboribus, in ſuccorū maxima tenuitate, corporis nimia raritate & in excretionibus immodicis, tum ſanguinis, tum puris, vel alterius excrementi. Vulneribus uero ſincopæ, uel ob uehementem dolorem, uel ob nimiam ſanguinis profuſionem, ut plurimum ſuccedere ſolet.

DE SIGNIS Syncopis.

EX ſignis aliqua futuram indicant ſincopem, alia præſentem, Futuram ſincopem indicantia ſunt, aliqua ex præcedentibus cauſis ſincopem inducere valētibus, vt Ardens, vel peſtilēs febris, inſignes euacuationes, Thoracis Vulnus, Aeger mollis, & delicatæ complexionis, Frequentes animi deliquia, coloris deperditio ac defloratio, extremarum partium frigiditas, palpebrarum grauitas & concidentia, oculorum caligo & hebetatio, ſenſuū obſcuritas, & difficilis omnium partium motus, & pulſus manifeſte imminutus.

Præſentis ſyncopis, & actu inſeſtantis ſigna ſunt, totius corporis frigiditas faciei & colli frigidus, & diaphoreticus ſudor, ſubitus omnium uirium proſtratio, & reſolutio, Pulſus aboliti, ſaltem quo ad ſenſum apparent, uel ita parui, rari, languidi & obſcuri, ut formicantes uideantur, Vtque ſummatim dicam, eorum facies & totum corpus Mortui imaginem refert ac repreſentat, Ad hec aliquando accidit animi angor ac deſperatio & corporis iactatio, præſertim in ea, quæ fit ob Ventriculi conſenſum, ut inquit Gal. 1. de motu Muſculorum circa finem.

Signa cauſarum ſunt, Quoniam ſi oriatur Syncopę, quia ſpiritus non generantur manifeſta atrophia apparet, uel maxima præceſſit inedia, uel aliquis Chronicus morbus, uel acuta, & colliquans febris, uel aliqua cordis magna adeſt intemperies, quę ex ſuis ſignis dignoſci poteſt. Si uero ex ſpirituum ſuffocatione, corruptione, & diſſipatione proueniat, aliqua præceſſit cauſa ex ijs, quæ, uel ſpiritus ſuffocare, uel corrūpere, uel reſoluere & diſſipare potuit

Si fiat Syncopę ob cor per ſe & primario affectum, vel per conſenſum, etiam ex ſuis dignoſcitur ſignis, quoniam ſi cor per ſe affectum ſit, aliarum partium male affectarum ſigna non aderunt, vtque plurimum ſubitanea mors ſequi ſolet. Si Ventriculi ratione, vel Cerebri vel aliarum partium, ex ſuis ſignis illas partes male affectas indicantibus in cognitionem deueniemus.

Confirmata Syncopis ſigna ſunt, Faciei viridis color, Collum veluti ſtrangulatis inflectitur, vtque ſit confirmata, tria requiruntur; Primum quod ſit continua. ſecundum vt ſit vehemens, tertium vt ſit ſine cauſa manifeſta.

DE SYNCOPIS
Prognoſtico.

HIPP. 2. Aph. 41. dixit, Qui ſepę & vehementer abſque cauſa manifeſta animo linquuntur, derepente moriuntur.

In vehementi Syncope igitur, vt ex dicta ſententia elicitur, nullum valet remedium, quoniam, vt inquit Gal. in eius com. Vbi hec tria concurrunt, ideſt ſi frequens, & vehemens, & abſque manifeſta cauſa exolutio fiat, ſignum eſt vires maxime eſſe imbecillas, & in viribus imbecillis Syncopę inſanabilis eſt, vt inquit Gal. 12. Meth cap. 6. Et Paul. lib. 3. cap. 34. inquit. In Syncope valida medicinæ locus non eſt, ſed ſi vires aduch tantillum conſtent, aliquando ad ſanitatem recurſus eſt, Gal. ſimiliter 12. Meth. cap. 5. inquit, Si copia humorum crudorũ vires prætnant, & propter tum multitudinem, tum craſſitiem exiguos animalis meatus obſtruant, iam multis nominibus exitialis eſt Syncopæ.

Omnis igitur Syncopæ mala eſt, ſed peſſima eſt illa, quæ in corpore inualido fit, ſimiliter & quæ vetuſta, & confirmata eſt.

Item quæ per eſſentiam in corde fit exitialiſſima eſt, quæ fit per conſenſum, non omnis eſt exitialis, ſed non ſine periculo.

Ideo Auic. vndecima tertij Tract. 2. cap. 6. inquit, Et ſcias quod Syncope confirmata curam non recipit, & proprie quãdo perducit ad viriditatem faciei & cõuerſionem Colli, & illæ cuius res peruenit ad hoc, tunc quam caput eleuat, ſtatim moritur, Et eodem loco inquit; Quumque confirmatur in corde malitia complexionis, non recipit curam, & quando non eſt confirmatio, non facile curatur, Apoſtema quidem calidum eſt interficiens ſtatim, & frigidum ex ijs eſt, quæ ſunt difficilia, quum que cor non tolleret, vt apoſtemetur, quo modo tollerabit, vt collectio & ſanioſitas in ipſo fiat? cor longinquius eſt ad hoc, vt tolleret ſolutionẽ ſingularis, & quando accidit, vt penetret vſque ad ventres eius, interficit ſtatim, & ſi non eſt penetrans, poſponitur eius interfectio vſque ad ſecundũ diem, Et quando permutantur materię expulſæ ad cor ex Pleuritide, & Peridneumonia, ſunt cauſa magni timoris & mortis ſubitæ, Et quando calor paruus aut frigus paruum peruenit aut frigus paruum peruenit ad cor, moritur, & quandoque vidi congelatum loqui, & etiam moriebatur cum ſudore & Z.

Ex dictis colligitur, quod Syncopę, quę fit ex Thoracis Vulnere, lethalis eſt, Quæ fit ex Animi affectibus, vt Timore, Gaudio & his ſimilibus. ſi vires validæ & robuctę ſint, non ſunt valde periculoſæ; Sed ſi ab huiuſmodi cauſa in corporibus pinguibus imbecillis & timidis fiat, periculoſiores ſunt.

DE SYNCOPIS
Curatione.

SIcuti ex ſignis diximus, quod alia ſunt quæ præſentem indicant Syncopem, alia futuram, ſic eius curatio duplex eſſe debet, Altera, quæ actu infeſtantem curat, Altera quæ futuram pręcauet.

Hoc enim Symptoma, cum ſit inſignæ & ſeuum, & cauſæ rationem habeat, ad ſe totam curationem trahit, vt inquit Gal. 12 Meth. cap. 1. & etiam 6. & ideo huic quãprimum ſuccurendum eſt, & in hac curatione, quando talę Symptoma hominem apprehenderit, tres Intentiones habere debemus, Prima erit ſpirituum, qui remanſerunt, omnimodam reſolutionem prohibere. Secunda ſpiritus regenerare, & cordis virtutem roborare, Tertia erit vires excitare, & ſpiritus, & calorem ad exteriora retrahere.

Primam Intentionem conſequemur faciei irroratione, vel violenta proiectione cum Aqua Roſacea Aceto mixta, vel ſimplici Aqua gelida, vel Vino facta, & Narium conſtrictione, vt inquit Gal. 1. de Arte Curatiua ad Glauc. cap. 14.

Secundam

Secundam conſequemur rebus maxime & citiſſime nutrientibus, vt ſunt boni, & grati odores, vel Florum, vel Aromatum, vel potentis Vini, vel Aquarum odoratarũ vt Florum Aurantiorum, Roſarum, & ſimilium. Cum inter cetera odores maxime nutriant, vt inquit Gal. ex Hipp. mente lib. de Alimentis, & in Com. 11. Aph. 2. Lib.

Notãda Sed animaduertendum, ne odorata in Syncope ex vteri preſocatione orta, Naribus admoueamus, ſed potius vtero, cũ odoratis vterus gaudeat, & Naribus fetida admouenda, vt hac ratione ſpiritus ad vterũ trahantur. Similiter animaduertendum, vt in Syncope ex calida cauſa excitata, frigidis odoramentis vtamur, ſicuti in Syncope ex frigida cauſa orta, calidis. Ore item adaperto imponẽdum Vinum generoſum, vel Panis fruſtulum in huiuſmodi vino imbibitum cum Vinum maxime & citiſſime nutriat, & celerrime vires, & ſpiritus reficiat, vt inquit Gal. 3. de Temperamentis cap. 2. Sed reiciendum Vinum pre vetuſtate amarum factum, vt inquit Gal. 12. Meth. quia laudabilem nutrientem ſuccũ amiſit, & guſtui eſt iniocundum, & Ventriculum ledit.

Et in omni Syncope vinum dari poteſt, etiam ſi cauſæ aduerſetur Symptomatis ratione, vt inquit Gal. 12. Meth. cap. 4. Similiter Mel, Saccarum, Oua ſorbilia, & Aqua Carnis conueniunt, & tandem omnia, quæ facillime, & citiſſime nutrire poſſunt.

Tertiam vero Intentionem conſequi debemus extremorum Frictionibus, arctioribus vinculis ſupra iuncturas per 4. digitorum ſpacium adhibitis, & ſi cauſa Syncopis aliqua magna euacuatio fuerit, contrarijs partibus & maxime diſtantibus facienda, vt reuulſio fiat, ſternutatoria etiam Naribus inderida ex albo Helleboro cum aceto mixto inſtituta, & his ſimilibus, Alta voce proprio nomine vocandi; Nares, & aures ſunt vellicandæ, Euellendi pili digitorum extorſiones & compreſſiones faciendæ, & quecumque in extremis partibus dolorem poſſunt inferre, vt concentratus calor & ſpiritus ad has partes reuocentur, & ſic a Syncope liberabitur Aeger, Niſi vero dictis ad ſe redeat, Palatum optimo Balſamo inungendum, & Tempora Theriaca illinienda. Niſi vero Balſama commoditas detur, eius vice, Theriaca vti poſſumus, vel paucam quantitatem ardentis Aquæ, vel aliquas guttas Eliſir Vitis intra os imponemus.

Curatio quę futuram præcauet Syncopem, ſecundum cauſarum diuerſitatem, diuerſa eſſe debet, Sed in omni Syncope ex qualibet cauſa orta, ſemper cor roborari debet gratis odoribus, Inſctionibus, Epitematibus, Sacculis & his ſimilibus; Animaduertendo, vt ſuperius fuit dictum, vt in cauſa calida, refrigerantia hec ſint, & in frigida cauſa calefacientia, quæ breuitati ſtudens non ponam. Syncopẽ Auertẽtia

Quando ergo Cor primario, & per ſe eſt affectum, ad duas cauſas reduci poteſt, vel ad ſpirituum ſuffocationem ex multitudine, & humorum craſſitie facta, vel ad eorum deperditionem, & diſſolutionem.

Si igitur Syncopę a prima cauſa fiat, vel immineat, humores extenuandi, incidendi, & præparandi, deinde paulatim & per Epieraſim euacuandi, ſi vires conſtent, & patiantur, ſi vero ſint valde imbecillæ, frictionibus vti debemus, inunctis prius manibus aliquo diſcutienti Oleo ſale commixto, vel Nitro. Victus ſimiliter ſit parcus & attenuans, ideſt calidus & ſiccus, & ex rebus odoratis & cordi familiaribus & facilis nutritionis, & Vinum pro potu dandum, niſi Febris adſit, & alię res Nonnaturales, vt decet, inſtituendæ, que breuitatis cauſa relinquo. Si vero Syncopę ob ſpirituum reſolutionẽ ac deperditionem fuerit orta ſuis contrarijs curãda, vt ſi ex Vulnere, vel immodico ſanguinis fluxu, vel qualibet alia immodica euacuatione, quamprimum Vinum in os dandum, vel Panis Buccellam in Vino Roſacea Aqua diluto imbibitam ſugendam prębeto, & omnis hominum turba remouenda, ne laborantem deterreat, & nimis Thalamum excalefaciat, & deinde euacuatio proprijs remedijs ſiſtenda, & Reuulſionibus, Deriuationibus & alijs præſidijs ſuperius dictis

Similiter ſi ex maximo dolore Syncope fuerit orta, dolor Anodinis mitigandus, & doloris cauſa remouenda, vel ſtupefacientibus tollendus, vt ſuperius cap. de ſedando dolore fuit dictum. Si vero ex Vigilijs & immodicis laboribus ſpirituum deperditio fuerit facta, quod fuerit deperditum reſtaurandum, & ſomnos & quies conducit.

Si ex Inedia, cibis optimę qualitatis, & facilis & citæ refectionis ſpiritus reficiendi vt Oui recentibus, Pulli contuſo, Aqua Carnis & his ſimilibus.

Si ex venenoſa, uel mala qualitate ſpiritus deſtruantur, Alexiphatmacis ſuccurrendum, vt Theriaca Bezzoar, Bolo Arm, Orient. Terra lemnia, Electuario de Gemmis, Diamargariton, & his ſimilibus, Aer venenoſus & peſtilens fugiendus, & niſi hoc fieri poſſit; Aer ſecundum contrarias qualitates rebus potiſſimum odoratis, vt lotionibus, ſuffumigijs & his ſimilibus alterandus, ac corrigendus. Si vero fiat ob ſpirituum ſubtilitatem, & ob corporis raritatem, ſpiritus & humores victus ratione pręcipue incraſſandi, & corpus externis remedijs & internis denſandum, vt optime Gal 12. Meth. cap. 6. docet.

Si vero ob alicuius partis cõſenſum Syncope fiat, certum eſt ſummam curationis ad earum partium primario male affectarũ pertineinte, de quibus noſtra Intentio hoc loco non eſt agere, Sufficit hoc, vt cauſæ Syncopem efficientes remoueantur, cor roboretur, conſumptiq; ſpiritus reficiantur.

DE DELIRIO IN VVLNEribus orto Cap. 28.

Quid nominis. DElirium ab aliquibus Deſipiĕtia, & Mentis alienatio appellatur. Delirium eſt principalis facultatis Animæ quæ in Cerebri ſubſtantia, tamquam in proprio domicilio reſidet, deprauata functio, vt inquit Gal. 5. de cauſis Sympt. & 2. de cauſis Sympt. iuxta finem inquit. Omnæ Delirium deprauatus eſt principis facultatis motus a prauis ſuccis, aut Cerebri intemperie ortum habens. *Quod Symptoma ſit.* Eſt ergo Delirium Symptoma in genere Animalium actionum, & principium præ ſertim deprauatarum, Et ſequitur morbum in intemperie, vel cum materia, vel ſine materia, & ſecundum diuerſam Cerebri intẽperiem, modo immaginatio, modo Ratiocinatio & diſcurſus, modo memoria leditur, vt inquit Gal. de Sympt. Diff.

Pars affecta. Pars igitur affecta eſt Cerebrum, cũ facultates & actiones quę offenduntur in Cerebro reſideant. Sed cum duobus modis Cerebrum ledi poſſit, vel per ſe, ſiue per eſſentiam, vel per conſenſum, Ideo due erũt *Delirij ſpecies.* Delirij ſpecies, Altera, quæ fit quando per ſe & primario Cerebrum leditur, de qua nos modo non pertractabimus, cum ad ... noſtram non pertineat, Altera, quæ fit per conſenſum & per compatiendi ſocietatem & de hac Delirij ſpecie, quę conſortij lege fit, ſermo noſter erit, cum in Vulneribus; & Percuſſionibus Articulorum & aliarum Neruoſarum partium tantum Deliriũ per conſenſum & non per ſe oriatur.

DE CAVSIS DELIRII.

DElirij enim in Articulorum & aliarum Neruoſarum partium Vulneribus, vt inquit Gal. 3. de locis Aff. cap. 5. generatio perſimilis eſt ei ſuffuſioni, quæ aliquas Ventriculi diſpoſitiones ſequitur, Si Neruoſis partibus inflammatis, promptius quam reliquis Delirium ſuperuenire ſolet, Idq; aſcendente ad caput, interdum per continuas partes ſolo calore, interdũ ſpiritu vaporoſo, vel fumoſo, vel fuliginoſo, Propter ergo maximũ conſenſum, quẽ neruoſæ partes cum Cerebro habent, Delirium in harum partium offenſione excitatur. Quod vero cum partibus Neruoſis Cerebrum maximum habeat conſenſum, inquit Gal. eodem in loco loquens de Ventriculo parte maxime neruoſa dicens Nãque Ventriculo Cerebrum, Cerebroq; Vẽtriculus ſuas affectiones tranſmittit, idque propter Neruorum a Cerebro ad Os Ventriculi deſcendentium magnitudinem, per quos etiam ſenſus huic particulę; quam vllæ reliquarum corporis partiũ acutior eſt. Quocirca Fracturas quidem Capitis, vbi ab Membranas vſque peruenerit, Bilioſus vomitus. Capitis autem dolores quomodocumque fiant, Nauſea, ſtomachiq; moſus cõſequitur; Auic. vero dixit, Quod omnia, quę ſic Delirium aut Prenitidem inducunt, ſiccandi facultate pollent, & ideo cum multo & acri calore participent, ſunt in cauſa, vt delirantes fere inquieto motu agitentur, & ideo Gal. pluribus in locis & pręcipue 13. Meth. inquit; Quod ex frigore ſegnities, immobilitas, & inſẽſibilitas oritur, ex calore immodicus, motus, & ex humoris vitio dementia, & 2. de locis aff. inquit; Quod Deliria & Vigiliæ a cauſa poteſtate calida oriuntur.

DE SIGNIS DELIRII

PAuca de ſignis Delirij dicere eſt opus cum per ſe manifeſta ſint, quoniam, vt inquit Gal. Com. 14. lib. 7. Aph. Aegri mente non conſtant, & diſſentanea

& rationis

& rationis nihil habentia loquuntur & agũt ideo præpoſtere ratiocinantur, vel aliena cogitant, qualia aut nunquam, aut alio pacto ſubſiſtunt, vel impudenter loquuntur, & ferociter reſpondent, cum prius manſueti, & modeſti eſſent, & aliquando multa abſq; vllo ordine, nulloq; iudicio loquuntur. Hipp. 6. Aph. 2. lib. aliud Delirij ſignum præbet dicens, Qui aliqua corporis parte dolentes fere dolorem non ſentiunt, ijs mens ægrotat.

Si ergo Aeger ipſas affectiones, quæ cũ dolore fieri conſueuere, vt Eryſipelas, vel Phlegmonem, aut Vulnus, aut Contuſionem, aut Ruptionem, aut Fracturam, & quicquid eſt huiuſmodi ipſæ non ſenti t, argumento certe eſt in eo mentem laborare, vt inquit Gal. in eius com. & Gal. 5. de locis Aff. cap. 3. aliud ſignum affert dicẽs; Delirium per cõſenſum nullum perpetuũ oriri poteſt, dempto ſepto trãſuerſo, cuius vitio excitatum delirium, parum a Phrenitide diſtat. Similiter eodem lib. cap. 4. inquit; Quod Delirium per conſenſum ſtatim fieri ſolet, quod vero per ſe, paulatim.

Rabi Moiſis lib. 5. Aph. 3. inquit. Delirium ex ſolo calore nulla materia corrupta natum, ſimile eſt Ebrietati. At quod ex Flaua Bile incenſa oritur, temeritatem, ſolecitudinem, & triſtitiam infert, & plerumque ſi forte incenſior fiat, & vtramq; Bilem admiſceat, Maniam.

DE PROGNOSTICO Delirij.

HIPP. 7. Aph. 9. inquit. A ſanguinis profluuio Deſipientia, aut etiã conuulſio mala, Et ab hac cauſa, vt inquit Gal in eius com. Deſipientia ob defectum fit, ſicuti Artuum tremores fiunt, cum hi propter motricis virtutis imbecillitatem motiones habeant infirmas, Cerebrum vero depravatas, Atq; ideo nunquã vehemens eſt hoc deſipientię genus, ſed moderatum, & ita dicam Delirium, cum Hipp. leuem mentis vacillationem, ſiue titubationem, Delirationem appellare ſoleat. Deſipienaia ergo ſanguinis fluxum conſequens, prauum eſt Symptoma, etiam ſi ſola, ſit & cum conuulſione coniuncta multo eſt peior.

Quemadmodum ab Ilio Deſipiẽtia eſt mala, vt 7. Aph. 7. lib. inquit Hipp. Neruorum principio, ideſt Cerebro propter ſtomachi vitium per conſenſum affecto Sic Delirium, quod per conſenſum aliarũ neruoſarum partium malum eſſe dicere poſſumus.

In Neruoſarum etiam partium Vulneribus maximi dolores excitantur & immodicæ Vigilię vt ſuperius fuit dictum. Si igitur propter Vigilias Deſipientia fiat, vt inquit Hipp. Aph. 18. eiuſdem lib. malum erit cum Vigiliæ ob duas cauſas Delirium excitent, Vel quia per longus vigilias bilioſior ſanguis fit, Vel maxime euacuant, & ſiccant & nimiæ ſiccitatis ratione Deſipientiam excitant, vt inquit Gal. in eius Com.

Vigiliæ quemodo Delirium faciant.

Lib. vero 4. Aph. 72. inquit Hipp. Quibus perlucidæ & albę ſunt vrinæ malæ, pręſertim ſi in Phreniticis ſiue Delirantibus appareant, vt in eius Com. Gal. inquit, Huiuſmodi enim vrinæ aquoſę maximam cruditatem oſtendunt. & totius Flauę Bilis motum in caput factum, & ideo inquit. In quo talis apparuerit vrina, nullum Phreniticum ſeruatum vidi, Et 2. Aph. 2. inquit Vbi ſomnus Delirium ſedat bonũ. Et hoc ſignum eſt, quod Delirium huiuſmodi nõ fit Cerebro patiente, ſed tantum, nuda caliditate, & ideo mirũ non eſt, ſi id ſomnus de medio tollat.

DE CVRATIONE Delirij

DElirium igitur quod Vulneri ſuperuenit, cum fiat ob aſcendentem in ad Caput calorem, vel vaporoſum, & fuliginoſum ſpiritum, vt ex Gal. mente ſuperius fuit dictum; Medici intentio in curando erit, huiuſmodi fumoſos ac vitioſos vapores, quam primum, de orſum reuellere, vt pręcipit Auic. quod pluribus modis fieri debet, vt inferius dicemus quando de Vniuerſalibus pręſidijs verba faciemus.

Quo ergo ad ſex Nõnaturales vt recto ac ordinate procedamus, Aer non debet eſſe neq; nimis frigidus neq; nimis calidus quoniam ſi nimis frigidus eſſet, materiam in affecta parte condenſaret, ſi nimis calidus, morbi cauſam augeret. Sit ergo moderate frigidus, quo vero ad luciditatem & tenebroſitatem, ſit ſecundum quod infirmus melius ſe habet, vel in tenebris vel in ſplẽdore, cum alij melius in tenebris, alij melius in luce ſe habeant, & omnes Picturæ à Thalamo tollantur, ne illas aſpiciendo,

maioris delirij ſint cauſa. Victus ſit frigidus & humidus & tenuis, tum ratione Delirij, tum Vulneris ratione; Ideo Hordei Ptiſana maxime conuenit, Panatella in Aqua facta, vel in paruæ Pullæ iure, ſi vires ſint imbecillæ, & his ſimilia., Propotu Aqua Hordei cum aliquo Iulapio ut aur; In quiete, quantum eſt poſſibilæ, detineatur, & ſomnus omni induſtria, procuretur, hominum turba deuitetur, ne maioris delirij ſit cauſa. Animo placidi & quieti, quantum fieri poteſt, detineantur,& cū eis nullo pacto alterandum. Reuulſionis & Alterationis gratia ſi corpus pletoricum fuerit, & vires permittant, neque quid obſtet, Venæ ſectio facienda ex contraria vulneris parte ex media Vena & ſāguinis quātitas ſit ſecundum vires & alia in ſanguinis miſſione requiſita. Et ſi quid venæ ſectionem impediat, aliquod leuæ Medicamentum Bilem purgans eſt propinandum, ſicuti eſt Caſſia, Tamarindi, Rhabarbarum Manna, Syruppus Roſaceus, vel Violaceus ſol.& huiuſmodi.Extremis partibus, & pręſertim inferioribus, faciendę Frictiones doloroſæ Ligaturæ, applicandę etiam Cucurbitulæ, & Lotiones etiam faciendæ ex decocto Foliorum Salicum, Vitis, Lactucę Violarum, Nimpheæ, Roſarum & aliorū refrigerantium, Aluus etiam lenibus Cliſteribus frequenter ſollicitanda, minime vero acribus, cum excalefaciant & humores exagitent, vnde vapores facilius in caput efferuntur. Quo ad partem primario affectam & Vulneratam, ſi dolor adſit omni induſtria & Arte ſedandus, vt cap. de ſedando dolore ſuperius fuit dictum, vſq; decet talæ Vulnus curandū. Quo ad partem per conſenſum affectam, ideſt ad Caput, imprimis, & ante omnia radendum, & ad Repellentia Medicamenta deueniendum eſt, quæ, vt inquit Gal. lib. Artis Med. cap. 95. ſunt frigida, & adſtringentia, & inter cetera a Gal. 13. Meth. Oxirodinum laudatur, in principio pręſertim, quod ſit in Aeſtate tepidum, in Hyeme moderate calidum, vel magis, & minus calidum, ſecundum, quod magis, vel minus repellere volumus, & ſecundum Aegrotantis temperiem. Oxirodinum igitur in principio Coronali futurę continuo, & ſine intermiſſione applicandum, madidis ex eo linteis, vt inquit Gal. 4. de locis Aff. cap. 2. ſic decocta ex rebus refrigerantibus conferunt.

Oxirodinum ergo ſit huiuſmodi.

℞. Olei Roſacei vnc. 111. Aquę roſarum vnc. 1111. Aceti vnc. 111. Decocti Lactucæ, Plantaginis, Nipheæ vnc. v111 M. & vtere, vel.

℞. Olei Roſacei Omphacini, Olei Nenupharini an vnc. 1. ſ. Aquarum Roſarū vnc. 111. Aceti vnc. 1. ſ. M. & fiat Oxirodinum.

Cum vero in ſummo vigore ſunt Deliria, profuſiones ex Papauerum capitibus Capiti faciemus, vt inquit Gal. & cum ſopire, & ſtupefacere principem facultatem oporteat, vt illæ inquit, Cerebrum ſcilicet quod ſupra modum incaluit, refrigerādo; Ideo odores ex rebus refrigerantibus naribus apponemus, & Nares ipſę intus, & frōtem humidam ex ſimilibus Med. illiniemus in huiuſmodi formam, vel ſimilem odorifera faciendo.

℞. Aquarum Roſarum, Plantaginis an vnc. 111. Sem. Lactucæ, Santalorum Rubeorum ſubtiliter pul. an dragm. ſ. capitum Papaueris num. 1. Aceti parum M. & fiat odoriferum.

Sed cum in Delirio Vigiliæ maxime vrgeant, & maximi ſint momenti, cum, vt ſuperius fuit dictum, Delirium excitent, & iam pręſentem augeant, Ideo huic Symptomati totis Neruis eſt occurrendum, & ideo Gal. 13. Meth. cap. 21. inquit Quod non ſolum leuioribus præſidijs, ſed valentioribus eſſe agendum, qualia ſunt, quæ Cerebrum inſigniter refrigerando principem partem ſtupefacere poſſunt. Hec vero Medicamenta vel ſunt interna, vel externa; Externa ſunt lotiones,& capitis profuſiones, vt Hipp. 1. Epid. 3. Mironi delirantij fecit, cui caput lauit, dormiuit,& mēte conſtitit, & non ſolum caput abluere cōducit, ſed etiam Manus crura & Pedes, ſint ergo lotiones huis formæ. *Vigiliis occurrentia*

℞. Foliorum Maluarum, Lactucarum an M. 11. Solani M. ſ. Capitum Papau. num. v111. Florum Chamemoli M. 1. ſ. M. & coque in Aqua ad tertiæ partis conſumptionem, vel.

℞. Hordei mundi, Lactucæ, Violarum Foliorum Mandragoræ, Florum Roſarū Violarum, Camphuræ, Aquarum Roſarum, Nenupharis, & ſimilium.

Poteſt etiam addi foliorū Roſarū rub. Plantaginis an M. 1. Sāpſuci drag. 11. & ſi videatur opij drag. 1. vel tantū dimidiam.

Odores

Odores etiam hoc efficiunt, vt Pomorũ Mandragoræ, Florum Roſarum Violarũ, Camphuræ, Aquarum Roſarum, Nenupharis, & ſimilium. Similiter Linimenta Naribus, & temporibus adhibita maxime conducunt, & cum his ſemper aliquod odoratum miſcendum, vt Moſchus, vel Cãphura, vel quid ſimile, & à prauis odoribus & fetentibus cauendum. Linimenta ergo fiant Oleo de Papauere, Nenupharino, Mandragorite Violaceo, vel Vnguẽto populeo, quibus, ſi opus fuerit, parum Opij etiam miſcendum, vt hac forma, vel ſimili.

℞. Olei Violacei, Nenupharini an drag 1. ſ. Vng. populei vnc, ſ. M. & vtere, vel ℞. Opij G. IIII. Moſchi, Croci orient. an G. I. Olei Nenupharini q. ſuff. M, & fiat Linimentum.

Interna vero Medicamenta multiplicia ſunt, & alia mitiora, alia valentiora, Inter mitiora ſunt, Syruppus de Lactuca, de Papauere, Diacodion cum Melle compoſitũ, ſimiliter emulſio ſeminũ. Papaueris ad pondus dragm. vi, vel vnc. I. cum Aqua Lactucæ, vel Violarum extracta, & Ferculis permiſcenda. Poſt hęc valentiora ſunt quæ Narcotica & ſtupefacientia dicuntur quibus caute vti debemus, vt inferius dicemus, & huiuſmodi ſunt Philonium Romanum, vel Perſicum, & Requies Nice. quæ tanto minus ſunt noxia, quanto ſunt vetuſtiora, vt inquit Gal. 12. Meth. cap. I. & horum quantitas dragm. I. non excedat. Animaduerſiones vero in his Narcoticis, & ſtupefacientibus Med. habendæ ſunt, vt nunquam Aegris cum virium imbecillitate propinentur, quoniam in his natiuum calorem extinguunt.

Secunda eſt, vt à frequenti horum Medicamentorum vſu abſtineamus, quoniã, vt inquit Aetius, periculum eſt ne delirantes nimium refrigerentur, & Letargici fiãt Animaduertendum etiam, vt poſt quam à Delirio Aeger fuerit liberatus, vt intrinſecis, & extrinſecis Medicamentis caput poſtea roboretur, de quibus poſtea alias verba faciemus, & hec de Delirio ſatis.

DE PRVRITV IN VVLNERIBUS Cap. 29.

INter Symptomata, quæ Vulneribus ſuperuenire aliquãdo ſolent diximus eſſe etiam Pruritum, qui, & ſi leuæ Symptoma ſit, tamen quia hoc etiam miſerum Aegrotantem torquet, & ſi partem ſcalpat, vel dormiendo confricet, periculum eſt ne ſanguinis e Vulnere Hemorragia fiat, vel doloroſa partis excoriatio, vel materiæ fluxus ad affectam partem; Ideo remouendus.

Pruritus, vt inquit Gal. 2. de Sympt. cauſis prope finem, eſt excrementorum leuiter mordicantium ſenſus. Vel dicere poſſumus, quod pruritus eſt ſcalpendi aſſidua cupiditas.

DE PRVRITVS Cauſis.

PRuritus vero cauſa, eodem in loco dixit Gal. quod eſt exigua, tenuis, ſalſa, & immota materia; & in com. I. in lib. de Fracturis com. 41. dixit Pruritus excitatur a vapidis excrementis quę mediocriter inter expirandum mordicant & 6. Epid. 6. dixit Hipp. Pruritus fit ex humoribus acribus amaris, ſalſis, erodentibus ac vaſa ſecantibus; In Vulneribus vero vt plurimum a ſaniei acrimonia cutim exedente excitatur.

DE PRVRITVS Signis.

HOC Symptoma ex Aegri ſermonibus prompte dignoſcitur, & in particula aliquando paruæ puſtulę, & aliquis rubor excitatur.

DE PRVRITVS Prognoſtico.

NEglectus à Medicis pruritus in doloroſam Excoriationem & interdũ in inflammationę terminari ſolet, & ideo quam primum infraſcriptis remedijs ei occurrendum.

DE

DE PRVRITVS Curatione.

MEMBRVM ergo, ſiue pars affe. cta Aqua temperate calida perfundatur ac abluatur ex Hipp. & Gal. pręcepto, aut Spongia dicta Aqua imbibita & expreſſa foueatur, vt poris apertis materia pruritum excitans faciliter euacuari ac difflari poſſit, & ſi volumus vt magis agat, Profuſio ſiue Fomentū ex Aqua ſalſa ſiue Marina fiat, quæ propter ſalem magis expurgat, & poros aperit; In hoc caſu conuenit etiam aliquod Linimētum ex aliquo Vng. Plantaginis ſucco diluto, vt eſt Vng. de Ceruſa ſimp. vel Camphuratū vel cum his Populeum Vng. miſcendum, & ſi maxima caliditas ſit coniuncta, ſimplici populeo Vng. vti poſſumus, & his faciliter, & Altiſſimi auxilio, pruritum remouebimus.

DE DVRICIE, LIVORE & Vulneris Ariditate Caput 30.

DE his omnibus cruditatem conſequentibus pauca dicemus, cum & lib. de Tumoribus fuerit ſatis de his a nobis dictum, & inferius etiam aliquid dicemus. Hec enim ſe neceſſario conſequuntur, vt ex Gal. probatur, qui lib. de Euch. & Cacochimia dixit. Porro ariditas in duris valdeq; ſiccis rebus, Friabilitas in mollibus, & 2. de Temperamentis dixit, Si quidem, quod ſiccum eſt, durum prorſus eſt Nam quod a frigore concretum eſt, durum cernitur.

Durum quid ſit Durum ergo id corpus dici ſolet, quod preſſum carni noſtræ minime cedit, vt inquit Gal. com. 1. in 6. Epid. cap. 29.

DE CAVSIS

INdurationis vero cauſæ, vt inquit, Aetius Serm. 2. cap. 224. tres ſunt, aut ſiccitas, aut plenitudo, aut congelatio, Idē etiā inquit Gal. loco citato, & 5. lib. ſimp. cap. 5. & multis alijs in locis.

Liuiditas ſimiliter duobus modis fit, vel ob frigidam Intemperiem & innati caloris extinctionem, vt inquit Hipp. Aph. 17. lib. 5. aut ob humoris nigri & Melancholici præſentiam. Fit vt plurimum Liuiditas in Vulneribus, quia nutriens facultas continuo imbecillior ſit, & ſucci ad interiora ſecedunt, & quia parum etiam alimenti confluit, ideo etiam aridum Vulnus redditur, cum nutriens facultas langueat, vt lib. Prog. inquit Hipp.

DE PROGNOSTICO

SI ergo Vulneris color ob frigidam intemperiem, & caloris natiui extinctionem mutetur, & ad Liuiditatem tendat, malum eſt, & ideo Hipp. 7. Aph. 2. inquit; Propter Os ægrotans caro liuida malum, & Gal. in eius Com. inquit, Quod hec liuiditas non fit niſi in maximis Oſſiū corruptionibus, quia in ipſis natiuus calor extinguitur,

DE CVRATIONE

ÆTIVS loco ſuperius citato, ex qualibet cauſa Duricięs oriatur, curationem tradit dicens. Si quidem igitur ob ſiccitatem pars dura fiat, humectare omni modo eam oportet. Si vero ob plenitudinem euacuare eam ipſam oporteat. Si vero ob congelationem fuerit indurata, congelationem moderate calefacientibus diſſoluere oportet. Nam congelatio ex Frigore eſt, quæ autem vehementer calefaciunt, magis congelant. Conſideranda ergo eſt Duriciei cauſa ad recte curandum quę vero ſint Medicamenta hoc efficientia lib. de Tumoribus cap. de Scirrho abunde à nobis fuit dictum, Ideo vide ibi, & aliqua etiam inferius dicemus. Ariditas ſimiliter fotu ex Hydreleo, vel alijs humectantibus & emollientibus tollenda, vt Pinguedinibus, Adipibus, Medullis, & his ſimilibus.

Liuori vero nulla adeſt medela, niſi ob refrigerantium Medicamentorū vſum talis liuiditas fuerit orta, vt inquit Gal. lib. de Medicamentis Sec. Gen In quo caſu vt illę inquit, ſolum Phinicinum Emplaſtrum veteri Oleo liquatum id diſcutere poteſt, quo tempore partes liuidæ Aqua calida fouendæ, & inferius inquit, Intrepide itaque in Rheumaticis affectionibus hoc vtemur Med. vt pote quod

adſtrin-

adſtringat, tum digerat, tum robur particularum confirmet.

Quando igitur Vulnus crudum fuerit, quod, vt dixi, cognoſcitur ex Duritie, liuore, & ariditate, pauca ſaniei copia a Vulnere exeunte, vel ſi cruditas fuerit orta ex inſtrumento contundente, vel ab Aere, vel Med. nimis frigido impoſito, vel à nimia compreſſione vinculis facta, vel qualibet alia cauſa, Concoquentia Med. applicare debemus, vt eſt communæ digeſtiuum ex Oleo Roſaceo, Oui Vitello, & Terebenthina compoſitum, Si vero volumus, vt calefaciat, vice Roſacei, Chamomelinum, vel Amigdalarum dul. vel ſimile admiſcebimus, Vel fiat Digeſtiuum ex Butyro & Oui Vitello, & circum circa imponendum Diachilon ſimp. vel Diachilon magnum, vel cum Gummis; Et ſi magis concoquere volumus, craſſa Cataplaſmata puris generationem adiuuantia circum circa Vulnus imponenda, quę fiunt ex Maluarum folijs & Radicibus, Altheæ, Triticea Farina, Oleis, Pinguedinibus, & his ſimilibus vt lib. de Tumoribus a nobis fuit dictum. Quando vero Vulnus non amplius crudũ fuerit, ſed bonum pus & quantitate moderatum apparebit, Vulneriſq; labia rubicunda fuerint, ſarcoticis & carnem gignentibus vti debemus, vtq; Vulnus requirit, poſtea curandum ad Duriciem Meſues infra ſcripta Cerata maxime valere dixit.

℞. Olei Yrios, vel de Lilio vnc. I I I. Yſopi humidę vnc. I I. Terebenthinæ, Cerę Citrinæ an vnc. I. ʒ. M. & S. A. Fiat ceratum, vel.

℞. Olei Chamemolini, Ceræ Citrinæ, Olei Yrini, vel Liliacei an vnc. I I I. Maſticis vnc. ʒ. Spicæ drag. I. ʒ. Croci ſcrop. I I. Terebenthinę vnc. ʒ. Reſinę dragm. I I. Yſopi humidæ vnc. v. M. & S. A. fiat Ceratum, & hoc maxime valere dixit, ac etiam ad duriciem & Neruorum nodoſitatem.

Ad Liuiditatem ſiue nigredinem maxime infraſcripta valent.

℞. parum Croci & M. cum Aqua calida, vt virtus inde egrediatur, & in hac Aqua concoque Farinam Hordei ad ſpiſſitudinem, deinde adde parũ Sandrachæ, ſiue rubri Arſenici dicti, & calidum applica vel.

℞. Ceræ vnc. I. Olei Chamemolini vnc I I I. ſuc maioranæ vnc. I. ſandrachæ tenuiſſimæ, & per Pannũ cribatę vnc. I I. Cera cum ſucco, & Oleo liqueſcãt, deinde ſandrachã adde, & vtere.

Et notandum, quod iſta valent inlita nigredini, ſiue liuiditati in Facie, & alijs partibus ex percuſſione ortę.

DE PARTICVLARI Vulnerum Theoria ac Curatione.

Ordo ſeruandus.

IN pertractando de Vulneribus in particulari hunc ordinem ſequemur, Imprimis enim de ſimilarium partium Vulneribus, ideſt Carnis, Venarum, Arteriarum, Neruorum Ligamentorum & Oſſiũ verba faciemus, Deinde de partium Compoſitarum Vulneribus, vt Capitis, Thoracis, Abdominis & aliarum partium pertractabimus.

DE CARNIS VVLNERE Caput 31.

Per Carnẽ quid intelligẽdum.

ANte omnia videndum quid per carnem ſit intelligendũ, Secundo quot modis hec pars vulnerari poſſit. Per Carnem enim intelligere debemus Cuticulam, Cutem, Pinguedinem, Membranam carnoſam, ac etiam ſuppoſitam Muſculorum carnem, cum hec omnia vnum ſub alio conſiſtant ac contineantur. Caro vero pluribus modis vulnerari poteſt, vel incidendo, vel pungendo, vel rumpendo, vel contundendo, vel erodendo. Nos ergo imprimis de inciſione pertractabimus, quod diuiſionis genus frequentius accidit & cum hoc alia diuiſionis genera ſepe concidunt ac cõiungantur, Inciſio vero multiplex eſſe poteſt, vel enim eſt ſimplex & ſine ſubſtantiæ deperditione, aut cum deperditione, aut amiſſione ſubſtantię.

Caro quot modis Vulnerari poſsit.

Inciſionis ſpecies.

Quod enim ſimplex eſt, & ſine ſubſtantię amiſſione, aliud eſt in ſuperficie & in ſummo reſidens, Aliud profundum, aliud ex vtriſque particeps, quod Inequale dicitur, cum aliqua Vulneris pars ſuperficialis alia profunda ſit, Et ex his Vulneribus aliud eſt magnum, aliud paruum, aliud mediocræ, ſecundum quod maius, vel minus ſpacium occupauent.

Species Vulnerũ cum deperditione ſubſtantiæ.

Vulnus ſimiliter, quod eſt cum ſubſtantiæ deperditione, aliud eſt cum ſolius Cutis deperditione, aut cum amiſſione Cutis, & ſubſtantiæ Carnis ſimul. Et ex his Vulneribus, Alia ſunt ſimplicia, ideſt abſque vllo accidente ac

Sympto-

Symptomate, & alia ſunt cum aliquo Symptomate coniuncta, Et ex his Symptomatibus alia ad ſe curationem trahunt, quando cauſæ rationem habent, ideſt quando ſunt inſignia & ſeua, & vires deiciunt, vt inquit Gal. 12 Meth. cap. 1. & alia ad ſe curationem minime trahunt, ideſt cum parua, & mitia ſunt, ſed in curatione aliqua de ijs ratio habenda eſt.

DE SIMPLICIVM AC SVperficialium Vulnerum Curatione Cap. 32.

IN pertractando de his Vulneribus, nihil de cauſis, ſignis, Prognoſticis ac de Vniuerſalibus præſidijs dicemus, cum abunde ſuperius in tractatu de Vulneribus in Vniuerſali de his fuerit dictum.

In ſimplici ergo Vulnere Medici intentio ſimplex & vnica eſſe debet, cum in huiuſmodi igitur Vulnere tantum ſuperficialis diuiſio adſit, ſolum quod erit diuiſum riuniri debet, ſed antequam hoc faciamus imprimis, ſi quid extraneum inter Vulneris labia erit, vt ſanguinis grumi, Pili, puluis, vel quid ſimilæ, remouendum, deinde ſanguinis effluxi quantitas conſideranda, & ſi in pauca ſit copia, a Vulnere fluere ſinemus, Hipp. præcepto lib. de Vlceribus, vel ab adiūctis partibus effundemus, quod etiam dixit Gal. 4. Meth. cap. 5. cum ex ſanguinis effluxione Vulnus ſiccius reddatur & quod ſiccum eſt ad ſanum magis accedit, & quod humidum ad vitiatum, & non ſanum, vt inquiunt dicti Autores, & ſanguinis etiam moderata fluxione, ab Inflammatione, Obſtructione, & Febre, & ab alijs prauis Symptomatibus Vulnerati liberantur. Si vero ſanguis in magna copia, & magis quam decet, fluat, Medicamentis ſupprimendi vim ac facultatem habentibus talis ſanguinis fluxus ſiſtendus, vt de Venarum Vulneribus dicetur.

Sanguine ergo optime ſuppreſſo, & deterſo & mundato optime Vulnere, labia in vnum adducenda, & ſimul vnienda, & ſic vnita ſeruanda, quod, ſi commode fieri poſſit, Vinculo ſiue faſcia ex duobus initijs circumdata exequendum, Niſi vero Vinculo labia ſimul vniri ac coniungi poſſint, vel quia Vulneratę parti faſcia adaptari nequeat, vel quia Vulnus eſt per tranſuerſum membri, tunc Sutura vel Glutino vti debemus, & ſic cito, ſi paruum Vulnus fuerit, ſanabitur, dicente Gal. 3. Meth. cap. 4. de ſimplici Vulnere loquens. Quæ enim diſſident, atque inuicem diſtant ſi in idem adamuſſim componas, citra omnem reliquam extrinſecus molitionē coaleſcūt Supra vero huiuſmodi riunitum Vulnus, ſi paruum ſit, tantū Oui albumen diu agitatum leuique ſtuppa exceptum applicandum, quo, vt inquit Ga. 11. de ſimpl. Med Facult. ſanguinem ſupprimit, dolorem ſedat & refrigerando repercutit. Inflammationeſque prohibet, & ſic partis etiam tēperiem ſeruat, vel aliquod aliud Glutinās Medicamentum apponendum, & poſtea Vulnerata pars commode ſituanda, & in quiete vſque in tertiam vel quartam diem detinenda, quo tempore, niſi aliquod ſimptoma ſuperueniat, Vulnus non ſoluendū cum, vt inquit Gal. 13. Meth. Simplicia, & parua Vulnera ſpacio vnius aut duorū dierum, pro eorum vnione ac optima conglutinatione, egeant. Curantur igitur huiuſmodi Vulnera per Primam Intentionē, quæ nihil aliud eſt niſi partium diuiſarum vnio & agglutinatio abſque interueniente medio, veluti ſi duæ Ceræ, vel Luti partes ſimul coniunguntur, & ex duabus partibus vna fiat. Si vero Vulnus cæſim factū ſuperficialæ, & magnum ſit ideſt magnū occupet ſpacium, & vinculo eius labia probe committi non poſſint, ſimiliter Glutino, vel Sutura, vel Fibulis, vt inquit Gal. loco citato, ſunt coniungenda, Deinde tenuiſſimum Linteum infraſcripta Comp. oblinitum & imbibitum ſuperponendum & ſupra tenues ſtuppæ eadem compoſitione imbibitæ, & oblinitę apponendæ, & de ſuper aliæ ſtuppæ ſolo Oui albumine oblinitę applicandæ. Tenuæ vero Linteum ſuperponendum imprimis, ne in Stupparū remotione puncta abrumpantur, & ne patienti dolor inferatur.

Curatio per primam Intentionē quid ſit.

Cur ſupra conſutum Vulnus tenue linteum ponendum.

Compoſitio igitur pro primo apparatu fiat cum Puluetibus Agglutinatiuis & ſuturæ conſeruatiuis, & Oui albumine ſimul mixtis ad Mellis conſiſtentiam. Semper animaduertendo, ne puluis neq; quid aliud intra Vulnus ingrediatur, ne Glutinationem impediat, Et huiuſmodi compoſitio ſanguinis profluuium ſiſtit, Dolorē ſedat, & partem ab inflammatione tuetur, vt inquit Gal. 3. Meth. cap. 4.

Puluerū Agglutinatiuorū cōpoſitio

Pulueres vero agglutinātes ſiue Incarnātes & ſuturæ cōſeruatiui fiant huiuſmodi,

℞. Aloes,

℞. Aloes, Myrrhæ an dragm. 1. Sarcocolę dragm. 1. ʃ. Sang. Drag. Terrę Lemniæ an dragm. 11. ʃ. Tutię, Litargirij, Tragaganthæ an dragm. 1. M. & Fiat pul. Tenuiſſimus. Vel ℞ olibani, Aloes, Sarcocollæ, Sang. Drag. Rad. Ireos an q. ſuff. & fiat puluis tenuiſſimus. vel.

Thuris, Maſtiches, Fenugreci an q. ſuff. M. & fiat puluis tenuiſſimus. vel ℞. Boli Arm. Terrę ſig. an drag. 11. Thuris, Maſtiches, Sarcocollæ an dragm. 1. Myrrhæ Aloes an dragm. ʃ. Tragaganthi Sāg. drag. an ſcrop. 1. Farine Hordei Fabarū an ſcrop ʃ. M. & fiat tenuiſſimus puluis.

Ne vero afflicta pars inflammetur, vtq; illam a dolore preſeruemus, partes circum circa Rolacco oleo inungendæ, & ſic vnitis Vulneris labijs, & ſuperpoſitis dictis Medicamentis, vtque decet, alligato Vulnere & optime ſituata affecta parte, vſq; in quartam diem, vti ſuperius diximus, niſi aliquod ſuperueniens praui Symptoma prohibeat, tale Vulnus detinendum, & aliud Medicamentum non renouandum, neq; ſoluendum. Quarta vero die omnia ſuperpoſita Medicamenta leniter tollenda, vtq; facilius hoc exequamur, Vino nigro auſtero calido exiccatę ſtuppæ optime madefaciendę & leniter & iocunde ablatis omnibus, aſpiciendum, vtrum Vulneris labia ſimul coaluerint, & niſi conglutinata fuerint, Stuppæ, vel Spongiæ, vel duplicata Lintea Vino ſtiptico auſtero calido imbita & expreſſa Vulneri ſuperponenda, & alliganda, & ſic citiſſime ſaneſcet, Animaduertēdo ne exiccētur, ne Vulneri noceant.

Alij quando Lintea, vel Stuppas, vel Spongias dicto Vino imbibitas, & expreſſas ſuperponunt, prius infraſcriptum pulrem, vel aliquem ex ſupraſcriptis ſuper vulnus aſpergunt.

℞. Myrrhæ dragm. 111. Aloes Hep. vnc. ʃ. M. & fiat. puluis tenuiſſimus.

Quod vero Vinum Vulneribus competat, Hipp. lib. de Vlceribus his verbis dixit, Vulnera nulla re debent madefieri pręterquam Vino, Quod etiam dixit Gal. 4. Meth. & 3. eiuſdem Methodi dixit, Vinū namque omnis Vlceris, qua Vlcus eſt, ideſt quod citra aliam cum eo implexam diſpoſitionem reluctantem conſiſtit, optimū eſt Medicamentum.

Cum ergo omnæ Vulnus, quotieſcumque eius labia ſimul fuerint coniuncta, medicamento exiccante & modice adſtringē teegeat, vt ſi qua ſanies ſubſit, abſumatur & materiæ ad huiuſmodi partem confluxus prohibeatur, vt inquit Gal. loco citato & dictum Vinum hęc omnia efficit. Ergo Vinum huiuſmodi pro Vulneribus optimum eſt Medicamentum. Alij pro ſecundo apparatu vtuntur Terebenthina, vel Abietino oleo dictis Glutinatiuis pulueribus ad Vng. formam commixtis. Alij a principio vſque ad finem Glutinantia Medicamenta ſemper apponunt, vt ſunt ea, quæ abunde ſuperius cap. de conſeruanda partis temperie deſcripta a nobis fuere, vel infraſcripta, quibus, deterſo a sāguine Vulnere, & eo non amplius fluente calidis vti debemus.

℞. Terebenthinæ claræ lib. 1. olei ſem. lini vnc. v1. Reſinæ Pini vnc. 111. Thuris, Myrrhæ, Aloes, Maſtiches, Sarcocollæ an vnc. 1. ʃ Macis ligni Aloes an vnç. 1. Croci dragm. 11. M. & omnia in Retortam imponantur, & lentiſſimo igne deſtillentur, & primum exibit Aqua clara, paulo poſt rubicundum ſequetur oleum, & tunc auge ignem, ſemper magis magiſque intendendo vſq; ad deſtillationis finē quo facto, ſepara oleum ab Aqua & vtrūque ſeorſum ſerua, & Aqua ſuccedente tēpore rubeſcit, & oleum Rubini colorem acquirit. Iſtud oleum valet Vulneribus conglutinandis, præcipue vero partiū neruoſarum oſſium & Venarum, & citiſſime abſque ullo dolore conſolidat, vel. *Glutinā opt. mū.*

℞. Terebenthinæ claræ lib. 1. Thuris, Myrrhæ, Maſtiches, ſarcocollæ an vnc. 1 Aquę ardentis vnc. v111. M. & omnia in lutatam Retortam ponatur, & in Cineribus deſtilentur, Oleum ab Aqua ſepara. *Aliud.*

Quod Oleum breuiſſimo temporis ſpacio omnia Vulnera abſque ullo dolore conſolidat, & præſertim Capitis, claudendo eo vulnus ſuperficie imponendo. Vel

℞ Terebenthinæ clarę lib. 1. Euphorbij, ſulphuris an vnc. ʃ. ſalis, & in. comm. vnc. 1. olei veteris lib. 1. M. & omnia per horas duas lento igne coquantur, deinde colentur, & dicta compoſitione calida. Vulnus continuo fouendum, & ſic cito conglutinabitur.

DE VVLNERE PROFVNdo, & recondito, citra ſubſtantiæ Amiſſionem in Carne accepto Caput 33.

IN huiuſmodi curando Vulnere imprimis animaduertendum, quo Vulneris orificium ſpectet, & eius fundum, Si enim orificium deorſum ſpectet, & eius fundum ſuperius ſit, & libere ſanies ab eo ſua ſponte effluere poſſit, decenti ligatura, & ſutura etiam, ſi fuerit opus, & dictis Glutinantibus Medicamentis facillime curationem recipit, Animaduertendo, vt vſque in fundum talia Medicamenta penetrent, vbi prius glutinari eſt opus. Si vero ſurſum eius orificium ſpectet, & eius fundum deorſum, & in eius cauitate ſanies detineatur tunc videndum ac conſiderandum vtrum partis commoda ſituatione ita collocare poſſimus, vt deorſum orificium ſpectet, & fundum ſurſum, vt ſanies libere effluere poſſit, & quando ſic commode talis pars fuerit ſituata, vſu dictorum Medicamentorum, vel ſimilium, & expreſſiua faſciatura a Vulneris fundo incipiendo, & orificium verſus tendendo, cito curabitur, & noua ſectio facienda non erit, vt inquit Gal. 2. ad Glau. cap. 8.

Niſi vero Vulneris orificium deorſum ſpectet, neque conuenienti ſitu & figura vulnerata pars ita, ſituari poſſit, vt orificium deorſum & eius fundum ſurſum tendat, & ſanies in Vulneris fundo contineatur, & in eius fundo aperiendum eſt, & ſectio facienda, vt retentæ in fundo materię exitus detur. Vel tota cauitas ideſt ab orificio vſque ad fundum ſecanda. Tunc vero tota cauitas ſecanda, quando Vulnus nõ erit nimis profundum, neque Venarum, Arteriarum, aut Neruorum ſectionis vllum adeſt periculum. In fundo vero tantum aperiendum, quando valde profundum eſt Vulnus, ne magnum Vulnus fiat vel de dictarum partium ſectione periculũ inſtat; Et poſt ſectionem expreſſiua Faſciatura a ſuperiori parte incipiendo huiuſmodi pars vincienda, & in partem inferiorẽ, ubi noua ſectio fuerit facta, deſinat. Quod uero ita debeat fieri Gal. 3. Meth. cap. ultimo optime expreſſit dicens, Si Vulnus cauitatem alte reconditam ſub cute habet conſiderare oportet, utrum ea in ſuperiori parte ſit, ita ut ſanies ex ea parte effluat an in inferiore, ſic ut illic ſiſtatur; Eius igitur, cui affluxus patet, eadem quæ aliorũ curatio eſt; Cui uero non eſt, huic ipſi moliamur affluxum oportet. Eius autẽ, (effluxus moliendi) duplex ratio eſt (ubi exprimente deligatura nihil promouemus) alias tota cauitate deſecta, alias in fundo tantum aperta. Quando uero horum altera ſit ineunda, docebit tum locorum ipſorum natura, tum uero Vlceris magnitudo. Si namque ea loca ipſa dubiam (ſeu fallacem ac periculoſam) ſectionem faciãt & Vulnus magnum fuerit, in fundo aperire magis expedit. Si contra ſe habeant, præſcindere ſeu diuidere præſtat. Deligatio uero eius incipiat quidem (ut dictũ eſt) ſuperne, finiatur infra, ubi ſcilicet patet effluxus, & hec Gal.

Quando uero ſectio facienda, ut ſectio commode fiat, imprimis intra Vulnus ſpecillum uſque in fundum immittendũ, uel aſtula quædam lignea, & ſuper eam ſectio facienda Facta ſectione pro apparatu primo, Turunda ſiue Penicillum oui albumine imbibitum immittendum, ut ſanguinẽ ſiſtat, & dolorem leniat, & deſuper aliæ ſtuppę eodem albumine oblinitę; Deinde quouſque ralæ Vulnus purgatum fuerit, bis in die deterſiuis ſiue mũdificatiuis Medicamentis uti debemus; Deterſo ac purgato optime Vulnere, ſarcoticis & conglutinandi uim habentibus Med. utemur, & tandem Epuloticis & cicatrizzandi facultatem habentibus.

DE VVLNERE CARNIS Compoſito ſiue Cauo Caput 34.

CAuum Vulnus dicitur, cum illud in quo aliqua ſubſtantiæ adeſt deperditio, ut cutis & ſubiectæ carnis, tũ id in quo, & ſi nulla adſit ſubſtantię deperditio & ex ſimplici inciſione factum fuerit, tamen Vulneris labia ob Vulneris magnitudinem & nimiam inter ſe diſtantiã non poſſunt in fundo ad mutuum contactum adduci, & ideo in eius fundo cauitas remanet, quæ ut repleatur, utque partes ſimul uniantur, noua carnis generatione eſt opus. Curari ergo debent hec Vulnera per Secundam Intentionẽ, quę nihil aliud eſt, niſi duorum unio corporum per interuenientem

Curatio per ſecũdam Intentionẽ quid ſit.

uenientem medium, ſicuti fracta oſſa colligantur per Sarcoidem porum ſiue Callū ſic caua Vulnera per nouam Carnis generationem vniuntur; Modo ad curationem accedamus.

Huiuſmodi Vulneris curatio cum optime, & diffuſe à Gal. 5. Meth. fuerit tradita, ideo eum, vt maiores noſtri fecerunt ſequemur. In Cauo igitur Vulnere curando vniuerſalia præſidia totumque corpus ſpectantia conueniunt, ſimiliter externarum rerum ablatio, temperiei partis conſeruatio, & accidentium prohibitio ac remotio, ſicuti ſuperius in curatione Vulnerum in Vniuerſali diximus, & moderatus ſanguinis fluxus in hoc etiam Vulnere cō petit, vt in ſimplici Vulnere diximus. Sed in hoc Vulnere, cum duo ſe nobis offerāt, vnitatis ſcilicet diuiſio, & cauitas; Ideo duplex eius curationis ſcopus proponitur. Quod enim diuiſum eſt, vnitionem, & cauitas repletionem deſiderat. Sed cum in dicto Vulnere partes inter ſe diuiſæ vniri non poſſint, niſi prius repleatur cauitas; Ideo prima noſtra intentio erit, nouam regenerare carnem, & conſequenter poſtea cauitatem replere. Sed in hoc faciendo quatuor intentiones habere debemus. Prima erit, vt caro ſimilis deperditæ reſtituatur, aliter cauitas repleri non poterit, & ideo in adinueniendis particularibus ac conuenientibus remedijs; optime totius corporis, & affectę partis temperamentū ſpectandum ac conſiderandum, & in hoc præcipue Medici ſcientia ac iudicium conſiſtit. Materia vero ex qua caro gignitur

Ex quibus caro gignatur

eſt optimus ſanguis, opifex vero atque Autor eſt illius corporis Natura, cui caro ſuperinduci debet, & Natura cuiuſque partis in quatuor qualitatum temperie conſiſtit. In huiuſmodi ergo Vulnere curando hec duo conſideranda veniunt; Si pars vulnerata propriam temperiem ſeruet nec ne; Et an ſanguis, qui influit, bonus ac mediocris ſit.

Nam ſi horum alterum deficiat, vt ſi affecta pars aliqua intemperie laboret, ad propriam temperiem reducenda, ſicuti ſuperius de curatione Vulnerum in Vniuerſali diximus, & ſi ſanguis ſit vitioſus, ideſt aliqua mala qualitate præditus, & victus ratione, & Medicamentis corrigendus, & ſi in quantitate peccet, ideſt quod in maiori copia, quam ſit opus confluat, & Reuulſionibus, Euacuationibus, & Reprimentibus Medicamentis talis ſanguinis confluxus inhibendus, & ſi in pauca copia confluat, & optima victus ratione, & Medicamentis ad affectam partem ſanguis attrahendus.

Quando ergo pars affecta propriam tēperiem ſeruabit, & ſanguinis confluxus citra omnę ſit vitium, nihil obeſt, quo minus optima caro proſpere gignatur. Carnis ſi quidem generatio, inquit Gal. ex ſubiecta, quæ ſana eſt, ortum ducit ex ægrota vero gigni caro noua nō poteſt. Sed cum in prima carnis generatione, veluti in omni alia coctione duo excrementa neceſſario gignantur, Alterum quidem tenuis, quod in Vulnere ſanies dicitur Alterum vero craſſius, quod ſordes nominatur, & ex tenui Vulnus humidum redditur, & ex craſſo ſordidum. Ideo huiuſmodi Vulnus Medicamento duplici facultate prędito eget, ideſt ſiccante, & detergente, Siccandi enim facultate humiditatem corrigit, & detergendi ac mundificandi vi ſorditiem tollet. Cum ergo nullo vnquā tempore Natura ceſſet, certe nec tempus vllum erit in quo ambo hec excrementa in cauo Vulnere non colligantur, Et ideo nullū debet eſſe tempus, in quo non vtrūque Med. genus, ſiccans ſcilicet, & detergēs deſideretur ac requiratur, & v. Meth. Gal. in principio dixit, Et ſi dictum ſit, omnia Vlcera ſiccantia Medicamenta requirere. Ceterum quod ſinum habet, vt minus ſane, quam reliqua, ſicca, quæ prę ter quam quod modice ſiccent, etiam detergendi facultatem poſſideant, deſiderare. Sed non ſufficit Med. genus adinueniſſe, ſed opus eſt ſpeciem adinuenire, quæ ipſi Vulneri ſit commoda, & ſtatuto ordine, & gradu circumſcripta, vt Carnē producere poſſit. Modice ergo ſiccantia, & detergentia Medicamenta carnem gignentia eſſe debent, vt ſunt ea, quę in primo gradu exiccant, & detergunt. Sed cū duobus modis intelligi poſſit aliquod eſſe ſiccans & detergens in primo gradu, aut abſolute, aut comparatiue. Non credendum quod omnia Medicamenta in primo gradu abſolute intellecta carnem generare poſſint, cum aliquando ſit opus vt Medicamenta in ſecundo, & tertio gradu exiccantium, & detergentium ſint, vt carnem generent, vt in corporibus, & in ſiccis partibus.

Sarcotici Medicamenti qualitas

tibus. Sed intelligendum, quod in comparatione ad leſam partem, ideſt quod Medicamenta, vt Carnem generent, debent excedere partem affectam in ſiccitate per gradum vnum. Non debent vero sarcotica Med. adſtringendi facultate eſſe prædita, quoniam vt Gal. 3. Meth. cap. 4. inquit, Sordes Vlceribus arctius affigerent, quam, vt facile poſtea poſſint elui. Ex his igitur Medicamētis carnē generantibus tres gradus conſtituemus; Primus debiliter exiccans erit, Secundus mediocriter exiccans, Tertius valde exiccans.

Debiliter exiccantia quæ & quibus conueniant.

Debiliter exiccantia cōueniunt in corporibus humidis, & humidis partibus, vt in pueris, mulieribus, & carnoſis partibus, & huiuſmodi ſunt Olibanum, Maſtix, Pix colophonia, Farinæ Hordei, & Fenugreci, Thus Thuris Manna, Turis cortex, Aloes, Reſina, Vinum rubrum & Vng. raſi num inter compoſita.

Exiccantia Mediocria.

Mediocria vero ſiccioribus corporibus partibusque ſiccioribus competunt, vt sūt Ariſtolochia, Yreos, Farinæ Lupinorum, Orobi, Fabarum, Panax, & inter compoſita Vng. Baſilicū malus de Bettonica, de Ceruſa, Aureum, & de matreſilua.

Valde exiccantia

Valde exiccantia corporibus, & partibus valde ſiccioribus conferunt, & cum in his vulnus ſit valde profundum, & huiuſmodi ſunt Centaurium, Polium, Glurinum, Limaces vſtæ, Cadmia, Calcitis, Plumbum vſtum, & lotum, ſic Antimonium, & alia Metallica, quę omnia vrenda ac lauanda, vt eorum acrimonia obtundatur, Myrrha ſimiliter, quę etiam oſſa carne veſtit, & ex his eſt Vnguentum Iſidis Apoſtolorum & de Tutia.

Signa debilioris vel validioris Sarcotici.

Ex dictis ergo ſimplicibus multæ compoſitorum formę ad libitum fieri poſſunt, vel ſiccis vti poſſumus, eorum puluere Vulnus aſpergendo poſt Vini ablutionem Notę vero imbecillioris & languidioris ſarcotici admoti ſunt, ſaniei magna copia ac coaceruatio, & mollis & flauidæ carnis generatio, cum non poſſit, ob imbecillā ſiccandi facultatem putredo prohiberi, & humiditas abſumi, vt inquit Hipp. lib. de Vlceribus. Validioris vero, & efficacioris ſarcotici ſigna ſunt ariditas, & quaſi Vulneris calloſitas, & eroſio, cum ob nimiam ſiccitatem carnem abſumat ac colliquet, dolor aliquando excitatur, & humida ſunt Vulneris labia, rubicunda, & inflammata, ſic circumſitę partes, & Labiorum rubedo, & color aliquando ſalitæ carni ſit ſimilis, pus ſubtilæ, & icores fluunt, & nonunquam ſanguis, & aliquando etiam punctio, & mordicatio perſentitur. Si ergo debiliter exiccantibus in partibus vel corporibus ſiccis vteremur, non carnē producerent, ſed potius pus mouerent. Sic ſi in humidis corporibus, & humidis partibus valentioribus exiccātibus vteremur non carnem producerent, ſed potius abſumerent, carniſq; productionem impedirent, & exederent.

Secunda igitur Indicatio in adinueniendo Med. & Medicamenti genere, a totius corporis, & affectæ partis temperie in cauo Vulnere curando, & in carne regeneranda ac reparanda deſumenda erit, quoniam vt inquit Gal. loco citato. Quod ſecundum naturam ſe habet, ſui cuſtodiam indicat, & propterea, quæ ſibi ſimilia ſunt poſtulat.

Quod vero eſt præter naturam ſui ſublatiunem, eoq; requirente contraria. Perit enim quodque contrarium a contrario Vulnus igitur quidem, quia preter naturā eſt, quo eſt humidius, eo ſane Medicamento quod magis ſiccet, indiget. Corporis vero natura, propterea quod ſecundum naturam eſt, quanto eſt humidior, tanto quod minus ſiccet Med. poſtulat, Proinde ſi qua ſint in diuerſis corporibus Vulnera, quibus par ſit humiditas, quod in ſicciori corporis temperamento conſiſtit, vtique magis ſiccari poſtulat, quod in humidiori hoc ſane minus, quatenus Natura Naturæ intereſt. Siquidem productam carnem ei quæ antea erat, ſimilem eſſe oportet. Vbi igitur priſtina ſiccior fuerit, nouellā quoque ſicciorem fieri conueniet. Quare vberius hec ſiccari poſtulet, quanto magis ſicca fuerit, tanto quod admouetur Med. magis ſiccam facultatem habere debebit, At in humidiori natura tanto rurſus ijs. quę minus ſiccent Medicamētis eſt opus, quanto caro ipſa minus eſt ſicca.

Tertia indicatio in adinueniendis remedijs ab annexis Vulneri ſumenda eſt, vt inquit Gal. eodem in loco, vt ſi aliqua intemperies calida, vel frigida ſit Vulneri cōiuncta, Med. non ſolum exiccans eſſe debet, ſed etiam, vt tantum calefaciat, vel refrigeret, quantum ſubiecta caro a naturali ſuo habitu receſſit, cū in Vulnere caro

produci

produci non poſſit, neq; ſinus impleri, vel agglutinari, vel cicatrix induci, niſi ſubiecta caro pro naturali modo ſe habeat, Sic ſi cum huiuſmodi Vulnere inflammatio, vel dolor, vel quid ſimilę ſit coniunctum, conuenientibus remedijs, quod coniunctum, & annexum erit, imprimis tollēdū, vt caro produci poſſit, cauitaſq; repleri,

Quomodo vero Symptomata Vulneri superuenientia tolli ac curari debeant, ſuperius de Curatione Vulnerum in Vniuerſali abunde fuit dictum. Sic indicatio ab Aerę nos ambiente in Med. adinueniendis deſumenda, & ideo in calidioribus anni temporibus magis refrigerandi vim habentibus, & in frigidioribus magis calefaciendi facultatę habētibus vti debemus.

Quarta indicatio in Cauo Vulnere ſanando, & in oportunis Med. adinueniendis ab indicationum contrarietate deſumęda, vt ſi eodem tempore, eodemque ſubiecto contrarię adſint indicationes, vt ſi habitus totius corporis humidus ſit, pars vero affecta ſit temperamenti ſicci, vel contra, ſic etiam de frigore, & calore dicendum; ideſt quod pars ſit contrario temperamento toto corpori. In tali caſu in adinueniendis, & componendis Med. aliquid etiam habitui totius corporis concedendum, vt ſi totum corpus humidiſſimū ſit, & affecta pars ſicciſſima, minime ſicciſſima Med. conueniunt, Sed moderate ſicca, reſpectu habito totius corporis temperiei. Sic in alijs contrarietatibus faciendū & qui plura deſiderat, videat Gal. loco ſuperius citato, vbi de his indicationibus diffuſe egit.

In curandis igitur huiuſmodi Vulneribus opus eſt vt Medicus optime totius, & partium temperamentum cognoſcat, ſimiliter Aeris temperiem conſideret, Temporis Anni, Regionis, Aetatis, & aliorum ſuperius dictorum, & optime indicationes inter ſe contrarias diſcernerè ſciat, medicamentorumq; omnium, Ideſt eorum facultatum, & temperatorum optimam ſcientiam habeat.

Poſt quam diximus, quæ intentiones ſint habendæ in adinueniendis oportunis Med. pro hoc Vulnere curando, modo videndum quomodò & quo ordine curandum, Et imprimis quo ad Vniuerſalia, & rerum externarum extractionem faciēdā, vt ſuperius in Curatione Vulnerum in Vniuerſali diximus, & mundificato huiuſmodi Vulnere à ſanguine, & Vino abluto Cum intus ſemper aliqua materia præter naturam contineatur. quam Natura expellere non poteſt; Ideo à principio concoquentibus ac Digerentibus Med. vti debemus, ita tamen. vt in principio concoquentia, in fine Detergentia pręualeant, & huiuſmodi Med. vti debemus, quouſq; bonum pus appareat, ideſt quod ſit album leuæ, & æqualæ & quam minime fetidū,

Concoquentia Med. ex quibus fiant.

Concoquentia vero fiunt ex Ouorum Vitellis, Farina Triticea, pul. Thuris, Croco reſina, Tereb, vel abietina, & his ſimilibus.

Detergentia fiunt ex Melle Roſaceo, Syruppo Roſaceo, Farina Hordecea, Fabacea, & alijs, quę abſque morſu detergūt vt inquit Gal, 5. Simp. Med.

Detergentia ex quibus fiant.

Deterſo ac optime mundificato Vulnere ſarcoticis ſiue carnem generantibus cōuenientibus vti debemus, ſicuti ſuperius fuit dictum, Et animaduertendum in huiuſmodi Vulneribus, ſi profunda ſint, vt vſque in fundum huiuſmodi Med. perueniant, & ideo vel Turundis, ſiue Lineamētis, vel quolibet alio inſtrumento immittenda. Si vero Vulnus ſit cauum, abſq; ſubſtantiæ deperditione, & cauitas in fundo remaneat, ob eius profunditatem, & magnitudinem talę Vulnus altis ſuturis ſuendum, & in decliuiori parte foramen relinquendum, per quod ſanies libere effluere poſſit, & per huiuſmodi foramen conuenientia Med. Penicillo ſiue Turunda, ſiue oblongis, & inuolutis filamentis intromittenda, & ijſdem etiam foramen apertum ſeruabitur, & excrementa, quæ in cauitate gignuntur, cōbibentur, & deſuper ſplenia, vel duplicata Lintea vino nigro, & auſtero, vel naturali, vel arte facto imbibita & expreſſa applicanda, poſtea contentiua Faſciatura vinciendū & commode pars ſituanda, vel aliquòd Ceratum ad ſarcotica detinenda, & Vulnus à frigore defendendū ſuperponendum, vt eſt Diapalma, vel Barbarū Gal. & ſic mederi debemus ſemel vel bis in die, ſecundum quòd fuerit opus quouſque Vulnus carne fuerit repletum.

DE AEQVALI SIVE REPLETO Vulnere Cap 35.

ÆQualæ ſiue impletum Vulnus illud dicitur, quod repurgatum, & deficiente carne fuerit ita repletū

vt cum reliqua cute circum circa æqualæ fuerit. Talę enim Vulnus nil aliud deſiderat, niſi vt cutis inducatur, quæ cum iterum (cum pars ſpermatica ſit) regenerari non poſſit, vt inquit Gal. 3. Meth. cap. 5. Ideo quod cuti quamſimillimum, & quod eius munus preſtet reſtitui debet, & ideo Gal. 14. Meth. dixit. In ſumma vero quibus aliquid perit ſubſtantiæ, maxime quidem curandum eſt, vt ei ſimillima reſtituatur. Si id fieri nequeat, ſaltē aliquid, quod eundem præſtet vſum machinabimur, vt in cauis Vulneribus caro calli modo dura gignitur, quæ cuti quidem eſt ſimillima, cutis tamen non eſt ſed cicatrix. Et ſicuti cutis carne denſior, durior, & ſiccior eſt, vt inquit Gal. 3. Meth. Ita caro, ex qua cicatrix fieri debet, alteranda, donec ita denſetur, dureſcat, & ſiccetur, vt cutis officium ſupplere poſſit.

Cicatrix ex quibus fiat.

Materia ergo ex qua cicatrix debet fieri eſt ſuperficialis, æqualis, & repleti Vulneris caro, & ſicuti caro ex concreto à Natura ſanguine fit, ſic ex denſata, & ſiccata ſuperficiali carne cicatrix fit ac formatur. Efficiens vero dupex eſt, epuloticū Med. a Medico impoſitum, vt inquit Gal. loco ſuperius citato, & circumſtantis cutis natura, & ideo videmus, quod cicatrix fieri, & induci nunquam in medio incipit, ſed circum circa, & ſicuti ſarcotica Med. ſanguinem ſicciorem reddendo ſunt Naturæ auxilio, vt carnē facilius generet, Sic epulotica carnem ſicciorem reddendo, & eā denſando, & indurando Naturæ auxiliū præſtant, vt citius ab ea cicatrix inducatur. Et quod Natura aliquid in cicatrice obducenda agat, manifeſte apparet in illis Vulneribus tam Brutorum, quod hominum, quæ aliquando ſua ſponte, & nullo adhibito adminiculo, & artis auxilio ſaneſcūt, & cicatrizzantur.

Vt vero Med. ad cicatricem inducendam apta adinueniamus, recordandum, quod ſuperius ex Gal. mente loco citato, diximus.

Ideſt quod ad carnē Medicamenta in primo gradu ſicca erant oportuna, cū tunc excrementa, quę in carnis generatione reſultant, ſiccare debeant, & Glutinantia similiter debere eſſe sicca in ſecundo gradu, quia non tantum excrementa debent exiccare, sed etiam id, quod aliunde influit. Cicatrizzantia vero, siue epulotica dicta in tertio gradu sicca eſſe debent, quia non tantum excrementa, & quod aliunde influit, ſed etiam ipsius partis naturales humiditates exiccare, & aliquid ab ea abradere debent, & ideo Gal. 2. lib. de comp. Med. Sec. Gen. dixit. Quanto autem glutinantia Sarcoticis magis dicuntur siccare tanto glutinantibus epulotica, siue cicatricem inducentia. Et hoc intelligendum in comparatione ad partem affectam, sicuti ſuperius de incarnantibus diximus, & nō quod abſolute epulotica in tertio gradu sicca eſſe debeant, Et ideo in cicatrizzantibus Med. applicandis, sicuti de ſarcoticis diximus, Aegrotantis, & affectæ partis natura, & Vulneris magnitudo conſiderā da, cum mitioribus epuloticis in pueris, & in mulieribus, & in paruis Vulneribus vti debeamus, quam in adultis viris, & magnis cicatricibus inducendis.

Epuloticorū qualitates.

Si igitur, vt nos ſuperius diximus ex mē te Gal. lib. 5. de Simp. Med. Fac. cap. xv. In planis Vulneribus tantum cicatrix induci debeat, & caro ita alteranda; vt cuti similis fiat, quod perficitur per ea, quæ illam contrahere, conſtringere, & conſtipare, denſare, siccare, & in callum cogere valeant, quam cicatrix sit velluti in Callum, indurata caro, & quod hoc efficiunt refrigerantia exiccantia, & adſtringentia eſſe debent. Refrigerandi enim facultate conſtringendo, & denſando tenuioreſq; partes, veluti exprimendo, & craſſos in vnum cogendo, indurant. Siccandi vero facultate, tenuiores partes abſumendo, ſicciorem duriorem, & denſiorem carnem reddunt, adſtringendi facultate retinent, & reprimunt ſanguinem, ne ad huiuſmodi partem pro gignenda carne confluat, quod fieret si confluerer. Horū vero epuloticorū duo ſunt genera, Alterum quod per ſe id efficit, valenter exiccando, & sine mordacitate adſtringendo, vt inquit Gal. lib artis Med. cap. 87. quæ vt plurimum ſunt frigida, & primario, & proprio Epulotica, siue ad cicatricem ducentia dicuntur, Alterum per accidens, & ſecundario, carnem alterando, & Calli inſtar indurando, vt ſunt calida Medicamenta, quę carnem colliquandi, & detrahendi vī habēt, vt inquit Gal. lib. v. Simpl. cap. 14

Per ſe Cicatricē inducentia

Per ſe proprie, & primario cicatricem inducentia ſunt Galla immatura, Malicorium, Balauſtium, Aegipriæ Spinę fructus

Acacia

Acacia Rhus, ſiue Sumach. Bolus Arm. Ceruſa, plumbum vſtum,& lotum, Litar gitium, Pini cortex, oſtrea vſta, puluis etiam Arnogloſſę, lingua canis dicta mirabiliter cicatrizzat, & alia adſtringentia, & exiccantia.

Cicatrizantia per accidens. Per accidens, & ſecundario cicatricem inducunt Aes vſtum, & non lotum, quoniam quod eſt lotum, vere eſt epuloticum Squama Aeris, Alumen, Calchanthũ, ſiue Vetriolum, Centaurĩ, Ariſtolochia vſta Chalcitis Myſi, quibus in pauciſſima copia ad cicatricem inducendam vtimur, ne carnem abſumant, & hec, ſi volumus, vt ſint minus acria, adurere debemus, & ſi aduch; vt mitiora ſint, exoptamus etiam abluemus.

Cum ergo diuerſis corporibus diuerſa epulotica conueniant, ideo in tres gradus diſtinguemus, ſicuti de ſarcoticis ſuperius fecimus, ideſt in mitiora, mediocria, & valentiora.

Mitiora ergo epulotica, que in mollioribus corporibus, & paruis cicatricibus inducendis conueniunt, ſunt Aloes, Thuris cortex, Pini cortex, Radix Ciperi, cadmia optime lota, plumbum vſtum, & lotum. Ciniſq; Oſtrearum lotus, Inter compoſita mitiora ſunt Vng. de Minio, de Ceruſa de Litargirio, Ceratum de Minio, & Diaponpholigos Aetij.

Mediocria Epulotica, quę in durioribus, & maioribus cicatricibus inducendis competunt, ſunt Galla immatura, Malicorium, Balauſtia, Citri, Sumach, Mirabulani Citrini, Myrtilli, Sanguis Drag in lachryma, Sanguis drag. communis, Bolus Arm. orient. Bolus Arm. Fabrilis, Cimolia Terra ſig. & ſimilia. Inter compoſita ſunt Diapalma, Diaponpholigos Oribaſij Vng. de Tutia Mag. & Deſiccatiuũ rubrũ.

Valentiora Epulotica ſicciſſimis. corporibus, & magnis cicatricibus inducendis conueniunt, vt ſunt Aes vſtum præparatũ Squama Aeris præparata, Myſi, Sori, Calcitis, Alumen ſciſſilę, pręcipitatum optime lotũ, & ſimilia, que potentiſſima ſunt Inter compoſita valentiora ſunt Ceratum de Bolo Armenio, Vng. de Tutia Mag. ſi cuilibet Vncię drag. 1. ſquamæ Aeris addatur, vel vſti Aeris. & qui plura deſiderant, videant Aetium, & Paulum apud quos infinita epulotica adinuenient.

Notãdũ Sed animaduertendum, vt hec valentiora epulotica in pauciſſima copia applicentur, ne carnem exedant, Et ſi in calidis locis cicatrix debeat induci, refrigerantia addi debent, vt puluis Sandalorum, Nenupharis, Roſatum ſiccarum, Siccæ Coculæ. & ſimilium.

Cicatrix quo tempore ſit inducenda Quo vero tempore cicatrix induci debeat, inquit Gal. 13. Meth. cap. 5. dicens Vtendum vero Med. id genus, ideſt Epuloticis, prius quam vlcus ad æqualitatem prorſus impletum fuerit, ne ipſa forte cicatrix circumſcripta ſit cute eminentior, & Auic. etiam hoc idem inquit, cauſamque reddit dicens. Dum enim ſtudemus cicatricem inducere, Natura carnem generat, quia Natura nunquam ceſſat carnem generare, licet epulotica imponantur. Ideo, ne hoc accidat, oportet epuloticum imponere, non quãdo caro eſt omnino ad ęqualitatem producta, ſed quãdo aliqua aduch eſt cauitas non tamen notatu digna. Sed animaduertendum, quod in illis Vulneribus in quibus ſubiectum os fuerit Vulneratum, & aliqua particula abſceſſit, neceſſario eſt opus, vt caua fiat cicatrix, & ideo in his non ſtatim ad epulotica deueniendum eſt, ſed diu in ſarcoticis perſiſtendũ, vt caro quantum eſt poſſibilæ creſcat ſolidaq; fiat, & cauitas repleatur.

Cicatrix quomodo inducenda. Quomodo cicatricem inducere debeamus, dixitit Gal. loco ſuperius citato, vtq; eius textum intelligamus, ſcire oportet duplex eſſe epuloticum, Aliud actu, & poteſtate ſiccum, Aliud actu & cõſiſtentia humidum, & poteſtate ſiccum, Secundo notandũ, quod omne Vulnus. quod cicatrice egeat, ſemper in medio maiorẽ cauitatẽ habet. quã in circuitu, Et cũ ſemper, vt ſuperius diximus, Cicatrix circũ circa, prius quã in medio inducatur, Ideo in circuitu epulotica actu, & potentia ſicca ſubtiliter, & in pauca copia imponenda, cũ hec pars maiori exiccatione egeat, In medio vero, vt inquit Gal. Epuloticum actu, & conſiſtentia humidũ, & poteſtate ſiccũ imponẽdũ, cũ hec pars minori exiccatione egeat, & ſerius cicatrizzari debeat, & interĩ maior illa cauitas aliquatenus repletur.

Quãdo vero poſtea caro omnino ęqualis fuerit, amouebitur Med. cõſiſtentia humidũ, & ſicco actu, & potentia vtemur, & deforis tantũ ſicca Lineamẽta inponemus, quæ ſiccandi carnẽq; denſandi vim ac facultatẽ habent. Si vero in aliquo magno Vulnere plures adſint indicationes, ideſt quod in vna parte cicatrix ſit inducenda,

in alia carne debeat repleri, in alia deterſione egeat, his omnibus diuerſis Med diuerſis locis applicatis ſatisfaciendum; Imponendo in vna parte Epuloticum in alia ſarcoticum, & in alia mundificatiuum ac detergens.

Ex dictis igitur ad libitũ Epulotici pulueres componi poſſunt, vel Vng. fieri, ſi cum his Oleum, & Cera commiſceantur, vel lotiones faciendæ, coquendo ſimplicia dicta in vino auſtero, vel acerbo.

DE CICATRICIBVS IN Vulneribus reparãdis ſiue de eorũ deformitate tollẽda Cap. 36.

SI poſt Vulnerum curationem, indecore, & deformes cicatrices remaneant, ideſt vel concauæ, vel eminentes, vel male coloratæ, vel rugoſæ, vel in magnitudine, vel in forma peccantes; Inquantũ fieri poteſt, ſunt corrigendę ac reparandæ. Quod facilius ſuccedit, ſi recẽtes ſint, quã ſi fuerint inueteratæ. Cicatrices, quæ in magnitudine, & figura peccant, ex quauis cauſa fuerint, difficillime corriguntur.

Cicatrices cur fiant caua

Cõcauę fiunt cicatrices, vel Vulneris ratione vel Medici incuria, & ignorantia. Vulneratione, fiunt, vt ſuperius diximus, quando aliqua oſſis portio deeſt; Medici incuria cauæ cicatrices fiunt, vel quia Epulotica citius adhibuit vel quia continuo Vulneris labia depreſſa ſeruauit, quę vel ſiccis Lineamentis ſubleuata, & ſuſpenſa detinenda, aut Glutino aliquo admoto cum ſuis Anſulis, quibus labia attollere poſſumus, ne interius depreſſa conſolidentur. Caua vero cicatrix ratione oſſis deficientis in adultis, & Aetate inclinantibus facta, inſtaurari nequit: In creſcenti vero, & robuſta Aetate aliqua ſubſtantiæ portio regenerari poteſt. Sic igitur cauæ cicatrices ex qualibet cauſa factę corrigendę, Primũ enim frequentiſſimis ſectionibus, ſed minime profundis ſcarificandæ. Deinde Sarcotica Vng. & emollientia, quę minus ſiccent, quam ſit ex vſu, applicanda, emollita poſtea parte, ad ſicciora ſarcotica deueniendum, & his, quantum fieri poteſt, caro regeneranda, & cauitas replenda, vt inquit Celſus lib. v. cap. 28.

Eminentes Cicatrices cur fiãt.

Eminentes cicatrices ſemper Medici culpa fiunt, vel quia nimis carnem excreſcere ſinit, vel quia vnum labium ſuper alterum glutinat. In hoc caſu, ſi recens ſit cicatrix, ſcarificandum, deinde erodentia & exedentia Med. ſuper eminentiam applicanda ſunt, vt inquit Celſus, & quãdo Vulnus cutiere æqualis, tunc cicatrix inducenda, Et ſi dictis Med. eminentia non tollatur, id totum, quod ſupereminet, Nouacula excindendum, vel actuali cauterio ammouendum, deinde pinguedinibus eſcarã tollenda, & tandem epulotica applicanda.

Prauus color in cicatrice cur fiat.

Praui coloris cicatrices fiunt, ob prauos humores ad huiuſmodi partem confluentes, qui vel a praua victus ratione, vel alicuius viſceris intemperie fuerint orti. Corrigũtur vero huiuſmodi cicatrices ablatis cauſis, vt viſceris diſcraſia, & optima inſtituta dieta. Supra vero talem cicatricem Med. Detergentia, Reſoluentia, & exiccantia applicari debent, & ſuper albam cicatricem, vel ad huiuſmodi colorem tendentem.

Albam cicatricem corrigentia

Celſus loco citato inquit, Tum deligari deſuper Plumbũ oportet, quo, & reprimitur cicatrix, & colorem maxime ſano corpori ſimilem accipit, Idem Radix ſilueſtris Cucumeris pręſtat, cum Pituitã euacuandi vim habeat, quæ album efficit colorem, vel infraſcripta Celſi compoſitio applicetur. ℞. Elaterij partem I. Spumę Argenti, part. II. Vng. pond. IIII. quæ excipiuntur Reſina Tereb. donec emplaſtri craſſitudo ex omnibus fiat, vel.

℞. Olei de Tartaro vnc. I. ʒ. Mucilaginis Sem. Pſillij drag. II. Ceruſę in Roſaceo Oleo diſſolutæ unc. ʒ. Boracis, aut Salis Gemmæ drag. I. M. & F. Linim. Vel ℞. Axungiæ Suillæ vnc. III. Litargirij, Aeruginis raſilis, Vetrioli combuſti an drag. II. M. & fiat emplaſtrum.

Nigras Cicatrices corrigentia

Ad Nigras cicatrices, vel ad nigredinẽ tendentes idem Autor laudat Aeruginem & Plumbum elotũ pari portione mixtis, Præterea calcanthum Vino decoctum, & emplaſtri modo appoſitum, ſimiliter conferunt ea, quæ Melancholicũ humorẽ euacuant, vt nigrum Helleborũ puluerizzatũ, & Vng. aliquo admixtũ cũ melancholicũ humorem euacuandi vim habeat, vel

℞. Argenti Spumæ, Thuris. mentæ an partes æquales M. cum Melle q. ſuff. in Vng. formam. Vel inungantur cicatrices Oleo in quo Radices candidæ Brionię, & nigræ ſint ita decoctę, donec ſuccus extrahatur, & coctæ ſint, & qui plura deſiderat videat Paulum lib. 4. cap. 47. & Aetium Serm 53. cap. 129 vbi multa adinueniet.

Rugoſa

Rugoſa vero cicatrix ſit ſimiliter Medica

dica

Cicatrix ex quibus fiat. dici vitio, quia non bene, & æqualiter ſimul Vulneris labia coaptauit, vel quia non debito tempore, & æqualiter per totũ vulnus epulotica appoſuit, ſed in vna parte debiliora, in alia fortiora.

Hæ Cicatrices ſimiliter, vt corrigantur ſcatificandæ, deinde exedentia Med. applicanda, donec Vulneris partes æquentur & tandem epulotica imponenda.

Si vero cicatrices cute ſint duriores, & ideo valde rubræ appareant, cicatrix huiuſmodi emollienda Oleo de Ouorum vitellis, de Been, vel Humana pinguedine, & Oleum Balſamitę etiam duriores, & craſſiores cicatrices reparat. Deformes etiam ac recentes, & aduch teneræ cicatrices admoto Diachylo, aut Lytargirio nutrita emendantur.

DE VVLNERE SVPERcreſcentem Carnem habente Cap. 37.

Cur Caro ſuper creſcat. ET ſi carnis productio ſit Naturæ opus vt ſuperius diximus, tamen ſupercreſcens caro in Vulneribus enaſcitur ex Medici incuria, qui non vt decet, exiccantia Med. appoſuit, & diutius ſarcoticis fuit vſus.

Hec vero carnis ſupercreſcentia, vt inquit Gal. 3. Meth. eſt morbus in magnitudine, & cum ſit Vulnus, eſt etiam morbus in ſolutione continui ſicuti diximus etiam eſſe Vulnus cauum. Sed in hoc differunt, quoniam cauum Vulnus eſt morbus in magnitudine imminuta, & Vulnus ſupercreſcentẽ carnem habens eſt morbus in magnitudine aucta, Et ſicuti in illo diximus, duas in curatione eſſe habendas intentiones, ideſt cauitatis repletionem, & ſolutę vnitatis vnionem. Sic in Vulnere ſupercreſcentem carnem habente, duę intentiones habendæ ſunt, ideſt ſolutæ vnionis coniunctio ac vnio, & ſupercreſcentis carnis abolitio, quæ nunquã Naturę opera ſit, ſicuti carnis reſtitutio, & Glutinatio, ſed tantum Medici, & Medicamentorum ope ac facultate, vt inquit Gal. loco ſuperius citato. Si quis vero dicat, ad carnem generandam Med. etiam applicantur

Dubitatio. Ergo carnis generatio ope etiam Med. fit. Reſpondendum in carnis generatione nil aliud Med. moliri, quam illa ſubmouere,

Solutio. quæ carnis generationem impedire poſſẽt In abſumenda vero ſupercreſcente Carne opus eſt vt Med. ſua facultate eam minuant ac abſumant, cum nunquam Natura hoc efficere poſſit.

Exedentia Medicamentorum qualitates. Vt vero Med. ſint exedentia, & carnem minuentia, opus eſt, vt magis exiccent ac detergant, Sarcoticis, Glutinantibus, & Epuloticis Med. cũ maior vis ac facultas ad carnis, & cutis corroſionem, & deſtructionem requiratur, quã ad carnem generandam, conglutinandam & indurandam, & ideo ſi in carnis generatione in primo gradu Med. ſicca eſſe debent, in Glutinatione in ſecundo, & in cicatrizatione in tertio, cum tantũ opus ſit naturalem ac accidentalem humiditatem exiccare. Ergo corroſiua erunt ſicca in quarto gradu, cum maioris facultatis eſſe debeant, cum non ſolum humiditates exiccare, ſed carnem ipſam abſumere debeant Et notandum, quod debent eſſe ſicca in quarto gradu, reſpectu habito ad corporis totius, & partis, cui applicantur, temperiem, & non abſolute vt de alijs ſuperius fuit dictum, & ideo Gal. loco ſuperius citato dixit, Hoc autẽ ſemper curantis animo hereat, non omnem naturã eadẽ remedia requirere. Sed infirmioresmollioreſque mitiora, validiores ſicciureſq; valentiora, & ideo natura Aegri imprimis cõſideranda venit, Cũ eadem Med. quibuſdã naturis excreſcentẽ carnẽ abſumãnt, alijs vero cicatricẽ inducãt alijs vulnera cõglutinẽt.

Non ſolum vero oportet, vt in quarto gradu erodentia Med. ſint ſicca, ſed opus eſt etiam, vt ſint acria, & abſterſiua, cum abſterſio carnis imminutionem adiuuet, & quo magis acria, & abſterſiua erunt, eo magis erodentia erunt, Et ideo Gal. 3. Meth. dixit, Med. carnem minuentia proxima tũ his ſunt, quæ valenter, detergũt, tũ ijs, quæ cicatricem inducunt. Ceterum miſij, & Chalcitis, ſi humidæ naturę applicentur, & ſi Epulotica ſint, potius carnem exedũt, quã cicatricem inducant, niſi forte in pollinem admodũ tenuem redactis parciſſime illis quiſpiam vtatur. Nã ſic impoſita partibus cicatricem conciliãt Quod ſi minuere, quę ſupercreuere, ſtudeamus, liberalius ſunt imponenda.

Erodentia Med que ſint. Ex erodentiũ vero genere ſunt Chalcãthũ ſiue Vetriolũ, Aerugo, Alumen, Hermodactilus, Radix Aſphodeli, Spongia in minutas partes inciſa, Stuppæ Canabinæ minutim inciſæ, Lineamenta ex veteri Linteo carpta, & acri muria imbuta, & & exiccata, & Vng. Apoſtolorum.

Si vero caro in magna quantitate ſit au-

cta, &

cta, & in ſiccis naturis, tunc competit viridæ Aeris. Vng. viridæ, Aegiptiacū, Trociſci de Calce, Trociſci Aſphodelorum, de Minio, præcipitatum, & multa alia, quæ omnia enumerare longum, & ſuperfluum eſſet. Et ex his erodentibus ac carnem abſumentibus ſicuti de ſarcoticis, Glutinantibus, & epuloticis diximus, alia ſunt imbecilliora, alia mediocria, & alia valentiora, & ex his alia cauſtica, & eſcaram inducentia ſunt.

Notādū Quibus quando vtimur, animaduertendum ne circumſtantes partes inflammentur, cum dolorem inducant, & ex dolore fluxio excitetur, & ideo dictis circumſitis partibus refrigerantia Med. applicanda, deinde cruſta ſiue eſcara Vulneri inducta, Pinguedinibus reſoluenda, & tandem vulnus cicatrizzandum.

DE VVLNERE CONTVSO

Cap. 38.

Cauſa. Contuſio in Vulneribus accidit, quando Vulnera non ſolum à Telo incidendi vim habente fiunt, ſed etiam contundendi. Fit ergo contuſio à graui & retuſo Telo, & dilacerandi vim habente, & ideo Gal. 12. Meth. dixit. Contuſionem ex eo, quod aliquod corpus occurſarit extrinſecus, quod vel durum, vel magnum, vel graue, & ſimul ambo extitit, & com. in tertiū lib. de Medici Officina cap. 30. dixit.

Contuſiones fiunt, cum graue quippiā in corpus incidit ac veluti carnoſum genus diuellit. Contuſio igitur eſt muſculi, ſiuæ carnoſę partes cōtinui ſolutio in multas partes facta Non ſolum ergo in Vulnere contuſo adeſt vna continui ſolutio, vt in reliquis Vulneribus, ſed etiam multiplex continui ſolutio in carne circumſtanti facta.

Signa. Cognoſcuntur vero contuſa Vulnera, ex inſtrumento, quo fuerint facta, ex dilaceratione quæ in Vulnere apparet, ex tumore, & circumſtantium partium colore, qui ad liuidum tendit.

Curatio Quo ad huius Vulneris curationem, cū duo ſe nobis offerant, ideſt Vulnus, & cōtuſio, duæ etiam curationes ſunt inſtituendę. Altera ad Vulnus, Altera ad contuſionem. Sed cum omne Vulnus, cui aliquis alius affectus ſit coniunctus, non poſſit curari, niſi affectus ille prius tollatur, Ideo primum contuſionis curatio eſt molienda cum nunquam vulnus ſanari poſſit, niſi pars in qua vulnus conſiſtit, ſana ſit, Dicente Gal. 3. Meth. Fieri non poteſt, vt in vlcere carnis productio, vel ſinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio recte vnquam cedat, niſi ſubiecta caro pro naturali modo ſe habeat. Vt igitur, ſi in Phlegmone vna cum vlcere vrgeat, vel contuſio, prius quam hec ſint diſcuſſa, nemo id carne implere, vel glutinare, vel cicatricem inducere tentaret. Ad eundem (arbitror) modum, etiam ſi ſine Phlegmone, ſola intemperies ſubſit, nullū boiū ſore prius ſperabimus, quā illa fuerit ſanata.

Prima ergo curatio ad id, quod cū vulnere eſt coniunctum dirigenda. Sed in caſu noſtro contuſio cum vulnere eſt coniuncta. Ergo primum ante vulnus contuſio curanda.

In huiuſmodi Igitur Vulneris curatione plures intentiones habere debemus, Prima circa vniuerſalia præſidia conſiſtit, Secunda erit dolorē mulcere ac remouere Tertia quod eſt contuſum, & extrauenatū ſanguinem in pus conuertere, Quarta Vulnus detergere, & mūdificare, Quinta carne replere, Sexta conſolidare, & ſeptima erit ſuperuenientia Symptomata corrigere, & remouere.

Quo ad primā Intentionem aſſequendā, conueniens victus, ideſt tenuis, & frigidiuſculus inſtituendus, & ad humorum defluxionem inflammationemq; prohibēdam, Reuulſiones venę ſectione, niſi quid obſtet, vinculis, Frictionibus, & Cucurbitulis faciendæ, oppoſitis ſcilicet partibus & purgationes etiam pro humoris peccātis natura inſtituendę, ſicuti ſuperius in curatione vulnerū in Vniuerſali fuit dictū.

Secundam intentionem Topicis ac particularibus præſidijs conſequemur, & pro primo apparatu ſupra affectam partem applicandum Albumen Oui, vel Ouū integrum cum puluere Myrtillorum, emplaſtri modo, & hoc ad repellendum dolorēque mitigandum faciendum, & Vulneris ambitum Oleo Roſaceo. vel Myrtino liniemus, & deſuper puluerem Baccarum, vel foliorum Mirti aſpergemus, & in ſuperiori parte Vng. defenſiuum, & circum circa vulnus etiam, ad defluxionem prohibendā, applicabimus, cū conari debeamus quę cōtuſa ſunt maxime ab inflāmatione defēdere. Deinde ad ſuppurātia quāprimū deueniendum eſt, quod eſt tertium intentum, ex Hipp. præcepto lib. de Vlceribus. vbi inquit. Minus inflammatione tentatur

recens

recens Vlcus omnæ, & cum ipſo quod iuxta eſt, ſi quis quamceleriime pus moueat Et inferius inquit idem Autor.

Si quid Carnis colliſum attritumque à Telo fuerit, ita curandum eſt, vt quamcelerrime ſuppuret, nam, & minus inflammatione prehenditur, & neceſſe eſt colliſam, detritamq; à Telo carnem in pus verſam tabeſcere, deinde nouam creari. Duæ igitur indicationes in contuſo Vulnere curando ab Hipp. nobis proponuntur, nempe ſuppuratio & nouæ carnis regeneratio vtq; idem Autor inquit, Suppuratio quam primum molienda eſt, ne Inflamatio ſuperueniat, Cum Caro, quæ contuſa, & lacerata eſt, & perruptis Venis ſanguine ſuffuſa, nec ſanari poſſit, nec inhiberi, quò minus putreſcat, cum per Vulnus naturalis calor expiret. Cumq; ſuppuratio, vt inquir dictus Autor, fiat ex feruente, & alio nato, & tandem putreſcente, & in pus verſo ſanguine, & quæ hoc efficiendi vim habent, vt inquir Gal. 4. Meth. cap v. calida, & humida eſſe debeant, ideo calida & humida huiſmodi Vulneribus applicabimus, ex quibus Gal. loco citato eſſe dixit Malua cocta, Radices Altheæ, Catapl. quod ex Hordei Farina Oleo, & Aqua cōſtat; Item Panis ex Aqua, & Oleo, Preterea fomentum multæ calidę Aquæ, & Tetrapharmacum, quod, vt inquit Celſus lib. v. cap. 19. ex Cera Pice, Reſina, Seuo Taurino, vel Vitulino conſtat, & omnia deniq; calefacientia ſimul, & humectantia pus quamceletimme mouēt, vt inquit Gal loco citato, Inter cetera contuſo Vulneri maxime prodeſſe infraſcriptum inquit Auic.

℞. Radicum Altheæ, Cucumeris Agreſtis an vnc. 5. Origani ſilueſtris, ſiue vulgaris, Hyſopi an M. 5. Florum Chamemoli, Sem. Lini an pug. 1. Caricarū ping. num. vi, Vuarum Paſſularum pari num. vna bulliant, & tandem ijs preſſis ac diligēter tuſis, adde Galbani Myrrhæ, Stiracis liquidæ, Oeſipi an drag. 1. 5 Sang. Drag. Adipis ſuis an vnc. 5. & S. A. Formetur Malagma, Vel applicetur infraſcriptum, ℞. Foliorum Maluarum Violarū an M 1 Radicum Altheæ lib. 5. decoquantur in iure carnium abſque ſale poſtea in Mortario ſubigantur, & Cribro traiciantur, & ex cribratura cum prædicto decocto & Farina Hordei ac Tritici q. ſuff. S. A. Fiat ſolidum Catapl. addendo Butyri, & Olei communis an vnc. 1 5 1. Vitellorum Ouorum num. 11. & Croci momentum. Huiuſmodi Catapl. & ſimilia non ſupra Vulnus, vt multi indocti faciunt, imponenda ſed circum circa, vbi caro contuſa adeſt, & hoc Hipp. lib. de Vlceribus præcepto, vbi inquit. Vbi Cataplaſmate vlcus nutriendum eſſe videatur, reduci à plaga debet & proximis partibus imponi, vt pus euadat, & quæ dura ſunt, emolliantur, Cauſa ergo cur Catapl. ab Vlceris ore debeat reduci, vt inquit dictus Autor, eſt, vt pus exitum habeat, quoniam, ſi intra Vlcus retineretur, inflammationem augeret, proximaſq; partes corrumperet, Et eadem etiā de cauſa Gal. pannum, quem ad Fiſtulas adhibet, medium excidit, vt puri ac ſaniei commode exitus detur. In ipſo vero Vulnere digeſtiuum ex Reſina Tereb. & Ouorum luteis factum imponendum, & deſuper ſimiliter Filamēta dicto Digeſtiuo oblenitæ imponenda. Suppurato Vulnere, & vt quartam intentionem cōſequantur, ad Detergentia deueniendum eſt, ſicuti eſt Mel Roſaceum, Succus Apij, Vng. Apoſtolorum, & ſimilia, quibus Penicilli, ſiue Torundæ ex Filamentis facte imbuendæ, & intra Vulnus immittendi, & deſuper ſicca Lineamenta, vel aridæ ſtuppæ imponēdę, & contentiua Faſciatura dicta continenda. Deterſo, & purgato optime Vulnere, quod cognoſcitur ex ſignis, quæ tradidit Celſus lib. v cap. 26. dicens. Tum demum vero prauum Vlcus eſt cum ruber ac minimum neq; ſiccum, neq; humidū eſt, Ac quandoque ſenſu caret quod non naturaliter ſentit, quod nimium, aut aridum, aut humidum eſt.

Quod aut pallidum, aut albidum, aut liuidum, aut nigrum eſt, id purum nō eſt Purgato igitur ac deterſo, vt decet, Vulnere ſarcoticis Medicamentis quintam intentionem conſequemur, cum tunc carne talæ Vulnus repleri debeat. Hoc vero conſequemur ſemper in dies Turūdas ſiue penicillos minores faciēdo, & ſarcoticis Medicamentis ſuperius in Caui Vulneris curatione dictis. Carne repleto Vulnere, & æqualiter facto, vt ſuperius fuit dictū; ad cicatricem perducendum, quod erit ſextū intentum. Si vero in huiuſmodi Vulnere caro multum eſſet dilacerata, & Vulneris labia in varias partes ſiccа, & Sutura vtilis videatur, Retentiua Sutura dictæ dilaceratæ partes laxe conſuendæ, & ſi dictæ

Catapl. vbi applicanda in Vulneribus

dictæ conſuendæ partes ſint ita ab Aere alteratę, & duræ, & calloſæ ſint redditę, Ante quam conſuantur, niſi quid obſtet, ſcalpello calloſitas illa tollenda. Niſi vero dictis auxilijs talæ Vulnus ad ſupputationē perduci poſſit, & in partis corruptionem, & Gangrenam degeneret; Quud dignoſcitur ex tarda, & difficili maturatione, & ex coloris floridi extinctione, & ad flauitiem tendente, vt inquit Gal. lib. de Tum, Pręt. Nat. Similiter ſenſus in tali parte hebes fit, & dolor ſedatur, & pulſatio recedit, & alia Gangrenæ ſigna adſunt, vt lib. de Tumoribus à nobis fuit dictū. Quādo ergo huiuſmodi ſigna apparere ceperint ſtatim imponendum aliquod Med. huiuſmodi corruptioni ac mortificationi reſiſtēs vt eſt Vng. Aegiptiacum, vel quid ſimilę, vt in Gangrenæ curatione à nobis fuit dictum.

Nota Vulneris in Gangrenam degenerantis.

7. Si vero aliquod aliud prauū Symptoma ſuperueniat, ſicuti ſuperius fuit dictum, congruis remedijs pugnandū, & ſic ſeptimam intentionem conſequemur.

DE ECCHYMOSI

Cap. 39.

Ordo

CVM Ecchymoſis maximam cū Vulnere contuſo affinitatem habeat, cū vna cum Contuſione, & Ruptione incidat, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 1. Ideo de hoc affectu poſt contuſum Vulnus verba faciemus; Ecchymoſis, ſiue Ecchymoma à Grecis dictus, à Latinis ſanguinis ſubter cutem effuſio, & coadunatio dicitur, Gal. Com. 2. in lib. 6. Epid. dixit, Appellari ab Hipp. Ecchymoſis effuſiones euacuationeſq; à vaſis factas. Ecchymoſis igitur eſt effuſio & coitus ſanguinis ſubter cutem, & ideo Gal. com. 20. lib. 6. Aph. dixit, Ecchymoſis dum fit ſanguis effunditur in ſpatia vaſi circumiacentia. Eſt ergo Ecchymoſis morbus in ſolutione cōtinui.

Quid nomiiis. *Quid rei* *Quid morbus ſit.*

Cauſa.

Hoc enim vitium, Ecchymoſis ſiue Ecchymoma dictum, ab omnibus illis cauſis quę ſanguinis effuſionem, ſiue extrauenationem poſſunt efficere, oriri poteſt, Vtq; inquit Gal. 4. Meth. cap. 2. Profluit ſane ſanguis ex Vena, & Arteria, aut reſerato eorum ore, aut tunica earū diuiſa, aut tranſcolatus, ſiue ſudoris inſtar transfuſus, & præcipue quando ab Arteria ſanguis ſub cute effunditur, aneuriſma appellatur. Diuiditur vero ipſa tunica aut Vulnerata, aut contuſa, aut rupta, aut eroſa. Et Paul. lib. 4. cap. 30 inquit Carne à graui aliquo corpore illapſo contuſa exilibuſq; in ea venulis diſruptis, sanguis exudans per ſubſultū tranſcolatur, qui ſub cute collectus Ecchymoma appellatum inducit.

Quot modis ſāguis a vaſis effluat. *Aneuriſma quando fiat.*

Grauis ergo ictus, ſiue grauis caſus Ecchymoſim efficere poteſt, tantum contuſionem faciendo, citra carnis muſculoſæ in profundo herentis corpore ruptionem, & ideo Gal. com. 3. lib. de Officina cap. 30. inquit, Ecchymoma; hoc eſt ſuggillatio, fit, vbi per contuſiones carnis ſanguis ad regionem ſubcutaneam effunditur, Similiter motus valenter, & confertim factus, abſque hoc, quod aliquid grauæ extrinſecus incidat, carnem abſque vlla contuſione diſrumpendo Ecchymoſim efficere poteſt.

Aliquando vero ex ambabus dictis cauſis ſimul talis affectus procreatur, vt quando ex graui aliquo ictu, vel graui caſu ab alto non ſolum carnoſæ muſculorum partes, ſine cutis diuortio contunduntur, ſed etiam ex diſtenſione violenter, & confertim facta abrumpuntur, Ex his enim cauſis Ecchymoſis ſub cute oritur, quia ab exiguis Venis in contuſa ſiue rupta carne diuortium expertis, ſanguis in ſpatia circumiacentia effunditur. Fit etiam Ecchymoſis ex oris vaſorum apertione, Anaſtomaſin a Grecis dicta, & ex ea, quam Diapedisin vocant, ideſt tranſcolatio, exilitio, vel tranſmiſſio aut ſubſultus dictus, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 1. Anaſtomaſis, hoc eſt tranſcolatio, vt inquit Gal. 5. Meth. cap. 2. accidit, propter tum vaſis imbecillitatem, tum ſanguinis, qui ad os eius impetu ruat, copiam ad hec acrem quampiam, quæ illic extrinſecus incidit qualitatem. Diapedisis vero ex tunica rarefacta, & attenuato ſanguine oritur. Accidere tamen poteſt ob gracilium vaſorum adapertum. hec Gal. Nos tamen tantum de ea Ecchymoſi, quæ à contuſione ſiue ruptione fit, verba faciemus.

Sub Ecchymoſi igitur cōprehenduntur ſuggillata a latinis dicta à Grecis Hypopia & Liuores ex ictu prouenięte a Grecis Hypoſphagmata dicta à Latinis vibices, & ab Auicenniſtis percuſſionis veſtigia nominātur, & ideo Paul. lib. 4. cap. 30. inquit Quod ſpecies Ecchymomatis ſunt ſuggillata, & rupturæ Venarum, & Liuores ex ictu prouenientes. Hypoſphagmata nūcupata, & ſāguis ex plaga inter ūgues coitus.

Quæ ſub Ecchymoſi cōprahendantur.

Ecchymoſis ſigna, vt loco citato inquit

Signa

Paul.

Paul. ſunt eure nullum diuortium experiē te, tumor mollis, tactui cedens, liuidus, & vt plurimum, dolore vacans. Propter verò vnitatis ſolutionem affatim factam dolores etiam interdum, & ob ſanguinis in profundo concurſum, & abſceſſus aliquādo inſequuntur, qui tamen magna ex parte per halitum digeruntur.

Prognoſticum. Ecchymoma, quod cum magna ac violenta contuſione incidit, periculo non vacat. Solet enim frequenter, ſi negligatur, non modo afflictæ particulæ, ſed etiam corporis totius corruptionem afferre.

At ſi in contuſione, quę cum Ecchymoſi conſiſtit, cutis a carne diſiuncta pendula maneat, raro vel nunquam agglutinatur. Et ideo melius eſt eam preſcindere, & exiccantia Medicamenta admouere, Vel abſque deligatura locum ſic excoriatum relinquere, Cum ambiens Aer ipſius Cutis inſtaurationem non mediocriter, adiuuet.

DE ECCHYMOSIS Curatione.

QVinquæ Intentiones in Ecchymoſis curatione ſunt habendę. Prima in optima Dietæ conſtitutione conſiſtit, Secunda in Reuulſione ac materiæ ad affectam partem confluentis euacuatione, Tertia in doloris lenitione, & affectæ partis roboratione, Quarta in ſanguinis effuſi euacuatione; Quinta in diuerſarum partium agglutinatione ac conſolidatione conſiſtit.

Pro prima intentione conſequenda tenuem victum frigidum, & ſiccum atque ſanguinis putredinem prohibentem inſtituemus, & ſi magnus ſit affectus, non ſolum tenuis victus inſtituendus, ſed tenuiſſimus, donec febris abierit, & inflammationis periculum tranſierit.

Secundam intentionem non ſolùm venæ ſectione è conuenienti loco facta, & pro virium, & morbi magnitudine, niſi quid prohibeat, conſequemur, qua fluentem ad affectam partem materiam auertimus, & euacuamus. Sed etiam purgatione, pro humorum peccantium ratione, & Syruppi ſanguinis putredini ac conglutinationi reſiſtentes ſunt inſtituendi, vt ſunt de Succo Limonum, de acredine Citri, de Succo Acetoſæ, & ſimiles. Pro tertia conſequenda intentione, rebus anodinis, ſed frigidis, & adſtringentibus eſt opus, cum non ſolum dolorem ſedare oporteat, ſed etiam laboranti parti, ne fluxionem recipiat, robur adferre, & his etiam Venulas ne amplius ſanguinem effundant conſtringemus, & ideo primū ſuper affectam partem Oui Albumen Roſaceo Oleo mixtū applicabimus, & mediocri ligatura ſtringemus, vel affecta pars Roſaceo inungenda, & Myrti puluere ſuperaſpergenda, vt voluit Rhaſes, Vel Oleo Roſaceo Myrtino, & Lumbricorum ſimul mixtis inungemus, & deſuper puluerem Roſarum, & Myrti ſimul mixtis aſpergemus, vel, ſi cōmoditas detur, Arietina pellis recenter ab Animali detracta, & adhuc calida tenuiſſimo Sale, & Naſturtij puluere reſperſa, vel tantum puluere Myrtino affectæ parti circumuoluenda. Quod remediū paulus, Aetius, & multi alij boni Autores etiam flagellatis, ſiue Verberibus ceſis optimum eſſe inquiunt.

Quartam intentionem, vt inquit Paulus loco ſuperius citato conſequemur, ſanguinem ſubter cutem effuſum, ante quam nigreſcat, & in grumos conuertatur, euacuando, & ideo Gal. 4. Meth. cap. vltimo dixit. Ecchymoſis omnis vacuatione pro curationis remedio indicat. Hec vero euacuatio duobus modis fieri poteſt, Vel ſenſibiliter, vel inſenſibiliter, Inſenſibiliter euacuare debemus Reſoluentibus ac Digerentibus Med. quod facilius ſuccedet, ſi effuſus ſanguis tantum ſubter cutem contentus fuerit, quam ſi profundius ſit ſitus, Et ideo quo profundius effuſus ſanguis cōtinetur, eo valentiora Med. exigit, & ideo Gal. loco ſuperius citato dixit. Porro valentiora Med. requirunt affectus in alto deliteſcentes corpore, quam qui in ſumma ſuperficie conſiſtunt.

Calefacientibus ergo, & modice ſiccātibus Med. eſt opus, vt inquit dictus Autor Sed animaduertendum, vt in principio moderate calefacientibus, & ſiccantibus vtamur, quoniam ſi a principio vehementer ſiccantibus vtamur, rem bene proceſſiſſe appareret, quoniam citiſſime ſubtiliores partes reſoluerentur, ſed craſſiores dureſcerent, & veluti in Scirrhum conuerterentur, quod poſtea difficilæ curatu eſſet. Sed cum Venularum tunicę ex quibus ſanguis exilit contuſæ ſint, per initia, ideſt poſt primum apparatum, quæ aliquam

coſtrin-

conſtringendi habent facultatem cum diſcutientibus admiſcendum, vt inquit Gal. lib. 5. de Comp. Medicamentorū S. loca cap. 1. & Paul. loco ſuperius citato. Cum Venularum contuſæ tunicæ aliquam denſationem ac adſtrictionem requirant, vt ad naturalem ſtatum ſuum reducantur, & ne noua materia ob dolorem attracta ad contuſum locum delabatur. Quoniam ſi ſolum diſcutientia Medicamēta ab initio apponeremus, non ſolum effuſum ſanguinem diſcuterent ac reſoluerent, ſed etiam aliquid ſanguinis, qui in contuſis Venis continetur, extraherent. Quando vero conſolidatę, & in priſtinum ſtatum Venulæ redierint, tunc ſolis diſcutientibus, abſque vlla adſtrictione, vti debemus. Secūda igitur die, detracta pelle, vel ſupraſcriptis adhibitis pręſidijs, infraſcripto Vng. vel ſimili partem inungemus, quod dolorem leniendi, ſanguinem reſoluendi vim, ac etiam aliquam adſtringentiam habet.

℞. Boli Arm. Reſinæ, Thuris, Fenugreci, Dragaganthi an vnc. 5. Croci dragm. 1. pul. Roſarum, Myrtillorum, Sumachi an dragm. 111. Vng. Dialtheæ, Olei Roſacei, Myrtini, Chamomelini, Anethini an vnc. 11. Ceræ nouæ, Terebenthinæ an vnc. 1. puluerizanda puluerizzentur, & his omnibus S. A. fiat Vng. quo calido vti debemus.

Tertia die foueatur pars affecta moderate diſcutienti Medicamento, vt quod conſtat ex Vino, Melle, & Sale ſimul mixtis, Vel fiat ex Hordeacea Farina, & Calamintha in Vino coctis, Vel quod ex Cumino, & Cera fit, vel quod ex floribus Chamemoli, Meliloto, Stechade, & Cumino omnibus in Vino decoctis, Vel quod fit ex Maluis, Furfure, Abſinthio, Cumino, & Anetho Aqua, vel Vino incoctis, Itē quod ex Farina Hordei, & Fenugreci, Croco, & Sandrachæ momento, ſiue Auripigmēti omnibus quidem Aqua Calaminthæ incoctis.

Inueteratis vero Ecchymomatibus, & quando nigreſcunt, vel quando effuſus ſāguis altius continetur, tunc valentioribus Med. eſt opus, & ideo magis actia, & magis incidentia eſſe debent, vtque ſummatim dicam, tanto efficaciora eſſe debent, quanto magis à cute ad profunda Ecchymoſis receſſit, & ideo Paul. dixit, Ad inueterata Ecchymomata accommodatus eſt Raphanus Cataplaſmate agglutinatus diſcutit enim ipſa, vbi erodere ceperit, vel Raphanorum cremor cum micis panis impactus, Vel applicetur infraſcritum Cataplaſma.

℞. Symphiti vtriuſque an lib. 5. Florum Chamemoli, Meliloti an pug. 1. Croci dragm. 5. Farinæ Fabarum vnc. 111. Farinæ Fenugreci dragm. v. Butiri recentis vnc. 1. Succi Abſinthij, ſucci Cumini an vnc. 1. coque, que ſunt coquenda, & contunde contundenda, & S. A. Fac Catap. quod valenter diſcutit.

Si vero locus liuidus ac emortuus ex cōcreto ſanguine videatur, huiuſmodi pars calido Aceto fouenda, vel decocto Radicis Raphani Serpentariæ, & Ari in Vino facto, vel Aqua ſi calor adſit, & poſtea deſuper applicetur Diachilon Ireatum, vel Cera cum Cumino mixta. Vel ℞. Pulueris Abrotani, Sem. Cumini, Florum Chamemoli an dragm. 1. M. cum ſucco Apij & Melle q. ſuſſ. & fiat Catapl.

Et qui plura deſiderat, videat ſuperius de Nigtedine ac Liuiditate tollenda, vbi alia efficaciſſima remedia adinueniet.

Niſi vero ſupraſcriptis reſoluentibus inſenſibiliter Ecchymoſis diſcuti ac curari poſſit ad ſenſibiliter euacuantia deueniendum eſt, & ideo pars affecta ſcarificanda, & Cucurbitulæ applicandæ, quo inſtruto vtitur Gal. etiam, vbi Ecchymoſis altius deſcendit, dicens 4. Meth. cap. vltimo. Quod quidem inſtrumentum fuit à Medicis ad violentam attractionem excogitatum. Et niſi dicta remedia profuerint & humor in pus conuertatur, ſuppuratio adiuuanda, & poſtea Vomica aperienda, deinde Vlcus detergendum, & tandē more aliorum abſceſſuum curandum. Solēt etiam in caſu ab alto, Offenſione, & Violento membrorum tractu ac in violenta diſtenſione, quædam per os dari, quæ ſanguinem concretum, & extra vaſa effuſum diſſoluendi facultatem habeant, vt ſunt infraſcripta.

Sanguinem intus concretū diſſoluētia.

℞. Rhabarbari electi pul. dragm. 1 Mumiæ dragm. 5. Aquæ Rubiæ maioris vnc. 11. Syruppi de Roſis vnc. 5. M. & fiat potio, quæ ſtatim detur, vel.

℞. Rhabarbari torrefacti Terrę ſig. Boli Arm. Orient. Mumiæ, Sem. Naſturtij torrefacti an drag. 1. M. & omnia in puluerem redigantur, de quo ſingulo mane

cap.

cap. dragm. 1. cum Aqua plantaginis, vel Virgæ, vel Burſæ Paſtoris, Vel ℞. Rhab. torrefacti. coſti, Rad. Rubię mai. Ariſtolochiæ Rot. ſidellij an vnc. ʒ. Fiat ex omnibus puluis tenuiſſimus, & quotidie detur dragm. 1. cum Syruppo acetoſo per dies 9. vel.

℞. Terræ ſig. mumiæ, Rubię tinct. Coſti, Rhab. torrefacti an ſcrop. 1. ex omnibus fiat pul. ten. & cum dictis adſtringentibus Aquis propinetur.

Quando Ecchymoma fuerit diſcuſſum ad quintam intentionem conſequendam eſt deueniendum, & ideo vehementer ſiccantibus vti debemus ac conuenienti deligatura diſiunctas partes coniungere eſt opus, & denique omnia facienda, quæ ad Vlceris coaleſcentiam conducunt, vt ſuperius pluries fuit dictum, Vtque inquit Gal. 4. Meth. cap. vltimo; Ergo ſi diſcuſſum celeritet totum Ecchymoma ſit, facile coaleſcet rupta ipſa caro. Si longiori ſpatio ſordes multa ſubſaneſcens, medium inter vlceris labia ſpatium occupat, ita vt jam coire ruptio non poſſit. Atque inde adeo fit, vt qualibet leui de cauſa nos hec ſui admoneat. Nam ſiue quis obriguit, ſiue parum concoxit, ſiue febre laborauit, ſiue ſe vehementius ſangauerit, eiuſmodi particulis illico dulet. Non enim in idē coire eruptionis labia, ſed tantum prope ſunt admota. Quo fit, vt leuis occaſio ea facile ſeparet, & medium locum ſuperuacuo humore repleat, Et quid queſo aliud quam aſſidue nouum Ecchymoma his gignitur, & primo illi, quam videlicet primum caro eſt rupta perſimilę. Niſi quod nunc ex tenui magis ſanie conſtat, quam a principio e ſanguine Ecchymoma eſſet, ideoque facilius etiam nunc quam intra initia diſcutitur, & hęc omnia loco citato inquit Gal.

DE FLAGELLATIS
Cap. 40

CVM ſuperius de contuſionibus, & Ecchymoſi verba feciſſemus, modo de ijs, qui vapularunt, cum parum a contuſione differant, immò ſit quędam contuſionis ſpecies, pertractabimus, quamuis aliquantiſper a proprio ſcopo diuertere videamur.

In hac igitur curatione, ſi fuerit opus, & nihil obſtet, indito prius Clyſtere, Baſilica Vena eſt ſecanda, & quantitas ſit ſecundū Aetatem, vires, Anni tempus, morbi magnitudinem, & cetera requiſita.

A principio victus tenuis inſtituatur, & Vinum, & caro interdicantur; deinde plenius concedatur, Et ſi de ſanguinis ſuffuſione ac congelatione in partibus internis dubitamus, aliquod ex infraſcriptis Med. per os propinetur.

℞. Rhabarbari electi drag. 1. Mumiæ G. III. Rubeæ tinctorum G. IIII. M. cum Syruppo Myrtino, vel de Roſis ſiccis q. ſuff. & fiat bolus cap. per horas v. ante prandium, vel. *Sanguinis grumos intus diſſoluentia & ſanguinem ſiſtentia.*

℞. Rhabarbari electi dragm. 1. Boli Arm. orient. Zinziberis an ſcrop. I. M. & ſimplici calida Aqua, vel plantaginis, ieiuno ventriculo propinetur.

Hec enim Medicamēta grume factum ſanguinem diſſoluunt, aluum lubricam reddunt, & fluentem ſanguinem ſiſtunt.

Quo ad Topica ac particularia preſidia ab omnibus laudatur Ouilla, vel Arietina pellis recenter ab animali excoriata, & adhuc calidæ affectę parti circumdata, quæ vnius naturalis diei interſtitio. Flagellatos curat, & aliqui dictam pellem tenuiſſimo Sale, & Naſturtij puluere ſubtiliter aſpergunt. Vel infraſcripto Vng. calido pars inungatur, quod dolorem lenit, ſanguinemque reſoluit.

℞. Olei Anethini, Chamomelini, Myrtini an vnc. 1. Roſacei dragm. v. Boli Armenij vnc. ʒ. pulueris Myrtillorum, Roſarum Rub. Chamemoli, Anethi an drag. II. Vnguenti Dialtheæ dragm. III. Croci ſcrop. 1. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. F. vnguentum, vel.

℞. Olei Roſacei vnc. ʒ. Chamomelini vnc. 1. ʒ. Aceti vnc. 1. M. & coque ad aceti conſumptionem, deinde adde pulueris Florum Chamemoli, Anethi an dragm. II. Calcis lotæ dragm. ʒ. pulueris Thuris dragm. 1. Mellis vnc. II. M. cum Cera q. ſuff. & S. A. Fiat Vng. quod magis reſoluit, vel.

℞. Ceruſæ, Spumæ Argenti an vnc. ʒ. Ceræ vnc. II. Olei Roſacei q. ſuff. M. & fiat in vng. forma, vel.

℞. Croci pulueris Tragaganthæ an dra. I. M. & cum Oui vitello, & albumine ſimul concute, & applica. Et ſi locus ſit valde confractus, applicetur infraſcriptum Catapl. quod exiccat reſoluit ac dolorem lenit.

℞. Farinę Fabarum lib, ſ, pul, florum Chamemoli vnc, ii, Croci ſcrop. i, Oximellitis q. ſuff. M, & S. A, fiat Catapl. & tandem omnia, quæ alijs contuſionibus conueniunt, hic etiam vtilia ſunt, quorum copiam in Ecchymoſis curatione diximus Infraſcriptum vero eſt optimum, tam in contuſionibus, quam in flagellatis, & eius vſus eſt, vt ſuper linteum extendatur, & calidum applicetur bis vel ſemel in die, & ſi adſit plaga, circum circa apponatur.

℞. Olei de Abſinthio, Myrtini, Coſtini, Roſacei an vnc, iii i. Oeſipi vnc, ſ, Boli Armenij vnc i. ſ. Pinguedinis pulli Reſinæ Terebenthinæ an vnc, i. ſ. Ceræ flauæ vnc, ſ. M. & S. A. Fiat in Vnguenti forma

DE VVLNERE EX MORſu vel Ictu tum Venenatorũ Animalium tũ aliorũ nõ ita noxiorum illato Cap 41,

CVM omnis morſus ex quocumque animali fuerit illatus vt inquit Celſus lib. v. cap, 27. aliquam virulentiam habeat, ideo diuerſam curationem huiuſmodi Vulnera ab alijs requirunt, & hac de cauſæ propria ac particularis curatio eſt inſtituenda. Tamen ſciendũ, quod ex morſibus, vel ictibus alij ſunt magis venenati, alij parum, vel minimum habent venenũ. Morſus vel ictus, qui plurimum habent veneni ſunt, qui à venenatis, & letiferis feris inferuntur, vt ſunt inter Serpentes Aſpis, Vipera, & ſimiles, inter maiora Animalia rabioſus Canis, vel quoduis aliud animal rabie correptum, & inter ea, quæ venenum pungendo inferunt ſunt Scorpio, mus Araneus, & ſimilia animalia. Morſus qui minimum habent veneni ſunt qui ab alijs Animalibus rabie nõ correptis fiunt, vt ab Homine, Simia, Cane, Lupo, Equo, Aſino, & ſimilibus.

Morſus vel ictus qua plurimum veneni habent

Morſus quæ minimum veneni habent.

Primum ergo de Vulneribus ex morſu magis venenoſis verba faciemus, deinde de alijs, quę minimum habent veneni.

In Animalium venenatorum morſibus vel ictibus maxima apparet ſeuitia, tum ex agentis ratione, tum patientis, ex parte enim agentis manifeſte apparet, quia illa ex morſu illata venena actualem habent calorem, qui quamcitiſſime ſui veneni vi in patientis ſpiritus eiaculatur, & ad intimas cordis ſedes impellit. Ex patientis parte etiam ſeuitia apparet, quia ex morſu ictum venenum, vel per capillares Venas vel arterias, quę ad cutim pertingunt, vel per extrema Neruorum capitula, & propagines, ſtatim ad principalia membra penetrat, & hoc mirum non eſt, Cum vt inquit Gal. primo Meth. totum corpus noſtrum conſpirabilæ, & confluxibilæ ſit, Vtque etiam Hipp. lib. de alimentis dixit, vt refert ipſe Gal. in corpore noſtro adeſt confluxio vna, conſpiratio vna, conſentientia omnaia. Ex conſpirationibus, ergo, & primum per cutis poros, & deinde per latiores vias venarum cor petit. Hunc vero veneni motum adiuuat noui Aeris attractio, quem cor propter ſui refrigerium etiam continuo per cutis poros attrahit, & vna Aer deforis attractus ærem præcedentem veneno imbutum impellit, & ad cordis ſinus compingit.

Venenũ quomodo infligatur.

DE VENENATI ICTVS, vel Morſus Signis,

VEnenati morſus ſiue Ictus ſigna ſunt maximus dolor ex inflicto Vulnere & punctionis, & mordicationis vehemens ſenſus, vulneris, & laborantis partis floridus color perit, quoniam aut rubet & inflammatur, aut liuet, vel ad nigredinem tendit. Laborans grauibus moleſtijs angitur, & aliquando maximum calorem perſentit, vt ſe vri videatur. Aliquando vniuerſum Aegrotantis corpus ita ſtupidum redditur, vt tangentem non ſentiat, ſed non neceſſario hec omnia ſigna in omni venenoſo vulnere adſunt, ſed ex his aliqua, & aliquando huiuſmodi ſigna maiora apparent, aliquando minora.

DE VENENATI VVLNERIS Progn oſtico.

HOmines, vt ex dictis elici poteſt, facilius. & periculoſius ex virulentis morſibus ceteris animalibus afficiantur, tum ob vaſorum latitudinem, cum ob ſpiritus, & attractiui caloris copiam, his enim de cauſis venenum citiſſime penetrat. Venenoſa etiam plaga quo cordi proximior fuerit, eo erit periculoſior.

Cur Homines citius phōpti venen afficia tur.

In venenoſis item plagis, in quibus praua increſcunt Symptomata nec vllę Medici opi, aut adhibitis conuenientibus auxilijs

xilijs cedunt, extremam minantur perniciem, & quo ſeuiora perſeuerauerint Symptomata, eo maius periculum fit. Contra ſi praua Symptomata continuo ob adhibita conuenientia præſidia minuantur, certam ſalutis ſpem indicant.

DE VENENATI VVLNERIS ex Morſu Curatione.

IN Curandis venenoſis morſibus quam citiſſime, exiguo etiam apparente ſigno, ſalutaribus ac præſentaneis remedijs occurrendum ex Hipp. ſententia 4. Aph. x. dicens. Purgandum in valde acutis, ſi ad ſui excretionem inuitet materia, eodem ipſo die, differre enim in talibus malum. Quæ ſententia in caſu noſtro locum habet, cum prius veneno ſit occurrendum, quam vires diſſoluantur, & Symptomata confirmentur, & augeantur, & prius quam cor offendatur.

In hoc igitur Vulnere curando tres intentiones ſunt habendæ Prima in victu ac alijs nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secũda in virulenti liquoris euacuatione, Tertia in cordis roboratione.

Quo ad primam intentionem, victus conuenit tenuis, frigidus, & humidus; & qui putredini, & veneno maxime reſiſtat vt cap. de Carbunculo, à nobis fuit dictũ; Vigilans etiam Aeger adſeruandus, eſt, ac deſidens per totum curationis tempus, donec euidenter remiſſionem acceperint moleſtiæ concomitantes.

Excrementa pro conſuetudine reddantur, & niſi naturaliter excernantur, indãtur cliſteres, vel ſuppoſitoria, & ſic prouoentur.

Quomodo vero ſecundam intentionẽ aſſequi debeamus, & quodlibet Vulnus, vel ictus ex venenoſo animali inflictus generaliter curari debeat, inquit Gal. 13. Meth. cap. 7. his verbis.

Quod ſi ex Animali puncto morſuue dolor accidit, a quo exorta ſit Phlegmone, duplex ſanandi doloris ratio eſt, Vel virus ipſum euacuando, Vel quod excitet alterando; Virus autem eiaculatum vacuant tum Alex. pharmaca Medicamenta omnia, tum quæ citra calefactionem vehementer trahunt, veluti, & Cucurbitulæ, & cornua quædam, quibus nonulli cucurbitularum vice vtuntur.

Sunt autem, & qui ore ſuo virus extrahunt, ægre videlicet particulæ admoto, Ipſumque Vulnus labijs complexi. Huc ſane pertinet cauterium, & Medicamenta quæ cauterijs ſimiliter cruſtam efficiunt, atque omnia, quę totam eius, quod infeſtat ſubſtantiam, exinaniunt. Alterum auxiliorum genus eſt eorum, quæ qualitatẽ per contrariam qualitatem alterant, ſcilicet exhibentibus nobis, ſi vehementem calorem Aeger, vel in ipſo demorſo loco, vel in toto corpore ſentiat, auxilia refrigerantia, Sin frigus ſentiat, calefacientia, hec Gal. Cum in morſibus omnibus venenatis cauſam abſcindere noſtra debeat eſſe intentio. Ideo in his Vulneribus curandis, & dictis a Gal. præſidijs adhibendis hunc ordinem ſeruabimus.

Imprimis igitur, vbi inquit Celſus lib. 5. cap. 27. ſuper Vulnus id membrum deligandum eſt, non tamen nimium vehementer, ne torpeat.

Et hoc faciendum, ne venenum tam cito cor petat, Deinde venenum extrahẽdum eſt, & ſi Vulnus non valde magnum ſit, & venenum non valde ſeuum, vulnus calida poſca, vt inquit Paul. lib. 5. cap 2. & Aetius ſerm. 13. cap. x. vel decocto chamemoli, vel Radicum Lapatij ſilueſtris fouendum; Deinde huiuſmodi Vulnus ab homine ſaturæ qui prius vino ſibi os abluerit, & parum Olei in ore teneat, eſt ſugendum, & venenum expuendum. Animaduertendo, ne qui talæ Vulnus ſit exucturus, aliquod Vlcus in ore habeat, cum venenum, vt loco ſuperius citato, inquit Celſus, non guſtu, ſed in Vlcere noceat, alij ad virus extrahendum Gallinæ, vel Culumbæ deplumatum podicem conſtricto eius Roſtro, vt per Podicem reſpirare cogantur, apponunt, & ſi huiuſmodi animalia poſtea pereant, venenum eſſe extractum, & euacuatum excogitant. Poſt hec vero, vt inquiunt ſupradicti Autores cinis Ficulneus, Vel Vitiũ, vel Lauri, vel cuius vis generis, ſi dictorum comoditas non detur, Aceto ſubactus pro Cataplaſmate imponatur. Si vero minus nobile ſit membrum, vel vehementior morſus, vulnus ipſum, & circum circa alte, & profunde ſcarificandum, & deinde Cucurbitula vel quodlibet ſimile vas, quod idem poſſit, cum plurima flamma applicandum, & vna cum ſanguine virus etiam attrahatur Poſt Cucurbitulæ vero remotionem, &

A a 2 ... ſangui-

in alia carne debeat repleri, in alia deterſione egeat, his omnibus diuerſis Med diuerſis locis applicatis ſatisfaciendum; Imponendo in vna parte Epuloticum in alia ſarcoticum, & in alia mundificatiuum ac detergens.

Ex dictis igitur ad libitũ Epulotici pulueres componi poſſunt, vel Vng. fieri, ſi cum his Oleum, & Cera commiſceantur, vel lotioues faciendæ, coquendo ſimplicia dicta in vino auſtero, vel acerbo.

DE CICATRICIBVS IN Vulneribus reparãdis ſiue de eorũ deformitate tollẽda Cap. 36.

SI poſt Vulnerum curationem, indecore, & deformes cicatrices remaneant, ideſt vel concauæ, vel eminentes, vel male coloratæ, vel rugoſæ, vel in magnitudine, vel in forma peccantes; Inquantũ fieri poreſt, ſunt corrigendę ac reparandæ. Quod facilius ſuccedit, ſi recẽtes ſint, quã ſi fuerint inueteratæ. Cicatrices, quæ in magnitudine, & figura peccant, ex quauis cauſa fuerint, difficillime corriguntur. Cõcauę fiunt cicatrices, vel Vulneris ratione vel Medici incuria, & ignorantia, Vulneratione, fiunt, vt ſuperius diximus, quando aliqua oſſis portio deeſt; Medici incuria cauæ cicatrices fiunt, vel quia Epulotica citius adhibuit vel quia continuo Vulneris labia depreſſa ſeruauit, quę vel ſiccis Lineamentis ſubleuata, & ſuſpenſa detinenda, aut Glutino aliquo admoto cum ſuis Anſulis, quibus labia attollere poſſumus, ne interius depreſſa conſolidentur. Caua vero cicatrix ratione oſſis deficientis in adultis, & Aetate inclinantibus facta, inſtaurari nequit; In creſcenti vero, & robuſta Aetate aliqua ſubſtantiæ portio regenerari poteſt. Sic igitur cauæ cicatrices ex qualibet cauſa factę corrigendę. Primũ enim frequentiſſimis ſectionibus, ſed minime profundis ſcarificandæ. Deinde Sarcotica Vng. & emollientia, quę minus ſiccent, quam ſit ex vſu, applicanda, emollita poſtea parte, ad ſicciora ſarcotica deueniendum, & his, quantum fieri poteſt, caro regeneranda, & cauitas replenda, vt inquit Celſus lib. v. cap. 28.

Cicatrices cur fiant cauæ

Eminentes cicatrices ſemper Medici culpa fiunt, vel quia nimis carnem excreſcere ſinit, vel quia vnum labium ſuper alterum glutinat. In hoc caſu, ſi recens ſit cicatrix, ſcarificandum, deinde erodentia & exedentia Med. ſuper eminentiam applicanda ſunt, vt inquit Celſus, & quãdo Vulnus cutiet æqualis, tunc cicatrix inducenda, Et ſi dictis Med. eminentia non tollatur, id totum, quod supereminet, Nouacula excindendum, vel actuali cauterio ammouendum, deinde pinguedinibus eſcara tollenda, & tandem epulotica applicanda.

Eminentes Cicatrices cur fiãt.

Praui coloris cicatrices fiunt, ob prauos humores ad huiuſmodi partem confluentes, qui vel a praua victus ratione, vel alicuius viſceris intemperie fuerint orti. Corrigũtur vero huiuſmodi cicatrices ablatis cauſis, vt viſceris diſcraſia, & optima inſtituta dieta. Supra vero talem cicatricem Med. Detergentia, Reſoluentia, & exiccantia applicari debent, & ſuper albam cicatricem, vel ad huiuſmodi colorem tendentem. Celſus loco citato inquit, Tum deligari deſuper Plumbũ oportet, quo, & reprimitur cicatrix, & colorem maxime ſano corpori ſimilem accipit, Idem Radix ſilueſtris Cucumeris prę́ſtat, cum Pituitã euacuandi vim habeat, quæ album efficit colorem, vel infraſcripta Celſi compoſitio applicetur. ℞. Elaterij partem I. Spumę Argenti, part. II. Vng. pond. IIII. quæ excipiuntur Reſina Tereb. donec emplaſtri craſſitudo ex omnibus fiat, vel.

Prauus color in cicatrice cur fiat.

Albam cicatricem corrigentia

℞. Olei de Tartaro vnc. I. ſ. Mucilaginis Sem. Pſillij drag. II. Ceruſę in Roſaceo Oleo diſſolutæ unc. ſ. Boracis, aut Salis Gemmæ drag. I. M. & F. Linim. Vel ℞. Axungiæ Suillæ vnc. III. Litargirij, Aeruginis raſilis, Vetrioli combuſti an drag. II. M. & fiat emplaſtrum.

Ad Nigras cicatrices, vel ad nigredinẽ tendentes idem Autor laudat Aeruginem & Plumbum elotũ pari portione mixtis, Præterea calcanthum Vino decoctum, & emplaſtri modo appoſitum, ſimiliter conferunt ea, quæ Melancholicũ humorẽ euacuant, vt nigrum Helleborũ puluerizzatũ, & Vng. aliquo admixtũ cũ melancholicũ humorem euacuandi vim habeat, vel

Nigras Cicatrices corrigentia

℞. Argenti Spumæ, Thuris, mentæ an partes æquales M. cum Melle q. ſuff. in Vng. formam. Vel inungantur cicatrices Oleo in quo Radices candidæ Brionię, & nigræ ſint ita decoctę, donec ſuccus extrahatur, & coctæ ſint, & qui plura deſiderat videat Paulum lib. 4. cap. 47. & Aetium Serm 13. cap. 129 vbi multa adinueniet.

Rugoſa vero cicatrix fit ſimiliter Medici

Rugoſa

Cicatrix ex quibus fiat. dici vitio, quia non bene, & æqualiter ſimul Vulneris labia coaptauit, vel quia non debito tempore, & æqualiter per totũ vulnus epulotica appoſuit, ſed in vna parte debiliora, in alia fortiora.

Hæ Cicatrices ſimiliter, vt corrigantur ſcarificandæ, deinde exedentia Med. applicanda, donec Vulneris partes æquentur & tandem epulotica imponenda.

Si vero cicatrices cutę ſint duriores, & ideo valde tubræ appareant, cicatrix huiuſmodi emolliendа Oleo de Ouorum vitellis, de Been, vel Humana pinguedine, & Oleum Balſamitę etiam duriores, & craſſiores cicatrices reparat. Deformes etiam ac recentes, & adhuc teneræ cicatrices admoto Diachylo, aut Lytargirio nutrita emendantur.

DE VVLNERE SVPERcreſcentem Carnem habente Cap. 37.

ET ſi carnis productio ſit Naturæ opus vt ſuperius diximus, tamen ſupercreſcens caro in Vulneribus enaſcitur ex Medici in curia, qui non vt decet, exiccantia Med. appoſuit, & diutius ſarcoticis fuit vſus. *Cur Caro ſuper creſcat.*

Hec vero carnis ſupercreſcentia, vt inquit Gal. 3. Meth. eſt morbus in magnitudine, & cum ſit Vulnus, eſt etiam morbus in ſolutione continui ſicuti diximus etiam eſſe Vulnus cauum. Sed in hoc differunt, quoniam cauum Vulnus eſt morbus in magnitudine imminuta, & Vulnus ſupercreſcentẽ carnem habens eſt morbus in magnitudine aucta. Et ſicuti in illo diximus, duas in curatione eſſe habendas intentiones, ideſt cauitatis repletionem, & ſolutę vnitatis vnionem. Sic in Vulnere ſupercreſcentem carnem habente, duę intentiones habendæ ſunt, ideſt ſolutæ vnionis coniunctio ac vnio, & ſupercreſcentis carnis abolitio, quæ nunquã Naturę opera ſit, ſicuti carnis reſtitutio, & Glutinatio, ſed tantum Medici, & Medicamento rum ope ac facultate, vt inquit Gal. loco ſuperius citato. Si quis vero dicat, ad carnem generandam Med. etiam applicantur Ergo carnis generatio ope etiam Med. fit. *Dubitatio.* Reſpondendum in carnis generatione nil aliud Med. moliti, quam illa ſubmouere, *Solutio.* quæ carnis generationem impedire poſſet In abſumenda vero ſupercreſcente Carne opus eſt vt Med. ſua facultate eam minuant ac abſumant, cum nunquam Natura hoc efficere poſſit. Vt vero Med. ſint exedentia, & carnem minuentia, opus eſt, vt magis exiccent ac detergant, Sarcoticis, Glutinantibus, & Epuloticis Med. cũ maior vis ac facultas ad carnis, & cutis corroſionem, & deſtructionem requiratur, quã ad carnem generandam, conglutinandam & indurandam, & ideo ſi in carnis generatione in primo gradu Med. ſicca eſſe debent, in Glutinatione in ſecundo, & in cicatrizatione in tertio, cum tantũ opus ſit naturalem ac accidentalem humiditatem exiccare, Ergo corroſiua erunt ſicca in quarto gradu, cum maioris facultatis eſſe debeant, cum non ſolum humiditates exiccare, ſed carnem ipſam abſumere debeant *Exedentia Medicamentorum qualitates.* Et notandum, quod debent eſſe ſicca in quarto gradu, reſpectu habito ad corporis totius, & partis, cui applicantur, temperiem, & non abſolute vt de alijs ſuperius ſuit dictum, & ideo Gal. loco ſuperius citato dixit, Hoc autẽ ſemper curantis animo hereat, non omnem naturã eadẽ remedia requirere. Sed infirmiores molhoreſque mitiora, validiores ſicciores; valentiora, & ideo natura Aegri imprimis cõſideranda venit, Cũ eadem Med. quibuſdã naturis excreſcentẽ carnẽ abſumãt, alijs vero cicatricẽ inducãt alijs vulnera cõglutinẽt.

Non ſolum vero oportet, vt in quarto gradu erodentia Med. ſint ſicca, ſed opus eſt etiam, vt ſint acria, & abſterſiua, cum abſterſio carnis imminutionem adiuuet, & quo magis acria, & abſterſiua erunt, eo magis erodentia erunt, Et ideo Gal. 3. Meth. dixit, Med. carnem minuentia proxima tũ his ſunt, quæ valenter, detergũt, tũ ijs, quæ cicatricem inducunt. Ceterum miſij, & Chalcitis, ſi humidæ naturę applicentur, & ſi Epulotica ſint, potius carnem exedũt, quã cicatricem inducant, niſi forte in pollinem admodũ tenuem redactis parciſſime illis quiſpiam vtatur. Nã ſic impoſita partibus cicatricem conciliãt Quod ſi minuere, quę ſupercreuere, ſtudeamus, liberalius ſunt imponenda.

Ex erodentiũ vero genere ſunt Chalcãthũ ſiue Vetriolũ, Aerugo, Alumen, Hermodactilus, Radix Aſphodeli, Spongia in minutas partes inciſa, Stuppæ Canabinæ minutim inciſæ, Lineamenta ex veteri Linteo carpta, & acri muria imbuta, & & exiccata, & Vng. Apoſtolorum. *Erodentia Med quæ ſint.*

Si vero caro in magna quantitate ſit aucta, &

ꝺta, & in ſiccis naturis, tunc competit viridæ Aeris. Vng. vindæ, Aegiptiacū, Trociſci de Calce, Trociſci Aſphodelorum, de Minio, præcipitatum, & multa alia, quæ omnia enumerare longum, & ſuperfluum eſſet. Et ex his erodentibus ac carnem abſumentibus ſicuti de ſarcoticis, Glutinantibus, & epuloticis diximus, alia ſunt imbecilliora, alia mediocria, & alia valentiora, & ex his alia cauſtica, & eſcaram inducentia ſunt.

Notādū Quibus quando vtimur, animaduertendum ne circumſtantes partes inflammentur, cum dolorem inducant, & ex dolore fluxio excitetur, & ideo dictis circumſitis partibus refrigerantia Med. applicanda, deinde cruſta ſiue eſcara Vulneri inducta, Pinguedinibus reſoluenda, & tandem vulnus cicatrizzandum.

DE VVLNERE CONTVSO Cap. 38.

Cauſa. CONtuſio in Vulneribus accidit, quando Vulnera non ſolum à Telo incidendi vim habente fiunt, ſed etiam contundendi. Fit ergo contuſio à graui & retuſo Telo, & dilacerandi vim habente, & ideo Gal. 12. Meth. dixit. Contuſionem ex eo, quod aliquod corpus occurſarit extrinſecus, quod vel durum, vel magnum, vel graue, & ſimul ambo extitit, & com. in tertiū lib. de Medici Officina cap. 30. dixit.

Contuſiones fiunt, cum graue quippiā in corpus incidit ac veluti carnoſum genus diuellit. Contuſio igitur eſt muſculi, ſiue carnoſę partes cōtinui ſolutio in multas partes facta Non ſolum ergo in Vulnere contuſo adeſt vna continui ſolutio, vt in reliquis Vulneribus, ſed etiam multiplex continui ſolutio in carne circumſtanti facta.

Signa. Cognoſcuntur vero contuſa Vulnera, ex inſtrumento, quo fuerint facta, ex dilaceratione quæ in Vulnere apparet, ex tumore, & circumſtantium partium colore, qui ad liuidum tendit.

Curatio Quo ad huius Vulneris curationem, cū duo ſe nobis offerant, ideſt Vulnus, & cōtuſio, duæ etiam curationes ſunt inſtituendę. Altera ad Vulnus, Altera ad contuſionem. Sed cum omne Vulnus, cui aliquis alius affectus ſit coniunctus, non poſſit curari, niſi affectus ille prius tollatur, Ideo primum contuſionis curatio eſt molienda cum nunquam vulnus ſanari poſſit, niſi pars in qua vulnus conſiſtit, ſana ſit, Dicente Gal. 3. Meth. Fieri non poteſt, vt in vlcere carnis productio, vel ſinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio recte vnquam cedat, niſi ſubiecta caro pro naturali modo ſe habeat. Vt igitur, ſi in Phlegmone vna cum vlcere vrgeat, vel contuſio, prius quam hec ſint diſcuſſa, nemo id carne implere, vel glutinare, vel cicatricem inducere tentaret. Ad eundem (arbitror) modum, etiam ſi ſine Phlegmone, ſola intemperies ſubſit, nullū horū ſore prius ſpetabimus, quā illa fuerit ſanata.

Prima ergo curatio ad id, quod cū vulnere eſt coniunctum dirigenda. Sed in caſu noſtro contuſio cum vulnere eſt coniuncta. Ergo primum ante vulnus contuſio curanda.

In huiuſmodi igitur Vulneris curatione plures intentiones habere debemus, Prima circa vniuerſalia præſidia conſiſtit, Secunda erit dolorē mulcere ac remouere Tertia quod eſt contuſum, & extrauenatū ſanguinem in pus conuertere, Quarta Vulnus detergere, & mūdificare, Quinta carne replere, Sexta conſolidare, & ſeptima erit ſuperuenientia Symptomata corrigere, & remouere.

Quo ad primā intentionem aſſequendā, conueniens victus, ideſt tenuis, & frigidiuſculus inſtituendus, & ad humorum defluxionem inflammationemq; prohibēdam, Reuulſiones venę ſectione, niſi quid obſtet, vinculis, Frictionibus, & Cucurbitulis faciendæ, oppoſitis ſcilicet partibus & purgationes etiam pro humoris peccātis natura inſtituendę, ſicuti ſuperius in curatione vulnerū in Vniuerſali fuit dictū.

Secundam intentionem Topicis ac particularibus præſidijs conſequemur, & pro primo apparatu ſupra affectam partem applicandum Albumen Oui, vel Ouū integrum cum puluere Myrtillorum, emplaſtri modo, & hoc ad repellendum dolorēque mitigandum faciendum, & Vulneris ambitum Oleo Roſaceo. vel Myrtino liniemus, & deſuper puluerem Baccarum, vel foliorum Mirti aſpergemus, & in ſuperiori parte Vng. defenſiuum, & circum circa vulnus etiam, ad defluxionem prohibendā, applicabimus, cū conari debeamus quę cōtuſa ſunt maxime ab inflāmatione defēdere. Deinde ad ſuppurātia quāprimū deueniendum eſt, quod eſt tertium intentum, ex Hipp. præcepto lib. de Vlceribus, vbi inquit. Minus inflammatione tentatur

recens

recens Vlcus omnæ, & cum ipſo quod iuxta eſt, ſi quis quamceleriſſime pus moueat Et inferius inquit idem Autor.

Si quid Carnis colliſum attritumque à Telo fuerit, ita curandum eſt, vt quamceleriſſime ſuppuret, nam, & minus inflammatione prehenditur, & neceſſe eſt colliſam, detritamq; à Telo carnem in pus verſam tabeſcere, deinde nouam creari. Duæ igitur indicationes in contuſo Vulnere curando ab Hipp. nobis proponuntur, nempe ſuppuratio, & nouæ carnis regeneratio vtq; idem Autor inquit, Suppuratio quam primum molienda eſt, ne Inflamatio ſuperueniat, Cum Caro, quæ contuſa, & lacerata eſt, & perruptis Venis ſanguine ſuffuſa, nec ſanari poſſit, nec inhiberi, quò minus putreſcat, cum per Vulnus naturalis calor expiret. Cumq; ſuppuratio, vt inquit dictus Autor, fiat ex feruente, & alienato, & tandem putreſcente, & in pus verſo ſanguine, & quæ hoc efficiendi vim habent, vt inquit Gal. 4. Meth. cap v. calida, & humida eſſe debeant, ideo calida & humida huiſmodi Vulneribus applicabimus, ex quibus Gal. loco citato eſſe dixit Malua cocta, Radices Altheæ, Catapl. quod ex Hordei Farina Oleo, & Aqua cōſtat; Item Panis ex Aqua, & Oleo, Preterea fomentum multæ calidę Aquæ, & Tetrapharmacum, quod, vt inquit Celſus lib. v. cap. 19. ex Cera Pice, Roſina, Seuo Taurino, vel Vitulino conſtat, & omnia deniq; calefacientia ſimul, & humectantia pus quamceleriſſime mouēt, vt inquit Gal loco citato, Inter cetera contuſo Vulneri maxime prodeſſe infraſcriptum inquit Auic.

℞. Radicum Altheæ, Cucumeris Agreſtis an vnc. 5. Origani ſilueſtris, ſiue vulgaris, Hyſopi an M. 5. Florum Chamemoli, Sem. Lini an pug. 1. Caricarū ping. num. vi. Vuarum Paſſularum pari num. vna bulliant, & tandem ijs preſſis ac diligēter tuſis, adde Galbani Myrrhæ, Stiracis liquidæ, Oeſipi an drag. 1. 5 Sang. Drag. Adipis ſuis an vnc. 5. & S. A. Furmetur Malagma, Vel applicetur infraſcriptum, ℞. Foliorum Maluarum Violarū an M 1 Radicum Altheæ lib. 5. decoquantur in iure carnium abſque ſale poſtea in Mortario ſubigantur, & Cribro traiciantur, & ex cribratura cum prædicto decocto & Farina Hordei ac Tritici q. ſuff. S. A. Fiat ſolidum Catapl. addendo Butyri, & Olei communis an vnc. 1 ſ. Vitellorum Ouorum num. 11. & Croci momentum. Huiuſmodi Catapl. & ſimilia non ſupra Vulnus, vt multi indocti faciunt, imponenda ſed circum circa, vbi caro contuſa adeſt, & hoc Hipp. lib. de Vlceribus præcepto, vbi inquit. Vbi Cataplaſmate vlcus nutriendum eſſe videatur, reduci à plaga debet & proximis partibus imponi, vt pus euadat, & quæ dura ſunt, emolliantur, Cauſa ergo cur Catapl. ab Vlceris ore debeat reduci, vt inquit dictus Autor, eſt, vt pus exitum habeat, quoniam, ſi intra Vlcus retineretur, inflammationem augeret, proximaſq; partes corrumperet, Et eadem etiā de cauſa Gal. pannum, quem ad Fiſtulas adhibet, medium excidit, vt puri ac ſaniei commode exitus detur. In ipſo vero Vulnere digeſtiuum ex Reſina Tereb. & Ouorum luteis factum imponendum, & deſuper ſimiliter Filamēta dicto Digeſtiuo oblenitæ imponenda. Suppurato Vulnere, & vt quartam intentionem cōſequamur, ad Detergentia deueniendum eſt, ſicuti eſt Mel Roſaceum, Succus Apij, Vng. Apoſtolorum, & ſimilia, quibus Penicilli, ſiue Torundæ ex Filamentis factæ imbuendæ, & intra Vulnus immittendi, & deſuper ſicca Lineamenta, vel aridæ ſtuppæ imponēdę, & contentiua Faſciatura dicta continenda. Deterſo, & purgato optime Vulnere, quod cognoſcitur ex ſignis, quæ tradidit Celſus lib. v cap. 26. dicens. Tum demum vero prauum Vlcus eſt cum rubet ac minimum neq; ſiccum, neq; humidū eſt, Ac quandoque ſenſu caret quod non naturaliter ſentit, quod nimium, aut aridum, aut humidum eſt.

Quod aut pallidum, aut albidum, aut liuidum, aut nigrum eſt, id purum nō eſt Purgato igitur ac deterſo, vt decet, Vulnere ſarcoticis Medicamentis quintam intentionem conſequemur, cum tunc carne talæ Vulnus repleri debeat. Hoc vero conſequemur ſemper in dies Turūdas ſiue penicillos minores faciēdo, & ſarcoticis Medicamentis ſuperius in Caui Vulneris curatione dictis. Carne repleto Vulnere, & æqualiter facto, vt ſuperius fuit dictū, ad cicatricem perducendum, quod erit ſextū intentum. Si vero in huiuſmodi Vulnere caro multum eſſet dilacerata, & Vulneris labia in varias partes ſciſſa, & Sutura vtilis videatur, Retentiua Sutura dictæ dilaceratæ partes laxe conſuendæ, & ſi dictæ

dictæ conſuendæ partes ſint ita ab Aere alteratę, & duræ, & calloſæ ſint redditę, Ante quam conſuantur, niſi quid obſtet, ſcalpello calloſitas illa tollenda. Niſi vero dictis auxilijs talæ Vulnus ad ſuppurationē perduci poſſit, & in partis corruptionem, & Gangrenam degeneret; Quod dignoſcitur ex tarda, & difficili maturatione, & ex coloris floridi extinctione, & ad flauitiem tendente, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pręt. Nat. Similirer ſenſus in tali parte hebes fit, & dolor ſedatur, & pulſatio recedit, & alia Gangrenæ ſigna adſunt, vt lib. de Tumoribus à nobis fuit dictū. Quādo ergo huiuſmodi ſigna apatere cepetint ſtatim imponendum aliquod Med. huiuſmodi corruptioni ac mortificationi reſiſtēs vt eſt Vng. Aegiptiacum, vel quid ſimilę, vt in Gangrenæ curatione à nobis fuit dictum. 7. Si vero aliquod aliud prauū Symptoma ſuperueniat, ſicuti ſuperius fuit dictum, congruis remedijs pugnandū, & ſic ſeptimam intentionem conſequemur.

Nota Vulneris in Gangrenam degenerantis.

DE ECCHYMOSI
Cap. 39.

Ordo

CVM Ecchymoſis maximam cū Vulnere contuſo affinitatem habeat, cū vna eum Contuſione, & Ruptione incidat, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 1. Ideo de hoc affectu poſt contuſum Vulnus verba faciemus; Ecchymoſis, ſiue Ecchymoma à Grecis dictus, à Latinis ſanguinis ſubter cutem effuſio, & coadunatio dicitur, Gal. Com. 2. in lib. 6. Epid. dixit, Appellari ab Hipp. Ecchymoſis effuſiones euacuationeſq; à vaſis factas. Ecchymoſis igitur eſt effuſio, & coitus ſanguinis ſubter cutem, & ideo Gal. com. 20. lib. 6. Aph. dixit, Ecchymoſis dum fit ſanguis effunditur in ſpatia vaſi circumiacentia. Eſt ergo Ecchymoſis morbus in ſolutione cōtinui.

Quid nomen. Quid rei. Quid morbus ſit.

Cauſæ.

Hoc enim vitium, Ecchymoſis ſiue Ecchymoma dictum, ab omnibus illis cauſis quę sanguinis effuſionem, ſiue extrauenationem poſſunt efficere, oriri poteſt, Vtq; inquit Gal. 4. Meth. cap. 2. Profluit ſane ſanguis ex Vena, & Arteria, aut reſerato eorum ore, aut tunica earū diuiſa, aut tranſcolatus, ſiue ſudoris inſtar trans fuſus, & præcipue quando ab Arteria ſanguis ſub cute effunditur, aneuriſma appellatur. Diuiditur vero ipſa tunica aut Vulnerata, aut contuſa, aut rupta, aut eroſa. Et Paul. lib. 4. cap. 30 inquit Carne à graui aliquo corpore illapſo contuſa exilibuſq; in ea venulis diſruptis, sanguis exudans per ſubſultū tranſcolatur, qui ſub cute collectus Ecchymoma appellatum inducit.

Quot modis ſanguis a vaſis effluat.

Aneuriſma quando fiat.

Grauis ergo ictus, ſiue grauis caſus Ecchymoſim efficere poteſt, tantum contuſionem faciendo, citra carnis muſculoſæ in profundo herentis corpore ruptionem, & ideo Gal. com. 3. lib. de Officina cap. 30. inquit, Ecchymoma; hoc eſt ſuggillatio, fit, vbi per contuſiones carnis ſanguis ad regionem ſubcutaneam effunditur, Similiter motus valenter, & confertim factus, abſque hoc, quod aliquid grauæ extrinſecus incidat, carnem abſque vlla contuſione diſrumpendo Ecchymoſim efficere poteſt.

Aliquando vero ex ambabus dictis cauſis ſimul talis affectus procreatur, vt quando ex graui aliquo ictu, vel graui caſu ab alto non ſolum carnoſæ muſculorum partes, ſine cutis diuortio contunduntur, ſed etiam ex diſtenſione violenter, & confertim facta abrumpuntur, Ex his enim cauſis Ecchymoſis ſub cute oritur, quia ab exiguis Venis in contuſa ſiue rupta carne diuortium expertis, ſanguis in ſpatia circumiacentia effunditur. Fit etiam Ecchymoſis ex oris vaſorum apertione, Anaſtomaſin a Grecis dicta, & ex ea, quam Diapedisin vocant, ideſt tranſcolatio, exilitio, vel tranſmiſſio aut ſubſultus dictus, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 1. Anaſtomaſis, hoc eſt tranſcolatio, vt inquit Gal. 5. Meth. cap. 2. accidit, propter tum vaſis imbecillitatem, tum ſanguinis, qui ad os eius impetu ruat, copiam ad hec acrem quampiam, quæ illic extrinſecus incidit qualitatem. Diapediſis vero ex tunica rarefacta, & attenuato ſanguine oritur. Accidere tamen poteſt ob gracilium vaſorum adapertum. hec Gal. Nos tamen tantum de ea Ecchymoſi, quæ à contuſione ſiue ruptione fit, verba faciemus.

Sub Ecchymoſi igitur cōprehenduntur ſuggillata a latinis dicta à Grecis Hypopia & Liuores ex ictu prouenicte a Grecis Hypuſphagmata dicta à Latinis vibices, & ab Auicenniſtis percuſſiunis veſtigia nominātur, & ideo Paul. lib. 4. cap. 30. inquit Quod ſpecies Ecchymomatis ſunt ſuggillata, & rupturæ Venarum, & Liuores ex ictu prouenientes. Hypoſphagmata nūcupata, & ſāguis ex plaga inter ūgues coitus.

Quæ ſub Ecchymoſi comprahendantur.

Ecchymoſis ſigna, vt loco citato inquit Paul.

Signa

Paul. ſunt cure nullum diuturnium experiētē, tumor mollis, tactui cedens, liuidus, & vt plurimum, dolore vacans. Propter verò vnitatis ſolutionem affatim factam dolores etiam interdum, & ob ſanguinis in profundo concurſum, & abſceſſus aliquā do inſequuntur, qui tamen magna ex parte per halitum digeruntur.

Prognoſticum. Ecchymoma, quod cum magna ac violenta contuſione incidit, periculo non vacat. Solet enim frequenter, ſi negligatur, non modo afflictæ particulæ, ſed etiam corporis totius corruptionem afferre.

At ſi in contuſione, quę cum Ecchymoſi conſiſtit, cutis a carne diſiuncta pendula maneat, raro vel nunquam agglutinatur. Et ideo melius erit eam preſcindere, & exiccantia Medicamenta admouere, Vel abſque deligatura locum ſic excoriatum relinquere, Cum ambiens Aer ipſius Cutis inſtaurationem non mediocriter, adiuuet.

DE ECCHYMOSIS Curatione.

QVinquæ Intentiones in Ecchymoſis curatione ſunt habendę. Prima in optima Dietæ conſtitutione conſiſtit, Secunda in Reuulſione ac materiæ ad affectam partem confluentis euacuatione, Tertia in doloris lenitione, & affectæ partis roboratione, Quarta in ſanguinis effuſi euacuatione; Quinta in diuerſarum partium agglutinatione ac conſolidatione conſiſtit.

Pro prima intentione conſequenda tenuem victum frigidum, & ſiccum atque ſanguinis putredinem prohibentem inſtituemus, & ſi magnus ſit affectus, non ſolum tenuis victus inſtituendus, ſed tenuiſſimus, donec febris abierit, & inflammationis periculum tranſierit.

Secundam intentionem non ſolùm venæ ſectione è conuenienti loco facta, & pro virium, & morbi magnitudine, niſi quid prohibeat, conſequemur, qua fluentem ad affectam partem materiam auertimus, & euacuamus. Sed etiam purgatione, pro humorum peccantium ratione, & Syruppi ſanguinis putredini ac conglutinationi reſiſtentes ſunt inſtituendi, vt ſunt de Succo Limonum, de acredine Citri, de Succo Acetoſæ, & ſimiles. Pro tertia conſequenda intentione, rebus anodinis, ſed frigidis, & adſtringentibus eſt opus, cum non ſolum dolorem ſedare oporteat, ſed etiam laboranti parti, ne fluxionem recipiat, robur afferre, & his etiam Venulas ne amplius ſanguinem effundant conſtringemus, & ideo primū ſuper affectam partem Oui Albumen Roſaceo Oleo mixtū applicabimus, & mediocri ligatura ſtringemus, vel affecta pars Roſaceo inungenda, & Myrti puluere ſuperaſpergenda, vt voluit Rhaſes, Vel Oleo Roſaceo Myrtino, & Lumbricorum ſimul mixtis inungemus, & deſuper puluerem Roſarum. & Myrti ſimul mixtis aſpergemus, vel, ſi cōmoditas detur, Arietina pellis recenter ab Animali detracta, & adhuc calida tenuiſſimo Sale, & Naſturtij puluere reſperſa, vel tantum puluere Myrtino affectæ parti circumuoluenda. Quod remediū paulus, Aetius, & multi alij boni Autores etiam flagellatis, ſiue Verberibus ceſis optimum eſſe inquiunt.

Quartam intentionem, vt inquit Paulus loco ſuperius citato conſequemur, ſanguinem ſubter cutem effuſum, ante quam nigreſcat, & in grumos conuertatur, euacuando, & ideo Gal. 4. Meth. cap. vltimo dixit. Ecchymoſis omnis vacuatione pro curationis remedio indicat. Hec vero euacuatio duobus modis fieri poteſt, Vel ſenſibiliter, vel inſenſibiliter, Inſenſibiliter euacuare debemus Reſoluentibus ac Digerentibus Med. quod facilius ſuccedet, ſi effuſus ſanguis tantum ſubter cutem contentus fuerit, quam ſi profundius ſit ſitus, Et ideo quo profundius effuſus ſanguis cōtinetur, eo valentiora Med. exigit, & ideo Gal. loco ſuperius citato dixit. Porro valentiora Med. requirunt affectus in alto deliteſcentes corpore, quam qui in ſumma ſuperficie conſiſtunt.

Calefacientibus ergo, & modice ſiccātibus Med. eſt opus, vt inquit dictus Autor Sed animaduertendum, vt in principio moderate calefacientibus, & ſiccantibus vtamur, quoniam ſi à principio vehementer ſiccantibus vtamur, rem bene proceſſiſſe appareret, quoniam citiſſime ſubtiliores partes reſoluerentur, ſed craſſiores dureſcerent, & veluti in Scirrhum conuerterentur, quod poſtea difficilæ curatu eſſet. Sed cum Venularum tunicę ex quibus ſanguis exilit contuſæ ſint, per initia, ideſt poſt primum apparatum, quæ aliquam

coſtrin-

Digitized by Google

conſtringendi habent facultatem cum diſcutientibus admiſcendum, vt inquit Gal. lib. 5. de Comp. Medicamentorũ S. loca cap. 1. & Paul. loco ſuperius citato. Cum Venularum contuſæ tunicæ aliquam denſationem ac adſtrictionem requirant, vt ad naturalem ſtatum ſuum reducantur, & ne noua materia ob dolorem attracta ad contuſum locum delabatur. Quoniam ſi ſolum diſcutientia Medicamẽta ab initio apponeremus, non ſolum effuſum ſanguinem diſcuterent ac reſoluerent, ſed etiam aliquid ſanguinis, qui in contuſis Venis continetur, extraherent. Quando vero conſolidatę, & in priſtinum ſtatum Venulæ redierint, tunc ſolis diſcutientibus, abſque vlla adſtrictione, vti debemus. Secũda igitur die, detracta pelle, vel ſupraſcriptis adhibitis pręſidijs, infraſcripto Vng. vel ſimili partem inungemus, quod dolorem leniendi, ſanguinem reſoluendi vim, ac etiam aliquam adſtringentiam habet.

℞. Boli Arm. Reſinæ, Thuris, Fenugreci, Dragaganthi an vnc. 5. Croci dragm. 1. pul. Roſarum, Myrtillorum, Sumachi an dragm. 111. Vng. Dialtheæ, Olei Roſacei, Myrtini, Chamomelini, Anethini an vnc. 11. Ceræ nouæ, Terebenthinæ an vnc. 1. puluerizanda puluerizzentur, & his omnibus S.A. fiat Vng. quo calido vti debemus.

Tertia die foueatur pars affecta moderate diſcutienti Medicamento, vt quod conſtat ex Vino, Melle, & Sale ſimul mixtis, Vel fiat ex Hordeacea Farina, & Calamintha in Vino coctis, Vel quod ex Cumino, & Cera fit, vel quod ex floribus Chamemoli, Meliloto, Stechade, & Cumino omnibus in Vino decoctis, Vel quod fit ex Maluis, Furfure, Abſinthio, Cumino, & Anetho Aqua, vel Vino incoctis, Itẽ quod ex Farina Hordei, & Fenugreci, Croco, & Sandrachæ momento, ſiue Auripigmẽti omnibus quidem Aqua Calaminthæ incoctis.

Inueteratis vero Ecchymomatibus, & quando nigreſcunt, vel quando effuſus ſãguis altius continetur, tunc valentioribus Med. eſt opus, & ideo magis actia, & magis incidentia eſſe debent, vtque ſummatim dicam, tanto efficaciora eſſe debent, quanto magis à cute ad profunda Ecchymoſis receſſit, & ideo Paul. dixit, Ad inueterata Ecchymomata accommodatus eſt Raphanus Cataplaſmate agglutinatus diſcutit enim ipſa, vbi erodere ceperit, vel Raphanorum cremor cum micis panis impactus, Vel applicetur infraſcriptum Cataplaſma.

℞. Symphiti vtriuſque an lib. 5. Florum Chamemoli, Meliloti an pug. 1. Croci dragm. 5. Farinæ Fabarum vnc. 111. Farinæ Fenugreci dragm. v. Butiri recentis vnc. 1. Succi Abſinthij, ſucci Cumini an vnc. 1. coque, que ſunt coquenda, & contunde contundenda, & S. A. Fac Catap. quod valenter diſcutit.

Si vero locus liuidus ac emortuus ex cõcreto ſanguine videatur, huiuſmodi pars calido Aceto fouenda, vel decocto Radicis Raphani Serpentariæ, & Ari in Vino facto, vel Aqua ſi calor adſit, & poſtea deſuper applicetur Diachilon Ireatum, vel Cera cum Cumino mixta. Vel ℞. Pulueris Abrotani, Sem. Cumini, Florum Chamemoli an dragm. 1. M. cum ſucco Apij & Melle q. ſuff. & fiat Catapl.

Et qui plura deſiderat, videat ſuperius de Nigredine ac Liuiditate tollenda, vbi alia efficaciſſima remedia adinuenier.

Niſi vero ſupraſcriptis reſoluentibus inſenſibiliter Ecchymoſis diſcuti ac curari poſſit ad ſenſibiliter euacuantia deueniendum eſt, & ideo pars affecta ſcarificanda, & Cucurbitulæ applicandæ, quo inſtruto vtitur Gal. etiam, vbi Ecchymoſis altius deſcendit, dicens 4. Meth. cap. vltimo. Quod quidem inſtrumentum fuit à Medicis ad violentam attractionem excogitatum. Et niſi dicta remedia profuerint & humor in pus conuertatur, ſuppuratio adiuuanda, & poſtea Vomica aperienda, deinde Vlcus detergendum, & tandẽ more aliorum abſceſſuum curandum. Solẽt etiam in caſu ab alto, Offenſione, & Violento membrorum tractu ac in violenta diſtenſione, quædam per os dari, quæ ſanguinem concretum, & extra vaſa effuſum diſſoluendi facultatem habeant, vt ſunt infraſcripta.

℞. Rhabarbari electi pul. dragm. 1 Mumiæ dragm. 5. Aquæ Rubiæ maioris vnc. 11. Syruppi de Roſis vnc. 5. M. & fiat potio, quæ ſtatim detur, vel. *Sanguinem intus concretũ diſſoluẽtia.*

℞. Rhabarbari torrefacti Terrę ſig. Boli Arm. Orient. Mumiæ, Sem. Naſturtij torrefacti an drag. 1. M. & omnia in puluerem redigantur, de quo ſingulo mane

cap.

cap. dragm. 1. cum Aqua plantaginis, vel Virgæ, vel Burſæ Paſtoris, Vel ℞. Rhab. torrefacti. coſti, Rad. Rubię mai. Ariſtolochiæ Rot. ſidellij an vnc. ʒ. Fiat ex omnibus puluis tenuiſſimus, & quotidie detur dragm. 1. cum Syruppo acetoſo per dies 9. vel.

℞. Terræ ſig. mumiæ, Rubię tinct. Coſti, Rhab. torrefacti an ſcrop. 1. ex omnibus fiat pul. ten. & cum dictis adſtringentibus Aquis propinetur.

Quando Ecchymoma fuerit diſcuſſum ad quintam intentionem conſequendam eſt deueniendum, & ideo vehementer ſiccantibus vti debemus ac conuenienti deligatura diſiunctas partes coniungere eſt opus, & denique omnia facienda, quæ ad Vlceris coaleſcentiam conducunt, vt ſuperius pluries fuit dictum, Vtque inquit Gal. 4. Meth. cap. vltimo; Ergo ſi diſcuſſum celeriter totum Ecchymoma ſit, facile coaleſcet rupta ipſa caro. Si longiori ſpatio ſordes multa ſubſaneſcent, medium inter vlceris labia ſpatium occupat, ita vt iam coire ruptio non poſſit. Atque inde adeo fit, vt qualibet leui de cauſa nos hec ſui admoneat. Nam ſiue quis obriguit, ſiue parum concoxit, ſiue febre laborauit, ſiue ſe vehementius fangauerit, eiuſmodi particulis illico dolet. Non enim in idē coire eruptionis labia, ſed tantum prope ſunt admota. Quo fit, vt leuis occaſio ea facile ſeparet, & medium locum ſuperuacuo humore repleat, Et quid queſo aliud quam aſſidue nouum Ecchymoma his gignitur, & primo illi, quam videlicet primum caro eſt rupta perſimilę. Niſi quod nunc ex tenui magis ſanie conſtat, quam a principio e ſanguine Ecchymoma eſſet, ideoque facilius etiam nunc quam intra initia diſcutitur, & hec omnia loco citato inquit Gal.

DE FLAGELLATIS

Cap. 40

CVM ſuperius de contuſionibus, & Ecchymoſi verba feciſſemus, modo de ijs, qui vapularunt, cum parum a contuſione differant, immo ſit quędam contuſionis ſpecies, pertractabimus, quamuis aliquantiſper a proprio ſcopo diuertere videamur.

In hac igitur curatione, ſi fuerit opus, & nihil obſtet, indito prius Clyſtere, Baſilica Vena eſt ſecanda, & quantitas ſit ſecundū Aetatem, vires, Anni tempus, morbi magnitudinem, & cetera requiſita.

A principio victus tenuis inſtituatur, & Vinum, & caro interdicantur, deinde plenius concedatur, Et ſi de ſanguinis ſuffuſione ac congelatione in partibus internis dubitamus, aliquod ex infraſcriptis Med. per os propinetur.

℞. Rhabarbari electi drag. 1. Mumiæ G. III. Rubeæ tinctorum G. IIII. M. cum Syruppo Myrtino, vel de Roſis ſiccis q. ſuff. & fiat bolus cap. per horas v. ante prandium, vel. *Sanguinis grumos intus diſſoluentia & ſanguinem ſiſtentia.*

℞. Rhabarbari electi dragm. 1. Boli Arm. orient. Zinziberis an ſcrop. I. M. & ſimplici calida Aqua, vel plantaginis, ieiuno ventriculo propinetur.

Hec enim Medicamēta grume factum ſanguinem diſſoluunt, aluum lubricam reddunt, & fluentem ſanguinem ſiſtunt.

Quo ad Topica ac particularia preſidia ab omnibus laudatur Ouilla, vel Arietina pellis recenter ab animali excoriata, & adhuc calidæ affectę parti circumdata, quæ vnius naturalis diei interſtitio. Flagellatos curat, & aliqui dictam pellem tenuiſſimo Sale, & Naſturtij puluere ſubtiliter aſpergunt. Vel infraſcripto Vng. calido pars inungatur, quod dolorem lenit, ſanguinemque reſoluit.

℞. Olei Anethini, Chamomelini, Myrtini an vnc. 1. Roſacei dragm. v. Boli Armenij vnc. ʒ. pulueris Myrtillorum, Roſarum Rub. Chamemoli, Anethi an drag. II. Vnguenti Dialrheæ dragm. III. Croci ſcrop. 1. Cere q. ſuff. M. & S. A. F. vnguentum, vel.

℞. Olei Roſacei vnc. ʒ. Chamomelini vnc. 1. ʒ. Aceti vnc. 1. M. & coque ad aceti conſumptionem, deinde adde pulueris Florum Chamemoli, Anethi an dragm. II. Calcis lotæ dragm. ʒ. pulueris Thuris dragm. 1. Mellis vnc. II. M. cum Cera q. ſuff. & S. A. Fiat Vng. quod magis reſoluit, vel.

℞. Ceruſſæ, Spumæ Argenti an vnc. ʒ. Ceræ vnc. II. Olei Roſacei q. ſuff. M. & fiat in vng. forma, vel.

℞. Croci pulueris Tragaganthæ an dra. I. M. & cum Oui vitello, & albumine ſimul concute, & applica, Et ſi locus ſit valde confractus, applicetur infraſcriptum Catapl. quod exiccat reſoluit ac dolorem lenit.

xilijs cedunt, extremam minantur perniciem, & quo ſeuiora perſeuerauerint Symptomata, eo maius periculum ſit. Contra ſi praua Symptomata continuo ob adhibita conuenientia præſidia minuantur, certam ſalutis ſpem indicant.

DE VENENATI VVLNERIS ex Morſu Curatione.

IN Curandis venenoſis morſibus quam citiſſime, exiguo etiam apparente ſigno, ſalutaribus ac preſentaneis remedijs occurrendum ex Hipp. ſententia 4. Aph. x. dicens. Purgandum in valde acutis, ſi ad ſui excretionem inuitet materia, eodem ipſo die, differre enim in talibus malum. Quæ ſententia in caſu noſtro locum habet, cum prius veneno ſit occurendum, quam vires diſſoluantur, & Symptomata confirmentur, & augeantur, & prius quam cor offendatur.

In hoc igitur Vulnere curando tres intentiones ſunt habendæ Prima in victu ac alijs nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secũda in virulenti liquoris euacuatione, Tertia in cordis roboratione.

Quo ad primam intentionem, victus conuenit tenuis, frigidus, & humidus; & qui putredini, & veneno maxime reſiſtat vt cap. de Carbunculo, à nobis fuit dictũ; Vigilans etiam Aeger adſeruandus, eſt, ac deſidens per totum curationis tempus, donec euidenter remiſſionem acceperint moleſtiæ concomitantes.

Excrementa pro conſuetudine reddantur, & niſi naturaliter excernantur, indãtur cliſteres, vel ſuppoſitoria, & ſic proritentur.

Quomodo vero ſecundam intentionẽ aſſequi debeamus, & quodlibet Vulnus, vel ictus ex venenoſo animali inflictus generaliter curari debeat, inquit Gal. 13. Meth. cap. 7. his verbis.

Quod ſi ex Animali punctu morſuue dolor accidit, a quo exorta ſit Phlegmone, duplex ſanandi doloris ratio eſt, Vel virus ipſum euacuando, Vel quod excitet alterando; Virus autem eiaculatum vacuant tum Alex. pharmaca Medicamenta omnia; tum quæ citra calefactionem vehementer trahunt, veluti, & Cucurbitulæ, & cornua quædam, quibus nonulli cucurbitularum vice vtuntur.

Sunt autem, & qui ore ſuo virus extrahunt, ægre videlicet particulæ admoto, Ipſumque Vulnus labijs complexi. Huc ſane pertinet cauterium, & Medicamenta quæ cauterijs ſimiliter cruſtam efficiunt, atque omnia, quę totam eius, quod infeſtat ſubſtantiam, exinaniunt. Alterum auxiliorum genus eſt eorum, quæ qualitatẽ per contrariam qualitatem alterant, ſcilicet exhibentibus nobis, ſi vehementem calorem Aeger, vel in ipſo demorſo loco, vel in toto corpore ſentiat, auxilia refrigerantia, Sin frigus ſentiat, calefacientia, hec Gal. Cum in morſibus omnibus venenatis cauſam abſcindere noſtra debeat eſſe intentio. Ideo in his Vulneribus curandis, & dictis a Gal. præſidijs adhibendis hunc ordinem ſeruabimus.

Imprimis igitur, vbi inquit Celſus lib. 5. cap. 27. ſuper Vulnus id membrum deligandum eſt, non tamen nimium vehementer, ne torpeat.

Eo hoc faciendum, ne venenum tam cito cor petat. Deinde venenum extrahẽdum eſt. & ſi Vulnus non valde magnum ſit, & venenum non valde ſeuum, vulnus calida poſca, vt inquit Paul. lib. 5. cap 2. & Aetius serm. 13. cap. x. vel decocto chamemoli, vel Radicum Lapatij ſilueſtris fouendum; Deinde huiuſmodi Vulnus ab homine ſaturæ qui prius vino ſibi os abluerit, & parum Olei in ore teneat, eſt ſugendum, & venenum expuendum. Animaduertendo, ne qui talæ Vulnus ſit exucturus, aliquod Vlcus in ore habeat, cum venenum, vt loco ſuperius citato, inquit Celſus, non guſtu, ſed in Vlcere noceat, alij ad virus extrahendum Gallinæ, vel Culumbæ deplumatum podicem con ſtricto eius Roſtro, vt per Podicem reſpirare cogantur, apponunt, & ſi huiuſmodi animalia poſtea pereant, venenum eſſe extractum, & euacuatum excogitant. Poſt hec vero, vt inquiunt ſupradicti Autores cinis Ficulneus, Vel Vitiũ, vel Lauri, vel cuius vis generis, ſi dictorum comoditas non detur, Aceto ſubactus pro Cataplasmate imponatur. Si vero minus nobilę ſit membrum, vel vehementior morſus, vulnus ipſum, & circum circa alte, & profunde ſcarificandum, & deinde Cucurbitula vel quodlibet ſimilę vas, quod idem poſſit, cum plurima flamma applicandum, & vna cum ſanguine virus etiam attrahatur Poſt Cucurbitulæ vero remotionem, &

ſangui-

ſanguinis euacuationem optime auxiliantur partim Animalia diſcerpta, ideſt per medium diſciſſa, & adhuc calida plagæ applicata, ideſt, vt eam tangant, vt ſunt Gallinæ, Hœdi, Agni, Porcelli, & ſimilia quoniam huiuſmodi carnes venenum ſugendi, & extrahendi ac dolorem leniendi vſum habent, ac demorſę partis calorem languentem erigunt, & ipſum pariter ad venenum depellendum ſuſcitant, & quo calidiora ſunt dicta Animalia, eo ſunt præſtantiora, & ideo Pulli Gallinacei alijs pręſtant. Proinde animantis calore ſpiritus ictæ partis impetum capeſſens Venenum extrahit. Vtilia etiam his ſunt dilaniantia Catapl. ab Aetio, & Paulo deſcripta, vel infra poſita. Sed omnia alia ſuperat actualis inuſtio vſq; ad Cruſtę productionem, vbi pars affecta Neruoſa non ſit, Vel Cauſtica, & vrentia Medicamenta applicanda, cum, vt inquit Dioſcorides, Inuſtio candenti Ferro facta expeditiſſimum ſit remedium, tum quia ignis ceteris præſtat viribus, venenum cohibet, vireſque eius hebetat, & id edomat ac abolet, & ad intima labi non ſinit, & pars igne experta non vulgarę poſtea fundamentum futuræ curationi præbet; & apertam ſubinde plagam aliquandiu ſeruat, quod in omni venenoſo Vulnere faciendum, vt venenum euacuari poſſit, & indecoram cicatricem non relinquit, & ideo Democritus de venenoſorum Vulnerum curatione agens infraſcripta carmina ſcripta reliquit.

Actualis inuſtionis facultas

Vnus idcirco eſt omnium curæ modus.
Omnibus carnem virulentã protinus.
Scalpello circumcide, vel igne amputa

Poſt vſtionem Eſcaram remouentia imponenda, & infraſcripta Cataplaſmata, vt diu plagam apertam ſeruent, ſuperponenda. Et ſi citius, quam ſit ex vſu, cicatrizetur, iterum deducenda cicatrix, & Scalpello circinnanda, & ſcarificanda, & iterum inurenda, & dicta Medicamenta apponenda, vt vſque ad legitimum tempus plaga aperta ſeruetur, deinde cicatrix inducenda eſt. Si vero Animal, quod momorderit, maxime venenoſum ſit, ineuitabileque periculum afferat, & morſus, vel ictus in aliqua extrema, & ignobili parte ſit, huiuſmodi partem amputare importunum non erit, vt de quodam Vinitore à Vipera demorſo 3. de locis Aff. cap. 7. recitat Gal. qui, vt Beſtiam cognouit, demorſum digitum, Falce abſcidit ac amputauit, & ita à periculo incolumen ſe reddidit. Dicta vero auxilia a Gal. & ab alijs dictis Autoribus propoſita ſtatim, vel primis diebus facienda; Aliter ſi primo tempore fuerint prætermiſſa, fruſtra poſtea adhibentur.

Catapl. attrahentia ex quibus fiant

Attrahentia Catapl. fiunt, ex allijs, Cepis, Scabioſa, Dictamo Pulegio, Porro ſilueſtri, Ruta, Flammula, Calamintho, Polio, Gentiana, Camedrio, Scordio, Scylla, Brionia, Aſphodelo, Galbano, Euphorbio, Fermẽto, Caprarũ ſtercore, & his ſimilibus

Aetius præter opinionem valere inquit Andromaci Theriaca, Emplaſtri modo adhibita, aliſs miſcent, cum Gentiana Dictamo, Scabioſa, Terebenthina, & Butyro Vel fiat Catapl, ex allijs Cepis coctis, & cum Theriaca mixtis, vel Scilla decocta applicetur, Vel fiat Catapl. ex Cepa, Sale Ruta, Sinapi, & Caprarum ſtercore, Vel fiat Catapl. ex Iuglandibus Nucibus cum allijs tam ſatiuis, quam ſilueſtribus coctis & contuſis, & cum fermento, & Melle, Oleo, & Sale mixtis, Confert etiam Triticum commanſum appoſitum, vel eius Farina cum Aceto impoſita, vel furfures cum Aceto, Vel Orobi Farina cum Aceto mixta, Vel applicetur Catapl. ex Diptamno, & ex alijs calidis Medicamentis quæ vehementer trahendi vim habent. Dictis vero Medicamentis primis quinq; vel ſex diebus vti poſſumus, his elapſis, valentiora applicare poſſumus, vt ſunt infraſcripta, quæ in magnis quoq; ac vehementioribus, tum ictibus, tum morſibus, cum acris ſint potentiæ, a principio applicare poſſumus.

℞. Galbani, Sagapeni, Opoponacis, aſſæ Fetidæ, Myrrhæ, Piperis, Sulphuris an dragm. 5. Stercoris Columbini, & Anatis an vnc. 11. Calaminthæ, Mentaſtri an vnc. 1. diſſoluantur Gummi in Vino, & addito Melle, & Oleo Antiquo fiat Cataplaſma, vel.

℞. Pulueris Ariſtolochiæ longæ vnc. 11. Aſphodeli, Bryoniæ an vnc. 1. Aſſæ fetidę, Galbani, Myrrhę an vnc. 5. & cũ Oleis Laurino, Sambucino, & Cera q. ſuff. S. A. Fiat Empl. Quo vti debemus, donec ſatis virus effluxiſſe videbitur, vel applicetur infraſcriptum, quod non ſolũ venenum à Vulneribus eliciendi vim habet, ſed Plumbeas Glandes, Ferrum, Oſſium, Lignorũ, & veſtiũ fragmenta ad ſe attrahit.

℞. Gummi

Validiſſimum attrahis

℞. Gummi corticis medij Tiliç extracti vnc. 11. Magnetis præparatæ vnc. 11. Succini flaui preparati vnc. ʒ. Opoponacis repurgati cum ſucco Serpentariæ drag. 111. Reſiuæ Tereb. & Cerç an q. ſuff. M. & S. A. Fiat Empl,

Corroborantia & virus alterantia

Tertia intentio quæ ad cordis confirmationem pertinet, & virus alterationem ne precipuis partibus noceat, conſequitur prçſidijs per os aſſumptis, & deforis applicatis; Per Os enim Theriaca tertio quoque die aſſumpta à dragm. 1, ʒ. vſque ad dragm. 11. cum vnc. 1111. potentis Vini maxime prodeſt, Vel dentur dragm. v. decocti facti ex Gentiana, Chamedrio, Scordio, Polio, Anetho, & Cancris fluiatilibus addito ſaccaro ad ſaporis iocunditatem, Vel detur, dragm. 1. Pulueris Cancrorũ Fluuiatilium, pulueris Gentianæ ſub Canicula collectæ dragm. ʒ. cum vnc. 1111 Aquæ Pimpinellç per aliquot dies, vel.

℞. Theriacæ veteris ſcrop. 11. Galbani Aſſæ fetidæ an ſcrop, ʒ. Lapidis Magnetis dragm. ʒ, Aquæ ſcabioſç, vel ſucci Cydoniorum vnc, 111, M. & ſingulo manç per tres dies propinetur, Magnes etiam ad dragm. 11, cum Vino propinata ſimiliter prodeſt, ſic aſſa fetida, Cooferunt etiam aliç Cardiacç potiones, & Electuaria, vt Confectio Alchermes, Elect. de Gemmis Conſerua Citri, Borraginis, Bugloſſç, & ſimilium, Epitemata ſimiliter, & Olea, & aliæ inunctiones veneno reſiſtentes & corroborantes, vt cap. de Carbũculo à nobis fuit dictum,

DE VVLNERIBVS EX Morſu, quæ minimum Veneni habent,

Cap 42.

CVM omnç Vulnus ex morſu illatũ aliquam virulentiam habeat, vt inquit Celſus, ideo ne in aliquod prauum malum degeneret, diligenter curari debet, & diu apertum ſeruandum,

In huiuſmodi igitur Vulneris curatione tres Intentiones habere debemus, Prima in Dieta conſiſtit, Secunda in Vniuerſalibus præſidijs ſi Vulnus ſit Magnum, vel Corpus Cachochimum, Tertia particularibus ac localibus prçſidijs adimpletur. Quo ad primam intentionem victus ad tenuem, & frigidum declinet, & hac dieta vtemur, quouſq; ab inflammatione, & Apoſtemate ſimus tuti. Secunda Intentio, quando ſit opus, idest in dictis caſibus completur Venç ſectione, & peccantium humorum euacuatione, vt pluries ſuperius fuit dictum,

In Tertiá Intentione aſſequenda, optime animaduertendum à quo animali Vulnus fuerit factum, cum quçdam animalia dentibus incidendi, perforandi, & dilaniandi tantum vim habeant, vt ſunt Canes Simiæ, Homines, & ſimilia, alia vero cõtundendi, & dilacerandi, vt ſunt Equi, Aſini, & ſimilia Animalia, in quorũ morſibus ob contuſionem diutius in concoquentibus ac maturantibus perſiſtendum

In totum Vulnerum circuitu, ac etiã in ſuperiori parte, Defenſiuum Vngt applicandum, intra Vulnus à principio vt eius malitiam corrigamus, Oleum Sambucinum feruens admouendum, vel infraſcriptum Empl, applicetur. ℞. Cepam vnã coctam, Scordei vnc 1. Salis, Olei an dragm. 11. Mellis Roſacei vnc, 111. M, & S. A Fiat Empl,

Secunda die ad dolorem leniendum, & ſuppurandum, & Vulnus apertum ſeruãdum, vnum ex infraſcriptis apponatur.

℞. Ouum integrum, Butyri vnc. ʒ. Croci ſcrop. ʒ. Olei Violacei dragm. 11. M. & vtere, Vel applicetur infraſcriptum Emplaſtrum.

℞ Radicum Altheç vnc. 111. Foliorum Maluarum, Violarũ Abſinthij, Florum Chamemoli, Meliloti an M. 1. coquantur, & contundantur, deinde adde Vitellorum Ouorum ou. 1111 Olei Roſacei, & Chamemolini an q. ſuff. M. & fiat Catapl. & dictis Med. ſeptem diebus ſaltem vti debemus,

Deinde vti poſſumus Vng. Fuſco, vel Baſilicon cum Melle Roſaceo mixto, Vel Reſina Tereb. cũ Oui vitello, Melle Roſaceo, & parum Croci, Poſtea ſi maiori deterſione ſit opus, ſimplici Melle Roſaceo vti debemus, Deterſo & mundificato optime Vulnere, ad ſarcotica deueniendum, & carne repleto tandem Vlcere; Epuloticis cicatrix inducenda, ſicuti in Vulneribus alijs, Et hec de Vulnerum ex ictu morſuue Animalium venenatorum, & non venenatorum communi curatione ſufficiant, Si quis verò peculiarem ſingulorum venenatorum Vulnerum curatio-

nem deſideret, videat Paul. Aetium, Celſum, & Dioſcoridem locis ſuperius citatis De his enim, quoniam rariſſime accidunt ſuperfluum ſcribere iudicauimus, ſed tantum de eo Vulnere, quod a Rabido Cane infertur pertractabimus, cum hoc frequẽtius accidat.

DE RABIDI CANIS Morſu Cap. 43

CVM Canis animal domeſticum ſit vtq; inquit Paul, lib. 5. cap. 3. frequens, & contubernale, & ſepe rabie concitetur, identidem, & obeius familiaritatem vitatu perdifficilæ, & periculum ex eo fit ineuitabilæ; Ideo de hoc venenato morſu ſermonem facere decreuimus. Hic enim Rabidi Canis morſus eſt venenum toto genere pręter naturam, quod ex quacumque corporis parte, & minimo etiam Vulnere proueniat, hominemque ſtatim inficere poteſt.

Canis Rabidi Morſus quod venenũ ſit.

Pro materia verò humorem Melãcholicum obſedit, ex quo lentos habens progreſſus, grauiſſima poſtea Symptomata, & permoleſtas animi paſſiones inducit & vniuerſum corporis habitum, humoreſq; omnes in corruptionem trahit, & principes animę facultates, Immaginatiuã præſertim, & Rationatricem offendit ac deprauat.

Ex intenſa igitur omnium partium calida, & ſicca intemperie Aegri furibundi fiant, & in Aquę timorem cum ingentiſſima ac conflagrante ſiti incidunt, Febri corripiuntur, Dentibus ſtrident, veluti Canes latrant, & ſic ſui, & domeſticorum obliti, quemuis mordere querunt, & ſic furibundi miſerrime intereunt.

Hydrophobia quid ſit.

Aquę timor, à Grecis Hydrophobia dictus, vt inquis Gal. lib. de Definit. Med. eſt affectus præter naturam à Canis morſu rabie furentis, cum potus auerſione, Conuulſione, ſingultu, atque ſuperueniẽte Delirio; Vel dicendum, quod eſt affectus pręter naturam cũ Delirio, & Aquę timore irrationali, & uehementi.

Quod Symptoma ſit.

Eſt ergo Hydrophobia Symptoma in genere actionis principis leſę, cum Aquę timor abſque ulla ratione ſit, & ideo imaginatiua, & Rationalis facultas leditur, & aliquando etiam memoria. Sed cum optimę principes Animę facultates, ex optima Cerebri temperie proueniant. Sic cũ hæ omnes facultates deprauantur, ex mala huius partis intemperie prouenire eſt neceſſe. Hoc ergo Symptoma ad malam Cerebri intemperiem ſequitur, quæ eſt calida, & ſicca cũ aduſta materia, vt inquit Auic. 6. 4. tract. 4. cap. 5.

A quibus differat.

Differt verò hoc Symptoma à Phrenitide, & Inſania, ſiue Mania, quia Phrenitici ſemper magna Febre laborant, & ſimul membranarum Cerebri inflammatione afficiuntur, ſimiliter lucem effugiunt, omniaq; timent; Hydrophobi vero pauca, vel nulla Febre laborant, & ſi in capite adſit calida, & ſicca intemperies, tamẽ non adeſt inflammatio, & ſolum Aquam & liquida omnia timent. Differt ab Inſania ſiue Mania, quia Mania eſt morbus cronicus, & non fit à morſu, ſiue procatarctica cauſa. Hydrophobia verò ab externa cauſa fit, vt à morſu, vel Saliuæ ſeu ſpumę rabidi Canis contrectatione, & eſt morbus acutus, cum Aegri raro quartam diem effugiant, metiendo tempus ab eo inſtanti, quo Aquę timor manifeſtari incipit, vt inquit Gal. 6. de Locis Aff. cap. 5. & 1. de Coacis Præn. 2, textu 17.

DE RABIEI Cauſis.

PRimitiua Rabiei cauſa eſt Rabidi Canis morſus, vt inquit Gal. 6. de Locis Aff. cap. 5. Tanta enim fit in Cane humorum corruptio, vt vel ſolum eius ſputum ſi humanum corpus contigerit, rabiem excitare ſit potens; Et Celius Aurelianus 3. de acutis cap. 9. inquit; Quod ſola rabidi Canis reſpiratio inficere poteſt. ex ea parte igitur, quam Canis momorderit, vel qua eius Spuma fuerit contrectata, virus in Hepar propagatur, deinde in vẽtriculum, poſtea in Cerebrum, & tandẽ in vniuerſum corpus, vbi venenatam intemperiem inducit, vt inquit conciliator Diff. 179. & quam primum huiuſmodi pernicies cor attigerit, ſtatim homo moritur; Primum vero ſpiritus Animales, tãquam tenuiſſimi, & facile alterabiles afficiuntur, deinde vitales, vltimo Naturales & ideo in Animalibus facultatibus prius leſio manifeſtatur.

Antecedens cauſa eſt habitus Cacochymus, & prauus, & præſertim melancholicus, cum melancholici facilius, & citius Rabie corripiantur, cum omnæ agens in

patientem

patientem bene diſpoſitum agat, & ideo canes, quoniam natura calidi, ſicci, & melancholici ſunt præcipue, & per ſe Rabie corripiuntur.

Conjuncta vero, & huius Symptomatis immediata cauſa eſt intemperies calida & ſicca, & calidus, & ſiccus, & aduſtus humor cum praua occulta qualitate. Ob exceſſum ergo ſiccitatis cerebri, & corruptionem quandam humidæ ſuæ ſubſtantię in contrarium penitus habitum, in Aquę timorem homines incidunt, vt inquit Paul. loco citato, & multi alij Autores; Gal. Lib. de Theriaca ad Piſonem cap. 16 inquit, Timor Aquę fit, quoniam Aegri corruptum habent mentis iudicium.

DE RABIEI Signis

Signa ex tribus deſumi poſſunt, vel ex parte agentis, vel ex parte Vulneris Vel ex parte patientis, ideſt ex ſuperuenientibus Symptomatibus. Agentis, & Rabidi Canis ſigna ſunt, vt inquit Gal. de Theriaca ad Piſonem, & Dioſcorides lib. 6. cap. 35. Motus tremens, & incompoſitus, Oculi inflammati, & torue, & ſolito triſtius intuetur, tenebroſa videt, Aures habet demiſſas, & ſepe eas dimouet, Os eſt largo ſpumans, & anelans, Lingua exerta eaq; Bilis colore infecta, à Naribus tetrum quendam mucum emittit, & veluti inſanus demiſſa cauda ambulat, cibum & potum, quam vis ſitiat, auerſatur, gracilis eſt corpore, & Puſtulis eſt plenus, ſine latratu in omnes paſſim irruit, & non modo Canes, & Beſtias mordet, ſed etiã domeſticos, & proprium dominum, & præ interno horrore propriam etiam ad parietem fugens vmbram, Alij Canes quodã naturali inſtinctu ipſum aufugiunt, & vrinam nigram, & turbulentam emittit. *Rabidi Canis ſigna.*

Signa ex parte Vulneris, ideſt ad cognoſcendum, vtrũ Morſus ſit venenatus nec ne, quamuis ſit difficillæ, vt inquit Gal. Lib. de Artis conſtitutione cap. 2. cũ nulla adſit differentia inter morſum à Rabido, & non rabido Cane factum, Tamen Oribaſius, vt Paul. loco ſuperius citato recitat, ac docet quomodo ex Vulnere Canem, qui momorderit an Rabie ſit correptus, cognoſcere poſſimus dicens; Nuces Iuglandes accurate tritas Cataplaſmatis inſtar Vulneri agglutinato, Poſtera die demptas, Gallinaceo, Gallineue in cibo obici, primum quidem non attigent, fame autem preſſi, ſi vorauerint, curioſius attendito. Eminuero ſi Canis, qui momorderit, non rabierit, ſuperſtites euadent, ſin rabie percitus fuerit, mortem poſtridie obibunt, Alij Panis micas Vulneri cõfricant, vel ſanguine à Vulnere excurrente eas inficiunt, vel ex eo & Tritici Farina Placentam efficiunt, & alijs Canibus porrigunt, & ſi abhorrent, & guſtare noluerint, inquiunt Vulnus eſſe venenatum, Si vero commedant, minime venenatum eſſe, Vel huiuſmodi Panem Gallinaceo Pullo commedendum prælxnt, & ſi pereat, inquiunt Vulnus eſſe venenatum, ſi ſuperſtes remaneat, minime eſſe venenatum. *Signa Vulneris facti à Rabido Cane.*

Signa ex parte patientis, & ſi Canis, vbi momorderit, protinus nihil infeſtum infligit, præter quam ex Vulnere dolorem.

Tamen temporis progreſſu Symptomata, & Accidentia Rabiem minantia ſuperueniunt, & ſunt totius corporis rubor, & præſertim faciei, Tenebræ oculis obuerſantur, Somnus turbulenti, vigiliæ, promptitudo ad iram, Mutatio vocis quaſi raucæ, Inſolita admodum debilitas ac laſſitudo, Pandiculatio, Arctuum diſtenſio, Improuiſus tremor, Palpitatio circa Pectus, Preteriti morſus recordatio, & informatio habita illius Canis, vel Hominis rabioſi; In progreſſu mente tentari incipiunt, & abſq; alia manifeſta cauſa cogitabundi, & meſti manent, in ſomno horreſcunt, dentibus frendent, & laborioſe dormiunt. *Signa hominis Rabidi.*

Vigilantes vero ſecum obmurmurant, Hominum conſortia fugiunt, & ſolitudinem amant, omnia timent, & ſe ipſos, & lucem faſtidunt.

Poſtea inſtante Aquæ metu, & humorum, & temperamenti corruptione, in ſomno terribilia, & maxime expaueſcentia in ſomnia eueniunt Lingua, & Fauces maxime eis exiccantur, ſiti maxima infeſtantur, vox rauca fit, Febris ſuperuenit, ſingultus, ſtomachi grauitas, Imbris abominatio, parua bibendi, præter conſuetudinem, cupiditas, vrina turbida, & aliquando nigra mingitur.

Vbi vero hoc Symptoma fuerit confirmatum, Aegri Aquam timent, & omnia liquida, & non ſolum aſpectum, ſed etiam nomen, & Aquę ſonitum & murmur abhorrent, & quando Aquæ tantillum vident.

dicendum eſſe Rabiem per ſimilitudinem ſed non veram, & legitimam, ut illa quæ in cane ſit.

Signa an Rabidus poſſit ſanari nec ne

Auic. duo ſigna proponit, quibus an affectus hic ſit ſanabilis nec ne dignoſci poſſit. Vnum eſt, quod ſi quis rabie correptus in ſpeculo faciem ſuam inſpiciens, ſe ipsũ cognoſcat, id ſalutis ſignum eſſe, & conualeſcere poſſe. Hoc enim arguit non leſam ſed adhuc incolumem manere facultatem Ratiocinatricem, nec eſſe veneno occupatam. Secundo inquit dictus Auctor, Quod ſalutis adeſt ſpes, quando ex Vulnere à rabido cane facto, pus exit copioſum, & exhibita Therica ſanguis emanat.

DE RABIEI Curatione.

CVM Poſſidonius apud Aetium dixerit, Quod nemo a Rabioſi Canis morſu euadat, niſi a principio ſtatim fuerit bene curatus, Ideo quamprimum, vbi Vulnus à rabido cane, vel quolibet alio rabido animali factum fuiſſe cognouerimus, ſtatim abſque vlla mora, etiam ſi minimum ſit Vulnus, curatio inſtituenda, & nullo pacto differenda. In hac igitur curatione tres intentiones habere debemus, Primam ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in Veneni extractione, Tertia in principum Membrorum defenſione ac roboratione, vt à ſe venenum depellere poſſint. Quo ad Primam intentionem, Aeger in aere moderate calido detineatur, cibus ſit ex iis, quæ facile concoquuntur, & optime nutriunt. Panis ergo ſit optimus, carnes in pauca copia commedantur, & ſint pullorum, auium montanarum, Hedorum, Veruecum, & ſimiliũ. Et Auic. inquit, a proprietate eis prodeſſe aſſatam veruecis carnem, & cum vino acceptam. Oribaſius tamen voluit, vt per quadraginta dies à carne, & veneris vſu ſe abſtineant. Tutius ergo erit dictarum carnium iura offerre, & aliquando cum Ouorum Vitellis miſcere. Competunt etiam, & à proprietate cancri fluuiatiles, Nuces Iuglandes, Caricæ, Ruta, Mala, Citra, Oxalis, Amigdale, Piſtachia, & precipue Pimpinellam valere inquiunt, & ſuper omnia alia excellere, & his ſimilia. Dioſcorides inter Holera laudat Cepas, allia, porros, Silueſtrem Braſſicam, Rumicem Aſparagum, & omnia diuretica.

Animaduertendum vero, vt Aetius monuit, vt nunquam Aegri inediam ſuſtineant, & fame laborent, ſed potius ſemper ſaturi quam vacui maneant, & hoc faciendum, ne ob inediam inanita membra, nutrimenti vice, venenum attrahant, & ſic in vniuerſum corpus, & præſertim in viſcera citiſſime propagetur.

Pro potu conuenit vinum paſſum, & Lac, vt Dioſcorides inquit, vel quodlibet aliud vinum, cum vinum, vt inquit Celſus, omnibus venenis ſit contrarium; alii qui bibendam præbent Aquam in qua Fabri ferramenta extinguunt, inciſio Fabro & a proprietate huic affectui obſiſtere dicunt, & Aetius ex Rufo Oxalidis decoctũ laudat, Moderate corpus exercendum frequentes frictiones competunt, & omnia alia, quæ ſudorem prouocare poſſunt, vt Celſus voluit, cum ſudor in omni veneno, & præcipue in rabidi Canis morſu efficaciſſimum ſit remedium. Somnus, & Vigiliæ moderatæ ſint, animi paſſiones vt Ira, Timor, Meror, & ſimilia omnino sũt deuitanda, & aluus lubrica ſeruanda, & à Venere abſtinendum.

Secundam, & Tertiam Intentionem, quæ in Veneni extractione, ante quam per totum corpus propagetur ac diffundatur, conſiſtit, & in principum membrorum defenſione ac roboratione conuenientibus præſidiis conſequemur, quæ quadrifariam partiemur, Cũ alia enim à principio ſint neceſſaria, alia primis diebus ad ſeptimam vſque, alia cum diffuſa vi ſua ad principes partes occupandas venenum impetum facit, ante quam Aquæ timor adueniat, conueniunt, alia vero quando Aquæ timor adeſt.

Quid à principio faciendum.

Prima igitur die, vel ſtatim vt hec affectio nobis occurrat, vt inquit Gal. de Theriaca ad Piſonem, & omnes alii boni Autores, ſi pars neruoſa non ſit, ſcarificandũ tale Vulnus, circumcidendum, dilatandum, & circulare faciendum, vt venenũ facilius euacuari poſſit, & dictum Vulnus apertum ſeruetur, Virus ſimiliter vna cum ſanguine Cucurbitula extrahendum, & extracto, quantum eſt poſſibile, ſanguine, tale Vulnus inurendum.

Niſi vero vti poſſit, inquit loco citato Celſus, Sanguinẽ homini mitti nõ alienũ eſt, quod, vt aliqui Autores inquiunt, in principio tantum ſcarificationibus, &

excar-

Cucurbitulis partibus Vulneri proximis, ac etiam alijs partibus conuenit, minime vero ex Vena mitti debet à principio ſanguis, ne venenum per totum corpus diffundatur; Et deniq; primis diebus omnibus illis præſidijs vti debemus, quæ ſuperiori capite ad venenum extrahendum propoſita ac deſcripta fuere.

Poſt primã diẽ ab extra Theriaca Oleo Roſaceo eliquata Lineamentis impoſita, vt inquit Gal. loco citato maxime prodeſt ſic Emplaſtra, & Saſſamenta omnia ſuperiori capite deſcripta.

Ab intra vero omnia illa Amuleta ſunt propinanda, quæ cor, & alia principalia membra roborant, & Veneni dilatationẽ ac fuſionem prohibeant, & inter cetera Theriaca tribus diebus Dragme pondere exhibita principatum obtinet; Hoc enim Medicamentum materiam noxiam ad cutem expellit, & per ſudorem eijcit, quę via eſt conuenientiſſima, vt ſupernis fuit dictum, Deinde Mitridatis Antidotus, vel Diateſſoron nuncupatum 2. de Antidotis quod à proprietate huic affectui aliqui cõducere inquiunt, Conciliator tamen dubitat an Diateſſoron conueniat multaſque rationes adducit, quas quiſq; ex ſe ipſo videre poteſt; Vel in decocto, vel in ſubſtãtia ea Medicamenta propinanda, quæ ab eſſentię proprietate huic veneno reſiſtunt & inter cetera Gal. 9. Simpl. maxime valere inquit Scordion, Centaurea minor & Praſſium, Terra etiam Lemnia maxime valet, ſic fluuiatilium Cancrorum cinis, Melanthion, Chamedris, Polium, Dictamus, & multa alia, quæ enumerare, longum eſſet.

Quod procedẽ tetemno vt faciẽdum.

Si vero ſequentibus diebus, an venenũ ſit extinctum, in dubio verſemur, iterum experimentum illud de Nucibus Vulneri infarctis, & Gallinaceo Pullo in eſcam datis, faciendum, & ſi Auis pereat, Tunc cũ periculum ſit, quod venenum ad intimas partes diffundatur; Ideo Venę ſectio facienda, ſi ſanguis in quantitate peccet, vel magna excitetur Febris, Niſi vero ſanguis abundet, per Cucurbitulas extrahendus, vt voluit Celſus; Quando igitur Venæ ſectio conuenit, vt in pletora, quantitas debet eſſe mediocris, & à Brachio proximę affectę parti mittendus. Nunquam vero, vt ſuperius diximus, Vena ſecanda principio, ne venę ſectione ab extremis partibus ad intimas venenum trahatur, ſed in morbi progreſſu, quando eſt opus. Humores ſimiliter ſunt preparandi Syruppis putredini ac veneno reſiſtẽtibus, & à proprietate huic affectui reſiſtentes, vt ſunt Syruppi de ſucco Acetoſę, de Corticibus Citri, de Scordeo, & ſimiles. Decoctum ſimiliter ex dictis rebus fiat, vt Scordeo, Acetoſa, Pulegio, Hyſopo, Vincetoxico, Artimiſia, Radice Angelicæ, Centaurea minori, Pimpinella, Praſſio, & his ſimilibus, Vbi vero preparati fuerint humores, Medicamentis Atram Bilem euacuantibus educendi, vt ſunt Confectio Hamech, Elleb. Niger, Epitimus, Pilulæ Indę, de Fumaria, de Lapide Lazuli, de Lapide Armenio, & his ſimilibus.

Purgato corpore ea Medicamenta quę à proprietate hoc virus extinguendi vim habent ſunt propinanda, vt eſt confectio ex cancris fluuiatilibus facta, quam Gal. 2. de Antidotis deſcribit, Theriaca magna, alij, vt Dioſcorides à proprietate inquit, huic affectui valere Hepar rabidi canis in puluerem redactum, & potui oblatum, alij puluerem pellis Hyenę in potu commendant, multaque alia etiam ſuperius dicta offerri poſſunt. Sed interim diligentiſſime curandum, vt Vulnus apertũ ſeruetur, venenum euacuari poſſit, Tandẽ experimentũ e Nucibus ab Oribaſio propoſitum iterum efficere poſſumus, & ſi Gallinaceus Pullus, qui illas commederit non intereat, ad cicatricem talæ Vulnus perduci poteſt.

Hydrophobia curatio.

Quando vero Aquæ timor aduenit, inquit loco citato Celſus hoc affectu oppreſſis vnicum remedium eſt, nec opinantem in Piſcinam non ante ei præuiſum proiicere, & ſi natandi ſcientiam non habeat, modo merſum bibere pati, modo attollere, Si habeat, interdum deprimere, vt inuitus quoq; Aqua ſatietur, Sic enim ſimul, & ſitis, & Aquæ metus tolletur, Sed aliud periculum excipit, ne infirmum corpus in Aqua frigida vexatum Neruorum diſtenſio abſumat, Id ne incidat, à Piſcina protinus in Oleum calidum demittendus eſt, Ex potu ergo Aquę copioſo inſignis calida, & ſicca intemperies, in qua affectus hic poſitus eſt, extinguitur, & ſic ab Aquę metu aliquando liberantur, Vel propinandi Trociſci ex Cantharidibus, vt voluit Razes, cum extremis malis extrema

ſint

ſint adhibenda remedia, vt voluit Hipp. in Aphoriſmis, & dicti Trociſci ſic fiunt.

℞. Cantharides Alis, Pedibus, & Capitibus abſciſſis, & per noctem in Lacte, & Acetoſo Buryro infundantur, deinde exiccentur, & cum Lenticulæ Farina q. ſuff. S. A. Fiant Trociſci, ex quibus ſcrop. 1. cum Vino per multos dies, & donec Aeger ab Hydrophobia liberetur, propinari debet, & ſi patiens ſanguinem minxerit, Lacte recenter mulcto, & potato acrimonia contemperabit.

Cibi vero, dum Aquæ timor adeſt, omnes ſorbiles eſſe debent, vt Pullorum Iura, & aliarum ſuperius dictarum carnium Hordeacea, Ptiſſana, Oua in iure diſſoluta, & ſimilia, & ne rebus liquidis terreatur Feneſtræ claudendæ, & vas quo potat vt inquit Gal. 2, de Antidotis cap. vltimo raro panno tegendum, & per pannum potus transcoletur. Dandus vero huiuſmodi cibus in morbi remiſſione, & vbi ſimptomata mitigãut, & ſi vnica vice ad ſufficientiam cibum capere non poſſit, pluribus vicibus, vt capiat enitendum.

Interim ſimiliter totum Aegri corpus Spongijs Oleo dulci tepido imbutis fouendum, & ſemper Cor, & Iecur, Theriaca intus; & foris adminiſtrata defendẽdum.

Iulius Palmarius Gallus inquit, quod infraſcriptum Alexipharmacum tam homines, quam alia Animalia à Rabie, & ab Hydrophobia præſeruat, & ſi aduenerit eã curat, modo ſit in principio, & vulnus Aqua non ſit ablutum, & non ſit in Capite, & tandem experimentis, & iure iurando affirmat, Rabie correpta animalia omnia ſanare ab eſſentię proprietate.

Rabiei Alexipharmacum.

℞. Foliorum Rutæ, Verbenæ, Saluiæ minoris Plantaginis, Foliorum Polipodij Abſinthij vulg. Menthæ, Artimiſiæ, Meliſſę, Bettonicę, Hyperici. Centaureæ minoris an part. æquales, quæ colligantur menſe Iunij in plenilunio, quo tempore maxime viribus pollent, & in vmbra exiccentur ſuper Chartam, ne nimis areſcant aut ſitum contrahant, & quottannis renouentur, & Aegrotanti, ſiue ſit homo, vel aliquod aliud animal, facto ex his puluere ęquali pondere ſumptis propinetur dragm. 5. vſque ad dragm. 11. ieiuno Vẽtriculo per tres horas ante prandium, cũ duplo ſacchari, vel cum Vino, vel cũ iure vel cum Melle vel alio ſimili, & alijs animali bus maiori doſi in dari poteſt.

DE VVLNERE CVM profuſionę ſanguinis ex venis, & Arterijs

Cap. 44.

POST quam de Carnoſarum partium Vulneribus abunde à nobis fuit pertractatum, modo ſupereſt, vt de vaſorum vulneribus agamus.

Sanguinis profuſio quod Sympt. ſit.

Ad harum ergo partium vulnus magna ſanguinis Hemorragia ſequitur, quæ nihil aliud eſt niſi Symptoma in genere excretorum immodice toto genere prę ter naturam, excepta illa, quæ per ſingulos menſes Feminis accidit, niſi admodũ in quantitate exceſſerit, vt inquit Gal. 3. de Symptomatum cauſis.

Hoc enim Symptoma ſequitur morbũ in ſolutione continui vaſorum in quibus ſanguis continetur.

Sanguinis profuſionis differentiæ ſunt, quod, vel à vena, vel ab arteria profluit, vel ab vno tantum horum Vaſorum, vel à pluribus, vel ex maioribus vel minoribus. Aliquando ſimiliter ſanguis profluit quoniam aliqua dictorum vaſorum tunicæ portio eſt deperdita, Aliquando abſq; ſuę ſubſtantiæ deperditione. Differentiæ ſimiliter à cauſis ſumi poſſunt, cum vel ab inciſione, vel à Contuſione, vel à nimia & violenta diſtenſione, vel ab Eroſio ſione ſanguis profluat, & perfundatur.

DE CAVSIS PROFVſionis ſanguinis.

CAuſæ, quę dictorum Vaſorum continui ſolutionem efficiunt, vt 3. de Symptomatum cauſis inquit Gal. tres ſunt. Vel quia facultas Expultrix ora Venarum aperit, vt in ſanguinis ex Naribus fluere; Vel quando ſanguis male eſt affectum, & ruptum. Rumpitur uero vas, aut ob plagam extrinſecus acceptam, aut ob ſaltum, aut ob caſum ab alto, aut ob uehementem uociferationem.

Sanguis male afficitur, uel quum adeo uitioſus, ut uaſa, quibus continetur, erodat, uel adeo eſt auctus, ut à uaſis contineri non poſſit.

Vaſa male affecta dicuntur, ſi molliora, uel duriora, uel tenuuiora fuerint.

Similiter v. Meth. inquit dictus Autor; Quod ſanguis à Vena uel arteria effunditur, aut reſerato eorum ore, aut tunica earum

rum diuiſa, aut tranſcolatus, ſiue ſudoris inſtar transfuſus. Nos tamen tantum de ea ſanguinis hemorragia verba faciemus, quæ a Tunicæ diuiſione prouenit, cum ab hac cauſa tantum facta ſanguinis hemorragia ad rem noſtram pertineat, quæ vero ex alijs fit cauſis ad Phiſicum ſpectat.

Vaſorum igitur Tunica diuidi poteſt, vt loco citato inquit Gal. vel inciſione, vel Contuſione, vel Ruptione, vel Eroſione; Inciſio fit ab inſtrumentis incidendi vim habentibus, vt ſunt acuta, & ad ſecandũ habilia; Contuſio fit ab inſtrumentis contundendi vim habentibus, vt ſunt dura, & grauia. Ruptio tribus fit modis, vel à vehementi tenſione, vel ab interiori actionis vehementia, vel ex nimia ſanguinis, quo ad vaſa, repletione. Eroſio fit ex ſucco aliquo acri, & mordente, & vim erodendi habente. Dicere ergo poſſumus, quod cauſæ profuſionis ſanguinis, vel sũt internę, vel externæ, Externæ ſunt omnia ea externa inſtrumenta, quæ vaſorum tunicas diuidere poſſunt pungendo, ſecando, rumpendo, & contundendo. Internę ſunt ſanguinis vitium, vel in quantitate, vel in mala qualitate peccans, vt ſuperius fuit dictum.

DE SIGNIS PROFV-ſionis Sanguinis

Signa profluentis ſanguinis manifeſta ſunt; Si vero ex maiori, vel minori vaſe proueniat, ſimiliter non ſolum ex copia, & ruentis ſanguinis impetu dignoſcitur, ſed etiam ex ſede, & Vulneris loco per quẽ maiora, vel minora vaſa, vel plura, vel pauciora pertranſeunt, verum ſimiliter, vel à vena, vel ab arteria effundatur vt quarta quarti textu 2. cap. 16. inquit, Auic. dignoſcitur, quia ſi ab arteria effluat, cum ſaltu, & impetu egreditur, cum in Diaſtole foras protrudatur, & in Siſtole retrahatur, & huiuſmodi ſanguis eſt tenuis rubicundus, clarus, floridus valde calidus, & plurimo ſpiritu repletus apparet, Si à Vena vniformiter, quiete, & ſine pulſu, & citra ſaltum egreditur, craſſior, & nigrior, & non ita floridus, frigidiuſculus & minime ſpirituoſus apparet.

DE SANGVINIS FLVXVS Prognoſtico.

Omnis magna ſanguinis Hemorragia, cum vita in ſanguine conſiſtat & ſanguis ſit vitę teſaurus, eſt periculoſa, vt omnes atteſtantur, & niſi ſiſtatur ineuitabilem affert mortem.

Hipp. 7. Aph. 9. inquit; A' ſanguinis profluuio deſipientia aut etiam Conuulſio malum, Cum hoc ob multam vitaliũ & animalium ſpirituum inanitionem fiãt, Vtq; Gal. in eius Com· inquit; Si ſola Deſipientia aduenia, malum eſt, Si vero Conuulſio ſimul tali Deſipientia acceſſerit, deſperata res eſt. Syncopę etiam, vt inquit Auic, ex nimio ſanguinis fluxu malũ denunciat, & ſi eueniat ſingultus, eſt peſſimum, cum maximam inanitionem indicet, Item arteriarum ſanguinis fluxus periculoſior eſt, & difficilius curatur, non ſolum ſubtilitatis ſanguinis ratione, & ſpirituum copiæ in eo contentæ, ſed etiam reſpectu arteriei, quę Vena eſt durior, & ratione continui motus locum conſolidari prohibentis Auic. inquit, Quod fluxus ſanguinis paruarum Arteriarum Manuũ, & Pedum periculoſus eſt, vtque plurimũ interficit.

DE SANGVINIS HEMOR-ragiæ Curatione.

IN hac curatione, & ſi duo ſe nobis offerant, & Vulnus, & ſanguinis fluxus tamen à ſanguinis fluxu, cum maxime vrgeat, curatio auſpicanda, deinde eſt Vulneri curationi incumbendum.

Vt ergo ſanguinem ſiſtamus, duo ſunt curanda; Primum, vt ſanguis ad partem illam non fluat, Secundum vt vas occludatur, Vt vero ſanguis ad affectam partẽ non confluat, duobus modis, vt inquit Auic, curari debet, Vel Reuellentibus, & Diuertentibus, vel intercipientibus, & fluxionem infrenantibus præſidijs. Reuellentia vero, & Deriuantia pręſidia, vt inquit Auic. & Gal. 5. Meth· duorum sũt generum, Alia enim hoc euacuando efficiunt, alia abſq; ulla euacuatione, Quæ hoc euacuando efficiunt, ſunt Venæ ſectio, & Cucurbitulę cum ſcarificatione adhibitæ, quæ ad aliam partem ſanguinem conuertunt, & retrahunt, Venę uero ſectio in ea parte fieri debet, quæ è directo

pro-

profuſioni reſpondet, quęq; venæ ſanguinem fundenti eſt coniuncta. Et tantum conuenit. vbi profuſio eſt magna, & vires robuſtæ, & conſtantes ſunt. Si vero minus validæ ſint, paulatim ſanguis detrahendus, & per plures vices, & ſemper anguſtum orificium faciendum, & tandem, pro virium ratione detrahendus. Si vero valde debiles ſint vires, & ſanguinis miſſionem non ferant, Cucurbitulæ cum ſcarificatione affigendæ, deinde ſiccę. Quæ verò abſque euacuatione ſanguinem reuellunt, & alio trahunt, ſunt Frictiones, & vincula primum propinquioribus partibus, deinde remotioribus, & Vulneratæ parti contrarijs partibus factis; Similiter Cucurbitulę ſiccæ, Inunctiones, Balnea, & tandem omnia, quæ ad contrarias partes ſanguinem retrahere poſſunt.

Quæ vero ſanguinem infrenant ac intercipiunt, ſimiliter duorum ſunt generũ, Alia enim hoc ſanguinem incraſſando ac inſpiſſando efficiunt, Alia ſtupefaciendo, Craſſior vero redditur ſanguis, cum Dieta tum Pharmacia.

Sed in Dieta inſtituenda vires ſunt reſpiciendæ; Si enim ſint validę, Dieta ſit tenuis, frigida, craſſioris ſubſtantiæ, & modice adſtringens, vt ſanguinem minuere, refrigerare, incraſſare, & in Venis reſtringere poſſit. Competunt ergo lentes, Oriza, Amilum, Hordeacea Ptiſſana, Cucurbita, Pedes, Capita, & Cerebra Arietum, Vitulorum, Hedorum, & ſimilium, ex Fructibus Pira Cidonia, Punica mala Sorba, Meſpila, Corna, Iuiubæ, & omnes denique ſtiptici, & adſtringentes fructus; Inter Holora ſunt Lactuca, Endiuia, & alia refrigerantia, & incraſſantia; Pro potu ſumat Aquam ſtillaticeam Plantaginis, Endiuiæ, vel Lactucæ, quibus Aquis commiſceri poteſt Iuleb Violaceum, vel Syruppus de Ribes, & ſimiles. Si vires ſint imbecillæ, & fere proſtratæ, victus ex ijs, quę maxime nutriunt, eſſe debet, vt vires reficiantur ac refocillentur, & ideo conueniunt Oua ſorbilia, Carnes iuuenum Columbarum, Pullorum, Phaſianorũ, Turturum, Auicularum Montanarum, quæ omni cum Omphacio, vel mali punici ſucco, vel quodlibet alio adſtringenti condiri debent; Pro potu ſimiliter vinum nigrũ auſterum concedendum; Aer ſit frigidus, motus vitetur, Vigiliæ item, Ira, & aliæ Animi paſſiones, & Aluus lubrica ſeruetur.

Quo ad Pharmaciam inſtituendi Syruppi refrigerantes, & modice adſtringẽtes, vt ſunt Syrup. de Ribes, Myrtinus, de Roſis ſiccis, & recentibus de Portulaca, de Mirua Cotoneorum, de Cicorea, & & ſimiles, cum decoctis vel Aquis ſimiliter refrigerantibus, & modice adſtringẽtibus.

Stupefactio item duobus fit modis, vel ijs, quę per Os aſſumuntur, vel per ea quę deforis applicantur; Ex aſſumptis per Os hoc efficit Aqua frigida tantum ab initio vnica vice bibita, quantum poteſt vel in ea quantitate, vt vires ſuſtinere poſſint & hoc etiam ſupraſcripti Syruppi efficiunt. Deforis vero applianda ſunt refrigerantia, ac repellentia pręſidia, non autẽ ipſi Vulneri, ſed circumſtantibus partibus ſecundum Hipp. ſententiam 5. Aph. 23. dicentis. Frigido vero in his vtendum vnde fluit, aut fluxurus ſanguis eſt, non quidẽ eodem loci, ſed ad ea loca vndeq; fluit admoto, Cum frigidum, vt inquit dictus Autor citato Aph. & 20. eiuſdem lib. vlceribus ſit inimicum, & multa praua inducat Symptomata. Apponenda igitur refrigerantia, & Repellentia, vt procul ab affecta parte ſanguis repellatur, & huiuſmodi ſunt Aqua frigida, Poſca. Vinum nigrũ; Auſterum, Succi Plantaginis, Lactucæ, Solani, Semperuiui, Sonci, & ſimilium, quibus Lintea madefacienda, & partibus Vulneri circumſtantibus apponenda, & ne incaleſcant. ſepe mutanda. Si vero magna ſit ſanguinis profuſio, non ſolum Linteis frigida applicata conueniunt; Sed omnes circũſitę partes frigida, vel Poſca profundendæ, & Rhaſes inquit, Vt Nix ſuper leſam partem apponatur quę non tantum refrigerat, ſed etiam ob terrenã ſubſtantiam aſtringit; Syncope ſimiliter, & animi deliquium totum corporis habitũ, refrigerando, & ad interiora ſanguinem cum calore retrahendo, ſanguinem ſiſtit, & hec quo ad ſanguinis interceptionem.

Quo vero ad aperti Vaſis occluſionem, duobus modis fieri poteſt, vel Labiorum ſimul adductione, & coniunctione, vel orificij obſtructione. Labiorum coniunctio duobus modis fit, Vel ex ſe ipſo, quando ob nimiam ſanguinis profuſionem Vaſorum tunicæ concidunt, & ſic Labium ſuper La-

per Labium cadit quod ſemper peſſimum eſt, vel Medici ope, & hoc pluribus fit modis, vel Digitis Vulneris labia, & venç orificium eouſque comprimendo, & detinendo, quo ſanguis grumeſcit, & vas obſtruit vel Faſcijs adſtringēti liquoro madefactis ò ter, vel quater ſupra Vulnus obuolutis & Vulneris labijs compreſſis, ita tamen, vt dolorem non inducant, ad Vulneris labia coniungenda. Faſcia ſit proportionate lata, & duplici initio, vt de ſimplici vulnere fuit dictum, vel ſutura Vulneris labia ſimul adducenda, non tamen vaſis tunicæ ſuendæ, quoniam ſutura dilacerarentur. Huiuſmodi igitur ſutura, vt magis comprimat, fiat profunda, vſque ad carnoſam partem, & ſuatur ſicuti pelles ſui ſolent, Acu ac Filo ſupra Vulnus iterum atque iterum traiecto, quæ ſutura ab aliquibus ſanguinis ſuppreſſoria dicitur, & deſuper adſtringentia ac ſanguinem ſupprimentia Medicamenta applicanda, vt que decet alliganda ac ſituanda pars. Niſi vero dictis præſidijs ſanguinem ſiſtere ſperemus. Vas ipſum Filo vinciri ac alligari debet. Sed in hoc faciendo animaduertendum, ne ſimul Neruum vinciamus, cũ multi Nerui prope Arteriam diſcurrant, ne inferiorum partium motus, & ſenſus intercipiatur ac deperdatur.

Ideo Neruus Vnguibus à Vaſe ſeparandus, & Gal. 13. Meth. cap. vltimo vult, vt etiã à Membrana vas denudetur, quod paruũ refert, cum neque dolor neque inflammatio, ſicuti Gal. inquit, excitetur, ſi vna cum eius Membrana vas vinciatur, vt in praxi apparet, & à nemine vnquam denudatum vidimus. Filum quo deligari debet, ſit duplicatum, & quod non facile putreſcat, vt ex forti Acia, & cera oblinitum, Vel ſericino ſimiliter duplicato, & Cera oblinito, Et ſtringi moderate debet, vt ſanguinem cohibeat, non tamen ita arcte vt vas præcidat.

Vaſis ſãguinem fundentis ligatio quomodo fiat.

Ita ergo hec actio facienda, volſella vel Hamo, vel quolibet alio aduneo inſtrumento vas apprehendendum, & paululũ eleuandum, & ſi Neruus ſit coniunctus, vt diximus, ſeparandus. deinde paululum vaſis tunica intorquenda, & duplicatum Filum traiciendum, & primum ad Vaſis radicem Filum alligandũ, vt inquit Gal. v. Meth. deinde pars vaſis inferior vincienda. Sic igitur duobus vinculis vaſe alligato, totum vas inter duo vincula tranſuerſim præcidendum, & ſic pars vtraque retrahitur, & vinculum diutius conſeruatur. Hoc facto ſarcoticum Medicamentum ac ſanguinem cohibens apponẽdum, donec caro generetur, & vincula non remouenda. donec ex ſe cadant, & hic ſanguinem ſiſtendi modus modus, præcipuæ in Arteriarum Vulneribus competit. Niſi verò vas vinculo ligari poſſit, quia Vena, vel Arteria in profundo loco ſit ſita, vt loco citato inquit Gal. tunc vas totum per tranſuerſum præcidendum, cum ob huiuſmodi ſectionem Venarum, vel Arteriarum capita ex vtraq; parte retrahantur, & ſub carne abſcondantur, & ſic ſuperiacentibus corporibus huiuſmodi capita occluduntur, & ſanguis ſupprimitur. Notandum vero, vt inquit Gal. vt ante ſectionẽ vas Hamo attollatur, deinde ſecetur, Facta ſectione hamus capiti radicis Vaſis infixus aliquantiſper intorqueatur, vt ſimul aliqualiter vena intorqueatur, & hoc faciendum, vt facilius ſanguis ſiſtatur, ac cohibeatur. Poſt hec pulueres ſanguinem ſupprimentes intra Vulnus aſpergendi, deinde, vt reliqua Vulnera curandum, Vel Faſcia, vel ſuturis poſt inſperſum puluerẽ labia ſimul adducenda, & deſuper Stuppę vel Spongia aliquo aſtringenti liquore imbibita, & expreſſa alliganda De hoc vero ſanguinem ſupprimendi modo Gal. 13 Meth. dixit. Quum ex Vena vel Arteria ſanguis immodice fluit, ſi totum Vas per tranſuerſum præcideris, Vlcus quidem eius poſtea ſanare non poteris, periculum tamen, quod ex profluuio ſanguinis impendet, ſuſtuleris. *Notãdũ*

Predicti ſanguinem ſupprimendi modi precipue in Vulneribus abſq; ſubſtantiæ deperditione, & ab incidente inſtrumento factis conueniunt. +

Orificij Vaſorum obſtructio conuenit precipue, vbi aliqua vaſis ſubſtantiæ portio eſt deperdita, cum tunc Vulneris labia ſimul adducenda non ſint. Quomodo autem Os vaſis obſtruatur, inquit Gal. 5. Meth. dicens. Obſtruetur Vaſis ſanguinem fundentis Oſculum, & ſanguine ipſo concreto, qui Trombos Grece dicitur, & ijs, quæ foris illi imponuntur, cuiuſmodi ſunt Linamenta, & Medicamenta ea, quę idcirco, quod ex lenta craſſaq; ſubſtantia ſubſiſtunt, meatus obſtruunt, Greci Em-

plaſtica

+ vbi aliqua vaſis ſubſtantiæ portio eſt deperdita

plaſtica vocant. Hec curatio, in qua vaſi incumbimus optima eſt, Vt vero obſtructio, & vaſis ſanguinem fundentis obturatio ob ſanguinis extra, & intra vaſis orificium concretionem fiat, pluribus curari poteſt modis. Primum per digiti ſupra Vulneris orificium, ideſt vaſis ſanguinem fundentis appoſitionem, & adaptationē fit, clementer innitens, ne dolorem affectas, qui tam diu detineatur, donec ſanguis extrinſecus circa digitum concreſcat, & hoc eſt Gal. præceptum dicentis loco ſuperius citato. In omni ſanguinis fluxione ex Vulnere, vt is, qui Vulnerato aſtiterit, illico digitum ſuper Os Vulneris vaſis imponat, blande innitens, & ſine dolore comprimens. Quippe ſimul, inquit, tum ſanguinem ſiſtet, tum eum concreſcere in Vulnere faciet, Concreto optime ſanguine, blande, & paulatim digitus auferendus, & vbi erat digitus, & deſuper, leniter ſanguinem ſiſtentia Med. applicāda, vtq; decet, alligandum, & pars ſituanda. Hic vero ſanguinem ſiſtendi modus tantum in vena, quę non ſit nimis profunda conuenit, minime vero in Arteria, cum ſanguis in Arteria contentus ob ſui ſubtilitatem, & caliditatem, & Arteriæ motū difficulter concreſcat.

Niſi vero dicto modo intentum noſtrū conſequi poſſimus, Extrinſecus vaſis orificium obſtruendum, Vel reducendo decidentes Vulneris carnes, vel cutem ipsā ſupra Vulneris oſculum, quod, cum fieri poteſt, eſt optimum, cum à Natura iſta facillime glutinentur, & niſi hoc fieri poſſit, rebus extrinſecis vaſis orificium obſtruendum, vt Filamentis ſiccis, vel infra ſcriptis Emplaſticis compoſitionibus imbibitis, & oblinitis, Vel Goſſipio, vel molliſſimis Leporinis pilis, vel Stuppa, vel his ſimilibus, vt loco citato inquit Gal.

Modus ſanguinē ſiſtendi per orificij obturationem.

Modus autem iſta apponendi ſit huiuſmodi. Primum ſupra orificium vaſis ſanguinem fundentis digitus apponatur, vt ne amplius ſanguis fluat, deinde Vulnus à ſanguine, & ab omni humiditate, Goſſipio aliquantis per madefacto, optime detergatur, poſtea aliquis conſtrectiuus puluis circa digitum in moderata quantitate aſpergendus, deinde Lineamenta ex dicta materia formata, & in aliqua ex infraſcriptis compoſitionibus imbibita, vbi eſt digitus concinne, & blande imponenda, & ſtatim digitus ſuperponendus, poſtea aliquod Lineamentum eodem Medicamento oblinitum ſuperponendum; Sed cum aliud Lineamentum imponere volumus, imponendum Specillum ſupra primum, & digitus auferendus & ſic tot Lineamē ta imponenda, donec Vulnus fuerit repletum, deſuper vero Splenia Oui albumine imbibita, vel Spongia Aqua frigida imbibita, & expreſſa apponenda, & Manu cō preſſa detinenda, vel Faſcia alliganda, tres vel quatuor circumuolutiones ſupra Vulnus faciendo, deinde erga vaſis radicē ideſt erga cor, vel Hepar Faſcia circumuoluenda, vt fluxio impediatur, & materia à Vulnere exprimatur, Faſciæ vero ſtrictura ſit ad bonam infirmi tollerantiam. Poſt hec concinne, & appoſite pars ſituanda, ideſt quod dolore vacet, & ſurſum ſpectet, & ſic trium, vel quatuor dierum ſpacio perſiſtat. Tranſactis his diebus, ſoluta Faſcia, ſi Medicamentum tenaciter adhereat, ſinendum, & deſuper aliquod ſimile Medicamentum applicandum, & iterum faſcia circumdanda. Si vero Medicamentum parum adhereat, paulatim dicta Lineamenta tollenda, relinquendo, ſi fieri poteſt Lineamentum illud quod vaſi adheret, ſupra quod conſtrectiuus puluis inſpergendus, & ſtatim alijs Lineamentis, vt ſuperius fuit dictum, vulnus expleatur, & alligetur.

Si vero Lineamentum vaſi herens auferatur, ſtatim ſiniſtræ Manus digito vas comprimendum, & puluis conſtrectiuus aſpergendus, & dextera manu, ſuperiori ordine dictis Lineamentis Vulnus implendum.

Sanguis quando uſtione ſiſtēdus, & quomodo.

Niſi vero ſupraſcriptis auxilijs vllo pacto ſanguis ſiſti poſſit, vt quando magna vaſis portio eſt ablata, vel quando vas eſt eroſum, ad Cruſtifica, ideſt cruſtam, & Eſcaram inducentia deueniendum eſt, vt loco citato inquit Gal. quod duobus modis fit, vel ignitis ferramentis, vel Causticis Med. quibus cum calore adſtringendi facultas ſit coniuncta, vt ſunt Chalchantum, Myſi, Chalcitis, & alia inferius dicenda. Sed Ferrum ignitum cauſticis Medicamentis melius eſt, quoniam cauſtica Medicamenta putrefaciēdo corrumpunt, Actualis vero ignis partem roborat, ſimiliter ignito ferramento ad libitum Eſcaram craſſam inducere poſſumus, minime

Digitized by Google

vero hoc cauſticis Medicamentis facere poſſumus, ſimiliter vſtio Igne actuali facta non dilatatur, Cauſtico Med. valde ſpanditur. In Timidis ergo, & in ijs quæ actualem vſtionem renuunt, tantum cauſticis Medicamentis vti debemus. Quando ergo ignito ferramento Eſcara inducenda, animaduertendum, vt ferramentum valde ignitum, & candens, & omnino rubrum ſit, vt citiſſime craſſiorem cruſtam inducat, non tamen ita adurendum vt multi faciunt, vt in Carbonem cruſta conuertatur, quoniam maior ſanguinis fluxus poſtea ſequeretur, cum maior Vaſis portio deſit; Animaduertendum etiã vt ante quam ignitum Ferrum intra Vulnus imponatur, vt Vulnus à ſanguine, quantum eſt poſſibilæ, ſit exiccatum, ne ſanguis efferueſcat, & Vulnus totum adurat, vel ne vice Eſcaræ vaſis orificio obducendæ, sangvis aduratur, & in Carbonem vertatur, qui ſequenti die eliquatur, & noua fit fluxio; Si ergo fieri poſſit, detectum vaſis orificium ignito ferro ſolũ attingendum ſemel, vel bis, vel ter, & ſtatim extrahendum, non tamen valde imprimendum.

Inducta igitur optima Eſcara, quam citiſſime ad carnis generationem danda eſt opera, vt ante quam Eſcara cadat, vas carne ſit repletum. Eſcaræ vero caſus nõ eſt procurandus, quoniam maius ſanguinis profluuium fieret, immo, ne cadat, & diutius adhereat, curare debemus. Hic vero ſanguinem ſiſtendi modus doloroſus eſt, & inſignem calorem inducit, quæ duo ſanguinis fluxum proritant. Similiter hec curatio non eſt tuta, quoniam ſi Eſcara cadat prius quam caro fuerit genita, vehementius, vt diximus ſanguis fluit cum ex vſtione vaſis orificium valde amplum fuerit redditum. His ergo de cauſis, niſi neceſſitate coacti, & vbi alia non profuerint, ad vſtionem non eſt deueniendum.

Si vero ex profundo loco ſanguinis fluxus proueniat, vt in profundis Vulneribus aliquando fieri ſolet, neque digiti cõpreſſione, neque Lineamentis, neque igni to Ferro, neque alio pacto ſiſti poſſit ſanguinis hemorragia, tunc vel Chalcantho ſubtiliter puluerizzato cum aliquo frigido liquore mixto, vt Malorum Aurantiorum ſucco, vel malorum punicorum intus proiecto Eſcaram inducemus, quod mirabiliter agit, & ratione liquoris Chalchanthum vſque ad vas penetrat. Sed Animaduertendum ne Nerui offendantur, vel adſtringentes ſucci vel decocti, & alia ſanguinem ſupprimendi vim habentia in huiuſmodi profunda Vulnera per Auricularios Cliſteres inijciantur, quæ inferius dicemus. Vbi verò aliquo ex modis dictis ſanguinem ſuppreſſeris, ad Vulneris curationẽ danda eſt opera, quę quamcitiſsime carne replenda eſt, quod ijs Medicamentis faciemus, quæ in caſu Vulneris curatione fuere propoſita; Animaduertendo, quod in Arteriæ vulnere ſiccioribus Medicamentis eſt opus, & ijs potius ſiccis, & in puluere, quam in Vnguenti forma; & hoc Gal. pręcepto v. Meth. dicentis, eſt autem ſanatu difficilior Arteria inciſa, quam vena, tantoque ſiccioribus Medicamentis eget, quanto ipſa ſuapte natura, quam illa, ſiccioris eſt temperamenti.

In Vulneribus verò internorum Vaſorum, cum videri non poſſint, Reuulſionibus, Deriuationibus, ſuperius inſtituta dieta, & dictis ſyruppis vti debemus. Potiones ſimiliter ex rebus adſtringentibus & ſtiptico vino exhibitis, & commixtis, vel adſtringentes Aquæ p opinari debent & in Vaſorum maiorum vulneribus competunt Balauſtium, Hypociſtis, Rhu, Omphacium, Acacia, Gallę immaturę, & Malicorium. In minoribus, & ſi non vehementer fluat, Aloè, Manna Thuris, Pini, Cortex, Terra lemnia, Spinę Aegiptię fructus, Crocum, Lapis Hematites, vel in vino ſtiptico ex rebus adſtringentibus fiat decoctum, vt pluries fuit dictum. Deforis verò nunquam refrigerantibus, & repercutientibus vti debemus, niſi imprimis Reuulſiones, Deriuationes, & alia vniuerſalia pręſidia fuerint facta ne ſanguinem ad venas illas repellamus & maioris ſanguinis fluxus cauſa ſimus, vt loco citato Gal. inquit, Si verò ex Inteſtinis profluat, per Clyſteres. Si ex vtero per Mettenchitas, ſi ex veſsica Per Chateteras idonea Med. immittenda. Si verò volumus, vt ſanguis per vulnus excludatur, danda vnc. 1. ſucci Nępetę cum vnc. 111. ſucci Plantaginis ſimul mixtis. Notandum verò quod Plantaginis ſuccus maxime valet ad ſanguinem ſiſtendum ab eroſione excitatũ.

Sanguis impartibus interioribus quibus ſiſtatur.

Si ſan-

Congelatum ſanguinem diſſoluentia

Si ſanguis intus concreſcat, & coagulatus ſit, diſſoluendus rebus ad id aptis, vt eſt Bdellium, Acorum, Cumini puluis, Decoctũ Sem. Apij, quod ſanguinẽ diſſoluit, & per vrinam educit, Poſca ſimiliter hoc efficit, vt inquit Gal. & multa alia.

Dum vero ſanguis cohibetur ac ſiſtitur, laborans clauſis oculis maneat, vel obſcuro loco detineatur, ne proprium ſanguinem, vel quippiam rubrum videre poſſit, & Medicus, & aſſiſtentes ei affirmare debent, quod ſanguis non amplius fluit, vel ſi fluat, quod nihil nocet, imo Vulneri prodeſt, & quod citius Vulnus ſanabitur, & ſimilia, vt Naturalis eius facultas roboretur.

PVLVERES CONSTRECtiui ſunt Infraſcripti.

℞. Boli Armenij, Sang. Drag. Aloes ſuccotrini, Thuris an part. æquales. M. & in tenuiſſimum puluerem redigantur, vel

℞. pul. ſubtil. Thuris p. 1. Aloes part. M. & in durioribus corporibus ſume horum pari pondere; vel,

℞. Aloes Succotrini, Mannæ Thuris, Corticis pini, Terræ lemniæ, Boli Armenij, Lapidis Hematitis, Hypociſtidis, Croci, Gallę immaturæ an dragm. 1. M. & fiat puluis tenuiſſimus, & eſt Gal. vel.

℞. Reſinæ Colophoniæ, Pollinis Farinæ Triticeæ, Gipſi an dragm. 111. M. & fiat pul. tenuiſſimus & eſt Gal. vel ℞. pul. conſolidæ mai. Aloes ſucc. ſang. Drag. Boli Armenij an q. ſuff. M.

AD ARTERIAS.

℞. Gallę vſtę, e proice in Aceto Vini, & poſtea ſuper Arteriam applica, vel.

℞. Calcis viuę, Vetrioli non combuſti an part. æquales, Pilorum Leporinorum minutim inciſorum M. & ſuper locum applica.

PVLVIS SANGVINEM ſiſtens, & incarnans.

℞. Aloes, Myrrhęan dragm. 1. Sarcocollæ dragm. 11. Sang. Drag. Terræ Lemnię an dragm. 11. 5. Tutiæ, Litargirij Dragaganthæ an dragm. 1. M. & fiat puluis tenuiſſimus.

EMPLASTICA MEDICAmenta ſanguinem ſiſtentia.

MED. Emplaſtica ſunt, Oui Albumen, Gipſum ablutum, Viſcus, Glutinum decoctum, Gluten de Corijs in Aqua decoctum, Amilum, Farina volatilis, Tus pinguæ, Tragagantha Maſtiche, Terra ſigillata, Sarcocolla, Bolus Arm. Tela Aranea Molendini polline infarcta, Raſura vetuſtiſſimi Lintei, Bombix vſtus, & ſimilia, miſcendo arida cum Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam, Super cetera vero Gal. loco ſuperius citato laudat infraſcriptum. ℞. Thuris part. 1. Aloes part. 5. M. cum Oui Albumine ad Mellis conſiſtentiam, & cum molliſſimis pilis Leporinis applica. Thus enim Emplaſtica facultate foramen obſtruit, & ſiccitate carnem generat, Aloes carnem generat, & Vaſa aſtringit, Si vero citius carnem generare volumus, plus Aloes ſumendum. Si vero magis ſanguinis fluxui incumbere volumus, plus Thuris, Si vtrumq; expetamus pari portione commiſcere debemus; Sic in mollioribus corporibus plus Thuris, in Durioribus plus Aloes, in Temperatis pari portione, & ſi magis carnem generare volumus Sang. Drag. & Sarcocolla addenda. In Pilis Leporinis, qui ſumuntur circa Ilia, & Ventrem, in eſt ſumma mollicies, nulla adeſt malignitas neq; putredinis occaſio, & in horum defectu Goſſipium optimum eſt, cum ſiccandi vim habeat, difficulter putreſcat, nullam habeat, difficulter putreſcat nullam habeat malitiam, & valdę ſit mollæ; vel.

℞. Reſine Colophonię, Triticæ Farinæ, Pollinis tenuiſſimi, & parum Gipſi & M. cum Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam, & Pilis Leporinis, vel Goſſipio applica, vel.

℞. Calcis viuæ, Sang. Drag. Aloes, Thuris, Vetrioli vſti an part. ęqu. & cũ, Oui albumine, & Telis Aranei incorporentur, & pilis Leporinis, vel Goſſipio applicentur, vel.

℞. Sarcocollæ, Granulorum interiorum Vuarum paſſulatum, Sumach, Spongię Marinę vſtæ, Lateris vſti, Sulphuris, Scoriæ Plumbi, Dragaganthi, Tutiæ an part. ęqu. M. cum Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam, & pilis dictis, vel Goſſipio applicentur, vel.

℞. Gummi Arabicę, Aloes an dragm. 1. 5. Thuris reſinoſi dragm. 111. M. cũ Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam vtq; diximus applica. Gipſum ſimiliter cum Oui albumine mixtum potentiſſimum eſt Med.

CAVSTICA MEDIcamenta.

EScaram inducentia ſunt, Alumen Rocchæ, Vng. Aegiptiacum cum Chalcantho mixtum, Oleum Chal

Bb 5 canthi

canthi, vel Sulphuris, Aqua Erodens vulgo dicta da partito, Arſenicum ſublimatũ Paſtilli Andronis, Muſę, Polidę, Paſonis Ioannis de Vigo, vel ex Charta Gal. quibus paſtillis præcipuæ vtimur, quando ex eroſione ſanguinis profluuium euenit, Præcipitatum ſimiliter, & Oleum Mercurij, & multa alia, Vel infraſcriptum.

℞. Vetrioli Citrini, dragm. x. Thuris pul. vnc. 1. Aloes Glutini ſicci an vnc. 5. Arſenici dragm. 111 pul. ſubtiliſſ. Gipſi dragm. x. M. & in Licinijs inſperſa ponãtur orificio vaſis, & ſi addatur Sang. Drag. & Hypociſtidis puluis, magis adſtringẽs Med. reddetur, & eſt Auic. vel,

℞. Chalcitidis vnc. 1. Chalcanthi vnc 5. Myſios torrefacti, Aeris vſti an dragm. 11. Aeris non vſti dragm. 1. 5. M. & fiat puluis tenuiſſimus, vel.

℞. Chartæ combuſtæ, plumbi vſti, Aeris vſti, Arſenici, Squamæ Ferri an vnc. 5. Sulphuris viui dragm. 11. M. & fiat puluis tenuiſſimus, & eſt Gal,

ADSTRINGENTIA QVIBVS decocta fieri poſſunt.

HViuſmodi ſunt Balauſtia, Hypociſtis, Rhu, Malicorium, Acacia, Gallæ immaturæ, Pini cortex, Nuces, & Germina Cupreſſi, Folia Plantaginis, Sentis Caninæ, Lentiſchum, Aequiſetum, Folia Myrti, Hederæ Coroneorũ, Meſpilorum, conſolidę vtriuſq; poligonum, Burſa Paſtoris, Intybum & ſim.

His decoctis, vt valentius ſanguinem ſupprimant, commiſceri poteſt Gipſum coctum, vel crudum, Corallum vtrumq; Sang. Drag. in lacrima vel communis, quæ ſubtiliter ſint puluerizzata.

SVCCI SANGVINEM ſupprimentes.

SAnguinem ſupprimentes ac ſiſtentes ſucci ſunt Plantaginis, Mori, Foliorum Rubi, Lentiſchi, Hederæ, Cupreſſi, Hippuridis ſiue Aequiſeti, Conſolidę mai. Sed ſuccus porri omnia alia ſuperat, vel per ſe, vel cum Thuris puluere mixtus.

DE VVLNERIBVS NERuorum, Tendinum, & Ligamentorum Cap. 45.

Neruus quid ſit

QVamuis Neruus ſit illa, qui tantũ à Cerebro, vel à Medulla Spinali ortum ducit, & cuius ſubſtantia eſt veluti duriuſculum factum Cerebrum & Tendonum natura mixta mediaq; ſit inter Ligamentum, & Neruũ, vt inquit Gal. lib. 1. de motu muſculorum, Tamẽ nus hoc in loco ſub Nerui nomine, etiam Tendines intelligemus, Eccum Ligamentum etiam corpus Neruoſum ſit, aliquid etiam de eius Vulnere dicemus, & ſi non eandem curationem cum Neruo, & Tendine exoptet, cum ſenſu careat, & ex oſſe omnino ſuum ortum habeat, & in aliud os, aut in muſculum inſeratur, vt loco citato inquit Gal,

Tendo quid ſit. Ligamẽtum quid ſit.

Minime vero hic pertractabimus de illis minimis Neruoſis partibus, quę per muſculos diſperguntur, Fibræ à Medicis dictæ, cum hę Neruoſę partes, & ſi ob earum leſionem dolorem inferant, tamen ad ſe curationem non trahunt, Sed de Neruis maioribus ſermo noſter erit.

In Neruis igitur, vt inquit Gal. 6. Meth. pluribus modis fit continui ſolutio, quia vel punguntur, vel inciduntur, vel contunduntur, & punctio, & inciſio aliquando vnà cum contuſione ſunt coniũctæ. Punctio vero duplex eſt, vel enim eſt hians, & aperta, vel occluſa, & ceca, ita vt conſpectum effugiat.

Species ſolutionis continui in Neruo.

Nerui inciſio ſimiliter duplẽx eſt, vel enim eſt per tranſuerſum, vel per Nerui longitudinem; In Vulnere tranſuerſim facto, vel totus neruus eſt ceſus, vel tantum pars, Similiter in neruorum Vulneribus ceſim factis, aliquando ſuperiorum corporum, vt carnis, & Cutis deperditio adeſt, ita vt nudati nerui & Aeri expoſiti remaneant.

Aliquando abſq; vlla ſubſtantiæ deperditione, & hæ continui ſolutiones aliquando cum prauis Symptomatibus ſunt coniunctę, vt Dolore, Inflammatione, & Conuulſione, & aliquando ſine his ſunt.

Species igitur continui ſolutionis in neruo ſunt punctura, inciſio, & contuſio

DE VVLNERVM NERuorum Cauſis.

HOrum Vulnerum cauſę ſunt inſtrumenta, quæ pungunt, ſecant, contundunt, vel rumpunt, vt de cauſis Vulnerum in vniuerſali fuit dictum, à quibus harum partium Vulnerum differentiæ, vt ſuperius fuit dictum, oriuntur,

DE VVLNERATI Nerui Signis.

A Duobus Vulnerati Nerui ſigna ſumi poſſunt, vel a parte, & loco affecto, vel ab accidentibus, ſiue ſu-

per-

peruenientibus Symptomatibus. Vt vero affectæ partis cognitionem habeamus, magna Anatomis cognitio requiritur, vt ſciamus ſi per vulneratum locum multi, & magni Nerui diſcurrant, nec ne. Si ergo Vulnus ſit, vbi Neruorum copia diſpergitur, vt prope Articulos, vel in Articulis vel in excarnibus partibus, vt in Manibus & Pedibus, & his ſimilibus, maxime de Nerui vulneratione eſt timendum; Et tãto magis poſtea, ſi praua ſequantur Symptomata, vt intollerabilis Dolor, Pulſatio, Inflammatio, Febris, Conuulſio, Delirium, & motus leſio. Quæ Symptomata nunquam eueniunt, vbi Neruus per transuerſum ex toto eſt præciſus, ſed tũc tantũ ſenſus, & motus amiſſio illius partis in quã Neruus ille inſerebatur, ſuccedit.

DE VVLNERVM NERuorum Prognoſtico.

IN Neruorum Vulneribus, quoquo modo vulnerentur, ob eximium harum partiũ ſenſum, ingentis Doloris, Inflammationis, Pulſationis, & Conuulſionis, & partis imbecillitatis periculum pręđicere poſſumus, & ideo Gal. lib. Artis Med. cap. 92. inquit, Nerui vero, & Tẽdinis punctura propter ſenſus vehementiam, & quoniam hęc pars principio continuatur, prõpta eſt ad Neruorũ conuulſionem excitandã, ac tunc præſertim, cũ nihil prorſus expirat, obcecato cutis Vulnere. Horum igitur prauorum Symptomatum cauſa eſt neruorum maxima ſenſibilitas, & quia principio, ideſt Cerebro, continuatur, cui omnes affectus communicant. In punctura vero alia additur cauſa, & eſt, quia in tali punctura ſordities genita intra conſtringitur, & venenoſam ferè qualitatem acquirit, & propter cutis, & Carnis cecitatem euacuari nequit, & ideo naturam ſtimulat, dolorem inducit, & Conuulſionẽ. In neruo vero tranſuerſim omnino ceſo, cum principio non continuetur Neruus infra reciſionis locum, & cum ſenſum ab illo non recipiat, Ideo etiam Dolor excitari non poteſt, neque Conuulſio fieri.

Hipp. 5. Aph. 65. inquit. Si in Vulneribus tumor appareat bonum, cum nõ admodum conuellantur, aut inſaniant, Si vero repente euaneſcat, Conuulſionis, & Delirij periculum imminet, & ſequenti aph. inquit; Si magnis Vulneribus, & prauis tumor non appareat, ingens malũ, & praua Vulnera, vt Gal. in eius com. inquit, ſunt partium Neruoſarum, vt ea, quæ ſunt in capite, aut ſine muſculorum Similiter alio ſequenti Aph. inquit, moeſ tenta bona, Contenta vero, & cruda mala, ideſt tumores molles boni ſunt, duri vero mali, & hoc intelligendum in prauis Vulneribus, & Neruoſarum partium vt Gal. & alij interpretes inquiunt.

Si Neruus totus per tranſuerſum ſit ceſus, nullum Conuulſionis adeſt periculũ, neq; Doloris, neque inflammationis, ſed tantum pars languida, & ignaua redditur vt inquit Paul. lib. 4. cap. 54.

Si vero non omnino ſit ceſus omnium dictorum Symptomatum adeſt periculũ, vt inquit Gal. 6. Meth. Sectio quæ per Nerui longitudinem ſit ſecurior eſt, vt an quit Auic.

Ligamentorum Vulnera, quæ ab oſſe procedunt, & in aliud os inſeruntur cum ſenſu careant, nullum prauum Symptoma ſequi ſolet, & ideo huiuſmodi Vulnera non curanda, in Vulneribus vero illorum ligamentorum, quæ in muſculos inſeruntur, non ita res ſe habet, ſed aliqua prauorum Symptomatum ſuſpicio adeſt, vt inquit Gal. 6. Meth. Eodem etiam loco inquit, Tendones quoq; quoniam ex neruo, & ligamento conſtant, quatenus nerui participes ſunt, eatenus ex Cerebro oriuntur, minus tamen quam ipſi nerui Conuulſionem acceſſunt.

DE NERVI PVNctura Cap. 46.

CVM ergo ſpecies ſolutæ vnitatis in neruo plures ſint, & inter ſe partim communem, & partim diuerſam curationem requirant; Ideo de harum vnaquaq; ſeparatim pertractabimus, & primum de nerui punctura.

In Punctura nerui duas intentiones habere imprimis debemus, Prima erit quicquid extraneum in Vulnere fuerit extrahere; Secunda partis temperiem ſeruare. Quomodo primam intentionem conſequi debeamus, ſuperius in Curatione vulnerum in vniuerſali abunde a nobis fuit dictum. Pro Secunda vero Intentione conſequenda Quatuor Scopos habere debemus; Primus erit ſex rerum nõ naturaliũ optima inſtitutio, Secũdus Antecedentis materiæ euacuatio, Tertius à Conuulſione præſeruatio; Quartus Doloris lenitio, & Aeruginoſę materię euacuatio.

Pro primo conſequendo Scopo, Aer

calidos

calidus eſſe debet, cum frigidum exanguibus partibus inimicum ſit, & ab eo maxime offendantur, & calidum eis ſit familiaræ, & conueniens, vt inquit Hipp. v. Aph. 18. Ideo dum Neruorum Vulnera soluuntur, & tractantur, prope vas aliquod ignitis Carbonibus plenum adeſſe debet, & multa calida Lintea parata habere oportet; Victus tenuiſſimus competit, & ex rebus frigidis, & ſiccis, & Vinũ omnino deuitandum, & prò potu mulſa competit; Maneat in quiete, & in molli Cubile, cum dicat Celſus lib. 5. cap. 26. Optimum etiam Medicamentum quies eſt: moueri, & ambulare, niſi ſanis alienum eſt. Affecta pars ſimiliter molliter, & commode, & conuenienti ſitu locanda; Somnus ſit moderatus, & nimiæ vigiliæ deuitandæ. Sic omnes Animi affectus & præſertim Ira cum humores excalefaciat, attenuet, & ad fluxum habiles reddat, & Aluus lubrica ſeruetur. Vt vero ſecundum conſequamur Scopum, & ne materia ex vniuerſo corpore ad affectam partem confluat, Gal. 6. Meth: & Paul. lib 4. cap. 54. & Aetius Serm. 14. cap. 27. volunt, ſi virtus ſit vegeta, neq; quid obſtet, vt ſanguinis miſſio quamprimum fiat, & hoc etiam faciendum, quamuis in laborante ſanguinis redundantia non adſit, vt inquit Gal. lib. de ſanguinis miſſ. reſpectu habito ad affectam partem, & ad imminentia Symptomata, ſeruata ſemper rectitudine, & Venarum conſortio, & affinitate, & ſi vitioſi ſucci in corpore redũdent, vniuerſum corpus protinus purgandum, vt dicti Autores inquiunt, Competit etiam leuis Frictio, ſed his partibus, quæ à Vulnere longius abſunt, vt loco ſuperius citato inquit Celſus.

Quomodo Tertium Scopum aſſequi debeamus, abunde ſuperius cap. de Conulſione diximus, & Gal. loco ſuperius citato inquit.

Si in Manu Neruus quoquo modo ſit vulneratus, Oleo calenti Liliorum alborum, vel Communi vbertim in affecta parte, in Axillis, Collo, Tendonibus Ligamentis, & capite vti. Quod ſi vulneratus Neruus ex ijs ſit, qui in crure habentur, ſicuti cum in manu eſt, Alæ, ita in his Bubones, ſiue Inguina, & Pecten largo Oleo imbuenda, tum per totam Spinã ad Collum, & Caput aſcendendũ. Non ſolum vero dictarum partium calidi Olei inunctio prodeſt, ſed etiam dictæ partes Lanis calido Oleo optime inunctis fouendæ. Vt vero Quartum Scopum aſſequamur, Premiſſis Vniuerſalibus, vt ſuperius fuit dictũ; Nerui punctura conſideranda, an vel aperta, & ſi ſit ceca Ceca, & facta ab Inſtrumento ſubtiliſſimo, & acuta cuſpide prædito, vt Acu, vel ſtilo, vel ſimili, id tantum curã dũ eſt, vt inquit Gal. loco citato, ne Phlegmone particula tentetur, quod prohibebimus ſaniei in punctura genitæ exitũ dando, & viam patefaciendo, vt Med. totis ſuis viribus ad vſq; puncturæ fundũ peruenire poſſint, vt verò hec optime fiat vt inquit Gal. l. de Cõp. Med. Sec. Gen. per tranſuerſum ſuperpoſita cutis, & caro ad angulos rectos duabus inciſiõibus incidenda. Si vero punctura nõ ſit Ceca, ſed aperta, patens talæ Vulnus ſeruandũ, & ſi ſit opus etiam latius talæ Vulnus incidendum.

Deinde admouenda, quæ ſimul dolorem mitigent, & exitum ſaniei patefaciant. Quare præſtat, vt inquit loco citato Gal. Oleo tenuium partium, & veteri & calido Neruos punctos foueri. Hoc ſi quidem, ſi frigidum applicetur, tenues meatus obſtruit, ſi calidũ digerit; Etenim Medicamenta, quæ Nerui puncturę auxiliãtur debent eſſe facultate tenuia, & modice calefacientia, & quę ſiccare citra dolorem poſſint, & ideò Gal. 3. de Med. Sec Gen. cap. 2. inquit, Rurſus apud me contemplatus Frigidum vere ab Hipp. Neruis inimicum dici, optimum fore Neruorum Vulneribus Med. intellexi, quod etiam ſiccaret, & inter calidum eſſet ac frigidum, vel non multum à medio ad calorem recederet, Calidũ vero eſſe ſatis poſſe etiam, modo ſiccandi poteſtate polleat. Hęc Gal.

Quandoquidem ſola hec trahere ex profundo ſaniem, nec demorſa particulã, valent. Dicta ergo Olea dolorem duobus modis leniunt.

Primum vnctuoſa ſua Natura, partem laxando, ſecundo ſua caliditate foras ſaniem trahendo, & ſic conſequenter doloris cauſa & inflammationis aufertur, & vulneris etiam orificium ſua vnctuoſitate dicta Olea apertum ſeruant, Et ideo Gal. Nerui puncturam ſolum Lanis Oleo actu calido inunctis, partem fouendo curauit.

Per ſingulos ergo dies bis, aut ter Vulnus ſoluimus, & inungimus, vt ſuperius fuit dictum, & ſi longiores fuerint noctes noctu quoque, præſertim vbi mordacitas Vulnus irritet. Quod ſi neque mordacitas neque dolor percipiatur, bis tantum in

die,

die, & circa veſperam ſemel, ſuluemus, vt inquit Aetius Serm. 14. cap. 27.

Conueniunt igitur, vt Gal. inquit, in Neru*i* Punctura, ea Medicamenta, quæ tepidum calorem excitant, & valenter ſiccant, tum quę ex ſubſtantiæ ſuę natura etiam attrahendi vim habent, & tenuiũ ſunt partium. Et inter Olea maxime Sabinum vetus, ideſt ſaltem binum, vel trimũ laudat Gal. 6. Meth. & 3. de Comp. Med. Sec. Gen. & quo eſt antiquius, eo eſt tenuius, & in huius defectu maxime valet Oleum de Terebenthina, cum dolorem leniat, & ſaniem abſumat. Ad idem etiam valet Oleum Hypericonis complētũ ſiue magiſtralę, & in horum defectu, vti poſſumus Oleo Coſtino, Liliorum Alborum, Vulpino, de Caſtoreo, Sambucino, Irino, Syconio, Communi Antiquo, de Euphorbio, de Piperibus, & his ſimilibus & in horum defectu bonum eſt Oleum communę in quo ſit incocta Ruta, & Anethũ, Si verò vehemens adſit dolor, Oleo ex Ouorum vitellis vti poſſumus. Adſtringentia vero Olea omnia vitanda, cum obſtruant, & perſpiratum prohibeant, Sic Aquę, & Hydrelei calidi fotus, quia humectant vitandi, & omnia actu frigida, cum frigidum Neruis ſit inimicum, vt inquit Hipp. v. Aph. 18.

Sed animaduertendum quod Medicamenta ſecundum corporis temperiem ſũt varianda, & ideo Gal. in ijs, qui molli erant carne primum ſola Reſina Tereb. fuit vſus, & in ijs, qui dura erant, carne, cum Euphorbio mixta, Laudat etiam idē Autor recentem, & pinguem, Propolim & non modo per ſe, verum etiam cum Euphorbio emollitam, & ſi durior ſit, cũ aliquo tenui Oleo, & in duris etiam corporibus vſus eſt Sagapeno, & Opoponace cum Oleo, & Terebenthina mixtis. Similiter Sulphurę viuo, & minime lapidoſo tenui Oleo, ad ſordiũ craſſitudinem permixto in mollioribus corporibus & in durioribus ad craſſitudinem Mellis. Laudat etiam Empl. ex Lacrima Cirenaica. Poſtea ſubiungit. Ego verò ad Neruos hoc vti conſueui Empl. ℞. Ceræ part. 1. Reſinę Tereb. aut loco eius humidæ Pineæ, aut Colophoniæ, aut Abietinę vnius partis dimidium, picis tantundem. Si itaq; humidam Reſinam miſcebis, tunſam cribratumque Euphorbium reliquis immittes liquatis, Eſto vero pondus eius pars Cerę duodecima, ſin ſiccum, ſicuti quæ Colophonia dicitur, vtiq; Oleum puſillum deſiderabit Euphorbium.

Animaduertendo ſemper, & ſi dicta Empl. apponantur, vt pars Lanis calidis, & dictis Oleis optime munitis foueatur.

Animaduertendum etiam, ne aeria Med. intra Vulnus ingrediantur, ne ob maximam partis ſenſibilitatem dolorem excitent, ſed deforis tantum applicanda, & leniora ſint illa, quę Neruum tangere debent; Neque etiam in Neruorum punctura Linamentum vnquam eſt imponendum.

Vt verò Med. ſit parti affectæ proportionatum, & accomodatum, neq; magis, neq; minus calefaciat, ſiccet ac detergat, quam ſit ex vſu, ex his ſignis dignoſcitur. In affecta parte temperamentum ac moderatum calorem inducere debet, ſic pruritum aliquem, & Vulneris orificium moderate hians ſeruare debet. Si vero ex Medicamento impoſito. Aeger nullum calorem perſentiat, vel ingentem, proportionatum non eſt, quia Med. quod aliquantiſper partem non excalefacit, ſaniem educere non poteſt; Quod veró nimis excalefacit, & ſi ſaniem educat, tamen inflammat. Item maximus pruritus, vel partis morſus, & ſi Vulneris orificium magis, quam prius hiet, valentioris Med. eſt indicium, & ideo de caliditate, antequam intra Vulnus imponantur, in parte ſua periculum faciendum, & ſi temperatam caliditatem perſentiat, imponēdum aliter minime, ſed ad temperatum calorem reducendum.

Nota Medicam. proportione & impropr[illegible] natum.

Si vero Neruorum Vulneribus, & pręſertim punctis, & à principio neglectis, Dolor, Inflammatio, Putredo, & Conuulſio ſuperuenerit, his occurendum eſt, vt ſuperius cap. proprio fuit dictum, Primum vniuerſalibus præſidijs, ideſt Venæ ſectione, purgatione, & alijs ſuperius dictis; Deinde per refrigerãtia ac ſiccantia Neruorum Phlegmoni ac putredini reſiſtere debemus, & ideo poſt quam calido Oleo partem fouerimus, aliquod Emplaſtrum, quod huiuſmodi facultates habeat, applicandum, quæ componi poſſũt ex Farina Hordeacea, Fabacea, vel potius Eruina, vel Cicerum cum dulci Lixiuo, vel oximellitę, vel Acetoſo Syruppo decoctis.

Quomodo Symptomatibus occurrendum.

coctis, & quæ humectandi ac putrefaciendi vim habent, deuitanda, quamuis alijs Inflammationibus accomodatiſſima ſint, vt Empl. ex Triticea Farina, & calidę Aquæ, & Hydrelei fotus, & ſimilia, vt Gal. loco citato inquit. Si vero inflammatio, & Dolor maxime vrgear, Eruina, aut Fabacea Farina cum optima Sapa, & pauciſſimo Aceto incoquenda, & his Empl. faciendum, & poſt Olei fotum, calidum applicandum, & ſi magis refrigerare volumus, ex Milij Farina cum Oximellite Empl. faciendum, & hoc vſq; ad Inflammationis remiſſionem vti debemus.

Si vero maxima in Neruo putrefactio oriatur, vel candenti Ferro, vel cauſtico Medicamento, vel Aegiptiaco Vnguento eum adurere cogimur. Si vero Dolor, & Inflammatio adeo ſit inſignis, vt maxime Conuulſio ex his imminere videatur, nō ſolum affecta pars, ſed etiam conuicinæ partes, totaq; Spina, vt ſuperius fuit dictū calido Oleo, & Lanis continuo fouendæ, & ſi Conuulſio aduenerit, non ſolum dicta Fomenta vtilia ſunt, ſed etiam partis affectæ in calidum Oleum immiſſio, quæ eo vſq; detineatur, quouſque Conuulſio ſedetur, & qui plura deſiderat, videat ſuperius caput de Conuulſione, vbi multa adinueniet. Hoc etiam in his Vulneribus animaduertendum, vt Vulnus non conglutinetur, prius quam optime fuerit purgatum quod ex Doloris ſedatione, tumorisq; imminutione dignoſcitur.

DE NERVIS CESIM Vulneratis Cap. 47

IN Neruis Ceſim vulneratis, vt inquit Gal. 6. Meth. cap. 5. optime animaduertendum, & conſiderandum, quomodo Vulnus ſe habeat, Vtrum per tranſuerſum Nerui ſint ceſi, an per longitudinem, & quantum ſuperpoſitę cutis ſit diuiſum. Similiter ſi Neruus per tranſuerſum ſit ceſus, optime ſpectandum, vtrum ex toto ſit ceſus, nec ne, cum huiuſmodi Vulnerum differentię non parum, curationem euarient. Si ergo in Vulnere nerui ceſim facto, vel ſit per Nerui longitudinem, vel per tranſuerſum, ſatis cutis non hiet, vt ſuperius fuit dictum quantum eſt ſatis incidenda. Si vero ſatis ſit aperta, & Neruus nudatus non appareat. Sex intentiones in huiuſmodi curatione habere eſt opus. Prima erit ſex rerum Nonnaturalium optima inſtitutio; Secunda antecedentis materiæ euacuatio, Tertia, ne praua Symptomata eueniant, prohibere, Quarta, vt diſiunctę partes ita vniantur, vt emiſſarium relinquatur, per quod collecta ſanies effluere poſſit. Quinta, vt cōueniens Med. Vulneri ſuperponatur. Sexta, vt ſupra alia Medicamenta lana mollis ſuccida, & Oleo optime oblinita blande alligetur. Tres primas intentiones, vt ſuperius de Nerui punctura fuit dictum, complebimus. Quo ad quartum ſcopum diſiunctæ partes, & deducta Vulneris labia ſimul vnienda, & hoc faciendum, vt Neruus à proprio tegumento operiatur, & ne ab Aere, & Frigore alteretur, vtque calor minus expiret, & fortior calor reddatur, & minus de aliena ſubſtantia inter inciſas partes concreſcat, & motus melior fiat, Vulnuſque citius ſaneſcat, & pulcrior tandem cicatrix inducatur. Sed in decliuiori loco ſemper Linamentum aliquod mollę Digeſtiuo ex Tereb. Oui Vitello, & earum Croci oblinito blandē immittēdum, & hoc faciendum, vt ſuperius diximus, vt libere ſanies exitum habeat, ne ex eius retentione Nerui corruptio, & putrefactio ac etiam Conuulſio ſequatur, & huiuſmodi Lineamentū immittendum quouſq; Inflammationis, & Conuulſionis periculum pręterierit.

Huiuſmodi vero vnio, ſi per Nerui lōgitudinem ſciſſio fuerit, vt Gal. inquit, vinculo ſiue Faſcia fieri debet. Si verò per tranſuerſum, Sutura, Animaduertendo ſemper ne Neruus vel Neruoſa pars ſuatur.

Nerui ceſi cur ſuī non debeant.

Quamuis aliqui affirment, etiam Neruos eſſe ſuendos, quod ego nunquam facerem, neq; alijs ſuaderem, infraſcriptis rationibus, & præter multas grauiſſimorum virorum Autoritates. Nam ſi in Neruo non inciſo, ſed tantum, puncto Dolor, inflammatio, Conuulſio, & alia praua Symptomata eueniūt. Si Neruus igitur ſuatur, compungi eſt neceſſe, & ideo dicta accidentia superuenient; Ergo Neruus nunquam eſt ſuendus.

Secundo in Neruorū inciſionibus, quātū eſt poſſibilæ, dolorem vitare debemus. Sed ſi Nerui ſuantur, continuus dolor excitabitur, & cōſequenter etiam alia praua

Sym-

Symptomata ſuccedent. Ergo fui nullo pacto debent. Quo ad Quintam Intentionem, vt ſuperius ex Gal. mẽte diximus Medicamenta conuenientia, tum ad Neruos punctim, quam cæſim vulneratos debent eſſe Anodina, & modice calefacientia, & tepidum calorem. velutique ex Sole ſuauem excitent, & valenter citra dolorem exiccent, ac etiam tamen atque humores educendi, & diſcutiendi facultatẽ habeant. Et inter cetera Vnguentum inferiaſcriptum, de Vermibus dictum, ab omnibus laudatur, quod ita fit.

Vng. de Vermibus compoſitio.

℞. Centaurij Mini, Plantaginis Min. Lanceolatę dictæ, Cinogloſſæ, Piloſellæ, Conſolidę maioris & minoris, Caudæ Aequinæ, Milleſolij an M. 1. Vermium terreſtrium lib. 5. Olei Comm. lib. 2. Vini lib. 1. 5. Aceti vn. 111. ſubigantur ſimul, & ita ſeptem diebus fermententur. Deinde illis addatur Sepi Arietis à pellibus emundati lib. 1. Picis Naualis, Reſinæ ad quartum vnum, Gummi Ammoniaci, Galbani, Opoponacis in Aceto diſſolutorum an. dragm. v. ſimul omnia moderato igne decoquantur, ad Vini, & Aceti conſumptionem, & colentur. Vbi vero hec perfrixerint, adde Terebenthinæ vnc 1. 5. Thuris, Maſtiches, Sarcocollæ, an dragm. 111. Croci dragm. 11. agitentur & Spatula, vel Piſtillo in Mortario moueantur, & ſi videbitur, ad conſiſtentiam Cera addi poteſt.

Emplaſtra ſimiliter ſuperius in Nerui punctura ex Gal. mente propoſita conuenientiſſima ſunt, vt ex Farina Fabacea, Eruina, Hordeacea, Lupinorum, Cicerum in Oximellite coctis. Laudat ſimiliter Gal. Picem liquidam Fermento temperatam atq; calidam Vulneri impoſitam, itẽ Farinas dictas cum Fermento mixtas, & Fermentum per ſe ſolum impoſitũ. Item Oxeleum ſolum calidum, modo Acetum abunde acræ, & vetuſtum ſit. Item propolis recens liquida, & pinguis per ſe ab eo laudatur, interim Fermento commixta & multa alia, vt locis ſuperius citatis apud Gal. videre potes, & dictis Medicamentis tam in principio, quam vbi pars Phlegmone fuerit occupata, feliciſſimo cum ſucceſſu ſe vſum fuiſſe Gal. teſtatur, & ex ijs minus moleſta eſſe inquit 3. de cõp. Medicamentorũ Sec. Gen. quæ liquida ſunt ſubſtantia.

Ne vero pars à Frigore offendatur, cũ frigus omnibus Vulneribus ſit inimicum, vt pluries ex Hipp. mente fuit dictum, & Neruorum Vulneribus præcipue infeſtiſſimum eſt, Ideo alijs Med. Lana mollis ſuccida, vel calente Oleo reſperſa, vel oxoleo imbuta ſuperponenda, & leuiter alliganda, & extrinſecus ſimiliter alia Lanæ vellera vel pellis, aut calidi panni circumponendi, & ſepe mutandi, & in calido cõclaui, & molli cubile, vt ſuperius fuit dictum detinendi, & ſaltem vſque ad ſeptimum diem his vti debemus, & ſic ſextã intentionem conſequemur, Nam inquit Gal. 3. de comp. Med Sec. Gen.

Si eouſque Phlegmone non tentetur vacetq; prorſus dolore, nullam ſentiet tenſionem, & in poſterum tutus erit. Et hec de Nerui quocunq; modo cæſim vulnerati generali curatione dicta ſufficiant.

DE NERVO TRANSVERſim Vulnerato. Cap. 48

QVando Neruus per tranſuerſum eſt cæſus, tamen non eſt omnino præciſus, cum maior conuulſionis periculum impendeat, ſuccedente Inflammatione à diſſectis Nerui Fibris ad integras, & ideo à Fibris non ſectis conuulſio excitatur; In tali caſu, inquit Gal. 6. Meth. cap. 3. Detrahere largius ſanguinem expedit, & tenuis magis, quam in illis, ideſt in Neruis per directum ceſis, vti victus ratione, in quiete omnino, ac Lectulo molli hominem continere, tum Oleo calenti vbertim in Axillis, Collo, Tẽdonibus, Ligamentis, & Capite vti, & tãdem, vt in Nerui punctura diximus, curandum. Si vero conuulſio iam ſuperuenerit, & conuenientibus auxilijs non remittatur, ac cedat, reliquæ Fibrę, quæ integrę remanſerunt incidendę, Cum ex tota Nerui præciſione, vt ſuperius ex Gal. ſententia diximus, nullum Conuulſionis periculum remaneat, & ſi debilis particula fiat. Tamen, vt inquit, dictus Autor 12. Meth. Potius optanda eſt leſio, quã mors. Si vero hec tranſuerſa diuiſio ad modum alta in Muſculo fuerit, & vinculo diſiunctæ partes vniri non poſſint, Si recens fuerit Vulnus, altioribus, & profũdis ſuturis deductæ Muſculi partes vniendæ; Semper animaduertendo, ne Neruus vel Tendo compungantur, ex quarum

partium

partium compunctione vt ſuperius fuit dictum, praua Symptomata ſequi poſſent, quod non accidit in Carnoſarum partium vt muſculorum ſuitione, vt inquit Gal. 3 de Comp. Med. Sec. Gen. Alte vero, & profunde huiuſmodi ſuitiones eſſe debēt, vt vnio tam in partibus internis, quam in externis fiat, & ne. quę in profundo ſunt inconglutinata dehiſcant. Facta hac decenti ſutura, biduo Oleo Roſaceo Lumbricato conſutum Vulnus inungēdum ac fouendum, & deſuper adſtringentes, & Suturæ conſeruatiui pulueres aſpergendi, quibus, ſi lubet, parum vermium terreſtrium puluis ſit commixtus, qui vt inquit Gal. xi. Simpl. inciſis Neruis maxime prodeſt, Vel infraſcripto vti poſſumus.

℞. Pulueris ſub. Vermium Terreſtriū dragm. III. Caudæ æquinę dragm. II. pul. Bettonicæ Vrticę an dragm. I. Olibani dragm III. pul. Centaureæ min drag II. Carnium, Limacum q ſuff ad vniendum, eoq; quatuor dierum ſpacio vtere, & deſuper, vel Vnguentum dictum ex Vermibus, vel quodlibet aliud conglutinatorium apponendum, & tandem, vt cetera Vulnera curandum.

DE NERVI CESIM VVLnerati, & Nudati Curatione Cap. 49.

SI Neruus ceſim fuerit vulneratus, & vel ob ſuperpoſitorum corporū ſubſtantię deperditionem, vel ob Cutis diuiſionem denudatus oſtendatur, Vniuerſalibus præſidijs, vt ſuperius fuit dictū inſtituris, quoad particularia, & localia, Acria Medicamenta ſuperius nominata, in quibus Euphorbium, vel quid ſimilæ ingrediatur, applicanda non ſunt, cum ipſorum acrimoniam nudati Nerui ferre non poſſint, quam cum per interpoſitam cutim pertranſit, ferre poſſunt, Ideo niſi vllum prauum adſit Symptoma, ea Medicamenta applicanda, quæ minima cum roſione ſiccant, vt inquit Gal. 6. Meth. cap. 3. & huiuſmodi ſunt Calx lota, & in plurimo veteri Oleo ſoluta; Salutaræ etiam eſt Medicamentum, inquit Gal. in denudato Neruo, quod ex Pompholige fit, ſi in largo ſit Roſaceo liquatum.

Quod vtiq; melius fuerit, ſi tum Roſaceum ipſum, tum Oleum ſalis ſit expers. Porrò quę ex Metallis conſtant Medicamenta, ea elota omnia eſſe debent, ſi citra morſum ſint ſiccatura. Salubrę vero Medicamentum eſt, quod ex Melle ſoluto in Oleo inſulſo cōſtant. Competit etiam ſubtiliſſimus Puluis Calcis optime lotæ inſperſus, vel Tutiæ, pręterea Terebenthinaque, ſi his miſceatur, elui prius debent.

Si vero robuſtus ſit, qui Vulnus accepit & cui corrpus ſit à ſuperuacuis humoribus mundum, in hoc fas eſt, valentioribus remedijs nonnullis vti, cuiuſmodi ſunt Lineamenta oblinita Paſtillis polidæ à Gal. v. de Comp. Medicamentorum deſcriptis ſapa calida ſolutis, & in horum defectu, Andronis, vel Paſonis. & omnia calida applicanda, cum eorū, quæ Neruum contingunt, nihil frigidum eſſe debeat, vt inquit Hipp. v. Aph. 18. Quādoquidem ea pars maxime ſenſibilis eſt, & principium partium primati continua, & temperamento ſuo frigida.

Quorum omnium occaſione facile à frigido offenditur, & ſuam offenſam Cerebro impertit. Ceterum ſubiungit Gal. Eiuſmodi Vulnus Oleo perfundendum non eſt, pręſertim quum nunc commemoratis Paſtillis curatio ſuſcipitur. Nā Oleum illorum viribus aduerſatur, & ſordidum Vlcus reddit. Neque enim parum intereſt nudoue Neruo, an per interpoſitam cutem admoueas. Abluenda igitur à Vulnere eſt ſanies per mollem Lanam ſpecillo circumuolutam, ac in principio quidem, tepida ſapa madefactam, & expreſſam, poſtea vero etiam Vino dulci, ſed omni mordente qualitate carente Vlcere vero iam ad cicatricem veniente, quę alba plane ſunt, & tenuuia, nec multam Aquam tollerant, nec odorata ſunt, ea dulcibus pręſtant. Aquę vero vſum ad Neruum vulneratum perpetuo fugies, ſicuti relaxans Catapl. & ſi neceſſitas adſit, talæ Vulnus blande, & ſuauiter Vng. ex vermibus detergendum, aut mundificatiuo facto ex optimo Melle Terebenthina, & Hordei, & Fabarum Farina, & parū pulueris Vermium terreſtrium, vel alio ſimili. Hoc facto curandum, vt caro ſupercreſcat. Poſt quam denudatum Neruū fuerit tectum, vt Paul. inquit, extrinſecus, ita, vt ſanas etiam partes ampliter cōprehendat, Linamenta Med. ex Euphorbio facto oblinita, vel ſimili, vt de nerui punctura ſuperius fuit dictum, circumducenda ſunt.

DE

DE NERVORVM Contuſione, & Diſtorſione Cap. 50

IN Nerui Contuſione imprimis animaduertendum, vtrum huiuſmodi nerui contuſio ſit cum partium ſuprapoſitarum contuſione, & continui ſolutione, vel non, & ſi ſit cum ſolutione continui, à principio competit Oui albumen cum Rotaceo mixtum, & ſtuppis applicatum, quod Medicamentum dolorem leniendi vim habet; Lenito dolore, pars Vino tepido craſſę ſubſtantię, & aſtringenti fouenda. Deinde ea Medicamenta, applicanda, quę ſiccandi, & partes per contuſionem à ſe diſſidentes contrahendi, & conſtringendi facultatem habent, cuiuſmodi eſt Catapl. ex Fabacea Farina in Oximellite cocta, & ſi magis ſiccare volumus cum Eruina, & Oximellite componendum Catapl. aut fiat Catapl. ex Farina Eruina cum Sapa, & modico Aceti.

Si vero adhuc magis exiccare volumus Catapl. fiat ex Iride Illirica, vel Florentina, Eruina Farina, & Oximellite, Vel fiat Vng. ex Olibano, & Mirrha, vt inquit Auic. quod Volnus exiccat, contuſionemque reſoluit. Si vero huiuſmodi contuſio cum Vulnere magnum dolorem habeat coniunctum Catapl. ex Fabacea Farina liquida pix adiciatur, & vbi bene fuerint omnia decocta, calens Catapl. applicandum, Vel fiat Catapl. ex Fabacea Farina Melle, liquida pice, & parum Aceti. Vel perfundatur pars Oleo Chamemolino, Anethino, Irino, Rutaceo, & his ſimilibus, & Hiemali tempore, Oleum de Caſtoreo etiam competit. Humida vero & quæ putrefaciendi vim habent omnia fugienda, vt ſuperius fuit dictum. Si vero nerui contuſio abſque Vulnere fuerit tunc Oleorum calidorum, & tenuiũ partium continua irrigatio, & Lanarum ſuccidarum dictis Oleis imbutarum fotus, continuus auxilio erunt; vt ſunt ſupra nominata, Vel applicetur Empl. factum ex Radice Cyclamini cum Sale, & Melle, & ſi volumus, vt magis ſiccet, addatur Maiorana, fotus etiam ex decocto mentaſtri maxime eſt vtilis, Vel apponatur infraſcriptum Med.

℞. Pulueris Sulphuris, ſalis an. partes æquales Mellis duplum. M. & calidum applica, vel apponantur folia Vlmi in Oleo decocta.

Si vero ſimul dolor infeſtet, pars decocto Acori, Iridis, vel Narciſi fouenda, ſimiliter Cepa cocta, & trita, & cum Melle mixta confert, Vel infraſcripta applicaturque optima ſunt.

℞. Farinę Orobi, vel Fabarum vnc. ſ ii Rad. Lilij Cæleſtis vnc. i. ſ. Mellis vnc. iii. Picis Naualis, Picis liquidæ an. vnc. ſ. Aceti vnc. ii. Vini Rubri q. ſuff. M. & S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Corticis Rad. Altheæ mũdati vnc. iii. Rad. Lilij vnc. i. Maioranæ, Agni caſti an. dragm. ii. Coquantur, terantur deinde adde Bdellij Vino, & Aceto diſſoluti vnc. ſ. Storacis liquidę dragm. iii. M. & Fiat Vng.

Per Os etiam aliqua aſſumpta neruorum contuſionibus proſunt, vt eſt Ariſtolochiæ Radix cum Aqua bibita, & ſuccus Radicis Gentianæ an dragm. i. cũ Aqua vel Opoponax cum Vino Maluatico; Similiter dragm. ii. Succi Centaureæ min. cum Vino, vel Aqua, Item Acori decoctum bibitum, Ammoniacum cum Melle, vel Enulæ Radix cum Melle, & ſimilia. Quo ad vniuerſalia præſidia, fiat ſicuti ſuperius in alijs nerui leſionibus fuit dictũ, Aliqui in nerui diſtorſione, in qua ledatur motus, Altheam recentem coctã & appoſitam prodeſſe inquiunt.

Si vero in neruo, vel ob Vulnus, vel Contuſionem, vel Diſtorſionem vel qualibet alia cauſa ob craſſorum humorum confluxum Duricies remanſerit, ex qua ſepe in parte Torpidus sẽſus ac ſtupor perſentitur, tunc per Emollientia, & Digerentia huiuſmodi Duricies tollenda, cuiuſmodi ſunt Bdellium, Galbanum, Euphorbium, cum Olei fece mixtus, vel Bdellium in Aqua ſolutum, cum Altheæ radice cocta, & contuſa M. & applica; Vel Lilij radix trita cum ſapa mixta applicetur, Vel Diachilon magnum cum liquida ſtirace mixtum; Vel Bdellium cũ Apipe diſſolutum & ſimilia, Vel fiat ſuffumigium, vt ſuperius fuit dictum, cum Aceto in Pyritem Lapidem ignitum, vel Molendini affuſo, quod maxime reſoluit.

DE VVLNERIBVS LIGAmentorũ, & de eorum Contuſione, & Diſtorſione Cap. 51.

IN harum partium Vulneribus, cum ſenſu careant, & neque ad Cerebrum pertingant, ideoque Dolor, & Conuulſio non ſunt pertimeſcenda, tantum intentio noſtra eſſe debet, ſaniem à Ligamento prodeuntem exiccare, ne illud putrefaciat, ideo cum ob dictas cauſas valentiſſimorum Medicamentorum vim tolleret, his intentionem noſtram conſequemur. Applicabimus igitur paſtillos polidæ, vel Andronis, vel Paſonis modico veteri Oleo eliquatis, & cum Theriaca mixtis. Si vero ligamenta contundantur vel diſtorqueantur, quæ calefaciendi, & ſiccandi, & aliquantiſper adſtringendi facultatem habent, applicanda ſunt, vt caliditatis ratione reſoluant, & ratione ſiccitatis, & aſtrictionis, partis temperamentum ſeruent, ac eam roborent; Fotus vero calidę Aquæ omnino vitandus, cum ligamenta mollificet ac debilitet, Conuenientia igitur Medicamenta ſunt Oleũ Maſticinum, Nardinum, Spicaceũ, Empl. Barbarum in ℞. Vel infraſcriptum Vng. ℞. Olei Maſticini, Spicacei an vnc. 1. Croci parum, Ceræ q. ſuff. M. & fiat Vnguentum.

DE OSSIVM VVLNERIBVS Cap. 52.

POST quam, de mollium partiũ vulneribus fuit à nobis pertractatum, modo de partium durarum Vulneribus verba facere reliquum eſt; Omnis continui ſolutio in oſſe facta ab Aniquis fractura fuit vocata, vt apud Hipp. Gal. & alios videre potes, Recentiores tamen Fracturam tantum illam oſſium diuiſionem nominant, quæ non ab inſtrumento incidente fuerit facta, ſed ab aliqua alia extrinſeca, & violenta cauſa quę tum oſſa frangendi, & rumpendi, tum cõtundendi vim habeat, de qua, Deo dante, ſuo loco dicemus, Oſſis vero Vulnus ſiue incíſio eſt illa vnitatis ſolutio in oſſe facta ab inſtrumento incidendi, & in profundum penetrandi vim habente, vt ab Enſe vel ſimili alio inſtrumento.

Quid ſit Oſſis vulnus.

Hec vero Oſſis inciſio aliquando eſt totius oſſis, aliquando tantum partis, & hec aliquando maiorem, aliquando minorem oſſis partem occupat, & aliquando profundius, aliquando minus profunde penetrat, & hec Vulnera aliquando ſunt cum fruſtulorum Oſſium ſeparatione, aliquando ſine his.

Oſſis vero inciſi ſigna, cum manifeſta, & tactui, & oculis conſpicua ſint, ideo de his nichil dicemus.

DE PROGNOSTICO vulnerum Oſſium.

IN Oſſium Vulneribus, cum ſuperiacentes particulæ vulnerari ſit neceſſe, vt Cutis Caro, Venę, & neruoſę partes, ideo praua Symptomata, vt ſanguinis Hemorragia, Dolores ingentes, Inflammationes, Conuulſiones, Syncopæ, Febres, & ſimilia excitari poſſunt, à quibus poſtea curationis Indicationes ſunt deſumendæ, Aſclepius, vt Hipp. 1. de Reductione Morborum refert, dixit; Oſſa Iuuenum fracta glutinari prius quam puerorum, quia pueris opus ſit cibis etiam, id quod ſolutum eſt, reficientibus ac complentibus, non Medicamentis tantũ Gal. verò 3. & 6. Meth. inquit; Vere coaleſcere nequeant Oſſa Iuuenum, Adoleſcentum Conſiſtentium Aetate, nec non ſenum, ob eorum maximam ſiccitatem duritiemque, tamet ſi interueniente aliqua quapiam ſubſtantia craſſiuſcula (quę ex proprio eodemq; craſſo ipſorum oſſium alimento redundat) concreſcenteque in labijs Fracturæ, poſſint ceu quodam glutino ſeparatæ oſſis partes connecti inuicem atque conglutinari; At verò, quę abunde ſunt mollia, qualia in puerulis conſpiciũtur, ea ſola vnitionem recipiunt, Et idem Autor in primo de Fracturis Com. 3 . & 41. ac etiam in 6. Aph. Com. 19. inquit, Oſſa fracta haud omnino conſolidescere, & agglutinari, ſed Callo quodam circum exorto vniri ac muniri.

Ligantur ergo diuiſa Oſſa, non conglutinata propria ſubſtantia, ſed concreſcente aliquo Callo qui eſt ſubſtantię Oſſeę, qui fit ex alimento, quod prouenit ad oſſis diuiſionem, pro oſſe nutriendo, ibi enim feruet, ac ebullit, & concoquitur, & tantus eſt eius feruor, vt eliquet, extendat, & oſſis ſubſtantiam in tumorem attollat, & poſtea ſenſim obdureſcit, & fit

Oſſa fracta quo modo ligentur.

vnum, & idem fit os, & ſicuti in Arborũ inſertione poſt quam ramulus in alterius Alboris truncum fuerit inſeitus, quoddã gluten imprimis concreſcit, quod facit feruorem, dum coquitur, & extendit ſub ſtantiam ligni, vbi fit inſertio, poſtea fit concretio & ex duobus fit vnum, & idem ita in oſſe fit.

Hipp. 7. Aph. 19. inquit; Ab Oſſis nudatione Erisypelas malum, quamuis raro hoc eueniat, vt inquit Gal. in eius com Et v. Aph. 18. inquit, Frigidum inimicũ Oſſibus, Dentibus, Neruis Cerebro, dorſaliq; Medullæ calidum vero amicum, & quo frigidiora ſunt corpora, & magis exanguia, eo magis à frigore lęduntur; Gal. 6. Aph com. 19. inquit. Os quod ſemel perijt, regigni non poteſt; Totalis inciſio magnorum oſſium, & Femoris, Humeri & Tibiæ, & ſuræ ſimul, & ſimilium, ex quibus medulla egrediatur; Si Nerui, Venę, & Arteriæ maiores fuerint pręciſæ, eſt periculoſa, vtq; plurimum his Vulneribus partis mortificatio ſuccedere ſolet, cũ partes illæ per quas vita, alimentum, & ſenſus tranſmittebatur, ſint inciſæ.

Si in Oſſis Vulnere eius fruſtula ſubito, & magna vi extrahantur, pręſertim ſi magna ſint, vt inquit Auic. lib. 4. Suæ Medicinæ, vix à Fiſtula, Conuulſione, Delirio, & Febres laborans tutus erit, & ideo Gal. in com. 2. lib. de Officina Medici com. 27. inquit; Oſſis fruſtulum ſquameuæ ſatius eſt paulatim ab ipſa natura expulſam, excidere, quam irritare Medicamentis, aut Inſtrumentis auelli.

DE CVRATIONE VVLnerum Oſſium.

IN huius Vulneris curatione, ſicuti in omnibus alijs Vulneribus, ſcopus ac generalis intentio erit vnitio Sed vt optime hanc Intentionem conſequamur; Sex ſcopos habere debemus. Primus in Dieta, ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secundus in Antecedentis materię, ne ad affectam partem confluat, euacuatione, Tertius in infixorum ac vnitionem impedientium extractione conſiſtit, Quartus in diſtantium partium vnitione ac conſeruatione, Quintus in Medicamentorũ localium optima inſtitutione. Sextus in commoda deligatione ac aliarum rerum applicatione, ne partium ſimul appoſitarum iterum diuortium fiat.

Quo ad primum ſcopum, Aer calidus ſit, cum calidum exanguibus partibus ac frigidis ſit amicũ, Victus, vt inquit Hipp. 1. & 3. de Fracturis, tenuis, & frigidus ſit & à Vino ſe abſtineat, donec Inflammationis, Doloris, & Febris periculum præterierit.

Deinde quo tempore Callus gignitur, cibis boni ſucci, & qui multum nutriant, tenacemq; humorem gignant, vtatur, vt optimus Callus fieri poſſit, Maneat in ſũma quiete, & affectam partem nullo pacto dimoueat, poſt quam in commodo ſitu, & prorſus dolore vacante fuerit poſita Somnus ſit moderatus cum coctiones adiuuet, Deuitentur Animi affectus, & bono ſit animo, vtq; Aluus ſit lubrica, curet.

Pro ſecundo ſcopo conſequendo, venę ſectio, niſi quid prohibeat, tum ad Reuulſionem, tum ad Euacuationem, vel pręcautionem conuenit, ſic redundantium, & peccantium humorum euacuatio. Si quid vero extranei adſit, & quicquid vnionem impediat, ſi fieri poſſit, extraendũ, vt ſuperius in curatione Vulnerum in vniuerſali à nobis fuit dictum, Et ſi oſſis fruſtula adſint, extrahenda, ſi abſq. vlla violentia fieri poſſit.

Aliter in aliud tempus eorum extractio differenda, & ſic Tertium ſcopum cõſequemur, Extraneis, ſiue Oſſium fragmentis eductis, ad quartum ſcopum veniendum, Ideo diſtantes, & deductæ partes in vnum adducendæ, vtque vnitæ remaneant, ac ſeruentur, carnoſę partes validis ac profundis ſuturis ſuenda & hoc non ſolum his de cauſis faciendum ſed etiam vt partis natura ſeruetur, & à frigore defendatur. Quintum vero ſcopum, poſt quam conueniens futura fuerit facta aſſequemur, in decliuiori Vulneris loco Turundam imponendo, quod faciendum vt per huiuſmodi orificium ſanioſa, & purulenta materia, & oſſis fruſtula, ſi adſuerint, libere expurgari: ac educi poſſint, quę Turunda Melle Roſaceo, & tenuiſſimo Puluere Myrrhæ oblinita eſſe debet, & ſupra ſuturã puluis ſuturæ cõſeruatiuus, inſpergendus, & primis diebus etiam cum oui albumine mixtus ſuperponendus, Deinde dictis pulueribus cum Terebenthina mixtis, vel alijs conglutinantibus ac incarnantibus Medicamentis vti debemus,

Digitized by Google

quorum formulę plures in ſuperioribus à nobis fuere deſcriptę, ideo non repetam.

Si vero os nudatum appareat, & proprio tegumento, ideſt carne, operiri non poſſit, puluere Myrrhæ inſpergendum eſt, & Linamentis optime operiendum, & deſuper ſtuppæ, vel duplicata Lintea calido vino imbibita applicanda ſunt.

Cum totum os præciſum fuerit, facta decenti ſutura, & immiſſa in inferiori loco Turunda, vt ſuperius fuit dictum, & appoſitis ſupra Vulnus, prima die, dictis pulueribus cum Oui albumine, totum membrum deinde, excepto Vulnere, duplicato Linteo in Oui albumine imbibito obuoluendum, ſequentibus diebus, dicta Lintea vino Nigro auſtero calido imbuenda, vt Rhaſes inquit. His factis, vt immotum prorſus membrum conſiſtat, & ne oſſa ſimul iuncta moueantur, tuta deligatura complecti fracturam oportet, inquit Gal. 6. Meth. Quam ſane deligaturam, nec adeo debemus arctare, vt comprimat, nec ita remittere, vt ſit laxa, & ſi opus fuerit, ad commiſſa oſſa ſtabilienda, deforis etiam Ferulæ applicandæ, & ſic ſextum tempus aſſequemur, Faſcia vero ſit mollis longa, & lata ſecundum membri magnitudinem, & circumuolutionũ ſufficientiam. Quomodo vero vniri debeat, dixit Hipp. 3. de Fracturis dicens; Feratur itemfaſcia, præter Vulnus ad partes etiam, quę ſupra ſunt, atq; infra. Ita ergo pars iſta vinciri debet; Primum Faſciæ initium incipiat iuxta finem laborantis particulę, & circumuolutiones ſurſum erga Vulnus, tendant, cum vero fuerit prope Vulnus, Faſcia in oppoſitam Vulneris partem circumducenda, Vulnere non comprehenſo, vt apertum remaneat & in ſuperiori Vulneris parte, ſurſum tẽdendo, eſt circumuoluenda, deinde deorſum tendendo, cum prope Vulnus fuerit ſimiliter faſcia in oppoſitam Vulneris partem circumducenda, ita vt cruris inſtar primam faſciam in oppoſita Vulneris parte interſecet, & ſic deorſum tendendo, vbi inceperit faſcia terminari debet, vbi Acu eſt ſuenda. Facta ac decenti Faſciatura, ferulæ, quot quot opus fuerint, leues, & politæ, partiſq; affectæ figuræ ac magnitudini aptatæ ſuperaccomodandæ, ita tamen, vt à Vulneris regione non circumponantur, vt inquit Hipp. loco ſuperius citato. Deturque opera, vt laxiores ſint Ferulæ, ne vehementer adſtrictæ premant, quę faſcia ſimiliter ſunt vinciendæ ita tamen, vt Vulnus apertum remaneat nec prius ſoluendæ, quam Vulnus curatum fuerit, Niſi tamen Dolor, vel pruritus, vel inflammatio, vel quid ſimilæ ad id nos cogat quibus Symptomatibus, vt ſuperius in curatione Vulnerum in Vniuerſali à nobis fuit dictum, ſuccurendum eſt, Vulnus vero externus, ſtuppis contegendum, & faſcia deligandum, quæ ſingulis curationibus ſolui debet, relictis primis Faſcijs, & Feruhs, Deinde Vulnus detergi conglutinari, & incarnari, & tandem more aliorum Vulnerum cicatrizzari debet.

DE VVLNERIBVS Capitis, & Primum de huius partis Anatome, Cap. 53.

CVM inter præcipuatum Inſtrumentalium partium Vulnera, Capitis, maxime Medicis negocium faceſcant, & Aegrotantibus ſimul periculum afferant, Ideo poſt tractatum Vulnerum ſimilarium partium, de his ſermo noſter erit, deinde Thoracis, & tandem de Abdominis Vulneribus pertractabimus. Sed ante huius partis Vulnerum pertractationem, optimum nobis viſum fuit, explicare partes ex quibus caput ſit compoſitum vt his cognitis, facilius eius noxas cognoſcere poſſimus, quoniam ſine harum cognitione nec partem affectam cognoſcere, neq; Sympromatum cauſas admuenire, neq; recte prædicere, neq; bene curare poſſumus.

Caput igitur, dicemus. quod eſt corporis membrum principaliſſimum, & aliorum membrorum princeps, cui omnia alia annexa membra pareunt, & ab hoc omnes motus, & ſenſus prodeunt, & in hoc membro animam rationalem reſidere iudicandum, cum ibi magis ſuæ operationes appareant. Naturalis ergo huius partis forma ac figura eſt, vt inquit Gal. in Arte Medicinali inſtar Sphere rotunda vtrimq; compreſſa, & ideo oblongam Spheram, priorem poſterioremque ſui partem prominentiorem obtinentem, repreſentat, quæ vero formę ab hac recedunt,

dunt vitioſæ ſunt, vt fuiſſe illa dicitur Therſitis apud Homerum, quæ erat acuminato vertice, & aliæ duæ in quibus altera eminentia deeſt, & illa quæ in priori ac poſteriori eminentiam habet.

Numerus partium caput conſtituentium eſt denarius, Primo occurrunt Capilli, Secundo cutis, Tertio caro, Quarto Panniculus ſiue Membrana, quæ Pericranium dicitur, Quinto Cranium, Sexto Dura Mater, Septimo pia Mater, quæ duæ Membranæ totum Cerebrum ambiunt, Octauo ſubſtantia Medullaris, Nono Rete Mirabilæ, ſiue Retiformis plexus, Decimo os baſilaræ, quod eſt baſis, & totius capitis fundamentum. Capilli ad ornatum, & tutelam faciunt, & ex fuliginoſis recrementis ſurſum elatis enaſcuntur ac emergunt.

Cutis in Capite denſa dura ſicca, & craſſa (preter quam in Sincipite, vbi tenuis) apparet, vt altius in ea radices pili edere, & emittere poſſint, vtque Cerebri oſſa exanguia obducat ac foueat. & huiuſmodi cutis obtuſum ſenſum eſt ſortita

Caro in Fronte ac Temporibus tantū repetitur, & non in alijs Capitis partibus & illa muſculoſa eſt, vt motum prebere poſſit, per Frontem Venæ diſcurrunt, & per Tempora, non ſolum Venæ magnæ, ſed etiam Arteriæ, & Nerui, vt inferius dicemus.

Panniculus ſiue Membrana Pericranium dictum Cranium ambit, & mediantibus villis quibuſdam Nerueis per Cranij ſuturas ſiue commiſſuras emergentibus cum dura Matre coniungitur, & hãc ſuſpenſam tenet, ne Cerebrum comprimat.

Craneum eſt veluti Galea, vt inquit Gal. 9. de vſu partium, & ex quinque oſſibus præcipue conſtat vnum eſt frontis quod eſt mediocriter craſſum, & in puerulis hoc os in duas partes ſecatur quaſi protenſa ſagittali ſutura per mediū Frontem ad Narium vſque extrema, & hoc etiam aliquando in Adultis adinuenitur, vt nos pluries in Anatõe vidimus, Aliud eſt os occipitis, quod duriſſimum, & craſſiſſimum eſt, duo ſunt vtrimque Temporum. Sed animaduertendum, quod illud os quod eſt inter Frontem, & Verticem, vbi in puerulis fouea collocatur, Begma dictum, & infirmiſſimum, cum à generatione non fuerit factum, ſed poſt generationem adoleſcente puerulo, eſt etiam infirmiſſimum ſuturarum ratione, cum ibi ſagittalis, cum Coronali coniungatur, Tertio huius partis infirmitatem facit, quia huiuſmodi os tenuiſſima cute contegitur,

Quarto quia plurimum Cerebri ſubeſt, ex quo huic oſſi plurima humiditas ſubminiſtratur. Prouide vero Natura huiuſmodi os iſta fecit, quoniā hec pars minus ictibus eſt obnoxia, & ideo craſſo & robuſto oſſe minime munire voluit, ne fruſtra oneri fuiſſet,

Secundo loco imbecille eſt os Temporum, quia in hoc oſſe adeſt Articulatio inferioris Maxillæ, cum altero proceſſu Maxilla Temporum oſſis cauo inſimletur, & ideo ob illam cauitatem os illud imbecille redditur, & auris foramen etiam huius oſſis imbecillitatem auget, cum res perforata imbecillior, ſit re ſolida. & imperforata. Quintum eſt os Baſilaræ, quod eſt tamquam baſis, & fundamentum aliorum oſſium. Et in huius partis fabrica ſpectandum mirum Naturæ artificium, quoniam eam fecit ſimilem Fornici ob robur ac firmitudinem, vtque in Fornice quatuor parietes ſubſunt, ſic in Caluaria quatuor oſſa adſunt, quæ tamquam parietes deſeruiunt, & quemadmodum Fornices, quæ ex Marmoribus, ſiue Lateribus fiunt, quo anguſtiores; & erectiores, eo firmiores ſunt, ita ad Cranij firmitudinem eius partes, quæ ad latera ſunt, quaſi parietes quidam paulo magis quam rotunditatis ratio ferat, erectas eſſe oportuit, vt illis reliqua Caluariæ Fornix firmius innitatur, & ideo bene formatum caput eſt oblongæ Sphere ſimilæ, & vtrinque à lateribus leuiter compreſſum. Fabrefacta vero eſt Caluaria ex pluribus oſſibus, & non ex vno, ne alicuius partis leſio alteri parti communicetur, vt ſi quando confractum fuerit aliquod os, ruptura per totum Cranium non progrediatur, & huiuſmodi oſſa ſunt dura, craſſa, intus cauernoſa, & rara, & ſuperficiem tam in ſuperiori parte, quam in inferiori planam habent; Conſtant igitur Caluariæ oſſa ex duabus tabulis duriſſimis, Vitreæ ab aliquibus dictæ, & Meditullio.

Dura ſolida, & craſſa huiuſmodi oſſa à ſagaciſſima Natura fuere facta, vt facilius ictibus reſiſtere poſſent, cum huic parti multa pericula impendeant, vtque via in Cerebrum non breuem Vulneribus darent. Cauernoſa, & caua fabrefacta fuerunt, vt non aggrauarent, vtq; in illis cauitatibus nutrimentum reponeretur prò oſſibus nutriendis, & ob eandem etiam cauſam per iſta oſſa tenues venulæ ſanguinis plenæ diſcurrunt. Spongioſa, & Cauernoſa item huiuſmodi oſſa in medio facta fuere, vt ſubtiles vapores per Cranium expurgari poſſent, cum craſſiores per ſuturas expurgentur, & tenuioribus cranium eſt peruium, vt 8. de vſu partium inquit Gal. Vtraq; vero Caluariæ ſuperficies leuis planaq; eſt, ne videlicet aſpredine ſua tum pericranium, tum Cerebri membranam lederet. Sed animaduertendum quod ſecundum diuerſas Aetate, diuerſa in duricie ſunt Caluariæ oſſa, quoniam puerulis à primo ortu mollia ſunt, & per Aetatem duriora ſemper fiunt.

Compoſuit autem Natura hec oſſa per ſuturas, quæ ſunt ſerratiles, ideſt inſtar dentium ſerræ inter ſe compoſitæ, vt eſſent firmiores nõ fecit vero nodales, quia motu non indigent & harum ſuturarum numerus in Cranio ternarius eſt, & recte quidem quoniam cum Caput ſit veluti oblonga Sphera, iure quidem vna ſutura recta per medium ipſius à poſterioribus ad anteriora eſt extenſa, duæ autem trãſuerſæ hanc excipiunt, quarum poſterior Lambdoides appellatur, anterior Coronalis vocatur, quæ per medium Sagittalis dicitur, & hæ ſunt ſuturæ, quę in bene formata Caluaria reperiuntur, quæ vero à media ſutura æqui diſtant, ad vtramq; autem conſtitutę, recte ſquamoſæ agglutinationes vocantur, cum non hic, vt in ſuturis oſſa ſe mutuo ingrediantur, ſed extenuata in ſubtiles ſquamas quaſdam, ad maiorem earum partium fortitudinem ſupra oſſa deſcendentia applicantur, & per Harmoniam coniunguntur, & ideo vulgus Medicorum Mendoſas ſuturas, Alij clarioris doctrinæ gratia Temporales ſuturas appellant. In ijs vero Caluarijs, quæ ſunt præter Naturam, & à bene formata Caluaria deuiant, non omnes hæ ſuturę cernuntur, neq; eodem loco, vt inquit Hipp. lib. de capitis Vulneribus, quoniam in ijs Caluarijs in quibus in anteriori parte prominentia adeſt, tantum duæ adſunt ſuturæ inſtar literæ. T. ideſt coronalis, & Sagittalis, quę vſque ad occipitium tendit. In quibus vero in poſteriori parte adeſt eminẽtia, ſimiliter duas habet ſuturas eiuſdem formę, ideſt ſagittalis, quę vſque ad ſupercilia tendit, & Lãbdois ſutura. In quibus in Vertice tantum prominentia adeſt, duę ſimiliter adſunt ſuturæ ſe mutuo interſecantes in formam literę X. In ijs verò in quibus, & in priori & in poſteriori parte adeſt prominentia, tres habent ſuturas inſtar literę. H. vnam vtrimque ſupra aures, alia, quæ ab vna ad aliam tendit.

Has ſuturas fabrefecit Natura ad excernẽdas vaporoſas fuligines, quoniã ſi caluaria varijs ſuturis articulata nõ fuiſſet, non potuiſſet caput ipſum purgari, quod quidem cum à ſubiectis partibus omnia, quę ſurſum feruntur, fuliginoſa excrementa excipiat, longiori eget euacuatione, & ideo craſſiora fuliginoſorum excrementorum per ſuturas ſolas euacuantur, nam tenuioribus cranium ipſum, & peruium qui vapores cum magis excitentur. vbi maior Cerebri copia, & amplitudo adeſt, & ubi minor copia, minus, ideo in caluarijs nonnaturalibus, vbi deſunt prominentiæ, cum pauca Cerebri copia adſit, paucę etiam adſunt ſuturę, vbi verò prominentię adſunt cum magna cerebri copia ſubſit, plures ſuturas Natura fabrefecit, ob hanc ergo cauſam magis in hac parte, quam in illa, & plures, & pauciores ſuturæ, & alio loco collocatae, adſunt & in puerulis laxae ſunt ſuturae, in ſenibus ſunt compactae, & fere abolitae. Nec ad tranſpirandum tantum ſuturae deſeruiunt, ſed per eas tenuuia vaſa etiam exeunt, & dura cerebri membrana per ſuturas oſſi capitis alligatur, & ex his ſuturis villi quidam durae matris, pericranij producendi gratia, egrediuntur. Si quidem Ligamenta commiſſuras elabentia in tenuem hanc membranam concreſcunt ac vniuntur. Huius ergo praecipue vſus gratia, praeter alios ſuturis varijs eſt diſtincta caluaria, ideſt, vt duram matrem, ne cerebrum aggrauet, ſuſpendat, vtque

liberum

liberum relinquat ſpacium, in quo cerebrum moueri poſſit. & ideo validas ex ſua ſubſtantia miſit propagines per ſuturas, & in harum ſuturarum collocatione ea adhibenda fuit ratio, vt in toto caluariæ ambitu Membrana ſuſtineatur. Adnectenda igitur ſecundum capitis longitudinem oportuit, id quod tum per ſagittalem, quæ Fornici mediæ alligatur, cum per commiſſuras, quæ ſupra Aures ſunt, effectum eſt; Fuit etiam tranſuerſim adnectenda, & ideo Natura Coronalem, & Lambdoidem ſuturam fecit, duæ vero tranſuerſim ſuturæ ſunt, vt ſuſpenſa vtrobique membrana illeſum Cerebrum ſeruet, quod non accideret, ſi vno tantum loco connecteretur, vbicumque id fieret, vel in anteriorem, vel in poſteriorem Cerebri ſedem, ſua grauitate prolabi neceſſe eſſet. Addere etiam poſſumus, quod ſuturæ ſunt factæ, vt vis Medicamentorum applicandorum (ſi quando neceſſitate exigente adhibeantur) ad penitiores Cerebri partes peruenire poſſint, & ideo in actu practico, cũ Medici Cerebrum alterare ſtudent, vnctiones. & Empl. ſuper ſuturas, & precipue ſupra Coronalem imponunt.

Cranio immediate dura mater ſupponitur, quæ non ſimpliciter inſitum velamen exiſtit, ſed contra Caluariç occurſus propugnaculum, vt inquit Gal. 8. de vſu partium. & hec membrana inter Os Caluariæ, & interiorem membranam media natura eſt, & à Cerebro ferè per digiti ſpacium diſtat, vt Cerebrum pro illius inanis loci, qui intermedius eſt attolli, ac ſubmitti poſſit, & in parte inferiori, ideſt iuxta oſſa, quę à colando Ethmoide dicuntur, eſt multis tenuibus foraminibus perforata, tum, vt Aer prompte reſpirationis gratia, & vapor odorum dignotionis ad Cerebrum mittatur, cum vt excrementa vacuentur. In parte verò ſuperiori iuxta mediam longitudinem multo craſſior eſt & quamprimum apparet ſub lambdoide ſutura, duplici ſtructa plexu, ſimul, & cerebrum aliquatenus ingreditur, & in duas æquales partes, qua potiſſimum ſagittalis ſutura habetur, ipſum ſecans, & per hanc quoque ſanguis Venis frequentioribus per longitudinem, & vtramq; partem diſtributis in ipſum Cerebrum deriuatur.

Pia Mater ſtatim ſub dura apparet, quę Membrana tenuis eſt, & Cerebrum ſtabilit ac tegit, & ſimilis eſt Meſſenterio, quoniam ambo hę membranæ conſtant multis Arterijs, & Venis inuicem propinquis, & tenui membrana, quę media eorum ſpacia intertexit.

Hec igitur Membrana, omnes cerebri Venas, & Arterias colligit, ne vacillent, inuoluuntur, & ne per motus ſedem mutent, cum infirmę baſi innitantur, qualę eſt cerebrum. Idcirco enim non ſolum cerebrum continet, ſed in omnes cerebri partes hec membrana ſe inſinuat, & totum cerebrum contexit, & ſe extendit vſque ad ventriculorum capacitatem, & eſt naturalæ cerebri operimentum.

Interpoſuit verò Natura inter craſſam Meningem, & cerebrum tenuem membranam, quoniam ſi craſſa Meninx Cerebrum tangeret non vacaret dolore, ſola vero ſi fuiſſet, baud ſine noxa cranio adheſiſſet, vt Gal. 8. de vſu partium inquit, Cum ergo Natura ab extremo ad extremum ſine medio non progrediatur, ideo ne cerebrum aut eius operimentum afficeretur, propè cerebro tenuem Meningẽ poſuit, & ſupra ipſam craſſa locata eſt, quae quanto eſt oſſe mollior, tanto tenui membrana durior, & quanto hec tenuis, & mollior, tanto tenui membrana cerebrum mollius etiam exiſtit, Natura igitur duobus medijs vinculis inter cranium & cerebrum tuto neceſſitudinis ac familiaritatis conciliauit, & quemadmodum pia Mater vndique cerebrum totum ambit, ſic dura totum vndiq; cranium ambit, & comprehendit, & ei per multa vincula annectitur, quae vincula a dura matre orta extenduntur ſingula verſus partem cranij ſibi è directo correſpondentem, & ibi per ſuturas progreſſa ſibi mutuo occurrunt, coaptantur, & coaleſcunt vt ex omnibus his pericranium procreetur, quod cum cranio duram matrem connectit, vt ſuperius diximus. Et hęc tenuis membrana, vt inquit Gal. 4. de Praeſag. ex pulſibus, abſque cerebro affici minime poteſt, nec etiam abſque Meninge cerebrum, ſed ſtatim ſibi affectum vltro, citroque communicant.

Dura Mater, quia longe à Cerebro poſita eſt, ſola affecta eſſe poteſt, cuius affectus ſi inſignis ſit, per conſenſum cor, & pulſus alterantur, quemadmodum in Cerebri affectibus. Duabus dictis Membranis immediate ſubeſt Cerebrum, cuius ſubſtantia eſt medullaris, alba, mollis, & viſcida, à quà Nerui originem ac facultatem ſuſcipiunt, quod in duas partes à ſupradictis Membranis partitur, ideſt in anteriorem, & poſteriorem, & anterior pars in dexteram, & ſiniſtram, & ita partitum eſt Cerebrum, ne ſi altera pars afficiatur, alteri affectus communicetur, & pars Cerebri anterior mollior, humidior & minus frigida eſt, à qua Nerui molliores ſenſus prodeunt, à parte vero poſteriori duriores Nerui ad motum prebendum proficiſcuntur, cum maior virtus ad motum efficiendum, quam ad ſenſum requiratur; In anteriori parte Cerebri duo adſunt Ventriculi, dexter, & ſiniſter qui inſpirationem, & expirationem efflationemque in Cerebro moliuntur, ac ſpiritum animalem in plexu Retiformi elaboratum Cerebello preparant, Naribuſque odorandi ſenſum tranſmittunt, & portionem alimenti nō perfecte elaborati, quod excrementū dicitur, recipiunt, ac duobus Canalibus vtrinq; ſingulis ad Nares porrectis portionem tranſmittunt, reliquum autem per Chonarium ſiue Infundibulū, & os Baſilare ad palatum demittunt, quod niſi fieret, frequenter Animal Apoplexijs tentaretur, & eiſdem foraminibus Aer ambiens, fouendi Spiritus Animalis gratia, attrahitur. Duo hi anteriores Cerebri Ventriculi in vnum communem meatum coeunt, quem aliqui tertiū ventriculum appellant, & hic meatus procedit, & in meatum propria velatum tunica deſinit, & per hunc anteriores Ventriculi Cerebello committuntur, idque hac de cauſa, vt ſpiritus iam in anterioribus ventriculis elaboratus huc transferatur Memoriæ efficiendę gratia, vt multi inquiunt.

Retiformis plexus inter Cerebrum, & Os palati ſiue Baſilare Natura repoſuit, cum hic tutiſſimus locus, & hec pars nobiliſſima ſit, & toti propemodum baſi ſubiciatur, in eademque baſi portionem quádam à dura Meninge producta Retiformi plexui ſubſtrauit, ne ſcilicet à ſubiectis partibus comprimeretur, & hic plexus ex maxima Arteriarum portione, quæ à corde ad caput ſurſum feruntur, eſt contextus, & ab his non ſimplex efficitur Rete, ſed multa ſibi inuicem ſunt ſuperpoſita eaque commiſſa connataq; omnia. Et quemadmodum ſemini apte gignendo circumuolutiones anfractuſq; in Teſtibus præparauit Natura, Lacti longitudine vaſorum ad Mammas tendentium, vt diutius illic morata, in concoctionis inſtrumentis exactius elaboraretur. Ita in Retiforme plexu ex vitali ſpiritu Animalē efficiens, veluti Laberynthum quendam formans, vel faciens varium plexum reticularem fabricata eſt, in quá parte elaboraatus ad anteriores Ventriculos tranſmittitur, vbi perfectius etiam elaboratur, Huic Reti mirabili os Baſilare ſubeſt, quod multis foraminibus ad diuerſos vſus eſt peruium, & hoc eſt tamquam baſis, & fundamentum aliorum Caluarię oſſium, & ſuper quod tota Fornix fabrefacta eſt, & eſt talæ os durum ac denſum, quod ad ſui capitis baſim capitis ſit, quodq; ab excrementis, quæ per ipſum transfluunt, breui extabuiſſet, ſi fuiſſet laxum. Et hec de Capitis Anatome ſatis, quoniam ad rem noſtram diligentiori perquiſitione non indigemus.

DE DIFFERENTIIS, ET Speciebus Vulnerum Capitis Cap. 54.

CApur igitur plutibus poreſt vulnerari modis, Vel enim tantum Cutis afficitur, vel cutis, & Pericranium, vel cum his etiam Cranium, & Vulnerà, quæ ſunt in Cranio, vel totum Cranium penetrant, vel non, & quæ penetrant, vel ſunt cum Durææ Matris etiam offenſione, vel ſine hac, & aliquando cum Dura etiam Pia Mater & Cerebrum eſt vulneratum, aliquando non.

Species ſolutæ vnitatis, quæ in cute, & Pericranio fieri poſſunt, ſunt Inciſio, Perforatio, & Contuſio, & Inciſio, vel eſt cum ſubſtantiæ deperditione, vel ſine vlla ſubſtantiæ deperditione, & hæ ſpecies ſolutę vnitatis ali

quando

quando ſimplices ſunt, vt ſimplex Inciſio vel Perforatio, vel Contuſio; & aliquãdo ſimul commixtæ, vt inciſio, vel perforatio cum contuſione, Species ſolutæ vnitatis in Caluaria plures ſũt, vt inquit. Hipp. lib. de Vulneribus cap. 5. Aliæ enim ſimplices ſunt, Aliæ cõpoſitę, ſimplices ſunt contuſio, Rima, & ſedes; compoſitę ſunt deſi[d]entia, Camerosis, & Echinpi ſiue Exciſio. Sed, ne per ignota procedamus, vnamquamq; harum ſpecierum continui ſolutionis Cranij declaremus.

Oſſis cõtuſio Quid ſit

Contuſio ſiue colliſio eſt illa continui ſolutio circa minimas particulas facta per compreſſionem ſubſtantię oſſeæ, quę ad ſenſum non apparet, vt inquit Gal. vltimo de cauſis morborum, & hęc ſolutio vnitatis ab inſtrumento graui retuſo, vel quid ſimile vehementer percutiente fit, partes ergo huiuſmodi inſtrumento cedunt, & in ſe contrahuntur, & iterum ab laſa contundente cauſa ad proprium locum reſiliunt, & hęc ſpecies ſolutionis continui in plures alias diuidi poteſt, quoniam, vel maior, vel minor contuſio eſſe poteſt, & profundius vel minus profunde, vel in vna tantum parte, vel in plures partes.

Contuſionis ſpecies.

Rima ſiue Fiſſio eſt diuiſio quędam cõtinui in oſſe tenuis, & ſubtilis, quę ſemper habet circumpoſitum os colliſum, & contuſum, & fit ab inſtrumento retuſo, & graui, & vehementer percutiente, vel ſi quis ſupra quid durum vehementer percutiat.

Sciendum tamen, quod Rimam non contrahunt niſi dura corpora, & quanto ſunt duriora, eo magis ad Rimam contrahendam ſunt apta; Rimæ vero ſpecies plures ſunt. Aliæ enim ſunt tenuiſſimæ, & non apparentes, Alię tenues, ſed apparentes, Aliæ latiores, Alię latiſſimę, & ex his Alię ſunt breuiores, Alię longiores, Quædam rectiſſimæ, Alię magis, & minus flexuoſę, Aliquæ ſuperficiales ſũt, & tantum primam Laminam penetrant Alię altius deſcendunt, & nonnullę per totum os, ideſt ambas laminas vſque ad Duram Matrem penetrant, & Aliquæ tantum in interiori Lamina fiunt, & hę oriri poſſunt, quando exterior Lamina tantum contunditur in ſe ipſam cedendo inferior verò Lamina, cum duriſſima ſit, cum propter eius duriciem in ſe cedere non poſſit, Rimam contrahit. Hę Caluariæ Fracturæ ſpecies aliquando in Vulneris loco ſunt, aliquando alio loco quam vbi eſt Vulnus.

Rimarum ſpecies.

Si quis vero diceret Rimam non eſſe ſimplicem ſpeciem ſolutionis continui in oſſe, Cum Hipp. lib. de Vulneribus cap. inquiat,

Dubitatio.

Quod neceſſario cum Rima coniuncta eſt colliſio.

Reſpondendum, quod Rima eſt ſimplex ſpecies ſolutionis continui in oſſe, & quod Hipp. non dixit, Vbi eſt Rima ibi eſt colliſio. Sed inquit partes circa Rimã neceſſario colliduntur, Sed partes Rimã paſſæ non fuit contuſę, quoniam ſi eſſent contuſę loco ceſſiſſent, & non facta fuiſſet Rima.

Similiter colliſio à Rima differt, & colliſio abſq; Rima cognoſcitur, Ergo Rima eſt à colliſione diſtincta, & eſt ſimplex ſpecies Fracturæ Cranij.

Sedes eſt illa Oſſis inciſio in qua veſtigium inſtrumenti ferientis remanet, abſque hoc, quod os à proprio loco dimoueatur, quoniam ſi à proprio loco dimoueretur, & ad Cerebri Membranam inclinaret, eſſet Deſidentia, & non ſedes.

Dicitur vero ſedes, quoniam in oſſe, qua Telum inſederit apparet, & ab acuto inſtrumento fit. Simplicis ſedis ſimiliter plures ſpecies, & differentię eſſe poſſunt, vt de Rima, & colliſione diximus, quæ dedumi poſſunt vel à profunditate, ſecundum quod magis vel minus penetrat, Aut à latitudine, Aut à Longitudine, Aut à rectitudine, & curuitate quarum varietas ab inſtrumenti ferientis figura procedit, cum latum inſtrumentum latam ſedem efficiat, anguſtum anguſtã, & Rotundum rotundam, & ſic de alijs. Aliquando ſedes ſimplex non eſt, ſed cũ ea aliæ Fracturæ ſpecies ſunt coniunctæ, vt contuſio tantum, vel Rima, & cum Rima adeſt, neceſſario etiam colliſio adiungitur, vt Hipp. lib. de Vulneribus cap. dixit, Et quando ſedes coniuncta eſt cum Contuſione, vel Rima in tot ſpecies diuidi poteſt, in quot Rima, & Contuſio diuiduntur.

Sedis ſpecies.

Deſidentia eſt Fracturæ Caluarię compoſita ſpecies, quoniam adeſt continui ſolutio, & remotio oſſis a propria ſede ac loco, quoniã, vt os deprimatur, & deſideat neceſſario interuenit Rima, & rẽotio oſſis

a pro-

à proprio loco, & fit ab inſtrumento grā-ui, qnod deorium, os deprimit, & ſubigit & nihil refert, ſi ſit acutum, vel retuſum quamuis vt plurimum à retuſo fiat, & in hac fracturę ſpecie punctionis ſenſus, vt plurimum percipitur.

Huiuſmodi verò oſſis fractura aliquando totam Membranam comprimit, & vrget, & tunc compreſſio appellatur, aliquando in plura fragmenta perrumpitur quæ Membranæ pariter inherent, & tūç inherentia appellatur. Deſidentia vero in plures ſpecies diuidi poteſt, Vna reſpectu quantitatis oſſis decidentis, cum plus minuſq; deſideat; Alia reſpectu loci cum magis in ſummo, vel altius deſideat, & aliquādo tantum ſuperior Lamina deprimitur, aliquando ambæ Laminę. Adeſt ſimiliter oſſis plicatio in tenellis, & natu minoribus, Thalaſis à Paulo dicta, quæ ſicuti in ſtanco vaſe percuſſo fieri ſolet, quæ abſq; Rima eſt, & hec etiam duplex eſt, vel ita, vt totum os ſit depreſſum, & ideo duram comprimit, vel pars ſolius ipſius caluariæ, quæ duram membranam non comprimit.

Thalaſis oſſis quid ſit.

Camerosis ſiue concameratio eſt illa ſpecies Fracturę Cranij compoſita, in qua os in ſuperiores partes eleuat ob inſtrumenti vulnerantis extractionem, & hec raro euenit; & poteſt eſſe maior vel minor, & ſuperioris tantum laminæ, vel ambarum Laminarum.

Exciſio Echyopi etiam dicta, & Dedolatio, vt Gal. lib. de Definitionibus Medicis, eſt illa compoſita ſpecies fracturę Cranij in qua oſſis portio ac ſubſtātia amputatur, & cum hac poteſt etiam eſſe coniuncta Rima, & Contuſio, & ſemper ab inſtrumento ſecante fit. In hac ſimiliter fracturæ ſpecie, vel tantum ſuperior Lamina ab inſtrumento ſecante auferri poteſt, vel pars, vel tota Caluaria ad Duram vſque, & in hac ſimiliter, vel maior vel minor oſſis portio exeidi poteſt.

Membranæ Cerebri, & ipſum Cerebrum tantum incidi, Pungi, & Excindi poſſunt, Contundi vero, cū mollia ſint corpora, & nihil quod eis reſiſtat ſubſit, minime poſſunt.

Membranæ & Cerebrũ quas vulnerationis ſpecies pati poſſint.

VTRVM VNA PARTE icta in ei oppoſita Rima poſſit contrahi, Cap. 55.

DE Rimis dubitatur inter Autores, Vtrum Rima in oppoſita parte Vulneri fieri ac contrahi poſſit, cum dixerit Hipp. lib. de Vulneribus Capitis Quod frangitur caluaria ſub vulnere alia parte, quam vbi plaga eſt, Dicere tamen poſſumus, Quod, & ſi diuerſo loco, quam vbi fuit ictus, Rima contrahatur, tamen non egrediatur extra idem os vbi ictus ad fuit, cum ſuperius diximus, Caluariam ex pluribus oſſibus eſſe compoſitam, & per ſuturas huiuſmodi oſſa eſſe commiſſa ne percuſſa vna parte, alteri oſſi noxa cōmunicetur, Sed talis noxa ad ipſam ſuturam terminetur, Quod etiam inquit Gal. 9. de vſu part. 17.

Dicendum igitur, ſi malum, quod ab ictu affertur, vltra ſuturam non progreditur, vt loco citato vult Gal. & Paul. etiam lib. 6. cap 90. multo minus oppoſitā partem vexabit, Dicere ergo poſſumus quod Hipp, in allegato Textu loquitur non de oppoſita, & contraria parte, ſed de alia ac diuerſa, & in eodem oſſe.

Qui vero tenent, quod in oppoſita parte Rima contrahi poſſit, inquiunt. Quod ſicuti in Vitreo vaſe, vt Phiala, vel Aenea Campana, ſiue Aeneo Mortario alia parte, id eſt contraria rumpuntur, quam vbi percutiuntur, & hoc per motum reflexum Aeris incluſi accidit, qui reflexus motus priori motu vehementior eſt; Et hanc ſuam rationem etiam exemplo ex experientia comprobant, dicendo ſe poſt prauorum Symptomatum ſuperuentum multos in parte icta ſecaſſe, & nihil adinueniſſe, deinde partem oppoſitam ſecaſſe, & ſaniem in magna copia repetiſſe, & ſic multos a morte liberaſſe.

Ad hos dicere poſſumus quod comparatio inter vas vitreum, vel Aeneum, & Caluariam non eſt bona, cum hec ſolida & continua ſint, & Aere tantum plena, Caluaria vero, vt diximus, non ſolida, & continua, sed ex pluribus oſſibus eſt compoſita, & non Aere eſt repleta ſed Cerebro.

Ad expe-

Ad experimentum, cum Gal. 2. de comp. Medicamentum S L. & C. Celſo lib. 8. dicere poſſumus; Quod multoties in intima, & oppoſita parte vaſa rumpuntur, & ſanguis effluit, qui ſi ſit in magna copia à principio ſoporem inducit, quemadmodum oſſis compreſſio facit. Si vero ſit in pauca copia; grumum contrahit, cum ſit in frigida parte, & quia eſt extra proprium locum tandem putreſcit, ſed tarde, ob loci frigiditatem, ideſt circa decimam, vel quartam decimam diem; Antequam vero talis grumefactus ſanguis putreſcat, & in ſaniem conuertatur, non eueniunt praua Symptomata quæ in ſaniem cõuerſo accidunt, & tandem mors. Vt vero intelligamus, quomodo in oppoſita parte vaſa diſrumpi poſſint; & non in parte icta. Notandum, quod in percuſſione fit quidam impetus in corpore, & partibus internis, qui ad repercuſſionem facit. Cum ergo Cerebrum in Caluaria tanquam in vaſe contineatur, cum impetus ad partem Caluariæ oppoſitam peruenit, reflectitur, & per hanc reflexionem in oppoſita parte vaſa lacerantur ac diſrumpũtur, cum iſtæ motus reflexus prior ſit valentior; Et quod vaſa frangi poſſint experientia patet, quoniam cum multi magno ictu in parte poſteriori cum Cranij Fractura percuſſi fuerint, ſanguinis Hemorragia, e Naribus liberati ſunt, quod euenit ex Vaſis in parte anteriori diſruptis, ſed eorum quibus in poſteriori parte vaſa ſunt abrupta, nemo ſanatur, cum ille ſanguis, ex quo loco effluat non habeat, & ſic rationes, & eorum experimenta ſoluuntur.

DE FRACTAE CALVARIE Signis Cap. 6.

Vlnerum Cutis, & Pericranij ſigna non ponemus, cum oculis pateant Cranium vero cum multiplex frãgi poſſit, vel abſque cutis inciſione, vel cum inciſione cutis, & cum ex his fracturis aliquę non appareant; Ideo ponemus multa ſigna, ex quibus fractæ Caluarię in cognitionem deuenire poſſimus.

Primum ſignum ab oculo deſumendũ, ſi Caluaria Fracta appareat. Secundum ſignum, ab inſtrumento feriente deſumendum, & conſiderandum, ſi, fuerit graue ac durum, vel obtuſum, vel acutum, vel planum, vel rotundum, vel ſpiculatum, & an Lapide, vel ligno, vel Ferro, vel quouis alio inſtrumento, ſi violento ictu fuerit impactum, ſi remote, vel proxime, ſi perpendiculariter, & ab alto loco, ſi data opera, vel inconſultæ, Si Inſtrumentũ percutiens in motu fuerit impeditum, vel non fuerit impeditum; Si Brachium ferientis validum, vel debilæ fuerit, & ſimiliter de Aegro conſiderandum, ſi debilæ, vel validum fuerit, vel ſtans, vel ſedens, vel ambulans fuerit ictus, & his ſimilia. In caſu etiam conſiderandum, ſi ab alto, vel non ab alto ceciderit, vel ſupra quid durum, vel quid mollæ, quæ omnia magnam, vel paruã fracturam indicare poſſunt, quamuis non neceſſario.

Tertium ſignum à parte capitis vulnerata deſumitur, cum Caluaria non ſit æquę valida, & fortis, cum iuxta ſinciput ac Tempora, & ſuturas facilius frangatur & facilius etiam in anteriori parte quam in poſteriori.

Quartum ſignum deſumitur ab in plaga ſiue Vulnere contentis, ideſt ſi intra Vulnus adſint Capilli inciſi, & hoc eſt Cranij leſi certum indicium, vt inquit Hipp. lib. de Vulneribus cap.

Quintum ſignum deſumitur ab oſſis nudatione, & Pericranij inciſione.

Sextum ſignum ab Aegri reſponſionibus deſumitur, interrogando eum Medicus, Si oculi in ictu ei caligarint; Si Vertigines paſſus fuerit. Si oculi obcecati fuerint, ſi conciderit, ſi iacuerit ſine motu, & ſenſu quaſi dormiens, num obmutuerit, num per nares, & aures, vel per os ſãguis effluxerit, num Bilem vomuerit, num ſenſerit in ictu ſtrepitum quaſi fractæ Cucurbitæ, num excogitet fractam eſſe Caluariam.

Hec enim ſigna, ſi à principio eueniãt magnam fracturam, & penetrantem, ſed non neceſſario indicant. Si vero parua ſit fractura, & penetrans, talia ſigna poſt aliquod tempus apparere ſolent; ideſt cum humiditates ſub cranio putreſcunt.

Poſſunt etiam prædicta ſigna Cranio non fracto euenire, vt gratia exempli, ſi ex caſu, vel valido ictu in partibus internis aliqua ex venis, quę per Cerebri mẽbranas diſpergũtur, abrumpatur, Cranio non exiſtente fracto, cum ergo illæ ſanguis à Vena abrupta effuſus ſit extra pro-

prium

prium locum, & non poſſit foras extrudi neceſſario computreſcit, & ideo prędicta Accidentia eueniunt abſq; cranij Fractura, vt Celſus inquit.

Cauſę vero, cur dicta Symptomata immediate eueniāt, ſunt infraſcriptæ; Sine ſēſu quaſi dormientes iacent, propter diſſipationem Animalium ſpirituum, quę ex magno ictu ſit, Vel ob ventriculorum Cerebri compreſſionem, Cum ergo ſine motu, & ſenſu quaſi dormientes iacent, Cerebri violati eſt indiciū, ob dictas cauſas.

Oculorum vero obcęcatio iis fit, cum ob vehementem ictum magna vaporum copia ad Cerebrum fuerit eleuata, quę viſorios Neruos, & chriſtallinum humorē perturbat, ac etiam meatus obſtruit.

Vertigines eueniunt ob ſpirituum, qui in oculis, & Cerebro continentur, crebrā agitationem, & circumuolutionem quæ crebra ſpirituum agitatio in caſu noſtro non euenit, niſi ex magna percuſſione ri, Cum ergo ſpiritus in Cerebro, & oculis contenti, ex tali percuſſione, recta duci non poſſint, duplicata agitatione circumuoluuntur, & ideo cum hoc Symptoma euenit, & cranij fracturam, & Cerebrum violatum indicat, cum non proueniat niſi ex magna, & valida percuſſione.

Caſus prouenire poteſt, vel propter magnam impulſionem, vel quia corporis partes Animalem facultatem amiſerunt, vt iis euenit, qui in occipitio ſunt vulnerati iuxta Medullæ ſpinalis principium & cum Medulla ex ictu fuerit compreſſa.

Nerui omnes ab illa prodeuntes Animali facultate priuantur, & ideo concidunt, & hoc etiam eſt magni ictus, & cerebri violati indicium.

Oculorum obcecatio, vertigines, oculorum caligines, & caſus non ſolum ab immoderatum motum ſpirituum in Cerebro, vti diximus, ſed etiam humorum poſſunt referri, tanquam ad cauſam, quamuis vnum alio leuius ſit.

Vomitus Bilioſus, Hipp. 6. Aph. 50. Cerebri, vel eius Membranæ violatæ certum indicium eſſe inquit, qui per conſenſum ſit, vt inquit Gal. in eius com.

Septimum ſignum deſumendū à quantitate ſolutionis continui, quoniam, ſi vulnus magnum, vel magna contuſio fuerit, maius eius etiam cranij Fracturę facit iudicium, quamuis etiam aliquando cum pauca continui ſolutione, ſit cranij Fractura coniuncta, & in hoc caſu vti debemus Specillo, quod non debet eſſe neque nimis tenuæ, neq; acutum, ne cum in ſinus quoſdam naturales incident, opinionem fracti oſſis fruſtra faciat. Neque debet eſſe nimis planum, ne Rimulę fallāt. Vbi ergo Specillum ad os venit, & nihil niſi lene, & lubricum occurrit, integræ Caluariæ opinionem facit. Si vero quid aſperi ei occurrit, modo in illa parte Suturæ non adſint, fractum os eſſe teſtatur, & non ſemel tantum, ſed pluribus vicibus Specillo tentare debemus, vt recte animaduertere poſſimus an oſſis noxa adſit nec nè, & quando de Rimula in dubio verſamur, tunc, vt certiores facti ſimus, aperire debemus. *Specillū qui eſſe debeat*

Octauum ſignum à loco dolente deſumitur, cum ibi ſepe infirmus manum adducat, & Digitos, & Specillo cutis tenuitas, ac ab oſſe ſeparatio perſentitur.

Nonum ſignum ex ſonitu apparet, quoniam ſi os percutiatur, quando os eſt fractum, rauce ſonat.

Decimum ſignum deſumi poteſt à Filo, quoniam ſi filum ab Aegro dentibus adſtringatur, & ſimul Manibus trahatur, deinde prædictum Filum percutiatur, dolor in loco oſſis fracti perſentitur, quando Fractura ſuerit.

Vndecimum ſignum deſumitur, quod ſi iubeamus Aegro dentibus, & ſub vtraque maxilla nodum Paleæ, vel Aſphodeli Caulem, vel Ferrulam, vel quid durum frangere, dolorem in affecto loco perſentiet, vt inquit Hipp. lib. de Coacis Prenotionibus, & hec duo ſupradicta ſigna, vna cum inferiori, Caluariam fractam cute integra exiſtente etiam indicant.

Duodecimum ſignum ab infraſcripto Medicamento ſumi poteſt, quod capiti deraſo, & in loco contuſo imponendum, & ſequenti die auferendum, & ſi Medicamentum in vna parte magis quam in alia ſiccatum appareat, ibi os ſubeſſe fractum excogitandum. Medicamentum eſt hoc.

℞. Thuris, Ceræ, Ladani an vnc. 1 ß. Reſinæ Tereb. Aceti, Farinæ Fabarum an vnc. i. M. in Empl. formam.

Decimum tertium ſignum deſumitur ab Atramento ſutorio, quoniam ſi ſupra caluariam denudatum Atramentum imponamus, & ſequenti die caluariā ſcalpro

derada-

deradamus, vſque dum nigredo tollatur in Rimula nigredo remanebit, cum atramentum imbiberit, & ideo ex hoc cranij Fracturam arguere poſſumus.

Quartum decimum ſignum deſumitur ſi Aegro iubeamus, vt ſpiritum omni conatu retineat, ore, & Naribus clauſis, & ad ſuperiora impellat, ſi in caluaria Rimula adſit, & præſertim ſi penetret, per illam Rimulam halitus, aut humor quidam vaporoſus egredi videtur, cum in ſpiritu cohibendo, dura Mater inflectur, & vapor ſiue humor, qui in ſpatio inter duram Matrem, & Cranium eſt per Rimam extrudatur.

Quintum decimum ſignum in cranio nudato, & vbi Rima appareat, ad cognoſcendum ſi talis Rima penetret, Linamentum cum Oui albumine, cum puluere maſtiches mixto imbue, & applica, ſequenti die talæ Linamentum tollendum, & ſi in aliqua parte ſiccius appareat, ibi penetrationis indicium erit.

Decimum ſextum ſignum deſumitur a membrana conſiderando an ab oſſe receſſerit, ſi ad cerebri vſq; membranam plaga peruenerit, vt Paul. inquit, an affixa permaneat, Si enim manſerit Membrana mediocris inflammatio vulnus affligit Aeger febre paulatim liberatur, & pus maturum apparet, Si receſſerit cruciatus augentur, & Febris ſimiliter, & os alio colore tingitur, & pus tenue, & incoctum fertur & ſi negligat Medicus, nec ſtatim perforatione vtatur, grauiora his accidentia ſuperueniunt, verbi gratia Bilis vomitus, Conuulſio, Delirium, & aucta febris, & in his Aegris huiuſmodi Symptomatibus conſpectis Manuum adminiſtratio recuſanda eſt. At ſi his abſentibus, membrana non receſſerit, Fiſſio verò, ſiue Rimula ſola ſit, ſolo Raſorio Scalpro, quamuis in altum vſque penetret, curari poteſt.

Decimum ſeptimum ſignum, ſi mala Symptomata euenerint, Fractæque Caluariæ adſit ſuſpicio, nec tunc quà parte cutis eſt vulnerata, ſed altera os finditur, tunc enim circumſpectius quærendum, num quis locus mollior ſit ac tumeat, aut doleat, in hoc quippe ruina exiſtit.

Decimo octauo ſigna oſſis proxime fracti aſſignabimus, quę erunt infraſcripta. Si igitur in oſſis nudatione fractura non appareat, & in proximo ſit oſſe, hęc ſigna aderunt. Vulnus in ea parte, quæ reſpicit os fractum, non ſaneſcit, ſicuti in partibus alijs; Similiter ex eadem parte tenuis Ichor exit, & copioſior ſanies, quã pro Vulneris magnitudinis ratione fuerit Caro item mollis, laxa, hebes & Flaccida ex ea parte ſuccreſcit, Febricula etiam per interualla Aegrotantem corripit, & ad ſpecilli in illam partem immiſſionem cutis à cranio ſeparationem inueniemus, & aliquis tumor, & mollicies in illa parte apparet.

Decimum Nonum ſignum erit contuſionis in oſſe factę, cum hec ſit vna ex fractæ, caluariæ ſpeciebus, quę nunquam apparet, non ſolum ergo ex Inſtrumento, & Bràchio feriente caluariæ contuſionis in cognitionem deuenire poſſumus, ſed etiam quia poſt tertiam diem in contuſo Oſſe maculę quædam albiſſimę punctim apparent, quemadmodum in vnguibus aliquando apparere ſolent, quæ certiſſimam oſſis contuſionem indicant, vtq; recte intelligamus, quomodo hæ maculæ fiant; Sciendum quod oſſis tres colores habemus, Primus eſt viuentis, Secundus mortui, Tertius eſt putridi. Viuentis, & bene affecti color eſt albus cum luci quadam rubedine admixtus, quemadmodum ſunt vngues in homine ſano. Color oſſis mortui eſt albus, & candidus, putridi eſt liuens aut Niger. Si à principio igitur os detegatur, album cum rubedine admixtum adinuenitur; Album quoniam eſt maxime terreſtræ, & optime coctum, Habet rubedinem, quoniam in eo tenuiſſimæ partes, ideſt vapor ſanguineus continetur, & hoc ex abraſione apparet, quoniam vix oſſis particula abraditur, quod ſanguis emanat, ac egreditur. Si os ergo ſit contuſum à principio, & duobus vel tribus diebus aduch os illud viuit, ſanguinem continens, poſt prædictum tempus exalat ſanguis, qui in partibus contuſis continetur, cum partes contuſæ ſint ab oſſe integro ſeparatę, quamuis latenti ſeparatione, & ideo non amplius ad illas partes effluit ſanguis, & alimentum eis non communicatur, & ideo rubedo ceſſat, & maculæ punctim albiſſimę apparent, qualis eſt color oſſis mortui, quia illa oſſicula mortua ſint. Ex hoc ergo ſigno primis diebus contuſionis oſſis in co-

gnitionem deuenire poſſumus. Cogno-
ſcitur etiam a liuore, & Nigredine, quæ
non ſunt expectanda, cum ſerius accidãt,
quoniam hec per vſtionem, & ſuffocatio
nem accidunt, & eueniunt.

SIGNA FRACTI CRA-nij, & Inciſionis, & De-preſſionis Membrana-rum, & ipſius Cere-bri Cap. 57.

SIGNA Fracturę, & Inciſionis ac De-
preſſionis Membranarum, & ipſius
Cerebri ſunt ſtupor Mentis, Incon-
ſtantia, Neruorum reſolutio. vel diſten-
ſio, Hec omnia inquit Celſus lib. 5. cap.
26. ſi accidant, membranę cerebri viola-
tę dant indicium. Si ergo male, quas di-
ximus, notæ ſtatim per initia acceſſerint,
non modo fractam Caluariam, ſed etiam
membranam, vel abruptam, vel preſſam
ac etiam ipſum cerebrum indicant. Si
vero multo poſt tempore ſuperueniant,
vel ex Phlegmone, vel humorum illauie
ongiuem trahunt. Dolor etiam in parte
affecta Membranę offenſionis dat indi-
cium, Similiter in ictu, ſi caligarint oculi
vertigo ſecuta eſt, ſi decidit, & quaſi dor
miens humi iacuit, & adfuerunt alia di-
cta Symptomata; Facies his multum ru-
ber, & aliquę paruę puſtulæ in ea aliquan
do apparent, oculi eminent, & obſcuri fi-
unt, ex Naribus etiam, vel palato, vel ab
auribus ſanguis exit ac profluit. & hoc ſi-
gnum ſatis eſt manifeſtum; Aliud ſignũ
à virtutis leſione deſumere poſſumus, id-
eſt ſi difficulter loquatur, vel loquela tur
betur, & anguſtietur, ſi proſtratus cubet,
& ſtupidus, ſi Febricitet. & rigeat, ſi ma-
le dormiat, ſi appetitus ſit deprauatus, &
nihil appetat, vel nauſeet, vel vomat, ſi
male etiam excrementa reddat, quæ om-
nia membranam leſam indicant.

Signa cerebri vulnerati.

Vulnerati Cerebri ſigna deſumi poſ-
ſunt ab exeuntibus, quoniam, ſi Cerebrũ
ſit vulneratum, exit à vulnere quid craſ-
ſæ ſubſtantiæ, & medullaris, & non ſa-
nioſæ, Cognoſcitur etiam ex actionibus
leſis, quoniam vel Imaginatio, vel Ratio
vel memoria eſt leſa, In his etiam Aegris
adeſt ſtupor, & magna deſipientia.

Celſus loco ſuperius citato cerebri vul
nerati infraſcripta ſigna tradidit, & ſimi
liter membranarum eius; Sanguis per na
res, vel per aures exit. Bilis vomitus ſu-
peruenit, quibuſdam obtunduntur ſen-
ſus, & interrogati vix reſpondent, qui-
buſdam trux Vultus fit, quibuſdam ocu-
li reſoluti apparent, & huc atq; illuc mo
uentur, & tertio, vel quinto die Delirium
accidit, aliquibus Diſtenſio Neruorum.
ſuperuenit, & ante mortem plerique fa-
ſcias quibus caput alligatum eſt, lacerant
ac nudum Vulnus frigori obiciunt.

SIGNA APOSTEMATIS Membranarum Cap. 58.

APoſtematis panniculorum ſigna ſūt
Tumor, qui ita aliquando augetur
vt panniculi extra Vulnus emineant, &
rubri appareant, & non moueantur motu
dilatationis, & conſtrictionis, cum reſpe-
ctu Apoſtematis ſint vehementer com-
preſſi, oculi eorum rubent, & tumidi ap-
parent, & à capite egridi videntur, mobi-
litantur, & obliqui apparent, color non-
naturalis, & prauus apparet, Febricitant
& inquieti ſunt; Virtutes paulatim debi
litantur, & alienantur, conuelluntur, &
Freniticí fiunt.

DE PROGNOSTICIS in Vulneribus Capitis Cap. 59.

IN huiuſmodi Vulneribus ſemper pe-
riculum prædicendum, etiam ſi nul-
lum accidens ac Symptoma adſit, &
hoc faciendum ad calumnias (quibus ple
rumq; ij, qui Medicinam tractant, obno-
xij ſunt) euitandas, quod eis accideret, ſi
Aeger propter ſuperuenientia Sympto-
mata, vel propter aliquod aliud accidens
pòſtea periret. Non prędicenda vero ſẽ-
per mors, vt multi ignare faciunt, vt ſe-
midei apud Homines videantur, neq; di-
cendum, quod nullius periculi talia Vul-
nera ſint, vt aliqui audaces faciunt. Di-
cendum ergo, quod talia Vulnera peri-
culoſa ſunt, quoniam cum periculum pro
nunciamus, Aſtantes maiori cum diligẽ-
tia Medici præcepta obſeruant ac exequ-
untur, & errores non committunt; Ae-
grum verò ne timeat, vtq; præcipue in
Dei bonitate, deinde in Medici diligen-
tia maxime confidat, ſemper hortari de-
bemus. Et ideo ab Hipp. vel ab aliquo
alio Autore, in principio lib. de Vulneri-
bus

ribus capitis infraſcripta veriſſima ſententia fuit poſita. Nullum Capitis Vulnus eſſe contemnendum; Sepe enim cutis ſola, inquit, Ferro contuſa, aut aliqua alia re, niſi diligenter, & cum cautione quadam curetur, ſi ſanguis concretus non expurgetur, aut aliud quidpiam negligatur Vlcus incrudeſcens non parum moleſtiæ exhibet, & aliquando etiam Febrem inducit, & Medico quidem negocia, Aegroto verò periculum non minus affert. Subdit; Verum hoc multo magis contingit, ſi caluaria; & cerebri membranę rumpantur. Ex quibus verbis manifeſte elicitur, quod Vulnus in cute capitis exiſtens mortem inferre poteſt, & ſic lethalæ dicendum, non quod neceſſario, & vt plurimũ mortem afferat.

Dicta vero ſententia ex eodem Hipp. confirmatur, qui in citati libri proceſſu inquit. Optime etiam curanda ſunt cutis capitis Vulnera, ne ex carne malæ curata os purulentum fiat inflammetur, & comprimatur. Purulentum ergo fieri poteſt os ex male adminiſtratis Medicamentis, Inflammari ex operimentorum copia, Comprimi vinculis, & Faſcijs non conuenientibus, vt ex eodem Hipp. elicitur.

Tandem dicere poſſumus; Quod omnæ capitis Vulnus eſt periculoſum, vt ex ſupraſcriptis elicitur, vt eſt etiam ſimplex pericranij inciſio, quoniam hoc à Dura Matre ortum habet, & facile pericranij inflammatio ei communicatur, & ex hoc fit, vt Vulnus aliquando exiguum ſit periculoſum. Si vero Symptomata ſuperueniant, vt Febris poſt ſeptimam in Aeſtate, In Hieme ante decimam quartam, tẽporibus verò intermedijs nona, vel Vndecima die, maximum adeſt periculum, vt inquit Hipp. loco ſuperius citato.

Si vero Vulneris labia non ſint tumida ſed depreſſa, & ita in ſecunda, vel tertia viſitatione appareant, ingens malum, vt Hipp. 5. lib. Aph. 66. ſcriptum reliquit. Si etiam Aeger ſit Cachochimus, & prauis ſuccis repletus, malum eſt, Si vero ad ſint ſimul vigiliç periculum adaugent, Si Aeger ſepe Ereſypela in capite patiatur ac laboret, maximum impendet periculum, ex Hipp. autoritate. Similiter ſi Aegri caput calida tempetie laboret, & ſepe deſtillationes patiatur, malum eſt. Si os à principio nigrum appareat, mortem proximam fore indicat.

Hipp. 6. Aph. 50, inquit. Quibus diuiſum eſt cerebrum his febrem, & Biliosum vomitum ſuperuenire eſt neceſſe, & hoc non ſolum in Cerebri Vulnere, ſed etiam in duræ Meningis Vulnere euenire poteſt, vt Gal. in eius com. inquit,

Item Hipp. lib. 2. predictionum inquit, Ex capitis Vulneribus lethaliſſima ſunt, quæ ad cerebrum pertingunt, Grauia ſunt huiuſmodi omnia, Os nudatum magnum, Os infarctum, Os diffractum, Si verò oſculum Vulneris patuum fuerit, Fiſſura verò oſſis aliquandiu permanſerit periculoſus Aeger eſt. Hec autem omnia grauiora fiunt, ſi & iuxta ſuturam ſint, & ex locis ſemper periculoſiores ſummi in capite exiſtunt.

In capitis Vulneribus incipere Febrem 4. die, aut 7. aut 11. valde lethalæ eſt. Iudicatur autem pleriſq; ſi 4. dies febris ſuperuenerit, ad 11. Si verò 7. die ſuperuenerit, ad 14. vel 17. Si vero 11. Febris inceperit ad 20. iudicatur.

Si verò in principijs Febrium, ſiue Delitium acceſſerit, ſiue alicuius membri ſideratio, periturum hominem ſciendum eſt, niſi omnino, aut ex optimis ſignis aliquid accidat, aut corporis vires adſint. Hæc omnia inquit Hipp. in predicto loco

In lib. vero de coacis prænotionibus dixit idem Autor. Quibus cerebrum cõcuſſum fuerit, & diluerit, percuſſis aut alias lapſis, hi ſtatim voce priuantur, neque vident, neq; audiunt, plerumq moriuntur.

Quibus Cerebrum vulneratur, febris plerumq; ac bilis vomitus accidit, & corporis ſideratio, atque tales pernicioſe habent.

Ex ruptis capitis oſſibus difficillima cognitu ſunt ea, quæ circa ſuturas rumpuntur. Rumpuntur autem maxime à grauibus ac rotundis Telis, & ex his quæ ſubcontrario afferuntur, & non ex plano loco.

Si temporis progreſſu, vt 7. vel 14. vel temporibus intermedijs vt 9. vel 11. Carnis ab oſſe diſceſſus fiat, & os liuidũ appareat, & dolores ſanie affluente accidant, hec ægre auxilium admittunt; Ex Vulnere item Conuulſio ſuperueniens mala eſt.

Ex Vulnere bilis vomitus accedens malum, & maxime in capitis vulneribus

Moriuntur maxime ex Vulneribus, ſi quis Cerebrum ſauciatus fuerit, aut Spinalem Medullam, aut Hepar, aut ſeptum tranſuerſum, aut cor, aut veſſicam, aut magnam venam.

In Vulneribus ſuperciliorum, ac etiam quę paulo altius ſunt, viſus obſcuratur, ſed pro vt Vulnus recentius eſt, maxime vident, cicatrice autem diutius tardante & feneſcente, magis obſcurari contingit Hec Hipp. tali in loco.

Lib. de locis in homine inquit, Ex qua cumque cauſa male affligente quis Atrā Bilem reuomerit, moritur, qui Vulnus habet.

Sexto Aph. 18. Inquit. Pertuſa perſectaque veſſica cerebro, corde, Septo tranſuerſo, tenui quopiam inteſtino Ven trieulo iecore lethalæ.

In hoc com. inquit Gal. ſepe vidiſſe ce rebrum vulneratum ad ſanitatem reſtitu tum fuiſſe. Sed ſi Vulnus fuerit magnū raro hoc accidit. Si verò ad Ventriculos vſq; vulnus penetret, ex omnium conſen ſu, talę Vulnus eſt mortiferum.

Membranarū Cerebri corruptio mortalis eſt, vt Hipp. inquit, niſi patua fuerit vt Gal. exponit.

Metuenda maxime ſunt Vulnera ſutu rarum, magis etiam, quæ parte anteriori capitis, vt Bregmatis ac Temporum, & ad latera, quam quę reliquis locis, vt puta occipitio infliguntur, vt Hipp. lib. de capitis Vulneribus. Inquit etiam eodem lib. Sedet, quę in ſututis ſit, ſi patua ſit, periculoſa, eſt, cum oculis non appareat, & Specillo etiam dignoſci non poſſit, cū aſperitas, quę adinuenitur, non poſſimus iudicare, an ſit ſedes, vel ſuturæ, & ſi Rimula etiam ſedi in ſututis accedat, difficultatem auget, cum in his partibus Rimula cognitu difficillima ſit.

C. Celſus lib. 8. cap. 4. Signa praua eſſe dixit, Membrana immobilis, nigra, vel liuida, vel alterius corrupti coloris, Dementia, acris vomitus, Neruorum vel Reſolutio, vel Diſtenſio, cato liuida, Maxillarum rigor atque ceruicis, & cetera, quæ ad ſomnum, cibi deſiderium, Febrē, & puris colorem attinent, eadem indicāt, quæ in ceteris Vulneribus, & ſalutaria vel mortifera ſunt.

Difficulter cicatrix obducitur in ea frōtis parte, quæ eſt inter ſupercilia, aliis vero in locis commode inducitur. Hec Celſus.

Paulus Aegineta lib. 6. cap. 90. inquit Si ad Cerebri vſque membranam plaga peruenerit, omiſſa raſura, vtrum membrā na ab oſſe receſſerit, an etiam dum affixa permanet, conſiderandum eſt.

Si enim manſerit membrana, mediocris inflammatio Vulnus affligit, Aeger febre paulatim liberatur, & pus maturum apparet. Si Cerebri membrana ab oſſe receſſerit, cruciatus augentur, & febris ſimiliter, & alio colore tingitur; Pus tenuæ & incoctum fertur, & ſi negligat Medicus, nec ſtatim perforatione vtatur, grauiora his accidentia ſuperueniunt, verbi gratia Bilis vomitus, Conuulſio, Delirium, & acuta febris, quibus manuum adminiſtratio recuſanda eſt. & in eodem lib. cap. 91. dixit.

Nigredo quę in dura matre apparet, Si cum Melle Roſaceo colato non tollatur, ac mundificetur, mortem indicat, hoc enim inquit Paul. quoniam omnino natu ralem calorem extinctum indicat.

Hipp. 7. Aph. 14. inquit, Propter plagam in Capite acceptam ſtupor aut deſipientia malum.

Et Aph. & 50. lib. 2. dixit. Quibus Cerebrum ſideratum eſt, intra tres dies intereunt, ſi vero hos ſuperauerint, ſani fiunt.

Symptomata omnia infraſcripta in huiuſmodi Vulneribus praua ſunt, vt febris, Tremor, Alienatio, Animi deliquium, vocis priuatio oculorum Egreſſio, Strabroſitas, Tenebroſitas, Rubedo. Hec ſi ita remaneant, & non remittantur, præcipue mortalia ſunt. Similiter ſi tumor magnus cito ſine cauſa manifeſta euaneſcat, malum eſt.

Certa ſigna mortis ſunt hec, Aegri loquelam amittunt, prompte non intelligunt non audiunt, Vulnus exiccatur accidit Reſolutio eiuſdem partis, & Conuulſio partis oppoſitę, Vulnus ſale conditam Carnem repræſentat, & liuidi coloris eſt, Sanies fetida, & exigua effluit, os eſt ſubnigrum, puſtulæ in lingua apparent, oculorum Rubor, & Delirium accidit.

Cauſę ſimiliter concurrentes faciunt Vulnus magis, vel minus periculoſum, ſi ſcilicet factum ſit inſtrumento pōderoſo angulato, ex alto, animo irato, & coet Et

que

quo magis facta eſt oſſis quaſſatio, eo magis Vulnus eſt periculoſum, præſertim vbi membranæ ſint læſæ,

Tenuiſſimæ Rimulæ, & quæ minime ſunt conſpicuæ, hominem interimunt, cũ ab ictu protinus non appareant, nec quibus diebus afferre opem licet, inquit Hipp. lib. de Vulneribus Capitis.

Illa etiam Vulnera in quibus inciſum eſt pericranium, vel contuſum, vel laceratum, & nulla noxa in oſſe detecto apparet & externa Lamina integra ſe oſtendit, & interna eſt fiſſa, vel oſſis ſpiculum ab ea receſſit, duramque Matrem pungit, maxime periculoſa ſunt, cum lateat Anguis in herba.

Hipp. item inquit; Rimula ſimiliter, quæ alia parte eſt, quam vbi fuerit plaga, miſerabilis, & calamitoſa eſt, cum à Medico deprehendi nõ poſſit, Vtrũ adſit, nec ne, nec in qua parte, & ideo ſanies colligitur, & ad membranas, & Cerebrum tranſmittitur, & harum partium corruptionis, & tandem mortis eſt cauſa abſq; hoc, quod à Medico vllum auxilium miſerrimo Aegro afferri poſſit,

Vulnera ex inciſione minus ſunt periculoſa, magis ex perforatione, maxime autem ex contuſione, cum multa ſub hac Fracturæ ſpecie fiant, quę Medico latent, & mortem afferant, Vt ruptio alicuius mollis Nerui Cerebri, vel alicuius Venæ in Rete mirabili, vel in panniculis, & ſimilia.

Caluaria quò magis præciſa, abrupta, & fiſſa eſt, inuiolata membrana, eo minus eſt periculoſa, quoniam materia, quę in membrana colligitur, faciliter expurgari p poteſt, & non opus eſt ſectione, neque Terebra, vel aliquo alio inſtrumento caput periculoſe concutere, cum ſatis ſpacij ad ſaniem expurgandam adſit, & malum appareat, & oſſis fragmenta, ſi adſint, expurgari, & Medicamenta ſimiliter applicari poſſint, vt ab Hipp. loco citato, elicitur.

Puerorum oſſa cum tenuiora, & molliora, & rariora ſint, & plus ſanguinis habeant, & magis ſint caua facilius ab ictibus franguntur, & citius, & facilius ob dictas cauſas, ideſt cum calida, & humida ſint, corrumpuntur, cum calor cum humiditate coniunctus ſit in cauſa, vt res corrumpantur, & purulente euadant, & ideo pueri ex his Vulneribus etiam citius intereunt, quam robuſtis annis vt idem Autor inquit.

Lethaliter in capite vulnerati diutius viuunt in Hyeme, quam in Aeſtate, vt idem inquit. Cauſa vero eſt quoniã calor præter naturam, qui ad corruptionem facit, in Aeſtate magis viget, & Naturalis, qui ad conſeruationem facit, eſt in pauca copia, contra vero in Hyeme euenit.

Quamdudum vero ſint talia Vulnera periculoſa, diuerſæ ſunt opiniones, Rogerius dixit vſq; ad dies 100. Secundũ iuris Peritos vſq; ad 40. cum talis terminus ſit vltimus Acutorum, ſecundum alios vſq; ad 24. dies,

Et in huiuſmodi vulneribus non faciendum iudicium per pulſum neq; etiam per vrinam, Sed per accidentia, & ſuperuenientia Symptomata.

Modo Compendiatim primum Signa Mortem indicantia ponemus, & talium Symptomatum cauſas aſſignabimus, Deinde ſalutem indicãtia ſigna deſcribemus,

DE SIGNIS MORTEM AC Salutem in Capitis Vulneribus indicantibus, & eius cauſis Cap. 60.

MORTEM indicantia ſigna in huiuſmodi vulneribus, vt lib. de Vulneribus cap. inquit Hipp. ſunt Febris in Hyeme ante 14. Aeſtate poſt 7. & intermedijs temporibus, vt veræ, & Autumno 9. vel 11. Vulnus non ſui coloris Si modicam ſaniem, & fetidam effundat Si quod inflammatum eſt, emoriatur, & glutinoſum fiat, & Salſę carnem ce tudi tam repręſentet, Si vulnus rufum & ſubliuidum, & tunc corrumpi os incipit, & nigrum fit, leuæ exiſtens os tandem fit ſubalbidum, vel albidum; Oſſe purulentofacto, Puſtulę in lingua naſcuntur, & laborans mente non conſtanie conſumitur, Si prompte non intelligat, non audiat, & loquelam amittat, Plerúq; in oppoſita, & contraria parte Vulneri Neruorũ diſtenſio ſupernaſcitur, Aliqui attoniti fiunt, & quibus hęc Symptomata à principio eueniunt, Aeſtate ante 7. Hyeme ante 14 pereunt, Et hęc praua Symptomata idem in recenti ac vetuſto vulnere indicant. Modo cur dicta Symptomata

eueniant inueſtigandum eſt.

Febris in his Vulneribus, vel à principio euenit, vel dictis temporibus, Quæ à principio euenit, cum à dolore, & à parte, quę inflammari incipit excitetur, non ita metu terret.

Illa vero Febris quæ poſt 7. in Aeſtate, & ante 14. in Hyeme ſuperuenit, ſemper magni mali eſt indicium, quoniam tunc temporis inflammationes ſedatæ eſſe ſolent, vt lib. de fracturis Hipp. dixit. Cauſa cur dictis diebus Febris ſuperueniat, eſt quoniam membrana, vel Cerebrum Inflāmatione afficitur, & hoc fit, quia multa materia in membrana colligitur, quæ exitum non habet, & ideo putreſcit, & febrem generat; Citius vero hoc Aeſtate, quam Hyeme accidit, quoniam calor pręter naturam, qui ad corruptionem facit in Aeſtate magis viget, & naturalis, qui ad conſeruationem deſeruit, eſt in pauca copia, Contra in Hyeme autem euenit, vt in ſuperioribus diximus.

His vero decretorijs diebus ſuperuenit quoniā hoc tempore Natura contra morbum pugnat, vel enim Natura morbum vincit, vel à morbo vincitur: Et primum leuiora eueniunt Symptomata, deinde grauiora, donec hominem interimant

Vulnus ſui coloris non redditur, quia inflammatio augetur, & in Gangrenam degenerat, & ſucci biliosi ad Vulnus confluunt, & calor illius partis paulatim extinguitur.

Saniem modicam effundit, quoniā nutriens facultas iam imbecilla facta parum alimenti attrahit, & humores ad internas partes confluunt, Effluit verò ſanies, quæ materia quædam tenuis eſt, & incocta, & nō pus, quoniā ibi materia male coquetur

Emoritur verò quod inflammatū eſt, quia calor naturalis illius partis extinguitur ac ſuffocatur.

Glutinoſum efficitur, quia caro conſumitur ac tabeſcit, & quaſi in gluten vertitur.

Repreſentat ſale conditam carnē quia quod iam tabuit, non amplius alitur, Siccatur Vulnus, quoniam naturalis facultas languet; Rufus Vulneris color imprimis fit, deinde ſubliuidus, quia calor emoritur, & tunc corrumpi os incipit, & nigrum fit leue exiſtens.

Os leuæ fit, quando corrumpi incipit, ideſt magis leuę quam prius eſſet ob tabeſcētem, & liquatā Carnem, quæ cum glutinoſa, & pinguis ſit, ideo os leuius reddit.

Nigrum verò fit ob ingentem inflammationis calorem, qui æreum, & aqueū humorem abſumit, & tandem cum purulentum eſt, ſubalbidum, vel albidum ſe oſtendit, ideſt cum aereus, & aqueus humor, qui in eo eſt. fuerit abſumptus.

Puſtulæ in Lingua enaſcuntur, vbi os eſt purulentum, & Aeger mente non cōſtante conſumitur; Lingua ob conſortium ac conſenſum afficitur, & defluendo ſaniem acrem à Cerebro ad palatum & linguam, Ideo puſtulas excitat, & quando hoc accidit, magnam ſaniei copiam in Cerebro adeſſe significat, quia ſic opprimitur, vt non ſolum linguam, ſed etiam mentem offendit.

Neruorum diſtenſio in oppoſita Vulneri parte fit, ideſt conuulſiui motus, vt in Epilepſia, & ante quam hec diſtenſio fiat in Capitis Vulneribus latus leſum reſoluitur, vt ex grauiſſimis Autoribus elicitur, vtq; etiam experientia patet. Cauſa eſt, quia propter retentionem materiei in parte leſa ita Cerebrum, & Neruorū principia corrumpuntur, vt omnis illarū partium potentia pereat, & ideo in eodem latere reſolutio fit, Ex inſigni verò putredine, quæ ibi eſt, vapor putridus, & venenoſus excitatur, qui totus exitum habere non poteſt, & ideo ſanas partes petit, & ſi ad Cerebrum tendunt, Animales ſpiritus diſſipantur, & facultates deperduntur, & Torpor euenit, & hoc raro Aegerientie, & cognoſcit. Si vero illæ vapor ac ſpiritus venenoſus Neruorum principia petat, in oppoſita, & ſana parte, vt illos vapores expellāt, cōcutiūtur, & ideo motus conuulſiui fiunt in parte oppoſita.

Si attoniti & ſtupidi fiant, mortis eſt indicium, quoniam grauiter Cerebrum viciatum & leſum eſt.

Quando ergo hec omnia Symptomata, vel pleraque, vel grauiora ſuperueniunt, mortem proximam indicāt, Sed non quando vnum quod vis, vel tantum alterum accidit.

SIGNA BONA IN CApitis Vulneribus.

HIPP. lib. 2. Præd, dixit. Optimum eſt in Capitis Vulneribus eſſe ſine febre, neq; ei ſanguinem erupiſſe

eſſe

eſſe ſine inflammatione, neq; ei aliquem dolorem acceſſiſſe.

C. Celſus lib. 8. cap. 4. dixit. Signa bona, & ſanitatem indicantia ſunt, Membrana mobilis ac etiam mollis, vt aliqui legunt, & ſui coloris, Caro increſcens rubicunda, & facilis motus inferioris Maxillæ atque Ceruicis.

Similiter bona ſigna ſunt tumor moderatus, ſaniei bona digeſtio, Mentis conſtātia, quies, & moderatus ſomnus, bene ſe habere ad ea quę offeruntur, & ſimilia.

DE SIMPLICIS CAPITIS Vulneris Curatione Cap. 61.

IN ſimplici Capitis Vulnere eadem curatio competit, quæ in quolibet aliarum partium ſimplici Vulnere inſtituta ſuperius à nobis fuit, ſanguinis immodicum fluxum ſiſtendo, & affectam partē & circumcirca à capillis Raſorio Cultro denudando, & abradendo. Circa reliqua poſtea Autores inter ſe diſſentiunt. quoniam alij per Agglutinationem huiuſmodi Vulnera curant. Alij per carnis generationem. Agglutinatio in his Vulneribus quammaxime laudatur ab Auic. lib. 4. Fen. 5. Tract 3. cap. 1. & à Serapione cap. de cuta ſodæ à percuſſione, & à Rhaſi 15. continentis cap 5. Gal. ſimiliter 2. de Comp. Med. S. L. cap. 1. Vbi Archigenis dicta, de fiſſuris, & contuſionibus in capite factis curandis, enarrat; iſtius ſententiæ eſſe videtur, vt ſi non cranio fracto ſaltem a pericranio denudato, huiuſmodi vulnera eſſe ſuenda. Ita enim Archigenis dicta dicendo refert. In quibus vero os denudatum eſt, diuiſa membrana Caluariam ambiente, os ipſum ſcalpemus, & per ſuturæ adductionem, tanquam non ſit denudatum, curabimus. Si verò non permaneant ſuturę iuxta concatnationē, velut etiam aliorum Vulnerum curam faciemus & cœt. Ratio verò, cur huiuſmodi Vulnera per agglutinationem curari debeant, eſt ne Caput ab externo Aere offēdatur, vt Gal. lib. Artis Med. cap. 90. dixit.

Quomodo debet Vulnera ſanari debeant per Agglutinatione ſanantia.

Qui per carnis generationem huiuſmodi Vulnera curari inquiunt, rationes etiā in promptu habent. & nullo pacto ſuenda inquiunt; Primo quia cutis capitis ob eius duritiem, ſicuti aliarum partium cutis, non agglutinatur. Secundo inquiunt, Si in capite Vulnera ſuantur, ſemper periculum imminere, ne quid ſaniei retineatur, & retentam pericranium inflammare, ac corrumpere poſſe, & ſimul etiam os putrefacere, & inflammationem, & cetera nocumenta Durę matri, & ceteris partibus cranio ſubiacentibus communicare, & ſic paruum vulnus ſutione periculoſū reddi, cum in his Vulneribus, præſertim magnis magna etiam ſaniei copia gignatur.

Per carnis generationē ſanantia

Et hęc etiam ſanies retenta, cum propter eius copiam, & caliditatem, cum ob eius tenuitatem, non ſolum ad pericranium, ſed etiam ad cranium, & reliquas illi ſubiectas partes peruenire poteſt, Tertio inquiunt in tali ſimplici Vulnere vel tota cutis eſt incisa, vel non, Si tota cutis non eſt inciſa, cum labia ſeparata non ſint ideo ſuturis non indigent, Si vero tota cutis ſit inciſa, propter continuationem ac adherentiam, quam cum pericranio habet, periculum eſt, ne etiam pericranium ſit leſum, quod nullo pacto ſuendum, vt inferius dicemus, & ideo inquiunt, Tutius eſt huiuſmodi Vulnera per carnis generationem curare, cū ex hac curatione nullum damnum, neq; periculum ſequi poſſit, niſi quod aliquanto tardius Vulnus ſanatur, Adducunt etiam Hipp. autoritatē lib. de Vulneribus Capitis, vbi inquit, Capitis Vulnera cum oſſis nudatione adſtringi non debere, quæ eis fauere videtur; Ad rationem verò, quæ inquit. Quod huiuſmodi Vulnera ſui debent, vt ab externo Aere caput defendatur, Reſpondent, quod huiuſmodi offenſio tegumentis, velamentis & Aeris alteratione deuitari poteſt.

Ad primam horum rationem dicendum, quod experientia paret, quod cutis Capitis agglutinatur, & ſi cū ſit craſſior, diuturniori tempore vnitur.

Ad Secundam dicendū, Quod in ſimplici cutis capitis Vulnere abſq; contuſione, vel nulla, vel pauciſſima ſaniei copia gignitur, quæ faciliime per labia expurgatur, ſicuti in alijs ſimplicibus aliarum partium Vulneribus fit, & ideo pericranium, & ſubiectas partes neque inflammare, neque corrumpere poteſt. Ad tertiam rationem dicendum, quod ſi tota cutis non ſit inciſa, cum labia nō ſint ſeparata, veriſſimum eſt, quod ſutio eſt inutilis, Sed ſi tota cutis ſit inciſa, abſque

periera-

pericranij leſione, huiuſmodi vulnus, an in aduertendo ne pericranium ſuatur; per Agglutinationem curari, & per ſuturam viniri poteſt.

Ad Hipp. Autoritatem, dicendũ, quod ibi Hipp. non loquitur de ſutione, ſed de Faſcijs, quibus caput aſtringi, neq; inutiliter onerari debet, ne Vulnera inflammentur, & cum non ſit opus faſcijs, neq; pro agglutinatione facienda, neq; pro materia exprimenda, cum hec, ob capitis figuram, faſcijs fieri non poſſint.

Pro huius ergo queſtionis determinatione dicere poſſumus, quod aliqua ſimplicia capitis Vulnera vtroque modo ſanari poſſunt, ideſt per agglutinationem, & per carnis generationem, & alia neceſſario per agglutinationem, Alia per carnis generationem neceſſario curari debere, vt ex inferioribus rationibus patet.

Sutio igitur præcipue in illis capitis Vulneribus competit, in quibus magna cutis quantitas euerſa, & reſoluta eſt, ſiue per ſe ſola exiſtat, ſiue etiam vna cum ſubiectis partibus, vt puta, ſi vnà cum cute Temporalis muſculus abſq; cranij ſubiacentis leſione, ſupra humerum ſit euerſus, In huiuſmodi caſibus, cutis cum ſubiectis partibus ad proprium ſuum terminum, diligenter reducenda, & ſic reducta vndiq; cum ſuis conterminis ſuenda ac vnicula ſuis ſemper, per que ſanies expurgari poſſit, demiſſis vndique ſpacijs, Vulnera ſimiliter frontis abſq; oſſis nudatione ac leſione, & abſq; pericranij inciſione ſutura coniungi debent, vt cicatricis deformitas deuitetur, vtq; decor, & formoſitas parti accedat, vel Glutino, ſiue illaqueatione debent coniungi, Sed quoniam prima die, quando ſcilicet vulnus adhuc recens eſt, & cruentum, Glutina ſtatim applicari non poſſunt, vel ob ſanguinis abundantiam, vel ob Medicamenta, quibus pro ſanguine ſiſtendo vtimur, quorum gratia partibus non adherent, vel quia Glutinum paratum non eſt Ideo à vulnere illato, ſtatim per ſuturam vulneris labia ſimul, committi debent, Poſtea 2. vel 3. die puncta remoueri debent, & eorum vice Glutino vti debemus Hoc verò faciendum, vt deformitas deuitetur, quia ſi puncta in cute fuerint relicta, maior turpitudo ex his, quam ex vulnere multoties relinqui ſolet, cum Vulneris partes dilacerare ſoleant. Ex quibus vero Glutina fiant, & quomodo applicari debeant, abunde ſuperius cap. 12. fuit dictum, ideo non repetam.

In Temporum Vulneribus etiam, vt doctiſſimus Faloppius inquit, ſutio conuenit, quoniam niſi hec pars ſuatur, ne Temporalis muſculus refrigeretur, periculum eſt, & ex hoc eius Conuulſio ſequatur, ne vero humiditas, in muſculi inciſi cauitate retineatur, cum eius partes vtrimque poſt ſuitionem ac Med. appoſitionem ſint contractæ, in cauitate duplicatum Linteum, vt cauitatem repleat, & corium ſiue cutem comprimat, ſuperponendum.

Sed Animaduertendum in huiuſmodi Temporum Vulneribus, ne conſuamus niſi cutim, quoniam ſi ſubiectum muſculum conſueremus peſſima ſuperuenire accidentia. Similiter in hac parte non ſuenda Vulnera, ſi Vulnus profundũ ſit vel ſi aliqua vaſa ſint ſecta, vt Vena, vel Arteria ſed prius illa vaſa alligãda, & ſanguis ſiſtẽdus, deinde coriũ ſuendũ. Non ſuenda itẽ in his partibus Vulnera, quando labia ſunt valde tumefacta, & valde diſtracta, & quando prò eorum coniunctione magna, vi & diſtractione eſt opus. Cũ tunc non ſolum cuti vis inferatur, ſed etiam ſubiecto muſculo, quod cum neceſſario eueniat, ex violenta adductione ſicuti ex muſculi refrigeratione, Conuulſio ſequi poteſt. Sed tantum ſuenda, cum faciliter & abſque violentia labia ſimul poſſunt adduci. Quibus verò Medicamentis Agglutinatio adiuuari debeat. non ponam, Cum cap. 15. huius lib. diffuſe de his fuerit dictum.

Notãdũ

Quando in temporibus ſutio non competat.

Vulnera verò capitis in quibus non ſolum cutis eſt inciſa, ſed ſimul pericraniũ eſt violatum, nullo pacto per agglutinationem ſunt curanda, ſed per carnis generationem & hoc ob plures rationes faciẽdũ, Primũ, quia pericraniũ cũ ſit tenuæ, & exangue, & neruoſum agglutinari nõ poteſt, ſicuti Gal. com. 18. & 19. 6. Aph. de illis Neruoſis partibus dixit. Secũdo ſi pericraniũ ſueretur, & Acu cõpungeretur & deinde filo attraheretur, cum ſit maxime ſenſibilæ, magnus dolor excitaretur, ex quo poſtea inflammatio ſequi poſſet, quæ deinde duræ matri, à quà pericraniũ ſuam ducit originem, communicaretur; Tertio ex pericranij conſuitione ſupra cranium ſanies colligi ac coadunari poſſet,

qua

Digitized by Google

Quando & cur cranium abradendum

quæ ibi detenta, facilíter cranium corrũpere poſſet, & ideo Gal. . de comp. Med. S. L. in pericranij inciſione, os deradi iuſſit, propter periculum, quod adeſt, ne etiam cranium ſimul ſit leſum, cum pericranium tenuę ſit, & maxime cranio adhereat, & difficulter pericranium ledi poſſit quin ſimul etiam cranium aliquo pacto ledatur. Ideo, verum Cranium noxam aliquam fuerit paſſum, & qualem, os radendum. Si telum ſimiliter pericranium attigerit propter dolorem, quem inferre poteſt, pericranium incidendum, & os nudandum, vt loco citato inquit Gal. Cum item ex pericranij inciſione os nudetur, & Aeri exponatur, & cum ab Aere fuerit alteratum, caro gigni non poſſit, niſi deſquametur, aut deradatur, ideo oſſis deraſio fieri debet, Ex deraſione ſimiliter os aſperius redditur, & Venarum oſcula aperiuntur, & ſangius facile pro carnis generatione ſuppetit, & ſic ad citiſſimam carnis generationem deraſione os præparatur. His ergo de cauſis in pericranij leſione os etiam deradendum, & hęc ſunt illa Vulnera, quæ per carnis generationẽ ſunt curanda, quod vt optime fiat, à principio pus mouendum digeſtiuo facto ex Reſina Tereb. vel Abietinâ, & Oui vitello & in ſiccioribus corporibus puluis Thuris addendus..

Apparente bono pure, quód duorum aut trium dierum ſpacio fit, dicto digeſtiuo Mel Roſaceum col. addendum, vt Vulnus purum reddat.

Notādū

Deterſo, & mundificato Vulnere, Sarcoticis validioribus, vel mitioribus, ſecundum Aegri temperiem, & Anni tempus, vti debemus, quòrum copia cap. 54. huius lib. à nobis fuit deſcripta. Animaduertendo, vt dicta Medicamenta ſolum Labijs Vulneris imponantur, & non ſupra os nudatum, ſupra quod ſicca ſarcotica ſemper imponenda. & non dico ſicca potentia, ſed actu, & poteſtate, ſicuti ſunt puluis Thuris Ariſtolochiæ, Radicis Iridis, Maſtiches, Myrrhæ, & alij Cephalici pulueres, vt inferius dicetur, Genita carne, & equali ac repleto Vulnere, cicatrix vel ſiccis Linamentis, vel Epuloticis inducenda, vt cap. 55. huius libri docuimus.

Simplicia capitis Vulnera, quę vtroq; modo ſanari poſſunt, ideſt & per agglutinationem, & per carnis generationẽ ſunt illa, in quibus tantum cutis eſt incita abſque pericranij leſione.

Ex dictis ergo apparet, quod ſimplicia capitis Vulnera aliqua per agglutinationem, Aliqua per carnis generationem, & alia vtroque modo curari poſſunt, Et hec quoad particularia de ſimplicibus capitis Vulneribus ſatis.

Circa vniuerſalia ſe gerat Medicus, ſicuti inferius dicemus, & purgatio in ſimplicibus capitis Vulneribus non competit, niſi patiens Cacochimus ſit, vel calida capitis intemperie laboret, vel in tali parte ſepe Eresypela pati ſit ſolitus, vel quid cum tali vulnere ſit complicatum, quod purgationem requirat. Venæ ſectio ſimiliter in his ſimplicibus vulneribus nõ competit, niſi corpus valde pletoricum ſit, vel cum tali vulnere aliquid aliud ſit coniunctum, quod venę ſectionem requirat, vt inflammatio, capitis grauitas, Eresypela, vel quid ſimilæ. Sex res Nonnaturales ſicuti inferius dicemus, inſtituantur, vel paulo latius, cum hec vulnera mitiora ſint, & ideo mitius tractanda.

DE CVRATIONE VVLnerum Capitis cum Oſſis Leſione, ſiue cranij fractura Cap. 56.

CVM in his Vulneribus recte curandis vniuerſalia ac particularia præſidia ſint opus, & inter vniuerſalia imprimis ſex rerum nonnaturalium inſtitutio maxime ſit neceſſaria. Ideo ab harum ſex rerum Nonnaturalium inſtitutione initium ducemus, deinde de venæ ſectione, poſtea de purgatione, & tandem ad particularia præſidia inſtituenda deueniemus.

DE SEX REBVS NONNAturalibus, & Primum De Aere.

ÆR in huiuſmodi vulneribus repidus ſit, & deuitetur fumus, & ea omnia quæ ſternutamentum mouere poſſunt, & Aer qui eſt nimis calidus, & frigidus deuitandus, quoniam, qui nimis eſt calidus, ad partes externas calorem attrahit, & in interna parte bonę concoctiones fieri nequeunt, Frigidus vero inimicus Vlceribus, & preſertim Cerebro, vt Hipp. 5. Aph. 18. & lib de vlceribus, ac alijs in locis inquit, Et craſſus

Et craſſus ſubtiliori melior eſt. In tenui enim ac ſubtiliori Aere magis cautus debet eſſe Medicus, vt minus libere cum aduertat cum magis ad penetrationem faciat. Calefiant ergo Thalami moderate, ſi Hyemps adſit, ſed non ita, vt Barbitonſores noſtri, qui ita calefaciunt, vt ſint in cauſa, vt calor effeminetur, foraſque trahatur, & ita calida omnia Capiti applicant, vt cerebrum torreatur. Non ita ergo faciendum, ſed temperate calida capiti applicanda, Frigida verò, & calida nimis omnino deuitanda.

Ex tempeſtatibus anni Hyemem Aeſtate præſtantiorem eſſe in his Vulneribus curandis dixit Hipp. lib. de Capitis Vulneribus, quoniam in Hyeme ventres calidiores ſunt, vt 15. primi Aph. idem dixit, & ideo tunc validiores concoctiones fiunt. In Aeſtate verò naturalis calor ab ambiente ad externas partes fuit contractus, & virtus non eſt vnita ſed diſperſa, & ideo debiliores concoctiones fiunt, poſtea multæ fuligines in Aeſtate eleuantur, & calor diſſipatur, humores ſunt eliquati, & ideo facillime ad affectam partem confluunt, & inflammationem faciunt.

Dubitatio

Si quis verò dicendo inſtaret; Si verũ eſt, quod inquit Hipp. 5. Aph. 18, ac alijs in locis; id eſt, quod frigidum ſit cerebro inimicum, Ergo calida temperies magis ſalutaris in talibus Vulneribus erit.

Solutio.

Reſpondendum, quod Hipp, in huiuſmodi locis non loquitur de tempeſtate, ſed de Aere, vel Medicamentis actu frigidis. In lib. de Fracturis idem Autor inquit, In Femoris fractura frigus deuitandum eſſe, ſicuti in capitis Vulneribus, & idem repitit, vbi de Articulis per plagam excedentibus tractat, & pluribus etiam alijs in locis dixit.

Calorem nudatis oſſibus ac Fractis amicum, Frigidum verò eſſe inimicum, & ſimiliter vbi Neruorum diſtenſionem timet, frigus alienum eſſe ponit, quod in Capite tanto magis timendum, quam in alijs partibus, quanto eſt præſtantius, à quo, & Medulla, quæ in ſpina eſt, & nerui dependent.

DE VICTVS RATIONE

VITAE genus eſſe debet, quale Hip. lib. de Vlceribus deſcripſit, quo in loco dixit, Capiti Vulnerato victũ tenuem inſtituendum, ac pro potu Aquã dandam eſſe, & ita faciendum, quoniam morbus acutus eſt, talemque victus rationem expoſuit, qualem in lib. de Ratione Victus in Acutis, & 1 Aph. idem Autor ſcriptum reliquit. In lib. etiam de fracturis dixit. Vt vbique ad grauiora Vulnera diu tenuiorem victum adhiberemus, & vbi Femoris, vel humeri os fractum per Vulnus excedens reponeremus, eadem ratione mederemur, atque in Capitis fractura abſtinentiam imperantes, Gal. itẽ 2. de comp. M, S. L. quando de dolore capitis ex ictu verba facit. In Vulnere capitis à Vino, ac cibis robuſtioribus abſtinendum eſſe dixit.

C. Celſus etiam lib. 8. cap. 4. vt abſtinentia vteremur in talibus Vulneribus ſcriptum reliquit, Paul. Aeg. lib. 6. cap. 90. inquit; Victus, qui inflammationem ſedat, & febrientibus particularis eſt, exhibeatur, & talem victus rationem ſeruare debemus, donec Aeger ab inflammatione ac reliquis prauis accidentibus tutus ac liber ſit; Vinum præſertim interdicendum, quemadmodum omnes alij cibi qui halitus, & vapores generant, & prò potu danda Aqua Hordei, vel Aqua pura cocta cum aliquo Iulapio. Prò cibo detur Panis in Aqua coctus, Hordeacea Ptiſſana, Oriza etiam conuenit, & Holera quædam, vt Malua, Beta, dulciores Aſparagi, Spinachia, Cicoria, Endiuia quæ calidos vapores ad caput aſcendentes compeſcunt, Poſſumus etiam ſuper Panatellam ſaccarum ponere, & hic victus vſque ad 14. diem ſeruari poteſt. Parum verò talis Aeger nutriri debet, quia materiæ fluxum timemus, & quia decumbit, & non ſe exercet, Si verò Aeger debilis ſit, poſſumus etiam paruæ pulleius concedere, vel ſi cibi copia vti ſit aſſuetus, cum aliquid etiam conſuetudini ſit dandum. Poſt aſſumptum cibum ſemper aliquid aſſumat, quod aſcendentes vapores retineat, & caput roboret, vt ſaccarũ violatũ, Roſatũ, vel Borraginatum vel Cotoneorũ conſerua, vel pirũ etiam ſub cineribus optime coctum concedi poteſt.

DE

DE MOTV ET QVIETE & Animi Paſſionibus.

QVies huiuſmodi Aegris maxime eſt vtilis, & omnis motus deuitandus, & feneſtræ Thalami ſemper clauſæ maneant, & Candelæ lumen adſit, & mediocres tenebræ. Debet vero copioſum lumen deuitari, quia ex illo, ſpiritus interni agitantur. Tenebræ ceciſſimæ ſimiliter vitandę, quoniam Aegrum cruciant. Non ſolum vero corpore quieſcat, ſed etiam animo, & cogitationes., & animi angores, & paſſiones deuitentur, quoniam ſunt in cauſa, vt ſpiritus, & humores ad caput trahantur, & ideo ſi ab inimico fuerit vulneratus, cum illo ſe conciliet, non ſolum, vt animi affectus ſedentur, ſed vt bonum Chriſtianum ſe eſſe oſtendat.

DE SOMNO ET Vigilia.

SOmnus, & Vigilia moderata ſint, & interdiu non dormiat, niſi nocte dormient. quoniam ſomnus diurnus aggrauat caput.

DE EXCRETIS, ET Retentis.

QVO ad excretiones quotidię Aluũ exonerare debet, & niſi natura lubrica ſit, indantur cliſteres tertia quaque die, vt illis feces educantur, quoniam ex fecum retentione praua Symptomata augentur, cum multi vapores ad caput ferantur, Cliſteribus etiam à capite humores reuelluntur, & propter eandem cauſam Frictiones infernarum partium conueniunt. & alia, quę humores à capite deriuant ac reuellunt, Deuitandus etiam, veluti Diabolus, Veneris vſus quoniam totum corpus, & præcipue cerebrũ debilitat.

DE VENAE SECTIONE Cap. 6.

CIRCA Venæ ſectionem concordes cum maiori Medicorum parte eſſe debemus, qui inquiunt, quod in omni morbo magno, Niſi Aetas, & vires prohibeant, ſecandam eſſe Venam, & hoc inquit Hipp. 4. de Rat. vict. in Acutis textu 29. dicens. In acutis morbis ſanguinem detrahes, ſi adſit magnitudo morbi, florens ægrotantis Aetas, & virium robur, & Gal. in eius com. inquit. Et ſi Hipp, de ſolis acutis morbis meminerit, hoc etiam intelligendum de morbis longis, modo adſint tres memorati ſcopi, idē inquit Gal. lib. proprio de curandi Ratione per Sang. Miſſ. cap. 9. & 4. Meth. cap. 6. inquit, Si magnus ſit morbus cum virium robore, nemo eſt, qui ſanguinem non mittat, Idem etiam dixit 13. Meth. 21. & in com. 2. de Fracturis 34. & multis alijs in locis.

Quod verò Capitis Vulnus cum oſſis fractura ſit magnus morbus ac periculoſus, nemo eſt qui dubitet, cum propter partis præſtantiam talæ ſit. Ex alio etiam loco Hipp. colligi poteſt, quod Venę ſectio conueniat. In lib. enim de Vlceribu præcipit, vt ſinamus a plaga ſanguinem effluere, quo patet, vt inquit Gal. vbi ſponte non effundatur, à Medico ſecta vena eſſe mittendum, ne inflammatio superueniat. In lib, etiam de Articulis in coſtę colliſione ex cubito ſanguinem detrahit, vbi Gal. inquit, Etiam ſi in corpore ſanguis non redundet, in huiuſmodi plagis ad venæ ſectionem deueniendum eſſe. In lib. ſimiliter 1. de comp. Med. S. L. ad capitis dolorem ex ictu maxime Venę ſectionem laudat.

Ex rationibus, & autoritatibus adductis Venam in huiuſmodi Vulneribus ſecandam eſſe tenendum, & Vena, quæ ſecari debet eſt Cephalica, vel communis lateris leſi, vt partis rectitudo ſeruetur, vt Gal. pluribus in locis inquit, quę ſemper eſt ſeruanda, cum totum corpus bifidum ſe e ſit. Quantitas vero ratione virium menſuranda eſt; Vbi vero imbecillæ, & debiles ſint, & vbi venæ ſectio non conuenit, vt in pueris, vice ſectionis venæ cucurbitulas cum ſcarificatione humeris applicare poſſumus. Hoc vero faciendum, vt Vulnus ab humorum confluxu, ac Inflammatione præſeruetur, quoniam impoſſibilæ eſt, vt Hipp. inquit, vt talia Vulnera ſine aliquo dolore pertractentur vel ſcalpendo, vel deradendo, vel ampliando, cum hoc non ſolum tantum ſemel fiat, ſed repetitis vicibus, ex dolore conſequenter fit humorum ad locum dolentem attractio, ex qua poſtea inflammatio gignitur.

Ex dictis

Aduerſariorum rationes

Ex dictis omnes Aduerſariorum rationes, quę in contrarium adduci poſſunt reſoluuntur, qui inquiunt, Non eſſe venam ſecandam, in capitis vulneribus quia caput eſt pars ſuprema ac eleuata, & ideo non facile ad eam partem humores confluunt, & ideo non fit inflammatio. Secundo dicunt, quod in talibus Vulneribus, cum os fractum ſit, ſecamus cutim, & os deradimus, ex quibus copioſius ſanguis effluit, & ideo non eſt timenda inflammatio. Tertiam rationem adducſt, & inquiunt, quod & ſi Gal. 4. Meth. inquit, Magnum morbum venę ſectionem indicare, tamen Hipp. lib. de Vulneribus capitis nullum verbum de Venæ ſectione fecit.

Hipp. & Gal. in hoc inter ſe differre videntur, quoniam Gal. lib. de Articulis miratur cur Hipp. Calce percuſſo, potius hominem Med. purget, quam ſanguinem exhauriat. Similiter 2. de Rat. Victus in acutis in lateris dolore inferiores partes infeſtante Hipp. Veratro medetur Gal. verò ſectionem venæ proponit.

Nos igitur Gal. ſequi, & ab Hipp. præceptis abhorrere non debemus.

Determinatio.

Ita faciendum iudicamus, Si pauca ſãguinis quantitas à Vulnere profluxerit, vena ſecanda eſt, niſi alij ſucci in corpore redundent, quos tunc purgare potius expedit, quam ſanguinem mittere, alioquin ſang is detrahendus.

DE PVRGATIONE IN Capitis Vulneribus

Cap. 64.

Purgationem in capitis Vulneribus non competere.

CIRCA Purgationem magna inter Autores eſt diſſenſio, Aliqui in magnis Vulneribus purgationem interdicunt, inter quos eſſe videtur Gal. loco ſuperius citato, vbi dixit. Si non poſſumus venam ſecare, cliſteribus vti debemus, & non ſubſtituit Pharmacum, venæ ſectionis vice, & ideo ex his colligere poſſumus, quod Gal. eius vſum non laudat. C. Celſus lib. 8. cap. 4. in talibus Vulneribus nullam exhibendi Pharmaci mentionem facit. Guido vult, vt alternis diebus cliſteribus aluus euacuetur. Ioannes de Vigo idem dicere videtur. Horum rationes eſſe poſſunt, quod os fractũ, quatenus os, cum ſenſu careat, non dolet & ideo non timenda inflammatio propter, quod non dandum Pharmacum, cũ tantum Medicamentum detur in morbis in quibus cauſa eſt humor fluens, vel fluxurus, vel qui iam fluxit. Capitis ergo Vulnus, cum non ſit morbus, qui à fluxione proueniat, ideo Pharmaca non ſunt exhibenda. Secũda ratio eſſe poteſt, quod Medicamenta purgantia calida ſunt, & ideo humores excalefaciunt, corpus agitant, & ideo incommodum Aegro afferunt.

Solutio dictarũ Autoritatum ac rationũ.

Ad Autoritates reſpondendum, & primo ad illam Gal. dicendum, quod Gal. non negauit, niſi fieri poſſit venę ſectio, vel quia vires ſunt debiles, vel quia Aetas non viget, vel propter quamcumque aliam cauſam non poſſe ac deberi Pharmacum dari. Sed tantum ex illo loco colligere poſſumus, ita imbecillas eſſe vires ut etiam Pharmacum impedirent, & talis imbecillitas ſit ratione magni Vulneris, & non ratione humorum. Ad Celſi Autoritatem dicendum, quod hic Autor eo in loco tantum de curatione circa locum affectum, & de victu verba feciſſe, & dimiſiſſe purgationem, quia alijs in locis hoc dixerat; Ad rationes dicendum, quod Pharmacis Vulnus præcauemus, & curamus, vt inferius declarabimus, & ex his Med. ſunt aliqua, quæ parum, vel nihil calefaciunt.

Purgationem in capitis Vulneribus competere.

Inter Autores, qui in magnis Vulneribus Medicamenta exhibent eſt Hipp. qui lib de capitis Vulneribus dixit, Vbi Ereſypela in facie oriatur, purgandam eſſe Bilem. In lib. etiam de Vlceribus. Vulnere exiſtente magno, Aluum Cathartico purgandam eſſe inquit, vbi triplex magni Vulneris genus poſuit, Vel quod eſt in parte corporis pręſtantiori, vel quod eſt malignum, vel ſatis amplum.

Vulnus triplex magnũ

Caput ergo cum ſit pars preſtantiſſima ideo in eius Vulnere purgantia Medicamenta conuenire iudicauit. In lib. etiã de fracturis ac de Articulis hec Med. laudat, præſertim vbi caſus aſperior eſt, vt cum Calx leditur, vel os per plagam excedit, & id non alia de cauſa, niſi vt ſucci ab affecta ſede auertantur, quod fit cũ educti, non amplius ad ipſam ferantur. Paul etiam, ac Auic. dum de Caluariæ fractura verba faciunt, Pharmaca purg. exhibent.

In his ideo Vulneribus purgationibus

ac venæ

ac venæ ſectione vti debemus non ſolum reſpectu Vulneris, quod, [illegible] redditur ex euacuatione totius corporis, Sed etiam quoniam talia præſidia præſeruāt a Sym ptomatibus, quæ ſuperuenire poſſunt, & impoſſibile eſt in huiuſmodi Vulneribus, cum excoriare, & abradere, & multas ali as operationes facere ſit opus, quin dolor, & materiæ fluxus ad partem affectam, & dolentem excitetur. Et hos etiam facien dum, niſi dolor adſit, neque materiæ flu xus; neque tumor, propter rationes ſupe rius aſſignatas. Si vero dolor capitis, vel tumor, vel ſtupor adſit, vel calor magnus in capite perſentiatur, tunc ratione cura tionis venæ ſectio, & purgatio compe[illegible], quia ab affecta parte materiam reuellunt. Duabus igitur de cauſis venæ ſectio, & purgatio in capitis Vulneribus magni mo menti conferunt, & ratione præſeruatio nis, & ratione curationis.

Sed Animaduertendum eſt, quod ali quando horum vnum tantum conuenit, aliquando vtrumque. Si corpus pletoricũ ſit, & craſſis, & Bilioſis humoribus reple tum, primum ſecare Venam debemus, de inde ad Pharmacum deuenire. In corpo ribus vero ſanguineis ſemper vena ſecan da eſt, niſi quid prohibeat, ſi vero hoc quid vetet, Medicamentis aluus purgan da, & Medicamenta in huiuſmodi Vul neribus conuenientia ſunt quę caput ro borant, & corpus non excalefaciunt, & Bilem præſertim purgant ac etiam ſerum, quoniam hi humores maxime ad fluxũ apti ſunt, cuiuſmodi ſunt Mirabulanorũ genera infuſa, vel decocta, quæ caput ro borant, & venas conſtipant, & aluum pur gant, & hec cum Electuarijs peccantem humorem educentibus miſceri poſſunt, quorum magna apud nos adeſt ſilua. In fuſum etiam Rhabarbari cum prædictis mirabulanis, vel Syrup. Ros. ſol. vel vio laceus ſol. maxime etiam conueniunt, & his ſimilia.

DE VVLNERVM CAPITIS Curatione cum cranij offenſio ne, & præcipue de particulari bus præſidijs Cap. 64.

CAPITIS Vulnera cum Cranij of fenſione, vel ſint facta ab inſtru mento incidente, vel perforante, vel contundente, Aliqua dilatatione indigēt, Aliqua minime dilatari debent. Quę di latatione non indigent ſunt, quæ latis hi ant, & aperta ſunt, vt non ſolum optime videre poſſimus qualem & quantam no xam os ſenſerit, ſed etiam, vt faciliter Me dicamenta applicari poſſint. *Quæ Vulnera dilatari non debeant.*

Quæ Scalpelli opera, & dilatatione e gent, tres præcipue Vulnerum ſpecies ſūt vt inquit Hipp. lib. de Vulneribus capitis *Quæ debeant dilatari* Prima eſt quando os eſt denudatum, & ex accidentibus, quę ſuperueniunt, & ex ictu, ac ex teli genere, & multis alijs, quæ in ſuperioribus diximus, oſſis violationē ſuſpicamur, & vulnus non tantum hiat, vt an oſſis noxa adſit, neque quanta ſit, & cuiuſmodi ſit, neque etiam quantitas carnis colliſæ percipi poſſit. Cum ergo propter orificij Vulneris anguſtiam vlcij genus videri ac dignoſci non poſſit, neq; etiam curatio recte poteſt inſti tui; Ideo huiuſmodi Vulnera dilatatione egent.

Secundo illa Vulnera dilatari debent, quæ intus ſunt valde caua, & orificium anguſtum habent, cum ergo intus caua ſint, & orificium anguſtum habeant, fa cile Med. quo curari debent, recipere ac admittere nequeunt, & ideo qua parte Medicamentum non admittunt, [illegible] ſa linea ducta Scalpello incidi debent. Tertio circularia Vulnera & admodum intus caua ſunt illa, quæ Scalpelli operā requirunt, quę, vt inquit idem Hipp. lib. de Vlceribus, ſic ſecari debent, vt duæ li neæ in hominis longitudinem ducantur, Altera enim a ſuperiori orbis parte, & ab inferiori altera, & hoc pacto Vulneris lon gum reddendum. Cauſę verò, cur ita vul nera ſint ſecanda, plures ſunt, Prima vt Medicamenta talia vulnera facilius ad mittant, Secunda vt facilius caro incre ſcat, quoniam circularia vulnera difficul ter carne replentur, cum angulis careant vbi faciliter caro increſcit. In his ergo tā tum tribus caſibus propoſitis vulnera di latanda, & non faciendum quemadmo dum aliqui ignari Barbitonſores, vere ho minum Lanij, qui non tantum in tribus propoſitis caſibus, ſed indiſtincte & incon ſiderate in omni capitis vulnere Scalpel lo vtuntur, & vulnus dilatant, etiam ſi ſa tis hiet, & apertum ſit, & etiam quando os nudatum non eſt. Sed Animaduerten dum, vt optime Hipp. lib. de vulneribus *Notandũ*

capitis docet, Quod ſunt aliquæ capitis partes, quæ nullo pacto incidi ac ferro attingi debent, & iſtę ſunt Tempora, regio ſuperior, & ſupra Suturas, reliquæ capitis partes tuto inciduntur. Cauſa vero cur in Temporibus, & ſuperiori regione ſectio fieri non debeat, eſt quia per Temporalē muſculum magna Vena, & Arteria pertranſit. Huiuſmodi ergo vaſa ſunt in cauſa, vt periculoſe hę partes incidantur, Similiter cum per vtrumque Temporalem muſculum tres Nerui diſpergantur, duo quidem à tertia coniugatione, tertius vero qui durior eſt à quinta, vt Gal. de vſu partium 9. inquit. Ideo ne iſti Nerui incidantur, periculosa harum partium ſectio redditur; Maxilla item inferior muſculis, qui a Temporibus proueniunt ac oriuntur, capite alligatur. Cum ergo hec ita ſint, hec pars periculoſe ſecatur, quoniam ex huius partis ſectione, contrariæ partis Neruorum diſtenſio ſequitur, quæ ita fit. Sectis enim illis muſculis ad maxillæ inferioris motum, dum os clauditur, deſeruientibus, muſculi contrariæ partis, qui non ſunt ſecti, ad ſuum principium contrahuntur, cum non fuerint impediti a muſculis alterius partis, cum iam reſecti fuerint, & ideo in oppoſita parte Neruorum diſtenſio fit. Periculoſa ergo inciſio in his partibus eſt, & nullo pacto fieri debet, & propter magna vaſa, & propter Neruos per has partes tendentes, & propter Neruorum diſtenſionem, quæ euenire poteſt, Et per tranſuerſim ſectio in Temporali muſculo, ac etiam punctio penitus lethalis eſt, Si vero per muſculi longitudinem fuerit Vulnus, Linamentis, & non ferro dilatandum eſt, & diligenter poſtea ac tenuiſſimo ſcalpro vti debemus quamuis omne Vulnus in hac parte ſit periculoſum.

Cur in Temporibus ſectio non ſit facienda.

In temporibus quando vulnus dilatandum.

In frontis Vulneribus etiam, quando talia Vulnera ſunt dilatanda, ſectio per tranſuerſum nullo pacto fieri debet, quoniam caderent ſupercilia, & non bene oculi poſtea aperiri poſſent, qui niſi attolluntur, & deprimuntur ſupercilia ratione muſculi, qui eſt in fronte, quo per tranſuerſum ſecto, neceſſario ſupercilia decidunt, cum talis muſculus ſuo munere fungi non poſſit. Quando igitur in hac parte ſectio ſit neceſſaria, per rectum ab inferiori ad ſuperiora, ſi ſatis ſit, ſectio facienda, niſi vero ſufficiat, triangularis ſectio fieri debet, faciendo vnam ſectionē per rectum ab inferiori ad ſuperiora, deinde ab eodem puncto in parte inferiori debent fieri duæ alię ſectiones, quæ oblique aſcendant, & trianguli formam conſtituant, & in hac ſectione ſupercilium decidere non poteſt, quoniam fibræ per obliquum ſectæ, vna alteram ſubſtinet, & alia aliam, donec ad partam ſanam veniant. Ita ergo in fronte dilatatio fieri debet, & non alio pacto.

Sectio in fronte quando facienda

Supra ſuturas etiam ſectio fieri non debet, neque etiam quando aliqua oſſis fractura in ſuturis adfuerit, ſuturæ Ferro attigendæ vt lib. de capitis Vulneribus inquit Hipp. ſed ab illis recedendum, Et vbi ſectio neceſſaria ſit, proximum os ſecandum, & hoc ob plures cauſas faciendum. Prima eſt quia per ſuturas, vt ſuperius diximus, ligamenta & Venę pertranſeunt, quæ nullo pacto ferro attingi debent, ne dolor, & ex dolore inflammatio excitetur, ſic ſanguinis effuſio, putredo, & tandem mors ſequatur.

In ſuturis cur ſectio nō facienda

Secunda eſt, quia ſi in ſuturis fiat ſectio ligamenta inciduntur, per quæ ligamenta dura mater, ne Cerebrum comprimat, ſubſtentatur, Inciſa ergo dicta ligamenta dura mater ſuper piam decidit, & Cerebrum ſimul premit, Tertia eſt propter partis imbecillitatem, cum eodem lib. dixerit Hipp. Suturas ad reſiſtendum imbecillas eſſe, & ideo cum periculo ſecantur & facile etiam ferrum ad cerebrum penetrat. Quarta ratio eſt, quia ſi fieret in ſuturis ſectio, ibi poſtea callus increſceret, & expiratio prohiberetur, Ob dictas ergo cauſas ſupra futuras cutis ſecari, neque ſuturæ ipſæ ferro attingi debent.

Quando igitur ſectio in Vulneribus capitis eſt facienda, tantum incidi debet, quantum eſt opus ad os inſpiciendum ac etiam curandum, vt loco citato Hipp. inquit. & ſectio tantum in parte quæ neceſſario eſt detergenda, fieri debet, Relinquimus vero tamquam notum, quod prius pili circa Vulnus ſunt deradendi,

Forma ſectionis qualis

Sectionis vero forma ac figura, vt C. Celſus, Paul. Aeg. & alij grauiſſimi Autores inquiunt, ad ſimilitudinem literæ X. vel crucis eſſe debet, ita vt vna linea ſit ipſius plagæ, Altera quę a Scalpello fiat, & hę lineæ ad rectos angulos tranſuerſim ſe debent ſecare, Poſt ſectionem cutis

vna

Cur pericranium vel cum cute deducendũ

vna cum pericranio optime ex toto ab oſſe denudanda. Cauſa vero cur vna cum cute pericranium etiam ſit deducendum eſt, vt oſſis noxa perſpici poſſit, & ne dũ os detegitur, dilaceretur pericranium, & dolorem Aegro afferat, & ex dolore inflammatio, & vehemens Febris excitetur & tandem mors ſuccedat, vt C. Celſus lib. 8. cap. 4. inquit. Separari vero debet vel vnguibus, vel aliquo inſtrumento apto ad hoc faciendum, modo tale inſtrumentum id non laceret, ſed apte ab oſſe deducat, ſed tutius ac citius vnguibus hec actio perficitur.

Deducta cute ac ſimul pericranio, & eleuatis quatuor angulis, vniuerſum vulnus linamentis, ſiue penicillis ex ſtuppa factis implendum. Hoc vero faciendum, vt in poſterum diem apertum & patens reddatur, vt loco citato inquit Hipp. vtque etiam Gal. 2. lib. de Medici Officina inquit, vtq; e ſanguinis fluxus ſiſtatur.

Quo vero Med. linamenta, ſiue penicilli imbui debeant, Celſus inquit, quod Aceto, quod nimis robuſtum Med. videtur, Paulus, quando aderat ſanguinis fluxus poſca vtebatur, ſin minus ijs ſiccis vulnus replebat, Alij Oui albumine imbuunt, Alij, vt dolorem leniant, ſimul cũ albumine luteum admiſcent, Alij in ſanguinis fluxu cum albumine adſtrigentia admiſcent, vt eſt pul. Sang. Drag. Boli Arm. Maſtiches, & ſimilium, Alij prima linamenta, quæ totum os operire debent, vino auſtero aliquantisper calido imbuunt, & alia linamenta Oui albumine, & hoc efficiunt, ne os ab albuminis frigiditate ledatur, cum frigidum oſſibus ſit inimicum, vt Hipp. inquit, quod mihi maxime arridet, & hec digitis ſunt agenda, & oculus pericranio eſt habendus, vt optime ſit ab oſſe denudatum, & dilatatum. Hoc facto, ita repletum linamentis Vulnus in poſterum diem relinquendum, vt Hipp. loco citato inquit. Non diutius vero commorandum in dictis linamentis remouendis, ne ex dictorum linamentorũ nimia exiccatione dolor excitetur, Vt vero dolor leniatur, & inflammatio prohibeatur ac arceatur, quæ ſuperuenire ſolet quando cutis, & pericranium ab oſſe deducuntur, Catapl. ex tenuiſſima polenta quę ex Aceto ſubacta incoquatur, & maximeq; glutinoſa fiat, in partibus circa vulnus imponendum, vt loco citato Hipp. inquit. Non ponendum vero ſupra Vulneris orificium, ne ſaniei exitum prohibeat, vt lib. de vlceribus dictus Autor inquit Hoc enim Catapl. vim ac facultatem ſiccandi habet, quod in omnibus Vulneribus requiritur, cum ex Hordei toſti Farina fiat & ex Aceto, quę ambo ſiccandi facultatem habent Repellit etiam dictum Catapl. propter Acetum, quod refrigerandi vi eſt prædictum. Debet vero maxime glutinoſum fieri, vt dolorem leniendi vim habeat. Optimum ergo eſt huiuſmodi Catapl. cum dolorem leniendi, repellendi, & exiccandi vim habeat, quod maxime in huiuſmodi vulneribus deſideratur. Hoc facto, contentiua Faſciatura vinciatur, & in ea parte cubet, in qua minorem dolorem perſentit, donec pus ſit genitum, Cum tunc in parte affecta, niſi dolor prohibeat, ſit cubandum, vt pus libere effluere poſſit.

Huiuſmodi vero Catapl. vti debemus inquit Hipp. quamdudum linamenta imponantur, ideſt quouſque dilatatum vulnus, & hians detineatur, & non amplius doloris, & Inflammationis periculũ adſit.

Sequenti die poſt quam die ante acta Vulnus fuerit ampliatum, os nudatum, & Linamentis impletum, ſecundum Vulneris locum ac figuram ſituandus eſt Aeger, vt ſi Vulnus ſit in Fronte reſupinandus, ſi in latere dextero ſituandus in latere ſiniſtro, & ſic de alijs, & hoc faciendũ, vt commode Medicus ſuas operationes & cito tuto, & iocunde exercere poſſit. Commode ergo ſituato Aegro, linamenta ſubtrahenda, & optime vulnus exiccandum, deinde diligentiſſime, an os aliqua noxa teneatur, videndũ ac conſiderandũ.

Quod cognoſcere ex pluribus poſſumus Imprimis enim videndũ, an aliquis cruor oſſe reſudet, & ſi reſudet, violati oſſis eſt indicium, ſecundo ergo iubendum vt manibus ore, & naribus clauſis alitum retineat, & ad ſuperiora impellat, ſi enim Rima adſit cruor ex illa emanat. Tertio videndum ſi os ſit ſui coloris, vel interiores partes ſanguine ſuffuſæ ſint, & niſi os ſit ſui coloris vel ſanguis ſuffuſus adſit, oſſis noxam oſtendit, Quarto Specillo os percutiendum & audiendum an rauce ſonet, & ſi rauce ſonet oſſis leſionis eſt indicium. Quinto vi-

Signa oſtendẽtia cranii fracturã.

dendum an per ſpecillum ſedem, vel aliam fracturæ ſpeciem adinueniamus, ac etiam Digito immiſſo inueſtigandum. Cum ergo hec & alia experimenta ad cognoſcendum, vtrum os ſit fractum vt ſuperius fuit dictum, fecerimus, & veriſimile ſit ab ictu, Teli genere, & ab ijs, quæ superuenerunt, vt Vertigine, obcecatione, caſu, & alijs ſuperius dictis os violatum fuiſſe, tunc os radendum; Sed ante quam hoc faciamus, duæ faſciolę tenues aſſumi debent, & hæ quatuor angulis cutis eleuatis debent apponi, vt illos attollant, quę à miniſtris detineri debent, vt Paul. lib. 6 cap. 90. optime docet. Hę enim Faſciolæ non ſolum ad angulos, & Vulneris labia eleuanda deſeruiunt, ſed etiam, ne ab Aere frigido lædantur, ac etiam ne à Scalpro tangantur & dolor excitetur, defendunt. Et hoc faciendum quotieſcumquē vel ſcalpro, vel quolibet alio inſtromento incidente vti debemus propter aſſignatas cauſas, vel faſciarum vice, tenuibus linteis vti poſſumus, vt tali munere fungantur, vtque tali pacto quatuor cutis angulos iam ſectos, & eleuatos detineant, duo miniſtri ſunt neceſſarij.

Quomodo os ſit debeat abradi.

Quo modo vero os abradi debeat, inquit Hipp. loco citato his verbis. Si os violatum comprehendi nequeat, nec cōſpicuum ſit, & probabile ſit Telum os attigiſſe, ipſumq; violaſſe ſcalpro os radendum eſt in altitudinem ac longitudinem hominis, atq; etiam tranſuerſum, idcſt per latitudinem; Et hoc faciendum, inquit, propter Rimas, quæ conſpectui non ſubiciuntur, & propter colliſionem, quæ latent; vt ergo oſſis noxa manifeſtetur, ita os abradendum. Et niſi ex abraſione oſſis noxæ in cognitionem deuenire poſſimus, & de ea maxime dubitamus, Attramentum ſutorium aliquantiſper calidum ſupra os infundendum, ac paruum linamentum eodem Imbutum ſupra os imponendum, & linamentis Digeſtiuo, vel alio conuenienti Vng. vulnus replendum & circum circa Vulnus Oleo Roſaceo inungendum, & dictum Catapl. applicandum ac alligandum. Poſtridię vulnus ſoluendum ac purgandum, vtqi diximus vulneris labia faſciolis, vel linteis muniendá, deinde os deradendum, vt nigrities tollatur, & illud os, quod integrū erit, album apparebit, quod vero erit ſiſſum, vel colliſum, nigrum erit, cum attramentum admiſerit ac combiberit. Niſi vero vlla Rima, aut colliſio appareat, ſed os totum ſit ſui coloris; In hoc caſu oſſis ſuperficies radenda, & aliquo ex infraſcriptis Cephalicis puluetibus os aſpergendū Gal. 6. Meth. inquit; Quod Cephalici puluieres componuntur, ex irilllica, Erui Farina, Manna, Ariſtolochia, Cortice Radicis Panacis, & omnibus ijs, quæ citra morſum extergere poſſunt. Vel ℞. Aloes Hep. Sarcocollę, Myrrhæ an drag. rrr. Thuris dragm. 1. Sang. Drag. drag. 5. M. & fiat puluis tenuiſſimus. vel

Pulueres Cephalici.

℞. Aloes Hep. Sarcocollę, Myrrhæ an dragm. 1 t. Thuris dragm. 1, Sang. Drag. dragm. 5. Croci Orient. ſcrop. 5. M. & fiat puluis tenuiſſimus, vel.

℞. Erui amari, Mannę Thuris, Rad. peucedani, Rad Iridis, an q. vis M. & F. P. Vel ℞. Ariſtolochiæ Rot. Thuris, Rad. Iridis, Brioniæ albæ an M I. & F. P. magis robuſti ℞. Ariſtolochiæ rot. Rad. Iridis, Rad. Brioniæ nigræ, Squamæ Aeris lotę, pumicis præparatę ac aduſtę an M. & F. P. T. Vng. Iſidis à Gal. deſcriptum mixtum in mollioribus corporibus & ſimplex in durioribus, optimum eſt.

Predicti ergo pulueres, vel Iſidis Med. tantum, ſupra os poni debent, & ſupra membranam, ſi detecta ſit, vt inferius dicemus, reliquum Vulnus Reſinæ Tereb. vel Abietina, vel alio Sarcotico Med. expleatur. His enim Med. Cephalicis erimus in cauſa, vt celerius os abſcedat, & ſquamam emittat, cum illa oſſa neceſſario abſcedere ac ſquamam emittere debeant, quæ Aeri fuerint expoſita, & hoc ijs accidit, qui ab Aere neceſſario alterantur ac alienantur, & ideo ſquamam emittere eſt neceſſe, & cum prius quam ſquamam non fuerit reſoluta, os carne non poſſit contegi neque Vulnus impleri, Ideo hoc quamptimum curare debemus, vtque citius reſoluatur, alimentū ei auferre oportet, quod exiccantibus Med. efficitur vt loco citato Hipp. inquit, ac etiam lib. de Fracturis, Quoniam ſicuti Arborum folia, ex nutrimenti defectu exiccantur ac decidunt, ſic etiam oſſibus euenit. Vt celerrime os igitur recedat, ad purgandum & exiccandum Vulnus, ac pręcipue ipſū os, feſtinandum, & ita ſanguinem, qui o putatur, abeſſe, quod abſcere debet, ex-

hauriemus, & ſic os nutrimento priuabitur, & exanguæ, & ſiccum reddetur, & ab oſſe, quod ſanguinem habet, & viuit, cito recedet, & deinde cito caro ſuccreſcet, cum dixerit Gal. 6. Meth. Vt autem omni oſſis parti choereat, & coaleſcat, caro, & ibi producatur, opus eſt, vt ſupra os non ſit vlla ſordes, nec oleoſa quæpiam pinguedo, & totus locus ſiccus ſit, & qua libet oſſis vitiati pars plane puta. Si igitur pus mouere, quãdo eſt opus feſtinemus, & ſiccis Med. & conuenientibus purgare ac detergere, caro celerrime ſaneſcet, os non fiet purulentum, celerrime ſquamam emittet & fragmenta tam primæ tabulæ, quam vtriuſque, ideſt totius oſſis, quando ſunt abſceſſura, cito abſcedent, caro perducetur, & Vulnus cito ſaneſcet, cum abſque oſſium abſceſſione ad ſanitatem reduci vulnus non poſſit.

Animaduertendum vero, vt caro horum Vulnerum, ideſt cutis, & pericraniũ optime curentur, vt loco citato inquit Hipp. & lib. de fracturis, quando de fractura cum vlcere verba facit, vbi illos repræhendit, qui vni conſulentes, alterum negligunt. Illa ergo præcepta ſunt obſeruanda in carnis curatione, quę ab eodem Autore lib. de Vlceribus traduntur. Si ergo caro ſit colliſa ſiue contuſa in hoc caſu quamprimum, vt huiuſmodi contuſio ſuppuret, curare debemus, & hoc idoneis Med. faciendum, vt ſunt pus mouentia, quæ calida, & humida ſunt, cum caro, quæ contuſa ac lacerata eſt, non patiatur vulnus ſaneſcere ac diuturnum illud reddat, cum quod ſiccum eſt, ſano ſimilæ ſit quod humidum, a ſano plurimum recedit vt lib. de Vlceribus inquit Hipp. & ideo cum carnem humidam, & hebetem eſſe malum ſit, ideo contuſa caro quamprimũ in pus vertenda, deinde ſiccanda. Nam ſi tarde pus moueatur, quæ iuxta ſunt ſẽper dolent, calorem perſentiunt, ac inflãmantur, quouſq; ſuppuratio fuerit facta. Poſtea ſuppuratione facta hec omnia minuuntur, teſte Hipp 2. Aph. 47. vbi inquit, Dum pus fit, dolores, & febres magis accidunt quam confecto.

Ad pus ergo mouendum feſtinare debemus, & cito Vulnus purgare, & cum iam purum, & purgatum fuerit, ſiccantibus nutrire debemus, & ſic curando, vulnus cito ſaneſcet, & caro ſicca, & firma producetur, vt locis ſuperius citatis inquit Hipp. Si vero caro ſupercreſcat, ſignum eſt quod humida eſt. & ideo Medicamentis valde ſiccantibus eſt exedenda, vt cap. 37. huius lib. dictum fuit. Vbi vero nulla adſit colliſio, & carnis productione ſit opus, tunc modice ſiccantibus ac abſtergentibus vulnus nutrire debemus, cum carnem producentia partem affectam per gradum vnum in ſiccitate excedere debeant, & tandem facienda, quę Vulneris curatio poſtulat, ideſt danda sũt ſicca, quæ oſſis cauſa validiora ſint. Animaduertendo infirmi naturam, partis temperiem, Aetatem, Sexum, Anni tempus, Regionem, & ſimilia, quam validiora Medicamenta ferat Ruſticus, quam Nobilis, ſenex, quam puer, & Mas, quam fomina, & ſic de alijs, Cauſam vero, cur tecte caro curanda ſit, aſſignat Hipp lib. de Vulneribus cap, dicendo, Periculum eſt, ſi caro male curetur, ne os purulentum fiat inflammetur, ac comprimatur, quæ cum oſſi accidunt, neceſſe eſt purulentum fieri. Et notandum, quod illa tria vocabula tria diuerſa ſignificant, quoniam quando inquit, male curetur, intelligit de Medicamentis, per quę, vt ſuperius fuit dictum, ſi caro colliſa ſit quamcelerrime pus mouendum, deinde ſiccandum.

Niſi vero adſit colliſio, a principio ſiccis Med. mederi debemus.

Quando inquit, Inflammetur intelligit de eorum multitudine, quę ſupra vulnus applicantur, vt ſunt Linteola, Faſciæ, & ſimilia, quæ ſi in magna copia applicentur, calorem augent, tranſpirationem que prohibent, & ideo inflammationem in oſſe excitant, propter carnem ſupra poſitam, quæ eſt inflammata, & ob defluentem ſaniem, ac etiam caput onerant, & ideo lib. de Medici Offic. vt hoc euitetur, linteos, & tenues faſcias ſupra plagam applicari iubet, & lib, etiam de fracturis, idem Hipp. quando Inflammationem timet, linteorum, & faſciarum multitudinem, propter eaſdem cauſas, prohibet.

Quando inquit comprimuntur, Vincula ſignificat, quæ ſi nimis ſtringantur, dolorem, & inflammationem excitant. Quando igitur vincula ſunt neceſſaria & inflammationem timemus, ijs laxioribus vti debemus, inquit Quæ cum accidunt

 neceſſe

neceſſe eſt os purulentum fieri.

Putredo quid ſit

Hoc enim eſt manifeſtum, quoniã cũ os præter naturam calorem acquirit, & humidum fit, neceſſario putreſcit, cũ putredo, vt inquit Ariſt. 4. Metheororum, ſit corruptio propriæ caliditatis in vnoquoque humido ab aliena caliditate, & Gal. x1. Meth. 8. inquit. Putredo eſt mutatio totius ſubſtantiæ corporis putreſcentis ad corruptionem à calore extraneo.

In his enim omnibus ignati Barbitonſores errores committunt, qui non ſolum vbi eſt opus, ideſt vbi contuſio adeſt, calidis, & humidis Medicamentis vtuntur, ſed in quolibet capitis Vulnere, Similiter multis linteis, & pileolis, ac etiam pellibus patientis caput onerant, multiſq; faſcijs vinciunt, ad adſtringunt, & ſe hoc facere inquiunt, vt à frigido Aere vulnera defendantur, & ignorant miſeri, quod tãtum ſufficit, vt Cerebrum à frigido nón afficiatur, & quod operimentorum, & faſciarum copia, & conſtrictio eſt cauſa, vt multi ad Acheronta mittantur.

Rima apparente quid faciendum.

Si vero Rima poſt deraſionem appareat, hec ſcalpro deradenda ac perſequenda eſt, vt an penetret per totũ os, nec ne in cognitionem deueniamus, & hoc vt Gal. 6. Meth. inquit, Primum ſcalptis latioribus fieri debet, deinde minoribus, vltimo loco minimis; Et Scalpra plurium ſunt generum Alia enim ſunt exciſſoria, Alia raſoria, vel Raſpatoria dicta, & horum Scalprorum alia inflexam aciem habent, ac circularem, Aliqua planam, quæ aut linearis, aut angularis eſt.

Antiqui ſcalptis Raſorijs vtebantur & ſuper ea plumbeo Malleo percutiebant, & ſic oſſa ſecabant. Noſtris vero temporibus, vt plurimũ in vſu ſunt ſcalpra Raſpatoria dicta, quę fricando abradunt; & ſunt tutiora. Si vero Rima totum os nõ penetret, ac abraſione deliteſcat, res minus terribilis eſt, & vlterius ſecandũ non eſt, cum ſanies ad membranam defluere non poſsit, & ideo minus Medicum ac Aegrum fatigat, vt Hipp. inquit, Et in huiuſmodi caſu Cephalici pulueres ſupra os quouſq; carne operiatur, inſpergendi, vt Gal. 2. de Cõp. Med S. Gen. & 6. Meth inquit, & ad labia oportuna Med. pro vt fuit dictum, applicanda, & idem etiam in colliſione abſque Rima faciendum.

L'Rima altius d[illegible]

Si vero Rima altius deſcendat, totũq; os penetret, metu terret, ac periculoſa eſt vt loco citato inquit Hipp. Cum in huiuſmodi Rima neceſſario totum os ſit ſecandum, & Membrana denudanda ac detegenda, ſit, & hoc faciendum, vt ſaniei exitus detur, quę colligitur, vel collecta eſt ſupra Membranam, quæ nullo pacto abſq; oſsis abſciſsione ac detractione expurgari poteſt, & hoc fit vel ſerra, vel Terebra, vel ſcalpro, vel alijs inſtrumentis ad hoc aptis, & accommodatis. Et animaduertendum, quod ſi in ſcalpendo Pericraniũ ac Labia dolore afficiantur, Roſaceo Oleo dolorem lenire debemus, & hoc Oleo etiam faciemus, vt melius currat inſtrumentum, & ne os, dum ſcalpimus, incaleſcat, etiã prohibet.

Si verò in ſcalpendo ſanguis fluat, Linteola, vel Faſciolę quæ labra operiunt Poſca madrefaciendæ, ac etiam portiunculã in fundere poſſumus, vt ſanguinem compeſcat; ſed quoniam Poſca propter Acetũ, Inſtrumentorum aciem retundit, ideo ſepe Inſtrumentorum in Oleum Roſaceum infundendum. Cum ergo os ſecetur, vt detur exitus materiæ, ne feruеat, & ad Membranas, & Cerebrum deſcendat, & has partes corrumpat, ideo omnes illæ Cranij fracturæ ſpecies ſectione indigent, in quibus contenta præter naturam materia libere expurgari non poteſt, & ſanies ab ſubiectas partes confluere poteſt, Illę verò Fracturæ in quibus tota ſanies libere effluere, & expurgari poteſt, ſectionem non requirunt. Fracturæ ergo in quibus ſectio competit ſunt Fiſsio, & Colliſio, ſiue lateant, ſiue Oculis pateant, quoniam & ſi Rimis patentibus aliqua ſaniei portio expurgatur, tamen aliqua quantitas intus retinetur, quæ Membranas, & ſubiectas partes corrumpere poteſt, Sedes ſimiliter cum Colliſione tantum, vel cũ Colliſione, & Rima ſimul, ſectionem expoſtulat, & cauſa eſt, quoniam & ſi per ſedem, vbi totum os panetrat exeat ſanies, tamen non tota expurgari poteſt, cum ſub alijs partibus Colliſę, & Fiſsę ſunt, coeat, & coadunatur, quæ non poteſt extrahi, niſi ad Mambranam vſq; os ſecetur, & ideo cũ ſedi Contuſio, vel Rima ſimul accidit, ad ſectionem deueniendũ, vt libere ſaniei ſi b Colliſione, & Rima contentæ exitus detur, cum per ſedẽ tota expurgari non poſſit vtq; bene ac recte hoc ſucedat, tota Rima, & quouſq; penetrat, ſecari debet, & non tantum in vna parte perforatio fieri

Cur os ſecetur ac aperiatur.

debet

debet vt multi faciunt, quoniam illa ſola perforatio ad tam copioſam ſaniem expurgandam non eſt ſufficiens. Sedes verò quæ abſq; Colliſione, & Rima eſt, & ad Membranam non penetrat, ſectione non eget, cum ad Membranam ſanies effluere non poſſit, & tota per ſedem expurgatur, nec illa quę ad Membranam penetrat, ſi inciſio fuerit magna, & lata, cum per talem ſedem tota ſanies expurgari poſſit; niſi vero quantum neceſſe opus, hiaret, ad ſectionem eſſet deueniendum, & ſedes amplianda ac dilatanda, vt libere ſanies expurgari poſſet, & hoc Forcipe, vel ſcalpro faciendum.

Similiter ſi in ſedis hiatu, vel qualibet alia fractura oſſis fragmenta, & pungentia ſpicula adſint, ſcalpro tollenda, ne ſub creſcentem carnem pugant, ac dolorem inferant. Os fractum ſimiliter quod deſidit, ſectionē tam poſtulat, prętertim quando maxime eſt peruptum, & maxime deſidet. Cauſa eſt; quoniam ſatis ſpacij ad ſaniem educendam habet; diximus verò Rimo, quoniam aliquando, ideſt cum Os Membranam comprimit, vel pungit, ad ſectionem deueniendum. Si ſedem igitur in Oſſe adinueniamus, non ſolum ipſam Sedem ſcalpro deradere debemus, ſed etiam Os circumcirca, & hoc faciendum propter Rimam, & Colliſionem, quæ aliquando cum ipſa ſede coniuncta eſſe poſſunt, vel propter Colliſionem, quæ tantum ſedi adicitur; & dictę Fracturæ ſpecies, vt ſuperius diximus, ſepe latent; Vt ergo manifeſtentur, ſi adſint, non ſolum ſedes, ſed etiam Oſſa ſedi proxima ſcalpro abradenda.

Quando ſectio facienda. Si verò ex abraſione adinueniatur Oſsis noxa, quæ ſectionem exigere videatur, intra triduum ſectio facienda, & nullo pacto debemus pati, vt tertiam diem excedat, præſertim vbi tempus calidum fuerit, & Medicus à principio adhibeatur, vt l.b. de cap. Vul. Hipp. inquit. Cauſa verò cur intra triduum ſectio ſit facienda eſt quoniã intra id temporis ſpacium non dum facta eſt Inflammatio, quæ poſt hoc tempus fieri ſolet, ac humorum putredines incipere ac Naturæ inſultus contra Aegritudines; Ideo in Prima, vel Secunda, vel Tertia die hoc faciẽndum. Et propter eandem cauſã etiam Hipp. in lib. de Fracturis, & Laxationibus, iubet, vt intra triduum oſſa componamus, ac Luxata in ſuum locum collocemus, ac reſtituamus. Et niſi intra hoc tempus fiat, iubet ibi dictus Autor, vt uſq; dum Inflammatio conquieſcat, in Fracturatum compoſitione, ac Articulorum reſtitutione expectemus. Quod in Cranij Fracturis fieri poſſet, niſi ſuſpicaremur ne ſanis ſubiectam Membranā prius corrumperet. Inquit dictus Autor, quod intra triduum pręcipue ſecandum, ſi calidum tempus fuerit, & à principio adhibearis. Primam condictionem ponit, quoniam in tempore calido caro magis, & celerius putreſcit, & os gangrenæ ob defluentem ſaniem periclitatur, & quo citius os ſecatur, eo citius conuenientia ac ſiccantia Medicamenta imponuntur, quę putredini reſiſtũt & Catapl. remouetur, & ideo os minus periclitatur; & Plaga citius ſaneſcit. Secundam poſtea condictionem ponit, quia ſi Medicus propter negligentiam eorũ, qui eum acceſſire debent, à curationis principio non fuerit vocatus, hoc pręceptũ exequi non poteſt; In hoc caſu ſi condictiones aperiendi adſint, & mora & inducię concedantur, vltra 7. vel 9. differri poteſt & hoc faciendum, ne Naturæ motus impediatur. Niſi autem procraſtinatio fieri poſſit, & de aliquo magno malo dubitamus, vt ſi ex oſſis depreſſione ſtupor fiat, vel oſſis puſtulum pungens adſit, ſtatim ſecandum, & ſi in 4 vel 7. die ſinus, vel Criſis edſit. Niſi verò huiuſmodi adſint, ſecandum poſt 7. Non ergo ſi à principio Medicus adhibeatur, & os ſectione egere cognoſcat, in Aeſtate vſq; ad 7. & in Hyeme vſq; ad 14. ad oſſis ſectionem faciendã procraſtinari debet, vt multi indocti faciunt, qui praua Symptomata expectant, quæ non ſolum non ſunt expectanda, ſed etiam totis viribus, ne eueniant, præcauẽdum. Sed ſolum in ſectione facienda in Aeſtate dies 7. vel 14. in Hyeme expectãda, niſi à principio Medicus adhibeatur, vel niſi oſsis noxa à principio fuerit cognita, & quando inducię dari poſſunt, & non quando patet, & Medicus à curationis principio fuerit vocatus.

In Puerulis verò cum os tantum Colliſum fuerit, vel Colliſum; & Fiſſum, vel ſi Colliſio, & Rima cũ ſede ſint cõiuncta, huiuſmodi oſſa perforanda ſimiliter ac aperienda ſunt, & hoc faciendũ, ut ſanguis qui pręter Naturam ſuper membranam continetur, effluere, & foras egredi poſſit, cum puerorum os, ne ob ſanguinis copiam purulentum fiat, maxime periclitetur, &

tur, & ideo vt ſanguis, qui in Cerebri mẽbrana receptus eſt, dematur, ac etiam qui in oſſium cauitatibus continetur, minuatur, os eſt perforandum.

Hoc vero exigua Terebra eſt faciendũ vt loco citato inquit Hipp. quoniam amplior eſt grauior, & puerili oſſi aliena, cũ os illud ſit mollæ, tenuæ, intus cauum, & non firmũ, vt ſuperius à nobis fuit dictũ.

Præcepta obſeruanda in Cranio ſecando.

Præcepta vero in ſecundo oſſe obſeruãda ſunt, vt inſtrumentum, quo in ſecando vtimur, ſepe attollatur ac in Aquam frigidam, vel Roſaceum immergatur, ne calefactum ferrum os adurat, & maiorẽ oſſis portionem abſcedere faciat, Sepe cõſideretur quantitas oſſis iam ſecti, ac etiam ſecandi, & ſi totum os ſit ſecandum, vel terebrandum, non vndiq; os totum ſecari debet, ſed tenuis pars inſecta relinquẽda, & dimouendo, os detrahere, conari debemus.

Quando vero à principio, vel oſſis fractura non fuerit cognita, & os tanquam ſi non eſſet fractum ſine ſectione fuerit, vel quia ab altero non recte fuerit curatus, & intra triduum à primo Medico os nõ fuerit ſectum, & intempeſtiue poſtea tibi cõmittatur, ideſt quando Febris, & aliquod aliud prauum Symptoma ſuperuenerit, ſtatim abſq; vlla mora os vſq; ad membranam acutiori ſerra ſecandum, vt Hipp. loco citato inquit, vel ſcalpro radendum, & os ſtatim remouendum. Statim vero fieri debet, ne alia praua Symptomata ſuperueniant, & ne illa materia, ibi præter naturã retenta mẽbranas ac Cerebrũ corrũpat, quod cum eueniret, deſperata omnino res eſſet, nullus eſſet Medicinæ locus.

Non ſecandum vero os, neq; eorũ curatio ſuſcipienda, in quibus omnia vel pleraq; grauia Symptomata ſuperuenerint, ſed quando vnum quoduis, vel alterũ tantum accidit, ne mors, quæ ex vi morbi, vel primi Medici ignorantia euenit, ſecũdo Medico imputetur, ſed tantum prædictione vti debemus, cum hi deplorati ſint.

Oſſis ergo ſectione ac remotione, materiæ ibi præter naturam retentæ exitus eſt dandus, Et cum in huiuſmodi caſu os facilius ſecetur ac radatur, cum mollæ & minus durum ob iam incipientem putredinem ſit factum; Ideo ſepe ferrum attollendum, & in Aquam, vel oleum mergẽdum, & oculis, ac ſpecillo indito videndum ac oſſis ſecti, & ſecandi portio conſideranda, & hoc tanto accuratius conſiderandum, quando Vulnus ea Caluariæ parte fuerit, qua os tenuuius eſt, ne ſerra vel alio inſtrumento, quo oſſis ſectio fiat, Cerebri membrana violetur, ex cuius dilaceratione dolores, & graues inflammationes cum mortis periculo oriantur. Ne vero ſtatim ſerra, vel Terebra, vel aliud inſtrumentum, quo ſectio fiat, ad membranam veniat, quæ ſub tenuibus oſſibus in ſummo eſt, & quia in dicto caſu facilius os ſecatur, vt diuturniori tempore os ſecetur, & Medicus ſubinde intueri poſſit, quantum oſſis ſit ſectum, & quantum ſecandum remaneat, inquit Hipp. Quod perpetuo vbi os craſſius eſt. Ferrum imprimendum, cum in plagæ circuitu non ſit æque tenuæ.

Dubitatio.

Si quis vero dicendo inſtaret, Gal 6. Meth. In caluariã ſecanda iuſſit, vt vbi os eſt tenuuius ferramentum imprimatur ne in ſecando cerebrum concutiatur, & ideo ob oſſis craſſitiem in decliuiori loco ſectionem fieri non vult.

Solutio.

Ad hanc contradictionem tollendam, dicendum, quod Gal eo in loco membranæ leſionem non timebat, cum ad membranam vſq; os non excideret, quod timẽdum, quando totum os ſecandum eſt, vt Hipp. inquit, cum grauius periculum inſtet, ne Cerebri membrana ledatur, quã quod ex concuſſione affertur. Poſſumus etiam dicere, quod cum os, poſt quam praua Symptomata ſuperuenerint, humidius, & mollius factum ſit, non ita in ſecandu Cerebrum concutitur, cum facilius ſecetur, & ideo Hipp. vbi os eſt craſſius ferramentum imprimi iuſsit, vbi totius oſsis ſectio ſit facienda.

Similiter, vt ſuperius fuit dictum, ante quam totum os ſerra excindatur, dimouẽdo os detrahere eſt tentandum, & hoc etiam, ne membrana violetur faciendum eſt. Niſi vero quid prohibeat, in decliuiori parte etiã os ſecandũ vt facilius materia exitum habeat, & pars decliuior debet eſſe reſpectu decubitus, & non reſpectu rectitudinis hominis, quoniam partes decliuiores in rectitudine hominis non ſunt in decubitu omnes decliues.

Sectionem vero in decliuiori loco prohibere poſſunt, non ſolum oſſis craſſities vt ſuperius ex Gal. mẽte diximus, & quod niſi magno cum negocio, & Cerebri, & Neruorum agitatione ſecari poſſit, ſed

aliquod

aliquod vas inſignæ, vel Neruus, vt in Temporali Muſculo. Vbi item magna membranę portio eſt detecta, & abrupta, & perforata, & Cerebrum apparet, tunc in decliuiori parte non deſiet fieri ſectio, quoniam, vt Gal. loco citato inquit; Cerebrum ob ſui molliciem labitur, & facile ad loca decliuiora deſcendit, ideo egredi. & marceſcere poſſet. Quę etiam prohibent, ne in decliuiori parte ſectio fiat, ſunt ſuturæ, quę nullo pacto ferro attingi debent, & ſi in ſuturis inſignis fractura adſit, ex vtraque parte ſectio fieri debet. Hec vero precepta tanto magis in puerili oſſe perforando ſunt obſeruanda, quanto os puerilę tenuius, & mollius eſt, quam in ętate adulta.

Animaduertendum tamen, quod & ſi quando Medicus à principio adhibeatur, & oſſis fracturam cognoſcit, & eam ſectione ac dilatatione egere intraque tridu um ſectio fieri debeat, tamen totum os ad membranam vſque non eſt ſecandum, vt loco citato Hipp. inquit & hoc ob duas cauſas. Altera eſt, ne diutius membrana ſine oſſis tegumento relinquatur, quoniã grauiter lęderetur, intumeſceret, & tandem putreſceret, & hebes fieret, quoniã omnia, quæ velata, & clauſa manere ſolent, vbi fuerint detecta, ac externo Aeri expoſita, ab illo externo, & inſueto Aerę alienantur, & vbi ſic diutius manent, etiam putreſcunt, quoniam à tali Aere illius partis calor extinguitur, quod vero alienentur, patet in oſſibus, quę cum Aeri exponuntur, ſquamam emittunt, patet etiam in omento, quod vt plurimum præcidendum, quando abdomine Vulnerato, per vulnus egreditur, & hoc tanto citius membrana corrumpitur, quanto mẽbrana humidius eſt. & ideo propter hanc cauſam diutius membrana ſine oſſis tegumento relinqui non debet. Altera cauſa eſt periculum quod inſtat, ne dum totum os ſecatur membrana ſerra, vel quouis alio inſtrumento violetur ac laceretur, quod non timendum, quando pauca oſſis portio ſecanda relinquitur.

Ita ergo à principio os ſecandũ, vt parũ ſit quod ſecandum remaneat. & os dimoueatur, & aliqua etiam in parte totum ſit ſectum, & via adſit, per quam ſanies egredi ac expurgari poſſit.

Sic enim ſectum os per ſe abſcedit, & carnuncula ſubeunte à Natura expellitur, Neque etiam timendum, ne quid mali oſſi, quod ſectum eſt, accidat, etiam ſi aliqua parte ſine ſectione ſit relictum, vt Hipp. inquit, quoniam quod ſecandum relinquitur, tenuæ eſt, & continuo à Natura, & Arte etiam ſiccantium Med. appoſitione tenuatur. Sed hoc præceptum non ſemper eſt obſeruandum, quoniam aliquando totum os vſque ad membranam ſecare ſumus coacti, & id detrahere & membranam detergere ac denudare, & hoc hoc fieri debet, quando ex vehementi ictu probabilæ ſit multum materiæ copiam ad cerebri membranam confluxiſſe, & illam præmat, & ſimul cerebrum; cui materiei quam primum exitũ dare eſt opus.

Quando vero os deſidet, vel ita inciſum eſt, vt oſtendat, qua Telum inſederit, & non ſit colliſum, neq; fiſſum, tunc os perforare non eſt opus, cum ſatis adſit ſpacij, per quod ſanguis effluere & expurgari poſſit, niſi os membranam comprimat, vel pungat. Quando ergo oſſis fragmenta membranam non comprimunt, vel pungunt, non ſunt ferramentis auellenda, vt ignari Barbitonſores faciunt, qui ſunt in cauſa, vt calor tranſpiret, & ad carnem producendum, & alias Naturæ operationes faciendas imbecillior reddatur, & membrana ab Aęre alteretur, & putreſcat, & tandem necis miſerrimi Aegri ſunt cauſa. Sed expectandum vt huiuſmodi fragmenta à Natura reſoluantur & eorum reſolutio conuenientibus Med. ſicuti fuit dictum, adiuuanda.

De Oſſe vehementer perrupto ac confracto, & de Rima, quæ longius penetrat Gal. 6. Meth. inquit, Os quod vehementer eſt confractum id totum auferendum, ſi vero fragmentum ab eo longius excurrat, hec perſequi ad finem vſq; non expedit, illud perſuaſum habentibus minime futurum, vt ex eo noxa ſequatur, vlla, modo reliqua rite ſint a nobis peracta.

Qui Gal. textus ita eſt intelligendus, Quod non omnis Rima, quando os eſt tectum, detergi debet, cum naturalis calor validus ad expulſionem ſit, & Medicamẽtorũ ope materiã extrahere poſſumus & de hac Rima, oſſe tecto, intellexit Gal. Si vero os ſit detectũ, etiã ſi plures Rimæ adſint, omnes aperiendæ, & perſequendę quoniam naturalis calor fortis, & validus non eſt, cum tranſpiret, & ideo omnes aperi-

Gal. textus interpretatio.

aperiendæ, ac perſequendę. Aliter vero ſi faciamus, mortis fomentum relinquimus, & ita de vna tantum Rima intelligendum.

C. Celſus lib. 8. cap. 4. inquit Id os, quod deorſum inſedit, & circumpoſitæ Caluariæ aliqua parte inheret, totum auferri non debet, ſed Lunatus ſinus faciendus, & id, quod Cerebri membranam lędit ac premit, lamina attollendum, & quod aſperum, & ſpinoſum eſt præcidendum.

Ablato oſſe & membrana detecta, id eſt dura, quæ ſub cranio primum apparet, Videndum imprimis an ſit Vulnerata, vel ſi ſuper eam adſint ſanguinis grumi, vel ſanies tantum, vel ſi inuiolata, & minime offenſa ſit. Quando ergo membrana eſt detecta, tria curanda ſe nobis offerunt, id eſt caro, oſſa, & membrana, circa carnem diximus, quod quando eſt contuſa, quamprimum pus mouendum, deinde detergentibus, & tandem ſarcoticis vti debemus quæ reſpectu temperiei partis, ſicciura eſſe debent, quam in alijs carnoſis partibus. Niſi vero contuſio adſit, tantum detergentia, & Sarcotica ſufficiunt, & repleto Vulnere carne, vt cicatrix obducatur, Epuloticis vtemur, vt ſuperius fuit dictum, Detecta oſſa, diximus, ſēper Cephalicis pulueribus actu, & potentiá ſiccis eſſe inſpergenda. Circa membranam, contrarij inter ſe ſunt Autores, quoniam aliqui exiccantia ſolum Med. apponunt, Alij lenientia, Qui ſiccantem curationem ſunt ſecuti, ſunt Hipp. C. Celſus Gal. etiam dum in Aſia manſit, qui 6. Meth. mentionem facit de Magete, & Eudemo in hac arte celeberrimi, qui exiccanti curatione felici cum ſucceſſu vtebantur. Qui lenientem curationem ſunt ſecuti ſunt Paul. Aeg. Auic. Apollonius, & multi alij, Gal. etiam dum in Italia, & Romæ fuit leniente curatione fuit vſus, loco citato bonam eſſe inquit, & ſi magis exiccantem curationem laudet.

Nos vtramque ponemus, vt vnus quiſque ei, quę magis arriſerit, applicari poſſit, & primum exiccantem deſcribemus.

DE EXICCANTE CVratione Cap. 66.

SI igitur membrana non fuerit offenſa, vt quamcelerimmè, ea a grumis illis, & ſordibus expurgetur, eſt curandū vt Hipp. loco citato inquit, ne diutius madens hebes fiat, & attollatur, quæ cum ita accidunt, periculum eſt ne putreſcat. Nam ſi diu ſordes illę permanſerit, non modo membrana putrefieri ac inflammari poterit, ſed etiam ſequeſtrari, quemadmodum oſſibus accidit, quę refrigerata ſquamam emittunt, ita membrana, tunicam emittens, putreſcet, & fetida fiet, & ideo, ne hec eueniant, exiccantia Medicamenta, & Detergentia adminiſtrari debent, & quod Cerebri membrana robuſtiſſima Med. ferat, teſtis eſt Gal. 6. Meth qui exemplo probat, quoniam in meatu Auditorio, vbi eadem membranę adſunt, & euſdem naturæ robuſtiſſima Med. poſuit, & paſſæ ſunt. Eodem etiam loco laudat Eudemum ſui ſeculi cheirurgum, qui ſupra membranam imponebat Iſidis Empl. & Oximel infundebat, & his Med. quamplurimos ſanabat.

C. Celſus Acetum laudat membranæ ſtatim infuſum, pręterea Empl. viridæ, Empl. Iudei, & hec Aceto explebat, Vltimo omnia Lana Aceto infuſa tegit, Ex his ergo patet, quantum antiqui exiccationem in huiuſmodi Vulneribus affectarint. Si ergo ſiccantibus vti volumus plures gradus talium Med. habere debemus, & hoc reſpectu temperamenti patientis, quoniam ſi mollis carnis fuerit, minus ſiccantia conueniunt, ſi vero duræ carnis, magis ſiccantia requirunt.

Siccantia mitiora ſunt Vng. Iſidis, quod fit partim ex Empl. Iſidis, partim ex cerato Roſaceo, & hoc minus fit ſecūdum quod magis, vel minus Roſacei Cerati commiſceamus, & iſidis Empl. a Gal. deſcribitur. Iſto ergo linteolū albū mundū imbuendū, & ſupra membranam applicandum, os vero ſupraſcriptis Cephalicis pulueribus, vel infraſcriptis inſpergatur, & primus eſt mitior.

℞. Mānę Thuris, Erui amari, an drag. 1. Radicis peucedani drag. 1. ſ. Radicis Iridis drag. 1. ſ. M. & fiat puluis tenuiſſimus vel hic, qui eſt robuſtior, Radicis Ariſtolochiæ Rot. tenuis an dragm. 1. ſ. Rad. Brioniæ albæ dragm. 1. M. & fiat puluis tenuiſſimus. Pulueres Cephalici

Reliquum vulnus repleatur, vel Terebenthina, vel Vng. Iſidis temperato, vel robuſtiori in durioribus corporibus.

Si-

Si quis vero ſit duriſſimæ carnis, vt ſenex, Ruſticus, Remiger, & ſimilæ, imponatur ſupra Membranam Iſidis Empl. enim vna, vel duabus guttis Oximellitis, & ſupra talis Puluis inſpergatur.

℞. Radicis Brioniæ nigræ, Rad. Iridis an dragm. II. Ariſtolochię Rotundę; ſquamæ Aeris lotæ, & praparatę, Pumicis aduſtæ an dragm. I. ʒ. M. & F. P. Ten. His enim Medicamentis quamcelerrime Membranam purgabimus ac detergemus & ne hebes, & humida fiat, ac ne attollatur ac putreſſat prohibebimus.

Non debemus vti panno ſerico rubro ſupra Membranam, vt Aliqui inquiunt, cum non certi ſimus, verum Grana, vel Cocco ſit huiuſmodi pannus infectus, qui ſi his infectus eſſet, optimus eſſet, quoniã vim aſtringendi haberet; Si verò illis Vermiculis qui cocco oriuntur, ſit infectus, non eſt bonus, Propter hanc ergo ſuſpicionem ſupra Membranam Linteola alba munda, & nitida ſupradictis Vnguentis delinita applicari debent.

Anodina. Si verò Membrana ſit leſa, dolorem lenientia ſuperdari debent, vt eſt Aqua Roſacea tepefacta, vel Columbinus ſanguis ſtatim à vena Alarum Columbę extractus, quamuis ſit magis ledenda Roſacea & ad ſuppurationem non eſt perducenda, cum non collidatur, ſicuti caro, cum nihil oppoſitum durum habeat, Sedato verò dolore, ſiccantia ſuperdari debent, ne ſi longiori tempore madeat, humida fiat, attollatur, inflammetur, ac putrefiat, cum humida magis Membranam, quam carnem ledant, cum ſit ſiccior pars, & cerebro proxima, & ſi Membrana putrefiat, ſimul etiam Cerebrũ afficit. Si verò Membrana vulnerata ſit, vniri debet Neperæ ſucco, & farina hordei ſicca, utq; ſicca ſiat, Hordeum aduratur, & hoc remedium eſt Gal quod ſe ab Apollonio acceptum refert; vel vti debemus illo Med. quod idem Gal. ponit 2. de Comp. Med. S. l. quod egregie ipſam vnit, quod ℞. Calaminthæ ſuccum infuſum, farinam Milij aridi inſperſam, deinde Butyrum, & Roſaceum. Adipem ſuillum inſulſum, & veteris omnia in vnum commixta, & hec tepidi ac infuſa applicari debent. Si verò ſanguis copioſe effundatur, ſiſtatur Med. à Gal propoſito 3. Meth. cap. 4. Quod componitur puluere Thuris, & Aloes & Albumine Oui ad Mellis craſsitudinem, & poſtea molliſsimo Pilo Leporino excipiatur, quod protinus ſanguinem ſiſtit, vel infuſiõe Aceti, vt inquit Celſus, quod non ſolum ſanguinem ſiſtit, ſed etiam cõcretum ac grumefactum ſanguinem, ſi intus contineatur, diſcutit ac diſſoluit.

Vulnerata Membranam vnientia.

Ad Membrane inflammationem. Si vero Membrana propter Inflammationem intumeat, Celſus Aquam Roſaceam tepefactam, & infuſam laudat. Si vero ita ſit tumefacta vt ſupra os emineat idem Autor coercet eam bene trita Lenticula, vel vitis folijs contritis, & cum recenti Butiro, vel Anſerino adipe mixtis, & Ceterum liquido cerato ex Irino facto leniri debet.

Si vero membrana parum pura videatur, parem modum ſupradicti Empl. ac Mellis miſceat, & id ſuperinfundat, eiuſque continendi cauſa vnum vel alterum linteum apponat, & deſuper linteolo cui Emplaſtrum illitum ſit, contegat. Vbi vero membrana magis pura ſit, eadem ratione adiungit Empl. Ceratum, vt carnem producat.

Paulus vero ab initio vſque ad diem tertiam, Roſaceam Aquam tepefactam infundit, madefaciendo eã linteum, quod ſupra membranam applicari vult, deinde Lanam eadem madefactam ac imbibitam, ac interim ſepe tepefactam Roſaceam ſuperinfundi iubet & hoc fieri inquit cum dolorem timemus, quod optimum eſt. A tertio die hic Autor membranam ſiccantibus nutriri inquit, qualia ſunt, quæ protinus cruentis Vulneribus iniiciuntur. Si vero membrana ſic ſit inflammata, vt intumeat, eam Roſacea calefacta fouet, & Aqua in qua incocta ſint, Fonum Grecum, Sem. Lini, Althea, Anthonis atque huius generis alia.

Superponi etiam iubet Catapl ex Hordei Farina, vel ex lini ſemine, & dicto decocto compoſito, Et hec ſufficiant ad Medicamenta enarranda, quoniam inferius quamplurima ad vnum quemq; membranæ affectum accomodata deſcribemus.

DE CVRA LENIENTE Cap. 67.

PErforato Cranio, leuigatiſque partibus circum circa orificium, ne caro in oſſe aſpero ſuccreſceret, & dolorem excitaret, & repurgata membrana ab omni

ab omni

ab omni oſſis ſcobe, Medicamenta lenientia ſuper hanc partem multi Autores applicant, & hoc ob plures cauſas faciunt, & præcipue, ne dolor ſupe ueniat, & ne hec membrana a deſcendente materia ledatur, quoniam ſi actis, mordax, & praua ſit, huiuſmodi lenientibus Med. benigna redditur, quod quidem fit, quando in pus bonum conuertitur, & hoc præcipue conſequuntur vſu Roſacei Olei, quoniam hoc oleum repercutiendi, & in pus materiam deſcendentem vertendi vim ac facultatem habet, vt Gal. 2. de Simpl. Med. Fac. alijs etiam in locis dixit, Magis vero concoquendi ac maturandi vim habet hoc oleum, ſi ex maturis oliuis ſit factum, quod completum nominant. Quod vero ex immaturis oliuis fit & Omphacinum nominant, dolorē leniendi vim habet, quoniam eſt oleum, & similiter concoquendi ac maturandi, & abſtergit etiam, & repercutit, quia ex immaturis oliuis eſt compoſitum. Preter oleum Roſaceum Gal. 2. de Simp. Med. Fac. Sanguinem Columbæ, vel Turturis laudat, quoniam hec Animalia ſicca ſunt, & huius ſanguinis temperamentum maxime duræ matris temperamento ſimile eſt, & ſuppurandi item ac maturandi facultatem habet.

Dubitatio

Si quis vero dicendo inſtaret, pus mouentia, vt vbique Gal. & omnes Autores affirmant, ſunt calida, & humida Oleum Roſaceum eſt frigidum, & ſiccum, & ita Columbinus ſanguis, & ideo hec ſuppurandi vim non habent.

Solutio.

Reſpondendum quod omnia illa ſuppurantia ac maturantia ſunt, quæ calorē natiuum non in qualitate ſed in quantitate vim augendi habent, debentque eſſe ſimilia in tempe a nento parti, cui applicati debent. Sed quia humana Natura generaliter ſumpta eſt calida, & humida ideo vbique Gal. & alij Autores dixerunt pus mouentia eſſe debere calida, & humida. Sed vbi Gal. & alij de ſuppurantibus Medicamentis particularibus partibus applicandis verba faciunt, dixerunt talia Medicamenta eiuſdem temperiei eſſe debere cū parte, cui applicantur. Quoniam igitur dura mater eſt temperamenti frigidi, & ſicci, ideo Roſaceum oleum & Columbinus ſanguis conueniunt, & in huiuſmodi parte pus mouere poſſunt.

Ex iis, qui maxime lenientem curationem affectarunt fuit Paul. Aeg. qui ſcriptum reliquit, Vt ſupra foramen, vt membranam tangat, linteolum ſimplici oleo Roſaceo temperate calido imbutum applicetur, quod linteolum rotundum, vel oſſis hiatus figura, & magnitudine vulnus æquans eſſe debet, & hoc fieri vult, ne ſcilicet lmamenta poſt apponenda in foramen ingrediantur. & ita duram matrem premant, aut inter membranam, & cranium cum periculo ſe inſinuent ac abſcōdant, Poſtea ſuper hoc linteolum exiguū, lanæ floccum, eodem Roſaceo imbutum imponit, & lanæ floci vice Goſſipio, vel mollibus Linamentis vti poſſumus. Deinde inquit, Quod toti vulneri deſuper applicetur duplex linteum. Vulnere latius, quod Aneleo, i. leſto, Vino & Oleo ſimul mixtis ſit imbibitum, & hec artificioſe accomodanda eſſe inquit, ne cerebri membranam ledant, & aggrauent, deinde latam faſciam, ſed tantum vt contineat, ſuperponendam, & accomodandam eſſe inquit, & huius etiam ſentētiæ eſt Auic. Gal. 2. de Comp. Med. S. L. inquit. Quod commode Roſaceum oleum tepefactum ſupra craſſam Cerebri mēbranam inſtillatur, præſertim quando aliquod oſſiculum fuerit exemptum.

Guido in principio vnam partem mellis tribus Olei Roſacei partibus admiſcet & ex hoc linteolum inter craſſam membranam, & cranium applicandum Melle Roſaceo calente imbuunt. Sed hoc fieri debet, quando detetſione eſt opus, vel in fracturis Med. imbuunt.

℞. Mellis Roſacei vnc. 11. Olei Luterum Ouorum vnc. 1. M. Vel huiuſmodi ℞. Mellis Roſacei vnc. 11. Olei Roſacei Omphacini vnc. 1. Reſinæ Terebenthinæ, vel Abietinæ lotæ vnc. 5. M. & ex his linteolum ſupra duram membranam applicandum imbue.

Quamdudum vero Oleo Roſaceo, vel Columbino ſanguine, vel ſimili concoquente, & ſuppurante medicamento vti debeamus, Gal. 6. Meth. cap. vltimo dixit Tam diu his vtendum, donec inflāmationis tempus præterierit, & omnia ad vnguem ſint ſicca Tunc enim ad carnē generandam, deinde ad cicatricem inducendam deueniendum eſt. Tempus etiam inflammationis diem 7. ponit, C.

Celſus

Celſus lib. 5. cap. 26. inquit, quintam diem oſtendere quanta futura ſit Inflammatio.

Paulus lib. 6. cap. 90. monet. Medicamenta poſt diem tertiam eſſe mutanda, ideſt non amplius eſſe vtendum pus mouentibus, & ſic Autores in hac re, quæ magni eſt momenti, inter ſe diſſentire videntur.

Dicendum in hac Autorum diſſenſione, quod tamdudum his concoquentibus Medicamentis vti debemus, quouſq; materia concocta non eſt, nec in pus bonum cõuerſa, quod citius fit, ſi Vulnus ſit paruum, ſi caput ſit calida temperie præditum ſi in Aeſtate ſimus, Quoniam ſi minus temporis quam par eſt huiuſmodi Med. vtamur, non ſumus ab inflammatione tuti. Contra ſi longiori tempore, quam par ſit, iis vtamur, ideſt, ſi iam confecto pure tum membrana à frequenti oleorum impoſitione, tum à puris longa mora, hebes ſit, attollitur, & tãdem putreſcit. Et ideo Paul. triduo his vtebatur. & ſi ad alterũ extremum ſit inclinandum, potius perfecta, & optima omni ex parte concoctio expectanda non eſt, quam ea apparente, diutius in pus mouentibus perſiſtendum. Ex his Barbitonſorum error manifeſte apparet, qui non per morbi tempora, ſed per ſtatutum quendam dierum ordinem Vulnera hec curant, & in omnibus, & omni tempore vſq; ad 4. diem Roſaceum imponunt, a 4. ad 7. ad 11. vel 14. imponunt vng. de Bettonica, vel Reſinam Abietinam, & vltimo vng. Iſidis, vel quid ſimile applicant.

Quando pus bonum ac laudabile apparet, vulnus detergendum, & expurgãdum, & membrana exiccanda, & ideo Oleo Roſaceo Reſina Abiet. vel Tereb. commiſcenda, cuiuſq; permiſtio variari debet ſecundum corporis vulnerati temperiem, anni tempus, ac etiam Vulneris, item ſecundum ſenſum, vel hebetem, vel Acutum, quoniam in corporibus humidioribus, in quibus dura membrana eſt humidior, vt in pueris, oleum Roſaceum completum parum conuenit, in adulto, & tempore calidiore, & ſicciore, cum dura Mater ſit minus frigida, & magis ſicca Roſaceo Oleo aliquid Reſinæ Abietinæ commiſcendum.

In capite vero admodum calido, & ſicco, vt caluo, vel criſpa capillatura ornato, plus Reſinæ miſcendum. & ideo quando in principio vulneris, in temperamentis calidis, & robuſtis, & Hyemali tempore, ac vbi non multum inflammationem timeamus, Reſinam cum Roſaceum miſcere volumus, vt multi faciunt, plus olei vſurpamus, quoniam propter inflammationem magis refrigerantibus eſt vtendum, in progreſſu vero, quoniã magis eſt ſanies expurganda atque ſiccanda, plus Reſinę admiſcendum. Similiter ſi in Hyeme ſimus, plus Reſinæ, in Aeſtate plus olei roſacei, Item ſi vulnus ſit acuti ſenſus, Roſaceum magis competit quam Reſina, propter detergendi facultatem, quam habet, mortum enim aliquem inferre poteſt.

Alij Maſtichino oleo vtuntur, quod faciendum, quando non licet vti Reſina propter capitis calidam, & ſiccam temperiem, vel ob acutum ſenſum, & in hoc caſu etiam Hypericonis oleo Roſaceum admiſcere poſſumus, quod concoquit, & emplaſticum eſt, Alij cum detergere volunt, Roſaceo Oleo, Syruppum Roſaceũ recens commiſcent, deinde Mel Roſaceum cum Reſina Abietina, vel Tereb cũ magis detergere volunt. Poſt deterſionem ſola Reſina Abietina vtuntur, Alij oleo Hypericonis, & Roſaceo Melle pari portione mixtis detergunt. Alij felici cum ſucceſſu, poſt inflammationis tempus, infraſcripta Med. vel his ſimilia applicant.

℞. Mellis Roſacei vnc. 11. Reſinæ Terebenthinæ vnc. 1. Aquę vitis Guttas x. M. & hoc Medicamento calido linteum ſupra membranam applicandum imbuſit. Et animaduertendum, quod ſemper prope adſit, vas carbonibus accenſum, vel later optime calefactus, vel quid ſimile ne frigidus Aer Vulnus ingrediatur, qui maxime obeſſet & huiuſmodi calefaciens ſit in debita diſtantia. Optimum vero eſt (quando parum inflammationem timemus) oleum illud Roſaceum Omphacinum completum, quod doloris mitigãdi facultatem habet, quoniam eſt oleum, aſtringit, & repercutit, & ſimul abſtergit quia factus eſt ex immaturis oliuis, & ſiccat ratione roſarum completa, um infuſionis, & ſuperflua humiditas ac vnctuoſitas, ac aerea ſubſtantia, quæ ad corru-

ptionem facit, ablutione fuit ablata. Quã do vero maxime inflammationem timemus, melius eſt Oleum Roſaceum Omphacinum ſimplex.

Deterſo, & ſiccato vulnere, ſarcoticis vti debemus, & ſupra membranam vng. de Bettonica, vel de Matricilua, vel de Gumma Elemi, vel vng. Iſidis, vel quid ſimilæ imponere poſſumus. Vbi vero mẽbrana iam carne operta fuerit, huiuſmodi pulueribus vti poſſumus.

℞. Radicis Ariſtolo. hię rot. Iridis Florentinæ, Mannæ Thuris, Sarcocollę, ſāg. Drag. an drag. ii. Nucis Cupreſſi, & ytrillorum an drag. 5. Centauri min ſcrop. 1. Corallorum Rub. ſcrop. ii. Farinæ orobi drag. i. M. & fiat pul. tenuiſſimus.

Deſuper vero Ceratum de Bettonica applicare poſſumus vel capita Carpi, vel de Gumma Elemi, & ita vſq; ad perfectam ſanationē procedere debemus. Prędictis etiam pulueribus vng. cõficere poſſumus reſina in Tereb. vel Abietinam, vel Hypericonis oleum, & roſaceum admiſcendo, ſecundum quod magis conuenire videbitur, ſicuti eſt ſequens, quod optime abſtergit.

Abſter ſiua Med. ℞. Myrrhæ, Sarcocollæ, Iridis Florēt. an dragm. ii. Mumiæ dragm. i. s. vtriuſq; Ariſtolochiæ an dragm. i. Farinæ orobi dragm. ii. s. Mellis roſacei, Tereb. lotæ, Aquæ Bettonicæ an q. ſuff. M. ad Vng. conſiſtentiam.

Optimum etiam Deterſiuum tam in capitis Vulneribus, quam in aliarum partium eſt Mel roſaceum cum Aqua Vitæ mixtum, & Tereb. vel eius oleum ſtillatitium cum puluere Sarcocollę, Cocchi Baphici (granum tinctoris appellant), qua quantitate expedire iudicas, & magis ſecūdæ eſt infraſcriptum.

℞. Mellis roſacei, vnc. i. Farinę Hordei vnc. i. Sarcocollę dragm. ii. Vitelli oui num. i. & Olei roſacei q. ſuff. M. ad vſum.

Quoniam verò non tantum Vulneri, ſed etiam circumſtantibus partibus ratio eſt habenda, vt influens materia repellatur, vtq; iam influxa abſumatur, vtq; etiam circumiacentes partes corroborentur quod fit reſtringentibus, exiccantibus, & aſtringentibus, & ideo Empl. ſuperius dictum, quod fit ex Hordei adusti farina, Oleo roſaceo, & Aceto applicandum, & hoc Empl. ſecundùm anni tempora, pro Vulneris ratione, Symptomatum, & capitis temperiei varia ri debet, & Aeſtate ſic fiat. ℞ Farinę Hordei adusti vnc. v. iii. Olei roſacei vnc. iiii. Poſchę, id eſt Aquæ cum Aceto mixtę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Empl.

Hyeme vice Poſchæ vino parandum, Si caput ſit debilę, debet parari cum Vino, & addendum pul. roſarum rub. vnc. ii. Si dolor adſit, vel contuſio, id eſt vt ſanguis inter cutis poros ſit diſpertus, inſtatenptum applicetur. ℞. Farinæ Hordei adusti vnc. vi. pul. Myrtillorū vnc. ii. Olei roſacei vnc. iiii. Oximellitis ſimpl. vnc. iii. Vini albi non potentis, q. ſuff. M. & S. A. fiat Empl.

Si vero caput debilę, & frigidum ſit, miſcere poſſumus pul. Betonicæ, Stechadis, Maioranæ, & parū Spicæ, & ſimilia.

Circumſtantes verò partes, & collum præcipue ad iugulares venas, Carotides dictas, Oleo roſaceo temperate calido inungi debent, quoniam tali inunctione dolorem tollimus, ſi adſit, & ſanguinem, qui ſurſum ad caput influit, moderate tēfrigeramus.

DE MEMBRANAE DENIgratione Cap. 69.

SI Membrana fuerit denigrata, imprimis videndum ex qua cauſa hoc ei euenerit, cum nigreſieri poſſit, vel ex cõtuſione, vel ex caloris extinctione. Si ita med. vel contuſione nigrefacta membrana fuerit, & nigredo in ſummo ſit, Paul. tres vellis roſacei partes cum vna Olei roſacei commiſceamus, & membranę applicemus. ſcriptum reliquit. Poſtmodū etiam ſuper nigrefactam membranam ſāguinem Columbinum, iugulata Columba, vel ſecta vena ſub Ala, infundere, in quo vis mitigatoria ac deterſoria adeſt, & hoc pro prima vice tantum, Secundo parum Syruppi roſacei recentis per ſe, vel cum prædicto ſanguine commixti infundere poſſumus, Tertio Melle roſaceo, vel ſimplici, vel cum prędicto ſanguine, vel Oleo roſaceo mixto vti poſſumus, vel à principio Reſina Tereb. vel Abiet. Melle Roſaceo mixta vti etiam conuenit. Niſi verò his cedat, Oximellite vti debemus, quod fortius, & validius eſt Medicamentum Niſi vero quatuor dierum ſpatio ſupraſcriptis

præſcriptis Medicamentis tollatur nigredo, quod ex caloris extinctione proueniat, eſt · di candum, quod peſſimum eſt indiciũ; Et in tali caſu ad Medicamenta valde calida deueniendũ, qualæ eſt Oleum Abietinum ſtillatitium, ſimiliter Aqua vitis, & ex his guttam infundere poſſumus, deinde ſupra membranã puluis tenuiſſimus inſpergendus, qui fiat ex Manna Thuris, Myrrha, & maſtiche ſimul mixtis. Et deſuper Vng. de Gummi Elemi applicare poſſumus, & calidis locum fouere debemus, & Antiqui in tali caſu Aceto vtebantur.

DE CEREBRI MEMbranæ Inflammatione Cap. 69.

SIGNA Inflammatæ membranę sũt tumor, qui vel eſt paruus, vel mediocris, vel ita magnus, vt etiã oſſa excedat, adeſt rubedo, vaſorum diſtenſio ac eorum apparitio maxima, & etiam ex magna inflammatione proprij motus amiſſio.

Cauſę talis Inflammationis eſſe poſſũt vel internę, vel Externæ, Cauſæ Externę ſunt; vel punctio, vel dilaceratio ipſius membranæ, facta ex aliquo oſſe ſpinoſam ac pungentem eminentiam habente, vel aliquo ſimili, cuius ratione dolor excitatur, & conſequenter fit inflammatio, vel linamentorum aggrauatio, vel rerum aliarum quæ ſuperponuntur, vt etiam faſcia nimis adſtricta, & ſimilia, vel frigus, quod membranę, & omnibus Neruoſis partibus eſt inimicum, vel perfricatio, vel nimia cibi copia, vel vini potus, quę maxime Cerebrum replent, & dolorem ac inflammationem generant. Internæ eſſe poſſunt, vel humorum repletio, vel quo ad vires, vel quo ad vaſa, vel Cacochimia vel partis mala temperies.

Huiuſmodi membranæ inflammatio periculoſa eſt, & pauci ſanantur.

Curatio in duobus conſiſtere debet, id eſt in cauſæ remotione, & ſimiliter morbi ab ea cauſa geniti, ex Gal. Autoritate 3. Meth. qui dixit. Oportet vnam quamque cauſam prius abſcindere, deinde deuenire ad factam ægritudinem ab illa cauſa. Si cauſa igitur fuerit externa, quamprimum illam remouere debemus, vt exempli gratia. Si fuerit oſſis fruſtulũ pungens, illud quamprimum remouendum, & ſic de alijs faciendum. Si vero intrinſeca fuerit cauſa, vt humorum repletio, vel Cacochimia, ſanguinis miſſione, niſi quid prohibeat, remouenda, vel purgante Medicamento, ſecundum quod magis expedire videtur, vel horum alterũ, vel vtrumque. Victuſq; tenuis inſtituatur, ſecundum quod inflammationibus conuenire videtur, quod inter alia maxime eſt vtilæ. Si vero occulta fuerit cauſa ac incerta, maiori contentione in eius remotione ſtudere debemus, ſanguinis videlicet miſſione, niſi quid prohibeat, ac victu inflammationibus congruo.

Hoc facto ad Localia deuenire debemus, & ſi materia ſit in fluxu, ea, quę refrigerandi ac repercutiendi, ſimulq; dolorem leniendi vim habent, applicare debemus, vt eſt calidi Olei Roſacei Simp. loti quidem ac completi fomentum, quod Roſaceum ex puriſſimo Oleo factũ eſſe debet. Si vero materiei pars iam fluxa fuerit, & pars ſit in fluxu, ea, quæ reſoluendi facultatem, & ſint mollia, & Anodina adminiſtrari debent, vt eſt decoctũ Altheæ, S. Lini, Fenugreci, Chamemoli Maluę & Violarum, & horum fomentũ maxime à Paulo laudatur, & poſtea apponi iubet Empl. factum ex Triticea, vel Hordeacea Farina, vel S. Lini, addito Adipe Gallinaceo, vel Anſerino, vel Oleo Roſaceo, & ſupradicti decocti q. ſuff.

Fomenta etiam ex lanis Roſaceo imbutis toti capiti, Vel inunctio ſimiliter toti capiti adminiſtrata, & Collo, & Dorſi ſpinæ maxime conuenit, ac etiam ſi meatui Auditorio aliquod Oleum inſtillabitur, quod inflammationem ac ebullitionem ſedat, vt eſt Oleum Roſaceum, vel Violaceum, Vel decoctum fenugreci, Altheæ, Chamemoli, & S. Lini, & ſimilium valde confert. Poſſumus etiam ſupra membranam inflammatam ponere Reſinam Tereb. vel Abietinam mixtam cum Oui Vitello, vel Oleo Roſaceo, vel Bitumine Roſacei olei vice. C. Celſus infundere ſolet in huiuſmodi caſu Roſaceam Aquã tepidam, & applicare poſtea folia Lenticulæ trita, Vel vitis Folia vnà cum Butyro, vel recenti Anſerino adipe. Si vero talis Inflammatio perſeueret, & huiuſmodi Med. non tollatur, Solutiuum Pharmacum eſt dandum, quoniam huiuſmodi Med. magis humores, qui iam fluxi fuerunt euacuant, Phlebotomia vero ma-

gis quæ ſunt in fluxu ac in motu, & ideo cum inflammatio perſeuerat, purgans Med. magis conuenit, & præſertim, quod bilē educit, niſi quid prohibeat, vt Hipp. Paulus, & Auic. imperant. Oleum etiam de Ouorum vitellis tumefactę membranę, ac per oſſis foramen exeunte, cum nio de inſtillatur, & deſuper linteū, vel ſpongia decoctione Roſarum, Chamemoli, & Meliloti imbuta applicetur.

Tranſacto inflammationis tēpore, omnia ad vnguem ſint ſicca, carnem producentia, & cicatricem inducentia, vt 6. Meth. Gal. dixit. Si caro ſupercreſcat, ſupra craſſam meningem puluerem Aluminis cocti, vel Mercurij, vel Hermodactilorum, vel quid ſimile inſpergere poſſumus, vel Apoſtolorum Vng. vel viridę applicare, vt Celſus inquit.

DE MEMBRANAE ABſceſſu Cap. 70.

LICET rariſſime membranæ abſceſſus eueniat, tamen quid faciendū ſit, ſi aliquando acciderit, ſcribere volumus. Quando ergo talis abſceſſus fiat, & repente ſanies colligitur, membranā aperire debemus, vt materiei exitus detur, & ne fiat vomica, & materia ad interiores partes cerebri fluat. Poſtea aperta membrana infundenda ac applicanda Detergentia dicta in curatione membranæ denigratæ. Deinde curandum, vt ſuperius fuit dictum.

DE VVLNERE DVRAE Meningis Cap. 71.

PRemiſſa vniuerſali cura circa ſanguinis profuſionem, & inflammationē Contra dolorem, qui maxime (cum hec pars maxime neruoſa ſit) infeſtare ſolet, maxime pugnandū eſt, & contra materiæ affluxum, cum ſuperiores partes ſimul ſint leſę. Primum igitur dolor leniendus, ne ex hoc inflammatio, & Conuulſio oriatur, doloriſq; cauſa tollenda, & hoc Oleorum Anodinorum vſu faciendū & ſimul deſcendentem materiam concoquentium, qualę eſt oleum Roſaceum, & Columbinus ſanguis. Si Dolor non multum infeſtet, magis ad materiam deſcendentem reſpiciendum, & ideo ſupra mēbranam applicandum Reſina Tereb. Oleum Maſtichinum, Oleum Hyperici, & his vtendum, donec dolor ſit lenitus, & in vulnere pus optimum appareat, vt ſuperius diximus. Poſtea purgāda dura mater, & ſiccanda Melle Roſaceo, Syruppo Roſaceo, aut ſuperius dictis Med.

His peractis duræ matris Vulneri proſpiciendum, quod vnionem poſtulat, ſed quoniam eſt pars neruoſa, & dura, glutinari non poteſt, ac etiam quia neque ſutura, neque fibulis labia ad mutuum contactum iungi poſſunt, Quamuis Archigenes dixerit, eam glutinari poſſe, Sed Med. ab eo propoſita magis Sarcotica, quam Glutinatoria ſunt, & ideo Gal. dixit hanc partem vulneratam per carnis generationem curari debere, totum ſcilicet vulnus carne replendo. Archigenes autem, vt Gal. refert, ſupra duram Meningem infundebat Calaminthę ſuccum & deinde mihi Farinam inſpergebat quę Calaminthæ calorem moderaretur, & talæ Med. ſiccans eſt deterſorium, & ſimul carnem generat, deſuper ponendū Med. quod concoquat, & carnem in labijs Vulneris gignat, atq; producat, poſſumus etiam ſupra duram meningem præſidijs ſuperius dictis vti, vel infraſcriptum, quod eſt optimum.

℞. Colophoniæ dragm. iii. Myrrhę Aloes, Maſtichis an dragm. i. Croci Orient, Sarcocollæ an dragm. ſ. M. & fiat puluis tenuiſſimus, Et ſuper vulneratam membranam inſperge, Et ſemper quando inflammationem timemus applicatis conglutinantibus, ſiue ſarcoticis præſidijs aliquid infundendum ex ijs, quæ dolorē leniunt, & inflammationem prohibent.

DE CEREBRI, ET PIAE Matris Vulnere Cap. 72.

PIA Mater, tum Cerebro maxime adhereat, & valde tenuis ſit, ideo abſq; Cerebri vulneratione, minime vulnerari poteſt, & quia multis venis & Arterijs eſt repleta, ideo vt plurimum ſanguinis effuſio adeſt, quod cum adſit, primum ad ſanguinis cohibitionem remedia ſunt accommodanda, vt ſuperius fuit dictum, & præſertim illud a Gal. 3. Meth. cap. 4. deſcriptum, quod fit ex puluere Thuris, & Aloes, & Oui Albumine ad Mellis craſſitudinem, & cum molliſſimo pilo Leporino applicato. Quando vero ſāguis fuerit cohibitus, Grumi Goſſipio

leniter

leniter tollendi, deinde aliqui Autores Oleum Roſaceum tepefactum infundi iubent, & propter partis frigiditatem aliquid Olei Abietini Vaccino lacte abluti, vel Aqua Bettonicæ, & deinde per retortam, cineribus tepidis, deſtillati, vt nihil acredinis acquirat, Roſaceo commiſcent, & hoc multi non probant, qnoniam omnia Oleaginoſa in Cerebri Vulneribus sūt ſuſpecta, cum Cerebrum corpus molliſſimum ſit, & facile ab his putredinem acquirat, etiam ſi facultate ſint ſicca; Aqua vitis in huiuſmodi Vulneribus quammaxime laudatur, vel puluis tenuiſſimus Thuris, vel Mannę Thuris inſpersus, & cum prędicto Abietino Oleo ſtillaticeo, & Aqua vitis applicatus. Deſuper aliquod Empl. ex ſuperius deſcriptis applicari poteſt, vel intra ſeptem.

℞. Farinę Hordei toſti vnc. viii, pul. Chamemoli vnc. iiii. pul. Spicæ, & Schoenanti an dragm. iii, pul. Beronicę, Stęchadis an vnc. ſ. Olei Maſtichini vnc. vi. vini albi mediocriter generoſi q. ſuff. M. & S. A. fiat Empl. & hec applicanda quouſq; cerebrum ſequeſtrari incipiat, & caro creſcat,

Sequeſtrationis ſigna ſunt, quod illa ſubſtantia veluti molliceus, caſeus, quod vulgo dicitur Ricotta, alba apparet, & moderate fetet. Hoc enim bonum, eſt indicium, quoniam Naturam preualere & foras, quod corruptum eſt educere, indicat. Prędictos etiam pulueres Oui Vitello aliquando commiſcere poſſumus, & applicare.

Si vero Cerebrum ſit liuidum, & ſine fetore, malum eſt indicium, & tunc infundendus Syruppus Roſaceus cum Aqua vitę mixtus, vt Cerebrum detergat. Si portiuncula Cerebri exeat, vel in 4. vel ante 4. malum eſt indicium. Si magna Cerebri quantitas egrediatur, in his parum de ſalute ſperandnm eſt, Non ſunt tamen omnino derelinquendi, cum multa pręter Medici ſpem eueniant, & melius ſit anceps remedium, quam nullum, vt Aetius inquit, & cum multa exempla à Gal. & ab alijs fuerint propoſita, in quibus magna Cerebri quantitas eſt egreſſa, & ſuperſtites fuerunt.

AN APERIENDVM IN Oſſis Fractura cute integra exiſtente Cap. 73

MAgna inter magni nominis Doctores lis eſt, Vtrum in Cranij fractura, cute integra, nec lacerata nec etiam pericranio, aperiri debeat, & hæ diſſenſiones curationis difficultatē faciunt, Alij enim Antores volunt, quod indifferenter in omni oſſis fractura cutim pericranium, ac os ſecetur, & hi ita faciēdum exiſtimant, vt detur exitus interius mēbranam ledentibus, Alij vero nolunt in tali oſſis fractura ad ſectionem veniendū eſſe, ſed inquiunt eam Empl. eſſe curandam, ac conſolidandam, quoniam ſi ſanies ſine ſectione extrahi, vel vt non gignatur, prohiberi poteſt, multo melius eſt, quam cutim, & os ſecare, & Aegrum in vitæ periculo conſtituere, Modo vtriuſque rationes videamus.

Qui volunt ac tenent ſecandum eſſe, multas rationes ac autoritates adducunt, & primo Hipp. qui vult, vt os apertatur, ne ſanies ad membranam confluat, illamque corrumpat, vt ſuperius ex Hipp. in eius lib. de Cap. Vulneribus diximus, Paul etiam, & C. Celſus locis ſuperius citatis idem ſcriptum reliquerunt, ideſt vt ſtatī ad ſectionem veniamus, & vbi etiam fracturam ſubeſſe dubitabant, audacter cutim diſſecabant, etiam ſi fruſtra eſſe incidendam dubitarent, quoniam cutis capitis facile ſaneſcit, & acuto ſenſu prędita non eſt. Similiter Celſus, ſi pars oppoſita fracta fuerit, vult vt ſtatim ad ſectionē veniamus, & ſi nihil adinueniamus, parum referre dixit, propter rationes ſuperius adductas, Adducunt etiam Hipp. autoritatem loco ſuperius citato, vbi inquit Si oſſis fractura alibi ſit, quam vbi eſt vulnus, calamitas maxima eſt, & ita dixit, quia cum neſciamus, vbi ſit fractura, nun poſſumus ſecare, & os à membrana dętergere, manente integra cute, Dicunt etiam, Hipp. vbi carnis, & cutis contuſio adeſt, dixit, ſecandum ac aperiendum eſſe, vt melius contuſio cognoſci poſſit. Si Hipp. igitur ſolum in contuſione ſine oſſis fractura hoc præcipit, quanto magis in fractura fieri debet.

Qui tenent in tali fractura ſecandum ac aperiendum non eſſe, ad Autoritates

Solutio dict. rō autoritatum & ſuarum co firmatio.

ſuperius adductas reſpondent dicendo, quod Hipp. in lib. de Vulneribus capitis, tantum de ijs Vulneribus vbi os eſt detectum verba feciſſe, in quibus maior ſaniei copia gignitur, & non de fractura oſſis cute integra permanente, & inquiunt, nullo pacto in tali caſu ſectionem eſſe faciendam, quia ſi fiat ſectio, calor tranſpirat, & os refrigeratur, & ideo bona digeſtio fieri non poteſt, niſi vero ad ſectionē veniamus, naturalis calor ſeruatur, & diſcutere, & digerere materiam p teſt, & inquiunt. Quemadmodum in Phrenitide materia inflammationem faciens digeritur ac diſcuritur, ita in tali fractura etiam euenit. Si calor item non tranſpirat, materiam deſcendentem per naturales meatus Natura expurgare poteſt, vt per Nares, Palatum, Aures, Oculos, & per Glādulas poſt Aures, exiſtentes, & facile etiam in perforando, aliqua vena ſecari, mēbrana pungi, & Cerebrum cōcuti poteſt. Addunt etiam Gal. Autoritatem 3. de fractu is com. 40. Qui vbi in fracturis cutis ablata eſt, ſtatim ad partis reductionem deueniendum eſſe iubet, & cauſam adducit, quia aliter Med. non bene agere poſſunt, eo quod pars affecta calore priuatur, & proprium operimentum calorē conſeruat. Probant etiam ſuum intentū à ſimili, & inquiunt, Si Hipp. lib. de vul. capitis in ſecando oſſe dixit vt non ſtatim totum os ſecetur, ſed ad extremam lamiņam eſſe perueniendum, ne Membrana refrigeretur, & ab externo Aere alteretur, ſed ad alium diem relinquendum. Si ergo hoc Hipp. iubet in oſſe detecto, quā to magis in oſſe tecto, in quo nulla eſt refrigeratio.

Quando item os eſt tectum, ſanies in minori copia gignitur, faciliuſq; poteſt educi, cum Natura multas paratas ſibi vias ad hoc faciendum habeat, Hipp. calamitatem vocat, quia ſuperuenientibus prauis Symptomatibus, neſcimus locum certum, vbi Med. applicare debeamus. Ad Celſi autoritatem inquiunt, quod in ſecando ac aperiendo magnum adeſt periculum, vt ſuperius fuit dictum. Dicere etiam poſſumus, quod quemadmodū in aliarum partium fracturis, vbi cutis ſuperpoſita eſt integra, Natura Callum generat, nec cutis præciſione eſt opus, ita etiam in cranij Fracturis Natura callum generabit, & quemadmodum item in aliarum partium fracturis ſanguis, qui circa fracturam colligitur, Natura foras trudit & ideo aliquando linteamina ſanguine infecta conſpiciuntur. Sic etiam in cranij fractura deſcendentem materiam extra etiam propellere poteſt, & ſic concludunt, quod in tali cauſa nunquam ad ſectionem ſit veniendum.

Rationes vltimo adductę facile ſoluū tur, ſi dicamus, quod non eſt eadem ratio fracturarum cranij ac aliarum partiū, quoniam in alijs partibus propter carnis, & cutis molliciem. Natura facile materiam expellere poteſt, & deligatura humores à fractura expelluntur, quod in capitis Vulneribus, & cranij fracturis fieri minime poteſt. Similiter in cranij fractura, prius quam Callus gignatur. Homo moritur ob ſaniei copiam ſupra membranam aceruatam.

Aliæ vero rationes, cū præualidæ ſint, nō facile ſolui poſſūt; Ita tamē dicere poſſumus circa huius queſtionis ſolutionem.

Queſtiōnis determinatio

Non obſtinate alteram harum opinionum eſſe tenendam, ſed aliquando ad ſectionem eſſe veniendum, aliquando non.

Ad ſectionem eſſe veniendum iudicamus, ſi oſſis depreſſio adſit, & membranā comprimat, vel ſi compreſſio ex magna ſanguinis grumefacti copia inter craniū & membranam contenti fiat, Vel ſi adſit aliquod oſſis fruſtulum, quod membranam pungat. In his igitur trib s caſibus ſemper ad ſectionem veniendum eſſe iudicamus cum neq; à Natura, neq; a Med. talia ſuperari poſſint.

C. Celſus lib. 8. cap. 4. ad rationis adductæ robur infraſcripta etiam dixit, Si vero Symptomata collectam ſaniem indicantia ſuperueniant, etiam ad ſectionem veniendum, niſi Natura per nares aut os aut Aures eam tranſmittat.

Membranæ compreſſionis ſigna.

Signa mēbranæ cōpreſſionis ex grumefacti ſanguinis copia ſunt, egreſſio ſanguinis per nares, aut au es, capitis grauitas, ſopor, & ſtupor in media corporis parte, vel in toto corpore. Depreſſio oſſis tactu etiam cognoſcitur, & fouea apparet, & ſtupor accidit, Si oſſis fruſtulum pūgens adſit, cum nares emūguntur, punctio per ſentitur, & ſi delirium ſuperuenerit, punctura oſſis preceſſit, quę fuit cauſa humorum ad eam partem confluxus, & conſequenter inflammationis.

Oſſis pūgentis ſigna.

In propoſitus ergo caſibus ſemper ad ſectionem

ctionem veniendũ eſſe firmiter tenemus. In alijs vero caſibus abſq; ſectione curare poſſumus, preſertim cũ virtus expultrix ualida ſit,& naturalis calor validus ac fortis,& Medicamentorum auxilio digerere ac diſcutere humores natura poſſit, quoniam quando membranam detegimus, ſẽper hominem in vitę periculũ ponimus.

In puerulis vero raro ad ſectionem veniendum, cum mollia habeant oſſa, & Med. quæ educenda ſunt educi poſſint,& oſſa ſubleuari. In Temporum Vulneribus nunquam ad ſectionem veniendum, vel inciſa cutis ſit, vel non inciſa, ſed ſemper conſolidationem Med. tentare debemus, vt callum inducatur, vt Celſus loco ſuperius allegato, & Gal. 6. Meth. ſcriptum reliquerunt, Item Celſus loco citato dixit. Quod melius eſt in omni fiſſura ac oſſis fractura prius experiri Emplaſtra, quæ oſſa conſolidandi, & callum inducendi facultatem habent, quam ad perforationem ferramentis deuenire.

DE CVRATIONE FRActuræ Cranij abſque cutis inciſione Cap. 74.

IN hac curatione, niſi quid prohibeat ſecanda eſt vena ex eodem latere, id eſt Cephalica, vel communis, applicãdæ Cucurbitulę,& ſcarificandæ, vt humores ab affecto loco diuertantur, faciendæ ſepe frictiones cruribus & alijs extremitatibus, purgandum corpus, & inter alios humores, Bilis Flaua præcipue educenda cum ſit humor ad fluxum maxime paratus, Indendi ſepe lenientes Cliſteres, & aliquando acres; Victus debet eſſe tenuis, vt ſuperius diximus, præſertim vſque ad 14. diem.

Si vero hoc puero lactenti accidat, nutrix lenientibus Med. purganda, dietãq; dictam obſeruare debet.

Quo ad localia, à principio caput radendum, & applicanda Empl. quę facultatem habent dolorem leniendi, ſiccandi ac aſtringendi, vt ſunt Empl facta ex Farina Hordei toſti cum polca, oleo Roſaceo, cum Ladano, & puluere Roſarum, Myrtillorum, maſtiches, & his ſimilibus & hec Empl. bis in die mutari, & calida applicari debent.

Infundendum etiam in aures Oleum Amigdalarum dulcium, & eodem oleo intus nares pinna inungendæ, vt per has partes facilius Natura materiam tranſmittere poſſit. Inſtituendi etiam Gargariſmi poſt 4. facti cum decocto Hordei, Hyſopi, & paſſularum, & cum oximellite & & Melle Roſaceo ſimp. mixto, vt materiam per os educant, cum caput per has partes expurgari ſoleat. Si curatio bis bene procedat, & mala Symptomata non superueniant (quoniam ſi ſuperuenirent, ad inciſionem eſſet ſtatim deueniendum) poſt 4. vti poſſumus infraſcripto vng.

℞. Pul. Roſarum Myrtillorum, nucũ Cupreſſi, Santalorum rub. alborum, Abſinthij, Ladani, Squinãthi, Aſari an drag. t. Olei Roſacei Compl. Myrtini an vnc. t 11. Ceræ vnc. t 1. ʒ. M. & S. A. fiat vng. quo totum caput bis in die illiniatur & hoc vel priori Empl. vſq; ad 7. vel 9. vel quouſq; inflammatio quieuit, vti poſſumus. Poſt dictum tempus ad diſcuſſoria deueniendum, vt eſt ceratum de Bettonica Anethino oleo diſſolutũ, in Hyeme præſertim, & in Aeſtate Oleo Roſaceo, vel Ceratum de Gumma Elemi, vel Diapalma, & aliquando hec cerata ſimul ſunt commiſcenda ſecundum quod experire magis videtur. Infraſcriptum etiã Med. optimũ eſt ad diſcutiendum, detergendũ ac roborandum, ac etiam eſt optimum in contuſione ſine fractura, & ſimiliter cũ fractura.

℞. Pulueris Myrti vnc. 1. Nucum Cupreſſi, Sumach, Balauſtriorum, Roſarũ Rub, an drag 11. Olei Roſacei, vel Chamomelini q ſuff. M.& S. A. Fiat Catapl.

Poſſumus etiam addere Squinanthũ, Abſinthium, Lentiũ, ac Fabarum farinã & ſic magis reſoluet, ac diſcutiet.

Ad idem etiã infraſcriptũ eſt optimũ.

℞. Furfuris optime cribellati vnc. 11. 11. Farinę Lentium vnc. 1 t. pul. Roſarũ rub Myrtillorum an vnc. 1. Calami Aromatici vnc. t. ʒ. pul. Chamemoli, Meliloti an vnc. ʒ. M. cum vino nigro & paſſo q. ſuff. & ad ignem apponantur, & coquantur ad Empl. ſolidi formam, deinde adde Olei Roſacei, Chamomelini ã vnc. 111. Ceræ albę vnc. t 1. ʒ. pul. Thuris, Maſtiches an dragm. t 11. Myrrhę drag. 11. M. & fiat Med. quod ſit quid mediũ inter cerati, & Emplaſtri formam.

Si vero ex contuſione os deprimatur potius, quam frangatur, vt ſepe in pueris ob eorum molliciem accidit, ſequens Empl. optimum eſt in releuando ac reducendo cranio depreſſo.

℞. Reſinæ

℞. Reſinę Tereb. vnc. i i i i. Reſinæ vnc. i. Ceræ vnc. i i. liquefiāt poſtea diligenter cū Aceto agitenturq; altera die cōmiſceantur cū ſucco Bettonicę vnc. i i i i verbenæ v. i i Lactis muliebris q. ſuff. M & fiat Empl. S. A. Sequēs etiā optimū eſt.

℞. Centaureæ per noctem in vino albo infuſæ M. vi. coquantur ad Medias, deinde colentur. & colatura coquatur iterum ad Mellis craſſitudinem, & huius decocti ℞. vnc. i i i i. Lactis muliebris vnc. i i. Res. Tereb. lib. i. Reſinę vnc. 5. Thuris, Maſtiches, Gummi Arabici an vnc. i. Cerę nouæ q. ſuff. M. & S. A. fiat Emplaſtrum Poſt 7. vti etiam poſſumus ſequēs ceratū, quod eſt optimū ad oſſa eleuāda.

℞. Maſtiches. Res. Tereb. an vnc. i. Gummi Elemi dragm. x. Colophoniæ, Reſinę pini recentis an dragm. 5. Ammoniaci dragm. i i. Succi Betonicæ, Conſolidæ mai. & minoris an vnc. i. Succi Apij dragm. vi. Vini optimi lib. vi. M. & bulliant ad Vini, & ſuccorum conſumptionem, deinde colentur, & fortiter exprimantur, & colaturæ adde Cerę albæ, Olei Maſtichini an q. ſuff. M. & S. A. fiat Ceratum. Alia plura ponere poſſem, ſed hęc ſint ſatis.

DE DOLORE CAPITIS ex ictu, vel Plaga, vel caſu orto Cap. 75.

GAL. 2. de Comp. Med. S. L. cap. 1. dixit. Quod Capitis dolor ob plagam conſpicuam ortus, nihil aliud eſt quam inflammatio, quæ non ex plaga ſolum, aut caſu, ſed abſq; manifeſta etiam cauſa iuxta omnes partes fieri, ob humorum affluxum conſueuit. Cum duabus igitur cauſis dolor oriatur, & ex Ictu, plaga, & ſubſequente inflammatione, Ideo, vt inquit Trallianus, magno ſtudio eius curatio tractanda eſt, cum humores in nimia copia ad caput confluentes magnorū morborum cauſa eſſe poſſint. Qua propter pro eius curatione victus tenuis ſit, præſertim ſi febris adſit, vt Hordeaceæ Ptiſſanę ſuccus Cucurbita decocta, Lactuca, Intibum, & ſimilia. Pro potu vtatur Aqua Hordei, vel in qua incoctum ſit parum Cinamomi. vel Coriandri præparati ſemina. Deuitentur vero caro, vinum, & omnia acria, ſalſa, & acida, Quies, & corporis, & Animi tranquillitas imperanda, contraria vero fugienda, Aer ſit temperatus, Somnus potius longus, quā breuis, & Aluus, vt lubrica ſit curetur.

Niſi ſolum plaga, ſed contuſio doloris cauſa extiterit, plures erunt ſcopi ad pręſidia adinuenienda, inquit loco ſuperius citato Gal.

Ad hoc enim glutinantibus ac inflammationem arcentibus Med. vti eſt opus, poſt quam fibulis, aut alijs labia Vulneris conſtrixerimus. Secundus ſcopus erit in contuſione; Tertius verò in doloribus qui quandoq; in ipſis ſolis percuſſis partibus fiunt, plerumq; vero ad vicinas etiā ac proximas partes extenduntur, propter ſubſtantiæ continuitatem, tum ipſius cutis, tum etiam membranæ totam caluariam ambit, pericranium dicta, pręſertim ſi ad eam vſq; plaga penetret. Si vero pericranium dilaceratum fuerit & ob id dolor oriatur, cum ſit pars Neruoſa, ſatiſq; ſenſibilis & ex humorum affluxu diſtendatur, eius curatio, vt Gal. loco ſuperius citato dixit, eſt Pericranij inciſio ac diuiſio, à ſubiacente cranio, & os ſubditum radendum, vt citius rurſus illic caro concreſcat. Quod ſi ob commercium ac cōmunicantiam eiuſdem membranæ caluariam ambientis, quam ad duram cerebri membranam habet, intra caluariam inflammatio ipſa diſtribuatur, non abſque periculo huiuſmodi capitis dolor exiſtit.

Contingit etiam interdum in caſu præſertim ex ſublimi facto, vt quadam circa cerebrum, aut eius membranas rumpantur, quod vbi euenit, adhuc amplius inualeſcit ipſe capitis dolor; Affectuſq. tota ægre curabilis redditur, & periculum maius, magiſq; pręceps imminet. Optimū verò in his erit, Gal. autore, niſi Aetas prohibeat, & niſi vitalis facultas debilis appareat, à venę ſectione curationis initium ducere. ita namq; influxus reuelletur vt Trallianus refert. Incidenda autem Humeralis, aut media Vena, A venæ ſectione, conuenientibus capitis irrigationibus vti oportet, Oleo dulci ipſum perfundendo, Lanis Oleo imbibitis, & calidis contegendo, vtq; ne caput rigeat, omni ex parte fouendo, fomenta quoq; per Spongias, Aqua calida imbutas cōueniūt.

Si vero Aetas, ſiue virium imbecillitas aut vtrūq; venæ ſectionē fieri prohibeāt, Aluus cōuenientibus cliſteribus eſt euacuāda, tum, vt eius excrementa euacuentur

cum

rum etiam, vt in illis magis hi humores reuellantur, qui ad affectas partes ferri conſueuerunt, atq; inde auxilijs ad inflãmationes conuenientibus vti erit opus. Nam incipientibus, & adhuc naſcentibus inflammationibus Roſaceum cum Aceto mixtum adhiberi poterit.

In vigore conſiſtentibus Roſaceum ſolum, In declinatione vero, laxantibus Medicamentis, quemadmodum in induratis inflammationibus & Abſinthium & pulegium Roſaceo admiſcere poſſumus, & his ſimilia.

In commixtione Aceti cum Roſaceo animaduertendum, quod ſi cutis capitis, & membranę Caluariam ambientis inflãmationes citra vehementem dolorem oborte ſint, perexigui Aceti Roſaceo commiſcendum, Si vero magnæ fuerint inflãmationes, ac vehementem dolorem induxerint, Aceto leduntur. Si vero citra denudationem ſana ac integra exiſtente caluaria, Roſaceum ad Cerebri membranam peruenire velimus, Acetum, vt eo perducat, admiſcendum eſt, & inungenda pars iuxta ſinciput, qui locus Bregma dicitur.

Ad Vigilias. Si vero vigiliæ vrgeant, vice Roſacei, Chamomelino, Oleo, deinde vtriſq; cõmixtis, caput perfundere debemus, plus, aut minus ab inflammationis magnitudine, Aegri temperamento, & Aetate indicationes ſumentes. Proſunt quoq; ijs Roſ...e, & Irinum Oleum Aceto decoctum; Item folia Roſarum aridarum prius paſſo macerata, deinde cocta atq; trita, & ita impoſita. Sertula Campana etiam eodem modo accomodata, vel Myrti folia tenera cum Myrrha in vino trita, & pulegiũ cum Vino tritum, & mala Cydonia trita & in Vino cocta atq; capiti impoſita plurimum proſunt.

Ad Contuſiones. In Contuſionibus vero abſq; cutis inciſione ac oſſis fiſſura Archigenes polentã impoſitam commendat, œſypum, atque ipſæ Lanæ ſordibus ſudoris ſuccidę eodẽ modo, magis vero conuenit ſimilaginem ex Aqua pro Catapl. imponere, aut origanum cum polenta.

In doloribus vero capitis, vbi exiccare cupimus, Catapl. quod ex Lolij Farina ac Anſerino Adipe conficitur optimum eſt, vt ex Gal. habemus, & hec circa horum capitis affectuum curationem dixiſſe ſufficiant.

DE OCVLORVM VVLneribus Cap. 76.

POST Capitis Vulnerum, pertractationem, ante quam de Thoracis Vulneribus verba faciamus, vt nihil intactum relinquamus, de aliquarum faciei partium Vulneribus pertractandũ ſupereſt, vt oculorum, Narium, Aurium, & & aliarum partium, cum hæ partes particularem curationem requirant. Dicamus ergo primum, de oculorum Vulneribus cum oculi dignitate alias partes pręcellant. Sed vt recte prædicere ac curationem inſtituere in his vulneribus poſſimus huius partis Anatomen deſcribere optimum eſſe iudicauimus.

Oculi igitur ab extra palpebris ſicuti Cilijs, & oſſibus ambientibus muniuntur vt ab externis noxijs defendãtur, ſed pręcipue palpebræ hoc munus exequuntur. Oculus, ideſt Bulbus quatuor Tunicis, tribus humoribus, & ſex muſculis, & optico neruo eſt compoſitus, modo vnam quãque partem examinemus.

Prima Tunica, quæ alba apparet, & vſq; ad Iridem peruenit, adnata vocatur quia omnibus alijs tunicis, quę oculum conſtituunt extrinſecus adnaſcitur, totũq; oculum ad circumiacentia oſſa alligat, & a pericranio ſuam ducit originem, & multis vaſis eſt referta. Secunda Tunica huic proxima cornea, & ceratides & ab aliquibus Schlirotis dicitur, cum ſit dura, denſa ac veluti cornu ſplendida. Hec pro Chryſtallini humoris operimento, vtq; eum ab iniurijs defendat, à Natura fuit fabrefacta, & à dura Cerebri membrana prouenit, Tertia Vuea dicitur, & Rhagoides, & Choroides a ſimilitudine quam habet cum Vuæ nigræ folliculo cum nigrum Cæruleum, & viridem colorem ſimul referat, & ita fuit à Natura facta, vt viſus iam defaticatus recreari poſſit, & media huius tunicæ parte, qua pupillam reſpicit, eſt modico foramine concaua, & à pia matre ſuam ducit originem. Quarta ſubtiliſſima eſt, & retis ſimilitudinem refert, & ideo Retina ſiue Amphibliſtroides nominatur, & hec Chryſtallinũ humorem operit, & huius humoris alterationes percipit, & eum ſenſibilem reddit, Cumque plurimis venis, & Arterijs ſit repleta, etiã vitreo humori nutrimẽtũ ſuggerit, & ex optici Nerui ſubſtantia oritur.

Quo

Quo ad humores oculū cōſtituētes primus ab Aquæ ſimilitudine, aqueus, & Hydatoide nōinatur hic pupillā retinet, q̄ in Chryſtallinum collabatur. Secundus vitreus dicitur, à ſimilitudine, quam cū vitro fuſo habet, Tertius Chryſtallinus, ſiue Chryſtalloides nominatur, quia eſt durus, denſus, & ſplendidus, veluti Chryſtallum, ſiue modice concreta Glacies. Hic eſt primum viſus inſtrumentū, & in vitrei humoris medio permanet, à quo nutritur. A bulbi oculi poſteriori parte ſex muſculi adſunt, qui optico Neruo circumſtant, qui ad oculi motum deſeruiūt, vno cuim ſurſum, alio deorſum, duobus ad latera, vtrimq; vnus, & duo oculum circumagunt, præter eum qui viſorium ſiue opticum Neruum ambit, qui an vnus vel plures adſint parum refert, ad hoſque muſculos multorum Neruorum propagines diſperguntur.

DE DIFFERENTIIS AC Speciebus Vulnerum Oculorum.

OCuli aliquando cæſim, aliquando punctim vulnerantur, & aliquando contunduntur, aliquando cum oculi Bulbo ſimul palpebra vulneratur, aliquā do palpebra tantum, aliquādo ſolum bulbus, & Bulbi vulnera aliquando ad interiora non penetrant, aliquando ad humores vſq; penetrant. & aliquando in his Vulneribus aliquid infixum remanet, aliquando non.

DE VVLNERVM OCVLOrum Cauſis.

HORVM Vulnerum Cauſæ ſunt, vt pungens, vel incidens inſtrumentum, vel contundens, quamuis raro euenire poſſit vt oculi cæſim vulnerentur, quin circumſtantes partes vulneratæ non ſint, cum in concaua parte oculi ſit na tura ſint locati.

De horum Vulnerum ſignis, cum ſint manifeſta, & ſi penetrantia ſint, humorū n exitus oculis appareat, ideo nihil dicemus.

DE VVLNERVM OCVlorum Prognoſtico.

SI tantum Palpebra ſit vulnerata abſq; vlla oculi offenſione, facilli me ſanatur, & non valde magnum adeſt periculum, tamen aliquis timor adeſſe debet, cum videamus aliquando circumſtantiū oculi partium Vulnera ob materiæ affluxum, cecitatem inducere, quod ex palpebrarum Vulneribus etiam fieri poteſt. Si vero oculi Bulbus fuerit vulneratus, periculoſa huiuſmodi Vulnera ſunt, & curatu, difficilia. Sunt etiam periculoſa ob maximum conſenſum, quem cum Cerebro habent, vt ſuperius ex huius partis Anatome patet, & non ſolum Tunicarū ratione, quæ à Cerebri membranis, & optico Neruo proueniunt, ſed etiam ob multos Neruos, qui ad oculos, & eorum muſculos ex Cerebro communicantur, vt à primo pari, ſecundo, tertio, & octauo, Et ideo Gal. 11. de vſu partium cap. 3. inquit, Quia oculi cum Cerebro conſenſū habent, ideo in ſanatione difficultatem addunt. Ob partis etiam præſtantiam ac nobilitatem hæc Vulnera inter magna reponuntur, & quia hę partes ſunt exquiſiti ſenſus, ideo etiam difficultas augetur. Oculi item maxime fluxionibus ſunt obnoxij, & in his partibus Arteriæ ſunt in continuo motu, quę omnia curationis difficultatem, & periculū augent, cum ob exquiſitum ſenſum, maximi dolores excitari, fluxiones, Inflammationes, putredines, & obcecationes oriri poſſint, & ob conſenſum etiam Delirium, ac per Cerebri propinquitatem etiam mors quando que ſequi ſolet. In oculorum penetrantibus Vulneribus, ſi humor ex perforata Cornea egrediatur, vt plurimum cecitas ſequi ſolet, vt inquit Gal. 2. de cauſis Sympt. cap. 2. vbi narrat.

Quod puero quodam humor ex oculo fuit egreſſus, & viſum recuperauit, ſed hoc eſt de raro contingentibus, vt ille inquit.

DE CVRATIONE Vulnerum Palpebrarum.

SI tantum Palpebra cæſim fuerit Vulnerata, ſtatim diligenter ac profunde (animaduertendo tamen ne oculus cōpungatur) conſuenda, Acu argentea vel Calibea nō tēperata vt flecti poſſit, cū ob partis figuram curuata ſit aptior, & filo forti ac ſubtili Cera oblinito optime Vulneris

Vulneris labia coniungi debeant, Sutura vnitis labijs, deſuper ſubtiliſſimi glutinatorij pulueres aſpergendi, & Ceratũ Barbarum, vel quid ſimile ſuperponendum quod per ſe adhereat, & vinculo non ſit opus, cum à vinculo huiuſmodi partes offendantur. Intra oculum oui albumen optime concuſſum ſepe infundatur, vt agglutinationẽ in interna parte adiuuet, inflammationemque prohibeat, cum oui albumen ſiccandi, moderate aſtringendi, & dolorem leniendi facultatem habeat. His factis quieſcat palpebra, & non aperiatur oculus, & his Medicamentis vſq; ad finem vti eſt opus, & ſic pauco, ut in dierũ ſpacio agglutinabitur palpebra. Poſt 4 vel 5. diem diligenter extrahantur pũcta, & eiſdem Med. perfectam conſolidationem conſequemur. Non poſſunt vero per glutinum, ſiue illaqueationem iſta Vulnera vniri quoniam glutino tantum in ſuperficie ſuperiori agglutinaretur palpebra, & ex inferiori parte incongluttinata remaneret.

Dubitatio Si quis vero dicendo inſtaret Hipp. 6. Aph. 19. & alibi, & Ariſt. de Hiſtoria, & Generatione Animaliũ inter partes, quæ non conſolidantur, Palpebras enumerãt Ergo hæ partes ſi conſolidari nequeant, fruſtra fuit o ent.

Solutio. Reſpondendum, vt pluries etiam ſuperius fuit dictum, quod Vulnera duobus modis conſolidantur ac vniuntur, Vel per primam Intentionem, idest per agglutinationem, vel per ſecundam intentionem, idest per carnis generationem, Sarcoſim, à Grecis dictam. Harum partium Vulnera per ſecundam intentionẽ conſolidari non poſſunt, vt dicti Autores locis citatis dixerunt, & cauſa eſt, quia ſubiectam particulam integram non habent, ſupra quam caro naſci poſſit, ſed per primam intentionem, idest per agglutinationem optime, vt in dies apparet vniuntur, & conſolidantur. Dicti ergo Autores quando dixerunt, Quod palpebrarum Vulnera non conſolidantur, intellexerunt per ſecundam intentionem, vt veriſſimum eſt, & non per primam.

DE CVRATIONE VVLnerum ſubſtantiæ oculi ſiue eius Bulbi.

IN curandis oculorum vulneribus quatuor Intentiones præcipue habere debemus, Prima in victu ac alijs Non naturalibus rebus conſiſtit. Secunda in vniuerſalibus præſidijs. Tertia in particularibus ac localibus, Quarta in Symptomatum correctione.

Quoad primum ſcopum, Aer temperatus ſit, & calidus vitandus, & in tenebris maneat, cum ſplendor oculis aduerſetur, & cum eſt opus Candela ponatur in loco commodo, vt poſt caput, ne oculum offendat, vel Carta, vel quid aliud ante eam apponatur, vitetur fumus, & loquela, Victus tenuis ſit quouſq; inflammationis tempus præterierit, vt C. Celſus lib. 6. cap. 6. inquit, niſi vires ſint valde imbecillæ, in quibus ius paruæ pullæ, vel Hedi, vel vetuecis, & ſimilium concedi poteſt, deuitet vinum, & pro potu Aqua Hordei vel Cinamomi vtatur, Tranſacto inflammationis tempore, victus plenior ſit. Maneat in quiete, & ſternutationes, & vomitum deuitet, & eleuato capite cubet, ac in oppoſito latere. Somnus ſit longus & nocturnus, & diurnus non conuenit, ſi noctu dormierit, cum caput aggrauet, Ira, Contentiones, intenteq; cogitationes, & alia, quæ ſpiritus, & calorem ad caput attrahunt, omnino fugienda, Sic veneris vſus deuitandus, & aluus lubrica ſeruetur, & Clisteribus, requiſitionis ratione, ſtimuletur.

Pro ſecundo ſcopo aſſequendo, niſi quid obſtet, ac prohibeat, eiuſdem lateris vena Cephalica ſecetur, & quantitas ſit ſecundum vires, & exigentiam applicentur Hirudines poſt aures. Cucurbitulæ etiam cum ſcarificatione humeris applicatæ conueniunt, quæ vbi vel ob Ætatem, vel quid aliud vena ſecari nõ poteſt, Venæ ſectionis vice deſeruire debent, Fricationes etiam, & vincula inferiorum partiũ conueniunt, ſic Cruium, & pedum lotiones, Purgantia item Med. Bilem præſertim educentia, & caput euacuantia cõueniunt, ſic Syruppi refrigerantes, & humores præpa antes, caputq; reſpicientes ſunt inſtituendi, dicente Actio Serm. 7. cap. 12. Præ omnibus igitur venæ ſectione vtendum in magnis, & profundis oculorum Vulneribus, & ſi vires ſubſiſtant, nullum enim eſt efficacius auxilium ab initio, ſi vero venæ ſectio relinquatur, purgatione idonea Med. vtamur, ſin minus

Cliſteribus

Cliſteribus Aluum ſubducentibus euacuatio fiat, & hoc ideo etiam inquit, C. Celſus lib 6. cap. 6.

Vt Tertiũ ſcopum rectè aſſequi poſſimus, optime videndum, ac animaduertendum, ſi oculi Bulbus tantum fuerit vulneratus, vel vna cum palpebra, & ſi quid extraneum intra oculum remanſerit, nec nè, & an tale Vulnus penetret. Si quid extraneum intus remanſerit, ſi appareat, & apprehendi ac faciliter, & abſq; maximo dolore extrahi poſſit, extrahendum, niſi verò appareat, vel apprehendi nequeat, vel niſi maximo cum dolore, ac dilaceratione extrahi, totum opus Naturæ relinquendum, cum ſepe oculorum Vulnera cum vitri fruſtulo, aut alio ſimili intus contento agglutinentur. Si quis

Dubitatio

vero diceret, Ex rebus externis intra vulnus contentis Abſceſſus gignuntur, & ideo extrahenda.

Solutio.

Reſpondendum, quod quando hoc faciliter, & abſq; maximo dolore, ac dilaceratione fieri poteſt, optimum eſt, ſed niſi maximo cum dolore ac dilaceratione hoc fieri poſſit, melius eſt ſe ab hoc opere abſtinere, cum maius periculum ex inflāmatione, quę excitari poteſt, impendeāt, quam ex ſuppuratione, & ideo melius eſt illa Medicamenta applicare, quæ moderate ſiccant, dolorem leniunt, & extrahēdi extranea vim habent, vt eſt infraſcriſcriptum, quod vſq; ad 7. vel 8. diem vti poſſumus. Et Animaduertendum, quod imprimis ſemper fronti ac Temporibus repellentia admouenda, facta ex oui Albumine, Aqua Roſacea, & Bolo Armenio, & ſimilibus. Vel illinienda etiā tempora, & frons modico opio cum Croco, vt voluit Aetius, Vel fiat infraſcriptum Medicamentum, vt Celſus loco citato dixit, quod venas comprimit, & humorum fluxum prohibet.

℞. Croci partem i. ſ. Farinæ candidę quamtenuiſſimę part. ii. ſ. Albuminis Ouorum q. s. ff. & fiat ad Mellis conſiſtētiam. idq. in Linteolum illiniatur, & frōti ac Temporibus agglutinetur. & Croci vice Thuris puluere vti poſſumus, Med. vero ſupra oculum applicandum eſt huiuſmodi. ℞. Olei ex Vitellis Ouorum vnc. ſ. Olei Abietini ſtillaticei, vel Reſinæ Abietinę dragm. ii. Croci Orient. G. iiii. M. & applica.

Niſi prolabatur, relinquatur, & agglutinetur, cum Natura ſemper quod intus pręter naturam continetur per commodiorem viam expellere quęrat, & quod cito efficere non poteſt, temporis diuturnitate efficit. Aetius Serm. 7. cap. 19. de oculo infixis infraſcripta inquit. Si in oculo infixus fuerit Aculeus, aut oſſiculum, Forcipe extrahatur, atq; hoc attente in directum, ne frangatur. Si vero nihil eminuerit, ſed æquale corpori fuerit ſpecilla duo accipito, & nucleis ipſorum vtring; admotis, oculum comprimito, vt quod infixum eſt, in medio conſiſtat, vbi vero prominuerit, volſella extrahatur. Deinde Turturis, vel Columbę ſanguis infundatur, aut Albumen Oui. Niſi vero ſtatim eximi poterit, oculis infuſis, & Cataplaſmatibus ad Inflammationes congruis curetur. Nam poſt dies aliquot, ſuppurata punctura, id quod infixum eſt, emerget.

Si vnà cum Palpebra Oculi Bulbus fuerit vulneratus, & talę Vulnus penetrans ſit, vel non penetrans optime animaduertendum, ne Palpebra vnà cum oculo agglutinetur, & ideo, vt hoc caueamus, ſupra oculum duplicatum vel triplicatum Auri folium ponendum, cum Aurũ oculo ſit amicum, & ſiccandi vim habeat, & oculus etiam in partem aliam voluendus Palpebra, ſicuti diximus, & tandem & oculo ab initio ſepe inſtillari debet Roſacea Aqua cum oui albumine optime concuſſa In ſecundo apparatu Sieph. album ſine Opio addere poſſumus. Tranſacta 3. vel 4. die infraſcriptum Collyrium ſepe apponatur.

℞. Sieph. albi ſine Opio Rhaſis dragm iii. Aquæ Roſaceæ, Albuminis Ouorū an vnc. i. Tutiæ preparatæ dragm. iii. M. & diu in Mortario Marmoreo optime mundo diu agitetur, quouſq; Collyrii formam acquirat, vel.

℞. Gummi arabici cū Roſacea Aqua diſſoluti, vel oui albumine dragm. ii. ſ. Cremoris radicis Conſolidę Mai. vnc. i. ſ. pul. ſubt. Thuris, Aloes lotæ an ſcrop. ii. M. & vtere, vel.

℞. Camphuræ ſcrop. ii. Aloes lotæ dragm. i. ſ. Tutię Præp. Sieph. memitæ an ſcrop. i. Lapidis Hematitis pręp. ſcrop ſ. Aquę Roſarum. Plantaginis an vnc. i M. & plumbeo Mortario diu agitentur,

quouſq;

quouſq. Collyrij formam acquirant. Foueri etiam oculus poteſt decocto Roſarũ, Meliloti, capitum Papauerum, & ſimiliũ vel Lacte muliebri cum oui albumine mixto, dicto etiam decocto oui vitello, Lacte Muliebri, Panis medulla, & Orientali Croco leuæ Emplaſtrum fieri poteſt, vel ex Ouo integro Roſaceo, & Vino nigro, & Hordacea Farina Emplaſtrũ fiat. Ad Inflammationes verò optimum Catapl. fit ex Meliloto, Capitibus Papauerum, Croco, & Pane. Sed animaduertendum, vt dicta Catapl. ſint lenia, & ne oculum onerent, & ſolum ſuperna palpebra ex his integatur, vt Oculus aperiri, & influẽtes lacrimæ excerni poſſint, & leuiter deligandus Oculus, non permittendum etiã vt dicta Catapl. exiccentur, ne dolorem inferant; Animaduertendum etiam, vt inquit Aetius Serm. 7. cap. 21. ne in Oculi puncturis, aut alijs Oculi Vulneribus ab initio fomentis, aut calidis Emplaſtris vtamur, Sed à principio competit Oui albumen, Sanguis Columbinus, vel Turturis vel Hirũdinis frequenter inſtillatus. Poſt vero totius corporis euacuationem, vt poſt 4. Fomentis, & Cataplaſmatibus vti poſſumus.

Nota

Si vero huiuſmodi Vulnera penetrantia ſint, & humor egrediatur, ſepe in oculum inſtilletur, (ita tamen vt Vulnus nõ percutiat, ſed ſupra adiacentes partes) oui albumen cum tutia præp. mixtum, vel Columbinus ſanguis, vel Turturis aduch calidus, a vena ſub Alis ſecta egrediens, & Fomenta, & Empl. & omnia, quę oculum præmere, calefacere, & dolorem excitare poſſunt à principio deuitanda, vt ſuperius fuit dictum, vel ſepo infundatur oui albumen cum Sieph albo ſine Opio mixtum. Si ſordes deinde ſuccreſcant, Lacte ab vbere mulieris expreſſo, vel Capellę aduch calido detergatur. vel guttatim huiuſmodi lac deſtilletur. Deterſo oculo, aliquod ex infraſcriptis Med. quæ ſiccandi vim habent, infũdere poſſumus.

℞. Foliorum Plantaginis, Roſarum, Florum Meliloti an M.S. Sem. Fenugreci optime & pluries lotorũ vnc. 5. Aloes, Myrrhę, Thutis an drag. 1. Tutiæ prep. & lotæ ſcrop. 1111. Ceruſę lotę ſcrop. 11 Sieph albi cum opio dragm. 1. Aquarũ Roſarum, Feniculi an q. ſuff. M. & fiat decoctum.

Die 7. tranſacta, magis ſiccantia ac detergentia conueniunt, & his curandum, ne caro craſſa gignatur, ſed tenuis, & huiuſmodi ſunt infraſcripta.

℞. Myrrhæ Sarcocollæ in Lacte nutritæ an ſcrop. 5. Tutiæ prep. ſcrop. 1. Mellis Roſacei parum M. & fiat Linimenti forma, & ſi dolorem inferat, addatur parũ albuminis oui, vel Aquæ Roſaceæ, vel Lactis muliebris, vel.

℞. Mellis virginis puri, & cum puluere ſuccari canditi, Tutiæ prep. & Aloes lotæ. q. ſuff. M. & vtere, & inter cetera in vulneribus, & puncturis oculi infraſcriptum eſt optimum.

℞. Pul. ſubtil. Boli Armenij vnc. 1. Tutię, Sang, Drag, Gummi Arabici an vnc. 5. Aquæ Roſarum lib. 1. M. & ponatur in Phiala vitrea. & huiuſmodi phiala in vaſe Aqua pleno ſuſpendatur, ita vt neq; fundum, neq; circumferentiam tangat, & ſic per horæ ſpacium bulliat, deinde adde ſucci mali punici vnc. 11. & ſic parum demittatur, deinde coletur, & aliquantiſper tepidum ter, vel quater in die in oculum inſtilletur, Vel infraſcriptum Collyrium, quod etiam glutinandi, & incarnandi vim habet.

℞. Ammoniaci. Sarcocollæ an drag. v. Thuris dragm. x. Croci dragm. 11. omnia leuigata ac fenugreci ſucco excepta, in Collyria digerantur.

Vlceribus iam incarnatis, & ad planiciem, quo ad fieri poteſt, redactis, Collyria cicatricem inducentia admoueri debent, vt eſt infraſcriptum. ℞. Pompholygos lotæ dragm 111. plumbi vſti drag. 11. Croci dragm 1. ſquamæ Aeris drag. 11. Gummi dragm. 111. omnia leuigata, & pluuiali Aqua excepta in Collyria digerantur, & ad vſum ſeruetur.

Si cicatrix nimis craſſa fuerit genita, attenuanda Med. ad hoc aptis, vt ſunt expurgantia, & extergentia cum moderate aſtringentibus mixta, vt Aetius inquit & acria, & quæ cicatricem excoriare poſſũt vitanda, cum ex illorum acrimonia humorũ fluxus, & Inflammationes & nouum Vulnus excitetur, Optima ergo ſunt Lac Aequinum modico Melle mixtum, & aſſiduę illitum, Anagallidis cæruleum florem ferentis ſuccus cum Melle oculo inſtillatus; Minoris Centaureæ ſuccus cũ Melle Butyrum priuatim illitum etiam

Digitized by Google

optimum eſt, Sepiæ item teſta combuſta cum Melle in pollinem redacta confert. Collyrium etiam factum ex ſucco Rutæ Eufragiæ, Sagapeno, Melle, & Felle Taurino optimum eſt, vel infraſcriptum, ℞. Oſſium Sepiæ, Sarcocollę, Ariſtolochiæ rot. Myrrhæ, Spumæ Nitri, Saccari an dragm. II. M. & omnia ſubtiliſſime terantur, & cribellentur, & huiuſmodi puluis ſuper cicatricem imponatur. Cornua autem Cerui, & Capratum combuſta abſque vlla eroſione abſtergunt, & multa alia, quæ breuitati ſtudens relinquo.

Suggillationis curatio Si vero ex percuſſione ab oculo ſanguis non exierit, ſed ſuffuſus fuerit, Hipoſphagma a Grecis dictus, à Latinis ſuggillatio huiuſmodi affuſus ſanguis digerendus ac reſoluendus, Quia vero tunica venularũ, ex quibus ſanguis effluxit, contunditur ac rumpitur, aliquod adſtringens diſcutientibus à principio commiſcendum, vt illas conſtringat, ſi enim a principio ſolis diſcutientibus vteremur, non ſolum ſanguinem effuſum reſolueremus, ſed etiam aliquid ſanguinis à contuſis venis extraheremus. Poſt quam vero in naturalem ſtatum venulæ redierint, citra adſtrictionem diſcutientia Medicamenta conueniunt, & ſi opus fuerit, venę ſectione & purgatione totum corpus euacuandum. Cõpetit igitur Columbinus ſanguis, vel Turturis, ex teneris pręcipue alis expreſſus, vel Lac muliebræ cum puluere Thuris mixto frequenter inſtillatum, vel dictus ſanguis cum Lacte mixtus & calidus affuſus, aut oui albumen tepefactum oculo infundendum, & ſimul Lana exceptum & ſuperpoſitum, vel Oui Luteum toſtum, & cum Vino illitum, aut melilotum cum Vino coctum, & eodem modo impoſitũ, Item Roſarum Folia, & Flores ſeorſim, & cum vino trita, tenuiſq; polenta, aut Braſſicæ folia illita proſunt. Recens etiã Caſeus, qui ſalem nuper accepit, ab initio illitus confert, ſed ante quam hec admoueantur, foueatur oculus decocto fenugreci, & meliloti temperate calido, Panis mica in vino nigro optime imbibita, & expreſſa, & applicata confert, & infraſcriptum Collyrium etiam optimum eſt.

℞. Mucilaginis Sem. Cotoneorum cũ Aqua Roſacea extractę vnc. ʒ. Aloes lotæ, Tutiæ prep. an dragm. ʒ. M. & fiat Collyrium.

Quando vero ſine inflammatione oculus fuerit, & Hypoſphagma vetuſtatem contraxerit, reſoluentia, & diſcuſſoria tãtum conueniunt abſq; vlla aſtringendi facultate, vt eſt Fenugreci decoctum, quo oculus foueri debet, & ſi maiori diſcuſſione ſit opus, ad magis diſcutientia recurrendum eſt, inter quę eſt Hyſopum, Fenum grecum, Myrrha, Chamemolum, Lilij Folia, & ſimilia, vt apud Gal. v. de Comp. Med. S. Loca, ac alijs in locis videre potes.

Vt Quartum ſcopum aſſequamur, ideſt vt ſuperuenientibus doloribus ſuccurramus maxime incumbendum eſt, cum ob partis ſenſibilitatem maximi excitari ſoleant, & ex doloribus febres, & Delıria Si Dolores ergo adfuerint, præmiſſis vniuerſalibus præſidijs, liniendi ac mitigandi fumento facto ex Lacte, cui aliquid Sieph albi cum opio addi poteſt, vel foueatur oculus cum Lacte, vel oui albumine, cum Collyrio de Thure, & opio mixtis, vel infraſcripto decocto. *Dolores mitigantia*

℞. Seminis Fenugreci optime loti vnc. II. Sarcocollæ, Myrrhę an dragm. I. Croci ſcrop. I. Florum Chamemoli M. ʒ. Opij dragm. ʒ. Aquę Feniculi q. ſuff. M. & S. A. fiat decoctum pro fomento. Supradictis igitur, vel mollis ſpongia, vel Goſſipium, vel tenuę linteum imbui debet, & ſi ferre poſſit, infraſcripta Empl. ad dolorem demulcendum optima ſunt, quæ non immediate ſupra Vulnus, ſed proximis partibus applicanda

℞. Sieph. albi cum Opio, Sieph plumbi an drag. I. Sem. Papaueris albi, Sem. Fenugreci an dragm. III. Aquæ Roſarũ Lactis muliebris an dragm. II. Carnis pomorum dulcium ſub prunis coctorum vnc. III. M. & S. A. fiat Empl. vel.

℞. Carnis pomorum dulcium ſub prunis coctorum vnc. II. Saccari pul. vnc. ʒ. Croci Orient. ſcrop. ʒ Olei Roſacei q. ſuff. M. & S. A. fiat Empl. vel.

℞. Carnis pomorum dulcium ſub prunis coctorum vnc. II. Foliorum papaueris albi ſub prunis coctorum, Foliorum Hioſchiami ſub prunis coctorum an vnc. I. ʒ. Croci Orient. ſcrop. I. Farinæ Fenugreci dragm. II. Lactis muliebris Olei Roſacei compl. an q. ſuff. M. & S. A. fiat Empl. & hec breuitatis gratia cõmemoraſſe ſufficiant, cum alia plura apud diuerſos

uerſos Autores conſcripta reperiantur, & quiſque ſuo marte his ſimilia componere poſſit.

DE NARIVM VVLNERIBVS Cap. 77.

IN Naribus pluribus modis continui ſolutio fieri poteſt, vel enim vulnerantur, vel franguntur, vel contunduntur, vel conquaſſantur.

Quo vero ad vulnerationem, ſiue inciſionem de qua nunc pertractare noſtra eſt intentio, vel ſecundum ſe totum naſus

Vulnerũ ſpecies

abſcinditur, vel aliqua parte adheret, vulnera in quibus Naſus ſecundum totũ non abſcinditur, vel vulneratur ſecundum longum vel ſecundum latum, & tranſuerſim vel oblique, & huiuſmodi vulnera vel ſunt cum oſſis abſciſſione, vel Cartilaginis, vel ſine harum partium abſciſſione, vel cũ ſubſtantię deperditione, vel abſq; vlla ſubſtantiæ deperditione, & aliquando huius partis vulnera ad Narium cauitatem deſcendunt, aliquando non; Vul-

Prognoſticum

nera, quæ ad narium cauitatem non perueniunt, facillime ſanantur, quæ vero ad cauitates deſcendunt difficilius. Si Naſus ſecundum ſe totus incidatur, non poteſt tanta caro gigni, vt deperditum reſtauretur cum pars ſpermatica ſit.

DE VVLNERVM NARIUM Curatione.

IN curandis huiuſmodi Vulneribus tres Intentiones habere debemus Prima in ſex rebus nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in venæ ſectione, purgatione, & alijs reuulſionibus, vbi eſt opus, Tertia in particularibus ac localibus pręſidijs. Quo ad primam, & ſecundam intentionem, ſicuti cap. ſuperiori fuit dictum, faciendũ. Prò Tertia intentione conſequenda, ſi quid extraneum ad fuerit, ſi poſſibile eſt, remouendum ac extrahendum, deinde ſanguis ſiſtendus, & hoc optime, & abſq; vlla noxa fit poſca. vel Aceto, vel alio Medicamento ad hoc apto. Sanguine non amplius fluente, ſi Vulnus ad narium cauitatem, non perueniat, Glutino ſiuè Illaqueatione, ſicuti aliarum carnoſarũ partium ſimplicia Vulnera optime vniri ac conglutinari poſſunt. Si vero ad cauitatem vſq; perueniant, & ſint abſq; vlla oſſis abſciſſione, curua Acu diſiunctę partes ſui debent, & ſutura ſit ſatis profunda, ita tamen, vt optime partes aptẽtur, & in priſtinum locum reponantur, ne diſtortæ conſuantur, vtque hoc optime ſuccedat, ante quam ſutio fiat, digitis in nares immiſſis partes exacte & appoſite ſunt componendæ, & huiuſmodi ſuitiones ſatis arcte ſint, vt pulcer cicatrix inducatur & puncta crebra inter ſe ſint, vt facilius agglutinatio fiat, & circumſitæ partes defenſiuo illiniendę. Si vero Vulnus ſit cum oſſis inciſione, vel os omnino ab alio oſſe eſt ſeparatum, vel non, Niſi ſit omnino ſeparatum, reduci vna cum cute debet, & ſutura in cute ſicuti fuit dictum, facienda. Si verò ſit omnino ſeparatum ab alio oſſe, ſtatim etiam à carne excoriari ac remoueri debet, ne iterum temporis proceſſu dolor & vulnus renouetur, Sic ſi aliquod oſſis fruſtulum ab alio oſſe ſeparatum adfuerit, remouendum, deinde vt fuit dictum, caro ſuatur. Si vero Vulneris labia calloſa fuerint, quia non ſtatim ſutio fuerit facta, vel quia Aeri expoſitum diu huiuſmodi Vulnus manſerit, ſubtiliter vulneris labia reſecanda, & ſanguinolenta ſunt reddenda, & deinde, vt fuit dictum, ſuenda. Si vero pars naſi non omnino fuerit pręciſa ſed pendula manens refrigerata fuerit ſimiliter ſuenda, & aliquo calido fomento ex Vino vel Aqua, vel aliquo calido liquore, vel calidis Linteis, vel calida Manu, vel paruis Galinaceis, vel Columbaceis Pulis per medium ſtatim diſcerptis, & applicatis, vel his ſimilibus calefacienda, & nunquam ad ſectionem ac amputationem veniendum, niſi pars illa omnino fuerit emortua, & per diem ſic permanſerit. Conſuto igitur Vulnere, mollium partium agglutinatio, & durarum conſolidatio curari debet, & hoc facillime conſequemur pulueribus agglutinatiuis in exteriori parte ſupra naturam aſperſis, & deſuper Ceratum Barbarum magnum Gal. applicandum, vel agglutinatio fiat aliquo ex Agglutinantibus Medicamentis ſuperius cap. 15. huius libri deſcriptis & circumſitę partes, ſicuti ſuperius diximus defenſiuo Medicamento illiniendę. Si vero ob contuſionem vel quid aliud maturare ac pus mouere ſit opus, Barbarum dictum Mirtino, vel Roſaceo oleo diſſoluendum, & applicandum. In interiori verò parte cum ibi etiam agglutina

Digitized by Google

leuia, quæ non aggrauent, vt oui album ẽ Mel Alticum oblinitum, ſuperius poſtea aſperſione facta ſubtiliſſimi pulueris olibani, Myrrhæ, & Aloes ſimul mixti, vel apponatur Barbarum Ceratum Gal. vel Glutinantia cap. 15. enumerata, Fugienda vero in harum partium Vulneribus omnia vnctuoſa, & craſſa, ac grauia, vt Emplaſtica, & ſimilia, & omnia etiã vincula in harum partium affectibus vitãda, ex Hipp. ſententia 2, de Articulis dicentis 3. In Fractura Auris quodlibet vinculum inimicum eſt, neque etiam ita laxũ circundabitur, quod ſi magis aſtringatur plurimum officit, quandoquidem integra auris ſub vinculo adſtricta dolet, pulſu vexatur atq; inflammatione. Sed Cataplaſmata, quę maximi oneris ſunt, penitus aliena ſunt, pleraque etiam noxia sũt, atque abſceſſum concitant, & plurimas muccoſitates, ſuppurationemq; infeſtam reddunt, quibus minime opus eſt Auri comminutæ, & inferius inquit, Vbi quis Aurem ſecuerit, abſtinere ab omni Cataplaſmate, atq; omni Linamento debet, mederiq; vel Medicamentis, quæ protinus cruentis Vulneribus inijciuntur, vel alio quod neque onere lędat, neq; moleſtiam afferat, Vt vero vulnerata auris ſuſtentetur, naturalemq; ſitum ſeruet, inter Caput, & Aurem mollis Lana, vel Goſſipium apponendum, & in oppoſito latere cubandum, quo ad vniuerſalia, vbi opus fuerit, idem quod in Narium Vulneribus diximus, faciendum, & hec de his vulneribus ſatis.

De Colli Vulneribus nihil dicemus, quoniam cum hec pars ſit compoſita ex pluribus Muſculis, Magnis Venis, & Arterijs, Neruis, Aſpera Arteria, per quam ad pulmones ſpiritus defertur, Oeſophago ſiue Gula, per quam cibus ab ore ad Ventriculum defertur, Spinaliſq; medulla, quæ dictiss ſubicitur, Si muſculi ſint vulnerati, ſicuti aliarum partium carnoſarum Vulnera curantur, vt cap. 32. & 33. fuit dictum, Si venæ, & Arterię, ſicuti cap. 43. curandum, Si Nerui vulnerati fuerint, vt ſuperius cap. 44. fuit dictũ eſt curandum,

Si vulnerata fuerit Aſpera Arteria, vel Gula, Oeſaphogum etiam dictum, ſutura quoq; requiritur, & Agglutinatoria Medicamenta ſunt applicãda, & ore Diatragantum, vel Diapapa. vel Diaſymphiton, vel quid ſimilæ tenendum, & de his partibus vulneratis, vt de Medullæ Spinalis vulneribus, inferius in tractatu de Thoracis Vulneribus diffuſe verba fecimus. His igitur de cauſis de huius partis Vulneribus pertractare ſuperfluum iudicauimus.

DE THORACIS VVLNEribus ac partium intra eum contentaium.

Cap. 79.

CVM Thorax pluribus partibus ſit compoſitus, & multas ac diuerſas inter ſe contineat partes, & quælibet vulnerari poſſit, ideo huius partis Anatomẽ quatenus ad rem noſtram pertinet, deſcribere optimum eſſe iudicauimus, cum ſine harum partium cognitione, ex ſignis ac Symptomatibus ſuperuenientibus partes leſas cognoſcere, nec recte prædicere, neq; bene curare poſſimus,

DE THORACIS Anatome

THORAX igitur tota illa pars nominatur, quæ à coſtis circumſcribitur ac compræhenditur, & elatior Thoracis pars eſt iugulum, ſiue Claiculæ, & inferior ſeptum tranſuerſum. Diaphragma etiam dictũ, Exterius cute, ſicuti partes aliæ contegitur, ſub cute adeſt pinguedo, & carnoſa membrana, deinde ſubſunt muſculi, ſub muſculis adſunt coſtæ, quæ vtrinq; duodicim ſunt, ſeptem legitimæ, & quinq; mendoſæ, quæ in ſui extremo inter ſe connatę, & ita agglutinatæ ſunt, vt in exquiſitam cartilaginem deſinant, & poſtrema tantũ ab alijs in imo ſecernitur ac re vera nota eſt, Ab anteriori Thoracis parte adeſt os pectoris, Sternon dictum, quod ſolidum ob ſtructuræ concinnitatem apparet, tamen ex ſeptem oſſibus eſt compoſitum, quæ cartilagine inter ſe coniunguntur, Inferiori huius oſſis parti mucronata cartilago Xiphoides etiam dicta, adnaſcitur, A' poſteriori parte Dorſi Vertebrę adſunt, per quarũ medium ſpinalis Medulla pertranſit, & in laterales dictarum vertbarum cauitates coſtæ inferuntur. In ſpatijs, quæ coſtas intercedunt, intercoſtales muſculi quoq; qui pręcipuę ad inſpirationem, & expira-

tionem deſeruiunt, & ſub vna quaq; coſta vena, & Arteria progreditur, & ideo prouide Natura ex inferiori parte aliquantiſper concauas coſtas fabrefecit, vt tuto dicta vaſa per illam cauitatem excurrant, Ab inferiori parte adeſt ſeptum tranſuerſum, ſiue Diaphragma dictum, quod vitales partes à Naturalibus diuidit, & ad paruas reſpirationes deſeruit, cum verò maiori reſpiratione eſt opus, intercoſtales muſculi ſubueniunt, & ſi adhuc maiori reſpiratione ſit opus, etiam elatiores muſculi hanc actionem adiuuant, Oritur vero ſeptum tranſuerſum ad pectoris finem vbi mucronata cartilago deſinit, deinde ſua extremitate ſpuriarum Coſtarum finibus, ſed ab interiori parte adnaſcitur, & huiuſmodi coſtæ ei ſunt veluti propugnaculum, & ad vndecimam vertebram per ducitur. Septi tranſuerſi ſubſtãtia in circumferentia eſt carnoſa circa medium tẽdinoſa, in medio vero, ideſt in centro, cũ rotunda hec pars ſit exactus tendo exiſtit; à ſuperiori parte membrana pleura dicta obhereſcit, ab inferiori alia peritoneũ nominata. Sub coſtis immediate adeſt pleura membrana, quę ſuccingens etiam dicitur, cum ab interiori parte omnibus coſtis obducatur, hujus membranæ ſubſtantia dura, & tenuis eſt, & Araneæ telæ ſimilis, & ab hac membrana ſuccingente, ſiue pleura dicta, duæ aliæ membranæ, vtraque parte ſingulæ Thoracem totum interſepientes ac diuidentes enaſcũtur, quæ recta linea ad pectoris longitudinem mutuo ſibi coherent, niſi quantum ea in parte abſcedunt, & diſtant, qua cordis mucro eſt. & nonunquam etiam à parte ſuperiori ad pectoris latitudinem inuicem diſtans, & a Clauiculis per pectoris medium ad mucronatam vſque cartilaginem porriguntur, & à poſteriori parte tuto Thoracis vertebris inſeruntur.

Harum Membranarum interſepientiũ vſus eſt, vt duo Thoracis ſinus fiant, vt ſi quando magno Vulnere in alteram eius partem recepto, reſpirationis opus perierit, quod per partem illam fiebat, alter ſinus incolumis actionem ſaltem dimidiã tueatur, Secundus quo Arterias ibidem ſitas, Venas, Neruos, Gulam, Pulmonemque totum Thoraci colligent, omniaque ea contegant, In media Thoracis parte inter membranas interſepientes adeſt cor, quod pericardio, ſiue cordis Capſula vndiq; eſt opertum, non tamen cordi cohe ret, & a vaſis cordi proximis ſuam originem ducit, & inter pericardium, & cor paruum quoddam ſpacium intermedium adeſt, cordis motui accommodatum, in quod ſpacium aquea quędam humiditas colligitur, quæ deſeruit, vt cor facilius moueatur, & ne ex aſſiduo motu areſcat. Hec membrana pericardium dicta pectori membranarum interſepientium, mediaſtini etiam dicti, vicinio eſt connexa, quà maxime ipſius vertex, & quædam vtrinque verticis partes habentur, Baſis ipſius orbiculata eſt, deinde paulatim adſtricta ſicuti cor in turbinatum verticem deſinit & pectoris oſſi, vt diximus, coniunctum. Pericardij ſubſtantia eſt tanto oſſe mollior, quanto eſt pulmone durior, & pro cordis defenſione deſeruit, cum intra hãc membranam cor contineatur, quod dura ac neruoſa ſubſtantia eſt, Circumiacet ei pulmo, refrigerij gratia, quinque fibris tanquam digitis id comprehendens, duæ a dexteris, duæ à ſiniſtris, & in hac parte vt plurimum pulmo Thoraci adheret, & vna à poſteriori parte. Pulmonis caro eſt leuis, rara cauernoſa, & veluti ex ſpuma quadam ſanguinea concreta, ſpiritu que plena, quę, vt cor ipſi alimentũ ſubtilę leuæ vaporoſum purumq; præparat, ita pulmo Aerem extrinſecus aſſumptũ Cordi immutar, & alterat. Hec pars vaſis compluribus retis modo intertexta eſt Vena Arterioſa ex dextro cordis ſinu, Arteria venoſa ex ſiniſtro, & Aſperæ Arteriæ propaginibus, cũ Aſpera Arteria primum in duos diuaricetur ramos, quorum alter dexteram pulmonis, alter ſiniſtram perreptat, & hi rami in plures poſtea ramos per pulmonis carnem diuaricantur, ſub pulmone per ſpinæ medium Vena caua, & Arteria Ahorta diſcurrit, & ſtomachus ſiue Gula dicta per eundem ſpinæ medium ad ſiniſtrum ſinum aliquantiſper declinans pertranſit, quæ ventriculo continua eſt, & ſub his partibus à poſtica parte adeſt dorſi ſpina, per quam ſpinalis Medulla pertranſit. In his ergo omnibus partibus Vulnera fieri poſſunt.

DE THORACIS VVLnerum Differentijs.

THoracis Vulnera alia ſunt intra Thoracis cauitatem penetrantia,

ideſt cum pleuræ perforatione, Alia mini me, Quę penetrantia non ſunt, alia ſunt tantum cum exteriorum muſculorum in ciſione, Alia cum his etiam intercoſtales muſculos vulneratos habent, Alia cum venarum vel Neruorum, vel cum coſtarum vulneratione, ſiue fractura, ſine contuſione, ſiue nudatione ſunt coniuncta. Penetrantia Thoracis Vulnera, aut ſunt cum partium intus contentarum leſione, aut ſine ea. Cum leſione tot generum eſſe poſſunt, quot ſunt partes intra Thoracē contentæ, ſicuti vulnus pulmonis, Pericardij, Cordis, Venę Cauæ, Arteriæ Aortæ, Aſperæ Arteriæ, Gulæ, Spinalis Medullę, Mediaſtini, & Diaphragmatis Poſſunt etiam differentię ſumi à Vulneris quantitate, vt Vulnus anguſtum, vel latum, ſic à figura, vt rectum, vel obliquum, vel rotundum, & ab his ſimilibus.

DE CAVSIS VVLnerum Thoracis.

ISTorum Vulnerum Cauſæ ſemper ſūt externæ, ſicuti aliarum partium Vulnerum, Sunt ergo cauſę omnia illa inſtrumenta, quæ perforare, & incidere ſunt apta, vt ſagitta, Pugio, Enſis, & ſimilia.

PENETRANTIVM Vulnerum Signa.

SI penetrantia Vulnera ſint penetrationis manifeſta ſigna apparent, quoniam parua fit reſpiratio cum ratione Aeris per Vulnus ingredientis cor refrigeretur, & ideo per os tanta Aeris attractione non eget, Ex Vulnere ſimiliter Aer cum rauco ſono ac ſtrepitu egreditur, & ex Digiti immiſſione, vel multa Candelæ, vel ſtili portione in manifeſtiſſimam penetrationis cognitionem deuenimus, & aliquando etiam in magnis Vulneribus huius partis penetrantibus Aeger voce, & reſpiratione priuatur, & clauſo vulneris orificio, redit vox & reſpiratio, Si vero Vulnus anguſtum ſit, & recto tramite penetret, faciliter ex ſupradictis ſignis in penetrationis cognitionē deuenimus. Si vero oblique tendat, aut anguſtiſſimū ſit vulnus, vel coſtę depreſſio aut fractura cum vulnere ſit coniuncta, aut ſuccingens membrana pleura dicta, aut intercoſtales muſculi, aut externi ſint tumefacti, vel ſi hę partes ſint conglutinatę ob Medici negligentiam, cum à principio penicillo, ſiue Turunda vulneris orificiū apertum ſeruatum non fuerit. In his caſibus non ita faciliter in penetrationis cognitionem deuenire poſſumus, Sed, vt manifeſtetur, in eo ſitu ac figura Aeger ſituandus, in quo erat, quando fuit vulneratus, & imprimis tantum Specillo, vel Cerea Candela, an orificium adinuenire, & in penetrationis cognitionem deuenire poſſimus tentare debemus. Niſi hec intromitti poſſint, neq; etiam Aeris exeuntis ſonitus audiatur, ſupra vulnus Lanę, vel Goſſipij floccum, vel Lini ſicci optime carpinati filamenta, vel leuis pluma leniter applicanda, deinde Aegro iubendum vt clauſo ore, & Naribus halitum retineat & ſi ſuperpoſita dimoueri videantur, penetrationis eſt indicium, Alij parua accenſa Candela, & prope vulneris orificiū apposita hoc idem experiuntur, Ali, terſo, & limpido Speculo Vulneris orificio appoſito, quod ex Aeris egreſſu inficitur, Inſtrumentum etiam, quo vulnus fuerit factum, penetrationis indicium præbet, quoniam ſi anguſto inſtrumento, vt pugione, vulnus fuerit inflictum, magnum penetrationis prębet indicium, tantoque magis, ſi vulnus ab extra latum appareat Superuenientia; Symptomata Vulneris penetrationem indicantia ſunt, pondus ſuper Diaphragma, Expuitio ſanguinis cum tuſſi, Febris inualeſcentia, Vigiliæ, Appetitus deiectio, Reſpirationis difficultas, & aliquando extra coſtam, vbi materia continetur, liuor apparet.

SIGNA PARTIVM leſarum intra Thoracem contentarum.

CORDIS ſubſtantiæ vulneratę ſigna ſunt frequentia paruaque animi deliquia, ſubitus omnium virium lapſus, venæ langueſcunt, Sudor frigidus, & fetens continuo emanat, Color pallidus, Hippocratica facies, & celer, vel repentina mors, & ſi dexter cordis ventriculus fuerit vulneratus, in magna copia niger ſanguis exit, ſi autem ſiniſter, floridior, erit, Pulſus ſimiliter paruus, & varius fit, & extrema frigeſcunt, & Vulnus prope ſiniſtram Cordis vulnerati ſigna

Mammil-

Digitized by Google

Celſus, & Paulus locis ſuperius citatis dixerunt. Precordia ſurſum contrahuntur, ſpina dolet, & dolor per totum Humeri ſpacium extenditur; Spiritus difficilis, ratus, & magnus, & cura gemitu eſt, & ſpumans ſanguis egreditur. Vulnus eſt prope coſtas mendoſas, & circa coſtarum extremas Cartilagines, punctiones, & grauitates adſunt, Tuſſis magna, & reſonan Aegrotantem affligit. Febris & mentis alienatio ſuccedit ob maximum conſenſum, quem Diaphragma cũ corde, & Cerebro habet, Appetitus deiicitur, & deglutitio difficilis. & cum multa & frequenti eructatione fit, & aliquando vomitus ob coniunctionem, quam cũ ore ventriculi habet, Liuidam materiam expuunt, & aliquando ſpumoſum ſanguinem, & quampluima etiam ex his ſignis in pleure ac mediaſtini magnis Vulneribus apparent.

Collecta materia in Thoracis cauitate ſigna. Cum vero in penetrantibus. Thoracis Vulneribus materiæ copia in eius cauitate ſepe colligi ſoleat, vt ſanguinis vel ſaniei, vel puris, & maxime Aegrum affligat, ideo eius ſigna ponam. Materiam ergo in Thoracis cauitate contentam eſſe indicant, Grauitas, & pondus, & dolor lateris leſi iuxta notas coſtas, ſputum putridum redditur, & cum multa, & aſſidua tuſſi, ſimiliter Anelitus fetidus redditur, & Aer, qui per vulnus egreditur, intollerabiliter fetet, & cauſa eſt ſanguinis putrefactio, Cum, vt Hipp. 6. Aph. 20. inquit, Si in ventrem ſanguis preter naturam effuſus fuerit, is putrefiat ac ſuppuretur eſt neceſſe, In volutatione etiam de latere in latus inundatio perſentitur, ac febris accenditur.

DE VVLNERVM THOracis Prognoſtico.

OMNIA Thuracis penetrantia vulnera, etiam abſq; internarum partium leſione, periculoſa ſunt, & cauſa eſt quoniam pleura eſt affecta ex cuius inflãmatione ſepe mors ſequi ſolet, & ex Aere etiam non præparato vulnus ingrediẽte viſcera, & nobiles partes grauiter leduntur, & ex egrediente per vulnus Aere ſpiritus, & vires debilitentur. Hec etiam Vulnera frequenter in fiſtulas terminantur, niſi recte curentur, & aliquando ob materiæ in Thoracis fundo collectionem Empiemarici fiunt Aegrotantes, & tandem pereunt, Non penetrantia Thoracis Vulnera periculoſa non ſunt, niſi aliquod vas inſignæ, aut Neruus fuerit vulneratus, ſed diutius in Thorace, quam in partibus alijs hec vulnera ſanantur, quia Thorax propter reſpirationem eſt in continuo motu, Hipp. lib. de coacis prenotionibus inquit. Si ex Thoracis Vulneribus, vel nigra ſanies, vel fetida egrediatur, vt plurimum lethalæ ſignum eſt, Auic. 4. 4. cap. 1. inquit. Si vulneratis in Thorace nauſea, vel vomitus, vel ſingultus, aut alui fluxus ſuperueniat, vt plurimum pereunt In Thoracis poſteriori parte, vt in Dorſo periculoſiora ſunt penetrantia Vulnera, quam in parte anteriori, & cauſa eſt, quia ibi plures, & maiores adſunt Nerui, & Tendines, & quia per hanc partem ſpinalis Medulla pertranſit, vena Caua, Arteria Ahorta, Gula, & Aſpera Arteria, quę omnia magis in poſteriori parte, quam in anteriori ſituantur, Similiter cordis ligamenta dorſo applicantur, & omnia ſpiritalia membra cum dorſo forti vinculo alligantur, & ideo ex his aliqua ex poſteriori Thoracis vulnere facillime ledi poſſũt, quæ cum leduntur, periculum afferunt, & mortem, quod non ita faciliter ex anterioris partis vulnere accidit. Cordis vulnera lethalia ſunt, vt inquit Hipp. 6. Aph. 18. & lib. de Aere Aqua, & locis, & C. Celſus lib. v. cap. 26. quoniam, vt inquit Ariſt. 2. de Gen. & corruptione, & 2. de partibus cap 4. Cor violentas paſſiones non patitur, quoniam ſi principium corrumperetur, nihil eſſet aliud, quod alijs partibus præbere auxilium poſſet, & ideo mortem ſequi eſſet neceſſe, & ob eãdem cauſam illæ partes, quę cum corde maximum conſenſum habent, nullum graue vitium pati poſſunt, vt inter ceteras eſt pericardium, cuius vulnera lethalia ſunt, Vulnera vero, quæ ad cordis ventriculos penetrant, ſtatim mortem afferunt,

Si autem tantum eius caro vulneretur, ſecundum quod Vulnus maius, vel minus eſt, & magis, vel minus pe[illegible] tius, vel citius perit Animal, ſed ad quartam nunquam peruenit, teſte Galeno 5. de Locis Affectis 2. [illegible] Phlegmone autem manifeſte laborante

corde,

Digitized by Google

Corde, In Gladiatoribus vidimus ſequi mortem ſimillimam ijs, qui cardiaca Syncope pereunt: igitur ſi ad aliquem ventriculorum, qui in Corde ſunt, Vulnus penetrauerit, confeſtim cum copioſa ſanguinis excreatione moriuntur, præſertim vbi ſiniſter ventriculus fuerit vulneratus Si vero vulnus ad ventriculum vſq; non pertingat, ſed in cordis corpore conſiſtat, aliqui non ſolum ea die, qua vulnerati ſunt, ſed ſequente etiam nocte vixerunt, mors tamen Phlegmonis ratione ſecuta eſt. Magna pulmonis vulnera lethalia ſunt, & parua etiam ſūt periculoſa & diuturna fiunt, cum ſępe in Phtiſim terminentur. Raro vero ſanantur, cum in cōtinuo motu hec pars ſit, & refracta Med. ob longum iter ad hanc partem perueniant, & cum aſſidua tuſſi continuo adeſſe ſtentur,& niſi per tuſſim talæ, Vulnus expurgari poſſit, ideo aſſidue lacinatur & conſolidari non poteſt, vt inquit Gal. 5. Meth.

Cauę Venæ, & Ahortæ Arterię Vulnera lethaliſſima ſunt, cum vita in ſanguine conſiſtat, & ſanguis ſit vitæ teſaurus, & in his Vulneribus ſanguis ſiſti non poſſit. Aſperæ Arteriæ Vulnera in Carnoſa ſiue Membranoſa parte, & ſuperficialia, vt plurimum ſanari ſolent. Magna & in Cartilaginoſa parte inflicta difficillime ſanantur, tum ob partis duriciem, & ſanguinis paucitatem, tum ob defluentes ad hanc partem continuo materias, & ob inſpirationis, & reſpirationis continuum motum. Gulę etiam ſiue Oeſophagi Vulnera ſuperficialia ſanari poſſunt, quæ vero magna ad ſuam vſq; cauitatem penetrant, mortem afferūt, & cauſa eſt quoniam ex cibo, & potu huius Vulneris conſolidatio impeditur, & Med. ſolum in trāſitu Vulnus tangunt, & ſupra conſiſtere nequeunt, Periculoſa item huius partis Vulnera ſunt ob periculum, quod impendet, & partis huius tumore ac inflatione, quoniam ſi Oeſophagus intumeſcat, deglutitio impeditur, Si Aſpera Arteria intumeſcat, clauditur eius meatus, reſpiratio impeditur, & neceſſario mors ſequitur Spinalis Medullæ leuia Vulnera difficillime ſanantur, & ob partis pręſtantiā periculoſa ſunt, cum Cerebri naturā ſapiat, & ſicuti Cerebrum curari non poſſit, cū oſſa perforari, ſicuti in capite, nequeant, ac etiam propter praua Symptomata, quę ſuperuenire ſolent.

Magna vero huius partis Vulnera, & pręcipue tranſuerſa lethaliſſima ſunt, & raro ad quartam Aegrotantes perueniunt

Superficialia Diaphragmatis Vulnera & in parte carnoſa accepta, ideſt propem Mendoſas coſtas, & ſi hec pars ſit in continuo motu, tamen ſanari poſſunt, vt inquit Gal. 5. Meth. cap. 9. Si vero magna ſint vulnera, & tendinoſa pars ſit vulnerata, omnino deſperata res eſt, Sic ſi cuilibet huius partis vulneri inflammatio ſit peruenerat, periculoſiſſima eſt, Continuus ergo motus huius partis conſolidationem difficilem reddit, & humiditas, quę continuo hec Vulnera madida reddit, ſanationem prohibet, cum tota ſanies, ſiue pus, quod in Thorace gignitur, ad hanc partem confluat, cum in inferiori loco ſit ſita, & Med. niſi tarde, & refracta ad hāc partem peruenire poſſunt.

Albucaſis de Thoracis Vulneribus dixit, Si autem pręterierit tertia dies vulneris, & non acciderit infirmo neq; ſpaſmus neq; tremor cordis malus, neq; ſtrictura Anhelitus, & vides diſpoſitiones eius bonas, tunc ſcias, quod Vulnus eſt ſanum, & virtus eſt fortis, cui nihil eſt impoſſibilæ.

DE CVRATIONE VVLnerum Thoracis non Penetrantium.

THORACIS non penetrantia vulnera, quę ſimplicia ſunt, ideſt in quibus tantum inciſa eſt cutis, & muſculi ſubiecti, ſicuti ſimplicia vulnera curantur, In quibus vero aliquod vas vulneratum fuerit, vel Neruus ad curationem vulnerum Vaſorum, & Neruorum ſuperius dictam recurrendum eſt, Si vero cum his Vulneribus coſtæ nudatio, vel contuſio, vel fractura ſit coniuncta, denudata coſta vſq; ad ſanguinis effuſionem deradenda, idem etiam in contuſione ac fractura faciendum, Sed ſi coſta non ſolum ſit fracta, ſed etiam depreſſa, inquantum fieri poteſt, reducenda ac deradenda, & deinde Vulneris labra ſimul adducenda, ac conſeruanda, & aliquod glutinatorium Med. ex ſuperius dictis imponendū. Sed in carnis cōtuſione, & coſtæ fracturā, vel cōtuſione, ſęper in ſide oſticium

orificium apertum ſeruandum, vt genitũ pus expurgari poſſit, & à principio digeſendum, deinde detergendum, poſtea carne replendum, & tandem cicatrizzandũ & ſemper circa vulnus defenſiuum applicandum vel Oleo Roſaceo inungendum. Et in his Vulneribus, ideſt ſimplicibus ſine Coſtarum Fractura, vel Contuſione ad vniuerſales euacuationes non recurrẽdum, niſi corpus pletoricum, aut Cacochimum fuerit, Victus tamen ſit moderatus, & ex rebus optimi ſucci, & in reliquis ſe gerat, ſicuti in alijs ſimplicibus Vulneribus fuit dictum. Quando verò huiuſmodi Vulnera cum Coſtarum fractura, vel Colliſione fuerit coniuncta, ad vniuerſalia etiam, vt inferius dicetur, eſt recurrendum, & ſupra Vulnus Oxicrociũ Ceratum ad Coſtæ conſolidationem applicandum.

DE THORACIS VVLNERUM PENETRANTIUM CURATIONE ABSQ; INTERNARŨ PARTIUM OFFENSIONE.

IN his Vulneribus curandis, quatuor Intentiones habere debemus, Prima in victu ac alijs Nõnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in euacuantibus ac reſoluentibus, Tertia in localibus ac particularibus præſidijs, Quarta in ſuperuenientium Symptomatum correctione.

Primam Intentionem cõſequemur tenui victus inſtitutione, vſq; ad inflammationis terminum, ſi vires ferant, qui ad frigidum, & ſiccum tendat, deinde plenius alendus eſt Aeger, & à principio adſtringentes cibi vitandi, ne ſanguinis congelationem, ſi in Thoracis cauitatem ſit delapſus, facerent, & difficilem anhelitũ redderent. Cõpetit ergo Hordeaca Priſſana cum Amigdalis, & Melopeponum, & Cucurbitæ ſeminibus, ſimiliter fercula parata cum Hordei Farina, & Amigdalis vel Cucurbita, Lactuca, Borrago, Betæ cum Amigdalis cõditæ, Paſſulis, & alijs, quæ Thoraci conueniunt, & pro potu Aqua Hordei, vel cinamomi tepida cum Violaceo Iulapio mixta vtatur, vel Aqua in qua radices petroſelini, vel Feniculi fuerint incoctæ, niſi febris obſtet, Aes ſit temperatus, & potius ad calidum, quam frigidum tendat, maneat in quiete, & omnis motus, loquela, ira, contentiones, venereis vſus, & ſimilia deuitentur, ſomnus ſit moderatus, & ſuper vulnus, vt plurimum dormiat ac quieſcat, vt facilius cõtentæ materię exitus detur, & Aluus lubrica ſeruetur.

Pro Secunda Intentione conſequenda indito prius leniente cliſtere, niſi quid obſtet, vena Baſilica oppoſiti lateris ſecanda, & quantitas ſit ſecundum vires & exigentiam, Pro Reuulſione vero facienda, Natibus ac alijs interioribus partibus ſiccæ Cucurbitulę, vel ſcarificatæ applicandę, extrema fricanda, & arcte vincienda, Secunda die, ſi vires ferant, dandum Lenitiuum, ex caſſia, Diacarolicone, & his ſimilibus, deinde Syruppi refrigerantes ac diuretici inſtituendi cum per vrinam humores in Thorace contenti ſepe vacuari debeant, vt inquit Gal. 5. de locis Aff. Quoniam à vena ſine pari per Diaphragma, & per Spinam ad emulgentes recta porrigitur ductus, qui Gal. & alijs antiquis ignotus fuit.

Syruppi ergo cõuenientes ſunt Syrup. de Endiuia, Capillorum ven. politrici, & ſimilium, Decoctum fiat ex Hordeo cap. Ven. Endiuia, Graminis Radicibus, & his ſimilibus, ſi Febris adfuerit, & niſi febris prohibeat, ex valentioribus diureticis decoctum fieri poteſt, vt ex Radicibus Feniculi, Aſparagum, Petroſelini, Apio, & his ſimilibus, & dicti Syruppi non ſolum per vrinam humorum excretionem adiuuãt, ſed etiam per os, & ſi Aegri difficulter tuſſiant ac expuant, ſputus ac tuſſis lambentibus Med. facilitentur, vt Syruppo de Glicirriza, de Farfara Violaceo Simpl. de pomis, Loch de Farfara, Sano de Pino, cum pauca oximellitis, vel acetoſi Syruppi portione mixta, & his ſimilibus. Preparatis ac concoctis humoribus, pharmacum peccantes humores euacuans, & ſecundum vires, & alia requiſita inſtituendum, & inter cetera Rhabarbarum competit, quam maxime, cum membra roborandi vim habeat, & alias optimas qualitates. In Tertia Intentione cõſequenda lis eſt inter Autores, quoniã alij volunt, vt huiuſmodi vulnera ſtatim ſuantur, & agglutinatio rentetur, Alij volunt, vt quouſque materia intra Thoracem contineatur, vulnus apertum ſeruetur, Modò vtrorumque rationes in medium afferamus. *Virum Thoracis penetrantia Vulnera ſtatim ſui debeant, necne.*

Qui

Aſſerentium Rationes

Qui conſui volunt, inquiũt, quod ſi apertum ſeruetur Vulnus, vitalis calor expirat & imbecillior redditur, & ſimul periculum eſt, ne vitales ſpiritus citiſſime exhalent, & per conſuitionem à dicto periculo tuti reddimur, & in ſuo vigore ſeruatur calor, & materiam intro contentam concoquit, & deinde per ea, quæ Thoracem, & Pulmonem expurgant, vel per diureticas vias educitur, Similiter inquiũt, quod ex frigido Aere Vulnus ingrediente pulmo refrigeratur, & vna cum corde grauiter leditur, Tertio dicunt, quod quemadmodum in abdominis penetrantibus vulneribus ſtatim ad partium vnionem ac cõſuitionem confugimus, ita in Thoracis Vulneribus faciendum, & ſicuti in illis Vulneribus materia intus contenta à Natura digeritur, vel per aliquã conuenientem viam euacuatur, ſic in Thoracis vulneribus fit, cum multas commodas vias prò materia preter naturam in aliqua parte contenta expurganda Natura adinueniat, & ſibi paratas habeat.

Negantium Rationes.

Rationes eorum, qui aperta huiuſmodi Vulnera eſſe ſeruanda inquiunt, huiuſdi ſunt. Si materia intra Thoracis cauitatem preter naturam contineatur, facillime ob loci caliditatem, & continuum Thoracis motum inflammatur ac corrũpitur, Aegrotantemq; iugulat, vel in Empiema degenerat. Similiter Thorax libero ſpacio ob inſpirationem, & reſpirationem, Cordiſq; refrigerium indiget, quod ex contenta materia impeditur, & Aeger grauiter leditur, Contenta item preter naturam materia, cum euacuationem indicet, & in Thorace nulla adſit via, per quam commode, & cito expurgari poſſit ideo ne maius malum ſuccedat, Vulnus apertum ſeruandum, Si vero inquiant aduerſarij, per vrinam, & per os euacuari poteſt, Reſpondendum, quod difficulter per has partes euacuatur, quoniam, ſi per vrinam materia euacuetur primum in pleuræ ſubſtantiam penetrare debet, deinde in venam ſine pari poſtea in emulgentes in Renes, in Diureticas vias, & tandem ad veſſicam. Si per os ac per tuſſim materia per pulmonis membranam ad arteriam aſperam tranſmittitur, & tandem ad os aſcendit. & expuitur, & ideo Gal. 5. Meth. dixit. Cum ſubſtantia laxus, & ſpongioſus ſit pulmo, minime etiam mirari conuenit, ſi ſanguis, aut pus in Thorace contentum aliquando per membranam illius tranſmittatur ad Arteriam aſperam, quandoquidem per aliam longe duriorem in oſſium fracturis effunditur ſanguis craſſus ad calli generationem Dixit ergo Gal. quod aliquando per membranam pulmonis ad aſperam arteriam tranſmittitur materia intra Thoracem contentam, quoniam raro, & difficulter fit. Preterea ſi in Empiemate, vt materia educatur, inter quartam, & quintam coſtam, vel inter quintam, & ſextam ſectio fit, Cur in caſu noſtro, ſi orificium adeſt, claudendum, cum collectum ſanguinem habemus, & Empiematis periculum adeſt, Nullo igitur pacto huiuſmodi vulnera conſuenda concludunt, Et ad rationes aduerſariorum reſpondent, Licet ex Vulneris apertione calor imbecillior redditur, tamen minus malum eſt hoc, quã, quod ex retentione materiæ oriri poteſt, vt ſuperius fuit dictum, Vitales ſpiritus ſimiliter exhalare non poſſunt, ſi cito vulnus turunda claudatur, vt fieri debet, & apertum diu non ſeruetur, & ſi valde latum ſit vulnus, eius pars conſuenda, & ſufficiens orificium ad materiam expurgandam relinquendum, nec tam cito, & tam faciliter per os vel per vrinam expurgari materia intra Thoracem contentam poteſt, quemadmodum per Vulneris orificium, vt ſuperius fuit dictum, ex quo expediſſime tottia materia educitur, ac euacuatur, Ad aliam rationem dicendum Aerem frigidum accenſis carbonibus, dũ Medicatio adminiſtratur, eſſe calefaciendum, & calida lintea ſuper Vulnus apponenda, & ſi ex ſe Aer calidus ſit, nullum nocumentum afferet, Ad vltimam rationem dicendum, Eandem non eſſe rationem de vulneribus Thoracis, ac abdominis. Nam in Abdominis vulneribus retenta intus materia magni mali cauſa eſſe non poteſt, cum ob loci frigiditatem inflammari non poſſit, & hec pars ad excrementa recipienda ſit dicata, & in abdominis Vulneribus materia retenta in cauitatem illam deſcendit, quæ oſſe pubis coxendicis, & ſacro oſſe concluditur, vbi rectum inteſtinum continetur, ad quam cauitatem, tanquam ad cloacam natura totius corporis excrementa tranſmittere ſolet, & ideo per dictũ inteſtinũ,

Superiorum Rationum ſolutiones.

& per

Queſtionis determinatio.

& per Anum, vel per Inguina huiuſmodi materia euacuatur. Tutius ergo eſt apertum ſeruare vulnus, & per commodam ac patentem viam materiam intro contentam euacuare, cuius euacuatio quã primum feſtinanda, ne temporis diuturnitate Vulneris labia occalleſcant, & fiſtula fiat. Si vero tuti eſſemus, quod nihil ſanguinis, vel pauciſſimus intra Thoracem eſſet collectus, quod ex ſupradictis ſignis, & ex Vulnere, quod inferiorem coſtę apicem, per quam Vena, & Arteria pertranſit, non tetigerit, & in Vulneris orificio ſpuma, vel ſanguinis ampulla nõ adfuerit, poſſumus etiã conſuere, & Glutinantibus Medicamentis ſuperius dictis, & per os aſſumptis glutinationem adiuuare. Quando igitur copioſus ſanguis in Thoracis cauitate continetur, apertum ſeruandum vulnus, & ſi anguſtum ſit, vel oblique tendat, vt frequenter in hac parte vulnera eſſe ſolent, ſi candela, vel ſpecillo via adinueniatur, taleque inſtrumentum non extrahendum donec Turunda intromittatur. Niſi vero via adinueniri poſſit, vel anguſtiſſimum fuerit vulnus, cutis, & exteriores muſculi ſecandi, vt rectum fiat Vulnus, & Medicamenta facilius admittat, & in Vulneris anguſtia tãtum aperiendum, quantum ad materiæ euacuationem ſufficit. Niſi verò, vel ob timiditatem, vel quid aliud, ſectio fieri poſſit, Turundis orificium dilatandum ac erodentibus Medicamentis.

Sectio in Thorace quomodo fieri debeat.

Sectio vero vel per tranſuerſum, vel ad inferiora, id eſt verſus inferiorem coſtam, & non ad ſuperiora, vbi ſunt venæ, & Arteriæ faciẽda. His factis à principio Turunda Oui albumine imbibita, vel alio Medicamento ad ſanguinem ſiſtendum aptu imponẽda. Cum lib. de vlceribus dixerit Hipp. Recenti cuiuis vlceri, niſi fuerit in ventre, prò valetudine eſt ſanguis amplius minuſue è plaga ſtatim fluens, In Thoracis ergo Vulneribus quamprimum ſanguis ſupprimendus.

Turundarum qualitas.

Cum Turundæ igitur ad ſanguinem ſiſtendum, & Vulnus apertum ſeruandum deſeruire debeant, vt in craſſitudine vulnus æquẽt, eſt opus debent etiam eſſe molles, ne dolorem excitent, decurtatę ne pulmones pungant, & ne vulnus ingrediantur, & ſi ingrediãtur extrahi poſſint, filum ſatis longum illis eſt alligandum (quoniam ſi in Thoracis cauitatem ingrederentur, & extrahi non poſſent, mortis eſſent cauſa) & ſplenia eodem oui albumine imbibita poſtea ſuperponenda, Circum circa verò, ne dolor excitetur, Defenſiuum Vnguentum applicandum, vel Oleo Roſaceo vino Auſtero mixto inungendum ac madefaciendum.

Sanguinem ſiſtentia per os aſſumenda.

Per os etiam, vt ſanguis ſiſtatur, dandi ſunt Trociſci de Carabe, de Terra ſigillata, Dragaganthi rubri cum Aqua Portulacæ, vel Poligoni, Saccarum Roſaceum vetus etiam optimum eſt, ſic puluis Lapidis Hematitis ad pondus ſcrup. 1. cum portulacæ ſucco mixtus, aut G. 11 pulueris Seminis Hyoſchiami albi cum Aqua Mulſa, vel Portulacę, vel Plantaginis, vel propinetur Bolus Arm. Orient. vel Terra ſigillata cum aliquo adſtringẽti decocto, vel adſtringenti Aqua, & ſimilia. Secũda die leniter ablatis ſplenijs, & Turunda, materia intra Thoracem cõtenta euacuanda, quæ ſi ſit tenuis, & Infirmo ſuper Vulnus ſe inclinante, tuſſiente, & Thoracem comprimente, faciliter exit, & ſi Vulnus in ſuperiori parte fuerit, vt facilius materia exeat, etiam, pedibus ſuſpendendus eſt Aeger, vt decliue vulnus reddatur. Si vero materia ob ſui craſſitiem, vel copiam non exeat ac euacuetur, pluries, & quoſque clara materia exeat, ſi Aeger ferre poſſit, detergentibus iniectionibus, Thoracis cauitas eluuenda Niſi ob ob virium imbecillitatem, vel quid aliud plures lotiones ferre poſſit, vna ſufficiat, quæ mitiores, vel fortiores eſſe debent, ſecundum quod materia magis vel minus craſſa erit: Metrenchira igitur, ſiue alio iniectorio inſtrumento immiſſa deterſiua ablutione, & quantitas ſit ſecundum infirmi tollerantiam, & cauitatis ratione, vt ab vnc. v 1 1 1. ad lib. s. Aegro præcipiendum, vt, ſi poteſt, de latere in latus reuoluatur, vt optime cauitas eluatur, deinde paulatim ſe in vulnus reuoluendo, Tuſſi ac Thoracis adſtrictione materiam expellere nitatur, & niſi, ob pulmonem vulnus obturantem, materia egrediatur, Cerea Candela, vel craſſo ſpecillo, quod nõ perforet, Pulmo propellendus, vel iubebimus infirmo, vt ſe paulatim reuoluat, vt in pulmonis agitatione materia effluat, & ſi his factis nõ exeat, piulca, ſiue ſaniei eductoria cannula materia euacuanda, Educta materia

iterum Turunda eiuſdem craſſitiei, & filo alligata immittenda, quæ à principio aliquo digeſtiuo, vt id quod fit, & Reſina Terebenthina, Oui vitello, Oleo Roſaceo, & Croco orientali fit, vel ſimili illinienda, deinde infraſcriptis deterſiuis, vel ſimilibus mundificandum.

℞. Reſinæ Terebenthinæ vnc. 111, Mellis Roſacei vnc. 11. Succi Apij, Plantaginis, an vnc. 1. M. & modicum bulliant, deinde adde oui vitellos num. 11. Farinæ Hordei, Fenugreci an q. ſuff. M. & fiat in vng. forma, vel ℞. Mellis vnc. 1. Thuris, Myrrhę, Sarcocollę an drag. 5. Farinæ Hordei, Fenugreci an q. ſuff. M. & fiat in vng. forma.

Parti externę Linteolum Roſaceo cū vino mixto madefactum, vt dolorem ac inflammationem prohibeat, vel defenſiuum Vnguentum applicandum, vel Diacalcitidis Emplaſtrum, & tranſacto Inflammationis tẽpore Diapalma vel Barbarum Ceratum applicari poteſt, mundificato vulnere Sarcoticis vti debemus, & ſecundum quod egrediens materia minuitur, ſenſim ſimiliter Turunda minuenda, & carnem generare, & foramen claudere ſtudendum, ne ſi diu apertum ſeruetur Vulneris labia calloſa, & oſtra coſa fiant, & in fiſtulam degeneret. Si vero ob materię copiam intra Thoracem contentam grauiter patiens affligeretur, vel niſi poſt longum temporis interſtitium viſitari ac curari poſſit, vt ſpacio vnius, vel duorum dierum tunc ne contenta materia internas partes ledat, intra Vulnus plumbea, vel Argentea perforata cannula immittenda, vt orificium apertum ſeruet, & continuo materię, ſimul exitum prębeat. Animaduertendo ne in Thoracis cauitatem ingredi poſſit, vtque diximus filo alliganda, & dictis Medicamentis illinienda, ideſt à principio digeſtiuo, poſtea deterſiuo, deinde ſarcotico aliquo Vnguento, & deforis applicandum ceratum de Gratia Dei, vel de Gumma Elemi, vel Barbarum, vel Centaureę, vt attrhant ſimulque exiccent. Simplicia Detergentia intra vulnus inijcienda fiunt ex vino calenti, mulſa, vel vino melito, vt Gal. 5. Meth. inquit, vel Aqua Hordei mulſa, vel Aqua ex Tritici furfure mulſa & ſi magis detergere volumus, predictis Mellis vice, Oximel miſcere poſſumus,

Detergẽtia intra Vulnus inijcienda.

Compoſita ſunt huioſmodi.

℞. Hordei mundi, Lentium an pug. 11. Caudę equinę M. 1. Roſarum Rub. pug. 5. Aquæ Com. & Plantagins an q. ſuff. Succi mali punici parum, & ad tertias coque, & colaturæ adde Saccari vnc. 11. Syruppi ex infuſione Roſarum vnc. 111. Croci ſcrop. 1. M. & fiat iniectio, vel ℞. Gentianę vnc 5. Lupinorum, Lentium an vnc. 1. Plantaginis, Agrimonię an M. 5. Thuris, Myrrhæ an dragm. 1. Mellis Roſacei parum, M. & in vino bulliant, & fiat iniectio, Vel in vino coquantur Bettonica, Hyſopus, Lupinorū, farina Thus Myrrhae, & ſimilia.

Mundifi ato optime vulnere, vt intus & extra vulnus conſolidetur, aſtringentia decocta inijcienda quę fiant ex malis Cidonijs, Cytno, Gallis immaturis, Malicorio Rhu obſoniorum, Roſis Lentiſco Gareophillata, Radice Conſolidæ Mai. Mirabulanis, Balauſtijs, Folijs & Fructibus Myrti, Acacia Hyppociſtide, Aqua Plantaginis, Roſarum, Mali punici ſucco & his ſimilibus.

Vulnera conſolidantia.

Aliquando etiam Syruppi Myrtini, & Mellis Roſacei an vnc. 1. poſt extractam ebullitionem iniciendū, ibique vſque ad aliam viſitationem relinquendum, & pręcipuæ hoc fieri debet, quando inciſione ac attenuatione eſt opus, vel Diancoron cū Melle Roſaceo mixtum, quæ etiam ſanguinem ſiſtunt. Rebus etiam per os aſſumptis horum vulnerum ſanatio curari debet, & ideo poſt 14. diem mane conuenit, ſicuti ſuperius fuit dictum. Syruppus Myrtinus cum Melle Roſaceo mixtus, & cum Aqua Conſolidæ Mai. & plantaginis, vel cum decocto Hyppociſtidis, Conſolidę mai. Gareophillaræ, Hippuridis, Lentiſci, & ſimilium adſtringentiū, niſi Anhelitus difficultas adſit, & cum his etiam admiſceri poteſt Terra ſigillata Trociſci de Carabe de Succino, de Spodio, Mumia, Bolus Arm. Orient. & ſimilia quę non ſolum Vulnera conſolidandi vim habent, ſed etiam ſanguinem ſiſtendi, Rhabarbarum acerbū in his vulneribus etiam optimum eſt Medicamentum, vel ex dictis Trociſcis pilulæ parari poſſunt, quorum quotidie ſummo mane ſcrop. 5. cum Syruppo dari poteſt.

Animaduertendum verò, vt omnia Metallica fugiantur, cum in venenum con-

Notandum.

conuertantur, vt 5. Methodi cap. 5. & 9. inquit Gal.

DE PVLMONVM AC Diaphragmatis Vulnerum Curatione

Differentia. PVlmonum Vulnera, aut ſunt magna, aut parua, aut ad eius cauitates penetrantia ſunt, aut ſuperficialia, aut cum ſuę ſubſtantiæ ex vulnere egreſſione, vel ſine vlla ſubſtantiæ egreſſione.

In Pulmonum vulneribus ſanandis ſcopi eſunt ſanguinis profuſionem ſiſtere, cum magnis vaſis ſint referti, inflammationem arcere, cui ob ſanguinis ſubtilis abundantiam, & calorem maxime eſt obnoxius, & vulnus glutinarę ac conſolidare, quod ob ſui ſubſtantiam, & continuum motum, & alia ſuperius dicta, difficulter fit, Vena igitur Baſilica oppoſiti lateris ſecanda, ſed pluribus vicibus ſanguis extrahendus, vt inquit Gal. 5. Methodi Hyrudines Hemorroidalibus venis applicandæ, & aliæ Reuulſiones, Deriuationes, & euacuationes ſunt faciendæ, niſi quid obſtet. vt ſuperius fuit dictum, & hec omnia facienda, vt inflammatio prohibeatur, quoniam, vt inquit loco citato Gal. Si pulmonis Vulneri ſucceſſerit inflammatio, exigua ſpes eſt Vulneris agglutinandi, quandoquidem inflãmatiunis ſolutæ pus expurgari ſinę tuſſi non poteſt, quæ vulneri aduerſatur, in longius tamen tempus produci ipſę affectus poteſt, Victus ſimiliter quoaſque inflammationis tempus prætetierit, tenuis ſit, ſi vires fe rte poſſint, & omnia in Calibeata Aqua coquantur, & eadem Aqua pro potu cum Syruppo Myrtino, vel Roſarum ſiccarum bibenda, & vbi ob viriũ nimiam imbecillitatem ex magna ſanguinis hemorragia ortam, vinum ſit concedendum, ſit nigrum, auſterum, clarum, & vetus, Tranſacto inflammationis tempore plenius alendus eſt Aeger, & cum eius ferculis incoquenda cotonea mala, vel plantaginis folia, vel Mai, conſolidæ & ſimilia, & fugiant omnia acria, ſalſa, acida, & aromatica, & pinguia ac tuſſim irritantia, Frequentem reſpirationem, & deſtillationem à capite facientia quieſcat igitur animo, & corpore, & ſileat. Quo ad particularia preſidia pro ſanguine ſiſtendo, pręſertim quando maxime vrget infraſcriptus adſtringens, & Epuloticus puluis, vel ſimilis cannula intus inſufflãdus, aut adſtringenti decocto mixtus, vel nigro, & auſtero vino, niſi febris aut inflammatio obſtet, inijciendus, qui etiam inflammationem arcet ac glutinat

℞. Thuris, Maſtiches, Boli Armeni, Sang. Drag. an p. æqu. M. & F. pul. ten. Omnia etiam, tam quę per os aſſumuntur, quam, quæ deforis applicantur, valentem exiccandi facultatem habere debent, & quæ per os ſumuntur auſtera, ideſt adſtringentia, vt acerba, & glutinoſa & abſq; vlla mordicatione eſſe debent, vt vulnus conglutinare, & conſolidare poſſint, vt Gal. inquit, Vtq; ad hanc partem perueniant, lambendo ſumantur ſupino iacente infirmo.

Si verò mundare fuerit opus, inquit loco citato Gal. quæ modice abſtergunt, ſumenda, quod minus Mel non coctum pręter cetera pręſtat, poſtea inquit. Quod internis vlceribus opitulatur Hyppociſtis, Balauſtium, Maliconum, Gallæ immaturę, Terra ſigillata, Terra ſamia, Rhois, Roſatum ſuccus, Acacia, & id genus alia, quę citra incommodum præſidium internis viſceribus afferunt.

Danda vero hec ſunt aliquo adſtringenti decocto, vt mali Cotonei, Lentiſci, vel caniculorum Rubi, vitis vel Myrtillorum, vel deniq; ex vino aliquo auſtero & ubi Phlegmonis ſuſpicio adfuerit, a uſno cau(dum. Sed cum his omnibus mel admiſcendum Gal. præcepto 4. Meth. dicentis. Iam uero Medicamentis omnibus quæ Thoracis, & pulmonis Vlceribus ſunt deſtinata Mel admiſcendum eſt Quod quidem digeſtionis eorum in corpus ac celeris trãſitus, ueluti Vehiculum eſt, cum eo quod, neque nocebit Vlceri, Tuſſim etiam ſedat Mel detergit, ac pectori, & Naturę eſt amicum; Comperit etiam, ut ſuperius diximus, Diadragagãtha, Diacodion, Trociſci de Terra ſig. Cornu Cerui aduſtum, Bolus Arm. Orient. & ſimilia in ſoperiori curatione dicta, uel per ſe, cum Syruppo Myrtino, uel de Roſis ſiccis, uel aliquo adſtringenti decocto diſſoluto, ut Hyppociſtidis, Pimpinellæ Gareophillatæ, Piloſellæ, Mai. Conſolidæ, Plantaginis, & ſimiliũ, Fragratia ſimiliter, Peruinea, Tormen-

tilla, Alcimilla, Virga aurea, Biſtorta, Sannicula, Vrſi Auricula, Pulmonaria, & Amaranti purpurei flos maxime ad glutinandum conferunt. Ab extra ſimiliter iniectionibus ſuperius dictis vulnus abluendum, vel infraſcriptis.

℞. Roſarum Rub. Rad. Conſolidæ Mai. Rad. Tormentillę, Gareophillatæ, Centaureę an M. 5. Foliorum Oliuę, Myrti, ſumach an dragm. 11. Myrrhæ, Aloes Sarcocollæ an dragm. 1. M. & coque in Aqua Hordei q. ſuff. cuius decocti ℞. lib. 1. Syruppi Myrtini, aut de Roſis ſiccis vnc. 11. Mellis Roſacei vnc. 1. M. & fiat iniectio, & quouſq; clara exeat, ſi Aeger ferre poſſit, abluendum, & vulneris orificium Turunda aut Cannula apertum ſeruandum, ſicuti ſuperius fuit dictum, vt materia expurgari poſſit, & deforis eadem Medicamenta, vt ſuperius fuit dictum apponenda.

Si verò aliqua pulmonis portiuncula extra vulnus fuerit, & ab Aere fuerit alterata, quod ex nigredine cognoſcitur, alterata pars ferro reſcindenda, & ignito ferramento bis, vel ter ſana pulmonis pars inurenda, deinde intromittenda, vtque ſuperius fuit dictum curandum. Conſolidato pulmonis vulnere, cum facile cal ſolicas inducta tollatur, & iterum vlcus excitetur, opus eſt, vt patiens ſe caueat ab omnibus iis, quæ hoc efficere poſſunt, vt ſunt acria, acida, ſalſa & pinguia, Clamores, Curſus, Corporis concuſſiones, ſaltus, Labores, Equitationes, venti, Veneris vſus, nimia ciborum, vel vini repletio, & ſimilia.

De Vulneribus Diaphragmatis in parte eius carnoſa, nihil aliud dicemus, niſi quod eodem modo, & eiſdem Medicamentis curantur.

DE ASPERAE ARTEriæ Vulneribus.

CVM Aſpera Arteria per Pulmonem diuaricetur, & quaſi ipſius pulmonis pars ſit, ideo quoad vniuerſalia eadem requiruntur præſidia, quæ in pulmonis vulneribus ſuperius diximus, & patiens taciturnus, & ſupinus iaceat, & capite aliquantiſper eleuato, & tuſſim deuitet. Quo ad localia, cum quamprimum hec Vulnera conſolidatione egeant, ideo deforis, ſi Vulnus amplum ſit fiat ſutura, deinde Glutinantia in cap. 15. huius lib. ac alibi dicta applicentur. In Ore verò, vt in internis partibus quam primum agglutinatio fiat, continuo aliquod Medicamentum detineat, quod ſenſim, & tanquam Aqua per pa ietem, ad hanc partẽ perueniat, quod facile ſupino ſitu aſſequimur, dicente Gal. 4. Meth. Ad Vlcus autem, quod in Aſpera Arteria, vt ſupinus quamdiutiſſime Medicamenta in ore teneat, & omnes qui illic ſunt, muſculos laxet remittatq; præcipiendum. Influit namq; ſic ſenſim & paulatim de Med. aliquid ſenſibiliter, & manifeſte in ipſam Arteriam, Nam, & quum naturaliter ſe habet, ſcire licet portionis non nihil percolari. Semper autem cauendum eſt, ne largius quicquam, & per mediam ſpiritus viam influat, alioqui excitabit tuſſim. Hec vero Medicamenta ſint in Eclecmatis, ſiue Electuarij, vel Gargariſmi formà & ideo loco ſuperius citato Gal. dixit. Sed gargarizzare quoq; iubendus eſt, qui ad fauces, aut paristmia vlcus eſt. Frequenter igitur ſibi fauces colluat, & ſic ſen. per aliquid ad affectam partem defluat, Electuaria ſint huiuſmo i.

℞. Pulueris Dragaganthi, Gummi Arabici, Boli Arm. Orient. an dragm. 1. ſpecierum Diadragaganthi frigidi drag. 11. Rad. Conſolidæ mai ſub prunis coctarum vnc. 111. Syruppi Myrtini, vel de Roſis ſiccis q. ſuff. M. & S. A. fiat Electuarium, quod continuo in ore detineatur. Vel ℞. Pulueris Boli Arm Orient. pul. Centaureę mai. M. cum Roſaceo Melle, vel Syrup. de Roſis ſiccis q. ſuff. & fiat Electuarij forma, Vel ℞. Conſeruæ Symphiti, Conſeruæ Roſarum antiquæ an vnc. 1. Tragaganthæ torrefactæ, Gummi Arabici leuiter torrefacti, Cineris Cancrorum fluuiatilium in Aqua Roſacea loti an dragm. 11. Coralli Rubri, Boli Arm. Orient. Terræ ſig. an dragm. 1. Sem. Plantaginis an vnc. 1. 5. Syruppi de Roſis ſiccis q. ſ. ff. M. & fiat Elect. quod valet etiam ad pulmonis vlcera. Competit etiam Diadraganthum, Diacodion, vel Trociſci de Carabe, de Terra ſig. & alij ſuperius nominati, cum dictis Syruppis ad Electuarij formam redactis, Vel cum infraſcripto decocto in Gargariſmatum forma. Gargariſmata vero ſint huiuſmodi.

Electuaria Glutinan.

℞. Sy.

℞. Syruppi Myrtini vnc. ii. decocti Infraſcripti lib. i. M. & fiat Garg. ℞ maioris conſolidę M. ii. Foliorum Betonicæ, Rad. Tormentillæ, Pentaphili Roſarum an M. i. Foliorum Pimpinellę M. S. Gummi Tragaganthi, vnc. i. Aquæ Calibeatę q. ſuff. M & S. A. Fiat decoctum, & coletur, Addi etiam poteſt Hippuris, Poligonum, Morſus Gallinę, Centaurea, & ſimilia.

DE VVLNERIBVS Gulæ ſiue Oeſophagi.

IN curatione Vulnerum Gulę, quo ad vniuerſalia, & venæ ſectio competit, & Diuerſiones, & Reuulſiones ſuperius dictæ, & cum purgantia Medicamenta inſtitui non debeant, frequenter cliſteribus vtemur, quieſcat Aeger, parum loquatur, & ſupinus iaceat, vt Gal. loco ſuperius citato inquit, Cibaria in Aqua Calibeata incoquantur, vel in Aqua Hordei, & ſimul incoquantur Radices conſolidæ, vel pimpinellæ, & ſint Hordei Ptiſſana, Alica, Montanarum Auium carnes, & ſimilia, vt recentia oua ſorbilia vel tremula, Prò potu vtatur Calibeata Aqua cum Syruppo Myrtino, vel decocto maioris Conſolidæ cum portulacę Syruppo, & niſi febris adſit, vinum nigrũ auſterum clarum, & vetus competit. Quo ad particularia per interna, & externa huius partis agglutinatio adiuuanda; Ab extra ergo vulnus ſi magnum fuerit, conſuendum, & agglutinantia ſuperius pluries dicta applicãda, Ab intra vero, ſi ſanguis fluat, Trociſci de Terra ſigillata, vel ſpodij cum Aqua poligoni, vel portulacæ diſſoluti in ore continuo detinendi, Si vulnus mundificatione egeat, mulſa cum Syruppo Roſaceo, aut mali punici, vel Lac acetoſum, extracto prius Butyro, vel mel purum, vt Gal. inquit, in ore detineatur, & paulatim deglutiatur. Quomodo vero ſint ſumenda Medicamenta in Gulæ vulneribus, inquit Gal. 4. Meth. dicens. Si Gula quę tranſitus bibitorum, & cõmeſtorum eſt, exulcerata ſit, Medicamẽta non ſemel, nec tota ſimul ſumenda, ſed paulatim aſſidueque lingenda, & ſa-

ne tum craſſiora, tum magis lenta eſſe debent, Nam ex tranſitu contactuque vlceribus, quæ illic habetur, emolumentum accedit, non ex continendo, & diutius adhęrendo, ſicuti ijs, quæ in ventriculo ſunt, Pro vulnere ab intra conglutinando ac conſolidando, competit decoctum Radicis Hyppuridis, & Centaureę, in Aqua Calibeata facto, cum Trociſcis Tragaganthi rubri, & Tragaganthta, maſtiches, & Gummi his Medicamentis cõmiſcendi, vt Gal. loco citato inquit, & ex his alijs in ſuperiori curatione dictis, varia Medicamenta ad libitum componi poſſunt. & hęc de hac curatione ſatis.

DE VVLNERIBVS Spinæ & Spinalis Medullę.

SI verò Spinę, ſiue vertebrarum oſſa tantum vulnerata ſint, primis diebus infraſcriptum Medicamentum leniter applicandum.

℞. Reſinę Terebenthinæ cum vino, vel Aqua Bettonicæ lotæ vnc. ii. Pulueris Olibani, Maſtiches, Mumię ã drag. 5. M. & vtere. Tranſacta die 4. dicto Medicamento mel Roſaceum, vel Syruppus Roſaceus. & puluis Myrrhæ, & Aloes addi poteſt, & circumſitæ partes, & tota ſpina, & aliæ neruoſæ partes oleo Roſaceo, Chamemoli, Liliorum albor. m Maſtichino, & his ſimilibus inungi debent, Si vero Medulla ſpinalis intra Vertebras contenta vulnerata fuerit, cuius Vulnera tranſuerſa & magna, vt ſuperius diximus lethalia ſunt, & parua curatu difficillima, tamen in lethalibus Vulneribus, & ſi tantum prognoſtico vti debeamus, vt in quit Gal. 11. Meth. 9. Aliquod Medicamentũ pro infirmi ſolutio applicandũ.

In paruis Medullę ſpinalis Vulneribus omnæ ſtudium adhibendum, vt ad ſanitatem perducantur. Sed cum Medulla ſpinalis, vt ſuperius diximus, Cerebri naturam ſapiat, & elongatum Cerebrum ſit, ideo eadem Medicamenta, quę in Cerebri vulneribus, competunt. Sed cum duas curationes in cerebri Vulneribus ſuperius inſtituerimus, Alteram exiccantem, & lenientem alteram, Sic in his vul

neribus eadem præſidia exiccantia, & lenientia conueniunt, quamuis à principio vſque ad 7. vel 9. Lenientia magis conuenire nobis videantur; Inſtillentur ergo int a vulnus infraſcripta Medicamenta moderate calida, quę leniunt, & penetrant.

℞. Olei Roſacei Omphacini Completi, Succi Roſarum ān part. æquales M. & deſtillentur, & huiuſmodi deſtillatio intra vulnus ponatur, & ſi inflammatio adſit, talis deſtillatio lactę abluatur, Vel ℞. Olei de Terebenthina, Roſacei Omph. an vnç. 11. Aquę vitis vnc. 1. Myrrhæ, Aloes. Maſtiches an dragm. 1. M & guttatim in vulnus inſtilletur, & ſupra vulnus Ceratum de Bettonica applicandum Partes circum circa, & tota Spina, & Axillę, ac Inguina, omneſque neruoſæ partes aliquo moderatę calefaciente Med. ter, vel quater in die, inungendæ, ſicuti eſt infraſcriptum.

℞. Olei Liliorum alborum vnc. 1. Olei Chamomelini, Maſtichini, Adipis Gallinæ, vel Anſeris an vnc. 5. M. & calidis inunge, Vel applicetur Emplaſtrum quod fiat ex Hordei Farina, Oleo Roſaceo, & Omphacio; Tranſacta 7. vel 9. die, Exiccante curatione cum Cephalicis pulueribus, & alijs in Cerebri Vulneribus dictis vti poſſumus.

Anodina Si Dolores ſuperueniunt, Oleo ex Ouorum vitellis, vel de Terebenthina, vel Hypericonis vti debemus, & ſi perſeuerent, applicetur infraſcriptum Emplaſtrum.

℞. Florum Chamemoli, Meliloti, Roſarum, Bettonicæ an M. 1. Farinę Hordei, Sem. Lini, Lentium an vnc. 11. Olei Roſacei, Maſtichini an vnc. 111. Croci ſcrop. 1. M. & pul. puluerizzentur, & S. A. fiat Empl.

DE VVLNERIBVS CORdis, Pericardij, Cauę Venæ, Arteriæ Ahorte nihil dicemus cum huiuſmodi Vulnera omnino ſint lethalia, & Medici curatione non egeant, ſed tantum Prognoſtico.

DE SVPERVENIENTIVM Symptomatum Correctione.

QVARTVS Vulnerum Thoracis curationis ſcopus ad accidentiū correctionem pertinet, quę ſunt ſanguinis Hemorragia, ſanguis grumefactus, & in Thoracis cauitate coagulatus, Dolor, Grauitas, Inflammatio, Anhelitus difficultas, Tuſſis moleſta, & deſtillatio continua.

Quo ad ſanguinis effuſionem ſiſtendū recurre ad caput 43. huius lib. vbi de venarum ac Arteriarum Vulneribus agitur.

Sanguinis grumefactum diſſolutio Ad ſanguinem in Thorace grumefactum diſſoluendum, vt Gal. 5. Meth. cap. 8. inquit, poſca optime diluta tepida potui eſt offerenda, vel detur infraſcriptum Med. quod non ſolum grumefactum ſanguinem diſſoluit, ſed etiam ad ſanguinis concretionem prohibendam confert.

℞. Rhabarbari electi drag. 1. Mumiæ ſcrop. 1. M. cum Aqua plantaginis q. ſuff. & fiat potio, & ſi vis, vt valentius agat, addi poteſt Boli Arm. Orient. dragm. 5. & detur cum ſucco malorum punicorū.

Aliqui Diuretica, & ſudorem mouentia præbent, ſed vbi febris adeſt, cum talia Med. calida ſint, febrem augent, & ideo non præbenda, Niſi vero febris adſit, offerri poſſunt; Paul. lib. 3. cap. 45. & Aetius lib. 8. cap. 62. laudant coagulum Leporis pond. ſcrop. 1. vel dragm. 5. cū Aqua Hiſopi, vel Aceto diſſolutum, Alij præbent dragm. 1. veteris Theriacę cum Aqua Scabioſę diſſoluta, iniectiones etiam intra vulnus faciendę cum rebus ſanguinem diſſoluendi vim habentibus, vt eſt oximel cum Aqua Hordei mixtum, vel infraſcriptum decoctum, quod eſt validius.

℞. Hordei cum ſuis corticibus M. 1. Rad. Tormentillæ, Conſolidæ mai. Gareophillatæ an M. S. M. & S. A. fiat decoctum, deinde coletur, & colaturę ℞. lib. 1. Oximellitis vnc. 11. Syruppi Roſacei ſol. vnc. 1. M. & intra Vulnus inijce, & aliquam portionem, vulnus claudendo, intus relinque, & ſic pluties vulnus ablues, quouſque vulnus mundum reddatur, & clara materia intus iniecta exeat.

Anodina Dolori & Grauitati niſi adſit febris ſequenti fomento, ac infraſcripto vng. ſubuenire poſſumus.

℞.

℞. Florum Chamemoli, Meliloti, Anethi. Sem. Lini, Fenugreci, Stœchadis, Roſarum an M. 1. M. & S. A. fiat decoctum, quo temperate calido pars foueatur, de inde ſequenti Vng. inungatur.

℞. Vng. Dialtheæ vnc. 1. vng. Reſumptiui vnc. 1. ſ. pinguedinis Anſeris, Gallinæ an dragm. ſ 1. Olei Amigd. dul. Butyri recentis an dragm. v 1. Croci parum. M. & fiat vng. Si vero febris adſit, vng. ſiue fotu poſſumus vti, & qui plura deſiderat, recurrat ad caput 19. huius lib. vbi multa adinueniet, & pro inflammatione remouenda ad caput. ſeptimo reuertatur. Anhelitus difficultati ac præcipue tuſſi, cum maxime Aegrotantem affligat, & Vulnus continuo dilacerat, conſolidationemque prohibeat, cum in tuſſi dilatetur ac coarctatur Thorax, & omnia quæ vel ſimul mouentur, quamprimum ſuccurrere debemus: cauſam remouendo, quæ eſt commota materia intra pulmonem contenta, vel materia continuo ad pulmonem deſtillans, Ad materiam intra pulmonem contentam euacuandam, Electuaria vias dilatantia, & tuſſim ſedantia & alia Medicamenta, quæ hoc efficere poſſint propinanda, vt eſt loch. de Farfara, de Pino, ſanum, vel infraſcriptum.

M. k in ſim ſedanti a vias dilatantia

℞. Saccari Violacei, & Nimpheæ an vnc. ſ. Diatragaganthe, Diapenidion ſine ſpeciebus an dragm. v 1. Succi Glicirizzę dragm. 1 1. Styracis calamitidis dragm. 1. ſ. Myrrhæ, Roſarum ſiccarũ an dragm. 1. Dragacanthæ, Nucum Pinearum an dragm. ſ. Syruppi violacei, vel de Glicirizza q. ſuff. M. & S. A. fiat Elect. Vel infraſcriptum decoctum quod frequenter offerri debet, vel ſaltem mane, & ſero. ℞. Hordei mundi pug. 1. Liquiritiæ raſę & contuſę vnc. 1. quatuor ſeminum frigidorum maiorum vnc. ſ. Paſſularum vnc. 1 1 1. Iuiubarum vnc. 1. Capillorum Ven. Violarum an M. 1. Caricarum num. v 1. Penidiorum vnc. 1 1 1. ſaccari albiſſimi vnc. 1 1 1 1. Aquæ Hordei q. ſuff. M. & S. A. fiat decoctum, & colato, & temperate calido, vt diximus, Aegrotanti offeratur.

Competit etiam Loch de Pulmone vulpis, Diatragacanthum album, Diapenidion, Syruppus de Glicirizza, Capillorum Ven. de Hiſopo, qui mane præberi debet. Deforis illiniatur pectus, cum vng. Pectorali, vel cum Oleo Amigdalarum dul. violarum, pulli pinguedine, Recenti Butyro, & mucilagine Altheæ ſimul mixtis, vel infraſcripto vng. vel alijs Thoracis muſculos emollientibus.

℞. Olei Amigdalarum dul. Liliacei an drag. 1 1 1. Pinguedinis Gallinæ drag. 1. ſ. Butyri recentis dragm. 1 1. Succi Fenugreci, Radicis Altheę an dragm. 1. Styracis dragm. ſ. pul. Radicis Helenij Iridis an dragm. 1. Croci ſcrop. ſ. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. fiat vng. Victus ſit conueniens, & dulcia in hoc affectu conueniunt, & omnia frigida vitanda, ſicuti Aer, & omnia alia, & ſi prauorum humorum plenitudo adſit, cõuenientibus med. euacuandi. Deſtillationibus etiam reſiſtendum, quę cum ſint ſubtilis materiæ aut ſalſæ, Pulmonis Vulneris conſolidationem impediunt, tuſſim excitant, ſomnum perturbant, & ſic concoctiones impediunt, & multorum aliorum prauorum Symptomatum ſunt cauſa. Vt ergo huic Symptomati reſiſtamus: eius cauſa conſideranda ac etiam humoris deſfluentis conditio, Cumque cauſa, vt plurimum prauorum ſuccorum repletio ſit, & materia ſubtilis, & calida, Ideo venę ſectio, & purgationes conuenientibus Medicamentis fieri debent, Sic Reuulſiones, & Deriuationes, vt pluries ſup. monſtrauimus dictum, & ſi neceſſitas vrgeat, veſſicatoria primum diſtantibus partibus, deinde collo, & capiti ſunt applicanda. Subtilis materia incraſſanda rebus Vulneri etiam proficuis, vt Trociſcis de Terra ſig. de Carabe, de Roſis, Diacidonio nelle compoſito, pilulis de Cinogloſſa, Syruppo ex antimonio, Roſaceo, de Papauere, & his ſimilibus Capiti vero deraſis capillis ſupra Coronalē ſuturã infraſcripti pulueres vel ſimiles aſpergantur. ℞. pul. maſtiches, Sandrachæ, Boli Arm. Balauſtiorum an part. æqu. M. & ſi deſtillans materia ſit calida, infraſcriptũ Empl. ſaſo capiti imponatur.

℞. Terræ ſemnię, vel Boli Arm. q. vis & Plantaginis ſucco commiſcę, & fac ad Emplaſtri formam, & applica. Et victus conueniens inſtituatur.

DE ABDOMINIS ET PARtiũ intra cõtentarũ vulneribus Cap. 8 o Abdominis Anatomé

VT recte Abdominis Vulnera curare, & tutius huiuſce partis cognitionem de ſcire poſſimus, ſicuti de alijs partibus ſuperius fecimus, huius partis anatomẽ que

ad con.

Digitized by Google

ad rem noſtram pertinet deſcribere optimum erit.

Abdomen ergo tota illa pars vocatur, quę ſpurijs coſtis, Lumbis Ilijsq; oſſibus cõprehenditur, quæ conſtat cute, pinguedine, mẽbrana carnoſa, octo muſculis & ſub his omnibus adeſt membrana quędam, peritoneum dicta, quæ ſubſtantia eſt tenuis, & omnia viſcera, quæ ſub Diaphragmate ſunt, ab ea colliguntur, & circum circa veluti inuolucrum ſtringit ac comprehendit, & viſcera ab extrinſecis muſculis interſtinguit, & vnumquodque contentorum viſcerum etiam hac membrana ſeorſum tegitur.

Viſcera intra peritoneum contenta sũt Iecur, Lien, Ventriculus, Inteſtina, Renes, veſſica, vaſa ſeminaria, vaſa diuretica, adeſt etiam omentum, & Meſſenterium, & ſuper ſpinam vena caua, & Arteria Aborta deſcendit. Iecur immediate ſub Diaphragmate dexteram partem maiori eius portione occupat, cuius pars ventriculo inſidet, & circa ſiniſtram tendit, Cuius ſubſtantia ſanguini euaporato, & incraſſato ſimilis eſt, & eſt ſanguinis officina à quo duæ venæ magnæ procedunt, vna caua dicta, quę ab eius gibboſa parte procedit, Altera porta nominatur quæ eſt in eius cauitate, in qua Hepatis parte felli veſſicula appẽdula adeſt. Lien in ſiniſtra Animantis parte conſiſtit & Iecori eſt oppoſitus, & ipſius concauo ad dexteram conuerſo ad Iecur, & Ventriculum inſerius. Huius ſubſtantia eſt rara, laxa, & ſpongioſa, & Arterijs numeroſis, & magnis, & Venis intertextã, quę nigro, & craſſo ſanguine ſunt refertę. Vẽtriculus à mucronata cartilagine incipit medius exacte inter ſiniſtram & dexterã Animalis partem. Sed magna eius portio dexteram occupat, & vtrobiq; vt diximus, ſingula habet viſcera dextero latere Iecur, cuius fibris tamquam digitis comprehenditur, in ſiniſtro Lien, inferius poſitus, & ei tamquam puluinar deſeruiens, vtq; ab ambobus his viſceribus concaleſcat, & melius cibum concoquat, figuræ eſt rotunde, & veluti Cucurbita oblongus, tribuſque tenuibus tunicis eſt compoſitus; duabus proprijs, & exterior à peritoneo orta, & ad hanc partem pauciſſimæ venę, & exiles Arteriæ perueniunt, & per Neruorum non exilium ex Cerebri ſexta coniugatione ad Ventriculum perueniunt, & per eius os præcipue, & partes os vicinas & alias ad fundum vſq; percurrunt, ventriculi fundo pilorõ dicto, Duodenum inteſtinum vnitum eſt quod longitudine duodecim Digitorum eſt, Huic continuum eſt Inteſtinum Ieiunum, quod ſatis longum eſt, & hoc ſequitur Inteſtinum Ileon dictum ſatis ſimiliter longum, & hec ſunt tria Inteſtina Gracilia ac tenuiria, quę in multos giros ac anfractus circa anteriorem Abdominis regionem conuoluuntur.

Inteſtino Ileon continuum eſt inteſtinum cecum, quod eſt tanquam Marſupium in dexteroque latere eſt ſitum, huic continuatur, inteſtinum colon, quod à dextera parte ſub ventriculo tendens, ad ſiniſtram partem perrepeat, & deorſum deſcendendo cum recto inteſtino iungitur, quod per os ſacrum recto tramite ad podicem vergit. Et hec ſunt tria inteſtina craſſa, & inter hec colon dictum maxime eſt capax & ſatis longum cum ſit fecum receptaculum. Duabus Tunicis inteſtina ſunt compoſita vna propria, alia ex peritoneo orta, & Nerui ex Cerebro, tum ſenſui, tum ipſorum excretioni inſeruientes Inteſtinorum Tunicis ſunt inſerti, Omnia vero dicta inteſtina Meſſenterio complectuntur, quod originem ducit ex peritoneo iuxta ſpinam, & eius ſubſtantia eſt compoſita ex duplici tunica, & Glanduloſis corporibus, pancreis dictis, & per hanc partem omnes Meſſaraicæ venę quę ad iecoris portam in vnum colliguntur, perrepeant, Supra Inteſtina, a parte anteriori, ideſt immediate ſub peritoneo, Omentum diſtenditur, quod Epiplon, & Zirbus etiam dicitur, & compoſitũ enim eſt ex duabus denſis ſubtilibusq; tunicis mutuo ſibi incumbentibus, & multis præterea venis, & Arterijs, & pinguedine non pauca contextum eſt, vt ventriculum, cuius fundo inſidet, foueat, innatã que calorem per inediã tueatur; & ideo quibus per vulnera id excidit & preſcindi id fuit neceſſarium, ij ventrem frigidiorem habent, ægre concoquunt, operimentiſque pluribus indigent; origo eius eſt ad ſpinam, vbi vena Magna, & Arteria primum exporrigitur, & in hominibus præſertim pinguibus ad pubis oſſa deſcendit.

Renes

Renes propè cauam Venam ſunt ſiti, paululum ſub iecinore, & dexter in omnibus Animalibus clarior eminet, & aliquando iecoris Fibram attingens; Aliquando, ſed raro, ſiniſter prope dextrum, aut etiam ſublimior inuenitur, Carne conſtat denſa, & ſolida, & ſua facultate à venis, & Arterijs ſeroſum ſanguinem per emulgentia vaſa ad ſe alliciunt, deinde alienum a familiari ſeparant poſtea id per diuretica vaſa ad veſſicam expellunt, diuerſa ergo vaſorum orificia renes habent, alia ad attractionem, & ad expulſiones alia, Sinus verò in vtroq; Rene exiſtit, corpore quodam membraneo circundatus, & ab extra adipoſa membrana obherelcit, Ex Renibus vrinarij meatus ſinguli albeſcantes, & validi, ſubſtantia veſſicæ ſimiles proueniunt, & anfractuoſè circa veſſicæ initium inſeruntur, & hi duabus tunicis ſunt compoſiti, Vaſa ſeminaria ſunt duæ venæ, & duæ Arteriæ ſingulæ vtraq; parte, magnæ venę, & magnæ Arteriæ propaginies, per illa deorſum in teſtes ſanguinem deferentes, quæ ortu ſuo inuicem variant, in dextris regionibus ab ipſius cauę non latere, ſed medio fere ſub ea, quæ hac parte in renes tendit, originem accipit. Quæ ſiniſtra parte teſticulo inſeritur, ex ea, quę ad Renes fertur, emulgens dicta, procedit, cui nonunquam ramulus a caua accedit, & cum hoc vna pergit. Hec ſeminatia vaſa deorſum membranulis dorſo annexæ ad teſtes feruntur.

Veſſica ſub pube eſt ſita; duabusq; tunicis eſt cōpoſita, & eius ceruix ſatis craſſa eſt, eius verò capacitas, & fundum ſubtilę ac neruoſum eſt. Hec enim pars vrinæ eſt receptaculum, cum in hac Renes per vrinarios meatus, Vreteras dictus, qui obliquo itinere, vt diximus, ei inſeruntur, veluti in Lagenam vrinam deponūt, & huic parti, Inteſtini recti pars, & os ſacrum ſubiacet, & veſſicæ ceruix eſt prope meatum ſeminarium, quod ex teſtiū regionibus in pudendum prodit; In mulieribus vero inter veſſicam, & Rectum Inteſtinum vterus adeſt, qui etiam duabus Tunicis eſt compoſitus ad cuius latera, quæ ſunt veluti cornua, parui teſtes adſunt, cum ſuis vaſis ſeminarijs ac deferentibus, & Nerui in ipſius corpus diſperguntur ad ſenſum præſtandum, & venæ & Arteriæ à magnis vaſis ſpinę incumbentibus deductæ, vt hec pars nutriatur, ac etiam fetus, quando in vtero geritur, quę etiam vteri ſuſpenſoria exiſtunt, & hec de huius partis Anatome ſatis.

DE ABDOMINIS VVLnerum Differentijs.

ABDOMINIS Vulnera, Alia ſunt penetrantia, Alia non penetrantia.

Non penetrantia ſunt illa, in quibus partes ſupra peritoneum contentę vulneratę ſunt, peritoneo intacto, Penetrantia ſunt illa, in quibus etiam peritoneum eſt vulneratum, & hec penetrantia Vulnera Alia ſunt cum partium intra peritoneum contentarum leſione, Alia ſine ulla contentarum partium leſione, & quę ſunt ſine internarum partium leſione, Alia ſunt cum exitu alicuius partis, ut Omenti, uel Inteſtinorum, Alia abſque harum partiū exitu, Penetrantium Vulnerum cum internarum partium leſione tot differentiæ eſſe poſſunt, quot ſunt partes in Abdomine contentę, ut Vulnus Iecoris, Lienis Ventriculi, Inteſtinorum & cœt. Et ex his Vulneribus, Alia ſunt parua, Alia magna, Alia mediocria, & ex his Alia ſunt obliqua, ideſt quod eius orificium obſique tendit, Alia recta, quod recto tramite tendunt.

DE ABDOMINIS Vulnerum Signis.

PEnetrantium Vulnerum ſigna ex pluribus deſumi poſſunt. Primum ex Digiti, uel ſtili, uel Cereæ Candelæ immiſſione, quoniam ſi horum multa portio ingrediatur (modo aduertamus ne dicta oblique inter muſculos ingrediantur) penetrationis manifeſtum eſt indicium in non penetrantibus ſtili uel Cādelę pauca portio ingreditur.

In Vulneribus penetrantibus oblique tendentibus, aliquando etiam, ſi penetrantia ſint, orificiū non adinuenitur, & ideo magna ſtili uel Candelæ portio ingredi non poteſt, & ex alijs ſignis in penetrationis cognitionem deuenire debemus, et ex Vini iniectione Catetere facta; quoniam ſi penetrabit, in cauitatem

Vinum

Vinum ingredietur, niſi penetret, retro egredietur, omenti item, vel Inteſtinorum egreſſio manifeſtiſſimum penetrationis eſt indicium. Ex comparatione itē facta inter Vulneris magnitudinem, & vulnerantem inſtrumentum, in penetrationis, vel non penetrationis cognitionē deuenire poſſumus.

SIGNA VVLNERATI Iecinoris.

VVlnerati Iecinoris ſigna ſunt, quod vulnus in dextero Hipocondrio eſt, vbi Hepatis adeſt regio, Ex tali Vulnere magna ſanguinis nigri, & craſſi copia emanat; Precordia ad ſpinam contrahuntur, & leuis quędam ruſſicula ſuperuenit, Punctiones & Dolores ob conſenſum, vſq; ad iugulum extenduntur, Ex cubatione in ventre dulcedinem ac alleuiationem perſentiunt, & aliquando etiam bilis vomitus accidit, vt C. Celſus lib. 5. cap. 26. inquit Poſt aſſumptum cibum precordiorum grauedinem perſētiunt, inquieti fiunt, graui febre corripiuntur, ſiti infeſtantur, aliquando ſanguinolentum lotium mingunt, ac etiam poſt dies aliquot per Aluum putrefactū ſanguinem excernunt, & facies decolorata, & Cinericea fit.

SIGNA VVLNERATI Lienis.

LIENEM vulneratum indicantia ſigna ſunt, Vulnus in ſiniſtro Hipocondrio, & nigerrimi, & craſſi ſanguinis egreſſio, Precordia cum ventriculo ab eadem parte indureſcunt, maxime ſitiunt, & dolor ad iugulum vſque extenditur.

SIGNA VVLNERATI Ventriculi.

VBI ventriculus fuerit vulneratus, ſub mucronata cartilagine eſt vulnus, vt loco citato inquit C. Celſus, ſingultus, & bilis vomitus enaſcitur, Appetitus deiectio, & Nauſea, & ſi quid cibi vel potionis aſſumptum, eſt, id cito per vomitum redditur, Arteriarum motus elangueſcunt. Sudores tenues oriuntur, per quos extremæ partes frigeſcunt, per vulnus chilus, vel aſſumptus cibus & potus egreditur, & ingens dolor excitatur, qui Syncopem aliquando efficit, frequens vertigo fit, ſputus ſanguinolentus redditur, & precordia indurantur.

INTESTINORVM VVLneratorum Signa.

IN Gracilium Inteſtinorum Vulneribus, & præcipue ieiuni dicti, eadem ſigna adſunt, que in ventriculo vulnerato, vt C. Celſus inquit, Nam cibi & potus per vulnus exeunt, precordia indureſcunt, nonunquam Bilis per os redditur, & vulnus circa vmbelicum, vel in ſuperiori parte erit, Maximi dolores Aegrotantem infeſtant, & valida febris, & in huiuſmodi vulneratis pulſus admodum exiles, & frequentiſſimi fiunt. Si craſſa fuerint vulnerata ex ſtercoris odore, vel per vulnus egreſſione cognoſcitur, & per Aluum ſupprimitur.

RENVM VVLNEratorum Signa

SI Renes fuerint vulnerati, cognoſcitur quia vulnus eſt in Dorſo prope ſpondilia, ſub legitimis coſtis, vrina ſupprimitur, vel difficulter redditur & ea aut eſt cruenta & Sanguinoletam aut ſanguis mingitur, Dolor grauis affectam partem affligit, & ad Inguina, & Teſticulos deſcendit ac extenditur, & quando vulnus eſt magnum, ex Vulnere aquoſus ſanguis egreditur, & dolores augentur.

VESSICAE VVLNEratæ Signa.

VVlneratę veſſicæ ſigna ſunt, pectinis vulnus, maximus partis & inguinum dolor, quod ſuper pubem eſt, intenditur, vrina ſupprimitur, vel pro vrina ſanguis mingitur, aut ex ipſo vulnere vrina egreditur. ventriculus ob conſenſum afficitur, itaq; aut bilem vomūt, aut ſingultiunt.

MESSENTERII VVLNErati Signa.

SI Meſſenterium fuerit vulneratum nigrioris ſanguinis copia egreditur, Dolores intollerabiles fiunt, & Nerui circa Ceruicem ac Thoracem fere conuelluntur, & incuruatio ſequitur cum per Meſſenterium multæ Neruorū propagines ex ſexto pari, & à ſpinali medulla ortæ diſperguntur.

Omenti

Omenti vulnerati ſigna non ponemus cum ex huius partis Vulnere neque dolor, neque aliud paruum Symptoma ſequatur.

VTERI VVLNERATI Signa

VTERI vulnerati, vt C. Celſus loco citato inquit, ſigna ſunt dolor in Inguinibus, & Coxis, & Femoribus eſt, Sanguinis pars per vuluus pars per Naturalæ deſcendit, Bilis vomitus inſequitur, quædam obmuteſcunt, quędã mente labuntur, quædam ſui compotes Neruorum Oculorum dolore vrgeri ſe confitentur, morienteſq; tandem, eadem quę corde vulnerato patiuntur.

DE ABDOMINIS VVLnerum Prognoſtico.

ABDOMINIS non penetrantia Vulnera ſi rite tractentur, abſq; vllo periculo ſunt, niſi ſint valde magna, Penetrantia Vulnera abſq; vllius internæ partis leſione, ratione magnitudinis ac latitudinis, non ſunt abſq; periculo, Omenti etiam Vulnera periculoſa non ſunt, ſed ex eius abſciſſione ſubiectæ partes frigidæ, & ægre concoquentes relinquuntur, Lateralia Abdominis vulnera minus ſunt periculoſa, ijs, quæ in medio ſunt, vt inquit Gal. 6. Meth. cum pars media ſit magis neruoſa, & ſutura in medio difficultet adminiſtretur, præterea etiam inteſtina ad hanc partem impetum faciunt, & procidunt, & ſic glutinationem impediunt, Eodem loco etiá inquit Gal. Quod mediocrę vulneris foramen anguſto ſalutarius eſt, quoniam, & ſi per mediocre foramen plura inteſtina egrediuntur, tamen facilius denuo intromittuntur, & in paruis Vulneribus inteſtina, quæ excidunt, difficilius intromittuntur, & niſi, quod procidit, illico in ſuum locum reponatur, inflatur, & in tumorem aſſurgit, quo fit, vt per anguſtum foramen intromitti non poſſit, & ideo minus graue per huiuſmodi Vulnera mediocre foramen eſt. Vulnera Abdominis penetrantia cum internarum partium leſione, vt plurimum lethalia ſunt, & ideo Hipp. 6. Aph. 18. inquit, Percuſa perfectaque veſica, Cerebro, Corde. ſepto tráſuerſo Tenui quopiam Inteſtino, Ventriculo, Iecore, Lethale eſt, & Celſus lib. v. cap. 26. inquit. Seruari non poteſt cui baſis Cerebri, cui cor, cui Stomachus, cui Iecinoris parte, cui in Spina Medulla percuſſa eſt, Cuiq; aut pulmo medius, aut Ieiunum, aut tenuæ inteſtinum aut ventriculus, aut Renes vulnerati ſũt, cuiue circa fauces grandes venæ, vel Arteriæ percuſſæ ſunt.

Iecinoris Vulnera magna, vt diximus lethalia ſunt, tamen ſuperficialia, & parua, & ſi difficulter ſanentur, tamen non omnino lethalia ſunt. Sic Lienis Vulnera parua, & ſuperficialia ſanari poſſunt, magna verò, & profunda, cum hec pars inflammationibus maxime ſit obnoxia, periculoſiſſima ſunt, Ventriculi ſuperficialia, & non penetrantia vulnera, vt inquit Gal. 5. de locis Aff. cap. 5. ſanari poſſunt. Penetrantia vero, & præſertim oris eius omnino lethalia ſunt, Eius verò fundi vulnera niſi magna ſint, curari poſſe inquit Gal. cum Medicamenta faciliter ad fundum perueniant, & ibi permaneãt contra vero in ventriculi ore accidit.

Omnium inteſtinorum tenuuium vulnera lethalia ſunt, vt citati Autores inquiunt, & Hipp lib. de morbis, ſed ieiuni præſertim omnino incurabilia ſunt, vt inquit Gal. 6. Meth. cap. 2. & quia eius tunica neruoſa, & tenuiſſima eſt, & multis vaſis eſt referta, & quia ſinceram bilem recipit, & tandem quia Hepari valde eſt proximum. Craſſorum vero inteſtinorũ parua vulnera & per eorum longitudinẽ, tum ob eorum craſſitiem, & quia minori vaſorum copia ſunt referta, & quia Medicamenta faciliter ad partem affectam per cliſteres mittuntur ac retinentur, tũ ob alias cauſas facilius ſanantur. Si vero Vulnera ſint magna, & tranſuerſa maxime ſunt periculoſa. Si vero inteſtina ob Aeris alterationem liuida, vel nigra fuerint reddita, actum eſt de illis. Renum Vulnera, vt diximus lethalia ſunt, & ſi aliqua forte ſanentur, hoc difficillime, & poſt longum tempus fit, cum Aquoſo ſãguine renes nutriantur, & multa humiditas per eas pertranſit, quę omnia vulneris ſanationem impediunt.

Veſicæ Vulnera, id eſt eius capacitatis & fundi, quæ pars tenuis, & neruoſa eſt, inſanabilia ſunt, & huius partis vulneribus maximi dolores, inflammationes, & Conuulſiones superueniunt, & ſi patiens

non

non pereat, continuo per vulneris orificium vrinam emittit, Eius vero colli vulnera, vbi veſſica craſſa, & carnoſa eſt ſanari poſſunt, vt in dies in calculorum extractione apparet.

Vteri vulnera periculoſa ſunt, & curatu difficilia, vt inquit loco ſuperius citato C. Celſus, Sic in præcipiti ſunt, quibus magna vaſa fuerint vulnerata, & ideo vaſorum ſeminatium, & Diureticorum vulnera periculoſa etiam ſunt, cum hominem ſanguinis profuſione, vel dolore enecare poſſint.

DE CVRATIONE VVLnerum Abdominis.

NON penetrantia Abdominis vulnera, ſicuti aliarum carnoſarum partium vulnera curari debent, primum ſanguinem ſiſtendo, deinde partes ſutura vniendo, & ſi opus fuerit, in Vulneris fundo, paucorum dierum ſpacio, orificiũ relinquendum, & oportuna Med. ſicuti de carnoſarum partium vulneribus fuit dictum, applicanda.

In curatione penetrantium vulnerum Abdominis abſq; internarum partium leſione, ſi Omentum, vel Inteſtina non fuerint egreſſa e vulnere, ſi huiuſmodi vulnus ſutura egeat, quamprimum ſuendum, Si vero ob eius anguſtiam ſuturam non egeat, glutinatio Medicamentis ad id aptis quamprimum adiuuanda, vt Oleo Abietino ſtillaticeo, vel de Terebenthina, vel alijs cap. 15. huius lib. deſcriptis, & deinde conuenienti faſciatura, ita tamen, vt dolorem non inferat, vinciendum, Suppoſitis ſẽper vniuerſalibus præſidijs, ideſt venæ ſectione, purgatione, & Optima Dieta, & Animi, & corporis quiete.

In curatione vero penetrantium vulnerum abſq; internarum partium leſione, ſed cum earum exitu, non alium magiſtrum ſequemur, quam Gal. qui 6. Methodi cap. 4 optime hanc curationem deſcribit, inquit igitur. Primum itaque id agendum eſt, vt inteſtina, quę exciderũt in ſuum recondantur locum, Secũdo, vt vulnus ſuatur, Tertio vt Medicamentũ apponatur, Quarto vt proſpiciamus, ne qua præſtantior pars ſimul afficiatur. Pro primo conſequendo ſcopo, ſi vulnus mediocre fuerit, inteſtinum prolapſum manibus, & digitis leniter impellendo, & Chilum in inferiorem inteſtinum exprimendo, eius intromiſſio tentanda, quod faciliter fit, quando recenter inteſtina exciderint, & flatu repleta non fuerint. Si vero ita paruum fuerit vulnus, & inteſtina ob longam extra ventrem moram, ex ambientis frigore ita flatibus repleta, & turgida fuerint reddita, vt intromitti nequeant, flatus diſcuſſio prius eſt tentanda, aſſidue igitur fouenda ac calefacienda inteſtina molli ſpongia calenti aqua imbibita, & expreſſa, vel calenti vino nigro & auſtero, cum id magis ob innatam caliditatem calefaciat ac flatum diſcutiat quam Aqua, roburque inteſtinis addat, vt Gal. inquit, vel huiuſmodi vino, ſiue Aqua flatus diſcutiendi vim habentia incoquenda, vt eſt Calamintha, Origanũ, Pulegium, Anetum, Chamemolum, Melilotum, Spica, Ciperum, Dictamnum, Semina Aniſorum, Feniculi, Ammeos, Cerui, Dauci, & ſimilia, vel Animalia, educh viua diſſecta, & calida applicanda prolapſis inteſtinis, vt ea calefaciant, & flatum reſoluant, vt ſunt Catuli, Gallinacei Pulli, vel Columbæ, vel calidi Animalium pulmones, vt aliqui volunt.

Prolapſum Inteſtinum

Quomodo intromittendum.

Flatus diſcutientia

Patiens ſimiliter manibus, & pedibus apprehenſu eleuandus, ac concutiendus vt inteſtina ingrediantur, & in naturalẽ ſitum reuertantur, vt Rhaſes voluit, Si his præſidijs inteſtinorum tumor ac inflatio non ceſſerit, & intromitti non poſſint tantum Vulnus, Siringotomis ſiue incuruo Gladiolo, in eius acumine Cera impoſita, eſt dilatandum, quantum ei quod exciderit, intromittendum, vt vero in naturalem ſitum inteſtina redeant, cum fuerint intromiſſa, leuiter concutiẽdus eſt Aeger, Scalpelli ſiue Gladioli, quibus acies vtrimq; eſt, aut quibus cuſpis acuta eſt, pro vulnere dilatando, omnino fugiendi, propter periculum quod adeſt, internas partes vulnerandi.

Quomodo Vulnus dilatandum.

Laborantis autem ſitus talis ſit, vt quę vulnerata pars eſt, ſublimiorem ſemper locum obtineat, & ſic cauebimus ne id quod exciderit, quicquam ab inteſtinis alijs degrauetur, & crura aliquantiſper eleuata permaneant. Si Omentum fuerit egreſſum, & refrigeratum non fuerit, neque colorem ad pallidum, vel liuidũ, vel nigrum mutauerit, quamprimum intromitten

De Omenti Egreſſione.

tromitten

tromittendum, cum citiſſime ab Aere alteretur ac putreſcat, vt inquit Hipp. 6. Aph. 58. & Gal. in eius Com. Niſi vero omnino fuerit refrigeratum, & palleſcere inceperit, calida Aqua, vel vino nigro calido ſimplici, vel in quo Chamęmolum fuerit incoctum, omentum fouędum, & ſi colorem, & naturalem calorem recuperauerit, intromittendum, niſi calorem recuperauerit, vel nigrum fuerit factum, vinculo id totum, quod refrigeratum fuerit, ac colorem mutauerit, in eius confinio excipiendum, & ſic, quod poſt vinculum eſt, amputandum, Facta amputatione intromittendum omentum & fili ſeu vinculi capita extra vulnus relinquantur ac pendeant, vt conglutinato omento, Ligamentum ſeu filum educere poſſimus, Vinciendum vero omentum, ne ex eius ſectis vaſis ſanguinis intra Abdomen magna effuſio fiat, cum multa vaſa per talem partem diſpergantur, vt in Anatome fuit dictum. Non eſt vero opus vſtione, poſt omenti amputationem, vt multi faciunt, ſed ſolum vinculum ſufficit.

Prò ſecundo ſcopo conſequendo, non ſolum Medici opera eſt opus, ſed etiam diligentis miniſtri, Situato igitur infirmo in parte vulneri oppoſita, & prope lumē quando intromiſſa in ſuamque ſedem repoſita inteſtina fuerint, miniſter manibus ſuis, extrinſecus tota Vulneris labia apprehendere debet, & intro reprimere, & conſtringere, ac exiguum ſemper conſuenti Medico praenudare, ac porrigere, quin etiam, quod aſſutum fuerit, modice comprimere, quo ad totum perſuatur optimum erit, Quomodo vero ſui debeat, inquit dictus Autor dicens, Quoniam autem coire coaleſcereque oportet cum peritoneo Abdomen, ideſt peritoneum cū Abdominis muſculis, & viciſſim muſculi cum peritoneo, cum difficulter peritoneum cum peritoneo vniatur, cum membranoſum, & tenuae ſit, & niſi peritoneum etiam vniatur inteſtinalis Hernia ſequitur, vt in mulieribus aliquando in magno conatu in partu fit, Ideo primū Acus filum trahens ab extra ad intra cutim, & muſculos ſubiectos pertranſiens, intacto peritoneo, infigenda, & per alteram partem ab intra ad extra peritoneum muſculos, & cutim transfigat, & digiti trāſuerſi

Abdominis vulnera quomodo ſuenda.

ſpacio interiecto, per eandem partē acus ab extra ad intra infigatur, & cutim, & muſculos intacto peritoneo tranſfigat, & in oppoſito labio ab intra ad extra peritoneum cum ſuperpoſitis muſculis, & cute tranſfigat, & ita iterum atque iterum faciendum, modo peforando, modo peritoneum pretereundo, donec vulnus totum fuerit conſutum, & hec ſuturae ſpecies maxime à Gal. laudatur, Alij intromittunt Acum ab extra ad intra, & cutim muſculos, & peritoneum perforant, in oppoſito labio ſimiliter ab intra ad extra peritoneum cum ſuperpoſitis partibus perforant, & ſuperius fili capita ſimul vinciunt, & aliquantiſper remote à nodo amputant, & punctum ſiue infibulationem efficiunt, & tot puncta apponunt, quot ſunt neceſſaria, & hic ſuendi modus maxime eſt in vſu, Alia ſuturae ſpecies fit ſuendo peritoneum cū peritoneo, & Abdomen cum Abdomine, ideſt muſculi, & aliae ſuperiores partes cum muſculis, & ſuperpoſitis partibus, quae ita fit, Infigitur enim Acus per Abdomen ab extra ad intra, donec ad peritoneū perueniat, deinde acu ex aduerſa parte reuocata, per vtramq; peritonei partem ab extra ad intra Acus eſt tranſfigenda, deinde à parte interna per aduerſū Abdomē ad externā partem per muſculos, & cutem acus tranſfigatur, & ſic tot fieri debet, donec vniuerſum vulnus fuerit conſutum, & fili capita in his ſuturis ſemper exterius ſinantur, vt extrahi poſſint, & in Vulneris fundo paruum orificium relinquere poſſumus, vt genitae ſaniei pars per illum orificium expurgari poſſit, Alij alias ſuendi ſpecies ponunt, quę breuitatis cauſa relinquo, & cum minus ſint in vſu, & dictę ſint meliores ac faciliores. Prò ſutura verò facienda acus ſit ſatis longus, aliquantiſper curuus, & triangulari cuſpide. filum ſit ęqualę, validum, & duplicatum, Ceraq; oblinitum, neque nimis craſſum, neque nimis tenuę. Puncta inter ſe per ſpacium minimi tranſuerſi digiti diſtent, & ſic punctum à Vulneris labio per digitum tranſuerſum diſtet. Sed quoniam ſuturę cito laxantur, filum labia erodendo, & preſertim in abdominis Vulneribus ob continuum inteſtinorum impetum, & reſpirationis motum, ideo optimum iudicauimus, deſotis Glutinū

Acus & filum qualia eſſe debeant.

Puncta quam diſtantia.

cum ſuis anſulis applicare, & ſic ſuturam diutius ſeruabimus, & melius ſic labia vnientur ac conglutinabuntur; Facta ſutura adſtringentes, & ſuturæ conſeruatiui pulueres ſuperius dicti inſpergendi, qui fiunt ex Bolo Arm. Sang. Drag. Sarcocolla, Aloe, Maſtiche, Myrrha, Myrtillis, & his ſimilibus, & deſuper aliquod Ceratum glutinandi vim habens apponendũ, vt Hyeme Barbatum, & alijs temporibus Diapalma, vel alia Glutinantia in cap. 15. huius libri dicta ſuperponere poſſumus, cum huiuſmodi Medicamenta in his Vulneribus competant, vt Gal. inquit; & glutinatio quamprimum curari debet.

Appoſitis Glutinantibus Med. faſcia duplici initio circumdata vinciendum, & ſi Vulnus per Abdominis rectitudinem eſſet, huiuſmodi faſciatura maxime lutu tas adiuuaret, & Inteſtinorum impulſui reſiſteret; Sed in tranſuerſis Vulneribus, parui eſt iuuamenti.

Pro Quarto ſcopo aſſequendo, inquit Gal, Quod inter Bubones & Axillas eſt, id totum molli Lana ex Oleo mediocriter calido imbuta circumdari oportet, & hoc faciendum, inquit Gal. ob multas neruoſas quę in Abdomine ſunt, quę læſæ eſſe poſſunt, & cum Cerebro maximum habent conſenſum; Inungenda etiam inguina, vt Cruor & ſanies in Abdominis cauitatem prolapſam inſenſibiliter reſoluatur, & ideo calidis oleis hæ partes fouendę, vt Oleo Liliorum, Anethino, Coſtino, Rutaceo, & his ſimilibus.

Vel molliens, rarefaciens, & diſcutiẽs Emplaſtrum applicandum dictis etiam Oleis partem emolliemus, & ſi Natura ſenſibiliter contentam materiam euacuare velit, Bubonem in inguinibus excitando, vt facilius fiat, quod frequenter fieri ſolet, vel retenta materia ad rectum inteſtinum à Natura tranſmittitur.

Quando ergo Natura in inguinibus Bubonem facere tentaret, ſuppurantibus Emplaſtris auxilio ei eſſe debemus. Niſi enim dicta materia, ſi copioſa eſſet, euacuaretur, Inteſtina, & alias partes intra Abdomen contentas ledere poſſet, vel infirmum ad Hydropem perducere. Signa verò copioſæ materiæ intra Abdomen contentæ ſunt, Abdominis tumor, tenſio, grauitas, dolor, & dictæ materiæ motus, & inũdatio, quãdo Aeger de latere in latus voluitur, vel Abdomẽ cõprimitur

Signa denotantia copioſã materiã intra Abdomẽ cõtineri.

DE CVRATIONE VVLnerum Inteſtinorum.

CVM ſuperius dixerimus, quod ex Inteſtinis alia ſunt tenuuia, & gracilia, alia craſſa, videndum imprimis, ac ex ſupradictis ſignis etiam conſiderandũ, quæ horum ſint vulnerata, & quando horum quodlibet fuerit vulneratum, imprimis ſutura huiuſmodi vulnus vniendum ſecundo Med. applicandum, Tertio in ſuum locum inteſtina reducenda, quarto curandum, ne feces in eorũ tranſitu Vulneri noceant, & tandem Abdominis Vulnus, ſicuti ſuperius fuit dictum curandũ.

Primum ergo vulneratum inteſtinum adinueniendum, & niſi extra Abdomen ſit prolapſum, paulatim, & placide foras trahendum, deinde Vulneris labia ſimul adducenda, & adducta conſuenda, ſicuti peliciarij pelles ſuas conſuere ſolent, quę ſuitio vulgo ſoprafilo, nominatur, cum ſemper filum ſupra Vulneris labia reuoluatur, & pũctum à puncto parum diſtet & Acus ſit tenuis, & polita, & filum ſit molliſſimum, & ex Acia valida, & Cera oblinito, & eius capita longa ſinantur, & extra Abdominis Vulnus emineant, vt poſt conglutinationem extrahi poſſint. Inteſtini vulnere conſuto, vino nigro ſtiptico calido inteſtinum & eius vulnus abluendum, vel vino in quo Abſinthium, Chamemolum, Melilotum, Roſę, & Anethum fuerit incoctum, deinde exiccandũ & ſupra Vulneris labia, ideſt ſupra ſuturam, aliquis agglutinatiuus puluis inſpergendus, vt ſuperius fuit dictum. His factis in priſtinum ſtatum inteſtina, vnum poſt aliud, paulatim, & leniter reducenda, & chilum in inteſtinum intromiſſum exprimendum, & intromiſſa, paulatim corpus concutiendum, vt in naturalem ſitum redeant, poſtea Abdominis vulnus ſicuti ſuperius fuit dictum, ſuendum, & nullo pacto Abdominis vulnus apertum reliquendum, vt multi faciunt, vt Med. ſuper Inteſtini vulnus apponere poſſint, quoniam difficulter hoc fieri poteſt, cum inteſtina pluribus de cauſis ſitum mutẽt; & ex frigido aere vulnus ingrediente, flatus in inteſtinis gignitur, & in tumorem aſſurgunt, & ſuturæ abrumpuntur, & dolores, & torſiones excitantur, & iterum facillime inteſtina egrediuntur, refrigeran-

Inteſtina quomodo ſui debeant.

frigerantur, & emoriuntur, calor ſimiliter illius partis expirat, & imbecillior redditur. Suendum igitur etiam Abdominis vulnus, & ſi gracilia Inteſtina fuerint vulnerata, per os danda ea, quæ glutinandi vim habent, vt eſt Diatragacanthum, Diaſpermaton, vel decoctum Cẽtaureę mai. Conſolidæ, Acquiſeti, Piloſellæ, Pimpinellæ, & ſimilium, vel dandum Saccarum Roſaceum vetus cũ puluere Boli Arm. Orient. vel Terræ ſig. vel Cydoniorum conſerua cum puluere Roſarum Rub. vel malicorij, Et ſi ſit in inteſtinis craſſis, Cliſteribus glutinandi vim habentibus vulneris conglutinatio adiuuanda. Victus ſimiliter ſit tenuis, exiccans, adſtringens, & glutinans, & omnia eius fercula Aqua Calibeata incoquantur, & prò potu dicta Aqua vtatur, in quo diſſolui poteſt puluis Maſtiches, vel Boli Arm. Orient. & ne indurentur feces, & in eorum tranſitu vel eorum retentione, vulneri noceant, & id comprimant, liquida pro cibo offerantur. Feces ſimiliter Cliſteribus primum emollienti bus, vt ex Iure Capi, vel ex Inteſtinorũ, & extremitatum vetuleis, in quo infer- buerit Chamemolum, Hordeum, Anetum, & Furfur, cum Oui vitello, & Melle Roſaceo q. ſuff. euacuantur, poſtea iniiciatur cliſter glutinans, & adſtringens, vt cum vino nigro auſtero ſimplici, vel in eo incoquantur Hippuris, Centaurea Maior, Roſæ, Oliuarum Folia, Plantago & Mel Roſaceum admiſceatur. Vel dicto vino cõmiſceatur puluis Sang. Drag. Gummi Arabici, Maſtiches, & Tragacanthæ, pro glutinando, & roborando, & omnia vnctuoſa ac Oleaginoſa deuitẽtur.

Glutinantia per os offerenda.

Reuulſiones ſimiliter, tum venæ ſectione, tum Cucurbitulis, ac vinculis faciendæ, & purgantia Medicamenta deuitanda, ne excrementa in affectam partem adducant, & in eorum tranſitu dolorem inferãt, & imbecilliora Inteſtina reddãt.

DE VENTRICVLI VVLneris Curatione.

HVIVS partis vulnera conſideranda an penetrent, intra eius cauitatem nec ne & in qua eius parte ſint, ideſt ſi in eius ore, vel in capacitate ac fundo, quod ex ſupt adictis ſignis dignoſcitur. His cõſideratis, ſi ventriculi vulnus penetrans non ſit, ſuatur Abdominis vulnus, vtque ſuperius fuit dictum, curetur, & Ventriculi vulnus naturę beneficio relinquatur Si penetret, conſiderandum, ſi magnum, vel paruum fuerit vulnus (& quamuis omnæ penetrans ventriculi vulnus, & præſertim oris eius lethalæ ſit) tamen ſine curatione non relinquendi, cum melius ſit anceps remedium, quam nullum, & multa præter Medici ſpem eueniant, Si magnum igitur fuerit vulnus, Aliqui volunt, quod ſicuti de inteſtinis diximus vt eadem ſuturæ ſpecie ſuatur; Si vero cõſui non poſſit, vel paruum ſit vulnus, & inſtrumento anguſto, & perforante factum, tunc inconſutum relinquendum, & Abdominis vulnus conſuendum, & in vulneris inferiori parte orificium relinquendum, vt pus expurgari poſſit, & intra dictum orificium Tutunda immittenda, quæ intra ventriculi vulnus ingredi nullo pacto debet, ſed vt ad illud perueniat, tantum ſufficit, quæ illiniatur Med. factis cum Reſina Terebentina, Hypericonis Oleo, & oui vitello, vel oleo Abietino cum vino maluatico, mixto, & partes circum circa rebus ventriculum roborantibus inungendæ, vt oleo Abſinthite, Maſtichino, Cydoniorũ Roſaceo, & his ſimilibus præſertim ſi inflammatio aliqua oriatur, Niſi vero inflammatio adfuerit, infraſcripto lenimẽto adiacentes partes inungantur.

℞. Olei Abietini vnc. 1. Maſtichini vnc. 1 ſ. Mannę Thuris dragm. 1 ſ pul ueris Tormentillæ, Radicis Conſolidæ mai. an dragm. 1. Vermium Terreſtriũ, num. v. Croci ſcrop. 1. vini Albi auſteri ĩmpotentis vnc. 1 1. M. & ad vini conſũptionem incoquantur, & fiat linimentũ.

Si vero dolor adſit, Trociſci de Carabe, vel de Terra ſig. vel de ſpodio cum decocto Radicum Conſolidæ mai. Tormentillę, Pentaphili, Myrto, & ſimiliũ dari poſſunt, Similiter ab Axillis ad inguina Oleis dictis calidis inungendum, quod in omnibus penetrantibus Abdominis vulneribus, tam cum internarum partium leſione, quam ſine ea faciendum Et ſi ventriculi Vulneribus inflammatio non ſuperueniat, eius glutinationem ac ſanationem ſperare poſſumus; Quo ad vniuerſalia, niſi quid obſtet, venæ ſectio competit facta ex Baſilica dextera, & vice purgantium Med. quæ nullo pacto competunt Cliſteribus, vt ſuppoſitorijs

Aluus prouocanda, & aliquis Syruppus Adſtringens, & glutinandi vim habens inſtituendus, vt eſt Syruppus Myrtinus, de Miua Cydoniorum, & Granatorum cum decocto Centaureæ Mai. Aequiſeti, Conſolidæ, Penthaphili, & ſimilium, cui addi poteſt puluis Maſtiches ſcrop. 11. vel dictorum Trociſcorum Sed in victu maxima huius curationis pars conſiſtit, & in ijs quæ per os aſſumuntur. Paucíſſime ergo comedere debet patiens, ne ex cibi copia Ventriculus diſtendatur, ſed corrugatus maneat, & ſic vulnus facilius vnitur ac conglutinatur, & ne etiam ex cibi copia vomitus excitetur, qui conglutinationem impediret & niſi dicto victu ſuſtineri poſſit, nutrientes cliſteres indantur, qui fiant ex carnis contuſo, ouis in pingui iure conquaſſatis, & ſaccaro, & his ſimilibus, Eius vero victus ſit tenuis, & ex rebus optimi ſucci, & facilis digeſtionis, vt Aqua Carnis, aut paruę pullæ, aut iuuenum Columbarum, Turturum, Auicularum Montanarum, & ſimilium, quibus incoquantur, quæ conſolidandi, & conglutinandi vim habent, vt Pimpinella, Tormentilla, Piloſella, Conſolida Equiſetum, & his ſimilia, vel detur Ius cum oui vitello, & quantitas ſit vnc. 1. ſ. ad vnc. 11. & quarta quaq; hora dari debet. Prò potu competit Cydoniorũ Malorum ſuccus, vel malorum punicorum dilutus cum Aqua ſtillaticia Plantaginis vel dictarum Herbarum, vel eorum decocto, & detur in pauca quantitate. Sæpe etiam dari poteſt Saccarum Roſaceum vetus, vel Diatragacanthum, vel Cydoniorum conſerua ſine ſpeciebus, cum puluere Thuris, vel Maſtiches, vel ſupradictorum Trociſcorum mixta, Competit etiam Electuarium Diaſpermaton dictum, vel per ſe, vel cum maioris Centaureæ, vel Pentaphili decocto, & alia quæ conglutinandi ac conſolidandi vim habent, quę fere continuo in ore detineri, & paulatim deglutiri, debent.

DE HEPATIS ET LIENIS Vulnerum Curatione.

HEpatis, & Lienis Vulnera, & ſi, tũ propter ſanguinis hemorragiam; tum quia hec viſcera facillime inflammãtur, ex Hipp. Gal. & aliorum grauiſſimorum Autorum mente lethalia ſunt, tamẽ ſi parua ſuperficialia ſint, & nullum magnum vas tetigerint, aliquando ſanati ſolent, & ideo Aeger nõ eſt derelinquẽdus

Si ergo Abdominis vulnus magnũ ſit, & per id dictæ partes egrediantur, quam primum intromittendæ, ne ab Aere alterentur, deinde Vulnus conſuendum, & in eius inferiori parte orificium relinquẽdum, in quod Turunda Med. in ſuperiori curatione dictis illinita immittenda, & glutinatio Naturæ committenda, & ſi magna ſanguinis hemorragia adſit, aliquod adſtringens Med. Metrenchita ter vel quater in die inijciendum, vt eſt ſuccus Poligoni, Plantaginis, Hippuridis cũ puluere Olibani, Centaureæ mai. Boli Arm. Mumiæ, & ſimilium, & circumſitæ partes inungantur linimento facto ex Oleo Roſaceo Myrtino, Puluere Sandalorum alborum, & Rubeorum, Raſura Eburis, & puluere Seminis Endiuiæ, & Cera q. ſuff.

Quoad vniuerſalia, niſi quid obſtet, ſanguis mittendus, & Cliſteribus, Cucurbitulis, & alijs diuerſiones faciendæ, ſic, ſi fuerit opus Aluus leniter purganda Rhabarbaro, Caſſia, Diacatollicone, & his ſimilibus, Inſtituendus etiam aliquis Syruppus, vt de Roſis ſiccis, vel Myrtinus vel de Cicoria, cum decocto Conſolidæ, Aequiſeti, Bettonicæ, Pentaphili, & ſimilium, quibus addi poteſt drag. 1. vel ſcrop. 11. Pulueris Trociſcorum de Rabarbaro, de Terra ſig. vel Spodij, Competit etiam decoctum Thuris, & Maſtiches facto cum Vino, aut Aqua; Victus ſit tenuis & ex rebus glutinoſum ſanguinem gignentibus, vt Hordei Ptiſſana in Chalibeata Aqua cocta, vel in iure extremitatum Hedi, vel Vituli, vel Verticis, vel in dicto Iure Panatella fiat, quibus carnibus etiam ſimul coqui poſſunt folia Cicoriæ, Plantaginis, Endiuiæ, Borraginis, & ſimilium, vel fiant Panatellæ in Iure Paruæ Pullæ, vel Auicularũ Montanarum, in Chalibeata Aqua coctarum cum quibus dicta Holera incoquantur. Pro potu competit Aqua Chalibeata cũ Syruppo de Roſis ſiccis, vel Myrtino, vel in dicta Aqua Saccarum Roſaceum diſſoluatur, Electuaria ſepe in ore teneat & paulatim deglutiat, quæ fiunt cum Saccaro Roſaceo, puluere Rhabarbari, Gũmi Arabici, Spodij, Dragacanthi, Boli Arm. Terræ ſig. Maſtiches, Thuris mannæ, & his ſimilibus. De ſanguine verò,

qui

qui in Abdominis cauitatem erumpit, dubitandum non eſt, ſi ſanari Aeger debeat eum à Natura reſoluatur, vel per Inguina, vel per ſeceſſum euacuetur, in illis partibus abſceſſum natura excitando.

DE RENVM VESSICAE & Vteri Vulnerum Curatione.

IN harum partium Vulneribus, quo ad vniuerſalia præſidia idem faciendum, quod in Vulneribus Hepatis, Lienis, Ventriculi, & Inteſtinorum. Venæ ergo ſectio competit; Purgatio ſimiliter lenientibus Med. facta, & aliæ reuulſiones & cliſteres in pauca quantitate inſtituantur, ne renes aggrauent. Victus & ſi in primis diebus tenuis competit, longa tamen dieta deuitanda, cum vrinas acres ac mordaces reddat, doloresque in Renibus excitet.

Competit ergo Emulſio ſeminũ communium frigidorum cum Amili Farina, vel Hordei Ptiſſana, poſtea concedi poſſunt oua ſorbilia, Panatellæ factę in Iure Paruæ Pullæ, Veruicis, Hedi, & ſimiliũ, & potus pauciſſimus ſit, & præſertim Aquæ, Pro potu ergo competit ſuccus Cydoniorum malorũ, vel malorũ punicorũ dilutus cũ Aqua Chalibeata, in qua hordeum, & Melopeponum ſemina inferbuerint, & molliter & quiete iaceat.

Quo ad particularia optime animaduertendum, ſi Renes tantum ſuperficialiter vel tantum in eorum carnoſa parte ſint vulnerati, vel ſi ad eorum ventriculos vulnus penetret, quod cognoſcitur, ex ſanguine copioſo, & lotio e vulnere exeunte. Si ergo lotium, vel ſanguis nõ egrediatur, cum tantum eorum carnoſã partem eſſe vulneratam indicet, in tali caſu ad fortiora glutinantia Med. confugiendum, Infundatur igitur intra vulnus oleum Abietinum ſtillaticeum calidum, vel de Terebenthina, vel aliquod aliud glutinans Med. ex dictis in cap. 15. huius lib. & Vulnus deforis ſuatur, & aliquod glutinans ceratum applicetur, vt Barbatum, vel quid ſimilæ. Si vero vulnus ad eorũ ventriculos penetret, & multa Lotij, vel ſanguinis copia egrediatur, intra vulnus iniiciatur vinum nigrũ auſterum calidum, in quo inferbuerint Dragacanthum, Radices, Conſolidæ Mai. & Centidonij, vel ſuccus Poligoni, vel Plãtaginis cum poſca mixtus, & deforis ſimiliter applicentur Emplaſtra ad ſanguinẽ ſiſtendũ apta, & quando ſanguis nõ amplius fluit, Glutinantia intus inſtillanda ac iniicienda.

Per os ſimiliter primis diebus dandi Trociſci de Alchechengis, cum Hippuridis, vel Plantaginis ſtillaticea Aqua diſſoluti, vel Trociſci de Carabe, vel Diaſpermaton cum decocto ſeminum Meloponum, Liquiditiæ, Maluæ, & Alchechengi, vel eorum ſucco, & quando conſolidatione eſt opus, ægro eſt offerenda Farina Amili, puluis Dragacãthi, & alia rum Gummarum frigidarum, & Trociſci de Terra ſig. cum optimo Terebintho exhibiti optimi ſunt. Cum vero in harũ partium Vulneribus ſepe vrina ſupprimatur ob ſanguinem grumefactum, veſſicæ meatũ obſtruentem ac obturantem, ideo pecten, & inter vtrumq; ſexum inungatur cum oleo de Scorpionibus, Amigdalarum Amararum, vel Irino Oleo, & ſimilibus, Vel applicetur Empl. factum cũ parietaria, Malua, Saxifragia, & Citrach in vino albo coctis, & dictis oleis, vel foueatur pars vino in quo dicta holera inferbuerint, Vel dictum vinum cum Oximellitis pauca portione Siringa in veſſicam iniciatur.

Veſſicæ vulnera, quæ in eius fundo ac capacitate ſunt, citiſſime ad necem Aegrotantem perducunt, cum hec pars neruoſiſſima, & maxime ſenſibilis ſit, quæ vero in eius ceruice ac carnoſa parte ſunt pro eorũ curatione eadem indicationes, quę in Renum Vulneribus diximus, ſunt habendę, præter quam diuretica, & purgantia non competunt, ne ad veſſicã humorum copiam perducant, & in vulnus glutinantia Med. imponenda, & quam primum horum Vulnerum agglutinatio curanda, ne in fiſtulam degenerent, & per vulnus vrinam continuo reddere cogantur, Partes verò circumſitæ Oleis temperate calefacientibus, ac reſoluentibus inungendę vt eſt Oleum Liliorum Albo rum, Nardinum, Irinum, & Maſtichinũ Vtq; citius conglutinatio fiat, per virgã iniectiones fiant ex vino, in quo inferbuerint Radices Conſolidę Centaureæ Mai. Roſæ, & Hordeum, & cum huiuſmodi vino parum Roſacei Mellis commiſceatur, & temperate calidum iniiciatur, vel Vini vice iniectiones fiant ex decocto *Veſſicæ Vulnera quomodo curanda.*

Centaureæ mai. Conſolidę, Foliorũ Oliuæ & Myrti in Aqua Chalibeata facto, cum quo Amili Farina miſceri poteſt, & Mel Roſaceum, Vel iniiciatur Aqua Cõſolidæ mai. vel Lac, vel eius ſerum chalibeatum cum puluere Trociſcorum de Terra ſig. commixto.

Vteri vulnerũ curatio In vteri vlceribus ſimiliter, quo ad vniuerſalia eadẽ indicationes habẽdę quę in curationibus ſuperioribus dictæ fuere.

Quo ad particularia, Abdominis vulnus, ſicuti ſuperius fuit dictum, ſuatur, & glutinantia Med. applicentur, & proximę partes inungantur, Oleo Roſaceo Comp. ſemini Lini, Matricariæ, & his ſimilibus, Intra vterum per pudendũ Metrenchita iniiciantur, quæ glutinandi & maxime exiccandi vim habent, vt eſt ſuccus Conſolidæ, Pimpinellæ, vel Centaureę, quibus admiſceatur puluis Boli Arm, Tutiæ, Aloes, Maſtiches, Thuris, Croci & ſimilium, Vel dicta in Vino nigro auſtero, Vel ſero Caprino Melle Roſaceo mixto, vel ſimplici Melle iniectiones fiãt.

Si vero in huiuſmodi vulnere magna ſanguinis hemorragia ſequatur, Reuulſionibus, & alijs conuenientibus præſidijs huiuſmodi ſanguinis fluxum ſiſtere tentandum eſt, vt venæ ſectione ex Baſilica dextera, paulatim ſanguinem euacuando & pluribus vicibus, ſuperiorum partium Frictionibus, ac vinculis, Cucurbitulis ſub Mammis appoſitis, Inunctionibus Abdomini factis aſtringentibus Oleijs, vt Roſaceo Omph. Myrtino, Cydoniorum & his ſimilibus. Per pudendum iniectiones fiant ex ſucco Plantaginis cum puluere Boli Armenij, vel Sang. Dragonis mixto, vel ſucco poligoni. & his ſimilibus.

DE SCLOPETTORVM Vulneribus Cap. 81.

IN horum Vulnerum perttactatione eundem ſeruabimus ordinem, quem in aliorum diſcurſu ſuperius ſeruauimus, Primum enim de horum Vulnerum eſſentia verba faciemus, vt optime curatiuas indicationes adinuenire poſſimus, Secundo de Cauſis, Signis, & Differentijs, Tertio de Prognoſtico, Quarto de Curatione ſermo noſter erit.

Quod vulnus ſit. Quo ad primum, Vulnus à Sclopettorum Glande factum non eſt ſimplex vulnus, ſiue ſimplex continui ſolutio, ſed eſt Vulnus cum contuſione, & laceratione plerumq; muſculorum, Vaſorum, partiũ neruoſarum, & ſepe etiam cum oſſiũ fractura coniunctum, vt omnes Autores inquiunt, Aliqui etiam volunt, quod cum his Vulneribus Ambuſtio, & venenoſa quędam qualitas ſit coniuncta, Aliqui vero his contradicunt, Modo vt veritas elaceſcat, dictorum rationes in medium adducamus, & deinde propriam ſententiam de hac difficili quæſtione proferamus.

VTRVM CVM SCLOpettorum Vulneribus Ambuſtio, & Venenũ cõplicata ſint.

RATIONES EORVM QVI Ambuſtionem, & Venenum his Vulneribus eſſe coniunctũ tuentur.

QVI huiuſmodi ſunt ſententiæ, ſic arguunt. Huiuſmodi Vulnera à Globulo impulſo à ſclopettario puluere in flammam conuerſo fiunt, qui calefit, & igneſcit, Ergo Vulnera, quæ his Globulis fiunt, vt ambuſta ſint eſt neceſſe, cum effectus ſuæ cauſæ naturam ſapiat ac redoleat, Secundo arguunt.

Si verum eſt, quod inquit Ariſt. 2. Cœli Textu 42. & 1. Meteororum Textu 31. Ob vehementẽ motum ferrũm calefieri, & plumbum liquefieri, & ligna & lapides igniri; Huiuſmodi ergo Globi cum vehementiſſime moueantur, Ideo tantã caliditatem ſuſcipere eſt neceſſe, vt ambuſtionem efficere poſſint, & tanto magis, cum ab ignea cauſa motus huiuſmodi fiat, Ergo huiuſmodi Vulnera Ambuſtione carere non eſt dubitandum Tertio arguunt à ſenſu dicendo; In his Vulneribus circum circa quædam rubedo manifeſte apparet velut ea, quę in parte ab igne ambuſta ſuperuenire ſolet.

Ergo talia Vulnera inuſta eſſe credendum eſt, preſertim cum in his Vulneribus ſimiliter nigredo & Eſcara, quę apparet, ãbuſtionis manifeſtũ indiciũ prębeat.

Inquiunt etiam in his Vulneribus inflammationem vſq; ad nouem dies excreſcere, poſt vero alios nouem dies diminui atq; euaneſcere, quod in omnibus ambuſtionibus fieri eſt conſuetum; Ichores ſimiliter admodum acres, tetri, & nigri vt illi, qui ab alijs ambuſtionibus profluunt, ambuſtionis manifeſtũ indiciũ prębẽt, & ex his cõcludũt, cũ his vulneribus ambuſtionẽ eſſe coniũctã, & tanquã ãbuſtis remedia eſſe applicãda.

AR-

ARG. PROBANTIA TALIA Vulnera eſſe venenata.

VEnenata vero huiuſmodi vulnera eſſe, pluribus rationibus comprobant, Dicunt enim primum talia Vulnera venenata eſſe, cum ex venenata cauſa proueniant, vt eſt ſclopettarius puluis, qui venenatus eſt.

Quod verò talis puluis ſit venenatus, comprobant primum ex Elementis, ex quibus fit; Elemēta enim huiuſmodi puluerem componentia ſunt, Sulphur, Sal petræ, ſiue Sal nitrum, & Carbones, quorum aliqua ita ſunt calida, vt dum incenduntur, ad quartū caliditatis gradū peruenire eſt neceſſe, & cōſequēter venēa fieri.

Secundo ex ijs, qui talem puluerem conſtruunt, qui, ne ab eius venenoſo alitu offendantur, os & Nares ſibi occludūt; & tunc temporis etiam ab acri in eſu ſe abſtinent, vt ab Allijs, Cepis, Aceto, & his ſimilibus, cum experimento ea ſibi obeſſe, didicerint, cum ob dictorum ciborum acrimoniam, & aperiendi ac incidendi vim, pulueris malignitas ad cordis intima, & principaliū mēbr penetret.

Arguunt ſecundo dicendo, Huiuſmodi Vulnera venenata eſſe, quia praua Symptomata his vulneribus peruenire ſolent, vt maximæ Inflammationes, Vlcera Herpetis naturam ſequentia, & maxime corruptiones, Gangrenæ, Sphacelismi, que venenatis vulneribus euenire ſolent.

Huiuſmodi etiam vulnera venenata eſſe inquiunt, quia vulnerati preter rationem quodam cordis tremore fere ſemper corripiūtur, & quia Vulneris labia liuent ac nigricant, Et quod in his vulneribus eadem precepta ſint obſeruanda, que in alijs venenatis Vulneribus obſeruantur, ideſt, vt diutius aperta ſeruentur, quod niſi fiat, difficulter huiuſmodi Vulnera ſanātur, ſeuaq; Symptomata ſuperueniūt.

Quarto ab experientia arguunt, dicendo; Quod ab Alexipharmacis hi vulnerati maximum iuuamentum perſentiunt quod manifeſtum eſt indicium talia Vulnera venenata eſſe.

Hæ ergo ſunt rationes eorum, qui tenent in huiuſmodi vulneribus non ſolū continui ſolutionem, Contuſionem, ac Dilacerationem eſſe, ſed etiam Ambuſtionem & venenum.

RATIONES EORVM QVI Ambuſtionem in Sclopettorū Vulneribus ac venenum adeſſe negant, & rationum Contrariarum ſolutiones.

A Senſu enim imprimis, dicendo arguunt, Quod ij, qui huiuſmodi Vulneribus vulnerantur nullam vſtionem percipiunt, ſed tantum dolorem, & contuſionem ac dilacerationem, Similiter ſi indumenta ab huiuſmodi Globo transfoſſa aſpiciantur, nullum Ambuſtionis adeſt veſtigium, vel ſint Linēa, vel Lanea, vel ſerica, vel cuiuslibet alterius materiæ, ſed tantum dilacerata, & abſciſſa apparent, Preterea ſtuppa, aut Goſſipium, aut Lana, aut Lintea, aut id genūs alia, quæ vna cum pila in ſclopetti fiſtulam immittuntur, ſi poſt eiaculationem inſpiciantur, abſq; vllo ambuſtionis veſtigio reperiuntur, & hec ſepe in vulnerum cauitate latentia à Chirurgis incombuſta adinueniuntur ac extrahūtur.

Si fiāt ſimiliter Globi ex Goſſipio, vel Stuppa, vel Charta, vel alia accenſibili materia, vt in publicis ſpectaculis fit, quamuis ignis vi excutiantur, tamen nullam combuſtionem, ſunt paſſi, & ſi nigricantes appareant, hoc ex puluere prouenit, Ergo tanto minus Globi ex plumbo, vel ferro facti cum minus inflammabiles ſint materie incendi ac igniri poſſunt.

Deinde illi, qui Naues vel quid aliud ab huiuſmodi bombardicis globis defendere volunt, ſtuppam, vel Lanam, vel quid ſimilæ apponunt, vt huius Globi impetum retundere poſſint, quod non aſſequerentur, ſi in talibus Globis ignea vis eſſet, quoniam huiuſmodi ex tali ictu flagrarent ac comburerentur.

Adiungitur etiam, quod huiuſmodi Globi Metallici ſi ſtatim, poſt quam fuerint eiaculati, manibus pertractentur, vix tepidi perſentiuntur, ne dum ita ſint calidi, vt vſtionem efficere poſſint, Additur etiam, quod plumbum ægre abſq; fuſione igniri poteſt, vt experientia patet.

In his etiam Vulneribus, ſi Ambuſtio adeſſet, ſanguinis fluxus non fieret, cum ambuſtio, vt inquit Gal. v. Meth ſanguinis profluuium ſiſtat. Sed in huiuſmodi vulneribus magna, vt plurimū fit ſanguinis hemorragia, ergo in his vulneribus vſtionē nō adeſſe fatēdū eſt. Si

Si Globi iterũ igniti eſſent, vt Aduerſarij inquiunt, ſi in in accenſibilem materiam impingerentur, vt in Sclopetarium ſiue Bombardicum puluerem, facillime illũ conflagrarent, quod nullo pacto euenit, vt experientia patet, Ergo nullo pacto igniti ſunt, cum huiuſmodi puluis ex minima ignis ſcintillla flammã concipiat & ſi huiuſmodi puluis non ignitur, Ergo tanto minus caro cõburi à Gobbo poteſt.

Si quid etiam ignitum comburere debet, opus eſt mora, cum manifeſte appareat, aliquos accenſas prunas, vel quid ſimile maximo motu innoxie pertractare; Sic licet Globus perignitus eſſet, breui temporis ſpacio, quò partem feriens pertranſit, nullo pacto vſtionem efficere, & Eſcaram inducere poteſt, cum ignitum ferrum, vt Eſcaram inducat, mora ac tẽporis interſtitio egeat.

Manifeſtum etiam eſt, ſi Globus à magno pulueris Bombardici aceruo contegatur, puluiſq; accendatur, quod illico, ſi quis Globum contrectabit, non excalefactum percipiet. Si hoc ergo eſt verum vt eſt veriſſimum, Ergo tanto minus globus à Sclopetto emiſſus tantum calorem ab accenſo puluere concipere poterit, vt in urere poſſit, cum ne minima quidem ipſius Globi pars à puluere in Sclopetto contento contegatur, & ſtarim propellatur.

Si globi ſimiliter igniti eſſent, & ambuſtionem efficerent, cum intra carnem retinentur ſibilum, & ſtrepitum efficerẽt cum ex caloris actione in humidum, huiuſmodi ſtrepitum fieri uideamus. Cum ergo nullus ſibilus audiatur, ſignum eſt, quod huiuſmodi Globi igniti non ſunt, & ambuſtionem non efficiunt.

Manifeſte etiam apparet, quod ſi colliquatum plumbũ ſupra carnem ponatur, Veſſicas tantũ excitat, minime uero Eſcaram inducit, Si hoc ergo ita eſt, & tunc temporis feruidiſſimum eſt, tanto minus Eſcaram inducere poterit, quando colliquatum non erit.

Si fiat ſimiliter pila, ſiue Globus ex Sulphure uel Cera, & in Sclopetti fiſtulam poſt magnam Bombardici pulueris quantitatem imponatur, & eiaculetur uel à propinquiori, uel à remotiori loco, neq; Cera liqueſcit, neque funditur, aut accẽditur, aut immutatur Sulphur, quamuis à ſclopettatio puluere accenſo impellantur, aut uiolento motu ferantur, Ergo minus plumbum igneſcere dicimus.

Et ſi enim Globi ignis ui impellantur, tamen igniti eſſe non poſſunt cum in accenſo Bombardico puluere non tantum immorentur, ut ignem concipere poſſint quod fidẽ faciunt cerei Globi, qui à ſclopetto eiaculati, ſi in parietem impingantur, uel in quid aliud durum, reſiliunt ac retrocedunt, & non adherent, quod facerent, ſi calefacti eſſent, & ſi quid aliud percutiant vehementer ledũt, ac perforãt

Ad Ariſt. Autoritates dicendũ, Licet ex motu calor excitetur, & licet plumbũ quo ſagittæ muniuntur, cum in tenues laminas ſit redactum, liqueſcere faciliter poſſit, tamen non comprobant, quod globi ex plumbo comburere poſſint, cũ cras ſi & ſolidi ſint, Habemus etiã hoc quod ſagittæ cum ſphericam figuram non habeant, difficilius Aerem ſcindunt, & ideo in difficiliori motu magis excalefiunt, Globi verò cum ſint rotundi facilius per Aerem feruntur, vt inquit Ariſt. 4. Meteororum, & circumquaq; faciliter voluuntur, & modo in haemodo in illa parte calorem concipiunt, ſi quem modo acquirant, & ideo non ita excalefiunt, vt vſtionem efficere, & liquefieri poſſint.

Rubedo ſimiliter quæ circa huiuſmodi Vulnera apparet, vſtionis indicium nõ præbet, vt aduerſarij inquiunt, cum talis rubedo in alijs Vulneribus, ſiue Contuſionibus ſępe ob tenuis ſanguinis confluxũ eueniat, qui confluxus ob dolorem, vel quid aliud excitatur.

Ad id vero quod inquiunt, quod Eſcara manifeſte in his Vulneribus apparet, dicendum, quod nigredo, & id quod in his Vulneribus Eſcaræ ſimilę apparet, nõ eſt vera Eſcara, quoniã vera Eſcara, quæ ab Igne vel ignito ferro inducitur, dura admodum, & ſolida eſt propter humores qui in carne prius continebantur exiccationem, In his Vulneribus verò id, quod Eſcaræ eſt ſimilæ, humidum eſt, & nihil aliud eſt, niſi contuſa, & attrita care quę ex vehementi contuſione à globis facta emoritur, & non ſolum ſanguine, ſed etiam ſpiritu priuatur, & ideo languida, liuida, & emortua apparet, vt Eſcaram, & cruſtam referat, Et hoc etiam in alijs magnis contuſionibus apparet ac fit.

Ad id vero, quod inquiunt, Huiuſmodi vul-

di vulnera vſq; ad nouem dies excreſcere ſicuti ambuſta, Reſpondendū hoc ignis vi non fieri, vt vulgares cogitant. Sed hoc prouenit, quia tali temporis ſpacio Eſcara abſcedit, pus gignitur, & aduſta caro putreſit. Sic in his Vulneribus tali temporis ſpacio contuſa caro putreſit, & abſcedit, & ſanies egreditur, Non proue nit ergo ex ignis Natura, ſed ex putre-factione.

ARGVMENTA PROBANtia huiuſmodi Vulnera eſſe ſine veneno, & Aduerſariorum rationum ſolutiones.

IN his Vulneribus veneficam qualitatem non adeſſe, rationes probãtes ſunt infraſcriptæ. Si quid veneni in his Vulneribus adeſt ex puluere prouenit, Sed puluis venenatus non eſt, Ergo huiuſmodi vulnera abſq; vllo ſunt veneno. Quod vero puluis non ſit venenatus, probatur, quia pulueris compoſitionem ingredientia, vt eſt ſulphur, Sal petre, & Carbo innoxie deglutiunt, immo magna cum vtilitate ac iuuamento ab Aegrotantibus aliquando aſſumuntur, & deforis ſimiliter cum Aegrotantium vtilitate applicantur, Ergo venenoſa non ſunt, & & per conſequens, neq; qui ex his ſit puluis, venenatus eſſe poteſt, & hoc probatur, quoniam Sulphur in pulmonum affectibus, ſi apte & commode præparetur maximo cum infirmorum iuuamento à Medicis probatur, vt Gal. lib. de Simpl. Med. Facult, Dioſcorides lib. v. cap. 36. & multi alij primates Autores inquiunt. Nitroſę item ac Sulphureę Aquę non ne maximo cum Aegrotantium iuuamento ad inueteratos Stomaci dolores ad paraliſim, Calculum, & alios difficiles morbos ad multas libras bibuntur, Et à picatis mulieribus non ne abſq; euidenti noxa Carbones deuorantur, Sal petræ ſimiliter, ſiue ſal nitrum, nullam in ſe habet venenoſitatem, vt experientia patet, cū non pauci pro ſale illo vtantur.

Ex tranſmutatione ſimiliter in igneā qualitatem puluis venenoſitatem acquirere non poteſt, cum ipſa doceat ratio, ignem vi veneni reſiſtere, tum actu, tum potentia, nullamq; venenoſam rem ignis vi generari poſſe, Neq; à plumbeo Globo vlla virulentia prouenire poteſt, cum plumbum naturę noſtræ familiarę ſit cū ad malignorum vlcerum conſolidationē ac exiccationem conducat, & hoc magis probatur, quia plumbei Globi ab aliquibus, qui ab his fuere vulnerati, diutiſſime interdum abſq; vllo incommodo in penitiores partes permanent, ac feruntur, Piſtrum igitur ex ſe nullam venenoſam qualitatem habet, Tetrapharmacu ſimiliter quod ſit Nitro, Sulphure, & Cinere, vetuſta ſcabies, & Pſora curatur; Quod vero hic puluis veneno careat, Germani fidem faciunt, vt Quercetanus inſignis Medicus teſtatur, qui ab huiuſmodi acce pto vulnere huius pulueris Cochlear ma gno cum iuuamento deuorare ſolent Praua verò Symptomata in his vulneribus eueniunt ratione Cacochimiæ, & pletorę vel contritæ, contuſæ, dilaceratæ, & emortuæ carnis ratione, quia humor à vulnere profluens in contuſam carnem imbibitur qui copioſus exiſtens, naturaliq; calore carens putreſcit, & proximas etiam ſibi partes tangendo corrumpit, & Phagedena, vel Sphacelum gignit, Et ſi venenati huius vulneris ratione hec praua Symptomata euenirent, in omnibus accide-rent ac urirentur, quod contra apparent. Ergo concludendum, quod hec vulnera venenata non ſunt, cum non in omnibus praua Symptomata eueniant, & quibus accidunt, vt diximus, ex patientis Cacochimia, vel pletura, vel contuſionibus ratione, vel qualibet alia cauſa prouenuant, & non veneni ratione cum huiuſmodi vulnera prorſus veneno careant.

Tremor ſimiliter cordis rariſſime euenit, & quibus accidit, vel ex timore, vel qualibet alia cauſa prouenire poteſt, & non venenati vulneris ratione, quod ſi eſſet, vel ſemper, vel vt plurimum adeſſet, Ex Alexipharmacis iuuamentum perſentiunt, quatenus principalia membra roborant, & non quia venenum oppugnant cum nulla virulentia adſit, vt ſuperius fuit probatum.

Diu verò aperta huiuſmodi vulnera ſeruari debent, & hoc preceptum, vt in virulentis Vulneribus obſeruari debet cō tuſionis ratione, cum totum contuſum in pus verti debeat, vt Hipp. Gal. ac alij Au tores inquiunt, & non ratione veneni.

Huiuſmodi item pulueris conſtructores pauci ſunt qui dicta diligētia vtant ur, vt in dies videmus, & qui hoc faciunt, recte faciunt, cum quilibet attractus pul-

nis pectori noceat, ac alijs partibus, & pectoris anguſtiam, Aſtma, obſtructiones, & alios morbos parere poſſit, Non faciũt ergo hoc, quia talis pulueris alitus venenoſus ſit, quod ſi eſſet, multi ex his magiſtris ſepe interficerentur, & pauci ad ſenectutem peruenirent, quod contra in dies apparet, ſed vt à prędictis morbis ſe caueant.

HVIVS DIFFICILLIMAE Queſtiouis determinatio ac propria ſententia.

NOſtra vero ſententia eſt, quod hec vulnera, vt plurimum ſint abſq; vſtione ac veneno, Sed cum contuſione, Dilaceratione muſculorũ Vaſorum, partium Neruoſarum, ac etiam ſepe cum oſſium fractura. Sed aliquando etiam poſſe eſſe complicata cum ambuſtione ac veneno, quod ita probatur.

Si quis enim ita cominus Bombardico fulmine fuerit vulneratus, vt inflammatus puluis globum impellens, à quo ictus infertur, & in leſa parte cum Globo imprimatur, nemini eſt dubium, quod indumenta vſta tunc apparent, & caro aduri etiam poteſt, quę aduſtio tanto magis fit, quando in parte nudata, proprius vulnus accipitur, idq; fit ob ſolius pulueris inflammati vim, quia ardens atq; ignitus à ſclopetti fiſtula foras fertur, & non incenſi ac inflammati globi vi. Sed ambuſtio fieri non poteſt, quando à longinquo quis fuerit percuſſus, cum inflammatus puluis illuc peruenire non poſſit. Ex dictis ergo patet quod cum his Vulneribus ambuſtio etiam complicari poteſt, & nõ firmiter aſſerendum, hec omnia vulnera abſq; vlla ambuſtione ſemper eſſe.

VENENVM HIS VVLneribus complicatum eſſe poſſe.

QVO ad venenum, dicimus, quod huiuſmodi vulnera etiam venenata eſſe poſſunt, ſed non Bombardici pulueris ratione, vt ſuperius fuit dictum, ac probatum, ſed plumbei Globi ratione, cui ab extrinſeco venenum adhibetur, cum facillime quouis humore imbui poſſit ob eius molliciem ac raritatem, quamuis ex ſua natura nullam venenatam qualitatem vulneribus inferrę poſſit, quod mirum eſſe non debet, cum ferrum magis denſum, durius, ſolidius, & minus poroſum aliquam virulentam qualitatem recipere, & alterius generis ſubſtantiam admittere poſſit, vt grauiſſimi Autores atteſtantur, vtq; 9. Aeneiadum apud Virgilium patet, qui inquit, Vngere Tela Manu, Ferrumq; arma e veneno, & lib. x. dixit; Vulnera dirigere & Calamos armare veneno, & lib. XII. dixit, Non ſecus ac Vento per Nubem impulſa ſagitta, Armatam ſeui parthus, quem felle veneni, Parthus ſiue Lydon te lũ immedicabilæ torſit, Et Ouidius lib. Triſt. 3. ſcriptum reliquit; Nam volucri ferro tinctilę virus ineſt, Et hoc confirmat etiam Paul. Ag. lib. 6. cap. 88. & Dioſcorides lib. 6. cap. 21. & alij multi Autores.

Non eſt ergo dubitandum, quod ob aliquam venenatam mixtionem Globi venenati fieri poſſint, atque plagas huius modi veneno ita complicatas efficere poſſe, vt ſolo traiectu eius veneni notas periculoſiſſimas relinquant, & niſi oportunũ adhibeatur remedium, necem afferre poſſe, cum illud venenum propter ſuę ſubſtantiæ diſſenſionem, ſubſtantiam noſtrã ledat, ac corrumpat.

Experientia etiam patet, vt multi grauiſſimi Autores atteſtantur, multas hodie reperiri mixtiones adeo venenoſas ac peſtiferas, vt ſi in ijs ſagittæ acies temperentur, qua vulnus fiat, & ſanguis profluat, quamuis ſagitta non adhereat, ſed velociſſime tranſmittatur, tamen venenum adeo ſubtilę eſt & peſtiferum, vt ſẽſim à minoribus venis ad maiores ſerpẽs atq; inde ad precordia pergens confeſtim vulneratum interimat. Concludere ergo poſſumus, quod Globi plumbei vel alterius materiei infici veneno poſſint, in mergendis Globis, atq; aliquoties extinguendis in lethalibus ac teris ſuceis, & non infundendo venenum in aliquod foramen conſulte factum, vt aliqui voluerunt, Sic ergo plagas inficere, atq; illorũ maligna qualitate ĩbuere poſſũt quamuis ipſi globi velociſſime trãſmittãtur, Cum venena quò magis ſpirituali ſubſtãtia ſunt compoſita; eo celerius ac ſubtilius ſuos effectus pariant, cum pernicioſiora ac communicabiliora eſſe ſoleant, vt ex viperarum ac aliorum venenoſorum Animalium morſu patet, & hoc tanto magis venenoſi Globi efficiunt, quando

in corpore retinentur.

Si quis vero diceret; Venenum Globo perfuſum ignis vi extingui, & ideo venenoſam plagam efficere non poſſe.

Reſpondendum Globum ignis vim non ſentire, vt ſuperius probatum fuit, cum contrectari ſtatim, poſt quam fuerit eiaculatus, poſſit, Vel dicendum, quod ſi ignis vim ſentiat, tamen tantam non eſſe vt venenum, quo globi ſubſtantia perfuſa eſt, extinguere poſſit; præſertim cum venenum illud per omnes Globi partes ita ſit permixtum, vt omnem illius ſubſtantiam maligna qualitate peruertat. Cõcludendum igitur, quod Vulnera à Scloppetto facta veneno complicata etiam eſſe poſſunt, non propter puluerem, ſed ob Globum venenо dilibutum, quod male animati homines facere ſolent, cum meditato conſilio ex inſidijs aliquem adoriuntur.

DE VVLNERVM SCLOpettorum Eſſentia;

QVO igitur ad horum Vulnerum eſſentiam ex dictis ſatis manifeſte fuit demonſtratum, quod huiuſmodi Vulnera ſunt conjuncta cum contuſione ac Dilaceratione partium mollium & aliquando etiam cum ſolidatum fractura, & ambuſtio etiam, & virulentia conjuncta eſſe poteſt.

DE CAVSIS, SIGNIS & horum Vulnerum Differentijs.

Cauſa. HOrum Vulnerum Cauſæ, ſicuti de alijs Vulneribus fuit dictum, ſemper ſunt Externæ, vt Globus pulueris inflammati vi à Sclopetti fiſtula eiaculatus.

Signa. Notæ verò Vulnerum à Sclopettario Globo factorum à pluribus ſumi poſſunt imprimis à vulneris figura, quæ circularis eſt, vel quadrilatera, vel alterius figura, quę circularis eſt, vel quadrilatera vel alterius figurę, ſecundum quod, vel à rotundo, vel quadrilatero globo, vel alterius figuræ Vulnera facta fuerint, cutis, & carnis color deprauatus, & liuidus apparet, contuſio adeſt, inequalis tumor, dolor admodum vehemens, & grauis ita vt ab aliqua magna mole percuſſio facta eſſe videatur, & hoc præcipuę accidit, quando neruoſæ partes fuerint leſę. In his Vulneribus aliquando pauca, vel nulla ſanguinis copia ob contuſionem alio ſanguinem impellentem, vel ob aliam cauſam ipſius ſanguinis fluorem impedientem, effunditur, & aliquando etiam ob vehementem dolorem magna ſanguinis hemorragia fit, Vulnus paruum apparet, & aliquando pars ita tumet, vt vix primo aſpectu in ingreſſu anguſtum ſpecillum ingredi poſſit, Ferientis corporis ſemper data proportione, Et exitus via, quando totum membrum transfoſſum erit, patentior eſt, quam via, per quam Globus fuit ingreſſus, & tandem ex Aegrotantis relatione in talis vulneris cognitionem deuenimus, ſe à Bombardico Globo vulneratum eſſe affirmantis.

Hec ergo ſunt ſigna talium Vulnerũ. Si vero huiuſmodi vulnera venenata fuerint, optime animaduertendum eſt, ne inopinatus interitus ſuperueniat, & Medici imperitiæ, vel Aeris malignitati, vel Pletoræ, vel Cacochimiæ imputetur.

Horum vulneratorum vulnerũ ſigna. Signa verò talium venenatorum vulnerum ſunt, color carnis, qui liuidior eſt alijs vulneribus à Scloperto factis, & caro veluti emortua apparet, cum totius partis decoloratione, & maiora ac ſeuiora Symptomata concomitantur, vt maiores ac extraordinarij ac intollerabiliores dolores, In vulneris ambitu inflammationes & pungitiui dolores cum totius corporis grauedine ac torpore perſentiuntur ingentes, ac ardentes Febres, animi deliquia, & Syncopę, virium proſtrationes, & mentis alienationes comitari ſolent, abſq; vlla manifeſta cauſa, ob quam huiuſmodi Symptomata ſuperuenire debeant, Globus ſimiliter, ſi haberi poſſit, cõſiderandus, qui ſi venenatus erit, non ſui coloris apparebit, ſed incilus, & per medium diſſectus obſcurus, violaceus, ac purpureo colore permixtus, & tandem alterius coloris, quam reliqui non venenati Globi eſſe ſolent.

Ambuſtionis cõplicata ſigna Complicatæ ambuſtionis ſigna erunt veſſicæ, Excoriatio, Dolor mordens, & cutis induratę ac cõtractæ ſiccitas, veſtiũ aduſtio, & tandem vulnerati relatio, vtrũ cominus, vel eminus fuerit percuſſus, ambuſtionis propter inflammatum puluerẽ indicium nobis dabit.

Hec enim omnia animaduertere oportet,

oportet, non ſolum quia morbum grauiorem efficere valent, ſed etiam quia idoneam curationem propter praua Symptomata prohibere poſſunt, cum doceat Gal. 4. Methodi cap. 5. quod quando vlcus cum aliqua alia affectione fuerit coniunctum, prius illam affectionem eſſe curandam, ac tum demum ad vlceris curationem eſſe deueniendum.

DE HORVM VVLNERIS Differentijs

CVM Differentiarum cognitio ac conſideratio vt inquit Gal. 4. & 7. Meth. maximè ad Vulnerum curationem conferat ac conducat, ideo horum Vulnerum differentijs verba faciemus.

Differentiæ igitur in his Vulneribus ſumi poſſunt, vel à magnitudine, vel paruitate, vel Vulneris figura, quæ differentiæ à Globis proueniunt, ſecundum quod ex varia materia, vel figura, vel magnitudine fuerint prædıti, cum alij ſint rotundi, alij plani, alij longi, alij maiores, alij minores, & alij minimi, vel à parte affecta, cum alij ſolum carnem vulnerent ac perforent, Alij cum carne etiam neruoſas partes, alij etiam oſſa contingunt, & alij ſolum carnem pertendunt, & cum aliquid tali ictui reſiſtat, vt fortis Armatura, vel quid ſimile, Vel à vulnerationis modo differentię oriuntur, cum aliqua ex his Vulneribus tantum plana ſint, aliqua vſque ad centrum penetrēt, & aliqua magis, vel minus, & aliqua totam partem perforant, & aliqua, vt diximus, ſunt cum veneno coniuncta, alia abſque veneno, & aliqua cum ambuſtione, & aliqua abſque ea.

DE VVLNERVM SCLOpettorum Prognoſtico.

IVdicium in his Vulneribus faciendũ, ſicuti in alijs Vulneribus ſuperius diximus, & præcipue illa aurea Gal. ſententia 4. Meth. 6. dicta conſideranda, Vulnera ſcilicet, vel morbos dici magnos, vel propter affectę partis præſtantiam, vel propter vulneris, vel morbi magnitudinem, ac vehementiam, vel ob vlceris ſeu morbi malignitatem. Quotieſcumque igitur Vulnera in aliqua nobili ac principali parte, vel nobili ac principali parte deſeruiente fuerint, mortifera eſſe iudicabimus, Vulnera ſimiliter, quò maiora ac profundiora fuerint, & cum oſſiũ ac Neruoſarum partium dilaceratione, eo ſunt periculoſiora, ac ea præſertim, quę in capite cum cranij fractura fuerint accepta, & in Thorace, vel Abdomine quādo intra dictarum partium cauitatem penetrant, & ſi cum internarum partium leſione ſint, periculoſiſſima redduntur. Lę quæ in Iuncturis, Vel iuncturis propinquis partibus, propter magna ac varia Symptomata, quæ inde ſequi ſolent, periculoſa ſunt Vulnera. Quibus Vulneribus ſimiliter malignitas, & præſertim venenum eſt coniunctum, periculum maximum adeſt, quamuis parua huiuſmodi vulnera appareant, ob contrariam veneni ſubſtantiam. Supradicta item Sclopettorum Vulnera eo periculoſiora ſunt, cũ in corpore Cacochymo, & prauis ſuccis repleto erunt, & quo ſeuiora Symptomata euenient, & quo maioribus affectionibus erunt complicata, eo periculoſiora redduntur. Si vero talia Vulnera ſint in corpore ſano, in parte ignobili, & parua ſint & abſque prauis Symptomatibus, & abſq; alterius morbi complicatione, tutiorā erunt.

DE VVLNERVM SCLOpettorum Curatione.

PRO horum Vulnerum curatione, cũ vniuerſalia ac particularia præſidia conueniant, Quo ad vniuerſalia, ne iterum, quod ſuperius, de alijs Vulneribus fuit dictum, repetamus, idē faciendum eſt, ac eadem præcepta ſunt obſeruanda, ideſt circa ſex res Nonnaturales, Purgationes, ſanguinis miſſionem, Reuulſiones, ac Deriuationes, ideo vide ſuperius, de quibus diffuſe à nobis fuit dictum.

Quo ad particularia, imprimis quicquid extraneum in vulnere fuerit, vt indumentorum Fruſtula, Globi, Oſſium fragmenta ſeparata ac pungentia, & alia quæ à Natura conſeruari non poſſunt, vt ſanguis extrauenatus, caro contuſa, & lacera, pus & ſimilia, ſi abſque maximo dolore fieri poteſt, extrahenda, & hoc faciēdum, vel Digitis, vel volſellis, aut Tenaculis, aut Forcipibus denticulatis, atque inſtar Roſtri aduncis, vel alijs ſimilibus inſtrumentis. Quamprimum vero extranea educenda, & prima die, ſi fieri poteſt *Extranea quādo & quibus extrahēda*

cum

eum dum calentia ſunt Vulnera, minori dolore tractentur, & facilius hec actio fiat, & procedéte tempore ſenſibiliora redduntur Vulnera, Tumor aliquis ſuperuenit, & vulnus anguſtius redditur, & ſi caro, vel membranoſi Tendines rumpantur, aut perforentur ſepe Globum, tegũt ac intercludunt, & ideo poſtea ingenti cum dolore euelluntur, his ergo de cauſis quamprimum, & prima die, ſi fieri poteſt, omnia externa euellenda, & ſi Globus, & alia externa longe ab oppoſita parte diſtent, per idem foramen extrahenda & niſi vulnus ſatis hiet, modo nihil prohibeat, vt facilius externa extrahi poſſint ampliandum vulnus, Si vero parum ab oppoſita cute diſtent, & neq; Nerui, aut Venę, aut Arteriæ ſectionem in oppoſita parte prohibeant, per oppoſitam inciſam partem euellenda. Niſi verò Globo extrahi poſſint, vel quia lateant, vel quia in extractione aliquod imminet periculũ tunc melius erit illos tam diu dimittere, donec Natura ſua ſponte ipſos extrudat, cum innoxie ſtanei, vel plumbei Globi intra carnem ferantur, non tamen hoc accidit de Ferreis, & Aeneis globis, & de alijs, qui rubiginem contrahere poſſunt, qui, donec fuerint educti, Vulnera ſaneſcere prohibent. Hec vero externa educendi actio, cito, tuto, ac iocunde facienda, vt Gal. 14. Meth. ac multis alijs in locis inquit, & quia quid faciendum eſt ſi fieri poteſt, vnica vice agendum, & in ſequentem diem non differendum, & quicquid fuerit extractum Aegro oſtendendum, cum maxime infirmi letentur ex inſpectione eorum, quæ ei dolorem inferre poterant.

Si verò Globus in aliquo oſſe ſit infixus, vt in oſſe Tibiæ, vel Femoris, vel Cubiti, vel aliquo ſimili, & compreſſione, vel ſpecilli impulſione dimoueri, & alijs dictis inſtrumentis euelli non poſſit, Terebello Cannula munito, vel ſolo Terebello globus perforandus, & ſic commode extraſſi ſolet, Niſi vero Terebelli commoditas adſit, vel nullo pacto abſq; maximo dolore, euelli poſſit, poſt inflammationis tempus, & poſt ſuppurationem, ac quando contuſum os abſcedet, remouebitur, & cum ipſo oſſe egredietur, quod deſquamari & abſcedere eſt neceſſe, cum à vehementi illa contuſione ſit alteratũ.

Si vero in partibus nobilibus, & ad vitã neceſſarijs globuli ſint infixi, & abſq; vitę diſcrimine euelli non poſſint, cũ iam praua Symptomata appareant, vt in Cerebro, Corde, Pulmone, Iecore, Renibus Veſſica, Gutture, & alijs ſimilibus partibus, nullo pacto manus eſt admouenda, cum infirmo vllo modo opem ferre nequeamus, Et in his tantum Prognoſtico vti debemus, & aliquod Medicamentum applicandum, ne infirmus omnino à Medico derelinqui videatur. Si verò euentus ſit incertus, periculum prædicendum & Globi extractio aggredienda, cum prę ter ſpem multa in Cheirurgia commoda eueniant, & cum humanum ſit, & plenum beneuolentiæ ſignum in extremis malis ad experimentum vſq; procedere, vt Aetius inquit. Quomodo verò in eorum extranearum eductione Aeger ſit ſituandus, abunde ſuperius fuit dictum, id eo non repetam.

In electione ac particularium Medicamentorũ inſtitutione, cum vnà cum continui ſolutione contuſio, & carnis dilaceratio, & dolor adſit, plures Intentiones habere debemus, Prima enim erit dolorem lenire ac ſedare, quod præſidijs ſuperius dictis faciemus, Secunda, quod contuſum eſt, ideſt dilaceratam carnem, quã ciſſime ſeiũgere ac ſeparare. Tertia erit disiunctas partes vnire, quod fieri non poterit, niſi deperdita ac dilacerata caro iterum reſtauretur, Iure ergo à doloris mitigatione, quando infeſtat, incipiendum, cum dolor materię ad affectam partem attractionis ſit cauſa, & vires proſternat, & vigiliarum, Febrium, ac aliorum prauorum Symptomatum ſit cauſa, & ideo pro primo apparatu Aliqui Oui albumine, vel potius Ouo integro, idest Putamine vnà cum Albumine ſimul optime concuſſis cum penicillis, & Splenijs vtũtur, & circum circa Defenſiuum applicant; Alij Oleo, & Aceto ſimul mixtis à principio Licchinia imbuunt, & applicant, cum hoc præſidium dolori, defluxioni, Inflammationi, ac putredini reſiſtat, Alij feruentia Olea, vt Oliuarum, vel Sambuci, vel Catellorum à principio ſalubriter admouent, & huiuſmodi olea ſunt in cauſa, vt interna prauorum humorum fuligo diſſoluatur, & impediunt etiam ne extraneo Aeris, ac ventorum

Quid faciendum in primo apparatu.

KK impulſu

impulſu Vulneris cauitas alteretur, & id eo cum hec vulnera maxime ab Aere alterentur, quamprimum igitur occludenda. Alij pro primo apparatu vtuntur Oleo feruenti ex Ouorum Vitellis, vel Hypericonis Oleo, vel Florum Verbaſci, eſt hec omnia mirabiliter leniant ac emolliant, doloreſq; ſedent, Et in ſupradictorum Oleorum defectu, feruens oleum Sem. Lini, vel Chamemoli, vel Lumbricorum, vel Terebenthinę, & ipſa Reſina Tereb. & calens Butyrum aſſumi poteſt, & competit,

Nota Animaduertendum vero ne in his Vulneribus Emplaſtica Medicamenta, quæ ſint craſſę, & terrenæ ſubſtantiæ, ac adſtringentia ſint, & quæ ſubito exiccantur applicentur, quoniam partem comprimendo magnos excitant dolores, & ideo defluxiones Inflammationes, & alia praua Symptomata oriantur, cum meatus, & cutis poros obſtruant, humores cogāt craſſioreſq; efficiant. Pro Secunda Intētione conſequenda, eum omnę, quod cōtuſum eſt, putrefieri ſit neceſſe, vt inquit Hipp. ac alij boni Autores, & hoc quam primum fieri debet, vt dicti Autores inquiunt, ne inclusum virus, aut latens ſanies maius periculum moliatur, atq; etiam Febres, Dolores, & alia praua Symptomata ſedentur. Pro Secundo ergo apparatu ſuppurantia ac pus mouentia conueniunt, quæ inſiti caloris noſtri vim ac ſubſtantiam tueantur, & corruptos humores in benignius commutent, putridumq; ſanguinem in pus quamcitiſſime conuertant, & ſic vulnus in meliorem ſtatum reſtituant. Sed in his Vulneribus ſuppurantibus Medicamentis, Digeſtiuis vulgo dictis vti debemus, vt eſt id, quod Reſina Terebenthina, Oui Vitello, & Oleo Roſaceo componitur, Vel Tetrapharmaco, quod fit ex Pice, Reſina, Cera & Adipe, quod Digeſtiuum maxime à Celſo laudatur, vel aliquo ſimili ſuppurandi vim habente, quibus ſemper aliqua precipitati præparati portio addenda eſt, vt ſexta vel octaua pars, & hoc faciendum, vt affecta pars à corruptione præſeruetur, cum de hac re maxime talia vulnera periclitentur, cum dictū precipitatum putridam ac contuſam carnē, nullo, vel minimo cum dolore, abſumat nullamq; malam qualitatem vulneri inducat, ſed optime diſpoſitum illud reddat; Illiniantur ergo Turundæ, vel quicquid in vulneris cauitatem apponitur infraſcripto Vng. vel ſimili. ℞. Vng. Tetrapharmaci dicti vnc. II. Precipitati optimi ac pręparati dragm. II. M. & vtere, vel.

Profectō ad ſ. apparatu.

Digeſtiuum.

℞. Vng. Baſiliconis Mai. vel Minoris vnc. II. Butyri recentis vnc. I. Precipitati optimi ac præparati dragm. II. ſ. vel dragm. III. M. & his, vel ſimilibus Turundas ſiue Elicchinia illine. In Vulneris vero ambitu Vng. ſupraſcriptum, vel Tetrapharmacum Vng. ſine precipitato applicare poſſumus, & bis in die hec Medicamenta permutanda. Vt vero partis calor conſeruetur ac foueatur, vtq; dolor deuitetur, affecta pars Lana ſuccida Hydreleo ex Oleo Roſaceo, & Aqua Roſacea ac pauciſſima Aceti portione imbibita circumdanda, vt lib. 5. cap. 26. C. Celſus inquit. Remotiora verò loca ad humorum defluxum prohibendum, aliquo defenſiuo illinienda, vt Vng. de Bolo defenſiuo dicto, vel infraſcripto, vel ſimili, quorum formulæ plures ſuperius deſcriptæ fuere.

℞. Pulueris Roſarum Rub. Myrtillorum an dragm. I. Boli Arm. Terræ ſig. an dragm. VI. Succorum Plantaginis, Solatri an vnc. I. Aceti Roſacei vnc. II. Olei Roſacei Omph. Myrtini an vnc. II ſ. Ceræ vnc. II. M. & S. A. fiat vng. *Defenſiuum.*

Animaduertendum vero ne Elichinia ſiue Turundæ ſint nimis craſſæ, ne extēdant, ac tetriorum vaporum, aut euius vis purrilaginis, quæ à Vulnere deici ſolet, exitum prohibeat, & ſic Inflammationū ac aliorum prauorum Symptomatū ſint cauſa, ac etiam, ne nimis ſint longę, ne pungant, vel duræ nimis, vel aſperę, ne dolorem excitent, ac lacerent; Neque in tromiſſi laquei, ſecundum meam ſententiam, conueniunt, ob maximum ac vehementem dolorem, quem dum intromittuntur, ac dum in vulnere detinentur, inferunt. Penicilli ſiue Turundæ ergo ſaltem primis diebus ſint tantæ longitudinis ac craſſitudinis, vt ne Vulnus claudatur, prohibeant, & commode pus exire poſſit. Neq; horum Vulnerum in interna parte agglutinatio verenda ob magnam carnis contuſionem ac attritionē, quæ in toto eſt Vulnere, cum glutinatio fieri

ſieri non poſſit, niſi poſt contuſæ carnis putrefactionem ac abolitionem, & nouæ regenerationem, Vinculorum etiam ac faſciarum multitudo, adſtrictio, & frequens membri contrectatio deuitanda, cum hec omnia dolorem inferant, & Inflammationum ac aliorum Symptomatum ſint cauſa. Contentiua igitur faſciatura hec Vulnera vinciri debent, & deinde commodo ſitu ac dolore vacante, & immobilis pars vulnerata ſituanda. Dictis vero digeſtiuis vti debemus, donec pus laudabilę aliquo modo apparere incipiat, quo apparente, ad Detergentia Med. deueniendum eſt, quibus ſemper precipitati pręparati puluis in maiori doſi, quam in Digeſtiuis, commiſcenda eſt, Quomodo vero fiant Detergentia Med. pluries ſuperius diximus, & inter Vng. in Officinis parata ſunt vng. Apoſtolorũ Auic. viride Andromaei, Diaponpholigos hic, Aegiptiacum Auic. & ſimilia. In illis vero Vulneribus, in quibus ob eorũ profunditatem Medicamenta cum Elichinijs ſiue Turundis in fundum vſq; applicari non poſſunt, iniectiones dictis Medicamentis Vino, vel aliquo conuenienti decocto diſſolutis faciendæ, & quotiescumq; hæ iniectiones ſiue ablutiones fiũt animaduertendum vt parum, vel nihil dictæ iniectiones in vulneris cauo relinquantur, ſed tantum ſufficit, vt vulnus abluatur. Deterſo optime Vulnere, carne repl endum, & hoc ſarcoticis Medicamentis pluries ſuperius dictis, & Turundarum in dies imminutione aſſequemur vt repleto tandem vulnere carne, Cicatrix Epuloticis eſt inducenda, vt de alijs vulneribus ſuperius fuit dictum.

Quouſque digeſtiua conueniant.

Niſi vero Digeſtiuis Medicamentis hec vulnera ad ſuppurationem perduci poſſint, & in Gangrenam ac partis corruptionem degenerare videantur, quod cognoſcitur ex partis colore ad liuidum, fuſcum, & nigrum tendente, ex fetore, & alijs Gangrenæ ſignis, quibus exiſtentibus ad Gangrenæ curationem, quã lib. de Tumoribus deſcripſimus, recurrendũ eſt, Sic ſi aliquod prauum Symptoma, vel aliquis alius morbus ſuperueniat, vel complicetur, vt dolor inflammatio, Ereſypela, Oedema, vel quid ſimilæ, ad horum curationem recurrendum eſt, Sic ſi talia vulnera in depaſcentia ac ſerpentia, & in alia maligna vlcera degenerent, de quibus omnibus in ſuperioribus à nobis fuit pertractatum.

In Vulneribus Venarum ac Arteriarũ eadem pręcepta ſunt obſeruanda, quæ in harum partium Vulneribus ſuperius diximus, Sic in Vulneribus Neruorum ac Tẽdinum, & aliarum Neruoſarum partium Quando ſimiliter oſſa fuerint ab huiuſmodi Globis percuſſa, vel fracta, vel in plura fruſtula comminuta, aut Luxata fuerint, vt de oſſium Vulneribus ſuperius diximus, ac de Fracturis, ac Luxationibus inferius dicemus, pertractãda. Hoc tamen animaduertendum in oſſium cõminutione, ne fruſtula educantur, niſi omnino fuerint ſeparata, aut niſi pungat quoniam ſi violenter ea educere, antequam à Natura ſeparentur, conaremur, caro, Ligamenta, Tendines, & Membranæ, quæ oſſibus adherent, diuellentur, ex quarum partium offenſione poſtea ingẽtiſſimi dolores, Inflammationes, Abſceſſus, & alia ſeuiſſima Symptomata accidere nt, & ſepe mors ſuccederet. Si vero oſſis fruſtula à Globo ad aliquam neruoſam partem fuerint delata, & illam pungendo ſtimulent, vel ſi propter pus, quod ea fruſtula à carne Ligamentis, & Membranis ſeparat, ad aliquem deſcenderint locum, quem pungunt, tunc volſella, vel alio ſimili inſtrumento educenda. Curatio horum Vulnerum ſimiliter ſecundũ partium diuerſitatem, vt de alijs Vulneribus ſuperius diximus, varianda, & eadem pręcepta ſunt obſeruanda, quæ in dictarum partiũ diuerſitatem, vt de alijs Vulneribus ſuperius diximus, varianda, & eadem præcepta ſunt obſeruanda, quę in dictarum partium Vulneribus obſeruari ſuperius diximus, vt ſi huiuſmodi vulnera fuerint in capite, ad Vulnerum capitis curationem recurrendum, ſic ſi ſint in Thorace, vel in Abdomine, Hoc tamen ſciendum, quod in quibus Globuli intra Caluariam & Cerebrum penetrauerint, deſperata eſt eorum ſalus, ſic in quibus penetrarunt intra Thoracem ac Abdominem, cum internarum partium leſione, quę ſimiliter ſine internarum partium leſione intra Thoracem penetrarũt etiam ſunt periculoſa, cum abſq; vlla oſſis leſione penetrare non poſſint, niſi globus, qui Vulnus inferat, ſit valde paruus

Notand.

& inter coſtarum ſpacia penetret. Cum ergo ex Glande Coſtae, vel reliqua Thoracis oſſa, vt plurimum frangantur, ideo dolores ac Inflammationes excitantur, ad quas mors ſequi poteſt, & ideo huiusmodi Vulnera verenda, Tamen vtrumque ſint Vulnera, non ſunt Aegri deſtituendi, vt ſuperius diximus, ſed periculum aſſiſtentibus pręducendum, & quæ artis ſunt, eorum nihil omittendum, cũ aliquando ſpe deplorati Aegri ad ſanitatẽ perducantur. Hoc tamen curandum in penetrantibus Thoracis Vulneribus, in quibus plumbeus Globus in cauitate continetur, & per illam errat, vt ociſſime edeucatur, cum pericardij ac Diaphragmatis compreſſionem efficiat, & harum partium vellicationem.

Quomodo Globi ex Thorace extrahendi

Situandus igitur eſt Aeger ita, vt Vulnus deorſum ſpectet, & flexili Specillo immiſſo Globulus circum circa molliter perueſtigãdus, & niſi adinueniatur, huc atq; illuch Aeger moueri debet, & tandẽ vt Vulnus pronum ſit ſituari debet, & iterum Globus perueſtigandus, & eo adinuento, reflexo ſpecillo erga orificium placide trahendus, & Coruino Roſtro, vel quolibet alio inſttumento apprehenſo educendus. Et ſi aliqua ampliatione ſit opus, per coſtarum longitudinem, & in ſuperiori coſtæ parte, vt ſuperius fuit dictum, facienda, Circa ręliquum curationis, ſicuti de alijs Thoracis penetrantibus Vulneribus fuit dictum, faciendum. In externa contuſa ac dilacerata Carne, quę in Vulneris labijs exiſtit, eadem Medicamenta ſunt applicanda, quæ in aliarum partium carnoſarum Vulneribus à ſclopetro factis ſuperius admoueri diximus. Sic Abdominis penetrantia Vulnera, ſi abſq; vlla internarum partium leſione ſint, licet periculoſa dicantur, tamen multi ſanari ſolent, & ſi Globus intus remanſerit, & de internarum partium leſione aulllum certum adſit ſignum, vt educatur, conari debemus, vtque in Thoracis Vulneribs diximus, Aeger ſuper Vulnus decumbere debet, & huc atq; illuch moueri, ita tamen, vt Vulneris orificium deorſum ſpectet, & reflexo ſpicillo leuiter perueſtigandus ac educendus. Niſi vero vllo pacto inueniri poſſit, illic ſinendus, cum melius ſit ita facere, quam periculoſam ſectionem, & cum pauca ſpè optati finis adire, cum multi cum Globo intra Abdomen diu ſuperuixerint, In reliquis eadem curatio competit, quam in Abdominis Vulneribus ſuperius deſcripſimus. Si vero hec Vulnera ſint abſque harum partium penetratione, ſicuti Carnoſarum partium Vulnera curari debent. Si vero huiuſmodi vulnera à venenato Globo fuerint facta, vt quam primum talis globus, ſi intus remanſerit, euellatur, ac omni pacto extrahatur curandum eſt; Deinde huiuſmodi plagæ, ſicuti alia venenata vulnera ſuperius diximus ſunt curandæ, tum Medicamentis ipſi plagæ ãpplicatis ac venenum extrahendi vim habentibus, tum per os aſſumptis, & deforis applicatis veneno reſiſtentibus, cor roborantibus ac munientibus, vt ſunt Theriaca, Mitridatum, & alia Alexipharmaca cum vino, aut alio conuenienti decocto propinatis, vt eſt decoctum Angelicæ, Gentianæ, Tormentillæ, Biſtortæ, Acetuſæ, Pimpinellę, Veronicæ, Meliſſæ, Seminum Citri, & ſimilium.

Quando cum his Vulneribus Ambuſtio fuerit complicata ſuper ambuſtas partes Cimolia Terra, Creta dicta, cum poſca in vnguenti formam redacta applicanda, vt Oribaſius lib. 7. cap. 6. & paul. lib. 4. cap. xi. inquiunt, vel Vnguentum de Calce optime lotum cum Roſaceo admixtum apponendum, vel Vng. Refrigerans Gal. vel quid aliud in Ambuſtionis curatione à nobis dictum.

DE REMOVENDIS Granulis Pulueris Sclopettarij Carni inſixis Cap. 81.

Cvm ſepe Sclopettarij pulueris Granula in faciem proſiliant, & in carnem infigantur. eamque contundant ac nigredine turpiſſime inficiant; Ideo aliquod præſidium, pro hac deformitate tollenda in medium eſt afferendum, quamuis difficulter hoc fiat.

In Principio igitur, ante quam illa vulcuſcula occalleſcant, ſpecilli cuſpide Granula leniter educenda, & poſca talis pars optime abluenda, vt comminuti pulueris Granula ac nigredo tollatur, & deinde Oui albumen optime concuſſum, vt

dolor

dolor leniatur, & humores repercutiantur applicandum, ſequenti die iterum poſca vlcuſcula abluenda. & ſpecilli cuſpide pulueris reliquiæ, quoad fieri poteſt, tollendæ, & Digeſtiuum Medicamentũ trium dierum ſpacio applicandum, & talia Vlcuſcula eodem digeſtiuo replenda, & ſingulis quibuſq; diebus poſca abluendum & ſpecilli cuſpide nigredinem tollere conandum eſt, & hoc pacto nigredo vnà cum pure, vt plurimum euacuari ſolet. Niſi vero dictis tollatur, in dicta vlcuſcula Aegiptiacum Vnguentum imponatur, vt nigrefactam carnem exedat, Vel vlcuſcula leuiter tangenda cum Goſſipio in ſtili cuſpide inuoluto, & in Oleo Sulphuris, vel Chalcanti, vel alio Medicamento exedendi vim habente madefacto, & ſic nigredo remouebitur. & deſuper Vnguentum Roſaceum, vel Galleni Refrigerans, vel quid ſimilæ applicandũ Ablata nigredine, vt vlcuſcula coaleſcãt, Medicamentis ad id aptis curandum eſt. Si vero Granula intra Carnem coaluerint ac faciem deforment, ſi illa tollere vis, opus eſt, vel ignita ſpecilli cuſpide, vel Adurentibus Medicamentis locum nigredine infectum ita perfores ac aduras, donec ad partem peruenias, in qua nulla amplius nigredo ſit, Deinde, vt ignis caliditas miteſcat, Oui albumen cum Aqua Roſacea, vel Roſaceum Vnguentum vel Gal. Refrigerans applicandum, deinde Butyrum, vel quodlibet aliud Medicamentum Eſcaram remouens apponendũ. Remota Eſcata, Sarcotica Medicamenta & quę Vulnera conſolidandi vim habent applicanda.

DE AMBVSTIONE VEL ab Igne, vel Aqua, vel Oleo, vel qualibet feruẽti materia facta Cap. 83.

CVM in Vulnerum Sclopettorũ pertractatione, aliquid etiam de Ambuſtione fuerit dictum, & cum ambuſtio, ſicuti Vulnera, ſemper à procatarctica, & externa cauſa fiat, Ideo poſt vulnerum tractatum, de Ambuſtione verba facere decreuimus, eundem ſeruando ordinem, quem in ſuperioribus ſeruauimus.

In Ambuſtionibus igitur, aliquando tantum cutis leditur, aliquando vnà cũ cute etiam ſubiecta caro, & Ambuſtio, quæ ab Igne, vel feruenti Aqua, vel Oleo vel qualibet alia feruenti materia fit, non differt, niſi quatenus, ex his vnum magis vel minus vrit, & vnum magis alio penetrans.

Ambuſtionem ſequuntur Dolor, Veſicæ, Exulceratio, & ſi magna, & intenſa fuerit Ambuſtio, Eſcara ſuccedit. Dolor fit ob calidam intemperiem & continui ſolutionem. Veſiçę oriunt r, quia ignea caliditas aquoſam humiditatem ſub cute ſubito attrahit; Remanet vero ſub cute dicta Aquoſitas, quia ob cutis denſitatem externus exire non poteſt, & ideo fiunt veſſicæ aquoſæ, Inflammationes, & praua Apoſtemata, Exulceratio fit ob continui ſolutionem à re adurente factam; Eſcara inducitur ob nimiam vſtæ partis exiccationem, & propriæ humiditatis conſumptionem. *Quæ ambuſtionẽ ſequantur & cur.*

DE AMBVSTIONIS Curatione

IN Ambuſtionis curatione, quando magna eſt, tenuis victus conuenit, & ſecundum humorum in corpore prædominium reliqua vniuerſalia, vt in ſuperioribus fuit dictum, competunt, vt Rhaſis inquit; Et hec præcipue obſeruanda ac facienda, quando Ambuſtio morbοſis corporibus, & Cacochymis, ac iis, qui imbecilla ſ nt valetudine, accidit, qui omnibus iniurijs ſunt expoſiti, & omnibus incommodis obnoxi, vt ingentibus doloribus, Inflammationibus, Febribus, & his ſimilibus.

Quoad particularem curationem tres intentiones habere debemus, Prima erit Veſſicas, & inflammationem prohibere, ac dolorem lenire, Secunda veſſicas iam factas, & excitatas curare, Tertia erit excoriationem ſiue Exulcerationem remouere, & ad cicatricem perducere.

Prima intentio omnibus poteſtate frigidis completur, quæ ab vſtione protinus ſupra vſtam partem, & circumſitas partes tepida ſunt applicanda, cum actu talia dolorem leniant, & Empyreuma foras euocent, & frigiditate, quam poteſtate habent, ardorem extinguunt, & inflammationem prohibent, ac remouent, & dicta frequenter mutari debent, ne ſupra

partem exiccentur ac dolorem inferant. Aliqui vero volunt, quod infraſcripta Medicamenta Aeſtate frigida applicentur, vt Hyeme verò tepida, vt nos diximus, quod etiam fieri poteſt.

Veſſicas & inflã mationẽ prohibẽ na

Medicamenta ergo à principio applicanda, & pro prima Intentione conſequẽda ſunt Oxicratum, Oui albumen, Succi & ſtillaticiæ Aquæ Lactucæ, Endiuiæ, Solani, Semperuiui, Plantaginis, Hyoſchiami, & quæuis Terra, vt inquit Aetius lib. 14. cap. 64. & Paul. lib. 4. cap. x1. & Gal. 9. de Simpl. Medicamentorũ Facult & Celſus lib. v. cap. 27. cum refrigeret ac digerat. Sed inter Terras maxime Cimolia ab omnibus extollitur, & Armenius Bolus cum prædictis ſuccis, ſiue ſtillaticeis Aquis, vel poſca, vel Roſacea Aqua ſolutis & in Lenimenti formam redactis, & Pinna ambuſta pars eſt illinienda, cum ambuſtæ partes Manu contrectari non debeant, & tenuæ Linteum ſuperponendum, & in teneris corporibus Terra cum Aqua, in durioribus cum poſca, ſiue Aceto non admodum acri commiſceri, Proſunt etiam Lenticula ſemicocta, & applicata, Coriandrum viride, vel Eruum illitum, Betæ etiam folia cruda contuſa, poſtea cum vino elixata, & illita conducunt, ſimiliter Hederę folia in vino decocta, & illita, Item Ceruſa, Alcumen Aqua ſolutum, & Oui albumine, Santala ſimiliter trita cum Aqua Roſacea, & portulacæ ſucco commixta plurimum proſunt, Ouum item integrum crudum, vel tantum eius albumen molli Lana exceptum & applicatum maxime prodeſt, vt inquit Gal. x1. lib. de Simpl. Medicamentorũ Fac. cum refrigeret, & citra mordacitatem ſiccet. Thus cum Aqua tritum etiam prodeſt, & Aeruginis & ſpumę Argenti pares portiones cum Vino, & Oleo tritę, & illinitę ad veſſicas prohibendas mirifice proſunt; Auic. maxime laudat Bolum Armenum cum Aceto, & Terani ſig. & Litargirium, & Ceruſam cum Aqua Solatri & Endiuiæ, vtilę etiam eſt Vng. Populeum cum oui vitello permixtum.

Non applicanda vero ſtatim a principio ambuſtis frigida adſtringentia ac ſumme reprimentia, vt multi faciunt, cum illa repercutiant, & non ignitum ardorem eliciant ac extrahant, vt fieri debet. Sed illum magis partibus infigunt & morbũ augent, & pręſertim Acetum deuitandũ, cum adſtrictoria ſua facultate aperta vaſa occludat, influxumque ſanguinem cohibeat, vt Aetius inquit, & ideo Ariſt. 1. Problem. inquit, Vſtam partem paulatim igni offerendam, vt calor calorem attrahat & bullæ non excitentur, Alij eadẽ ratione Cepas cum ſale tritas admouent, Alij Oliuarum Muria, aut alia ſalſugine madido Linteo ambuſtis igneam vim atque vrentem feruorem extrahunt. doloreſque ingentiſſimos mitigant, puſtulaſque prohibent.

Alij laudant Oleum Oliuarum cum ſale, vel ſimplex Oleum Amigdalarum Amararum, vel cui parum ſalis ſit admixtum, vel Oleum Amigdalarũ dulcium adiecto ſale, Alij ſucci Ceparum partes duas cum parte vna Vernicis liquidæ miſcent, & applicant, Vel infraſcripta Medicamenta applicentur, quę ſunt optima. ℞. Olei Sambucini, Nucum an vnc 11. Olei Ouorum vnc. 5. Seui Ceruini, Medullę cruris Tauri an vnc. 1. Ceparũ coctarum num. 11. Ceræ tantillum. M. & S. A. fiat Vng. vel.

℞. Olei Lardi, Olei Butyri an vnc. 5. Succi foliorum, & baccarũ Hederæ vnc. 11. ſucci corticis medię Sambuci, vnc. 1 Olei Sambucini vnc. 111. Salis Petræ dragm. 11. M. & ſimul ad ſuccorum cõſumptionem decoquantur, & cum tantillo Ceræ S. A. fiat Linimentum, vel.

℞. Vng. Albi Camph. Vng. Populeonis an vnc. 1. M. & fiat Vnguentum, Et ſi maximus adſit dolor, addatur mucilaginis Seminis Pſillij, & Nenupharini Olei q. ſuff. Proſunt etiam Vnguentum album, & Rubrum, Camphuratum, Infrigidans Gal. Vnguentum Santalinum, Populeum cum Oui vitello, vel humano Lacte, vel alterius Animalis admixtũ & Ros. Vng.

Ad vſtiones ab Aqua feruente factas.

Ad Vſtiones ab Aqua feruente factas, prius quã veſſicæ ſiue puſtulæ excitentur valet Alumen ſciſſilæ, de pluma etiam dictum, tritum & cum Aceto illitum, Aut Taurinum Fel cum Aqua copioſiore liquatum, & illitum, aut Liliorum Bulbi, aut Hyacintorum cum Roſaceo triti, & ad ſordium craſſitudinem redacti, & illiti, Vel ſtatim illiniantur cum Medicamẽto facto cum Ouo integro, parum Farinæ

Hordei,

Hordei, & parum ſalis, Vel applicetur madidum Linteum cum Aqua Roſacea, & Santalis, & Camphura, non permittẽdo exiccari, ſed qualibet hora iteretur, Oliuarum Salſarum Aqua continua conſperſio ante bullarum excitationem, & ipſę Oliuæ ſalſę conditæ, cum polenta eli quatæ etiam conducunt, vt loco ſuperius citato Paul. inquit.

Puluis etiam corticis pini conſperſus prodeſt, & omnia ſuperius dicta Medica menta ad Aquæ vſtionem vtilia ſunt. Si vero Veſſicę ſiue puſtulę excitata fuerint à principio non aperiendæ, cum à principio apertę dolorem diu inferant, curationemque retardent, tertia ergo, vel quarta die tantum Acu aperiendæ, vt contentus humor effluat, cum quandoque ſola apertione ſanentur, niſi verò aperiantur. contenta materia ſubiacentes partes corrumpit ac exedit. Quando igitur veſſicę adſunt, competunt infraſcripta.

Veſſica quando aperienda

℞. Olei Nucum vnc. 11. Cerę vnc. ʒ. M. & ſimul agitentur, & vtere, & hoc etiam competit ante veſſicarum generationem, & ipſis apertis.

Ad veſſicas ab Ambuſtione excitatas et exulcerationes

Rhu ſimiliter & polenta cum Aceto trita, & impoſita prodeſt. Aut ſuillum fel coctum, Aut Hyoſchiami ſuccus aſſidue illitus. Valent igitur ad vſtionem, vbi veſſicę apparent, vel cum ſunt excoriatæ, & vbi Vlcus adeſt, quę leniunt, & moderate ſiccant, & ideo Metallica vſta & lota, aliquo blando, & leni liquore excepta, vtiliſſima ſunt, & Calx Aqua Plãtaginis, vel Roſarum lota cum Rolaceo Vng. mixta valde eſt efficax, Vel ℞. Ouorum Albumina num. 11. Vitellorum Ouorum elixatorum vnc. 11. Calcis lotę vnc. 1. Ceræ nouæ q. ſuff. M. & S. A. F. Vng.

Vbi Veſſicæ, & exulcerationes adſunt infraſcriptum Vnguentum etiam maxime confert.

℞. Olei Oliuarum q. vis, & in ea abundanter ſecundam Sambuci corticem coque, deinde eo colato, adde Ceruſę partes duas, plumbi vſti, Litargirij ad partẽ vnam, & in in plumbeo mortario diu agi tentur & F. Linimentum.

Vel ℞. Calcis lotæ vnc. 1. Cerę albæ vnc. 1. ʒ. Olei Roſacei vnc. 1111. Cineris Stercoris Columbini vſti dragm. 11. Aquę Roſ. vnc. 2. Albuminis Ouorum num. 1. M. & S. A. F. Linim.

Ad vſtionis Inflammationem, vt inquit Celſus lib. v. cap. 27. maxime valet Lenticula cum Melle mixta, & impoſita & vbi declinauerit, Farina cum Ruta, vel Porro, vel Marrubio optima eſt, donec cruſtæ ſedant, quæ violenter nullo pacto ſunt remouendæ. ſed ſponte ſua decidere debent, Auic. inquit, Quod porri elixati multum valent, ſi ſuper locum apponantur, & portulaca cum Hordei Farina, & Oleo Myrtino.

Ad inflammationem ab vſtione excitatam.

Ad detergendum, quando eſt opus, valent Eruum cum Melle, vel Iris, aut Reſina Terebenthina vel infraſcriptum Medicamentum.

℞. Reſinę Tereb. lotæ cum Hordei decocto vnc. 1. Syruppi Roſacei vnc. 1. ʒ. Myrrhæ, Aloes an dragm. ʒ. Farinę Hordei q. ſuff. ad craſſitiem.

Rhu & Hordei Farina cum Melle leuigata & impoſita etiam prodeſt, & multa alia, quæ, breuitati ſtudens, prætermitto.

Vbi Vlcus Ambuſtione relictum carnis repletione egeat infraſcripta conferũt ℞. Olei Roſacei vnc. 1111. Olei Ouorũ vnc. 1. Vitriali biſſimi tenuiſſime puluerizzati vnc. ʒ. Corticis medij Sambuci M. ʒ. Ceræ albę dragm. v1. coquantur ſimul, & S. A. F. Vng.

Ad vlcera carne replẽda.

Myrrha ſimiliter trita cum Vino Rubro mixta, & adhibita, maxime prodeſt, & dictis ſecundam Intentionem complebimus.

Quando vero dolor, punctio, & Inquietudo fuerit remiſſa, & vlcus mundũ & bene coloratum, & æqualę apparebit, ad Tertium ſcopum conſequendum nos met ipſos accingere debemus, Cicatricis inductione igitur eſt opus, quod infraſcri ptis Med. faciemus.

℞ Diachilonis Communis vnc. 1. vng. Populei, Olei Roſacei an vnc. 1. ʒ. Mucilaginis Seminum Cydoniorum in Aqua Roſarum extractę vnc. 11. Vitellorum ouorũ nu. 1. M. & S. A. fiat vng. vel.

Epuloticα Medicamina.

℞. Plumbi vſti & loti, Tutię lotę Litargirij loti, Ceruſæ lotæ an vnc. ʒ. M. cum Oleo Roſ. Omph. vel Myrtino, & Solani ſucco q. ſuff. & in Mortario plumbeo ac piſtillo S. A. fiat Vng. vel.

℞. Ceruſę Argenti ſpumę, Hordei vſti ac triti an vnc. 1. Ceræ vnc. 111. Olei

Roſa-

Roſacei, aut Myrtini vnc. v i i i. Hordeum cum Oleo & Cera ſimul liquefactis, poſtea adde Argenti ſpumam, & Ceruſã in Mortario cum vino tritas.

Vnguentum etiam de Plumbo, quod oleo Roſaceo, plũbo cõbuſto, & cera cõponitur. Vel Vnguentum de Tutia, vel de Minio coctum, vel crudum maxime confert. Ficus ſimiliter cum Cera, & Roſaceo ſubacta Ambuſtis cicatricem inducunt. Competit & puluis Foliorum Myrti cum Roſacea Aqua perfuſus, qui blande exiccat, & cutim nutrit, cinis ſimiliter Foliorum Myrti inſperſus, Vel ſimi Columbini Cinis in Panno Lineo alligatus, & aduſtus, cum Oleo Roſaceo mixtus, Vel cum Vino maxime valet, Item Ceruſa Album, cum portulacę ſucco mixtum ob mixta preſtantiſſima etiam eſt, Sic Vnguentum cum Medullæ Ceruinæ momento Inducta Cicatrice, quotidie ipſam Oleo de Ouorum vitellis obliniendam, vt ipſam deleatur, vel alio talem facultatem habente, vt cap. 36. huius libri à nobis fuit dictum.

Si verò Aduſtio ad corruptionem tendat, vel in Corroſiuum ac malignum vlcus degeneret, tunc eo pacto curandum, ſicuti Vlceris malignitas requiſiuerit. Et hec de Vulneribus ad Dei Deipareque ſemper Virginis laudem, & ad communem ſtudioſorum vtilitatem dicta ſufficiant, Quo in opere quid pręſtiterim omnium recte ſentientium eſto iudicium.

FINIS

CHEIRVR.

CHEIRVRGIÆ FRANCISCI PECCETTII COELESTINI CORTONENSIS

PHYSICI ATQVE CHEIRVRGI

LIBER TERTIVS

DE VLCERIBVS TAM IN VNIVERSALI quam in Particulari.

DE VLCERIBVS IN VNIVERSALI Cap. Primum.

ABSOLVTA Vulnerum pertractatione, vt de Vlceribus verba faciamus, poſtulat ordo, cum vtraque hec continui ſolutio in eodem ſubiecto ſit, ideſt in carnoſa parte, & in vtraque etiam eundem finem ac intentionem, in curando, habere debemus, ideſt vnitionem ſiue agglutinatiouem.

Ordo ſeruandus. In Vlcerum igitur pertractatione eundem ſeruabimus ordinem, quem in ſuperioribus libris ſecuti ſumus; Primũ enim de vlceribus in vniuerſali, poſtea in particulari verba faciẽus, & primo dicemus quid nominis, Secũdo quid rei, ideſt quid ſit vlcus, Tertiò Differentias ac vlcerum ſpecies aſſignabimus, Quarto Cauſas, Quinto Signa, Sexto Prognoſtica, Septimo vlcerum curationem in vniuerſali; Deinde cuiuſque vlceris ſpeciei curationem inſtituemus ac docebimus, & Tandem ad particularem vlcerum curationem deueniemus.

Quid nominis. Quo ad primum, hec vox vlcus à Grecis Elcos dicta, pluribus modis apud Autores vſurpata fuit, ideſt communiſſime, communiter, & proprie; Communiſſime Hipp. 3. de Fracturis 34. vſurpauit, vbi inquit, Eſſe quoſdam, qui morbos omnes vlcera appellant. Quem locum fortaſſe Gal. lib. de inequali intemperie cap. 6. ſignificauit, cum dixit. Ex ijs fortaſſe nec illud durius dici videtur, quod Hipp. alicubi ait, Omnem Morbum vlcus eſſe: quippe vlcus vnitatis eſt diuiſio. Ex quo loco patet, quod per vlcus omnis continui ſolutio intelligi debeat, lib. ſimiliter de vlceribus idem Hipp. Omnes continui ſolutiones ſub vlceris nomine complecti videtur, Et lib. de vulneribus Capitis ſepe vulnera illa vlcera appellat. Communiter accipitur hec vox vlcus pro quarumcumq; partium carnoſarum continui ſolutione à qualibet cauſa proueniente, & ſic vſurpauit Gal. 3. Meth. cap. vltimo, vbi vlcerum differentias tradidit ac alibi. Proprie vero dicitur vlcus continui ſolutio partium carnoſarum ab eroſione proueniens. & ſic conſtituit Gal lib. de conſtitutione artis, vbi de continui ſolutione diſtinctius quam alibi agit. Sed cum vlcera alia ſint interna alia externa. Nos de ijs tantum vlceribus agemus, quę in mollibus partibus exterius fiunt, & Cheirurgi Manu curari poſſunt.

Quid

Quæ ſit bona definitio.

Quid verò ſit Vlcus proprie acceptum modo dicendum eſt, & cum bona definitio ſit illa, quę ſemper, ſoli, atq; omni cõuenit, & cum ſuo definito conuertitur, vt Dialectici ac Peripatetici omnes inquiunt, Ideo talem Vlceris definitionem in medium proponemus, quæ ſecundum ſententiam noſtram eſt hec.

Quid ſit vlcus proprię acceptũ & dictæ definitiõnis examinatio

Vlcus eſt feda, & impura continui ſolutio, vt plurimum in partę carnoſa ex Vulneris degeneratione, vel Abſceſſu, vel corporis vitio procreata. Modo vnã quamq; huius definitionis particulã examinemus. Cum Definitio ex Genere & Differentia conſiſtat, Continui ſolutio eſt loco generis, cuius ſpecies lib. de vulneribus ſatis à nobis fuere explicatæ, & reliquę definitionis particulæ pro differentia poſitę ſunt. Diximus quod eſt ſolutio continui feda, & impura, humoris vitio, vel ibi genita ſanie, vel pure, vel quauis alia corruptionẽ, non extrinſecus, ſed ex Vlcere ipſo profecta, vt ą Vulnere differat, quod ſanguine, qui ibi continetur, defendatur, qui corporis excrementum non eſt, ſed ſuccus alendo corpori neceſſarius.

Diximus, vt plurimum in parte carnoſa, quia in Venis, & Arterijs, & Membranis vlcera contineri poſſunt, quę tamen carnem proprie dictam non habent, & ſi dici poſſit habere carnem communi appellatione, & ideo Gal. lib. de Morborũ Differentijs dixit, In omni genere carnoſo communiter Vlcus, & 6. Epid. Sect. 6. Com. 25. inquit.

At Carnem quidem appellat Hipp. non ſolum eam, quę muſculos efficit ſed eam quoque ex qua Inteſtina. & Veſſica conſtant, ſi quidem vnaqueq; particula ex carne ſibi idonea conflata eſt, per Carnoſam ergo partem, omnes molles partes intelligere debemus, & cutem ac Cuticulam, ſicuti Gal. 3. Meth. cap. 1. fecit qui inquit Vlcus eſt ſolutio continuui in parte carnoſa, & poſtea cap. 4. inquit, vlcus eſt ſolutio continui in parte carnoſa, & poſtea cap. 4. inquit, Vlcus eſſe ſolutionem continui, vel in Epidermide, vel in cute tota, vel vnà cum cute ſubiecta. Ex his ergo Autoritatibus colligi poteſt per Carnoſam partem non ſolum intelligi veram carnem, ſed etiam cutem, quę carnis naturam ſapit, & Venas, Arterias ac Membranas. Quatenus enim diximus quod in carne conſiſtit à Carie, Teredon à Grecis dicta, & Fractura, quæ in Cartilaginibus, & oſſibus fiunt, differt, & à Conuulſione, quę fit in Neruis. Quatenus vero eſt ex degeneratione Vulneris factum, differt à Ruptione & Conuulſione, quæ ex Vulneribus non fiunt, Sed ex ſoluta vnitate carnis ſenſibus incõſpicua, Et multo magis eius naturam ſpecificat, quod ſequitur, cum nullum vulnus corporis vitio procreetur, Intelligendo per corporis vitium vlceris Antecedẽtes cauſas ac continentes, ſiue coniunctas, in quarum numero eſt omnis corporis impuritas & Cacochimia, aut ex improbo victu aut ex viſcerum praua affectione contracta, & in harum ordine continetur omnis vitioſus humor eo confluens, omniſque corruptio in ea parte conſiſtens atq; cohærens.

Propoſitam ergo definitionem optimam eſſe exiſtimamus, quia non ſolum, quid res ipſa ſit, explicat, ſed etiam propter quid, cum illa definitio quæ huiuſmodi condictiones habet, à Dialecticis perfectiſſima iudicetur, & quę a demonſtratione ſolo ſitu differre dicitur.

Aliorum Vlceris definitiones, cum parum ad curationem conferant, & breuitatis cauſa, non ponemus, neq; examinabimus, cum quiſq; ex ſe ipſo videre, & an bonę ſint, & ſi qua ex ſupradictis condictionibus deſit examinare ac diiudicare poſſit.

Quid morbus ſit.

Vlcus ergo cum ſit continui ſolutio, eſt morbus communis tam ſimilaribus, quam organicis partibus, vt Gal. lib. de Artis Conſt. inquit, quamuis ſimilaribus partibus magis proprie conueniant, vt 1. lib. de morbis idem Autor inquit.

Partes affectæ

Partes igitur ab Vlceribus affectę poſſunt eſſe & ſimiliares, & Organicę, ſiue Inſtrumentales partes, quę vero ſint partes ſimilares, & quę Inſtrumentales lib. de Vulneribus abunde a nobis fuit dictũ.

DE VLCERVM DIFFErentijs ac Speciebus.

VLcerum Differentię alię ſunt verę & proprię, alię non verę & improprię. Proprię Differentię à tribus ſumũtur idest á loco affecto, ab Eſsẽtia, & vlceris natura, & à cauſis vlcus excitãtibus.

Impro-

Improprie vero Vlcerum differentiæ à pluribus ſumi poſſunt, vt à rebus præter naturam Vlceri adiectis ac complicatis, vel à Symptomatibus, vel à proprietatibus, ſiue moribus, vel ab externis rebus, vt à Tempore, vel ab his, qui primo curarunt, vel ab his, qui primo fuere tali bus Vlceribus correpti, vel a ſimilitudine, vel à fine, vel ab operibus Naturæ.

Differentiæ à loco, ſiue ab affecta parte ſunt, Vlcus in carne & hæ vel in principio, vel in fine, vel in medio muſculi, Vlcus in membrana, in Vena in Arteria, in Capite, in Oculo, in Cubito, in Genu, & his ſimilibus, & hę Differentiæ, vt Gal. 3. Meth. cap. x, inquit, maxime vtiles ſunt, cum vna pars alia valentioribus vel mitioribus exiccantibus egeat, & ſecundum partium diuerſitatem ac temperiem diuerſa curatio inſtitui debeat. Differentiæ ab eſſentia & natura Vlceris vt loco citato Gal. inquit, ſumuntur, vel à figura, vel à Magnitudine, vel ab Aequalitate, & Inequalitate. Differentiæ à figura ſunt Vleus rectum, obliquum, Pampini modo retortum, Hamiritu vncum, aut alio quoq; modo ſe habens. A Magnitudine differentiæ ſunt, vt magnū vel paruum Vlcus, longum & breuæ, latum, & anguſtum, & in ſummo reſidens & in profundum penetrans, & huiuſmodi. Differentiæ ab Aequalitate & Inequalitate penęs diuiſionis profunditatem erunt, cum alia Vlcera æqualia & vniformia ſint, alia inęqualia & difformia, cum in vna parte magis, quam in alia profundiora ſint. Hę Differentię maxime ſunt vtiles, cum eſſentia ae affectus natura maxime curationem exoptet ac deſideret, vt inquit Gal. 1. Meth. cap. 9, cum Rotunda Vlcera difficilius, ob partium maximam diſtantiam, & ob Angulorum carentiam, curentur alijs Vlceribus alia figura præditis, & maiora Vlcera vehementioribus exiccantibus minoribus egent, & Aequalia Vlcera vniformę expetunt Med. contra inæqualia.

Vlcera rotunda curatu difficilia

Differentiæ à Cauſis Efficientibus ſumuntur, vel ab Interna, vel ab Externa cauſa. Differentię ab Interna cauſa erunt vt Cacochimia, & partis intemperies, à qua Vlcus Cacochymum, vel Rheumaticum, vel Melancholicum dicitur, Ab intemperie nulla differentia ſumitur, cū ſit coniuncta cauſa atq; ſemper magna, aut parua, aut minima adſit. A Cauſa externa differentię ſunt, vel ab acri ac vren te extrinſeco appoſito, à quo ambuſtum Vlcus dicitur, uel ab attetente, a quo Intertiginoſum Vlcus nominatur, vel à cōtagioſo corpore, à quo Vlcus per contagium acquiſitum vocatur, de quibus inferius cap. de Vlcerum Cauſis diffuſius agemus.

Hę Differentiæ ab Interna cauſa dictæ ſimiliter in curando maximam vtilitatē afferunt, cum diuerſam curationem Vlcera ab vna cauſa Interna, quam ab alia requirant. Ab externa vero Cauſa nulla Curationis indicatio ſumitur, cum à nullo eorum, quę aduch non permanent, indicatio ſumi eius, quod ex vſu ſit, poteſt ſed ad morbi cognitionem Externæ cauſæ, ſunt neceſſariæ, vt inquit Gal. 4. Math. cap. 5.

Differentiæ impropriæ dictę ſunt illæ quę non ab ipſa Vlceris ſubſtantia accipiuntur, ſed ab effectu aliquo, qui per ſe cō ſiſtere poſſit, cum ea, quæ per ſe conſiſtere poſſunt, alterius differentię eſſe non poſſint, cūm differentia ſit rei forma, quę à re ſeparari, niſi per interitum, numquā poteſt, vt inquit Gal. 3. Meth. Cap. vltimo, Ideo eum dicitur vleus putridum, non aliqua Vlceris differentia conſtituitur, ſed complicatus affectus ex Vlcere, & putredine, vt inquit Gal. com. 45. lib. 6. Aph. Sic cū dicitur Vlcus Phlegmonodes, vel Aeryſipelatodes, vel Canceroſum, vel Gangrenoſum vel Intemperatum, vel Apoſtematoſum, vel Calloſū vel Oſtracoſum, vel Varicoſum, vel cum oſſe corrupto, vel quid ſimilæ.

Quid ſit differentia.

Differentiæ igitur à Symptomatibus ſunt, vt Vlcera doloroſa, erucianria, pungentia, exurentia, pulſantia, prurientia, & ſimilia, quę ad ſenſum pertinent.

Differentię à proprietat bus ſiue mori bus ſunt, vt Vlcus malignum, vel benignum, Contagioſum, ſiue non contagioſum, Rebelle, vel facilis eurationis, cum hæ vniuſcuiusque morbi proprietates ſint.

Differentię à Tempore ſunt, vt vlcus recens, vel antiquū, ſiue inueteratū, vlcus incipiens, creſcēs in ſuo vigore permanēs, & declinās, & ſaneſcēs, & hę differētię, ſi cuti loco citato iqnit Gal. nihil indicāt, cū

dīa-

diuturnũ &c antiquũ vlcus aliã curationem non poſtulet, quã recens, quatenus eandem habet proprietatem. Similiter vlcus incipiens creſcens, in ſuo vigore permanens, & declinans, quando nihil eſt ei complicatum, tantum ſanationem deſiderat, quę eſt vnitio ſiue Agglutinatio, vel coitio, ſiue continuatio.

Differentiæ ſimiliter ab his, qui primo curarunt, & ab his, qui primo talibus vlceribus afflicti fuere, nihil ad curationem faciunt, vt in Cheironio, & Telephio vlcere, & ſi ſciamus à Cheironio Medico curatum fuiſſe, & Telephium primo talibus vlceribus fuiſſe vexatum.

Differentiæ à ſimilitudine ſunt, vt Vlcera Cancroſa ideſt exulcerato Cancro ſimilia, & huiuſmodi, Differentiæ a fine ſunt, vt ſanabilæ, & non ſanabilæ, vel Lethalæ vlcus.

Differentiæ ab operibus Naturæ ſunt, vt Vlcus Excrementoſum, purum, virulentum, Sordidum, Sanioſum, purulentum, putridum, Fetens, Verminoſum, & huiuſmodi.

Si quis vero, has omnes veras, & proprias Vlcerum differentias ceruicoſe nominare velit, modo in curatione nullus committatur error, non eſt cum eo contendendum, inquit Gal. 3. Meth. cap. vlt. Cum de nominibus contendendum non ſit.

DE VLCERVM Cauſis.

VLcerum Cauſæ, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 1. cum de Eroſione loquitur, Aliæ ſunt internæ, Aliæ externę, Internæ cauſæ duæ ſunt, Antecedentes, & coniunctæ, Antecedentes cauſæ ſunt Cacochymia, ideſt praui ſucci in corpore abundantes, qui, vel ex interna cauſa, vel ab externa gignuntur, Ab interna cauſa duobus modis item generantur, vel ex toto corpore male affecto, vel ex Iecoris, vel Lienis vitio, vt inquit Gal 6. de Comp. Med. S. Gen. cap. 2. Ab externa cauſa, vt ab Aere aliqua praua qualitate prædito, vel vitioſis, & praui ſucci cibis, vt ſunt Allia, Cepe, Aromata, vinũ generoſum, & ſimilia, vel à nimio & violento motu, vel ab immodicis vigilijs, vel ab intenſis & diuturnis cogitationibus, & alijs Animi paſſionibus, & his ſimilibus, Et non ſolum ex humoribus mala qualitate præditis vlcera procreantur, ſed etiam in copia ac quantitate exuperantibus, vt pluribus in locis Gal. inquit

Coniunctę cauſæ ſunt acres & erodentes humores in affecta parte conſiſtentes, ac vlcus excitantes, qui ſimiliter, vel à toto corpore, vel ab Hepate, vel Liene, vel à qualibet alia parte ad cutem fluxerunt, vt inquit Gal. 5. de Locis Aff. cap. 5. Vel tales acres ac erodentes humores in parte ipſa male affecta ob aliquam malam intemperiem, ac, vt inquiunt, complexionis malitiam gignuntur, illamque exulcerant. Vlceri ergo ſua ſemper adeſt cauſa coniuncta, quæ, quod genuit etiam num fouet.

Externę vlcerum Cauſæ procatarcticę etiam dictæ, ſunt, vt acria ac vrentia Medicamenta deforis appoſita à quibus ambuſta vlcera fiant, Corpora fricantia ac continuo atterentia, à quibus intertiginoſa vlcera gignuntur, Contagium ſimiliter, vt materia contagioſa, vel contagioſus contactus, contagioſa vlcera excitant vt ijs fit, qui rem habent cum muliere, quę carioſum habeat pudendum, vel ijs euenit, qui cum ſcabie, vel Lepra infectis vel in Lecto ſcabioſi, vel Lepra infecti hominis dormierit, ob frigus ſimiliter, manifeſte apparet, quod in pedibus & manibus ſepe Vlcera excitantur, & huius cauſa eſt dolor, qui ex Frigore excitatur, ob quem ſanguis ad dolentem partẽ fluit, ibique putreſcit, & acredinem, ac erodendi facultatem acquirit, & Vlcus excitat.

Modo cum diuerſę humiditates ſiue excrementa ab Vlceribus emanent, vidẽdum, qua de cauſa fiant, & quibus nominibus nominentur, cum in horum excrementorum nominibus maxima inter Autores confuſio adſit. Ab Vlceribus igitur tres pręcipue humiditates, ſiue excrementa, emanare ſolent, Vnum, quod eſt ſubtilę, ſanies à Latinis dictum. Aliud craſſum, quod ſordes nominatur, Tertiũ medio modo ſe habet inter tenuæ, & craſſum, pus dictum, & ab his excrementis Vlcera denominationẽ ſumunt, & ideo Vlcus ſanioſũ, ſordidũ, & purulentũ nominatur. Fiũt vero hec diuerſa excremẽta in vlceribus ex materiæ diuerſitate, quæ ad affectam partem confluit, ſi enim

Excrementa Vlceribus emanare ſoleat.

Aquoſi

Aquoſi humores ad affectam ſiue Exulceratam partem confluant, ſubtilæ excrementum ſanies dictum gignitur ac excernitur, Si vero craſſi, craſſum excrementum, ſordes dictum. Si verò bonus ſanguis, qui neq; in qualitate, neq; in quantitate peccet ad affectam partem, & ad exulceratæ partis ſuperficiem pro nutrimento confluat, & ob partis imbecillitatem in partis ſubſtantiam conuerti non poſſit, in illud excrementum quod pus dicitur cõuertitur, vt Auicennas inquit, TIVON a Grecis dictum. Gal. verò S. *Alteratio triplex.* Simpl. inquit, Quod in Animalium corpore triplex alteratio fit. Vna à Naturali calore fit in cibo laudabili, ex quo gignitur ſuccus ad vnam quamq; partem nutriendam aptus, Alia à calore extraneo, & præter naturam fit in materia putreſcibili, & ab hac alteratione non laudabilæ excrementum gignitur. Tertia fit à natiui caloris & extranei mixtione, natiuo tandem præualente, in materia mediocri, & ab hac alteratione bonum pus gignitur, vt idem Autor etiam com. 57. Secundi Aph. inquit, Quod nil aliud *Boni puris conditiones et cauſa* eſt, vt Hipp. inquit, & Gal. Com. vltimo 1. Progn. niſi illud excrementum, quod ex Vlceribus emanat, quod eſt album, mediocriter craſſum, leuę æqualę, & quamminime fetidum. Eſt enim album, quia fit à natiuo calore Venarum, Arteriarum, Neruorum, & Membranarum, quæ omnia alba ſunt, & ideo in colorem ſibi ſimilem tranſmutant, Eſt mediocriter caſſum quia coctio incraſſando fit, Eſt Aequalę, quia natiuus calor per omnes eius partes permeauit, & ideo vniformæ reddidit, ac eadem etiam de cauſa eſt tangenti leuę, Eſt parum fetidum, quia calor natiuus extraneum vicit.

Saniei nomina. Modo quid ſit ſanies declarandum, ſed ne in nominibus confuſio ſequatur, ſciendum, quod ſanies à Latinis dicta, diuerſo modo à diuerſis Autoribus nominatur, & pro diuerſa materia intelligitur à Grecis enim Icor vocatur, & ab aliquibus virus à quibuſdam vero Medicis vulgaribus pro ſanię laudabilæ pus male intelligitur ac vſurpatur, Ab alijs autem pro ſanie omnis alterata humiditas ab vlcere profluẽs intelligitur, & ideo C. Celſus duas saniei ſpecies eſſe dixit, quatum Altera Icor, Altera Meliceria à Grecis dicitur, & tenuis Icor ſubalbidus ex prauo Vlcere erit, & maxime vbi leſo Neruo inflammatio ſecuta eſt. Meliceria craſſior & glutinoſior, ſubalbida, & albo Melli ſimilis eſt, & hec quoq; ex prauis Vlceribus profluit, vbi Nerui circa Articulos ſunt leſi, & inter hec loca, maxime ex genibus profluit. Sed vere & proprie ſanies dicta eſt illud tenuę, & ſubtilæ excrementum ex abundantia aquoſorum humorum in vlceribus genitum, quod ea humida reddit, quod, vt Guido inquit multiplex eſt, ideſt calidum, frigidum, ſeroſum, & rubicundum. *Sanies quid ſit.*

Sordes eſt illud craſſum excrementũ ex craſſorum humorum abundantia in vlceribus genitum ac procreatum, quod ſordidum vlcus reddit, quod triplex eſt vt idem Autor inquit, vel enim eſt ſpiſſum, inequalæ, coagulatum, & album, vel eſt nigrum, vel eſt veluti fex cinericeo colore præditum. *Sordes quid ſit.*

DE VLCERVM Signis.

LICET ex ſenſu viſus externorum Vlcerum ſigna, ſicuti vulnerum ſint petenda, tamen cum ad vlcerum naturam & eorum Cauſas, & conſequentia Symptomata inueſtiganda, ſignis indigeamus, ideo quambreuiſſime nunc de ſignis verba faciemus, Et cum ſignorum tria ſint genera, ideſt Demonſtratiua, Prognoſtica, & Commemoratiua, In pręſentia de Demonſtratiuis, quę pręſentem morbum indicant, & dę commemoratiuis, quibus præterita conſiderantur noſter ſermo erit, & de Prognoſticis inferius tractabimus. Sed cum vnumquodq; ſignorum genus vel ſit ſalubrę, vel inſalubrę, vel Neutrum, nos de inſalubribus tantum, quæ morbi ſpeciem, vel partem affectam, vel morbi cauſam indicant pertractabimus.

Signum ergo ne per ignota procedamus, eſt id, quod noſtris ſenſibus eſt manifeſtũ, & aliquod latens & occultũ demonſtrat, cũ illius ſit ſignũ, Et cũ ſigna deſumantur, vel ab eſſentia morbi, vt in quit Gal. lib. Artis Med. cap. 8. Vel a cauſis vt idem inquit 1. de diff. Feb. cap. 2. Vel ab effectibus, vt in lib. Artis Med. Cap. dicto, Vel ab Analogia, & ſimilitudine, ſiue proportione, vt idem Autor primo ad Glauc. Capite 5. inquit, *Signum quid ſit.* *A quibus deſumatur.*

Præter Naturā quæ ſint

Ideo ab his omnibus ſigna deſumemus. Et cum tria præter naturam corpori inſideant, vt omnes Autores inquiunt, ideſt Morbus, morbi cauſa, & Symptoma, & quamuis Symptoma per ſe cognoſcatur, cum ſemper ſub aliquem ſenſum cadat, & ſignis non egeat, tamen morbus, & morbi cauſa, cū plerumq; ſenſus noſtros effugiant, ex Symptomatibus, & ſignis dignoſcenda ſunt. Ex ſignis igitur morbus, & morbi ſpecies indeſtiganda, Pars Affecta, & Morbi Cauſa. Vlcus ergo ſtatim oculis patet, quod eſt morbus in ſolutione continui, ſic ſi eſt magnum, vel paruum, vel æquale, vel inæquale, & cuius ſit figuræ, Vlcerum etiam ſpecies, vel ab excrementis dignoſcūtur, vel ex Symptomatibus, vt ſi ex vlcere citra eroſionem tenuæ ac liquidum excrementum, ſanies ſiue vires dictum excernatur, ſanioſi, ſiue virulenti vlceris erit ſignum, Sic ſi craſſum ac viſcoſum recrementum excernatur, ſordes dictum, ſordidi vlceris ſignum erit. Si vero videamus aliquod vlcus ſua malignitate erodendo in dies maius fieri. Corroſiui vlceris ſignum erit, Si vero corroſio non ſolum ad vlceratas, & corruptas partes extendatur, sed etiā partes ſanas abſumat, Depaſcentis vlceris, Nome à Grecis dicti, erit ſignum. Si vero putridus ac grauiter olens vapor, qualis à corruptis Cadaueribus ab Vlcere expiret, & ſordes, ac ſuperflua humiditas excernatur, & externa caliditas perſentiatur ac vt plurimum febris comes adſit, Putridi Vlceris erit ſignum, ſic aliæ vlcerum ſpecies ex ſuis ſignis, vt proprio Capite dicemus dignoſcuntur.

Ex ſignis quæ inueſtiganda.

Partes affectæ ex quibus innoteſcunt.

Partis vero affectæ ſigna non ſolum ex ſenſu viſus, & Manuum, & Specilli tactu deſumuntur, ſed ab Excrementis, Actione leſa, Doloris proprietate, ſitu & proprijs accidentibus, Excrementa affectam partem indicant, vt gratia exempli, ſi ab Vlcere tenuis, & ſubalbida materia, Icor à Celſo dicta, excernatur, vel craſſior, & glutinoſior & ſubalbida, Meliceria ab eodem nominata, non ſolum malignitatē Vlceris indicat, ſed etiam Neruoſas partes eſſe leſas, Actio leſa, vt ſi in exulcerata parte ſēſus vel motus fuerit leſus, Nerui, vel Neruoſæ partis leſæ eſt ſignum. Doloris proprietas, vt pungens dolor, Neruoſæ partis affectæ eſt ſignum, pulſans verò Arteriæ; Situs ſimiliter eſt ſignum leſæ partis, vt ſi profundum vlcus in cubiti, vel Genu articulo fuerit, neruo ſarum partium leſarum eſt ſignum, cum per Cubiti ac Genu articulum multi nerui pertranſeant. Propria Accidentia ſimiliter affectam partem indicant, cum diuerſa Symptomata Neruoſis partibus exulceratis eueniant, quam carnoſis, & ſic de alijs.

Ab Vlcerum vero cauſis poſtea ſigna deſumenda ſunt & optime inueſtigandæ ſi cauſæ internæ, vel externę fuerint, & ſi fuerint internæ conſiderandum imprimis coniuncta Vlcerum cauſa, ideſt acres ac erodentes humores, ſi bilioſi fuerint, vel melancholici, vel cuiuslibet alterius generis, & poſtea conſiderandum ſi in affecta parte ex aliqua praua intemperie fuerint geniti, vel à toto corpore, vel ab aliqua determinata parte ad affectum locum fuerint tranſmiſſi, & ſi continuo ab Antecedente Cauſa foueantur, vel non, & tandem ex qua cauſa, ſiue interna, ſiue externa praui ac erodentes humores fuerint geniti, vt de Cauſis ſuperius fuit dictum. Si enim ex toto corpore praui humores ad affectam partem confluant, Cacochymiæ ſigna apparebunt, Sic ſi ab aliqua determinata parte, leſionis illius partis ſigna aderunt, & ſi ex partis affectę intemperie mali humores fuerint geniti, illius intemperiei ſigna apparebunt, vt ſi partis color fuerit ruber & tactu & laborantis ſenſu caliditas percipitur & ex frigidorum applicatione iuuamentum perſentiat, calidam intemperiem indicabit, & ſi color fuerit albus, & frigus in affecta parte perſentiatur, & ex calidis Medicamentis iuuamentum perſentiat, Frigidum, vt inquit Gal. 4. Meth. & ſi partis color fuerit viridis vel niger frigidam, & ſiccam intemperiem indicabit, vt Auic. inquit, & ſi humida vel ſicca intemperies adfuerit, mollicies, vel duricies, vel aſperitas in affecta parte erit, vt Gal. loco ſuperius citato inquit.

Signa à cauſis deſūpta

Si Vlcerum Cauſæ fuerint externæ ex Aegri querimonia inueſtigandum, ſi ex aliquo acri ac erodente Medicamento, vel vrendi facultatem habente fuerint genita, vel ab atterente corpore, Vel ſi per contagium fuerint excitata, vel à qua liber externa Cauſa, & ad externarum

cauſa-

Cauſarum cognitionem. Commemoratiua ſigna maxime deſeruiunt. Ex affectus vero proprietate ſigna, vt malignitas, nõ ſolum ab effectibus, ſed etiam a cauſis dignoſcuntur, a cauſis vt à continuo maligni humoris deſfluxu & alijs cauſis ſuperius dictis, Ab effectibus, ideſt Symptomatibus, vt ex continuo dolore, vel punctione, vel mordicatione. Si Vlcus diuturnum ſit, & nullo Medicamento gaudeat, ac ſanetur, ſed potius magis irritetur, ſi cicatrice obduci nequeat, vel ſi fuerit obducta, poſtea iterum exulcetur Vlcus, & ſimilia. Ex Analogia ſiue ſimilitudine etiam ſpeciei Vlceris in cognitionem deuenire poſſumus, cum multa Vlcera maligna, vel benigna, vel erodentia ſiue depaſcentia & ſimilia tunc temporis vagentur, & multi morbi in ſimilia vlcera deſinant.

Signa ab effectibus.

Signa ab anologia

DE VLCERVM Prognoſtico.

IN præſenti tractatu, primum prædictionum vtilitates enarrabimus, Secũdo, Quid in prædictionibus ſit prædicendum, Tertio quę ſint ad bonum prognoſticum faciendum conſideranda, & tandem multorum Autorum ſententias, quæ ad rem noſtram faciunt in medium adducemus.

Prædictionum vtilitates

Quo ad primum, ſapientiſſimus ſenex primo Prognoſticorum, & Gal. in eius Com. inquiunt, Quod ex prædictione in morbis tres præcipue vtilitates enaſcuntur. Prima enim eſt, quod excogitans Aeger Medicum ſui & morbi naturam cognouiſſe, libẽtiſſime Medici manibus concreditur. Secunda cognoſcens Medicus exquiſita ratione aegri affectionem, imminentia mala, vel eorum magnitudinem prohibet. Tertia vtilitas eſt, quod quotieſcumque Medicus morbi exitum prædicit, ab infamia ſe liberat, & quando mors ſuccedit, non ei imputatur.

Quid prędicendũ.

Quid vero in Prognoſtico prędicendũ ſit, inquit Gal. 4. de Preſag. ex pulſibus dicens, Tria pręcipue in Prognoſtico prædici debent, Imprimis quis ſit futurus exitus rei, de qua agitur, Secundo mutationis tempus, an cito ſcilicet, vel tarde, & denique quo tempore accidet Tertio ipſius mutationis modum oportet præſagire, ideſt ſi paulatim, vel confertim continget.

Conſideranda in faciendo prognoſtico.

Quid vero ad bonum Prognoſticum faciendum ſit conſiderandum, inquit Gal. 3. de Criſibus cap 5. dicens, Ad bene prædicendum oportet conferre Aegrotantis vires cum morbi magnitudine, & pręcognoſcere quando futurus ſit exitus, Et 1. ad Glauc. cap. x. inquit. Non licet nobis prędicere, niſi quantitatẽ morbi atque virium accurate expendamus, Etenim ſi vires adeo validæ fuerint, vt morbum vincere poſſint, neceſſe eſt Aegrum euadere, ſi verò contra omnino moritur. Morbi ergo magnitudo imprimis conſideranda, & cum in Vlceribus magnitudo, ſicuti in Vulneribus, a tribus deſumatur, vt inquit Gal. 4 Meth. cap. 6. Vel ab affectæ partis pręſtantia, Vel ab eius magnitudine, ideſt quod magnum, ſeu profundum ſpacium occupet, Vel ab eius malignitate.

Vlcera magna quæ dicantur

Modo ob quam harum periculoſa ſint Vlcera examinandum.

Ob loci ac exulceratæ partis pręſtantiam, Externa Vlcera de quibus noſter eſt ſermo, licet periculoſa eſſe nõ poſſint cum cutis pręcipua ac principalis pars nõ ſit tamen inquit Gal. & Auicennas, Quod Vlcera, quæ in muſculorum Dorſi extremitatibus, vel Brachiorum, vel Tibiarũ conſiſtunt, omnia ſunt maligna, & periculo non vacant, Vlcera vero profunda, & ad internas partes penetrantia, vel interna membra occupantia maxime ſunt periculoſa Artuum vero, ſiue extremarũ partium Vlcera, vt Manuum ac pedum ſepe, & præſertim in pletoricis ac Cacochymis corporibus tumores pręter naturam in propinquioribus Glandulis, ſiue adenoſis partibus excitant, cum hę partes ob eorum imbecillitatem, raritatem, ac laxitatem facillime fluxionibus tentantur.

Ob Vleeris magnitudinem periculoſa vlcera eſſe poſſunt, cum in magno vlcere affecta pars ob multas cauſas, & pręſertim ab externo aere maxime debilitetur, cum multę internę partes detegantur & ſubiectę partes, vt Nerui, Tendines, Venæ, Arterię, & ceterę pręſtantes partes propter profunditatem corrodi ac ledi poſſint. Ob vlceris vero malignitatem vlcera periculoſa ſunt, quoniam & ſi omnia decentet fiant, vix tamen, aut omnino ſanari nequeunt, vt inquit Gal. 4.

Meth. cap. 5. & huiuſmodi ſunt compoſita vlcera, vt vlcus cum Intemperie, cũ putredine cum inflammatione, cum Gãgrena, cum Cacochymia, & his ſimilibus quæ omnia non propriam Vlceris differentiam conſtituunt, vt inquit Gal. com. 45. lib 6. Aph. ſed complicatum affectum. Ideo Hipp. 6. Aph. 4. oſtendendo Vlcerum malignitatem, inquit, Circumglabra vlcera maligna, quia, vt Gal. in eius Com. inquit, Vbi à circumſtantibus vlcens partibus pili decidunt, aut ſquamulę à ſumma parte amittuntur, humorum ad vlcus confluentium malignitas ſignificatur.

Cum autem Pili, qui prius deciderant in ijs, quę circitet vlcus ſunt, ſedibus renaſcuntur bonum ſignum eſſe ſolet, vt 5. Meth. idem inquit; Quę vlcera omnibus rite ac decenter factis, non ſanantur ea Medici Cacoethæ, hoc eſt maligna, cõtumacia, & rebellia nuncupant. Hipp. 45. Aph. lib. 6. inquit, Si vlcera annua, aut etiam diuturniora fiant, os abſcedere eſt neceſſe, & cicatrices cauſas fieri, & Gal. in eius com. inquit. Vlcera quæ veteraſcunt, vel cicatrice ipſis nullo modo obducta, vel ſi obducta ſitrurſus reſoluta ea (modo nihil in curatio ne peccent Medici) vel propter affluentiam vitioſorum humorum, vel propter affectionem in ipſa parte temporis diuturnitate ex humorum affluentia contractam, vel ob aliquod oſſis vitium eo loco corrupti, ægre ſanabilia euadere eſt neceſſe. Ex his ergo concludere poſſumus omnia vlcera annua eſſe maligna.

Vlcera Cacoethe quæ dicãtur.

Gal. 4. Meth. inquit, Vlcerum ægre ſanabilium ac rebellium modi tres ſunt: Primus ex ſubiectę partis intemperie Secundus ex confluentis ſanguinis vitio id eſt in mala qualitate, Tertius ex confluẽtis ſanguinis copia prouenit. Dicere ergo poſſumus, quod vlcera difficulter ſanantur, vel ob exulceratæ partis tantum intemperiem, vel ob Tumorem, vel quid aliud cum vlcere complicatum, vel ob vel ob influentem humorem in qualitate aut quantitate peccantem, vel ob oſſis corruptionem, ſiue cariem in Exulcerata parte exiſtentem.

Cur difficulter vlcera ſanantur.

Hipp. primo pred. inquit, vlcus ſiue ante extitit, ſiue in ipſo morbo natum ſit diligenter obſeruari debet, nam ſi moriturus Aeger eſt, aridum & liuens, aut pallidum ante mortem apparet, quoniã, vt Gal. in Com. inquit, vlcus omnino ſiccum ob facultatis nutrientis imbecillitatem redditur.

Rhaſis 14. Cont. inquit, vlcera, quę alijs ſuccedunt morbis per viam terminationis, aegre ſanabilia, & periculoſa ſunt cum Natura corruptam materiam ad ex ulceratam partem exoneret ac tranſmittat, & Gal. lib. de Atra Bile Cap. 5. inquit, vlcera ab Atra Bile procreata incurabilia ſunt.

Vlcera ſimiliter rotunda praua ſunt, & ſero, & magna cum difficultate ob angulorum carentiam, & propter magnam labiorum inter ſe diſtantiam ad ſanitatem perducuntur, vt ex Hipp. lib. de Vlceribus, ac alibi elicitur, & ex Celſo lib. v. cap. 26.

Auic. 4. Fen. cap. primo inquit. Omnę vlcus poſt quam carne eſt impletum, & cicatrix illi induci debet, & ſubito renouatur, periculum eſt ne in fiſtulam degeneret.

Vlcera ſimiliter dura, & ad vriditatẽ, vel nigredinem tendentia praua ſunt cũ huiuſmodi colores affectæ partis natiui caloris extinctionem indicent. Maligna item vlcera totius corporis colorem referentia, vt exempli gratia, candidum, purpureum, fuſcum, aut citrinum, aliquod effatu dignum Hepatis vitium, atq; ſanguini ab ipſo Hepate procreato inſignem corruptelam ineſſe ſignificat. Omnia ergo Vlcera ſunt maligna ac difficilis curationis, quę ex totius corporis vitio, vel Hepatis, vel Lienis, vel cuiuslibet præcipuæ partis intemperie ac vitio proueniũt, & hac de cauſa in Hydropicis vlcera difficulter ſanantur, & in Ictericis ſimiliter. Vlcera ergo, quæ Hydropicorum puſtulas ſequuntur, Item pregnantium vlcera difficilis ſunt curationis. Icoroſa ſanies ab vlceribus profluens mala eſt aliquando mortem indicat, mala etiam eſt copioſa, nimis tenuis, liuida aut pallida, aut nigra aut glutinoſa, aut fetida, & quę ipſum vlcus & iniunctam, ei cutem erodit vt C. Celſus inquit. Si vero poſt longum ſaniei ſiue virulentiæ emiſſionem, non multa, & modice craſſa, ſubrubicunda, aut ſubalbida ſanies, aut laudabilæ pus apparere incipiat, ſpes ſanitatis in his Vlceribus adeſt.

adeſt, cum natiui caloris partis robur, & materiæ abundantia indicetur, & Gal. Com. 22. lib. 5. Aph. inquit, Vlceri maximum eſt ad ſanitatem indicium & pus & Medicamen, quod habet. id faciendi facultatem, & deinde inquit, Vlceri pus gignenti nihil mali aduenire poteſt, & eodem loco inquit, Vlcera putredini obnoxia, & quæ partes circumſtantes exceſſas habent, & quæ difficulter cicatricem recipiunt, minime ſupputantur. In Senibus Vlcera ob ſiccitatem & ſanguinis ac innati caloris defectum, difficulter ſanantur, vt inquit Gal. Com. 31. lib. 3. Aph. Sic in Hecticis ob ſiccitatem & boni ſanguinis paucitatem vlcera difficulter ſanantur.

Quibus in Vlceribus ante optimam deterſionem ac mundificationem ſarcotica, ideſt carnem gignentia apponuntur mala ac ſuperflua caro in illis gignitur quibus vero optime deterſis ac expurgatis, talia Med. applicantur, his caro non ſupercreſcit, niſi cõtuſa fuerint, vt Hipp. lib. de Vlceribus, & Gal. 4. Meth.

Vlcera, quæ pura ſunt, vt inquit Gal. Com. 1. lib. de Articulis cap. 56. maxime apta videntur, eſſe, vt omnibus Symptomatibus corripiantur, quam nimirum ſenſibiliora ſint.

Lienis Scirrho laborantibus vlcera in Cruribus excitata ac exorta non perſanantur, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 49. & ratio eſt, quoniam ſi Vlcera curari debẽt, vt expurgentur eſt opus, ſed cum expurgari non poſſint, niſi humorum fluxus ab ipſis intercipiatur, & in tali affectu laborantibus ſemper craſſi ac Melancholici humores ad inferiores partes tranſmittuntur ac præcipitantur, Ergo iure fit, vt in his Vlcera conſolidari non poſſint. Et hæc de Vlcerum præſagitione ſatis, cum multa in cap. de Vulnerum prognoſticis dicta à nobis fuerint, quæ ad Vlcera etiam conueniunt.

DE CVRATIONE VLCErum in Vniuerſali.

IN Vniuerſali Vlcerum curatione inſtituenda, imprimis conſiderandum quæ indicationes ſe ſe nobis offerant, & à quibus ſumendæ, & cum in rebus præter naturam, Indicationes ratione contra notatis fiant, & in rebus naturalibus ratione ſimilitudinis, Et cum res præter naturam tres ſint, ideſt morbus, Morbi cauſa, & Symptoma, In Vlcerum ergo curatione a tribus indicationes ſumendæ, à Morbo, ideſt ab vlcere, & ab alijs morbis cum vlcere complicatis, à Cauſis, & à Symptomatibus, Et cum vnum non indicet niſi vnum, vt inquit Gal. 2. & 9. Meth. Ideo cum Vlcus ſit continui ſolutio, ratione contrarietatis indicat vnitionem, & ſi etiam caro deſit, cum imminuta ſit quantitas, ratione contrarietatis, repletionem, indicat, Sic alij morbi, qui cum vlcere ſunt complicati propriam curationem per contraria indicant, Sic cauſæ ſui remotionem, & Symptomata ſui lenitionem ad ſedationem indicant.

Quibus vero medijs indicationes iſtæ in ſimplicibus Vlceribus, & abſq; ſua cauſa, & aliocomplicato affectu ac Symptomate exequi debeant, omnes Autores cõcordes inquiunt, quod exiccantiũ Med. ope Vlcera curantur, ac vniuntur, & ideo Hipp. in Princ. libri de Vlceribus inquit quod ſiccum eſt, ad ſanum, quod madet ad vitia tum propius accedit, & ſemper ſiccantibus, Vlcera curari iubet, & hoc etiam de Vulneribus intelligi debet.

Et Gal. 3. Meth. cap. 4. inquit, Omnę profecto vlcus, tum ſiccari debere, tũ etiam adſtringi, non tamen detergi, Contra cauitatem in carne ſiccari quidem poſtulare, & abſtergi, mi[illegible] autem adſtringi, & 4. Meth. inquit, [illegible]lcus omnę qua vlcus eſt, vt ſanetur, mediocriter ſiccari poſtulat Quod vero hoc veriſſimum ſit, manifeſte patet, quoniam ſimplex Vlcus abſque vlla ſubſtantiæ amiſſione, tantum vnitionem indicat, & ideo Glutinãtia, quæ ſicca ſunt, applicantur, Si vero Vlcus ſit cum ſubſtantiæ amiſſione, ideſt cutis & carnis, Si tamen Cutis deſit, caro ita ſiccanda, & ſiccantibus & adſtringentibus Med. denſanda, vt cutis officium ſuppleat, quæ cum pars ſpermatica ſit, regenerari nequit; Si vero deſit caro, regeneratio requiritur, quod cum ſit Naturæ opus, & nouam Carnem ex ſanguine gignat, qui prò illius partis nutrimento illuch. confluit, Et cum in huiuſmodi Naturę actione, ſicuti in qualibet alia coctione, vt Gal. 3. Meth. inquit, duo reſultant excrementa, vnum tenuæ, & aliud craſſum; Ideo Natura Medici auxilio eget, ideſt, vt exiccantibus Med. quod tenuæ eſt, tollatur, & detergentibus quod craſſum. Patet igitur quod ex ſupraſcriptis Autoribus fuit dictũ. Quod

Caro quomodo gignatur.

omnia vlcera pro eorum ſanatione exiccantia expoſtulant, Sed animaduertendũ quod pro temporum diuerſitate diuerſa remedia Vlcera, ſicuti omnes alij morbi, expoſtulant, cum vlcera etiam & principium, Augumentum, Statum, & Declinationem habeant, vt inquit Gal. lib. de Totius Morbi temporibus cap. 3. Cum ergo in principio, vt Gal. inquit tenuis ſanies incocta, & Aquoſa ex Vlceribus defluat, & coctionis beneficio craſſior ſit reddenda, vt in bonum pus vertatur, Ideo in principio ſuppurantia ac pus mouẽtia imponenda; præter quam in Vlceribus putridis ac fluxione vexatis, vt inquit Gal. Com. 42. lib. 5. Aph. & cauſa eſt, quia in putridis Vlceribus, ſuppurantibus putredo augetur. & in fluxionibus à toto corpore prouenientibus, talibus Med. pars laxa redderetur, & ad humores recipiendos magis habilis. Ideo in fluxionibus à toto corpore prouenientibus ſuppurantia non conueniũt, niſi prius defenſiuis Med. ſuperioribus partibus applicatis fluxio intercipiatur, ac retro humores pellantur.

Suppurantia in principio vbi vtilia.

Si vero fluxionis cauſa ſit in parte recipiente & affecta, ſicuti eſt Dolor, Calor, Inflammatio, & huiuſmodi, tunc ſuppurantia conueniunt, ſed debent eſſe lenia, anodina & calorem ac Inflammationem remittentia, & ſic fluxionis cauſa remouebitur, & tam diu in ſuppurantibus perſiſtendum, donec pus bonum appareat, quod eſt Album, leuæ, Aqualæ, & quam minime fetidum. Cauſa autem cum ſuppurantia à principio competant, eſt, vt materia, quæ extra propria vaſa in poroſitates fluxit, non putreſcat ac Inflammationem in affecta parte excitet, ſed concoquatur, & ex ea bonum pus gignatur, & affecta pars ad carnem generandam habilis reddatur, & ideo Hipp. lib. de vlceribus textu 2. inquit, Vlceribus recentibus magis, quam in vetuſtis, tum in his, quæ Articulos infeſtant, Catapl. calidum & humidum applicandum, cum huiuſmodi Catapl. vbi doloris ac inflammationis cauſam lenire, vel relaxare, ſeu pus mouere ſit opus, conueniat. In Augumento cum parcior ac craſſior ſanies excernatur ideo Detergentia ac mundificantia Med. applicare debemus

Cur Supputantia a principio competant.

Detergentia quando applicanda.

In Statu cum vlcus mundum iam ſit redditum, pus tenuæ excernitur, ideo carnem gignentia, Sarcotica dicta, conueniunt. In Declinatione ſimiliter, cum ex vlcere pus colore magis album conſiſtentia craſſius & minus copioſum excernatur, in valentioribus ſarcoticis perſiſtere debemus, quouſq; vlcus carne repletũ fuerit, & repleto tandem vlcere carne, Cicatricem inducentibus Epuloticis dictis, vti debemus, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 9. & lib. primo de Med. S. Gen. cap. 12. & 3. de Fracturis cap. 7. & 5. Aph. Com. 22 & C. Celſus lib. 5. cap. 26. & Rhaſis 14. Cont. cap. 3. & Auic. & denique omnes boni Autores.

Sarcotica quando conueniant.

Si quis autem obiecerit dicens, Gal. 3. Meth. in vlceris caui ac plani curatione, nullam concoquentium ac ſuppurantiũ Med. mentionem fecit; Et in primo lib. de Comp. Med. S. Gen. cap. 12. in vlceris principio adſtringentia ac repellentia laudat, quæ ſuppurantibus contraria sũt.

Dubitatio

Ergo ſuppurantia in Vlcerum principio conuenientia non ſunt.

Ad primam Autoritatem reſpondere poſſumus Gal. ibi ſupponere vlcus mundum & idoneum, vt carne repleri poſſit, cum tantum modum carne Vlcus replendi doceat, & ideo concoquentium Med. mentionem non fecit, Ad ſecundam Autoritatem dicere ac reſpondere poſſumus quod diuerſo reſpectu, & diuerſis locis, Suppurantia, & Repellentia in vlceris principio conueniunt, Repellentia enim influentis materiæ fluxum reſpiciunt, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 2. & ideo circumſtantibus vlceris partibus conueniũt ac applicãda ſunt, vt materiæ fluxum ad affectam partem prohibeant ac intercipiant, vt 5. lib. Aph. 23. Hipp. inquit. Suppurantia vero à principio conueniũt vt materia influxa euacuetur, & ne ſua caliditate & acredine partem inflammet & ideo ſuppurantia exulceratæ parti applicanda.

Solutio

Patet igitur, quod ſuppurantia in omnium Vlcerum principio competunt, niſi putrida fuerint, & vbi humorũ fluxio adſit, etiam competunt, modo Repellentia circum circa applicata prius fuerint, cum ex Repellentium circumpoſitione infraſcriptos bonos effectus conſequamur. Primo influentem materiam repellimus ac intercipimus; Secundo ſuppurante Med. ſupra Vlcus applicato, etiam ſi calidum ſit, nihil à circumſtantibus partibus attrahemus; Tertio Repellente Med. cum adſtringens ſit, partem roboramus, Quarto materiam alio propellendo, partem per

Repellentium vtilitas.

acci-

accidens exiccabimus. Quinto partis calorem, per Antiperiſtaſim, augebimus, vt validius concoquat, cum calor circum poſiti Med. frigus fugiens in vlcere vniatur. Sed in ſuppurantium Med. inſtitutione, totius & partis temperies, ſicuti in omnibus alijs Med. inſtituendis, eſt obſeruanda, vt ſi totius & partis temperies ſit temperata, Suppurans Med. etiam tēperatum ſit, ſi calidior, paulo etiam calidius ſit Med. quoniam ſi calidiora, quam conueniant Med. apponeremus, natiuū calorem in febrilem ac extraneum conuerteremus, & ideo totius ac partis temperiei cognitio ac animaduerſio maxime eſt neceſſaria, cum ſuppurantia partibus, quibus applicantur conuenire debeant, cum ab illis natiuus calor roborari & in quantitare augeri debeat, minime vero in qualitate, vt Gal. 5. Simpl. cap. 6. inquit.

Si vero cum Vlcere aliquis alius affectus fuerit complicatus, à quo vlcus fuerit genitum, vel foueatur, vel aliquod magnum Symptoma ſit coniunctum, quod rationem cauſæ habeat, Vel propria vlceris cauſa aduch permaneat, ſine quorum ablatione Vlcus curari non poſſit, imprimis hec omnia auferenda. Quo ad cauſam aduch permanentem ſine cuius ablatione vlcus perfecte ſanari non poteſt, vt Gal. 4. Meth. inquit, Si Externa aduch adſit, ne amplius Vlcus fouear, amouenda. Si Interna, vt eſt humorum acrium ac erodentium influxio, qui, vt ſuperius diximus, vel totius corporis, vel alicuius præcipuę partis vitio, vel ex erratis in ſex rebus Nonnaturalibus commiſſis gignuntur, plures Intentiones habere debemus. Prima ergo intentio erit victum conuenientem inſtituere, ſic & alias Nonnaturales res. Secūda antecedentem materiam auertere ac intercipere, Tertia partes male affectas ad propriam temperiem reducere ac corroborare, Quarta Vlcus ſicuti decet curare.

Pro Prima Intentione conſequenda, Victus vel tenuuior, vel abundantior ſecundum Aegrotantis vires, ac humorum abundantiam, vel paucitatem inſtituendus, ſic in qualitate ſecundum temperamentum, & humorum. tam in toto corpore redundantium, cum in affecta parte influentium, & ſi humores calidi & acres ſint, frigidus, vt caliditatem & acrimoniam obtundat, inſtituendus, & tandem humores in mala qualitate peccantes victus ratione etiam corrigendi, ſic aliæ res Nonnaturales, vt decet, inſtituendæ.

Secundam Intentionem Euacuantibus, vel reuellentibus, vel intercipientibus pæſidijs conſequemur. Humorum igitur in copia, vel in qualitate peccantium euacuatio fit, vel venæ ſectione, ſi vires, Aetas, & cetera conſentiant, vel purgantibus Med. quæ etiam Auerſionē efficiunt, & humores in ſubſtantia, vel in mala qualitate peccantes, vt diximus, non ſolum victus ratione, ſed etiam alterantibus Med. corrigi debent, vt ſi nimis tenues incraſſandi, & ſi in mala qualitate peccent, eorum malitia per ſua contraria corrigenda. Reuulſio ſemper ad contraria loca & maxime diſtantia fieri debet, vt Gal. 4. Meth. cap. 6. inquit & 2. ad Glauc. cap. 2. & in Reuulſione facienda & partis & vaſorum rectitudo eſt obſeruanda, vt exempli gratia, ſi vlcus crus dexterum occupet, mittendo ſanguinem a dextro cubito, partis rectitudinem ſeruamus, Si vero in ſiniſtro crure venam ſecamus, vaſorum rectitudinem ac conuenientiam. Fit etiam Reuulſio Calore, Dolore, & vi vacui. Calore attrahunt ac reuellunt calida contrariæ parti applicata, vt calida Epitemata, & Profuſiones & calidæ Inunctiones; Dolore reuellūt, Vincula doloroſa contrarijs ſimiliter partibus facta, Dolore & Calore ſimul reuellunt Cucurbitulę, & veſſicatoria, vi vacui reuellunt ac euacuant Cauteria ſiue Fonticuli, purgatio, vomitio, Frictiones, & ſimilia, cum humores ſequantur id, quod euacuatur. Humores intercipiuntur, & quaſi in itinere detinentur, ac etiam retro pelluntur vinculo ſiue faſciatura expreſſiua, incipiendo ab ægra parte, & erga ſanam tendendo, vt in tractutis fieri ſolet, vt Gal. 4. Meth. inquit, cum huiuſmodi deligatura meatus aſtringat, per quos natura humores ad vlceratas partes influit, Med. eti ā frigidis & adſtringentibus, quæ vulgo Defenſiua appellātur, quę ſua frigiditate ac adſtrictione partem ac humores cogendo ac conſtringendo, non ſolum humorum fluxus prohibetur, ſed etiam humores retro pellantur, quæ proximiori iuncturæ, vbi vaſa excarnia ſunt, vt melius ſuo munere fungantur. applicari debent, vt inquit Gal. 1. Meth. cap. 1. & Com. 23. lib. 5. Aph.

Reuulſio quibus modis fiat.

Quibus

Quibus vero fiant huiuſmodi Defenſiua abunde lib. de Vulneribus à nobis fuit dictum, & ideo non repetam.

Si verò fluxionis cauſa ex partis imbecillitate & intemperie proueniat, intemperies tollenda, & pars roboranda, quibus vero hoc fieri debeat, & quomodo etiam complicati affectus, & Symptomata vlcus ſequentia corrigi ac remoueri debeāt quæ eſt Tertia Intentio, in particulari vlcerum curatione inferius dicemus.

Quartam Intentionem conſequemur, ſi tenuæ Vlcerum recrementum ſiccabimus, & craſſum detergemus, & tandem ſi omnibus alijs Medicamentis ſuperius dictis & inferius dicendis, vt decet, & ſecundū ſua tēpora Vlcus ipſū curabimus.

DE SIMPLICIVM VLcerum Curatione Cap. 2.

Quid ſit Vlcus ſimplex.

IN tradenda Simplicium Vlcerum curatione, imprimis dicemus, quid per ſimplex vlcus intelligimus, Secūdo quot ſunt Simplicum Vlcerum genera, Tertio vnius cuiuſq; generis curationem trademus. Simplex ergo Vlcus illud eſſe dicimus, In quo, neq; cauſa, neq; vllus alius affectus eſt complicatus, neq; vllū Symptoma eſt coniunctum, ſed tantum eſt cōtinui ſolutio ab eroſione facta, & hec ſimplicia Vlcera duorum ſunt generum, Alia enim ſunt plana ac æqualia, & alia caua dicuntur, Plana & æqualia illa ſunt in quibus tantum Cuticula, vel Cutis deeſt, Caua dicuntur, in quibus cum cute etiā ſubiecta caro deeſt. In tradenda vero curatione primum de cauo Vlcere, ſicuti Gal. 3. Meth. cap. 3. verba faciemus poſtea de plano ac æquali ſicuti Gal. cap. 4. & 5. eiuſdem libri.

Simplicium vlcerum genera.

In cauo igitur Vlcere curando, cū duo ſe nobis offerant, Cauitas & continui ſolutio, Ideo duæ intentiones habendę ſūt, Altera erit cauitatem replendi, Et quod diſiunctum eſt riuniendi erit Altera.

Vt vero primam Intentionem conſequamur, vt caro quæ perijt reſtituatur eſt opus, & cum materia ex qua caro gignitur, ſit bonus ſanguis, & opifex ſit affectæ partis natura, Ideo, vt noſtram intentionem conſequamur, opus eſt, vt hec duo bene ſe habeant, & ſic caro quamcitiſſime producetur, dicente Gal. 3. Meth cap. 3. Porro, ita ſe habentibus, ideſt bonus ſanguis & Natura robuſta, nihil eſt præterea, quod obſtet, quo minus prima carnis generatio proſpere contingat, idq; nullius externi Med. ope. Quippe cauſis ambabus, vnde naſcitur pręſentibus, nulloq; extrinſecus, quod impediat obſtāte, non poteſt prohiberi carnis generatio. Sed cum Naturæ robur conſiſtat in partis temperie, quę ſecundum naturam ſit ideo curandum, vt caro gigni poſſit, vt in affecta parte iuſtum temperamentum adſit, & ſanguis, ex quo caro gigni debet vt bonus & in moderata copia influat. Quod conſequemur præcipue ſex rerum Nonnaturalium optima inſtitutione, & ideo victus in quantitate & qualitate talis inſtituendus, ne ſanguinem in mala qualitate, neq; in copia peccantem gignat. Aer ſimiliter ſit temperatus cum frigus Vlceribus ſit inimicum, vt Hipp. 5. Aph. 20. inquit, Sic meridionales venti & humida temperies, & Aer nimis calidus, cum calorem partis debilem reddat, deuitandus. Pars affecta in quiete maneat, & ſi opus fuerit, etiam totū corpus, cū ex motu totū corpus excalefiat, humores eliquētur, & fluxiles reddantur.

Naturæ robur in quo conſiſtat.

In ſomno & Vigilia mediocritas ſeruetur, cum in Vigilia, multæ humiditates exoluantur, & in ſomno exiccatæ partes humectentur. Aluus etiam lubrica ſeruetur, & aliæ naturales excretiones ſuum curſum teneant, Animi affectus, cum totum corpus alterent, vitentur, & animi quies ſeruetur,

Quando igitur ſupradicta In vlcere aderunt, ideſt bona affectæ partis temperies & ſanguinis boni & in moderata copia influxus, bonum pus ab vlcere excernetur, quod eſt album, leuę in pauca copia, mediocriter craſſum & minime fetidum, & tunc temporis vlcus purum erit & carne impleri poterit.

Si vero Vlcus impurum ſit, vt nimis aridum, aut humidum nimis aut albidū, aut pallidum, aut liuidum, aut nigrū, & pus nigrum. vel liuidum, fetens inęqualæ. & grumoſum excernitur, Ita vlcere exiſtente, talique pure apparente, Vlcus carne impleri non poteſt, niſi Vlcus idoneum reddatur, & materia ibi contenta ſuppurantibus Medicamentis euacuetur, & in Pus bonum conuertatur; Ex excrementorum igitur obſeruatione præcipue conyciendum, quando Pus mouentia, & quando Detergentia, & quando Sarcotica conueniant, & quando vno magis quā alio vti ſit opus.

Sed cum ſuppurant a plurium ſint generum, in mollioribus corporibus mitiora ſup-

Suppurantia Medicamenta quibus ſunt. ra ſuppurantia conueniunt, vt eſt id quod fit ex Oui vitello & Oleo Roſaceo ſimul mixtis, vel ſimilæ. Si corpus non ſit ita mollę ac humidum, fiat ſuppurans Med. ex Reſina Tereb. Oui vitello, & Oleo Maſtichino, & ſi adultum ſit Hordei Farina etiam addi poteſt. In ſiccioribus vero corporibus, ſuppurantia fiant ex Reſina Tereb. vel Abietina, Ouorum Vitellis, Fatina Triticea, Puluere Thuris, & Croco, Vel fiat ex Reſina Tereb. Succo Apij, Farina Fenugreci, Sem. Lini, Pinguedine Galli, vel Anatis, & his ſimilibus. Vt vero Vlcus mundum reddatur, cum ſuppurantibus, quando pus apparere inceperit, Detergentia admiſcenda, vt ab omni id, quod pręter naturam intus continetur, vlcus expurgetur, & ſem per circumſtantibus partibus Repellentia applicanda.

Suppurantia & Detergē & à quo vſque ap ponenda. Quamdudum vero ſuppurantia ac detergentia Med. apponi debeant, inquit Rhaſes 13. Cont. dicens. Quouſq; bonũ pus appareat, ſuppurantia ac Detergentia applicentur, quoniam, ſi diutius, quã conueniat, ſuppurantibus vteremur, ſordidum vlcus fieret.

Notādū Notandum vero quod omnia Medicamenta, quæ Vlceribus applicantur, vel ſint Suppurantia, vel Detergentia, vel Sarcotica, vel Epulotica, quod lenia eſſe debent & æqualia, ne partem exaſperent ac irritent. Quo ad conſiſtentiam ſint mediocria inter mollę & durum, ſi enim nimis dura ſint, dolorem excitant, ſi nimis mollia à partis calore eliquantur, & per vlcus defluant, & Lintea ſiue Filamẽta abſq; Med. ſuper Vlcus remanent, mordicant, & ob emollientem facultatem, quam habent, carnem nimis mollem ac laxam gignunt, & ideo Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. nos monet, vt in Vlceribus minime profundis & in ſummo exiſtentibus, Med. craſſiori conſiſtentia exiſtentibus vtamur, in profundioribus vero Vlceribus mollioribus Med. ſic habito reſpectu temperamenti totius, & partis, in corporibus & partibus mollioribus molliora etiam competunt Med. in durioribus vero ac ſiccioribus craſſiora Med. conueniunt. Bono ergo pure apparente, & vlcere puro exiſtente, ideſt rubicundo, & neque nimis ſicco, neq; nimis humido, ſarcotica conueniunt. Sed cum in primæ carnis generatione duplex excrementũ prouenire ſit neceſſe, ſicuti loco citato, ideſt 3. Meth. inquit Gal. aliud tenuiuus quod ſanies ſiue Icor dicitur, aliud craſſum, quod ſordes appellatur, & cum ex tenui ac ſubtili excremento humidum vlcus reddatur, & ex craſſo ſordidũ, ideo quod tenuę eſt exiccante Med. eget, & quod craſſum detergente, & cum Natura nunquam operari ceſſet, certe nec tem pus vllum erit, in quo ambo hec excrementa in cauo Vlcere colligantur. Ideo nec tempus vllum erit, in quo exiccante ac detergente Med. non ſit opus. Sed cũ exiccantium ac detergentium Med. plures ſint gradus, in hoc conſiſtit boni Medici iudicium, vt huiuſmodi Med. ſecundum totius ac partis temperiem eligat, ac applicet, vt bona caro produci poſſit cum corporis natura, quo eſt humidior, tanto quod minus ſiccet Medicamentum poſtulet, & quo eſt ſiccior, quod magis ſiccet. Similiter vlcus quò eſt humidius, eo ſiccantius Med. poſtulat, & quo minus humidum, minus exiccans. Med. igitur ad carnem producendam aptum modice tũ ſiccare, tum detergere debet, & præcipue per gradum vnum affectam partem in ſiccitate excedere debet, minime vero adſtringere, vt inquit Gal. 3. Meth. cap. 4. ne ſordes arctius Vlceribus affigantur In actiuis qualitatibus illum calons gradum teneant, quem naturaliter habet pars, cui applicantur. Niſi vero ſubiecta pars naturalem temperiem ſeruet, ſed intemperata ſit, ideſt vel calidior, vel frigidior, contrarijs ad naturalem temperiẽ reducenda, & hac de cauſa, ſicuti Gal. inquit, & Aeris ambientis, & anni temporis, & regionis, & temporis conſtitutionis. in Med. inſtituendis ratio eſt habenda, vt horum exceſſibus occurratur, & ideo Hipp. Frigidioribus anni temporibus paulo calidioribus Med. vtebatur, & calidioribus temporibus paulo frigidioribus. In mollioribus ergo corporibus debiliter exiccantibus vti debemus, vt eſt Thus, Thuris Manna, Thuris cortex, Aloes, Farina Hordei, Fenugreci, & ſimilia, ex quibus Med. componi poſſunt, & in Pharmacopeis Vng. Baſilicon maius, paratum habemus. In paulo ſiccioribus competunt farina Lupinorum, Fabarum, Orobi, Ariſtolochia

Yreos.

Valentiora ſiccantia. Yreos, Vng. Baſilicon Maius, de Betonica, & de Martefilua, In corporibus& partibus valde ſiccioribus, vt in Ruſticis, Remigibus, Senibus, & his ſimilibus, valde exiccantia conueniunt, ſicuti eſt Antimonium vſtum, & lotum, Calcitis, Cadmia, & alia Metallica vſta & lota, Centaurium, Polium, vng. de Tutia, Apoſtolorum & ſimilia. Debent ergo Sarcotica Medicamenta eſſe proportionata temperiei totius ac partis, Si enim imbecilliora Medicamenta applicentur, ſanies in magna copia excernitur, & mollis & flauida caro in Vlcere generatur. Si validiora ſarcotica, caro conſumitur, & Vlcus aridum redditur, labia vlceris valde rubicunda, vel pallida, & ſubtilis ſanies,& aliquando ſanguinolenta excernitur, & punctio ac mordicatio aliquando perſentitur. Debiliter ergo exiccantia in corporibus ac partibus ſiccioribus non carnē producunt, ſed pus mouent, & valida exiccantia in corporibus & partibus mollioribus carnem abſumunt.

Boni ſarcotici ſigna. Boni igitur Sarcotici ſigna erunt, vt inquit Gal. 4. de Comp. Med. S. Gen. cap. primo. Si pars Vlcerata ex Medicamento ita ſicca reddatur, ſicuti ſecundum naturam eſſe ſolet, & ex Vlcere, neque pus, neque ſanies effluat, & bonus color in vlcere appareat, & neque calor, neque frigus ex Medicamento in parte excitetur. In Detergentibus etiam eamdem conſiderationem habere debemus, In corpore enim molli parte exquiſiti ſenſus, & parno Vlcere mitioribus Detergentibus vti debemus, vt eſt mulſa aquoſa, Hordei Farina, Erui, Thuris manna, & ſimilia, vt inquit Gal. 8. Meth. cap. 4. quoniam ſi validioribus Detergentibus vteremur, colliquaretur caro, & Vlcus exacerbaretur. Si vero magnum ſit vlcus, & caro mollis & exquiſiti ſenſus paulo valentiora detergentia conueniunt, vt eſt Ariſtolochia, Iris, & Radix Panacis. In Vlcere vero magno, carne ſicca & obtuſi ſenſus valentioribus detergentibus vtemur, vt eſt Mel purum Mel Roſaceum, Syrupus Roſaceus, puluis Seminis Erucæ, & ſimilia. Signa vero boni detergentis ſunt Vlceris puritas abſque vlla mordicatione & è contra praui detergentis ſigna erunt Vlceris impuritas, & mordicationis ſenſus.

Detergētia mitiora. *Mediocria Detergētia* *Detergētia valētiora.* *Boni Detergētis ſigna ac praui*

His igitur Medicamentis tenuæ excrementum exiccantibus, & craſſum detergentibus vtemur, quouſque vlcus carne fuerit repletum. Repleto Vlcere Carne, aliud ſimplicis Vlceris genus remanet, quod Aequalæ, ſiue planum dicitur. in quo Vlcere cum duo adſint affectus, ideſt continui ſolutio & ſubſtantiæ cutis defectus, duas intentiones habere debemus, &quod disiunctum eſt coniungere, & quod deeſt reſtituere, vt inquit Gal. 3. Meth. cap. 4. & in regenerando, quod deeſt, ſimiliter quod diſiunctum erit vnitur, Et ſicuti in regenerando carne & materia & opifex, vt diximus, eſt opus, ſic in quid ſimilæ cuti, & quod eius officium ſuppleat, generando, vt carni ſit operculum, & materia, & Agens eſt opus. Materia ergo ex qua fit cicatrix eſt caro, quæ ita alteranda, vt cuti ſimilis euadat, & cum cutis carne tum ſiccior, tum denſior ſit, ideo caro, vt ſimilis euadat, ita ſiccanda ac adſtringentibus Medicamentis denſanda. vt cuti ſimilis fiat, Agens vero & Opifex eſt & Natura, & Epulotica Med. appoſita. *Cicatrix ex quo fit.*

Quod vero Natura hoc agat, manifeſte apparet, quoniam cicatrix primum circum circa Vlceris labia oritur, deinde in medio, & multa etiam Vlcera abſque vllo Epulotico Med. appoſito ad cicatricem perducuntur. Natura enim hoc efficit, quoniam repleto Vlcere carne, cum illa quæ in ſummo eſt, non ita nutriatur, & ab Aere etiam denſetur, ideo ſiccior ſit & caro illa, quæ primæ cuti eſt cōtermina ob cutis ſiccitatem, ipſa ſenſim ſiccatur, & ſic continuatim poſt hanc alia, donec totum Vlcus cicatrice operiatur. Sed cū hę actiones temporis diuturnitate à Natura fiant, & aliquando etiam ob carnis nimiam humiditatem à Natura caro ita exiccari ac denſari non poſſit, Ideo Epuloticis Med, quod eſt aliud opifex, Natura eſt adiuuanda; Qualia vero debeant eſſe iſta Med. dixit 3. Meth. cap. 4. & 5. Gal. & 4. de Comp. Med. S. Gen. cap. 1. ideſt quod debent eſſe ſicca in 3. gradu, cum non ſolum excrementa, & quod ali unde influit exiccare debeant, ſed etiam ipſius partis naturales humiditates, & aliquid etiam ab ea abradere debent. Et hoc intelligendum, quo ad comparationem temperamenti totius ac partis, ac *Epuloticorum qualitates*

Vlceris

Vlceris magnitudinem, & non quod Medicamenta Epulotica abſolute in 3. gradu ſicca eſſe debeant, & ideo ſicuti in alijs Medicamentis inſtituendis, Aegrotantis ac partis temperies, & Vlceris magnitudo eſt conſideranda, ita in Epuloticis. Sed cum non ſolum in cicatrice inducenda, mollis caro ſit exiccanda ac induranda, ſed etiam caro laxa ſit aſtringenda ac ſtipanda, Ideo non ſolum exiccantia iſta Medicamenta eſſe debent, ſed etiam aſtringentia, & abſque vlla mordicatione, & ex his Medicamentis quo ad actiuas qualitates alia ſunt frigida, alia calida, frigida per ſe Epulotica dicuntur, quoniam carnem exiccando, aſtringendo, & frigiditate condenſando cicatricem inducunt Calida, vt ſunt carnem eliquantia ac diſtrahentia, carnem alterando, & calli inſtar indurando per accidens cicatricem inducunt, vt inquit Gal 5. Simpl. cap. 14 Cum dixerimus igitur, quod Epulotica Medicamenta debent eſſe ſiccātia in gradu 3. habito reſpectu ad totius, & partis temperiem, & Vlceris magnitudinem, & quod in mollioribus corporibus, & minoribus Vlceribus mitiora Epulotica conueniant, in durioribus corporibus maioribusque Vlceribus validiora Epulotica conueniunt, & in corporibus ac partibus durisſimis validiſſima Epulorica comperant, Ideo in tres gradus Epulotica diſtinguemus, in mitiora, in valentiora, & valentiſſima, ſicuti de alijs Med. in ſuperioribus, fecimus.

Epulotica mitiora. Mitiora ergo Epulotica ſimplicia ſunt Cadmia optime lota, Aloes, Thuris cortex, Pini cortex, Plumbum vſtum & lotum, Ciperi Radix, & ſimilia, Compoſita ſunt Vng. de Litargirio, de Minio, Ceratum de Minio, Vng. de Ceruſa, & Diaponpholigos Aetij

Epulotica mediocris. Mediocria Epulotica ſimplicia ſunt Galla immatura, Malicorium Balauſtia, Mirabulani citrini, Myrtilli, Sumach, Bolus Arm. Orient. Sanguis Drag. Terra ſig. & ſimilia, Inter compoſita ſunt vng. de Tutia Mag. Vng. Deſiccatiuum rubrum, Diapalma, & Diaponpholigos Oribaſi.

Epulotica valentiſſima. Valentiſſima Epulotica ſimplicia ſunt precipitatum optime lotum, Alume ſciſſilæ, Myſi, Calcitis, Aes vſtum preparatum, & Aeris ſquama præparata. Inter compoſita ſunt Ceratum de Bolo Arm. Vnguentum de Tutia Mag. cui aliqua portio aeris vſti, & loti, vel aeris Squamę præparatæ, vel pręcipitati ſit commixta, & ſimilia.

Hec vero valentiſſima Epulotica in pauca quantitate, ne carnem exedant apponi debent, & quæ calida ſunt, ſi calidis partibus applicari debeant, cum frigidis miſcenda, vt cum puluere Sandalorum, Roſarum, Nenupharis, & ſimilium.

Tempus vero Epulotica Medicamenta apponendi, ſicuti Gal. 13. Meth. cap. 5. & Auic. inquiunt, erit, quando vlcus non omnino carne fuerit repletum, ſed parum deeſt, & hoc faciendum, ſicuti dicti Autores inquiunt, ne cicatrix circum poſita cute eminentior ſit, quoniam Natura, dum cicatricem inducere ſtudemus carnem producere non deſiſtit, ſed continuo carnem generat, & quod deeſt, ſupplet, & ideo ita pulcra & æqualis cicatrix inducitur, & in Epuloticorum Medicamentorum vſu hanc etiam animaduerſionem habere debemus, ſicuti loco ſuperius citato Gal. inquit, & medicamenta actu & poteſtate ſicca circum circa, vbi prius cicatrix induci debet, imponantur, & Epulorica actu humida. & poteſtate ſicca, vt ſunt Vnguenta ſuperius dicta, in medio, cum ibi minori exiccatione ſit opus, & aliqua cauitas adſit, & tardius cicatrix induci debeat, & in cicatricis retardatione caro, quæ deeſt, à Natura reparatur ac augetur. Quando vero totum Vlcus æqualę fuerit, actu & potentia ſiccis Epuloticis in omnibus partibus vti debemus, & deſuper ſicca Linamenta apponemus, quę etiam ſiccandi, carnemque denſandi facultatem habent, & ſic finem noſtrum aſſequemur, & qui plura deſiderat, ad caput 35. Libri de Vulneribus recurrat, vbi diffuſius de hac materia egimus.

Epulotica quando apponenda.

DE VLCERE CVM Intemperie Cap. 3.

POST quam de Simplici Vlcere fuit pertractatum, vt de compoſito verba faciamus ordo poſtulat, Compoſitum ergo vlcus illud eſt, quod vel cum alio affectu præter naturam, qui eius curationem impediat, eſt complicatum, vel cum ſua generante ac fouente cauſa,

Quid ſit vlcus cō poſitum

cauſa, vel cum Symptomatibus, quæ omnia, quum magna ſint, habent rationem cauſæ ſine qua non, ideſt ſine quarum ablatione Vlcus curari non poteſt, vt inquit Gal. 11. Meth. cap. primo. Incipiamus ergo ab Intemperie.

Si exulcerata pars aliqua intemperie laboret, quæ vel ante Vlcus adfuerit, vel ipſo exulcerationis tempore fuerit orta, cum fieri non poſſit, vt in Vlcere, vel carnis productio, vel ſinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio recte vnquam cedat, niſi ſubiecta caro pro naturali modo ſe habeat, vt inquit Gal. 3. Meth. cap. 8. Ideo primum talis intemperies tollenda, deinde ad Vlceris curationem deuenſendum, Sed cum Intemperies duplex ſit, vel cum materia, vel ſine materia, Nos de intemperie ſine materia verba faciemus, quæ etiam duplex eſt, vel enim eſt ſimplex, vel compoſita; Simplex intemperies, quadruplex eſt, vel enim eſt calida, vel frigida, vel humida, vel ſicca, compoſita item quadruplex eſt vel enim eſt calida, & humida, vel calida & ſicca, vel frigida, & humida, vel frigida & ſicca; modo cuiuſq; ſimplicis intemperiei cauſas ponamus.

Intemperiei ſpecies

DE INTEMPERIERVM Cauſis.

CAldæ Intemperiei cauſa, vel eſt Aer nimis calidus, vel Linteorum & faſciarum, vel aliorum operimentorũ copia, vel lauacra, vel Medicamenta calidiora actu, vel poteſtate Vlceri appoſita. Frigidæ, vero, Aer nimis frigidus, vel Vlceris longa denudatio, operimentorũ inopia, & Medicamentorum actu & poteſtate frigidorum appoſitio. Humidæ intemperiei cauſæ ſunt, vt humidum ambiens & lauacra, vel humectantia Medicamenta.

Vlceri diu appoſita, & humidum totius, vel affecti membri temperamentũ.

Siccæ Intemperiei cauſæ ſunt ſiccum ambientis, & regionis temperamentum, & lauacra, vel Medicamenta nimis exiccantia Vlceri applicata, vel alimenti eonfluentis penuria, vel corporis totius, vel affectæ partis ſicca temperies, vel vtriuſq;

DE CVIVSQVE INTEMperiei Signis.

INtemperierum ſigna, vt Gal. 4. Meth cap. 2. inquit, ſumi precipue poterũt partim ex calore, partim tactu, & partim laborantis ſenſu, & ex exeretis etiam addere poſſumus.

Calidæ intemperiei ſigna ſunt, ſi non ſolum pars circum cica Vlcus rubicũdior quam pro naturali habitu ſe habeat, ſed etiam Vlcerata caro rubicundior appareat, tactu ſimiliter calidior reliquis partibus perſentitur, & Aeger etiam manifeſtum calorem, & aliquando vſtionem, ex qua etiam dolor ſequitur, & aliquando pruritum perſentit, & ex frigidorum Medicamentorum applicatione delectationem ac iuuamentum percepit, & quæ excernũtur partem mordicant, & aliqua calefaciens cauſa præceſſit.

Frigidę intemperiei ſigna ſunt, cutis color ad albedinem, vel liuiditatem tendens, & cutis mollior eſt, Vlceris ſimiliter color eſt albicans, & tactu pars frigida perſentitur, ipſeque Aeger manifeſte in affecta parte frigus ſẽtit calidiſquæ gaudet, & vt plurimum patiens eſt frigidi habitus, refrigerandique cauſa aliqua præceſſit.

Humidæ Intemperiei ſigna ſunt Vlceris caro humidior, quam pro naturali habitu, & mollis, flauida, & quaſi telaxata apparet, & aliquando etiam talis praua caro ſupercreſcens eſt, multaq; excremẽta ab Vlcere profluunt, & humectans aliqua cauſa præceſſit, & quando totum corpus, vel affectum membrum humidum eſt, Vlcus per ſocietatem humidum eſſe indicat.

Siccæ Intemperiei ſigna, vt inquit Gal 4. Meth. cap. 2. ſunt cutis exulceratęq; carnis ſquallor, & ſiccitas, & aſperior ac durior apparet, nullaque icoroſa ſanies, vel pauciſſima excernitur, & aliqua exiccans cauſa præceſſit, & aliquando totum corpus, & membrum, in quo Vlcus ineſt nimis exiccatum apparet. Hec igitur ſunt cuiuſcumque ſimplicis intemperiei ſigna, ex quibus complicatę & mixtæ intemperies cognoſci poſſunt.

DE

DE INTEMPERIERVM Prognoſtico

SIcuti Vlcera omnia, quę cum aliquo alio magno morbo, vel cum forti cauſa, vel cum magno Symptomate ſunt complicata, difficilis ſunt curationis, & ideo Cacoethę dicuntur, ſic vlcera cum intemperie aliqua coniuncta, licet omnia recte ac ordinate adminiſtrentur, difficillimę curatu ſunt, & Cacoethæ, & maligna appellari poſſunt, cum dixerit Gal. 4. Meth. cap. 1. Itaq; temperatam ſubiectam carnem ad Vlcera ſanãda prorſus eſſe oporteat, & inferius inquit, Aegre ſanabilia ac rebellia vlcera eſſe, alia propter vlceratæ carnis intẽperiem, alia ob affluentem humorem talia fieri, Vlcera cum intemperie ſicca peſſima ſunt, & curatu difficillima, & cauſa eſt, quia neglecto Vlcere tantum Intemperiei occurrere cogimur.

Vlcera cum intemperie humida, calida, vel frigida facilius, quam cum ſicca curari poſſunt, quoniam in his vlceribus eodem tempore & intemperiei & vlceri occurrere poſſumus.

DE CVIVSQVE INTEMperiei cum Vlcere Curatione.

TAntum ſimplicium Intemperierum cum vlcere curationem ponemus, cum ex hac quomodo compoſitæ, & complicatæ Intemperies curari debent, quiſq; conici poſſit. In curando igitur Vlcere cum Intemperie, tota curatio ad Intemperiem tollendam nõ neglecto tamen Vlcere (quando fieri poteſt) eſt dirigenda, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 2. cum ei, quo magis vrget, ſit occurrendum, altero non neglecto, Sed Intemperies cum efficientis cauſæ rationem habeat, maxime vrget, Ergo primum curanda ac tollenda eſt; Ablata Intemperie, curandum vlcus ſicuti nulla intemperies vnquam adfuiſſet, vt idem Autor inquit; Cum ergo contrariorum contraria remedia exiſtant, vt inquit Gal. Com. 1. de Rat. Vict. in Acutis cap. 18. & com 15. lib. 6. Epid. & Com. 59. lib. 7. Aph. & Com. 19. lib. 5. Aph. & pluribus alijs in locis, Ideo quando exulceratæ partes per aliquam Intemperiem a naturali habitu receſſerint, eorum ſanatio & naturalem ſtatum reductio per ea quæ contrarijs viribus ſunt, fieri eſt neceſſe, & ideo calida intemperies refrigerantibus tollenda, Frigida calefacientibus, humida ſiccantibus, & ſicca humectantibus. Sic cõplicatæ Intemperies per ſua contraria tollendæ. Preſidia hoc efficientia, alia ſunt vniuerſalia, alia particularia, & Topica, vniuerſalia pręſidia ſunt victus ratio, & aliæ res Nonnaturales, & alterantia Med & ſi Intemperies ſit cum materia, & purgatio & venæ ſectio, & omnia reuulſiorum genera conueniunt, Particularia vero preſidia ſunt Fomenta, Profuſiones, Balnea, Inunctiones, Vng. & ſimilia.

DE CALIDAE INTEMperiei Curatione

IN Calida Intemperie curanda, primum externa cauſa, ſi adfuerit, ammouenda, deinde refrigerãs dieta, & alię Nonnaturales res, ſicuti decet inſtituendæ. Quo ad particularia pręſidia, Calida intemperies refrigerantia Medicamenta indicat, & eo mitiora, vel valentiora ſecundum intemperiei magnitudinem ac paruitatem eſſe debent, & cum calidi proprium ſit attrahere, ideo dicta Medicamenta etiam aſtringentia & repellentia ne attrahant, eſſę debent. Vlcus vero, vt ſanetur, exiccantia ac detergentia expoſtulat. Sed cum ex calida Intemperie, humiditates abſumendo, ſiccum Vlcus reddatur, Ideo mitioribus ſiccantibus in Vlcere cum calida intemperie complicato, vti debemus, & ſecundum quod maior, vel minor fuerit intemperies, ſic in vlcere magis vel minus ſiccantia applicãda. Si enim calida Intemperies fuerit magna, minus ſiccantia, & ſi parua magis ſiccantia applicanda. Inter mitiora refrigerantia intra vlcus apponenda eſt Vnguentum Sandalinum, vel Album, vel Rubrum Camphuratum, Inter mediocria eſt Vnguentum de Tutia, de Ceruſa, & de Plumbo, Inter valentiſſima eſt vng. Populeum.

Poſſumus etiam frigida & exiccantia Vng. parare cum Reſina Terebenthina Aqua Plantaginis lota, Plumbo vſto, & loto, & Tutia lota, Cadmia, Oleo Roſaceo, Violaceo, Nenupharino, Myrtino, & his ſimilibus, Ab extra vero inter mi-

Mm tiora

tiora eſt Vnguentum Roſaceum, Refrigerans Gal. Aqua Roſacea, Plantaginis, Poligoni, Endiuiæ, Sonci, & ſimilium. Inter mediocria eſt ſuccus Plantaginis, Poligoni, Burſæ Paſtoris, & ſimilium, Vel fiat Medicamentum vt inquit Auic. ex ſolano, Bolo Armenio & Aceto, Aut cum Sandalis, & Camphura, Aut cum Litargirio nutrito & cum Aceto diſſoluto & Oleo Roſaceo, vel Myrtino q. ſuff. & parum plumbi vſti, Ceruſæ, & Camphuræ.

Inter valentiſſima eſt ſuccus Semperuiui, Solani, Cicuræ Mandragorę & ſimilium, quibus caute vtendum, cum Narcotica ſint, & natiui caloris extinctionem efficere poſſint.

Ab extra ſimiliter duplicatum Linteũ vel ſpongiam in vino nigro auſtero imbibitam, & expreſſam apponere poſſumus, vel in dicto vino refrigerantia ac adſtringentia coqui poſſunt, vt ſunt Balauſtia, Gallæ immaturæ, Myrti folia Malicoriũ, Plantago, & ſimilia, quo in vino etiam faſcia madefieri poteſt, vel in poſca. vel in ſuccis ſupradictis; Ablata calida intemperie, vlcus ſarcoticis primum, deinde Epuloticis, ſicuti ſuperius fuit dictum curetur, quæ, cum pars calida imtemperie laborauerit, minus ſicca eſſe debent.

DE FRIGIDAE INTEMperiei Curatione

FRigida Intemperies externarũ cauſarum ablatione, ſi adfuerint, curanda, & victu & alijs Nonnaturalibus rebus optime inſtitutis. Quo ad Topica & particularia pręſidia frigida intemperies calefacientia expoſtulat, & cũ proprium frigidi ſit condenſare, ac conſtipare, talia etiam Medicamenta ſimul debent eſſe relaxantia, rarefacientia, ac cutis poros aperientia, & pro vlceris curatione exiccantia ac detergentia ſunt opus, vt pluries ſuperius diximus; & ſicuti calefaciendi, relaxandi, & rarefaciendi meta, eſt ſumenda ab intemperiei magnitudine vel paruitate, ab Aetate, Anni tempore, parte affecta, & alijs ſuperius dictis, Sic exiccandi & detergendi quantitas ab vlceris magnitudine, vel paruitate, & alijs ſuperius nominatis, Ideo in tres claſſes & intra Vlcus apponenda Med. & extra vlcus applicanda diuidemus.

Inter Mitiora intra vlcus applicanda eſt Vng. Iſidis, & Apoſtolorum, quę calefaciunt, ſiccant & detergunt. Inter mediocria eſt Reſina Laricina, Abietina, ſiue Colophonia cum Oleo de Spica emollita, Vel Oleum Hypericonis complerũ. Inter valentiſſima eſt Ceratum Sacrum cum Oleo de Spica, vel de Gareophillis emollitum, Aqua vitis cum pauca portione Syruppi Roſacei, vel Mellis Roſacei mixta, & ſimilia.

Ab extra vero fomento & Epitemata præcipue conueniunt, quæ actuali caliditate & vaporatione partem calefaciunt, relaxant, & rarefaciunt; Ideo quando alijs Medicamentis ab extra vti volumus ſemper prius Fomentis pars calefacienda Mitiora ergo fomenta fiant ex vino albo calido non nimis generoſo in quo imbibatur Spongia, vel Linteamina, vel Panni, & ſic pluries pars foueatur, poſt fotũ inungatur pars Oleo Hypericonis, Chamemolino, Anetino, Rutaceo, vel his ſimilibus, vel applicetur Ceratum de Betonica, vel iſidis.

Mediocria calefacientia fomenta fiant cum Vino Maluatico, vel Greco, aut in albo vino incoquantur Saluia, Abſinthiũ Hyſopus, Pulegium, Origanum Mentha Calaminthum, Flores Chamemoli, Ruta, Lauri folia, & ſimilia, poſtea inungatur cum Oleo irino, vel Vulpino, vel de Spica, vel aliquo ſimili.

Valentiſſima fomenta fiant cum Lixiuio in quo Alumen ſit incoctum, vel cũ Aqua Calcis viuę, vel cum Aqua vitę, & poſtea inungatur cum Oleo de Euphorbio, vel de piperibus, vel Gareophillorũ, vel alio Oleo maxime calefaciendi vim habente, & pars continuo calidis pannis, vel pellibus foueatur, Ablata intemperie ſicuti decet, Vlcus curandum.

DE HVMIDAE INTEMperie Curanda.

IN curatione humidæ intemperiei cũ Vlcere complicatę, primum, ſicuti de alijs intemperiebus tollẽdis diximus, externæ cauſæ tollendæ, deinde cum intemperies ſit humida, exiccantia poſtulat & cum humiditas partem relaxet, tale Medicamentum non ſolum exiccans eſſe debet, ſed etiam roborans. ac adſtringẽs, Vlcus ſimiliter exiccantia expoſtulat

Sec.

Sed cum exiccantium Medicamentorum plures ſint gradus, Ideo ſi maius vel minus exiccans competat, ex intemperiei, & Vlceris magnitudine, & ex totius corporis ac affectæ partis temperie, & aliisſu perius dictis, coycieudum, cum quo maior fuerit intemperies, & minus fuerit vlcus, eo mitiora exiccantia expoſtulat, & è contra, quo intemperies maior & vlcus maius fuerit, eo valentiora exiccantia exigat, vtque ſummatim dicamus quo magis, vel minus pars à proprio temperamento diſceſſerit, vel mitioribus, vel mediocribus, vel valentioribus exiccantibus ad proprium temperamentum reducenda.

Simplicia autem exiccantia in huiuſmodi intemperie conuenientia, vt inquit Gal. 1. de Comp. Med. S. Gen. & lib. 6. Simplicium, ſunt Alumen ſciſſilæ, Anetum Combuſtum, Cadmia, Calx optime lota, Cornu Cerui vſtum, Chalcitis combuſta, Aerugo, Aeris ſquama, Aes combuſtum, Aeris ſpuma, Ferri ſquama, Lana combuſta, Plumbum vſtum, Tutia præparata, Stibium præparatum, Stomoma & ſimilia, quibus compoſita Medicamenta mitiora, vel valentiora componi poterunt, ſecundum quod maior, vel minor Ceræ portio admiſceatur, Si enim dictis cum exiccantibus decupla Ceræ portio admiſceatur, vt Gal. inquit, cum exiccantium vis maxime retundatur, mitius exiceans euadet Med. Si quintupla, vel quadrupla Ceræ portio commiſceatur, valentius exiccans fiet, ſi tripla valentiſſimum, & quando maxima exiccatione fuerit opus, etiam dicta exiccantia ſimplicia inſubtiliſſimum pollinem redacta ſuperpo- nere poſſumus.

Si quis vero diceret, Cera & Reſina ob eius vnctuoſitatem, cum Carnem emolliendi vim habeat, à Gal. 4. de Comp. Med. S. Gen. cap. 1. in caſu noſtro reprobantur. Reſpondendum quod Gal. ſimplicem Ceram & Reſinam damnauit, ſed non cum exiccantibus mixtam, cum nos Ceram, & Reſinam dictis cum ſiccantibus miſceamus, vt eorum ſiccitatem retundant, vtq; etiam in Vnguenti vel Cerati formam dicta exiccantia reducantur. Pinguedines vero & Olea nullo pacto cõmiſceri debent, cum maximam humectãdi vim habeant, vt Gal. 4. de Cõp. Med. S. Gen. cap. 3. inquit, Inter compoſita in huiuſmodi intemperie curanda idonea ſunt Vng. de Tutia, vel de Plumbo, vel de Ceruſa, vel de Gratia Dei, vel Diacalcitios, & ſimilia.

Notæ vero optimi exiccantis Medicamentis erunt, ſi poſt Medicamenti applicationem leuis, aut nullus dolor, vel punctio, vel mordicatio perſentiatur, ſignum eſt, quod Med. valentius eſt, & ideo mitigandum, ac moderandum.

Si vero Vlcus lauandum videatur, inquit Gal. 4. Meth. cap. 2. aut Vino, aut Poſca, aut decocto auſteræ cuiuſpiam herbæ preparato abluendum, cuiuſmodi ſũt Balauſtium, Malicorium, Myrti folia, & Roſarum Rub. Rubi germina, Hypociſtis, Alumen, Abſinthium, Betronica, Saluia, Pentaphilon, & ſimilia, quæ in vino decoquantur.

Ablutio etiam facta cum vrina humana calida optima eſt, vt inquit Hipp. lib. de Vlceribus & Gal. 10. Simp. cap. de Vrina cum ſiccandi ac detergendi facultatem habeat. Competit etiam ablutio facta cum Aquis Aluminoſis, vt inquit Gal. lib. 1. Simpl. cap. 7. cum exiccandi, detergendi ac repellendi vim habeant, dictis ergo non ſolum vlcus ablui, ſed etiam pars foueri, vtq; citius pars exiccetur, in his etiam Lintea, & faſciæ madefieri poſſunt. Ablata humida intemperie, vlcus ſarcoticis carne replendum, & æquali facto, cicatricem inducentibus tandem ſanandum; Animaduertendo tamen, vt ſarcotica ac etiam Epulotica ſicciora ſint, quam ſi Vlcus humidam Intemperiem non fuiſſet paſſum.

DE SICCA INTEMPE- rie Curanda.

IN huius Intemperiei curatione, ſi Intemperies magna fuerit, tota curatio ad intemperiem, neglecto Vlcere, eſt dirigenda, vt ſuperius diximus, vtq; huiuſmodi intemperies curetur ac remoueatur omnes externæ cauſæ primum remouendę ac auferendæ, vt inquit Gal. 1. Meth. cap. 1. deinde his ablatis, conſiderandum ſi talis ſiccitas ex alimenti defectu, vel ex impreſſa ſicca intemperie, vel ex vtroq; proueniat. Si enim ex alimenti penuria tantum fuerit orta, alimenti attractionẽ ac renutritionem indicat.

Victus igitur, vt copioſus & bonus ſanguis gignatur,ſit ex cibis boni ſucci & ex optimo Pane, Carne, Ouis & his ſimilibus, & pro potu optimo vino vtatur, & cibus & potus ſit in moderata copia, Ad affectam partem nutrimentum attrahendum Frictionibus, Picationibus, Fomentis ex Aqua temperate calida,quæ omnia circumſtantibus Vlceris partibus tam diu facienda, donec pars rubra euadat, quod ſignum eſt alimentum ad partem eſſe attractum, vt inquit Albucaſis & Rhaſis 14. Continentis, Picationes fiant Linteis nigra pice intectis, & oblinitis, & partis applicatis, & deinde ablatis, & tandudũ huiuſmodi Lintea apponenda & remouẽda, vt diximus, donec rubra pars reddatur. Si Intemperies ſicca parti fuerit impreſſa, Conſiderandum ſi magna ſit, vel parua, & ſi magna ſit,cum alimentum ob attractricis facultatis imbecillitatem, attrahi non poſſit, Ideo & humectantia & & attrahentia indicat. Hac ergo de cauſa Gal. 4. Meth. cap. 2. inquit, Carnis quidem intemperies, ſi ſquallens ſiccaq; videatur, Aqua temperata fouens humectansq; corriges. Quoties autem eo remedio veteris,eſto tibi profuſionis humectationiſq; meta, vt cum primum tubeſcit attolliturq; particulæ moles, tum deſinas. Quippe ſi vltra perfundas, quod attraxiſti, id euocabis, itaq; nihil profecetis, Quin etiam Medicamentorum humectandi facultas plenior eſto, quam vt in ſana carne præceptum eſt, hec Gal.

Picatio nes quomodo ſi-t.

Hoc enim præſidio pars humectatur, cum Aqua humectandi vim habeat, & ſimul nutrimentum attrahitur, quoniam tepida Aqua meatus laxandi ac aperiendi, & humores fundendi, ac eliquandi vim habet;

Non debet verò frigida Aqua, vel calida nimis pars foueri, quoniam frigida condenſandi ac repercutiendi vim habet, & nimis calida, & ſi valentius attrahat, & meatus ac vias aperiat,tamen nimis humores liquat ac fundit, qui in alitum verſi poſtea reſoluuntur. Monet poſtea, ne diutius dicta tepida Aqua pars foueatur,ne attracta materia reſoluatur, ſed tantum quouſq; nutrimentum attractum fuerit, cuius ſignum eſt pars non ita ſquallens, ſed rubicondior ac mollior facta, & auctio molis ipſius partis, taleque fomentum faciendum ter, vel quater in die, vt vt inquit Gal. Com. 15. lib. 3. de Medici Officina.

Auic. inquit Affectam partem operiendam, vt vaporem ab Aqua exalantem ſuſcipiat, & ſic tam diu detinendam donec pars rorida fiat, ac ſudet, Faloppius maxime laudat fomentum ex Hydreleo factum, Hyeme præſertim, & recte quidẽ quoniam Hydreleum magis humectandi vim habet, vt inquit Gal. lib. 5. Simplicium cap. 5. & Aqua calida vt inquit Gal. 3. de Medici Officina, calorem ad ſuperficiem euocando partem refrigerat, quod non efficit Hydreleum. cum ob Olei cum Aqua mixtionem meatus obſtruat, & caloris exalationem prohibeat. Loco ſuperius citato Gal. etiam nos monet, ne dicta fomenta in pletorico vel Cacochymo corpore fiant, niſi prius euacuatum ac purgatum fuerit, ne ſanguis in maiori copia, vel in qualitate peccans attrahatur. Poſt dicta fomenta, in vlcus ſilamenta in Hydreleo, vel Oleo imbibita imponantur, vel in aliquo alio humectãdi vim habente, vt eſt Vng. quod fit ex Succo Maluæ Pat. Oleo dulciſſimo partibus 11. & Ceræ albæ q. ſuff. Vel ex Oleo partibus 11. Reſina Tereb. Part. ſemis & Ceræ lotæ q. ſuff.

Supra verò affectam partem duplicata Lintea, vel Spongiæ Hydreleo,vel Aqua vel alio humectandi vim habente madidæ, vt continuo pars humectetur, ſuperponendæ, vel humectantia Cataplaſmata. Si vero ſicca Intemperies exigua ſit, Vlcus non eſt negligendum, ſed mitiora ſiccantia apponi debent, vt eſt Vng. Baſilicon Minus, vel cum alijs ſarcoticis aliqua Olei portio, vt eorum ſiccitas retundatur, commiſcenda. & Intemperies ſicca ti fuit dictum, tollenda. Intempetie ablata, vlcus carne replendum, & hoc mitioribus ſarcoticis, quæ minorem ſiccandi facultatem habeant, ne iterum in ſiccam Intemperiem recidant, faciendum, vt inquit, Gal. 4. Meth. cap. 2 & Auic. 4. 4. T. cap. 10. Ideo ſareoticis pulueribus pinguedines & Olea quædam & cera ac ſimilia commiſceri poſſunt, & his vnguenta parari, habito reſpectu corporis & affectæ partis temperamento Aeris conſtitutioni, & Vlceris magnitudi, Fiant igitur Vnguenta in in ſraſcripti formam.

℞ Thuris

℞. Thuris, Aloes, Maſtiches an dragm. 5. Arietini ſeui vnc. 5. Olei Ros. vnc. 1. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. fiat vng. vel.

℞. Reſinæ Tereb. vel Abietinæ vnc. 1. 5. Pul. Aloes, Maſtiches an ſcrop. 11. Succi Betonicæ, Olei Ros. an vnc. 5. Ceræ mollis q. ſuff. M. & S. A. fiat Vng.

Repleto Vlcere carne cicatrix Epuloticis, vt fuit dictum, inducatur. Si quis contra propoſita humectantia Medicamenta dicendo obſtaret, Hipp. lib. de vlceribus in principio inquit, Vlcera nulla madefieri debent, preter quam vino, niſi Articulum teneant, quam quod ſiccum eſt, ad ſanum, quod madet ad vitiatum accedit, & Gal. 4. Meth. cap. 2. inquit; Vlcus Aqua nullo pacto abluendum, ſed vino aut poſca, & 3. Meth. inquit, Nulla humectantia Vlceribus conuenire, & 1. de Comp. Med. S. Gen. cap. 6. inquit, Nullum humectans, neq; per ſe, neq; per accidens Vlceribus conuenire, multo minus Aqua. Si ergo dictæ Autoritates, & ſententiæ veræ ſunt, nullo pacto fomenta ex Aqua, aut ex Hydreleo, & alia humectantia à Gal. & ab alijs Autoribus propoſita applicari debent.

Dubitatio

Solutio,

Reſpondendum, quod veriſſimæ ſunt omnes iſtæ ſententiæ ac Autoritates, dum modo tantum vlcus curari debeat, cum in omnibus vlceribus ſiccãdi facultatem habentibus vti debeamus, cum Vlcus perpetua exiccatione egeat, & omnia humectantia vitanda, cum neq; per ſe, neq; per accidens Vlceri, quatenus vlceri quatenus vlcus eſt, vtilia ſint; In caſu vero noſtro, cum vlcus ſiccæ intemperiei ſit coniunctum, tota curatio ad intemperiem, neglecto vlcere, vt diximus eſt dirigenda, & ideo humectantia ab Hipp. & Gal. & ab alijs Autoribus propoſita conuenientiſſima ſunt, Intemperiei reſpectu.

DE VLCERE CVM PARticulæ Tumore complicato Cap. 4.

SI Tumor aliquis præter naturam vlceri acciderit, cum vlcus perfecte ſanari non poſſit, niſi prius Tumor curetur vt Gal 4. Meth. cap. 5. inquit, ideo curatio, ad tumorem ſanandum non neglecto tamen Vlcere, dirigenda, Vt vero Tumor curetur, inueſtiganda ac adinuenienda eius cauſa, & cum tumor ex humorũ ad affectam partem affluxu fiat, & humores ad partem fluant, vel quia a recipiente parte attrahuntur, vt quando in ea eſt magnus dolor vel quando eſt nimis calida, cum hec duo ſicuti Gal. inquit, tanquam Cucurbitula trahendi vim habeant, vel quia humores in copia, vel in mala qualitate peccant, mittentemq; partem ſtimulant, quæ ſtimulata ad inferiores & imbecilliores partes tranſmittit. Si dolor igitur attractionis fuerit cauſa leniendus, ſicuti cap. 19. lib. de Vulneribus docuimus. Si partis caliditas ſit attractionis cauſa, vt ſuperius de calida Intemperie tollenda diximus, curanda. Si Tumor ex defluxu humorum in copia, vel in mala qualitate peccantium fuerit ortus, huiuſmodi humores euacuandi. Si in copia igitur peccent, tenuis victus inſtituendus, &, niſi quid obſtet. venæ ſectio facienda, & ſi ob Aetatem, vel quid aliud vena ſecari nequeat, Aluus aliquo Med. laxanda, cum purgatio vicem venæ ſectionis suppleat, vt elicitur ex Gal. 4. & 5. de ſanitate Tuenda. Si humores in mala qualitate peccent, purgatio prò humorum natura inſtituenda, ſic victus ratio, & alia, & non ſolum humor, qui influit dictis præſidijs. euacuandus, ſed etiam omnibus Reuulſionum generibus reuellendus, ac etiam ne ad affectam partem influat, repellentibus ac intercipientibus, ſuperioribus partibus applicatis, cohibendus. Qui vero iam in fluxit reſoluendus ac euacuandus eſt. Quomodo autem hoc fieri debeat, lib. de Tumoribus Pret. Nat. & lib. de Vulneribus cap. 20. & 21. & 23. abunde diximus. Gal. 4. Meth. cap. 5. Phlegmonoſorum Vlcerum breuem curationem tradidit, dicens, Neq; enim ſi cubi Cataplaſmate, quod calefaciat humectetq; illiniuntur, quæ Phlegmonę infeſtant, ex prima ratione id fit, hoc eſt, vt remedium affectus, ſed vt Symptomatis mitigatio, ſi quidem ipſius Phlegmones remedia ſiccatiui ſunt virium; Deinde inquit, Audi namq; loquentem Hipp. Cataplſmata Oedematum & Phlegmones, quæ in circa poſitis conſiſtit, Verbaſcum coctum, & folia Trifolij cruda, & Epipetri folia cocta, & polium, quippe omnia hec ſiccandi vim habent, veluti in comentarijs de ſimplicibus Medicamentis docuimus,

Humorũ Fluxus Cauſæ

Et compendiatia obſeſſarum Phlegmone partium curatio per id genus præſidia obitur, quæ ſanè, vel affectum prorſus ſubmouent, vel ſi quid exiguum, quod ſuppuret, reliquerint, alterum Med: acre quod educere pus queat, requiritur, vel ſi tenuis circumpoſita cutis ſit veliſq; celerius explicatum Aegrum, ſectio petenda eſt.

Ceterũ curatio Phlegmones per Hordei Farinam, ideſt per Catapl. ex Hordei Farina, Aqua & Oleo compoſitum, dolorem lenire ſtudentis eſt, non medentis, & contra malum pugnantis. Et ideo, vt lib. de Vlceribus idem Hipp. inquit, Si Phlegmonæ vlcera obſideat, Medicamentis ſiccantibus, ac Phlegmonem arcentibus curari debet, Et Paul hoc confirmans lib. 4. cap. 38. inquit, Si dolor & Inflammatio vlcera exerceat, adhibenda ſunt ſiccifica, & quæ Inflammationem extinguunt Medicamenta Ex liquidis igitur probatiſſimum creditur vinum, deinde poſca, Si vero cũ ſordibus angat Inflammatio, etiam mulſa aquoſa conuenit, Ex aridis autem Pharmacis communiter expediunt, quę aduerſus inflammationes facere prædicta ſunt, demptis Oleoſis & acribus, priuatim illud commendatur, Mala punica dulcia vino elixata & contrita Cataplaſmate ſuperinducito, ſuſpicandum id, & multiplici vſus. nam Capitis quoq; vlceribus conducit, & ad verendorum & vniuerſi corporis infeſtantia vlcera, item cõtra Oculorum inflammationes. Quod ſi Eryſipelas aut ſimulæ quiddam Vlceri ac ceſſerit, iiſdem vtendum præſidijs, quę illis dicata ſunt, Applicari etiam poſsũt in calidi tumoris principio Catapl. facta ex malis Cydoneis & acerbis piris coctis cum Myrti puluere commixtis, Vel ex coctis Lentibus cum malicorij & Roſarũ rubearum puluere, & aliqua Reſinę Tereb. portione, omnibus ſimul mixtis. In Augumento dictis Cataplaſmatibus addi poſſunt flores Chamemoli, Farinæ Fabarum, Hordei & Tritici, In ſtatu adhibeatur Catapl. factum ex Farina Sem. Lini Fenugreci, Furfure, & decocto Maluarũ & Abſinthii in dulci vino facto. Si vero Tumor ad ſuppurationem tendat adiuuãda ſuppuratio Catapl. facto ex Malua in Aqua cocta cum farina Sem. Lini. Fenugreci. & Suilla Axungia. Vel ex Tritici Farina in Aqua cocta. Oleo Com. & Cioco, vel.

℞. Maluarum M. III. cum furfure in Aqua coquito, & contunde, deinde tumori applica, & hoc etiam ad Emunctoriorum calidos tumores ab vlcere excitatos prodeſt. Vel applicetur infraſcriptũ Catapl. quod dolorem leniendi ac reſoluendi vim habet.

℞. Foliorum Maluarum, Violarum an M. I. Fabarum decorticatarum lib. I. M. & omnia in ſimplici Aqua bulliant, donec omnia bene coquantur, deinde contundantur, & aliquid Olei Roſacei Omphacini addatur, & S. A. F. Catapl.

Si vero Tumor frigidus ſit, infraſcripta Cataplaſma, & ſimilia apponi debēt.

℞. Foliorum Maluarum M. I. Radicum Altheæ vnc. II. Fabarum decorticatarum vnc VIII. M. & omnia in Lixiuio Barbitonſoris coquantur deinde cõtundantur, & cum Oleo Chamomelino, vel Liliorum alborum q. ſuff. S. A. Fiat Catapl. vel.

℞. Mumiæ in vino ad craſſitiem coctę vnc. I. Oeſipi vnc II. Farinæ Tritici vnc. 5. M. & ſimul bulliant & S. A. fiat Catapl. Et qui plura deſiderat, cuiuſque tumoris particularem curationem videat

Si vero cum Vlcere contuſio complicata ſit, ſicuti contuſum Vlcus curari debet Ideo ad caput 38. lib. de Vulneribus recurrere poteſt, Sic ſi in Vlcere ſu percreſcens caro adſit, ad cap. 37. eiuſdem lib. recurrat, quibus in locis de his rebus diffuſe actum fuit.

DE VLCERE CVM LAbiorum duricie ac decoloratione, & de Liuido Vlcere Cap. 5.

SI Vlceris labia dura ſint, & Oſtracoſa, vt aliqui nominant, & decolorata, videndum imprimis ac animaduertendum, qua de cauſa ita fuerint facta cum, vt inquit Gal. 5. Simpl. Med. duricies tribus de cauſis fiat, vel à nimia ſiccitate, vel a congelatione, vel à nimia rẽpletione, & qualibet de cauſa fuerit orta, quamprimum tollenda, cum niſi duricies illa a labijs tollatur, & ad naturalem ſtatum reducantur, vlcus curari non poſſit, vtque hoc recte fiat etiam animaduertendum

Duriciei Cauſa.

tendum, verum duricies exigua ſit, vel magna, & ſi exigua ſit, & a nimia ſiccitate fuerit orta, mollientibus ac reſoluentibus curari ac tolli poterit, & huiuſmodi ſunt pinguedines & medullæ & alia emolliendi ac reſoluendi vim habentia, & inter ſimplicia ſunt Pinguedo Anatis, Anſeris, Galling, Vrſi, Leonis, Medullæ Crurium Cerui, Leonis, Vrſi, Bouis, & ſimilium, Mucilagines Altheæ, Sem. Lini, Fenugreci, & omnia Gummi genera, & Olea quædam, vt Amigd. dul. Lumbricorum, Liliorum, & ſimilium, & ex his etiam compoſita Med. in infraſcri ptu formam parari poterunt.

℞. Medullæ Cruris Cerui vnc. ʒ. Mucilaginis Altheæ, Tragaganthi an drag. 11. Res Tereb. vnc. 1. Olei Amigd. dul. dragm. 111. Ceræ pinguis q. ſuff. M. & S. A. fiat vng. Vel ſuperponatur Empl. de Mucilaginibus, vel quid ſimile, Vel fiant Embrocationes cum Arietinæ carnis iure.

Si vero duricies à congelatione fuerit orta, cum emollientibus, quæ incidendi vim habent, vt viſcoſos humores incidãt ſunt commiſcenda, & ideo aliqua Aceti portio commiſceri poteſt, Vel Triaphatmaco Vng. Aceto confecto vti poſſumus.

Si à Repletione duricies orta fuerit, quod raro fit, cum omnis repletio euacuationem indicet, ideo primum per reſolutionem materiam euacuare tentabimus, vtq; hoc recte ſuccedat, primũ pars emollienda, deinde cum emollientibus reſoluentia commiſceri debent, niſi vero reſolui poſſint, maturantia ac pus mouentia, ſicuti capite ſuperiori fuit dictum, applicanda. Si duricies magna fuerit, vel ſi emollientibus Med. non cedat, Gal. 4. Meth. cap. 2. inquit. Cum Labra tantũ Vlceris decolorata duraue pluſculum fuerint, excindenda ea ſunt ad ſanam vſque carnem. Cum vero amplius progreſſus eiuſmodi affectus eſt, deliberatio incidit, excindendum ne omnæ id ſit, quod præter naturam viſitur, an ſpatio potius curandum, P oculq; dubio eſt Aegri animũ hoc caſu conſulendum eſſe. Alij qui enim longiori tempore curari citra ſectionem malunt, alij ſi quid vis ſubire, dummodo citius ſanentur, ſunt parati.

Si Aeger igitur citiſſime ſanari, vtque exciſio fiat, ferre velit, ad ſanam vſque carnem decolorata & dura Vlceris labia Nouacula, aut aliquo alio Inſtrumento ſimili, excindenda, cum ſectio promptiſſima & vtiliſſima ſit actio, cum minor dolor ac breuior, quam Med. inferatur, & non ita pars ſiccetur, neq; vlla mala qualitas, ſicuti validis erodentibus ac vrentibus Med. inducatur; vel actuali cauterio talis duricies tollenda, & huiuſmodi vſtione non ſolum duricies tollitur, ſed roboratur, ac etiam à putredine arcetur ac defenditur, Et poſt vſtionem, quæ Eſcaram remouendi vim habent, vt ſunt vnctuoſa omnia, applicari debent.

Niſi verò inciſionem, neq; vſtionem Aeger ferre velit, Erodentia Med. ſunt apponenda, quæ, vel mitiora, vel valentiora eſſe debent, ſecundum duriciei magnitudinem, partis ſenſibilitatem, Aeratem, & corporis temperamentum, cum in minori duricie, parte maxime ſenſibili, in puerulis & molli corpore præditis mitioribus Erodentibus vti debeamus, Contra in maxima duricie, parte nõ multũ ſenſibili, ſenili Aetate, & in duris corporibus maxime erodentia ac cauſtica Med. conueniunt; Sic in mediocri duricie, & in parte moderate ſenſibili conſiſtenti Aetate, & in corpore neque mollæ nimis, neq; nimis duro mediocriter erodentibus vti debemus.

Inter mitiora Erodentia eſt infraſcriptus puluis, quo dura labia aſpergantur.

Erodentia mitiora.

℞. Mirabulanorum Citrinorũ dragm. 11. Corallorum Rub. ſcrop. 1. Gallarũ non perforatarum dragm. ʒ. Sang. drag. Terræ ſigillatæ. Ceruſæ, Floris Aeris an dragm. 1. Aluminis vſti dragm. ʒ Sarcocollę, Myrrhę, Thuris, Maſticis an ſcrop. 111. M. & F. Puluis ſubt.

Erodentia Mediocria.

Inter Mediocria eſt infraſcriptum vng quod ſuper Linamenta diſtenditur, quæ labijs vlceris apponuntur.

℞. Olei Roſacei vnc. 2. ʒ. Pinguedinis Veruecis vnc. 1. Medullæ Cruris Bouis, Aquæ ſublimati, ſiue Erodentis an vnc. ʒ. M. & paulatim omnia bulliant, quouſq; Aqua abſumatur, deinde adde Ceruſæ vnc. ʒ. iterum parum bulliant, & ab igne remoueantur, & quouſq; frigeſcat, ſpatula agitetur.

Erodentia valentiſſima.

Inter valentiſſima duriciem auferentia eſt Oleum Sulphuris, vel vetrioli, vel erodens Aqua, vel aliud ſimile cauſticũ.

Quibus

Quibus cum cautela præcipue in Neruoſis partibus vti debemus, & ſupra aliquod emollhendi ac dolorem leniendi vim habens Med. applicandum, vt eſt infraſcriptum Vng. vel ſimilæ.

℞: Olei Roſacei vnc. 1. Pinguedinis Vervecis drag. vi. Medullæ Cruris Ceruı, & Bouis an dragm. v. Litargirij, Ceruſæ an dragm. ii. M. & ſimul bulliant, deinde ab igne remoueantur, & quouſq; refrigeretur, ſpatula agitetur.

Circumſtantibus vero partibus non ſolum, vt dolor leniatur, ſed ne noua materia attrahatur, refrigerantia ac aſtringentia Med. defenſiua dicta, ſunt applicāda.

Si vero nimia Rubedo, vel Liuiditas, vel Nigredo ob putreſcentem ſanguinē, circa vlcus appareat, cum vlcus curari nō poſſit, niſi quæ iuxta plagam ſunt, curentur, vt Hipp. lib. de vlceribus inquit; ideo, vt idem Autor, & ſimul Auic. inquiunt, Vlceris Labia ſcarificanda, & bis, vel ter ſanguis educendus, & niſi fluat, Cucurbitula applicanda, vel ſangui ſugę admouendæ. Poſt ſanguinis detractionem inquiunt dicti Autores, quod Spongia dēſa, mollis, inciſa, ſiccior & non madens applicetur, deinde ali quod ſiccans Med. vt leuis inſperſio pulueris pręcipitati, vel quid ſimilę. His factis, Vlcus, vt reliqua vlcera, curetur.

DE VARICE CVM VLcere Cap. 6.

Quod ſit varices.

VAriceſ ſunt dilatatæ venæ ex nimia craſſi ſanguinis repletione, vt Gal. 4. Meth. & Com. 21. lib. 6. Aph. & Paul. lib. 6. cap. 82. & Aetius Serm. 14. cap. 84. inquiunt. Partes a varicibus affectæ, vt dicti Autores inquiunt, ſunt Tempora & partes ſub vmbelico, quibus in partibus raro fiunt non raro vero circa Teſtes apparent, ſepe vero in Cruribus eueniunt.

Affectę partes

DE VARICVM Cauſis.

COniuncta Varicum cauſa eſt ſanguis vt plurimū craſſus vt inquit Gal. 3. de Articulis, venas dilatans, qui ſanguis, vel eſt melancholicus, vt inquit Gal. lib. de Atra Bile cap. 4. vel quilibet alius crudus humor viſcoſus & craſſus ſāguini admixtus, vt inquit Gal. 3. de Articulis, vel bonus ſanguis copia in exuperans, venaſq; dilatans, qui ob Venarum imbecillitatem illuch confluit, cùm non poſſint illum expellere ac regere, vt inquit Gal. lib. de Tumorib. præter Naturam cap. 16. & lib. de Atra Bile cap. 4.

Antecedentes cauſæ, vt plurimū, ſunt ſplenis, vel Hepatis obſtructio ac imbecillitas, vel alicuius præcipui Membri crudum ſuccum, vel melancholicum ſanguinem, generantis. Primitiuæ Cauſæ ſunt nimia ciborum, & pręſertim melancholicorum repletio, nimius potus, nimiæ & longæ ſtationes, vel pedum fatigationes, & maximorum ponderum geſtationes, & ſimilia.

DE VARICVM Signis.

VArices cum ſtatim oculis appareāt ideo ſignis non egent, ſed color humorem venam dilatantem indicat, Si enim niger varix appareat, melancholici ſanguinis eſt ſignum, ſi pallidus, vel albidus, crudi, & phlegmatici ſanguinis, ſi rubicundior videatur, à probo ſanguine venam eſſe dilatatam, indicat.

DE VARICVM Prognoſtico.

CVM ex varicibus ſupra exulceratū locum exiſtentibus continuo humiditas aliqua ad Vlcus defluat, ideo cōtumax ad vlcus ſanandum redditur, cum, vt Hipp. lib. de Vlceribus in principio inquit, Quod ſiccum ad ſanum, quod madet, ad vitiatum accedit. Ideo, vt Gal. 4. Meth. cap. 2. inquit, prius Varices ſunt ſanandi, deinde Vlcus curandum. Aetius Serm. 14. Cap. 84. inquit. Varices, qui in Temporibus

poribus fiunt Cheirurgiam difficultoſ admittunt.

Vtrũ varices curari debeant.

Verum vero curari varices debeant, maxima diſſenſio eſt inter Medicos, cum varices a multis morbis homines liberẽt, teſte Hipp. lib. 6. Aph. 21. vbi inquit, Inſanis ſi varices, vel Hemorroides ſuperueniant, inſanię fit ſolutio, Et 6 Epid inquit.

Superuenientibus varicibus furorem curari. Et 3. Articulis Textu 4. inquit, Gibberum & alios morbos infra Thoracem Varicibus ſuperuenientibus ſolui, & Gal. in eius Com. inquit. Si ſucci craſſiores fuerint, in Inguine varices fiunt in quia ibi venæ latiores ſunt, & magis craſſiorum ſuccorum capaces; Si mediocriter craſſi in poplite varices fiunt, Si morbi dicti varicibus ſuperuenientibus curantur, ſicuti dicti Autores inquiunt, quia praui humores ad venas illas à Natura detruduntur, & ideo corpus purgatum ab excrementis remanet. Si curentur ergo varices, cum Natura non habeat locum, ad quem peccantes humores transmittere poſſit, ideo dictis morbis & alijs Aeger tentabitur, quia ſi dictorum morborum ex varicum ſuperuentu ſolutio fit ex varicum curatione ac conſtrictione excitabuntur, iuxta illud Ariſt. dictum. Cuius loci adeſſe bonum eſt illius abeſſe malum eſt; Ergo his de cauſis varices nõ curandæ, Ergo conſequenter vlcus cum varice ſanari non poteſt, neq; debet, Ergo fruſtra Gal. 4. Meth. ſanandas varices inquit, & fruſtra etiam Paul. Aetius, & Autores alij varicum curationem docent.

Solutio ac queſtionis determinatio

Reſpondendum, quod varices ſunt curandi, ſed non omnes, ſed illi rãtum, qui magni ſunt, & maxime ſanguine repleti ob quam repletionem maxime vena diſtenditur ac Inflammatio & dolor maximus oritur, & periculum eſt, ne vas abrumpatur, & maxima ſanguinis hemorragia ſequatur, Vel quando magnum ac malignum vlcus fouet, Quando vero dictæ conditiones non adſunt, melius eſt ferro non attingere, Sed & victus ratione & alijs Medicamentis illorum augumentum prohibere. Non temere igitur ac præpropere varices curandi, vt illi Medici faciebant, qui à Gal. lib. aduerſus Ereſiſtrateos 6. reprehenduntur, quoniam omnia dicta mala ſuccedere poſſent, ſed debitis circumſtantijs curatio debet, vt Gal. 4. de Comp. Med. S. Gen. cap. 2. & lib. de Atra Bile cap. 4. docet, & nos inferius dicemus.

Lib de Aere, Aquis & locis inquit Hipp. qui paluſtres & lacuſtres aquas, ſed ſtabiles, bibunt (quas neceſſe eſt calidas eſſe, craſſas, ac male olentes) viris varices & Vlcera in Tibijs accidunt, quare fieri non poteſt, vt ſic longeuæ naturę ſint, ſed ante tempus ſaneſcunt.

DE VARICVM Curatione

IN Varicum Curatione plures Intentiones habere debemus. Prima in ſex rerum Nonnaturalium inſtitutione conſiſtit, Secunda in peccantis humoris præparatione ac euacuatione, Tertia in Mẽbrorum male affectorum rectificatione Quarta in localibus conſiſtit.

Quo ad primam Intentionem ſaluliferus ac temperatus Aer eligatur, victus ſit in moderata copia, vt à Ventriculo recte concoqui, & ab Hepate bene ſanguificari poſſit, ſitq; ex optimis cibis, & omnia, quę melancholicum ſuccum generare poſſunt, vitentur. Potus ſimiliter ſit moderatus, & craſſa & nigricantia vina deuitentur, quies potius, quam motus in curatione conduci, Somnus ſit moderatus & nocturnus, Animi affectus, vt ira, ſolicitudines, Curæ, & omnia, quæ Melancholiam inducunt, deuitentur, vtque conſuetæ, & naturales excretiones fiant curare debemus.

Pro ſecunda Intentione conſequenda, ſi Aegri vires conſtent, neque quid aliud prohibeat, vt inquit Gal. 4. de Comp. Med. Gen. cap. 2. In id vitij genus à venæ ſectione auſpicari præſtat, ſeruata partis rectitudine, ideſt ſi dexterum eius varice ſit affectum, a dextera Baſilica ſanguis educendus, Si vero ſiniſtrum à ſiniſtra, & latum foramen, vt craſſus ſanguis educi poſſit, faciendum. Facta venæ ſectione, melancholicus ſuccus ac pituitoſus Pharmaco purgandus ac euacuandus præcedente tamen talium ſuccorum præparatione ac cõcoctione, iuxta illã Hipp. ſententiam 1. Aph. 22. dicentis, Cõcocta medicari ac mouere non cruda neque per initia, niſi ſuapte ciantur impetu,

quod

Digitized by Google

quod petraro fieri ſolet. Quę verò Med. huiuſmodi humores concoquant, & quæ purgent, cum vnuſquiſque mediocriter exercitatus Medicus ſciat, & breuitati ſtudentes, non ponemus. Quod vero ita fieri debeat, inquit Gal. 4. de Comp. Med. S. Gen. cap. 2. dicens. Si vniuerſum corpus pletoricum, vel Cacochymum exiſtat, id prius euacuare & expurgare expedit, quam Vlceri Med. admoueas.

Tertiam Intentionem conſequemur, affectum viſcus, talemq; prauum humorem generans rectificando, & intrinſecis, & extrinſecis præſidijs ad naturalem temperiem reducendo ac roborando, cum, vt inquit Gal. loco citato. Lien non vnquā male affectus talis vitioſi humoris ſit autor, ſicuti & Iecur, quibus vbi imprimis conſultum fuerit, ſic tandem accedere ad curandum vlcus oportet.

Varicis ſectio quando & quomodo fieri debeat

Quartam Intentionem, vt Hipp. lib. de Vlceribus, Paulus lib. 6. cap. 82. & Aetius Serm. 14. cap. 84. inquiunt, conſequemur varicis ſectione, & ſanguinis eductione, & hec actio fieri debet potius in die calido, quam frigido, ac pranſo homine magis, quam ieiuno, & parum cibo ac potu pleno, motuq; etiam concalefacto, quæ omnia ſanguinem craſſiorem in venis contentum diſſoluunt, effluxuiq; paratiorem reddunt. Si varix igitur crus vt magna ex parte accidere ſolet, occupauerit, loco prius homine, vinculum ſuperiori Femoris regioni inijcito, ac deinde, vt inambulet, iubeto, Deinde Venam ita repletam, quæ ab interiori Femoris parte apparet eum ibi ipſarum origo, vt plurimum cernatur, Atramento ſcriptorio, aut aliquo ſimili iuxta varicis ſitum notabimus, digitis per longitudinem ternis interpoſitis, aut paulo amplius.

Reclinato, ſiue decumbente poſtea homine, cruribus extenſis, altero ſupra Genu vinculo deligemus, turgeſcentemque in faſtigium venam ſupra Atramenti notationem Scalpello ſcindamus, ſic, vt cutem duntaxat ſcalpellum penetret, ne venam incidamus. Deinde Hamis plagæ oras deducentes Membranas Herniarijs, ſiue obtuſis Specillis & flexilibus excorîantes vena vndiquaq; nudata explicataq; femoris deligationibus ſolutis, venaque ipſa per obtuſum Hamum ſuſpenſa, Acū ſubter duplex Linum trahentem tranſmittimus, Liniq; ſinum amputamus, & vena ſcalpello per medium diſſecta, ſicuti in ſecanda vena fieri ſolet, ſanguinis, quantum eſt opus, detrahemus, Altero deinde Lino ſuperiorem Venæ partem conſtringemus, Cruteq; recto eleuato, Manuum expreſſione, ſanguinem, qui in crure eſt, euacuabimus. Deinde infra rurſum venam deuincientes, partem illam venæ, quę inter duo vincula exiſtit, adimemus, vel relinquimus, quo ad ſua ſpōte vna cum vinculis excidat, & plaga Thuris polline craſſo modo inſperſa Linamentiſq; ſiccis oppleta, Splenium Oenelæo, idest Vino & Oleo ſimul mixtis madens ſuperimpoſitum deligabimus. Deinde Linamento Medicamine ſuppuratio nem inducente imbuto curationem proſequemur, & tandem ſicuti alia Vlcera curari debet. Sed interim quies Aegro imperanda, ſeruato accliui membri decubitu, ne ſi decliuæ iaceat, humores ad ipſū confluant.

Aliqui poſtea Antiquiores vinculis vſi non fuere. Sed alios venam carne indidem denudatam excidere, Alios ab imo adherentem videntur, extrahendo abrūpere. Alij actuali cauterio digitalibus interuallis iamxa mucronata cauteria turgentibus vaſis ad multam profunditatē admouebant. atque vbi cruſta deciderit, Vlcuſque incarnatum & cicatrix inducta fuere locum roborant. Sed omnium tutiſſimus à nobis, ſecundum Hipp. Pauli, Aetij & aliorum bonorum Autorum mentem, propoſitus Cheirurgiæ modus exiſtit.

Varices qui in imo ventre ſimili Cheirurgia tractantur, Illi item, qui in Temporibus exiſtunt, ea ratione, quam in exemptione vaſorum paulus lib. 6. cap. 5. docuit curantur, ac eliduntur.

Cheirurgica actione facta, pars a varice affecta roboranda medicamento, quod venas conſtringat, & ſi quid ſuperflui ſāguinis fuerit relictum etiam reſoluat, Si quod toti cruri applicandum viri Sic eſt raſcriptum vel ſimilæ.

℞. Lixiuij Barbitonſoris, Paſſi an q. ſuff. M. & in his coque Taſſi Barbaſſi Folia, Apij, Tamaricis an M. 1. Cortices radicum Capparorum vnc. 11. his coctis colentur & exprimantur, & radi-

& radices & herbę abiciantur, & in dicto decocto infraſcripta coquantur, ℞. foliorum Abſinthij, Florum Chamemoli, Meliloti an M. II. Myrtillorum, Roſarũ Rub. an M. I. Nucum Cupreſſi num. VI. Acacię vnc. I. Furfuris M. I. ſ. Farinæ Fabarum, Farinę Lupinorum an vnc. VI. contundenda optime contundantur, & tam diu in dicto decocto ferueant, donec Catapl. formam acquirant, & in fine parum optimi Aceti addatur, vt incidendi etiam facultatem habeat, & dictum Catapl. calidum appplicetur, & bis in die renouetur. Roborata parte, & ſanguinis reſiduo reſoluto curationi finem imponemus. Sanato à varice infirmo, ne Maria, vel Phtiſi, vel alio ſupradicto morbo Aeger ob materiæ, quæ deſcendere ſolebat, detentionem, tentetur, per debita temporis interſtitia a peccante humore purgari, & phlebotomari debet, debitumque ac conueniens vitæ regimen, vt in ſuperioribus fuit dictum, obſeruare debet, & ſic omnia dicta mala euitabit.

Aetius loco ſuperius citato inquit quod aliqui ſunt, qui incipientes varices infraſcript Medicamentis prohibere conantur, & proponit Empl. citra moleſtiam exiccans, etiam ſi manantia vlcera in ipſo varice fuerint, maxime competens, quod eſt infraſcriptum.

Empl. varices prohibens. ℞. Bituminis iudaici Lib. I. Olei vetuſtiſſimi vnc. VIII. Terebenthinæ liquidæ vnc. VI. Sulphuris viui vnc. IIII. Bitumen ad Cicerũ magnitudinem craſſius contuſum in Oleo, donec liqueſcat, coquito, deinde adiecta Tereb. ſimul coquito, donec non amplius inquinet, & ſublato ab igne Medicamento, Sulphur tritum inſpergito, atq; ſimul omnia in Mortarium frigida Aqua plenum inijcito, & probe ſubactis vtitor.

DE VERMINOSO VLcere Cap. 7.

Vermes ex putredine in Vlceribus ortum habent, & Aeſtate magis, quã temporibus alijs, & in illis præcipuę vlceribus oriuntur, quæ caua & ſinuoſa ſunt, & ob Medici negligentiam, vel quid aliud immunda & ſordida tenentur.

DE VERMIVM Cauſis.

Materialis Vermium cauſa in Vlceribus potiſſimum eſt pituitoſum excrementum; ſeu nimia putredinalis humiditas, vt inquit Paul. Lib. 4. cap. 42, quæ coadunantur, aut quia neglectum fuerit vlcus, aut quia ob ſinus cauitatem, vel quid aliud bene expurgari non potuit, aut quia talis humiditas ad vlcus à toto corpore prouenit.

Cauſa Efficiens eſt putredinalis, ſiue præter naturam calor à putridis excremẽtis ortus, & natiuus calor ei etiam commixtus, & ideo non quid putridum, ſed quid concoctum gignitur, cum natiuus calor etiam ex putrida materia, quod melius eſt generare quęrat, vt Ariſt. primo de Gen. Animalium cap. 16. inquit. Quod vero ex his cauſis vermes gignantur, inquit Gal. Com. 26. lib. 3. Aph. dicens. Vermes non ex ſemine, ſed ex putredine ortum habent.

Sola enim putredo non ſatis eſt hiſce generandis, ſed multo etiam calore eget. In verminoſo ergo vlcere, cum neceſſario ex dictis hec præter naturam adſint, ideſt vlcus, putrida materia, Vermes, & extraneus calor, Ideo dicere poſſumus, quod tale Vlcus coniunctum ſit cum putredine & calida intemperie.

DE VERMIVM Signis.

Vermes, ſi patentia ſint Vlcera, oculis conſpiciuntur, niſi ob ſinus anguſtiam, vel profunditatem videri poſſint ex alijs ſignis dignoſci poſſunt, vt ex punctione, Morſu & vndoſo motu, qui in vlceribus ab Aegrotantibus perſentitur, & ob ingentem putredinem etiam maximus adeſt fetor.

DE VLCERIS VERMInoſi Curatione

In Verminoſo Vlcere curando plures intentiones habere debemus, Prima erit vermes auferre, Secunda putredinalem humiditatem euacuare; Tertia Intemperiem tollere, & partem ad naturalem temperiem reducere, Quarta vlcus, ſi cuti decet, curare.

Vt primam Intentionem cõſequamur ſpecilli cuſpide vel Manubriolo, ſiue alio Inſtru-

Inſtrumento vermes eximemus, niſi vero vllo inſtrumento auferri poſſint, aut quia pertinaciter Carni adherēt, aut quia vermium euulſio magno cum Aegrotantis dolore fit, aut quia in cauernis, ſiue profundis vlceris ſinibus continentur, tūc prius ſunt interficiendi, deinde auferendi. Enecantur vero vermes præcipue amaris, vt Aloè, Abſinthio, Matricaria, Abrotano, Calamintha, Filice, Scordio, agreſti Cucumere, nigro Elleboro, Centaura maiori, Lupinis, Perſicorum folijs, Capparorum & his ſimilibus, quibus, vel in decocto, vel eorum ſucco, vel in puluere, vti poſſumus.

Candenti etiam ferramento vermes interfici poſſunt, & optimum eſt, ſi Aeger ferre poſſit, & vlcus in partibus Neruoſis, & maxime ſenſibilibus non fuerit. Archigenes, vt Paulus & Aetius referunt, infraſcripto Medicamento vermes enecabat.

℞. Ceruſæ, Polij montani an part. aqu. Picis naualis liquidę q. ſuff. M. & illinito. Linamenta etiam ieiuni hominis ſaliua imbibita non ſolum Vlcerum, ſed etiam Aurium vermes enecare inquiunt.

Competit etiam puluis Sulphuris viui, Miſy, Chalcitidis, viride Aeris, Pitetri, & alia acria Med. vt Cepę ſuccus, Lac Tithimali, vrina Antiqua, Fel Taurinū, & huius generis alia.

Enecatis & ablatis vermibus, vlcus optime detergendum, & his validis Medicamentis putrida materia euacuanda, & ſic Secundam Intentionem conſequemur. Quę vero ſint Detergentia Medicamenta pluries diximus, & in Officinis paratum habemus vnguentum viridæ, Apoſtolorum, & Aegiptiacum, quod valentiſſime detergit. Hec enim Vnguenta, & ſupra Linamenta extenſa Vlceribus applicari poſſunt, & ſi profundus fuerit ſinus, cum aliquo detergente decocto cōmiſceri ac infundi debent; Si vero volumus ſimul Vermes enecare & Vlcus detergere, Lupinorum Farina in Hydromelite decocta prodeſt, vel cum ſupradictarum Herbarum decocto aliquam Mellis portionem commiſcere poſſumus in infraſcripti Med. formam.

℞. decocti Abſinthij, Calaminthæ, Abrotani, & Matricariæ lib. 1. Mellis crudi lib. 5. M. & infunde. Si vis vt valentius agat, infraſcripto vtere, quod non ſolum vermes enecat, & vlcus detergit, ſed etiam exiccat.

℞. decocti Dictamni albi, Cucumeris Silueſtris, Rad. Ellebori albi, Capparorū Centaureæ mai. lib. 1. Succi Abſinthij, vrinæ Humanæ veteris an vnc. 11. vng. Aegiptiaci vnc. 1. M. & infunde temperate calidum.

Si vero humiditas à toto corpore ad vlcus traſmittatur, Et inſtitutione optimę Dietæ, & Phlebotomia, & purgantibus & alterantibus Medicamentis toti corpori ſuccurendum, & ne talem humiditatem generet prohibendum. Deterſo optime vlcere ac ablata putredine Tertiam Intentionem conſequemur, ſi in Vlcere calida intemperies aliqua fuerit relicta, Medicamentis ſuperius propoſitis illam auferendo, ac ad naturalem temperiem reducendo; His omnibus factis, & puro exiſtente Vlcere, Sarcoticis, & tandem Epuloticis, vt decet, & nos ſuperius diximus, Vlcus curandum, & ſic Quartam Intentionem conſequemur.

DE VLCERE CVM OSſe corrupto Cap. 8.

VLceribus aliquando os corruptum ſiue carioſum ſubeſt, & hi oſſium affectus ſunt in cauſa, vt vlcera optime ſanari non poſſint, quoniam & ſi ad cicatricem aliquando perducantur, iterum poſt paucum temporis interſtitium Phlegmone ſuperueniente, & eo ſuppurato, rumpantur, & iterum Vlcera excitantur ac renouantur.

DE CAVSIS OSSA corrumpentibus.

CAuſæ Oſſa corrumpere valentes, Aliæ ſunt Internę, Alię Externæ vt inquit Gal. de Morborum Cauſis, Externæ cauſæ, etiam procatarcticæ dictæ, ſunt Aer vel nimis frigidus, vel calidus nimis, Aer enim nimis frigidus natiuum oſſis calorem extinguit, & calidus nimis naturalem calorem euocando, eiuſq; humiditatem reſoluendo, ſimiliter illud corrumpit, Inciſio ſimiliter, ideſt precedens vlcus, vel Contuſio, & Medicamenta nimis acria & abſtergentia appoſita oſſis corruptionem efficere poſſunt, vt inquit, Gal.

Gal. loco citato, & ideo conſiderandum num quid Vlcus à Vulnere, an ab Apoſtemate ortum habuerit, vt in cauſę oſſis corruptionis cognitionem deueniamus. Quoniam ſi à Vulnere vlcus fuerit factũ, aut ex Aeris alteratione, aut vnguentorũ appoſitione os corruptum erit. Si à præcedente Apoſtemate Vlcus fuerit factum à prauis humoribus os fuiſſe corruptum iudicare poſſumus.

Internæ cauſæ ſunt vitioſi humores erodendi vim habentes ad oſſa defluentes, vt loco citato Gal. inquit, vel praua & virulenta antiqui vlceris ſanies, quæ contactu os corrumpit, vt inquit Gal. 3. de Fracturis textu 37. & aliquando ſuperflua & viſcoſa humiditas, quamuis acredinem nullam habeat, primum oſſis ſubſtantia emollit, deinde corrumpit, vt Gal. locis ſuperius citatis inquit.

DE SIGNIS CORrupti Oſſis.

IMprimis enim ſciẽdum, quod os corruptum aliquando in vlceribus apparet, aliquando non apparet.

Apparentis corrupti oſſis ſigna, vt inquit Celſus lib. 8. cap. 2. ſunt, quod os vitiatum primum pingue fit, deinde, vel nigrum, vel carioſum; Pingue & vnctuoſum primũ os redditur, quia ab eo naturalis humiditas ſeparatur; Fit vero liuidum, vel Nigrum, quia proprium tẽperamentum, quo album ſeruabatur, fuit ablatum, fit carioſum, quia propria oſſis ſubſtantia deeſt.

Non apparentem oſſis corruptionem denotantia ſigna, vt inquit Gal. Com. 45. lib. 6. Aph. ſunt vlceris ad cicatricẽ perductio & cita renouatio, vel Vlceris diuturnitas, vel præcedens fiſtula, vt Celſus inquit, cum ob continuum putris contactum os remolliatur, ac corrumpatur, Ideo Hipp. 6. Aph. 45. inquit. Si Vlcera annua, aut etiam diuturniora fiãt os abſcedere eſt neceſſe, & cicatrices cauas fieri, Exterius caro hebes, flauida & in corruptionem tendens apparet, vt inquit Auic. cap. de ventoſitate Spinę, cũ ab humiditate ab oſſe corrupto emanante caro remolliatur, & aliquando liuida appareat, vt inquit Hipp. 7. Aph. 2. Et ſi quis ſpecillo intime ſcrutetur, non adinueniet os lubricum, leuę & æqualę, neq; durum, & ſtabilæ ac reſiſtens, ſed aſperum, diminurum, & carioſum, ac mollę & ſpecillum per oſſis ſubſtantiam remoi irtam penetrabit. Humiditates item ab Vlcere defluentes copia magis, quam vlceris magnitudini conueniat, ac etiam valde tenues, oleaginoſę, & fetidę oſſis corruptionẽ indicant, & ideo Gal. Com. in 3. lib. de fracturis cap. 18. inquit, Os ſubiectum eſſe vitiatum conijcies, ſi ex vlcere emanet pus multo vberius, quam pro vlceris magnitudine, & inferius inquit. Os vitiatum iam corruptum indicant deducta Vlceris labia, quę coire nõ poſſunt, nec non laborantis ſenſus. Si imponatur item ſiccum Linamentum in Vlcus, alteroque die extrahatur, & maxime feteat, oſſis corruptionem indicat, inquit Faloppius.

Signa profunditatis cariei, & ſuperficialis, uel profundæ oſſis corruptionis tradidit Celſus lib. 8. cap. 2. dicens. Si ſpecillum tenuę in foramen demittatur, quod magis, uel minus intrando, uel in ſummo cariem eſſe, uel altius deſcendere teſtatur. Nigrities colligi quidem poteſt etiam ex dolore & ex febre, Quę ubi mediocria ſunt, illa alte deſcendiſſe non poteſt, ubi uero magna, alte deſcendit, Manifeſtior tamen adacta Terebra fit, Nam finis uitij eſt, ubi ſcobis nigra eſſe deſijt.

DE PROGNOSTICO Vlcerum cum Oſſis corruptione.

HIPP. 7. Aph. 2. inquit. Propter os ęgrotans caro liuida, malum, & cauſa eſt, ut inquit Gal. in eius Com. quia non ob mediocrem oſſium laeſaſtationem, ſed fortem corruptionẽ talis coloris ſpecies circumſtantibus carnibus contrahitur, quia in ipſis ſcilicet natiuus calor extinguitur, & Com. 45. lib. 6. Aph, inquit, Vlcera, quę ueteraſcunt, uel cicatrice ipſis nullo modo obducta, uel ſi obducta ſit, rurſus reſoluta, ea (modo nihil in curatione peccent Medici) uel propter affluentiam uitioſorum humorum uel propter affectionem in ipſa parte temporis diuiurnitate ex humorum affluentia contractam, uel ob aliquod oſſis uitium eo loco corrupti, ęgre ſanabilia euadere eſt neceſſe. Conclude re ergo, ex dictis, poſſumus, Vlcera cum

oſſis corruptione complicata difficillimę curationis eſſe, & inter maligna & Cachoetę conumerari debere;

DE CVRATIONE VLcerum cum Oſſis corruptione.

IN tali Vlcere curando plures Intentiones habere debemus, Prima in vniuerſalibus præſidijs conſiſtit, Secunda in corrupti oſſis remorione, Tertia in Vlceris curatione ac ſanatione.

Quo ad vniuerſalia optima inſtituenda dieta, ſic & aliæ res nonnaturals, Veneque ſectio, & peccantium humorum purgatio, quando eſt opus facienda ſunt ne ad affectam partem humorum fluxus fiat.

Pro Secunda Intentione conſequenda os nudandum, ſecta ſuperpoſita carne, deinde corruptum os auferendum. Sed optime imprimis animaduertēdum, qua in parte os corruptum ſit, ſi iuxta neruoſas partes, vt in Manibus, vel Pedibus, vel in magnorum Oſſium capitibus, & in Iuncturis. In his enim partibus propter magnam Neruorum ac Tendinum colligantiam, ſiue, Muſculorum capita, hæ operationes ob maximi doloris & ſpaſmi periculum, quod inſtat, fieri non debent, vt Auic inquit. Vbi ſimiliter magnæ Venæ, vel Arteriæ adſunt, periculoſa, ob magnam ſanguinis hemorragiam. eſt ſectio; In corruptione ſimiliter oſſiū Capitis, Femoris, & Vertebrarum valida inciſione, neque ignitis Ferramentis vti debemus, ſed tantum potentialibus, vt inferius dicemus. In corruptis vero aliarum partium oſſibus, ſi Vlcus ſanari debet, os corruptum, vel Medicamentis, vel inciſione, vel vſtione auferendum; Ideo Gal. 6. Meth. cap. vltimo inquit. Vt autem, quę prouenit caro coaleſcat, circumhereatq; omni oſſis parti, id inde maxime euenit, ſi neque ſordes ſuper eo ſit nec oleoſa quæpiam pinguedo. Id igitur eſt quod Aegris Medici ad carnis productionem pręſtat. vt totus locus ſiccus ſit, tum quælibet vitiati oſſis pars planè pura: atque hec quidem omnium Fracturarum, cum caro in ijs produci incipit, communia ſunt.

Corruptum igitur os, vel Medicamentis, vel Cheirurgia auferri debet, Medicamentis quando oſſis corruptio tantū ſuperficialis eſt, quod ex ſupradictis ſignis cognoſcitur, & quando ſectione, ſiue abraſione, & vſtione vti non poſſumus. Medicamenta corruptum os ſeparantia ac eximentia, vt ex Hipp. lib. de Vulneribus Capitis, & ex Gal. Com. 45. lib. 6. Aph. & ex alijs locis habemus valenter ſiccantia eſſe debent, vt humiditas, quā in ſe corruptum os habet, & eius nutrimentum abſumatur, & ſanum os firmius reddatur, & caro inter corruptum, & ſanum os gigni poſſit, quæ poſtea aucta corruptum os impellat, ac ſeparet. Sed cum inter ſiccantia dentur gradus, & in minoribus natu, & in ſuperficiali corruptione, minoribus exiccantibus ſit opus, & in natu maioribus, & profundiori corruptione maiora exiccantia competant, & in media ætate, & mediocri corruptione mediocria exiccantia requirantur, Ideo in tres claſſes exiccantia diſtinguemus, vt vnuſquiſque, ſecundum quod fuerit opus Med. componere poſſit.

Inter mitiora ergo exiccantia eſt Myrrha, Ariſtolochia, Radix Peucedani, Radix vitis albę, Ireos, Cortex Panacis, Aloes, Alumen, Acacia, Sumach, & ſimilia. *Exiccantia mitiora.*

Inter valentiora eſt Radix Ariſtolochię rot. Cortex Opoponacis, Scoria Aeris, Pumex vſtus, Cortex Pini, Radix Dragontij, Chryſocolla, Borax dicta, & Aqua vitę. *Exiccantia Mediocria.*

Auic. inquit, quod infraſcriptum Medicamentum breui oſſium ſquamas detrahit, & nouam probamque carnem deſuper naſci facit.

℞. Ariſtolochiæ, Iridis, Myrrhę, Aloes Corticis Panacis, Terrę Eretrię aduſtę, Sconę Aeris, Corticis Pini an part. ęquales, Melle omnia dicta in ſubtiliſſimum pollinem redacta excipiātur, & in Empl. formam redigantur, & corrupto oſſi bis in die applicetur. *Empl. coruptū os ſeparans.*

Inter valentiſſima eſt Euphorbiū pul. Calchantum, Chimiſtarum Aqua, Cinis Ficulneus, Calx, Fex vſta, Argentum viuum pręcipitatum, Aqua Saponis Argētum viuum ſublimatum, Arſenicum, auri pigmentum, Oleum Mercurij, Oleum Calchanti, Oleum Sulphuris, Paſtilli, Andronis, Muſę, Paſonis, Ioannis de vigo & ſimilia. In quorum vſu, cum valen- *Exiccantia valētiſſima.*

tiſſima

tiſſima ſint, & cauſticam vim habeant, circumſitæ partes, ne adurantur, Linteis, vel filamentis, vel quid ſimili ſunt muniendæ.

Supradictorum ergo exiccantium pulueres, vel cum Melle, vel Vng. Aegiptiaco, vel Vng. Regis, vel Diachalciteos miſceri poſſunt, vel cum Roſina Tereb. Pice, Cera & his ſimilibus, vel in Vng. vel Cerati formam redigi poſſunt, vel Iniectiones ex his fiunt, vbi in profundo loco oſſis corruptio, vel caries adſit, & neque inciſio, neq; abraſio, neq; vſtio fieri poſſit vel infraſcripta Aqua vti poſſumus.

Aqua corruptum os ſeparãs.

℞. Radicis Ariſtolochiæ vtriuſq; Iridis Flor: Centaurij, Miſi an vnc. 1. ʒ. Agarici dragm. 111. Symphiti, Hyperici, Pedis Columbini, Herbæ Roberti an M. 1. Corticis Pini vnc. 11. Roſarũ Rub Anthos an pug. ʒ. Mellis Roſacei col. vnc. 111. cum vino albo omnia ſimul mixta introrentur, & plumbeo Alembico deſtillentur, & hec Aqua bis in die inijciatur, & hec quoad corrupti oſſis ablationem per Med.

Ablatio oſſis corrupti per Cheirurgiam.

Cheirurgia os corruptum præcipue auferendum, vt ſuperius diximus, quando corruptio magna & profunda eſt, & quã do timemus Naturam tarde expulſuram & nos citam curationem querimus, vt in oſſibus Thoracis & ſimilium locorum, cum Natura 35. vel 40. dierum ſpacio oſſa corrupta ſeparet.

Os ergo corruptum duobus modis Cheirurgia tollitur, vel Abraſione, vel vſtione. Abraſione quando corruptio nõ eſt valde profunda, & qui radit, audacter ferramentum ımprimat, vt aliquid agat, & citius deſinat, vt Celſus inquit, & abradat quouſq; cruor aliquis emanat, & ad album os, vel ſolidum peruenerit, & poſt abraſionem Nitro bene trito os eſt repurgandum, vel ſupraſcriptorum exiccantium pulueribus.

Aliqui poſt abraſionem os vrendum eſſe inquiunt, & hoc iure quidem, quoniam ſi oſſis corruptio ex ſuperuacanea, & excrementoſa humiditate ortum habuerit, vt ſepe euenit, nullum præſtantius ac tutius præſidium ipſa vſtione excogitari poteſt, Hec enim decenter admota, & cito, & tuto, & in ſummo, & profunde corruptionem tollit ac ſiſtit. Quomodo vero hę Cheirurgicæ operationes fieri debeant, optime explicauit, C. Celſus lib. 8. cap. 2. dicens. Oportet ante omnia os nudare Vlcere exciſo, & ſi latius eius vitium eſt, quã vlcus ſit, carnem ſubſecare, donec integrum os vndique pateat, tum id, quod pinguæ eſt ſemel iterumue ſatis eſt admoto ferramento adurere, vt ex eo ſtatu ſecedat, aut eradere donec iam aliquid cruoris oſtendatur, quæ integrioris nota eſt. Nam neceſſe eſt aridum ſit id, quod vitiatum eſt, & abraſioni finem imponere debemus, vt dictus Autor inquit, cum vel ad album os, vel ad ſolidum ventum eſt; Albo finiri ex nigritie vitium ſoliditate quadã ex carie manifeſtũ eſt. Hec igitur Cheirurgica actio Ferro, vel igne, vel vtriſq; fieri debet, Ferramenta ad hoc apta ſũt Scalprum, vel Terebra; Scalpris in ſuperficiali oſſis corruptione vtimur, Terebra in profundioribus. Si Caries ergo alte deſcendat, per Terebram vrgenda crebris foraminibus eſt, quę altitudinę vitium æquet, Tum in ea foramina demittenda candentia ferramenta ſunt, donec inde ſiccum os ex toto fiat. Simul enim poſt hec, & reſoluetur ab inferiore oſſe quodcumq; vitiatum eſt, & is ſinus carne replebitur, & humor aut nul l::s poſtea feretur, aut mediocris. Si autem nigrities, aut caries ad alteram quoq; partem oſſis tranſit, oportet excidi. Atq; idem in carie quoq; ad alteram partem oſſis penetrante fieri poteſt. Sed quod totum vitiatum eſt, totum eximendum eſt. Si inferior pars integra eſt, eatenus, quod corruptum eſt, excidi debet. Quando ergo oſſis corruptio, ſiue caries ad medullam vſque peruenerit, hoc vnicum eſt remedium, vt os integrum pręſcindatur, niſi fuerit in Capite, Coxendicis, vel Dorſi Spina, quibus in locis fucata, ſiue palliata curatione vti demus.

In vſtione vero facienda animaduertendum, ne circumſita caro ad ıratur, & ideo ignitum ferramentum per Caannulam immittendum, & ſi Canula ita incaleſcat, vt circumſitam carnem vrat, vel alia aſſumenda vel eadem in Aquam immergenda, vt feruorem amittat, & humiditas, quę ab oſſe, dum aduritur, reſudat, continuo ſpongia. vel Linteo ex:cca ri debet, ne illa etiam circumſitas partes exurat, & Cheirurgicæ actiones citiſſime

 &ante

& ante quam Inflammatio adueniat, faciendæ, cum tunc temporis omnia tutius agantur. Animaduertendũ vero ne magis, quam ſit opus, os aduratur quoniam in tumiori tempore eſcara remoueretur, & curatio protraheretur. Poſt vſtionem candenti ferro factam v Eſcara ſeparetur, tribus primis diebus Aqua Roſacea Oui albumine mixta ſtuppa ſepe imponenda, vt Inflammatio ab oſſe, & carne arceatur & ſimul carnis dolor leniatur. Vel ſepe infundendum, tribus primis diebus Oleum Roſaceum calens cum Oui albumine mixtum, Alijs tribus diebus Roſaceum cum Oui vitello, deinde Butyrum cum Melle Roſaceo imponendum, & de ſuper vſque ad oſſis exquamationem ac reſolutionem aliquod Mundificatiuũ apponendum inquiunt. Aliqui poſt vſtionem candenti ferro factam ad vlteriorem exiccationem ſuccum porri cum ſale mixtum imponunt, aut Andronis, aut Paſonis, aut Polidæ Trociſcos. aut Nigri Hellebori Radices. Alij ad eſcaram remouẽdam Iride cum Melle vtuntur, Radice Panacis, Ariſtolochiæ, & Acori, & in mollioribus corporibus orobi farinam cũ Melle & Thure Gal ſufficere inquit.

Vel reliquo curationis tempore oſſis caries ſiue corruptio ſequenti Aqua ſepe tangatur.

Aqua oſſis Cariē ſiſtens. ℞. Aquæ vitæ ter deſtillatæ, Aquæ roſaceæ an vnc. III. Sublimati dragm. I. M. & lento igne ad ſublimati diſſolutionem bulliant, & in vitreo vaſe ad vſum ſeruetur, Poſt dictæ Aquæ vſum infraſcri pto puluere os carioſum, ſiue corruptum aſpergatur.

℞. Corticis Pini, Ariſtolochiæ rot. an dragm. III. Radicis Peucedani, Arundinis an dragm. II. Agarici albi, Tartari an dragm. I. ſ. Euphorbij dragm. I. M. & ex his fiat tenuiſſimus puluis. Hic etiam puluis Melle poteſt miſceri, vel Vnguento Regis & Melle, vel Vng. Aegiptiaco, & ſuper carioſum, aut corruptum os Linamentis applicari debet, & deſuper ponatur Ceratum Diacalciteos, vel Diuinũ, vel ſequens, quod cariem ac corruptionẽ educit, detergit, & carnem gignendi facultatem habet.

℞. Corticum Ouorum, Oſſium humanorum, & panni combuſtorum, & in puluerem redactorum an dragm. II. Radicis Peucedani, Lumbricorum ſimiliter puluerizzatorum an dragm. ſ. Cerati de Gratia Dei, Diachilon communis. Picis naualis an vnc. II. M. & S. A. Fiat Ceratum, & applicetur. Poſt corrupti oſſis ablationem ac ſeparationem aliquis ex ſupradictis exiccãtibus pulueribus inſpergendus, vt carnis augumentum adducamus, & ſarcoticis vſque ad omnimodam Vlceris carne repletionem, deinde Epuloticis, vt cicatrix inducatur, vtemur, & ſic Tertiam Intentionem conſequemur.

DE VLCERE CVM EIus Cauſa, ſiue cum humorum affluxu complicato Cap. 9.

CVM ablatione cauſæ, quando adeſt effectus auferatur, & niſi cauſa remoueatur, effectus, ſimiliter auferri non poteſt: Ideo quando Vlcus cum ſua generante ac fouente cauſa eſt coniũctum, primum eius cauſa auferenda, deinde Vlcus curandum ac ſanandum, & cum ſuperius dixerimus, quod ex generalibus cauſis, Aliæ ſunt Internæ, Aliæ Externæ, & Internæ duplices ſint, ideſt partis intemperies & humorum affluxus Si ergo Vlcus curari debet, eſt opus, vt craſis, & naturalis temperies adſit, ac ſeruetur, vtq̃ue ſanguis bonus, neq; in quãtitate, neq; in qualitate peccans ad partẽ confluat. Si vero pars intemperata ſit, vel ſanguis in quantitate, vel qualitate peccans influat, vlcus ſanari non poteſt, Ideo Gal lib. I. & 4. de Comp. Med. S. Gen. dixit. Vlcerum ægre curabilium quatuor ſpecies potiſſimum ſunt. Prima quando vlcera tantum ex humorum in quantitate, vel qualitate peccantium affluxu fiunt, & huiuſmodi Dyſepulota à Grecis dicuntur, & Cacoethæ, & Chironia. Secunda quando ex partis intemperie vlcera procreantur, & huiuſmodi maligna ſunt, & Cacoethæ etiam dicuntur, Tertia quando ex humorum affluxu & partis intemperie ſimul vlcera fiũt & huiuſmodi ulcera ſupra modum maligna appellantur. Quarta quando vlcera ex humoribus admodum uitioſis, & ita intenſa intemperie fuerint procreata, ut pars prauum habitum contraxerit, & huiuſmodi Nomẽ, ideſt ulcera depaſcentia dicuntur. *Vlcera quæ ægrè curabilia.*

De

De Intemperie cum Vlcere complicato, cum ſuperius diffuſe fuerit pertractatum, modò ſupereſt, vt de Vlcere cum humorum affluxu, quæ eſt altera interna vlceris cauſa, verba faciamus.

Sed cum fluxionum ſuæ cauſæ adſint, & propria Vlceris fluxione vexati ſigna; Ideo primum fluxionis cauſas enarrabimus, deinde ſigna enumerabimus, & tandem ad curationem deueniemus.

DE FLVXIONVM CAVSIS

FLuxionum cauſæ, Aliæ ſunt Internæ, Aliæ Externæ; Externæ cauſæ ſunt Aer nimis frigidus, vel nimis calidus, vel aliqua mala qualitate præditus, Cibi praui ſucci, vel in nimia copia, nimius potus, nimiæ vigiliæ, vel diuturnior ſomnus, nimius motus, Curæ; Ira, Solecitudines, & animi angores, vel aliquæ conſuetæ euacuationes retentæ. Internę cauſæ, vt elicitur ex Gal. 2. de Diff. Feb. cap. vltimo & 13. Meth. cap. 3. quatuor ſunt, pars mittens, particula recipiẽs Humoris fluentis conditio, & viæ per quas fit fluxio. Pars mittens à ſe humores expellit, quia robuſta & valida eſt, vel quia ab humoribus, vel in copia, vel in qualitate peccantibus irritatur, vt inquit Gal. de Morborum Cauſis cap. 1. Vitioſi vero humores, vel à praua victus ratione, & alijs Nonnaturalibus rebus gignantur, vel Iecoris, vel Lienis vitio, vel alicuius præcipui membri, Vel pars mittens à ſe humores expellit, quia proprios meatus anguſtos, habet, vel quia aliquem connexum cum particula recipiente habet, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. primo.

Pars recipiens eſt fluxionis cauſa, vel quia mediante calore, vel dolore attrahit, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 3. vel quia imbecillis, vel rara, vel ignobilis, vel eſt in inferiori loco ſita, vt inquit Gal. 2. ad Glauc. cap. primo.

Humor eſt fluxionis cauſa, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 3. quatenus partem copia, vel mala qualitate moleſtat, vel quia tota ſubſtantia eſt Naturæ moleſtus vt tempore peſtis, vel quia ſubſtantia eſt tenuis, & ideo ex ſe fluit, vt in Hydropicis apparet, cum humores in ijs ob tenuitatem & pondus ad pedes defluant, & non quia expellantur.

Viæ, vt Venæ & Arteriæ, pori, & alij corporis meatus ſunt fluxionis cauſa, quatenus nimis ſunt dilatati.

DE SIGNIS FLVXIOnis humorum.

VLcera cum humorum affluxu cõplicata, non ſolum Vlceris labia tumida, ſed circumſitas partes habent, & tumor, vel maior, vel minor adeſt ſecundum humoris defluxi copiam.

Dolor continuus vt plurimum adeſt, qui non ſolum ex humorum copia neruoſas partes vellicante ac ſtimulante oritur, ob dolorem ſimiliter, vt plurimum, Vlcera inflammantur, Sanies item, ſiue virulentia copia magis, quam pro Vlceris magnitudine profluit, Vlcera item magis, vel minus eroduntur ac dilatantur, quo fluens humor, vel copioſior vel acrior fuerit, & tandem huiuſmodi vlcera, etiam ſi omnia rite, quę ad curationẽ requiruntur, peragantur, ob humorum affluxum ſanari non poſſunt, & ideo diuturniora fiunt, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 5.

DE PROGNOSTICO

EX dictis ergo colligi poteſt, quod huiuſmodi Vlcera, niſi defluxio tollatur, nullo pacto ſanari poſſunt, cum ex defluxione humida reddantur, continuo maiora fiant, tumeſcant, ac inflammentur, & dolor excitetur, qui nouę fluxionis eſt cauſa, & ideo diuturniora fieri.

DE CVRATIONE VLceris cum humorum affluxu.

IN huiuſmodi Vlcere curando, cum duplex affectus exiſtat, ideſt Vlcus, & fluxio, ideo duas Intentiones habere debemus, Altera ſanandi Vlcus, & fluxionis remouendę erit altera, Sed cum vlcus ſanari nequeat, niſi fluxio auferatur, id-

eo primum à fluxionis remotione, Vlcere tamen nõ neglecto, initium ducemus. Sed cum fluxio remoueri non poſſit, niſi eius cauſa remoueatur, Ideo curatio ad fluxionis cauſas, deinde ad ipſam fluxionem dirigenda. Aer ergo temperandus ac corrigendus, victus ex optimis cibis, & in moderata copia inſtituendus, & potus ſit pauciterus, & ſit malorum punicorũ ſuccus Aqua dilutus, vt refrigeret, craſſe faciat, & in proprijs receptaculis humores retineat, vitet motus, qui fluxionum ſunt cauſa, Somnus ſit moderatus & nocturnus, & Ira, contentiones, & omnia, quæ humores accendere, liquefacere, & fluxiones irritare poſſunt, deuitentur, & omnes naturales euacuationes intermiſſę iterum prouocandæ. Si vero fluxio ab interna cauſa proueniat, vt à parte mittente valida, vel ab humoribus copia, vel mala qualitate peccantibus ſtimulata, humorum copia minuenda tenui victu, Venæ ſectione & Frictionibus, quæ in contrarijs partibus ſunt faciendæ, vt ab affecta parte humores retrahantur ac reuellãtur. Humores mala qualitate partẽ mittentem ſtimulantes ſunt euacuandi ac contemperandi, ſed imprimis cognoſcenda humoris ſpecies, cum præcipue humores, qui fluxiones excitare ſolent, ſint Bilis Flaua, Atra, Salſa pituita, vel ſeroſus humor, qui etiam aliorum humorum eſt vehiculum. Conſiderandum etiam ac inueſtigandum, à quo membro hi humores gignantur. Si ergo aliquod viſcus hos humores generent, vt Hepar, Lien, vel Cerebrum, non ſolum peccantes humores conuenientibus Medicamentis pręparandi ac euacuandi; Sed etiam membrũ huiuſmodi humores generans corrigendum ne amplius illos gignat.

Quibus vero Medicamentis hoc fiat à practicis petendum, Si vero non a parte mittente, ſed à parte recipiente excitetur fluxio, vel quia calida, vel quia dolet; Caliditas refrigerationem indicat, & ideo ſicuti de calida intemperie ſuperius diximus, curanda. Dolor item, ſi adfuerit, leniendus ac ſedandus, ſicuti cap. 19. lib. de Vulneribus diximus ac docuimus. Si vero pars ob ſui imbecillitatem, vel raritatem fluxionum ſit cauſa, roborantibus ac conſtringentibus Med. roboranda ac condenſanda.

Si vero ob eius ignobilitatem humores recipiat, humores reuellendi, vel ad aliquam propinquam partem deriuandi, in qua Fonticulus, vel quid ſimilæ, faciendum. Si vero humores recipiat, quia eſt in inferiori loco ſita, ſublimior talis pars, quouſque vlcus ſanetur, humores euacuentur, vel alio propellantur, ſituanda ac ſeruanda eſt. Si vero humoris fluentis conditio ſit fluxionis cauſa, ſi in copia, vel in qualitate peccet, euacuandus ac contemperandus, ac eius malitia corrigenda. Si in ſubſtantia peccet, ideſt quod nimis ſit tenuis, vel ab intrinſeco calore ſit fuſus ac eliquatus, vt à Febre, vel à purgante Medicamento, vel ab animi motibus, vel aliquo ſimili, tunc omne eliquandi humores facultatem habens tollendum, & humor ſanguinem craſſiorem reddentibus denſandus, & craſſefaciendus, vt decoctis refrigerantibus ac adſtringentibus, vt Solani, Endiuiæ, Sonci, Plantaginis, Iuiubarum, Myrtillorum, & his ſimilibus, ac Syruppis etiam ac Iuleb huiuſmodi facultatem habentibus, & Saccaro Roſaceo & Violaceo; Potus ſit Succus Mali Punici dilutus, vel auſterum vinum, Cibus ſit ex optimo Pane, Hordeo, Amilo, Oriza, optima Carne, Ouis durioribus, Piſcibus in poſca decoctis, Caſeus etiam recentiſſimus, & Lac recens mulctum, vel cum Ouis ſimul coctum competit. Si vero fluxio fiat, quia Viæ, ideſt Venæ & Arterię, & alij corporis meatus ſunt nimis dilatati, adſtringentibus ac refrigerantibus Medicamentis huiuſmodi vię conſtringendę, quę vulgo Defenſiua appellantur, & hęc quo ad tollendas fluxionis cauſas.

Modo ad ipſam fluxionem deueniamus. In omni humorum fluxione Reuellentibus, Intercipientibus, & Repellentibus vti debemus. Reuellentia ſunt illa, quę ad contrariam partem & maxime diſtantem, vel calore, vel dolore, vel vi vacui trahunt.

Reuellentia quæ ſint.

Calore trahunt Balnea, Frictiones, calidaque & Digerentia Medicamenta Dolore trahunt, Vincula, Fonticuli, Setacea, Veſſicatoria, & omnia, quę dolorẽ inferre poſſunt. Vi vacui reuellunt purgatio & Venę ſectio, in qua ſemper partis

recti-

Intercipientia quæ ſint.

rectitudo eſt ſeruãda. Intercipiẽtia ſunt, quæ humores in itinere detinent, ne ad affectam partem confluant, quæ Defenſiua appellantur, & frigida & adſtringentia eſſe debent, vt Vaſa conſtringant humorem denſent, ac craſſiorem, & minus ad fluendum habilem reddant, quæ

Defenſiua ex quibus fiant.

fiant ex pulueribus Boli Armenij, Sanguis Dragonis, Myrtillorum, Balauſtiorum, Malicorij cum Oui albumine, vel Oleo Myrtino modico Aceto, & his ſimilibus, vel aſtringentia in auſtero vino incoquantur, & ſepe pars tali vino foueatur, Et huiuſmodi Defenſiua ac intercipientia Medicamenta applicantur, ante quam humor fluat, Vbi Vaſa excarnia ſunt, idest ſupra iuncturas affectæ

Defenſiua vbi applicãda.

partis, & frequenter mutari debent, ne incaleſcant. Repellentia, niſi Dolor aut Inflammatio Vlcus præmat, circa affectam partem, ideſt ad partes ſanas ſuperiores, ſed procul ab affecta parte apponuntur, vt humorem influentem & iam influxum, ideſt, qui in vaſis & vacuis ſpacijs continetur, retro pellant. & huiuſmodi frigida & ſicca eſſe debent, & non humida, ne partem laxando, magis ad fluxionem recipiendam habilem reddant, & frequenter mutari debent. Fiant ergo Repellentia Spongia, vel Linteis imbibitis & expreſſis in Poſca, vel in vino nigro auſtero, vel huiuſmodi vino cum Aceto mixto, vel in dicto vino incoquantur Balauſthia, Malicorium, Galla immatura, Rubi folia & germina, Folia Myrti, Plantaginis, Olinæ, Pentaphili, Scabioſæ, Poligoni & ſimilium, & ſi volumus vt valentius agat, vt in valida fluxione & robuſto corpore, Alumen incoquendum, & quarta Aceti portio commiſceri poteſt, & in minoribus fluxionibus & mollioribus corporibus mitiora repellentia applicanda. Et ex dictis etiam in Vino decoctis Cataplaſma effor mari, & circumſtantibus Vlceris partibus, ſed procul, vt ſuperius diximus, applicari poſſunt, quæ optime repellunt, vel inducta expreſſiua faſcia, vt nos primo de Fracturis Hipp. docuit. bis vel ter ſupra Vlcus euoluendo, deinde ſurſum, ſemper leuius ſtringendo ad ſanam partem tendendo, vt illic deſinat.

Sed cum ſuperfluus humor non ſolum cauſarum fluxionis abolitione, & ſuperiorum partium conſtipatione & expreſſione auferatur, ſed etiam euacuatione, & partis exiccatione, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 2.

Ideo Vlcus fluxione vexatum propter humorem in partis poroſitatibus impactum, qui repelli non poteſt, vt inquit Gal. 13. Meth. cap. 5. magis exiccantia citra demorſum requirit, cum ea, quæ mordicant, partem exaſperent, dolorem que inferendo, fluxiones prouocent, & Phlegmonem concitent. Vlcus igitur imprimis detergentibus, quæ partem non mordicent purum reddendum, vt inquit Gal. 4. de Comp. Medicamentum S. Gen. deinde propter influxos humores, & propter maiorem excrementorum copiam, quæ in carnis generatione fit, magis exiccari debet, & ideo ſarcotica valentiora, quam in ſimplici Vlcere, & fluxione non tentato eſſe debent habito tamen reſpectu Aetatis, totius, & partis temperamenti, Anni temporis, Regionis, & Cœli ſtatus. Non debent tamen huiuſmodi Medicamenta eſſe conſiſtentia humida & mollia, ne partem laxent, & ideo Gal. loco ſuperius citato inquit; Quod in Vlceribus Dyſepuloticis omnia Oleaginoſa & vnctuoſa deuitari debent, & hoc intelligendum de his rebus ſimplicibus, & non commixtis, vt de ſimplici ac communi Oleo, & non de Myrtino, Maſtichino, Lentiſchino, & alijs quæ ſiccant.

Si vero materia influxa in ſubſtantiæ poroſitatibus impacta ſit, & inconcocta adſit, acris, & mordax, cum egeat coctione, ideo dictis Medicamentis, quæ digerendi, acrimoniam obtundendi, ac cõcoquendi facultatem habent, commiſcenda, & ſarcoticis vſq; ad vlceris repletionẽ vti debẽtis, vlcera carne repleto, epulotici vel mitioribus, vel valentioribus ſecundum Aetatem, & partis & totius temperamentum, & cetera ſuperius dicta, cicatricem inducemus.

Si vero cum Symptomate aliquo vlcera fuerint coniuncta ad cap. 19. lib. noſtri de Vulneribus recurre, vbi diffuſe cu iuſque Symptomatis remouendi curatio traditur.

DE

DE VLCERE VIRVLENto, Corrodente & Depaſcente, Phagedena, & Nomodes dicto, Cap. X.

LIcet virulentum vlcus illud dicatur in quo virus ſiue ſubtilis ſanies citra eroſionem excernitur ac abundat, tamen Vlcus, quod ſua malignitate ac malitia, parti, quam iam occupauit, erodendo atque interdum Eſcaram (quamuis acris ac mordax ſuccus ad ipſum cõfluens excitat) gignendo, maius atq; amplius in dies efficitur, virulentum, & corroſiuum nominari poteſt, quod ſi eius malitia adeo creſcat, vt non modo vlceratas atq; corruptas carnes, ſed etiam ſanas abſumat, ac depopuletur, vlcus iam depaſcens appellatur, & Nomę Greci nominant, cuius ſpecies eſt Phagedena, Ambulatiuũ vlcus etiam appellatum, quod huc atque illuch ſerpendo, cutim & ſubiectam carnem, ſed extimam tantum & ſuperficialem depaſcitur ac erodit, & nũquam in penitiora penetrat, vt inquit Gal, 2. Meth. cap. 2.

Quid ſit Vlcus depaſcens.

Quid ſit vlcus Phagedena:

DE CORROSIVI VLceris Cauſis.

HVjuſmodi Vlcera à prauis humoribus, ſed præcipue bilioſis acribus, ac mordacibus. qui propter aduſtionem, quandã malignitatem ſunt acquiſiti, originem ducunt, vel à Bilioſis humoribus cum ſalſa pituita mixtis, qui humores, vel à calida & ſicca affectæ partis intemperie, vel ab aliquo præcipuo membro calida intemperie prædito gignantur & adurantur, & ideo etiam, vt plurimum poſt Herpetes, vel prurientes puſtulas, quas acris & Bilioſus humor excitauit, oriuntur, Antecedens cauſa eſt prauorum humorum præcipue bilioſorum redundantia; Primitiuæ cauſæ omnes illæ eſſe poſſunt, quæ talium prauorum ac bilioſorum humorum cumulum efficere poſſunt, & aliquando à mordacibus Medicamentis Vulneribus adhibitis, quę illa exacerbata, exaſperata atque irritata fuere excitantur, vtque in huiuſmodi Vlcera degenerent, ſunt in cauſa, præſertim ſi Vulnera in Cacochymo corpore fuerint, ex contactu etiam putridæ carnis Exedentia Vlcera fiunt, vt in Vulneribus à Sclopetto factis euenit, in quibus contuſa putreſcit caro, quę contactu bonam inficit, & Depaſcens Vlcus & malignum reddit, vel vt in vrentibus ac potentialibus cauſticis adhibitis, ſi combuſta illa caro putrefacta non remoueatur, exedentis vlceris eſt cauſa.

DE SIGNIS CORROſiui Vlceris.

HVjuſmodi Vlcerũ ſigna ſunt, quod labia, vt plurimum decolorata habent, circumiacentes Vlcerum partes tumidæ ſunt. Vlcus ſimiliter à principio prurit, deinde continuo dilatatur, & non ſolum cutem, ſed etiam cuti ſubiectas partes erodit, vt inquit Gal. de Tumoribus Præter Nat. & hoc Vlcus corroſiuum dicitur, & Phagedena, & ſi non modo exulceratas & corruptas, ſed etiam ſanas partes abſumat, depaſcat, ac depopuletur, vlcus exedens ac depaſcens, ſiue nomæ eſt, ac nominatur, vt Gal. 6. de Cõp. Med. S. Gen. inquit, Phagedenæ vocatę exedunt quidem partes vicinas, non tamen putrefaciunt, ipſas, nec febres inferunt.

Signa exedentis Vlceris ex calida & ſiccá membri intemperie ſunt febris, vlceris ſiccitas, ingens ſitis, croceus color, & feculenti icores emanantes, quæ notæ Bilis redundantiam ſignificant, vt inquit Gal. 1. Prog. com. 25. Nonunquam vlceris labia quaſi inuerſa ſunt, vel eleuata, rubor circa Vlcus eſtat, venulæ in vlcere albę cum citrinitate quadam apparent, & in toto Vlcere inęqualitas quędam conſpicitur, exacta quoq; ſenſibilitas, dum

per-

pertractatur, & abſtergitur vlcus, licet leuiſſime pertractes, vel abſtergas percipitur, neq; vlcus ipſum in eodem ſtatu permanet, ſed diebus ſingulis augetur,& maius efficitur.

DE ERODENTIVM VLcerum Prognoſtico.

SI omnia enumerata ſigna, vel ex his multa Vlceri inſint, malignum ac mali moris Vlcus eſſe indicant.

Omnia Exedentia Vlcera Cacoetæ ac maligna ſunt, & à prauo ſucco proueniunt, vt inquit Gal. 4. Meth.

Exedentia ac Depaſcentia Vlcera, niſi recte curentur, frequenter in Exulceratū Cancrum degenerare ſolent.

Vlcera item Exedentia cum Iecoris intemperie, vel a Gallica Lue prouenientia peſſima ſunt, & difficillime ſanantur.

DE EXEDENTIVM VLcerum Curatione

IN his Vlceribus curandis quatuor Intentiones habere debemus, Prima erit bonum regimen in ſex rebus Nō naturalibus inſtituere, vt pohibeat, ne humor corroſionem faciens multiplicetur, Secunda erit corpus purgare, & conuenientibus Reuulſionibus, ac Deriuationibus humores ab Vlcere retrahere, & intercipientibus Medicamentis eorum fluxum prohibere. Tertia virulentiam exiccare & intemperiem etiam, ſi adſit, tollere ac emandare. Quarta erit carne Vlcus replere & poſtea conſolidare, & cicatricem firmam ac ſtabilem inducere.

Pro Prima Intentione conſequenda Victus & aliæ res Nonnaturales ad frigidum vergant, & in paſſiuis, ſecundum membri affecti & corporis diſpoſitionem vel ad ſiccum, vel ad humidum tendant.

Secundam Intentionem conſequemur purgantibus Pharmacis humorem peccantem euacuando, & Cliſteribus, Venę ſectione, Cucurbitulis, partium oppoſitarum frictionibus,& his ſimilibus, ne ad affectam partem humores fluant, reuellendo, & refrigerantibus ac adſtringentibus Medicamentis Defenſiuis dictis ſuperioribus partibus adhibitis humores inſpiſſando, ac in itinere detinendo.

Factis vniuerſalibus, & alijs ſuperius dictis, & remotis cauſis iſtius affectionis, ad localia deueniendum eſt, cum nunquam, vt omnes Autores inquiunt, & pręcipue Gal. 13. Meth. vbi redundantia in toto corpore, aut in ſuperiacente particula adſit, ad particularia præſidia ſit deueniendum, niſi prius factis vniuerſalibus euacuationibus, & ſic Tertiam Intentionem conſequemur, Et huiuſmodi Medicamenta vt inquit Gal. 2. ad Glauc. frigida & ſicca eſſe debent, indicatione ſemper ſumpta ab Vlceris propria differentia, non autē à tempore, vt 3. Meth. Gal. inquit.

Si particula ergo exulcerata ac eroſa ſupra modum calefacta fuerit, frigidis, ſtipticis, & exiccantibus refrigeranda, vt Vng. Pompholigis, quod Inflammationem & corroſionem remouet, ac ſiſtit,& carnis generationem adiuuat, vel vng. de Calce, & ſi ab his vlceris malitia non vincatur, ad fortiora confugiendum eſt.

Optimum etiam erit ab his vlceribus & adiacentibus partibus ſanguinis fluxū prouocare, cum ita peccantes humores vna cum ſanguine in particula infixos educātur, ac euacuentur, vt inquit Auic. 4. 4. textu 9. & ſic vlcus ſiccius reddetur & hoc eſt præceptum Hipp. lib. de vlceribus & Gal. 4. Meth. Vlcus igitur aſpera re aliqua perfricandum, vt ſanguis effluat, vel ſcarificandum, vel Hyrudines applicandæ, vtq; ſanguis effluat, ſinendum eſt, deinde aliquod ſiccum Medicamentum imponendum, & vlcus Aluminoſa Aqua abluendum, quæ maxime corroſiuis Vlceribus conducit, cum valde de influentes humores repellat, & qui iā influxerunt exiccat, vel infraſcriptis decoctis, vel Aquis abluatur.

℞. Roſarum rub. Malicorii, Balauſtiorum, Mirabulanorum citr. Nucum Cupreſſi an part. æqu. Aquæ Chalibeatę vel Plantaginis q. ſuff. M. & F. Dec. vel ℞. Ceruſæ, Litargirij an vnc. 1. Plumbi vſti, Sang. Drag. Terræ ſig. vnc. 1. Boli Arm. vnc. 1. ʒ. Aluminis vſti vnc. ʒ. Calicum Glandium, Gallarum viridium, Baccarum Myrti, Balauſthiorum, Mali corij, Sumach an M. 1. Sem. Coriand. Plantaginis an vnc. ʒ. Roſarum Rub. Pug. 11. M.& omnia in Fabrorum Aqua decoquantur, qua Vlcus poſtea abluatur ac foueatur, & hoc decoctum maxime ſiccat, & corroſionem ſiſtit, Et ſi magna calida Intemperies

cum

cum Vlcere adſit valde frigida adiungi poſſunt, vt eſt Hyoſchiamus, Papauer, Mandragora, & ſimilia, & ſi Mel Roſaceum admiſceatur ad ſordidum vlcus optimum erit. vel ſequenti Aqua corroſiuum vlcus abluatur,

℞. Succi Rubi, Sumach, Virgæ Paſt, Plãtaginis, Solani, Acetoſæ an vnc. iii. Albuminum Ouorum num. vi. Aluminis pul. vnc. iiii. M. & omnia in plũbeo Elambico deſtillentur, & ad vſum ſeruetur.

Partes circa Vlcus Defenſiuo illiniendę, & aliquis refrigerans & exiccans puluis ſupra vlcus inſpergendus, vt ſunt infraſcripti ℞. Litargirij, Plumbi vſti, Tutiæ præp. Antimonij an vnc. ſ. Aeris vſti & præp dragm. ii. lapidis hematitis optimi, pul. Corallorum, & Myrabolanorũ an vnc. ſ. & omnia in tenuiſſimum pollinem redigantur, Vel ℞. Myrabolani Citrini, Terre ſig. Ceruſæ an drag. iii. Tutię præp. dragm. i. ſ. Sang: Drag. dragm. ii. Aluminis vſti dragm. ii. ſ. M. & F. pul. ten. qui in Vlcere ponatur.

Deinde ſplenia ſiue penicilli Filamentis facto Vng. Ponpholigos obliniti, vel Vng. Calcis, vel plumbi, vel Ceruſæ cũ Camphura vel ſine ſuperponatur, & deſuper applicentur puluilli, ſiue plumaceoli dicti poſca imbibiti, vel alio refrigerante decocto ac adſtringente vel ſupradictis Vnguentis obliniti, & deinde Expreſſiua, faſcia, vt Hipp. lib de Fracturis docet, deligetur, & alternis diebus, niſi quid obſter, ſoluatur, & tunc ſiccis Linamentis, vel ſicco Linteo ſanies ab Vlcere detergatur, & non madeſiat, & eodem pacto curetur, donec malitia ab Vlcere tollatur, & corroſio ſiſtatur. Guido a Glauco huiuſmodi Vlcera poſt ablutionem, tantum Lamina plumbea tenui & perforata, in qua virtus Argenti viui cum Aqua Plantaginis erat infixa & exprimente Faſciatura curabat, & optima eſt in malignis vlceribus huiuſmodi curatio, vt nos pluries experti fuimus.

Ni, ſi vero Vlcus dictis Medicamentis cedat ſed in dies magis ſerpat, & augeatur, iterum corpus purgandum, & ad fortiora Medicamenta, & etiam ad Eſcarotica dicta, vel ad actualem ignem deueniendum, vt Gal. 2. ad Glauc. qui inter caetera actualem ignem præſtantiſſimũ eſſe remedium inquit, cum non ſolum corroſam carnem remoueat, ſed Vlceris malitiam adimat, & partem roboret,

Vrenda ergo pars ignito ferramento, ſi id auxilij genus Aeger non renuat ac reformidet. Si vero ob timiditatem, vel delicatam vitam candens ferrum admittere noluerit, ad fortiora Medicamenta gradatim procedendo, deueniendum eſt.

Dubitatio

Si quis vero dicendo obiceret, Hipp. lib. de Vlceribus inquit, Sicca Medicamenta mordicationis expertia Vlceribus conuenire, & non acria & eſcaram inducentia, vt Gal. loco ſuperius citato.

Solutio,

Reſpondendum Hipp. talia Medicamenta conuenire intellixiſſe, ſi malignũ & putreſcens non ſit vlcus, vt Gal, 2, ad Glauc. oſtendit,

Non verenda ergo fortiora Medicamenta Vlceris malitiam corrigentia ac ſuperantia, vt eſt precipitati puluis, qui per diem integrum in Vlcere manere debet, vel Aegiptiacum Vng. Calchantum, Chimiſtarum Aqua, Paſtilli Andronis, Muſę Paſonis, vel Aſphodelorum vel Ioannis de Vigo, vel infraſcriptum Med.

℞. Argenti ſublimati dragm, ii. ſ. Vng. Populei, vel de Ceruſa, vel Dialthee, vt ſublimati acuitatem retundant, dragm. i. M & vtere.

Sed cauendum ne diutius iſta cauſtica Medicamenta detineantur, & dum apponuntur circumſitæ Vlceris partes ſemper refrigerantibus muniendæ ne ex Med. vehementia fluxio irritetur, Auic. inquit, Niſi vllo pacto depaſcens eroſio dictis ſiſti poſſit, ad Membri amputationem deuenire eſt neceſſe.

Si vero aliqua calida Intemperies in parte, vel ab humore corrodente, vel à cauſticis Medicamentis fuerit derelicta, refrigerantibus Vng. tollenda, vt Vng. Albo, vel Rubro Camphuratis, Vng. de Succo Solatri, de Tutia, de Calce, de Plũbo & his ſimilibus, quæ etiam ſuperfluitates in loco exiſtentes exiccandi facultates habent.

Ablata omni malignitate, & Vlcere puro exiſtente, Quartam Intentionem Sarcoticis primum, deinde Epuloticis, vt ſuperius pluries fuit dictum conſequemur,

DE

DE SORDIDO AC PVTRIDO vlcere Cap. x1

Quid ſit ſordidũ vlcus
Quid ſit Vlcus putridum:

VLcus Sordidum ſiue fraudolentum à Grecis Rhyparon dictum, eſt id, quod craſſiore illo ac viſcoſo exeremento, ſordes dicto ſcatet. Putridum Vlcus eſt id, ex quo non ſolum craſſum & viſcidum & copioſum exerementum effluit, ſed etiam vapor aliquis grauiter olens ae cadauerofus expirat, & putridũ Vlcus à Sordido ſolum fraudolentia & malignitatis intenſione differre volunt, & Gal. Com, 45. lib. 6. Aph. inquit. Putrę & Depaſcens Vlcus non eſt proptia Vlceris differentia, ſed affectus ex Vlcere & putredine complicatus

DE SORDIDI ET PVTRIdi Vlceris Cauſis.

HOrum Vlcerum Coniunctæ cauſæ ſunt praui & craſſi humores ſanguinis naturam quodammodo referentes qui non ſolum incaleſcendo, ſed etiam in ferueſcendo, venenoſitatem, & non paruam malignitatem acquirunt ac contrahunt, vt inquit Gal. 4. de Cõp. Med. S. Gen. Efficiens putredinis cauſa eſt extraneus & præter naturam calor, Materialis eſt humida materia, vt inquit Gal. Com. 3. in lib. 3. Epid. cap. primo & 21. & pro quiete putredo augetur.

Antecedentes cauſæ ſunt dicti praui & craſſi ſucci in corpore abundantes. Primitiuę cauſę ſunt praua victus ratio, & prauus & peſtiferus Aer, vel longus vnctuoſorum Medicamentorum, vſus, cum prauis ſuccis, vel ſine his, vt ſepius fit, vel Medicamenta debiliter exiccantia Vlcera talia reddũt, vt inquit Gal. 4. de Cõp. Med. Sec. Gen. Idem Autor Com. 3. de Fracturis cap, 48. inquit. Sordes in vlceribus gigni ab Olcoſis, & dolorem lenientibus Medicamentis, Vel ſordidum fit Vlcus propter fortiora Abſtergentia Medicamenta, quæ Vlcus exiccant, vt 4. Meth. Gal. inquit, Fit etiam Vlcus ſordidum, quando Natura Alteri vlceri, vel Morbo eſt intenta, vt vlcus deſtitutum derilinquat, & Com. 2. lib. 6. Epid. cap. 30. inquit idem Gal. Putrefieri nonulla à Medicamentis Emplaſticis, Vel ob vitium humorum, à quibus oriuntur, vel ob affecti membri imbecillitatem.

DE SIGNIS SORDIDI & putridi Vlceris

SOrdidi Vlceris ſigna ſunt quod recrementa quædam copioſa craſſa, & viſcoſa in his Vlceribus gignuntur, & mollis & flacida caro, & aliquando ſuperabundans adeſt.

Putrida Vlcera, non ſolum dictæ ſordi vlceris ſigna habent, ſed etiam carnẽ quandam cruſtoſam, & extraneam caliditatem cum ſuperflua humiditate, & plerumque febrem annexam, & fetidus, cadauerofus & grauiter olens fetor ab huiuſmodi vlceribus expirat, ac eleuatur

Signa Vlceris ſordidi ex fortiori abſtergente Medicamento appoſito ſunt, quod in dies Vlcus cauum magis efficitur, ab extra rubicundior in dies apparet, & ſubtilæ pus, & pauciſſimi Icores & admodũ calidi ex Vlcere profluunt. Si ex Medicamenti imbecillitate ſordidum fuerit factum Vlcus, albidum apparet, & ſicuti tela quædam Vlcus totum ambit, & pauca exerementa effluunt, cum à ſordibus eorum exitus prohibeatur. Si ex affecti membri imbecillitate, quia alio morbo Natura ſit intenta ſordidum vlcus reddatur, cognoſcitur ex ipſo Vlcere, quod labia depreſſa habet, viuidus color non apparet, & tandem ex omnibus apparet, & tandem ex omnibus apparet, facultates ad partem illam non recte influere, & ex cauſarum exploratione ſordium cauſę & ſigna adinueniri poſſunt. Adeſt etiam hoc, quod huiuſmodi Vlcera, vt plurimum,, maleficos Carbunculos, ſiue Anthraces, vel Abſceſſus, vel Vulnera male curata ſequantur.

DE SORDIDI ET PVTRIdi Vlceris Prognoſtico

IN Sordidis Vlceribus, ſi ob ſordium copiam ac craſſitiem tranſpiratio, & innati caloris euentatio impediatur, ac prohibeatur, neceſſario partis corruptionem, atq; exeſionem ſequi eſt neceſſe, & ideo in huiuſmodi Vlceribus, qando diu craſſa, & copioſa excrementa excernuntur, & ſubalbidæ venę apparent, vt plurimũ in Depaſcentia vlcera degenerãtur & ſi effluentium humorum malitia in dies augeatur, in Gangrenam, & tandẽ in Sphacelum, ſiue ſiderationem deſinũt & Mortem afferunt.

DE

DE SORDIDI ET PVTRIdi Vlceris Curatione

IN huiuſmodi Vlceribus curandis tres Intentiones habere debemus; Prima eſt rerum Nonnaturalium optima inſtitutio; Secunda corpus ab excrementis euacuare, & à prauis ſuccis liberum, & immunæ reddere, Tertia in Localibus ac Topicis conſiſtit, quibus ab Vlcere Sordities, & Putredo remouenda deinde vlcus carne replendum, & tandem, vt decet, conſolidandum.

Pro Prima Intentione conſequenda, ſincerus, clarus, & ſiccus Aer, & in actius temperatus eligatur, Victus ſit moderatus refrigerans & putredini reſiſtens, ſitq; optimi nutrimenti, vt oua recentia, optimæ carnes & ſimilia, Vinum ſit Oligophorum, & dilutum, & vbi febris adeſt, vinum & caro interdicantur, & eius vice Aqua cum aliquo Iulapio concedatur, & dictarum carnium ius, in quo incocta ſit Acetoſa, Lactuca, Endiuia, Borrago, & ſimilia. Affecta pars in quiete detineatur, Somnus ſit moderatus & nocturnus, Aluus lubrica ſeruetur, à venere ſe caueat, curas fugiat, & hilariter viuat.

Si Vlcus ſordidum ob prauos humores fuerit factum, quemadmodum ſepe fieri ſolet, ſecundam Intentionem auerſione, & peccantium humorum purgatione ac euacuatione conſequemur, vt inquit Gal. 4. Meth. Auertuntur humores venæ ſectione facta in parte oppoſita, ſeruata rectitudine, vt ſuperius pluries diximus, & ſi quid venæ ſectionem prohibeat, appoſitæ parti Cucurbitulæ applicentur, fiant frictiones, vincula, fomenta & alia Reuellentia ſuperius dicta.

Purgatio conuenientibus Medicamentis, vel vnica, vice, vel partitis vicibus, ſecundum quod Medico expedire videtur, fiat, & ſi poſt purgationes corpus etiam excrementis abundet, Guaiaci vel ſalſæ patillæ decoctum, vt corporis excrementa exiccentur, & per ſudorem eiciantur, conuenit, & vtilæ erit.

Vbi corpus vniuerſum à prauis ſuccis & excrementis purum fuerit redditum, ad Tertiam Intentionem deueniendum eſt. Imprimis ergo, vt ſanguis ab ipſo Vlcere effluat, curandum eſt, vt cum ſanguine ipſo praui humores etiam euacuentur, & hoc Gal. præcepto, qui Com. 2. lib. 6. Epid. cap. 3. inquit, In ſordidis & putridis Vlceribus ſepe altionbus ſcarificationibus inciſionibuſque ac Medicamẽtis quammaxime ſiccantibus vtimur, vt Auic. inquit. Vbi autem iam purum ab excrementis vniuerſum corpus tibi apparuerit, tum laborans ipſa particula, id eſt vlcerata Cucurbitulis, ſcarificationibus, Hyrudinibus, & fotibus à corruptis & deprauatis ſuccis ipſam occupantibus vindicanda erit. Poſt hec ad propriam vlceris curationem deueniendum eſt. Abluendum ergo eſt vlcus primum Muria, vel Marina Aqua, vel Mulſa, & ſi valdo ſordidum vlcus non fuerit mitius abſtergens eſt adhibẽdum, vt ſunt infraſcripta.

℞. Reſinę Tereb. Mellis Ros. an vnc. 1. Farinæ Hordei dragm. 11. Thuris dragm. 1. M. & vtere, vel. ℞. Succi Apij Mellis Com. an vnc. 11. Reſinæ Tereb. vnc. 1. pul. Ireos dragm. 111. Farinæ Hordei dragm. 1. 5. M. & fiat in vng. forma, Vel

℞. Succi Apij, Plantaginis, Abſinthij an vnc. 1. Farinæ Hordei Orobi an ſcrop. 11. Reſinæ Tereb. vnc. 5. Myrrhę drag. 1. 5. Mellis vnc. 1. 5. M. & Fiat Vng.

Animaduertendum vero ne temere in ſordido Vlcere adſtringentibus vtamur, cum ſorditiem magis impingat, & ideo poſtea difficilius, detergitur ac educitur.

Si maiori abſterſione fuerit opus vng. Apoſtolorum vtere, & cum magnæ fuerint ſordes, & leui Medicamento auferri non poſſunt, Vnguento Aegiptiaco, vel Aeris ſquama præparata, vel precipitati puluere ſordities auferenda, eſt, cum abſque dolore precipitati puluis vlcus optime abſtergat, & ſuper puluerum aſperſionem ſicca filamenta apponenda, deinde adhibendum Linteum aliquo frigido Medicamento illitum, ne vlcus facile inflãmatione tentetur, ſed ante dictorum Medicamentum applicationem vlcus infraſcripta compoſitione abluatur, ℞. Lixiui facti cum Cineribus Braſſicarum, & corticum Fabarum vnc. 5. Mellis vnc. 1. pulueris precipitati dragm. 11. M. & vtere, Vel abluatur Lixiuio dicto in quo Aegiptiacum Vng. ſit diſſolutum.

Si vero ſupra modum ſordidum fuerit vlcus, & abſque Inflammatione, Saponaria Aqua, vel Lixiuio ablui poteſt, & deſuper

deſuper aliquod frigidum vng. vel Emplaſtrum apponendum, & puluilli poſca imbibiti, vel aliquo refrigerante Vnguento obliniti ſuperponendi & circumiacentibus Vlceris partibus defenſiuum Vng. ſemper applicandum, & ſic pergendum, donec Vlcus purgatum ac mundum fuerit, vt 4. de Comp. Medicamentorũ S. Gen. inquit Gal.

Purgato ac mundo Vlcere exiſtente, niſi vllum Symptoma impediat, vlcus ſarcoticis Medicamentis carne replendũ, & carne repleto ac æquali facto, Epuloticis conſolidandum, & cicatrix inducenda eſt.

In maxime ſordidis Vlceribus non timenda fortiora abſtergentia Medicamenta, quoniam ſordes eſt veluti tegumentum, quod Medicamentorum mordicationi reſiſtit, & ideo à fortioribus Medicamentis eſt incipiendum, vt inquit Gal. 4. de Comp. Med. S. Gen. & non à leuioribus, ſicuti in morbis alijs. Deinde ablatis ſordibus, ad leuiora deueniendum, cum iam ſenſibilius Vlcus fuerit redditum, à qua ſenſibilitate indicatio qualitatis Medicamenti ſumenda eſt. In ſordididis Vlceribus ab Oleaginoſis Medicamentis redditis, leuioribus abſtergentibus vti debemus, & nunquam ad fortiora deueniendum, niſi generationis Phlegmonis ſuſpicione ablata. Vbi ſimiliter Febris adeſt, fortiora abſtergentia deuitanda, ne pars inflammetur, & vlcus ſordidũ in depaſcens degeneret, Tunc enim ſiccis filamentis, vel leuioribus abſtergẽtibus Vlcus purgandum, & niſi dictis recte mundificari poſſit, ſaltem, ne ſordidius fiat, prohibebimus, quo ad febris vel remittatur, vel auferatur, & futuræ ininflammationis ſuſpicio amplius non adſit.

Si ex validis Medicamentis ſordida Vlcera fuerint reddita, mitiora imponenda Medicamenta, vel Vng. Ponpholigis applicandum, & Linteolum aliquo frigido Medicamento illitum ſuperponendum. Si dicta Medicamenta non profuerint, & in dies magis malignum fiat vlcus, magiſque exedat, & ſordes in putredinem ac corruptionem degenerent: Vlcus Oxicrato, vel Cineris, vel Saponis Aqua abluendum; Deinde ſuperponendum Emplaſtrum factum ex carnibus ſalſorum Piſcium, Farina Orobi, Ariſtolochia longa, & Scylla omnibus in vino coctis, & cum Melle mixtis, & S. A. in Emplaſtri formam redactis, Vel Aegiptiacum Vnguentum apponendum, & ſi vlcus fuerit profundum Aegiptiacum Lixiuio diſſoluendũ, vel Oxicrato, vel aliquo ſimili, vt vſque in fundum penetret vel infraſcriptum Auic. Medicamentum applicandum, quod eſt optimum. ℞. Auri pigmenti Tragaganthi rubri etiam dicti vnc. 1. Calcis viuæ, Aluminis, Malicorij an dragm. vt. Tutis, Gallarum an vnc. 5. Ceræ & Olei q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vng. vel.

℞. Calcanthi vnc. 1. 5. Chalcitidis dragm. x. Tragaganthi dragm. viiii. M. & omnia, in Aceto coquantur, & ex his fiat Lenimentum.

Animaduertendum vero, dum vehementioribus Medicamentis vtimur, vt ſemper in vlceris ambitu Defenſiuum vnguentum, & deſuper puluillos Oxicrato imbibitos admoueamus, vt dolor ac inflammatio quæ ex his Med. excitari ſolet, deuitentur.

Si vero huiuſmodi Vlcera ad tantam malignitatem ac fetitatem deuenerint, vt adiacentes partes ſemper magis erodãt depaſcant ac corrumpant, non ſolum vehementibus Medicamentis in ſuperiori capite propoſitis, ſed vſtionibus & inciſionibus vitiata & corrupta caro extirpãda, ac auferenda, & ſi dictis etiam nihil proficiamus, & eroſio & corruptio continuo augeatur, ac ſerpat, & nullo pacto ſiſti poſſit, vt totum corpus ſeruetur, ad vltimum ac miſerum auxilium, ideſt ad mẽbri amputationem deueniendum eſt. Quomodo vero membri ſectio fieri debeat; Cap. de Sphacelo require, de quo, Lib. de Tumoribus Pret. Naturam verba fecimus.

DE VLCERE SINVOSO ſiue Cuniculoſo

Caput 11.

SInuoſum Vlcus, Colpon à Greeis dictum, Cuniculoſum, ſiue Cauernoſum à Latinis etiam dicitur, & ab aliquibus fiſtuloſum nominatur, quamuis fiſtuloſum dici non debeat, cum citra calloſitatem ac duriciem ſit, fiſtuloſũ vero Vlcus, vt inferius dicemus, ſemper

Oo eſt

eſt cum duricie ac calloſitate coniunctū & ideo ſinuoſum Vlcus, à Fiſtuloſo, ſolū calloſitate ac duricie differt.

Quid ſit Vlcus Sinuoſum. Sinuoſum ſiue Cauernoſum Vlcus eſt id, cuius orificium eſt anguſtum, & profunditas eſt altior ſenſum effugiens, & occulta, & multos anfractus & cuniculos ſiue vias hinc inde diſcurrentes, citra duriciem ac calloſitatem, habet.

Sinuum ſpecies Sinuum ſiue Cuniculorum ſpecis plures ſunt, quorum differentiæ præcipuæ ſumuntur, vel a cauernarum magnitudine, vel à ſitu, vel à numero, vel à figura. Differentię à magnitudine ſunt breues, aut profundi & altè penetrantes ſinus, vel ad carnem deſinentes, vel ad oſſa, vel ad cartilaginem, vel ad neruoſas partes peruenientes, A ſitu differentiæ ſunt ſurſum, vel deorſum, vel ad latera tendentes, A numero differentiæ ſunt, vt ſinus ſimplices, vel duplices, vel triplices, Differentiæ à figura ſunt vt ſinus recti, vel flexuoſi. Differt verò ſinus ab abſceſſu, vt inquit Gal. Com, 2. de Medici Officina cap. 26. quod in ſinu quidem aliqua apertio in externa ſuperficie, per quam delitescens humor effluere poſſit, adeſt, in abſceſſu autem nequaquam

DE CAVSIS SINVOSI VLCERIS.

VLcus ſinuoſum, ſiue Cuniculoſum redditur à ſanie ſiue à pure, quod acrem ac erodendi facultatem, ob longam in affecta parte moram ac retentionem contraxit; Talæ vero pus ob multas cauſas gigni poteſt, vel ab aliquo Apoſtemate, ſiue abſceſſu prorogato & tardius diſſecto, vel ab aliqua Vlceri ſuperueniente inflammatione, quæ varijs modis ad ſuppurationem perducitur, cum modo in ipſa corporis ſuperficie, modo in profundo, modo per ipſum Vlcus, modo in remotiori parte, & aliquando pus in ſinu aliquo coadunatur, modo per varios flexus & ſinus ad Vlcus deſcendit, & ideo, quamuis vlcus exiguum videatur, multa puris copia excernitur, Vel talę pus gignitur in profundis, vel contuſis Vulneribus male à Medicis curatis, & nō recte ab ijs expurgatis, Vel quando ex vlcere aliquod os eſt abſceſſurum, vt Com. 3. de Fracturis Gal. vbi oſſis deſquamationis ſigna tradens inquit. Pus copioſū emanat, quam par ſit magnitudini Vlceris, Vel gignitur talæ pus, quando quid extraneum & præter naturam iorra Vlcus continetur, vt inſtrumenti ſenentis fruſtulum, vel indumenti, vel quando filamenta, vel penicilli, ſiue Turundę ob Medici negligentiam intra Vlcus fuerint derelicti. Coadunatur etiam pus ex aliqua mala Vlceris, vel circumſitarum partium intemperie, vt quarta quarti cap. 28. Auicennas inquit, Vel ex partis imbecillitate, Vel ex prauorum humorum à toto corpore ſiue parte aliqua defluxu, Vel à debiliori, vel fortiori Medicamento adhibito, vt in ſuperionbus diximus.

DE SINVOSI VLCERIS Signis.

SInuoſi ſiue Cuniculoſi Vlceris ſigna ſunt; Quod Vlcus deforis paruum apparet, & anguſtum habet orificiū, & poſtea longe maior, quam Vlceris magnitudini, quæ in ſuperficie apparet, puris copia excernitur, & ex ſpecilli blanda intromiſſione etiam ſinus percipiuntur, ex quibus etiam ſinus differentię deprehendi poſſunt, ſi ex Argento, vel Plumbo fuerint fabrefacti, vel ex cereis Candelis, vel ex Petroſelini ſemen emittentis, ſiue Maluę caulæ, vel aliqua ſubtili radice, vel alia flexibili & non frangibili materia. Percipiuntur etiam ſinus differentiæ ex coloratis iniectionibus, ſicuti in capite inferiori dicemus.

Ad quam vero partem ſinus perueniant, in cognitionem deuenire poſſumus ex ſitu, & ex partis anatomis cognitione, ac etiam ex excretis, cum ſious, qui ad neruoſas partes perueniunt, erga Iuncturas & alias neruoſas partes tendant, & ab his ſinibus multæ humiditates effluunt, & ſi ad iuncturas perueniant, quid ouorum albumini ſimilę emanat ex egreditur. Materiæ verò color à ſinibus ſua ſponte profluens, eius qualitatem manifeſte indicat, Si enim tenuis & carnis loturę perſimilis appareat, calida. Si vero candida & feroſa egrediatur, Frigida cenſenda eſt, vt Gal. 2; ad Glauc. Cap. 8. inquit.

Signa puris ab Apoſtemate, ſiue ſuper ueniente Inflammatione orti ſunt, pręcedens Apoſtema, ſiue Inflammatio, calor

Rubedo

Rubedo, Durities, Renitentia, & pulſatilis dolor, vt 14. Meth. Gal. inquit, quę omnia remittuntur, cum per vlcus pus emanare incipit.

Puris co gno. & Cauſa. Signa puris à Contuſione prouenientis ex Aegrotantis relatione, vel ex circulari vlceris figura, ex tumore circa Vlcus exiſtente, ex Vlceris inæqualitate, & ex dolore deſumuntur, quę ſigna traduntur ab Hipp. lib. de Capitis Vulneribus, dicens, Vlcera ab orbiculato, vel plano, duro, graui, & retuſo telo facta à lateribus & in orbem caua fiunt, purulenta magis atq; humida, & longiori tempore purgātur. Si ob os, quod deſquamari debeat, pus gignatur, cognoſcitur, non ſolum ex maiori puris copia, quam ſit pro Vlceris magnitudine, ſed cum tali pure quid nigri excrementi eſt coniunctum. Cauendum tamen, ne nigredo ex appoſitis Medicamentis proueniat. Si pus ex rebus præter naturam, intra Vlcus contentis fuerit genitum, omnia minutim expendenda, interrogando Aegrum, quomodo fuit vulneratus, & quo inſtrumento, & inſtrumentum, ſi haberi poſſit, & indumenta ſimiliter inſpicienda ſi fruſtulum deſit, quibus exacte perpenſis, faciliter in morbi ſiue puris veram cauſam perducimur, vt lib. de fracturis docuit Hipp. Si ob Medici imperitiam ac negligentiam aliquis Penicillus, ſiue Penicilli filamenta aliqua fuerint derelicta, coniectura in cognitionem deuenire poſſumus, omnes illas cauſas, quæ pus efficere poſſunt, an adſint conſiderando, ac perpendendo, & niſi vlla alia adſit, ex filamentis, vel penicillis intus contentis pus fieri, imaginari poſſumus, & quando hac de cauſa pus gignitur, pus aliquando exiccari videtur, deinde iterum pus copioſum apparet ac emanat. Si ex mala Intemperie, vel partis imbecillitate, vel ex humorum defluxu, vel à validioribus, vel imbecillioribus Medicamentis adhibitis pus fuerit genitum, propria ſigna aderunt, vt in ſuperioribus diximus.

DE SINVOSI VLCERIS Prrognoſtico.

CVM in huiuſmodi Vlceribus ob diu retentum pus affecta pars imbecillitatem contraxerit, & ob imbecillitatem non ſolum ex circumiacentibus partibus, ſed ex toto corpore ad Vlcus ſuperflui humores confluant, ideo talia Vlcera ægre ſanabilia redduntur. Qualę vero iudicium de his Vlceribus fieri debeat, an ſcilicet ſinus coaleſcat nec ne, docuit Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. dicens. An vero alte ſinus partes coaluerint ex manāte ſanie deprehendes, ſi ea multa, vel pauca cocta, vel cruda ſit.

Preterea ſi neque in ipſo ſinu dolor ſentiatur, nec tumor appareat, ſed totus locus æquabilis ſit, ſiccus, ac doloris expers.

Quod ſi puris probe cocti portio exigua in ore conſpicitur, multo magis de glutinando ſinu ſperandum eſt, Si vero contraria his adfuerint, vt ſi prauum & copioſum pus excernatur, & tumor, & dolor adſint, ac augeantur, agglutinationē adhuc fieri haud indicant, Et Com. 3. in lib. de Fracturis cap. 55. inquit Gal. Sinus non alte excauati ſunt apti operationibus libere perficiundis.

DE SINVOSI SIVE Cuniculoſi Vlceris Curatione.

IN Sinuoſo Vlcere curando quatuor Intentiones habere debemus, Prima in ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in conuenienti totius corporis euacuatione, Tertia in prohibitione ac remotione materiei ad affectam partem confluentis ac ibi exiſtentis. Quarta in debita partium vnione ac conſolidatione conſiſtit; Primam Intentionem conſequemur ſi vt decet, ſex res Nonnaturales inſtituātur, & præſertim cibus & potus, ex quibus probus ſanguis & non ſuperfluus gignitur cum ex hoc bona caro generari debeat. Secundam Intentionem & venę ſectione, ſi opus fuerit, & niſi quid prohibeat, & purgantibus Medicamentis ac peccantes humores euacuantibus complebimus.

Tertiam Intentionem conſequemur Reuulſionibus, Deriuationibus, Intercipientibus, ac Repellentibus Med. vt cap. ſuperiori fuit dictum, ne ad affectam partem humores confluant. Et remotione efficientium, ac Vlcus fouentium cauſarum, vt ſi ob os, quod deſquamari debet, ſinus fuerit factus, primum deſquamandum os tollendum, ne Vlcus amplius hu-

midum reddatur, vt cap. de Vlcere cum oſſe corrupto diximus, Vel ſi ob quid pręter naturam intra vlcus contentum, omni pacto, quod præter naturam intus exiſtit, extrahendum ac euellendum, vt Gal. 3. Meth. ac alibi inquit. Sic aliæ cauſæ Vlcus generantes, ſi adfuerint, remouendæ, quæ quomodo remoueri debeant, in ſuperioribus cap. proprio fuit dictum: Cũ nullo pacto, niſi Inflammatio, vel partis intemperies, vel os deſquamandum, vel quod intus præter naturam continetur, vel aliæ dictę cauſę tollantur ac remoueantur, Vlcus carne impleri ac conglutinari non poſſit. Materia vero, quę iam influxa eſt, cum euacuatione egeat, ideo, vt inferius dicemus, eſt euacuanda, cum ſinus ſimiliter carne repleri non poſſit, niſi ſinus omnino purus, & ab omni ſorde immunis exiſtat, & niſi laborans particula iuſto temperamento ſit prædita. Cum fieri non poſſit, vt in Vlcere, vel carnis productio, vel ſinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio rectę vnquam cedat, niſi ſubiecta caro etiam pro naturali modo ſe habeat, vt Gal. 3. Meth inquit.

Primum ergo ſinuoſum Vlcus poſt cauſarum ablationem à contenta materia ac à ſorde expurgandus, vt purum reddatur cum Vlceris puritas ſit cauſa ſine qua nõ poteſt bona caro regenerari, & ſinus impleri, Deinde carne replendum, quæ eſt altera cauſa ſine qua non, ſicuti Gal. 3. Meth. annotauit, dicens.

Niſi cauitas prius fuerit impleta, Cicatrix Vlceri induci non poteſt, & ſic Quartam Intentionem conſequemur. Quibus vero medicamentis hec fieri debeant, nemini eſt dubium quod exiccantia eſſe debent, vt ſuperius pluries diximus & inferius dicemus.

Sed ante quam exiccantia Med. apponantur, vel in ſinum iniciantur, vel ſint Deterſoria, vel Sarcotica, vel Glutinantia, vt omnia praua Symptomata ſint remota, animaduertendum eſt, vt Dolor, Tumor, Inflammatio, & etiam Inflammationis ſuſpicio ac periculum, vt inquit Gal. 3. Meth. Et ratio eſt, quia ſi in Vlceribus iſtis, vel Inflammatio, vel Tumor vel Dolor exiſteret, & exiccantia Med. qualia ſinui, vt primum detergatur, deinde carne repleatur, ac conglutinetur, conueniunt, admoueantur, talia Symptomata augerentur. Nullo igitur exiſtente dolore, vel Tumore, vel Inflammatione, vel alio prauo Symptomate præter canũ ipſum Vlcus & ſinum, curatio hoc pacto inſtitui debet, & hec quo ad vniuerſalẽ Sinuoſorum Vlcerum curationem dicta ſufficiant. Modò ad particularem differentiarum ipſorum ſinuum curationem, quę illam variant, deueniendum eſt.

In quolibet igitur ſinuoſo Vlcere curã do, quo ad fieri poteſt, vt libere ſanies à ſinu emanare poſſit curandum eſt, vt 2. ad Glauc. cap. 8. Gal. inquit. Si enim ſinus ad ſuperiorem partem tendat, & orificium deorſum ſpectet, cum facilitet ſanies effluere poſſit, adhibitis conuenientibus ac debitis Med. faciliter etiam ſanabitur. Quæ vero Med. conueniunt inquit Gal. Com. 2. in lib. de Medici Officina cap. 29. dicens; Sinus exiccantibus, & detergentibus ſunt ſicci ac mundi reddendi. Si vero ad latus tendat, vel intra feratur, aut deorſum vergat, ſi fieri poſſit affecta pars ita locanda ac ſituanda, vt ſanies libere effluere poſſit, vt 4. Meth. Gal. pręcipit, modo Lectum ipſum eleuando, modo deprimendo, modò membrum ipſum attollendo, modò demittendo, pro vt Vlceris orificio conducet, & pro vt ſanies expurgabitur, & 2. ad Glauc. cap. 8. inquit Gal. Etenim in Cubito cum orificia Gibbero vicina ſint, ſummam manum elatius protendens, ſinum ad effluxionem incitabis; Sic & in femore, ſi ſinus deorſum vergat, & ad Genu terminetur, os autem ipſius ſublimæ ſupra Femoris medium ſit, Popliti mollem puluinum ſubicies, quo dimiſſius Inguen, quam Genu, poſitum ſit, Et Com. 2. in lib. de Officina Medici cap. 26. inquit. Sinus curatio poſtulat, vt effundatur ſanies, nulluſq; humor ad ipſam particulam defluat, interim dum conglutinatur id, quod ſanè præſtabimus, ſi compreſſerimus ipſius ſũdum ſinus, moxq; deligationem paulatim ad os vſq; laxauerimus, atque id ita apertum in ea figura, vt deorſum reſpiciat ſeruauerimus, & cap. 27. Com. eiuſdem lib. inquit. Sinus aliquam occupante particulam in ea figura collocandum eſſe Aegrum, eamq; eſſe excogitatam deligationem, quæ ad expurgandam ſaniem quam aptiſſima exiſtat. Et Com. 4. in lib. de

Artica-

Articulis cap. 39. inquit. Sinui deligatio apta debet, à ſuperna parte inchoata, deſcendere, ac paulo ſupra orificium ipſius ſinus finiri, vt commode poſſit pus expurgari. Si vero ſinus deorſum vergat, vel ad latus declinet, vel intro feratur, & pars ita ſituari nequeat, vt ſanies libere effluere poſſit; materiæ intus contentæ, ne contiguas partes erodat, exitus eſt dãdus, vel in ſinus fundo inciſione facta, vel tota cauitate diſſecta, ideſt ab orificio vſq; ad fundum inciſione facta, niſi quid prohibeat, & ſic Vlcus citius ſanabitur, cum dicat Gal. Com. 2. de Medici Offic. cap. 29. Sinibus curandis orificia conueniunt, & eodem Com. cap. 27. inquit, Sinus fundũ ſi vergat ad inferiora eſſe apeniendum; vt ſanies habeat liberum exitũ, ad Glauc. cap. 8: inquit, Si ſinus vergat ad ima, & ita pars ſituari non poſſit, vt orificium deorſum ſpectet, cum pus intus contineatur, partem aliquam continuam erodit. In his quidem niſi prius ad effluxum feceris ſectionem, nihil proficies, neque cum carnem generare, neq; cum agglutinare volueris.

Sinus ſectionem prohibētia. Prohibent verò ſectionem, præcipue totius cauitatis, Neruorum & Venarum ac Arteriarum per talem partem diſcurſus, cum vbi hec adſint, tota cauitas ſine magno periculo ſecari non poſſit, & etiã ſinus profunditas, cũ in magna ſinus profunditate magnam ſectionem facere eſſet opus, quæ abſq; magno dolore, ac partis debilitatione fieri non poteſt. In his ergo caſibus in imo, ſeu ſinus fundo ſectio tantum facienda.

Niſi ergo dicta prohibeant, ideſt quando ſinus eſt cuti proximus, vt Vaſorum ac Neruorum ſectionis nullum periculũ adſit, vt ſinus citius ſanetur, totus aperiẽdus, deinde primum Elechinijs ex Stuppa confectis & Oui albumine imbibitis ſectus ſinus replendus, & deſuper ſplenia ex Stuppa eodem albumine imbibita ſuperponenda, vt dolor leniatur, ſanguinis fluxus ſiſtatur, & pars ſiccior reddatur. Poſtera die Detergentibus Med. ſinus expurgandus, deinde Sarcoticis, vt carne repleto ſinu, vt cicatrix inducatur curare debemus, ſicuti de alijs cauis Vlceribus ac Vulneribus ſuperius fuit dictum.

Quomodo ſinus Si verò in ſinus fundo inciſio, ſiue apertio fieri debeat, curandũ, vt magna puris copia in ſinus fundo colligatur ac coadunetur, & hoc faciendum, vt puris copia diſtento, & ampliori facto ſinu, melius ſpecillum ingrediatur, & tutius etiam ſectio fiat, cum ſecanda cutis magis à ſubiectis diſtet, & ex puris collectione etiam ſinus parietes tenuuiores reddantur. *in fundo ſectio*

Specillum vero intromittendum debet eſſe tenuæ, leuæ, ideſt non aſperum, & re aliqua oleaginoſa inunctum, ne dolorem inferat, & in ſuperiori parte ad modum acus perforatum eſſe debet, vt mollis Funiculus, Seto dictus intromitti poſſit, qui fit, vel ex molli, & gracili Linteo vel ex Bombice, vel ex molli acia, vel aliqua ſimili materia.

Intromiſſo, igitur vſq; in fundum ſpecillo vbi ſpecilli cuſpis perſentitur, ſectio facienda, & per ſectionẽ ſpecillum Setonem ducens extrahendum, & ſeto derelinquendus; vt vero dolor leniatur, & ſanguinis fluxus ſiſtatur, Oui albumen, vel alia ſanguinis profuſioni dicata applicare poſſumus, Deinde Seto detergente aliquo Med. illiniendus, & intra ſinum leniter attrahendus, & ſi fuerit opus, alius priori alligatus intromittendus, & in ſuperiori ac inferiori orificio Elicchinia, ſiue Linamenta detergente Med. illinita, indenda. Mundificato ac puro reddito ſinu, ſeto auferendus, & Elichinys ſarcoticis Med. illitis & inferiori orificio immiſſis & alijs intus inditis, & deforis applicatis, vt inferius dicemus, & debito ac conuenienti Vinculo, & carnis repletio, & ſinus agglutinatio, curanda eſt.

Niſi vero Aegrotans ob timiditatem, vel delicatam vitam in Fundo ſectionem admittere velit, & magis Med. curationis procraſtinationem deſideret, quam ſectione, citam curationem, vt 14. Meth. Gal. inquit, Cauſticum aliquod Med. in fundo apponendum ei refrigerãtia Med. circumponendo, vt eſt id, quod fit ex calce viua & Sapone ſimul mixtis, vel id quod ex Saponis Aqua, Magiſtra dicta, coctione ad Mellis craſſitudinem redacta paratur, & in vitreo vaſe, & ſicco loco poſito, ſeruatur, in quo poſtea duteſcit, vel aliquod ſimilæ Cauſticum. Quibus quãdo vti volumus, in Glandis calice, vel cereo ſinu ponuntur, & parti admouentur, & quouſq; effectum præſtiterint, ibi relinquantur, deinde remouentur, vtque

eſcara decidat, locuſq; abſtergatur, curãdum, vt in ſuperioribus diximus.

Si vero neq; in ſinus fundo commode ſectio fieri, neq; tota cauitas diſſecari poſſit, niſi vllum prauum Symptoma adſit, Collutionib' s tale Vlcus ſanandum, vt Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. docet. Primum enim collutiones deterſoriç eſſe debent, vt adhærentem ſaniem detergant, ſinum que totum purum reddant, deinde ſarcoticæ, poſtea conglutinatiuæ, & Auricularijs Clyſteribus, collutiones inyciantur & animaduertendum, vt iniecto Med. Vlceris os claudatur Linamento concerpto, ne materia refluat, cum niſi in cauitate diutius maneat, bonum effectum prçſtare non poſſit.

Deterſoria collutiones

Deterſoriæ Collutiones fiunt ex Mulſa quæ adhærentem ſaniem detergit & expurgat, præſertim, in ſinibus illis, quorum os deorſum ſpectat, per quod ſanies liberè fluit. Si vero cruentus, & fœtidus humor à ſinu emanet, Oximel cæteris præſtat, vt Aetius inquit. Si ſinus maxime ſit ſordidus, aut Lixiuio, aut Muria, aut Marina Aqua, aut Aluminoſa, quæ vt ſuperius diximus non ſolum detergit, ſed etiam fluxiones prohibet ac repellit, ablutiones faciendæ. Si vero in ſinu cum ſorde, etiam maligna ac virulenta materia adeſſet, vt malignitas illa corrigatur, cum Mulſa Aegyptiacum Vng. diſſoluendum, vt ex hac compoſitione ablutio facienda. Cum Vng. Aegyptiacum corruptam carnem exedat & bonç non officiat vt experientia patet, Habito ſemper reſpectu, in fortiorum Med. vſu, ne Vlcus Inflammatione laboret, vel aliud prauum Symptoma adſit, & temperamenti totius & partis, vt 4. Meth. Gal. inquit.

Si talæ Vlcus calidam Intemperiem coniunctam habeat, & virus quod à tali Vlcere emanat, ſit rubrum, & loturæ carnis recenter mactatæ ſimilæ, Aqua Hordei cum Roſaceo Melle mixta ablutio facienda, vel refrigerantia in dicta Hordei Aqua, vel in Mulſa, qua ablutio fieri debet, incoquenda, vt eſt Hordeum, Roſarum rub. folia, Lenticula, Plantago, Balauſthia & ſimilia. Si vero frigida intemperies ſit coniũcta & ſanies tenuis & aquoſa excernatur calida in Mulſa incoquenda, vt intemperies emendetur, vt eſt Abſynthium, Marubium, Calaminthum, Pimpinella, Flores Chamemoli, Symphitum, Ariſtolochia, Centaurium vtrũque, Aloes, Myrrha, Thus, & ſimilia.

Poſt quam Vlcus mundum fuerit redditum, tamen aliqua ſuſpitio derelictæ ſordis fuerit, Vino mulſo ſinus abluendus, quod detergit & partem roborat, vbi vero omnino ſinus mundus fuerit, ſolo vino abluere debemus, vt caro regeneretur, vel in vino ſarcotica incoquere & commiſcere poſſumus. Quando caro mediocriter genita fuerit, nigro, & abſtergente Vino, quod in medio dulcis & auſteri conſiſtit, vt ſinus conglutinetur, eluere poſſumus, vel dicto Vino incoquenda ſunt Myrrha, Aloes, Sarcocolla, Thus & ſimilia, & ſic carnem regenerandi & conglutinandi facultatem habebit, Vel ſequentia Med. inyciantur, quæ ſimul detergunt, glutinant & carnem generãt.

℞. decocti Hordei lib. 1. Mellis Roſacei vnc. iii. Myrrhæ, Sarcocollæ an dragm. 1. ſ. Thuris dragm. 1. Aloes dragm. ſ. Vini optimi & odoriferi vnc. vi. M. & omnia ad tertiæ partis conſumptionem decoquantur, & vtere, Vel ℞. Hordei pug 1. Rad. Ireos, Foliorum Oliuæ, Plantaginis Agrimoniæ, Aequiſeti an M. ſ. M. & in Aqua coquantur & dictæ decoctionis ℞. lib. ſ. Mellis roſ. col. vnc. ii. Myrrhæ dragm. ii. ſ. Thuris, Maſtiches an dragm. i. M. & F. iniectio.

Poſt agglutinantis Med. impoſitionẽ Spongia noua molliſſima in Vino mulſo, vel infraſcripto decocto imbibita & expreſſa circumponenda, vel puluillis in dictis imbibitis, & fundo ipſorum ſinuum appoſitis, & expreſſiua faſciatura, à ſinus profunditate incipiendo, & ibi arctius & ſine dolore ſtringendo, & deinde ſurſum vſq; ad orificium tendendo, ſemper laxius ſtringendo, & in eius ore finiendo, vinciendum eſt; Decoctum dictum eſt hoc.

℞. Abſinthij, Roſarum Rub. Florum Chamemoli, Anethi an M. i. Nucum Cupreſſi num. 30. Foliorum Oliuæ. M. S. M. & in Vino nigro, Vaſe obturato, ne ſubtiliores Vini partes exhalent, ad tertiç partis conſumptionem decoquantur, & ſi vis vt valentius agat, adde Alumen & Nitrum, vel dicta in Thermalibus Aquis decoquantur.

Sed cũ optime hanc curationẽ doceat

Gal.

Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. ideo propria eius verba ponemus, qui inquit. Et quidem poſt Med. Agglutinantis appoſitionem, noua Spongia ex mulſo vel Vino circum ijciatur quammolliſſima, atq; alligatio quidem incipiat à fundo ſinus, finiat autem ad os. Sed & Linteorum circumuolutiones fundum ſinus, ſine dolore, conſtringant, paulatim vero laxentur vſque ad os ſinus, & hoc ipſū habeat laxa Pharmaci alligatione Emplaſtro, quod circūponitur, vt eſt Diaphinicinum Gal. vel aliquod aliud validius, vel imbecillius ſecundum totius & partis temperamentū vel Med. ex Metallicis confecta, vt eſt Epiſpaſticum, quod humorum fluxum prohibet, Fiſtulas ſanat, & ſinus exiccat, vt inquit Gal. 3. de Simp. Med. Fac. vel Med. ex Squamis compoſitum, vt 4. de Comp. Med. S. Gen. idem docuit.

Et ita cum Forficibus Linteum in quo Empl. fuerit diſtentum ſcindendum, vt inquit Gal. vt ex ore ſinus humores vitiati, ſi qui excernantur, poſſint effluere, paruo aliquo alio ipſi impoſito Emplaſtro, vſq; ad ſolutionem, quam tertia quaque die facientis, auferes hoc ipſum, quod veluti operculum heret, id, quod per totum ſinum eſt Med. relinquens. Iam vero ex quantitate & qualitate emanantis humoris, preterea ex dolore vel indolentia, tumore, vel depreſſione affectę partis cognoſces, num pars ipſius ſinus profunda ſit probe conglutinata. Si quidem ſi neq; in ipſo ſinu dolor ſentiatur, neq; tumor appareat, ſed totus locus depreſſus, & ocus, atq; doloris expers exiſtat, & ad oſculum pus exacte concoctum appareat & quantitate paucum, bene de ſinus conglutinatione ſperandum eſt, Si autem cōtra ſe oſtendat, non dum ſinus conglutinatur. Imponenda igitur rurſus Spongia & denuo, vt diximus alligandum, & ſecunda quaq; die, vel tertia ſoluendum, permutans ſemper quod ori ſinus ſuperſtat, Linteum eodem Emplaſtro perunctum, quod totum os in circuitu comprehendat.

Oportet autem non eſſe admodum impreſſum ita, vt omnis vitiatus humor ex ſinu per ipſum poſſit euacuari, Et ſi in prima vel in ſecunda die aliquis tenuis humor à ſinu excernitur, tamen de conglutinatione non eſt deſperandum, cum ſepe ex Med. vehementia affectæ parti applicati, tenuis humiditas ex ipſa cute & ſubiecta carne exprimatur, preſertim quā do Aegrotantis corpus ita fuerit factum, vel ex naturali temperatura, aut ex prauo victu, qua humiditate expreſſa, ſpatia me diocriter exiccata conglutinantur.

In tertio autem, aut quarto ab initio die, ſi Ichor crudus ex ore ſe oſtenderit, tunc ſcito ſinum non eſſe conglutinatum Sit autem præ omnibus id, quod patienti membro circumycitur Medicamentum, vehementer quidem exiccans, neq; mordicans vero, neq; intendens, veluti eſt noſtrum, quod Cirrhon, ideſt Fuluum, ſiue Giluum vocatur, ſine Cera confectū ex Metallicis Med. elixatis & Oleo Cicino de Cherua etiam dicto & Aceto, quod Vulnera ſanguinolenta conglutinat, & ſinc moleſtia ſinus exiccat, cuius compoſitionem & vſum lib. 2. de Comp. Med. S. Gen. docuit, Vel vice huius aliquo alio conglutinante Med. eaſdem habente dotes ac facultates vti poſſumus, vt ex ijs, quā lib. de Vulneribus deſcripſimus.

Si autem in ſinibus cutis à carne forte eſſet ſeparata, nec lotionibus, nec Puluinatibus, nec comprimentibus cum faſcia tura expreſſiua, nec Spongijs circumiectis, nec Ceratis, nec Emplaſtris, nec alijs ſuperius dictis vllo pacto carni adherere poſſit, Tota illa cutis ſecundum membri longitudinem Spatula lignea ſub cute poſita, vt lib. 6. cap. de ſinibus Paul. inquit Nouacula diſſecanda, vel alio aptiori inſtrumento incidenda, Et ſi in Cute duo foramina ad vnum tantum ſint redigenda, & poſt ſectionem, ſanguinis fluxus oui albumine cum Stuppa, vel alio Emplaſtico Med. ſiſtendus, ſequenti die, vt decet, ac vt in ſuperioribus diximus curādū.

Alij Autores poſt cōglutinantis Med. compoſitionem iubent, vt circumſitis partibus Diapalma applicetur, vel Empl. nigrum, vel fuſcum, vel Mel coctum cū puluere Thuris, Myrrhæ, & Aloes, vel horum quedam, vel omnia ſimul, & vinum nigrum ac ſtipticum, quo Vino etiam imbibantur puluilli à ſinus fūdo vſq; ad orificium ponendi, poſtea expreſſiua faſciatura à ſinus profunditate incipiendo, ſicuti ex Gal. mente ſuperius diximus vinciendà pars, & in orificio non ſolida Turunda, vt retineat, ſed cannulata, vel duplicata Turunda, vt ſanies continuo effluere poſſit, imponenda, & ſuper orificium noua & mollis Spongia mulſo imbibita imponenda.

DE

DE FISTVLA CAPVT XIII.

Quid nominis

CVM ſuperius de Sinuoſo Vlcere, quod parū à fiſtula differt fuerit dictum, modo, vt de fiſtula verba faciamus ordo poſtulat.

Fiſtula Syringa à Grecis dicta, denominationem ſumpſit à Fiſtulis quibus Muſici vtuntur, vt Gal. inquit, qui lib. de Fum. Præt. Nat. Fiſtulam definiuit.

Quid ſit Fiſtula.

Fiſtula ſinus eſt anguſtus & longus, Fiſtulæ in modum, ad quem humores effluunt ob eamq; cauitam adſtringitur & ſuctum deducitur. Celſus lib. 5. cap. 28. dixit. Quod fiſtula eſt Vlcus altum anguſtum, & calloſum. Sed cum Vlcus poſitum à Celſo loco generis, ſit, valde remotum, melius dicendum eſſe duximus cum Gal. quod fiſtula eſt ſinus altus anguſtus & calloſus. Cum ſinus ſit cauitas partium prius vnitarum, quæ iam diſtant (euacuato pure) ob humorum affluxum.

Fiſtularum ſpecies ac Differentia.

Fiſtularum Differentiæ, ſicuti ſuperius de ſinibus diximus, multiplices ſunt & ab eiſdem deſumuntur, ideſt ex magnitudine, Numero, Figura & ſitu, Aliæ enim ſunt breues, Aliȩ longæ & altius penetrantes, & etiam ad internas partes, Aliæ ſimplices ſunt, Aliæ duplices, Aliȩ triplices; Item aliæ vno orificio oriuntur, Aliæ pluribus, Aliæ rectȩ. Aliæ flexuoſæ & tortuoſæ ſunt, Aliæ ſub cute ſunt extenſȩ, Aliæ altius penetrant, aliæ in carnem deſinunt, Aliȩ ad oſſa, vel ad cartilagines, & Aliȩ ad Neruos attingunt, & Aliæ Venas, vel Arterias occupant, Aliȩ deinde facile, Aliȩ cum difficultate curātur, atq; etiā quædam inſanabiles reperiuntur. Partes affectæ, vt ex inferioribus patebit omnes partes corporis poſſunt eſſe.

DE FISTVLARVM Cauſis.

CAuſas Fiſtularum omnes illas eſſe dicimus, quȩ ſuperius ſinum efficere poſſe diximus, & praua ſinus curatione callus circa ipſum obducatur, & diuturni temporis progreſſu fiat. & ſic ſinus in fiſtulam degenerat, vt inquit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. cum Fiſtula à ſinu ſolum calloſitate & duricie differat. Callus (ne per ignota procedamus) eſt compacta quȩdam caro, candida, madore priuata atque etiam indolens, neq; vena neq; Neruo ad ipſum pertingente. Fit vero Callus propter craſſæ, materiȩ influxum & infarctum, quæ in ipſius partis poris eſt imbibita, cuius tenuiores partes à calore tum natiuo, tum extraneo reſolutȩ, & exiccatȩ fuere, & craſſiores ita infarctȩ remanſere. Fit vero primum callus in externo Fiſtulȩ orificio, ideſt in cute, quoniam Natura ſemper ad cutim excrementa protrudit, & quia cutis ex ſua natura denſa & ſicca eſt, & ideo citius, quam caro obdureſcit, callumq; contrahit, temporis poſtea diuturnitate etiam in ſubiecta carne, & per totum fiſtula ſinum ac cauitatem contrahit.

DE FISTVLARVM Signis.

FIſtularum ſigna deſumuntur, vel ab eſſentialiter in herentibus, vel à Symptomatibus ſiue Accidentibus neceſſario conſequentibus; Eſſentialiter inherentia ſigna in fiſtula exiſtentia ſunt profundum foramen, quod habet anguſtum orificium, & latius interius exiſtit, tanquam Muſicalȩ illud Inſtrumentum Fiſtula dictum, & calloſitas & duricies circa ſinum exiſtens, cum fiſtula eſſe non poſſit, niſi has dictas conditiones habeat.

Accidentia neceſſario fiſtulā conſequētia

Accidentia neceſſario fiſtulam conſequentia ſunt exiguus dolor, niſi Neruos occupet, & copioſior ſanies, quam pro apparentis ſinus magnitudine, que ſanies aliquando virulenta & horribilis exiſtit, vtq; Albucaſis inquit, per ſingulas decem horas humiditas emittitur. Notȩ vero Calli tantum in fiſtulȩ orificio, vel per totum ſinum ſe extendentis, & eius tenuitatis, vel craſſitiei ex oculis & ex tactu apparent Nam ſi tantum in fiſtulȩ orificio callus exiſtat, non ſolum oculis in orificio tantum apparet, & interne ſinus partes rubicundȩ. Sed ſi immittatur ſpecillum, ſiue Stylus vbi Callus non adeſt, Dolor ex contactu perſentitur, & ſāguis etiam effunditur, nullaq; duricies ſpecillo percipitur. Si vero Callus per totam fiſtulȩ cauitatem adſit, contraria ſigna aderunt, nullus, vel exiguus dolor ex Styli immiſſione percipitur, ſanguis non emanat, & ſpecillo manifeſta duricies perſentitur. Craſſities, vero, vel calli tenuitas ex dictorum ſignorum intenſione, vel remiſſione in cognitionem deuenire poſſumus. Color ſimiliter calli indicat ex quo humore fuerit factus, cum ſi ex pituita ortū habuerit, albus erit, ſi eo

melan-

Melancholico humore, fuſcus, vel liuidus apparebit. Notæ ſimplicitatis vel multiplicitatis fiſtulæ ſunt, quod ſi tantũ vnus ſinus adſit, tanta faniei copia excernitur, quãta ſimplici in ſpacio capi poteſt Si vero plus excernatur, quam ſimplici ſinui conueniat, plures ſinus eſſe, iudicandum eſt. Si vero huiuſmodi ſinus in diuerſas partes deducatur, dignoſcitur ex partis & corporis inclinatione, & motu cum ex diuerſo decubitu, & diuerſo motu & membri ſituatione ſaniem effluere, quæ iam deſierat, incipiat, & hoc ſignum etiam ſinuum multiplicitatem indicat. Similiter ſi Oriculario Clyſtere liquorem per os vnum inicimus, ex eius tranſitu per alia orificia, an vna fiſtula ſit, quæ multa ora habeat, an multæ fiſtulę ſint, deprehenditur.

Signa rectitudinis, vel obliquitatis Fiſtularum, & partium ad quas perueniunt deſumuntur non ſolum ab ſpecilli intromiſſione, ſed etiam ab excretis; Si enim rectæ fuerint Fiſtulæ, vſq; in fundum ſpecillum libere ingreditur, Si flexuoſæ, vel vnum, vel plures ſinus habentes, ſpecilli apex ingredi nequit, vtq; flexuoſos ſinus inueſtigemus, flexibilæ ſpecillum eſſe debet, vel ex Stanno, vel Plumbo, vel aliqua ſubtili, flexibili, & non frangibili radice, vel cerea Candela, vt ad Fiſtulæ figuram facile accommodetur. Si Fiſtula in carnem deſinat, inquit Celſus lib. 5. cap. 28. mollæ eſt quod vltimo ſpecillo contingitur, & pus leuæ, album, & copioſius egreditur. Si ad Neruoſum locum terminetur, pus coloris quidem eiuſdem, ſed tenuuius, & minus. Si ad Neruum, pus pinguæ & Oleo non diſſimilæ excernitur, & ex ſpecilli intromiſſione maximus & intenſus dolor excitatur. Si Neruus vero fuerit eroſus, & doloris & ſtuporis & punctionis ſenſus etiam adeſt, & motus, qui ab eo Neruo fieri ſolet, deterior ac debilior apparet. Si Fiſtula ad os peruenit, durum ac renitens, eſt, quod ſpecilli extremo tangitur, nec dolor vllus excitatur. Si vero ſpecillum ibi elabitur, nondum caries adeſt, niſi labitur, ſed æquali innititur, caries quidem, verum adhuc leuis eſt. Si inæqualæ quoque & aſperum ſubeſt, vehementis os exeſum eſt.

Excrementa ſimiliter, quę à Fiſtula cum oſſe corrupto excernuntur ſunt tenuuia, citrina, & fetida, vt in ſuperioribus diximus.

Si ad Cartilaginem perueniat, ipſa ſedes docet, peruentumq; ad eam eſſe, ex renixu ſeu renitentia patet. Si ad Venas, vel ad Arterias abſque horum Vaſorum eroſione Fiſtula perueniat, pus coloratũ, & veluti Fex, excernitur, quod ex ſanguine per dictorum Vaſorum poros reſudante & pure ſimul mixtis fit. Si autem Vena fuerit eroſa, ſanguis multus, craſſus, niger, & ſine ſaltu profluit, Si Arteria rubicundior, clarior & cum ſaltu ſangus effunditur.

DE FISTVLARVM Prognoſtico.

Fiſtulæ præſertim antiquę, profundę anfractuoſæ, & quæ plures ſinus habent, ægre curationem recipiunt, ratio eſt, quia antiquæ Fiſtulæ durum ac craſſum callum habent, & niſi cum difficultate tollitur, & Natura temporis diuturnitate ſuperuacuos humores per illas expurgare eſt aſſueta, & laborantes frequenter ab alijs morbis præſeruant, vt inquit Gal. 3. lib. de humoribus, & Com. 39. Sect. 3. lib. 6. Epid. vbi inquit. Quod antiquæ Fiſtulæ in loco decliui, & à principali parte remotę apertæ ſunt reliquendę & ſi ex ſe ipſis, vel alio pacto claudantur rurſus ſunt aperiendæ. Profunditas item Fiſtularum & anfractuoſitas curationis difficultatem facit, quia vſq; in fundum Med. inyci non poſſunt, & ſi multiplices ſint ſinus, maius in manuum operatione, quam in Med. pręſidium eſt, vt Celſus inquit, & minus opere eſt, ſi ſub cute tranſuerſo feruntur, quam ſi recte intro tendant.

Incurabiles ſunt omnes illæ Fiſtulæ, vt lib. 2. cap. 88. Albucaſis inquit, quæ perueniunt ad magnas Venas, vel Arterias, vel Neruos, vel Peritoneum, vel Inteſtina, vel ad Veſſicam, vel ad caui Dorſi vertebras, vel ad coſtas, & quæ in aliqua iunctura, vt Manus ac Pedis, ſiue aliqua neruoſa parte conſiſtunt, cũ hę partes fortia & acria Med. quæ prò Fiſtulæ curatione conueniunt non admittant. Et Celſus lib. 5. cap. 28. inquit. Expedita curatio eſt in Fiſtula ſimplici recenti intra carnẽ, adiuatq; ipſum corpus, ſi iuuenilæ, ſi firmum eſt.

Inimica

iniectio fiat, vel plus, aut minus, ſecundum quod citius, vel ſerius Callum corroſerit. Et qui plura Medicamenta deſiderat, adeat Aetium Serm. 14. cap. 55. & Paulum lib. 4. cap. 49. & lib. 6. cap. 77.

Cognoſcitur vero acre ac erodens Medicamentum ſuum effectum præſtitiſſe ex Vlceris tumefactione, quæ poſtea apparet.

Si quando vero longior & tranſuerſa fiſtula eſt demiſſo Specillo contra principium huius incidi commodiſſimum eſt, & Collyrium vtrinq; demitti debet, inquit Celſus loco ſuperius citato.

Curatio Fiſtulæ per inciſionem vel vſtionem.

Ferro & igne aufertur Callus in ijs fiſtulis præcipue, quæ non ſub cute, ſed intro recte feruntur orbiculatim & circum circa totum callum incidendo ac auferendo. & ſi Calli portio aliqua remanſerit, cauſtico Medicamento auferenda, & niſi cauſtico Medicamento cedat, candentibus Medicamentis adurenda. In illis fiſtulis ſimiliter, quæ rectos habent ſinus, & intro tendunt; tantum candentibus ferramentis totus callus auferri poteſt. Ferro & igne etiã vtimur in illis fiſtulis præcipue, quæ ſunt in ſummo, ideſt ſub cute & flexuoſos ſinus habent; Primum igitur Ligneo ſpecillo aliquantuſper plano intromiſſo, ſinum totum Nouacula ſiue Scalpello ſuper ſpecillum incidimus, & ſi plures flexus reperiantur, hi quoq; & ſpecillo & Scalpello perſequendi ſunt, & ſic ſinus omnes aperiendi & incidendi. Apertis omnibus ſinibus, ac Fiſtulæ ſine adinuento, ſinus penicillis ex Stuppa Oui albumine imbibitis replendi, & deſuper ſplenia ex Stuppa eodem Oui albumine imbibita ſuperponenda, vt dolor leniatur, ſanguis ſiſtatur, & in poſterum dicm abſciſſi ſinus dilatati ac aperti ſeruentur. De ſequenti ignito ferramento locus adurendus, vel cauſtica Medicamenta applicari poſſunt, vt calloſitas auferatur. Poſt Fiſtulæ vſtionem, vel ferro, vel cauſtico Medicamento factam, aliquod Anodinũ applicandum, vt eſt Oleum Roſaceum cum Oui Vitello mixtum, vel quid ſimile, deinde, quæ Cruſtam, ſiue Eſcaram remoueant ſunt applicanda, vt eſt Buryrũ vel alia vnctuoſa plutics ſuperius dicta, quibus vſque ad Eſcare remotionem, & in puris conuerſionem vti debemus. Et ablatę Calloſitatis & mortificatæ Fiſtulę euidens indicium erit pus optimum, & & in pauca quantitate ab Vlcere excretũ & locus ſine Tumore, & Dolore, & ad vnguem ſiccus, vt inquit Gal. 2. ad Glauc cap. 8. Ferro tantum aufertur calloſitas & Fiſtula curatur, inciſis omnibus cauitatibus ac ſinibus, vſq; ad Fiſtulæ fundũ vt ſuperius diximus, & callus totus, vel Vnguibus, vel ſpecilli acie, vel Nouacula detrahatur, ita vt ſinus a callo & à ſorde omnino immunis appareat, quod, vt Auic. inquit, viuæ & probæ carnis præſentia percipitur.

Ablati Calli Signum.

Tota ablata calloſitate, ſinus detergendus ac purus reddendus, vt bona caro regenerari, & ſinus optime conglutinari poſſit, & ſic Tertiam Intentionem conſequemur. Hoc vero fit, vel Mulſo, vel Melicrato, vel Muria, vel decocto Erui cum Melle vel Aluminoſa Aqua, vel alijs in ſuperiori cap. dictis, Vel infraſcripto Medicamento, quod maxime ad Fiſtulas detergendas laudatur, filamenta ex eo illiniendo.

Deterſiuum.

℞. Reſinæ Tereb. Aqua vitæ lotę vnc. 111. Succi Apij, Succi Cynogloſſi an dragm. v1. Mellis Ros. Col. vnc. 1. ʒ. Ariſtolochiæ Rot. dragm 11. Farinę Lupinorum vnc. ʒ. coquantur Succi & Terebenthina cum Melle Roſaceo vſq; ad conſumptionem medietatis Succorum, deinde reliqua commiſceantur, & ſi dicto Medicamento Sarcotica adiungantur vt eſt Myrrha Sarcocolla, Iridis & Peucedani, radix, & ſimilia, prò carne regeneranda optimum erit. Infraſcriptũ etiam pro fiſtula maxime exiccanda, conglutinanda, & parte affecta roboranda maxime a multis Autoribus laudatur.

Med. Glutinans ac Sarcoticum

℞. Aquæ vitis vnc. 11. Vini Maluatici vnc. 1. Mellis Ros. dragm. x. Myrrhę Rad. Peucedani tritæ an dragm. 11. Sarcocollæ, Aloes hep. an dragm. 1. ʒ. M. & omnia moderate vnico tantum feruore bulliant, & hoc Medicamentum Oricula 10 Clyſtere in Fiſtulam inyciatur, & his, vel ſimilibus quartam Intentionẽ conſequemur. Vtq; ſummatim dicam & breuitatis gratia pro Tertia & quarta Intentione conſequenda, eadem Medicamenta, & eadem puluinaria, ac vincula, ſiue faſciaturę, & tandem omnia conueniunt. quę in ſinuoſo vlcere ſuperius diximus,

ximus, cum ablato Callo, non amplius ſit Fiſtula, ſed ſinuoſum Vlcus; Si vero cum fiſtula os corruptum adſit, vt Cap. de Vlcere cum oſſe corrupto complicato diximus, vitiatum os curandum ac auferendum; Et hec quo ad veram & legitimam Fiſtularum curationem. Modo ad palliatam ſiue fucatam curationem deueniendum eſt, quam inſinuauit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. cap. 4. & Auic. 4. 4. Tractatu 4. cap. 11.

DE FVCATA ET INLEGITIMA FISTULÆ CURATIONE.

NON vera & inlegitima curatio in Fiſtulis fieri debet in ijs, qui ob vitium, vel animi imbecillitatem, vel ob quid aliud dolores, qui ex actibus Med. vel ex vſtione, vel Inciſione excitantur, ferre non poſſunt, Vel in ijs Fiſtulis, in quarum curatione, ne maius malum ſequatur, dubitamus; Vel quãdo eſt in aliquo nobili membro & propè Venas, vel Arterias, vel Neruos, vel Neruoſas partes attingat.

Vbi conueniat iſta Curatio.

Prò hac igitur curatione facienda tenuis Dieta inſtituenda, & optime à ſuper uacaneis humoribus corpus euacuandum & humorum qui continuo gignuntur, ad aliquas partes minus nobiles Diuerſio facienda, cum dixerit Auic. Innaturalis meatus, qui diu emanauit, vt in antiquis fiſtulis, obturari nequit abſq; grauiori timore & commotione, niſi manatio conſueta ad proxima deriuetur.

Quo ad localia, ſinus quo ad fieri poteſt à fraudolenta carne & ſorditie expurgandus, deinde Medicamentis in ſuperiori cap. dictis exiccandi vim habentibus ſinus exiccandus & Turundæ auferendæ, & deſuper noua & mollis Spongia, vel in Lixiuio, vel in Thermali Aqua, vel Calcis imbibita & expreſſa alliganda, & his Fiſtula exterius conſolidatur, & ſana apparet, & ſic per aliquod temporis ſpaciũ permaneat; Interius aduch ſinu exiſtente, in quo temporis diuturnitate, vt plurimum, noua humiditas coadunatur, ex qua rurſus fit abſceſſus, & fiſtula renouatur. Et licet potius infirmi ſolatio, quam vt bene de hac curatione ſit ſperandum, hec curatio fiat, tamen non eſt omnino ſpernenda, quoniam interdum ex hac cu ratione aliqui optime fuerunt ſanati, & hoc aliquando in ijs euenit, qui optimo ſunt corporis habitu, & ſanam cutem habent.

Clauſo enim fiſtulæ orificio, cum calor tranſpirare non poſſit, probe naturales illius partis actiones exercet, ideſt bene concoquit, digerit, & excrementa reſoluit, & ideo etiam aliquando ſinus coaleſcere facit, quod aperto fiſtulæ orificio fieri non poteſt, cum naturalis calor per orificium tranſpiret, & hec de inlegitima Fiſtulę curatione dicta ſint ſatis.

DE EXVLCERATO CANcro nihil dicemus, cum abunde lib. de Tum. Preter Naturam Cap. 30. fuerit à nobis dictum, ideo vide locum.

DE PARTICVLARIVM Vlcerum Curatione.

LICET particularium Vlcerum curatio à propoſita Methodo non differat, ideſt quod vbi Corroſio vel Virulentia, vel corruptio, vel ſordicies, vel quid aliud adeſt, & Medicamenta conroſiui, Virulentiæ, Putredini, & Sordiciei dicata ac conferentia competunt & ſic de alijs.

Tamen cum propter cuiuſque particularis partis temperiem diuerſa in quibuſdam curatio inſtitui debeat; Ideo poſt curationem Vlcerum in Vniuerſali, ad particularium Vlcerum curationẽ deueniendum eſſe iudicauimus, a capite incipiendo, & deinde ad omnes inferiores partes ordinatim deſcendendo.

DE MANANTIBVS Capitis Vlceribus Caput 14

IN Capite præcipue manantia Vlcera fiunt, quæ à Grecis Achores & Cerion nominantur, à Latinis Vlcera manãtia, ſiue Achores, & Faui dicũtur, & Auic Saphatum, & Ali Abas, & Recentiores Tincam appellant, à ſimilitudine Vermiculorum illorum, qui in veſtibus oriuntur, Tineæ, dicti, quia ſicuti Vermiculi illi Pannum perforant, ſic Tinea in Capitis

Quibus nominis

eſt cum duricie ac calloſitate coniunctū & ideo ſinuoſum Vlcus, à Fiſtuloſo, ſolū calloſitate ac duricie differt.

Quid ſit Vicus Sinuoſum. Sinuoſum ſiue Cauernoſum Vlcus eſt id, cuius orificium eſt anguſtum, & profunditas eſt altior ſenſum effugiens, & occulta, & multos anfractus & cuniculos ſiue vias hinc inde diſcurrentes, citra duriciem ac calloſitatem, habet.

Sinuum ſpecies Sinuum ſiue Cuniculorum ſpecies plures ſunt, quorum differentiæ præcipuæ ſumuntur, vel a cauernarum magnitudine, vel à ſitu, vel à numero, vel à figura. Differentię à magnitudine ſunt breues, aut profundi & alte penetrantes ſinus, vel ad carnem deſinentes, vel ad oſſa, vel ad cartilaginem, vel ad neruoſas partes peruenientes, A ſitu differentiæ ſunt (urſum, vel deorſum, vel ad latera tendentes, A numero differentiæ ſunt, vt ſinus ſimplices, vel duplices, vel triplices. Differentiæ à figura ſunt vt ſinus recti, vel flexuoſi. Differt verò ſinus ab abſceſſu, vt inquit Gal. Com, 2. de Medici Officina cap. 26. quod in ſinu quidem aliqua apertio in externa ſuperficie, per quam delitelcens humor effluere poſſit, adeſt, in abſceſſu autem nequaquam

DE CAVSIS SINVOSI Vlceris·

Vlcus ſinuoſum, ſiue Cuniculoſum redditur à ſanie ſiue à pure, quod acrem ac erodendi facultatem, ob longam in affecta parte moram ac retentionem contraxit; Talæ vero pus ob multas cauſas gigni poteſt, vel ab aliquo Apoſtemate, ſiue abſceſſu protogato & tardius diſſecto, vel ab aliqua Vlceri ſuperueniente inflammatione, quæ varijs modis ad ſuppurationem perducitur, cum modo in ipſa corporis ſuperficie, modo in profundo, modo per ipſum Vlcus, modo in remotiori parte, & aliquando pus in ſinu aliquo coadunatur, modo per variot flexus & ſinus ad Vlcus deſcendit, & ideo, quamuis vlcus exiguum videatur, multa puris copia excernitur, Vel talę pus gignitur in profundis, vel contuſis Vulneribus male à Medicis curatis, & nō recte ab ijs expurgatis, Vel quando ex vlcere aliquod os eſt abſceſſurum, vt Com. 3. de Fracturis Gal. vbi oſſis deſquamationis ſigna tradens inquit. Pus copioſū emanat, quam pat ſit magnitudini Vlceris, Vel gignitur talæ pus, quando quid extraneum & præter naturam intra Vlcus continetur, vt inſtrumenti fenentis fruſtulum, vel indumenti, vel quando filamenta, vel penicilli, ſiue Turundę ob Medici negligentiam intra Vlcus fuerint derelicti. Coadunatur etiam pus ex aliqua mala Vlceris, vel circumſtatium partium intempetie, vt quarta quarti cap. 28. Auicennas inquit, Vel ex partis imbecillitate, Vel ex prauorum humorum à toto corpore ſiue parte aliqua defluxu, Vel à debiliori, vel fortioti Medicamento adhibito, vt in ſuperiotibus diximus.

DE SINVOSI VLCEris Signis.

Sinuoſi ſiue Cuniculoſi Vlceris ſigna ſunt, Quod Vlcus deforis paruum apparet, & anguſtum habet orificiū, & poſtea longe maior, quam Vlceris magnitudini, quæ in ſuperficie apparet, puris copia excernitur, & ex ſpecilli blanda intromiſſione etiam ſinus percipiuntur, ex quibus etiam ſinus differentię deprehendi poſſunt, ſi ex Argento, vel Plumbo fuerint fabrefacti, vel ex cereis Candelis, vel ex Petroſelini ſemen emittentis, ſiue Maluę caulæ, vel aliqua ſubtili radice, vel alia flexibili & non frangibili materia. Percipiuntur etiam ſinus differentiæ ex coloratis iniectionibus, ſicuti in capite inferiori dicemus.

Ad quam vero partem ſinus perueniant, in cognitionem deuenire poſſumus ex ſitu, & ex partis anatomis cognitione, ac etiam ex excretis, cum ſinus, qui ad neruoſas partes perueniunt, etga Iuncturas & alias neruoſas partes tendant, & ab his ſinibus multæ humiditates effluunt, & ſi ad iuucturas perueniant, quid ouorum albumini ſimilę emanat ac egreditur. Materiæ verò color à ſinibus ſua ſponte profluens, eius qualitatem manifeſte indicat, Si enim tenuis & carnis loturę perſimilis appareat, calida. Si vero candida & ſeroſa egrediatur, Frigida cenſenda eſt, vt Gal. 2; ad Glauc. Cap. 8. inquit.

Signa puris ab Apoſtemate, ſiue ſuperueniente Inflammatione orti ſunt, pręcedens Apoſtema, ſiue Inflammatio, calor Rubedo

Rubedo, Duritiex, Renitentia, & pulſatilis dolor, vt 14. Merh. Gal. inquit, quę omnia remittuntur, cum per vlcus pus emanare incipit.

Puris ex pia Cauſa. Signa puris à Contuſione prouenientis ex Aegrotantis relatione, vel ex circulari vlceris figura, ex tumore circa Vlcus exiſtente, ex Vlceris inæqualitate, & ex dolore deſumuntur, quę ſigna traduntur ab Hipp. lib. de Capitis Vulneribus, dicens, Vlcera ab orbiculato, vel plano, duro, graui, & retuſo telo facta à lateribus & in orbem caua fiunt, purulenta magis atq; humida, & longiori tempore purgãtur. Si obos, quod deſquamari debeat, pus gignatur, cognoſcitur, non ſolum ex maiori puris copia, quam ſit pro Vlceris magnitudine, ſed cum tali pure quid nigri excrementi eſt coniunctum. Cauendum tamen, ne nigredo ex appoſitis Medicamentis proueniat. Si pus ex rebus præter naturam, intra Vlcus contentis fuerit genitum, omnia minutim expendenda, interrogando Aegrum, quomodo fuit vulneratus, & quo inſtrumento, & inſtrumentum, ſi haberi poſſit, & indumenta ſimiliter inſpicienda ſi fruſtulum deſit, quibus exacte perpenſis, faciliter in morbi ſiue puris veram cauſam perducimur, vt lib. de fracturis docuit Hipp. Si ob Medici imperitiam ac negligentiam aliquis Penicillus, ſiue Penicilli filamenta aliqua fuerint derelicta, coniectura in cognitionem deuenire poſſumus, omnes illas cauſas, quæ pus efficere poſſunt, an adſint conſiderando, ac perpendendo, & niſi vlla alia adſit, ex filamentis, vel penicillis intus contentis pus fieri, imaginari poſſumus, & quando hac de cauſa pus gignitur, pus aliquando exiccari videtur, deinde iterum pus copioſum apparet ac emanat. Si ex mala Intemperie, vel partis imbecillitate, vel ex humorum defluxu, vel à validioribus, vel imbecillioribus Medicamentis adhibitis pus fuerit genitum, propria ſigna aderunt, vt in ſuperioribus diximus.

DE SINVOSI VLCERIS Prrognoſtico.

CVM in huiuſmodi Vlceribus ob diu retentum pus affecta pars imbecillitatem contraxerit, & ob imbecillitatem non ſolum ex circumiacentibus partibus, ſed ex toto corpore ad Vlcus ſuperflui humores confluant, ideo talia Vlcera ægre ſanabilia redduntur. Qualę vero iudicium de his Vlceribus fieri debeat, an ſcilicet ſinus coaleſcat nec ne, docuit Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. dicens. An vero alte ſinus partes coaluerint ex manãte ſanie deprehendes, ſi ea multa, vel pauca cocta, vel cruda ſit.

Preterea ſi neque in ipſo ſinu dolor ſentiatur, nec tumor appareat, ſed totus locus æquabilis ſit, ſiccus, ac doloris expers.

Quod ſi puris probe cocti porro exigua in ore conſpicitur, multo magis de glutinando ſinu ſperandum eſt, Si vero contraria his adfuerint, vt ſi prauum & copioſum pus excernatur, & tumor, & dolor adſint, ac augeantur, agglutinationẽ adnch fieri haud indicant. Et Com. 3. in lib. de Fracturis cap. 55. inquit Gal. Sinus non alte excauati ſunt apti operationibus libere perficiundis.

DE SINVOSI SIVE Cuniculoſi Vlceris Curatione.

IN Sinuoſo Vlcere curando quatuor Intentiones habere debemus, Prima in ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit, Secunda in conuenienti totius corporis euacuatione, Tertia in prohibitione ac remotione materiei ad affectam partem confluentis ac ibi exiſtentis. Quarta in debita partium vnione ac conſolidatione conſiſtit; Primam Intentionem conſequemur ſi vt decet, ſex res Nonnaturales inſtruãtur, & præſertim cibus & potus, ex quibus probus ſanguis & non ſuperfluus gignitur cum ex hoc bona caro generari debeat. Secundam Intentionem & venę ſectione, ſi opus fuerit, & niſi quid prohibeat, & purgantibus Medicamentis ac peccantes humores euacuantibus complebimus.

Tertiam Intentionem conſequemur Reuulſionibus, Deriuationibus, Intercipientibus, ac Repellentibus Med. vt cap. ſuperiori fuit dictum, ne ad affectam partem humores confluant. Et remotione efficientium, ac Vlcus fouentium cauſarum, vt ſi obos, quod deſquamari debet, ſinus fuerit factas, primum deſquamandum os tollendum, ne Vlcus amplius hu-

Oo 2 midum

midum reddatur, vt cap. de Vlcere cum oſſe corrupto diximus, Vel ſi ob quid prę ter naturam intra vlcus contentum, omni pacto, quod præter naturam intus exiſtit, extrahendum ac euellendum, vt Gal. 3. Meth. ac alibi inquit. Sic aliæ cauſæ Vlcus generantes, ſi adfuerint, remouendæ, quæ quomodo remoueri debeant, in ſuperioribus cap. proprio fuit dictum; Cũ nullo pacto, niſi Inflammatio, vel partis intemperies, vel os deſquamandum, vel quod intus præter naturam continetur, vel aliæ dictę cauſę tollantur ac remoueantur, Vlcus carne impleri ac conglutinari non poſſit. Materia vero, quę iam influxa eſt, cum euacuatione egeat, ideo, vt inferius dicemus, eſt euacuanda, cum ſinus ſimiliter carne repleri non poſſit, niſi ſinus omninò purus, & ab omni ſorde immunis exiſtat, & niſi laborans particula iuſto temperamento ſit prædita. Cum fieri non poſſit, vt in Vlcere, vel carnis productio, vel ſinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio rectè vnquam cedat, niſi ſubiecta caro etiam pro naturali modo ſe habeat, vt Gal. 3. Meth inquit.

Primum ergo ſinuoſum Vlcus poſt cauſarum ablationem à contenta materia ac à ſorde expurgandus, vt purum reddatur cum Vlceris puritas ſit cauſa ſine qua non poteſt bona caro regenerari, & ſinus impleri, Deinde carne replendum, quæ eſt altera cauſa ſine qua non, ſicuti Gal. 3. Meth. annotauit, dicens.

Niſi cauitas prius fuerit impleta, Cicatrix Vlceri induci non poteſt, & ſic Quartam Intentionem conſequemur. Quibus vero medicamentis hec fieri debeant, nemini eſt dubium quod exiccantia eſſe debent, vt ſuperius pluries diximus & inferius dicemus.

Sed ante quam exiccantia Med. apponantur, vel in ſinum iniciantur, vel ſint Deterſiua, vel Sarcotica, vel Glutinantia, vt omnia praua Symptomata ſint remota, animaduertendum eſt, vt Dolor, Tumor, Inflammatio, & etiam Inflammationis ſuſpicio ac periculum, vt inquit Gal. 3. Meth. Et ratio eſt, quia ſi in Vlceribus iſtis, vel Inflammatio, vel Tumor vel Dolor exiſteret, & exiccantia Med. qualia ſinui, vt primum detergatur, deinde carne repleatur, ac conglutinetur, conueniunt, admoueantur, talia Symptomata augerentur. Nullo igitur exiſtente dolore, vel Tumore, vel Inflammatione, vel alio prauo Symptomate præter cauũ ipſum Vlcus & ſinum, curatio hoc pacto inſtitui debet, & hec quo ad vniuerſalẽ Sinuoſorum Vlcerum curationem dicta ſufficiant. Modò ad particularem differentiarum ipſorum ſinuum curationem, quę illam variant, deueniendum eſt.

In quolibet igitur ſinuoſo Vlcere curã do, quo ad fieri poteſt, vt libere ſanies à ſinu emanare poſſit curandum eſt, vt 2. ad Glauc. cap. 8. Gal. inquit. Si enim ſinus ad ſuperiorem partem tendat, & orificium deorſum ſpectet, cum faciliter ſanies effluere poſſit, adhibitis conuenientibus ac debitis Med. faciliter etiam ſanabitur. Quæ vero Med. conueniunt inquit Gal. Com. 2. in lib. de Medici Officina cap. 29. dicens; Sinus exiccantibus, & detergentibus ſunt ſicci ac mundi reddendi. Si vero ad latus tendat, vel intra feratur, aut deorſum vergat, ſi fieri poſſit affecta pars ita locanda ac ſituanda, vt ſanies libere effluere poſſit, vt 4. Meth. Gal. pręcipit, modo Lectum ipſum eleuando, modo deprimendo, modò membrum ipſum attollendo, modò demittendo, pro vt Vlceris orificio conducet, & pro vt ſanies expurgabitur, & 2. ad Glauc. cap. 8. inquit Gal. Etenim in Cubito cum orificia Gibbero vicina ſint, ſummam manum elatius protendens, ſinum ad effluxionem incitabis; Sic & in femore, ſi ſinus deorſum vergat, & ad Genu terminetur, os autem ipſius ſublimæ ſupra Femoris medium ſit, Popliti mollem puluinum ſubicies, quo dimiſſius Inguen, quam Genu, poſitum ſit, Et Com; 2. in lib. de Officina Medici cap. 26. inquit. Sinus curatio poſtulat, vt effundatur ſanies, nulluſq; humor ad ipſam particulam defluat, interim dum conglutinatur id, quod ſanè præſtabimus, ſi compreſſerimus ipſius ſũdum ſinus, moxq; deligationem paulatim ad os vſq; laxauerimus, atque id ita apertum in ea figura, vt deorſum reſpiciat ſeruauerimus, & cap. 27. Com. eiuſdem lib. inquit. Sinus aliquam occupante particulam in ea figura collocandum eſſe Aegrum, eamq; eſſe excogitatam deligationem, quæ ad expurgandam ſaniem quam aptiſſima exiſtat. Et Com. 4. in lib. de Artic-

Articulis cap. 39. inquit. Sinui deligatio apta debet, à ſuperna parte inchoata, deſcendere, ac paulo ſupra orificium ipſius ſinus finiri, vt commode poſſit pus expurgari. Si vero ſinus deorſum vergat, vel ad latus declinet, vel intrò feratur, & pars ita ſituari nequeat, vt ſanies libere effluere poſſit; materiæ intus contentæ, ne contiguas partes erodat, exitus eſt dādus, vel in ſinus fundo inciſione facta, vel tota cauitate diſſecta, ideſt ab orificio vſq; ad fundum inciſione facta, niſi quid prohibeat, & ſic Vlcus citius ſanabitur, cum dicat Gal. Com. 2. de Medici Offic. cap. 29. Sinibus curandis orificia conueniunt, & eodem Com. cap. 27. inquit, Sinus fundū ſi vergat ad inferiora eſſe apertiendum; vt ſanies habeat liberum exitū, ad Glauc. cap. 8: inquit, Si ſinus vergat ad ima, & ita pars ſituari non poſſit, vt orificium deorſum ſpectet, cum pus intus contineatur, partem aliquam continuam erodit. In his quidem niſi prius ad effluxum feceris ſectionem, nihil proficies, neque cum carnem generare, neq; cum agglutinare volueris.

Sinus ſectionem prohibētia. Prohibent verò ſectionem, præcipue totius cauitatis, Neruorum & Venarum ac Arteriarum per talem partem diſcurſus, cum vbi hec adſint, tota cauitas ſine magno periculo ſecari non poſſit, & etiā ſinus profunditas, cū in magna ſinus profunditate magnam ſectionem facere eſſet opus, quæ abſq; magno dolore, ac partis debilitatione fieri non poteſt. In his ergo caſibus in imo, ſeu ſinus fundo ſectio tantum facienda.

Niſi ergo dicta prohibeant, ideſt quando ſinus eſt cuti proximus, vt Vaſorum ac Neruorum ſectionis nullum periculū adſit, vt ſinus citius ſanetur, totus aperiēdus, deinde primum Elechinijs ex Stuppa confectis & Oui albumine imbibitis ſectus ſinus replendus, & deſuper ſplenia ex Stuppa eodem albumine imbibita ſuperponenda, vt dolur leniatur, ſanguinis fluxus ſiſtatur, & pars ſiccior reddatur. Poſtera die Detergentibus Med. ſinus expurgandus, deinde Sarcoticis, vt carne repleto ſinu, vt cicatrix inducatur curare debemus, ſicuti de alijs cauis Vlceribus ac Vulneribus ſuperius fuit dictum.

Quomodo ſinus Si verò in ſinus fundo inciſio, ſiue apertio fieri debeat, curandū, vt magna puris copia in ſinus fundo colligatur ac coadunetur, & hoc faciendum, vt puris copia diſtento, & ampliori facto ſinu, melius ſpecillum ingrediatur, & tutius etiam ſectio fiat, cum ſecanda cutis magis à ſubiectis diſtet, & ex puris collectione etiam ſinus parietes tenuiores reddantur. *in fundo ſectio*

Specillum vero intromittendum debet eſſe tenuæ, leuæ, ideſt non aſperum, & re aliqua oleaginoſa inunctum, ne dolorem inferat, & in ſuperiori parte ad modum acus perforatum eſſe debet, vt mollis Funiculus, Seto dictus intromitti poſſit, qui fit, vel ex molli, & gracili Linteo vel ex Bombice, vel ex molli acia, vel alia ſimili materia.

Intromiſſo, igitur vſq; in fundum ſpecillo vbi ſpecilli cuſpis perſentitur, ſectio facienda, & per ſectionē ſpecillum Setonem ducens extrahendum, & ſeto derelinquendus; vt vero dolor leniatur, & ſanguinis fluxus ſiſtatur, Oui albumen, vel alia ſanguinis profuſioni dicata applicare poſſumus, Deinde Seto detergente aliquo Med. illiniendus, & intra ſinum leniter attrahendus, & ſi fuerit opus, alius ptiori alligatus intromittendus, & in ſuperiori ac inferiori orificio Elicchinia, ſiue Linamenta detergente Med. illinita, indenda. Mundificato ac puro reddito ſinu, ſeto auferendus, & Elichinys ſarcoticis Med. illitis & inferiori orificio immiſſis & alijs intus inditis, & deforis applicatis, vt inferius dicemus, & debito ac conuenienti Vinculo, & carnis repletio, & ſinus agglutinatio, curanda eſt.

Niſi vero Aegrotans ob timiditatem, vel delicatam vitam in Fundo ſectionem admittere velit, & magis Med. curationis procraſtinationem deſideret, quam ſectione, citam curationem, vt 14. Meth. Gal. inquit, Cauſticum aliquod Med. in fundo apponendum ei refrigerātia Med. circumponendo, vt eſt id, quod fit ex calce viua & Sapone ſimul mixtis, vel id quod ex Saponis Aqua, Magiſtra dicta, coctione ad Mellis craſſitudinem redacta paratur, & in vitreo vaſe, & ſicco loco poſito, ſeruatur, in quo poſtea dureſcit, vel aliquod ſimilæ Cauſticum. Quibus quādo vti volumus, in Glandis calice, vel cereo ſinu ponuntur, & parti admouentur, & quouſq; effectum præſtiterint, ibi relinquantur, deinde remouentur, vtque

eſcara decidat, locuſq; abſtergatur, curãdum, vt in ſuperioribus diximus.

Si vero neq; in ſinus fundo commode ſectio fieri, neq; tota cauitas diſſecari poſſit, niſi vllum prauum Symptoma adſit, Collutionibus tale Vlcus ſanandum, vt Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. docet, Primum enim collutiones deterſoriæ eſſe debent, vt adhærentem ſaniem detergant, ſinumque totum purum reddant, deinde ſarcoticæ, poſtea conglutinatiuæ, & Auricularijs Clyſteribus, collutiones inyciantur & animaduertendum, vt iniecto Med. Vlceris os claudatur Linamento concerpto, ne materia refluat, cum niſi in cauitate diutius maneat, bonum effectum præſtare non poſſit.

Deterſoria collutiones

Deterſoriæ Collutiones fiunt ex Mulſa quæ adhærentem ſaniem detergit & expurgat, præſertim, in ſinibus illis, quorum os deorſum ſpectat, per quod ſanies libere effluit. Si vero cruentus, & fœtidus humor à ſinu emanet, Oximel cæteris præſtat, vt Aetius inquit. Si ſinus maxime ſit ſordidus, aut Lixiuio, aut Muria, aut Marina Aqua, aut Aluminoſa, quæ vt ſuperius diximus non ſolum detergit, ſed etiam fluxiones prohibet ac repellit, abolutiones faciendæ. Si vero in ſinu cum ſorde, etiam maligna ac virulenta materia adeſſet, vt malignitas illa corrigatur, cum Mulſa Aegiptiacum Vng. diſſoluendum, vt ex hac copoſitione ablutio facienda. Cum Vng. Aegiptiacum corruptam carnem exedat & bonæ non officiat vt experientia patet, Habito ſemper reſpectu, in fortiorum Med. vſu, ne Vlcus Inflammatione laboret, vel aliud prauum Symptoma adſit, & temperamenti totius & partis, vt 4. Meth. Gal. inquit.

Si talæ Vlcus calidam Intemperiem coniunctam habeat, & virus quod à tali Vlcere emanat, ſit rubrum, & loturæ carnis recenter mactatæ ſimilæ, Aqua Hordei cum Roſaceo Melle mixta ablutio facienda, vel refrigerantia in dicta Hordei Aqua, vel in Mulſa, qua ablutio fieri debet, incoquenda, vt eſt Hordeum, Roſarum rub. folia, Lenticula, Plantago, Balauſthia & ſimilia. Si vero frigida intemperies ſit coniũcta & ſanies tenuis & aquoſa excernatur calida in Mulſa incoquenda, vt intemperies emendetur, vt eſt Abſynthium, Marubium, Calaminthum, Pimpinella. Flores Chamemoli, Symphitum, Ariſtolochia. Centaurium vtrũque, Aloes, Myrrha, Thus, & ſimilia.

Poſt quam Vlcus mundum fuerit redditum, tamen aliqua ſuſpicio derelictæ ſordis fuerit, Vino mulſo ſinus abluendus, quod detergit & partem roborat, vbi vero omnino ſinus mundus fuerit, ſolo vino abluere debemus, vt caro regeneretur, vel in vino ſarcotica incoquere & commiſcere poſſumus. Quando caro mediocriter genita fuerit, nigro, & abſtergente Vino, quod in medio dulcis & auſteri conſiſtit, vt ſinus conglutinetur, eluere poſſumus, vel dicto Vino incoquenda ſunt Myrrha, Aloes, Sarcocolla, Thus & ſimilia, & ſic carnem regenerandi & conglutinandi facultatem habebit, Vel ſequentia Med. inyciantur, quæ ſimul detergunt, glutinant & carnem generãt.

℞. decocti Hordei lib. 1. Mellis Roſacei vnc. 111. Myrrhæ, Sarcocollæ an dragm. 1. ſ. Thuris dragm. 1. Aloes dragm. ſ. Vini optimi & odoriferi vnc. v1. M. & omnia ad tertiæ partis conſumptionem decoquantur, & vtere. Vel ℞. Hordei pug. 1. Rad. Ireos, Foliorum Oliuæ, Plantaginis Agrimoniæ Aequiſeti an M. ſ. M. & in Aqua coquantur & dictæ decoctionis ℞. lib. ſ. Mellis roſ. col. vnc. 11. Myrrhæ dragm. 11. ſ. Thuris, Maſtiches an dragm. 1. M. & F. iniectio.

Poſt agglutinantis Med. impoſitionẽ Spongia noua molliſſima in Vino mulſo, vel infraſcripto decocto imbibita & expreſſa circumponenda, vel puluillis in dictis imbibitis, & fundo ipſorum ſinuum appoſitis, & expreſſiua faſciatura, à ſinus profunditate incipiendo, & ibi arctius & ſine dolore ſtringendo, & deinde ſurſum vſq; ad orificium tendendo, ſemper laxius ſtringendo, & in eius ore finiendo, vinciendum eſt; Decoctum dictum eſt hoc.

℞. Abſinthij, Roſarum Rub. Florum Chamemoli, Anethi an M. 1. Nucum Cupreſſi num. 30. Foliorum Oliuæ. M. S. M. & in Vino nigro, Vaſe obturato, ne ſubtiliores Vini partes exhalent, ad tertiæ partis conſumptionem decoquantur, & ſi vis vt valentius agat, adde Alumen & Nitrum, vel dicta in Thermalibus Aquis decoquantur.

Sed cũ optime hanc curationẽ doceat

Gal.

Gal. 2. ad Glauc. cap. 8. ideo propria eius verba ponemus, qui inquit. Et quidem poſt Med. Agglutinantis appoſitione.n. noua Spongia ex mulſo vel Vino circum iſjciatur quammolliſſima, atq; alligatio quidem incipiat à fundo ſinus, finiat autem ad os. Sed & Linteorum circumuolutiones fundum ſinus, ſine dolore, conſtringant, paulatim vero laxentur vſque ad os ſinus, & hoc ipsũ habeat laxa Pharmaci alligatione Emplaſtro, quod circũponitur, vt eſt Diaphinicinum Gal. vel aliquod aliud validius, vel imbecillius ſecundum totius & partis temperamentũ vel Med. ex Metallicis confecta, vt eſt Epiſpaſticum, quod humorum fluxum prohibet, Fiſtulas ſanat, & ſinus exiccat, vt inquit Gal. 3. de Simp. Med. Fac. vel Med. ex Squamis compoſitum, vt. 4. de Comp. Med. S. Gen. idem docuit.

Et vacuum Forficibus Linteum in quo Empl. fuerit diſtentum ſcindendum, vt inquit Gal. vt ex ore ſinus humores vitiati, ſi qui excernantur, poſſint effluere, paruo aliquo alio ipſi impoſito Emplaſtro, vſq; ad ſolutionem, quam tertia quaque die facientis, auferes hoc ipſum quod veluti operculum heret, id, quod per totum ſinum eſt Med. relinquens. Iam vero ex quantitate & qualitate emanantis humoris, preterea ex dolore vel indolentia, tumore, vel depreſſione affectę partis cognoſces, num pars ipſius ſinus profunda ſit probè conglutinata. Si quidem ſi neq; in ipſo ſinu dolor ſentiatur, neq; tumor appareat, ſed totus locus depreſſus, ſiccus, atq; doloris expers exiſtat, & ad oſculum pus exacte concoctum appareat & quantitate paucum, bene de ſinus conglutinatione ſperandum eſt, Si autem cõtra ſe oſtendat, non dum ſinus conglutinatur. Imponenda igitur rurſus Spongia & denuo, vt diximus alligandum, & ſecunda quaq; die, vel tertia ſoluendum, permutans ſemper quod ori ſinus ſuperſtat, Linteum eodem Emplaſtro perunctum, quod totum os in circuitu comprehendat.

Oportet autem non eſſe admodum impreſſum ita, vt omnis vitiatus humor ex ſinu per ipſum poſſit euacuari, Et ſi in prima vel in ſecunda die aliquis tenuis humor à ſinu excernitur, tamen de conglutinatione non eſt deſperandum, cum ſepe ex Med. vehementia affectæ parti applicati, tenuis humiditas ex ipſa cute & ſubiecta carne exprimatur, pręſertim quãdo Aegrotantis corpus ita fuerit factum, vel ex naturali temperatura, aut ex prauo victu, qua humiditate expreſſa, ſpatia mediocriter exiccata conglutinantur.

In tertio autem, aut quarto ab initio die, ſi Ichor crudus ex ore ſe oſtenderit, tunc ſcito ſinum non eſſe conglutinatum Sit autem præ omnibus id, quod patienti membro circumycitur Medicamentum, vehementer quidem exiccans, neq; mordicans vero, neq; intendens, veluti eſt noſtrum, quod Cirrhon, ideſt Fuluum, ſiue Giluum vocatur, ſine Cera confectũ ex Metallicis Med. elixatis & Oleo Cicino de Cherua etiam dicto & Aceto, quod Vulnera ſanguinolenta conglutinat, & ſine moleſtia ſinus exiccat, cuius compoſitionem & vſum lib. 2. de Comp. Med. S. Gen. docuit, Vel vice huius aliquo alio conglutinante Med. eaſdem habente dotes ac facultates vti poſſumus, vt ex ijs, quæ lib. de Vulneribus deſcripſimus.

Si autem in ſinibus cutis à carne forte eſſet ſeparata, nec lotionibus, nec Puluinatibus, nec comprimentibus cum faſciatura expreſſiua, nec Spongijs circumiectis, nec Ceratis, nec Emplaſtris, nec alijs ſuperius dictis vllo pacto carni adherere poſſit, Tota illa cutis ſecundum membri lougitudinem Spatula lignea ſub cute poſita, vt lib. 6. cap. de ſinibus Paul. inquit Nouacula diſſecanda, vel alio aptiori inſtrumento incidenda, Et ſi in Cute duo foramina ad vnum tantum ſunt redigenda, & poſt ſectionem, ſanguinis fluxus oui albumine cum Stuppa, vel alio Emplaſtico Med. ſiſtendus, ſequenti die, vt decet, ac vt in ſuperioribus diximus curãdũ.

Alij Autores poſt cõglutinantis Med. compoſitionem iubent, vt circumſitis partibus Diapalma applicetur, vel Empl. nigrum, vel fuſcum, vel Mel coctum cũ puluere Thuris, Myrrhæ, & Aloes, vel horum quedam, vel omnia ſimul, & vinum nigrum ac ſtipticum, quo Vino etiam imbibantur puluilli à ſinus fũdo vſq; ad orificium ponendi, poſtea expreſſiua faſciatura à ſinus profunditate incipiendo, ſicuti ex Gal. mente ſuperius diximus vincienda pars, & in orificio non ſolida Turunda, vt retineat, ſed cannlata, vel duplicata Turunda, vt ſanies continuo effluere poſſit, imponenda, & ſuper orificium noua & mollis Spongia mulſo imbibita imponenda.

DE FISTVLA CAPVT XIII.

Quid nominis

CVM ſuperius de Sinuoſo Vlcere, quod parũ à fiſtula differt fuerit dictum, modo, vt de fiſtula verba faciamus ordo poſtulat.

Fiſtula Syringa à Grecis dicta, denominationem ſumpſit à Fiſtulis quibus Muſici vtuntur, vt Gal. inquit, qui lib. de Tum. Præt. Nat. Fiſtulam definiuit.

Quid ſit Fiſtula.

Fiſtula ſinus eſt anguſtus & longus, Fiſtulæ in modum, ad quem humores effluunt ob eamq; cauſam adſtringitur & ſulcum deducitur. Celſus lib. 5. cap. 28. dixit. Quod fiſtula eſt Vlcus altum anguſtum, & calloſum. Sed cum Vlcus poſitum à Celſo loco generis, ſit, valde remotum, melius dicendum eſſe duximus cum Gal. quod fiſtula eſt ſinus altus anguſtus & calloſus. Cum ſinus ſit cauitas partium prius vnitarum, quæ iam diſtant (euacuato pure) ob humorum affluxum.

Fiſtularum ſpecies ac Differentia.

Fiſtularum Differentiæ, ſicuti ſuperius de ſinibus diximus, multiplices ſunt & ab eiſdem deſumuntur, ideſt ex magnitudine, Numero, Figura & ſitu, Aliæ enim ſunt breues, Aliç longæ & altius penetrantes, & etiam ad internas partes, Aliæ ſimplices ſunt, Aliæ duplices, Aliç triplices; Item aliæ vno orificio oriuntur, Aliæ pluribus, Aliæ rectç. Aliæ flexuoſæ & tortuoſæ ſunt, Aliæ ſub cute ſunt extenſç, Aliæ altius penetrant, aliæ in carnem deſinunt, Aliç ad oſſa, vel ad cartilagines, & Aliç ad Neruos attingunt, & Aliæ Venas, vel Arterias occupant, Aliç deinde facile, Aliç cum difficultate curantur, atq; etiã quædam inſanabiles reperiuntur. Partes affectæ, vt ex inferioribus patebit omnes partes corporis poſſunt eſſe.

DE FISTVLARVM Cauſis.

CAuſas Fiſtularum omnes illas eſſe dicimus, quç ſuperius ſinum efficere poſſe diximus, & praua ſinus curatione callus circa ipſum obducatur, & durus temporis progreſſu fiat. & ſic ſinus in fiſtulam degenerat, vt inquit Gal. lib. de Tum. Prer. Nat. cum Fiſtula à ſinu ſolum calloſitate & duricie differat. Callus (ne per ignota procedamus) eſt compacta quçdam caro, candida, madore priuata atque etiam indolens, neq; vena neq; Neruo ad ipſum pertingente. Fit vero Callus propter craſſæ, materię influxum & infarctum, quæ in ipſius partis poris eſt imbibita, cuius tenuiores partes à calore tum natiuo, tum extraneo reſolutç, & exiccatç fuere, & craſſiores ita infarctç remanſere. Fit vero primum callus in externo Fiſtulç orificio, ideſt in cute, quoniam Natura ſemper ad cutim excrementa protrudit, & quia cutis ex ſua natura denſa & ſicca eſt, & ideo citius, quam caro obdureſcit, callumq; contrahit, temporis poſtea diuturnitate etiam in ſubiecta carne, & per totum fiſtula ſinum ac cauitatem contrahit. r.

DE FISTVLARVM Signis.

FIſtularum ſigna deſumuntur, vel ab eſſentialiter in herentibus, vel à Symptomatibus ſiue Accidentibus neceſſario conſequentibus; Eſſentialiter inherentia ſigna in fiſtula exiſtentia ſunt profundum foramen, quod habet anguſtum orificium, & latius interius exiſtit, tanquam Muſicalç illud Inſtrumentum. Fiſtula dictum, & calloſitas & duricies circa ſinum exiſtens, cum fiſtula eſſe non poſſit, niſi has dictas conditiones habeat.

Accidentia neceſſario fiſtulã conſequẽtia

Accidentia neceſſario fiſtulam conſequentia ſunt exiguus dolor, niſi Neruos occupet, & copioſior ſanies, quam pro apparentis ſinus magnitudine, que ſanies aliquando virulenta & horribilis exiſtit, vtq; Albucaſis inquit, per ſingulas decem horas humiditas emittitur. Notç vero Calli tantum in fiſtulç orificio, vel per totum ſinum ſe extendentis, & eius tenuitatis, vel craſſitiei ex oculis & ex tactu apparent. Nam ſi tantum in fiſtulç orificio callus exiſtat, non ſolum oculis in orificio tantum apparet, & interne ſinus partes rubicundç. Sed ſi immittatur ſpecillum, ſiue Stylus vbi Callus non adeſt, Dolor ex contactu perſentitur, & ſãguis etiam effunditur, nullaq; duricies ſpecillo percipitur. Si vero Callus per totam fiſtulç cauitatem adſit, contraria ſigna aderunt, nullus, vel exiguus dolor ex Styli immiſſione percipitur, ſanguis non emanat, & ſpecillo manifeſta duricies perſentitur. Craſſities, vero, vel calli tenuitas ex dictorum ſignorum intenſione, vel remiſſione in cognitionem deuenire poſſumus. Color ſimiliter calli indicat ex quo humore fuerit factus, cum ſi ex pituita ortũ habuerit, albus erit, ſi ex

melan-

Melancholico humore, fuſcus, vel liuidus apparebit. Notæ ſimplicitatis vel multiplicitatis fiſtulæ ſunt, quod ſi tantũ vnus ſinus adſit, tanta saniei copia excernitur, quãta ſimplici in ſpacio capi poteſt. Si vero plus excernatur, quam ſimplici ſinui conueniat, plures ſinus eſſe, iudicandum eſt. Si vero huiuſmodi ſinus in diuerſas partes deducatur, dignoſcitur ex partis & corporis inclinatione, & motu cum ex diuerſo decubitu, & diuerſo motu & membri ſituatione ſaniem effluere, quæ iam deſierat, incipiat, & hoc ſignum etiam ſinuum multiplicitatem indicat. Similiter ſi Oriculario Clyſtere liquorem per os vnum iniicimus, ex eius tranſitu per alia orificia, an vna fiſtula ſit, quæ multa ora habeat, an multæ fiſtulę ſint, deprehenditur.

Signa rectitudinis, vel obliquitatis Fiſtularum, & partium ad quas perueniunt deſumuntur non ſolum ab ſpecilli intromiſſione, ſed etiam ab excretis; Si enim rectæ fuerint Fiſtulæ, vſq; in fundum ſpecillum libero ingreditur, Si flexuoſæ, vel vnum, vel plures ſinus habentes, ſpecilli apex ingredi nequit, vtq; flexuoſos ſinus inueſtigemus, flexibile ſpecillum eſſe debet, vel ex Stanno, vel Plumbo, vel aliqua ſubtili, flexibili, & non frangibili radice, vel cerea Candela, vt ad Fiſtulæ figuram facile accommodetur. Si Fiſtula in carnem deſinat, inquit Celſus lib. 5. cap. 28. mollæ eſt quod vltimo ſpecillo contingitur, & pus leuæ, album, & copioſius egreditur. Si ad Neruoſum locum terminetur, pus coloris quidem eiuſdem, ſed tenuiius, & minus. Si ad Neruum, pus pinguæ & Oleo non diſſimilæ excernitur, & ex ſpecilli intromiſſione maximus & intenſus dolor excitatur. Si Neruus vero fuerit eroſus, & doloris & ſtuporis & punctionis ſenſus etiam adeſt, & motus, qui ab eo Neruo fieri ſolet, deterior ac debilior apparet. Si Fiſtula ad os peruenit, durum ac renitens, eſt, quod ſpecilli extremo tangitur, nec dolor vllus excitatur. Si vero ſpecillum ibi elabitur, non dum caries adeſt, niſi labitur, ſed æquali innititur, caries quidem, verum adhuc leuis eſt. Si inæqualæ quoque & aſperum ſubeſt, vehementis os exeſum eſt.

Excrementa ſimiliter, quę à Fiſtula cum oſſe corrupto excernuntur ſunt tenuuia, citrina, & fetida, vt in ſuperioribus diximus.

Si ad Cartilaginem perueniat, ipſa ſedes docet, peruentumq; ad eam eſſe, ex renixu ſeu renitentia patet. Si ad Venas, vel ad Arterias abſque horum Vaſorum eroſione Fiſtula perueniat, pus coloratũ, & veluti Fex, excernitur, quod ex ſanguine per dictorum Vaſorum poros reſudante & pure ſimul mixtis fit. Si autem Vena fuerit eroſa, ſanguis multus, craſſus, niger, & ſine ſaltu profluit, Si Arteria rubicundior, clarior & cum ſaltu ſangus effunditur.

DE FISTVLARVM Prognoſtico.

Fiſtulæ præſertim antiquę, profundę anfractuoſæ, & quæ plures ſinus habent, ægre curationem recipiunt, ratio eſt, quia antiquæ Fiſtulæ durum ac craſſum callum habent, & niſi eum difficultate tollitur, & Natura temporis diuturnitate ſuperuacuos humores per illas expurgare eſt aſſueta, & laborantes frequenter ab alijs morbis præſeruant, vt inquit Gal. 3. lib. de humoribus, & Com. 39. Sect. 3. lib. 6. Epid. vbi inquit. Quod antiquæ Fiſtulæ in loco decliui, & à principali parte remotę apertæ ſunt reliquendę & ſi ex ſe ipſis, vel alio pacto claudantur rurſus ſunt aperiendæ. Profunditas item Fiſtularum & anfractuoſitas curationis difficultatem facit, quia vſq; in fundum Med. inyci non poſſunt, & ſi multiplices ſint ſinus, maius in manuum operatione, quam in Med. pręſidium eſt, vt Celſus inquit, & minus opere eſt, ſi ſub cute tranſuerſo feruntur, quam ſi recte intro tendant.

Incurabiles ſunt omnes illæ Fiſtulæ, vt lib. 2. cap. 88. Albucaſis inquit, quæ perueniunt ad magnas Venas, vel Arterias, vel Neruos, vel Peritoneum, vel Inteſtina, vel ad Veſſicam, vel ad caui Dorſi vertebras, vel ad coſtas, & quæ in aliqua iunctura, vt Manus ac Pedis, ſiue aliqua neruoſa parte conſiſtunt, cũ hę partes fortia & aeria Med. quæ prò Fiſtulæ curatione conueniunt non admittant. Et Celſus lib. 5. cap. 28. inquit. Expedita curatio eſt in Fiſtula ſimplici recenti intra carnẽ, adiuatq; ipſum corpus, ſi iuuenilæ, ſi firmum eſt.

Inimica

Inimica contraria his ſunt. Itemque ſi Fiſtula os, vel Cartilaginem, vel Neruum, vel Muſculos leſit, ſi Articulum occupauit, ſi vel ad Veſſicam, vel ad pulmonem, vel ad Vuluam, vel ad grandes Venas, Arteriaſue, vel ad inania, vt Guttur, Stomachum, Thoracem penetrauit. Ad Inteſtina quoque eam tendere, ſemper periculoſum, ſepe peſtiferum eſt. Quibus multum mali accidit, ſi corpus vel ægrum, vel ſenilæ, vel mali habitus eſt.

Paul. lib. 4. cap. 49. inquit. Si Fiſtula ad os vſq; decumbat, curari hanc abſque manus opera impoſſibilæ eſt. niſi temporis ſpacio ſua ſponte ſquama, vel os abſcedat.

DE FISTVLAE Curatione.

IN Fiſtularum curatione quatuor præcipue Intentiones habere debemus, Prima in recta ſex rerum Nonnaturaliũ inſtitutione conſiſtit, Secunda in peccantium humorum euacuatione ac purgatione, Tertia in internorum membrorum rectificatione ac conroboratione, ne amplius ſuperflui humores gignantur, & ad affectam partem tranſmittantur, Quarta in Topicis, ſiue localibus conſiſtit.

Prima Intentio conuenienti cibo & potu completur, & alijs ſex rebus Nonnaturalibus recte inſtitutis, in quorum inſtitutione peccans humor conſiderandus, cum diuerſa ſex rerum Nonnaturalium inſtitutio, ſecundum peccantium humorum diuerſitatem requiratur.

Peccantes vero humores, præcipue dignoſcuntur, vt ſuperius pluries diximus, & ex totius corporis habitu, & ex colore, vt inquit Gal. Com. 2. primi Aph. & etiam ex excretis, quæ peccanti humori aſſimilantur, & alijs accidentibus pluries dictis.

Secundam Intentionem peccantiũ humorum euacuatione ac purgatione conſequemur, qui niſi ad expulſionem ſint parati conuenientibus Syruppis ſunt præparandi, deinde educendi, vt 22. primi Aph Hipp. iubet.

Vt Tertia compleatur Intentio, Medicamenta affectam ac mandantem, partẽ emendantia, ac roborantia, & humorum fluxum prohibentia, vt Repellentia, Deriuantia, & intercipientia, vt in ſuperiori bus fuit dictum, ſunt inſtituenda, & inter cetera infraſcripta à multis non parui nominis Autoribus maximis laudibus extollantur.

℞. Agrimoniæ part. 111. Plantaginis part. 11. Foliorum Oliuæ part. 1. ſcindãtur, & minutim contundantur, poſtea in vino albo coquantur, deinde colentur, & dicti decocti ieiuno ventriculo Cyatus vnus ſingulis diebus in aurora exhibeatur &, ſi vis ad ſaporis iucunditatem, ſaccarũ adere potes, vel.

℞. Oſmundæ, Filix mas à Dioſcoride dicta, part. 111. Gentianæ part. 11. Centaurei part. 1. M. & in vino albo coquantur, & ad ſaporis ſuauitatem ſaccatum ſimiliter addi poteſt, & in aurora Cyatus vnus ſingulo mane exhibeatur, vel.

℞. Agrimoniæ, Philipendulæ, Centaurei, Myſi an part. 11. Oſmundæ, Scrophulariæ an part. 1. Ariſtolochiæ, Gentianæ an parti. M. in vino albo coquantur, & Saccarum, vt ſuauior potio reddatur, addatur, & Cyatus vnus, ſicuti de alijs diximus, mane exibeatur, & dictis decoctis lignum Guaiacum ſiue ſanctum d. ͥum, etiam addi poteſt.

Poſt Calli à Fiſtula ablationem, Guaiaci ſiue ligni ſancti dicti, vel alterius exiccantis Medicamentis decoctum, ſi profuturum videbitur, etiam inſtitui & propinari poterit, & hoc faciendum, vt Fiſtulæ cauſa; & aliquod malum, quod eſt Fiſtulæ curatione oriri poſſet, prohibeatur.

Factis omnibus ſuperius dictis, ideſt optima inſtituta dieta & euacuato corpore, & internis partibus corroboratis, & dictis ab affecta parte humorum influxu prohibito, ad Quartam Intentionem deueniendum eſt, quę in Topicis ac particularibus remedijs conſiſtit, & his duplex curatio fieri poteſt, ideſt vera & legitima & Palliata & in legitiã. Primum ergo de vera curatione dicemus, deinde de Palliata.

In vera Fiſtulę curatione, cum plura ſe nobis offerant, ideſt cauitas, cauitatis profunditas, & altitdo, calloſitas & orificij anguſtia, videndum à quibus horum inci piendum, cum cauitas repletione, & vnitione egeat, & cum vnitio neque carnis generatio fieri poſſit, niſi callus auferatur, & Callus auferri non poteſt, neq; in quibuſdam Medicamenta vſq; in fundũ applicari *Vera Fiſtula curatio.*

applicari nequeunt, niſi orificium dilatetur, ideo ab orificij dilatatione incipiendum, & hec erit prima noſtra Intentio, Secunda Callum auferre, Tertia erit ſinũ mundificare & purum reddere, Quarta erit carne ſinum replere & conglutinare, & optime partem conſolidare. Quando igitur fiſtulæ orificium non ſatis hiet ac pateat, Turundis ſiue Tentis dilatandum huiuſmodi vero Tentæ fieri debẽt ex materia, quæ in ſe ipſam humiditates imbibat, & turgeſcat & ſic Fiſtulæ ſinum dilatet, ſicuti eſt contorta, & valde compreſſa Spongia, Radix Brioniæ, Ariſtolochiæ, Gentianæ, Draguncul i Maioris Serpentarię etiam dictæ, & ſimilium. Hę vero Tentę parte quà primum in fiſtulam infiguntur tenuiores, altera craſſiores eſſe debent, & ſemper filo alligandę ſunt vt ſi in profundum deſcendant, vel nimis hereant, tuto, & probe extrahi poſſint; Et ſi volumus. vt valentius agant, Medicamentis ad callum eximendum comparatis imbibantur, & 12, horarum ſpacio demittantur deinde extrahantur, & ſi orificium ſatis non fuerit dilatatum, craſſior Tenta ſemper immittenda, donec ſatis late pateat, & ſi fieri poteſt, totus ſinus vſq; ad fiſtulę fundum, dilatandus; Animaduertendo ne ex frangibili materia Tentę fiant, & ſi tali materia fiant, optime filo alligentur, ne in extractione aliqua portio intus remaneat. Dilatato quantum eſt ſatis orificio, ad Secundam Intentionẽ deueniendum, ideſt ad Callum eximendum ac auferendum, qui tribus modis auferri poteſt, vel Medicamentis vel Inciſione & vſtione, vel inciſione tantum. Medicamentis auferrtur Callus in ijs precipue qui neq; vſtionem, neque inciſionẽ ferre volunt, vbi recens eſt Fiſtula, & callus non admodum craſſus Huiuſmodi autem Medicamenta acria ac erodentia eſſe debent, & eo acriora, vel minus acria, quo Callus craſſior, vel tenuior fuerit.

Callum eximentia mitiora.

Inter mitiora vero, quę tenuem & recentem Callum eximere poſſunt, ſunt omnia valenter Detergentia in ſuperiori Capite dicta. Et inter valentiora eſt vng. Apoſtolorum, Aegiptiacum, Tabacci ſuccus, Ariſtolochiæ Rotundæ Radix abraſa, Melle illinita, & impoſita, Spondilij etiam radix deraſa & impoſita, vt inquit Paul. lib. 4. cap. 49. Ellebori nigri radix ſimiliter tribus diebus in fiſtula demiſſa, præſertim in Callo ab humore melancholico orto, quam occulta proprietate humorem euacuare, & Callum eximere inquiunt, & Elaterium Terebenthina exceptum in pituitoſo Callo laudatur.

Valentiora.

Exedentia valentiſſima.

Inter valentiſſima ſunt Calcanthum vſtum, precipitatum, Cantharidarũ puluis, Sapo niger, Lac Tithymali, Myſi, Chalcitis, Sory, Auri pigmentum, Lixiuium è Cinere, & viua Calce confectum Chimiſtarum Aqua, Arſenicum lotum, & puluerizzatum, & Trociſci omnes pluries dicti, & alia, quæ cauſticam vim habent, dictis vero vti poſſumus in Tentarũ ſiue Turundarum forma, vt ſunt illę, quę à Paulo deſcribuntur, quę fiunt ex Erugine dragm. XII. Ammoniaci dragm. II. & Aceti q. ſuff. & S. A. Fiant Tentę ſiue Turundę, & illę Turundę, quę Arſenico illiniuntur, Callum optime tollunt, vt experientia patet, Vel dictis vtimur in ſubtilem puluerem redactis, quæ in fiſtulam poſt ea inſufflantur, vel aliquo accomodato liquore diſſolutis, vt ſunt infraſcripta, quę per Oricularium Clyſterem in fiſtulã inyci debent, & pręcipue liquida conueniunt in profundis, cunicuoſis & anfractuoſis fiſtulis, & iniecto Medicamento, ne refluat, Linamento concerpto, vel Goſſipio, vel aliqua re ſimili os fiſtulę claudendum, vt de ſinu ſuperius diximus, cũ niſi diutius materia intus contineatur bonum effectum preſtare nequeat, & circũſtantibus partibus, quando acrioribus Medicamentis vtimur, refrigerantia ac adſtrigentia applicari debent, vt eſt Vng. Defenſiuum, vel ſimilę, & hoc faciendũ ne dolor, & ex dolore inflammatio exeitetur; Medicamenta liquida in fiſtulam inycienda, & Callum abſumentia ſunt infraſcripta.

Fiſtulæ Callum Exedentia liquida.

℞. Lixiuij ex Cineribus Corticum Fabarum, & Braſſicę vnc. IIII. Mellis Roſacei vnc. I. ſ. Aluminis vnc. ſ. M. & modicum bulliant, deinde ℞. dicti decocti vnc. III. Pulueris precipitati vnc. ſ. M. & fiat iniectio, quę ſatis mitis eſt, Vel ℞. Vng. Aegiptiaci vnc. ſ. Arſenici ſcrop I. Sublimati vnc. ſ. Lixiuij vnc. III. Aquę Roſarum vnc. II. Aquę Plantaginis vnc. IIII. M. & ad tertię partis conſumptionem bulliant, & tribus diebus

iniectio

iniectio fiat, vel plus, aut minus, ſecundum quod citius, vel ſerius Callum conroſerit. Et qui plura Medicamenta deſiderat, adeat Aetium Serm. 14. cap. 55. & Paulum lib. 4. cap. 49. & lib. 6. cap. 77.

Cognoſcitur vero aerę acerodens Medicamentum ſuum effectum præſtitiſſe ex Vlceris tumefactione, quæ poſtea apparet.

Si quando vero longior & tranſuerſa fiſtula eſt demiſſo Specillo contra principium huius incidi commodiſſimum eſt, & Collyrium vtrinq; demitti debet, inquit Celſus loco ſuperius citato.

Curatio Fiſtulæ per inciſionem vel vſtionem.

Ferro & igne aufertur Callus in ijs fiſtulis pręcipue, quæ non ſub cute, ſed intro rectæ feruntur orbiculatim & circum circa totum Callum incidendo ac auferendo, & ſi Calli portio aliqua remanſerit, cauſtico Medicamento auferenda, & niſi cauſtico Medicamento cedat, candentibus Medicamentis adurenda. In illis fiſtulis ſimiliter, quæ rectos habent ſinus, & intro tendunt; tantum candentibus ferramentis totus callus auferri poteſt. Ferro & igne etiā vtimur in illis fiſtulis præcipue, quæ ſunt in ſummo, ideſt ſub cute & flexuoſos ſinus habent; Primum igitur Ligneo ſpecillo aliquantiſper plano intromiſſo, ſinum totum Nouacula ſiue Scalpello ſuper ſpecillum incidimus, & ſi plures flexus reperiantur, hi quoq; & ſpecillo & Scalpello perſequendi ſunt, & ſic ſinus omnes aperiendi & incidendi. Apertis omnibus ſinibus, ac Fiſtulæ fine adinuento, ſinus penicillis ex Stuppa Oui albumine imbibitis replendi, & deſuper ſplenia ex Stuppa eodem Oui albumine imbibita ſuperponenda, vt dolor leniatur, ſanguis ſiſtatur, & in poſterum d em abſciſſi ſinus dilatati ac aperti ſeruentur. Deinde ſequenti ignito ferramento locus adurendus, vel cauſtica Medicamenta applicari poſſunt, vt calloſitas auferatur. Poſt Fiſtulæ vſtionem, vel ferro, vel cauſtico Medicamento factam, aliquod Auodinū applicandum, vt eſt Oleum Roſaceum cum Oui Vitello mixtum, vel quid ſimile, deinde, quæ Cruſtam, ſiue Eſcaram remouent ſunt applicanda, vt eſt Butyrū vel alia vnctuoſa pluries ſuperius dicta, quibus vſque ad Eſcare remotionem, & in puris conuerſionem vti debemus. Et ablatę Calloſitatis & mortificatæ Fiſtulę euidens indicium erit pus optimum, & & in pauca quantitate ab Vlcere excretū & locus ſine Tumore, & Dolore, & ad vnguem ſiccus, vt inquit Gal. 2. ad Glauc cap. 8. Ferro tantum aufertur calloſitas & Fiſtula curatur, inciſis omnibus cauitatibus ac ſinibus, vſq; ad Fiſtulæ fundū vt ſuperius diximus, & callus totus, vel Vnguibus, vel ſpecilli acie, vel Nouacula detrahatur, ita vt ſinus a callo & à ſorde omnino immunis appareat, quod, vt Auic. inquit, viuæ & probæ carnis præſentia percipitur.

Ablati Calli ſignum.

Tota ablata calloſitate, ſinus detergendus ac purus reddendus, vt bona caro regenerari, & ſinus optime conglutinari poſſit, & ſic Tertiam Intentionem conſequemur. Hoc vero fit, vel Mulſo, vel Melicrato, vel Muria, vel decocto Erui cum Melle vel Aluminoſa Aqua, vel alijs in ſuperiori cap. dictis, Vel infraſcripto Medicamento, quod maxime ad Fiſtulas detergendas laudatur, filamenta ex eo illiniendo.

Deterſiuum.

℞. Reſinæ Tereb. Aqua vitæ lotę vnc. III. Succi Apij, Succi Cynogloſſi an dragm. VI. Mellis Ros. Col. vnc. I. 5. Ariſtolochiæ Rot. dragm II. Farinę Lupinorum vnc. 5. coquantur Succi & Terebenthina cum Melle Roſaceo vſq; ad conſumptionem medietatis Succorum, deinde reliqua commiſceantur, & ſi dicto Medicamento Sarcotica adiungantur vt eſt Myrrha Sarcocolla, Iridis & Peucedani, radix, & ſimilia, prò carne regeneranda optimum erit. Infraſcriptū etiam pro fiſtula maxime exiccanda, conglutinanda, & parte affecta roboranda maxime a multis Autoribus laudatur.

Med. Glutinans ac Sarcoticum

℞. Aquæ vitis vnc. II. Vini Maluatici vnc. I. Mellis Ros. dragm. X. Myrrhę Rad. Peucedani tritæ an dragm. II. Sarcocollæ, Aloes hep. an dragm. I. 5. M. & omnia moderate vnico tantum feruore bulliant, & hoc Medicamentum Oricula io Clyſtete in Fiſtulam inyciatur, & his, vel ſimilibus quartam Intentionē conſequemur. Vtq; ſummatim dicam & breuitatis gratia pro Tertia & quarta Intentione conſequenda, eadem Medicamenta, & eadem puluinaria, ac vincula, ſiue faſciaturę, & tandem omnia conueniunt, quę in ſinuoſo vlcere ſuperius diximus,

ximus, cum ablato Callo, non amplius ſit Fiſtula, ſed ſinuoſum Vlcus; Si vero cum fiſtula os corruptum adſit, vt Cap. de Vlcere cum oſſe corrupto complicato diximus, vitiatum os curandum ac auferendum; Et hec quo ad veram & legitimam Fiſtularum curationem. Modo ad palliatam ſiue fucatam curationem deueniendum eſt, quam inſinuauit Gal. lib. de Tum. Pret. Nat. cap. 4. & Auic. 4. 4. Tractatu 4. cap. x1.

DE FVCATA ET INLEGITIMA FIſTULÆ CURATIONE.

NON vera & inlegitima curatio in Fiſtulis fieri debet in ijs, qui ob vitium, vel animi imbecillitatem, vel ob quid aliud dolores, qui ex actibus Med. vel ex vſtione, vel Inciſione excitantur, ferre non poſſunt, Vel in ijs Fiſtulis, in quarum curatione, ne maius malum ſequatur, dubitamus; Vel quãdo eſt in aliquo nobili membro & propè Venas, vel Arterias, vel Neruos, vel Neruoſas partes attingat.

Vbi conueniat iſta Curatio.

Prò hac igitur curatione facienda tenuis Dieta inſtituenda, & optime à ſuperuacaneis humoribus corpus euacuandum & humorum qui continuo gignuntur, ad aliquas partes minus nobiles Diuerſio facienda, cum dixerit Auic. Innaturalis meatus, qui diu emanauit, vt in antiquis fiſtulis, obturari nequit abſq; grauiori timore & commotione, niſi manatio conſueta ad proxima deriuetur.

Quo ad localia, ſinus quo ad fieri poteſt à fraudolenta carne & ſorditie expurgandus, deinde Medicamentis in ſuperiori cap. dictis exiccandi vim habentibus ſinus exiccandus & Turundæ auferendæ, & deſuper noua & mollis Spongia, vel in Lixiuio, vel in Thermali Aqua, vel Calcis imbibita & expreſſa alliganda, & his Fiſtula exterius conſolidatur, & ſana apparet, & ſic per aliquod temporis ſpaciũ permaneat; Interius adhuc ſinu exiſtente, in quo temporis diuturnitate, vt plurimum, noua humiditas coadunatur, ex qua rurſus fit abſceſſus, & fiſtula renouatur. Et licet potius infirmi ſolatio, quam vt bene de hac curatione ſit ſperandum, hec curatio fiat, tamen non eſt omnino ſpernenda, quoniam interdum ex hac cu ratione aliqui optime fuerunt ſanati, & hoc aliquando in ijs euenit, qui optimo ſunt corporis habitu, & ſanam cutem habent.

Clauſo enim fiſtulæ orificio, cum calor tranſpirare non poſſit, probe naturales illius partis actiones exercet, ideſt bene concoquit, digerit, & excrementa reſoluit, & ideo etiam aliquando ſinus coaleſcere facit, quod aperto fiſtulæ orificio fieri non poteſt, cum naturalis calor per orificium tranſpiret, & hec de inlegitima Fiſtulę curatione dicta ſint ſatis.

DE EXVLCERATO CANCRO nihil dicemus, cum abunde lib. de Tum. Preter Naturam Cap. 30. fuerit à nobis dictum, ideo vide locum.

DE PARTICVLARIVM Vlcerum Curatione.

LICET particularium Vlcerum curatio à propoſita Methodo non diſferat, ideſt quod vbi Corroſio vel Virulentia, vel corruptio, vel ſordiciẽs, vel quid aliud adeſt, & Medicamenta conroſiui, Virulentiæ, Putredini, & Sordiciei dicata ac conferentia competunt & ſic de alijs.

Tamen cum propter cuiuſque particularis partis temperiem diuerſa in quibuſdam curatio inſtitui debeat; Ideo poſt curationem Vlcerum in Vniuerſali, ad particularium Vlcerum curationẽ deueniendum eſſe iudicauimus, a capite incipiendo, & deinde ad omnes inferiores partes ordinatim deſcendendo.

DE MANANTIBVS Capitis Vlceribus Caput 14

IN Capite præcipue manantia Vlcera fiunt, quæ à Grecis Achores & Cerion nominantur, à Latinis Vlcera manãtia, ſiue Achores, & Faui dicũtur, & Auic Saphatum, & Ali Abas, & Recentiores Tineam appellant, à ſimilitudine Vermiculorum illorum, qui in veſtibus oriuntur, Tineæ, dicti, quia ſicuti Vermiculi illi Pannum perforant, ſic Tinea in Capitis

Quio nominis

Digitized by Google

cute foramina efficit, & ſub hoc nomine omnia manantia Capitis Vlcera comprehendi poſſunt.

Quidrti Achores igitur, vulgo Tinea dicta, ſecundum Gal. lib. de Tum. Preter Naturam & Paul. lib. 3. cap. 3. ſunt Vlcera Capitis foraminulenta, cum aliquo tumore, a quibus ſanies tenaxem anat, vel Mel li ſimilis.

Differentia Differentiæ horum Vlcerum à pluribus deſumi poſſunt, vt ab excretis, & foraminum magnitudine, Nam ſi Melli ſimilis materia emanet, & foramina maiora ſint, Cerion ſiue Faui appellantur, Si vero minora ſint fora nina, & materia tenuior, ſed glutinoſa, a tenuuibus foraminibus eructet, Achores appellantur. Vel Differentiæ ſumuntur à Magnitudine, vel à Tempore, vel ab Aetate, ſiue bono vel malo more, vel a coniunctis, cum huiuſmodi Vlcera ſint, vel magna, vel parua, recentia, vel antiqua, in viro, vel in muliere, in puero vel in adulto, & benigna, vel maligna, cum dolore, vel inflammatione, vel ſine his. Poſſunt etiã à cauſis differentiæ ſumi, vt inferius dicemus. Ex ſuperioribus igitur dicere poſſumus,

Species. quod Vlcerum Capitis manantium ſpecies duæ ſunt, vt Achores, quæ ſunt Vlcera anguſtis foraminibus & glutinoſam ac viſcoſam humiditatem eructantia, Et Cerion ſiue Fauus dicta, quæ ſunt Vlcera amplis & ſatis patentibus foraminibus,& tamem Mellis craſſitie emittentia.

DE CAVSIS MANANTIum Vlcerum Curatione

Capitis manantia Vlcera, vt inquit Gal. lib. primo de Comp. Med.S. Loca, generantur ex humore mixto, qui partim tenuem & ſeroſum ac mordacem, partim craſſum ſuccum in ſe habet. Tenuis itaque humor, vt potè mordax, primum quidem ad ſcalpendum ipſos impellit, progreſſu vero temporis ad ſcalpturã, tum tumor augeſcit, tum foramina circa ipſam abrumpunt, & lib. de Tum. Pret. Nat. dixit Gal. Achor Vlcus eſt in Capite, quod facile conycias, Pituitæ ſalſæ & nitroſæ eſſe ſobolem, vt à quo ſanies quædam, nec Aquoſa ſimpliciter, nec ita, vt Mel, craſſa, defluit, eiuſmod eſt in Ceria ſiue Fauo; Paul. etiam lib. 3. cap. 3. ex nitroſa ſalſaque pituita hec Vlcera creari credit, Alij ex melancholia, Alij ex ſanguine ſub cute maligne putreſcentibus; Dicendum tamen, quod ex ſingulis humoribus, ſi ex putrefactione & aduſtione tantam acredinem acquirant, vt erodendi vim habeant, hec Vlcera fieri poſſunt. Oriuntur etiam aliquando talia Vlcera ex praua partis intemperie, quę quicquid pro illius partis nutrimento venit, totum corrumpit, & ideo quando ex tali cauſa ſiunt, & ſi omnia vniuerſalia Medicamẽta recte inſtituantur, ac in executionem ponantur, Vlcera tamen non ſanantur, niſi particularibus partis temperies tollatur Ex contagio ſimiliter in puerulis & alijs teneram carnem habentibus hec Vlcera oriuntur, cum ſit contagioſus morbus

DE SIGNIS MANANtium Vlcerum Capitis

Talium Vlcerum notæ ſunt manifeſtæ, quoniam in cute Capitis ſcabies cum cruſtis, & ſquamis apparet, quæ ſunt albæ ſiue Cinericeæ, Fetidæ & aſpectu horribiles. Fiunt vero cruſtæ huiuſmodi coloris, ob aduſtorum humorum incinerationem, cum Cinis ad album colorem trahat, nam color in adurendo primum denigratur, & incinerando dealbatur; Pruritus etiam adeſt,& capilli ob materiam malignæ putreſcentem & eorum radicibus adherentem,eaſq; erodentem, decidunt, & euulſi capilli radix craſſa & cum lento & craſſo humore obſita eſt, & ſi cruſtæ auferantur, tenuuia foramina apparent,& Gal. primo de Cõp Med. S Loca, horum Vlcerum ſigna tradens inquit.

Inter affectus inuadentes Capitis cutẽ Achores annumerantur, ex Tumorum prætet naturam genere exiſtentes, quo affecta particula foraminibus quibuſdam tenuibus eroditur, tenuique humore, & modice viſcido redundantibus, & Faui ſigna tradens inquit. His proxime accedit cutis illa affectio, quæ Cerion Grecis, Latinis Fauus dicitur, foraminibus in eo maioribus, in quibus humor Hymettio Melli ſimilis continetur.

Humorum talia Vlcera facientium ſigna ex excretis deſumuntur, nam ſi admodum tenues conſiſtentia humores excernantur,

cernantur, ex Bilioſis fieri indicant, ſi craſ ſi & glutinoſi, ex Pituitoſis, vel melancholicis, ſi mediocri conſiſtentia ſint, & alia prædominātis ſanguinis ſigna ad ſint ex ſanguine ortum habuiſſe, iudicare poſſumus.

DE MANANTIVM Capitis Vlcerum Prognoſtico.

CVM nitroſa & ſalſa pituita, vel melancholicus humor, vel humores alij ſub cute maligne putreſcunt, & quia Capillorum radicibus multa adherent, & quia cutis in capite denſior ceteris partibus adeſt, & vix tota materia detergi, & elui poteſt. Ideo huiuſmodi Vlcera ægre ſaneſcunt.

Antiqua Capitis manantia Vlcera, aut curationem non recipiunt, aut difficillime ob habituatam iam partis intemperiem. & ideo dicere poſſumus. Quanto capitis Vlcera, & aliç cutis infectiones recētiores ſunt, tanto facilioris ſunt curationis, & è conuerſo. Sic quanto Achores & aliæ cutis infectiones profundiores, & magis cuti ſunt affixæ, eo difficilioris curationis ſunt. Hec manantia capitis Vlcera ex humorum pernicie orta Infantibus & Adoleſcentibus. vt plurimum eueniunt, & ob ſanguinis abundantiam, & ob ingluuiem, ob quam ij multis ſuperfluitatibus replentur, & ratione molliciei facilius per contagium ab hac infectione inficiuntur. Iuuenes autem, cum calorē fortiorem, & magis ad ſuperfluitates abſumendas aptum habeant, ideo minus Achoribus tentantur.

Si pauca item fricatione cutis rubeat, ſignum eſt quod Achores facilius curari poterunt. Si tardius, & maiori fricatione vix rubicunda euadat, difficilius curantur, & fortioribus Medicamentis egent. Si nullo pacto rubicunda euadat, vel curationem non admittit, vel fortiſſimis præſidijs, vt ſcarificatione & alijs valentiſſimis Med, vt inferius dicemus.

DE MANANTIVM Capitis Vlcerum Curatione.

IN horum Vlcerum Curatione inſtituenda, imprimis animaduertendū, vtrum affectio ſit magna, vel parua, recens, vel antiqua, benigna, vel maligna, cum in parua affectione, recenti, & benigna, tantum vnam Intentionem quæ in localibus conſiſtit habere debeamus, vt inquit Gal. 1. de Comp. Med. S. Loca. Localibus ergo leuioribus tunc vti debemus, & purgationes & fortia Medicamenta opus non ſunt. Recordandum tamen, quod externa cutis capitis, ob ſui naturalem temperiem valenter ſiccantia deſiderat.

Si vero affectio ſit magna, antiqua & mali moris, cum ab humorum vitio foueatur, Tres. Intentiones habere debemus. Prima in ſex rebus Nonnaturalibus, & præcipue in victu conſiſtit, Secunda in peccantiū humorum euacuatione, Tertia in localibus & topicis Medicamentis. Victus ergo ratio ex cibis boni ſucci inſtituatur, & omnia acria, ſalſe, glutinoſa, & craſſa, vitanda, vt loco ſuperius citato inquit Paul. & ea omnia, que generationis prauorum humorum, & eorum aduſtionis cauſa eſſe poſſunt, vt eſt ſatietas, & ciborum copia, & exercitia poſt cibum.

Pro Secunda Intentione conſequenda vt loco ſuperius citato Gal. inquit, totū corpus à peccantibus humoribus, & hūc morbum generantibus expurgandum, ac euacuandam, & hoc conuenientibus Medicamentis, & Venæ ſectione, niſi quid obſtet, faciendum, deinde, & per os, & per nares ideſt Gargariſmis, & Herrinijs & his ſimilibus caput purgandum, & ſic humorum influxus prohibebitur.

Vt Tertiam Intentionem conſequamur, inquit loco ſuperius citato Gal. Et pharmaca idonea erunt, quæ craſſum humorem incidant, & quæ facultate neceſſario diſcutiant, & repellant, & inter cetera Acetum exquiſitiſſime acidum, ideſt optimum, laudat, cum ex incidentium ordine exiſtat, diſcutiat, & reprimat, ac quod influit, repellat, & dictum Acetū Metallicis Pharmacis miſcendum, ſemper ab imbecillioribus incipiendo, præſertim ſi dolor infeſtet, & inquit, quod apta ad hanc rem ſunt Terra Cimolia, Cretica, Lemnia, & Samia, preterea Pompholix, Spodium, Litargyres, & Cadmia tenella, & ſi his remedijs malum non cedat, Pharmacum ex Charta ſiccum, & Aceto dilutum illinito, Prius ſemper Capillos abradendo.

Si vero huiuſmodi Vlcera inflammata & dolore affecta fuerint, conſiderandum, an Dolor, & inflammatio magna, vel parua ſit, & ſi leuis dolor adſit, & parua Inflammatio, linatur caput Oleo Roſaceo cum ſeuo Caprino mixto, & Oui vitello, Vel Fenugreci farina cum Roſaceo mixta, Vel Fabarum Farina cum vino & Roſaceo mixra, & his parua Inflãmatio & dolor lenietur; Si vero dolor, & Inflammatio magis vrgeanr, Medicamentum, quod humidum ſit, & molliat, & ſine acrimonia concoquat, vt Gal. inquit, eſt applicandum, vt eſt infraſcriptũ Parygron à Grecis dictum.

℞. Adipis Suilli recentis & curati vnc. v111. Ceræ vnc. 1111. Ceruſæ, Argenti ſpumæ an vnc. 1. M. & S. A. fiat in vnguenti forma.

Imprimis ergo ante localium applicationem caput radendum, & hoc faciendum bis in hebdomada, deinde, vt cruſtę decidant, & cutis munda reddatur, per tres dies mane & ſero abluatur caput aliqua ex infraſcriptis lotionibus, deinde calidis Linteis optime exiccetur, & inungatur caput Oleo nucum calido, vel Chamomelino, vel Violaceo, vel de Cherua, ſiue de Miraſole vulgo dicto, vel ſeparatis, vel ſimul mixtis, poſt tertiam diem iterum radatur, & fricetur caput cum Tartaro diſſoluto in aliqua ex infraſcriptis lotionibus, vel cum ſquilla, vel cum Allijs & poſt dictam fricationem iterum abluatur, & cum panno Lineo exiccetur, & deinde dictis Oleis inungatur mane & ſero vti diximus, & ſic trium, vel quatuor dierum ſpacio faciendum poſtea iterum abradendum, & vna ex infraſcriptis Inunctionibus inungatur, ex quibus aliquæ ſunt mitiores, aliæ valentiores, cum huiuſmodi Topica remedia ſint diſtinguenda pro vt morbus eſt magnus, vel paruus recens, vel confirmatus, ſuperficialis vel profundus, benignus, vel malignus, nec non pro vt Aeger ratione Aetatis, Sexus Habitus corporis, vel aliter aut molliorẽ aut duriorem naturam obtinet.

Lotiones

Lotiones ſunt infraſcriptæ, ℞. Lixiuij facti cum cineribus Lignorum Ficus, in quo incoquantur, Malua, Lapatium acutum, Beta & amari Lupini, Vel abluatur cum decocto ex Myrti Baccis, Folijs Rubi, Bryonię, Lenticulæ, amaris Lupinis, & Aſparagum Radicibus; Vel ablutio fiat cum decocto Fumarie. Lapatij acuti, Foliorum Hederę, Oleaſtri, Salicis, Acetoſæ, & ſcillæ, Vel fiat Lixiuium, ex Cineribus ſarmentorum vitis, Fraxini & Braſſicæ, in quo incoquantur Chalamentum, Lauri folia, Chamemolum Melilotum & Stechados, Vel ablutio fiat cum decocto fumariæ, Lapatij acuti, Chamemoli, & Foliorum ſalicum.

Vnguenta.

Inunctiones, ſiue Vnguenta ſunt infra ſcripta.

℞. Tutiæ preparatę vnc. 5. Spodij, Thuris, Litargirij an dragm. 11 Aceti acerrimi q. ſuff M. pro Linimento, & hoc mitius eſt, vel.

℞. Sulphuris viui, Ellebori albi, nigri an dragm. 111. Fecis vini vſtę, Chalcis Aceto maceratę an dragm. 1. 5. Olei antiqui q. ſuff. M. & fiat Linimentum, quod valentius eſt.

Gal. maxime laudat Medicamentum factum ex Papiro, ſiue Charta, quod ab eo deſcribitur 5. de Comp. Medicamentorũ S. Gen. cap. 14. & valentiſſime agit Quamuis Papirum, ſiue Charta noſtras non ſit eadem Antiquorum, tamen fere eaſdem habet facultates, ideſt exiccandi, ſed bene verum eſt, quod debilius agit vel.

℞. Argenti Spumę, Thuris an dragm. 111. Sulphuris viui dragm. 11. Olei Roſacei vnc. 1111. Aceti vnc. v1. M. & quouſq; dicta ad ſordium conſiſtentiam incraſſentur, coquantur, vel.

℞. Pulueris foliorum Myrti vnc. 5. Sulphuris viui, Litargirij an dragm. 1. Olei Myrtini vnc. v1. Aceti acerrimi vnc 11. M. & aliquantiſper coquantur, & fiat Linimentum, vel.

℞. Succi foliorum Myrti, Acacię, Thuris an dragm. 11. Olei Laurini, Aceti an vnc. 11. M. & caput liniatur, vel.

℞. Aluminis vſti, Calchanthi an vnc. 1. Ariſtolochię, Aeruginis raſilis an vnc. 5. Picis naualis vnc. 11. Axungię Equi vnc. 1. veteris Butyri lib. 1. M. & Fiat Vnguentum, vel.

℞. Ellebori albi, nigri, Sulphuris viui Atramenti, Litargirij Chalcis viuę, Aluminis, Gallarum, Fuliginis oris Furni Cineris corticum Auellanarum, an vnc. 5. Argẽti viui extincti, viridę Aeris an drag. 11. ex his omnibus puluis tenuiſſimus

fiat

ſiat, poſtea ℞. Succi Borraginis, Scabioſę, Fumarię & Lapatij acuti an vnc. ıı. M. & lento igne bulliant cum fece Olei antiqui, & Aceto acerrimo an q. ſuff. Deinde addantur ſupradictarum rerum pulueres, & in fine addatur picis liquidę vnc ı. Cerę nouæ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vnguentum, quod in optime purgato corpore, & debitis modis adhibitum optimum eſt, & nunqnam me decepit.

Si verò ex fortibus Medicamentis aliqua leſio in cute appareat, à fortioribus & acribus abſtinendum, & caput Adipe Anſeris, vel Gallinę, vel ad dolorem leniendum, ſuperius inſtitutis Vng. vel Linimentis inungatur,

Aliqui volunt, quod ſiant nouem Pileoli de Panno Laneo, vel Lineo, qui pice nigra & Reſina ſimul mixtis illiniantur, & calidus ſuper caput raſum vnus ponatur, & nouem dierum ſpacio ſic teneatur, poſt violenter remoueatur, & capilli, qui remanent volſellis auellantur, Deinde caput vna ex ſupraſcriptis lotionibus abluatur, & poſt perfectam capitis exiccationem, denuo ponatur ſecundus Pileolus calidus, & nouem diebus maneat, & ſiat, vt ſuperius fuit dictum, quouſque nouem pileolis vſi fuerimus, Deinde caput mane & ſero aliqua ex ſupraſcriptis lotionibus abluatur, & aliqua ex ſupraſcriptis inunctionibus poſtea inungatur, Et hac curatione pluries vſi fuimus, & in affectu inueterato optima eſt.

Infraſcriptam Lotionem etiam cum Inunctione infraſcripta valde vtilem in Achoribus non valde antiquis adinuenimus.

℞ Lixiuij dulcis q. ſuff. pro vnica vice in quo decoquantur Ariſtolochię Rot. Panis Porcini an vnc. 5. Gentianę, Rheu pontici an dragm. ııı. Centaurij Maioris dragm. ıı. decoquantur omnia ad cōſumptionem tertię partis Lixiuij, & cum eo lauetur caput ſemel, vel bis in die, deinde exiccetur, & infraſcripto Oleo Mag caput inungatur.

℞. Ireos vnc. 5. Squillę vnc. ı. Centauri Min. vnc. 5. Myrtillorum vnc. ı. Garyophillorum vnc. ı. 5. Olei Amigdalarum Amararum lib. ı. ponantur omnia ſimul in Vaſe vitreo bene obturato, & bulliāt in Balneo Marię lento igne per ſex horas, poſtea ſeruetur Oleum in ſole, remouendo eum nocte, & tempore nubiloſo, & hoc Oleo calido illiniatur caput, ſicuti diximus.

DE OCVLORVM VLCEribus Cap. 15.

QVAMVIS Vlcus vere & proprie dicatur, vbi in carnoſa parte continuitas ſoluitur, & cum ſanie eſt, vt à Vulnere diſtinguatur, vt 4. Meth. cap. ı. Gal. inquit, Tamen ſi in membranoſa partę ac ſpermatica cum ſanie continuitatis ſolutio accidat, Vlcus etiam dici poterit, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 22.

Oculorum ergo tunicæ, ſicuti carnoſæ partes, Vlceribus affici poſſunt. Sed cum oculus pluribus & diuerſis partibus ſit cōpoſitus, plures & diuerſæ partes Vlcere affici poſſunt, cum interdum Coniunctiuam, ſiue Adnatam tunicam, interdum Corneā, aliquando Angulorum aliquē, & quandoque palpebram Vlcere laborare videamus, Et Gal. ı. de Sympt. Cauſis inquit.

Nec Chriſtallinus humor eſt à continuitatis ſolutione immunis.

Differentiæ horum Vlcerum deſumi poſſunt, vel à parte affecta, vel ab eorum qualitatibus, vel à moribus, vel à cauſis, cum differant Corneæ Vlcera ab illis, quę ſunt in coniunctiua, & alia ſunt magna, alia parua, alia munda, alia ſordida, alia boni moris, alia excedentia & mali moris, aliaque ab externa cauſa orta, alia ab interna, vt poſt Ophtalmiam, vel Vngulam, aut Pterigium, aut poſt Lachrymas aut poſt calidam & acrem fluxionem & ſimilia. Gal. tamen lib. de Medicis Definitionibus in Cornea quatuor Vlcerum differentias, ſiue ſpecies poſuit, & prima nominatur caligo, Secunda Nebula, Tertia Albor, & Quarta Lanoſa; Auic. vero lib. 3. Fen. 3. Tract. 2. cap. 3. tres ſpecies adiungit, quarum prima illæ Auluſſi, Latini foſſulam nominant Secunda Luluma, & vngula dicitur, Tertia ab Auic. Alſicume & à nobis Aduſtiua nominatur.

DE VLCERVM OCVlorum Cauſis.

Cauſæ Vlcerum Oculorum, vel Externæ, vel Internæ eſſe poſſunt, Externæ, vt Aetius Serm. 7. cap. 15. inquit, ſunt aliquid in oculum illabens, Caſus percuſſio, ſiue contuſio, Internæ sũt acrium humorum influxus, ex quibus in oculi tunicis eroſio fit, aut tales ibi fiunt humores propter Apoſtema, aut puſtulas, ſiue Veſſicas illic aduenientes.

DE VLCERVM OCVlorum Signis.

Horum Vlcerum ſigna manifeſta ſunt, cum viſus ſenſui pateant, & ſi Vlcera ſint in coniunctiua Tunica, rubicundi coloris apparent ob multas Venas, quæ per hanc tunicam diſperguntur ſi ſint in Cornea alba ſunt, & ita reddun tur ob ſaniem ibi retentam, vel ob aerem intra diſruptas tunicas ingredientem, & quo Vlcus profundius fuerit, magis ad albedinem tendit, & ideo in Caligine cum parua & ſuperficialia Corneæ Vlceta ſint albedo quaſi atomoſa, & diſperſa apparet, & laborantes tanquam puluerem ſuper oculum aſperſum ſentiunt, & in Nebula macula magis alba, ſed minoris dilatationis apparet, in Albore vero, cum Corneę tunicę circumferentiam occupet quæ coniunctiuæ adnectitur, ex parte quà coniunctiuam tangit, rubicundi coloris eſt, & ex parte erga pupillam albi coloris apparet; In Lanoſa vero, circa pupillam quaſi Lanæ flocci hinc inde diſperſi apparent, In foſſula Vlcus eſt anguſtum ac mundum, & ſubmerſam habet profunditatem, Vngula minoris eſt profunditatis ſupradicta, ſed magis dilatatur, Aduſtiua ſordem & cruſtas habet. Cauſarũ Externarum ſigna ex Aegrotantis & aſſiſtentium relatione deſumuntur, Interna rum vero ex præcedenti acrium humorum defluxu, & ex vehementi aliqua Inflammatione, ſiue Apoſtemate, vel puſtulis, vel Veſſicis præcedentibus in cognitionem deuenire poſſumus, & hec præciſe indicant, Vehemens dolor, punctio, Lachrymarum fluentium copia, acrimonia acuitas ac mordicatio, & propria Inflammationis aut Tuberculi ſigna. Ex his Symptomatibus ſimiliter, ideſt ex doloris qualitate, ideſt an ſit punctorius, vel alterius qualitatis, redundantis humoris qualitas inueſtigari poterit, conſiderato ſimul Aegri temperamento, Aetate, victu, Sexu, Regione, Aeris conſtitutione, anni tempore, & alijs requiſitis.

DE VLCERVM OCVlorum Progno- ſtico.

Vbi in oculo ingens adfuerit dolor, cum multitudine ac tenuuium lachrymarum acredine, ac mordacitate, vnà cum rubedine, & ſi luminis ſplendorem patiens ferre non poſſit, & aliqua ſordities, ſiue ſanies ab oculo effluit, ac emanat, in tali Aegrotante ipſos oculos exulceratos eſſe prœnunciari poteſt.

Corniformis Tunicæ Vlcera periculoſiora, quam reliquarum partium oculi, & ſi profunda ſint, vel alicuius humoris effuſionis, vel Vueæ procidentiæ periculũ adeſt, Et quo magis ad pupillam talia vlcera accedunt, eo periculoſiora ſunt, & ſi ea pars, quæ pupillæ eſt obiecta fuerit Vlcerata, & Vlcus ad interiora deſcendit, vt plurimum aliquid aquoſi humoris foras effunditur, & de omnimoda cecitate periculum adeſt, vt inquit Gal. primo de Cauſis Sympt. cap. 2. & Rhaſis inquit, Vlcera, quæ in nigredine pupillæ oriuntur omnibus deteriora.

Illa vero Vlcera, quæ in Coniunctiua tunica ſunt oborta prædictis minus ſunt periculoſa, ſed hec etiam, quo magis ad pupillam accedunt, eo magis ſunt periculoſa. Profundiora Oculi Vlcera, Caua, Sordida & Cruſtoſa, magis ſunt periculoſa, & curatu difficiliora, cum in eorum mundificatione, ne oculus corrumpatur periculum adſit, vel ne omnino Corneæ diſrumpatur, & poſtea, vel Vueæ; vel Albuginei humoris exitus fiat.

In omnibus Corneę Vlceribus, poſt eorum curationem, vt alba Cicatrix remaneat, eſt neceſſe, quoniam cum tunica hec ſpermatica pars ſit per primam intentionem nullo pacto vniri poteſt, ſed per aliquod intermedium, quod eterogeneum erit.

DE

DE VLCERVM OCVlorum Curatione

IN hac curatione quatuor Intentiones habere debemus. Prima in ſex rebus Nonnaturalibus conſiſtit. Secunda in Antecedentis & coniunctæ materiæ euacuatione, & in debitis Reuulſionibus & Deriuationibus, Tertia in localibus, & quarta in Symptomatum correctione.

Primam Intentionem complebimus, ſi victum tenuem, & boni ſucci, & pro potu Aquam inſtituemus, vtque in obſcuro ac temperato Aere viuat, ac à validis motibus, pręſertim ſuperiorum partium, ſe abſtineat, & à Tuſſi, ſternutatione & vomitu ſe caueat, & ſi quid iſtorum adfuerit, remoueatur, cum iſta caput & oculos vaporibus repleant, Iaceat Aeger ſupinus vel ſuper latus oculi ſani, vt humores ad ad oculum leſum non fluant. Somnus ſit moderatus & nocturnus. Deuitet animi curas & paſſiones, & iram præſertim, & Venerem & Aluus lubrica ſeruetur.

Vt Secundam Intentionem conſequamur, inquit Aetius Serm. 7. cap. 15. Si ſanguinis plenitudo adſit, vel in toto corpore, aut in capite tantum, Vena cubiti externa, aut media ſecanda, & ſi Cacochymia adfuerit, peccantes humores conuenientibus Medicamentis purgandi, & à Venæ ſectione abſtinendum; Si vero & pletora, & Cacochymia ſimul adſint, & Venæ ſectio & purgatio facienda, fluentium humorum Reuulſiones & Deriuationes faciendæ, Cliſteribus, & inferiorum partium ac Brachiorum Frictionibus, Vinculis, & Cucurbitulis inferioribus partibus applicatis, & his ſimilibus.

Quo ad particularia præſidia, Gal. primo de Cauſis Sympt. cap. 2. & 4. de Cōp. Medicamentorū S. Loca cap. 3. inquit, Oculorum Vlcera eandem ſecundum genus requirunt curationem, quam alia Vlcera, Niſi quod ob partis naturam ac pręſtantiam in Oculorum Vlceribus quam leuiſſima adhibenda Medicamenta & ſi dolor, vel Inflammatio cum Vlcere ſit coniuncta, fluxio Reuulſionibus cohibenda, & fronti Repellentia applicanda, & Dolor imprimis leniendus & Inflammatio debitis præſidijs curanda, non neglecto tamen Vlcere, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 22. & Trallianus lib. 2. cap. 5. & huiuſmodi eſt Colliryum album muliebri Lacte diſſolutum, cum talæ Lac refrigeret, leniat, detergat & dolorem tollat, Vel Oui albumen optime concuſſum & cum muliebri Lacte, Vel Roſacea Aqua commixtum, Aetius loco ſuperius citato in tali caſu laudat Empl. factum ex integro Ouo, Oleo Roſaceo & Vino, quod tepefactum & molli Lana exceptum ſuperponatur. Diebus ſequentibus foueatur locus decocto Roſarum, aut Meliloti, & infundatur Lac muliebrę tepidum cum Ouo. Deinde ſi ſordida fuerint Vlcera, pro eius mundificatione, vel Hordei non decorticati decocto, vel Plātaginis Aqua in qua fenum grecum optime lotum ſit incoctum, vt Gal. & Aetio placuit, Vel puluere ſaccari canditi, vel Aloè lota, vel Myrrha vtere, Si que maiori mundificatione fuerit opus, mulſa mediocriter diluta, vel Fenugreci decocto, vel Fenugreci ſucco cum pauca Mellis portione, quod valentius eſt, vt Paulus inquit, vti poſſumus.

Optime deterſo & mundo reddito vlcere exiccantibus vti debemus, ſicuti eſt Tutia præparata, quæ glutinandi vim habet, vel Sieph album ſine Opio, quæ tenuiſſime trita diſſoluenda in Aqua Roſarum Plantaginis, Aequiſeti & Lacte Caprino, vel muliebri, Et pro Vlcere ſuperficiei Corneæ, infraſcriptum eſt optimū.

℞. Sarcocollæ nutritæ cum Lacte Aſinæ dragm. 11. Ceruſæ lotæ dragm. 1. 5. M. & fiat puluis tenuiſſimus. Vel vti poſſumus Sieph de Thure, quod glutinandi, & incarnandi vim habet, & compoſitio eſt Rhaſis, & ita fit. ℞. Armoniaci. Sarcocollæ nutritæ an dragm. v. Thuris dragm. x. Croci dragm. 11. M. & cum Mucilagine Fenugreci S. A. fiat Colliryum, quod etiam detergit, Vel vti poſſumus Tutia pręparata & lota cum Aqua Euphragiæ & cum Aqua Roſarum albarum, cui admiſceatur parum Thuris, Aloes lotæ & præparatæ, Maſtiches et Myrrhæ ſubtiliter omnibus puluerizzatis. Niſi his Vlcus optime fuerit exiccatum, et inducta cicatrix, Sieph ex plumbo inſtitutione Rhaſis vti poſſumus. *Sieph de Thure.*

Quod ita fit; ℞. Plumbi adusti, Antimonij, Tutiæ præparatę, Aeris vſti Gūmi *Sieph de Plumbo.*

Arabici

Arabici, Dragaganthi an vnc. 1. Opij dragm. 1. Alij dragm. 5. apponunt, M. & omnia puluerizzentur, & cum ſerico Panno cribellentur, & cũ pluuiali Aqua fiat Sieph.

Poſt Medicamenti ſuper oculum impoſitionem, duplicatus linteus apponatur, qui aliquam compreſſionem, ſine dolore, faciat & Binda leuiter ligetur. Hoc enim faciendum, vt Medicamenta ſupra oculum retineantur, & ne oculus moueatur & ſi quis impetuoſus motus, vt in ſtarnutatione, vel Tuſſi, fiat, etiam, ne Cornea abrumpatur, impedit.

Poſt quam Vlcus conſolidatum ac ſanatum fuerit, alba cicatrix, quæ remanet quantũ fieri poteſt Medicamentis ad hoc notis, ſicuti lib. de Vulneribus, cap. de Oculi Vulnere, diximus remouenda.

Vlcera vero maligna, ſordida, cicatricem non recipientia, & maxime doloroſa, Aetius ſanari non poſſe, inquit. Sed in his doloresmitigandi, albumine, vel muliebri Lacte tepido, & his ſimilibus leniendi ac mitigandi, & hæc de oculorum Vlceribus ſatis, Et ſi quis plura deſiderat, videat curationem Vulnerum Oculorum, vbi multa pro 3. & 4 Intentione conſequenda adinuenict.

DE FISTVLA LACHRYmali Cap. 16.

Quid ſit Lachrymalis Fiſtula eſt Vlcus conceuum, profundum, calloſum, cũ anguſto orificio, in maiori oculi angulo, à quo ſanies emanat, Dicitur vero Fiſtula, quia omnes conditiones habet, quas aliarum partium fiſtulæ, Dicitur vero Lachrymalis, ab affecta parte, cum oriatur, vbi Lachrymæ effluere ſolent, & hę fiſtulæ quandoq; ad os, quandoq; ad carnem

Species terminantur.

DE LACHRYMALIVM Fiſtularum Cauſis

Huiuſmodi fiſtulæ, vt plurimum, exiguum quoddam Tuberculum inter Naſi os, & magnum oculi angulum ortum, Aegilope dictum, conſequuntur, quod ruptum, ſi negligatur, in Fiſtulam abit, vſque ad os ipſum progrediens, vel quando huius Tuberculi apertio retardatur, ex mora enim ſanies nitroſitatem, & acredinem acquirit, & pars vſq; ad os exulceratur, & fit fiſtula. Harum ergo Fiſtularum cauſa eſt materia relicta ex male curata Oculi Phlegmone, vel abſceſſu alio, vel ea nitroſa pituita, vel alio humore illich congeſto, qui temporis ſucceſſu erodendi vim acquirit.

DE LACHRYMALIVM Fiſtularum Signis

Fiſtularum Lachrymalium notę ſunt quod in tali parte Apoſtema ſiue Tuberculum dictum præceſſit, cum dolore, tumore, & ſanie, quæ quandoque per exterius, & aliquando per vtrumque latus & aliquãdo per vtrumque latus, & aliquãdo per Nares effluit, & in parte illa adeſt duricies & calloſitas cum profunditate, & aliquando à Fiſtula quedam materia virulenta & tenuis egreditur, & quandoque craſſa & tenax, & aliquando tam praua eſt egrediens materia, quod Naſi Arũculas corrodit, & quandoque Palpebrarum Chartilagines, & loca per quę tranſit, & etiam illa denigrat, & quando digiti ſummitate affecta pars comprimitur, in maiori copia ſanies emanat, & iſtorum oculi ſem per fere rubicundi apparent.

Ad quam vero partem Fiſtula terminetur, ex ſpecilli immiſſione cognoſcitur nam ſi ad carnem lenitas, & mollicies ſpecillo perſentitur, Si ad os, duricies & aſperitas.

DE LACHRYMALIVM Fiſtularum Prognoſtico:

Pluribus de cauſis huiuſmodi fiſtulę difficilis ſunt curationis. Primo propter affectarum partium tenuitatem, ideſt cutis & oſſis, eum ſubtiliſſimum ſit illius partis os, & ſuperpoſita cutis ſimiliter; Secundo ob oculi propinquitatẽ, cũ multa Med. ad fiſtulã vtilia, ob periculum, quod adeſt, ne in oculum

influant

influant, applicari non poſſint. Tertio ob partis ſenſibilitatem quæ fortia Medicamenta non tollerat. Quarto quia nullo pacto adherere huiuſmodi Medicamēta poſſunt, niſi deligatura totum oculum complectatur, quam impoſſibile tot diebus aliquem perferre poſſe, quot ad mali curationem requiruntur.

Quinto ob fiſtulæ profunditatem ac cauernoſitatem; Sexto ob multas humiditas ac ſuperfluitates ad illam partem confluentes, quę difficillime euacuantur.

Antiqua Lachrymalis Fiſtula curari non poteſt, niſi Cauterio. Recens vero infraſcriptis Medicamentis ſepe curatur, & quæ ad carnem terminatur facilius, quam, quæ ad os peruenit, ſanatur. Si vero Palpebræ Area ex humorum acredine, vel Medicamentis, vel quocumq; modo rumpatur, ſemper Lachrymæ effluunt, & pars deformis remanet. In Lachrymali item fiſtula, ſi in eius curatione vel quocumq; alio modo maioris anguli caro fuerit abſumpta, ſemper ab oculo Lachrymas effluere eſt neceſſe.

DE LACHRYMALIUM Fiſtularum Curatione

IN huiuſmodi Fiſtulis curandis, præmiſſis vniuerſalibus, ideſt purgatione & optima inſtituta dieta, & alijs ſuperius pluries dictis, imprimis conſiderādum, ſi fiſtula ſit antiqua, vel recens, & non confirmata, & ad quam partem perueniat, ideſt, an ad os, vel in carnem terminetur. Si ergo recens & non confirmata, ſit Lachrymalis fiſtula, & ad carnem terminetur.

Intentio noſtra erit partem mundificare, & genitum iam callum extirpare, Sed vt Medicamenta ad hoc apta applicari poſſint, imprimis orificium dilatandum, & poſt calli remotionem, pars carne replenda ac conglutinanda, & tandem Fiſtula conſolidanda. Si vero Fiſtula ſit antiqua, & confirmata, & ad os vſq; perueniat, & eius corruptio adſit, cum niſi Cheirurgia & aduſtione curari poſſit ad hoc, vt inferius dicemus, deueniendum.

Vt ergo orificium dilatetur, Turunda ſiue Tenta ex Gentiana, vel de molli Spongia, vel ex ſtuppa ſiue Linamentis confecta, & aliquo valido detergente, vt Vnguento Aegiptiaco, vel alio ſimili oblinita intromittenda. Aperto, quo ad eſt ſatis, orificio, quando nulla ſubeſt oſſis caries, ſed tantum calloſa caro, abſumatur Vnguento Aegiptiaco, vel Mercurij puluere, vel Aſphodelorum, vel infraſcriptis Medicamentis.

℞. Aquæ vitæ, ſeu Vini optimi, Mellis Roſacei col. an dragm. 1. Myrrhæ dragm. 11. M. & fiat Lenimentum, quo bis in die, ideſt mane, & ſero, locus illiniatur. Vel infraſcriptæ Aquæ gutta imponatur, quæ multum valet.

℞. Vetrioli, Salis Armoniaci, Salis Nitri an vnc. 1. Albuminum Ouorum igne induratorum num. 11. M. & incorporentur, & per deſtillationem Aqua extrahatur, quæ in Vitreo vaſe ad vſum ſeruetur.

Vel imponatur infraſcriptum Collyrium Rhaſis, quod vel Fiſtulam omnino ſanat, vel temporis ſpacio illam occultat.

℞. Thuris, Sarcocollæ, Aloes, Sang. Dragonis, Balauſthiorum, Antimonij, Aluminis an ſcrop. 1111. Flons Aeris ſcrop. 1. & cum pluuiali Aqua S. A. fiat Sieph, ſiue Collirium, & hoc Collirio vti poſſumus diſſoluto in Vino, in quo Gallæ & Balauſthia ſint incocta, & quouſque nihil à Fiſtula, vel ex ſe, vel expreſſione effluat, hoc Collirio vti debemus. Ammoniacum etiam Aceto diſſolutum cum Aerugine raſili mixtum Lachrymalem Fiſtulam abſumit, Inquit etiam Auicennas, Quod ſi Fiſtulæ cauitas Lanugine ſicca, quæ in Arundinum radice reperitur, repleatur, vel tali Lanugine Mellę commixta, & vſque ad integram deterſionem maneat, illas curat, ſi non dum confirmatæ ſint. Et ſi huiuſmo di Fiſtulas aliquando abluere volumus, leniter abluendæ, decocto, vel Aquis Celidoniæ & Rutæ pauco Melle commixto aut decocto Agrimoniæ facto in Vino albo cum Melle, deinde mundiſſimis, & molliſſimis Linteis exiccetur. Abſumpto Callo, Sarcoticis, & Glutinantibus Med. ſicuti de aliarum partium Fiſtulis fuit dictum, vti debemus.

Quando vero Fiſtula Antiqua eſt, & cum oſſis carie, ſiue corruptione, talis corruptio, vel oſſis abraſione, vel cauſtico *Curatio per Chirurgiam*

Med.

Med. vel actuali cauterio hec actio fit, cũ Med. cauſtica oculis vt plurimũ, obſint. In facienda vero hac Cheirurgica actione, commode patiens eſt ſituandus, & ab aſſiſtentibus tum caput, tum cetera mem bra firmiter, & valide, ne moueri poſſit, continenda, & Cutis ſecundum longitudinem, & diſtantius, quam poſſit, a Lachrymali Caruncula, Nouacula, vel Scalpello, Phlebotomo dicto, vel alio apro inſtrumento incidenda, & ſicuti in Capitis inciſionibus, quando, an cranium ſit læſum, videre volumus, Cutis à ſubiecto oſſe ſeparanda, deinde Stuppis Oui albumine imbibitis locus impleatur, vt ſequenti die oſſis noxa videri poſſit, Et apparente ſecunda die oſſis corruptione, inurenda cauterijs ignitis rotundis, vel eius formæ & magnitudinis, cuius erit caries & oſſis corruptio, Cauteria eſſe debent, & ſint ex Auro, vel Aere, & minime ex Ferro, cum ex ignito Ferro maior aduſtio fiat, & profundior cicatrix, Vtq; ne oculus lædatur per cannulam talę cauterium immitti poteſt, & oculo tunc remporis eſt prouidendum Goſſipio in Oui albumine imbibito ſuper oculum impoſito, vel ſubtili Linteo in Aqua Roſacea madito, & deſuper Argenteum Cochleare apponendum, vel quid ſimilæ.

Oſſe cauterizzato, vt dolor leniatur, & Eſcara ſeparetur, Oui albumen modico Butyro mixtum applicandum, & foramen apertum ſeruandum quouſq; os corruptum & eius ſquamulæ ſepatentur, Deinde Sarcoticis quouſq; ſinus carne repleatur, vti debemus, & tandem Epuloticis, vt ſuperius pluries diximus, vt optime pars conſolidetur.

Niſi vero vel ob morbi diuturnitatem vel malignitatem, vel ob infirmi timiditatem, vel quid aliud, neq; Medicamentis neq; vſtione vera curatio fieri poſſit, Medicamentis maxime exſiccantibus minime vero acribus, palliatam ſiue fucatã curationem facere debemus, ſicuti de aliarum partium fiſtulis ſuperius diximus.

DE NARIVM VLCERIBVS & Ozenis dictis

Cap. 17.

OZenæ, vt inquit Celſus lib. 6. cap. 8. ſunt Vlcera circa Nares plures cruſtas & fœdum odorem habentia, Et Paul. lib. 3. cap. 24. inquit, Ozenas eſſe Vlcus carioſum ac putridum ex acrium humorum alluuie prognatum. Poſſumus ergo nos dicere, quod Ozenæ ſunt Narium Vlcera profunda ac putrida, & vt plurimum, cruſtoſa, & fedum odorẽ expirantia, Et huiuſmodi Vlcera aliquando ſunt apparentia, aliquando non, ideſt aliquando ſunt in loco, quod videri poſſunt, & aliquãdo in profundo loco, quod videri non poſſunt, ſunt recondita, & à fedo maloq; odore, quem habent, huiuſmodi nomen ſunt ſortitæ.

DE CAVSIS VLCErum Narium

IN Naribus Vlcera excitari poſſunt, vel à cruſta ibi facta, vel à paruo abſceſſu, vel à Vulnere, vel ab acrium humorum influxu, quibus erodendi facultas ineſt, quibuſdam vero propter acredinem putredo, accedit, Vel oriuntuř ab acutis vaporibus qui paulatim erodunt, vel ab omnibus ijs ſiunt, quæ hec omnia irritare poſſunt.

Gal. 3, lib. de Comp. Med. S. Loc. cap. 3. inquit. Ozenæ ex humorum acrium & putrilaginoſorum influxu gignuntur nam & ſi ij duntaxat ſint acres, ægre curabilia Vlcera inducunt, graueolentia vero non item, Idem inquit Trallianus lib. 3. cap. xi. & Aetius Serm. 6. cap. 90. Auic. 4. 4. cap. 3. de Naſi Vlceribus inquit; Quandoque generantur Vlcera in Naſo ex vaporibus acutis, aut malis, aut Catarrhis acutis.

Fernelius lib. 6. cap. 7. inquit, Nares expurgando Cerebro deſtinatæ, eorum, quæ præterlabuntur acrimonia ſepe exulcerantur, deinde etiam ab ictu, a caſu, à Vulnere & ab alijs cauſis euidentibus.

DE SIGNIS VLCErum Narium

HOrum Vlcerum ſigna ſunt manifeſta, præſertim ſi in parte ſint, quod videri poſſint, quoniam manifeſta illius partis excoriatio, Vel cruſtoſum vlcus apparet, præſertim ſi in inſolatu Aegrotantes inſpiciantur, Niſi poſſint videri, cognoſcuntur ex dolore, qui in interiori Nariũ parte perſẽtitur & à grauiodore, qui a partte illa expirat ac a materia à naribus emanante, ex Aegti narratione

ac in-

ac interrogatione non ſolum an Vlcus adſit, dignoſcere poſſumus, ſed etiam à qua cauſa ortum habuerit, interrogando eum vtrum in parte illa paruum Apoſtema, vel Vulnus fuerit paſſus, & ſi prius acris, & mordicantis materiei per Nares deſcēſus perſenſerit, vel ſine his Vlcus fuerit factum; At cum recens eſt, ſanguis nonnihil aliquando emanat, maxime cum attingitur, vel irritatur, & Nares hoc ſepe madens, atq; ſi ibi ſinitur, cruſta ſicca, & nigra obducitur, quæ emunctionis impetu aliquando procidit,

DE PROGNOSTICO VLCErum Narium,

C. Celſus loco ſuperius citato, de Ozenis verba faciens inquit, Sciti quidem debet, vix ei malo ſuccurri, nihilo minus tamen quędam tentanda ſunt, quā quam curatu ſit difficilæ.

Omnia igitur Narium Vlcera curatu difficilia ſunt, & quia vt plurimum fiant Cacoethæ, & ob humiditates continuo ad partem illam defluentes, & quo magis, vel minus inueterata fuerint, eo magis, vel minus curatu difficilia erunt. Narium Vlcera à principio ſepe incomprehenſa manent, cum neq; dolorem inferāt neq; exedant, Inueterata vero tenella oſſa aliquando exedunt, vel Narium Alas, & earum interſtititium, ac magna deformitate putrefaciunt, & exeſum palatum ſepe perforant, maxime ſi carcinomatis, naturam ſapiant, vel à Venerea Lue fuerint orta, quod vt plurimum euenit.

DE VLCERVM NArium Curatione.

IN Vlceribus curandis tres Intentiones habere debemus, Prima in conuenienti Dieta conſiſtit, Secunda in peccantium humorum Euacuatione, Reuulſione, Deriuatione, & male affectarum partium roboratione, & ad naturalem temperiem reductione; Tertia in Localibus conſiſtit.

Pro Prima Intentione conſequenda, victus talis inſtituendus, vt peccantium humorum generationi reſiſtat, & ſi humores Vlcus excitantes ſint calidi, & acres, & putridi, victus frigidus inſtituatur, & omnia acria, acida, ſalſa, & quę facile putreſcunt, deuitentur, & ſi ex acribus vaporibus fuerint orta, quæ huiuſmodi vaporum cauſa eſſe poſſunt, fugienda, & poſt cibum ſemper ſumat Diacotoneon, vel Saccarum Roſaceum verus, vel quid aliud, quod vapores ad caput aſcendentes reprimat. Sit igitur victus ex carnibus optimi ſucci recentibus Ouis, ex Ptiſſana Hordeacea, & frigidis Holeribus, vt Cicoria, Endiuia, Borragine, & his ſimilibus, & pro potu albo vino optime diluto vtatur.

Hac inſtituta Dieta, ad Secundam Intentionem deueniendum, & ſi pletora adſit, neque quidquam obſtet, primum Venæ ſectio facienda, Vel purgatio, ſi ſola Cacochimia adfuerit, vt loco citato Paul inquit, & ſi pletora & Cacochimia ſimul adſit, vtrumque præſidium, niſi quid prohibeat, experiri poſſumus, & ab affecta parte Reuulſiones, & humorum Deriuationes, vt Frictionibus, Vinculis, Cucurbitulis, & alijs, ſicuti in ſuperioribus fuit dictum, fieri poſſunt, & his caput euacuabitur ac exiccabitur.

His factis, caput ipſum roborandum, ne aliunde aſcendentia excrementa recipiat, quem vſum præſtabit Oxyrhodinū, cui Myrti puluis, vel Gallarum & Myrtinum Oleum & Acetum Roſaceum miſcere poſſumus, vt valentius adſtringat atque repellat, & ſi Roſarum & Acaciæ puluerem etiam addamus, valentius aget & his plurium dierum ſpacio vti debemus. Vel Caput totum tondendum, vel radendum, deinde confertim aſtringendi facultatem habentia inungenda ac imponenda, vt eſt Oleum Roſaceum, vel Myrtinum, & pulueres Corallorum Rub Sātalorum Citrinorum, Mannæ Thuris, Maſtiches, Aluminis, Gallæ immaturæ, Foliorum Salicis, Roſarum Rub Myrtillorum & ſimilium, cum aliqua Aceti portione, Vel infraſcriptum Medicamentū cum Linteo nouem diebus continuis apponendū, vt Aetio, & Tralliano placuit.

℞. Myrrhæ, Thuris an vnc. 1. Cochlearum integrarum num. v. Albuminum Ouorum num. 11. Cerę q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vng.

Et hoc Gal. pręcepto faciendum, qui loco ſuperius citato dixit.

Ozenarum curatio in hoc potiſſimum conſiſtit, vt primo caput exiccetur, eiq; robur addatur, quod nimirum conſtet

has

has ob malignorum humorum redundãtiam, qui ex capite Naribus influunt, peruenire, Et niſi dictis caput ſatis exiccari ac roborari poſſit, Guaiaci vel ſalſæ parillæ decoctum, aliquot dierum ſpacio inſtituendum ac propinandum, & purgantia Medicamenta, interpollatis vicibus, ſimiliter inſtituenda, vt caput & corpus totum ab excrementis vacuum reddatur. Capite roborato, inquit loco ſuperius citato Gal. Naribus adhibenda curatio, ſcopo in Ozenis propoſito, vt affecta pars per mixtæ facultatis pharmaea tum repellentia, tum diſcutientia exiccetur. Repellunt itaque tum auſtera, tum acerba, quæ communem adſtringentium appellationem ſortiuntur, diſcutiant calidam, & ſiccam vim habentia, & Gal. Archigenis Autoritate inquit, Ad Ozenas ſanandas Calaminthæ ſuccum inſtilare oportet, aut ipſam Calamintham aridam per Fiſtulam inſuffla, & ſi cruſtæ adſint, Mel in nares inſtillandum, vel Mel cum Reſina Terebenthina mixtum, vt Celſus voluit, Specillo, cui Lana ſit inuoluta, imponendum.

His enim Cruſtæ reſoluuntur, & poſt trium, vel quatuor dierum ſpacio adhibito ſternutamento foras excutiuntur. Vbi Cruſtæ deciderint, vel Calaminthæ ſucco, vel eius puluere vti poſſumus, Vel aliquo ex infraſcriptis Med. huiuſmodi Vlcera curanda.

℞. Succi Mali punici q. vis, & in Aereo vaſe ad dimidij conſumptionẽ coque & dicto ſucco nares perlimendæ Goſſipio vel Lana in Specillo inuoluta, Vel Turũda ex filamentis facta, & dicto ſucco imbibita immittenda, & hoc in exedentibus Vlceribus maxime competit; Aut.

℞. Malum Punicum integru.h, & in Vino coque, deinde optime contunde, & exterius in Cataplaſmatis forma appone. vel.

℞. Ceruſæ, Argenti ſpumæ an q. vis & ſimul tere, & dum conteruntur, addatur paulatim Vini & Olei Roſacei an q. ſuff. & Medicamentum ad Mellis craſſitudinem reducatur, quo nares illiniantur vt Celſus inquit. Si vero dolor cum his Vlceribus adfuerit, infraſcripto Vnguento illiniantur.

℞. Olei Roſacei, Myrtini, an vnc. ſ. Plumbi vſti, Litaeginj an ſcrop. ſ ſ. Ceruſæ, Boli armeni, Pulueris Balauſtiorum an ſcrop. ſ. Ceræ albæ q. ſuff. M. & S. A. F. Vng. & in maximo dolore aliquid Opij poteſt, addi; vel.

℞. Tutiæ præp. vnc. ſ. Olei Roſacei, Succi Solani an vnc. ſ. M. & in Mortario plumbeo cum piſtillo plumbeo diu agitentur, donec conſiſtentiam acquirãt, deinde adde Ceræ liquefactæ q. ſuff. & Fiat Vng. mollæ.

Ad Dolorem vero & Feruorem temittendum infraſcriptum maxime confert.

℞. Butyri Bubulini loti, Succi Semperuiui an part. æqu. M. donec in Vng. formam reducantur in plumbeo Mortario cum plumbeo piſtillo agitentur. Infraſcriptum in talibus Vlceribus maxime ab Aetio laudatur, & eſt ex mente Oribaſij.

℞. Argenti ſpumę, Ceruſæ an dragm. vſ. Plumbi vſti & loti vnc. ſ. Mirrhæ, Aloes an dragm. ſſ. Gallarum dragm. ſ. Vini & Olei Myrtini paulatim additi an q. ſuff. M. & in Plumbeo Mortario cũ piſtillo plumbeo in Vnguenti ſiue Linimenti formam S. A. reducatur, Et prodeſt etiam ad ſedis Vlcera, & Rimas vt inquit idem Autor, vel.

℞. Pulueris Thuris, Corallorum Rub. Myrrhæ, Maſtiches, Aloes, Sang. Drag. Sandalorum Rub. an dragm. ſ. Plumbi vſti ſcrop. ſ. Olei Roſacei, Myrtini, Maſtichini an vnc. ſ. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vng. mollæ, Vel infiaſcripti pulueres inſufflentur.

℞. Pulueris ſubtiliſſimi Myrrhæ ſcrop ſ ſ. Balauſthiorum, Rhois, Croci, Thuris Salis foſſilis an ſcrop. ſ. Aluminis ſciſſilis dragm. ſ. M. vel.

℞. Pulueris ſub. Aluminis vſti, Galla Myrrhę an q. vis, & inſufflentur, Valet etiam Vng de Litargirio, cum puluere ſubt. Gallarum, vel Boli Armeny mixtũ & Vng. de Ceruſa, & in virulento Vlcere, ac putrido cum dictis Vng. aliquid pręcipitati addi poteſt, vel cum Vng. de Lithargirio plumbum vſtum commiſceatur, Vel vng. de plumbo vti poſſumus.

In mollibus corporibus, quę alia Medicamenta ferre non poſſunt, puluis Roſarum Rub. inſuffletur, qui abſq; dolorẽ illas ſanat.

Et ſi plura deſideras ad citatos Autores recurre.

DE

DE ORIS ET PARTIVM intra os contentarum Vlceribus Cap. 18.

VLcera, quæ in internis oris partibus oriuntur, illarumque ſuperficiẽ depaſcunt, à Grecis Aphtæ & ab Arabibus Alcola vocantur.

Aphtæ quid ſint. Sunt autem Aphtæ, vt Gal. 6. de Cõp. Medicamentorũ S. Loc. cap. 4. inquit, Vlcera in oris ſuperficie oborta, quippiã Igneæ caliditatis habentia & Com. 24. lib. 3. Aph, inquit, Aptæ dicuntur Vlcera, quæ ſummam oris occupant partem, ob molliciem potiſſimum inſtrumentorum oborta, & Auic. lib. 3. Fen. 6. cap. 23. inquit Alcola eſt Vlcus exiſtens in cute oris & linguę cum expanſione.

Partes Affecta Affectę partes eſſe poſſunt omnes illę quę intra os continentur vt Palatum, Lingua, Gengiuę, Vula, & Tonſillę, quæ sũt Glandularum natura & iuxta Linguę radicem continentur, Et Celſus lib. 6. cap. 11. inquit; Hec Vlcera à Gengiuis incipiunt, deinde Palatum, totumque os occupant, tum ad Vuam, fauceſque deſcendunt.

Differentiæ. Horum Vlcerum Differẽtię à pluribus deſumi poſſunt, vt de alijs Vlceribus diximus, ſed à tribus pręcipue deſumemus, ideſt vel ab Aetate, vel à cauſis, vel à qualitate ſiue Vlceris natura.

Differentię ab Aetate ſunt, vt ſi huiuſmodi Vlceribus Infantes,, ac Lactentes laborent, vel adultiores, vel adulti iam facti.

Differentię a cauſis ſunt, vt Aphtæ orię ob malam nutrimenti qualitatem, vt in puerulis fit, vel ob humorum prauitatem, vt adultis & prouectioribus fiunt & ex his Aliæ ſunt ſanguineę, Alię Bilioſę, Alię Pituitoſę, & Alię Melancholicę cum à quolibet defluente humore, dummodo calidam, acrem, & erodentem vim habeat, excitari poſſint, & ſic ab alijs cauſis differentię deſumi poſſunt.

Differentię à qualitate & Vlcerũm natura ſunt, vt recentes aptę, vel diuturnę, benignę, vel malignæ, quę à Gal. loco ſuperius citato Cacoethe, & Depaſcentia nominantur.

DE ORIS VLCERVM Cauſis.

GAL. 6. de Comp. Med. S. Loc. cap. 4. inquit. Fiunt autem plurimũ pueris lactentibus aphtę, quam aut vitioſum fuerit Lac Nutricis, aut non probe ipſum concoxerit infans.

Vitioſum vero Lac eſt, vt inquit Gal. primo de Sanitate Tuenda cap. 9. & Paul lib. primo cap. 2. quando eſt nimis ſeroſũ vel nimis craſſum, vel in aliqua alia mala qualitate peccauerit. Ex ſeroſo Lacte Vlcera in pueruli ore excitantur ob magnam detergendi vim quam habet, vt inquit Gal. Com. 24. lib. 3. Aph. & ob earum partium molliciem, Non bene vero Lac infantes concoquunt, vel ob Ventriculi imbecillitatem, vel quia propter ingluuiem plus Lactis aſſumunt, quam vẽtriculi vires ferre poſſint. Et ideo crudítates gignuntur, ex quibus eleuati vapores in molli oris ſubſtantia talia Vlcera excitant, Fiunt etiam in Lactentibus huiuſmodi Vlcera ex Nutrice Gallica Lue infecta.

In Adultis, vel à cauſis primitiuis, ſiue procatarcticis dictis huiuſmodi Vlcera excitari poſſunt, vt ab acribus & ſalſis, vel nimis calidis alimentis, vt inquit Aetius Serm. 8. cap. 39. Vel a validorum Medicamentorum vſu, Vel ex Contagionis labe, vt in incipienti venerea Lue ſepe fieri ſolet, Vel à Cauſis Antecedentibus, vt humorum acrium & aduſtorum copia, à quibus in qualibet corporis parte exiſtentibus, & pręcipue in ventriculo, putridi, & fuliginoſi & mala qualitate prędití vapores eleuari poſſunt, & internas oris partes exulcerare, & partes, quæ molliores ſunt, magis vlceribus ſunt obnoxię. Coniuncta cauſa eſt prauus & malę qualitatis humor, vel vapor, actu oris partes exulcerans ac corrodens, vel ſit prauus ſanguis, vel ſalſa pituita, vel vtraque Bilis cum à quolibet humore ad os confluxo, modo acredinem ac erodendi facultatem acquiſiuerit, aptę ori poſſint vt in ſuperioribus diximus.

DE SIGNIS VLCErum Oris

FAcilitet Oris Vlcera dignoſcuntur, cum ſenſibus ſint ſubiecta.

Tactu enim exulceratæ partes calidiores, quam eſſe debent, perſentiuntur, & tumidæ aliquantiſper fiunt, & excoriatio oculis patet, Quæ oculis videri non poſſunt, veluti illę, que oriuntur in partibus intimiotibus, dolore, & vorandi difficultate ſe produnt. In Lactentibus, vt in cauſæ cognitionem veniamus ipſum Nutricis Lac inſpiciendum, & ponendo id ſuper ſpeculum, vel ſuper Vnguem conſiderandæ ſunt eius qualitates, Et ſi Lac optimum appareat, inſpicienda pueri excrementa ac fluentem Aluum, cum ex his eius Ventriculi imbecillitas dignoſci poſſit, & niſi in coctione vllus error appareat, ipſa nutrix contemplanda, num aliquod Gallicę Luis veſtigium appareat, quod etiam ex ipſo puerulo in cognitionem deuenire poſſumus, cum non ſolum intra os Vlcera oriantur, ſed etiam puſtulæ circa Anum fiant, cum hę partes humidæ ſint & totius corporis Cloacha, ad quam Natura prauos humores detrudere ſolet.

In Adultis talium Vlcerum cauſas ex colore, & alijs cognoſcere poſſumus, nam ſi rubicunda appareant, nec adeo maligna & calida perſentiantur, & faciei & Oculorum rubedo, & alia pletoræ notæ adſint, a ſanguine genita eſſe indicare poſſumus.

Si vero Vlcerum color ad citrinitatem vel flauitiem tendat, & ſitis, oris amaritudo, & Biliosus Vomitus adfuerit, & maxime calida Vlcera perſentiantur, ex flaua Bile talia Vlcera ortum duxiſſe, dicere poſſumus. Si autem Vlcera ſint albi coloris, & magnus pruritus ac Titillatio adſit, & præcedens victus & Aegrotantis habitus pituitoſus fuerit, ex Salſa pituita ortum duxerint.

Si vero liuidi coloris, vel ad nigredinem tendentis & non nimis calida Vlcera fuerint, & Languentis Aetas ac temperamentum fuerit Melancholicum, & pręcedens victus ex rebus ad Atram Bilem generandam aptis fuerit, ex Atra Bile vlcera genita fuiſſe tenendum eſt. Sed ex acrimonia eorum, quę comeduntur ac bibuntur, vel ex Medicamentis nimis acribus aſſumptis Vlcera orta fuerint, ex Aegrotantis & aſſiſtentium interrogatione & reſponſione in cognitionem deueniemus. Si ex Gallica Lue orta fuerint, ex proprijs Luis indicijs in cognitionem deuenire poſſumus. Cacoethæ & malignorum Vlcerum ſigna ſunt, quod vlcera nigricantis coloris apparent, Medicamentis non cedunt, & maxime erodunt, & continuo dilatantur, Fetidę ſunt, & profundę, ac dolorem inferunt.

DE PROGNOSTICO Vlcerum Oris.

HEC vlcera ſepe puerulis & nuper natis eueniunt, vt inquit Hipp. 3. Aph. 24. Et Gal. Com. 3. in lib. 3. Epid. cap. 12. inquit, Aphtę frequentiſſime infeſtant puerorum oŕa, quę exulcerationes ſuperficiarię exiſtunt, potiſſimum à Lactis acrimonia ortæ, Atq; hę ſanè facile propulſantur, ſi infanti os modice adſtringas. Si vero humor effluat malus, ſemper Aphtę Cacoethę prodeunt, Et lib. 6. de Comp. Medicamentorũ S. Loc. cap. 4. inquit; Facile in puerulis Aphtę curantur, vt potè, quæ vel à moderatis adſtringentibus compeſcuntur. Quę vero diururnę fiunt, & progreſſu temporis nonnihil putrilaginoſum acquirunt, & malignę euadunt, aegre ſolubiles ſunt, & à Medicis Nome appellantur, hoc eſt depaſcentia vlcera, malo nimirum ſemper vlterius ſerpente, nec Medicamentis cedenre, Atq; hae ſane fortiora Medicamẽta poſtulant.

Colligitur ergo ex Gal. dictis, quod hec vlcera in Lactentibus puerulis faciliter curantur, quæ vero adultis accidunt non ita facile, potiſſimum vbi à vitioſorum humorum defluxu excitantur. C. Celſus lib. 6. cap. xi. contrarium dixit, & eius verba ſunt hec. Verum ea longe periculoſiſſima Vlcera ſunt, quas Aphtas Greci appellant, ſed in pueris, hoc enim ſepe conſumunt, in viris & in mulieribus idem periculum non eſt, Et inferius inquit, Quibus Vua vel fauces his vlceribus ſunt obſeſſæ, non facile fit, vt puer conualeſcat, Ac miſerius etiam eſt, ſi lactens adhuc infans eſt, quominus imperari remedium aliquod poteſt. *Contradictio interum Gal. C. Celſus*

Vt vero hi Autores ſimul concilientur *Conciliatio*

dicen-

dicendum Gal. de benignis ac mitioribus Aphtis fuiſſe locutũ, quę faciliter in pueris moderate adſtringentibus ſedantur, quod in adultis raro accidit. Celſum vero de malignis Aphtis intellexiſſe, quæ cum in pueris generoſa Medicamenta nõ admittant, ideo periculoſiores in pueris, quam in adultis eſſe dicuntur. Vel dicere poſſumus, Quod Aphtæ in pueris mitiores eſſe dicuntur, quia ex mitiori cauſa quam in adultis fiunt, tamen ætatis ratione ab eiſdem facilius quam adulti conſumuntur, vt Celſus inquit.

Aphtæ à fluente vitioſo humore ortæ quod vt plurimum adultis accidit, ſemper fere prodeunt Cacoethes, vt inquit Gal. 3. de morbis Vulgaribus Com. 2. Et quæ ab Atra bile originem ducunt, id eſt, quę nigricantes, duræ & calloſæ sũt, propter humoris malignitatem periculoſiſſimæ exiſtunt. Sic Antiquæ & Cacoethes iam factæ, ac tales quidem exiſtimãdæ etiam ſi à Gallica Lue proueniant, & quæ ſimiliter malignis & peſtilentibus febribus ſuccedere ſolẽt, vt Hipp. & Gal. 3. Epid. 3. 12. teſtantur, peſſimæ ſunt, Et quo magis profundæ ac ad fauces accedunt, eo magis ſunt periculoſæ & curatu difficiliores.

Auic. inquit, Niſi Oris Vlceribus cito conuenientibus Medicamentis ſuccurratur, faciliter expanduntur ac dilatantur, & hoc tum propter cutis oris humiditatem ac molliciem, tum propter loci ac partis caliditatem euenit, & ideo cito ac faciliter ibi putrefactio & corroſio fit. Difficulter etiam in his partibus Vlcera curantur, cum Medicamenta ſupra affectã partem diu contineri nequeant, & quoniam ſaliua cum eis commiſcetur eorumque vim refrangit, Periculum etiam eſt, niſi palati Vlceribus cito ac diligenter occurratur, non ſolum propter illius partis humiditatem ac caliditatem, ſed etiam ob oſſis raritatem, ne fiat Caries & oſſis corruptio.

Aphtæ, quæ ab externis cauſis fiunt, fere omnes ſunt ſalutares, ſicuti illæ, quæ ſunt albę, vel flauae & ſuperficiales, & è contra, quae ſunt nigrae, fetidae, profundae, & maxime doloroſae omnes ſunt valde periculoſae.

Areteus lib. 2. de acutis cap. 9. inquit, miſerrimam & horrendam mortem eorum eſſe, qui ab hoc morbo conſumuntur, eo quod vlcera hec internas oris partes depaſcuntur, atq; ſic ingenti turpedine, & inſigni cruciatu infantes & pueros pereunt.

DE VLCERVM ORIS Curatione

ETſi in qualibet Vlceris curatione exiccantia requirantur, vt Hipp. in principio libri de vlceribus ſcriptum reliquit, tamen cum pro Aetatis ratione, Sexus, Corporis habitus, & multarum aliarum rerum varianda ſint exiccantia Medicamenta, vt pluries in ſuperioribus diximus, Ideo primum, vlcerum quæ pueris lactentibus accidunt, curationem deſcribemus, deinde paru maioribus.

In curandis igitur puerorum Aphtis, imprimis cauſa conſideranda, & ſi Lactis vitio fuerint ortæ, vel ſtatim mutanda eſt nutrix, vel lac corrigendum. Si enim nimia ſeroſitate peccauerit, incraſſandũ victus ratione præſertim, & Medicamentis, victus ergo nutricis ſit ex pane optimo in iure pulli macerato, vel carnis vitulinæ, vel veruicis, ex Cucurbitis, Lactucis, Portulaca, Hordeacea Ptiſſana, Oriza, Similagine, & cibis item Cyronea Mala Pira quædam, Meſpila, Sorba & alij adſtringentes fructus admiſceri poſſunt, & ſi infans quid mandere poſſit, eadem, vt mandantur, tribuenda ſunt, & pro potu, ſi puer febricitet, Aqua danda eſt, niſi febricitet, optime dilutum vinũ nutrici concedendum. Quo ad Medicamenta, inſtituendi Syruppi lac craſſefacientes, vt ſunt Syruppi de Endiuia, de Portulaca, de Succo Borraginis, violaceus, Roſaceus, de Omphacio, & ſimiles, cum conuenienti decocto, deinde leniter purgans Medicamentum inſtituendum, vt ex Manna, & Syruppo Roſaceo, vel vel violaceo ſol. & his ſimilibus, & Caſſia in nutricibus purgandis ſemper eſt fugienda, cum Lactis defectum efficiat, & hoc facit, quia Menſes proritandi vim habet. Si vero ob Lac nimis craſſum talia vlcera fuerint orta, Lac victus ratione, & Medicamentis ſubtilius reddendum, & corpus leuiter ijs, quæ craſſos humores educunt, purgandum. Si autem malæ coctionis vitio Aphtæ fuerint ortę, pueri

In pueris Aphtarum curatio.

Ventriculus corroborandus fomentis, vel ſalſamentis factis ex Abſinthio, vtraque Mentha, Folijs Roſarum Rub. Perſicorum cum generoſo Vino, & his ſimilibus Vel inungendus Ventriculus Oleo Maſtichino, Abſinthite, de Mentha, Cydoniorum, Nucis Mitiſticæ, & his ſimilibus.

Si vero Nutrix Gallica Lue fuerit infecta, & hac de cauſa puero Aphtæ ſint ortæ, vel mutanda, vel debitis præſidijs & dictæ infectioni conuenientibus ipſa curanda, Pueri vero Vlcera moderate adſtringentibus compeſcenda, Si ergo rubicunda fuerint, à principio moderate adſtringentibus ac refrigerantibus vt debemus, de inde vero ijs quæ moderate diſcutiunt. Competunt ergo Succi vel Aqua Plantaginis Solani Roſarum Rub. & Acetoſæ, quibus Diamoron, vel Syruppus de Ribes; vel de Plantagine, vel de Omphacio, vel de Portulaca, vel ex ſucco malorum punicorum, vel Myrtinus, vel de Roſis ſiccis admiſceri poteſt Vel his admiſceatur decoctum Santalorum rub. Gallarum, Balauſthiorum, Acaciæ, & ſimilium.

Si ſubflaua fuerint Vlcera, ijſdem quidem, ſed magis refrigerantibus vti debemus, vt eſt ſolani ſuccus, vel eius decoctum, cum aliquo ex dictis Syruppis mixto, ſicuti eſt Syruppus de ſucco Plantaginis, vel de portulaca, vel infraſcripto vtere, quod in pueris maxime competit. ℞. Seminis portulacæ, Sem. Roſarum, Amili, Draganthi, pul. Balauſthiorum, Saccari finiſſimi an dragm. 1 ſ. Spodij, Croci an dragm. 1. M. cum Syruppo Roſaceo, vel Violaceo ſimpl. q. ſuff. & illine. Vel vlcus illine Diamoron cum puluere Aluminis vſti mixto, cum hic puluis ſerpiginem corrigat, nec inſignem dolorem inferat. Et ſi diſcutere volumus, Mel Roſaceum ſimp. Vel Syruppus Roſaceus recens, vel dulcæ Vinum dictis commiſcendum.

Si Vlcera ſubalbida appareant, adſtringentibus, & leniter detergentibus vti debemus, ſicuti eſt Glicirizzæ ſuccus, Maſtiches Myrrha, Thuris Manna, & Cupreſſi Nuces, quæ ſupradictis Medicamentis commiſcenda ſunt. Si liuida, vel nigricantia Vlcera appareant, adſtringentibus valentius diſcutientia commiſcenda, ſicuti ſunt Flores Chamæmoli, Melilotum Fenum grecum, Anethum, ſerta campana & ſimilia, quorum puluis cũ Diamoron, vel Dianucum, vel Syruppo Myrtino, vel aliquo ex ſupradictis miſcēdus, & vlcus illiniendum, & ſi vis, vt valentius agat, dictorum puluis Melle roſaceo commiſceatur.

In curandis huiuſmodi Vlceribus pue- *Aphtarum Curatio in Adultis* ris adultioribus, vel adultis, tria præcipue ſunt conſideranda ac animaduertenda. Imprimis à quo humore Vlcera fuerint orta, Secundo Vlcerum qualitas, id eſt vtrum illa ſit Recentia, vel Antiqua, Benigna, vel maligna, Tertio corporis natura conſideranda, an ſit mollis, & humida, an dura & ſicca. Humor conſiderandus, cum pro noxij humoris varietate, varia quoq; curatio inſtitui debeat, vt ceris qualitas animaduertenda, cum vt inquit Gal. Quæ Vlcera leuiora & minime maligna ſunt, moderata Medicamenta requirunt, quæ vero ſunt maligna, ſerpentia, & depaſcentia, vehementiſſima exigunt Medicamenta. Corporis natura conſiderãda, quia imbecillioribus ac mollioribus corporibus, vt ſunt puerorum, mulierum, & Enuchorum mitiora Medicamenta conueniunt, & durioribus ac robuſtioribus, vt ſunt corpora Ruſticorum Piſcatorum, Venatorum, & Remigum, ac ſimilium, validiora Medicamenta ſũt adhibenda. His conſideratis tres Intentiones in curatione habere debemus, Prima in victu conſiſtit, Secunda in corporis euacuatione, Tertia in localibus. Victus ergo ſit ex rebus boni ſucci & facilis concoctionis & ſit ex rebus liquidis, cum ſolidi cibi Vlcera exacerbare poſſint, ſicuti ex Ptiſſana Hordeacea, Panis in bonæ carnis iure maceratus, Oua cum aliquo bono Iure, & Omphacio mixta, & ſimilia, Et ſi ex ſanguine orta fuerint Vlcera tenuis victus eſſe debet, abſtineat ſe à Vino, Aromatibus, ab acribus, acidis, & ſalſis, ac dulcibus, & ab ijs etiam, quæ prauum ſuccum generare poſſunt, & omnia, quę caput excalefacere queunt, vt eſt Aer, & corporis exercitationes, & omnes externæ cauſæ tollendæ, & ſic primam Intentionem habebimus.

Vt Secundam Intentionem conſequamur, in Aphtis à ſanguine ortis, & vbi plethora adſit, niſi quid obſtet, Vena media, vel externa ſecanda, & niſi ſatis ſit

venæ

venæ ſub lingua incidēdæ ſunt, & in pueris infra 14. annum, venæ ſectionis vice Cucurbitulæ Spatulis, vel Natibus, aut in fine Dorſi apponendæ ac ſcarificandæ, vel Hyrudines dictis partibus, vel cubito applicandæ, & id etiam in adultis, quando venæ ſectio fieri non poteſt faciendū. Niſi vero pletora adſit, & ex alijs humoribus Aphtæ fuerint ortæ, ſecundum peccantem humorem purgans Medicamentum inſtituendum, conuenientibus Syruppis prius præparatis humoribus, Et vbi neq; pletora, neq; Cacochimia adſit, & Aphtę benignæ & recentes ſint, tantum localibus curari poſſunt.

3ª Corpore a redundantibus humoribus euacuato, ad Tertiam Intentionem deueniendum eſt, quam conſequemur talibus Medicamentis, qualia ſuperius de infantibus diximus, ſed auctis eorum viribus, quæ ſecundum Aetatem ſint accomodata

In benignis ergo ac ſuperficialibus Aptis, Oris Collutionibus ſiue Gargariſmatibus vti poſſumus factis ex Aqua Hordei, & Plantaginis, in quibus ſint incocta Balauſthia, Folia Rubi, Oleatum viridium, & Cortices Pineatum, poſtea illiniantur Vlcera, vel Diamoron, vel Syruppo Myrtino, vel de Portulaca, vel di Roſis ſiccis, vel de Miua Cydoneorū vel aliquo ex ſuperius dictis vel colluatur Os vino auſtero cum Omplacio mixto, vel in dicto vino adſtringentia incoquantur ſicuti eſt Plantago; Sumachi folia Rubi, Oleę, & Myrti, & ſi uis vt valentius agat, adde immaturas Gallas, & ſi cum predicto decocto Mellis parem menſuram miſceas, & ad mellis craſſitudinem iterum decoquas, optimū remedium erit, preſertim pueris & inueteratis Vlceribus, vt Aetius inquit. Conſert etiam iſtis Vlceribus portulaca Melle intincta, ſi manducetur, & in durioribus corporibus, Oliuæ muria conditæ & manſæ proſunt, cum adſtringendi ac diſcutiendi vim habeant. Niſi his cedat, collutiones fiant ex decocto Guaiaci, in quo incocta ſint folia Rubi, Lentiſci, Oleanum viridium, Plantaginis, Myrti, Ariſtolochiæ, Gallæ immaturæ, & parum Aloes, & ſarcocollæ, vel.

℞. Calicum Glandium, Nucum Cupreſſi, Foliorum Myrti, Oliuæ, Sumach Rubi, Plantaginis, Poligoni, Saluiæ, Roris Marini, & Lentium an q. vis M. & S. A. fiat decoctum, & adde parum Aluminis vſti Saccari & Mellis Roſacei q. vs, & frequenter vtere, & hoc in Vlceribus à quocumque humore prouenientibus prodeſt.

Deinceps. Diſcutientibus vti debemus, vt eſt melilotum, Fenum grecum, Liquiditiæ Radix, Aniſorum ſem. Myrtha, & alia ſuperius dicta, Et ſi Vlcera ſint in faucibus, & iuxta Linguæ radicem, ex eiſdem Gargatiſmata fiant. Ad Vlcera detergenda Erui Farina mixta cum Melle optima eſt, vel illiniantur Vlcera Melle cum puluere Gallarum mixto, Gal. loco ſuperius citato Myſi, Alumen & ſumach cum Melle maxime laudat, & in durioribus corporibus Myſeos cū adſtringenti Vino, & huius medicamenti vis remittitur, vel augetur, prò vt vinum magis, vel minus adſtngens fuerit, prò vt craſsius, vel liquidius Myſios, & vino mixtio fiat, vt Gal. inquit.

Animaduertendum vero, vt ab initio minus detergentibus vtamur, deinde adſtringentioribus, à mitioribus ad valentiora procedendo.

In Vlceribus corroſiuis a calido humore ortis infraſcriptum prodeſt.

℞. Mel Roſ. col. vnc. 1. Succi mali punici vnc 11. uel Cydoniorum, uel Omphacij, Aquarum Plantaginis, Roſarum, Acetoſæ an vnc. 11. M. & fiat collutio.

In profundioribus Vlceribus Melle Roſaceo cum Alumine uſto mixto uti poſſumus. Vel infraſcriptis.

℞. Foliorum Myrti, Balauſthiorum, Roſarum Rub. an pug. 1. Aluminis, Cumini vſti an vnc. 5. m. & bulliant in lib. 111. Aquæ ad tertiæ partes conſuptionē, & dicto decocto adde Mellis Roſ. unc. 111. & utere Vel ℞ Gallarum uiridium, Malicorij, Galicum Glandium, Corticū Radiceum Rubi, Nucum Cupreſſi an q. uis M. & bulliant in Aqua Plantaginis. q. ſuff. & dicto decocto os collue.

Camphura ſimiliter illinita, uel Aqua Roſacea, uel Plantaginis mixta maxime calidis oris Vlceribus prodeſt.

In Vlceribus ab humore pituitoſo excitatis infraſcripta maxime proſunt. Vlcera Aqua forti tangantur, animaduertē do ne deglutiatur, deinde os colluatur Vino albo cum modico Aluminis uſti. In fraſcripta in Vlceribus à qualibet cauſa ortis proſunt.

℞. Roſ. Col. vnc. i ɾ i. Siruppi Mijrtini, Cydoniorum an vnc. i. Succi Mali Punici vnc. i i M. & fiat Collutio, Vel ℞ foliorum Oliuę Myrti, Sumach, Plantaginis, Agrimoniæ, Citrac, piloſellæ an M. i. Hordei integri pug. i. Malicorij vnc. ſ. Balauſthiorum, Roſarum Rub. an pug. i. Berberis dragm. i i. M. & fiat decoctū S. A. ex quo ℞, lib. i i. & adde mellis Roſacei col. vnc. i i i i. Succi mali punici vnc. i i. Dianucum vnc. i ɾ. ſ. Miue Cydoniorum vnc. i. M. & fiat collutio, vel Gargariſma.

Si vero huiuſmodi Vlcera inſignem putredinem ac malignitatem acquirant, non amplius Aphtæ, ſed nomæ dici debent, vt inquit Gal. In hoc caſu ceteris non conferentibus, ad fortiora Medicamenta confugiendum, ſicuti eſt Mel cum Gallarum decocto mixtum & coctione ad mellis conſiſtentiam redactum, Vel Centaureę Cinis Melle mixtus & illinitus, vel puluis Cornu Cerui vſti & Chalcanthi vſti cum Melle, Vel puluis Roſarum Rub. Sumach, Coſti & Croci cum Melle mixtus, Vel Cinis Radicis Feniculi per ſe, vel Melle mixtus, & hoc corroſiuis Vlceribus maxime prodeſt, vel ℞. Puluetis Gallarum, Aluminis, Balauſthiorum an part. æqu. per ſe & cum Melle mixti

Niſi vero dictis cedat, ad fortiora Medicamenta confugiendum eſt, ſicuti eſt præcipitati puluis ſucco plantaginis, vel Melle mixtus, Vel Vlcerata pars Stylo Goſſipio inuoluto, & madido Aqua forti uel Oleo Chalcanthi, uel Sulphuris, contingenda, Animaduertendo ne dicta deglutiantur, Deinde os prędictarum rerū decocto colluendum, & ſi dicta inſignem dolorem inferant, Lacte Chalibeato mitigetur dolor.

DE LINGVAE SCISSVRIS Cap. 19.

LInguæ uero ſciſſuræ, Vniuerſalibus ſicuti in ſuperioribus dictum fuit, ubi eſt opus, inſtitutis, huiuſmodi Localibus curantur, ideſt maſtucatione portulacæ cum Aceto, uel mucilagine pſillij cum ſaccaro mixta, & in ore retenta, uel Oui albumine conquaſſato, & eolato, ut Meſues inquit, Vel infraſcripto Medicamento ſepe illinatur,

℞. Aquę Plantaginis lib. ſ. Mellis Roſ. Dragaganthi, Mucilaginis Seminis Pſilly, Gummi Arabici an dragm. i i. Syruppi Violacei ſimp. unc. ſ. Tamarindorum unc. i. Sem. Portulacæ aſſi dragm. i ɾ, Spodij ſcrop. i ɾ. Camphuræ ſcrop. ſ. terantur terenda, & omnia commiſceantur, & utere ſicut dixi, Ore prius colluto Aqua Roſacea cum Aceto, uel Citri acetoſitate mixta.

DE LABIORVM SCISSVris Cap. 20.

CVM Labiorum ſciſſuræ, ſiue Rimę dictæ, morbus notiſſimus ſit, ideo de illis quam breuiſſime uerba faciemus, imprimis cauſas enarrando, deinde ſigna & tandem curationem inſtituendo.

DE CAVSIS LABIORVM ſciſſurarum

IN his partibus ſciſſurę aliquando ab externis cauſis, aliquando ab internis fiunt, Externæ cauſæ eſſe poſſunt, ut caſus percuſſio & ſimilia, uel nimia caliditas, uel frigiditas, ut flantibus Aquilonaribus uentis ſepe fieri ſolet, Et hoc prouenit, quia calor humidum abſumendo ſcindit; Frigus uero ſciſſuras facit comprimendo, & repellendo. Internę cauſę uel ſunt antecedentes, uel coniunctę; Antecedentes cauſę eſſe poſſunt prauorum ſuccorum, & præcipue calidorum, & ſalſorum ac aduſtorum copia, in corpore exiſtens; Cauſæ Coniunctę ſunt idem humores ad Labia iā influxi, qui etiā aliquando, per uiam criſis ad talem partē transmittantur, ut in febrium fine ſepe fieri ſolet.

DE LABIORVM SCISSVrarum Signis;

SIgna quę ad morbi dignotionem conducunt, non ponam, cum per ſe pateat morbus, ſed illa tantum, quæ in cauſarum dignotionem conducunt. Si ergo à cauſis primitiuis huiuſmodi ſciſſurę fuerint ortę, ex Aegri querimonia in cognitionem faciliter deuenire poſſumus Si ab humoribus calidis & ſalſis fuerint ortę, & tales humores à capite defluxerint, in labiis manifeſta caliditas & ſiccitas perſentiuntur, & patiens calidam materiam per anteriorem capitis partem ad Nares & ad Labia deſcendere manifeſte perſentit, & ſi iſta non adſint, tunc ab inferiobus

Digitized by Google

ſerioribus partibus materiam aſcendere iudicare poſſumus.

Si vero critico motu tales humores ad labia fuerint tranſmiſſi, ex præcedentibus Febribus, & Aegrotantis alleuiatione in cognitionem deueniemus.

DE SCISSVRARVM LABIOorum Prognoſtico.

IN Mulieribus, vt aliqui Autores volunt, inferioris Labij ſciſſuræ Matricis ſiccitatem indicant, quæ frequenter irrorati appetit, & huiuſmodi Mulieres, vtplurimum, ſunt petulanter coitum apperentes.

DE SCISSVRARVM LABIOrum Curatione

IN huis morbi curatione tres Intentiones habere debemus, Prima in victu conſiſtit, Secunda in totius corporis euacuatione, Tertia in Localibus. Quo ad primam intentionem victus talis inſtituendus, vt peccantibus humoribus aduerſetur, qui ſunt ſalſa Pituita, & vtraq; Bilis, talis igitur inſtituendus, qualis in ſuperiori Cap. fuit inſtitutus, & eadem fugienda ac deuitanda; ſic omnes Externæ, causæ remouendę, Secundam intentionem Medicamentis peccantes humores pręparantibus, & poſtea euacuantibus, vt pluries in ſuperioribus diximus, conſequemur.

Optime purgato corpore ad Localia deueniendum eſt, quæ ſunt infraſcripta. ℞. Pul. ſub. Roſatum Rub. dragm. 1 t 1. Gummi Dragaganti, Ceruſæ et Gallarum an dragm. 5. Pinguedinis Gallinæ vnc. t 1. M. & S. A. fiat Vng. quo Sciſſuræ liniantur, vel cũ Linteo ſuperponatur. vel ℞. Pul. Maſtiches, Gallę 1. an dragm. 15. Plumbi vſti, vel Aeris vſti drag. Reſinæ Tereb. & Mellis an q. ſuff. M. & fiat in vng. forma, vel ℞. Pul. Gallarum, Cadmię an drag. t. Ceruſæ drag. t 1 1. & cum Oleo Ros. q. ſuff. S. A. fiat Linimentum. vel.

℞. Amili, Penidiorum an drag. 1 t. Aqua Ros. vnc. t 1. M. & vtere, vel.

℞. Pul. Gallarum, Ceruſe drag. 1 t. Amili, Draganthi, Mucilaginis Sem. Cydoniorum an drag. 1. Olei Ros. vnc. 5. Adipis Anatis Oeſipi, Ceræ nouæ an drag. t 1. M. & S. A. fiat Vng. quo Sciſſuræ illiniantur, poſt earum ablutionem cũ Aqua calida cum Dragagãtho mixta.

Vel ℞. Pulueris Myrræ, zinziberis an ſcrop. 1 1, Lithargirij ſcrop. 1 1 1 1. Mellis Ros. Col. Olei Ros. an vnc. 1. ceræ nouę vnc. 5. M. & fiat vng. ante cuius applicationem fiſſura Saliua Aegrotantis madefiat, vel pars foueatur decocto Rad. Altheę, & Sem. Lini facto in vino, vel Aqua uel ℞. Res. Tereb. Mellis, Adipis Anſerini a q. uis M. & vtere vel ℞. Lithargi Argenti, Myrrhæ, zinziberis an partes equales M. & ſubtiliter puluerizzentur & cũ Oleo Ros. & Cera noua, & parũ Mellis fiat Vnguentũ & ante dicti Vng. appoſitionem ſaliua madefiat Sciſſura, & poſt remotionem dicti Vug. quod mane, & ſero fieri debet, pars calida Aqua abluatur Niſi dictis Medicamentis huiusmodi ſciſſuræ ſanentur, Aliqui ad illius partis cauterizzationem factam Lamina Argenti, uel Auri recurrunt, & ſic tutiſſime has rimulas ſanariinquiunt. Et qui plura localia Madicamenta deſiderat, videat Aetium Serm. 8. cap. 18. ubi multa adinueniet.

DE AVRIVM VLCERIBVS Cap. 21.

ALiquando Vlcera in Auribus, ſicuti in partibus alijs, excitantur, quæ uel ſunt apparentia, & uiſui expoſita, uel occulta, & in profundiori Auris parte ſita, taliaque Vlcera, uel ſunt Recentia, uel Antiqua, uel cum pauca, uel cum multa ſanie.

DE CAVSIS VLCERVM Aurium.

FIunt in Auribus Vlcera, uel ab Externis, cauſis uel ab Internis, Cauſæ Externę eſſe poſſunt Caſus, Percuſſio, vulnus, uel quid præter naturam intra Auris foramen retentum, & putrefactum, & aliquando etiam à diu retentis copioſis ſordibus, & putrefãctis excitari poſſunt, ex quibus cutis, & illius partis ſuperficies corrumpitur, Internæ Cauſæ ſunt humores acres, pungentes, ac mordicantes, & partes interiores Auris exulcerantes, ſicuti in externis partibus ſepe accidere uidemus, qui humores, uel a Capitę, uel ab alijs inferioribus partibus ad Aures confluunt & poſt exulcerationē, & propter dolorē qui ibi aliquando eſt, & propter partis imbecillitatē, humores magis cõfluunt. Quo

tios

ties uero humor influens, uel Pus ſumma pollet acrimonia, ſordidum Vlcus excitatur ac fit.

Aliquando fiunt Vlcera ex præcedente illius partis inflammatione ſiue Apoſtemate, vel puſtulis.

DE SIGNIS VLCERVM Aurium.

HOrum Vlcerum ſigna ſunt ſatis manifeſta, cum ex dolore ardore, punctione, prurito, ſanie, vel pure, ab illa parte emanante, in cognitionem deuenire poſſimus, & ſi ſanies copioſa effluat, ſordidum vlcus, ſi tenuis, virulentum, ſi fetens, putridum indicat, & ſi quandoq; poſt ſaniem aliquid ſanguinis emanet corroſiuum vlcus arguit. Quamuis ſanies aliquando abſq; hoc, quod in aure vlcus adſit, ab aure effluere poſſit, cum aliquando natura per aures à ſuperfluis humiditatibus Cerebrum purget, & quia per lõgam & tortuoſam viam pertranſeunt, & ibi morantur, Ideo in cenulentam & virulentem ſaniem conuertuntur, & aliquando à Natura per viam mundificationis ſanies per aures excernitur, vt poſt antiquum Capitis dolorem, vel poſt ictũ ſine Vulnere in capite acceptum. Si vlcus ab externis cauſis fuerit excitatum, ex Aegrotantis & aſſiſtentium querimonia innoteſcet. Si ex præcedente Apoſtemate, ſiue Inflammatione, vel puſtulis vlcera excitata fuerint, Apoſtematis & puſtularum ſigna præceſſerint, vt Dolor Febris, pulſatio, & ſimilia, & poſt apertionem, ſaniei fluxus cum dolore, & Febris alleuiatione, Et niſi vllum ex dictis adfuerit, ex acribus humoribus vlcus fuiſſe factum iudicare poſſumus.

DE PROGNOSTICO VLcerum Aurium

VLcera in parte Auris extrinſeca facilius curantur, In parte autem intrinſeca & abſcondita difficulter, præſertim ſi Neruum Auditorium ſerpendo attigerit, Vlcera ſimiliter recentia, facilius, antiqua difficilius curantur; Auriũ Vlcera ad os peruenientia, nunquam vel raro curantur, Profunda, Corroſiua, & putrida certam perniciem ſecum afferre ſolent.

Saniei exitus ab Aure per multum tempus abſque Vlcere, ſed per reſudationem ab orificijs Venarum Cerebri emanans, compeſcendus non eſt, cum ex eius retentione patiens Vertigini, & multis alijs prauis morbis obnoxius reddatur.

Diuturna Sordis ac ſaniei ſuppreſſio & impurum, ſordidumque Vlcus Vermes ſępe progignit.

DE CVRATIONE VLcerum Aurium

IN huius partis Vlceribus curandis, tres Intentiones habere debemus, Prima in victu & alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in peccantis humoris Euacuatione, Diuerſione, ac Reuulſione, Tertia in Topicis ac localibus medicamentis.

Sex rerum Nonnaturalium regimen, in actiuis ad temperatum tendat, & in paſſiuis, ad ſiccum; victus à principio ſit tenuis, deinde ex bonis alimentis ex quibus laudabiles humores gignãtur, & qui peccantibus humoribus aduerſetur, ſicuti in ſuperioribus, diximus. Niſi quid obſtet, ſi pletora adſit, venæ ſectio facienda, mox peccantes humores conuenientibus Syruppis, & caput conroborantibus præparandi, deinde, vel pilulis, vel conuenientibus electuarijs educendi Diuerſiones Cucurbitulis ſpatulis appoſitis, & ad os & ad Nares Herrinijs, Sternutatorijs, Maſticatorys, & Gargariſmatibus faciendæ, Sic Reuulſiones, Cliſteribus Cucurbitulis, Frictionibus longinquioribus partibus factis.

Poſt hec ſanies detergenda, & Vlcus exiccandum, à leuioribus ſemper incipiẽdo, & quanto recentius fuerit Vlcus tanto tutius, abſterſione & exiccatione curatur, & hec pars ob ſiccam naturalem temperiem, detergentia & abunde exiccantia expetit

Leuia abſtergentia ſunt Aqua Mulſa, Vinum mulſum, Oximel ſimp. Comp. vel Scyllinum, vel puerorum vrina, quæ temperate calida, per Auricularem cliſterem in aurem inyci debent, deinde poſt partis exiccationem, aliquod ex Medicamentis Infraſcriptis inſtilletur. Et ſemper huiuſmodi Vlcera, vel ſint re-

centia

centia, vel ſint antiquę, ante Medicamenti impoſitionem ablui debent, Medicamenta ſunt infraſcripta, quę temperate calida ſemper ſunt applicanda ſiue infundenda.

℞. Croci, Glaucij an q. vis M. & cum Aceto terantur, & vtere.

Vel ſutia cum Aceto mixta immittatur, vel.

℞. Reſinę Terebenthinę, Sarcocollę an vnc. ſ. Olei Chamomelini dragm. i i. M. & fiat Linimentum. vel.

℞. Fellis ſuilli caſtrati, vel Bubulini vnc. ſ. Mellis optimi dragm. i i. M. & in vitreo vaſe imponantur, & in feruido cinere vſq; ad dimidij conſumptionem coquantur.

℞. Aluminis ſciſſilis vſti, Myrrhę an q. vis, Mellis q. ſuff. M. & vtere, vel ℞. Aluminis dragm. i i. Succi Poligoni vnc. i i i. M. vel.

℞. Aluminis dragm. i. Cuci, Myrrhę an ſcrop. i. M. cum vino, aut mulſo q. ſuff. Confert etiam Vnguentum Baſilicon cum Oleo Roſaceo liquefactum, & in Aurem inſtillatum. Conferunt ſimiliter poſt auris ablutionem aliquo detergente factam, Succi Parietarię, Plantaginis, Poligoni, Burſę Paſtoris, Millefolij, Abſinthij, Anagallidis, & Sanniculę cũ Melle cocti, & in aurem inſtillati, Sic Syruppus de Abſinthio inſtillatus confert.

Ad Dolorem vero leniendum confert paſſum cum Omphacio mixtum, & in aurem inſtillatum, vel Oleum de Ouorũ vitellis ſimplex, & quando maximus adeſt dolor, Oleum de Ouorum vitellis in Mortario plumbeo diu agitatum maxime prodeſt. Ad dolorem mitigandum, & detergendum ſimul, valet Oleum de Ouorum vitellis cum Melle mixtum & parum Sarcocollę, Ad idem etiam conferunt omnia Anodina cum exiccantibus mixta, vt eſt Oleum Amigdalarum dulcium & Amararum cum Myrrha, Aloè & Croco, & in maximo dolore, ceteris non iuuantibus, aliquid opij addi poteſt, & vbi cum dolore multa effluat ſanies infraſcriptum prodeſt.

℞. Vinum cum Oleo Roſaceo, & porri Succo, vel piſcis ſaliti decocto agitatũ.

Vbi putredo, vel putredinis ſuſpicio adeſt, maxime confert Apij ſuccus cum pauca portione Aloes, Myrrhę, Centaureę minoris, Gentianę & Sarcocollę mixtus, vel Aegiptiacum Vng. vino Oenemelite diſſolutum.

Si ſordidum fuerit vlcus, & multa excernatur ſanies, abluatur vlcus Succo Mercurialis, aut Lupulorum, aut vino, in quo decocta fuerit Betonica, aut mulſa in qua bullierit Ellebori albi radix, aut Oximelite, aut decocto Foliorum Oleaſtri cum Alumine & Melle, aut Aceto mulſo, poſtea pars exiccetur & aliquod ex infraſcriptis Med. inſtilletur.

℞. Scorię Ferri contritę, & acerrimo Aceto ſepties lotę & exiccatę, deinde in optimo aceto ad Mellis conſiſtentiam decoctę & auri indatur, & hoc Med. à Gal. ab Auic. & fere ab omnibus Autoribus laudatur, vel.

℞. Scorię Ferri quinquie in vino Auſtero extinctę & exiccatę & terito & cum recenti Butyro ad ignem mixtę fac in Linimenti formam & vtere.

Vel ℞. Mellis dragm. x. Aceti vnc. i. M. & ad ignem coquantur ac deſpumentur, deinde adde viridę Aeris dragm. i i & cum Lichinio auri impone & hoc antiquis his vlceribus maxime prodeſt. vel

℞. Succorum Poligoni, Hederę an vnc. i. Pompholigis in Aqua Roſarum & Plantaginis lotae q. vis M. & in aurem inſtilletur, vel.

℞. decocti Agrimonię & Abſinthii, lib. ſ. vini albi, Mellis Roſacei an vnc. i M. & in aurem tepide inſtilletur. vel.

℞. Thuris, Myrrhæ an dragm. i. Croci, Glaucij an dragm. ſ. Attramenti ſutorij ſcrop. i. M. cum vino, in quo Myrti folia fuerint incocta q. ſuff. & vtere, hoc etiam cum infraſcripto putridis ac ſordis vlceribus prodeſt.

℞. Aluminis vnc. ſ. Vini albi vnc. i i i. M. & bulliant ad ſordium craſſitudinem, deinde cum Aceto liquentur, & tepida in aurem inſtillẽtur Gal. v. meth. inquit. Quamobrem aurium vlcera, cum eę partes ſiccisſimę ſint, Glaucio ex Aceto curantur, nec non (ſi valentiore ſit opus) Medicamine Andronio, Scoriaque Ferri in in pollinem tenuiſſimum leuigata, & cum acerrimo Aceto quouſq; ad lubrici Mellis conſiſtentiam deueniat, cocta, Et 3. de Comp. Medicamentũ S. Loca inquit, vlcera aurium recentia, tũ Glaucium ſolum cum Aceto tantũ curat,

tum

tum Collyria ex eo omnia, ſicut & quæ ex Croco, & ex Roſis fiunt, Item Democritis Collyrium ex Myrrha. Quæ vero pure manant, citra dolorem atq; id moderate patiuntur, iiſdem Medicamentis curantur, At quæ fortiter affligunt, per eiuſmodi, qualis eſt paſtillus Andronis, & qui ad Muſã refertur Sapa, modicoque Aceto diſſolutus. Quod ſi hec ab ipſo morbo vincantur, Scoria Ferri ad plurimos dies in Sole ex Acerrimo Aceto contrita leuigataque eſt, intrepide vtendum. Huiuſmodi etiam Vlcera paſtillo meo ex Charta combuſta ipſæ aliquando curaui, Hec Gal.

DE AXILLARVM ET Inguinum Vlceribus Cap. 22.

IN his partibus aliquando Vlcera excitantur ab humoribus prauis, acribus, ac erodendi vim habentibus, qui vel à toto corpore, vel ab aliqua determinata parte, vel ad Inguina, vel ad Axillas tranſmittuntur. Hæ vero partes excrementa facilitet recipiunt, quia propter hoc à Natura debiles factæ fuere, & ideo Emunctoria dicuntur, & ſepe præcedentes Bubones ſequuntur. Hi vero humores in corpore gignuntur, vel ex praua victus ratione, & alijs erroribus in ſex rebus Nõ naturalibus commiſſis, vel ex alicuius partis mala temperie, & aliquando etiam Vulnus, vel caſum, vel percuſſionem ſequi poſſunt, vel aliam ſimilem externam cauſam. Et horum Vlcerum differentiç ſunt, vti de aliarum partium Vlceribus diximus, ideſt alia ſunt magna, alia parua, alia benigna alia maligna, alia recentia, alia antiqua &c. Differentia

DE SIGNIS VLCERVM Axillarum & Inguinum.

CVM harum partium Vlcera per ſe oculis pateant, nihil de ſignis dicemus, tantum opus eſt inueſtigare, an profunda & cauernoſa ſint, quod ſpecilli immiſſione cognoſcitur, & an eius Labia dura ſint, & calloſa, quod viſu, & tactu cognoſcitur.

DE VLCERVM AXILlarum & Inguinum Prognoſtico.

VLcera in Axillis & in Inguinibus, niſi cito ac recte curentur faciliter in Fiſtulas degenerant, & ſepe profũda, & ſinuoſa fiunt, ob cauitatem & muſculorum diuiſionem, quæ in partibus illis reperiuntur.

DE VLCERVM AXILlarum & Inguinum Curatione

IN his Vlceribus curandis victus ratio & cetera vniuerſalia ſecundum Vlceris diſpoſitionem, & humorum qualitatem, ac copiam, & corporis naturam ſunt inſtituenda, ſicuti de aliarum partium Vlceribus pluries ſuperius diximus.

Quo ad localia ac Topica Medicamenta, ſi dicta Vlcera ſint profunda, ac ſinuoſa, vt frequenter eſſe ſolent, detergentibus ac ſiccantibus Medicamentis curari debent, vt ſuperius de Sinuoſis Vlceribus diximus, & ſi orificium fuer anguſtum vel contorta Spongia, vel Gentianç Radice, vel quid ſimili dilatandum. Si vero vlceris labia dura ac calloſa fuerint, vel candenti ferro cauſtico, vel quolibet alio Medicamento, ſicuti ſuperius cap. de vlceribus cum labiorum duritie diximus, duricies ac calloſitas tollenda.

Detergentia igitur & exiccãtia in his vlceribus conuenientia ſunt infraſcripta; Detergẽtia ℞. Melicrati vnc. vi. Pulueris Myrrhæ, Maſtiches an ſcrop. ii. vnguenti Apoſtolorum vnc. ſ. M. & Auriculario Cliſtere intra vlcus injiciatur, & duodicim horarum ſpacio retineatur, vel,

℞. decocti Hordei, Lenticulç Roſarũ rub. & Balauſtiorum vnç. vi. Mellis Roſacei vnc. i. ſ. Pulueris Myrrhç, & Sarcocollæ an dragm. ſ. M. & in vlcus injice,

Vel ℞. Lixiuij Barbitonſoris vnc. vi. Mellis Roſ. vnc. i. pulueris precipitati dragm. ii. M. & fiat iniectio.

Si vlcus profundum non fuerit, vng. viridi, vel Apoſtolorum, vel Aegiptiaco vel ſimplicibus, vel ſimul mixtis, vel mundificatiuo ex Apio detergi poteſt, & ſemper, vt pars roboretur, Splenia ex Stuppa,

Stuppa, vel Spongia, vel duplicatum lin teum, auſtero vino imbibitum ſuperponi debet.

Deterſo ac mundificato Vlcere, Sarcotica in vino diſſoluta, vel ex ſe immittenda, quouſq; vlcus carne repleatur, Carne vlcere repleto, cicatrix, ſicuti in partibus alijs inducenda.

DE PECTORIS VLCEribus Cap. 23.

IN pectore Vlcera alia ſunt penetrantia, alia minime, & ex his alia ſunt maiora, alia minora, & aliqua profundiora, & alia minus profunda. Hec vlcera ex eiſdem cauſis fieri poſſunt, ex quibus aliarum partium vlcera excitari ac oriri pluries diximus, ideſt ex præcedente Apoſtemate, vel Vulnere, vel Contuſione vel ex acrium ac prauorum humorum confluxu, & alijs ſimilibus cauſis.

DE SIGNIS VLCERVM Pectoris

PArtis huius Vlcera oculis manifeſtiſſima ſunt, Et eorum penetrationis ſigna ſunt, quod multa Cãdelæ ſeu Styli portio ingreditur, & Aer cum ſtrepitu ab vlcere egreditur, & non penetrantis contraria ſigna adſunt.

DE VLCERVM PECTORIS Prognoſtico.

PEnetrantia Thoracis Vlcera ſepiſſime in Fiſtulas terminantur, & quãdo pus non recte expurgatur, & in Thoracis cauitate retinetur, Empiematicus fit patiens, & Thoracis internæ partes ſemper in penetrante vlcere, ob aerem non præparatum per vlcus ingredientem, debilitantur, & Vlcera, que ſunt in Dorſo curatu difficiliora, & periculoſiora ſunt, ob maiorem Neruorum copiam, qui per illam partem diſperguntur, & ob Spinalem Medullam. Et in penetrantibus Thoracis Vlceribus, quæ in Fiſtulas degenerarunt, potius fucata, quam vera curatione vti debemus, cum harum partium Fiſtulæ aut nunquam, aut raro ſanari queant. Non penetrantia Thoracis vlcera, niſi maligna ſint, & abſq; oſſis corruptione, faciliter curantur.

DE VLCERVM THORAcis Curatione:

NON penetrantia Thoracis Vlcera, ſicuti aliarum partium vlcera curantur, & ſi putrida, ſint, ad putridi vlceris curationem recurre, Sic ſi ſint corroſiua, vel virulenta, vel ſordida, vel alterius generis, & vbi eſt opus, & venæ ſectio, & purgatio, & victus ratio ſecundum vlceris & affectæ partis diſpoſitionem, & corporis & humorum naturam inſtituenda.

Penetrantia Thoracis vlcera & Medicamẽtis internis, ideſt per os aſſumptis, & externis curari debent; Imprimis enim niſi orificium ſatis hiet, aperiendum. Turunda facta ex compreſſa ſpongia, vel ex Gentianæ Radice, vel aliquo ſimili, quæ filo appendẽda ne in Thoracis cauitatem ingredi poſſit. Deinde curandum, vt pus libere effluat, vtque vlcus, ac internæ partes detergantur, fiant iniectiones ex Aqua Mulſa, vel Vino Mulſo, vel ex decocto Radicum Ireos, Ariſtolochię, Gentianæ, Aſari, Hordei. Roſarum rub. & ſimiliũ, cui addatur Mel Roſaceum, vel Syrupus Roſaceus Simplex, Saccarum & ſimilia, vel inyciatur infraſcriptum Medicamentum, quod eſt optimum.

℞. Foliorum Agrimoniæ, Pentaphili, Cerrach, Pedis Columbini, Centaurij minoris, Hyperici, Caudæ æquinę an M. 1. Rad. Ariſtolochiæ, Ireos an vnc. 1. Lentium pug. 1. Roſarum Rub. pug. 5. Thuris, Myrrhæ an dragm. 11. M. & in vino albo & Aquæ pari portione fiat decoctum, & dicti decocti colati, ℞. lib. 1. & adde Mellis Roſacei, vel Syruppi Roſ. vnc. 111. M. & fiat Iniectio, vel inijciatur vinum album, in quo incocta fuerint Thus. Myrrha, Sarcocolla, Hyſopus, & Lupinorum Farina. Vt vero vlceris labia detergantur, penicillum infraſcripto vnguento illiniri poteſt.

℞. Reſinæ Terebenthinæ in Aqua Plãtaginis lotæ vnc. 1. Succi Apij vnc. 11. Succi Agrimonæ, Plantaginis an vnc. 1. Succi Cinogloſſę vnc. 5. Farinę Hordei, Fabarum an vnc. 1. Mellis vnc. 1. 5. pulueris Myrrhæ dragm. 111. Thuris drag. 11. Ceræ albe q. ſuff. M. & S. A. Fiat vnguentum

Mundificato optime vlcere, iniectiones

& vl-

& vlceris ablutiones fieri debent ex rebus adſtringentibus in vino decoctis, vt ſunt Balauſthia, Malicorium, Roſę, Conſolidę radix Gallæ immaturæ, Sumach, Folia, & Fructus Myrti & his ſimilia, vtque vlcus carne repleatur, Sarcoticis vng. vti debemus, quæ ex Sarcoticis pulueribus fiant, ſicuti eſt Thuris, Myrrhę, Maſtiches, Ireos, Ariſtolochiæ, Conſolidæ, Aloes, Sarcocollæ, & ſimilium, qui com miſceri poſſunt cum Reſina Terebenthina, vel Abietina, vel Vnguuento Regis, vel alio ſimili

Puluere Sarcotici.

Repleto Vlcere carne, Cicatrix Epulo ticis pluries dictis inducenda. Per os vero quotidie ſummo mane Cyatum Aquę Agrimoniæ, vel Conſolidæ maioris, vel Plantaginis, quibus commiſceri poteſt Syruppus Myrtinus cum Melle Roſaceo mixtus propinare debemus, & poſt Vlceris abſterſionem, offerri poteſt infraſcriptum ℞. Aquæ Conſolidæ maioris vnc. vi. Rhabarbari acerbi, Mumiæ an drag. 5. Boli Armenij Orientalis ſcrop. 1. M, & ptę be ſingulo mane per dies aliquot.

DE ABDOMINIS SIVE Inferioris Ventris Vlceribus Cap. 24

Species.

VLcera, quæ in inferiori ventre excitantur, Alia ſunt penetrantia, Alia minime, Non penetrantia ſunt illa, quæ membranam illam peritoneum dictam non pertranſeunt. Penetrantia vero ſunt, quę vſq; ad partes intra peritoneũ contentas perueniunt.

DE ABDOMINIS VLCErum Cauſis.

IN hac parte Vlcera fiunt ex eiſdem cauſis, ex quibus in partibus alijs excitari pluries in ſuperioribus diximus ideſt ex caſu, Percuſſione, Inuectetato vulnere, poſt ſupputatum Apoſtema, & ex acris ac erodentis materiæ confluxu, & ex acribus Medicamentis appoſitis, & his ſimilibus.

DE ABDOMINIS VLCErum Signis.

PEnetrantia hec Vlcera dignoſcuntur, ex Styli, vel Candelę immiſſione, cum multa horum portio ingrediatur, & ex vini iniectione Auricula rio Cliſtere facta, quę in penetrantibus Vlceribus intra peritoneum ingreditur, In non penetrantibus vero refluit, & intus ingredi nequit, & Styli ſiue Candelę pauca portio intra vlcus ingreditur.

DE ABDOMINIS VLCErum Prognoſtico.

PEnetrantia Abdominis Vlcera frequẽter in Fiſtulas abeunt, & difficulter ſanantur, Quæ vero non ſunt penetrantia, faciliotis ſunt curationis.

DE ABDOMINIS VLCErum Curatione.

NON penetrantia Abdominis Vlcera, ſicuti aliarum partium Vlcera, curari debent, cum nihil peculiare habeant, & ſi iſtius partis Vlcera ſint magna, putrida, virulenta, vel ſordida, vel cuiuſcunque alterius generis, ad caput proprium ſpeciei Vlceris recurrendum; Si vero penetrantia & Fiſtuloſa fuerint talia Vlcera, ſucata curatione, ſicuti de penetrantibus pectoris Vlceribus diximus, vti debemus, Inſtituta optima Diæta & victus ratione, vtq; decet deterſo ac mundificato Vlcere, ſicuti in ſuperiori capite diximus.

DE PENIS SIVE PVDENdi Vlceribus Cap. 25.

IN Pudendo Vlcera excitantur, ſicuti in partibus alijs, & alia fiunt in preputio, Alia in Glande, Alia circa Glãdem, & Alia per reliquum membrum, Ex his enim vlceribus, alia ſunt puſtulis ſimilia, alia ſicuti excoriatio, alia ſunt corroſiua ac virulenta, Alia ſunt Recentia, Alia Antiqua, Putrida, & Cauernoſa, & alia ſunt ita maligna, vt locus denigretur, & hæ & plures aliæ huius partis Vlcerum Differentiæ eſſe poſſunt.

Species ac Differentiæ.

DE PENIS VLCERVM Cauſis.

CAuſæ talis partis Vlcerum, vel ſunt Primitiuę, vel Antecedentes, vel Coniunctæ, Primitiuæ Cauſæ, eſſe poſſunt, vt Vulnus male curatum, vel illius partis attritio, aut inordinata fricatio aut tactus, vel ex contagio excitari poſſunt, vt ſepe ijs accidit, qui rem cum infecta muliere habent, vel ex ſpermatica materia corrupta & retenta inter Glandẽ & pre-

& preputium, vel ex prauis hnmoribus ibidem retentis, qui cum putridi ſint, locum ſiue partem, quam tangunt, corrumpunt ac exulcerant.

Antecedentes Cauſæ ſunt male curata Apoſtemata, vel prauorum humorum in corpore, vel in proximis partibus exiſtentium repletio. Coniunctæ Cauſæ ſunt praui humores acres ac erodentes, qui non ſolum malam qualitatem in membro inducunt, ſed etiam partem exulcerant.

DE PVDENDI VLCErum Signis.

SAtis manifeſta ſunt huius partis Vlcera, cum Glans à preputio denudari poteſt, & ideo alijs ſignis non eſt opus. Niſi vero propter tumorem preputium deorſum trahi poſſit; & Vlcera oculis non appareant, tunc dolore, tumore, & saniei eiectione dignoſcuntur; Et primitiuarum cauſarum ex relatis à patiente in cognitionem deuenire poſſumus. Antecedentes cauſæ, ideſt quando ob corruptos humores in toto corpore, vel in parte aliqua genitos vlcera fiunt, dignoſcuntur, quoniam nulla primitiua cauſa præceſſit, & paulatim fiunt. Sic quando ex præcedente Apoſtemate fuerint excitata ex patientis relatione hoc ſcimus.

Cauſarum Coniunctarum ex Symptomatibus in cognitionem deuenire poſſumus, vt ex Dolore, Calore, Corroſione, & alijs, quæ Vlceribus accidere ſolent, & ex excretis, vt pluries ſuperius diximus.

DE PVDENDI VLCErum Prognoſtico.

PLuribus de cauſis huius partis Vlcera difficulter curantur.

Primum propter partis maximã ſenſibilitatem, quam ita fecit Natura propter delectationem in venerea copulatione, vt 14. de vſu partium ſcripſit Gal. & hac de cauſa maligna pudendi ac ſedis vlcera, neq; acria, neq; ignis vim habentia Medicamenta ſuſtinere poſſunt, quæ preſidia alijs malignis Vlceribus proſunt. Secundo quia multæ ſuperfluitates ad hanc partem confluunt, Tertio quia Medicamenta huic parti difficulter applicantur, ac retinentur. Illa vero Vlcera, quę in his partibus ob Luis venereę infectionem fiunt, raro ſanantur, niſi debitis ac conuenientibus Medicamentis talis morbus curetur, cum continuo ab internis partibus fomitem habeant.

Gal. Com. 3. in lib. 3. Epid. cap. 26. inquit, Pudenda ſi inflammatio obſederit, aut Eryſipelas, facillime computreſcunt, vnaque ſibi adiacentes partes afficiunt. Quare ſepe cogimur, vbi putrida præciderimus, radicem ipſum exurere.

DE PVDENDI VLCErum Curatione.

IN Penis ſeu Pudendi Vlceribus, preſertim quando ſunt magna ac maligna ac quatuor Intentiones habere debemus.

Prima in victu ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in pecccantium humorum euacuatione, Tertia in localibus Quarta in accidentium correctione. Quando vero Vlcera parua & benigna ſunt, tantum localibus ſanantur.

Pro Prima Intentione conſequenda, tenuis Dieta inſtituenda ex optimis cibis, vt bonus ſanguis gigni poſſit, & in quieto maneat patiens, cum ex motu nouæ humorum fluxiones excitentur.

Pro Secunda Intentione conſequenda & venę ſectio & purgatio iuxta corporis & humorum naturã inſtituenda.

Tertia Intentio localibus complebitur vtque inquit Gal. Com. primo in lib. de Medici Officina cap. 13. Pudibundę partes ſi affectę ſint, non palam curandę ſunt.

In huius ergo partis excoriatione ac ſupercalefactione, vt à leuioribus incipiamus, antum ſufficit partem Aqua Roſarum, vel Plantaginis, vel ſtiptico vino abluere, & ſi maiori exiccatione ſit opus, abluatur Aqua Aluminoſa, vel apponatur Vng album Camph. vel de plũbo, vel quid ſimilę.

Gal. v. Meth. illa probat Medicamenta in his Vlceribus, quę inſignem ſiccandi vim habent, & hoc non ſolum Vlceris ratione, ſed etiam affectę partis, ſicut eſt Charta combuſta, Anethum vſtum, Cadmia & alia, vt ex te ipſo videre potes

Noſtris temporibus maxime ſunt in vſu Tuthia, Aeris ſquama, vel ferri, vel Lithargirium, ex quibus pulueres, Linimenta, & Vnguenta parari poſſunt, Ali

precipitati puluere, vel Aegiptiaco Vnguento vel cauſticis Medicamentis vtuntur.

In Vlceribus ergo recentibus, ſed virulentis ſerpentibus ac Erodentibus puluis Aloes & corticis Pini maxime eſt vtilis, ſie mineralia vſta ac lota maxime conducunt, vt eſt Plumbum vſtum & lotum Lithargirium, Tuthia, Ceruſa, & Cadmia cum Vino abluta, & ſi vtatis Aere vſto, vel cortice Pini, vel Lapide Hemalite valentius aget, vel ex dictis Vng. formetur, ſicuti ſunt infraſcripta.

℞. Lithargirij vnc. 5. Plumbi vſti & loti dragm. I I I. Tuthiæ præp. dragm. I I. Aloes dragm. I. 5. Corticis Pini ſicci ſcrop. I I I I. Lapidis Hematitis dragm. I. Seminis Anethi combuſti, Cucurbitæ ſiccæ & vſtæ an ſcrop. I I. Olei Roſacei Omphacini vnc. I I I. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. fiat Vng. vel.

℞. Tuthiæ, Aloes, Sarcocollæ an dragm. I. Thuris, Lapidis Hematitis an ſcrop. I I. Corticis Arundinis vſtæ, Gallarum, Balauſthiorum, Acaciæ an drag. 5. Olei Myrtini, ſiue Roſacei Omphacini vnc. I. 5. Ceræ q. ſuff. M. & fiat Vng. vel ℞. Cineris Chartæ combuſtæ, Aluminis vſti, Cucurbitæ ſiccæ & aduſtæ an part. æquales, & his fiat puluis tenuiſſimus, qui Vlceri ſuperponatur, & ſi dictis pulueribus addatur Reſina Terebenthina, vel Oleum Myrtinum Vng. parari poteſt.

Si vero vlcera fuerint Antiqua, Sordida, Putrida,Ranioſa, Calloſa, Virulenta ac Serpentia, imprimis fouenda ac abluenda aliqua ex infraſcriptis lotionibus, de inde parte exiccata infraſcripti pulueres ſuper Vlcera aſpergi poſſunt.

Abluatur ergo pars Lixiuio Melle cõmixto, poſtea Lixiuio cum Alumine vſto deinde pauca portio Aquę vitis addi poteſt, vel infraſcriptis compoſitionibus abluatur.

℞. Aquæ Plantaginis, Roſarum an vnc. I I I I. Aceti albi vnc. v. Aluminis crudi, Calcanthi vſti an dragm. I I I. M. & ſimul parum bulliant, vel ℞. Aquæ Plantaginis vnc. I I I. Vini albi vnc. I I. Tuthiæ præp. Aeruginis raſilis vſtæ an dragm. I I. M. & ſimul parum bulliant, vel ℞. Vini albi vnc. v I. Aquæ Plantaginis, Roſarum an vnc. I I. Floris Aeris dragm. 5. Aluminis vſti dragm. I. M. & parum bulliant, & vtere partem fouendo, vel abluendo.

Inter pulueres maxime valet pręcipitati puluis, qui ad duritiem ac Vlceris calloſitatem tollendam cum Butyro, vel Anatis pinguedine miſceri debet, & in Vlceribus à venerea Lue excitatis maxime eſt vtilis, ſed in eius vſu non ſemper permanere debemus, ſed quouſque calloſa ſubſtantia ac virulentia extincta fuerit poſtea fouenda pars decocto Maluæ, Altheæ, & Sem. Lini, deinde aliquod Digeſtiuum Medicamentum vlceri ſuperponendum, quouſque ſeparetur, & talia vlcera aliquantiſper aperta ſeruari debẽt ne virulenta materia reprimatur, ſed extrahatur, Et ſi prima, vel ſecunda vice calloſa ſubſtantia vi precipitati non fuerit extincta, ac rubra caro & bona non remaneat per tres, vel quatuor dies iterum pręcipitati puluis ſuperponendus. Infraſcriptus etiam puluis pudendi vlceribus maxime confert.

℞. Aloes, lotæ, Myrrhæ, Sarcocollæ, Corticis Thuris, Gummi Elemi an drag. I I. Anethi vſti ſcrop. 5. Corticis Pini ſcrop. I. Tuthiæ præp. plumbi vſti, Antimonij, Ceruſæ an dragm. 5. Sang. Drag ſcrop. I. M. & fiat pul. ten.

Si Vlcus ſordidum fuerit, virulentum ac putridum poſt dictas Lotiones ac fomentationes Vnguentum Aegiptiacum applicari poteſt.

Si vero Vlcera ſint circum circa Glandem, vel inter preputium & Glandem, & propter partis tumiditatem, vt ſepe fit videri non poſſit, tunc, ſi poſſibile eſt, Auriculatio Cliſtere ſupradictæ lotiones inijciendæ, vt munda Vlcera reddantur, ac exiccentur. Vel inijciendum vinum ſtipticum, vel mulſum, vel Vinum Melle Roſaceo mixtum, vel ſupradicti pulueres cum lotionibus miſceri poſſunt, vt magis Vlcera exiccentur, vel inijcienda Aqua viridæ Aeris, quæ maxime exiccat vel infraſcriptum Collyrium, quod eſt optimum.

℞. Vini albi optimi lib. I I. Aluminis vſti dragm. I I. 5. viridæ Aeris drag. I. 5. pluuerizanda pulerizentur & c ũdicto vino miſceantur, & intus tepide inijciantur.

Si vero ita penis ſit tumidus, vt nihil intus inijci poſſit, tunc Catapl. factum

ex decortia Malua & Sem. Lini, cui addatur Butytum, & Ouum integrum maxime eſt vtilę. Vel fiat Cataplaſma ex Floribus Chamemoli, Meliloto Fenu grȩco, & Folijs Roſarum an M. 1. M. & coquantur in Aqua, vel in Lixiuio Barbitōſoris & S. A. Formetur Catapl. Et niſi dictorum Cataplaſmatum applicatione detumeſcat, & continuo vlcus ſerpat ac corrodat, quod dolore percipitur, & nullo pacto Vlcus videri neque Medicamenta inijci poſſint, tunc preputium per longitudinem Forficibus, vel alio inſtrumento eſt incidendum, vt vlcus in conſpectum veniat, ac curari poſſit, quod, ſicuti ſuperius diximus, eſt curandum.

In Antiquis Vlceribus putridis & cauernoſis infraſcriptum Collyrium maxime competit, quod corruptionem ac corroſionem ſiſtit, & maxime exiccat, ac ſanat.

℞. Vini albi lib. 5. Aquarum Plantaginis, Roſatum an vnc. 1. 5. Auri pigmenti dragm. 1. Floris Aeris dragm. 5. terenda ſubtiliſſime terantur, & cum dictis miſceantur, & fiat Collyrium, & ſi vis, vt valentius agat, addatur puluis Aloes & Myrrhę. Et ſi valentioribus ſit opus, & nullo pacto virulentia ac corroſio ſiſti poſſit ad actualę cauterium, vel cauſtica Medicamenta deueniendum eſt vt ſunt Aſphodelorum Trociſci, & alij pluries dicti, & Oleum Calcanthi, vel Sulphuris, vel Chimiſtarum Aqua, & in hoc caſu etiam valet pręcipitati puluis, & Aegiptiacum Vng.

Si verò Gangrenę periculum immineat, cum circa Vlcus, & penem Vnguentum Defenſiuum applicandum, & affecta pars profunde ſcarificanda, & cauterium, vel cauſtica Medicamenta applicanda, & tandem ſicuti lib. de Tumoribus Pret. Nat. Cap. de Gangrena diximus, curandum. Si vero Cancroſum fuerit vlcus, ad eundem lib. cap. de Cancro, recurre, vbi multa adinuenies.

Si autem aliquod Symptoma his Vlceribus ſuperueniat, remouendum, & ſic Quartam Intentionem conſequemur.

Si ergo ex corroſione ſanguinis hemorragia ſequatur, vt ſepe fieri ſolet, puluere Thuris & Aloes cum Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam mixto, & molliſſimo Leporino pilo applicato ſiſtenda, vel alijs adſtringentibus pulueribus cum oui albumine mixtis, vel alijs pręſidijs in lib. de Vulneribus cap. proprio de vaſorum vulneribus deſcriptis.

Si vero Dolor maxime vrgeat, eius cauſa conſideranda, & ſi ex calidis confluxis humoribus fuerit ortus, vnguentū Populeum cum ſucco Solani, vel Plantaginis, vel ſemperuiui, & Hordei Farina, Oleo violaceo, & Oui albumine ſimul mixtis, maxime conferunt. Si autem doloris cauſa ſit copioſa materia in parte illa maximam tenſionem faciens, foueatur pars decocto Maluarum, Altheæ, Sem. Lini, Fenugreci, Florum Chamemoli, & ſimilium. Si ratione vlceris, Bettonica in vino cocta & appoſita maxime prodeſt. Si dolor ratione frigidę materię fiat, calidis Oleis inungatur, vt eſt de Cherua, vulpino, Anethino, & his ſimilibus. Si vero ex alijs cauſis fiat, curetur ſicuti cap. 19. lib. de vulneribus diximus, vbi diffuſe de ſedando Dolore agitur. Hoc tamen ſemper eſt animaduertendum in huius partis vlceribus curandis, ne pendens pudendum teneatur, ne continuo noua materia fluat, ſed ſuperioribus partibus alligari debet, ita tamen ne dolor excitetur.

DE VLCERIBVS IN Vrethera, ſiue Vrinæ Canali Cap 26.

ACcidit aliquando, quod Vlcera oriantur in virga, ideſt in Canali vrinæ, vrethera dicto, & in tali parte vlcera excitari poſſunt, vel ex Tuberculo, ſiue paruo Apoſtemate in tali parte orto, vel ex acredine ſeminis per talem partem effluentis, vt ſepe in feda & diuturna Gonorrea fieri ſolet, vel ex vrinę acredine, quę talis redditur ex vſu calidorum ciborum, & ſalſarum rerum, & aromatum, & meracioris ac potentis vini potu, quę acredinem ac vrinę ardorem efficere poſſunt. Aliquando etiam in tali parte vlcera fiunt ab angulosis calculis, per talem partem excretis, qui in tranſitu vulnerant, vel excoriant, vel ab acribus humoribus ad talem partem delatis, qui ſua acuitate, & acredine illā abradunt, ac excoriant, & huiuſmodi

humores aliquando etiam cum vrina miſcentur, & vrinæ acredinem augent, ex cuius tranſitu primum partes illæ abluuntur, deinde mordicantur, poſtea excoriantur, & tandem exulcerantur, & in illis, qui talem acrem vrinam excernunt, veriſſima eſt eius numinis Etimologia, idest quod vrina, ab vrendo, ſit dicta, vt Iſidorus voluit, & ideo vrit loca, per quę tranſit, aut dicitur vrina, quod |vſta ſit.

DE VLCERVM VRETHERI SIGNIS;

VLceris Vrethen ſigna ſunt, quod penis tenſus, & aliquantiſper tumidus eſt, & dolet, & ad inferiora curuatur, nec niſi inter femora indolenter teneri poteſt, & in mingendo pus coaduna tum ac compactum vrinam præcedit, & inter meiendum, ideſt in vrinæ tranſitu, ingens ac acerbus dolor, præſertim vbi eſt Vlcus, perſentitur, & tactu ac compreſſione etiam exulcerata pars adinuenitur, cum in exulcerata parte ex compreſſione dolor excitetur. Diſtinguuntur vero hec Vlcera ab Vlceribus veſſicę, quoniam in Veſſicę Vlceribus pus cum vrina mixtum excernitur, huiuſmodi lotium teret, & ſquamulæ quædam cum tali vrina excernuntur, quod non accidit in Canalis vrinæ vlceribus.

DE VLCERVM VRETHERI PROGNOSTICO,

MEatus Vrinæ antiqua Vlcera, & in ſenibus, vel difficulter, vel nunquam, curationem admittunt, & hoc euenit, tum ob virtutis imbecillitatem, ob quam caro ad Vlceris repletionem gigni non poteſt, tum ob frequentem vrinæ tranſitum, quæ ſua acrimonia curationem impedit, In Iuuenibus vero, niſi talia Vlcera cito curentur, in ijs Caruncula quędam pręter naturam gignitur, quæ vrinę meatum obſtruit, & vrinæ exitum prohibet, & ideo citiſſime huius partis Vlcera curari debent, cum tali geni ta caruncula ratione loci, difficulter poſtea extermi nari poſſit.

DE VLCERVM VRETHERI CURATIONE

PRO his Vlceribus curandis, Victus ratio mediocris ſit, & ex alimentis optimi ſucci, qui humectant, refrigerant, humorumque acrimoniam obtundant, & pro potu vtatur Aqua Hordei, vel Vinum dicta Aqua optime dilutum; Competit etiam Priſſana Hordeacea cum Amigdalis dulcibus, & communibus frigidis ſeminibus & ſaccaro parata, vitanda vero Diuretica, Acria, Salſa, Acetoſa, & dulcia, cum facillime in Bilem in Iuuenibus pręcipue, conuertantur; Et ſi pletora adſit, & nihil venę ſectionem impediat, Clyſtere prius Aluo lenita, Baſilica Vena ſecanda, & ſanguinis quantitas ſit ſecundum vires, & alia requiſita, Et ſi acres humores ac tenues in corpore redundantes, & vrinæ acrimonia adfuerit, dicti humores præparandi, & Vrinæ acrimonia obtundenda, & hoc fieri poteſt Syruppo Violaceo Simpde Papauere, de Nenuphare, qui tenues humores eraſſeſaciunt, vel Syruppo de Endiuia de Cicoria & his ſimilibus, cum decocto, vel Aquis Endiuiæ, Lactucæ, Portulacæ, Hordei, & ſimilium; Pręparati poſtea tenues & acres humores, conuenienti Pharmaco educendi, vt Caſſia nuper tracta pulpa Tamarindorum, Rhabarbaro, Manna, Syruppo Roſaceo ſoluto, Violaceo ſolutiuo, & his ſimilibus, & hec vniuerſalia Medicamenta etiam pro Gonorrea curanda conueniunt ac deſeruiunt, & quando hec affectio adſit, poſt purgationem, & alia vniuerſalia pręſidia refrigerantibus ac adſtringentibus Vnguentis Renes inungendi, vel Lamina Plumbea mediocris craſſitudinis. vl relaxati meatus comprimantur, Lumbis admouenda, cum pro huius Vlceris curatione, Gonorreę ſanatio ſit neceſſaria.

Sed cum in meati vrinarij vlceribus magis proſint, quę per Siphonem inijciuntur, quam quę per os aſſumuntur, ideo ad particularia pręſidia deueniemus, quibus vlcus detergendum, ac conglutinandum, Pro detergendo ergo ac abluendo vlcere Aqua Hordei cum Roſacco Melle mixta competit, uel Lac cum Saccaro, aut pauca Mellis portione mixtum. Pro conglutinando ac huiuſmodi vlcere

eiea-

cicatrizzando infraſcripta Medicamenta competunt. ℞. Tuthiæ præp. dragm. 1. 5. Acaciæ dragm. 5. Ceruſæ dragm. 1. Caphuræ G. VIII. Aquæ Plantaginis, vnc. v. M. & inijce, vel.

℞. Argenti Spumæ, Ceruſæ, Tuthiæ præp. an dragm. 1. 5. Saccari canditi vnc. 5. Caphuræ G. x. Aquarum Roſarum, Plantaginis an vnc. IIII. M. & fiat iniectio, & ſi vis vt valentius exiccet adde Aluminis Rocchę dragm. 1. Vel Vnguẽ ti Aegiptiaci dragm. II.

Dictorũ etiam ſubtiliſsimus puluis cũ lacte miſceri poteſt. & Iniectio fieri, quà non ſolum Vlcus conſolidabitur, ſed, & dolor ſedabitur; Aetius Serm. 14. cap. 19. in huiuſmodi Vlceribus infraſcriptum Med. proponit.

℞. Lycij, Myrrhę an dragm. II. Atramenti Sutorij, Calcitidis an dragm. 1. M. & in ſubtiliſſimum puluerem redacantur, & coquantur cum vnc. VIIII. paſſi, & vnc. VI. veteris & odorati Vini ſimul mixtis, donec optime vniantur, & dictum Medicamentum, in plumbeo vaſe ad vſum ſeruetur. Vſus vero tempore Roſacea Aqua diluatur, vel Plantaginis, & iniiciatur

Ad cicatricem vero inducendam infraſcriptum eſt optimum.

℞. Aquarum Plantaginis, Roſarum an vnc. IIII. Trociſcorum alborum Rhaſis vnc. 5. Boli Armenij dragm. 5. M. & fiat iniectio.

DE CARVNCVLA SIue Callo in Collo Veſſicæ Cap. 27.

Qui morbus ſit. CARVNCVLA, quæ Ceruici Veſſicæ aliquando innaſcitur, etiam ab Aliquibus Callus dictus, eſt morbus in compoſitione, & multiplex eſſe poteſt, vt dura vel mollis, vel ſpongioſa, vel *Species.* calloſa, vel ſincera caro, vel maior, vel minor, vel rotunda, vel alterius figuræ. Et cuiuſcumque generis ſit, hoc vnum eſt cum ſit quid præter naturam, & vrinę meatum anguſtiorem reddat, vel ſi omnino Vrinam ſupprimat, quod ſui diminutionem ac remotionem indicat.

DE CAVSIS CARVNculæ in Veſſicæ Collo ortæ.

GIGNITVR in tali parte Caruncula vel ex cauſis externis, vel internis Externæ cauſæ eſſe poſſunt Caſus, vel attritio, vel contuſio, vel Vulnus in tali parte, vel in adiacentibus partibus factũ, vt in Herniarum curatione, quæ per inciſionem fit.

Internæ cauſæ ſunt præcipue Vlcera in tali parte orta, quæ excitantur, vel ex acrium humorum affluxu, vel ex ſaniei effluxione, vel ex Vrinę acrimonia, vel ſeminis, vt in Gonorrhea fieri ſolet, vel ex præcedentis abſceſſus ſuppuratione ac eruptione fit etiam Caruncula ſiue callus ex confluentibus humoribus ad talem partem, & pręcipue ex pituitoſis, vel melancholicis ex quibus ſua ſponte à Natura in tali parte Caruncula ſiue callus, quemadmodum in corporis partibus alijs gignitur.

DE SIGNIS CARVNculæ in Veſſicę Collo exiſtentis.

CAVSARVM in cognitionem deuenire poſſumus ex Aegri querimonia, interrogando eum, ſi aliqua ex externis cauſis ſuperius narratis præceſſerit, Vel ex internis, ideſt, vtrum ſaniei mictus vel Gonorrea, vel Vrinæ acrimonia, vel quid ſimilę adfuerit.

Talis vero ortę carunculæ ſigna ſunt, quod Vrina longe tenuuior redditur, & non recto tramite, ſed tortuoſe, & interdum diuaricatur, & hoc fit ex caruncula, quæ aliquando partem meatus occupat, aliquando medium, & vtrimque egreditur vrina, Aliquando etiam omnino ſupprimitur, & hoc fit quando caruncula totum meatum occupauerit, ac repleuerit, & tunc aliquando per alias partes erumpit, vt per Scrotum, Perinæum, Sedem, vel per inguina. In concubitu vero Semen non cum voluptate eiaculatur, ſed frigidum, & languide, ſine delectatione paulatim ſtillat. Et certius poſtea ſignũ deſumimus ex ſpecilli ſiue Candelę ſiue alterius inſtrumenti immiſſione, quibus ad veſſicã vſq; penetrare non poſſumus, ſed in Carunculã ſiue Callũ impingimus.

Sed cum ex his ſignis multa etiam Calculo in veſſica laborantibus adſint, ita diſtinguenda, quoniam calculo laborantibus diuerſimode vrina ſupprimitur, cum aliquando libere & copioſæ mingant. Lapide ab vrinæ canale remoto, vt dum ſupinus ſituatur, Aeger, & Crura ſurſum eleuantur, & concutitur patiens, & aliquando in libere mingendo repente ſupprimitur, Lapillo in veſſicæ collum incidente, & vrinæ viam optime obſtruente. In Caruncula laborantibus fere vniformiter profluit vrina. Diſtinguitur etiam ex ſpecilli tactu, & ex prutigine iuſta penis radicem, qua laborant, quibus calculo vrinæ difficultas fit, & non qui Caruncula laborant.

DE CARVNCVLAE Colli Veſſicę Prognoſtico

OMnis Caruncula, in tali parte orta difficulter abſumitur, tum ob loci anguſtiam & tractandi difficultatem, tum etiam ob affectæ partis compoſitionem ac nobilitatem, ac cum alijs principalibus membris connexionem, cum hęc pars ex acribus Medicamentis irritetur, ac vehementes dolores excitentur, ac Inflammationes, & aliquando etiam mors ſuccedat. Caruncula vero ex Gallica Gonorrea orta, vel ex Renum antiquo affectu, vel Hepatis, vel Cerebri, vel alicuius præcipuæ partis Symptomatico affectu, vel ex veteri interni membri Fiſtula, vel ex curatione Hernię, vel ex ſupurato & male curato abſceſſu, difficilius curationem admittit, cum ex morbis procedat, qui ob eius ſeuitiam ac malignitatem vix Med. cedunt. Et quanto antiquior eſt innata Caruncula, eo difficilius curatur.

DE CARVNCVLAE Colli Veſſicæ Curatione.

CAranculæ curatio duobus modis fit, vel vrgente neceſſitate, vel ta li morbo inducias dante. Vrgente neceſſitate, ideſt quando Vrina omnino ſupprimitur, & Aeger periclitatur, cum tunc differre periculoſum ſit, illa curatio quãprimum adhibenda, cuius meminit Gal. lib. de Locis Aff. ideſt, quod Aenea fiſtula Caruncula deterenda, quamuis hec actio violenta ſit, ac periculoſa; Melius enim eſt anceps remedium, quam nullum, vt Aetius inquit, Ita ergo faciendum, ſumẽdus eſt Catheter conuenientis longitudinis, & pro muſculis maximus ſit 15. digitorum, medius 12. minimus 9. & pro maſculis magis ſit curuatus, cum magis Vrinę collum viris inrorum ſit. In mulieribus maior ſit 9. digitorum & minor 6. & ſit minus curuatus.

Situetur ergo patiens ſupinus ſuper Sellam, & Cheirurgus ab illius dextera aſſiſtat, & ſiniſtra penem teneat, & Dextera iniunctum Catheterem immittat, & vbi ad Carunculam, & Veſſicę Collũ peruenerit, illam penetrare quęrat, qua penetrata, ſimul cum Cole Catheterem inclinatum ſenſim in Veſſicam compellat, & per totam diem intus relinquat, & ſic patiens lotium reddere conetur, & interim à tali inſtrumento ductus dilatabitur, Educto Cathetere, Cerea candela immittatur, & ibi maneat quouſq; ipſius carunculę ſignum imprimatur, vbi vero in candela carunculę ſignum apparebit, ex cauanda, & aliquo ex infraſcriptis Medicamentis carunculam abſumendi vim habentibus, dicta candelę cauitas repienda, & iterum immittenda. Quando vero caruncula nullo pacto abrumpi ac perforari poſſit; & Aeger ob omnimodam Vrinę ſuppreſſionem maxime de vita periclitetur, ad ceruicis Veſſicę inciſionem deuenire ſumus coacti.

In carunculę ablatione, vbi morbus dat inducias, non violenta ac periculoſa curatione vti debemus, ſed miti, facili, ac tuta, pro qua facienda, & vniuerſalia pręſidia & particularia conueniunt. Vniuerſalia ſunt opus, ne dum particularibus vtimur, quę in caruncula abſumenda ac eradicanda aliquem dolorem inferunt, aliquem alium morbum excitaremus, humores ad illam partem fluendo. Conueniunt etiam ratione coniuncti morbi quãdo adeſt, vt Venereæ Luis, vel Hepatis,

vel

vel Renum male affectorum. Secundũ ergo patientis habitudinem peccantes humores, & veteris vel recentis coniuncti morbi, & affectorum membrorum rationem, & victus ratio, & Venę ſectio, Syruppi & Pharmaca ſunt inſtituenda, quibus ita corpus eſt præparandum, vt de noua humoru in fluxione nullum periculum adſit, & hac de cauſa poſt optimam corporis purgationem, Decoctum Ligni Sancti, vel Salſæ parillæ, vel Radicis Chinarum maxime eſt vtilis, quæ ſecundum corporis habitum, Aetatem, Anni tempus, & cetera requiſita ſunt inſtituenda. Victus ratio tenuis ſit, & ex rebus optimi alimenti; Sed quando Carunculam abſumentia intromittuntur, tenuuior victus competit, & Aluus lubrica ſeruetur, & niſi ſit Natura, fiat arte, vt ſuppoſitorijs, vel Clyſteribus.

Mundo ac puto, vniuerſalibus ſuperius dictis, reddito corpore, ad particularia pręſidia deueniendum eſt, ac imprimis dutiuſculus Cauliculus t 3. digitorum longitudinis, vt Petroſelini ſemen emittentis, vel Maluæ, vel Feniculi, vel alterius conſimilis Herbæ, Oleo Amigdalarum dul. vel Butyro inunctus molliter in vrinę canalem, vſque in Veſſicę Collum immittendus, & animaduertendum, an faciliter penetret, vel impingatur, ac reflectatur, & ſi faciliter penetrat, ſignum eſt Carunculam mollem eſſe, vel non valde magnam, & tunc curatio facilior redditur, niſi vero penetrare poſſit, & Cauliculus flectatur, ſignum eſt, quod Caruncula magna ac dura eſt.

Quando ergo dura ac magna Caruncula fuerit, ac antiqua, partes Vrinæ famulantes, Fomentis, Emplaſtris, Inſeſſionibus, Inunctionibus, & relaxantibus Vnguentis ampliandæ, & Caruncula ſimiliter emollienda, vt tractabilior euadat, & facilius poſtea deſtergi ac minui poſſit. Fomenta, Inſeſſiones, & Catapl. ſint huiuſmodi, vel his ſimilia.

℞. Maluarum M. 11. Branchæ vrſinæ, Anethi an M. 1. Rad. Althex vnc. v. Apij, Feniculi, Petroſelini an M. 5. Florum Chamemoli, Meliloti, Sem. Lini an pug. 1. M. & coque in Aqua q. ſuff. ad radicum diſſolutionem, & dicto decocto calido ſpongia imbibita mane & ſero fiant fotus, vel inſeſſiones, Vel ℞. Foliorum Maluæ M. 11. Radicum Altheæ, Apii, Feniculi an vnc. 1111. Sem. Lini, Fenugreci, Florum Chamemoli, Stechados, Meliloti, Origani, Pulegy an pug. 11. M. & coque, vt ſupra, & eodem pacto vtere, & dum hec fiunt, patiens Vrinam reddere querat.

Poſſunt etiam fomenta & inſeſſiones fieri ex pingui iure Capitis, vel pinguis carnis Arietinæ vel Vitulinæ, Vel ex Oleo, vel alia re ſimili, Poſtea molli Linteo partibus abſterſis, infraſcriptum Catapl. applicari poteſt.

℞. Farinæ Sem. Lini Fenugreci ã vnc. v. Vini dulcis & Olei an q. ſuff. M. & ſimel coquantur, deinde adde Butyri vnc. 111. Pinguedinis Gallinæ & Anatis liquefactæ an vnc. 1. M. & S. A. Fiat Catapl. Et ſi Aeger hec Med. faſtidiat infraſcriptum apponatur.

℞. Ammoniaci Bdellij in Aceto diſſolutorum an vnc. 5. Pinguedinis Anatis, dragm. 111. M. & applica, Vel infraſcripto Vnguento dictæ partes inungantur, & deinde ſuccida lana integantur.

℞. Olei Amigd. dul. Liliorum Alborum Chamemolini an vnc. 1. Vnguenti Dalthex, Oeſepi, Butyri Bubulini an dragm. v. Succi Apij, Chameactes, ſiue Iuę an vnc. 1. 5. Ammoniaci dragm. v1. Mucilaginum Althex, Fenugreci an vnc. 1. M. & ad ſuccorum conſumptionem coque, & cum cera q. ſuff. fiat Vng.

His factis, Auriculario cliſtere, ſiue Siphone infraſcriptum Medicamentum inijciatur.

℞. Rad. Altheę, Maluarum an vnc. 5. Seminis Lini, Fenugreci an dragm. 11. M. & coque in lib. 1. 5. fluuiatilis Aquę ad tertiæ partis conſumptionem, deinde cola, & adde Olei Amigd. dul. vnc. 111. & inijce.

Caruncula his emollita, & vrinę ductibus dilatatis iterum dictis cauliculis Oleo Amigdalarum dul. vel Butyro inunctis, carunculam præterire tentandũ eſt, & ſi renitatur, tenuis candela ex cera & pauca Terebenthinæ portione, & forti filo fabrefacta, & dictis inuncta leniter immittenda, quę ſi carunculam pertranſibit, bonum, & digitis comprimenda, vt affectum locum denotet, & vbi ſignum ade-

aderit, Candela per ſpacium latitudinis Digiti excauanda, & Medicamento carnem diminuendi vim habente dicta cauitas replenda, Et ſi in pluribus partibus leſio appareat, omnibus illis in locis Candela excauanda, & dicto Medicamẽto replenda.

Niſi vero Cerea Candela Caruncula preteriri ac ſuperari poſſit, ſubtili plumbeo ſpecillo inuncto & immiſſo Carunculam preterire tentabimus, & hoc inſtrumentum optimum eſt, cum plumbũ Vlcera exiccandi vim habeat, anodinum ſit, & excreſcentem carnem conſtringat, ac ſupprimat, & deſidere faciat. Et ſi huic etiam reſiſtat, Cathetere Aureo, vel Argenteo vti poſſumus, ſicuti ſuperius diximus, cuius inſtrumenti vſus non eſt ita tutus, ſicuti ſuperius dictorum, cum vt plurimum ex vſu dicti inſtrumenti, ſanguinis hemorragia excitetur, cui Symptomati, vt inferius dicemus, ſuccurrendum eſt. His ergo factis ad Carunculæ abſumptionem ac extirpationem deueniendum eſt, quod fit imponẽdo aliquod ex infraſcriptis Medicamentis Candelæ, vbi Carunculam contingit, per tranſuerſum digiti ſpacium, Animaduertendo vt Medicamentum Carunculæ adhereat, ac illam tangat, & Medicamentum quotidie renouandum, & talia Medicamenta duriuſcula eſſe debent, ne in fiſtulæ tranſitu partem aliquam afficiant, quod facerent, ſi liquida eſſent, cum vrinarius meatus tenella carne ſit preditus, & maxime ſenſibilis, & ideo acria Medicamenta ferre non poteſt.

Medicamenta ergo Erodentia, alia ſunt mitiora, alia valentiora, ob varia corporum temperamenta, & Carunculæ vetuſtatem ac duriciem, cum humidioribus corporibus, & antiquioribus Carunculis valentiora Erodentia conueniant, & valentius eſt infraſcriptum, quod ſpacio 6. vel 8. dierum Carunculam abſumit.

Erodens valentiꝰ. ℞. viridæ Aeris, Auri pigmenti, Calcanthi, Aluminis Rocchæ an vnc. ii. M. & hec omnia acerrimo Aceto perfundantur, & inter duos Marmoreos lapides optime atterantur, & in tenuiſſimum lentorem reddantur, & deinde Aeſtiuo ſoli exponantur, & hoc 8. dierum ſpacio faciendum, vt dictorum acrimonia prorſus auferatur, & ex ijs, tenuiſſimus Puluis fiat facto hoc puluere.

℞. Olei Roſacei vnc. iiii. Lithargirij Argenti vnc. ii. M. & ſimul coquantur quouſque Emplaſtri duriuſculi conſiſtentiam acquirat, deinde ab igne remoto, adde prædictę pulueris vnc. ii. & optime ſpatula M. & ad ignem appone, ſpatula continuo agitando, quouſque Medicamentum duriuſculum euadat, ita vt ſi cereę candelę hereat, non diffluat, etiam ſi digitis tractetur, quod Medicamentum optimum etiam eſt ad alias excreſcẽtes Carunculas abſumendas, vt ad Polypum & carunculas in aure ortas & compoſitio eſt Alexandri Greci lib. primo cap. 13 1. Mitius Medicamentum erit ſi minor quantitas pręd̃icti pulueris commiſceatur, vel. *Erodens mitius.*

℞. Pulueris Sauinæ in vmbra exiccatæ dragm. 1. 5. Cerati de Mucilaginibus drag. 1. 5 M. & candelæ applica, Hoc enim Medicamentũ tutiſſimũ eſt, & tractu temporis Carunculam ſine dolore minuit, & deinde radicitus tollit, ac exiccat, vel.

℞. Pulueris Radicis & ſeminis ſerpentariæ dragm. 1. Cerati ex mucilaginibus vnc. 5. M. & vtere, vt dixi, & hec mitiora ſunt.

Infraſcripta vero ſunt valentiora. *Erodentia valētiora.*

℞. Pulueris Hellebori nigri, Stercoris Muris, Salis patum adusti an dragm. 1. 5. Tragaganthæ aduſtæ, Oſtreorum, calcis viuę an dragm. 1. Succi porri, vel vmbilici veneris dragm. 11. Cerati de Mucilaginibus Vnguenti Ceruſæ an vnc. 5. M. S. A. Fiat duriuſculum Ceratum. vel.

℞. Pulueris precipitati dragm. 11. Vnguenti Ceruſæ vnc. 11. M. & vtere, vel.

℞. Viridæ Aeris vſti, Calcanthi vſti, Aluminis vſti an dragm. 5. Cerati de mucilaginibus vnc. 5. M. & ad vſum ſeruetur, vel.

℞. Aquæ Fortis Chimiſtarum drag. 11. Vnguenti Ceruſæ vnc. 1. M. & lento igne duriuſculum Ceratum fiat, quo, vt de alijs fuit dictum, vti poſſumus, & ex dictis ad libitum, & Mitiora, & Valentiora Medicamenta componi poſſunt. Cognoſcitur vero Carunculam dictis

Signa quando Caruncula abſumitur.

dictis Medicamentis abſumi ac extirpari ex mordicatione, quę in parte illa perſentitur, & ex puris copia, quē effluit.

Signa abſumpta Caruncule.

Notæ abſumptæ & ex toto extirpatæ Carunculæ ſunt, quia Candela facile penetrat, & ex multitudine puttidarum Caruncularum extramiſſarum, & ex vrina quæ tecto tramite, faciliter, & expedite ac copioſe eiaculatur. Sic in veneteo congreſſu geniaulæ ſemen facile emittitur.

Poſt Carunculæ omnimodam extitpationem, aliqui grauiſſimi Autores noluẽ, vt ſtatim detergentes Iniectiones fiant, ſed vt craſſiuſculam Candelam, vel plumbeam virgulam craſsitudinis Candelæ abſque vlla inunctione continuo ſpacio 7. vel 8. dierum Aeger intto inſertam ferat, cui ſenteutia maxime aſſentimus. Et hoc faciendũ, ne pars illa ex cõtinuis Medicamentis exaſpetetut, vtque dicto temporis ſpacio Caruncularum ramenta aliqua commota, ſed non ex toto à Medcamento exeſa excetnãtut, & craſſiori puris efluxus fiat, quorum exitus Iniectiobus impeditetur, immo ad veſſicæ fundũ maximo patientis detrimento, compelleretur. Hoc tempore elapſo, & non amplius effluentibus carunculis, neq; craſſiori pure, liquidis detergentibus Siphone iniectiones fieri poſſunt, vt ſunt infraſcriptæ, vel ſimiles.

℞. decocti Hordei non decorticati, Plantaginis, & Ariſtolochiæ Rot. lib. 1. Mellis Roſ. Col. vnc. 11. M. & Siphone bis, vel ter in die in vrinarium canalem inijce, & deinde Ceream Candelam, vel Plumbeam Virgulam iterum remitte, quæ, vt deterſionem adiuent, Vng. Viridi, vel Apoſtolorum inungi poſſunt, Vel Vnguento Pompholigos, vel Chalcitidis Emplaſtro eum Roſaceo ad Vnguenti formam todacto, quod detergit, ac conglutinat, vel.

℞. Centaurei Min. Aequiſeti, Apij an M. 5 Hordei confracti vnc. 1, M. & coque ad dimidij conſumptionem in lib, 11. Aquæ Fontis, & colaturæ adde Mellis Roſacei col. vnc. 11, M, & vtere, vt ſuperius diximus. Et ſi magna ſordium copia excernatur, adde parum Vnguenti Aegiptiaci, & fac iniectiones, Optime deterſo Vlcere, eicatrix inducenda, & hoc fit infraſcriptis Iniectionibus.

Epulotica.

℞. Ceruſæ vnc. 1. Aluminis Rocchæ Lithargirij an dragm. 11. M. & coque in Aqua Aequiſeti q. ſuff. ad dimidij conſumptionem, deinde cola, & inyce. Vel ℞. Tutiæ prep. dragm. 111. viridæ Aeris vſti dragm. 1. 5. Caphuræ Aquæ Plantaginis, Roſatum an vnc. 1111. M. & aliquantiſpet bulliant, deinde coletur, & huiuſmodi colatura fiat iniectio.

Vel ℞, Aquæ Plantaginis, Roſarum, Aequiſeti an vnc. 111. Seri Captini vnc. 11. Ceruſæ vnc. 5. Aluminis Rocchæ, Tutię prep. an drag. 11. Caphurę ſcrop. 1. terenda terantur, & omnia M. & ex hac Comp. fiat iniectio,

Vel ℞, Aquarum Roſarum, Plantaginis an vnc. 1111. Seri Lactis Captini vnc. 11, Ceruſę dragm. v1. Aluminis Rocchę, Marmoris candidiſſimi. Spodii, Chriſtalli an dragm. 1. 5. Caphurę ſcrop 1. terenda tenuiſſime terantur, poſtea dictis Aquis & ſero miſceantur, deinde colentur, & dicta colaruta iniectio fiat, Cãdela vero, ſiue Plumbeum ſpecillum, quod in vrinę meatu continuo fertur, inungatur aliquo Vnguento, quod glutinãdi & cicatricem inducendi vim habeat, vt eſt Vnguento de Minio, de Tuthia, de Calce, de Plumbo, vel aliud ſimilę, & Cerea Candela, vel plumbeum ſpecillũ intto ferendum quouſque perfecte ac optime Vlcus fuerit cicatrizzatum, & augumenti Carunculæ nulla adſit ſuſpicio. A' quo, vt Aeger pręſeruetur, omnia ea deuitare debet, quæ humorum acrimoniam ac aduſtionem efficere poſſunt, & à Venere potiſſimum ſe abſtineant.

Sed cum in hac curatione aliquando praua Symptomata eueniant, modo; quibus illis ſit occutendum, ſcribere eſt opus.

Praua ergo Symptomata, quibus tentari ſolent, ſunt Dolor & Ardor, quibus maxime in Lotio emittendo cruciantur, & Dolor aliquando ita eſt intenſus, vt ad eum inſolitus Rigor, & febris inſequantur, & aliquando ſanguinis Hęmorragia.

Dolorem ac Ardorem tollen ia

Dolori ergo ac Ardori ita ſuccurrendum eſt, ablata Candēla Siphone intra vrinarium Canalem Lac cuiuſcumque Animalis inijciendũ, vel Aqua Roſacea Caphura admixta, Vel Lac Amigdalarũ vel emulſio quatuor ſemiuum frigidorũ maior, vel Aqua Roſarum, Plantaginis,

Viola-

Violarum, & Nenupharis, Aut decoctũ Foliorum Maluarum Violarum, Solani, Sem Pſillij, & ſimilium, quibus decoctis vel Aquis, ſi ouorum albumina optime concuſſa admiſceantur, & inijciantur, magis dolorem ac ardorem lenient, & dictis etiam defotis, ideſt Pecten, Perinę um & circumſitæ partes foueri poſſunt, & poſt fomentum, aliquo refrigerante Vnguento illiniantur, vt Vnguento Roſaceo, vel refrigerante Gal. vel Sandalino, vel alio ſimili, vel dictis partibus Ano dinum Catapl. applicetur, vt id quod fit ex Lacte, Panis mica, Roſaceo, & Ouorum vitellis, vel aliud ſimilæ. Hiſq; tã diu vti debemus, quouſque dolor fuerit ſedatus, Et in maximis Doloribus, aliquã do Narcoticis ſiue ſtupefacientibus dictis vti ſumus coacti, ſicuti eſt Alteri decoctũ aut cum ſupradictis liquidis Opij G. 1. vel alterum commiſcendum, vel Trociſci de Cynogloſſo, & ex his iniectiones faciendæ, & deforis etiã fomentationes.

Quo ad victus rationem tunc temporis, valde tenuis conuenit, & ex ijs ſit, quæ humorum ebullitionem & feruorẽ prohibent, & Reuulſiones, Deriuationes ac conuenientes Euacuationes, quæ humorum ad talem partem fluxum prohibent, non ſunt prætereundæ.

Sanguinis fluxum ſiſtentia

Si vero ſanguinis hemorragia ſuperueneiit, ijs, quę ſanguinem compeſcunt, ac venarum oſcula conſtringunt, vti debemus, vt eſt Aqua Roſacea cum Ouorum albuminibus optime ſimul concuſſis Vel decoctum Balauſthiorum, Malicorij Acquiſeti, Poligonij Plantaginis, & ſimilium ſanguinem conſtringentium; Et deforis aliquod adſtringens Catapl, applicandum, ſicuti eſt infraſcriptum, vel ſimilæ.

℞. Succi, vel Aquę Plautaginis, Roſarum an vnc. 11. Aceri Roſacei vnc. 1. Albuminum Ouorum num. Pul. Boli Arm. Sang. Drag. an dragm. 11. Corallorum rub. Maſtiches an dragm. 1. ſ. Myrtillorum, Roſarum Rub. an dragm. ſ. M. & fiat Catapl. S. A.

DE VLCERIBVS VTERI ſiue Matricis Cap 28.

Differentiæ ac ſpecies.

NON raro vterum exulcerari contingit, ſicuti partes aliç, quorũ Vlcerum Differentię à pluribus deſumi poſſunt, vt a cauſis, à Symptomatibus, a parte affecta, a Tempore, & his ſimilibus.

Ratione cauſę differentię ſumuntur, cum ratione cauſæ Vlcera fiant virulenta vel ſordida, vel Corroſiua, vel Cauernoſa. vel Fiſtuloſa, vel Cancroſa, ex ſuppurato abſceſſu orta, & ſimilia.

Differentiæ, quę a Symptomatibus, ſiue ab Accidentibus ſumuntur ſunt, vt Vlcus intemperatum, doloroſum, cum rumore aliquo Pret. Nat. vel cum contuſione, vel ſupercreſcente carne & his ſimilibus.

Differentiæ ab affecta parte ſumi poſſunt, cum aliquando vlcus os vteri occupet, aliquando Ceruicem, interdum eius fundum, aliquando latera, modo anteriorem partem, modo poſteriorem.

Differentię à Tempore ſunt, vt recẽs, vel incipiens Vlcus, vel Antiquum & inueteratum, & tandem horum Vlcerum multę Differentiæ adinueniri poſſunt, ſicuti de aliarum partium vlceribus pluries diximus. Sed his omiſſis ad cauſas explicandas deueniamus.

DE VTERI VLCERVM Cauſis.

CAuſæ, quæ Vlcera in Vtero excitare ac efficere poſſunt plures ſunt, vel enim ſunt Primitiuæ, vel Antecedẽtes, vel Coniunctæ, Primitiuæ Cauſæ ſunt, vt Vulnus, Percuſſio, Caſus, ad que continui ſolutio ſequitur, vel violentus, & effrenis concubitus, vel acria Medicamenta, vel extractio fetus ab imperita Obſtetrice, vel ignaro Cheirurgo facta. Antecedentis Cauſæ ſunt pręcedens ruptus abſceſſus, & non recte curatus, aut fluxio actium menſtruorum, aut partus difficultas, aut fetus corruptio, aut calidi acres & praui humores in toto corpore, vel in parte aliqua geniti. Coniũctæ cauſę ſunt calidi, acres, uel ſalſi & mordaces humores, qui continuo ad uterum confluunt, & ibi, uel Vteri ſubſtantiam corrodendo, uel putrefaciendo, & corrumpendo, Vlcus excitant, quę ferè omnes cauſę recenſentur eb Hipp. lib. 1. de morbus mulierum, & lib. de ſterilibus, & à Gal. lib. de Humorib. & a Paulo lib. 3. cap 66. & ab Aetio Serm. 16. cap. 88. In his etiam partibus Vlcera ex Venerea Lue

haud

haud raro originem trahunt, vel ob retenta excrementa & putrefacta circa vteri locellos & Rugas.

DE VTERI VLCERVM Signis;

Signa, vt citant Autores inquiunt, ſi Vlcera in patentiori vteri parte fuerint, ſpeculo vuluæ orificio dilatato manifeſte oculis apparebunt, & ſi in vuluę ceruice Vlcera fuerint, ex digiti etiam immiſſione ac contactu, vel immiſſione peſſarij maximus dolor & mordicatio in parte illa perſentitur.

Si vero in profundo vteri fuerint recondita Vlcera, ex defluentibus excrementis, & alijs ſignis vlceris. & eius qualitatis in cognitionem deueniemus, Tali ergo vlcere laborantes in affecta parte punctorium dolorem percipiunt, & maxime ex partium ſub vmbilico poſitarũ compreſſione, atque ex interuallis fetida ſanioſaque excrementa ab vlcere ſordido excreantur, quę exteriores ipſas partes exulcerant ac erodunt,& cetera vtera affecti peculiaria ſigna conſequuntur, velu ti eſt capitis, & præcipue Sincipitis dolor item Ligamentorum & radicis oculorũ, qui ad Manuum ac pedum digitos ſe extendit, In cute punctiones perſentiuntur & ſubitę totius corporis frigoris & caloris mutationes, & diſcurrentes humores. Excrementa Vlcus, & Vlceris qualitatẽ indicant; Si enim inflammatum ſit Vlcus excrementa ſunt in pauca copia, ſanguinolenta, aut feculenta, cum ingenti dolore.

Si ſordidum fuerit Vlcus,copioſior etiam feroſa ſanies cum maiori cruciatu profluit. Si depaſcendo ſerpat,tetertimi odoris fluxum emittit, atrum & maximis cũ doloribus, & cum aliis inflammationum indiciis, Irritatur ex relaxantibus Medicamentis adhibitis, & leuatur ex contrarıs, Ex mundo autem vlcere, humor exiguus, æqualis ſine odore, craſſus albicãs, & cum facilitate excernitur.

Si exulceratio ex ſanguine, vel flaua Bile proueniat, dolor erit acerbiſſimus, pungens cum ardore & febre.

Si ex Salſa pituita prodeat, maximus prutitus in affecta parte adeſt, paucum vel nullum excrementum excernitur, id quę fetidum, acrę & cum pauco ſanguine mixtum.

Si ex redundante humiditate Icoti ſimilæ vlcus fuerit factum, excremeuta copioſiora, tenuuiora ac fetida profluunt.

Si quæ excernuntur vini feci ſimilia ſint Canceroſum vlcus ineſſe indicant. Si profluat ſanies, ſicuti carnis recenter mactutæ lotura. ob menſtruorum ſuppurationem vlcus fieri conyciendum eſt. Si vero quid liuidum, aut viridæ, aut nigrum excernitur, & cum dolore, Vlcera Cacoethæ, Corroſiua ac Fiſtuloſa eſſe indicat. Si Vlcera ex primitiuis cauſis fuerint facta, ex Aegrotantis relatione in cognitionem deuenire poſſumus, ſic ſi ex difficili partu, vel abortu, vel ex venerea Lue, & alia dictæ Luis ſigna adſunt, vel adfuerunt.

DE VTERI VLCERVM Prognoſtico.

VTERI Vlcera ob ecxrementa in tali parte redundantia ac confluẽtia orta, ſepe in depaſcentia ac efferata vlcera, vel in Carcinomata degenerant. & hac de cauſa nullum vteri vlcus contemnendnm eſt, ſed quamprimum curandũ. Huius item partis vlcera, non ſolum ob recrementorum copiam, quam à toto copore recipit, & partem humidam reddit, difficulter curantur, Sed etiam quia vterus eſt neruoſæ ſubſtantiæ, & etiam ex loci incommoditate,& recondita vlceris ſede, Et quo diuturniora & antiquiora fuerint huiuſmodi vlcera, eo difficiliora curatu redduntur, ſic ea, quæ in profundiori parte ſunt recondita difficilius, quam quę in conſpectu veniunt, & impura, virulenta ac Erodentia, puris & mundis difficilius Med. cedunt, & in iuuenibus facilius ſanantur, quam in ſenibus,

Vlcera vero profunda, Depaſcentia, maligna, & ex Gallica Lue contracta fere incurabilia exiſtimantur.

DE VTERI VLCERVM Curatione

IN Vteri ac Vuluæ Vlceribus, Quatuor intentiones habere debemus, Prima in victu ac aliis Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in peccantium humorum euacuatione ac male affectarũ partium roboratione, Tertia in localibus Quarta in accidentium ſiue Symptomatum correctione conſiſtit.

victus

Digitized by Google

Victus etho ſit tenuis & ex optimis carnibus & Ouis, & alijs, quæ facillime concoquantur, vt ſunt optimi ſucci, quę potius ſint aſſa quam elixa, & peccantibus humoribus contraria.

Potus ſit Aqua Hordei, vel Aqua in qua Liquiditiæ radix ſit incocta, aut mulſa; Quies ſimiliter conducit, & Aluus lubrica ſeruetur, & his prima Intententio conſequatur.

Peccantes humores, ſecundum humorum, & corporis naturam, & Vlceris diſpoſitionem prius præparati, ſunt euacuādi & hoc non ſolum per Aluum, ſed etiā per vomitum vt Reuulſio fiat, faciendū, vel per ſudorem, & vrinam educendi. & frictiones & vincula ſuperioribus partibus facienda. Et ſi inflammatio Vlceri iūgatur, niſi quid prohibeat, Venæ ſectio, ex Baſilica dextera facienda. Si ex Gallica Lue Vlcera orta fuerint, vt frequentiſſime noſtris temporibus euenit, præparatis, & craſſis, atris, & aduſtis humoribus optime euacuatis, Ligni Guaiaci decoctum, ſecundum Aetatem temperamentum, & alia requiſita, inſtituendum quod huius Luis eſt Antidotum, & ſic primaria affecta pars, & mandans Membrum contemperabitur, ac ad naturalem temperiem reducetur, & hoc Hipp. pręcepto faciendum, primo de morbis mulebribus dicentis; Quæcumque exulcerationes in vteris fiunt ex aborſu, aut aliqua quauis cauſa, eas omnes, reſpectu ad totum corpus habito curare oportet, qua cumque curatione opus habere viſum fuerit, ſiue ex vniuerſo corpore hominem curandum eſſe putaueris, ſiue ex ipſis vteris. Ex qua ſententia conſtat ab vniuerſali corporis prouidentia principium curationis eſſe auſpicandum, & ſic Secundam conſequemur intentionem.

Poſt hec, vt tertia compleatur intentio, ad ipſa Vlcera deueniendum eſt, eis particularibus præſidijs opem ferendo.

Si Vlcus igitur ſit ſordidum, abſtergēdum, ac mundum reddendum, & hoc ſit mulſa, in qua incoctum ſit fenum grecū Plantago, Marrubium, Ermum, Centaurium, aut Malua, aut Furfures, aut Lenticula, cui cortex ſit detractus, vel Hordeacea Ptiſſana cum Melle mixta, vel Hydromelli ex Hordei decoctione, vel decocto paſſularum & Hordei cū Melle Roſaceo; Et niſi dictis Vlcus detergatur, ad valentiora eſt confugiendum, veluti eſt Aqua Marina, vel Aluminoſa cum pauca portione Aegiptiaci Vnguenti, & omnia acria ac mordacia, & quæ cruſtam inducunt vtero ſunt inimica, & ideo fugienda, vt Aetius inquit.

Valet etiam ad hec Vlcera decoctum Ariſtolochiæ & Iridis illiricæ cum Melle, donec Vlcus purum fiat, & hec, quæ liquida ſunt, præcipue in Vlceribus, quæ in interiori ac profundiori vteri parte cōſiſtunt, Metrenchyta inijcienda.

In Vlceribus vero oris, & Colli vteri & aliarum partium infra poſitarum, peſſarijs & Turundis ex Linteis, vel filamentis, vel alia ſimili materia factis Medicamenta applicari poſſunt. Ad detergenda ergo hec Vlcera, Peſſaria illini debent Farina Lupinorum, vel Erui Melle Roſaceo mixta, & niſi his cedat, puluis Iridis, vel Aluminis ſuperaſpergi debet. Poteſt etiam fieri Medicamentum ex Melle, Reſina Terebenthina, Oleo Roſaceo, & Butyro, & his aliquid Croci addi poteſt, vel infraſcriptum, quod eſt Auicennę, ℞. Lithargirij, Ceruſæ, Sarcocollæ an dragm. 1. Cerę & Olei Roſacei q. ſuff. M. & fiat Vnguentum, & dicta Medicamenta Vino diſſoluta intus inijcienda, ac etiam profundatum partium vlceribus proſunt, ſic deforis applicata, id eſt partibus ſub vmbilico poſitis.

Si vero vlcus Erodens ac Depaſcens fuerit, præmiſſis vniuerſalibus, vt ſuperius diximus, frigida & ſtiptica & exiccatia Medicamenta, inijcienda ac applicanda, vt repellere, partem contemperare, abſtergere, & corroſionem ſiſtere poſſint, & huiuſmodi eſt Aqua Aluminis, Plantaginis, vel Roſarum, vel Chalibeata tepida, Ptiſſanæ etiam cremor Melle & Roſaceo ſimul mixtis etiam conducit, vt Aetius inquit. Vel fiat decoctum ex Lentibus excorticatis, Alumine, Folijs Roſarum Rub. Oleę, Rubi, Malorum Cytoniorum, Sumach, Agrimoniæ, Balauſthiorum, Baccarum Myrti, plantaginis, Malicorij, Cyperi, Myrabalanorum Glandium Cupreſſi & ſimilium, quo tepido iniectiones & ablutiones fieri poſſunt. Vel iniiciatur ſerum cum Aqua plātaginis & ſaccaro mixtum, & niſi his cedat, ſequens inyciatur,

℞.

Digitized by Google

℞. Lactis Aſinini, vel Caprini vnc. vi. vel lib. i. Mellis Roſacei, vel Syruppi Roſacei vnc. ii. Pulueris Iridis dragm. 5. M. Vel inijciatur Mulſa, in qua incoctum ſit Abſinthium, Lentiſcum, & Calamum Aromaticum, Vel cum Lacte Aſinino Vnguentum de Tuthia diſſoluatur, ac inyciatur, Aut Alumen, Thus, & Myrrha, Aut ℞. Succi Plantaginis dragm. x. Mellis Ros. vnc. ii. M.

Inſeſſiones item & fomenta proſunt ex Mulſa, in qua excotticatę Lentes fuerint incoctæ, vel Eruum & Marrubium, & Abſinthium Peſſarijs, quando Vlcera in Vteri profunda parte adſunt, eum ad locū affectum nō pertingant, & cum ſordidius Vteri oſculum reddant, vti non debemus, & ideo, quæ extinſecus apponantur, magis proſunt, ſicuti eſt infraſcriptū quod humorum acrimoniam mitigat, & partis calorem reſtinguit.

℞. Olei Roſacei vnc. iiii. Cerę albę vnc. i. 5. liquefacito ac refrigerato, in Mortarium conycito, & Lacte muliebri, vel Aſinino, vel Caprino affuſo, cum piſtillo ſubigito, donec totum albeſcat, deinde diffuſo priori Lacte, aliud denuo conicito, idque ter, vel quater faciendum, & vltimo addendum Croci dragm. i. 5.

℞. Tuthiæ lotę vnc. i. Lythargirij, ſarcocollæ, Ceruſę an vnc. 5. cum Roſaceo Oleo, & Cera q. ſuff. S. A. fiat Vng. Et ex his aliquid cum ſupradictis decoctis etiam inijci poteſt, & ſi Vlcera in inferiori parte fuerint, peſſarijs applicari queunt, ſique Vlcera ſint cōſpicua, fortiora Medicamenta applicari poſſunt, quę in penis Vlceribus ſuperius diximus.

Si Vlcus abſque corroſione ac ſordicie adfuerit, leuiter abſtergentia ac exiccantia conueniunt, vt eſt decoctum Roſarū, & Lentium, Vel poligoni decoctum cum ſaccaro, vel Roſaceo Syruppo, vel Plantaginis ſuccus, vtque citius talia Vlcera ſanentur, dictis decoctis, vel ſuccis admiſceri poſſunt, pulueres Tuthię, Aloes, Lapidis Hematitis, Chartę combuſtę, cucurbitę ſiccę & aduſtę, & ſimilia, ſicuti de Penis Vlceribus diximus, cum eadem Medicamenta in matricis Vlceribus competant, quę in Vlceribus penis, cum vtraque hec membra valenter ſiccantia, abſque morſu, deſiderent.

Si dicta Vlcera a Venerea lue fuerint orta, in iniectionibus Lignum Guaiacum ſiue Sanctum dictum incoqui debet, & aliquid precipitati etiam addi poteſt, & ſimiliter precipitatum dictis Vnguentis commiſceri poteſt.

Si Vlcus Cancroſum fuerit factum, palliata curatione vti debemus, & ideo inijciendum decoctum, vel ſuccus Taſſi barbaſſi, vel Plantaginis, vel ſolani, vel quid ſimilę, ſicuti de Exulcerato Cancro in lib. de Tum. Pręt. Nat. diximus, Vel fiat Vnguentum ex ſucco Solani in plumbeo Mortario cum piſtillo plumbeo diu agitando, donec ad mellis craſſitudinem deueniat, vel alijs Vng. vti poſſumus in dicto loco deſcriptis, quę exiccant & humorum acrimoniam obtundunt.

Vt Quartam Intentionem conſequamur, Si aliquod Symptoma Vlceri ſit coniunctum, quod ſit magnum, & ſine quo vlcus curari non poſſit, huic primo ſuccurrendum, vt 12. & 14. Meth Gal. inquit, deinde ad vlceris curationem deueniendum eſt.

Si ergo Vteri Vlceribus ſicca intempeties ſit coniuncta, quod ex nulla, vel pauca exerementorum excretione cognoſcitur, bis in die metrenchita in vterum inijcienda Aqua tepida, cum ſaccari pauca portione mixta, vel Hordei cremor, vel Aqua Hordei cum ſaccaro, vel portulacę Aqua, vel eius ſuccis. *De Curā da ſicca intemperie cum Vlcere Vteri.*

Si vero Humida Intemperies cum vlcere adſit, ea, quę ſiccandi vim habeant, ſunt inijcienda, ſicuti eſt vinum, in quo auſtera fuerint incocta, vt eſt Alumen, Malicorium, Balauſthia, & Myrti & Roſarum rub. folia, vel Ligni Guaiaci decoctum, vel inyciendum Enema, quod fiat ex pulueribus Hordei vſti, Amyli & Turis an vnc. i. Lactis Aſinini q. ſuff. M. & in vterum inyciatur. *De humida Intēperie.*

Si vero calida, vel frigida Intemperies vlceri ſit coniuncta, ea inycienda, quę tantum calefaciunt, vel refrigerant, quā tum pars à naturali habitu receſſerit. *De Calida & frigida Intēperie*

Ad vteri autem Inflammationem cū vlcere coniunctam prodeſt fotus factus ex decocto Hordei cum mucilagine Seminis Pſillij, Cydoniorum, Iuiubarum, & Sebeſten, cum ſucco Plantaginis, Portulacę, Lacte Bubulino, Aqua Roſacea, Oui albumine & Saccaro, Vel ℞. Hordei integri, Lentium an Pug. ii. Portulacę,

Plantaginis, Virgæ Paſtoris an M. I. Capitum Papauerum num. III. Roſarum Rub. Pug. II. M. & fiat decoctum in æquis partibus Aquæ Roſaceæ & Fabrorum, & in lib. II. diſſolue Syruppi de Roſis ſiccis vnc. III I. Trociſcorum Alborum Rhaſis ſine Opio, vel cum Opio ſi vehemens adſit dolor, & calor, vnc. ſ. Croci ſcrop. II. Paſſi vnc. III. M. & fiat iniectio, cui etiam addi poteſt aliquid mucilaginis Sem. Pſilly, vel Ouorum Vitellos num. II.

De Duritie curã da

Si cum vteri vlcere Duricies ſit coniuncta, quę duriciem emolliendi vim habent, in vterum ſunt iniicienda cuiuſmodi eſt infraſcriptum, ℞. Radicum Altheę Liliorum alborum an vnc. ſ. Pulegy, Origani an M. ſ. & omnia in pari menſura Aquæ & vini ſimul mixti coquantur. Deinde ℞. dictæ decoctionis q. ſuff. & adde Adipis Anſerini, vel Anatini, vel Gallinacei vnc. I. & in vterum iniiciatur. Poteſt etiam vterus ablui cum Lacte Bubulino, cum dictis Adipibus mixto, aut Oleo Liliorum alborum, vel alio ſimili. Si vero Dolor vlceri ſit coniunctus, uel ablata eius cauſa, auferendus, uel, quo ad poteſt, leniendus ac mitigandus, cum dolor uires proſternat, & maiores fluxiones conciset, & ideo quamprimum dolori ſuccurrendum, & ſi aliqua Anodina Vlceribus utilia non ſint, cum eo quod magis urget, primum ſit occurrendum. Competunt igitur pro dolore mitigando miectiones factæ ex Hordei Ptiſana, ex Succo Plantaginis, Portulacę & cunandri, uel Aqua tepida cum Amylo mixta. Adeps ſimiliter Anſerinus liquatus cum pari menſura Roſacei iniectus dolores maxime mitigandi uim habet, uel fiant inſeſſiones ex decocto Abſinthij, Maluarum, uiolarum, Roſarum & capitum Papaueris, uel fiant, ex uino, in quo infebuerint Chamemeluni, Melilotum Roſæ & alia Anodina.

DE RHAGADYS VTERI Ani, & omnium aliarũ partium Caput 29.

Affectæ partes.

RHagades à Grecis dictæ, a Latinis Rimæ, Fiſſuræ ſiue Sciſſuræ, in omnibus corporibus partibus fieri poſſũt, ſed precipue in uteri oſtiolo, & in Ano, ideſt iu extrema recti Inteſtini parte, aut in muſculo Anum claudente Sphinctere dicto, ac etiam in labiis fiunt, in Manibus ac in Pedibus nonumquam.

Quid ſit Rhagades,

Sunt enim Rhagades, ſiue Rimæ ulcuſcula oblonga, ſiue quedam oblongæ ſciſſurę abſq; tumore, quę in dictis partibus oriuntur, uel potius dicendum, quod Rhagades ſunt Vlcuſcula quædam in ſiſſuras deducta, quæ fere ijs ſimilia ſunt, quæ in manibus, & labijs ex uehementi frigore & importuuo flatu Boreæ excitantur.

Hec ulcera, ut plurimum ſunt parua in longum & anguſtum protracta, & aliqua ſunt profunda, alia ſuperficialia, alia dura & calloſa labia habentia, Alia ſine duricie & callo, alia ſunt humida & ſanioſa, alia cancioſa & feruida ac ſicca.

DE RHAGADVM Cauſis

DIuerſis ex cauſis in partibus diuerſis Rimæ generari poſſunt, In utero enim otiri poſſunt, ex uiolento coitu & grandiori pudendo facto, quod os uteri ita diſtendat, ut multis partibus ſcindi ſit neceſſe, uel ex laborioſo Partu, ut Paul. lib. 3. cap. 75. inquit, ob capitis Infantis magnitudinem, & ex tali cauſa Rimæ ſordidæ fiunt, ob excrementorum continuum fluxum, qui uitari nullo pacto poteſt. Fiunt etiam Rhagades tam in utero, quam in Ano ex acrium ac erodentium humorum affluxu, maxime ſi quid leniorís obtineant, ob quem partibus adhereni, & ob tenuitatem & acredinem exulcerant ac erodunt, ſicuti eſt vera que Bilis, vel Salſa Piruita, uel fiunt ob talium partium caliditatem ac ſiccitatẽ, Aut ob ſolam immodicam ſiccitatem, quę partibus illis accidir, quę illarum partium diſtractionem efficit, & aliquando cum dicta intemperie, dicti acres humores ſunt coniuncti, uel ob inflammatum condyloma, aut circumiacentes Tumores, qui cutim diſtendendo ac diuellendo diſrumpunt. In Ano ſimiliter talia ulcera fiunt, ob fecum nimiam craſſitiem, duriciem, ac ſiccitatem, quæ in exitu, nimis Anum diſtendendo cutim & carnem muſculi Anum claudentem Spinctar dicti ſcindunt. Ex quibus uero cauſis in Labijs Rimæ fiant, capite proprio ſuperius fuit dictum, in Manibus uero ac pedibus, ut pluri

plurimum ex frigore & flante Borea ſiũt & aliquando etiam ex dictis acribus humoribus oriuntur.

DE RHAGADVM Signis:

PAulus loco ſuperius citato inquit; Quod Rhagades ex grandiori partu ortæ, cũ recentes ex partu aduch ſunt dolores, latent, poſtea paulatim per cipiuntur, & in cognitionem præcipue deuenimus ex digiti contactu, vel quando fœminæ viro accedunt, cum plurimũ a pudendo viri doleant, & exacerbentur, ac etiam propter confricationem cruor emanat, Aperto etiam Vuluæ ſinu, in Vteri oſtiolo, ideſt in circuitu ſciſſuræ oculis apparent. Niſi vero partu ſ præceſſit, nec virilis pudendi magnitudo, optime perpendendum, an ex præcedentis Condylomatis, aut inflammationis magnitudine Rimæ fuerint factæ, Quod, aperto Vuluæ oſtiolo facile intueri poteſt Et niſi hoc etiam adſuerit, ex acribus mordacibus, ac erodentibus humoribus Rimas eſſe ortas conycere poſſumus, qui ſi Biliosi fuerint, ex calore deprehenduntur alij vero ſine calore mordic antes ſunt, Et ſi pituita ſalſa, ingentem pruritum facere ſolet. Cognoſcuntur etiam humores Rimas facientes ex ijs excrementis, quæ ab Vtero emanant.

Rhagades in Ano ſtatim ipſis oculis patent, & expreſſo Ano Vlceris extremũ apparet, quę ſi recentes fuerint citra callum, ſi inueteratæ calloſę apparebunt. Et ſi ab acribus & erodentibus humoribus fuerint factę, pruritus, mordacitas, & acrimonia ſedem infeſtat, & aliquando acerrimus dolor cum ardore citra Phlegmonem. Si ex præcedentibus Condylomatibus, vel alijs tumoribus pręter naturam circa Anum ortis fuerint Rimę excitatę ex patientis relatione & ex intuitu patebunt.

DE RHAGADVM Prognoſtico

IMportuniſſima ſunt hec Vlceris genera, vt lib. 6. cap. 18. inquit Celſus, cum in partibus fiant, quę alicui neceſſario muneri ſunt dicate, in quo officio fungendo, & maximi dolore ingentes moleſtię, & nouę diſruptiones, extenſiones ac lacerationes fiunt, Aetius loco ſuperius citato inquit, Recentes Rimæ confeſtim eas curare tentandum eſt, vt pote quæ Med. cedant, nam cum procraſtinatur, eorum cura, indurantur, & eorum labia calloſa fiunt, quo tempore non amplius Medicamenta, ſed Chirurgiam adhibere oportet, Gal. 9. de Comp. Med. S. Loc. cap. 6. inquit, Quod ſedis vitia ob multas cauſas difficulter ſanantur. Primo quia hec eſt pars maxime ſenſibilis. Secũdo quia ab acribus Medicamentis facile irritatur, Tertio quia excrementorum trãſitus per ſe mordax eſt, & in excernendo pars ſemper aliquam recipit læſionem. Quarto quia ſtatutum tempus Medicus obſeruare non poteſt in Medicamentis imponendis, cum ſepe intempeſtiue patiens ad feces excernendas cõcitetur, Quinto, quia humiditas & caliditas ipſius loci ſiccantibus & refrigerantibus ſimul opus habeter, Sed ex ſubtili partis ſenſu huiuſmodi Medicamenta applicari non debent cum adſtringentia mordeant, & acrimoniam ferre non poſſint. & ideo ęgre curabilia Ani affectiones exiſtunt.

DE RHAGADVM Curatione.

PRO Rhagadys curandis, tres pręcipue Intentiones habere debemus, Prima in victu ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in peccantium humorum attemperatione, præparatione ac euacuatione, & etiam in eorum Reuulſione. Tertia in localibus conſiſtit. Victus ergo ratio, vt inquit Celſus lib. 6. cap. 18. ad humidum declinare debet, neque acribus cibis, ſalſis, aut aſperis, aut Aluum comprimentibus, aut acidi quicquam habentibus vti debemus, ac omnia etiam Aromata fugenda ſed liquida, lenia, pinguia, glutinoſa, & bonum ſuccum generantia meliora ac vtiliora ſunt, veluti pinguia Iura, & Carnes Gallinacę Hedinę, Arietinę, & vitulinę, & recentia ſorbilia Oua, Lac Amigdalarum dul. & Ptiſana, & inter Holera laudantur ſpinachia, Malua, Beta, Intubus, Borrago, Bugloſſum, Endiuia, Lactuca, Cucurbita, & ſimilia, quę etiam indictarum carnium Iure coqui poſſunt. Prò potu autem competit Vinum album optime dilutum, ac pauciferum, Taliſque victus

inſtituendus, non affectus ratione, cum ratione affectus potius contrarius requiratur, Sed quia arida adſtringentia, ſicca, acria & aſpera mordaces ſuccos, & duras ac ſiccas feces generant, ex quibus Rimę, & earum dolor magis irritatur, Aluus, vt mollis ſit, lenibus ac pinguibus Cliſteribus, ſemper curandum, ne in aridarum fecum excretione, iterum pars dilaceretur, & hac de cauſa ante cibum Prunæ Damaſcenę in dictarum carnium iure elixatæ, ſaccaroque aſperſæ aſſumi poſſunt, Vel tertio quoque die ieiuno ventriculo, Vuarum paſſularum præparatarum Cochlear, vel fiſtularis Caſſiæ nouiter tractæ vnc. 5. aſſumat. Ab omni violento motu, & præcipue vociferatione, & ſaltu cauendum, & Rimæ, ſi veteri Oſtiolo fuerint, a viri conſortio abſtinendum, cum ex coitu hec affectio exacerbetur, Somnus conciletur, & animi perturbationes vitētur, & ſic Prima Intentio complebitur.

Pro Secunda Intentione conſequenda quando cum Rimis Inflammatio ſit coniuncta, Vel Pletora adſit, vel nimia Hepatis caliditas, vel hec omnia ſimul, niſi quid obſtet, Cliſtere prius Aluo lenita Vena Baſilica ſecanda eſt. & ſic Reuulſio fit pletora minuitur, & Hepatis calor euentatur, & ſi opus fuerit, prò Deriuatione, & Sanguinis in Inflammata parte contenro euacuatione, etiā Vena in Talo incidi poteſt. & ſanguinis quantitas ſit ſecundū Virium robur, Aetatem, & Patientis temperamentum, Et niſi quid horum adſit, à Venæ ſectione abſtinendum, & peccantes humores contemperandi, præparandi, ac euacuandi. Si ergo Rimæ ex acribus ac mordacibus ſuccis excitatæ fuerint ſicuti ſunt Bilioſi, & Salſi, ex quibus frequenter oriri ſolent, hi contemperentur, & præparentur Syruppo Violaceo, de Endiuia, de Cicoriā de Succo Borraginis, & his ſimilibus, cum decoctis & Aquis conuenientibus mixtis; Preparati peccantes humores poſtea euacuandi, ſed in hoc faciendo, acria, mordacia, & vehementer purgantia vitanda, cum humores plurimum perturbent. Conuenientia ergo Medicamenta erunt Caſſia nouiter tracta, Manna, Diacatollicon Nic. Confectio Hamec ſine Scammonio, Syruppus Roſ. & Violaceus ſol. Rhabarbarum & ſimilia. Corpore purgato, frictionibus & Balneis, quæ plurimum Rimis proſunt, humores reuellendi, Et ſi Hepatis temperamentum ſit nimis calidum, internis & externis præſidijs contemperandum; Internis contemperabimus, ſi per plures dies ſingulo mane ieiuno Ventriculo vnc. vi. Caprini Seri præbeantur, in quo incocti ſint Flores cordiales recentes, vel Fumiterre pug. i. cum dragm. ii. Senæ Orientalis, & parum Cinamomi. Hoc enim Medicamēnto non ſolum hepar refrigeratur, ac contemperatur, ſed ſanguis purificatur, Aluus lubrica redditur, & peccātium humorum portio euacuatur, Externis hepar refrigerabitur conuenientibus Epitematibus, ac inunctionibus.

Factis vniuerſalibus, vbi fuerit opus, ad particularia pręſidia deueniendum eſt & ſic Tertiam Intentionem cōſequemur & huiuſmodi particularia pręſidia abſq; morſu & aſpredine adſtringere debent, vt inquit Gal. 9. de Comp. Med. S. Loc. cap. 6. & Aetius loco ſuperius citato inquit, In Rimarum curatione omnia mordentia Pharmaca reprobare oportet, talia enim Inflammationes & Conuulſiones inducunt.

Si ergo ex Condylomate, vel quolibet alio præter naturam Tumore Rimæ prodeant, euacuato corpore, & Venæ ſectione, & purgantibus Pharmacis, Talis tumor ſicuti lib. de Tum. Pret. Nat. diximus, curandus, deinde Rimæ, niſi ſint Calloſæ, ſicuti inferius dicemus curari debent. Si vero ex laborioſo partu, vel virilis pudendi magnitudine in vtero Rimæ fuerint factæ, ſtatim in vterum infra ſcripta Compoſitio Mettenchita inijcienda. ℞. Aquæ Roſacęę, Plantaginis an vnc. vi. pulueris Boli Arm. Sang. Drag. an dragm. ii. Myrrhæ, Thuris, Ariſtolochiæ an dragm. 5. M. fiat iniectio tepida, Vel ex dictis pulueribus Oui albumine & Lana fiat peſſarium, & in vterum immittatur.

Si Rimæ cum ſiccitate, calore, pruritu que complicatæ fuerint, vel ab his cauſis ortum duxerint, ſepe pars fouenda Lacte Vaccino, aut Decocto hordei decorticati, ſem. Lini, Maluę, Altheę, Lenticulę paluſtris, & ſimilium, & poſt partis exiccationem inungendę Rimę Mucilaginibus ſem. pſilly Cydoniorum, & ſem. Maluarum, vel Vng. Albo Camph. & *Ad Siccitatem calorem & prurit. tollend.*

aliquan-

aliquando recreandæ. hæ partes Butijro Vacioo Roſacea Aqua ſepius loto. Si in parte maximus Ardor ac Dolor adſit, infraſcripto Vng. partes leniendę, ℞ Vog. Populei vnc. 1. Caphurę dragm. 1. Ceruſę Aqua Roſarum lotę dragm. 1. Albuminium Ouorum oum. 2. M. & vtere.

Anodinus.

Ad lenieodos maximos dolores confert etiam Vnguentum factum ex Oui Vitello aſſato, & albo Vino diſſoluto, & Vog. Roſacco excepto, quod eſt Gal. loco ſuperius citato. Conferunt etiam ad dolorem leniendum, ſimpliceſq; Rimas curandas, Oleo Seminis Lini in Plumbeo Mortario vſq; ad coloris mutationem agitatum; Aut id Vng. quod fit ex Butyro Oui Vitello, & dicto Oleo in eodem Mortario confectum, Vel fiat Vog. ex mucilaginibus, & plumbo vſto, vel ex Oleo Roſaceo Omphacino, oui Vitellis, & plũbo vſto, & his ſimilibus, Et dictis Vng. ſi Rimæ in vteri oſtiolo fuerint, peſſarij illiniendi, & Vuluam intromittendi.

In ſiccis vero Rimis maxime infraſcriptum Vng. prodeſt.

℞ Adipis Aoatis, Gallinę, Medullę Ceruinę, Vitulinę oeſepi, Butyri Vaccini recentis an dragm. 11. Lithargyrij, Aloes lotę an dragm. 5. olei Amigdalarum dul. olei Nucleorum Perſicorum an vnc. 1. 5. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. Fiat Vng. Io Humidis, Anioſis, ac Virulentis Rimis Inſeſſiones ex infraſcripto decocto competunt.

Adbumidas Rimas.

℞ Maluę, Plantagiois, Foliorum Roſarum Rub. ſiccarum, olearum viridium Rubi, Lentiſci, Hordei decorticati an M. 1. Aluminis crudi vnc. 1. M. & omnia bulliant in Aqua pluuiali, vel Muria q. ſuff. addendo Vini albi aromatici tertiam partem, & hoc colato fiat inſeſſio. Poſt inſeſſionem & partis exiccationem infraſcripto Vng. illiniatur, ℞ Aloes lotę, Ceruſę lotę, Lithargirij, Maſtiches, Thuris Sarcocollę, Boli Arm. an ſcrop. 11. M. & omia ſubtiliter puluerizzentur, deinde in Plumbeo Mortario & piſtillo Plumbeo, oleo Roſaceo omphacino q. ſuff. incorporentur, & addito parum Cerę fiat Vnguentum, vel.

℞ Plumbi vſti, Lithargyrij an drag. 1. olei Roſacei vnc. 11. Albuminis ouorum vnc. 1. Caphurę ſcrop. 1. M. & omnia in Mortario plumbeo cũ piſtillo plũbeo diu agitentur donec mollis Vng. formam acquirant, vel.

℞ Ceruſę, plumbi vſti, Lithargyry, Aluminis vſti, Thuris an dragm. 1. Pinguedinis Anatis, Gallinę, Axungię ſuis non ſalitę. olei Amigdalarum dul. olei de papauere ao voc. 5. lento igne miſceantur & cum Cera q. ſuff. Fiat Vng. S. A. vel

℞ Tutię lotę, plumbi vſti ac loti an dragm. 11. Ceruſe, Spume Argenti an dragm. 1. Gummi Tragaganthi ſcrop. 1111. Thuris, Radicis Symphiti an drag. 11. omnia in ſubtiliſſimum puluerem redigantur, & Roſaceo Vng. q. ſuff. miſceantur, quo affecta pars illiniatur, Et ſi caliditas in parte perſentiatur addatur ſuccus Plantaginis, Portulacæ & Centaureæ minoris dragm. 1.

Quammaxime vero loco ſuperius citato à Gal. Apollonij autotitate infraſcriptum Med. laudatur, quod competit malignis Rimis, & Vlceribus omnibus, cũ ſerpentibus, ac Cancroſis Sedis, & Rugis intumeſceotibus, & eſt Anodinum. Abluatur ergo primum pats infraſcripto decocto temperate calido.

℞ Aquæ pluuialis part. 11. Vini albi dulcis & odoriferi part. 1. M. & in his in coquantur folia Roſarum rub. Plantaginis, Radicis Symphiti, & Gallæ, Abluta optime parte, exiccetur, & infraſcripto Vog. inungatur.

℞ Olei Ros. aut Myrtini vnc. 1111. 5. quod io plumbeum Mortarium cum piſtillo plumbeo tam diu agitetur, donec nigredinem & craſſitiem acquirat, deinde adde Spumæ Argenti, & Ceruſæ optime contritæ an lib. 5. & ſimul optime M. & vtere.

Si dictis Med. Rimæ in bonum ſtatum fuerint redactæ, & tãotum conſolidatione ac vnitione egeant, pars affecta abluẽda & fouenda Vino Rubro, in quo incocta ſint Myrtha, Thus, Aloes, Tuthia, Mumia, Folia Roſarum rub. Myrti, & ſimilia.

Si vero Rimarum labia ſint indurata, & calloſa reddita, Compoſitione ex Charta combuſta cum Roſaceo facta vtendũ, vt duricies & calloſitas tollatur. Si vero huius Med. vehementiam patiens ſuſtinere non poſſit, Iridem Illiticam Reſina Tereb. exceptam imponito, vt Paul. lib.

 3. cap.

3. cap. 75. inquit, Et ſi nihil Med. proficiant, inquit Aetius Serm. 14. cap. 14. Confert cutem abducere & calloſa Rimarum labijs ſupino Scalpro, quantum eius fieri poteſt ſuperficiaria ſectione deducere Reſupinatæ enim & recentes factæ Rimę ac fiſſuræ, celerrime ſanantur, Et qui plura Med. pro Rhagadys ſanandis exoptat, adeat omnes citatos Autores, in quibus multa, locis dictis, adinueniet, & hec de Rhagadys ſufficiant.

DE HAEMORRHOIDIBVS
Caput 30.

Quid nominis

LICET hec vox Hæmorrhois communiter omnem ſanguinis fluxū ſecundum eius vim ac proprietatē ſignificet, tamen ab aliquibus Medicis particulariter, per Hęmorrhoides, tantum intelliguntur, Narium, vteri, & podicis tumentes, & ſanguinem fundentes Venę, & ab aliquibus tantum ſpeciatim & proprie per Hæmorrhoides, Venæ illæ intelligūtur, quæ ad recti Inteſtini extremum terminantur, & hec eſt communis & vulgaris huius vocis ſignificatio, quam nos etiam ſequemur, per Hæmorrhoides venas illas intelligendo, quę in extremo podice reperiuntur.

Quid ſit Hæmorrhois

Hæmorrhois ergo eſt Tumor, & Venarum extuberatio, quæ ſunt in podice cū fluxu ſanguinis, Vel in ijs ſanguis congeſtio abſq; eius profuſione.

Quot ſint Venę hęmorrhoidales

Quot vero ſint Venæ Hęmorrhoidales, Omnes ferè Anatomici concordes inquiunt, quod quinquę ſunt, Cuius vero Venę propagines ſint, ideſt, an Venę Cauę, vel portę, & ſi hoc nihil ad curationē faciat, tamen dicere poſſumus, quod ex vtrîſque dictis Venis oriuntur, & ab vtriſque ſanguis ad illas tranſmittitur, ſicuti voluit Veſſallius lib. 3. cap. 5. & lib. 5. cap. 15. & Curtius in ſua Anatome, & etiam alij Anatomici

Et ſi quis diceret, Natura fabrefecit venam portam, attrahendi cauſa, & non expellendi, vt ſunt Hęmorrhoidales venę.

Reſpondendum à Natura per eandē viam ac meatum diuerſo tempore, tum attractionem, tum expulſionem fieri, vt Gal. 3. de naturalibus Facultatibus cap. 3. Ventriculi, & alienarum partium exemplo nos docet.

Affecta Partes.

Partes ergo affectę, ſiue Hæmorrhoides ſint interne, ſiue externe, erunt ſedis ſiue podicis Venae.

Sub quo ſint affectu.

Sub quo affectu contineantur, inquit Gal. lib. de Sympt. Diff. dicens. Si Hæmorrhoides fuerint apertæ, & ſanguinem funderint, eas inter Symptomata exeuntia mutata eſſe ponendās, Quod Symptoma, vt idem Gal. 3. de Sympt. cauſis cap 6. inquit, eſt in genere excretorum toto genere pręter naturam, vt quælibet ſanguinis effuſio, præter eam, quæ ab vtero fit, niſi quantitatem exuberauerit, Et eū omnę Symptoma ſuum morbum ſequatur, veluti vmbra corpus, vt inquit Gal. 2. Meth. c. Inſequitur ergo hoc Symptoma morbum in compoſitione, ideſt inſtrumentalium partium in cauitate dilatata, cum hec ſanguinis profuſio fieri non poſſit, niſi ipſarum Venarū ſedis oſcula aperta ac dilatata ſint. Si vero Hæmorrhoides nihil ſanguinis profundant, & apertę non ſint, non erunt Symptoma, ſed morbus partium inſtrumentalium in cauitate quæ nimis aperta ac dilatata fuerit, & ideo Aetius Hæmorrhoides definiēs inquit, Eas eſſe Venarum ſedis dilatationem.

Species.

Hæmorrhoidum ſpecies ac Differentię plures ſunt. Alię enim ſunt Cecæ, Alię Apertæ, Cecæ ſunt illæ, quę tantum ſunt tumide, & nihil excernunt, Apertę vero ſunt, quę pro tempore ſanguinem effundunt, vt inquit Paul. lib. 3. cap. 59. & Aetius Serm. 14. cap. 5. & ex his aliæ per iodieae ſunt, Alie ſtatutū tempus in ſāgnine effundendo nō ſeruant, Similiter quedam ſunt Criticae, ob eriſim alicuius pręcedentis Morbi ortę, Alia nullo morbo ſuccedunt, ſed per ſe eueniunt, Ex Haemorrhoidibus itē Aliæ ſunt magnae, Aliae paruae, Aliae mediae, & aliquando ſunt plures, aliquando pauciores, & ex his alię anguſtam baſim habent, aliae latam. Et Auic. à ſimilitudine Differentias ſumpſit dicens, Hęmorrhoides aliae ſunt Verrucales, Aliae Vueae, Aliae morales, Aliae Veſſicales, & aliae alijs nominibus inſignitae, pro vt tales venae, vel paruas verrucas, vel Acinum Vuae, vel moram, vel Veſſicam, quae in ventribus piſcium reperitur, vel quid ſimilae repraeſentat, Ex Hęmorrhoidibus ſimiliter Aliae ſunt Externae, ideſt extra podicem apparentes, Aliae Interne ideſt intra Anum, & ex his Aliae ſunt benignae, Aliae malignae,

Alię

Aliæ ſuut doloroſæ, Aliæ ſine vllo dolore.

DE HAEMORRHOIDVM Cauſis.

HAemorrhoidum cauſæ Aliæ ſunt Internæ Aliæ Externæ, Cauſæ Externę eſſe poſſunt cibus & potus melancholicum ſuccum generantes, vel conſueti exercitij intermiſſio, vel alicuius conſuetę euacuationis ſuppreſſio, & pręcipuę ſangniuis, vt per Nares, vel per Vterum, Aut conſuetę Vene ſectionis intermiſſio, Aut multa corporis exercitatio. Aut longa, & violenta ęquitatio, aut ſeſſio ſuper rem duram, aut Glandis, vel acris Cliſteris iniectio, aut maximi conatus, qui in fecibus excernendis, vel in partu fieri ſolēt, aut fortium Pharmacorum aſſumptio, vt eſt Coloquintis, vel Aloes, vel Scammonium, quę Medicamenta, vt meſues inquit, Venas & Hæmorrhoidas aperiendi vim habent, & ideo Gal. Com. 47. Aph. lib. 6. inquit, Hęmorrhoides aperiri acrimonia humorum, qui purgantur à Medicamine Melancholicis propinato.

Contradictio Gal. De Internis cauſis Gal. ſibi ipſi, ac alijs Autoribus contradicere videtur, cum dixerit xi. & 12. Com. lib. 6. Aph. Hęmorrhoides aliter fieri non poſſe, quam ob ſanguinis melancholici copiam ac craſſitiem, cum quędam Venarum ora aperiantur, Iecore in ipſas ſanguinem Melancholicum eiciente, vbi Hęmorrhoidum vnam tantum cauſam ſtatuit, ideſt copiam, & craſſitiem humoris Melancholici. lib. 6. Epid. 65. Com. 67. idem inquit Hęmorrhoidas non ob vnam tantum cauſam fieri, modo ipſa Natura Melancholicum ſuccum purgante, modo multitudinē euacuante. Hipp. ſimiliter ab alijs humoribus, quam à Melancholico ſanguine Hęmorrhoidas fieri inquit 6. Epid. 6. 36. vbi enumerans quoſdam Morbos, ideſt Lateris dolorem, Pulmonum Inflammationem, & alios, à quibus non corripiuntur, qui Haemorrhoides moderate, & commode flu entes habent qui Morbi non ſemper à Melancholico ſanguine fiunt, ſed etiam ab alijs Humoribus. Auic. item inquit, Quod Haemorrhoides non ſolum ex Melancholico ſanguine fiunt, ſed etiam ex ſanguine pituitoſo, quandoq; ex ſanguine bono ac optimo, & huius ſententiae multi alij autores ſunt, & Medicorum maior pars.

Pro hac contradictione ſoluenda, dicendum Gal. in Com. dictorum Aph. de veris & legitimis Haemorrhoidibus fuiſſe locutum, cum he Venae à Natura propter humorem Melancholicum purgandnm fuerint factae, & ſecundum Nature inſtitutum ac intentionem Melancholicus ſanguis per tales Venas, & maxmá cum hominum vtilitate expurgetur. In 6. Epid de non veris Haemorrhoidibus, per que, praeter Naturae inſtitutum aliquando ceteri humores expurgantur, & non ſolum ab hepate, ſed etiam à Liene, ac à toto corpore, & ideo ſepe multa pericula hominibus afferunt, Et de his etiam intellexiſſe Hipp. Auic. ac autores alios, eſt dicendum, *Conciliatio.*

Quomodo vero melancholicus ſanguis giguatur inquit Gal. 4. de vſu partium cap. 3. & quando magna copia coaceruatur inquit 2. ad Glauc. cap. x, quod ex ſe ipſo quiſq; videre poteſt.

Auic, inquit, Quod Haemorrhoides Verrucales magis a Melancholia fiunt, Vuales partim ex ſanguine, partim ex melancholia fiunt. Morales a ſanguine, Veſſicales a Plegmate, Licet raro accidant, Vel dicere poſſumus, quod tribus de cauſis Haemorrhoidales Venae ſanguinem fundunt, vel ſupprimantur, vt quaelibet alia ſanguinis hemorrhagia, vt ex Gal. 5. Meth. ac ex alijs locis elicitur, Vel ſanguinis vitio, vel Vaſorum, vel ob facultatis imbecillitatem. Sanguinis vitio, vbi copia, vel mala qualitate peccat, ob que vaſa diſrumpit ac reſerat, vel exedit ac rare facit, Vaſorum vitio fiant, vbi vaſorum ora laxiora ac imbecilliora erunt, & ſanguinem continere non poſſunt, aut vbi ab aliquo Vlcere fuerint corroſa, Facultatis vitio fiunt, vbi ita imbecillis eſt, vt ſāguinem retinere non poſſit. Supprimuntur ſimiliter, ratione ſanguinis craſſioris redditi, vel ratione vaſorum, cum ex vſu exiccantium, vel adſtringentium anguſtiora ſint facta, conſtitpata, & occluſa, Ratione Facultatis, ſi hec imbecillior ſit facta, & expellere nequeat.

DE

DE HAEMOROIDVM Signis.

VT in Hæmorrhoidum cognitionē deueniamus, non multa ſigna opus erunt, cum per ſe oculis pateant, Cæcæ enim tumidæ apparent, cū in exteriori ſunt parte & ſi interna ſedis parte fuerint in Ani expreſſione, vel Ani ſpeculo tumidæ videbuntur, & dolorem ingentem, Ardorem, Pūnctionem, & pondus patientes in parte illa perſentiunt, præſertim in diuis fæcibus excernendis, & nihil ſanguinis ab illis emanat, & ſi quid excernitur, potius erit ſanies & tenuis humor, quam ſanguis, Et ſi ſint Verrucales erunt ſimiles paruis Verrucis, & duræ, ſi ſint vuales, erunt latæ & rotundæ, & ad modū acini Vuæ, ad purpureum colorem tendentes. Si fuerint Morales, mori- aſſimi labuntur, & molles & tractabiles erunt, Si ſint veſſicales, veſſicis quæ in piſcium ventre reperiuntur, ſimiles erunt, Auic. lib. 3. Fen. 17. cap. 2. inquit. Si accidat, quod Hæmorrhoides magis interius fiat, & ſi vehementer exprimat Aeger, & ſedes prius Aqua calida foueatur, conſpicuæ fiunt, tam ſi Cæcę, quam ſi Apertæ ſint.

Apertæ Hæmorrhoides manifeſtæ ſūt cum ſanguinem effundant, ac vt plurimū ſint abſq; dolore & punctione. Hęmorrhoidum magnitudo & numerus ex ipſa inſpectione patet, Eorum vero mos, ideſt benignitas, ſiue malignitas ex Symptomatibus & adhibitis præſidijs dignoſcitur. cum benignæ ſint abſq; prauis Symptomatibus, & facile Med. cedunt; Malignæ vero & ſeuæ contra.

Hæmorrhoidum cauſæ, ſi externę fuerint, dignoſcuntur ex patientis & aſſiſtentium relatione, Si Internæ ex ſingulorum humorum colore, Cum ſi ex melancholico humore fuerint ortæ, ſanguis, qui excernitur, modo ad nigrum, modo ad liuidum tendit, & totius corporis habitus ad melancholicum vergit, & victus, & cetera, quæ præceſſerunt ad melancholicum humorem generandum apta fuere. Si vitio ſanguinis in copia exuberantis fuerint ortæ, pletoræ ſigna aderunt, & fluentis ſanguinis color, & ſubſtantia bona erit. Si ex ſanguine in qualitate peccante, ſimiliter ex ipſo colore, & ſanguinis ſubſtantia dignoſcitur. Si facultatis vitio & imbecillitate, Hæmorrhoides ortæ fuerint, ex alicuius partis intemperie, & ex ipſo corporis habitu in cognitionem deuenire poſſumus.

Si Vaſorum & Venarum iſtarum vitio Hæmorrhoides fuerint factæ, ſanguis purus, tenuis, & veluti tranſcolatus excernitur, & aliqua præceſſit cauſa, quæ huiuſmodi Venas rarefaciendi vim habuit, vel pręceſſit ſedis erodens vlcus. Gal. Com. 5. in lib. 6. Epid. C. 25. inquit. Hæmorrhoides fluunt interdum quidem à Natura expurgante melancholicum ſuccum, quandoque etiam plenitudinem ſanguinis euacuante, nonumquam ore ipſius Venæ adaperto ab impetu ſanguinis in eam delabentis abſq; aliqua prouidentia, vel conatu Naturæ.

DE HAEMORRHOIDVM Prognoſtico.

HÆmorrhoides moderate & debito tempore melancholicum ſanguinem expurgantes, a multis imminentibus morbis pręſeruare, & à pręſentibus liberare poſſunt, & ideo Hipp. 6. Aph. 11. inquit, Melancholicis, & Nephriticis Hęmorrhoides ſuperuenientes bono ſunt 21 Aph. eiuſdem lib. inquit, Inſanis ſi varices; vel hæmorrhoides ſuperuenerint, Inſaniæ ſolutio, Et 6. Epid. 3. Cont. 37. inquit, Sanguifluis venis laborantes neque morbo Laterali, neque Pulmonario, neq; Phagedena, neq; Inflammatiunculis, que Dothienes vocantur, neq; ijs, que Therminthi, ideſt Cicera, Fortaſſe vero neq; Lepris, fortaſſe neq; alijs morbis tentantur, Et 12. Aph. lib. 6. idem inquit, Diuturnas curanti haemorrhoidas, niſi vna quaepiam ſeruetur aperta periculum Aque inter cutem, vel Tabis impendet, & non ſolum dictorum morborum, ſed etiam Pleuritidis, Peripneumoniae, Lepre Quartanae Febris, Melancholiae, Phtiſis & omnium morborum, à quibus ſuperius fluentes Hemorrhoides praeſeruare ac ſanare Hpp. dixt, cum talia inutilia excrementa per has Venas vacuari ſolita ad Iecur praecordia, & alias ſupernas partes regurgitare ſoleant, vt ex Hipp. & Gal. pluribus ex locis elicitur,

Gal. item Com. 3. de coacis prenotionibus cap. 39. inquit, Hæmorrhoides ſuppreſſę alunt, vel Melancholiam vel Phtiſim, vel Hydreum, vel Scirrhos, vel Cācrum, vel Elephantum. Et Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 25. Hęmorrhoidibus ſuppreſſis multos fuiſſe correptos Inſania

& ideo, ſi claudantur, in melancholicis eſſe apetiendas. Et eodem loco inquit. Hæmorrhuidibus profluentibus poſt prauum ſanguinem, contingit bonum vacuari, niſi vas occludatur, Et 3. de Naturalibus Facultatibus cap. 8. inquit, Ex Hæmorrhoidibus diuturnis ſuppreſſis, vel immodice profluentibus ad extremam frigiditatem deuenientes Aegros, ſepe in Aquam inter cutem incidere, Et lib. de ſectione venæ aduerſus Aeteſiſtratum cap, 5. inquit Hæmorrhoidibus pro conſuetudine ſuperflua purgantibus, homines vitam agere morbis minime impeditam. Contra vero talibus ſuperfluis purgantibus, illos in periculoſiſſima mala incidere, Et primo ad Glauc. cap. 14. & 2. de Præſag. ex pulſibus vtrobique cap. 2. Et 8. de Naturalibus Facultatibus inquit.

Si Hęmorrhoides immoderate & prętet modum fluant, animi deliquia, & Pulſus uermiculares fieri. Preterea autem malum habitum Hydropem, Apoplexiam, & Mortem etiam conſueuiſſe conſequi, Et 4. Aph. Com. 25. erga finem inquit, Euacuationi per Hemorrhoidas non eſſe Naturam aſſuefaciendam, quoniam periculoſus eſt exceſſus, ſiue ſupra modum ſanguis excernatur, ſiue ex toto ſupprimatur.

Aetius Serm. 14. cap. 5. inquit Hec affectio malorum plurimorum cauſa hominibus exiſtit. Nam & deformitatem & miſeram vitam Hęmorrhoides inducunt Multos vero etiam vita priuant, Et deformitatem quidem, propter colorem totius corporis uitiationem ex euacuatione ſuccedentem, Miſeram verò vitam, propter corporis debilitatem. Quandoq; autem de vita periclitantur ſic affecti, quam ob excedentem euacuationem perfrigeratū hepar, Aquam inter cutem operatur, Et Paul lib. 3. cap. 59. inquit. Si Venulæ, quæ in Ani corona extant, plus quam par ſit euacuent, habitus in Aquam inter cutem reſoluitur, Affectique, praue cibi ſoenificium ſentientes, contabeſcunt. Periculum vero eſt ſuperabundantis ſanguinis profluuij, quemadmodum, & eiuſdem ſuppreſſionis in totum, vnde perdifficilis redditur curatio.

Concludere ergo ex dictis Autoribus poſſumus, non leuiora pericula ex Hemorrhoidum intempeſtiua ſuppreſſione, quā ex nimia profuſione euenire, vt inquit etiam Gal. Com. 25. lib. 4. Aph. Auic. in 4. 3. cap. proprio inquit, Verrucales Hęmorrhoides inter ceteras ſunt deteriores, Vuales cum generentur partim à ſanguine, partim à Melancholia, ſecundum Rhas. 9. Almanſoris, leuiores exiſtunt, morales mediocres ſunt, vt idem Autor inquit.

Cęcæ Hęmorrhoides internę, maxime, quę virgam verſus tendunt, deteriores ſunt, quia Inflammatæ, vt plurimum, Vrinę viam conſtringunt, & Stranguriam efficiunt.

In maxime doloroſis Hęmorrhoidibus niſi cito ſuccurratur, ratione magnę attractionis, & humorum confluxus periculum eſt, ne in parte illa, vel Apoſtema, vel fiſtula, vel Vlcus, vel aliquod aliud grauę malum gignatur.

Cęcę Hęmorrhoides, niſi maxime tumeant & maximum dolorem inferant, potius Naturę permittere, quam aperire preſtat. Hęmorrhoides fluere conſuetę, pręter Naturam, retineantur, Dorſi dolorem faciunt, Femorum, Tibiarum, Renum, Pectoris, & Ani, Apertę & ſanguinem modice & per interualla fundentes minime ſupprimendę, cum à multis morbis hominem liberent, vt Hpp. 6. Epid. ac alijs in locis inquit.

DE HEMORRHOIDVM Curatione

QVAMVIS Intentio noſtra nunc ſit Hemorrhoidum Ani curationem inſtituere, tamen ſciendum quod eadem praeſidia, etiam in vteri Hemorrhoidibus conueniunt, tam ſi Cecae, quam ſi apertae fuerint, Et eadem Med. pro dolore leniendo conueniunt. In Hemorrhoidibus igitur curandis, tres praecipue Intentiones habere debemus, Prima in victu ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in peccantium humorum præparatione, Euacuatione, Reuulſione, Deriuatione, & partium male affectatum attemperatione conſiſtit, Tertia in Localibus.

Sed cum multum differat Cæcarum Hæmorrhoidum cura, ab Apertarum curatione ac ſanguinem fundentium. Ideo vtrarumque diſtinctam curationem deſcribemus.

In Cę-

In Cæcis ergo Hæmorrhoidibus curã dis victus ratio ſit ſatis tenuis, & ad humiditatem declinet, & aluum laxam reddendi viam habeat, ne in fecum excretione, dolor excitetur. Comedat Iura Carnis Veruecinæ, Vitulinæ, Hedinæ, & Pullorum, ac ſimilium, & carnes ſimiles, ſed in pauca quantitate, & in huiuſmodi Iuribus Holera quæ lam incoqui poſſunt, vt ſunt Borrago, Betum, Endiuia, Malua, Spinachia, & ſimilia.

Pro potu vtatur Aqua Hordei, vel vino albo dicta Aqua optime diluto, Fugiat generoſa Vina, omnia Aromata ac dulcia, Salſa, Acria, Craſſa & Viſcida, Intenſas cogitationes, violentos corporis motus, aſſiduas vigilias, & immoderatum coitum, Aluus lubrica reddatur, mane ieiuno ventriculo Caſſiam fiſtularem aſſumendo, vel vuas paſſulas præparatas, vel Damaſcenas prunas, vel quid ſimilę, vel mediis mollibus ac lenibus Clyſteribus, vt ex aliquo pingui iure, vel ex ſolo Oleo vel ex communi decocto cum pinguedinibus & Oleis & his ſimilibus, Et hoc faciendum, ne ex ſtercore ſicco excunte magni & vehementes circa ſedem dolores excitentur, & Inflammationis ſint cauſa vt Celſus inquit, Et ſi Hæmorrhoides ſint in parte interna, iuuant ſuppoſitoria ex Butyro, quæ partes illas molliant, ac dolorem demulceant.

Quando dictę Hęmorrhoides tument ac dolent, & Patiens pletora laborat, & multis humoribus ſcatat, qui ad partem affectam aduchi fluunt, tunc humores ad contrarias partes reuellendi, & ſic humorum fluxus impeditur, & hoc optime facit, vt inquit Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap. 19. ſuperiorum Venarum ſectio, niſi quid obſtet, cum hoc pręſidio non ſolum fluentes humores reuellantur, ſed totum corpus euacuetur, & Hepar, à quo ſuccus Melancholicus gignitur, contẽperatur; Niſi vero hec venæ ſectio ſatis fuerit, & pro Deriuatione, & ſanguinis ibi influxi euacuatione; ac doloris ſedatione, poplitis, vel Malleolorum venæ ſecandæ, Et interim ſuperiorum partium Frictiones, Reuulſionis gratia, non ſunt relinquendæ, Caurcria etiam in Brachijs conuenientia ſunt, Et niſi his euacuationibus Hęmorrhoides detumeſcant, ac dolor mitigetur; Cum in Cæcis Hemorrhoidibus excitetur dolor ex ſanguine copioſo & calido maxime diſtendente, & continuum ſoluente, & exitum non habente, & ideo Hyrudinibus applicatis, vel quid ſimili, aperiri poſſunt, vt contento ſanguini exitus detur, & hoc pręcipue faciendum, quando Hæmorrhoides fluere ſunt conſuetæ, aut patientes grauiori aliquo alio morbo laborant, aut oportuni ſunt, pro quibus prouocandis Gal. lib. de Sang. Miſſ. laudat ſanguinis miſſionem ex Malleolis

Sed ante dictas euacuationes, nunquã Hyrudines ſunt applicandę, præſertim in corpore pletorico, & multis ſuccis repleto, & quando Hemorrhoides ſanguinẽ effundere non ſolent, cum tunc temporis Reuulſionibus, Deriuationibus, & fluxum intercipientibus ſit opus, & Hyrudines applicarę magis tunc trahunt, quam euacuent, Et in hoc errant Medici illi, qui ſtatim tumentibus Cęcis Hęmorrhoidibus, abſq; vlla præcedente euacuatione, & abſq; vlla conſideratione Hyrudines applicari iubent, Et quod errorem committant, probari poteſt non ſolum rationibus dictis, ſed etiam, quia nemo ex Antiquis Autoribus, de Hyrudinum applicatione in tali caſu verbum vllum fecit. Poſſunt etiam Hæmorrhoides aperiri, in fluere conſuetis, poſt dicta vniuerſalia pręſidia, ſi nulla inflammatio, neq; dolor vrgeat, neque humorum fluxus periculum adſit, ſed tantum contentę materię euacuandæ gratia, vel aliquem alium morbum curandi, vel præcauendi, vel ſola rerum aſperarum frictione, vt Lintei aſperi Mercurialis, Parietarię, Borraginis & Ficuum, & ſi valentioribus ſit opus, vti poſſumus Stercore Columbino, Staphiſagria, Felle Bubulino, Colocynthide, Succo Betę, vel Ceparum, vel Ciclaminis, vel Centauri min. & his ſimilibus, quibus, ne dolor excitetur, Anodina cõmiſceri poſſunt, & in vng. formam redigi, Et ſi Hęmorrhoides lateant, ex his Glandes, vel ſuppoſitoria fieri poſſunt.

Quo ad Localia ac Topica Medicamẽta pro doloris varietate, ac doloris cauſa, varia ac diuerſa Medicamenta applicari debent.

Quando autem Inflammatio, aut maximus dolor adeſt, quod frequenter euenit,

Anodina Med. nit, Refrigerantia, & Anodina Medicamenta ſunt applicanda, ſicuti ſunt Lac. Recens Butyrum, vel illud Catapl. quod fit ex Lacte, Pane, Oleo Roſacco & Oui vitellis, vel id Medicamentum quod fit ex recenti Butyro Croco & Oui albumine. Competunt etiam refrigerantia Vng. vt eſt Vng. Roſaceum. Refrigerans Gal. Populeum & ſimilia; Vel pro dolore ſedando.

℞. Mucilaginis Sem. Pſilly vnc. 1. Olei Violacei vnc. 11. M. & Vnge, vel ℞. Ceruſæ lotæ vnc. 5. Olei Viol. vnc. 11. Ceræ albę q. ſuff. vel ℞. Butyri recetis Vng. Roſ. an dragm. v1. M. & diu in Plumbeo Mortario agitentur, & vtere. Maxime etiam competunt mucilagines Seminis Citoniorum Aqua Roſarum, & Plantaginis extractæ, & dicto Mortario agitatę. Confert etiam Panis mica cum Oleo Violaceo, ad Catapl. formam redacta, & applicata. Vtiles etiam ſunt mucilagines Portulacæ & Lactucæ.

Si maior fuerit Dolor, foueatur Anus infraſcripto decocto.

℞. Foliorum Malue, Violarum, Parietariæ, Taſſi Barbaſſi, Lactucæ an M. 1. Foliorum Mandragoræ, Florum Chamemoli an M. 5. Sem. Lini vnc. 11. Hordei mundi vnc. 1. M. & S. A. Fiat decoctum pro fomento.

Poſt Fomentum inungantur Hemorrhoides aliquo ex infraſcriptis Vng. & ex dictis Herbis coctis Catapl. cum Butyro vaccino, & Oui vitello compoſita etiam proſunt, Vnguenta ſunt infraſcripta.

℞. Butyri Recentis vnc. 5. Olei Papauerini vnc. 1. Succi Solani ſenſim mixti dragm. 11. M. & in plumbeo Mortario agitentur. vel.

℞. Olei Roſacei vnc. 1. Ceruſæ vnc. 5. Dragaganthi ſcrop. 1. Liquoris albi Oui, & Cerę an dragm. 11. M. & maxime dolorem ac calorem mitigat, vel. .

℞. Foliorum Maluarum M. 11. Pſilly M. 1. coquantur in Lacte Vaccino q. ſuff. deinde adde Farinę Triticeę, & Hordei an dragm. 111. Vitellorum Ouorum num. 1. Olei Viol. & Roſ. an q. ſuff. M. & S. A. fiat Catapl. & ſi vis, vt valentius agat, dicto Catapl. M. 1. Solani addatur

In maximis doloribus mitigandis cōpetit Camphura modico Opij & Oui Vitellum ſimul mixtis, neque in tali caſu, & in hac ignobiliſſima parte Opium timendum eſt. Conferunt etiam infraſcripta Vnguenta, ℞. Vng. Populei vnc. 5. Olei Viol. vnc. 1. 5. M. cum Ouo integro, & applica, & ſi magis res vrgeat, ſcrop. 1. Opij & ſcrop. 5. Croci, addi poteſt, Vel ℞. Butyri recentis vnc. 1. Vng. populei, Olei Roſ. an vnc. 5. Vitellum vnū recentis Oui M. Et ſi maximus dolor vrgeat, addatur Croci ſcrop. 5. Opij G x. M. & vtere, vel ℞. Ouum integrum, Olei Lumbricorum vnc. 1. Opij G. x. Croci G. v. M. & vtere.

Vel ℞. Vng. Populei vnc. 1. Olei Seminis Lini vnc. 5. Vitellorum Onorum num. 1. Opij ſcrop. 5. Croci ſcrop. 1. M. & fiat vng.

Si Dolor in Hemorrhoidibus ex frigida materia in flatum verſa, & illas partes diſtendendo, excitatus fuerit, quę moderate calefaciunt, digerunt, ac flatus reſoluunt, ſunt applicanda, ſicuti ſunt, Anethum, Chamemolum, Folia, Flores & Semina verbaſci, Fenum grecum, Lini ſemen, Feniculi, Aniſorum, Hypericon, de Ruta, de Nucleis Perſicorum, & Chryſomelitis, & his ſimilibus, quibus Decocta, Inſeſſiones, Lotiones, fomenta, Cataplaſmata, Sacculi, & Inunctiones parari poſſunt.

Dolore ſedato ac partis feruore, vel his ſemiſſis, corpus purgandum. Non faciendum vero hoc, dum dolor ac feruor magnus adeſt, ne calidi humores dū per partes illas ferantur. illas exaſperent & in ſummo Hepatis feruore, dulcia & cali Med. cum alterantia, tum purgantia fugienda, & frigida ac diuretica conueniunt, vt humorum diuerſio fiat. Poſt calidorum humorum purgationem, pro Hepatis refrigeratione ac alteratione maxime competit Serum Caprinum cū pauca portione Succi cicorię vel fumarię per 15. uel 20. dies aſſumptum ita inſtitutū ℞. Seri Caprini lib. 111. Succi cicoriæ, uel fumariæ depurati vnc. 11. M. & calidum ſingulis diebus in Aurora per horas 6. uel 7. ante prandium ſumatur, & placide interim patiens deābulet, vel ſumat plus, aut minus ſecundum quod ſine moleſtia Aeger ſuſtinere poſſit. Competunt etiā pro Hepatis refrigeratione Balneum Aquę dulcis, Refrigerantia Epitemata, & Inunctiones.

Sicce

Hemorrhoides Med. exiccantia

Siccæ Hæmorroides, & nunquam fluere conſuetæ Medicamentis infraſcriptis etiam exiccari poſſunt, nec iterum poſtea patientem affligant, & huiuſmodi eſt Acacia Vino auſtero trita, aut Terra lemnia cum Aceto mixta, & illita, Puluis Rhabarbari Vino nigro diſſolutus. Puluis ſimiliter ſubtiliſſimus Salſæ, parilę, vel Ligni Guaiaci cum Melle. Vel inungatur Hęmorrhoides cum Oleo de Fructibus Mandragoræ, Balſaminę etiam dictę; Confert etiam Theriaca Vino diſſoluta, vt Gal. lib. de Theriaca ad Piſonem inquit, Vel frequens Vini ablutio, efficacius verò agit infraſcriptus Puluis.

℞ Corticum Nucis, aut Quercus Spõgię, Ariſtolochię maioris an part. ęquales, quę omnia exiccentur & in ſubtiliſſimum puluerem redigantur, qui loco prius Melle illito inſpergatur, & infraſcriptus etiam efficacius & valentius aget.

℞. Foliorum Vitis, Ficus an M. 1. Viridis Aeris vnc. 1. omnia in vaſe terreo in calidum Furnum ponantur, & quouſque in puluerem reduci poſſint, ibi detineantur, & talis puluis parte prius Oleo Sem. Lini illinita, aſpergatur. Iuuant etiam inſesſiones & Balnea Aquarum Aluminoſarum, & Sulphurearum, & aliarum ſimilium rerum, quę reſoluendi & exiccandi facultatem habent,

Apertarum Hæmorrhoidum curatio.

Apèrte Hemorrhoides quando ſanguinem nigrum & feculentum fundunt, & patientes faciliter hanc euacuationem ferunt, cohibendę non ſunt, ſed tunc tẽporis ſi Hæmorrhoides paucum ſanguinem fundunt, & cum dolore ac moleſtia huiuſmodi ſanguinis fluxus iuuandus ac proritandus. Hipp. pręcepto 21. Aph. lib. 1. dicentis; Quę educere oporter, quò maxime vrgere videbuntur,, ducito vijs ac locis vtiliter eo ferentibus. Facienda ergo fomenta, vel ſuffumigia, vt ſanguinis fluxus proritetur, vt ſunt infraſcripta.

℞. Foliorum Maluarum, Altheę, Chamemoli, Meliloti, Sem. Lini, Fenugreci an M. 1. M. & bulliant in Aqua q. ſuff. & S. A. fiat decoctum, quo calido fiat ſuffumigatio, vel fotus, & deinde pars Oleo Amigd. dul. illiniatur.

Si Apertę Hęmorrhoidès dolore infeſtentur, quod raro accidit, hoc fit, vel ob nimiam ſanguinis copiam, vel malę qualitatis, ad illam partem tranſmiſſi, qui cõtinuum ſoluit, & dolorem excitat. Si à nimia ſanguinis copia dolor fiat, is reuellendus, & eius fluxus remorandus, ſicuti ſuperius fuit dictum. Si mala qualitate fuerit infeſtus, victus ratione & contrarijs Medicamentis, tam internis, quam externis eius malitia corrigenda. Niſi vero vllo pacto dolor leniri poſſit, & in dies magis ſeuiat, ſtupefacientibus Vnguentis ſuperius dictis ſedandus, vel leniendus.

Quando vero magna ſanguinis profuſio adeſt, & niger ſanguis non excernitur ſed floridus & rubicundus, vel alterius coloris, & cum virium iactura & mala Aegrotantis tollerantia, tunc Hemorrhoides cohibendę & ſanguis ſupprimendus. Hoc vero fieri debet victus ratione, Medicamentis, Reuulſionibus, ac Deriuationibus.

Sanguinem ſupprimentia

In tali caſu, Victus ratio adſtringens ſit, incraſſans & ſanguinem ſupprimendi vim habens, vt ſunt ſorbitiones ex pullo aſſo confectæ, & aſſi Pulli caro, Oriza, Similagro, Alica, Ptiſſana, & ſimilia in Aqua Chalibeata cocta, Vitulini, Arietini, & Hedini pedes, quibus etiam aliquid, quod adſtringendi vim habeat, sẽper eſt commiſcendum, ſicuti eſt puluis Terrę ſig. vel Boli Arm. Orient. Competunt etiam Mala Cytonia, Mala Punica, & alij adſtringentes fructus, qui cum dictis carnibus etiam coqui poſſunt.

Pro potu competit vinum nigrum auſterum & ſtipticum pluuiali Aqua, vel Chalibeata dilutum, Competit quies, & omnis motus tam corporis, quam animi vitandus, vt Ira, intenſę Cogitationes, Curę, & ſimilia. Somnus longus conuenit, cum omnem immodicam euacuationem, præter ſudorem, compeſcat, & tanquam infeſtiſſimum inimicum venerem deuitet. Vt vero retractio, & Reuulſio fiat ſanguinis immodice ad Hæmorrhoidas fluentis, cubiti vena, quam primum, ſecanda ex illo latere, in quo Hæmorrhoides adſunt, vt Gal. lib. de Sang. miſſ. cap. 19. inquit, & tantum vena pũgi debet, lataq; Phlebotomia vitanda, & ſanguis paulatim, & per plures vices in pauca quantitate educendus, & tantum Reuulſionis gratia, & non Euacuationis, & ideo pro ſingula vice non excedat pondus vnc. 1.

Si vero Vires Venę ſectionem non ferant,

rant,

rant, Hypocondrys, Lumbis, ac Scapulis Cucurbitulæ affigendæ ſuor, ſimiliter ſuperiorum partium validæ ac aſperæ Frictiones, Vincula & fotus non ſuor prætereundi.

Medicamentis incraſſandus eſt Sanguis, & eius acrimonia obtundenda, vt Syruppo de Miua Cydoniorum, de Portulaca, de Succo Acetoſæ, de Succo Plantaginis de Roſis ſiccis completis, de Rybes, Myrtino, & his ſimilibus, cum Plantaginis, Acetoſæ, & portulacæ Aquis ſiue decoctis mixtis, Et ſi vires ferant, aliquod purgaos Medicamentum, quod peccantes humores, & tenuiores, validiores, & acriores ſuccos educat, qui ſunt ſanguinis vehiculum, & ſunt in cauſa, vt promptius ſanguis per totum corpus, & tandem ad Hæmorrhoidas permeet, & his etiam per accidens totum corpus refrigeratur, & aliqua deriuatio fit; Talia vero purgãtia Med. ſint lenia & adſtringendi facultatem habentia, ſicuti ſunt Myrabulanorum tria genera, Thamarindii Rhabarbarum, Agaricum, Syruppus Violaceus ſolutiuus Roſ. ſol. Syrup. Dom. Aguſtini, Lactis Serum, & ſimilia, ex quibus, ſecundum virium robur, & peccantium humorum qualitatem, ac quantitatem Pharmacum inſtituendum, & a grauioribus & validioribus Medicamentis abſtinendum, quæ calefaciendo, & humores exagitando magnam excrementorum copiam ad affectam partem deducunt. Poſt purgationem, adſtringentia Medicamenta per os propinari debẽt, ſicuti ſunt Trociſci de Terra lemnia, de Spodio, de Charabe, aut de Succino, in calidioribus corporibus quorum dragm. ı. exibeatur cũ vnc. ıı. vel ııı. Aquæ Plantaginis, aut Acetoſæ Vel ℞. Coaguli Leporini drag. ı. Syruppi Myrtini voc. ı. M. vel ℞. Pul. Lapidis Hematitis ſcrop. ıı. Poſchæ vnc. ııı. vel ıııı. vel ℞. Boli Arm. orient. ſcrop. ı. Lapidis Hematitis ſcrop. ſ. Radicis Symphiti dragm. ıı. Chiæ, Maſtiches an G. ıııı. M. & fiat puluis tenuiſſimus, & præbeatur cum vnc. ıı. adſtringentis Vini, aut vnc. ıııı. Aquę Plantaginis, vel Sanguinariæ, Et frigidioribus corporibus dragm. ı. Theriacæ cum vnc. ıı. vel ııı. adſtringentis Vini propinari poteſt, vel tantumdem Triferę Saracenicæ, aut Fenonis dictæ, cum dicto Vino;

Ac tandem, ſi ferat occaſio, aliquando ad frigidiora ac ſtupefacientia Medicamenta eſt deueniendum, cum non ſolum totũ corpus refrigerandi ac fluentem ſanguinem ſupprimendi vim habeant, ſed principalium membrorum calliditatem corrigendi, ob quam cauſam, vt plurimum, hę ſanguinis profuſiones fiunt, vt ſuperius diximus, & huiuſmodi ſunt Syruppus de Papauere, Requies Nic. Philonium Rom. Trociſci Diaſpermaton, Theriaca, & Mithridatum, quæ ſint recentia, & ſimilia.

Quo ad Topica ac Localia pręſidia ijs vti debemus, quæ partes vniendi, coaleſcendi & obſtruendi vim habent, & huiuſmodi ſunt adſtringentia, & refrigerantia Medicamenta, Vincula, Med. Cauſtica, & demum ignitum ferrum, ſemper a leuioribus incipiendo.

Animaduertendo ſemper quod ſi Hæmorrhoides ſint in circulo illo, vbi Sphincter muſculus eſt, ne acria ac mordacia Medicamenta apponantur, quoniam cũ hec pars neruoſa ſit, dicta Medicamenta ferre non poteſt, neque vſtionem, neq; inciſionẽ, ſine Cōuulſionis periculo. Si vero ſint in exteriori muſculo, Recti terminus, qui carnoſus & ignobilis eſt, & podex dicitur, ea remedia ferre poteſt. Fiant ergo primum fomenta, vel inſeſſiones ex decocto in Aqua pluuiali, vel Chalibeata facto, & in corporibus frigidioribus in vino nigro adſtringenti, vt Foliorum Plantaginis, Poligoni, Myrti, Roſarum rub. Malicorij, & ſi vis, vt valentius agat, addi poſſunt Balauſthia, Gallę immaturę, Cytni, Acacia, Hippociſtis, Bolus Arm. Sang. Drag. Lapis hematitis & ſimilia; Et magna imminente neceſſitate, addi poſſunt Folia & flores Verbaſci, Papauer album & nigrum, Hypociſtis & alumen & ex prędictis non ſolum inſeſſiones & fomenta fieri poſſunt, ſed etiam ſacculi, qui prius adſtringenti Vino inrorati parti applicentur.

Aſperſio ſimiliter infraſcriptorum pul maxime eſt vtilis.

℞. Balauſthiorum, Boli Arm. Sang. Drag. Terrę Lemnię an ſcrop. ı. Corticis Thuris, Gallarum, Seminis Roſarum an dragm. ı. Aloes dragm. ı. ſ. M & fiat puluis tenuiſſimus, qui etiam Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam mixtus

Splenijs ex Stuppa factis applicari poteſt. Vel Gal. Medicamentum, quod coſtta ex pul Thuris. & Aloes, & Oui albumine ad Mellis conſiſtentiam ſimul mixtis, & molliſſimis Leporinis pilis applicetur, & qui pro ſanguine ſupprimendo plura Medicamenta deſiderat, recurrat, ad Caput 43. Libri noſtri de Vulneribus, vbi multa & optima medicamenta adinuenıet, Et poſt dictorum Medicamentorum appoſitionẽ extrinſecus tenui faſcia pars eſt vincienda. Niſi adſtringentibus medicamentis hec ſanguinis hæmorrhagia ſiſti poſſit ad Cauſtica Medicamenta con fugiendum eſt, ſicuti eſt Aes vſtum, Sandraca, Calchanthum, Myſi, Sory Auripigmentum & ſimilia, quæ aliquo Vnguento admiſceri debent, vt Vnguento de Cerusa, de Tuthia, de Lyta rgirio & his ſimilibus, & Glandium Caliçe, vel alio ſimili Hæmorrhoidibus applicari debent, vt poſtremam hæmorrhoidum partem comburant, Deinde Eſcare caſus curandus, & ablata Eſcara, ſicuti alia Vlcera curari ac ſanari debent. Si vero tam pertinaciter ſanguis ab Hæmorrhoidibus profluat, vt neque his Medicamentis cedat, ad manu alem operationem veniendum eſt, ideſt ad ligandas, conſuendas, abſcindendas, ac vrendas Hæmorrhoides, & quamuis hec actio noſtris temporibus raro fiat, & doloroſa ſit, Antiquis tamen erat familiaris, & ita fieri debet.

Primum patiens accomodare vinciendus, & nullo pacto dimoueri poſſit, dein de Hæmorrhoidum radices, Nouacula, vel aliquo ſimili Inſtrumento circumſcal pendæ, & leuiter ab Inteſtino ſeparandæ Deinde ſicuti Caſtratores Inteſtinorum hernias ſanant, acu validum filum trahen te omnes Hæmorrhoides perforandæ, & deinde arcte vinciendæ, poſt hoc, Hæmorrhoidum capita, aliquantiſper remote a Vinculo, Forfice abſcindẽda, deinde igni to ferro comburenda: Poſtea Eſcarę caſus procurandus, & tandem ſicuti alia Vlcera curari ac ſanari debent, & hanc actionem ſemel tantum a Nuttino factam vidi, & bene ſucceſſit.

Vel hec actio ita facienda, Primum Hęmorrhoides forti filo vinciendę, deinde eorum Radices circum ſcalpendæ, & poſtea Linteus in Aqua Roſacea & cum Oui albumine ſimul mixtis madefactus, qui tot foramina, quot Hæmorrhoides ſunt, & eiuſdem magnitudinis ſecundum Hæmorrhoidum craſſitudinem, habeat, ſuper anum ponendus, & Hæmorrhoides forti filo ligatæ, per illa foramina, ad extra trahendæ, deinde candentibus ac igni tis forficibus radicitus abſcindendæ, poſtea, vt dolor leniatur, Butyrum cum oui albumine mixtum ſuperponendum, vel Oui albumen & Vitellum ſimul, cum ſucco ſemperuiui in Mortario incorporẽtur, Deinde ſicuti cetera ambuſta Vlcera curari debet, & qui plura circa hanc Che irurgicam actionem deſiderat, Videat Hipp. lib. de Hęmorrhoidibus, & Aetiũ Serm. 14. cap. 6.

Et in hac curatione facienda, ſemper ſeruanda illa Hipp. ſententia dicens, Diuturnas curanti Hęmorrhoides, vt ſemper vna aperta ſeruetur, cum niſi hoc fiat, Aquç inter cutis, aut Tabis periculum impendeat, Paul. lib. 3. can. 59. inquit.

Proinde cum plures in orbe ſedis venulę pateant, unam purgationis gratia relinquere expedit, cui ſententię omnes arabes, & Greci aſſentiunt, Aetio excepto, qui Serm. 14. cap. 5. inquit. Omnes Hęmorrhoidas eſſe ſanandas, & nullam apertam eſſe ſeruandam, & nullum periculũ aegro imminere inquit, dummodo conuenienti victu vtatur, & opoitune tempore illi Vena ſecetur, & Hipp. ſententiã in ſuam protrahere conatur, vt quiſque ex ſe ipſo videre poteſt. Sed tutius iudicamus tot grauiſſimorum vitorum autoritate, vnam apertam ſeruari debere, quã omnes ſanare & occludere, vt Aetius voluit.

DE ANI FISTVLIS
Caput 31.

INTER corporis particulas Fiſtulis magis obnoxias ſunt partes Ani, & hoc euenit, tum ob humiditatum copiã, anus naturaliter redundat, cum hec pars totius corporis ſit Cloaca, tum propter harum partium molliciem ac laxitatem, ob quam facillime humiditates recipiunt & a quauis cauſa ſinuantur ac eroduntur & poſtea difficulter coaleſcunt, quod eal li eſt potiſſima cauſa.

Fiſtularum Differentię plurimę ſunt, vt ſuperius diximus, ſed nunc tantũ illas enarrabimus quę ad curationem faciunt.

Ex

Ex his enim fiſtulis Aliç vnum tantū ſinum habent, Aliç plures, & ex his Aliç ſunt penetrantes intra ſubſtantiam recti Inteſtini, Aliæ intra ſubſtantiam Veſſicç & Aliç in nulla harum partium penetrāt Et quæ minime penetrantes ſunt, Aliæ ſunt in Carne, Aliæ in Muſculis.

DE ANI FISTVLARVM Cauſis.

HARVM Fiſtularum Cauſæ, Aliæ ſunt Primitiuæ, Aliæ Anteceden tes, Aliæ Coniunctæ. Primitiuæ cauſæ ſunt, vt Vulnus in Ano, vel in partibus ei proximis male curatum, vel Colliſio ex ictu, vel caſu, vel ex æquitatione, vel remigatione in Ano, vel in partibus circa Anum facta, cum ex his omnibus, partes Ani proximç atterantur, & perruptis venis ſanguis ad Nates, & circa Anum cogitur, qui poſtea, cum ſit extra proprium locum, putrefieri eſt neceſſe, & putreſcēdo acrimoniam acquirit, & molles illas partes exedit, ſinuat, & Fiſtulam efficit, vt Hipp. lib. de fiſtulis inquit.

Antecedentes cauſæ eſſe poſſunt Hæmorrhoides, quæ ex prauo regimene, & mala curatione vlnerantur; & corroduntur, quibus Vlceribus poſtea Fiſtula ſuccedit, vel ex ſinuoſis Vlceribus in tali parte ex qualibet alia cauſa ortis, & non recte curatis, Vel ex Pauſe mate ſiue Apoſtemate in partibus illis orto. & ſerius aperto, ideſt expectata eius maturatione, cum tunc temporis ſanens illa intus contenta corrodat, Sinum efficiat, & tandem Fiſtulam; Et ideo in tali parte Phimata, & alia Apoſtemata cruda, & ante quam ad maturationem veniant, ſunt incidenda, vt inquit Hipp. loco citato, Coniunctæ Cauſæ ſunt putridus Sanguis, vel corrupta ſanies ſiue in Apoſtemate, ſiue in Hæmorrhoidibus, vel in Vlceribus genita, vel praui humores, & corrupti ad hāc partem delati. & errodendo ſinum, & tandem callum gignentes.

DE ANI FISTVLARVM Signis.

HIC Affectus primo ex Fiſtulæ figura dignoſcitur, cum orificium anguſtum habeant, & ſinus, & cauitas in interiori latior ſit, Secundo ex duricie, & Callo fiſtulari forma obducto, quæ Fiſtulæ eſſentialis forma exiſtit, & ex exretis atiam cognoſcitur, cum aliquando aquoſa ſanies excernatur, quæ ita eſſe eſt neceſſe, tum quia per caloſam ac ſolidam ſubſtantiam permeat, tum quia ob partis imbecillitatem coqui, & craſſeſieri non poteſt, & aliquando talis Fiſtula clauditur, nihil ab ea excernitur, & tunc proximæ partes tumidæ fiunt, intenduntur, & dolent, & iterum deinde aperitur Fiſtula, & aquoſa ſanies effunditur, & aliquando virulenta, & horribilis materia, & talis fit quia in cauitatibus illis fuit retenta, & diſflari non potuit. Cauſarum præcipue ex patientis relatione in cognitionem deuenire poſſumus, interrogando eum, verum aliqua ex primitiuis cauſis dictis præceſſit verum prius Hæmorrhoides fuerit paſſus vel Vlcus, vel Tuberculum, ſiue Apoſtema, vel quid ſimilæ; & non fuerit recte curatus, Eius vero profunditatis ex immiſſo Stylo cognoſcere poſſumus. Num vero vnus ſit ſinus, vel plures, ex immiſſo Plūbeo Stylo, vel Capreolo vitis, vel ex quolibet non frangibili caulç, & ex excretis in maiori copia, quam ſimplici cauitati conueniat, in cognitionem deuenimus.

Et ſi in Inteſtinum penetret, cognoſcimus ſimiliter ex Styli immiſſione, qui digito, in Anum indito, nudus occurit, & niſi ob Fiſtulæ tortuoſitatem Stylus digito tangi ac perſentiri poſſit, ex exeuntibus in Fiſtulç penetrationis cognitionem deuenimus, cum feces, aliquando per Fiſtulam excernantur, vel flatus, & fetor, & aliquando etiam Lumbrici, & per Anum ſanies emanat, quç inducia, vel Femoralia inficit, & Liquor per Fiſtulam iniectus per Anum exit, ſic & è contra per Anum iniectus, per fiſtulam egreditur. Si in Veſſicæ ſubſtantiam penetrauerit fiſtula, cognoſcitur ex vrinç exitu per fiſtulam.

Si fuerit in parte muſculi Ani Sphinctir dicti, cognoſcitur quia patiens non recte Anum conſtringere, & feces retinere poterit. Si vero ſit in toto dicto Muſculo, inuoluntariæ feces ad hanc partem deuenientes exeunt.

DE ANI FISTVLARM Prognoſtico

ANI non penetrantes Fiſtulæ, ſicuti ex Paulo lib. 6. cap. 68. & ex Auic. 17. tertij cap. proprio elicitur, penetrantibus incolumiores, & minoris laboris ac periculi ſunt. Difficil lime ergo penetrantes Fiſtulæ curantur, & eas non curare melius & honorabilius eſt, vt ex Albucaſi elicitur, qui inquit. Quod ſi fiſtula penetret ad Veſicam, vel ad oſſa Ancharum, vel Caudæ, non curetur, quoniam curatio earum, non eſt niſi labor Infirmorum, & fatuitas ſtultorum Medicorum, & ideo tantum ſufficit eis palliare. Et Paul. loco citato inquit, Quę porò Veſicæ ceruicem perforauerit Fiſtula, vel ad femoris Articulum, vel ad Rectum Inteſtinum tendit, nulla Medicina periculo ſubtrahit. Quæ vero orificio caret, & quæ abdita eſt & in os terminans, & multifariam fiſſa, ægre, Reliquę in vniuerſum facile Manus opera curatio nem recipiunt.

Fiſtulæ ſimiliter, quæ ſupra Anum per quatuor digitos penetrant, & per Ani muſculum progrediuntur curari non debent quoniam curatione inuoluntarij fecum exitus cauſa eſſemus. Non penetrantes vero Fiſtulæ & per carnem iuxta Anum procedentes, & non valde profundæ ſine timore curari poſſunt, vt voluit Rhaſis.

Auic. item, & eius ſequaces dixerunt. Si penetrantes Fiſtulę tollerabiles, & nō multi nocumenti, tum propter multum fluxum virus & ſaniei, tum propter fetorem patientibus fuerint, & non erit malum eos totaliter demittere, dummodo interim teneantur mundæ conuenientibus lotionibus fomentis, & nitidis ac tenuibus Linteis, & cauſa eſt, quia corporis ſuperfluitates per illas expurgantur ac expelluntur, & Hæmorrhoidum vice deſeruiunt, & huiuſmodi expulſio ac ex purgatio longioris vitę eſt cauſa.

DE ANI FISTVLARVM Curatione.

IN Ani Fiſtulis curandis, quatuor Intentiones habere debemus, ſicuti in aliarum partium fiſtulis ſuperius diximus Prima in victu ac alijs Nonnaturalibus rebus conſiſtit, Secunda in preparatione ac peccantium humorum euacuatione, Tertia in membrorum male affectorum roboratione, Quarta in localibus ac particularibus preſidijs conſiſtit.

Pro Prima, Secunda, & Tertia intentione conſequenda, eadem Methodus obſeruanda, quæ prò aliarum partium fiſtulis curandis ſuperius obſeruari diximus. Preſcripta ergo tenui ac laudabili Dieta, frequenter à peccantibus humoribus corpus purgandum, & potius per ſuperiora, quam per inferiora, & hoc non ſolum faciendum peccantes humores euacuandi gratia, ſed vt ab affecta parte reuellantur & Deriuationis cauſa. Illa Medicamenta quæ per Vrinæ ductus humores ducūt, Diuretica dicta, loco citato ab Hipp. quā maxime laudantur, dicens, Tum ſeleſis Radix diligenter contrita quatriduum in Aqua iaceat, cuius Aquæ adiecto Melle ieiuno ternos Cyatos potui preſtato. Sic totum corpus exiccandi gratia, vtque humores etiam per ſudorem euacuentur, cō petit decoctum Salſæ Parillæ, vel Guaiaci, Cauteria item, ſeu Fonticuli dicti, in Cruribus conuenientiſſimi ſunt, cum per tales Fonticulos materia diuertatur, & euacuetur.

Quo ad particularia preſidia applicanda, Imprimis Fiſtulę ſpecies ac differentia conſideranda, ideſt an penetrans ſit, nec ne, & niſi penetret, conſiderandum, an ſcalpello vti liceat, & ſi, vel quia fiſtula altius penetrat, ideſt per ſpacium quatuor digitorum, & multum ſit, quod incidi debet, vel ſi fiſtula ſit in parte, quæ ſcalpello tuto attingi non poſſit, vt ſi verſetur inter Inteſtinum & Veſicæ ceruicē tunc Medicamentis Callus abſumendus, ac exedendus, cum ea, quæ diſiuncta ſūt vniri minime poſſint, Callo in medio exiſtente, & Hipp. proponit Med. factum ex Flore Aeris, Myrrha & Licio ſiue Lycio, quæ vtina ſunt diluenda, quod Med. (poſt orificij dilatationem factam cum Radice Gentianę, vel Brionię, vel Ariſtolochię,

lochię, vel contorta Spongia, quę ſi vis, vt valentius agant, Melle ſunt illinienda & puluere Aluminis aduſti ſuperaſpergenda) Auriculario Clyſtere in Fiſtulam conijciendum. Vel acris iniectio fiat ex Vnguento Aegiptiaco cum Vino mixto, Vel ex Trociſcis Aſphodelorum, Calce, & Sapone cum Lixiuio, vel Vino mixtis & his ſimilibus ſuperius in fiſtulę curatione deſcriptis.

Ablato Callo Med. maxime exiccantibus, ratione temperiei partis, vnitio ac conglutinatio curanda.

Niſi vero Medicamentis Callus exedi ac abſumi poſſit, nęc inciſio adminiſtrari Aegris iubendum, vt apertas ſeruent, & tanquam incurabiles relinquendę, vel palliata curatione curandę.

Niſi vero tam alte penetret & Scalpello ac ſectione vti liceat, ad hoc opus accingere nos poſſumus, quod ita fit.

Curatio per Chirurgiam Reſupinato homine cruribus ſurſum porrectis, vt femora ad Ventrem inclinet, ita vinciendum, vt dimoueri non poſſit, deinde immiſſo intra fiſtulam ſpecillo, anguſtisſimo Gladiolo ac longa acie donato, & circa cuſpidem aliquantiſper retorto, quatenus penetrat, rectè incidenda, vtquę Callus exedatur, & Medicamentum, quod inherebat, reſoluatur, ſinendum, quod fit quinqı vel ſeptē dierum ſpacio.

Tanquam notū vero reliquimus, quod prima die, & ſtatim poſt inciſionem, vt Turunda Oui albumine imbibita apponatur, ad ſanguinem ſiſtendum, dolorem leniendum, & fiſtulam apertam ſeruandam.

Sed cum propter inciſionem ac impoſiti Medicamenti acrimoniam Inflammationis periculum inſtet. Hipp. iubet, vt abſtinentia vtamur, ac Med. lenientia ac relaxantia apponamus, ſicuti eſt calidę Aquę fotus, Betę folia, quę ſiccant & diſcutiunt, & Catapl. factum ex polenla & Aqua, Reſoluto Med. & fiſtulę callo ablato, ſicuti ſuperius fuit dictum partiū conglutinatio curanda.

Fiſtulę ſimiliter Ani Antiquę, quę nō ſunt penetrantes, & Medicamentis non cedunt, neque ſunt proxime Inteſtino recto, neque Veſicę, neque neruoſis partibus, actuali cauterio curari poſſunt. Primum fiſtulę orificium dilatando, deinde accommodatis ignitis ferramentis fiſtulæ ſuperficiem ac calloſitatem dextere cauterizzando, poſtea, quæ Eſcaram remouēdi ac dolorem leniendi vim habent, ſunt imponenda, & iſto actuali cauterio non ſolum calloſitas abſumitur, ſed pars corroboratur. eius intemperies tollitur, humorum fluxus prohibetur, & citiſſime ac facillime opus completur.

Sed hec curatio tantum competit in fiſtulis partium carnoſarum ſi fiſtula in rectum Inteſtinum penetret, inquit Hipp. quod duobus modis curari poteſt, vel Medicamentis, vel Inciſione. Medicamentis curari inquit, ſi Linteum molliſſimū intortum & in Turundæ, ſiue teretis Elechinij formam ex altera parte tenuuius, altera craſſius, quod fiſtulæ altitudinem æquet, paretur, cui forte filum ſit alligatum, vt extrahi poſſit, quod ſucco Tithymali imbibendum eſt, & flore Aeris vſto reſpergendum, & in fiſtulam iudendum, vt Callus exedatur, Vtitur vero Tithymali ſucco, quoniam callum à fiſtulis adimendi vim habet, ſedcum acræ nimis ſit talæ Medicamentum, ideo flore Aeris vſto reſpergit, cum vſtione vis floris Aeri frangatur, & Tithymali acrimoniam remittendi vim habet. Ne vero rectum Inteſtinum, ad quod fiſtula penetrat, his acribus Med. inflammetur, inquit, quod in Anum Cornea Glans Creta detergente illita indatur, atque ibi ſinatur, & quū deſidendi cupiditas fuerit, eiciatur, poſtea rurſus immittatur, & detineatur vſque in quintum diem, vel quouſque Callus exedatur, poſtea ſubtrahitur & Linteum ex Carne euellitur. Hoc facto inquit quod Glans plena contriti Aluminis in Anum conyciatur. & contineatur, donec Alumen madeat, & hoc fieri vult, vt ſi quid ab Inflammatione influat, reprimatur, & quod exulceratum eſt, ſiccetur ac glutinetur, & poſt Alumen Myrrham apponi inquit, vt magis, Vlcus exiccetur ac conglutinetur, & ſic perſeuerandum, quouſque Vlcus abunde ſiccum eſſe arbitremur.

Inciſione curantur penetrantes fiſtulæ, vt Hipp. inquit, duobus modis, vel filo, vel ferro, ſed in his actionibus faciendis, inquit Auic. & Rhaſes, quod conſiderandum quantum foramen ab Ano diſtet, cū in alijs multum diſtet, in alijs ſit iuxta

Ani marginem. In quibus multum ab Ano diſtat, propter periculum quod inſtat, ne feces inuoluntarie egrediantur, propter inciſionem muſculi Anum claudentis ac conſtringentis, ideo inciſionem curari non debent, quibus parum diſtat, incidi poſſunt.

Inciſio ergo filo ita fit, ſumitur ſericinum filum, quod ob eius tenuitatem faciliter incidit, vel filum ex alia materia æquina ſeta conuolutum, ne faciliter putreſcat, quod ab orificio fiſtulæ ad Anum traiiciendum, immittendo talæ filium in extremum perforati Specilli Stanei, vel Plumbei, taleque ſpecillum in fiſtulã immittendum, & eodem momento ſiniſtræ manus Index digitus Oleo Roſ. vel Buyro ſine ſale inunctus in Anum indatur, & Specillum quam occurrit extrema parte inclinando ac recuruando educatur, & cum Specillo item extrahatur fili caput quod in id coniectum erat, & cum altero capite bis, aut ter vinciatur, quod verò fili dependet, ad modum alligetur, Poſt hec Patienti præcipiendum, vt ſe ipſum ſecet, & quatenus filum, exceſa fiſtula, relaxatur, hactenus quotidie coarctari, & paruo quodam Ligno tranſuerſo conuoluendo, arctius ſubinde ſtringendo, donec tota caro & Inteſtini particula incidatur; Et ſi filum, ante quam fiſtulam exederit, putreſcat, alterum ſimilæ apponendum, ac, ut diximus, adſtringendum. Poſtea, vt Callus abſumatur, curare debemus, vt inferius dicemus. Et aliquit, quod inflammationem prohibeat, vt ſuperius dixmus, dum callum exedentia apponuntur, ſuper ponendum, & hæc curatio diuturna eſt, & diebus aliquando doloroſa, & moleſta.

Inciſio, quæ ferro fit, expedita ac celeris eſt actio, & non valde doloroſa, & ita fieri debet. Locato homine, vt ſuperius diximus. Primum per fiſtulæ orificium Specillum Plumbeum immittendum, & digito inunctointra Anum immiſſo, ſpecilli caput inueſtigandum, & in orificio eius caput intorquendum, vt facilius orificium adinueniatur, vel filum, vt ſuperius diximus immittendum, deinde Index dexteræ manus Roſaceo inunctus in Anum immittendus, & ſimul Inſtrumentũ, quo ſectio fieri debet, quod aliquatis per Falcatum eſſe debet, eoq; digito in Anum immiſſo recte ducendum ſecans Inſtrumentum, vt non erret, ne calloſam ſubſtantiam incidendo Hæmorrhoidales venas ſimul incidat. Poſt inciſionem, vt ſanguis ſupprimatur, ac dulor leniatur, Penicillus ex ſtuppa confectus, & Oui albumine, & adſtringentibus pulueribus imbibitus indendus. Die ſequenti Hipp. vult vt Fiſtulæ Aeris Flore vſto copioſe reſpergatur, ac mollæ Spongiæ fruſtulum Melle inunctum in fiſtulam immittatur ac intro compellatur, & hoc faciendũ, vt operta ſeruetur, & rurſus comitti non poſſit, & ne ab vna parte curetur, ab altera iterum in fiſtulam vertatur, ſed vt ſaneſcat vniuerſa.

Compulſa moli Spongia intra fiſtulam, alia ſuperponenda Spongia Vino nigro auſtero imbibita, & expreſſa, vt humores reprimat, & Vinculum, vt contineat, ſuperponendum; & hoc ſeptem dierum ſpã cio faciendum, ideſt quouſque Callus abſumatur; Ablato Callo, Vlcus, Carne replendum ac conglutinandum. Aliqui poſt ſectionem, & Penicilli Oui albumine imbibiti remotionem, aliquot diebus ſequentibus Terebenthina Aqua Plantaginis, vel Roſarum lota curant; deinde Labia iudurant, & cicatricem inducunt, & hoc ſufficære inquit, & interim ſemper Spongiam, vel duplicatum Linteum vino ſtiptico imbibitum, vt hnmores reprimas, ſuperponi inquiunt.

DE FEMORVM TIBIArum, Articulorum ac Pedum Vlceribus Caput 32.

VLcera, quæ in femoribus, Tibijs, Articulis, ac Pedibus fiunt, cum nihil proprij ab aliis Vlceribus habeant, qualiacumq; & cuiuſqumq; ſpeciei fuerint, ideſt ſi Intemperata, vel Putrida, vel Concaua, vel ſordida, & ſic de alijs, Methodo vniuerſali, ſicuti ſuperius diximus,, curanda. & quo ad Preſidia Vniuerſalia, & Victus ratio, & Venæ ſectio, & purgatio ſecundum corporis habitum, peccantes humores, & Vlceris ſpeciem, & alia requiſita, vt in ſuperioribus fuit dictum, inſtituenda.

In Topicis ac localibus præſidijs ſemper partium natura eſt conſideráda, cum diuerſa Med. ſiccioribus partibus compe tant, quam humidioribus. Et ſi Vlcera

in

in Articulis fuerint, ratioue ſiccitatis partis, ſicciora ac aridiora Medicamenta ſūt applicanda, vt inquit Paul. lib. 4. cap. 51. qui in his Vlceribus laudat Polidæ Paſtillam cum Vino contritum, & ad ſordium craſſitiem redactum, & frequentem irrigationem Aqua Maris, vel Muria factam & hec Medicamenta, non ſolum ratione temperiei partis, in Articulorum Vlceribus conueniunt, ſed quia talia Vlcera quā primum exiccanda ac ſananda ſunt, cum in his partibus ſepe Vlcera caua, & Cacoethæ gignantur, tum propter oſſium articulationem, tum quia pauco calore ſūt præditæ, tum quia craſſo & viſcoſo humore nutriuntur, multeque neruoſę partes adſunt. Nos vero in Articulorum Vlceribus exiccantibus Med. Aquam Vitis ſeu Ardentem miſcendam iudicamus, quę partes illas roborat, exiccat & maxime putredini reſiſtit.

Sed cum dictę partes decliues ſint, & ideo ad recipiendos humores aptę, plano loco ſunt ſituandę, & motus, ac de ambulationes, vitandę & ea Med. in ſuperiori parte applicanda, quę humorum fluxū prohibendi ac reprimendi vim ac facultatem habeant. Atque hec de Vlceribus ad laudem Dei Deiparęq; ſemper Virginis dicta ſufficiant,

FINIS

CHE:

CHEIRVRGIÆ FRANCISCI PECCETTII COELESTINI CORTONENSIS *PHYSICI ATQVE CHIERVRGI.*

LIBER QVARTVS.

De Fracturis, & Luxationibus tam in Vniuerſali, quam in Particulari, & De Sanguine Mitetendo.

DE FRACTVRIS IN VNIVERSALI Caput Primum,

Ordo. CVM in ſuperioribus Libris de Morbis, qui carnoſis ac mollioribus partibus accidere poſſunt, & Cheirurgia curatione egentibus, abũde fuerit pertractatum, modo ſupereſt, vt de ijs vitijs agamus, quę Oſſibus accidere poſſunt, & prò eorũ curatione Manus miniſterio opus habent. Sed, cum vt plurimũ Oſſa, vel frangantur, vel Luxentur. Imprimis, Hipp, & aliorum exemplo, de fracturis, poſtea de Luxationibus verba faceremus. Et in hoc tractatu more noſtro imprimis de fracturis in Vniuerſali, poſtea iu Particulari dicemus, Imprimis explicando quid Nominis, ſecundo quid Rei, ideſt fracturę definitionem aſſignando, Tertio fracturarum ſpecies ac Differentias in medium adducemus, Quarto Cauſas, Quinto Signa ſexto Prognoſtica Septimo Curationem in Vniuerſali, deinde cuiuſque fracturæ ſpeciei Curationem docebimus, & tandem ad fracturarũ cuiuſque partis curationẽ deueniemus.

Quid nominis Quo ad quid Nominis, Greci, quod Latini fracturam nominant, Catagma dixerunt, ſicuti apud Gal. pluribus in locis, & præcipue 6. Math. Cap. 5. & apud Paul, lib. 6. cap. 89. videre quiſque poteſt.

Quid Rei. In Fracturæ Definitione omnes Autores ſunt concordes, quod ſit continuj ſolutio in Oſſe facta, in hoc verò differunt, quod Gal. & Paul. & alij Greci Autores, Per fracturam, intelligunt quamcumquæ vnitatis ſiue continuitatis ſolutionem in Oſſe à rè extrinſeca violenta factam, tam ab Inſtrumento incidente, quam contundente, vel rumpente Nos vero cum de fracturis tantum ſimus dicturi, quæ à rè contundente, vel rumpente ſiunt (cum de illis quæ ab Inſtrumento Incidene fuerint cauſatæ

in

Digitized by Google

Quid proprię ſit fractura.

in lib. de Vulneribus fuerit per tractatum) Ideo vnà cum Guidone à Gaulico ſic Fracturam definiemus, dicendo Fracturam eſſe Oſſis continui ſolutionem abſque inciſione, violenter extrinſecus à rè rumpendi, vel contundẽdi vim habente factum.

DE FRACTVRARVM Differentijs.

FRacturarum Differentiæ Aliæ ſunt veræ, & propriæ, Aliæ non veræ, & impropriæ; Propriæ Differentiæ, vt elicitur à Gal. 6. Meth. cap. 5. à tribus ſumuntur, ideſt à Magnitudine, à figura, & à ſubiectis Oſsibus fractis, A magnitudine fractura Magna, vel Parua dicitur, A figura, vt lib. 8. Capite 7. inquit Celſus, fractura dicitur Recta, vel Tortuoſa, vel obliqua, Recta fractura eſt illa, quæ per Oſsis longitudinem tendit, in quà ſanè non omnino ſeparantur à ſe partes ſic affecti oſſis, ſed veluti per rectitudinem finduntur, & hoc fracturæ genus, Schidacedon Greci nominant; Tranſuerſa fractura, ideſt in qua os per tranſuerſus diuiditur, Cauledon, Raphanidon, & Sicyedon Greci nominant, à ſimilitudine Cauliam, Raphanorum, & Cucumerum fractorum, Obliqua fractura eſt, quæ ex prędictis ferè componitur: ideſt quod neq; recta eſt, neq; tranſuerſa, & hec à quibuſdam Grecis Calamidon, & Harundinatim dicitur; Sunt verò alię fracture, quæ à Grecis Alphitidon nominantur, inquibus inſtar farinæ, vel Pollinis confracta ſunt oſſa, Alię Catà apoth'auſin dicuntur, ideſt in quibus oſſa refracta ſunt, & iuxta ſuperficiem, & per oſsis ſummitatem receſſerunt, & ſicuti ſquamulæ à reliquo Oſſe recedunt quarum Differentias recenſere nimis ambitioſum eſt, vt Gal. inquit.

Differentię ab affecta parte, ideſt à ſubiectis Oſsibus fractis ſunt, vt fractura Humeri, Cubiti, Femoris, Tibię, Coſtæ, Clauiculę, & ſimiles.

Differentię Impropria.

Non veræ, & Impropriæ fracturarum Differentiæ ſunt, vt fractura cum Vulnere, cum Phlegmone, cum Apoſtemate, & his ſimilibus, quæ ab aliquibus Compoſitæ, ſiue Complicatæ fracturę dicuntur. Sunt verò impropriæ differentiæ, quoniam non à fracturæ ſubſtantia deſumuntur, ſed ab affectu aliquo, qui per ſe conſiſtere poteſt; Et quæ per ſe conſiſtere poſſunt, alterius differentię eſſe non poſſunt, cum Differentia ſit rei forma, quę à rè ſeparari, niſi per interitum numquam poteſt, vt inquit Gal. 3. Meth. Cap. vltimo. Hæ verò Differentiæ à Symptomatibus etiam ſumi poſſunt, vt à Dolore, Punctione, Praritu, & his ſimilibus, quæ ad ſenſum pertinent, à quibus fracturę, Doloroſæ, Pungentes, & Prurientes dicuntur.

DE FRACTVRARVM Cauſis.

FRacturarum Cauſæ, inquit Gal. & Paul locis ſuperius citatis, ac omnes ferè Autores, ſemper ſunt externę, & ſunt ea omnia, quę contundendi, vel oſſa rumpendi, ac diuidendi vim habent, vel ſit Caſus, vel Ictus, vel Diſtorſio, vel quodlibet aliud.

DE FRACTVRARVM Signis.

SImplicium fracturarũ per tranſuerſum, vel obliquè exiſtentiũ ſigna plura ſunt; Primum Membri inequalitas, ſecundo, ſi pars ſuper fracturam tangatur, manifeſta cauitas tactu percipitur, & alibi eminentia, ſic diſiunctę oſsis partes ac ſeparatę perſentiuntur. Tertiè ſi pars Manibus pertractetur ac variè dimoueatur, crepitus ac fragor in affecto loco, ob oſſium mutuam colliſionem, ac affrictionem, auditur. Quarto dolor ſepe vehemens adeſt, & pręcipue cum pars pertractatur, qui ob neruoſarum partium diſtorſionem, vel diuulſionem, vel punctionem, quę ab aliqua fracti oſſis eminentia fit, excitari poteſt. Quinto talę Membrum intumeſcit, ac plerumque calet, Sexto Corpus Fracto Membro ſuſtineri ac inniti minime poteſt, & ſemper aliqua pręceſſit cauſa, quę fracturam efficere potuit; Adeſſe etiam poteſt Membri tortuoſitas, vel eius partis breuitas, ſed hec duo non ſunt ſigna neceſſaria, ſicuti ſupradicta.

Si uerò fracturę Vulnus ſit coniunctū, non ſolum dictis ſignis fractura cognoſcitur, ſed etiam tactu, Digitum, vel Specilum intra Vulnus immiſſo, quibus fractura, vel oſſis aſperitas perſentitur. Dictis ergo Tranſuerſæ, & Obliquæ Fracturæ dignoſcuntur. Fracturæ per Oſſis longitudinem exiſtentes tantum cognoſcuntur ex pręternaturali ſubſtantiæ oſſis, ac mambri craſsitie, Dolore, & Membri inequalitate, non exiſtentibus alijs ſupradictis ſignis.

DE FRACTVRARVM Prognoſtico.

OSſa fracta tantum Callo, ſiue Poro ſarcoide dicto, circa oras ipſius orto, ob Oſſium genuuinam ſiccitatem ac duriciem conſolidantur, & non vere vniuntur, ac ſicut Caro coaleſcunt ſecundum intimas partes, ſed dumtaxat ſecundum exteriorem ſuperficiem, præter quam in molliſſimis oſſibus, vt paruuolorum, vt inquit Gal. in Com. P. lib. de Fractutis, & Com. P. in lib. de Articulis, & 3. Meth.

Fracturæ in magnis oſſibus magis ſunt periculoſæ ac difficilius curantur, quam in paruis, & multiplices, quam ſimplices.

Fracturę ſimilter alicuius inſignis oſſis, curatio conueniens, vltra ſeptimum diem, differatur, periculum eſt ne ex oſſibus aliquod ſyderetur vt inquit Gal. Com. 3. lib. de fracturis Com. 37. Illę Fracturę in quibus capita fractorũ oſsiũ ſunt retuſa, minus ſunt periculoſę, in quibus verò ſunt acuta, peſſimę ſunt, quia neq; facile cõmittuntur, & nullo retuſo innituntur, & carnem vulnerant, interdum Neruum quoq; aut Muſculum, vt inquit Celſus lib. 8. cap. 7.

Arabum Princeps Auic. inquit; Quanto ſerius Fracturæ reſtaurantur, tanto peiores ſunt, cum ſpacium aliud alliena ſubſtantia repleatur, & in reſtauratione maiori extenſione egeant, & magnę extenſioni ſepe ſpaſmus ſiue Conulſio accidit.

Celſus lib. 8. cap. x. inquit; Oſſa minus periculoſæ in medio franguntur, & facilius curantur, & quò propior fractura Capiti, vel ſuperiori, vel inferiori oſsis eſt eo peior eſt. Nam, & maiores dolores ad fert ob neruoſarum partium leſionem, & difficilius curatur. Ea maxime tollerabilis eſt ſimplex tranſuerſa peior, vbi fragmenta, atq; vbi obliqua; peſſimum vbi eadem acuta.

Illę ergo Fracturæ, quę Articulis ſpacio trium, vel quatuor digitorum proximę ſunt, non ſolum ſunt periculoſę, ſed curatu difficiles, cum commode ligari nõ poſsint, ac vt plurimum, tales iuncturæ difficilem motum relinquunt.

In illis partibus vbi ſunt bina oſſa, vt in Brachio, & Crure, ſi alterum tantum frangantur, facilius curantur, quam ſi ambo ſint fracta, cum minus Nerui ac tendines contrahantur, ſed ab altero integro oſſe tenſi ſeruantur, & Os integrum fracto eſt veluti ſubſtentaculum.

Fracta item oſſa, quæ ſuis ſedibus mota non fuerint, facilius curantur, & minus inflammationis, ac prauorum Symptomatum periclitantur, cum circumſitas partes non leſerint.

Fiſtulosa Oſſa, & Spongioſa, & quę plus humoris in ſe continent, celerius coaleſcunt, & Callum contrahunt.

Hipp. 3. de Fracturis inquit; Membra in quibus vtraq; oſſa comminuta ſunt, dum inter ſè cedentia curantur, & ea quibus fragmentum à toto oſſis ambitu recedit, neceſſe eſt breuiora fiant.

Compoſitę Fracturæ, vt cum Dolore, vel Inflammatione, vel Carnis Contuſione prauę ſunt, cum inſtaurare, donec ea curentur ac tollantur nequeant.

Illæ ſimiliter Fracturæ, quæ cum Vulnere ſunt coniunctæ, prauę ſunt, & co deteriores, quo maiora fuerint Vulnera, ac ſenſibiliores partes tetigerint, cum in huiuſmodi fracturis Dolores, Inflammationes, ac Gangrenæ ſuperuenire ſoleant, & ferulis ac alijs ſubſtentaculis vti non poſſimus.

Hipp. lib. ſuperius citato inquit, Quibus femoris os, vel humeri exceſſit, ferè non euadunt, ſunt enim Oſſa hec grandia, & medulloſa; Adde quod multa, & magna ſimul lacerantur, Nerui ſcilicet, Muſculi, & Venæ. Quod ſi reponantur, ſolet Neruorum Diſtenſio ſuperuenire, Niſi reponantur, Acutæ Bilioſeq; febres cum ſingultu, & nigritie, non minus eccadunt, quibus nec reponimus, nec reponere tentamus: magis aduch euadunt, quibus inferior pars oſſis, quam quibus ſuperior, exceſſit.

Euadere etiam poſſunt, quibus reponuntur, raro tamen; Multum enim curatio, multumq; natura corporis alia ab alia diſtat. quod ad facile ferendum attinet: multum quoq; refert an ab exteriori Humeri, Femoriſue parte oſſa exceſſerint, vel interiori, multæ enim, & grandes Venæ per interiorem partem feruntur, quarum nonnullæ vulneratæ hominem iugulant, per exteriorem vero pauciores intendunt. In huiuſmodi igitur caſibus periculi meminiſſe oportet, quod proprie circumſtat, idq; in tempore prædicere; Hec ſapientiſſimus illæ ſenex.

Quo temporis interſtitio ſingula fracta oſſa confirmentur, ac firmo callo obducantur, nihil certi affirmare poſſumus cum ſecundum Aetatem, Corporis habitum, Anni tempus, & victus rationem in alijs citius, in alijs ſerius confirmentur.

In Iuuenibus ergo bono corporis habitu prædictis, validis & bonam ac conuenientem victus rationem ſeruantibus & temperato Cœli ſtatu citius conſolidantur ac confirmantur. Contra in primo ſenio exiſtentibus, in Conualeſcentibus, in Bilioſis, prauam victus rationem ſeruantibus, & intemperato Cœli ſtatu, difficulter, In Decrepitis vero ac valde ſenibus oſſium conſolidatio impoſſibilis eſt, vt inquit Auic. Aliquando vero in his etiam conſolidari vidimus. Vt plurimum vero Naſi oſſa, Maxillæ, Malæ, Iuguli, Pectoris, Scapularum, Coſtæ Spinæ, Tali, Calcis, Manus, & Plantæ intra vigeſimum, vel vigeſimum quartum diem ferruminantur ac saneſunt: Crura & Brachia triginta quatuor diebus, vel potius quadraginta, ſic humeri oſſa qudraginta diebus conſolidantur & femoris quinquanginta vt elicitur ex C. Celſo lib. 8. cap. 7. & ex Paulo lib. 6. & ab alijs bonis Autoribus.

Signa oſſium optime coaptatorū.

Notæ optimæ oſſis coaptationis ſunt membri naturalis figura, quæ vt recte animaduertatur, ſuo compari membro comparari, & in omnibus illi reſpondere debet, & in fracto oſſe tactu nulla cauitas, neq; eminentia, neq; aſperitas, vel inequalitas perſentiri debet. Dolor ſimiliter miteſcit, ac ſedatur, Tumor mediocris abſq; magno dolore primis diebus in fracto membro apparet, qui cum cito euaneſcit, certam ſalutis ſpem ſperare poſſumus.

DE CVRATIONE FRACturæ abſque Vulnere.

CVM Fractura ſit oſſis continui ſolutio, prò eius curatione, finis ac prima Intentio, erit vnitio, quæ, vt ſuperius diximus, cum ob oſſium ſiccitatem ac duriciem in adultis per primam Intentionem, ſicuti in puerulis, fieri nequeat, ideo alterius interuentu, & per ſecundam Intẽtionem, ideſt per quoddam Glutinum talis vnitio, ſiue potius colligatio, ſiue ferruminatio fit, & talis Glutini materia, quod à Grecis poros, a Latinis Callus dicitur, eſt idoneum ac proprium fracti oſſis alimentum, quod redundat, ac in Fracturę labijs concreſcit.

Callus ex quo fiat.

Quomodo vero talem finem ac Intentionem conſequi poſſimus, modo eſt dicendum, a tranſuerſa fractura, quæ eſt ſine Vulnere incipiendo, In huiuſmodi igitur̃ fractura curanda, vt plurimum, quinque Intentiones ſiue Scopi proponnutur, Primus erit oſſis fracti partes recte committere ac in naturalem ſitum reducere ac coaptare. Secundus extrema fracti oſſis adamuſſim coniuncta, & immota ſeruare, Tertius adiacentium partium propriam ac naturalem temperiem ſeuare. Quartus Calli generationem ſtudere ac adiuuare. Quintus ſuperuenientia Symptomata corrigere & corrigere. Diximus vt plurimum, quoniam non omnes tranſuerſæ fracturæ his omnibus intentionibus pro earum curatione indigent, vt sũt illæ, in quibus fracta oſſa proprio loco mota non ſunt. Ideo inquit Celſus lib. ſuperius dicto, Animaduertendum ac conſiderandum, vtrum fracta oſſa proprio loco exciderint, nec nè, cum non ſemper vbi tranſuerſim franguntur oſſa, ſua ſede naturali moueantur, vtque ſuperius diximus, oſſa fracta proprio loco non eſſe mota, dignoſcuntur, quia in membro fracto nulla inequalitas, neque cauitas percipitur, nec vllus punctionis ſenſus perſentitur neque membrum breuius apparet, quorum ſignorum maior pars apparet, quando propria ſede mota ſunt oſſa.

In his ergo fracturis, in quibus oſſa prõprio loco non ſunt mota, ſtatim ad Secundam Intentionem deuenire debemus, id eſt ad vinciendam partem faſcijs, vt in-

ſerius

ferius dicemus, vt fracti oſſis capita in naturalem ſitum ſeruentur, & pars non eſt extendenda, vt ignari Barbitonſores faciunt, qui etiam fracta oſſa, & non proprio loco mota extendunt, & ſepe ſuis extenſionibus ac contorſionibus oſſium capita propria ſede dimouent, ac ſimul cõfricant, & ſunt in cauſa, vt oſſium eminẽtiæ frangantur, ac Inflammationes aliaq; praua Symptomata ſuperueniant.

In Fracturis ergo illis, in quibus oſſa propria ſede exciderint, ita vt alterum ſupe alterum efferatur, omnes, dictę Intentiones ſunt neceſſariæ, vt Gal. lib. de motu Muſculorum, ac Com. primo lib. de Fracturis inquit. Vt igitur primam conſequamur Intentionem, cum oſſium capita propria ſede mota, ob muſculorum in ſeipſos contractionem rite coaptari nõ poſſint, niſi membri extenſio fiat, Ideo prius membrum in diuerſa extendendũ, vt iubet Hipp. in principio primi lib. de Fracturis & hoc non ſolum faciendum, vt fracti oſſis capita in directum agantur, ſed vt oſſium eminentiæ in proprias cauitates recondantur, quod fieri non poſſet, abſque membri extenſione, immo ſi oſſiũ capita abſque extenſione commitere vellemus, oſſium eminentæ frangerentur, quæ ſi inter oſſium capita remanerent, coaptationem impedirent, cum non ſinant ea, quæ adaptantur, ſe contingere, & ſi extra oſſa exciderent, dolorem, punctionem, diſtenſionem et Inflammationem excitarent, nec exacta coniunctio ſic fieret, vt priſtinam vnionem imitentur, quippe, quæ ſolum tum demum erit, cum oſſis extantiæ in ſuas cauitates fuerint reconditæ.

Quod ſi ſemel comminutæ perierint, neceſſarium eſt ſpacia inter applicata ſimul oſſa inania remanere, in quibus ſanies collecta, & temporis tractu putreſcēs etiam ſecum totum membrum corrumpet. Sed in extenſione plura ſunt, animaduertenda, Primum, vt extendatur membrum in debita figura, ideſt, quæ minimũ dolorem excitet, & hoc conſequimur quãdo muſculorum fibræ in rectum diſtenduntur, & muſculi non diſtorquentur, neque peruertuntur, & Arteriæ, Venæ, Nerui, & muſculi rectiſſimi ponuntur ac conſeruantur, & ideo Hipp. in primo de Fracturis inquit. Quæ ſuo loco mota ſunt, & fracta, recto admodum ſtatu intendenda. Secundo, vt extenſio non fiat, neq; validior, neque debilior, quam ſit opus, ſed moderata, quoniam ex validiori extenſione inſignis oritur dolor, ex quo poſtea febres. Conuulſiones, & Reſolutiones conſequuntur, & aliquando etiam muſculi diuelluntur, vt Gal. Com. 1. lib. 1. de Fracturis ſcriptum reliquit.

Animaduerſione in extenſione facienda.

Accidit etiam hoc, quod ſi alligetur pars, quando oſſium capita inter ſe ex validiori extenſione ſunt deducta, inanę ſpacium relinquitur, in quo contracta ſanies periculum eſt, nes os corrumpat, cum ex vinculo muſculi immobiles reddantur, & contrahi non poſſint, & oſſa deducta ſeruantur, præter quam in femore, in quo ob muſculorum magnitudinem Vincula Muſculis cedunt, & ideo in Femore validior extenſio non metuenda, ſicuti in partibus alijs.

In Debiliori verò extenſione oſſium capita committi non poſſunt, quin oſſium eminentiæ ſimul confricentur, vel frangantur, vel in proprias cauitates recondi ac reponi nequeunt.

Quæ fracturæ validiorem & quæ debiliorem deſiderẽt extenſionẽ.

Sciendum etiam, quæ validiorem, & quæ debiliorem extenſionem requirant, Magna enim oſſa magniſque muſculis circundata, qui validiſſime ſuum principium verſus trahunt, validiſſimam extẽſionem poſtulant, ſicuti ſunt femur, deinde Humerus ac Tibia, tertio cubitus, præſertim quando in his ambo oſſa ſunt fracta, poſt quæ in ſumma Manu, ac in Pede ſummo conſiſtunt. Qui molli ſunt corpore, vt Nobiles, Mulieres & pueri validiorem extenſionem ſimiliter ferunt, Sic Fracturæ in principio, ideſt prima die validius extendi poſſunt, Contra, qui duro ſunt corporis habitu minus debent extendi, ſic ſi fractura non fuerit in principio propter influxos humores, & propter Inflammationis metum, aut extendi nõ debet, aut mitius, vt lib. 8. cap. x. Celſus inquit.

Inſtrumẽta quib' fit extenſio.

Inſtrumenta, quibus extenſio fit, triplicia ſunt, Primo ſunt Cheirurgi Manus, vt in partibus, quæ debili egent extenſione.

Secundo ſunt Habenæ ex firmiſſimo Linteo paratæ, ſiue funes, quibus fractũ membrum circumdandum, Altera parte ſuperiorem fracturæ regionem, altera inferio-

feriorem firmiter ligantes, qui miniſtri in contrarias partes trahere conantur, & his vtimur, vbi validiori extenſione eſt opus, Tertio ſunt Inſtrumenta, ſiue Maa chinamenta ab Hipp. lib. de Fracturis propoſita, quibus vtimur, vbi validiſſima extenſio, eſt neceſſaria.

Actio quomodo fieri deb at. Primum ergo Membrum, quantum eſt opus ideſt paulo longius, quam naturaliter eſſe debet, & ſecundum debitam figuram extendendum, reſupinato, vel ſedente infirmo in loco maximo illuſtri, vt vitiata pars conſpectui magis pateat.

Deinde Medicus ambabus Manibus vtrimque membrum prehendens, quod in priorem partem erupit, retro cogere, quod in poſteriorem, in priorem compellere debet, & quod in ſiniſtrum excidit, in dexterum trudere, & quod in dexterā eſt prolapſum, in ſiniſtram repellere. In contrarias ergo partes fracti oſſis capita prominentioribus palmarum partibus Medicus vrgere ac compellere debet, & ſic fracti oſſis capita minimo, quam fieri poteſt, dolore, paulatim inſtrumentis extendentibus laxatis componi ac ſimul coaptari debent, in inquit Hipp. lib. primo de fracturis, & Gal. 6. Meth. cap. 8.

Oſſis vero optime coaptati ſigna ſunt, vt inquit Celſus lib. 8. cap. x. dolor ſublatus, & quod tale membrum alteri corpori ac ſanæ parti in debita figura ac longitudine correſpondeat.

Signa oſſis optime coaptati. Optime coaptatis ſimul partibus, ad ſecuundam Intentionem deueniendum, id eſt ad vnitas iam partes immobiles conſeruandas, quod fit conuenienti ligatura ſiue faſciatura, quæ fieri debet in ea figura ſituato membro, in qua manere debet. Quoniam ſi alia figura vinciretur, alia poſtea ſituaretur, non ſolum dolor excitari poſſet, ſed etiam oſſa intorqueri, Membrum ergo ea figura ſituandum, quę con

Membri ſituatio. ſueta & naturalis ſit, & à dolore maxime aliena, quo nec Phlegmonem particula contrahat, & Aeger perſiſtere in vna ea, immotus diutiſſime poſſit. Sub eadem ergo figura membrum deligandum & ad quietem reponendum ac conſeruandum.

Faſciarũ conditiones. Faſcię vero, vt Hipp. 2. de Medici Officina inquit parari debent leues, tenues, molles, mundæ, conuenientis latitudinis ac longitudinis, ſine ſuturis, ſine eminentijs, ita valentes, ne extentæ rumpantur, & paulo amplius, non ſiccæ, ſed eo humore madentes. qui ſingulis ſit idoneus.

Debent ergo faſciæ eſſe leues, ne affecta pars oneretur, Tenues, vt leuiores ſint ac molliores, molles ne premant, vtque facile per eas. ſi quid infunditur, tranſire poſſit, Mundæ ne ob ſordes ſenſum mordentium excitent, ne ve humor, qui ſuperinfunditur, vim penetrandi vſque ad cutem prohibeant, debent eſſe conuenientis latitudis ac Longitudinis, affectatum partium latitudine ac craſſitie inſpecta, ſine ſuturis ac Eminentijs eſſe debent, ne dolorem excitent, ac ne magis in vna parte, quam in alia membrum comprimant Debent eſſe validæ, vt contineant, & ne in opere frangantur, non debent ſiccæ ad hiberi, quoniam ea ope carent, quam afferunt madefactæ comprimēdo ipſas partes, quibus ſuperdantur, earumque calorem augent, atque ea de cauſa proximorum locorum humores euocant ad affectam ſedem, quod cum Tumores excitet cuiuis conſtat, maximo eſſe detrimento, vt inquit Gal. in eius textus Com. Præparatis ergo conuenientibus faſcijs, ita pars vincienda, vt oſſium capita optime commiſſa ſeruentur, & humorum confluxus ac Inflammatio prohibeatur, & quo modo fieri debeat, Hipp. lib. 1. de Fracturis nos docet, dicens. *Quomodo pars vincienda.*

Poſt hec Faſcia alligare, capite, quà fractura eſt, iniecto, ſic, vt inſideat, non tamen vehementer adſtringat. Vbi ſuper fractu ram iterum, aut tertio circumierit, ſurſum feratur, vt fluens ſanguis retineatur, atque ibi ſubſiſtat, & prior Faſcia longa ne ſit hec ſapientiſſimus ſenex. Primæ igitur tres circumuolutiones ſuper fracturam ſunt faciendæ, ad oſſium capita ſtabilienda, & ſanguinē ab affecta parte exprimendum ac ad Inflammationem arcendam, non tamen ita arctari, vt dolorem laboranti afferant, cum quilibet dolor, cum perſeuerat, præſertim cum ex compreſſione fit, Inflammationem concitet, Maxima igitur diligentia eſt opus in faſcijs arctandis, & cum Vincula inij cimus, patientem interrogare debemus, qualem circumdatam faſciam ſentiat, & ſi premi ſe dixerit, laxare oportet, & ſi vinculum ita laxum affirmet, vt iniectū minime ſuſtineat, adſtringere eſt opus. Moderate ergo faſciæ adſtringi debent,

& magis in parte fracta ſtringi ac coarctari, quam alibi, vt fracta pars ab humorum defluxu magis defendatur. Notandum etiam, vt Gal. in Com. inquit, quod quęcunque corpora robuſtiora ſunt ac duriora, vinculum ſubſtinent arctius adſtrictũ, quæ vero infirmiora ſunt & molliora, lenius adſtringi debent, Vbi prima faſcia ſupra fracturam tres circumuolutiones fuerint factæ, ſurſum circumuoluenda, vt bonam membri partem compræhendat, atque ibi deſinat, & hoc, vt Hipp, inquit, faciendum, vt ſanguis prohibeatur, quo minus à ſuperioribus membri partibus deſcendat, & non ſolum hac vinciendi ratione ſanguis, qui fluit, coerceatur ſed qui iam fluxit, & circa fracturam coit exprimatur. Deinde inquit Hipp. quod ſecunda faſcia primum ſuper fracturam inyciatur ac ſemel ſuper ipſam circumeat, tum deorſum demittatur, & lenius aſtringatur, atque ex maiori interuallo circumdetur, vt poſſit relata ad eam partem quę prior deſinit peruenire. Vult etiam vt ſecunda faſcia primum ſuper fracturam inyciatur, ac deorſum tendat, vt etiam à fractura ſanguis deorſum exprimatur: Debet minus ſecunda faſcia adſtringi; & ex maiori interuallo circumdari, quoniam ab inferiori parte minus eſt periculum influxus humorum ad affectam partem, & ne in membri extremitate Inflammatio excitetur, quod accideret, ſi ſecunda Faſcia magis adſtringeretur. Poſt quam mẽbrum in inferiori parte fuerit circumuolutum, ſurſum circumuoluenda Faſcia, vt finem habeat, vbi prior finitur, & hoc fieri debet, vt maior expreſſio ad ſuperiores partes fiat, cum maior ſit timor de humorum deſcenſu, quam de aſcenſu, & ideo, vt duplo longior ſit ſecunda faſcia, eſt opus, & hæ duæ primæ Faſciæ pręcipue ad humores ab affecta parte exprimindos, & ad Inflammationem arcendam deſeruiunt, de qua maxime dubitare debemus tum ex illa in diuerſum vulſione, quam, vt oſſa in proprium locum reponãtur, adminiſtrauimus, tum magis etiam ex eo, quod cauſæ, quæ Fracturam faciunt, plerumque circundatam oſſibus carnem cõſtipando contundendoque prius ledunt, vt Gal. 6. Meth. cap. 5. inquit. Ad quã vero partem dictæ Faſcię attrahi debeant idem Hipp. inquit, dicens, Attrahere vero faſcias in hoc caſu, vel à dextera debemus, vel à ſiniſtra, pro vt ab hac, vel illa parte ad fracturæ habitum atque inclinationem in hanc, vel illam regionem confert; Priores ergo duæ faſciæ a contraria parte attrahi ac circumuolui debent, in quam membrum inclinat ac conuertitur vt in debita figura partem ſeruet, Niſi vero in vllam partem inclinet membrum, contrario modo obuolui primæ faſciæ debent, vt ſi prior verſus dexteram, altera verſus ſiniſtram obuoluatur, & hoc faciendum, vt ſi quis muſculus per primam Faſciam ad partem aliquam ſit attractus, per ſecundam in contrariam partem ductum reſtituatur.

Splenia ſiue Plagulę cur & quomodo apponi debeant

Poſt hec inquit Hipp. Panni ſuperdentur modico cerato inuncti, ſi quidem leniores ſunt ac ſtabiliores, Dicti panni debent eſſe duplicati, vel triplicati & anguſti, & plures parari debent, qui ab aliquibus Splenia & Plagulæ etiam dicuntur. Apponi ergo debent dicti panni tot, quot requiruntur ad Fracturam ſtabiliendam, vtque glutinantis Medicamẽtis vim ſuppleant, & contraria ratione ac Faſciæ applicantur.

Illę enim ſerpunt circa membrum trãſuerſæ, Panni vero in longitudinem dandi, & eius loſigitudinis ſint, vt vniuerſũ Vinculum ex ambabus prioribus Faſcijs excipiant, & inter ſe diſtent per ſpacium vnius, vel duorum digitorum. Debent vero modico Cerato inungi, quia fluerẽt ſi copioſo cerato inungerentur, & nõ continerent, ac ſtabilęs non eſſent, & ſi parũ inungerentur, ſubiectis Faſcijs minime coirent.

Cum Ceratum muneris Glutine fungatur, ac etiam Phlegmònem prohibeat. Non debent vero dicti panni ſicci apponi, quia comprímerent, & Cerati modica inunctione leniores fiunt, & ſtabiliores; Leniunt etiam dicti Panni dolorem dum Faſciarum ſupra poſitarum compreſſionem prohibent.

Quomodo dicti Pãni apponi, ſiue ſplenia firmari ac vinciri debeant, poſtea nos docet Hipp. dicens: Hi Faſciis alligandi ſunt inter ſe aduerſis, alijs à dextera parte, alijs à ſiniſtra, plurimum ab inferiori parte ſurſum ductis, aliquatenus à ſuperiori deorſum. Aduerſæ ergo ſemper ſecundæ Faſcię inter ſe procedere debent,

ideſt

ideſt vt vna quidem à dextera parte, altera à ſiniſtra circumagatur, ſimiliter, vt inquit Gal. in com. altera à ſuperiori, altera ab inferiori ſic enim, quia inter ſe aduerſę ſunt, vinculum, qualæ acceperint potiſſimum ſeruabunt. Quare quatenus à dextera parte, vel ſiniſtra procedunt, iunctura ex toto fit æqualis. Quatenus verò a ſuperiori vel inferiori feruntur, altera non longe alteram excedit, ſepius tamen circuit, quæ ab inferiori parte ſurſũ tendit; Hoc ſiquidem tutius eſt, vt ab affecta parte humores ad ſummum Membrum exprimantur.

Illa vero membra, quæ in extremitate tenuuia ſunt, pannis in orbem ductis, & pluribus faſciæ circuitibus paulatim, & proportionatim implenda ac æquanda. Et ſemper memoria tenendum, quod faſciæ magis ſupra affectam partem, quam alibi adſtringi debent, vt ab humorum defluxu affecta pars illa ſeruetur. Et præcipue nõ debent adſtringi faſciæ, immo laxæ eſſe debent in membrorum extremitatibus ac in Articulis, ne dolorem inferant & ne copioſam materiam ad illas partes exprimant, ac confluere faciant, quæ poſtea confluxa ob partium illarum imbecillitatem, difficulter reſoluitur. Pars fracta deinde molliter ac æqualiter locetur, ac contineatur, & altius excitata, quæcũque extant in corpore, cuiuſmodi eſt Calx & Coxa, ita vt neque curuentur, neque peruertantur, vt inquit Hipp. lib. 3. de Medici Officina.

Pars affectaquo modo ſituanda.

Quomodo affecta pars ſituari debeat, Gal. 6. Meth. cap. 5. optime explicauit, dicens, Expedit enim, vt in rectiſſima atque à dolore alieniſſima forma membrũ, tum retrorſum trahas, tum in naturalem habitum coaptes multoque etiam magis, vt ſub eadem figura tum deliges, tum ad quietem reponas. Si quidem ſub alia deligare, in aliam vero mutare, non dolorẽ modo incitare poteſt, verum etiam oſſa intorquere, cum vbi alia figura membrũ ligatur, alia poſtea ſituetur, ex muſculis aliqui tenduntur, ac veluti contracti retunduntur, ali ſoluuntur ac remittuntur. Vbi ergo muſculi tenduntur, tum premi os à deligatura eſt neceſſe, & ex compreſſione, vt dolor oriatur; Vbi vero tenſio remittitur, ea in parte deligaturam eſſe laxam, Fracturamque fulcimento deſtitui oportet.

Rectiſſima partis figura quæ ſit.

His ergo de cauſis præcipue ſtudendũ eſt, vt in rectiſſima cuiuſque partis figura membrum extendatur, oſſa componantur, deligetur & affecta pars ſituetur, Et rectiſſima cuiuſque partis figura eſt, quæ maxime à dolore eſt aliena, & Aeger in vna eá diutiſſime immotus perſiſtere poſſit, & Arteriæ, Venæ & Muſculi rectiſſimi ſint poſiti.

Quomodo Celſus oſſa fracta ſtabiliat.

Celſus, vt apparet lib. 8. cap. x. ad fracturas ſtabiliendas ſex faſcijs vtitur, & ante duas primas faſcias iubet. vt membrum duobus vel tribus pannis Oleo Roſaceo, & Vino madefactis inuoluantur, deinde duæ primæ faſciæ, ſicuti Hipp. inquit, circundentur, & ſuper ambas faſcias vult, vt vice Plagularum ab Hipp. inſtitutarum, circundetur Membrum latiore Linteo Cerato inuncto, vt faſcias contineat, & ſi qua parte os emineat, triplicatus, vel multiplicatus pannus eodem Vino & Oleo madens obiciendus, & deſuper aliæ faſcię vſque ad ſex circumdandæ ſic, vt inſequẽs ſemper priori aduerſa ſit, & tertia tantum in parte inferiori, & reliquæ omnes in ſuperiori finiant, quia, vt inquit idem Autor, ſatius eſt ſepius circuire, quã adſtringere, cum ex validiori adſtrictione pars alienetur, ac ſepe Gangrena afficiatur. Vt verum fateár, vtrique hi deligandi modi optimi ſunt. Sed Hipp. Deligatura, vbi nullus, vel exiguus dolor adeſt, magis præſtat, Vbi vero alicuius momenti dolor partem infeſtat, Celſi deligatio magis prodeſt. Aliqui Linteorum vice, ſubtili ac bene pexa Stuppa Vino nigro auſtero madefacta vtuntur ad partem roborãdam & Inflammationem arcendam, vel ſi pars dolore vacet, quando tantum partem ſtabilire volunt, Oui albumine ſtuppam madefaciunt.

Signa bonę deligationis

Bonæ vero Deligationis Indicia ac ſigna ex pluribus, vt Hipp. primo Libro de Fracturis inquit, deſumi poſſunt, Primum ex Aegri querimonia vbi, num pręmatur rogaueris, atque is reſpondeat, ſe premi quidem. ſed leniter, idque pręſertim, quà Fractura eſt. Hec itaque ſic habere, neceſſe eſt fateatur, qui recte eſt alligatus. Si vero patiens abunde ſub Faſcijs vrgeatur, celerrime ſoluẽdę ac aptius

deligandæ, ne ex arctiori vinculo ſuperius dicta Symptomata eueniant. Sin Faſciarum circuitus iuxto laxiores fuerint, & nihil ſe premi reſpondeat patiens, arctius vinciendæ, cum laxa vincula non prohibeant membrum, quo minus, quà fractura eſt, deprauetur.

Alia moderatæ deligaturæ ſigna ſunt Si eadem die ac nocte, quà deligatus fuerit, ipſæ ſibi videatur, non leuius ſed valentius adſtringi; Poſtridie verò tumor mollis ac paruus in membri extremitate oriatur; Paruitas enim tumoris ac mollities aliquid ſub vinculo ab affecta parte ad membri extremum eſſe expreſſum indicat. Si vero nullus tumor appareat, nõ ſatis fuiſſe adſtrictum, indicat, & ſi tumor magnus ac durus, ideſt qui tactui nõ cedat, in membri extremitate adſit, valentius arctatum fuiſſe indicium præbet.

Labente iam die, quando moderatum fuerit vinculum, minus adſtrictas faſcias ſentiunt. Sed tertia die penè reſolutas, & hoc euenit, quoniam, vbi membrum fuerit rectè alligatum, contrahitur, quod manifeſte in omni fractura perpetuum conſpicitur, vt ipſæ Hipp. & Galenus teſtantur.

Faciæ quando reſoluen dæ.

Tertia die à prima deligatione facta, ex Hipp. mente Faſciæ reſolui debent, & hoc faciendum, tum quia faſciæ laxiores ſunt redditæ, cum ad pruritum deuitandum, qui ob humores ac vapores, ob deligationem exalare prohibitos, & acriores redditos, ita intollerabilis excitatur, vt in doloroſam excoriationem ac Inflãmationem terminetur. His ergo de cauſis tertia die faſcię reſoluendę, & pars pruritu infeſtata ſepe, ſi Aeſtas fuerit, Aqua calida perfundenda, & ſi Hyemps, Hydreleo, & hoc faciendum ad educendos ſuccos in affecta parte exiſtentes, qui tenues ſunt, ſerique naturam habent, ac digeſtionem requirunt, & ſimul etiam ad dolorem leniendum ac pruriginem ſedan dandam. Vbi vero nec dolor, nec prurigo Aegrum affligat, ac omnia ſigna adſint, ex quibus Fracturam rectè ſe habere comprehendere poſſimus, etiam quarta quoque die ac quinta; Hyeme pręſertim, ſoluere poſſumus, potiſſimum in Ruſticis, qui lauari non conſueuerunt, in mollioribus corporibus. & lauari aſſuetis, ſepius ſoluendi.

Poſtea rurſus, vt ſuperius fuit dictum, membrum deligandum, & ſuper fracturam ſemper magis adſtringendum, & alibi pro ratione, & quò longius vinculum à fractura procedit, eo lenius arctari; nunquam vero ex toto laxari, ſed adherere debet, ac ſi primis diebus moderate deuinxeris, paulo magis poſtea faſcias adſtringes, inquit Hipp. & ſic bene & commode deuincto membro, niſi pruritus, vel Vlcus, vel Dolor, vel quid aliud infeſtet, vſque ad ſeptimam diem detinendũ. Septima die rurſus membrum ſoluendũ, & calida Aqua perfundendum, & tunc temporis, quando debito modo fuerit deuinctum, tenuuior & gracilior conſpicitur, & perrupta oſſa facilius tractantur, magisque ducuntur, vt dirigantur. Cum ego hec ita ſe habeant, niſi fractorum oſſium capita rectè fuerint commiſſa, ſunt dirigenda, & iterum, vt ſuperius fuit dictum, duabus faſcijs primum pars vincienda, & paulo amplius, quam ante faſcię adſtringendæ, niſi tumor, qui in extremitate eſt, maiorem afferat dolorem. Et tunc temporis ſupra dictas ambas Faſcias plagularum, ſiue pannorum triplicatorum, vice, ferulę ſunt imponendę, quę, vt Hipp. inquit lib. 3. de Medici Officina, leues ſint, ideſt non aſperę ac diſtortę, ne partem comprimant ac Vinculum peruertant, ab extremitatibus etiam ſint reſimę ideſt leniter deraſæ ac retuſæ, & ab vtraque parte vinculo paulo breuiores ne vltra ipſum vlla in parte cutem tangant, quę ſepius intumeſcit, cum humorem admittat ſub faſcijs depulſum, & debent eſſe craſſiores, qua fractura extat, cum hic locus maiori compreſſione egeat. Fieri ergo debent ex leuigatis ſubtilibus Lignis, vt ſunt Laminę illę, ex quibus Enſium vaginę fiunt, vel paulo craſſiores, quę Stuppa ſunt obuoluendæ, & in orbem vnius Digiti ſpacio inter ſe diſtantes Fracturæ circumdandæ, prius tribus Linteis Oleo Roſaceo madentibus duabus primis faſcijs circumdatis, ſi Membrum craſſitudine æqualę fuerit, & ſi fuerit inęqualę, cauis partibus Linteis, vel Faſcijs repletis vndiq; Membrum æqualę, vt Ferulę rectę applicari poſſint, reddendum, & deſuper faſcię alligandę ad-

Ferule quando apponendæ, & quommodo eſſe debent.

modum

modum laxe, ſic, vt circumdatę ferulæ contineantur, nec quidquam partem adſtringant, ac comprimant, ſed vt tutum immobilæ, ac in debita figura membrum ſeruent, ac vinculum tueantur. Pleniores vero adhibendæ ferulæ ab ea parte, qua fractura extat, non multo tamen, ob rationes ſuperius adductas, & numquam ferulæ ad iuncturas peruenire, neque eminentia oſſa in iuncturis exiſtentia tangere debent, quoniam dolorem afferre, Vlcus excitare, & Neruos nudare poſſent, tertia quoque die, ſi vinculum laxum ſentiant, ferulæ paululum magis arctandę, potiſſimum vbi fractura eſt, atque alibi pro ratione, ideſt quo longius a fractura procedimus, eo lenius arctari, numquam vero ex toto laxari, ſed, vt diximus, adhærere debent, Tunc temporis ergo ferulæ applicandæ & non prius, quoniam ante ſeptimum magis Inflammationi prohibendæ operam dare debemus, quam fracturæ ſtabiliendæ, Poſt ſeptimam vero contra. Sed poſt ſeptimam, ſi ſub prioribus vinculis oſſa optime directa compoſitaq; appareant, neque prurigo infeſtet, neque vlla exulcerationis ſuſpicio, neque aliud prauum Symptoma adſit, vſque ad vigeſimum diem alligatæ ferulæ manere debent, ex Hipp. ſententia, & affectum membrum ſemper commode, collocandum, vtque molliter, & æqualiter ac in ſumma quiete maneat, ideſt, ne præmatur ac dolorem inferat, & ne diſtorqueatur, & membri extremum potius ſurſum quam deorſum tendat, ne ſanguis ad imũ fluat ac retineatur. Si poſt ferularum applicationem, dolor ſuperueniat, vel exulcerationis ſuſpicio adſit, aut vereamur, ne fractura male ſit compoſita, aut ſi caſu aliquo interueniente membrum motũ ſit, ſoluere vinculum ante vigeſimum diem debemus, & cuilibet ex his, vt eſt opus, ſuccurrere, & rurſus deuincire preſtat.

Poſt vigeſimum, omnibus recte procedentibus, membrum ſoluendum & calida Aqua perfundendum, Vel, vt Dioſcorides inquit, Decocto corticis Vlmi in Aqua facto fracta pars fouenda, cum huiuſmodi decoctum oſſi, quod iam agere Callo videtur; maxime proſit, & rurſus Faſcijs lenius, quam antea adſtrictis alligandum, vt nutrimentum ad fracta oſſa magis confluere, & Callum nutriri ac firmum reddi poſſit, Vbi verò altius Callus radices egent, non ſolum lenius adſtringendum, ſed etiam pauciores Faſciæ inijciendæ, & tertia quoq; die rurſus ſoluendum, ac calida Aqua, vel dicto decocto Membrum perfundendum, vt materia attrahatur, & ſemper laxioribus faſcijs & paucioribus vinciendum, & quemadmodum ab initio faſcijs multis atque adſtrictis materiæ confluxum prohibere, & ab affecta ſede ad alias corporis partes auertere ſtudemus, Ita vltimis curationis diebus, & Aquæ calidæ perfuſione, & laxioribus faſcijs, & paucioribus nutrimentum ad affectam partem euocare debemus. Aliqui à principio ferulas applicãt quod etiam fieri poteſt, ſed animaduertendum, ne vllo pacto comprimant, ac Membrum adſtringant, ſed ita laxæ vinciendæ; vt tantum membrum rectum, & coaptata oſſa in propria ſede conſeruent.

DE PARTIS SVBSTANtia ſalubri conſeruanda.

VT Scopum Tertium conſequamur, qui eſt partis ſubſtantiam ſalubrẽ conſeruare, ijs Medicamentis vti debemus, quę influentes humores repellant, cum faciliter ob partis imbecillitatem ad affectum locum confluant, ac ſimiliter influxam materiam exiccent, ac reſoluant, & ſubſtantiæ partis ſalubritas maxime neceſſaria eſt, cum os vniri nequeat, niſi pars ſit ſana.

Quæ vero ſint huiuſmodi Medicamenta, à multis Autoribus multa ac varia proponuntur, ſed in eorũ vſu ſcopi ſunt conſiderandi, & quid magis vrgeat, Ideſt ſi dolorem lenire magis debeamus, vel Inflammationem prohibere, vel ſubſtantiam partis ſalubrem conſeruare, Similiter anni tempus perpendendum, Corporis habitus, Aetas, & Fracturæ magnitudo.

Si Dolor igitur vrgeat, applicandum Ceratum ab Hipp. propoſitum, quod fit ex Cera, & Oleo Roſaceo, vel Myrtino,

quod ratione Olei dolorem lenit, & adſtrictionis ratione Inflammationem prohibet, ac fracturam ſtabilit. Debet ergo dictum Ceratum ſupra latum Linteum extendi quod liquidum eſſe debet, vt magis Inflammationem coerceat, & Linteum eius ſit magnitudinis, vt etiã aliquid ſanæ partis comprehendat, & ante deligationem ſupra denudatum membrum applicari, & ſupra hoc Ceratum ad Inflammationem arcendam, aliquod Linteum Vino nigro auſtero madidum & expreſſum apponi debet, Non ita tamen liberaliter dictum Ceratum ſupra Linteũ extendi debet, ne faſciæ ſuperinnatent, vt Hipp. inquit, neque in tam pauca quantitate, vt iniecta Lintea ſicceſcant, prius quam tertio quoque die reſoluantur.

Deinde, vt ſuperius fuit dictum membrum faſcijs Vino nigro auſtero, vel poſca imbibitis & expreſſis, vt firmius teneant, ac humorem reprimant, vinciri debet. C. Celſus huius Cerati vice Linteis Vino & Oleo Roſaceo maditis vtitur & eſt optimum Medicamentum, & ſi iuxta Articulum fractura ſit, iubet, vt non ſolum ſupradicta fiant, ſed, vt diu inſtilletur vinum cum pauca portione Olei Roſacei mixtum, & hoc faciendum donec Inflammationis ſuſpicio prærerierit vt inquit idem Autor lib. 8. cap. x.

Alij Oui albumine Oleo Roſaceo, vel Myrtino mixto Pãnos madefaciunt, Sed ſi Inflammationis ſuſpicio magis vrgeat, ac dolor paruus ſit, vt Inflammationem arceamus, & fracturam ſtabilem reddamus, operam dare debemus. Ideo apponemus Medicamentum, quod fit ex Vino, Oleo Roſaceo, Ouorum albuminibus & adſtringentibus puluetibus, ad Mellis craſſitudinem redactum, & ſuper latum Linteum, vel ſubtiles ac bene pexas ſtuppas extenſum applicandum, Et huiuſmodi pulueres ſint Boli Arm. Sang. Drag. Balauſthiorum, Myrtillorum Roſarum rub. & ſimilium, Et niſi vllus adſit dolor, abſque Oleo talę Medicamentum componere poſſumus. Et ſi Aegrotantis habitus fuerit durus, tempus Aeſtiuum, & fractura magna, ſolo Oui albumine & dictis puluetibus Medicamentorum componere poſſumus, addendo puluerem Malicorij, Gallarum immaturarum, farinam volatilem & Hypociſtidis ſuccum, & hoc Medicamentum præcipue competit, quando Callus generari incipit. Alij totum Membrum Oleo Roſaceo calenti, vel Myrtino, vel Maſtichino a principio inungunt & puluerem Maſtiches ſuperaſpergunt, & deinde ſuperponunt ſubtiles & bene pexas Stuppas Oxicrato prius imbibitas & expreſſas, deinde oblinitas Oui albumine mixto cum puluetibus Boli Armenij, Terræ ſig. & farinę volatilis, quibus Linteum Oxicrato imbibitum ſuperponunt, deinde vinciunt, vt ſuperius fuit dictum.

Pulueres adſtringentes

His omnibus rite actis, cum nulla amplius Inflammationis ſuſpicio adſit, ad Quartam Intentionem deueniendũ, quæ vt diximus, eſt Calli generationem adiuuare. Quo vero tempore Callus gigni incipiat, nihil certi præſcribere poſſumus, cum in alijs citius, in alijs ſerius, ſecundum Aetatis rationem, corporis habitum Aegrotantis vires, fracturę magnitudinem, Regionem, & Anni tempus generari ſoleat. Calli igitur generatio his notis deprehenditur, Dolor qui prius aderat ſedatur, Aſperitas remouetur, In fracto membro bonus, ac natiuus color efflore ſcit, & nulla Inflammationis, ac Tumoris pręter naturam ſuſpicio adeſt. Generatur vero Callus, vt ſuperius fuit dictum ex Galeni mente 6. Methodi cap. 5. ex proprio oſſis alimento, quod à fracturæ labijs exudat, & circa fracta oſſa concreſcit, & ſuo ipſius interuentu illa quoque conglutinat, & ita temporis tractu huiuſmodi Callus ſolideſcit, vt tanquam, ſi os fractum non eſſet, validum redditur, & ſi iterum frangi contingat, potius in alia parte, quam vbi eſt Callus frangitur. Huius ergo Calli generatio, & internis ac externis præſidiis adiuuari debet, & præcipue victus ratione.

Callus ex quo fiat.

Victus ergo ratio in fracturis abſque Vlcere & oſſis nudatione in principio obſeruanda, vt ex Hipp. primo Libro de fracturis elicitur, ſit tenuis vſque ad decimã diem, preſertim cum quieſcunt, A' Vino ergo & Carne ſe abſtineant, & concedi poſſunt mollia Obſonia, quæcumq; modice Aluum deiciunt, ſicuti ſunt Betæ Malua, A triplex, Cucurbita, Piſces petroſi, Ptiſſana Hordeacea, & ſimilia quę parum

Victus ratio que

parum nutriunt. Et ſi etiam fuerit opus, in principio vena ſecanda, & ſuperuacua per ventrem Medicamento euacuanda, vt Gal. loco ſuperius citato inquit. Poſt decimam diem paulatim ſe reficiant, & non repente, & quo tempore Callus gignitur, ideſt circiter duodecimum, vel decimum quintum à Fractura diem nutriendum corpus eſt cibis boni ſucci, qui multum nutriunt, ex quibus prouenire ſuccus ſoleat non ſolum bonus, ſed etiã tenax, ex quo fieri Callum maxime expedit; Huiuſmodi vero ſunt Pedes, Capita & Ventres Animalium, vt Hedorum Veruecum, & Vitulorum; Competit ſimiliter Oriza, Frumentum in Aqua coctum ad pultis formam redactum & ſimilia. Pro potu vinum craſſum nigrum ac ſtipticum concedi debet,

Per Os etiam Medicamenta, quæ ad Calli generationem conferunt propinari poſſunt, ſicuti eſt ſuccus ſilueſtris Conſolidæ, Primulę veris dictę, vel Radicum Agrimoniæ, vel cuiuſcumq; Conſolidæ pluribus diebus potus, vel earum Radicum puluis, ideſt Conſolidæ & Agrimoniæ in Vino ſumptus ad pondus dragm. 1. Vel ℞. Ariſtolochiæ, Cyclamini, Serpentariæ, vtriuſque Conſolidæ, Geranij an M. 1. Sabinæ M. S. Macis, Zedoariæ an vnc. 5. Mumiæ, Galãgę min. an drag. 1. 5. Herbę minutim incidantur, & craſſo modo contundantur, reliqua in craſſiuſculum puluerem reducantur, & omnia in Vino q. ſuff. S. A. in duplici Vaſe coquantur, de quo patiens mane & ſero bibat, & hec in Callo generando augendo & conſolidando maxime valent.

Externis & Topicis Med. etiam Calli productio adiuuanda, vt profuſionibus, ſiue Fomentis, Emplaſtris, & conuenienti vinculo, profuſiones enim fiunt, quando Vincula ſoluuntur & ante quam Emplaſtrum applicetur & membrum deligetur, quæ ſint ex calente Aqua, vel ex decocto Foliorum Myrti, Roſarum rub. Abſinthij, Balauſthiorum, Nucum Cupreſſi, Radicum & Corticum Vlmi, Radicum & Foliorum Fraxini, Similiter ex Succo foliorum viris albę & his ſimilibu Empl. in Adultis fiant ex ſubtilibus pulueribus Thuris, Maſtiches, Sarcocollę, Acacię, Aloes, Myrrnę, Tragaganthe, Gallarum, Nucum Cupreſſi, Ladani, &

Empl. quibus fieri debeant ad Calli ge-

Farinę volatilis an part. ęqu. & cum Ouorum albumine q. ſuff. mixtis, quod ſuper Linteum extendatur, & applicetur. Infraſcripta etiam ad Callum ſiue porũ gignendum maxime valent.

℞. Farinę Triticeę vnc. vi. Pul. Sang. Drag. Maſtiches, Thuris, Sarcocollę an vnc. 1. Ouorum albuminis q. ſuff. M. & fiat Med. ad Mellis conſiſtentiam, quod ſuper Linteum extendatur & applicetur.

Vel ℞. Farinæ Triticeæ vnc. vi. Gũmi, Mannæ Thuris an vnc. ii, M. & omnia in Aqua incoquantur & S. A. fiat Catapl. & applicetur, & hoc reprimit, continet, & Calli generationem adiuuat.

In puerilis ſolum fit Empl. ex Farina volatili & Ouorum albuminibus ſimul mixtis, In corporibus molliotibus, vt mulierum & in delicijs educatorum fieri Emplaſtrum poteſt ex pulueribus conſtrectiuis, Farina volatili, & Ouorum albuminibus, Alij tempore æſtiuo Calli generationem adiuuant Emplaſtro Diapalma dicto, & alijs temporibus Emplaſtro Oxicrocio, vel Barbaro, quæ ſunt calidiora Vincula non ſicuti prius eſſe debent, vt humores ab affecta parte exprimantur, ſed vt circa fracturam perſiſtant, ac ibi concreſcant. Laxiores ergo ſint circumuolutiones, & faſciæ paulatim numero minuendæ, & ſicuti primis diebus vſque ad ſeptimum faſciarum numerum augeri & arctius adſtringi debent, deinde ferulę ſunt imponendæ, & niſi quid obſtet, vſque ad vigeſimum ſolui non debent vt producendi Calli firma baſis ſtatuatur Vbi altius radices egit, nutrire Callum eſt opus, quod fit, quando materia ad ipſum deriuatur.

Euocatur ergo materia profuſionibus, & faſcijs lenius quam, antea adſtrictis non prohibetur humorum confluxus, & tunc temporis tertio quoque die Vincula ſoluenda, Profuſiones faciendæ, & ruſus laxioribus Faſcijs & paucioribus deuinciendum.

Interim animãduertendum, vt Gal. loco ſuperius citato inquit, vt Calli magnitudo ea ſit, quæ & oſſibus tuto vinculo, ſit, nec muſculos tamen comprimat. Nã qui minor iuxto eſt, hic oſſa parum tuta reddit, qui maior eſt, dolorem muſculis inuehit, mediocritatem igitur ad vnguẽ ſeruare Callus debet. Si ergo minor iu-

ſto

ſto prouenit, promouendus, & ſi plus iuſto creſcat, inhibendus, quibus vero ſit occurrendum inferius dicemus.

Si vero nec augendus nec minuendus eſt Callus, ijs Medicamentis vti debemus quę modice ſiccent, ac coagulare ac concreſcere Callum mediocriter faciunt, ſicuti ſunt illa, quę erueotis Vulneribus adhibetur; Conuenienti Callo genito, ideſt qui neq; maior, neq; minor eſt neq; mollior neq; durior, quam oportet, neq; eſt diſtortus; confirmari debet Profuſionibus factis Vino in quo incocta ſint Balauſthia, Folia Roſarum Rub. Myrtillorum Muſcus, qui veluti canicies quędam quercui inheret, Abſinthium, Vlmi cortex, & radix, Nuces Cupreſſi, & id genus alia. Et in mollioribus corporibus profuſionibus minus adſtringentibus vti debemus, ne ex nimia adſtrictione Callus atteratur, in durioribus magis adſtringentibus Infraſcripta etiam Callum confirmandi vim habent.

℞. Olei Roſacei vnc. 11. Cerę vnc. 11. ʒ. Pulueris Reſinæ vnc. 111. Colophonię, Maſtiches, Thuris an vnc. ʒ. Nucum Cupreſſi, Radicis Erythrodani an dragm. 1. Croci dragm. ʒ. M. & S. A. fiat Ceratum, quod ſuper Linteum, vel Alutam extendatur, & applicetur, Vel apponatur infraſcriptum Sparadrappum.

Sparadrappũ pro fracturis. ℞. Farinæ volatilis, Pulueris Thuris, Picis, Maſtiches, Boli Armeni an vnc. 11 Sepi Arietini, Cerę albę an vnc. v1, Cera & Sepo ſimul liquefactis, reliqua optime commiſceantur, & in tali mixtura Linteum ſepius inculcetur ſatiſque inquinatum fracturę imponatur.

Animaduertendo ſemper, vt mollioribus corporibus minus ſiccantia ac adſtringentia adhibeantur, vt iuſtum Callum contrahant.

Signa cõcreti Calli. Concreti Calli ſignum eſt, quod ſine Vlcere exudãte ſanguinę inficiuntur, & hoc fit, quia coactus Callus aſpergine ſanguinis è ſpongioſis oſſium cauernis foras extrudit, & hoc ſignum non neceſſario apparet, cum in aliquibus abſque hoc ſigno Callus concreſcat.

Fracturę per oſſium longitudinem factę, vt inquit idem Gal. loco ſuperius citato, eodem pacto, ſicuti tranſuerſę, curari debent: Ceterum comprimendę faſcijs hę magis in ipſo Fracturę loco ſunt, tum, quod receſſit, retrudendum introrſus eſt. Et hec de quarto ſcopo ſatis. Modo ſupereſt, vt de Quinta agamus Intentione, vt vniuerſali fracturarum curationi finem imponamus.

DE CVRATIONE SYMptomatum ac Affectuum pręter naturam cum fractura coniunctorum Cap. 2.

IN Fracturis curandis quinta Intentio, vt ſuperius diximus, eſt Accidentium ſiue ſuperuenientium Symptomatũ, & Affectuum prętet naturam cum fractura coniunctorum correctio, ac ablatio, cũ dicta curationem prohibere ac retardare poſſint, & huiuſmodi ſunt Dolor, Inflãmatio, Pruritus, Excoriatio, Callus iuxto maior, vel minor, membri debilitatio & gracilitas, Deprauata figura, Gangrena Vulnus, & Vlcus.

Dolor quomodo leniendus ac curãdus Si Dolor igitur adueniat, ne ſit in cauſa, vt multi humores ad affectum locum confluant, & ibi Inflammationem, vel Eryſipela, vel quid aliud excitent, quam primum, eius cauſam auferendo, tollendus, vel Anodinis leniendus Conſiderandum igitur ex qua cauſa oriatur, cum excitari poſſit, vel ab oſſe aliquo pungente vel ex faſcijs nimis adſtrictis, aut ex mala membri figuratione, aut ex vltra modum calidis Medicamentis adhibitis, vel ex humore ad affectam partem fluente, qui partes extendendo continuum ſoluat, malãque temperiem inducat

Si propter os pungens Dolor infeſtet, tactu, & leui partis contrectatione & ex pungente dolore, quem Aeger perſentit, dignoſcitur; Leniendus ergo eſt huiuſmodi dolor faſciarum remotione, aut relaxatione, & ſi fieri poteſt, os pungens extrahendus, ex Celſi ſententia lib. 8. cap. x. dicentis; Interdum fractura quibuſdam veluti aculeis carnem vexat, quo à prurigine & punctionibus cognito, aperire id melius, eoſque Aculeos pręcidere neceſſe habet. Reliqua curatio in vtroque hoc caſu eadem eſt, quę vbi ictus protinus intulit, puro iam Vlcere. Si dolor ex nimis adſtrictis faſcijs fuerit ortus, ex Tumore, qui in membri extremitate apparet, cognoſcitur, & Aeger vehementer a faſcijs premi inquit, Tunc quamprimum faſcię relaxandę.

Si

Tumoris & Inflammationis curatio

Si ob malam membri ſituationem pars doleat, quam primum in debita ac indolente figura pars ſituanda. Si ex Medicamentis nimis calidis adhibitis contingat, ex carnis colore percipitur, & tunc Medicamenta immutanda, contractaque Intemperies emendanda. & Vincula laxanda. Si ex humorum defluxu pars doleat, Tumor & Inflammationis ſigna apparere incipiunt. In hoc caſu ſi membrum deuinctum ſit, quamprimum ſoluendum, & Anodina applicanda; Succida ergo Lana Oleo & Aceto ſimul mixtis & coctis imbibita & expreſſa circumponenda, vel fouenda pars Oleo Roſaceo ſimpl. calido vel Omphacino, in quo Vermes terreſtres fuerint incocti, Vel decocto Foliorum Maluarum & Florum Chamęmoli. Vel applicetur Medicamentum factum ex Ouorum vitellis & Oleo Roſaceo ad Vnguenti conſiſtentiam. Confert etiam calida Inunctio Olei Chamæmolini, & Lumbricorum ſimul mixti, & ſuperpoſitio Lintei in Vino nigro auſtero calido imbibiti, Vel applicetur Empl. factum ex panis medulla in Lacte cocta, Oleo Roſaceo & Ouorum Vitellis ſimul mixtis. Vbi inflammatio vna cum dolore iā partem infeſtat, applicari poteſt Medicamentum factum ex Oleo Roſaceo cum Ouorum albuminibus mixtum, quod calidam Intemperiem tollendo, dolorem lenit, & niſi Inflāmatio ſit valde magna Oui lutea commiſceri poſſunt, & huiuſmodi Medicamentum poros aperiendo, & partem roborando dolorem ſedabit, Vel applicetur infraſcriptum Catapl.

℞. Foliorum Maluę, Violarum, florū Chamæmoli an M. 1. Rad. Altheę vnc. 1. M. & omnia in Aqua coquantur, poſtea contundantur, & deinde addē Farinę Hordei vnc. IIII. Paſſi vnc. III. Olei Roſacei, Violacei an vnc. II. ſ. Vini nigri auſteri, vel Aquæ Hordei, vel dictarum herbarum decocti q. ſuff. & S. A. fiat Catapl. Vel applicetur Catapl. factum ex Panis medulla & Hordei Farina in Lacte & Aqua coctis, & vltimo Oleo Roſaceo q. ſuff. addito, & hoc Catapl. repellit, dolorem lenit, reſoluit, & omnia tandem efficit, quæ in tali caſu ſūt neceſſaria.

Calor maximus quibus ſedandus

Si maximus adſit calor, infraſcriptum Catapl. appicandum.

℞. Foliorum Viularum, Plantaginis, Lactucæ paluſtris, Balauſthiorum an M. ſ. Florum Chamęmoli M. 1. Radicum Altheę vnc. III. M. & omnia in Aqua coquantur, deinde contundantur, & cum Oleo Roſaceo & Chamęmolino q. ſuff. S. A. fiat Catapl. Si Inflāmmatio fuerit in Declinatione, Reſoluentibus pars fouenda, vt decocto Florum Chamæmoli, foliorum Saluiæ, Abſinthij, Betonicę, Calaminthę, Roſarum rub. & ſimilium, quę ſi in albo Vino incoquantur, magis reſoluet. Et animaduertendum ne, prius quā hec ſedata fuerint, pars arcte vinciatur, vel ferulæ applicentur, ſed laxe admodū vinciendum. vt tantum membrum fulciat & impoſitum Medicamentum contineat.

Pruritus quomodo curandus

Si pruritus partem infeſtet & Aegrotantem torqueat, qui facilitet ex Aegrotantis dictis & ex puſtulis in cute apparentibus innoteſcit, quamprimum curandus ne ſcalpendo doloroſa partis excoriatio, vel materiæ fluxus ad affectum locū fiat. Curatur vero, eius cauſam tollendo, quæ eſt exigua, tenuis, ſalſa & immota mateteria, vt inquit Gal. 2. de Sympt. cauſis. Fouenda ergo & abluenda eſt pars calida Aqua, vt poris apertis dicta materia pruritum efficiens euacuari ac difflari poſſit, & ſi volumus, vt valentius agat, Profuſio vel fomentum fiat ex Aqua ſalſa, vel Marina calida, quæ propter ſalem magis expurgat & poros aperit, Deinde inungatur pars Vnguento Roſaceo, vel Albo Camph. Et ſi cum pruritu maxima caliditas ſit coniuncta diluantur dicta Vng. Aqua, vel Succo Plantaginis, vel Solani, vel dictis Vnguentis admiſceatur populeum Vnguentum.

Si doloroſa Excoriatio ob neglectum pruritum fuerit orta, refrigerantibus ac ſiccantibus occurrendum, vt Vnguento de Ceruſa ſimpl. vel Camph. ſi tempus calidum ſit, vel Vnguento Sandalino, Vel vbi maxima caliditas ſit coniuncta his vnguentum populeum commiſcendum, vel ſimplici Vnguento populeo vti debemus Alijs temporibus vti poſſumus Vng. de Minio, de Lithargirio & his ſimilibus, Vel infraſcriptum, quod roborat, dolorē, & Inflammationem prohibet, & Liuori, & concreto ſanguini, ob arctiorem Vinculum etiam prodeſt.

℞.

℞. Boli Armenij Terræ ſig. an vnc. 5. Ceruſæ Lithargirij an vnc. 1. Santali albi rubri an drag. 1. Olei Roſ. vel Violacei vnc. 111. Cerę vnc. 1. 5. Caphurę drag. 1. M. & S. A. fiat Vng.

DE CALLO, SIVE PORO ſarnide iuxto minore augeco do, Cap. 3:

SI Callus ſiue Porus ſit iuxto minor quod cognoſcitur, quia tactu, vel exiguus vel nullus Callus perſentitur, & pars ad motum imbecillis reditur augendus ac maior reddendus, & ſicuti, vel ob tenuem victus rationem, vel quia craſſi- & viſcidis cibis Aeger non fuit vſus, vel quia faſciæ nimis adſtrictæ fuerũt vel ob Medicamenta maxime adſtringentia applicatá Callus iuxto minor fuit factus Sic per pleniorem victum, craſſum & viſcidum, mitioribus adſtringentibus Medicamentis & faſcys laxioribus callus augetur, Sic profuſionum quantitate & qualitate ad affectam partem humores attrahuntur.

Moderate igitur perfundenda eſt pars Aqua temperate calida, & idoneæ fricanda. Moderata vero profuſio erit, quando pars rubeſcit, ac in tumorem attollitur, & tunc deſiſtendum, prius quam reſideat. Primo enim ex Aquæ calidæ profuſione, pars attollitur, ac in tumorem aſſurgit na turali maiorem, tum quia funditur ſanguis, qui in membro cõtinetur, tum quia à ſuperioribus partibus eo deſcendit. Poſt hęc frictiones ſimiliter lenes ſint, & non multę, ex Med. ſimiliter quæcumq; emplaſticam ſubſtantiam habent, & modice calafaciunt, ea Callos tum promouent tum verò augent, Aqua ergo temperate calida eſſe debet, ut tantum humores euocet ac attrahat, & euaporare non ſinat, quod fieret ex immoderata profuſione, & Aqua nimis calente, ex his enim pars attenuatur, quia multum ſanguinis diſcutitur tam eius, qui à ſuperiori concurrit, quam eius, qui ibi ſubſiſtebat.

DE CALLO, SIVE PORO Sarcoide iuxto maiori corrigendo, Cap. 4.

SI Callus ſit iuxto maior, quod cognoſcitur tactu, ac ex dolore, qui ob muſculorum ac Neruoſarum partium compreſſionem oritur, ob quæ etiam ad motum inepta pars redditur, pręſertim ſi iuxta Articulum oſſa coaluerint, imminuendus, vtque hoc fiat, contrarius ſupradicto victus inſtituendus, pars arctius vincienda. & digerentes ac emollientes profuſiones faciendę, & ſimilia Medicamenta applicanda, cum digerentia Medicamenta Callos imminuendi vim habeant, vt 6. Meth. cap. 5. Gal. inquit, Profuſiones primum conueniunt ex calido decocto radicum Altheæ, Foliorum Maluæ, Betarum, Meliloti, & Florum Chamemoli, Deinde Empl. applicandum factũ ex Radicibus, Folijs Maluæ, Betarum & Meliloti in Aqua coctis & cum Axungia Anatis, vel Anſeris, vel Pulli S. A. mixtis Emollito Callo profuſiones ex decocto magis reſoluente faciendæ ſunt, vt Florũ Chamemoli, Saluiæ, Parietariæ, Bettonicę, Scabbioſæ, Scordij, & ſimilium, & tam diu huiusmodi profuſiones faciendę donec non tantum pars rubeſcat ac in tumorem attollatur, verum etiam deſideat ac corrugetur. Paulus, cum recens aduch eſt Callus, Med. admodum adſtringentibus, & arcto Vinculo Callum imminui inquit, quod efficit etiam Lamina Plumbea ſuperpoſita & arcte alligata.

C. Celſus Callum imminui inquit, multa ac leui membri Frictione facta cũ Oleo, Sale, & Nitro, & plurimo Aquæ calidæ ac ſalſę fotu, poſt hec Catapl. quod digerat imponendum, & arctius alligandum eſſe, inquit, & tenuiter, ideſt holeribus Aegrum eſſe nutriendum, & pręterea vomitu vtendum.

Alij, vbi lapidoſus ſit Callus, & Medicamentis imminui nequeat, inquiunt, quod ſuperpoſita cutis eſt diuidenda, & eminens Callus Scalpris, vel Terebris, vel quolibet alio Inſtrumẽto ad hoc apto excindendus, quod opus difficilæ, & periculoſum eſt, præſertim ſi Callus ſit iuxta Articulos. Vbi Callus fuerit imminutus, & ad mediocritatem redactus. pleniori victu Aeger eſt nutriẽdus, & hoc de Calli imminutione.

DE

DE MEMBRI GRACILITATE, & Callo debito tempore non genito, Cap. 5.

SI valde gracilæ Membrum reddatur ac remaneat, vel Fracturę nullus Callus, vel valde tenuis ſupra definitum Naturę tempus obducatur, quod fieri poteſt, vel ob nimiam faſciarum adſtrictionem ac multitudinem, vel ob immodicas Profuſiones, vel ob viſcoſi, ac craſſi alimenti penuriam, vel quia totum corpus non ſufficienter alitur, & ideo etiam Membrum gracilius euadit, vel ob aſſiduas ſolutiones, vel ob intempeſtiuum motum ſimul oſſa ferruminati, & Callo colligari nequeunt. Quando hec accidunt, copioſius alimentum ſubminiſtrandum, vt maciei occurratur, Vtq; Callus gigni poſsit. Alimenta ſint ex ijs, quæ craſſum. & viſcidum ſuccum gignunt, vt ſuperius fuit dictum, Pars Aqua temperate calida fouenda, vel Iure Carnis, talisque profa. fuſio moderata. ſit, vt tantum ad partem humores euocet, & non illos reſoluat, ac euacuet, & laxius pars vincienda.

Conuenit etiam Picatio, quæ fit nigra Pice ſupra Linteum ducta, & parti mulotiesapplicata, & violenter, & velociter ablata, vt ratione adhcrentię, & Pilorum euulſionis ac doloris alimentum attratur, & poſt dictam Picationem Aqua moderate calida Profuſio facienda, & pars vincienda, inquiete collocanda, ac conſeruanda. Si verò Oſſa propter frequentem ſolutionem, vel motionem non conferbuerunt, & iam diu ita permanſerunt, & inueterata ſunt, Membrum extendendum, vt aliquid ledatur, Oſſa inter ſe Manu diuidenda, vt concurendo exaſperentur, vel ſi quid pinguæ eſt, eradatur, totumq; id quaſi recens fiat, magna tamen cura habita, ne Nerui. Muſculiq; ledantur, tum vino fouendum eſt in quo Malicorium incoctum ſit. imponendumq; idipſum Oui albumine mixtum. deinde, vt ſuperius fuit dictam curandum, inquit Celſus lib. 8. cap. 2.

DE CVRATIONE OSSIVM male ferruminatorum Cap. 6.

SI diſtorte, & diuerſe inter ſe Oſſium capita conferuere, & Callo firmata fuerint, vel quia bene oſſium capita à Medico non fuerint coaptata, aut propter prauam deligaturam aut propter Aegri inordinatos motus. Videndum utrum Membri leſio in ſuis motibus ſit magna, uel parua, Aegrotantis ætas ſimiliter conſideranda, uires, oſſis fracti magnitudo, & Calli mollicies, uel duricies; Si membri functiones non ſint ualde leſę, Aeger ſorte ſua ſit contentus; Si verò difficillime Membri functiones fiant, & Membrum breuius ac indecorum ſit, & continuo punctiones ob acuitatem capitum oſſium non recte compoſitorum, perſentiantur, & Callus ſit tener, & non ultra ſex menſes radices egerit, & Aeger Iuuenis ſit, & ualidus, & Os fractum non ualde magum, frangere rurſus, & dirigere id oportet. Si uerò Patiens ſit Senex ac debilis, Callus uetuſtus & os fraſtum magnum, noua fractio niſi cum maximo Patientis periculo fieri poteſt, Quod opus recuſare Medicus debet, & ſi ſit coactus hanc actionem facere, periculum predicere debet, Sed melius eſt Manum illi non admoliri, ut Alburaſis inquit, & Auicennas ſcriptum relinquit, Satius eſt enim, uel claudum, uel deformem multos uiuere annos quam poſt ingentem crudelis Cheirurgi penam cruciatumq; inter eiuſdem manus miſerrime mori. Ante quam ergo ad fractionem deueniamus, Callus multis diebus emolliendus calidis fomentis, ſiue Profuſionibus factis ex decocto foliorum Maluæ, foliorum, & Radicum Altheæ, foliorum Cicutæ, Caricarum ping. & carnium ping. ac ſimilium. Conferunt etiam ad Callum emolliendum multæ frictiones factę cum Digitis Oeſypo inunctis, uel liquido Cerato, poſtea applicentur Cataplaſmata facta ex Folijs Cicutæ cum ſuilla Axungia, uel ex Radicibus Altheæ, foliorum Maluæ, Caricarum ping. Pinguedinibus, & his ſimilibus Callum emollientibus, ac ſoluentibus, uel apponantur aliquid ex Vng. infraſcriptis.

℞. Olei Laurini, Maſtichini an̄ unc. 11. Olei Vulpini, Irini, Terebenthinæ, an unc. 1. Pinguedinis Vitũlinę, Vrſinæ, Taxi, ſuis na unc. 5. Aliptæ, & Galliæ muſc. Stiracis, Bdellij an ſcrop. 11. oeſij. pi, Ammoniaci in Aceto diſſoluti an unc. 1. M. & S. A. fiat Vng. uel.

℞.

℞. Bdelli, Myrrhæ, Caſtorei, Maſtiches an vnc. 5. Euphorbij drag. 11. Pinguedinis Anatis, Pulli, ſuis an vnc. 11. Medullæ Cruris, Ceiui, vel Vituli vnc. 1. 5. Olei Laurini vnc. 1. M. & S. A. fiat Vng. vel.

℞. Vng. Arippæ Vng. Dialtheę, Olei Laurini an vnc. 1. Olei Amigdalarum dul. Chamęmolini, Liliorum, Pinguedinis Gallinæ, Medullæ Cruris Vituli, Oeſypi an vnc. 5. Mucilaginis Sem. Lini, & fęnugreci an vnc. 1. Ceræ q. ſuff. M. & S. A. fiant Vug.

Facta ſufficienti emollitione, Membrum à duobus Miniſtris in diuerſa attrahentibus extendendum, & os à Medico Manibus. vel Digitis comprimendo, vel impellendo iterum frangendum, Deinde oſſium capita adamuſsim ſimul coaptanda, vtque ſuperius fuit dictum, talis fractura curanda

DE CVRANDA GANGRENA cum Fractura coniuncta Cap. 7.

SI Gangrena, vel ex attritu, vel ex arctioribus vinculis, vel qualibet alia cauſa; Membrum corripiatur, protinus ſcarificandum, & ſangnis educendus, facta ſcarificatione, & euacuato ſanguine, pars Aqua ſalſa tepida eſt abluenda, vel Aceto cum Sale, vel Lixiuio, in quo incocti ſint Lupini, Scordium, & Plantago; Deinde aliquod Catapl. quod putredini reſiſtat, applicandum, ſicuti eſt id, quod fit ex Orobi farina, vel Lolij, vel fabarum, vel Lupinorum, & puluere Scorbij, Oximellite, & parum Lixiuij; Et qui plura deſiderat, recurrat ad tertium Caput Libri noſtri de Tumoribus, vbi diffuſe de Gangrena, & Sphacelo agitur.

DE CVRATIONE FRACTVRæ cum Vulnere abſque Oſſi nudatione, & fruſtulorũ oſſium abſceſſurorum expectatione Cap. 8

QVando Vulnus cum Fractura ſit coniunctum, videndum an os nudatum ſit nec nè deinde conſiderandum vtrum aliquod oſſis fruſtulũ abſcenurũ ſit, nec ne. Si Vulnus ergo ſit abſq; oſſis nudatione, & abſq; abſceſſuris oſſiũ fruſtulis, Medici Intẽtio duplex eſſe debet. Altera, vt fracta oſſa ſimul componantur Altera, Vulneris labia ſimul riuniantur Primum ergo, poſt exterſionem, oſſium capita optime ſunt coaptanda, vt in fracturis abſqe Vulnere diximus, deinde Vulneris labia ad mutuũ cõtactũ adducenda, & ſic adducta cõſeruanda, quod fieri debet ſutura, vel fibulis, deinde ſupra Vulnus ac fracturam coaptatam ea Med. ſunt applicanda, quæ dolorem leniunt, ſi adſit & Inflammationem arcent, & huiusmodi ſunt quę adſtringendi, & conglutinandi vim habent, quæ non ſolum influentem materiam repellant, & procul à parte exprimunt, ſed etiam influxam exiccant; Quæ verò ſint huiusmodi Med. ſuperius, cum de tertia Intentione in fracturis habenda, verba fecimus, abunde diximus. Hipp. lib. 3. de Fracturis ad Dolorem leniendũ & pus mouendum, Ceratum, quod Picem habet, inter cetera laudat, & tenui Panno duplici contegendum inquit, & tunc præcipue conuenit, quam Vulnus iam Inflammatione tenetur, vt Gal. in Com. inquit, & proximæ partes albo Cerato illiniendæ alioquin non imponendum, cum neque ſordem detergere, neq; Vulnus glutinare, aut ad Cicatricem perducere poſſit; Maxime verò conuenire etiam inquit Lintea Vino nigro auſtero madefacta, vel ſuccida Lana eodem Vino imbibita, cum ob ipsũ Vinum repellantur humores, & ſi dolor adſit, cum huiusmodi Vino Oleum Roſaceum miſcere poſſumus, niſi adſit dolor; ſuperponi poſſunt ſubtiles, & bene pexæ ſtuppę tantum Oui albumne illinitę, vel Oui albumini adſtringentes pulueres commiscendi, & hoc fracturam ſtabilem reddit, & Inflammationem prohibet; Celſus lib. 8. cap. x. inquit Omnibus his Vulneribus imponendum primo Linamentum eſt Vino madens cui Roſę paulum adiectum ſit friguſq; omni ratione tali caſu vitandum eſt.

His applicatis, pars vincienda, quomodo verò deligari debeart, Hipp. 3. lib. de Fracturis nos docet, dicens. Ergo caput Faſciæ inyciatur à regione Vlceris, (ſi ſuper dexteram, vel ſiniſtram Vlceris partẽ, deinde ſuper ipſum Vlcus inuoluatur, ſic ut uniuerſum complectatur, neq; ullam partem nudam relinquat) Attendenda ſimiliter figura Vulneris, ne ſub Vinculo hiet, ac diuaricetur, ut Hipp. inquit, Et *Fracturę cum Vulnere Vinciendi modus.*

Vin-

vinculum paulo laxius attrahatur, quam ſi fractura eſſet citra Vulnus; Circumagatur autem eo modo, quo ſupra poſitum eſt (ideſt eo modo, quo nos in Fracturis abſq; Vulnere ſuperius diximus) feratur item faſcia preter Vulnus ad partes etiam quæ ſupra ſunt, atq; infra;

Sintque Faſciæ molliores ſemper, quã ſi integra cute os eſſet abruptum, & latiores, vt primus circuitus Vulneris oras vtrimque compræhendat, & totum Vulnus complectatur, neque pauciores quam prius diximus, ſed aliquando plures Faſciæ eſſe debent. Homini vero cum inuolutus fuerit, videantur aptiſſime inherentes, non tamen adſtrictæ, ne dolorem ac Inflammationem excitent, aſſeratque ſuper plagam maxime inherere. Tum eodem tempore, quo ſupra iudicauimus, ipſas & bene inſidẽtes & laxiores ſentiat. Deinde tertio quoq; die ſoluantur, & rurſus alligentur. In ceteris ſimiliter agendum, vt in ſuperioribus nos diximus, hic tantum laxius, quam ibi coarctentur. Quod ſi fiat, quæ rationi conſentanea sũt locus in quo plaga eſt & reliqua etiã ſub vinculo comprehenſa ſemper graciliora ſe oſtendunt. Iam vero & pús ocius oritur, quam ſi alia curatio admoueatur.

Caruncülæ præterea, quæ in Vlcere nigreſcunt, & emoriuntur, celerius ſub curatione hac reſoluuntur & recedunt, quã ſub alia. Atq; Vlcus celerius cicatricem recipiet, ſi hac via, quam ſi alio modo curetur. Cuncta hec preterea fient, quod & locus exulceratus, & quæ iuxta ſunt extenuentur. Reliqua curatio eſſe debet, perinde ac ſi oſſa citra plagam perfringantur Niſi quod ferulæ non ſunt imponendæ. Quamobrem pluribus Faſciјs hic opus eſt, quam alibi, quam & minus adſtringendum ſit (cum melius ſit ſepe cicuire, quam adſtringere, vt Celſus inquit) & ad ferulas tardius venitur. Tamen ſi ferulę ſuperaccomodentur, a regione Vlceris minime circumponantur, deturque opera, vt laxiores ſint, ne vehementer adſtrictæ premant. Illis vero fracturis, quibus in membri longitudinem carnis quoq; vulnus accedit, ferulæ vtrinq; à lateribus vulneris adhibendæ, vt Gal. in Com. inquit, quod non faciendum, ſi hoc tranſuerſum fuerit, præſertim vbi Vulnus grandius fuerit.

Quo ad victus rationem obſeruandam Hipp. eodem loco inquit; Tenuiori autem cibo diutius contenti ſint, quibus à principio carnis quoque Vlcus acceſſit, vel oſſa cute exciderunt, & vt vna complexione complectar) grauiſſimę fracturæ rationem victus tenuiorem amant, & diuturniorem; Et Celſus lib. 8. cap. x. inquit ſanguis verò, ſi parum fluxit mittendus, & corpus inedia extenuandum.

Maxime verò Hipp. eodem loco, illos repræhendit, qui in eiuſmodi caſibus Lintea ſiue faſcias à principio proſinus circumdantes vtrimq; deuinciunt, Vulnus verò ipſum relinquunt, & nudum eſſe patiuntur, vt abſq; faſciarum ſolutione Medicamenta Vulneri apponere poſsint, & non vident, quod hac vinciendi ratione ſunt in cauſa, vt Vulnus in tumorem aſſurgat, inflammetur, ac male aſficiatur. Et hoc probat Hipp. dicens.

Si carnoſa pars, quę ſana eſt hinc atq; hinc vinciatur, media non comprehenſa ea pars, quę relicta ſine vinculo fuerit, maxime turgebit, minuſque erit ſui coloris. Si ergo corporibus bene valentibus, ſub ea vinciendi ratione, materia vtrimque in medium ſpacium inter partes deuinctas expreſſa tumorem & Inflammationem excitet, quanto magis id faciet Aegrotantibus.

Neceſſe eſt igitur, Hipp. inquit, vt decoloretur Vlcus ex immodica Inflammatione, & materia ad ipſum exprimatur, & ob hoc Vlceris labia in exteriora vertantur, tum lacrimet ob crudam materiam defluentem ac minime ſuppuret. Oſſa vero, quę abſceſſura non eſſent, abſcedant. Oſſa enim ob crudorum humorum abundantiam madefacta ſucceſſu temporis vitiantur, & vitiata poſtea, vt abſcedant eſt neceſſe. Vlcus ipſum ſimiliter pulſu affligitur ob copioſam materiam, quę Arterias comprimit, atque igneum erit, ideſt maxime inflammatum. Deuitandus ergo, ac maxime deteſtandus hic vinciendi modus.

DE CVRATIONE FRActurę cum Vulnere, in quo Os non eſt nudatum, tamen aliquod Oſſis fruſtulum abſceſſurum ſperamus Cap. 9.

Os cur abſcedat

ALIQVANDO in Fractura cum Vulnere conſuēta Os etiam abſcedit, & hoc tribus de cauſis fit; Primum quando aliquod oſſis fruſtulum à reliquo oſſe ob externum impetum ſeparatur, aut ita concutitur, vt patum abſit, quin ſit ſeparatum, & à Natura foras extruditur. Secundo cum à Sanie diutius commorāte Oſſa emarceſcunt ac corrumpuntur, vt in vetuſtis Vlcetibus fit, & à Natura corruptum à ſano ſeparatur, & ſiç abſcedit, ac deſquamatur; Tertio abſcedunt oſſa ab externi Aeris alteratione, eorum natnralem temperiem euerten do. His ergo de cauſis oſſa abſcedunt ac corrumpuntur.

Notę Oſſis abſceſſuri.

Denunciat autem os abſceſſurum, Pus ſiue Sanies copioſior, quam pro Vulneris modo ac maguitudine, & videtur ad exitum feſtinare, Vulneris labia inter ſe nō committuntur, ſed dehiſcunt, ac in interiora vertuntur, & Patiens exiguum quendam motum ſentiri ſibi in altioribus partibus videtur; Similiter ſi diu fracta oſſa qualibet de cauſa abſque conformatione permanſerint, propter ſaniei moram os corrumpere valentis, Os abſceſſurum ſuſpicari debemus. Item ſi os à carne fuerit denudatum, non ſolum ob Aeris alterationem os abſcedere eſt neceſſe, ſed etiam ob alimenti defectum, cum Venæ & Arteriæ non amplius ad nudatum os perueniant, Caro etiam laxa, hebes, flaccida, & ſpongioſa, quæ ſuper Vlceris labia creſcit, os receſſurum indicat, Cum Natura Vlcus non ſanet, vbi intus aliquid adſit, quod detinere non poſſit, Et hec ſigna eliciuntur ab Hipp. 3. lib. de Fracturis à Gal. in illius Libri Com. & à Paulo lib. 6, Cap. 107.

Signa velocioris oſſis receſſionis. vt lo cocitato inquit Hipp. ſunt citiſſima ſuppuratio, ideſt in quibus celerrime pus apparet, & celerrima etiam & optima caro increſcit. Caro enim quæ in vitiata parte ſuccreſcit, plerumq; os attollit.

Inquit ſimiliter, Quod ambitus totius oſſis ſi quadraginta diebus abſcedit, optime abſcedet, quam nonnulla vſque ad ſexageſimum perueniant, vt ſunt oſſa magna, ſolida, & in ætate adulta, & Hyemali tempore. Rariora quidem oſſa maturius abſcedunt, Firmiora ſerius, Alia, quæ minora ſunt, intra tempus multo breuius Alia aliter, vt mediocria, Sic oſſa in tenera ætate, & Aeſtiuo tempore citius abſcedunt, & pars oſſis citius toto circulo recedit.

In huius Fracturæ curatione imprimis conſiderandum, vtrum receſſurum os ſit magnum, vel paruum quod ex ſupraſcriptis ſignis intenſionibus, vel remiſſioribus cognoſcitur, vt ſi magnum os ſit receſſurum, ſuppuratio ſerius fit, multa ſaniei copia effluit, multa caro hebes & laxa increſcit. Si Os receſſurum ſit paruum, contraria ſigna aderunt. Conſiderandum etiam an os receſſurum à reliquo oſſe ſit ſeparatum, nec ne, & ſi ſit ſeparatum, an à proprio loco receſſerit, Si à proprio loco receſſerit, & intra Vulnus inciderit, Volſella, vel quolibet alio inſtrumento apprehendendum, & extrahendum, & ſi ſit vndique ſeparatum, & in proprio tamen loco detineatur, quia cum reliquo oſſe glutinari nequit, ſi abſque violentia & magna vi extrahi poſſit, quamprimum faciendum. Niſi vero magna vi extrahi poſſit, nullo pacto extrahatur, quoniam dolor, Inflammatio, Febris & Conuulſio excitari, & Vlcus Fiſtuloſum fieri poſſet, ex ſanie in cauitatem ingrediente, quæ corrodendo carnis generationem impedit. Tunc igitur totum negocium Naturæ relinquatur, vt temporis ſpacio illa ſeparet.

Quando ergo paruum os receſſurum expectamus, inquit loco ſuperius citato Hipp. Quod reſoluere, & ligare frequētius oportet ob humoris abundantiam, quæ ſi diutius intra Vulnus retinetur, os etiam bonum corrumpere poſſet, & faſciandi modus non multum eſt variandus, ideſt prima faſcia ſuper vitiatam partem inijcienda, & vbi ter ſuper ipſam circumuoluta fuerit, in ſuperiori parte deſinat, Altera item, quæ ſuper priorem fertur, ab eadem parte incipiat, tum deorsū ducta, ad ſuperiorà reuertatur, minuſque arctetur, deinde extrinſecus duplicati, vel triplicati Panni, Splenia dicta ſuperdentur, &

tur,&

tur, & deſupeis alijs faſcis vinciantur, ſicuti in ſuperioribus fuit dictum. Sed in hoc differre debet vinciendi modus, quod faſcię laxiores circumligari debent, ne pus retineatur, ſed exitum facilem habeat, & ſi pars nimis faſcijs coarctaretur, febris excitaretur, & Vlcus cum his, quę proxima ſunt emacreſcerent. Dum os ergo recedere debet, ſepius pars ſoluatur, ac deligetur, & ferulæ nullo pacto imponantur, ſed faſciarum numerus ad fracturam ſtabiliendam augeatur, quod faciēdum quotieſcunq; laxius deligatur, vel Ferulæ omittuntur, Inquit etiam Hipp, Quod ſi quis decipiatur, non exiſtimans ex recenti Vlcere, quod os recedat, quod receſſurum ſit, & eam vinciendi rationem adhibeat, quam ſimplices Fracturę poſtulāt huiuſmodi medicinam nōn debet pertimeſcere, quandoquidem nullum ingens malum apparebit, dum poſſit modo recte & citra noxam Manu deuincire, ideſt quando ex ſignis ōs receſſurū cognoſcit.

In quibus vero grandius os receſſurū ſperamus, ſiue ab initio hoc compręhendatur, ſiue poſtea cognoſcatur, inquit eodem lib. Hipp. Quod Membrum eodem pacto intendendum ac dirigendum, Sed quo ad Medicamenta, & vinciendi modum à prædictis fracturis variari curatio debet. Deligari ergo ita pars debet, vt ſic fractum membrum immobilę contineatur & ipſum Vulnus in reſoluendo abſque vlla Membri eleuatione ac motione appareat, & hic deligandi modus ab Autoribus Aſcia vocatur.

Faſciatura Aſcia dicta quo modo fiat.

Ita ergo fit, plures duplicati Lintei aſſumuntur, qui ſint latitudinis dimidij Palmi, vel tam lati ſint; vt Vulneris labia optime ac ſufficienter aprehendant, Longitudinis vero ſint, vt non ſolum vno circuitu totum membrum circumeant, ſed etiam dimidium, Vtq; recte dictorum pānorum longitudinem conieceris, membri craſſitudo eſt contemplanda, & ſuper integrum ac ſanum Membrum inducendi, vt ad vnguem longitudo adinueniatur, quoniam ſi breuiores eſſent, ſtabilem fracturam non conſeruarent, & ſi longiores eſſent dum reſoluerentur & alligarentur, ac Medicamenta innouarentur, mēbrum attollere, & dimouere eſſet opus. Dicti ergo duplicati panni tot numero, quot res poſtulat, & Vino nigro auſtero madefacti fracto membro apponantur, & eorum capita per affectum locum ducantur, non in orbem, ſed paulatim inclinati ſic, vt à contraria parte à qua inceperint ad X. literę ſimilitudinem inter ſe committantur, & decuſſatim ſe interſecent, ducendo dexterum caput ad ſiniſtram partem, & ſiniſtrum ad deſteriorem, Et dicti panni ita plane inter ſe coeant ac cohereant; vt nullum inter ipſos inanæ ſpacium relinquatur. Non debent vero vllo pacto adſtringi, ne grauando comprimant, ſed eatenus inſideant, vt Vulnus fulciant, & pus libere effluere poſſit, & fracturam ſtabilem reddere, vtque hoc efficiant, non parum ſuper integram partem ferantur. Vino nigro craſſo & auſtero madefieri debent, vt melius adhereſcāt partis ſubſtantia melius conſeruent, ac humores repellant, qui iam in parte recepti ſunt, & eos qui influunt, coerceant, & eorum fluxum prohibeant, ac Inflammationem arceant. Immo Gal. locis ſuperius citatis iubet, & non ſolum dicti Lintei tali Vino madefiant, ſed etiam Spongiæ aut Lintea, & ſuperponantur, Vel per totam diem ac noctem dicto Vino pars affecta perfundatur, & ſic etiam ſanies abluitur, & foras educitur. Ne vero defluens Vinum Cubilæ madefaciat, Corium ſubici inquit, Canalis modo figuratum, quod defluenti Vino exitum præbeat, atq; inani pelui receptum, regeſtumq; rurſus infunderetur, Et hoc faciendum inquit, ne ſuperiecta Lintea paulatim ſiccentur, atq; incaleſcant, & Vlcus inflammati ſit neceſſe, potiſſimum Aeſtate.

Quo ad Medicamenta ſuper affectam partem ante linteorum applicationem, ac à principio, & quouſq; Inflammationis ſuſpicio adeſt, applicanda, illa conueniunt, quæ dolorem leniunt, & Inflammationem prohibent, & huiuſmodi ſint, quæ cruentis Vulneribus inijciuntur, aut aliquod ex ijs, quæ idonea ſunt. Huiuſmodi etiam Med. à principio applicanda vt Gal. inquit, ne immediate Vinum exulceratas partes attingat, ne qua illis iniuria propter adſtringentem Vini facultatē illis accedat, cum huiuſmodi Vulnera nō ſint ſimplicia, vt ab Enſe illata, ſed quibus iuxta omnis caro plus minuſue quodammodo eſt attrita & contuſa, cum ſub quo ictu frangitur os, caro etiam neceſ-

ſatio atteritur. Competit ergo Ceratum ſimplex, vel Roſaceum, vel Panni in vino & Oleo Roſaceo ſimul mixto madefacti, A tertia die, Ceratum picatum expeditius eſt, quo maturantur, quæ in Vlcere collecta ſunt, vt idem Gal. inquit, Et ſi Aeſtas fuerit, panni dicto Vino madefacti ſuperdandi; Hijeme multa Lana ſuccida Vino, & Oleo reſperſa, vt immodico frigori occurratur, & ne ex frigore Neruorum diſtenſio accidat. Tranſacto Inflammationis tempore, vt quamprimum os recedat, ac foras trudatur, iuuanda eſt Natura Med. ad hoc aptis, & huiuſmodi ſunt calida ac ſicca Medicamenta, quę naturalem partis calorem augendo, & receſſuri oſſis alimentum exiccando, ſunt in cauſa, vt os citius abſcedat, Et in mollibus corporibus ac Aeſtiuo tempore optimum Med. eſt Bdellium ac Ammoniacū Oleo Lileaco diſſolutum. Et in corporibus Adultis ac duris, & Hyemali tempore, Cera citrina & ſordities Vaſorum Apū ad Ignem liquata, cui pars vna Euphorbij & duę Tithimali, & tres Ariſtolochiæ ſint commixtæ, maxime conuenit, vt Auic. inquit. Hoc etiam efficiendi vim habet illud Ceratum, quod ſacrum dicitur, Alij inquiunt, quod ab occulta proprietate oſſa abſceſſura extrahit, puluis vermiū terreſtrium Melli admixtus, & impoſitus & tandem omnia illa conueniunt, quæ Tractatu de Vulneribus Capitis ad oſſa cito deſquamanda ac detrahenda propoſuimus.

DE CVRATIONE FRACTVRĘ cum Vulnere in qua os eſt nudatum Cap. x.

SI in Fractura cum Vulnere os nudatum appareat, videndum vtrum extra Vulnus emineat, nec nè, Niſi extra Vulnus adſit quamprimum proprio ac naturali tegumento, ideſt cute cooperiendum, & hoc faciendum, ne ab Aere alteretur, & poſtea abſcedere ſit neceſſe, Cum, vt inquit Hipp. 3. de Fracturis, Scire certum liceat oſſa, quæ carne nudata ſunt ex toto & arida, omnia penitus abſceſſura. Vulneris ergo labia ad mutuum contactum suturis, vel fibulis quamprimum ſunt adducenda, deinde, vt in ſimplici fractura cum Vulnere diximus inſtituenda curatio.

Si nudum os extra Vulnus emineat, cōſiderandum an faciliter, vel difficulter in propriam ſedem reſtitui poſſit, Si faciliter membrum conuenienter extendendum, vtque ſuperius diximus, abſque violentia reſtituendum. Niſi difficulter, & maxima cum violentia denudatum os, & à vulnere protuberans in ſuam ſedem reſtitui poſſit, ſi os eminens paruum ſit & longius ſcutia precidendum, ſi breuius limandū vel ſcalpro abradendum, & aliquāto breuius reddendum, & poſtea modica facta extenſione recondendum ac optime coaptandum.

Si os nudatum noxium ſit, & carnem aliqua ex parte vulneret & moleſtiam Aegrotanti afferat, hoc quoque abſcindendum eſt, inquit loco citato Hipp. Si os precidendum maius eſt & Membranulis ſit cinctum, vt Celſus lib. 8. cap. x. inquit Sinere oportet eas ſub Med. reſolui, idq; os, vbi nudatum eſt abscindere, deinde commode extendere, & os in ſuam ſedē compellere eſt opus, & hoc facto oſſa ſimul coeunt, & Vulnus cito ſaneſcit, & ita faciendum, quia melius eſt oſſa ſimul coaptare, quam non coaptata relinquere vel violenta extenſione Aegrum ad Conuulſionem & Mortem deducere.

Sic perſectum os & retuſum redditum difficulter in ſuam sedem reſtitui queat, & in valida extenſione timeamus ne inſignis dolor ob fibrarum diſtenſionem, vel Conuulſio excitetur, Hipp. loco citato inquit. Quod huiusmodi oſſa hoc modo in suam sedem collocantur, Ferramēta facere oportet ad ſimilitudinem veſtiū quibus in Lapidibus excindendis vtuntur Vulgo Scarpelli dicti, quæ tamen minora ſint, & latiora etiam ex vna parte, anguſtiora ex altera, quæ saltem terna habeantur, aut etiam plura, quorum alia alijs pleniora, vel tenuiora ſint vel minora ab extrema parte, qua maxime suum effectum præſtant, vt semper adijci aptiſſima poſſint, quibus inter fracta oſſa demiſſis, oſſa eodem pene modo, quo intenduntur, impellenda ſunt. Innitatur autem ab imo inferiori oſſi, a ſummo superiori in aduerſum impellendo, & mediocri Membri diuulſione facta, capita fracturę eodem temporis momento inuicem committemus, Atque, vt vno verbo dicam, non aliter quam ſi vectis ad Lapidem,

vel

vel Lignum fortiter impellendum admoueatur. Sint autem ferramenta, quantũ fieri poteſt firmiſſima, ne io opere flectantur. Et hec curatio, inquit, maximum momeotum habet, ſi ferramenta idonea ſint & impulſus conueniens adhibeatur, Deinde ſubiungit. Ex vniuerſis machinamentis, quæ ab homioibus excogitata sũt hec tria ſunt ſunt omnium valentiſſima, Axis verſatio, Impulſus per Vectem, & Cunous adactus, in ſimilitudinem Cunei, quo Ligna deducuntur ac diuiduntur, dicitq; etiam, quod homines ſine aliquo vno, vel ſine omnibus nullum opus, quod maximam vim poſtulet, perficiunt, Ideo non paruifaciendus impulſus hic, ſi quidem oſſa, vel hac via, vel nulla alia reducuntur. Sed id os, quod, ſuper alterum excidit, Vecti idoneum locum noo præſtat. Et ſi ita acutum ſit, vt Vectis effugiat, Scalpro excauandum, dooec vecti locus fiat, cui firmiter hereat. Subiungit etiam, quod impellere oportet eodemdie vel poſte die, ſed oon tertio, quarto, vel quinto. Nam ſi his diebus laceſſita oſſa in ſuam ſedem reuerti nequeant, Inflammatio ſuperuenit, & nihilo minus etiam vbi reſtituantur, Atqui multo magis neruorum diſtenſio excitabitur, ſi os reſtituatur, quam ſi reſtitui oequeat, quod quidẽ ignorare noñ oportet. Nam ſi condito oſſe neruorum diſtenſio ſuperueniat, in anguſto ſpes eſt. Preſtat autem iterum expellere, ſi poteſt citra moleſtiam fieri. Neque enim ijs, quæ iuxto laxiora ſuot, neruorum Diſtenſio, aut Rigor ſupernaſcitur, ſed ijs, quæ vltra debitũ exteodi-

Quando compoſitum os iterum expellendum.

tur. Quod ad hunc locuim attinet propoſitis diebus inuitare non enouenit, ſed operam dare, vt Vlnus quammaxime Inflammatione tentetur, & quam maxima ſuppuret, atq; vbi ſeptem dies, vel paulo plures tranſierint, niſi febris adſit, & Vlcus Inflammatiooe vacet, tunc minus prohibemur coiti ad reponeodum, vbi voti cõpotes fieri poſſe non deſperamus, quoniã ſine effectus ſpe ooo conuenit, & ſibi, & alteri moleſtiam afferre.

Si igitur oſſa in ſuam ſedem collocentur, ſiue abſceſſura oſſa credamus, ſiue oõ ſupra ſcripta curatio facienda, quę tota eſt ſecundum Hipp. mentem, ſicuti ſupraſcripta, maiori in parte eius propria verba ſunt.

Illi vero maxime ſunt redarguendi, ex Hipp. ſenteoria, qui ab initio in fracturis, vel cum Vnlnere, vel abſque Vulnere, quando fieri poteſt, extenſionem & oſſiũ in propriam ſedem repoſitionem minime faciunt, ſed tertia, vel quarta, vel quinta à fractura die hoc opus efficiunt. Cum tunc temporis Vulnera recrudeſcant, inflammentur, febrem inferant, ac ſordibus grauiter excipiaotur, & tunc temporis in voiuerſum Vulnera nullo pacto vexanda omniſque ſpecilli opera fugienda, ſed lenientibus indiget Med.

Minorem vero errorem committunt, qui vſq; ad ſeptimam diem non extendũt ac oſſa componunt, & hoc interim ſuccida Lana copioſa & bene carpta incdentur, ac leniunt, quoniam tunc temporis Ioflammationis impetus conquieuit, & oſſa his diebus laxantur, & facile tractari poſſunt, Sed hi etiam multa incommoda afferunt, quoniam, cum differunt vioculum, quod ad Fracturas pertinet, poſt ſeptimum pars tumidior fit, & maiori vi, ac dolore Membrum extenditur, & oſſa ob vitiatam ſaniem plurimum irrigata, periculum eſt ne corrumpantur, & curatio etiam protrahitur, Hoc ergo tantum faciendum oeceſſitate coacti, & quando ab initio curatooni non adſumus, ſed tertia vel quarta, vel quinta die vocati ſumus. Quaodo vero à principio accerſiti ſumus, niſi quid obſtet, quamprimum Membrum extendendum, & in propriã ſedem oſſa ſituanda, & debitum vinculũ adhibendum, vt ab affecta parte humore exprimat, & tertia, quarta, & quinta die lenientia Med. applicanda.

DE CVRATIONE FRACTVRÆ cum Vlcere Cap. xi.

SI Vlcera non a principio fracturæ, ſed procedente tempore, vel ob Vincula nimium adſtricta, vel ob impoſitas Ferulas, vel ob alias cauſas ſub curatione poſtea oriuntur, ac accidunt, Cognoſcuotur ex dolore, pulſu, & ex tumore, qui tunc temporis externis partibus indureſcit, qui ſi digito præmatur, exprimitur, & cito reuertitur, vt Hipp. 3 lib. de Fracturis inquit.

Quomodo ergo ex dictis ſignis Vlcus adeſſe ſuſpicamur, quamprimum vincu-

la ſoluenda ſunt, & eadem curatio adhibenda, quam in Vulneribus cum fractura coniunctis dicemus. Si vero ipſum vlcus irritatum, valde nigrum, aut ſordidū adinueniatur, tum caro purulenta, & futurum etiam ſit, vt Nerui excidant, hos non conuenit ex toto nudare, hoc eſt vinculum Fracturę idoneum detrahere, vt Vlcus nutriatur ac curetur. neq; ſuppurata hæc timere oportet, ſed vno ac altero die pars ſoluenda, & curatio qua Vlcus poſtulat, adhibenda, Membrumq; rurſum, ſicuti eſt opus, deligandum; Faſcię tamen laxæ admodum ordinantur à tumore, qui in extremitatibus eſt, deinde ſemper ſurſum verſus circumagantur, vt nihil nudum relinquant, donec ad ipſam Fracturam, qua parte exulceratio eſt, porrigatur, ita vt in vnum committatur Vinculum, quod tumorem curat, & quod fracturam deuincit, & vna ſit vtriuſque intentio, quæ paucis circuitibus abſoluatur vt Gal. inquit. Tales vero Faſciæ nullo pacto coarctentur, inſideant item Vlceri commodiſſime, nec vllo modo ſtringant vel comprimant, alibi vero laxius vinciantur, cum ſemper ea pars arctius ſit vincienda, à qua ſanguis exprimi debeat, & tales Faſciæ ſint molles, mundæ, & non anguſtæ, & numero quot fuerint opus. Super ipſum vero Vlcus Linteus albo cerato inunctus ſiue delinitus apponendus, & omnia acria Med. vitanda, & mitia, ſicuti aduſtis applicanda, & huiuſmodi Med. conueniunt, quia talia Vlcera ex acrium & calidorum humorum mixtura ſunt orta, & his, ſiue caro, ſiue Neruus nigreſcat, procidet. Inſuper tertio quoque die ſoluere Vincula conuenit, ac rurſus deuincire, tum ferulas vitare, & magis quam antea conquieſcere, & tenuiori victus ratione vti.

Scire autem oportet, vbi futurum ſit, vt vel caro, vel neruus excidat, hac ratione vitium minus ſerpere, & celerius multo excidere, ac proximas partes fieri longe graciliores, quam ſi Vlcus, Linteis reſolutis, quopiam ex Med. purgantibus nutriatur. Iam vero, vbi excidat, quod purulentum eſt, citius caro increſcet, & cicatrix maturius inducetur hoc pacto, quā ſi alio ſuccurramus. Hec omnia igitur eo pertinent, vt ſciamus recte & cum modo ratione deligare, Eo etiam confert idoneus habitus & reliqua victus ratio, & Faſcia quam aptiſſima.

DE FRACTVRIS IN PARticulari, & Primum De Fractura & Cōtuſione Narium, C. 12.

CVM in ſuperioribus de Fracturis in Vniuerſali vberrime fuerit dictum modo ad particularium partium Fracturas eſt deueniendum, & à Fracturis oſſium Capitis incipere deberemus, Sed cum de his abunde in lib. noſtro de Vulneribus fuerit dictum, Ideo à Nariū Fracturis initium ducemus.

Narium Anatomes.

Naſus ergo compoſitus eſt partim ex ſubſtantia oſſea, partim ex Cartilaginoſa ſubſtantia, Oſſea ſubſtantia in ſuperiori parte exiſtens frangi quandoq; ſolet, Cartilaginoſa vero ſubſtantia, quæ eſt in parte inferiori, non frangitur, ſed contunditur, ſima redditur & diſtorquetur, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 92. Huius partis oſſium Fracturę aliquando ſunt cum vulnere, ſiue cum Vlcere, aliquando ſine his & aliquando talia oſſa in plures partes, & minutim franguntur, aliquando in pauciores, & aliquando tantum finduntur, Aliquando ſimiliter ab aduerſa parte frāguntur, & aliquando à lateribus, & ideo Hipp. lib. 2. de Articulis inquit, Quod ſi Naſus perfringatur, Fracturæ modus nō eſt vnus.

Fracturarum differentia

Cauſa.

Fracturarum talium oſſium cauſę sūt caſus, vel percuſſio.

Signa

Ex manifeſtis vero ſignis huiuſmodi fracta oſſa innoteſcunt, quoniam ſi aduerſa fracta ſint, nares deſidunt, & ſimus naſus oculis apparet, & difficulter ſpiritus trahitur, Si à latere os ſit fractum, is locus cauus apparet, Si Cartilagines ſint contuſæ, ſimiliter oculis earum ſimitas, vel diſtorſio, & in alteram partem inclinatio apparet.

Prognoſticum.

Quo ad Prognoſticum, Peius eſt, inquit C. Celſus lib. 8. cap. 5. Vbi aut oſſi aut Cartilagini fractæ cutis quoque Vulnus acceſſit, & id admodum raro fit. Vocat Celſus Fracturam etiam Cartilaginis, vt Hipp. etiam facit, quamuis non ſit vere Fractura, vt ſuperius diximus.

Hipp. 2. de Articulis inquit, in Naribus Callus cito increſcit, nam decem diebus ſaneſcit, niſi corrumpatur, Alij dixerunt, quod Naſi oſſa conſolidantur decē & octo diebus, Alij viginti, quod etiā eſſe poteſt, patientis ratione, cū Natura à Natura maxime differat, & ideo, quia oſſa & carti-

cartilagines naſi citocõſolidãtur, eadẽ die fractus Naſus præcipue reſtituendus, vel certe paulo poſt, & tunc temporis commodiſsime talia oſſa fracta, vel contuſæ, vel diſtortæ Cartilagines reſtituuntur, & ideo Hipp. inferius inquit; Naſus enim ex omnibus corporis partibus, facillime componitur, & niſi protinus dirigatur, dirigi poſtea non poteſt, ſed peruertitur.

DE CVRATIONE FRACTVRæ, & Contuſionis Narium.

SI Naſi oſſa aduerſa parte ſint fracta, vel Cartilagines colliſſæ, & intro deſidant, quamprimum quicquid in Cartilaginem incidit, leniter excitandum ac ſubleuandum, vt ſublatem poſtea ſuo corpore decenter coaleſcat, & hec actio facienda leni Specillo ad Digiti formam fabricato, ex Buxo, vel ſalice, vel Eborę intra Nares immiſſo, & deforis Indice ac Pollice vtrimq; conformare congruit, & ideo Hipp. loco ſuperius citato inquit.

Primo itaq; & ab interiori parte dirigere Naſum oportet, & ab exteriori vtrimq; compellere, atq; in pristinam ſedem reſtituere. Niſi verò dictis inſtrumentis oſſa ſubleuari ac in priſtinum locum reponi poſsint, Digitis immiſsis, præcipue in Cartilaginibus ſubleuandis, hec actio facienda, vt iubet loco citato Hipp. dicens; Quibuſ igitur fractus Naſus in inferiorẽ partem demittitur, ſinuſque efficitur, ſi ab inferiori parte, qua Cartilago est, deſidat, poteſt in Nares indi aliquid, quod dirigat, quod vbi non fiat, omnia hec excitanda ſunt digitis, ſi fieri poteſt, in Nares coniectis, & digiti ſint molles, quales pueri & mulieres habent, & magnitudini reſpondeant. Diu vero digiti inſiſtere debent, vt, quæ reformata iam sũt contineant, & niſi hoc fieri poſſit, duo implicata, & intorcta Linamenta, & molli pellicula cincta, unus ſingulis naribus, imponantur, etiam ſi altera tantum Naris pars diſtorta ſit, & ſi ęqualiter ab vtraq; parte fracta ſint oſſa, æqualiter vtraque Naris implenda.

Si ab vno tantum latere, craſsius ẽſſe debet ab ea parte, in qua Naſus iacet, ab altera tenuuius, quod inſeritur debet eſſe, & tam diu dicta Linteamina intus permittenda, donec Os, aut Cartilago corroboretur. Aliqui Linamentorum vice, grandi Anſerina Pinna Gummi, vel Fabrili Glutine illita, & molli pellicula circumdata vtuntur, vt deſidere oſſa vel Cartilaginem non ſinant, figura cuſtodiatur, & ne Reſpiratio impediatur, quod vt Paul. inquit, non eſt neceſſarium, cum ſpiritus per os trahi valeat, Alij Fiſtulas, ſiue Cannulas, ſiue Tubos molli Pellicula inuolutos è Plumbo, vel Argento vtuntur, &. Hipp. inquit; Se aliquando vice Linamentorum, vſum fuiſſe Ouillo Pulmone. Omnia ergo, quę immittuntur, ſecundum Hipp. mentem, mollia eſſe debent, vtq; odorem nõ moueant. Vitanda igitur, quæ vehementer ſpirant, vel grauiter olent. Inquit etiam idem Hipp. Quod nullo pacto Spongiam immittamus, quoniam humorem combibit, & ſic turgendo, partem diſtendit, & cuncta diſſoluit. Omnia verò, Quæ intra Nares immitti debent, vel ſint Linamenta, vel Cannulæ, vel Pinnæ Medicamentis quæ deforis applicantur illiniri debeant, vel medicamento facto; Oui albumine, Oleo Roſaceo, vel Myrtino Polline & Thuris manna Med. deforis applicanda ſint Emplaſtica, & lenta, & quæ modice calefaciant, & ſiccent, ſiicuti ſunt Manna, Gummi, Fabtilę Gluten, Thus Reſina, Maſtiches, Tragachanta, Lachrymæ, Succi, & huius generis ſimilia; Hipp. Triticam farinam laudat, quæ, vt ſupradicta, Oui albumine, vel Vino, vel Aqua, vel Oleo Sacco, vel Myrtino, vel alia re ſimili ita commiſceri ac incorporari debent, vt lentore quodam bene cohereant, quę vel ſupra ſubtilem ſtuppam, vel potius ſuper linteum extenſa applicari debent. Si Nares Inflammationem ex periuntur; vt Paulus inquit, Emplaſtrum aliquod ex ijs quę Inflammationem arcent, imponendum, vt id quod ex ſuccis constat, aut Oxelæo, aut id genus quidpiam, Vel Catapl. factum ex Farina Triticea, cum manna Thuris aut Gummi decocta ſuperaccomodandum, quibus Inflammatio arcetur, & Nares continentur.

Si in alteram partem Nares ſint diſtortę, poſt congruam conformationem, iubent locis citaris Hipp. Paulus, & Celſus Habenulam eſſe parandam longam, & mollem, quę ſit latitudinis Pollicis, vel quantum conuenit, cuius alteram extremum taurino Glutino, aut Gummi, aut alia tenaci mataria illitum extrinſecus Narium ſummitati ex latere, quo inclinat

agglu-

agglutinetur, quod vbi exaruerit, Habena altera oppoſitam Autem Occiput verſus, & Frontem ducta, demum ſub altero Habenæ capito affirmetur, vt retractæ in latera Nares, mediam figuram dirigatur. Et ſi intra Nares impoſitæ Turundæ ledant, & dolorem excitent, tollantur, & tam diu Habena Nares recte ſeruandæ. Deinde poſt decimam quartam diem; Habena etiam demenda, vtque Gluter reſoluatur, Aqua calida pars fouenda;

Et quo Os impulſum eſt, imponendũ Ceratum, & curandum, ne plus iuſto callus increſcat, a tertio die id fouendum Aqua calida, tantoq; magis, quanto propius eſſe ſanari debet.

Si Naſi oſſa minutim fuerint, confracta, ſi fieri poteſt, ſingula fragmenta in ſuas ſedes, vel digitis, vel dictis Inſtrumentis compellenda ac imponenda, & ſuper ea Ceratum, vel aliquod Med. ad oſſa confirmanda applicandum. Si vero aliquod fragmentum vndiq; reſolutum cũ cereris non glutinetur; Quod cognoſcitur ex copioſo effluente humore, quando Vulnus, vel Vlcus adeſt, Volſella, vel aliquo ſimili inſtrumento extrahendi, & niſi tam latum ſit orificium, vel nullum adſit, diuiſio vel ampliatio facienda, & extractis extrahendis oſſiculis, ſututis, vel potius fibulis, ne turpis cicatrix relinquatur deductæ partes commi ttendæ riuendæ & de ſuper Glutinantiap ræſidia, & cruentis Vulneribus dicata applicanda.

Idem etiam faciendum, ſi Vulnus cum tali fractura ſit coniunctum. Cum nihil ſolicitare nos talæ Vulnus debeat, Nutriendum ergo Vulnus Med. quæ protinus cruentis Vulneribus inijciuntur, vel picato Cerato, Taliaq; Vulnera, vt Hipp. inquit facillime curationem admittũt. Trãſacto Inflammationis tempore aliquod Med. ex ijs, quæ leniter reprimunt imponi poteſt. Si vero intra Nares Vlcus fuerit excitatum conuenientia Med. Linamentis in longitudinem implicitis imponenda, & Aliqui, ne Caruncula intra nares increſcat, quouſque cicatrix obducatur, ac locus ſaneſcat, Plumbeos Canales immittunt, quod maxime nobis etiam arridet.

Quo ad vinculum, quando Fractura eſt in parte aduerſa Naſi, Hipp. loco ſuperius citato, Deligaturam omnem ſiue vinculum reſpuit ac prohibet, quoniam Reſimum efficit Naſum, ac diſtorquet, ſi illam partem præmat, & ſi laxa adhibeatur, nihil præſtat, Melius ergo eſt abſque vinculo talem partem relinquere, & ideo dixit Hipp. Qui præſtantia vincula amãt ſine mente, complura alia ledunt, atque adeo Naſum. Tunc enim tantum conuenit deligatura cum Med. impoſito, vt Paul. etiam inquit, quando in medijs naribus ex appulſu quopiam caro ſit cõtuſa & os emineat, eo quod compreſſus ea parte Naſus, naturalem figuram recipiat. Tunc enim media Falcia medio Naſo iniicienda eſt, cuius vtraque capita ad poſteriorem capitis partem non magna vi adducenda, atq; inde fronti circundata, inter ſe capita vincienda.

Quo ad vniuerſalia, ideſt ad Dietam, Pharmaciam, & Venæ ſectionem, fiat ſicuti in cura vniuerſali dictum fuit, quando ex his aliquod fuerit opus.

DE AVRIVM FRACTVRIS Cap: 13.

QVAMVIS in Auribus vera Fractura, ſicuti in oſſibus, non fiat, cum tantum conſtent ex cute & Cartilagine, Tamen cum illa continui ſolutio, quæ in Cartilaginibus fit, proprium nomen non habeat, Ideo Hipp. 2. de Articulis, & C. Celſus lib. 8. cap. 6. quos nos ſequemur. Fracturam appellarunt, ſicuti nos etim tali Fracturæ nomine abutemur. Et huius partis fracturæ aliquando ſunt ſine Vlcere, aliquando cum Vlcere; Cauſas non ponemus, eum eadem ſint, quæ in Narium Fractura ſuperius diximus; Signa ſimiliter non deſcribemus, quoniam manifeſte aures fractæ oculis apparent.

Quo ad prædictionem, dicit loco citato Hipp. Quod vbi Cartilago nudati incipit, coitumq; habeat purulentum ac mucoſum, ideſt humorum, qui intus continentur, puris ſcilicet & Muci, cum ea, quę mucoſa, ſunt, ſicuti Cartilagines, mucoſum excrementum gignant, res infeſtiſſima eſt, ideſt dolorem affert, vt experitur qui Cartilaginem ita vitiatam habet, Gal. in dicti Lib. Com. inquit, Quod nudata Cartilago cicatricem non recipit, præſertim ſi aliquot dies res protrahatur, neque cutis à ſectione protinus coeat, ac conglutinetur,

tinetur. Sciendum etiam, vt loco ſuperius citato Celſus notat, Cartilagines non glutinari ac vere vniri, ſicuti etiam de oſſibus diximus, cum ſpermaticę partes ſint Tamen per increſcentem carnem illas cōſolidari.

DE FRACTARVM AVRIum Curatione.

QVANDO igitur accidat, vt Auriū Cartilago rumpatur, quamprimum glutinans Medicamentū imponendum, quod ſiccandi facultatem habeat, cum hec pars ſicciſſima ſit, cum tantum cute & Cartilagine, vt diximus, conſtet, & quo pars ſiccior eſt, eatenus ſicciorem curationem requirit, vt alias diximus. Quamprimum ergo Glutinans Medicamentum apponendum, vt ſuppurationem prohibeat, & Autem confirmet ſicuti ſunt illa, quæ in Fractarum Natiū curatione diximus.

Sed animaduertendum, ne grauia ac oneroſa Auribus imponantur, quoniam humorum confluxum & Abſceſſum concitare poſſent; Supra ſtabilæ ergo Linteū Glutinantia Medicamenta ſubtiliter ac æqualiter extendenda, & fracto Auri applicanda, Neque vllo pacto huiuſmodi pars vincienda, vt Hipp. inquit. Quamuis Celſus dicat, Leniter aurem eſſe deligandam; Cum etiam ſana auris ſub vinculo adſtricta, doleat, pulſu, ac Inflammatione vexetur, Sed à parte poſteriori Goſſipium, vel Lana bene carpta & mollis Auri ſubycienda, quæ, quod eſt inter hanc & caput, compleant.

Si vero huiuſmodi Fracturæ ſuppuratio accidat, non protinus ad inciſionem ac apertionem deueniendum eſt, vt Hip, inquit, cum multa ex iis, quæ ſuppurare videntur, ex ſe ipſis, & abſque vllius Medicamenti auxilio, interdum reſoluantur, ac diſcutiantur, nonumquam per ea lenia & ſimplicia Medicamenta, & ſine morſu ſiccandi vim habentia, quæ ſuperponuntur, ſicuti eſt Manna Thuris, vel eius puluis, vel Acaſię cum Cochlea muceu mixtus, vel Aloes, vel Myrrhæ, vel vtriuſque puluis cum tali Mucco, vel Melle, vel Oui albumine mixtus; quando præſertim maiori exiccatione ſit opus.

Niſi verò Pus reſolui ac diſcuti poſſit, cutis altera parte aperienda, & ipſa Cartilago contra Lunata plaga, vt Celſus inquit, excindenda, & faciendum, vt Cartilago vna cum cute conſolidetur, ac agglutineatur, quod fortaſſe non fieret, ſi tantum cutis incideretur; Immo Cartilago obleſa reddi poſſet. Sectio vero, vt Hipp. inquit, non debet eſſe admodum exigua, ne quid ſuperſit puris, quo Cartilago ledatur, Inquit idem Hipp.

Vbi incidere ſis coactus, celerrime ſaneſcit, ſi candens ferramentum ab vna parte ad alteram demittatur. Sed hoc facere non debemus, niſi neceſſitate coacti, ideſt quando veremur, ne Cartilago ægre ſaneſcat, & quando Cartilago à Cute eſt nudata, cum tunc cicatricem non recipiat, vt ſuperius fuit dictum, vel quando curatio protrahitur, Vel quando cutis à ſectione cito non coit ac conglutinatur, & tandem vt Hipp. inquit. In omnibus, quæ recrudeſcunt, maxime abunde eſt candens ferramentum traicere. Cauſa vero cur non in omnibus Auris ſuppurationibus apertio candenti Ferro ſit facienda eſt, quoniam breuem, curtam & mancam Autem traiectum candens ferramen tum reddit, cum non exigua & Cartilaginis pars, & cutis ipſam comprehendentis, vſtione abſumatur.

Facta ſectione, Medicamentum leniter ſanguinem ſupprimens, donec ſanguis ſiſtatur, inſpergendum ac applicandum, deinde Linteum glutinante Medicamento ſubtiliter delinitum apponendum, vtque ſuperius diximus, ſemper deuitanda Catapl. & Linamenta, & alia omnia quæ onere ledunt, & moleſtiam afferunt, & oleoſa & pinguia, cum conglutinationē impediant, etiam deuitanda, & Lana Oleo infuſa ſinuoſo Auris ſpecui imponenda. Applicanda igitur ſubtilia Lintea illis Med. illita, quæ protinus cruentis Vulneribus iniiciuntur, quæ modice ſiccantia ſint, & ſecundum partis temperiem competant. Sed animaduertendum, ne plus iuxto ſiccantia adhibeantur, vbi à ſectione protinus Med. induuntur quoniam diſtenſionem facerent, cum nihil habeant, quod leniant.

Si vero cum Cartilaginis fractura Vulnus etiam adſit ſi vtrimque cutis ſit inciſa, vtrimque cutis quamprimum ſuenda. Si ab altera tantum parte, ibi ſutio fiat, & ſuperius dicta Medicamenta cruētis

tis Vulneribus dieta, ſicuti fuit dictum, imponantur.

Quo ad vniuerſalia, ex mente Celſi, primis diebus, & donec Inflammatio finiatur, in his generibus, abſtinentia neceſſaria eſt, vtq; etiam Hipp. inquit, Illi potiſſimum extenuare corpus expedit, qui Auris ſuppuratione periclitatur,& Aluum mollire. Sed ſi homo facile vomat vomere debet, vt modice exhauriatur, Competit igitur non ſolum victus extenuans, ſed etiam Medicamenta per Aluũ & vomitum euacuantia. Quæ vero ſint talia Medicamenta non ponemus, cum quiſq; mediocriter in Medica Arte exercitatus ex ſe ipſo ſciat. Cauere inſuper patiens debet, ne in eam partem dormiat, vbi Fractura adeſt, ſed in oppoſita iaceat, ne pars comprimatur, vtq; humorum de fluxus prohibeatur.

DE INFERIORIS MAXILlæ Fractura Cap. 14.

INFERIOR Maxilla, ſicuti oſſa alia, pluribus modi frangi poteſt, & ideo talis Fracturæ differentiæ plures eſſe poſſunt, vt de alijs ſuperius diximus; Sic ex eiſdem cauſis huiuſmodi Oſſa franguntur vt Ictu, Percuſſione, Caſu, & his ſimilibus. *Signa* Faciliter etiam fracta Maxilla appa ret, quoniam ſi tantum extrinſecus oſſa ſint leſa, tactu dignoſcitur, & in interiori etiam oris parte aliqua gibboſitas Digito perſentitur. Si vero tranſuerſim fracta Maxilla fuerit, & Caulatim ſit diuiſa, introrſum manifeſta cauitas ſit, & ab interiori Oris parte ferè dens ſuper proximũ Dentem excedit.

prognoſticum Maxillæ oſſa, vt Paul. & Celſus inquiunt, quoniam ſunt medulloſa & laxa, vno & viginti diebus conſolidantur. Hipp. 2. de Articulis inquit, Vbi primis diebus Inflammatio non oritur, Maxilla viginti diebus conſeruet, celeriter enim Callus increſcit, ſicut in alijs oſſibus, quæ rata ſunt, niſi, corrumpantur, Et inferius inquit. Si recte Maxilla componatur, & cõpoſita ſeruetur, cito ſaneſcit, & Dentes integri remanent, ſin ſecus, longiori tempore confirmantur, tum peruertitur, Dentes autem vitiantur, atque inutiles redduntur, Auic. & Albucaſis, viginti & octo diebus, inquiunt, Maxillæ oſſa confirmari.

Celſus lib. 8. cap. 7. inquit. In alijs quidem oſſibus ex toto ſepe fragmentum à fragmento recedit. Maxillæ vero ſemper aliqua parte etiam vexata oſſa inter ſe coherent.

DE MAXILLAE FRACTAE Curatione.

SI Maxillæ os ita frangatur, vt nõ omnino per tranſuerſum os ſit fractum, ſed aliqua parte fracta oſſa inter ſe cohereant, vt Hipp. 2. de Articulis inquit, quamprimum in ſuam ſedem compellenda, Ita ergo faciendum, Index & medius digitus alterius manus, ideſt Dexteræ ſi dextera Maxilla ſit fracta, & leuæ, ſi leua intra os imponendi, & Lingua ad latus adducta, circa Linguam alte fracta oſſa inquirere oportet, nam fracti oſſis partium altera ſuper alteram excedat, & alterius manus digiti deforis applicandi, adinuentis oſſibus fractis, digitis vtrimq; ideſt tum ab Ore, tum à cute diutius reprimere, ac dirigere id os, quod inclinatum eſt oportet, & in ſuam ſedem compellere; Vtque Gal. in Com. dicti libri inquit. Hipp. imperare, non vt Medicus aſſidue, ſed vt Aeger hec efficiat. Maxillam vero in ſuam ſedem eſſe reſtitutam, ex eiuſdem dentium æqualitate conijcere oportet, vt Paul. lib. 6. cap. 93. inquit. *Signa indicantia Maxillã recte fuiſſe compoſita.*

Si vero per tranſuerſum Maxillę os omnino fuerit abruptum, quod raro accidit, vt Hipp. inquit, Sub quo caſu fere dens ſuper proximum Dentem excedit, Digitis in os immiſſis recte in propriam ſedem os eminens compellendum, & altera manu ſimiliter hec actio adiuuanda, extrinſecus os excipiendo.

Niſi vero ita reſtitui in proprium locũ oſſa poſſint, cum os ſuper os eminet, huius partis extenſio fieri debet, à Famulo retro continente. & à Medico extendente, & ſicuti fuit dictum, oſſa dirigenda ac in propriam ſedem compellenda.

Hoc facto; Dentes, qui peruertuntur, & in fracta parte mutuo ſunt deducti ac moti, non ſolum bini, ſed etiam plures inter ſe ligandi ſunt, Auro potiſſimum, vel Argento, vel certe Serico filo, vel Lineo Cera obducto, & ſic vincti Dentes, donec oſſa confirmentur permaneant, vt Hipp. ſcriptum reliquit.

His factis, ſimplex Ceratum, vel aliquod ſimplex Medicamentum ex ſuprafcriptis adſtringentibus pulueribus, & Oui albumine compoſitum deforis Maxillæ ſuperponendum, & Alij ſuper dictum Medicamentum duplicatum Linteum ponunt, & deſuper leuem ferulam, vel ex Corio, vel alia ſimili materia Maxillę lõgitudini correſpondentem apponunt, Deinde conuenienti deligatura partem vinciunt. Hipp. loco ſuperius citato inquit. Quod hec pars vincieuda paucis pãnis Cerato iniectis, paucisque faſcijs non valde adſtrictis, ſed laxioribus. Scite autem cõuenit, inquit illæ. Maxillam fractam Faſcijs patum in uari, ſi recte inyciantur vbi minus recte, multum ledi, & inferius inquit. Omnæ enim vinculum Maxillæ ita abruptæ, ideſt, quę per tranſuerſum fracta ſit, ad fracturam oſſa inclinat magis, quam ſecundum naturam dirigat, cũ tantum ab exteriori parte Vincula imponantur, & circa affectum os circundari nequeant, ſicuti in multis alijs fractis oſſibus fit; Gal. in Com. inquit. Quod in Maxilla vinculum præcipue infeſtum eſt quoniam ſemper ſolita ſit nuda eſſe, & ſine velamento,

Maxillã faſciandi modi.

Conueniens Deligatura, vt inquit Celſus, fit, aut faſcia, aut molli habena media in longitudinem inciſa, vt vtrinque mentum complectatur, & inde capita eius ſupra caput adducta, ibi deligentur. Paulus ita vinciendum eſſe inquit, faſcię medio in Occipite collocato, Habenulæ vtrimq; vltra aures ad ſummum Mentum diſpenſentur, inde iterum ad occiput. Mox inde ſub mentum reuoluantur, poſtea per Genas ad ſinciput, indeque rurſus infra Occipitium diſtribuantur, vbi deſinere deligationem oportet. Poſt quam alterũ rurſus vinculum fronti circumdatum à poſteriori Capitis parte coniungetur, vt omnes has prędictas deligationes conſtringat. Alij hanc partem vinciunt eo deligationis genere, quod Latini Capiſtrum vocant. Pars vero ſine vinculo non relinquenda, vt Celſus inquit, niſi duę partes eius temporis, intra quod, quęque oſſa con ſeruantur, tranſierint.

Si autem vtreq; Maxillæ in ſummo Mento, in ea parte, qua inter ſe coeunt confractæ, vel diſtortę fuerint, ambabus Manibus paululum inter ſe deductis prorſus ita inter ſe coaptentur, & quod extat Digitis ſuperdatis intus compellendum, quod in interiorem partem conuertitur, Digitis adurgendo, in exteriorem adducendum. Hec autem facienda ſunt oſſa in diuerſa deductis, vt Hipp. inquit, cum omnia extenſa oſſa facilius in ſuum locũ reuertantur, quam ſi quis tentet alterum ſub altero condito compellere, & Dentes, vt ſuperius diximus adiuncti deligentur, & conueniens Deligatura fiat, vt Hipp. inquit Vinculum exiguum & varium maxime huic loco accommodatur, prope enim ſine inclinatione eſt, quamquam non ex toto ſine inclinatione ſit, & ab illa parte faſcia attrahenda, à qua Maxilla extat. Recte compoſita, vtque decet vincta hac parte, immobilis ſeruetur, & ſi quid loco ſuo motum eſſe videbitur, tertia die ſoluendum, & quicquid exciderit in proprium locum reponendum, & iterum deligandum & ſic tam diu fieri debet, quo ad Callus concreſcat.

Si Inflammationis ſuperuentum timeamus, Oui albumen Oleo Roſaceo mixtũ ſuccida Lana, vel alio ſimili ſuperponendum, vtque ſuperius de Inflammationibus curandis diximus, mederi debemus, & ideo Paulus dixit. Si Inflammatio aliqua acceſſerit, nihil neq; ex fomentis, neque ex Cataplaſmatibus aduerſum hanc idoneis pretermitendum eſt. Id quod in omnibus ex æquo obſeruandum eſt ducito,

Si vero cum tali fractura Vulnus ſit coniunctum, Specillo explorandum, an minutim, & in plures partes oſſa ſint confracta, & ſi oſſis fragmenta ſeparata adinueniantur, & alijs conferruminari nequeãt, idoneo inſtrumento eximenda, & ſi Vulneris orificium ſit anguſtum, ſecundum exigentiam ampliandum deinde Vulneri labia ad mutuum contactum adducenda, & ſic ſuturis, vel fibulis ſeruanda, & Medicamentum cruentis Vulneribus dicatum ſuperponendum, vtque ſuperius de alijs fracturis cum Vulnere coniunctis diximus curandum.

Quo ad victus rationem, & cetera ad hanc curationem pertinentia, in Maxillæ fractura, vt Hipp. inquit, Corpus vſq; in decimam diem extenuandum: poſtea reficiendum eſt non tarde: Ex humido cibo ac ſorbitionibus patiens nutriendus,

quoniam

quoniam manducatio his pernicioſa eſt; Cubet item patiens in Maxillam integrã non tamen huic, ſed Capiti innixus, Et ſaltem primis diebus taciturnus maneat, & donec Callus increſcat tranquilllus viuat.

DE IVGVLI SIVE CLAVICULÆ Fractura Cap. 15

IVGVLVM, etiam Clauicula dictum eſt illud os, quod ſuo interiori capite primi oſſis Pectori à latere committitur & exteriori Humeri articulamento innectitur, quod os ſimul atq; ab Pectoris oſſe abſcedit, extrorſum flectitur, ac deinde priora verſus in caput deſinens, quod cũ ſummitate lati Scapularum oſſis iungitur & ſummo Humero articulatur, & prope Humeri Articulum ſupernatat. Hoc os pluribus modis frangi poteſt, & in qualibet ſui parte, vel enim per tranſuerſum, & Caulatim frangitur, Vel oblique, ideſt Harundinatim, ſiue Scandulatim, Vel per eius longitudinem, Et quando frangitur, vel à propria ſede elabitur, Vel in proprio loco perſiſtit. Quando à propria ſede mouetur, Vel in poſteriorem partem inclinatur, vel in priorem, vel ſurſum tendit, vel deorſum inclinat.

Fracturæ ſpecies.

Quomodo autem hoc os ſit fractum, & quo inclinet, potius tactu, quam viſu cognoſcitur, ac etiam ex dolore innoteſcit, vt Hipp. primo libro de Articulis inquit. Vbi ergo Iugulum frangitur, vt plurimũ ea pars, quę eſt à lato Scapularum oſſe, deorſum conuertitur. Facilius enim deorſum fertur vnà cum Humero ac lato Scapularum oſſe, quam ſurſum, & pars, quæ ab oſſe pectoris eſt, ſurſum fertur, quoniam, vt Hipp. inquit, natura leuis eſt, & ſpacium ipſi latius patet à ſuperiori parte, quam ab inferiori, & ideo hec oſſis pars difficulter deorſum repelli ſolet.

Signa

Talę os viginti diebus ad ſummum ferruminatur, & eius fractura difficulter cõponitur. Paul. lib. 6. cap. 94. inquit. Quod plurimorum opinione ſatius eſt Iuguli os caulatim potius, quam Scandulatim, ſiue Harundinatim frangi. Nam quod tranſuerſum fractum eſt, facile extenſione, & digitorum compreſſione in naturalem ſedem reuertitur, reliqua ſemper quid eminentiæ habent, quod ægre coaptari poteſt. Hipp. 1. lib. de Articulis inquit.

Prognoſticum

Iugulum comminutum, ſi ex toto fractum ſit, facilius curatur. Si in longitudinem ægrius. Hec autem contraria ſũt, atq; aliquis exiſtimet, cum leuior appareat fractura per longitudinem, quam tráſuerſim facta, Aegrius tamen curatur, quia vinculo Iugulum per longitudinem fiſſum ſimul adduci non poteſt, ſicuti oſſa alia, quæ faſcia circumuolui poſſunt. Et inferius idem Autor inquit, Iuguli Fractura, deformitatem affert deformitas autem à principio maxima eſt, deinde minor.

C. Celſus lib. 8. c. 8. inquit. Iugulum ſi per tranſuerſum ſit fractũ, & niſi propria ſede moueatur, per ſe rurſus recte coit, & ſanari ſine iunctura poteſt. Vbi verò à propria ſede motum eſt, elabitur, & ferè id, quod à Pectore, ſub id, quod ab Humero eſt, in poſteriorem partem inclinatur. Cuius ea ratio eſt, quod per ſe Iugulum non mouetur, ſed cum Humero motu conſentit, Itaq; eo ſubſiſtente, ſub id Humerus agitatur. Raro vero in priorẽ Iugulum inclinatur.

DE FRACTVRAE IVGVLI Curatione.

QVANDO igitur Iuguli os ex toto quocumque modo ſit fractum, & à propria ſede ſit motum, duo Miniſtri ad extenſionem faciendam ſunt opus, quorum alter ad Humerum, qui fractæ Clauiculæ adiacet, adſiſtat, vt vtriſque Manibus Humerum, quocumq; eſt opus, attrahat, Alter oppoſitum Humerum, vel potius Collum appręhendere debet, & Medicus ab his commoda extenſione facta, ſuis digitis prominentiora propellendo, ima foras attrahendo, & quę deorſum tendunt, ſurſum, & quæ surſum ſunt deorſum compellendo, Fracturam componat. Si ergo Iugulum ad interiora ideſt ad Scapulas tendat, Alter ex miniſtris ambabus Manibus fractę Clauiculæ adiacentem humerum in poſteriorem ſimul & ſuperiorem partem attrahat, Alter oppoſitum Humerum, vel certe Collum ad partem aliam extendat, & Medicus interim Digitis oſſa optime componat, Et ſi maiori extenſione ſit opus, Globulus, ſiue grandis Pila ex Panno ſiue Lana, vel

quali-

qualibet alia ſimili materia præparata Alæ ſubiciatur, & Cubitus aduerſo lateri adigendus, donec ad Coſtas perueniat, vel illi appropinquet, & ſic extenſa parte Medicus ſuum opus exequatur. Niſi verò ita etiam tanta extenſio fiat, vt oſſa componi poſsint, reſupiandus eſt Aeger, & intra Scapulas iuxta ſpinam gibboſum Puluinar, ſiue rotundum Ceruical, ſiue talæ quidpiam ponatur, vt hac via Thorax recuruetur, ita igitur Aegro figurato, Miniſter vtroſq; Numeros deorſum deprimat, vt in alto exiſtens Iuguli os, ſurſum reuocetur, & ſic deductæ Iuguli partes plurimum inter ſe recedunt, & tunc Medicus Digitis deductas Iuguli partes in vnum adducat, ac conformet. Alij iubent miniſtro, vt ponat Genu in medio Spatularum & valide ad poſteriora humeros trahat, & tunc Medicus Fracturam componat. Dictis ergo modis, non ſolum, quod in interiorem partem inclinat, ſed quod in latus tendit, ac prorumpit, commode reſtituitur.

Si ad Anteriora Iugulum conuerſum ſit, Humerus in priorẽ partẽ adducendus, & os fractum retro compellendum.

Si deorſum ſit prolapſum, non id os, quod à Pectore eſt deprimendum, ſed quod ab Humero eſt attollendum, & ideo Hipp. loco ſuperius citato inquit; Decipiuntur, qui cenſent poſſe, quod ſuperexcedit os deorſum compelli; namq; in aperto eſt, inferiorem partem ad ſuperiorem adducendum eſſe, ea ſiquidem mouetur, & ea à naturali ſede recedit. Si forte accidat, quod raro fit, vt id os, quod à Pectore eſt, ſubyciatur & quod ab Numero eſt ſublimius feratur ac ſuper alterum excedat, nullo magno præſidio eſt opus, vt Hipp. inquit. Demiſſo enim ſcapularũ oſſe cum Numero, recte oſſa inter ſe concurrunt, cum demiſſa ſummitate lati ſcapularum oſsis, ſiue Numeri, ſimul etiam demittatur ea Iuguli pars, quæ ipſi continuatur.

Si os Iuguli in plures partes ſit confractum, & aliquod oſsis fruſtulum pungens ab alijs ſeparatum adinueniatur; Scalpello incidi contra Cutis debet, & fragmenta inde eximenda, & ſi alia oſsis acuta fragmenta adſint, quæ pungant ac carnẽ vulnerent, etiã ſuppoſita Lamina Membranæ cuſtode, ne inferior Membrana vulneretur, præcidenda, & ſcalpris oſſa complananda ſunt, & retuſa oſſa committenda. Et niſi Inflammatio partem infeſtet, ſuturis Vulneris labia committenda, & deſuper Medicamenta cruentis Vulneribus dicata applicanda Si Inflammatio ad fuerit. Linamentis Oleo madidis vti debemus, & alijs Med. Inflammationi conuenientibus. Et ſi quid ab aliqua parte emineat, apponendum ei triplex Linteolum, vel quid ſimilæ, Vino, & Oleo madidũ. Si cute integra plura fragmenta, perſentiantur, & pungentia non ſint, Ferula ex Cario cocto, vel alia ſimili materia, Canaliculi inſtar, præparanda, & intus Pice, vel Cera, vel alia ſimili materia obducta ea fragmenta excipienda. Optime Iuguli oſſibus coaptatis, ſuperponatur Ceratum, vel aliquod aliud ex Medicamentis in fractura aliorum oſsium ſuperius dictis. Deinde congrua deligatio facienda, & ſemper affecti Iuguli Alæ Globus, vel Pila ex Lana, vel alia ſimili materia præparata ſubycienda, & faſcia, ſi dexterum Iugulum ſit fractum, ab ea parte ad ſiniſtram Alam circumducatur, & a ſiniſtro iugulo ad dexteram Alam, rurſumq; ſub Ala ſua tendat Vinculum, notandum, vt Celſus inquit, quod faſcia potius circumdanda eſt ſepius, quam valentius. Poſt hec ſi iugulum ad ſcapulas inclinatum eſt, vel ſurſum tendet, Brachium ad latus ſi in partem priorem, ſiue ad inferiora tendat ad Ceruicem ſuſpendum eſt, & Patiens ſupinus ſituandus, eiq; iubere debemus. vt in quiete maneat, & tenui victu, ſaltem ſpacio decem dierum, vtatur, & faſcia ſeptem dierum ſpacio non ſoluatur niſi pruritus, vel dolor, vel quid aliud partem infeſtet, & ſi quotidie laxior faſcia ſit, quotidie aliquantiſper adſtringatur, & ſi opus fuerit, Cephalica Vena ex oppoſito Brachio ſecetur, & peccantes humores conuenientibus Medicamentis euacuentur.

DE SCAPVLAE FRACTVra Cap. 16.

SCAPVLA eſt id latum os triangularis figuræ, quod in poſteriori parte ad Spinam tendit, & in anteriori in proceſſum quendam deſinit ſummum Humerum, ſiue Acromion dictum, cui iugulum implantatur, & in hac parte patula

per curuus eſt, vt magis iniurijs reſiſtere poſſit. Hoc igitur os raro frangitur in il lo proceſſu ſummo Humero, ſiue Acromion dicto, & ſi forte frangatur, vel ad intra, vel ad extra tendit, Interdum ac ſe pius iuxta Spinam, & in alijs ſuis extremitatibus frangitur, quibus in locis, vel exprimitur, vel ſimpliciter rumpitur, vel etiam abrumpitur, vt Paul. lib. 6. cap 95. inquit.

Fractura Differentia

Signa

Si Acromion, ſiue ſummus numerus dictus frangatur, vel tendat ad intra, vel ad extra, ſtatim viſui & tactui innoteſcit, præſertim ſi ægra pars cum ſana comparetur. Si iuxta Spinam, vel in alijs ſuis extremitatibus expreſſio fiat, tactu præcipue dignoſcitur, cum ſinus in parte illa percipiatur, & in proximo Brachio torpor quidam, ac pungens dolor, à patiente perſentitur. Si Ruptio accidat, ex loci aſperitate, ſi attrectetur & dolore in noteſcit; Abruptio ſimiliter tactu ac dolore deprehenditur.

Prognoſticum

Fractura quæ eſt in ſummo Humero, vel inclinet ad intra, vel ad extra, difficilius in propriam ſedem reſtituitur, facilius vero Scapula in partibus alijs componitur. Ex Pauli ſententia ſimiliter ſcapula in ſui lata parte non frangitur, ſed tantum in extremitatibus, & viginti quatuor dierum ſpacio hec oſſa ferruminantur, ac bene conſolidantur.

DE CVRATIONE FRACturæ Scapulæ.

VT ſummus Humerus fractus recte componatur, quocumq; os tēdat, Medicus Manu ſua ſummum Humerum comprimat, & miniſter, vel Medicus altera Manu apprehenſo humero recte deorſum ac valide trahat, & ſic in priſtinā ſedem talia oſſa ſæpe reducuntur. Niſi ita in proprium locum reſtitui poſſint, & maiori vi ſit opus, magna Pila ex Lana, vel ex Linteis, vel ex Stuppa, vel alia ſimili materia facta, ſub Axilla ponatur, & deorſum humerus trahatur, cubitum ad coſtas adducendo, & interim Medicus Manu fracturam comprimat ac æquet. Fracturę in alijs extremitatibus facillime, vel comprimendo, vel ſubleuando, ſicuti eſt opus, æquantur, ac componuntur.

His oſſibus optime compoſitis, & in propria ſede quieſcentibus, à principio ſuperponantur Lintea, vel ſubtiles ſtuppæ & bene pexæ imbibitę in Oui albuminibus, cum Oleo Roſaceo, vel Myrtino mixtis, vel aliud Medicamentum inflammationibus dicatum applicetur. Deinde Medicamenta in aliorum fractorum oſſium curatione propoſita apponi poſſunt. Applicatis Med. Aliqui in Acromij fracturę leues ferulas ex Corio factas vel alia ſimili materia ſuperponunt, Deinde pars, ſicuti ſuperius de Iugulo fracto diximus, eſt vincienda, & primis diebus in ſummi Humeri fractura pila ſub Ala vincienda, taliſque deligatura vſq; ad ſex vel ſeptem dies non tenouetur, niſi aliquod prauum Symptoma ex ſuperius dictis accidat. Si vero aliquod os pungens in hac etiam fractura adeſſet, ſicuti in ſuperiori curatione diximus, ſuperpoſita cutis incidenda, & os pungens extrahendū, & Vulnus conſuendum, & ſicuti cruenta Vulnera curandum.

Cubet patiens in oppoſitum latus par tem in quiete ſeruet, & circa victum, & alia vniuerſalia, ſicuti de iuguli curatione fuit dictum, ſe gerat.

DE FRACTVRA OSSIS Pectoris Cap. 17.

PECTORIS Os, etiam Sternon dictum, vt inquit Gal. lib. de Oſſibus cap. 15. & lib. 7. de Vſu partiū eſt os illud, quod in medio Thoracis po ſitum eſt, & in Enſiformem Cartilaginē deſinit, quod vt plurimum ex ſeptem oſſibus conſtat, ſicuti ſeptem Coſtæ veræ, & legitimæ vtrimq; in ipſum inatticulatę ſunt, quamuis in hominibus prouectæ ætaris ita inuicem connectantur, vt ex binis dumtaxat, vel ternis oſſibus conſtitutum videatur, & huiuſmodi oſſa per Synarthroſin inuicem alligantur, & tunc fungoſa, tenuuia, & ſolidiora ab anteriori parte, quam à poſteriori, & huiuſmodi à Natura Pectoris os fuit fabrefactum, vt Cordis, Pulmonis, Diaphragmatis, ſiue ſepti tranſuerſi, & Ventriculi eſſet propugnaculum, vtq; etiam legitimæ coſtę cū eo connectetentur.

Hoc igitur Pectoris os, vt inquit Paul lib. 6. cap. 96. diuiditur, exprimitur, & ſummum eius etiam frangitur. *Fractura reſpectu*

Ruptionem indicat dolor loci diſtorſio, inæqualitas, & ſtrepitus, qui ad Digitorum *Signa*

Signa gitorum innixum auditur, Expreſſionē arguunt, vehemens Dolor, difficultas ſpirandi, Tuſſis, pleurę ſeu ſuccingentis Membranæ punctio. & interdum ſanguinis ſpuitio, fractiq; oſſis cauitas & conuexitas apparet.

Prognoſticum Pectoris os, cum ſpongioſum ſit, viginti, vel viginti quatuor dierum ſpacio, ferruminatur ac conſolidatur, & cum vitæ periculo, vplurimum ob nobiles ei ſuppoſitas partes, frangitur.

DE CVRATIONE FRACTVRę Oſſis Pectoris.

VT in huius oſſis expreſſione in propriam ſedem os reſtituatur, ſicuti in Iuguli fractura, & ad interiora tendente, os reſtituendum. Reſupinandus ergo eſt patiens, & Rotundum Ceruical, vel quid ſimilæ inter ſcapulas, ideſt, ſub ſpina ponendum, & à miniſtro vtrique Humeri deorſum deprimendi, & à Medico Coſtæ vtrimq; Manibus comprimendæ, vt oſſa in priſtinum ſtatum redire cogantur, ſic ſi alię fracturæ ſpecies ſuperius dictę adſint, ſicuti in ſuperioribus curationibus diximus oſſa in propriam ſedem cōpellenda ac componenda. Hoc facto, id eſt oſſibus in propriam ſedem reſtitutis, primis diebus ea Medicamenta applicanda, quæ inflammationibus ſunt dicata, ſicuti ſunt Oui albumina cum Roſaceo, vel Myrtino Oleo mixta; & his ſimilia, deinde quæ oſſa confirmandi facultatem habent. Appoſitis Medicamentis latera molli Lana obducenda, vtque Galenus Lib, de Faſcijs inquit, ſic hec pars deliganda.

Duæ Faſciæ iuxtæ longitudinis Humerorum capitibus inijciendæ, & eorum capita, vt dependeant ſinere debemus. Deincips glomerata faſcia Thoracem totum, ſupra dictas dependentes faſcias obuoluimus, & latera, vt contegātur, extremaque faſciam modo alligamus, ſiue potius aſſuimus. Capita verò primarum faſciarum, quæ, & à priori, & à poſteriori parte pendent, faſciæ circuitibus aſſuimus, vel ſi longiora fuerint, ſurſum conuerſa, qua Iugulum cum lato ſcapularū oſſe cōmittitur, inter ſe alligamus; Maneat in quiete, & in ea parte cubet; in qua melius ſe habere videatur, Et circa victus rationem, & cetera vniuerſalia, idem ordo, quem in ſuperioribus curationibus inſtituimus, ſeruetur.

DE FRACTVRA AC Colliſione Coſtarum Cap. 18.

COSTAE ſimiliter ad partium intra Thoracem contentarum tutelam à Natura factę fuere, quæ vtrimq; duodecim ſunt, quarum ſeptem ſunt veræ ac legitimæ, & hæ ſunt totæ oſſeæ. Quinq; inferiores notę, ſiue Mendoſæ, & Spuriæ vocantur. Veræ & legitimæ in qualibet ſui parte frangi poſſunt. Notę ſiue mendoſę tantum in ea parte poſſunt abrumpi quę Spinę adiacet, in qua parte tantum ſunt oſſeæ, in reliquo vero ſunt Cartilaginoſę, & ibi tantum colliduntur, & minime franguntur.

C. Celſus lib 8. cap. 9. inquit, Quod Coſtę interdum ſic finduntur, vt ne ſummum quidem os, ſed interior pars eius, quæ rara eſt, ledatur, aliquando ex toto frangitur, & tunc interdum fracta oſſa ad intra declinant, interdum ad extra protuberant, & alia quando abſque Fractura tantum deprimuntur, vt pueris ſepe accidit, & aliquando etiam ſi ex toto frangatur, proprio loco non dimouetur, & ad nullam partem inclinat. Interdum Coſtę colliduntur, vel caro circa Coſtas atteritur, vt quando homo percutitur, vel cadit, vel re aliqua vrgetur, aut alio tali modo. *Fracturæ ſpecies.*

Signa Si Coſta tota non eſt fracta, nec ſanguis expuitur, nec febricula ſequitur, nec quicquam ſuppurat, niſi admodum raro, nec dolor magnus adeſt, tactu tamen vt Celſus inquit is locus leniter indoleſcit. Si tota eſt fracta, vt Paul. lib. 6. cap. 97. inquit, Notio ipſarum admodum expedita eſt, inęqualitas enim loci & ſterpitus, & ad partem fractam peruerſio digitis explorantibus ſuccurrit Si ad extra facta costa tendat ſtatim Digitis perſentitur, & praua Symptomata non inducit. Si vero ab intra declinauerit, dolor acris, & aculei modo pungens, ob ſuccingentis Membranę conuulnerationem perſentitur, ſpirationis difficultas, Tuſsis Sanguinis ſputus, grauis Inflammatio, Febris, & ferè omnia pleuritidis ſigna concomitantur.

Si comminuta Coſtarum oſſa neque in

teriorem partem compellantur, neque in exteriorem, vt Hipp. 3. de Articulis inquit, pauci admodum febricitant. Sed neq; multi ſanguinem ſpuerunt, nec multis item contractum eſt pus in Thorace, aut Linamentis opus fuit, aut vitiatum os eſt.

Coſtæ depreſſio ſimiliter tactu dignoſcitur, ſpirandique difficultatem efficit, præſertim quando eſt magna, & ad tuſſiendum ſepe irritamentum præbet, vel ſic eam tuſſim excitat.

PROGNOSTICA Signa.

VBI Coſta abrūpitur ſi Fractura ſimplex & ſola ſit, ideſt abſque circumſitarum partium leſione, & ſi caſus aſperior videatur, quam vbi atteritur, tamen celerrime & ſine periculo curatur, Et Coſtę fractæ viginti diebus conſolidātur, & cito in his omnibus Callus increſcit, vt loco citato inquit Hipp.

Vbi vero Caro circa Coſtas atteritur, qui ſic affecti ſunt, in maximo vitæ periculo euoluuntur, & ſi euadant, tardius dolore liberantur, quam quibus perfracta eſt Coſta. Atque in huiuſmodi caſu dolor ſeu locum repitit, & exquiſita curatione egent, inquit Hipp. 3. lib. de Articulis, & Gal. in eius Com. Deinde ſubiungit, Si Contuſio, ſiue Attritio, quæ circa coſtas fit, negligatur, & ſi in id malum deterius non incidat, carnem tamen magis mucoſam habet in loco attrito, quam prius, & vbi talis relinquitur, nec curatione ad bonum habitum reſtituitur, res peior eſt, ſi mucoſa circa os ipſum relinquātur, quam caro non amplius ſimiliter os attingat, & ipſum os morbis oportunius redditur, ob eiuſmodi autem cauſas oſſa multis vitiantur, quia malum diutius extrahitur.

Vbi vero in Fractura Coſtæ oſſa in partem interiorem compelluntur, & Membranam pungunt, vel vulnerant, maximum vitæ periculum adeſt, & ſi euadant ad quadrageſimum diem curatio producitur. In Attritione ſimiliter ſiā principio ſanguinem expuant, habenda cura & alligandum vſq; ad quadragiota dies inquit Hipp. Si ſanguinem ooo expuant. fere viginti abunde ſuot. Conijcere autē tempus ex vi caſus oportet.

DE COSTARVM FRActarum Curatione.

SI Coſta tota fracta noo ſit, vel ſi ſit tota fracta, tamen proprio loco non ſit mota, & circumſitarum partium cōtuſio, non adſit, nec febris, nec ſanguinis ſputus, nec ingens dolor, Med. Inflammationibus dicata mollibus Linteis, vel ſubtilibus & bene pexis ſtuppis, primis diebus ſuperponenda, ſicuti ſunt Oleum Roſaceum, vel Myrtinum cum Oui albumine, vel cum Vino mixtum, quibus etiam addi poteſt puluis Mannæ Thuris, vel ipſius Thuris, vel volatilis farina, & his ſimilia, Deinde faſcia duobus capitibus agglomerata pars alliganda, Faſcię mediū ſuper affectam partem dando, & duo capita vtrimque circumdanda, & leniter adſtringenda, ne in alterutram partem cutem & carnem trahant, vt Celſus lib. 8. cap. 9. inquit, Et loco ſuperius citato Hipp. in propoſitis caſibus inquit, Ab exteriori parte vincire quouismodo ſatis eſt tantum cerato & pannis, faſcijſque leniter adſtrictis debemus æqualæ vinculum reddere, aut etiam lenæ aliquid ſuperinicere. Quo ad victus rationem, inquit eodem loco Hipp.

Vbi continens febris non iouadat, deterior eſt inedia, quam cibus, & dolorem & febrem, & Tuſſim magis concitat, venter enim modice repletus coſtas dirigit, quas inedia ſuſpendit, & vbi ſuſpenduntur, dolorem inferunt. Cibis ergo vberioribus vti debemus, vt corpus quam plenissimum fiat, niſi continens febris adſit Si vero febris continens hominem occupat, inedia conuenit, cum magis tunc patiens ledatur à cibo, quam a coſtis non fulcitis, vt Gal: in com. inquit, Ob eandē etiam cauſam Ventricoſi, ſi coſtæ fracturam experiantur, minus dolent, quam graciles, cum hi coſtas ſine fulcro ſuſpenſas ſentiant, vt idem Gal. inquit. Per totum curationis tempus ſimiliter vitandus clamor, Sermo, Tumultus, Ira, vehemētior corporis motus, Veneris vſus, Fumus pul-

puluis, & quicquid vel Tuſſim, vel ſternutamentum mouere poteſt, neque ſpiritum quidem magnopere continere expedit. Si ad extra vero coſtæ fracta oſſa inclinent, manus compreſſione oſſa in propriam ſedem reducenda, ac æquanda & ſi ad aliquam partem declinent, digitis componere licet, præter eam, quæ interius ſpectauerit, cum nulla intendendi detur faculras, vt Paul. lib. 6. cap. 79. inquit. Compoſitis ac bene equatis oſſibus ſuperius dicta Med. applicanda, dictoq; modo pars vincienda.

Quando vero fractarum coſtarum oſſa interius ſpectant, Soranus inquit, Lanis Oleo calido imbibitis partes operiantur, deinde intercoſtale Linteis implicitis impleatur, vt plana per orbicularem circum ductum, veluti in pectore fiat falciatio, & omnia poſtea agenda ac inſtituenda, perinde atque in pleuritidis curatione.

Non debemus autem flatulentis cibis Aegrum nutrire, vt aliqui faciunt, vt ex cutis extenſione ac inflactione fracta coſta intus vergens, foras propellatur, cum nihil commune habeat Thorax cum viſceribus nutricatorijs, vt Paul. inquit. Neque Cucurbitula ſuper Fracturam applicanda, vt alij faciunt, quoniam corpora ex contractione humorum collecta fractum os magis interius propellunt, vt idē inquit. Si vero non ſolum oſſa fracta ad intra inclinent, ſed etiam ſuperius dicta praua Symptomata adſint, vt dolor punctorius, ingens Febris, Inflammatio, Reſpirationis difficultas, Tuſſis, ſanguinis ſputus, & his ſimilia, ſi vires patiantur, quamprimum à Brachio eiuſdem lateris vena ſecanda, & quantitas ſit ſecundum vires. Et niſi Venæ ſectio fieri poſſit. Alus Medicamentis minime acribus ſoluenda ac euacuanda, & tenui victus ratione diutius, ideſt ſaltem decem dierum ſpacio, vti debemus, & ſuper affectam partem mollis ſuccida Lana Medicamentis Inflāmationibus dicatis imbibita & expreſſa applicanda, & ſicuti ſuperius fuit dictum pars laxe vincienda, & omnia ſuperius dicta multo magis vitanda, adeo, vt ne ſpiritus quidem ſepius mouendus ſit, vt C. Celſus loco citato inquit. Et ſi Tuſſis Aegrum affligat, Electuario de Farfara, de Pſillio, Seminis Lini, & his ſimilibus tuſſim ſedantibus Medicamentis lambendo ſumptis, Tuſſis ſedanda, vel minuenda.

Si ingentiſsimi dolores Aegrum torqueant, Catapl. ex Farina Lolij, vel Hordei, cum Oleo Roſaceo, vel Myrtino, Vino, vel paſſo, Caricis pinguibus S. A. compoſita applicanda, vel Lintea in Medicamentis Anodinis ſuperius dictis imbibita, & expreſſa ſuperponenda, & quotidie renouanda, Et ſi neceſſitas nos cogta, inquit Paul. & Auic. etiam, Ex nimia membranæ coſtas ſuccingentis punctura.

Diuidenda in eo loco cutis eſt, fractæq; coſtæ pars dirigenda. Deinde ſubiecta coſtode Tunicæ lamina, ne ea feriatur, coſtam accurate excindere, pungentiaque fragmenta educere expedit. Poſt hec, ſi Inflammatio deſit, coniungere, & cruentorum Vulnerum modo curare competit Si Inflammatio adſit, Linamentis Oleo madentibus pars contegenda, & alimenta & Medicamenta, quæ Inflammationē arcent, inſtituenda, decumbatq; Aeger modo, quo leuiut perferat.

Si ad ſuppurationem tendat, curandū vt materia reſoluatur, & euacuetur, apponendo Catapl. factum ex farina Lolij, vel Hordei, vel Fabarum. cum Caricis pinguibus, Oleo Roſaceo Amigdalarum dul. Liliorum, & his ſimilibus, veluti eſt infraſcriptum.

℞. Florum Chamemoli, Meliloti, Sambuci an P. 11. Parietariæ M. 1 Farine Fabarum Hordei an vnc. v. Olei, Chamemolini, Amigd. dul. an vnc. 11. Roſacei vnc. 1. Adipis Gallinæ vnc. ß. & S. A. fiat Catapl.

Niſi per ſupraſcripta Medicamenta, vel his ſimilia diſcuti poterit, vt C. Celſus inquit, omnis mora vitanda erit, ne os infra vitietur. Sed qua parte maxime tumet, demittendum erit candens ferramentum, donec ad pus perueniat, idque effundendum.

Si nuſquam pus appareat ac perſentiatur, vbi maxime pus ſubit, ſic intelligimus, Creta Cimolia totus locus illiniendus, vtque ſiccetur, permittere debemus &, quo loco humor in ea maxime perſeuerauerit, vbi pus continetur, & ibi vſtio facienda. *Quomodo contēti Puris in Cognitionem deuenire poſſimus*

Si latius aliquid abſcedat, duobus aut tribus locis ignito ferro erit perforandum & Linamentum ſiue Penicillum conue-

 nienti

Fracturæ Differentia

menti Medicamento illinitum, & filo alligatum, vt facile educi poſſit, demittendum, vtq; cete a aduſta, quouſque Vlcus purum fuerit, curandum. Puro exiſtente Vlcere, Sarcoticis Vlcus nutriendum. Aequali Vlcere reddito, Epulotica applicanda, & interim optimis cibis corpus reficiendum.

DE CVRATIONE COLliſionis, ſiue Coſtæ Attritionir.

Signa

IN Carne circa Coſtas detrita, exquiſita ſimiliter curato conuenit, cum in tali caſu omnia proua Symptomata ſuperius enauta accidere poſsint, & ideo ſaltem decem dierum ſpacio extenuans victus ratio competit, deinde paulatim corpus reficiendum. Silentium ſimiliter corporis maxima quies, & à Venere abſtinentia conuenit, Vitanda etiam fauces exaſperantia, ac tuſſim mouentia, ſicuti ſunt pinguia, acuta, & acria, & hoc faciendum quoniam affectæ partes maxima egent quiete. Ad hoc etiam inquit 3. de Articulis Hipp. Venam ſecare in cubito conuenit, ideſt eiuſdem lateris, vt Inflammatio demittatur, & Aluum aliquo leui Med. molliri, quod deiectionem citet, induceieq; ſuper ſedem attritam pannos non multiplices, ſed complures, & multo latiores, quam ſit locus attritus, cerati inunctione adhibita, ideſt ex liquido cerato, quod fit ex Cera & Oleo Roſaceo vel alio ſimili ad Inflammationem ſedandam, & dolorem leniendum Med. Linteiſque latis, ac faſcijs ita latis & mollibus alligare, modiceq; adſtringere, ita, vt qui deligatus eſt, dicat ſentire ſe vinculũ non valde adſtrictum, neque item laxũ. Inde autem ordini debet, vbi locus eſt attritus, ibique maxime inſidere. Inijciendum vero vinculum medium, vt ſuperius etiam nos diximus, & in vtramque partem attrahendum, ne cutis circa Coſtas in alteram partem inclinet, ſed ſine inclinatione, ſeruetur. Deligandum autem vt ſingulis diebus, vel tertio quoque die, Et dum Aeger inedia vtitur, arctius alligandus eſt, vbi pleniori victu, laxius, Deinde reſoluentia Med. vel in Cataplaſmatis, vel cerati formam applicanda, donec ſiccetur, & diſcutiatur ſanguis in attrito loco ſuffuſus, & caro integra ibi augeatur, & huiuſmodi ſunt, Oleum Chamæmolinum, Amigdalarum dul. & Amararum, Liliorum alborum, Anethinum, Farina Fabarum, Hordei, Erui, Lolij Sem. Lini, Fenugreci, Puluis Florum chamemoli, Melilotum; & hut ſimilia.

Prognoſticum

Quibus verò vel ob Medici vel Infirmi negligentiam morbus inueterauerit, & pars continuo dolorr afficiatur, & Caro mucoſa adeſt, qui mucoſus humor, vbi Oſſa Cartilagines & Membranæ leduntur, ſępe in carnem, ob conſortium contrahitur, vel ob mucoſum, & pituitoſum humorem defluentem. Cum ergo huiuſmodi ſuccus mucoſus, & glutinoſus profuſionibus Cataplaſmatibus, & alijs reſoluentibus Med. diſſipari, excerni, ac euacuari non poſit; Ideo Hipp. inquit. His ferramentum cadens optima Medicina eſt, quod ſi cero ipſa mucoſa ſit, adurere conuenit vſgue ad os, ea obſeruatione, ne hoc calefiat. Vbi inter Coſtas hoc fuerit - neque ſic in ſummo conuenit adurere. Cauendum tamen eſt ne cadens Ferramentum penetret vſque ad partem interiorem; Vbi ſedes iuxta os attrita eſſe videatur; Sed recens caſus ſit, neque os ad hec vitiatum fuerit, vel ſi vitiatum ſit, vitium eſt exiguum, ita curare conuenit, ſicut dictum eſt, ne mucoſus humor intus coeat, & poſtea cutis contra molleſcat. Sin oblongum ſit, quod in oſſe atolitur pluribus in locis adurere expidit.

DE FRACTVRA ET CONtuſione Sptnæ Dorſi

Cap. 19.

DORSI Spina eſt Vertebrarum omnium contetxus, & ſicuti quædã corporis Carina, quę, vt plurimum triginta quatuor eſſibus conſtat, quę à Grecis ſpondilie, à Latinis Vertebrę appellantur, inter quæ Cartilegineum ligamentũ interiacet, & per Arthrodiam Diathroſis ſpeciem inter ſe articulantur, & omne Vertebræ peruiæ & perforatæ ſunt, præter extremas, quæ ſunt caudæ, & per dictarum Vertebrarum cauitatem ſpinalis medulla, à Cerebro ad inferiores partes, deſcendit, & quanto ſuperiores Vertebrę foraminis latitudiae inferiores ſuperant, tanto inferiores oſſis craſſitie ſuperiores excedunt.

Fracturæ ſpecies.

Signa

Diuidi vero poteſt ſpina in quinque

partes.

partes in collum ſiue Ceruicem, in Dorſum, Lumbos, Os ſacrum, & in caudam. Ceruix ſiue collum ex ſeptem vertebris conſtat, & eſt id, quod ab occipitis extremo ad Humeros intereſt. Ceruicis vertebris Thoracis ſiue Dorſi vertebræ adnectuntur, quæ duodicim sont. His vero Lumborum Vertebræ, quæ quinque sunt numero committuntur, & Lumborum Vertebris oſſis ſacri Vertebræ, quæ ſex numero ſpnt coniunguntur, & his Coccygis, ſiue Caudæ, oſſa in inferiori parte adnectuntur, & hę quatuor caudæ vertebrę vt diximus. peruiæ & cauæ non ſunt, nec medullam continent, ſed ſunt ſpongioſæ & in pueris potius Cartilaginis, quam oſſis naturam ſapere videntur, immo poſtrema potius cartilaginea, quam oſſea, à natura fuit facta, ne Recto Inteſtino proxime aſſidenti officeret. Vertebrarum noduli, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 99. ac etiam Auic. Contuſionem aliquando & interdum fracturam experiuntur, licet raro præcipue in eius rotunditate, in alijs vero partibus ſepius fractura fieri poteſt.

Signa Et quando in Dorſi Spina Fractura accidit, locus concauus fit, & ibi etiam punctiones perſentiuntur, quam neceſſe ſit ea fragmenta ſpinoſa eſſe, vt Celſus lib. 8. cap. 9. inquit, & patiens in interiorem partem ſubinde nititur. Si quis Vertebrarum proceſſus, ideſt illorum, qui extuberationem efficiunt, frangantur, digitis tentantibus innoteſcit, cum huc & illuc moueri perſentiatur, propriumque ſitum non ſeruet.

Prognoſticum Spinalis Medullæ igitur Membranulis compreſſis, vel ipſa etiam Medulla, Nerui per conſenſum afficiuntur, & pernix obitus ſubſequitur, præcipue ſi iuxta ceruicis vertebras acciderit fractio. Quare Medici officium eſt, periculum prędicere, vt Paulus loco citato inquit, & Albucaſis lib. 3. cap. x. dixit. Si contuſio vel fractura in parte ſuperiori fuerit, ideſt in colli vertebris, Brachiorum ac Manuum Paraliſis ſequitur, ideſt omnimoda ſenſus, & motus deperditio. Si autem in parte inferiori, fit Paraliſis inferiorum partium, vt femorum, Crurum, ac Pedum. Similiter inquit idem Autor. Si fecum inuoluntaria egeſtio ob vertetiarum fracturam ſiue contuſionem fiat. vel Patiens quando appetit, mingere nullo parte poteſt, mortalæ eſt ſignum, & ideo in curatione Medicus laborare non debet. Si verò dictarum pertium motus, & ſenſus non omnino fuerit deperditus aliqua ſpes ſalutis adeſt.

DE CVRATIONE FRACTVRE, & Contuſionis Spinæ Dorsi

IN Spinalis Medullæ, ſiue eiuſdem Membranarum compreſſione, & ſi caſus fere deſperatus ſit, vt ſuperius diximus, tamen, vt Paul. inquit, facto Prognoſtico, Siquidem fieri poteſt, Medicus accedere, & conari debet, facta ſectione, oſſiculum, quod comprimebat auferre; Sin minus Medicamentis Inflammationibus dicatis, & dolorem lenientibus, quorum plunies in ſuperioribus mentionem fecimus, malum lenire debemus, Vel ſuperponatur Medicamentum factum ex aſſatis Ouorum luteis & Olo Rotaceo, Vel applicetur infraſcriptam Cataplaſ. quod egregie dolorem lenit, ac ſedat. ℞. Furfurum Tritici M. ii. Florum chamomoli M. i. Salis vnc. i. M. & omnia coque in paſſo, Sapa vulgo dicta, q. ſuff. & S, Ai Fiat Datapl. Dolore ſedato exiccãtiam & partem roborantia Catapl. applicanda, & ſicuti decet, pars vinciatur.

Si vero Vertebrarum extuberans proceſſus fuerit fractus, inciſo ſuperpoſita cute, fractum oſſiculum extrahendum, & ad mutuum contactum ſutura Vulneris labia adducenda, & ſicuti cruenta Vulnera curandum. Si os ſacrum abruptum fuerit ita ſituandus eſt Aeger, vt Medicus ſiniſtræ manus indice in Anum demiſſo, & deforis applicata dextera omni meliori modo fracta oſſa in propriam ac naturalem ſedem ac figuram componere, ac reducere poſſit. In proprium locum oſſibus reſtitutis, Med. in adſtringentibus & exiccanti puluenbus & oui albumine cõpoſitum ſuperponatur. Et ſi aliquod oſſis fruſtulum abruptum perſentiatur, ſicuti ſuperius diximus, diuiſa ſuperpoſita cute, auferendum, & ſicuti fuit dictum, curandum deinde eſt. Si caudæ os fuerit abruptum, ſiniſtræ Manus pollex, vt Albucaſis loco citato inquit, in Anum immittatur, & cum dextera Manu deforis, quatenus fieri poteſt, oſſa æquentur, & in priſtinam ſedem reponantur, deinde ſupe-

tius

rius dictum adſtringens,& exiccans Medicamentum applicetur, & conueniens, Ligatura fiat, & cubet Aeger in eo ſitu, in quo minorem dolorem perſeſentit.

Si verò Contuſio adſit, infraſcriptum Catapl. ſuperponatur, quod optimum eſt ℞. Radicum Maioris, & Min. Conſolidæ an vnc. 11. Florum Chamæmoli Meliloti an vnc. 1. Croci ſcrup. 1. Farinæ fabarum vnc. 11. farinæ fenugreci vnc. 1. Abſinthij, Cumini an vnc. 5. Primum in Aqua Radices coquantur, deinde adde Abſinthium, & Cuminum, & reliqua, & S. A. fiat Cataplaſma.

Quo ad Victus rationem, & cetera Vniuerſalia, fiat ſicuti in ſuperioribus ſuit dictum.

DE ILIORVM SIVE COxendici oſsis Fractura Cap. 20.

ILIVM, ſiue Coxendici oſſa, illa dicuntur, quę vtrimq; à lateribus ſacri oſſis extant, & cum eo committuntur, quorum vtrumq; tribus ex oſsibus conſtituitur, & per connexum ſiue vnionem in hominibus coaleſcunt, & eorum Primum, elatiorem ſedem, quæ lateri reſpondet, conſtiuens, Os Ilium dicitur, Secundum inferiorem ſedem occupans qua femoris oſſis caput inſeritur, Coxendix appellatur, Anterior pars, Pectinis ſiue Pubis os dicitur, quod eſt tertium; Et huiusmodi oſſa ita & tam grandia à Natura facta fuere, vt femora ipſis articulantur, vtq; Inteſtinis, veſicæ, non etiam in Mulieribus vtero continendis opitularentur.

Fracturarum Differentiæ Huiuſmodi ergo oſſa eaſdem ferè fracturarum differentias ex periri poſſunt, quas Scapulę; Vel enim in extremitatibus, ſiue eius marginibus franguntur, vel per longitudinem abrumpuntur, vel in medio finduntur, ſeu exprimuntur, & ad interiora declinãtur,

Signa. Innoteſcunt verò huiuſmodi fracturæ ex loci dolore, qui tactu ac partis compreſſione augetur, & ſi extremitates ſint fractæ, tactu fractura percipi poteſt, & in eiuſdem lateris Crure punctionis, & pulſus ſenſus repentinus, facta expreſsione ſtupor ab infirmo perſentitur.

Prognoſticum. Huiuſmodi Oſſa, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 98. & Albucaſis lib. 3. cap 11. raro franguntur, & eodem tempore quo Scapularum oſſa conſolidantur, cum hec etiam ſint oſſa ſpongioſa.

DE CVRATIONE FRACTVræ Oſsium Iliorum ſiue Coxendicorum.

QVANDO ergo horum oſsium fractura accidat; Si fractura eſt in extremitatibus, Digitis, vel Manu ita oſſa componenda ac æquanda, donec naturali figuræ aſſimiletur. Si verò per longitudinem frangantur, vel ad interiora declinent, ita ſituetur Patiens, vt ſuper Ventrem iaceat, & Medicus Manibus ſecuri decet, fracta oſſa componat, ac ęquet; Optime compoſitis oſſibus, ea Medicamenta applicanda, quæ dolorem leniendi, & fracta oſſa ſtabiliendi ac confirmandi vim habent, quorum abunde in ſuperioribus mentio fuit facta, & præcipue Profuſiones conueniunt, vtq; fracta oſſa coaptata ſeruentur, illorum cauitates duplicatis Linamentis Roſaceo, & Vino imbibitis replendę, vt faſcia æqualiter ac orbiculariter commode alligari poſſit. Idem etiam faciendum ſi Pubis oſſa ſint fracta, cum nihil peculiare in talium oſſium fractura adſit, & cubet Patiens ſupinus, vel ſuperlatus ſanum, & in quiete maneat, & tandem, vt Paul. inquit, eandem adaptationem, & curationem hec fracta oſſa requirunt, quam Scapularum oſſa, preter quam quod, in abrup tionem incisionem, Fragmentorum exemptionem, ob exteriorem corporum periculum, auerſantur, & in tali caſu, vt pungentia oſſa coaptentur, quatenus fieri poteſt, curare debemus, & ſi continuo pungant, ac Aegrum affligant, ne ex dolore humorum confluxus, & Inflammatio, vel aliquid aliud malum excitetur, vt Albucaſis inquit, ad incisionem, & pungentis oſsis extractionem omni diligentia ueniendũ.

DE

DE HVMERI FRACTVra Cap. 21.

HVMERI os id appellatur, quod inter Cubitum & Humerum interiacet, & ſuperiori eius capite cum oſſe ſcapulæ committitur, inferiori vero Vulnæ, ſiue Cubito, & Radio articulatur, & huiuſmodi os eſt magnum, durum, intus cauum, & medulla repletum. Et in hoc oſſe omnæ fracturarum genus fieri, nam & recte, tranſuerſe & oblique frangi poteſt.

Signa

Cognoſcitur vero tranſuerſa & obliqua fractura, non ſolum ex partis dolore & ex actione leſa, cum cubitus amplius ſuſtineri ac eleuari nequeant, ſed etiam tactu, cum ſi talis pars premattur, oſſium fragor ac ſtrepitus auditur, & inequalitas perſentitur, vtque fere omnes Autores inquiunt, quando Humerus frangitur, vt plurimum ad exteriorem partem declinat, Si vero per rectitudinem huiuſmodi os frangatur, ex dolore, membri craſſitie & inegualitate innoteſcit.

Prognoſticum.

Humeri os, vt Hipp. 2. lib. de Fracturis, Paul. lib. 6. cap. 100. & Celſus lib. 8. cap. 7. inquiunt, quadraginta diebus conferuent.

Nam, vt Hipp. inquit, quo grandis eſt Humeri os, eo longiori tempore Callum glutinatur.

DE HVMERI FRACTI Curatione.

Primus Humerū extendēdi modus.

QVOMODO autem os Humeri fractum extendi & componi debeat, modi ſunt plures, Hipp. loco ſuperius citato modum vnum nos docet, Vult enim hic ſapientiſſimus Senex, vt rotundum lignum cubiti longitudinis vel paulo breuius ab vtroque capite habe nulis alligatum, quæ Trabi, vel alicui ſublimi alligentur, & ſic æqualiter & firmiter lignum ſuſpendatur, ne furſum, vel deorſum ferri poſſit, Deinde Aeger Brachium ſuper dictum Lignum imponat, ideſt, vt tranſuerſum Lignum Alæ ſubiciatur, Tum dictus patiens ſedeat ita ſublimis, vt parum abſit quin ſuſpendatur, tū aliquod aliud paretur, cui Brachium inhereat, puluinari vno, vel pluribus Brahio ſuppoſitis, ita vt ad eam altitudinem perueniat, vt cubitus ad rectum angulum collocetur, vel à miniſtro aliquo ita detineatur. Deinde Cubito valida mollis & lata habena circumdetur, cui magni ponderis aliquid ſuſpendatur, vt Lapis, plumbum, vel quid ſimilæ, quod extendere conuenienter poſſit, aut robuſtus aliquis in inferiorem partem, cubito cum humero ad rectum angulum figurato cogat ac trahat. His factis, Medicus ſtans altero pede ſuper quapiam re ſubli miori collocato, prominentioribus palmatum partibus os fractum componere debet, vtque idem Autor inquit, Hac extendendi ratione, quæ optima eſt, quando conuenienter adhibita fuerit, facile oſſa componuntur, Alij Scalarum gradu dicti ſuſpenſi ligni vtuntur. Debet vero ſedere infirmus in tali actione facienda, ne animo delinquat, & vires ſufficiant, Sublime, ſedilæ eſſe debet, vt ſi paulum attollatur, ſtet, vt Medicus rectus ſtans agere poſſit, & ne patiens præ dolore extentum Brachium ſequi poſſit.

Debet etiam ita ſublimis ſedere, vt parum abſit, quin ſuſpendatur, vt ex ſeſſionis mutatione minimum ledatur, & peracto negocio tutus, vel ab alijs, vel per ſe ipſum in priorem ſedem reſtituatur.

Secundo modo extenſio, vt Gal. in Hipp. Com. inquit, ac etiam Soranus, manibus fieri poteſt, & præcipue in pueris, Reſupinato enim Aegrotante, ne moleſtia aliqua afficiatur, & alligata ac ſuſpenſa ipſius Manu ex Ceruice, ita vt angulosa figura ſeruetur, Alter ex Miniſtris Manibus ambabus humeri ſuperius caput apprehendendo, Alter inferius in diuerſa extendendo. Vbi diſtenſio, quæ manibus fit, imbecillior ſit, quam oportet, Laqueis extenſionem facere poſſumus, quorum alterum ſupra, alterum infra Fracturam Brachio circuligare debemus, eoſque duobus miniſtris, quorum alter ad caput, alter ad pedes Aegrotantis aſſiſtat, vt in diuerſa æqualiter & ſimul extendant, præbere debemus. *Secūdus extendē di modus.*

Et ſi ſummus Humerus fracturam patiatur, Laqueus ſiue habena ſuperior Alæ ſubici debet, & Miniſter à Capite ſtans contineat, & alter in oppoſitum trahat, Si in inferiori parte, ideſt propè Cubiti articulum fractura adſit, tum ipſi, vel Brachiali, quem Carpum vocant,

Laqueus

Laqueus eſt alligandus, vtque diximus, oſſa componenda, & iam prope oſſibus *Notãdũ* compoſitis, diſtenſio, paulatim remittenda. Poſt faſcias inijcere, à Fractura orſus Animaduertendo, vt ſemper in ea figura ligetur membrum, in qua manere debet, ideſt quod cubitus cum Humero rectum angulum conſtituat, ne in mutando ſitu vinculum in vna parte comprimat, in alia laxius ſit, & ſic oſſa peruertantur, Et ſi Fractura in medio Humeri fuerit, ſicuti in cura vniuerſali diximus, Prima Faſcia *Faſciādi regula in Humero fracto.* bis, vel ter ſuper fracturam circumuoluatur, deinde paulatim ſurſum tendat ac deſinat. Deinde ſecunda ſuper fracturam orſa & ſemel inuoluta deorſum tendat, deinde ſurſum circumuoluendo, vna cũ prima deſinat, & conſtrictio, vt diximus, moderata ſit, & triplicati panni, ſplenia etiam dicti, modico cerato inuncti per membri longitudinem ſuperdari ac vinciri debent. vt in cura vniuerſali ſuperius diximus.

Si iuxta ſummum Humerum fuerit Fractura priori faſcia, cum ipſæ Humerus, tum Scapulæ, & pectus comprehendi debet, ſecunda ad cubitum vſq; ducta, atque inde ad ſuperiora reducta, tam humero, quam Scapulis & pectori circumdari, & cum prima terminari debet. Si proxime cubiti articulum fractura accidat, eodem modo pars vincienda, vinculum à fractura incipiendo, & ſurſum tendendo, deinde ad partes alias, vt diximus deueniendo, & cubitus in recti anguli figura ſemper conſeruandus,

Notãdũ Hoc vero animaduertendum, vt loco citato Hipp. inquit, Quod Humerus natura ab exteriori parte gibbus eſt, & peruerti facile ſolet, vbi male curetur. Quin & alia oſſa omnia, quæ naturaliter aliqua parte gibba ſunt, vbi comminuta curantur, facile ab ea peruertuntur. Vbi ergo tale quidpiam timetur, lata faſcia Humerum excipies, & in orbem circa pectus agatur, & quam quieſcere Humerum oporteat, pannus multiplex implicitus inter cubitum & latus ſubijciatur, vel quidpiam huius generis aliud, ne Humerus latus atringat, ſede in medio ſpacium ſit, quò compulſus Faſcia ad pectus adducerte, minimæ deprauetur. Hac enim via os gibbum dirigetur. Eſt autem cauendum etiam, ne nimis in interiorem partem os conuertatur. Commode igitur arctanda lata faſcia pectus & Humerum ſimul excipiens, & melius eſt ſemper ad Thoracẽ Humerum faſcia lata leniter alligare, ne motum de figura recedat, vt Paul. inquit Quo ad Medicamenta, Si pars inflammatione careat, & fractura recens ſit, nudæ parti faſciæ iuxta longitudinis, & trium, vel quatuor digitorum latitudinis in Vino & Oleo Roſaceo vel poſca imbibitæ, & expreſſe dicto modo circumuolutæ ſufficiunt, vel nudæ parti applicetur mollæ Linteum Oui albumine & Oleo Roſaceo vel Myrtino madidum, & faſciȩ dicto modo paratȩ ſuperdentur. Si Inflammatio vrgeat, mollis ſuccida Lana Roſaceo imbibita applicari debet, vel aliquod ex Medicamentis Inflammationibus dicatis ſuperius dictis, & tertio, vel quarto quoq; die ſolui vincula debent, & pars calida Aqua, vel Hydreleo fouenda, deinde iterum eodem pacto, immo arctius pars vincienda,

Et notandum quod ſepius faſciȩ reſoluendȩ, vbi in parte cubiti proxima Humerus ſit fractus, ne ibi Nerui rigeſcant, & inutilæ Brachium efficiant, vt Celsus lib. 8, cap. x inquit, *Notãdũ*

Et ſi aliquod prauum Symptoma ſuperueniat, vt in cura vniuerſali diximus occurrendum, Ferulæ ſeptima, vel nona die eodem modo, ſicuti in vniuerſali cura diximus, circumdandȩ.

Animaduertendo ne Articulorum extremitates tangant, & quæ, ab externa parte applicari debent, longiores ſint, à Lacerto breuiores, & ſubula breuiſſimæ, vt Celſus loco citato inquit. & ſi primis diebus apponantur, vt Recentiores faciunt, laxȩ adſtringi debent, à ſeptima, vel nona die poſtea ex maiori interuallo reſoluenda vincula, & tunc Med. alijs oſſium fracturis conuenientia applicari poſſunt, Et ſi veramur, ne rectȩ oſſa concurrerint, vel quod ſint dimota, interea ſoluere, diligenſq; rurſus deuincire oportet, Supinus iaceat Aeger, manu ſupra Stomachum, ſiue Ventriculum poſita, & Humero ne ſuſpenſus maneat, mollia puluinaria æqualiter ſubijciantur, & cubitus ſemper collo ſuſpẽdatur, vt angularis figura ſeruetur, & ne dormiendo dimoueatur, & ſic quieſcat donec confractum os Callum obduxerit. Victus à

prin-

principio tenuis inſtituatur, poſtea plenior & ad Calli generationem aptus, & ſi fuerit opus ex oppoſito Brachio Venæ ſectio fiat, & purgatio, ſicuti fuit dictum, inſtituantur.

Poſt quadraginta dies ſoluere Humerum oportet, & pauciores faſcias dare, & leuius adſtrictas, ac diutius vti victu magis exquiſito, quam ante, Intueri autem Manus tumorem, & vires, ſapientiſſimus Senex loco ſuperius citato inquit.

DE BRACHII, SIVE CVbiti & Radij Fractura

Cap. 22.

BRACHIVM illa pars appellatur, quæ eſt à Cubito ad Brachialæ, ſiue Carpum dictum. In hac ergo parte duo oſſa ſatis craſſa & medulloſa adſunt, quorum maius, ideſt longius, Vulna ſiue cubitus vocatur, & eſt id quod ſubijcitur & Auriculari digito reſpondet; Minus radius vocatur, & eſt id quod ſuperinſidet, & pollicem ſequitur, & hoc eſt cubito breuius, ſed craſſius. *Fracturæ ſpecies.* In his oſſibus omnes Fracturæ ſpecies fieri poſſunt, & aliquando alterum tantum ex his oſſibus frangitur, aliquando ambo ſimul, & fractura, vel fit in dictorum oſſium medio, vel in parte, qua Brachij flexum ſpectat, vel iuxta Brachialæ.

Signa Innoteſcunt vero horum oſsium Fracturæ ex eiſdem aliorum fractorum oſsiū ſignis, vt ex dolore, inæqualitate, ſtrepitu qui perſentitur ad partis tactum & motū, actione leſa, & alijs ſuperius dictis.

Prognoſticum. Oſsium Brachij cum non vtrumq; fractum eſt, inquit Hipp. 1. lib. de fracturis, & Autores omnes, facilior curatio eſt, Et ſi quod ſuperius eſt, tantum frangatur, quamuis plenius ſit, facillimmam curatio nem admittit, cauſa eſt, tum quia minori extenſione eget, tum quia integrum, quod ſubiectum eſt, & fundamenti vicem præſtat, cum etiam quia facilius reconditu m præter quam in vicinia Manus, Superius enim os carne plurimum contegitur. Si vero inferius os frangatur, aſperior eſt caſus, & difficilius curatur, tum quia minus carnoſum eſt, & ideo ægre conditur, ac etiam quia ſubſtentaculo caret, in quo ſub ſideat. Omnium vero peſsima eſt Brachij Fractura ſi vtraque oſſa ſimul ſint fracta, non ſolum, quia nullum ſubſtentaculum oſſa habent, ſed quia circumſitæ partes magis leduntur, & pro eorum com poſitione valentiori extenſione eſt opus, cum Nerui ac Muſculi, quando vtrumq; os eſt fractum, magis erga ſuum principiū contrahantur, cum non habeant à quo extenſi ſeruentur. Hec vero oſſa maxima ex parte triginta dierum ſpacio ferruminantur, vt omnes Autores inquiunt.

DE BRACHII FRACTVRAE Curatione.

IN Fracturæ Brachij Curatione, imprimis conſiderandum eſt an alterum tantum os ſit fractum, an vtrumq; ſit cōminutum.

Si alterum tantum ſit fractum, ea in parte valentius extendendum eſt, Si ambo oſſa ſint fracta æquali modo extenſio eſt facienda, & hec actio fieri debet inflexa manu ad angulum rectum, ſic vt pollex omnium digitorum altiſsimus, contra minimus digitus omnium infimus habeatur, vt Paul. lib. 6. cap. 101. inquit, *Brachij extenſio quomodo facienda.* Extenſio ergo, ſi tantum alterum os ſit fractum, vel ambo ſint comminuta, Manibus à duobus miniſtris in diuerſa extendentibus fieri poteſt, Et ſi valentiori extenſione ſit opus, vtriſque prętertim oſsibus fractis, & in valde carnoſo. Habenis extenſio facienda, alligando vnam ſupra fracturam, alteram vero infra, ſiue Brachiali. Commoda facta extenſione, Medicus admotis prominentioribus Palmarum partibus, fracta oſſa dirigat, & ſi oſsium eminentiæ adfuerint, in priſtinam ſedem illas reſtituat, & interim extenſio paulatim remittatur. Oſsibus optime coaptatis ea Medicamenta applicanda, quæ pluries in primis Fracturæ diebus conuenire diximus. Poſt hec deligari Brachiū debet, paulum pollice ad pectus inclinato, cum hic maxime Brachij naturalis habitus ſit, & deligatio madidis faſcijs, vt in ſuperiori curatione diximus, facienda. *Faſciandi modus.* Ideſt primæ faſciæ caput ter ſuper fracturam circumuoluendo, deinde ſurſum feratur, & ibi deſinat; Secundæ Faſciæ caput ſimiliter ſuper fracturam inijciatur, & ſemel eam circumeat, tum deorſum demittatur, & lenius adſtringatur, & ex maiori interuallo circumuoluatur, deinde ſurſum tendat, & quo prior deſinit, perueniat, vtque in cura vniuerſali

diximus

diximus, à contraria parte faſciæ attrahendæ, in quam Membrum conuertitur, & ſi ad neutram partem incliner, aduerſæ inter eſſe faſciæ circumdentur. Supra duas primas faſcias triplicati Panni modico Cerato inuncti per Membri longitudinẽ dẽtur, deinde duabus faſcijs inter ſe aduerſis ſicuti fuit dictũ aligentur, & vbi Membri inæqualitas adſit, in Membri extremis eſſe ſolet, paulatim Pannis ſiue faſciis in orbem datis Membrum ęqualæ reddatur, & laxe circa primam Palmæ partem faſciæ vincentur, in alijs verò partibus ſic, vt inſideant, & oſsis extrema immobilia tueantur, non tamen vehementer adſtringant, vtq; de vinculi adſtrictione interogatus Patiens, r̃eſpondeat, ſe premi quidem, ſed leuiter, idq; præſertim, qua fractura eſt, & eadem die ac nocte, quo deligatus fuerit, ipſæ ſibi videatur non leuius, ſed valentius adſtringi. Poſtridie verò mollis ac paruus tumor in Manu appareat, & labente iam die, minus adſtrictas faſcias ſentiat ſed tertia die pene reſolutas, cum hec omnia Vinculi moderate, & iuſte adſtricti ſigna ſint, vt Hipp. primo lib. de fracturis inquit, Et ſuper Cubiti iuncturam Defenſiuum Medicamentum, vt humorum ad affectam partem defluxum prohibeat, ſaltem primis diebus, ideſt vſq; ad ſeptimum, apponendum. Commode alligato Brachio, ne oſſa peruertantur, & propria ſede dimoueantur, molli, & lata Mitella, quæ totum Brachium cum prima palmę perte æqualiter ſuſtineat, ac amplectatur, neq; vllam eius partem relinquat, quam commode non fulciat, Collo ſuſpendum; cura habita ne Manus inferior iunctura Cubiti collocetur. ſed paulo ſuperior, ne ſanguis ad imum fluat, ſed retineatur. Die tertia, vel quarta ab adhibito vinculo, ſoluere Membrum oportet, & calida Aqua perfundere, & ruſus paulo arctius deuincire, Septima die ruſus ſoluere Vincula eſt opus, & calida Aqua perfundere, & niſi oſſa recte fuerint commiſſa, tunc dirigenda ac optime coaptanda, cum tunc temporis Membrum gracilius ac tenuuius ſit, & perrupta oſſa facilius tractari, extendi, ac componi poſsint. Poſtea iterum, ſicuti ſuperius fuit dictum aliquod Medicamentum fractis oſsibus dicatum applicandum, & duabus primis faſcijs fractum Membrum allgandum, & paulo arctius vinciendum, niſi rumor, qui in Manu eſt, maiorem afferat dolorem, & ſuper dictas faſcias ferulæ, vt in cura vniuerſali fuit dictum, applicandæ, ſuperq; faſciæ inter ſe aduerſæ alligandæ admodum laxe, ſic, vt circundate ferulas contineant, nec quidquam Brachiũ adſtringant, deinde ſicuti diximus, Collo Brachium æqualiter ſuſpendatur, & tertio quoq; die, ſi fasciæ laxiores fiant, ferulæ magis arctandæ, potiſſimum qua fractura eſt, alibi pro ratione, Et niſi aliquod prauum Symptoma accidat, vſq; ad viginti dies pars non ſoluenda. Si verò hoc interim, aliquod p̃rauum Symptoma accidat, vel aliqua oſsis non recte commiſsi, vel diſtorti ſuſpicio adſit, ſtatim ſoluere oportet, & Symptomati, vt in cura vniuerſali diximus, occur̃rere, & ſi oſſa non recte fuerint commiſſa, vel ſi propria ſede fuerint dimota, ruſus bene aptanda ac componenda, & iterum pars alliganda. post diem vigeſimum, faſcijs ſolutis, & Membro calida Aqua perfuſo, aliquod Ceratum fracturis accommodatum ac cõueniens applicandum, ſicuti eſt Oxicrocium in Hyemo, & Diapalma in Aeſtate, vel quid ſimilæ, & r̃urſus falcijs lenius quam antea adſtrictis, & paucioribus alligandum, & tertia vel quarta quaq; die membrum ſoluendum, calida Aqua perfundendum, & iterum laxioribus, & paucioribus faſcijs alligandum, Supinus cubet Aeger, & ſaltem vſq; ad decimam diem quieſcat, Deinde Brachio optime collo ſuſpenſo inambulare poteſt. Quo ad Victus rationem, Venæ ſectionem. purgationem, & reliqua Vniuerſalia, ſicuti in ſuperioribus fuit dictum, medicus, & Aegrotans ſegerat,

Quando Brachium ſituandum

DE FRACTVRA OSSIVM Manus Cap. 23.

MAnus in tres partes diuidi poteſt in Brachialę, in Poſtbrachialę & in Digitos, Brachialę, Carpum etiam dictum, ea oſſa appellamus, ſuper quæ Manus agitur, quibus, vt ſuperius diximus, Cubitus & Radius committitur, hec enim pars octo oſſibus conſtat, extra duris, & intus ſpongioſis, & medulla carentibus & cum paruis Lapillis ſimilitudinem habentibus. Quod Brachiali

ad

ad primos vſque digitorum articulos ſpacij intereſt. Poſt brachiale, ſiue pecten, ſiue Palma Manus vocatur, & hec pars quatuor oſſibus conſtat, quæ ſunt magna ex parte rotunda, caua, & medulla intus referta, & vtrimque apendicem habent. Digiti quindicim oſſa habent, cum vnuſquiſque digitus tribus oſſibus conſtituatur, trium articulorum interuentu connexis, & talia digitorum oſſa ſunt dura, & in extremitatibus ſpongioſa, in medio caua & medulla repleta.

Prognoſticum. Pectinis ſiue Palmę manus oſſa, & digitorum internodiorum oſſa colliſionem quidem, vt plurimum, raro vero fracturam experiuntur, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 102. & Albucaſis lib. 3. cap. 14. & alij etiam Autores, & Pectinis oſſa, quando franguntur, vt plurimum vel ad exteriora, vel ad interiora inclinant. Omnia vero hec oſſa, vt Hipp. 2. de Fracturis inquit, viginti diebus perfecte ad ſanitatem perducuntur.

Signa non ponemus, cum ſtatim tactu talia oſſa fracta perſentiantur, cum hę partes excarnes ſint.

DE MANVS FRACTVRAE Curatione

QVANDO ergo aliquod digitorum os frangitur, vel aliud quidpiam ex ijs oſſibus, quibus palma manus conſtituitur, patiens altiori ſedula collocandus, & coram eo ſcannulum, vel alia ſedes ſecundum æqualitatem ſituetur, ſupra quam extenſa Manus ponatur. Dein de miniſter fracta oſſa iuſte extendat, & Medicus duobus digitis præcipue, pollice nimirum & indice vtriuſque manus fracta oſſa pertractet, æquet, atque optime componat. Deinde conuenienti Faſcia pars alligari debet. Cum loco ſuperius citato ſcriptum reliquerit Paulus, Eo potiſſimum tempore faſciam adhibere cō uenit, quo vrget Inflammatio. Nam propter raritatem facile in his oſſibus Callus ſuperincreſcit. Applicato prius conuenienti Med. vt in ſuperioribus diximus, & ſi inflammatio adſit, Inflammationibus dicatum Medicamentum apponatur. Et ſi fracta oſſa ad interiora, ideſt ad manus Volam inclinent, tunc ex mollibus Linteis, vel aliqua re ſimili Spherula iuxtæ magnitudinis fiat, quæ conuenienti Medicamento illiniatur, & ſuper eam manus leuiter coarctetur, & deſuper etiam conuenienti Medicamento appoſito tali pacto manus alligetur, vt Albucaſis inquit. Et ſi ad exteriora fracta oſſa tendant, appoſito vtrimque Medicamento vna cum ferulis ex Corio, vel aliqua alia molli materia paratis, aperta Manus recta alliganda.

Si interdum autem digitus ſimpliciter fracturam patiatur, ſi ſit id, quod pollex dicitur, poſt conuenientem deligaturam ad imam Volam, vt quieſcat, ſcire & apte deuinciendus eſt. Si vero Index ſiue Auricularis fragantur, cum ſibi proximo alligandus eſt; Et ſi quiſpiam ex medijs fuerit fractus, cum ijs qui vtriumque exiſtunt, vel omnes ſimul vinciendi ac colligandi ſunt, cum ita melius inquiete ſeruentur, & integri Digiti vice ferularum eis deſeruiunt, & ſicuti in Brachij fractura ſuperius diximus, manus vna cum Brachio collo ęqualiter ſuſpenſa teneatur, vſquequo fracta oſſa conſolidentur; Et tertio, vel quarto quoq; die vincula ſoluenda, & pars multa Aqua calida fouenda ac perfundenda, cum dixerit loco citato Hipp. In omnibus autem quæ iuxta Articulos ſunt affectibus, liberaliter calida Aqua perfundenda, eſt, deinde Medicamenta applicanda, & ruſus pars deliganda.

DE FEMORIS FRACTVRA Cap. 24.

FEMORIS os omnium humani corporis longiſſimum eſt, craſſum, & valde durum, intus eſt cauum, & medulla repletum, ab vtraq; parte apendicē habet, & ſuperior apendix, quæ rotunda eſt, in magnum coxendici oſſis acetabulum reponitur. Inferior apendix fere in duo capita diremptà oſſi maiori cruris, Tibia dicto, adnectitur, & dictum femoris os inter apendices totum fere teres eſt, & non recto ductu procedit, ſed ab exteriori parte & à priori eſt aliquantiſper gibbum.

Fracturarum ſpecies In Femore omnæ Fracturarum genus fieri poteſt, ſicuti in alijs oſſibus diximus & frangi poteſt, vel in medio, vel in locis extremitatibus proximis.

Signa Cognoſcitur vero oblique, vel tranſuerſe fractum femur, non ſolum ex actio

 ne leſa,

teriorem partem compellantur, neque in exteriorem, vt Hipp. 3. de Articulis inquit, pauci admodum febricitant. Sed neq; multi ſanguinem ſpuerunt, nec multis item contractum eſt pus in Thorace, aut Linamentis opus fuit, aut vitiatum os eſt.

Coſtæ depreſſio ſimiliter tactu dignoſcitur, ſpirandique difficultatem efficit, præſertim quando eſt magna, & ad tuſſiendum ſepe irritamentum præbet, vel ſiccam tuſſim excitat.

PROGNOSTICA Signa.

VBI Coſta abrũpitur ſi Fractura ſimplex & ſola ſit, ideſt abſque circumſitarum partium leſione, & ſi caſus aſperior videatur, quam vbi atteritur, tamen celerrime & ſine periculo curatur, Et Coſtę fractæ viginti diebus conſolidãtur, & cito in his omnibus Callus increſcit, vt loco citato inquit Hipp.

Vbi vero Caro circa Coſtas atteritur, qui ſic affecti ſunt, in maximo vitæ periculo euoluuntur, & ſi euadant, tardius dolore liberantur, quam quibus perfracta eſt Coſta. Atque in huiuſmodi caſu dolor ſeu locum repitit, & exquiſita curatione egent, inquit Hipp. 3. lib. de Articulis, & Gal. in eius Com. Deinde ſubiungit, Si Contuſio; ſiue Attritio, quæ circa coſtas fit, negligatur, & ſi in id malum deterius non incidat, carnem tamen magis mucoſam habet in loco attrito, quam prius, & vbi talis relinquitur, nec curatione ad bonum habitum reſtituitur, res peior eſt, ſi mucoſa circa os ipſum relinquãtur, quam caro non amplius ſimiliter os attingat, & ipſum os morbis oportunius redditur, ob eiuſmodi autem cauſas oſſa multis vitiantur, quia malum diutius extrahitur.

Vbi vero in Fractura Coſtæ oſſa in partem interiorem compelluntur, & Membranam pungunt, vel vulnerant, maximum vitæ periculum adeſt, & ſi euadant ad quadrageſimum diem curatio producitur. In Attritione ſimiliter ſiã principio ſanguinem expuant, habenda cura & alligandum vſq; ad quadraginta dies inquit Hipp. Si ſanguinem non expuant, fere viginti abunde ſunt. Conijcere autẽ tempus ex vi caſus oportet.

DE COSTARVM FRActarum Curatione.

SI Coſta tota fracta non ſit, vel ſi ſit tota fracta, tamen proprio loco non ſit mota, & circumſitarum partium cõtuſio, non adſit, nec febris, nec ſanguinis ſputus, nec ingens dolor, Med. Inflammationibus dicata mollibus Linteis, vel ſubtilibus & bene pexis ſtuppis, primis diebus ſuperponenda, ſicuti ſunt Oleum Roſaceum, vel Myrtinum cum Oui albumine, vel cum Vino mixtum, quibus etiam addi poteſt puluis Mannæ Thutis, vel ipſius Thutis, vel volatilis farina, & his ſimilia, Deinde faſcia duobus capitibus agglomerata pars alliganda, Faſcię mediũ ſuper affectam partem dando. & duo capita vtrimque circumdanda, & leniter adſtringenda, ne in alteruttam partem cutem & carnem trahant, vt Celſus lib. 8. cap. 9. inquit, Et loco ſuperius citato Hipp. in propoſitis caſibus inquit. Ab exteriori parte vincire quouiſmodo ſatis eſt tantum cerato & pannis, faſcijſque leniter adſtrictis debemus æqualæ vinculum reddere, aut etiam lenæ aliquid ſuperinijcere. Quo ad victus rationem, inquit eodem loco Hipp.

Vbi continens febris non Inuadat, deterior eſt inedia, quam cibus, & dolorem & febrem, & Tuſſim magis concitat, venter enim modice repletus coſtas dirigit, quas inedia ſuſpendit, & vbi ſuſpenduntur, dolorem inferunt. Cibis ergo vberioribus vti debemus, vt corpus quàm pleniſſimum fiat, niſi continens febris adſit Si vero febris continens hominem occupat, inedia conuenit, cum magis tunc patiens ledatur à cibo, quam à coſtis non fulcitis, vt Gal: in com. inquit, Ob eandẽ etiam cauſam Ventricoſi, ſi coſtæ fracturam experiantur, minus dolent, quam graciles. cum hi coſtas ſine fulcro ſuſpenſas ſentiant, vt idem Gal. inquit. Per totum curationis tempus ſimiliter vitandus clamor, Sermo, Tumultus, Ira, vehemẽtior corporis motus, Veneris vſus, Fumus

pul-

puluis, & quicquid vel Tuſſim, vel ſternutamentum mouere poteſt, neque ſpiritum quidem magnopere continere expedit. Si ad extra vero coſtæ fracta oſſa inclinent, manus compreſſione oſſa in propriam ſedem reducenda, ac æquanda & ſi ad aliquam partem declinent, digitis componere licet, præter eam, quæ interius ſpectauerit, cum nulla intendendi detur facultas, vt Paul. lib. 6. cap. 79. inquit. Compoſitis ac bene æquatis oſſibus ſuperius dicta Med- applicanda, dictoq; modo pars vincienda.

Quando vero fractarum coſtarum oſſa interius ſpectant, Soranus inquit, Lanis Oleo calido imbibitis partes operiantur, deinde intercoſtale Linteis implicitis impleatur, vt plana per orbicularem circum ductum, veluti in pectore fiat falciatio, & omnia poſtea agenda ac inſtituenda, perinde atque in pleuritidis curatione.

Non debemus autem flatulentis cibis Aegrum nutrire, vt aliqui faciunt, vt ex cutis extenſione ac inflatione fracta coſta intus vergens, foras propellatur, cum nihil commune habeat Thorax cum viſceribus nutricatorijs, vt Paul. inquit. Neque Cucurbitula ſuper Fracturam applicanda, vt alij faciunt, quoniam corpora ex contractione humorum collecta fractum os magis interius propellunt, vt idē inquit. Si vero non ſolum oſſa fracta ad intra inclinent, ſed etiam ſuperius dicta praua Symptomata adſint, vt dolor punctorius, ingens Febris, Inflammatio, Reſpirationis difficultas, Tuſſis, ſanguinis ſputus, & his ſimilia, ſi vires patiantur, quamprimum à Brachio eiuſdem lateris vena ſecanda, & quantitas ſit ſecundum vires, Et niſi Venæ ſectio fieri poſſit. Alus Medicamentis minime acribus ſoluenda ac euacuanda, & tenui victus ratione diutius, ideſt ſaltem decem dierum ſpacio, vti debemus, & ſuper affectam partem mollis ſuccida Lana Medicamentis Inflāmationibus dicatis imbibita & expreſſa applicanda, & ſicuti ſuperius fuit dictum pars laxe vincienda, & omnia ſuperius dicta multo magis vitanda, adeo, vt ne ſpiritus quidem ſepius mouendus ſit, vt C. Celſus loco citato inquit. Et ſi Tuſſis Aegrum affligat, Electuario de Farfara, de Pſillio, Seminis Lini, & his ſimilibus tuſſim ſedantibus Medicamentis lambendo ſumptis, Tuſſis ſedanda, vel minuenda.

Si ingentiſsimi dolores Aegrum torqueant, Catapl. ex Farina Lolij, vel Hordei, cum Oleo Roſaceo, vel Myrtino, Vino, vel paſſo, Caricis pinguibus S. A. compoſita applicanda, vel Lintea in Medicamentis Anodinis ſuperius dictis imbibita, & expreſſa ſuperponenda, & quotidie renouanda, Et ſi neceſſitas nos cogat, inquit Paul. & Auic. etiam, Ex nimia membranæ coſtas ſuccingentis punctura.

Diuidenda in eo loco cutis eſt, fractæq; coſtæ pars dirigenda. Deinde ſubiecta cuſtode Tunicæ lamina, ne ea feriatur, coſtam accurate excindere, pungentiaque fragmenta educere expedit. Poſt hec, ſi Inflammatio deſit, coniungere, & cruentorum Vulnerum modo curare competit Si Inflammatio adſit, Linamentis Oleo madentibus pars contegenda, & alimenta & Medicamenta, quæ Inflammationē arcent, inſtituenda, decumbatq; Aeger modo, quo leuius perferat.

Si ad ſuppurationem tendat, curandū vt materia reſoluatur, & euacuetur, apponendo Catapl. factum ex farina Lolij, vel Hordei, vel Fabarum, cum Caricis pinguibus, Oleo Roſaceo Amigdalarum dul. Liliorum, & his ſimilibus, veluti eſt infraſcriptum.

℞. Florum Chamæmoli, Meliloti, Sambuci an P. 11. Parietariæ M. 1 Farinæ Fabarum, Hordei an vnc. v. Olei, Chamemolini, Amigd. dul. an vnc. 11. Roſacei vnc. 1. Adipis Gallinæ vnc. 5. & S. A. fiat Catapl.

Niſi per ſupraſcripta Medicamenta, vel his ſimilia diſcuti poterit, vt C. Celſus inquit, omnis mora vitanda erit, ne os infra vitietur. Sed qua parte maxime tumet, demittendum erit candens ferramentum, donec ad pus perueniat, idque effundendum.

Si nuſquam pus appareat ac perſentiatur, vbi maxime pus ſubit, ſic intelligimus, Creta Cimolia totus locus illiniendus, vtque ſiccetur, permittere debemus & quo loco humor in ea maxime perſeuerauerit, vbi pus continetur, & ibi vſtio facienda. *Quomodo contēti Puris in Cognitionem deuenire poſſimus*

Si latius aliquid abſcedat, duobus aut tribus locis ignito ferro erit perforandum & Linamentum ſiue Penicillum conue-

nienti Medicamento illinitum, & filo alligatum, vt facile educi poſſit, demittendum, vtq; cete a aduſta, quouſque Vlcus purum fuerit, curandum. Puro exiſtente Vlcere, Sarcoticis Vlcus nutriendum. Aequali Vlcere reddito, Epulotica applicanda, & interim optimis cibis corpus reficiendum.

Fractura Differentia

DE CVRATIONE COLliſionis, ſiue Coſtæ Attritionis.

Signa

IN Carne circa Coſtas detrita, exquiſita ſimiliter curato conuenit, cum in tali caſu omnia proua Symptomata ſuperius enarrata accidere poſſint, & ideo ſaltem decem dierum ſpacio extenuans victus raro competit, deinde paulatim corpus reficiendum, Silentium ſimiliter corporis maxima quies, & à Venere abſtinentia conuenit, Vitanda etiam fauces exaſperantia, ac tuſſim mouentia, ſicuti ſunt pinguia, acuta, & acria, & hoc faciendum quoniam affectæ partes maxima egent quiete. Ad hoc etiam inquit 3. de Articulis Hipp. Venam ſecare in cubito conuenit, ideſt eiuſdem lateris, vt Inflammatio deuitetur, & Aluum aliquo leui Med. mollir, quod detractionem citet, induceretq; ſuper ſedem attritam pannos non multiplices, ſed complures, & multo lanores, quam ſit locus attritus, cerati munctione adhibita, ideſt ex liquido cerato, q. od fit ex Cera & Oleo Roſaceo vel alio ſimili ad Inflammationem ſedandam, & dolorem leniendum Med. Linteiſque latis, ac faſcijs ita latis & mollibus alligare, modiceq; adſtringere, ita, vt qui deligatus eſt, dicat ſentire ſe vinculũ non valde adſtrictum, neque item laxũ. Inde autem ordiri debet, vbi locus eſt attritus, ibique maxime inſidere. Injicien dum vero vinculum medium, vt ſuperius etiam nos diximus, & in vtramque partem attrahendum, ne cutis circa Coſtas in alteram partem inclinet, ſed ſine inclinatione, ſeruetur. Deligandum autem vt ſingulis diebus, vel tertio quoque die, Et dum Aeger inedia vtitur, arctius alligandus eſt, vbi pleniori victu, laxius, Deinde reſoluentia Med. vel in Cataplaſmatis, vel cerati formam applicanda, donec ſiccetur, & diſcutiatur ſanguis in attrito loco ſuffuſus, & caro integra ibi augea-

Prognoſticum

tur, & huiuſmodi ſunt, Oleum Chamæmolinum, Amigdalarum dul. & Amararum, Liliorum alborum, Anethinum, Farina Fabarum, Hordei, Erui, Lolij Sem. Lini, Fenugreci, Puluis Florum chamemoli, Melilotum; & huic ſimilia.

Quibus verò vel ob Medici vel Infirmi negligentiam morbus inueteratus fuerit, & pars continuo dolore afficiatur, & Caro mucoſa adeſt, qui mucoſus humor, vbi Oſſa Cartilagines & Membranæ leduntur, ſæpe in carnem, ob conſortium contrahitur, vel ob mucoſum, & pituitoſum humorem deſluentem. Cum ergo huiuſmodi ſuccus mucoſus, & glutinoſus profuſionibus Cataphaſmatibus, & alijs reſoluentibus Med. diſſipari, excerni, ac euacuari non poſit; Ideo Hipp. inquit. His ferramentum cadens optima Medicina eſt, quod ſi cero ipſa mucoſa ſit, adurere conuenit vſque ad os, ea obſeruatione, ne hoc calefiat. Vbi inter Coſtas hoc fuerit neque ſic in ſummo conuenit adurere. Cauendum tamen eſt ne cadens Ferramentum penetret vſque ad partem interiorem; Vbi ſedes iuxta os attrita eſſe videatur; Sed recens caſus ſit, neque os ad hec vitiatum fuerit, vel ſi vitiatum ſit, vitium eſt exiguum, ita curare conuenit, ſicut dictum eſt, ne mucoſus humor intus coeat, & poſtea cutis contra molleſcat. Sin oblongum ſit, quod in oſſe atolitur pluribus in locis adurere expidit.

DE FRACTVRA ET CONtuſione Spinæ Dorſi Cap. 19.

DORSI Spina eſt Vertebrarum omnium contextus, & ſicuti quædã corporis Carina, quę, vt plurimum triginta quatuor eſſibus conſtat, quę à Grecis ſpondilie, à Latinis Vertebrę appellantur, inter quæ Cartilegineum ligamentũ interiacet, & per Arthrodiam Diathroſis ſpeciem inter ſe articulantur, & omne Vertebræ peruiæ & perforatæ ſunt, præter extremas, quæ ſunt caudæ, & per dictarum Vertebrarum cauitatem ſpinalis medulla, à Cerebro ad inferiores partes, deſcendit, & quanto ſuperiores Vertebrę foraminis latitudiae inferiores ſuperant, tanto inferiores oſſis craſſitie ſuperiores excedunt.

Fracturæ ſpecies.

Signa

Diuidi vero poteſt ſpina in quinque partes,

partes in collum ſiue Ceruicem, in Dorſum, Lumbos, Os ſacrum, & in caudam. Ceruix ſiue collum ex ſeptem vertebris conſtat, & eſt id, quod ab occipitis extremo ad Humeros intereſt, Ceruicis vertebris Thoracis ſiue Dorſi vertebræ adnectuntur, quæ duodicim sont. His vero Lumborum Vertebræ, quæ quinque sunt numero committuntur, & Lumborum Vertebris oſſis ſacri Vertebræ, quæ ſex numero ſpnt coniunguntur, & his Coccygis, ſiue Caudæ, oſſa in inferiori parte adnectuntur, & hę quatuor caudæ vertebrę vt diximus, peruiæ & cauæ non ſunt, nec medullam continent, ſed ſunt ſpongioſæ & in pueris potius Cartilaginis, quam oſſis naturam ſapere videntur, immo poſtrema potius cartilaginea, quam oſſea, à natura fuit facta, ne Recto Inteſtino proxime aſſidenti officeret. Vertebrarum noduli, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 99. ac etiam Auic. Contuſionem aliquando & interdum fracturam experiuntur, licet raro præcipue in eius rotunditate, in alijs veso partibus ſepius fractura fieri puteſt.

Signa

Et quando in Dorſi Spina Fractura accidit, locus concauus fit, & ibi etiam punctiones perſentiuntur, quam neceſſe ſit ea fragmenta ſpinuſa eſſe, vt Celſus lib. 8. cap. 9. inquit, & patiens in interiorem partem ſubinde nititur. Si quis Vertebrarum proceſſus, ideſt illorum, qui extuberationem efficiunt, frangantur, digitis tentantibus innoteſcit, cum huc & illuc moueri perſentiatur, propriumque ſitum non ſeruet.

Prognoſticum

Spinalis Medullæ igitur Membranulis compreſſis, vel ipſa etiam Medulla, Nerui per conſenſum afficiuntur, & pernix obitus ſubſequitur, præcipue ſi iuxte ceruicis vertebras acciderit fractio. Quare Medici officium eſt, periculum prędicere, vt Paulus ſ loco citato inquit, & Albucaſis lib. 3. cap. x. dixit. Si contuſio vel fractura in parte ſuperiori fuerit, ideſt in colli vertebris, Brachiorum ac Manuum Paraliſis ſequitur, ideſt omnimoda ſenſus, & motus deperditio. Si autem in parte inferiori, fit Paraliſis inferiorum partium, vt femorum, Crurum, ac Pedum. Similiter inquit idem Autor. Si fecum inuoluntaria egeſtio ob vertetrarum fracturam ſiue contuſionem fiat. vel Patiens quando appetit, mingere nullo parte poteſt, mortalæ eſt ſignum, & ideo in curatione Medicus laborare non debet. Si verò dictarum pertium motus, & ſenſus non omnino fuerit deperditus aliqua ſpes ſaluris adeſt.

DE CVRATIONE FRACTVre, & Contusionis Spinæ Dorsi

IN Spinalis Medullæ, ſiue eiusdem Membranarnm compreſſione, & ſi caſus fere deſperatus ſit, vt ſuperius diximus, tamen, vt Paul. inquit, facto Prognoſtico, Siquidem fieri poteſt, Medicus accedere, & conari debet, facta ſectione, oſſiculum, quod comprimebat auferre; Sin minus Medicamentis Inflammationibus dicatis, & dolorem lenientibus, quorum plurimis in ſuperioribus mentionem fecimus, malum lenire debemus, Vel ſuperponatur Medicamentum factum ex aſſatis Ouorum luteis & Olo Roſaceo, Vel applicetur infraſcriptam Cataplasma, quod egregie dolorem lenit, ac ſedat. ℞. Furfurum Tritici M. 1 ſ. Florum chamemoli M. 1. Salis vnc. 1. M. & omnia coque in paſſo, Sapa vulgo dicta, q. ſuff. & S. A. Fiat Catapl. Dolore ſedato exiccantiam & partem roborantia Catapl. applicanda, & ſicuti decet, pars vinciatur.

Si vero Vertebrarum extuberans proceſſus fuerit fractus, inciſo ſuperpoſita cute, fractum oſſiculum extrahendum, & ad mutuum contactum ſutura Vulneris labia adducenda, & ſicuti cruenta Vulnera curandum. Si os ſacrum abruptum fuerit ita ſituandus eſt Aeger, vt Medicus ſiniſtræ manus indice in Anum demiſſo, & deforis applicata dextera omni meliori modo fracta oſſa in propriam ac naturalem ſedem ac figuram componere, ac reducere poſſit. In proprium locum oſſibus reſtitutis, Med. in adſtringentibus & exiccanti pulueribus & oui albumine cõpoſitum ſuperponatur. Et ſi aliquod oſſis fruſtulum abruptum perſentiatur, ſicuti ſuperius diximus, diuiſa ſuperpoſita cute, auferendum, & ſicuti fuit dictum, curandum deinde eſt. Si caudæ os fuerit abruptum, ſiniſtræ Manus pollex, vt Albucaſis loco citato inquit, in Anum immittatur, & cum dextera Manu deforis, quatenus fieri poteſt, oſſa æquentur, & in priſtinam ſedem reponantur, deinde ſupe-

rius

rius dictum adſtringens, & exiccans Medicamentum applicetur, & conueniens, Ligatura fiat, & cubet Aeger in eo ſitu, in quo minorem dolorem perſentiet.

Si verò Contuſio adſit, infraſcriptum Catapl. ſuperponatur, quod optimum eſt ℞. Radicum Maioris, & Min. Conſolidæ an vnc. iij. Florum Chamemoli Meliloti an vnc. j. Croci ſcrup. j. Farinæ fabarum vnc. ij. farinæ fenugreci vnc. j. Abſinthij, Cumini an vnc. ß. Primum in Aqua Radices coquantur, deinde adde Abſinthium, & Cuminum, & reliqua, & S. A. fiat Cataplaſma.

Quo ad Victus rationem, & cetera Vniuerſalia, fiat ſicuti in ſuperioribus fuit dictum.

DE ILIORVM SIVE COxendici oſsis Fractura Cap. 20.

ILIVM, ſiue Coxendici oſſa, illa dicuntur, quę vtrimq; à lateribus ſacri oſſis extant, & cum eo committuntur, quorum vtrumq; tribus ex oſsibus conſtituitur, & per connexum ſiue vnionem in hominibus coaleſcunt, & eorum Primum, elatiorem ſedem, quæ lateri reſpondet, conſtiuens, Os Ilium dicitur, Secundum inferiorem ſedem occupans quia femoris oſſis caput inſeritur, Coxendix appellatur, Anterior pars, Pectinis ſiue Pubis os dicitur, quod eſt tertium; Et huiusmodi oſſa ita & tam grandia à Natura facta fuere, vt femora ipſis articulantur, vtq; Inteſtinis, veſsicæ, non etiam in Mulieribus vtero continendis opitularentur.

Fracturarum Differentiæ Huiuſmodi ergo oſſa eaſdem ferè fracturarum differentias ex periti poſſunt, quas Scapulę; Vel enim in extremitatibus, ſiue eius marginibus franguntur, vel per longitudinem abrumpuntur, vel in medio finduntur, ſeu exprimuntur, & ad interiora declinātur.

Signa. Innoteſcunt verò huiuſmodi fracturæ ex loci dolore, qui tactu ac partis compreſſione augetur, & ſi extremitates ſint fractæ, tactu fractura percipi poteſt, & in eiuſdem lateris Crure punctionis, & pulſus ſenſus repentinus, facta expreſsione ſtupor ab infirmo perſentitur.

Prognoſticum. Huiusmodi Oſſa, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 98. & Albucaſis lib. 3. cap 11. raro franguntur, & eodem tempore quo Scapularum oſſa conſolidantur, cum hec etiam ſint oſſa ſpongioſa.

DE CVRATIONE FRACTVræ Oſsium Iliorum ſiue Coxendicorum.

QVANDO ergo horum oſsium fractura accidat; Si fractura eſt in extremitatibus, Digitis, vel Manu ita oſſa componenda ac æquanda, donec naturali figuræ aſſimilitetur. Si verò per longitudinem frangantur, vel ad interiora declinent, ita ſituetur Patiens, vt ſuper Ventrem iaceat, & Medicus Manibus ſicuti decet, fracta oſſa componat, ac ęquet; Optime compoſitis oſſibus, ea Medicamenta applicanda, quæ dolorem leniendi, & fracta oſſa ſtabiliendi ac confirmandi vim habent, quorum abunde in ſuperioribus mentio fuit facta, & præcipue Profuſiones conueniunt, vtq; fracta oſſa coaptata ſeruentur, illorum cauitates duplicatis Linamentis Roſaceo, & Vino imbibitis replendę, vt faſcia æqualiter ac orbiculariter commode alligari poſſit. Idem etiam faciendum ſi Pubis oſſa ſint fracta, cum nihil peculiaræ in talium oſſium fractura adſit, & cubet Patiens ſupinus, vel ſuperlatus ſanum, & in quiete maneat, & tandem, vt Paul. inquit, eandem adaptationem, & curationem hec fracta oſſa requirunt, quam Scapularum oſſa, pręter quam quod, in abruptionem inciſionem, Fragmentorum exemptionem, ob exteriorem corporum periculum, auerſantur, & in tali caſu, vt pungentia oſſa coaptentur, quatenus fieri poteſt, curare debemus, & ſi continuo pungant, ac Aegrum affligant, ne ex dolore humorum confluxus, & Inflammatio, vel aliquod aliud malum excitetur, vt Albucaſis inquit, ad inciſionem, & pungentis oſsis extractionem omni diligentia ueniendū.

DE

DE HVMERI FRACTVRA Cap. 21.

HVMERI os id appellatur, quod inter Cubitum & Humerum interiacet, & ſuperiori eius capite cum oſſe ſcapulæ committitur, inferiori vero Vulnæ, ſiue Cubito, & Radio articulatur, & huiuſmodi os eſt magnum, durum, intus cauum & medulla repletum. Et in hoc oſſe omnæ fracturarum genus fieri, nam & recte, tranſuerſe & oblique frangi poteſt.

Signa Cognoſcitur vero tranſuerſa & obliqua fractura, non ſolum ex partis dolore & ex actione leſa, cum cubitus amplius ſuſtineri ac eleuari nequeant, ſed etiam tactu, cum ſi talis pars prematur, oſſium fragor ac ſtrepitus auditur, & inequalitas perſentitur, vtque fere omnes Autores inquiunt, quando Humerus frangitur, vt plurimum ad exteriorem partem declinat, Si vero per rectitudinem huiuſmodi os frangatur, ex dolore, membri craſſitie & inequalitate innoteſcit.

Prognoſticum. Humeri os, vt Hipp. 2. lib. de Fractuns, Paul. lib. 6. cap. 100. & Celſus lib. 8. cap. 7. inquiunt, quadraginta diebus conferuent.

Nam, vt Hipp. inquit, quo grandis eſt Humeri os, eo longiori tempore Callum glutinatur.

DE HVMERI FRACTI Curatione.

Primus Humeri extendendi modus. QVOMODO autem os Humeri fractum extendi & componi debeat, modi ſunt plures, Hipp. lo co ſuperius citato modum vnum nos docet, Vult enim hic ſapientiſſimus Senex, vt rotundum lignum cubiti longitudinis vel paulo breuius ab vtroque capite habe nulis alligatum, quæ Trabi, vel alicui ſublimi alligentur, & ſic æqualiter & firmiter lignum ſuſpendatur, ne ſurſum, vel deorſum ferri poſſit, Deinde Aeger Brachium ſuper dictum Lignum imponat, idest, vt tranſuerſum Lignum Alæ ſubiciatur, Tum dictus patiens ſedeat ita ſublimis, vt parum abſit quin ſuſpendatur, tũ aliquod aliud pateat, cui Brachium inhereat, puluinari vno, vel pluribus Brachio ſuppoſitis, ita vt ad eam altitudinem perueniat, vt cubitus ad rectum angulum collocetur, vel à miniſtro aliquo ita detineatur. Deinde Cubito valida mollis & lata habena circumdetur, cui magni ponderis aliquid ſuſpendatur, vt Lapis, plumbum, vel quid ſimilæ, quod extendere conuenienter poſſit, aut robuſtus aliquis in inferiorem partem, cubito cum humero ad rectum angulum figurato eogat ac trahat. His factis, Medicus ſtans altero pede ſuper quapiam re ſubliniori collocato, prominentioribus palmarum partibus os fractum componere debet, vtque idem Autor inquit, Hac ex tendendi ratione, quæ optima eſt, quando conuenienter adhibita fuerit, facile oſſa componuntur, Alij Scalarum gradu dicti ſuſpenſi ligni vtuntur. Debet vero ſede re infirmus in tali actione faciendа, no animo delinquat, & vires ſufficiant, Sublime, ſedilæ eſſe debet, vt ſi paulum attollatur, ſtet, vt Medicus rectus ſtans agere poſſit, & ne patiens præ dolore extentum Brachium ſequi poſſit.

Debet etiam ita ſublimis ſedere, vt parum abſit, quin ſuſpendatur, vt ex ſeſſionis mutatione nimimum ledatur, & paruo negocio ruſus, vel ab alijs, vel per ſe ipſum in priorem ſedem reſtituatur.

Secundus extendendi modus. Secundo modo extenſio, vt Gal. in Hipp. Com. inquit, ac etiam Soranus, manibus fieri poteſt, & præcipue in pueris, Reſupinato enim Aegrotante, ne moleſtia aliqua afficiatur, & alligata ac ſuſpenſa ipſius Manu ex Ceruice, ita vt anguloſa figura ſeruetur, Alter ex Miniſtris Manibus ambabus humeri ſuperius caput apprehendendo, Alter inferius in diuerſa extendendo. Vbi diſtenſio, quæ manibus fit, imbecillior ſit, quam oporteat, Laqueis extenſionem facere poſſumus, quorum alterum ſupra, alterum infra Fracturam Brachio circuligare debemus, eoſque duobus miniſtris, quorum alter ad caput, alter ad pedes Aegrotantis aſſiſtat, vt in diuerſa æqualiter & ſimul extendant, præbere debemus.

Et ſi ſummus Humerus fracturam patiatur, Laqueus ſiue habena ſuperior Alæ ſubici debet, & Miniſter à Capite ſtans contineat, & alter in oppoſitum trahat, Si in inferiori parte, ideſt prope Cubiti articulum fractura adſit, tum ipſi, vel Brachiali, quem Carpum vocant, Laqueus

Laqueus eſt alligandus, vtque diximus, oſſa componenda, & iam prope oſſibus *Notādū* compoſitis, diſtenſio, paulatim remittenda. Poſt faſcias inijcere, à Fractura orſus Animaduertendo, vt ſemper in ea figura ligetur membrum, in qua manere debet, ideſt quod cubitus cum Humero rectum angulum conſtituat, ne in mutando ſitu vinculum in vna parte comprimat, in alia laxius ſit, & ſic oſſa peruertantur, Et ſi Fractura in medio Humeri fuerit, ſicuti in cura vniuerſali diximus, Prima Faſcia *Faſciadi regula n Humero fracto.* bis, vel ter ſuper fracturam circumuoluatur, deinde paulatim ſurſum tendat ac deſinat. Deinde ſecunda ſuper fracturam orſa & ſemel inuoluta deorſum tendat, deinde ſurſum circumuoluendo, vna cũ prima deſinat, & conſtrictio, vt diximus, moderata ſit, & triplicati panni, ſplenia etiam dicti, modico cerato inuncti per membri longitudinem ſuperdari ac vinciri debent. vt in cura vniuerſali ſuperius diximus.

Si iuxta ſummum Humerum fuerit Fractura priori faſcia, cum ipſæ Humerus, tum Scapulæ, & pectus comprehendi debet, ſecunda ad cubitum vſq; ducta, atque inde ad ſuperiora reducta, tam humero, quam Scapulis & pectori circumdari, & cum prima terminari debet. Si proxime cubiti articulum fractura accidat, eodem modo pars vincienda, vinculum à fractura incipiendo, & ſurſum tendendo, deinde ad partes alias, vt diximus deueniendo, & cubitus in recti anguli figura ſemper conſeruandus,

Notādū Hoc vero animaduertendum, vt loco citato Hipp. inquit, Quod Humerus natura ab exteriori parte gibbus eſt, & peruerti facile ſolet, vbi male curetur. Quin & alia oſſa omnia, quæ naturaliter aliqua parte gibba ſunt, vbi comminuta curantur, facile ab ea peruertuntur. Vbi ergo tale quid piam timetur, lata faſcia Humerum excipies, & in orbem circa pectus agatur, & quam quieſcere Humerum oporteat, pannus multiplex implicitus inter cubitum & latus ſubijciatur, vel quid piam huius generis aliud, ne Humerus latus attingat, ſede in medio ſpacium ſit, quò compulſus Faſcia ad pectus adducerete, minimæ deprauetur. Hac enim via os gibbum dirigetur. Eſt autem cauendum etiam, ne nimis in interiorem partem os conuertatur. Commode igitur arctanda lata faſcia pectus & Humerum ſimul excipiens, & melius eſt ſemper ad Thoracẽ Humerum faſcia lata leniter alligare, ne motum de figurã recedat, vt Paul. inquit Quo ad Medicamenta, Si pars inflammatione careat, & fractura recens ſit, nudæ parti faſciæ iuxtæ longitudinis, & trium, vel quatuor digitorum latitudinis in Vino & Oleo Roſaceo vel poſca imbibitæ, & expreſſę dicto modo circumuolutæ ſufficiunt, vel nudæ parti applicetur mollæ Linteum Oui albumine & Oleo Roſaceo vel Myrtino madidum, & faſcię dicto modo paratę ſuperdentur. Si Inflammatio vrgeat, mollis ſuccida Lana Roſaceo imbibita applicari debet, vel aliquod ex Medicamentis Inflammationibus dicatis ſuperius dictis, & tertio, vel quarto quoq; die ſolui vincula debent, & pars calida Aqua, vel Hydreleo fouenda, deinde iterum eodem pacto, immo arctius pars vincienda,

Et notandum quod ſepius faſcię reſoluendę, vbi in parte cubiti proxima Humerus ſit fractus, ne ibi Nerui rigeſcant, & inutilæ Brachium efficiant, vt Celsus lib. 8, cap. x inquit, *Notādū*

Et ſi aliquod prauum Symptoma ſuperueniat, vt in cura vniuerſali diximus occurrendum, Ferulæ ſeptima, vel nona die eodem modo, ſicuti in vniuerſali cura diximus, circumdandę,

Animaduertendo ne Articulorum extremitates tangant, & quæ, ab externa parte applicari debent, longiores ſint, à Lacerto breuiores, & ſubula breuiſſimæ, vt Celſus loco citato inquit. & ſi primis diebus apponantur, vt Recentiores faciunt, laxe adſtringi debent, à ſeptima, vel nona die poſtea ex maiori interuallo reſoluenda vincula, & tunc Med. alijs oſſium fracturis conuenientia applicari poſſunt, Et ſi veramur, ne recte oſſa concurrerint, vel quod ſint dimota, interea ſoluere, diligenſq; rurſus deuincire oportet, Supinus iaceat Aeger, manu ſupra Stomachum, ſiue Ventriculum poſita, & Humero ne ſuſpenſus maneat, mollia puluinaria æqualiter ſubijciantur, & cubitus ſemper collo ſuſpẽdatur, vt angularis figura ſeruetur, & ne dormiendo dimoueatur, & ſic quieſcat donec confractum os Callum obduxerit. Victus à

prim-

principio tenuis inſtituatur, poſtea plenior & ad Calli generationem aptus, & ſi fuerit opus ex oppoſito Brachio Venæ ſectio fiat, & purgatio, ſicuti fuit dictum, inſtituantur.

Poſt quadraginta dies ſoluere Humerum oportet, & pauciores faſcias dare, & leuius adſtrictas, ac diutius vti victu magis exquiſito, quam ante, Intueri autem Manus tumorem, & vires, ſapientiſſimus Senex loco ſuperius citato inquit.

DE BRACHII, SIVE CVbiti & Radij Fractura
Cap. 22.

BRACHIVM illa pars appellatur, quæ eſt à Cubito ad Brachialæ, ſiue Carpum dictum. In hac ergo parte duo oſſa ſatis craſſa & medullofa adſunt, quorum maius, ideſt longius, Vulna ſiue cubitus vocatur, & eſt id quod ſubijcitur & Auriculari digiro reſpondet; Minus radius vocatur, & eſt id quod ſuperinſidet, & pollicem ſequitur, & hoc eſt cubito breuius, ſed craſſius. In his oſſibus omnes Fracturæ ſpecies fieri poſſunt, & aliquando alterum tantum ex his oſſibus frangitur, aliquando ambo ſimul, & fractura, vel fit in dictorum oſſium medio, vel in parte, qua Brachij flexum ſpectat, vel iuxta Brachialæ.

Fracturæ ſpecies.

Signa

Innoteſcunt vero horum oſsium Fracturæ ex eiſdem aliorum fractorum oſsiũ ſignis, vt ex dolore, inæqualitate, ſtrepitu qui perſentitur ad partis tactum & motũ, actione leſa, & alijs ſuperius dictis.

Prognoſticum.

Oſsium Brachij cum non vtrumq; fractum eſt, inquit Hipp. 1. lib. de fracturis, & Autores omnes, facilior curatio eſt, Et ſi quod ſuperius eſt, tantum frangatur, quamuis plenius ſit, facillimmam curationem admittit, cauſa eſt, tum quia minori extenſione eget, tum quia integrum, quod ſubiectum eſt, & fundamenti vicem præſtat, cum etiam quia facilius reconditum præter quam in vicinia Manus. Superius enim os carne plurimum contegitur. Si vero inferius os frangatur, aſperior eſt caſus, & difficilius curatur, tum quia minus carnoſum eſt, & ideo ægre conditur, ac etiam quia ſubſtentaculo caret, in quo ſubſideat. Omnium vero peſsima eſt Brachij Fractura ſi vtraque oſſa ſimul ſint fracta, non ſolum, quia nullum ſubſtentaculum oſſa habent, ſed quia circumſitæ partes magis leduntur, & pro eorum compoſitione valentiori extenſione eſt opus, cum Nerui ac Muſculi, quando vtrumq; os eſt fractum, magis erga ſuum principiũ contrahantur, cum non habeant à quo extenſi ſeruentur. Hec vero oſſa maxima ex parte triginta dierum ſpacio ferruminantur, vt omnes Autores inquiunt.

DE BRACHII FRACTVRAE Curatione.

IN Fracturæ Brachij Curatione, imprimis conſiderandum eſt an alterum tantum os ſit fractum, an vtrumq; ſit cõminutum.

Si alterum tantum ſit fractum, ea in parte valentius extendendum eſt, Si ambo oſſa ſint fracta æquali modo extenſio eſt facienda, & hec actio fieri debet inflexa manu ad angulum rectum, ſic vt pollex omnium digitorum altiſsimus, contra minimus digitus omnium infimus habeatur, vt Paul. lib. 6. cap. 101. inquit, Extenſio ergo, ſi tantum alterum os ſit fractum, vel ambo ſint comminuta, Manibus à duobus miniſtris in diuerſa extendentibus fieri poteſt, Et ſi valentiori extenſione ſit opus, vtriſque preſertim oſſibus fractis, & in valde carnoſo. Habenis extenſio facienda, alligando vnam ſupra fracturam, alteram vero infra, ſiue Brachiali. Commoda facta extenſione, Medicus admotis prominentioribus Palmarum partibus, fracta oſſa dirigat, & ſi oſsium eminentiæ adfuerint, in priſtinam ſedem illas reſtituat, & interim extenſio paulatim remittatur. Oſsibus optime coaptatis ea Medicamenta applicanda, quæ pluries in primis Fracturæ diebus conuenire diximus. Poſt hec deligari Brachiũ debet, paulum pollice ad pectus inclinato, cum hic maxime Brachij naturalis habitus ſit, & deligatio madidis faſciis, vt in ſuperiori curatione diximus, facienda. Ideſt primæ faſciæ caput ter ſuper fracturam circumuoluendo, deinde ſurſum feratur, & ibi deſinat; Secundæ Faſciæ caput ſimiliter ſuper fracturam inijciatur, & ſemel eam circumeat, tum deorſum demittatur, & lenius adſtringatur, & ex maiori interuallo circumuoluatur, deinde ſurſum tendat, & quo prior deſinit, perueniat, vtque in cura vniuerſali diximus.

Brachij extenſio quomodo facienda.

Faſciandi modus.

ad primos vſque digitorum articulos ſpacij intereſt, Poſt brachiale, ſiue pecten, ſiue Palma Manus vocatur,& hec pars quatuor oſſibus conſtat, quæ ſunt magna ex parte rotunda, caua, & medulla intus referta, & vtrimque apendicem habent, Digiti quindicim oſſa habent, cum vnuſquiſque digitus tribus oſſibus conſtituatur, trium articulorum interuentu connexis, & talia digitorum oſſa ſunt dura, & in extremitatibus ſpongioſa, in medio caua & medulla repleta.

Prognoſticum. Pectinis ſiue Palmę manus oſſa, & digitorum internodiorum oſſa colliſionem quidem, vt plurimum, raro vero fracturam experiuntur, vt inquit Paul. lib. 6. cap. 102. & Albucaſis lib. 3. cap. 14. & alij etiam Autores, & Pectinis oſſa, quando franguntur, vt plurimum vel ad exteriora, vel ad interiora inclinant, Omnia vero hec oſſa, vt Hipp. 2. de Fracturis inquit, viginti diebus perfecte ad ſanitatem perducuntur.

Signa non ponemus, cum ſtatim tactu talia oſſa fracta perſentiantur, cum hę partes excarnes ſint,

DE MANVS FRACTVRAE Curatione

QVANDO ergo aliquod digitorum os frangitur, vel aliud quidpiam ex ijs oſſibus, quibus palma manus conſtituitur, patiens altiori ſedula collocandus, & coram eo ſcannulum, vel alia ſedes ſecundum æqualitatem ſituetur, ſupra quam extenſa Manus ponatur. Deinde miniſter fracta oſſa iuſte extendat, & Medicus duobus digitis præcipue, pollice nimirum & indice vtriuſque manus fracta oſſa pertractet, æquet, atque optime componat, Deinde conuenienti Faſcia pars alligari debet. Cum loco ſuperius citato ſcriptum reliquerit Paulus, Eo potiſſimum tempore faſciam adhibere cõuenit, quo vrget Inflammatio. Nam propter raritatem facile in his oſſibus Callus ſuperincreſcit. Applicato prius conuenienti Med. vt in ſuperioribus diximus, & ſi inflammatio adſit, Inflammationibus dicatum Medicamentum apponatur. Et ſi fracta oſſa ad interiora, ideſt ad manus Volam inclinent, tunc ex mollibus Linteis, vel aliqua re ſimili Spherula iuxta magnitudinis fiat, quæ conuenienti Medicamento illiniatur, & ſuper eam manus leuiter coarctetur, & deſuper etiam conuenienti Medicamento appoſito tali pacto manus alligetur, vt Albucaſis inquit, Et ſi ad exteriora fracta oſſa tendant, appoſito vtrimque Medicamento vna cum ferulis ex Corio, vel aliqua alia molli materia paratis, aperta Manus recta alliganda.

Si interdum autem digitus ſimpliciter fracturam patiatur, ſi ſit id, quod pollex dicitur, poſt conuenientem deligaturam ad imam Volam, vt quieſcat, ſcite & apte deuinciendus eſt. Si vero Index ſiue Auricularis frangantur, cum ſibi proximo alligandus eſt; Et ſi quiſpiam ex medijs fuerit fractus, cum ijs qui vtriumque exiſtunt, vel omnes ſimul vinciendi ac colligandi ſunt, cum ita melius inquiete ſeruentur, & integri Digiti vice ferularum eis deſeruiunt, & ſicuti in Brachij fractura ſuperius diximus, manus vna cum Brachio collo equaliter ſuſpenſa teneatur, quouſq; fracta oſſa conſolidentur; Et tertio, vel quarto quoq; die vincula ſoluenda, & pars multa Aqua calida fouenda ac perfundenda, cum dixerit loco citato Hipp. In omnibus autem quæ iuxta Articulos ſunt affectibus, liberaliter calida Aqua perfundenda, eſt, deinde Medicamenta applicanda, & rurſus pars deliganda.

DE FEMORIS FRACTVRA Cap. 24.

FEMORIS os omnium humani corporis longiſſimum eſt, craſſum, & valde durum, intus eſt cauum, & medulla repletum, ab vtraq; parte apendicẽ habet, & ſuperior apendix, quæ rotunda eſt, in magnum coxendicis oſſis acetabulum reponitur, Inferior apendix fere in duo capita dirempta oſſi maiori cruris, Tibia dicto, adnectitur, & dictum femoris os inter apendices totum fere teres eſt, & non recto ductu procedit, ſed ab exteriori parte & à priori eſt aliquantiſper gibbum.

In Femore omnæ Fracturarũm genus fieri poteſt, ſicuti in alijs oſſibus diximus & frangi poteſt, vel in medio, vel in locis extremitatibus proximis. *Fracturarum ſpecies*

Cognoſcitur vero oblique, vel tranſuerſe fractum femur, non ſolum ex actio- *Signa*

ne leſa, cum patiens ſuper eam partem ſuſtineri nequeat, & ex tactu cum ad tactum fractura perſentiatur, & oſſium fractura perſentiatur, & oſſium fragor audiatur, ſed etiam quia in interiorem & exteriorem partem inclinatur, in quas partes vt ſuperius diximus, naturaliter inclinat, & ibi gibboſitatem efficit. Fractura per oſſis longitudinem ex ſignis alias dictis dignoſcitur.

Prognoſticum.

Femur, vt Hipp. 2. lib. de Fracturis inquit, & omnes fere Autores, quinquaginta diebus conferuet ac occalleſcit. C. Celſus lib. 8. cap. x. inquit. Si Femur fractum eſt, fieri breuius, quia nunquam in antiquam ſedem reuertitur, ſummiſque Digitis poſtea Cruris eius inſiſti; Sed multa tamen Femori debilitas eſt, vbi fracturæ negligentia quoque acceſſerit. Hanc Celſi ſententiam ita intelligendam cenſeo. Non quod nullo pacto in priſtinam ſedem femoris fracta oſſa reſtitui & bene coaptari poſſint, & ideo neceſſario breuius fieri. Sed vbi minus quam ſit opus, pars diſtendatur & quando non bene & adamuſſim oſſa coaptantur, vt ergo bene oſſa committantur, magna vi ac diligentia eſt opus, vt inferius dicemus, & ſi quis negligentius curet, quod Celſus inquit, frequenter accidit, cum in dies multos videamus, qui femoris fracturam ſunt paſſi, & bene ferruminati, recte & abſq; vlla claudicatione ambulare.

DE CVRATIONE FRActure Femoris

Extenſio quomodo facienda.

VBI igitur femoris os eſt fractum, valenter omnino extendi debet, & recto tramite, ita vt in neutram partē conuertatur, Valentiſſima extenſio conuenit, quoniam maximi ſunt muſculi, qui femur circumdant, & magnam ergo ſuum principium contractionem faciunt, & tuto etiam hac de cauſa valida extenſio fit, quoniam, vt loco citato Hipp inquit. Si plus iuſto hec pars extendatur, non leditur, & cauſam adducens inquit;

Nā oſſa hec, quæ per vim deducta ſūt, ſi ſic recedentia inter ſe vinciantur, non ſane poterunt ita adducta ob muſculorū magnitudinem vinculis contineri, quin celerrime concurrant, quam primum, qui extendunt, ex opere ſe receperint.

Craſſi enim ac robuſti muſculi vinculum ſuperabunt & non ſuperabuntur, & cum ad ſuum initium contrahuntur, vna trahunt, & comminuti oſſis inferiorem partem ad ſuperiora adducunt; Et ſi minus quam res poſtulat extenſio fiat, ſupra dicta Celſi ſententia verificatur. Reſupinato ergo Aegrotante, & extenſis cruribus, valida extenſio fieri debet, vel Manibus, vel Habenis, vel inſtrumentis ſiue machinamentis, vt inferius de cture dicemus. Si ergo fractura in dicti oſſis medio fuerit, ſuperior & inferior fracti mēbri pars apprehendenda, vel habenis vincienda, & directe in diuerſa extenſio facienda, & quando extenſio abunde ſit, prominentioribus palmarum partibus eodem modo, quo ſuperius diximus, fracti oſſis capita coaptanda, conuenientia Medicamenta applicanda, & expreſſiuo vinculo & fracturis dicato, ſicuti de Bracchio diximus, pars alliganda, vtq. magis Aeger ſuper fracturam adſtrictam faſciam ſentiat, & laxius in partibus alijs, quæ ſupra ſunt & infra, & ſicuti etiam diximus tertio, vel quarto quoq; die pars ſoluenda, calida Aqua perfundenda & rurſus alliganda. Si Fractura erga ſuperius caput huius oſſis fuerit, Habena Lana, vel quid ſimili inuoluenda, & ſub interfemineo diſponenda, & eius capita miniſtro ad Aegrotantis caput ſtanti porrigenda, vt partem valide contineat, deinde infra fracturam alia habena circumpoſita eius capita miniſtro à pedibus ſtante danda, vtque diſtenſionem efficiat iubere debemus. Facta commoda extenſione, ſicuti ſuperius diximus, oſſa componantur & conueniens Med. applicetur, deinde pars, vt decet, alligetur.

Faciendi modus.

Animaduertendo, vt in hac fractura vincienda, faſciæ, quæ ſuperius tendunt, non ſolum vſque ad Inguina ferantur, ſed vltra aliquam ex ſuperioribus partibus fulciant. Comprehendere ergo debet primum coxam, deinde Ilia, & poſtremo, aliquam portionem eius partis ſine oſſe eſt, ita, vt æque perpetuæ ſurſū faſciæ ducantur, donec ex integra parte comprehenſum aliquid eſſe videatur, & nullus locus nudus relinquatur. Si erga inferius caput Fractura accidat, ideſt erga Genu, ſupra fracturam Laqueum, ſiue Habena circumdanda, & eius initia miniſtro à capite ſtanti, vt valenter trahat,

por-

porrigenda ſunt, & Genu alio Laqueo inuoluto ac alligato ab alio miniſtro à pedibus, ſtante capitibus apprehenſis, ne ſequatur, immobilæ continendum, Er facta commoda extenſione, ſicuti diximus, oſſa dirigenda ac optime coaptanda, ac componenda, & faſcijs ita compoſita ſeruanda. Sed cum faſcię ad hunc effectum pręſtandum ſatis non ſint, ideo alii longis ferulis vtuntur, ne Genu flecti poſſit, quoniam ſi flecteretur omnia deuincti cruris & femoris Vincula neceſſario mouerentur, & Muſculi alio modo figurarentur, & comminuta oſſa dimouerentur, vt Hipp. inquit, Alij Ligneo Canali, ſiue Teſtaceo immotum femur, ac extenſum crus ſimul ſeruant.

Vtque Hipp. inquit, Canalis non ſolũ femur, ſed etiam totum crus ac pedem appręhendere ac excipere debet, ne vlla ex his partibus moueri poſſit, cum crure & pede moto, femur quoque moueatur, vt ſuperiũs diximus, & ideo dictus canalis vnà cũm crure & femore latis faſcijs laxe alligari debet, quemadmodum in cunis infantes inuoluuntur, & breuiorés canales omnino reiciendi, cum magis noxam quam opem afferant. Alij Gloſſocomio vtuntur, quod inſtrumentũ optimum eſt; Animaduertendum vero, ne dicta inſtrumenta ſua duricie partem atterendo, maxime ledant, & ideo aliquid mollæ ſubiçiendum, ſicuti eſt Lana bene carpta, mollis & bene pexa Stuppa, vel quid ſimilæ. Alij vero ex viminibus tales canales efficiunt. Nos vero, vt Paul. docet, ſemper vſi fuimus canalibus ex reduplicatis Linteis, ſiue ex craſſo ſtragulo factis, qui nullo pacto partem ledere poſſunt, & fideliter continent. Aſſumitur ergo reduplicatum Linteum, ſiue Stragulum dictum, Femoris & cruris ſimul longitudinem æquans, & vtrobique ita colligi ac conuolui partes debent, vt in medio concauitatem canali perſimilem efficiant, & ſi volumus, vt validius contineat, in conuolutionis medio vtrimque ſiliginea palea ponenda, quod melius erit, & ſi aliquo liquore pars ſit perfundẽda, molliuſcula Alata, ad liquores excipiendos ſuperponi poteſt. Deinde Canalis ita paratus, Femori & ſimul extento cruri ſubijciendus, vtque in longitudine ac concauitate his reſpondeat, curare debemus, & pluribus vinculis dictus canalis per debita interualla, vnà cum femore & crure alligandus, & vtrimque à lateribus, ne membrum in alterutram partem declinet, panni, vel quid aliud, quod hoc pręſtet, apponendi, & ad pedis veſtigium ſiue plantam erecta Tabello Linteo circũdata, vt mollior ſit, ponenda, & ne Aeger, vel ob impatientiam, vel inuitus inter dormiendum, pedem contrahere poſſit, & melius erit blande ſuperiorem pedis partem molli faſciola ad dictam Tabellam alligare, vt prorſus pars immobilis ſeruetur. Ne vero ſuperiores partes à ferulis vel Canalibus offendãtur, aliquot mollia Lintea in orbem circa coxam, & & Ilea, & Inguina, & quod inter Anum, & Naturalæ eſt circumdanda & inuoluenda ſunt, vt Hipp. inquit.

Animaduertendum vero, vt idem Autor inquit, tam in femoris, quam in cruris fractura, vt imus calx optime & æqualiter ſituetur, nam ſi pendente pede, crus reliquum fulciatur, neceſſe eſt oſſa gibboſa in priori parte conſpici. Not. ãñ

Si Calx iuxto ſublimior collocetur, reliquo crure leniter ſuſpenſo, os in priori parte magis ſimum neceſſaria ſe oſtendet idque pręſertim, ſi calx hominis naturaliter eſt grandior, Er dum membra naturaliter non figurantur & in eodem habitu non conſeruantur ac detinentur, oſſa tardius conferuent, & infirmior Callus circumdatur.

Si vero ob faſcias, vel ferulas magis adſtrictas in popliter, vel alijs inferioribus partibus tumor iuſto maior aſſurgat. quod vrger ac premit, relaxandum, & tumor ita curandus, cutis imprimis molli cerato inungenda, deinde mollis ſuccida Lana, Oleo & vino reſperſa ſuperponenda, & molli faſcia ab imis partibus orſa, & ibi aliquantiſper arctius adſtricta ad ſuperiores partes rendente ſemper laxius vinciendo, pars alliganda. Cutis imprimis cerato inungenda, quoniam ceratum leniendi, digerendi & repellendi facultatem habet, Succida, Lana Oleo & Vino madida ſuperponenda, quoniam propter Oleum dolorem leniendi & diſcutiendi facultatem habet, & propter Vinum & Lanam ſiccandi, repellendi, concoquẽdi, molliendi, & digerendi & dicto vinculo ſuperpoſito ſimiliter confluentes hu

mores prohibentur, & iam confluxi ad ſuperiora exprimuntur, & ſic membrũ extenuatur, & tumor cito euaneſcit. Ne vero, vt Gal. in Com. 2. lib. de Fracturis inquit, ex hoc vinculo humores ad loca, quæ iuxta Iuncturam ſunt depellantur; Ferulis remotis, & omni vinculo penitus reſoluto, de integro vinciamus, ſimul & eam iuncturam adhibentes, quæ fracturis accommodatur, & eam, quæ à tumore incipit, Et ſuccus hac via expreſſus vltra partem prius deligatam ad ſuperiora transfertur. Sed, vt Hipp. 2. de fracturis inquit; Ad hunc deligandi modum veniendum non eſt, niſi tumor, aut Puſtulis, aut nigricie periclitetur. Sed nihil talæ ſequi ſolet, niſi quis fracturam vehementer adſtrinxerit, aut ſiuerit dependere, aut manu ſcalpſerit, aut aliquid cutem attigerit, quod ipſam irritauerit. Quo ad Victus rationem, & reliqua Vniuerſalia, fiat ſicuti in Humeri, & Brachij fractura diximus; Et ſi oſſis pungentia fruſtula ad fuerint, vel Vulnus ſimul ſit coniunctum curetur ſicuti ſuperius fuit dictum.

DE GENV ROTVLAE Fractura Cap. 25.

ILLVD os quod ad interiorem Genu compagem ſpectatur, Patella, ſiue Rotula dicitur, quod eſt rotundæ figuræ, & anterius eſt plenum, poſterius in ſuæ longitudinis medio tubere prominet & in ſinum, quem in medio duorum femoris capitum inſculptum diximus, inſerto. & vtrinq; ſinum aliquem habet. in quos duo capita femoris inſeruntur, eſtque in adultis huiuſmodi os deforis ſatis durum ac ſolidum, interius ſpongioſum, rarum, & laxum, In Infantibus vero eſt adeo tenerum, vt potius Cartilaginis naturam ſapere, quam oſſis videatur. Vſus vero talis oſſis eſt, ne femoris capita in anteriori luxari ſinat, quod ſepe accideret, præſertim quando Genua flectuntur, vel ſcalæ deſcenduntur, vel talis aliqua actio fit, & ideo carne & Neruis ſuperiore & ima parte acriter ac valide comprehenſum eſt.

Fracturæ ſpecies Hoc os ſepe contuſionem, raro Fracturam ſuſtinet, vt Albucaſis inquit lib. 3. cap. 16. & Paul. lib. 6. cap. 104. & Autores alij. & quando frangitur, per ſui craſſitudinem frangitur, & in duas partes vel in plures, vel minutim abrumpi poteſt, & cum tali fractura aliquando Vulnus coniungitur, aliquando eſt citra vulnus. Innoteſcit vero facillime huius oſſis Fractura ex tactu, cum partes diuiſæ perſentiantur, cauitas appareat, & crepitus contrectatione audiatur. *Signa*

Huiuſmodi os, ſicuti alia oſſa rara & laxa cito occalleſcit, & niſi recte fragmenta componantur, & compoſita ſeruentur & ſimul Callo ferruminentur, vt inquit loco citato Paulus, longe à naturali diſtãtia contrahuntur, & functionis difficultatem affectis inducit. Neque enim ſi diutius fatigentur, ſuſtineri Genu poſſunt, & deambulando impediuntur, præſertim quum aſcendendum eſt. Nam dum planicie incedunt, ac mouentur, functionis difficultas facile latet. Dum aſcendunt autem, eo quod Genu in ſublatione & depoſitione non flectatur, arguitur. *Prognoſticum*

DE CVRATIONE FRACTVRÆ Rotulæ Genu.

IN huius oſſis reſtauratione crus extendendum, & Medicus Digitis, vel ſi in duas partes tale os ſit diuiſum, vel in plures, optime inuicem partes committere, & ſecundum naturalem figuram æquare debet. Deinde aliquod ex adſtringentibus & exiccantibus Emplaſtris ſuperius dictis ſuperponendum, vt oſſa immobilia reddat, & commodum ac conueniens vinculum ſuperdandum, Et ſi aliquod oſſis fruſtulum pungens ac eleuatum Aegrotantem infeſtet, extrahendum ſuperpoſita cute inciſa, vt de alis pungentibus oſſibus extrahendis, in aliarum partium Fracturis diximus. Sic ſi aliquod prauum Symptoma ſuperueniat, ſicuti in Cura vniuerſali diximus occurrendum; & pars extenta immobilis ſeruanda; & quarto vel quinto quoque die ſolui Vincula, & Med. renouari poſſunt. In reliquis curandum, vt in aliorum oſſium fracturis diximus.

DE CRVRIS FRACTVRA Cap. 26.

CRVS pars illa appellatur, quæ à Genu ad pedem interiacet. Hec enim pars, veluti Brachium, duobus oſſibus conſtat, quorum alterum craſſius ac plenius, alterum tenuius eſt; Quod eſt craſſius, internam cruris regionem occupat, &

par, & Tibia dicitur, quod tenuuius eſt, exterius conſiſtit, & Sura, ſiue fibula nominatur, ambo hec oſſa infra & ſupta apendices habent, ſunt dura & ſolida, intus caua & medulloſa, in ſuperiori vero parte hec oſſa ſimul articulantur; Sura enim cum in parte ſuperiori breuior ſit, Tibiæ tuberculo committitur, quod ad externam apendicis tibiæ ſedem conſiſtit ab inferiori vero parte ſura paulo longior Tibia eſt, & à parte minimi digiti ſituatur. In inferiori ergo parte ita horum oſſium apendices inter ſe iunguntur, vt tantum vna appendix videatur, Extremæ vero earum partes rotundæ ſunt, quà carne nudantur, & Malleolos, ſiue Clauiculas conſtituunt, in Cruris vreò longitudine hec oſſa non ſe contingunt, neque inter ſe connectur, ſed dehiſcunt.

Fracture ſpecies. In his oſſibus omnes fracturę differentiæ fieri puſſunt, ſicuti de Brachij oſſibus diximus, & aliquando alterum tantum ex his oſſibus frangitur; aliquando ambo ſimul abrumpuntur, & fractura accidit, vel in medio, vel in ſuperiori, vel in inferiori parte.

Signa Fracturę in his partibus facillime innoteſcunt, non ſolum ex actione leſa, tactu, oſſis fragore, dolore inæqualitate, & his ſimilibus. Sed ſi vtraque oſſa ſint fracta, in omnes partes inclinantur. Si Tibia tantū ſit fracta, ad exteriora, ſiue poſteriora declinat, & oculis & tactu, ſtatim eius fractura apparet. Sic vbi oſſa non recte concurrant, ſtatim innoteſcit, quoniam totum hoc os ſe oſtendit, & ſine carne eſt. Si Sura ſit abrupta, non ita facile depręhenditur eius fractura, & quam minus recte cōponitur. Quoniam hoc os multa carne eſt circumdatum, tamen fracta pars ad interiora conuertitur, & inclinat.

Prognoſticum Si alter ex his oſſibus tantum fuerit fractum, facilior curatio redditur, præſertim ſi ſura ſiue fibula tantum ſit fracta, & maturius Aeger Pedibus conſiſtet, cum maximam oneris partem ſuſtineat os, quod ab anteriori parte ſitum eſt. Si Tibia tantum ſit fracta, difficilior curatio erit, & diſtenſionem valentiorem poſtulat, multoq; tardius homo ingreditur, vbi hoc factū eſt. Quando vero vtraque oſſa ſunt fracta, difficillima curatio erit, non ſolum quia maiori extenſionę ſit opus, ſed quia pars omni fulcro eſt deſtituta, & huiuſmodi oſſa, ſi recta curatio fiat, vt plurimum quadragiata diebus conferuent; & occalleſcunt, vt loco ſuperius citato Hippocratis inquit.

DE CRVRIS FRACTVRAE Curatione

IN curatione fracturæ Cruris, primum Medicus, vtrum vnum tantum os ſit fractum, vel ambo ſimul proſpicere debet, & ſi vnum tantum os ſit fractum, ſuper Lectum, vel Tabulam Aegrotante reſupinato, lenius intendendum eſt, ſed nullo pacto omittenda, aut negligenda Intenſio eſt, cum ſemper oſſa ſint intendenda, vbi in ſuam ſedem reuerti debent Cum quodcumque membrum, oſſibus non recte compoſitis, ſub vinculo adſtringitur, magis indoleſcat. Abunde ergo erit extenſionem facere per duos robuſtos homines, quorum alter ambabus manibus Genu apprehendat, alter ſupra malleolum & in diuerſa contendant, & ſi abunde ſuerit, per duos homines adhibita vis fruſtra laborandum non eſt; Iactantię enim eſt vti machinamentis, vbi res non exigit, inquit Hippocrates. *Extenſio quando facienda* Extenſio igitur, vt idem Autor 2. de fracturis inquit, fieri debet recta & ſecundum Naturam, & è regione Cruris ac femoris, tam ſi huius, quam ſi illius fracti oſſa extendantur, Si vero ambo oſſa ſint fracta, validius extendendum, præſertim ſi vna pars fracturæ valde ſuper alteram excedat, & in tali caſu cum extenſio per homines facta ſatis non ſit, ac Laquea ſiue Habenas confugiendum. Infra Fracturam ergo & ſupra mollia ac valida Laquea obuoluenda & alliganda, & eius capita, ideſt inferiora ad lignum inferius paratum, quod vice Vectis deſeruiat alligari debent, & ſuperiora ad ſuperius, & duo dicta Ligna Vectiū munere functura ab inferiori parte in aliqua cauitate defigi ac ſtabiliri debent, vel Lecto ſiue Tabulæ, ſuper quam reſupinatus eſt Aeger, mediocris Tubercula ſubijciatur cui vtrumque inferius Lignorum caput ſtabiliri poſſit, deinde a duobus Miniſtris in diuerſa dicta Ligna recuruantibus, quantum eſt ſatis, extenſio facienda. Vel in Tabula, ſupra quam reſupinatus eſt Aeger alte rotundum Lignum ac leuæ defigatur ſic, vt pars eius extet, quod lignum collocatum ſit inter

Anum, & primam Naturalis partem, quem locum Perineon appellant, & hoc Lignum prohibere debet, ne corpus à Pedibus extentum ſequatur; Deinde pars tantum Fracturæ inferior valida, & molli Habena vincienda, & eius capita Ligno alliganda, & à Miniſtro ab inferiori parte Lignum recuruante extenſio fieri debet. Ne verò corpus inclinet in id Crus, quod intenditur, alter Miniſter à latere exiſtens manibus Clunem repellat, ne corpus ſimul ducatur. Poteſt etiam extenſio fieri per Axiculos, ſiue Verticulos, & pluribus alijs modis, vt nos Libro de Luxationibus dicemus.

Commoda facta extenſione à Medico prominentioribus Palmarum partibus extantia oſſa deprimenda, & depreſſa aleuanda, & in propriam ſedem compelli, componi & æquari debent, cum intentione ſatis adhibita, facile fracta oſſa componantur. Deinde ſic crure extento, & oſſibus recte compoſitis, aliquod Med. ex ſuperius dictis fracturis conueniens applicandum & ſicuti de Brachio & Femore, diximus, conuenientibus faſcijs crus alligandum, Et faſciæ cruri adhibendæ latiores & longiores, & multo plures eſſe debent, quam ad Brachium alligandum.

Et ſic crus ſemper extenſum, ideſt per totum curationis tempus, immobilæ ſeruandum, cum naturaliter Femur ac crus & ſine labore, extenſum ſeruetur, cum hæ partes, ſiue homines ſtent, ſiue ambulent, extendi conſueuerint, & in cubando etiam plerumq; hę partes extenſæ ſeruantur. Vbi Crus deligatum commodè fuerit, ſuper aliqua re plana ac molli collocandum eſt, ne in hoc, vel illud latus, vel in anteriorem, vel poſteriorem partē peruerti ac deprauari poſſit. Et ideo etiam in crure fracto maximè conueniens eſt canalis ex reduplicatis Linteis, vel craſſo ſtragulo paratus, ſicuti in fracti femoris curatione diximus, qui ita cruri ac etiam ſuperiori parti aptandus ac alligandus vt nullo pacto affecta pars dimoueri ac diſtorqueri poſſit, & hac de cauſa etiam vtrimque panni ſubijciantur, & huiuſmodi canalis eſt etiam commodiſſimus, quādo vel Lectum ſterni, vel deſidere hominem oportet; Tertio item, vel quarto quoque die Vincula reſolui, pars calida Aqua perfundi, & rurſus deligari debet. & vinculum talæ eſſe debet, vt Aeger ſe leuiter magis premi ſupra fracturam, quam alijs partibus ſentiat, & in externis partibus leuis ac mollis tumor aſſurgat, & quando pars tenuior adinuenitur, tum arctius vinciri, & pluribus linteis vti debemus. Et quotieſcumque vinculum inijcitur, modice extendi ac dirigi oſſa debent, & quando curatio recte procedit, non ſolū, vt diximus, mollis & paruus tumor in extremitatibus apparet, ſed alligata pars tenuior ac gracilior fit, & oſſa facilius tractantur & ducentibus magis parent. Si quis vero ferulis vti velit, ſi à principio illas applicet, leniter illas adſtringat, & ſi ſeptima, vel nona die, vt Hipp. iubet, apponat, arctius illas vinciat, & animaduertat, ne ſuper oſſium extentes partes applicentur, vt ſuper Talos, vel ſuper eā Cordam, quæ à crure ad pedem tendit, & Calci innectitur. Hæ enim partes ſuperpoſitas ferulas non ſuſtinent, ſed cū acerrimi ſint ſenſus, ſi comprimantur, maxime dolent, inflammatione vrgentur, ac etiam exulcerantur. *Notādū*

Quo ad victus rationem, inquit loco citato Hipp. Magis omnino ac diutius extenuare corpus oportet, vbi crus quam vbi Brachium leditur, quam illud maius ſit & craſſius, quam hoc, & neceſſe eſt itē corpus quieſcere, atq; iacere, Et quemadmodum magis extenuans victus ratio in crure fracto, quam in Brachio conuenit, ſic & Venæ ſectio, & purgatio & cætera vniuerſalia magis conueniunt, ex oppoſito ergo crure, vel Brachio eiuſdem lateris Iecoraria Vena ſecanda, & reuulſionis & euacuationis gratia ſanguis extrahendus. Sic peccantium humorum purgatio magis per vomitum, quam per ſeceſſum eadem de cauſa conuenit, præſertim ſi ſimus in Aeſtate, cum lib. 4. Aph. 4. Aph. dixerit Hipp. Aeſtate per ſuperiorem potius, Hyeme per inferiorem purgere conuenit.

DE OSSIVM PEDIS FRActura Cap. 27.

HOMINIS Pes, ſicuti Manus, ex multis minutiſq; oſſibus ac duris conſtat. ſed diuerſis in magnitudine ac figura, & Pes diuidi poteſt in partes plures vt in Talum, Calcem, Os Nauiculare,

Geruicem

Ceruicem ſiue Tarſum, Pectenn ſiue plãtam & in digitos. Primum ergo Pedis os Talus vocatur, in cuius elatiori parte Tibia ac ſura inſeruntur, & huiuſmodi os quadratum eſt, & à poſteriori parte cum oſſe Calcis articulatur, quod eſt ſecundũ Pedis os, quod Calcem efformat, & eſt omnium longe maximum, & prioris inſtar durum.

Ab anteriori Tali parte tertium os Scaphoides, ſiue Nauicularæ dictum, articulatur, quod terna latera habet, & in ſuperiori parte gibbum & rotundum eſt. Ceruix ſiue Tarſus ex quatuor oſſibus conſtat, quorum tria cum Nauiculari oſſe articulantur, & quartum, quod ſed latera habet & exterius eſt ſitum, cum ſibi proximis articulatur; Pecten, ſiue planta, quinque oſſibus conſtant, quæ omnia ſenarum Tarſi oſſibus committuntur, Oſſibus Pectinis, ſiue Plante Pedis digiti articulantur, & vnuſquiſq; digitus vno Plantæ oſſi correſpondet, & omnes digiti tria oſſa habent, preter Pollicem, qui duo tantum habet.

Hipp. 2. lib. de Fracturis inquit, Quod Pedis & Manus oſſa non franguntur, niſi acuta vel graui quapiam rè carnoſæ partes vulnerentur, quoniã, vt Gal. in Com. inquit. Oſſa, quibus externa Membra continentur, ab eiſdem cauſis, a quibus oſſa aliarum partium franguntur, non ita facile abrumpuntur, ideſt ſiue ex ſuperiori loco ſaltantes, deorſum ferantur, & in terram incidant, ſiue pes vehementer conuellatur.

Sed his tribus potius oſſium ligamenta abrumpuntur, quam ipſa oſſa, cuius cauſa eſt. eorum non tam exiguitas, quam duricies; Neque externa, quam magna vi ſuperincidunt, poſſunt hec oſſa facile perfringere, niſi duriora illis ſint & grandia, & quod talæ eſt, neque carnem inuiolatam relinquit, quemadmodũ nec ictus ab acuta re, nam, & hic prius quam attingat oſſa, quæ ipſis ſuperiniecta ſunt, diuidit. Paul. lib. 6. cap; 106. inquit. Quod Talus nullo modo frangi poteſt, non tantum ob eius duriciem, ſed quia vndiquaque eſt munitus, vt à Tibia, Sura, & ab oſſe Calcis, & Albucaſis lib. 3. cap. 18. inquit; Quod oſſe Calcis nullo pacto accidit fractura, alijs vero pedis oſſibus fracturas accidere poteſt, ac etiam digitorum oſſibus. ſed raro hoc euenit, & potius hec oſſa atteruntur, quam frangantur.

Signa Quando autem Pedis oſſa frangantur; ſtatim oculis, ac tactui innoteſcunt, cum hæ partes excarnes ſint, & adinuicem ſublimia ac eleuata appareant.

Prognoſticum Hec oſſa, ſicuti de Manu diximus, viginti diebus occalleſcunt, niſi quæ cum cruris oſſibus iunguntur, vel ex eius regione ſita ſunt, quæ cum maiora ſint, diutius perfecte ad ſanitatem perducuntur, & in horum oſſium Fracturis, cum frequentiſſimæ carnoſæ & neruoſæ partes ſimul vulnerentur, vel atterantur, vt ſuperius diximus, maximi ac intenſiſſimi dolores ac Inflammationes excitantur.

DE CVRATIONE FRActurarum Oſſium Pedis.

QVANDO ergo aliquod Pedis os fuerit abruptum, vel aliquod ex Digitorum articulis, vel ex alijs oſſibus proprio loco erupenit, vt de Manu diximus, compellere ſingula in ſuam naturalem ſedem oportet, & Pedis oſſa vel in inferiorem partem excidunt, ideſt quando aliquod pedem ferit, quod, vt plurimum, à ſuperiori parte ſuper ipſum cadit, vel in ſuperiorem partem erumpũt vt quando aliquis ex ſuperiori loco ſuper eminentias quaſdam, vel res aſperas & acutas ſaltauerit. Vbi igitur Pedis oſſa abrupta fuerint, vel proprio loco fuerint dimota, quamprimum, commoda facta extenſione, in priſtinam ſedem recondenda ac compellenda ſunt, vtque hoc commode fiat, Ponat Aeger Pedem leſum ſupra Tabulam planam, ſuper quam feltrum, vel aliud pannum prius ſit extenſum, deinde Medicus prominentioribus palmarum partibus valide ac diligenter comprimendo, oſſa eleuata vel depreſſa in priſtinam ſedem compellat ac reſtituat, Vel Medicus ſuum Pedem, ſuper Infirmi Pedem ponendo, vt Albucaſis inquit, vehementer præmat ac calcet, & ſic oſſa in proprium locum reſtituat ac æquet; Deinde oſſibus optime compoſitis, aliquod conueniens Med. ex ſuperius dictis apponatur, & Pannis & Faſcijs, vt diximus, pars optime alligari, ac commode adſtringi debet, Primum faſciæ caput ſuper os fractum, vel prolapſum circum

Oſſa pedis fracta quando componenda

actum

actum, & magis adſtrictum, deinde hinc atq; hinc circumuolutum, & prò ratione adſtrictum, vt in alijs fracturis diximus, Et cum in parte hac, ob loci inæqualitatẽ, ferulæ non ſint dandæ, pluribus faſcijs ac Pannis vti debemus, vt oſſa propriu loco ſeruentur, tertio, vel quarto quoq; die ſimiliter Vincula ſoluenda, & pars multa Aqua calida fouenda, cum in omnibus, quæ iuxta Articulos ſunt, affectibus, liberaliter calida Aqua ſit perfundenda, vt loco citato Hipp inquit; cum hę partes oſſibus, & Neruis contineantur. Facta profuſione, iterum conueniens Medicamentum applicandum, & rurſum eſt deligendum, & quo ad laxandum, vel adſtringendum, ſicuti eſt opus, faciendum, ideſt quam leniendus dolor eſt, ſi Vinculam fuerit adſtrictum, laxandum: Sic quando pars Inflammatione tentatur, Niſi verò quid horum adſit, & vincula laxa ſint, adſtringenda. Interim vero iàcere ac quieſcere conuenit, & Pedem ita collocare, vt reliquo corpore paulo ſublimior habeatur, ne humores ad affectam partem confluant, & Inflammationem efficiant, Debet vero paulo ſublimior ſituari, ne dolor excitatur, qui accideret, ſi valde ſublimis locaretur, ac continere- turi Et ſi Pedis Digiti ſint fracti, ſicuti Manus Digiti curandi ſunt. Quo ad Victus rationem, Venæ ſectionem, Purgationem, & cetera vniuerſalia, fiat ſicuti in aliarum partium fracturis diximus; Si vero Vulnus cum his fracturis fuerit coniunctum, vel Inflammatio, vt in cura Vniuerſali ſuperius fuit dictum, curetur Aeger, Et quoniam in Pedum fracturis, vt plurimum Neruoſæ partes ſunt vulneratę, vel Contuſæ ea Medicamenta adhibeantur, quæ in Vulneribus, vel Contuſionibus Neruorum conuenite in Lib. de Vulneribus diximus, & hec de fracturis dicta ſufficiant.

Pes quã do ſituã dus.

FINIS.

DE

DE LVXATIONIBVS
Tam in Vniuerſali quam in Particulari
FRANCISCI PECCETTII
COELESTINI CORTONENSIS
PHYSICI ATQVE CHEIRVRGI

DE LVXATIONIBVS IN VNIVERSALI
Cap. primum.

DE Fracturis hucaĉtenus cũ ſermo noſter fuerit, vt de Luxationibus modo verba faciamus ordo expoſtulat, & inde hac materia tractanda eundem, quem in ſuperiori tractatu, ſeruabimus ordinẽ Imprimis ergo generationem de Luxationibus, deinde particulatim diſſeremus.

Quid ſit Articulati, & Dearticulatio. Ne verò per ignota procedamus, more noſtro, imprimis dicenus quid ſit Articulario, ſiue Dearticulatio, quę nihil aliud eſt, niſi pars illa, quæ ex ſinu, & oſſis capite conſtat, & ad motum eſt deſtinata. Sinus vero in aliquibus partibus ſunt profundiores, in alijs partibus minus profundi. Sed ne oſsium capita faciliter ſinu excidant, Natura cuiq; Articulo ſua vincula donauit. Aliquibus enim Articulis orbicularim Ligamenta tantum dedit, ideſt, quæ oſſis caput ex ſinum circumcirca complectantur; Alijs tantum rotunda Vincula tradidit, quæ ex profunda ſinus parte prouenientia in oſſis caput inſeruntur; Alijs vero vtrumq; Ligamenti genus tribuit, ideſt orbicularem, & rotundum. Sciendum etiam quod in quolibet articulo quædam vnctuoſa & viſcida continetur materia, quæ deſeruit, vt facilius motus fieri poſſit, & ne ex diuturno motu tales partes incaleſcant, & exiccentur, & tam ſinus, quam oſſis caput ob motus facilitatem, cartilagine quadam ſunt obducta.

Quid ſit Luxatio & quot modis datur. Luxatio ſiue Exarticulatio à Latinis dicta, & a Barbaris Disloratio, à Grecis Exarthrema fuit nominata. Quę nihil aliud eſt, niſi capitis Articuli à propria ſede, ſiue proprio ſinu in alienam atq; inſolitã ſedem prolapſus, quo voluntarius impeditur motus.

DE LVXATIONVM
Differentijs.

C. Celſus lib. lib. cap. 11. inquit, quod Articulorum capita à propria ſedo duobus modis mouentur. Nam modo, quę iuncta ſunt inter ſe dehiſcunt, vt cum Latum ſcapularum os ab Humero recedit, & in Brachio Radius à Cubito, & in Crure Tibia a Sura, Interdum etiam à ſaltu Calcis os a Talo, quod raro tamen fit, & hec à Rhaſi. is Cont. Diſiunctio nominatur; Vel modo Articuli ſuis ſedibus excidunt, hoc verò Luxationis genus vt Hipp. 4. de Articulis, & Paul. lib. 6. cap. 112. niquiunt, duplex eſt. ideſt ſecundũ magis, & minus. Quam enim ex toto Articulus excideric, cõmuni generis appel

latione

latione Luxatio, & à Grecis exarthrema nominatur; Quum autem Articulus aliquatenus modò à ſua ſede dimotus fuerit, vel vſq; ad ſuperciliorum cauitatē, ac ſuperficiē Prolapſus, ſiue Subluxatio, & à Grecis Parathrema appelatur, & hec Luxationis ſpecies in Numero, & femore, vt loco ſuperius citato Hipp. inquit, fieri non poteſt, cum vtrumq; horum caput rotundum, habeat, & cauo recipiatur, & eorum ſinus Margines, ſiue ſupercilia tenuuia habent, & quaſi in puncto Margines ſiue ſupercilia tenuuia habent, & quaſi in puncto Margines ſiue ſupercilia, quando dictorum oſſium capita à ſinu recedunt, attingunt, & ideo neceſſario, vel omnino prolabuntur, vel intro reuertuntur, cum caput in ſupercilio conſiſtere nequeat. Et ſi quis dicat, quod Hipp. in principio 4. lib. de Articulis dixit. Quod Numerus, & femur ſecundum magis & minus luxari poſſuut. Reſpondendum, Quod Hipp. ibi inteligit de perfecta Luxatione, dum magis, vel minus oſſis caput a loco ſuo naturali diſtat, & non quod in his partibus ſubluxatio, ſiue Imperfecta Luxatio fieri poſſit, & perfecta, hec Luxatio in his partibus quatuor modis fieri poteſt, vel in partem ſuperiorem, vel in partem inferiorem, vel ad dexteram, vel ad ſiniſtram. In alijs Articulis etiam in priorem, & poſteriorem partem Luxatio fieri poteſt, vt inquit Gal. lib. de Artis Conſtitutione cap. 4.

Auic. 5. 4. Tract. P. cap. 1. Tertium Luxationis genus addit, & eſt, quando oſſis caput propter molliciem ac laxitatem, & Ligamentorum diſtentionem aliquantulum à ſinu promouetur ac elongatur, non tamen excidit, ſed de facili excidere poteſt.

Colligi igitur poteſt ex dictis Autoribus, quod tria ſunt Luxationum genera. Primum quando oſſa, quæ inter ſe iuncta eſſe debent à ſe ipſis dehiſcunt ac ſeparantur, & Hec Luxationis differentia quatuor partibus accidere poteſt, vt cum Lati Scapularum os ab Humero recedit, vel Radius à Cubito, vel Sura à Tibia, vel os Calcis ab oſſe Tali, quod raro euenit, Secundum Luxationis genus eſt, in quo oſſis caput à proprio ſinu excidit, quod ſecundum magis, & minus eſſe poteſt. Si ergo ex toto à proprio ſinu excidat, Luxatio Perfecta dicitur; Si verò oſſis caput parum à ſinu ſuo fuerit emotus, vt vſq; ad ſinus, ſiue Cauitatis ſuper cilium; Subluxatio, & Imperfecta Luxatio nominari poteſt, & Rhaſis Diſtorſionem nominat. Vtrumq; verò Luxationis genus, id eſt perfecta, & imperfecta Luxatio accidere poteſt Articulis Cubiti, Manus, Tibiæ Pedis, & Digitorum Tertium Luxationis genus, quod propter molliciem ac Ligamentorum laxitatem fit, & eſt in cauſa, vt oſſa à proprio ſinu aliquantulum elongentur ac promoueutur in omnibus Articulis fieri poteſt, & hę tres tantum ſunt Luxationum Differentiæ.

Si verò cum Luxationibus aliquis alius affectus præter naturam, vel Symptoma complicetur, vt Dolor, Inflammatio Vulnus fractura. Duricies, & his ſimilia, cum per ſe & abſq; Luxatione conſiſtere poſſint, Luxationum Differentias non conſtituunt, cum Differentia ſit rei forma quæ à re ſeparari, niſi per interitum nunquam poteſt, vt Gal. 3. Meth. Cap. vltimo inquit, Et ſi quis Luxationem differentias has etiam appellet, erunt differentiæ, impropriæ, & non veræ, ſicuti tres ſuperius dictę.

3. DE LVXATIONVM Cauſis.

PRimum, & ſecundum Luxationis genus fieri poteſt, tum ab interna cauſa, tum ab externa. Ab interna cauſa oſſium hiatus fit, ac etiam oſſis caput proprio loco egreditur, quando mucoſi ac pituitoſi humores ad Iuncturas, ſiue ad Articulos paulatim confluunt, qui ſinum ſiue Cauitatem ſenſim implent, & ſic ſunt in cauſa vt oſſium ſeparatio fiat, & oſſis caput à propria ſede protundatur.

Ab externa Cauſa etiam fieri poſſunt duo dicta Luxationis genera, vt à qualibet re, quæ violeter oſſa à proprio loco mouere, vel Vincula diſrumpere, vel laxare poſſit, quemadmodum eſt Caſus, Percuſſio, ſiue Ictus, Membri violenta extenſio, aut Diſtorſio, aut Peruerſio, & de his Luxationibus, quę ſolum ab externa cauſa fiunt, tantum ſermo noſter erit. Tertium Luxationis genus ab interna tantum cauſa fit, vt ab humoribus Ligamenta primum madefacientibus, deinde emolientibus ac relaxantibus.

DE

DE LVXATIONVM Signis.

EX Luxationum Sigtis, Alia ſunt omnibus Luxationibus communia Alia cuilibet generi propria. Communia ſigna à tribus deſumi poſſunt, vel ab eſſentialiter inherentibus, vel à neceſſario conſequentibus, vel ab Actione leſa. Signa ab eſſentię partis ratione deſumpta ſunt, vt à mala partis laborantis conſtitutione, ſiue compoſitione, ſicuti ſunt tumor partis in quam Articnlus proſilit, & Cauitas, vel ſinus à quà receſsit, & hec ſigna Oculis, & Tactui apparent, præſertim in macilentis ac excarnibus partibus, ſimililer Membrum in perfecta Luxatiōne breuius fit, quoniam ſurſum à Muſculis trahetur, cum reſiſtentiam non habeat, Membri item figura peruertitur, nec recta manet. Sano ergo diſsimilæ non ſolum in figura, ſed in ſitu ad longitudine, vt diximus apparet; A neceſſario conſequentibus, ſiue ſuperuenientibus, accidentibus Signa ſunt, ſicuti Dolor, qui neceſſario Luxationes conſequitur. Signa ab actione leſa ſunt affecti Membri motus priuatio, vel difficultas, & quando moueri poteſt, præcipue magna cum difficultate in eam partem, in quam os exceſſit, flectitur, in aduerſum facilius, & hec ſunt omnium Luxationem communia ſigna.

Perfecta Luxatio, ab Imperfecta dignoſcitur ex intenſione, vel dictorum ſignorum remiſsione.

Oſsium Hiatus ſiue Dehieſcentiæ certiſsimum ſignum eſt, Membri præter naturam craſsities, & pręcipue capitum oſſium pręter naturam maior extuberantia.

Tertium Luxationis genus ob Ligamentorum molliciem ac laxitatem factū, cognoſitur, quia Articulus hac atque illuch inordinatis motibus mouetur ac vacillat, & ob Ligamentorum laxitatem oſſa non amplius ſe contingunt, ſed Articulus veluti filo appenſus apparet, & oſsis caput, ſi comprimatur, faciliter in ſuam naturalem ſedem redit, & ſi demittatur ſtatim egreditur, & circum circa Articulum manifeſta cauitas fit, vt etiam Digitus aliquando immitti poſſit.

DE LVXATIONVM Prognoſtico.

OSSA facilius, vel difficilius luxantur et luxata faſilius, vel difficilius in priſtinam ac naturalem ſedem reſtituuntur, vel ob maiorem, vel minorem ſinus cauitatem, vel ob Ligamentorum, vel Muſculorum validitatem, vel laxitatem, vt elicitur ex Hipp. lib. primo de Articulis; Quibus igitur Membrum boni habitus, & carnoſum eſt, & Nerui ac Ligamenta valida ſunt, Articulus minus excidit, & difficilius reponitur. Sed repoſitus fidelius ac validius continetur. vt Celſus lib. 8. cap. 11. inquit. Quibus verò Membrum tenuuius eſt, & minus carnoſum, & corpus mollius eſt, & Nerui infirmi, facilius elabitur, & facilius reſtituitur, & reſtitutus minus fideliter continetur; Sic illi Articuli, qui profundiori ſinu recōnduntur, ac pluribus Ligamentis fulciuntur, difficilius luxantur, & luxati, difficilius etiam in priſtinum locum reſtituuntur. Contra qui planiori ſinu articulantur, & paucioribus Ligamentis fulciuntur, facilius luxantur, & luxati facilius etiam in priſtinum locum reſtituuntur. Quibus luxati Articuli in ſuam naturalē ſedem reconditi non fuerint, ſi aduc hereſcunt, pars illa non ſicuti ſana augetur ſed breuior ac gracilior redditur, & ſi iam perfecte increuerit, illius partis gracilitas tantum ſequitur, ut Hipp. Loco ſuperius citato, & Celſus lib. 8. cap. 11. inquiunt & hoc fit, vt Gal. Com. p. lib. de Articulis inquit, ob Muſculorum, & Venarum, quas luxatum Membrum continet, deprauationem, & quia pars illa immobilis ſeruatur, quam integra ac ſana Membra, vbi diutius omnino immubilia manet, aperte graciliora conſpiciantur. Non igitur primaria ratione Luxatio Membrum alimento priuat, ſed media adſtrictione vaſorum, & Inſtrumentorum ocio.

Vbicumq; cum Luxationibus Vlnus ſit coniunctum, & oſſa Vulnere excedunt ac egrediuntur, reponendi non sunt, cum ex Neruorum diſtentione, ſiue Gangrena, paucorum dierum ſpacio, vitam cum Morte commutant, & niſi reponantur, longe ſepius à Morte liberantur, & ſi pars deformis, & fere inutilis reddatur

(quod

(quod eius Propinquis ac Aſciſtentibus prædicendum) tamen hoc magis eſt optandum, quam Mors, & quo eſſa maiora, ac ſuperiora ſunt, & robuſtiora, & à robuſtioribus prolabuntur, eo magis in tali caſu eorum repoſitio eſt periculoſa, vt ex Hipp. ſententia 4. de Articulis elicitur, Vbi etiam ſcriptum reliquit. Quibus Digitorum Pedis, vel Manus articuli luxati adiecto, vlcere, cute exceſſerunt, oſſe quidem non fracto, ſed ab ipſa commiſſura recedente, ſi repoſiti maneat, Neruorum diſtenſionis periculum impendet, niſi recte attendatur. Expedit tamen, vbi prædixeris ſumma cura, & diligentia opus eſſe eos reponere, faciliime autem, & maxime prompte, magnoq; cum periculo reponuntur, ſi adigatur Paxillus, Vectis munere fungens, quemadmodum ſupra in oſſibus fractis diximus.

Illæ ergo Luxationes, quę cum Vulnere, vel Inflammatione, vel ingenti dolore, vel alio ſimili præter naturam affectu, vel prauo Symptomate ſunt coniunctæ difficillimę curatu ſunt, & periculo non vacant.

Si febris item Articuli repoſitionem anteuertat, nullum luxatum Articulum in ſuam ſedem compellere conuenit, inquit Hipp. lib. 3. de fracturis.

Luxationes ſimiliter, in quibus oſſium margines, ſiue cauitatum ſupercilia abrumpuntur, peſſimæ ſunt, quoniam in his in priſtinum ſinum repoſiti Articuli, diu perſiſtere non poſſunt, ſed qualibet leuiſſima occaſione iterum relabuntur. Sic Luxationes, quę ob Neruorum, ſiue Ligamentorum vitio ſunt factæ, peſſimæ ſunt, quoniam ſi Articuli in ſuam ſedem compellantur ac reſtituantur, iterum excidunt, vt loco ſuperius citato inquit Celſus.

Vetuſtæ item Luxationes, quę temporis ſpacio Callo obduruerunt, difficillime, vel numquã ſaneſcunt, & ideo ſtatim, vel eadem die, vel nunquam ſanęſcunt, vel ſaltē poſteriori tēpori luxata debēt, & vbi non protinus reconduntur, his diebus ſuperſedendum eſt, ideſt quouſq; inflammationis tempus prætierit, quod erit, poſt ſeptimam, vel nonam diem, & poſt hoc tempus, eorum repoſitio tentãda in ijs mēbris, quæ id patiuntur. Quod ſi repoſito Articulo, Neruorum diſtenſio ſuperna ſcatur cito expelli debet, & ſubinde calido humore debent perfundi, vt Hipp. & Celſus locis ſuperius citatis inquiunt.

Indicium oſsis in ſuam naturalem ſedem reſtituti eſt naturalis Membri figura ac conformatio, vtq; ſi cum parte ſana comparetur, in omnibus illi reſpondeat, & cum veluti quidam ſtrepitus, dum in priſtinum ſinum Articulus egreditur, fuerit auditus. Quod ſignum aliquando bonum eſſe non poteſt, cum ſtrepitus, vel ſonus quidam etiam fieri poſſit, ob ſuperciliorum cauitatis abruptionem, quę aliquando fit, quando oſſis caput cum eis confricetur, & quando hoc accidit, ideſt quod ſupercilia abrumpantur, & ſubeant in ſinum, prius quam oſſis caput ingrediatur, vera & bona repoſitio fieri non poteſt, cum oſsis caput in ſua cauitate amplius circumuerti nequeat; & ideo claudicant. *Signum oſsis in ſuam naturalem ſedē repoſiti.*

Vel ex violenta repoſitione in qua magnus auditur ſtrepitus, oſsis caput ſinum ita contundere poteſt, vt vbi Vlcus excitetur, pars putreſcat, & Cartilagines a reliquo oſſe ſeparentur, & os aſperum remaneat, ex quo poſtea motus difficilis ſequitur. Sonus ergo ſiue ſtrepitus non ſemper eſt bonum repoſitionis ſignum.

DE VNIVERSALI LVXAtionum Curatione,

IN omnibus Luxationibus curandis quatuor Intentiones ſiue Scopos præcipue habere debemus, Primus erit Luxati, & proprio loco moti Articuli in propriam ac naturalem ſedem reductio; Secundus, vt Articulus iam in priſtinam ſedem reſtitutus, ibi perſiſtat ne iterum excidat, ac prolabatur; Tertius vt affectus Articulus à Dolore; Inflammatione, & alijs prauis Symptomatibus defēdatur; Quartus, vt praua Symptomata iam exiſtentia corrigatur, & complicati affectus ſimul curentur.

Pro primo ſcopo conſequendo, primū luxati Membri in diuerſa tam valida extenſio fieri debet, vt inter oſſa aliquod liberum ſit ſpacium, vt elicitur ex Com. Gal. in lib. primo de fracturis, & in Com. 4. lib. de Articulis. Hoc facto, Os, quod proprio ſinu excidetit, placide ab ea parte

te in quam fuerit prolapſum in contrariã impellere, & tandem minimo quam fieri poreſt dolore in proprium ſinum reſtitue re oportet. Extenſio primum fieri debet, propter contractionem muſculorum, cũ muſculi in Luxationibus, cum reſiſtentiam non habeant, ſurſum contrahuntur & etiam os prolapſum ſecum ducunt, & ideo membrum breuius fit. Animaduertendum tamen, quod non in omnibus Luxationibus, vna & eadem extendendi ratio conuenit, ſed alia atque alia, pro natura Luxatæ partis, Neruorum, Tendinum & oſſium ſituatione, depoſitione, ac articulatione, cum in extenſione ſaltem ex vna parte Muſculi, Tendines ac Nerui integri ſint ſeruandi, & ideo ſecundum eorum rectitudinem extenſio fieri debet, vt in fracturis diximus, quæ facienda vel manibus, vel Laqueis, ſiue Habenis, vel Machinamentis. Placide in proprium acetabulum oſſis caput repunendum, ne fiat contuſio, vel attritio capitis, & ſinus inter ſe, & difficiles & violentæ repoſitiones, vt inquit Gal. in Com. 1. lib. de Articulis, vitandæ, cum maximos dolores in muſculis excitent, qui tandem Inflammationes pariunt. Vitanda ſimiliter capitis oſſis circumrotatio, ne ſinus ſupercilium abrumpatur.

Extenſio quomodo faciẽda.

Oſſe in propriam ſedem reſtituto, ad ſecundum Scopum deueniendum, confirmanda ergo ac roboranda, & ita vincienda eſt pars, vt iterum os ab illo ſinu egredi non poſſit, cum oblaxa ligamenta, & per muſculos extẽta facile prolabi ſoleat,

Quid faciẽdum poſt luxati oſſis repoſitionẽ.

Primum ergo, vt hoc fiat, pars Roſaceo, vel Maſtichino Oleo illinienda, Deinde ſubtilis Linteus Roſaceo imbibitus ſuperponendus, & ſuper hunc aliquod adſtringens Med. vt totum articulũ ambiat, applicandum, ſicuti ſunt adſtringentes pulueres, & volatilis Farina cum Ouorum Albuminibus ad Mellis craſſitudinem commixti, Quod Med. vel ſuper ſubtiles & bene pexas Stuppas, vel ſuper tenuia lintea extendi debet, & in horum puluerum defectu, lenes ſtuppæ, vel multiplicia lintea tantum Oui albumine madentia & circa articulum impoſita vtilia ſunt. Poſt Med. applicationem. vt oſſis prolapſus prohibeatur, conuenienti faſcia eodem modo, quo fracta oſſa deligantur, vt inquit Gal. Com. 2. lib. de Fracturis, membrum deligandum, & vinculum talæ eſſe debet, vt membri naturalem figuram ſeruet, influxos humores exprimat, & fluentes prohibeat, & Inflammationẽ arceat. Vinciatur ergo pars conuenientibus faſcijs poſca, vel Auſtero Vino, vel mali punici ſiue Hyppociſtidis ſucco madentibus. Animaduertendo ne nimis partem adſtringant, & dolorem, deinde Inflammationem excitent, & ſi fuerit opus etiam ferulæ ex Corio, vel denſa Papiro applicari poſſunt. His peractis molliter ac æqualiter, vtque mediam figuram ac naturalem ſeruet, ne dolor excitetur, Membrum ſituandum, & vſque ad ſeptimam, vel decimam diem, niſi pruritus, vel dolor, vel aliud prauum Symptoma partem infeſtet, immotum ſeruandum, Et ſi hec accidant, ſtatim pars ſoluenda, vtque inferius dicemus, his occurrendũ.

Vinculũ qualæ eſſe debeat

Quomodo Pars ſituanda

Quando ergo debito tempore pars ſoluitur, ſi pruritus adſit, temperata Aqua pars perfundenda, & ſi quis noxius humorum confluxus adſit, reſoluatur, & dolor etiam, ſi adſit leniatur, Et niſi pruritus partem infeſtet, ab Aquæ calidę fomento, cum ligamenta laxandi vim habeat, abſiſtendum. Poſt fomentum, iterum aliquod adſtringens Med. applicandum ſicuti ſuperius dictum, vel Ceratum Barbarum, vel Oxicrocium, ſi in Hyeme ſimus, & Diapalma, vel Ceratum de Minio, ſi ſimus in Aeſtate, & adſtrictius pars vincienda, ita tamen, ne dolor excitetur & ob capitis oſſis firmitatem, vt ſuperius diximus, Ferulæ applicentur, & ſic procedendum donec membrum ſatis robuſtum videatur. Quo tempore membrum ſoluendum, & aliquo corroborante decocto temperate calido fouendum, ſicuti eſt infraſcriptum.

Ad Pruritum.

℞. Balauſthiorum, Malicorij, Foliorũ Myrti, Abſinthij, Roſarum Rub. Florum Chamemoli Muſci albi quercini an q vis M. & omnia bulliant in Vino Nigro q. ſuff. S. A. quo pars foueatur. Poſtea Ceratum abſque deligatione applicetur, & paulatim & moderate Aeger partẽ exercere incipiat.

Decoctũ con roborans.

Interim vero, ideſt poſt quam in ſuũ naturalem locum os fuerit reſtitutum, & applicatis roborantibus ac repellentibus Medicamentis, & commode ſituata parte, vt ſuperius diximus, membrum à do-

lore & Inflammatione præcauendum, & ſic Tertium Scopum conſequemur, & hoc fieri debet ijs præcipue, quæ humorum influxum ad affectum membrũ prohibent, cum ex humorum influxu, dolor excitetur, & dolorem inflammatio conſequatur, Tenuis ergo ac proba victus ratio ab initio inſtituenda ac imperanda, Sic ni ſi quid prohibeat, vena ſecanda, & ſecundum peccantes humores conueniens purgans Pharmacum inſtituendum, quibus præcipue à parte affecta humorum affluxus auertitur.

Quoad Accidentium correctionẽ, & complicatorum affectuum curationem, qui eſt quartus Scopus, ante quam manũ Aegro imponamus, ſi aliquod prauum Symptoma adſit, vel alius morbus ſit coniunctus, ei quod magis vrget, vt Gal. 12 Meth. inquit, primum occurrendum. Si Inflammatio, vel dolor adſit, cum Inflãmatio in Luxationibus oriri ſoleat ex dolore, qui excitatur, dum fit luxatio, & dũ facta eſt, os, muſculos, parteſque neruoſas comprimendo, & in extenſione, qua os reponitur. Si ergo dum membrum dolore ac inflammatione tentatur, diſtendẽdo reponere conemur, cum hec omnia in tali actione facienda augeantur, periculum eſt, ne Conuulſio, vel Neruorum diſtenſio, vel aliud huiuſmodi prauum Symptoma ſuſcitetur, & ideo imprimis Symptomati, quod magis vrget, occurrendum. Dolore ergo & Inflammatione partem infeſtante, ſuccida lana calido Hydreleo, cum pauca Aceti portione mixto imbibita affectæ parti ſuperponenda, & ob inflammationem refrigerantibus Vng. & alijs Med. in Phlegmonis curatione dictis vti etiam poſſumus, & vniuerſum corpus conuenienti Dieta, Venæ ſectione & purgatione euacuandum, Et ſi febris & partis Tumor etiam acceſſit, omnia diligentius ac exquiſitius agenda ſunt præſertim quæ ad Victus rationem Venæ ſectionem, & Purgationem pertinet. Dolore, & Inflammatione omnino ſedata, iam os Luxatum in priſtinum locum, vt diximus, reponere tentandum, ac conandum eſt, & ſi intenſione dolor excitetur, eodem pacto ei occurrendum, & poſt quã doloris & inflammationis tempus præterierit, ideſt poſt ſeptimam, vel nonam diem, pleniori victu Aeger eſt reficiendus, ideſt cibis optimi ſucci & modico Vino.

Dolori ac Inflammationi quo'ur occurrendum.

Si vero Vulnus Luxationi acceſſerit, vt Hipp. 4. lib. de Articulis inquit, ſimiliter oſſium repoſitio minime tentanda, præter quam in digitis, Plantis, & Manibus, & in ijs etiam prudenter hoc agendum eſt, & in talibus partibus etiam, quãdo ingenti dolore, vel Inflammatione tẽtantur, oſſium repoſitio minime facienda ſed ante quam dicta adueniant, & poſt quam receſſerit, cum ex diſtenſione adiacentes Nerui, & Muſculi inflammentur, ingentes dolores excitentur, Conuulſiones, & Gangrenæ, & acutæ febres oriantur, & matura mors Aegris afferatur, & quanto maius membrum luxatum eſt, & validioribus Neruis & muſculis continetur, & principalibus partibus luxati cum Vulnere Articuli proximiores ſunt, tanto maior de horum prauorum Symptomatum aduentu timor eſt, & maius mortis periculum adeſt, Et niſi reponantur, etiam aliquod periculum adeſt, & periculum tanto eſt maius, quo Vulnus Articulo propius eſt.

Quando Luxata oſſa non reponenda

Quando igitur in magnis luxatis Articulis Vulnus ſit coniunctum, vt Hipp. loco ſuperius citato inquit, ſtabiliter, ideſt quod nullo pacto moueri poſſit, affectum membrum, & quemadmodum maxime cubantem iuuat, collocandum ac ſituendum eſt, & ne dependeat, ſed potius paulo ſublimius ſpectet, & hoc faciendum, vt Gal. in Com inquit, vt dolor, & humorum confluxus vitentur, & neruorum diſtenſio ex dolore ſequatur, quam in neruoſis partibus dolor maxime infert.

Quam obrem ſi quæ hoc modo vitiata ſunt, neq; refrigerentur, neq; dolore tententur Neruorum diſtenſione prehendi minime poſſunt. In his ergo caſibus ſolis Inflammationem arcentibus, & dolorem mitigantibus præſidijs per initia vti debemus, & ideo Hipp. inquit. Quod à principio Cerato Picato mederi debemus & paucis pannis ex Vino madentibus non valde frigidis, quandoquidem frigus in his Neruorum diſtenſionem cõcitat, Cum frigus Vlceribus & neruoſis partibus ſit inimicum, vt idem in Aphoriſmis inquit. Recte etiam Folia Betæ, vel Tuſſilaginis, vel cuiuſpiam alterius talis in Vino nigro auſtero ſemi cocta vl-

ceri

ceri atque adiectis partibus imponuntur & hoc Medicamentum maxime competit, tum ob Tuſſilaginem, quę modice ſiccandi vim habet, quod in omnibus Vlceribus, vt alias diximus, requiritur, tum ob Vini nigri auſteri vires, cum repellendi facultatem habeat, & exulceratas partes mordere nequeat, cum craſſarum ſit partium, & ne pars dolore, vel inflammatione, & Neruorum diſtenſione infeſtetur, inquit dictus Autor, quod etiam tepido Cerato Vlcus inungendum, quamuis in alijs Vlceribus, vbi ſuperius dicta non timentur, talę Medicamentorum conueniens non ſit, vt alias idem Autor inquit. Et eadem de cauſa præcipit, quod ſi Hybernum tempus fuerit. vt Lana ſuccida ex Vino & Oleo tepido madens imponatur, & perfuſione inſuper vtamur, cum hoc Medicamentum adſtringendi, & modice calefaciendi facultatem habeat, vtq; Gal. in Com. inquit, Caloris modus ex temperamento Aeris, in quo viuimus, conijciendus. Vbi enim valde frigidum fuerit, humoris, qui perfunditur, calor augēdus, vbi calidum remittendus, & non ſolum Aer, & Anni tempus, & Regio ſpectanda, ſed etiam Aetas, vſus corporis, & Natura, vt in Aphoriſmis idem Autor dixit, Cum in frigida Regione & Aere, & in Senili Aetate, habitu frigido, & vſu eorum, quæ corpus refrigerant, magis calida conueniant. Contra in Aeſtate in Regione, Aetate, Conſuetudine, & Corporis calida natura, frigidiora admouenda. Et in Aeſtate aſſidue præfuſiones ſimiliter conueniunt, immo magis cum impoſita Lana magis ſiccescat, & in Aeſtate ſolo Vino perfuſiones fieri debent, ſicuti Hyeme Vino & Oleo mixto.

Iubet etiam idem Hipp, ne luxatum membrum cum Vulnere coniūctum nullo pacto vinciatur, neque quid aliud ſuperponatur, cum ſuperpoſitum onus in huiuſmodi caſibus ſit alieniſſimum, tantum ergo dicta Lana ſuperponenda, quæ cum mollis ſit & leuis, & oneri eſſe non poſſit Omnia ergo quæ partem onerare poſſunt deuitanda, cum maximum adſit periculum in nudatis & attritis chordis ac Neruis eorum diſtenſionis. Apponi etiā poſſunt Medicamenta quæ cruentis Vulneribus inijciuntur, ea ſcilicet, quæ idonea ſunt, & nos in fracturis cum Vulnere cōplicatis conuenire diximus, quibus ſimiliter Lana Vino infuſa, vt longiorem moram trahat, ſuperponenda, & his Medicamentis quouſque Vlcus ſanetur, mederi debemus, & in tali curatione. & ſi pars debilis, & manca remaneat, & aliquando etiam Vlcuſculum, quod curationem non admittit, tamen melius eſt hoc, quā articulum reponere, & ad præcipitem mortem Aegrum perducere, Et ſi poſt Inflammationis præteritum tempus, in Luxationibus cū Vlcere ſine magna violentia ac tuto oſſa reponi poſſe excogitamus, hoc etiam tentandum;

Curatio Luxationis cum fractura complicatæ.

Si vero cum Luxatione abſq; tamen Vlcere Fractura ſit complicata, primum, ſi fieri poteſt, luxatus articulus in propriam ſedem reſtituendus, deinde fractura, ſicuti diximus curanda. Niſi vero commode Luxatio prius reduci ac curari poſſit, Primum Fracturam componemus & recte curabimus, & cum iam callo obducta ac confirmata fuerit, ſicuti in inueteratis luxationibus dicemus, Luxationis repoſitionem tentabimus, Et ſi Vulnus cum luxatione, & Fractura fuerit coniunctum, vulnus ſicuti in fractura cum Vulnere diximus curandum.

Inueteratæ luxationis Curatio.

Si vero Luxatio, vel ob Medici, vel Infirmi negligentiam, vel ob neceſſitatem, quia primis diebus oſſium repoſitio, ac in priſtinum locum reſtitutio, abſque magno vitæ diſpendio, vt ſuperius diximus, fieri non potuit, & ob temporis ſpacium calloſa inibi duricies fuerit contracta, primum materia illa, quæ in articulum, & circa articulum influxit, emollienda, & discutienda, & hoc fieri debet fomentis perfuſionibus factis ex decocto Maluarū, Radicum Altheæ, Melliloti, Seminis Lini, Fenugreci, Hyſopi, Betonicæ, Stechadis, Florum Chamemoli & Lanarum ſuccidarum, quod decoctum cum magis emollire volumus in Aqua fieri debet, quādo magis reſoluere optamus, in generoſo albo Vino faciendum, & poſt fomentum Vnguento Dialtheæ pars illinienda; Vel infraſcriptum Catapl. vel ſimilæ applicetur.

Empl Emolliens, & Reſoluens.

℞. Foliorum Maluarum M. 11. Rad. Altheæ vnc. vi. Rad. Cucumeris Aſinini vnc. 111. Coctis in Aqua & contuſis, adde Farinæ Fenugreci Sem. Lini an vnc 1. 5. Olei Amigd. dul. vnc. v. Axungię

Suillæ vnc. IIII. prędicti decocti q. ſuff. M & S. A. Fiat Catapl.

Valet etiam ad emulliendum Diachilon Simp. & cum Gumm is, & ad digerẽdum præſtat Ceratum de Betonica, & in durioribus corporibus Emplaſtrum Sacrum dictum & ſimilia.

In magna vero humorum copia, & vbi indurati fuerint, poſt partis emullitionẽ, maxime competit ſuffumigium ex Lapide Pyrite, vel Molari, Vel fiat Fomentũ cum decocto Rad. Althεæ, Cucumeris Aſinini, Iuæ, Colocynthidis & ſimilium quæ cum calore & ſiccitate materiam diſcutiendi vim habent, cum etiam à proprietate eandem extra articulos ad ſe trahunt. His factis, ad partis extenſionem, & oſſis repoſitionem eſt deueniendum, & cetera, ſicuti in alijs recentibus Luxationibus diximus, facienda, aç adminiſtranda ſunt.

DE LVXATIONIBVS IN Particulari & Primum,

DE MAXILLAE LVXATIONE Cap. 2.

Maxilla cur diffi culter luxatur.

MAXILLA difficulter luxatur, tum ob oſſium naturam, cum ob Muſculorum robur; Ob oſſium naturam, quia vtrimque duo capita ſiue duos proceſſus habet, quorum alter longior, Roſtri ſimilitudinem referens, ſub Iugali oſſe ſe inſerit, Alter breuior cũ Capite, articulorum modo, prope aurem committitur, qui vndique oſſibus circumuallatum eſt. Ob Muſculorum robur difficulter laxatur, quia plures ac valentes obtinet Muſculos, & Neruoſas Chordas, quibus vtrique proceſſus ad ſuperiores partes alligantur. Maxillam ſurſum trahentes Muſculi quatuor ſunt, duo à Temporibus incipiunt, quorum præualidi ac neruoſi Tendines, in acutos inferioris Maxillæ proceſſus adiunguntur, & vndiq; complectuntur, & duo initium ducunt ex tota cauitate inferiorum Cuneiformis oſſis proceſſuum Veſpertilionum alis ſimilium & in interiorem poſterioremque inferioris Maxillæ ſedem validiſſime adiguntur ob hec igitur præcipue ægre Maxilla prolabitur.

Maxilla, vt lib. 8. cap. 12. inquit C. Celſus, & Gal. Com. 2. lib. de articulis, tantum in priorem partem propellitur ac luxatur, vt ex Anatome patet, & non ad poſteriorem partem & ad dexteram, vel ſiniſtram, vt Autores aliqui voluerunt. *Maxilla ad quam partem luxari poſſit* Cum ad poſteriora luxationem os impediat, Ne ad dexteram luxetur, impedit ſiniſtrum Maxillæ caput. Sic ne ad ſiniſtram prolabatur, impedit dexterum caput, vt vnuſquiſque articulationem Maxillæ cum Capite conſiderando, ſenſata fide percipere poteſt. Sequitur ergo, quod tantum ad priorem partem Maxilla laxari poſſit, bene verum eſt, quod aliquando tantum ab vna parte, aliquando ab vtraque luxatur. *Luxationis ſpecies.*

Vt Maxilla luxetur, neceſſe eſt, vt proceſſus Roſtro ſimilis, Acutus etiam dictus qui ſub Iuguli oſſe inſeritur, vt ipſo Iugali oſſe humilior demittatur, & extra Iugalæ os ferri, vtque in latus conuertatur, ac diſtorqueatur, & ideo neceſſario in priſtinum locum reditus ei prohibeatur.

Illæ vero proceſſus infra Iugalæ os elabi non poteſt, niſi in maxima oris apertione, vt in maxime hiando, vel aliquid magnæ molis ore apprehendere conando, quod non accidit, niſi ſtultis ac delirantibus, & ex oris diſtorſione, vt diximus, in priſtinum locum reditus prohibetur, Hę ergo ſunt duæ Maxillæ Luxationis Cauſæ, vt inquit Hipp. lib. 2. de Articulis. vtque idem Autor inquit, Ob hanc etiam cauſam raro Maxilla luxatur, cum nulla neceſſitas in edendo, vel in hiando hominem cogat, os, vltra, quam poſſit, aperire, Ob dictas ergo cauſas raro Maxilla luxatur, Veruntamen, vt ex eodem elicitur Autore, ob aſſiduum, & frequentem Maxillę motum, vt in loquendo, vel in mandendo fit, ita Muſculi faticari, debilitari ac relaxari poſſunt, vt perinde ac mollia Coria extenti ſequantur, & ſic de facili Maxilla luxetur, vel ſubluxetur, vt Paul lib. 6. cap. 113. etiam ſcriptum reliquit. *Cauſa.*

In Maxillæ Luxatione, loquela deprauatur, & maſticato tollitur, & inuito Aegro, ſaliua egreditur; Et ſi ex vna tantũ parte fuerit luxata, à parte illa in anteriorem partem prominet Maxilla, & in contrariam partem ipſa & mentum inclinatur, & os diſtorquetur, & diſtorta Maxilla eminentior apparet, Dentes paribus *Signa*

non

non reſpoudent cum ſub Inciſorijs Canini ſint, & ſimul committi non poſſint, & In luxata parte acutus proceſſus roſtrum referens iuxta Malas, ideſt qua ſitum eſt Iugulæ os eminentior apparet.

Si verò ex vtraque parte Maxilla fuerit luxata, in priorem partem tota Maxilla, ſiue totum Mentum recto tramite magis promouetur, & inferiores Dentes longius, quam ſuperiores excedunt, inferiores tamen è regione ſuperioribus reſpõdent, & qui ſecant ſecanticus, & Canini Caninis, & Molares Molaribus; Os apertum magis manet, & Maxillæ cum malis committi non poſſunt. Summitas oſſis roſtrum referentis magis ex vtraque parte extra malas eminens apparet, & temporales muſculi admodum intenti & duri conſpiciuntur.

Prognoſticum. Luxata Maxilla, vt loco ſuperius citato Hipp. & Gal. in eius Com. inquiunt, quãceleriſſime reponenda eſt, prius quã muſculi diſtenti, ob conſortium, Cerebrum afficiant.

Et ſi reuerti nequeat, mortis periculũ inſtat, propter febres continentes, atque Marcorem, & inexpugnabilem dormiendi neceſſitatem, Biliosa ſincera per Aluum & Vomitum redduntur, & plerũque circiter decimam diem decedunt.

Periculo ergo non vacat Maxilla, vel ſi ex altera tantum parte, vel ſi ex vtraq; luxetur, bene verum eſt, quod facilius reſtituitur, ſi ex altera tantum parte luxetur, & ſi ex vtraque ægrius cum omnes quatuor dicti muſculi, quibus Maxilla ſurſum trahitur, præcipue intendantur qui Neruos ab ipſo Cerebro habent, ideſt à tertio pari & prope ipſum ſunt, & ideo celerrime Cerebrum afficitur. Primum ergo muſculi dicti præter Naturam intẽduntur, & ideo dolent & ex dolore inflammantur, & ſimili vitio per conſenſũ Cerebrum afficiunt, quo affecto acutę febres ſequuntur, & omnes animi actiones lędantur, Biliosa per Aluum & vomitum eiciuntur ob acutas febres, ob quas Adeps, & tenera, & paulo ante concreta caro tabeſcunt, & ſanguis aduritur, ac Bileſcit quę & ad Inteſtina & ad ventriculum confluunt ac tranſmittuntur, & ideo Biliosorum eiectiones fiunt, & in talibus caſibus os ventriculi etiam per conſensũ affici ſolet, cum neruoſum ſit, vtque plurimum ledi ſolet, quando neruoſæ partes laborant, & hac de cauſa etiam Biliosa ad Ventriculum confluunt. Subluxata, vel perfecte luxata Maxilla ob muſculorum debilitationem ac relaxationem facilius reponitur, & in priſtinam ſedem reuertitur, vt Paulus loco ſuperius citato inquit.

DE LVXATAE MAXILLAE Curatione

IN Luxatæ Maxillæ repoſitione imprimis animaduertendum, ſi ex altera tantum parte fuerit prolapſa, vel ex vtraque & ſi ex vna tantum parte à propria ſede fuerit egreſſa, patiens in ſedili collocandus ſic, vt miniſter à poſteriori parte eius caput firmiter contineat, ne maxillam ſequatur, vbi à Medico agitatur, ac deorſum trahitur, Vel vt iuxta parietem is ſedeat, interpoſito inter caput eius & parietem coreaceo puluinati, eoq; caput per miniſtrum vrgeatur, ne dimoueri poſſit, Vel reſupinetur Aeger, eius capiti ſubiecto ſcorteo Puluino duro vt quã minime cedat, & ſic eius caput immobilæ ſeruetur, & hic ſituandi modus tutius eſt, vt loco citato Hipp. inquit. Vno ex his modis Aegro figurato, Medicus inuolatis, Pollicibus, vel ſubtilibus Linteolis vel faſcijs, ne dilabantur, illos in parientis os conijciat, & præcipue ſuper molares Dentes apponat, ceteris Digitis extrinſecus maxilla ad mentum fortiter apprehenſa, homine hiante, quantum modice poteſt, patienti iubere debet, vt laxam maxillam teneat, ſimulque illæ propellat ac obſequatur, tum deorſum maxilla trahenda, deinde retro ideſt erga Guttur cũpellenda, poſtea ad oppoſitum latus agitanda, & ſimul ſurſum propellenda Aegro impetãtes, vt os claudat, & hec omnia fere vno momento fieri debent, vt C. Celſus inquit. Si ex vtraque parte prolapſa ac luxata fuerit maxilla, eadem omnia facienda, præter quam, quod ad latera non eſt agitanda. Sufficit ergo tantum primum deorſum trahere, ſecundo retro æqualiter propellere, Tertio ſurſum compellere, & ſic facillime & citiſſime luxa-

ta maxilla reponitur. Primum deorſum trahenda, ob muſculos, qui acutum proceſſum, ſiue Roſtro ſimilem trahunt, qui infra Iugalæ os trahi debet. Secundo retro vrgenda ac compellenda, quia in priorem partem prolapſa fuit. Tertio ſurſum propellenda, quia in oris apertione deorſum fuit tracta. Quando ex altera tantum parte fuit Luxata, etiam ad oppoſitum latus agitanda, vt in priſtinum locum prolapſum os facilius reuertatur.

In priſtinum locum reſtitutæ maxillæ inquit Hipp. Quod lenis Medicina abunde eſt, ſicuti ſunt panni cum Cerato & laxiori faſcia alligati. Medicamenta ergo ad maxillæ capita, ideſt ad tempora applicanda, Inflammationem arcendi facultatem habere debent, ſicuti eſt Ceratum ab Hipp. propoſitum, quod fit ex Cera & Oleo Roſaceo, vel Roſaceum Vng.

Et vbi valida fuerit facta diſtentio etiã adſtringentia medicamenta applicare debemus, ſicuti eſt Medicamentum factum ex Ouorum albuminibus & adſtringentibus puluenibus ſuper Linteos, vel lenes Struppas extenſum, vt in Fracturis diximus, & eadem de cauſa etiam Temporales muſculi Oleo Roſaceo Lumbricato inungendi.

Faſcia ad mentum apponi debet, vbi aliquantiſper ſit diuiſa, vt mentum in illa diuiſione ingredi poſſit, deinde ad aures faſciæ capita adducantur, vtque aures foras trahi poſſint, faſciæ capita reſcindẽda, poſtea in capitis vertice alliganda, & quouſque maxilla fuerit confirmata, ſic detinendus eſt patiens, quod, vt plurimũ trium dierum ſpacio fieri ſolet. Quo tẽpore tenuis victus ratio inſtituenda, & cibi ſorbiles ſint, & dum cibatur Aeger, relaxetur faſcia, deinde iterum aſtringatur, & ſermo etiam interdicatur, Cum omnis maxillæ motus noxius ſit, & ſupinus iaceat. Et ſi aliquod periculum inſtet, & cum Oculorum, vel Ceruicis dolore caſus illæ acciderit, Brachij Cephalica Vena ſecetur, niſi quid obſtet, & alia vniuerſalia ſicuti in cura Vniuerſali diximus, facienda.

Si vero ob muſculorum tenſionem difficulter maxilla reponi poſſit, quod ſepe accidit, quando diu luxata permanſerit, ante eius repoſitionem luxata maxilla Spongia imbibita calido Hydreleo, vel alio emolliente decocto, in cura vniuerſali dicto, vel ſimili fouenda. Parte emollita, ſicuti diximus, eius repoſitio tentanda. Si ſupradicta praua Symptomata ſuperuenerint, ſicuti vnicuique conuenit, & in ſuperioribus a nobis fuit dictum, eis occurratur.

DE CAPITIS ET SPINAE Vertebrarum Luxatione Cap. 3.

CAPVT cum prima Colli Vertebra duobus proceſſibus in duos ſinus ſummę Vertebræ demiſſis articulatur. Omnes vero Vertebræ, duabus primis exceptis ab interiori parte quà ventrem ſpectant, & rotundæ ſunt, & leues, mucoſorum & cartilaginoſorum ligamẽtorum medio, quæ inter corpus vnũquodque ac ſuam apendicem enaſcuntur, tam inferiori, quam ſuperiori ſede, & ſingulis corporibus interiacent, vinciuntur.

Ab exteriori ſede, duabus primis ſimiliter exceptis, cardinis modo Vertebrę inter ſe committuntur, quoniam quatuor exigunt proceſſus, quibus committuntur duobus quidem proximæ vertebræ eminentias admittunt, duobus ſe in alteram inſinuant, & ideo cardinum ſimilis ſtructura quodammodo efficitur, & ſic per Gyglymos, Diarthroſis ſpeciem articulantur, & ſingulę vertebræ, tam maiores quam minores ſuos proceſſus habent in exteriorem partem vergentes, quibus proceſſibus Cartilago eſt adiecta, à quà Ligamentorum germen oritur, quæ exterioribus Neruis ſunt germana, & Thoracis vertebris vtrimque à lateribus in radices proceſſuum adiectę ſunt Coſtæ, capitibus in interiorem partem magis ſpectantibus, quam in exteriorem, quę ſigillatim cum vnaquaque vertebra committuntur ac inſinuantur. Arcte ergo quibuſdam Tendinibus ab ipſis exortis, vertebræ inter ſe vinciuntur, vt citra Luxationis periculum facile omnes moueri poſſint.

Spinæ vertebræ, vel perfecte luxantur vel imperfecte id eſt ſubluxantur, & hoc fit, vel in anteriorem partem, vel in latera, & Luxatio, vel ſubluxatio, vel tantũ *Luxationis ſpecies.*

vnę

vnę Vertebrę accidit, vel multæ ſimul peruertuntur. Illa Vertebrarum peruerſio, quę in anteriorem partem fit à Grecis Lordoſin dicitur, quæ in poſteriora Cyphoſin, & quæ in latera ſcolioſin nominatur.

Cauſa Cauſæ, quæ Spinæ Vertebrarum peruerſionem efficiunt, vel ſunt Internæ, vel Externæ, vt elicitur ex Hipp. 3. lib. de Articulis. De peruerſionibus ab internis cauſis factis, nihil dicemus, cum in hoc libro tantum de Luxationibus, quæ ab externa cauſa fiunt ſermo noſter ſit futurus, Luxantur ergo vel ſubluxantur vertebræ, vel à caſu, vel ab ictu.

In Capitis luxatione Neruus ab occipitio extenditur, Mentum Pectori ita agglutinatur, vt neque bibere is, neque loqui poſſit, & interdum ſine volunta te ſemen emittit, vt inquit C. Celſus lib. 8. cap. 13. & hec ſigna ponuntur, non quod curari hec Luxatio poſſit, ſed vt à Medico res indicijs cognoſcatur, & proximæ mortis periculum prædicatur.

Si Vertebræ ab interiori parte excidant ſinus apparet, ſi ab exteriori tumor, & magnus prolapſus angulatum ſpinæ fluxum efficit, & paruus circularem, & in hoc, vt Hipp. inquit, neceſſe eſt in ſpina gibba vnam aliquam Vertebram reliquarum omnium conſpici maxime ſublimem, eas autem, quæ hinc, atque hinc ſunt, minus, & Vertebra, quę maxime extat, paruum ab alijs recedit. *Prognoſticum* Si ſupra ſeptum tranſuerſum excidant, & perfecte laxentur vertebræ, Manus reſoluuntur, vomitus, & neruorum diſtenſio ſequitur, ſpiritus difficulter mouetur, Dolor vrget, & aures obtuſe fiunt. Si ſub ſepto, Femora reſoluuntur, Vrinæ ſupprimuntur, & interdũ ſine voluntate prorumpit, vt inquit C. Celſus lib. 8. cap. 14.

Quibus igitur caput in poſteriorem partem luxatur, quod fit, quando illi duo proceſſus, quibus cum prima Colli Vertebra committitur, in poſteriorem partem excidunt, citiſſime mors ſuperuenit, & nullus his adeſt Medicinæ locus. Sic ſi ſpinę Vertebræ exactam ac perfectam luxationem experiantur, pernicioſam mortem afferunt, vt Paul. lib. 6. cap. 118. inquit, Cum Spinalis medulla nullam quãlibet leuium compreſſionem ſuſtinere poſſit. Immo ſi tantum Neruorum proceſſus, qui ex ipſa emanat comprimantur hominem in vitæ diſcrimen abicere abunde poſſunt.

Si ergo vna tantum vertebra luxari, vel exilire, vel dimoueri contingat, pernitioſius eſt, quam ſi multæ ſimul, cum Spinali Medullæ minus noxæ inferatur, ſi plures ſimul dimoueantur, quam ſi tantum vna. Item ſi in interiorem partem vertebræ luxentur, caſus aſperior eſt, quam ſi in exteriorem ferantur, cum Nerui omnes, qui à Spinali medulla oriuntur in interiorem partem procedant, & ideo magis præmuntur, vbi in hanc partem Spina peruertitur, quam vbi in exteriorem, & ideo per conſenſum vrinæ ſuppreſſio & fecum fit, & mortis periculo magis ſunt obnoxij, quam vbi in exteriorem peruertitur cum dicta non ſupprimantur, & Torpor plerumque non accidit, ſicuti in peruerſione ad interna. Quamuis omnis Spinæ peruerſio periculoſa ſit. & à poſteriori parte in interiorem non facile expellitur vertebra, niſi aliquod graue admodũ ſuper ipſam incidat, cum oſſa à poſteriori parte potius frangantur quam coactis Ligamentis, valde in interiorem partem erumpant; & in hoc aliqui decipiuntur, putantes adeſſe luxationem ad intra, & eſt ſpinæ vertebrarum Fractura, cum in talium oſſium fracturis etiam cauitas appareat. Ab interiori etiam ad exteriora difficulter vertebrę luxantur, & magna vi, coniunctione abrupta, expellentur. Si vertebrę ſupra, vel infra, ſeptum tranſuerſum luxentur, vt loco ſuperius citato C. Celſus inquit, tardius, quam ex capitis Luxatione, tamen intra triduum homo moritur. Quibus item ab externa cauſa ſubluxatæ Spinæ vertebræ fuerint, raro & magno negocio in ſuam ſedem reſtituuntur, vt ſuperius diximus, Et ad Interna ſpinæ peruerſio fecit difficultatem auget, & quod per Ventrem ad oppoſitam partem repellendi facultas nulla datur. Hipp. loco ſuperius citato inquit, Gibbus à pueritia factus ab interna cauſa, vitium diuturnum eſt, neque præmaturam mortem conſciſcit, ſed immedicabilis eſt morbus.

Quibus ſimiliter adhuc pueris ſpina gibba fit, ante quam corpus perfecte increſcat,

creſcat,

creſcat, niſi recondatur, his corpus ad ſpinam non augetur, ſed Crura & Brachia dumtaxar perficiuntur, & quæ ſunt ad ſpinam, non complentur. Hoc vero fit ob peruerſas Venas, & quia talis pars ægri us mouetur; Ideo in huiuſmodi affectibus languet Natura, & neceſſario affectæ partes deterius, quam ante, nutriuntur, & ideo, vt ſuperius etiam diximus, quæ perfecte increuerunt, in non repoſitis Luxationibus emacreſcunt, quæ aduch increſcunt, eorum incrementum prohibetur, quæ vero partes longius à vitiatis abſunt, vt Brachia, & Crura ſine noxa omnino ſeruantur, & proximæ tantum partes afficiuntur.

Inquit etiam idem Autor, Quibus ſupra ſeptum tranſuerſum gibba ſpina fit, Coſtæ in latitudinem augeri non ſolent, ſed in partem priorem, Pectus vero latum non fit, ſed acutum, ſpiritus difficulter mouetur, & cum ſono, quam cauum, quo ſpiritus recipitur atque emittitur anguſtius reddatur.

Verum ex his quibus ſub ſepto tranſuerſo gibba ſpina fit, nonnullis ob conſenſum Renum & Veſſicæ vitia ſuperueniunt, ſed, & Abſceſſus ad Ilia, & Inguina, qui diu manent, & ægre ſanatur, quorum neutrum Gibbum ſoluit; Et his Coxæ extenuantur magis, quam quibus ſpina ſupra gibba eſt, Tota etiam Spina longior his eſt, quam quibus à ſuperiori parte gibba eſt. Cum Spina quo magis verſus ſuum initium vitiatur, eo minus augetur, in iis, qui non dum peſecte increuerunt, & ſuperne ſpina initium ſuum, & incremẽtum habet. His ſimiliter Pubes, & Barba ſerius increſcit, & minus completur, minus item fecundi fiunt quam quibus gibba eſt pars ſuperior; Ex Gibbis ſimiliter pauci ad ſenectutem perueniunt,

DE LVXATIONIS Vertebrarum Curatione,

PRO recentibus ſubluxatis ad extra Vertebris reponendis, ideſt in quibus hoc ex caſu, vel ictu acciderit, primum conueniens extenſio facienda, deinde ſubluxatæ vertebrę in priſtinum ſitum conuenienti compreſſione reponendæ, vtque hoc fieri poſſit, Ingens aliquod lignum tantæ longitudinis ac latitudinis, vt proſtratum hominem excipere poſſit, vel huic Scamnum æqualæ prope parietem, & à pariete eatenus recedat, vt aliquis inter vtrumque, vbi ſit opus, tranſire quæat, apponere oportet, ſupra quod ſtragula extendenda ne hominis corpus contundantur, vel quid aliud, quod mollæ ſit, & non cedat, ſupra quod homo prius multa Aqua calida perfuſus ac lotus, ſi ſuſtineri poſſit, pronus ſituandus ac collocandus, extentis ſecundum Naturam Brachiis, & ad corpus alligatis. Deinde loco molli & abunde lato ac longo, ipſius pectus, quantum poteſt, iuxta Alas duplici inuolutione circumdandum, & per alas ſupra Dorſum vinciendum, Capitaque loci ad prælongum Lignum alligentur, quod ad ſubiecti Ligni ſiue Scanni extremum erectum ſtatuendum, & Miniſtro à Capite Aegrotantis ſtante tradendum, vt ima parte ſolo innixa, ſuperiore ſupra Caput tracto, oportune poſtea extẽdere poſſit; Aliud Vinculum ſimiliter ſupra Genua, & ſupra Malleolos dari debet, Aliud ſupra Lumbos, & Coxas in orbem framiter deuinciat, & omnia hec capita ad aliud Lignum, quod ad Aegrotantis Pedes, ſit alligentur, ima ſimiliter Ligni parte in extremo Scanni Solo innixa, vtque ſuperiori æqualæ rectũ cõſtitutum alio miniſtro à pedibus ſtãte tribuẽdũ Hõine ita figurato ac alligato a miniſtris in diuerſa extenſio fiat, & hec extenſio abſque vlla inclinatione fieri debet, ſed recta. Facta intenſione. ſi ad extra vertebræ tendant, Medicus Palma Manus gibbum validiſſime comprimat ac in

in diuerſa extenſio fiat, & hec extenſio abſque vlla inclinatione fieri debet, ſed recta. Facta intenſione. ſi ad extra vertebræ tendant, Medicus Palma Manus gibbum validiſſime comprimat ac conſtringat, & niſi ita reponi poſſit, ſuper gibboſam partem leui impoſita Tabula superſedeat, & ſe attollens conſcuuat, vel Pedibus ſuper dictā Tabulā conſiſtat & leuiter ſe concutiat; Vtque Hipp. loco ſuperius citato inquit, ſola extenſio hoc pacto adminiſtrata in omni Vertebrarum ſubluxatione aliquando abunde ſufficit, iam ſi fit ad interna, quam ad externa, vel in latera, Et in Subluxatione interna nulla compreſſio facienda, & omnes aliæ Machinæ, & Inſtrumenta quibus Antiqui vtebantur, præcipue ad ſubluxatas Vertebras ad intra, vt ſunt Suſpenſiones, & concuſſiones per Scalas ab alto loco decidentes, & Attractiones per magnas Cucurbitulas, vel per ea, quæ ſternutamenta, vel Tuſſim, vel Inflammationem excitant, vel inflati vtres, & ſimilia, ridiculę, & nullius momenti ſunt. immo potius obſunt, quam proſint, vt idem Autor inquit,

Niſi modis ſuperius dictis ſubluxata ad extra Spina in locum priſtinum reſtitui queat, proximus paries è regione gibbi excauandus, vt neq; longitudinem cubiti excedat, neq; altior, neq; multo humilior Aegrotantis ſpina ſit; Deinde ſuper Spinam multiplex pannus, vel paruus aliquis puluinus ſcorteus impoſitus, Aſſeris iuxtæ latitudinis & trium, vel quatuor Cubitorum longitudinis, alterum caput in parietis cauitatem inijcimus, medio aſſere ſuper Spinam, qua gibba eſt, & impoſitus fuit multiplex panniculus, vel paruus puluinus, vt Aſſer, qua maxime Spina extat, ſuperimpoſitus, maxime pręmat, ideo caput reliquum Aſſeris ab vno vel duobus Miniſtris ad ima ita comprimendum, donec vertebræ in priſtinum locum reponantur, & Spina directa ſenſu percipiatur. Poſt vertebrarum repoſitionem, & Spinę directionem aliquod Med. ex ſuperius dictis, quæ Oui albuminibus, & adſtringentibus Pulueribus ac exiccantibus fiunt, applicantibus, & Lignea ferula ſaltem tribus Digitis lata Stuppa inuoluta ſuperponenda, quæ ſit tantæ longitudinis, vt non ſolum ſubluxatas vertebras contineat, ſed etiam ex non ſubluxatis aliquas, & ſic conuenientibus faſcijs commode deligari ac vinciri debet, Aliqui ex Plumbea Lamina Ferulas efficiūt quod etiam conuenit, vtq; ſupinus cubet, & quieſcat, iubere debemus, tenuiq; victu vtatur, & ſi opus ſint, fiant etiam alia in cura vniuerſali dicta.

Si his actis, aliqua etiam gibboſitas appareat, laxantia ac emollientia Medicamenta applicanda, & ſuperpoſita Ferula quotidie valentius adſtringenda, & diutius continenda, & ſi viginti dierum ſpacio ſubluxatæ vertebræ ac repoſitæ confirmari ſoleant.

DE CLAVICVLAE ET ſummi Humeri ſubluxatione Cap. 4.

CLauicula etiam Iugulum dictum, vt Paul. lib. 6. cap. 114. & Albucaſis lib. 3. cap. 26. inquiunt, nunquam in totum Luxantur, ſed ſubluxantur, & ad anteriora nunquam quidem excidit, quoniam cum Pectoris oſſe ita inheret, vt ne moueri quidem in ipſo poſſit. Sed neque altero capite, quo Humero inſeritur, admodum excidit, cum & à Cartilagine quadam, quæ Clauiculam Scapulæ alligat, quæ in exiccatis & cadaueroſis corporibus latet. vt etiam Paul. inquit, & à Bicipiti Muſculo, etiam Deltoide dicto, impeditur. Si vero forte fortuna ex *Prognoſticum.* violento quopiam extrinſeco ictu, ſeu percuſſione paululum Clauicula auellatur ac ſubluxetur, ſicuti in Lucta aliquando euenire ſolet, de facili reſtituitur. Sic ſūmus Humerus, ideſt caput illud oſſis Scapulæ, quod cum Clauicula committitur, non perfecte luxari poteſt, ſed ſi ſubluxetur, quod raro etiam accidit, vt Hipp. primo libro de Articulis inquit. Ex hoc caſu nec paruum, nec magnum in Humeri commiſſura oritur detrimentum, ſed aliquid decoris eo loco ammittitur, Nunquam enim huiuſmodi os in naturalem, & antiquam ſedem reuertitur, ſed neceſſario, ſiue amplius ſiue minus à ſuperiori parte prominet, Neque enim aliud os vllum in priſtinam ſedem reuertitur.

uertitur, quod receſſerit ab illo oſſe, cum quo naturaliter iungeretur, paucis autem diebus à dolore liberatur latum Scapularum os ſummum, ſi commode vinciatur. In Iuuenibus vero facilius cogitur, in ſenioribus difficilius, quam quo magis Aetas procedit, eo magis corpora noſtra ſiccentur, ac aridiora reddantur.

Signa. Quando ergo Clauicula ſubluxatur, manifeſta eleuata apparet. ſic quando ſummus Humerus à proprio loco fuerit dimotus acutior ſe oſtendit, & extare videtur os, quod recedit, & ſinus vnde excidit manifeſte perſentitur, ita vt imperitis, Luxati Brachij imaginem ac ſuſpicionem praebeat, & illi Medici qui Humerum luxatum eſſe exiſtimant, & Humerum reſtituere conantur, ſummopere Patientes ledunt, & ſuis extenſionibus ſunt in cauſa, vt muſculi auellantur, vel Muſculorum diſtenſio ſequatur.

DE CVRATIONE SVBLVXationis Clauiculæ & ſummi Humeri.

AD ſubluxatam Clauiculam curandam, ſupinus, & Brachijs ſecũdum naturam extentis ſituandus eſt infirmus. Deinde affecta pars Manus Vola valide coarctanda ac confor manda, & ſic faciliter reponitur. In priſtinum locum reſtituto oſſe, Medico Manu etiam premente, Brachium ad Pectus adducatur, deinde aliquod adſtringens, & exiccans Med ex ſuperius dictis, vel ſimilæ ſuper multiplicia Splenia extenſum ſuperponendum, vtque in huius partis Fractura diximus, pars hec, ſed arctius vincienda. Et eodem pacto etiam ſubluxatus ſummus Humerus Manuum conformatione reponitur, ideſt id os, quod excidit, & extare videtur deorſum cogendo, vtque ſummi humeri os reſtituatur, opus eſt etiam, vt Clauicula deorſum cõpellatur, & ab ea parte in orbem quodũmodo inclinetur, cum vbi hoc os recedat, Clauicula etiam conſequatur. His oſſibus deorſum compulſis, adſtringens & exiccans Medicamentum ſicuti in alijs Luxationibus apponendum, & pluri mi Panni ſuperinijciendi, maximeq; hec pars adſtringenda Humeruſque ad latus continendus, ſuſpenſus à parte ſuperiori, In quiete ergo maneat infirmus, & eiuſdem lateris Brachium nullo pacto dimoueat, Et hac ratione id os, quod receſſit, proxime adducetur, ac confirmabitur, ſi quadraginta diebus ſic vincta pars & in quiete ſeruetur, cum breuiori ſpacio huius oſſis confirmatio fieri non poſſit, vt Gal. in Com. primi Lib. de Articulis inquit.

DE HVMERI LVXATIONE Cap. 5.

HVMERI ſuperior pars, ſiue eius maius caput, quod ſemiglobi inſtar orbiculatæ, leuæ, æqualæ, & Cartilagine obductum eſt, in Scapulæ ſinum, quod eſt leuiter cauum inſeritur, & huius oſſis caput tantum orbiculari Ligamento, & ſatis laxo obuoluitur. Vtq; de facili huius oſſis caput vndiq; à ſinu egredi nequeat; Natura circa ſinum propugnacula quædam fabrefecit, à ſuperiori enim parte adeſt proceſſus Scapulæ ſuperior, Summus Humerus etiam dictus, & Clauiculæ caput cum eo coniunctum, ab exteriori, ſiue poſteriori parte adeſt illius Scapulæ proceſſus, ſatis magnus, & in parte interna proceſſus Anchoroides adeſt, Extrorſus egreſſus à Bicipite Muſculo prohibetur. Cum ergo in ſuperna, Externa, Interna ac poſteriori parte ob dicta propugnacula egredi ac luxari neque at, ſupereſt vt tantum deorſum, & in anteriorem partem prolabi poſſit. Sed frequentius Humeri Caput in Alam prolapſum videtur, tum quia ibi nullum adeſt propugnaculum, cum quia Humerus ſuo pondere facile deſcendit, In partem anteriorem luxatum raro apparet, cum Bicibitis ſiue Deltoidis Muſculi tendo aliquantiſper reſiſtat, Immo Hipp. quia nunquam vidit Humeri caput in anteriorem partem prolapſum, in talem partem luxari non poſſe primo libro de Articulis ſcriptum reliquit. Gal. vero in eius Com. inquit, Quinquies ſe hoc vidiſſe, & in talem partem poſſe luxari, inquit etiam C. Celſus Lib. 8 cap. 15. & alij Autores grauiſſimi Luxationis ſpecies.

Vtque

Vtque ſuperius diximus Humerus ac femur perfectę ſemper luxantur, quotieſcumque ab Externis cauſis luxatio fiat, Si verò ab Internis, vt ab humoribus ſenſim concreſcentibus ac induratis, cum hi paulatim huius oſsis caput foras ex pellant, imperfectam luxationem facere poſsunt.

Signa

Si in inferiorem partem prolapsus ſit Humerus, ad integri exemplum, & eiuſdem Infirmi exiſtimare vitiatum oportet, vt Hipp. inquit. & quatenus à naturali ſtatu receſſerit, coniectura facienda. Dignoſcitur ergo luxatus Humerus, quia ſi cum ſano comparetur, admodum diſſimilis apparet, quoniam à ſuperiori parte, quę ſuper commiſſuram eſt, ideſt in ſummo Humero, vnde fuit elapſus, inſolita cauitas apparet, & ſummus Humerus, , ideſt latum os Scapularum ſummum, quà cũ Clauicula committitur, extare, videtur, & acutior ſe oſtendit, & non rotandus ſicuti ſanus apparet, cum Humeri caput, quod rotunditatem faciebat, iam ſit prolapſum, & in inferiori loco recipiatur. Sub Axilla caput Humeri rotundum ac durum Digitis manifeſte persentitur, & in Axilla anteriores, & poſteriores, plicæ longe inferiores, quam in ſana parte apparent, Cubitus ſimiliter offenſi Brachij à Coſtis magis recedere videtur, quam ab altero, & niſi cum maximo dolore ad eas dimoueri, ac adduci poteſt. Nequeunt etiam Aegri eiuſdem partis Manum ad Aurem porrigere, ſicuti integri Brachij, cum ſurſum Humeri Articulus moueri nequeat. Similiter aliæ multiplices motiones impediuntur, Longiuſq; id Brachium altero eſt, niſi à Muſculis ſurſum poſtea ſit attractum, cum tunc breuius appareat. Si in priorem partem, ſiue ad anteriora Humerus ſit luxatus, in anteriori parte eminentia apparet, & in poſteriori inſolita cauitas. Cubitus ad partes poſteriores vergit, & ſummum quidem Brachiũ extenditur, minus tamen, quam naturaliter difficiliuſq; in priorem partem Cubitus, quam in poſteriorem porrigitur, & hec omnia ſigna optime ſunt animaduertenda, & cum parte ſana, vt diximus, comparatio facienda, vt in talis Luxationis cognitionem veniamus.

Progno. ſticum

Frequenter, vt diximus, Humerus deorſum, ideſt ad Alam prolabitur, præſertim gracilioribus factis, ac pauca carne præditis; Et quibus de facili prolabitur, faciliter etiam reſtituitur; Minusq; Inflammatione tentantur madentes, & graciles, quam ſicci, & carnoſi, vt Hipp. loco ſuperius citato inquit, cum magna vi in repoſitione non ſit opus, facilius verò iterum procidit, & minus in poſterum Articulus alligatur in gracilibus, quia circa Articulos muci magis redundant in gracili, quam in pleno, & Caro gracilium qui Arte non fuerint extenuati, mucoſa magis eſt, quam eorum, qui pleni, & carnoſi ſunt. Carnoſis vero ſicuti rarius quidem luxatur, ſic difficilius in propriam ſedem reſtituitur, Sic molli carne præditis, & in recenti Luxatione facilius reponitur, contra in vetuſtis Luxationibus, & duris corporibus ægrius. Ideo Hipp. P. lib. de articulis inquit. Differunt etiam inter ſe corporis habitus, quibus enim Membrũ boni habitus eſt, & carnoſum, Articulus minus excidit, & ægrius reponitur, quoniam carnis copia vndique Articulus conſtringitur, Quibus, quam ſoleat, tenuius eſt minus carnoſũ, magis elabitur, & facilius reſtituitur. Cum ijs relaxatur Cutis eius carnis, quæ commiſſuram complectitur, parumq; prohibet, quo minus Articulus excidat, ac reuertatur. Contra in ijs, qui natura graciles carne implentur, difficilius Articuli luxantur, atque ægre reponuntur, Vtique Gal. in Com. inquit, Nec quidquam deterius agitur cum his, qui natura graciles ſunt, quam cum his, qui pleniores, Cum natura graciliores ſicciores ſint habitus, & Muſculos robuſtiores habeant, & ideo commiſſuram coarctant, Carnoſiores, & ſi eorum Articuli maiori carnis copia adſtringantur, tamen magis madent, & molles ſunt. Facile verò prolabitur hoc os, vt idem Gal. inquit, quia hic Articulus vniformis, & ſimplex eſt, & non duplex, quamadmodum qui in Genu, & Cubito, & Humeri caput grandæ eſt, & ſine oblonga Ceruice, & in ſinum parum deſidentem, & paruam cauitatem habentem inſeritur, & quia pauca carne tegitur, & ad ſuum cauum Ligamentum non habet, quemadmodum femur, quod difficilius luxatur, vt inferius dicemus.

Antiqua

Antiqua Humeri Luxatio difficillime reponitur, & repoſita iterum prolabitur; quia Humeri caput calloſam ac duram iam ſibi fecit ſedem, & cauitas ipſa carne repletur, quæ, ſi os reponatur, iterum à proprio ſinu prolabi cogit. Non recens item Humeri luxatio difficulter reponitur, quia dum Humeri fit extenſio, è ſuo loco præternaturali Humerus non mouetur, ſed ſcapula eſt illa, quæ mouetur.

Humeri caput in priorem partem prolapſum facilius reponitur, quam ſi in Alã prolabatur, vt inquit C.Celſus lib.8.c.15

Si verò hec pars ijs, qui non dum perfecte increuerint, luxetur, & in ſuam ſedem non reſtituatur; Carnes in Humero vt Paul. lib. 6. cap. 115. & Hipp. loco ſuperius citato, inquiunt nihil noxæ à naturali conſtitutione deficientes contrahunt, neq; Manus quo minus functionem ſuam obire poſſit impeditur, Sad Brachijs os non augetur, & breuius remanet, Et ſi iam perfecte increuerit, gracilitas ſequitur, cũ talæ Mambrum ob Muſculorũ & Vanarum, quas continet, deprauationem, & quia parum mouetur, non bene alitur. com vbi dolore liberati fuerint, nõ æque præſtare opera omnia poſſint, ſicuti prius, cum Cubitum admodum attollere nequeant.

DE LVXATI HVMERI Curatione.

CVM Medici munus ſit ea, quæ naturaliter ſe habent, tueri, & ea, que Præter naturam ſunt, reſtituere: Ideo, quod à propria ſede receſſerit, cum à Natura reponi non poſsit, Medici officium erit, in proprium locum reponere, Plures ergo modi reſtituendi Humeri in Alam prolapſi ab Hipp, loco ſuperius ciiato proponuntur.

Primus eſt, vt Medicus, vel Aeger niſi Puer ſit, adſtrictam Manum in Axillæ ca-
Primus Numerũ reſtituen di modus uitatem ponat, vt medij Digiti flexi prominenti modo Numeri caput circa ceruicem lati Scapularum oſſis circumducendo in propriam ſedem reſtituat, Et hic modus tantum conuenit in Pueris, Mollibus corporibus, & ijs, qui humida ac laxa habent Ligamenta, & in recenti, & non ampla Luxatione, & quibus ſimiliter faciliter Humerus prolabi ſolet. Hic reponendi, modus & ſi facilis ſit, tamẽ nõ eſt tutus, cum in circumrotatione capitis Humeri Membranoſa ac Neruoſa corpora, & ſinus ſupercilia atteri poſſint, & ſic ob magnum humorum confluxum oſſis repoſitio fruſtratur.

Secundus modus eſt vt per eandem vi *Modus ſecundus*
am, per quam receſſit, in priſtinam ſedem reſtituatur. Cum ergo Humeri caput luxatum primum in priorem partem venit poſtea, ob pondus, deorſum fertur, deinde in poſteriorem ad latus vi Muſculorũ attrahitur. Cum verò in ſuam ſedem reſtituere volumus, recta linea, & non circumrotando ſicuti in primo modo, in priorem partem primum impellere debemus, poſtea ſurſum adducere, deinde cũ è regione ſui caui eſt ſitum, vel res tota Muſculis committenda, vt ex ſe ipſis Humeri caput in cauitatem trahant, & quando facimus, Alæ cauitas Pila replenda ac ſtadilienda, ne iterum delabi poſſit, vel impulſione Maſculorum attractio adiuuanda. Vtq; hoc commode fiat, ſedens ſituetur Patiens, & Medicus ad ſummum Humerum Infirmi caput apponat, & Digitos ſub Alam immittat, & Genibus Cubitum ad Coſtas comprimat, Digitis enim ſub Alam poſitis ad anteriorem partem Humeri caput impellitur, & hec actio adiuuanda præſſione Cubiti ad latus, Quoniam ſicuti quando Humeri caput in Alam eſt prolapſum, Cubitus à Coſtis remouetur, ita dum Cubitus ad Coſtas impellitur, Humerus in anteriora mouetur, Et niſi Genu Cubitum ad Coſtas à Medico vrgeri commode nequeat, vt Miniſter hoc efficiat, iubere debemus.

Alio etiam pacto hi tres recti motus fiunt. & per eandem viam, per quam fuit prolapsum Humeri caput reponitur.

Primum Cubitus retro ad Spinã Dorſi reducitur, & ſic ad partes anteriores Humerus promouetur, tum altera Manu Cubiti eminentia ſurſum compellitur, Manu altera a poſteriori parte vrgetur Articulus, & eodem tempore etiam fit innixus in ſummo Humero, ne Scapula moueri poſſit.

Superius verò dicti modi ſecundum Naturam non ſunt, vt Hipp. inquit, cum extenſio non fiat, quę in luxatis Articulis reponendis, ſicuti in fracturis componendis, eſt neceſſaria, & in talibus morbus de proceſſuum abſciſſione, & de ſinus ſu-

perci

perciliorum abruptione, vt ſuperius diximus periculum adſit.

Modus tertius.

Tertio modo Humeri caput in Alam prolapſum Calce reponitur, & hic reponendi modus, vbi maiori vi ſit opus, eſt optimus, & ſecundum naturam. Patiens igitur Humi reſupinandus eſt, & Medicus ſimiliter ab ea parte à qua articulus erupérit, ſedere in eodem plano debet, deinde ambabus Manibus infirmi affectum Brachium apprehendat, & appoſita in Alię, ſinum Coreacea pila, vel ex alia materia, quę ſit dura, & huius pilę benificio Humeri caput ſurſum calce propelli poſſit, cum Calx ad Humeri caput per ſe peruenire non poſſit, cum Brachio ad inferiora extento, ala ſinuetur, quoniam Tendines vtraque parte inter ſe aduerſe alam conſtringant, & miniſter à capite patientis ſedens valido ac molli loco, vel faſcia talis latitudinis, vt pilam comprehendat ambo eius capita ſurſum ducendo, vt quã do Medicus iubebit, ſurſum verſus Aegri caput trahere poſſit, Dēinde altero pede in ſummo Luxato Humero innitatur, & alter miniſter oppoſitum Brachium apprehendat, vt Medico iubente, deorſum trahere poſſit, ne corpus affectam Brachium, dum ab altera parte à Medico extenditur, conſequatur. His omnibus paratis Medicus apponat dexteram calcem, ſi dexter Humerus ſit prolapſus, vel ſiniſtrum ſi ſiniſter ſupra pilam in alam coiectam, & eodem tempore iubeat miniſtris, vt vnuſquiſq; munere ſuo fungatur, & illę Brachium valide deorſum trahat, & calce ſurſum, quantum maxime poteſt, pilam compellat, donec Humeri caput in ſedem propriam reſtituatur.

Hic reponendi modus eſt ſecundum naturam, cum extenſio fiat, quę, vt diximus, maxime eſt neceſſaria, ante quam Luxata oſſa in propriam ſinum reponantur, cum muſculi niſi impediantur, ſemper ſurſum trahant, & ideo deorſum trahendi indicatio oritur, quę fit a Medico dum deorſum Brachium trahitur, Calcis que impulſione patiens retro pellitur, ne ſequatur, cum Brachium attrahitur, Et Pila ſimiliter Humeri Caput ad anteriora vrgetur, & miniſter, qui ſurſum locum trahit, ſimiliter motum ſurſum ac in poſteriora patientem ducit, & pede ſummũ Humerum premendo eſt in cauſa, ne ſcapula conſequatur. Alter miniſter, qui deorſum oppoſitum ac ſanum Humerum trahit, eſt in cauſa ne ſimul totum corpus ad extenſionem conſequatur.

Modus quartus

Quarto modo Luxatus Humerus rèponitur per Humeri ſuppoſitionem. Homo igitur, qui talem actionem facere debet, opus eſt vt patiente longioris ſit ſtaturę, & ad latus Aegri cui luxatus eſt Humerus conſiſtens. Humerum ſuum Alæ luxati ſubiciat, & apprehenſo ambabus manibus luxato eius Brachio ad ſuum pectus quamcelerrime adducat, vt reliquũ Aegri corpus poſt tergum ſublimis impendeat, ita vero figuratus concutiatur, ut ualidior fiat extenſio, & ſi patiens leuis admodum fuerit, appendatur ei puer aliquis à poſteriori parte, & dum hec extenſio fit, ſi quis ſummum Humerum pręmat, ne ſcapula conſequatur melius ac facilium in proprium ſinum Humeri caput reponatur, & hi ſunt Luxati Humeri reponendi modi, qui ſinę Inſtrumentis ac machinamentis fiunt.

Modus quintus

Quinto modo prolapſus Humerus reponitur piſtillo, cuius alterum caput Linteo, vel faſcia inuolutam, ne propter leuitatem elabatur, Alæ ſubiciatur, altero terrę innitatur, & ſi piſtillus ſit breuis, patiens ita ſedeat. vt ferè ſuſpenſus Humerus ſuper piſtillum maneat, & ſi ſit longum ſtare Aeger debet, vt penè ex eo pendeat. Deinceps à Miniſtro Brachium deorſum extendatur, & miniſter alter retro ſtans, in alteram partem Manibus ad collum datis, & ſummum Humerum comprimendo, trahat. Animaduertendo ne Corpus in hanc, vel illam partem labatur, Et hic reponendi modus quamuis ſit ſecundum naturam, cum extenſio & omnes alij neceſſarij motus, ſicuti in ſupradictis fiant; Tamen fallax eſt, cum periculum adſit, ne in extendendo totum corpus circumuagetur.

Modus ſextus

Sexto modo per Scalam luxatus Humerus reponitur, qui modus ſupradicto eſt melior, cum ſuſpenſum corpus non magis in hanc, quam in illam partem inclinare poſſit. Erecta igitur ac ſtabilis ponatur Scala, ſuper cuius altum gradum, vt ſuſpenſus manere Infirmus poſſit, rotundum aliquid alligetur, quod Aegrotantis Alæ inſeri, & Humeri caput propellere poſſit.

Ponatur ergo Patientis Ala ſuper corpus illud rotundum, & Luxatum Brachium à Medico deorſum trahatur, & Miniſter ab oppoſita parte, ideſt ex parte alia ſcalæ apprehenſa Patiētis Ceruice, & ſummo Humero, ſimiliter validiſſime deorſum trahat, & ſi ſit opus, etiam Miniſter alter ab eadem parte toto corpore apprehenſo deorſum trahat.

Modus ſeptimus

Septimo modo reponitur luxatus Humerus quodam Ligno, quod talis ſit figuræ. Accipiatur ergo Lignum, quaternos vel quinos digitos latum, vel ſecundum Brachij Aegrotantis craſſitudinem, craſſum vero binos, vel paulo minus, quod ſit duorum Cubitorū longitudinis, vel paulo breuius, ideſt quod Patientis Brachio æqualis ſit, quod ab altero extremo rotundum anguſtum, & tenue ſit, & in ſummo capitulum rotundum, & leuiter cauam habeat, vt aliquam capitis Humeri particulam recipere poſſit, parumque ab illa parte, qua Humeri caput tangere debet, extet, & molli Linteo rotundo capite inuoluto, vt mitius ſit, intime, quantum fieri poteſt, & retro paulo magis, quā Humeri caput, in Alam indatur, Brachiumque totum ſuper Lignum extendatur, vtque immobilæ ſit, alligetur paululum infra Humeri caput, paululum ſupra Cubiti iuncturam, & ſupra Carpum. Ita ergo Ligno Brachio alligato, trium aliorum Inſtrumentorum ope Humerum reponere poſſumus. Primum inter duas erectas Columnas aliquod lignum magnum, & validū, vt totius corporis pondus ſuſtinere poſſit, [eius figure cuius eſt lignū Brachio alligatum tam alte valide Columnis alligetur, vt reliquum corpus ſuſpenſum imis Pedibus ſit, vel vt Patiens vix ſummis Pedum digitis terram attingere poſſit, & ſuper dictum Lignum Columnis alligatum, Brachium cum Ligno alligatum eſt imponendum, ita vt dictum Lignum Columnis alligatum ſit ad Alam tranſuerſim, ideſt inter Coſtas, & Lignum Brachio alligatum, & ab vna parte Brachium ſit, & ab altera corpus, & ab vna parte vnus, vel alter Miniſter Brachium Ligno alligatum deorſum attrahat, ab altera Miniſter Ceruicem, & ſummum Patientis, Humerum apprehenſus ac amplexus, Aegrum ſimiliter deorſum trahat, & dum brachium deorſum trahitur, vt à ad Coſtas, ſimul cum Ligno alligato adducatur, vt ſuperior rotunda pars contrarium motum faciat, & ad anteriorem partem luxati Humeri caput adducat, & poſtea Muſculi eo ſe ipſis in proprium ſinum trahant, vel Medicus ipſe impulſum faciens oſſis caput reponat. Et hic reponendi modus præſtantiſſimus eſt, cum iuſtiſſime in contrarias partes attractio fiat, iuſtiſſimeque impellat, & Humeri os tutum ſeruet, & ideo in inueteratis huius partis Luxationibus hic reponendi modus præſtantiſſimus eſt, Niſi temporis diuturnitate Caro in ſinum increuerit, & Humeri caput locum, in quem venerit, Callo obduxerit, quo caſu, quamuis hoc impulſu Humeri caput in proprium locum reſtituatur, tamen ob dictas cauſas, ideſt ob carnem præter naturam ſinum occupantem ac obſtruentem, & locum in quem venerit calloſum factum, manere non poteſt, & ideo iterum prolabitur. Quando vero Luxatio recens non fuerit, & ſupradicta non adſint, ſi ante repoſitionem mollienti decocto, vt Maluarum, Rad. Altheę, Fenugreci, Meliloti, & ſimilium pars prius perfundatur ac abluatur, facilius reponitur.

Quid in antiqua Luxatione faciendum.

Si vero recens Luxatio fuerit, cum non tanta vi ſit opus, eodem pacto Lignum Brachio alligandum, & ſupra magnum Sedilæ, quod altum ac planum reclinatorium habeat, Brachium cum alligato ligno ad Alam collocandum, Aegro in latus conuerſo Sedili inſidente, & ſicuti in ſupradicto modo alter Miniſter ab vna parte Corpus attrahat, ab altera Miniſter alter Brachium cum ligno alligatum deorſum trahat, & hoc erit ſecundum Inſtrumentum. Tertium Inſtrumentū erit Biforis ſiue bipartita Ianua, ſuper quam Brachium dicto ligno alligatum ad Alam collocatum debet eodem pacto, ſicuti in ligno Columnis alligato, & in dicto ſedili vis adhiberi, & in diuerſa diſtenſio facienda.

Poteſt etiam prolapſus in Alam Humerus Scanno reſtitui, ſicuti Oribaſius lib de Machinamentis docet, vbi præſertim maxima vrit opus.

Quando Humerus ad anteriora Luxatus reponi debeat

Si in Anteriorem partem Humeri caput luxatum fuerit, motu contrario facto reſtituendum, vtque hoc recte ſuccedat, vt lib. 8. cap. 15. inquit C. Celſus, ſupinus

ſituan-

ſituandus eſt Patiens,& mollis ſed valida Habena, vel faſcia media Ala eſt circumda eiusq; capita Miniſtro, poſt Aegrotantis caput ſtante tradenda, & Brachium altero Miniſtro, Iubendemq; vt illæ Habenam, hic Brachium ſimul in diuerſa extendant Medicus verò deinde Siniſtra luxati Humeri caput repellat, Dextera verò Cubitum cum Humero attollat, & os in ſuam ſedem compellat, quod, vt ſuperius diximus, facilius ſuccedit, quam ſi in Alam fuerit prolapſus, Vtq; in his reſtituendi modis ſe Medicus exerceat eſt opus, cum ſatis non ſit hanc Artem ratione, & ſcientifice ſcire, ſed, vt Hipp. P. de Articulis inquit, vſu ac Praxi experiri ipſam oportet.

Humero in propriam ſedem reſtituto, mediocris craſsitudinis Pila ex molli Lana, vel tenuibus Linteis facta, & Medicamento ex dictis adſtringentibus, & Ouorum albuminibus ad Mellis craſſitiem compoſito, illinita Alę ſubycienda, ne Humerus propter grauitatem Ligamentorumque laxitatē ac mollitiem iterum delabatur, & circa huiusmodi Articulum idem Medicamentum cum ſtuppis, vel Linteis applicandum, & latior Linteus Vino nigro auſtero per ſe, vel cum Oleo Roſaceo mixto imbibitus, & expreſſus ſuperponendus, vt pars ab Inflammatione defendatur,

Faſciādi modus.

Tum media faſcia duobus capitibus inuoluta ſub Ala data,& ſemel vel bis ita circumdata, vt Pilam contineat, & Humeri Articulum comprehendat, deinde ad alteram Alam profectus, ab eaq; ad Scapulas, rurſuſq; ad eiuſdem Humeri caput tendat, deinde ad alterius lateris Ceruicem vergat, ſepiusq; ad eandem rationem circumagatur,& ſuatur vbi eſt opus, itaut non ſolum Pilam conſtringat, ſed Brachium ſurſum trahat, vel ſaltem conſeruet,& bene teneat. Cubitus ſimiliter ad Pectus, ſicuti eſt opus, adducatur, & faſcia in orbem circa corpus porrecta deligetur, & ſic immobilæ ſeruetur, & ita vinctus Humerus commode cotinetur. Tribus verò vel quatuor, vel quinque diebus elapſis, Si Vincula laxiora ſint facta, vel ſi Inflammationis ſuſpicio adſit, ſoluatur faſcia, & ſimilia Medicamenta, renouentur, donec Inflmmationis ſuſpicio præterient, & Ligamenta fuetior roborata. Poſt hoc tempus ablata faſcia, aliquod Ceratum applicandum, vt Aeſtate Diapalma dictum Hyeme Oxirocium, vel Barbarum' & medijs temporibus ſimul dicta Cerata commiſceri poſſunt, & hec pars, vtplurimmm viginti diebus confirmari ac conſolidari ſolet.

Victus quouſq; Inflammationis tempus prætererit, tenuis inſtiruatur, deinde plenius alatur, in quiete maneat,& ſi fuerit opus,quo ad Venæ ſectionem Purgationem, & alia fiat ſicuti in Cura Vniuerſali ſuperius diximus.

Si verà poſt ſanationem difficilis huius Articuli motus remaneat, fomentis, Balneis, Inunctionibus, & mollibus frictionibus, & ſenſim varie procedentibus, ideſt modo à ſuperiori deorſum, modo ab inferiori ſurſum, & oblique, & ir. orbem factis, & his ſimilibus pars illa mollienda & confluxi humores reſoluendi.

DE CVBITI AC RADII Luxatione ac Deductione
Cap. 6.

ARticulatio Cubiti ex duobus Brachij oſſibus. & ex inferiori capite oſſis Humeri ſit, quod in duo Tubercula eſt diuiſum, in cuius medio ab anteriori, & poſteriori parte ſinus adeſt, & poſterior anteriore multo eſt amplior, in quos, Cubiti, ſeu Vulnæ etiam dictæ, proceſſus circumaguntur, & anterior ſinus anteriorem proceſſum excipit,cū Brachium inflectimus, eum vero extendimus, poſteriorem proceſſum, quem Cubitum vocamus, poſterior ſinus a dmittit, inter quos duos Vulnæ proceſſus,ſinus ad ſimilitudinem Litere. C inſculptus adeſt, qui leuis eſt, & Cartilagine obductus, cuius interuentu adeo Humeri orbitæ coaptatur, vt vel minima re addita,vel adempta, neceſſario motus impediatur, ita vt, hec duo oſſa cum ſe inuicem excipiunt, per Gyoglymos coniunguntur.

Radius ſimiliter, qui Vulnæ ſuperſtat, quà Humero committitur, in qua parte amplum ac teres caput habet, in cuius medio rotundus, & leuiter cauus ſinus eſt inſculptus, externum Humeri caput excipit, & ſuper hoc caput Radius ſeorſum ac deorſum agitur ac mouetur, & hec oſſa, ideſt Brachij cum Humero validiſſimis ac arctiſſimis mutuo ac inuicem membranoſis Ligamentis innectantur ac alligantur.

Luxationis ſpecies: Cubitus ſeu Vulna, vt Paul. lib. 6. cap. 116. interdum tantum ſubluxatur, frequentius vero ex toto Luxatur. Perfecta vero Luxatio in quatuor partes fieri poteſt ideſt ad partem anteriorem, vel poſteriorem, vel ad exteriorem, vel interiorem, & præcipue in priorem, & poſteriorem partem Luxatur, & Radius, vel Cubiti luxationem ſubſequitur, ac à Cubito trahitur, vel ſubſiſtit, Aliquando ſimiliter Radius tantum ad exteriora luxatur, & aliquando Radius à Cubito deducitur,

Cauſæ Cubiti in anteriorem partem Luxatio, vt Paul. inquit, vt plurimum ex violenta, & ſubita Brachij extenſione fit, In poſteriorem ex violenta Brachij inflexione, & ad Extra, vel ad Intra Luxatio ex Brachij percuſſione fieri ſolet.

Signa Dignoſcitur vero Cubiti Luxatio faciliter, tũ viſu, tũ tactu, tũ etiam ex actione leſa, nam quo excidit prominentia apparet, & vnde eſt prolapſum cauitas, ſiue ſinus percipitur, & ſi cum Brachio ſano comparetur, & tactu, & viſu differentia apparebit, & ſicuti ſanum propria munera obire non poterit; Si in priorem partem Cubitus fuerit prolapſus extentum Brachium manet, neq; quid minimum curuari Cubitus poteſt, & inſolitus tumor in parte anteriori apparet ac perſentitur, & ſinus, ſiue cauitas in poſteriori parte.

Si in poſteriorem Cubitus fuerit luxatus, Brachium curuum eſt, & extendi non poteſt, & altero eſt breuius, & tumor in poſteriori parte apparet, & ſinus in anteriori.

Si Luxatio ſit in Exteriorem partem, ibi eminentia conſueto maior adeſt, & cauitas in interiori, & Brachium curuatur, & extendi non poteſt, ſicuti in Luxatione ad poſteriora, & ad anteriora.

Si in partem interiorem Cubitus luxetur, contra ab extra cauitas inſolita adeſt, & ab intra tumor, ſiue eminentia iuxto maior, Si vero Radius Cubitum conſequatur, manifeſte tactu perſentitur, ſic ſi ſubſiſtat ſimiliter.

Si Cubitus à Radio deducatur, neceſſario pars craſſior ac tumida apparet, neq; curuari ſimiliter poteſt, & ſi quis priorem iuncturę partem tangat, qua diuiditur Vena, quæ à ſuperiori parte Laceiti procedit, deductio manifeſte patet,

Radij ad exteriorem partem prolapſi ſigna ſunt, quod in exteriori parte tumor apparet, & Cubitus, & Radius inuicem dehiſcunt, ac ſunt ſeparati.

Prognoſticum. Hipp. lib. 3. de fracturis inquit, Moleſtiora ſunt, quæ in Cubiti, quam quę Genu Articulo incidunt, niſi protinus reſtituantur, & maiori negocio reſtituuntur, idq; ob Inflammationem, & ob naturam ipſam, cum oſſa Articulum componentia multiformia ac varia ſint, & inuicem ſe excipiant, & multis Ligamentis ac Neruoſis partibus innectantur. Excidit quidem hoc minus quam illa, inquit idem Autor, ſed ægrius in ſuum locum reponitur, & magis ob dolorem Inflammatione prehenduntur, Calloq; celeriter Cubitus circumdatur ac obdureſcit, reſoluta tenuiori materia, & præcipue quia hec pars excarnis neruoſa, & frigidi eſt temperamenti. Niſi vero celerrime reponatur, graues ac vehementes inflammationes cum febre oriuntur, ob dolorem, qui excitatur ob compreſſionem, & diſtenſionem circumiacentium Muſculorum ac neruorum, ad Manum excurrentium, à Luxatis oſſium capitibus factum,

Si Cubitus fuerit induratus, reponi nequit, niſi optime alias dictis remedijs remolliatur, ſed ſi ſtatim occurratur, non magno negocio conditur.

Luxatio Cubiti ad poſteriora, & ſi raro accidat, tamen quando aduenit, maxime omnium dolorem mouet, & febrem, ac bilioſum vomitum, & ſi ea ſub pura Bile continuatur, mortifera eſt, & paucis diebus hominem precipitat inquit Hipp.

Si febris Articuli repoſitionem anteuertat, nullũ luxatum Articulum in ſuam ſedem compellere conuenit, & minime omnium Cubitum, cum adhibita vi dolor hominem interimere poſſit, vt idem inquit. Horum oſſium deductio non facile item reſtituitur, cum omnia oſſa, quæ bina inter ſe iunguntur, vbi dehiſcunt, difficulter in priſtinum locum reuertantur.

Radius quando luxatur, potiſſimum ad exteriorem partem prolabitur, & facta commoda ac conuenienti extenſione, in ſuum locum facile propellitur.

DE

DE LVXATI CVBITI & Radij Curatione.

PRO qualibet Cubiti Luxatione reponenda, ſicuti in omnibus alijs oſſibus in propriam ſedem reſtituendis extenſio eſt neceſſaria, ideo è regione Humeri recte extendere debemus, & alter Miniſter Patientem ſub Ala prehendat, alter Brachium à prima Palmę parte extendat, donec ſpatium inter oſſa liberum ſit, Medicus vero Manu ad os, quod extat, admota, pollice vel prominentiore eius palmæ parte ipſum propellat, altera vero prope Articulum data in contrariam partem cogat, & ſic ſi, prius quam Inflammatio ſuperueniat, recondatur, facillime Cubitus reponetur. Si ergo in anteriorem partem Cubitus fuerit luxatus, quod raro accidit, primum extenſio fieri debet, ſed non recte, ſed oblique, ſicuti in Humeri fracti curatione ac coaptatione ſuperius diximus. Ne Cubiti ſupercilium Humeri caput attingat, & in circumrotatione abrumpatur, & ſi imperfecta fuerit Luxatio, tantum poſt moderatam extenſionem (cum mediocres Articuli peruerſiones, moderata extenſione reſtituantur) ſola Cubiti flexione reponitur. Si vero perfecta fuerit Luxatio, poſt validam extenſionem Linteoduto implicito, non magno, qua parte Cubitus curuatur tranſuerſim ducto, & ibi compreſſo eodem tempore repentino cubiti flexu, ita vt Palma Aegri Humerum tectũ pulſet, cubitus faciliter reponitur, Vel facta valida à Miniſtris extenſione, & media duplicata Habena ſatis longa ad luxatum cubitum prope Articulum data, & eius capita ſimul deorſum alligata in eã Medicus Pedem imponendo, deorſum extendat, & ſimul Pollicibus, vel Manus Palma cubitum retro comprimens ac cogens, hunc inflectat, Vel valida extenſione à Miniſtris facta, Manibus hinc humerum, hinc cubitum apprehendendo, inflexio fiat, & in propriam ſedem luxati cubiti impulſio fiat.

Si vero cubitus ad poſteriorem partem luxatus fuerit, obliqua à Miniſtris facta extenſione, Medicus inunctis Oleo Roſaceo Manibus, vt muſculi magis ſequaces fiant, Luxatum os in contrariam partem vrgeat, ac compelat, & ſi recens Luxatio fuerit, facile reponitur. Hipp. vero loco ſuperius citato, hanc Cubiti Luxationem ſola cubiti ſubita ac diutina extenſione ſe curaſſe inquit, Et niſi hoc pacto in poſteriorem partem luxatus cubitus reponi poſſit, Machinamentis ſicuti Scala, vel Hippocratis Scanno, & his ſimilibus, vt Oribaſius Libro de Machinamentis docet, extenſio ac repoſitio facienda.

Si vero Cubitus in Exteriorem, vel Interiorem partem fuerit prolapſus, facta, vt diximus, conuenienti extenſione, prominentioribus Palmarum partibus in contrariam partem impulſus faciendus, partim id Humeri, quod extat impellendo, partim id Cubiti, quod iuxta Humeri Articulum eſt in contrariam partem cogendo, in ſuam ſedem collocabimus.

Si Radius ad exteriorem partem fuerit prolapſus, ſicuti ſolet, facta conuenienti extenſione, prominentioribus Palmarum partibus intro propellendus, Sic quando Cubitus ac Radius inter ſe dehiſcunt, prominentioribus Palmarum partibus compreſſio facienda, & ſic vnuſquiſque in ſuam naturalem ſedem reſtituendus, & ad naturalem figuram membrum reducendum.

Facta oſſis reſtitutione, ea Medicamenta applicanda, quæ dolorem leniendi, inflammationem prohibendi, & luxata & diſtorta Ligamenta conſtringendi ac roborandi facultatem habent, & huiuſmodi erit Medicamentum factum ex Oleo Roſaceo, vel Myrtino, pulueribus adſtringentibus, & Oui albuminibus ad Mellis conſiſtentiam, Et Brachium in ea figura ſituandum, ſicuti in Humeri, vel Cubiti fractura diximus, cum hec ſit naturalis ac iuſtiſſima Brachij figura, & citra Aegrotantis moleſtiam contineatur, & Ceruici ſuſpendatur, & eodem pacto, ſicuti in Fracturis diximus etiam deligare conuenit, Faſciæ capite ſuper vitiatam partem iniecto, ne ibi tumor excitetur, vel ſit prolapſa, ſiue deducta, bis vel

tet ibi circumnoluta, & magis adſtricta, deinde hinc atque hinc leuius, & vinculo Humerum ac Brachium ita apprehendat, vt a vitiata ſede tumor quamlongiſſime ad partes quæ hinc ſunt, atque hinc depellatur. Cauendũ tamen, quantũ eſt poſſibilæ, ne in vinciẽdo, plurimũ vinculũ colligatur, quà cubitus flectitur, ne dolorẽ excitet, & fluxionem prohibeat & tertio vel quarto quoq; die faſciæ reſoluantur, pars Aqua calida perfundatur, ac perfricetur, & Medicamenta renouentur, vtq; C. Celſus lib. 8. cap. 16. inquit. Celerius ac ſepius cubitus reſoluendus, ac calida Aqua multo magis fouendus, & diutius ex Oleo & Nitro ac Sale perfricandũ cum celerius in cubito, quam in nullo alio Articulo, ſiue extra remanſerit, ſiue intus reuertit, Callus circumdetur, iſque ſi per quietem increuit, flexus illius poſtea prohibet.

Transacto ſimiliter Inflammationis tempore, Cerata ſicuti in ſuperiori curatione diximus, applicari poſſunt.

Si autem poſt ſanationem difficulter talis iuncturæ motus fiat, fricetur, Inungatur, ac perfundatur, ſicutì de Humero ſuperius diximus.

DE OSSIVM CVRPI, METACARPI, & Digitorum Luxatione Cap. 7.

CARPVS, Brachialæ, & Raſerta etiam dictus, ex octo imparibus oſſibus conſtat, quibus à ſuperiori parte cum Radio & cubito per Diarthroſim connectitur, ab inferiori vero cum oſſibus Metacarpi, ſiue Pectinis, ſiue Palmę Manus dicti articulatur, & ſuper hec Manus mouetur ac agitatur.

Carpi vero oſſa Ligamentis ſimul ſunt coniuncta, & per Arthrodiam, quæ ad Synarthroſim refertur, inter ſe committuntur. Hanc vero partem Natura pluribus oſſibus donauit, vt vndique Manus ac Brachialæ moueri poſſit.

Pectinis vero oſſa cum Brachialis oſſibus per Arthrodiam Diarthroſis ſpeciem articulantur, & quatuor digiti ſimiliter per eandem articulationis ſpeciem cum Pectinis oſſibus committuntur, ſic vnuſquiſque digitus, cum tribus oſſibus conſtet, trium Articulorum interuentu connectitur, Pollex vero ſuo primo oſſe cum quinto Brachialis oſſe articulatur, vt in omnem partem moueri poſſit.

Carpi luxationis ſpecies.

Carpus in ſe totus conſideratus in quatuor partes luxari poteſt, ideſt ad anteriora, ad poſteriora, ad interiora, & ad exteriora, ſed potiſſimum in anteriora prolabitur.

Aliorũ oſſium Manus luxationis ſpecies.

Pectinis oſſa tantum in anteriorem ac poſteriorem partem luxari poſſunt, Digitorum oſſa ſimiliter in quatuor partes excidere poſſunt, vel anterius, vel poſterius vel vtrimque ad latera, ſed, vt plurimum, ad anteriora, vel poſteriora luxantur.

Cauſæ.

Horum vero oſſium Luxationis cauſa, vel eſt Ictus, vel Caſus, vel peruerſio, ſiue diſtorſio, vel talium partium vehemẽtior motus;

Signa

Signa Carpi ad anteriorem partem luxati ſunt tumor, ac nonnaturalis eminentia ibi apparens, & digiti flecti non poſſunt. Si in poſteriorem partem excidat, tumor in poſteriori parte apparet, & digiti ob Tendinum compreſſionem erigi non poſſunt. Si in interiorem partem fuerit prolapſus, Manus in contrarium conuertitur, ac diſtorquetur, & tumor in ea parte, & ſinus in oppoſita percipitur. Si vero Pectinis oſſa in anteriorem, vel poſteriorem partem fuerint prolapſa, tantum ex tumore ab ea parte, in quam venit & ex ſinu ab ea parte, à quà receſſit, cognoſcitur. In quamcumque verò partẽ digiti luxentur, cum admodum excarnes Articulos habeant, ſtatim innoteſcunt, & ſi à latere prorumpant. ab ea parte in quam venit, quaſi capitulum rotundum conſpicitur, & leniter cauum.

Prognoſticon.

Harum omnium partium luxata oſſa faciliter reponuntur, ſi luxatio recens ſit. Si vero ſit antiqua, difficulter, & maiores Articuli ſemper difficilius reponuntur, minores facilius, &, vt plurimum, quatuordicim diebus confirmari hec oſſa ſolent.

DE

Digitized by Google

DE CVRATIONE LVXAtionis Oſſium Carpi, Metacarpi, & Digitorum.

SI Carpus igitur ad anteriora, vel poſteriora fuerit luxatus, ſemper ſuper quid durum, ac planum, vt ſuper Tabulam Manus ponatur, & ſi luxatio ſit ad anteriora, ſupina ſituetur, ſi ad poſteriora, prona, & à duobus Miniſtris, alter digitos apprehendendo, & Brachiũ alter, in diuerſa extenſio fiat, & dum abunde extenſio fuerit facta, Medicus ad contrariam partem luxatum Articulum valide prominentioribus palmarum partibus, vel Calce pedis prꝗmendo, compellat, & ſi dolorem deuitare volumus, prꝗſertim quando maxima vis eſt adhibenda, aliquod durum è Linteo confectum ea parte, quà præmendum maxime eſt, aponendum, vt Celſus lib. 8. cap. 17. inquit.

Si vero interiorem, vel Exteriorem partem fuerit luxatus, facta commoda extenſione in contrariam partem Medicus impellendo, in proprium locum reſtituat.

Pectinis oſſa, ſiue Anterius, ſiue poſterius fuerint luxata, nulla facta extenſione, & ea parte ſupra quid durum, ac planum poſita, vel prominentioribus palmarum partibus, vel Calce valida compreſſione facta, in priſtina loca protundantur In luxatis digitis reponendis, primum extenſio facienda, quæ non multum valida eſſe debet, cum breuiores Articulos & neruos minus validos habeant, Vtque commoda fiat extenſio, ſummus digitus anguſta, ſed valida ac molli Habena, vel aliqua re ſimili, inuoluatur, ſic ne dum intenditur, extrema parte præhenſus elabatur, Alter ergo Miniſter inuolutam partem vna cum Habena apprehendat, Alter regionem, quæ eſt ſupra primum Palmæ partem, & ſic quando Luxatio eſt ad anteriora, vel poſteriora ſuper Tabulã in diuerſa extendant, & Neruis abunde deductis, excedens Articulus à Medico Manus Palma in ſuam ſedem compellatur. Si vero ad latera luxati Digiti fuerint, eodem pacto facta extenſione, digiti in contrarium, pollicibus impulſione facta, in proprium locum reſtituendi.

Facta horum oſſium repoſitione ſicuti ſuperius diximus Medicamentum Inflammationem prohibens, & iuncturam corroborans ac confirmans applicandum & ſicuti conuenit, pars vincienda, & vna cum Brachio commode Ceruici Manus ſuſpendenda, & repoſitus Articulus in quiete ſeruetur. Cum quieſcere ſemper vitiatum Articulum conueniat, & quam optime figurari, vt Hipp. 4. lib. de Articulis inquit. Digitus vero, repoſito Articulo, citiſſime tenuiſſima Faſcia Cerato, quod neque nimis mollæ, neque nimis durum ſit inuncta, deuinciri debet, & tertio, vel quarto quoque die ſolui. Vtque Hipp. loco ſuperius citato inquit. In vniuerſum ſi inflammatio locum occupauerit, frequentius ſoluendus eſt, ſin minus rarius, Quod communiter de omnibus Articulis intelligendum eſt.

DE FEMORIS LVXATIONE Cap. 8.

FEmõris ſuperius caput, quod eſt rotundum, & non valde magnum, lõga Ceruice prædıtum, & paululum ad interiora inclinata, Coxendicis Oſſe per Enarthroſim, Diarthroſis ſpeciem committitur, ac articulatur, in quo profundiſſimum acetabulum adeſt, quod tum magnitudine, tum figura exacte dicto femoris capiti, quod ibi reponitur, ac inſinuatur, congruens eſt, & ſicuti Coxendici oſſis ſinus Cartilagine eſt obductus, ſic. & femoris caput, vt facilius motus fieri poſſit, & ad ſui centri medium aliquanto inferius, Femoris caput ſinum anguſtum profundum & aliquantiſper inæqualæ obtinet, cui teres Ligamentum, à Coxendicis Acetabuli centro eductum, implantatur, & hoc rotundo Ligamento Femur cum Coxendiſi oſſis Acetabulo alligatur, & altero orbiculari, ideſt circum circa orto.

Apparet igitur ex dictis de femoris cũ Coxendicis Oſſis articulatione, quod Femur difficilius Humero luxatur, tum ob duo dicta valida ligamenta, tum quia ca

poi

put eius minus eſt, & Ceruicem oblongā habet, & cauum, quo recipitur, maxime altum ac ſinuatum eſt, & altis Labris, ſiue ſupercilijs cingitur, & quia etiam multa carne & multis robuſtiſſimis muſculis eſt obtectum ac munitum, quæ omnia femur in proprio ſinu conſeruant, & eius Luxationem prohibent.

Femoris luxationis ſpecies.

Hipp. lib. 3. de Articulis inquit. Quod ſi femoris Articulus è coxa prorumpat, in quatuor partes prorumpere poteſt, ſepiſſime in interiorem, deinde in exteriorem, in priorem & poſteriorem excidit quidem, ſed raro. Sepiſſime in partem interiorem luxatur, quia ibi minime altum Acetabuli ſupercilium eſt, & quia rotundum ligamentum magis huic parti eſt, & proximum, & ideo facilius, vt femur in hanc internam partem luxatur, ob ſinus ſupercilium, quod non eſt nimis altum.

Raro in priorem & poſteriorem partem, quia in his partibus ſinus ſupercilium altius eſt, Et hic Articulus, ſicuti Humerus, ſemper perfecte luxatur, quando ab externa cauſa luxatio prouenit. Si vero ab interna, poteſt etiam ſubluxari, ſiue imperfecte luxari. Bene verum eſt, & ſi perfecte luxetur, quod magis & minus femoris caput à proprio ſinu recedere poteſt, & ſecundum hoc magis, vel minus, luxari femur dicitur,

Signa femoris ad interiora luxati

Cuiuſcumq; femoris Luxationis ſigna, optime ab Hippocrate 3. lib. de Articulis traduntur, ideo non me pudebit eius propria verba aliquando ponere, ſicuti hic, inquit igitur.

Vbi in partem interiorem femur fuerit prolapſum, crus longius eſt, ſi cum altero conferatur, idque, vt idem inquit, duplici de cauſa, Oſſi enim, quod à coxa ſurſum procedit, ad Pectinem femoris caput inheret; Ceruixque Articuli cauo ſuſtinetur; Rurſus ab exteriori parte Clunis cauus apparet, vt pote, quod femoris caput in interiorem partem exciderit. Extremum rurſus femur iuxta Genu ſpectare cogitur in partem exteriorem, ſimiliter crus, & pes, Cum in omnibus luxatis oſſibus altera extremitas ſemper in contrariam partem ſpectet, atque ea, quæ prolapſa eſt;

Ideo in interiorem partem Femoris capite luxato altera extremitas quæ eſt ad Genu in exteriorem partem conuertitur, & cum eo Crus, & Pes. Similiter ad Inguen Crus flectere nequeunt; ſicuti ab integra parte, & ſi flectere querant, magnus dolor excitatur, & imperfecte, & minus inflectunt, & hoc prouenit ob Muſculorum inflectentium contractionem, Vtque Gal. in Com. inquit, quia poſterioris partis Muſculi illis, qui Femur inflectunt, oppoſite, donec ex toto Femur curuetur, ſine dolore non ſequuntur, cum in tali femoris luxatione in maximo flexu ſinguli muſculi plurimum præter naturam extendantur. Item ſi femoris caput contingatur, inter Anum & Naturalæ prominens perſentitur, & in exteriori parte ſinus, ſicuti diximus & ſi ambulare cogantur, Digitos excitantes, iuxta Talū pedem ſimum figurant.

Femoris ad extra luxati ſigna.

Quibus in exteriorem partem Femoris caput fuerit elapſum, contraria ſigna adſunt. Crus ergo, ſi cum altero extendatur, breuius eſt, idque non immerito, quam femoris caput non feratur ſuper os ſicuti quando in interiorem fuerit prolapſum, ſed iuxta os quod non prominet, ſed natura reſidet in carnem humidam cedenteq; infigitur, & ſingulis muſculis ad ſuum initium attractis, totum quoque femur ſurſum trahunt. Hac ergo de cauſa breuius apparet, Interior autem regio, quà Crura deducuntur, ideſt inter Anū ac Scrotum, caua magis conſpicitur, & gracilior fit, exterior vero gibba, vt in quam venerit femoris caput. Sed & Clunis apparet ſuperior, quam, quæ ibi caro eſt, cedat capiti femoris: Item extremitas femoris, quę ad Genu eſt, intro ſpectat, non ſecus etiam crus & pes. Sed neq; curuare crus poſſunt, perinde ac ſanum, ob poſteriores muſculos, qui flexui pugnant quoniam ita figurati plurimum extendi non ſuſtinent, vt Gal, inquit, Et niſi ita prolapſum femoris caput reponatur, calx in ingreſſu, quia crus breuius eſt redditū, terram non contingit, & ideo pedem ad interiora inclinando ac inflectendo & ab affecta coxa ſe demittendo terram extremis digitis, & ima planta Humi innituntur.

Quibus vero ab vtraque parte in exteriorem partem femur excidit, ab vtraq; parte in ingreſſu agitantur, dum inui-

cem

ecm vtriq; eruri innituntur, & clunibus apparent admodum in exteriorem partem prominentioribus, propterea quod Articuli ex ceſſerunt.

Femoris ad anteriora prolapſi ſigna.

Quum Femoris caput in priorem partem erumpit, quod, vt diximus, raru accidit, perfecte extendi crus poteſt, ſed Inguen curuari nequit, cum in ipſo flexu ſit femoris caput ac Ceruix & in Inguine promineat, & laboret etiam patiens, ſi poplitem flectere cogatur, propter priorem muſculum, qui oritur ab oſſe, quod ad Ilia pertinet, cum comprimatur, & tenſus a femoris capite attollatur, & ideo ſi patiens flectere crus conetur, renititur, eumque extendi amplius non poſſit. Crus vero vitiatum ſani longitudinem æquat, quoniam caput Femoris à ſuo cauo reſidens in priorem partem, & paulo inferius venit. Pes extremus ſpectare minus poteſt in partem anteriorem, & digiti non facile extendi poſſunt, aut deorſum conuerti, & terram contingere, ſed Calcem Terram attingunt. Crus vero totum rectam poſitionem naturaliter ſeruat, nec in hanc, vel illam partem inclinatur. Fere his dolor, protinus accidit, & vrina ſupprimitur, magiſque quam ſi Articulus in aliam partem luxetur. Venit enim femoris caput maxime prope Neruos magnam vim habentes, & in Inguine prominet, atque is locus extentus apparet. In Clunibus Rugę conſpiciuntur & ſumma gracilitas, quoniam Femur totum, vna cum proceſſibus ad partem anteriorem eſt promotum, vrina ſupprimitur, ob Veſſicæ compreſſionem, quæ fit à Femoris capite & ob dictorum offenſionem, qui originē ſuam ducunt, vnde Nerui, qui ad veſſicam feruntur, ordiuntur, quo fit, vt veſſica etiam per conſenſum afficiatur, inflammetur, & vrinę egreſſus impediatur, & aliquando etiam ob Inflammationis magnitudinem, qua Veſſicæ ceruix affligitur, vbi Sphinctir, ſiue conſtringens muſculus eſt, Vrina ſupprimitur, eo quod inflammatis partibus excecatum item claudatur.

Femoris ad poſteriora prolapſi ſigna.

Vbi in poſteriorem partem Femoris caput prolabitur, contraria adſunt ſigna, crus extendi non poteſt, neque ad Articulum luxatum, neque ad poplitem, quoniam muſculi ad extenſionem faciendam deſtinati, qui in poſteriori parte ſunt, diſtenti ac compreſſi ſunt, & ideo, quam longiores quam ante ſint facti, & vlterius extēdi citra dolorem nequeant, ideo commiſſuram extendi non patiuntur, & hac de cauſa crus affectum reliquo crure breuius redditur, tum quia non poteſt extendi, tum quod Articulus in carnem Clunis eruperit, & ſinus in parte inferiori exiſtit & femoris caput in ſuperiori, & crus & pes mediocriter recti apparent, & Calce Terram contingere nequeunt; Preterea caro in Inguine mollior ſētitur, præſertim ſi tangatur, vt pote quia Articulus in contrariam partem exciderit. Sed in Natibus, ſi tangatur femoris caput, magis prominere videtur.

Cauſas non poſuimus, cum ex eiſdem cauſis, Internis ſcilicet & Externis, ſicuti de alijs Articulis diximus, hec pars luxari poſſit. Quamuis ſermo noſter tantum ſit de illis luxationibus, quæ ab externa cauſa fiant, ſicuti eſt Caſus, Ictus, Percuſſio, Peruerſio & ſimilia.

Prognoſticum.

C. Celſus lib. 8. cap. 20. inquit, Magnum autem Femori periculum eſt ne, vel difficulter reponatur vel repoſitum rurſus excidat. Difficulter, vt dictus Autor inquit, femur reponitur, quia propter valentiſſimos muſculos, qui in hac parte inſunt, extenſio fieri non poteſt, & tanto difficilius reponitur, quanto luxatio vetuſtior eſt. Repoſitum vero faciliter rurſus excidit, tum propter muſculos ac ligamēta relaxata, & imbecillia reddita, tum quia ſuo pondere deorſum tendit, & aliquando etiam ob teritis ligamenti abruptionem in proprio ſinu perſiſtere non poteſt, & ideo iterum delabitur. Antiqua vero femoris luxatio, quæ iam occalluit, & in qua ſinus eſt oppletus eius repoſitio minime tentanda, cum fruſtra affligatur Aeger. Antiqua ergo femoris luxatio incurabilis eſt.

Quibus autem femoris caput in interiora fuerit prolapſum, & ob negligentiam repoſitum non fuerit, vel quia in proprium ſinum reſtitui non potuit, dum ingrediuntur, ob mouentium muſculorum imbecillitatem ac laxitatem, pedem circum agunt, perinde ac Boues, & per multum ſpaciū ac tarde illū mouent, & vt plurimū integro pede innituntur, quem per breuiſſimū ſpaciū celeriter & recte mouent, & vbi vitiato innixi, quod integrum eſt

tram-

tranſferunt, erga luxatam partem curuari coguntur, & ne ab ea parte cadent Manu circa Ilia corpus apprehendunt, vel affectam partem Manu fulciunt, ab exteriori parte femoris inſidente, quoniam vbi transferenda crura ſunt, non poteſt, quod vitiatum, eſt ferre corpus, niſi contineatur ac deorſum vrgeatur. Clunem vero integri lateris neceſſe eſt ab exteriori parte rotundam eſſe, cum cogatur Patiens ſano Crure in interiorem partem ſpectantem ambulare, vt à tali parte totius corporis pondus ſuſtineri ac ferri queat, & ab hac integra parte coguntur etiam Baculo inniti, ne dum infirmum crus mouere volunt, & in integram partem conuertuntur, grauiter in terram cadant, cum in contrarias partes corpus, inclinent, modò in dexteram, vbi dextero pede inſiſtunt, modo in ſiniſtram vbi ſiniſtro, & hi magis in decore ambulant, quam quibus femoris caput ad exteriora prorupit. Si vero ijs, qui non dum perfecte increuerint, ita femur luxetur, & non recondatur, femur pręcipue breuius redditur, & crus & pes; Quod ob venarum & Arteriarum deprauationem, & talis partis ocium, ſicuti in omnibus alijs Articulis, euenit, & ob eandem etiam cauſam hę partes fiunt graciles, tenues, & effeminatæ, & plerumque magis ab exteriori parte, quam ab interiori, cum femoris caput in interiorem partem proruſpit, & pars exterior magis in ocio manet, Quibus ſimiliter tenera ætate hoc infortunium accidit, vt plurimum in dirigendo corpore negligentes ſunt, maleque ſuper integrum crus circumuoluuntur, Manuque è regione eius eſt, deorſum vrgentes. Sed, ſi recte educentur, integro crure recte inambulaut, Baculum tamen alæ quæ integro cruri reſpondet, ſubijciunt, & nonnulli ad vtramque Brachium Baculum admouent, & vitiatum crus ſuſpēſum ferunt, & promptius ingrediuntur, qui affectum crus breuius habent, & ſuſpenſum ferunt, cum id circumagere non cogantur, integrumque crus robuſtiſſimum habent, cum ob motum maxime nutriatur.

Quibus in exteriorem partem Femoris caput fuerit prolapſum, & non fuit repoſitum, vbi caro, in quam Articulus exceſſit, iam trita ac calloſa facta fuerit, dolor, tempore conquieſcit, quo ceſſante, ſi velint ingredi, ſine Baculo poſſunt, & affecto crure ferri corpus poteſt, & his, ſi crure vtantur, minus caro effeminatur, quam ab exteriori, & pars minus gracilis redditur, & melius ingrediuntur, quam quibus in interiorem partem femur fuit luxatum, vbi Inflammationis periculum effugerint, cui oportuniores ſunt, quam illi, propter Muſculos Articulum admittentes, qui atteruntur ac præmuntur, & ideo dolent ac inflammantur, & ceteræ adiunctæ partes ſimul afficiuntur. Quibus vero dum increſcunt, huiuſmodi Articulus exciderit, & non fuerit in proprium acetabulum reſtitutus, ſi diligenter inſtituantur ac exerceantur, ſicuti illi quibus Aetate iam firma Articulus excidit, neq; fuit repoſitus, ambulare poſſunt, & aliqui toto pede inſiſtentes coguntur, ob pedis breuitatem, in ingreſſu à recto habitu, qui ſine inclinatione eſt, in affectam partem eſt, rurſus attolli atque erigi, ita vt in ingreſſu ſemper duos habitus inuicem mutent ac varient. Si verò negligatur, quum teneri ſunt, Crus vniuerſum inutilæ efficitur, & minime increſcit, & tenuius, & gracilius fit. Maxima ergo diligentia ac cura eſt opus, quibus maxime tenera ætate hoc infortunium accidit.

Quibus ætate iam robuſta Femoris caput in priorem partem eruperit, nec repoſitus fuerit, hi quum dolor finitur, & Articulus in loco in quem procidit conuerti aſſueuerit, ideſt quãdo talis pars occalluerit, recti ex toto protinus ingredi poſſunt, & ſine Baculo, quum vitiatum Crus neq; ad Inguen neque ad Popletem facile flecti poſſit, quum ergo ad Inguen non flectatur, crure in ingreſſu magis recto vtūtur quam quum integrum erat. Nonumquam etiam pedem per terram trahunt, tum quia ſuperiores commiſſuræ difficulter flecti poſſunt, tum propter ſoli differētiam, quam ſi per inęqualæ ſolum inambulent, & accliuia, non ſolum pedem trahunt, ſed etiam in ea, quæ in ſolo eminēt oſtendunt, quamquam pede toto inambulent, ideſt quod calce, planta & extremis digitis terram attingant, & ſi longe affecto crure ambulare cogantur, Calce omnino ingrediuntur, & magis calci inherent, ſed hoc non ſuſtinent, quoniam ibi extēntum crus cum difficultate transferunt,

ferunt, dolore torquentur. Crus tamen altero gracilius redditur, & à clune & a carnoſa parte quæ in poſteriori crure prominet, & è regione poſterioris partis. Quibus vero tenera ætate ita Articulus elapſus non fuerit reſtitutus, Femoris os magis minuitur, quam Tibiæ, aut Pedis, & ſi in hac luxationis ſpecie minus minuatur, quam vbi in alias partes prolabitur, tum quod Venæ & Arteriæ minus deprauantur, tum quia cruris, actio non multũ læditur, tamen vbique caro à poſteriori parte minuitur. Et quicunque recte educati fuerint, cum increſcunt, vti crure poſſunt, & ſi aliquando altero breuius ſit, Baculo tamen à parte cruris vitiati fulciuntur, & nequeunt ima planta abſque calce conſiſtere, cum anterior pedis pars, quando reliquum crus eſt extentum, in anteriorem partem curuari nequeat, cum muſculi pedem curuantes, à poſteriori parte orti ad poſteriorem partem Calcem ac vniuerſum pedem trahant, & ideo Baculo egeot; Illi vero qui negligenter fuerint habiti; neque terram contingere poſſunt, ſed pedem ſuſpenſum habeot, his oſſa magis minuuntur, quam alijs, qui crure vtũtur; circa articulum autem crus, quod ad rectum habitum pertinet, magis deprauatur, quam quibus Articulus alio modo Luxatur.

Si vero alicui firmæ Aetatis Femoris articulus ad poſteriora fuerit prolapſus, & non repoſitus, poſt quam dolor ceſſauerit ac articulus in carne volui conſueuerit & calloſam talem partem fecerit, ambulare quidem poteſt, cogitur tamen dum ambulat, vehementer ad inguina curuari, tum quia crus multo breuius eſt redditum, tum etiam quia calx multum abeſt, vt terram contingat, & ſi paululum tentet eo pede ſuſtineri, nulli alteri rei innixus, in poſteriorem partem cadet, & ideo neceſſe eſt, vt Manu, quæ à parte affecti cruris eſt, in quolibet paſſu, ſuper femore hereat, quæ res cogit ipſum flecti aliquid ad Ioguen. Nam quuro io ingreſſu crura permutentur, nequit corpus affecto crure ſuſtineri, niſi id crus Manu ad terram compellatur, quoniam Articulus corpori non ſubycitur, ſed in poſteriorem partem ad Natem prominet, ambulare tameo offenſus ſine Baculo poteſt, ſi alioquin aſſueuerit, quam baſis pedi è priſtina regione ſpectet. Quicumque veliot femur non amplius comprehendere, ſed inuicem Baculo inniti, quod Alæ ab affecto latere ſubijciatur, quod ſi longius Baculum admoueant, magis erecti ambulant, Pes tamen terre non innititur, ſi inniti velint breuius admoueant, coguntur tamen ad ſoguinā curuari. Emacreſcit etiam ijs caro proratione, ſicuti de alijs ſuperius diximus, & quibus crus ſuſpenditur, & minime laborat, maxime extenuatur. Sed quam in ingreſſione vſui maxime eſt. minime gracilæ ſit, integrum tamen crus non curatur, ſed potius deformis redditur, ſi vitiato vtantur terræ innixi, nam dum ſanum viriato ſubſeruit, Coxam & poplitem curuari neceſſe eſt, quod ſi vitiatum crus terram non contingat, ſed ſuſpenſum ſit & hoc no Baculo innitatur, hoc pacto integrum robuſtius redditur, quam naturaliter habeat, & exercitatione magis firmetur. Ceterum, quibus dum increſcunt, in poſteriorem partem Articulus prolapſus, non fuerit reconditus, Femoris os breuæ redditur, vniuerſum ſimiliter crus vitiatur, & minus increſcit, & gracilius redditur, quam nulli ſit vſui, & quam ætate iam robuſta ſunt, ſuſpenſum curuatumque crus tenent, & altero tantum Baculo innixi, vel etiam altero feruntur.

Hec vero à Medico ſciri debent, non vt has inueteratas loxationes curet, cum curari nequeant, ſed vt diligentiſſime, & totis neruis occurrat, ne tales Luxationes inſanabiles fiant, vtque etiam intelligat ac ſciat, & prædicere poſſit, quo, & qualiter, & quomodo ſingula ſiot terminatura.

DE FEMORIS LVXATI Curatione

CVM ſemper omnes Articulos, qui exciderunt, reſtituere conueniat, & protinus, qoam aduch calidi ſunt, vel certe quamceleriime, quum qui citius reponit, & prius quam locus intumeſcat, facilius, & minori Aegrotantis moleſtia repooat. & perpetuo, vbi reponendus eſt Articulus, emolliri ac dimoueri ante debet, cum ſic promptius reuertatur, vt Hipp. 4. lib. de Articulis inquit. Et quãdo reponendus eſt femoris loxatũ caput, ſemper patiens ita collocandus vt ea pars ſoperior ſit, in quam os eſt prolapſum

Et

Et ea à qua os receſſit inferior ſit, vt Celſus lib. 8. cap. 20. inquit, Et ſicuti Hipp. & Celſus locis ſuperius citatis, & Paul. lib. 6. cap. 119. & alij grauiſſimi Autores inquiunt, Reponi poteſt ſuperius Femoris caput duobus modis, vel ſine extẽſione, vel cum extenſione, Et ſine extenſione duobus modis repoſitio fieri poteſt, Alter modus eſt vt tantum circumrotetur femoris caput circa Ilia, quouſque in ſinum perueniat, quemadmodum de luxato Humero diximus, & in hac actione facienda, cum de ſinus ſuperciliorum attritione ac abruptione maximum adſit periculum; Ideo talis reponendi modus tutus non eſt; Modus alter eſt, ſicuti Paulus inquit. Si Luxatio intro declinauerit, Crus etiam ſoluin repente & valenter ad Inguinis intimam partem, vt res poſtulat flectendo reponitur, Et his modis repoſitio tantum ſuccedit in recentiſſima luxatione, & in qua femoris caput parum diſtat à proprio ſinu, ac in puerili corpore.

Si his modis non perficiatur, cum extenſione ac impulſione femoris caput reponedum, & hic erit bonus, iuſtiſſimus, ac ſecundum naturam reponendi modus ſicuti Hipp. loco ſuperius citato inquit, cum commode ac recte facta extenſione ac impulſione, quiſque prolapſus articulus, vt plurimum reponatur. Extenſio vero, vel manibus fieri debet, vt in recenti luxatione, in molli ac puerili corpore, & in modica luxatione. Vel Habenis, Laqueis, ac Funibus, ſi corpus ſit durum, robuſtum, luxatio non ita recens, & magna & maiori extenſione ſit opus.

Quando ergo femoris caput in partem interiorem fuerit prolapſum, modica extenſio facienda, cum tantum pars extendi debeat, quantum ad oſſis caput dimouendum & excitandum ſufficiat.

Si Patiens puer ſit, & manibus extenſionem facere volumus, Alter Miniſter Aegrotantis corpus ſub Axillis valide apprehendat, & firmiter teneat, Alter ſupra Genu ambobus Manibus valide femur apprehendat, & valide ab inferiori parte trahat, & dum fit extenſio, Medicus Femoris caput ad interiora prolapſum, & ibi fixum ad extra dimoueat, & valide impellat, cum poſt talem ad exteriora impulſionem, muſculi ſurſum trahentes, vt plurimum in priorem ſinum ex ſe ipſis os reponant, & niſi hoc ob muſculorum imbecillitatem fiat, Medicus eorum actionem compulſione adiuuet.

Si validiori extenſione ſit opus, Habenis, ſiue alijs vinculis extenſio facienda. Mollis ergo Habena & valida media ſua parte iuxta Interfemineum danda, ita vt femoris caput non comprehendat, ſed inter femoris caput & eam regionem, quæ inter Anum & Naturalæ media eſt, & anterius per Inguen & Iugulum, & poſterius per Dorſum ad Humeros reducenda eſt, & ambo capita Miniſtro à capite Aegrotantis ſtante tradenda. Deinde alia Habena ſuper Talũ eſt alliganda, & alia ſupra Genu, ne id aliquam obleſionem patiatur, quarum capita altero Miniſtro à Pedibus ſtante tradenda, & miniſter alius manibus ſub Alas datis Aegrum cõprehendat ac contineat Poſtea omnes ſimul in diuerſa contendant ſic, vt Aegrotantis corpus à terra ſubleuetur; Et ſi maiori extenſione ſit opus, Summo Hipp. vel Scala, vel duobus Lignis vectium munere fungentibus, ſuperius & inferius apprehenſis Habenis, in diuerſe extenſio fieri debet, ſicuti de Femoris Fracti extenſione diximus, & dum Inteſio adhibetur, Femoris caput Medicus Pugno ipſi inherente in exteriorem partem propellere ac vrgere debet, ſed alius miniſter ad Genu Femur in interiorem partem leuiter dirigat, Et hæ validiſſimæ extenſiones præcipue competunt in femoris luxationibus ad Exteriorem, Poſteriorem, & Anteriorem partẽ, quæ validiori extenſione egẽt, Hic igitur extendendi modus quatuor Femoris Luxationum generibus eſt communis, & quando bene ab vna parte crus ab altera corpus extenditur. Femoris caput è regione ſui caui excitatur, quod vbi ſic excitatum fuerit, non facile prohiberi poterit, quo minus in ſuam ſedem reuertatur, ita vt iam quouis modo Impellere ac dirigere abunde ſit, inquit Hipp. & qui minus, quam par ſit extendunt, maiori negocio reponunt.

Vbi Femoris caput in exteriorem partem exciderit, in latus collocato patiente, ita vt ea pars, in quam os exceſſerit, ſuperior ſit, & inferior à quà receſſit, ſicuti fuit dictum, ab vtraque parte valida extenſio facienda, & dum inteſio adhibetur prominentioribus Palmarum partibus,

vel

vel alia te maiorem impellendi vim habente ab exteriori parte in interiorem valentiſſime vrgendum ac compellendum, & femoris ſimiliter Luxati, quod ad Genu eſt, ab inferiori parte leuiter in exteriorem cogendum.

Si vero in priorem ſiue Anteriorē partem femoris caput fuerit prolapſum, ſupinus ſituandus eſt patiens, & eodem pacto valida facta extenſione, Vel, vt C. Celſus inquit, ſupra Inguen aliquod rotundum ac durum ex Linteis factum ponendum, ac præmendum, & ſupra id ſubito Genu adducendum eſt eodem modo eademque de cauſa, quà id in Brachio fit, protinuſque, ſi complicari femur poteſt, intus eſt, inquit dictus Autor, Vel Medicus, vel quis alius Manu admodum ſtrenua & maxime peritus prominentiorem vnius Palmæ partem ſupra Iuguen, vbi femoris caput prominet, apponat, eandemque manu altera comprehendat, & ſic valentiſſime adurgeat, ſimulque quod exceſſit in inferiorem partem tradat, & verſus priorem partem Genu ſubigatur, ac leuiter curuetur.

At vbi in poſteriorem partem Femur exciderit, ſupra Tabulam, vel Lignum, cui ſubſtrati ſint multiplices Panni, vel aliquod aliud, quod mollæ ſit, pronus id eſt in ventrem, ſituandus eſt patiens, & ſicuti fuit dictum, in diuerſa extenſio facienda, & eodem momento, quo extenſio fit, vel Manibus compulſio in contrariam partem facienda, vel Pedibus ſupra Femoris caput conſiſtendo, vel in ſedendo ac ſe concutiendo, vel Aſſere, ſiue plana Tabula in excauatum proximum parietem poſita, & qua Femoris caput prominet, inſidens, ſicuti in ſubluxatis Vertebris, & Gibba Spina diximus, caput Femoris in proprium ſium cogendum ac impellendum, Et hec femoris caput in poſteriorem partem prolapſum reponendi ratio, vt Hippocratis inquit, valentiſſima & ſecundum naturam eſt. Sed vt Gal. in Com inquit. Niſi Clunis eminentia luxato capiti hereat, nihil hominem iuuabit, & ideo Medicum ſummę diligentiæ ac prudentiæ, & maxime exercitatum poſtulat.

In proprium ſinum reſtituto oſſe, ſicuti ſuperius diximus, aliquod Medicamentum Inflammationem prohibens, dolorem ſedans & laxata Ligamenta conſtringens ac roborans applicandum, & conuenienti faſcia commode pars vincienda ac ſituanda, & diutius in Lecto immobilis pars ſeruanda, ne propter ligamētorum laxitatem rurſus erumpat. Maxima item abſtinentia eſt imperanda, quū quo maior, ac ad reponendum difficilior Articulus fuerit, eo tenuior victus competat, vt Hipp. inquit, Similiter & Venæ ſectio, & purgatio, niſi quid obſtet, maxime conueniunt, & reliqua ſicuti in cura vniuerſali ſuperius diximus.

DE LVXATIONE GENV Cap. 9.

IN Genu inferius Femoris caput, ſiue Apendix cum oſſe Tibiæ articulatur, & dictum inferius femoris caput in duo capita ſatis magna eſt diremptū, quæ in poſteriorem magis quam in interiorem ſedem ſunt exporrecta, & cruris extenſionem ac flexionem moliuntur, in quorum capitum medio à priori ac poſteriori parte ſinus ſatis magnus adeſt. Hec ergo duo femoris capita in duos ſinus minime profundos ac Cartilagine obductos Semilunis conſimiles oſſis Tibiæ implantantur ac excipiuntur, in quorum ſinum medio inæqualis ac aſper tuber adeſt, qui eo ſinu excipitur, qui eſt à poſteriori parte inter duo dicta femoris capita, & à media ac elatiori dicti tuberis parte, vbi aſpera impreſſio conſiſtit, validiſſimum educitur ligamentum, ſinui, quem duo femoris capita dirimere diximus, inſertum, & ſimul Genu iunctura alijs validis ligamētis circum circa ortis complectitur ac munitur, & in anteriori ſinu dictorum capitum femoris, Patellæ ſiue Rotulæ Tuber inſeritur, & Patella vi Tendinum ac mēbranarum Femoris ac cruris oſſibus alligatur, & arcte deuincitur & dicta Patella à Natura ad anteriorem Genu partem fuit data, ad huius partis fortitudinem, & ne ad anteriora Genu faciliter luxari poſſit, quod ſepe accideret dum Genu flectitur. Hec igitur oſſa per Arthrodiam, Diarthroſis ſpeciem articulantur ac committuntur.

Luxationis ſpecies.

Ex dictis horum oſſium articulatione intelligere ac comprehendere poſſumus, Genu perfectam & imperfectam Luxationem pati poſſe, & plerumque in interio-

rem partem luxari, interdum in exteriorem cum in dictis partibus parum habeant, quod eis reſiſtat, & nonumquam in poplitem ſiue poſteriorem partem, ſed raro, cum in tali parte Muſculus, qui crus flectit, & in ipſa commiſſura eſt abſconditus, maxime reſiſtat, vt Hipp. lib. 3. de Fracturis, & Paul. lib. 6. cap. 120. & Oribaſius lib. de Machinamentis & alij grauiſſimi Autores inquiunt, In tres dictas partes Genu ergo luxari poteſt, & in priorem partem præmoueri à Patella prohibetur. C. Celſus tamen lib. 8. cap. 25. ex Megetis ſententia etiam in priorem partem luxari poſſe inquit. Sed hoc niſi rariſſime. & violentiſſima ac validiſſima cauſa fieri poteſt.

Signa Genu Luxationis ſpecies, cum hec pars excarnis ſit, ſatis oculis patet, cum tumor in partem in quam Articulus eruperit, manifeſte appareat, & ſinus in parte contraria, ideſt à qua receſſit, ſimiliter figura deprauatur, & talis partis motus, non ſolum deprauatus, ſed abolitus eſt, cum in omnibus dictis tribus Luxationis ſpeciebus crus extenſum ac rectum ſeruetur, & curuari nequeat.

Prognoſticum. Genu & niſi faciliter luxetur, tum ob duo dicta ligamenta, cum ob duo femoris capita in duos Tibiæ ſinus inſerta, tamen vbi perfecte luxetur. vel ſubluxetur vt Hipp. loco ſuperius citato inquit, caſus multo mitior eſt, quam vbi ea, quæ in cubito ſunt, vel toto loco mouentur, vel paulum excedunt, & oſſa, quæ in Genu articulo ſunt, ſepius excidunt, & facilius reconduntur, quam in cubito, cum oſſium ſtructura arctior ſit in cubito, & laxior in Genu, vt iam ſuperius diximus, & cum in Genu facilius luxatio, & abſq; magna vi repoſitio fiat, ideo inflammatio raro oritur, & ſi eueniat, non magna ſit, & ob inflammationis reliquias hic articulus non ita ægre mobilis redditur, vt alligatus eſſe videatur, ſicuti ſepe luxato cubito euenire ſolet.

DE LVXATO GENV Curatione

SI in interiorem, vel exteriorem partem Genu fuerit luxatum, reſupinandus eſt patiens, & ſi imperfecta fuerit luxatio, nullaaut exigua extenſio facienda, ſed in contrariam partem impulſio ſufficit. Si verò perfecta fuerit Luxatio, Femur à ſuperiori parte, & Crus ab inferiori in contraria extendendum, cum in omni Luxatione reponenda maxime vtilis & ferè neceſſaria extenſio ſit, & ſicuti ſuperius pluries diximus, in puerili ac molli corpore, & in recenti luxatione, Manibus à duobus miniſtris alter femur apprehendendo, & crus alter in diuerſa extenſio fieri poteſt. In duris corporibus magna & non ita recenti Luxatione, Habenis, altera femori prope Genu alligata, altera cruri ſuper eam regionem, quæ carnoſa à poſteriori parte promet, & alijs ſuperius dictis machinamentis extenſio facienda, & præcipue quæ deorſum trahunt, valida eſſe debent. Facta cōuenienti extenſione, ad contrariam partem eius in quam venit, prolapſum os Medicus repellat. Si in poſteriorem partem Genu fuerit luxatum, reſupinetur patiens, & membro in diuerſa deducto, articulus, qui excidit, in priorem partem à Medico compellatur, Vel vt C. Celſus inquit, commoda facta extenſione rotundo aliquo ſuper poplitem impoſito, & ipoſito, & adducto ac curuato cruto, recōdatur ac in priſtinum locum reponatur, deinde ſuperius dicta Medicamenta applicentur, & ſicuti decet, pars vinciatur, & diutius talæ membrum immotum ſeruetur, & in ceteris fiat ſicuti in ſuperioribus fuit dictum.

DE PATELLAE SIVE Genu Rotulæ Luxatione Cap. x.

PAtella etiam aliquando ad latera luxatur, quod ſtatim apparet, & faciliter item in proprium locum reſtituitur.

Quando ergo talis oſſis luxatio acciderit patiens planum pedem ſupra Terram, vel Tabulam ponat, & Manibus Patella à Medico apprehenſa in proprium locum recondatur & reſupinato Aegrotāte hinc atq; hinc, ne iterum luxetur, duplicati panni, vel ſplenia ſuperius dicto adſtringenti Med. oblinita applicentur, & eodem Med. alia ſplenia oblinita ſupra patellam ſicuti conuenit, inijciantur, & nullo pacto, donec patella fuerit confirmata, Genu curuetur, ſed immobilæ ſeruetur.

DE

DE TALI TARSI, PECTINIS & Digitorum Pedis Luxatione Cap. xi.

PEDIS oſſium articulationem non ponemus, cum ſatis de hac rè fuerit dictum, quando in ſuperioribus de horum oſſium fractura verba fecimus ideo, ſi quis eorum articulationem ſcire velit, talem locum videat.

Luxationis ſpecies. Talus ſicuti C. Celſus lib. 8. cap. 22. & alij grauiſſimi Autores inquiunt, in omnes quatuor partes prolabi poteſt, ideſt in partem interiorem, exteriorem, anteriorem, & poſteriorem, quamuis frequẽtius in exteriorem partem luxetur, & perfectè luxari, & ſubluxari poteſt. Tarſi & plantæ oſſa tantum ad ſuperiorem & inferiorem partem promoueri poſſunt, & minime ad latera; Digiti ad omnes quatuor partes.

Signa Si in partem interiorem Talus perfecte luxetur, ima pars Pedis in exteriorem partem conuertitur. Si in exteriorẽ, contraria ſigna adſunt, Si in priorem partem erumpat, latus illæ ac robuſtus Tendo, qui à poſteriori parte eſt, & Calcis oſſi alligatum, durus, & tenſus euadit, Pes minor ac breuior apparet, ob articulum in priorem partem promotum, & multam Pedis partem occupantem. Si in poſteriorem partem fuerit luxatus, calx penè conditur cum ad Calcem Articulus fuerit promotus, & pes longior apparet, & hec ſigna, ſi manifeſta ſint, perfectam luxationem denotant, ſi obſcura imperfectam; Tarſi, Pectinis, & Digitorum oſſa à propria ſede mota ſtatim dignoſcuntur, cum ad quam partem venerint, ibi tumor & eminentia appareat, & cauitas in parte oppoſita, dolor partim etiam, hoc indicat, & actio leſa.

Prognoſticum. Talus ſicuti faciliter luxatur, ſic faciliter reponitur, ſed ob multitudinem oſſiũ juncturam componentium, difficulter cõfirmatur, & ideo ſicuti Hipp. lib. 2. de fracturis, & C. Celſus loco ſuperius citato inquiunt, poſt Tali repoſitionem diutius in Lecto perſeuerandum, ideſt quadraginta dierum ſpacio, ne is Talus, qui totum corpus ſuſtinet, parum confirmatis Neruis, ferendo oneri cedat, & ruſus prorũpat, qui ergo morbum paruifaciunt, & prius quam talis pars confirmetur, ingrediuntur, pleriq; non bene ſanantur, & fere continuo dolore torquentur, talemque partem debilem ſentiunt.

Alia Pedis oſſa, vt Tarſi & Pectinis, cũ robuſtiſſime alligata ſint, difficillime luxantur, ſic digitorum oſſa, quum multis validiſſimis ligamentis, multiſque Tendonibus fulciantur, raro luxantur,

DE CVRATIONE LVXATI Tali, & aliorum Pedis oſſium ac Digitorum.

VT luxatus Talus in proprium locũ reponatur, primum extenſio eſt facienda, & ſi Luxatio recens ſit, & non valde magna, & in puerili corpore, Manibus facta extenſio eſt ſatis. Alter ergo Miniſter Manibus Pedem, apprehendendo, Alter Crus ſupra Pedis Articulum, & in diuerſa extenſio fiat, & interim Medicus luxatum os in contrariam partem cõpellat. Et ſi valentiori extenſione ſit opus vt in adultis ac duris corporibus, vetuſta Luxatione, & magna, Habenis dictis alligatis & inſtrumentis ſuperius dictis conueniens extenſio fiat, & in contrariã partem impulſione facta, luxatum os recondatur. Si quis vero ex illis oſſibus, quibus continetur pars Pedis, quæ inter Talos & Plantum eſt, vel ex Plantæ oſſibus, vel ex digitis articulus erumpat, compellere ſingula in ſuam ſedem oportet, ſicuti de Manu, & de Fractura oſſium pedis ſuperius diximus.

Repoſitis dictis oſſibus Medicamentum partem confirmans ac dolorem ſedãs ſicuti in ſuperioribus fuit dictum, applicandum, deinde pluribus pannis ac faſcijs ne iterum repoſita oſſa prolabantur pars vincienda, & qua os eſt prolapſum ibi faſciæ caput primum dandum, & magis adſtringendum, & hine atque hinc faſcijs ad Plantam, & Malleolos, & Calcem diſtributis, minus pro ratione adſtringendum, cautione adhibita, ne poſterior calcis Tendo nimis conſtringatur.

DE LVXATIONE ET CONtuſione Oſſis Calcis Cap. 12.

Cauſa IS præcipue Calcis Os à proprio loco promouetur, vel contunditur, ſicuti Hipp. 2. lib. de fracturis inquit, qui ex ſuperiori loco ſaltantes Calci vehemẽter inſiſtunt.

Digitized by Google

Signa

Cognoſcitur vero Calcis Luxatio ex Dolore, partis Figura, & leſa actione. Cōtuſio vero ex magno Tumore, & ingenti dolore innoteſcit, cum circa oſſa caro atteratur, & proprijs Venis ſanguis effundatur, qui cum ſit extra proprium locum, nigreſcit, concreſcit, & tandem corrumpitur, Et hoc Os Venis, Arterijs ac Neruis grandioribus coniungitur, & ei etiam innectitur poſterior Chorda, ſiue Tendo, qui à Muſculis, qui in poſteriore Cruris parte ſunt, deducitur.

Prognoſticum.

His ergo de Cauſis, Luxatio, & præcipue Contuſio Calcis maxime periculoſa eſt, cum calcis os corrumpi queat, & ob conſenſum acutæ febres & continentes cum tremore, Neruorum diſtenſione, ſingultu, & Mentis alienatione, quæ paucis diebus hominem præcipitant, accidere poſſunt. Quod vero ſingula dicta per conſenſum accidere poſſunt, patet quoniam ſicuti ex magni Tendinis, qui Calci innectitur, Inflammatione, Poplitis muſculi per conſortium afficiuntur, quam ab his talis Tendo oriatur, quibus muſculis affectis Nerui, qui per eos diſtribuuntur, prompte leduntur, & noxa Cerebro communicatur, & ideo mentis alienatio, Tremor, Neruorum Diſtenſio oritur, & cum etiam Ventriculus, qui maxime neruoſus eſt, Cerebro conſentiat, ideo ſingultus etiam fit. Sic ob Venas & Arterias affectas, per quas noxa cordi communicatur, Febris excitatur. Calx luxatus, ac repoſitus, vt loco ſuperius citato Hipp. inquit ſi quieſcat, ſexaginta diebus ſaneſcit.

Si vero vel ob contuſionem, vel alia de cauſa corrumpatur, curationem non recipit, ſed aliquando hic morbus æuum durat, ideſt totam hominis ætatem.

DE LVXATI ET CONTVSI Oſſis Calcis Curatione.

QVando Calcis os fuerit luxatum, facta leui extenſione in priſtinum locum diligenter recondendum ac conformandum, deinde ſuperius dictū Medicamentum Inflammationem prohibens, ac partem confirmans applicandū, & conuenienti ac firma deligatura, ſicuti inferius dicemus, hec pars vincienda, deinde in quiete, donec talæ os confirmetur pars eſt ſeruanda.

In Calcis Contuſione curanda, primū talis pars Aqua calida Oleo ſimplici & nulla adſtringenti vim habente mixta large perfundenda, & ſi cutis calcem tegens naturaliter tenuis ac mollis ſit, quo modo ſe habet relinquenda, ſin dura & craſſa qualis in quibuſdam conſpicitur, æqualiter ſuccidenda & extenuanda, non tamen vulneranda; altitudo ergo Plagæ duriciei altitudinem æquet, vt ſanguis nō effundatur, quæ vero ſtatim cruuentatur relinquenda eſt, ne ex ſectione dolor excitetur, & talis inciſio æqualiter fieri debet, ideſt, quod totum id, quod ex cute durum eſt, æqualiter auferendum, & hoc fieri debet, vt vniuerſa cutis, quæ pedi ſubiecta eſt, ſine tormento, Inflammationis tempore æqualiter diſtendi poſſit, cum omnis Inflammatio diſtendat, & ex diſtenſione dolor oriatur, & ex dolore Inflammatio augeatur, & Neruorum diſtēſio aliquando excitetur. Si vero talis cutis dura ac craſſa relinqueretur, cum non poſſet ſub Inflammatione amplius extendi, ideo maximus dolor excitaretur, & proximæ partes ſimiliter diſtenſione præmerentur, & præcipue magnus ille Tendo, qui eſt à poſteriori parte, & praua ſuperius dicta Symptomata acciderent.

Hac ergo de cauſa cutis, quæ ſub pede eſt extenuanda, dictaque copioſa perfuſione emollienda; His factis, Medicamentum Inflammationem prohibens applicandum, & ſicuti in Fracturis ſuperius diximus, hec pars vincienda, & non alio pacto, vt exuperantes ſucci à calce ad alias partes depellantur. Faſcia ergo tenuis leuis ac munda maxima ex parte ad calcem danda, & modo circa crus, modo circa medium ac extremum pedem obuoluenda, ita vt omnia, quæ his proxima ſunt Faſcia comprehendantur, neq; arcte alliganda. Sed potius ad Vinculi firmitatem Faſciarum numerus augendus, & tertio quoque die ſoluenda pars, & perfundenda, ac Medicamentum renouandum, & rurſus deligandum, & pes ita collocādus, vt dolore vacet, & reliquo corpore paulo ſublimior habeatur, ne humores, qui ſūt in crure ad affectam partem confluant & Inflammationem excitent, Et Reuulſionis gratia, niſi adſit febris, vel ſi ſit leuis, Hipp. iubet, vt eadem die, vel ſaltem poſteriori, ideſt prius quam Inflammatio

Faſcia qualis eſſe debeat.

affe-

affectis partibus ſuperueniat, Elleborum propinetur in potu, vt peccantes humores per vomitum euacuet, & ſurſum trahat. Nos vero, cum noſtri æui homines purgationibus per veratrum factis non ſint aſſueti, quando ſit opus, aliquod aliud, quod per vomitum humores educat, & magis benignum ſit, propinare ſolemus. Et Venę ſectione præcipue à contraria ac longinqua parte facta, ſeruata rectitudine humorum reuulſionem, & deriuationem à proxima parte facere in his, & ſimilibus caſibus, & tenuiſſimum victum inſtituere ſolemus, & ſi Inflammatio accidat, ſicuti ſuperius diximus, & ſicuti decet, curanda.

Et hec, ad Ieſù Chriſti, & ſuæ immaculatæ Genetricis laudem & honorem, & Hominum vtilitatem, de Luxationibus ſint ſatis.

FINIS

Digitized by Google

TABVLA DE OSSIVM COMPOSITIONE, EX GAL. Lib. dę Oſsibus deprompta.

- Oſsa componuntur per
  - Symphiſin, quæ eſt naturális oſsium vnio, & hec symphiſis fit vel,
    - Abſque medio, vt fungoſiora mollioraque oſſa mutuo inter ſe coeunt, ac coaleſcunt.
    - Aliorum interuentu, ut denſiora ſicciora que corpora
      - Per Synchondroſin à Cartilagine.
      - Per Synercoſin à Neruo,
        - Ex Cerebro, & Dorſi Medulla voluntarij ac ſenſibiles,
        - Ex oſſibus Ligamentales ſiue Ligamenta.
        - Ex Muſculis Choidę ſeu Tendines.
      - Per Synarcoſin à Carne.
  - Articulum, qui eſt oſsium naturalis compoſitio per Articulũ, qui articulatur per.
    - Synarthroſin, ideſt coarticulationem, quæ nec validum, nec manifeſtum, ſed obſcurum, difficilemque habet, motum; & Synarthroſis fit per,
      - Armoniam, quæ eſt oſſium ſtructura per ſimplicem lineam, vt in Maxilla ſuperiori conſpicitur.
      - Gonphoſin, quæ coarticulatio eſt quum ad inſtar Claui Os Oſsi infigitur, ſicuti Dentes.
      - Suturam, quę eſt ad conſuturarũ rerum ſimilitudinem dicta, vt in Capitis ſuturis manifeſte apparet,
    - Diarthroſin quę eſt oſsium articulatio, quorum motus cui denseſt, & Diarthroſis fit per
      - Ginglimos, in qua articulatioñe oſſa ſe ſe inuicem ingredientia coniunguntur, vt Vertebræ.
      - Arthrodiam, quæ eſt vbi cauum leniter, & in ſuperficie, & capitulum etiam depreſſum inter ſe articulantur.
      - Enarthroſim, quæ eſt, quum excipiens cauum altum admodum eſt, & caput, quod in id inſeritur eſt oblongum.

DE VENAE SECTIONE AC ARTERIAE,

De Cucurbitulis, De Scarificationibus, & De Hyrudinibus ſiue Sanguiſugis.

FRANCISCI PECCETTII

COELESTINI CORTONENSIS

PHYSICI ATQVE CHEIRVRGI

VT nihil his noſtris laboribus ad Cheiruægiças actiones ſpectantibus deſit, de venæ, ac Arteriæ ſectione, de Cucurbitulis, de ſcarificationibus, & de Hyrudinibus, ſiue Sanguiſugis dictis, pertractare decreuimus,

Ordo ſeruandus.

In hoc ergo tractatu primum dicemus, Ob quas cauſas Venæ ſectio fiat; Secundo Quibus in mordis competat, Tertio vtrum Pueris vene ſectio ſit facienda, Quarto Vtrum in quolibet magno Morbo ſanguinis miſſio conueniat, Quinto Vtrum Pregnantibus ſit Vena ſecanda, ac Vtrum pro Abortſus pręſeruatione competat, Sexto Animaduerſiones in mittendo ſanguine habendæ, Septimo, Quæ Vena in quouis affectu ſecari debeat, Octauo Quid ante Venæ ſectionem ſit faciendum, Nono Quid ipſo ſectiōis tempore, Decimo Quid poſt Venę ſectionem, Vndecimo, Quæ in extracto ſanguine obſeruanda, Duodecimo, Opportunum Venæ ſecundæ tempus, Decimo tertio De Arteriarum ſectione, Decimo quarto de Cucurbitularū vſu, ac applicatione, Decimoquinto, de Scarificationibus, & Decimo ſexto de Hyrudinibus.

OB QVAS CAVSAS VENA ſecetur Cap. 1.

VENAM ſecare, & ex ea ſanguinē mittere, vt C. Celſus lib. 2. cap. x. inquit. In Iuuenibus, & Foeminis vterum non gerentibus antiquiſſimum eſt, Sed nullum penè Morbum eſſe in quo ſanguis non mittatur, & in Pueris, & Senioribus, & in grauidis Mulieribus hoc experiri antiquum non eſt.

Cauſæ ob quas venæ ſectio fit ſex pręcipue ſunt, vel ratione Euacuationis, vel ratione Reuulſionis, vel ratione Deriuationis, vel ratione Alterationis, vel ratione Excitationis, vel Attractionis gratia.

Euacuationis cauſa ſecatur Vena, quando ſanguis in quantitate, vel in mala qualitate, vel in vtroque peccat, vt ex Gal. 9. Meth. Cap, 11. elicitur.

Peccat

Peccat in quantitate duobus modis, vel quo ad vaſa, vel quoad vires, vt inquit Gal. lib. contra Iulianum, ac pluribus alijs in locis.

Plenitu-do quoad Vaſa quã do ſit.

Plenitudo quo ad Vaſa tunc eſt, cum vires non præmuntur, ſed ſucci omnes in qualitatis mediocritate poſiti in debita proportione ſupra iuſtam Naturæ congruentem menſuram accumulantur ac increſcunt, & amplam vaſorum capacitatem prorſus implent.

Humorũ proportio in Sangui ne quæ eſſe debeat

Humorum vero proportio, ex quibus maſſa ſanguinea conſtat, in homine bene temperato, & optime ſano eſt, vt minus ſit Bilis flauæ, quam Melancholiæ, minus huius, quam pituitæ, e minus pituitę quã ſanguinis puri, qui quatuor humores sũt ſero perfuſi, vt inquit Gal. Com. 4. in lib. 6. Epid. C. 29.

Signa ple nitudi nis quo ad vaſa.

Talis plenitudinis ſigna ſunt totius corporis molis intumeſcentia, Venæ ſupra modum plenę ac tenſæ apparent, omnia membra ab exercitatione præſertim exporrigi ac diſtendi videntur, perpetuus in facie rubor apparet, Oculorum dolor, & capitis grauitas, vt plurimum, perſentitur, vt ex Gal. Com. 3. in lib. 3. Epid. C. 83. & Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 10.

Talis corporis conſtitutio & ſi bonis humoribus ſit referta, & vires robuſtas obtineat, tamen quum ad immoderatam redundantiam deuenerit, ſicuti de Athletis 1. Aph. 3. Hipp. dixit, niſi minuatur in grauiſſima pericula præcipitare ac ruere ſolet, vt inquit Gal. in citati Aphoriſmi Com.

Plenitu do quo ad vires que ſit.

Plenitudo quo ad vires eſt illa, in qua & ſi vaſa non tument, nec copia diſtenduntur, plus tamen vtilis ſanguinis continent, quam à Natura regi ac gubernari poſſit.

In hac igitur plenitudine, & ſi Sanguis ſit bonus, tamen infirmiori Naturæ ac moleſtum eſt, cum viribus non ſit proportionatus, & ideo diu, ob caloris imbecillitatem, bonus ſeruari non poteſt, ſed à noſtri caloris gubernatione deſtitutus, aliquo temporis interſtitio corrumpitur, ac morborum fit cauſa, & ideo Gal. in com, 17. lib. 2. Aph inquit. Plenitudo iuxta vires poteſt abſq; corruptione incipere. verum non poteſt optima permanere; nam proceſſu temporis corrumpitur.

Sangui-nea maſ ſa quot modis in qualita-te pec-cet.

Sanguis ſiue ſanguinea maſſa in mala qualitate peccat duobus modis, Primo quum ſuperuacui humores immodice sũt accumulati, vel humores in ſanguine cõtenti naturalem iuxtam & debitam proportionem inter ſe non ſeruant.

Altero modo, quum vel ſuperuacui humores, vel ſucci tam primi, vel ſecundi à naturali & ſua conuenienti temperie in vitium degenerarunt, quod nihil aliud erit, niſi aut ſubſtantiæ, aut temperiei corruptio quædam, Et horum vtrumq; aut eſt cum putredine, aut citra putredinem, & hoc humorum vitium in qualitate præſertim Cacochymia à Medicis vocatur.

Venæ ſe ctio quod compe-tat inple nitudine quo ad vaſa.

Quod in pura pletora, & ex optimorũ ſuccorum proportione conſiſtente, Venæ ſectio competat, nemini eſt dubium, cum plenitudo euacuatione curetur, vt inquit Hipp. 2. lib. Aph. 22. Et Gal. in Com. dicti Aph. & in Com. 47. lib. 6. Aph.

Venæ ergo ſectio in tali caſu facta ab omnibus illis malis hominem repente liberat, in quæ ob talem pletoram incidere poſſet, quæ neque Inedia, neque Exercitatione, neque purgatione tuto ac repente, ſicuti Venæ ſectio, prohibere poſſunt. Talis enim pletora, vt inquit Gal. in com 3. libri primi Aph, Vaſa abrumpere ac aperire poteſt, & ſic partium Inflammationes fiunt, & Hæmorragiæ, Vel vniuerſalem obſtructionem faciendo, inſitum ac innatum calorem ſuffocat, & ſic vires, etiam ſi validæ ſint, ſtrangulantur, vnde Ardentiſſima Febris accidit, vel repentina mors inruit, vt inquit Gal. in Com. in lib. de Natura Humana cap. 1.

Venæ item ſectione, vt inquit Gal. in Com. 23. lib. primi Aph. ingentiſſimi dolores, præſertim extenſione orti tolluntur corpus graui pondere leuatum erigitur, & quaſi recreatum ad omnis generis functiones alacrius ac expeditius redditur & inſito calore liberalius ventilato, & reſeratis arctioribus vijs ac ſpiraculis impendentes morbi arcentur, ac prohibentur.

Venæ ſe ctio quod compe-tat inple nitudine quo ad vires

In plenitudine quo ad vires, & ſi neq; vaſa deduci, neq; diſrumpi, neq; natiuus calor obrui ac ſuffocari poſſit, tamẽ quoniã imbecillas vires pręmit, & ne putredo aut humorũ corruptela ſuccedat, pręcipue quãdo hec imminent, venę ſectio faciẽda ac talis plenitudo ita minuenda, vt tanta

ſan-

ſanguinis quantitas relinquatur, quanta Natura faciliter gubernare poſſit. Vbi vero nullius præſentis periculi metu vrget, aut parciori victu, aut Inedia, vt Gal. 4. Meth. inquit, vtiliter talis pletora ſubtrahi poteſt, cum pletora ſecundum vires abſque corruptione incipere poſſit, vt ex Gal. mente Com. 17. lib. 2. Aph. dixit.

In ſanguine in mala qualitate peccante ac quantitate ſimiliter vena ſecanda, ſed non æque tuto hoc fit, quò tamen ea ſimplici propinquior magiſque affinis fuerit, eo ſanguis abundantius mittendus, quo vero impurior fuerit, eo parcius ac reſtrictius. In ijs ergo, qui Venas prauis ſuccis repletas habent, vel hoc ex praua conſtitutione, vel praua victus ratione fit ortum, eo vſque ſanguis eximendus, donec plenitudinis pericula vitentur, & quod reliquum eſt Pharmacis euacuandum, Vtque Gal. lib. de venæ ſectione inquit; Calida Billioſaque plenitudo omnium impurarum tutiſſime, ſecta Vena tollitur, cum non ſolum eam minuat, ſed etiam refrigeret. Melancholica plenitudo parcius id auxilij genus tolerat, cum non ſit ita calida, vt refrigerationem poſtulet. Pituitoſa omnium certe minime quam enim impenſe frigida ſit, ſanguinis miſſionem auerſatur, quæ magis cruditatem refrigerans, ita conduplicat, vt numquam vix concoqui, ac emendari poſſit.

Venæ ſectionem in Cacochimia cõpetere.

In humorum corruptione ac putredine, quæ citra plenitudinem in Venis conſiſtit, Cacochymia dicta, & ab aliquibus etiam plenitudo ad vires nominata. An venæ ſectio competat, & talis Venarum Cacochymia ſanguinis miſſione demi poſſit, dubium eſt. Tamen dicendum ex Gal. ſententia lib. de plenitudine; Quod in ſimplici Venarum Cacochymia, licet, omnes humores æqualiter prodeant, & ſicuti ante eodem humorum proportio remaneat, tamen quoniam detracta oneris proportione, quo Natura premebatur vires nihilo imbecilliores, ſed alacriores plerumque euadunt, & quod reliquum eſt, facilius ferunt, minorique negocio domant ac concoquunt, & ideo in continuis febribus, in quibus ſumma cruditas, & putredo in venis adeſt, plerumq; poſt ſanguinis miſſionem, vrinæ quæ erant rubræ, & craſſæ, ac turbidæ, puriores mox apparent, & concoctionis notas habent. In ſimplici ergo Venarum Cacochymia Venam ſecare tutum ac vtilæ ſemper eſt, cum ita Natura exoneretur, & Venæ ſectio omnium humorum vitio, quod in Venis maioribus continetur, expedite ſuccurrit.

Sanguinis quantitas ex quo determinanda.

Quantitas vero ſanguinis euacuandi ſecundum vires determinanda, cum virium imbecillitas largam ſanguinis miſſionem non tolleret, Ideo vbi magna adſit pletora, & virium adſit imbecillitas, Et ſi magna pletora largam ſanguinis miſſionem indicet, tamen vires hoc renuunt.

Ideo in tali caſu, & ſi magna pletora magnum minetur periculum, ſenſim & per plures vices, virium ratione, ſanguis educendus ac euacuandus. Moderata ergo ſanguinis miſſio in omni pletora conuenit, quoniam & ſi non proſit, obeſſe tamen non poteſt. Sic in ſimplici Venarũ Cacochymia, vt ſuperius diximus, eſt vtilis. Copia tamen virium ratione ſuſcepta.

Scopi in ſanguine mittendo que eſſe debeant.

Scopi igitur in mittendo ſanguine, vt ex dictis colligi poteſt, & ex Gal. 4. Methodi cap. 6. elicitur, erunt plenitudo ſãguinis, vel aliorum humorum ſanguine commixtorum, & maxime ad ſanguinis naturam accedentium, vt 4. de Sanitate Tuenda cap. 4. Gal. inquit, & morbi magnitudo præſens & futura, & virium robur ſimiliter pręſens & futurum omniũ facultatum, sed vitalium præcipue, vt Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap. 9. & 13. P. de Rat. Victus in Acut. 8. Meth. cap. 6. & 9. Meth. cap. 6. & 11. Meth. cap. 3. & multis alijs in locis inquit.

Virum magnitudo Morbi ſanguinis miſsionẽ indicet.

Si quis vero dicendo inſtaret, morbi magnitudo ſanguinis miſſionem non indicat, ſed tantum remedij magnitudinem & magnum remedium non ſolum eſt ſãguinis miſſio, ſed etiam purgatio, Ergo non tam hoc, quam illud ex poſcit.

Reſpondendum, quod morbi magnitudo, acuti præſertim, in ſe periculum includit, & ideo vltra remedij magnitudinem, ſecuritatem & celeritatem indicat, Sed ſanguinis miſſio remedium eſt purgatione ſecurius, & celerius & velocius agens.

Ergo

Ergo morbi magnitudo prius indicat ſanguinis miſſionem, quam purgationẽ, in morbis etiam, qui vtroq. egent auxilio

Quod vero ſanguinis miſſio ſecurius re medium purgatione ſit, & celerius ac prõ ptius agat, inquit Gal. lib. de venæ Sect. aduerſus Ereſiſtratum cap. x. & lib. 2. de Rat. Vict. in Morbis Acutis cap. 1 r.

Si quis dicendo inſtaret; Gal. in lib. de Sang: Miſſ. In longorum Morborum curatione plenitudinem potius ſanguinis mittendi ſcopum eſſe inquit, quam morbi magnitudinem, licet vtraque ſit neceſſaria, cum recta Morborum curatio in ordine ad cauſam fieri debeat.

Reſpondendum, quod & ſi Gal. loco ſuperius citato dicat, Quod in longis morbis plenitudo in Vena ſecanda ſit ſpectanda, cum magnitudo in longis morbis nõ appareat, ſed in acutis, qui vehementiores ſunt, tamen cum morbi longi etiam ſint magni, & parui, ſolum vult, quod in magnis Venæ ſectio fiat, & non in paruis, qui leuioribus præſidijs curantur, Ideo in omnibus Morbis in quibus Venę ſectio eſt facienda, neceſſaria eſt Morbi magnitudo, Et in longis, & ſi plenitudo tantum adſit, abſque Morbi magnitudine præſenti, vel futura, non cogit nos ad Venæ ſectionem faciendam. In longo igitur Morbo magno requiritur plenitudo; In acuto autem ipſa morbi magnitudo per ſe Venæ ſectionem indicat, & Plenitudo ex Accidenti, ratione præſentis, vel futuræ magnitudinis.

Quod Reuulſionis gratia vene ſectio compeſat Reuulſio quod ſit, & quib⁹ in partibus he i debeat.

Reuulſionis gratia Venæ ſectio fit, vt humorum impetus ac fluxio cohibeatur, cum Reuulſio nihil aliud ſit, niſi fluentium humorum in contrarium tactus, & ſemper in contrarias partes moliri debeat vt inquit Gal. Com. 2. in Lib. 6. Epid. cap. 9. Nihil eſt ergo quod citius fluentium humorum impetum cohibere poſſit, quam hoc præſidium, Partes vero cõtrariæ ſecũdum Gal. & alios grauiſſimos Autores ſunt, quæ in eiuſdem Venę, recto proceſſu, per quem humorum fluxus ſit, quam longiſſime diſtant, & ratio eſt in promptu, quia ſecta Vena, primum pars Vulneri propinqua exinanitur, & hec à longinquis ſucceſſiue, deinde ſanguinem attrahit rectarum Fibrarum ope, cum has fibras ad trahendum Natura deſtinauerit ſicuti tranſuerſas ad expellendum, & ideo plus ſanguinis & citius ab ijs partibus, in quas recte fibræ tendunt ac diriguntur, & vbi eſt Venarum directa ſocietas, quam ab alijs attrahitur, Et ſi etiam nihil venæ traherent, humores tamen ſponte recto fibrarum ac Venarum curſu defluunt.

In Reuulſione facienda quod obſeruandum.

In humorum ergo Reuulſione debet obſeruari fibrarum rectitudo & Venarũ rectus curſus, & communis & directa venarum ſocietas, Et ideo ob communem & directam Venarum ſocietatem Vena in ſiniſtro crure inciſa, euacuat à dextero, quod non accidit in partibus alijs, cum nulla Vena dexteri lateris in ſiniſtrum rectis fibris tendat, & ideo Gal lib. de Sanguinis Miſſ. cap. 16. inquit Sanguinis miſſio, quæ e directo laborantis lateris adhibita pleuriticis fit, clariſſimam ſepe vtilitatem affert, quæ vero ex Brachio oppoſito, aut omnino nullam, aut obſcuram, aut certe poſt temporis interuallum.

Cum ex contraria parte ſanguinis detractio in pleuritide, vel noxius humor in inflammata parte relinquatur, vel puro ſanguini permiſceatur, vel quod frequentiſſime accidit, in oppoſita parte pleuritis excitatur. Sic in aliarum partium Inflammationibus, ſi Reuulſio fiat à venis, quæ è directo non ſunt, deprauatus ſanguis non elicitur, neq; oppreſſa pars quicquam leuatur, ſed potius putrem humorem ab affecta parte motum, puro venarum ſanguini permiſcet, ac prauum reddit, ac coinquinet, vel ad aliquam nobilem partem perducit. Ex Venæ ſectione eiuſdem lateris, non ſolum noxius humor celeriter trahitur, ſed etiam euacuatur ac denuatur, quod in omnibus internis inflammationibus maxime requiritur

Quantam ſimiliter vim attribuat Gal. his, quæ ſunt in directo ſitu 13. Meth. cap. 9. oſtendit, cum in iecoris inflammatione, in qua pariter reuellendus ac euacuandus eſt ſanguis, qui ad iecur fluit, iubet ſecari Baſilicam dextri Cubiti, cum directo ſit, & ampla via cum vena, quæ caua dicitur, ſocietatem habeat, & hac non apparente Mediam ſecari vult, & ſi media non ſe oſtendat, reliqua ſuperior Cephalica dicta potius ſecari vult, quam interiorem ſiniſtri Brachij.

Quãdo ergo à qualibet parte Phlegmone occupata, vel ad illã cõfluentes humores reuellere, & ſimul euacuare volumus

Vena

Vena ſecetur, quæ ſit in directo ſitu partis affectæ, cum Reuulſio è directo euidens iuuamentum celeriter afferat, è tranſuerſo autem nullum, vt inquit Hipp. 2. de Rat. Vict. in Acut. & Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap. 15. Vtque etiam experientia quotidie in infirmis patet, in quibus ſi ab eadem parte, in qua eſt morbus ſponte sãguis effluat, ſubleuantur̃, & maxime prodeſt, vt in Hepatis affectibus ſi à dextera nare ſanguis effluat, & in Lienis à ſiniſtra Si vero à tranſuerſa parte nullum iuuamentum perſentiunt, immo nocumentũ, cum ex tali euacuatione vires debilitentur ac proſternantur, & ideo Gal. Com. 21. lib 1. Aph. inquit. Sanguinis profluuia, quę non ſunt recto tramite mala ſunt.

Quid in Reuulſione facienda ſit obſeruandũ.

Hoc tamen in Reuulſione eſt obſeruãdum, quod in vehementi Inflammatione ex maligno humore, & magno impetu defluente, & ad partem nobilem, & exitnij ſenſus, Ampla Vena & affectę pari proxima eſt ſecanda. Si vero affectus ſit mitior, vt lenta & diuturna fluxio, anguſtior Vena & in diſtantiori loco eſt ſecanda, vt minus, tardius, & ignauius euacuet, cum tutius à diſtantiſſimis reuellatur, & quæ futura eſt fluxio arceatur, cum fluentes humores per nouam ae longam viam retracti ſenſim à priſtino curſu citra virium offenſionem remoueantur. Ex Reuulſione igitur humorum fluxus ſiſtitur, ae prohibetur, & ab affecta parte putris & inquinatus ſanguis prius detrahitnr, quam ex reliquo corpore benignus atque ſincerus. Neque ad affectam partem humorum fluxus proritatur, ſicuti male Arabes in in pleuritide ex ſectione Venę ex Brachio eiuſdem dolentis partis ſenſerunt. Quoniam quum pars laborans, magis quam ceteræ ſit inanita, ſi ad penuriam vſq; detractum ſit, vix denuo alia humorum fluxione conflictabitur, niſi denuo in victus ratione error committatur.

Et diſtantes partes indigentia auidæ proprium ſanguinem elabi non ſinunt, nec pars affecta, niſi magno dolore ac calore afficiatur, ab illis quicquam eripiet, & cum ſit imbecilla reddita, pauco eget Alimento. Quod vero humorum Reuulſio non ſolum ad vicinas loco affecto partes ſit mollienda, ſed etiam ad remotiores, inquit Gal. Com. 2. in lib. de Fracturis cap. 54.

Venę ſectio cur Deriuationis gratia fiat. Deriuatio quid ſit.

Deriuationis cauſa ſecatur Vena, vt pars multitudine aggrauata ac defeſſa illuc onus ſuum deponat ac abiciat, & ideo dicitur; quod Deriuatio eſt illapſi humoris tractus in vicinum latus, Et Gal. Com. 2. in lib. 6. Epid. cap. 7. inquit, Deriuationem dici ab Hipp. quando humor aliquis egens euacuatione, non per commodam fieri regionem cæperit, non tamen ab ea procul admodum, neq; in diuerſiſſimam locum fertur.

Fit ergo deriuatio illa Vena ſecta, quæ in affectam partem inſeritur, per quam modo alimentum aſſumit, modo influentem noxium humorem excipit, & tunc oportune Deriuatio fit, quum Reuulſione præmiſſa fluxionis ſuſpicio adeſt, & humor in parte non eſt impactus ae infarctus, ſed aduch eſt liquidus, & à parte remeare faciliter, poteſt. Cum ſi humor ſit parti infarctus ae induratus, vt in diuturnis & inueteratis Inflammationibus, in quibus Scirrhoſæ reliquię remanſerũt, nulla Deriuatio Venæ ſectione fieri poteſt. Sed talis materia Fomentis ae Emplaſtris emollientibus ac digerentibus, emollienda ae reſoluenda, & niſi his diſſolui ac diſſipari poſſit, niſi ingens dolor adſit, & pars inſignis non ſit, affecta pars incidenda.

Venæ ſectio alterationis gratia quando cõueniat.

Alterationis, ſiue refrigerationis gratia ſanguinis miſſio conuenit in febribus Ardentibus, ſed quantitate pauca.

Dubitatio.

Si quis vero dicendo obiciat, Gal. in Ardentibus Febribus copioſam ſanguinis detractionem fieri iuſſit.

Solutio.

Reſpondendum quod Gal. Ardentiũ nomine, aliquando Synochas febres intelligit, ſicuti ex lib. de Miſſ. & de Diff. Feb. cap. 11. eſt manifeſtum.

Venæ ſectio refrigerationis gratia quando cõpetat.

Conuenit etiam Venæ ſectio refrigerationis gratia, cum ſanguis ob ſuam caliditatem & acrimoniam Venas aperit & corrodit, vel aliquas partes exulcerat, vel vt nitroſi ſucci tranſpirare poſſint, & ne corrumpantur.

Attractionis gratia quando competat

Attractionis gratia fit Venæ ſectio, vt in Menſium, vel Hemorroidum retentione, vt inquit Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap. 9. & alijs in locis.

Excitationis cauſa quando competat.

Excitationis cauſa Venæ ſectio fit, ſicuti in Lethargo, Apoplexia, Epilepſia, & his ſimilibus morbis, vt Alexander Trallianus lib. 6. cap. 20. Aetius Serm. 6. cap. 27.

27. Auic. & multi alij grauiſſimi Autores inquiunt.

QVIBVS IN MORBIS præſentibus, ſiue futuris Sanguinis miſsio conueniat, cap.

IN ijs præcipue Morbis Sanguinis miſſio eſt facienda, in quibus ſanguinis adeſt abundantia, quos impedentes arcet, & præſentes ſanat, & huiuſmodi eſt Synocha febris, vel cum putredine, ideſt in qua ſanguinea maſſa putreſit, vel ſine putredine, in qua tantum ſanguis efferueſcit, vt inquit Gal. lib. de Sang. Miſſ. & 2. lib. de febribus cap. 15.

Conuenit etiam in omnibus cõtinuis febribus, in quibus putredo intra maiores Venas eſt condita, & non ſolum vbi eſt ſanguinis plenitudo, ſed etiam in humore, qui à ſanguinis natura non valde diſtat, præſertim putrido.

Quod vero in febribus putridis ſanguinis miſſio competat, autoritate Gal. probatur, qui 11. Meth. cap. 15, inquit. Saluberrimum autem (vt prædiximus) eſt in febribus Venam incidere, non continentibus modo, verum etiam alijs omnibus, quas putreſcens humor conſiſtat, vbi præſertim, nec Aetas, nec vires probibent Leuata namque, quæ corpus noſtrum vrget, Natura, exonerataque eo, quo velut ſarcina præmitur, haud ægræ, quod reliquum eſt, vincet; Quæ Gal. ſententia eſt interprætanda, quod Venæ ſectio competat in omnibus putridis febribus cum plenitudine ſanguinis, aut aliorum humorũ qui parum à ſanguinis natura diſtant, ſeu plenitudo ſit, vel quoad vaſa, vel quoad vires. Cum plenitudo præcipue ſanguinis euacuationem indicet, & non putredo, vt aliqui ſenſerunt, cum putredo non magis ſanguinis miſſionem, quam purgationem indicare videatur, & quod ita ſit patet, quoniam humorum frigidorum ac crudorum putredo Venæ ſectionem non requirit, immo prohibet.

Gal. ſententiæ interpretatio

In Cacochymia, ideſt humorum vitio ac corruptela citra plenitudinem ſanguinis miſſio eſt ſaluberrima, ſed parca eſſe debet, alterationis & refrigerij gratia, cũ humori non dum putrido, ne putreſiat, ſit impedimento, quod inquit Gal. lib. 8. Meth. cap. 4. his verbis. Quippe niſi vitioſus ſuccus penitus tranſpiret, neceſſe eſt putreſiat, Ergo, vt tranſpiret, maiore iam auxilio eſt opus, Ac ſi quidem, vel puer, vel ſenex ſit, ſanguinem detrahere non licet. Inter has Aetates, vbi robur Aegro non deeſt, ſecanda Vena eſt, etiã ſi plenitudinis ſigna non adſint, Preſtat enim vitioſi ſucci maiori parte emiſſa, ad detergendas obſtructiones accedere, cum alioqui metus ſit, ſic obſtructionibus liberandis, prius quam vacuaueris ſtudeas, ne ipſas magis impingas, & multa alia de hac materia inquit, vt quiſque videre, poteſt, & tandem concludit dicendo, Haudquaquam igitur differendum eſt ſanguinis aliquid ita laborantium mittere.

In Cacochymia cur ſanguinis miſſio cõpetat

Ex ſuperioribus ergo Gal. locis colligere poſſumus, non ſolum in pletora proprie, ſed etiam in Cacochymia interdũ eſſe mittendum ſanguinem, iuxta Gal. diſtinctionem lib. 4. de Sanitate Tuenda cap. 4. Nempe cum humores non ſunt prorſus crudi, nec plurimum à ſanguinis natura recedunt, ſanguinis miſſionem admitti poſſe. In maxima vero humorum cruditate, nullo pacto ſanguis eſt mittendus, cum magis calor debilitetur, ac tales crudi humores incoctibiles reddantur Et hoc Gal. autoritate probatur, qui 11. Meth. cap. 3. dixit. Ergo febricitare incipiunt non nulli, vbi maximam crudorum humorum copiam & coet Nulli talium ſanguis mitti ſine maximo diſpendio ſolet.

Animaduertendum tamen, quod in frigidis affectibus aliquando ſanguinis miſſio competit ratione Diuerſionis, & Reuulſionis, habito reſpectu ad partis præſtantiam, & aliquando ratione prouocationis conuenit, quod Gal. autoritate probatur. Lib. enim de Sang. Miſſ. inquit. In quibus adeſt crudorum humorum copia Venæ ſectio partiri debet per plures vices, & interim danda ſunt incidentia Medicamenta, vt Hyſopum, Origanum, & ſimilia, & eodem etiam lib. inquit.

Sãguinis miſſio in frigidis affectibus competat.

Si magnitudo morbi ac virium robur ſanguinis miſſionem expoſcunt, nulla poteſt eſſe tanta crudorum humorum copia, quæ inhibere id auxilium poſſit, In Lethargo conuenit, vt 23. Meth. cap. 25. Gal. inquit, In Epilepticis, & Vertiginoſis,

ginoſis,

ginoſis, & Hiſtericis Mulieribus, etiam in Acceſſionibus ſanguis ex Saphenis mittẽdus, etiam ſi fortes ſint exacerbationes, vt inquit Gal. de Curatione per Sang. Miſſ. cap. 19.

In Apoplexia ſanguis etiam detrahendus, vt inquit Aetius Serm. 6. cap. 27. & C. Celſus lib. 4. cap. 2. qui inquit, ſanguinis detractio vel occidit, vel liberat, ſi non redit, poſt ſanguinis miſſionem, motus & Mens, nihil ſpei ſupereſt.

In Cordis Palpitatione, quæ à frigida cauſa prouenit, ſanguinis miſſio conuenit vt inquit Gal. lib. 5. de Loc. Aff. cap. 2. ſi recte recordor. In Hydrope cum prouenit a retentione Hemorrhoidum, vel Menſium, vt inquit Gal. in Com. 3. lib. 4. de Rat. Vict. in Acutis, ſanguinis miſſio item conuenit.

In multis etiam morbis Reuulſionis, & Alterationis gratia conuenit ſanguinis miſſio, ſicuti in ſputo ſanguinis non solũ ex plenitudine, ſed ex quacumque alia cauſa, vt inquit Gal. 5. Meth. cap. 8. & 13. Venæ enim ſectione reuellendo Inflammatio prohibetur, & ſimul euentatione ac alteratione, venarum apertioni ac eroſioni ſuccurritur, cum ſanguis ob ſuam caliditatem & acrimoniam Venas aperiat, ac erodat. Eadem de cauſa in ſanguinis fluxu per Inteſtina, etiam modica conuenit ſanguinis miſſio, cum Inteſtinorum Inflammationem prohibeat, & refrigerando vlcerationem ſimiliter præcauet ac curat quam ſanguis, ob acrimoniam, inteſtina exulceret. In omni ſimiliter ſanguinis fluxu immodico, ex quacumque parte fiat, Reuulſionis gratia, ſanguinis miſſio confert, ac etiam refrigerando ſanguinem, quando propter ſui caliditatem ac acrimoniam Venas aperit, & hoc Gal. autoritate confirmari poteſt, qui lib. de curandi Rat. per Sang. Miſſ. cap. x. exemplo fluxus ſanguinis è Naribus ita ſcriptũ reliquit.

Ceterum non contemnenda Venæ ſectio eſt, tanquam non ſit auxilium Reuulſorium, cum me ſepenumero conſpexeritis, in valida ſanguinis e Naribus eruptione, eo vſum, repente fluxionem ſedaſſe. Expedit autem, vt vidiſtis, non expectare, donec vires extreme collabantur. Verum vbi iam moderatus ſanguis e Naribus vacuatus videtur, & impetus lationis fortis permanet, Vena in cubito ſecanda eſt. Si ex dextera Nare prorumpat, ſanguis in Brachio dextero, ſin ex altera, in ſiniſtro, Et lib. 5. Meth. inquit.

Quod ſi reſolutus adueh Aeger non ſit etiam vena ex eo cubito incidenda eſt, quæ profuſioni e directo reſpondeat. Vbi paululum detraxeris, mox vnam horam intermittentes, ruſſus detrahes, poſt iterum atque iterum pro laborantis viribus. Ad hunc modum & reliquas omnes fluxiones (quippe communis ratio eſt) tum ad contraria reuocabis, tum pro vicina deriuabis.

Parca ergo ſanguinis detractio facienda, vt Gal. inquit, in immoderata ſanguinis fluxione, ne à duobus euacuationibus multum vires proſternantur; Animaduertendum etiam, vt ex eodem elicitur, In qualibet ſanguinis immodica Hemorragia, ſiue ſit critica, ſiue ex plenitudine fiat, ne expectemus ad Reuulſionem Venæ ſectione faciendam, donec vires nimium imbecillæ reddantur, ſed vbi adueh conſtant, Reuulſionibus & alijs præſidijs ſiſtendus.

In Febribus intermittentibus puris & exquiſitis, vt in Tertianis, Quartanis, & Quotidianis, niſi eius proxima materia, & proprius fomes ſit in Venis maioribus, neque ex his prorumpat, & niſi plenitudo ſanguinis ſimul adſit, vel aliquod prauũ Symptoma. Venæ ſectio non conuenit. Sed ſi Venę in moderata copia turgeant, copia turgeant, & pletore periocula impendeant, aut propter incaleſcentem ſanguinem aliquod prauum Symptoma accidat vt pulſans capitis dolor, æſtus pene ſuffocans, corporis maxima inquietudo, iactatio, & quid ſimilæ. Quamquam hec plerumque ex Bile circa præcordia efferueſcente accidant, tamen Vena ſectio eſt facienda, vt Symptomatum tum præſentium, tum impendentium ſeuitia compeſcatur, quamuis Venæ ſectione nec febris nec eius cauſa tolli poſſit.

Conuenit ſimiliter ſanguinis miſſio in omni Inflammatione, tam partium internarum, quam externarum, & in ijs, qui Inflammationum cauſa eſſe poſſunt, vt in ingenti dolore à quacumque cauſa, & & in quacumque corporis parte ſit, in fractura in luxatione, in magna Contuſione in Vulnere, niſi copioſus ſanguis effluxe-

 rit,

it, in Vlcere & in Ictu, vt inquit Gal. Com. 21. lib. 4. de Rat. Vict. in Acutis, Pari modo & in Iecoris ac Splenis doloribus, & ceteris omnibus Inflammationibus ſanguinis miſſio conuenit. Quod in dictis Venæ ſectio competat, ex Gal Com. 19. eiuſdem 4. lib. de Rat. Vict. in Acutis probatur, vbi inquit. Nos autem & ea (ſcilicet plenitudine) non exiſtente, venam ſecamus, cum dolor vehemens hominem prehenderit, vel pars aliqua fracta fuerit, Vel os ex loco pulſum ſit, vel alius quiſpiam Articulus contractus reductuſque ſit, & lib. 4. Meth. cap. 6. inquit; Quippe ipſos Empiricos videmus, cum lapſus ab alto quis fuit, aut alius plaga aliqua, Vel contuſas vehementer corporis partes habuerit, ad ſanguinis miſſionem confugere, quamquam idem homo paulo ante ſanus fuerit, prorſuſque redundantię ſanguinis expers, & lib. de Curandi Rat. Per Sang. Miſſ. cap. 7. de Ictu inquit Porrò non ſolum vbi adeſt plenitudo, mirifice prodeſt venæ ſectio, verum etiam citra plenitudinem, initio Plegmones, quæ aut propter Ictum, aut propter dolorem, aut partium debilitatem prouenit, prohibendo. Quippe cum dolor ſanguinem ad ſe trahat, & ſepe partium debilitas Phlegmonem, abſq; hoc, vt In corpore plenitudo ſit, procreet.

Quod in magnis Vulneribus ac Vlceribus competat ſanguinis miſſio, pluries dixit Hipp. & præcipue lib. proprio de Vlceribus his verbis. Recenti cuius Vlceri, niſi fuerit in Ventre, pro valetudine eſt ſanguis amplius minuſue è plaga ſtatim fluens, nam & ipſum Vulnus, & quę iuxta ſunt minus Inflammatione premuntur. Prodeſt etiam diuturnis vlceribus id agere, vt ſanguis crebro tam ab ipſis, quam à partibus adiacentibus vtrumque oportunum videbitur, atque adeo ſi vlcus fuerit in crure, vel in digito pedis, aut Manus magis, quam ſi in alia parte corporis, exhauſtum enim ſanguinis eruptione, ſiccius redditur, ac minus, neque madere vllo pacto ſinitur. Adde quod à putri atque alienato ſanguine omnia proficiſciuntur.

In Phrenitide ſimiliter, in Lethargo, & apoplexia citra plenitudinem ſanguineis miſſio competit, ex Paulo, & alijs Gal. poſterioribis habemus. In Prenitide Reuulſionis cauſa conuenit, ſic in Lethargo & Apoplexia, & commouendo & excitando ſopore oppreſſos. Competit item, vt diximus, in Epilepſia, & Vertigine, in calidis, & acribus fluxionibus, & tandem in omnibus illis magnis morbis præſentibus, vel imminentibus, in quibus adeſt virium robur, & Euacuatione, vel Reuulſione, vel Deriuatione, vel Alteratione, vel Exercitatione vel Attractione eſt opus, vt in Menſium vel Hemorrhoidũ retentione, vt Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap 9. inquit. Si quis vero petat, vtrum magis conueniat Venæ ſectio præſenti morbo, quam imminenti.

Reſpondendum, quod præſente, & genito iam Morbo, maior Venæ ſecandæ neceſſitas adeſt, qua quum non dum inuaſerit; Quum geniti morbi ſeuitia maiori nos neceſſitare cogat ac vrgeat, quam futuri metus. In morbo imminenti, & non aduch. genito tutius ac vtilius eſt ſãguinem mittere, quam iam genito, quum vtilius ſit futurum proſpicere & præcauere, quam genitum iam morbum propulſare, & facilius ſit, oſtem non admittere, quam admiſſum eicere. Ex ſuperius dictis, ideſt, quod in ſanguine mittendo duo ſunt neceſſario requiſita, ideſt morbi magnitudo, & virium robur, duæ maximæ dubitationes oriuntur, Altera eſt, vtrum Aetas conueniens, ſiue florens ſit neceſſarium requiſitum in tali actione facienda, nec nè, vt inquit Hipp. 4. de Rat. Vict. in Acutis Textu 19. & Gal. lib. de curandi Rat. per Sang. Miſſ. & multis alijs in locis. Altera eſt, vtrum indiſtincte in omni graui morbo præſenti ac futuro à quauis cauſa orto, ſiue calida, ſiue frigida, vel adſit plenitudo, vel non, modo adſit magnitudo morbi, virium robur, & conueniens Aetas, ſit ſanguis mittendus. Tertio dubitare poſſumus, vtrum pregnantibus mulieribus, Venæ ſectio fieri debeat, vel ratione Curationis Affectuum præter Naturam, vel gratia præſeruationis ab aborſu, & ad hec declaranda nos met ipſos accingamus.

VTRVM PVERIS ANTE 14. annum Venæ ſectio competat.

Pro parte negatiua Cap. 3.

QVO ad primam queſtionem, ex C. Celſo lib. 2. cap. x. patet, quod Venam ſecare pueris, & Senibus antiquum non eſt, cum Hipp. & Gal. & alij Greci Autores, ſemper quando de venæ ſectione verba faciunt, excipiunt pueros & Senes, & quod ita ſit, patet ex Hipp. 4. de Rat. Vict. in Acutis textu 19. vbi inquit. Quod condictiones requiſitæ in sãguine mittendo, ſunt morbi magnitudo, Florens Aegrotantis Aetas, & virium robur, Quod quammaxime à Gal, in eius Com. laudatur; Item Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap. 8. & 9. inquit,

Mittendum eſſe ſanguinem, cum virium adeſt robur, & morbus magnus, præter pueritiam, quoniam pueri ex ſe habẽt, vnde euacuentur, & eorum ſubſtantia, quippe, quæ humida eſt & calida, citiſſime exoluitur.

Lib. verò de Sectis iuſta finem inquit, Venę ſectio neque pueris, neque ſenibus competit, Idem inquit 10. 11. & 13. Meth, & 9. Meth. inquit; Etiam ſi pueri ſinoco laborent, ante 14. annum non eſſe mittendum ſanguinem. Lib. 2. de Cõp. Med. S. L, iuxta finem inquit. Neque vtendum Venæ ſectione, ſi puer, aut Senex ſit Aeger, aut virium imbecillitas adſit, Lib. 4. Meth, inquit, Quippe ſanguinis redundantia haud quaquam ſanguinẽ eſſe mittendum indicat, ſed magnitudo morbi, vna cum virtute vegeta, exceptis tamen à ſermone pueris, lib. 14. Meth, cap. 11. & 14. inquit.

In Pueris non licere Venam ſecare eo, quod habitus eorum quotidie diſſipatur; Vnde cum Vena ſecta ſanguis effluat, vires magnam ruinam incurrunt. Idem etiam inquit lib. de curandi Rat. per Sãg Miſſ. cap. 13. & multis aliis in locis.

Aetius ſimiliter Serm. 3. cap. 11. inquit, Pueris non competit ſanguinis miſſio ante 14. annum, nec ſenibus, niſi in ſenibus vires robuſtæ, ſint, & in his etiam ſeptuagenarijs competit, ſed in pauca quãtitate, Idem inquit cap. 8. eiuſdem lib. & Serm 5. cap. 71. & multis alijs in locis Greci ergo Autores ante 14. annum, Puros Venæ ſectionem ferre non poſſe, exiſtimarunt, ob eorum corporum ſubſtantiam maxime reſolubilem, cum duas euacuationes ſimul ferre non poſſint, ideſt vnam à Natura factam, & alteram ab Arte. Non quod pueri per ſe, non habeant virium robur ad ſanguinis miſſionem tollerandam, ſed ex accidenti, ob materiæ ineptitudinem ad tollerandum, & aptitudinem ad reſolutionem, ex cuius materiæ reſolutione, per accidens, & conſequenter, virium etiam reſolutio ſequitur

Quod non tollit puerorum vim per ſe eſſe robuſtam, vt diximus.

PRO PARTE AFFIRMATIua, ideſt Quod Pueris ante 14. annum ſanguinis miſſio competat, ſic & Senibus.

ADuerſarij validis rationibus & autoritatibus probarequeunt, quod Aetas non ſit conditio neceſſaria in Venæ ſectione facienda, cum pueris & Senibus Venæ ſectio competat, & ſic inquiunt.

Si Natura ſepe in pueris ſanguinem per Nares euacuat, & ſine vitæ periculo, immo eo fluxu à morbis & periculo eos liberat, & hoc ſit, quando naturalis eorum ac quotidiana per cutem reſolutio, ac euacuatio redundantem ſanguinem euacuare non ſufficit. Ergo cum Medicus ſit Naturæ imitator, niſi per Nares à Natura ſanguis euacuetur, quod deeſt, tuto arte, & ſanguinis miſſione ſuppleri debet.

Item velox morbus veloci remedio eſt curandus ſicuti eſt ſanguinis miſſio; Et ſi in his expectemus, quod corpus per cutim euacuetur, cum hec euacuatio paulatim fiat, cum morbi velocitati non ſit conueniens, vt plurimum accidit, vt puer intereat, quam corpus ita euacuetur.

Quo ad Autoritates inquiunt Gal. lib. de Sang. Miſſ. dixiſſe, pueris minus ſanguinis detrahendum; Si ergo Gal. conſulit, vt minus ſanguinis detrahátur. Ergo in pueris hoc auxilium non negauit, Deinde dixit, Senibus robuſtis magno morbo laborantibus competit venæ ſectio in pauca quantite, & inquiunt, quod Gal. copioſam dumtaxat ſanguinis miſſionem Pueris denegarit, ſed non omnino prohibuerit.

fit. Inquiunt tandem, quod, & ſi Gal. & eius anteceſſores Venæ ſectionem ante 14. annum in pueris negarunt, tamen poſt Gal. aliqui grauiſſimi Autores exiſtimarunt, pueros ante 14. annum ſanguinis miſſione abſque calidi natiui, & virium reſolutione curari poſſe, inter quos fuit Paulus Aeg. qui lib. 6. cap. 40. inquit. Porrò in Aetatibus, vſque ad 14. annum, ſanguis mitti non debet, ſicut etiam poſt ſexageſimum, niſi neceſſitas quędam ineuitabilis huc nos compellat. Ergo in tali ætate puerili & ſenili non omnino hic Autor Venæ ſectionem prohibuit.

Raſis item lib. 20. Continentis, licet ſępe affirmarit ante annum 12. non eſſe mittendum ſanguinem, tandem rem altius conſiderans, inquit. Si eſt virtuoſus & morbus exigit, extractio ſanguinis fiat: vnde ſecundum virtutem ſequendũ eſt in ea, non ſecundum ætatem. Et lib. 7. cap. 21. idem inquit. Pueri vero & infirmi minuendi non ſunt, niſi maxima incumbente neceſſitate.

Auic Fen. 41. cap. 20. inquit, Et in ætate, quæ eſt minor 14. annis, quanto plus poteris cauere debes à minutione, & in ætate ſenum, quanto magis poteris, niſi in figura confiſus fueris, & in ſoliditate Muſculorum, & Venarum amplitudine, & earum repletione, & colorum rubedine, hos namque ex adoleſcentibus & Senibus phlebotomare audebis Adoleſcentes tamen ſecundum ordinem phlebotomandum, paulatim prouehere debes, cũ pauca minutione

Auerroes 7. Colliget cap. 3. narrat, Auenzoar puero ſuo trimo per Venæ ſectionem ſanguinem miſiſſe, & eum à morte liberaſſe, & inferius inquit; Quidam homines tolerant phlebotomiam vſque ad octuaginta annos exercendam, ſi morbus vrget, eum timore tamen, ſed in pauca quantitate.

C. Celſus ſimiliter lib. 2. cap. x. inquit In puero firmo, & ſene robuſto licere ſanguinem mittere.

Et ex his concludunt in Pueris, & Senibus Venæ ſectionem competere, & Aetatem non eſſe ex neceſſario requiſitis in venæ ſectione facienda, & duo tantũ ſcopi ſuper ſunt ſanguinem mittendi, ideſt robur virtutis, & morbi magnitudo.

SVPERIORVM DICTARVM Autoritatum ac Rationum Solutiones.

Ad ſuperius adductas Autoritates dicendum, quod ex neceſſario requiſitis in Venæ ſectione facienda eſt etiam Aetas, & ad Gal. autorita lib. de Sang. Miſſ. dicendum. Hunc Autorem vbique ante 14. annum, ac etiam in minima quantitate pueris Venæ ſectionem prohibuiſſe, & poſt 14. annum hic Autor pueros nominauit, vt ex cap. 12. eiuſdem lib. patet, dicens, Hac ratione, nec pueris venam tundes vſque ad 14. ætatis annum, poſt quem, ſi multus ſanguis appareat, tempuſque anni vernum fuerit & regio natura temperata, & pueri natura bene ſanguinea, ſanguinem minues, multoque magis ſi aut Peripneumoniæ, aut Anginæ, aut pleuritidis, aut alterius acuti grauiſque morbi periculum incumbat, Ex quo patet Gal. etiam poſt annum 14. Pueros nominare, & lib. 13. Meth. cap. 11. etiam poſt annum 14. Pueros appellat dicens. Verum cum pubertatẽ attigerint iam Pueri miſſionem ſanguinis tollerant, ſi Puer ſit ſanguineus, ſi robuſtus, & ſi corpus denſum habeat. Patet ergo ex dictis Gal. vbique pueris ante 14. annum ſanguinis miſſionem interdixiſſe.

Ad alias Autoritates dicendum, quod & ſi aliqui Autores dixerunt, in pueris ac ſenibus Venæ ſectionem competere, hoc omnes fieri debere dixerunt, ſi pueri fuerint carnoſi, rubicundi, firmi, ac robuſti, & raro, & niſi in pauca quantitate, & maxima neceſſitatẽ coacti, quæ neceſſitas nõ habet legem.

Et ſi Auerroes dixit, Auenzoar proprio filio trimo venam ſecaſſe, hoc exemplum tanquam rarum affert, & non quod ita fieri debeat. Cum ergo Venæ ſectio, in pueris ſit maxime periculoſa, & vbique Gal. & ante eum Hipp dixit. Ideo eius vice, vbi neceſſitas vrgeat, Cruruum vel Brachiorum ſcarificationibus, vel Hyrudinum aplicationibus, quando dictæ conditiones adſunt, vti tutius poſſumus. In Senibus item Septuagenarijs, iuxta corporis habitum & affectus magnitudinem ſecanda eſt vena, vt inquit Gal. lib. de curandi Rat. per Sang. Miſſ. cap. 12. modo ſint robuſti & multi ſanguinis, ſed quantitas

Autor veritas

titas minor eſſe debet, Aetatis ratione, etiam ſi eadem adſint conditiones, quę in florente ætate. Si verò ſint macilentes pauci ſanguinis, & imbecilles, nullo pacto vena ſecanda, cum non annorum numero vt quidam faciunt, ſed ſecundum corporis habitum iudicandi ſint, cum aliqui ſexagenarij venæ ſectionem non ferant, Alij etiam ſeptuagenarij optime ferant. Ex dictis ergo patet, quod in venæ ſectione facienda, requiritur morbi magnitudo, virium robur, & cõueniens Aetas maxime ani maduertẽda, & eſt ex neceſſario requiſitis.

Ad Rationes dicendum quod ex particulari euentu non licet vniuerſalẽ propoſitionem conficere. Sed nec in his in quibus id fieri contingit, valet argumentũ, cũ in morbi initio, quo tempore ſanguis mitti debet, futurã, in ſtatu enſim, per ſãguinis fluorem, præcognoſcere ſit impoſſibile.

Ad aliam Rationem dicendum, quod in pueris & ſi aliquando veloces, & acuti morbi gignãtur, alijs præſidijs velociter illis ſuccurrere poſſumus, præter venæ ſectionem, & in ijs non ſolum humorum peccantium euacuatio per cutim fit, ſed per vomitum, per ſeceſſum, per vrinam, & alias naturales vias.

VTRVM INDISTINCTE IN omni graui morbo præſenti aç futuro, ex quauis cauſa otto ſiue ſint calida, ſiue frigida, Vel adſit plenitudo vel non modo adſit magnitudo Morbi, Viriũ Robur, & Aetas conſiſtens, ſit mittendus ſanguis Cap. 4.

Pro parte Affirmatiua.

HOC affirmantes ſuam opinionẽ Autoritatibus, & rationibus cõprobare querunt, & quo ad Autoritates adducunt Hipp. 4 de Rat. vict. in Acutis Textu 19. vbi inquit. In acutis morbis ſanguinem detrahes, ſi adſit magnitudo morbi, florens Aegrotantis Aetas & Virium robur. Gal. in Com. inquit, Et ſi Hipp. de ſolis acutis morbis meminerit, hoc etiam intelligendum de morbis longis, modo adſint tres memorati ſcopi. Idem etiam dixit Gal. lib. de Curandi Rat. per Sang. Miſſ. & 4. Meth. cap. 6. dixit, Quod ſi valens ſit morbus cum virium robore, nemo eſt, qui ſanguinem non mittat, Idem etiam dixit 13. Meth. cap. 21. & in Com. 2. de Fracturis 31. & pluribus alijs in locis, & 11. Meth. cap. 14. inquit. In omni febre putrida, competit ſanguinis miſſio.

Rationes ſunt hæ, quod eiſdem cauſis ſanguis mittitur, ob quas tenuis Victus inſtituitur in morbis, ſcilicet, vt minuatur multitudo, atque Natura minus oppreſſa multitudine, potentior reddatur ſupra humorum reſiduum, vtque inedia exhaurit corpus, ſic etiam ſanguinis miſſio corpus exhaurit.

RATIONES, ET AVTORITATES in Contrarium.

PRIMO quod non debemus ſemper morbi magnitudinem expectare: Hipp. lib. 6. Aph. 47. inquit. Quibus Venæ ſectio aut purgatio prodeſt, ijs aut venæ ſectio, aut purgatio vere imperanda. Gal. in illo Com. inquit. Hos etiam oportet, vt anticipemus euacuare vere adueniente vel per venę ſectionem, ſi pletoricis morbis corripiantur, vel per purgationem, ſi morbis ſint ab humorum corruptione pendentibus, obnoxij, & inferius inquit, Venæ ſectio communę auxilium eſt eorum, quæ ex plenitudine fiunt, diſpoſitionem. Purgatio uero quidẽ ſi generatim ſumitur, vnũ eſt quoddam contra morbos remedium, non tamen, ſi ſpeciatim accipiatur. Nonnullis enim conuenit purgatio pituitæ, alijs Bilis, alijs ſucci melancholici, & aliis ſeroſi excrementi, pro morbi natura, quibus tentari conſueuerunt. Hoc idem inquit Gal. lib. de Sang. Miſſ. cum loquitur de iis qui ſunt obnoxij Scotomiæ Podagrę Artritidi, & aliis conſimilibus morbis, qui ineunte vere inaniri, vel purgatione, vel Phlebotomia expoſtulant.

Ex his ergo patet, quod Hipp. & Gal. noluerunt indiſtincte in omni graui morbo expectato mittendum eſſe ſanguinem, ſed habendam eſſe diſtinctionem, an ſanguis peccet qualitate, vel quantitate, & ſic alij humores à ſanguine.

Secundo Gal. in lib. de Sãng. Miſſ. determinat, quod non ſemper morbi magnitudo indiſtincte expoſcit ſanguinis miſſionem, ſed habendam eſſe diſtinctionem, ſi vires, & ætas conſiſtant, Et inquit eadem ratione in iis, in quibus pars quædam icta eſt, aut vt cumque aliter habet incipientem Phlegmonem, etiam ſi magnam fore

ſuſpicamur, curationem ab inanitione auſpicamur, aut purgatorio Med. exhibito aut Vena inciſa, pro vt nimirum alterum altero magis conuenire videbitur.

Tertio inſuper 1. de Arte Curatiua ad Glauc. cap. 14. vbi agit de curatione Febrium cum Symptomatibus, quæ, aplurimum ſunt graues, inquit. Quod ſi fuerit febris cum alui profluuio, alia nō eſt opus euacuatione, verum hec ſola ſofficit, etiam quod non ſit piò multitudinis ratione. Hipp. etiam 4. de Rat. Vict. in Acutis t. 118. inquit. Si cuipiam ſanguinem auferre confert, ventrem confirmare oportet, & Gal. in principio Com. inquit fluente aluo ſanguinem non detrahes. Et tamen multi ex Alui fluoribus ſunt morbi graues,

Quarto Gal. 4. de Rat. Vict. in acutis 111. determinat, Quod in morbis frigidis etiā magnis tutū non eſt ſanguinem mittere, cum loquitur de Hydrope, niſi tales morbi pendeant ex retentione alicuius ſolitæ euacuationis, vt menſiū, vel Hemorrhodium, & cauſa eſt, quoniā corpus ex miſſione ſanguinis magis refrigeratur.

Quinto nec in omni graui morbo à cauſa calida conuenit venæ ſectio vt à Bile ſubtili, præſertim turgente, quę à principio debet euacuari, nulla expectata præparatione, vt Hipp. & Gal. 1. Aph 22. Quoniam tunc fruſtra fieret ſanguinis miſſio, per quam boni, & mali ſucci educuntur, cum poſſit materia peccans commodè Pharmaco educi.

Sexto Gal. in fine Com. 1. Aph. 23 inquit. In maximis doloribus nullum maius inueni auxiliū, quam vſq; ad animi defectū euacuare, hadibita diſtinctione, an mittere ſanguinem, an purgare vſque ad animi deliquiū oporteat: ſed maximi dolores, ſunt morbi grauiſſimi, & ideo adhibet extrema præſidia, Ergo non ſemper in magno morbo etiam à cauſa calida mittendus eſt ſanguis, ſed aliquando purgatio ſufficit.

Gal 4. Meth. cap. 6. etiam inquit, Cū magnitudo morbi ſicut indicat de miſſione ſanguinis, ita etiam de purgatione.

Septimo conſiderandum, Quod vera, & propria vniuſcuiuſque morbi curatio eſt illius cauſam abſcindere, ſed multi ſūt graues morbi pendētes ab alijs cauſis a ſanguine. Ergo ratione eſt conſentaneū quod iis medeamur alijs auxilijs, quam Phlebotomia, cū per eam nō educatur humor peccans, vt ſuppono, nec cauſa morbi tollitur, & notabilis fit noxa, laudabilem educendo humorem, deiciendo vires ſine vtilitate, texte Gal. in Com. 3. lib. 6. de morbis vul. 43. & 44. vbi inquit.

Quod vbi ſanguis eſt notabiliter mutatus, & in alium conuerſus, nullo pacto debemus ſanguinem mittere, cum tunc bonus humor educatur, & malus remaneat, Cum dicat Hipp. 1. Aph. 2. Si vaſorum inanitio talis fiat, qualis eſſe debet, confert, & bene tollerant, & 4. Aph. 2. inquit. In Medicationibus talia e corpore educere, qualia ſponte prodeuntia vtilia, contraria cohibere oportet. Ex quibus locis colligitur Medicum debere imitare Naturā recte operantem, & Gal. in Com. dictorum Aph. dat exemplum de ſanguinis miſſione, ne credamus, quod illæ ſententiæ intelligi debeant, de aliorum humorum euacuatione.

Gal. in Com. 2. Aph, 8. inquit. Quum iuxta proportionem omnes humores inter ſe inaucti ſunt, ſanguinis deiectione auxilium adferre ſtudet. Quum verò ex ipſis vnus aliquis exuperat, ipſi purgando conueniēs Med. exhibet; Idem vero Hipp. non ſolum in his, ſed etiam in multis alijs locis inquit.

Gal. item in lib. de Arte Curatiua ad Glauc. quando agit de cura Eteſypelatis inquit, Quod non neceſſario in his ſanguis mittitur, ſed ventrem per ſuperiora purgare ſufficit Med. quod flauam Bilem educat, & ſi exigua ſit affectio, neq; hoc neceſſarium erit; Et 2. de Rat. Vict. in Acut. 10. & 11. inquit. Quod non in omni lateriali morbo ſanguinem mittere debemus, ſed tantum quando ad ſuperiora tendit dolor, Si vero ad inferiora, pharmaco corpus euacuandum.

Concludere ergo ex dictis poſſumus, quod non in omni graui morbo, etiam ſi vires, & conuenienes Aetas adſint, eſt ſanguis mittendus.

AVTORITATVM AC RATIONUM Aduerſariorum Solutiones.

AD contradicentium adductas Autoritates, pro earum ſolutione. Ad primam dicendum, quod dubio verſatur.

verum

vtrum illę quartus lib. de Rat. Vict. in acutis ſit Hipp. vt Gal. In prefatio illius libri inquit. Vel dicere poſſumus Gal. idem ſenſiſſe in Com. illo, quod alijs in locis; Ideſt quod in nullis morbis ſiue acutis ſiue longis liceat ſanguinē mittere, niſi adſint tres prædicti ſcopi. Et non vult, quod de neceſſitate in omni graui morbo ſit mittendus ſanguis, niſi morbus expoſcat.

Ad alias Autoritates dicendum, quod Gal. intelligere vult, quod cum ſperamus ſanguinis miſſionem in aliquo fore vtilem & conſultamus, an fieri debeat, ſat eſt ad dicta tria reſpicere, quæ ſunt tria neceſſario requiſita, & non ad alia, quæ indicant quantitatem; Neq; pletora reſpicienda, cũ abſq; hac, ſit aliquando neceſſaria, vt in recenter vulneratis, ac multis alijs, vt ſuperius diximus.

Ad Rationes dicendum. Quod diuerſa ratione inſtituitur tenuis victus, quam ſanguinis miſſio, & quod diuerſo modo corpus exhauriunt, quoniam Inedia pedetentim, permittendo Naturam circa malos ſuccos morbum cauſantes operari, ideſt inquantum non diſtrahit Naturam ab humorum concoctione, eſt corpus æqualiter à malis ſuccis exhauritur. Sanguinis vero miſſio ſubito cum malis bonos educit, & corpus æqualiter exhaurit,

QVOD PRAEGNANTIBVS Mulieribus Sãguinis miſsio competat Cap. 5.

CElſus lib. 2. cap x. inquit, Grauidis mulieribus hoc præſidij genus experiri, vetus non eſt, cum antiqui excogitarint, ac ſibi perſuaſerint mulierem grauidam, cui ſanguis miſſus eſſet, Abortum eſſe facturam, deinde inquit, Quod vſus oſtendit, quod hoc non eſt perpetuum, & ſi grauida mulier vires robuſtas habeat, tuto mittitur, ſed conſiderandum, quod in pregnante muliere, poſt curationem quoque viribus eſt opus, non tamen ad ſe, ſed etiam ad fetum, & partum ſuſtinendum, Cum non quicquid, aut intentionem Animi, aut prudẽtiam exigit, protinus faciendum ſit, cum in hoc pręcipue ars conſiſtat, quæ non conceptionem ſolum videat, ſed vires æſtimet, & ex eo colligat, poſſit neçne ſuper eſſe, vt in vna muliere duo corpora ſimul ſuſtineat. hec Celſus.

Ex C. Celſi ergo mente, grauidis mulieribus, conſiſtentibus viribus, pro matre ac fetu ſuſtinendo, & maxima vrgente neceſſitate, vt in Angina, Pleuritide, Peripuemonia, & his ſimilibus, venæ ſectio in pregnantibus, quamuis ſit periculoſa, fieri poteſt, ſed in pauca quãtitate. Sed tutius ſecatur à quarto vſq; ad ſeptimum, quo tempore purgationes conceduntur. Alijs temporibus, ſi neceſſitas vrget, ex Hipp. mente 5. Aph. 3[illegible] tutius ſanguinis miſſio primis menſibus fi[illegible] poteſt, quam vltimis, & ratio eſt, quonia[illegible] fetus, cum ſit minor, pauciori etiam alimento eget, contra quando eſt maior; Et in vltimis menſibus non ſolum ex ſanguinis miſſione, & alimenti defectu fetus imbecillior redditur, ſed etiam, & mater, ex quibus partus maxime difficilis redditur, & quam ſepiſſime vtrorumque interitus ſequitur. Auerroes item 7. Colliget cap. 4. venæ ſectionem in prægnantibus mulieribus aliquando admiſit, dicens. Ego autem dico, quod Phlebotomia, quando adeſt repletio, qua Embrio non indiget, non eſt mala, ſed Pharmaciam non credo ad bonum preuenire finem.

Hoc etiam ex ipſo met Hipp. probatur qui 4. lib. Epid. dixit, Archelai vxor ſexta die abortum fecit ſanguinea cum eſſet, & horrida, & ſudores. Cum ergo hec mulier acuta febre laboraret, & vtero gereret, & ſanguinea eſſet qui ſanguis non fuit miſſus, ex febris malignitate, ideo abortum fecit. Ex quo poteſt colligi mulieri vtero gerenti Primo pro morbi curatione, & per accidens, ac conſequenter pro Aborſus præſeruatione ſanguinem ſecta vena auferri poſſe. Actuarius item 3. ſui Meth. cap. 8, inquit, Sola vrgente neceſſitate in grauidis mulieribus venæ ſęctionem admittendam, & ſi ſciret ex Hipp. ſententia venę ſectionem aborſum protitare poſſi, ita tamen vbi periculum mortis matris & ſimul fetus euidens eſt, vt in acutis Morbis huic primum proſpiciendum. Cum maius periculum totis viribus ſit euitandum, & eo quod magis vrget ſit occurrendum, altero non neglecto, Et cum dixerit, Gal. 9. Meth. cap. 7. Quibus enim alia ſalutis ratio nõ eſt, & quæ vnica videtur, ea dubia eſt, neceſſariũ eſſe aduerſus periculis ire.

Ad

Ad Hipp. dicendum, quod non negauit ſemper in grauidis ſanguinis miſſionem; cum non dixerit, Nunquam eſſe mittendum ſanguinem, ſed dixit cum fætus eſt maior, magis abſtinendum; Ergo minus à ſanguinis miſſione, cum fætus minor eſt abſtinendum, & in maximis neceſſitaribus, vt ſuperius diximus, venę ſectio facienda, ſed in pauca quantitate ſanguis mittendus, vt morbo ſuccurratur, & ſanguinis quantitas pro alendo fætu relinquatur.

Concludendum ergo, quod in grauidis mulieribus aliquando venæ ſectio fieri poteſt, ideſt in maximis neceſſitatibus vbi vires ſunt validę, & in pauca quantitate. & prius renes ſunt corroborandi Vng. comitiſſę vel alio ſimili.

VTRVM SANGVINIS MISſio pro Aborſus pręſeruatione competat Cap. 6.

Pro parte negatiua.

POTEST ex Auerrois, & aliorum Autorum dictis dubitari; Vtrum pro aborſus pręſeruatione, ſanguinis miſſio competat, & pro parte negatiua, dici poteſt, nullius cauſæ ratione venæ ſectionem pro aborſus præſeruatione conuenire, nec in primo tempore, nec in medio nec in vltimo, fluente ſanguine, vel non fluente ex vteri venis, vel in pauca copia, vel in magna, & rationes ſunt infraſcriptæ.

Omnæ quod per ſe aborſum cauſas ac efficit, non poteſt ab eo præſeruare. Sed ſanguinis miſſio eſt per ſe cauſa aborſum faciens; ergo non poteſt ab eo pręſeruare Maior patet ex Hipp. 5. lib. Aph. 30. dicente Mulier in vtero ferens ſecta vena abortit, eoque magis ſi fętus ſit grandior.

Secundo arguitur, ex quacumque cauſa per ſe deſtruitur fætus ex eadem nullo pacto poteſt conſeruari; Sed alimenti defectu per ſe fætus deſtruitur, Ergo ex eo non poteſt conſeruari, Maior patet, Minor eſt Gal. in Com. citati Aph. & ſic argui poteſt,

Si de quo minus videtur non ineſſe, & ineſt, Ergo, & de quo magis; Sed minor noxa videtur, quod fętul inferatur ex inedia, & tamen ea cauſa aborſus eſſe poteſt, vt patet ex Com. Gal. 30. & 37. lib. 5. Aph. Ergo magis ſequitur ex ſanguinis miſſione, cum maior noxa ex ea fætui inferatur Maior eſt clara apud omnes Logicos, & minorem iam ex Gal. autoritatibus probauimus, Quarto arguitur.

Si ex Alui profluuio, vt Gal. Com. 35. lib. 5. Aph. inquit, ratione euacuationis aborſus ſequitur, quę vacuatio eſt aliorū humorum à ſanguine, Quanto magis per euacuationem ex ſanguinis miſſione fit aborſus, quę ſanguinem, ex quo fætus alitur euacuat, & per conſequens magis ei alimentum ſubtrahitur.

Gal. item in Com. 55. lib. 5. Aph. inquit; Nullum magnum auxilium in his, quæ vtero gerunt mulieribus eſſe exercendum, Sanguinis verò miſſio ſecta vena, eſt inter maxima præſidia, vt Gal. 4. Meth. 6. inquir, Ergo nullo pacto in vtero gętentibus venę ſectio facienda, præſertim aborſus præſeruationis gratia, ſed tantum cauſa curationis, vrgente neceſſitate, in pauca copia, & validis viribus exiſtentibus.

QVOD VENAE SECTIO PRImis menſibus non competat

INQVIT Hipp. lib. 5. Aph. 45. Quæcumque corpora mediocria abſque occaſione manifeſta primis menſibus abortiunt, eius cauſa eſt plenitudo mucoris in vteri acetabulis, Sed ſanguinis miſſio nō poteſt vllo pacto talem cauſam auferre ac prohibere, immo potius auget, Ergo primis menſibus ea non eſt facienda.

Si quis verò diceret quod per venæ ſectionem primis menſibus poſſunt curari illi affectus, qui aborſum facere poſſunt, & ita aborſus prohibetur,

Reſpondendum, quod tunc ſanguinis miſſio fit, non ratione aborſus præſeruationis, ſed pro dicti affectus pręter naturā curatione, de quo nunc nos nō loquimur, Cum ex Hipp. ſententia 30. lib. 5. Aph. ex venæ ſectione ſemper fœtui noxa inferatur. Niſi vero aliis auxiliis tales præter naturam affectus curari queant, licet ex venæ ſectione fætui noxa inferatur, tamen quia alia ſalutis ratio non eſt quam ea, & ſi fuerit cum periculo eſt tentanda, vt ex ſuperius citatis autoritatibus patet, & ex Gal. 1. de Sympt. Cauſis cap. 7. ſed prius ſunt Renes corroborandi Vng. Comitiſſæ vel ſimili, vt etiam x. Meth. cap. x. inquit, tamen quantitas debet eſſe minor, Et ſi aborſus non ſequatur, erit potius ratione quantitatis, quam qualitaris, cum ſui ratione ſemper habeat aborſum facere,

Humq;

Humoribus item crudis, ſeu vitioſis in ventriculo contentis, nullo pacto facienda ſanguinis miſſio, vt inquit Gal. lib. de Curandi Rat. per Sang. Miſſ. & 9. Meth. Sed vtero gerentibus ſemper, vel vt plurimum, tales humores in Ventriculo continētur, vt inquit Gal. 4. de Cauſis Sympt. cap. 7. Ergo eis non facienda ſanguinis miſſio. cum tales humores ex venæ ſectione intra vaſa trahantur, & ſic non ſolum aborſus cauſa eſſe poſſunt, ſed etiam maximum nocumentum & fortaſſe mortē prægnanti inferre queunt.

Ex venæ item ſectione dictorum humorum in Ventriculo contentorum maxima ſequitur agitatio ac commotio, ex qua poſtea animi deliquium, Syncope,& aliquando mors ſequi ſolet, Ergo nullo pacto facienda.

Ex humorum ſimiliter commotione appetitus ablatio, ac deprauatio fieri poteſt, ad quam ſequens inedia, alimentum fætui ſubtrahens, aborſus cauſa eſſe poteſt.

QVOD NON COMpetat medijs & vltimis menſibus.

EO tempore, quo fætus multo ac maiori alimento indiget, nullo pacto ei ſubtrahi debet, ſed medijs & vltimis menſibus, cum fætus ſit maior, multo ac maiori indiget alimento, Ergo eo tēpore, pro eius conſeruatione, nullo pacto erit ſanguinis miſſio facienda.

Tandem dicendum, Si ſanguinis miſſio ab aborſu præſeruare poſſet, tot ac tanti Medicæ artis Autores qui ante nos fuere, literis mandaſſent, præſertim Greci, qui in ſanguine mittendo audaciſſimi fuere. Verum ab omnibus interdicitur, Ergo nullo pacto competit, & ab ea abſtinendum.

PRO PARTE AFFIRmatiua.

SANGVINIS miſſionem non ſolū ratione alicuius morbi curationis, qui aborſus cauſa eſſe poteſt, competere; Sed indicatione etiam ſumpta ab ea aborſus cauſa, quæ licet non dum aborſum efficiat, tamen in futurum facere poteſt, & ideo ratione Euacuationis, & Reuulſionis conuenire.

Vt rectè hoc declaremus ac probemus, primum aborſus cauſæ inueſtigandæ; Secundo ex pletora aborſum fieri poſſe eſt probandum, Tertio pletoricas mulieres concipere poſſe, Quarto venæ ſectionem tutius eſſe præſidium purgatione, Quinto pletoricis prægnantibus mulieribus, ratione euacuationis, & fœtus præſeruationis ſanguinis miſſionem competere; Sexto vtero gerentibus etiam reuulſionis gratia, vt aborſus præſeruetur, venæ ſectionē conuenire. Septimo docendum quomodo, & quando ad ſanguinis miſſionem in prægnantibus mulieribus ſit deueniendū, Et poſtremo Aduerſariorum rationes per ſoluemus.

QVAE SINT ABORSVS Cauſæ.

CAuſæ aborſus, vel ſunt Externæ, vel Internæ. Externæ cauſæ ſunt, Grauiori oneris geſtatio, Saltatio ingens vociferatio, & clamor, ingens labor, vel ſuperflua & violenta exercitatio, quæ præcipue lumbos fatiget, durior æquitatio, vel vectio, caſus violelenter, cō cutiens, & huiuſmodi cetera, quæ acetabula in vtero exiſtentia laxare & abrumpere poſſunt.

Ventris item percuſſio, & ingens conſtrinctio, magna cibi repletio, potus, vel eſus alicuius rei acris, vel aſperi, vel amari, preter conſuetudinem, aborſus cauſa eſſe poſſunt, ingens item & diuturna inedia, & magnum cibi faſtidium, vt inquit Gal. Com. 39. lib 5. Aph. & copioſus & immoderatus alui fluxus, vt Hipp. Aph. 34. lib. 5. & eorum eſus & potus, quę aluum commouent, Med. item purgantia, pręcipue primis & vltimis menſibus exhibita aborſum faciunt, vt elicitur ex Hipp. & Gal. 4. lib. Aph. 1. & 5. lib. Aph. 29. Sanguinis item immoderatus fluxus, & præcipue per vterum factus, & cetera huiuſmodi, quæ alimentum fętui ſubtrahunt, aborſus ſunt cauſa, vt elicitur ex Hipp. lib. 5. Aph. 30. Ingens item timor, & magna ac diuturna triſtitia & magna animi perturbatio, ſpiritus diſſoluendo, ac diffiando, aborſus ſunt cauſa. Syncope vero ob vitalium ſpiritum, & caloris inſiti & influentis deſtitutionem ac defectum, fætum enecando, abortum faciunt.

Internę

Internæ cauſæ plurimæ eſſe poſſunt, & Hipp. 1. lib. de Morbis Mulieb. inquit Aborſum fieri, quando vtero gerenti caput fuerit pituitoſum, taliſque pituita in ventriculum deſcendit, cum ſit neceſſarium adad nonullos affectus præter naturam conſequi, & conſequenter aborſum; Acuti item morbi aborſus ſunt cauſa, vt inquit Hipp. Aph. 31. lib. 5. Sic vteri Eresypelas, vt idem inquit Aph. 43. eiuſdem lib. vel magnus vteri phlegmon, praua item Vlcera in tali parte orta aborſus cauſa eſſe poſſunt, ſic talis partis nimia humiditas, aut duricies, vel ſiccitas, Hyſtericus item affectus, vel vteri acettabula multa humiditate & lentore referta, vt Hipp. Aph. 45. lib. 5. dixit, Pregnantiſque item nimia gracilitas ſiue tenuitas, vt idem inquit Autor Aph. 44. lib. 5. Poteſt item aborſus fieri, aut ob nimiam fætus molem, cum amplius vterus diſtendi nequeat, vel ob pondus, quod ſit ſupra eius vires, quod continet, vel ob morſus, qui accidunt ob humores, qui prius in membranis continebantur, & ruptis, in ipſum vterum ſunt effuſi, vel ob fœtus corruptionem & in noxiam conuerſum quæ vteri tunicas mordet, ac ad expulſionem irritat, vt elicitur ex Hipp. lib. de Morb. Mulierum: Ingens item Cachochimia, quacumque de cauſa fuerit genita, aborſus cauſa eſſe poteſt, cum ex hac vitioſus ſanguis reddatur, vt acrior, calidior tenuior, aut qualibet alia mala qualitate præditus, & tandem ad fætum nutriendum ineptus; Et ſicuti Cachochimia hoc poteſt facere, Sic ingens pletora, vel ſit quo ad vires, vel quo ad vaſa ad vterũ affatim irruens fætum ſuffocare poteſt, Et ex hac cauſa aborſum fieri poſſe omnes fere Autores conſentiunt, præter quam pauci recentiores quidam, quorum rationes iam ſupra enarrauimus, & Deo dante, inferius ſoluemus; Et non ſolum hac de cauſa pletora aborſus cauſa eſſe poteſt: Sed ob vaſorum abruptiones, putredines, fluxiones, & horum occaſione febres, aliique magni morbi gigni poſſunt, qui matris & fætus mortis cauſa eſſe poſſunt.

EX PLETORA ABORSVM fieri poſſe, & pletoricas mulieres concipere.

QVOD vero ex pletora poſſit fieri aborſus, probatur, Quoniam ſicuti ſanguinis inopia, vt in gracilibus, teſte Hipp. Aph. 44. lib. 5. ob alimenti defectum aborſus fit, ſic ob nimiam ſanguinis copiam ad vterum confluentem ſuffocari poteſt; Abſurdum vero eſt dicere, vt aliqui inquiunt, mulieres non poſſe laborare pletora; Cum ſucci eodem pacto, & eiſdem de cauſis gignantur in mulieribus, ac eadem proportione in venis contineantur, ſicuti in viris; Et in dies ſenſata fide pletoricæ mulieres adinueniuntur,

Et hoc etiam Gal; autoritate confirmatur, qui lib. de Rat. Curandi per Sang. Miſſ. inquit, Mulieres ob menſium ſuppreſſionem pletoricum habitum acquirere, Si pletora igitur mulieres laborare poſſunt, Omnibus item Illis periculis ſunt obnoxiæ, quæ à pletora fieri & excitari poſſunt, vt ſunt Putredines, Inflammationes Venarum ruptiones, Narium calons ſuffocationes, variæ fluxiones, & cetera huiuſmodi,

Si vero dicant, Et ſi mulier poſſit laborare pletora, tamen cum tali habitu non poſſe concipere, & hoc Hipp. autoritate comprobent lib. de Morbis Mulierum vbi inquit, Cum purgatæ fuerint mulieres à menſibus, maxime tunc in ventre cõcipiunt, cum viro conſuetudinem habentes, & genitum ipſis corroboratur, Et alibi dixit, Mulier ſi vacuatur à ſanguine, in ventre concipit, ſi vero repleta eſt, non. Et alio in loco inquit, Concipere in ventre pluribus mulieribus neceſſarium eſt poſt menſtrua purgantia, vbi ab his exolutæ fuerint,

Deinde ſi inquiant, dato & non conceſſo, vt ex ſupraſcriptis autoritatibus patet, quod pletoricæ mulieres concipere poſſint, non ſequitur, quod neceſſarió talis pletora, venæ ſectione tolli debeat. cũ venæ ſectio aborſum faciat, vt ex Hipp. diximus, Cum pletora alijs rutionibus auxilijs in prægnantibus tolli poſſi, vt elicitur ex Gal: 4. Meth. 6. & lib. de venæ ſectione, & alibi, vt cibi parſimonia, ſuperiorũ partiũ exercitatione, ac frictione, & huiuſmodi cæteris, cũ Balnea Purgationes, Inedia, & vehemẽtes exercitationes, & ſi pletorã tollãt, prægnantibus non cõpetãt. Ad primã dubitationẽ pluribus modis reſpõdere poſſumus, imprimis dicẽdo

Hipp.

Hipp. citatas ſententias interpretandas; Quod conceptus nullo pacto poteſt fieri in illis mulieribus, in quibus purgationes menſtruæ curſum ſuum non tenent, & ob talem retentionem pletoricæ fuerunt factæ. Sed illæ pletoricæ mulieres in quibus menſtruę purgationes ſuum curſum tenent, concipere poſſunt, & concipiunt & multum prolificæ ſunt, vt in dies videmus, cum tales mulieres ad concipiendum Vterum bene diſpoſitum, & prolificum ſemen habuere poſſint.

Si ergo inſtrumenta habent bene diſpoſita, quid poteſt impedimento eſſe, quin concipiant? Si verò inquiant, pletoricas mulieres ſemen prolificum habere non tamen vterum bene diſpoſitum, quia plenitudo vias obſtruendo menſtruas purgationes impedit; Reſpondendum hoc non eſſe neceſſarium, cum experientia pateat, pletoricas aliquas mulieres copioſas habere purgationes, aliquas vero paucas, pro corporis conditione, & mulieres menſtruas purgationes habentes, ex Hipp. ſententia, concipere poſſunt. Dicendum item, quod ſicuti mulieres prauo ſucco repletæ concipere poſſunt, ſic pletoricę, & ſicuti ex ſuccorum craſſitie, & viſciditate non ſemper fit obſtructio, ſic ex ſuccorum copia; Sterilitatis ergo cauſa in multitudinem, aut in cachochimiam neceſſario referri non debet, ſed in prauam vteri diſpoſitionem, cum tam in cachochimo, quam pletorico habitu, quantum ad conceptionem ſpectat, poſſit bene, vel male eſſe diſpoſitus.

Vel dicendum, mulierem ante conceptionem pletora non laborare, ſed poſt, conceptoinem ob menſium retentionem vel ob pleniorem, & meliorem victum pletoricum habitum acquiſiuiſſe, & ſic prima etiam dubitatio ſolui poteſt. Et illæ mulieres, quæ poſt conceptum ex menſium retentione pletoricæ fiunt, tali pletora minus periclitantur, quam illæ, quę ante conceptum plenitudine laborabant, cum in his maior plenitudo ex duplicata cauſa fiat, ideſt ex pletora prius in toto exiſtente corpore, & altera ex retentis menſibus genita, quę ſanguinis copia à partulo fęto abſumi, & in ſuam commoditatem abſorberi minime poteſt.

Ad ſecundam dubitationem reſpondendum, Licet vbi plenitudinis ſigna adfuerint, non ſit ſtatim ad venæ ſectionem deueniendum, vt Gal. inquit, tamen ex ſuperiorum partium exercitatione, & leui motu in pletoricis prægnantibus mulieribus, neque particularem, neque vniverſalem plenitudinem emendari ac abſumi poſſe, & validam exercitationē, quā Gal. plęnitudinem ſanare dixit, in pręgnantibus etiam ſuperiorum partium abſque aborſus periculo non competit, & tanto minus partium inferiorum, & leuis motus magis augere plenitudinem poteſt, quam diminuere, cum leui ex motu humores in venis, & corporis habitu cōtenti diſcuti non poſſint, ſed potius nouos excalefactis partibus attrahant; Et ſi leui ex motu pletora non poteſt tolli, tanto minus à frictionibus; Et dato quod exercitatio, vel frictiones, vel cibi parſimonia, & inedia diſcurere plenitudinē poſſent, id niſi longo temporis intruallo facere valent, quo temporis interſitio ex pletora aliquod inſignæ damnum, & matri, & fætui accidere poteſt; Tutius ergo erit venæ ſectone breui tempore pletorā tollere. Purgante item medicamento primis menſibus præcipue pletora non eſt tollenda, cum purgantia medicamenta in pręgnantibus non competant, niſi à 4. vſque ad 7. & tantum turgente materia, vt inquit Hipp. 4 Aph. 1. & 5. Aph. 29. Et venę ſectio, ſi cum purgatione conferatur, longe eſt tutius præſidium vt inferius probabimus, Et purgatio tantum illam pletoram tollit ac corrigit, quę impura, & prauorum humorum eſt, in qua etiam ſenguinis miſſio conuenit, Sed pletora probrie dicta tantum venę ſectione, & ſanguinis euacuatione tollitur.

VENAE SECTIOONEM TVtius eſſe præſidium purgationę.

QVOD Venæ ſectio tutius ſit præſidium purgatione pluribus probatur rationibus, Primum, qui Medicamenta purgantia ſua deleteria facultate, & tota ſubſtantia, fætui ſunt infeſta ac inimica, quod non poteſt de ſanguinis miſſione dici, Secundo purgantia Medicamenta, deorſum humores ducendo ac euacuando, poſſunt abortum facere, ſicuti aliud alui profluuiū, vt inquit Gal.

Com.

Com. 35. lib. 5. Aph. At ſanguinis miſſio à cubitu facta ſurſum humores attrahens, & humores ab vtero reuellens ab hoc periculo ruetur, & ideo tutius eſt prãdium. Exhibito item purgante Medicamento certo ſcire non poſſumus, an vero munere ſit perfuncturum, vel violenter, & plus quam decet, ſit purgaturum, & ſi hoc faciat, non eſt in Medici poteſtate ſitum eius violentiam remorare ac ſiſtere, vt in venæ ſectione, Cum in pharmacis exhibendis negocium fortunæ committatur vt Gal. inquit, Et non ſolum quia ex pharmaco exhibito purgatio aliquando non ſequitur, in prægnantibus periculum adeſt, ſed quia corpus vehementer perturbatur, vel quod in aluum attractum eſt, non facile excernitur, vel cum dolore & torminibus, refrigeratione, pulſus defectu euaneſcentia, & animi defectu excretio fit; Pharmaci item quantitas neq; ſcribi, neq; ad vnguem dici poteſt, vt Gal. inquit, & ideo artem coniecturalem reddit, Sed in venæ ſectione menſuram facile deprehendere poſſumus. non ſolum ex coloris mutatione, & fluentis ſanguinis langueſcente vigore, ſed ex pulſus, & coloris faciei mutatione, & multis alijs à Gal, lib. de venæ ſectione enarratis.

Auerroes item 7. Colliget cap. 4. inquit Phlebotomia, quando adeſt repletio quia Embrio non indiget, non eſt mala, ſed Pharmaciam non credo ad bonũ peruenire finem, immo neceſſario Embrionem ledit, eo quod id ſubſtantiam habet venenoſam, & fortaſſe facit multos humores fluere ad Embrionem vt ipſum ledant; Patet ergo quod venæ ſectio purgatione eſt tutius præſidium; Si hoc ergo eſt verum, & ſemper optimum eſt tuto curare, vt inquit Gal. 4. & 12. Meth. Et prægnantes, quando materia turget, à 4. vſque ad 7. ex Hipp. ſententia ſunt purgandæ, & Hipp. & Gal. tempore vſitata purgantia Medicamenta erant maxime calida & vehementiſſime purgantia, Ergo multo tutius ſanguis mitti poteſt, præcipue per ſuperna, & per illas venas, quæ cum vtero minorem habent ſocietatem, vt eſt Brachij Cephalica dicta, Et hoc intelligendum, quando vires ſunt validæ, cum tam purgatio, quam ſanguinis miſſio hoc exigant, vt 4. Meth. & pluribus alijs in locis Gal. inquit.

VENAE SECTIONEM IN pletoricis pręgnantibus mulieribus ratione Euacuãtionis Conuenire.

Pletoricis prægnantibus mulieribus Venæ ſectionem, Euacuationis ratione, conuenire, ſic probatur. Si pletoricis non prægnantibus mulieribus multa mala ac pericula, ob pletoram, inſtant, vt inquit Hipp. 1. lib. Aph. 3. de Athletis. Maiora inſtabunt pletoricis prægnantibus mulieribus, cum ex menſium retentione pletora magis augeatur, cũ adaucta multitudine pericula adaugeri ſit neceſſe, Sed vbi ad ſummum plenitudinis redactæ ſint tales mulieres, cum ita permanere, ac conſiſtere nequeant, nec in melius poſſint proficere, neceſſe eſt vt in deterius decidant. Ideo venæ ſectione talis pletora ſtatim eſt ſoluenda, neque maximo patientis diſpendio procraſtinanda, vt in citato Aph. Hipp, inquit; Neque alia auxilia, quæ plenitudinem longo tẽporis interſtitio tollunt, ſunt idonea, cum in tali caſu, vt Hipp. inquit, cunctanter plenitudo ſit tollenda, Et nullo alio auxilio, quam venæ ſectione citius ac tutius pletora tolli ac minui poteſt. Cum ſicuti magnis exiſtentibus morbis magna pręſidia ſunt adhibenda, Sic magnis morbis imminentibus magnis arceri præſidijs debent, Et ſi Cubiti venæ ſectione, omnibus malis à pletora ortis ſubuenire poſſumus, Ergo tanto tutius imminentes prohibere ac præcauere valebimus, Cum facilius ſit hoſtem non admittere, quam admiſſum eicere, Ad hoc ergo generoſum præſidiũ in tali caſu deueniendum.

Si item in ſanguine mittendo ſemper eſt ſpectanda morbi magnitudo, non ſolũ præſens, ſed etiam futura, vt inquit Hipp. 4. de Rat. Vict. in Acutis textu 19. & Gal. 4. Meth. cap. 6. & lib. de Curandi Rat. per Sanguinis Miſſionem & alijs in locis; At pręgnantes pletoricę mulieres, ob pletoram, vel magnis morbis ſunt obſeſſe, vel ſaltem, vt ſuperius probauimus magni morbi eis imminent, Ergo hac de cauſa venę ſectio facienda.

Quod in pręgnantibus magno morbo laborantibus venæ ſectio competat, negandum

gandum non eſt, cum hoc clare inquiat Gal. 1. de Sympt. Cauſis cap. 7. & x. Meth. cap. x. & alibi, Cum maxima tunc In ſit mortis ſuſpicio, tam matris, quam fætus. Et ſi in prægnantibus magno morbo laborantibus venæ ſectio competit, idem etiam præſidium conueniet, vt diximus, in prægnantibus, quibus magnũ aliquod malum imminet, & matris & fætus ſimul mortis periculum inſtat, talique præſidio mater & fætus in vtero exiſtens à communi periculo & morte liberatur, & ſic fætus præſeruabitur.

Si vero Aduerſarij dicant; in dictis caſibus ſanguinis miſſionem non fieri ratione fætus præſeruationis, ſed pro magni morbi præſentis, vel imminentis curatione, vel præcautione, Et quod per accidẽs ideſt ſeruata matre, fetus præſeruatur; Deinde ſubiungant, Impoſſibile eſſe à ſanguinis copia, ſiue ſit quo ad vires, ſiue quo ad vaſa, fætum in vtero ſuffocari, Cum vt inquit Hipp. lib. de Natura Infantiũ, A fætu, dum eſt in vtero, pro eius alimento, ſolum tantum ſanguinis attrahi, quãtum eſt opus pro eius alimento ac augumento, quiete & placide, pro vt in dies vires habet attrahendi robuſtiores, ac eo ſanguine magis ác magis indiget.

Ad primam dubitationem reſpondendum, Id morborum eſſe auxilium, quodcumque & quomodolibet morbum propellere poteſt, ſiue id per ſe, vel per accidens faciat, vt inquit Hipp. Aph. 21. lib. 5. & Gal. in eius Com. & alibi, Dicendũ etiam non per accidens fætum præſeruari, ſed per ſe & ſic probatur.

Quod enim per ſe aborſus eſt cauſa, illud vbi aufertur, per ſe præſeruationis eſt cauſa, At pletora, ſiue ſanguinis multitudo eſt per ſe cauſa, aborſus, ſicuti eius paucitas, & inopia, Ergo pletora aborſus per ſe eſt cauſa, Maior eſt manifeſta, Minor ſic probatur.

Si matris inſitus calor à pletora ſuffocari poteſt, Ergo tanto magis inſitus calor paruuli fætus in vtero exiſtentis ab eadem plenitudine ſuffocari poterit, Et ſi robuſtior a plenitudine obducitur, cum imbecillior incolumis euadet? Et ſi ob ſanguinis inopiam aborſus fit, cum ex ingenti copia idem fieri non poterit? Si vero reſpondeant Hipp. & Gal ſanguinis copiam inter aborſus cauſas non admiſiſſe.

Reſpondendum, quod & ſi tales aborſus cauſæ dicti Autores non meminerint, neque etiam negarunt, & quod dicti Autores non omnia, quæ ad Medicã artem pertinent, enarrarunt, & Medicinam non perfecerunt, ſed aliquid etiam ſcribendi poſteris reliquiſſe, & Artes & ſcientias omnes per additamentum perfectionem acquirere, & plenitudinem inter aborſus cauſas multi grauiſſimi Autores enumerarunt.

Ad Secundam dubitationem reſpondendum, naturalem, vel præternaturalem attractionem non eſſe vnicam fluxionis cauſam, ſed ex alijs etiam fieri cauſis vt inquit Gal. 2. de Diff. Feb. cap. vltimo, 13. Meth. cap. 3. & 2. ad Glauc. cap. 5. & pluribus alijs in locis, vt membrum expellens, particula recipiens humoris fluentis conditio, & viæ per quas fit fluxio. Et ſi fætus placide & quietẽ tantum ſanguinis attrahit, quantum pro eius alimento & augumento ſufficit tamen vbi in venis magna adeſt ſanguinis copia, poteſt Natura talem abundantiam per eaſdem vias, per quas fætus alimentum ſugit, exonerare, adiuuante præſertim fætus attractione, & ſucceſſione, & loci recipientis imbecillitate, ac decliuitate, & conſuetudine Naturæ, ad ſanguinem per eaſdem vias expellendum, & ſe à ſanguinis copia per eaſdem venas exonerandam.

Periculi ergo cauſa non eſt attractio fætus, ſed Naturæ expulſio & exoneratio & fluxio ipſa præter naturam, quæ fit ratione quantitatis, vel humoris qualitatis naturam grauantis, vel ſtimulantis, quorum principium poteſt eſſe ab ipſa fætus attractione, Et hac via non modo fætus poteſt ſuffocari, ſed etiam extingui, ſanguine putrido attracto, ſicuti in febre Synocho, quæ in pletotico habitu fit, & in qua ſanguis per venas totius corporis diſcurrit, ac oberrat, & facile ad vterum vt ad partem imbecilliorem & ad ſanguinẽ expurgandum conſuetam detruditur.

Si Hipp. mediis prægnationis menſibus cachochimis mulieribus purgantia Medicamenta dari poſſe inquit, multo tutius ſanguinis miſſio iis prægnantibus mulieribus fieri poteſt, quæ aliquo plenitudinis morbo conflictantur, Et ſi media geſtatione licet, multo tutius in primis menſibus, cum tunc ſanguis magis re-

Digitized by Google

dundet, & fętus minori egeat alimento, & hoc tempore item ſuperuacui ſanguinis effuſionem Natura ſponte & vtiliter aliquando facit, vel per Nates, vel per hemorrohides, vel per vterum, cum menſes ſtatutis temporibus aliquando ſalubriter fluant, Si hoc ergo à Natura recte operante fit, Cur non licebit Medico, præmente neceſſitate, naturam in hoc imitari? Cum Medicus non ſolum ſit Naturæ miniſter, ſed etiam imitator, præſertim quando recte agit.

Sepe item accidit prægnantes mulieres aliquo morbo ex pletora ortum ducente laborantes, hemorragia à Natura facta, vel per Nares, vel per Hemorrohides, & aliquando etiam ab vtero, abſque vllo fætus detrimento, fuiſſe liberatas, Si hoc ergo eſt verum, ſicuti eſt veriſſimū; Ergo etiam Medico ad Naturæ imitationem in morbis à pletora exiſtentibus, vel imminentibus, prægnantibus mulieribus ſanguinem mittere licebit.

Si item maiori honore & exiſtimatione dignus & Medicus ille, qui futurum morbum præuidet ac præcognoſcit, & ſua opera, ſtudio ac diligentia eius euentum præcauet, quam, qui futurorum ignarus ac negligens, expectato morbo, præſentem curat, vt ex Hipp. 1. Prognoſticorum in principio elicitur, Cur non debet Medicus imminentia pericula, quæ ex pletora in prægnantibus eueniunt, præcauere? quæ, vt diximus, ſunt venarum ruptiones, Putredines, Inflammationes, Suffocationes, & Fluxiones; His ergo omnibus rationibus pletoricis prægnantibus mulieribus ratione euacuationis venæ ſectio conuenit.

VTERO GERENTIBVS ETIam ratione Reuulſionis Venæ ſectionem conuenire, vt aborſus præſeruetur.

CVM hactenus probauerimus, ratione euacuationis, in prægnantibus mulieribus ob præſeruationem fætus ab aborſu venę ſectionem conuenire, ideſt, ob pletoram, Eadem etiam de cauſa, vt idem auxilium, ratione Reuulſionis, competat modo eſt demonſtrandum Et ſic probatur,

Si ex pletora quo ad vires, quo maximo Naturæ eſt oneri, non exiguum imminet periculum, quia ex vteri venis ſanguinis fluore prouocato, aborſus conſequatur, Cur prudentis Medici conſilium non erit, ante quam eueniat periculum præcauere, quod facillime & optime Venæ ſectio in brachio facta præſtabit. quæ pro euacuatione, & reuulſione ſimul maxime competit.

Si item venæ ſectione ex Saphena vel Poplite prægnas mulier magis de aborſu periclitatur, quam ſi in brachio vena ſecetur, & multo magis ſi ex vtero ſanguis effluxerit, Tamē neque ex ſanguinis miſſione ex Saphena, vel poplitis vena, neq; ex hemorragia ex vtero ſemper & neceſſario aborſus ſequitur, vt teſtatur Hipp. Aph. 60. lib. 5. & in dies experientia patet, & multæ etiam prauæ mulieres hoc idem teſtantur, quæ, vt conceptum celarent, data opera ex infernis venis non ſemel, ſed bis, & ter, ſanguinis euacuationem, citra aborſum, procurarunt, cuius cauſa ſanguinis miſſionem fecerunt. Experientia etiam patet, eſſe aliquas euſarcas mulieres prægnantes, quæ ſingulis mēſibus, citra aliquod damnum, purgantur & aliqui grauiſſimi Autores etiam inquiunt, prægnantes euſarcas mulieres vſque ad ſextum menſem, citra fœtus offenſum purgari poſſe, ſi purgationes moderatæ fuerint,

Si igitur inferiorum venarum ſectione & menſium moderatæ fluxiones & debitis & ſtatutis temporibus factæ non ſemper ac neceſſario, aborſum faciunt, & fœtui obſunt, quæ ſolent aliquando aborſus eſſe cauſa, Cur fætui nocebit, & aborſus cauſa erit, illa moderata ſanguinis miſſio quæ ex ſuperioribus partibus pluribus vicibus fit, & ſurſum ſanguinem attrahit, ac reuellit, & ſanguinis ad vterum fluentis impetum remoratur, ac prohibet.

Si item ſanguine ex vtero affatim, ſubito, & copioſe fluente, aborſus manifeſtum periculum imminet, Ergo ex ſanguine ſurſum attracto ſubito à tali periculo præcauetur, Antecedens patet, conſequēs ſic dicendo probatur, Contrariæ cauſæ circa idem ſubiectum, vbi eodem modo agens fuerit diſpoſitum, contrarium pariunt effectum, Sed ſanguis deorſum affatim effluens aborſum committit.

Ergo

Ergo ſurſum attractus non modo aborſuw faciet, ſed præcauebit, ac fætum conſeruabit, Cumque præſidium cum morbi qualitate proportionem habere debeat, & magnis morbis, & magnis imminentibus periculis, magna ſint adhibenda præſidia, vt inquit Hipp. Aph. 6. lib. 1. Ideo in ſubita ac copioſa vteri hemorragia ad brachij venæ ſectionem deueniendum, quæ ſanguinem affatim fluentem ſtatim, & per communes vias reuellit, quo fætus ratione indigemus, Et leuiora reuellentia præſidia prætermittenda cum proportionata, morbo non ſint, & debiliter, & longo temporis interſtitio, hoc faciant Quod ex vtero copioſi ſanguinis fluores poſſint concitari, clariſſime patet. Venæ vero ſectionem reuulſionis gratia à parti cula ſanguinem effundente indicari, item omnibus Medicam Artem exercentibus eſt manifeſtum, cum hoc Gal. pluribus in locis dixerit, & Hipp vbicumque de reuulſione facienda pertractat, inquit, Ad contrarium fluxiones reuellendas.

Ex dictis igitur concludere poſſumus, ſanguine ad vterum vel extra vterum cõfluente ex cubito ſanguinis miſſionem pro reuuſione facienda maximam vtilitatem afferre.

Si vero aduerſarij reſpondeant, Primũ quod venæ quędam ad vteri cauitatem deferuntur, aliquę vero ad ceruicem, & ideo videndum ex quibus venis ſanguinis fluor fiat, Secundo quod ſanguinis quantitas eſt animaduertenda. Nam ſi ſanguinis fluor ex venis, quę ad vteri ceruicem committuntur, vt vere in pręgnantibus aliquando fit, vt Gal. 6 de Locis Aff. & in Com. 6. lib. 5. Aph. inquit. Non oporter aborſum vereri, cum talis ſanguinis euacuatio fiat per viam expurgationis totius corporis, & ideo ex eo potius fętus conſeruatio ſequitur, niſi modum exceſſerit, Si vero modum excedat, ita vt ex tali fluore pręgnans imbecillior reddatur, & Mammę gracileſcant. eo caſu cum adſtringentibus talis fluor compeſcendus, & reuulſiones faciendę cum ſuperiorum partium frictionibus, vinculis, & cum applicatione Cucurbitularum ſed Mammis vt Hipp. Aph. 50. lib. 5. inquit, & his ſimilibus, Et venæ ſectio cum periculoſa ſit, deuitanda, cum hec tutiora ſint, & in hoc tota Medicorum ſcola concors eſt Ex venis vero quæ intra vteri capacitatem terminantur, talem ſanguinis fluxũ fieri non poſſe dicunt, cum ab eis corium ſiue ſecundę dictæ pendeant, Et ideo in prægnationes tempore per has nihil naturaliter excerni poteſt, vt ex Gal. locis ſuperius citatis patet. Si vero ponatur talem fluorem ex internis vteri venis fieri cum quibus ſecundæ & fœtus alligantur cum aborſus maximum adſit periculum, quamprimum, ſi modum non excedit, compeſcendus, per adſtringentia intus aſſumpta & deforis applicata, & dictis reuulſionibus vtendum, vt omnes Medici inquiunt, Si vero ſanguis ex dictis venis in magna copia fluat, impoſſibilæ eſt aborſum præſeruare, tamen ſupradicta facienda.

Si item inquiant præſeruationem ſiue prophilacticem etiam dictum, duplicem eſſe, Aliam ſimplicem exactam & ſinceram, Aliam vero non ſinceram, ſed curatione mixtam, Et ſe loqui de exacta & ſimplici præſeruatione, indicatione ſumpta à cauſa, quæ non dum facit affectum, ſed facere poteſt; Propoſitum vero caſum de fluxione ſanguinis ex vtero, vel ad vterum, non eſſe aliqua ratione referendum ad puram prophilacticem, ſed ad præſeruationem curatione mixtam.

Tandem etiam ſi dicant, ſe non negare in prægnantibus venæ ſectionem eſſe adminiſtrandam, pro curatione alicuius affectus præternaturam, qui aborſus cauſa, per accidens, eſſe poteſt, & etiam necis ipſius prægnantis moderate tamen, viribus conſentientibus, & neceſſitate coacti, cum tunc maius commodum, quam incommodum ex ea ſequatur, licet periculo non vacet, ſublato per eam eodem effectu, qui magis ac certius poterat aborſum cauſare, vt in dies experimur, cunctis tamen alijs rite perpenſis, & ſemper feliciter ſucceſſit.

Ita dictis rationibus reſpondendum; Quod ſuppoſito ſanguinis fluorem magnum eſſe, & affatim fieri, nemini eſt dubium, quod retrahendum, & quamprimum, vtque ſuperius Hipp. ſententia diximus, cum magna ſit fluxio, & affatim facta, magnà, & cita retractione æger, quæ venæ ex cubito ſectione fit, & propo

ſita ab eis minorem reuellendi facultatẽ habentia. Et ſi auxilia conuenientia ſint, non ſunt magnæ propoſitæ fluxioni proportionata, & neceſsitate vrgente, & in propoſito caſu, non à leuioribus, & lente agentibus, incipiendum, ſed à maximis, & velociter effectum præſtantibus, vt nos docet Gal. 5. Meth. De ſanguinis reiectione verba faciens; Ad id quod inquiunt, quod fluente ſauguine ab vtero, ſolum vtendum adſtringentibus, Reſpondendum hoc eſſe falſum, cum omnium indicationum prima ſit conueniens reuulſio, & fluente ex vtero affatim, & copioſo ſanguine, per communes venas, & per quas breuiſſime id fiat, vt ſunt Cubiti venæ, ſanguis reuellendus ac retrahendus, Dici vero non poteſt, Phlebotomiam in ſanguinis fluxu non competere, Cum Gal. de Narium hemorragia verba faciens, niſi æger ſit reſolutus, talæ auxilium commendet, & in vteri ſanguinis fluoribus, quando eum ſiſtere volunt, omnes Medici venæ brachij ſectionem laudant, ac conſulunt.

Si vero dicant, Fætum inhibere in prægnantibus ſectionem venæ.

Reſpondendum, quod ſi prægnantes, dum acuto aliquo morbo affliguntur, & ob id imbecilliores neceſſario ſunt, talæ præſidium, abſque vllo fætus incommodo ferunt, vt illi teſtantur. Cur non ferent, dum ſanæ ſunt, & robuſtiores habent vires? Si ergo de quo minus videtur ineſſe, & ineſt, ergo, & de quo magis vt inquit Ariſt. in Topicis, Si vero repetant, Nos non debere ſupponere talem mulierem ſanam, ſed ægrotam cum vteri fluxum patiatur.

Reſpondendum primum, quod ſuppoſito fluxu futuro, quem alijs temporibus fuerint paſſæ, rationem eſſe validiſſimã, Secundo, quod dato, quod iam ſint in affectu præter naturam cõſtitutæ, nihilo minus, habita ratione ad ſuffocationes, & maximas putredines, hic leuior videtur caſus, in quo cum vires ſint validiores, magis ſanguinis miſsionem ferre poſſunt.

Tandem dicendum, quod, qui curat fluxum ex vtero, etiam fætum præſeruat, nam ſi vera & exquiſita præſeruatio eſt, quæ cauſam tollit à quibus aliquis præter naturam affectus gigni poteſt, Imaginari non poſſum quomodo curatio ab hoc fluxu, fetus ratione, non ſit vera prophilactice, & præſeruatio. Dum enim fætus eſt in vtero, duplex poteſt periculum incurrere, Alterum eſt ne à ſanguinis copia ſuffocetur, Alterum eſt ne proprio deſtitutus alimento in vtero intereat, vel ante tempus ex vtero in lucem effluens, ſtatim moriatur, Et ſi neutrum, vtero fluente, vel ſanguinis fluxũ recipiente, adſit, tamen vtrumque accidere poteſt, Ergo, qui fluxum retrahit, ac reuellit, & ſanguinis copiam euacuat, hic idem ab hiſce periculis præcauere, & præſeruare dicitur, & his rationibus concluditur venę ſectione, & ſanguinis per plures vices euacuatione pletoricas prægnantes mulieres vnà cum fætu optime præſeruari, cum aliquo vrgenti periculo aut præſenti, aut futuro. præmuntur & vteri geſtationem phlebotomiam non prohibere, ſed quantitatem limitare.

QVOMODO, ET QVANDO in prægnantibus ad ſanguinis miſſionem ſit deueniendum.

IN qualibet pletora, & ſi ſtatim non ſit ad venæ ſectionem confugiendum, vt inquit Gal. 4. Meth. cap. 6. Ideo primum plenitudinis quantitas, ideſt, an ſit parua, vel magna, conſideranda, cum exigua pletora, & à tenuuiori ſanguine genita, Et partiori victus ratione, Inedia, Balneo, frictionibus, Execitatione, & alijs venæ ſectione leuioribus præſidijs corrigi poſſit, Et ſi in prægnantibus pletoricis mulieribus omnia dicta nõ competant ut ſuperius diximus, In magna tamen pletorica, cum leuioribus præſidijs corrigi nequeat, ſed potius ex illorum vſu magis augeatur, quã minuatur plenitudo, Ideo ad venæ ſectionem deueniendum, præcipue in primis menſibus, niſi multum per vterum purgantur, vt ex Gal. colligitur, cum Natura illa ſanguinis copia, quæ veluti ſarcina præmebatur, exoneretur, & potentior reddita, fætum optime conſeruat.

Secudo recordandum, quod præteritis temporibus aduenerit, ſi enim pletorica

rica

rica mulier prioribus, vel poſterioribus menſibus aborſum faciens, mortuum fœtum emiſerit, neque alia interna ſiue externa inſit cauſa præter quam pletora; Ex dicta cauſa fœtum fuiſſe ſuffocatum exis timandum.

Et ideo vbi iterum conceperit, periculum non eſt expectandum, ſed venæ ſectione periculum præcauendum; Idem etiam faciendum, ſi pletorica mulier quot tannis Synocho febre affecta primis menſibus aborſum fecerit, ex Hipp. ſententia 6. Aph. 47. vbi inquit, Quibus venæ ſectio, aut purgatio prodeſt, ijs vere ſecanda vena. aut purgatio imperanda, & Gal. in eius Com inquit, Hos enim oportet, vt antecipemus euacuare, vel per venæ ſectionem, ſi pletoricis morbis corripiantur, vel per purgationem ſi morbis ab humorum prauitate pendentibus ſint obnoxij. In copioſo item ex vtero ſanguinis fluore, Reuulſionis cauſa, vt diximus, in prægnantibus ſanguis mittendus vt immoderatus ſanguinis fluxus compeſcatur, & ne fœtus ex alimenti indigentia pereat, Ita tamen temperanda venę ſectio, vt proſit, & tuto fiat, ideſt, vt quod ſuperfluum eſt tollatur, & tantum ſanguinis remaneat, quantum prò alendo fœtu ſufficit, vtque citra incommodū hoc fiat per plures vices, & duobus, vel tribus continuis diebus, venæ ſectio facienda. Animaduertendum item in quibus præcautionis gratia ſanguis eſt mittendus, vt vterum gerentes optimo corporis habitu ſint præditæ, neque ſint diſflabiles, ſed ſolida, & nigra carne, & latas habeant venas.

SOLVTIONES RATIONVM probantium venæ ſectionem pro aborſus prȩſeruatione nō competere.

AD Primum argumentum reſpondetur negandu minorem, quæ inquit ſanguinis miſſio per ſe aborſum facit, Et ſi dicant, hanc propoſitionem clariſſimam eſſe ex Hipp. ſententia 30. lib. 5. Aph. Reſpondendum Hipp. non dixiſſe venæ ſectionem per ſe aborſum facere, Et illa particula, per ſe ab illis fuiſſe additam, Et talem Hipp. ſententiam non eſſe ſemper veram, ſed vt plurimum, vt doctiſſimus fernelius inquit, ſicuti etiam ſequens ſententia, quæ inquit Mulierem grauidam morbo quopiam acuto corripi pernicioſum, cum multę prægnantes mulieres ab acutis morbis euadant, Vel dicendum Prægnantes mulieres ſecta vena aborſum facere, quando in magna copia ſanguis extrahitur, & precipue per infernas venas, & in illis, in quibus exigua ſanguinis adeſt copia; Et quod ita ſit ex eodem probatur Hipp. qui Aph. 60. eiuſdem lib. inquit; Si prægnanti purgatione menſtruæ curſum ſuum teneant, ideſt quod in magna copia, & ſepe, ſanguis excernatur, vt Gal. in Com. inquit, bene valere fętum eſt impoſſibile, & nō dixit, neceſſario aborſum facere, fœtus ergo in vtero, vt nos diximus, potius ſanguinis quantitatem, & modum limitat, quam venæ ſectionem vbi fuerit opus, prohibeat. Quod per ſe venæ ſectio aborſum non faciat, ſic etiam probari poteſt. Quod ineſt alicui per ſe, idipſum ineſt de omni, & ſecundum quod ipſum, vt Ariſt. in Poſterioribus inquit, Sed ſi ſanguinis miſſio per ſe faceret aborſum, id faceret ſemper, atque in omnibus, Hoc vero verum non eſſe in ſuperioribus, non ſolum multis rationibus, ſed etiam Hipp. & Gal. aûtoritatibus abunde probauimus

Ad Secundum Argumentum reſpondetur ſimiliter, Miſſionem ſanguinis per ſe alimenti defectum non ſemper facere, vt quando in pletoricis mulieribus ingens eius copia, & tantum quod ſupereſt, diminuitur, & tanta ſanguinis quantitas in corpore relinquitur, quanta pro fœtus & matris nutrimento eſt ſatis. Sed tunc tantum alimenti defectum per ſe facit, quando ferè nihil ſanguinis remanet, aut alter adeo exiguum, vt pro fœtus, & matris nutritione ſufficiens non ſit. Si vero inquiant, ſanguinis miſſionem ſemper alimenti aliquem defectum facere, cum ſanguis, ex quo corpus nutritur, diminuitur. Reſpondendum, quod in pletoricis mulieribus, & ſi ſanguinis abundantia diminuatur, & deficiat alimenti pars aliqua, remanet tamen pars ſanguinis pro fœtu, & matre neceſſaria. in aliis corporibus non item, præſertim ſi copioſus ſanguinis detrahatur, Poſſumus etiam dicere, Gal. in Com. citati Aph. intellexiſſe

non omnem venæ ſectionem defectum alimenti facere, ſed illam tantum, quę magnam ſanguinis quantitatem detrahit quam olim antiquiores facere ſolebant, Et Argumentum ſic reflecti poteſt.

Si ſanguinis miſſio per ſe alimenti defectum faceret, inpregnantibus acuto morbo laborantibus etiam faceret, Ergo in illis ſemper aborſum faceret, Ergo nunquam fieri deberet, quod eſt contra experientiam, & contra id, quod Aduerſarij ſuperius dixerunt, & omnes teſtantur Autores. Si item omnis ſanguinis vacuatio alimentum diminuit, & ex eo aborſus ſequitur, quomodo aliquæ pręgnantes mulieres vſque ad 5. & 6. menſem citra vllum fætus incommodum ex vtero purgātur, vt ex Gal. ſuperius probauimus

Ad 3. Argumentum reſpondetur, dicendo, Minorem falſam eſſe, quę inquit; Noxam minorem fatui ex Inedia inferri quam ex ſanguinis miſſione, Et hoc probatur, quia Inedia, quæ eſt omnimoda cibi priuatio pręſertim quando eſt longa, duplici de cauſa eſt nocua, & quia matrē, & quia fętum in vtero enecat, Mater ob proprij alimenti defectum periclitatur, Fætus verò ob ſanguinis inopiā, quo pro nutrimento eget, Sanguinis vero miſſio in pletoricis pręgnantibus mulieribus neque matri, neque fætui eſt nocūa, Et hoc probatur. quoniam dempta moderata ac conuenienti ſanguinis quantitate, tanta copia relinquitur, quæ pro matris, & fætus nutritione eſt oportuna, poteſtque mater optimi ſucci alimentis ſanguinis quantitatem iā euacuatam reſarcire, Ergo magis nocet longior Inedia, quam ſemel, aut bis facta moderata ſanguinis miſſio, Et hoc de longiori Inedia tantum dicendū, cum moderatam Inediam non ſemper aborſus ſequatur, & prægnantes mulieres acutis morbis laborantes illam non raro faciliter ferunt, vt in dies videmus, Sed longa Inedia. & matri, & fętui ſemper neceſſario maximum infert periculum, cum pro deperditi ſanguinis regeneratione noua materia matri non ſuppetat, Et ſi, quo ad Inediam, corporis habitus ſint conſiderandi, cum frigida, & humida corpora, & pituita abundantia diururniorem inediam ferre poſſint, & huiusmodi minus ab Inedia offenduntur, quam à ſanguinis miſſione, cum neceſſitatis tempore pituita in optimum ſanguinem conuertatur, & in his nunquam pro aborſus præſeruatione ſanguis mitendus venit, cum illa pericula ſupèrius in habitu pletorico enarrata nunquam aduenire poſſint, talis que habitus ſunt mulieres illæ prægnantes, quæ & ſi longā inediam fuerint paſſę, tamen ex ea aborſus non fuit ſecutus, vt narrat doctiſſimus fernelius, & alij grauiſſimi Autores. Contra in habitu bilioſo longe Inedia extremum eſt malum, non ſolum quia flauam Bilem abundare facit, & hanc magis prætorridam reddit, & febres Ephemeras, Acutas, & habituales facere poteſt, Sed quia fætus ſanguine bilioſo & acerrimo vix poteſt citra incōmodum nutriri, Quo in habitu nunquam inedia imperanda, niſi in vtero, vel Phlegmonis, vel Ereſypęlatis Phlegmonodes, vel fluxionis ſanguinis ex eadem parte manifeſtam ſuſpicionem videamus, quo in caſu, reuulſionis gratia venæ ſectio competeret.

Ad 4. Argomentum reſpondendum, pluribus de cauſis Alui profluuium modū excedens, & diuturnum, de quo Hipp. verba facit, magis periculoſum eſſe ſanguinis miſſione, Primum quia copioſi ſpiritus, in quibus naturalis caloris potior vis inſidet, euacuantur, qui pro fætus ab ſolutione in vtro copioſi eſſe debent, & horum defectu aborſus fit.

Secundo quia ex Alui profluuio totū corpus imbecillius redditur, & præcipue naturales partes, & ideo per membra nō fit diſtributio, & Iecur multum ſanguinis non permutat, ſed boni ſanguinis vice, aut flatuoſus ſpiritus, aut viſcida procreatur Pituita, & quod talæ eſt, ad vterum non defertur, vel quia humectantur, quæ ſunt circa vterum, & ideo etiam retentrix vteri facultas debilitatur, & hac debilitata fætus decidit, Tertio quia ex frequente exurrectione, & aſellatione, & ad expulſionem conatu, fætus ligamenta non ſolum laxantur, ſed etiam abrumpuntur, & ideo aborſus fit, Et tandem ex illa humorum agitatione, qua deorſum omnes humores truduntur, ac præcipitantur, aborſus faciliter ſequi poteſt. Patet ergo fętum ex diuturno alui profluuio magis periclitari, quam ex moderata ſanguinis miſſione ex cubito facta.

Ad Gal. autoritatem quinto loco, adductam,

ductam, Reſpondendum, quod ſicuti ex eius, verbis conſtat, Gal. ſupponere non pletoricam mulierem, vt nos, ſed gracilē, & prauis ſuccis refertam, non ſolum impregnationis tempore, ſed etiam ante, cū qua cachochimia, & corporis extenuatione impoſſibilę eſt, vt vires validæ ſint, cum virium robur cum cachochimia conſiſtere nequeat, & ideo magna præſidia adhiberi non debent, cum magna præſidia, magnis & proportionatis viribus egeant.

Ad id, quod inquiunt, Quod primis menſibus nullo pacto ſanguinis miſſio cō petit, adducendo Hipp. ſententiam 45. lib. 5. dicentem, Quæcumque mediocriter corpulentæ 2. menſe, aut 3. ſine occaſione manifeſta abortum faciunt, ijs cotylidones lentore ſunt pleni, neç præpondere fœtum continere poſſunt, ſed abruptis decidit,

Reſpondendum. quod hi argumentātur à ſecundum quid ad ſimpliciter, quæ argumentatio nihil valet, Niſi enim conuenit ſanguinis miſſio, vbi aborſus fit ob cotylidonum plenitudinem mucoris.

Ergo pro aborſu cauendo nunquam cō ueniet, dici nullo pacto poteſt, Cum ex particulari vniuerſalem cauſam colligere non liceat; Et licet acettabulorum mucoris plenitudo ſit vna interna aborſus cauſa, cum diſrumpuntur. non ſequitur quin ab alijs etiam internis cauſis aborſus fieri poſſit, vt à ſanguinis copia fœtum obruente, vel ab illius fluxione ad vterum. Dicendum item caſum ab Hipp. propoſitum longe dictare a caſu propoſito à nobis, Cū illæ loquatur de corporibus mediocriter corpulentis, nos de pletoricis corporibus, quæ non ſunt mediocriter conſtituta; Dixit etiam illę; Sine cauſa manifeſta, Ideſt ſine ingenti febre, Alui fluxu, abſque Inflammatione, vel ſine aliqua alia cauſa, quæ aborſum facere poſſit, Nos vero ſupponimus à ſanguinis copia fluxionem ad vterum cuius præſentia fœtus ſuffocari, & Inflammationes, alijq; id genus morbi fieri poſſint, & ſi facti non ſint, Supponimus item aliquando ingentem fluxionem extra vterum fieri, ex qua proprio alimento fætus priuari, & inferiori motu agitatus immature foras prodire poteſt, Nihil ergo talis eorum ratio concludit.

Non dicendum item, quod, qui aliquē affectum præter naturam curat, non proprie ac vere præſeruare, quia curatio non dicitur reſpectu eiuſdem. cujus reſpectu præſeruatio dicitur, Si enim gratia exempli duo ſint in vtero, ideſt fætus, & Ereſypelati debetur vera curatio, fætui vera præſeruatio, quia cum iam non exeat fœtus, neque iam ſit mortuus, ſed immineat illi periculum immaturi exitus, & mortis præſente Ereſypelate, tanquam cauſa id periculum effectura, quamuis hactenus non faciat, propria dicetur ac ſincera præſeruatio, Et ſi mixtam cum curatione eſſe velint nihil refert, Cum eiſdem præſidiis præſentes affectus curentur, quibus imminentes, & futuri præcauentur.

Ad Septimā rationem dicentem. Crudis humoribus ac vitioſis in ventriculo ac primis venis contentis, nullo pacto venæ ſectionem competere, & quod omnes pręgnantes mulieres crudis & vitioſis ſuccis ventriculū repletū habent, Ergo & cœt.

Reſpondendum maiorem propoſitionem non eſſe omnino veram quoniam quando crudi ſucci fuerint cum ſanguine permixti, aut à ſanguinis natura parum diſtant, Vena ſecari poteſt, vt inquit Gal. lib. de Curandi Rat. per Sang. Miſſ. & alibi, Et quando ſanguine non ſunt permixti, vel multum à ſanguinis natura diſtant, & orum magna in primis venis colluuies adſit, ſi ob imminentem morbum permittitur, ſunt expurgandi, vel concoquendi & niſi vrgente malo hoc permittatur, ad venæ ſectionem ſtatim eſt deueniendum, cum maior ex euacuato ſanguine vtilitas ſequatur, quam damnum ex crudorum humorum præſentia, vt ex citato Gal. loco elicitur, Minor eſt omnino falſa cum experientia pateat, quaſdā mulieres nihil penitus moleſtiæ ex vteri geſtatione aliquando perſenſiſſe, quod manifeſtum eſt indicium, tali humorum crudorum copia non abundare.

Poſtremum Arg. ſoluitur, dicendo, in tribus vltimis menſibus nunquam Venæ ſectionem faciendam, ſed in primis potiſſimum tutius ſit, & in medijs maxima cū conſideratione & iudicio fieri poteſt; vt in ſuperioribus diximus. Dicendum tandem, quod & ſi Hipp. & Gal. & alij Greci in hoc particulari, ideſt in vtero geren

tibus

tibus, pro præſeruatione venę ſectionem competere, tacuerunt, Dixerunt tamen in vniuerſali, In omni pletora ſanguinis euacuationem, vt in Athletis, competere ne ex pletora vaſorum abruptio, caloris ſuffocatio, putredines, tumores præter naturam, vtque ne fluxiones fiant; Dixerunt item fluxiones omnes ad contraria eſſe reuellendas. Cum ergo hoc in vniuerſali præceperint, non fuit opus, vt in particulari etiam repeterent; Cum vniuerſalia ordine doctrinæ particularia præcedant. Et in particularibus tractationibus, vniuerſalium præceptorũ notitia ſupponatur; Et licet ipſi hoc in particulari nõ dixerint, multi alij grauiſſimi Autores, tam antiquiores, quam recentiores clare dixerunt, citra periculum abortus venæ ſectionem vtero gerentibus competere, & ſaluberrimum eſſe, ſicuti C. Celſus Auerroes, Niccolaus Florentinus, Ioannes Fernelius & multi alij.

ANIMADVERSIONES HAbendæ in Sanguine Mittendo Cap. 7.

PRIMO animaduertendum, quod vires ſui cuſtodiã indicant, & morbus ſui curationẽ; Cauſa vero morbi etiam animaduertenda, & auxilia varianda, ſecundum varias morborum ſpecies, & eorum cauſas. Immo in vna & eadem morbi ſpecie, ſecundum diuerſas cauſas, auxilia varianda, vt elicitur ex Gal. 9. & 11. Meth. & lib. de Sang. Miſſ contra Ereſiſtrateos vbi inquit. Quod nõ ſolum omnes ij, qui inedia vtuntur, non egent ſanguinis miſſione, verum nec omnes pletorici, niſi naturam illius plenitudinis ſciamus, & alia aſint indicia.

Prima ergo & vniuerſalis indicatio in ſanguine mittendo, deſumenda eſt à morbo, ſiue morbi ſpecie, & eius cauſis, vt colligitur ex Com. 21. lib. 4. de Rat. vict in Acutis, in magna Meth & alibi.

Secundo animaduertendum, vt Gal. plurimis in locis, & prælertim 9. Meth. inquit. Quod morbis ſanguinis miſſionem expoſcunt, aut ratione Euacuationis vt in pletora, aut gratia Deriuationis, aut Reuulſionis, vt cum in partem aliquam tumores imperum faciũt, aut ratione prouocationis, vt cum menſes retinentur, aut alia conſueta euacuatio.

Tertio animaduertendum, quod ſanguinis miſſio, & purgatio ſunt ex maioribus auxilijs. quę morbis adhibentur, vt Gal. in Com. 29 lib. 2. Aph. inquit. Et ſanguinis miſſio fit ſanguinis euacuandi gratia, & cum ſanguis ſit Naturę inutilis probe adminiſtrari debet, vt 9. & 11. Meth. Gal. inquit ideſt niſi in magnis morbis pręſentibus & expectatis fieri debet. Duobus inquit modis ſanguis fit naturæ inutilis.

Primo quando ſupra modum excreuit Secundo cum ita ab alteratur, vt non amplius nutrire poſſit, & in hoc etiam caſu poteſt competere ſanguinis miſſio. Tertio addere poſſumus quando impetum facit in partem aliquam, quamuis non adſit pletora, nec humorum corruptela, vt Gal. Com. 2. lib. de fracturis, & 4. Meth 6. inquit, cum tunc ſanguis ſit naturę inutilis, cum periculum ſit, ne in partem aliquam impetum faciat.

Quarto animaduertendum, quod quẽadmodum magnitudo morbi ſanguinis miſſionem indicat, ita & purgationem, vt Gal. 4. Meth. 6. & indicatio ſumitur à morbi qualitate, vt Gal. 4. de Rat. vict. in Acutis 19. inquit.

Quinto animaduertendum, quod Sãg. miſſio eſt fortius & maius auxilium, quã purgatio, cum pueris ſanguinis miſſio nõ competat, vt ſuperius diximus, & ſi purgatio, & quoniam euacuatur, quod Naturę eſt vtilæ. Ideo Gal. 4. Meth. inquit.

Stante ſanguinis redundantia, non ſtatim ſanguis mittendus, ſed tentandum, an Inedia, vel purgatione remoueri poſſit & ſi hec non ſufficiant, ad ſanguinis miſſionem veniendum.

Sexto animaduertendum, quod raro datur morbus, qui ſanguinis miſſione nõ egeat, tum ratione continuæ febris quæ vt plurimum acutos morbos comitatur, vt Gal. in Com. 19. lib. 2. Aph. inquit, tum quia eſt promptius ac paratius remedium purgatione, cum humorom præparatione & corporis non egeat.

QVAE VENA IN QVOVIS Affectu ſit ſecanda Cap. 8.

IN Pletora abſque vllius partis affecta ex qualibet venæ ſanguinis euacuatus pletoram tollit, tamen commodius

ac citius

ac citius pletora minuitur ſecta vena Interna dextri cubiti, quæ etiam dicitur Baſilica, Iecoriaria, Axillaris, & Hepatica, quæ citiſſime ac validiſſime tum à vena caua, tum ab Hepate attrahit. Ideo huius venæ ſectio etiam competit in omnium febrium curatione, quæ venæ ſectione indigent, pręter quam ſn Quartana, in qua Interna Siniſtri cubiti eſt ſecanda, ſicuti in omni Melancholica plenitudine, & in affectibus Lienis.

Hę ſimiliter Cubiti Venę Internę ſectę celerius reuellunt, ac euacuant ab illis partibus, quę inter Clauiculas & Renes poſitę ſunt tardius vero hoc efficiunt ſectæ venę, quę ſunt inter Anularem & minimum digitum, quę Saluatellę dicuntur, & internę venę rami ſunt. Sic in Inteſtinorum affectibus Interna cubiti ſecāda; In recenti Renum Inflammatione ſi ſanguinis copia adſit, ex Baſilica reuellitur, ex dextera, ſi ren dexter, Vel ex ſiniſtra, ſi ſiniſter affligatur, & ſi plenitudo non adſit, tutius ac validius ex inferioribus, quę è directo ſunt, vt in poplite, vel in Malleolo.

A partibus ſupra Clauiculam affectis pręcipue celerius ac validius reuellunt ac euacuant Externæ Cubiti ſectæ, quæ etiam dicuntur Cephalicæ, & Humerarię, tardius vero has partes euacuant, ſi ſecetur vena illa, quę eſt inter pollicem & indicem, quę eſt Cephalica dictę ramus, à dextera parte, ſi illa ſit affecta, ſic à ſiniſtra, ſi pars ſiniſtra.

Sanguis ſimiliter profuſus à Naribus capitis affectibus, deriuationis gratia, prodeſt, vt in Phrenitide, in Delirio, Apoplexia, Vertiginibus capitis vitio ortis & inueteratis capitis calidis doloribus, Sic ſectę Arterię, quæ prope Aures ſunt maxime deriuant. Deriuant item in dolorē capitis anteriorem partem affligente Frōtis Venæ ſectio, qui vero occiput, ac poſteriora tenet, Puppis Vena inciſa deriuat & Cucurbitulę Humetis applicatę ac ſcarificatæ. Sic pro Reuulſione facienda in poſtico dolore, Frontis Vena inciſa prodeſt, & in dolore anteriorem partem affligente, Puppis Venę inciſio. In Ophtalmia, eiuſdem lateris Cephalicę venę ſectio reuellit ac euacuat, & deriuatur inciſione illius venę, quæ per alterum oculi angulum fertur. Sic in Aurium Inflāmatione Cephalicę ſectione Reuulſio & euacuatio fit, & ſectione illius Venę quę eſt ſub aure deriuatio fit.

In Maxillarum, Gengiuarum ac Dentium ſimiliter calidis affectibus, poſt Cephalicam, ſectio illarum Venarum, quę ſunt ſub Labijs conferunt, vt in Angina earum, quæ ſub Lingua ſunt.

Vena Cubiti Media, Communis, & Funicularis etiam dicta, cum à Baſilica & Cephalica procedat, & vtriſq; ſit communis, ex vtriſque partibuss reuellit, id eſt à partibus ſupra & infra Clauiculam poſitis.

In partium infra Renum Inflammatione, primum Reuulſionis gratia, eiuſdem lateris Baſilica ſecanda, deinde inferne Venæ tundendę, vt poplitis vel Malleolorum, quas primum aperire non eſt tutum, cum vbi adſit plenitudo, periculum eſt ne materia ad affectam partem attrahatur.

Sic in Menſium & Hęmorrhoidum nimio profluuio, ſectione Baſilicæ Reuulſio fit. Horum vero prouocatio ſectione venarum Poplitis & Malleolorum; quę etiam Saphenę dicuntur.

In Coxendico dolore, non à frigido humore orto, ſed ob coxa vaſa ſanguine nimis repleta, vna die, per euacuationem ſanguinis à Saphena externa, Schiadica etiam vena dicta, aliquando curatur, vt Gal. Aetius, & alij grauiſſimi Autores ſcriptum reliquerunt.

QVID ANTE VENAE ſectionem faciendum Cap. 9.

ANTE Venę ſectionem Ventriculi & primarum Venarum cruditas, vel prauorum humorum in dictis partibus collauies, ſi adſit, lenientibus Medicamentis per os aſſumptis, vel vomitorijs, ſecundum ad quam partem materia declinet, primum euacuanda, vel ſi aluus ſit adſtricta, & retentatum fecum copia adſit, ſaltem cliſteribus, vel ſuppoſitorijs lubrica reddenda. Hoc vero fieri debet, ne crudi ſucci vel praui humores, vel fecum ſordes in vena ſecta & exinanita in ſanguinis locum rapiantur ac attrahantur, & ſi hoc fieret. maius detrimen-

ctimen-

trimentum quam iuuamentum ex venæ ſectione conſequeretur vt ex Gal. lib. de Sang. Miſſ. cap. 6. & lib. 7. & 9. Meth. habemus.

Ijs vero, qui maxime ſenſibilæ os ventriculi habent, & ob Phlebotomiam animi deliquium pati ſolent, & omnibus timidis, os ventriculi prius roborandum optimi panis momento madido in ſucco mali punici, vel Cydoniorum, vel Citri, vel Limonum, vel in Aceto, vel in Omphacio & his ſimilibus. & mox venæ ſectio facienda. Et hec preparationes ſemper faciendæ, vbi eſt opus, & quotieſcumque morbus dat inducias, & clemens eſt. In morbis, vero peracutis ac immanibus ſiue exiſtentibus, ſiue maxime imminentibus, vt in vehementiſſima pleuritide, vel Angina, in caſu & prolapſione, vel in graui attritu, in Ardentiſſima febre & maligna, in maxima plenitudine, in qua aut ſuffocationis, aut vaſorum ruptionis periculum imminet, & his ſimilibus dictæ preparationes non ſunt faciendæ, cum magis imminentis periculi euentus ſit timendus, quam noxa ex non factis preparationibus.

QVID IPSO SECTIONIS tempore ſit faciendum

Cap. x.

IN hac actione facienda, Primum, vt Aeger decumbat, iubere debemus, præſertim ſi patiens timidus ſit, viresque imbecillas habeat, cum ſtando, vel ſedendo, omnes facultates magis laborẽt & maius animi deliquij periculum adſit, & pars in qua vena eſt ſecanda, aliquantiſper prona ſituanda, vt ſanguis facilius effluat, deinde confricanda, vel fouenda, vt incaleſcat, & ſanguis fluxibilior reddatur, & proxime, ideſt ſpacio trium vel quatuor digitorum ſupra locum, in quo ſectio eſt facienda vinculum dandum, vt ſanguine protecto, tumeſtior vena appareat, quo vero aſtringitur, ideſt Vinculũ, Digito Latior eſſe non debet, & magis vel minus adſtringi debet, ſecundum quod magis, vel minus vena apparet, & ſecundum quod magis profundo, vel in ſuperficie eſt ſita. Quibus vero anguſtæ ſunt Venæ, & in altum demerſæ, & multa carne & adipe obductę, & denſa ac ſquallida eſt cutis, ijs multo arctius vinculum dandum, & quibus diuerſa conſtitutio adeſt, laxius. Partes vero, quæ ſubtiles venas & non apparentes habent, vt ſunt Pedes, & Manus, in calentem Aquã demerſę tenendæ ac confricandę, vt ſic ad illas partes ſanguis attrahatur, & Venę tumidiores, & magis apparentes reddantur, & niſi Vena vllo pacto Oculis appareat, Digito exploranda, & vbi ſanguinis inundatio, & fluxus perſentitur, ibi Vngue ſignandum, vel Attramento notandum, & ibi Artifex induſtre, & audactor ſcalpello, ſiue Phlebotomo feriat. Nam ſi timide ſcalpellus demittatur, ſumma Cutis laceratur, & Vena non inciditur, vt C. Celſus lib. 2. Cap. x. inquit Animaduertendo, ne pro vena, Arteriam vel Tendonem, vel flatu tumidum locũ ſecet, cum aliquando iniecto arctiore vinculo, aliquod horum venę ſimilę intumeſcat, & preſſa Arteria interdum motu vacet, & pro vena ſe proferat.

Quando venæ ſupra Iugulum diſcurrentes ſunt incidendæ, lata faſcia, vel ſubtili Linteolo Gula commode vincienda ac arctanda, vt digitus ingredi poſſit, ne Aeger profocetur, Et ſi frontis vena ſit tundenda, abluta & confricatata prius parte, Phlebotomi acie recta linea ſecanda, ſic etiam Iugulares venę ſecantur, & quę ſunt in oculorum angulis, Quę vero ſunt ſub Lingua, trãſuerſali linea ſecãtur.

His factis Cheirurgus manu altera mẽbrum, eiuſq; polllice venam ſtabiliat, ne ad ictum patiens cubitum flectat eique iubendum, vt pugnum conſtringat & alterę Manus Indice venam tangat, & an tremula & incoſtans ſit animaduertat, & ſi ita ſit, vinculo proximius, ac validius pollice ſtabiliatur, vel ab inferiori parte etiam vinculum detur, ne ad ſcalpelli impulſum ſubter fugiat, & à ſua ſede diffiliat.

Stabilita Vena, ſummis digitis Scalpellum Cheirurgus apprehendat, nec plus mucronis proferat, quam ad penetrandum ſit ſatis, & Manu ſtabili ſenſim nulla feſtinatione Scalpellum intro ſuauitor, quod ſatis erit, impellat & Punctim vel Ceſim, pro vt

opor-

Vena quando pungi debeat.

oportunum videbitur, inciſio fiat. Punctim inciſio fit anguſtiori Phlebotomo Oliuari dicto, vbi Vaſa obſcura ſunt, & vbi Reuellere, & fluentem ſauguinem auertere volumus, vt in ſanguinis reiectione, vel Narium Hemorragia, & his ſimilibus, cum in huiuſmodi caſibus euacuatione non ſit opus, ſed retractione ac teuulſione, ſimiliter in Delirantibus anguſtum orificium faciendum, vt cita conglutinatio fieri poſſit, cum Mente capti ſepe latenter Vinculum ſolnant, & ſi magna fit fiſſura, ex ſanguinis fluxu ſepe in Mortis periculum incidunt, quod non fieri in Vena punctim inciſa, cum in parua fiſſura ſanguinis grumus illius eruptionem prohibeat, & tandem in omnibus paruis Vaſibus parua fiſſura fieri debet. Vbi ſimiliter tenuem, & aquoſum ſanguinem eſſe iudicamus, aut ipſa Cæli conſtitutio calida ſit, anguſtior Venæ ſectio facienda.

Vena quando caſim ſecanda.

Ceſim Venæ ſecuntur, vbi Vaſa ſunt manifeſta, & quo maior fuerit vas, eo inciſio maior facienda, præiertim quando aceruata vacuatio fieri debet, & quando craſſum ſanguinem viſcidum, ac melancholicum contineri iudicamus, aut Cæli conſtitutio frigida ſit. Nam ſi in magnis Vaſis, & vbi craſſus adeſt ſangu s, parua inciſio fiat, neceſſario ob collectos grumos, & ſanguinis craſſitiem ſanguinis fluxus impeditur, & ideo lata inciſio latiori Phlebotomo, Myrtino dicto, facienda. Et dum ceſim ſecatur Vena, non totum Vas deducendum, cum ob labiorum Vlceris euerſionem ſanguis fluxus cum eiaculatione non fiat. In ſuperna ſimiliter parte Vena tundenda, cum ita minus vas obſeruari poſſit, & ſpecioſa ſanguinis eiaculatio fiat.

Vena vbi tundanda.

Sectionis Figuræ tres ſunt, tranſuerſa, recta, & obliqua. Sectio in Articulis & in partibus, quæ flectuntur, vt in Brachij flexu & Popliris, niſi ſanguinis miſſio reiterari debeat magis per Venæ tranſuerſum, quam per rectum fieri debet, cum per rectum in his partibus diſſectæ Venæ tardius coaleſcant, cum Vulneris labia ob Muſculorum motum dehiſcant.

Quando verò Reiteratione eſt opus & eadem die, obliqua ſectio fiat, ex qua ſectione eiaculatio pulcra, & obuoluta fit, ſi verò poſt vnam, vel alteram diem ſanguis reiterari debeat, ſectio per Venarum rectitudinem fiat. In alijs verò partibus extra Articulos, ſectio per Venæ rectirudinem facta citius coaleſcit, cum labia inter ſe ſemper coeant; Licet ex Vena per rectitudinem ſecta minus ſpecioſa ſanguinis eiaculatio fiat.

Sciendum ſimiliter, quod ſub Baſilica Vena Arteria comes deliteſcit, ſub Communi Neruus, & ſub vtriſque Muſculorum Tendones plerumque ſubſternuntur. Cephalica veroò tutius ſecatur, & ſi, vt plurimum, minus appareat, & difficilius ſecetur.

Quæ a Chirurgo animaduertenda.

Maxime verò animaduertat Cheirurgus, ne Neruum, vel Tendonem compungat, aut Arteriam feriat, Quoniam ex Nerui, vel Tendonis compunctione, ingens dolor. ſtupor, Reſolutio, & partis Conuulſio, ac Tumor excitari ſoleat, & ſi Arteria ſecetur, ſanguis ægre compeſcitur, cum inciſa Arteria ob ſuæ tunicæ duriciem ac continuum motum ac pulſationem, minime coeat ac ſaneſcat, & ideo ob ſanguinis hemorragiam vires proſternuntur, vel Aneuriſma ſequitur, & pars aliquando Gangrena corripitur.

Notæ puncturæ Nerui vel tendinis, talis Puncturæ Curatio.

Quando ergo Nerui, vel Tendinis compunctio accidat, quod cognſcitur ex ingenti dolore, Conuulſione, partis tumore, & alijs in Nerui punctura, dictis, ne Vulnus coaleſcat curandum, quouſq; Phlegmonis ſuſpicio adſit, quod quatuor dierum ſpacio erit, & ideo Fotu calentis Olei vti debemus, & ſi dolor conquieſcat, & alia praua ſymptomata ſedentur, coaleſcere ſinatur, Et ſi dicta Symptomata magis ſeuiant, curetur ſicuti in Nerui punctura fuit dictum.

Secta Arteria ſigna, & Curatio.

Secta Arteria, quod cognoſcitur ex ſanguine tenui, rubicundo, & igneo, & cum ſaltu effluente, ſtatim Medicamentis ad ſanguinem ſiſtendum aptis, & tandem, ſicuti in Venarum, & Arteriarum Vulneribus diximus, ſanguinis fluxus compeſcendus. Modò vnde fuimus digreſſi reditum faciemus. Vena vti decet aperta, Vinculum à ſuperiori parte aliquatisper laxandum, vt ſanguis vberius defluat, Vel in medio curſu Digitus Vulneri imponatur, cum ſic vires minus diſſipentur, immo reficiantur, & deterior ac impurior ſanguis euacuetur, qui ſanguis in tres ſaltem

Vena ſecta quod deinde faciendũ

mundis

mundis ac tereis vitreis Peluiculis ſiue Ciatis colligi debet, vt bene ſanguinis color, ſubſtantia, ac eius mutatio percipi ac compræhendi, poſſit, vt elici poteſt ex Hipp. lib. de Rat. Vict. in Acut. & ex Gal. pluribus in locis, deinde reponatur loco mundo, quo nec Puluis, nec fumus, nec ventus, nec Solis radij pertingant, vt ea, quæ inferius dicemus, in ſanguine contemplari ac animaduerti poſſint.

Si ſanguis bene fluat, ſinatur vſque ad debitam quantitatem; ſi ſegnius fluat, ſi hoc accidat ſectionis paruitate, dilatetur, ſi ob ſanguinis grumum, tunc Olei infuſione, vel Digitorum fotu ſanguis diſſoluatur ac eius craſſities, & Aeger vehementer Manum adducat ac dimoueat, & Aquæ calidæ fotu Vulneri facto, ſanguis item prorietur. Si ob timorem ſanguis non fluat intermiſsio, donec vites refocilentur, fiat.

Virium defectus ſigna

Virium defectum præmonſtrant remiſſus fluentis ſanguinis impetus, pallidus faciei color, oſcitationes, pandiculationes, Oculorum vertigines, ac ſuffuſiones, Aurium tinnitus, & inter cetera præcipue Pulſus mutatio, vt ſi ex crebro ſupra modum rarus fiat, aut ex magno paruus, aut ex vehementi debilis, & obſcurus, & ex æquali inæqualis, & ideo fluente ſanguine, tangere, & animaduertere ſemper Pulſum oportet. Quæ omnia arguunt Vitales Spiritus imminui, & Cor ferè calore deſtitutum affici, ſimuliter Animi angores, & Oris ventriculi vellicationes, ſingultus, & Nauſea futuram Lipotimiam, & virium defectum indicant, quæ omnia ob irrumpentes humores in os ventriculi accidunt.

Virium defectus Cauſæ.

Hec ergo, vel ex euacuationis quantitate, vel ex metu ac terrore, vel oris ventriculi morſu euenire poſſunt.

Si ex copia ſanguinis euacuati Animi deliquium accidat, ſtatim ſupprimi ac ſiſti debet, ne ex maxima virium iactura irreparabilis fiat, vel repentina Mors ſequatur.

Virium Recreatio quib' fiat.

Si verò ex Metu, Terrore, vel Ventriculi demorſu accidat, protinus item ſanguinis fluxus intercipiendus, deinde vires reficiendę, vt iterum euacuatio compleri poſſit. Recreantur ergo ac refocillantur vires faciei aſperſione frigidæ Aquæ facta, vel rebus odoratis Naribus admotis, ſicuti eſt Acetum vinum generoſum, Moſchus, & cetera Aromatica, & niſi his releuatur, vomitus excitetur, vel faucium titillatione, vel longarum Pinnarũ Oleo inunctarum immiſſione, cum his Ventriculi impetus, & Cordis tedia depellantur, & vires regrediuntur. Suſcitatis viribus; vino, vel ſucco Mali Punici, vel Carnium iure, vel Cardiacis Medicamentis eadem; ideſt vires, reſtaurentur ac refocillentur.

QVID POST SANGVINIS miſionem ſit faciendum

Cap. 11

POST ſanguinis miſſionem ſtatim Vinculum diſſoluendum, & ſi Patiens conſtrictam habeat Manũ dilatet eam, deinde vulnus optime exiccetur ac detergatur, ne ex ſanguinis concretiõe vulneris coalitus impediatur, vel Abſceſſus ſequatur; & ideo Hipp. lib. de Vlceribus inquit. Ea animaduerſione vulnus in ſecta vena detergendum, ne quid in ſectione concreti ſanguinis ſuperſit, cũ putreſcat in quacũq; parte extra venam ſit, & ſi à vulnere Adeps exiliat, nullo pacto pręcidatur, ſed blande intro referatur, Vulnere optime exiccato ac deterſo, ſi ſanguinis miſſio reiterari debeat, Goſſipium, vel mollæ linteum, vel quid ſimilæ Oleo inunctum ſuperponatur, & niſi ſanguis iterum miſsurus ſit, aliquod ex dictis madefiat in vino nigro auſtero, vt loco citato Hipp. inquit, vel in Aqua ſimplici, vel Roſacea, & ſuperponatur deinde Lana Oleo inuncta, vt locum protegat, & mollius inſedeat, vt idem Autor inquit, poſtea commoda faſcia, vt fideliter contineat pars vinciatur, quæ neque laxior ſit, neque abſtrictior, ne dolorem excitet, & Cutim, & vulneris labia diſtorqueat. His factis, commode pars ſituanda, & ſecundum naturalem habitum. Patiens ſupinus ſituetur, ac per horæ ſaltem ſpacium decumbat, vt partes exhauſtæ repleantur, & ſpiritus refocillentur, neque dormiendum, ne languidus factus calor extinguatur, aut imminuti ſpiritus in ſomno obruantur, Vigilans ergo quieſcat, & omnis animĩ inquietudo, & corporis motus, & labor vitetur, ſic Veneris vſus, & tandem ea omnia, quæ vires debilitare, & ſpiritus diſſipare

ſipare poſſunt ſunt fugienda. Hora vna vel altera à ſanguinis miſſione optimi ſucci alimentum, & morbo accommodatum propinari debet, duabus, vel tribus ab hinc horis, ſi obdormiſcere ſit neceſſe, vel quia præcedente nocte non dormierit, vel ob febris acceſſionem, vel quid aliud in futura nocte dormiturum non ſperamus, dormire ſinatur ſed ſemper aliquis aſſiſtat ac proſpiciat, ne in ſomno patiens in ceſum Brachium ſe diuoluat, vel vinculum ſoluat, & ſic magna ſanguinis hemorragia ſequatur.

QVAE IN EXTRACTO ſanguine obſeruanda

Cap. 12.

IMprimis in extracto ſanguine eius ſubſtantia obſeruanda, ſecundo eius color tertio odor, & quarto ſapor.

Quid ſit ſanguis craſſus

Quo ad ſanguinis ſubſtantiam, craſſus denſus, & viſcoſus eſt illæ ſanguis, qui lente fluit, & tanquam glutinum digitis adheret, & multas habet fibras, & citiſſime concreſcit, & dum eſt concretus difficillime ſinditur. Hic obſtructionum & aliorum inde morborum fit Autor.

Quid ſit ſanguis Tenuis

Tenuis eſt illæ ſanguis, qui tardius concreſcit, ac dureſcit, & induratus faciliter finditur.

Quid ſit ſanguis Putridus vel Aquoſus.

Putridus, vel Aquoſus eſt ſanguis illæ, qui iam refrigeratus minime concreſcit, cuius fibræ omnes diremptæ atq; corruptę euanuerunt, & talis ſanguis non finditur, ſed ſimulatq; attingitur, totus in exiguas partes diſcerpitur.

Seroſa materia quid indicet.

Seroſæ materiæ copia tamquam citrina Aqua concretò ſanguini innatans vel potum liberaliorem, vel iecoris imbecillitatem, ſicuti in Hydropicis, vel Renum debilitatem, vel eorum obſtructionem indicat, quibus ex cauſis ſeroſa materia copioſa in Venis coadunari ſolet.

Spuma innatans quid indicet.

Innatans ſpuma in ſanguine, niſi fluoris impetu fuerit oborta, feruorem ac incendium eius humoris oſtendit, cuius colorem præfefert, vt rubra ſanguinis, citrina Flauæ Bilis, Alba Pituitæ, & Atra Melancholiæ.

Indicia a colore.

Color ſimiliter indurati ſanguinis, per ſumma rubicundus, boni ac vtilis ſanguinis eſt indicium, Rubicundus ac lucidus, ſubtilis ardentis ac Arterioſi ſanguinis, Ruber, vero & mediocriter obſcurus, mediocris, qualis Venarum. Color citrinus, Bilem Albus Pituitam, Viridis retorridã Bilem. Liuidus aut Plumbeus Bilem atrã & hic pernicioſus eſt, Sic plurium colorum permixtio varios humores exuperare oſtendit.

Indicatio ex adipe tenuis.

Si vero ſanguini quiddam adipoſum ac pinguæ inſtar Aranei tela innatet, ſi patiens admodum obeſus ac pinguis ſit ex ipſo ſanguine, qui in adipem eſt pronus habet cauſam, Si vero Aeger contrario habitu ſit præditus, eius colliquari & marceſcere indicat. Si vero in extracto ſanguine granula quædam Arenæ ſimilia offendantur, vel præſentem, vel imminentem Elephantiaſim indicare inquiunt.

Indicationes ob odore

Si extractus ſanguis grauiter oleat, quo rariſſime accidit, ingentis putredinis ac deploratę corruptionis eſt indicium

Indicia à Guſtu.

Quo ad Guſtum, & ſi deguſtari minime debeat, tamen ſi forte in os cui incidat, ſi dulcis appareat, probi & naturalis ſanguinis eſt indicium, ſi Amarus, Biliosi, ſi Inſipidus Pituitoſi, ſi Salſus, Salſæ Pituitæ ſanguinem eſſe perfuſum indicat, & ſi Acidus ac Stipticus, Melancholicũ eſſe indicat.

Hec omnia ergo in ſanguine ſunt animaduertenda, & peluiculæ inter ſe ſunt conferendæ, vt videre ac comprændere poſſimus, quomodo ſanguis in venis ſe habeat, & qui humores in corpore peccẽt & ſi ad ſufficientiam ſit extractus.

Notæ ſanguini in Aquã extracti

Sanguis in calidam Aquam extactus ac effuſus, diuulſis ac diſcretis ſubſtantijs, ſimiliter multa profert, & ſi ſerum & tenuuior ſanguinis portio vna cum Aqua permiſceatur, ac confundatur, tamen ex colore de humoris peccãtis natura & ſpecie quodãmodo iudicare poſſumus. Pars tamen craſſior & magis fibroſa in imo ſubſidet, quæ ſecundum naturam eſſe iudicabitur, ſi lucida, tenuis, ſubalbida & choerens fuerit. Sed ſi fuerit craſſior craſſum eſſe ſanguinem indicat. Obſcura & nigra, vel alia infecta colore ſanguinem vitioſum & humorum fecibus coinquinari demonſtrat, quos coloris differentia diſcernit. Si vero parum fibræ inter ſe cohereant & diſtractæ facile dilacerentur, ſũmæ putredinis eſt argumentum,

DE OPORTVNO VENAE ſecandæ tempore Cap. 13.

VRGENTE neceſſitate, vt vbi aliquis repente obmutuerit, vel Nerui ſunt reſoluti, vel in Anginæ ſtrangulatione, in caſu ab alto, & vehementi contuſione, vel ſanguinis ſubito vomitu, & his ſimilibus, vtiuquit, Gal. lib. de ſanguinis miſſione cap. 21. & Albucaſis lib. 2. cap. 97. quolibet tempore, & qualibet diei, aut noctis hora Venæ ſecari poteſt. Vbi verò neceſſitas non vrget, vt in Febribus, in earum declinatione, ſiue in infebricitatione, ſi intermittens fuerit, Vena tundi debet, cum, inquit etiam C. Celſus lib. 2. cap. x. In vehementis Febris impetu ſanguinem mittere, hominem iugulare eſt.

Quando ob ingentiſſimos dolores ſanguinis miſſione ſit opus, vbi dolores mitigatur, & quietiori hora Vena ſecanda; Niſi quod horum vrgeat; mane intermiſſa hora poſt ſomnum. Et in quibus præſeruationis gratia Venæ ſectio fit, poſt cõſuetas exercitationes, vbi Patiens aliquãtiſper quieuerit Vena tundenda, & in calidiori die, vt facilius ſanguis flauat, Minime tamen præſeruationis gratia in maximis frigoribus ac æſtibus Vena tundi debet, vt citati Autores inquiunt; Sed in his temporibus tantum neceſſitate vrgente Vena ſecetur.

DE ARTERIARVM Sectione cap. 14

HODIERNIS temporibus Arteriarum ſectio parum eſt in vſu, & maiores Arteriæ nullo pacto ſunt ſecandæ, cum, vt ſuperius diximus, ſanguis compeſci difficilime poſſit, & ſepe Aneuriſma ſequatur, ex cuius ſanguine in Aneuriſmate contento, ac putrefacto, vel ex arcto Vinculo, ſepe partis Gangrena fieri ſolet; Minores Arteriæ, quæ in extremis artibes ſunt, vt in Manibus, Pedibus, & Capite, cum facilius agglutinari poſſint, preſertim in molli carne prædiiſs, eorum ſectio non eſt periculoſa, Et tunc præcipue Arteriarum ſectio competit, quando aliqua pars vehementi diuturno, pulſanti, ac pungenti dolore afficitur, qui fit ex ſanguine calido tenui ac copioſo in affetæ partis Arterijs contento. In hoc ergo caſu, vt dolor euaneſcat, illæ Arteriæ ſecandæ, quæ ab affectis partibus procedunt; Hi præparationibus prius factis, quę ante venæ ſectionem competere diximus.

In Temporibus, ob acres Oculorum fluxiones inhibendas, ſecantur, quarum gratia totæ abſcinduntur, aut actuali Cauterio, quod totius eſt, vel potentiali inuruntur, ſicuti in partibus alijs. Poſt Aures ſecantur in diuturnis calidis ac ſpiritu orſis Capitis doloribus, in Vertigine, in Faciei rubore, & alijs quibuſdam inueteratis Capitis affectibus. Quæ in Manibus inter Policem, & Indicum excurrunt, in diuturnis laterum doloribus inter Viſcera, & Diaphragma poſitis ſecatur.

Quæ iuxta Malleolos excurrunt in diuturnis ac inualeſcentibus Coxendicis doloribus aperiuntur, ſemper affectæ partis rectitudine ſeruata, ſicuti de Venę ſectione diximus, & eo tempore à cibi, & potus copia Aegri ſe temperent, & præcipue calidioribus; Sic à vehementibus, motibus, vociferationibus, ab vſu Veneris, & tandem omnibus ijs, quę Arterias abrumpere poſſunt, cum leui quauis cauſa ſecta Arterię diſrumpantur.

DE CVCVRBITVLARVM Vſu, ac applicatione cap. 15.

CVcurbitulę duobus modis ſunt in vſu, Vel ſine ſcarificatione, Vel cum ſcarificatione. Sine ſcarificatione applicatæ Cucurbitulæ è diſtantioribus ac penitioribus partibus ad cutim humores attrahunt, & in eam ſedem illos transferunt, cuicumq; parti fuerint applicatę, & hoc efficiunt vi flammę, & caloris, & tantum ſpirituoſam materiam extrahunt; Ideo irruentem fluxionem reuellunt, ſanguinis hemorragiam vndecumque factã directo ac contrario loco applicatæ ſiſtunt. Errabundum Vterum, ac fluentem humorem cohibent, & in parte aliqua impactam materiam deriuant, & humores in corporis profundo exiſtentes in ſummum euocant, flatuoſam materiam in aliqua parte coadunatum citiſſime diſſoluunt ac diſſipant, & tandem eſt citiſſimum præſidij genus ac minime periculoium, cum vires non debilitet, & corpus nulla qualitate labefactet.

Cucurbitulę cum ſcarificatione applicatę manifeſtiſſime ſanguinem in ſe proliciunt, & corporis ſummas partes ex

pur-

Cucurbitulæ quādo nō ſūt applicādæ.

purgant, & valde potencius, quam ſimplex ſcarificatio, & Hyrudinum applicatio. Sed vt inquit Aetius Serm. 3. cap. 20. & Paul. lib. 6. cap. 41. Neq; in morborum principijs, neque in repletis corporibus ſunt applicandæ, prius quam totū corporibus ſunt applicandę, prius quam totum corpus fuerit euacuatum, & cum nihil amplius particularæ influit, ne tota materia, quæ in corpore peccat, ad partem illam attrahatur, & alicuius magni mali ſit cauſa. Inquiunt ſimiliter, quod quando Cucurbitulæ propè Mammas affiguntur, cauendum ne Mammæ intra Cucurbitulas illabantur, quoniam cum ibi poſtea tumeſcant, difficillime tolluntur; Et ſi hoc accidat, Cucurbitulæ Spongijs in calida Aqua imbibitis & expreſſis vndique circumdandæ ac fouendæ, & niſi ſic etiam tolli poſſunt, Cucurbilæ ſunt perforandæ.

Præcordijs etiam intempeſtiue affixæ inquiunt, præſertim in continentibus Febribus, aut Semitertianis, & maxime ſi etiam Mens Aegri fuerit turbata, & ſenſus ſit obtuſus, Strangulatus & Mortem eadem die inducunt. Capiti vero intempeſtiue admotæ, Lethargos & corporis ac mentis ſtuporem, & oculos procidiuos faciunt. Quibus autem contigerit, vt hec effugiant, hi omnino in diuturnum corporis affectum incidunt.

Quomodo Cucurbitulæ applicādæ.

Quomodo vero Cucurbitulæ applicentur, etiam mulierculæ ſciunt, quod prius pars aliquantiſper fricationibus calefacienda, deinde ſubtili, pauca, ac bene munda ſtuppa in Cucurbitulam immiſſa & igne accenſa parti à latere applicanda, ac imprimenda, donec inhereat. Et ſi in macilentis, vel excarnibus partibus ſit ſcarificanda, poſtquam aliquantiſper carni adheſerit ac intumuerit, remouenda, & factis ſcarificationibus ſecundum fibrarum rectitudine iterum applicanda, & poſt quam non amplius ſanguinem attrahit, remouenda & pluties ſuper eandem ſcarificatam partē applicetur, ſi maior attractio & ſanguinis euacuatio deſideretur, & ſecunda applicatione etiā, poſt ſcarificationem, ſanguis in ſcarificationibus concretus educitur.

Scarificationes quomodo faciēdæ.

Si in corpulentioribus, vel carnoſis partibus ſanguinem detrahere volumus, prius cutis eſt ſcarificanda, deinde cucurbitula applicanda, Et terminus moderatę ſcarificationis cutis craſſitiem minime excedat. Poſt Cucurbitulæ remotionem ſanguis ab inciſionibus detergendus, vt Hipp. lib. de Vlceribus inquit, ne pars inflammetur, deinde ſcarificationes Aceto perfundere oportet, caueieq; eſt opus ne madeſiant, neue homo in partem iaceat, quam ſcalpello attigeris, & aliquod ex his Med. ſuper imponendum eſt, quę cruentis Vulneribus protinus inijciuntur.

Quod poſt Cucurbitulæ remotionem ſit faciēdum

Quod ſi vel ad Genu, vel infra Cucurbitula admoueatur, id fiat, quam homo ſtat ſi ſtare poteſt, Cum Cucurbitula minori cum moleſtia, & magis partem exhauriat, ad quam datur, quam ſi homo alio modo figuretur, Quum ſic in ſuo ſtatu naturali cutis maneat, quæ alioquin nimis extenditur, aut relaxatur. ita vt vel nihil ferè per Cucurbitulam euocetur, vel intollerabilis dolor afferatur, cum vero ſtare non poſſit, illæ habitus eligatur, quem ſuſtinere valeat.

DE SCARIFICATIONIBVS Cap. 16.

Scarificationes, vel ſuperficiales fiūt, vel profundæ, & hæ magis vel minus profundæ eſſe poſſunt, Superficiales fiunt minutim Cuticula Scalpello diſciſſa, & hæ præcipue ad expurgādā cutim deſeruiūt, Profundę altius ſubeūt, & non ſolum Cuticulam, ſed etiam veram cutim feriunt, vtque Aetius Serm. 3. cap. 21. inquit.

Quæ ſcarificationes præcedere debeant.

Scarificationem ſemper præcedat vniuerſalis corporis euacuatio, ſicuti de Cucurbitulis ſuperius diximus Fiūt vero ſcarificationes, vt humor in parte contentus euacuetur, nec tamen quicquam ex alto ac longinquo trahunt, niſi forte ſubiecta Vena conuulneretur, & quo altius ferrum adigitur, eò pleniot sāguinis fit effuſio. Euacuant igitur ſcarificationes humores in cute influxos, impactos, contumaciter inherentes, vel ibi corruptos, Deſeruiunt ſimiliter ad calorem euentilandum, quando à copia materiæ ſuffocatur, ac ſtrangulatur, ſicuti in Gangrenis ac Sphacelis accidit, Ad Diuerſionem, ac Reuulſionē faciendā etiā ſcarificationes ſunt vtiles conuenientibus locis factæ, & ideo loco citato inquit Aetius; Quod ſcarificatio prodeſt oculis diuturna fluxione affectis, & alijs capitis affectionibus, itemq; Thoracis, & Anginis

Digitized by Google

Per rectitudinem fibrarum ſimiliter Scarificationes fieri debent, & ſi vis, vt vberius ſanguinem profundant & à longinquioribus partibus attrahant, profundiores fiant, & protinus Cucurbitula applicetur.

DE HYRVDINIBVS SIVE Sanguiſugis Cap. 17.

HEC Animalia item, ſicuti Scarificationes & Cucurbitulæ deſeruiunt ad exhautiendum ſanguinem in illa parte inherentem, ad Reuulſionem, ac Deriuationem faciendam, & in pueris venis applicatæ, Venæ ſectionis vice deſeruiunt, & in qualibet corporis parte applicati poſſunt.

Hyrudo morſu triſidum Vulnus infligit, quod non cutem modo, verum altius quoq; ſi ea tenella, ſicuti pueris ac Infantibus eſt, penetrat, & quouſque turgeſcit ac ſaturatur, auide attrahit, deinde procidit, & ſi ſupra turgentem Venam fuerit affixa, etiam ſublata, ſanguis profluit. Si vero in parte cui amplior vena ſubiecta non ſit, & duriuſculæ cuti adheſerit, ſolum partem, quam attigerit euacuat, aut certe minimum à propinquis partibus.

Competit igitur Hyrudinum applicatio cutaneis Morbis, ſicuti in Scabie, in Vitiligine, in Impetigine, in Pane Naſi, & faciei rubore, in Elephanticorum tuberculis, & his ſimilibus, In Hemorrhoidibus aperiendis, & in Euacuatione, Reulſione ac Deriuatione facienda, ſicuti diximus. Sed vt auidius ſugant, & nullius malæ qualitatis ſint participes, in dulci Aqua per plures dies purgatæ ac inanitæ eſſe debent.

Pars vero cui ſunt applicandæ prius Nitro confricanda, ſicuti Aetius Serm. 3 cap. 22. inquit, deinde optime dulciſſima Aqua abluenda, poſtea, vt citius adhereant, pars vbi illas admouere vis, ſanguine illiniatur, & per fiſtulam ex quauis materia confectam vnaquaque demittatur, vt ſuo loco prius deſignato affigatur, Et quando vis, vt remoueantur, aſpergatur corſios Nitro, vel Sale, vel Cinere, & ſtatim decident. Poſt quam deciderint, ſi vis, vt ſanguis emanet, pars Spõgia calida Aqua imbibita foueatur, ac confricetur, & ſi ex alto id, quod eſt noxium attrahere volumus, ſupra morſũ Cucurbitula affigatur.

Et ſi nimis fluentem ſanguinem ſiſtere cupimus, applicetur Galla vſta, aut Goſſipium vſtum, vel Linteum vſtum, vel quid ſimilæ quod fluentem ſanguinẽ compeſcere poſſit, & duplicato Linteo ſicco, vel Oui albumine imbibito ſuperdato, pars vinciatur, ſicuti decet. Et hec de rebus ad Cheirurgicam Artem ſpectãtibus dicta ſufficiãt. Modo ſupereſt, vt Immortali Deo, ac eius Genitrici gratis agamus qui, vt hoc opus perficere poſsẽ, incolumem ſeruarunt. Et ſi Lectoribus hec ſcripta placuerint, non mihi ſed Dei benignitati totum tribuant, qui intellectum meum illuminare dignatus eſt. Si displiceant, non effectum, ſed affectum ac voluntatem reſpiciant, quæ omnibus prodeſſe ſemper deſiderio exarſit.

LAVS DEO

INDEX

RERVM OMNIVM NOTABILIVM QVAE IN TOTO HOC Cheirurgico Opere continentur.

A

Abſceſſus ſiue Apoſtema quid ſit, quot modis fiat, & quibus in locis 13.
Abſceſſum genus duplex 128.
Abſtergentia Medicamenta 338.
Abdominis Anatomen 367.
Abdominis vulnerum differentia, & ſigna 369.
Abdominis Vulnerum Prognoſticum 371.
Abdominis Vulnerum Curatio 372.
Abdominis Vulnus quando dilatandũ 372.
Abdominis vulnera quomodo ſuenda 373.
Abdomini, vlcerum tractatus 468.
Aborſus cauſa qua ſint 597.
Abortum ex Pletora poſſe fieri 598.
Acrocordon quid ſit 175.
Acrocordonum ſigna 176.
Acus pro ſuendis Vulneribus qualis eſſe debeat 221.
Acus, & Filum quale eſſe debeat pro Abdominis Vulneribus ſuendis, & punctorum diſtantia 373.
Acores quot modis dicantur 445.
Acores, ſiue Tinea quid ſit, eius ſpecies, cauſe, & ſigna. 446.
Acorum Prognoſticum & Curatio 447.
Adductus ſimul partes conſeruantia 215.
Aegiptiaci vnguenti vires 38.
Aegilops quot modis dicatur, quid ſit, quas afficiat partes, & Cauſa 186.
Aegilopis ſigna, Prognoſticũ, & Curatio 187
Aequalis ſiue impletis vulneris curatio 267.
Affecta partes ex quibus innoteſcant 398.
Agglutinantium Puluerũ compoſitio 262.
Agglutinantia Medicamenta optima 263.
Alteratio triplex 2. 397.
Ambuſtionẽ qua ſymptõata ſequãtur } 389.
Ambuſtionis Curatio }
Ambuſtionis ab aqua feruente factę curatio 390.
Animaduertenda in tumorum præter naturam curatione 11.
Anodina Medicamenta 33. 104. 366. 558.
Anaſtomaſis quid ſit 204.
Anodina in Vulnerũ Capitis curatione 335
Anodina medicamenta pro hemorroidibus 491.
Animaduerſiones habenda in ſanguine mittendo 610.
Anonima quid sit [illegible] 274.
Anastomasin [illegible] 274
Animi deliquium ex quibus accidat, & quibus ſuccurratur 608.
Ani Fiſtularum ſpecies 494.
Ani Fiſtularum Cauſa, & Signa 495.
Ani Fiſtularum Prognoſticum, & curatio 496.
Apoſtemata à quibus fiant 7.
Apoſtematis maturationem quę neceſſario conſequantur 14.
Apoſtematis maturatio quando non expectanda 14.
Apoſtematis apertio, quando, quibus, quomodo, & quo in loco fieri debeat. 14.
Apoſtematis inciſio quibus fiat inſtrumentis 15.
Apoſtema ventoſum quid ſit 101.
Apoſtema poſt inciſionem quomodo & quibus curandum 30.
Aphtę quid ſint 457.
Aquoſus capitis, tumor quid ſit 109.
Aqua Fortis vſus & vires 42.
Aquoſus Tumor quot modis dicatur quid ſit, & quas afficiat partes 106.
Aquoſus Tumor a quibus differat, eius cauſa, ſigna, & Prognoſticum 107.
Aquoſorum Tumorum Curatio 108.
Arſenici ſublimati vires, vſus & præparatio 38. 124.
Arterię aortę vulneratę ſigna } 356.
Arteria aſpera vulneratę ſigna }
Arterię aſperę vulnerum curatio 364.
Articulorum vlcerum curatio 498.
Articulatio, & De articulatio quid ſit 594.
Arteriarum ſectarum ſymptomata, & quomodo ſanguis ſiſtendus 611.
Arteriarum ſectio quomodo facienda 614.
Aſpera arteria vlneratę ſigna 356.
Aſpera arterię vulnerum Curatio. 364.
Atheroma quid ſit 127.
Atheromatis cauſę, & ſigna 128.
Atheromatis Prognoſticũ, & curatio 129.
Atra Bilis quod modis intelligantr 48.
Attractio ex calore, & dolore quomodo fiat 6.
Attrahentia Medicamenta qua ſint 32.
Attrahentia venenum, & peſtilentem materiam 54. 33.
Attrahentia Medicamenta ex quibus fiant 280.

A *Attra-*

Attrahens venenum, & corroborans 281.
Attrahentia ad affectam partem 63. 66.
Auerſio humorũ quomodo, & quibus fiat 21
Auulſio, ſiue Diuulſio quid ſit 204.
Aurium vulnerum curatio 352.
Aurium vlcerum ſpecies, & cauſę 463.
Aurium vlcerum ſigna, Prognoſticum, & curatio 464
Auriũ fracturę ſigna, & Prognoſticũ 524
Aurium fracturarum curatio 525.
Axillarum, & Inguinum vlcerum cauſę, ſigna, Prognoſticum, & curatio 466.

B

Balſama plura artificialia, & eorum vſus 228.
Balſami Mes. facultates, & quomodo fiat } 251.
Balſama alia Neruis vtilia }
Bilis atra quot modis intelligatur 48.
Bilis ſpecies quæ ſint, & quot modis à ſua natura recedant 78.
Bocium quot modis dicatur, quid ſit, eius ſpecies, & cauſa 134.
Bocij ſigna, Prognoſticum, & curatio 135.
Benę deligationis in fractuſis ſigna 507.
Bronchocelę quid ſit 134.
Bubo quid ſit, & quas afficiat partes 58.
Bubonum differentię, cauſa, & ſigna 59.
Bubonum Prognoſticum, & curatio 60.
Bubonis critici, & Gallici curatio 62.
Bubonis Peſtilentis curatio 63. 66.
Buboni Peſtilenti cur purgationes non competant 66.
Bubonem Peſtiferum maturantia, & eorum apertio quomodo facienda 67.

C

Cauſę generales, & ſpeciales tumorum præter naturam, quę ſint, & quot } 6.
Cauſa fluxionum quæ & quot ſint }
Cauſa coniuncta vtrum detur 7.
Calor a quibus corrumpatur 35.
Carbunculi nomina, quid ſint, & qui morbus quas afficiat partes, & eius ſpecies 46.
Carbunculorum cauſę 47.
Carbunculorum ſigna 48.
Carbunculorum Prognoſticum, & carbunculi non peſtilentis curatio 49.
Carbunculi mortiferi vel non mortiferi ſigna } 52.
Carbunculos ſuppurantia Medicamenta }
Carbunculis ſuperuenientis ſymptomata, & eorum curatio 53.
Capitis dolor quomodo curandus 52. 83.
Carbunculi peſtilentis curatio 54.
Cancri nomina, quid ſint, eius ſpecies, & quas afficiat partes 147.
Cancer a quibus differat & cauſa 148.
Cancrorum ſigna 149.
Cancri ex permutatiõe, & cancri exulcerati ſigna, & Prognoſticum 150.
Cancri occulti qui ſint 150.
Cancrorum curatio 152.
Cancris conferentia 154.
Cancri dolorem, & furorem lenientia 155
Cancri curatio per chirurgiam 155.
Cancri exulcerati duplex curatio }
Cancri extirpatio quomodo, & quibus facienda } 157.
Cancri extincti ſigna }
Cancri Lupi dicti curatio 160.
Carnis excreſcentiam omnem in Pudendis curantia 180.
Calli, & claui cauſę, ſigna, Prognoſticum, & curatio 181.
Calidę intemperiei in Vlceribus curatio 49
Cauſtica Medicamẽta pro clauo curãdo 182
Caries quid ſit 204.
Cannula feneſtrata vſus 222.
Caro quot modis vulnerari poſſit, & quid per carnem ſit intelligendum 261.
Caro ex quibus gignatur, & quomodo 265. 401.
Caro cur ſupercreſcat 271
Canis rabidi morſus quod venenum ſit 282
Canis rabidi ſigna 283.
Cauſtica medicamenta que ſint 124. 131. 157. 293.
Capitis Anatomes 304.
Capitis vulnerum differentiæ, & ſpecies 308
Caluaria fractę ſigna 311.
Capitis vulnera quæ dilatari, & nõ dilatari debeant 325.
Caluaria cur ſecetur, & aperiatur 330.
Capitis doloris ex ictu, vel plaga, vel caſu orti curatio 344.
Calli ablati in fiſtolis ſignum 444.
Caruncula ſiue callus in collo veſicæ, qui morbus ſit, eius ſpecies, cauſæ, & ſigna 473.
Carunculę in collo veſicæ Prognoſticum, & curatio 474.
Carunculæ abſumptionis, & iam abſumptæ ſigna 477.
Callus ſiue porus ſarcois ex quo fiat 503. 510
Calli ſiue pori ſarcoidis concreti ſigna 512.
Callus ſiue porus ſarcois iuxto minor quibus augendus, & iuxto maior quibus, & quo modo corrigendus 514.
Calor maximus in fracturis quibus tollendus 513.
Calloſiue poro ſarcoidi debito tempore non genito quomodo ſuccurrendum 515.
Cauſtica medicamenta 494.

Callus

Callum eximentia 443.
Capitis, & ſpinæ vertebrarum Luxationum ſpecies 558.
Capitis, & ſpinę vertebrarum Luxationum cauſæ, ſigna, & Prognoſticum 559.
Carpi oſſium Luxationum ſpecies, cauſę, ſigna, & Prognoſticum 570.
Carpi Oſſium Luxationum curatio 571.
Calcis oſſis Luxationis, & contuſionis cauſę 579.
Calcis oſſis Luxationis, & contuſionis ſigna, Prognoſticum, & curatio 580.
Caſus in quibus repercutientia non competant 11.
Calor quomodo attrahat 6.
Cephalici pulueres 328. 334.
Cerebri, & Piæmatris vulneris curatio 340
Cicatrix ex quibus fiat 268. 406.
Cicatrix qua tempore ſit inducenda
Cicatricem per accidens inducentia 269.
Cicatrix cur fiat caua, vel eminens vel praui coloris
Cicatrices deformes quomodo corrigendę 270.
Cicatrix rugoſa ex quibus fiat 271.
Clauiculæ & ſummi Humeri ſubluxationũ ſpecies, ſigna, & Prognoſticum 561.
Clauiculæ, & ſummi Humeri ſubluxati curatio 562.
Clauus quid ſit, & quas afficiat partes 180
Clauiculę fracturę ſpecies ſigna Prognoſticum, & curatio 528.
Continui ſolutio quotuplex ſit 2.
Compoſiti Tumores à quibus fiant 5.
Congeſtio ex quibus cauſis fiat 6.
Conſideranda in Phlegmone curando, & in euacuationibus faciendis 19.
Corruptio partis in Inflãmatione cur fiat, & curatio 31.
Cordialia Epitemata ex quibus fiant 50.
Cordialia Electuaria ex quibus fiant 51.
Cordis palpitatiõi, & tremori ſuccurrẽtia 54
Condiloma quid ſit 176.
Condilomatum ſigna 177.
Condiloma durum, & inflammatum curantia 179.
Contuſio quid ſit 203
Conuulſio quid ſit 204.
Contuſia à quibus fiat, & quibus in partibus 204.
Continua quæ dicantur 210.
Conglutinatio quomodo fiat 215.
Conuulſionis nomina, quid ſit, & quod ſymptoma, quas afficiat partes, differentiæ & ſpecies
Conuulſioni cur dolor non adueniat 240.
Conuulſionum cauſę 241.
Conuulſionum ſigna præcedentia, & concomitantia 242.
Conuulſionem & morbi cauſam indicantia ſigna
Conuulſionum Prognoſticum 243.
Conuulſionis ex Inanitione curatio 244.
Conuulſionis ex Repletione curatio 245
Conuulſionis per conſenſum curatio 247.
Concoquentia Medicamenta ex quibus fiant 267.
Cõſtrictiui Pulueres pro ſanguine ſiſtẽdo 293
Cõtuſiones abſq; cutis inciſione curantia 345
Cordis vulnerati ſigna 355.
Contradictio inter Galenũ, & c. Celſum 458.
Contradictio Galeni, & conciliatio 487.
Coſtarum fractura, & colliſionis ſpecies, & ſigna 531.
Coſtarũ fracturę Prognoſticũ, & curatio 532
Coſtę colliſionis, ſiue attritionis ſigna, prognoſticum, & curatio 534.
Coxendicis oſſis fractura ſpecis, ſigna, Prognoſticum, & curatio 536.
Criſta quid ſint 176.
Criſtarum ſigna 177.
Cranij fracti, & inciſi & depreſſionis Membranarum ſigna 314.
Cranium quando, & cur abradendum 321.
Cranij fracturam indicantia ſigna 327
Cranium quomodo abradi debeat 328.
Cranij rima apparente quid faciendum 330.
Cranij ſectio quomodo facienda 331.
Cranij fractura abſque cutis inciſione curatio 343.
Criſis bona ſigna 59.
Cruris fracturarum ſpecies, ſigna, Prognoſticum, & curatio 545.
Curatio tumorum præter naturam in vniuerſali
Curatio quid ſit, & in quibus conſiſtat recta curatio 11.
Curatio vulnerum per. 1. & 2. intentionem quid ſit 264.
Cuniculoſi vlceris trattatio 452.
Cubiti fractura ſpecies, ſigna, Prognoſticum, & curatio 539.
Cubiti, & Radij luxationum ſpecies 567.
Cubiti, & Radij luxati, & deducti cauſæ ſigna, & Prognoſticum 568.
Cubiti, & Radij luxati, & deducti curatio 569
Cucurbitularum vſus, & facultates 614.
Cucurbitula quando applicanda, & quomodo 615.
Curatio tuta quomodo fiat 14.

D

DEfenſiua ex quibus fiant 427.
Defenſiua quo loco applicanda 21.
Delirij curatio 53.

Detergentia Medicamenta 29. 40.112.133.
Deducta partes quibus ſimul adducẽdę 214.
Deligationis ſpecies 216.
Delirium quid ſit, quod ſymptoma, quę afficiantur partes ſpecies, & cauſę Delirij in vulneribus, & ſigna 256.
Delirij Prognoſticum, & curatio 257.
Deſerſiua in ſclopettorum vulneribus 386.
Detergentia quando conueniant 402.
Detergentis boni iudicia 403
Deterſoria collutiones 438.
Deterſoria medicamenta, Glutinantia, & ſarcotica in fiſtularum curatione 444.
Deriuatio quid ſit 587.
Differentia tumorum præter naturam ex quibus ſumantur 5.
Digerens medicamentum quale eſſe debeat, & quæ ſint. 25.
Digitus adnatus qui morbus ſit, & quibus in partibus oriatur
Digiti adnati cauſæ, ſigna, Prognoſticum, & curatio } 183.
Digitorum Luxatorum curatio 571
Diaphragmatis vulnerati ſigna 356.
Diaphragmatis vulnerum curatio 363.
Differentia quid ſit 325.
Digeſtiuum quibus fiat in ſclopettorum vulneribus 386.
Digitorum oſſium luxationum ſpecies, ſigna & Prognoſticum 570.
Dolor quomodo attrahat 6.
Dolor cur phlegmoni accidat 16.
Doloris cauſæ quę ſint 17. 32. 235.
Dolor quid ſit & quomodo ſedandus 32.
Dolor an in Gangrena adeſſe poſſit 36.
Dolor capitis quomodo curandus 53. 83.
Dolorem lenientia ac maturantia 70.
Dolorẽ in variolarũ exiccatione lenientia 75
Dolorum in Eryſipelate lenientia 85.
Dolorẽ ſedentia Anodina dicta 104. 235. 554
Dolori conſequentia 235.
Doloris capitis ex ictu, vel plaga, vel caſu orti curatio 344.
Dolores oculorum mitigantia 350.
Dolorem & ardorem tollentia in carunculę abſumptione 477.
Dolor in fracturis quomodo leniendus 512
Dubitatio de pus mouentibus, & ſolutio 28.
Duricies cur Phlegmoni ſuperueniat, & curatio 31.
Duriciem optime reſoluent 109.
Duriciei cauſę 143. 414.
Duriciei, Liuoris, & Ariditatis vulneri ſuperuenientes cauſę, prognoſticum & Curatio 260.
Dubitatio de mittendo ſanguine in febribus Ardentibus, & ſolutio 587.

E

Ecchymoſis nomina, quid ſit, Cauſa, ſigna & quid ſub Ecchymoſi comprahendatur 274.
Ecchymoſis quomodo & à quibus fiat 204.
Ecchymoſis prognoſticum, & curatio 275.
Electuaria cordialia quibus fiant 52.
Electuarium de coagulis quomodo fiat 54.
Elephantiaſis nomina 160.
Elephantiaſis quid ſit, & quas afficiat partes 161.
Elephantiaſis cauſa, & ſigna 162.
Elephantiaſis imminentis, Principij, & aucta ſigna 163.
Elephantiaſis confirmatę ſigna, & Prognoſticum 164.
Elephantiaſis preſeruatiua curatio 165.
Elephantiaſis iam genitę & non dum auctæ curatio 166.
Elephantiaſi ſuperuenientia ſymptomata, & quomodo occurrendum
Elephantiaſis confirmata curatio } 169.
Eminentiarum genera quot ſint 1.
Eminentię quæ ſint 5.
Emollientia, & diſcutientia Medicamenta 144. 192. 555.
Epinyctis quid ſit 70.
Epinyctidis cauſa, ſigna, prognoſticum, & curatio 71.
Epulotica Medicamenta 133. 407.
Epuloticorum Medicamentorum qualitates & quæ per ſe cicatricẽ inducant 268. 406
Epitemata cordialia quibus fiant 50.
Eryſipelatis nomina, quid ſit, & qui morbus 76.
Eryſipela a quibus differat, & quas afficiat partes 77.
Eryſipelatis exquiſiti cauſę, & Prognoſticum 79.
Eryſipelatis exquiſiti curatio 80.
Eryſipelatis veſicas, & vlcera, & Bullas curantia, & eius nigriciem, & duriciem tollentia 84.
Erodentia Medicamenta quæ ſint 131. 415. 477.
Eroſio quibus in partibus fiat, & à quibus 204.
Eryſipelatis vulneri ſuperuenientis curatio 237.
Erodentia Medicamenta pro caruncula extirpanda 477.
Eſcaram remouentia in vſto carbunculo 57
Eſcaram remouentia 156.

Eſca.

Eſcarã inducentia 293.
Euacuatio in tumoribus præter naturã quot modis fiat 11.
Exanthematum nomina, quid ſint, ſpecies, quas afficiant partes, cauſa, & ſigna 72.
Exanthematum Prognoſticum, & curatio 73
Exulcerati Cancri curatio duplex 157.
Extractio rei extraneę quot modis fiat, & quibus, & conſideranda in extractione facienda 211.
Extranea intus contineri indicantia ſigna 212.
Exiccantia debilia, mediocria, & valentiſſima, & quibus conueniant 266. 422.
Exiccantium Medicamentorum qualitates, & quæ ſint 271.
Extranea quando & quibus in Sclopettorum vulneribus extrahenda 384.
Extenſio fracti membri quibus inſtrumentis facienda 504.
Extenſio quomodo facienda 553.

F

Faſciandi modi quot, & qui ſint, & quomodo fiant 216.
Faſciarum conditiones & vtilitas 216. 505
Faſciandi actio quomodo facienda 216. 508
Faſciæ in fracturis quando remouendę 508.
Faſciatura Aſcia dicta quomodo fiat 519.
Febris vulneri ſupernenientis curatio 229.
Febris cur Inflammationi ſuperueniat 31.
Febrem curantia 53. 85.
Ferularum conditiones, & quando, & quomodo apponendę 508.
Femoris fracturarum ſpecies, & ſigna 541.
Femoris fracti Prognoſticum, & curatio 542
Femoris Luxationis ſpecies, & ſigna 572.
Femoris luxati prognoſticum 573.
Femoris luxati curatio 575.
Femoris vlcerum curatio 498.
Fætor in extracto ſanguine quid indicet 613
Ficus ſigna 177.
Ficus in ſede curantia 179.
Fiſtularum nomina, quid ſit, ſpecies, cauſæ, & ſigna 440.
Fiſtularum prognoſticum 441.
Fiſtularum curatio 442.
Fiſtularum curatio per inciſionem, vel vſtionem 444.
Fiſtula palliata curatio quando facienda, & quomodo 44.
Fiſtula lachrimalis quid ſit, ſpecies, cauſæ, ſigna & prognoſticum 452.
Fiſtularum lachrimalium curatio 453.
Fiſtularum Ani tractatio 454.
Filum pro vulneribus ſuendis quale eſſe debeat 221.
Flagellati quomodo curandi 277.
Fluxionum cauſæ quæ ſint, & quot 6.
Flatuoſus tumor quid ſit, ſpecies, quas afficiat partes, & cauſæ 101.
Flatuoſorum tumorum ſigna, prognoſticum, & curatio 103. 106.
Flatus diſcutientia 372.
Fluxionum cauſæ 425.
Formica quid ſit 88.
Frictiones quomodo fieri debeant 21.
Fractura quid ſit 204. 500.
Frontis vulnera quomodo dilatanda 326.
Frigida intemperies curatio 410.
Fractura quot modis dicatur 500.
Fracturę differentię, cauſę, & ſigna 501.
Fracturarum prognoſticum 502.
Fracta membra habentibus qui victus competat 510.
Fracturarum abſque vlcere curatio 503.
Fractura Calli generationẽ adiuuantia 511.
Fracta membra quomodo vincienda 505.
Fractis membris ſplenia ſiue plagulę cur, & quando, & quomodo apponende 506.
Fractũ Membrũ quomodo ſituandũ 505. 507
Fracta oſſa quomodo ſtabilienda ſecundum C. Celſum 507.
Fractorum oſſium male compoſitorum, & ferruminatorum curatio 515.
Fractura cum vulnere abſque oſſis nudatione, & fruſtulorum oſſium abſceſſurorum expectatione curatio 516.
Fracturę cum vulnere vinciendi modus 516
Fracturę cum vulnere in quo os non eſt nudatum, tamen aliquod oſſis fruſtulum abſceſſurum ſperamus curatio 518.
Fractura cum vulnere in qua os eſt nudatũ curatio 220.
Fracturæ cum vulnere curatio, & quomodo fracta oſſa componenda 521.
Fracturis ſuperuenientia ſymptomata quomodo curanda 522.
Fractura, quæ validiorem, & quæ debiliorẽ extenſionem deſiderat, & quibus extenſio facienda, & Animaduertenda in extenſione 504.
Furunculus quid ſit, & eius ſpecies 68.
Furunculi cauſæ, ſigna, & a quibus differat, & prognoſticum 69.
Furunculi curatio 70.

G

Galeni contradictio, & ſolutio 25.
Gangrenæ nomina, quid ſit, & cauſę 34.
Gangrena ex nimia refrigeratione ſigna 35.
Gangrenę ſigna ex veneno, vel ob malignas

 ſordes,

ſordes, vel ex ſectis venenis, vel ex venenoſa materia critice delata, vel ex Inflammatione 36.
Gangrena prognoſticum 37.
Gangrena ex extraneo calore orta curatio 37
Gangrena ex affluxu venenatę materia, vel venenatis animalibus, vel mortiferis medicamentis facta curatio, & Gangrene à frigore curatio 39.
Gangrena à nimis frigido medicamento excitata, vel ex alimenti defectu, vel ex arcto vinculo, vel ex craſſis humoribus orta curatio 40.
Gangrenę ſigna vniuerſalia 36.
Galeni ſententia 11. Meth. cap. 15. interpretatio 589.
Gangrenę cum oſſis fractura curatio 516.
Gangrena ex attritione, vel compreſſione, vel vaſorum inciſione ortę, vel ex ſeptico medicamento, vel malignis ſordibus excitata curatio 41
Ganglion quid ſit, & quibus in partibus fiat 12.
Glandula quid ſit 124.
Glandularũ ſpecies, & differentię 125.
Glandulę, Ganglij, Nodi, & Lupię cauſę, & ſigna
Glandulę Ganglij Nodi, & Lupię prognoſticum, & curatio 126.
Glandularum uſus 117.
Glutino, ſiue Illaqueatione quomodo vulnerũ labia coniungantur 222.
Glutino vnitio facta quibus in partibus prçcipue competat 223.
Glutinatio quid ſit, & glutinantia Medicamenta ſimplicia quę ſint 226.
Glutinantia compoſita optima etiam pro Neruis 227.
Glutinantia Medicamenta quamdudum ſupra vulnus ſeruanda, & glutinationem impedientia 229.
Glutinantia Electuaria 364.
Glutinantia per Os aſſumenda 375.
Globi ex Thorace quomodo extrahendi 388
Genu Rotulę fracturarũ ſpecies, ſigna, prognoſticum, & curatio 544.
Genu luxationis ſpecies 577.
Genu luxati ſigna prognoſticũ, & curatio 578.
Generales cauſa tumorum pręter naturam 6
Grandinis Palpebrarum nomina, quid ſit cauſa & ſigna 184.
Grandinis Palpebrarum curatio 185.
Gula ſiue Oeſophagi vulnerum ſigna 356.
Gula ſiue Oeſophagi vulnerum curatio 365.
Guttur a variolis preſeruantia 75.

H

Hepar refrigerantia 85.
Herpetis nomina, quid ſit, & qui morbus, & eius ſpecies 88.
Herpetes quas afficiant partes, & cauſę 89.
Herpetum ſigna, prognoſticum, & curatio 90.
Herpetis miliaris curatio 93.
Hepar roborans Vnguentum 108
Hernia Aquoſę nomina, quid ſit, quas afficiat partes, eius ſpecies, cauſa & ſigna 114
Hernia Aquoſa à quibus differat, prognoſticum, & curatio 115
Hepatis vulnerati ſigna 370.
Hepatis vulnerum curatio 378.
Hemorrhoidum nomina, & affecta partes 486.
Hemorrhoidales venę quot ſint, quibus in partibus, qui affectus ſint, & ſpecies 486.
Hemorrhoidum cauſa 487.
Hemorrhoidum, ſigna, & prognoſticum 488
Hemorrhoidum curatio 489.
Hemorrhoides cęcas exiccantia, & apertarum curatio 492.
Homines cur facilius, & promptius veneno afficiantur 278.
Hominis Rabidi ſigna 283.
Humeri fracturę ſpecies, ſigna, prognoſticũ & curatio 537.
Humeri Luxationum ſpecies 562.
Humeri Luxati ſigna, & prognoſticum 563
Humeri Luxati curatio 564.
Humorum proportio in ſanguine quę eſſe debeat 584.
Humorum fluxus cauſa 413.
Humores Naturales, & Nonnaturales qui ſint 7.
Hydrocephali nomina, quid ſit, & cauſę 109.
Hydrocephalum quibus in partibus fiat, ſigna, & prognoſticum 110
Hydrocephali curatio 111.
Hydromphalon quid ſit 112.
Hydrochili, ſiue Hydrochelę, quid ſit 114.
Hydrophobia quid ſit, & quod ſymptoma, & à quibus differat 282.
Hydrophobia quo tempore eueniat 284.
Hyrudinum vſus, quibus in morbis competant, & quid faciendum ante earum applicationem 616.
Hyrudines quomodo applicandę, & remouendę, & quid faciendum poſt Hyrudinum remotionem 616.

I

Iecinoris vulnerati ſigna 370.
Iecinoris vulnerum curatio 376

Ignis ſilueſter quid ſit 86.
Iliorum fracturæ differentię, ſigna, prognoſticum, & curatio 536.
Impetiginis nomina, quid ſit, cauſa. ſigna, & prognoſticum 94.
Impetiginis curatio 95.
Imbecillis pars quot modis eſſe poſſit 6.
Inſtrumenta apta ad Tela extrahenda 213
Inflammatio quid ſit 16.
Intemperies calida à quibus fiat
Influxio cur fiat } 17.
Inteſtina à variolis præſeruantia 75.
Inteſtinorum vulneratorum ſigna 370.
Inteſtinum prolapſum quomodo intromittendum 372.
Inteſtinorum vulnerum curatio, & quomodo ſui debeant 374.
Inciſio quid ſit 203.
Inſtrumenta apta pro ſuturis ſiue fibulis faciendis 221
Intemperiem frigidam & calidam corrigentia 235.
Inflammationem vulneri ſuperuenientem tollentia 236.
Intemperiem cum vulnere curantia
Intemperies calida ſigna } 237.
Intemperiei calidę, frigidæ, & humidę, cauſę, & ſigna, & curatio 229.
Inciſionis ſpecies 261.
Inflammationem ab vſtione excitatam curantia 321.
Inueſtiganda ex ſignis quæ ſint 398.
Intemperierum ſpecies cauſę & ſigna 408.
Intemperies calidę curatio 409.
Intemperiei frigidę, & humidæ curatio 410
Intemperiei ſiccæ curatio 411.
Intercipientia quę ſint 427.
Iuguli fracturarum ſpecies ſigna prognoſticum & curatio 528.

L

Lachrimalium fiſtularum tractatio 452
Labiorũ ſciſſurarũ cauſa, & ſigna 462
Labiorum ſciſſurarum prognoſticum, & curatio 463.
Labiorum vulnerum curatio 352.
Lingua ingredinem auferentia 53
Lichen quid ſit 94.
Lineamenta ex qua fiant materia 224.
Lineamentorum forma, & vſus 225.
Ligamentum quid ſit, & Ligamenti vulnera 294.
Ligamentorum vulneratorum, contuſorum, & diſtortorum curatio 302.
Lienis vulnerati ſigna 370.
Lienis vulnerum curatio 376.
Linguę ſciſſurarum curatio 462.
Lipotimiam praecauentia 610.
Lipotimiam præmonſtrantia 610.
Luxationis nomina, quid ſit, & Luxationũ Differentia 549.
Luxationum cauſę 550.
Luxationum ſigna, & prognoſticum 551.
Luxationum curatio in vniuerſali 552.
Luxatis oſſibus, & in ſuam ſedem repoſitis, quid faciendum, & pars quomodo ſituanda 553.
Luxata Oſſa quando non reponenda 554.
Luxationis cum fractura complicatę curatio
Luxationis inueteratę curatio } 555.
Luxationis, quæ in partibus Pedis accidunt ſpecies, ſigna, prognoſticum, & Curatio 579.

M

Maturantia Medicamenta 67.
Maturatio Apoſtematis quando non expectanda
Materiæ extractio in Apoſtemate quot modis fiat } 14.
Materia in Thoracis cauitate collectę ſigna 357.
Maxilla inferioris fractæ ſigna prognoſticum, & curatio
Maxillam rectè fuiſſe commiſſam indicia } 526.
Maxillam faſciandi modi 527.
Maxillę Luxationum ſpecies, cauſæ, & ſigna 556.
Maxillę Luxat. prognoſticũ, & curatio 557
Manus oſſium fracturarum ſpecies 540.
Manus oſſium fracturę prognoſticum, & curatio 541.
Medicamentũ digerens quale eſſe debeat. 25
Medicamenta conuenientia in quolibet tempore tumorum præter naturam 12.
Medicamenta, quę in quolibet tempore Phlegmonis competunt 22.
Medicamenta reſoluentia quæ ſint 25
Medicamẽta rumpentia quę ſint. & vſus. 30
Medicamenta Anodina quę ſint, & quid ani maduertendum in Anodinis medicamentis 33.
Medicamenta veneno reſiſtentia, & partem roborantia
Medicamentum optimum in vẽnoſo ictu, vel morſu } 39.
Medicamẽta à pernionibus præſeruãtia 56.
Medicamenta extrahendi facultatem habentia 213.
Medicamenta attrahentia quę, & quot ſint 32.
Medicamenta attrahentia venenum 33.

Medicamenti proportionati, vel improportionati in Nerui punctura indicia 297.
Magnitudo morbi vtrum ſanguinis miſſionem indicet 585
Membrum totum quando, & cur amputandum
Membri ſectio vbi facienda in ſideratione, & pracepta obſeruanda } 41
Membri corrupti ſeparatio per Medicamenta quomodo, & quibus fiat 45.
Meliceris quid ſit 128.
Meliceridum cauſę, & ſigna 128.
Meliceridum Frognoſticum, & curatio 129
Melancholici humoris ſpecies 140.
Melancholicum humorem preparantia, & purgantia 142.
Membrana cerebri quas vulnerationis ſpecies pati poſſint 310.
Membranarum cerebri inciſionis, & depreſſionis ſigna 314.
Membranarũ cerebri Apoſtematis ſig. 314
Membranam vulneratam vnientia, & eius inflammationem, & tumorem curantia 335.
Membranę cerebri denigratæ curatio 338.
Membranarum cerebri Inflammationem curantia 339.
Membranarum cerebri Abſceſſus, & Duræ Matris vulneris curatio 340.
Membranarum cerebri compreſſionis ſigna 342.
Meſſenterij vulnerati ſigna 370
Membri gracilitati, & callo debito tempore non genito quomodo occurrendum 515.
Metacarpi oſſium Luxationum ſpecies, cauſa, ſigna, & prognoſticum 570.
Metacarpi oſſium luxatorũ curatio 571.
Miliaris Herpetis curatio 93.
Morborum genera, quæ in Apoſtemate continentur 2.
Morborum genera quot ſint 3.
Morſus, vel puncturę venenatæ curatio 33
Morbilli quid ſint, & eorum curatio 72.
Morſus, vel ictus qui minimum, vel plurimum habent veneni 278.
Myrmicia quid ſit 175.
Myrmicia ſigna, prognoſticũ, & curatio 176

N

Narcotia medicamenta quæ ſint, & eorum vſus 34.
Nauſeę curatio 53.
Nares, a Variolis preſeruantia }
Narium vlcera curantia } 75.
Nata, ſiue Napta, quid ſit, cauſa, ſigna, & prognoſticum 137.
Natę curatio 138.
Narium vulnerum ſpecies prognoſticum, & curatio 351.
Narium fracturę, & contuſionis differentia, cauſę, ſigna, & prognoſticum, & Narium Anatomes 522.
Nariũ fracturę, & Contuſionis curatio 523.
Neruis compunctis quomodo occurrendũ 611
Neruus quid ſit, eius continui ſolutionis, ſpecies, cauſa, & ſigna 294.
Neruorum vulnerum prognoſticum, & curatio 295.
Nerui ceſim vulnerati curatio, & cur ſui non debeant 298.
Nerui tranſuerſim vulnerati curatio 299
Nerui ceſim vulnerati, & nudati curatio 300.
Neruorum contuſionis, & diſtorſionis curatio 301.
Nomodes vlcus quid ſit 428.

O

Obſeruanda in extracto ſanguine 613.
Obſeruanda ante vulnerũ ſuitionẽ 219
Obſeruanda in vulnerum ſuitione facienda 220.
Oculorum Anatomes 345.
Oculorum vulnerum differentię ſpecies, cauſa ſigna, & prognoſticum 346.
Oculi ſubſtantiæ vulnerum curatio }
Oculi dolores mitigantia } 350
Oculorum vlcerum curatio 449.
Oculos a variolis preſeruantia 75.
Oedematis nomina, quid ſit, eius ſpecies, quas afficiat partes, & à quibus differat 96
Oedematis exquiſiti cauſa, ſigna, Prognoſticum, & quot modis terminari poſſit 97.
Oedematis exquiſiti curatio 98.
Oedematis vulneri ſuperuenientis curatio 229.
Oleum de Ranis quomodo fiat, & eius vires 154.
Omenti egreſſio quomodo curanda 372.
Opiata compoſitio 43.
Ordo ſeruandus in lib. de Tumoribus præter naturam 1.
Ordo ſeruandus in lib. de Vulneribus 202.
Ordo ſeruandus in lib. de Vlceribus 393.
Ordo ſeruandus in lib. de Fracturis 500.
Ordo ſeruandus in lib. de Luxationibus 548
Ordo ſeruandus in lib. de vena ſectione 583
Ordeoli nomina, quid ſit, cauſa, ſigna, & curatio 185.
Oris vlcerum nomina, differentia, & cauſę 457.
Oris vlcerum ſigna, & prognoſticum 458
Oris vlcerum curatio in pueralis 459

INDEX.

Oris vlcerum curatio in Adultis 460.
Oſsis corruptionis cauſę 421.
Oſsis corrupti ſigna 421.
Oſſa quomodo vniantur 215.
Oſsis vulnus quid ſit, & prognoſticũ } 302
Oſſa fracta quomodo vinciantur }
Oſsium vulnerum curatio 303.
Oſsis contuſio quid ſit, & contuſionis ſpecies 309.
Oſsis cerebri membranas pungẽtis ſig. 342
Os corruptum ſeparantia 422.
Os corruptum quomodo per Cheirurgiã auferendum 423.
Oſsis cariem ſiſtens 424.
Oſsium fractorũ compoſitio quomodo facienda, & oſsis optime cõpoſiti ſigna 503.505
Oſſa cur abſcendat, & oſsis abſceſſuri ſigna 518.
Oſſa compoſita quãdo iterũ expellẽda } 521
Oſſa fracta quando componenda }
Oſsium Manus fractura ſpecies 540.
Oſsium Manus fracturarum curatio 541
Oſsium Pedis fracturarum ſpecies, ſigna, prognoſticum, & curatio 547.
Os & Guttur a variolis praſeruantia 75.
Oſsis in ſuã naturalẽ ſedẽ repoſiti ſig. 552.
Ozenarum cauſa, & ſigna 455.
Ozenarum prognoſticum, & curatio 456.

P

Partis imbecillitas duplex 6.
Papula quid ſint 86
Palpebrarum Grando quid ſit, cauſę, & ſigna 184.
Parotis quid ſit 188.
Parotidum Differentia, cauſę, & ſigna 189
Parotidum prognoſticum, & curatio 190.
Parotis quomodo, & quibus aperienda, & vtrum ſymptomaticæ parotidi purgatio, & ſanguinis miſsio competat 192.
Panaritÿ nomina, quid ſit, ſpecies, cauſa, & ſigna ac prognoſticum 195
Panaritÿ curatio 196.
Partes ſimilares, & organicę qua ſint 203.
Partis temperies quomodo, & quibus conſeruanda 225.
Paraliſis nomina, quid ſit, quas afficiat partes, Differentię, & cauſa 248.
Paraliſis pręcedentia ſigna, & cõcomitantia, & affectam partem indicantia 249.
Paraliſis prognoſticum, & curatio 250.
Palpebrarum Oculi vulnerum curatio 346.
Partis ſubſtantia ſalubris in fracturis quomodo conſeruanda 509
Patella Genu luxationis ſpecies, ſigna, & curatio 578.
Pannus quid ſit 57.
Partẽ roborantia poſt Cancri curationẽ 155
Pernionum nomina, quid ſint, quas afficiant partes, cauſæ, ſigna, prognoſticum, & curatio 55.
Perniones praecauentia, & curantia 56.
Pericranium cur vna cum cute deducendum 327.
Pericardÿ vulnerati ſigna 356.
Pectoris vlcerum cauſę, ſigna, prognoſticũ, & curatio 467
Penis ſiue Pudẽdi vlcerũ ſpec. & cauſa 468.
Penis vlcerum ſigna, prognoſticum, & curatio 469.
Pedum vlcerum curatio 498.
Pectoris oſsis fracturę ſpecies, ſigna, & prognoſticum 530.
Pectoris oſsis fracturę curatio 531.
Pedis oſsium fracturarum ſpecies, ſigna, prognoſticum, & curatio 547
Phlegmo quot modis apud Antiquos accipiatur 15.
Phlegmo quid ſit, & cur calor, Dolor, & Pulſatio in Phlegmone adſit, & Phlegmonum differentia 16.
Phlegmo quas afficiat partes, quomodo fiat, & cauſę 17.
Phlegmonis ſigna, & cur eueniant 18.
Phlegmonum prognoſticum, & curatio 19.
Phlegmonis in Augumento curatio per Reſolutionem, & eius Augumentũ quando ſit 24.
Phlegmonis in ſtatu curatio, & eius ſtatus, ſiue vigor, quando ſit 26.
Phlegmonis Declinationis ſigna, & curatio 27.
Phlegmonis ſuppurantis ſigna 28.
Phlegmo quomodo, & quibus aperienda, & cur vitanda apertio ex ſe ipſa facta 30.
Phlegmonum Symptomata, cur eueniant, & eorum curatio 31.
Phygetli nomina, quid ſit, quas afficiat partes, cauſa, ſigna, prognoſticum, & curatio 57.
Phyma quid ſit, cauſa, & ſigna 67.
Phymatis prognoſticum, & curatio 68.
Phagedena ulcus quid ſit 428.
Phlictenarum nomina, quid ſint, quas afficiant partes, cauſa, ſigna, & prognoſticum 86.
Phlictenarum curatio in Adultis 87.
Phlictenarum curatio in puerulis 88.
Picationes quomodo fiant 412.
Pituitam pręparantia, & purgantia 143.
Pinguedo innatans in extracto ſanguine quid indicet 613.
Plumbi facultates 166 160.

Phle-

Plenitudo quo ad vaſa quando ſit 584.
Poſt venę ſectionem, & ſanguinis extractionem quid faciendum 611.
Porus ſarcois iuſto minor quibus augendus, & iuſto maior quibus & quomodo corrigendus 514.
Polypi nomina 170.
Polypus quid ſit, qui morbus, affectę partes ſpecies, cauſę, & ſigna 171.
Polypi prognoſticum, & curatio vera 172.
Polypi ſymptomatibus ſubuenientia } 174.
Polypi curatio palliata }
Præparationes ante venę ſectionem facienda 609.
Præcepta obſeruanda in Apoſtematum ſectione 14.
Præcepta obſeruãda in cranio ſecando 332
Præcepta obſeruanda in Membi amputatione facienda 43.
Pręcepta obſeruanda in ſcirrhi curatione 143.
Prædicenda in Prognoſticis 9.
Prognoſtici vtilitas, & quę ſint prędicenda 206. 399.
Prognoſticum vt bonum fiat, quid conſiderandum 392.
Pruritus quid ſit, cauſæ, ſigna & prognoſticum 259.
Pruritus in fracturis quibus curandus 513
Pruritum ſedantia 553. 260.
Pręparationes ante venę ſectionem faciende 609.
Pterigium vnguim quid ſit, cauſa ſigna, prognoſticum, & curatio 197.
Puſtulæ quę ſint 5.
Putredo quid ſit 330
Puris differentię, & optimi puris ſigna, & cauſę 28.
Pus mouentia 121. 237.
Pus quot modis, & quibus euacuetur 29.
Puris copioſi cauſa 435.
Puris boni conditiones, & cauſa 307
Puris in coſtarum fractura, & colliſione in eis contenti ſigna 533.
Puluinaria ex quibus fiant 31.
Puluillorum vſus, ex qua fiant materia, & eorum figura 224
Putredinis abſoluta ſigna in Sphacelo 44.
Purgantia Medicamenta cur non competãt in peſtilenti Bubone 66.
Pulmonis, & Diaphragmatis vulnerati curatio 363.
Pulmones a variolis praſeruantia 75.
Pulmonis vulnerati ſigna 356.
Punctio quid ſit 203. 204.
Punctorum diſtantia in vulneribus ſuendis quę eſſe debeat 221.
Purgatio quibus in vulneribus cõpetat 233
Purgatio per quam partem competat, & qui humores purgandi, & quibus Medicamentis 234.
Puluis ſanguinem ſiſtens, & carnem generans 293.
Pulueres ſarcotici 468.
Pulueres Cephalici 328. 334.
Purgatio vtrum in capitis vulneribus competat 324.
Putridi vlceris cauſa, ſigna, & prognoſticum 431.
Putridi vlceris curatio 432.
Putendi vlcerum ſigna prognoſticum, & curatio 469.
Puluis conſtrectiuus ex quibus fiat 227.
Pulſatio cur phlegmoni adueniat 16.
Pulueres adſtringentes ex quibus fiant 510

Q

Quid in ipſo venæ ſectionis tempore ſit faciendum 610.
Quę vena in quouis affectu ſit ſecãda 608
Quid ante venæ ſectionẽ ſit faciendũ 609.
Quomodo, & quando in pręgnantibus ad ſanguines miſsionem ſit deueniendũ 604.

R

Rabiei cauſa 282.
Rabidi Hom. & rabidi canis ſigna 283
Rabiei prognoſticum 284.
Rabie correptus an curari poſsit indicantia ſigna, & Rabiei curatio 285.
Rabiei Alexipharmacum 287.
Ramex Aquoſus quid ſit 114.
Ranulę nomina, ſpecies, cauſa, ſigna, & prognoſticum 293.
Radij fracturę ſpecies, ſigna, prognoſticũ, & curatio 539.
Ranularum curatio 194.
Ranarum Puluis quomodo fiat 154
Reſolutio humorum quibus fiat 22.
Repercutientia ſiue Repellentia vbi non competant 11. 22.
Repellentia cur à principio cõpetant 22.
Repellentia quomodo repellant, & Repellentium genera, & eorum vſus 23. 24.
Refrigerantibus quando, & quamdudũ vti debeamus pro Eryſipelate curando 81.
Refrigerantia pro exquiſito Eryſipelate curando quæ ſint 83.
Recurſum materię prohibentia 85.
Recurſus materiæ in phlegmone quomodo encrandus 32.
Repellentium vtilitas 402.
Renum vulnerum curatio 377.
Res pręter naturam quę ſint 398.

Purgatio aliquando [illegible] 413. [illegible]

Reuul-

Renulſio quibus modis fiat 403.
Rectiſsima partis figura quæ ſit 507
Renulſio quid ſit, & quibus in partibus fieri debeas, & obſeruanda in renulſione facienda 586.
Remedium quid ſit 11.
Requiſita ad venæ ſectionem faciendam 30.
Renum vulneratorum ſigna 370.
Rhagades quid ſint, & earum tractatio 482
Rhagadum cum ſiccitate, calore, & Prurita curatio 484.
Rhagadum ſiue Rimarum cum humiditate curatio 485.
Rimarum ſpecies 340.
Rima vtrum cõtrahi poſsit in parte ictui oppoſita 310.
Rimarum ſiue Rhagadum vteri, Ani, & aliarum partium cauſa 482.
Rimarum ſigna, Prognoſticum, & curatio 483.
Rotulæ Genu Luxationis ſpecies, ſigna, & curatio 483.
Roborantia partem 553.
Robur naturæ in quibus conſiſtat 404.
Rumpentia Medicamenta quæ ſint, & eorum vſus 20.
Ruptio quibus in partibus fiat 204.

S

SArcotici Medicamenti qualitates 265.533
Sarcotici medicamenti debilioris, vel validioris ſigna 266.
Sanici nomina, & quid ſit ſanies 397.
Sanguis quo modo a vaſis effundatur 374.
Sanguinem ſupprimentia 123.
Sanguis quid ſit, & eius ſpecies, & quot modis nonnaturalis fiat 16.
Sanguinis profuſio quod ſymptoma ſit, & cauſæ 287.
Sanguinis profuſionis ſigna, prognoſticum, & curatio 288.
Sanguis quomodo per obturationem, vel per vſtionem ſiſtendus 291.
Sanguinis fluxus ex partibus internis quomodo ſiſtendus 292.
Sanguinem cõgelatum diſſoluentia 293.277
Sanguinem ſiſtentia emplaſtica Medicamenta 293.
Sanguinem ſiſtentia decocta per os aſſumpta 294.361.
Sanguinem grumefactum diſſluentia 366.
Sanguinis fluxum ex vrethera ſiſtentia 478
Sanguinẽ ab Hemorrhodibus ſupprimẽtia 492.
Sanguis quas ob cauſas euacuetur 583.
Sanguine in Aquam extracto quid animaduertendum 613.
Sanguinis quantitas ex quo determinãda 585
Sanguinis miſsio quibus in morbis competat 589.
Sanguinis miſsio cur in cacochimia competat & quando in frigidis affectibus conueniat 589.
Sanguis vbi colligi debeat, & reponi 612
Sanguis niſi bene fluat, quid agendũ 612
Sanguine extracto, quid faciendũ 612
Sanguis craſſus qui ſit, & qui tenuis 613.
Sanguinis putridi conditiones 613.
Sanguinis extracti quilibet color quid indicet 613.
Sanguinis ex tracto indicia ex guſtu 613.
Sarcotici boni ſigna 406.
Sclopettorum vulneribus venenum poſſe eſſe complicatum 382.
Sclopettorum Vulnerum eſſentia, Cauſæ, Signa, & differentia 383.
Sclopettorum vulnerum Prognoſticum, & curatio 384.
Sclopettorum vulnera quibus à principio curanda 385.
Sclopettorum vulnera quibus in ſecundo apparatu curanda 386.
Sclopettorum vulnera quouſque Digeſtiuis curanda 387.
Sclopettarij Pulueris granula quomodo remouenda 388.
Scopus in ſanguine mittendo, qui eſſe debeant 585.
Scarificationes quomodo fiant, & quibus deſeruiant, & quando faciendæ 615.
Scapulæ fractura differentiæ, ſigna, Prognoſticum, & curatio 530.
Sectio membri in iunctura quomodo facienda 45.
Sex rerum Nonnaturalium inſtitutio in vulneribus curandis 229.
Sedis ſpecies 309.
Sex rerum Nonnaturalium inſtitutio in vulneribus capitis 321.
Sectionis forma in vulneribus capitis quæ eſſe debeat 326.
Sectio in Thorace quomodo fieri debeat 361.
Seri copia quid in ſanguine inducet 613.
Simplices Tumores quot ſint 5.
Signum quid ſit, & ſignorum genera quæ, quot ſint, & à quibus ſumantur 8. 397.
Signa temporum Tumorum præter naturam & deliteſcentia 8.
Signa Reſolutionis Tumorum præter naturam Indurationis, corruptionis, ſuppurationis, & talium ſignorum cauſæ 9.

Signa Tumorum prater naturam per congeſtionem orti, & per humorum affluxum 9.
Signa ſuppurationis iam facta 29.
Signa vniuerſalia Gangrenę 35.
Signa indicantia corruptam carnem in Gangrena eſſe remotam 41.
Signa ablatę putredinis in Sphacelo 44.
Signa mortiferi, vel non mortiferi Carbunculi 52.
Signa à cauſis deſumpta quę ſint 398.
Signa ab effectibus, & ab Analogia quę ſint 399.
Signa plenitudinis quo ad vaſa, & quo ad vires 584.
Sideratio quid ſit 34.
Sitim tollentia 53.84.
Siccantia debilia quę ſint 405.
Siccantia valentiora quę ſint 406.
Siccę intemperiei curatio 411.
Sinuoſum vlcus quid ſit, cauſa, ſigna, & ſinus ſpecies 433.
Sinuoſi vlceris prognoſticum, & curatio 435.
Sinus ſectionem prohibentia, & quando, & quomodo ſinus in fundo aperiendus 437.
Sieph. de Thure, & ſieph. de Plumbo quomodo fiant 451.
Solutiones rationum probantium venę ſectionem pro aborſus preſeruatione competere 605.
Sordes quid ſit 397.
Spiritus quot modis deficiat 253.
Sphacelus quid ſit, & eius cauſa 34.
Sphaceli ſigna 36.
Sphaceli prognoſticum 37.
Sphaceli ſiue ſiderationis curatio 43.
Spuma in extracto ſanguine quid indicet 613.
Spinę, & ſpinalis medullę vulnerum curatio 365.
Spinę dorſi fracturę ſpecies, & ſigna 524.
Sparadrapum pro fracturis ex quibus fiat 512.
Spinę dorſi fractura curatio 535
Specillum quale eſſe debeat 312.
Stupefacientium medicamentorum vſus, & quę ſint 34.
Strumarum nomina, & quas efficiant partes, & quid ſint 117.
Strumarum ſpecies, cauſę & ſigna 118.
Strumarum prognoſticum 119.
Strumarum curatio 120.
Steatomatum cauſa, & ſigna 128.
Steatomatum prognoſticum, & curatio 130.
Sudamina quid sint 108 curatio 109.
Strumarum curatio per manualem operationem 122.
Sutura quando remouenda in vulneribus, & quomodo 221.
Suppuratio quid ſit, & ſuppurationem quę ſequantur, ſuppurantia qualia eſſe debeant, & quomodo applicanda 28.
Suppurantia ſiue pus mouentia quę ſint 272.
Suppurantia mitiora, valentiora, & valentiſſima, & ſuppurationis iam factę ſigna 29. 191.
Sutura quid ſit, & ſuturarum genera, & quo modo in vulneribus fiant 218.
Suturarum vnũ quodque genus ad quid deſeruiat, & quid ante ſuitionem faciendum 219.
Succi ſanguinem ſupprimentes 294.
Suppurantia in princ. non vtilia, & cur competant 402.
Sutio quibus in vulneribus nõ competat 222
Sutura Cranij cur ferro attingi, & ibi ſectio fieri non debeat 326.
Suppurantia medicamenta quibus fiant, & quoſque illis vti debeamus 405.
Sugillationis Oculi curatio 359.
Symptomatibus poſt Apoſtematis inciſionem quomodo ſuccurrendum 15.
Symptomata Carbunculis ſuperuenientia, & eorum curatio 53.
Syncopis nomina, quid ſit, & quod ſymptoma, quas afficiat partes, & à quibus differat 252.
Syncopis ſpecies, cauſę, & ſigna 253.
Syncopis prognoſticum, & curatio 254.
Syncopem auertentia 255.
Symptomatibus in Neruipunctura euenientibus quomodo occurrendum 297.
Symptomatum in Thoracis vulneribus ſuperuenientium curatio 366.
Symptomata vulneribus euenire ſolita 334

T

Tabulę compoſitionis oſſium 582.
Talpa quid ſit 132
Tali, Tarſi, Pectinis, & Digitorum Pedis luxationum ſpecies, ſigna, prognoſticum, & curatio 579
Terminthus quid ſit 72.
Teſtudo quid ſit, cauſa, ſigna, & Prognoſticum 132.
Teſtudinis ſiue Topinarię dictę curatio 133
Tendo quid ſit, & Tendinum vulnera 294.
Temporum vulnera cur ſecari non debeant, & quomodo, & quibus dilatanda 326.
Thalaſsis Oſsis quid ſit 310.
Thoracis Anatomes 353.
Tendo quid sit [illegible] 294

Thoracis

Thoracis vulnerũ differentia,& ſpecies 354
Thoracis vulnerum cauſę & ſigna eorum penetrationis, vel non, & affectę partes indicia 355.
Thoracis vulnerum Prognoſticum 357.
Thoracis non penetrantium vulnerum curatio 358.
Thoracis vulnerum penętrantium abſque interiorum partiũ leſione curatio } 359.
Thoracis vulnera utrũ ſui debeant }
Thoracis vulnera deſergentia, & conſolidantia 362.
Thoracis ſectio quomodo fieri debeat 361.
Thymus quid ſit 175.
Thymi ſigna, & ſpecies 176.
Thymorum in ſede,& in pudendo curatio 179
Tinea nomina, & tractatio 445.
Tibiarum vlcerum curatio 498.
Tragea ad flatus diſcutiendos 104.
Topinaria quid ſit 132.
Tumoris pręter naturã nomina, & quid ſit 1
Tumor præter naturam qui morbus ſit 2.
Tumoris optima definitio 4.
Tumorum pręter naturam differentię, & qui ſint tumores } 5
Tubercula quę ſint, & ex quibus fiant tumores compoſiti,& ſimplices tumores quot ſint }
Tumores præter naturã ex quibus fiant 6.7.
Tumorum non deliſceſcentium terminatio quot modis fiat 9.
Tumorum pręter naturam curatio in vniuerſali 11.
Tumor quomodo per reſolutionem,vel corruptionem, vel per ſuppurationem terminetur. 28.
Tumoris qui a Pituita oriri poſſunt 96.
Tumores qui a Bile oriri ſolent 76.
Tumores qui ab humore Melancholico oriri poſſunt 138.
Tumor Flatuoſus quot modis dicatur, & quid ſit 101.
Turandarum qualitas in vulneribus Thoracis curandis 361.
Tuſſim ſedantia, & Pectoris vias dilatantia 367.

V

Variolæ quid ſint, quas afficiant partes, cauſę, & ſigna 72.
Variolarum Prognoſticum, & curatio 73.
Variolarum veſtigia delentia 75.
Vaſis ſanguinem fundentis ligatio quomodo fiat 290.
Varices quid ſint, quas afficiant partes, cauſa, & ſigna 416.
Varices cum vlcere vtrum curari debeant, & earum curatio 417.
Varicis ſectio quando, & quomodo facienda 418.
Varices prohibentia 419.
Ventriculi vulnerati curatio 375.
Vena qua ſit ſecanda pro Phlegmone curando 21.
Vena quę ſit ſecanda ſecundum affectarum partium diuerſitatem 12.
Veneno reſiſtentia,& partem roborantia 39.
Venę ſectio an competat in peſtilentis Bubonis curatione 64.
Veſicę quid ſint 86.
Ventriculum roborantia, & calefacientia 104, 108.
Verrucarũ nomina, ſpecies,& quas afficiant partes 175.
Verrucarum cauſa, & ſigna 176.
Verrucarum Prognoſticum,& curatio 177.
Vena ſectio quibus in vulneribus facienda,& qua conſideranda 230.
Venę ſectionem Pueris nõ competere ante 14. annum 231. 591.
Vena, qua ſit ſecanda pro vulneribus curandis 232.
Venenum quomodo infligatur, & venenati vulneris, vel ictus, vel morſus ſigna, & venenati vulneris Prognoſticum 278.
Vena ſectio in capitis vulneribus curandis vtrum ſit facienda 223.
Vena cauę vulneratę ſigna 356.
Ventriculi vulnerati ſigna 370.
Veſicę vulneratę ſigna 370.
Veſica vulnerum curatio 377.
Veſicę ab vſtione excitata quomodo aperienda,& earum curatio 391.
Veſicas, & Inflammationem in Ambuſtione prohibentia 390.
Vertebrarum ſpinæ luxationum ſpecies 558.
Vertebrarum Luxationum curatio 560.
Vena quas ob cauſas ſecetur 583.
Venæ ſectionem in plenitudine quo ad vaſa, & quo ad vires competere 584.
Venę ſectionem in Cacochimia cõpetere 585.
Venę ſectio cur fiat Reuulſionis gratia 586.
Venę ſectionem in Pragnantibus Mulieribus ratione reuulſionis, vt aborſus præſeruetur competere 602.
Vena ſectio cur fiat Deriuationis gratia, & cur Alterationis, Refrigerationis, Attractionis, & excitationis cauſa, & quomodo competat 587.
Venę ſectio quibus in morbis competat 593
Venæ ſectionem pragnãtibus competere 595

Purgatio aliqua Vena
venæ ſectionis ſupplet 413 et 324.
in morbo magno 323. et longo.

Venę ſectio vtrum pro aborſus preſeruatione competat 596.
Venæ ſectionem eſſe tutius præſidium purgatione 592.
Venę ſectionem in pletoricis pragnantibus mulieribus ratione euacuationis conuenire 600.
Venę cuiuſque ſectio quibus affectibus conferat 610.
Vena quęlibet dũ ſecatur, quid faciendũ 610
Vena quando punctim ferienda, & quando cęſim ſecanda 611
Venę ſecandæ oportunum tempus 614.
Vena vbi incidenda, & qua ſectionis forma 611
Vermium cauſę, & ſigna 419.
Vinculæ quibus partibus facienda, & quomodo 21.
Virtutis debilitas ex quibus fiat 65.
Vigilias curantia 85. 258. 345.
Vini nigri auſteri vires 220.
Vigilię quot modis Delirium faciunt 257.
Vinum ſtipticum quibus fiat 227
Vlcus quid ſit, & quo morbus, differentię, & ſpecies 394.
Vlcerum nomina 393
Vlcerum cauſa quæ ſint 396.
Vlcerum ſigna 397.
Vlcera magna quæ dicantur 399.
Vlcera cacoethę quæ ſint, & cur difficile ſanentur. 400.
Vlcerum curatio in vniuerſali 401.
Vlcerum ex Ambuſtione curatio 391.
Vlcera manantis capitis Acores dicta quo vnguento præcipue curentur 154.
Vlcerum rotundorum curatio cur ſit difficilis 325.
Vlcus ſimplex quid, ſit, & eius ſpecies, & curatio 404.
Vlcus cum Intemperie, & compoſitum vlcus quid ſit 407
Vlcerum cum particula tumore curatio 413.
Vlcerum cũ Labiorum duricie, decoloratione & Liuore curatio 414.
Vlcerum varicoſorũ tractatio, & eorum Prognoſticum 416.
Vlcerum verminoſorum curatio 419.
Vlcerum cum oſſis corruptione Prognoſticum 421.
Vlcerum cum oſſis corruptione curatio 422.
Vlcerum cũ eius cauſa, ſiue humorũ affluxu } 424.
Vlcera quæ ægre curabilia } 424.
Vlcerum cum humorum affluxu, ſigna, Prognoſticum, & curatio 425.
Vlcus virulentum, corrodens, & depaſcens
Phagedena dictum, & Nomodes, quid ſit. cauſa, & ſigna 428.
Vlcerum corrodentium Prognoſticum, & curatio 429.
Vlceris putridi, ſordidique cauſę, ſigna, & Prognoſticum 431.
Vlceris putridi, & ſordidi curatio 432.
Vlcus ſinuoſum quid ſit 434.
Vlcerum manantium capitis cauſę, ſigna, prognoſticum, & curatio 445.
Vlcerum oculorum cauſę, ſigna, & Prognoſticum 450.
Vlcerum Oculorum curatio 451.
Vlcerum Narium cauſę, & ſigna 454.
Vlcerum Narium Prognoſticũ, & curatio 455
Vlcerum oris, & partium intra os contentarum tractatio 457.
Vlcerum Aurium tractatio 463.
Vlcerum Axillarum, & Inguinum tractatio 466
Vlcerum Pectoris tractatio 467.
Vlcerum Abdominis tractatio 468.
Vlcerum pudendi tractatio 468.
Vlcerum in vrethera tractatio 471.
Vlcerum vteri tractatio 478.
Vlcerum femorum, tibiarum, pedum, & Articulorum omnium tractatio 498.
Vmbilici tumorum nomina, cauſę, & ſigna 198.
Vmbilici tumorũ Prognoſticũ, & curatio 199
Vmbilici Aquoſi tumoris cauſa 112.
Vmbilici Aquoſi tumoris ſigna, Prognoſticũ, & curatio 113.
Vnguentum optimum ad Acoras 154.
Vnitio quid ſit, & quomodo fiat 209.
Vnio vt recte fiat, quid obſeruandum 210.
Vndimia quid ſit 96.
Vnguentum de vermibus quomodo fiat 299.
Vrethere ſiue vrinę canalis vlcerum cauſa 471.
Vrethera vlcerum ſigna, Prognoſticum, & curatio 472.
Vſtio actualis quomodo in Gangrena ſit facienda, eius uires, quantum vrendum, & quid ſuperponendum 42.
Vſtionis terminus in Membri amputatione qui eſſe debeat 44.
Vſtionis actualis facultates 280. 42.
Vtrum tumor pręter naturam ſit morbus ſimilarium, vel inſtrumentalium partium 3.
Vtrum in vulneribus ſclopettorum adſit venenum, & Ambuſtio 178.
Vtrum detur cauſa coniuncta 7.
Vtrum vena ſectio pro peſtilentis Bubonis curatione competat 64.

Venę

INDEX.

Vtrum vna Capitis parte ita in ei oppoſita rima contrahi poſsit 310.
Vtrum aperiendum in caluariæ fractura, cute integra exiſtente 341.
Vtrum Thoracis penetrantia vulnera ſtatim ſui debeant. 352.
Vteri vulnerati ſigna 371.
Vteri vulnerum Differentia, & cauſę 478.
Vteri vlcerum ſigna, Prognoſticum, & curatio 479.
Vteri vulnerum curatio 378.
Vulnus quot modis dicatur, & quid ſit 202.
Vulnus qui morbus ſit, & quas afficiat partes 203.
Vulnerum Differentia, & quid ſint 204.
Vulnerum cauſę 205.
Vulnerum ſigna, & Prognoſticum 206.
Vulnera quot modis magna dicantur 206.
Vulnera mortalia, & nõ mortalia quæ ſint 207
Vulnera praua quæ dicantur 208.
Vulnerum vniuerſalis curatio 209.
Vulnera a venenato inſtrumento illata quomodo curanda 213.
Vulnera quibus inſtrumentis coniungantur, & coniuncta ſeruentur 216.
Vulnerum cũ deperdita ſubſtantia ſpecies 261
Vulnerum ſimplicium, & ſuperficialium curatio } 262.
Vulnerum per primam intentionem curatio quid ſit, & quomodo fiat. } 262.
Vulneris carnis compoſiti, & caui abſque ſubſtantię amiſsione curatio 264.
Vulneris ſupercreſcentem carnem habentis curatio, & cur caro ſupercreſcat 271.
Vulneribus quibus in partibus cataplaſmata applicanda. 273.
Vulneris contuſi cauſa, ſigna, & curatio 272.
Vulneris deterſi, & mundificati ſigna 273.
Vulneris in Gangrenã degenerantis ſigna 274
Vulnerum ex Morſu, vel ictu, tum venenatorum animalium, cum aliorum non ita noxiorum ſigna, & Prognoſticum 278.
Vulneris venenati ex morſu curatio 279.
Vulneris ex Morſu, quæ minimum habent veneni curatio 281.
Vulneris à rabido cane facti ſigna 283.
Vulnera cum ſanguinis profuſione ex venis, vel Arterijs 287.
Vulnera Neruorum, & Tendinum, ac Ligamentorum Cauſę, & ſigna 294.
Vulnerum oſsium curatio 303.
Vulnerum capitis Prognoſticum 31?.
Vulnerum capitis mortem, & ſalutem indicantia ſigna, & eius cauſa 317.
Vulnerum capitis ſalutaria ſigna 318.
Vulnerum ſimplicium capitis curatio 219.
Vulneribus Temporum quando ſutio non competat 320.
Vulnus triplex magnum 324.
Vulnerum capitis cum cranij fractura curatio 321.
Vulnerum capitis cum cranij fractura particularia præſidia, & quę dilatari, & non dilatari debeant 325.
Vulnerum capitis curatio exiccans 334.
Vulnerum duræ, & pię matris, & cerebri curatio 340.
Vulnerum Oculorum Differentia, cauſa, & Prognoſticum } 346.
Vulnerum Palpebrarum curatio } 346.
Vulnerum ſubſtantiæ oculi curatio 347.
Vulnerum Narium ſpecies Prognoſticum, & curatio 351.
Vulnerum Labiorum, & Aurium curatio 352.
Vulnerũ Thoracis Differentiæ, & ſpecies 354.
Vulneris ſiue percuſsionis ſpinalis Medullæ ſigna 356.
Vulnera Thoracis conſolidantia 362.
Vulnerum Pulmonis, & Diaphragmatis curatio 363.
Vulnerum Aſperę arterię curatio 364.
Vulnerum Gulæ ſiue Oeſophagi curatio 365.
Vulnerum Abdominis differentię, & ſigna 369
Vulnerum ventriculi curatio 371.
Vulnerum Renũ, veſicę, & uteri curatio 377.
Vulnus à ſclopecto factũ quod vulnus ſit 378.

FINIS

ERRATORVM CORRECTIO.

Cùm Auctoris abſentia, & ſubobſcuro amanuenſis charactere complura in hoc opus errata irrepſerint, commodiore oblata occaſione, maculas deleuimus. Primus verò numerus indicat Paginam, ſecundus Columnam, Tertius Verſus.

Pagina 3. Columuia 2. Verſu 50. credere, lege concedere, p 3. c. 1. v. 39. ſimi'ater, ſimi a:c., p. 4. c. 1. v 16 patitua, patitur, & v. 34 imetata imutata c. 2. v. 3 debet debeat, & v. 37. Omeſta'i, Omentali, p. 5. c. 2. v. 20. Hydrorephalon Hydrocephalon, p. 6. c. 2. v. 30 accidentes, euidentes; p. 7. c. t. v. 32. equcuoce, equiuoce, p. 10, c. 1. v. 12. vitium, viiium, & c. 2. v. 35 tumoros, tumores, p. 11. c. 2. v. 7. tali, talis, p. 12. c. 1. v. 35. calides, calidis, p. 14. c. 2. v. 49. plus, prius; p. 16. c. 1. v. 20. ptauum, prauo, & v. 23. definimus, definiemus, p. 19 c 2. v. 4. fuerimus, fecerimus & v. 16. tum, vim, p. 23. c. 2 v. 44. inuceuuntra, imponuoiur p. 24. c. 1. v. 43. Gallia, Gaila p 26. c. 1 v. 40. haberi, habere, p 32 c 1. v. 37. ſalita, ſa'uia, & c. 2. v. 39. eſt, ex, & v. 40. eſt, ex, p. 33. c. 2. v. 17. fos, flos, p. 48. c. 1. v. 43. pruribus, p. uaitus, p. 60. c. 1. v. 20 fucum, fuſcum p. 63. c. 1 v. 18 drag vnc & v. 21. drag. vunc & v. 40. ſcuo, ferro, p. 69 c. 2. v. 43. tempori, temporibus, p 71. c. 1. v. 34. peſtilenu, peſtilentię, p. 72. c. 1. v. 33 al, ab, & v. 38. Gammarum, Gemmarum, c 2. v. 13. repulſio, expulſio, & v. 32. degrauantes degrauans, p. 74. c. 2 v. 8. Humetibus, Humeris p. 87. c 1. v. 45. conueniente, conniuente, p 112. c. 2. v. 30. prouidentia procidentia, p. 213. c. 2 v. 25. piores, pluries, p. 116. c 1. v 27. Euphoitij, Euphoibij, p. 122. c. 2 v 2. quando, quomodo, p. 151 c. 2. v. 3 ſcdat, cedat, p. 153. c. v 18. Talis, Tertia, p. 172. c. 2 v. 52. Galaneę, Galangę, p. 173. c. 2. v. 6. ficent, ſecent, P. 176. c. 1. v. 32. vnde, eundem, p. 178 c. 2. v 22 quele, Aquilæ, p. 179: c. 1. v. 20. Acrocondones, Acrocardones, p. 189 c. 1. v. 31. mixtę, mixtione, p. 240. c. 2. v 14. Muſculo um, Muſculos, p. 244. c. 2. v. 4. Maluaſi, Malua, p. 248. c. 2. v. 51. ſubico, ſubitis, & vt, p. 251 c. 2. v. 25 ueteri, ureti, p. 256. c 2. v. 15. ſi ſic, p. 258. c. 1. v. 8. vtatur, vratur, & v. 13. nltercandum, altercandum, P. 268. c 1. 39. quod, quam, & c. 2 v 28. quam, quum, p. 270 c 2. v. 3. cuerit, fuerit, p. 275. c. 1. v. 32 diuerſarum diuiſarum, p. 280. c. 2. v. 15. alijs alij p. 294. c. 2. v. 27 innuſio, inciſio, p. 298 c. 2. v. 26. carum, parum, p 306 c. 2. v. 28. & eſt, p. 329 c. 2. v. 16. quam, quum, p. 351 c 2. v. 44. fiacuram, futuram, p 358 c. 1. v. 19. inceſtentur, infeſtentur, p. 362. c. 2. v. 28. ebulitionem, ablutionem, p. 381. c 2. v. 32. contuſionibus, contuſioois, p. 390. c. 1. v. 31. Alcumen, Alumen, p. 391, c. 2. v. 7. ſedant, cadant, p. 394. c. 1. v. 25. defendatur, defedatur, p. 406. c. 1. v 13 flauida, flaccida, p. 408. c. 2. v. 32. flauida, flaccida, p. 409. c. 1. v 39. quo, quod, p. 410 c. 2 v 12. fomento, fomenta, p. 413 c. 1. v. 14 quam quum, p. 414. c 2 v. 52 redocantur, reducatur, p. 416 c 2 v. 31. niger nigra, & v. 32 a bidus, albida, p. 418 c. 2 v. 48. viri ſic, vt eſt, p. 419 c. 1 v. 16. Matia, Mania, p. 420 c 1 v. 46. flauida, flaccida, p. 427. c. 1 v. 44 catap'aſm^a, catap iſrata, & c. 2 v. 43 V'cera, V'cere, Epuloticis, Epuloticis, p. 431 c. 2 v. 8 ſodi, ſordidi, p. 445. c. 2 v. 26. conroſiui, corroſioni, p. 457. c. 2 v. 5 quam, quum, p. 461 c. 1 v. 22 tenignis, benignis, & v. 36. Gal'a, Gallas, p. 462 c. 1 v. 9. qui, quo, & v. 38 continbenda, contingenda, p 463 c. 1 v. 11. ſcuitatem, ſiccitatem inducunt, quæ & v. 21. primum, primam, & v 27 ſecundum, ſecunda, & v. 42. Gallorum, Gallarum, p. 363 c. 2 v. 31 ouulta, occulta, & v. 34 ſatie ſanie, p. 464 c. 2 v. 7 duturna, diuturna, p 465 c. 2 v. 20 comitæ extinctę, & v. 45. quam, quoniam, p. 469 c. 2 v. 10 ipſum, ipſam, & v. 38. antũ cantũ p. 475 c. 1. v. 44 deſtergi detergi, p. 480 c. 1 v. 1 etho, ergo, p. 482 c. 2 v. 9 dedita, deducta, p. 485 c. 1 v. 14 Oleo Oleum, p. 493 c. 1 v. 15 validiores calidiores, p. 495 c. 1 v. 27. ulneratur, ulcerantur, & c. 2 u. 36. induſia p. 501 c 1 u 7. factum factam, & u. 28 cauliam caulium, p. 502 c. 1 u. 10 mambri, membri, & c. 2 u. 51 eccadunt euadunt, p. 515 c. 1. u 24 euoret euocet, p. 516. c. 1 u. 36. Scorbij Scordij, & c. 2 u. 3. exterſionem, extenſionem, & u. 23 quam quum, p. 517 c. 2 u. 14 profinus, protinus, p. 518 c. 2 u. 2 quam, quum, p. 520 c. 2. u 10. ſeuria ſerra, & u. 30 ſic ſi, & u. 37 ueſtium uectium, p. 521 c. 1 u. 38 locuim locum, & u. 39 inuitare irritare, & c. 2 v. 52 quomodo quando, p. 523 c. 1 v. 18 da ad, & u. 32 ſacco, roſaceo, p. 525 c 1 v. 47 Acaſiæ Acaciæ, mu ccu mucco, p 529 c. 1. u. 38. Numero, Humero, & u. 42 Numero Humero, & u. 44 Numeri Humeri, & u. 52. dſint adſint, p. 530 c 2 u 41 tunc ſunt, p. 531 c. 2 u. 25 aliaquando aliquando, p. 532 c. 1 u. 18 atteritor atteritur, & u. 38 quam quum, & u. 49 caro cura, & c 2 u. 37 Diris Cibis, p. 533 c 1 u 40. Alus, Alnus, & c. 2 u. 12 doniungere, coniungere, & u. 24. leniuor leuius, & u. 52 litus latus, p. 534 c 2 u. 6 hus his, & u. 20 ceto caro, & u. 41 ſpondi'e ſpondilia, p. 535 c. 1 u. 28 quam quum, & u. 50 eururum crurum, & u. 51 Vertetrarum Vertebrarum & c. 2 u. 15. artferre auferre, & u. 22. Eniapla, Catap'aſma, & u 27. Datapla Catap'aſma, & u. 31 inciſio inciſa & u 43 exiccanti exiccantibus, p 536 c. 1. u. 1 excians exiccans, & u. 9. Crori Croci, & u. 24 inotum quotum, & u. 25 conqotoitur conſtituitur, & u. 26 ſti, in & u 34 articulantur, articulatentur, & u 39 pacturarũ fracturarũ exparirĩ experirĩ & u. 43. expimeotur exprimuntur & c. 2 u. 10 auidat accedat, & 17 pacta oſſe, fracta oſſa, & u. 22 fuet fuit, & u. 27 orbicuarur orbiculariter, & u. 33 aduptaioné adaptationé, & u. 35 abruptioná abruptioné, p 537 c. 1 u 7 Cuaito Cubito, & u 28 grandis grandius, & c. 2 u. 10 Nedicus Medicus p. 538 c. 1 u. 46 quam, quum, p. 539 c. 1. v. 44 reconditum reconditur, p. 540 c. 1 u. 13 viucentur uiocantur p. 541 c. 1 u. 32 ſedula ſedi'æ, p. 543 c 1 u. 50 factum, fractum, & c. 2 u. 45 Tubercula Trabecula, p. 546 c 2. u. 3. exteinis extrimis, p. 547 c. 1 u. 37 tribus ictbus, p. 548 c. 1 u. 18 quam quando, & c. 2 u 6 excitacur excitetur, p. 549 c 1. u. 10 generationem, generatim, & u 24 ex & p. 550 c. 1 u. 7 Numero Humero, & u. 20 Numerus Humerus, p. 551 c. 1 u. 21 ad ac, c. 2 u. 39 quam quum, p. 552 c. 2 u 25 ubi ibi, p. 554 c. 2 u. 44. ut uti, p. 555 c. 1. u. 14 medicamentorum medicamentum p 558 c. 2 u. 14 ſummus ſumme p. 559 c 1 u. 10 peucrſionibus percuſſionibus & u. 21 hen hec c. 2 u. 30 intſa intra p. 560 c. 1 u 22 quam quum c. 2 u. 17 contundantur contundatur & u. 24. loco Lori & u. 28 loci lori p. 561 c 1 u. 8 conſentiant concutiat & u. 14 iam tam p. 563 c 1 u 33 da ad c. 2 u. 2: ſarnoſum carnoſũ p. 564 c. 1 u 45. modo Numeri modo Humeri p. 565 c. 1 u 20 loco loro & u. 28 affectam affectum & v. 43 propiam propium & u. 51 locum lorum c. 2 u. 22 teponacot reponetur p. 556 c 1 u. 21 cauam cauum & u 26. retio, retro & u. 31 Capum carpum c. 2 u. 28 præſtiſſimus præſtantiſſimus p. 567 c. 1 u. 2 cincunda circondanda c. 2 u. 36 ſimus ſinus & u. 49 ſeorſum ſurſum p. 571 c. 1 u. 19 Lintes Linteis p. 572 c. 1 u. 53 alte altera c. 2 u. 24. & u. 36 quam quum p. 573 c. 1 u. 23 Calcem Calce & u. 47 item iter c 2 u. 1 quam quum p. 575. col. 1. u. 47. & u. 54 quam quum c. 2 u. 28 quam ætatem quum ætate & u. 43 & 44 quam quum p 576 c. 2. u 23. ſummo ſcanno p. 579 c. 1 u. 40 partim partis p. 580. c. 1 u. 2. quam quum p. 589. c. 1 u. 35 quam quum p 590 c. 2 u. 10 exetcitatione excitatione p. 591 c. 2. u. 22. queunt querunt p. 595. c. 2 u. 32. ergo ego & u. 41. qui quia.

No

No p. 603. c. 1. v. 49. eũ cur, & v. 51. cũm cur, p. 605 c. 2. v. 13 purgatione, purgationes, & v. 42. altem falcem, p. 606. c. 2. v. 36. Iecua Iecur p. 607 c. 1 v. 37. dictare diſtare, p. 608. c. 1. v. 47 morbis morbi & c. 2. v. 51. affecta affectu, p. 609. c. 2. v. 30. coxa coxæ, & u. 42. collauics colluuies, p. 610. c. 2. v. 16. andactor auducter p. 611. c. 1. v. 15. fieri fit & u. 39 minus magis, p. 614. c. 2 v. 3. hi his, & u. 10. ſpirituoſi ſpirituoſis, & u. 16. ſecatur ſecantur, & n. 52. ſcarificationem ſcarificatione p. 615. c. 2. v. 12. quam quum

Notula eorum, quę deſunt.

PAgina 2. Columna 1 Verſu 43 deeſt, Alia eſt quę toto genere eſt pręter naturam quamuis pauca ſit: p. 15. c. 1. u. 15 dictum qui, p. 18 c. 1 u. 12. eſt Phlegmone, p. 23 c. 1 u 9. vt inquit, p. 29. c. 1 u. 26 caricarum decocto, p. 33 c. 2 u. 33. tenſionem efficientes vacuant, comperunt, & propter intemperiem ſint refrigerantia, p 63 c. 1 u. 50 maiori materiei copia, p. 69. c. 1. u. 38 inſenſum atque inutilem, p. 76. c. 2. u. 30. Eryſipelate non fiat, p. 77. c. 2. u. 51 quam ætate, p. 94 c 1 v. 35 quin fit, p. 117 c. 1. v. 16. deſcendere poſsit, p. 123. c. 1 u. 15. candidiora ſint, p. 150 c. 2 u. 22 cancri adſunt, non curarè melius, curati enim citius intereunt, p. 159. c. 1 u. 51. in facto ſereos, p. 174. c. 1. v. 42. Nares non egrediur, & quidam adeo magnus, vt extra Nares pendeat, p. 138. c. 1. v. 44. exiſtente materia, p. 268 c 1. v. 47. carnem generandam, p. 287 c. 2. u 39. ſanguis male eſt affectus, uel uaſorum aliquod male ſe habet p. 330 c. 2. u. 46. partibus, quæ, p. 344. c. 2. u. 16. Membranæ, quæ p. 352. c 2. u. 34. Medicamenta continenda, p. 364. c. 2. u. 45. ſeminis Papaueris, p. 374. c. 1. u. 28. neruoſas partes, p. 392 c 1. u 3. Medullæ ceruinæ momento cómixta præſtantiſsima eſt, ſic Vng. Album cum Portulacæ ſucco commixtũ p 411. c. 2. v. 9. perſentiatur, contra uerò, ſi magnus dolor, uel punctio, uel mordicatio perſentiatur ſignum eſt, p. 417 c. 1. u. 11. & 3. de Articulis, & c. 2. u. 2. curatio fieri debet, p. 439. c. 2. u. 35. duo foramina, aut plura adſint, p. 455. c. 1. u 38. in his, p 462. c. 1. u. 1. ℞ Aquæ Plantaginis lib. 11 Mellis Ros, col 1 p. 363. c. 2. u. 14. Melius, & fiat Vng. & u. 17. pars aqua calida abluatur, & u. 36. internis cauſis, p. 478. c. 1 u. 44. Ouorum num. 11. p. 490. c. 2. u. 38. fieri aſpe. r, uel foliorum, p. 491. c. 2. u. 25. Oleum de Ruta, p 502. c. 1. u. 30. ſi ultra & p. 536. c. 1. u. 35 Veſſicæ nec non, p. 537. c. 2. u. 18. ligni uice utuntur, p. 540 c. 1. u 9 adſit & in, p. 542 c. 2. u. 46. partis quæ, p. 549 c. 2. u. 15. lib. 8. p. 554. c. 2. u. 36. & nec Neruorum, p. 564. c. 2. u. 20. quando hoc, p. 572. c. 1 u. 19 luxatum, promittit. p. 598 c. 1. u. 27 noxiam materiam p. 607. c. 2 v 6, & Erẽſypelas P. 608. c. 2. u. 41 morbus acutus p 618 c. 2. v. 12. eius corpus

Digitized by Google

C Oncediamo Licenza al M. R. P. F. Raffaello delle Colombe dell'ordine di San Domenico, che veggha, ſe nella preſente opera, è coſa che ſia contro la pietà Criſtiana, ò li buoni coſtumi, o tengha di ereſia, & referiſca in pie diqueſta. 10. *Dicembre 1613.*

Piero Niccolini Vic. di Firenze.

Hoc opus diligentia quæ mihi viſa eſt neceſſaria percurri cumque illud nec rebus fidei, nec prauis moribus admixtum perſpexerim, nec non illius artem profitentibus perutile fore iudicauerim, merito in lucem proferendum cenſui. Florent. die 7. Ianuarij 1614.

Ego Frater Raphael Columbus Dominicanus.

Attenta relat. præmiſſa licentiam impertimur vt typis de mandari poſſit opus præmiſſum, ordinibus conſuetis ſeruatis 26. Ianuarij 1613; ab Incarnat.

Petrus Nicolinus Vic. Generalis Florent.

P. Emanuel Ximenes Societatis Ieſu Videat pro Sancto Officio, Florentiæ 3. Febr. 1613. ab Incar.

Fr. Cornelius Florentię Inquiſitor.

Vidi hoc opus Excellentiſſ. Domini Franciſci Peccetij Phyſici Cortonenſis, nihilque in eo reperi, quod Catholicæ fidei, aut bonis moribus aduerſetur. Florentię in Collegio noſtrę Societatis Ieſu. Die .10. Martij 1613.

Emanuel Ximenes

Fr. Cornelius Florentiæ Inquiſitor. 10. Martij 1613.

Stampiſi ſecondo gli ordini queſto di 20. Aprile 1615.

Niccolò dell'Antella

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

10
FINE

SERIES CHARTARVM

✱ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff

A B.

Omnes ſunt terniones præter ✱ quæ eſt duernio, & Fff qui ex ſimplex, A eſt quadernionem, & B ſimplex

FLORENTIAE.

Ex Officina Typographica Iunctarum.
Anno Domini M.DC.XVI.

Google

Digitized by Google

11 Fv.

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google